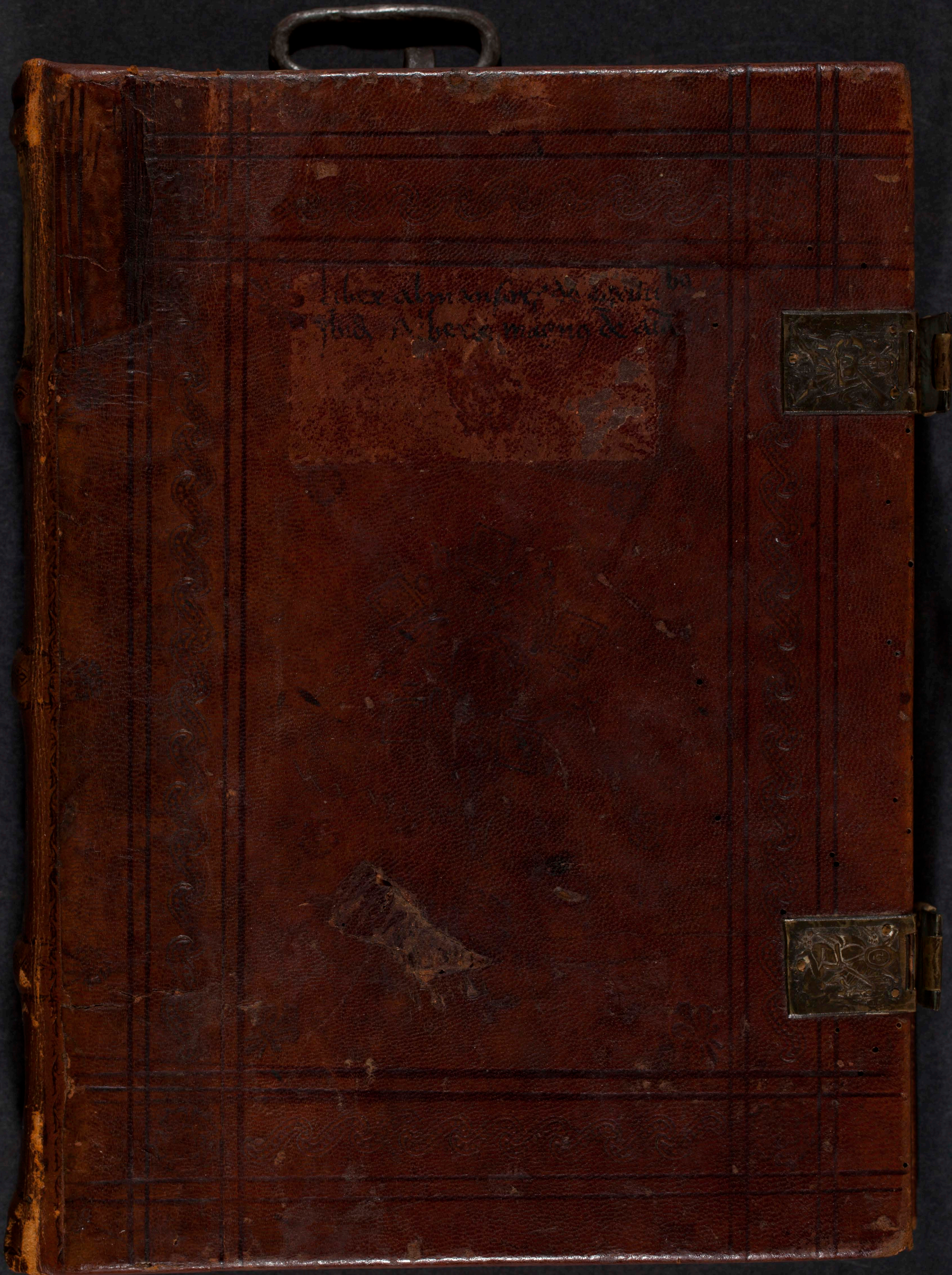

378
379
315

ax

In sennio p infirme

Handtsuppen
Zisersuppen
Arbassuppen

Bruenstkrewtt
Rueben

Brewn visch

Haberkhoch
Vmerdug khoch
Zwestschen mues
Wemperm mueß
Veygnmueß

Waser g fleg pulmoīs

Jo zwestketten
Jo veygn zw schnitten
yn drey oder viertail
Wallischew weinper
y tener vol
Zyman zimttn j lat
Zw prachn
Zysern vnd Rawchew
gersten yetz ayn halb
hant vol
Wass vō ayne fliessunden
prunn od aus der tayn ...
y otts

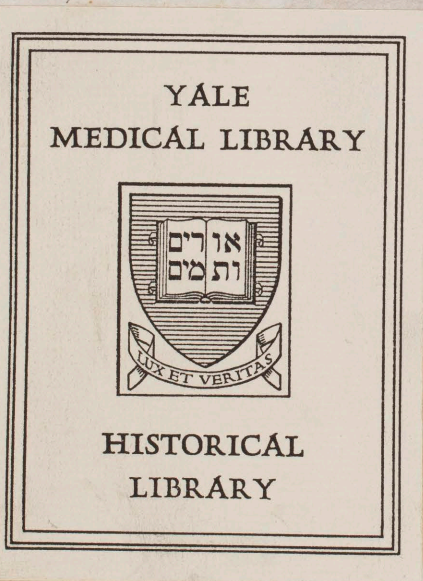
Alia aq

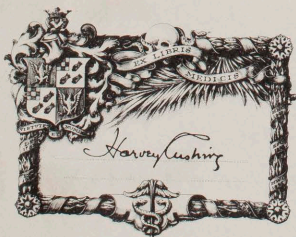
Rx Aneys
lekhabitz
Zyser
Gersten
Veygn inris
Aquam

Kasse

1483

Albertus Magnus
De anima Ven. 1481

Registrũ.dñi sila. ⁊ dñi petri ð tusignano sup non⁹ liber almãsoris

a
Prima alba
Incipit
ria frigida
cognoscitur
b
nec remaneant
frontis
De applĩa
⁊ meatus
c
uulgares
Tertio
tremorem
melle
d
peonie
suspensa
homo
⁊ sunt
e
⁊ leniunt
prius
⁊ in fronte
pertum
f
bei baurach
tribuende
de uitellis
cum ex
g
tandum
nam cum
mumia
Signa
h
cum aqua
ponit
color citrinus
ditur in tot
i
cũ modica
remaneat
quedã ꝯposite

k
scriptionem
precipue
tudo sputi
l
dolorem
añ. deinde
determinat
m
rit ex fecibus
stercus per
quibus
sitꝫ mordicatio
n
sal aut
tractat
quart. v.
curam
o
oculi
hoc uel
indirecte
ad idem
p
in rũptura
hoc credimus
⁊ colature
A
Incipiunt
electuarium
medicine
ad idem
B
uiolacei
zedoarie
catio lazuli
capitulum
C
nardi
tum in
radicum
unspusentur

1

2

Incipit nonus liber Almansoris: cum expositione eiusdē clarissimi doctoris Sillani de nigris de Papia.

Otus timor dei preueniat ꝛ prīcipiat opa mea felicitatē bitqꝫ ea: qꝛ omne qđ mouetur ab alio mouetur. Ut Aristote. v. phisycorū. Ideo causa mouens me Sillanum de nigris de papia ad scribendū super nono libro Almāsoris tractatu de oībus egritudinibus a capite vsqꝫ ad pedes contingentibus est: vt cōplacerē illustri principi ac etiā magnifico dn̄o dn̄o Galeacio vice comiti virtutuꝫ impiali vicario comiti generali virtutibꝰ preclarissimo. et ideo virtutū comes merito noiat et ꝑcordialiter mihi dilectissime: Quia i libro Almansoris ponit modus salutis satis breuis in oībus egritudinibus. Ideo hunc librū salutis volo nuncupari In quo ordo talis seruabit. Primo quid sit dispositio explicabitur. Secūdo que ꝛ quot sunt cause. Tertio que ꝛ quot sunt signa manifestabitur ꝛ de pronostico aliqd addetur. Quarto modus salutis in oībus egritudinibus applicabitur quibus oībus deus felicē terminuꝫ imponat.

De cephalea ꝛ emigranea. c. j.

In principio huius libri quatuor īquirantur. Primū que ꝛ quot sunt eius cause. Secundū quis sit libri titulus. Tertium cui parti phie supponatur. Quartuꝫ quis sit ordo hꝰ libri ad alios libros Ad primuꝫ dicendum ꝙ cause huius libri sunt q̄tuor. s. efficiens materialis formalis ꝛ finalis. Causa efficiens fuit Ras. zacharie filius precepto regis almansoris filii ysaias uel ysias: ꝛ sic patet qđ sit nomē auctoris. Causa materialꝭ est subiectū huius libri. s. corpus humanū sanabile ab oībus egritudinibꝰ a capite usqꝫ ad pedes ꝛ egrotabile. ꝛ sic patꝫ que sit intentio libri: qꝛ est determinare de oībus egritudinibꝰ a capite usqꝫ ad pedes. Causa finalis est duplex scilꝫ operis ꝛ operatoris. Operis est perfecta cognitio eorū que tradūtur in hoc libro. Sed operatoris cā est duplex. s. mediata ꝛ imediata. Causa imediata est per cognitionē eoꝝ que tradūtur i hoc libro. Scire curare oēs egritudines cōtingentes a capite usqꝫ ad pedes. Causa mediata ē multiplex. s. exercicii ꝓprii intellectꝰ. Remanētia eius post mortē in fama uiuentiū ꝓpter obliuionē cōtingentē i senectute. Acquisitō honoris Copia amicorū: ꝛ sic pꝫ q̄ sit utilitas libri. Causa formalis est duplex. s. forma tractatus ꝛ forma tractandi. Forma tractatus est modus quē tenet auctor in libro. s. diffinitiuus diuisiuꝰ ꝛc. Forma tractandi est diuisio libri in tot capitula quot sunt passiones de q̄bus determināt. Ad secundū dicendū ꝙ titulus libri est. Incipit nona pars libri almansoris: qꝛ fuit ille cuiꝰ ꝑcepto fuit factus: ꝛ sic pꝫ quid sit nomen libri. Ad tertium dicendū ꝙ supponitur phie naturali. Ad quartū dicendū ꝙ iste liber est nonus in ordine. Hic eni totus liber habet decem partes. In prima determināt de anathomia corporis humani ꝛ membroꝝ. In scđa parte determinat de signis corporis humani ꝛ physonomie. In tertia de uirtutibꝰ medicinarū simpliciū. In quarta de cōseruatione sanitatis. In quinta de decoratione. In sexta de preseruatione iter agentiū a nocumētis extrinsecis. In septima de chyrurgia. In octaua de cura uenenorū. In nona de omibus egritudinibus a capite usqꝫ ad pedes potētibus accidere. In decima de febribus.

Irca rubricā ē notādū p̄io ꝙ egritudo ē duplex. s. generalis ul' ulis ꝛ particularis. Uniuersalis dr̄ q̄tuor modis: uno mō uia ꝑdicatiōis ꝛ sic mala complexio ē egritudo ulis. Similr̄ dr̄ ulis solutio ꝯtinuitatꝭ: ꝑdicatur eni de morbo ꝛ de figura. Secūdo dr̄ egritudo ulis uia occupatiōis uel cōtinentie: ꝛ sic febris dr̄ egritudo uniuersalꝭ. Tertō dr̄ egritudo uniuersalꝭ uia indifferētie: ꝛ sic apostema dr̄ egritudo vlis: qꝛ lꝫ apostema sit in uno mēbro: pōt tamen fieri in aliis. Quarto dicitur egritudo vniuersalis uia uirtutis ꝛ inferens nocumentū toti corpori: ꝛ sic sincopis tremor cordis ꝛ appoplexia dicuntur egritudines ules: qꝛ oēs uirtutes cadunt sub eis. Sed egritudo particularis dicitur ꝑ oppositū quatuor modis. Uno modo ratione predicatiōis qꝛ nō predicatur nisi de vno ꝛ sic mala cōplexio simplex inducta dicitur egritudo particularis. Scđo egritudo dicitur particularis via occupationis: qꝛ solū unā partem corporis occupat. ꝛ sic appoplexia dicitur particularis capitis egritudo. Tertio dicitur egritudo particularis uia indifferentie: qꝛ sic fit in uno mēbro ꝙ nō in alio: ꝛ sic appoplexia ē egritudo capitis ꝙ nō alterius mēbri: ꝛ istis tribus modis capitur ab Auicē. tertio tū mō a Rasi.

in isto nono almansoris. Quarto dicitur egritu
do particularis via virtutis: qr nó infert nocu
mentú toti corpori. ꝛ sic paruus morbꝰ qui non
ledit oéz uirtuté dicitur egritudo particularis.
Secundo notandú circa rubricá capituli cum
dicit de cephalea ꝛ emigranea: ꝙ sex sunt noía
quoꝝ qðlibet iportat doloreꝫ capitis. s. Cepha
lea: Emigranea: Ouú: Clauꝰ: Monopagia: ꝛ
passio galeata. Differút aút: qr Cephalea é do
lor cóprehendés totú caput siue magnꝰ siue par
uus siue breuis siue longus. Emigranea est do
lor capitis existés in media parte. s. dextera uł si
nistra usqꝫ ad radicé oculoꝝ. Ouú est dolor có
ꝓhendés totú caput qñ est multú fortis ꝛ croni
cus ꝛ videtur ꝙ quis percutiat caput cú baclo.
Clauꝰ est dolor existés in altera parte determi
nata capitis ut supercilio: et apparet ꝙ caput
púgatur cú clauo uel acu: ut aliqui vulgares di
cunt ꝙ sunt fascinati aut incátati. Passio galea
ta est dolor capitꝭ ubicúqꝫ fuerit qñ é i vltimita
te sue malicie. Et monopagia est dolor existens
in quarta parte capitis. Sed ultra reperitur so
da ꝙ idé est ꝙ dolor capitis ꝛ est nomen gñale
ad predicta. Ad ꝓpositum Raß. per cephaleaꝫ
ꝛ emigraneá intelligit oés dolores alios ꝛ non
curauit de noíbus: qr medicina est scia reruꝫ ꝛ
nó nominú seu uocú tertio de accidenti. Tertio
notandú ꝙ dolor capitis ꝓueniens ex sanguie
ut plurimú in parte anteriori qr in anteriori pte
est rethe miralile cótextú ex uenis ꝛ arteriis in
quo sanguis retinetur. Sed ꝓueniens ex colera
est in parte dextera. naꝫ qr in parte dextera est
kistis. fellꝭ q est cótentiua colere a qua cóicatur
uersus parté dextrá colera uel uapor colericus
Sed ꝓueniens a mlía est in parte sinistra. Ró
qr ibi est splen cótentiuꝰ melácolie a quo mlía
cóicatur uel uapor melácolicus uersus parté si
nistrá. Sed ꝓueniens a flegmate é in parte po
steriori. Ró qr pars posterior est frigidior plus
aggregans flegma ꝛ dr scðm plurimú: qr non
semper ita est. Dubitatur vtrú dolente uno ué
triculo cerebri oés alii doleant. Arguitur ꝙ sic
dolente stomacho uesica uel matrice aliqñ do
let cerebrú: ut per experientiá patet ergo ꝛc. có
sequétia tenet qr maioré uicinitaté habet unus
uétriculus cú alio qꝫ cerebruꝫ cú aliis mébris.
In oppositú arguitur. Una uirtute cerebri lesa
alie nó necessario sunt lese: ut dicit Gał. tertio ð
accidéti ꝛ Aui. prima tertii ꝫ ꝛc. tenet ꝯseqńtia
qr uirtutes nó leduntur nisi ledantur uentriculi
Dicendú ꝙ nó: qr mala cóplexio potest esse in
uno uentriculo faciens doloré ꝛ nó in alio. Ité
qr unus uétriculus potest eé fortior alio expellés
superfluitates debiliori. Ad rationé negatur có
sequétia. Ad probationé dicendú ꝙ licꝫ experte
uicinitatis illud deberet eé: tamé propter colli
gantiá maioré ratione ortus neruoꝝ iter cere
brú ꝛ alia mébra fit plus iste dolor. Secundo
dubitatur quis dolor debet esse periculosior an
partis dextre an sinistre. Probatur ꝙ partꝭ de
xtre sic: paralisꝭ partis dextre est periculosior si
cut dicit Auicé. scða tertii cañ. c. de paralisi igr
ꝛc. ꝯsequentia tenet a simili. In oppositum ar
guitur: pars dextra est fortioris uirtutis: ergo
partꝭ dextre est minus periculosus cósequentia
tenet: quia uirtus est que curat morbos. añce
dens patet: qr in parte dextra est epar qð é prin
cipiú sanguinis ꝛ humorú ergo signú est ꝙ ps
dextra est nobilior. Pro solutione notandú ꝙ
morbꝰ potest dici periculosus quatuor modis:
Uno modo ratóne acuitatis materie ꝛ malicie
accidentiú ꝛ sic dolor auris est periculosior i iu
uene qꝫ in sene: ꝛ sic dolor dextre partꝭ é piculo
sior. Scðo mó qr diuturnior ꝛ sic dolor sinistre
partꝭ é piculosior. Tertio mó qr fiat a fortiori cá
ꝛ sic si dolor dextre partis fiat in discóuenientia
particulariú é ðterior. Quarto mó róe debilita
tis uirtutis ꝛ sic dolor sinistre partis est deterior
siue periculosior: ad rationé non ualet cósequen
tia nec similitudo: qr paralisis fit a materia fri
gida ꝛ cú fit in parte dextra fit cú discóueniétia
particulariú: sed nó sic est de dolore capitis: qr
potest fieri dolor a mala cóplexione cú materia
uel sine materia. s. silꝭ uel dissimili illi parti. Al.

**Uando rubedo ꝛ tésio ꝛ grauedo
in facie ꝛ oculis cú istis affuerint ꝛ
tactus calidus sentitur ꝛ pulsus fu
erit magnus ex cephalica minutio facien
da est in parte in qua est dolor vel in qua
dolor magis infestat. Silla.**

Sta est nona pars libri Almansoris in
qua determinatur de oibus egritudini
bus cótingentibus a capite usqꝫ ad pe
des que diuidútur in nonagintaquiqꝫ capitula
generalia secundú ꝙ de nonagintaquiqꝫ dispo
sitionibus determinat partes patebunt per ca
pitula. Primú capitulum qð est de cephalea ꝛ
emigranea diuiditur in duas partes. Primo
determinat de eis prout proueniunt a causa in
trinseca. Secúdo prout proueniunt a causa ex
trinseca. s. propter multá moraꝫ in sole ibi secú
da. Si át cephalea. Prima diuiditur in duas
primo determinat de eis secuudú ꝙ proueniút
a causa calida. Scðo quádo a causa uel mate

ria frigida. secunda ibi. Quod si cū soda. Prima i duas. Primo quādo a sanguine. Secundo qū a colera. secunda. ibi. Si autē. Pria in quinqȝ: quia primo pmittit signa qñ fit a sanguine: ⁊ ponit curam per flebotomiā. Secūdo per unū locale remedium. Tertio per dietam. Quarto per medicinā solutiuā. Et quito itera to ponit curam per quedā alia localia. secūda ibi. Deide aq. Tertia ibi. Eger uero. Quarta ibi. Uenter aūt soluatur. Quita ibi. Quod si non. De prima dicit quod qñ apparerēt ista signa. pmū rubedo in facie ⁊ in oculis. secūdū tensio. tertiū grauedo. quartū quod sentitur caliditas ad tactū. quintū quia pulsus fit magnus. His signis apparētibus pro cura oportet facere flebotomiā de cephalica illius partis in qua est dolor. Notandū de ratōne signorū. Rō primi ē rubedo: quia in tali multus sanguis est in cerebro cuius pars cōicatur ad faciem ⁊ ad oculū. ideo ⁊c. Uerificatur secunduȝ: quia ē tensio ratione multitudinis sanguis extendentis. Ratō tertii est: quia sanguis ē mult⁹ ⁊ grauis. Ratō quarti est: quia sanguis ē calide cōplexionis: ideo caliditatē tactui representat. Ratio quinti ē: quia ppter multitudinē ⁊ pñtiam sanguinis īsurgit necessitas euentādi maior calidū cordis. Dubitatur utrū sit sienda flebotomia i cephalea i parte i qua ē dolor. Arguitur quod non per gal. tertio regis auctorū in cōmento illius pti. Quādo dolor ad spatulas. Ubi uult quod fiat flebotomia de parte opposita. Probatur ratione: quia per illam fit diuersio materie fluentis ad locū doloris. ergo ⁊c. Tertio i corpore pōt eē multa replo: sed illa stante non debem⁹ icipere a flebotomia cephalice: quia plus attraheretur. ergo ⁊c. Preterea apparentibus signis predictis posset cōiungi aliqua causa phibens flebotonomiā: sicut ipregnatō: etas: debilitas uirtutis: cōstipatio uentris. In oppositum est Ras. Pro solutione rationis est notanduȝ quod dictum ras verificatur. primo presupposito quod non sit aliqua causa phibens flebotomiaȝ. secundo uerificatur supposito quod in corpore nō sit repletio magna: quia stante illa ordo flebotomie primo debet eē de saphena illius partis. secundo de basilica. tertio de cōi. quarto de cephalica. Ratio quia pus debet fieri flebotōia de illa uena que trahit materiā plus ad parteȝ distantē ⁊ cum hoc euacuet. Item verificatur dictū ras. supposito quod materia sit pauca fluxa: vel pauca sit in fluxu: ita quod plus sit intentio ad euacuandū quam ad diuertendū. Et sm hoc pateȝ solutio ad rationes. Ad primā probat tertiū dictū. Ad aliuȝ probat primū dictū. Secundo dubitatur vtrū dolore exñte i posteriori pte capitis debeat fieri flebotomia de vena frontis. Quod sic arguitur per ypo. quita particula afforismorum. Posteriora capitis dolentia ⁊c. In oppositum arguitur per ras. qui vult quod flebotomia debeat fieri de parte in qua est dolor. Huic rūdetur quod uel sanguis faciens doloreȝ capitis est in fluxu ad caput seu ad partem posteriorē: ⁊ sic debet fieri euacuatio in fronte: qa intentio ē diuertere premissa tñ vn̄. s. d vēa brachii dextri. vel posito quod materia sit modice quātitatis: vel sanguis ē fluxus ad partē posteriorē ⁊ sic non cōuenit: sed debet fieri uentosatio cuȝ scarificatione: quia i parte posteriori nō reperitur vena que flebotomari possit. Secūdo pn cipaliter ē notandū quod dolor capitis ē accñs sequens malā cōplexionē vel solutōnē continui: vel vtrūqȝ. ⁊ sic patet quod cause doloris sunt tres s. solutio continui: mala complexio: vel vtraqȝ. Tertō notandū quod diuisiones particulares dolorīs capitis sunt tredeci. Pria est dolorum capitis. quidam est a causa extrinseca. ⁊ quidam intrīseca. Cause extrinsece pñt reduci ad vnū: ⁊ sunt. xiii. Prima ē casus uel percussio uel obuiatio. Secūda ē caliditas aeris uel ignis: aut dierū canicularīū uel ungtorū calorū: ⁊ silia his. Tertia ē frigiditas niuis uel aeris uel aquarū. Quarta ē nimia siccitas aeris uel ungtōrum. Quinta nimia hūiditas aquarū aut pluuiarū aut lacuū aut ungtorū. Sexta ē flat⁹ uentorū: et maxie meridionaliū aut borealiuȝ post australes. Septia sunt uapores extrīseci eleuati a reb⁹ fetidis sicut sūt cadauera assa fetida aut ex aromatib⁹ sicut sūt liliū rose: muscus: aut cū aliqs respicit puteos ātiquos: aut cauernas pfūdas Octaua ē superfluus mot⁹ siue aialis ut ipet⁹ ire: aut furoris. aut corpalis sicut cursus: labor: coitus superflu⁹. Nona cā ē sicut sōnus nimi⁹ aut pfunct⁹ ⁊ inordinatus ⁊ in tpe nō suo ⁊ uigilie superflue. Decia cā balnea superflua ⁊ inordiata ⁊ sulphurea ⁊ silia. Undecia cā est inanitō nimia aut comestio superflua ⁊ crapula: aut receptio ciborū fumosorū: sicut sunt alleū: uinū forte: cepe: fungi fructus. Duodecia cā ē terribilis sonus sicut tonitruū. Deciatertia cā ē nimia capitis coptura. Sed cāe intrinsece doloris capitis sunt aut sanguis aut colera aut fla aut malia: aut aquositas uel uētositas: uel simplices ul' cōposite uel uermes q pñt in capite generari: ut dicit Auicē. aucte indorū lȝ sit de raro cōtingētib⁹

Ca[illegible] dol[illegible] capit[illegible]

Secũda diuisio pncipalis dolorꝫ capitꝭ. qui
dã fit a mala cõplone sine materia. s. calida uel
frigida: sicca ul' hũida simplici ul' cõposita. qui
dã fit cũ materia q̃ ẽ aut sanguis aut fl'a aut co
lera aut mlia uel aquositas ul' uẽtositas: simpli
ces uel ꝯposite. Tertia diuisio dolorꝫ capitꝭ q
dam ẽ morbus per se ⁊ appellatur qñ qs noia
tus morbꝰ nõ pcessit lꝫ ẽm ṽitatez pcesserit ma
la ꝯpl'o uel solutio ꝯtinuitatꝭ. ⁊ iõ ista diuisio nõ
ẽ realis sꝫ uulgaris. Quidã ẽ morbꝰ per accñs:
⁊ appellatur qñ talis dolor sequitur apa aut fe
brẽ aut alios morbos. Quarta diuisio pnci
palis dolorꝫ capitꝭ quidã fit per cãm ppriã in ce
rebro. ut qñ cã cõiũcta ⁊ añs ẽ in cerebro nõ ali
unde pueniens. Quidã ẽ dolor per cõitatẽ ad
aliud mẽbrũ ut qñ uapores ascendũt a stõacho
uel matrice epate ⁊ splene. Quita diuisio pn
cipalis dolorꝫ capitis quidã ab itus: ⁊ appella
tur qñ morbꝰ ẽ subtus craneũ. s. in sba uel i pã
nicul' uel uẽtricul': ⁊ ẽ quidã ab ex. ⁊ est qñ est in
partibꝰ cooperientibꝰ craneũ ⁊ in locis uicis ex
teriorib⁹. Sexta diuisio pncipal' dolorꝫ capi
tis: quidã cõtinet totuz caput: ⁊ uocatur cepha
lea: aut ouũ aut passio galleata. Et qdã cõtinz
partẽ capitis: ⁊ si unã medietatẽ dr̃ emigranea:
si quartã partẽ dr̃ monopagia. si miorez partẽ
dr̃ clauꝰ. Septia diuisio dolorꝫ capitꝭ: quidã
puenit subito in tẽpore sanitatis nullo morbo
pcedente: ⁊ hꝫ est ppter multitudinẽ materie aut
ppter uentositatẽ. Quidã paulati accidit ⁊ hꝫ ẽ
ppter paucitatẽ discrasie. Octaua diuisio pn
cipalis dolorꝫ capitis: quidã ẽ debilis sicut ẽ i le
targia. quidã fortis in tantũ q aliqñ frangit cra
neũ: ⁊ aliqñ inducit spasmuz: aliqñ accidit pue
ris aliqñ iuuenibꝰ. Nona diuisio pncipalis
dolorꝫ capitꝭ: quidã ẽ qui sigt crisim: quidã nõ.
Exemplũ primi ut si in die cretico aduenerit do
lor capitꝭ cũ rubedie faciei cũ appitõibꝰ lampa
dum sigt crisim per fluxũ sanguinis nariũ: ⁊ si
ueniat cũ titilatõe labii inferioris cũ dolore ipo
cũdriorꝫ sigt crisim per uomitũ. Decima di
uisio dolorꝫ capitis: quidã est fortis ad quez cõ
sequitur alius morbꝰ sicut alienatõ spasmꝰ uigi
lie apata. Quidã est ad quẽ sequitur nullũ pdi
ctorũ: quia debilis ⁊ corpꝰ nõ est pparatum.
Undecia diuisio dolorꝫ capitis: quidã ẽ cum
reumate: ⁊ est qñ aliqd distillat a capite ad par
tes determinatas: sicut ad aures oculos na
res pallatũ ⁊ pectꝰ aut stõachũ. Et quidã est siñ
reumate ⁊ est qñ nullũ pdcõrũ apparet. Ad
ppositũ rab. solũ de oibꝰ his facit tres diuisio
nes: quarũ pma est dolorũ capitis. quidã est re
cens quidã antiquꝰ. Secũda dolorꝫ capitꝭ qdã
fit a cã extriseca: quidã a cã intriseca. Tertia do
lorũ capitis: quidã fit per cõitatem: quidaz per
cãm ppriã. Quarto est notandũ pncipl'r de
signis dolorꝫ capitꝭ. si cãe dolorꝫ capitis sint extri
sece distigui pñt per iudicia pacientis ⁊ astãtiũ
⁊ per uisuz ⁊ per tactũ ⁊ per iuuantia ⁊ per no
centia. Sꝫ si cause sint intrinsece stati debemus
cõsiderare si dolor est cũ materia: aut sine mã:
⁊ distiguitur sic. Si dolor est cũ materia habet
signa. Primũ g̃uitas in capite. ⁊ rõ patet. Se
cũdũ si inclinet caput uelut si oret ⁊ sbito eleuet
si tũc sentit se grauez ⁊ turbatũ ⁊ magis doloro
sum: tũc est cũ materia. Tertiũ signũ est qñ su
perfluitates plures uadũt ad pallatũ uel ad na
res uel ad oculos: sꝫ si dolor sit sine materia ac
cidunt signa ꝯtraria predictis. Signa g̃ calidi
tatis sine materia sunt caliditas ⁊ inflãmatio.
iuuamentũ ab infrigidãtibꝰ ⁊ puatio capitis g̃
uitatis. Signa frigiditatis sine materia sunt
paruitas colorꝫ ⁊ inflãmatõis paucitas extenu
atõis faciei puatõ rubedinis ⁊ malicia cogitati
onis. Signa siccitatis sine materia sunt pces
sio euacuationũ: aut exerciciorꝫ superfluorꝫ uigi
liarũ superfluarũ coitus ⁊ angustia. Signa
hũiditatis sine materia sunt stupor: lꝫ tñ dolor
nõ fiat ex hũiditate sine materia. Sed signa
dolorꝫ ex sanguie sunt calor ⁊ rubor apparitio
uenarũ iuisibiliũ in albedine oculorꝫ. Signa
dolorꝫ ex colera sũt pũctura: mordicatio: sitis: i
flãmatio: citranitas coloris. Signa doloruz
a fl'ate sunt color uergẽs ad albedinẽ: somnus
g̃uis: multitudo superfluitatũ: dolor plixus.
Signa dolorũ a mlia sunt paruitas coloris:
liuor: somnia terribilia: g̃uitas ⁊ põdꝰ: ⁊ silia.
sicut etas cõsuetudo tempꝰ cõplexio. Signa
a uentositate sunt tinitus motꝰ de loco ad locũ
Signa uermiũ sunt pruritꝰ in naribꝰ anheli
tus fetens ꝯmotio iuolũtaria: sentitur in uẽtre
corrosio: dolor pũgitiuꝰ: timor: dolor: cũ qescit
corpꝰ. Signa propter sensibilitatez sunt: quia
ppter quãcũqꝫ cãm dolet facile ⁊ frequẽter.
Signa dolorꝫ cũ reumate cognoscũtur per
distillatõz per nares aut oculos aut pallatuz ⁊
per tussim ⁊ silia istis. Signa doloris pueiẽtꝭ
ppter cãm ppã i cerebro sũt: qr dolor ẽ ꝯtinuꝰ
sine iterpellatõe: nocumtũ i reliqs operatõibꝰ
cerebri sicut tenebrositas i oculo: g̃uis sõnꝰ: g̃
uitas capitꝭ cũ bõitate dispõis aliorꝫ mẽbrorꝫ.
Signa dolorꝫ per cõitatẽ sũt: qr dolor itendi
tur ⁊ remittitur ẽm q accidit mẽbro cõicãti ⁊ sic
accidit dolor cũ iterpellatõe. Et si a stomacho

cognoscitur p g̃uitatē stōachi p nauseā p uomitū fastidiū ꝛ maliciā digōis ꝫ si ex colera molestatur plꝰ añ cibū. si ex flate ꝛ mlia g̃natur plus pꝰ cibū. Intelligendū tñ ꝙ ois dolor capitis puenies a stōacho a q̃cūqꝫ cā fuerit ē mior imediate pꝰ cibū qꝛ cibꝰ stati ipedit eleuatōꝫ uapoꝝ ꝫ si fiat a flate ul' mlia pꝰ breue tēpꝰ magis molestat. ꝛ si ex ianitōe lōgo tpe durauit ieiuniū: ꝛ si ex colera mediocritis. ꝛ iō appareret multos decrepitos ꝛ q̃si de dolore capitꝭ ꝯtinue ꝯqueri hñtes repletōis hitudinē pꝰ comestionē alleuiari: ꝛ ex hoc credētes dolorē capitꝭ ex ianitōe esse cū tñ illa alleuiatō sit mēdosa: qꝛ pꝰ dolor maior isurgit. Si vō fuerit dolor p cōitatē ad epar: discernitur ꝑpter g̃uitatē i dextro ipocūdrio ꝛ qꝛ dolor erit in pte capitꝭ dextra. qꝛ illa ps sibi magis ꝑportionatur. Sꝫ si dolor fuerit p cōitateꝫ ad splenē discernitur ꝑpter g̃uitatē ipocūdrii sinistri: ꝛ qꝛ dolor ē i sinistra pte capitꝭ. Sed si ex uētre fuerit discernitur ꝑpter dolorē i anteriori pte capitꝭ. Et si ex matrice fuerit tūc discernitur ꝑpter grauitatē in margie sincipitꝭ: ꝛ qꝛ plimuꝫ ē pꝰ ptū: aut aborsū: aut mēstruoꝝ retētōnē uel paucitatē. ꝫ si ex renibꝰ ꝛ dorso decliat ad pteꝫ posteriorē. Sꝫ sciēdū ubi materia teneatur i mirigis ꝛ cerebro dolor sentitur pticulariter in radicibꝰ oculoꝝ ꝛ tēsio. si aūt fuerit i pāniculo tegēte craneū sentit g̃uedinē ꝛ pūcturā ꝛ ꝯmotōꝫ sb cute i capite. Quito p̃ncipl'r notandū d' ꝑnostico ꝙ urina uelut sbiugaliū dolorē capitꝭ p̄sentē aut futuꝝ sig̃t. Rō qꝛ sig̃t talis urina ebullitōꝫ in materia ex q̃ eleuātur uapores ad caput

Scd̃m ꝑnosticū urina q̃ i febribꝰ acutꝭ cū crisi sbito efficitur alba ꝛ tenuis dolorē capitꝭ ꝛ alienatōꝫ sig̃t. Rō qꝛ p tale signū sig̃tur ꝙ materia diuertitur ad supiora. Tertiū ꝑnosticuꝫ urina cū circulo grosso apparēte dolorē capitꝭ sig̃t. Rō qꝛ sig̃t ꝙ i corpe ē multa materia ꝛ uētosa ꝛ uiscosa q̃ eleuatur ad supiora. Quartū ꝑnosticū: urina g̃nulosa ut plimū reuma ꝛ capitꝭ dolorē sig̃t. Rō qꝛ sig̃t motū i materia ꝛ ꝑmixtiōꝫ materie cū urina. Quitū ꝑnosticuꝫ ois dolor capitꝭ potissime cibū auferēs ꝛ sōnuꝫ ē mortal'. ꝓbatur qꝛ sig̃t nocumētū maximū in v̄tute aiali rōnali. Sextū ꝑnosticū dolor capitis in febre freq̃nter crisim sig̃t. Rō qꝛ sig̃t motū meri ad supiora. vñ fit aliqñ cris p fluxū sanguinis nariū. Septimū ꝑnosticum ois dolor fortis ꝛ acutus potissime capitꝭ oēꝫ opatōꝫ medicinalē ipedit donec sit curatꝰ uel mitigatꝰ. rō qꝛ dolor ꝓsternit v̄tutē ꝛ iō morbꝰ obliuioni ē tradēdꝰ. Octauū ꝑnosticū dolor antiquꝰ ga leatꝰ inter oēs ē pessimꝰ ꝛ difficilioris curatōis. rō qꝛ talis ledit totū ꝛ alterauit totū caput ꝛ cerebrū tpe lōgo. Nonū ꝑnosticū dolor acutissimꝰ repētinꝰ cū amissiōe uocis ē pessimꝰ. rō qꝛ sig̃t appopliam. Decimū ꝑnosticū dolor capitꝭ cū reumate ē deterior. rō qꝛ sig̃t ꝛ ipedit eiꝰ rectā curatōꝫ. Undecimū ꝑnosticū ois dolor capitis ad quē seq̃tur spasmꝰ ꝛ apostea fe. oculoꝝ eductio aut nimia sbuersio pessimꝰ ē et mortalis. rō qꝛ sig̃t nocumētū ultiatū i cerebro Duodecimū ꝑnosticū ꝑuatō sensatōis i fe. acutis pessimū ē. rō qꝛ sig̃t stuporē ꝛ lesionē mētis: iux̄ affōrismū scd̄e pticule. **Quicūqꝫ dolētes aliq̃d corpis. Almansor.**

Deide aq̃ rof. ꝛ oleū rof. ꝛ acetū simanf ꝛ sil' mixta agitētur donec unū fiāt: ꝛ super niuē ifrigidata sup caput fundantur. Sillanus.

Hic pōit unū remediū locale dicēs ꝙ premissa flebotōia dꝫ fundi sup caput oleū rof. et aqua rof. ꝛ acetū sil' agitādo infrigidādo inniue. Notandū ꝙ cā ptis ē triplex. Pria quia ista ꝓhibēt ascensū sanguis ꝛ uapoꝝ ad caput cū sint repcussiua. Secūda cā qꝛ ꝯfortāt caput: cū sint stiptica. mēbꝝ aūt ꝯfortatū pōt meliꝰ expellere nocumētū. Tertia cā qꝛ alterat cerebrū a mala ꝯplexiōe cāta a sanguie in utraqꝫ q̃litate ꝛ ista sūt frigida sicca ꝛ stiptica ꝛ debēt misceri: ut una opatio ꝑueniat ab eis. ꝛ s̄m iordanū dꝫ eē tm̄ de aceto quātū de aliis: ꝫ s̄m raf. dꝫ q̃rta pars aceti ꝯmisceri ꝛ ego h̄ idē credo. ꝫ q̃re dꝫ infrigidari cā ē ut ꝑpter frigiditatē quā hūt in se ꝛ acq̃sitā cerebꝝ alteretur a mala cōplexione cal'a ꝛ si nō hēmꝰ niuē tepefiāt illa ꝛ ponātur in puteo: qꝛ tūc frigiditas aque penetrabit p partes rarefactas. Scd̄o notādū ꝙ si illa nō ualerēt possent poni alii succi frigidi ꝛ sicci: ut plātaginis: v̄ge pastoris: solatri: sempuiue: ꝛ g̃natoꝝ. ꝛ si fortiꝰ ifrigidare uelimꝰ addimꝰ aliqñ opiū iusq̃amū mādragorā papauer ꝛ siliā.

Sꝫ itelligēdū p cautela ꝙ narcotica debēt ꝓhiberi nisi i stāte magna necessitate ꝛ q̃si dspe rata ꝛc̄. Tertō notādū ꝙ ad idē ualet cerotū h̄. ℞. ceroti al. gal'. ℥. ii. laua lauatōibꝰ pluribꝰ cū aceto ul' succo plātagis ul' solatri line caput: ꝛ suppone capiti folia salicis ul' uitꝭ ꝛ mirabēis effctū eiꝰ. Ad idē ualet unguentū populeon.

Ad idē ualet embrocatō hec. ℞. rof. uiolaꝝ folioꝝ salicis nenufaris ꝛ maluaꝝ ꝛ coquātur i aq̃ ꝛ ex alto fūdātur sup caput. Ad idē. ℞. uiolaꝝ siccaꝝ ordei excorticati semis cucurbite aut corticū eiꝰ aut corticū papaueris seis altee la

ctuce portulace ⁊ roſ coq̈tur i aqua ⁊ fiat ut ſu pra. Et ſi v̄tuté reſolutiuá q̄ras tūc mellilotū uł camomillá ad oīum pódus addas. Ad idez ualz ſuffumigiū h̓. ℞. ſandał. citrinoꝝ roſ. ru. nenufar an̄. ʒ. ii. cáphore. ℈. i. ſpice. ℈. ſ. ponan tur i uaſe eneo ſtricti orificii cū aq̄ roſ. q̄tū ſuf ficit obturetur orificiū ⁊ bulliat ſup cineré: dei de apiatur oſ ⁊ accipiatur eiꝰ fumuſ ⁊ é exptū.

Et ſi ṙſoluer̄ uolumꝰ. ℞. ſandoloꝝ ligni alo es roſ. an̄. ʒ. ii. floꝝ camomille. ʒ. iiii. aque roſ. quátū ſufficit fiat ut ſupra. Ad idem ualet ca purpurgiū h̓. ℞. olei uioł. roſ. nenufarini cuz modico cáphore ⁊ naribus iponatur. uł ſic. ℞ opii cáphore an̄ partes equales diſſoluátur in oleo uioł. ⁊ diſtilletur in naſum. uel ſic ℞. olei de ſemine cucurbite: olei de ſalice ⁊ naribꝰ ipo natur. Ad idé ualet odoramentū h̓. ℞. olei roſ. cū aceto cóquaſſati. iſtis in uaſe poſitis fi at odoramétū. Quarto notandū ꝙ iſta có petūt actu ſ̄ra maxie in corpore multū raro ⁊ ca lido v̄tute exn̄te forti ⁊ materia multū calida. ró pz. Et notandū ꝙ quidá ſunt quoꝝ capitibꝰ modica infrigidatio ſufficit ſicut capita ſenuz ⁊ pueroꝝ mulierū ⁊ eunuchoꝝ ⁊ alborū ⁊ hūido rū ⁊ alioꝝ oīum hn̄tium caput debile q̇ de faci li incurrūt letargiá ⁊ doloré capitis. Quīto no tandū ꝙ illa infrigidátia nó debét pói ſup par té posterioré: q2 ibi é nucha a qua oriuntur ner ui vn̄ timetur ne nimiſ ledátur. vnde frigidū nu micū é neruis qnto affoꝛiſmoꝝ. Ité q2 pars po ſterior é nimis dura quátū ad os. vnde non pe netrant: ſed poni debét ſuper anterioré parté. ſ. ſupra fronté uel cómiſſurá: quia ibi poſſunt pe netrare ⁊ nó timetur ꝺ̄ neruis. Al.

Eger v̄o a carnibꝰ ⁊ uino abſtineat ⁊ comedat adeſciá citriná ⁊ tapſil ⁊ herbaſ frigidas ⁊ fructus frigidos. Silla.

Ponit curá per dietá ⁊ dicit ꝙ eger debet ſe abſtinere a carne ⁊ uino ⁊c̄. q2 multiplicát ſá guiné. Secūdo dicit ꝙ debet comedere adeſ ciá citriná ⁊ tapſil. ró q2 contrariantur male có plexioni ſanguinis cum ſint frigide ⁊ ſicce ꝯple xionis. Tertio dicit ꝙ debet comedere olera frigida. ſ. lactucas portulacas cucurbitas códi tas cū aceto uel agreſta uel uino granatoꝝ. ró quia parū generant de ſanguine: ⁊ cū hoc con trariantur ſibi ſalté in una qualitate. ualet etiá mica panis lota in aqua frigida cū ſuperponi tur uinū de granatꝫ: ſimiliter léteſ. Quarto di cit ꝙ etiaz debet comedere fructus frigidos. ſ. pruna pira perſica poma cytonia cocta in pru nis. ró q2 tales fructus ꝯtrariátur ſanguini ſo la in una q̄litatum. Notádū ꝙ adheſia citri na é cibus factus ex létibꝰ coctis cū aq̄ quibus additur acetū ⁊ parū croci. ſed tapſil é cibuſ co ctus ex lentibus coctis ſine alia mixtóe. Secū do notandū circa primū dictū ꝙ ſi patiēs eſſet debilis poſſet comedere carnes edi uel pulloꝝ códitas cū aceto uel agreſta uel uino granatoꝝ. Tertó notádū ꝙ potꝰ cōueniēs eét aq̄ decoctó nis berberis uł prunoꝝ: uł aq̄ cocta ſimplex uł uinū de granatis cū aqua frigida uel uinuz de bile cum q̄druplo aque frigide. Al.

Uenter aūt ſoluaṫ ex mirobalanis ci trinis ⁊ prunis ⁊ tamaritidis ⁊ zuccaro albiſſimo. ꝙ ſi iſta nó ſufficiūt ſeia malua uiſci i aceto poſita agitéṫ quouſqz ad ſpiſ ſediné pueiát ꝺ̄ qbꝰ épłz capiti ſuppóaṫ ex pſilio quoqz ⁊ aceto épłz fieri utile é. Sil.

Ponit curá per mediciná ſolutiuá ⁊ dicit ꝙ euacuatio per ſeceſſū debet fieri ex mirobola nis citrinis tamaridis ⁊ prunis cuz zuccaro al biſſimo. Notandū ꝙ in dolore capitis a ſan guine medicina laxatiua ponitur in hac forma ℞. prunoꝝ damaſcenoꝝ. ʒ. x. tamaridoꝝ. ℥. i. corticū mirobalanoꝝ infuſoꝛuz in decoctóe pre dictoꝝ per nocté. ℥. i. ſ. fricétur de mane fortiter ⁊ colétur ⁊ colature addatur zuccari al. ℥. i. et miſtretur in auroꝛa. Dubitatur q2 raſ n̄ do cet primo digerere materiá. iuxta affoꝛiſmū pri me pticule. Digeſta medicari ⁊c̄. Rn̄detur ꝙ ſanguini nó debetur digeſtio. per Auic. quarto can̄. fen. prio trac. ii. ca. de cura putridaꝝ in ge nerali. Sed ſtati diceret aliquiſ uidetur ꝙ n̄ cōueniat medicina talis: quia per ipſam nó eua poratur nec euacuatur ſanguis peccans faciēs doloré capitis: igi ⁊c̄. Reſpódetur ꝙ illa ualet in euacuando coleram modo in dolore ex ſan guine aliqua eius pars colericatur. Ité q2 mū dificatur corpus a ſuperfluitatibus cōibus in ſtomacho et teſtinis contentis. Qꝺ̄ ſi iſta.

Ponit iterato curá per alia localia ⁊ diuiditur in duas ſm̄ ꝙ duo ponit. ſecūda ibi. Ex pſilio quoqz. De prima dicit ꝙ ſi predicta nó ſuffece rint: cōuenit ut capiti ſupponatur empłm fcm̄ ex ſemine maluauiſci in aceto poſito agitando quouſqz ueniat ad ſpiſſitudiné. Ró quia h̓ em plaſtrū ſua frigiditate remouet malá diſcraſiá calidá. ⁊ quia linitiuū é mitigant doloré qꝺ̄ nó faciebant alia que erant ſicca. Notádū ꝙ re cepta huiꝰ empłi pót ſic formari. ℞. aceti q̄rt. i. ſ. ſeis altee ꝙ ſufficit ad incorporandū fortiſſi me cóquaſſati: oīa miſce ⁊ fiat empłm liquiduz mediocriter. Ex pſilio quoqz. Ponit ſecū

locale ⁊ dicit ꝙ utile ē si fiat emplm̄ ex psilio et
aceto qm̄ remouet malā discrasiā calidā ꝓueni
entē ex sanguie. Notandū ꝙ psiliū dꝫ eē ite
grū ⁊ nō conquassatū sicut dicebatur de altea.
Rō q: in centro ē calidū imo cauterizatiuū: ut
Auic. ii. cañ. ca. de psilio ⁊ mucilago eius tolla
tur ⁊ fiat emplm̄. Ualet hoc emplm̄. ℞. succū
extremitatū uitis cū nascūtur ⁊ disponatur cuꝫ
farina ordei ⁊ oleo ros. ponatur supra frontem
⁊ loco extrēitatū uitꝭ pōt pōi succus sempuiue
solatri uł ūge pastoris uł lactuce ⁊ silib⁹ ⁊c̄. Al.

**Si aūt cū istis fuerit i pulsu uelocitas
⁊ in tactu sentitur caliditas: sꝫ nec in facie
neqꝫ in oculis fuerit rubedo nec tēsio. In
ꝑncipio soluatur uēter: deide fiant ea q̄ dixi
mus. narib⁹ aūt oleū inijciatur uiolatū: uel
oleū cucurbite dulcis: aut nenufaris oleuꝫ
aut oleū de florib⁹ salicis: quoꝝ quodlibet
sup niuē īfrigidatū capiti supfundatur ⁊ nu
triatur ut ꝑdiximus. Eger quoqꝫ odoret cā
phorā ⁊ aquā ros. ⁊ salices ⁊ uiol. ⁊ his
silia. Qđ si egritudo mltū īualescat suma
tur opij ⁊ cāphore vniuscuiusqꝫ quātum
pōderāt duo grana ordei q̄ dissoluta i olo
de salicib⁹ mittātur i nares ⁊ aures. Sil.**

Ponit curā qñ cephalea ⁊ emigranea pro
uenerit a materia colerica: ⁊ diuiditur i quatu
or. Prio ponit curā per medicinā laxatiuā. Se
cūdo per unctionē. Tertio per dietā. Quarto
per odoramēta. Scōa ibi. Narib⁹ aūt. Tertia
ibi. Et nutriatur ut ꝑdixi. Quarta ibi. Eger
vo odoret. In pria dicit ꝙ in habētib⁹ emi
graneā ⁊ cephaleā ubi apparēt ista signa. Pri
mū uelocitas in pulsu. Secūdū q: ad tactū pci
pitur caliditas. Tertiū q: in facie ⁊ in oculis nō
sentitur rubedo nec tensio: arguēdū ē ꝙ dolor
fit a colera. Secūdo dicit ꝙ istis signis appa
rētib⁹ dꝫ fieri euacuatō per medicinā laxatiuā
deide debēt fieri ea q̄ dicētur. Notanduꝫ ꝙ
rō dictorū sic uerificatur. primuꝫ q: colera pec
caus cū sit multū calida iducit magnā necessita
tē euētandi calidū cordis: ꝗ ⁊c̄. Secundū ue
rificatur q: colera cuꝫ sit calida ualde taliter se
repn̄tat tactui. Uerificatur tertiū q: colera ñ
est rubei coloris: iō ñ causat rubedinē. Itē q:
est pauce quātitatis nō causat extēsionē. Se
cūdū dictū uerificatur q: per medicinā laxatiuā
euacuatur colera: iō ⁊c̄. Uerificatur qrtū qđ
sbdit: q: remedia localia debēt sequi euacuatō
nē regulariter. ⁊ iō dꝫ exponi. i primis soluatur
uēter. i. in primis soluatur uł pri⁹ soluatur: dei
de ⁊c̄. nō ut sonat uocabulū. Secūdo notan
dū ꝙ digestiuū debet ꝑcedē: q: colera nō debꝫ
euacuari saltē eradicatiue nisi ipsa digesta ⁊ dꝫ
digestiuum eē tale. ℞. endiuie scariole lactuce
dulcis nouelle añ. M. i. sūmitatuꝫ papaueris
al. ℥. ii. iiii. seminū frōꝝ. M. ii. uuaꝝ passarū mū
dataꝝ. ℥. s. floꝝ uiolaꝝ sandaloꝝ rubeoꝝ oiuꝫ
añ. ℥. i. zuccari al. ℔. i. fiat sirupus clarificatus
usqꝫ ad qrt. v. detur. ℥. i. s. cū duplo aq̄ tepide
⁊ h̄ qñ colera ē sbtilis. ⁊ si colera eēt grossa ad
datur radicū accori ⁊ ciperi añ. qrt. s. anisi feni
culi seis basilicōis oiuꝫ añ. ʒ. s. ⁊ non ponatur
papauer nec q̄tuor seia frā: q: nimis īgrossāt.
Aliud digestiuū si colera sit sbtilis. ℞. sirupi
endiuie sirupi uiol. sirupi nenufaris oiū añ. qr
ta pars. ℥. i. s. misce. ⁊ si colera eēt grossa adde
oxizacare tātundē ꝯposite Notandū ꝙ laxa
tiuū pōt eē tale. ℞. floꝝ uiol. nenufaꝝ añ. ℥. i.
floꝝ sticados arabici. ℥. ii. q: dirigunt respicien
do ad caput: prunoꝝ damascenoꝝ nūero. x. ta
marindoꝝ. ℥. s. uuaꝝ passaꝝ mūdataꝝ ab arill
℥. i. corticū mirobalanoꝝ citrinoꝝ bene gūosoꝝ
īfusoꝝ per noctē i decoctōe ꝑdictoꝝ. ℥. i. uł. s.
fricētur de mane fortiter ⁊ colētur: ⁊ colatur ad
datur cassie mūde bñ piguis. ℥. i. fiat colatura
usqꝫ ad qrt. i. s. ⁊ mistretur i aurora. ⁊ si passio
ē fort addātur diagridii. ꝗ. iii. aut ponatur dia
prunis. ʒ. iii. uel electuarii de succo ros. ʒ. iii.
Ad idē in forma cōfectōis. ℞. electuarii de
succo ros. uł diaprunis. ℥. s. malaxetur cum si
rupo nenufario ut dirigat ad caput. uł addatur
aliqd ducēs ad caput ut peonia ⁊ ꝯficiatur cuꝫ
zucchero in forma dactili. Ad idē in forma
pillaruꝫ. ℞. reubarbari. ʒ. ii. masticis. ℈. i. sca
monee. ʒ. i. fiāt pille cum succo rute uł apii uel
uino dosꝭ ē. ʒ. i. s. cum teore uirtutꝭ. uł. ʒ. i. ⁊ me
li⁹. Naribus aūt. Hic pōit curā per iectōꝫ: et
dicit prio ꝙ dꝫ imitti naribus oleuꝫ uiol. aut đ
cucurbitꝭ dulcib⁹: aut de nenufare: aut oleuꝫ de
florib⁹ salicis. Scđo dicit ꝙ si etiaꝫ applicetur
ab ex fundēdo super caput īfrātū super niue iu
uat. Notādum ꝙ rō dictoꝝ ē q: olea ꝑdcā
sunt frigida ⁊ humida iō remouēt malā discra
siā cātāꝫ a calore siue applicētur narib⁹ siue ab
ex approximentur. Scđo notāduꝫ ꝙ loco isto
ruꝫ potes ponere succos īfrigidātes ut ē succ⁹
solatri sempuiue lactuce dulcis i qb⁹ īfūdatur
pān⁹ duplicat⁹ uł stupa canapia ut magis īfrigi
dēt. Ad idē vꝫ h̄. ℞. lact mlieris cū albumine
ouoꝝ bñ agitetur ⁊ ifundātur stupe canapie ⁊
ponātur supra frōtē ⁊ tpa. Ad idē vꝫ ēbrocatio
decoctōnis florum uiolaꝝ. nenufaris ⁊ folioꝝ
salicis. Ad idem ualet lotio extremitatum et

tibiaꝝ facta ex decoctõe uitis salicis nenufaris
uiolꝫ.et quattuoꝛ seminũ frigidoꝝ. **Et nutriaꝭ**
Hic põit curá p odoꝛaméta ⁊ diuiditur i duas.
Pꝛio facit h̃ qñ é debilꝫ. Scdo qñ é fortꝫ doloꝛ
secũda ibi. **Qd̃ si egritudo.** De pꝛía dicit ꝙ
patiés dꝫ odoꝛare cãphoꝛá floꝛis salicis: uiolas
aquá roꝭ. ⁊ siꝭa.rõ qꝛ talia cũ sint frigida ꝭmo
uét malá discrasiá a colera. Notádũ ꝙ rece
pta raꝭ.pñt sic foꝛmari. ℞.floꝝ uiolꝫ.néufarũ.
floꝝ salicis añ. ℥.i.roꝭ ru.℥.i.cãphoꝛe g̃.ii.ce
re quãtũ sufficit ad incoꝛpoꝛandũ.ulꝫ pulueriзé
tur :subtlꝫr misce oia malaxádo cuз aq̃ roꝭ.⁊ fi
at pomũ i medio pfoꝛatũ:ulꝫ sine cera ponatur
puluis i páno lineo ad modũ pomi. **Qd̃ si egri
tudo.** Põit curá qñ doloꝛ é fortꝫ ⁊ dicit quá
do doloꝛ é foꝛtis sumátur opii ⁊ cãphoꝛe añ.g̃.
ii.dissoluátur i oleo de salicibꝰ ⁊ mittatur i auꝛs
⁊ nares:qꝛ foꝛti egritudini foꝛtis cõuenit medi
cina. Notádũ ꝙ si ex istis stupefactiuis pce
derꝫ nocumétũ aliqd̃ dꝫ poni i pua q̃ꝫtitate ali
qd eis ꝯtrariũ ut castoꝛeũ crocꝰ cassialignea dis
solutis i aliquo oleo calido ut camõille ulꝫ tyria
ca. Scdo notádũ ꝙ illa olea qñ ponũtur in
aure debét põi i pua quãtitate ut due gutte ⁊ ac
tu tepida ⁊ parũ debét stare ne putrefiát. **Al.**
**Qd̃ si cũ p̃dictꝫ egritudinibꝰ nihil eoꝝ que
dixímꝰ affuerit:fueritqꝫ egritudo antiq̃ in
p̃ncipio uéter cũ pillꝫis cochijs soluaꝭ: q̃s
ego feci.cõfectõ pillꝫarũ cochiaꝝ. ℞. pul
ueris pigre.ʒ.x.cologntide.ʒ.iii.⁊ tertiaз
scamonee.ʒ.ii.⁊.ꝭ.turbit sticados añ.ʒ.v
fiát pillꝫe ex istis: ⁊ sunt doses.x. Sil.**

Hic põit curá cephalee ⁊ emigranee qñ fu
erit a materia fr̃a.s.flꝫatica.⁊ diuiditur in duas.
Pꝛio põit curá p medicina laxatiuaз. Scdo p
localia.secũda ibi. Postq̃ꝫ ṽo. De pꝛía di
cit ꝙ cũ soda nõ fuerit aliqd̃ eoꝝ q̃ dcá sũt d̃ ru
bedine: ⁊ egritudo sit cronica supple arguéduз
é ꝙ materia sit frigida. Secũdo dicit ꝙ i tali
casu priꝰ dꝫ fieri euacuatõ cũ pillꝫis cochiis q̃ꝝ
descriptio é hec. ℞. yerepigre.ʒ.x.cologntide.
.ʒ.iii.⁊ tertiá.scamonee.ʒ.ii.ꝭ.turbit sticados
añ.ʒ.v.fiant pillꝫe ex istis. Notádũ pꝛio rõe
dcõrũ uerificatur p̃mũ:qꝛ materia frigida non
põt iducere rubediné. Silꝫr materia frigida cũ
sit difficilꝫ resolutõis facit egritudiné cronicam.
Secũdũ ṽificatur qꝛ pillꝫe cochie euacuát mate
riá flꝫaticá a capite. Secũdo notádũ ꝙ mate
ria fr̃a faciés doloꝛé capitꝫ é duplex:q̃dá flꝫatica
⁊ q̃dá mlꝫica.flꝫatica é duplex q̃dá cũ reumate ⁊
q̃dá sine reumate. Tertõ notandũ ꝙ matẽia
flꝫatica sine reumate añ euacuatõз priꝰ dꝫ dige
ri.rõ pꝫ. Digestiuũ é h̃. ℞.radicũ acoꝛicipi
añ.q̃r:ꝭ.aristolꝫ.rotũde.ʒ.ii.iterioꝝ sq̃lle.℥.ii.
vtriusqꝫ saluie.cétauree mioꝝ maioꝛane folioꝛũ
lauri bethõice rute añ.M.i.anisi maratri seis
siseleos seis basilicõis añ.ʒ.ꝭ.ligricie uuaꝝ pas
saꝝ mũdataꝝ ab arillꝫ.℥.i.utriusqꝫ sticados flo
rũ anthos añ.℥.i.aceti.℥.i.mellꝫ elci zuccari añ
lb.ꝭ.fiat sirupꝰ clarificatꝰ usqꝫ ad q̃rtꝫ.v.cui ad
de si materia é frigida multũ gariofilꝫ.cubebaꝝ
spice pipis añ.ʒ.ii. Ad idé p paupibus.℞.
oximellꝫ ꝯpositi squillitici.℥.i.aq̃ decoctõis sal
uie uel rosimarini. Ad idé solutiuũ i foꝛma pil
lulaꝝ.℞.pillꝫarũ cochiaꝝ.ʒ.ii.pulpe cologntí
de bdeli subtlꝫr pulueriзati añ.ʒ.ꝭ.misce oia ma
laxádo cũ sirupo d̃ sticados.fiát pillꝫe détur i i
troitu lecti. Ad idé sb̃ foꝛma decoctõis liq̃de
℞.floꝝ sticados arabici floꝝ boꝛagis buglos
se añ.℥.ꝭ.uuaꝝ passaꝝ mũdataꝝ ab arillꝫ.℥.i.
зiзibe.al.seis basalicõis añ.ʒ.i.turbit mũdi bũ
gumosi iteriꝰ agarici añ.ʒ.ꝭ.coꝛticũ mirobaláo
rũ kebuloꝝ ifusoꝛũ p nocté i decoctõe p̃dictoꝝ
℥.i.ꝭ.fricétur de mane foꝛtiter ⁊ colétur ⁊ dulco
rétur cũ.℥.i.ꝭ.zuccari:admistretur colatura in
auroꝛa. Ad idé i foꝛma ꝯfectõis.℞.zinзib.
ʒ.i.ꝭ.pipis lõgi galange añ.ʒ.ꝭ.croci masticis
añ.g̃.vii.turbit g̃.vi.diagridii.g̃.ii.polipodii.ʒ
i.cubebaꝝ peonie nucis muscate añ.℈.ꝭ.stica
dos.ʒ.i.cũ.℥.vi.zuccari:fiat ꝯfectõ cũ uino cito
nioꝝ ⁊ doꝭ é.ʒ.i.ulꝫ.ʒ.ii. Sꝫ in materia flꝫatica
reumatica digestiuũ dꝫ eé tale.℞.saluie folioꝝ
cipffi añ.M.iii.masticis olibani añ.℥.ꝭ.ligni
aloes.ʒ.ii.mellꝫ zuccari albi añ.lb.ꝭ.fiat sirupꝰ
clarificatꝰ usqꝫ ad ptes.v.qꝛ i materia reumati
ca fr̃a flꝫatica ꝯpetũt calida stiptica q̃lia sũt p̃di
cta.⁊ p ista iuétũ é dyaolibanũ. Quarto no
tádũ ꝙ raꝭ nõ põit curá doloꝝ capitꝫ a matẽia
mlꝫica.in q̃ digestiuũ dꝫ eé tale.℞.boꝛagis bu
glosse radicũ accoꝛi radicũ cypi coꝛticũ fenicꝫi
petrosilini añ.ʒ.i.iterioꝝ squille q̃rtꝫ.ꝭ.utriusqꝫ
saluie maioꝛane folioꝝ lauri bethõice mellisse:
fũiterre añ.M.i.utriusqꝫ sticados floꝝ áthos
añ.℥.ꝭ.floꝝ boꝛagis buglosse añ.℥.i.aceti al.℥
i.mellꝫ elci zuccari albi añ.lb.ꝭ.fiat sirupꝰ usqꝫ
ad.v. Ad idé.℞.pillꝫaꝝ de lapide laзuli uel
de lapide arméo.ulꝫ pillꝫaꝝ indaꝝ.ʒ.i.peonie.℈
ꝭ.ꝯficiátur cũ sirupo d̃ sticados. Ad idé aliđ
in foꝛma ꝯfectõis.℞.yere ruffini uel yerelogo
dion:lapidis laзuli abluti añ.ʒ.ii.seis basalico
nis.ʒ.ꝭ.puluẽiзétur pulueriзáda malaxétur cũ
sirupo de sticados ⁊ ministretur in introitu le
cti. Aliud ad idem in foꝛma confectõnis.
℞.diasene.℥.i.uel confectionis hamech.ʒ.ii.

Aliud ad idē ī forma liqda. ℞. floꝝ boragis buglosse sticados arabici añ. ℥. s. liqricie rase uuarū passarū añ. ℥. i. thymi epithi follicloꝝ sene polipodij mōtāi añ. ℥. s. seis basilicōis. ʒ. ii. fiat decoctō ī sero caprīo ꝛ ī decoctōe tēperentur cortices mirabolanoꝝ idoꝝ bñ gumosoꝝ per noctē. ℥. i. fricētur de mane fortiter dulcoretur cū. ℥. s. zuccari ꝛ mistretur in aurora. Ad idē. ℞. puluerif sene. ℥. s. cū brodio pulli detur. Quito notādū ꝙ ubi ñ posset patiēs sumer̄ medicinā laxatiuā per os ꝯueīt approxiatio clisteris ul' suppositorij ꝛ ī materia flatica. ℞. decoctōis malue mercurial' aneti rute furfuris ℔ i. yerepigre pulueris zucari añ. ℥. s. salis. ʒ. ii. olei aneti ul' rute. ℥. iii. Suppositoriū ad idē ℞. coloquitide. ʒ. i. fell' thauri. ʒ. ii. salis: baurach añ. ʒ. i. ꝯficiātur cū melle. Clistere ī materia mlīca. ℞. decoctōis malue uiolaꝝ buglosse fūiterre furfuris. ℔. s. cassie. ℥. i. sene polipodij epithi añ. ʒ. s. olei oliuaꝝ. ℥. iii. salis cōmunis. ʒ. i. Almansor.

Postq̄ vō uēter solutus fuerit īfūdatur caput ex oleo sanbacio ꝛ oleo ꝺ ben ꝛ mittat̄ ī nares. Eger quoqꝫ odoret algaliā ꝛ īsufflet̄ musc⁹ narib⁹. ꝙ si egritudo multū īfestauēit sumat̄ euforbij ꝛ castorei amboꝝ añ. vi. ps. ʒ. uni⁹ ꝛ dissoluta in pauco oleo sanbacio mittat̄ ī nares ꝛ aures. In cephalea vō cal'a empl'm ꝟ frōti ꝛ tēpori b⁹ ē īponēdū cui⁹ hec ē ꝯfectō. ℞. se. lactucaꝝ sief memithe sandaloꝝ alboꝝ ꝛ rubeoꝝ: fafel rosaꝝ opij: fiat ex eis empl'm p⁹ q̄ꝫ aceto ꝛ aq̄ rosata cōspersa fuerit: fronti īponat̄ sup qd̄ mittat̄ pān⁹ aceto ꝛ aq̄ ro. īfusus q cū calefcūs fuerit iteꝝ īfundat̄ ꝛ desup ponat̄. Linimētuꝫ vō cephalee fre. ℞. castoreū euforbiū pip sinapi storacē rutā marubiū: q̄ siccata ꝛ puluerizata ꝛ etiā tricōizata misceant̄ ꝛ cōspgāt̄ uio veteri ex qb⁹ fiāt trocis. ꝛ desiccēt̄. cūqꝫ necē fuerit ex vno ī vino veteri aut oleo costino uel cāmillio dissoluto. fiat frōti emplꝫ ml' totiēs. ꝟ eni empl'm oī antiq̄ cephalee confert nō solū suppositū ſꝫ etiā auri iiectū q̄ seqt̄ illō tēp⁹ p⁹ q̄ꝫ ī aliquo ꝺ ꝑdcis olīs resolutū fuerit. Egro vō vinū vetus ꝛ forte dādū ē. Cū aūt cephalea p hebdomadaꝫ vnā pseuerauerit eger ī balneū mittēd⁹ ē: ꝛ sup caput aq̄ ī q̄ camōilla ꝛ amarac⁹ ꝛ neme ꝛ sticados arabicū cocta fuerint sil': aut sigillati infundenda ē. Sillanus.

Hic pōit curā p r̄media localia ꝛ diuiditur in sex. Prīo pōit curā per iunctōnē ꝛ capurpurgiū. Scdō per odoramētū. Tertio per vnimentū. Quarto per balneū. Quito per potū. Sexto per embrocationē. Scda ibi. Eger quoqꝫ. Tertia ibi. Linimentū vō. Quarta ibi Eger vō. Quita ibi. Dū aūt cephalea. Sexta ibi Et sup̄ caput. De pria dicit. prio p⁹ q̄ꝫ fuerit facta euacuatio per medicinā supra caput debꝫ fundi oleū sanbacinū ꝛ oleū de been. Notādū ꝙ tale locale dꝫ approxiari ꝑmissa euacuatōe. Rō qꝛ tale cū sit calidū attrahit materiaꝫ. ſꝫ p⁹ ꝯuenit ꝙ remoueat malā ꝯplexiōꝫ frām et resoluit si parū de materia remāserit ꝛ ꝟ uel approximādo ab extra supra frōtē ul' ponēdo ī narib⁹. Scdo notandū ꝙ oleū sanbacinū ē oleum basilici mioris uel olei floꝝ sanbaci. Tertio notandū ꝙ ad idē ualet ꝟ cerotum. ℞. olei laurini uel nardini. ℥. ii. addatur castorei euforbii pipis añ. parū cū cera fiat unguētū. ul'. ℞. olei de balsamo ul' de castoreo. Ad idē ualet ꝟ. ℞. tiriace ul' mitridati cū succo mēte misce ꝛ superpone. expertū ē. Eger quoqꝫ. Hic ponit curā per odoramēta. ꝛ diuiditur ī tres. Prio pōit curā qñ dolor ē debilis. Scdo qñ ē fortis. Tertō pōit iterato curā sode qñ fit a materia cal'a p empl'm. Scda ibi. Q ꝺ si egritudo. Tertia ibi In cephalea. De pria dicit ꝙ patiēs dꝫ odorare galliā muscatā. Scdo dicit ꝙ narib⁹ dꝫ insufflari muscus. Rō āboꝝ: qꝛ illa calefaciūt cerebrū. Notādū ꝙ ad idē ualet ꝟ pomū. ℞. laudāi puri. ℥. s. ligni aloes storacis calamite añ ʒ. i. gariofiloꝝ nucis muscate basilice añ. ʒ. s. puluerizētur pulueriz ādā cū pistello cal'o misce oīa cū aq̄ ros. ꝛ fiat pomū perforatū ī medio: ꝛ ꝟ pro pauperib⁹. Ad idē nigella īfusa ī aceto deiñ exiccata ī pāno lineo odorata. Q ꝺ si egritudo. Ponit curā qñ dolor ē fortior ꝛ ē. ℞. euforbij castorei añ. q̄tū ē sexta pars. ʒ. i. dissoluatur ī oleo sanbacio ꝛ mittatur ī aures ꝛ nares. Rō qꝛ fortiter calefaciūt ꝛ forti egritudini forꝫ cōuēit medicia. In cephalea. Hic iterato ponit curā cephalee a materia cal'a ꝛ dicit ꝙ in cephalea a materia cal'a ꝯuenit ꝟ emplꝫ. ℞. seis lactucaꝝ sief mēithe sādaloꝝ al. ꝛ ru. saufel ros opij aspergātur aceto ꝛ aqua ros. Rō pꝫ. Linimentū vō. Hic pōit curā sode a mā frigida p linimentū. ꝛ dicit ꝙ si unus trociscus qui ponitur in littera dissoluatur in uino ueteri ul' ī oleo costino uel camomillino ꝛ fronti applicetur: iuuat. Secundo dicit ꝙ si mittatur de eodeꝫ ī aure iuuat. Ratio utriusqꝫ est: quia tale remedium calefacit cerebrum. Primo notan

dū ꝙ descriptio trociscoꝝ ē hec. ℞. castoreum euforbiū piper sinapim storacē rutā marubiuꝫ siccentur ⁊ pulverizētur aspgātur uino ueteri: ⁊ fiant trocisci ⁊ exiccentur. Secūdo notandū ꝙ ad idē ualet hoc emplm̄. ℞. laudāi puri. ℥. iiii. macis. ℥. v. miliū parū torrefacti. ℥. i. ſ. terbē tie. ʒ. i. pulverizētur ⁊ misce cū oleo camomillio fiat emplm̄ ⁊ applicetur sup cōmissuram capite raso. ℞. radicis cucūeris asinini absinthii con quassati aā. ℳ. ii. aque dulcis oli cōis aā. q̄r tū. i. buliant sup cineres calidos usqꝫ ad consū ptionē ꝺbitā. fiat emplm̄ ⁊ cū decoctōe fiat em brocatio super partē dolentē. Ad idē. ℞. em plī apostolicō. ℥. iiii. malaxetur cū oleo camōil lino ⁊ extendatur supra cōmissurā ad quātitatē dolentis. Ad idē ualet sacculus talis. ℞. be thōice sicce. ℳ. i. floꝝ mellilotī miliī paruꝫ tor refacti aā. ℥. i. floꝝ sticados arabicii floꝝ āthos aā: ℥. ii. cōquassentur excepto milio fiat saccul⁹ ad quātitatē partis dolētis. Ad idem. ℞. be thōice sicce rutte sicce aā. ℳ. ſ. floꝝ anthos flo rū sticados arabici aā. ℥. ſ. cōquassentur ⁊ fiat pile⁹ ad formā capitis. Eger uero. Ponit cu ram per potū ⁊ dicit ꝙ egro debet dari uinum potens ⁊ antiquū. Ratio qꝛ tale ē calidū ideo remouet malā cōplexionē frigidā. Iteꝫ quia ex ipso restaurātur spūs aīales. Notandum ꝙ uinū debet dari in pauca quātitate ne uinuꝫ re pleat nimis caput neqꝫ cerebrū. Cū aūt. Po nit curā per balneū ⁊ dicit ꝙ cuꝫ cephalea stete rit per unā hebdomadā eger debet intrare bal neū. Notandū ꝙ balneū ē duplex. quoddaꝫ ē ulꝫ quoddā pticulare. Uniuersale est triplex. quoddā aereū sicut stuphe ⁊ calefacit ⁊ exiccat. quoddā ē balneū ignis. ut ponere pacienteꝫ in furno calido p⁹ remotionē panis: uel ponēdo ī stufa sicca. quoddā ē balneū aque calide ut sul phureū: uel partē decoquēdo herbas calidas. Sed balneū pticulare eēt suffumigatio fcā cuꝫ herbis calidis positis in sirupo supra uel ablu tio facta cū decoctōe herbarū predictaꝝ supra caput. Et supra. Ponit curā per embrocaꝫ: ⁊ dicit ꝙ supra caput debet fundi decoctio cāmil le sansuci sticados arabici. ratio patet. Notā dū ꝙ ad ideꝫ ualet hec ablutio capitis. ℞. utri usqꝫ calamēti origani sansuci isopi folioꝝ lauri aā. ℳ. ii. florū anthos uel ameos utriusqꝫ sti cados aā. ℥. i. buliāt in. ℔. vi. aque usqꝫ quo re deant ad. ℔. iiii. ⁊ forti⁹ erit si bulierit in lixiuio facto ex cinere sicuū uel uitis uel cauliuꝫ. Ad idē. ℞. maiorane saluie florū cāmille folioꝝum lauri sticados aā. ℳ. i. buliāt ī aqua ut dictū ē uel lixiuio ⁊ abluatur caput ⁊ fricetur. Ad idē ualet suffumigatio hec. ℞. thuris sandarace li gni aloes aā. ʒ. ii. ponātur supra carbones ⁊ re cipiatur fum⁹ cū panno ⁊ fricetur caput ante ci bū cū pānis calidis ⁊ pectinetur. Ad idē ualꝫ masticatio hec. ℞. masticis uel piperis ulꝫ pire tri uel cubebarū uel ƺinƺib. ⁊ fiat masticatio et saliua expuatur. Ad idē ualet gargarisma ħ ℞. oximellꝫ cū sinapi ulꝫ pipe: uel ℞. yerep:gre cū oximelle squillitico ⁊ distēperetur cū aq̄ ꝺco ctionis origani isopi sicce uel piretri. uel. ℞. ye repigre distēperate cū decoctōne saluie: uel oxi melle squillitico. Ad idē ualet sternutatō talꝫ. ℞. ellebori al. subtiliter pulueriƺati. ʒ. i. ⁊ nari b⁹ attrahatur. Itē. ℞. castorei uel euforbii ulꝫ piretri. Ad idē ualet capurpurgiū ħ. ℞. aq̄ maiorane. ℥. ii. ⁊ narib⁹ attrahatur: deinde laue tur aqua calida. Ad idē ualet succ⁹ cucūeris asinini ⁊ fortiter apperit. Ad idē ualet ꝯfectō ꝺcā aurea alexandrina uel plirisarcoticō uel di anthos uel tyriaca uel mytridatū uel diacasto reū ulꝫ diaccori ulꝫ kebuli cōditi. Al.

Q̄ꝺ si cephalia quotidie aā comestōꝫ īuadat ⁊ p⁹ comestionē recedat succurren dū ē infirmo aā horā q̄ uenire consueuit dando eis bucellas panis ī succo granati: aut vue acerbe aut hoꝝ siliū īfusas. Silla.

Ponit curā sode prouenītis per cōitateꝫ ad stomachū: ⁊ dicit ꝙ si dolor capitis accidit aā cōestiōꝫ ⁊ recedit p⁹ cōestiōꝫ ꝓ cura ꝺꝫ exhi beri bucella pāis īfusa ī uino ḡnatoꝝ: aut agre sta ⁊ siliū. Rō qꝛ talis dolor ꝓuēit ꝑpter fluxū colere ad os stōachi. ſꝫ si ꝓuēiat exhibēdo bu cellas pāis īfusas ī succo ḡnatoꝝ aā horā corru gādo ⁊ stiptigādo os stōachi ꝓhibet fluxū cole re q̄re ⁊c̄. Notādū ꝙ dolor capitꝫ q̄dā ꝓuēit ꝑpter cāmꝫ ꝓpriā exñtē ī cerebro: ⁊ ꝺ ħ supra di xi. q̄dā per cōitatē ab alio mēbro ⁊ ꝺ isto ħ. Sꝫ talꝫ p cōitatē pōt ꝓuēire a stōacho ulꝫ ab epate ulꝫ a splene. Ad ꝓpositū itelligꝫ de eo q̄ prouēit per cōitatē a stōacho: qꝛ sepi⁹ accidit ꝑpter ma iorē colligātiā. Itē talꝫ dolor pōt ꝓuēire a mate ria cl'a ulꝫ frigida. Ad ꝓpositū raſ ħ pōit curā ꝑmi. Scꝺo nota ꝙ ī cura doloris capitꝫ ꝓuēi entꝫ ab alio mēbro duo reqrūtur. Unuꝫ ex par te mēbri mādātꝫ. Scꝺm ex parte mēbri recipiētꝫ Ex parte mēbri mādātꝫ reqrūtur tria. ſ. euacua tō per flebotōiā ulꝫ per medicinā ulꝫ per clistere ulꝫ per cauteriū. Scꝺo alteratō male ꝯplonis. Tertō ꝓhibitō ascēsus uapoꝝ ad caput. Ex par te mēbri recipiētꝫ unū reqritur. ſ. ꝯfortatō capitꝫ ⁊ ħ ubi dolor ñ eēt cretic⁹ qꝛ īpedietꝫ crisꝫ ⁊c̄. Al.

Si āt cephalea cōtingat ꝑpter multā in sole morā sufficienter ex oleo roſ. ꝛ aceto ī frigidatis curari poterit que tamē si ex hoc nō quieuerit ex alijs infrigidātibus curanda erit. Si aūt soda adhuc perseuerauerit ꝛ fortior fiat neqꝫ vllo mō remoueatur ꝛ timeatur ne eger visuꝫ amittat ꝛ aqua ad oculos descendat tēporꝫ arterie sunt incidende ꝛ extrahende. hoc tamē qđ nūc loquimur est ꝑter nr̄aꝫ ītētiōꝫ ī h̄ libro. Sil.

Ponit curā sode ꝑueniētis ꝑpter cām extrisecā. s. ꝑpter multā morā in sole. Et diuiditur in tres ƀꝫ ꝙ tria ponit remedia. secūda ibi. Que tñ. tertia ibi. Si aūt. De prima dicit ꝙ si dolor capitis prouenerit ꝑpter multā morā in sole tūc cura potest fieri ex oleo roſ. ꝛ aceto infrigidatis Ratio qꝛ per hoc remouetur mala discrasia calida inducta a sole: ꝛ hoc si fit sine materia. De secūda dicit ꝙ si dolor nō cessat ex aliis infrigidātibus fortiorib⁹ curari dꝫ. Ratio qꝛ fortiter alterabunt. De tertia dicit ꝙ si soda perseuerauerit ꝛ fortificetur ꝛ sic timor dꝑditiōis uisus: uel ꝙ aqua fluat ad oculos. tunc arterie temporum sunt incidende qꝛ talis fit ex accensu uaporū. Et subdit ꝙ hoc nō pertinet ad hāc partē sed supra ubi determiat de chirurgia. Notādū ꝙ ex dictis pōt haberi distinctio dolorū capitis ꝛ cura ī generali. Dolor capitis ē duplex. Quidaꝫ est causatus ex cā extrīseca ꝛ ille est duplex: Quidā causatur ex reb⁹ inducētibus malaꝫ cōplexiōꝫ frigidā ꝛ curatur per calida: quidā causatur a solutiōe cōtinui ꝛ curatur per chirurgiā Alius est dolor causatus a cā intrinseca: ꝛ talis est duplex. quidā est causatus per cām propriaꝫ existentē in cerebro. quidā per cōitateꝫ ab alio mēbro: ꝛ talis ē duplex. s. cū materia ꝛ sine materia. Dolor ꝑueniēs a materia in cerebro existente ꝛ nō per cōitateꝫ curatur per euacuantia ꝛ alterantia. Sed ꝑueniēs per cōitateꝫ ab aliis mēbris ꝓhibetur per prohibitionē ascensus uaporꝫ ꝛ euacuando humorē ꝛ alterando malam cōplexioneꝫ. Sed dolor proueniēs a cōplexiōe mala sine materia seu per cām ꝓpriā seu per cōitatē curatur per alterantia solū ꝛc̄.

De scothomia ꝛ vertigine. c. ii. Sil.

Jrca rubricā est notandū. primo ꝙ inter scothomiā ꝛ uertiginē est cōuenientia ꝛ differentia cōueniunt. Primo qꝛ utraqꝫ causatur ex uaporibus existentib⁹ in spiritibus uisibilibus ꝛ in neruis obticis ex parte anteriori cerebri. Secūdo cōueniunt qꝛ utraqꝫ infert nocumentū uisui sensui cōi ꝛ ṽtuti ymaginatiue. Sꝫ drn̄t: qꝛ scothomia ex uapore grosso fumoso gn̄atur: existēte in viis spūs uisibil' ip̄rimēte silitudinē in ṽtute seu potētia uisiua: ꝛ propter hoc uidentur res extra que nō sunt ad similitudinē illius rei ƀꝫ colorē ꝛ similitudinē illius uaporis ꝛ illa species ip̄ressa in illo humore cristallino ip̄rimit ī sensu cōi ꝛ in imaginatiua quaꝛ uidetur ꝙ apparent res extra que non sunt. Et dicitur ideo scothomia a scothos ꝙ est uidere ꝛ mia ꝙ est musca quasi uisio muscarū. Sed uertigo est a uapore fumoso existente in viis spūs uisibilis ꝛ uenis ꝛ arteriis partis anterioris qui cū mouetur inducit motū in spiritibus ꝑpter sutilitatē uaporis ip̄rimentis suā similitudinē sui motus in potētia uisiua. deinde in sensu cōi ꝛ ymaginatiua: ꝛ ideo uidetur ei ꝙ res extra que nō mouētur moueātur. Ex his patꝫ ꝙ homo ī scothomia nō cadit in terrā uel raro: ꝛ in uertigine sicut uel ut in plurib⁹. Secūdo notandū qđ sit uertigo: est eni uertigo quādo homo ymaginatur ꝙ res moueatur supra ip̄m ꝛ ꝙ eius cerebrū ꝛ eius corpus inuoluātur quare accidit aliquādo ut ꝙ nō regat se imo ꝙ cadat. Tertio notanduꝫ ꝙ uertigo ꝛ scothomia possunt capi dupliciter. primo quantū ad originē suaꝫ: ꝛ sic sunt actio lesa corrupte uisus: qꝛ primo uisus corrūpitur ex illis uaporibus: qꝛ uisui apparēt res que nō sunt uel extra moueri que nō mouentur Secūdo possunt sumi quantū ad earuꝫ cōplementū: ꝛ sic sūt actio corrupta ṽtutis ymaginatiue: qꝛ uirtus uisiua ip̄rimit in imaginatiuam. Quarto notanduꝫ ꝙ scothomia ꝛ uertigo magis nocent uisui qꝫ aliis sensibus exterioribus. Prima cā quia nerui uisui sunt propinquiores imaginatiue qꝫ organa aliorū sensuū. Secūda cā quia in scothomia ꝛ uertigine est corruptio spūum ꝛ uirtus uisiua magis habundat in spiritibus: propter hoc eni nerui obtici sunt concaui: ut patꝫ quarto de accidenti ꝛ morbo. Tertia causa est uertigo est respiciens motū: qꝛ credit ꝙ oia moueantur in gyrū: sed per uisuꝫ magis motus percipitur qꝫ per aliū sensum: ideo magis appropriatur uisui. Quinto notandū quāuis scothomia ꝛ uertigo noientur noie accidentiuꝫ: qꝛ sunt actio corrupta uisus: qꝛ scothomia dicitur quasi uisio muscarū: ꝛ uertigo dicitur a uerto uertis. possunt tamē dici duplices morbi unus cōsimilis: qꝛ in cōplexione fit ratiōe male cōplexiōis causate a uaporibus in cerebro. Alius est morbus officialis: qꝛ fit opilatio in neruis ꝛ uiis spūum in anteriori parte cerebri. Sexto notādū ꝙ apud medicū tres sūt cāe ṽtigis

f. ꝑmitiua añs ⁊ ꝯiūcta. Cā ꝑmitiua sunt res ñ naturales mltiplicātes uapores i cerebro sicut cibi uaporosi: ut allea cepe ⁊ silīa. ⁊ fumosa ut legūia oua frixa uinū nouū mouēi circulariter aspect⁹ ad res lumiosas ⁊ h⁹. Cā añs sunt q̄tuor hūores: qꝛ ex quolꝫ hūore pn̄t eleuari uapores. Cāe ꝯiuncte sunt uapores eleuati ab aliis hūorib⁹ ⁊ si sint grossi fit scothomia. Si ṽo sint subtiles fit ṽtigo. Septimo ṽo de signis scothomie ⁊ ṽtigis. Signa qñ fuerit ex reuolutōne supra ipꝫ: uel ex reuolutōe reꝝ sensataꝝ uel ex percussiōe manifesta sunt ex re ipsa iducēte. Signa qñ fuerit ex uapore gñato uel retēto in ipō cerebro: sunt añcessio doloꝝ capitis tynnitus ⁊ tenebrositas lōga uel fixa añ ocl'os: ⁊ i gustu ⁊ odoratu abbreuiatio ⁊ pulsatio i arteriis añriorib⁹ ⁊ spatul'. Signa qñ fiunt a sanguie sunt uene inflate ⁊ facies ⁊ oculi ⁊ caput rubea ⁊ calida ⁊ sōnus grauis: ⁊ laxitudo: ⁊ pulsatio i tpib⁹: ⁊ uria spissa ⁊ subruffa. Signa ex colera sunt uigilie iflāmatio absq̄ multitudie grauitatꝭ: ymaginatiōes citrie uel auree: urina aurea clara ul' citrina. Signa ex flegmate sunt grauitas: timor: pygricia: mltitudo somni: albedo oculoꝝ ⁊ corpis humiditatū mltiplicatio i toto corpe: urina indigesta alba spissa: gulositas ⁊ idigestio. Signa ex mlīa sunt grauitas nō multuꝫ intēsa: uigilie: cogitatiōes ⁊ ymaginatiōes corrupte: uria clara sbtilis idigesta: capilli nigri. Signa qñ ueniunt a cerebro passio ꝯtinua: nō sentitur nocum̄tū i aliis mēbris. Signa qñ per cōitateꝫ passio nō ē ꝯtinua nisi qñ ascēdūt uapores ⁊ sentitur i alio mēbro nocumētū. Signū ꝓnosticū isti sūt ꝯsanguinei ⁊ amici epilepticoꝝ nec nō appopleticorū: quare si multiplicant malum regimē cadunt in illas passiones ⁊c̄. Alman.

Um aliqs illud qđ añ eū ē circulariter moueri viderit: ⁊ oculi tenebrescūt ⁊ cadere voluerit: ⁊ facies ⁊ oculi i eadē hora rubuerit: vene quoq̄ q̄ sunt p⁹ aures grosse appuerit: ex ipis venis miutio faciēda ē. Et vētose i collo ⁊ tibijs sunt ponēde. Qđ si ꝑdicte vene ñ apparuerit ⁊ facies fuerit rubea: sanguis ex basilica erit miuēdus: ⁊ vētose i tibijs sūt ponēde. In hac ꝑterea scothomie spē ⁊ i ea quā añ diximus caput ex oleo ro. ⁊ aceto ē infundendū. Eger quoq̄ calida cibaria vitar̄ dꝫ. Vēter quoq̄ ex apozimate mirobal'. citrinoꝝ qđ i. c. de cephalea diximus est soluendus. Silla.

Hic Raſ. ponit curā scothomie ⁊ ṽtigis. Et diuiditur i duas. Prio qñ fuerit a sanguie. Scđo qñ a f l'atc. scđa ibi. **Cū āt nec i facie.** Pria i duas. Prio pōit curā qñ fiūt a materia sanguinea ꝯtēta i cerebro. Scđo qñ a sanguie ꝯtēto in alio mēbro. scđa ibi. **Qđ si ꝑdicte.** De ꝑma dicit ꝙ cū appuerint hec signa. Primū signuꝫ qñ vr̄ circulariter moueri ꝙ ē corā se. Scđo qꝛ oculi obscurātur. Tertiuꝫ ꝙ uoluerint cadere. Quartū facies ⁊ oculi appent rubei. Quintuꝫ vene q̄ p⁹ aures sunt appent grosse supple ex istꝭ signis arguēdū ē ꝙ scothomia ⁊ ṽtigo fiūt a sanguie ꝯtēto i cerebro. Scđo dicit ꝙ flebotomia dꝫ fieri ex ill' uenis. Notādū ꝓ rōne dictoꝝ ꝙ rō ꝑmi ē qꝛ ꝓpter pn̄tiaꝫ sanguis i cerebro eleuātur uapores mouētes spūs uisibiles circulariter: iō appet illud. Scđꝫ ṽificatur qꝛ multi uapores cōicātur ad oculos iō obscurātur. Verificatur tertiū qꝛ ꝓpter motū fcm̄ i spiritib⁹ cerebri corp⁹ nō pōt sustētari: qꝛ nō ē instr̄m ul' organū ꝓportionatū. Verificatur q̄rtū qꝛ aliq̄ pars sanguis cōicatur ad alias ꝑtes iō rubificātur. Verificatur qntū qꝛ per flebotomiā illaꝝ uenarū euacuatur sanguis peccās ⁊ diuertitur lꝫ tñ diuersio sit pauca ex quo sanguie replētur uene ut dr̄ in qnto signo. Sciēdū tñ hic ꝙ Raſ. hic itelligit ꝑmissa ⁊ ꝑsupposita flebothomia đ cephalica brachīi vbi nō sit aliud ꝓhibēs. Notādū ꝙ dicit Raſ i tertio signo. Et cadē uoluēit qꝛ aliqñ ē in ṽtigine casus ⁊ aliqñ nō: qꝛ qñ passio ē nimis fortꝭ ⁊ ē iferēs nocumētū i ꝑte posteriori q̄ ē ꝑncipiū ṽtutis memoratiue: sic ē casus q̄re tūc assimilatur epilepsie: lꝫ sit dr̄ia qꝛ in epilepsia fit ꝯtractio i casu. Sꝫ i ṽtigine nō ē ꝯtractio lꝫ casus. Sꝫ qñ ē passio debil': qꝛ pauc⁹ dolor ⁊ pauc⁹ vapor nō iferēs nocum̄tū i parte posteriori sic nō ē casus. **Et vētose qdē.** Pōit curā per uētosas ⁊ dicit ꝙ i cura h⁹ debēt poni vētose i collo ⁊ i tibiis. Rō qꝛ per has diuertitur sanguis ⁊ euacuatur. **Qđ si ꝑdicte.** Hic ponit curā qñ scothōia ⁊ ṽtigo ꝓueniūt a sanguie cōicato ab aliis mēbris: ⁊ diuiditur i q̄tuor. In pria pōit curā p flebothomiā ⁊ vētosas. Scđo per iunctiōꝫ capitꝭ. Tertio per dietā. Quarto p medicinaꝫ laxatiuā. Scđa incipit ibi. **In hac ꝑterea.** Tertia ibi. **Eger quoq̄.** Quarta ibi. **Vēter ṽo.** De ꝑma dicit ꝙ si nō apparuerit ꝑdcā ⁊ facies fuerit rubea dꝫ fieri flebotōia đ basilica. Ratō qꝛ signū ē ꝙ sanguis cōicatur ab alio mēbro ⁊ pl⁹ ab epe iō ⁊c̄. Scđo dicit ꝙ uentose sunt ponende in tibiis. Rō qꝛ diuertūt sanguinē ad loca distātia a cerebro. Notādū ꝙ sic vētose valēt i tibiis diuertēdo: ita positō pedū i aq̄

cal'a ualet diuertēdo uapores ad inferiora ⁊ sic remouet dolorē dubitatur utrū alio hūore a sanguie peccāte ꝯpetat flebotōia. rō pȝ: q̄ꝛ si hūor eēt admixt⁹ sāgui ꝯpetit si n̄ tūc ꝯpetit euacuatō cū farmaco ⁊c̄. In hac p̄terea. Hic pōit curā scothōie ⁊ uertiginis aliūde causate ⁊ p cōitatē per inunctionē: ⁊ dicit ꝙ in hac passiōe ⁊ in alia que fit a materia existente in cerebro: cōuenit ut fundatur sup caput oleū rosꝫ. ⁊ acetū. Rō quia ista prohibēt ascēsū uaporū ad caput repercutiendo ⁊ cōfortando. Secūdo q̄ꝛ alterat malā cōplexionē in cerebro. Notandū ꝙ dictū Rasꝫ est uerū qn̄ passio est in pricipio uel augumēto ⁊ qn̄ materia est in fluxu sed in statu ⁊ declinatiōe qn̄ materia est fluxa nō uerificatur dictū Rasꝫ. q̄ꝛ tunc cōpetit resolutiuū sicut embrocatio fcā ex decoctiōe camomille foliorꝫ lauri ⁊ similium Dubitatur utrū medicamē dictū repercusiuū ⁊ resolutiuū cōpetat. Arguitur ꝙ nō: q̄ꝛ supra mēbrū principale nō cōpetit ponē repercusiua. Scđo ꝓbatur ꝙ nō sit fiendū q̄ꝛ tūc fieret inflāmatio. Ad primū dicendū ꝙ super emūctoriū cerebri uel alterius pricipalis mēbri nō ꝯueniūt repercussiua: h̄ uolunt auctores. sed supra cerebrū sic. Ad scđm dicendū ꝙ tale ualet in rōe cōiuncte cause ⁊ maius seqtur iuuamentū q̄ȝ nocumentū. Eger quoqȝ. Ponit curā per dietā ⁊ dicit ꝙ eger non dȝ assumere cibaria calida. Ratio q̄ꝛ illā ebullitionē inducūt in sanguine ex qua ascendunt vapores ad caput qui sunt causa istarū passionū. Secūda cā: q̄ꝛ talia nutrientia multiplicāt sanguinē ⁊ colerā a quib⁹ isti vapores eleuātur. Notandū ꝙ sicut oȝ cauē a cibis predictis: ita oȝ cauē ab aliis reb⁹ non naturalibus multiplicantib⁹ sanguinē ⁊ colerā ⁊ ebullitionē ⁊ motū inducentib⁹ sicut a sup̄fluo somno sup̄flua uigilia ⁊ respiceꝛ in fundū a loco alto ⁊ sic de aliis. Scđo notandū ꝙ dieta ꝯueniens ē s. ꝙ debēt uti lentib⁹ coctis cū agresta cōditꝫ cū vino granatorū pānico milio ⁊ silib⁹: aliqn̄ debent comedē carnes edi pullorū cōditas cum agresta uel aceto ⁊ post carnes comedat pirū uel pomū coctū: uel comedat lactucas ul' portulacaſ cū aceto cōditas. De potu bibat aquā decoctiōis berberis uel granorꝫ granatorꝫ: uel bibat aquā zuccari cū psilio: ul' bibat uinū debile bn̄ liphatū. Ueter vero. Ponit curā per medicinā laxatiuā ⁊ dicit ꝙ euacuatio fiat cū decoctione mirobalanorꝫ citrinorꝫ de qua dictū est in c. de cephalea. Rō q̄ꝛ per illā euacuatur colera Notandū ꝙ si uertigo ⁊ scothomia fiant a colera cura est ut prouocetur uomit⁹ cū syrupo acetoso ⁊ aqua calida uel aq̄ decoctiōis aneti ⁊ semis atriplicis si uomē nō posset bibat decoctionē hanc. ℞. mirobalanorꝫ citrinorū. ℥. i. ſ. pistentur ⁊ bulliant in ℔. ſ. aque cū. ℥. i. prunorū: ⁊ accipiātur. ℥. iii. illius aq̄ ⁊ in illa aq̄ addatur. ℥. iii. syrupi rosꝫ. uel uiolati detur an̄ diem. Ad idē ualet. ℞. aq̄ casei ℔. ſ. reubarbari. ʒ. i. ſ. dimittātur in ℔. ſ. aq̄ casei ante diē coletur ⁊ detur infirmo. Ad idem ℞. ℥. vi. decoctionis prunorꝫ. x. tamarindorū. ℥. i. elli de succo rosꝫ. ʒ. ii. ſ. Ad idē. ℞. tamarindorꝫ māne an̄. ℥. i. dissoluatur cū. ℥. vi. aq̄ decoctōis prunorꝫ. Al.

Cū aūt neqȝ in facie rubedo neqȝ fe. cū scothomia fuerit: attēdendus est an sit stomachi subuersio ⁊ nausea que si affuerit prius vomere cogēdus est: deide de pillis cochiis dosiȝ vnā sumat: ⁊ a frigidis abstineat cibis. Sil.

Hic ponit curā scothomie ⁊ uertigis a materia flegmatica: ⁊ diuiditur in duas partes. Primo qn̄ est per cōitatē ad stomachū. Scđo qn̄ est per ꝓpriā cām in cerebro. scđa ibi. Si autē neqȝ. Prima in duas. Primo ponit curā per euacuatiōē. Scđo p dietā. Scđa ibi. Et a frigidis. De pria dicit ꝙ ubi tā i vtigie q̄ȝ i scothōia nō fuerit in facie rubedo nec fe. oȝ cōsideraꝛ an sit stomachi subuersio ⁊ nausea: q̄ꝛ tunc arguēdū est ꝙ fit a materia frigida per cōitatē a stomacho. Scđo dicit ꝙ in tali cā debet pri⁹ ꝓuocari uomitus: deide dȝ fieri euacuatio cū pillis cochiis. Notandū ꝙ nausea est uolūtas uomēdi sine effectu. Subuersio est frequēs uoluntas uomēdi: iō addit frequētiā super nauseā. Scđo notandū ꝙ si in scothomia nō est rubedo in facie nec fe. est signū ꝙ ꝓuenit a frigida materia. Sed qn̄ accidit subuersio ⁊ nausea stomachi: signū est ꝙ fit per cōitatē ad stomachū. Sȝ rō remedii ē q̄ꝛ per uomitū euacuatur materia cōtenta in stomacho: ⁊ q̄ꝛ pill'e cochie euacuāt materiā flegmaticā a cerebro: iō ⁊c̄. Ad idē ualent pill'e auree: imo plus euacuāt a stomacho ⁊ capite. Ad idē valet h̄. ℞. yerepigre. ℥. ſ. oximellis compositi. ℥. i. aque decoctionis ysopi uel zedoarie. ℥. iiii. uel. vi. Ad idem. ℞. pill'arum fetidarum. ʒ. ii. uel. ʒ. i. ſ. syrupi rosꝫ. ℥. ii. aque mellis. ℥. iiii. ⁊ detur in matutinis. Et a frigidis. Hic ponit curam p dietā ⁊ dicit ꝙ dȝ abstinere a frigidis. Ratō q̄ꝛ frigida augēt materiā flegmaticā. Notandū ꝙ dieta cōueniens est. primo q̄ꝛ debet comedere carnes edi uel castrati paruarū galinarū ⁊ perdicū fasianorū ⁊ oīum auiū uiuentiū in arboribus ⁊ in pratis ⁊

nō in aquis ⁊ ut plurimū comedat carnes assa tas ⁊ nō elixas ⁊ uitellos ouoꝝ cicera fracta far rū ⁊ risum. De potibus uinū debile ⁊ stipticum qꝛ propter debilitatē nō fumat ad caput ⁊ ꝓpter stipticitatē cōfortat stomachū. Bonū autē essꝫ ut biberet aquā mell' loco uini ⁊ hec dicta ēt eēt cōueniens quādo proueniet a m'lia. Notāduꝫ ꝙ si vᷤtigo ⁊ scothomia possunt esse ⁊ fieri a ma teria existēte in aliis mēbris ut epate uel matri ce tn̄ ut plurimuꝫ proueniunt a materia existente i stomacho: qꝛ hic sunt laciores uie: quia materie transeunt per meri ⁊ ysophagū. Notandum ꝙ medicina uomitiua in tali casu est talis. ℞. radi cū raphani siluestris. ℥. i. semis atriplicis assa ri an̄. ℥. ſ. fiat decoctio in. ℔. i. aque quousqꝫ ueniat usqꝫ ad. ℥. iiii. coletur ⁊ colatuꝛ addatur olei cōis. ℥. ſ. croci fortiter cōquassati. ʒ. i. quia fit fortioꝛ aceti. ℥. i. detur in hora calidiori diei post assumptiōeꝫ cibi unctuosi dos. ℥. ii. Notā dū ꝙ ubi per illa nō sequitur curatio tūc fit cau teriū ⁊ est tale. ℞. cantaridarū remotis capiti bus ⁊ alis puluerizatarum. ℥. ii. fermenti. ℥. ſ. misse malaxando cū aqua ardēti fiat massa po natur sup mēbꝝ ad q̄ntitatē uniꝰ aualane. Al.

Si autē neqꝫ aīe subuersio neqꝫ nausea fuerint neqꝫ caliditatꝪ signa apparuerint venter ex pillis cochijs multotiens soluaꝛ Cibaria quoqꝫ frigida oīno vitet. Et gar garismus fiat quo flegma deponatur in naribus quoqꝫ ponatur aliquid de his q̄ narrauimus quo caput calefiat. Sil.

Hic pōit curā scothomie ⁊ uertiginis quādo fit a materia frigida propter cām propriā in ce rebro: ⁊ diuiditur in quatuoꝛ partes qm̄ ꝑmo ponit curā per euacuationē. Secūdo per dietā. Tertio per gargarisma. Quarto per effusionē in naribus ibi scd̄a. Cibaria quoqꝫ. ibi tertia. Et gargarismꝰ. ibi quarta. In naribꝰ. De ꝑ ma dicit ꝙ si subuersio aīe ⁊ nausea nō fuerint nec apparuerint signa caliditatis debet fieri se pe euacuatio cū pill'is cochiis. Notādū pro ra tiōe dictoꝝ ꝙ quādo nō apparuerunt signa pre dicta: signū est ꝙ fit a materia frigida patꝫ ⁊ ꝙ materia est in cerebroꝰ ⁊ nō cōicatur ab alio mē bro. Ratio quare debꝫ fieri euacuatō cū pill'is cochiis est qꝛ euacuant materiā flegmaticā a ce rebro ⁊ quare debet fieri sepe euacuatio est: qa morbus factus a tali materia est cronicus: ideo debet fieri sepe euacuatio supposita in digestiōe in materia. Cibaria quoqꝫ. Hic pōit curā per dietā ⁊ dicit ꝙ eger debet uitare cibaria frigida rō qꝛ multiplicāt materiā flegmaticā. Notādū ꝙ nō solū patiens dꝫ vitare cibaria frigida: sꝫ vl'r oīa saltē per aliqd̄ tp̄s ut per duos dies aut per tres. Rō qꝛ caloꝛ naturalis nō repiens ma teriā cibalē in quā agit: agit in flegma ⁊ sic resol uit uel digerit uel ꝯuertit in sanguineꝫ. Et gar garisma. Hic ponit curā per gargarisma ⁊ di cit ꝙ debꝫ fieri per qd̄ attrahatur flegma. Rō qꝛ tunc euacuatur flegmatica materia a q̄ ele uātur uapores faciētes scothomiā ⁊ vᷤtiginem. Notandū ꝙ dictū Rab. vᷣificatur in corpoꝛ n̄ disposito ad egritudīes pulmonis uel ad ptisiꝫ ⁊ hoc uoluit Auicē. tertio can̄. fen. ꝑma trac. ꝑ mo. c. gn̄ali de cura egritudinū capitis. Rō qꝛ per ip̄m materia trahitur ad pectꝰ ⁊ ad pulmo nē: ideo ⁊c̄. Secūdo notādū ꝙ gargarisma tra hēt flegma a capite sic fit. ℞. bethonice ysopi. an̄. M. i. liquiricie rute uuaꝝ passaꝝ mūdataꝝ ab arill' an̄. ℥. i. piretri rad cis yreos recētium an̄. quart. i. ſ. feminis sinapis. seis stafisagrie ʒizib. al. an̄. ℥. ſ. masticis. ℥. i. mellis eleci q̄rt. i. fiat apozima puꝝ ⁊ clarissimū usqꝫ ad quart. iii. capiātur duo coclearia singula uice ⁊ patiēs teneat in oꝛe diu ⁊ ꝓiciat extra ⁊ fiat ante pran dū uel ante cenā. Ad idē ualet masticatio pire tri uel masticis. sed qꝛ piretrū habet moꝛdicare linguā igitur ponitur in panno lineo albo ⁊ po nitur postea supꝛa dētes ⁊ sic nō sentitur tantꝰ doloꝛ ⁊c̄. In naribus. Ponit curā per imissi onē in naribus ⁊ dicit ꝙ in naribꝰ debꝫ poni ali qd̄ de eis que dicta sunt que calefaciunt caput pꝫ. Notandū ꝙ in naribus pōt poni illud qd̄ ꝓuocat sternutationē ut eleboꝛus albꝰ uel pire trū uel euforbiū uel piper ⁊ tale ualet attrahen do flegma a cerebro ⁊ euacuando sil'r ualet: qꝛ cōmouet cerebꝝ ⁊ sic calefacit. Et sil'r in naribꝰ pōt poni aliqd̄ oleū resoluens ⁊ calefaciens sic̄ oleū de euforbio ⁊ cucumere asinino ⁊ simile. Sil'r pōt poni puluis talis ⁊ isufflari nucis mu scate uel nigello: ⁊ per hec intelligēda sunt oīa istis similia que debent approximari premissa euacuatiōe. Scd̄o notādū ꝙ si scothomia ⁊ vᷤti go fiant a materia m'lica cura dꝫ esse talis: qa Rab. nō ponit dꝫ esse digestiuū tale. ℞. syru pi de epithimo. ℥. ii. syrupi de fumo terre. ℥. i. aque boraginis endiuie buglose an̄. ℥. ii. ul' sic ℞. syrupi acetosi simplicis. ℥. iii. decoctionis thimi epithimi boraginis buglose. ℥. vi. clarifi cetur optime ꝓ duabus uicibꝰ. Solutiuū in foꝛ ma pill'ari. ℞. pill'aꝝ de lapide lazuli uel arme no. ʒ. i. uel. ʒ. i. ſ. Ad idē in foꝛma decoctionis. ℞. dyasene. ℥. ſ. polipodii. ℥. i. mirabol'. indo rū. ℥. i. pistentur oīa ⁊ bulliant in. ℥. vi. aq̄ do

nec remaneant. ℥.iii. dos. ℥.ii. detur i mane añ diẽ. Tertio notandũ q cura scothomie τ vtiginis q̃ fit ex vapore generato τ retento i ipo cerebro. é cerebrũ ɔfortare τ facere euaporatõm cũ aqua decoctõis absinthii τ flo℞ camomille vel melliloti maiorane ros. τ ru. τ facere ipz abstinere ab oibus leguminib⁹ τ acutis vt cepis τ alleis τ specialr nucibus τ vio potẽti. comedat carnes. Comedat post cibũ pira cocta vel mespilas: vel coriandrũ ꝑparatũ vel coriandros ɔfectos. Quarto notandũ q cura ei⁹ q̃ fit pp reuolutõm ei⁹ supra seipm: vl ex aspectu eorũ q̃ reuoluuntur é qescere τ abstinere a talib⁹ reb⁹ nocẽtibus. Uti ẽt debet sõno τ tranqlitate: τ abstinere a motu forti τ intenso.

De Frenesi. Silla.

Circa rubricã notãdũ q hec passio põt q̃drupliciter noiari. Primo frenesis. Secũdo karabitus. Tertio sirsen. Quarto apostema calidũ cerebri. Dicitur frenesis a frenis vel pãnicul refrenãtibus vl restringentib⁹ sbam cerebri ne soluatur: qa vt plurimũ hz fieri in ipis pãnicul cerebri. Dicitur karabit⁹ a suo accñte qd é alienatio: vñ karabitus é nomẽ accidentis arabicũ qd iterpretatur alienatio mẽtis. Dicitur sirsen qd é apa cerebri uel capitis quia sit in arabico idẽ est q caput i latino τ sen.i.apa. Sicut birsen é apa pectoris τ dicitur a bir q é pectus τ sen q é apostema: Scdo notandũ q frenesis é duplex. s. va τ ñ uera. Uera é apa calidũ cerebri ad qd sequitur mẽtis aliẽatio. Nõ uera est mala ɔplio calida cerebri ad quã sequitur mẽtis aliẽatio causata a uapore eleuato ab aliis mẽbris uel a toto corpore sicut pz in fe. cõtinua. Et dicitur parafrenesis a para q é iuxta τ frenes quasi ꝓpinqua frenesi q: si nõ remoueretur ille uapor fieret uera: τ hoc sepe accidit. Notandũ q si frenesis uera dicatur apa calidũ cerebri. nõ é intelligendũ q sit quodcũqz calidũ: sed solũ illud qd est p essenciã calm. si illd q est de sanguine uel de colera licet i flate τ melenconia p putrediñé acquiratur calitas ñ tñ é frenesis: sed litargia. Quarto notandum q tres sũt cause frenesis sm medicos. s. primitiua añcedens τ ɔiuncta. Primitiua sũt res ñ naturales multiplicantes sanguinẽ τ colerã τ maxie i cerebro: ut cibus calidus: aer calidus magna inaitio: uigilie superflue mot⁹ superfluus qzuis sint alie coadiuuãtes. ut etas iuuentutis ɔplio calida. statio ad solẽ capite discoperto. Causa añcedens é sanguis uel colera uel utrũqz simil ñ facieẽs apostema. Causa ɔiuncta sũt illi met hũores actu faciẽtes apa i cerebro. Quinto notandũ q colera faciens frenesiz est triplex. s. adusta τ ex tali fiunt maniaci. Colera ru. τ non adusta τ colera citria: ordo i malitia é: q: prima é deterior scda: τ scda tertia. Ratio pz. Sexto notandũ q materia faciẽs frenesim. s. sãguis uel colera põt ɔtineri i pãniculis. s. i dura mre: uel pia mre: τ in sba cerebri. Ordo i malitia deterior é illa. s. que sit in sba cerebri. Scdo illa q̃ sit ipia mre. Tertio illa q̃ sit i dura mre. Ratio pz bene speculanti. Septio notandũ q lz frenesis posset generari i quolibet uentriculo cerebri magis tñ generatur i anteriori qm anterior uentriculus é calidior aliis τ i illo magis aggregatur sãguis ꝓpter rethe mirabile ibi exñs qd é ɔpositum ex uenis τ artariis: τ ideo i frenesi plus leditur uirtus imaginatiua imo põt esse lesa τ alie ñ. Ut dicit Gal. tertio de accidẽti: τ iõ hz pessimã iaginatiõz. Notandũ tertio q i frenesi é fortis mot⁹ τ sensus debil. Ratio primi q: i frenesi cerebrũ declinat ad calm τ siccũ ꝑpter materiã frenesis τ sic nerui motiui fiunt sicciores ad tactũ τ ad motũ fiunt ueloctores τ magis obediẽtes nisi deueniant ad tantã siccitatez q corrumpantur: τ cã est ex parte organi. Alia cã q: uirtus imaginatiua iperat motiue τ caliditas excedit multũ ideo fortiter mouet: ratio secũdi q: nerui sensitiui sũt humidi plus: ut Auic. Prima primi illo Ca. Dico q deus. Ideo in frenesi nimis recedũt a tẽperamento iõ debilitatur sensus: q: mẽbrũ non exercet suas operationes nisi cũ tẽperamẽto. Almansor.

Quando aliquẽ febris cõclusa fuerit cũ forti capitis τ oculo℞ grauedie τ i facie atqz in oculis vehemẽs fuerit rubedo τ capitis dolor τ horror lumi nis affuerit τ i pulsu uelocitas τ frequẽtie supfluitas iueniunt. signa frenesis certissima iudicabunt. Qd si lingua nigra aut citrina fiat. τ pmisceat itellectus τ multuz fuerit alienatus. τ vigilauerit multũ. iam frenesis pfecta erit. Sillanus.

Hic Rasis determinat de frenesi τ diuiditur i duas. Primo ponit signa. Scdo cura. Secunda ibi. Ergo ergo. Prima in duas. Prio ponit signa ꝓnostica frenesis seu minus certa. Scdo ponit signa demõstratiua seu magis certa. Scda ibi. Qd si lingua. De prima dicit q inueniuntur ista signa. Primum fe. cõtinua ɔclusa. Scdm fortis grauedo capitis τ oculo℞.

Tertiũ uehemens rubedo faciei ⁊ oculorum. Quartũ dolor capitis. Quintũ horror lumis. Sextũ uelocitas ⁊ frequẽtia pulsus talia dicun tur signa frenesis certissima. Notandũ de rõne signorum uerificatur. Primũ .s. febris q̃ñ est con tinua cõclusa .s. rõne sanguinis ascendentis ca put ⁊ apostematis. Uerificatur scḋm per idem Uerificatur tertiũ: q: pars sanguinis ascenden tis ad caput cõmunicatur ad oculos ⁊ partes faciei ideo rubificantur. Uerificatur quartũ .s. dolor capitis rõe male cõplexionis causate a sã guine ⁊ rõne solutionis cõtinui que est i aposte mate. Uerificatur quintũ quod ẽ horror lumi nis. Ratio q: ex lumine magis iflãmatur ⁊ agi tatur. Ideo apparet cõtrarietas ⁊ displicentia Uerificatur sextũ q: ꝓpter presentiã sanguinis augetur necessitas magna cordis euitandi.

Quod lingua. Hic ponit signa demonstrati ua frenesis uel magis certa ⁊ dicit ꝙ si apparue rint ista signa. Primum ꝙ lingua fuerit nigra: aut citrina. Secundum ꝑmixtio intellectus: aut alienatio. Tertiũ uigilie sup̃flue: tunc frenesis ẽ ꝑfecta. Uerificatur primũ ꝓpter adustionem ⁊ caliditatẽ multã. Uerificatur secundũ pp inflã mationẽ multã factã i uentriculo medio: unde fit permutatio specierum. Uerificatur tertiũ ꝓpter caliditatẽ que est causa uigiliarum. Notandum ꝙ illa signa sunt q̃ñ frenesis ẽ a materia sangui nea ⁊ preter illa .s. sunt alia. Repletio uenarum habitudo corporis grossa in qua sanguis ẽ mł tiplicatus usus rerũ .s. generãtium sanguinem. abhominatio .s. loquele ⁊ pigricia in ea clamor post suũ dormire: extremorum frigiditas ⁊ agita tio ⁊ anhelitus .s. inordinatᵘ urina rubea ⁊ spis sa a ꝑncipio. Ratio patet. Secũdo notandum ꝙ si frenesis fiat a colera. Signa sũt uehemens caliditas ⁊ acuitas febris cõtinua alienatio mẽ tis uehemens: Tertium usus ante eam rerum acutarum: ut sinapis albi piperis mell: uini acuti: rei salse ⁊ similiũ. Quartum uelocitas pulsus ⁊ spissitudo. Quintum desideriũ attrahendi aerẽ ultra solitum cõtinue. Sextum citrinitas faciei ⁊ oculorum. Septimũ inquietudo. Octauum cla mor ⁊ uociferatio. Nonũ urina albificatur. De cimũ sitis uehemẽs. Ratio omniũ patet intelli genti. Sciendũ ẽ hic ꝙ si colera aduratur. Si gna hec oĩa intenduntur i suo eẽ ⁊ cum hoc dis positio demonii ⁊ rixa ⁊ inquisitio rerum cum extre mis ⁊ oculi ꝯturbantur ualde. Tertio notandũ ꝙ signorum frenesis: quedã significant frenesim fu turã ⁊ sũt illa que dicta sunt in pria parte. Et q̃ dam presentẽ ⁊ sunt illa que dicta sunt in parte scḋa. Quarto notandũ ꝙ signorum frenesis que dam significant frenesim salubrẽ ut ẽ diminutio malarum imaginationũ ⁊ accidentium ⁊ materie euacuatio .s. p fluxũ sanguinis nariũ uel p seces sum. Unde seqtur alienatio. Quedã significãt frenesim mortalẽ: ut sunt urina aquosa ꝑseuerãs egestiõis retentio ⁊ intẽsio malorum accidentium. Quinto notandũ ꝙ hic ẽ sermo de frenesi i q̃ ẽ ꝑmixtio rõnis q: differentia ẽ inter stolidita tẽ: amẽtiã: ⁊ ꝑmixtionẽ rõnis uel alienationem mẽtis: q: stoliditas ẽ actio diminuta ṽtutis co gitatiue ⁊ fit a frigido. Amẽtia ẽ ablutio ṽtutis cogitatiue ⁊ silr fit a frigido ut plurimũ. lz enim fieri posset a calido cũ sup̃fluit. ⁊ deicit actu ꝓ prie uirtutis. Sed aliẽatio mẽtis ẽ actio corrup ta: ut quando imaginatur uidere muscas ⁊ alia extra q̃ nõ sunt ⁊ fit a calido excedente q̃ñ non deicit actum proprie uirtutis. Alman.

Ergo igit̃ anteq̃ꝫ ꝑdicta cẽ ꝑpleant̃ acci dentia ẽ subueniendũ ex sanguinis detra ctione ⁊ uentris solone cũ succo fructuum Nutrimentũ uero eius sit aqua ordei sel̃ aut bis i die sumpta ꝫm cõsuetudinẽ quã in tp̃re sanitatis habuerit. Caput autẽ ex oxirodino infundendũ erit. Qḋ si multe affuerint uigilie fumat̃ uiolarum siccarum. cor ticũ papaueris al. ordei excorticati. se. lac tucarum. radicis mãdragore omniũ añ. M i. q̃ oĩa i cucũa plena aqua tã diu coquan tur donec aqua rubefiat. deide aqua illa dũ ẽ tepida ab alto sup cap̃ fundat̃. ⁊ sit caput sup ciminile i quo aqua colligatur que i cucuma posita iterũ sup caput fũda tur. hoc autem omni die multotiens fieri conuenit. Caput ꝑterea muliebri lacte ad mixto inunguẽdũ erit qḋ ẽt i coto positum capiti ẽ supperponendũ. Sillanus.

Hic ponit curã frenesis ⁊ diuiditur i quattu or. Primo ponit curã p euacuationẽ. Scḋo p dietã. Tertio p localia. Quarto iterato p eua cuationẽ. Scḋa ibi. Nutrimẽtũ uero. Tertia ibi. Caput ãt. Quarta ibi. Cũ ãt eger. De prima dicit ꝙ ergo ẽ succurrẽdũ anteq̃ꝫ ꝑdicta accidẽtia ꝯfirmẽtur p subtractõm sanguis ⁊ p euacuatõm p secessũ factã cum succo fructuum. Notandũ ꝙ si a sanguine fiat frenesis tunc fiat subtractio sanguis flobotomando cephalicam extrahẽdo usq̃ꝫ ad sincopi exclusiue: ut euacue tur materia peccans si uirtus ꝯstiterit ⁊ hoc dꝫ fieri anteq̃ꝫ cõfirmentur quod ẽ ad tres uel q̃t tuor dies. Si tñ cõfirmatur hoc ẽ post quattu or dies cõueniens ẽ ut fiat flobotomia ꝺ uena

frontis uel nasi q2 p hanc magis euacuatur materia peccans i capite. fit ét subtractio sanguis ꝓuocando fluxū sanguinis narium. fit ét subtractio per uentosas positas i spatulis ⁊ hoc debet fieri qn̄ nō pōt fieri flobotomia. Notandu3 ꝙ si frenesis fit a colera euacuatio d3 fieri uel p assumpta per os uel per clistere. Clistere erit tale. ℞. lactucaꝝ dulciū. M. ii. ordei. mūdi. M. s. folioꝝ malue mercurialis: uiolarie an̄. M. ii. folioꝝ nenufarū. ℥. i. furfurū pugillum. i. olei uiol'. qrt. s. cassie fist. ℥. i. diaprunis. ʒ. v. fiat clistere usq3 ad quart. v. stomaco uacuo ministretur. Ad idē. ℞. uiol'. ℥. ii. maluaꝝ. M. i. prunoꝝ lb. s. bulliant ⁊ in aqua accipiatur ex aq̄ illa lb. i. ⁊ dissoluantur in ea. ℥. i. tamarindorum māne. ℥. ii. zuccari uiol'. ℥. ii. olei uiol'. ℥. iii. salis ℥. s. facta mixtura omniū coletur ⁊ tepidu3 iponatur. Sed euacuatio sumpta per os ē. ℞. tamarindoꝝ. lb. i. bulliantur in lb. ii. aque usque quo ueniat ad lb. i. s. coletur ⁊ administrentur. ℥. v. p uice. prima ualet nō solū euacuando sed ét alterando. Ad ide3. ℞. māne. ℥. i. s. dissoluatur illa cū. ℥. iiii. aque decoctōis prunoꝝ coletur illa aqua ⁊ detur ante diem. Sed si materia fuerit adusta addatur cū prunis in decoctōe aq̄ sene fumiterre epithi an̄. ʒ. ii. polipodii. ℥. s. ⁊ cū illa dissoluantur māna ⁊ tamarindi. Ad idē ℞. mirobal'. citrinoꝝ. ℥. i. s. prunoꝝ. ℥. ii. pistentur ⁊ bulliant in aqua donec medietas sit cōsūpta coletur ⁊ colature addantur. ℥. ii. sirupi ros detur ante diē. Si aūt materia fuerit adusta loco mirobolanoꝝ citrinoꝝ ponantur cū prunis i decoctione. ℥. ii. mirobolanoꝝ indorum ⁊ superaddantur cum hoc sene ⁊ epithi an̄. ʒ. ii. ⁊ cum sirupo dicto detur ut prius. Ad idem. ℞. reubarbari. ʒ. ii. aque decoctōis prunoꝝ. ℥. iiii. pulueriza reubarbaro ⁊ pone i illa aqua tunc addantur cum illis sirupi uiol'. ℥. ii. dimittatur totū sic per. xii horas coletur ⁊ detur ante diē. Si aūt materia fuerit adusta ponatur in decoctōe cu3 prunis sene epithi polipodii an̄. ʒ. ii. Tertio nota ꝙ post talē euacuationē secure pōt fieri flobotomia de cephalica q̄ est in manu i curuatura brachii uel uentosatio i crurib⁹ uel i spatulis uel apertio saphane. ꝓuocatio emorroidarū: q2 licet materia sit colera tn̄ per illā inflāmatur sanguis ideo ⁊c̄. **Nutrimētū uero ⁊c̄.** Hic ponit curā per dietā ⁊ dicit ꝙ dieta deb3 eē talis q2 d3 sūere aquā ordei sel' uel bis i die cu3 cōsuetudine q̄ erat tēpore sanitatis. Notandū ꝙ ratio predictoꝝ est q2 frenesis ē egritudo ualde acuata rōe materie ⁊ accidentiū: unde n̄ d3 distrahi natura a cibo imo d3 esse itenta circa digestionem materie: iō cōpetit dieta subtil'. sicut aqua ordei. Silr ualet q2 infrigidat ⁊ hūectet. laxat uentrē ⁊ opilationē apit ⁊ mlta iuuamenta facit. Silr ualet succus granatorū ul' panis ter i aqua lotus. Notādū scdo ꝙ patiēs frenesi3 pōt ét cibari lactucis ⁊ portulacis cōditis cū aceto uel agresta uel cū cucurbi. coctis ꝯditis cū agresta ⁊ si esset debilis cū carnib⁹ pulloꝝ uel edi elixatis cū predictis herbis: uel cum papauere ⁊ berberis ⁊ granis granatoꝝ ⁊ agresta. **Caput aūt.** Hic pōit curā per localia ⁊ diuiditur in tres secundū ꝙ trina ponit remedia. Secūda ibi. **Qd̄ si multe.** Tertia ibi. **Caput preterea.** De pria dicit ꝙ caput debet ēbrocari cū oxirodino ⁊ medicamine ifrigidatiuo in quo ponitur acetū ⁊ oleū ro. Notandum ꝙ ratio dicti est q2 tale medicamē est infrigidatiuum ⁊ remotiuū male cōplexionis calide inducte a mala materia: q2 a colera peccante. Scdo cōpetit: q2 prohibet ascensum uaporū ad caput ⁊ iō tale solū competit materia existente i fluxu Scdo notandū ꝙ in materia sanguinea medicamē ponitur infrigidatiuū tale. ℞. succi plantaginis. lb. i. aque rosq. uart. i. aceti. ℥. i. misce ⁊ capiantur stupe canabine i fuse i istis ⁊ ꝯpresse ponantur in anteriori parte capitis. Ad idē. ℞ succū uirge pastoris uel succū barbe hircine ul' ipoqsticados: uel succū acetose. S3 i frenesi a materia colerica infrigidatiuū debet eē hūectatiuū. s. ℞. succi lactuce dulcis quart. v. aq̄. ros. quart. v. aceti. ℥. i. misce. **Qd̄ si multe.** Hic ponit ƒm locale cōueniens in cura frenesis maxime itendendo ad uigilias. ⁊ dicit ꝙ si uigilie fuerint multe sumantur uiol'. siccarū corticarū papaueris al. ordei excorticati lactuce dulcis seminū eius corticū mandragore an̄. M. i. buliant in aqua deinde embrocetur caput. multū ualet hoc q2 ꝓuocat somnū. fiat multotiens ut fortior fiat ipressio. Notandū ꝙ somn⁹ pōt ꝓuocari cum ab extra applicatis ⁊ ab intra. Sed applicatoꝝ ab extra. quedā applicātur capiti ⁊ quedā collo. quedā testiculis. ⁊ quedā pedibus ⁊ brachiis. Applicata capiti hec. ℞. lactis mulieris puellā lactantis quart. i. s. Uitella quattuor ouoꝝ fortiter agitatoꝝ farine papaueris al. quod sufficit misce ad modū unguēti fluxibilis. Ad idē. ℞. cassie lignee. ʒ. i. opii tebaici ʒ. ii. croci. ʒ. i. fiat puluis ⁊ i corporetur cu3 modico aq̄ ros. ⁊ aceti ⁊ liniantur tempora ⁊ ē forte ⁊ expertum. Et applicatur collo. ℞. aq̄ frigide aque ros. an̄. ℥. iii. aceti. ℥. i. s. in fundantur

pānus lineus duplicatus hoc facit infrigidādo
cerebrū applicatum testiculis. ℞. aq̄ ros. ʒ. v
aceti. ʒ. i. s. infundatur pānus lineus ⁊ applice
tur testiculis ⁊ mulieribus sub mamill' ⁊ ualet
q2 illa mēbra sunt neruosa ⁊ infrata infrigidant
cerebrū ⁊ sic ꝓuocant somnū. Applicantia pedi
bus brachiis ⁊ cruribus. ℞. decoctōis herba
ruz frigidarū sicut folioꝝ salicis nenufaꝝ uiol.
uitis lactucaꝝ abulantur tibie ⁊ brachia. Ad
idē. ℞. terre sigillis. q̄rt̄. i. s. malaxetur cuz aq̄
ros. ⁊ parum aceti ad modum unguenti ungā
tur planum pedum ⁊ manum. Ad intra in for
ma cōfectionis aplicate. ℞. cōserue uiol. cōser
ue nenufarū an̄. ʒ. s. semis papaueris albi. ius
qami an̄. ʒ. i. zuccari al. q̄rt̄. sufficit cōficiantur
⁊ detur cū aqua ordei uel aqua cocti. ⁊ est expi
mentū Alexandri. Ad idē. ℞. seminis lactu
ce seis papaueris al. an̄. ʒ. s. zuccari al. ʒ. iiii. fi
at targea grossa: uel puluis addatur semis en
diuie seminis portulace seis zinzib. seis iusquia
mi an̄. ʒ. i. sed additur zinzib. ut uirtus medicie
melius penetret ⁊ cicius. Ad idē. ℞. diapapa
ueris. ʒ. s. Ad idem loc de papauere in forma
potabili. ℞. sirupi de papauere uel nenufaruz
ʒ. i. s. cū aqua ros. uel aqua ordei. Ad idem
℞. lactucis papaueris al. ʒ. ii. aque ros. uel or
dei. ʒ. s. Caput preterea. Ponit tertiū loca
le ⁊ dicit ꝙ caput debet inungi oleo uiol. ad mi
xto lacte mulieris puellā lactantis infundendo
coitū in illis de suponendo. Ratio q2 alterant
malā cōplexionē. Et si hoc ꝓiiciatur i nares ē
mirabile. Ad idē inunctio facta cū oleo ros.
uel de salice uel de nenufare: uel de papauere ul'
de populeon in quo sit aliqd aceti uel ꝺ mādra
gora uel de iusqamo. Ad idē. ℞. olei mādra
gore. ʒ. i. s. opii tebaici. ʒ. s. misce ⁊ ponatur in
tra nares. Secundo notandum ꝙ predicta
maxime ualent materia existente i fluxu: ſʒ ma
teria existente fluxa cōuenit resolutiuū. Et unū
est scindatur catulus lactans ⁊ euisceretur ⁊ po
natur actu calidus supra anteriorē partez capi
tis. Ad idem. ℞. pulmonē arietis calidū ⁊ ap
plicetur parti anteriori ⁊ si ifrigidatur ponatur
in aqua calida ⁊ intra manus cōprimatur ⁊ ite
rum applicetur ⁊ hoc fit multis uicibus. Aliud
ad idē in forma cōfectionis. ℞. floꝝ camomil
le aneti maiorane ros. an̄. M. i. bulliant in aq̄
⁊ fiat embrocatio. Ad idē. ℞. uiol. anthos
mellilotí folioꝝ lauri an̄. M. i. bulliant ⁊ fiat ut
prediximus. Almansor.

**Cum autē eger in principio hui⁹ egri
tudinis i uiriū fortitudinē permanere in
uentus fuerit minuendus erit nisi super in
firmū timueris. Postq̄ȝ eius egritudo mi
nui ceperit nequaq̄ȝ minuatur. Q̄ꝺ si eius
uirtus iam dissoluta fuerit ex alio regimīe
preseruetur donec euadat.** Sillanus.

Hic reuertitur ad ponendū cura frenesis p
flebotomiā ⁊ diuiditur in duas. Prio quando
est egritudo in ꝑncipio. Scdo quando est in ꝺ
clinatione. Secunda ibi. Postq̄ȝ vero. De
prima dicit ꝙ ubi eger reperiatur cū fortitudīe
uirtutis in ꝑncipio debet flobotomari nisi sit ti
mor de i firmo Dubitatur utrū in ꝑncipio fre
nesis cōpetat flobotomia. Uidetur ꝙ non per
Auic. quarta ꝑmi. c. de flobotomia circa prīci
piū. dicit eni ꝙ in principio flobotomia penit⁹
dimittatur. q2 humores subtiliat ⁊ fluere facit:
⁊ sanguis admisceiur eis ⁊ est cuz nihil euacua
tur ex eo ꝙ euacuari oportet. In oppositū
est ras. Dicendū ꝙ in aliquibus casibus pōt i
principio cōpetere flobotomia. Primus casus
est qn̄ humores peccāt sua quantitate. propter
hoc uerificatur affoꝛismus ille secūde particule
inchoantibus morbis ⁊c. Secundus casus est
magnitudo morbi ut in apostemate sicut in sq
nantia frenesi pleuresi ⁊ huiusmodi ut ꝓhibea
tur fluxus ad locū apostematum ⁊ per ꝯn̄s au
gumentatio apostematis. Tertius casus ē qn̄
materia est furiosa tunc eni nō expectatur dige
stio. Ad auic. dicendum ꝙ intelligit ubi mate
ria peccat n̄ sua quantitate: uel ubi non ē furio
sa uel nō sit magnitudo morbi ⁊ apostema: uel
aliter ꝙ auic. loqtur ibi de eradicatiua. hic ṽo ē
ſmo de minoratiua. Postq̄ȝ vero. Hic pōit
curā frenesis in declinatione ⁊ dicit ꝙ si egritu
do fuerit i declinatione nō cōpetit flobotomia
Rō q2 signū est ꝙ natura habȝ dominiū supra
materiā i resoluendo uel i euacuando. Sed na
tura nō indiget auxilio nisi cū non pōt dn̄iari.
morbo. Secundo ꝑncipaliter dicit ꝙ si uirtus
sit debilitata nō cōuenit flobotomia: sed cōue
nit ꝑseruatio cū alio regimine. Rō q2 debilitas
uirtutis ꝓhibet ab euacuatione. Notandū
ꝙ dictū Ras debet intelligi de uera frenesi ab
solute q2 si in frenesi in declinatione essēt signa
dn̄ii sanguinis ut repletio uenarū. posset conce
di flobotomia. Secundo notandū ꝙ debili
tas uirtutis ē duplex. quedā ꝓuenit ex repletiōe
⁊ dicitur debilitas uirtutis accidentalis ⁊ hec
nō ꝓhibet ab euacuatione. Et alia ē debilitas
q̄ ꝓuenit ab euacuatione ⁊ dicitur essentialis ⁊
talis ꝓhibet ab euacuatione. Ad propositum
est ſmo de secunda debilitate ⁊ uirtutis.

De appoplexia **Sillanus.**

Otandũ circa rubricã. Primo Apo plexia sic diffinitur ab auic. prima ter tii. Apoplexia ẽ ociositas membrorũ cũ priuatione sensus et motus pp oppilationem cõtingentem in oibus uentricul' cerebri et i cur sibus spũs sensitiui et motiui. Secundo notã dũ qp appoplexia duo iportat. s. accidens qd ẽ nocumentũ i sensu et motu qd est priuatio sẽsus et motus: et quantũ ad hoc dicitur ociositas. i. priuatio sensus et motus. Scdo appoplexia im portat egritudinis essentiã q est cã huius acci dẽtis et ẽ opilatio: et quãtũ ad hoc dixit propter opilationẽ cõtingentẽ. Ratio pz qr appoplexia est morbus official' qr opilatio. põt dici morb' cõsimil': qr cõplexio mala frigida ul' cal'a scdm qp cã faciens opilationẽ causat malã cõplonem cal'am nl' frigidã etc. Tertio notandũ qp cau se appl'e sũt tres. s. primitiua antecedẽs et cõiũ cte. Primitiue sũt res ñ naturales materiã mul tiplicantes i cerebro. s. sanguineã ul' fl'aticam ut magna crapula. potus nimi' uini superflue ui gilie debilitas cerebri. potus aque. aer frigid' et humidus pluuie et uenti. Causa antecedẽs est fl'a ul' sanguinis nõ opilans uẽtriculos cerebri actu aptus tamen opilare. Causa cõiuncta sũt illi met humores qñ actu opilant et tũc est dete rius. aliqñ non et tũc ẽ minus malũ. Almã.

Um aliquis quasi dormiens iacet et sine somno stertit et cum pũgit' ñ sentit tũc iã patit' appl'iam. Sill.

Hic determinat de appl'ia. et diuiditur in qt tuor. Primo ponit signa appl'e. Scdo distin guit appl'iam quantũ ad suas species. Tertio determinat de appl'ia quantũ ad terminationẽ Quarto psequitur ponendo curam. Secunda ibi. **Est autẽ.** Tertia ibi. **Hec quidam passio** Quarta ibi. **Cũ ergo ista.** De prima dicit qp qñ illa signa apparent. Primũ qp quasi dor miens iacet aliquis. Secundũ qp sine sõno ster tit. Tertiũ qp qñ pungitur non sentit. arguẽdũ ẽ qp talis patitur appl'iam. Notandum qp ra tione dictor uerificatur primum: qr sicut in dor miente fit opilatio primi uentriculi unde cessat sensus et motus. sic in appl'ia pp opilationem p hibetur ne aer libere attrahatur ul' expellatur ideo facit illũ sonũ stertorẽ. Uerificatur tertium pp opilationẽ pfectã phibetur ne spũs animal' sensibil' transeat ad mẽbra. Scdo notandũ qp signor appl'e. quedam sunt pnostica. Et q dã demõstratiua. Pronostica sũt stupor. Uer tigo et dolor capitis. tenebrositas uisus inflatio uenarũ gulie et colli. grauitas et pigritia. Urina plena resolutionib' multis et uariis cuius i sub stãtia ẽ color pallidus. Demõstratiua sũt q posita sũt. Tertio notandum qp signor appo plexie: quedã sunt mortalia et qdã sunt salubria. Salubria sũt aduent' paralis post appoplexiã Mortalia sũt augumentatio malor accidentiũ speciliater qñ cũ sternutatorio forti patiens nõ sentit nec mouetur. Notandum quarto qp dif ferentia est iter appl'iam epilepsiã. Sincopin subeth et letargiã cũ quib' vr habere magnam cõuenientiã. Differunt eni appl'ia et epilepsia: qr epilepsia est egritudo partis anterioris appo plexia nõ. Secundo appopleticus dũ cadit cla mat. epilepticus vo nõ. Tertio qr in epilepsia ẽ motus qr nerui cõtrahuntur uersus cerebrum i appl'ia uero nõ imo fit relaxatio. Quarto dif ferunt qr in appl'ia apparet plus priuatio anhe litus. qz in epilepsia. Quinto quia appl'ia tard terminatur. Epilepsia uero cito. Sed cõueniẽ tia est: prima ex parte subiecti quia utraqz fit in cerebro. Secundo ex parte materie qr ut plin fiunt ex flegmate. Tertio ex parte aduentus qa utraqz aduenit subito. Sed appl'ia et sincopis differunt: primo qr in appoplexia facies assimil latur faciei hois uiui. In sincopi uero facies as similatur faciei hominis mortui rõne reuocatõ nis spũs et sanguinis ad cor: et ideo ẽ magnum dubiũ utrũ sint uiui uel mortui qr si pungãtur non senciunt: et quasi oẽs dicunt qp ñ debent se peliri nisi post. lxxii. horas et sũt tres dies natu rales. Secũdo differunt qr in sincopi deficiũt sil' pulsus et anhelitus in appoplexia uero ut plu rimum reperitur pulsus et ẽt anhelitus. Tertio differunt qr ante aduẽtũ appoplexie caput erit graue: sed nõ sic erit ante sincopim. Sed in hoc pueniunt qr i utraqz passione stant sicut corpo ra mortuor. sed appoplexia et prefocatio diffe runt in hoc qr in prefocatõe matricis cũ aduẽit apparet contorsio fortis supra genua: sed in ap poplexia nõ. Secundo differunt qr licet hñtes pfocationẽ matricis non possunt respondere: i telligunt tñ et audiunt ea que dicuntur et p' abla tionẽ illius accidentis recordãtur: sed appople tici nõ. Sed cõueniunt in hoc qr in utraqz pas sione corpus stat sic priuatum opationibus na turalibus sicut corp' mortuũ. Sed appoplexia subeth letargia et cõgelatio differunt: qr subeth letargia et cõgelatione non ẽ priuatio anhelitus sicut in appoplexia est sal apparenter. Secũdo differunt: qr habentes letargiã subeth et conge lationẽ sentire possunt sensibilia excellentia: sed

appopletici non pp maiorem oppilationem. Tertio differat quia subeth letargia ꝛ congelatio ꝓueniunt paulatim: sed appl'ia subito. Sed cōueniunt in hoc quia in oībus apparet corp⁹ insensatū ꝛ quasi mortuū. sed subeth seu stupor differt a letargia ꝛ congelatione quia i letargia ē febris: ꝛ in subeth nō. Secūdo letargia ē passio posterioris cerebri. Subeth uero anterioris. Tertio quia in letargia ē apostema: ꝛ subeth ñ. Quarto notandū ꝙ ad cognoscendū utrū appopleticus sit uiuus uel mortuus signa sūt duo. Primū ut sumatur cotū carminatum uel lana bene carpiata ꝛ naribus ꝛ ori apponatur oib⁹ fenestris clausis si mouet cotū uel laná adhuc uiuit: si ñ signū ē ꝙ ē mortu⁹. Secūdū signū sumatur ciatus plenus aqua: ꝛ oibus i domo qeiscentibus ponatur supra pectus ul' cor si aliq̄liter mouetur ē uiuus si non ē mortuus: q: si nō tunc ē signum ꝙ cessat motus cordis. Dubitatur quare appopleticus debeat teneri . lxxii. horas anteq̄ȝ sepeliatur. Dicendū ꝙ passio ē ꝑperacuta ideo si fuerit uiuus apparebit q̄rto die aliquod signū si nō apparebit facies hois mortui cū egritudo per ꝑacuta terminatur i q̄rto die. Secunda ratio q: in tali tp̄re complētur motus spiritus ꝛ humorū in corpore. Tertia rō quia luna in tribus diebus transit unū signum de signis zodiaci: ꝛ ꝫm quod ē i diuersis signis diuersimode influit: ꝛ ideo in tali permutatiōe apparebit si sit uiuus. Quarta ratio ē quia sic ē expertum per experientiá. Secūdo dubitatur Utrū magis uel cui magis accidit appl'ia . An pueris ul' senibus. Et ꝓbatur ꝙ pueris q: pueris magis accidit appoplexia: ergo ꝛ appoplexia ꝯña tenet a simili: q: ut plurimū fiunt a sili materia. Añs ē Auic. prima tertii trac .v. c. de appl'ia. In oppositum ē Auic. in dicto loco. Ad rationē negatur ꝯña: ꝛ nō tenet similitudo ꝛ causa ē q: epilepxia fit a uaporibus eleuatis a materia fl'atica ad caput ꝛ ad hec requiritur caliditas eleuans ꝛ hoc ē in pueris . sed appoplexia fit a materia fl'atica ut plurimū . Et ad hoc non requiritur caliditas eleuans ꝛ hoc plus fit in senibus : quia sunt frigidi naturaliter ꝛc.

Almansor.

Est aūt huius egritudinis quantitas ꝫm ꝙ fortiter aut debiliter stertit. si autem spuma ab ore exierit non ē ei medicandū. Cū aūt parum stertit egritudo est leuior. Hec quidē passio aut interficit cito aut in paralisim transit. **Sillanus.**

Hic Rał ponit spēs appl'ie ꝛ diuiditur i duas. Primo facit hoc. Secundo ostendit per signa cognoscendi que appl'ia sit curabilis ꝛ q̄ ñ. Secūda ibi. **Si tamen spuma.** De prima dicit ꝙ quantitas huius egritudinis ē secundum ꝙ fortiter ul' debil'r stertit. Dubitatur quot sūt species appoplexie: ꝛ videtur ꝙ sint quattuor ꝑ Gał. in cōmento secunde particule. s. soluē appoplexiá forté ꝛc. Prima in qua anhelitus ē ꝓuatus. Secunda ē in qua ē augustiosus ꝛ cum stertore . Tertia in qua anhelitus ē sine ordine Quarta in qua ē cum ordine . Secundo probatur ꝙ sunt due spēs ꝑ ypo. in afforismo soluere appl'iam ꝛc. s. fortis ꝛ debil'. Tertio ꝓbatur ꝙ sint tres ꝑ Auic. pria tertii. c. de appl'ia. Dicendum ꝙ spēs appl'ie possunt distingui m'tiplicater. Primo ex loco cause: q: causa appl'ie faciēs oppilationē ul' ē in uiis que sūt a corde ad cerebrum ꝛ in arteriis appopleticis. Uel i uiis que sunt in cerebro ad alia mēbra. ꝛ sic sūt due spēs Secūdo possunt distingui ex causa: ꝛ tunc distiguendo generaliter cá appl'ie ul' ē material' uel i material'. s. mala cōpl'io sine materia ꝛ sic sunt due spēs. Sed specialiter cá appl'ie pōt eē quilibet humor licet sepius sit sanguis uel flegma: ꝛ sic eēnt q̄ttuor spēs. Tertio pñt distigui ex manerie: q: appl'ia ul' ē curabil' ul' i curabilis: ꝛ sic sūt due spēs . Quarto pñt distingui ex qualitate q: uel fortis uel debilis: ꝛ sic sunt due spēs et sic distinguit Rał . Quinto possunt distingui ex accidentibus circa anhelitū ꝛ tunc ꝫ Auic. sunt tres spēs. Prima in qua fit anhelitus ual de paruus cū stertore interceptus. secunda i q̄ ē omnino ꝓuatio anhelitus. Tertia in qua ꝓuatur anhelitus sine magno nocumento. sed scd'ȝ Gał. essent quattuor ut dictum ē i primo argumento. sed possunt reduci ponendo tres scd'm Auic. Aut quattuor ꝫm Gał . Aut duas secundum ypo. q: appl'ia uel ē fortis ꝛ non curatur. Uel ē debilis ꝛ curatur non tamen de facili . ȝ si fortis. Uel talis ē in ultimo in qua non apparent anhelitus. Sed secundum lilium ex ꝑte accidentiū ē q̄druplex ꝛ distinguitur sic. Pria spēs ē sine omni anhelitu ꝛ uoce ꝛ spuma et cū sensu et motu. secunda species ē quando suspirat cum magna difficultate et ē spuma in ore ꝛ uox ē sicut strangulatoruȝ. Uel inordinatio anhelitus ē magna ualde ꝛ difficilis. Tertia spēs ē in qua ē suspirandi difficultas ꝛ inordinatio ꝛ aliquando quiescit. Quarta spēs in qua ē suspiriuȝ: sed non ē inordinatio ipsorum nec spuma neq̄ uox strangulatorum. Quinto possunt distingui ex parte repletiōis: quia si oēs uētriculi

⁊ meat⁹ sunt repleti vl'r ⁊ omnino tunc ē maior species. Sed quando replentur cum quadā varietate tunc ē media species. Sed quādo repletio ē vsq3 ad medium est minor species ⁊ si sunt tres species ⁊ sic patet ad dubiu3. **Si aūt spuma.** Hic raf ostendit qñ appoplexie non ē medicandum ⁊ sic ē in curabilis. Secundo dicit ꝙ habens appoplexiam si paruz stertit tunc talis applīa est leuior ⁊ si potest curari. Notandum ꝙ spuma causatur in applīa quando opilatio est magna in viis anhelitus. Unde calor cordis ebulit ⁊ facit ebullire humiditatem pulmonis a qua eleuatur materia viscosa ad ptes oris ⁊ cum aere cōmiscetur ⁊ fit spuma. Secundo notandum pro ratione dictorum Raf. Uerificatur primum: quia tunc significatur maxia oppilatio que non potest remoueri. Uerificatur secundum quia tunc significatur ꝙ opilatio non est tanta. **Hec quidam passio.** Hic Rasis ponit modos terminationis applīe ⁊ dicit ꝙ applīa aut cito terminatur ad mortem : aut ad paralisim. Notandum ꝙ applīa cito interficit: q2 in ea fit oppilatio magna q̄ est causa suffocandi calidum cordis cito vt patet in illis qui suspenduntur per gulam. Sed aliquando terminatur applīa ad paralesim: q2 materia ñ ē tanta ideo natura pōt expellere ad membra: vicina. s. ad neruos inbibendo i illis ⁊ sic fit paralif. Secundo notandū ꝙ paralif ad qua3 terminatur applīa fit ut plurimū in parte dextra. Ratio q2 pars dextra ē calidior ⁊ rarior in poris vnde est magis apta fluere materia lic3 pars sinistra sit debilior ⁊ etiam est deterior ⁊c.

Almansor.

Cum ergo ista accidentia visa fuerint attendendū erit an pacientis facies mltū rubere : aut denigrari. aut viridis fieri videaf quēadmodū contingit cū sanguis in aliquo mēbro excoartatione retinetur: tūc eni sanguis ex duabus gidegui illico extrahendus erit. aut ex duab⁹ cephalicis. Q̄d si ita non fuerit imo cū aerem attrahit auditur in pectore oregmō ex hoc clisteri erit clisterizandus. Cuius hec ē confectio. ℞. colognitide. bucho2marié icentaurce mioris. archauite ell. albi: omniū añ. ℥. i. coquantur oīa in tribus libris aque : donec ad unā redeant. deinde colentur ⁊ ex media libra huius apozimatis. fiat enema ꝙ si cito exierit fiat iterū donec humorū mltitudo cū eo exeat. Naribus quoq3 cōdiū ⁊ elleborus albus suauiter insuflentur ⁊ est ingeniandū: ut anacardinū cū idromelle: per os ad stomachum multotiens descendere cogatur. quaq3 die sel' ex quo vnius aurei pondus i potu sumendū est: cuius descriptio ē in. c. de paralisi. Sartago preterea ferrea calefacienda est: ⁊ capiti multotiens adeo uicinanda. ut pacientis capilli adurantur. Quod si hoc modo non sanatur in medicando plus laborabif. Caput namq3 rademus: ⁊ ex sinapi trito ⁊ castoreo ⁊ fortissimo acceto liniemus.

Sillanus.

Hic Raf ponit curā applīe. Primo quādo fit a sanguine. Secūdo qñ fit a flegmate. Tertio iterato qñ fit a sanguine. Secunda ibi. **Quod si ita non fuerit.** Tertia ibi. **In principio aūt huius.** De prima dicit ꝙ qñ apparuerint signa dicta applīe debemus cōsiderare an facies pacientis uideatur rubere. An denigrari. Aut uiridis fieri sicut ꝯtigit ex coartatōe sanguinis q2 suple. arguendū ē ꝙ fit a sanguie. Secundo dicit ꝙ tunc d3 fieri flobotomia duarū uenaꝝ guidet uel duaꝝ cephalicarum. Notandū ꝙ ratio dictoꝝ ē verificans primu3 q2 sāguie retento causatur color rubeus uel uiridis uel niger. Uerificatur fm q2 per flobotomiā dictaꝝ uenaꝝ euacuatur materia faciens appoplexiā. Si ēt post flobotomiam dictaꝝ uenarū fiat flobotomia uene nasi uel frontis adhuc magis euacuaretur materia applīe. Secundo notandū ꝙ sanguis fit niger uel uiridis in corpore humano quadrupliciter. Primo p adustione3 q2 calidū agens in humidū denigrat ut prima primi doctrina q̄rta. c. de humoribus. Et pat3 ad sensū: q2 ignis agens in lingna facit carbones qui sunt nigri. Secūdo per uiā mortificatōnis sicut patet de frigiditate extrinseca denigrāte man⁹. Tertio qñ expellitur extra loca ꝓpria sicut patet qñ expellitur per intestina uel p uesicam: ⁊ q2 spūs sunt expulsi a sanguine q sūt causa illustratōis. Quarto rōe constrictōis : quia spūs suffocātur. Ad ꝓpositū in applīa ē sanguis uiridis ul' niger tribus ultimis modis. **Quod si ita non fuerit.** Hic ponit cura3 appoplexie qñ fit a flate ⁊ diuiditur i duas. Prio ponit curā per clistere. Secūdo per localia. Secunda ibi. **Naribus quoq3.** De prima dicit ꝙ dūmodo non apparuerint signa sanguis sed cū attrahit aerem : auditur in pectore oregmon. i. sonus factus ex humiditate flatica opilante uiā anhelitus suple arguendū ē ꝙ appoplexia fit a flegmate. Secūdo dicit ꝙ tūc debet

approxiari clistere tale. ℞.cologntide bochoꝛ
marié centauree minoꝛis arthanite ell'.al.añ.
ℳ.i.coquantur oĩa in tribus ℔.aque donec
reducatur ad uná coletur ⁊ ex media libꝛa fiat
clistere. Subdit ꝙ si cito exeat clistere fiat iterũ
donec euacuetur multitudo humoꝝ. Notádũ
ꝙ rasis non ponit curá ꝑ digestiuũ qꝛ egꝛitudo
non dat moꝛá ad digerendũ cuꝫ sit ꝑperacuta
Secunduꝫ qꝛ per os non pót assumi ꝑꝑ abla
tioné sensus ⁊ motus: ⁊ ꝑꝑ hanc causá nó posu
it curá per euacuantia sumpta per os. Tertio
notandum ꝙ tale clistere cóuenit quia ꝑ ipsuꝫ
materia fl'atica euacuatur faciens appl'iam.
Loco illius ualet hoc. ℞.centauree minoꝛum
utriusqꝫ saluie rute abꝛotá oꝛigani calcamenti.
añ. ℳ.i.anisi maratri seis siseleos seminis ba
silici añ.℥.ſ.floꝛum sticados arabici cim̃i añ.ʒ
i.pulpe colloquintide.ʒ.ii.furfuris pugillum.i
mell'anacardi olei costini añ.q̃rt̃.ſ.salisgéme.
ʒ.i.ierepigre gal'.vi.fiat clistere usqꝫ ad q̃rt̃.v.
Est eni ualde appꝛopꝛiatuꝫ in appl'ia. Narib⁹
quoqꝫ. Hic pót curá per remedia localia ⁊ di
uiditur in q̃ttuoꝛ ꝭm ꝙ quattuoꝛ remedia pót
Secunda ibi. Et est ingeniandum. tertia ibi
Sartago pꝛeterea. quarta ibi. Quod si hoc
modo. De pꝛima dicit ꝙ sternutatio debet fie
ri in sufflando suauiter in naribus elleboꝛuꝫ al
bum. Notanduꝫ ꝙ ualet istud sternutatoꝛium
qꝛ incitat ṽtuté cerebꝛi ad expellendũ materiaꝫ
flegmaticá ⁊ moꝛdicat miringas cerebꝛi ratõe
sue acuitatis. Notandũ ꝙ loco huius ualet pul
uis eufoꝛbii piretri piperis uel sinapis uel suc
cus radicis ireos: uel puluis semis nasturcii.
Tertio notandũ ꝙ ꝑ illa sternutoꝛia debent in
telligi alia particularia que possunt excitare ṽtu
tem aĩalé: ut ligature in pedibus coxis ⁊ bꝛachi
is: foꝛtis fricatio extremoꝝ duplicatio digitoꝝ
cópꝛessio nasi: clamoꝛ foꝛtis. exstirpatio pilloꝝ
suffumigatio cum galbano ⁊ eufoꝛbio. Est ige
niandum. Hic ponit curá per aliud locale. ſ.ꝑ
sumptioné unius ꝯfectionis ⁊ dicit ꝙ ingenian
dum é ut pacienti faciant descendere ad stoma
chuꝫ sepe anacardinuꝫ cuꝫ idromelle. Secũdo
uult ꝙ debet sumi sel'i die pondus unius aurei
cófectónis cuius descriptio ponitur in.c. de pa
ralisi. Notanduꝫ ꝙ ratio dictoꝝ é qꝛ hec cófec
tio é magne caliditatis ⁊ ex illa ꝓuenit febꝛis ⁊
illa cósumit materiá appl'ie. Dubitatur utrum
talis sit cóueniens ⁊ arguitur ꝙ nó. qꝛ nulla foꝛ
tis medicina cóuenit in appl'ia ꝭm Auicé. in pꝛi
ma tertii ⁊ in.c. de paralisi qꝛ materia est idige
sta. In oppositu ꝫ é Rasis. Ideo dicendum
ꝙ medicina potest dici tripliciter. Pꝛimo rõne
quantitatis. ſ.qñ datur i magna quátitate ⁊ sic
cassia pót dici medicina foꝛtis. Secundo rõne
qualitatis ut diagridiũ. Tertio rõne utriusqꝫ.
Ad ꝓpositũ in appl'ia cóuenit medicina foꝛtis
in qualitate debilis i quátitate. ⁊ sic tollitur con
trarietas. Secundo dubitatur utrũ febꝛis con
tingens in appl'ia sit bonum signũ. Quod nó
arguitur per Auic. pꝛima tertii.c. ꝺ appoplexia
ubi dicit ꝙ é signũ moꝛtale. In oppositũ argu
itur febꝛis superueniens spasmo é bonũ signuꝫ
ergo ⁊c. Cósequentia tꝫ a simili. Antecedés est
ypo. secundo affoꝛismoꝝ. Febꝛé in spasmo ⁊c.
Dicendũ ꝙ febꝛis in appl'ia pót duobus mõis
contingere. Pꝛimo rõne apostematis: qꝛ fit a
postema cerebꝛi. Et sic é moꝛtale signũ. Scꝺo
pót eé febꝛis in appl'ia sine apostemate ut ex ꝓ
uocantib⁹ febꝛé ut ponit Rasis hic ⁊ sic é bonũ
qꝛ curatur melius appl'ia qꝛ fe. cósumit illá ma
teriá ⁊c. Tertio dubitatur utrũ in appl'ia pót ꝯ
iungi fe. Uidetur ꝙ non qꝛ appl'ia é moꝛb⁹ per
peracutus sine fe. ut in cótento secunde particu
le affoꝛismoꝝ. Acutoꝝ moꝛboꝝ. Scꝺo in appo
plexia coꝛ infrigidatur aliqñ in tantũ ꝙ seqtur
in sensatus pulsus ⁊ anhelitus ut dictuꝫ fuit er
go ⁊c. Consequentia tꝫ qꝛ in fe. é coꝛdis inflam
matio. In oppositũ é Rasis implicite. ⁊ Auic.
pꝛima tertii. Dicendum ꝙ appl'ia ut pl'm nó
est fe. Ratio quia ut plurimũ fit ex materia fl'a
tica grossa uiscosa ñ putrida oppilante uentri
culos cerebꝛi. Secundo dicendum ꝙ in appo
plexia aliquádo potest esse fe. ratio quia pót eé
fe. ex materia apostemáte unꝺ accidit putredo
uel ex materia calida uel ex foꝛti agitatione fcá
in humoꝛibus potest superuenire fe. Ad pꝛimá
rationem dicendum ꝙ Gal'. intelligit de appo
plexia que ut plurimum fit a materia fl'atica ñ
apostemante. Ad secundum dicendum ꝙ cum
infrigidatione caloꝛi coꝛdis per uiá resolutõis
pót stare caloꝛ fe. Quarto dubitatur utruꝫ ap
poplexia foꝛti sit aliquiũ agendum. Uidetur ꝙ
nó qꝛ moꝛituri solis pꝛonosticis sunt dimittédi
Ut in comento illius affoꝛismi inchoantib⁹ moꝛ
bis. In oppposituꝫ é rasis ⁊ omnes auctoꝛes me
dicine. Dicendum ꝙ i appl'ia maioꝛi nichil mo
uere audemus: quia moꝛtale. Sed ꝑꝑ compla
cere amicis ⁊ cum pꝛotestatiõe siue pꝛonostico
pót aliqd medicus opari. In minoꝛi ṽo curati
onis gr̃a pót medic⁹ aliqd opari. rõ qꝛ talis est
possibilis curatõis ꝭm ꝙ pót Ras. ⁊ sic patet
ad rationes. Sartago pꝛeterea ⁊c. Hic po
nit curam per unum locale exterius appꝛoxima

tū et dicit q sartago ferrea debet igniri et capiti uiciari sic et capilli urantur. rató quia róne magne caliditatis acquisite ab igne cōsumitur materia appoplexie. Notandū q talis sartago si sit ad formá capitis é melior: quia melius attigit. Jté non multum debet approximari ad caput. quia resolueret cerebrum. Item si abraderetur caput esset melius: quia uirtus magis penetraret. Qđ si h̄ mō. Hic ponit curá per aliud locale et dicit q si nō curatur appoplexia ex predictis modis adhuc est laborandum et linimentum debet approximari ex sinapi: castoreo et aceto fortissimo. Notandū q ratio est quia tale linimentum é fortissime caliditatis q̄si in quarto ideo consumit materiā. sed ponitur acetum ut uirtus magis penetret. Notandū secūdo q loco illius ualet hoc. ℞. galbani serapini oppoponacis añ. ʒ. ii. sulphuris uiui. ʒ. i. ß. terbentine. ℥. i. puluerizētur puluerizanda et liquefiant liquefienda misce oia et fiat massa et extendatur supra corium uel fustaneū ad formá capitis. Ad idem ualet hoc unguentū et est artificialius. ℞. radicis accori costi amari añ. ℥. ß. siseleos semen basilici añ. ℥. i. olei nardini: olei camomillini olei đ lilio añ. ℥. ii. uini al. ℥. iii. misceantur oia puluerizentur puluerizanda et liquefiant liquefienda buliant super carbones: usq ad cōsūptōē uini coletur et colature adatur cere quātum sufficit et fiat unguentū et ungatur totū caput et tota spina dorsi usq ad anū. Al.

In pria aūt huius passionis spé. post flobotomiá stringēdū fortiter adiuctoria ligando supius parū sub cōiunctione ipsorum cū spatulis et stringas tibias simil'r. Capiti quoq superfundendū é oleū ros. et acetū uini et flobotomia facienda é pri° in pedib° et postea in nasi extrēitate. Sill.

Hic reuertitur ad ponendū curá appl'ie facte a sanguie: et diuiditur in duas. Primo pōit curá per localia. Secūdo p flobotomiá. Secūda ibi Et flobotomia. Prima i duas. Primo pōit curá p unū locale. s. p ligaturá. Secundo p inunctōm. Scđa ibi. Capiti quoq. De prima dicit q in appl'ia facta a sanguie. prio flobotomiá cōuenit et fortiter strigere adiutoria supe rius ligādo sub cōiūctōe cōuenit ét ligatur coxas. Notandū q cá dictorū é q: per tales ligaturas attrahitur fortiter sanguis a cerebro ad i feriora pp dolorē q: natura currit cū sanguine et spiritu ad locū doloris. Sciendū tñ q non debent longo tp̄e stare imo una uice fortiter stringere et stati remouere ut nō fatigetur. Secūdo notandū q ligaturas debemus intelligere fricationes cōpressiones digitorū genuū nisi aurium: suppositoria clisteria acuta attrahentia materiá ad inferiora: uel uentosas cū scarificatiōe positas in coxis et plus ualent q: inducūt solutōné cōtinuitatis et aliquid euacuát de materia. **Capiti quoq.** hic ponit curá p aliud locale. s. p unctioné et dicit q super caput đz approximari oleū ros. et acetū uini. Rō q: tale medicamé é repercussiuum ,phibens ascensū sanguinis ad cerebrū et ualet in p̄ncipio: q: qñ materia é fluxa nō conuenit q: retinet materiá i cerebro: sed tunc cōpetunt resolutiua. **Et flobotomia.** hic ponit curá p flobotomiá et dicit q flobotomia p̄mo debet fieri in pedibus. s. in saphena. deinde i uenis existentibus i extremitate nasi. Dubitatur q: uidetur q ras contradicat sibi ipi q: supra i appoplexia de sanguie dixit q đz fieri flobotomia guidesul' i cephalicis. hic dicit q in saphenis uel extremitate nasi. Dicendū qđ in appoplexia ultiata debet primo fieri flobotomia ex saphanis deinde i extremitate nasi. Rō p̄mi é q: fit maior diuersio i illis. Uel ñ est plectoria et tunc prio deb3 fieri flobotomia ex cephalica uel ex uenis guider. rató q: plus euacuát a loco passionis et ultimo ad euacuandū materiam a loco pfecte est fienda flobotomia de uenis nasi et sic tollitur contradictio. De dieta notandū q rasis non ponit q talis debet esse cōtentus aq̄ ordei uel auene uel spelte: uel aqua cicerū uel brodio pulli et carnium edi et gallinarum: et nullo modo bibat uinum. Sed si contentus aq̄ mell' que sic fit. ℞. aque. ℔. iii. mell'. ℥. iii. bulliát aliquantulū sil' et colentur. De subeth.

Sillanus.

Notandum circa rubricam et litteram quia in rubrica ponitur subeth et de litargia sequitur in littera et causa fuit: quia proueniunt ex simili materia. s. frigida et humida et eadem est cura utriusq. Est tamen differentia quia subeth siue somnus profund°: qđ idem est passio anterioris cerebris. s. sensus cōmunis: sed letargia est apostema posterioris partis. Secūdo i letargia é febris rōne apostematis i subeth v̄o non q: non é apa. Notádū qđ subeth differt a stupore: q: i stupore leditur v̄tus tactiua neruorū. i subeth v̄o leditur sensus cóis. Secūdo i stupore est diminutio sensus et mot°: et fit in uigilijs. in subeth aūt é ablatio sed non fit in uigilijs. Secundo notandum qd sit somnus et diffinitur ab Auic. sic pria tertii trac. quarto. c. prio somnus est reditus aialis spūs

ab instrumentis sensuū ad suuꝫ principiū.s.ad
cor alias ad cerebruꝫ pp qđ priuantur organa
sensuū a suis operationibꝰ. Tertio notandū ꝙ
somnꝰ est q̄druplex primꝰ est totaliter naturalis
vt ille q venit in tp̄re sanitatis tempore digestio
nis cibi ⁊ talis ē triplex.s.fortis mediocris ⁊ de
bil' ⁊ suauis. Primus fit ex uaporibꝰ prime
digestionis. Scđus fit ex uaporibꝰ secūde dige
stionis q sūt medii. Tertiꝰ fit ex uaporibꝰ tertie
digestionis. Ut in aurora ⁊ ideo dicūt cōmuni
ter uulgares ꝙ suaue ē dormire in aurora. Ali
ter ē somnꝰ totaliter preter naturā ⁊ ē ille q fit a
morbo ⁊ a mala cōplone frigida uł humida:
cū materia vel sine materia ⁊ qa iste fit a mala
cōplone frigida ⁊ hūida cū materia uocatur
subeth ⁊ fortiter oppilat partem anteriorē cere
bri vnde non potest dissolui nisi cū difficultate.
Alius ē somnꝰ qui magis appropiquat somno
naturali sicut somnus q venit post euacuatōm
uel laborē uel exerciciū nimium. Alius est som
nꝰ qui magis somno preter naturā appropinq̄t
qualis ē ille qui ꝓuenit ex ebrietate. Quarto
notandū ꝙ causa subeth est triplex.s.primitiua
antecedens ⁊ cōiuncta. Primitiua sūt res non
naturales multiplicantes humorē fl'aticū frigi
dum uel humidū in corpore uel uaporem ut ci
bi ⁊ potus ad uentꝰ peroxismi frigiditas nimia
exterior iducta ex aere seu uento ex narcoticis i
terius vel exterius applicatis ut opiū mandra
gora iusquiamꝰ ⁊ papauer. Causa anš sunt
humores frigidi in cerebro habundantes uł ua
pores existentes in cerebro p se vel p cōmunita
tem anteq̄ꝫ inducant dispositionē. Causa cōiū
cta sunt illi met humores vel uapores qui actu
causant dispositionē. Quito notandū ꝙ signa
subeth sunt somnus grauis cū oculis clausis.
Ratio ē propter oppilationem cōtingentem in
primo uentriculo quare ꝓhibetur ne sp̄us aia
lis transeat ad instr̄a sensuū ⁊ ideo ē cū oculis
clausis: ⁊ si ē ex humiditate flegmatica color fa
ciei tunc declinat ad albedinē ⁊ si ex sanguinea
tūc declinat ad rubedinē ⁊ si ē ab aliis membris
tūc cognoscitur ex dolore loci qꝛ vbi ē dolor ibi
ē egritudo. Dubitatur in q̄ etate maxime ac
cidit subeth. Uidetur primo ꝙ in puericia: qꝛ in
puericia maior est humiditas ergo ⁊c. Secun
do spasmus de repletione magis fit i pueris er
go ⁊c. Consequētia tenet qꝛ fiunt a simili causa
Antecedens pꝫ. In oppositū ē rō hec letargia
magis fit in senibus ergo ⁊c. Consequentia te
net qꝛ non differunt nisi ex parte loci. Anš pꝫ
per experientiam. Dicēdū ꝙ subeth magis fit
in senibus. Ratio qꝛ in eis aggregatur flegma
grossum ⁊ innaturale. Ad rationes. Ad pri
mum dicendum ꝙ humiditas i pueris ē magis
naturalis uaporosa ⁊ resolubilis ergo ⁊c. Ad
secundū respondetur negando consequentiā ⁊
ad probationē dicitur ꝙ licꝫ sit a simili materia
tñ nerui sunt debilioris uirtutis in pueris ideo
pōt fieri spasmus talis ⁊ nō subeth. Hic possēt
plurime questiones applicari. Sed qꝛ presens
liber ē plus praticus ideo relinquā ⁊ tendā ad
q̄ones praticales ⁊ ad praticalia. Almansor.

Um aliquis quasi dormiens iacet
⁊ tamen sentit ⁊ mouetur sꝫ ocu
los ꝑm plurimū hꝫ clausos quos
tamen dum vocatur cū clamore aperit: lꝫ
iterū stati claudat iā patit' subeth. Silla.

Hic determinatur de letargia ponendo cu
ram ⁊ diuiditur in duas. Primo ponit signa.
Secūdo curam. Secūda ibi. Qui cum cliste
ribus. De prima dicit ꝙ quando apparuerit
ista signa. Primū cū dormiens iacet. Secūdū
ꝙ cū homo sentit. Tertium ꝙ secūdū plurimū
tenet oculos clausos. Quarto ꝙ cum uocatur
fortiter aperit oculos: verū post statim claudit
eos ex istis signis arguendū est ꝙ talis patitur
subeth. Notandū ꝙ letargia ē duplex. s. vera
⁊ non v̄a. Uera est apostema flegmaticū i par
te posteriori cerebri. Non v̄a ē apostema cōpo
sitū ex flegmate ⁊ colera: ⁊ secundū ꝙ p̄dñatur
vnus humor vel alter vel eq̄liter apparēt diuer
sa signa in facie de hac non loquitur hic. sꝫ dat
intelligere ꝙ morbus simplex idiget medicami
nibus simplicibus ⁊ compositꝰ compositis. Se
cūdo notandū ꝙ sp̄es letargie possunt distigui
ex parte materie: ⁊ sic sunt due species. s. fl'atica
⁊ hoc ē proprie letargia: ⁊ mel'ica. Secundo
pñt distingui ex parte partis in q̄ fiūt ⁊ tūc sūt
tres sp̄es: qꝛ aut fit i meatibꝰ substantie cerebri
⁊ hoc est vt plurimū. Uel in pāniculis. Uel in
substantia sed hoc est raro: qꝛ fl'a vel mel'a nō
pñt bene penetrare in panniculis pp duriciem
nec in substantia cerebri pp uiscositatē. In uen
triculis aūt nō fit qꝛ tunc esset appl'ia uł epilep
sia. Tertio v̄o possūt distigui ex parte loci ⁊ tūc
vel fiunt in parte posteriori cerebri ⁊ hoc est ut
plurimum. Uel fiūt in medio uel anteriori ⁊ h̄
ē raro. Tertio notandū ꝙ apud medicum cāe
letargie sūt tres. s. ꝑmitia anš ⁊ ꝯiuncta. ꝑmiti
ua sūt q̄cūq̄ res ñ naturales mł'tiplicātes hūo
rē fl'aticum ut cibi potꝰ ꝯ adiuuāt ēt ꝯpl'io fr̄a ⁊
humida ⁊ etas senectutis ⁊ regio frigida ⁊ hu
mida. Causa anš sunt humores frigidi habū

dantes in cerebro anteq́ʒ faciant letargiá. Causa cóiuncta sút illi met humores qñ actu causát letargiá. Quarto notandú ꝙ ratio signoꝝ é q̄ʒ uerificatur primum q̄ʒ in letargia spūs aīalesˀ ñ possunt discurrere ad organa sensuū exterioꝝ. Ideo quasi dormiendo iacet. Secundū signū uerificatur q̄ʒ non é tanta oppilatio qui possint causari sensus ⁊ motus ideo sentit ⁊ mouetur. Uerificatur tertium quia nó pñt spūs libere discurrere ad oculos clausos. Uerificatur q̄rtum quia non é tanta oppilatio ut prohibeatur ipsˀsio in organo auditiuo si sensibile sit excellens. Ideo cū fortiter uocatur aperit oculos ⁊ stati post claudit: q̄ʒ statim post fit oppilatio ꝓhibésˀ transitū spirituū ad oculos. Ulterius notandum ꝙ preter illa signa sút alia signa. Primū signū est obliuio. Secundū signū é somnus ꝓfundus. Ratio primi é: quia memoria é mediáte sicco. Sed in letargia materia fl'atica frigida ⁊ humida cótinetur in parte posteriori cerebri in qua fit retentio ⁊ memoria ideo ⁊c. Ró secūdi é quia in letargia nocumentū é magnū i uentriculo posteriori ⁊ tale cómunicatur anteriori ideo ⁊c. Item notandū ꝙ signoꝝ letargie q̄dá sunt ꝓnostica. Ut sunt grauitas capitis. Uertigo scothomia ⁊ somnus ꝓfundus ⁊ silia habundantia fl'atis significantia. Quedam sunt signa demonstratiua ut sút illa q̄ hic sunt posita. Quedá salubria ut sunt diminutio accidentiuʒ euacuatio materie per nasū ⁊ per fluxuʒ uétris Quedam uero signa sunt mortalia ut sút augumentatio ⁊ cótinuatio accidentiū ut sudor frigidus retentio egestionis ⁊ urine ꝓpter obliuionem ⁊ si applicetur sanguisuga sup fronté ⁊ nó adheret quia significat ꝙ est paucus sanguis ⁊ si applicetur naribus forte sternutatorium ⁊ sternutet. **Almansor.**

Qui cum clisteribus acutis que paulo ante nominauimus curandus est. In os quoq́ʒ ipsius mittemus idromel ⁊ laborabimus ut descendat ipsum eni nutrimentum existit eius **Silla.**

Hic ponit curá ⁊ diuiditur in tres ptes. Primo ponit curá per euacuationé factá per clisteria. Secundo per potū. Tertio per localia Secūda ibi. In os quoq́ʒ. Tertia ibi. Caput preterea. De prima dicit ꝙ patiens curandus est cū clisteribus acutis de quibus ante dictuʒ é supra. s. c. de applia. Notandum ꝙ ró dicti é quia dicta clisteria incitant naturá ad expellendū materiá: ⁊ attrahunt ⁊ euacuant materiam a cerebro. Secundo notandū ꝙ loco clisteris cóuenit tale suppositorium forte. ℞. salˀgéme castorei puluerizati añ. ʒ. i. conficiátur cū melle ⁊ fiat suppositorium. Tertio notanduʒ ꝙ si uenter eét ualde stipticus cóuenit clistere lenitiuum. Deinde clistere raß. Ratio pʒ. Quarto notandū ꝙ si pót fieri purgatio debʒ fieri cū isto solutiuo. ℞. ierepigre. ℥. s. aque mellˀ. ℥. iii. Ad idem. ℞. pulueris pillulaꝝ cochiaꝝ. ʒ. i. s sirupi roß. ℥. ii. aque mellis. ℥. iiii. misce. In os quoq́ʒ. Hic ponit curaʒ per potū ⁊ dicit ꝙ dʒ exhiberi idromel faciendo ꝙ degluciat ipsum: quia é nutrimentum. Notandū ꝙ idromel est duplex quoddá é pauce cómistionis in quo ponuntur octo partes aque ⁊ una mellis. Sed tale non cóuenit hic. sed in pleuresi cóuenit scd̄m Galˀ. ⁊ ypo. in ꝑmo regiminis acutoꝝ. Quoddam é multe cómistionis i quo ponuntur q̄ttuor partes aque ⁊ una mellˀ ⁊ de tali é hic ꝑmo. Ró q̄ʒ habet digerere materiá róne clˀitaꝯ mellis ⁊ abstergere. similiter ualet uia nutrimenti. quia cum letargia sit morbus acutus ⁊ breuis ualde conuenit cibus modici nutrimenti. Secundo notandū ꝙ p idromel dʒ intelligere alios potˀ digerentes ⁊ euacuantes materiá capitꝭ de quibus dictum est supra de cephalea. Ideo recurras illic. **Almansor.**

Caput preterea usq́ʒ ad diatritū ꝑmū oxirodino infundendus. Post tertiū aūt dié sternutationé uocabimus. ex hiis que nominabimus. Et rademus caput ⁊ liniemus ex sinapi ⁊ castoreo ⁊ aceto. **Silla.**

Hic póit curá per localia ⁊ diuiditur i tres Primo ponit curam p locale repercussiuum. Scd̄o p sternutatoriū. Tertio p locale resolutiuum. Scd̄a ibi. Post tres uero. Tertia ibi. Et rademus. De prima dicit ꝙ usq́ʒ ad tres dies dʒ fundi medicamé repercussiuum in quo ponitur acetū. Notandū ꝙ si intentio sit ad repcuciendū acetū sit parū. ⁊ si ad euigilandum acetū sit multū ⁊ sic tollitur contrarietas inter Auic. ⁊ serap. Notandum ꝙ tale repercussiuū est illud in quo ponitur succus plantaginis aq̄ roß. ⁊ acetum ⁊ ratio partis est: quia tale prohibet augumentum apostematis ⁊ ascensum uaporum ad caput: ⁊ hoc usque ad tres diesˀ quia usque ad tres dies materia est in fluxu. sed pˀ tres dies materia est fluxa: ideo non competit repercussiuum sed resolutiuum. Notandum ꝙ ad idem ualent fricationes pedum ⁊ cruriū fortes cū sale ⁊ aceto ulˀ sine hiisˀ ⁊ ligature. Ró q̄ʒ diuertūt. Post tres vero. Hic póit curá p sternutatoꝫ ⁊ dié ꝙ pˀ tertiū dié dʒ ꝓuocari sternu

tatio cū his que dicta sūt in.c.de appl'ia qualia
sūt elleborus albus castoreū piper. Notanduꝫ
ꝙ rō dicti est ista qꝛ hec incitāt naturā ad expel
lendū materia fl'aticam cōtentā i cerebro ⁊ dis
soluunt ⁊ euacuant dictā materiā.sed nota ꝙ n̄
cōpetunt nisi post tres dies qꝛ ante timendū est
ꝙ causarent maiorē dissolationē:qꝛ nihil ꝺ ma
teria ē digestum nec euacuatū:sed postea nō sic
timetur. Secundo notandū ꝙ si loco illi⁹ pulue
ris dicti sumatur succus auricule murum:uel
succus sicle ⁊ naribus imitatur solus uel mixt⁹
cū illis pulueribus mirabile ē in extrahēdo ma
teriā fl'aticā. Tertio notanduꝫ ꝙ per illa ster
nutoria intelliguntur oīa que pn̄t excitare natu
rā ad expellendū materiā fl'aticā cōtentā scđm
caput. Ut ligature fortes in brachiis ⁊ cruribus
⁊ fricatōes fortes ⁊ exstirpatōes pillorū ⁊ bar
be ⁊ pectinis ⁊ auriū uentose dolorose qꝛ sūt in
somno graui ideo oportet ut excitentur.⁊ habe
antur tubicine ⁊ soni fortes non moriantur dor
miendo. Ad idē ualet gargarisma factū cuꝫ
oximelle cōposito cū aqua ꝺcoctōis feniculi uł
isopi uel oximelle squillitico ⁊ aqua calida.

Et rademus. Hic ponit curā ꝑ locale resoluti
uum. Et dicit ꝙ raso capite debet fieri linimētū
ex castoreo sinapi ⁊ aceto. Ratio qꝛ ista sūt ca
lida in quarto gradu.ideo resoluunt materiaꝫ
fl'aticā in posteriori parte capitis cōtentam.
Notandū ꝙ loco huius ualet empl'ꝫ uł unguē
tum dictū in.c.de appoplexia. Ad idē ualēt ru
bificantia locū si fuerit ex sinapi uel aceto uł ex
alleis pistatis mixtis cuꝫ aceto. Ad idem ualet
si ungatur locus ex oleo de costo uł de lilio uel
de castoreo. Uel si epithimetur cum aqua ardē
ti uel uite ⁊c.

De congelatione. Silla.

Otanduꝫ circa rubricā. Primo quid
sit cōgelatio. Naꝫ congelatio ē passio
posterioris partis capitis uel cerebri
ꝑꝑ quā homo perdit sensum ⁊ motum i corpo
re. Secundo notandum ꝙ aput medicos tres
sunt cause cōgelationis.s.primitiua añs ⁊ cōiū
cta. Primitiua sunt res non naturales inducē
tes fortē frigiditatē ⁊ siccitatem i parte posterio
ri cerebri sicut potus aque frigide.multa cōme
stio fructuum frigidoꝝ uł infrigidatorum in aq̄
frigida.uinum mł'tum frigidum. uel cibi⁹ mł'tū
frigidus trāsiens per loca multum frigida. Cā
añs sunt humores frigidi ⁊ sicci anteqꝫ īducāt
dispositionē. Cā coniuncta ē mala cōpl'o frigi
da ⁊ sicca cum materia uł sine materia imobi
litās.uł ingrossās spiritus ita ꝙ nō descendunt
ad organa sensuum exteriorum unde causarēt
sensum ⁊ motum. Almansor.

Um aliquis quasi dormiēs iacet
⁊ non mouetur.⁊ licet sint oculi
aperti.palpebras tamen non mo
uet stupidus est siue rigidus. Silla.

Hic determinat de congelatione ⁊ diuiditur
in duas partes. Primo ponit signa. Secundo
ponit curā. Scđa ibi. Curandus vero est.
De prima dicit ꝙ qn̄ apparent illa signa. Pri
mum ꝙ aliquis iacet quasi dormiens. Scđꝫ ꝙ
non mouetur. Tertiū ꝙ tenet oculos apertos.
Quartū ꝙ nō mouet palpebras. arguenduꝫ ē
ꝙ talis est cōgelatus. Notandū ꝙ de rōne dic
toꝝ signoꝝ. Uerificatur:primū.patiens stat q̄si
dormiēs:qꝛ in congelatione frigiditas ē maxie
in parte posteriori unde spūs redduntur imobi
les ⁊ sic non possunt ire ad organa iō ⁊c. Uerifi
catur secundū per uerificationē primi. Uerifi
catur tertium si oculi stant aperti ratione siccita
tis:quia sicut humiditas est causa clausionis:
ita siccitas est causa apertionis. Uerificatur q̄r
tum quia non mouentur palpebre ratione sicci
tatis quia est causa fixionis. ⁊ ideo tales stant i
eadem dispositione in qua erant qn̄ aduenit eis
congelatio ⁊ si recti erant stant recti:⁊ si scribe
bant stant sicut scribētes:si respiciebāt celū stāt
in illa dispositione:⁊ sic de aliis figurationibus
⁊ iō uulgares credunt ꝙ sint rapti ⁊ loquuntur
cō deo ⁊ angelis. Scđo notandū ꝙ reperitur
cōgelatio letargia subeth ⁊ stupor q̄ uidentur
multū cōuenire lꝫ differant. Cōgelatio ⁊ letar
gia ꝯueniunt. Primo qꝛ utraqꝫ ē passio poste
rioris ꝑtis cerebri uł capitis. Scđo i utraqꝫ est
ablatio sensus ⁊ motus. Tertio i utraqꝫ est obli
uio. Sed differūt quia i letargia oculi sūt clau
si. In cōgelatione uero aperti . Scđo letargia
fit a materia fl'atica faciente apostema i ꝑte po
steriori capitis uel cerebri . Sed congelatio fit
a mala complexione frigida ⁊ sicca cū materia
uel sine materia. Stupor ⁊ subeth differunt qꝛ
in subet magis patitur sensus cōmunis cū som
nus sit passio primi sensitiui. In stupore magis
languet uirtus tactiua que est in neruis . Secū
do quia stupor est diminutio sensus ⁊ motus:
ideo potest esse in uigiliis .Sed subeth est abla
tio sensus ⁊ motus:⁊ nullomodo potest esse in
uigiliis. Stupor ⁊ congelatio differunt:quia
stupor est in uirtute tactiua magis. Congela
tio uero in motiua. Secundo in congelatio
ne oculi sunt aperti. In stupore uero non sic.

Subeth ⁊ letargia differunt.qꝛ i letargia est
fe.⁊ apostema.i subeth n̄.scđo letargia ē passio

12

posterioris partis capitis. Subeth uero añrioris. Congelatio ⁊ subeth differunt q: congelatio est passio posterioris partis. Subeth uero anterioris. Scdo in congelatione patiens ē cū oculis apertis in subeth uero oculis clausis. Tertio cōgelatio fit a mala cōplōne frigida uł sicca cum materia uł sine materia. sed subeth fit a mala complexione frigida ⁊ hūida. Al. Curādus vero ē ex medicis subeth. Sil.

Hic ponit curā ⁊ diuiditur in duas partes Primo ponit cōuenientiā inter letargiā ⁊ congelatōm quo ad curā ex parte medicinaꝝ. Secundo ponit curā quo ad duo localia. Secūda ibi. Hoc tamen addito. De prima dicit ꝙ habens congelatōm debet curari cuꝫ medicinis: cū quibus curatur hñs subeth. Notandū ꝙ cura congelationis ⁊ letargie cōueniunt ⁊ differunt. Cōuenientia prima est in qualitate: quia utraque est frigida. ⁊ cum cura debet fieri per contrarium. Secundo in fortitudine cū utraq̃ materia ē grossa difficilis eradicationis. Tertio in applicatione medicinarū q: supra parteꝫ posteriorē applicari debent in utraq̃ medicīe. q: quelibet ē passio posterioris partis capitis. Sed differunt q: medicine que cōueniūt ī letargia debent eē appropriate humori flegmatico Sed in cōgelatione humori melīco. Secundo nota ꝙ medicine cōuenientes huic sūt medicine ille de qbus dictū est in p̄mo caplo i cura cephalee ⁊ emigrāee a materia melīca. Ideo recurras illuc q: ibi explicātur sirupi cōueniētes ⁊ medicine euacuantes. Tertio notandū ꝙ differentia ē inter sternutationes que fiūt in letargia ⁊ cōgelatione. Nam sternutatio ī letargia fit cū elłō al. ⁊ in congelatōe fit cuꝫ nigro quia euacuat melīam. Quarto notandū ꝙ i hac cura ualet hoc clistere. ℞. boraginis cum tota substantia buglose cū tota substantia mercurialis fumiterre añ. ℳ. i. maratri cuscute añ. ℥. i. timi epithi utriusq̃ sticados añ. ℥. i. furfuris pugillum. i. olei de lilio melł qrt̃. ʒ. salisgēme. ʒ. i. yereruffini uł ieregolodion. ʒ. vi. clistere fiat usq̃ ad. ℥. v. plus uł minus ƀꝫ diuersitates corporū ⁊ uirtutis ⁊ in hoc medici errant qui tantuꝫ dant puo corpori quantū magno ⁊ ita ꝺ sirupo quia plus datur de sirupo uni homini magno q̃ paruo. Almansor.

Hoc tñ addito ut oleū sambucinū supcaput fundaꝛ ⁊ in oī libra cuius sit. ℥. i. euforbij. Ipsi quoq̃ caput ex castoreo ⁊ euforbio. ⁊ oleo sambucino liniaꝛ Silla.

Hic ponit curā per duo localia: ⁊ diuiditur in duas partes scōm ꝙ duo sunt localia. Secūda ibi. Ipsi quoqꝫ. De prima dicit ꝙ in cura congelationis conuenit fundi sup caput oleum sambucinū sic ꝙ in eo sit euforbiū ponēdo ℔. i. olei. ℥. i. euforbii. Ratio q: resoluit materiā. Notandum ꝙ medicina ab extra q̄ r̄soluit materiā flegmaticā resoluit ⁊ melīcam ideo potest eē eadem. Sed ab ītra approsimata alia est medicia q̄ euacuat flegma ⁊ alia que euacuat melīam ut patet. Ipsi quoqꝫ Hic ponit curā per aliud locale ⁊ dicit ꝙ caput dꝫ liniri ex euforbio castoreo ⁊ oleo sambucino. Ratio quia dissoluit materiā. Notanduꝫ ꝙ ad idem ualet embrocatio facta cū decoctōe boraginis buglosse fumiterre sticados thimi epithī q: talia hñt ꝓprietatē r̄soluēdi materiā melīcaꝫ

De paralisi graui. Sillanus.

Otandum circa rubricaꝫ quid sit paralisis. Dicendum ꝙ paralisis est mollificatio neruoꝝ cum ablatione sēsus ⁊ motus. Per hoc ꝙ dicitur mollificatio differt a spasmo: q: in paralisi est prolongatio neruoꝝ in spasmo uero est abbreuiatio secūdū longū q̃uis non ƀm latum. Per hoc ꝙ dicitur cū ablatione sensus ⁊ motus differt a stupore ⁊ tremore q̄ dicuntur mior paralisis ut uidebitur in ꝓcessū. ⁊ iō dicitur in rubrica de paralisi graui. Notandū ꝙ paralisis est duplex. s. vlis ⁊ pticularis Uniuersalis est que medietatē corporis tenet secundum longū ⁊ aliquando ambo latera excepto capite quia si esset in capite tunc esset appoplexia. Particularis ē illa q̄ in uno membro tantū ē ut in manu uel pede ⁊ sic de aliis. Tertio notandum ꝙ cause paralisis secūdū medicos sūt tres. s. Primitiua: Añs: ⁊ Cōiuncta Primitiua est omne illud ꝙ auget humorem flegmaticum in cerebro. Ut sunt res non naturales ut sunt cibi flegmatici pisces carnes porcine ⁊ sīles eis magna comestio fructuū crapula somnus superfluus ⁊ etiam coadiuuant complexio frigida ⁊ humida: etas frigida. s. senectutis regio frigida ⁊ humida. Similiter sunt alie tres extrinsece ut casus percussio neruorum attratio ruptura ⁊ scissio per transuersum. dislocatio ira timor. Nimia frigiditas exterior claudens ⁊ comprimens uias caliditas exalās. constrictio. ligatura ⁊ sic de aliis. Causa antecedēs ut plurimum est materia flegmatica imbibita in neruis anteq̃ auferatur sensus ⁊ motus.

Cum hoc etiam potest esse sanguis uel melencolia. Causa coniuncta est materialis: flegematica actu imbibita existens in porosita

tib⁹ neruoꝝ:ratione cui⁹ aufertur sẽsus ⁊ mot⁹
⁊ hoc ut plurimũ. Quarto notandũ ꝙ inter pa
ralisim ⁊ spasmũ ẽ cõuenientia ⁊ differentia.
Conueniunt ꝑmo q꞉ in utraqꝫ passione est ab
latio sensus ⁊ mot⁹:⁊ loquor de spasmo i facto
esse.q꞉ in fieri ẽ motus ut pꝫ. Differũt ꝑmo: q꞉
in paralisi ꝓlongantur ₛm longum ⁊ minuitur
scd̃m latũ:q꞉ materia paralis̄ ẽ fleuida aquosa
q꞉ fluit ꝑ porositates ut patet de corrigia made
facta:sed i spasmo diminuitur mẽbrũ secundũ
longũ ut patet ⁊ augetur ₛm latũ q꞉ materia est
grossa uiscosa ideo non fluit ꝑ porositates mẽ
bri. Scd̃o differunt q꞉ pars mollificata in pali
si sequitur partẽ sanã ratione ꝓlongationis in
spasmo uero pars spasmata trahit ad se partẽ
sanã ratiõe contractõis. Dubitatur utrũ pa
ralis̄ sit morbus nel accidens. Dicendũ qd̃
paralisis põt dupliciter ꝯsiderari uel quantum
ad cãm que põt esse mala ꝯplexio uel cõpositio
uel solutio cõtinentis:uel apostema ⁊ sic ẽ mor
bus. Uel põt ꝯsiderari ratione eius qd̃ sequitur
⁊ sic ẽ lexio uirtutꝫ motiue:uel extensio mẽbri q̃
cõsequitur ⁊ est accidens. Sed dubitatur sta
tim qualis morbus ẽ:primo mõ uel cõsimil' uel
officialis. Dicendũ ꝙ est morbus officialis.
semꝑ licet ẽt posset esse consil'is. Alman.

Um aliquis se mouere non valet
aut unuꝫ vel plura ex mẽbris mo
uere non põt atqꝫ eoꝝ sensuꝫ ami
sit ipsum paralisim ipsius mẽbri aut ipoꝝ
mẽbroꝝ icurrisse ꝓnunciamus. Sill.

Hic determinat paralisi ⁊ diuiditur i duas
Primo ponit signa. Scd̃o curã. Secunda ibi.
Cuius curam. De prima dicit: ꝙ cũ aliqs nõ
põt se mouere ⁊ hoc quantũ ad vl'e corpus uel
unũ:uel plura mẽbra mouere nõ põt ⁊ h̃ quan
tũ ad particulare. sil'r perdit sensũ eoꝝ arguen
dũ ẽ illum habere paralisim illius mẽbri ul' illo
rũ mẽbrorũ. Notãdũ ꝙ ultra signa predicta
sũt alia signa paralisis. pulsus ẽ ocultus debil'
frequẽs iordinatus:urina ẽ alba ⁊ tenuis:aliqñ
tñ est multũ colorata ꝓpter renes nõ potentes
segregare. uel rõne doloris ul' febris cõmunicã
tis:latus infirmũ est frigidum sicut si esset i gla
tie. ⁊ sanũ sentitur calidũ ualde oculus aliquan
do mioratur. Hec sunt signa paralisis abso
lute. Signa humorũ peccantiũ si est ex fl'ate
color est albus i mẽbro. ⁊ signa flegmatis in to
to corpore. Si ex sanguine pulsus ẽ plẽus color
corporis ẽ rubeus. uene replete totum corp⁹ ple
nũ ⁊ signa sanguinis ꝑcesserunt. Si ex mel'ia
erit mẽbrũ liuidũ. ⁊ signa mel'ie precesserunt.

Ratio signoꝝ paralis̄ ras̄ est. quia in paralisi
fit opilatio neruorũ i originibus ⁊ porositatib⁹
eoꝝ:unde ꝓhibetur transitus spũs aialis sensi
bilis ⁊ motiui unde ꝑditur sensus ⁊ motus i mẽ
bro uno uel pluribus ₛm ꝙ paralisis ẽ ul'is uel
particularis. Tertio notandũ ꝙ rõne aliorꝫ si
gnoꝝ. pulsus ẽ ocultus ꝓpter frigiditatẽ:debil'
ꝓpter idẽ frequens ꝓpter prauitatẽ. inordinat⁹
ꝓpter debilitatẽ uirtutis. Urina tenuis alba
q꞉ materia transit ad cerebrũ ⁊ ad neruos qd̃
subdit pꝫ. latus ifirmum est frigidũ. ratio q꞉ ñ
transit spũs cuius p̃ntia membrũ reddatur ca
lidũ. item q꞉ est p̃ntia materie frigide. Latus sa
nũ est calidũ ualde q꞉ spũs q̄ solebant ire ad
membrũ paraliticatũ transeunt ad mẽbrum sa
nũ. Oculus aliqñ minoratur. Ratio quia i
parte paraliticata deficit nutrimentũ iõ ⁊c̃. licꝫ
tñ ꝓpter paralisim siue relaxatõnẽ apparet ma
gis ꝑminens sicut manus paraliticata appa
ret longior sed tñ ẽ plus macra. Sed rõ signo
rũ scd̃m diuersitatẽ apparet intuẽtibus. Quar
to notandũ ꝙ signoꝝ paralisis. quedã sũt pro
nostica ⁊ quedã demõstratiua. Pronostica sũt
stupor mẽbri ⁊ tremor. Demonstratiua sunt si
gna posita a Rasi ⁊ alia posita supra. Quin
to notandum ꝙ signoꝝ paralis̄. quedã sũt salu
tifera sicut recuperatio sensus ⁊ motus. Secun
do qñ mouetur neqꝫ mutatur mẽbrũ a colore:
quẽ habebat i sanitate. Signa mortalia sunt
continua ablatio sensus ⁊ motus. continua ma
crefactio mẽbrorum mutatio colorum ad uiri
ditatem uel macredinẽ uel nigredinẽ. Sexto
notandũ ꝙ in membro corporis humani aliqñ
aufert motus ⁊ remanet sensus aliquando au
fertur sensus ⁊ non motus aliqñ utrũqꝫ aufer
tur. Causa ꝑmi q꞉ spiritus motiuus ẽ grossior
sensitiuo ⁊ maior quantitas requiritur ad motũ
q̃ꝫ ad sensum unde propter oppilationem ali
quando potest transire spiritus sensitiuus ⁊ nõ
motiuus. Causa secundi est quia spiritus sẽ
sitiuus aliquando impellitur per unum neruuꝫ
⁊ motiuus per alium. unde potest fieri opilatio
in sensitiuo ⁊ non motiuo. Causa tertii:quia
potest fieri opilatio in neruis sensus ⁊ motus si
differantur per diuersos neruos uel in uno si
differantur per unũ neruum. unde prohibetur
transitus spũs sensitiui ⁊ non motiui. Notan
dum septimo de quibusdam signis ꝓnosticis
paralisis. uel ad bonũ uel ad malum. In sensi
bus paralisiis nunq̃ꝫ uel de difficili curatur rõ
ꝓpter debilitatem uirtutis ⁊c̃. Scd̃m paralisis
prouueniens ex dislocatione aut nimia neruorꝫ

cōtractōe: aut rupturā aut icisione per trāsuersū nō recipit curā. Ratio patet. Tertiū si membrū paraliticatū minuetur: aut mutetur color ualde malū ē: ratio patet ⁊ sic non est spes curationis. Quartū tremor supueniens paralisi bonum: ratio quia per illum motuȝ calefit ⁊ resoluitur materia paralisis. Almansor.

Cuius curā incipiemus. pillulas fetidas quas cōposui dando. que. ℞. pulueris pigre. ʒ. x. collognitide iterioris. ʒ. v. euforbij. ʒ. ii. ⁊ . ʒ. castorei. piperis a se fetide sapini oppoponaci. sandaragi idi. sinap. oim. vii. an̄. ʒ. i. centauree mioris elacterij ambor̄ an̄. ʒ. v. gūme in succo rute dissoluantur. ⁊ alia ex eis cōficiant. ⁊ fiant pillule ⁊ fiant ex eis. x. potiones quaruȝ vna postq̄ȝ eger sumpserit p tres dies qescat ⁊ nutriatur tunc cū aqua ciceris ⁊ oleo ⁊ sinapi. deinde bibat aliā potionē. ꝙ postq̄ȝ ter fecerit p aliquos dies qescat. Silla.

Hic ponit curā ⁊ diuiditur in duas partes Primo ponit curā qñ ꝓuenit a causa itrinseca Scđa qñ fit a causa extrinseca. Scđa ibi. Qđ si paralisis. Prima in tres. Primo ponit curam per medicinā laxatiuā. Scđo per dietam. Tertio p localia. Scđa ibi. Et nutriatur. Tertia ibi. Membra quoqȝ. Primo dicit ꝙ curā debemus incipere exhibēdo pillulas fetidas ꝭm descriptionē que est. ℞. pulueris iere. ʒ. x. colloquintide iterior̄. ʒ. v. euforbii. ʒ. ii. ʒ. castorei piperis assefetide serapini oppoponaci secta ragi indi sinapis an̄. ʒ. i. centauree minoris elacterii. i. succi cucumeris asinini ambor̄ an̄. ʒ. v. gūmi dissoluantur in succo rute ⁊ alia ex eis cōficiantur ⁊ fiant pillule. Secundo dicit ꝙ fiant đ istis. x. potiones ⁊ postq̄ȝ unā sumpserit quiescat per tres dies ⁊ nutriatur aqua cicerū oleo ⁊ sinapi deinde debet sumere aliā. Tertio dicit ꝙ cū fecerit tribus uicibus. debet quiescere per aliquos dies. Notandū ꝙ ratio primi dicti est: q̄ꝛ tales pillule euacuant materiā facientem paralisim. Ratio secundi q̄ꝛ uirtus ē debilis iō debet sumere parū pro uice ⁊ similiter dȝ quiescere post ut uirtus subleuetur. Ratio tertii pȝ. Scđo notandū ꝙ anteq̄ȝ dentur iste pillule dȝ precedere sirupus digestiuus materie flegmatice in paralisi ⁊ est talis. ℞. radicū acori q̄rt. i. ʒ. paralisis. M. iii. herbe ipiconis utriusqȝ saluie bethonice mellisse utriusqȝ rute folior̄ lauri an̄. M. i. semis siseloes xilobalsami carpobalsami seminis basilici an̄. ʒ. ii. liquiricie rase uuarū passarū mundatar̄ ab arill'. an̄. ℥. i. floruȝ anthos uel ameos utriusqȝ sticados an̄. ℥. i. mell'. electi ℔. ʒ. fiat sirupus cū aqua pluuiali diligēter clarificatus usqȝ ad ℔. i. Ad idē. ℞. radicum acori ℔. ʒ. saluie. M. iii. flor̄ sticados arabici q̄rt. i. mell'. electi ℔. ʒ. zuccari albi q̄rt. iii. fiat sirupus clarificatus usqȝ ad ℔. i. ʒ. ⁊ ē ualđ appropriatus ⁊ ē melior qui pōt fieri i hoc casu Ad idē. ℞. sirupi de sticados arabici. ℥. iiii. Tertio est notandū ꝙ solutiuū quo ē utenduȝ i forma pillular̄ a ꝓncipio ꝙ nō est sic forte ē. ℞. ierepigre gal'. ʒ. ii. turbith bene gūmosi agarici an̄. ℈. i. pulpe colloquintide bdelii an̄. ℈. ʒ. zizi beris al. castorei. an̄. g̃. v. puluerizenda puluerizentur misce omnia cū idromelle facto cū aqua saluie. fiant pillule ⁊ administrentur in introitu lecti. Ad idē ualent pillule fetide Rasi. scđm descriptionē positā ⁊ debent dari in corpore fortis uirtutis. Ad idē ualēt pillule de euforbio descriptōe mesue. Ad idē ualēt pillule de sarapino descriptōe mesue. Ad idē ualent pillule de oppoponaco descriptōe mesue. Ad idē ualent clistere hoc. ℞. decoctōis saluie rute sticados centauree mercurial' malue furfuris. ℔. ʒ. addatur ierepigre ierelogodion. an̄. ℥. ʒ. salis. ʒ ii. olei cōmunis. ℥. iii. Quarto notandū ꝙ turbith. s. solum euacuat flegma subtile: sed cū ʒʒ. euacuat flegma grossū: ⁊ ideo in paralisi debet poni parum de. ʒʒ. ⁊ in spasmo multū de zizib.

Almansor.

Et nutriatur carne frustatim incisa ⁊ i sartagine frixa: ⁊ mutageath in qbus sūt spēs calide: ut piper ⁊ his silia. In potu vero sumat idromel. Sillanus.

Hic ponit curā per dietā. Et primo p cibū Scđo p potū. Scđa ibi. In potu vero. De prima dicit ꝙ eger dȝ nutriri carne frustati icisa i sartigine frixa cū qua sunt spēs calide ut piper. Ratio q̄ꝛ p hanc generatur nutrimentum magis siccū unde magis ꝯsumatur materia paralisis. Notandū ꝙ p istā assaturā itelligit alios modos sibi ꝓportionales ut i ueru supra crathiculā ⁊ siles. sil'r itelligit declinātes ad calidū ⁊ siccū. Scđo notandū ꝙ carnes ꝯuenientes i cura paralis sunt carnes castrati pdicis fasiani turturis columbini ⁊ maxie antiq passeres turdi. rō q̄ꝛ ex hiis generatur nutrimētū siccuȝ. Tertio notādū ꝙ i cura palis nihil magis ꝯuenit q̄ȝ fames ⁊ ieiuniū uigilie labor cū sudor̄ ul' motus fortis. rō q̄ꝛ illa desiccāt materiā fl'aticā i palis iō ⁊c. Quarto notandū ꝙ q̄ȝuis sint mlte spēs q̄ cōueniunt in paralisi taȝ simplices q̄ȝ cōposite ut piper ⁊ cetera. tamen iste puluis est

appropriatus. ℞. interior cinamomi elci q̄rt. ʒ. coriandri preparati. ℥. i. gariof. galange pipe ris cubebe domestice macis nucis mus. an̄. ℥. i. radicū acori. ℥. ii. ligni aloes calami aromatici. an̄. ℥. ʒ. grane tinctor. ʒ. iiii. saluie sicce floruz sti cados ara. an̄. ʒ. croci. ʒ. ii. seminis anisi fenicu li an̄. ʒ. iiii. zuccari albi ℔. ʒ. fiat puluis subtilis ponatur i parasside uel alio modo quo placet.

Ad idē. ℞. piperis. ʒ. ii. ʒ. gariofo. ʒ. i. carda momi piperis longi zedoarie an̄. ʒ. i. specie ma cis croci an̄. ℈. i. fiat puluis ⁊ utatur. Ad idē ualet diaccorus uel accorus cōditus uel diaca storeū uel potio sancti pauli. **In potu vero.** Hic ponit curā per potum dicēs q patiens pa ralisim debet sumere in potu idromel. i. aquaz mell: ratio q: digerit materiā ⁊ est pauci nutri menti ⁊ per idromel possumus itelligere quēcū q3 sirupū digestiuū materie ⁊ deb3 administra ri loco uini q: uinū n̄ cōpetit i pncipio maxime i passionib9 neruor ut dicunt auctores q: ē ma xime penetratiuū ⁊ facit penetrare cibū crudū ad neruos ⁊ in neruis cōuertitur in acetum qd maxie ē inimicuz neruor. **Almansor.**

Membra quoq3 ei9 ex oleo costino in unganł. Q. d. ℞. ℥. i. piperis. piretri. eufor bij omniū triū an̄. tertiā. ℥. i. castorei. ℥. ʒ. dissoluanł oia id media libra olei de keiri aut de narciso ⁊ vteł eo. Sillanus.

Hic ponit curā per localia ⁊ diuiditur i du as. Primo per inunctōm. Secundo per confe ctionē. Secunda ibi. **Diebus vero quibus.** De prima dicit q mēbra paralitica debēt inun gi oleo costino q sic fit. ℞. costi. ℥. i. piperis pi retri euforbii an̄. tertiā. ℥. i. castorei. ℥. ʒ. omnia dissoluantur in ℔. ʒ. olei de keiri: aut d narciso aut oleo laurino qd melius ē. Notādū q rō dicti ē: q: illud oleum calefacit ⁊ exicat mēbra ⁊ ꝯfortat neruos ⁊ cōsumit materiā flegmaticā i bibitā i porositatibus neruor ⁊ remouet ma lā cōplexionē frigidā ⁊ humidā q̄ est in paralisi ⁊ quotidie utor illo oleo. Scdo notandum q ad idē ualet unguentū hoc. ℞. radicuz accori lilii. costi. an̄. ℥. ʒ. piperis piretri euforbii casto rei an̄. ʒ. ii. saluie sicce. ʒ. iii. flor sticados arabi ci. ʒ. i. ʒ. spicenardi sqnāti an̄. ʒ. i. succi herbe pa rālisis facta residētia. ℥. i. olei de nuce idica olei nasturcii an̄. quart. i. uini. ℥. iii. puluerizanda pnluerizentur ⁊ cōquassāda cōquassentur bul liant sil' super cineres usq3 ad cōsumptōm uini coletur ⁊ colature addatur cere q̄ztum sufficit ⁊ fiat unguentuz. Ad idē. ℞. bdelii. ʒ. x. eufor bii. ʒ. iiii. castorei. ʒ. iii serapini. ʒ. iiii. cere. ʒ. xv. olei sambacini ul' olei de kerua. ʒ. x. bdeliū ⁊ se rapinū dissoluantur i aqua rute agrestis sumā tur cū aqua calida ⁊ fiat ungtm̄. Et idem ualet ungtm̄ arogon nicolai. Ad idē ualet unguētuz marciaton nicolai magnū. Ad idē ualet unguē tū dictū in. c. de appl'ia. Ad idē. ℞. cere. ℥. iii. isopi humide succi rute an̄. ʒ. ii. euforbii piperis armoniaci croci olei balsami castorei glutis al boti oppoponaci an̄. ʒ. ii. sigie. ʒ. ii. ʒ. olei q suf ficit. Ad idē olei benedicti olei terbentine an̄. q̄rt. i. cere q̄ztū sufficit fiat unguentū. Ad idē ualet inunctio cum oleo de maiorana ul' iunipe ris uel cum oleo de croco uel de piperibus uel cum oleo de gagate uel cuz oleo phōr. Ter tio notandū q loco olei uel unguenti ꝯuenit ta lis ablutio. ℞. saluie sicce. M. iii. conquassa ⁊ bulliant in tribus ℔ aque pulnial' usquequo re deat ad ℔. ii. ⁊ in fine decoctōis bulliat duabus bullitōnibus flor sticados arabici quart. ʒ. co letur ⁊ colature adatur aque marine ℔. i. uini al. ℔. ʒ. mell' electi quart. i. ⁊ ista ē bona ablutō in paralisi. Uel loco decoctōis saliue ⁊ sticados capiantur aque distiliate ear. Ad idem ualet ablutio mēbri cum aqua ardēti de aqua uite so lum uel mixta cum medietate uini albi ⁊ exper tus suz frequēter i doloribus neruor ⁊ speciali ter in uxore dn̄i de beccharia. Quarto notā dum q loco illius ualet hoc empl'm. ℞. succi rute facta residētia. ℔. ʒ. pulueris stercoris colū bini qd sufficit ad icorporanduz misce ⁊ fiat em pl'm liqdum ⁊ extendatur supra pānuz ⁊ pona tur supra mēbrum paraliticatuz ⁊ supra neruo rum originē. Ad idē ualet empl'm cōpetens i appoplexia. Sed addatur gūmi rute agres. ʒ. ii. Quinto notandū q mēbra que debent in ungi uel emplastrari sunt duo i paralisi. s. mem brū paraliticum ⁊ mēbrū a quo oriuntur nerui ⁊ ul' ad illud itendimus uerbigr̄a si in pede sit paraliß debet inungi pes ⁊ cum hoc spina dor si quātuz ad partē inferiorē iuxta alkatin q: ab illa oriuntur nerui ad pedes. Similiter si man9 sit paralitica debet in ungi manus ⁊ tota spina colli q: ab illa oriuntur nerui ad man9. Ut uult Auic. scd'a tertii ⁊ Gal'. primo de interioribus ubi recitat de illo qui cecidit de mula. ⁊ medici applicabāt medicinā supra partē paraliticā ⁊ n̄ pficiebat ⁊ ip̄e posuit medicinā super originib9 neruor ⁊ curatus fuit. Sexto notandum q talia unguenta ⁊ inunctiones possunt applicari dupliciter. Primo cum balneo. Scdo sine bal neo. Si sine balneo debent approximari prius facta euacuatōe uniuersali. ⁊ iō errāt uulgares

vulgares cõiter ⁊ uetule que statim cũ ueniunt
ad infirmũ ponũt aliqua remedia particularia
supra mẽbrũ non precedente euacuatõe. Secũ
do possunt approximari post balneũ ⁊ est meli
us premissa tñ euacuatõe ul'i q: meli⁹ penetrãt

Notandũ septimo ꝙ balneũ cõpetens i pa
ralisi est duplex.s.naturale ⁊ artificiale. Natu
rale ẽ balneũ aque marine uel sulphuree. Arti
ficiale ẽ duplex. vnũ quod fit ex herbis supe
rius positis in sirupo coperiendo balneũ ⁊ reci
piendo solũ fumũ. Aliud est balneũ speciale cõ
petens solũ in paralisi.s. ℞.aquã decoctionis
uulpis integre extractis uisceribus cũ pelle to
ta fiat balneũ dũ uenter paciẽtis sit bene prepa
ratus: quia aliter posset eẽ causa dissolutionis
materie. Octauo notandũ ꝙ uẽtose sine sca
rificatõe cum stricto orificio apposite supra ca
pita neruorum multũ iuuãt. Rõ quia calefaci
unt ⁊ exiccant. Similiter fricationes facte in eis
dem locis cũ sale uel semine urtice ul' sinapi.rõ
per idem ⁊ totũ post euacuationẽ fiat diebus ali
quot. Alman.

Diebus uero quib⁹ quiescit dãde sũt
quaqз die.ʒ.ii.de anacardino ꝙ ℞.ʒʒ.pi
retri nigelle costi melanopipis macropipe
ris oggij oĩum añ.ʒ.i.myrrhe rute sicce as
se fetide aristol'.baccaꝝ lauri castorei seta
ragi indi sinapis gentiane oĩum añ. ʒ. v.
mellis anacardi.ʒ.v.unganꝰ cũ oleo nu
cũ: ⁊ cum melle cocto cõficiantur. Hoc eniз
medicamen ualde confert paralisi: appo
plexie torture ⁊ tremori morsee morsibus
scorpionis ⁊ oĩbus passionibus frigidis.
⁊ spasmo humido. Que cũ sumitur illico
prouocat sudorẽ ⁊ ĩfert febrẽ. ꝙ si sũptuз
non affert sanitatẽ eger ab oĩ medicamĩe
per.x.dies abstineat excepta dieta.deinde
ad ipsius curã redeundum. Silla.

Hic ponit curam per aliud locale.s. p con
fectionẽ sumptã per os ⁊ diuiditur in duas.pri
mo facit hoc ostendendo effectus qui sequun
tur ex assumptione. Secundo ostendit quid sit
fiendũ cum ex assumptione huius medicine nõ
sequatur sanitas.secũda ibi. Qd si sumptũ.
De prima dicit ꝙ in diebus quietis qualibз die
debent sumi.ʒ.ii.de anacardio quod sic fit. ℞
piretri.ʒʒ.nigelle costi melão piperis macropi
peris oggi.i.acori omniũ añ.ʒ.x.myrrhe rute
siceasse aristologie baccarũ lauri sectaregi indi
castorei sinapis gentiane omniũ añ:ʒ.v.mellis
anacardi.ʒ.v.ungantur cũ oleo nucũ ⁊ cũ mel
le cocto ꝯficiantur.hoc enim medicamẽ cõfert
multũ paralisi apploplexie tremori torture al
baras morsibus scorpionis spasmo hũido. Et
omnibus passiõibus frigidis. Secũdo dicit
ꝙ cum sumitur tale medicamen prouocat stati
sudorẽ ⁊ febrẽ.ratio ẽ: ꝓpter magnã caliditatẽ.

Notandũ ꝙ ratio ẽ duplex quare ualet hoc
medicamen: quia inducendo febrẽ ⁊ prouocan
do sudorẽ consumit materiam flegmaticã ⁊ re
mouet malã cõplexionẽ frigidã inductam in pa
ralisi. Similiter q: cõfortat neruos q: ponũtur
multa confortantia neruoꝝ.ut castoreũ anacar
dum: ⁊ ita utimur anacardis: qnia confortant
memoriã confortando neruos. Tertio notã
dũ ꝙ cum medicamẽ istud sit fortis uirtutis nõ
debet approximari in paralisi si precedant alia
electuaria magis domestica: et de illis est illud
quo cõiter utebatur gerard⁹. ℞.pulueres pli
ris sine musco.ʒ.s.interiorũ cinamõi electi.ʒ.i
ligni aloes storacis calamite nucis musca.cube
be domestice añ.ʒ.v.macis grane tinctoꝝ añ.
℈.i.seminis anisi seis feniculi coriandri prepati
añ.ʒ.s.ꝯserue accori.ʒ.s.corticũ citri ꝯditi.ʒ.
ʒ.ꝯserue anthos ul' adianthos ꝯserue sticados
arabici añ.ʒ.ii.aque saluie.ʒ.v.aque ros. dõe
stice quart.i.zuccari al.℔.i.fiat elcũarium in
bol' diligenter. Quarto notandũ ꝙ ista ele
ctuaria ⁊ unguenta que dicta sunt in paralisi cõ
petunt qñ tam cã añs q̃з ꝯiũcta sunt frigide: q:
si essent calide nullo mõ ꝯuenirent. Dubita
tur utrũ illa die qua dantur medicie ꝯpetat ele
ctuariũ illud. Dicendũ ꝙ nõ quia medicina so
lutia trahit ad interiora: sed hoc electuariũ tra
hit ad exteriora. Secũdo quia medicina solu
tiua euacuando debilitat: sed hoc electuarium
quia fortis est uirtutis causando febrẽ debilitat
⁊ sic adderetur debilitas debilitati quod non ẽ
faciendũ. Qd si sumptũ. Hic ostendit qd ẽ
fiendũ qñ ex assumptione huius medicine non
sequitur sanitas: ⁊ dicit ꝙ debз abstinere ab oĩ
bus medicinis per.x.dies excepta dieta. ratio
ut uirtus subleuetur. Secũdo dicit ꝙ post re
deundũ est ad eius curaз. Ratio q: uirtus iaз
subleuata erit potens ad sustinenduз fortitudi
nem huius medicaminis. Al.

Qd si paralisis ex percussione aut ca
su euenerit: ⁊ acciderit subito taliter ꝑma
nebit nũq̃з eni sanabiꝰ. ꝙ si non repẽte ex
predictis sed paulatim ⁊ molliter inuase
rit: loco ꝑcussionis emp'm hoc ẽ apponẽ
dus. Qd. ℞.farinã fenu greci semẽ been
semen mahalep.semẽ resin bdeliũ armõi
acũ adipẽ anatз cerã oleũ de yrinũ.ex his

fiat emplr̄m ⁊ supponatur. Sil.

Hic ponit curá palisis facte a cá extriseca.
s.casu uel percussione: ⁊ diuiditur in duas. Pri
mo pōit seu oñdit quō se hꝫ ad curá qñ talis ꝓ
uenit subito. Secūdo qñ paulatiue. secūda ibi.
Q ꝺ si nō. De prima dicit ꝙ si paralisis ex
casu uel ꝑcussione ꝓueniat subito talis é icura
bilis cū sic permaneat. Notandū ꝙ dictum
rasꝭ hꝫ uerū nisi ex tali casu uel ꝑcussione iducé
te subito paralisꝭ causaretur dislocatō: qꝛ tunc
sufficit reducere mébrū ad locū: qꝛ ꝓpter illud
fit ablatio sensus ⁊ motus. Scꝺo notanduꝫ
ꝓ rōne dicti quia signū é ꝙ ꝓuenit a cá multuꝫ
forti causante apā uel opilatōꝫ in neruis. Q ꝺ
si non. Hic ponit curá qñ palisꝭ uenit paula
tiue ⁊ dicit ꝙ si illa paralisꝭ é ex casu uel ex ꝑcus
sione ⁊ fiat paulati in loco ꝑcussionis dꝫ poni h̄
emplr̄m. ℞. farine fenugreci semen been semen
mahalep semé risini.i.semé pétadactali bdeliū
armoniacū adipé anatis ceram oleū de lilio ex
his fiat emplr̄m. Notandū ꝙ rō dicti é qꝛ h̄
é mitigatiuū doloꝝ confortat neruos ⁊ resoluit

Secūdo notandū ꝙ emplr̄ ponitur i forma
sic. ℞. farine fenugreci bdelii armōiaci añ. ℥.i.
pip̄is al. seis resim añ. ℥.ii. adipis anatꝭ. ℥.ß. oli
de lilio uel irini. ℥.ii. puluerizētur puluerizāda
liquefiant liq̄fienda misce oia ⁊ fiat emplr̄m exté
datur supra pānū ⁊ ponatur supra locū ꝑcussū.

Ad idé. ℞. myrre oppopōaci añ. ʒ.v. casto
rei. ʒ.iii. euforbii. ʒ.ii. olei de lilio olei de narci
sco añ. ℥.ii. cere. ℥.v. puluerizētur puluerizāda
⁊ liquefiant liq̄fienda: misce ⁊ extendatur supra
pānū ⁊ ponatur supra locū. Tertio notāduꝫ
ꝙ in paralisi ex casu uel percussione aliud é po
nendū supra locū ꝑcussum ⁊ aliud in parte su
periori iuxta nerū percussum ponédū é quod é
dictū: sed in parte supiori dn̄t pōi repercussiua
⁊ si materia fluens sit calida ponéda sunt frigi
da stiptica qualia sūt mūmia bolū ar. sumac.
añ. ʒ.ii. cū oleo mirtio fiat emplr̄m ⁊ suppone. si
ꝟo materia sit fr̄a ponātur calida stiptica: q̄lia
sūt nux cipressi olibanū ⁊ incorporētur in uino
stiptico. Quarto notandū ut in cōquassatōe
q̄ apparet i toto corpore ualet iduere pellé ouis
calidá recéter excorticatá. Dicit gerardꝰ. reco
lo ꝙ hébá quédá uicinū cōquassatū totū ⁊ ꝺbi
lé ⁊ nō potuit flebotomari qꝛ senex. lxx. ānoꝝ fe
ci ꝙ haberet pellé multonis ⁊ iuolutus in eam:
erat liberatꝰ in crastinū. Dubitatur utrū in
paralisi sit icipiédū cū fortibꝰ. ꝙ sic pꝫ per Ra
sim q icipit curá cuꝫ fortibꝰ sicut cū pill'is fetidis
Secundo sic. In apate dū timemꝰ suffocatōꝫ i
cipimꝰ a prin. cuꝫ fortibꝰ ḡ in paralisi tꝫ ꝯña: qꝛ
paralisꝭ aliq̄ pōt suffocare ꝑ ꝓuatōꝫ motꝰ lacer
toꝝ pectoris ⁊ diafragmatꝭ. In oppositu ꝫ est
mesue aucte gal'. ca. de paralisi. Dicéduꝫ ꝙ re
gulariter in paralisi ⁊ in passionibꝰ neruoꝝ nō
é festinanduꝫ cuꝫ fortibꝰ a ꝓncipio. Rō qꝛ talia
agitant materias ⁊ deiiciunt ꝟtutes si sunt eua
cuantia nō iuenietia materiá apertá. Secundo
dicenduꝫ ꝙ coacte ubi materia paralisꝭ ul' spas
mi minaretur morté subito ꝓpter mébroꝝ ābe
litus nocumētuꝫ possumꝰ icipere a fortibꝰ. Ad
rōnes. Ad primá dicenduꝫ ꝙ rasꝭ intelligit pre
missis leuibꝰ medicinis: uel ꝙ illud qꝺ dicit rasꝭ
nō é principiuꝫ cure nisi coacte. Ad secundaꝫ
ꝓbat secunduꝫ dictum. Dubitatur secundo
cuius lateris palisꝭ sit difficilioris cure an dextri
uel sinistri. ꝓbatur ꝙ sinistri: qꝛ uirtꝰ i eo é debi
lior. ꝯña tꝫ: qꝛ curás ꝓncipl'r é uirtus. Scꝺo tre
mor lateris sinistri é difficilioris cure. ḡ ⁊c̄. añs
pꝫ per Auic. secunda tertii. ca: ꝺ tremore. ⁊ ꝯña
tꝫ a sili. In oppositu ꝫ arguitur. paralisꝭ dex
tri lateris fit a fortōri cá: ḡ ⁊c. ꝯña tꝫ per afforis
muꝫ secunde particule. In morb. minꝰ ꝑiclitan
tur egrotātes. añs pꝫ: qꝛ latꝰ dextruꝫ é calidiꝰ si
nistro sed paralisꝭ fit a fr̄a materia. Dicéduꝫ
ꝙ palisis totiꝰ lateris dextri cuius principiuꝫ in
cipit a cerebro ⁊ nuca é difficilioris cure. Pria
rō quia fit cum discōuenientia ꝑticulariuꝫ. Se
cunda rō qꝛ per illá debilitatur fons caloris et
nutrimenti. s. epar qꝺ situatur in latere dextro.
Tertia rō qꝛ paralisꝭ dextri lateris colligit maio
ré parté materie qꝛ dextra pars é rarior ⁊ ma
gis suscipiés materiá. Secundo dicéduꝫ ꝙ
palisis particularis uniꝰ mébri tātuꝫ ut manus
uel pedis dextri lateris in q̄ seruātur illesa epar
cor cerebruꝫ ⁊ nucha pōt eé facilioris cure.
Ad rōnes. Ad primá dicédum ꝙ aliis paribus
palisis dextri lateris é difficilioris cure. Ad
secundá ⁊ tertiá pꝫ solutio ꝑ secunduꝫ dictum.

De stupore ⁊ tremore. Sil.

Otanduꝫ circa rubricá. Prio ꝙ stupor
é diminutio sensus tantuꝫ si defferatur
sensus per unuꝫ mébruꝫ ⁊ motꝰ ꝑ aliuꝫ
sed si ambo per unum neruuꝫ. stupor é diminu
tio sensus ⁊ motus. Secundo notāduꝫ ꝙ stu
por é duplex. quidá é stupor métis ⁊ sic é actio
diminuta ꝟtutis imaginatiue: quia iperfcé ima
ginatur nō auté loquitur ⁊ uidetur ꝙ imagine
tur: ⁊ talis ut plurimuꝫ fit a frigiditate. Et qui
dá é stupor corporis uel mébri: ⁊ talis é actō di
uina sensus tactus ad qué ut plurimū seq̄tur di
minutio motꝰ. Ad ꝓpositū de secundo é ꝑmo.

Tertio notádū ꝙ stupor differt a somno inaturali dolore ⁊ paralisi. Differt primo a somno inaturali: q̄r stupor fit in uigilia. sed somn⁹ innaturalis nó. Dicendū etiá ꝙ differt stupor a dolore: quia stupor est actio lesa diminuta sensus tactus: ⁊ dolor nó. ité stupor é nocumentū in tactu. somnus aūt inaturalis nō. ⁊ in stupore nō é dolor: sed differt stupor a paralisi q̄r in paralisi é ablatio sensus ⁊ motus. in stupore uero est diminutio sensus ⁊ motus. Quarto notanduz ꝙ causa stuporis é triplex. s. ṗmitiua añs ⁊ coniūcta. vel aliter causa in gñali est oé illud quod impedit transitū spūs ad neruos. Sed in spáli est duplex causa. vna paucitas sanguis ⁊ spūs: ut in senibus. Alia pót eé superflua frigiditas exterior seu interior condensans spūs ⁊ opilás neruos. Alia cá pót eé pūctura alicui⁹ aialis uenenosi. uel tactus cuiusdam piscis qui uocatur narchon. Alia causa pót eé superflua caliditas resoluens spūs: sicut é febris ardés: aut mora superflua in sole aut in balneo aut superflua siccitas corrugans neruos. Pót silr̃ eé strictura ligatura uel cōpressio sicut accidit qñ vnū mébꝝ stat supra aliud. Alia causa pót eé oppilatio facta in neruo a quolibet hūore siue sit sanguis oppilans suá multitudiné sine fl̃a róne uiscositatis. uel ml̃ia ratione grossitiei seu colera ad mixtóe alioꝝ: ut plurimū tñ é fl̃a. ⁊ de hoc ꝓsequitur rab. Circa tremoré notandū ꝙ tréor est duplex. quidá tremor é passio neruoꝝ ⁊ é ꝑticularis. s. factus in manu tm̄ uel in pede uel in capite. Alius é qui nó é passio neruoꝝ ⁊ iste qñq3 accidit in febrib⁹ ex materia mala sparsa sup musculos: ⁊ tunc uirtus expulsiua uult expellere ⁊ fit tremor ⁊ sic é operatio uirtutis expulsiue. qñq3 accidit ille a causa extriseca ut ab aqua frigida sparsa super mébro subito ⁊ dicitur ul̃is tremor ⁊ de isto utroq3 nó loquitur rab h: s3 in x. almansoris ubi tractat de febrib⁹. Sed tréor qui é passio neruorū de quo loquitur rab h: diffinitur sic. Tremor é motus ṗter naturá ꝯposit⁹ ex motu uirtutis ⁊ motu morbi. vnde quátū uirtus eleuat tm̄ morb⁹ deprimit. Aliter diffinitur sic. Tremor é dispositio in qua é bellū contétiue uirtutis uolūtarie ad superiora mouétis ⁊ morbi iuolūtarie ad inferiora deprimentis. Alter tremor é diminutó motus sicut stupor é diminutio sensus. Secundo notandū ꝙ causa tréoris é oé illud qd̕ debilitat uirtuté aut instrumétū aut utrūq3. Sed in speciali una cá é debilitas sanguinis ⁊ spūs: sicut accidit in cōualescétib⁹ ⁊ in parentib⁹ ethicá. vnde uirtus nó pót regere mébrū. Alia causa é accidentia aie: sicut cū aliquis est in alto ⁊ perspicit i fundū. ⁊ cū aliquis est coram principe terribili sicut fuit nero. ul̃ cū est in aspectu leonis uel ira ul̃ gaudiū superfluum. Aliter causa é triplex: ṗmitiua: añs ⁊ cōiūcta. Primitiua sicut ligatura frigiditas extriseca: accidentia aie: ira: gaudiū superfluum. ul̃ cum quis est in pñtia dñi terribilis uel fere uel aspectus ad locū profundū: potus uini ul̃ aque frigide: paucitas spūs uel sanguis. Alie cáe patent. Causa añs é hūor flegmaticus parat⁹ inbibi in porositatibus mébroꝝ. Alia cá. s. cōiuncta pót eé materia fl̃atica ibibita i porositatib⁹ mébri: ⁊ de tali loquitur rab. Et q̄r stupor habz eandé cá3 quá h3 trẽmor. Jó sil̃ determiat d̄ cura stuporis ⁊ tréoris. Alia cá pót eé oppilatio i mébro sine uicio hūorū. ut ex frigiditate ꝯdésate ul̃ forti ligatura. Dubitatur quare tremor magis accidat capiti q̄3 aliis mébris: ⁊ p⁹ caput máibus ut patet ad experientiá. Dicendum ꝙ causa é: q̄r cerebꝝ é mébꝝ fl̃aticū i quo abūdat multū fl̃a: ⁊ q̄r multe superfluitates cōicantur capiti ab aliis mébris. Ad secūdá dicendū ꝙ man⁹ sunt ꝓpinque capiti ⁊ sunt mébra rata satis apta ut ibibatur in eis materia. alia cá quia sunt mébra multū distantia a fonte caloris Jté q̄r sunt plus occurrétia extrisecis alterantibus quia sunt discooperta. Almansor.

Um aliqs sentit ali qd̕ suoꝝ mébroꝝ: sicut é dispó pedis cu3 fit stupid⁹: dicem⁹ i illo mébro stuporé eé. q̄propter ei⁹ cura nó est differéda. qñ eni ꝓlógat̃ tép⁹ huius egritudinis ꝓducit ad palisim. Silla.

Hic determiat de stupore ⁊ tremore ⁊ diditur in duas. Prio determiat de stupore. scđo de tremore. secūda ibi. Tremor aūt. Pria in duas. prio facit h. Secūdo ifert ꝙ cura nó est differenda assignádo cám. scđa ibi. Quapropter. De pria dicit ꝙ cū in aliquo mébrorū é diminutio sensus sicut suplet: cū pes é stupidus signū é ꝙ illic é stupor. Notanduz ꝙ cum in mébro aliquis sentit sicut pūctura3 acus ul̃ formicarū ul̃ ꝙ mébꝝ sit obdormitatū tūc é signū stuporis. Ró p3 ex dictis. Notandū ꝙ rab. nó ponit signa tremoris quia patent ad uisum. Dubitatur quare in pedibus sit maior stupor q̄3 in aliis mébris. Dicédū ꝙ cá é quia sunt magis remoti a fonte caloris ⁊ a mébro a quo ꝓueniunt nerui sensitiui: ió minus habere debent sensationé. Et hec é causa quare leprosi reperiūtur magis inflati in pedibus ⁊c. Secūda cá

est: quia pedes magis sunt ordinati ad motuz q̃z ad sensum. Quapropter. Hic isert q̄ cura stuporis non est differẽda. Et dicit q̄ causa est: q2 cū prolongatur stupor ad paralisim transit q2 paralisis fit ex eadẽ materia cū stupore: lz ẽ maioris quãtitatis: ex hoc patet ratio. Notandū q̄ stupor proueniens a cerebro si cõtinuauerit pronosticatur apploplexiam, uel epilepsiam. Si stupor in nucha ꝓnosticatur paralisim uel spasmū: 7 ita in aliis mẽbris. 7 aliquãdo tremor in aliis mẽbris. sed stupor i facie pronosticatur torturã in facie. Almansor.

Curatur aūt hec passio ex aliqua parte medicinarū palisis et cum dieta: 7 unctione ex oleo costino. q̄ si inueterauerit passio: eger ex pillulis fetidis purgandus est. 7 cõplexio equanda ex nacardio 7 dieta. Sil.

Hic ponit curam stuporis 7 diuiditur i duas Primo ponit curã in generali remittendo nos ad curam paralisis. Secũdo in speciali. secũda ibi. Quod si inueterauerit. De prima dicit q̄ curatur stupor: sicut 7 paralisis ex aliqua parte medicinarū 7 cum dieta 7 cū inunctione ex oleo de costo. Notãdū q̄ stupor curatur ex aliqua parte medicinarū sicut paralisis. rõ quia fiunt ex simili materia. iõ 7c̄. Sed non curatur ex toto cum eidem quia fortiores medicine requirūtur in paralisi q̃z in stupore. nam forti egritudini fortis debetur medicina ſm gal̄. i cõmento illius afforismi. Ellebor⁹ periculosus ẽ carnes sanas hñtibus. Similiter in stupore cõuenit fortis dieta sicut in paralisi. s. declinãs ad calidum 7 siccū. rõ quia talis dieta cõtrariatur materie stuporis que ẽ frigida 7 hũida. Simil̄r cõpetit inunctio ex oleo costino quia calefacit 7 consumit materiã stuporis. Q̄d si inueteruẽit.

Hic ponit curam stuporis in speciali. Et dicit primo q̄ si passio inueterauerit cū pill̄is fetidis eger ẽ curandus. rõ quia ex his euacuatur materia flatica a corpore que facit stuporẽ. Secundo dicit q̄ cõplexio ẽ rectificanda cum anacardina confectione. Al.

Tremor aūt ex eisdẽ curatur ex quibus sanatur stupor. Sillanus.

Hic ponit curã tremoris 7 diuiditur in duas Prĩo ponit curam in generali: remittẽdo nos ad curam stuporis. Secũdo ponit curam i speciali. secunda ibi. Sed si ex. Aliter põt diuidi in tres. Prĩo ponit curã tremoris facti a materia frigida 7 remittit nos ad curam stuporis. Secundo ponit curã qñ fit ex potu aque frigide 7c̄. partes patebunt. De prĩa dicit q̄ tremor curatur ex eisdem ex quibus curatur stupor. rõ quia habent similes causas: lz fortiores sint in stupore. Notandū q̄ licet ex eisdez medicis possunt curari tremor 7 stupor. tñ aliqua sūt appropriata in stupore: 7 similiter in tremore 7 paralisi. de numero quorū alique sunt herbe: aliq̄ sunt olea: aliqua sunt cibaria: aliqua sunt gume Herbe appropriate sunt: sicut trifoliū eupatorium 7 sticados arabicū: 7 ideo de istis debet fieri bað in oĩbus receptis clisteriorū 7 aliorum.

Olea sunt sicut oleū cucumeris asinini: oleum de aneto: oleū de ãdacocha alio noĩe de sulphure herba mirabilem habens ꝓprietatẽ in trẽore. Cibaria sunt cerebrū leporis assatū inter oĩa. secunda tertii. c. de tremore. Gume sunt castoreū: lz ualeat cū hoc in omnibus passioĩb⁹ neruorū. Secũdo notandū q̄ in tremore clistere cõpetens ẽ tale. ℞. centaurce minoris utriusq3 saluie rute primule ueris: ipiconis: mercurialis añ. M. i. cartami mũdati. ʒ. i. seis rute seminis xileos seminis basilici añ. ʒ. ß. agarici electi. ʒ. v. utriusq3 sticodos añ. ʒ. ß. furfuris pugillum unū mell̄ electi olei de lilio añ. quantū sufficit salis geme pill̄arū cochiarū añ. ʒ. ß. fiat clistere vsq3 ad quart̄. v. 7 similiter ualet in paralisi 7 stupore. Notandū tertio q̄ signa tremoris facti a casu uirtutis sunt: quia patiẽs deficit in quocunq3 labore 7 motu 7 releuatur ex omni re nutribili: 7 q̄ nullo mõ fame pati põt qñ sincopizat 7 tunc tremor augetur. Signa trẽoris ꝓpter usum uini sunt: quia potus aq̄ cõfert 7 abstinere a uino 7 potus uini de granatis uel de agresta multū cõfert. Signa tremoris facti ꝓpter dominiū hũorū frigidi super mẽbrū sparsi sunt albedo 7 mollities corporis: pigrities 7 ebetudo sensuū. rõ patet. Signa tremoris facti ab aliis causis ut ex frigiditate extrinseca 7c̄. habentur ex relatu infirmi. Alman.

Sed si ex superflui uini potu euenerit eger ab ipso erit abstinendus. Similiter si aquã que ex niue dissoluitur bibendo hãc incurrerit passionẽ ab ipsa abstiea t. 7 balneū calidissimū igrediatur in qua taz diu morã faciat donec sudz. a quo cū egressus fuerit in sole assidue moretur. Silla.

Hic ponit curam tremoris in speciali. 7 diuiditur in duas. Primo ponit curam qñ fit ex superfluo potu uini. secũdo qñ ex potu aque. secunda ibi. Similiter si. De prima dicit q̄ si tremor cõtingat ex superfluo uino sumpto eger debet se abstinere ab illo. rõ quia remota cã: remouetur 7 effectus. Notãdū q̄ uinū facit

tremorem: quia est maxie penetratōis: ⁊ pcutit neruos ⁊ cōuertitur in acetū in eis. Silr si ⁊c.

Hic ponit curā tremoris facti ex potu aque: ⁊ diuiditur in duas. Prio ponit curā per abstinē tiam aque. Secūdo per balneū. secūda ibi. Et balneū. De prima dicit ꝙ si quis incurrerꝫ tremorē ex potu aque ꝓ cura debet abstinerꝫ ab ipsa. rō quia remota causa remouetur effectus Et balneū. Hic ponit curam per balneum ⁊ dicit prio ꝙ patiens tremorē debet igredi bal neū calidissimū: ⁊ debet in eo tantū contrahere morā ꝙ sudet. rō quia tunc aquositas ꝑ porosi tates neruoꝝ expellitur per sudorē. Secūdo di cit ꝙ talis debet assidue morari in sole. rō quia cōsumitur ⁊ exiccatur hūiditas mēbrorū q̄ erat cā tremoris. Notandū ꝙ trocisci ð sticados ualent ꝯtra oēm tremorem a ꝓprietate ⁊ cōtra paralisim ⁊ torturam. R̷. sticados. ʒ. i. isopi. ʒ. ii. peonie. ʒ. iii. fiant trocisci cū mucillagine dra ganti ⁊ melle roſ. ⁊ fit unusquisqꝫ aurei uni⁹ ⁊ detur in aurora cū aqua decoctōnis sticados ⁊ mellis. Notandū ꝙ rasis nō ponit curam si tremor fiat a debilitate a uirtutis regētis mē bra. Pro cura nutriatur carnibus assatis nutri bilibus ⁊ aliqñ elixatis ut carnibus pullorum hedi arietis ānualis caponū pdicū fasianorum oium auiū uiuentium in arboribus ⁊ pratis ⁊ ñ in aquis ⁊ uitellis ouorū. de herbis posset cōe dere feniculū boraginē ⁊c. Confortetur cere brū ⁊ cor cum electuariis dictis in. c. de mlia. De potibus potetur ex aqua mellis ⁊ aliqñ po test bibere uinū optimū odoriferū in quo sit tā tum de aqua quantū de uino uel plus de aqua.

Tertio notādū ꝙ cura tremoris facti a letar gia fit letargiam remouēdo sed facti a frigidita te sine materia fit per calefaciētia: sed facti ab accidentibus aīe fit remouendo illa accidētia.

De tortura oris. Silla.

Otandū circa rubricā ꝙ tortura oris est morbus officialis figurā ⁊ formaꝫ naturalē faciei corrūpens. Aliter tortura oris ē inclinatio oris ⁊ labioꝝ ad partē dextram uel si nistrā cū ipotentia claudendi alteꝝ oculorū: ⁊ cum exufflatione ex latere uno cum percipitur ut exufflet aerem uehementer. Secūdo notā dum ꝙ causa torture oris ē duplex. una ē parali sis partis faciei. alia ē spasmus ex repletione uł ianitōe. ut plimū tñ est spasmus ð rpletōe. Al.

Um hominis os contorqꝫ ⁊ unū de oculis suis claudere non ualet ⁊ si precipitur ei ut sufflet flat⁹ ab una tñ parte exire uidetur: ipm tunc ꝯtor sionē pati dicimus. Silla.

Hic determinat de tortura oris ⁊ faciei: ⁊ di uiditur in duas. prio ponit signa. secundo pōit curam. secūda ibi. Cuius curam. De pria dicit ꝙ cū in aliquo apparēt ista signa. Primū ꝙ os hois contorquetur. Secūdū ꝙ nō potest claudere unum oculum. Tertiuꝫ si pcipiatur ut sufflet flatus uidetur exire ex una parte: tūc di cimus ꝙ talis patitur torturā oris. Notādū de ratione signoꝝ: uerificatur primum ꝙ ibi est paralisis unius partis faciei uel spasmus. Sed in paralisi ps infirma cadit supra sanam. i spas mo uero pars infirma trahit ad se sanam. ueri ficatur secundū: quia i altera parte faciei ē spas mus uel paralisis in quibus ē ablatio sensus ⁊ motus: iō non pōt claudere oculum illius ptis. uerificatur tertiū quia pars ifirma ē debilis. iō non pōt claudere bene labia. Secūdo notā dum ꝙ signū torture ꝓpter paralisim ꝓuenien tis sunt debilis motus ꝓpter materiam fluidā rela: antē turbatio sensus ꝓpter materia aquo sam fluētem ad uiscera sensuū. multiplicatio sali ue ⁊ sputi ꝓpter multitudinē materie aquose. i paralisi sentitur in cute ex utraqꝫ parte leuitas. ratio ꝓpter materiam aquosaꝫ que causat mol liciem. nō sentitur extensio. pꝫ per idē. palpebra inferior oculi que ē in parte gibbosa ē diuersa. rō quia ꝓpter relaxatōnē cadit inferius pellis frontis ex parte gibbosa. s. per quaꝫ spuit ⁊ suf flat: ⁊ extensa absqꝫ rugis: quia ibi ē relaxatio que remouet rugas. Caret motu usuali: quia ī paralisi aufertur motus. apparet ꝙ meditetur hō ⁊ aspiciat ad inferiora. causa quia per silia relaxatur ad inferiora. Sed signa torture pp spasmū sunt sensus turbati quodāmodo: qr i ce rebro est materia flegmatica grossa que lꝫ per turbet non tñ sicut fluida. Extensio cutis qr de struūtur ruge. Sed ꝯtra qr in spasmo fit cor rugatio. Dicitur ꝙ destruūtur merito numeri qr alias fuerunt plures. uel destruūtur qr eaꝝ fundamentū nō apparet sed latet occultū sb cri spatura lacerti faciei duri. rō ꝓpter spasmū q ē causa cōtractōis. Minoratur saliua. rō qr in spasmo facto a materia ē maxilla igrossata. sed in spasmo facto ex inanitōe patet declinatō cuꝫ ad partem colli. rō quia ibi sunt principia mlto rum neruorum faciei: si in spasmo mouētur ner ui ⁊ contrahuntur uersus principia. Alman.

Cuius curam incipiemus cū solutiōe uentris ex pillis fetidis. Nutrimentū uero eius atqꝫ ipsi⁹ potū ordinabimus ut in. c. de paralisi diximus. Sil.

Hic ponit curã: ⁊ diuiditur in duas. Primo
ponit curam torture ꝓuenĩetis ex repletione. se
cundo ponit curam ꝓuenientis ex inanitõe ⁊ ex
cusat se. secunda ibi. De tortura uero. Pri
ma in duas. Primo ponit curã per euacuatõz
⁊ remedia per localia. Secundo oñdit qd faciẽ
duz qñ predicta facta non cõferunt. secũda ibi.
Qđ si passio. Pria in tres. Prio ponit cu
rã per euacuationẽ. Secundo per dietam. Ter
tio p localia. secunda ibi. Nutrimentũ uero.
Tertia ibi. Egritudini ꝑterea. De pria dicit
ꝙ in cura torture debemꝰ incipere faciẽdo eua
cuationẽ cũ pillulis fetidis. Notandũ ꝙ priꝰ
incipiendũ ẽ ab euacuatõe: quia raro medica
mina localia debent approximari: nisi premissa
euacuatõe ut dictũ fuit supra. sed ratio dicti est
quia predicte pillᷓe euacuãt materiã flᷓaticã faci
entem spasmũ uel paralisim que sunt cause tor
ture iõ ⁊c. Secundo notandũ ꝙ ãteqᷓ detur
medicina laxatiua uel euacuatiua debet ꝑcederẽ
sirupus digestiuus appropriatus in tortura ⁊ ẽ
℞. radicũ accori. ℔. ʃ. zizib. al. nu. mus. añ. ℥.
i. mellᷓ elci q̃rtᷓ. iii. fiat sirupus clarificatus usqᷓ
ad. ℔. i. ⁊ detur cũ aqua decoctõis saluie. Ad
idẽ ualet sirupus cõpetens in paralisi ⁊ in spas
mo. Tertio notandũ ꝙ medicina laxatia dᷓ
eẽ talis. ℞. pillᷓarũ cochiaꝝ. ʒ. ii. pulpe. cologn
tide bdelii pulueri zati añ. ʒ. i. si patiens ẽ fortis
misce malaxando cũ idromelle facto cuᷓ aq̃ ac
cori: fiant pillᷓe ad quantitatẽ cicerũ. Ad ideᷓ
ualent medicine solutiue i cura palisis ⁊ spasmi
Nutrimentũ uero. Hic ponit curã per die
tam dicens ꝙ nutrimentũ. i. cibus ⁊ potus de
bent eẽ sicut dictum ẽ in cura paralisis: ṽbi grã
comedat carnes oĩum bonarũ auium degẽtiũ
in arboribus ⁊ pratis ⁊ nõ in aquis gallinas
gallos: annuales: pullos gallinaꝝ assatos car
nes hedoꝝ ⁊ castratoꝝ assatas: cõmedat ciba
ria ordei auene spelte ⁊ farris ⁊ cõdiãtur cũ pul
uere qui sic fit. ℞. nucis musca. ℥. i. piperis lõ
gi castorei galange añ. ℈. i. zedoarie. ℈. i. ʃ. terẽ
tur ⁊ cribellẽtur. de potibus sumat aquã mellᷓ.
rõ patet. Almansor.
Egro preterea quotidie in mane añqᷓ
comedat sinapi cũ sirupo aquoso gargari
zare faciemꝰ ⁊ mittemus euᷓ in domũ ob
scurã ⁊ ꝑcipiemꝰ ut unã nucẽ muscãtã in
parte oris que torta ẽ teneat. naribꝰ quoqᷓ
tũc isufflabimus cõdisi ut sternutatio pro
uocetᷓ. Spondiles quoqᷓ colli eius ⁊ faciẽ
eius ⁊ frontẽ ex oleo costino iungere cõue
nit ⁊ ẽ quotidie de anacardino uniꝰ aurei
põdus sumendũ. et si passio hoc mõ solu
ta non fuerit ad uẽtris solutionẽ ⁊ egri ꝑ
seruatione redeundũ ẽ. De tortura ṽo
que nõ repente: sed paulatĩ accidit nõ loq
mur: ipsa nãqᷓ nõ cõtingit nisi i frenesi ꝑ
nitõsa mõte iã iminẽte ⁊ ẽ ex siccitate. Sil.
Hic ponit curam per localia: ⁊ diuiditur i
sex. Primo ponit curã per gargarisma. Secũ
do per mansiones ostẽdendo in qua domo dᷓ
stare. Tertio per unuᷓ quod dᷓ tinere in ore.
Quarto per sternutoriũ. Quinto per inunctõ
nem. Sexto p ꝯfectionẽ. partes patebunt.
De prima dicit ꝙ debemus facere gargari
zare egrũ ante comestionẽ cum sinapi ⁊ sirupo
acetoso. Notandũ ꝙ anteqᷓ competat istud
gargarisma due cõditõnes requirũtur. Pria
ꝙ corpꝰ sit euacuatũ euacuatõe ṽli qꝛ corpe exi
stente pleno fieret attractio maior materie pec
cantis ad faciẽ. Secũda cõditio ẽ ꝙ materia sit
fluxa ⁊ hoc post tres uel quattuor dies: qꝛ ante
q̃ᷓ materia esset fluxa fieret maior attractio ma
terie ⁊ fluxꝰ materie maior. ⁊ rõ quare ualᷓ tũc
est. qꝛ tale gargarisma subtiliat materiã torturᷓ
cũ hoc eam euacuat. Secũdo notandum ꝙ
gargarisma raᷓ põt sic formari. ℞. seis sinapis
q̃rtᷓ. i. ʃ. aceti al. q̃rtᷓ. ʃ. mellᷓ elci q̃rtᷓ. i. fiat deco
ctio clarificata usqᷓ ad. ℔. i. Ad idẽ vᷓ ß. ℞.
radicũ accori q̃rtᷓ. i. aceti. ʃ. i. fiat decoctio parũ
clarificata usqᷓ ad. ℔. i. Ad idẽ ualet garga
risma factũ ex oximelle sqllitico ⁊ aq̃ decoctõis
nucis musca. sticados ⁊ piretri. Et mittemus
eũ. Hic ponit curã per mansionẽ ostẽdẽdo in
qua domo dᷓ stare. ⁊ dicit ꝙ debet eẽ domꝰ ob
scura: qꝛ uirtus uisiua ẽ debilitata: qꝛ nõ hᷓ nisi
unũ oculũ: sed per domũ luminosaᷓ ampliꝰ de
bilitaretur ⁊ per obscurã iuuaretur qꝛ aggregã
tur spũs. rõ qꝛ in domo lumiosa aspicit ad di
uersas partes: ⁊ in obscuro nõ: iõ ⁊c. Notan
dũ ꝙ pro cura torture dᷓ iuberi ut patiẽs aspi
ciat in speculo de calibe ut per aspectũ ad pteᷓ
ꝯtrariã rectificetur eius facies ⁊ non solũ ualet
speculũ de calibe: ueꝝ etiã quodlibet aliud. Et
ꝑcipimus. Hic ponit curã per unũ ꝙ dᷓ te
nere in ore ⁊ dicit ꝙ multũ ualet tenere in parte
oris que ẽ torta unã nucẽ mus. Notandũ ꝙ
ratio dicti ẽ quia subtiliat sua caliditate materi
am ⁊ quia confortat neruos ⁊ rõne stipticitatis
confortat membrũ. Notandũ ꝙ ad idẽ ualẽt
tales trocisci. ℞. radicũ accori q̃rtᷓ. i. ʃ. zizibe.
al. ℥. i. nucis mus. ʒ. v. pulueri zanda pulnerizen
tur ⁊ quassanda conquassentur ⁊ infundantur
in aqua saluie per duos dies ⁊ condiantur cuᷓ

melle electo qd̄ sufficit ꝑ formatione trocisci pon deris.ʒ.i.ſ.⁊ teneatur in ore.⁊ si unus eoꝝ trāſ glutiatur non est uis:immo ẽ melius. Narib⁹ quoqꝫ. Hic ponit curam per sternutatoꝫ dicens ꝙ conueniens ẽ ut narib⁹ insuffletur cō disi ut ꝓuocetur sternutatio. Condisi ẽ herba siliis spatule fetide. Notandū p̄io ꝙ rō ptis est q: per sternutatoꝫ expellitur materia ꝯiūcta tortuř iō ⁊c̄. Secūdo nota ꝙ loco huius ua lent sternutatoria dicta.s.elleborus albus pire trū euforbiū castoreū ⁊ silia. Ad idē. ℞.suc ci auricule muris facta residētia.℥.i.oppopona cis castorei puluerizati añ.ʒ.ſ.misce ⁊ admistre tur cū rasculi. Spondiles. Hic ponit curaꝫ per inunctionē dicens ꝙ ẽ cōueniens ungeř spō diles faciē ⁊ collū cū oleo costino. Notandū ꝙ debemus ungere spōdiles colli:q: origo ner uoꝝ ad faciē uenientium ẽ in parte superiori nu che in qua ẽ nocumentū ꝑncipaliter in tortura. sed ualet hec unctio q: ꝯfortat neruos ⁊ ꝯsumit materiā. Secūdo notandū ꝙ loco huius vꝫ tale ungentū.℞.radicis accori q̄rt.i.ſ.ʒiʒib. al.nucis mus.añ.ʒ.iii.olei costini.℥.iiii.uini al. ʒ.ii.ſ.puluerizanda puluerizētur ⁊ cōquassāda ꝯquassentur ⁊ buliāt sup cineres calidos usqꝫ ad cōsūptionē uini coletur ⁊ colature addatur cere quantū sufficit ⁊ fiat unguentū ⁊ ẽ spāle in tortura. Ad idē ualet hoc.℞.oppoponacis quart.i.radicū accori.ʒ.iii.ʒiʒi.al.nucis mus. añ.ʒ.i.terbentie.ʒ.ii. puluerizētur puluerizan da liq̄fiant liq̄fienda misce oīa sil' fiat massa po stea extendatur supra alucā ul' supra pannuꝫ d̄ būbace ⁊ applicetur ptib⁹ suporib⁹ colli.s.spō dilibus. Notandū tertio ꝙ in tortura causa ta a paralisi pn̄t applicari olea resolutiua dicta unguenta resolutiua ablutiones resolutiue ⁊ si milia:dato ꝙ nō precedant mollificatiua.ratio quia materia ẽ satis fluida s̄btilis ⁊ nō timetur ꝙ resoluatur s̄btile ⁊ remoueat grossum. Sꝫ i tortura facta a spasmo de repletōe anteqꝫ appli centur resolutiua dicta mollificatiua cōueniūt. rō quia materia in spasmo ẽ grossa iō ⁊c̄. Et in hoc cōiter est magnus error medicoꝝ. Quar to notandū ꝙ unguentū mollificatiuū ꝯpetens i tortura causata a spasmo ẽ.℞.mucilagis seis lini fenugreci añ.ʒ.ii.butiri sine sale.℥.ſ.pigue dis anatis.℥.i.olei amigdolaꝝ dulciū.℥.ii. ol'i d̄ lilio.q̄rt.ſ.cere modicū liq̄fiant liquefiēda: misce oīa ⁊ fiat unguentū ⁊ ẽ ualde bonū. Et ẽ quotidie. Hic ponit curā per cōfectōneꝫ di cens ꝙ eadē die ẽ sumendū pōdus aurei uni⁹ d̄ ꝯfectōne anacardina.⁊ debet dari cū decoctōe accori.ratio remedii est q: tale electuariuꝫ ꝓuo cat sudorē ⁊ febrē.⁊ iō consumit materiam tor ture ⁊ ẽ ultime uirtutis ⁊ nō cōpetit nisi qn̄ non ualent remedia alia. Notandū ꝙ ad idē ualꝫ hoc.℞.nucis mus.ʒinʒi.al.añ.ʒ.iii. conserue accori q̄rt.i.ʒuccari al.q̄ꝫtū sufficit ⁊ fiat electua rium facta prius uniuersali euacuatōe detur.ʒ. i.quolibet mane. Ad idem ualet iera herme tis. Et si passio. Hic ōndit quid sit faciēduꝫ qn̄ predicta remedia non conferūt q: non remo uent torturā:dicens ꝙ redeundū ẽ ad euacuati onē ⁊ preseruationē egri. Ratio q: signū ẽ ꝙ re mansit de materia antecedente:ideo preseruan dus ẽ ne cadat in peius. Ultimo notandū ꝙ ultimū remediū ẽ cauteriū unū in occipitio .ali ud in uenis post aures uel in radice mādibule i parte torta. De tortura v̄o. Hic ponit curaꝫ torture facte a spasmo d̄ inanitōne excusans se ⁊ dicit ꝙ non uult dicere h̄ de tortura q̄ aduēit paulatiue ⁊ non subito ⁊ cām adiungit q: talis non fit nisi in frenesi mortali.rō quia mors iam ẽ proxima cū talis tortura fiat a siccitate hūidi radicalis ⁊ resolutione caloris natural' ⁊ spiri tuū:sed morituri solis signis pronosticis sūt di mittendi. Notandū ꝙ signū distictiuū quā do tortura fit a spasmo de repletione uel de iani tōe ẽ.quia a spasmo de repletōe fit subito: ⁊ a spasmo de inanitōe fit paulatiue:⁊ p̄cesserūt si gna aliq̄ ut febres uigilie inanitō ⁊ cū hoc faci es ẽ corrugata. Dubitatur q̄ pars faciei i tor tura sit permutata a figura: an pars egra q̄ hꝫ spasmū uel paralisim an pars sana ⁊ per ꝯn̄s cui parti debēt approximari remedia: an parti que apparet male figurata an parti q̄ nō appa ret male figurata. Dicendū p̄io ꝙ si tortura fiat a paralisi pars sana apparet male figurata rō q: pars egra paralitica cadit supra partē sa nam:iō facit in parte sana malā figurā ⁊ in tali remedia debēt approxiari super parte q̄ appa ret bn̄ figurata. Secūdo dicendū ꝙ si tortura fiat a spasmo pars egra apparet male figurata Ratio q: illa ꝯtrahitur ⁊ ꝯtrahit ad se partem sanā iō facit in pte egra malā figurā:⁊ in tali re media debent approxiari super partē que ẽ ma le figurata ⁊c̄. De spasmo. Silla.

Notandū primo circa rubricam qd sit spasmus s̄m auic. secūda tertii.c. pro prio.spasmus est egritudo neruosa q̄ mouentur lacerti ad sua principia:⁊ inobedien tes sunt in dilatatione. Secūdo notandū ꝙ spasmus est duplex. Quidam ꝓportionat⁹ ad materiā:⁊ talis ẽ duplex.s.d̄ repletōe ⁊ inanitōe

⁊ quidam ē non ꝓportionatus ad materiam.
Appellatur enim ſpaſmus ꝓportionatuſ ad
materiā qñ fit ꝑpter preſentiā materie: uel pro
pter abſentiā materie naturaliſ. ſ. hūidi radica
lis. Sed appellatur ſpaſmus nō ꝓportōna
tus ad materiā qñ fit ꝑpter ſpēm nocumenti ce
rebro cōicatam: unde fit ꝯtractio dato ꝙ nō fit
ꝑpter neruoꝝ repletionē uel eoꝝ inanitōnem.
Notandū tertio ꝙ cauſa ſpaſmi de repletio
ne ē triplex. ſ. primitiua añs ⁊ cōiūcta. Primiti
ua ſunt res non naturales cōicantes uel multi
plicantes hūiditatem in cerebro hūano. ſ. fl'a
uel mliam uel ſanguinē lȝ ut plurimū fl'a. ut ci
bi fl'atici potus ſuperfluꝰ crapl'a ſomnꝰ ſupfluꝰ
quies: ⁊ ſic de aliis rebuſ nō naturalibꝰ. Coad
iuuantes ſunt cōpl'o frigida etas ⁊ regio frigi
da. Antecedens ē hūoꝝ ibibitus in neruis āte
ꝗ̄ȝ faciat ꝯtractionē ⁊ ut plimū eſt fl'a lȝ ēt poſ
ſet eē mlia uel ſanguis uel colera licet raro. Cō
iuncta ſunt illi met hūores ibibiti in poroſita
tibuſ neruoꝝ qui actu faciūt ſpaſmū. Quar
to notandū ꝙ cauſa ſpaſmi de inanitōe ſilr eſt
triplex. ſ. primitiua añs ⁊ ꝯiūcta. Primitiā ſūt
res non naturales extrinſece inanientes ⁊ ꝯſu
mentes hūiditatem noſtri corpis ſicut cibi aſſi
anguſtia ira ⁊ triſticia. Cauſa añs ē mala com
plexio ſicca ꝯſumens hūiditatē ul' calida ⁊ ſicca
ut febres ardētes ſicut cauſon: uel mlia ul' com
plexio frigida fundata in neruis. Cauſa ꝯiūcta
eſt ipſa mala cōplexio ſicca actu inducēs ꝯtrac
tionē in neruis ut patet in corrigia poſita iuxta
ignem uel ſolē. Quinto notandū ꝙ cā ſpaſ
mi non ꝓportionati ad materiā ē dolor cauſa
tus in neruo uel ꝑpter pūcturā cū ſtilo uel acu
uel ſitibus. uel ꝑpter pūcturam ſcorpionis uel
ſitibus. uel ꝑpter frigiditatē ꝯgelantē neruum
uel lacertū ex quibus contrahitur neruus uer
ſus cerebrū. Sexto notandū ꝙ drīa ē inter
ſpaſmū epilepſiam ⁊ ſingultū paraliſim thetha
nū ⁊ cuzeȝ. Et differūt ſpaſmus ⁊ epilepſia: qꝛ
in epilepſia ē contractō oīum neruorū i ſpaſmo
uero unius mēbri. ⁊ quia non cōtingit ex nocu
mento cerebri: ſed ex nucha ⁊ ſm ꝙ fit in alia
⁊ alia parte ita fit ꝯtractio in alio ⁊ alio mēbro
Secūdo differūt qꝛ lȝ i epilepſia fit ꝯtractō
ſicut in ſpaſmo: poſtea tñ fit dilatatio. materia
conſūpta: ſed in ſpaſmo nō fit dilatatio niſi fiat
euacuatio. Tertio differunt quia epilepſia ē
egritudo peroxiſmalis: ſpaſmus uero non.
Differunt ſpaſmus ⁊ ſingultus: qꝛ in ſingultu
qui ē paſſio ſtomachi ꝗ̄ȝuis prius fiat cōtractō
ſtomachi: poſt remoueatur per expulſionē ma
terie ſiue ſit fl'a ſiue uentoſitas uel uapor eleua
tus ad os ſtomachi: ſed in ſpaſmo non niſi uēi
at ad curam. Secūdo differunt quia ſingultꝰ
non ē paſſio neruorū ſed lacertorū ipſius ſtōa
chi. ſed ſpaſmus ē paſſio neruorū. Differūt
ſpaſmus ⁊ paraliſus quia in paraliſi ē membri
elongatio in ſpaſmo ſm longum abbreuiatio.
ratio quia materia ſpaſmi ē groſſa dilatās ner
uos ⁊ per conſequens abbreuians ſm longū
ſed i paraliſi ē materia fluida aquoſa ſubtilis
relaxans. Differunt ſpaſmus ⁊ thethanꝰ qꝛ
thethanus eſt egritudo officialis prohibēs uir
tutem motiuam a contractione neruoꝝ de quo
rū aptitudine eſt ut contrahātur propter nocu
mentum in neruis ⁊ lacertis. ⁊ ſpaſmus ē egri
tudo qua mouentur lacerti ad ſua principia et
inobedientes ſunt in dilatatōne. Secundo
differunt qꝛ thethanus ē proprie quādo lacerti
interiores ⁊ exteriores equaliter tēduntur ⁊ ſic
membrum ē tenſuȝ. ſed ſpaſmus dicitur fieri qñ
nerui uel lacerti ꝯtrahūtur ſolū ad unam ꝑtem
tm̄ ⁊ ſic mēbrū ſtat ꝯtractū. Conueniunt tamen
quia fiunt ex eiſdem cauſis. Differūt ſpaſmꝰ
thethanus ⁊ cuzeȝ fit a uentoſitate groſſa diltā
te neruos ⁊ lacertos: ſed thethanus ⁊ ſpaſmus
fiunt a materia hūorali. ⁊ cuzeȝ nō eſt niſi ſpaſ
mus particularis. ſ. in oculo uel palpebra ⁊ tal'
appellatur grāphus. tñ ſolet cuzeȝ ſeu alcuzeȝ
ſumi prout ē idem quod ſpaſmus vel thethanꝰ
Septio notandū ꝙ in ſpaſmo poſſumꝰ ꝯſide
rare vel motū malum ꝯtractiuū ⁊ ſic ē accidens
vel malam figuram que conſequitur ex tali mo
tu vl' oppilatōe ⁊ ſic ē egritudo. Et iō aliqui au
ctores dicunt ꝙ ē accidenſ: aliqui ꝙ ē egritudo
non ē cura de hoc. Dubitatur i qua etate ma
gis accidit ſpaſmus. Dicendum primo ꝙ in
puericia. Prima cauſa ē multitudo hūiditatis
exiſtētis in pueris vnde pōt libere fluer ad ner
uos. Secūda cauſa ē raritas neruorū ⁊ mol
licies vnde facilius recipiūt materiaȝ. Tertia
cauſa eſt malicia regiminiſ vnde generatur hu
miditas fl'atica ⁊ ibibitur in neruis. Dubita
tur utrū ſicut in ſpaſmo aufertur motus ita au
feratur ſenſus. Dicendū ꝙ non quia maior
quātitas ſpirituum requiritur ad ſenſum ꝗ̄ȝ ad
motum ideo ⁊c. Alman.

Um aliquod membrū alicuiuſ cō
trahitur ⁊ ad ſuam redit originē
aut plura ex mēbris. ſic diſponun
tur ipſa ſpaſmata eſſe ꝓnunciabimꝰ. ſpaſ
mꝰ aūt ſubito aut paulatī iuadit. Silla.
Hic determinat de ſpaſmo ⁊ diuiditur in

tres. Primo ponit signa. Secundo notificat spés spasmi. Tertio ponit curam. Secunda ibi. **Spasmus aũt.** Tertia ibi. **Sed spasmo.** De prima dicit q̄ qñ aliquod mébrũ ɔtrahitur ꝛ redit uersus suũ ṗncipiũ.s.uersus cerebrum. uel si plura mébra sic disponátur dicendu3 é q̄ sit spasmus. Notandũ causa quare fit con tractio in spasmo est ꝑpter materiam grossam contentá in neruo que dilatat neruũ ꝛ abbreui at ꝓm longum. Secundo notádum q̄ signa spasmi de repletõe sunt: quia talis aduẽit subi to ꝛ apparent signa repletõnis. S3 signa spas mi de inanitõe sunt: quia fit paulati3 ꝛ ex succes sione egritudinũ euacuantiũ: ꝛ successione eua cuatõnis facte per medicinã vel per se: ꝛ sic de aliis causis. Tertõ notandũ q̄ signorũ spas mi: q̄dam sunt ꝓnostica ꝛ quedam demóstrati ua. Pronostica sunt vt tremor ꝛ stupor membri diminutõ mot⁹ per lõgum tẽpus. Demóstrati ua sunt vt actualis contractõ neruoꝝ versus su am originẽ cum ieptitudine dilatatõnis. Que dam sunt signa salutis vt receptio motus mem bri ꝛ dilatatio eius. **Spasm⁹ aũt.** Hic ponit spẽs spasmi dicens q̄ spasmus quidá fit subito q̄dam paulati. Notádũ q̄ spasm⁹ diuiditur dupl'r. Prĩo penes figuram ꝛ sic é triplex. Pri mus í quo nerui contrahũtur versus partẽ do mesticam vel áteriorẽ: ꝛ est qñ nocumentũ est í partibus anterioribus ꝛ vocatur antistonus. Secũdus é í quo contrahũtur nerui v̾sus par tem posteriorem uel siluestrem ꝛ est qñ nucumẽ est in neruis partis posterioris ꝛ uocatur ꝑsto nus. Terti⁹ é in quo ɔtrariantur ex utraq3 pte ꝛ tũc mẽbrũ stat erectũ ꝛ é deterior ꝛ difficilio ris cure ꝛ uocatur thethanus: ꝛ ꝑ tanto aucto res faciunt capl'a disticta. Secũdo mõ diuidi tur spasmus ꝓm cãm: ꝛ sic sunt tres spẽs spasmi Una é ex repletõe.s.ex hũore ibibito í porosita tibus neruoꝝ ut plĩmũ fl'atico ꝛ aliqñ est disp sus ꝛ aliqñ aggregatur in una parte ꝛ fit apa. Secũda spẽs é ex inanitõe ꝛ fit ex transumptõe hũiditatũ substátialiũ mẽbroꝝ paulati. Tertia spẽs é a rebus inducẽtibus nocumentũ í mem bris subito ꝛ dicitur nõ ꝑportionatus ad mate riá ꝛ tunc in generali sunt q̄ttuor. Prima é for tis frigiditas introducta in neruis ꝛ reducitur ad spasmũ de inanitõe. Rõ quia illa frigiditas condensat hũiditatẽ neruorũ ꝛ sic eam minora tur. similiter etiá in illa ɔdensatõe aliquid d̾ hũi ditate exprimitur ꝛ fluit ad extra ꝛ sic minoratur. Aliqui tñ reducũt ad spasmũ de repletõe. Se cunda cá illius spasmi sunt uermes mordican tes os stomachi inducendo nocumentu3 vnde uirtus sentiens contrahitur ꝛ ille reducitur ad spasmũ de inanitione quia ratione contractõis aliquid effluit. Tertia causa est morsus animal' uenenosi ꝛ reducitur ad spasmũ de repletione: quia hũiditas mala causata ab illo animali im bibitur in neruis. Quarta causa est dolor: quia uirtus sentiens nocumẽtu3 contrahit ner uos ꝛ talis reducitur de per se ad spasmum de inanitõne: quia cum nerui contrahuntur: tunc propter dolorem aliquid effluit de humiditate neruoꝝ sed per accidens reducitur ad spasmũ de repletione. ratõ quia ad locu3 doloris fluũt humores ꝛ ibibuntur in neruis. **Al.**

Spasmo autẽ subito euenienti eade3 preparanda é cura quã in palisi conferre diximus. In eo tamen fricatõe manuũ ꝛ iunctione ex oleo costino pl⁹ vtimur.

Sillanus.

Hic ponit curam spasmi. Primo de repleti one. Secũdo de inanitione. Secũda ibi. **Spas mus uero.** De prima dicit q̄ in spasmo de repletione. Primo conuenit cura talis qualis conuenit in paralisi. Secundo dicit q̄ in cura spasmi dicti debemus uti plus fricatione manu um et vnctione ex oleo costino. Notandu3 q̄ ratio primi dicti est: quia eadem est quasi ma teria utriusq3.s.flegma imbibitum in porositati bus. Ratio secũdi dicti est: quia materia spas mi est grossior: ideo tarde resoluitur ideo indi get medicinis fortibus. Secundo notandu3 q̄ spasmus de repletione et paralisis conueni unt in cura: quantum ad ea que approximan tur ad intra: quia eedem sunt medicine digesti ue et solutiue: Sed differunt quantum ad ea que applicantur ad extra. quia in paralisi so lum conueniunt resolutiua: quia materia est fluida subtilis: et nõ timetur q̄ remaneat gros sum et remoueat subtile. Sed in spasmo de repletione: quia materia est grossa et uiscosa. Primo utendum est mollificatiuis: deinde re solutiuis: quia si econtra fieret: resolueretur subtile et remaneret grossum et putresceret.

Tertio notandum q̄ unguentum mollifi catiuum competens in cura spasmi est. ℞. mu cillaginis: fenugreci: seminis lini: añ. ʒ.ii. buti ri sine sale: axungie anatis añ. ℥.i. cere modi cum liquefiant liquefienda: Et misce et fiat un guentum resolutiuum dictum in capl'o de para lisi ita q̄ utatur ꝑ duos dies ungtõ mollificatio deinde unguẽto resolutiuo per duos dies: ꝛ sic uadat ɔtinuãdo donec materia sit resoluta. Ad

idé ualet cerotuz isopi. Ad idé cerotuz diate seren. Notanduz quarto q unguétuz reso lutiuuz ꝯpetens é unuz mesue qd icipit cerotuz aliud fortissimuz eiusdé uirtutis ad dissoluédũ articuloꝝ duricies. Ad idé unguétuz aragon descriptóe nicolai. Ad idé unguétuz marcia ton descriptóe nicolai. Ad idé unguétum de bdellio mesue. Ad idé unguétuz filagrii mesue

Quito notáduz q emplastruz mollificatiuũ ꝯpetens in cura spasmi é. ℞. empl'm ceroneuz descriptóe nicolai qd sufficit ad q̃titatez mem bri: mollificat eni multuz duricié splenis mala xetur cum oleo sisamio: ꝫ apparet michi q hoc empl'm sit resolutiuum ut uult nicolaus. Ad idé ad mollificandum ualet empl'm d̕ melliloto

Ad idem ualet diaquilon. Ad idé ualz ab lutio hec. ℞. seis fenugreci seminis lini seis ane ti añ. quart. i. sumitatuz malue bismalue barbe ircine añ. M. i. ꝯquassentur fortiter buliát i ℔. iiii. aque donec redeant ad. ℔. ii. coletur & d̕ co latura fiat ablutio mébri: & postea fiat ablutio resolutiua dicta in. c. de paralisi uel uno d̕ mol lificatiua alia die resolutiua. Sexto notáduz q eodem modo pót fieri de balneo qꝛ conue nit primo mollificatiuum factuz de herbis p̃di ctis: sed in pluri q̃titate. deide resolutiuũ dcm̃ in. c. de paralisi. Ad idem ualet hoc quod est secretuz resolutiuum. ℞. seis aneti cóquassati ℔. iiii. cáiculum uulpis euisceratum unuz: buli at in sufficienti q̃titate aq̃ usqꝫ ad ossium sepa rationé. fiat balneũ in illa aq̃ uel abluatur mé bꝛum. Septimo notandum q piguedies ma xime appꝛopꝛiate in cura spasmi sunt axũgia vul pis leonis. Octauo notáduz q in cura spas mi de repletóe ualet pellis vulpis poꝛtata. Al.

Spasm⁹ uero qui nó repente ꝫ suaui ter accidit post febré aut post multá uétris solutioné: aut multũ uomitũ: aut sanguis fluxũ malus é & uix curabilis. Silla.

Hic ponit curá spasmi d̕ inanitóe: & diuidi tur in duas. Pꝛimo oñdit quó se hꝫ ad curam dũ spasmũ de inanitóe. Secũdo ꝓsequitur po nendo curá. secũda ibi. Quicquid tñ. De pꝛima dicit q spasmus: q nó fit subito sed pau latim succedens ad febes uel ad euacuatónes per secessuz uel per uomitũ uel per fluxũ ságui nis talis é malus & uix curabilis. Notádum q spasmus de inanitóe pót considerari dupl'r. Uno mó in suo pꝛincipio: & sic é curabilis cum remediis applicatis. Ró quia uirtus in neruis adhuc non é debilis sicut & ethica in pꝛincipio é facilis curatóis ut auic. pꝛima quarti. Secũdo pót considerari spasmus de inanitóe quátũ ad pꝛocessum. & sic nó é curabilis. ró qꝛ consũpta est hũiditas naturalis & facta é etiam resolutio caloꝛis naturalis & spũs: unde uirtus é nimis debilitata. Ad pꝛopositum hic intelligitur se cũdo modo. Secundo é notandũ q spasm⁹ sequens ad febré est duplex. Quidam é de ina nitóe ut qñ febris ꝯsũpsit hũiditates ſbales mé bꝛoꝝ. Quidá é spasm⁹ de repletóe ut qñ febris é solũ potens ad dissoluendũ hũiditates & non ad resoluendum: sicut sol agés in glatié dissol uit ipsá. Ad ꝓpositũ h̕ intelligitur pꝛio mó. Al.

Quicqd tñ accidit ei mederi incipiem⁹ Egro náqꝫ oꝛdei aquá: & iura unctuosa & mollia ministrabimus: & in aquá dulcem tepidá ipsuz mittemus & iungem⁹ ex oleo uiol'. tepido: & oleo de seibus cucurbite: & p̃cipue neruoꝝ radices in q̃bus spasm⁹ exi stit. In tina quoqꝫ diu moꝛetur & ex oleo uiol'. inuugantur. De uino bibat patiens parũ qd tñ multũ habeat aque admixtóꝫ & cibis nutriatur hũidis. Sillanus.

Hic ponit curam spasmi de ianitóe qñ é cu rabilis. & diuiditur in quinqꝫ ptes. Pꝛio ponit curam per potũ aque oꝛdei & p iura unctuosa. Secũdo per balneũ. Tertio per unctóꝫ. Quar to p balneũ & unctioné iterato. Quito p dietá partes patebũt. De pꝛima dicit q in cura d̕ bemus incipe dare aquá oꝛdei & iura unctuosa & liquida. Notandũ q ad nutrimétuz com petens spasmo de inanitóe quiqꝫ ꝯditóes requi rũtur. Pꝛima q sit facilis digestionis: qꝛ uirt⁹ est multũ debilis. Secũda q sit facilis penetra tóis quia uie sunt multũ stricte ꝓpter defectuz hũoꝛum & spirituũ. quia ibi é oppilatio attenu atoꝛia. Tertia q sit multi nutriméti. quia facta est deperditio hũiditatis ſbalis. Quarta q ta le nutrimétũ sit alteratiuũ. quia i mébꝛis é ma xima siccitas & ut pl'imuz caliditas: & ió dꝫ esse ut plurimum infrigidatiuum & humectatiuuz. Quita q sit ꝯsolidatiuum ut fiat melioꝛ adhe rentia in partibus mébꝛi & si non habeat has to taliter salté habeat aliquas uel plures. Secun do notandum q ex isto patet quare aqua oꝛdei competat. ró qꝛ é ſbtilis penetratóis & facil' di gestóis. sil'r é alteratiua qꝛ é frigida & humida. & si coquátur i ea cancri fluuiales ul' testudies néoꝛales ut docét auctoꝛes bñ abluti erit bói nu triméti & sic erit nutrimétũ mirabile & pfectum quia hic sunt quinqꝫ conditióes dicte. ꝫ quare cópetunt iura unctuosa: qꝛ sunt facilis digestio nis cito penetrantia & boni nutrimenti & m'lti

ut aqua carniū ⁊ similia. Tertio notandum ꝙ q̄zuis sint multi liquores humidi qui cōueniūt in spasmo de inanitōe tn̄ inter cetera sūt q̄ttuor que spāliter cōpetunt. primo oua sorbilia: quia sunt facilis digestiōis ⁊ facilis penetratōis sbtil' substantie ⁊ multi nutrimēti: ideo quasi totum ꝯuertitur in nutrimentū. Secūdū ꝯueniens est uinū multū limphatū: qꝛ facilis digestionis facilis penetratōnis multi nutrimēti ⁊ alteratiuū: ⁊ ideo ualet in sincopi: qꝛ cito regenerat spūs ⁊ releuatur uirtus. Tertiū cōueniens ē aqua carnis que sic fit. ℞. gallinā minutim incisam pōe in uase uitreo ⁊ duo coclearia aque ros. ⁊ uini ⁊ claudatur illud uas ne possit exire fumus nec aliquis uapor ⁊ ponatur in cacabo in quo bulita aqua ⁊ depelli debet gallina ut tota unctuositas remoueatur. Aliter pōt fieri i debilitate ualde magna. habeatur capo ⁊ assetur ad partez: ⁊ cū carnibus porcinis lardetur ⁊ contūdatur multum cum torculari apothece ⁊ exp̄matur illud quod exhibit aqua carnis dicitur ⁊ si misceatur cū aqua carnis ⁊ detur cū illa aqua ē magis confortatiua. Similiter ⁊ meli⁹ ponatur capo in uino per diem ⁊ conteratur ut dictuz est ⁊ ponatur in alēbico ⁊ distilletur ⁊ illa aqua ē ml'tū confortatiua: ⁊ qñ patiēs est debil' addatur unus uitellus oui ⁊ est res mirabilis. Aliter cū filo suspēdantur mēbra pulli nō multū piguis i uase uitreo lato ⁊ claudatur optie orificiū uasis ut aqua buliens nō possit intrare ⁊ tūc dimittatur per tres horas uel circa deinde aperiatur ⁊ succus qui egressus est coletur ꝓpter unctuositatem ⁊ tale dr̄ distillatū ⁊ si ponantur florēi aurei. x. uel plures erit melius adhuc qꝛ est magis cordialis aqua illa. Quartū ꝯueniens ē lac ⁊ inter alia ē lac muliebre: deinde asininū: deide caprinū. cā quia est facilis digestionis facilis penetratōnis ⁊ subtilis nutrimenti consolidatiuū ratōe caseitatis. ⁊ si est possibile sumatur ex ubere ⁊ uas in quo ponitur lac pōatur in aq̄ calida ne corrūpatur ꝓpter aerē. ⁊ si eēt fluxus uētris lapides igniti uel calips extinguatur in ipo.

Quarto notādū ꝙ ad idē ual3 restauratiuū de carnib⁹ cū spēbus qd̄ cōiter fit per medicos ℞. carniū pulli uel edi elixatataꝝ usqꝫ ad quātitatē sufficientē pistentur optie cū brodio ⁊ zucharo qbus addātur spēs infrascripte. ℞. cardamōi gariofiloꝝ cucubebaꝝ galāge zizib. nucis mus. dragagāti gūmi arabici añ. ℈. i. macis croci añ. ℈. ii. ⁊ addantur cū istis spēbus. uide licet. ℞. amidi liqricie uuarū passarū pinearū amigdolaꝝ dulciū ⁊ mūdataꝝ sebesten fisticoꝝ semen cucurbitarū melonū cucumeꝝ papauer al. seis lactuce portulace añ. ℈. ii. pēdiaꝝ. ℥. iiii. aque buglosse que sufficit ad infundendū zuccarū addatur mellisse buglosse spodii sumach corticū citri dactiloꝝ añ. musci parū conficiantur optie ⁊ ponantur in scatula ⁊ deaurētur.

Aliud restauratiuū nicolai. ℞. liquiricie ros zuccari añ. ℥. ii. dragagāti gūmi arabici. añ. ℥. ii. sandaloꝝ alboꝝ ⁊ ru. añ. ℥. i. ʃ. seis papauēis al. ℥. iiii. succi liquiricie amidi seis lactuce scariole spodii añ. ℈. i. gariofil'. ℥. ʃ. seis cinami zizib. storacis añ. ℥. ʃ. croci. ℈. ii. penidii. ℥. iiii. seminis citrulloꝝ cucūeris melonis cucurbite añ. ℈. ʃ. seis citonioꝝ. ℈. vi. penidiaꝝ amigdalaꝝ sebestē añ. ℥. i. ꝯficiantur cū sirupo q̄ztū sufficit zuccari. ℔. xii. **Et in aqua.** Hic ponit curaz p balneū ⁊ dicit ꝙ ꝯueniēs ē ut balneetur i aqua tepida dulci. Notandū ꝙ rō dicti est ꝙ tale balneū hūectat per uiā irroratōis: vnde ꝓhibetur resolutio hūidi radical'. Secūdo qꝛ dilatat poros: unde nutrimētū pōt melius uēire ad membra. Secūdo notādū ꝙ mora in balneo dz eē quousqꝫ uene icipiūt tumefieri ⁊ nō ultra: qꝛ tunc fieret resolutio ⁊ iō medicus tunc dz eē presens. Secūdo notandū ꝙ loco balnei dulcis aque tepide cōpetūt alia balnea. Primū ē aq̄ dulcis balneū in quo buliant res frigide ⁊ hūide ut flores nenufaris uiolaꝝ ⁊ salicuz: ⁊ si ē nobilis ponātur res in sacculo ad decoquendum ne deturpetur. Secunduz balneuz appropātū ē balneū lactis ⁊ ē mirabile: quia sicut ualet ab intra ualet ab extra. Tertiuz balneū ē olei cōis ⁊ preualet duobus balneis p̄cedētibus cauendum est tn̄ a caliditate ipsius. **Et inungemus**

Hic ponit curā per unctionē dicens ꝙ debemus ungere radices neruoꝝ ex oleo uiolato tepido uel ex oleo de seibus cucurbite ⁊ per illud intellexit sibi similia: ut oleuz de seibus ⁊ oleuz de salicibus. rō qꝛ tal' iunctio ꝓhibet exiccatōnē. Notandū ꝙ ad idē ualet hoc unguētum. ℞. axungie galline axungie anatꝭ medulle uituli añ. ℥. ʃ. mucilaginis psilii mucilaginis dragagāti gūmi arabici añ. ℈. iii. olī uiolaꝝ olī nenufaꝝ olī de salicibus añ. q̄rt̄. ʃ. cere q̄ztuz sufficit liq̄fiāt liq̄fiēda misce oīa fiat ungtm̄ quo ungatur tota spia dorsi l3 possint ungi alia membra. **In tina.** Pōit iterato curam p balneuz ⁊ unguenta ut dictum fuit supra. **De uino.**

Hic ponit curam per dietam dicens ꝙ paꝝ debet bibere de uino: quod tamen sit mixtum multa aq̄. rō patuit supra. Secundo dicit ꝙ dz nutriri ex cibis hūectantibus. rō patet. No

tandũ ꝙ aqua debet miſceri uino ãteq̃ʒ patiẽs
bibat per longũ tẽpus ut fiat bona cõmixtio: et
illa aqua debet eẽ bulita : deinde infrigidata :
quia erit melioꝛ. Secundo notandũ ꝙ uinũ
põt fieri debile duobus modis. vno mõ per ad
mixtionẽ aque. Secundo infundendo panẽ ca
lidũ in uino: ⁊ pꝛo tanto per experientiã ꝛepitur
aliquis qui nõ uellet bibere uinũ in quo infũdi
tur panis aſſatus. Tertio notandũ ꝙ raſ nõ
ponit curã ſi ſit ſpaſmus ꝓpoꝛtionatus factꝰ ex
punctura nerui. Curatur ſic. ponatur deſuꝑ
quaſi feruens oleũ de eufoꝛbio: ⁊ fiat emplaſtꝝ
de eufoꝛbio oppoponaco piretro ⁊ caſtoꝛeo et
aperiatur locus ⁊ cauterizetur euacuatõe uni
uerſali pꝛecedente. Si uero ſpaſmꝰ ẽ ꝓpoꝛtõna
tus ad materiã fiat ex ſcoꝛpionibus: aut anima
libus uenenoſis. detur tiriaca aut mitridatum
aut alia medicina que ualeat cõtra uenenũ. Ut
ſaluia ariſtologia rotũda zizania bacce lauri et
ſimilia. Si ſpaſmus nõ ꝓpoꝛtionatus ſit ex vul
nere ⁊ doloꝛe curari põt ponendo ſuper locum
ea que mitigant doloꝛẽ ut oleũ de camõilla cali
dũ oleũ aneti ⁊ oleum de ſemine lini. Ad idẽ
ualet emplm̃ de ſemine lini farina fenugreci flo
rũ camõille ſemine aneti ⁊ radice maluauiſci et
debet condiri cũ oleis pꝛedictis ⁊ farina oꝛdei:
⁊ debet poni actu calidũ ſuper locum ⁊c.

De epilenſia. Sil.

Otandũ pꝛio circa rubꝛicaʒ ꝙ hec
paſſio diuerſis noibus appellatur.
aliqñ. n. dicitur epilepſia ab epi qđ
ẽ ſupꝛa: ⁊ leſis leſio quaſi leſio ꝑtis ſuperioꝛiſ. ſ.
capitis: aliqñ dĩ moꝛbus caducus qꝛ facit cade
re ad terrã. Aliqñ dĩ moꝛbus lunaticꝰ: qꝛ qdaʒ
peroxiſmant ſꝫm motũ lune. Aliqñ dĩ paſſio uł
moꝛbus infantilis: quia cõicatur multũ infanti
bus ⁊ pueris. Aliquãdo dĩ moꝛbus herculeus
ꝓpter ſui foꝛtitudinẽ ad ſilitudinẽ illius homis
quia hercules appellabatur. Aliquãdo dĩ moꝛ
bus diuinus: uel quia a deo creditur fieri. uł qꝛ
locũ diuinũ poſſidet. ſ. caput. Aliquãdo dicitur
moꝛbus pedicon ab impedita pedũ operatõe:
qꝛ ĩ epilepſia pedes inoꝛdinate mouẽtur. Aliqñ
dicitnr ieranothon a iera quod ẽ ſenſitiuum: et
nothos quod ẽ nocens q̈ſi nocenſ ſenſitiuis ꝑti
bus. ſ. cerebꝛo quod ẽ membꝝ ſenſitiuũ ꝓpter
uirtutes animales. Aliquando dĩ moꝛbꝰ ꝯmen
ſalis: quia frequenter uenit in ꝯuiuiis plus ex ĩ
oꝛdinatõe in cibis diuerſis ⁊ uinis : unde eleuã
tur uapoꝛes ad caput facientes peroxiſmũ epi
lepſie. Secundo notandũ ꝙ epilepſia ẽ egri
tudo ꝓhibẽs mẽbꝛa aiata a ſenſu ⁊ motu ⁊ ere
ctione nõ integre ꝓpter oppilationẽ contingen
tem in uẽtriculis cerebꝛi ⁊ in meatibꝰ ſpũs aia
lis. ita auicẽ. ait ꝓ̇ma tertii. Aliter epilepſia eſt
moꝛbus officialis cerebꝛi offendenſ ſenſũ ⁊ ere
ctionẽ toti coꝛpoꝛi cum perturbatõe motuſ ma
xima ꝓpter oppilationẽ in uentriculis cerebꝛi:
non ꝓ̇ncipalibus. Tertio notãdum ꝙ epilep
ſia dupliciter fit. Quedam ẽ per cãm ꝓpꝛiaʒ in
cerebꝛo ⁊ dicitur ꝓpꝛie epilepſia. Quedã ꝑ cõi
tatẽ ad ſtomachum ⁊ dĩ analenſia. uel per cõi
tatem ad aliquod aliud extremoꝝ ⁊ dĩ cathalẽ
ſia. Quarto notandũ ꝙ epilenſie tres ſunt
cauſe. ſ. ꝓ̇mitiua ãñs ⁊ coniuncta. Primitia ſũt
res nõ naturales multiplicãtes materiã malaʒ
in coꝛpoꝛe uel in cerebꝛo. uel excitantes materi
am malam ut cibi ⁊ potus. uł multitudo ciboꝝ
⁊ potuũ ut crapula ⁊ ebꝛietas: multitudo cibo
rum fumoſoꝛum ut cepe ⁊ allea ⁊ fructus ⁊ die
ta declinans ad frigidum ⁊ humidũ: ſuperflua
quies multus ſomnꝰ ⁊ alie res flˀaticũ humoꝛeʒ
multiplicantes: quia ut plurimũ cauſa ẽ flˀa : ſʒ
etiam cauſa pꝛimitiua põt eẽ mala qualitaſ hoꝛ
ribilis ⁊ fetida: uentus auſtralis diſſoluendo ⁊
boꝛealis cõpꝛimendo. ſilr ſuffumigatio galbãi
uel apii uł coꝛnu capꝛini ⁊ ſic de aliis rebuſ exci
tantibus. coadiuuant etiam regio frigida ⁊ hu
mida ⁊ etas. ſ. infancie ⁊ cõplexio ſimilis. Cau
ſa ãñs ẽ flˀa ut plurimũ. deinde mlˀia. deinde ſã
guis. deinde colera lʒ raro. Cauſa coniuncta
eſt malus uapoꝛ eleuatus ab illis materia indu
cens nocumentũ in capite. rõne cuius uirtꝰ ſen
tiens nocumentum contrahitur ⁊ cõtrahuntur
nerui. Et ſignũ ꝙ cã coniũcta ſit uapoꝛ ẽ: quia
peroxiſmus ẽ bꝛeuis: quia ſi cauſa coniũcta eẽt
mã hũoꝛalis peroxiſmus duraret longo tẽpoꝛ
quia humoꝛ non poſſet reſolui niſi tẽpoꝛe lõgi
oꝛi ⁊ hoc ut plˀimũ. Dubitatur utrũ epilepſia
ſit moꝛbus uł accidens. Dicẽdũ ꝙ ſi in epilep
ſia conſideramus malũ motũ ſpaſmoſum ſic ẽ
accidens. ſed ſi conſideramus cauſam illiꝰ mo
tus que ẽ oppilatio uentriclˀoꝛum uł uiaruʒ ſic
eſt egritudo Et ſi queratur que egritudo dica
tur. reſpondetur ꝙ ẽ egritudo uiarũ ⁊ recepta
culoꝛũ: ⁊ ſic eſt moꝛbus ꝯpoſitõnał licet poſſet
dici ꝯmoꝛbꝰ ſilˀis ꝯſiderãdo malã ꝯplˀonẽ quaʒ
inducit materia faciens epilepſiam. Dubita
tur ſcđo utꝝ ĩ epilepſia ex toto auferatur ſenſus
⁊ motꝰ. Arguitur ꝙ ſic ꝑ gał. tertõ đ ĩterioꝛibꝰ
vii. c. ſic dicẽtẽ. ⁊ alia huiꝰ paſſiõis. ſ. ſigna ⁊ ac
cidentia : qꝛ compatiuntur nec uident nec au
diunt nec aliquo ſenſu ſentiunt neq̃ʒ mẽoꝛãtur
neq̃ʒ intelligunt, ꝯfirmatur per experientiã: ga

uidemus epilepticos eē sine sensu ꝛ motu. In oppositū ē Auic. pria tertii ꝛ gal'. in cōmento af forismoꝝ secunde particule epilepticoꝝ iuuēib⁹ Probatur per rationē: in epilepsia nō ē perfcā oppilatio nec cōpleta ergo nō ex toto aufertur sensus ꝛ motus ꝯña ē euidens in diffinitōe: nō integra oppilatio. Dicēdū ꝙ prohibitō sensus ꝛ motus consideratur dupliciter. Uno mō in se: ꝛ sic quibusdā accidit ablatio sensus ꝛ motus: quibusdā ē diminutio. rō quia uidem⁹ aliquos epilepticos ex prauitate paroxismi iacer̄ sine oī motu ꝛ sensu: unde uidem⁹ aliquos non recordari habuisse nocumentū: sed aliquos uidemus habere leuē paroxismū: unde intelligūt ꝛ recordātur. Secūdo mō prohibitio sensus ꝛ motus epilepticorū cōsideratur in cōpatōe ad suā cām cōparādo ad appoplexiā ꝛ sic sensus ꝛ motus in oī epileptico curabili a paroxismo. ē nō integre ꝓhibitus. rō q: in epileptico nō ē perfecta oppilatio. Sed diceret aliquis quō ḡ in aliquo epileptico sensus ꝛ motus eēt ex toto ablatus. Dicendū ꝙ si oppilatio nō sit integra: tñ illud paruꝫ qđ ē de spū sensitiuo ꝛ motiuo uadit ad mēbra ꝛ illud quod ē in uentriculis ꝓpter maliciam paroxismi non pōt exercere operatōes suas sensus ꝛ motus ut patet. Sed statim diceret aliquis de quodam paroxismo appoplexie sil'r dicetur. Dicendū ꝙ non: quia adhuc min⁹ trāsit de spū in appoplexia q̄ꝫ in epilepsia ꝛ difficilius remouetur in appoplexia oppilatio q̄ꝫ ī epilepsia: nō sensus ꝛ motus sub hac cōsideratōne dicuntur magis lesi. Ad argumētū pꝫ solutō.

Dubitatur tertio utrū hūor anteq̄ꝫ ꝯuertatur in uētositatē uel uaporē posset facere epilensiam. Arguitur ꝙ nō per aueroim tertio colli. ꝛ ulti. ca. Et ꝓbatur per rationē suā q: si sic tūc epilensia nō cito accideret ꝛ cito dissolueretur: ꝯñs est fl'm per experientiā. ꝓbatur rōe: q: humor saltē fl'aticus non sic cito dissoluitur. Secūda ratio sternutatio nō fit ex materia fl'atica nisi cōuertatur in uentuꝫ: ḡ nec epilepsia: ꝯñs est gal'. in cōmēto affo:ismoꝝ septie particule: sternutatio fit: ꝯña patet: quia sternutatio ē epilepsia parua. In oppositum ē gal'. tertio de interioribus. c. vii. de epilepsia. ꝛ illud quod dictuꝫ fuit assignando causas epilensie. Dicenduꝫ ꝙ ꝭm plurimū humor nō facit epilepsiam nisi cōuertatur in uaporē ut probat aueroīs. ꝛ alii doctores idem uolētes. Secūdo notandum ꝙ humor pōt aliquādo facere epilepsiam dato ꝙ nō conuertatur in uaporē. ratō quis hūor pōt stimulare uirtutē cerebri ad expellendū. uel per qualitatem uel per quātitatē: ḡ pōt esse cā ut cerebrū contractiue moueatur: ꝛ sic erit causa epilensie. Ad auctoritatē aueroīs pꝫ ꝙ uult ꝭm dictū. Ad rōes. ad p:imā negatur ꝯña. Ad argumentū dicendū ꝙ humor uiscosus ꝛ grossus in mēbro latarum uiarū pōt cito colligi: ꝛ cito dissolui per uiam eliquationis. casus eni fl'atis pōt cito fieri ad uentriculos: similiter eius expl'sio per palatum ꝛ nares pōt cito fieri ꝛ cōicari neruis ꝛ terminari ad paralisim lꝫ hoc sit raro. Ad secundā negatur añs. Ad probationē dicēdū ꝙ gal'. ibi errauit uel ꝙ intellexit ꝭm plurimuꝫ

Dubitatur quarto: utrū epilepsia fiat in senibus probatur prio ꝙ sic per aueroim tertō colliget. c. ulti. dicit eni ꝙ qui paciuntur hāc egritudinē sunt callidi ꝛ hūidi: sicut pueri: aut frigidi ꝛ hūidi sicut senes. Secūdo. in senibus cōtigit frequēter appoplesia. ḡ ꝛc. ꝯña tenet per ylle añs ē ypo. v. affo:is. sexte particule. appoplexia maxie fit ꝛc. Tertio in senibus ē materia grossa potens facere oppilatōnē: ḡ ꝛc. In oppositū ē auic. pria tertii. c. de epilepsia: ꝛ haliab: nono theorice. c. ꝓprio. Dicendū ꝙ epilepsia raro fit in eis. s. senibus. rō quia in eis ē paruus calor incitans ad expellendū materiam. uel ad colliquandum quod requiritur in epilensia. Ad rationes: ad primā negatur aueroīs. uel dicendū ꝙ loquitur de mt'ia ꝛ non facta oppilatōne a materia fl'atica. Aliter ꝙ loquitur ꝺ epilepsia contractiua facta a uaporibus malignis que sepe fit in senibus ꝛ nō de epilepsia facta ab hūoribus. Ad secundam rationem negatur consequētia. rō quia ad appoplexiam non requiritur calor motiuus: sed ad epilensiam sic. Ad tertiam dicendū ꝙ non fit a materia grossa tantū: sed requiritur motor illius materie. s. calor ꝛ ille non est in senibus. Alman.

Um aliquis cadit in terrā ꝛ torquetur ꝛ cōmouetur ꝛ intellectuꝫ amittit dicimus ipsum epilepticuꝫ fore. ꝙ si spuma exit per os aut secū mingit aut sperma egreditur aut egestio: passio tunc est grauior ꝛ vehementior. Sill.

Hic determinat de epilepsia: ꝛ diuiditur in tres. Primo ponit signa. Secundo ostendit ꝑ signa quādo epilepsia est difficil'. Tertio pōit curam. secunda ibi. Q ꝺ si spasmus. Tertia ibi. Si aūt. De prima dicit ꝙ cū apparent ista signa. Primū ꝙ qs cadit ī terrā. Secūdū ꝙ contorquetur ꝛ mouetur. Tertium ꝙ perdit intellectum arguimus ibi esse epilepsiam.

Notandū ꝙ signoꝝ epilepsie: quedā sūt pro

nostica: ꝛ quedā demonstratiua. pronostica sūt uertigo scothomia incub⁹. Demōstratiua sūt illa que ponit raſ. verificatur primū qꝛ in epilepsia prohibetur spūs ne descēdat ꝛ transeat ad mēbra vñ uirtus nō pōt regere corp⁹. Secūda cā ē nocumentū subito eueniēs i cerebro: quaꝛ uirtus sentiens nocumētū fugit: iō cadit i terrā uerificatur secūdū in epilepsia corp⁹ cōtorquetur ꝑpter nocumentū adueniēs subito cerebro ꝛ quia nō ē facta oppilatio totalis. Uerificatur tertiū: qꝛ illa passio infert magnū nocumentuꝫ cerebro ꝑpter malos uapores: unde uirt⁹ aīalꝭ interior nō pōt suas operationes exercere.

Secūdo notandū ꝙ ultra signa dicta sunt alia signa. Primū ē citrinitas lingue ꝛ uiriditas uenarū sub ligua: sub ligua fit uiriditas ꝑpter infrigidationē uel mortificationē sanguis partiū capitis: ꝛ quia pars grossior sanguis cōtinetur sub ligua apparet ibi magna uiriditas que dꝛ citrinitas ꝛ pōt tñ uerificari d̾ citrinitate. Aliter qꝛ in epilepsia ꝑpter nocumentū in anhelitu fit aliqualis inflāmatio i spiritib⁹ ꝛ sic colericatur ibi: unde ligua sic tigitur. Secundū signū quia antecedit eū ut plurimū mutatio corpis a cōplexione sua: iō qꝛ ex hoc ipsa fit. Tertiū ē grauitas in capite. s. cū ē materialis ꝛ ꝓprie cū irascitur. rō quia ira cōmouet materias ꝛ facit eas magis ledere. Quartū ē coartatio in motu lingue i. īpedimentū in loquela. rō ꝑpter nocumentuꝫ cerebri. Quintū somnia mala ꝑpter idem. Sextū obliuio ꝑpter frigiditatē cōplonis cerebri uel ꝑpter humiditatē. Septimū pauor de preteritis ꝛ timor de futuris ꝑpter paucitatē caloris ꝛ spūs: unde nō sūt audaces. Octauū ē cōstrictio pectoris ꝑpter nocumentū cerebri. Nonū ē ira ꝛ acuitas ire. ꝛ ita nō ꝑpter feruorem sanguinis: sed qꝛ ē paucitas sanguinis ꝛ caloris ꝛ si fiat a flate. rōne hūiditatis faciliter fit ipressio: qꝛ quadam uilitate animi ꝑpter paucitatē caloris existimant se paruipendi: iō appetūt uīdcāꝫ ꝛ ista cū signis raſ dicantur. Tertio notādū ꝙ signa epilepsie sunt ꝺm diuersitatem causarū Signa qñ fit a sanguine sunt. Primū iflatio uenarū que sunt in collo ꝛ gula. Secundū dispō q̄si ꝓfocatōis añcedit. Tertiū signū ꝉuitas ꝛ laxitas. Quartū mltiplicatio saliue dulcis. Quintū signū rubedo cū fuscedie quadā i oculis ꝛ facie. Sextū uapor calidus sentitur in facie ꝛ capite. Septimū urina uidetur spissa ꝛ rubea: aliqñ subruffa. Rō pꝫ intelligētib⁹ Signa qñ fit a flate sunt urina in qua apparet frequēter aliqd simile uitro liquefacto. Secundū saliua spumosa mlta ꝛ grossa. Tertiū ē pauor ꝛ timor. Quartū albedo oculorum ꝛ corporis. Quintū pigritia ꝛ grauitas. Sextū obliuio: sed somn⁹ quies etas cōplexio regio usus rerū in preterito sunt notanda: quia iuuant ad significādū super materiā egritudinis. rō patet. Signa qñ a mlia urina pallida subtilis: turbatio sensus: furia desipientia color faciei ꝛ oculorū fuscus: siccitas lingue paucitas humiditatum regimen sine dieta multiplicatiua mlie: tempus autūnale. Signa qñ fit a colera sunt color citrinus in facie ꝛ i oculis: saliua citrina: stoliditas cum furia ꝛ motu: urina rubea subtilis ꝛ acuta: siccitas ligue ꝛ fortis agitatio per lectum: peroxismus breuior.

Signa quando fit a uapore: sunt quia infirmus sentit tinitū ꝛ motum eleuatōnis uaporuꝫ ex aliquo mēbro ꝛ in mulieribus maxime imū de in matrice ꝑpter menstruū retentum presertim in monialibus uiduis ꝛ uirgibus ꝛ habilibus ad coitum. Signa qñ sunt a uermibus sunt signa uermiuꝫ. s. cōcauitas oculoꝝ odor q̄ sentitur ex eis. fricatio nariuꝫ obtenebratio faciei ꝛ oculorum palpitatio eorum. Notādum quarto ꝙ epilepsia quando uenit ꝑpter causaꝫ ꝓpriam: signa sunt quia poxismus adueniens nō presentitur: continuus dolor capitis: ꝉuitas ꝛ perturbatio sensuum. rō patet. Signa quādo per cōitatē sunt. quia presnetitur poxismus dolor sentitur in loco in quo ē materia passiōis Et si ē ꝑpter cōitatem admirach cuꝫ uentositate: si ab epate cuꝫ ꝉuedie partis dextre: si a splene cum ꝉuedie partis sinistre: si a renibus polluit se i peroxismo: si a uesica secuꝫ mingit: si ab intestis emittit egōes: si a matrice mēstrua sunt retenta: ꝛ ita de aliis ꝓportōnabiliter. Quinto notandum ꝙ signorum epilepsie quedā sunt signa salutis: quedā sunt signa incurabilitatis.

Signa salutis sunt poxismi ꝓsensatio. Si poxismatus recordatur ꝛ uerecūdatur post porismum: sed raro aduenit peroxism⁹: si epilēsia ꝓueniat ante iuuentutē: si proueniat ex malo regimie. Signa icurabilitatis sunt qñ nō presentitur peroxismus: ꝛ qñ multuꝫ durat peroxism⁹ qñ nō uerecundatur nec recordatur post peroxismum: qñ prouenit post etatē iuuentutis: quādo sepe aduenit qñ parentes sunt epileptici.

Q̄d si spuma. Hic per signa ostendit quādo epilepsia est difficilꝭ: et dicit ꝙ si spuma exit ꝑ os ꝛ secū migit. i. emittit urinā i actu poxismi uꝉ spma uꝉ egōes tūc signū ē ꝙ passio ē prauior ꝛ difficilior. rō quia tunc cogitur uirtus expelleꝛ uiolenter talē supserfluitates ꝛ sic euacuat eas

irregulariter: iõ rc. Notandũ ꝙ in epilepsia fit spuma quia ibi fit difficultas in anhelitu: vñ dissoluũtur aliq̃ hũiditates ꝓpter iflãmatio nem que fit in mẽbris spũalibus quibus admi scetur aer ⁊ sic expellitur ad os. Al.

Si aũt eger ante accessionẽ sentit q̃si ailquod ex aliquo suorũ mẽbrorũ eleuari ⁊ ascendendo caput petere: ⁊ deinde sin copizatur ⁊ cadit. tunc oportet in hor aq̃ sentit illud anteq̃ȝ illud accidat mẽbꝝ qd predixim⁹ a quo procedit fortiter ligare ꝓ hibebit nãqȝ hoc accessionẽ uenire. In tẽ pore uero q̃etis corpus multotiens erit eua cuandũ cum pillulis cochiis. Silla.

Hic ponit curam ⁊ diuiditur in duas. Pri mo ponit curam q̃ñ fit per cõitatẽ. Secũdo q̃ñ fit ꝓpter cãm ꝓpriam. secũda ibi. Qd cũ epi lepsia. Prima in duas. primo ponit curam q̃ñ est per cõitatẽ non determinando ad aliq̃d mẽbrũ. Secũdo q̃ñ est per cõitatem ad stoma chũ. secũda ibi: Eger ṽo. Pria in duas. pri mo ponit curã q̃ñ est in tp̃e paroxismi. Secundo q̃ñ in tẽpore quietis. secũda ibi. Tẽpore ṽo q etis. De prima dicit ꝙ si eger ante accessiõȝ sentit aliquod ex aliquo suoꝝ mẽbroꝝ eleuari ⁊ ascendere ad caput ⁊ cadit ⁊ sincopizatur: tũc oportet anteq̃ȝ accidat illud mẽbrũ a quo fit il la cõicatio fortiter ligare. rõ quia hoc prohibȝ ascensionẽ. Secũdo quia per ligaturam fit di uersio ne uapores ascendant inducendo dolorẽ cum sanguie ⁊ spũ currente ad locũ doloris: et per ligaturam intelligit sibi silia: ut ꝯpressioneȝ digitorũ manus uel pedũ: fricationes uentosas super collũ sine scarificatõe. In tp̃e ṽo q̃etis. Hic ponit curam q̃ñ est in tp̃e quietis ⁊ diuidi tur in duas. Prio ponit curã per euacuationeȝ secũdo p localia. secũda ibi. Et loc⁹ a quo. De pria dicit ꝙ tẽpore quietis corpus est sepe euacuandũ cũ pillis cochiis. Rõ q: tales eua cuãt materiã fl'aticã a cerebro faciẽtẽ epilepsiã sȝ debet fieri sepe: q: est egritudo cronica: ideo debet fieri paulati ⁊ sepe. Notandũ ꝙ in epi lepsia per cõitatẽ ad aliquod mẽbrũ nõ solũ est euacuandũ cum pillis cochiis imo dȝ admisce ri cum eis medicina appropriata illi membro a quo cõicatur illa materia. Uerbi gratia si ꝓuẽi at a renibus uel uesica cũ pillis cochiis debet admisceri benedicta ut euacuetur materia non solũ a mẽbro recipiente sed etiã a mandante: et si ꝓueniat ab epate apponatur reubarbarum si a splene lapis lazuli epithimũ ⁊ sic de aliis.

Secũdo notandũ ꝙ ante illas medicinas de bent p̃cedere sirupi digestiui cõpositi ex medici nis respicientib⁹ mẽbrũ cui cõicatur. verbi gra tia si prouẽiat a matrice ex retentõe mẽstruoꝝ debẽt apponi appropata ꝯtra retentioneȝ men struorũ: ut rubea tinctoꝝ ⁊ silia. ⁊ appropata cerebro poliũ montanũ isopus. Si a renib⁹ cõ petit saxifraga pipinella millefoliũ pẽtafilon et silia: ⁊ sic de aliis mẽbris. Alman.

Et locus a quo exorit passio ex sinapi ⁊ pipe ⁊ euforbio ac melle anacardi: erit epithiandus ⁊ epithia dimittendũ erit do nec uesicet ⁊ uesice rũpantur: ⁊ aqua q̃ i eis ẽ collecta effluat: ipe quoqȝ nõ cito sũt cõsolidande quinimo dimittende: ut qd i eis colligitur emanet: deinde cõsolident: hoc eni huius egritudis oio existit salus. Ad ultimũ uero uentose cũ parua scarifi catõe superpone utile ẽ. Sillanus.

Hic ponit curam per localia: ⁊ diuiditur i duas. Primo ponit curam per unũ. s. epithia Secũdo per aliud locale. s. per uentosas. secun da ibi. Ad ultimũ ṽo. De prima dicit ꝙ lo cus a quo oritur passio dȝ epithiari ex sinapi pi pipere euforbio melle anacardo. Secũdo dicit ꝙ tale epithia dȝ dimitti sup locũ quousqȝ uesi cetur ⁊ uesice rũpantur et aq̃ egrediatur. Tertõ dicit ꝙ tales uesice nõ sunt cito cõsolidande us quoquo aqua egrediatur ⁊ ultio debent cõsoli dari: quia ẽ certa cura egritudis. Notandũ ꝙ in forma ponitur emplm sic. ℞. seis sinapis piperis euforbii subtilr puluerizatoruȝ añ. ʒ. i. mellis anacardi quantũ sufficit ad incorpandũ misce oia ⁊ fiat emplm liquidũ ul' massa. Se cũdo notandũ ꝙ dȝ poni supra mẽbrũ ad quã titatẽ orobi ul' fabc. Causa partis ẽ cã corrodẽ di uel cauterizandi locũ ex quo seq̃tur euacua tio male materie que erat causa huius passiõis Tertõ notandũ ꝙ per illud cauteriũ ras itel ligit alia cauteria siue actualia siue potentialia: ⁊ unũ in forma põt sic poni: ⁊ hoc ponunt ⁊ cõi ter utuntur practicantes. ℞. cãtaridaꝝ rẽotis capitibus ⁊ aliis. ʒ. ii. mell' anacardi fermti añ. ʒ. i. aceti fortissimi ꝙ sufficit ad icorporanduȝ: puluerizanda puluerizẽtur pone modicũ supra mẽbrũ in mane donec fiat ãpulla ⁊ postea per foretur cũ acu ⁊ filo ⁊ filũ remaneat ut aq̃ possit exire ad placitũ. Ad idẽ. ℞. sapõis nigri liq di calcis uiue puluerizate añ. ʒ. ii. misce. Ad idẽ ⁊ forti⁹. ℞. cãtaridaꝝ ueteꝝ calcis pulueri zataꝝ añ. ʒ. i. succi affodilloꝝ. q. sufficit ad icor pandũ: misce oia et fiat massa. Cauterium ac tuale fit cum ferro uel auro exterius ignito: et

per decē dies teneatur locus aptus ut materia
expellatur ꝑfecte sic ꝙ pōatur circuit⁹. Quar
to notandū ꝙ cā quare dꝫ dimitti super locum
donec uesicetur ē: qꝛ agens nō inducit actionez
in quocūqꝫ spacio tpis: iō debet stare loco ⁊ tē
pore sufficienti. Notandū quīto ꝙ cōsolida
tiuū cōe ē tale. ℞. aristologie rotūde radicum
ireos sicce myrrhe olibani sarcocolle aā. ʒ. i. ce
ruse lote litargarii. ꝑ noctē infusi in aceto aā. ʒ.
ſ. olei rosꝫ. ℥. iiii. cere. q. sufficit puluerizāda pul
uerizētur. misce oīa ⁊ fiat vnguētū. Ad ultimū
Hic ponit curā ꝑ aliud locale. s. per uētosas
⁊ dicit ꝙ etiā utile ē suꝑ locū ponere uētosas cū
leui scarificatōe. Ratio qꝛ euacuatur sanguis a
mēbro ne fiat cōicatio ad cerebrū: sed debēt po
ni uentose cū scarificatōne pauca: quia multuz
debilitaret mēbrū ⁊ post uentosas debet ꝯfor
tari. Almansor.

Eger uero si aā accessionē nauseā aut
tristiciā aut cordis tremorē sentit. ⁊ deīde
egritudinis accessio sequitur: cogēd⁹ ē mľ
totiēs uomere ex aliquo uomitu. Deīde pi
grā in potu sepe accipere cōuenit. Stoma
cho quoqꝫ emplm̄ ex spica ⁊ rosꝫ. ⁊ masti
ce ⁊ cortice thuris cū uino odor[illegible]co ponē
dū ē. Nutrimentū vͦo ei⁹ totū taliter statu
endū ē ut paucaꝝ sit superfluitatū: sicut ca
ro frixa in sartagine: ⁊ caro cocta ī gazolꝫ.
⁊ cib⁹ qui fit de aue quadā que hꝫ in pala
to dentes ⁊ uocaꝫ taguid ⁊ caro de uola
tilibus et edina. Sillanus.

Hic ponit curā epilepsie per cōitatē ad sto
machū: ⁊ diuiditur ī duas. Prio ponit curam
per medicinas. Secūdo ꝑ dietā. scđa ibi. Nu
trimentū. Pria in duas. prio ponit curaz
per euacuationē. secundo per locale. secūda ibi
Stomacho quoqꝫ. Pria in duas. prio ponit
curā per euacuatōnē per uomitū. deinde per se
cessuz. secūda ibi. Deīde. De pria dicit ꝙ si
eger sentiat nauseam aā accessionē seu tristiciā
aut tremorē cordis: deinde seqtur accessio egri
tudinis debet cogi ut sepe faciat uomitū. No
tandū ꝙ ubi eget aā accessionē sentiat nauseaz
Arguitur ꝙ epilepsia ē per cōitatē ad stōachū
⁊ tūc rō partis est: quia per uomitū euacuatur
stomachus a mala materia a qua uapores ma
li ad cerebrū eleuātur. Secūdo notanduz ꝙ
medicina uomitiua pōt eē talis. ℞. radicuz ra
phani siluestris in qua sit uirtus ellꝫ. ʒ. ii. ⁊ sic fit
perforetur radix raphāi ⁊ postea ponatur unū
frustū ellꝫ al. ⁊ stet per duos dies aut per tres:
⁊ deide remoueatur elebor⁹: quia tūc radix ra

phani retinet ꝟtutez ellꝫ. ℞. ğ radices raphāi
sic ꝑparati. ʒ. ii. seis atriplicis seis rape aā. ʒ. i.
assari. ℥. ſ. cōquassentur ⁊ buliant in. ℔. ſ. aque
redeat ad q̈rtꝫ. ⁊ coletur ⁊ addatur colatuꝝ zu
chari. ℥. ſ. corticū sanbuci rasi uersus partez su
periorē. ℥. i. quia quādo raditur uersus partem
inferiorē ꝓuocat fluxū uentris olei sisami. ℥. ſ.
uel olei cōis loco eius aceti. ℥. i. accori. ʒ. i. misce
⁊ admistretur in calidiori hora diei ⁊ fit tepidū
⁊ si ponatur in eo casu ellꝫ ğ. v. erit fortior.
Tertio notandū ꝙ si uomitus non posset ꝓuo
cari quia materia declinat ad partē inferiorem
stomachi. vel quia etiam os stomachi sit forte.
cōpetit tale clistere. ℞. radicis yreos. ℥. ii. arist.
rotūde. ℥. ſ. cētauree minoꝝ mente absinthii sal
uie rute isopi polipodii montani malue mercu
rialꝫ aā. ℳ. i. seis siseleos ameos seis aneti dau
ci carui seis basilici aā. ℥. i. seminis peonie. ℥. i.
furfuris pugillū. i. mellꝫ ellꝫ q̈rtꝫ. ſ. salis cōis. ʒ.
ii. yerepigre. ʒ. vi. sicle. ℥. i. fiat clistere usqꝫ ad
q̈rtꝫ. v. Deinde. Hic ponit curā per secessuz
⁊ dicit ꝙ ꝯueniens ē in potu sumere pigrā. Rō
quia euacuat hūores malos existentes in stōa
cho sine lesione ut auic. xiiii. tertii trac. v. de cu
ra idropisꝫ. quod nō inuenitur in alia medicina
iō ē utilis idropicis. Notandū ꝙ anteqꝫ de
tur illa medicina laxatiua debet ꝑcedere sirup⁹
digestiuus materie. ℞. radicis ireos radicis pe
onie corticū radicū feniculi aā. quar. ſ. aristolo
gie rotūde. ℥. i. ſ. interioꝝ squille. ℥. i. mēte absin
thii aā. ℳ. i. ſ. polii mōtani isopi uisci quercini
utriusqꝫ saluie utriusqꝫ rute aā. ℳ. i. anisi ma
ratri seis peonie mūde aā. ℥. i. seis siseleos seis
basiliconis aā. ℥. ſ. liquiricie rase vuarū passaꝝ
mūdatarū ab arillꝫ aā. ℥. i. floꝝ sticados arabi
ci. ℥. i. succi fumiterre uel aque. ℥. ii. mellis electi
℔. ſ. zuccari al. quartꝫ. iii. fiat sirupus sufficien
ter clarificatus usqꝫ ad. ℔. i. ſ. Secūdo notā
dū ꝙ pigra. galꝫ. ē ualde debilis in euacuatōe
sua: iō potest dari talis medicina post sirupum
℞. yerepigre galꝫ. ʒ. ii. ſ. pulpe coloquintide be
delii aā. ℈. ſ. ⁊ si patiens sit fortis. ℈. i. masticis.
ğ. iii. puluerizāda puluerizētur misceātur oīa
malaxando cū succo absinthii ad quātitatē cice
rū detur in introitu lecti uel iam cena ꝑcedēte.

Notandū tertio ꝙ post medicinā cōpetit ta
le electuariū. ℞. margaritharū electarū. ʒ. ſ.
galāge iteriorū cinamomi aā. ℈. ii. zedoarie. ℈
ſ. coriandri preparati coralli ru. aā. ʒ. i. nucis
musca. gariofi. cucube domestice ğne tictorum
seis anisi seis feniculi aā. ğ. xv. sandali aromati
ci masticis aā. ğ. v. diptami uisci quercini semis

peonie munde añ.℈.ii.corticũ citrini cõditi.℥.
ʒ.candi.ʒ.v.carniũ uuarꝫ passarũ bene pingui
uum.℥.ʒ.cõserue roſ.ru.cõserue sticados ara
bici añ.ʒ.iii.aque roſ.de damasco.q.ʒ.zucca
ri albi.℔.ʒ.fiat electuariũ p morsellos. Ad
idẽ.℞.pulueris diamente pulueris diagalan
ge puluerisrosate nouello añ.ʒ.i.ʒ.puluerispli
ris sine musco:pulueris diamargariton coriã
dri preparati coralli ru.añ.x.ʒ.corticũ citri con
diti.℥.ʒ.candi.ʒ.v.carniũ uuarꝫ passarum bñ
pinguitiuũ.ʒ.i.cõserue roſ.ru.ꝯserue sticados
arabici añ.ʒ.ii.aque roſ.de damasco quarꝫ.i.
zucc.alb.℔.i.⁊ fiat electuariũ. Ad idẽ ⁊ est se
cretum Gerardi quod facit ieiunio stomacho
⁊ precedente purgatõe. In aqua calida dissol
uantur.ʒ.ii.masticis electi ministretur absque
eo qđ coletur totũ tepidum:q᷑ inter omnia sto
machũ confortantia mastix ẽ elegantius. **Sto
macho quoq̃ꝫ.** Hic ponit curã per unũ loca
le approximatũ stomacho.s.p emplꝫm:⁊ dicit
ꝙ stomacho dꝫ approximari emplꝫm factuꝫ ex
spica roſ.mastice cortice thuris cũ uino odori
fero.ratio q᷑ confortat stõm rõne sue stipticita
tis ⁊ ꝓhibet ascensũ uaporꝫ ad caput: similꝫr re
mouet malã cõplꝫonẽ frigidã siccã ⁊ humidam
Notandũ ꝙ emplꝫm i forma põt sic poni. ℞.
masticis q̃rꝫ.i.spice nardi roſ.ru.oliban̄i añ.
ʒ.i.conquassentur cõquassãda misce oĩa mala
xando cũ modico uini odoriferi fiat emplꝫm te
nue ad modũ scuti extendatur supra coriũ ⁊ po
natur supra stõm. Ad idẽ quo Jordanꝰ cõmu
niter utitur.℞.laudani purissimi masticis añ.
q̃rꝫ.ʒ.olibani.ʒ.ii.galãge zedoarie ameos añ.
ʒ.i.ʒ.roſ.ru.sandalꝫ.al.⁊ ru.añ.ʒ.i.mente sicce
emathitis añ.ʒ.ii.terbentine.℥ i. puluerizãda
puluerizentur cõquassanda cõquassentur cum
pistello calido oĩa malaxando cum succo absin
thii fiat emplꝫm ad modũ scuti ut dictũ ẽ. **Nu
trimentũ vero.** Hic ponit curã per dietã:⁊ di
cit ꝙ nutrimentũ dꝫ esse paucarꝫ supfluitatum
sicut ẽ caro assata i sartagine uel i cassula uel i
veru. Notandũ ꝙ carnes cõuenientes sũt sicut
caro castrati perdicũ fasionorꝫ ⁊ omniũ auium
uiuentiũ in arboribꝰ ⁊ pratis ⁊ nõ i aquis cõdi
te cũ pipere longo galãga zedoaria ⁊ croco.ra
tio q᷑ per has non augumẽtatur materia mor
bi.s.flꝫa cũ detur nutrimentũ siccũ. De potibꝰ
notandũ ꝙ dꝫ esse aqua decoctõis peonie.s.ra
dicis peonie i qua ponitur mel. Secundo notã
dum ꝙ idem quod dicitur de nutrimento.s.ꝙ
dꝫ eẽ calidum ⁊ siccum dꝫ ĩtelligi de aliis rebꝰ
nõ naturalibꝰ q᷑ debent tendere ad calidum:⁊
siccum:mutando de somno ad uigiliaꝫ:⁊ muta
tio de quiete ad motum. Dubitatur.quia uide
tur ꝙ carnes assate non cõueniant: q᷑ sunt dif
ficilis digestionis:ergo ⁊c.ꝯña tenet:quia v᷑tus
i epilepsia ẽ debilis pp malitiã materie. Dicen
dum ꝙ debet dari in modica quantitate quia
tunc est facilis digestionis. Almansor.

**Quod si cum epilensia sensuum affue
rit ⁊ debilitas nec aliqua de ꝑdictis signi
ficalibus inueniatur ergo pillule cochie
multotiens sunt tribuende. Et eius cõser
uatio subtilianda ⁊ cibaria que diximus
danda. Sillanus.**

Ponit curaꝫ epilepsie qñ fit propter cãm ꝓ
priam in cerebro:⁊ diuiditur in duas. Primo
ponit curã qñ fit a flꝫate. Secundo qñ fit a san
guine. Scđa ibi. **Si quis autem.** Pria i tres
Primo ponit curã per euacuationẽ. Secundo
per dietã. Tertio per localia. Secũda ibi. **Et
eius** Tertia ibi. **Et gargarismus.** De pria di
cit ꝙ si cum epilensia fuerit debilitas sensuum
⁊ nõ inueniatur aliquod de signis predictis su
pra:tunc arguendũ est ꝙ fit ꝓpter causam pro
priam in cerebro. Secundo uult ꝙ egro dãde
sunt pillule cochi. Notandũ ꝙ ad cognoscen
dum ꝙ epilepsia fit propter cãm propriam i ce
rebro sunt illa signa q̃ ponit Rasis:⁊ que posi
ta sunt in notabilibus ⁊ patet. Sed ratio re
medii est q᷑ pillule cochie euacuant materiã fle
gmaticã a cerebro. Sꝫ quare sepe rõ ẽ:q᷑ egri
tudo est longa ⁊ una uice non potest euacuari
materia:quia uirtus non tollerat. Secundo
notandũ ꝙ ante exhibitionẽ istarũ pillularuꝫ
debet exhiberi talis sirupus. ℞.ireos radicũ
accori radicũ peonie radicũ ciperi: interiorum
squille añ.quarꝫ.ʒ.aristrologie rotonde.℥.ʒ.
isopi:utriusq̃ꝫ saluie rute maiorane polii mon
tani tormẽtille uisci quercini añ.M.i.anisi ma
ratri seminis siseleos seminis basili añ.℥.i.se
minis peonie munde.℥.ii.liquiritie rase uuarũ
passarũ mundatarum ab arilꝫ.añ.℥.i.florꝫ an
thos florꝫ utriusq̃ꝫ sticados añ.℥.i.succi fumi
terre uel aque eius.℥.ii.zuccari alb.quarꝫ.iii.
mellꝫ elꝫci.℔.ʒ.fiat sirupus diligenter clarifica
tus usq̃ꝫ ad.℔.ʒ. Notandũ tertio ꝙ pillule co
chie quas ponit rasis possunt uigorari sic.℞.
pillularꝫ cochiarꝫ.ʒ.ii.pulpe colloquintide bde
lii añ.℈.ʒ.uel.℈.i.si patiens sit fortis.seis peo
nie munde.ʒ.ʒ.puluerizanda puluerizentur sꝰb
tiliter:misce oĩa cum succo rute ⁊ fiant pillule.
multũ eni est appropriatus ille succus. Ad idẽ
ualent iste pillule.℞.pulpe colloquintide stica

dos castorei omniũ an̄.ʒ.i.iere.ʒ.iiii.agarici.ʒ.ii.turbith.ʒ.i.terantur ⁊ conficiantur dosis est a.ʒ.ß.usqꝫ ad.ʒ.i. Quarto notandũ ꝙ cũ ꝑ dictis eger dꝫ pseruari ante tp̄us i quo dꝫ ueni re poxismus ⁊ ut plim in uere ⁊ autũno ⁊ semel i hieme ⁊ sel' i estate. Et eius conseruatio. Hic ponit curã per dietã: ⁊ dicit ꝙ dieta ẽ subtilianda ⁊ cibaria de quibus dictum ẽ: supra sũt danda. Ratio qꝛ p dietã subtilem natura redi tur magis intenta circa materiã flaticã ad resoluendũ eã. Ratio secundi ẽ dicta supra: qꝛ debꝫ dieta declinare ad calidũ ⁊ siccũ: ita ẽt intelligẽ dũ ẽ de aere ⁊ aliis silibus. Notandũ ꝙ si tẽpus eẽt pluuiosũ debet patiens stare in domo facta sicca per artificiuꝫ: qꝛ in domo ponantur herbe appropriate epilepsie: ut ruta poliuꝫ mõtanum isopus peonia ⁊ si ex his cõponatur puluinar ⁊ ponatur ad caput ualet: ⁊ formatur sic ℞. isopus utriusqꝫ sticados rute peonie poliiꝫ montani floꝝ anthos an̄. ℳ.i. uel an̄. ℥.i. conquassentur ⁊ fiat puluinar ad quantitatẽ unius palme ⁊ medie ex vtraqꝫ parte ⁊ teneat sb capite de nocte.. Almansor

Gargarismus quoqꝫ fieri dꝫ. Et sternutatio ex his que diximus ꝓuocanda ac naribus peonie puluis subtilisim⁹ q̄ sit similis alcohpol insuflandus. Si qs aũt cũ epilepsia infacie ⁊ oculis rubedinem habuerit: ⁊ venarũ grossitiem: flobotomandus erit a saphena. Sanguis aũt ex carnositate tibiarũ cũ ventosis erit extrahẽdus Capiti preterea oleũ ro. ⁊ acetũ superfundatur. Et abstineat a vino ⁊ a cepis ⁊ alleis ac sinapi ⁊ porris ⁊ apio ⁊ fabis: ⁊ cauebit postremo ab oibus fumuꝫ caput ascendentiũ ⁊ replentẽ generantibus. Confectio ellectuarii quod omni sp̄ei epilepsie remediũ affert. ℞. piretri siseleos sticados omniũ an̄.ʒ.x. agarici.ʒ.v. cordumeni recentis ⁊ acuti assefende optime aristologie rotundus omniũ an̄.ʒ.i.ß. deinde extrahatur succus ex squilla mixtus cũ pari quantitate mell': coquatur ⁊ conficiatur ex eo sp̄ẽs ⁊ fiat electuariũ ex quo patiens quotidie sumet ⁊ caueat sibi a cibis grossis. Electuariũ hoc oibus epilepsie sp̄ẽbus excepta una sanguinea quam Gal'. noiauit ⁊ nos ẽt iã fecimus mentionẽ opitulatur cui dixit cõferte flobotomiã ex saphena ꝑus ⁊ postea ex basilica deĩde eius regimẽ sit ex his que sanguinẽ in corpore minuũt ⁊ ipsum infrigidant. Sillanus.

Hic ponit curã per localia. ⁊ diuiditur i tres ꝑꝫ ꝙ ponit tria localia. Secunda ibi. Et sternutatio. Tertia ibi. Et naribus. De prima dicit ꝙ in cura epilepsie ꝯpetit gargarism⁹. Notanduꝫ ꝙ gargarisma ꝯpetens ẽ. ℞. radicis ireos radicis peonie squille an̄. q̄rt.ß. isopi polii mõtãi an̄. ℳ.i. piretri. ℥.ii. seminis staphisargie masticis an̄.ʒ.i. elli al.ʒ.ii. seis peonie munde.ʒʒ. al. an̄.ʒ.v. uuaꝝ passaꝝ sine arill'. ℥.ii. aceti ʒ.ß mell'cti quart.i. fiat decoctio clarificata usque ad. lb.i. Notandũ ꝙ ratio remedii est. qꝛ euacuat materiã flaticã existentẽtẽ i cerebro causatẽ epilepsiã: ⁊ dꝫ fieri ꝓcedente euacuatõe vli: sicut ⁊ alia remedia pticularia ne agitetur plus materia ⁊ attrahatur. Et sternutatio. Ponit curã p aliud locale. s. p sternutatõm: ⁊ dicit q̃d dꝫ fieri sternutatio cũ his q̃ dixi⁹. s. i cura letargie ⁊ applĩe. rõ qꝛ p hoc icitatur ṽtus ad expellendã materiã flaticã i cerebro cõtentã. Notandũ ꝙ hoc sternutatoriũ põt eẽ tale. ℞. cortcis mediani sãbuci succi sicle succi maiorane facta resĩdẽtia an̄.℥.ß. ellebori al. euforbii castorei seis peonie puluerizatoꝝ an̄.℈.v. misce oĩa ⁊ cũ nassali iniiciatur i nares ieiuno stõ. Ac naribus. Hic ponit curã p aliud locale. s. p isuflationẽ in narib⁹ ⁊ dicitur caputpurgiũ dicẽs ꝙ pulsus peonie subtilissim⁹ ut alcophol dꝫ isufflari i nares. Notandũ ꝙ alcophol ẽ puluis q̄ ponitur i oculis. Notandũ ꝙ rõ dicti ẽ: qꝛ puluis peonie ualet rõne q̄litatis ꝑme: ⁊ ẽ calidus: silr rõe q̄litatis secunde: qꝛ subtiliat ⁊ rõe q̄litatꝫ tertieq̄ ẽ a forma sp̄ecifica. Scd̄o notandudũ ꝙ si isto puluis dissoluatur cũ succo rute ⁊ narib⁹ iniiciatur ⁊ erit meli⁹: qꝛ ruta hꝫ ꝓprietatẽ mirabilẽ i epilepsia. Tertio notandũ ꝙ p illas iniectõẽs itelligit silia habentia ꝓprietatẽ circa epilepsiã q̄lia sũt balnea odoramẽta fomentatõẽs capitis suffumiga. collo suspẽsa q̃dã orones et silia. Odoramẽtũ. ℞. rute puluerizate sbtilr ℥.i. ponatur i pãno lineo forme rotunde ⁊ odoret. Ad idẽ ualet hoc. ℞. pulueris peonie. ℥ i. ponatur i pãno vt supra. Ad idẽ. ℞. succi gũmi rute aggrestis. ℥.i. farine ordei. ℥ß. aceti. q. sufficit ad incorporandũ fiat ut supra. Fomẽtatio capitis dꝫ fieri cũ decoctõe omne herbaruꝫ positaꝝ i puluinari in magna quãtitate. Balneum de his ẽt põt fieri i magna quãtitate corpore pri⁹ mũdificatio ⁊ post exitũ dꝫ dari metridati.ʒ.ß. cũ aq̄ peonie: uel tiriace. Aurea alexãdrine: uel ycre hermetis uel alia hora. s. i sero uel i mane ad quantitatẽ duaꝝ auellanaꝝ. Suffumigiũ ex radice peonie uel seie ualet. Ad collum

suspensa. ℞. lignū crucis: q: tale nō pmittit cadere ⁊ expertus sū i filio bassani de laqua. Ad idē corall⁹ uel smaragd⁹ collo suspēsus. Ad peonia. s. semen uel radix iuuat collo suspensa. Orones sicut cū aliqs ē i paroxismo: si aliqs ponit os sup aurē patientis ⁊ dicat ter istos vsus. Gaspar fert myrrhā thus Melchion Baldasar aurū. Hec tria q secū portauerit noia īgnꝫ Soluitur a morbo xpi pietate caduco. Stati surget ⁊ pbatū ē. ⁊ dicitur si scribantur ⁊ portātur ad collū ꝙ pfecte curatur. ad idē alia orō ⁊ dicitur ꝙ si pater ⁊ mater uel patiens uel amic⁹ ieiunat tribus diebus ⁊ postea uadāt ad ecclesiam ⁊ audiāt missā ⁊ postea sacerdos fidelis dicat sibi supra caput illud euangeliū qd dicitur i ieiuniis qttuor tpor: ⁊ in uigiliis post festū sācte crucis: Ubi dicit erat spumans ⁊ ardens: ⁊ hoc genus demonii nō eiicitur nisi cū oratione uel ieiunio: ⁊ postqꝫ ille sacerdos deuote legerit supra caput quod scribat ⁊ portetur ad collum curatur pfecte. zona facta ex corio lupi a capite usqꝫ ad caudā ualet. Ad idē si fit decorio asini Masticatio. ℞. piretri. ʒ. i. s. staphisargie. ʒ. ii salis armoniaci. ʒ. s. cū mastice ⁊ cera partibus eqlibus misce ⁊ fac formulas sicut auellanas: ⁊ masticetur in ieiunio. Ad idē. ℞. piretrū cū mastice ⁊ cera incōuenienti quantitate cōmixtū ⁊ masticatū ualet. Ad idē ualet unctio cū olō de mastice uel spica supra caput. Ad idē pectinatio. Si quis. Hic ponit cura epilepsie facte a sāguine: ⁊ diuiditur in duas. Prio per euacuationē. Scdo per dietā. Scda ibi. A carne pterea Pria in tres. Primo ponit curā p euacuatōꝫ Secūdo ondit a qbus dꝫ abstinere: Tertio iterato pōit curā epilepsie facte a materia frigida ⁊ hoc per unā cōfectionē. Secunda ibi: Et abstineat. Tertia ibi: Ellectuariū: Prima in duas qm̄: Prio ponit curā per euacuationē: Secundo per unū locale: Secūda ibi: Capiti: prima in duas qm̄: Primo ponit curā per euacuationē factā per flobotomiā: Secūdo per uētosas: Secunda ibi: Sanguis: De pria dicit ꝙ si quis habuerit ista signa. s. rubedinem in oculis ⁊ facie ⁊ grossitiē uenarū dꝫ fieri flobotomia de saphena. Notādū ꝙ ubi i corpe sit plcetoria. prio dꝫ fieri flobotomia de saphena: ita itelligit Ras q diuertit ad partē: magis distantē: deiñ de cephalica. deinde de uena frōtis uel nasi: deinde de uenis q̄ sunt sub lingua: q: euacuant imediacius materiā cōtentā i cerebro Sanguis. Hic ponit curā p uentosas ponēdo eas i tibiis ⁊ coxis. Rō q: per eas fit euacuatō sanguis ⁊ diuersio iō ⁊c. Notandū ꝙ per istas itelligit uētosas positas i spatul' ⁊ i locis carnosis que magis distrahunt. Capiti. Hic ponit curā per unū locale dicens ꝙ super caput debꝫ poni oleū ros. ⁊ accetū. Notandū ꝙ quantitas dꝫ eē tres partes olei ⁊ una aceti: ⁊ tunc ratio remedii ē ꝙ ē repercussiuum frigidū ⁊ siccum: unde ꝓhibet ascensū sanguinis ad caput ⁊ alterat malā ꝯplionē ipressaꝫ a sanguine ⁊ ꝯpetit illud euacuatōe pmissa. Et abstineat. Hec ostendit a qbus dꝫ se abstinere: q: a uino cepis alleis sinapi porris apio cauabit. i. caulib⁹ iperialibus caput habentibus ⁊ vlr ab oibus uaporosis que pñt replere caput. Ratio pꝫ. Notandū ꝙ qꝫuis ab oibus istis sit generaliter abstinendū: tñ ē specialiter abstinendū a qnqꝫ q̄ a tota spē cōmouent epilepsiā. primū ē corium capre epar: cornu. Unde epileptici cornu caprino suffumiganti stati cadunt. Secunduꝫ ē galbanū ita ꝙ nō teneatur nec odoret nec fiat suffumigiū. Tertiū ē myrrha unde ñ fiat suffumigiū. Quartū ē apium. unde recitat Gerardus ꝙ uidit unum q epilepticus erat q qꝫ cito uidit apiū quod i orto erat stati cecidit epileptic⁹. Quito ossa odorata ⁊ suffumigata ⁊c. Et ellectuariū. Ponit iterato curaꝫ epilepsie facte a materia fr̄a per electuariū: dicens ꝙ in tali ꝯpetit electuariū hoc. ℞. piretri siseleos sticados: añ. ʒ. x. agarici. ʒ. v. cordumeni recentis ⁊ acuti asse optie aristologie rotūde ⁊ lon. omniū añ. ʒ. i. s. deide extrahatur succ⁹ ex squilla ⁊ misce cuꝫ pari quantitate mell' coquantur ⁊ fiāt ex eis spēs ⁊ de hoc sumat quotidie patiens. Notandū ꝙ rō dicti ē q: hoc el'ariū calefacit: ⁊ resoluit materiā epilepsie ⁊ ꝯfortat caput ⁊ ē ultimate vtus. Ad idē. ℞. margaritarū el'ctar. ʒ. i. gariofilis galange nucis mus. cucube domestice añ. ʒ. s. flor cinamōi. ℈. ii. gne tictor ligni aloes storacis calamite añ. ℈. s. sandali calami aromatici doronici romāi añ. ℈. v. seis peonie mūde uisci quarcini diptāi añ. ʒ. i. carniū uuar bene piguium. ℥. i. ꝯserue anthos ꝯserue sticados: cōserue boraginis añ. ʒ. ii. aque ros. damasc. zuccari albi añ. ℔. i. fiat electuariū. Ad idē. ℞. pliris sine musco diamargariton añ. ℔. s. Sed si eēt bñ diues loco diamargariton ponatur diābre fiat ellectuariū. Ad idē. ℞. piretri fort q̄rt. s. diuidatur in frustra parua remolliatur deinde cōficiatur cū zuccaro ⁊. ʒʒ. Sumatur un⁹ bolus stō ieiunio ⁊ ante cenā: piretrū eni cōditū per se ualet iter oia electuaria. Ad idē. ℞. ꝯserue sqlle facte ad solē uel supra carbones cuꝫ zuccaro

albo ⁊ sic fit: habeatur sqlla ⁊ remoueatur pellis
exterior q̃ ẽ dura: ⁊ sicca pistetur fortiter i mor
tario ⁊ puluis zuccari cõmixtꝰ fiat ꝯserua sicut
fit ꝯserua ros. uł de uiol. ponantur i uase mun
do ad solẽ p q̃ttuor dies. comedatur ieiuno stõ
de mane uel ante cenã: uel fiat supra carbones
calidos si ñ possumus expectare. Ad idẽ. ℞
siseleos aureos tres baccaꝝ lauri. ʒ. iii. aristolo
gie rotunde radicis peonie añ. au. ii. castorei tro
cis. sqlle. añ. au. i. ꝯficiantur cũ melle dispũato:
⁊ da oi die cũ aq̃ mellis uel cũ secaniabin facto
cũ aceto sqllitico. Ad idẽ: ℞. piretri siseleos
sticados añ. ʒ. x. agarici. ʒ. v. cordumẽti as. ari
stol. ro. affrodill. ligricie carpobalsami fiat ut
supra. Ad idẽ. ℞. peonie. ℥. i. macis spice cro
ci coralloꝝ ru. margaritaꝝ nõ ꝑforataꝝ añ. ʒ.
ſ. cinamõi nucis. mus. gariofil. ʒʒ. piperis lon.
cardamõi melegete añ. ℥. ii. ligritie. ʒ. v. anacar
di. ℥. i. ſ. musi ambre añ. g̃. vii. terantur optime
⁊ ꝯficiantur cũ melle dispumato bene cocto uel
cũ sirupo bene cocto facto cũ. lb. viii: zuccari lb
eni ꝯditũ ualet ad epilepsiã paralisiꝫ ⁊ spasmũ
de repletõe ⁊ ꝯseruat memoriã ⁊ remouet obli
uionẽ sensus ebentes curat. Datur ad moduꝫ
nucis i aurora ⁊ post illud bibitur aq̃ mell. põt
ẽt dari uolẽti ire ad dormiendũ. Tertio notã
dũ ꝙ loco huiꝰ electuari põt dari puluis talis.
℞. interioꝝ cinamõi elci gariofil. galãge nucis
mus. macis cubebe domestice añ. ʒ. i i. omniuꝫ
generũ pipis cardamõi: seis anisi feniculi. seis
peonie munde. isopi. sicce. diptãi. uisci quercini
añ. ʒ. i. croci. ʒ. ii. candi. ʒ. v. fiat puluis põatur i
sacculo de aluta. utatur i salsamentis cũ oibꝰ re
bus: ⁊ si detur ante digestionem ꝯfortat caput.
Ad idẽ. ℞. peonie. ʒ. ii. pentafilon oppop ona
cis añ. ʒ. i. lapidõ q inueniuntur i primo uẽtri
culo irundinis cũ iciditur quoꝝ unus ẽ uniꝰ co
loris ⁊ alter ẽ diuersoꝝ coloꝝ. ʒ. ii. terantur oia
⁊ detur. ʒ. i. cũ uino decoctõis primule ueris uł
eius radicis: uel cũ melle sqllitico: ⁊ detur semel
uel bis i ebdomoda. Ad ideꝫ. ℞. seis galli
trici. ℥. ſ. uisci quercini. ℥. i. tormẽtille. ℥. i. ſ. fiat
puluis de quo dentur. ʒ. ii. ante aduentũ ꝑoxis
mi cũ aq̃ decoctõis peonie ualet eni a ꝓprietate

Ad idẽ. ℞. ossiũ anterioꝝ partis capitis ho
minis cõbustoꝝ seis peonie munde añ. ℥. ſ. tor
mẽtille uisci quercini añ. ʒ. ii. fiat puluis ⁊ ualet
a ꝓprietate. Ad idẽ. ℞. pulueris cornu cerui
detur cũ uino. Ad idem. ℞. pulueris iecoris
milui. Ad idẽ sanguis agni dicit gerardus.

Ad idẽ uesica apri cũ tota urina exsiccetur i
furno ⁊ detur singulis diebus ad modũ fabe
cũ oximelle. Notandũ quarto ꝙ in cura epi
lepsie comedere oua coruoꝝ mirabiliter iuuãt.
Idẽ faciunt carnes irundinũ cõmeste. Ad
idem cor lupi datũ multũ iuuat. Ad idẽ caro
uulpis iuuat ualde. Quinto notandũ ꝙ in
cura epilepsie succꝰ rute facta residentia cũ mo
dico asse fetide iuuat ualde ⁊ optĩe ualet. Ad
idẽ sanguis mustelle cũ urina pueri multuꝫ ua
let. Ad idem sanguis edi bibitus ut dicit se
rapio. c. ð sanguie. Similiter sanguis testudis
nemoralis ualet. Ad idẽ ualet ungula asini:
ꝯbusta ⁊ in puluerẽ redacta ⁊ cũ aceto forti lini
re caput. Serapio de extremitatibꝰ aialiũ. Ad
idẽ ualet omne coagulum dissolutum i aceto ⁊
datũ i potu: ⁊ specialiter coagulũ leporinuꝫ: ut
dicit Serapio de mente alioꝝ. c. de coagulo.
Ad idẽ ualet epar asini qñ comeditur stõ ieiũo
ut Serapio. Ad idẽ ualet fel ursi qñ ex eo fit
cohol Serapio. c. de felle. Al.

**A carne preterea ⁊ vĩo abstineat ⁊ bi
bat rob acetosoꝝ fructuũ. capiti quoqꝫ su
ꝑponãtur ea q̃ ipsum infrigidant. Silla.**

Hic ponit curã epilepsie faste a sanguie di
cens ꝙ dꝫ se abstinere a carne ⁊ uino. Rõ ẽ q̃r
multiplicãt sanguinẽ. Scðo dicit ꝙ dꝫ sumere
succũ fructuũ acetosoꝝ. s. citri limonis agreste ⁊
granatoꝝ: rõ q̃r repugnant sanguini utraqꝫ q̃li
tate. Tertio uult ꝙ capiti dꝫ apponi ĩfrãntia
rõ q̃r ꝓhibent ascensũ uapoꝝ ⁊ alterant malaꝫ
ꝯplõnẽ calidã. Notandũ ꝙ si ea q̃ dicta sũt
non iuuant recurrendũ ẽ ad ultimũ remedium
quod ẽ cauteriũ i parte posteriori si. nõ ualet fi
at i cõmissura. Notandum secundo ꝙ si epi
lepsia fiat a melĩa lꝫ raro contingat: ⁊ q̃r raro
ꝯtingit: ideo Ras non ponit curã: ꝓcedenduꝫ
ẽ hoc modo. Digeratur primo materia cuꝫ si
rupo dicto supra i cura doloris capitis ꝓueniẽ
tis a melĩa hoc addito ꝙ apponantur illa que
a tota spẽ respiciunt epilepsiã: ut isopus ruta.
poliũ montanũ peonia. Deinde fiat euacuatio
cũ medicinis positis loco dicto. Si võ epilep
sia fiat a colera quod ẽt ẽ raro: ⁊ ideo Ras nõ
ponit curã. Digeratur ꝑmo materia cũ sirupis
dictis in. c. de cura doloꝝ capitis ꝓuenientis a
colera hoc addito ꝙ in sirupis ponantur medi
cie dicte epilepsiã respiciẽtis. deĩde fiat euacua
tio cũ medicinis dictis in predicto. c. de euacuã
tibus colerã. Si uero epilepsia fiat a uermi
bus curãda ẽ cura uermiũ de qua dicetur i. c.
determinato.

De incubo Sill.

Otandũ circa rubricã ꝙ incubꝰ idem
ẽ ꝙ strangulator. Uel ẽ egritudo qua

hō sentit cū ingreditur somniū fātasma graue sup se cadens: ꝛ cōprimit ipm ꝛ angustiatur ei⁹ spūs ꝛ intersecatur uox ipius: ꝛ eius mot⁹ ꝛ fortasse prefocatur pp poroꝝ oppilationē ꝛ cū ab illo seperatur excitatur subito. Ita ponit Auic. prima tertii tract. q̄rto. c. de incubo. Aliter finitur sic. Incubus ē egritudo ul' fantasma corp⁹ agrauās motū ꝛ loquellā ipediens. Scd̄o notandū ꝙ ſm medicinā tres sunt cāe incubi. s. p̄mitiua aņs ꝛ piuncta. Primitiua est frigiditas adueniens posteriori parti cerebri cōprimit eā p quā ꝓhibetur spūs ad iferiora descendē. Similiter somn⁹ factus sup repletōe cibi ꝛ potus: unde ascendunt fumi grossi ꝛ mali q nō pn̄t cōsumi a calore naturali oppilātes cerebrū. Causa aņs sunt hūores habundantes in cerebro ꝛ aliis partibus a q̄bus pn̄t eleuari uapores grossi oppilātes cerebrū: ꝛ pn̄t esse sanguis colera fl'a uel melīa. Causa cōiuncta sunt ipsi uapores i cerebro existentes actu ledentes: q: causātes oppillationē i parte posteriori cerebri ratione cuius prohibetur descensus spirituum ad inferiora mēbra: ꝛ q: primo deficiunt in extremis iō primo uidetur patienti ꝙ illud fantasma icipiat descendere a pedib⁹: deinde paulati occupat totū corpus ſm ꝙ uapores plus occupant ꝛ iō loq̄tur mugiendo petens auxiliū: ꝛ ē preteritus totus ꝛ pauidus pp fumū corruptū. Aliq̄ñ dicitur ꝙ cā incubi ē demon ſm uulgum. Aliq̄ñ dicūt ꝙ ē uetula calcās ꝛ cōprimens corpora. Notandū quarto ꝙ hec egritudo siue dispositio magis sit i somno q̄ȝ in uigilia: q: i uiglia sūt pori apti ꝛ in somno sunt opilati ideo ꝛc. Dubitatur quare accidit multū incub⁹ supine iacentibus. Dicendū ꝙ cā ē: q: talis modus iacēdi ē cā oppilationis faciendo materia ad posteriora descendere. Unde tertia primi. c. de sōno ꝛ uigilia dicitur ꝙ ſ supine iacere ē maluȝ ꝛ ad malas preparandas egritudies. s. epilepsiā appl'iā frenesim incubū: q̄m superfluitates facit ad posteriora declinare. Almansor.

Um q̄s in sōno q̄si rē graue aliq̄d sup se cadere sēserit icubū pati nūciand⁹ ē. In ipius itaq̄ȝ cura non ē tardanda ipse enim epilepsie ꝑambulus est ipsam namq̄ȝ precedit. Sillanus.

Hic determinat de incubo. ꝛ diuiditur i tres Prio ponit signa. Scd̄o ponit cām ꝓnosticaȝ quare cura nō ē tardanda. Tertio ponit curaȝ Scd̄a ibi. In ipsius. Tertia ibi: Eger quoq̄ȝ De prima dicit ꝙ cū quis sētit in sōno q̄si rem graue cadere super se dicimus talē pati icubū. Notandū ꝙ in sōno sentitur illa grauitas pp oppilationē rōe cuius nō pōt uirtus regere mēbra. Scd̄o notandū ꝙ signa passionis distiguūtur p iudicia patiēt̄ſ ȝ signa humoꝝ freq̄nter dicta sūt. In ipius. Hic pōit cām pronosticaȝ ꝛ cām quare cura non ē tardanda: q: ꝓnosticatur epilepsia uel subeth uel appl'iaȝ uel spasmū uel paralisim: aut morte subitā. Rō pȝ. Secūdo notandū ꝙ si incubus ꝓueniat in uigilia est deteri⁹. rō pȝ q: fit a fortiori cā: ꝛ si post excitationē sudet sudore frigido ꝛ sit cū tremore cordis est pessimū ratio patet. Al.

Eger quoq̄ȝ ñ i colore rube⁹ fuerit ꝛ venas habuerit plēas ex saphena erit minuend⁹. Et uētose i carnositate tibiaꝝ ponende sūt. Eger preterea a potu uini ꝛ rerum dultiū cōstiōe abstinendus erit ꝛ ꝑcipue ab oī re q̄ m'ltū generat sanguinē. Silla.

Hic ponit curā ꝛ diuiditur in duas. Prio ostēdit curā q̄ñ fit a sanguine. Scd̄o q̄ñ fit a fl'ate. Secūda ibi. Q̄d si huic. Prima in duas. primo pōit curā p euacuatōm. Scd̄o p dietā. Secūda ibi. Eger ꝑterea. Prima i duas. Prio pōit p flebotomiā. Scd̄o p uētosas. Scd̄a ibi. Et vētose. De p'ria dicit ꝙ si eger fuerit rube⁹ i colore ꝛ habuerit uēas grossas dȝ fieri flebotomia de saphēa. rō q: signū ē ꝙ i corpore ē plectoria: iō ut fiat diuersio dȝ fieri tal' flebotomia deinde post de cephalica: deinde post de uena frontis uel nasi uel uenaꝝ sub lingua: lȝ tñ Rasis non dicat in l'ra. De secunda dicit ꝙ uētose cū scarificatōe debent poni in p̄te carnosa tibiarū. rō pȝ ut supra in. c. ꝑcedēti ꝛc. Eger ꝑterea Hic ponit curā p dietā dicēs ꝙ eger dȝ se abstinere a potu uini ꝛ a cōestiōe rerū dulciū ꝛ ꝑcipue ab oī re m'ltiplicāte sanguinē: rō q: tal' dieta diminuit sanguinē. Al.

Q̄d si huic contrariū accidit uenter ex pillis cochis multotiēs erit soluendus. Et ei⁹ regimē subtiliandū. Exertio quoq̄ȝ utendū erit ꝛ mēbra iferiora erūt fricāda. Sil

Hic ponit curā q̄ñ ꝓuenit a fl'ate ꝛ diuiditur in tres. Primo ponit curā p euacuatōȝ Sꝯ per dietā Tertio per exercitiū. ꝛ fricatiōes. Secunda ibi. Et eius regimē. Tertia ibi. Exercitio quoq̄ȝ. De prima dicit ꝙ si appareat cōtrariū eius ꝙ dictū est. q: nō sit rubedo sed poti⁹ albedo ꝛ nō sit repletio uenaꝝ: sepe debet fieri euacuatio per secessum cū pillulis cochiis. Rō pȝ. Notandum ꝙ ante exhibitionē pillularuȝ debet precedere sirupus digestiuus flegmatis dictus in. c. de epilepsia. Et eius regimē. Hic

ponit curá per dietá ⁊ dicit ꝙ eius regimen dꝫ
diminui: rõ ut cõſumatur materia fl'atica ⁊ dꝫ
declinare ad calidũ ⁊ ſiccũ ſicut in dieta epilep
ſie. Exercitio quoqꝫ. Hic ponit curá ꝑ exerci
tiũ ⁊ fricatões: dicens ꝙ in cura utendũ ẽ exer
citio. Rõ qꝛ reſoluit ⁊ exiccat materiá fl'aticam.
Scđo dicit ꝙ mẽbꝛa inferioꝛa ſunt fricáda. rõ
qꝛ per hoc diuertitur materia a partibus capi
tis. Notandũ ꝙ per exercitia ⁊ fricatões de
bent intelligi oĩa illa q̃ excitant uirtutem ut cla
moꝛ magnus: ideo talis dꝫ habere ſociũ dilec
tũ q ſtatim cũ audit ipſum lamentantẽ excitet
eũ ſiue cũ fricatione foꝛti ſiue aſperſione faciei:
cũ aqua roſ. Scđo notandũ ꝙ ſi incubꝰ fie
ret a magna frigiditate capitis dꝫ inungi caput
cũ oleo coſtino laurino uel rutaceo ⁊ ſiſ'ibus et
ſi fuerit a nimia repletione ſtõi fiat uomitus cli
ſtere ⁊ ſiſ'ia. Tertio notandũ ꝙ in cura incubi
cõuenit ut cõfoꝛtetur coꝛ ⁊ cerebꝛũ cum electua
rio ꝙ ſic fit. ℞. coꝛalloꝝ oſſis đ coꝛđ cerui maꝛ
garitaꝝ non perfoꝛataꝝ ãñ. ʒ. ſ. ſirici cõbuſti.
ʒ. ſ. galange cardamõi mellegette mirtilloꝝ pi
peris longi gaꝝ nucis muſ. peonie ãñ. ʒ. i. ſ. ci
namõi. ℥. i. macis croci ãñ. ʒ. i. zuccari albi. ℔.
iiii. fiat electuariũ durũ: ⁊ põt fieri cũ melle me
liꝰ in hieme. Sumatur mane ⁊ ſero ad modum
nucis ⁊ bibatur poſt illud aliqd aque decoctio
nis peonie. Ad idem ualet diacameron. Si
militer ⁊ diambꝛa. Ad idẽ ualet ſi ſumatur bis
in ebdomoda ꝓ qualibet uice in auroꝛa. ʒ. ſ. ti
riace cũ. ℥. iii. aque decoctioniſ peonie ⁊ uidebi
tur mirabile. Notãdũ quarto ꝙ i tali poſſet
ẽt fieri cauteriũ in anterioꝛi parte capitis i loco
cõmiſure coꝛonalis ſpecialiteꝛ poſt purgatões
factas. Quinto notandũ ꝙ modus cure iſti
us egritudis ẽ ſicut epilepſie. qꝛ materia ẽ eadẽ
Ná icubus ñ ẽ aliud q̃ꝫ parua epilepſia.

De melancolia. Sillanus.

Otandũ pꝛimo circa rubꝛicá ꝙ me
lancolia põt dupl'r ſumi. Uno mõ
pꝛo hũoꝛe melácolico. Secũdo mõ
pꝛo quadá paſſione cerebꝛi ſic noĩa
ta. Ad ꝓpoſitũ hic ſumitur ſecũdo mõ. Se
cundo notandũ ꝙ ml'ia ſecũdo mõ dicta capi
tur dupl'r. Uno mõ generaliter: ⁊ ſic eſt nomen
generale ad maniá caninam ⁊ lupinam ſiue de
moniacam ⁊ ad ml'iam ꝓpꝛie dictá. Secundo
modo capitur pꝛo ml'ia ꝓpꝛie dicta ſolũ. Ter
tio notandũ quid ſit ml'ia ꝓpꝛie dicta. ná ml'ia
eſt mutatio extimationũ ⁊ cogitationũ a curſu
naturali ad coꝛruptionem ⁊ timoꝛẽ ⁊ ad maliti
am ꝓpter ꝯpl'onem ml'icá facientẽ ſilueſtrẽ ſpi
ritũ in uiis cerebꝛi ⁊ facientẽ ipꝫm timidũ ꝓpter
tenebꝛas ipſius: ſicut tenebꝛe extrinſece ſolitari
um timere faciũt ſecũdũ ꝙ ꝯplexio frigiditatis
⁊ ſiccitatis ꝯtrariãtur ſpũi debilitans ipſũ ⁊ ſic i
eo uidetur eẽ leſio pluriũ v̾tutũ. Quarto notá
dũ ꝙ apud medicũ tres ſũt cauſe ml'ie. ſ. ꝓmiti
ua añs ⁊ ꝯiuncta. Pꝛimitiua ſũt res nõ natura
les multiplicantes ml'iam ut cibi ml'ici ſicut len
tes ⁊ fabe ⁊ alia legumina carnes antique caſeꝰ
aules carnes bouine lepoꝝ cuniculoꝝ: uinum
groſſum panis azimus tioꝛ ⁊ triſticia ⁊ ꝯplexio
frigida ⁊ ſicca. ſil'r ⁊ regio frigida ⁊ ſicca: etaſ ſe
nectutis ⁊c. Cauſa añs ẽ humoꝛ ml'icus an
teq̃ꝫ actu inducat coꝛruptionẽ in uirtute eſtiatia
ul' imaginatiua. Cauſa ꝯiũcta ẽ hũoꝛ ml'icꝰ
exiſtens in cerebꝛo ul' in alio mẽbꝛo iducẽs coꝛ
ruptionẽ in uirtute imaginatiua ul' eſtiatiua.

Quinto notandũ ꝙ dĩa eſt inter maniá ca
niná ⁊ ml'iam ꝓpꝛie dictá. qꝛ mania canina cau
ſatur ex ml'ia generata ex ſanguine q̃ꝫdiu rema
net in materia cá adurẽs. ⁊ ſic ẽ in ꝑoxiſmo gar
rulant ⁊ gaudent rõne ſanguis ⁊ triſtãtur rõne
ml'ie. Mania aũt lupina uel ml'ia lupina cãtuꝛ
ex ml'ia cauſata ex aduſtione colere: ⁊ in tali fit
rixa furia ⁊ agitatio: ⁊ a uulgaribꝰ dĩ ꝙ demon
intrauit coꝛpus eiꝰ: ⁊ ẽ paſſio difficilis ad curá
dũ. Ml'ia ꝓpꝛie dicta cauſatur ex ml'ia natura
li buliente in cerebꝛo: ⁊ aliqñ cãtur a mala com
plexione frigida ⁊ ſicca ſine materia lꝫ raro ab
illa: uel ex ml'ia cauſata ex aduſtione alioꝝ hũo
rũ dũ tñ caliditas ſit ſeparata ab illa materia.

Sexto notandũ ꝙ melancolia põt ꝯſiderari
dupl'r. Pꝛio mõ quantũ ad ſui oꝛiginẽ uel ap
pꝛehenſionẽ. ⁊ ſic ẽ actio coꝛrupta uirtutis ima
ginatiue. uel quantũ ad ſui ꝯplementũ: ⁊ ſic eſt
actio coꝛrupta eſtimatiue. Septio notandum
ꝙ ml'ia põt fieri dupliciter. uel per cauſam pꝛo
pꝛiá i cerebꝛo uel per cõitatẽ: ut quia uapoꝛ ml'i
cus cõicatur cerebꝛo a mẽbꝛis inferioꝛibꝰ: ut a
coꝛde ſtõ ipocondriis ſplene renibꝰ: ⁊ a retenti
onibus mẽbꝛoꝝ uel hemoꝛroidaꝝ. Octauo no
tandũ ꝙ ſpẽs mel'ie ſũt q̃ſi infinite. Quidá eni
timent caſũ celi ſupꝛa ſe. Quidá timẽt ꝙ terra
abſoꝛbeat eos. Quidá timent latrones. Qui
dá ne lupus agreditur eos. Quidá imaginan
tur res corá oculis ſuis que nõ ſunt v̾e. Quidá
imaginantur ſe factos eẽ reges: aut lupos: aut
demones: aut aues: aut inſtꝛ̃a artificialia. Qui
dá ridẽt: qdá ploꝛant: quidá abhorrent aquá.
Quidá ẽt mel'ici ill'ati fiunt literati: ⁊ l'ẽaliteꝛ lo
loquuntur. Quidá ꝓphetizant: ⁊ hoc nõ uide
tur reducibile in cauſas ratõales nobis notas

7 sunt plures alie spẽs quas omitto propter mľ
titudinem earum. Almansor.

Um alicui cogitationes male sine
causa acciderint 7 timor 7 tristi
tia in eo preualuerit. mľie pncipi
um in eo ẽ. Cuz aũt res ad hoc deuenerit
vt etiam ea que cogitare ceperit ore ꝓmat
verba sua atqz actus ꝑmisceat: iam mľia
perfecta ẽ. Cui g᷒ he male cogitatões 7 tri
sticia 7 tribulatio accidũt anteq̃z ꝑualere
incipiant succurrẽdus ẽ: quia si preualue
rint cura est difficilis. Sillanus.

Hic determinat de melãcolia: 7 diuiditur
in tres. Primo põit signa. Secũdo reddit cau
sam quare cũ apparent male cogitatões nõ est
differenda cura. Tertio ponit curã. secũda ibi.
Cui g᷒ he. Tertio ibi. Qđ si cũ mľia. Pri
ma in duas. Primo ponit signa mľie qñ ẽ i pn
cipio. Secũdo qñ in sui ꝯplemento. secũda ibi.
Cũ aũt res. De prima dicit q qñ in aliquo
apparent ista signa. Primo q male cogitatões
accidũt sine cã. Secũdũ q timor 7 tristicia i eo
preualent: tunc dicimus q mľia ẽ in sui pncipio
Notãdũ q mľie tres sũt g᷒dus. prio qñ false ia
ginãtur uel estimãt: q2 imaginantur illđ q ñ ia
ginandũ. uel estimãt qđ ñ ẽ estimandũ. Se
cũdus gradus ẽ qñ ore ꝓferũt qđ mente cõcipi
unt: quia loquũtur fatue: Tertius gradus ẽ
qñ cõplent ope quod mẽte cõceperũt sicut aliq
mľici qui nõ desinũt ire nũc huc nũc illuc: 7 ne
sciunt quo uadant. 7 dĩ cuttubuth. Secũdo
notandũ de rõne signoꝝ. Uerificatur primum
q2 humor meľicus repugnat spiritibus sui sba
ingrossando spũs ex sui qualitate q2 frigidus
7 siccus. Uerificatur ꝫm quia sicut homo exñs
in mẽbris timet 7 tristatur. sic spũs per meľiaz
7 uapores melãcolicos obtenebrantur: 7 ideo
ẽ timor 7 tristia 7c. Cum autem res. Hic põit
signa meľie qñ est in suo cõplemento dicens q
qñ res ꝑuenit ad hoc qđ patiens proferat ore
que mente cõcipit. Siľr uerba 7 actus suos per
miscet: signũ ẽ q meľia ẽ in suo cõplimento.
Notandũ q supra Raꝫ in precedẽti parte po
suit primũ gradũ meľie q ẽ male cogitare 7 fal
se imaginari nũc in hac parte ponit ꝫm gradũ
meľie qui ẽ ꝓferre ore qđ menti ꝯcipit. Scđo
notandũ q signa meľie sunt duplicia: quedam
sunt ꝓnostica 7 quedã demonstratiua. ꝓnosti
ca sunt timor pusilanimitas extimatio mala ti
mor sine cã: uelocitas ire dilectio solitudis: tre
mor 7 uertigo 7 sonitus ꝓprie i mirach. De
monstratiua sunt qñ predicta sunt confirmata.
Tertio notandũ q ratio signoruz est. Primo
timor 7 pusilanimitas ꝓpter tenebrositatem
meľie uel uaporis meľici obtenebrantis spirit᷒
extimatio mala rõne meľie iprimentis speci cz
tenebrosã. Tior 7 uelocita scire q2 talis icipiteẽ
solitari᷒ 7 si qs illũ a suo ꝓposito diuertit irasci
tur 7 q2 imaginatur ab oibus paruipendi est di
lectio sollitudinis ꝓpter obscuritatẽ meľie que
mouet ut sit sollitarius 7 nõ cõuersetur cuz ali
quo 7 fit aliqñ tremor ex uaporibus ascendenti
bus ad caput 7 sonnitus 7 tinitus proprie in mi
rach. ꝓpter idem q2 ibi eleuãtur mali uapores
ẽ fastidium ꝓpter multitudinẽ uẽtositatis suble
uantis cibuz. Quarto notandum q signa me
lancollie cerebralis sunt hec. superfluitas cogi
tationis assiduatio sollitudinis iportunitas ad
aliquã rem ut ad terraz antecessio i somnietatꝫ
egritudines cerebri antecedens 7 non apparẽt
in mẽbris cerebro cõicantibus nocumenta.
Accidentia sunt ualde magna 7 continua ratõ
pz intelligentibus. Signa mellãcollie per cõita
tẽ per totum corpus sũt nigredo toti᷒ corporis
7 arefactio 7 retentio eius q cõsueuit euacuari
a splene 7 a stõ 7 hemorroidibus 7 mẽstruis ue
hemens nigredo piloꝝ antecesio ciboꝝ meľicol
licorũ. Antecesio febrium putridarum cronica
carum 7 diuersarũ. rõ patet. Signa meľie ꝓp
ter cõitatẽ ad splenẽ sũt multitudo appetit᷒ ꝓp
ter effusionẽ meľie ad os stõi: Paucitas dige
stionis stõi ꝓpter fritatẽ meľie: multitudo rugi
tus lateris sinistris. Inflatio splenis ꝓpter uen
tositates: 7 hoc non separatur ab eis: qñqz est
febris quartana. Natura ẽ leuis ꝓpter indige
stionẽ. Signa meľie ꝓpter cõitatẽ ad stõm sũt
nauseatiua sacietas cum indigõe 7 repletõe in
hora digestõis. Multiplicatio doloris apđ cõe
stionẽ q qescit apud digõem. Signa meľie ꝓp
ter cõitatẽ ad mirach. sũt grauitas i mirach: 7
attractio ad superiora nausea inseparabilis: et
corruptio digõnis. Eructuatio acetosa. Sputũ
humidũ. Rugitus 7 exitus uentositatis. 7 iue
niunt iuuamentum dolorẽ in stõ: aut iter utras
qz spatulas ꝓprie post cibum anteq̃z digeratur
Signa qñ mľica passio fit a sanguinea melãcol
lia sunt q2 patiẽs ẽ cum gaudio 7 risu ꝓpter pro
prietatẽ sanguis. nõ ẽ tristicia uehemens. oculi
sunt rubei. Uene sunt plene cibi multiplicãtes
sanguinẽ precesserunt. Sig᷒ meľie qñ ẽ a colera
sunt: q2 ẽ cum saltu 7 cum furore 7 cum luppino
sitate 7 cum terribili aspectu: 7 appellatur a q
busdã demonium. Sig᷒ meľie qñ fit a flate ẽ cũ

pigritia paucitate caliditatis ⁊ cum quiete.
Signa quando sit a melancollia est cogitatio plurima: audacia minor quam in aliis odium cuius non obliuiscitur ⁊ cetera. Cũ ergo
Hic reddit causam quare cum hee male cogitationes apparent cura non sit differenda: ⁊ dicit ꝙ cum accidunt male cogitationes tristitia ⁊ turbatio succurrendum est antequam incipiant preualere. Reddit causam: quia si confirmentur ⁊ preualeant cura est difficilis. Pronosticatio fluxus uel uarices quando ueniunt habentibus melancollicam passionem est bonus. Notãdum ꝙ ratio huius dicti est quia si confirmetur signum est ꝙ facta est fortis impressio in membro principali scilicet in cerebro Item quia talis egritudo fit ab humore melancollico: ⁊ talis repugnat curatiõi ratione substãtie: quia est humor grossus: ⁊ ratione qualitatis quia est humor frigidus ⁊ siccus unde contrariatur calori naturali qui curat morbos.
Unde quartana curatur difficiliter.

Almansor.

Quod si cuz melancollia fuerit dolor ventris ⁊ inflatio ⁊ malus color. ⁊ digestionis corruptio ⁊ vomit⁹ acetosus. ⁊ excreationis multitudo. incipienda est cura cum phlebotomia ex basilica: aut saluatella sinistre manus. Et si sanguis visus fuerit niger dimittatur egredi in multa quantitate subtilis autem ⁊ rubeus si fuerit restrigendus erit illico. Eger vero ex rebus linientibus est nutriendus vt sunt alessidabegi q̃ sunt ex carne edina ⁊ aretina ⁊ mittẽdus est in balneum in quo non diu moretur.

Sillanus.

Hic ponit curam melancollie ⁊ diuiditur in duas. Primo ponit curam melancollie prouenientis a splene. Secudo a capite. Secunda ibi. Si autem. Prima i quattuor. Primo ponit curam per euacuationem. Secundo ostendit quibus est utendum post euacuationem. Tertio ostendit a quibus est abstinendum. Quarto ostendit circa que medicus habet attendere in cura talis melancollie prouenientis a splene Secunda ibi. De inde tribus. Tertia ibi: Eger vero. Quarta ibi: Et studendum. Prima in duas. Primo ponit curam per euacuationẽ factam per phlebotomiam. Secundo per euacuationem factam per secessum. Secũda ibi: Post hoc autem. Prima i tres Primo docet facere phlebotomiam. Secũdo docet curam per dietam; Tertio per balneum. Secunda ibi. Eger vero. Tertia ibi. Et mittendus. De prima dicit ꝙ si cuz melancollia fuerint ista signa scilicet dolor uentris ⁊ inflatio: malus color: corruptio digestionis ⁊ uomitus acetosus: debemus incipere curam faciendo phlebotomiam ex basilica: aut saluatella manus sinistre. Secundo dicit ꝙ si sanguis fuerit niger debet dimitti fluere seu diminui in quantitate multa. sed si sit subtilis rubeus debet statim restringi. Notandũ ꝙ ⁊ si melancollia possit esse per communitatẽ ad alia membra scilicet ad cor: quia generat spiritum uitalem turbidum ⁊ grossum. Uel ad epar uel ad splenem. Uel ad matricem. Hic tamen ponit curam eius que est per communitatem ad splenem: quia sepius accidit ex quo splenem est receptaculum melancollie ⁊ illa cura curantur alie. Notandum secundo de ratione signorum melancollie prouenientis a splene. Primo est dolor uentris: quia propter abundantiam humorum in splene: ⁊ propter coligantiam splenis ad stomachum debilitatur uirtus digestiua stomachi: ⁊ sic generantur uẽtositates que sunt causa doloris ⁊ inflationis stomachi: ⁊ sic uerificatur primum. Uerificatur secundum: quia malus color est propter malitiam digestionis. Uerificatur tertium. scilicet corruptio digestionis propter malitiam melancollie habundantis in splene. Uerificatur quartuz scilicet uomitus acetosus quia melancollia profluit ad stomachum ⁊ corrumpitur conuertendo ad acetosum. Uerificatur quintum: quia fit multum sputum propter malitiam digestionis ratione cuius generatur multum de phlegmate uiscoso in stomacho. Tertio notandum ꝙ ratio remedii est: quia per euacuationem factam ex basilica uel ex saluatella manus sinistre uł brachii euacuatur sanguis melancollicus q peccat in splene ⁊ si sit niger debet dimitti egredi: quia sanguis melancollicus est niger ⁊ grossus ⁊ sic euacuatur materia peccans. si sit subtilis restringatur: quia tunc talis sanguis est colericus qui est sicut frenum melancollie ⁊ sic nõ euacuatur materia peccans. Dubitatur i habentibus passionem melancollicaz peccato melancollie: quare competat phlebotomia cũ nõ peccat sanguis. Dicendum ꝙ melancollia magis conuenit cum sanguine: quia est fex sãguis: ⁊ quia melancollia non est sic seperabilis a sanguine. Sed si dicetur ꝙ sanguis magis contrariatur in complexione melancollie q̃ȝ phlegma

ti. Dicendum q licet ex parte complexionis ita sit tamen ex parte multiplicationis non quia fiunt ab eodem calore. Aliter licet sic sit: tamen ex parte euacuationis nõ est simile: quia phlegma propter uiscositatem adheret: et non sequitur sanguinẽ in euacuatione sed melancollia nõ immo egreditur cum sanguine: et ideo posuit phlebotomiam: et Auic. etiam quarta primi capitulo. xx. de phlebotomia dicit q homines melancollici debent sepe phlebotomari. et in phlegmaticis prohibet. Eger vero. Hic ponit curam per dietam dicens q eger debet nutriri ex carne edina et aretina. Ratio quia ex ea generatur sanguis bonus et multe quantitatis q resistit melancollie: et ex quo fit resumptio corporis et specialiter conuenit hoc. quia spleneti ci sunt macri propter idigestionem in epate.

Notandum q per illa iura debemus etiã intelligere alia iura ut gallinarum pullorum uitellos ouorum et similia humectantia et sanguinem multiplicantia. De herbis uero boraginem et buglossam comedat. Et mittendus.

Hic ponit curam per balneum: dicens q patiens debet poni in balneo et in eo paruz morari. Notandum q ratio primi dicti ẽ: quia balneum aque dulcis humectat corpus. nam ibi peccat materia per frigiditatem et siccitatem Ratio secundi est quia si diu staret in balneo: magis resolueret materiam subtilem et sic exsiccaret: et ideo quidam bonus curabat quartanam paucis diebus: ipse enim administrabat balneum omni die bis ut materia melancollica citius expelleretur in peroxismo: et sic ĩfra mẽsem curabat quartanam. Alia causa est quia balneum inducit letitiam: sed in passione melãcollica est tristicia. et cetera. Al.

Post hoc autem decoctione de epithio quã ego composui vtatur cuius hec ẽ confectio. ℞. mirobalanorum indorum. ʒ. x. polipodii. ʒ. v. sene. ʒ. viiii. turbith. ʒ. iiii. sticados. ʒ. x. passularum enucleatarum. ʒ. x. epithimi cretensis. ʒ. x. omnia excepto epithimo in tribus. ℔. aque coquenda sunt. donec ad unã libram et mediam redeant. cũqz hoc factum fuerit addatur epithimum et illico ab igne remoueatur et dimittatur donec infrigidari ceperint. Cũqz ĩfrigidata fuerint manibus fricata colentur. Deĩde sumantur agarici due tertie. ʒ. i. aloes. ʒ. i. salis indi. ʒ. ss. elli nigri q̃rtaz. ʒ. vnius et conficiantur cũ melle. aut cũ iubel. et fiant ex eis pillule que per tres horas ante decoctionis exceptionem sumende sunt postea sumatur decoctio. Deinde tribus diebus quiescat In his autem diebus quibus quiescit nutriatur ex eis que precepimus. et ĩ potu sumat vinum subtile et clarum et bene odoriferum. Post hoc quoqz iteruz soluẽdus est vt prius. hoc vero ita prediximus tertiõ iterandum est quarta quoqz potio ei danda est. Eger vero ab omnibus qui colerã generant nigram abstinendus est: vt sunt carnes siluestres omnes et caro vaccina et caprina vetuste et fabe. et caro salita et caseus vetus et lentes et precipue lentes et omnia humefactiua. Uinuz preterea grossum labores et vigilias euitet. nec patiatur famem nec sitim vino vero subtili in potu vtatur et precipiẽndum est ei vt dormiat Et est studendum in splenis curatione ex his que in sequentibus ĩ capitulo de splenis curatione dicturi sumus que augumẽtatur. Os quoqz stomachi confortandus est. et precipue ex medicinis quarum mentionem in sequentibus facturi sumus cuz egritudines stomachi nominabimus.

Sillanus.

Hic ponit curam per euacuationem factam per secessum. Primo per decoctionem. Secundo per pillulas. Secunda ibi. Deinde sumatur. De prima dicit q post phlebotomiam conuenit decoctio de epithimo que est. ℞. mirobalanorum indorum. ʒ. x. polipodii. ʒ. v. sene. ʒ. viiii. turbith. ʒ. iiii. sticados. ʒ. x. passularum enucleatarum epithimi cretensis añ. ʒ. x. omnia excepto epithimo coquãtur in. ℔. iii. aq̃ donec ad. ℔. i. ss. reddeant. Cumqz hoc factum fuerit addatur epithimum: et omnia ab igne remoueantur illico et dimittantur donec incipiant infrigidari et cũ infrigidata fuerint manibus frica et colentur. De secunda parte ponit descriptionem pillularum: et est. ℞. agarici duas tertias ʒ. unius aloes. ʒ. i. salis indi. ʒ. ss. elli nigri quartã. ʒ. unius conficiantur cũ melle: aut cũ iulep: et fiant pillule. Subdit q tales sumende sũt per tres horas ante assumptionẽ potionis uel decoctionis: et debet cõplere recipi usqz ad dies. xvi et qualibet die anteq̃z detur decoctiõ pillule. omnes que fiunt ĩ recepta sũt sumẽde p tres horas ante. Notandũ q ratio dictorum ẽ: q: tales pille et talis decoctio euacuant phl'a grossiuz agregatũ rõe debilitatis epatis pp̃ter colligantiaz cũ splene et mel'ia a qua fit principaliter illa passio et quare debent sumi p tres horas añ decoctõz

qr pillule non possunt operari in tam breui tem
pore: ideo adueniente decoctóne pillľe dissoluū
tur ⁊ silr pficiunt unā operatóm. Tertio no
tandū ꝙ hora assumptóis ꝯueniens non dꝫ eé
in die agitatóis ⁊ cómotionis materie sicut in
die poxismi: qr in lla die non dꝫ eé assumptio
alicuius medicie. Ut Auic. prima q̃rť. c. de cu
ra putridaꝝ in generali. Sed in hora qetis: qr
uirtus é fortis magis apta euacuatói. Notá
dū quarto ꝙ anteq̃ꝫ detur medicina dꝫ ꝓcede
re sirupus digestiuus materie existentis in sple
ne ⁊ é talis. ℞. radicū feniculi petrosilini acco
ri radicis ciperi aā. q̃rť. ſ. radicis rafāi radicis
apii aā. ʒ. i. radicū corticis capparorū mediā e
tamarisci frassini ⁊ gemestre aā. ℥. ſ. eupatorii
calaméti absinthii capil. uene. endiuie scariole.
aā. M. i. anisi maratri cuscute seis portulace se
minis melonis indi aā: ℥. i. liqritie rase uuaruꝫ
passaꝝ sine arillľ aā. ℥. i. succi boraginis succi su
miterre depuratoꝝ aā. ℥. ii. floꝝ boraginis bu
glosse floꝝ sticados arabici aā. ℥. i. mellľ elci. q.
iii. zuccari alb. ℔. ſ. temperentur cortices i ace
to forti ꝑ nocté fiat sirupus pfecte clarificat⁹ us
qꝫ ad. ℔. i. ſ. administretur cū decoctóe boragi
nis floꝝ tamarisci florū sticados arabici aā. ℥.
ſ. thimi epithi folliculorū sene polipodii q̃rcini
aā. ℥. ſ. anisi. ʒ. iii. liqritie rase uuaꝝ passarū siñ
arillľ. ʒ. vi. fiat decoctio i sero caprino. ⁊ in decoc
tione téperentur per nocté corticū mirobalano
rū bene gūmossorū. ℥. i. ſ. fricentur de mãe for
titer ⁊ colétur: ⁊ colature addatur. ⁊ administre
tur si é delicatus cū. ℥. i. zuccari al. uel cādi dul
coretur. Ad idem ualent tales pillľe. ℞. yere
ruffini. ʒ. iii. lapidis lazuli puluerizati ⁊ subtilr
ʒ. i. misce malaxando cū modico sirupi fumiter
re fiant pillule ad quātitaté cicerū. Ad idé ꝓ
debilib⁹ ualet diasene. ℥. ſ. Ad idé ꝯfectó ha
mech. Ad idé pulueris sene: ℥. ſ. cū aqua la
ctis. Deinde tribus. Hic oñdit quomodo est
ꝓcedendū post euacuationé dicens: ꝙ post pri
má euacuatóm debet qescere tribus dieb⁹. Ró
qr uirtus cóforłatur per nutrimentū q̃ uirt⁹ fuit
debilitata ꝑ medicinā ⁊ iterato posset laxari.
Secundo dicit ꝙ i his tribus dieb⁹ dꝫ uti dieta
de qua dictū é. Ró patet. Tertio dicit ꝙ i potu
debet dari uinū subtile clarū odoriferū. Ró qr
generat bonū sanguiné ⁊ spūs claros q contra
riantur spiritibus grossis in melía. Quarto
dicit ꝙ iterato post dꝫ euacuari ut prius: ⁊ sic
quousqꝫ quarta potio sit exhibita. Ró qr mate
ria melía é difficilľ euacuatóis: ⁊ ideo paulatim
debet fieri euacuatio. Sed intelligendū é ꝙ
semꝑ dꝫ premitti digestiuum: qr i cronicis egri
tudinib⁹ debet fieri paulati digestio ⁊ paulatim
euacuatio ⁊c. Eger vero. Hic ostendit a qbus
é abstinendū: dicés ꝙ eger debet se abstinē ab
oibus generantibus melíam. Ut sūt carnes sil
uestres oés: ⁊ uaccina caro ⁊ hyrcina ⁊ magna
rū caprarū fabe caro silita caseus antiquos lé
tes ꝑcipue. Similiter olera nisi sint humectati
ua qualia sūt borago buglossa ⁊ silía. Secun
do dicit ꝙ dꝫ abstinere a uino grosso qr aggre
gat melíam ⁊ spūs turbidos. debet abstinere a
labore ⁊ uigiliis qr exiccant. Tertio dicit qđ
non debet pati famé nec siti. ró quia i talib⁹ dis
positóibus corpus exsiccatur. Quarto dicit
ꝙ debet uti uino subtili. ró quia generat spirit⁹
subtiles ⁊ claros qui contrariantur melancolie.
Quinto dicit ꝙ debet dormire. ró quia cele
bratur melior digestio ⁊ humectatur corpus.
Nota ꝙ studétis non debet uti carnibus salsis
nec alii generantibus melíam: nec uino grosso
quia ex his generatur nutrimentū grossū ⁊ spi
ritus grossi humidi turbidi. unde cerebrū non
bene disponitur ad speculari ⁊ studere. Et est
studendū. Hic ostendit circa q̃ medicus hꝫ in
tendere i curatione melíe ꝓuenientis a splene:
dicens ꝙ debemus attendere in curatione ad
splené cum hiis de quibus dicetur in. c. de cura
tione splenis. Ratio quia hec passio principalr
dependet a splene: ió si splé é durus dꝫ mollifi
cari. Tertio dicit ꝙ debemus attendere ad sto
machum cófortando os stomachi cum hiis q̃
dicétur in. eadé dispositione stomachi. rató qr
a splene ad os stomachi cómunicatur melía q̃
infrigidat ⁊ debilitat os stomachi: ió conforta
ri debet ut prohibeatur receptio melíe. Al.

**Si auté cū melía ea que nominauim⁹
non fuerit ⁊ acciderit post frenesim uľ lō
gá morá sub sole. aut percussioné in capi
te. flebotomia ex cephalica faciéda é.**

Sillanus.

Hic ponit curam melancolie cerebralis: ⁊ di
uiditur in duas. Primo ponit curam quando
fit a materia calida uel a melancolica causata
per adustionem colere uel sanguinis. Secūdo
ponit curam quando fit a melía innaturali.
Secunda ibi. Si autem. Prima in duas.
primo ponit curam flebotomiam. Secundo
per localia. Secunda ibi. Et capiti. De pri
ma dicit ꝙ si cum melancolia nō fuerit ea que
dicta sunt: sed sequatur post frenesim: uel lon
gam moram sub sole. Uel post repcussioné i ca
pite. suple arguim⁹ melíam eé i capite ultio cere

bria a principio dz fieri flebotomia ex cephalica. Rō q2 per ipsā euacuatur materia q̄ ē causa añs 7 de illa q̄ est cōiuncta. Notandū q ibi capitur mlia: ut ē cōis ad maniā: 7 hic capitur mania causata ex melia causata ex adustiōe sanguis uel colere q̄zdiu cā adurens tenetur in materia: 7 sic uenit post frenesiz: q2 frenesis causatur ex sanguie 7 colera: 7 qñ uenit adustionē generat meliam uel maniā: 7 q̄zdiu remanet caliditas tam diu remanet mania. Similiter pp longā morā sub sole aduruntur humores 7 cōuertuntur ad meliaz: 7 q̄zdiu stat caliditas taz diu stat melia. Silr pter percussionē capitis sanguis 7 spūs rōne doloris ascendit 7 fit inflāmatio 7 adustio iō 7c. Notandū q i passiōe causata a materia melica cōpetit ēt medicina 7 qñqz sirupus petit: 7 sirupus petēs i mania ē. Rc. lactuce scariole altee añ. M. i. flor uiol. nenufaris ros. ru. añ. ʒ. i. succi boraginis succi fumiterre succi pomor acetosor añ. ʒ. ii. acoti. sqlliticī. ʒ. i. pro cā piuncta zuccari al. qrt. iii. fiat sirupus clarificatus usqz ad. lb. i. Laxatiuū dz eē tale. Rc. flor boraginis flor uiol. florum nenufaris añ. ʒ. s. uuar passar mundatarū ab arill. ʒ. v. epithimi folliculor sene añ. ʒ. i. anisi. ʒ. iii. fiat decoctio i sero caprino. 7 i decoctione tēperentur cortices mirobalanor indor uel citrinor. ʒ. i. pro cā antecedente corticis mirobalanor indor. ʒ. s. Pro cā piūcta fricētur d mane fortiter 7 colentur 7 colatura de mane detur

Almansor.

Et capiti studiū adhibendū ex reliquo regie q diximus pprie. Aqua pterea tepida ab alto loco sup caput fundēda ē. Deide oleū ro. cū aceto uini capiti infundat: 7 lac muliebre desuper mulgeat. Narib ēt oleū de semibus cucurbite dulcis. 7 lac muliebre iniiciatur. Jn balneuz quoqz sepe mittēdus ē. 7 multū ex aqua tepida capiti ē supinfundēdū. Eger ēt oia que odorifera frigida sunt odoret. Sillanus.

Hic ponit curā p localia. Prio i generali remittēdo se. Secūdo i speciali. Scdā ibi. Aqua preterea. De pria dicit q circa caput ē attēdendū cū hiis q̄ dixim supra i cura frenes. Notādū q q̄zuis erūt ponēda mlta supradcā: ut i pdicto. c. de cura frenes: tñ sunt due ablutiones spāles i mania. una ē ablutio capitis cū decoctōe pedū 7 capitis mōtonis 7 seis papaueris albi. Scdā ē decoctō folior sene: 7 aliqñ cū seib 7 floub boragis 7 buglosse. Aqua preterea. Hic pōit curā p localia i speciali: 7 diuiditur in qnqz ptes fm q qnqz localia ponit. partes patebunt. De pria dicit q aq̄ tepidia dz ab alto sup caput fundi. Rō q2 talis hūectat. deide q2 reuertitur ad frigiditatē ifrigidat 7 sic phibet adustionē materie. Deinde oleū. Hic pōit aliud locale: dicēs q oleū ro. cū aceto dz fundi supra caput. Rō q2 ē frigidū 7 stipticū: 7 sic phibet ascensū uapor ad caput 7 adustiōz i materia. Silr lac mliebris dz mulgeri supra caput Rō q2 infrigidat 7 hūectat. Naribus. Hic ponit curā per aliud locale dicēs q narib dz i mitti oleū d seie cucurbite oleū de salicib 7 lac muliebre. Rō q2 alterāt 7 phibēt adustionem i materia: 7 ista debēt fieri i principio uel i augumēto qñ nō ē itentio resolutiōis. Jn balneū. Hic ponit curā per aliud locale: dicēs q patiēs dz sepe poni i balneo: 7 dicit q dz in eo morari multū 7 fundi ex aqua tepida supra caput. Rō q2 phibet adustionē materie pter suaz hūiditatē 7 resoluere facit pp caliditatē ul saltē hūectando disponit illā ad resolutōm. Eger ēt. Hic ponit curā per aliud locale. dicens q eger ēt dz odorere fa. Ut sūt rose sandali uiol. rō q2 phibent adustōm materie: 7 q2 sūt aromatica confortāt caput: 7 p recepta recurratur supra. c. de cephalea 7 emigranea 7 ibi patet: Al.

Si aūt cū mlia nihil fuerit eor q̄ diximus i principio. matrix vena dextri brachii appariēda erit: 7 sanguis cōsiderādus. 7 vt pdiximus faciendū erit 7 regendū. 7 post q̄z hoc regimen ifirmo adhibueris per aliquot dies qescere dimittēdus ē. deinde ut prius i cura eius incipiendum donec sanitatis fiat restitutio. Sillanus.

Hic pōit curā mlie cerebral facte a melia naturali 7 diuiditur i duas. Prio pōit curā p euacuatōz. So ondit qd fiēdū sit i dieb qetis. scda ibi. Jn dieb vo. Pria i duas. Prio pōt curā p flebotomiā. So p medicinā laxatiuaz. s. p pillas. sa ibi. Pille. Pria i duas. Prio pōit curā p flebotomiā. So oñdit circa qd dz eē itētio i cura melie. sa ibi. Studiū. Pria i duas. Primo facit q dcm̄ ē. So oñdit qd fiendū p flebotomiā. sa ibi. Et postq̄z. De pria dicit q cū in melia nihil fuerit ex his q̄ dixim i principio dz fieri flebotōia d uena cōi q̄ dr uena matrix brachii. s. dxtri. So dicit q dz psiderari sanguis 7 dz fieri ut dictū ē: quia si esset grossus debz dimitti egredi: si subtilis debet restringi. Notandū q qñ non est aliquid eor que diximus uel que dicta sunt. signū est q puenit a melia naturali 7 cū hec nō sit in capite nisi q2 cōmunicatur ab

epate uel corde dꝫ fieri flebotomia totius cor
poris.ſ.de uena cõmuni que reſpicit partes ſu
periores ut caput ⁊ inferiores ut cor ⁊ epar.
Sed quare dꝫ fieri flebotomia eſt ꝓpter cõmix
tioné cũ ſanguine: ⁊ ſic euacuatur fex eius que
eſt materia peccans. Sed q̃re debet inſpici ſá
guis: qꝛ ſi uideatur niger in magna quantitate
debet euacuari qꝛ euacuatur materia peccans
ſed ſi ſit ſubtilis dꝫ reſtrigi qꝛ nõ euacuatur ma
teria peccans. Et poſtq̃ꝫ. Hic oñdit qd fiédũ
ſit poſt flebotomiá dicens ꝙ poſt hoc regimen
dꝫ quieſcere pluribꝰ diebꝰ. Rõ ut uirtus ſuble
uetur: deinde é ꝓcedendũ in cura donec fiat re
ſtitutio ſanitatis. Ut ex hoc uellit ꝙ reſtitutio d̄
bet fieri paulatiue ⁊ ſepe: qꝛ materia melancoli
ca é difficilis euacuationis. Almanſor.

Studiũ vero totũ ꝙ erga melῑcos eſt
obſeruandũ é vt ipinguẽť ⁊ carnoſi fiát.
ex quo eni pigues ⁊ carnoſi fuerit illico ſa
ni erunt. Sillanus

Oſtendit circa quod cadit tota intentio me
dici in curatõe melῑe: ⁊ duo facit. Prio ꝓmittit
hoc: Secundo oñdit qbus pficitur: Secunda
ibi. Cibi át. De pria dicit ꝙ tota itentio medi
ci i curando melῑcos é ut fiant pigues ⁊ carnoſi
qꝛ ſi ſic: cito fient ſani. Rõ qꝛ remota é mala cõ
plexio frigida ⁊ ſicca que faciebat illam paſſio
nem. Almanſor.

Cibi aũt qui illis cõgruũt ſũt caro arie
tina ⁊ edina ⁊ gallinacea ⁊ páis de ſimu
la. oppirus aũt panis nullo mõ eſt eis cõ
gruꝰ. vinũ quoqꝫ ſubtile ⁊ clarũ eis cõue
niens é. vinũ v̊o groſſum nõ eſt eis bonũ
nec nigrũ. lac aũt recẽter ab uberibꝰ extra
ctũ dũ adhuc calet eis cõfert ⁊ piſces recẽ
tes ⁊ ſiſami de zuccaro facti ⁊ oleo amig
dalῑ. Preterea audire cantilenas ⁊ gaude
re ⁊ habere ante ſe res delitõſas ⁊ dormi
re plurimũ cõfert eis. ecõtrario v̊o cogita
re ⁊ ſolus morari ⁊ vigillare maxῑe nocet
eis. Pillule que colerá nigrá expellunt de
qbus datur his q decoctioné ſumere neq̃
unt ℞. epithi cretẽſis. ʒ. xx. polipadii aga
rici amboꝝ añ. ʒ. x. ellῑ nigri ſalis indi ábo
rũ añ. ʒ. v. ſticados. ʒ. vii. pulueris ierepi
gre. ʒ. xv. bibat ex eis. ʒ. iii. In diebus vero
qbus geſcit eger dꝫ ſumere electuariũ qđ
vocatur lectificans: qđ. ℞. melliſſe cortic. ci
tri gariofilῑ gallie muſcate maſticis croci.
oriẽtalis nuciſ. muſ. cinamomi cardamõi
nebere. miſcb. beběa albi ⁊ rubei zedoa
rie dorouici. ſeis ozimi maioris ſeis ozimi
gariofilῑ omniũ añ. partes equales muſci.
quantũ é decima pars. ʒ. vnius deinde ſu
matur Rebuli. xx. ⁊ emblῑ. xxx. ⁊ terantur
⁊ in tribus libriſ aque coquanť donec ad
vnã redeant ⁊ colentur i colatura v̊o ad
datur mellῑ. lb. i. deinde bulliant donec aq̃
cõſumpta ſit. poſt ex hoc melle conficiátur
ſpẽs predicte qđ tñ in pondere ſit triplũ
ad ſpecies de quo cũ neceſſe fuerit ad ma
gnitudiné aueliane ſumendũ é. hoc enim
medicamen letitiá ⁊ coloris pulchritudi
né ⁊ digõis bonitaté operatur ⁊ retardat
canos. Sillanus.

Hic onſtendit qbus pficiatur dicta itentio:
⁊ diuiditur i duas. Prio explicat cibũ ⁊ potũ
cõuenientes ⁊ diſcõuenienteſ. Secũdo explicat
quaſ alias res non naturales. Secũda ibi.
Preterea audire. De prima dicit ꝙ cibi cõue
nientes ſunt caro edina arietia gallinacea ⁊ pa
nis de ſimula. i. farina frumenti. Rõ qꝛ generat
ſanguiné laudabilẽ ꝯtrariũ melῑe. Scđo di
cit ꝙ panis opirus. i. azimus nõ cõuenit. Rõ
qꝛ é oppilás: ⁊ ſic generat malũ ſanguiné melῑ
cũ. Tertio dicit ꝙ uinũ clarũ ⁊ ſubtile erit ꝯ
ueniens: qꝛ generat ſpũs ſubtiles claros cõtra
rios melῑe. Quarto dicit ꝙ uinũ groſſũ non é
bonũ. Rõ qꝛ é oppillatiuũ generás meliam.
Quito dicit ꝙ lac recenter extractũ ab uberibꝰ
dũ é calidũ é bonũ. ratio qꝛ bene nutrit ⁊ hũec
tat. Sexto dicit ꝙ piſces recentes: ⁊ ſiſamũ de
zuccaro factũ ⁊ oleũ amigdalῑ ꝯferunt. rõ quia
hũectát. De ƀo dicit ꝙ audire cantilenas dul
ces ⁊ gaudere ⁊ habere res delitioſas i ſui pre
ſentia ⁊ dormire ꝯferunt: rõ qꝛ delectant aiam
⁊ clarificant ſpũs ⁊ ſõnus et hũectat. Secũdo
dicit ꝙ cogitare ⁊ ſolus morari ⁊ uigilare maxi
me nocent. rõ qꝛ exſiccant corpus ⁊ ſunt cá mul
tiplicatõis melῑe. Pilule. Ponit curá per me
dicinã: dicẽs ꝙ ñ ualẽtibꝰ ſũere decoctioné ꝯue
niũt pillῑe euacuátes melῑá q̃ ſũt. ℞. epithi cre
tẽſis. ʒ. x. po lipo. agar. áboꝝ añ. x. elci. nig. ſalῑ
idi. añ. ʒ. v. ábo. ſticados. ʒ. vi. ierepigre. ʒ. xvi
ꝯficiantur cũ ydromelle uel ſirupo de fumoter
re ⁊ ſumátur ex eis. ʒ. iii. Notádũ ꝙ añ exhibi
tioné illaꝝ pillulaꝝ cõpetunt ſirupi digeſtiui di
cti in. c. de cura doloꝝ capitiſ a materia melῑca
ideo recurratur illuc. Secũdo notádũ ꝙ poſt
euacuationé ꝯueniunt oĩa particularia dicta lo
co allegato ſupra. ſ. fricatõnes ſacculi fomenta
tiones ſternutoria ⁊ ſimilia. Sed fomentatio ꝯ
ueniẽs é. ℞. folliculorũ ſene thym epithi bora
gis bugloſſe añ. ℥. i. cõq̃ſſetur ⁊ bulliát duabꝰ

ebullitionib⁹ i quattuor. ℔. aq in qua decoctõe caput fomentetur. Ad idẽ fiat fomẽtatio cũ succi boraginis succi fũiterre aã. ℔. s. ꝛ iste sũt speciales quas tenet Gerardus. Sternutori um ꝯpetens est. ℞. lactis mulieris. ʒ. i. elli ni gri puluerizati. ʒ. i. misce ꝛ fiat iunctio in nares ꝛ si iste puluis distẽperetur cum succo sicle erit fortissimũ ualde. Tertio notandũ ꝙ loco pil lularꝫ põt dari sirup⁹ laxatiu⁹ talis. ℞. florꝫ bo ragis bugl. sticados arabici aã. ʒ. v. polipodii q̃rcini agarici el'ci aã. s. ʒʒ. seis basilici aã. ʒ. ii. succi boragis succi fumiterre ꝺpuratorꝫ aã. ℥. i. zuccari alb. ℔. s. fiat sirupus parũ coctus ꝛ pa rum clarificatus usq̃ ad q̃rt. iii. dissoluatur i si rupo dyagridii. ʒ. s. ꝛ sepe ponitur in medicis: ad excitandũ uirtutes aliarꝫ medicinarũ succ⁹ rof. recentiũ masticis aã. ℈. iii. Ad idẽ ualet tal' colatura q̃ preseruat a passione mel'ica. ℞. epi thi q̃rt. s. anisi. ʒ. iii. ꝯquassa ꝛ ebulliant simul una bullitione in. ℔. i. seri caprini colentur ꝛ co latura administretur. Ad idẽ. ℞. mirabola norꝫ indorꝫ. ℥. i. s. pistentur ꝛ buliant cũ. ℥. i. pru norꝫ siccorꝫ in. ℥. viii. aque donec medietas aq̃ sit ꝯsumpta coletur ꝛ cũ illa colatura adantur mãne. ʒ. x. In diebus vero. Hic ostẽdit qd sit fiendũ i diebus quietis: dicens ꝙ in diebus q̃tis ꝺʒ sumere ꝺ electuario ꝙ dicitur letificãs ℞. mellisse corticis citri gariofilorꝫ gallie mus. masticis croci orientalis nucis musca. cinamõi cardamõi: nebere. misch. been alb. ꝛ ru. zedoa rie doronici semis ozimi maioris se. ozimi. ga riofil'. omniũ aã partes equales musci quantũ ẽ decima pars. ʒ. unius deinde sumãtur kebuli xx. emblici. xxx. terantur ꝛ in. ℔. tribus aque co quantur donec ad unã redeant colentur ꝛ i co latura mittatur mell'. ℔. i. deinde buliat donec aqua ꝯsumpta sit postea ex illo melle ꝯficiantur spẽs predicte ꝙ tamen i pondere sit triplum ad spẽs de quo cũ necesse fuerit ad magnitudineʒ auellane sumendũ ẽ hoc enim medicamẽ letitiã ꝛ coloris pulchritudinẽ ꝛ digestionis bonitateʒ operatur ꝛ retardat canos. Et ex his patet rõ q̃re hoc electuariũ seu medicamẽ in passiõe me lancolica ualet: q: ꝯfortat cor ꝛ alterat malã ꝯ p'tionẽ: mel'icã ꝛ q: euacuat f'ra qd m'tiplicatur p indigestionẽ p mirabolanos kebulos ꝛ retar dat canos: q: canicies causatur a f'ate putrido i cerebro. Notandũ ꝙ loco h⁹ ualet hoc. ℞. margaritarꝫ el'ctarꝫ. ʒ. i. iacinti smaragdi doroi ci romani been al. ꝛ ru. aã. ʒ. i. florꝫ cinamomi galãge nucis mus. macis. ʒʒ. al. aã. ʒ. s. gariof. piperis longi. cubebe domestice ligni aloes sto racis calamite semis basilice aã. ʒ. s. croci. ℈. i. musci boni ãbre el'cte aã. ℈. v. corticũ citri ꝯditi ℥. s. liq̃ritie rase. ʒ. ii. candi. uuarꝫ passarum sine arill' bene pinguiuʒ aã. ℥. iii. succi pomorꝫ dul ciũ bene depurati. ℥. i. ꝯserue buglosse boragis aã. ℥. ii. aq rof. ℥. i. ꝛ zuccari al. ℔. i. fiat el'ctarꝫ

Ad idẽ. ℞. letitie gal'. dyaboraginati pliris cũ musco aã. q̃rt. i. misce. Ad idẽ ualet dia margariton. Ad idẽ diarodõ lilii. Ad idẽ ℞. serici cõbusti. ʒ. i. corallorꝫ ru. ℥. s. ossis de corde cerui. ʒ. ii. margaritarꝫ ñ pforatarꝫ. ʒ. iiii. cardamõi. ℥. s. prunorũ mundatorꝫ liq̃ritie rase isopi aã. ℥. ii. nucis musc. gariofil'. piperis lõgi. cubebe galãge aã. ʒ. i. s. cinamomi. ʒ. v. macis. croci. aã. ʒ. i. zuccari. ℔. vi. in hieme v° confici antur cũ mellis dispumati ꝛ cocti. ℔. iii. ꝛ addã tur in fine mus. ℈. ii. Sumatur mane ꝛ sero ad quantitatẽ nucis magne: ꝛ post bibatur aliq̃d uini al. clari odoriferi: hoc eñi electuariuʒ ulti mum ẽ ad confortandũ cor ꝛ cerebrũ ꝛ animaʒ gaudẽ facit ꝛ uisũ rectificat ꝛ ĩmouet malas co gitatões: rectificat memoriã ꝛ ꝯfortat digõm ꝛ multiplicat humiditatẽ naturalẽ i toto corpore

Notandũ unũ cõe i cura passionis mel'ie ꝙ aptio hemorroidarꝫ ꝛ uenarꝫ ani uel ꝓuocatio sanguinis menstruorꝫ ꝛ apertio saphene i pede ꝓuocatio uaricũ i cruribus maxie ualet i cura

Scđo ẽ notandũ aliud cõe ꝛ ultimũ remedi um p⁹ exhibitionẽ medicinarũ ꝙ fiat unũ cau teriũ i pte anteriori: ꝛ duo in cornib⁹ posteriori b⁹ capitis ꝓfundãdo usq̃ ad os si est possibile dimittatur loc⁹ apt⁹ usq̃ ad dies. x. ꝓ posse ꝛ sic gřa Dei finitur egritudo mel'ica.

De catarro.

Otãdũ circa rubricã ꝙ catarr⁹ põt su mi tripliciter. s. ꝓ ꝓe magis ꝓprie ꝛ cõ muniter. Cõiter sumitur ꝓ reumate: seu ꝓ fluxu materie ab uno mẽbro ad aliud vñ cũq̃ fluat: ꝛ iõ dicitur reuma q̃si ruens materia Sed ꝓprie sumitur ꝓ fluxu materie a capite ad tria mẽbra maxie ad nares ad fauces ꝛ ad pec tus: lʒ posset materia fluere ad neruos ad stõʒ ꝛ ad alia mẽbra. magis ꝓprie sumitur ꝓ fluxu materie a capite ad pect⁹ ꝛ sic distiguitur ꝯtra corizã ꝛ branchium quia i coriza fluit mate ria ad nares. i brancho ad fauces i catarro ad pect⁹. Ut pʒ i his v'sib⁹. si fluit ad pect⁹ dicatur reuma catarr⁹. Ad fauces brãch⁹ ad nares esto corizã. Ad ꝓpositũ hic sumitur scđo mõ catar rus. Scđo notãdũ ꝙ catarr⁹ põt fieri tripli citer. p'o per uiã dissolutõis ut a sole ul' a bal neo ul' ab aliis reb⁹ uaporosis assumptꝭ ut alle is cepis sinapi pipere ex q̃bus dissoluitur mate

Reumate. Distinctio Corize Branchi et Catarri

ria i capite siue calida siue fria. Secundo pōt
fieri per uiam cōpressionis uel cōstrictionis: si
cut a frigiditate extrinseca cōstringente ut patet
in spongia madefacta si cōstringatur fluit aq̄.
Tertio pōt ꝑuenire ex multitudie materie siue
sit colera siue flegma siue ab alio extriseco agē
te. Notandū ꝙ apud medicū tres sunt cause
catarri.s.primitiua antecedens ⁊ cōiuncta.
Primitiua sūt tres extrinsece dissoluentes uel
cōprimētes: sicut aer frigidus uel calidus. Bal
neū morari ad solem: ⁊ uentus australis uł bo
realis. Similiter cā primitiua sunt res nō natu
rales multiplicantes materiā colericā uel fleg
maticaꝫ. Causa añs sunt humores colerici uel
flegmatici āteq̄ꝫ causent fluxū a cerebro ad na
res uel ad fauces uel ad pect⁹. Cā coniunta sūt
illi humores qñ fluunt a cerebro ad mēbra ife
riora. Dubitatur qui hoīes facilius incurrūt ca
tarrū: an hn̄tes caput calidum: an frigidum:
Dicendum ꝙ hn̄tes caput calidū citi⁹ icurrūt
catarrū a causis extrinsecis q̄ꝫ hn̄tes cap̄ frūm
qꝛ hn̄t poros amplos ⁊ latos: uō frigiditas ex
trinseca citius penetrat: Secundo dicendū ꝙ
habentes caput frigidum citius incurrūt catar
rum ⁊ facilius a causis intrinsecis. Ratio quia
in ipsis pori sunt clausi: ideo non faciliter pati
untur a causa extrinseca: sed a causis intrisecis:
quia habent cerebrū debile: unde nutrimentuꝫ
ueniens ad ipsum non debite cōuertitur i sbāꝫ
cerebri: ⁊ sic aggregant materiam per indigesti
onem: ideo non est mirum si mulieres uadunt
capite discopto magis q̄ꝫ uiri qꝛ hn̄t cap̄ magis
frigidū ⁊ sic poros hn̄t clausos. Almansor.

**c Um caput alicuis in egressiōe bal
nei discopertum fuerit aut post ex
ercitium aut post aliud fuerit que
aer frigidus ⁊ uentus septemtrionalis ⁊
accidit in naribus ⁊ palato pruritus ⁊ cō
motio ⁊ sternutatio. Sillanus.**

Hic determinant de catarro: ⁊ diuiditur in
duas. Prīo ponit signa. Secundo ponit curā
Secunda ibi. Pannus tunc. De prima dicit
ꝙ ubi caput alicuius in egressione balnei: aut
post exercitiū uel aliud fuerit discopertuꝫ: ⁊ fue
rit aer frigidus: ⁊ uentus septētrionalis. Si in
naribus ⁊ palato ueniāt prurit⁹ cōmotio ⁊ ster
nutatio significamus supra catarrū. Notan
dum ꝙ cā partis est: qꝛ i egressione balnei uel
post exercitiū caput est rare factum ⁊ in poris
apertū: unde aer frigidus uel uentus septātrio
nalis superueniens capiti discoperto caput pe
netrat ⁊ cōprimit humiditates cerebri: uñ disso
lute inducunt pruritū cōmotionē ⁊ sternutatōꝫ
⁊ per consequens inducūt catarrū. Notādo
scdo ꝙ signa catarri ex cā calida sunt subtilitas
⁊ acuitas materie catarri. iflāmatio rubedo in
facie: asperitas nariū: caliditas vehemens pru
ritus: ⁊ amaritudo cuꝫ acuitate que sentitur in
gula. Signa catarri ex materia frigida sunt
eminentia oculoꝝ cū albedine ⁊ pallore faciei:
oppilatio nariū uiscositas ⁊ grossities materie
fluentis in potentia attrahendi aerē per nasum
destructio olfactus reꝝ ⁊c. Ratio pꝫ. Notan
dum tertio ꝙ signoꝝ catarri: quedā sunt signa
tantum: quedā sunt signa de cause. Signa
catarri calidi que sunt signa tantū: sunt qꝛ cap̄
sentitur calidum ad tactum: quando humor de
scendit pungit ⁊ mordicat: facies uidetur rubea
uel citrina. Sed signa que sunt signa ⁊ cause
sūt cibi asumpti calidi ut cepe allea porri aer ca
lidus cōplexio calida etas iuuentutis. Signa
catarri frigidi que sunt signa tantuꝫ: sunt qꝛ ca
put sentitur frigidū ad tactum qñ humor dscen
dit nō mordicat facies apparet palida uł alba.
Signa que sūt signa ⁊ cause: sūt res extrinsece
multiplicantes flegma aquosū uel res compri
mētes uel dissoluentes sicut multiplicatio aeris
frigidi: ꝯplexio frigida: etas f̄ra tp̄s f̄rūꝫ. Al.

**Pannus tunc calefaciendus ē ⁊ capi
ti superponēdus in quo tamdiu moretur
donec eger calorem in capitis profundita
te sentiat penetrasse. Deinde nigellam:
hodorare incipiat. Et prouocetur sternu
tatio. ⁊ caueat ne supinus iaceat ⁊ come
dat parum. A uino quoqꝫ oīo abstineat
Sillanus.**

Ponit curā catarri frigidi ubi materia fluit ad
pectus. Scdo ponit curā corrizie ubi materia
fluit ad nares. Secda ibi. Si quid. Prima in
duas. Primo pōit curā catarri ꝑuenientis siñ
febre. Scdo ponit curam catarri prouenientis
cū febre. Scda ibi. Quod si neqꝫ. Prima in
duas. Primo ponit curā qñ passio ē debilis.
Scdo qñ passio ē fortis. Aliter primo ponit cu
ram qñ passio fit a materia frigida. Scdo qñ
fit passio a materia calida. Scda ibi. Quod si
passio. Prima in qnqꝫ. Primo ponit curaꝫ p
appositionē pāni calidi supra caput. Scdo p
odoramentū. Tertio per sternutationē. Quar
to p decubitum. Quinto per dietam partes pa
tebunt. De prima dicit ꝙ debet pānus ca
lefieri ⁊ superponi capiti ⁊ debet tantum mora
ri ꝙ eger sētiat calitatē penetrare usqꝫ ad ꝓfun
ditatē capitis. Rō qꝛ pān⁹ p suā calitatē ꝯsūit

materiá ꝛ remouet malá cóplonem inductam i
cerebro. Notandú ꝙ loco illius panni cali
di possunt apponi alia calida resoluentia ut sac
culus de milio ꝛ sale torefactis: ꝛ pót poni sic in
forma. ℞. milii. ℥. iiii. salis cóis. ℥. ʃ. torrefiant
sil in sartagine uel in tegula ꝛ sacculus ad quan
titaté unius palmi fiat ꝛ applicetur capiti. ratio
patet. Ad idem ualet sal in magna q̃ʒtitate
ponatur in uino ꝛ pannꝰ fortiter cópressus póa
tur supra parté capitis ꝛ é experimentú arnoldi
de uilla noua. ró quia desiccat. Ad idé ualet
hoc unguentú. ℞. stercoris colúbini gúme ru.
agrest. castorei seis sinapis. aá. ʒ. i. euforbii. ʒ. ʃ
olei ru. quartꝫ. i. cere ꝙ sufficit puluerizanda pl
uerizétur ꝛ ꝯquassanda ꝯq̃ssentur misce oia ꝛ fi
at unguentú cursibile. ungatur ꝯmissura i par
te anteriori raso capite: ꝛ est ultie uirtutis ꝛ ual
de exiccatiuú. Ad idé ualet cauteriú factum
in occipitio primo: deinde i ꝯmissura si sit neces
sitas cauterii. ró pꝫ. Ad idé ualet emplastrú
dictum in cura doloris capitis facti a matẽia fri
gida. Notandú ꝙ catarrus pót curari q̃ttu
or modis. Primo mó per diminutioné materie
ut per medicina laxatiuá ꝛ resolutiuá. Secúdo
per alterantia ꝛ ingrossantia materiá quia in ca
tarro materia primo est fluida ꝛ liqda sicut in
principio. deinde incipit fieri grossa sicut in au
gumento. deinde uenit ad mediocritaté qñ ma
teria est bene digesta sicut in statu. Tertio cura
tur per ꝓhibentia illú fluxú ut si fluit ad pectꝰ
p gargarismata ꝓhibentia illum fluxú ꝛ p illas
pillulas sub ligua. Quarto curatur p distracti
oné materie ad parté contrariam. uerbi grã: si
materia fluit ad pectꝰ distrahatur materia ad
nares. uel per cauteriú factum in parte posteri
ori colli uel nuche. ꝛ si materia fluit ad nares di
strahatur ad os dando gargarismata trahentia
materiam ad os. Notádú ꝙ si catarrus fiat a
materia frigida dꝫ fieri igrossatio p stiptica ca
lida. ut sút mastix olibanú nux cipressi ꝛ silia.

Ad idé ualet talis sirupꝰ. ℞. saluie foliorꝫ
cipssi aá. ℥. i. ligni aloes. ʒ. ii. mell elci zuccari
al. aá. lb. ʃ. fiat sirupꝰ usqꝫ ad q̃rtꝫ. v. Notan
dú ꝙ post ingrossatóm materie cópetit euacua
tio cú pillulis chochiis que fiunt. ℞. pulueris
pigre. ʒ. x. cologntide. ʒ. iii. ꝛ tertiá scamonee. ʒ.
ii. ʃ. turbith sticados aá. ʒ. v. fiant pillule grosse
ad modú cicerú cú succo rute uel apii dos é. ʒ.
ii. Notandú q̃nto ꝙ post purgatióm conuenit
dare patientibꝰ cú uadunt dormitú de confetó
ne. ʒʒ. que fit sic. ℞. ʒʒ. múdati nó cocti neqꝫ ex
siccati. ℥. iiii. ligritie múde. ℥. ʃ. mellegete gario
filis nucis musc. cardomomi aá. ʒ. ii. fiat electua
riú cuꝫ sirupo facto ex lb. iiii. zuccari sumatur
ad modú nucis: ꝛ post bibatur uinú limphatú
calm actu ꝛ pót súmi ꝺ máe. Similiter hoc elec
tuariú ét administratur in itroitu lecti. ꝛ sic ad
ministratú impedit cursum catarri ꝛ lenit aspe
ritaté ꝛ facit totú qꝺ de flate i gutture ꝯtinetur
pectore expellere atqꝫ exspuere sine difficultate
ꝛ supfluú digitú hora expulsionis inuenitur h
ét electuariú confortat stóm ꝛ oia mébra nutri
tiua. Ut ait Guilielmus placentinꝰ. Deinde
nigellam. Hic ponit curá p odoraméta dicés
ꝙ dꝫ odorare nigellam. Ratio q꞉ cú sit calida
ꝛ stiptica hꝫ cósumare materiá ꝛ alterare ma
lá cóplexionem cerebri ꝛ ꝓhibere fluxú: ꝛ debꝫ
torrefieri ꝛ poni in páno lineo i forma rotunda
q꞉ uirtus magis attinget. Notandú ꝙ p ni
gellá itelligit oia alia cal̃a ꝛ stiptica. Ut é pluis
talis. ℞. ligni oloes storacis calamite aá. ʒ. i.
ʃ. nucis mus. nucis cipressi olibái costi sicci aá. ʒ
i. nigelle torrefacte. ʒ. ii. fiat puluis ꝛ ponatur i
páno lineo i forma rotunda. Ad idé i forma ro
tunda perforetur pomum ꝛ impleatur puluere
olibani ꝛ coquatur pomum sub cineribus calis
ꝛ odoretur: ꝛ illo cómuniter utebatur Gerardꝰ

Ad idem. ℞. laudami purissimi prassii aá.
ʒ. i. ligni aloes storacis calamite aá. ℥. i. ʃ. nucis
mus. nucis cipressi plibani gariofil aá. ʒ. i. am
bre electe. ʒ. ʃ. puluerizenda puluerizentur ꝛ sb
tiliter misce oia cú aqua ros. malaxando ꝛ fiat
pomú perforatuꝫ in medio: ut possit penetrare
corda per quá teneatur. Sed pro pauperibus
fiat sine ambra. Et prouocetur. Hic ponit
curam per sternutationé dicens ꝙ i cura catar
ri. s. in materia frigida debet prouocari sternu
tatio. Ratio quia per eam euacuatur materia
catarri ꝛ diuertitur ꝙ non fluat ad pectus. Sꝫ
que prouocant sternutationem dicta sút supra
sepe. Ut eleborus albus piretrú euforbium: ꝛ
sic de aliis. Dubitatur utrum sternutatio có
ueniat in cura catarri: probatur quod non per
Galienum secundo pronosticorum illa parte.
sternutatio uero cum reumate. Secundo per
Auic. quinta tertii. c. de catarro ꝛ corrixia ubi
dicit ꝙ est nociua. In oppositum est Ras.

Dicendum primo ꝙ sternutatio ante dige
stionem materie ꝛ euacuationem in catarro est
nociua hanc ꝓbant auctoritates alegate ꝛ ró
q꞉ cuꝫ sternutatio sit fortis. motus attrahit ma
teriá aliunde ꝛ ponit materiá i fluxu. Scðo no
tandú ꝙ sternutatio post digestioné materie ꝛ
euacuationé é laudabil. h itelligit ras. ꝓbatur

per rationem: quia significat uirtutẽ expellẽtis fortitudinem ⁊ non maliciã materie. Et caue at. Hic ponit curã per decubitũ: dicens ꝙ pati ens debet cauere ne iaceat supinus. Ratio qa timetur ne per illũ decubitũ materia fluat ad partem posteriorẽ: ⁊ tunc cũ pars posterior nõ habeat manifestos meatus per quos materia fluat: timetur ne fluat ad neruos ⁊ faciat spas mum ⁊ paralisim: ⁊ ideo patiens dꝫ stare cum capite alto: ut precipitur in actu practico ꝑpter causã dictã: ⁊ quia timetur suffocatio ⁊c. Et co medat. Hic ponit curã per dietã dicens ꝙ pa tiens debet comedere parum. Ratio qꝛ natu ra non habens materiã cibalẽ ĩ quã agat agit in materiã catari ⁊ ꝯsumit eã. Secundo dicit ꝙ dꝫ abstinere omnino a uino. ratio qꝛ ẽ uaporo sũ ⁊ cũ sit tale calidũ dissoluit materiã ⁊ auget catarruꝫ. Notandum ꝙ in cura catarri con uenit abstinere a somno diurno. precipue post cibũ: qꝛ maior fit euaporatio ⁊ retentio in capi te. Similiter non debet stare ad solem nec ad ignẽ. Ratio quia dissoluendo materiã augent catarrũ. Similiter bonũ ẽ abstiere a uocifera tione ⁊ clamore ⁊ a loquella ꝫm possibilitatem Secundo notandũ ꝙ cibi cõuenientes sũt car nes edine arietine castratorum aialium ⁊ pullo rum ⁊ auium degentium in arboribus ⁊ pratis ⁊ non in aquis assando ⁊ aliquãdo elixando ⁊ uitelli ouorũ. Sed potus conueniens est ut bi bat aquã mell' uel aquã decoctõis ligritie isopi ⁊ mellis: uel uinũ albũ debile in quo ponatur duplũ eius de aqua. Tertio notanduꝫ ꝙ post cibũ ⁊ potũ debet accipere aliquid claudẽs os stomachi ꝓhibens ascensũ uaporuꝫ: ut corian dros preparatos panem assatum ⁊ citoniũ co ctum. Almansor.

Quod si passio ex appositione panni cali alleuiata non fuerit nec minuitur per ipsam fiat flobotomia ex cephalica. ⁊ sol uatur natura ex rebus que non craspant sicut hec decoctio quã in potu sumere de bet qui tussim patitur ⁊ in pectore asperi tatem habet ⁊ indiget uentris solutõe ꝗ ℞. iuiubas. xx. sebesten. xxx. passularum enucleatarum. ℨ. x. uiolarum siccarum. ℨ. iiii. radicis liquiricie farcte. ℨ. v. fic⁹ citrias x. coquantur in tribus libris aque donec redeant ad. i. ⁊ colentur ⁊ in colatura dis soluantur cassie. ℨ. vi. terreniabi. ℨ. x. Sil.

Hic ponit curã quando passio est fortis. Uel aliter potest dici ꝙ ponit curã quando catarr⁹ fit a materia calida: ⁊ diuiditur in duas. Prio ponit curã per flobotomiã. Secũdo per medi cinã. Secunda ibi. Et soluatur. De prima di cit ꝙ si passio non fuerit alleuiata uel diminuta s. catarrus per appositionẽ panni calidi dꝫ fieri flobotomia de uena saphena: aliqui dicunt qꝺ de uena cephalica. Dubitatur utrum floboto mia sit conueniens in cura catarri: arguitur qꝺ non qꝛ est causa fluxus humorꝝ ergo ⁊c. Ante cedens pꝫ quarta ꝑmi. c. de flobotomia: ⁊ con sequentia satis patet. In oppositum est Ras. Dicendũ primo qꝺ si catarrus fit a cã fria quan tum est ex parte materie nullo modo conuenit flobotomia. ratio qꝛ per talem flobotomiã ifri gidatur caput ⁊ augetur materia catarri. Se cũdo dicendo qꝺ si ĩ casu premisso sit repletio in toto ⁊ materia catarri sit digesta unde nõ sit timor de fluxu humorum cõuenit flobotomia rõne repletõnis. Rõ patet aliter non: qꝛ auge tur fluxus. Tertio dicendũ qꝺ si catarrus fiat a materia calida ⁊ fluat ab itus ad extra. s. ad na res uel ad os: uel liguam uel ad palatum non cõpetit flobotomia. rõ qꝛ distrahit materiam ⁊ trahit eam ad itra quod non est fiendum. Quarto notandum qꝺ si catarrus fiat a mate ria cal'a ⁊ materia fluit ab extra ad itus sic cõ petit flobotomia: qꝛ per illam fit euacuatio illi us materie. ⁊ hoc sequitur magis iuuamentuꝫ ꝗꝫ nocumentum ⁊ sic patet dubiũ. Notanduꝫ ꝙ anteꝗꝫ fiat flobotomia ꝓhibeatur fluxus uñ dicit Gordonius ꝙ catorrosi flobotomati ꝑpe tuo fiunt rauci: ⁊ fluxus prohibetur ꝑ gargaris ma ⁊ ꝑ pillulas retentas in ore ⁊ est secretum ĩ cura catarri. Gargarisma ꝓhibens fluxuꝫ ma terie calide. ℞. sirupi de papauere diamoron. añ. ℥. iii. aque ros. aque dulcis añ. quart. i. vini maligranati. ℥. s. misce gargarizetur actu cal'm Pillule ꝓhibentes fluxum materie calide pñt eẽ tales. ℞. seminis papaueris al. seis portula ce seminis lactuce añ. ℨ. i. diadragaganti gũmi arabici croci añ. ℨ. s. ⁊ ponitur crocus ad refre nandũ opium amidi penidi añ. ℨ. i. opii. ℈. v. puluerizenda puluerizentur misce oĩa simł' cuꝫ sirupo de papauere fiãt pillule cõpresse ad quã titatẽ parue fabe retineantur in ore. Ad ideꝫ ℞. gũmi arabici diadragaganti amidi: succi li quiricie seminis citoniorũ psilii añ fiant pillule grosse ad modum fabe cũ mucilagine psilii et teneantur sub lingua. Ad idem. ℞. succi liqui tie zuccari al. añ. ℨ. x. amili draganti amigdala rum dulciũ excorticatarꝝ añ. ℨ. v. fiant pill'e gros se cũ mucilagine seminis citoniorꝝ ⁊ teneantur sub lingua, inspissant enim catarrum acutum:

Nota somnũ a cibo in catarro abstinendũ ...

Cibi catarro conuenientes

bibẽ aqua

⁊ leniunt asperitatem catarri ⁊ dicunt pillule bi chichic ⁊c. Et soluatur. Ponit curã per medicinam dicens ꝙ dꝫ solui uenter cũ reb⁹ nõ exasperantibus. qualis ẽ hec decoctio. ℞. iuiubas xx. sebesten. xxx. passularũ enucleataꝝ. ʒ. x. uiolaꝝ siccaꝝ ʒ. iiii. radicis liquiritie fracte. ʒ. v. ficus citrinas. x. coquantur in tribus. ℔. aq̃ donec redeat ad unã coletur ⁊ i colaturã dissoluãtur cassie fist. ʒ. xii. tereniabin. ʒ. x. Notandum ꝙ medicina Rasͦ ualet i catarro causato a materia calida: quia illa ponit in recepta euacuãt colerã. Secundo notandũ ꝙ talis medicina potest approximari sine digestione precedente: qꝛ est medicina lenitiua ⁊ euacuat coleram ⁊ ꝛmouet tussim ⁊ asperitatem. Ratione lenitatis ⁊ aplationis. Tertio notandũ ꝙ si detur medicina fortis debet precedere sirupus digestiuus talis ℞. ordei mundi. ℥. iiii. seminis papaueris alb. quart. i. iuiubaꝝ sebesten añ. numero. xx. floꝝ uiolaꝝ floꝝ nenufaꝝ rosͦ. ru. añ. ℥. i. zuccari al. q̃r. iii. fiat sirupus clarificat⁹ usqꝫ ad. ℔. i. dtur cũ aqua decoctionis ordei. Ad idẽ. ℞. sirupi d papauere. ℔. i. ⁊ detur cum aqua decoctionis ordei. vel cũ aqua decoctõis iuiubarũ uel sebesten Medicina laxatiua post sirupum est hec. ℞. florũ uiolarũ nenufarũ añ. ℥. i. prunorum damascenorũ. x. tamarindorũ electorum. ℥. i. fiat decoctio in aq̃ in qua dissoluãtur cassiefist. munde bene piguis. ʒ. i. electuarii d succo rosͦ. vel diaprunus. ʒ. iii. fiat colatura usqꝫ ad q̃rt. v. detur in aurora. Ad idem. ℞. decoctõnis prunoꝝ. ℥. iiii. ⁊ sit feruens. deinde addãtur reubarbari. ʒ. ii. dimittantur simul per horas. xii. adminus postea coletur ⁊ in illa colatura addãtur sirupi rosͦ. ℥. ii. ⁊ detur in aurora frigidum i estate: tepidũ vͦ in hyeme. Ad idꝫ i forma pillaꝝ. ℞. mirobolanoꝝ citrinoꝛuꝫ absqꝫ nucleis. ℥. ſ: reubarbari. ℥. i. aloes scamonee añ. ʒ. v. masticis liqricie. añ. ℈. ſ. fiant pille cũ mucilagine psilii vel seis citoniorum dosͦ sit ʒ. i.

Ad idem. ℞. electuariũ de succo rosaꝝ. ℥. ſ. malaxetur cum modico sirupi nenufaꝝ fiant pillule ad quãtitatem cicerum admistrentur in introitu lecti. Notanduꝫ q̃rto ꝙ post euacuationẽ non põt exhiberi hoc electuariũ. ℞. diapapaueris diadragaganti frigidi añ. q̃rt. i. zuccari rosͦ. ℥. ii. penidiaꝝ cãdi subtiliter puluerizati añ. ℥. i. ⁊ si ẽ dedicatus addantur folioꝝ auri xx. misce. Ad idem. ℞. diadragagãti frigidi ℥. ſ. pulueris diapapaueris. ʒ. ii. conserue rosͦ. ru. nenufaꝝ añ. ʒ. iii. cãdi. ℥. i. penidii q̃rt. i. aq̃ rosͦ. elcẽ quart. i. zuccari albi quar. iii. fiat electuariũ. Ad idꝫ diapapauer. Ad idẽ diaradõ. Ad idꝫ loch de papauere. Notanduꝫ quinto ꝙ odorare sepe aquã rosͦ. et attrahere per nares ẽ ualde vtile. Ad idẽ odorare cãphoram sepe. Ad idem odorare sandalos vel rosͦ. Ad idem valet pomuꝫ vel puluis dictus in cura dolorũ capitis a materia calida: iõ recurratur illuc. Ad idem valet vaporatio facta ex aq̃ decoctionis violͦ. fic. ⁊ ordei excortic. ⁊ papa. al. ⁊ camomille recipiat in os sine instrͦ. uel cum instrͦ quod dicitur embotũ. ⁊ ẽ instrm quo ponitur uinũ in uegete post uaporationeꝫ ungãtur nares cũ oleo uiolͦ. Notandũ sexto ꝙ in catarro a calida causa dieta ꝯpetens ẽ ꝙ comedat succũ ordei farri auene ⁊ spelte in quo succo semper ponãtur penedii. Comedat cibaria facta ex spinachiis cucurbitis atriplicibus portulacis ⁊ silibus ⁊ si eẽt debilis comedat carnes hedoꝝ ⁊ pullorũ alteratas ⁊ cõditas cũ portulacis cucurbitis ⁊ silibus. Si uero sit cuꝫ fe. siue sine fe. Potus conueniens ẽ aqua ordei ul aque decoctõnis liqricie uel zuccari. uel aqua frigida in qua sit sirupus rosͦ. uel uiolͦ. ul uinũ albũ debile agresta cũ duplo eius de aqua fra.

In cura catarri de materia frigida. Gargarisma prohibens fluxum materie frigide. ℞. myrrhe olibani añ. ℥. i. nucis cipssi nucismusc. masticis añ. ℥. ſ. fiat puluis ⁊ buliat in. ℔. i. uini stiptici donec redeat ad. ℔. ſ. coletur ⁊ cũ colatura fiat gargarisma. Pille ad idem. ℞. masticis nucis mus. nucis cipressi añ. ʒ. ſ. storacis calamite olibani añ. ʒ. i. ſ. carniũ uuaꝝ passarũ bene piguiũ penidiarũ añ. ʒ. ii. puluerizãda puluerizẽtur ⁊ ꝯquassanda conqnassentur: misce oĩa cũ idromelle fiãt pille cõpresse ad quãtitatẽ fabe teneãtur sub ligua de die ⁊ de nocte.

Sirupus digestiuus. ℞. radicũ ireos radicis enule cãpane añ. ℥. i. isopi capilloꝝ uen. recẽtiũ añ. M. i. liquiricie rase uuarũ passarũ sine arillis añ. ℥. ſ. ista ualent pro pectore ⁊ capite.

Ad prohibendũ fluxũ catarri. ℞. masticis olibani añ. q̃rt. ſ. nucis mus. nucis cips. añ. ℥. ſ. mel rosͦ. q̃rt. iii. fiat sirupus clarificat⁹ usqꝫ ad ℔. i. admistretur cum decoctõne liquiricie. Medicina laxatiua. ℞. pillaꝝ cochiaꝝ. ʒ. i. ſ. agarici elcti pulpe coloquitide añ. ℈. ſ. salisgẽme. g. iii. puluerizanda puluerizẽtur subtiliter misce oĩa malaxando cum idromelle facto cuꝫ aqua saluie fiant pillule ad quãtitatẽ cicerũ. dẽtur in introitu lecti. Electuariũ. ℞. interiorum cinamomi. ʒ. i. ſ. nucis mus. storacis calamite añ. ℥. i. zuccari albi. ℔. i. fiat electuariuꝫ. Ad

idē pro paupibus transglutiātur tria grana oli
bani.i.thuris al.omni nocte ⁊ ualet loco electu
arii. Almansor.

Q̄d̄ si neq̄ flebotōia profuerit neq̄
ventris solutio ⁊ ide ad pectus descende
rit ⁊ supuenerint tussis ⁊ febris illico fiat
flobotomia. ⁊ patiens a carne abstineat
⁊ vino ⁊ in potu sumat aquā ordei ⁊ mu
raba violatū q̄zdiu calor fixus pseuerau e
rit ⁊ tussis fuerit sicca ⁊ aspa. Silla.

Hic ponit curam catarri ꝓuenientis cū fe
bre ⁊ tussi: ⁊ diuiditur i duas. Prio ponit curā
per flobotomiā. Secūdo p dietā. ibi secunda.
Et patiens. De pria dicit q̄ si in cura catar
ri a materia calida ñ profuerit flobotomia nec
solutio uētris ⁊ materia fluat ad pectus unde se
quatur febris ⁊ tussis statim debet fieri floboto
mia. Notādū q̄ pōt eē q̄ flobotomia ⁊ solu
tio nō ꝓfuerint ꝓpter multitudinem materie:
sed qa supuenit febris signum ē q̄ materia est
intra uenas ⁊ tunc cōpetit flobotomia ⁊ hoc qñ
materia ē a colera. Notādū secūdo q̄ i isto
casu ubi materia fluit ad pectus ⁊ faciat mala
accidentia. utile ē distrahere materiam ad ptez
oppositā uersus nasum: ⁊ ponit fieri sic. ℞. ar
moniaci. ℥. ß. piretri sbtiliter puluerizati. ʒ. ii. mi
sce malaxando cū succo radicis ireos fiat massa
⁊ cū gladio accipe modicū ⁊ calefac ad ignē et
pone in narē ⁊ uidebis aquā cōtinue distillare
⁊ ē spāle remediū. Ad idē. ℞. succi radicis
ireos facta residētia q̄rt̄ i. piretri staphisargie
añ. ʒ. i. misce bōbacē in predictis infusioinbus
⁊ ponatur in naribus tepidū ⁊c̄. Et patiens.

Ponit curā per dietā dicens q̄ patiens d3
abstinere a carnibꝰ ⁊ uino. rō q̄r augent febrez
Secūdo dicit q̄ in potu debet sumere aquā or
dei ⁊ muraba. i. sirupū uiol'. donec calor ifixus
pseuerauerit ⁊ tussis fuerit sicca ⁊ aspa. rō q̄r in
frigidat ⁊ hūectat ⁊ lenit pectus ⁊ ingrossat ma
teriā ⁊ hoc in materia calida: sed in materia fri
gida d3 bulliri cū aqua ordei aliqd capil. uene.
uel isopi ul' liquiritie. Notandū q̄ tussis pōt
eē sicca dupl'r. Primo ꝓpter malā ꝯplōnē pec
toris sine materia ut in ethica. Secundo ratōe
indigestionis materie quia ē liquida sbtilis nō
obediens uirtuti expulsiue. Ad ꝓpositū est secū
do mō ⁊ iō oportet q̄ reducatur ad mediocrita
tem cū sirupo uiolarum. uel aqua ordei ⁊ sic de
aliis sil'ibus. Almansor

Sed postq̄z calor qeuerit ⁊ tussis mol
lificata fuerit ⁊ screare inceperit huius de
coctio quaq̄z die cū muraba violato dan
da ē donec pectus mūdificetur ⁊ tussis se
detur ⁊ uox clara reddatur. Que. ℞. ficꝰ
citrinas. v. iuiubas. x. sebesten. xx. passula
rū alban enucleatarū. ʒ. x. liquiricie excor
ticate. ʒ. v. coquātur usq̄z ad dissolutionez
⁊ colent' deide ⁊ dent' oi die. ʒ. iii. cū mu
raba uiolato. ʒ. v. Si vero tussis inuetera
uerit diuq̄z permanserit tūc ōñdemus qua
liter curanda sit cum de tussis cura tracta
bimus. Sillanus.

Ponit curam catarri ꝓueniētis cū fe. ⁊ tus
si qñ est in processu plus: cuius signū ē q̄r calor
remittitur ⁊ tussis apparz hūida quia icipit scre
are. ⁊ diuiditur in duas. Primo facit hoc. Se
cundo ponit curā tussis qñ iueterata ē ñ sic rēit
tit nos alibi. Secūda ibi. Si uero tussis.

De pria dicit q̄ postq̄z calor remissus fuerit
⁊ tussis mollificata. quia iam incipit screare d3
dari oi die donec pectus mūdificetur ⁊ tussis se
detur ⁊ uox clara redeat decoctio que talis est.
℞. ficus citrinas. v. iuiubas. x. sebesten. xx. pas
sularū albaꝝ enucleatarū. ʒ. x. liquiritie excorti
cate. ʒ. v. coquātur usq̄z ad dissolutiōz. dētur ex
hac colatura omni die. ℥. iii. in potu cū muraba
i. sirup. uiol'. ʒ. v. Nota q̄ iste potus ꝯuēit qñ
materia ē calida ⁊ qñ est facta digestio. rō patz
Si tñ materia eēt frigida indigesta debet addi
in illa decoctōe capill'. uene. ⁊ uue passe ⁊ nō si
rupus uiolaꝝ. Si uero tussis. Hic pro cura
tussis remittit nos ⁊ dicit q̄ si tussis fuerit anti
qua ⁊ diu permanens ōñdemus qualiter sit cu
randa cum tractabimus de cura tussis. No
tandū q̄ tussis pōt dici antiqua duobus mōis:
Uno modo rōne multitudinis materie fluēt̄ cō
tinue. Secundo rōne debilitatis mēbri mandā
tis ut cerebri ⁊ recipientis ut pectoris. Al.

Quod si coriza in naribus diu perseuer a
uerit ⁊ non fuerit calor: fluxus erit restrin
gēdꝰ suffumigādo nar's p traiectoriū. Sil.

Hic ponit curā corrize qñ fluxus materie est
a cerebro ad nares. ⁊ diuiditur in duas. Prio
i generali qñ fit a materia frigida. Secūdo in
spāli. secunda ibi. Q̄d̄ si qd p nares. De p̄
ma dicit q̄ si fluxus i naribus perseuerauerit ⁊
nō fuerit calor: fluxꝰ restrigēdus ē suffumigan
do nares per traiectoriū. rō ē quia per illam ꝓ
hibetur fluxus materie ad nares ideo q̄r igros
sant materam facientez corrizam. Almā.

Et si qd̄ per nares effluit subtile ac acu
tū ⁊ citrinū fuerit suffumigatio fiat ex sul
fure prius in aceto infuso ⁊ postea siccato
aut ex fabis aut ordeo excorticatis ⁊ i aceto

prius infusis ꝛ postea siccatis: aut ex zuc caro albo ꝛ sandalo albo. Q̄ꝺ si neq̄ʒ ca loꝛ neq̄ʒ ruboꝛ in facie fuerit suffumigatio fiat ex costo. aut thure hec náq̄ʒ suffumiga tio fluxum restringit. Sillanus.

Hic ponit curā corrize i speciali: ꝛ diuiditur in duas. Primo ponit curā qn̄ materia fluens ē calida. Secundo quando materia fluens est frigida. Secunda ibi. Q̄ꝺ si neq̄ʒ. De pria dicit ꝙ si illꝺ quod fluit p nares sit subtile acu tū citrinū debet fieri suffumigatio ex sulphure prius infuso in aceto deinde exiccato: aut ex fa bis aut ordeo exsiccatis ꝛ excorticatis ꝛ priꝰ i aceto infusis: aut ex sandalis al. ꝛ zuccaro. Rō partis ē: q̄ꝛ q̄ʒuis sulphur sit calidū: tn̄ acqrit frigiditatē ratōe infusiōis in aceto ꝛ cū sulphur de se sit sic cū ꝛ ratione aceti quod est siccum in grossat materiā ꝛ ꝓhibet fluxuʒ humoꝝ ad na res. Similiter fabe ꝛ ordeū excorticate ualēt qn̄ ponuntur in aceto q̄ꝛ acquirunt maioꝛē frigidi tatē ꝛ exsiccationē unde ꝓhibent fluxū: quia i grossant materiā: Similiter pōt dici ꝺ zuccaro albo: ꝛ de sandalis: quia infrigidando igrossāt iꝺ ꝛc. Notandū ꝙ si p illas suffumigatiōes Raƀ intelligit sibi similes. Una ē ut sulphur grossū buliat in aceto rubeo ꝛ fumꝰ accipiatur per nares. Ad idē ualet suffumigatio aceti ꝓ dicti positi supra lapidē ardentem. Ad idem ualet suffumigatio facta ex decoctōe ordei nēu farū ꝛ seminis papaueris albi ꝛc. Q̄ꝺ si neq̄ʒ Hic ponit curā corrize in speciali qn̄ fit a mate ria frigida dicens ꝙ si nec caloꝛ nec rubedo fue rit in facie: fiat suffumigatio ex costo et thure. Et uerificatur sp q̄ꝛ talis restringit fluxū. Rō q̄ꝛ ista sunt calida ꝛ stiptica ꝛ materia fluens est frigida ideo ꝛc. Notandū ꝙ per istā suffūi gationē intelligit alias similes. Ut ē suffumiga tio nigelle posite super tegulā ardentē aspersaʒ uino ꝛ fumus recipiatur. Ad idē suffumigatō facta cum ligno aloes olibano ꝛ mastice positis supra prunas ita ꝙ puluerizentur oīa excepto olibano ꝛ patiens recipit fumū illū. Ad idē suffumigatio unius illoꝝ tantū. Ad catarruʒ ꝺ scendentē a capite. lutū armenum puluerizatū ꝛ sumptū serapino de luto ar. ꝛ Auicē. pria ter tii de asmate. Ad idē decoctio facta ex isopo ruta ficubꝰ ꝛ melie si sumatur in potu serapio. c de isopo. Ad catarrū frigidū ualet olibanuʒ ꝛ myrrha. Si eni teneatur i oꝛe abscindit fluxū mesue i practica. c de catarro. Ad idē ualet spica retenta in oꝛe ꝛ ē uerificatū ꝛ iuuamentuʒ sublime ꝛ precipue spica nardi. Ad fluxum catarri cal'i ualet suffumigatio facta ex sādara ca triturata ꝛ posito puluere in aceto ꝛ postea superfundetur lapidi ardenti mesue i practica

De optalmia. Sillanus.

Otandū circa rubricā in generali. Primo quid sit oculus. nā sic diffi nitur. Oculus ē mēbrū instrumen tale uisus. Cuius cōplexio ē hūida in forma rotunda cum quadā planitie ex septē tunicis cum tribus hūoribus perfecte cōposi tum. Dr̄ mēbrū istrumentale q̄ꝛ ē uidēdi istru mentū. Dicitur cuius cōplꝰo ē hūida q̄ꝛ i eo do minatur aqua: ut patet per aristote. in li. de sen su ꝛ sensato. ꝛ rōne patet quia terra non ē a do minio in oculo cum sit grossa. multuʒ enim īpe diret transitū specierū uisibilium. nec ignis nec aer ꝓpter eoꝝ subtilitatē quia de facili resolue rentur. Dicitur cuius forma est rotūda. rō patʒ ut eēt magis remotus ab extrinsecis alterātibꝰ s. nocumentis. Nam forma rotūda est remotioꝛ a lesione quacunq̄ʒ alia forma ut auero. secūdo colliget. c. de iuuamentis uirtutis motiue. unꝺ ponitur ꝙ antiquitus castellani faciebant tur res rotūdas. ut machina non posset eis nocere Dicitur cum quadā planicie non ex toto rotun da ut spēs uisibiliū in oculis hēant fixionē: q̄ꝛ si eēt ex tota rotūda spēs uisibiliū non magis ha berent fixionē in āgulis q̄ʒ in alio loco. Dicitur ex septem tunicis ꝛ tribus hūoribus perfcē cō positū. et per hoc differt ab oculo cui deficit ali quod illoꝝ ut ē in oculo ceci: quia lʒ ꝯponatur ex his non tn̄ perfecte ut oculus sani. Secun do notandū de anathomia oculi. Circa qꝺ sciē dum ꝙ in oculo sunt septē tunice ꝛ tres hūores situati inter predictas tunicas. Prima uersus intra ē selirotica q̄ ꝯiungitur imediate cum cra neo ꝛ oritur a dura matrice. Secunda post illā est secundina ꝛ oritur a pāniculo subtili dcō pia matre. Tertia pꝰ illā ē rethina ꝛ dr̄ talis q̄ꝛ facta ad modū rethe porosa ut possit melius extendi ad retinendum humorē uitreū ꝛ cristallinum ꝛ oritur a rethe mirabili cerbri. Quarta ē aranea sbtilis ꝛ diafana ut nō īpediatur receptio spērū uisibiliū in humore cristallino ꝛ oritur a rethia ꝛ sunt sicut due scutelle qn̄ coniunguntur scdm orificia includentes in se duos humores. s. uitre um ꝛ cristallinū. Quinta est uuea ꝛ est perfora ta et eius foramen dicitur pupilla ꝛ est perfora ta ut spēs uisibiles melius possint ptransire ad hūorem cristallinū ꝛ oritur a tunica secundina ꝛ recte se habent sicut due scutelle magne que coniungūtur ꝛ includunt oīa illa predicta. Sex

ta est cornea per quam uidemus et ē ad modū
cornu lucidi ⁊ oritur a tunica sclirotica ⁊ silr ha
bent se sicut due scutelle ſm orificia cōiuncte et
exēplum est de hoc sicut de cepe in quo ē tunica
superior maior ⁊ cōsequētur alia mior ⁊ sic quo
usq; ueniatur ad fundū. Septima ⁊ ultima est
ꝯiūctiua que ē alba ⁊ dicitur ꝯiunctiua :qr ꝯiun
git totū oculū ab ante cum partibus faciei ⁊ ori
tur a pāniculo īmediate cooperiente craneum:
⁊ dicitur zinziamater. Hūores aūt sunt tres .s.
albugineus uitreus ⁊ cristallinus. situs eorum
est. Nam inter tunicā rethinā ⁊ araneā contine
tur humor uitreus ⁊ cristallinus est in medio si
cut rex in medio regni ⁊ cor in medio corꝑis ⁊ ē
principaliter pars oculi: quia plus habet de di
spositionibus requisitis ad uisionē: quia plꝰ cla
rus ⁊ diafanꝰ. Post cristallinū uersus cerebrū
est uitreus quia nutritur ex eo quia uitreꝰ ṗpa
rat nutrimētū cristallino. Nō inter nutritōes
⁊ nutritū non debet cadere mediuz. Albugi
neus uero hūor continetur inter tunicā araneā
⁊ uueam: quia est superfluitas cristallini: ⁊ pro
pter hoc fuit posita uuea tunica in medio ut nō
lederet hūorem cristallinū. Tertio notanduz
circa rubricā ꝙ obtalmia ē apostematio siue in
flatio que accidit in palpebris oculoꝝ uel i ocul'
donec aliqñ cooperit totam rutunditatē oculi.
Aliter diffinitur sic obtalmia est apā calidū cō
iunctiue oculi naturaliter qñ fit a sanguine uel
colera accidentaliter est uel ꝓpter putrefactōz
qñ fit ab humoribus frigidis. uel ꝓpter attrac
tionem hūorū sanguis ⁊ spūs ad oculū vnd̄ ca
lefiunt hūores oculi. Quarto notandū ꝙ cā
obtalmie uel ē extrinseca uel intrinseca. Extrin
seca pōt esse: aut a sole fumo uel puluere. Cau
sa intrinseca pōt eē ex fluxu alicuius hūoris sim
plicis. s. a sanguie fl'ate colera uel mł'ia. uel ab
humore cōposito ex his. Aliter pōt dici ꝙ cau
sa obtalmie ē triplex. s. primitiua añs ⁊ cōiūcta
Primitiua sunt res non naturales multiplican
tes aliquē hūorem in corpore ut cibi ⁊ potꝰ. Si
militer pōt eē res extrīseca ut sol fumꝰ ⁊ puluis
Causa añs sunt ipi hūores in corpore multipli
cati apti currere ad oculos. Causa ꝯiūcta sunt
ipsimet humores qñ actu faciunt. s. apostema i
oculis. Notandū ꝙ obtalmia ē duplex. s. ue
ra ⁊ non uera. Uera ē que causatur a fluxu hu
morū ad oculū qui ibibūtur in porositatibꝰ cō
iunctiue causantes apostema. Non uera ē que
causatur ex causa extrinseca sine fluxu hūorum
ad oculū ut a fumo uel puluer̄: quia rarificatur
humiditas ibi que rarificata occupat maiorē lo
cum q̈z ante atq; uidetur ꝙ. ibi sit apā cū non
sit ⁊ talis faciliter curatur: qr remota causa extri
seca. Dubitatur in quibus oculis magis fiat
obtalmia: an in magnis an in paruis. Dicēdū
ꝙ in magnis. rō quia ad eos plures superflui
tates delegātur ceteris partibus: quia hñt lati
ores uias. ⁊ quia spūs magis dispergunturr: et
ꝓpter hoc peius uident. Dubitatur secūdo:
in qua etate magis accidat obtalmia. Dicēduz
ꝙ in puericia. ratio ꝓpter eoꝝ ingluuiē ⁊ eoruz
molliciem ⁊ eoꝝ tenebrositatē ⁊ humiditatem.
Dubitatur tertio in quo tēpore anni magis
accidat obtalmia. Dicendū ꝙ in uere rōne cali
ditatis ⁊ humiditatis. Ratōe caliditatis. s. dis
soluentis humores congelatos in hyeme: ⁊ qr
aperiuntur pori. unde humores sunt magis ap
ti nati fluere ad oculum. Al.

Um ea que in oculis alba sunt in
rubedinem mutata fuerint fluxe
rintq; lachrime ⁊ in angulis ocu
lorū lachrymalibus lippitudo collecta fu
erit dicemus tunc egrū pati obtalmiā. Et
quāto plus sinthomatū vehementia: aut
ipsoruz affuerit minoratio tanto plus erit
obtalmie fortitudo aut ipsius debilitas. De
terior aūt obtalmia est cū alba oculorum
vidētur inflata ⁊ adeo eleuata vt oculorū
cooperiant nigredinē et palpebre inuersē
tur. Sillanus.

Hic determinat de obtalmia ⁊ diuiditur i
duas. Prio ponit signa obtalmie. Scdo cu
ram. secūda ibi. In principio. Pria i tres
Prio pōit signa absolute. Secūdo pōit signa
fortitudinis ⁊ debilitatis obtalmie in generali.
Tertio ponit signa qñ obtalmia est ultiate mali
tie. secunda ibi. Et quanto. Tertia ibi. Deteri
or aūt. De pria dicit ꝙ qñ apparēt ista signa
Primū ꝙ alba oculoꝝ sunt mutata ad rubedi
nē. Secūduz ꝙ lachryme fluunt ab ocul'. Ter
tium qr in angulis oculoꝝ fuerit collecta lippitu
do tunc dicimus egruz pati obtalmiā. Notā
duz ꝙ de rōne signoꝝ. Prio alba oculoꝝ mu
tantur ꝓpter fluxuz sanguis ad cōiunctiuā. rō
secundi ꝓpter multitudinē sꝑerfluitatis descē
dētis ad oculuz. Ratio tertii causatur lippitu
do ul' ex pte materie aquose fluxu ad oculū que
nō pōt ꝯuerti in nutrimentuz ⁊ ibidē igrossatur
uel causatur ex pte debilitatꝭ v̇tutis nutritie non
potētis ꝯuertere nutrimentuz in sbam oculi: et
sigt mortē. ⁊ de hac nō loquitur ras'. Secun
do notāduz ꝙ signa obtalmie ꝓpter sanguinē
sunt uehemētia rubedis apitio uenaꝝ i oculis:

7 in fronte: inflatio magna adueniens cum do lore 7 grauedine multitudo lachrymarũ cũ lippitudine. ratio patet. Signa eius que fit a colera sunt dolor cum pũctura in modũ ac⁹ ul' spine: inflatio cum rubedine trahẽtur ad citrinitatem: cursus lachrymarũ adurentiũ 7 excorticãtiũ loca que tangunt: lippitudo 7 inflatõ 7 tẽsio minor q̃3 in sanguine. rõ patet. Signa eius q̃ fit a f'late sunt grauitas non cũ ardore. undatõ magna absq3 rubedine que tũ si tangitur cedit tactui 7 fit in loco ipressio cum digito. multitudo lachrymarũ aquosarũ cũ lippitudine nõ digesta: habitudo corporis humida. rõ patet. Signa eius q̃ fit a mlia sunt paucitas inflatõis absq3 rubedine. diminutio lachrymarũ 7 lippitudinis: nigredo corporis extenuata: dolor cu3 quadam grauedine et fractione loci. rõ p3 itelligenti. Signa eius que fit ex causa extrinseca discernuntur iudicio patientis 7 reuelatõe ipsius ĩfirmi. Et quanto. Hic ponit signa fortitudinis 7 debilitatis obtalmie in generali: 7 dicit ꝙ quanto fuerit maior intensio uel rẽissio accidentiu3 tanto erit obtalmia intensior ul' remissior. Ratio quia accñs insequitur egritudine3 uelut umbra corpus. ut gal'. tertio de accidenti. g̃ quanto egritudo ẽ fortior: tanto sũt accidentia fortiora 7 ecõuerso 7c. Deterior aũt. Hic ponit signa obtalmie qñ obtalmia ẽ ultimate malitie. 7 dicit ꝙ deterior obtalmia ẽ ubi alba oculoꝝ uidẽtur inflata 7 eleuata ut coope riant nigredinẽ oculoꝝ 7 palpebre inuersentur. Ratio quia sigt multitudinẽ humorũ unde prohibetur transitus spẽrum uisibiliũ ad hũorem cristallinũ apostema calidum quod fit a palpebris donec coopertat duas orbitas cum totalitate sua. Notandum fm serapionẽ. c. de obtalmia ꝙ spẽs obtalmie sunt tres. Prima inflatio 7 eleuatio facta in oculo a causa extrinseca: ut a sole puluere uel fumo 7 quiescit quando q escit causa extrinseca. Secunda spẽs eleuatio q̃ accidit in oculo qñ currit aliquid ꝺ materia ad coniunctiuã propter debilitatem mẽbri recipiẽtis. s. oculi 7 uirtutem mẽbri repellentis. s. cerebri: 7 ista est deterior prima. Tertia spẽs est apostema callidum quod fit in palpebris dõec forsan cooperit duas orbitas cu3 totalitate sua sicut corium 7 sequitur inflatio 7 dolor durici es 7 rubedo que apparent in oculis 7 replentur uene ualde cum copertura palpebrarum 7 fortasse inuersantur ad exteriora 7 fit difficilis motus earum 7 est albedo oculoꝝ altior nigredine ipsius 7 illa est deterior. Alman.

In principio uero curatiõis obtalmie cephalica ẽ flebotomanda ex manu ul' ex brachio partis cõtrarie in qua ẽ oculus infirmus nisi leuis fuerit obtalmia 7 quãto fortior fuerit obtalmia tanto plus ẽ minuendũ de sanguine. Deinde uẽter ex miro bol'. citrinis 7 tereniabin 7 succo fructuu3 soluendus ẽ. Eger a carne 7 a uino 7 a rebus dulcibus abstinere debet 7 cibum minuere. Silla.

Hic raſ ponit curam: 7 diuiditur in duas. Primo ponit curam per euacuationẽ. secũdo per dietam. secunda ibi. Et. eger. Prima i duas. Prio ponit curam per flebotomiã. secundo per medicinã. secunda ibi. Deinde uenter. De prima dicit ꝙ in principio curationis obtalmie debet eger flebotomari ex cephalica man⁹ uel brachii partis contrarie in qua ẽ ocul⁹ infirmus. Secundo ponit exceptionẽ nisi obtalmia sit leuissima. Tertio dicit ꝙ quanto obtalmia fuerit fortior tanto de sanguine debet euacuari plus. Notandum ꝙ in obtalmia ad hoc ut fiat flebotomia de parte contraria duo requiruntur. Primum ꝙ in corpore sit magna plenitudo l3 auerois 7 auic. precipiãt in hoc casu fieri flebotomiam de saphena eiusdẽ partis. deide de basilica eiusdem partis. Secũdo requiritur ꝙ materia sit in fluxu quia materia existẽte fluxa non competit flebotomia de brachio contrario. unde nõ cõpetit diuersio sed euacuatõ materie peccantis que fit per eande3 partem. 7 sic patet rõ primi dicti. Ratio secundi dicti ẽ ꝙ si obtalmia sit parua per colliria et aquas põt resolui materia obtalmie: iõ nõ cõpetit flebotõ a Ratio tertii quia quãto obtalmia est fortior tãto fit a pluri quãtitate materie ideo plus ꝺ materia ẽ euacuandum. Notandu3 secundo ꝙ uena cephalica que est uena capitis põt capi ul' in brachio uel in manu inter pollicẽ 7 indicem Si in manu ul' est una uena iter pollicem 7 idicem. uel in brachio i curuatura: 7 si ambo sint infirmi de utroq3 brachio fiat flebotomia:

Tertio notandum ꝙ post flebotomia3 cephalice partis cõtrarie uel eiusdẽ cõpetit flebotomia frontis que est in angulis oculorũ. uel de uenis que sunt retro aures imo in obtalmia antiqua aliqñ sciduntur artarie tẽporum a cirurgicis. Rõ quia p illas imediati⁹ euacuatur materia obtalmie. Quarto notandum ꝙ loco flebotomie cõpetit uentosa posita in posteriori parte capitis 7 in parte superiori colli cum icisione uel supra spatulas. Notandum quinto

ꝙ obtalmia habet q̃ttuor tēpora sicut alia apo
stemata.s.principium augumentū statū ⁊ decli
natione. Principiū eius ē qñ lippitudo ē aquo
sa ⁊ subtilis in oculis. Augumentū ē qñ tal' lip
pitudo icipit igrossari ⁊ dealbari. status ē quã
do ē ingrossata ⁊ dealbata ⁊ multa claudēs ocu
los. Declinatio ē qñ tal' lippitudo incipit dimi
nui ⁊ cōsumi. **Deinde uenter.** Hic pōit cu
ram per euacuationē factā per medicinā dicēs
ꝙ post flebotomiā uenter debet curari .i. eua
cuari cō mãma mirobolanis ⁊ succo fructuum
solubiliū. Notandū ꝙ dictū ras habet ueri
tatē quando obtalmia causatur a materia cali
da ut a sanguine uel colera qꝛ ille medicine eua
cuant colerā: ⁊ si cōtingeret ꝙ eēt maximus do
lor pōt fieri euacuatio sine digestione ꝓcedente
quia ē materia furiosa rōe accñtiū: sed si sit par
uus dolor pōt precedeꝛ digestiuū ⁊ tale digesti
uū ⁊ euacuatiuū posita sunt supra.c. de dolore
capitis prouenientis a colera. recurratur ergo
illuc. Sed si sit a fl'ate cōpetūt digestiuum ⁊
euacuatiuū posita supra.c. de dolore capitꝭ ꝓue
niētis a materia fl'atica. Sed si a ml'ia ꝓuenit
quod raro contingit ꝯpetunt digestiuū ⁊ euacu
atiuū posita supra in dolore capitis prouenietis
a ml'a. sic tñ ꝙ in digestione ponãtur herbe ap
ꝓpͥate oculis que sunt bethonica uerbena eu
fragia celidonia ruta siler montanus feniculus
Et eger. Hic ponit curā per dietā dicens ꝙ
eger debet a carnibus se abstinere ⁊ uino ⁊ re
bus dulcibus. Rō qꝛ talia multiplicāt hūores
qui sunt apti descendere ad oculū maxie qñ ob
talmia fit a materia calida. Secūdo dicit ꝙ pa
tiens debet minuere cibū. Ratio qꝛ calor redi
tur magis intentus ad consumendū materiam
Notandū ꝙ in obtalmia a materia calida di
eta conueniens ē ut comedat lactucas portula
cas cucurbitas cōditas cū agresta. uel succum
farine ordei auene similiter ⁊ spelte cōditis cuꝫ
lacte amigdolarū uel agresta uel portulaca. Si
aūt patiens fuerit debilis poterit comedeꝛ cari
nes pullorꝫ ⁊ hedi elixatas cum cucurbitis uel
portulacis uel lactucis ꝯditis cum agresta: uel
uino de granatis. De potu. Bibat usqꝫ ad
finē aquā ordei uel aquā decoctōis berberis ul'
prunorꝫ uel aquā mixtā cū agresta uel uinuꝫ de
granatis. In fine aūt pōt bibere uinū albū de
bile liphatum cū triplo eius de aqua. Sꝫ in
obtalmia de materia frigida. Dieta sit ut pati
ens comedat aquā cicerꝫ ul' farrū uel farinam
ordei uel auene. condiãtur cū puluere que sic fit
℞.cinamomi.ʒ.ii.cardamōi.ʒ.ii.croci.℈.i.fi

at puluis cribratus. Post dies.v.pōt comedeꝛ
carnes edi pullorꝫ castrati elixatas cū feniculo
boragine ⁊ petrosi. ⁊ de potibus bibat aquam
mellis usqꝫ ad dies.viii. uel aquā decoctōis iu
iubarū mellis. post uero dictū tēpus pōt bibe
re uinū album limphatū. Almansor.
**Nō q̃ ista non sufficerint sieꝛ albū i la
cte iuuencule puellā lactantis fricandus ē
⁊ in oculis distillandus.** Silla.
Hic ponit curam per ea q̃ approximantur
ab extra. ⁊ diuiditur in duas. Primo ponit cu
rā que debet obseruari añ declinationē. Secū
do ponit curā quando ē in declinatōe. secunda
ibi. **Si aūt oculus.** Prima i tres. Pͥo ponit
curā per unū approximandū oculo: ⁊ ē coliriū
secundo docet remouere lippitudinē. Tertio
ponit curā per quedā alia qne cōpetunt in cura
secunda ibi. **Et lippitudinis.** Tertia ibi. **Et
eger.** De pͥa dicit ꝙ si predicta non suffice
rent in cura: tunc sieꝛ album dꝫ fricari in lacte
mulieris lactentis puellā ⁊ distillari in oculum.
Rō est quia abstergit ⁊ mūdificat. Notan
dū ꝙ sieꝛ ꝑ colliriū uel trociscus unus dissolutꝰ
in aliquo liquore ex quo fit colliriū. Secūdo
notandū ꝙ alia conueniūt in principio. Alia in
augumento alia in statu ⁊ alia in declinatōne.
nam in principio ꝯpetunt repercussiua habētia
duas ꝓprietates. Prima ꝙ non sint nimis for
tia ne condensent humorē in oculo ⁊ ne nimis
infrigident oculum ⁊ alterēt. secunda ut sit dolo
ris mitigatiua: ⁊ ideo nō cōpetūt sicca nec aspe
ra: sed in augumento ⁊ statu cōpetunt partiꝫ re
percussiua ⁊ partim resolutiua ⁊ nunqꝫ matura
tiua: quia tunc sanies corroderet tunicas. non
enī est hic sicut in aliis mēbris. sed in declinatōe
totaliter ꝯpetunt resolutiua. Tertio notãduꝫ
ꝙ in obtalmia a materia calida repcussiua que
ꝯpetūt i pͥncipio: q̃dā sūt simplicia ⁊ q̃dā ꝯposi
ta. Simplicia sūt duo. unū albumē oui fortiter
agitatū ex quo una gutta i ocul' distelletur. secū
dum ē lac mulieris puellā lactantis stati ab ube
re mulsum ponatur in oculis. Cōposita sūt pͥ
mū. ℞. aque rosꝫ. electe albumē oui fortiter agi
tatū ⁊ dispūatū misce ⁊ fiat colliriū ⁊ una gutta
uel due ponãtur in oculo uel in ambobus si fu
erit dolor. Ad idem. ℞. mucillaginis seis ci
toniorꝫ uel psilii uel dragagāti.ʒ.ii. albumē uni
us oui fortiter agitatū ⁊ dispūatuꝫ lactis mulie
ris puellā lactantis.ʒ i.s. misce ⁊ fiat collirium.
Et si est dolor magnus fiat mucillago in aqua
decoctionis seis papaueris. Et si dolor ē in ul
timo addatur i collirio opii gra.iii. ⁊ ē ualde ex

pertum. Ad idem. ℞. ceruse lote. ʒ. viii. gummi arabici. ʒ. iiii. opii draganganti añ: ʒ. i. terantur fortissime: misce cū albumine oui. fiat collirium ⁊ ponatur in oculo. Ad idē. ℞. foliorum solatri florum camomille ros. ru. parū pistētur ⁊ buliant ⁊ incorporentur cū faria ordei fit emplastrū ⁊ ponatur tepidū supra oculum. Ad idē coquātur tria poma i igne uel in prunis mūdentur post coctionē cū quibus uitella triū ouorū misceantur ⁊ tepidū ponatur supra locū.

Illa q̄ cōferūt in augumento ⁊ statu obtalmie sunt. Primū. ℞. lac mulieris ab ubere eiectū abstergit eni mūdificat ⁊ repercutit ⁊ mirabilr cōmendatur. Ad idē. ℞. mucillaginis dragaganti añ. ʒ. ii. lactis mulieris q̄ sufficit ⁊ fiat colliriū. Ad idem. ℞. ceruse lote sarcocolle nutrite in lacte asine opii dragaganti añ. ʒ. ß. fiat puluis subtilissimus incorporetur cum aqua pluuiali ⁊ sufficit distēperetur cū lacte mulieris fiat colliriū ⁊ est secretum. Ad idē. ℞. tucie bene preparate cāphore subtiliter puluerizate: añ. ℈. i. aqua ros. ʒ. i uini albi. ℥. ß. misce ⁊ una gutta ponatur in oculo: ⁊ ualet in dolore oculorum in declinatōe. In declinatōe vo obtalmie de materia calida. ℞. camomille melliloti añ. parū fiat decoctio ⁊ iponatur spōgia ⁊ expressa ponatur supra oculū. Ad idē fiant ablutōes manuū ⁊ facie sepe cum aqua decoctōis melliloti flor camomille ⁊ ros. ru. In obtalmia uero de materia frigida ꝯpetentia in principio sunt hec. ℞. ros. ru. florum camomille añ. ʒ. ß. conquassentur ⁊ fit saccus ifundatur ivino qd̄ sit actu frigidū ⁊ bene expressus ponatur supra locū. In augumēto ⁊ statu. ℞. mucilaginis gūmi arabici mucilaginis fenugreci añ. ʒ. ii. sarcocolle infuse in lacte mulieris myrrhe aloes cinamomi castorei subtiliter pulverizati añ. ℈. ß. fiat colliriū. Ad idē ex farina fenugreci ⁊ mucilagine eius ⁊ floribus camōille mirtis fiat emplastrū ⁊ pōatur calidū supra oculū. Ad idē ℞. camomille melliloti añ. ʒ. ß. pistētur ⁊ incorporentur cū mucilagine fenugreci dragaganti: ⁊ uitell. duor ouorū ponatur supra oculū.

Item in declinatōe dz poni patiens in balneo seu in stufa. Ad idē. ℞. sarcocolle. ʒ. x. licii aloes añ. ʒ. ii. spume maris croci añ. ʒ. i. ß. succi celidonie. ʒ. iii. terātur subtilissime ut alcobol ul' buliant in uino albo ⁊ aqua ros. ⁊ coletur liquidū ⁊ mittatur in oculū ⁊ stba grossa super oculū

Ad idem. ℞. absinthii uiridis. ℳ. i. licii. ℥ ß. farine fenugreci. ℥. ii. sarcocolle. ʒ. x. succi celidonie. ℥. ß. aloes. ʒ. ii. spume maris croci añ. ʒ i. misce sil' ⁊ fiat in forma empli ponatur calidū supra oculū. uel extrahatur succus uel aqua et oibus pistatis ad inuicem coletur ⁊ ponatur intra oculū: Ad idē fiant ablutiones manuū ⁊ pedū ⁊ faciei sepe ex aqua calida decoctōis absinthii mollilоti flor camomille. Al.

Et si lippitudinis multitudo fuerit in ocul' collecta radius coto inuoluatur ⁊ madefiat in aqua ⁊ cum eo oculus ab illa lippa mūdetur. deinde puluis albus aspgat ⁊ supponendo oculis aliquid vt cotū suauiter eleuetur sustentet ⁊ liget. Et eger in domū tenebrosaz mittatur. et ingeniādū quātū possibile ē ut somn⁹ ꝓuocet. Caue at tñ ne super oculū ifirmū dormiat ⁊ ne caput depressum sit sed superius eleuatū Nec vestimentorū capitia sint stricta nec in faciez se diu proijciat. Sil.

Hic docet remouere lippitudinē. ⁊ diuiditur in duas ẜm q̄ per duo docet remouere. secūda ibi. **Deinde puluis.** De p̄ma dicit q̄ si multa lippitudo fuerit in oculo collecta cū radio inuoluto cum coto infuso in aqua mundificetur oculus. Rō q: talis aqua habet ṽtutem lenitiuā superfluitatum. **Deinde puluis.** Hic ponit curā cū alio dicēs q̄ post ablutionez factam puluis albus dz aspgi sup oculo ⁊ debz suauiter supponi aliquid ut bōbix uel aliud. sustenta super oculo ⁊ ligari. Rō quia talis puluis cōsumit superfluitates ⁊ abstergit. descriptionē uero illius pulueris ponit infra. Notandum q̄ illud quod supponitur ⁊ ligatur sicut tēta uel cotū debet statim remoueri ne puluis cū sit siccus noceat oculo. debet etiam remoueri ut dicit gordonius cū lacte mulieris. ratio patet. Et ēger. Hic ponit curam per quedā alia dicēs q̄ eger debet mitti in domū tenebrosaz. Rō q: de rōne lucis ē attrahere. vnde fieret maior fluxus hūorū ad oculū: ⁊ rōne luminis spūs dispguntur ⁊ resoluūtur: unde debilitatur ocul⁹. Secūdo dicit q̄ ingeniandū ē q̄ ꝓuocetur sōnus. Rō quia calor reuocatur adintra ⁊ fortificatur ⁊ pōt digerere ⁊ cōsumere materiam: sed hoc debet eē de nocte ⁊ non de die. Tertio dicit q̄ patiēs debet cauere ne dormiat supra oculum infirmū ⁊ non stet cū capite discopto: aut depreso s; potius eleuato. Rō utriusq; q: fluerent hūores ad oculos. iō si obtalmia fuerit in oculo dextro dz iacere super sinistruz si i ambobus debet iacere supinus: ⁊ ideo tenētes caput curuū ut plurimū habent oculos humidos. Quarto dicit q̄ capitia seu uestimenta capitis

non debent eẽ stricta. Ratio qꝛ ꝓpter stricturã
fieret doloꝛ circa oculos ⁊ sic plus attraheretuꝛ
de materia. Quito dicit ꝙ patiens non debet
diu pꝛosternẽ super faciem : quia fieret maior
fluxus ad oculos. Almansor.

**Si aũt oculus leuioꝛ fiat ⁊ doloꝛ sedet
ac lachꝛyme minuant flebotomia iam fa
cta ⁊ ventre solo. Balneũ mltotiens igre
diat ex hoc enim passionis relige dissolué
tur. Silla.**

Hic ponit curam qñ est in declinatione: ⁊ di
uiditur in duas. Primo facit hoc. Secundo
reuertitur iterato ad curã obtalmie qñ pꝛedcã
nõ sufficiunt secunda ibi. Q̃d si in oculo. De
pꝛima dicit ꝙ si oculus fiat leuior ⁊ doloꝛ remit
tatuꝛ ⁊ lachꝛyme minuantur flebotomia ꝑmis
sa ⁊ solutione uentri patens debet ingredi bal
neũ. Uerificat se qꝛ ex hoc materia que reman
sit resoluetur. Notandũ ꝙ loco hui⁹ balnei
spongia infusa in aqua decoctionis camomille
⁊ melleloti expꝛessa ⁊ posita super oculum mul
tum ualet. Alman.

**Q̃d si in oculo hũoꝛositas ⁊ grauedo re
manserint puluis citrin⁹ est imittend⁹. Ex
his aũt q̃ hñti obtalmiã mltũ conferũt est
vt frons ⁊ palpebꝛe ex hoc liniant epithi
mate. Q̃d. ℞. sief méithe ro. aloes licii sã
dali ru. fausel. croci oꝛientalis omniũ añ.
partes eq̃les fiant ex eis pille. cũq; necesse
fuerit resoluat vna ex eis in succo coꝛiãdꝛi
aut i succo endiuie. aut i aqua rof. ⁊ linia
tur cũ eo si de⁹ voluerit. Silla.**

Hic reuertitur ad curã obtalmie quãdo pꝛe
dicta defficiunt ⁊ diuiditur in duas. Primo fa
cit hoc. Secundo ponit descriptiones q̃rũdaz:
medicinarum de quibus fecerat mentioné. Se
cunda ibi. Sief albũ. Prima in duas. Prio
explicat unũ quod ualet in declinatione. Secun
do unũ quod ualet in pꝛincipio. Secunda ibi.
Ex his aũt. De pꝛima dicit q̃d si remãserit hu
miditas ⁊ grauedo puluis citrinus erit mittẽd⁹
in oculũ. Descriptioné ponit statim. Ratio qꝛ
habet uirtutem abstersiuã ⁊ cõsumptiuã non tñ
debet diu dimitti ne exsiccetur oculus. Notã
dũ ꝙ ad idem ualet aqua cuiusdã bidelii cũ aq̃
lucrabatur pané suũ ⁊ é. ℞. lapidis calamina
ris. ℥. ß. tutie quinquies ignite ⁊ quinques extincte.
in aqua rof. elcã. ℥. ß. gariofil. numero. xxx. te
rantur cuz. ℥. ii. mell. uini albi. ℔. iiii. pulueriʒã
da pulueriʒentur ⁊ cribellentur subtiliter misce
oia. Si esset necessitas magna adde camphoꝛe
ʒ. ß. Ex his aũt. Hic Rasis explicat unũ q̃d
ualet in ꝑncipio: dicens ꝙ ex hiis ualẽt hñti ob
talmiã. s. i pꝛicipio é ut frons ⁊ palpebꝛe linian
tur ex hoc epithiate. ℞. sief memithe rof. licii
aloes fausel sandal. ru. croci oꝛiẽtal omniũ añ.
partes eq̃les fiãt pille ⁊ cũ fuerit necessitas dis
soluãtur cũ succo coriandri aut aq̃ rof. aut celi
donie. Notandũ ꝙ remediũ rasis hꝫ ṽtatem
obseruatis. Primũ ꝙ obtalmia sit in ꝑncipio:
qꝛ illa sũt stiptica ꝓhibẽtia fluxũ ad oculũ. Se
cũdo ubi materia sit calida: qꝛ illa q̃ ponũtur i
epithiate sunt fr̃a stiptica. Tertio ꝙ obtalmia
fiat ex fluxu humoꝛũ ad oculos descendentiuz
p uenas exterioꝛes: qꝛ si per intrinsecas nõ ua
leret qꝛ ṽtus nõ ꝓfundaretur: sed tũc magis ua
lerẽt odoꝛamenta ⁊ alia dicta in. c. de cataꝛꝛo ⁊
doloꝛe capitis. Secundo notandum ꝙ loco
hui⁹ ephitiatis ualet tale empl'm quo cõiter uti
tur Gerardus in materia calida. ℞. acatie san
guis draconis: añ. ʒ. i. boli ar. ʒ. ii. fiat puluis ⁊
incoꝛpoꝛetur cũ albumine oui agitato: fiat em
plastrum ⁊ applicetur supꝛa tempoꝛa. Notã
dũ ꝙ in materia frigida competit tale repercus
sium ab extra. ℞. aloes myrrhe myrti acatie
añ. ʒ. i. masticis olibani añ. ʒ. ß. fiat puluis ⁊ in
coꝛpoꝛetur cum albumine oui bene agitato q̃d
sufficit fiat empl'm ⁊ ponatur supꝛa frontem ⁊
⁊ tempoꝛa. Almansoꝛ.

**Sief albũ. ℞. ceruse ablute. ʒ. x. sarco
colle grosse. ʒ. iii. dꝛaga. ʒ. i. opii. ʒ. ß. fiant
ex eis pille foꝛme lentis similes. Pulis ci
trin⁹. ℞. sarcocolle grosse. ʒ. x. aloes. ʒ. ii
croci. ʒ. ii. mirrhe. ʒ. i. licii. ʒ. ii. ⁊ his optie
tritis imittat pulis cũ op⁹ fuerit. Puluis al
b⁹. ℞. sarcocollã albã ⁊ pinguẽ q̃ mittit
in lac mlieris ꝙ meli⁹ é cũ alicui⁹ iuuẽcule
fuerit ⁊ dimittat in vmbꝛã donec siccet
⁊ terat optie ⁊ oib⁹. ʒ. x. ipsius addatur
de sief memithe. ʒ. ii. q̃ iteruz optie trita re
ponant ⁊ cũ op⁹ fuerit i oculũ mittantuꝛ.
Sillanus.**

Hic põit Ras descriptioné medicinaꝝ de q
bus dictũ é: ⁊ diuiditur i tres ƀm ꝙ tres ponit
descriptiones. Secunda ibi. Puluis citrinus
Tertia ibi. Puluis albus. De pꝛima dicit ꝙ
sief albũ i foꝛma ponatur sic. ℞. ceruse ablute
ʒ. x. sarcocolle grosse. ʒ. iii. dragagãti. ʒ. i. opii.
ʒ. ß. fiãt ex hiis pille siles lẽti. Notandũ ꝙ illd
colliriũ ualet i augumto ⁊ statu obtalmie ⁊ nõ
i ꝑncipio. rõ dcã fuit supꝛa. Pulis citrin⁹ Hic
ponit scdam descriptõné ⁊ dr̃ citrin⁹. ℞. sarco
colle. ʒ. x. aloes. ʒ. ii. croci. ʒ. ii. myrrhe. ʒ. i. licii
ʒ. ii. ex his optie trit mittatur pulis cũ op⁹ fuẽit

Puluis albus Hic ponit tertiã descriptõ nem: ⁊ dĩ puluis albus. ℞. sarcocollaꝫ albaꝫ ⁊ pinguẽ que mittatur in lacte mulieris iuuẽcule dimittatur i umbra dõec exiccetur ⁊ teratur optime ⁊ oĩbus. ʒ. x. ipsius addatur sief menithe. ʒ. ii. que iterũ optime trita reponãtur ⁊ cũ opus fuerit in oculũ mittatur ad remouendũ lippitudinẽ: ⁊ est de quo fecit mentionẽ supra rasis.

De vlceribus oculorũ. Silla.

Otandũ circa rubricam ꝙ ulc⁹ capitur dupliciter. Uno modo ꝓ solutione cõtinuitatis siue fit cũ sanie siuc sine sanie Secũdo notandum ꝙ causa ulceris oculorũ est duplex. s. intrinseca ⁊ extrinseca. Extrinseca ut casus ⁊ percussio. In trinseca est hũor calidus acut⁹ salsus corrodẽs tunicas. ⁊ fit aliqñ ex successiõe bothor. Aliqñ ꝓpter percussionẽ. Tertio notandũ ꝙ pncipium ulceris aliqñ ẽ interius ⁊ disrũpitur exteri⁹ i. disrũpendo ꝓcedit. Aliqñ principiũ ulceris ẽ ab extra ⁊ disrũpendo ꝓcedit ab intra: ⁊ õ istis primũ est deterius ceteris. Al.

Um i oculis fortis dolor ⁊ pũctõ nociua ac pulsus sentiũt ⁊ lachrimar fluit multitudo ⁊ cuꝫ palpebre eleuant ⁊ oculi apiunt loca q̃ sunt i albis ipsoꝝ inueniunt rubea. aut cuꝫ totũ fuerit rubeũ: vnus locus magis rubere iuẽit aut in nigredine locus aliquis alb⁹ appa ret pustula iam in oculo extorta ẽ. Ad hãc võ curandã passionẽ necessari⁹ ẽ medic⁹ valde istructus i curis oculoꝝ nos tñ curationis ipsi⁹ summas ⁊ aggregationes dicem⁹ Dicimus itaqꝫ ꝙ vlcera q̃ icoiũcta nascũtur hoc ẽ i albis oculoꝝ nõ adeo sunt timẽda vt ea que in cornea hoc ẽ in oculi nigredine fiũt. Deterius võ vlcerũ ẽ illud qõ in nigredine sub pupilla existit eminentia náqꝫ ad istum est velociter. Silla.

Hic rasis determinat de ulceribus oculorũ: ⁊ diuiditur in quattuor. Prio ponit signa Secundo ostendit q̃lis medicus sit necessarius ad curationẽ ulceris oculorũ. Tertio ostẽdit ꝙ ulcus oculoꝝ ẽ deteri⁹. Quarto ponit curã. Secũda ibi. Ad hanc võ. Tertia ibi. Dicimus. Quarta ibi. Horũ aũt. De pria dicit ꝙ qñ i oculo apparẽt hec signa. Prio fortis dolor ⁊ pũctio nociua ⁊ pulsatio sentitur. Secũdum lachrymarũ multitudo fluit ⁊ cuꝫ palpebre eleuãtur ⁊ oculi aperiũtur alba oculoꝝ apparent rubea ⁊ si totũ fuerit rubeũ unus locus iuenitur magis rubere q̃ꝫ ali⁹. Tertiũ qr in nigredie oculi. s. in cornea apparet locus alb⁹ istis signis arguere dẽmus ꝙ in oculo ẽ ulc⁹ sine pustula ad quã de necessitate sequitur ulcus. Rõ signorũ est pria primi: quia ex materia calida pungitiua cãtur dolor ⁊ pũctio nociua. sed pulsatio fit pp generationẽ ⁊ augumentatõnem saniei. in cui⁹ generatõe fit ebullitio ⁊ pulsatio. Rõ secũdi qr pp dolorẽ ẽ flux⁹ hũoꝝ. unõ fit flux⁹ lachrymarũ ⁊ multitudo. Rõ tertii qr rõne doloris fit attractio sanguinis ad cõiũctiuã unde alba oculorũ apparent rubea. Ratio q̃rti qr corp⁹ dyaphanũ dũ ꝯdẽsatur fit albuꝫ ut apparet de aq̃ ꝯgelata ⁊ õ albũie oui cocto: qr fit dealbatio. sꝫ cornea ẽ corp⁹ dyaphanũ ⁊ pp generatõꝫ ulceris ꝯdensatur ⁊ sic dealbatur. sꝫ qñ fit ulcus in coniũctiua fit color rube⁹: qr fit extensio in uẽis qr attrahitur sanguis cũ ꝯiũctia sit corp⁹ habẽs uenas iõ apparet color rube⁹. Ad hanc vero. Hic ostendit q̃lis dꝫ eẽ medicus ad curationes ulcerũ oculoꝝ dicens ꝙ ad curationẽ necessarius ẽ medic⁹ ualde istruct⁹. Scdõ dicit ꝙ oñdit sũmas ⁊ aggregationes curatõis. Notandũ ꝙ cã primi ẽ qr medicus errans i illa passione causat nocumentum magnũ. iõ ⁊c. Dicimus ita. Hic ostendit ꝙ ulcus oculoꝝ fit deterius dicens ꝙ ulcera que sunt in cõiunctiua: qr in albo oculoꝝ nõ sũt sic timenda sicut illa q̃ sunt in cornea. Ratio quia talia ulcera plus distant ab humore cristallino ⁊ a pupilla q̃ sũt pncipaliora in uisione. Secundo dicit ꝙ deteri⁹ ulceꝝ ẽ quod ẽ in nigredine sub pupilla. Ratio qr ẽ magis ꝓpinquũ hũori cristallino. Al.

Horum aũt vlcerum curam cuꝫ flebotomia incipere debemus: ⁊ sanguinis extrahere multitudinem ẽm ꝙ possibile fuerit. Consequenter autem venter soluendus est. Et eger sibi cauere debet a carne ⁊ vino dulci ⁊ esse contentus herbis frigidis ⁊ in potu sola aqua vti. Sil.

Hic ponit curam ulcerum oculorum. et diuiditur in duas. Primo facit hoc. Secũdo ponit curam uestigii remanentis post consolidatõnem ulcerum. secunda ibi. Cum autem. Prima in tres. Primo ponit curam per euacuationem. Secundo per dietam. Tertio per localia que applicantur ab extra. secunda ibi. Et eger Tertia ibi. In oculo vero. Prima in duas. Primo ponit curam per flebotomiam. Secũdo per medicinaꝫ. secunda ibi. Consequenter De prima dicit ꝙ debemus incipere curam ulcerum oculorum per flebotomiam extrahendo multitudinem sanguinis ẽm ꝙ fuerit possibile.

Notandū si sit magna repletio ꝯpetit flebo
tomia de saphena eiusdē partis deinde de basi
lica. deinde de cephalica: ⁊ si non sit magna re
pletio sufficit de basilica. Ratio predictorum ē
qꝛ per flebotomiā ꝓhibetur fluxus humoꝝ ad
oculos: qui fit in ulceribus oculoꝝ. Secūdo
notandū ꝙ ad idem ualēt uentose posite supra
spatulas ⁊ i collo cū scarificatōe. Consequen
ter autem. Hic ponit curam per euacuationeꝫ
per medicinas: dicens ꝙ post flebotomiā uen
ter debet euacuari. Nota ꝙ illa euacuatio ꝺ
bet fieri cū mirobalanis māna ⁊ succo fructuū
solubilium: qꝛ materia ulcerū ē acuta mordifi
catiua. Ad idē ualet euacuatō facta cū cliste
ri. Notandū secundo ꝙ post euacuationem
uniuersalē est ꝯueniens euacuatio per gargaris
ma ⁊ sternutationē facta. Et eger. Hic pōit cu
rā per dietam ⁊ dicit primo ꝙ eger debet caue
re sibi a carne ⁊ uino dulci. Ratio qꝛ multipli
cant humores maxime calidos ⁊ acutos q̄ mul
tiplicati de facili currūt ad locū ⁊ augent ulcus
Secundo dicit ꝙ dꝫ eē ꝯtentus herbis frigidis
Ut sūt spinachia lactuca portulaca cucurbita
⁊ endiuia. rō qꝛ remittunt acuitatē generando
humorē frigidum. Tertio dicit ꝙ i potu dꝫ uti
sola aqua: qꝛ uinū ē uaporosū ⁊ eēnt cā dissolu
tionis humorū in loco ulceꝝ. Al.

**In oculo v̄o initio sief albū cū lacte mu
lieris ē mittendū. ⁊ si pulsus iā alleuiari ⁊
sedari videtur sperandū ē ꝙ egritudo sol
uatur sine saniei collectione. Quod si pul
satio pōt sanguis extractionē ⁊ ventris so
lutionē ac sief albi imissionē quiescere nō
videtur parua fidutia i hoc quod dixímꝰ
est habenda.** Sillanus.

Hic ponit curā ulceris oculi p remedia loca
lia q̄ approximantur ab extra ⁊ diuiditur in du
as. Primo ponit curā qn̄ pustula fiunt parua
Secūdo qn̄ fiunt magna. Secūda ibi Qn̄ fue
rit. Prima i duas. Primo ponit unū locale ꝙ
ꝯuenit in gn̄atione saniei. Secūdo ponit aliud
quod ꝯuenit qn̄ materia cōuertit ad saniē. Se
cūda ibi. Est itaqꝫ prima i duas. Prio facit ꝙ
dictū ē. Secūdo pōit signa qbus dꝫ cognoscē
qn̄ egritudo remouebitur sine collectōe saniei.
⁊ qn̄ nō. Secūda ibi ꝙ si pulsus. De pria dicit
ꝙ i oculo a principio ē mittendū sief albū cū la
cte mulieris. rō qꝛ repercussiuū: ⁊ sic ꝓhibꝫ flu
xū materie ad locū ulceꝝ Quod si pulsus. Hic
ponit signa ⁊ docet cognoscē qn̄ egritudo r̄mo
uebitur sine collcōe saniei uł qn̄ nō. Prio dicit
ꝙ si pulsatio uidetur alleuiari ⁊ remitti sperā
dū ē ꝙ egritudo terminabitur sine coll'atiōe sa
niei. Secundo dicit ꝙ si pulsatio uideatur alle
uiari ⁊ remitti meliꝰ ⁊ si nō remittitur prio p fle
botomia ⁊ solutinoē uentris ⁊ missionē sief albi
hn̄da ē parua fiducia. rō p̄dictoꝝ ē qꝛ pulsatio
causatur rōne generatōis saniei ꝓpter bullitio
nē humoꝝ acutorū. Sꝫ si pulsatio remoueatur
signū ē ꝙ sanies non generatur. Al.

**Est itaqꝫ tūc sief de olibano mittēdū i ocu
lū ⁊ pila aliq̄ oculo supponēda ⁊ cū liga
tura stringenda an̄ v̄o q̄ꝫ hoc eueniat ocu
lus suauiter est ligādus ⁊ sine suppositiōe
pile ⁊ non cesses in oculū de sief de thure
sepe distillare donec sanies in pila uideat
Ex quo eni hoc visū fuerit sief de plūbo
vti necesse ē vsquequo ꝓfunditas fiat pla
na ⁊ tota raro generet. ea tn̄ que diximus
tunc sunt facienda cū pustula n̄ ē magna**
Sillanus.

Ponit curā per aliud locale quod ꝯuēit qn̄
materia cōuertitur ad saniē ⁊ diuiditur i duas
Primo ponit curā p mūdificatiua. Secūdo p
carnē generātia. Secūda ibi. Ex quo eni. De
prima dicit ꝙ qn̄ sanies generatur tūc sief ꝺ oli
bano dꝫ mitti in oculū. secūdo dicit ꝙ pila ocu
lo ē suppōenda ⁊ cum ligatura strigenda. Ter
tio dicit ꝙ tu nō debes cessare mittere uel distil
lare sief in oculo donec sanies apparet i pupil
la. Notandū ꝙ ulcꝰ oculi pōt mūdificari tripli
citer: ⁊ ita quodlibet ulcꝰ. s. primo cū abstersiuis
ut idromelle facto cū aq̄ pluuiali ⁊ melł rof. co
lato ⁊ ꝙ ponatur pānus duplicatꝰ supra oculū
secundo cā attractōis saniei sicut cū collirio ra
sis colato ⁊ quo ponatur armoniacū quod ma
xime attrahit imo ſm auctores trahit sagittam
a corpore. Tertio cū desiccatiuis ut cū puluere
trichie dicto supra: ⁊ iste tertius modꝰ ē pericu
losus. Ad propositum capitur secundo modo
⁊ ponitur ut supra. Ex quo eni. Hic po
nit curā per carnē generantia: ⁊ dicit ꝙ postq̄ꝫ
uisum fuerit erit necesse uti sief de plumbo quo
usqꝫ ꝓfunditas fuerit plana ⁊ tota caro genere
tur. Ratio patet quia tale sief est generatiuum
carnis ⁊ unitiuū qꝛ ē desiccatiuatiuum non sup
flue ⁊ hoc conuenit in generando carnē ad de
siccandum humiditatem superfluam membri
que impediret generationē carnis. Secūdo
dicitur quod ea que dicta sunt: sunt facienda cū
pustula non est magna. ratio quia in uulnē ma
gno requiritur fortius unitiuum quod non est
in illo collirio. Almansor.

Quoniam cū magna fuerit. fuerintqꝫ

q3 iuxta pupillã: aut inferius: ẽ tũc necesse ut cũ eleysir medicet ne vuea egrediatur ad pile quoq3 suppõem ⁊ ligaturã ẽ rede undũ. Eger preterea semper supinus iacet debet ⁊ a forti motu abstinere. Silla.

Hic ponit curam qñ pustula fuerit magna ⁊ diuiditur in duas. Primo ponit curã p vnu3 locale. Secũdo põit per q̃dam alia. secũda ibi Eger preterea. De prima dicit q ubi fuerit pustula magna circa pupillam uel iferi⁹ tũc erit ei necesse ut in cura approxietur eleysir. i. quod dam medicamẽ ne uuea egrediatur. rõ q: forti ter exiccat hoc colliriũ ⁊ fortiter ẽ unitiuũ ut p3 per ingredientia. Secũdo dicit q redeũdum ẽ ad suppositionẽ pile uel ligature. rõ p3. Eger preterea. Hic ponit curã per queda3 alia lo calia: ⁊ dicit q eger d3 iacere supinus. rõ ut hu mores fluant ad partẽ ꝯtrariã oculoꝝ. s. ad par tem posteriorẽ. Secũdo dicit q debet abstinet a forti motu: q: talis dissoluit hũores qui disso luti fluũt facilius ad oculũ. Al.

Cum aũt caro in loco vlceris perfecte generata fuerit. uel locus apostematis car ne repletus fuerit remanebit ibi i oculo al bedo. q si vlcus profundũ fuerit: albedo erit grossa. ⁊ si in superficie tm̃ cornee fue rit erit subtilis. vlcus quoq3 si a pupilla fu erit remotũ ⁊ steterit sepatim p se vestigi um illud quod redimet nichil mali faciet Si aũt iuxta pupillã qñq3 fuerit p⁹ vlceris curationẽ vestigium remanens prohibe bit visionem. Sil.

Hic ponit curã uestigii remanentis p⁹ con solidationẽ ulceꝝ seu uulnerũ. ⁊ diuiditur i tres Primo ponit uel docet cognoscere qñ albedo remanens ẽ grossa uł sbtił. Secundo doc3 co gnoscere qñ uestigiũ remanens nõ ipedit uisio nẽ ⁊ qñ sic. Tertio ponit curã. secũda ibi. Ulc⁹ quoq3. Tertia ibi. Quapropter. De pria dicit q cum caro fuerit in loco ulceris pfecte ge nerata remanebit in oculo albedo. Rõ q: pp condensationẽ factã in mẽbro habente diafani tatẽ fit albedo ⁊c. Secundo dicit q si ulcus fue rit profundũ albedo erit grossior. Rõ q: fit ma ior condẽsatõ: ⁊ si ulcus fuerit supficiale albedo erit sbtilis. rõ q: nõ fiet tãta ꝯdensatõ. Notã dũ q p⁹ curã ulceꝝ oculoꝝ tria pñt remanere. Primũ ẽ cicatrix que nõ põt pfecte curari i mẽ bro spmatico: sed paliari. Secũdũ ẽ color alb⁹ ⁊ talis põt recipe curã uel magnã paliationem. Tertiũ ẽ albugo ⁊ q̃dã supfluitas uuee q̃ nõ est pfecte curata seu remota i cura ⁊ est super cor neam ⁊ uacatur pãnus seu tela. ⁊ de hoc deter minabitur ifra: Ulcus quoq3. Hic doc3 co gnoscere qñ uestigiũ remanens nõ ipedit uisio nẽ ⁊ qñ sic. Primo dicit q si ulcus fuerit remo tum a pupilla ⁊ steterit sepatum tunc uestigiu3 remanens non ipedit uisionẽ. Secundo dicit q si ulcus fuerit iuxta pupillã tunc uestigiũ rema nens post curationẽ ipedit uisionem. Ratio q: poterit coopire ⁊ restringere foramen pupille. unde non poterunt recipi spẽs uisibiles i cristal lina. Al.

Quapropter tũc utendu3 est rebus ⁊ medicinis quib⁹ vestigiũ quod dixim⁹ ab stergi ⁊ deleri possit. Sief de thure. ℞. armoniaci sarcocolle amboꝝ añ. ʒ. v. thu ris. ʒ. x. croci. ʒ. ii. cõficiant ex mucillagine fenugreci ⁊ fiat ex eis sief. Sief de plum bo. ℞. plũbi vsti antimonij tucie ablute: calcucecume nõ gũmi arabici dragagantt oium añ. ʒ. viii. opii. ʒ. ʒ. terant ⁊ cũ pãno siricino q sit subtilissim⁹ cernãt ⁊ cribellẽ tur ⁊ conspergant ex aqua pluuiali ⁊ fiat ex eis sief. Sief ex quo caro in vlceribus oculoꝝ generat ⁊ vuee egressio ꝓhibetur ⁊ vestigiũ subtiliatur. ℞. climie ablute tu cie ablute ceruse antimoni thuris omniu3 añ. ʒ. ii. myrrhe. ʒ. i. sarcocolle grosse. ʒ. i. ⁊ ʒ. sanguis dra. aloes opii añ. ʒ. i. fiat ex eis sief. Eleysir quo est vtendum cum ti metur ne ex vlcere vuee sequatur egressio ℞. antimonii ematitis ãboꝝ añ. ʒ. x. acatie ʒ. iii. aloes. ʒ. i. terant ⁊ fiant ex eis sif. ⁊ administrentur apud necessitatem. Sil.

Hic ponit curam ⁊ diuiditur in duas. Pri mo ponit curam in generali. Secũdo ponit de scriptionem quarũdam medicinarũ. s. collirio um de quibus supra fecet mentionem. secũda ibi. Sief. De prima dicit q iam utendum ẽ medicinis quibus uestigiũ remanens possit ab stergi ⁊ deleri. Sief. Hic ras ponit descripti onem quarundam medicinarũ. s. colliriorũ de quibus fecit mentionem. ⁊ diuiditur i quattuor sm q quattuor ponit descriptões. Partes pa tebunt. De prima dicit q ponit descriptõnẽ sief de thure que talis est. ℞. armoniaci sarco colle añ. ʒ. v. thuris. ʒ. x. croci. ʒ. ii. aspergantur ex mucilagine fenugreci ⁊ fiat ex eis sief ⁊ istud collirium est mundificans per uiam attractõis: ut dcm̃ fuit supra ⁊ d3 distẽpari q̃lib3 uice cum lacte mulieris. Sief. Põit dscriptõnẽ sief de plumbo ⁊ est talis. ℞. plumbi adusti antimo nii thucie ablute calen cecumenon gũmi arabi

ci dragagáti oium añ.ʒ.viii.opii.ʒ.ſ.terátur ⁊ cũ páno ſbtiliſſimo ð ſirico attaminétur ⁊ cóſp gátur ex aq̃ pluuiali fiát ex eis ſief.⁊ tale é carni um generatiuũ et conſolidatiuũ in ulcere puo.

Sief. ℙonit deſcriptionem alterius ſief ex quo caro in ulceribus oculoꝝ generatur ⁊ uuee egreſſio prohibetur ⁊ ueſtigiũ ſubtiliatur ⁊ eſt. ℞.clymie ablute tucie ablute ceruſe antimonii thuris oium añ.ʒ.ii.myrre.ʒ.ſ.ſarcocolle groſ ſe.ʒ.i.ſ.ſanguinis draconis aloes opii omniũ añ.ʒ.i.fiat ex eis ſief cum aqua pluuiali ⁊ ualet ad generandũ carné in uulnere magno: qꝛ mul tum cóſumit hũiditaté.ſecundo qꝛ ualet ad pro hibendũ egreſſionem uuee:quia é forte unitiuũ ꝑpter eius ſtipticitaté.Eleyſir. ℙonit ðſcri ptioné ſief dicti eleyſir ⁊ é tale.℞.emathit.anti monii amboꝝ añ.ʒ.x.achacie.ʒ.iii.aloes.ʒ.i. fiat ex eis ſief ⁊ admĩſtretur apud neceſſitatem eius ⁊ ualet ne ſequatur egreſſio uuee propter eius ſtipticitatem.

De his q̃ extriſecus cadũt in oculis. Al.

Umatur reſina et per oculũ tra hatur.et extrahit illud quod in oculo cecidit. Sillanus.

Hic raſ docet ꝓmouere ea que cadũt i ocul' ut pilus uel palea dicés ꝙ debet ſumi reſina.i. gũmi pini ⁊ trahi per oculũ quia extrahit quod cadit in oculũ ratio dicti eſt quia reſina róe ſue gũmoſitatis é cã ut ea que cadunt in oculis ad hereant ⁊ exeant cum ea. Notandũ ꝙ loco illius docent auctores lauare oculũ cum aqua calida dulci. Ad idé ualet ſepe mitteꝛ lac ab ubere in oculũ. Secundo notandũ ꝙ ſi non ualent predicta eleuatur palpebra ſuperioꝛ ⁊ ex trahatur cũ ungula parua ul' corigia gracili ul' tenaculis ⁊ inuerſetur palpebra ſuperioꝛ.

De albugine q̃ fit in oculo. Sil.

Otandũ circa rubricam ꝙ ſex ſunt paſſiones oculoꝝ que inter ſe hñt ꝯuenientiá ⁊ ðñam.ſ.nubes tela al bugo pánus macula ⁊ ungula.Có ueniũt in hoc quia pñt fieri ex hũoꝛe eodé: ⁊ ut plurimũ ꝯſlatico.ſed differũt in groſſitie ⁊ ſbtili tate in profunditate ⁊ ſuperficie:quia nubes fit ex pauca materia exñte in ſuperficie cornee. Al bugo fit ex groſſioꝛi materia q̃ȝ tela:ið apparȝ ibi coloꝛ albus. Macula é ex groſſioꝛi ⁊ pluri materia q̃ȝ albugo.⁊ ideo ſemper magis profũ datur ad itra. Pánuſ fit ex groſſioꝛi ⁊ pluri ma teria q̃ȝ aliqua dictarũ ⁊ fit ut plurimũ in ꝯiun ctiua:⁊ é ad modũ carnis addite. raſ ponit ſo lũ curam albuginis ⁊ ungule quia eadé é ⁊ mã ⁊ cura aliarũ macularũ ⁊ ex eiſdé.curatur. Al.

Lbugo que in oculis contingit eſt veſtigiũ poſt ulcerum curationeȝ remanens qñ cóſolidantur. que cum in oculis pueroꝝ fit leuioꝛ é ad curá dum q̃ȝ cum ſenibus. Cũ eni fit in ſenib⁹ foꝛtaſſe ad ſanandũ ípoſſibile eſt niſi ſub tiliſſima fuerit. Silla.

Hic raſ determinat de albugine oculi ⁊ di uiditur in tres. Primo ponit quid ſit albugo. Secundo oñdit quando é facilis curatóis ⁊ qñ difficilis. Tertio ponit curá.ſecũda ibi. Que cum. Tertia ibi. Hec aũt. De pria dicit ꝙ albugo q̃ contingit i oculo é ueſtigiũ remanés poſt cóſolidationé ulcerũ qñ conſolidantur. Que cum. Hic ponit curá qñ eſt facilis cu ratónis ⁊ qñ difficilis ⁊ dicit ꝙ ubi albugo fiat in oculis puerorum talis eſt leuioꝛ ad curam dum q̃ȝ quando ꝑuenit in proceſſu etatis. Ró qꝛ hũoꝛes ad oculũ ꝑuenientes ſunt magis re ſolubiles ⁊ tunice oculoꝝ ſunt rarioꝛes magis ſuſceptibiles alteratóis. Secundo dicit ꝙ ſi al bugo fiat in etate poſt pueritiá:ut in iuuentute uel ſenectute talis é ípoſſibilis curatóis niſi fue rit ſubtiliſſima.ró qꝛ humoꝛ faciens albuginé é groſſioꝛ ⁊ tunice oculoꝝ ſũt durioꝛes. Quod ſubdit pȝ qꝛ ꝑpter facilitaté ⁊ ſubtilitaté reddi tur facilis reſolutóis. Notandũ ꝙ ſignum remanés poſt cóſolidatióȝ ulceris. Primũ é ci catrix ⁊ de hoc nó é ſermo:qꝛ nó pót durari.ſe cundum é quedá infectio cauſata a ſlate in coꝛ nea ⁊ uocatur albugo ⁊ de tali é ſermo. No tandũ ſecundo ꝙ albugo curatur ueloci⁹ i pue ris q̃ȝ i iuuenibus ⁊ ſenib⁹ ⁊ ſimiliter i iuuenib⁹ q̃ȝ ſenibus. Ratio é duplex. Prima quia i pue ris humoꝛes ſunt ſubtilioꝛes q̃ȝ i iuuenibus ⁊ ſenibus:⁊ ſpecialiter ſenibus.licet uirtus ſit de bilioꝛ in ſenibus quare ſunt magis apti reſolu tioni. Secũda cá é qꝛ i pueris oculoꝝ humoꝛeſ ſunt clari ⁊ tũice rarioꝛes q̃ȝ in iuuenibus ⁊ ſe nibus:unde maioꝛ poteſt fieri ⁊ uelocioꝛ altera tio ⁊ per conſequens curatio. Al.

Hec aũt paſſio ex his medicaminib⁹ cu randa é poſtq̃ȝ eger balneũ ingreſſus fue rit aut facié ſup vaporé aq̃ calide quouſȝ rubea ſit.euenerit:ſi tñ ex hoc medicamie i venis rubedo oculi ⁊ doloꝛ ꝑuenerint p aliquos dies ab eo qeſcendũ donec ocu lus qeſcat ⁊ poſt ad idé remouendũ. Me dicamen valde vtile ad albuginem remo uendá ⁊ cito eradicádá ego quoqȝ ñ vidi ꝙ ego meli⁹ aut eq̃le cét ad albuginé ꝓmo

uendam. ℞. massacumie spume maris: ster coris magni lacerti baurach zuccari bygei oiū aā. partes equales. deinde sumātur accori celi donie oium aā. partes. x. coquātur in. ℔. i. aq̄ donec ad q̄rtā. redeat et coletur et ex hac aqua i bibātur spēs quas diximus ita q̄ confiātur ex ea et siccentur in umbra. deide iterum terantur et con spergātur ut prius et siccētur. Almansor.

Q̄ñ postq̄ꝫ quater factū fuerit siccent et terantur et in oculis mittantur. hoc eniꝫ medicamen nulli ut pdiximus comper exi stit in remotōe albuginis. remouet eni hoc medicamen grossam albuginē etiā ex ocul animalium. Silla.

Hic ponit curā per unū locale. s. p balneū et uaporationē. Secūdo per aliud locale. s. per colliriū. Secunda ibi. Medicamen. De p̄ ma dicit q̄ hec passio ē remouēda faciēdo egꝝ balneari. uel faciendo faciē egri supra uaporeꝫ teneri aque calide usquequo rubescat. Secun do dicit q̄ si ex his pueniat rubedo et dolor in oculo quiescendū ē et post ad idē redeūdū.

Notandū q̄ anteq̄ꝫ predicta ppetāt requiri tur debita purgatio corporis per flebotomiam p medicinas per gargarismata p sternutoria et silia de quibus dictū ē supra. rō patet: quia fie ret maior dissolutio. Notandū de rōne dcō rū et prio primi dicti q̄ albugo fit ex materia fle gmatica grossa. iō indiget mollificatōe et sbtili atione ut disponatur ad resolutionē. sed hoc fa cit balneū et suffumigatio aque calide. et ideꝫ fa cit si i aqua coquatur malua bismalua palea or dei et auene. silr aqua decoctionis fenugreci ex perta ē. rō secundi: quia si balneū et euaporatō sint cause rubedinis et doloris eoꝝ dimissio dꝫ eē cā mitigatōnis quod subdit quia ē redeūdū Ratio ut fiat bene mollificatio et subtiliatō et p̄ paratio ad resolutionē. Medicamen. Hic ponit curā per aliā medicationē seu per aliō lo cale. s. colliriū dicens q̄ medicamē ualde utile ad remouendū albuginē cito quo non repitur melius nec equale ē. ℞. massacumie. i. aq̄ nitri et dr aqua uasoꝝ uiridiū spūe maris stercoris magni lacerti. baurach zuccari bygeri oiuꝫ aā partes eq̄les. Deinde sumātur accou celidonie amboꝝ aā. ʒ. x. coquātur in. ℔. i. aq̄ donec re deant ad q̄rtam coletur et ex aq̄ imbibas spēs quas prediri ita q̄ conficiātur ex ea et siccentur in umbra. deinde iterū terātur et aspergātur ut prius et exiccētur: et postq̄ꝫ q̄ter factum fuerit sic cētur et terātur et in oculū mittantur: et remouet h̄ medicamen grossam albuginē etiā in oculis aialiū. Notandū q̄ ratio dicti ē quia h̄ me dicamen est abstersiuum et cōsūptiuū: ut pꝫ per materialia ingredientia q̄ nō sunt corosiua et sic est extra periculū. Notāduꝫ secūdo q̄ albu go ul' macula aut est recens aut antiq̄. si recens ppetunt spālitez q̄ttuor colliria. Primū q̄ inici atur siue iniectetur lac mulieris frequēter et po stea puluis sbtilissimus ossis sepie. Secūdū colliriuꝫ ualet. ℞. succi folioꝝ papaueris ruffi. succi centauree mioris facta residentia aā ℥. i. mell'. ℥. ii. misce. Ad ideꝫ ualet suc' herbe pas serine et ē herba cuꝫ q̄ passeres recuperāt sibi ui sum. Tertiū ē. ℞. stercoris irundinis sbtilr pulueriꝫati. ʒ. ʒ. faui mell' q̄ sufficit ad incorpo randū misce et incorporētur cum aq̄ accori: uel eufragie fiat colliriū et ē mirabile. Quartuꝫ est quo utitur gerard' cōiter. ℞. spume maris ʒ. ii. ꝫuccari albi. ʒ. i. fiat puluis sbtilissimus. sed si albugo sit antiq̄ dꝫ prio mollificari albugo cuꝫ lacte et aqua decoctionis fenugreci: uel malue bismalue palee ordei ul' hauene postea pueniūt colliria. Primū ē raf quod ē summe bonum. Secundū ē colliriū corticuꝫ ouoꝝ recentiuꝫ mo dicum pbustoꝝ stercoꝝ lacerte uiridis spūe ma ris sarcocolle nutrite in aqua celidonie. ceruse lote aā. ʒ. i. lapidis calaminaris thucie bñ p̄pa rate serapi galbani aā. ʒ. ʒ. ossis sepie. ꝫinꝫib. al. aā. ℈. i. fellis uulturis. ℈. ii. pulueriꝫāda pul uerizētur sbtiliter misce cuꝫ aq̄ celidōie. Ter tium est secretuꝫ et est aq̄ rosmarini facta sub ter ra: et fit hoc mō. hēatur olla uitrea munda et im pleatur floribus rorisinarini et ponatur sb terra in estate calida per. xl. dies. Aqua illa uocatur aqua rosmarini. Quartum ē. ℞. florū eris ʒ. i. thuris. ʒ. ii. uitrioli uiridis de quo fit incau struꝫ. ʒ. ʒ. spume maris celidonie rute rorismari ni aā. ʒ. xii. illa quattuor. s. celidonia ruta ros. rubea. et accori pistētur taꝫ diu donec medietas sit cōsumpta coletur et cum illa colatura misceа tur puluis aliarū reꝝ et siccētur in umbra et post exiccationē terātur iterū super marmore et fiat hoc q̄ter. in fine autē optime teratur et cribelle tur et cum pēna ponatur super albula. Hoc me dicamen pfortat uisum et delet albuginē absq̄ dolore et angustia. Notāduꝫ tertio q̄ ultimū remediuꝫ ē q̄ remoueatur albugo p cirurgiam cum acu etc.

De scabie palpebrarū et sebel. Sil.

Otandū circa rubricā q̄ sebel ē mor bus officialis causatus ex repletione uenaꝝ oculi et maxime cōiunctiue.

Notandū ho q̄ i illo casu seu morbo possūt

eē qnqȝ morbi officiales. Primo ī uia qꝛ oppilatio. Secundo figura qꝛ illud quod dȝ cē gibbosum in oculo est planū: uel ecōtra. Tertio in quātitate qꝛ ē additio rei preter naturā. Quarto ī numero qꝛ ē aliquid preter naturā supra ꝯiunctiuā. Quinto ī situ quia est insuperficie illō quod debet eē in profundo. Notandū tertō ꝙ repletio pōt esse per uenas extrinsecas ⁊ tūc est magna ī facie ⁊ rubedo ⁊ qn̄qȝ peruenit per uenas intrinsecas ⁊ tunc non apparet tanta rubedo. Nota quarto ꝙ scabies ē asperitas pua cū rubedine accn̄s pōt obtalmiā ⁊ ulcera ⁊ existit intrinseca parte palpebre assimilatur: cū palpebra cū inuersatur ⁊ specialiter cronica ficui sicce scisse uel diuise. Notandū quīto qō cā huius egritudinis ē plurimū ut egritudo antecedens ut obtalmia uel ulcus: sed cā eā tenēs ē carnositas generata a materia salsa deriuata a cerebro per uenas ad oculū. Notandum sexto ꝙ sil' Rab determinat de sebel ⁊ scabie in eodem capitulo: qꝛ per easdem medicinas īmouetur. Dixit tamen Gerardus ꝙ nūqȝ uidit ꝙ sebel curaretur nisi cum ferro. Notandum septimo ꝙ signa huius passionis ⁊ utriusqȝ habentur ex uisu ⁊ ex tactu ⁊c. Almansor.

Um palpebre inuersaꝛ ⁊ interius apparet rubea ⁊ aspera ⁊ scabies adest. Et cum super alba oculorū ⁊ super nigrediné videꝛ similitudo pāniculi ex uenis rubeis ⁊ grossis testis adest passio que vocaꝛ sebel. Hic vero due passiones sunt graues ⁊ cronice ⁊ uix curabiles. Sillanus.

Hic determinat de scabie ⁊ sebel: ⁊ diuiditur in tres. Primo ponit signa. Secundo ostēdit quomodo he passiones se habēt ad curationē. Tertio ponit curā. Secunda ibi. Hic vͦo duo. Tertia ibi. Patiens. Prima diuiditur ī duas. Primo ponit signa scabiei. Secūdo ponit signa sebel. Secunda ibi. Et cū sup. De prima dícit ꝙ cū palpebra inuersatur ⁊ interiꝰ apparet rubea ⁊ aspera tūc ē scabies. Et cū sup. hic ponit signa sebel ⁊ dicit ꝙ cū super alba oculoꝝ ⁊ super nigrediné uidetur similitudo pāniculi ex uenis rubeis ⁊ grossis testis tunc est sebel. He vͦo due. Ostendit quomodo se hn̄t ad curā: dicens ꝙ hee due passiones sūt g̃ues ⁊ cronice ⁊ quasi incurabiles. Ratio qꝛ materia ē multa ⁊ ualde grossa: quare ē difficilis ad remouendū: iō aliqn̄ oportet facere icisionē cum ferro. Almansor.

Patiens tn̄ dum sanꝰ est flebothomia ex brachio ⁊ fronte ⁊ ventris solutione vti debet. Et in comestione vitare dactilos ⁊ sisamos de melle ⁊ vitet ebrietatē. Sil.

Hic ponit curā ⁊ diuiditur in duas. Primo ponit curā qn̄ iste passiones sūt recētes. Secundo qn̄ sunt cronice. secūda ibi. Qō si passiones. Prima in tres. Primo ponit curā p euacuationē. Secūdo per dietā. Tertō per illa que approximātur ab extra. secūda ibi. Et in comestione. Tertia ibi. Et qn̄ nō. De pͥma dicit ꝙ patiēs dȝ uti flebotomia facta ex brachio ⁊ frōte ⁊ solutōe uentris. Notandū ꝙ anteqȝ ponatur medicamen in oculo cōpetit flebotomia ⁊ solutio uentris ad ꝓhibendū fluxū hūorū ad oculū. Et in comestione. Hic pōit curā per dietā ⁊ dicit ꝙ in comestione dȝ euitare dactilos ⁊ sisanos de melle. rō quia ex istis multiplicatur materia ⁊ ponitur apta ad fluxū ad oculos. Secūdo dicit ꝙ debet euitare ebrietatem. rō quia replet cerebꝝ ⁊ oculos. Alman.

Et qn̄ non est plenus sepe ingredi balneū est ei utile. Sillanus.

Ponit curam per ea que approximantur ab extra. ⁊ diuiditur in duas. pͥo ponit p balneū. secūdo per colliria. secūda ibi. Et frequēter. De prima dicit ꝙ qn̄ corpus nō ē plenū: sepe ingredi balneū ē utile. rō quia subtiliat et mollificat materiā ⁊ disponit eam ad resolutōȝ ⁊ dicitur qn̄ corpus non ē plenū: quia in corpe pleno fieret maior fluxus ad locū. iō ⁊c. Al.

Et frequenter imittere oculo sief rubeum silr cōfert. Sief rubeū ℞. ematitis colcothar cōbusti ambaꝝ an̄. ʒ. iii. heris. vsti ʒ. ii. myrrhe croci amboꝝ an̄. ʒ. i. pipis longi. ʒ. ſ. cōsperganꝛ ex vino veteri ⁊ fiat ex eis sief. His p̄terea egritudibꝰ confert sief viride. cuius descriptio in. c. de vngula cōtinetur. Sillanus.

Hic ponit curā per colliria ⁊ diuiditur ī duas ꝭm ꝙ duo pōit colliria. secūda ibi. His p̄terea. De pͥa dicit ꝙ sepe mittē in oculū sief rubeū ē utile. rō qꝛ tale ē abstersiuū ⁊ ꝯsū ptiuū Scdͦ ponit descriptōȝ sief p̄dci ⁊ ē talis. ℞. ematitis colcothar ꝯbusti an̄. ʒ. iii. eris usti. ʒ. ii. myrrhe croci an̄. ʒ. i. pipis longi. ʒ. ſ. ꝯspgātur uino ueteri ⁊ fiat ex eis sief ⁊c. His p̄terea.

Hic pōit curā p aliō sief dicēs ꝙ ī hiſ ābabꝰ egritudinibus confert sief uiride. Descriptio ponitur in capitulo de ungula. ℞. ziniar. ʒ. iii. colcothar usti. ʒ. vi. arsenici rubei: spume maris baurach omnium an̄. ʒ. i. salis armoniaci. ʒ. ſ. amomaci. ʒ. ii. armoniacū cum succo

rute dissoluatur ꝛ spẽs ex eo conspergantur fiat ex eis fief: est enĩ mirabile. rõ quia corrodit illas uenas paruas. Notandũ ꝙ ultra collíria ꝑdicta sũt alia ualde utilia. Primũ ẽ. ℞. cortices unius oui cum de gallina oritur infundantur in aceto forti per dies. x. ꝛ postea desiccentur pulueriʒẽtur subtiliter ꝛ ponatur puluis in oculo. Secundũ colliriũ. ℞. salis armoniaci infusi per noctem in succo rute postea siccati stercoris murũ ʒuccari albi sbtiliter pulueriʒati añ. ʒ. ij. fiat collirium cuʒ aqua eufragie aut cũ lacte mulierũ. Alman.

Q̄ꝺ si passiones iste vetuste fiant scabies fricatõne indigebit ꝛ sebel extractõe non tñ mensure huius libri cõuenit ut de his tractemus. Silla.

Hic ponit curam qñ predicte passiões sũt antique dicens ꝙ si ille passiones fuerint antiq̃ ꝛ cronice: scabies indigebit fricatõne cuʒ ferro ꝛ sebel indigebit incisione. Secũdo dicit ꝙ ad hunc librum non pertinet hic modus cure: sed supra ad septimũ ubi determinat de cirurgia.

Notandũ ꝙ scabies põt curari cum zuchãro albo: uel cum sale armõiaco uel cuʒ spuma maris. uel cum ferro cũ quo uentosatores faciunt plagas ꝛ fiat talis fricatio ꝙ sanguis inde exeat ꝛ cum eo etiam aliquid de illa carne aspra ꝛ scabiosa remoueatur. ꝛ est melior modꝰ remotionis malicie. post abrasioné cum ferro abluatur locus cum aqua calida ꝛ aliquãto aceti ꝛ distilletur super fricatõe cũmnũ masticatũ in pane in ortu solis ponatur supra locũ rasuʒ ꝛ scabiosum. puluis citrinus qui sic fit. ℞. sarcocolle. ʒ x. succi celidonie sicci. ʒ. iij. licii aloes añ. ʒ. ij. croci. ʒ. i. ß. spume maris. ʒ. ß. terantur ĩ mortario ꝛ super marmore cribellentur ꝛ fiat puluis. Secũdo notandũ ꝙ sebel oportʒ suspendi cum uncinis. deinde incidi cum rasorio ꝛ hoc non bene fit nisi per illũ qui usus ẽ ĩ operibus istis. deinde ponatur supra locũ aqua cimini masticati in pecia. uel uitellus oui cum albumine postea pulueriʒetur locus cũ puluere citrino dicto: uel cum collirio uiridi uel rubeo supradictis.

De lachrymalibus cum pruritu. Sil.

Otandũ circa rubricam ꝙ lachrymale ẽ duplex. s. maius ꝛ minus. Maius sunt duo anguli iuxta nasum. Sed minus sunt duo alii anguli extrinseci. Notandum secundo ꝙ lʒ in qualibet parte oculi possit fieri pruritus ratõe hũoris acuti ꝛ salsi: tamen in lachrymalibus interioribus magis fiunt ꝑpter superfluitates acutas ꝛ salsas descendentes ad ipsos latitudie uiarum existentiũ in ipsis maiorum. Al

Ndiuia tenera sumatur ꝛ teratur ꝛ fiant ex ea magdaleones parui ꝛ ex oleo violato inungãtur ꝛ oculis superponanť. ꝛ in hora dormiendi ligentur. rosatum tñ melius est ꝛ citius cõfert. Et si hoc non suffecerit lẽtes absq̧ corticibus ꝛ sumac ꝛ ro. ru. ꝛ granati carnositas sumantur ꝛ contrita ex careno conspergantur ꝛ more emplastri supponãtur. Q̄ꝺ si non suffecerit: priꝰ flobotometur patiens ex cephalica. deinde ex vena frontis ꝛ ex venis q̃ sunt in lachrymalibus angulis. venter quoq̧ frequenter soluatur ꝛ multotiens balneũ ingrediatur. Sillanus.

Hic determinat de pruritu apparente in lachrymalibus oculoꝝ ꝛ diuiditur in tres. Prio ponit curam per unũ locale. Secundo ꝑ aliud Tertio ponit aliam curam qñ primũ non sufficit. secũda ibi. Et si hoc nõ. Tertia ibi. Q̄ꝺ si nõ sufficeret. De prima dicit ꝙ uolendo remouere pruritũ a lachrymalibus endiuia tenera debet sumi ꝛ ꝯteri ꝛ ex ea debenti fieri magdalones parui ꝛ inungi ex oleo uioľ. ꝛ supponi oculis ꝛ in hora dormiendi superligari. Ratio remedũ quia ipsum alterat malã cõplexionem calidam cũ sit frigidũ ꝛ sic remouet acuitaté humoris facientis pruritũ. Secũdo dicit ꝙ oleuʒ roß. ẽ melius q̃ʒ uioľ. ꝛ citius confert: quia ẽ magis repercussiuũ: ꝛ sic repercutit materiam qꝺ non facit uiolatum. Et si nõ. Ponit curam ꝑ aliud locale qñ primũ nõ sufficit ad curam. ℞. lẽtes sine corticibꝰ sũach roß. ru. ꝛ carnositaté ĝnati ꝛ ꝯtrita cũ caréo qꝺ ẽ magis frm et stipticũ. Notãdũ ꝙ carenũ alʳ rob. i. uinum coctũ cõiter accipitur ꝑ uino ceruoso: ʒ spãlʳ sũitur ꝑ quolibet succo ĩspissato usq̧ ad tertiaʒ ptẽ. ꝛ de isto loqtur raß. Q̄ꝺ si nõ. Hic põit curã ꝑ q̃dã alia remedia qñ ꝑdicta nõ sufficiũt dicẽs primo ꝙ si ꝑdcã nõ sufficiãt patiẽs debʒ flobothõari ꝺ cephalica. rõ q꞉ diuertit a capite ꝛ ab oculʳ hũores acuios. deĩde ꝯpetit flobotomia ex uena frõtꝭ: ꝛ ex uẽis q̃ sũt ĩ lachrymalibꝰ rõ q꞉ imediatiꝰ fit euacuatio materie acute faciẽtis pruritũ. Scꝺo dicit ꝙ uẽter dʒ sepe euacuari cũ medicia. s. ꝑ quã euacuatur hũor acutꝰ ut colera uel flẽa salsũ. Tertõ dicit ꝙ ꝯueniẽs ẽt est ut ingrediatur balneũ. rõ q꞉ remittit acuitatem hũorũ. Notandũ ꝙ in cura pruritꝰ: lʒ rasis

posuerit curam modo predicto est pcedendum Primo euacuando cum flobotomia uel cũ me dicina . deinde cõueniunt predicte medicine fri gide approximate ab extra. deinde cõuenit bal neum uel spongia sepe ĩfusa ĩ aqua tepida. Ul tio cõuenit ablutõ oculi cũ aqua celidonie uer bene eufragie uel feniculi ꝯiũcti uel diuisim.

De ungula. b Sillanus.

Otandũ circa rubricã ꝙ ungula est excrescentia media inter carnosam et neruosam. Unde ungula ẽ macula alba ĩ nigre dine oculi tendens uersus pupillã aialis cuius figura ẽ ad modũ ungule. Notandũ secun do ꝙ ungula ẽ ex frigida materia coagulata et cõdensata ĩ loco que distillat a cerebro. No tandũ tertio ꝙ ungula ẽ duplex. quedam leuis ⁊ subtilis nõ plurimũ prohibens uisionẽ. q̃dã grossa ⁊ cronica prohibens uisionez. Notã dũ quarto ꝙ quedã fit incipiendo: ut qñ causa tur sine alio morbo precedẽte a materia grossa flegmatica. quedam fit per uiam sequele ad ali um morbũ ⁊ dr̃ accidẽs ut qñ sequitur ulcus cum oculus non perfecte mũdatur a mã. Al.

Um aliquid pãnicłō simile ex an gulo qui ẽ ex parte naris oriri vi detur ⁊ albũ oculi cooperire ⁊ p uenit usq̧ ad nigredinẽ. generaƚ passio q̃ dicitur vngula. Cuius nocumentuz tunc soluenduz ẽ peius cum pueniit usq̧ ad ni gredinis partẽ que ẽ iuxta pupillã. Silla.

Hic raƀ determinat de ungula: ⁊ diuiditur ĩ tres partes. Primo ponit signa. Secũdo docz cognoscere quando ẽ parua. Tertio põit curã. secũda ibi. Cuius nocumentũ. tertia ibi. Hec igitur. De prima dicit ꝙ cũ aliquid simile pan niculo intrinseco pãniculo oculi uidetur oriri et albũ coopire ⁊ ꝯuertatur usq̧ ad nigredinem signũ est ꝙ ungula ẽ in oculo ⁊ hoc ex uisu me dici põt cognosci qñ est parua hec passio dicẽs ꝙ qñ hec passio prouenit ad nigredinem iux̃ pupillam: tunc talis passio non est parua . ratõ quia sua grossitie prohibet transitũ specierum ad cristallinã. Al.

Hec igiƚ passio dum subtilis ẽ cum sief viridi ⁊ sief de calcanto ẽ medicanda. Si autem vetusta fiat ⁊ grossa cum ferro est euelenda. Sil.

Hic ponit curam: ⁊ diuiditur in tres. Primo ponit curã qñ est ungula recens ⁊ subtilis. Se cũdo qñ est antiqua ⁊ grossa. Tertio mentionẽ fecerat de sief de calãto ⁊ de sief uiridi ponit de scriptionẽ illorũ. secũda ibi. Si aũt uetusta. Tertia ibi. Sief. De prima dicit ꝙ qñ ungła est sbtilis ⁊ recens curatur cum sief uiridi ⁊ cuz sief. de calcanto . rõ quia talia sunt abstersiua fortiter corrosiua ⁊ consũptiua materie. No tandũ ꝙ ante approximationẽ taliuz dƺ purga ri caput cum pillis cochiis ⁊ cum aliis euacuã tibus fƚa. Notandũ secũdo ꝙ ante predcã collíria sunt approximãda alia debiliora. Pri mum. ℞. stomachũ passerũ excorticatar. ʒ. ſ. olei amigdolarũ seis bõbacis quod sufficit mi sce ad modũ unguenti. Secundum. ℞. uiride eris uitreoli salis armoniaci eris adusti añ. ʒ. ſ. triũ generum pipis fragmentorũ scutelle ter re uiridis sarapini galbani añ. ʒ. i. fellis hircini ʒ. ii. puluerizẽtur sbtiliter cũ succo maiorane et modico mellis fiat colliriũ. Si aũt vetusta.

Ponit curam in antiqua: dicens ꝙ si ungu la est antiqua ⁊ grossa ẽ remouẽda cũ ferro. rõ quia nõ posset remoueri cũ medicinis pter eꝰ duritiẽ adherentiã ⁊ grossitiẽ. Noatnduz ꝙ talis ungula antiqua debet suspendi cũ unximis ⁊ incidi cũ rasorio. deinde confortari locus cũ albumine oui ⁊ uitello ⁊ oleo roƀ. mixto . deide super locũ põt poni colliriũ albũ uel rubeũ ſƺ descriptionem que statim ponetur. Colliriũ al bum ℞. ceruse lote. ʒ. x. opii. ʒ. i. psilii. ʒ. i. ami li. ʒ. ii. mistis cum lacte mulieris uel cũ aq̃ roƀ.

Collirium rubeũ. ℞. eris usti . ʒ. ii. florum eris. ʒ. iii. myrrhe crocii añ. ʒ. i. pipis . ʒ. ſ . terã tur ⁊ mistis cum uino albo ⁊ distilletur p alẽbi cum. uel terantur oĩa quater super marmore ⁊ infundantur in uino quater ⁊ exiccentur ⁊ ĩ fine cribellentur cũ petia ⁊ fiat sief ul' puluis ⁊c̃. Al.

Sief viride quod ꝯfert sobel ⁊ scabici ⁊ ungule ⁊ albugini . ℞. ziniar. ʒ. iii. col cothar vsti . ʒ. vi. arsenici rubei baurach: spũe maris oĩum añ. ʒ. i. salis armoniaci. ʒ. ſ. amõiaci. ʒ. ii. armoniacũ in succo rute bis soluatur ⁊ spẽs ex eo conspergãtur ⁊ fi at ex eis sief: ẽ enim mirabile. Sief de calcã to quod cõfert ungule. ℞. eris vsti calcãti ambor añ. ʒ. v. ziniar. ʒ. ii. salis armõici. baurach arsenici sublimati oĩum añ. ʒ. i. terãtur et p hebdomadã unam dimittan tur. deide fiant ex eis sief ⁊ fricetur ungu la cum eis. Sillanus.

Hic põit descriptõnẽ sief uiride: ⁊ diuiditur in duas. Primo ponit descriptionem sief uiri dis. secundo sief de calcanto. secũda ibi. Sief.

De prima dicit ꝙ sief uiride qð confert sca biei ⁊ sebel ungule ⁊ albugini. ponit sic ĩ forma ℞. ziniar. ʒ. iii. colcothar usti. ʒ. vi. arsenici ru

bei baurach spume maris oium añ.ʒ.i.salis armoniaci.ʒ.ii.armoniacũ cõ succo rute dissolvatur ⁊ spẽs ex eo ꝯspergãtur ⁊ fiat sief Sief.

Ponit descriptionem sief de calcanto quod cõfert ungule: ℞.eris usti calcanti amborũ añ.ʒ i.ziniar.ʒ.ii.salis armõici baurach arsenici sublimati oium añ.ʒ.i.terantur ⁊ per unã hebdõadam dimittantur ⁊ fiat ex eis sief.deide fricetur ex eis ungula ⁊c.

De macula rubea vel alia re ĩ oculo. Sil.

Notandũ circa rubricã ꝙ macula ĩ oculo rubea non ẽ aliđ nisi sanguis rubeus adherens coniunctiue. Secundo notandũ ꝙ causa huius ẽ duplex.s.extrinseca ⁊ intrinseca. Extrinseca ut percussio. Intrinseca ut multitudo sanguis ratione cuius resudat sanguis extra uenas in albedine oculi. Almansor.

Cum in oculo ex percussione aut ex re alia punctũ rubeũ fieri cõtingit sanguis qui ibi est dissoluendꝰ est:postq̃z estuatio quieuerit. Sil.

Hic determinat de macula rubea ⁊ diuiditur in duas. Primo ponit curam in generali. Secundo in speciali.secũda ibi. Sũatur. De prima dicit ꝙ si contingat fieri punctũ rubeum ex pcussione uel ex re alia ꝙ sanguis ibi existens est resoluendus. Secũdo dicit ꝙ resolutio debet fieri postq̃z estuatio quieuit. Rõ pz quia in tẽpore estuatõnis fieret maior attractio sanguinis ad locũ ⁊c. Al.

Sumat igit arsenici rubei olibani armoniaci myrrha oium añ partes eq̃les ⁊ fiant ex eis sief q in succo coriãdri fricẽtur ⁊ in oculo distillent. Quãdiu tñ dolor pseuerat albumen oui fumendũ est ⁊ oleo ros.cõmiscendũ ⁊ cotũ ex eis inuolutum oculo est supponendũ. Silla.

Ponit curam in speciali ⁊ diuiditur in duas. Primo ponit unũ medicamen resolutiuum Secũdo ponit curam intendendo ad dolorem Secũda ibi. Quãdiu tñ. De prima dicit ꝙ debet sumi arsenici rubei olibani myrrhe armõiaci oium añ.partes equales fiat ex eis sief fricentur in succo coriandri ⁊ in oculũ distillẽtur. Notandũ ꝙ in macula rubea qñ materia ẽ in fluxu cõuenit primo flebotomia diuersiua ut flebotomia cephalice partis contrarie uel uentosatio in spatulis ⁊ collo.deinde debet liniri uenter.deinde oportet transire ad localia repercussiua ⁊ ex eis primum ẽ. ℞. albumis oui bene agitati ⁊ una gutta in oculũ distilletur ⁊ lac mulieris puellã lactãtꝭ. Ad idẽ ℞.petias ĩfusas ĩ succo solatri mixto cũ albumie oui ⁊ oleo ros.

Ad idem infundantur petie in aqua decocti onis coriãdri ĩ qua dissoluatur bolũ ar.⁊ psiliũ

Ad idẽ infundatur bõbix in albumine oui ⁊ oleo ros.⁊ superponatur oculo. Si aũt matẽia sit fluxa intentio ẽ ad dissoluendũ sanguinez in oculo exñtez. Et ex eis vlr ẽ istud primũ. Sanguis recens colũbi uel turturis si capiatur sub ala et distilletur in oculũ:⁊ fui exptus multis uicibus. Ad idem. ℞. olibani salis gẽme añ ʒ.i.puluerizẽtur ⁊ distillẽtur in lacte mulieris ⁊ fiat colliriũ. Ad idẽ. ℞.aquã raphani distillatã ⁊ est mirabilis q2 dissoluit lapidẽ in renibꝰ

Ad idẽ ualent emplastra. Primum fit de foliis raphani uuis passis mundatis ab arillis ⁊ stercore colũbino. Secundũ fit ex foliis salicis solũ ⁊ ẽ specialissimũ. Ad idẽ ualz suffumigatio facta cum aqua decoctõis isopi origani ⁊ similium. Quãdiu tñ. Hic ponit curã intẽdẽdo ad dolorẽ dicens ꝙ q̃zdiu dolor pseuerat albumen oui cum oleo ros.debet misceri ⁊ superponi. Ratio quia repercussiuũ est ⁊ doloris mitigatiuum.

De lachrymis oculoꝝ. Sil.

Notandum circa rubricã ꝙ lachryme sunt duplices.s.uoluntarie ⁊ inuoluntarie. Uoluntarie sunt duplr Primo ppter ratificationẽ meatuum oculi:ut in gaudio. Secundo ex constrictione ut in tristicia. Inuoluntarie fiunt dupliciter. Primo ex magna debilitate contẽtiue oculorũ:⁊ de istis non est sermo. Secundo fiunt ex multitudine superfluitatũ descendentiuz a cerebro ad oculos:ut in habentibus cerebrũ humidum.⁊ de istis loquitur ras. Secũdo notandum ꝙ causa lachrymarũ põt esse incisio ungule uel alterius infirmitatis in oculo existentis:q̃ cũ ferro ab oculo remouetur.qñq3 põt esse multiplicatio hũoris acuti:aut salsi:aut hũidi non acuti. Tertio notandũ ꝙ signa lachrymaruz prouenientiũ ab hũore acuto uel salso sunt pruritus uel ardor uel inflatio ĩ loco quẽ lachryme tangunt ⁊ ꝙ stomacho ieiuno ⁊ tẽpore calido ⁊ hora calidiori magis ledũtur ⁊ ꝙ usus rerũ calidarũ acutarũ ⁊ salsarũ infestat patientem. rõ signorũ patet. Signa lachrymarũ que nõ fiunt a materia calida sunt multitudo lachrymarum spãliter in hyeme ⁊ tẽpore frigido ⁊ post cibum multiplicãtur ⁊ non sentit dolorẽ nec inflãmationẽ nec puncturam in oculis nec in partibꝰ quas tangunt.similiter usus rerũ hũidarum et

nimius pot⁹ uini eas multiplicat. Ratio signo
rum patet. Almansor.

Um lachrymales oculorũ anguli
sp̄ humidi videnť patiens quoti
die ieiunus ingrediať balneũ. Et
in oculis istud alcohol mittat. ℞. thutie. ʒ
x corallí ru. mirabilis citrini. fricati aloes
omniũ añ. ʒ. ii. piperis. ʒ. ß. fiat ex eis pulˀis
qui assidue mittatur in oculo. Silla.

Hic ponit curá lachrymarũ ⁊ diuiditur i du
as. Primo ponit curam per balneũ. Secũda
per colliriũ. Secunda ibi. Et in oculis. De
prima dicit ꝙ ubi anguli lachrymarum oculo
rum fuerint humidi patiens omni die debet
ingredi balneũ. Ratio quia balneũ educit ma
terias ad extra ⁊ cõsumit eas ⁊c. Notandũ
ꝙ dictũ Raſ uerificatur premissa euacuatiõe.
vl'i aliter nocent. Et in oculũ. Ponit curá per
colliriũ dicens ꝙ in oculis debet puluiſ poni q
sic fit. ℞. thutie. ʒ. x. coralli rubei mirobalani:
citrini fricati omniũ añ. ʒ. ii. piperis. ʒ. ß. fiat ex
eis puluis qui assidue mittatur in oculum. Ra
tio quia é puluis multũ desiccatiuus. Notan
dũ ꝙ lachrime possunt remoueri quattuor mo
dis. Primo cũ repercussiuis: secundo cũ attra
ctiuis materie ad parté contrariá. Tertio cum
euacuatiuis. Quarto cum ꝯsumptiuis materie
Primo cũ repercussiuiſ sic. ℞. corticuz grana
toꝝ lentiũ excorticataꝝ añ. M. i. pistentur ⁊ in
corporentur cum mucillagine dragaganti. Ad
idem. ℞. aloes achatie pulueris glandiũ licii
boli ar gũmi arabici añ. ʒ. i. ifundátur in albu
mine oui uel cum mucillagine dragagáti pona
tur super oculos ⁊ fronté. Ad idé ponantur
petie infuſe in succo semperuiue uel solatri mix
to cũ agresta ⁊ cũ puluere glandis myrrhe bo
li ar. Ad idem. ℞. nuciſcipressi mumie san
guinis dracõis masticiſ draga. añ. ʒ. ii. pulueri
zentur ⁊ incorporentur cũ albumine oui uel cũ
mucilagine dragaganti. Ad idem abluátur
sepe oculi cum aqua pluuiali decoctionis galla
rum myrrhe boli ar. nucis cipreſ. sit aqua ab
lutionis semper calida. Sed cuz attractiuis
curátur lachryme ⁊ sic de materia calida cum
phlebotomia uel cum uentosis. si sint de mate
ria frigida curátur cum gargarismatibus ⁊ cũ
medicinis trahentibus materiá ad nares de q
bus supra dictum est uel cum cauterio facto in
occipitio uel in loco ubi terminatur digitus me
dius qum cõponitur radix palme supra radicez
nasi ꝓfundando usqꝫ ad os: ⁊ fit cuz ferro. poſ
set tñ fieri potentiale cuz cantaridibus: ⁊ dimit
ti debet locus apertus usqꝫ ad. xl. dies. Sed
cum euacuatiuis curátur lachryme cuz phlebo
tomia ex cephalica qñ materia fuerit calida uel
cum medicinis euacuantibus materiá a capite
quales sunt pilľe cochie yerapigra ⁊ ea que po
sita sunt supra. c. de soda ꝓueniéte ex phlegma
te: si materia sit frigida. sed cuz cõsumptiuis cu
rantur lachryme ⁊ exiccatiuis: ⁊ de his primuz
tuchia cum aqua mirti in lachrymalibuſ pona
tur. Ad idem puluis ossium mirobalanoruz
kebuloꝝ modicũ cõbustoꝝ cum aqua mirti.
Ad idem. ℞. tucie ablute in aqua myrti. ʒ. i. co
ralli al. ⁊ ru. mirobalanoꝝ kebuloꝝ cõbustorũ
modicum sumach gallaꝝ masticis olibani alo
es opii oium añ. ʒ. ß. puluerizétur subtiliter mi
sce cum aqua infusionis dragagáti ⁊ gũmi ara
bici dissoluátur cum aqua mirti ⁊ fiat colliriuz.
Ultimuz remedium é scindere aliquas uéas
téporũ. sed timendũ est de defectu nutriméti ⁊c

De debilitate uisus. Sillanus.

Otandũ circa rubricá ꝙ debilitas
uisus põt causari dupl'r. Primo ex
nocumento causato in organo. s. in
oculo uel in partibus eius. Secun
do ex nocumento causato in instr̃o ut in spiriti
bus uisibilibus. Primo mõ fit ex egritudinib⁹
contingentibus in oculo ut accidit ex obtalmia
⁊ sil'ibus. Secũdo mõ fit quinqꝫ modis. Prio
modo per ratificantia nimis ⁊ disgregantia ut
lux magna albedo ⁊c. Secundo per spirituum
densitaté ut sunt colores nigri tenebre ⁊c. Ter
tio per cõsũptiua ⁊ resoluentia ut uigilie ⁊ absti
nentie. Quarto per ꝓhibentia transitũ spiritu
um ad oculos ut sunt hũores phlegmatici opi
lantes uias ⁊ neruos opticos. Quinto p offuſ
cantia ⁊ obtenebrantia ut sunt uapores et fumi
grossi. Ad ꝓpositũ determinat hic raſ de de
bilitate uisus proueniente ex nocumento i istru
mento. s. in spiritibus tribus ultimis mõis dcis
Secũdo nota ꝙ triplex é actio lesa uisus. s.
diminuta corrupta ⁊ ablata. Diminuta é qñ ob
iectũ cõprehenditur eo modo quo é sed diminu
te seu iperfecte. Corrupta é qñ obiectũ ꝯp̄hen
ditur aliter qꝫ é ut patet in scotomia ut qñ cor
rũpitur debita ꝓportio potentie ad obiectũ ut
patet in app̄hendédo rem nimis splédidam.
Actõ ablata é qñ nihil apprehéditur ut pꝫ in ce
cis. Ad ꝓpositũ prio ⁊ scdo mõ sumitur. Al.

Si cum debilitate visus hũditatꝭ
signa apparuerint manifesta que
i tépore famis ⁊ exercitii parũper
dissoluantur pilľe cochie multotiens crũt

tribuende. Nutrimentũ quoqȝ patientis desiccatiuuȝ esse debet. Et eger semper cogendus ẽ uomere. Pulueres etiam desiccatiui oculis sunt imittendi. Silla.

Hic determinat de debilitate uisus: ⁊ diuiditur in tres. Primo ponit curam debilitatis uisus qñ prouenit ex repletione. Secundo qñ prouenit ex inanitõe. Tertõ explicat quedã localia s. collíria ualentia in debilitate uisus ex repletõe ꝓueniente. secunda ibi. Qđ si cum predicta. Tertia ibi. Confectio alcohol. Prima in duas. Primo ponit curã per euacuationẽ. Secũdo per localia. s. per imissionẽ pulueris i oculũ secunda ibi. Pulueres. Prima in duas. Prĩo ponit curã per euacuationẽ per secessum. secundo per uomitum. secunda ibi. Et eger. Prima in duas. primo ponit curã per secessum. secũdo per dietam. secunda ibi. Nutrimentũ. De prima dicit si cum debilitate uisus fuerint signa humiditatis manifeste tunc pillule cochie sunt tribuende. Notandũ ꝙ signũ debilitatis uisus ꝓpter hũiditatẽ a cerebro ad oculos currẽteȝ sunt ꝙ multiplicatur post comestionẽ ⁊ somnũ: ⁊ facientẽ nauseã proprie ⁊ ꝙ ante oculos uidẽtur quedã hũiditates aliqñ i modũ aque descendentis uel in modũ nebule oculi hũidi apparent: emittũt lippitudinẽ indigestam post sõnum spãliter. Rõ signoꝝ patet. Signa debilitatis uisus q̃ est ꝓpter stomachũ absqȝ eo ꝙ in cerebro sit hũiditas uel aliqua talis infirmitas. quia infirmitas cessat ⁊ non fit semp: ideo fortificatur cũ est repletio nauseatiua ⁊ destruitur cum fames adest ⁊ ieiunium ⁊ sobrius citiꝰ sentit alleuiationẽ medicamĩs mũdificantis qñ est ex stomacho q̃ȝ qñ est ex aliis cauß. rõ patȝ.

Secundo notandum ꝙ pill'e cochie sunt cõuenientes qñ materia peccat in cerebro. Tertio notandũ ꝙ anteq̃ȝ dẽtur dicte pill'e cõpetit tale digestiuũ. ℞. radicis accori corticũ radicũ feniculi dauci carui seis syleris añ. ʒ. i. roß. ru. uuarũ passarũ ab arill' mũdatarum añ. ʒ. i. florũ sticados arabici floꝝ anthos añ. ℥. ſ. aq̃ celidonie. ℥. v. zuccari al. mellis electi añ. ℔. ſ. fiat sirupꝰ clarificatus usqȝ ad q̃rt͛. v. Quito notandũ ꝙ si debilitas uisus uenit pp stomachuȝ ut plurimũ contingit: q: a stomacho eleuantur fumi grossi q: digestio prima sit in stomacho: tunc digestiuũ debet esse oximel cõpositum uel squilliticũ cum aqua decoctõis siseleos isopi et feniculi: euacuatio fieri debȝ cũ pillis aureis ul' stomaticis ul' cum pigra. Notandũ sexto ꝙ si debilitas uisus ꝓueniret a materia ml'ica i cerebro debet esse tale digestiuũ. ℞. buglosse boraginis corticũ radicis feniculi añ quart͛. ſ. maiorane. M. ii. uerbene eufragie rute sicce silẽs montani fumiterre añ. M. i. cuscute seis feniculi añ. ʒ. i. seis sileris sebasici añ. ℥. i. ſ. liquiritie rase uuarũ passarũ sine arillis añ. ʒ. i. thimi epithimi folioꝝ sene añ. q̃rt͛. i. aque boraginis aq̃ fumiterre añ. ℥. v. mellis electi zuccari albi añ. ℔. ſ. fiat sirupus clarificatus usqȝ ad quart͛. v. Medicina laxatiua ẽ talis. ℞. yerelogodiõ. ℥. ſ. malaxetur cũ aqua feniculi fiant pill'e: Nutrimentum. Ponit curam per dietam dicens ꝙ nutrimentũ debet eẽ disiccatiuũ. Ratõ q: ut hũiditates exiccẽtur ⁊ cõsumentur: iõ cõueĩt caro assata. s. castrati pulloꝝ turturũ perdicũ ⁊ fasianoꝝ. De potibus uero utatur aque mellis q: melior ẽ uino. Notandũ ꝙ usus feniculi i oĩbus suis comestionibus: ⁊ ante cenã ⁊ post est ualde utilis. ⁊ idem ẽ de siseleos. Et eger. Ponit curã per euacuationẽ dicens ꝙ infirmꝰ est cogendus ad uomitũ: ⁊ maxime qñ est debilitas uisus ꝓpter stomachũ. Rõ quia maxime exiccat ⁊ consumit materiã facientẽ ipsam ⁊ mũdificat stomachũ ab hũiditatibus supfluis. Pulueres. Hic ponit curã per localia. s. ꝑ pulueres oculis iponendos dicens ꝙ in oculis debent poni pulueres exiccatiui. s. positi supra. Ratio patet quia exiccant ⁊ consumũt materiã facientem debilitatẽ uisus. Almansor.

Qđ si cũ predicta egritudine affuerit siccitas ⁊ corpis macies nutrimentũ erit augendũ ⁊ uinũ in potu est tribuendum ac super caput ipsius aqua tepida fundenda ⁊ incuruatio super eam facienda. Balneũ preterea ingrediatur i quo tñ nõ multum sudet. naribus quoqȝ oleũ đ amigdalis dulcibus atqȝ auribus ẽ imittendum: oculis v̾o lac adolescentis quaqȝ die ẽ iniiciendũ. qđ etiam freq̃uẽter fieri cõuenit. Hec quoqȝ đbilitatis visus spẽs fortior fit i tpe famis: ⁊ cũ uẽter uacuꝰ fuerit. Silla.

Põit curã ꝑ localia ⁊ diuiditur in q̃ttuor ſm ꝙ quattuor localia põit. partes patẽt. De pria dicit ꝙ sup caput aqua ẽ fundenda ⁊ incuruatio super ea ẽ fienda. rõ q: hũectat per uiam irroratõis sbam oculi igitur ⁊c. Balneũ. Ponit curã per balneũ dicens ꝙ patiẽs debet ingredi balneũ non tñ in quo multũ sudet. ratõ q: hũectat totũ corpus. rõ q: quod sudit quod nõ dȝ multũ sudare. q: eẽt cã exiccatõis. Naribus. Ponit curã per aliud locale dicẽs ꝙ i naribus ⁊ aurib' debet mitti oleũ đ amigdalis

dulcibus: rõ quia habet humectare cerebrũ ⁊
per ꝯñs oculos. iõ ⁊c. Oculis. Ponit curã
per aliud locale dicens ꝙ in oculis debet poni
qualibet die sepe lac mulieris adolescentis. rõ
quia habet hũectare sbãz oculoꝝ. Hec quoqꝫ
Hic docet per signa hanc debilitaté uisus co
gnoscere ex inanitõe dicens ꝙ hoc cognoscitur
ex duobꝰ. Primũ quia fit fortior tẽpore famis
Rõ quia fit maior resolutio spirituũ. Secũdo
q2 fit fortior qñ stomachus ẽ uacuus: põt tñ po
ni unicũ signũ. Notandũ ꝙ signa debilitatꝭ
uisus ex inanitõe sunt quia alleuiãtur tẽpore sõ
ni ⁊ post comestioné: hora aũt famis fit fortis:
oculi quasi sicci uidẽtur: sentitur pruritus hora
ieiunii spãliter. rõ signorũ patet. Al.
Confectio alcohol qđ valde acuit visũ q
cã hũoris debilitaꝶ. ℞. tucie ablute ⁊ sic
cate. ʒ. xx. deinde extrahaꝶ succus sansuci
viridis ⁊ per noctẽ vnã residere dimitta
tur ⁊ coletur ex quo tucia cõspersa dimit
tatur quousqꝫ siccetur postea teraꝶ. deide
sumanꝶ. ʒʒ. pipis nigri macropipis celido
nie oium añ. ʒ. ii. salis armõiaci. ʒ. i. cũ tu
tia fuerit. ʒ. xx. pꝰ hec oia terãtur ⁊ ex succo
teneri fenicli cõspganꝶ ⁊ siccata iteꝝ terã
tur ⁊ reponanꝶ ⁊ cũ necesse fuerit oculis ĩ
mittaꝶ. ad hͦ pterea ualde cõfert sief de fel
libus. Sillanus.
Hic explicat quedã alia localia ꝯferẽtia in
debilitate uisus ex repletõe ⁊ diuiditur in duas
ꝺm ꝙ duo explicat. scđa ibi. Ad hͦ pterea. De
pria ponit descriptõẽ cuiusdã pulueris. ℞. tu
cie ablute exiccate. ʒ. xx. deide extrahatur succꝰ
sãsuci uiridis ⁊ p noctẽ unã residere dimittatur
⁊ coletur ex quo tucia ꝯspersa dimittatur quous
qꝫ exiccetur. deinde teratur: postea sũatur pipe
ris nigri. ʒʒ. macropipis oiũ añ. ʒ. ii. sal' armo
niaci. ʒ. i. cũ tucie fuerit. ʒ. xx. pistẽtur hec oia et
terãtur ⁊ đ succo feniculi aspergãtur ⁊ exiccẽtur
⁊ iteꝝ terãtur ⁊ reponãtur ⁊ cũ necesse fuẽit ocu
lis imittãtur. ⁊ dĩ ꝯfectõ alchochol quod ualde
acuit uisũ q debilitatur cã hũoꝝ. Notandũ
ꝙ in cura debilitatis uisus ꝓuenientis ex reple
tõe ualẽt plura alia. Primũ semel in hebdoma
da recipere tyriace. ʒ. i. uel. ſ. cũ uino uel cũ aq̃
rute uel feniculi ⁊ ẽ de melioribꝰ rebus in debi
litate uisus ⁊ ꝯseruatõe ⁊c. Ad idem. ℞. be
thonice celidonie eufragie isopi pulegii oiũ sic
corũ añ. ʒ. ſ. seis feniculi sileris mõtani anisi co
riandri ꝑpati seis maiorane seis basilici carda
mõi añ. ʒ. ſ. interioꝝ cinamõi. ʒʒ. galãge nucis
mus. añ. ℈. ſ. garrofil'. pipis lõ. ligni aloes polii
masticis spicenardi añ. ʒ. ſ. corticis citri ꝯditi. ʒ
iii. ꝯserue boraginis ꝯserue anthos añ. ʒ. ii. aq̃
roſ. aque feniculi añ. ʒ. v. zuccari albi. q. sufficit
fiat electuariũ in bolis. Ad idẽ mirobalani
kebuli ꝯditi mirabiliter ualent. Ad idẽ elctũ
ariũ serpentũ: ẽ eni spãle quia pellit superfluita
tes a cerebro. ideo ualet in lepra. paratur enim
sic. remouetur caput ⁊ cauda ⁊ coq̃tur in uino:
post cõficiatur. Ad idẽ usus ramoꝝ rute i ui
no hora cõestiõis iuuat ⁊ ẽ expertũ. Ad hͦ pte
rea. Hic exẽplificat secundũ locale: dicens ꝙ
in cura debilitatis uisus ex repletione ualde cõ
fert sief de fellibus. rõ quia subtiliat. Notan
dũ ꝙ fella oia abstergũt oculũ ⁊ uisum clarifi
cant. Ex aialibus preeligatur fel hirci gazel' bo
uis leporis apri ursi testudinis vulpis hedi ca
pre. Ex uolatilibus aquile vulturũ austuris
ancipitris: ⁊ oium uiuentiũ de rapina: hyrũdi
nũ passeꝝ galli ⁊ perdicũ. Ex piscibus: fel fa
bre ⁊ porci marini ⁊ sunt iuuamenti multi.
Notandũ ꝙ per ista intelligit alia. Primũ aq̃
celidonie distillata: uerbene eufragie feniculi:
rute singulariter ⁊ ꝯiuncti. Ad idem iniectio
balsami. Ad idem liquor qui currit ex epate
porci qñ assatur ⁊ larde ⁊ cum pipere longo: et
ualet specialiter comestũ ⁊ oculos suffumigan
do: ⁊ hoc faciebat gerardus de solo. Ad idẽ
℞. sileris montani maiorane rute celidonie eu
fragie feniculi añ. ʒ. i. ſ. ʒʒ. al. spice nardi pipis
longi gariofil'. tutie prepate sarcocolle bñ nutri
te in lacte ligni aloes añ. ʒ. ſ. pulueriʒãda pulue
riʒẽtur ꝯquassanda ꝯquasseutur liquefiant liq̃
fienda ⁊ misce i estate calido solo exñte agitãdo
quotidie sicut zucca. roſ. in hyeme uero super
cineres calidos reseruetur in uase mundo ⁊ in
oculis distilletur ⁊c.

De tumote palpebrarum. Sil.

Otandum est circa rubricã ꝙ cau
sa tumoris palpebrarum ẽ duplex.
Una est extriseca ut casus percussio
rõne cuius fit fluxus humorum ad
palpebras. Alia est causa intrinseca: ⁊ talis põt
eẽ materia calida. s. sanguis ul' colera ⁊ matẽia
frĩa. s. phl'a ⁊ mĩia. Secundo notandum ꝙ si
gna tumoris sunt eadẽ cũ signis dictis in. c. đ
obtalmia que fit ex sanguine colera phl'ate et
melancolia. Almansor.
Pithimeꝶ ex epithiate quod ĩ ca
pitulo đ obtalmia noiauimꝰ. Sil.
Hic determiat de tumore palpebraꝝ a cau
sa extrinseca ut a casu uel percussione in cuius cu
ra ꝯpetit empl'm doloris sedatiuũ ut ẽ empl'm

de uitellis oui cum oleo rosato factū. ratio pz.
In cura tumoris palpebrarū a sanguine uel colera cōuenit predictū emplastrū. rō quia prohibet fluxū mitigat dolorē ⁊ alterat malā cōplexionē. In cura qñ prouenit ex uentositate cōpetit empl'm factū ex farina milii ⁊ aqua feniculi ⁊ semine cymini. In cura qñ ex phlegmate prouenit cōpetit empl'm factū ex tiriaca: uel ex trifera magna ⁊ aloes cū modico aque feniculi ⁊ aceti. In cura qñ ex m'lia ꝓuenit cōpetunt primo mollificantia: deinde resoluentia: ⁊ post emplastrū uel cerotū mollitiuū cum oleo amigdalaꝝ dulcium.

De pilis inuersis.

Notandū circa rubricā ꝙ triplex est piloꝝ seu in pilis palpebrarū nocumentū. Primū ē multitudo piloꝝ. Secūdū ē paucitas. Tertiū est prolongatio eoꝝ: unde aliqñ intrāt oculū. Ad propositū de tertio itelligitur. Secūdo notādūz ꝙ causa multitudinis piloꝝ palpebrarū ē fortitudo causarū generantiū pilos ut fortis caliditas cōuertens materiā in fumosos uapores: et multitudo materie ut fumosoꝝ uaporꝝ ⁊ raritas palpebrarū ⁊ paucitas pilorū. Cā paucitatis ē debilitas causarū generantiū eos. ut paucitas caliditatis non potentis ꝯuertere materiā in fumos: paucitas materie ⁊ dēsitas palpebrarum. Sed causa ꝓlongationis pilorum ē multitudo materie. Almansor.

Si pilus fuerit vnus aut duo aliis pilis palpebrarū cū mastice sunt annectendi aut oleo feni uel radicitus euellant ⁊ loca a quibus euulsi sunt cum ferro acuto aut acu adurātur. si autē multi fuerit necesse ē aut caro palpebre incidatur: loqui tñ de hoc nostri libri mensura pretergreditur. Silla.

Hic determinat de pilis ꝯuersis ponēdo curam: ⁊ diuiditur in duas. Primo ponit curam qñ pilus fuerit unus. Secūdo ponit curam qñ pili fuerint multi. ibi secūda. Si aūt multi. De pria parte dicit. si pilus fuerit unᵒ aut multi quia duo intrantes oculū. Modus cure est duplex. Unus ut cum mastice aut cū oleo ꝺ kerui ānectatur aliis pilis. Secūdus modus ē ut radicitus euellatur ⁊ loca a quibus sūt diuulsa cauterizētur cū ferro ignito aut acu. Notanduz ꝙ cura huius ē remotio ⁊ modus remouēdi est duplex. Unus ut remoueantur cū forficibus et misceātur cū pilis palpebraꝝ ⁊ cum aliqua gūma adherent ut ē mastix gūma pini ⁊c. Secundus modus ē ut eradicētur ⁊ postea eiᵒ gñatio ꝓhibeatur. Et ꝓhibetur. primo generatio cuz cauterio actuali: ut cū acu cauterizetur porus ꝑ quē transit ille pilus. Ad idē fiat inunctō cū unguēto facto ex oleo mandragore ⁊ mucilagine psilii ⁊ modico aceti ⁊ cāphore. Ad idem opiū dissolutū cum mastice. si in foramine post eradicationē pōatur cōfert. Si aūt. Hic ponit curā qñ pili fuerint multi dicēs primo ꝙ qñ multi fuerint necesse ē ut caro palpebre icidatur Secundo dicit ꝙ loqui de hoc non pertinet ad hunc librū: sed ad. vii. in quo determinat de cirurgia ⁊c.

De aqua descendente in oculis. Silla.

Notanduz circa rubricā quid sit cataracta. Est eni morbus officialis s. opilatio cāta ex aqua situata inter hūorē albugineū ⁊ corneā tunicaz Secundo notandū ꝙ cataracta fit ex materia phlegmatica uel m'lica descendēte a cerebro ad oculos exñte aliqñ inter uueā ⁊ corneā. Tertō notandū ꝙ cataracta fit aliqñ ex uicio cerebri: quia uapores ueniētes a cerebro ꝑ neruos usqz inter hūorē albugineū ⁊ corneā tunicā ibi ꝯdensatur ꝓpter frigiditatē oculi: unde cōuertuntur in aquā sicut patet de pluuia qñ a sole eleuātur uapores usqz ad mediā regionē aeris: iō in ꝓncipio uidetur homini ꝙ uideat muscas ⁊ filia.
Quarto notādū ꝙ cataracta diuersificatur in quantitate: quia aliqñ est magna opilās pupillā: ⁊ tunc prohibet uisum. Aliqñ ē parua solum unā partē occupans ⁊ sic non ꝓhibet uisū ex toto. Uel occupat solū partē infeirorē uel superiorē uel mediā: sicut in medio: ⁊ tunc oīa uidētur sic perforare. Quinto notandū ꝙ spēs cataracte sūt tres distiguēdo ex parte sbe s. sbtilis grossa ⁊ mediocris: ⁊ uocatur cataracta sbtil' in principio qñ aqua ē multū liquida: ⁊ talis ñ pōt remoueri acu: sed medicinis ab intra applicatis ⁊ ab extra. Uocatur qñqz grossa qñ ē antiq̄ ⁊ aqua ē ꝯgelata multū ⁊ tal' nō curatur acu nec medicinis: ⁊ ꝓpter adherētiā ad ptes oculi non pōt curari acu. Uocatur autē media qñ talis aqua nō ē multū liquida nec ꝯgelata ⁊ talis pōt curari cū acu. Notādū sexto ꝙ signa ad cognoscēdū ꝙ cataracta fit in media dispōne. Primū ē sūptū ex parte coloris uel albi ut margaritaꝝ. Secundū signum ē si patiens pōt diminute respicere claritatē loci. Tertium si claudatur oculᵒ infirmᵒ ⁊ fricetur palpebra aliqñ ad sinistrā ⁊ freqnter ⁊ apiatur post. si illa aqua dilatetur ⁊ pᵒredeat ad dispōnē primā. Quartū si claudatur oculus sanus ⁊ pupilla oculi ifir

mi apparet ꝙ dilatatur. Septio notandum ꝙ spẽs cataracte diuersificantur ex parte loci: quia quedã fit ꝓpter opilationẽ nerui: qua sba oculi ⁊ color eius nõ uariatur ⁊ uocatur gutta serena. Quedam fit ꝓpter opilationẽ factaꝫ ex materia in tunicis oculoꝝ. ⁊ hec ẽ duplex. Quedam fit ex aqua descendente que non ẽ ꝯfirmata aliqñ: ⁊ aliqñ ẽ cõfirmata. Quedã fit ex materia simili aque descendenti: ⁊ ẽ plus grossum generatũ in tunicis oculorũ ⁊ dicitur alchaminat. Octauo notandũ ꝙ signa aque incipiẽtis descendere sunt ꝙ añ oculos uidetur uolare aliquid in modũ muscarũ. rõ quia materia que ꝑsentatur cristalline faciens illas spẽs est sbtilis ⁊ rara. iõ ⁊c. Signa cronice ⁊ ꝯfirmate sunt: quia prohibet uisum. Rõ ꝓpter grossiciẽ materie. Secũdo uidetur pupilla cũ aspicitur opilata. Rõ ꝓpter materiã grossam. Tertio uidetur aliquid esse rei extranee in modũ tele uel pãni: habens colorem extraneũ a cornea ⁊ uuea i pupilla ⁊ modi illius sunt plures: quia quedaꝫ est clara: quedam ad modũ puris. Signa eiꝰ q̃ in modũ puris sunt. Primo qñ medicus ꝯmouet caput infirmi cõmotione forti uidet manifeste pus ad inferiora descendere. Rõ ꝓpter fluxibilitatẽ ⁊ qñ medicus expitur cũ acu de eleuatõe si sit cataracta cõfirmata descẽdit ad inferiora. si nõ eleuatur ꝓpter spissitudinẽ suã absq̧ cõglutinatõe sbe puris. ⁊ hec ẽ dñia manifesta inter pannũ ⁊ pus. Signa eius que ẽ pp opilationẽ nerui optici ⁊ dr̃ gutta serena. sunt pͥo qñ antecessit dolor frontis ⁊ oculoꝝ. Rõ patet Secundo in sba oculi nõ apparet aliqua macula imo uidentur clari. Rõ quia opilatio est in neruis ⁊ nõ in sba oculi. Almansor.

Quandoq̧ uidet̃ alicui ꝙ ante se hẽat cimices uel alia parua corpora subtilia ⁊ radiosa. Quod aliquando cã stomachi aliqñ ex proprio nocumento ipsius oculi contingit. ideoq̧ differentia inter hec duo cõsiderãda ẽ. neq̧ pro paruo ẽ habendũ cũ hoc accñs euenerit. Ex eo nãq̧ ꝙ causa stomachi accidit: non est multum timendum ꝙ oculo nocumentum inferat. Ex eo uero ꝙ ex proprio uicio oculi contingit valde timendum est hoc enim aque principium existit. Hec autem passio dum recens est ⁊ in principio cum medicinis curabilis est. sed cum iam ad perfectionẽ deuenerit sanari nõ põt nisi cum icisione ⁊ fortasse etiam incisio prodesse non poterit. Silla.

Hic determinat de cataracta uel aqua descendente in oculũ: ⁊ diuiditur i quattuor. Primo ponit signa cataracte incipientis. Secũdo docet cognoscere qñ hec passio ẽ curabilis ⁊ qñ nõ. Tertio docet cognoscere quãdo hec passio prouenit uicio stomachi ⁊ qñ uicio cerebri uel oculi. Quarto põit curã eius q̃ ẽ ꝓpria oculo. secũda ibi. **Hec aũt passio.** Tertia ibi. **Qua propter.** Quarta ibi. **Cũ aũt.** Prima in q̃ttuor primo ponit curã cataracte. secundo ponit diuersitatẽ ex parte cause. Tertio ostendit ꝙ hec passio qñ accidit nõ ẽ ꝑuipẽdenda. Et quarto ponit que sit deterior cataracta an facta ex uitõ stomachi an ex uicio oculi. secunda ibi. **Qđ aliqñ.** Tertia ibi. **Neq̧ ꝓ pauco.** Quarta ibi. **Ex eo nãq̧.** De prima dicit ꝙ aliqñ alicui apparet ꝙ habet ante se pulices: aut alia corpa parua sbtilia ⁊ suple. hoc est signũ cataracte. rõ quia tunc inter corneã ⁊ albugineũ sunt uapores ſm quoꝝ grossitiem ⁊ sbtilitatem uidentur ab extra diuersa q̃ nõ sunt. **Qđ aliqñ.** Ponit diuersitatẽ ex parte cãe dicens ꝙ hec passio aliqñ contingit ex uicio stomachi: aliquãdo ex ꝓprio nntrimento oculi. subdit ꝙ iõ hec dñia ẽ cognoscenda inter ipsam. rõ pꝫ. **Neq̧ ꝓ pauco.** Hic ostendit ꝙ hec passio dum accidit ñ est paruipendenda. rõ q꞉ ꝓpter ipsã seq̄tur maximũ nocumentũ in uisu. s. ablatio: ⁊ deĩde toti corpori. **Ex eo nãq̧.** Hic ostendit que ẽ deterior: an facta ex uicio stomachi uel oculi: dicẽs ꝙ si accidat ex causa stomachi nõ est multuꝫ timendũ. rõ quia ad mundificationem stomachi sequitur mundificatio illius ⁊ remotio illius. sꝫ si accidat ex proprio nocumento oculi: est ualde timendũ. Ratio quia talis proprie dicitur cataracta ⁊ non ita faciliter remouetur. **Hec aũt passio.** Hic ostendit quãdo hec passio ẽ curabilis cum medicinis ⁊ quãdo nõ. Pͥo dicit ꝙ quãdo hec passio est recens: quia non ẽ confirmata: sed in principio tunc est curabilis cum medicinis. Secuudo dicit ꝙ quando est cronica tunc non põt curari nisi cum depositione cũ acu: aliquãdo non. Rõ est dicta supra. Notandum ꝙ cura cum acu sic fit corpore mũdificato tempore ueris uel autũni: recipiatur acus rotundi capitis ⁊ perforetur cornea a parte lachrymali minori uersus inferius ⁊ uoluẽdo acũ fit fouea in tunica coniuctiua ⁊ transit illa acus inter tunicam vueam ⁊ corneam ⁊ caput illius acus ascẽdit uersus superius ⁊ trahitur uersus inferius. ⁊ quando est tracta paꝝ quiescat ⁊ postea trahat acum. deinde ponat emplm̃ sup lo

cū ex uitellis oui ⁊ oleo rosˀ. Alii addūt crocum
⁊ patiens stet in loco obscuro. vii. diebus ocu
lis clausis. Al.

Quapropter dr̄ia inter hec duo p̄dcā
dilegēter ē iuestigāda q̄ ē ꝓut dicem⁹. Qn̄
imaginatōes q̄ uidēt vtriqꝫ apparent ocu
lo extimādū ē hoc cōtinger ex vitio stōa
chi ⁊ ecōuerso. Et cū imaginatōes i hora
fastidij ⁊ in hora male digestiōis plꝰa soli
to vidēt. in hora aūt famis ⁊ laboris pau
tiora apparent existiandū ē etiā hꝰ ex stōa
cho eē ⁊ si ex quo iste imaginatōes accide
rūt duo p̄terierīt mēses aut ⁊ plures i pupil
la nō fuerit visa cōturbatio existiandū est
hoc ex stōacho eē. qn̄ aūt iste imagiatōnes
cibi agregate fuerit pillꝰas cochias in potu
tribue: ⁊ si passio oīno remouet: iā existia
tōes p̄dicte certificate erunt. Si aūt vni
tm̄ oculo apparuerit ⁊ vno mō in horis oī
bus ꝑmanserint existiandū ē vitiuꝫ aque
adesse p̄cipue cū in pupilla nō fuerit obfu
scatio nāqꝫ si fuerit i pupilla dubitatō iaꝫ
tunc erit sublata. Silla.

Hic docet cognoscere p̄rio qn̄ hec passio
ꝓuenit uitio stomachi. Secūdo qn̄ uitio oculi.
secūda ibi. Si aūt. De p̄ria dicit ꝙ dr̄ia ē co
gnoscēda inter p̄dicta. De secūdo dicit ꝙ si ap
rēt ista signa. Primū imaginatōes p̄dcē appa
reant s̄m utrūqꝫ oculum. Secūdū ⁊ cū hec in
hora fastidii ⁊ male digestionis appareāt plus
solito ⁊ pautiores in hora famis ⁊ laboris. Ter
tiū postq̄ꝫ ille imaginatōes apparuerūt ⁊ prete
reant duo menses uel tres ⁊ in pupilla nō fuēit
aliqua conturbatio uisa. Istis signis arguēduꝫ
ē hāc passionē eē uitio stōachi. Patet rō signo
rū bene ītuenti. Notandū ꝙ ultra p̄dicta si
gna additur aliud signū. si aliqn̄ alleuiatur ⁊ g̃
uatur tūc ē ex stōacho. rō patet. Si aūt. Hic
docet cognoscere qn̄ hec passio ē ex uitio oculi
dicēs ꝙ si p̄dicte imaginatōes accidant s̄ꝫ vnū
oculū tm̄ ⁊ ꝑmaneant oī tp̄e eq̄les. si in pupilla
nō appareat obscuratio arguendū ē ibi eē uitiū
aque. Subdit ꝙ si fuerit obscuratio in pupilla
tūc nō erit dubiū. rō hui⁹ pꝫ. Almansor.

Cū aūt passio in oculo ꝓpria fuerit ꝓ
hibendū ē infirmo ne cum uentosis minu
at sanguinē nec ex brachio: nec comedat
pisces nec oīa que hūectare pn̄t. Sil.

Ponit curā ei⁹ qn̄ ē uitio oculi: ⁊ diuiditur i
duas. Primo ostēdit a q̄bus ē abstinēdū. Se
cūdo ꝓsequitur ponēdo curā. secūda ibi. Uen
ter quoqꝫ. De p̄ria dicit ꝙ si hec passio fue
rit in oculo ꝓp̄ria: ꝓhibenduꝫ ē ne fiat euacua
tio sanguis cū uentosis uel p phlebotomiaꝫ ex
brachio. Rō q̄ꝛ hec passio ē ex materia frigida
⁊ remouendo sanguinē magis infrigidaretur:
iō ⁊c̄. Secundo dicit ꝙ patiens nō dꝫ comedē
pisces nec allea nec alia humectantia: q̄ꝛ ex eis
magis augeretur materia cataracte. Notā
dum ꝙ dictū Rasˀ uerificatur nisi q̄s uellet in
grossare cataractā ut acui subiiciatur. iō tūc cō
petūt pisces sed assati. Al.

Uenter quoqꝫ frequenter soluēd⁹ ē ex
pillꝰis cochiis. Et eger ex calefactiuis ⁊ de
siccatiuis nutriend⁹ ē. idromel preterea in
potu est ei tribuendū. Sillanus.

Prosequtur ponēdo curā ⁊ diuiditur i tres.
Primo ponit curā p euacuatōꝫ. Secūdo p di
etā. tertio p localia. secūda ibi. Et eger. Tertia
ibi. Et i oculꝰ. De p̄ria dicit ꝙ caput ē purgan
dū sepe cū pillꝰis cochiis. rō quia cū illis matēia
phlꝰatica euacuatur a capite facies cataractaꝫ.

Ad idē ualent pillꝰe lucis mesue. Ad idē va
lent pillꝰe sine quibus eē nolo nicolai. Ad idē
pillꝰe de iera magna. Notandū secūdo ꝙ an̄
exhibitionē pillꝰarū ꝯpetit sirup⁹ digestiu⁹ dict⁹
in. c. de d̄bilitate uisus ⁊c. Et eger. Ponit cu
ram per dietā. Et primo dicit ꝙ eger dꝫ nutriri
ex cibis calefactiuis ⁊ desiccatiuis. Rō pꝫ. Se
cundo dicit ꝙ in potu ē dandū idromel. Rō q̄ꝛ
uinū ē nimis uaporosum ⁊ hoc debet eē tēpore
sue curationis. Notandū ꝙ cibi cōueniētes
sunt carnes castratorū pulloꝝ perdicum fasia
norū turturū colūborū ⁊ oīum auiū uiuentium
in pratis ⁊ non i aquis ⁊ plus assata q̄ꝫ elixata.
comedat feniculū ⁊ semen eius. condiantur ei⁹
cibaria cum puluere qui sic fit. ℞. pipis longi
℥. ſ. cinamomi. ℥. ſ. cardamomi. ʒ. iii. croci. ʒ. ii.
uel. i. ſ. Alman.

Et in oculis sief de fellibus mittendus.
sief de fellibus q̄d ꝓficit aque in principio
⁊ dilatatōi pupille ⁊ eis qui post occasuꝫ
solis non uidet ⁊ tenebrositati uisus que
est ex hūore. ℞. fellꝰ gruis fellꝰ sabot fellꝰ ir
cini fellis ancipitris fellꝰ aquile fellꝰ ꝑdicis
oīuꝫ siccoꝝ vnuꝫ aut plura. sumātur quo
qꝫ de oībus. ʒ. x. istoꝝ siccorū euforbij colo
quintide serapini oīum an̄. ʒ. v. trita agre
gētur ⁊ cōspergātur ex succo feniculi tene
ri ⁊ mittatur in oculum. Silla.

Hic ponit curam per localia: ⁊ diuiditur i
duas. Primo in generali: secūdo in sp̄ali ponē
do descriptionē quandā sief de fellibus. secūda
ibi. Sief. De prima dicit ꝙ in oculis mitten

dum est sief de fellibus. Ratio qr habet vtutez sbtiliandi et psumendi materiá spálr fel auiū de rapina uiuentiū ut aquile. Sief. Hic ponit descriptioné sief de feibus et proficit i principio aque et dilatatóis pupille et eis qui post occasuz solis non uident et debilitati uisus que ex hūore est. R. fellis gruis: fellis saboth piscis fellis vr si fellis ancipitris fellis aquile fellis perdicū: oi um siccorū unū aut plura sumátur pro oib⁹. 3. x. istorū siccorū coloquintide serapini euforbii: oium aū. 3. i. trita aggregétur et conspergantur ex succo feniculi teneri et mittátur i oculū. No tandū q loco huius ualet colliriū B. R. balsa mi fellis ancipitris aū. ℈. ii. elki al. pipis aū. ℈. i conficiátur cū aqua raphani fiat colliriū et ocul' instilletur. deinde odoret maiorauá freqnter.

Ad idé. R. fel capre gruis aquile vulturis: aut aliquod ex istis et in scutella uitreata misce cū. ℥. i. tutie. ℥. s. armoniaci. et. 3. s. flor eris. et. 3 i. salis ru. et. 3. s. spūe maris que oia trita et cri bellata sint in qua mixtóe addátur succi celido nie feniculi rute aū. ℥. iiii. uini al. ℔. i. hoc totuz distilletur p alébicū. uel dimittatur hoc totū ad solé per. xl. dies: postea coletur et iter ponatur i uase uitreo ad solé per dies qttuor et reseruetur. Si aūt nó ponatur uinū: exiccatur hoc totū ad solé et fit puluis ex oibus q teritur sup marmore in fine dierū. xl. quattuor et ponitur in oculo. h puluis delet mirabilr cataractá. Secūdo no tandū q rat ponit si egritudo prouenit a stóa cho curatur cū exhibitóne oximell' squillitici ul' cópositi. ℥. s. aque decoctionis feniculi isopi. ℥. iiii. deinde cū euacuatóe facta cū pillis cochiis uel fetidis uel aureis de octauo in octauū cū di eta sicca et cum potu aque mellis.

De noctilopis. id é de illis qui post oc casionem solis non vident. Sil.

Irca rubricá é notandū q aliqui sunt qui bene uident de die et male de nocte. et aliqui qui male uident d die et bene de nocte. Ró utriusqz é ná qñ spūs sunt ualde sbtiles et clari bñ uidét d nocte et pp nocté. s prope occasum solis qr spi ritus aggregátur et condésantur adueniente no cte. precipue é uerū in hñtib⁹ spūs sbtiles et pau cos. sed male uident de die qr róne lumis diei spūs magis spergūtur ut patet in cartis. s spūs qñ sunt grossi ualde bene uident de die et male nocte. qr in nocte ingrossantur nimis. in die vo sbtiliatur róne lucis diei. Secundo notáduz q aliqui sunt bñ uidétes a longe et male de pp et illud qñ spūs sunt grossi et multi. et cā é qr ta les spūs indigent multo lumine et magno motu et hoc est in re que uidetur de longe et nó in re q uidetur de pp. Alii sunt qui bene uidét pp et male longe: et hoc é qñ spūs sunt pauci et sbtiles quia non sustinent magnū motū nec magnū lu men ió &c. Alii sunt qui male uident a longe et a pp et illud é qñ spūs sūt grossi et pauci: qr róe paucitatis nó pñt sustinere magnuz lumen nec magnū motuz qd reqritur si res a lóge debeat uideri et róne grossitiei indiget sbtiliatóe que fit per magnuz motuz et magnuz lumen. et hoc nó pót esse si res uideatur d prope. Alii sunt q bñ uident a longe et de pp et illud est qñ spūs sunt clari multi sbtiles: qr róne claritatis et sbtilitatis non indigent subtiliari: et sic nó indigent multo lumine nec motu: et per pñs bene uident de pro pe. sed róne multitudinis pñt sustinere magnū lumen et motuz: et ió bñ uidét lógiqua. Al.

D hoc utile existit epar ircinuz scindere et ponere super vná se ctioné piper longū et coopire ip suz ex alia sectóe pipe lógo i me dio exñte: deide ponere ipsū in furno et di mittere ipm donec assek et desiccek et ñ có burak. quo facto pip longuz qd in medio erat sumak et bñ terak cuz pauco musco. deinde ex liquore ex epate assato expssus fuerit aspgak et siccek et in oculū mittatur. aut fel caprinū cū melle mixtū in cucuna sup igné coquak: deide radi⁹ in eo illinit⁹ imittak in oculū. Qd aūt magis valet ad hoc é ut sief d fellib⁹ in oculū mittatur. Si aūt hec nó suffecerit véter soluak et ságuis ex duabus cephalicis et ex fróte minuatur et regimen subtilietur. Sill.

Hic determinat de noctilopis quantuz ad cu rá: et diuiditur in duas. Prio ponit curá p que daz localia. Secundo oñdit quid fienduz qñ p dicta nó sufficiunt. secunda ibi. Si aūt hec. Prima in tres fm q tria localia ponit. secūda ibi. Aut fel. Tertia ibi. Qd aūt magis. De prima dicit q ualde utile é facere quod pótur in littera. s. scindere epar caprinuz et ponere sup uná sectóné pip lóguz et ipsuz coopire cum alia sectione pipere in medio exñte. deinde ponere ipsum in furno et dimittere ipsum donec exicce tur. quo facto piper quod in medio erat suma tur et bene teratur cum pauco musco. deide ex li quore q ex epate assato expressus fuerit cóspga tur et siccetur et in oculuz mittatur. Notáduz q ró remedii é quia sbtiliat ppter piper longuz et ualet qr epar hircinum iuuat a tota proprieta

te quocunqꝫ mō sumatur. Aut fel. Hic pōit aliud locale dicēs ꝙ fel caprinum cuꝫ melle mixtum in uase super ignē misceatur. deide radius eo linit⁹ mittatur in oculuꝫ. Rō remediū ē quia fel hꝫ uirtutē sbtiliandi ⁊ mel hꝫ vtutē abstergēdi ⁊ acuendi iō ⁊c. Qō aūt. Ponit curā per aliud locale dicens ꝙ illud plus ualet. s. sief de fellibus in oculis missum. Notanduꝫ ꝙ per illud intelligit oīa que dicta sunt in. c. de debilitate uisus. ideo recurratur ad illō ⁊c. Si āt. Hic ostendit quid fiendū qn̄ predicta nō sufficiunt. Et dicit pīo ꝙ si predicta nō suffecerint dꝫ fieri euacuatio per secessum. Rō ut euacuetur materia phl'atica a capite que causat grossitieꝫ in spiritibus ⁊ turbulentiā. Secūdo dicit ꝙ sanguis ex duabus cephalicis ⁊ ex frōte debet diminui. Ratio ad remouendū plenitudinē in corpore si sit. vnde cōicantur multi uapores ad oculū. Tertio dicit ꝙ dieta dꝫ subtiliari. rō pꝫ.

Notandū ꝙ de cura illius qui de die uidet non pōt ē ut regatur dieta ipiguatiua generatiua sanguinis grossi ⁊ spissi ut sunt extrēa porcelloꝝ ⁊ aīalium ⁊ agnoꝝ: ⁊ bibat vinū rubeum non dulce limphatū: ponat in oculo aquā roſ. mixtā cuꝫ succo solatri ⁊ gūmi arabico ⁊ dragaganto ⁊ psilio qꝛ inspissant spūm claruꝫ ⁊ subtilem ⁊ tunicas raras ⁊ oculū reddūt robustum. Apire illos tales in hoc casu sepe in aqua ueri frigoris ē ualde utile. rō pꝫ de se.

De dilatatione pupille. Sil.

Otandū circa rubricam ꝙ pupilla idem est quod foramen tunice uuee Notandū secundo ꝙ in pupilla fit duplex nocumentū. Unum est dilatatio. aliud ē constrictio. Dilatatio ē duplex. s. naturalis ⁊ accidentalis. Naturalis est a pricipio generatōis. Accidentalis fit post generationem: ⁊ talis fit a causa extrinseca ut a casu uel ꝑcussione. Uel a causa intrinseca ⁊ hoc dupl'r uel ex inanitōe ⁊ hoc ex fumis mal' desicātib⁹ vueā. vel ex repletōe. s. ex hūoribus aquosis relaxātibus tunicā uueā: de hac ē plus sermo. Sed constrictio ē duplex. s. naturalis ⁊ accidental'. Naturalis semp est ad bonū: quia in eo uirtus est unita. Accidentalis est duplex: ut ex inanitione s. cum tunica est exiccata in omnibus partibus quia tunc partes contrahūtur. Uel ex repletōe s. ex humore grosso exn̄te inter tunicā uueam et corneam comprimentem uueam ab intra.

Rasis solum ponit curam de nocumento quod est dilatatio: quia eadem est cura dilatationis et constrictionis quando fuerit a repletiōe

Tertio notandū ꝙ signa dilatationis ex hūiditate sunt. Primum ꝙ ipsa pupilla uidetur dilata. Secundū humiditates fluūt per oculū nares ⁊ palatum. Tertium quia apparēt signa humiditatis cōia in facie capite ⁊ in oculis. Quartum quia fit subito ⁊ non paulatim. Ratio pꝫ.

Signa eius que fit a siccitate sunt arefactio oculoꝝ ⁊ frontis. Secundū quia hūiditates nec apparent nec fluunt ab oculis naribus ⁊ palato. Tertium quia paulati fit ⁊ non subito. rō patet. Signa eius que fit a dolore aut ꝑcussione manifesta sunt ex uariatōe ifirmi. Al.

Um pupilla adeo dilatari uidetur vt vndiqꝫ pertingat ad albedinē fueritqꝫ hoc post vehementem cephalee dolorem: parua ē habēda fiducia in eius cura. Silla.

Determinat de dilatatione pupille: ⁊ diuiditur in duas. Primo ostendit qn̄ dilatatio pupille ē incurabilis. Secūdo ponit curā eius que ē curabilis. secunda ibi. Sed si. De prima dicit ꝙ ubi pupilla. i. foramen uuee dilatetur sic ꝙ proueniat undiqꝫ ad albedinē ⁊ cōtingat p⁹ uehementē dolorem tunc parua fiducia est habenda in cura. Notandū ꝙ ratio dicti est qꝛ signū est ꝙ prouenit ex superflua inanitōe. vnde exiccate sunt humiditates ⁊ tunice oculorum Ratio patet. Secundo nota ꝙ si dilatatō ꝓueniens ex dolore eēt in principio ⁊ non eēt multū dilatata curatur ponendo sup oculū lētes excorticatas pistatas ⁊ mixtas cū bolo ar. ⁊ cum puluere mirtilloꝝ ⁊ aqua roſ. ⁊ uino granatoꝝ ⁊ succo berberis. Ad idem. ℞. solatri semp uiue plātaginis misce infundātur in eis ⁊ ponātur super oculis sepe die ⁊ nocte. Ad ideꝫ infundātur petie in aq̄ roſ. in q̄ dissoluta sit tucia: ponatur super oculū. Ad idem ualꝫ cateriuꝫ positū in posteriori parte capitis. s. in occipitio ⁊ in anteriori ꝓfundando usqꝫ ad os ⁊ spāliter post purgationē cū pillis de iera ꝓuenientibus ad dolorem capitis. Al.

Sed si dilatatō parua fuerit: tunc assidua solutionē ventris ex ccobijs multotiens ⁊ sief si fellib⁹ i oculos ē mittēd⁹. Sil.

Ostēdit qn̄ dilatatio ē curabil' ponēdo curā ⁊ didit̄ur i duas. Prio pōit curā ei⁹ q̄ fit a cā itriseca. scdo ōn̄dit quō se hꝫ dilatatio pupille ꝓueniēs ex ꝑcussiōe q̄ꝫtū ad curā. ſa ibi. Qō si pupillam. De pria dicit ꝙ si dilatatō pupille ē ꝑua pro cura oportet assiduar' uētris solutionē cuꝫ pillulis cochiis. rō pꝫ. Secundo dicit ꝙ in oculo debet poni sief de felllibus. Notandū

ꝙ anteq̄ʒ dentur pill'e cochie debet premitti di gestiuum. Almansor.

Q̄ð si pupillā post percussionē dilatari contingat non ē inde timendū: q2 remouebitur. Fiat itaqʒ empl'm ex farina fabarū ꝛ camomilla ꝛ euisco cū vino ꝛ aqua Sillanus.

Hic ostendit quō se habet dilatatō pupille ꝑueniēs a causa extrinseca. s. ex percussione q̄ʒtuʒ ad curā. ꝛ diuiditur in duas. Primo facit h̄. secundo pōit curā. secūda ibi. Fiat itaqʒ. De prima dicit ꝙ si contingat dilatari pupillā post percussionem non ē timendū: ꝛ rōneʒ assignat quia curabitur. Fiat itaqʒ. Ponit curaʒ dicens ꝙ debet fieri empl'm ex farina fabaruʒ camomilla mixtis cum aqua ꝛ uino. Notādū prio ꝙ hoc magis cōpetit in ꝓcessu quia abstergit ꝛ mūdificat. Notādū secūdo ꝙ h̄ emplastrū repercussiuū ꝯpetit in ꝑncipio. s. tale. R̷. farine fabaruʒ farine ordei an̄. ℥ ii. olei ros. ℥. s. unū uitellum oui bene agitatum: cum succo endiuie misce quantū sufficit. fiat empl'm. Ad idem aqua ros. ꝛ succus solatri uel sempuiue cū albumine oui ponatur sup oculū. Tertio notandū ꝙ in principio debʒ phlebotomari ex cephalica partis ꝯtrarie. Ratio patet.

De fistulis que in angulis lachrymalibus fiūnt. Sil.

Notandū ē circa rubricam ꝙ fistula est ulcus sordidū concauū exteri⁹ strictum ꝛ interius latū cū calositate in fundo. Secundo notanduʒ ꝙ fistula cāutur ex hūoribus male qualitatis fluxis ad oculū in lachrymali qui hūores ad oculos fluxi corrodūt carnē lachrymalis anguli et vlcerant. deinde generatur calositas. Uel pōt fieri fistula ꝓpter apā cerebri non perfecte curatum. Almansor.

Um āgulus lachrymalis resudat ꝛ cum premitur sanies ꝛ vir⁹ ab eo egrediatur fistulaʒ pati intelligitur. Sillanus.

Determinat de fistula lachrymali: ꝛ diuiditur in duas. Primo ponit signa. secūdo curaʒ. secūda ibi. Que cū cauterio. De prima dicit ꝙ qn̄ illa signa apparuerint. Primuʒ ꝙ angulus lachrymalis resudat. Secundū cum premittitur sanies ꝛ uir⁹ ab eo egreditur: arguim⁹ ibi eē fistulaʒ lachrymalē. Notandū ꝙ rō signorū est. Uerificatur primū quia in fistula est concauitas interius ꝛ strictura exterius. iō non egreditur uirus ꝛ sanies que generatur in fistula: nisi fiat cōpressio in digito. Almansor

Que cum cauterio curatur de hoc tñ loq plus ē q̄ʒ huic nr̄o libro attineat. Sil.

Hic ponit curam fistule. ꝛ diuiditur in duas. Ponit primo curam per cauteriū. secundo per medicinā. secūda ibi. Nos tñ. De prima dicit ꝙ fistula lachrymalis curatur cum cauterio Subdit ꝙ loqui de hoc non pertinet hic. Notandū ꝙ in cura illa nihil est melius q̄ʒ cauterium potentiale. rō stati appebit. Al.

Nos tñ iam ei adinuenimus medicamē ꝙ si adhibitū fuerit ipsam ꝑ multos menses adeo tardare facit vt eger san⁹ videat̃ Medicamē aūt illud ē. R̷. aloes thuris sarcocolle sanguis draconis balaustie antimonij alūis oium an̄. partes eq̄les ꝫniar quātū est quarta pars vni⁹ fiāt ex eis sief. Cūqʒ necesse fuerit fistula in tantū ꝓmat̃ vt quicq̄d saniei in ea cōtinetur egrediat̃. deinde īfirmus super lat⁹ in quo nō ē fistula iaceat ꝛ de ꝑdicto sief aliquid dissoluat̃ in aqua de q̄ i angulo lachrymali tres gutte aut q̄ttuor ītimartzenk magno 'exñte in tersticio inter proiectionē vnius gutte ꝛ alteri⁹: quo facto eger ꝑ tres sic iaceat horas In mane quoqʒ seq̄nti die sil'r fistula bene ꝓmat̃ ꝛ fiat eadē cura ꝙ ꝑ hebdōadam vnaʒ fieri cōuenit ꝛ etiā tam diu donec a fistula nihil egrediat̃ cuʒ ꝓmitur. Ex hac nāqʒ cura locus multis mēsibus siccus permanebit. D curis oculoꝝ quātū huic loco necessariū esse putauim⁹ iam satis dcm̄ esse credimus. Alia vō q̄ sunt de curis q̄ ꝑ ferrū exercent̃ dimittam⁹: q2 multis indigēt medicamib⁹. Sūt aūt q̄dā ex eis q̄ i locis i q̄b⁹ de decoratōe tractabim⁹ ꝛ sanitatis custodia cōtinentur. Sil.

Pōit curā ꝑ medicinā ꝛ diditur i duas. Primo facit h̄. 2o ipōit finē. 2a ibi. De curis oculoꝝ. De pria dicit ꝙ i fistule cura iuētū ē medicamē qō approxiatū sic curabit ut uideatur san⁹. Scdo pōit descriptōʒ. R̷. aloes thuris sarcocolle sanguis dracōis balauste antimonii alūis oiuʒ an̄. ptes eq̄les ꝫniar quātū ē q̄rta ps ipsi⁹. fiat ex eis sief ꝛ cū necesse fuerit fistula ītātū ꝓmatur ut qcq̄d saniei i ea ꝯtinetur egrediatur. deide īfirm⁹ sup latus i quo ñ ē fistula iaceat ꝛ de dcō sief aliq̄d dissoluatur in aq̄ de qua i angulo lachrymali tres gutte ul' q̄ttuor ꝓiiciantur. Tertō dicit ꝙ h̄ dʒ fieri ꝑ hebdomadaʒ sic tñ ꝙ fiat oi die ꝛ ꝙ iter unā gutā ꝛ aliā cadit spaciū. rō r̄medii q2 ꝯsūit ꝯsolidat ꝛ carnē ḡnat

Notandū q cura fistule ē duplex. quedam uera et quedā non uera: sed blanditia et fit cōso lidando superiora quod fit per desiccatiua: et de his esset medicamē rasis. Cura uera perficitur quattuor intentōibus. Prima intentio ē aperire foramen. Secūda ē mundificare fistulā. Tertia ē remouere callositatē que ē in fundo. Quarta ē regeneratio carnis et consolidatio. Prima in tentio perficitur īplendo foramen cū gentiana uel cū medulla sanbuci. Secūda intentio fit cū idromelle facto cū melle ros. colato et aqua ru te et uino stiptico et si non hētur uinū stipticū per se buliant in eo ros. et si sentiretur ardor ex mū dificatione fistule distilletur intra fistulaz albu men oui. Ad idem fomentetur locus cū spō gia infusa in aqua decoctōnis gallar et sumach et modico mellis. Tertia intentio pōt perfici cuz cauterio. s. ferro. Similiter pōt perfici cū medi cinis. et lz possint esse multe tñ fiant spāliter aliq̄ Prima ē. ℞. armoniaci attramēti uiridis eris cantaridar: remotis capitibus et aliis salis ar moniaci auripigmenti calcis uiue alūis añ. ʒ. i. sbtiliter puluerizētur et incorporētur cum urina pueri uirginis in umbra et desiccētur et ponatur modicū ī fistula quolz mãe. Ad idē. ℞. folio rū rute celidonie agrimonie añ. ℳ. s. ꝯquassē tur et buliant in tribus libris aque ardentis quo usq redeant ad q̄rtā. i. s. coletur et colatura hue tur et una gutta uel due īponātur: et talis fit per gordonū. Ad idē. ℞. ʒʒ. al. ʒ. ii. et puluerizē tur sbtiliter et buliant in uase in quo sit dissolutū mellis. ʒ. s. usquequo ueniat ad spissitudinē un guenti. Ad idem. ℞. olei uetustioris qd pos sit reperiri aceti uini boni ueteris et electi añ. lb. ii. litargiri sbtiliter puluerizati et cribellati. lb. i. co quātur illa simul in cazola per diē unā integrā donec nigrū et relucens fiat. deinde de illo fiāt tente et ponātur in fistulis. De ꝓprietate eni era dicat fistulā et desiccat. Quarta intentio q̄ est re generatio carnis et cōsolidatio perficitur sic. ℞ aloes olibani sarcocolle nutrite in aqua fenicu li sbtiliter puluerizator añ. ʒ. ii. olei ros. ℥. ii. ce re quantū sufficit et fiat unguentū. Ad idem ℞. pulueris radicis ireos. Secundo notan dum q ultra duo predicta sunt alia duo singu laria in cura fistule. Primū ē potio. ℞. folior agrimonie folior rute foliorū oliue añ. ℳ. ii. ꝯquassentur et buliant in. lb. iiii. uini albi ad cō sūptionē unius. lb. coletur et colatura admistre tur. Ista etiā potio curat oēm fistulam cōtinua ta in quocūq loco fuerit. Ad idez colligatur agrimōia cū orōe dñica portetur ad collū et cu rat fistulā. De curis oculorū quātū fuerit ne cessarium dictum ē. Secūdo dicit q alia q̄ de bent curari per ferrū et per cirurgiam hic dimit tātur. Tertio dicit q quedā ex eis sunt que con tinentur in his que dicta sunt de decoratōe et de conseruatōe sanitats. Notandū q lz Rasis nō dicat de dieta debz tñ abstinere a salsis acutis et mlīcis et phlegmaticis et uino forti et acuto. rō patet.

De dolore q̄ fit in aure. Sil.

Circa rubricā est notādū q triplex est nocumentuz qd fit in aure. siue actio lesa auris est triplex. s. diminu ta ablata et corrupta. Diminuta est qñ percipitur sonus sicut ē sed diminute et ē qñ non audit nisi fortiter clamantē. Ablata est qñ nullus sonus percipitur: et uocatur surditas. Corrupta est qñ percipitur sonus extra qui non est. et sic percipitur obiectū aliter qz ē. uel qñ cor rūpitur bona proportio ad obiectuz ut in sono horribili. uel quādo corrūpitur bona cōpō mē bri uel bona cōplexio uel bōa unio. Secūdo notandū q causa doloris auris ē duplex. s. ma la ꝯplexio et solutio continuitatis. Mala ꝯplō est duplex: quedā ē cum materia et quedā ē sine materia ut caliditas frigiditas etc. Mala ꝯplō cū materia faciens dolorem auris est duplex. q̄ dam a causa extrinseca ut frigore uel uēto. que dam cātur a causa intrinseca et hec ē duplex: qr quedā est cum aꝑate: et q̄dam sine aꝑate. Sine aꝑate pōt fieri ex quolibet hūore. s. ex sanguine colera phlāte et mlīa et silr cū uētositate. Sz cū aꝑate uel calido uel frigido. sed solutio ꝯtinui tatis est duplex. q̄dam causatur a causa extrinse ca ut a casu uel percussione. quedam a causa in trinseca. et hec est duplex. qr quedaz cātur ex uē tositate ibi exñte: ut in tinitu uel sonitu: quedaz a malo humore corrodēte. Tertio notanduz q signa doloris auris ꝓuenientis a causa extri seca hētur ex relatione infirmi. Signa dolo ris auris ex caliditate sine materia sunt: qr prio sentitur calor. secundo qr leditur a calidis. ter tio est leuitas. Rō patet. Signa quādo fit a frigiditate sine matēia sunt: quia primo sentitur frigiditas. secundo qr leditur a frigidis. Tertō ē leuitas auris. rō patet. Signa qñ fit a san guine sine aꝑate sunt rubedo faciei grauitas ca pitis et frontis pulsatio uehemens: inflatio uēa rum tēporū et frōtis: sensatio saporis rei dulcis in lingua sine presentia eius. Signa qñ fit a colera sunt dolor acutus mordicatiuus: citri nitas faciei: et loci: amaritudo lingue. Et uomitus colericus. Ratio patet.

Signa qñ fit a phl'ate sine apate sunt dolor remissus: grauitas capitis: fuscedo ꝛ albedo faciei ꝛ loci ꝛ insipiditas ligue. rõ patet. Signa qñ fit a mł'ia sine apate sũt dolor capitis aggrauatiuus fuscedo faciei ꝛ loci insipiditas ligue. rõ pꝫ. Signa qñ fit ab apate sũt dolor sbito aduueniens ꝛ febris. rõ pꝫ. Signa qñ fit ab apostemate colerico sunt dolor ĩtollerabił ꝓducẽs aliqñ ad frenesim ꝛ pũctura cũ mordicatõne ꝛ uigiliis: inquietudo ꝛ mala tolerãtia patiẽtꝭ: sitꝭ ꝛ febris acuta. Signa qñ uẽit ab apate phlegmatico sunt febris leta dolor grauatiu⁹ dolor remissus. rõ pꝫ. Signa qñ fit a solutõe ꝯtinẽtꝭ sunt qꝛ uẽit cũ pũctura ꝛ mordicatõe: dolor auriũ fortissimus. rõ pꝫ. Almansor.

J cũ dolore qui fit in aure fuerit i facie inflatio ꝛ pulsatio ex cephalica erit minuẽdus. ꝛ oleũ rob. ꝛ oleũ de florib⁹ salicis tepidũ cum pauco aceto ẽ imittẽdus lac quoqꝫ ita calidũꝫ ut ex mãmilla egredił imittẽd⁹ erit multotieſ Uẽter ꝑterea ex mirobał. citrinis ꝛ scamonea ꝛ aloe vehemẽter soluatur. qđ ħ mõ fit. ℞. mirobał. citri. ʒ. xx. ꝛ puluerizate in duab⁹. ℔. aque coquãtur donec ad duas tertias vni⁹. ℔. redeãt ꝛ colenł. p⁹ ħ sumãtur aloes. ʒ. i. scamonee. vi. ps. ʒ. vnius aggregẽtur cõ rob de citoniis ꝛ fiãt ex eis pillule que p duaſ horaſ añ decoctionẽ sumãtur: deide bibał decoctio. q̄ si dolor nõ gꝫ uerit pax opij in oleo rob. resoluti in aurẽ mittatur. Sillanus.

Determiat đ dolore q fit in aure ꝛ diuiditur in duas. Prio ponit curã eius q fit ab hũorali materia. Secũdo ei⁹ qui fit ex uẽtositate. secunda ibi. Si aũt cũ. Pria in duaſ. prio ponit curã eius q fit a materia cal'a. secundo eius q fit a materia frigida. secũda ibi. Cũ aũt dolor. Prima in duas. prio ponit curã a materia cl'a ꝓueniente sine apate. Secũdo ponit curã eius qñ fit cũ apate. secunda ibi. Et si pulsatio. Prima in duas. prio ponit curã qñ dolor ẽ debilis. secũdo qñ dolor ab apate calido ẽ fortis: secũda ibi. Qđ si dolor. Pria in duas. qꝛ prio ponit curã p phlebotomiã. scđo p medicinã laxatiuã. secũda ibi. Uenter ꝑterea. Prima in duas. prio facit hoc secũdo ponit curaꝫ p localia. secũda ibi. Et oleũ rob. De pria dicit prio q̄ si cũ dolore qui fit in aure appareãt illa signa. Primũ inflatio. Secundũ pulsatio. arguendũ ẽ q̄ fit a sanguie. Secũdo dicit q̄ in tali casu dꝫ fieri phlebotõia a cephalica. Notandũ q̄ rõ signor pꝫ. sed rõ remedii est qꝛ per phlebotomiã factã ex cephalica euacuatur sanguis faciẽs malã ꝯplonẽ siue dispõnẽ ꝛ dꝫ fieri phlebotõia ex cephalica eiusdẽ partis qñ intentio ẽ euacuatio sꝫ de cephalica ꝯtrarie ptis qñ intensio ẽ diuersio. Et oleũ. Hic ponit curaꝫ p localia. ꝛ prio dicit q̄ oleũ rob. ꝛ oleũ đ salicibus cũ pauco aceto in aurẽ ẽ mittendũ. Secũdo dicit q̄ lac calidũ ut extrahitur de mãmilla sepe auribus ẽ instillandũ. rõ utriusqꝫ pꝫ. qꝛ habent remouere malã ꝯplonẽ calidã: ꝛ p cõsequẽs sedare dolorẽ. qre ꝛc. Notandũ q̄ ad idẽ ualet iiectio albuminis oui bene agitati. Ad idẽ ualet oleũ uioł. cuꝫ modico cãphore.

Secundo notandũ q̄ ad iiectionẽ que fit in aure requiritur. Primo q̄ illud qđ iniicitur nõ sit frigiduꝫ: qꝛ omne frigiduꝫ ẽ inimicũ nature. Jtẽ q̄ nõ sit calidũ qꝛ resolueret caloreꝫ ꝛ aerẽ ꝯnaturalẽ auri. Secũdo requiritur q̄ iniiciatur in parua quãtitate quod ẽ ne remãeat aliquid intra. Tertio q̄ stet modico tpe qꝛ nõ dꝫ stare ultra tres horas ne illa hũiditas corrumpatur. Quarto anteqꝫ unũ iniiciatur aliud expellatur Quĩto q̄ ad hoc ut illud quod iniicitur in aurẽ moretur: patiẽs iaceat supra partẽ sanã. Sexto notandũ q̄ anteqꝫ aliquid iniiciatur corpus sit mundificatũ bene dicit ꝓpter piculũ ꝛ cõtter sit oppositũ ꝛ potius ꝓcedendũ ẽ cum suffumigatõib⁹ ꝛ emplis. Uenter. Ponit curã per medicinã laxatiuã dicens q̄ dꝫ fieri euacuatio cum mirobał. citrinis cũ scamonea ꝛ aloe. Secundo ponit descriptionẽ que talis est. ℞. mirobał. citrinorum. ʒ. xx. puluerizentur ꝛ in. ℔. ii. aque coquãtur donec redeat ad duas tertias unius. ℔. colentur postea sumatur aloes. ʒ. i. scamonee sexta pars uni⁹. ʒ. corrigatur cũ rob. de citoniis ꝛ fiant ex eis pill'e que per duas horas ante potionem sumantur. Uerum ẽ q̄ talis practica non est in usu. Notandum q̄ dictũ Rasis maxime uerificatur quando materia est calida colerica. Ratio ẽ quia hec medicina euacuat coleram. Secundo notanduꝫ q̄ ad idẽ ualet euacuatio facta cum aqua decoctõnis prunorum tamarindorum mane ꝛ similium. uł cuꝫ aqua decoctionis prunorum ꝛ reubarbari. Tertio ad idem ualent clisteria lenitiua ꝛc. Qđ si dolor. Ponit curam quando dolor ẽ fortis dicens q̄ nisi dolor quieuerit parum opii in oleo rob. dissoluti debet poni in aure. Ratio quia stupefacit ꝛ remouet dolorem: quia remouet sensationem ꝛ est cura periculosa.

Almansor.

Et ſi pulſatio redierit ⁊ tribus dieb⁹ perſeuerauerit oleū ſiſaminū in quo anatꝭ aut galline adeps fuerit reſolutus in aurē ſepe mittatꝛ ibi nāqꝫ eſt puſtula que maturatione indiget. .Silla.

Ponit curā ꝓuenientis ex aꝑate calido ⁊ diuiditur in duas. p̄io facit hoc. ſecundo docet cognoſcere qn̄ eſt generata ſanies. ſecūda ibi. Cū aūt dolor. De prima dicit ꝙ ſi pulſatō redierit ⁊ durauerit tribus diebus oleū ſiſaminū in quo adeps galline ſit diſſolutus uel anatꝭ ſepe in aurē iniiciatur. Uerificat ſe: quia ibi eſt puſtula que indiget maturatōe: Notanduꝫ ꝙ in dolore auris ex aꝑate ſanguineo p̄io ꝯuenit euacuatio per phlebotomiā ex cephalica in brachio uel manu. uel uentoſatio i collo ⁊ i ſpatulis. deinde euacuatio cū medicinis ſtatim dictis. Secūdo notandū ꝙ medicine aꝑatum auris differūt in duob⁹ a medicinis aliorū aꝑatum. P̄io in repercuſſiuis. nō eni cōpetūt repercuſſiua ne materia repercutiatur ad cerebꝝ. Secūdo in maturatiuis q: maturantia alioꝝ debent eē calida ⁊ hūida potentia: ſed illud auris dꝫ eē paꝝ ſiccū cū caliditate ⁊ hūiditate ſm gal. ſexto de ingenio ſanitatis. ii. c. Notādū tertio ꝙ qn̄ eſt pulſatio ſignū eſt ꝙ ibi eſt generatio ſaniei. nā in generatōe ſaniei fit ebulitō et per cōſequens pulſatio ⁊ ꝑ tanto cōpetit medicamen maturatiuū dictum. Ad idē pōt fieri hoc empl'm.. ℞ farine ſbtilis furmenti q̄rtꝭ .ſ. mucillaginis ſeis lini fenugreci an̄. ℥. ſ. piguedinis anguille dū aſſatur litargirii ceruſe olibani an̄. ʒ. ſ. pulueriʒētur aceti. ʒ. i. ſ. olei ſiſamini. q. ſufficit pinguedis anatis. ʒ. i. ſ. fiat empl'm mediocriter liquidū. ⁊ pōt applicari ad extra ⁊ pōt poni in aure. Ad idē. ℞. radicis maluauiſci nūero. vii. decoquātur et extrahatur ab eis lignū quod in medio exiſtit ⁊ icidatur fruſtatim: poſtea cōtundantur cū pilo ⁊ incorꝑentur cum farina fenugreci ⁊ ſeis lini ⁊ butiro ⁊ ſeis aneti: ⁊ flore camōille ⁊ fiat empl'm. Ad idem. ℞. mucilaginis maluauiſci ſeis lini ſeis fenugreci an̄. ʒ. iii. incorporētur cū cepe lilii cocto ⁊ cū. ℥. i ſeis aneti ⁊ cū. ℥. ii. floꝝ camomille. ⁊. lb. ſ. butiri ⁊ fiat empl'm ⁊ ponatur ſupra aurē calidum.

Quarto notandū ꝙ ſi fuerit aꝑa frigidū q: raꝛ nō ponit curā. P̄io cerebrū debet purgari cum pill'is cochiis: ⁊ ſi corpus fuerit plenū p⁹ purgatōneꝫ fiat phlebotomia de cephalica uel uentoſatō in ſpatulis itra aurē ponatur oleum de ſpica calidum: uel oleum de amigdalis amaris ſupra aurē ponatur empl'm quod ſic fit. ℞. capita allei cocta nūero quattuor ⁊ cepas coctas in prunis uel in igne quattuor piſtentur perfecte poſtq̄ꝫ mūdate fuerint ⁊ incorporētur i. x. uel. v. uitell'. ouoꝝ ⁊. ℥. iiii. butiri uel axūgie porcine. Ad idem. ℞. abſinthii cocti ⁊ ꝯtuſi. lb. ſ. ⁊ icorporētur cum mucilagine ſeis lini ⁊ fenugreci cum. ℥. iiii. mell' ⁊ cum capitibuſ quattuor allei cocti ponatur ſuper aurē eſt eni bonū. Al.

Cū aūt dolor quieuerit putredo iam tunc collecta erit. ideoqꝫ plus ſubito ex inſperato de aure egreditur. Sillanus.

Docet cognoſcere qn̄ ſanies eſt generata dicens ꝙ ubi dolor quieuerit tunc ſanieſ ē generata: ⁊ ſignum ē ꝙ poſtea ſubito egredietur d̄ aure. Notandū ꝙ facta ſanie remittitur dolor quia remittitur ebulluitō in materia ⁊ ſolutō cōtinuitatis non ſit magna ⁊ propter hoc dicit afforiſmus ſecunde particule. Circa generatōnē ſaniei doloꝛ̄s ⁊ febꝛ̄s magis accidūt ⁊c. Al.

Cū aūt dolor in aure fit poſt faſtidioſaꝫ ſacietatē: aut poſt uentos frigidos oleū in quo ruta aut cepe cocte fuerint in aure diſtilletur. Et ſi hoc nō ſuffecerit oleuꝫ i quo turbith coctū fuerit diſtilletur. aut oleū de lilio ſumatꝛ ⁊ cuiqꝫ. ℥. i. ex ea miſceatur euforbii recentis. ʒ. i. ⁊ caſtorei. ʒ. i. Silla.

Ponit curaꝫ doloris facti a materia frigida ⁊ diuiditur i duas. Primo ponit curā per localia. Secundo per euacuatōꝫ. ſecunda ibi. Sed ſi hoc. Prima i tres ſm ꝙ tria localia ponit. ſecūda ibi. Et ſi hoc. Tertia ibi. Aut oleum. De prima dicit ꝙ ubi dolor prouenit in aure poſt faſtidioſam ſacietatem: aut uentos frigidos oleum in quo ruta: aut cepe cocte fuerint diſtiletur in aurē. rō quia calefacit ⁊ ꝯſumit materiā ⁊c. Et ſi hoc. Ponit ſecūdū locale dicēs ꝙ ſi predictū non ſufficiat oleum in quo coctuꝫ fuerit turbith debet diſtilari in aurem. rō quia non ſolum conſumit imo etiam euacuat materiam. Aut oleuꝫ. Ponit tertiuꝫ locale dicēs ꝙ ſumatur oleum de lilio ⁊ unicuiqꝫ. ℥. i. de eo miſce euforbii recentis. ʒ. i. ⁊ caſtori. ʒ. i. ratō q: reſoluit ⁊ conſumit materiam. Notandū ꝙ inter alia ſuccus fraxini ita ꝙ ponatur i una petia magna ſupra ignem et quod diſtillabit ualꝫ

Ad idem ſuccus rute cum modico mellis.

Ad idem oleum coloquintide ualet. Al.

Sed ſi hoc non ſuffecerit venter ex pillulis cochijs ſoluatur. patiens quoqꝫ balneum ingrediatur in quo ſudet. vinū quoqꝫ vetus ⁊ forte ei tribuatur.

Sillanus.

Ponit curam per euacuationē ⁊ diuiditur in tres. Prio ponit curā per euacuationē. scdo per balneū. Tertio per potū. secūda ibi. Patiens quoq;. Tertia ibi. Uinū quoq;. De prima dicit ꝙ si ṗdicta nō sufficiant: venter cuz pilłis cochiis debet euacuari. Ratio q2 signuz est ꝙ ibi sit materia que non pōt consumi cum predictis: sed pilłe cochie euacuant predictam materiā. Notandū ꝙ ante approximationē dictarū pilłarū debet approximari digestiuum dictum in cura doloris capitis prouenientis a phlegmate. Patiens. Pōit curā per balneum dicēs ꝙ uinū forte ⁊ antiquū debet exhibēi Notandū ꝙ hoc cōuenit facta euacutōe. rō quia resoluit tunc ⁊ cōsumit residuū materie et remouet malam cōplexionē frigidam. sed ante euacuationē nō cōueniret quia dissolueret materiā in capite: sed tūc cōpetit aq̄ mellis. Al.

Si aūt cum dolore auris sonitus ⁊ tinnitus fuerint atq; ventositas panicuz siue miliū i sartagine torrefactū calidū multotiens supponatur. Auris quoq; super uaporē aque in qua sint cocta mētastrū ⁊ sticados arabic⁹ ⁊ sansucus teneatur. De castoreo ṗterea ⁊ euforbio in oleo sanbacio dissolutis quoꝝ vnūquodq; quattuor .ğ. ordei ponderis in aurē mittat. Silla.

Ponit curam qñ dolor auris ꝓuenit a uētositate: ⁊ diuiditur in tres ſm ꝙ tria ponit localia. secunda ibi. Auris quoq;. Tertia ibi. De castoreo. De prima dicit ꝙ si cū dolore auris sit sonitus ⁊ tinitus ⁊ uentositas: tunc panicū uel miliū assatum in sartagine super aurē debet poni. Notandū ꝙ panicū uel miliū assatur uel torrefit ut aliqua humiditas resoluatur: ⁊ tunc ratio remedii ē quia hoc calefactoriū est exiccatiuū: ideo ⁊c. Ad idem ualet calefactorium ex furfure ⁊ sale mixtis ⁊ calidis. Ad idē ualet sacculus factus ex bethōica sicca. Auris quoq;. Ponit localia dicens ꝙ auris debz poni supra uaporē aque in qua cocte sint mentastrum sticados arabicum ⁊ sansucus. rō q2 talꝰ suffumigatio est causa resolutōnis uentositatis. De castoreo. Ponit curam ꝑ aliud locale: dicens ꝙ de castoreo ⁊ euforbio quātū pōderāt quattuor grana ordei debent poni in oleo sābacino ⁊ dissolui ⁊ in aurē poni. Ad idem oleum de aneto in quo castoreum sit dissolutuz aut euforbium. Ad idē oleum nardinum ⁊ oīa ista olea. s. oleum sansuci: oleum de ruta: oleum camomille: oleū de amigdalis amaris: oleuz anetinuz: oleū laurinū: oleū de psilio: oleū ꝺ narcisco: oleum de persicis: oleū de crisomili: oleum de ben: oleum de kerua: oleū pugillinū: oleum de cinamomo: oleum de nucibus ⁊c.

De vlcere quod fit in aure. Sil.

Otādū circa rubricā ꝙ causa vlceris ē triplex. Una est apostema ex cuius ruptura sanies remansit in aure ⁊ per cōsequēs ulcus. Secūda ē hūiditas superflua descendēs a cerebro ad aurem q̄ digeritur a natura ⁊ in saniē cōuertitur. Tertia ē debilitas virtutis imutatiue auris nō potentis cōuertere nutrimentū in sui naturam ⁊ remanet hūiditas ⁊ fit sanies. Secūdo notandum ꝙ signa ulceris in aure sunt dolor acutus cum acuitate ⁊ grauedine ⁊ fetor ⁊ ꝙ sanies egreditur a loco. rō patet. Almansor.

Um plus ab aure egredit idromel tepiduz multotiens in vna die in aure ē distillandū. Deinde h̄ medicamen optime faciens ad hoc ē imittendū. ꝙ recipe sarcocolle aloes ⁊ sanguinis draconis thuris squame ferri ziniar: oīa i aceto dissoluant ⁊ in aurez mittant aut liciniū melle illinitū in predictis intigat: ⁊ sic imittatur. patiens itaq; ex hoc medicamine ⁊ idromelle medicetur donec sanus sit. Sillanus.

Hic determiat de vlcere auris ponēdo curam: ⁊ diuiditur in duas. Prio ponit curā per medicamen mūdificatiuū. Secūdo per medicamen consolidatiuū. secūda ibi. Deinde hoc De pria dicit ꝙ vbi sanies egrediatur ab aure mltotiens idromel tepidū in vna die est auri b⁹ instillandū. Notandū ꝙ auris pōt mundificari a sanie dupliciter. Prio cum applicatis ad itra. Primum ē idromel. Secundum ē succus folioꝝ oliue cū melle. ⁊ dicit auic. ꝙ est ultimū. Tertiū ē aqua decoctionis pisciū salsorum Quartū ē uinū decoctōis bethōice. Quintū ē succus serpētarie cū melle. Secūdo pōt mūdificari cū applicātis ad extra trahentib⁹ saniē Et una descriptio ē hec. ℞. galbani. ℥. ii. armoniaci trahētie cere añ. ℥. ß. serapi. ℨ. ii. succi cepe ℨ. i. ß. myrrhe castorei añ. ℨ. i. pulverizāda puluerizētur misce oia malaxando cum oleo laurino ad modū ceroti. Deinde h̄. Hic pōit curam per medicamen consolidatiuum dicens ꝙ post mundificationem debet fieri tale medicamen. ℞. sarcocolle aloes sanguinis drachonis squame ferri: ziniar: thuris: omnia in aceto dissoluantur et in aurem mittantur: Aut licinium melle illinitum in predictis imergatur.

De sonitu: sibilo: siue tinitu auriū.

Notandū ꝙ si sanies ꝛ ulcus ꝓueniāt a ma
teria calida cōpetit tale cōsolidatiuū. ℞. sq̄ua
me ferri frixe in sartagine extīcte quiquies i ace
to acetum innouando. ʒ. ii. olei roſ. q̄rt̄. i. aceti
ʒ. vii. cere. q. sufficit. fiat unguentū ꝛ tēta infusa
auri iponatur. uel buliat in oleo roſ. ꝛ modico
aceti ꝛ de colatura mittatur in aurē una gutta i
die. Si materia fuerit frigida ꝯuenit tale cō
solidatiuū. ℞. myrrhe. ʒ. ii. castorei aloes añ.
ʒ. ſ. olei laurini q̄rt̄. ſ. aceti. ℥. v. cere quantum
sufficit ꝛ fiat unguentū. Si aūt sit facta fistu
la in aure ꝓiiciatur fel thauri cū urina pueī uir
ginis. uel uinū decoctōis olibani albi. ꝛ illud ex
pertum ē. ℞. uini rubei mellˀ añ. ℥. ſ. elli. al. ʒ. i
ſ. misce ꝛ tenta in eo infusa in aurē mittatur uel
ea que dicta sunt in fistula oculi ualēt. Secū
do notandū ꝙ sepe purgare ulcus auris omne
siue nouū siue antiquū fuerit cū unguento apo
stolorū iuuat.

De sonitu ꝛ tinnitu. Silla.

Jrca rubricā ē notandū ꝙ instr̄m
auditus ē duplex. quoddā est descē
dens a cerebro ad aurē spūm defe
rens aialem: ꝛ dicūtur nerui audi
tiui. Quoddā ē recipiens ꝛ ē auris cū aere exi
stente cōnaturali in ea. Secūdo notandū ꝙ
sonitus ꝛ tinitus ē cōmotio aeris cōnaturalis i
aure exñte ꝛ ē corrupta actio auditus: quia per
cipitur extra esse quod non est. Notandum
tertio ꝙ causa sonitus ꝛ tinitus aut est exterior:
aut iterior. si exterior sic ē oē illud quod mouet
aurem uiolēter ꝛ cū ipetu sicut uentus reclusus
uomitus cursus laboriosus circūuolutio crapu
la ebrietas multiplicatio ciboꝝ indigestibilium
casus fames angustia ꝛ similia. Si causa sit i
trinseca causa est ꝓpinqua aut remota. si remo
ta: sic est crisis aut hūores ascēdentes a stoma
cho aut a toto corpore. si ꝓpinqua aut ē ꝓpter
claritatē sensus quia spūs est siccus ꝛ neruus:
aut ꝓpter debilitatem capitis aut corporis aut
ꝓpter uaporem grossum ꝛ uentosum qui percu
tit aerem generalem in aere. Quarto notan
dum ꝙ signa sonitus ꝛ tinitus a causa extrinse
ca sunt nota ex iudicio patientis. Signa quā
do prouenit a causa remota. uel per cōitatē sūt
quia uenit cum interpollatione ꝛ sentitur altera
tio a mēbro cōicante. Ratio patet. Signa
uero per causaꝫ propriam ꝛ propinquam sunt
quia uenit continue ꝛ in aliis mēbris non ē no
cumentum. Signa qñ fit ꝓpter d̄bilitatē ner
ui audititui uel capitis sunt: qꝛ omnis sonus le
dit infirmū ꝛ non audit nisi sonos bene fortes ꝛ
distinctos. Signa qñ fit ex acuitate sensus au
ditus sunt quia fortificantur ꝛ infestat plus tem
pore ieiunii ꝛ post repletionē minus ledit ꝛ que
libet causa parua occurrens sentitur. Signa
eius qui fit a uentositate sunt quia sentitur ascē
sus ꝛ descensus sicut cum bulit mustū: ꝛ si uēto
sitas uergat ab hūiditate uidetur sibi ꝙ pluat:
ꝛ si uergat ad grossitiem uidetur sonus uniˀ mo
lendini. si ad siccitateꝫ uidetur sibi quasi sonus
arborū cuꝫ frangūtur. Signa eius qui fit ex
repletione capitis sunt qꝛ accidit post stricturaꝫ
uentis ꝛ post repletionē nauseatiuā. Ratio pꝫ
Est grauitas capitis ꝛ debilitas auditˀ. Al.

Ec fortasse qñqꝫ cōtingit ex sb
tilitate sensus auditˀ ꝛ eius cla
ritate cuius signū est ꝙ in tēpo
re famis augetur ꝛ in hora saci
etatis ꝛ ebrietatis minuitur que ꝓpria nō
indiget cura nisi superfluitateꝫ obtineat.
Tunc eni de opio dissoluto in oleo imitten
dū est q̄ztū duo grana ordei pōderāt. Sil.

Hic determinat de sonitu ꝛ tinnitu uel tre
mitu: ꝛ diuiditur in duas. Primo ponit curaꝫ
quando ꝓuenit ex subtilitate auditus. Secūdo
quando ex uentositate. secūda ibi Si aūt. Pri
ma in duas. Primo ponit signū distictiuū qñ
prouenit a subtilitate auditus. secūdo ponit cu
ram. secunda ibi. Tūc enim. De prima di
cit primo ꝙ sonitus ꝛ tinitus aliqñ contingunt
ex debilitate sensus auditus ꝛ claritate. Rō qꝛ
quelibet parua causa occurrens sentitur. Secū
do ponit signū distinctiuū dicens ꝙ tēpore fa
mis augetur. Rō quia tunc nō ipeditur ꝓpter
fumositatē sed tpe repletōis diminuitur. rō qꝛ
tunc aliqui uapores ascendentes reddūt orga
nū auditus magis obtusum. Tertio dicit ꝙ ta
lia non indigent ꝓpria cura nisi superfluant.
Tūc enim. Hic ponit curā qñ prouenit ex
acuitate sensus dicens ꝙ de opio quantū pōde
rant duo grana ordei in oleo ē ponendū ꝛ i au
rē mittendū. rō qꝛ ingrossat spūm auditus ꝛ re
mouet sensum mēbri hoc tñ est piculosū. No
tandū ꝙ loco dicti remedii ualet hoc. ℞. opii
g̃. i. castorei. g̃. i. misce i aceto ꝛ due gutte ponā
tur in aurē. Ad idē oleū coctū cuꝫ seie papa
ueris ꝛ mirtilloꝝ distilletur in aurem. Notā
dum secundo ꝙ dieta in tali est ut comedat la
ctucas portulacas ꝛ cucurbitas farrū farine or
dei ꝛ hauene conditam cū agresta ꝛ rizum. De
potibus est uinū liphatum cum aqua decoctio
nis berberis uel aqua granatoꝝ ulˀ aqua deco
ctionis sumach ꝛ agresta. Almansor.

Si aũt hec cũ grauedine capitis ⁊ audi
tus debilitate affuerit oleũ de feie raphãi
⁊ oleuz de amigdol' amaris ⁊ oleũ rosꝫ. in
quo castoreũ fuerit resolutũ sũt imittẽda.
auris quoqꝫ supponenda ẽ vapori aque ĩ
qua sansuc⁹ sticados arabicũ absinthiuz
mentastrũ origanũ cocta sint. Et vẽter m'
totiens ex pillis cochiis ẽ soluẽd⁹. Et ciba
ria minuẽda ⁊ vinũ dimittendũ. Sil.

Hic ponit curam qñ fit a uentositate ⁊ diuidi
tur in tres. Primo ponit curã per localia. Se
cundo per euacuationem. Tertio per dietam. se
cũda ibi. Et venter. Tertia ibi. Et cibaria.
Prima in duas. Primo ponit curam per iniec
tionẽ in auribus. Secũdo per suffumigatõnez
Secũda ibi. Auris quoqꝫ. De prima dicit
ꝙ si sonitus cum grauedine capitis ⁊ debilitate
auditus oleũ de semine raphani oleũ de amig
dalis amaris oleũ rosꝫ. in quo castoreũ sit disso
lutũ sunt imittenda. Rõ quia capite purgato il
la olea habent resoluere ventositatem. Notã
dum ꝙ per illa possum⁹ intelligere sibi similia:
ut iniectio aque raphani olei laurini. Ad idẽ
iniectio succi serpertarie cũ melle. Ad idem
iniectio olei de been. Ad idẽ succ⁹ cepe. Ad
idẽ aqua rute posita in aure cuz bõbice. Ad
idem oleũ de amigdalis amaris in quo dissolu
ta sit ruta uel aliquid euforbii. Ad idem oleũ
de spica in quo dissoluatur opium castoreum ⁊
euforbiũ. Ad idem si distilletur acetũ decocti
onis elli nigri mesue. Auris quoqꝫ. Põit
curam per uaporationẽ dicens ꝙ auris dꝫ poni
supra uaporẽ aque in qua cocta sint sansuc⁹ sti
cados arabicũ mentastrũ ⁊ absinthiũ. Rõ qa
tal' uaporatio ẽ cã dissoluendi uentositatẽ ⁊ de
bet recipi per cannã uel per aliud instrm. Ad
idẽ uinũ decoctionis bethonice ⁊ ẽ expimentuz
gordonii bonũ. Et venter. Põit curaz per
euacuationẽ cũ pillis cochiis. Ratio quia eua
cuatur fl'a a cerebro a quo eleuatur uentositas
que est causa sonitus ⁊ tinitus. Et cibaria.
Hic ponit curam per cibaria dicens ꝙ cibaria
sunt minuenda. Rõ quia calor redditur magis
intentus circa materiã ad resoluendũ eam. Se
cũdo dicit ꝙ vinũ ẽ dimittendũ. rõ quia tale est
uaporosum ⁊ cõmouet uentositates ⁊ uapores.
iõ ⁊c. Notandũ ꝙ debet abstinere a porris
leguminibus nucibus ⁊ silibus oibus uaporo
sis ⁊c.

De grauedine auditus. Silla.

Otandũ circa rubricã ꝙ nocumen
tũ in auditu: aut prouenit a natiui
tate: aut post. Si post aut ꝓuenit per uiam crisꝫ
aut per crisim uel sine crisi. Si sine crisi: aut est
ab intra aut ẽ ab extra. Si ab extra sic ẽ casus
uel percussio tonitruum puluis pulices: uel alie
res cadentes in aurem. Si ab itra: aut ẽ ꝓpter
nocumentũ in instro auditus: aut ꝓpter cõpas
sionem aliorũ mẽbrorum. Si propter cõpassio
nem alioꝝ mẽbroꝝ sicut sunt passiones capitis
aut dentium: aut retentio fluxus ⁊ silia. Si pp
nocumentũ instrumenti auditus hoc ẽ: aut pp
spũm qui ꝓuẽit a cerebro per neruũ ⁊ ossa: aut
ꝓpter nocumentũ quod ẽ in foramine. Si pro
pter spũm aut rõne quãtitatis diminute: aut ra
tione qualitatis sue. quia ẽ nimis calidus uel ni
mis frigidus uel nimis grossus. Si ꝓpter ner
uũ ⁊ ossa hoc ẽ ꝓpter tria: aut ꝓpter malaz cõ
plexionem calidam uel frigidã: hũidam uel sic
cam simplicẽ uel cõpositam cũ materia uel sine
materia. Aut ꝓpter morbũ officialem: sicut est
duricies oppilatio nerui optici apostema. aut
ꝓpter morbũ cõem sicut ẽ solutio continuitatis
Si ꝓpter nocumentũ quod est in foramine: aut
in locis uicinis. hoc ẽ ꝓpter tria. s. ꝓpter malã
cõplexionẽ calidam uel frigidam ⁊c. Uel ꝓpter
morbos officiales: sicut ẽ opilatio facta ꝓpter
saniem: aut hũores aut uerucã: aut carnem ad
ditam: aut uermes aut apostema ⁊ silia: aut pp
morbũ cõem sicut ẽ solutio continuitatis. Se
cundo notandũ ꝙ de signis si ꝓuenit nocumẽ
tum auditus a natura uel causis ꝑmitiuis uel
aliis egritudinibus capitis uel alioꝝ mẽbroruz
uel ꝓpter crisim: signa sunt manifesta uolenti
considerare. Signa si fuerint ꝓpter nocumẽ
tum quod fit in foramine: ponatur in loco lũio
so ⁊ erit manifestuz uisui. Signa si fuerit pp
nocumenta intrinseca ĩ neruo aut osse aut aliis
ubi ẽ per se iudiciũ de auditu si ẽ cũ materia est
cum grauitate capitis ⁊ loci. Secundũ signũ su
mitur a iuuantibus ⁊ nocentibus: qr ois discra
sia leditur a simili ⁊ iuuatur a contrario: ⁊ ex h
multũ deuenitur in cognitionem discrasie: licet
oporteat aliquas cõditões attendere q̃s nunc
obmitto. si discrasia fuerit calida sentitur ab in
tra caliditas ⁊ leditur a calidis. si fuerit frigida
sentitur ab intra frigiditas ⁊ leditur a frigidis:
⁊ iuuatur a calidis euacuatõe facta. si fuerit sic
ca adsunt uigilie ut plurimum leuitas capitis.
si fuerit ab hũiditate est tumor in facie ⁊ de faci
li incurrit reuma ⁊ est cũ grauitate. si fuerit ab
apate est semper dolor magnus et pulsatõ ⁊ ca
lor ⁊ febris saltem effimera. si fuerit ex ulcere est
ibi punctura mordicatio ⁊ dolor. Tertõ no

tandum q ad sciendū experimentū .utrū in aure sit humiditas aut aquositas: aut sanies: aut alia res. ℞. spongiā et calefiat igne et pānus lineus duplicatus calidus supponatur spongie et applicetur auri et dormiat desup. Si inueniat pānū maculatū est ex illis: si uero non tunc passio auris nō ē ex humiditate nec sanie nec aquositate: sed ex alia re. Notandū quarto q surditas auditus ē duplex: quedā est causata ex lesione organi a pncipio generationis: et talis est incurabilis. Surditas uero accidentalis est duplex. Quedā ē noua et illa ē curabilis: et quedā est antiqua: et ē postq transit duos annos: et talis ē incurabilis. Notandū quīto q hic capitur grauedo auditus uel pro actione diminuta uel ablata auditus. Al.

Um in auditu contingit grauitas considerandū est an sit ibi sorditi es qua uocat cera que fit in aure que si inueterauerit mundet cū medicinis sm q pdiximus aut cū cura man⁹. Silla.

Hic determinat de grauedine audit⁹ et diuiditur i quattuor. Pmo ponit curā qn puēit ex sorditie q uocatur cera. Secūdo qn puenit ex repletione et uentositate. Tertio ponit curā quādo puenit ex inanitōe. Quarto ponit curā quādo puenit post frenesim: et remittit nos. Secūda ibi. Si aūt sordes. Ibi tertia. Si autem auditus. Ibi quarta. Qd si post. De pria dicit q si in auditu prouenit grauitas cōsiderādū est: an sit ibi sordities que uocatur cera i aure. secundo dicit q si fuerit iueterata dz euacuari cū medicinis sm q dictum ē. Aut cū operatione manuali. Notandū q sordities auri aut ē in supficie et sic pōt remoueri cū operatione manuali. Uel est in profundo et sic pōt remoueri cum medicinis mundificatiuis et aperitiuis de quibus dictum est. Almansor.

Si aūt sordes non affuerint. et euenerit hoc post sacietatē fastidiosam que eā pcessit. aut egritudinē acutam auris ponenda ē super vaporē aque in qua ea que predixi m⁹ cocta fuerit traiectorio iterposito quousq vapor ascendat quod hoc modo fieri cōuenit. Res aūt iste in cucuma habēte os acutū coquant. deinde traiectoriū ori cucume supponat. et ne vapor egredi possit pānis inuoluat et auris sup os traiectori ponat. Istud preterea fiet i aurē mittat Qd. ℞. cologntide. ʒ. i. baurach tertiā. ʒ. uni⁹ castorei aristol. ro. succi absinthii omniū añ. ʒ. ß. costi quartā. ʒ. uni⁹ euforbii sextā. ʒ. vnius fell' vaccini quantū sufficit ad predicta conficienda. fiāt ex eis sief. Cum q necesse fuerit sumat unū i oleo d amigdal' amaris resolutū et imittat auri hoc. n valde vtile existit dolori phlatico et vētositati et sōitui et tinitui qui ex grosso fuerit et surditati q ē ex grossis humorib⁹. Silla.

Ponit curā qn puenit ex repletione et uētositate. et diuiditur in duas. Primo ponit curam p uaporationē. secundo p imissionē i aurē. secū da ibi. Istud preterea. De prima dicit q si in aure nō fuerit sordes: sed grauitas auditus fiat post sacietatē uel repletionē que precessit uel pp egritudinē acutā auris: debet poni supra uaporationē aque i q ea q dicta sunt. s. sansuc⁹ absinthiū sticados mentastrū origanū cocta sint. secundo ponit modū quo recipi dz uapor: quia res debent coqui i instro. s. in uase et post circūuolui debet uas ne uapor egredi possit et auris suporificio poni dz. Ratio q hic fumus consumit materiā et resoluit uentositatē. Notandū q anteq approximetur hoc locale uel aliud dz premitti euacuatio cū pillulis cochiis et āte exhibitionē pillulap dz premitti sirupus supradict⁹. Istud preterea. Ponit curā p iniectionem in aurē: dicens q in aure dz poni istud sief. ℞. cologntide. ʒ. i. baurach tertiā partē. ʒ. uni⁹ castorei aristol. ro. succi absinthii omniū añ. ʒ. ß. costi quartā partē. ʒ. unius euforbii sextā partē ʒ. i. fellis uaccini quantū sufficit ad conficienda predicta fiat ex eis sief et cū fuerit necesse unum in oleo de amigdalis amaris resolutū in aurē mittatur. Scdo explicat iuuamenta ei⁹ dicēs q utile ē dolori phlatico et sonitui et tinitui puenientib⁹ ex uentositate grossa et surditati q ē ex humorib⁹ grossis. Notandū q cā remedii ē: q cōsumit uētositatē et materiā q ē causa grauitatis auditus. Ad idē. ℞. baccap lauri. ʒ. ß. terantur et buliāt et misce cū oleo de lilio et ponantur i aurē et ualent. Ad idē. ℞. oleū laurinum in quo sit bullitū spoliū serpentis. Ad idē oleum iuniperis: oleū balsami oleū amigdalaruz amararū. Ad idē ualent dicta in. c. precedenti de sonitu et tinitu. Secundo notandū q p illa localia intelligere possumus alia. s. gargarismata sternutationes caputpurgia et masticationes. Almansor.

Si aūt audit⁹ debilitas post ieiuniū vigilias q cōtingit fuerit q facies extenuata et oculi cōcaui eger balneū sepe igrediat Et largiori cibo ac potu vtat. Et in sōno fiat pfundior. Super caput quoq aquaz

tepidá cũ oleo fundat donec sanet. Q̇ꝺ si
post frenesim cõtigat ex medicinis primis
curet. Silla.

Hic ponit curá qñ ꝓuenit ex inanitione ⁊ di
uiditur i quattuor. Primo ꝑmittendo signa po
nit curã ꝑ balneũ. Secũdo ꝑ dietã. Tertio per
somnũ. Quarto ꝑ embrocationé. Secũda ibi
Et largiori. Tertia ibi. Et in sõno. Quarta
ibi. Super caput. De prima dicit ꝙ si debi
litas auditus ꝓueniat post ieiuniũ aut uigilias
⁊ cũ hoc fuerit facies extenuata ⁊ oculi cõcaui.
ꝓ cura dꝫ sepe ingredi balneũ. Notandum
ꝙ si appareant predicta signa significatur mul
ta cõsumptio spirituũ: talis aũt est cã grauitatis
auditus. Sed rõ remedii é qꝛ in talibus inten
sio é humectatio ꝓpter siccitaté factaꝫ: sed hoc
facit balneũ per uiã irrorationis. Et largiori.

Ponit curá per dietá dicẽs ꝙ dꝫ uti dieta in
cibo ⁊ potu in maiori quãtitate. Rõ qꝛ ex hoc
generatur magis de sanguine ⁊ de spũ ⁊c̃. Et
in sõno. Ponit curá per somnũ dicens ꝙ
dꝫ plus dormire q̃ꝫ ante: qꝛ somnꝰ bonificat di
gestioné ⁊ humectat corpus. Super caput.
Ponit curá per embrocationé dicens ꝙ dꝫ fũ
di aqua tepida cũ oleo supra caput. Rõ patet.
Q̇ꝺ si post. Ponit curaꝫ qñ uenit post frene
nesim ⁊ remittit nos: dicens ꝙ si ueniat post fre
nesim debeat curari cũ medicinis primis. No
tandũ ꝙ post frenesim põt ꝓuenire debilitas
auditꝰ dupliciter: uel per cõitaté materie coleri
ce faciẽtes frenesim ad aures sinthomatice uel
per uiá crisis ⁊ dꝫ curari cũ medicinis dictis in
c. de soda in ꝑ̃ncipio libri. Uel põt fieri ex parte
uentositatis ⁊ sic ꝯpetunt medicine cõsumptiue
uentositatũ. Secundo notandũ ꝙ cura graui
tatis auditus ex additione carnis é ut mundifi
catur cũ ungtõ uiridi quod sic fit. ℞. alumis
zuccarini floꝝ eris añ. ℥. ſ. mellis. ℥. ſ. incorpo
rétur sil̃: deinde mundificetur cũ ungtõ apoſto
rũ qꝺ sic fit. ℞. cere albe resine añ. ʒ. xiiii. oppo
ponaci floꝝ eris añ. ʒ. ii. armoniaci. ʒ. xiiii. ari
stol̃. longe thuris mũmie añ. ʒ. vi. myrrhe gal
bani añ. ʒ. iiii. bdelii. ʒ. vi. litargiri. ʒ. viii. infun
datur bdeliũ i aceto uini postquá frustati icisuꝫ
fuerit cõficiatur sic: dissoluãtur oẽs gũme cum
bdelio ⁊ cera ad igné i oleo ⁊ postq̃ꝫ oia dissolu
ta fuerit ꝑfecte coletur totũ ⁊ tũc addatur pul̃is
aliaꝝ rerũ q̃ pñt cõteri ⁊ cribellari ⁊ agitetur ꝯ
tinue cum spatula donec infrigidatũ fuerit.

De vermibꝰ auris ⁊ ꝑuis aĩalibꝰ i ipaꝫ
ingredientibꝰ vt sũt pulices ⁊ silia.
Silla.

Notandũ circa rubricam ꝙ v̇mes
pñt eẽ in carne dupliciter. primo ab
extra sicut puluis pulex uel lapis.
Secundo ab ĩtra ex materia putre
facta in aure cõuertitur a calore naturali: licet
putrefactio fiat a calore accidẽtali ⁊ lꝫ ut pluri
mũ v̇mes generẽtur in intestis pñt tñ generari
in aure ⁊ aliis locis. Secundo notãdũ ꝙ signa
v̇miũ sunt titillatio pruritus ⁊ dolor ⁊ casus ver
miũ ab aure ⁊ ꝙ medicus aspiciat intra aurem
ad solem: tunc enim certe poterit iudicare de v̇
mibus. Ratio patet. Almansor.

Um i aure fuerit titillatio ⁊ pruri
tꝰ ⁊ dolor deĩde ceciderit vermes
ab aure imittat̃ auri succꝰ menta
stri. aũt de foliis persicoꝝ aut oleuꝫ de nu
cleis ipsoꝝ. aut aloes in aqua dissoluat̃ ⁊
imittat̃. hoc eni vermes auris ⁊ ꝑua aĩa
liũ ingredientia ipsam aut que i ulceribꝰ
nascuntũr interficiunt. Sillanus.

Hic determinat de v̇mibus ⁊ aliis aĩalibus
paruis in aure dicens ꝙ ubi i aure fuerit titilla
tio pruritus ⁊ dolor: ⁊ ceciderit v̇mis ab aure
tunc arguendũ é ꝙ in auribus erunt v̇mes. Se
cundo dicit de cura ꝙ in auribꝰ dꝫ poni succus
mentastri uel succus de foliis persicorũ. Ul̃ alo
es in aq̃ dissolutũ ul̃ oleũ de nucleis persicorũ
uerificat se qꝛ hec posita in auribꝰ interficiunt v̇
mes ⁊ alia aĩalia parua auré ingredientia. No
tandũ ꝙ ꝑ̃dicta iterficiunt v̇mes rõne amaritu
dinis sue. Secundo notandũ ꝙ ultra predcã
ad iterficiendũ v̇mes ualet. Succꝰ absinthii. suc
cus lupinoꝝ. succꝰ centauree. succꝰ capperis. suc
cꝰ radicis mori. succus radicis coriandri. naꝫ si
bi iest ꝓprietas mirabil̃. Distillatio elli facta
cũ uino. Oia felle euforbiũ ⁊ hec sunt simplicia
Cõposita sunt aloes. ℥. ſ. colloqntide agarici.
añ. ʒ. ſ. terãtur ⁊ pulverizẽtur misce cum aq̃ fer
uenti ⁊ distilletur in auré. Tertio notandum ꝙ
educẽtia v̇mes sunt primuꝫ ꝙ uas i quo sit lac
applicetur auri ⁊ patiens decubat supra illam
auré: qꝛ v̇mes descendent ꝓpter illá dulcediné
lactis. Ad idé. ℞. uini. ʒ. ii. mell̃. ʒ. iii. olei roſ.
ʒ. iii. misce cuꝫ albumie duoꝝ ouoꝝ ⁊ lana ĩfun
datur in ꝑ̃dictis ex q̃ repleatur auris: ⁊ patiens
decubat supra illam auré ⁊ subito lana extraha
tur qꝛ v̇mis exibit extra. Ad idé lana ĩfusa i mel
le ponatur in aure ⁊ subito extrahatur. Ad idé
applicetur auri uentosa: qꝛ extrahit v̇mes. Ad
idé distilletur in auré hora post horá oleuꝫ tepi
dum. deinde sternutet cum condisi ell̃o albo ⁊
retineat os et nares ut spũs feratur ad aures

ná cum ipetu exibunt uermes. Ad idé si pulex uel aliud tale auré ingrediatur mittatur in au ré capillus uel filum sirici duplicatum applica bitur ỏmis ul' aial ad filũ et sic libẽ extrahetur

De hiis que extrinsecus cadũt i auré Sil.

Jrca rubricá é notandũ q eorũ que i grediuntur auré ab extra: quedá sũt i solida sba: ut cicer lapis ꝛc. quedam i sba liquida ut aliqs liquor ut aqua. Secun do notandum q si aliqs istoꝝ itrat auré ab in trinseco manifestũ é medico per narrationé ifir mi ꝛ per aspectũ in aurem cum exponitur ad ra dium solis. Almansor.

Um aliquid i auré figit oleũ tepi dũ é imittendũ ꝛ patiens balneũ ingrediat ibi morá faciens donec corus eius mollificetur. deinde naribus in sufflet condisi. ꝛ teneat anhelitus ne ster nutatio sequat forsitan eni sic egredit. Si aũt fuerit difficille ꝛ nó exierit erit necesse vt cũ ferro auri imisso extrahat. Qđ etiá in naribus est faciendum si quid eas igres sum fuerit quod extrahi non possit. Sil.

Ponit curá eorũ que ingrediuntur i aurem ꝛ diuiditur in duas. Primo facit hoc. Scđo ostendit q cura nó é deferenda. Scđa ibi. Ne qꝫ hoc. Prima in duas. primo ponit curá qñ illud qđ ingreditur in auré é in sba dura. Secũ do qñ est in sba liquida: ut aqua. Scđa ibi. Si aũt. prima in duas. primo ponit curá per iniec tioné olei in auribus. Scđo p iniectóm in nari bus. scđa ibi. Deinde. De pria dicit q quá do aliqd figitur in aure oleũ tepidũ é imittẽdũ Ró qꝛ é cá mollificationis: unde res meliꝰ pos sit egredi. secundo dicit q patiés ingrediés bal neũ dꝫ contrahere morá donec mollificetur ró pꝫ supra. Deinde naribus. Ponit curá p iniectioné in naribus dicens q in naribꝰ debét insufflari cõdisi ꝛ retineri anhelitꝰ ut sequatur sternutatio: qꝛ sic egredietur. ró qꝛ per illá ster nutationé cõmouetur natura ad expellendum supflua ꝛ cũ nó possit exire uẽtus p nares ꝛ os sic illa res egreditur. Si autem fuerit. Hic ponit curá per operationé manualé: dicens q si fuerit difficile egredi cũ predictis erit necessa riũ ut cũ ferro posito in aure egrediatur. scđo dicit q si qd i aure igrediatur qđ nó possit egre di idem é faciendum. Al.

Qđ si aq auré intrauerit capite ad pté auris illius iclinato saliat eger. Qđ si non exierit puocet sternutatio vt diximus dei de oleũ tepidũ multotiens imittat. Neqꝫ hoc p paruo est habendum ꝛ precipue si res malam habés qualitatem ingressa fue rit ex ea namqꝫ grauis sequit dolor. Sila.

Ponit curá qñ illud qđ ingreditur é aqua: aut sba liquida: ꝛ primo dicit q si aq ingredia tur in auré capite ad auré inclinato saliat eger ꝛ saltet. Ró qꝛ cá est ut ingrediatur per motuꝫ ꝛ sitũ. Scđo dicit q si nó exierit debet puocari sternutató ut dictũ é supra: Tertio dicit q oleũ tepidũ sepe é imittendũ in aure. Ró qꝛ é causa lubricationis. Notandũ q hec aqua i aure po test remoueri mũdificando auré cuꝫ stilo inuo luto in coto uel pẽna subtili munda. Ad idé po natur in aure cum filo ut possit extrahi spongia marina ul' lana que reperitur i cõchis marinis Uel frustrũ medule sambuci. Ad ideꝫ pona tur cánula in auré ꝛ aliqua persona extrahat p illá cũ anhelitu ꝛ exibit aqua ne detur uacuum ꝛ é ét modus attrahendi ỏmes. Ad idé pona tur cána in auré ꝛ in cána ponatur ỏga ignita: qꝛ cõsumit illá aquá. Ad idem fiat suffumiga tio ad auré ex dissoluẽtibus ut camóilla aniso ꝛ silibus coctis in uino. Neqꝫ hoc. Ostendit quomodo hec cura nó é diferenda: dicés q qñ in aure cadit aliqd extraneũ nó é diferenda cu ra neqꝫ p paruo habẽdũ pcipue si ingrediatur res hñs prauá qualitaté. Uerificat se: qꝛ ex ea sequtur ğuis dolor ꝛ p ꝯns sequtur ğuis egritudo

De fluxu sanguinis narium. Silla.

Otandũ q fluxus sanguis: nariũ ali qñ est arterialis aliqñ uenalis. Aliqñ uenit post febres acutas ꝛ post appi tioné signoꝝ digestionis ꝛ dicitur creticus. Ali qñ ante apparitioné signoꝝ digestionis i febri bus acutis ꝛ ñ acutis. Aliqñ absqꝫ febre fit cor pore sano ꝛ pp acuitatem ul' eius multitudiné ul' a casu uel a pcussione. Scđo notandũ q flu xus sanguis nariũ puenit ppter apertioné ori ficioꝝ uenaꝝ q̃ sũt in naribꝰ ꝛ hoc ppter tria: aut róne mébri: aut ỏtutis: aut humoruꝫ. si pp ter mébrũ cũ é rarũ ꝛ laxũ. si ppter uirtuté: ut quia expulsiua é fort ꝛ ptentatiua é debilis. sed propter humoré: aut quia multus: aut qꝛ acutꝰ aut quia aquosus ꝛ subtilis ꝛ iste possũt eé cáe cõmunes in omni eo q egreditur: ut uult Gal'. in sexto de accidenti ꝛ morbo. Tertio notádũ q fluxus sanguinis narium: aut é ab extriseco. aut ab intrinseco. Si ab intrinseco: aut cum cri si: aut sine crisi: sicut in freneši aut pleuresi: aut apate epatis aut splenis: aut synocha: aut ter tiana aut in uariolis ꝛ morbillis et silibus. si si ne crisi: aut puenit a capite aut ab epate: aut a

splene. Quarto notandũ de signis. Signa
distinguentia inter sanguiné uenalé ⁊ alterialé:
sũt q2 sanguis alterialis exit a loco cũ inundati
one ⁊ motu tortuoso. sed uenalis nó. Item san
guis arterialis é ualde subtilis ⁊ magis rubeꝰ:
q3 uenal'. Ité ad fluxũ sanguis arterialis qua
si semper seqtur sincopis: in uenali aũt nó: Ité
arterialis non sic ex oi medicina restringitur ꝺ
leui sicut uenalis. Ité res que ponuntur super
epar nó sic cõferunt in fluxu sanguis arterilis:
q3 ad modũ res que ponuntur super cor ⁊ tora
cẽ. In uenali uero satis ꝯferunt. Ró p3. Si
gna fluxus sanguis cretici sũt q2 fit post febres
⁊ post alias egritudines ⁊ post apparitionez si
gnoꝝ digestionis in superfluitatibus ⁊ i die ali
qua cretica ⁊ ꝙ dolor corporis precesserit ⁊ ha
bitudo satis carnosa existit ⁊ colerica urina ui
sa fuerit citrina ⁊ ante oculos apparuerint res
rubee ut ignis ⁊ post fluxũ sẽtit se alleuiatũ ma
nifeste. ró p3. Signa eiꝰ qui fit ex acuitate sá
guinis sunt claritas ⁊ subtilitas sanguinis qui
egreditur ⁊ cũ egreditur sẽtitur caliditas uehe
més ⁊ ꝙ exit paulati ⁊ non subito. Signa eius
qui fit pp multitudiné sunt q2 corpus ualde re
pletũ uidetur rubedo faciei ⁊ totius corporis ⁊
ꝙ subito emittitur in quãtitate maxima ad quá
seqtur sincopis multotiens ⁊ ꝙ ante fluxũ uisũ
est patienté uti rebus multiplicantibus sangui
né ⁊ ꝙ abstinuit a coytu ⁊ phlebotomia longo
tp̄re ⁊ ꝙ dolor capitis uehemens antecessit. Si
gna qñ fit fluxus sanguis a mébris determina
tis. si a capite significatur ex dolore uehementi.
si ab epate significatur ꝙ sanguis fluit a nare
dextra. si a splene sanguis fluit a nare sinistra.
si ab utroq3 fluit ab utraq3. signa qñ a cá extri
seca: ut casu uel percussione sũt manifesta ex re
latõe infirmi. Quito notandũ de ꝓnostico
fluxus sanguis: q2 si ꝓuenit propter rethe cere
bri uix: aut nunq3 curabitur. Fluxus sanguinis
nariũ qui extendit se ultra quattuor. ℔. malus
⁊ si ultra octa pessimus: et si extendit se usq3 ad
xx. uel. xxiiii. nunq3 uiuere pót. Et fluxus sãgui
nis usq3 ad coloré palidũ ducens uel suscum ui
ri lé uel liuidũ pessimus est ⁊ mortalis. Fluxus
ducens ad sincopi át é mortalis. Fluxus omis
subito ueniés ⁊ cũ ipetu é mortalis. Fluxus ois
cũ alleuiatione infirmi est bonus. Almá.

Ex his que sanguis de naribus flu
xũ retinent é succꝰ albedarogi cu3
camphora fuerit i eo disoluta na
ribus imissus cõfert eni ei qui hanc passio
né in currere solitus é ante cá iniectus aut
in hora egritudinis. Aut somant gipsum
cinis carte de páno galle sanguinis draco
nis calx. gezi. ⁊ puluerizata naribus insuf
flent aut liciniu3 in eis intinctũ mittat in
nares aut alumen iameni puluerizatu3 ut
alchool cũ amilo eiusdé quantitatis nari
bus insufflet. Quod si frequenter adhuc
manauerit superiores brachiorum partes
apud assellas cũ in stita ⁊ coxe apud in
gunia ligentur ⁊ testiculi sunt ligandi si
militer. Sillanus.

Hic ponit curã fluxus sanguinis nariu3 ⁊ di
uiditur in duas. Primo ponit curã qñ fluxus
sanguis non est multũ magnus. Secundo quá
do excedit. Ibi scda. Si uero passio. Pria
in duas. Primo ponit curá per quedá localia
Secundo per diuertentia. scda ibi. Quod si
ad huc. Prima in tres ꝺm ꝙ tria ponit que re
stringunt fluxus sanguis narium. Primũ é suc
cus basilici maioris in quo dissoluatur cápho
ra ⁊ iniciatur naribꝰ. Ró q2 camphora cum sit
fr̄a ingrossat sanguiné ⁊ succus basilici ualet a
ꝓprietate. scdo dicit ꝙ ualet gypsu3 cinis carte
páni galle. sanguis draconis calx. 3egi. i. calcá
tũ puluerizata naribꝰ insufflentur: aut liciniu3 i
eis in tinctũ naribꝰ iponatur. ró q2 generat cru
stá q2 é medicam̄ causticũ. Tertio dicit ꝙ si alu
men iameni puluerizatũ subtilissime cũ amilo
eiusdé quátitatis naribus insuffletur. uelet ró:
q2 é ꝯglutinatiuũ stipticũ: ⁊ iuxta hoc dicit Ger
rardus ꝙ quedá mulier patiebatur fluxũ men
struoꝝ ⁊ fuerunt ei applicata diuersa remedia
⁊ nó poterat restringi ⁊ post ei fuit factũ balne
um de alumine ⁊ stati fuit curata. Notandum
ꝙ fluxus sanguis nariũ restringitur sex modis
Primo cũ frigidis ut sũt lactuca sempuiua so
latrũ plantago aq̄ fr̄a aqua ros. acetũ succꝰ sa
licis semé iusqami albi opiu3 sanguinaria cau
da eqna ṽmicularis cáphora bursa pastoris.
ró q2 talia infrigidando sanguiné ingrossant:
Unde nó é aptꝰ ad fluxũ ⁊ ideo bonum é funde
re aquá frigidá ab alto sup caput. silr manuter
gium ifusum in aqua fr̄a uel in aqua ros. ⁊ ace
to ⁊ expressum alligetur collo. Ualet ét mirabi
ter si sup spatulas aqua frigida ab alto funda
tur cum aqua ros. mixta cum modico aceti do
nec tremat. Ualet ét epithima ex p̄dictis positũ
supra parté a qua uenit fluxus. Uel empl'm ta
le. ℞. succi solatri. ℔. ʒ. aque ros. quart. ʒ. fa
rine ordei. q. sufficit fiat empl'm applicetur epi
si fluit ab illo. scdo fluxus sanguis restringitur
cum stipticis: sicut sunt acatia corallus rubeus.

4°

mumia aloes alumē indicū cauda equina kara be lapis emathitis ypoquistidos bolus ar. ter ra sigill'. balaustie lētes galle sumach sanguis draconis ⁊ fruct⁹ omniū arboꝝ stipticaꝝ: sicut sunt pira sorbe nespula citonia ⁊ succ⁹ foliorum ipsaꝝ uirga pastoris olibanū ⁊ hoc de simplici bus. De ꝯpositis aūt trocisci ⁊ karabe troci sci de terra sigill' rō q2 illa sūt stiptica ⁊ claudūt orificia uenaꝝ. Ualet ēt hoc empl'm positum su pra frontē. ℞. succi plantaginis aq̄ rof. de sti pitibus si possit haberi aā. q̄rtā. i. ʒ. aceti. ʒ. i. al bumina duoꝝ ouoꝝ terre sigill'. uel loco eius ar gille qd̄ sufficiat misce ⁊ fiat empl'm mediocri ter liquidū ponatur supra frontē ⁊ tp̄ra. Ad idē. ℞. sanguis dracōis gūmi arabici assi ami li assi gūmi rute rof. acatie ypoq̄stidos spodii balaustie boli ar. terre sigillate lapidis emathi tis coralli ru. karabe aā. ʒ. i. ʒ. seis papaueris. seis portulace aā. ʒ. i. opii. ʒ. ʒ. pulueri3ēda pul ueri3entur subtiliter ⁊ icorporētur cū succo plā taginis. q. sufficit ⁊ fronti ⁊ temporib⁹ applice tur. Ad ide3. ℞. mumie ⁊ terratur ⁊ misceа tur cū tela aranee ⁊ albūie oui ⁊ ponatur cū tē ta i naso. Ad idē. ℞. aloes cū albūie oui ⁊ i ponatur i narib⁹. Ad idē tenta infusa i succo plantagis in quo sit puluis coralli ru. ul' lapidis emathitis uel karabe. Ad idē succus caude eqne. Ad idē fiat empl'm cu3 puluē boli ar. albūie oui ⁊ succi sanguinarie ⁊ tēporib⁹ appli cetur. Tertio restrigitur cum glutinatiuis sicut dragagantū gūmi arabicū puluis thuris fari na uolatil' molendini albumine oui ⁊ silia. Rō q2 faciunt adherere ptes ad inuicē ⁊ ut plurimū misce cū stipticis. Quarto restringitur cum cauteri3antib⁹: sicut atramentu3 arsenicū calx uiua sal armoniacū uitreolū ita ꝙ si insuffletur puluis i nares. rō q2 causāt crustā: sed ē pericu lū: q2 si fluxus n̄ remouetur fit maior fluxus iō n̄ ē libenter utendū. Quito restringitur cum hiis q̄ a tota spē hoc faciūt hoc ē succ⁹ basilici: sterc⁹ asini ul' porci si odoretur: ul' fiat tenta ⁊ si ponatur i narib⁹: ul' fiat empl'm: unde dicit ger rardus ꝙ ipse restringit fluxū sanguis mēstruo rū cū empl'o facto ex dictis posito supra pectē: ⁊ ita si ponatur i collo matricis. Scd̄o restri gitur cū diuertentib⁹ ⁊ trahentib⁹ ad partē con trariā sanguinē ⁊ hoc fit dupliciter. Primo per phlebotomiā saphene ul' basilice. uel p uētosas positas in crurib⁹ ⁊ spatulis cū scarificatōe. Se cūdo fit sine euacuatōe ut cū uētosis positis su pra mēbrū a quo fluit sanguis sine scarificatōe ⁊ ē remediū forte. Uel cū ligatura restringēdo ptes inferiores s. coxas uel testiculos uel māil las ul' fortis tractio aurium. Qd̄ si adhuc. Ponit curā per diuersionē dicens ꝙ si cū ꝑdic tis remediis sāguis adhuc fluat ex narib⁹ bra chioꝝ usq3 ad assellas ⁊ coxe usq3 ad ingūia cū fascia sūt lingande: ⁊ sil'r testiculi. rō q2 fit dolor rōe cuius currit cū sanguis ⁊ spū ad locū dolo ris ⁊ sic diuertitur. Notandū ꝙ ligatura illa n̄ debet multum stare: sed debet frequenter fieri ⁊ fit maior dolor. Almanso.

Si vero passio inualuerit flebotomet cephalica eiusdē partis de q̄ fluit sanguis Si aūt nec hoc modo strict⁹ fuerit magna: vētose suppōant vētri ab ea parte de qua fluit sanguis.

Medicamen quod vehementis valet ad sanguinem constringendum.

Sumat calx alba ⁊ leuis q̄ vtunt auri fices ⁊ sepe naribus insuffletur sine iterpo lutōe ⁊ liciniū albumine oui illinitū ea in uoluat ⁊ naribus imittat Sill.

Hic ponit curā qn̄ fluxus excidit ⁊ diuiditur in tres. Primo ponit curā p euacuatōm. s. per flebotomiā. Scd̄o p diuersionē. s. p vētosas. Tertio explicat unū locale. Scd̄a ibi. Si aūt. Tertia ibi. Medicamen. De prima dicit ꝙ si fluxus creuerit d3 fieri phlebotomia d̄ cepha lica eiusdē partis p quā fluit sanguis. Rō quia per phlebotomiā talē euacuatur sanguis ⁊ di uertitur ad alium locum ⁊ est remediū optimū Si aūt Ponit curā per ventosas. s. p diuersi onē ⁊ dicit ꝙ si fluxus per phlebotomiā non re stringitur tūc ventose magne cū sine scarificatō ne debent poni supra uentrē ab ea pte a q̄ fluit sanguis. rō q2 talis ventosa attrahit ad ptē cō trariā ⁊ diuertit licet non sequatur euacuatio. Notandū ꝙ oēs auctores laudant has vento sas in oi fluxu vnde posita uentosa magna sub mamillis curat fluxu3 menstruoꝝ iuxta afforis mū q̄rte pticule Mulieri si velis mēstrua. Et posita super epar curat fluxū sanguis ꝓuenien tē a nare dextra et sil'r supra spatulas curāt flu xū sanguis nariu3. Sil'r si ponantur supra vm bilicū curat vomitū ⁊ hoc ꝛmediū fecit magnū honorē ⁊ laudē i dn̄a Ursina de becharia u3o re dn̄i gori. Medicamen. Hic explicat vnum locale naribus applicandū dicens ꝙ sumatur calx alba et leuis qua utuntur aurifices et sepe narib⁹ insuffletur sine iterpellatōe. Scd̄o dicit ꝙ liciniū illiniatur in ea et naribus imittatur. ratio quia cauterizat et facit crustam.

De vlceribus narium Sillanus.

Otandū circa rubricaꝫ primo ꝙ hic capitur ulcus ꝓ uulnere: ⁊ est duplex s. siccum ⁊ humidū. Siccū dicitur qn̄ facit crustam. Humidū qn̄ fluit humiditas de utroqꝫ determinat hic Rab. Scd̄o notandum ꝙ ulcera fiunt in naribus a materia acuta uel salsa uel adusta currente ad nares ⁊ descendendo ulcerat ⁊ ulcera facit in parietibus nasi ⁊ sic fiunt a cā extrinseca. Tertio notandum ꝙ signa ulcerū que fiunt a cā intrinseca sunt: qꝛ isfirmus sentit pruritum ⁊ ardorem ⁊ acuitaté i naso ⁊ cum fricantur partes intrinsece nasi exit sāguis ⁊ escara ⁊ aliqn̄ post escaram exit subtile aquosū croceuꝫ uel uiride uel nigrū. Sed signa quando fiunt a cā extrinseca sunt nota ex relatione infirmi ⁊c. Almā.

Um in naribus fuerint ulcera ⁊ oleū ⁊ adeps gallinaceus eis imittatur ⁊ aquā calidā narib⁹ in mane multotiens ꝑ aliquod dies odoret. Cūqꝫ pustule egredi ceperint liciniū aceto forti infusū in quo sal sit positū naribus imittatꝛ ac superꝫ eas acetū ⁊ sal siliter ponanꝛ Siccabuntur eni ex hoc ⁊ nō ꝓlongabiꝛ carum mora: Quod si ulcera ibi affuerit unguento de cerusa curentur. Silla.

Ponit curā ulcerum narium: ⁊ diuiditur in tres. Primo docet remouere escarā seu crustā. Secundo docet remouere pustulas cū incipiūt egredi. Tertio docet remouere ulcera. Scd̄a ibi. Cūqꝫ pustule. Tertia ibi. Q̄d si. Prima in duas ꝭm ꝙ per duo docet remouere. Scd̄a ibi: Et aqua. De prima dicit ꝙ ubi sunt in naribus escare uel crusta cera oleū ⁊ adeps gallinaceus debent poni in naribus. Secundo dicit ꝙ ēt ꝯueniés est ut semp per aliquod dies de mane sugat aquā calidam naribus. Ratio qꝛ illa mollificat crustā iō ⁊c. Notādum ꝙ ad idem ualet unguentū tale. ℞. medulle uituli gūmi arabici an̄. ʒ. ii. olei sisamini q̄rt. s. cere q. sufficit fiat unguentū. Ad idē ualet butirum ablutū sine sale. Ad idē aqua decoctōis malnauisci: aut aqua decoctōis solatri ⁊ malue. Cūqꝫ pustule. Hic docet remouere pustulas narium: dicés ꝙ cū pustule inceperint egredi licinium forti aceto īfusū in quo sal ponatur narib⁹ imittatur ⁊ sup eas silr̄ acetū cū sale ponatur. Uerificat se: qꝛ exiccabuntur ex hoc. Notandū ꝙ hoc medicamē ꝯpetit qn̄ cruste sūt multe adherentes: qꝛ tunc ꝯpetunt mordicantia inter nares: qꝛ natura tunc illas expellit. Q̄d si ulcera docet remouere ulcera, dicens ꝙ si in narib⁹ fuerint illa ulcera debent remoueri cū unguento de cerusa. Notandū ꝙ in ulceribus cadit duplex intensio prima ē mundificatio cū hiis q̄ dicta sunt in. c. de cura ulcerū aurium. Secūda intentio est ꝯsolidatio ⁊ hec fit cum ungtō de cerusa: qꝛ consolidat. Ad idē ualet hoc unguētū ℞. ceruse myrrhe litargiri calce cumenon galle parum ꝯbuste alūis an̄. ʒ. i. olei. roſ. q̄rt. i. cere. q. sufficit pulverizanda pulverizentur subtiliter misce fiat ungtm̄ qꝛ consolidat ⁊ desiccat Ad idem ualet ungtm̄ de mumia thuris ⁊ mastice naribus infusum. Ad idem ualet lotio cuꝫ uino calido decoctōis myrrhe ⁊ thuris. Secundo notandū ꝙ cum talia ulcera fiant ut plurimū a reumate cerebri. in talibus ante localia dicta ꝯuenit purgare cerebrum cum pillulis cochiis uel pigra uel decoctione appropriata premittendo digestiuū. Tertio notandū ꝙ si ulcera nasi fuerit a causa extrinseca cura est ut statim fiat phlebotomia uel uentosatio in spatulis ⁊ ponatur super uulnus albumē oui mixtum cū puluere camphore. deinde ꝯsolidetur cum ꝓdictis

De apostematibus narium. Sillanus.

Otandum ē circa rubricā ꝙ tria apata fiunt cōmuniter intra nares. s. emorroides polipus ⁊ cancer: Emorroides sunt qn̄ intra nares caro mollis oritur ⁊ ex eis humores fluxerunt ⁊ si nares stringuntur inueniuntur molles si sanguinē temporalꝛ emiserit. si uero sanguinē nō emiserit uocatur caro mollis si autē pedem uel infistulatōm habuerit cum quadā duritie nō ultimata appellatur polipus. si uero duritieꝫ ⁊ solidatē habuerit appellatur ficus uel cancer. Scd̄o notādū ꝙ caro mollis est ex materia humida et descendente a cerebro que ē conuersa in carnē per uiaꝫ putrefactionis. similiter ⁊ emorroides. Polipus vo fit ex materia melica mixta cum phlate q̄ in formam illam ⁊ carnem ꝯuertitur a calorꝛ accidētali in nata per putrefactionē ⁊ corruptionē. Cancer uero fit ex melica materia adusta uꝉ indurata currente per uenas ex cerebro ad partes nasi ⁊ ꝯuertitur in carneꝫ ⁊ duritiē a calore accidētali in membro illo ⁊ partibus nasi. ultimo īfiltratur ⁊ inseritur. Tertio notandum ꝙ signa carnis mollis uel emorroidarum sunt mollities ⁊ ꝙ nulla sordities ibi reperitur: ⁊ humores ab eis manant temporaliter ⁊ tactus nariuꝫ ēt mollis ē cum stringitur a medico. signa polipi sunt oppillatio meatus nasi ⁊ grossities que apparet in parte posteriori ⁊ ꝙ figura eius ē sicut figura ficus ⁊ est ibi durities aliqua ⁊ fetor.

Signa cancri sunt ꝙ apparent in naso uene nigre plene sanguine mlico ꝛ durities ibi quasi ultimata reperitur ꝛ fetor itolerabilis est illic: ꝛ fetens uirus a loco emanans uiride. aut nigrũ aut liqdum currens ut acetum: ꝛ sentitur calor in loco cum pulsatõe ꝛ aliquo dolore. Quarto notandũ de ꝓnostico ꝙ caro mollis in naso seu emoroides nasi fuerit infiltrata ꝙ nõ curatur absq; recidiuatõe: q2 radices eoꝝ per cirurgiam remoueri nõ pñt. Cancer si fuerit i carũculis curã non recipit per cirurgiam: sed poti⁹ augetur in qualitate malitia: aut q̃ntitate. Al.

Cum intus in auribus caro superflua mollis ꝛ q̃si dissoluta rubea: aut alba exorta fuerint ꝛ nares ingrossari ceperit ac ex carne predicta repleri cephalica pri⁹ erit phlobotomãda. Sil.

Determinat de polipo ꝛ aliis: ꝛ diuiditur i tres. Primo ponit curã carnis mollis polipi ꝛ emoroides. Secundo ponit curam cancri qñ est possibilis. Tertio docet cognoscere qñ passio non est curanda ferro uel acuto medicamie ꝛ qñ est curanda cum predictis. Secunda ibi. Uerũ cancer. Tertia ibi: Sed qũ nares Prima i duas. Primo ponit curã p medicinã Scõo p ferrũ. Scõa ibi. Hec preterea. Prima in duas. Primo ponit curã p euacuatiõez s. p flebothomiã. Scõo per localia. Secunda ibi. Deinde licinium. De pria dicit ꝙ ubi caro superflua mollis sit in narib⁹ ꝛ quasi dissoluta seu rubea ꝛ alba orta fuerit ꝛ nares i ceperint ingrossari ꝛ repleri carne p̃dicta flebothomia dꝫ fieri de cephalica. Rõ q2 remouet multitudinẽ ꝛ ꝓhibet fluxum humoꝝ ad nasũ ꝛ eodem modo ꝯpetit medicina. Al.

Deinde liciniũ ex unguento viridi ꝙ in. c de corrodentibus carnẽ nominauimus liniendũ ꝛ naribus erit imittendũ. Si vo illud nõ suffecerit medicamen acutũ qð ibi descripsimus apponaꝛ donec ex toto mundificetur. Sillanus.

Ponit curã per localia ꝛ diuiditur in duas secundũ ꝙ duo ponit. Secũda ibi. Si uero illud. De prima dicit ꝙ post flebothomiaz liciniũ cũ vnguento uiridi de quo dictũ ẽ i cap. de corrodentibus carnẽ. s. septimo huius naribus est imittendũ. Rõ q2 corrodit. Ad idem ℞. arsenici citrini calcanti floꝝ eris añ. lib. s. argenti uiui lib. salis armoniaci lib. i. terantur subtiliter ꝛ infundantur in aqua q̃ uocatur aq̃ prima. i. aqua calcis. Ad idem: ℞. alumnis zuccarini floꝝ eris añ. ℥. s. mellis. ʒ. ii. cribellẽtur ꝛ incorporentur simul. Ad idez sepe i die abluatur cũ aceto sqllitico calido in quo dissoluatur sal ꝛ alumen zuccarinũ. Ad idez ifundatur tenta in aceto ꝛ prius inoluatur i puluẽ q sic fit: ℞. pulueris affodilloꝝ. ℥. s. racalgar. i. lorosigar. ℈. i. misce ꝛ ponantur intra nares supra egritudinem. Si uero. Ponit curaz per aliud medicamen: dicens ꝙ si medicamen predictum nõ suffecerit dꝫ poni medicamẽ acutũ descriptũ septimo almanß. c. dicto donec ex toto mũdificetur. Rõ patet: q2 est fortius corrodens. Almansor.

Hec preterea passio qñq; curatur cum ferro radicitus oĩo incidẽdo. Medici tñ qñq; in hoc errant. vnde ex eoꝝ cura eger maximũ incurrit nocumentũ: in hoc nã q; loco cãcer plurimũq; exoriꝛ. Silla.

Ponit curã per ferrum ꝛ diuiditur in duas. Primo facit hoc. Scõo ponit cañ. circa hoc. Scõa ibi. Medici ꝛc. De prima dicit ꝙ hec egritudo aliquãdo curatur cum ferro incidendo totũ radicitus. Secundo dicit ꝙ medici i hac cura sepe errant: q2 ex cura eoꝝ gñatur sepe cancer: ꝛ sic fit maximũ nocumentum. Rõ q2 hꝫ radices multum fixas in naso: ideo ñ põt remoueri radix nisi de substantia nasi remoueatur. Notandũ ꝙ si medicus locũ lesũ ꝛ radices cũ stilo ferreo inflãmato cauterizaret eẽt ualde utile ꝛ supremũ remediũ ꝛ post ustionez ponere butyꝝ ꝛ albumen oui intra nasum ꝛ extra: hora cauterizatõis cooperita totã faciez et nasum cũ pãnis infusis in aqua ꝛ aceto uel aq̃ rosacea. Almansor.

Uerũ cancer. qñ in hoc nasciꝛ loco nec tollaꝛ acutas medicinas: nec incisionem que cũ ferro fit: imo idiget ut suauiter tracteꝛ ꝛ medicaminib⁹ lenientibus ꝛ phlebotomia ꝛ ventris solone cureꝛ. Cognosciꝛ aũt an illud accidens sit cancer: quia ẽ durus ꝑtingens qñq; vsq; ad palatum Sed cũ res sicce sint ꝛ dure nec sit i eis aliqua hũiditas supflua sũmopere cauenduz est ne hec egritudo aut silis: ferro aut acuto medicamine tangaꝛ. Si aũt qð in naribus exoriꝛ caro est molꝛ fluxerintq; ex eis hũores ꝛ cũ nares stringunꝛ inueniuntur molles ꝛ cũ tangunꝛ tact⁹ ñ sentiꝛ solid⁹ ñ ẽ timenduz qn ex medicaminib⁹ acutis ꝛ ferro mederi possint. Sillanus

Ponit curam cancri qñ nascitur i naribus. Et primo facit hoc. Scõo ponit signa cancri. Secunda ibi. Cognoscitur. De ꝑma di

cit ꝙ qñ cancer naſcitur in hoc loco nõ tolerat
acutá medicinam: aut inciſionem q̃ cũ ferro fit
Rõ patet. Secũdo dicit ꝙ ꝓ cura indiget me
dicinis lementib⁹ et eũone ꝑ medicinã euacua
tiuã et ꝑ flebotomiã. Rõ qꝛ remittũt diſpõnez
⁊ ꝓhibent augumentũ. Notanduʒ ꝙ i cura
ꝯuenit ſepe purgare caput in oĩbus iſtis egritu
dinibus decoctõe que ſic fit: ℞. mirobalanoꝝ
indoꝝ. ℥. i. ſ. ſene epithimi añ. ʒ. ii. penidii. ℥. iiii
buliant in. ℥. ix. aque tãdiu ꝙ medietas ſit con
ſumpta: poſtea coletur ⁊ ĩ colatura diſſoluatur
manne tamarindoꝝ añ. ℥. i. ⁊ detur ante diem
ſemel in hebdomoda. Ad idem purgetur cũ
pilulis ſtõaticis alkindi uel fetidis. Cõfortetur
locus bis in die uel pluries cũ oleo roſ. mixto
cũ camphora uel cũ ungtõ facto ⁊ ponãtur ſup
locũ petie ĩfuſe i ſucco ſolatri. Abſtineat a legu
minibus caſeo ⁊ carnibus ⁊ ab oĩbus reb⁹ ge
nerantibus mł'iam ⁊ tota ĩtentio ſit in multipli
catõe diete humide. Bibat uinũ limphatum.

Cognoſcit. Ponit ſigna cancri dicens ꝙ
illud accñs cognoſcitur an ſit accñs cancri uel
cancer qñ eſt duꝝ pertingens qñq3 ad palatũ

Si qũ nares. Hic oñdit qñ nõ eſt medi
candũ cũ ferro nec cũ medicinis acutis ⁊ qñ ſic
dicens: ꝙ qñ nares fuerint ſicce ⁊ dure ⁊ ñ fue
rint in eis humiditates alique: cauenduʒ eſt ne
hec egritudo tangatur ferro: aut medicina acu
ta. Rõ pʒ. Scdo dicit ꝙ illud qd̃ oritur i na
ribus ſi eſt caro mollis ⁊ fluit humiditas ⁊ ſi na
res ꝯſtringantur iueniuntur molles ⁊ ad tactũ
non ſentitur durities: tũc põt fieri cura cũ medi
cinis acutis ⁊ ferro. Ratio patet.

De diminutione olfatus. Sillanus

n Otandũ circa rubricã ꝙ triplex ẽ
actio leſa olfat⁹. ſ. diminuta quãdo
odores percipiuntur ſicut ſunt: ſed
ĩperfecte ⁊ hoc eſt cõiter in natura
hoĩs reſpectu alioꝝ animaliũ ꝓpter multaʒ ce
rebri humiditatem: nã i organo odoratus dñã
tur ignis: vt dicit Ariſtotiles in libro de ſenſu ⁊
ſenſato: ideo aĩalia hñtia cerebꝝ ſiccuʒ bñ odo
rant. Alia eſt actio ablata ⁊ eſt qñ nullus odor
percipitur. Alia eſt actio leſa corrupta ⁊ ẽ qñ ꝑ
cipitur odor aliter q̃ʒ ſit: ut res fetide ſi percipi
antur odorifere. Uel ecõtra. Secũdo notãdũ
ꝙ cauſa diminntõis odoratus eſt multa humi
ditas cerebri. Cauſa amiſſionis eſt ꝓpter eius
oppillationẽ ex hũorib⁹ ſupfluis ⁊ de illa loqui
tur raſ. Cã corruptionis ẽ hũor malus corrup
tus i organo odoratus ut i carũcul' qñ res odo
rifere percipiuntur fetide. ſed qñ res fetide ꝑci
piũtur odorifere cã ẽ ꝓhl'a dulce in loco exiſtẽs
Tertio notandũ ꝙ ſigna priuatõis odorat⁹ ſunt
ꝓhibitio anhelit⁹ ⁊ uocis ĩperfectio: ⁊ apparet
oppilatio i naſo manifeſta cũ in naſo aſpicitur
ad radiũ ſol' ⁊ in ſomno manet cum ore apto.
Quarto notandũ ꝙ priuatio olfatus q̃ eſt per
naturã: aut ciconica multũ nõ curatur. ſi v̾o nõ
fuerit per naturã: aut cronica aliqñ curatur ali
quando non. Almanſor.

Um ſenſus quo odoranda ꝑcipi
unt̃ miſſuſ fuerit nec i narib⁹ caro
ſupflua euenerit ⁊ aer ita leuiter
vt pri⁹ attrahat̃ ⁊ oculi ac ſenſus natura
liter exiſtũt narib⁹ erit inſuflandus puluis
adeo ſubtil' vt alchofol q̃ fiat ex cõdiſi ⁊
artemiſia ⁊ ſale armoniaco. Egro quoq3
precipiat̃ ut nares uapori ex aceto calido
ꝓcedenti multotiens apponat. Sillanus.

Ponit curã amiſſionis odoratus ⁊ diuidi
tur in q̃ttuor ſ'm ꝙ q̃ttuor ponit remedia. Se
cunda ibi. Egro quoq3. Tertia ibi. Si aũt.
Quarta ibi. Et hoc quidẽ. De prima di
cit ꝙ ubi ſenſus odorat⁹ fuerit amiſſus ⁊ ñ cre
uerit i naribuſ caro ſupflua ⁊ ita leuiter aer at
trahatur ut pri⁹ ⁊ oculi ac ſenſus naturaliter exi
ſtũt narib⁹ dʒ ĩſufflari puluis ſubtiliſſimus fac
tus ex condiſi ⁊ arthanita ⁊ ſale armoniaco. rõ
qꝛ alterat malã ꝯpl'onẽ ⁊ apit oppilatões ⁊ ui
as et ꝓuocat ſternutationẽ. Notandũ ꝙ ex eo
qd̃ nõ ẽ caro in narib⁹ ſignũ ẽ ꝙ nõ ꝓuenit ex
emorroidibus uel polipo ul' cancro ſed ex hũo
ribus ul' ex frigiditate in meatibus cerebri.
Egro quoq3. Ponit curã per aliud locale di
cens ꝙ egro dʒ precipi ut recipiat ꝑ nares ua
pores ex aceto calido ꝓuenienteſ ⁊ hoc ſepe. rõ
qꝛ hoc medicamen ẽ mordicatiuũ et ĩducit ſter
nutatõm. ad idẽ ſugat ꝑ nares multotiẽs i die
aquã calidã decoctõis mellilotiiſopi ⁊ ſticadoſ
aut aq̃ fũiterre aſſari ⁊ ſãbuci. Ad idẽ odoret
nigellã pulverizatã ⁊ ſepe recipiat fumũ nigelle
poſite ſupra carbões. Ad idẽ ꝓuocetur ſternu
tatio cũ ell'o albo: aut piretro: aut euforbio ⁊ ſi
milibus. Almanſor.

Si aũt hec ñ ſuffecerit narib⁹ ĩſuffletur
pul'is quẽ noĩabim⁹ cui⁹ deſcriptio ẽ. ℞.
nigelle fell' gruis collogntide ell'i al. oĩum
añ. ꝑtes eq̃les pulueriʒẽt̃ ⁊ ponant̃ i vrĩe
cameli arabici quãtitate tãta ꝙ cuoperiri
poſſint ⁊ põant̃ ad ſolẽ donec ſiccent̃. de
ide fiãt ex eis ſief. cũq3 neceſſe fuerit unuʒ
ex eis lẽtis hñs magnitudinẽ i oleo ſãbu
cio ĩtictũ narib⁹ ĩmittat̃. optimuʒ. n. adh

existit. Si aūt ex eo qd̄ narib⁹ īmitit̄ fortis
seq̄t̄ dolor oleū de seie cucurbite ei sīmitta
tur ⁊ aq̄ cal'a sup caput fundat̄ ⁊ sorbeat
cal'a ea q̄ hūectant vt ptisiana ⁊ qd̄ fit de
aq̄ furfuris ⁊ de faria ⁊ sil'ia. Et hoc qdē
ē medicam̄ admissionē olfat⁹ ꝓbatissimū
qd̄ sic cōficit̄. Nigella puluerizet̄ donec fi
at vt pul'is ⁊ misceat̄ cū oleo veteri. deide
eger iplēs os suū recliet caput retro quāto
plus poterit et tūc ex p̄dicto medicamine
aliquāte gutte narib⁹ distillent̄. Egro quo
qꝫ p̄cipiat̄ vt quātū ei possibile est aerē ex
trisec⁹ iterius attrahere nitat̄ ꝙ i trib⁹ die
bus et tribus vicib⁹ fieri cōuenit. Si autē
mordicatio superuenerit fiat hoc quod p̄
diximus. Sillanus.

Ponit curam p aliud locale: ⁊ diuiditur in
duas. Primo facit hoc scd̄o docet succurrere
qn̄ seqtur dolor ex eo in naribus īfusum ē. Se
cunda ibi. Si aūt ex eo. De prima dicit
ꝙ si non sufficiat hoc qd̄ dcm̄ est insufletur i na
ribus hoc medicamen. ℞. nigelle fellis gruis
collogntide ell'i oiūꝫ an̄. partes equales pulue
rizentur ⁊ ponātur in urina cameli arabici tāte
q̄ꝫtitatis ꝙ ea possint cooperiri ponātur ad so
lem ⁊ siccentur fiat sief ad magnitudinem lētis
⁊ cū fuerit necesse ponatur unū i oleo de sanbu
co ⁊ in naribus imittatur: q̄r est optimum in h̄
casu. Notanduꝫ ꝙ loco eius ualet attractio
succi radicū ireos in quo puluis piretri sit infu
sus. Ad idē fit iniectio olei nardini i quo eufor
biū castoreū ⁊ musc⁹ puluerizētur s̄btil'r ⁊ dissol
uantur. Si aūt. Docet succurrere dolori
ex iniectōib⁹ dictaꝝ rerū dicēs ꝙ oleū de seie cu
curbite i narib⁹ mittatur ⁊ aq̄ cal'a sup caput fū
datur. Rō q̄r talia remittūt cl'iditatē ⁊ acuitatē
rerū p̄dictaꝝ. Notandū ꝙ ad idē ualent oīa q̄
īfrigidant ⁊ hūectant approximāt ab itra ul' ab
extra: iō vꝫ pānus īfusus i oleo uiol'. ⁊ applica
t⁹ naso ⁊ aq̄ ros̄. iniecta i nares. Et hoc qdē

Ponit curā p aliud locale dicēs ꝙ i amissiōe
odorat⁹ medicam̄ ꝓbatissimū sic fit. nigela pul
uerizetur donec fiat puluis misce cū oleo uete
ri. deide eger iplēs os suū aq̄ iclinet caput suuꝫ
retro quāto pl'us poterit ⁊ tūc ex p̄dicto medica
mie aliquāte gutte in narib⁹ istillātur. Rō q̄r ni
gella ē apitiua ⁊ pōitur i oleo ueteri ad sedādū
dolorē ⁊ ipletur os aq̄ fr'a ne medicina itret i os
⁊ iō errāt q sic n̄ faciūt: q̄r qn̄ medicina intrat i
os n̄ operatur. Scd̄o dicit ꝙ egro dꝫ p̄cipi ut
quāto ē pos'e aereū exteriorē iteri⁹ attrahat ad
sternutatōꝫ ⁊ sic facit ad aperitōꝫ. Tertio dicit
ꝙ si ante mordicatōm superueīat fiat ut dictuꝫ
ē stati. Notandū ubi peccās materia uideretur
in capite debet fieri euacuatio cum pillulis co
chiis uel cum pigra. ⁊ similibus.

De dolore dentium. Sillanus

Irca rubricā notandū ē p̄mo ꝙ dētiū
ē ml'tiplex diuersitas. Nā qdā sūt inci
siui ⁊ sūt octo. s. q̄ttuor iferiores ⁊ q̄ttu
or superiores capitis generātur ex subtiliori su
perfluitate ossiū capitis. Alii sūt caniui ⁊ sunt
q̄ttuor ⁊ generantur ex superfluitate mediocri.
alii sūt moralles ⁊ sūt. xx. s. x. i parte supiori ⁊. x.
i parte inferiori et generātur ex supfluitate gros
sa. Scd̄o notādū ꝙ dētes hn̄t iuuamētū in ma
sticādo ⁊ sic p̄parāt ad meliorē operatōꝫ. s ad
digōnē stōi ⁊ hn̄t iuuamētuꝫ ad loquelā aereꝫ
retinēdo: hn̄t ēt iuuamētuꝫ ad decorē. Tertio
notanduꝫ ꝙ dētes patiūtur multas dispōnes:
qm̄ patiuntur dolores: aut in se: aut in suo liga
mēto: ap̄ata corrosiones pforatōes v̄mes ꝯmo
tionē ꝯgelationē: ⁊ fedā coꝝ coloratōm. Quar
to notandum ꝙ cā doloris dētium ē mala com
plexio ⁊ solutio ꝯtinuitatis et ista ul' ab extrinse
co causatu. s. a casu ul' percussiōe: ul' a uēto ul' a
comestiōe rei nimis calide ul' fre: ul' a potu. uel
si qs uelet frāgere res nimis duras: ul' comede
ret res duras cū melle cōfectas. Uel causātur
ab intrinseco tunc aut a cerebro: ut q̄r reuma d̄
scēdit ad dētes uel gingiuas. aut a neruis ueni
entibus ad dentes ⁊ causat ibi corrosiōes v̄mes
ul' fistulā cācruꝫ ap̄ata ⁊ sil'ia. Uomitus ēt mul
tuꝫ nocet et potissime cuꝫ fuerit acetosus fumo
sus acutus: aut putrid⁹ corruptus. Quinto no
tanduꝫ de signis si fuerint ex causis extrinsecis
hoc pōt sciri ex iudicio patientis: aut assistētiuꝫ
⁊ a capite discernitur per doloreꝫ capitis et per
grauedinē eius et per reuma quia frequēter fit
ex illo. Si ex dentibus et gingiuis manifeste ap
paret: et si non pōt distinguere ex quo dente in
cipiat dolor. Primo masticare incipiat cuꝫ ui
no dente: postea cuꝫ alio donec uenerit ad illuꝫ
ubi erit dolor itensior et manifestior in eis. Si
fuerit a neruo discernitur: quia in aliis nihil ap
paret ⁊c. Si fuerit a stō discernitur per graue
dinē et dolorē loci. Signa diuersitatis materie
Si fuerit a sanguie discernitur p tūorē calorē ⁊
ruborē. si ex colera discernitur p pūcturā et mor
dicatōm. Si ex phl'ate per albedinē et dolorē re
missuꝫ. Si ex mel'ia discernitur p hūorē duritiē
et tūorē. si ex hūiditate discernitur p ḡuedineꝫ et
saliuā ml'tā. si ex siccitate discernitur ex aridita
te ⁊ siccitate ml'ta. Si ex uentositate discernitur

per pulsationé ⁊ motũ. Signa ꝓnostica liuoꝛ
uiriditas ⁊ nigredo in dentibus in fe. pessimũ
In dentibus limositas i fe. longitudiné egritu
dis significat. In febribꝰ ꝯtinuis si dẽtes fue
rint aridi sicut lignũ pessimũ ẽ ⁊ mortale Al.

**I gingiua cũ doloꝛe dentiũ fuerit
ságuinolenta ⁊ apostemosa ⁊ ru
bea fueritqꝫ apostematio cuꝫ pul
satione extrahat̃ ságuis cũ uentosis phle
botomia ex cephalica prius facta. Silla.**

Primo ponit curá qñ ꝓuenit a materia ca
lida. Scdo qñ ꝓuenit a materia frigida. Secũ
da ibi. Gingiua. Prima i duas. Prio po
nit curá per euacuationé. Scdo per localia. ibi
scda. Deinde in oꝛe. De prima dicit ꝙ si ap
paruerint ista signa. Primũ ẽ gingiua cum do
loꝛe dentiũ fuerit sanguinolenta ⁊ apãata seu tu
mefacta. Scdm ꝙ fuerit rubea. Tertiũ ꝙ talis
tumefactio fit cũ pulsatione suple istis signis ar
guendũ ẽ ꝙ talis doloꝛ fit a sanguine. Secũdo
dicit ꝙ ꝓ cura debet extrahi sanguis cũ uento
sis premissa phlebotomia de cephalica. Ter
tio notandũ ꝙ ratio signoꝝ pꝫ. Sed rõ reme
dii est: qꝛ primo ꝯuenit flebothomia ex cepha
lica: qꝛ euacuat sanguinem a capite ⁊ diuertit a
loco doloꝛis ⁊ post flebothomiá ulĩem dictá cõ
uenit flebotomia ꝑticularis de labiis inferioꝛi
bus uel de uenis sub lingua ⁊ cõiter fit: sed uẽ
tose ꝯpetũt in collo uel sub mẽto ad distrahen
dum materiam ⁊ euacuandũ. Almansoꝛ.

**Deinde in ore aliquádiu acetuꝫ ⁊ oleum
ros. teneat postqꝫ eiecerit hoc idem iterũ
fiat: post hoc oleum ros. in oꝛe teneat. Et
si ex hoc ñ euaserit fueritqꝫ pulsatio vehe
més ⁊ cũ inflámatõne cáphoꝛa ⁊ piretrũ
tereant̃ ⁊ in radicibus dentiũ ponantur.
Cũqꝫ dissoluta fuerit iterũ mittat̃ coctum
quoqꝫ oleo ros. illinitũ supponat̃. Qđ si
doloꝛ aliqñ augumẽtet̃ ⁊ vehemẽtioꝛ fiat
opii sexta ps. ʒ. vnius in oleo ros. dissolua
tur ex quo cotũ illinitũ radici dentis dolé
tis adhibeat̃. Si át nũdũ sedet̃ scalpellá
dꝰ é locꝰ ⁊ sanguisuge supponéde sũt. Sil.**

Primo ponit curá ꝑ localia ⁊ diuiditur i du
as. Prio facit hoc. Secũdo ponit ꝑ cirurgiaꝫ
Secũda ibi. Si aũt. Prima in tres ꝭm ꝙ tria
localia ponit. Ibi secunda. Et si ex hoc. Ibi
tertia. Qđ si doloꝛ. De pria dicit ꝙ patiés
dꝫ aliquáto tꝑe sumere acetũ ⁊ oleũ ros. in oꝛe
deinde ⁊ iterato sumere ⁊ teneat in oꝛe oleum
ros. ⁊ acetũ: ꝓhibent eniꝫ fluxũ mitigant mate
riam ⁊ humoꝛeꝫ ⁊ expellũt malá ꝯplõnem hũo
rũ ⁊ mẽbꝛi: ⁊ ꝓpoꝛtio sit una pars aceti ⁊ tres
olei. Notádũ ꝙ si fuerit apãatio gingiue ma
nifesta perfoꝛetur cũ flebothomo ⁊ post ꝑfoꝛa
tioné abluatur ter in die cũ uino ⁊ aceto decoc
tionis. aluminis zuccarini uel salis uel myrrhe
fiat om̃i die ab extrĩseco suꝑ mádibula emplĩm
de farina seminis lini floꝝ camomille radicum
maluauisci ⁊ butyro ⁊ farina fenugreci misce.
℥. iiii. olei de aneto uel camomilla. De ꝓprieta
te sedat oẽm doloꝛem maturat ⁊ finaliter resol
uit. Secũdo notádũ ꝙ loco remedii Rasis
Ualet si patiens teneat aquá frigidá in oꝛe uel
acetum cum aqua ros. uel uino granatoꝝ. Uel
ualet succus reꝝ frigidaꝝ: sicut solatri uermicu
laris plátaginis semꝑuiue poꝛtulace ⁊ cucurbi
te. Ad ideꝫ ualet uinũ decoctõis gallaꝝ. ab
extra ponatur supꝛa maxillá lana succida ĩfusa
i oleo ros. uel uiolaꝝ uel de salicibus. Ad idé
ualet sacculus de ros. infusus in aceto uel bulli
tus in aqua ⁊ aceto ⁊ expssus. Et si ex hoc.

Ponit curam per aliud locale dicés ꝙ si ex
hoc doloꝛ non cessauerit ⁊ fuerit inflámatio et
pulsatio camphoꝛa ⁊ piretrũ dꝫ teri ⁊ in radici
bus dentiũ debet poni ⁊ cum dissoluta fuerint
iteꝝ ponantur. Rõ qꝛ piretrum ꝓuocat sputũ
⁊ resoluit materiá. Sed cáphoꝛa sedat doloꝛeꝫ
⁊ debent misceri equaliter: ⁊ est expertũ. Secũ
do dicit ꝙ cotũ oleo ros. illinitũ debet suppõi
Rõ qꝛ mitigat doloꝛé. Qđ si doloꝛ. Po
nit curá per aliud locale dicés ꝙ si doloꝛ auge
atur debet dissolui sexta pars unius. ʒ. opii cuꝫ
oleo ros. ⁊ cotũ illinitũ radici dẽtium dꝫ iponi
Ratio qꝛ stupefacit ⁊ remouet ab eo sensum.

Notanduꝫ ꝙ olea stupefactiua ualent loco
opii sicut sunt mandragoꝛa hyusqamus papa
uer filoniũ: attamé addatur cũ his aliqd repꝛi
més malitiá ut crocꝰ cassia lignea ⁊ camemilla.

Si aũt. Ponit curá per cirurgiá siue ꝑ opa
tioné manualé: dicens ꝙ si doloꝛ nõ remouea
tur locus est scarificádus. Secũdo dicit ꝙ san
guisuge sunt apponéde. Rõ utriusqꝫ est: quia
ex eis euacuatur ságuis a loco a quo fiebat do
loꝛ. Notádũ ꝙ si doloꝛ fiebat a materia cole
rica prius dꝫ purgari caput cũ decoctione pꝛu
noꝝ manne ⁊ reubarbari: ꝯuenit etiá clistere le
nitiuũ: deinde localia dicta. Almansoꝛ.

**Gingiua ṽo si nõ sanguinolenta fuerit
nec apostemosa nec doloꝛ é cũ pulsatione
nec in facie fuerit iflatio: aut doloꝛ accide
rit post fastidiũ ex facietate ⁊ pꝰ cenaꝫ cõe
deritqꝫ ex cibo frigido multum egre solué
dus est ex pillulis cochiis. Sillanus.**

Ponit curá qñ dolor dentium puenit a materia frigida 7 diuiditur in quattuor. Primo ponit curá per euacuationé. Scdo per medicinas locales. Tertio per dietá. Quarto per operationé manualé.s.per ferrú. Scda ibi. Et dolentium. Tertia ibi. Preterea. Quarta ibi. Si aút. De prima dicit q si apparuerit illa signa. Primú q gingiua nó fuerit sanguinolenta nec apata. Secundú q dolor non est cú pulsatione. Tertiú q in facie non é inflatio. Quartú q dolor accidit post fastidiú sacietaté 7 cená Quintú qr comedit de cibis frigidis multum suple. Istis signis arguendú é q talis dolor fit a materia frigida qr phlatica. Secundo pcura uult quod fiat euacuatio cum pillis cochiis Notandú q ratio signor patet: sed ratio remedii est. quia pillule cochie euacuant materiam phlegmaticam a capite ét dolenti. Almansor

Et dolentiú détiú radices ex hoc medicante fricande sút q sic fit. ℞.piretrum sinapi sceitargi indi baurach piper.ʒʒ. 7 ex eis puluerizatis dentiú fricenk radices. cotú quoqz i eis illinitú sup dentiú radices ponak. postq eger os ex aceto in quo piretrú 7 mentastrú 7 origanuz fuerint cocta colluerit. A foris preterea panicú siue milium in sartagine torrefactú sup maxillaz é ponendú. Aut ex piperis puluere mlli cómixto dens 7 eius radix fricetur. Et si hoc non sufficerit in dentis radicibus hec tiriaca ponak. que. ℞.castorei assi piperis.ʒʒ. storacis opii omnium añ. partes equales cóficiank cú melle 7 administrenk. Eger pterea p aliquantulú tpris a comestóe abstineat maneatqz famelicus 7 ingrediatur balneú 7 utak motu. Si aút nec sic qescat ferrum ignitú radici dentis multotiés apponatur. aut eradicek. Si vero dens corrosus fuerit repleak ex medicaminibus q nominauim⁹ 7 q sút corrosiua aut extrahatur. Sillanus

Ponit curá p medicinas locales: 7 diuiditur i qttuor. Sa ibi. A foris preterea. Tertia ibi. Aut ex piperis. Quarta ibi. Et si h. De prima dicit q radices dolentiú sút fricáde ex h medicamine. ℞.piretrú sinapi sceitaragi indi pip baurach.ʒʒ. puluerizentur. So uult q cotú eis illinitú sr radices dentiú ponatur. Tertio uult q eger pri⁹ abluatur cú aceto in quo piretrum métastrú 7 origanú cocta sút. ró qr illa psumút materiá phlaticá existenté i gigiuis. Notáduz q i cura dolorú dentiú a materia fra itentio pma é purgatio capitis. deinde 7 So phibitó fluxus 7 pficitur sic. ℞.masticis.℥.i.saluie. M.i pquassentur 7 bulliant. lb.s.aceti uel uini. Si materia sit multú fra uel utriusqz eqs partibus quousqz redeat ad qrt.i.coletur 7 ex colatura os abluatur. Ad idé vz nux muscata nux cupsi. deide itentio é resolutio 7 pficitur cú eo q ponit rab in lra. Ad idé. ℞.uuar passar munda tar ab arill' dorsor alleor. M.i. buliát ut pdicta. Ad idé vz acetú decoctóis spolii spentis et hoc vz a pprietate. silr emplm factú de eodem silr ualet acetú decoctóis colognitide. Ad idez ualet uinú decoctóis edere. Ad idé collutio oris ex decoctóe radicis asperagi. serapio. c. de sparago. silr collutio ex decoctóe folior tamarisci. serapio. Ad idem collutio oris cú decoctóe radicis capparor cú uino uel aceto 7 mastice. ad idé fricatio dentiú cú radice pastinace ualet ad i mensú doloré. Ad idé radix diptami bene trita tollit dolorem dentiú 7 collutióe oris cum eo ex uio. Ad idé si dens hois mortui tangit détem dolenté tollit doloré sine dubio. Ad idem masticatio pipis uel piretri ul' radicis dyptami ul' stafisagrie 7 tal' ualet a pprietate. Ad idé collutio oris ex aceto decoctóis elli. Mesue. Ad idez colluctio oris ex decoctóe rane i aceto 7 aq serapio. Ad idé coquátur lumbrici in oleo 7 distilletur ex eo in auré oppositá dentis dolentis serapio. Ad idé decoctio corticú pini cum aceto qñ colluitur os cú ea. Ad doloré dentiú Auic.

Ad idem coquatur in aceto stafisagria 7 colluatur os Auic. A foris pterea. Ponit curá per aliud locale ab extra approximatú dicés q miliú in sartagine torrefactú ab extra debz poni supra maxillá. Ró qr exiccat 7 cósumit. Aut ex pipis. Ponit curá per aliud locale dicens q cóuenit ut radix 7 dens fricentur ex puluere piperis cómixto cum melle. Ratio qr abstergit 7 mundificat radices dentis 7 gigiuas a materia. Notandú q loco huius ualet h. ℞ piretri stafisagrie puluerizator añ.ʒ.i.cere al. ʒ.ii.misce 7 cú modico illius cere dens inuoluatur 7 expertum est. Ad idem ualet semen de stafisagrie positú supra dentem uel stafisagria ipsa. Ad idem ualet epar lacerte uiridis: fructus tamarisci radix cucumeris asinini titimalli radix aristol: radix coloquintide 7 illud quod adheret parietibus aluearii apum 7 omnia illa a proprietate siue causa sit calida siue causa sit frigida ualent: 7 hoc suffumigando uel uaporádo uel gargarizando uel sbam cor sup maxillá

ponendo valde cōferunt ⁊c. **Et si hoc.** Po nit curā per aliud locale dicens ꝙ si predicta nō sufficiant radicib⁹ dentiū dȝ imponi tyriaca q̄ sic fit. ℞. castorei asse piperis. ʒʒ. storacis opii. an̄. partes equales ꝯficiantur cū melle rof. rō patet. Ad idē valet metridatū approximatū ab intra ⁊ ab extra. **Eger p̄terea.** Hic pōit curā per dietā dicens primo ꝙ eger dȝ aliquā to tp̄e abstinere a cibo ⁊ stare famelicus. Rō q: calor naturalis vertit se supra materia. Se cundo dicit ꝙ eger dȝ ingredi balneū ⁊ intelli git stufam. Rō q: consumit materiā. Tertio di cit ꝙ eger debet uti motu. Ratio pȝ per idem. **Si aūt.** Ponit curā per operatōnē manu alē: dicens ꝙ si dolor non quiescat ex predictis radici dentis sepe debet apponi ferrū ignitum cū cānulla erea vel ferrea. Rō q: cōsumit ma teriā. Scd̄o dicit ꝙ si non aliter pōt fieri debet eradicari. **Si vero dens.** Ponit curā dentis corrosi ⁊ putridi: dicēs ꝙ si dens sit corrosus ⁊ putridus dȝ impleri ex medicaminibus q̄ stati dicentur. Rō q: ꝓhibent corrosionem. Secū do dicit ꝙ si non dȝ extrahi q: hoc ē ultimuȝ re mediū. Notandū ꝙ in cura putrefactōis ⁊ cor rosionis corpus mundetur sicut oȝ ⁊ distraha tur materia ⁊ confortatur membrū mandans. deinde abluat os cū vino decoctionis utriusq; calamēti ⁊ piretri. deinde cōcauitas ipleatur cū puluē galle viridis raf. alūis ⁊ nitri ⁊ fiat sibi clausula de galla viridi ⁊ resina ⁊ terbentina. Ad idē in foramine ponatur una gutta aq̄ ar dentis. Notandū secundo ꝙ curatio v̄mis i dente est: ut suffumigetur dens ubi ē v̄mis cum opio castoreo ⁊ semine cepe. Vel cū iusqamo et seie sinapi ⁊ fiat cassula denti. Ad idem. ℞. auripi gm̄ti radicis cappis radicis coloquinti de equaliter ⁊ si ex eis fiat suffumigatio. aut de coquantur in vino ⁊ vinū teneatur in ore. Vel puluis in dente ponatur. Ad idem. ℞. mir rhe aloes storacis calamite. fiat puluis de aliq̄ portio intus mittatur. Ad idem suffumigatio d̄ semine porri cū alkitrā deiicit ⁊ interficit v̄mes Ad idem storax interficit v̄mes ⁊ ꝯfert pulsatōi ⁊ corrosioni dentiū. **Scrapio.** Notandum ꝙ cura corrosionis dentis. Si cā sit calida fit fra stipticia qualia sunt galle sumach balaustie aca tie sandali rose coralli ipoquistidos bulliant in aceto ⁊ fiat gargarisma: aut puluis desuper as pergatur: aut fricatio fiat cū istis. aut cassula: aut empl̄m ⁊ ingenietur oīs modus quo v̄tus medicaminis possit applicari denti dolenti. Si vero causa est frigida. cura ē per calida qualia ē mastix macis vernix nux mus. nux cupressi fo lia ipsius storax calamita ambra alumē sal cō mune ciminū anisum assa spica nardi myrrha ruta laudanū. fiat gargarisma cū vino. Vel puluis desup aspergatur ⁊ ita de aliis modis. Ad idē ligentur dentes cōmoti cū filo vel lino cum dentibus qui non mouentur infiltrando filū cum dentibus ad moduȝ sepis ⁊ oi die ab luantur dentes cū vino calido ne remaneat su pfluitas ⁊ post cōtinue ponatur supra gigiuas ⁊ dentes puluis factus de corallo ⁊ mastice eq̄ liter. Ad idem cornu cerui adussum. Dieta sit quia abstineat a rebus duris masticalibus ⁊ a rebus nimis calidis: q: dissoluunt ligamēta dē tium ⁊ resoluunt spiritus dentium ⁊ abstineat a rebus frigidis: quia mortificant. Utatur sorbi libus. Quarto notandum ꝙ cura q̄ fit in den tibus feda coloratio est. ℞. tartari vel greppu le uegetis i qua ponatur bonū vinū. ʒ. ii. terea tur ⁊ cribelletur postea fricētur ex isto oi die dē tes ⁊ post fricationē abluantur cū vino calido i hyeme ⁊ frigido in estate. Ad idē. ℞. sal' gē me spūe maris alūis zuccarini an̄. ℥. i. fiat pul uis cū quo fricentur dentes. Ad idē spuma ma ris per se vel pumex vel os sepie vel conche ma rine al. vl' aristol'. ro. vel radix cāne uste vel cor nu ustū: q: quodlibet summe clarificat dentes. Quinto notandū ꝙ cura difficillis exitus den tis ē ut fricetur gingiua cum butiro vel cū oleo de lilio vel cum pinguedinibus. Ad idē cerebrū leporis valet a ꝓprietate. Ad ideȝ lac catule va let a proprietate ⁊ sic fiat fricatio.

De extrahentibus dentibus ⁊ constrin gendis. Sillanus.

Irca rubricam notandum ꝙ dentes possunt extrahi cum medicinis: aut cū ferro. Sed cū medicinis non videtur posse fieri: licet a multis ponatur. **Almansor.**

Edicamen quod cum i dente cor roso ponitur ipsius sedat dolorez aut ipsum constringit. Sumatur Kebilkengi ⁊ piper ⁊ trita ex al'kitrāo cō spergantur ⁊ impleantur ex eo. Silla

Hic docet extrahere dentes seu ponit curaȝ extractōis dentiū ⁊ diuiditur i duas p̄mo pōit medicamē ꝙ frāgit dētes. Scd̄o docet ⁊ expli cat medicamina extrahētia dētes. Scd̄a ibi. Medicamen. De p̄ma dicit ꝙ medicamē qd̄ qū pōitur i dēte corroso sedat dolorē ipsius ac ēt frāgit. ē. ℞. kelios. i. herba portulace silis q̄ cū frāgitur lac emittit ⁊ piper ⁊ trita ex alkitrāo conspergantur ⁊ impleantua ex eo. Al.

Medicamē qd̄ dentes debiles ac dolē tes q sunt extrahendi eradicat. ℞. corti ces radicū celsi ⁊ radicū capparis ⁊ pire trū ⁊ lac titimalli atq̄ lac anabule ⁊ arsē nicū ru. ⁊ rad. collogntide sumanť ⁊ tri ta ex tanto aceto q̄ eis sufficiat cōspergan tur. acetū quoq̄ p ebdomodā vnā semel i die vt prius addať. post hoc dētes in cir cuitu scalpentur ⁊ ex p̄dictis decies in die epithimenť donec ad mouendū sint faci les ⁊ postq̄ extrahāť. Aut fiat epithima: ex fece aceti acutissimi p multos dies ⁊ po stea extrahanť. Aut rane fluuiales i oleo coquanť donec dissoluanť. Cūq̄ necesse fuerit dentiū radices scalpellenť ⁊ ex olo isto multotiens inungantur donec facile moueri possint. postea cum instrumento euellendi dentes euellantur. Silla.

Explicat medicinas extrahentes dentes: ⁊ diuiditur in tres ꝼm q̄ tres explicat medicinas Scd̄a ibi. Aut fiat. Tertia ibi. Aut rane. De prima dicit q̄ medicīe extrahentes debiles qui sūt extrahendi sunt he. ℞. corticis radicis mori. corticis cappis piretrū ⁊ lac titimalli lac anabule. i. esule arsenicū rubeū ⁊ radix cologn tide sumantur ⁊ trita ex tanto aceto ꝯspergātur q̄ eis sufficit ⁊ dimittātur per ebdomodā ⁊ ace tū omni die addatur. Scd̄o dicit q̄ dētes i cir cuitu debent fricari decies in die ex istis p̄dictis ⁊ debēt epithimari donec sint faciles ad mouē dum ⁊ ita extrahantur. Rō q2 cōsumit ⁊ corro dit ligamentum cū quo ligatur dens cu3 gingi uis. Aut rane. Explicat alias medicinas dicēs q̄ rane fluuiales in oleo decoquātur donec dis soluantur ⁊ cū fuerit necesse radices dentiū sca rificentur ⁊ ex isto oleo ungātur multotiens do nec possint remoueri. deinde extrahantur cum instr̄o extrahendi dentes. Notandū q̄ ad ide3 facit hoc. ℞. piretri scamonee elli al. euforbii. ʒ. ii. tere ⁊ dimittātur i aceto ⁊ cū eis tangatur mlťotiens dens i die postq̄ fuerit mlťotiēs scal pellatꝰ. Ad idē ualet semē utrice radix mori ⁊ ra dix celidonie ut dicunt qdā. Ad idē si d3 extra hi scalpelletur: deinde leuiter tāgatur cū puluē euforbii i quo nō ē deceptio: q2 eradicat a ꝓꝑe tate: deinde leuiter extrahatur cū ferro ⁊ sinē do lore ꝓ posse ⁊ post abstractionē abluatur locꝰ: cū uino decoctōis myrrhe ⁊ uidebis mirabile ⁊ quasi stati ꝯsolidabitur locꝰ ⁊ dolor pfecte re mouebitur. Aūt fiat. Exemplificat aliud medi camē dicēs q̄ fiat epithima cū fece aceti acutis simi p multos dies. deinde extrahatur. rō pat3

Notandū q̄ emplr̄m ꝯueniens ad omnē dolo rē dentium ex quacūq̄ cā fiat qd̄ ponatur extra sup mandibulā dolorosā sic fit. ℞. xii. radices maluiuisci coquantur bene ⁊ perfecte ⁊ post de coctionē scindātur ⁊ extrahatur ab eis lignum ⁊ incidātur frustati ⁊ post pistentur ita q̄ post pistatōm in modū axungie ꝯuertantur cu3 eis misce res istas. ℞. farine fēugreci seis lini ane ti flor camomille an̄. ℥. i. farine ordei. ℥. iii. olei d̄ aneto uel de lilio uel de camomilla. ℥. iii. pōa tur actu calidū supra locū sedat oēs dolores a ꝓꝓetate ⁊ maturat oē3 materiā ⁊ ip̄e r̄soluit ⁊c.

De dentiū cōgelatione ⁊ stupore sine malitia. Silla.

Otandū circa rubricā q̄ stupor den tiū ꝓuenit ex comestione rer acetosa rū uel rerū habētiū stipticitatē uel pō citatē uel acerbū saporē ⁊ similiū. Almansor

Ortulaca ⁊ amigdale amare ma sticentur. Aut his silia. aut fiat fri catō cū sale. Et masticeť cera. Sil.

Ponit curā ⁊ diuiditur i tres ꝑ3 q̄ tria pōit remedia. Scd̄a ibi. Aut fiat. Tertia ibi. Et ma sticetur. De pr̄ia dicit q̄ si portulaca ⁊ amig dale amare masticētur remouēt dentiū ꝯgelati onē ⁊ stuporē. Notandū q̄ portulaca cū amig dalꝫ amaris ē cā hꝰ q2 in portulaca ē multa hūi ditas ⁊ ibi ē frigiditas cum aliq̄ stipticitate: ⁊ in amigdalis ē cū siccitate. cū ergo miscentur ma sticando temperies nascitur que remouet mor tificationē mēbri uiuificando locū ⁊ multum iu uat admixtio saluie cū eis in qua ē caliditas ac tualis cū salsedine et acuitate et nitrositate. Se cūdo notandū q̄ quodlibet per se facit ad curā sed portulaca a ꝓprietate nō a ꝯplōne. s3 amig dale amare faciunt illud per ꝯplōnē que ē calā et sicca: q2 caliditas confortat calorem in denti bus et remouet frigidum congelans. Sed sic citas consumit humidum superfluum ad qd̄ iu uat frigidū congelans et cetera. Aut fiat. Po nit secundum remedium dicens q̄ cōuenit si fi at fricatio cū sale. Rō q2 cōsumit humiditates que erant in dentibus causa stuporis. Et ma sticeť. Ponit tertium remedium dicens q̄ con uēit ut masticetur cera. Ratio quia propter uis cositatē et coet conglutinatione3. Notandū q̄ uinu3 calidu3 si teneatur in ore aliquantulum. Ad idem si masticentur sex grana piperis hora stuporis dentium et post abluatur os cum uio calido statim remouetur stupor et cetera.

De mortificatione dentium seu in frigi datione.

Sillanus

Jrca rubricá é notandũ q cũ res fra tangit dentes extinguédo paruá cali ditaté quá in dentib⁹ inuénit ledit ꝛ eos ad mortificationé aperit ꝛc. Almansor.

Leũ calefactũ i páno desup é po nendũ: aut vitellus oui assat⁹ cali dus ml'totiens masticeꝛ. Aut cali dũ páné ml'totiens mordeat. Aut fricatio ex balsamo. aut oleo de lilio siluestri. Sill.

Ponit curá ꝛ diuiditur in q̃ttuor ƀʒ q quat tuor remedia ponit. Scđa ibi. Aut. Tertia ibi. Aut. Quarta ibi. Aut. De prima dicit q oleũ calefactũ pánũ é desup ponendũ. Ró q2 oleũ de natura sua mittigat doloré ꝛ sua actua li cal'itate remouet frigiditaté. Aut: Ponit ƀm remediũ dicés q si uittellus oui calid⁹ sepe ma sticetur iuuat. Ró pʒ per idé. Aut. Ponit terti um remediuʒ dicés q si patiens sepe mordeat páné calidũ iuuat. Ró pʒ per idé. Aut. Póit quartũ remediũ dicés q si fiat fricatio ex balsa mo: aut oleo de lilio siluestri iuuat. Ró pʒ. Ad idé fricatio olei de balsamo. Uel de spica iuuat Ad idé retinere in ore uinũ calidũ solũ. ul' uinũ decoctóis cubebaꝝ. Ad idem si mastix mistice tur dentibus ꝛ abluatur post illud uino calido confortat ualde.

De cola idest pustulis que nascunꝫ sub lingua: Sillanus.

Jrca rubricá é notádũ q passio ipsa rũ fit aliq̃ñ a materia calida acuta uel nó acuta: uel a phl'ate putrefacto: ali q̃ñ fit a putrefactione in ore ꝛ i détibus. Secũ do notádũ de signis. Signa pustulaꝝ ꝯtigétiũ in ore a materia calida uel acuta sũt rubedo in ore acuitas ꝛ fort's feruor cũ excorticatóe palati ꝛ lingue ꝛ multitudo pustularũ i locis: ꝛ q ifir mus ré acutá ꝛ calidá masticare ñ pót. Signa q̃ñ a phl'ate putrefacto ꝛ marcido sunt albedo pustulaꝝ ꝛ latitudo ipaꝝ. inflatio labioꝝ ꝛ gigi uaꝝ multitudo saliue cũ salsedine de calore. Signa q̃ñ fiunt a corrosione ꝛ putrefactóe sunt corrosio ꝛ putrefactio ligue ꝛ gigiuaꝝ ꝛ ml'tipli catio saliue cũ fluxu aq̃. Al.

J pustule fiant rubee sumanꝫ aũ here amili spodii létiũ excorticiũ ruʒ seis portulace coriandri sicci. seis sene demecha oim ptes eq̃les cápho re parũ ex his pulu erizatis fiat fricatio. ꝛ cũ aceto mixta ꝛ oleo roƀ. ꝛ aq̃ roƀ teneá tur. Et sanguis minutio cuʒ vétosis fiat. Sillanus.

Ponit curá pustulaꝝ in ore uel in lingua: et diuiditur i duas. primo ponit curaʒ q̃ñ fiunt a materia calida. Secundo q̃ñ fiũt a materia fra Secunda ibi. Albe uero. prima in duas. primo ponit curá p localia. Scđo p euacuationé. Se cũda ibi. Et sanguis. prima in duas ƀʒ q duo localia ponit. scđa ibi. Et cũ aceto. De pria dicit q si pustule fuerint rubee. ℞. anthere .i. semen rosaꝝ al'. balaustie amili spodii lentiũ ex corticataꝝ seis portulace coriádri sicci seis sene demecha omniũ añ. ptes eq̃les cáphore modi cũ ex oibus istis puluerizatis fiat fricatio. Ró pʒ. Et cũ aceto. ponit ƀm locale dicés q p̄dic ta cũ aceto mixta ꝛ oleo roƀ. ꝛ aqua roƀ. teneá tur in ore. Ró q2 ꝯsolidant ꝛ remouét malaʒ ꝯ plexioné. Notandũ q ulcera oris uel fiunt cuʒ corrosione ul' sine. si cũ corrosióe dʒ ꝯsumi ma teria faciens corrosioné. Medicamé é tale. ℞ arsenici rubei calcis uiue aluminis gallaꝝ floꝝ eris subtil'r puluerizatoꝝ añ: ʒ. i. isũdátur i ace to modico p uná ebdomodá ꝛ exiccétur de ma ne ponatur supra locũ. ʒ. ſ. p horá uná postea inungatur locus cũ oleo uiol'. uel roƀ. ad sedá dũ dolorem. si ulcera sint sine corrusione ꝛ sint magna. primo cóuenit mũdificatio cũ idrome le colato ul' uino in quo sint bullite rose. ƀo có petit ꝯsolidatio ꝛ pót fieri cuʒ puluere qué póit raƀ. hic uel cũ ungtó tali. ℞. ceruse lote amidi calcis uiue lote litargirii puluerizati añ. ʒ. ii. in corporétur sil' cuʒ mucilagie dragagáti ꝛ gũmi arabici: ꝛ si scissura sit parua sufficit pul'is dra gagáti ꝛ gumi arabici: ꝛ si sit excoriatio vʒ pul uis ligni putrefacti ꝛ é mirabil' in excoriatione ubicũq3 fit. ƀo notanduʒ q ubi pustule p̄dicte sint in p̄ncipio ul' in auguméto ꝯuenit ut patiés gargarizet aquá roƀ. per se uel mixtá cum ace to aquá psilii uel prunorum p se uel cum ace to ad idé. ℞. gallaꝝ. ʒ. i. aq̃ roƀ. ℔. ſ. aceti q̃rt ſ. bulliát ꝛ fiat ablutio. ró pʒ. Ad idé teneatur i ore medicamé q̃d sic fit. ℞. rosaꝝ spodi corian dri sumach létiuʒ excorticataꝝ semis portulace seminis cucũeris cucurbite añ. ℥. ſ. pistentur ꝛ sil' misce ꝛ in fine aliq̃d cáphore addatur ablua tur p⁹ illud os cũ aliq̃ dictaꝝ aquaꝝ ꝛ cũ aceto Ad idé fiat fricatio cuʒ pulue boli ar. ſʒ ubi pu stule sunt i p̄cessu cóuenit hoc medicamé: ℞. aluminis zuccarini. ℥. ſ. sirupi compositi. ℥. ii. aceti. ℥. i. aque. ℥. iii. buliant simul ꝛ colentur fi at gargarisma uel collutio oris ꝛ erit ualde uti le ꝛc. Et sanguis. Ponit curá p euacua tioné dicens q in talibus dʒ fieri euacuatio san guis cũ uentosis ꝛ debent poni sub mento.

Uel saltē circa collum. Ratio patet. Notandum ꝙ etiam utile esset si fieret phlebotomia ꝺ cephalica. Almansor.

Albe vero si fuerint pustule cum sale ⁊ melle fricētur sirupus acetosus aut almuri in hore tenentur. Sillanus.

Ponit curā qñ fuerit materia frigida ⁊ diuiditur in duas ꝯm ꝙ duo localia ponit. Secunda ibi. Et sirupus. De pria dicit ꝙ si pustule fuerint albe debēt fricari cū sale ⁊ melle rob. colato: qꝛ dissoluunt phl'a ⁊ abstergunt. Secundo dicit ꝙ sirupus acetosus: aut almuri dꝫ poni seu teneri in ore. Ratio qꝛ mūdificat ⁊ abstergit. Ad idē ualet collutio oris cū melle ⁊ alumine uel uitriolo de quo fit encaustrū uel attramentū uel cū oximelle composito mixto cū aq̄ rob uel aqua prunoꝝ. Ad idem teneat in ore mirobalanos citrinū ⁊ piretrū mixtū cū iulep.

Ad idem ualet si abluatur os cū aqua cl'a i qua sit oximel ⁊ alumē zuccarinū ⁊ post illā ablutionē gargarizet mel rob'. mixtū cū aqua psilii uel cū aqua decoctionis prunoꝝ. Notandum ꝙ ante cōuenit ut fiat purgatio cū pillul' cochiis. cū pigra. uel cum medicamine de turbith. Secundo notandū ꝙ cura pustularuꝫ que sunt in lingue ⁊ in ore ex corrosione ⁊ putrefactione est ut anteq̄ꝫ fiat purgatio prius approximetur medicamē quod sic fit. ℞. aluminis. zuccarini florum eris mellis añ. ʒ. ii. misce pōatur hoc medicamē sup locū corruptū. dimittatur aliquantulū postea locus abluatur cuꝫ aceto ⁊ aqua f'ra hoc probauimus longo tp̄re. Facta mundificatione ⁊ remota putredie ponatur supra locū mundificatū puluis q fit ex mastice thure ⁊ corallis albis ⁊ in aurora abluatur os cū uino calido ⁊ sic locus consolidabitur ⁊ confirmabitur.

De gingiuis sanguinolentis. Silla.

Circa rubricā ē intelligēdū ꝙ fluxus sanguinis gingiuarū pōt fieri a cā extrinseca. s. ex casu uel percussione. Uel a cā itriseca ⁊ h' dupliciter. Uel ex multitudine sāguinis uel ex materia mala acuta ꝓueniēte a cerebro per modū reumatismi corrodentis gigiuas ⁊ uenas: ut a phl'ate salso ⁊ colera ⁊ qñ antiquatur fit ut plurimū cancer ⁊ sepe cadunt dentes. Ad ꝓpositū hic loquitur secūdo mō. Secūdo notandum qꝫ signa sunt manifesta uisui ⁊ ꝑ relationem patientis. Al.

Um ex gigiuis sanguis subtil' cōtinue manauerit vtriusq̄ꝫ arseici. s ru. ⁊ citrini calcis gallaꝝ alūis omniūm ptes sumanꝭ eq̄les ex q̄b' puluerizatis et cū aceto mixtis pui formenꝭ trocisci cūq̄ꝫ necesse fuerit ex eis pulueriꝫatis sumatūr quātū sexta pars. ʒ. uni' fricenꝭ ex eo optime ⁊ ꝑmaneat sic parū. deide teneaꝭ oleum rob. i ore ē eni hoc mirabile ad hanc egritudinē cūrandā ⁊ pūtredinē ⁊ herpetē estimoneū q̄ui ē in ore. Silla.

Ponit curā illi' fluxus dicens ꝙ cū ex gingiuis sanguis subtil' emanauerit ualet. ℞. utriusq̄ꝫ arsenici rubei ⁊ citrini calcis aluminis ⁊ gallarū omniū ptes eq̄les ex q̄bus pulueriꝫatis ⁊ cū aceto mixtis fiant pui trocisci ⁊ cum necesse fuerit ex eis sumatur puluerizatis quātū ē sexta ps. ʒ. uni' ⁊ fricētur ex eo gingiue optie. Secundo dicit ꝙ dꝫ sic ꝑmanere paꝝ. deinde tenē oleum rob. in ore. Subdit ꝙ hoc ē mirabile ad hanc egritudinē remouendā ⁊ putredinē ⁊ herpestiomenū q est i ore. Notanduꝫ ꝙ i fluxu sanguis causata a corrosione gingiuaꝝ q̄ttuor requruntur. Primo remouere illud totum q̄ð ē corruptuꝫ i gigiua. Scd̄o bona mundificatio. Tertio bona cōsolidatio. Quarta bona ꝯfortatio gigiue ne ulteri' mala materia fluat ad gigiuā. Pria ītentio ꝑficitur cuꝫ eo q̄ð rab ponit. Ad idē fricētur gigiue cuꝫ puluere affodilloꝝ: mixto cuꝫ puluē ḡnati. s. corticuꝫ ei' dimittatur ꝑ horā deide abluātur gigiue cuꝫ vio calido vl' aceto. Ad idē fiat tal' decoctio. ℞. folioꝝ oliue. M. i. s. radicis yreos piretri añ. q̄rt. i. ʒʒ. masticis. añ. ʒ. s. mellis el'ci añ. ʒ. ii. fiat decoctō clarificata usq̄ꝫ ad q̄rt. iii. cū q̄ gigiue abluātur. Ꝭa itentio sic ꝑficitur. ℞. aq̄ cal'e. ℥. i. mellis rob. ℥. iii. cuꝫ pānis ifusis i ꝑdictis abluātur gigiue cuꝫ vio ēt decoctōis rob. siccaꝝ. Tertia intētio perficitur sic. ℞. olibāi aloes sarcocolle sanguis dracōis añ. ʒ. i. subtil'r puluerizētur ⁊ misce ponatur modicuꝫ iter gigiuas. Ad idem ℞. laudāi masticis añ. q̄rt. s. cāphore subtil'r puluerizate. g̃. xv. misce malaxādo cuꝫ aq̄ rob fiat massa extēdatur supra pānuꝫ lineum ⁊ pōatur supra gigiuā. Ad idē. ℞. masticis thuris ⁊ coralloꝝ fiat puluis ⁊ ponatur sup gigiuas ⁊ ꝯsolidat ⁊. idurat ⁊ firmat gingiuas. Ad ideꝫ valet puluis ossis sepie ⁊ pul'is q dealbat dētes abstergēdo. Quarta intētio ꝑficitur sic ℞. decoctōis folioꝝ cipssi ⁊ pānus ifusus in ea ponatur sup gingiuas.

De casu uuee

Circa rubricam est notandum ꝙ radi dices lingue sunt quinque. Primo due amigdale generantes saliuam

Secundo est trachea arteria per quā exit aer. Tertio ē ysophagus per quem intrat cibus. Quarto ē guttur ⁊ ē spatiū medium iter tracheam ⁊ ysophagum. Quinto ē uuula ⁊ est quedā pellicula cooperiens uiā anhelitus ⁊ aliqñ uiā cibi. Secundo nota ꝙ uuula facit duo iuuamēta. unū q: defendit partes pectorales a nocumtis extrinsecis ut a uento uel ab extrinsecis ut a reumate: ideo illi quibus abscinditur fiunt ptisici. Secundū iuuamentū est: q: facit ad formādum uocē. Tertio notādū ꝙ casus uuule fit aliquando a materia calida currente ad locū: aliquando fit a frigida ⁊ humida deriuata a cerebro in modū catarri. Quarto notandum qđ signa casus uuule sunt qñ aliquis sentit i gutture qđ non cōsueuit sentire. Uel in radice ligue ⁊ tunc medicus precipit aperire os ⁊ linguam: attrahere ⁊ extrahere dꝫ ut uideatur uuula oblongata ⁊ mollificata: tunc dicendū est illū pati casum uuule. Signa quādo fit a materia calida sunt tumor ⁊ rubedo loci ⁊ qñ infirmus sentit in saliua sua quandā dulcedinē ⁊ eius facies est tota rubea ⁊ calida ⁊ uene oculoꝝ ⁊ frontis apparent: ⁊ sunt replete ⁊ cū aperitur os īfirmi uidetur pendens rubea cū quadā grossitie i sumitate eius plus solito. signa sūt a materia frā: sunt multitudo humiditatis ⁊ ꝙ sentit catarrū descendentē ⁊ uox eius raucha auditur ⁊ color uuule ⁊ albus ⁊ tota facies cū oculis trahit ad albedinē ⁊ cuꝫ in ore infirmi aspiciatur uidetur elongata ⁊ pendens ultra debitum. Al.

Um eger sēserit aliquid radici sue ligue insistere aut gutturi ⁊ cū iubetur apire os ⁊ extrahere liguaꝫ videtur uuula eius iam eē fluxa ⁊ elongata. ramech ⁊ sal armoniacus sumāt ⁊ bene puluerizata cū instrō insufflandi super uuulaꝫ īsufflentur ⁊ ex eis in sumitate predicti instrī aliquid ponat ⁊ radici uuule cū eo dirigat ⁊ ipsa cū instrumento parū exterius extrahatur. Aut granatū acetosū cū pulpa sua teratur ⁊ fiat ex ea gargarismus. Quod si diu permāserit taliter ⁊ elōgata fuerit eiusqꝫ pars superior subtiliata ⁊ caput eius rotunduꝫ fuerit tunc radicatus erit incidenda. Cauendū tamen ne anteq̄ꝫ ita vt prediximus sit disposita incidatur ex hoc enim sequeret quandoqꝫ sanguinis fluxus qui restringi non pōt. Sill.

Hic ponit curam casus uuule ⁊ diuiditur in duas. Primo explicat unam medicinam. Secundo aliam. secunda ibi. Aut granatum. Prima in duas. Primo ponit curā per medicinā. secūdo per operationē mānualē. Secunda ibi. Qđ si diu. De prima dicit ꝙ ubi eger aliqd sentit in radice lingue existere: aut in gutture ⁊ cū ei precipitur aperire os ⁊ extrahere liguā uidetur uuula eius esse elongata. Procura ramich ⁊ sal armoniacū sumantur ⁊ bene puluerizata cū instrō insufflando super uuulam insufflentur ⁊ in sumitate nasi aliquid ponatur ⁊ radici uuule dirrigatur ⁊ ualet qñ fit a materia phlatica. Ratio q: resoluit materiā phlaticaꝫ facientē descendere uuulā. Notādū ꝙ cura casus uuule qñ fit a materia frigida ē ut purgetur primo caput cū pillulis cochiis aut cū pig. aut cū medicamine de turbith. Conueniunt ēt clisteria acuta ⁊ leuia. De localib⁹. Primo ponit gargarisma decoctionis masticis ⁊ nucis cīpressi. Ad idē ualet gargarisma cuꝫ rob de nucibus uel cū eius syrupo cū aqua calida. In pcessu uero gargarizet oximel cōpositum cuꝫ decoctione balaustiaꝝ uel rob. Ad idē ualet decoctio sinapis cū modico mellis ⁊ aceti. Ad idē dissoluatur uitriolū cū quo fit incaustrū qđ uocatur zegi in aqua decoctionis balaustiaruꝫ aut rob. fiat gargarisma. ℞. alūis zuccorini. ʒ ʒ. oximell cōpositi. ʒ. ii. fiat gargarisma cum aq̄ decoctionis balaustiaꝝ: aut rosaꝝ. Aut granatum. Ponit aliud medicamen qñ fit a materia calida dicens ꝙ granatum acetosū cū pulpa sua teratur ⁊ fiat gargarisma. Ratio patet

Notandum ꝙ cura casus uuule a materia calida est ut fiat phlebotomia. primo de cephalica manus dextre uel uentosatio in spatullis ⁊ collo. fiat ēt clistere linitiuū de quo dictū ē in cura frenesis. De localib⁹ a principio fiat gargarisma cū aceto ⁊ aqua rob. Ad idem ualet decoctio seminis rosaꝝ ⁊ uocatur anthera cuꝫ succo barbe hyrcine ⁊ modico mell. Ad idē diamargariton cū decoctione rob. ul' balaustiarū fiat gargarisma ex illo puluere coclear unuꝫ approximando uuule suauiter. Ad idē fiat gargarisma cū aceto ⁊ melle ⁊ rob. Qđ si diu. Ponit curam per operationē manualē: ⁊ diuiditur in duas. Primo facit hoc secundo docet euitatare errorem. Secunda ibi. Cauendum. De prima dicit ꝙ si uuula diu remāserit ⁊ fuerit sbtiliata ⁊ pars superior elongata ⁊ caput eius rotundum fuerit tunc debet incidi. Notandū ꝙ uuula pōt incidi multis modis. primo cū fromo. Secundo cū acu ignea transeunte per cannulā. Tertio cū medicamine corrosiuo. secūdo notandū ꝙ post incisionē dꝫ fieri gargarisma

cum aqua ros. & aceto. uel cū aceto & aqua decoctionis balaustiarū. Ad idē fiat gargarisma cū aqua decoctionis ireos liquiritie mell. & parū aceti.

De sanguisugis que ingrediuntur guttur. Almansor.

Um aliquis in gutture suo titillationē senserit & sanguis subtilis inde manauerit extimandū ē tūc sanguisugā in ore esse & pcipue si aquā loci i quo sanguisuge fuerit biberit. Sillanus.

Ic determinat de sanguisugis que ingrediuntur os & guttur: & diuiditur in duas. Prio ponit signa. Secūdo curaz. ibi secūda. Os ergo egri. De pria dicit q cum quis senserit in gutture suo titillationez & sanguis sbtilis inde manauerit. arguendū est ibi sanguisugā eē: & precipue si biberit aquā loci in quo sanguisuge sint. Notandū q ratio signorū est: quia ibi est mordicatio ppter motū & corrosionem quam faciunt ibi & exit sanguis: qz sanguisuge corrodūt & soluūt ptinuū. Al.

Os igitur egri ē aperiendū & ligua extrahenda & inferius premēda & guttur in sole ē aspiciendū & si sanguisuga in loco ppinquo pēdere uisa fuerit cum forficibus quibus sagitte educunt extrahēda erit qd hoc mō fiet. caput a quo pendet ē stringendum & sic trahatur. Sil.

Ponit curā & diuiditur in duas. Prio ponit curam qn̄ sanguisuga est manifesta. secūdo qn̄ est occulta. secunda ibi. Qd si non. De prima dicit q os egri ē aperiendum & lingua extrahenda & inferius premenda & guttur in sole i spiciendū. Si fuerit uisa sanguisuga pendere i loco ppinquo erit extrahenda cum forficibus cum qbus sagitte extrahūtur stringēdo caput a quo pendet uel cū unguis. Alman.

Qd si nō fuerit manifesta eger multotiens gargarizet sinapi cū aceto. qz de loco in quo ē mouebitur aut fiat gargarismus ex aceto & assa & sale. Nigella pterea & sinapis trita insufflent gutturi. fiat etiā gargarismus ex succo cepe. Si aūt p⁹ ei⁹ casum remanserit egro sanguis desudatō fiat gargarism⁹ ex apozimate in quo cortices granati & balaustie & sumach cocta fuerit & gutturi insufflētur. Pulnis ex balaustiis & thure & sanguie dracōis & amido. Sil.

Ponit curā qn̄ ē occulta & diuiditur i duas. Prio facit hoc. secūdo pōit curā flux⁹ sanguis remanēt p⁹ extractionē. scđa ibi. Si aūt post. Pria in qnqz ƀm q qnqz remedia pōit. partes patebūt. De pria dicit q si sanguisuga fuerit occulta eger dz gargarizare sinapi cū aceto. De secūda dicit q etiā ualet gargarisma cū aceto assa. De tertia dicit q etiaz ualet gargarisma cū aceto & sale. De quarta dicit q nigella & sinapis trita insufflētur gutturi. rō pz. De qnta dicit q etiā ualet gargarisma ex succo cepe. Ad idē ualet aqua decoctōis alleorum. Si aūt. Pōit curā fluxus sanguis remanētis post casum sanguisuge dicēs q si remāserit flux⁹ sanguis dz fieri gargarisma cū decoctōne balaustiaꝝ. rō pz. Secūdo dicit q etiā gutturi dz insufflari puluis ex balaustiis thure & sanguine draconis & amido an̄. ℥. ii. Ad idē aq̄ decoctōis balaustiarū & alūis zuccarini restrigit illum sanguinem. Alman.

Si aūt sanguisuga stōacho ānexa fuerit medicamia quib⁹ vmes expellunt i potu sumant. Ex his ēt q̄ sanguisugā exit faciūt ē ut eger balneū igrediat & moret in eo donec magnā patiat siti & tūc aquā in frigidatā i niue frigidissimā. s. in ore aliqz diu teneat. cūqz tepefieri cepit eā expellat & aliā sumat. sanguisuga eni qn̄qz vēit ad os frigiditatē querendo. Sil.

Ponit curā qn̄ ē in stōacho & diuiditur in duas ƀm q duo pōit remedia. scđa ibi. Ex his De pria dicit q si sāguisuga fuerit ānexa stomacho debēt sumi medicine qbus expelluntur vmes. Ad idē ualet aqua decoctōis alleoruz absinthii lupinoꝝ asse fetide &c. Ex his. Ponit aliud remediū dicēs q eger dz intrare balneū & morari donec patiatur siti magnā & dm̄ū tenere in ore aquā frām imo frigidissimā & dum inceperit calefieri dz eam expuere & aliā recipe: quia sanguisuga querēs frigiditatē uēiet ad os Ad idē comedat patiens allea & teneat aquā frām in ore qz sanguisuga fugit. Ad idē. ℞. farine lupinoꝝ turbith sticados polii seis nigelle an̄. ℥. ii. incorpentur cū succo absinthii & fiāt trocisci & sit unusquisqz. ℥. uni⁹ detur stōacho ieiuno cū aqua decoctionis nigelle & uidebis bonum iuuamentum.

De his que igrediūtur guttur siue sint spine siue aliud extrinsecū: Al.

Um aliqd qd guttur igreditur & ifingit i eo aut meri fuerit bolus magnus aut ei silē de his q̄ n̄ hn̄t frustra scissa cōtēta i eis: aut acuta. cōfert plerūqz pcutē egrū in col

lo posterius ⁊ multotiés. ⁊ aquá sepe trai cere fortassis eni descendet iferius. Eger quoqꝫ balneū igrediaᵗ et oleū multotiés traiciat. qd pᵒqꝫ fcm̄ fuēit magnos deglutiat bolos. ꝙ si nō descéderit istr̄m quo illi simile iferius duci cósueuit in os mittaᵗ. Est aūt instr̄m illud de plūbo qd cū sit recti simile ē longū gibbositaté i se hn̄s. Sil.

Hic ponit curá: ⁊ diuiditur i tot partes quot remedia ponit. secunda ibi. Et aquá. Tertia ibi. Eger. Quarta ibi. Qd postqꝫ. Quinta ibi. Qd si nō. De prima dicit ꝙ si illud qd ingreditur guttur ⁊ infigitur fuerit bolus magnᵒ uel sibi sil'e de his q̄ nō hn̄t frustra sicca ⁊ acuta ꝑcutere posteriᵒ incollo iuuat. rō qꝛ ex hoc mouetur res infixa ⁊ sic p̄paratur ad expulsioné uel descensū. Et aquá

Ponit secundū remediū dicens ꝙ traheᵗ se pe aquá ē couenieus ⁊ multotiens traheᵗ oleū roᵗ. rō qꝛ mollificat ⁊ dilatat guttur ⁊ oleum lubrificat: quare forte descendet cá lubrificatónis Eger quoqꝫ. Ponit tertiū remediū dicens ꝙ egeꝛ dꝫ multotiéſ igꝛedi balneū. Qd postqꝫ

Ponit quartū remediū dicés ꝙ eger debet transglutire magnos ⁊ duros bolos p̄missis istis. rō quia p̄mét illud cui obuiabūt ⁊ sic facient descendē. Ad idé ponatur cádela dura in meri uel gutture ⁊ cū ea ipellatur res iferius aut fiat hoc cū tenta sb̄tili plūbea. Notáduꝫ ꝙ si res illa posset uideri capiatur cū uncinis uľ tenaculis ⁊ extrahatur. Qd si nō. Pōit quītū remediū dicés ꝙ si nō descéderit in os debet mitti instr̄m cū quo cósueuit duci inferiᵒ. ⁊ é instrumentū cū quo ꝯsueuit duci inferius. ⁊ est instrumentū de plūbo perforatū sil'e rei longá habenté gulositaté in se. Notandū ꝙ hoc remediū ualet qn̄ illa res in gutture fuerit fissa uel inuersa uel fuerit frustata eo qꝛ tunc aliquid illius rei poterit transire per illud foramen ⁊ sic extrahetur. Ad idem ualet si deglutierit patiés aliquá parté spongie marine ligatá cū filo ⁊ cū deglutierit uiolenter extrahatur. Ad idé ualet gargarisma cū oleo calido ⁊ oximelle cóposito uel squillitico mixtis ⁊ remollitur res infixa.

De grauedine lingue. Sil.

Circa rubricá é notádū ꝙ grauedo lingue é duplex. quedá a natiuitate uel q̄si ⁊ dī antiq̄ ⁊ talis nō curatur q̄dam vō nō é a natiuitate ⁊ per cóseq̄ués causata a cá accn̄tali: ut a mala materia ibibita in neruis ⁊ lacertis lingue ⁊ talis pót curari Secūdo notandū ꝙ cá ḡuedinis est uel materia fr̄a ibibita in neruis uel lacertis ligue uel mala ꝯplo uel mala ꝯpositio seq̄ués ꝑpter febꝛé. vnde fit asperitas in lingua ⁊ fit exiccató ⁊ ꝑpteᵃ debilitatur v̄tus motiua ⁊ hoc é signū in febꝛibᵒ acutis significás moꝛté ⁊ h̄ uidi i pluribᵒ q fuerūt moꝛtui in tertia die. uel cá é breuitas ligamenti exn̄tis s̄b lingua. uel cá é ranula q̄ est s̄b lingua ⁊ nascitur ad modū carnis habéſ figurá ad modū lingue parue. Tertó notandū de signis. signa grauedinis ligue ex materia frigida ibibita i neruis ⁊ ligamétꝫ ligue sunt ipediménta i loq̄la ⁊ ꝑlató mala i dcóibᵒ iq̄bᵒ cadit r. ⁊ ꝙ auditᵒ ⁊ aliī sensus sūt turbati. ⁊ ꝙ explatóe sua cum uult loqui s̄bito aut foꝛtiter ꝑferre aliqd ultra uolūtatem suam emittit saliuá ⁊ humiditaté ab oꝛe ⁊ é signuꝫ paralisis vl'is. Signa ḡuedis ligue ex fe. sūt diminutio loquele ⁊ ꝙ infirmus uolens attrahere liguá suá nō pót ⁊ adustio cū nigredie ⁊ aspitate. Signa grauedinis ligue ꝑpter bꝛeuitaté ligaméti sūt ꝙ eiᵒ lingua adheret parti inferioꝛi ⁊ nō pót extra os emitere: Signa eiᵒ q̄ fit ꝑpter ranulaꝫ sūt ꝙ cū eleuatur ligua apparet ibi eé gládula manifeste atqꝫ apparet ꝙ ibi sit alia ligua parua ⁊ inflatur ⁊ emittitur s̄b mento cum amigdalis cum augumentabitur. Al.

Cum ligua absqꝫ aliis m̄ébꝛis ḡuediné fuerit passa ⁊ eger neqꝫ febꝛé neqꝫ acutá egritudiné icurrēit sal armoniacᵒ ⁊ pip ⁊. ʒ. ⁊ sinapi albū ac piretꝛ ⁊ stafisagriá ⁊ baurach atqꝫ origanū ⁊ sal idi ⁊ nigella ⁊ sansucᵒ siccᵒ sumanᵗ ⁊ i aqua coquanᵗ ⁊ fiat ex eis gargarismᵒ Caueat tn̄ patiens ne ex eo aliqd traiciat: aut eger ieiunᵒ multis diebᵒ gargarizet almuri nabati aut fiat gargarismᵒ ex aceto ⁊ piretro. postqꝫ v̄o gargarizaᵗ cessauerit fimanᵗ sal armoniaci piretri pipis sinapis oīuꝫ ꝑtes eq̄les ⁊ ex his bn̄ puluerizatꝫ lingua diutiᵒ fricetᵗ. Qd si cū ligue ḡuedie auditᵒ aut reliquoꝝ sensuū grauitas foꝛtis affuerit fiat egri curató b̄m doctrinaꝫ qua paralisis curatur. Sil.

Determinat de grauedine ligue: ⁊ diuiditur in tres. Primo ponit curá grauedis lingue ꝑuenientis a materia fr̄a. secūdo ꝑuenientis a febꝛibus. Tertó ꝑueniétis ex ꝑte ligaméti. secūda ibi. Si aūt loquela. Tertia ibi. Et si diu. Prima i duas. pꝛimo ponit curá grauedinis ligue absqꝫ aliis mébꝛis. Secūdo ponit curá grauedinis cū aliis mébꝛis sensibilibᵒ. secūda ibi. Qd si cū ligue. Pꝛia i q̄ttuoꝛ b̄m ꝙ q̄ttuoꝛ localia

ponit. secunda ibi. **Aut eger.** Tertia ibi. **Aut fiat.** Quarta ibi. **Postq̃.** De pria dicit q̀ cum ligua absq̃ mébris aliis passa fuerit gue diné z nó incurrit febré nec acutá egritudinem sal armoniacú z pip z sinapi al. ʒ. z piretú z sta fisagria z baurach z sansucus sicc⁹ sumantur z coquátur z fiat gargarisma ex eis. Ró pz. q2 có sumit materiá phl'aticá. Subdit etiá q̀ patiés caueat ne de dicto medicamie traiciat. ró patet **Aut eger.** Ponit secúdú medicamé dicens q̀ eger debet multis diebus gargarizar̃ alumé nabati. rató q2 abstergit z exiccat. **Aut fiat.** Hic ponit tertiú locale dicés q̀ fiat gargarisma ex aceto z piretro. Ró patet. **Postq̃.** Póit quartú locale dicés q̀ postq̃ cessauerit gargari zare sumatur salis armoniaci piperis piretri si napis oium partes equales z eis bene pulueri zatis diutius fricetur. ró patet. Ad idem fiat gargarisma cú decoctione saluie z accori z facit loqui pueros. Notádú q̀ anteq̃ approximé tur localia p̃dicta debet precedere euacuató cú pillis cochiis uel fetidis uel cú pigra. uel cú me dicamine de turbith. pñt etiá fieri clisteria leuia z acuta. **Qđ si cú.** Ponit curaz grauedinis ligue cú grauitate alioꝝ mébroꝝ z sensuú dicés q̀ si cú grauedine lingue fuerit grauitas audit⁹ z alioꝝ sensuú debet curari ẽm q̀ curatur para lisis. Ratio patet. Alman.

Si aũt loquela in acutis febrib⁹ aggra uata fuerit z uideris ipsam cú grauitate i loquela extenuatá z abbreuiatá z spasma tá aqua calida ab alto super spódiles doꝝ si z auris ꝑncipia fundat̃ z cú oleo fricé tur. Eger quoq3 oleú tepidú in ore tenere debet. Et si diu é ex quo loq̃la sua minui si cessauerit uel ét semp cósiderandú é an li gamentú quo iferius ligua cónectit̃ mai⁹ sit q̃z debeat. Qđ si ita fuerit ex eo paruz é icidédú z. ʒ. puluerizatú imittédú. Sil.

Ponit curá grauedinis ligue ꝓueniét ex febre: z diuiditur in duas ẽm q̀ duo r̃media po nit. secúda ibi. **Eger quoq3.** De pria dicit q̀ si loquela in febrib⁹ acutis fuerit grauata z ap paret ligua extenuata z ꝯtracta dz ifundi aqua calida ab alto supra spódiles colli z ꝑncipia au ris. ró q2 mollificat z hũectat illas partes. vnde seqtur hũectatio z mollificatio in lingua. **Eger quoq3.** Ponit aliđ remediú dicens q̀ oleú tepidú dz teneri in ore. ró q2 hũectat linguá et mollificat: z hoc oleú pót eé ros. uiol'. onfátinu uel de salicib⁹. Ad idé ualet cádi retéti in ore Ad idé mulcilago psilii uel seis citonioꝝ i ore retenta. Ad idé abluatur os cú aqua calida aceto uel melle rosarú z iulep mixtis si fuerit uẽ tositas in lingua. Ad idé pruna sicca i ore re tenta. sil'r succ⁹ liquiritie. Ad idé tamarindi aut mána. Ad idé fricetur ligua cú cáa plica ta hũectando sepe cú aqua zuccari calida ul' cú aqua dragagáti.. **Et si diu.** Ponit curá gra uedinis lingue ꝓuenient̃ ex parte ligamenti di cés q̀ si diu sit q̀ loquela sit ipedita dz ꝯsidera ri an ligamentú quo inferi⁹ lingua ꝯnectitur sit maius: q2 si sic ex eo parú debet pói. Ad idez ualet alumen zc̃.

De ligua q̃ adeo crescit ut os egr̃ diat̃. Sil.

Irca rubricá é notádú q̀ cá magni tudinis lingue é materia sanguinea ul' phl'atica: z ut pl'imú tales mate rie descendút a capite. Secundo notandú q̀ signa magnitudinis lingue sút ma gnitudo multiplicata ẽm oés dyametros: reté tio sputi uel saliue in ore z ꝓhibitó ei⁹ z difficul tas. ró pz. Sed signa diuersitatis matẽie sút ẽm diuersitaté materie. s. sanguinis z phlegma tis. patet supra. Al.

Um contingit linguá adeo inflari ut pre magnitudine os egrediat̃ fricanda é ex cepe aut ex citri ace tositate aut cú ribes aut ex granato aceto so donec saliua multa ab ea fluat ħ nanq3 mó ꝯtumescit z ad primá redibit mésurá Si aũt nó sufficit fiat fricatio ex sale z ace to. z si nódú sufficit fiat minutio ex vtrisq3 cephalicis prius: z postea ex uenis sub lin gua. Sillanus.

Nunc ponit curá: z diuiditur in duas. Prio ponit curá qñ fit a materia frigida. secundo qñ fit a materia calida. secúda ibi. **Et si.** Prima i duas ẽm q̀ duo ponit remedia. secúda ibi. **Si aũt.** De prima dicit q̀ qñ cótingit linguá in flari ut ꝑpter magnitudiné egrediatur os. lin gua é fricáda ex cepis: aut ex acetositate citri aut ex ribes aut cum granato acetoso donec saliua egrediatur. Rató q2 talia incidút materiá phl'i cá. **Si aũt.** Ponit ẽm remediú dicés q̀ si ħ nó sufficiat fiat fricatio ex sale z aceto. ró patet Ad idé fiat gargarisma ex oximelle squilliti co z aqua decoctóis castorei seu cú aceto decoc tionis rute cipi z pipis. Notandú q̀ añ ꝯue nit purgatio cú pillis cochiis fetidis: aut pigra **Et si nondú.** Ponit curá qñ fit a materia calida dicens q̀ si non sufficit qđ dictuz é dz fie ri phlebotomia ex utrisq3 cephalicis prio. deide ex uéis q̃ siút ſb ligna. ró q2 fit euacuató ságuis

De glandula que sub lingua nascitur ꝛ dicitur ranula. Sillanus.

Irca rubricã est notandum ꝙ hec passio fit a materia hũida q̃ in carnẽ ꝯuertitur ꝛ aliqñ acqritur i loco qui ẽ sub lingua forma lingue pue: ꝛ tunc uocatur ranula ꝛ acquirit aliqñ figuram rotundã ꝛ tunc uocatur nod⁹ uel grossities. Secũdo notandũ ꝙ ranula uel ẽ magne quãtitatis ul' pue: ꝛ illud ẽ ƀꝫ multitudinẽ uel paucitatẽ materie. Tertõ notãdũ ꝙ signa ranule sũt quia ab utraqꝫ parte lingue uidetur quedã eminentia habens formã lingue. Signa mõi sũt qꝛ uidetur circa ligamentũ lingue ad modum auelane ꝛ ꝙ ĩpedit eleuationẽ ad palatũ ꝛ loq̃lam ꝛ comestionem patet. Al.

Um sub ligua glãdula nociua fuerit in principio ex sale armoniaco ꝛ gallis fricanda est. Silla.

Ponit curã ranule qñ ẽ parue quãtitatis: et diuiditur in duas. Pŕio ponit curã qñ ẽ in p̃ncipio. Secũdo qñ ẽ antiq̃. secũda ibi. Si aũt. De prima dicit ꝙ qñ ſƀ lingua fuerit glãdula nociua dꝫ fieri fricatio ex sale armõiaco ꝛ gall' ꝛ dꝫ intelligi facta ſcapellatõe rõ pꝫ. Al.

Si aũt vetusta fiat ex medicamine gigiue sanguinolẽte fricanda ẽ: qδ ẽ medicamen acutũ: Eger aũt acetũ ꝛ salem in ore teneat. Sillanus.

Ponit curã qñ ẽ antiqua ꝛ diuiditur i duas ƀm ꝙ duo põit remedia. secũda ibi Eger aũt. De prima dicit ꝙ si fuerit antiqua debet fieri ex medicamine gigiue sanguinolẽto qδ ẽ medicamen acutũ ꝛ tale fit ex melle alumine zuccarino ꝛ flore eris equaliter. De secũda dicit ꝙ eger dꝫ tenere in ore acetũ ꝛ sal. rõ pꝫ. Notãduꝫ ꝙ si ranula sit magne quãtitatis cura ẽ ut incidatur ꝛ extrahatur ꝑ posse. postea fricetur cũ zegi i. cũ alumine fecũ ꝛ aqua calida secũ mixta.

De apostematibus ligue. Al.

Sta ex eisdem sunt curãda ex qb⁹ curãt cola qua nouim⁹ ꝛ finãtia sanantur. Sillanus.

Hic pro cura apatũ accidentiũ in lingua rasis remittit nos ad curã apatũ ꝛ pustularũ que fiunt in lingua ꝛ dicũtur alcola ꝛ de hoc dictuꝫ ẽ superi⁹ ad plenũ. nã conuenit i signis causis ꝛ curis.

De squinantia Sillanus.

Irca rubricã est notandũ primo ꝙ uersus radices ligue sunt duo meatus quoꝝ unus ẽ uia cibi: ꝛ alter ẽ uia anhelitus ꝛ uocatur trachea arteria ꝛ caput eius uocatur epiglotis. uia cibi appellatur meri siue isophag⁹. uia media iter istos duos appellatur guttur: sed lingua que ẽ stans super istos duos meat⁹ ad modũ digiti appellatur uuula: sed quedam caro addita in radice lingue appellatur due amigdale. pars interior colli appellatur gula: ꝛ est ꝓprie gula ꝛ uia ãhelitus. Pars aũt posterior colli quã transit meri appellatur ceruix. Secũdo notandũ ꝙ squinantia appellatur apã a gutturis ꝛ partiũ uicinarum ĩpediens uiam anhelitus ꝛ uiam cibi. Tertio notandũ de causis ꝙ cause squinãtie ul' est extrinseca: ꝛ tunc põt eẽ sanguis colera phlegma ul' mlĩa ꝛ ordo ẽ ut plĩmũ a sanguie. deide a colera: deinde a phl'ate: demũ a mlĩa ꝛ raro ualde. Aliqui tñ dicũt ꝙ pŕio a sanguine. ſcδo a phlegmate. tertõ a colera de materia mlĩa ꝛc. uel est extrinseca ut casus uel percussio in sufflationes uentoꝝ uel frigiditas comestio quorũdã fungorũ uel uenenorum. Quarto notanduꝫ ꝙ spẽs squinãtie sũt tres. Una in qua rubor apparet eẽ in collo ꝛ est leuior in qua materia δclinat ad exteriora. Alia ẽ in qua apparet rubor ꝛ tumor intra ore apto ꝛ est deterior pŕia. Alia ẽ i qua nõ apparet rubor neqꝫ tumor nec itra nec extra ꝛ talis ẽ mortalis qꝛ materia ẽ int⁹ occulta ꝛ suffocata. Quinto notãdũ ꝙ squinãtia põt terminari tripliciter. Pŕio ꝙ insensibilẽ resolutionẽ qñ materia ẽ pauca ꝛ ſƀtilis. ꝛ illius signa est alleuiatio ꝛ illa terminatur ĩfra q̃ttuor dies. Secũdo per ꝯuersionẽ eius in saniẽ ut qñ materia ẽ grossa cuius signũ ẽ: qꝛ magis cooperiat coopimenta ꝛ cũ sanies ẽ generata alleniatur magis. Itẽ qꝛ fit maior dolor ꝛ febris ꝛ cũ fcã ẽ remittitur. Tertõ ꝑ ꝑmutatõnẽ materie ad aliũ locũ cuius signũ ẽ diminutio ꝛ resolutio absqꝫ apitione ad exteriora ꝛ tũc materia põt ad neruos ꝑmutari uel ad partes colli cuius signũ ẽ dolor ꝛ aggrauatio ul' tortura. ul' ꝑmutari põt ad pulmonẽ cuius signũ ẽ tussis dolor pectoris difficultas anhelitus. uel permutari põt ad cor cuius signũ ẽ tremor cordis sincopis occupatio pulsus. uel põt permutari ad stomachũ cui⁹ signũ ẽ nausea uomitus dolor ſtõachi. Sexto notandũ de signis. signa qñ fiunt d sanguie sũt rubedo faciei ꝛ oculorum tensio corporis totius repletio tumor loci ꝛ dolor ãguatius: dulcedo salue: carnositas manifesta corporis: comestio ciborum generantiũ sanguinẽ: difficultas trãsglutiendi cibũ uel aerem anhelandi equaliter: uel inequaliter. Signa qñ ex colera sũt sicut inflatio dolor acutus: punctura ꝛ mordicatio:

color citrinus saliua amara habitudo corporis magis extenuata q̃ carnosa: antecessio ciborum generantiũ sanguinẽ colericũ ⁊ multitudo eorum

Signa quando sunt ex phlegmate sunt multitudo cursus saliue raucedo uocis paucitas doloris cum grauedine albedo loci ⁊ faciei: habitudo phlegmatica ⁊ humida: mollities tumor antecessio ciborum generantium humorẽ phl'icum. Sig̃ mľie sunt durities liuor tarditas afflictionis ⁊ duratio morbi. Signa qñ fit a causis primitiuis sunt manifesta per indicia patientis ⁊ per ea que ꝓcesserunt. Signa ꝓnostica ad bonũ sunt somnus quies alleuiatõ doloris bonitas anhelitus facilitas transglutiẽdi. ⁊ breuiter signorũ malorum priuatio. Sed signa pronostica ad malũ sunt qñ squinãtia uenit i febribus acutis seu continuis in die cretica sincopis uehemens difficultas anhelitus: difficultas transglutiendi sic ꝙ reiiciat potũ ad nares: vox catulina ita ꝙ uidetur loqui cũ naribus: spũa i ore: emissio lingue: color liuidus ⁊ niger in lingua oculis ⁊ labiis: frigiditas extremitatũ: contractio colli sic ꝙ non possit iacere supra dorsum

Dubitatur quot sunt spẽs squinãtie: ⁊ probatur per rasim nono cõtinentis ꝙ sunt due. secũdo ꝓbatur ꝙ sunt tres per ypo. iii. ꝓnosticorũ Gal. ⁊ auic. Dicẽdũ ꝙ spẽs squinãtie pñt distingui spẽciali distictione ⁊ sic sunt due: q: cum apate uel sine. ⁊ sic loquitur rasis dicẽdo ꝙ sũt due. uel possunt distingui ex parte accidentium ⁊ sic sunt tres spẽs. uel possunt distingui ex pte materie ⁊ sic sunt quattuor: ut sunt quattuor humores. Uel pñt distingui ex parte musculorum ⁊ sic sunt plures spẽs ƀm ꝙ loca tam itrĩseca q̃ extrinseca sunt diuersa. Al.

Um inglutiẽdo sentitur angustia adest passio que sinantia uocatur Et eius grauitas aut leuitas ƀm angustie quãtitatem deprehendi põt. Sil

Hic determinat de squinantia ⁊ diuiditur in tres. Primo ponit signa squinantie. Secundo docet distinguere qñ est debilis ⁊ qñ est fortis. Tertio ponit curam. secũda ibi. Et eius grauitas. Tertia ibi. Cũq3 trahiciendũ. De prima dicit ꝙ si in trãsglutiendo sentitur debilitas siue angustia signũ est ꝙ ibi ẽ passio que dicitur squinãtia. Notandũ ꝙ ultra illud signum est constrictio anhelitus. ⁊ ratio utriusq3 ẽ q: rõne materie existentis in uiis anhelitus ⁊ deglutõis cibi fit constrictõ in illis: vnde fit difficultas i eis Aliud signũ quia os remanet apertum ut continue aliquid de aere possit attrahi per uiam ãbelitus. Et eius grauitas. Docet distinguere qñ ẽ fortis uel debilis squinantia dicẽs ꝙ fortitudo uel debilitas squinãtie possit distigui ƀm diuersitatẽ angustie. uerbi gr̃a si angustia ẽ fortis sqnantia ẽ fortis. si debilis: debilis. rõ quia angustia ẽ signũ sqnantie. mõ ƀm diuersitatem signorum apparet diuersitas in dispõib⁹. Al.

Cũq3 trahiciẽdi angustia fuerit in facie ⁊ oculis rubedo ⁊ repletio i principio curationis cephalica phlebotomet ⁊ gargarismus ex succo granati muzi cũ carnositate sua fiat. aut ex rob mali maciani acetosi. aut ex rob mori de semi. Sill.

Ponit curam ⁊ diuiditur in duas. q: prio ponit curã qñ squinãtia fit a materia calida. Secundo qñ fit a frigida. secunda ibi. Si aũt. De prima dicit ꝙ si in facie ⁊ oculis fuerit rubedo ⁊ repletõ. istis arguendũ ẽ signis ꝙ squinantia ẽ a sanguie. De secunda dicit ꝙ in principio d3 fieri phlebotomia ꝺ cephalica. rõ patet. Notandũ ꝙ si in corpore fuerit repletõ d3 prio fieri phlebotomia de saphena eiusdem partis uel lateris si uirtus ꝯsentit. Deinde de uenis q̃ sunt sub palato inferiori: uel que sunt sub ligua rõ patet ex supradictis sepe. Ad idem uentose posite in spatulis. Almansor.

Et post hoc fiat gargarismus ex aqua rof. in qua sumach fuerit ifusum. ꝙ p⁹q3 per tres dies sic factũ fuerit ⁊ vẽter ex succo fructuũ: sicut prunorũ tamarindorum cassiefist: ⁊ teraniabi solut⁹ fuerit fiat gargarism⁹ ex apoziate ficuũ citriarum ⁊ passularũ aut ex medulla cassifist cũ idroẽlle. ꝙ si passio iueterauerit ex gargarismus ⁊ iflatione fortiũ medicaminũ que dicturi sum⁹ curãda erit. Silla.

Ponit curã per localia: ⁊ diuiditur in duas. Primo ponit curã in principio. secũdo in ꝓcessu. secũda ibi. Aõ postq3. De pria dicit ꝙ in principio cõpetit gargarism⁹ factus ex succo gñati acetosi cũ carnositate sua. uel cum succo pomi maciani acetosi. uel cũ succo mori ꝺ sceni. Secũdo vult ꝙ post cõpetit gargarismus de aqua rof. i qua sumach fit ifusum. Ad idẽ ualet gargarismus ex aqua decoctõis coriãdri sumach gallarũ ypoquistidos ⁊ mali gñati. Ad idẽ ualet gargarism⁹ factus ex dyamoron ⁊ aqua ordei. Ad idẽ ualet gargarism⁹ ex lacte: quia repercutit ⁊ mitigat dolorẽ. Ad idẽ ualet gargarismus ex sirupo de papauere dyamoron añ. ℥. i. aque rof. ℥. iii. Notandũ pro rõne dictorũ ꝙ intentio in pricipio est repcussio

⁊ prohibitio fluxus materie ad partẽ gule. ſ; h̃
perficitur cũ gargariſmis dictis qui ſunt frigidi
⁊ ſtiptici. ⁊ hoc tẽpꝰ durat circa tres dies. Q̃ď
poſtq̃z. Hic ponit curã per localia in ꝓceſſu
⁊ diuiditur ĩ duas ſ̃m ꝙ duo ponit localia. Se
cunda ibi. Q̃ď ſi paſſio. De prima dicit ꝙ
poſtq̃z factũ fuerit ꝑ tres dies qꝫ dictum eſt de
gargariſmis ⁊ premiſſa fuerit euacuatio ex ſuc
co fructuũ ſolubiliũ: ſicut tamarindoꝝ prunoꝝ
caſſie ⁊ manne cõuenit ut fiat gargariſma ex de
coctione ficuũ ſiccarũ citrinarũ ⁊ uuis paſſis:
aut ex medulla caſſiefiſtule cũ idromelle. ratio
patet: quia iſti gargariſmi digerunt ⁊ materiã
maturãt. iõ ⁊c. Q̃ď ſi paſſio. Ponit ſecũdũ
locale ⁊ patet. Notandũ ꝙ per illa gargariſ
mata intelligit ſibi ſil'a de quibꝰ ẽ primũ. ℞. liq
ritie paſſulaꝝ mundataꝝ ab arill' dactiloꝝ añ.
℥. ſ. ſeis pſilii ſeis citonioꝝ ſe. papaueris al. añ
ʒ. ſ. ordei mundati quar. ſ. mellis. ℥. ii. fiat deco
ctio paꝝ clara uſq; ad q̃r. iii.. Ad idẽ. ℞. liq
ritie iſopi mirre añ. ℥. iiii. terãtur ⁊ miſce cũ mel
le rob. S; ad maturãdũ ad extra v; tale ũgtm̃
℞. unguẽti de altea q̃r. ſ. mucillagis ſeis pſil
mucila. ſeiſ citonioꝝ añ. ʒ. ii. medulle caſſiefiſtu
le butiri ſine ſale añ. ʒ. ſ. fermenti dactiloꝝ pin
guiũ añ. ℥. ſ. olei uiol'. ℥. ii. miſce ⁊ fiat unguẽtũ

Ad rũpenduz apꝫa ꝯpetit oximel diureticum
cum decoctione caricarum fenugreci ſquille ⁊ fi
at gargariſma: aut rumpatur cu; digito aut vn
gue aut cum ferro. Si poſt rupturã fiat garga
riſma cu; melle ⁊ uino. Secundo notanduz
ꝙ in ſquinãtia de materia colerica. Primo ſol
uatur uenter cũ decoctiõe que ſic fit. ℞. medul
le caſſie fiſt. ℥. i. mãne tamarindoꝝ añ. ℥. i. ſ. diſ
ſoluãtur oĩa in. ℥. vi. aque decoctõis prunorum

Ad idẽ. ℞. mãne. ℥. i. reubarbari. ʒ. ii. in aq̃
fermentati diſſoluatur in ďcoctõe prunoꝝ ſicca
torũ ſic dimittatur per horã poſtea coletur. ſit
quãtitas aque. ℥. vi. Ad idẽ cliſtere ꝓut dcm̃
fuit in cura freneſis. deinde fiat phlebotomia ď
cephalica que ẽ in manu: aut fiat uẽtoſatio ĩ ſpa
tulis ⁊ collo. His premiſſis fiat gargariſma in
principio cũ aqua decoctõis prunoꝝ uel uino ď
granatis. uel cũ oxizacra uel cũ his de qbꝰ ẽ di
ctũ ſupra. In proceſſu fiat gargariſma. ℞. de
coctõis prunoꝝ. ℥. vi. caſſie mãne. ℥. i. diſſoluen
tur cũ predicta aqua ⁊ ab extra fiat empl'm. ℞
farine fenugreci ſeis lini añ. ℥. i. ſeis maluauiſci
malue floꝝ camomille iſopi añ. M. i. olei ď ca
momilla olei de lilio añ. ℥. ii. buliant ſimul uſq;
ad ſpiſſitudinẽ in aqua cum oleis predictis ⁊ po
ne calidum ſuper locum: Al.

Si aũt in facie non fuerit rubedo flu
xeritq; ab ore ſaliue multitudo ⁊ eger fue
rit hũectatus: in principio ſoluatur vẽter
ex cochiis. Et fiat enema ⁊ cliſteri acuto:
quod ĩ capitulo de appoplexia nominaui
mus. Siilanus.

Ponit curam ſquinantie qñ fit a materia
frigida: ⁊ diuiditur in duas. Primo ponit curã
per euacuatiõẽ. ſecundo ꝑ localia. ſecunda ibi.
Cũ paſſio tñ. Prima in duas. primo põit cu
ram cũ medicina laxatiua. ſecũdo cũ cliſteri. ſe
cũda ibi. Et fiat. De prima dicit ꝙ ſi ſigna il
la apparuerint. Primũ ꝙ in facie non ſit rube
do. ſecundũ q: fluxerit multitudo ſaliue ab ore.
Tertiũ quia eger fuerit habitudine frigide uel
hũide. ſupple arguendũ ẽ ꝙ ſit a materia f̃ra.
rõ p;. Secundo dicit ꝙ pro cura d; fieri euacu
atio cũ pil'is cochiis: quia euacuãt materiam
phl'icam. Intelligenduz tñ ꝙ d; premitti di
geſtiuũ meri phl'atice. rõ patet. Ad idẽ ualẽt
pillule fetide. Ad idẽ ierapigra. uel pil'e de ye
ra. Ad idem medicamẽ de turbith. Et fiat

Ponit curã per euacuationẽ factam ꝑ cliſte
re dicens ꝙ debet fieri cliſtere acutũ quod põi
tur in. c. de appoplexia. Al.

Cum paſſio tñ inceperit fiat gargariſ
mus ex ſirupo acetoſo. Silla.

Ponit curã ꝑ localia ⁊ diuiditur in duas.
Primũ ĩprincipio. Secundũ in proceſſu. ſecũ
da ibi. Aut cũ idromellis. De prima dicit
ꝙ cũ ſquinantia de materia frigida fuerit ĩ ꝑn
cipio fiat gargariſma de ſirupo acetoſo. Ad
idẽ ual; gargariſma ſupradictũ factũ ex diame
ron. uel ex rob nucũ uiridiũ. Ad idẽ ualẽt pil
ule iſte: ℞. maſticis thuris uuarũ paſſarum
mũdatarũ ab arillis ſtoracis calamentũ añ. ʒ.
ii. terãtur ⁊ ꝯficiãtur cũ melle ⁊ teneantur ĩ ore.

Almanſor.

Aut cũ idromelle ⁊ pipere ⁊ oximelle
deinde ex almuri nabati fiat etia; gargariſ
mus ex idromelle ⁊ ſinapi. De his ꝑterea
que male ſinãtie confert: ẽ ut ex uenis que
ſunt ſub ligua fiat minutio ⁊ uẽtoſe abſq;
ſcarificatiõe in collo ponant̃. Et epithiet̃
collũ ex melle anacardino donec ueſice in
eo generẽtur. ⁊ fiat gargariſmus cũ ſina
pi. ⁊ fiat gutturi inſufflatio ex hoc medica
mine quod ſic fit. Sinapis ſal armoniacꝰ
piretrũ nitrũ aſſa piper mentaſtrũ ſuman
tur ⁊ ex eis cũ idromelle. fiat gargariſmuſ

Sillanus.

Ponit curã per localia in proceſſu: ⁊ diui

ditur in tot partes quot localia pōit.ptes patēt
De prima dicit ꝙ gargarisma factū ex idro melle ⁊ pipere ⁊ oximelle.⁊ deinde ex almuri nabati ualet. Rō quia incidit materiā attrahit et euacuat. De secunda dicit ꝙ ualet gargarisma factū ex idromella ⁊ sinapi. Rō ut supra.
Notandū ꝙ ad maturandū materiā ualꝫ tale gargarisma. ℞.radicis ireos isopi capilloꝝ uene.aā. M.i.liquiritie rase uuarū passarum mūdataꝝ caricarū aā.ʒ.s.seis lini seis fenugreci aā.ʒ.s.ordei mūdi q̄r.s.mellis.ʒ.ii. fiat decoctō paꝝ clarificata usqꝫ ad q̄rt.iii. Ad extra. ad idem. ℞.dyaltee quart.s.mucillaginis seis lini se.fenugreci aā.ʒ.ii.meduile cassiefist.butiri sine sale aā.ʒ.s.fermenti dactilloꝝ pinguium aā.ʒ.i.olei amigdalarū dulciū.ʒ.ii. fiat ungm̄.
Ad idem rūpendū cōpetit oximel squilliticū fit gargarisma ⁊ rūpatur cū ferro uel cū digit. De his. Ponit curā per phl'iam dicens ꝙ de his que cōueniunt in cura squinantie ē ut fiat phlebotomia de uenis que sunt sub lingua. rō patet. Secūdo dicit ꝙ uentose posite in spatulis ⁊ collo sine scarificatōne conueniunt: quia diuertūt a loco: iō ⁊c. Et epithietur. Ponit curam per aliud locale dicens ꝙ collū dꝫ epitimari cū melle anacardino donec uesice generētur in eo.rō ē q: per illud aperitur loc⁹ ⁊ sequitur diuersio ⁊ euacuatō matēie. Et fiat. Ponit aliud locale dicens ꝙ fiat aliud gargarisma ex sinapi. rō q: attrahit matēiā phl'icā. Et gutturi. Ponit aliud locale dicens ꝙ gargarisma fiat ex sinapi sale armoniaco piretro nitro: mentastro ⁊ pipere cū idromelle. Notandū ꝙ in utraqꝫ materia ualet gargarisma decoctōnis morsus diaboli uel masticatio ex eodem. Ad idē gargarisma stercoris canis albi ossa comedentis uel irūdinis ul' lupi: uel fiat puluis ex eis ⁊ insuffletur uel misce cū melle ⁊ fiat linimētum super gulā ⁊ collū ualent a ꝓprietate. Ad idē sumātur fila ⁊ ꝓprie tincta in murice ⁊ ē cochiliū marinū cuius sanguine fit tictura ꝓfocetur cum eo uipera: deinde circumaptetur collū eius qui hꝫ apā in gutture: q: confert mirabl'r
Notandū ꝙ ultimū remediū ē ut aperietur gula incisione facta inter anulū cāne pulmonis ut possit inspirare ⁊ respirare ⁊ cū squināntia fuerit remota tunc consolidetur ⁊c.

De tussi. Gilla.

Circa rubicam ē notanduꝫ ꝙ tussis est motus expulsiue naturalis pulmonis coadiūnatus ꝑ uirtutē aīalē sensibilē ⁊ motiuā lacertoꝝ pectoris ꝓpter nocumentū expellendum. Secūdo notandū ꝙ de numero motuū qui nō sunt in ꝑfcā sanitate.quidam ē pure naturalis ut singultus quidā est uoluntarius purus: ut mot⁹ de latere in latus in febrib⁹.q̄dam parti naturalis ⁊ ptiꝫ uoluntarius ut tussis: ⁊ de numero istoꝝ q̄dam est in quo naturalis superat uoluntariū ut ī tussi.q̄dam econtra ut in egestione. Notanduꝫ ꝙ motuū naturaliū q̄dam sunt simplices ⁊ ẜm naturā: ut ē motus progressiuus.q̄dam sunt cōpositi ⁊ preter naturā ut sternutatio. Et sciendum hic ꝙ tussis ē motus appropriatus pectori sternutatio cerebro ⁊ singultus stomacho. Quarto notandū ꝙ tussis ē duplex. q̄daꝫ ē sicca ⁊ quedā humida. sicca hꝫ quinqꝫ cās. Una ē mala ꝯplexio exn̄s in pulmone calida uel fra: quia lꝫ ibi nō sit matēia: cogitur natura ⁊c. Secunda causa ē cōplexio dyafragmatis. q: dum pulmo nō pōt ꝑfecte dilatari ⁊ ꝯstrigi ut ī apāte gibbi epatis.uel ī casu uel percussiōe.ul' ꝓpter frigiditatē aeris ꝯstrigentē. Tertia causa ē materia grossa uiscosa adherens uiis canne pulmonis ⁊ in partib⁹ pectoralib⁹ rōe cui⁹ nō possit expelli. Quarta cā ē nimia sbtilitas materie q̄uaꝫ refugit natura q: nō pōt eā expellere seu apprehendere taliter ut possit eā expellere. Quita cā est debilitas ṽtutis non potētis expellere materiā. sed tussis humida fit a materia exn̄te in pectore ⁊ pulmone descendēte ut plimū a capite ad pectus ꝑ moduꝫ reumatis lꝫ possit ꝓuenire ab aliis mēbris. Quito notanduꝫ ꝙ causa tussis ī generali pōt eē illō q̄d in cāna ē actu aut ī cānalibus inducit nocumentū actu. sed in sp̄āli h̄ nocumentū pōt ꝓuenire ul' a cau͛ exteriorib⁹: sicut sunt puluis cibus acetosus aut acut⁹ aut salsus aut uenenosus uel in potōe sumpt⁹ īducēs nocumentū gutturi: ut aer corruptus uel pestilētialis. Uel pōt ꝓuenire a causis intrinsecis ⁊ h̄ dupl'r uel per cōitatē.s.cū reuma descendit a capite ad partes pectoris uel a stōacho q: mali fumi uadunt ad cānā pulmōis: q: ꝯprimūtur mēbra sp̄ualia ꝓpter repletionē stomachi: uel ab epate eodē mō. ul' a splene uel a matrice ⁊ sic de aliis. uel pōt ꝓuenire ꝓpter cām ꝓpriā.s.ꝓpter nocumentū partiuꝫ pectoraliū ꝓpriū ⁊ hoc est per malā ꝯplexionē calidā uel frigidā humidā uel siccā simplicē uel ꝯpositam cū materia uel sine materia: sicut ē sanguis ul' colera ul' mlīa. ul' pōt prouenire ꝓpter apā pleure ul' pectoris: sicut est pleuresis uel piplemonia: aut sanies uel ulcus. Sexto notandum ꝙ signa causarum extrinsecarū sunt ul' indicio astantiū uel egri ul'

Cura tussis calide et sicce per: dieta, pillulas, et potu

per se. Signa qñ prouenit a capite sunt graue do capitis sputũ cũ screatu ⁊ sentitur aliquid descendere ad cannã. Signa qñ puenit a stõa cho uel ab epate a splene uel ab aliis membris sunt loci dolor ⁊ grauedo ⁊ signa suaꝝ passionũ indicẽtur suo loco. Signa qñ uenit aut puenit ppter malã cõplexionẽ. si ppter caliditatez ẽ cũ calore ⁊ pũctura: ⁊ leditur a calidis ⁊ iuuatur a frigidis. si ppter frigiditatẽ signa sunt contraria. si ppter siccitatẽ ẽ tussis sicca cũ priuatõne sputi ⁊ cum ariditate ⁊ aspitate. si ab hũiditate ẽ cum quadã hũiditate ⁊ mollitie. Signa qñ prouenit ppter apã aut saniẽ. signa propria sunt que dicẽtur suo loco. Signa qñ puenit a sanguine sunt sputũ rubeũ dulcedo in ore ⁊ alia signa sanguinis. Si a colera sputũ citrinũ oris amaritudo ⁊ alia signa colere. Si a phlegmate sputi multitudo sputũ uiscosũ ⁊ alia signa phlegmatis. Si a mlĩa sputũ uergit ad liuorẽ ⁊ grossitiẽ cum acetositate stiptica ⁊ alia signa mlĩe: lz raro fiat a mlĩa. Signa pnostica tussis idropiscis ueniens ppter idropẽ est signũ perditionis: qꝛ significat materiã idropisis eẽ auctã adeo ꝙ ꝯprimat dyafragma ⁊ spũalia eoꝝ. Tussis in senibus ⁊ decrepitis si diu durauerit ẽ molesta. rõ quia eoꝝ ṽtus ẽ debilis. Tussis nimia ⁊ diu perseuerans ẽ mala. rõ qꝛ ducit ad ptisiz uel ethicã uł rupturã uene in pectore ⁊ ad sputũ sanguis ⁊ saniei. Tussis oĩs cum reumate si durauerit ẽ mala. rõ quia ẽ cã ptisis precipue si materia descẽdens fuerit calida ⁊ acuta. Tussis oĩs auferens sõnũ ⁊ cũ aggrauatiõe ⁊ molestia ⁊ cũ aliis conationibus multis ad expulsionem ⁊ cũ rubedine oculoꝝ ⁊ cuz pauca eductõne est mala. rõ quia inducit rupturã. Tussis oĩs cũ modico conatu ⁊ alleuiatiõe ⁊ ueloci ⁊ magna expulsione ⁊ sine labore optima. rõ qꝛ significat fortitudinẽ uirtutis expulsiue ⁊ mũdificationez pectoris ⁊ digestionẽ materie ⁊ obedientiã eius ad exitũ. Tussis ẽ maior in nocte q̃z in die. ratio quia in nocte pori claudũtur ⁊ fit decursus materierũ ad interiora. sed in die pori sunt aperti ⁊ uaporat materia sicut in uigiliis ⁊ exercitio ⁊ precipue post somnũ longum. Al.

Signa prostica tussis in ydropisi

Tussis in senibus

Tussis longa

Tussis optima

Tussis maior in nocte

Um tussis acciderit fueritq̃z aspa ⁊ sicca ⁊ cum rubedine ⁊ calore: egro murab uioł. ⁊ ptisana tribuenda erit. fabas quoq̃z excorticatas ⁊ spiachias cũ oleo de amigdalis dulcibꝰ in cõestione accipiat. In ore uo semp tenere dz pillłas bichichi. Aque aũt quaz bibit sirupus uioł. est amiscendus. Pillłe bichichie. ℞. succi liquiritie zuccari albi amboꝝ añ. ʒ. x. amili draga. amigdalaꝝ dulciũ excorticatarũ añ. ʒ. v. ex his cũ mucilagine se. citonioꝝ conspersis informẽtur pillule. Sil.

Cura tussis calide et sicce

Descriptio pillularum bichichie

Hic determinat de tussi: ⁊ diuiditur in duas. Prio ponit curã qñ puenit a caliditate ⁊ siccitate. Secũdo qñ fit a materia phłica. Secũda ibi. Qd si cum. Pria i quattuor. prio põit curã per dietã. secũdo per pillłas tenẽdas in ore. Tertio per potũ. Quarto ponit descriptionem pillłarũ que dicũtur bichichie. secũda ibi. In ore. Tertia ibi. Aque aũt. Quarta ibi. Pillłe bichichiẽ. De prima dicit ꝙ si tussis acciderit ⁊ fuerit aspa ⁊ sicca ⁊ cũ rubore ⁊ calore egro debet dari zuccaꝝ uioł. ⁊ ptisana. rõ qꝛ hũectat. Secũdo dicit ꝙ debet comedere fabas excorticatas ⁊ spinachias cum oleo de amigdalis dł cibus. rõ patet. Ad idẽ cibetur cũ cucurbita endiuia lactuca portulaca carnibus edi ⁊ pullorũ alteratis cũ predictis lacte farine amidi dragagãti. Ad idẽ ualz balneũ aque tepide solꝰ uel decoctionis uiolarũ maluaruz maluauisci. rõ patet. Ad idẽ ualet electuariũ. ℞. dyapapaueris. ℥. i. dyadragagãti frigidi dyapenidiõ sine spẽbus zuccari uioł. añ. ℥. iiii. dyaγris. ℥ ß. misce. Ad idẽ dyagdragagantũ frigidum. Ad idẽ dyapapauer. Ad idez dyapẽdion sine cinamomo. Ad idẽ candi de optimo zuccaro. Ad idẽ loch de papauere. Ad idem loch de amigdalis dulcibus. Ad idez zuccarum uiolaꝝ uel penidii. In ore. Põit curã per pillłas tenendas in ore dicens ꝙ in ore debet tenere sp pillłas bichichias qꝛ leniunt ptes pectoris. ⁊ sciẽdũ est ꝙ si dissoluãtur cũ aliquo sirupo hũectatiuo ⁊ bibantur ualent multum. Aque aũt. Ponit curã per potũ dicẽs ꝙ aqˀ quã bibere dz misceri dz sirupꝰ uioł. rõ pz. Ad idẽ ualet aqua ordei sola ⁊ si in ea coquãtur cantri fluuiales uel testudines nemorales ualet amplꝰ. Ad idẽ sirupus uioł. Ad idẽ sirupus de papauere. Ad idẽ sirupꝰ de iuiubis. Ad idem sirupus de mirto aut sirupus d̃ cucurbita. Pillłe bichichie. Ponit descriptõnẽ pillłarũ que dicũtur bichichie. ℞. succi liquiritie zuccari al. añ. ʒ. x. amidi dragagãti amigdalarũ dulciũ excorticataꝝ oium añ. ʒ. v. ex eis cũ muzilagine seis citonioꝝ ꝯspersis informentur pillłe. Ad idẽ. ℞. liquiritie. ʒ. x. seis cucurbite uel citrulli seis portulace añ. ʒ. v. cõficiantur cũ mucilagine psilii uel albũie oui fiant pillłe ad modũ cicerũ teneantur in ore. Notandũ ꝙ in tussi sicca ab extra cõpetit tale unguẽtũ. ℞. mucilagis dragaganti gũmi arabici añ. ʒ. ii. asungie galline medulle uituli añ. ℥ ß. olei uiola

unguentum

rum olei amigdalarum dultium añ. quart℈.5. cere quantū sufficit fiat unguentū. Ad idem. ℞.olei uiol'.℥.iiii.cere albe quātum sufficit extendatur super pāno de fustagno ad quātitatez unius palme ꝛ duorū digitorū in longitudine ꝛ unius palme in latitudine ꝛ ponatur supra pect⁹

Secūdo notandū ꝙ in cura tussis ꝓuenietꝭ a materia calida descendente a capite ad pect⁹ cōpetunt ea que dicta sunt supra in. c.de catarro qui fit a materia calida siue sint sirupi: siue electuaria siue pill'e siue gargarismata .iō recurratur illic. Alman.

Q̄ȯ si cū tussi multū affuerit sputum qȯ cū expuendo expelli non pōt nocumentū infert .s ʒ neqʒ febris neqʒ vehemēs vētris solutio cōcomitant' ex his troc.dāduz erit infirmo.ꝙ.℞.seis feniculi: seis apii: succi ligritie capilli veneris amigdalarum oium ptes equales ex his cū mucilagine: seis lini cōspersis iforment' trocisci ex quibus.ʒ.iii.tribuātur. Decoctione aūt qua in hac egritudine vtendū est in.c.de catarro iā descripsimus cui tñ.ʒ.v .capilli veneris sunt addende. Sillanus.

Ponit curā qñ prouenit a materia fra ꝛ diuiditur in duas. Pumo ponit curā qñ tussis ñ ē antiqua. Secūdo qñ ē antiqua. secunda ibi. Decoctione. De prima dicit ꝙ si cū tussi multū affuerit sputum quod cū expelli nō pōt i ferat nocumentū ꝙ si non sequatur febris :nec solutio uentris infirmo dandi sunt trocisci :qui sunt. ℞.se.feni.se.apii succi liquiricie capilli ueneris amigdalarum dulcium:omnium partes equales ex his cum mucilagine seminis lini cō spersis formentur trocisci ex quibus.ʒ.iii.dētur

Notandū ꝙ isti trocisci debent distēperari cum aqua decoctionis capillorum ueneris uel isopi.ꝛ tunc ratio partis est quia trocisci sбtiliāt materiam ꝛ preparant eam expelli ꝛ non ꝑmittunt eam iherere pectori. Decoctionē. Ponit curam per decoctionem dicens ꝙ iam dixit decoctionem qua est utendum in.c. de catarro sбdit ꝙ.v.ʒ.capill'.uene.sunt addende. Ratio patet. Notandū ꝙ in tali tussi ualet iste sirupus.℞.radicis ireos radicis enule campane añ.quart℈.5.isopi capillorum ueneris recentiuz añ.M.ii.calamenti pipinelle prassii origani añ M.5.seminis lini assi.℥.i.ordei mundi quart℈.5.liquiritie rase uuarum passarum mūdataruz ab arill' añ.℥.ii.mellis ꝛ zuccari al.añ.lb.5. fiat sirupus usqʒ ad.lb.v.ꝛ ut sit delicatus preualet mel. Ad idem.℞. sirupi liquiritie uel de isopo. Ad idem ualet sirupus capill' ueneris aut aqua scabiose uel aqua capillorum ueneris

Ad idem aqua bethonice. Post sirupuz uel aquas laxetur uenter cum pillulis de agarico que fiunt sic.℞. radicis lilii prassii añ .℥.ii. agazici.ʒ.ii.turbith.ʒ.5.pulpe coloquintide sarcocolle añ.℈.i.ierepigre.℈.5.puluerizētur puluerizanda conquassentur cōquassanda ꝛ misce omnia cum sirupo capill' ueneris fiant pillule.

Ad idez.℞.cassie.℥.i.agarici.ʒ.i.5. turbith ℈.i.5.salis gēme.ʒʒ.añ.gra.iii.cum decoctione capillorum ueneris isopi liquiricie scabiose uiol' distēperentur. Ad idē ualet ab extra tale unguentū.℞.mucilaginis seminis fenugreci mucilaginis seminis lini añ.℥.ii.butiri sine sale.℥.i.olei amigdalarum dulciū quart℈.5.cere q̄ʒtuz sufficit fiat unguentū. Ad idem dialtea ad intra ualet ꝛ confectio dicta dianisum. Ad idē diapenidion cū cinamomo. Ad idez diadragagantū calidū. Ad idē diacalamentum. Ad idem loch de pino.ualet etiam loch sanum ꝛ expertum. Ad idem loch squille. Ad idē ficus sicce asse ꝛ comeste dactili penidii passe pinee. Secundo notandū ꝙ in cura tussis prouenientis a materia frigida descendente a capite ad pectus cōpetūt illa que dicta sunt in. c.de catarro qñ fit a materia frigida:et ideo recurratur illic. Almansor.

Q̄ȯ si tussis antiqua ꝛ nociua fuerit adeo ut egrū in nocte dormire nō permittat pillule storacine sūt dāde que.℞.myrrhe storacis opii oium añ ptes equales informentur ex eis pill'e ad lupinorum similitudinē ex quibus vna aut due patiēti tribuunt'. In potu vero sumat sirupū de papauere ꝛ comedat remeñ albi papaueris cum zuccaro. Qui hanc preterea patitur agritudinem uitet in comestione acetosa salsa pontica acuta atqʒ amara. Fumigiū ad antiquam tussim ꝛ sputum fetidum. ℞.aristol'.myrrhe storacis galbani omnium partes equales arsēici rubei ad pōd⁹ oiuz:oia puluerizata ex butiro uaccio ꝯspgāt' ex qb⁹ magdaleōes ad pil'e ꝑue silitudinē iformēt' ꝛ cū nece fueīt i ieiunio ex vno eoꝝ ꝑ tralectuiiū suffūiget' eger. Silla.

Ponit curā qñ tussis ē antiqua ꝛ diuiditur in duas. Prio ponit curam ꝑ pill'as. Scdo per suffumigium. Secunda ibi. Suffumigium.

Prima in tres. Primo facit hoc. Secundo iterato ponit curaz tussis a materia calida per sirupum. Tertio ostendit a quibus debet se

abstinere patiens tussim. secunda ibi. In potu Tertia ibi. Qui hanc. De prima dicit q si tussis fuerit antiqua z nociua sic q egrū non pmittat dormire de nocte egro debēt dari pill'e d storace que sunt. ℞. myrrhe storacis opii oiuz añ. partes equales. formentur ex eis pill'e ad similitudiné llupinoꝝ ex quib⁹ una. aut due tribuantur. ró quia prohibent fluxum materie distillantis a capite ad pectus. In potu. Pōit curam a materia calida per sirupū dicens q i potu dz sumere sirupū de papauere z comedere semen papaueris albi cum zuccaro. ró quia igrossat materiá z prohibet fluxū z descensum. Qui hanc. Hic ponit a quibus dz se abstinere patiés tussim dicens q dz euitare acetosa salsa pōtica acuta aerea atqz amara. ró quia nimis percutiunt pectus atqz restringūt: Suffumigium

Ponit curá per suffumigiū ad antiquaz tussim z ad sputum fetiduz. ℞. aristol'. ro. storacis myrrhe galbani oium partes equales arsenici ru. ad pondus omniū: oia puluerizentur z butiro uaccino ꝯspergátur ex quibus magdaleóes ad siīitudiné pill'e formētur z cū necesse fuerit i ieiunio uno eorum suffumigetur eger. Notādum q hoc suffumigiū plus ualet qñ é sanies z qñ non é ualet hoc. ℞. isopi. M. i. ligritie rase uuaꝝ passarum añ q̄r. i. ʒ. seis fenugreci se. lini añ. q̄r. ʒ. ꝯquassentur z buliant in. lb. iiii. aquez quousqz redeát ad. lb. ii. ʒ. fiat suffumigató ita ut patiens aperiat os z coopiatur olla bñ z fiat aliquod foramen per qd patiés recipiés fumuz

Pro paupibus ualet suffumigatio liquiritie z uuarū passaꝝ. Notandū q quia tussis est passio cóis situs. uolo explicare medicinas que ualent ꝯtra tussim in causa calida z sunt uiole: sebesten dragagantū gūmi arabicum amilum semen papaueris albi iuiube mora celsi ordeuz mucilago psilii z citóioꝝ: seia quattuor cóia frigida mundata: semé malue endiuie scariole lactuce portulace cucurbite melones auenatū ordeatum candi amigdale penidii oleum uiol'. nenufaris z silia. In causa vo frigida isopus liquiritia radix ireos capilli uene. squilla lilium prassiū scabiosa bethonica sercocolla serpilū calamentū origanuz orubus fenugrecū semé lilii assiuz piper assa sulphur semé urtice passule fic⁹ dactili enula mel zuccaꝝ. Igitur discret⁹ medicus indicat formas uel per modū sirupi ul' ꝯditi ul' pill'aꝝ uel trociscoꝝ uel unguētoꝝ. uel gargarizando uel ēplastrando. Accipiat ḡ unū uel multa mixta ꝯuenientia particulariuz. Et sciendum hic q tres sunt passiones que curantur cū eisdem materiaeib⁹: s. raucedo tussis z asma

De asmate. Sil.

Irca rubricá é notádū q tres sūt spés difficultatis anhelitus. Una i attrahendo aeré z hoc fit quia uilli longitudinales pectoris sunt debiles z uocátur disnia: z dicitur q é difficultas anhelandi sine sonitu. Secunda spés difficultatis anhelit⁹ é in expellendo aerem: z hoc é qñ uilli latitudinales pectoris sunt debiles. pp qd non expellitur aer z uocatur asma z dī q é difficultas anhelitus cū sonitu. unde dī i uersu. Disnia se celat canit asma morbumqz reuelat. Tertia spés difficultatis anhelitus é quátuz ad utrūqz z hoc é qñ uilli longitudinales z latitudiales pectoris sunt debiles: z uocatur orthomia: ut pz i uersu. Orthomia quoqz morbo uexatur utroqz Mō hic capitur asma ut é nomen generale tribus egritudinib⁹ supra dictis. Secundo notanduz q asma siue difficultas anhelitus habz tot causas z easdé quot z easdem causas habet tussis: sed sunt fortiores in asmate q̄z in tussi absolute. ió pro his recurratur ad capl'm pcedés Hic tñ raß. ponit curá asmatis siue difficultatis anhelitus causati ex multitudine phlegmatis uiscosi exntis in concauitate pectoris uel in porositatibus pulmonis uel uenarum uel arteriarum pulmonis q: ut plurimuz fit ex illa cá. Notádum tertio q signa asmatis ƀm diuersitaté causarum possunt haberi ex signis diuersitatis tussis dictis in. c. precedenti. ideo pro illis recurratur illic. Signa pronostica: asma i senib⁹ nū q̄z curatur: aut cum magna difficultate. Ratio quia uirtus eorum est debilis: z causa ut plurimum est humor phlegmaticus uiscosus multū difficilis eradicationis. Secundum asma quando multum antiquatur nó recipit curationem. Tertium qñ in asmate anhelit⁹ é paruus tard⁹ z frigidus é signum mortis propinque. rató pz. Quartum in asmate anhelitus tremulus z pulsus malum. ratio quia significat q uene pulmonis sunt plene. Ideo timetur de suffocatione. Quintum in asmate tussis z sincopis pessimuz est. Sextum in omni difficultate anhelit⁹ i quo patiens sepe ad anhelandam cogitur ad anhelitum suscipiendum mortale. Patet quia talis anhelitus est prefocatus. Septimuz si asma uenit propter diflocationem spondilium uix: aut nunq̄z curatur. ratio nanqz pz. Octauū asma si prouenit propter catarrum z caput est debile naturaliter nunq̄z curatur. Sz itelligédum é h q asma z difficultas anhelitus sunt egritudies

cronice & mouentur peroxismaliter. Al.
Um aliquis assidue patitur tussiz & aeré attrahit qñ eadé fit p⁹ cursum: aut p⁹ uehementé motuz & cũ iacet supinus é ei deteri⁹ sed cuz sedet é ei melius. Decoctio ei danda é .q. ℞. ficuum citrinoꝝ.ʒ.x.dactillorꝝ moioꝝ hũidita tem habentiũ: seis apiũ feniculi capilli ueneris liquiritie isopi prassii oium añ.ʒ.v. coquētur in tribus.℔.aquẽ dulcis donec redeant ad vná & coletur. De hac vͦo decoctione tribus dieb⁹ egro in potu tribuatur cũ pondere duoꝝ aureoꝝ huius cõfectõis q.℞.succi liquiritie isopi capilli vene. oium añ.ʒ.x.cordumũ pipis amigdalarum amarũ aristol.ro.seis vrtice oium añ.ʒ.v. mellis dispumati. q. sufficit. hec eni confectio supfluitates que sunt in pectore mirabiliter expellit & é optima. Danda itaqꝫ é per hebdomadá vná cótinuo. Deide eger postqꝫ comederit sinapi & mel vomere cogend⁹ é & vẽter ex his pillis solued⁹.q.℞. agarici gra.ordei.xviii. coloqntide interioris grana ordei.vi.elacteterii gra.iiii.succi liquiritie.ʒ.ſ.fiant ex eis pille & sufficiũt ad dosim vna.post hoc quoqꝫ iteꝝ redeat adhibendá cõfectioné & decoctioné sumẽdã & postremo ad vomitũ & vẽtris soluti oné vt pri⁹.hoc sepe faciendũ é dõec eger sanitati restituat. Interim tñ a cibis grossis & stipticis & acetosis abstineat. Sil.

Ponit curam asmatis & diuiditur in quattour. Primo põit curam p decoctioné & confectioné. Secũdo per euacuationé. Tertõ oñdit a qbus oportet egrũ abstinere. Quarto ostẽdit quid sit fiendũ post euacuationem. secunda ibi. Deide eger. Tertia ibi. Post hoc. Quarta ibi. Interim tñ. De prima dicit ꝙ cũ apparent ista signa. Primo ꝙ patitur tussim. Scdo ꝙ attrahit aeré uehementer: sicut fit post cursũ aut forté motum. Tertiũ cum iacet supinus est ei deterius: & cum sedeat est ei melius. suple arguẽdũ est ꝙ talis patitur asma. Secũdo dicit ꝙ pro cura debet dari decoctio que é.℞.ficuũ siccarũ.ʒ.x.dactillorum multá hũiditaté habẽtium seis apii seis feniculi capilloꝝ ueneris liqritie isopi prassii oium añ.ʒ.ii.coquãtur i.℔.iii. aque dulcis donec redeant ad unã & debꝫ dari egro de ista decoctõe tribus dieb⁹ cuz põdẽ auri huius ꝯfectõis q é.℞.succi liquiritie isopi capill'ueneris añ.ʒ.x.cordumẽi pipis amigdalaꝝ amarũ seis urtice añ.ʒ.v.melł dispũati.q. suf. Hec eni ꝯfectio supfluitates q̃ sũt i pectore mirabilr̃ expellit & é optia & dari dꝫ p unã hebdomadá ꝯtinue. Notádũ p rõe signoꝝ i asmate é tussis.rõ qr i mẽbris spũalibus é res nocia quá natura tẽta expellerꝫ & sic fit tussis. Scdꝫ verificatur qr in asmate pp nocumentũ in mẽbris anhelitus cogitur ad sepe anhelandũ. ideo attrahit aeré sicut fit post cursuz. Uerificatur tertiũ qr in asmate cũ patiẽs iaceat supin⁹ é deteri⁹ qr fit ꝯstrictio maior cáne pulmonis & sic aer ñ põt ita bene attrahi & exire sed stando meli⁹ intrat aer: ió &c. Sꝫ rõ remediĩ é qr talis decoctio é rerũ incidentiũ materiá grossam & sbtiliantiũ & sic ipsaꝫ disponentiũ ad euacuationé. Notandũ ꝙ per ista itelligit eis siliá: ut sirupũ dcm̃ in c.ꝺ tussi addẽdo sqlle.ʒ.i. Ad idé ualꝫ brodiũ galli antiqui cocti cũ isopo liquiritia uuis passis mũdis ab arillis & seie urtice & seie fenugreci. Ad idé ualet pomũ granatũ dulce coctũ i cinẽribus cũ modico zuccari candi sic ꝙ scidatur et ponatur puluis zuccari candi & inuoluatur in petia páni madefacta & parũ dimittatur in cinere calido & gña in cacia ponãtur & comedantur et ualꝫ mirabĩr. Ad idé aq̃ distillata enule campane. Ad idé si comedãtur duo boli ꝺ foliis sqlle cũ ficubus uel zuccaro cádo quolꝫ mane. Ad idé ualꝫ pulmo uulpis sicc⁹ ꝓprie.ʒ.ii.détur cũ eo qꝺ ꝯuenit ꝺ potib⁹ é res mirabilis. Ad idé ualent oia dicta in.c.de tussi cãta a materia phlitica. Ab extra uero ꝯuenit tale ẽplm. ℞.dactiloꝝ pinguiũ caricaꝝ piguiũ añ.ʒ.ii. ramorũ malue bismalue añ.q̃r.ſ.ꝯquassa fortiter & bubiant.deinde.℞.stercoris colũbarum terbentine rasine añ.& misceãtur oia cũ mucillagine fenugreci & seis lini.q.suf.fiat emplm̃ & ponatur supra pectus. Ad idé.℞.cerotũ isopi supponendo laná calidá. Ad idé unguẽtum dialtee. Ad idé ualet inunctio facta supra pectus de oleo ꝺ lilio & de oleo de ireos uł ex oleo laurino uel ex oleo de aneto &c. Deinde eger.

Ponit curaꝫ per euacuationé dicens ꝙ postqꝫ comederit sinapiꝫ & mel debet prouocari ad uomitum & hoc habet ueritatem quando materia é in stomacho. Ratio quia sinapis & mel soluunt materiam ibi existentez & preparant ad uomitum. sed uomitus ualet quia euacuatur materia illa. Secundo dicit ꝙ debet euacuari cum pillulis que sunt.℞.agarici quantum ponderant.xviii.grana ordei coloquintide interiorum quantum ponderant sex grana elacterii gra.iiii succi liqricie.ʒ.ſ.fiant ex his pillẽ & sufficiũt ad unã uicé: rõ partꝫ qr euacuát mãm a pectore & é

intelligēdū q in euacuatōe multiplicatō melior est pillarū de agarico cuius descriptio stat sic i forma. ℞. agarici. ʒ. iiii. coloquintide: elacterii ambor aā. quar. ʒ. unius succi liquiritie aā. ʒ. s. fiant ex eis pillule. Notandū q medicine mūdificantes pectus et pulmoné ab humorib⁹ grossis: aut etiā putridis sunt isopus ſm omné modū administratōis et serapinū proprie cum uino et squilla et urtica et se. eius é multū iuuās educit eni hūores grossos sepultos in pectore et pulmone et ꝓprie sorbitiones decoctionis eius i aqua mellis et ordei et ficubus siccis et radix alfe sere ſm omné modū administratōnis eius é mi rabilis et decoctio uolubilis cū melle et similiter ireos expellit eni omné materiam ab eo et mun dificat pectus efficaciter et plures alie poni pos sent. Post hoc. Ostendit quid sit fiendū p⁹ euacuationé dicens q iterū debet redire ad su mendū decoctioné et confectioné dictam uel ad euacuandum per uomitū donec restituatur sa nitas per secessum ut pri⁹ ſbdit q sepe debet fie ri. Interi tñ. Ostendit a quibus cibis debet abstinere dicens q debet abstinere a cibis gros sis et stipticis ac acetos. rō quia retinét et restri gunt materiā in stomacho. Notandū q non solū dʒ euitare predicta imo multa alia: ut oia uentosa et oia alia multiplicátia phlā. Euitet ét balneū et somnū super repletioné presertim i se ro. uitet superfluū motū tristitiā et solicitudineʒ

Et notandū q inter cetera coitus é sibi mor talis. Eligat panem bene coctū fermentatuʒ et pisatū cū aniso croco cinamomo et feniculo. car nes sint ut plurimū uolatiliuʒ usualiū nō uiuen tiū in aquis. caro uulpis et hericii nemoralis et potissime pulmones quōcunqʒ sumantur. De fructibus ficus sicce et calefacte ad igné uue pas se phistici dactili pinee amigdale dulces. De olerib⁹ borago buglossa feniculus petrosi. ori ganuʒ calamentuʒ nasturciuʒ serpillū isopus.

De potibus: aqua mell: uinuʒ clarum anti quū odoriferū bene maturū: sed pauce quātita tis. Secūdo notanduʒ q post medicinas di ctas ualent suffumigia de qbus é primuʒ. ℞. sulphur citrini arsenici aā. partes equales: fac formas similes auelanis cū adipe renū capraꝝ aut uacce et ponatur supra carbōes et recipiatur fumus ad os p traiectoriuʒ. Ad idé ex croco myrrha costo aristol. cassia et arsenico: fiant for mule cum adipe caprino. Ad idé ex arsenico et aristol. cū adipe: fiant formule ut pri⁹. Ad idé ualet sulphur per os si detur cū ouis sorbi bilibus. uel sulphur et arsenicū cū ouis sorbibi libus et melle. Aut arsenicū cū aqua mellis. aut pille cū arsenico et gūmi pini. Tertio notādū q si asma cōtingerit a sanguine cōpetit phlebo tomia de basilica: et si contingerit ꝓpter retētōꝫ emorroidarū aut méstruoꝝ ꝓuocatio eorū é in uatiua. sed si asma fieret ꝓpter materiā descédé tem a capite cura é intendéda ad caput cū ꝯfor tantibus et ꝓhibentib⁹ fluxū de qbus dictū est in. c. de catarro: et cura é intendéda ad materiá retentá in pectore cū his de qbus stati dictuʒ é supra ad caplm precedens.

De pleuresi. Sillanus.

Irca rubricá é notandū q duplex est pleuresis. s. uera et nō uera. Uera é ut apa dyafragmatis et media stini. Nō uera é duplex. Una é apo stema exns in lacertis pectoris seu carne costaꝝ exterioꝝ. Alia é que fit a uentositate. Ad ꝓposi tū hic intelligit ð uera. Scdo notádū q pleure sis qdaʒ fit a latere dextro. quedá in sinistro ut plurimū fit in dextro. sed q fit i latere sinistro é piculosior et citius terminatur ꝓpter ꝓpinqtaté ad cor. Tertio notandū q pleureſ cā pōt eé exterior ut nimius calor nimiū frigus supfluus motus: uentus borealis qñ uenit post australé: superfluus potus aque frigide uel uini. Uel eé iterior. et tūc cā antecedés é repletio capitis et totius corporis. Cā cōiuncta ut plurimū é cole ra: deinde sanguis: deide phlā: deinde mlia: lʒ raro. Uentositas ét pōt eé causa lʒ pleureſ non uere. Quarto notandum q pleuresis potest terminari quinqʒ modis. Primo per resolutio nem insensibilé: ut per calefactoria quando ma teria est pauca et subtilis. Secundo per euacua tionem sensibilé seu excreationé ut per sputum quod fit cōmuniter. Tertio per conuersionem eius in sanié sicut quando materia é grossa et ta lis est periculosa: quia tales ut plurimū fiūt pti sici et empici ut patet in afforismo quinte particu le.. Quicunqʒ pleretici facti etc. Quarto per cō uersionem eius ad folyrosim et hoc fit raro: et hoc fit per medicinas calidas resoluentes ma teriam subtilem et grossam dimittentes quādo sunt nimis calide. Quinto per mutationeʒ ma terie ad alias partes: sicut aliquando ad cere brum et fit frenesis: Aliquando ad neruos: et fit spasmus: Aliquando ad uias uriales per uéas magnas: et aliquando ad intestina. Quinto no tandum q pleuresis salubris habet quattor té pora. s. pricipiū i quo nihil expuitur. Augumé tū i quo icipit expuē et apparét signa digestōis. Statum quando sputuʒ est albū bñ digestū

ꝛ faciliter expuitur cū facili tussi ꝛ alleuiatione. Declinationē qñ ista incipiūt minui ꝛ febris ꝛ alia accñtia: ꝛ illa tépora assignātur distinguendo tépora ex parte digestiōis materie: sꝫ alia assignātur distinguendo ex parte accidétiuꝫ ꝛ illa cum illis non coincidūt: qꝛ pricipiū quoquo ad digestionē materie cōprehédit augumentū ƥn cipiū ꝛ statū quo ad difficultaté accidentiū ꝛ declinatio quo ad accidentia ꝯprehendit augumētū statū ꝛ declinationē quo ad materie digestionē. Sed notandū ꝙ signa ꝓpria uere pleuresis sunt qnqꝫ. Primū doloꝛ lateris pūgitiuꝰ: qꝛ ibi ē mala cōplexio ꝛ solutio continuitatis. sunt autē hec cā doloris. Est autē pūgitiuꝰ ꝓpter sensibilitatē loci ꝛ ex parte materie: quia calida naturaliter uel accidentaliter. Secundū signū ē febris cōtinua: quia materia ē putrefactiua in locis propinquis cordi. Tertiū signum est difficultas anhelitus: quia ꝓpter apā seqtur cōpressio pulmonis. Quartū ē tussis concomitans: quia aliquid resudat a loco apātis ad cānales pulmonis. iō ꝛc. Quintū signū est pulsus serrinus qꝛ moꝛbus seu apā ē in mēbro duro neruoso. s. pāniculo cooperiente costas: vnd̄ fit extensio ꝛ durities ꝛ fit pulsus serrinus. Signa materie peccātis si sit colera urina citria ꝛ intensa ꝛ subtilis. pulsus durus uelox ꝛ frequens doloꝛ acutus pungitiuꝰ multū citrinus coloꝛ. et alia signa colere discurrendo per res naturales nō naturales ꝛ ƥter naturā. Signa si sunt a sanguine sunt urina rubea ꝛ spissa: spitū rubeū ꝛ pulsus plenꝰ: doloꝛ nō sentitur sic cū pūctura sed cum quadā grauedine: repletio uenaꝝ: ante cessio reꝝ multiplicantiū sanguinē. Signa si causa fuerit phl'a sunt urina apparet palida uel remissa pulsus paruꝰ ꝛ mollis ꝛ alia signa phlegmatis. Signa si fuerit mľia lꝫ raro sūt sputū liuidū ꝛ paucū: doloꝛ nō ē intensus nec acutꝰ urina est remissa. ꝛ alia signa mľie. Signa ꝓnostica ad maluꝫ sunt: si signa predicta pleureſ sunt intensa multum ꝛ laboꝛiosa moꝛtem significant: sicut doloꝛ uehemens ꝓsternens uirtuteꝫ difficultas anhelitus addēs ad caliditatē: ꝛ caliditas ad frequentiā tussis multū laboꝛiosa ipediens somnū ꝛ cibū: febris foꝛtissima sputū liuidum nigrū uiscosum cum laboꝛiosa tussi. similr̄ si medicus recte operetur ꝑ vl'ia ꝛ particularia ꝛ patiens per medicinā nō alleuietur uel nō liberetur sꝫ potius aggrauatur ē signū pessimuꝫ et moꝛtale. Signa pronostica ad bonū sunt sputum albū lene ꝛ equale cū modica tussi ꝛ alleatione patientis ꝙ cito appareat in principio: et continuetur proculdubio significat salutem ꝛ ƥcipue si alia signa conueniunt: sicut est bonitas somni ꝛ appetitus ꝛ bona tolerantia ꝛ egestio non sit frequens: sed iuncta ꝛ equalis ꝛ hoꝛa cōsueta ꝛ urina uergat ad rubedinē ꝛ quandā mediocritatem ꝛ cito incipiat facere bonam residētiam. Notandū ꝙ urina in egritudinibꝰ epatis ꝛ uenarum certam habet significationem si sit bona siue mala. sed in egritudinibus aliis q̄ sunt extra uenas. si urina est laudabilis bonum signum est sed non certum salutis: quia ex aliis potest periclitari. sed si urina fuerit mala ꝛ indigesta ꝛ ita de aliis signis malis. Certū signum est ꝙ eger tendit ad moꝛtem: quia postq̄ꝫ digestio deficit in radice deficit in ramis. Al.

Um aliquis sub costis suis doloꝛē sentit pūgitiuū ꝛ propꝛie qñ siccā patitur tussim ꝛ febꝛem: expedit ut si doloꝛ super partē costarū ꝛ furculaꝫ tendit fiat minutio ex basilica eius partis in qua est doloꝛ nisi totū coꝛpus multo sāguine repletum fuĕit tunc enim ex latere cōtrario sanguinis detractio faciēda est. egritudo quoqꝫ si iam per aliquos dies infestauerit egruꝫ a principio sui phlebotomia a parte dolente facienda est. Silla.

Determinat de pleuresi ꝛ diuiditur in duas. Primo ponit curam. secūdo manifestat ipsam quantū ad nomē. secunda ibi. **Hec passio** Prima in duas. primo ponit curam pleuresis uere. secundo nō uere. secūda ibi. **Si aūt exterius.** Prima in duas. primo ponit curam. secūdo docet pronosticari de pleuresi. secunda ibi. **Qd̄ si in principio.** Prima in duas. prio ponit curam obseruandam anteq̄ꝫ incipiat excreare. secundo quando incipit excreare. secūda ibi **Cūqꝫ screare.** Prima in duas. primo ponit curam per euacuationem. secundo per dietam. secunda ibi. **Qd̄ si eger.** Prima in duas. primo ostendit quō euacuatio sit fienda per phlebotomiam. secundo per medicinaꝫ. secūda ibi. **Qd̄ si doloꝛ.** De prima dicit ꝙ quando aliquis sub costis suis sentit doloꝛem pungitiuū et patitur febꝛes ꝛ siccaꝫ tussim: ꝛ doloꝛ tendit supꝛa partem costarum ꝛ furculam: debet fieri phlebotomia de basilica illius partis cuius est doloꝛ. Secundo ponit exceptionem dicens ꝙ hoc totum debet intelligi nisi coꝛpus totum fuerit repletum multo sanguine: quia tunc phlebotomia debet fieri ex latere contrario. Tertio dicit ꝙ si egritudo īfestauerit egrū per aliquos dies a ƥncipio suo dꝫ fieri phlebotōia d̄ eadē pte

dolente. Notandum ꝙ si in pleuresi corpus fuerit plectoriū debet fieri phlebotomia ex pte ꝯtraria dolori: quia si ex eadē fieret traheretur materia ad locū uel ex saphēa eiusdē ptis: quia diuersio sit ad locū satis distātē a loco doloris Si vō corpus nō sit plectoricū uel materia ē in fluxu: ⁊ sic phlebotomia dꝫ fieri de pte ꝯtraria: uel materia ē fluxa ⁊ sic dꝫ fieri de eadē pte. rō quia pria intentio ē ꝓhibere fluxū. secūda vō ē euacuatō: ⁊ sic ex his uerificatur textꝰ Rab. Secundo notandū ꝙ si pleuresis sit a sanguine debet fieri phlebotomia ut dictū ē. Pꝰ phlebotomiā ungatur locus cū oleo de camomilla et oleo de aneto mixtis simul ⁊ actu calidis. ⁊ pōatur sup unctionē emplm̄ qđ sic fit. ℞. radicis altee. i. maluauisci cocte ⁊ prepate. ℨ. iii. uiol. florū camōille añ. ℨ. ii. farine ordei. ℨ. vi. icorporētur ⁊ misce cuꝫ oleo de camōilla ⁊ oleo uiol. q. sufficit ad faciendū emplm̄ ⁊ calidū ponatur supra locū. Si uēter infirmi eēt siccus fiat oī die suppositoriū uel clistere lenitiuū ⁊ eēt melius: ⁊ posset aliquibꝰ diebꝰ mūdificari cū hac medicina. ℞. māne. ℥. ii. aq̄ decoctōis uiol. ⁊ iuiubaꝝ. ℥. iiii. Ad idē. ℞. cassiefist. ℥. ii. aq̄ decoctōis p̄dcē. ℥. iiii. coletur ⁊ detur añ diē i matutis. Al.

Nō si dolor iferius ad ptē costarū posteriore tēdit: uēter ex decoctōe quā in. c. đ reumatismo descripsimꝰ ē soluēdꝰ. Melīꝰ tñ ē vt phlebotomia fiat. deide aqua ordei cū zuccaro assidue tribuat ⁊ si uideris tussim eiꝰ vehemētis siccitatis da ei in diluculo oī die iulep. deinde da ei in potu aquaꝫ ordei. ꝙ si eger fuerit debil nutriat cū pāe ⁊ zuccaro. si aūt fortis fuerit aq̄ ordei usqꝫ ad diē quartū sufficiat. Silla.

Hic ponit curā pleuresis qñ dolor tendit iferius ad partē costarū posterioꝝ: ⁊ diuiditur i duas. Primo facit hoc. Secūdo ponit curam per potū. secūda ibi. Deinde aqua. Pria i duas. Primo facit h̄. secundo cōpat phlebotomiā ad farmatiā. secunda ibi. Melīꝰ tñ. De pria dicit ꝙ si dolor tēdit inferiꝰ ad partē costaꝝ iferioꝝ uēter debet euacuari cū decoctōe quam descripsimꝰ. c. de catarro. iō recurratur illic. rō qr materia talis satis apta ē euacuari per taleꝫ medicinā laxatiuā. Notandū ꝙ in materia colerica ante solutioneꝫ cōpetit tale digestiuū. ℞. endiuie scariole lactuce epatice diptami capillorū ueneris recentiū añ. M. i. q̄ttuor seminū frigidoꝝ seia malue bismalue seis boraginis mūdati añ. ℥. ſ. ordei mūdi. ℥. i. liquiritie rase uuaꝝ passarū ab arillis mūdatarum iuiube sebesten añ. ℨ. i. uiolaꝝ floꝝ nēufaris añ. ℥. ſ. zuccari al. lb. i. fiat sirupus vsqꝫ ad quartꝫ. v Ad ideꝫ sirupus de iuiubis. Ad idē. ℞. sirupi uiol. ℥. vi. sirupi papaueris sirupi capil. ueneris añ. q̄r. i. misce. Medicina laxatiua pōt eē talis. ℞. florū uiolarū boraginis buglosse añ. ℥. ſ. prunorū damascenoꝝ iuiube sebestē añ. ℥. x. spice nardi. ℨ. ſ. liquiricie rase uuaꝝ passaꝝ añ. ℨ. v. fiat đcoctio in qua dissoluatur cassiafist. ℥. i. reubarbari infusi i modico aque ordei. ℨ. ſ. uel. ℨ. i. Si patiens sit fortis fiat colatura usqꝫ ad q̄rtꝫ. i. ſ. detur in aurora. deinde post euacuatōnē ponatur spongia infusa in aqua decoctōnis camomille uiol. uel aneti. Ad idē spongia infusa i aqua calida solū ⁊ expressa. Ad ideꝫ fiat calefactoriū cū uase eneo inuoluēdo pānuꝫ lini iplendo uas aqua calida. Ad idē ualet uesica plēa aq̄ calida ⁊ loco applicata. Secundo notanduꝫ ꝙ in materia phlegmatica ꝯpetit talis sirupus. ℞. isopi capil. uene. añ. M. ii. ligritie rase uuarū passarū mundataꝝ ab arillis añ. ℨ. i. ordei mundi. ℥. ii. quattuor seminū frigidorū mundatorū seis brusci seis spargi seis lini seis fenugreci añ. ℨ. i. aceti al. ℥ ſ. ponitur ad incidendū mellis elci q̄r. i. zuccari al. quar. iii. fiat sirupus clariicatus usqꝫ ad quar. v. ⁊ iste cōpeteret si esseꝫ colera grossa. Ad idē sirupus de liquiritia sirupus de isopo ⁊ sirupꝰ đ capillis ueneris. Medicina laxatia. ℞. floꝝ uiol. boraginis buglosse añ. ℥. i. liquiricie rase uuarū passaꝝ mundatarū nb arillis añ. ℥. i. caricarū. ſ. ſ. agarici. ℨ. ſ. fiat colatura usqꝫ ad quar. i. ſ. deinde post euacuationē ungatur locus cū oleo de camomilla ul de aneto uel de lilio uel de ireos. ide fiat calefactoriū ex flore camomille ⁊ melliloto: ⁊ pōt fieri hūidum decoquendo in aqua: uel siccū faciendo sacculum de predictis. Ad idem ualet sacculus talis. ℞. ordei orobi añ. q̄rtꝫ. ſ. furfuris pugillum. i. conquassentur ⁊ fiat saccúlꝰ ad q̄ꝫtitatem palmi ab utraqꝫ parte buliat in aqua et modico aceti expressus superponatur lateri. Ad idem ualet sacculus ex milio ⁊ sale ⁊ plꝰ ualet si materia esset uentosa. Tertio notanduꝫ ꝙ si materia esset mlīa: licet raro accidat debet dari cum predictis pro dirigendo succus boraginis cum tota radice buglossa cum tota radice añ. M. i. Et medicia laxatiua potest fieri cū ello nigro. uel cum thimo epithimo polipodio sene ⁊ similibus. Deinde procedendum est cuꝫ predictis localibus. Melius tamen. Comparat phlebotomiam dicens ꝙ melius est ut fiat phlebotōia q̄ꝫ ut detur farmatia. rō qr melīꝰ

remouetur materia a loco: quia farmatia non
sic attingit ad pāniculos sicut phlebotomia: lʒ
quantū ē ex parte materiei peccantis ꝯpetit far
matia. Deinde da. Ponit curā per potū di
cens ꝙ aqua ordei cū zuccaro debet dari cōti
nue in potu. rō quia infrigidat hūectat ⁊ laxat
uentrē. Secundo dicit ꝙ si uideris tussim ue
hementis siccitatis ꝯpetit dare oī mane in potu
iulep uel aquā ordei. Tertio dicit ꝙ si uirtus pa
tientis fuerit debilis debʒ nutriri cū pane ⁊ zuc
charo. si fortis sola aqua ordei sufficit usqʒ ad
quartū diem: Notandū ꝙ ī pleurisi a mate
ria calida potus pōt eē aq̄ ordei uel aqua fōtis
cū pane zuccari uel succus maloꝝ ḡnatoꝝ dul
cium cū multa aqua fontis. ⁊ ubi eēt sitis isom
nietas ⁊ ariditas lingue sirupus uiol'. uel nenu
farinus uel papaueris cū aq̄ ordei aut fontꝫ. et
iste potus ualet loco cibi qn̄ uirtus ē fortis. si eēt
debilis pōt uti brodio pulli parui decocti in aq̄
fontis cū lactucis aut seibus frigidis sine sale co
q̄tur usqʒ ad ossiū separationē. pōt etiaʒ uti pti
sana ordei ⁊ faria tritici preparata cū lacte ami
gdalarū ⁊ spinachiis: ⁊ pōt uti passulis mūdatꝫ
amigdal' cucurbitis iuiubis uiol': ⁊ pane loto
cum aq̄ seu uino aquoso debili. sed ī matēia fri
gida pōt potus eē aqua mellis uel aqua multū
zuccarata. de cibis ptisana ⁊ sil'ia. Al.

Cūqʒ screare ceperit decoctōʒ quā i. c.
de reumatismo noīauim⁹ quotidie sumat
ante aquā ordei bibat dōec sanet. Si aūt
febris ⁊ acuitas perseuerēt ⁊ eger in excre
atione difficultatē patiat det decoctō quā
in. c. de asmate noīauim⁹: qđ sil'r ē faciēdū
cū saniei fit excreatio. Qđ si in principio
passionis ꝙ excreatur nigrū: aut velud ci
trinū apparet ⁊ sic permanserit ⁊ fe. non
quieuerit nec calor usqʒ ī dieʒ. vii. timoro
sum ē ⁊ si cū hoc toto aeris attractō nō al
leuiatur ⁊ ī pectore affuerit oregmō: aut ī
maxillis rubedo ⁊ in oculis labor est mor
ti ꝓpinquus. Sil.

Ponit curam qn̄ patiēs incipit screare ⁊ est
egritudo in augmento: ⁊ diuiditur in duas ƀm
ꝙ duo pōit remedia. secūda ibi. Si aūt. De
pria dicit ꝙ cū inceperit screare dʒ quotidie su
mere decoctionē quā diximus in. c. de catarro
anteq̄ʒ aquā ordei bibat: quia mūdificat pect⁹
De secūda dicit ꝙ si fe. ⁊ acuitas perseuerane
rint: ⁊ eger patiatur difficultatē in screatu debʒ
dari decoctō quā dixim⁹. c. de asmate: ⁊ idē ē fa
ciendū cuʒ est excreatio saniei. rō quia talis ab
stergit ⁊ pect⁹ mūdificat. Qđ si in principio.

Hic docet ꝓnosticarsii in pleuresi dicens ꝙ
in principio passionis illđ qđ screatur apparue
rit nigꝝ ⁊ citrinū ⁊ sic cōtinuauerit ⁊ nō quiue
rit febris usqʒ ad diē. septimū ē suspicanduʒ de
malo. Secūdo dicit ꝙ si cū hoc toto non fiat al
leuiatio in attractōe aeris in pectore ⁊ fuerit so
nus qui dī oregmō: ⁊ in maxillis rubedo: ⁊ in
oculis liuor ē ꝓximus morti. Rō primi quia si
gnū est ꝙ sit ex malitia materie ⁊ significatur de
bilitas v̄tutis succūbentis: ⁊ sic uerificatur se
cundum dictum. Al.

Si aūt exteri⁹ ī latere apparuerit rube
do aut apostematio ⁊ cū ƥmit loc⁹ dolet
ponat desuꝑ vētosa aut empl'm ex sinapi
⁊ ficub⁹ ⁊ dimittant ibi donec locus vlce
retur. De his uero q̄ ex errore stolidoꝝ ad
augumentū nocumēti accidūt hāc egritu
dinē patientibus ē cū dolor sentit ī princi
pio sub costis existimāt grossaʒ fore vēto
sitatē: ideoqʒ electuariū diamuscū aut eis
silia egro tribuūt. cūqʒ īterficiūt. Hec pas
sio uocatur birsen cui⁹ cā ē apa qđ orit ite
rius ex costis ipocōdiorū. Silla.

Ponit curā pleuresis non uere: ⁊ diuiditur ī
duas Primo facit hoc. secundo ponit errorem
quorundā. secūda ibi de his uero. De prima
dicit ꝙ si apparuerit in latere exterius rubedo:
aut apostematio ⁊ cū locus ƥmitur dolet: signū
ē ꝙ ē pleuresis nō uera facta ex materia conten
ta in costis extra. Secundo vult ꝙ pro cura de
bet superponi ventosa. rō q̄r attrahit materiam
ad extra plus. Tertio vult ꝙ etiā cōpetit empl'ʒ
ex sinapi ⁊ ficub⁹ ⁊ dimittatur donec locus vesi
cetur. rō quia tunc materia exibit. Notādū
ꝙ in tali nullo mō ꝯpetūt repercussiua. rō quia
repercuteretur materia ad intra ad loca mobi
lia imo nec in pleuresi vera cōpetunt: ⁊ si illud
eēt maxie eēt in principio principiante. si qs pn̄s
eēt ⁊ deus dedisset talē gratiā ꝙ principiū prin
cipians cognosceretur ⁊ ꝙ portaret in manu ul'
in bursa medicinā repercussiuā: sed nō uidetur
qn̄ talia pn̄t ꝯcurrere: iō mirandū quō bonus
eben mesue dormiuerit. Notanduʒ ꝙ ī pleu
resi uera non competunt maturatiua nisi quan
do egritudo prolongatur et non uidemus aliaʒ
uiam: quia sanies est periculosa. De his v̄o.

Ponit errorem quorundam dicens ꝙ qdaʒ
stolidi medici in cura huius passionis errabāt
ꝙ cū dolor sentiebatur sub costis ī pricipio egri
tudinis existimabāt grossam fore uētositatem.
unde dabant electuarium diamuscum ⁊ sibi si
similia calida: et sic augebant nocumentuʒ: ⁊

egrū interficiebant. ratio patet. Hec passio.
Ostēdit denoiatonē huius passionis dicēs ꝙ hec passio vocatur birsen: cuiꝰ cā ē apā qꝺ oritur interiꝰ in costis ypocūdriorū: unde sicut xix sen dr̄ apā pāniculoꝝ cerebri: ita birsen dr̄ apā pāniculorum pectoris.

De perypneumonia. Sillanus.

Circa rubricā ē no. ꝙ perypneumonia ē apā pulmōis. Scḋo nota ꝙ perypneumonia pōt termiari quinqꝫ modis. Prio ꝑ resolutōnē īsensibilē. Secūdo per euacuationē sensibilez ut per sputū ⁊ hoc ē ut plurimū. Tertio per ꝯuersionē eius i saniē: ⁊ talis ē piculosa: qꝛ cū rūpitur apā fiunt ptisici. Quarto ad solirosim ut cuz resoluitur sbtile ⁊ remanet grossuz. Quīto ꝑ trāsmissionē materie ad aliū locū. Tertō notādū ꝙ pipneumonia qñqꝫ est egritudo per se: aliqñ est sequens aliā egritudinē ut pleuresim ⁊ fluxū catarri. Quarto notādū ꝙ cā pypneumōie pōt eē quilibet hūor: sed sicut pleuresis ut plurimū fit de colera ita pypneumonia ut pl'mū fit de phl'ate ⁊ hoc phl'a uel fluit ad pulmonē per uenas uel distillat a capite. Quīto notādum ꝙ signa pypneumonie quando ē egritudo ꝑ se: ⁊ fiat a materia calida sunt febris ꝯtinua acutissima. rō ꝑpter ꝑpinquitatē materie putrescentꝭ ad cor ⁊ caliditatē materie: ⁊ pulsus ē undosus: qꝛ apā est in mēbro molli colligente de matēia multū sbtili. vnde pulsus ē plenꝰ ⁊ undosus: difficultas anhelitus cū suffocatōe ita ut uideatur īfirmo ꝙ pereat ꝑ nimia suffocatōe. rō pꝫ. quia ꝑpter apā opilātur uie pulmonis qbꝰ attrahitur aer ad euentandū caliditatē cordis: rubedo maxia in maxill'ꝫ: qꝛ a pulmōe eleuātur uapoꝛs retinētes colorē pulmonis q cōicatur pōis maxillarū: dolor in anteriori parte pectoris ⁊ i medio duarū spatulaꝝ ⁊ talis ē aggrauatiuus rōe pāniculi suspēdētis qꝛ pulmo ē mēbꝝ insensibile de se. rō patet: qꝛ pulmo ꝯtinetur in medio pectoris ⁊ in oī pypneumonia ē matera aggrauās ⁊ tussis multa: qꝛ in pectore ē mala materia que deciditur a mēbro spōgioso in quo continetur multus aer ⁊ miscetur cū illo uria rubea ꝑpter fe. ⁊ materiā: asperitas ligue cū nigredine: quia eleuātur multi uapores ⁊ continētur in lingua ⁊ adurūtur: ⁊ sic fit nigredo i ligua. Signa eiꝰ qui fit a materia frigida sūt ꝯstrictio anhelitus cū sonitu in pectore absqꝫ aliquo dolore sensibili: lingua ē multotiens absqꝫ nigredine. In pricipio pulsus ē mollis ⁊ rarus. rō signorum pꝫ.

Signa qñ pypneumonia seqtur aliā egritudinē sunt signa dicta q̄ apparere incipiunt post egritudinem precedentē. Almansor.

Cum homini superuenerit fe. ⁊ in anhelitu tātam patiꝛ cōstrictōnē vt se prefocari putet ⁊ in maxillis ita vehemēs sit rubedo ut ticte videantur ⁊ anterior pars pectoris dolet ⁊ tussis adest ⁊ qꝺ cū screatōe emittiꝛ existit spūosū ⁊ i pectore sentitur grauitas sine puctōne ⁊ sine calore cui oīa hec accidūt acutum i pulmōe patitur apostema ⁊ vocatur hec passio pypneumonia. In principio igiꝛ curatōis eiꝰ basilica ē minuēda. deide eger ex his qbꝰ medicaꝛ pleureꝭ ē curādꝰ. Sil.

Determinat de pypneumonia: ⁊ diuiditur i duas. Primo ponit signa. secundo curā. secunda ibi. In ꝑncipio. De pria dicit ꝙ adhuc sunt ista signa. Primū ꝙ est febris. Secūdū ꝙ ē constrictio anhelitus ut putet se suffocari. Tertiū in maxillis uehemēs rubedo ⁊ uideātur tincte. Quartū dolor pectoris in parte anteriori. Quintū tussis. Sextuz quod emittitur per screatū ē spūosum. Septimū in pectore ē grauitas sine pūctione ⁊ sine calore. cū apparēt hec signa oīa: signū est ꝙ patitur acutū apostema ⁊ vocatur pypneumonia. Rō signoꝝ patet ex dictis.

In ꝑncipio. Ponit curā dicēs ꝙ in principio debꝫ fieri phlebotomia ⁊ cephalica. Rō qꝛ ꝓhibet fluxū ad locū. secūdo dicit ꝙ post phlebothomiā eger debet euacuari cum his cū quibus curatur pleuresis. Rō quia fiunt a simili loco: quasi ex consimili materia. ideoqꝫ recurratur illuc. s. ad. c. precedens. ⁊ ita fit in cibis ⁊ potibus sicut dictum est ibi.

De sanguinis ꝓiectōe cū sputo ⁊ sine vomitu ⁊ sine rascatōe. Sil.

Circa rubricā ē notandū ꝙ exitꝰ sanguinis ab ore pōt prouenire a pluribus locis. Primo a cerebro per uiam stillicidiī ⁊ maxie illis qui sūt soliti pati fluxū sanguinis nariū. secundo a gingiuis. Tertio a palato. Quarto a gutture. Quinto a trachea arteria. Sexto a pulmone. Septimo a pectore. Octauo a stōacho ⁊ ab aliis mēbris iferioribus ut ab epate splene ⁊ matrice. Secūdo notandū ꝙ signa distictiua quādo ꝓuenit a dictis locis sunt quādo a cerebro est dolor ⁊ grauitas capitis ⁊ consueuit exire per naris.

Signa distictiua qñ a gingiuis sunt qꝛ gingiue sunt sanguinolente uel ulcerate: ⁊ cū fricātur sanguificātur ⁊ ꝙ aduenit absqꝫ rascatōne ⁊ tussi ⁊ silibus. Signa qñ a palatu sunt qꝛ ucit

cũ modica rascatione ꝛ modica tussi ꝛ ꝙ ſáguiſ é clarus ꝛ ſpumoſus ꝛ ſine dolore ꝛ in maxillis apparet alteratio coloris ad rubediné. Signa qñ a pectore ſunt qꝛ uenit cũ magna tuſſi ꝛ magno dolore ꝛ ſanguis eſt plenus groſſus ꝛ non ſic ſpumoſus. Signa qñ a ſtõ uľ ab aliis mébris inferioribus ſunt qꝛ uenit cuꝫ uomitu ꝛ dolore loci uel mébri uel ex retentióe alicuius euacuatóis cóſueti: ut ſanguis méſtrui uel emorroidaľ. Signa qñ ꝓuenit ex ruptura uene: quia uenit cũ magna quátitate. ſi uenit ex excoriatóe cũ parua. Tertio notandũ de ſignis ꝓnoſticis. Si ſputũ apparet ſub rubeũ in pleureſi uľ pipneumonia bonũ. Omne ſputũ ſanguis cuꝫ tuſſi qđ diu durat ducit ad ptiſim. Sputum ſáguinis qđ ſubito uenit ſi uadit ad cor cito interficit ꝓpter nimiá ſuá euacuatóné. Omne ſputũ ſanguis ex excoriatione uix aut nunꝗ̃ curatur. Sputũ ex parte fiſtularũ ꝓueniens frequéter reiteratur pł. Sanguiſ qñ uenit cum uomitu ſit notabiľ quátitatis ꝛ cũ fe. fuerit mortale é ꝛc.

Almanſor.

Um ſanguis cũ raſcatóne aut paruo ſonitu q fit ſine tuſſi egreditur ñ é egro inde timendũ. poterit. n. ſanari gargarizando ea q̃ i. c. de ſinantia noiauimus ꝛ regimé ſubtiliando. Silla.

Hic determinat de exitu ſanguis ab ore ꝛ diuiditur in tres. Primo determinat de ſputo ſáguis cum raſcatóe. Scđo cũ exitu ſáguis cum uomitu. Tertio de exitu ſanguis cũ tuſſi. Scđa ibi. Cũ uomitu. Tertia ibi. Qđ ſi. Prima in duas. Primo docet ꝓnoſticari ex tali ſputo ſanguis cũ raſcatóe. Scđo ponit curá. Scđa ibi. Poterit eni. De prima dicit ꝙ cũ ſanguis exit cũ raſcatóe: aut paruo ſono qui fit ſine tuſſi non é timendũ ex eo. Rõ qꝛ ſignũ é ꝙ fit a ptibus ꝓpinquis: ut a gula trachea arteria ꝛ palato: unde medicia ꝯſolidatiua poterit faciliter applicari. Poterit eni Ponit curaꝫ dicens ꝙ ſputuꝫ ſanguinis dentiũ poterit curari gargarizando ea que diximus in. c. de ſqnátia. Rõ qꝛ talia medicamina ꝯſtringunt ꝛ ꝓhibent fluxũ ſanguinis ꝓ hũs recuratur illic. Secundo dicit ꝙ curatur ſubtiliando regimé. Ratio quia natura redditur potens ad retinenduꝫ fluxum ſanguinis. Almanſor

Cũ uomitu quoqꝫ ſi exit ſanguis ñ magnũ affert timorem. Sillanus.

Ponit curá uomitus ſanguis: ꝛ diuiditur i duas. Primo docet ꝓnoſticari. Scđo põit curá. Scđa ibi. Curaƙ nãqꝫ. De prima dicit ꝙ ſi ſanguis ꝑ uomitũ egrediatur nõ é mľtum timendũ. Notandũ ꝙ uomitus ſanguiſ cauſatur dupliciter. Primo ex ſupfluitate ſanguis Scđo rõne male qualitatis ſanguis ꝛ tunc ſi uenit ante ſigna digónis ꝛ in die criſis non é timédum. Ad propoſitum Raſis loquitur de prio uel de ultimo. Almanſor.

Curaƙ nãqꝫ hec phlebotomádo. Sill.

Ponit curá ꝛ diuiditur in duas. Primo facit hoc. Scđo oſtendit in qbus non eſt operandũ Scđa ibi. Quibus aũt. Prima in duas. Primo ponit curá ꝑ phlebotomiá. Scđo oſtédit curá ꝑ aſſumptioneꝫ per os. Secunda ibi. Et ſi comederit. De ꝑma dicit ꝙ ſi fiat phlebotomia talis fluxus curatur. Rõ qꝛ per phlebotomiá ſanguis diuertitur ab illo loco ꝛ operatur per aliũ locũ. Ad idé ualent uentoſe poſite in naribus. Ad idé ꝓuocatio emorroidarum uel menſtruorum. Al.

Et ſi comederit ſtiptica ſicut ſumach ꝛ ſuccũ uue acerbe. In potu ꝑterea ſumat ex boli armeni gũmi arabici balauſtie ſanguinis draconis thuris oium añ. partibuſ equalibus denƙ ex eo. ʒ. iii. cũ rob ſimplici de citoniis. Quibus aũt ſolet accidere ſanguis exitus cũ iterpollatóne ex quo nullũ ſentit nocumétũ iőqꝫ ſic é dimittedꝰ. Sill.

Põit curá per aſſumpta per os: ꝛ diuiditur in duas ſm ꝙ duo ponit remedia. Scđo ibi In potu. De prima dicit ꝙ talis uomitus ſanguis curatur comedendo ſtiptica qualia ſũt ſumach ꝛ ſuccus uue acerbe. Rõ pꝫ. Notádũ ꝙ cibus ꝯueniens é farina tritici amidũ faba fracta létes cicera fracta rizum coſtus receſ panis azimus pdices turtures colũbi. De fructibꝰ utatur ſtipticis quales ſũt neſple ſorbe citonia pruna corna pira. In potu. Ponit ſcđꝫ remediũ dicens ꝙ in potu dꝫ ſumi boli ar. gũmi arabici balauſtie ſanguis draconis thuris oibus ptibus equales détur. ʒ. iii. cum rob de citoniis. Rõ pꝫ. Ad idé lac coctũ cũ lapidibus fluuialibus. Ad idé aqua pluuialis ubi ferrum ignitũ fuerit extinctũ. Ad idé uinũ groſſuꝫ. Ad idé bibat ſepe ſyrupũ de papauere cũ aqua decoctionis ſeis citoniorũ uel mirtillorum. Quibus aũt. Oſtendit in quibus non é operandũ dicés ꝙ in aliquibus ſolet accidere exitꝰ cuꝫ iterpollatióe ex quo ſeqtur alleuiatio ꝛ ñ nocet ꝛ i talibus non é operandũ ꝛc. Al.

Quod ſi cum tuſſi ſuperueñiat ſanguis egreſſio eſt timoroſum. Sillanus.

Determinat de exitu ſangis cum tuſſi ꝛ diui

ditur in duas. Primo docet pronosticari. Secundo ponit curá. Scđa ibi. Et tamen. De prima dicit q̄ si cū tussi egrediatur signum est suspectū. rō q2 signū é q̄ puenit a partibus distantib⁹ ut a pulmone uel pectore: unde timor ƌ ptisi. Itē q2 remedia ñ pñt sic attingere ad locū

Almansor.

Est tñ incipiendū i curatóe egri cū phlebotomia basilica. Deinde ex trocisis istis in potu é tribuendū. Qui. ℞. thuris sāguis draconis ambo℞ añ. ʒ. iii. ⁊ tertiá karabe ʒ. v. ematitis terre sigillate ambo℞ añ. ʒ. x. aluminis. ʒ. ii. ⁊. ſ. balaustie. ʒ. iii. opii. ʒ. ii xauetseni. ʒ. ii. ex his oibus fiant trocisci. x de qbus quotidie vnus i potu sumat cum succo ozimi maioris aut portulace ⁊ si egritudo vehemēs fuerit alius circa nocté dādus é. Adiutoriorū quoq3 ac coxa℞ partes superiores sunt ligande ⁊ extremitates fricande. pectus ét p̄cipue si fuerit in eo loc⁹ dolēs ex p̄dictis trociscis ex aq̄ ⁊ aceto epithiet. Eius p̄terea cibaria succū vue acerbe ⁊ sumach ⁊ eis silia admixta habeat. Et patiēs supinus iacens de terra sigillata aliqd post aliq paulati comedat. Silla.

Ponit curá ⁊ diuiditur in duas. Primo ponit curá per phlebotomiá. Scđo per alia localia. ibi. Deinde ex trocisis. De prima dicit q̄ in cura é incipiendū faciédo phlebotomiá ex basilica. rō q2 p̄pter phlebotomiá sanguis diuertitur a ptib⁹ pectoris. Ad idé fiat phlebotomia de saluatella. Ad idé uentose posite i natibus. Ad idé phlebotomia de saphena. Deinde ex trocisis Ponit curá per alia localia ⁊ diuiditur in qnq3 ſm q̄ qnq3 ponit remedia localia: partes patent. De p̄ma parte dicit q̄ in potu tribuendū est de istis trociscis. ℞. thuris sanguis draconis ambo℞ añ. ʒ. iii. ⁊ tertiá karabe. ʒ. v. emathitis terre sigillate añ. ʒ. x. aluminis. ʒ. ii. ſ. balaustie. ʒ. iii. opii. ʒ ii. rauedsemi. i. reubarbari. ʒ. ii. ex oibus istis fiant trocisci. x. de qbus quotidie unus i potu sumatur cum succo portulace. Subdit q̄ si egritudo é fortis alius trociscus é dádus circa nocté

Ad idé trocisci de karabe: trocisci de terra sigillata. Ad idé. ℞. mumie masticis boli ar. sanguis draconis añ ʒ. ſ. terátur ⁊ ɔficiantur: cū succo solatri uel plantaginis. fiant trocisci. ʒ. unius cū succo portulace. Ad idé. ℞. conserue rof. uiol. añ. ℥. i. triasádali q̄rt. i. coralli ru. seis portulace seis plantaginis añ. ʒ. ii. ɔficiátur ad inuicé cū aqua rof. fiat electuarium. Ad idé. ℞. puluerís diadragaganti frigidi. ℥. ſ. karabe coralli ru. lapidis emathitis boli ar. añ. ʒ ſ. sanguis dracóis gūmi arabici añ. ʒ. i. seis plátaginis sempuiue añ. ʒ. ſ. masticis olibani añ. ʒ. iii. carniū uua℞ passa℞ bene pinguiū. ℥. i. aq̄ rof. aq̄ portulace añ. ℥. i. zuccari al. q. sufficit fiat electuariū. Ad idé puluis lapidis emathitis distemperatus cū succo portulace paulatim transglutiatur. Ad idé. ℞. grano℞ mirthi seis plantaginis s̄btiliter puluerizati añ. ʒ. i. misce cū aqua portulace ⁊ paulati transglutiatur.

Ad idé puluis terre sigill. Ad idem pulus boli ar. Ad idem cauda equina. Ad idez semé mirtillo℞. Ad idem sirupus papaueris uel de iuiubis uel mirtillo℞ cum aqua decoctó nis seis citonio℞ uel mirtillo℞. Ad idem ualet masticatio portulace ⁊ succus ⁊ corpus ⁊ semen ⁊ sū expertus quod ualet a p̄prietate. Ad idem succus plantaginis potatus cū modico opii ⁊ é ultimū remediū. Adiutoriorū. Ponit ſm locale dicens q̄ partes brachiorum ⁊ coxarū superiores sūt ligáde ⁊ extremitates fricande. rō q2 ex his diuertitur sanguis ad ɔtrarium róe doloris. Pectus ét. Ponit tertiū locale dicens q̄ pectus d3 ephitimari ex trociscis p̄dictis cū aceto ⁊ aqua. rō q2 constrigūt ⁊ p̄hibent fluxū. Ad idé. ℞. olei rof. olei mirtillini olei amigdalarū dulciū añ. ℥. i. succi citonio℞. ℥. i. cere. q. sufficit fiat ungtm̄. Ad idé. ℞ pulueré thuris cū albumine oui ⁊ suppone. Notandū q̄ licet p̄dicti trocisci ualeant ex parte sanguis nocét aūt ex parte tussis. q2 constringunt: ⁊ in hoc errant ponétes ab extra pure stipticatio conuenit unguentū dictum. Eius p̄terea: Ponit curá per alia localia dicens q̄ cū cibariis d3 misceri sumach ⁊ succ⁹ uue acerbe. rō p3. Ad idé terra sigillata in cibis sumpta ⁊c̄. Et patiens. Ponit curá per aliud locale dicens q̄ patiens iacens supinus d3 paulati sumere de terra sigillata. q2 stiptica ɔsolidant partem a qua fluit san. Ad idem ualent pillule iste posite sub lingua. ℞. dragaganti seis portulace modicū assati gūmi arabici añ. ℥. ſ. lapidis emathitis anthere boli ar. terre sigill. karabe coralli ru. añ. ʒ. i. mucillaginis psilii. ʒ. i. ſ. puluerizanda puluerizētur subtiliter misce oia cū aq̄ portulace ⁊ mucillagine psilii. ʒ. i. fiant pillule ɔpresse ad quantitaté fabe. Ad idem fiant pillule ex puluere boli ar. gūmi arabici ⁊ p̄édii cū aq̄ ordei in infussione dragaganti teneantur sub lingua ut dissoluit trásglutiatur ⁊ tráseant ad spualia. Notandum q̄ si uena consolidata

remaneat sanguis in cócauitate pectoris ɔpetũt mundificat ⁊ inter oĩa triacha antiqua ualet cũ aqua decoctõis liqritie ⁊ capill'.ueneris. Se cundo notandũ qđ in exitu sanguis a pectore: ɔpetit qꝛ modica locutio.uitet balneũ ⁊ exerciti um salsa acuta ⁊ acetosa. Rõ pꝫ.

De ptisi. Sillanus.

Jrca rubricá est notandũ ꝙ ptisis est ulcus pulmonis cũ cósumptõe totius corporis. Scđo notandũ ꝙ cá huius passionis sunt oĩa que ulcerant pulmoné ⁊ una cá põt eé materia reumatica decurrens a capi te siue fuerit sanguinea siue acuta colerica siue phlegmatica salsa corrosiua: unde sicut guta cauat lapidé sua frequentatõe siue frequẽtia: ita stillicidũ reumaticũ pulmoné ulcerat. Scđa cá põt esse apá oris cũ rumpitur ⁊ uadit ad pe ctus ⁊ nõ mundificatur. Tertia cá pñt esse passi ones que sunt iuxta clibanũ pectoris ⁊ nõ mun dificantur bene sicut est in pleureꝰ piplemonia sputũ sangís ⁊ sanies in pectore aggregata: ut ĩ empimate. Quarta cá põt eé retẽtio menstruo rũ ⁊ emoroidarũ ⁊ uapor corruptus ascendẽs ad pulmoné. Quinta cá põt eé nimia caliditas exterior ⁊ frigiditas rumpens uenas aer uẽtus ⁊ longa mora in cauernis mineraliũ ⁊ iuxta for naces ubi funduntur metalla ⁊ opari cũ argen to uiuo ⁊ siĩa que stringunt pectus ⁊ pulmoné ledũ: sicut aer autũpnalis casus ⁊ percussio. Tertio notandũ ꝙ signoꝝ quedá significant p̃ parationé ⁊ dispositioné ad ptisim ⁊ pñt dici sig̃ pnosticantia ptisim. quedam significant ptisim actu ⁊ dicuntur demonstratiua. Sig̃ signifi cantia p̃parationé ad ptisim sunt habere collũ longũ eminentiam epigloti humeros eleuatos pectus strictũ ⁊ debile cerebrũ reumatizás ac tu. Signa uero que significant ptisim actu: sunt fe. ethica lẽta: laborant ⁊ aggrauantur ma gis post cibũ. tussis ⁊ difficultas anhelitus ru bedo maxillaꝝ: sputũ saniosũ: pulsus subtilis ⁊ strictus: Urina subtilis non multũ tincta olea ginea ⁊ ꝑpe morté apparet curuitas unguium casus capilloꝝ: fluxus uentris ⁊ retentio sputi. Ratio signoꝝ quia in ptisi pulmo ẽ ulceratus: unde nõ põt debite euentare caloré cordis: un de calefactũ eé ponitur in corde ⁊ in oĩbus mẽ bris: ⁊ tale ẽ ethica cũ consumptione corporis. Uerificatur ſm qꝛ in ptisi est fe. ethica. si in tali semp sentitur calefactio ⁊ aggrauatio pꝰ cibum ⁊ hoc ẽ qꝛ oĩs arida caliditas cũ irroratur pui cioré ostendit caliditaté. Uerificatur tertiũ qꝛ ĩ ptisi ẽ materia nociua ĩ pectore que facit tussim ⁊ qꝛ ꝓhibet attractioné aeris facit difficultateꝫ in anhelitu. Uerificatur quartũ: qꝛ in ptisi ẽ ul cus in pulmone unde a pulmone eleuantur ma li uapores ad maxillas hñtes colores pulmõis Uerificatur qntũ: qꝛ in ptisi ẽ sanies in pulmõe que expulsa facit sputũ saniosũ. Uerificatur sex tũ: qꝛ in ptisi ẽ debilitas uirtutis: ⁊ sic fit pulsus subtilis ⁊ priuatio humiditatis naturalis ⁊ sic fit strictus pulsus. Uerificatur septimũ: quia in ptisi ẽ cósumptio totius corporis: ideo urĩa sbti lis ẽ ⁊ non multũ tincta: qꝛ pauca colera admi scetur ꝑpter debilitaté expulsiue ⁊ priuationeꝫ digõis contingenté ex debilitate uirtutis appa ret ẽt oleaginea ex liquefactõe pinguedĩs mem broꝝ que cũ liquefit currit ad epar ⁊ cum urina miscetur. Uerificatur octauũ ꝑpe morté ⁊ ẽ cur uitas unguium ⁊ sic incuruantur ⁊ sic casus ca pilloꝝ ꝑpter consumptioné humiditatis natura lis: unde radices piloꝝ non pñt conseruari: fit fluxus uentris ꝑpter multaꝫ uirtutis digestiue debilitaté uel naturalis ⁊ retentio sputi pp ulti má debilitaté uirtutis expulsiue. Sed notan dũ circa qntum signũ sumptum a sputo ꝙ est experimentũ ad cognoscendũ utrum sputum ẽ saniosũ ẽ. Primo qꝛ si proiiciatur super carbo nes ⁊ fetet ẽ saniosũ. scđo ꝓiiciatur ĩ aq̃ ĩ aliquo in uase: si descenderit ad fũdũ est saniosũ ⁊ ista signa sũt multũ notanda in actu practico ⁊ ego multotiẽs exptus sum ⁊ uerũ inueni. Quarto notandũ de signis ꝓnosticis. ptisis antiqua nõ recipit curá. Prima causa ẽ qꝛ ulcus est iá fistu latũ ⁊ ꝓfundũ. Scđa cá est quia pulmo est in continuo motu. Tertia cá: qꝛ ulcus non põt mũ dificari cũ tussi: ⁊ in tussi ẽ fortis motus: ideo fa cit ad dilatationé ulcerũ. quarta cá est: quia ul cus est in profundo ⁊ uirtus medicinarum non potest attingere ⁊ si attingit hoc est cuꝫ modica uirtute. Quinta causa potest eé carentia rerum conuenientium: quia si medicamina sint calida febris augumentabitur cum semp ethica cóco mittetur: ⁊ si frigida non poterit penetrare ꝟtus si sint sicca desiccabitur corpus ⁊ consumetur: cum sicca sint consumptiua. si sint humida op pilant ⁊ putrefiunt. Cauendũ tamen est in pro nosticatione ptisicorum: qꝛ loquendo moriun tur. Notandum etiá ꝙ ptisis põt longo tp̃re palleari. s. in pueris ⁊ in senibus ⁊ pinguibus ⁊ carnosis ⁊ specialiter in mulieribus. Secundũ signum est quando sputum ptisci cadit sup car bones ⁊ fetet ⁊ ẽ casus capillorum in curuatio unguium ꝯtractio appetitus retentio sputi flu xus uentris: tunc ptisicus approximat morti ⁊ ẽ

expeditus. Almansor.

Um aliqs diminutionē pati vide
tur post tussim ex cronica passiōe
⁊ sputo sanguis aut saniei ꝓcedē
tē lac asininū in potu tribuat. Quod si in
ueniri nō poterit caprinū cū pauco zucca
ro dandū est cum quo etiam panē sepe co
medat. ipsumqꝫ quanto plus pōt loco aq̄
in potu sumat. Uinū tñ subtile ⁊ tempera
tū aliqñ ē tribuendū. Nutrimētuꝫ quoqꝫ
egri sit ex carnibus auiū ⁊ hedina. Eger
ꝓterea ante comestionē ⁊ post balneuꝫ in
grediatur qđ nō sit calidū sed tepidū ⁊ in
semicupio morā faciat. Sillanus.

Hic determinat de ptisi: ⁊ diuidit i duas. pri
mo ponit curā per ipsuꝫ lac. Scđo ostendit qđ
fiendū quando ex lacte febris generatur. scđa
ibi. Qđ si lac. Prima i duas. Primo fa
cit quod dictū ē. Scđo ponit canonē obseruañ
scđa ibi. Sūmo opere. Prima in duas
primo pōit curā per dietā. scđo p balneū. scđa
ibi. Eger prima in duas. Primo ponit curaꝫ
per lac asininū. scđo per uinum. Tertio p cibū.
secunda. ibi. Uinū tñ. Tertia ibi. Nutri
mentū. De prima dicit ꝙ cum aliqs habue
rit consumptōm carnis ꝓuenientē ex tussi cro
nica cū sputo sanguinis. aut saniei suple hoc si
gnū ē ptisis. in potu dꝫ dari lac asininū. secūdo
dicit ꝙ si lac asininū non reperitur ē dandū ca
prinū cū pauco zuccaro cū quo ēt pōt comedē
sepe panē. Tertio dicit ꝙ ipsū debet sumi in po
tu loco aque quantū plus possibile est. De secū
da parte principali dicit ꝙ uinū subtile ⁊ tempe
ratū aliqñ in potu ē tribuendū. De tertia dicit
ꝙ nutrimentum egri debꝫ eē auium ⁊ hedorū.

Notandum ꝙ eoꝝ que ualent i cura ptisico
rū: quedā sunt que habent naturā cibi ⁊ pot⁹
quedā sunt que habent naturā cibi ⁊ medicine:
queda sunt que habent naturam medicine. Ea
que habent naturā cibi ⁊ potus sunt tria. s. lac
uinū ⁊ ptisana. Primo dicamus de lacte. In
ptisi eni sunt tria. s. ulcus sanies ⁊ cōsumptio: ul
cus indiget consolidatiuis: sanies mundificati
uis: consumptio nutrimentis resumptiuis. nūc
autem sūmus deus creauit omnia ista in lacte:
In lacte enī ē pars serosa per quaꝫ abstergit ⁊
ibi ē pars casealis per quā consolidat: ⁊ ibi est
pars butrosa per quā nutrit ⁊ resumit. Lac tñ
mulieris magis conuenit. deinde asinaꝝ: deide
lac caprinū ⁊ sicut aialia nutritis in locis altis:
⁊ siccis: ⁊ nutrimentuꝫ sit ordeū bethonica feni
culus petrosilinū agrimonia: ⁊ aduertatis ꝙ si

sit asina nō sit nimis larga nec nimis cōstipata
nec nimis in ocio nec nimis i labore. Modus
autē assumendi sit ab ubere: ⁊ si nō sit possibile
habeatur scutella abluta aq̄ calida ⁊ sit uacua
⁊ stet super aliā scutellā plenā aqua calida ⁊ mł
geatur ⁊ sorbeat stati. lac eni citissime corrumpi
tur: ⁊ si times corruptionē bulliatur ad ignem:
⁊ ponatur parū salis ⁊ mellis ⁊ sorbeantur ⁊ ꝓ
ijciantur in lacte lapides igniti fluuiales: aut fer
rū ignitū: ⁊ consideret medicus ꝙ bene digera
tur: ita ꝙ post consumptōm nō senciat tortiōes
nec dolores nec eructuatiōes fumosas: aut ace
tosas. quoniā sicut cum digeritur facit magnuꝫ
iuuamentū: ita cum non digeritur facit magnū
nocumentū. sciendum ē hic ꝙ i toto illo tēpore
quo lac ē in stō nō debet sumi uinum: qm̄ uinuꝫ
facit coagulare lac i stō: unde transit in naturā
ueneni: ⁊ propter hoc uinum non datur pueris
purus. Cauendum est ēt a lacte quando est fe.
putrida. Secundum ꝙ hꝫ naturā potus ⁊ ci
bi ē uinum: qm̄ abstergit mundificat ⁊ nutrit: ⁊
velociter conuertit in spūs ⁊ sanguinē. sit ergo
vinum album claꝝ nō nouum cum multa aqua
fluuiali. uitetur tñ si sit fe. putrida ⁊ cum sumi
tur lac ut dictū ē. Tertiū aūt ꝙ habet naturam
cibi et potus ē ptisana ordei uel aqua ordei: ꝑꝫ
eni abstergit mundificat et nutrit ⁊ infrigidat.
⁊ potest dari oi hora seruata debita quantita
te. Ea autē que hñt uirtutē cibi ⁊ medicie sūt
quattuor. s. zuccarum mel de rob. cancri fluuia
les ficus sicce ⁊ multi alii fructus. De melle itel
ligendum ē ꝙ abstergit nutrit mūdificat ⁊ pene
trat: iō est uehiculum aliarū medicinarū q̄ ua
lent ad spūalia. Si autē eēt febris putrida: aut
calor fortis posset fieri idromel aquaticū. scđm
ē zuccarum rob. antiquū ⁊ quidā nutriunt eos
cū tali solum ⁊ prolongant eos in uita: ⁊ hoc di
cit Auic. decia tertii. c. de etisi: ⁊ si ꝑpter rob. ac
ciderit aliqua constrictio. utatur syrupo facto
đ isopo: ⁊ si ꝑpter isopū accidat calefactio uta
tur trociscis de camphora ⁊ diadragagāto frigi
do. Tertium ē cancri fluuiales de quib⁹ no
tandum ꝙ sunt medicina benedicta ut uolunt
oēs sapientes. decoquātur ergo in aqua dulci
donec possint mundari ⁊ abiectis iteriorībus ⁊
extremitatibus fortissime abluātur cum lixiuio
facto cū aqua cineris uitiū et post coquātur us
qꝫ ad perfectionē in aqua ordei ⁊ comedatur sb
stantia et potetur aqua decoctōis. Quartū est
ficus sicce et similes fructus: sicut pinee phistici
uue passe munde sebestē iuiube. Ea autē q̄
hñt naturā medicine. quedaꝫ sunt simplices et

quedā ꝯposite. Simplices sunt radix ireos aristologia capillus ueneris recēs isopus orobꝰ semē bōbacis semē papaueris fenugrecū ⁊ silia. Sed ꝯposita sunt diuersa. Sirupus. primo. ℞ radicis ireos isopi an̄. ʒ. i. capill' ueneris recentis. M. iii. quattuor seminū frigidoꝝ mūdatorū seis endiuie seis scariole seis lactuce seminis portulace seis coriandri seis papaueris al. seis malue bombacis fenugreci orobi ligritie munde uuaꝝ passaꝝ ab arill' mundatarū. caricaruꝫ iniube sebestē phisticoꝝ pinearū mundataruꝫ amigdalaꝝ excorticataꝝ ordei mundi an̄ ʒ. ii. decoquātur lento igne lignis siccis de iunipero cū aqua dulci fontis sine fumo addatur mell'. rof. ℔. s. zuccari al. ℔. ii. fiat syrupus ⁊ clarificetur. Uideliꝫ eni ptisicis ethicis ⁊ cōsūptis in tussi ⁊ asmate: qm̄ abstergit mūdificat lenit nutrit ⁊ cōsolidat ⁊ ad saniē spuēdā uirtutē fortificat. Sapiens eni medicus pōt accipere unū uel plura ex istis uel pōt facere sirupū uel ell'uꝫ uel pillulas uel troci. uel empl'm iuxta cōueniētiā particulariū. Ad idē. ℞. radicis ireos. ℥ ii. capill' ueneris recentis isopi an̄. M. i. ordei mundi quart. i. s. quattuor se. frigidorū maiorū ⁊ minorū mundatorū seis malue bismalue seis fenugreci orobi iniube sebestē an̄. ℥. s. liquiritie rase uuarū passarū mundatarū an̄. ℥. i. mellis electi quart. i. zuccari al. quart. iii fiat syrupus ꝑfecte clarificatus cū aqua pluuiali ⁊ si in aqua extinguatur ferrum ē bonū ⁊ fiat usqꝫ ad q̄rt'. v. Electuaria calida que mundificāt ⁊ abstergunt sūt hec dyayris dyaysopus ⁊ dyaprassiū dyacalamentū dyasqlla loch de sqlla. Electuaria fr̄a sunt hec zuccarū rof. zuccarū uiolatum diadragagantum frigidū. Uel electuariū resūptiuū diapenideō sine spēbus calidis dyarodō abbatis. siliter trocisci de camphora. Cōposita sunt. ℞. zuccarū rof. ueteris karabe margaritarū nō perforatarum ossis de corde cerui sāguis draconis an̄. ʒ. s. misce sumat mane ⁊ sero ad modū nucis. Ad idē bethonica data cuꝫ melle. Ad idē radicis ireos recentis isuse ꝑ noctē in sirupo rof. ʒ. ii. diadragaganti frigidi ℥. i. candi penidiarū an̄. q̄rt. s. zuccari al. ℔. i. fiat electuariū totū albū. Ad idē. ℞. carnium testudinis nemorū bene preparatarū. ℥. i. misce. Ad idē. ℞. dyayris dyapeinidiō an̄. ℔. s. Ad idē. ℞. conserue rof. rub. quart. s. pulueris dragaganti frigidi. ʒ. v. pulmonis uulpis. ℥. i. se. feni. pulerizati. ʒ. s. zuccari alb. q. sufficit misce. Ab extra fiat empl'm. ℞. sūmitatū aneti fenugreci orobi seminis lini ordei dactilorum pinguiū caricarū aristol'. ro. an̄. ʒ. ii. ꝯquassentur ⁊ bulliant in aqua: si ē calor fortis misce cuꝫ oleo uiol'. si debilis cum anetino fiat empl'm ⁊ extendatur supra pectus. Ad ideꝫ ualent unguenta resumptiua dicta in. c. de spasmo ⁊ alia que ꝯpetunt in ethicis sicut unguētū albū Gal'. ⁊ unguentū populeon. Nota de cibis ptisicorū carnes sint usualiū uolatiliuꝫ uiuentium in oratis arboribus ⁊ nō in aquis hedine ⁊ uitulline lactantis carnes pullorū utatur testiculis uulpis ⁊ pulmone: q2 mirabiliter conferunt. cibus de farina cocta cibus de colatura furfurum de simula de farina ordei ⁊ farina fabaꝝ lentiū. rizo spelte cicerū auene ⁊ amidi conficiantur cum lacte amigdalarū: aut caprinarū aut cum brodio pulli coquantur: ꝰm diuersitatem particularium secundū ꝙ uolumus cōglutinare abstergere uel nutrire. Interdum potest uti spinachiis boragine feniculo petrosil'. lactuca portulaca melonibus ⁊ cucurbitis: ⁊ si nō eēt febris putrida utatur ouis sorbibilibꝰ ⁊ fructibus dictis supra. Pānis sit debite fermentatus cum debita quantitate sal' bene coctus.

Eger preterea. Ponit curam per balneum dicens ꝙ eger ante comestionē ⁊ post comestionē debet ingredi balneū quod sit tepidū ualet ad humectandū ante cibū per uiam irroratōis sed post ualet: q2 attrahit nutrimentum ad mēbra. Secundo dicit ꝙ in uase debet contrahere moram quousqꝫ apparet inflationem uenaruꝫ fieri. Almansor.

Sūmopere vero cauenduꝫ ē ne uenter soluat'. Cui tñ si solitus fuerit ex hꝰ pulueris bibitione succurrenduꝫ ē. Qui. ℞. gūmi arabici spodii boli armeni seis mirtini omniū an̄. ʒ. i. fiat ex eis puluis de quo in die. ʒ. iii: cū sirupo ꝺ papauere al. aut rob mirtino den': huius quoqꝫ pulueris bibitio oibus uentris cōstrictione indigentibꝰ q tussim patiun' remediū affert cui plurimūqꝫ addun' xilocaracte de siria ⁊ bdelium de mecha. Quod si lac egro febreꝫ generauerit auferēdū ē ei lac ⁊ ptisana quousqꝫ fe. recedat danda. deide lac ei denuo tribuat' ⁊ si febris iterū redierit remoto lacte ptisana est dāda. post cuius recessionē vt prius ad lac est redeundū. hoc aūt semper est faciendū cum necessitas urget ⁊ uēter sūme cauendū est ne soluatur. Silla.

Ponit canonē obseruañ ⁊ diuiditur i duas Primo facit hoc. Scðo docet succurrer' fluxui uentris. Secunda ibi. Cui tñ. De prima

dicit q̄ ualde ē cauendū ne fiat fluxus uentris: De ho docet succurrere fluxui uentris: dicens q̄ si fiat fluxus uentris est dandū de hoc puluere. ℞. gūmi arabici spodii boli ar. seis mirti. añ. ʒ. i. fiat ex eis puluis de quo omni die: ʒ. iii. cū sirupo de papauere al. cū rob de mirto dentur. Subdit q̄ aliquādo addatur xilocaratte: de siria ꝛ bdelium de mecha. Rō patet. Q̄d si lac. Sc̄do ostendit qd sit fiendū qñ ex lacte fit febris. dicens q̄ si lac generauerit feb. ptisana quousq̧ fe. cessauerit danda ē: sc̄do dicit q̄ pꝰ recessum febris lac ē tribuendū ꝛ sic ē faciendū qñ necessitas urget. Tertio dicit q̄ custodiēdū est ualde ne fiat fluxus uentris. rō pꝫ. Notādū ē q̄ licet in piplemonia rumpantur apā ꝛ fit ibi sanies ꝛ ulcus non tñ ꝑpter hoc necesse ē ptisis ꝑ tanto: q̄ꝛ i piplemonia apā ē magis i uelamine pulmonis q̄ꝫ i sb̄a sui cū ulcus ñ ē magnū ꝛ cū hoc saniesʼ nō ē ꝑpter putrefactōnem i sb̄a pulmonis: sꝫ apātis. in ptisi autē putrescit pars sb̄e pulmonis. Sc̄do notandū q̄ rab nō fecit mentionē de empimate q̄d est dispositio satis ꝑpinqua ad ptisim q̄d empima ē sanies i cōcauitate pectoris exn̄s. Tertio notandum q̄ causa empimatis ē uel catarus descendēs a capite ad concauitatē pectoris ꝛ ñ expellitur nec ꝑ tussim mundificatur. uñ in saniē transmittatur. ul' q̄ꝛ apā rumpitur ꝛ ad cōcauitatē pectoris fluit materia sicut in squinantia pleuresi ul' piplemonia uel q̄ꝛ humores fluunt a toto corpore ad cōcauitatē pectoris. Quarto notandū q̄ signa empimatis sunt fe. lenta: sed plus de nocte quā de die supcalefactio manuuꝫ ꝛ pedū. tussis cuꝫ falsa quiete. Signa ad cognoscendum in qua parte sit sanies sunt duo. Primuꝫ q̄ si sanies sit in parte dextra ꝛ iacet supra sinistra parte maior dolor ꝛ maius pondus sentitur. Q̄d si iacet super parte dextra nō pōt ire ad sinistrā ideo i tali decubitu iacet super pāniculū mediastinū diuidentē pectus per mediuꝫ ꝛ sic sentitur maius pondus q̄ꝫ ecōtra. Sc̄m signuꝫ itigatur filū i bolo ar. ꝛ circuncigatur pectori ꝛ ubi cicius exiccabitur ibi erit sāies ꝛ si i utroq̧ latere fuerit utrobiq̧ uerificātur ea q̄ dicta sunt. signa ꝑnostica Primum sanies pꝰ sputum sanguis maluꝫ. Sꝫ sanies pectoris si sit multa ꝛ uirtus fortis poterit expelli pars per tracheam siue per sputū ps per uias occultas transit ad stōm ꝛ expellitur per uomitum: pars transit ad epar ꝛ si ad cōcauum epatis ad intestina expellitur. si uero ad gibbum ad uias urine. si sanies sit multa ꝛ v̄tꝰ debilis suffocat. uel quia materia uadit ad cor uel ad uias anhelitus. Si materia fuerit pauca ꝛ v̄tus debilis mundificari pōt in. xl. diebus ꝛ si ultra maneat trāsit ad ptisim. Tertiū signū si materia saniosa sit uiridisʼ: aut nigra malū est si expellitur cū laboriosa tussi ꝛ fe. nō cessat molestū ē. Quartū signū. si sputū fuerit al. lene cum modica tussi ꝛ alleuiatōe fe. ꝛ bōitate appetitusʼ ꝛ fortitudine v̄tutis ē signū salutis ꝯtrariū v̄o ē signum mortis. Sciendū hic q̄ sanies in cōcauitate pectoris existens deludit medicū: q̄ꝛ ut pl'm iudicantur ptisici ꝛ icurabiles ꝛ sanie mūdificata euadūt q̄d ē medico uituperiū. Considerantur ergo ꝑdicta superius de ptisi hec significantia. Quinto ē notandū q̄ cura empiatis satis ꝯuenit cū cura tussis applicādo modo emplastra mō sirupos modo electuaria mō pilluas modo trociscos modo gargarismata: de istis oībus dictum ē supra ideo recurratur illic.

De tremore cordis Sillanus.

Circa rubricā ē notandū q̄ tremor cordis ē motus tremulus preter naturaꝫ Sc̄do notandū q̄ cā tremoris cordis pōt eē extrinseca uel intrinseca. Sicut supfluus calor subito superfluū frigus: inanitio supflua: ꝛ accidentia aie cū sint i ꝑcessu. Uenenū sūptū morsus aialium uenenosoꝝ. fe: pestilential'. uermes ꝛ oīa q̄ in excessu de v̄tute cordis. Si cā sit itrinseca sic pōt eē ex malitia mēbroꝝ habentiū uicinitatem: aut colligantiā cū corde: ut ꝑꝑ passionē stōi cerebri epatis pulmonis splenis ꝛ matricis. Sil'r pōt eē ꝓpter uentositatē: aut ꝑpter nimiū sensū: aut uaporē sāguisʼ corrupti uenientis ad cor: aut a colore phl'atis: aut melancolie aut ꝑpter malā ꝯplōnē cal'am aut f'ram cū materia uel sine materia cum apāte uel sine apāte. Tertio notandū de signis cārū. Signa cārum extrinsecaꝝ habentur ex iuditio patiētis. Si ex passionibus alioꝝ mēbroꝝ discernitur per passiones ꝛ signa illorū. Si uenit ex v̄mibus plꝰ affligitur ante cibū. si ex sensu ꝛ raritate aduenit ex q̄cūq̧ facili cā. si ex uentositate cito aduenit ꝛ cito recedit. si ex caliditate pulsus ꝛ anhelitus sūt ueloces frequētes ꝛ inordinati. signa si ex sāguine ē tremor cordis urina ē grossa ꝛ pulsus spissus facies rubea calor in parte cordis sitis regimē ꝑcedens multiplicās sanguinē. si fuerit letꝰ ꝛ liberalis. signa si ex colera. Urina citrina ꝛ tenuis pulsus uelox ꝛ frequēs sitis nimia color intensus regimē precedens multiplicans coleraꝫ si iuuenis animosus: q̄ꝛ cucurrerit ꝛ laborauerit. signa ex phl'ate. Urina est remissa spissa pulsus paruꝰ tardus ꝛ inordinatus somnolentꝰ et

pusillanimus regimem multiplicans phl'a. ñ sit phl'aticus ꝛ in hieme. Signa si mel'ia. Si fuẽit mel'icus timidus ꝛ extenuatus i autũno ꝛ sil'ib⁹ signa ꝓnostica si tremor cordis diu durauerit significat mortem. scđm signũ. si post tremorez adueniat uomitus prassinus ꝛ tremor nõ cres cat significat spasmũ ꝛ mortẽ. Tertiũ signum si apa aduenit cordi. si magnũ ꝛ calidũ interficit eodẽ die. si paruum sicut pustula interficit q̃rto die. Quartũ si uulnus aduenit cordi ꝛ si in dex tra parte stati interficit si sit magnũ. si sit puum eodẽ die. si in sinistra eodem die siue sit magnũ siue sit paruum. Al.

I cum cordis tremore fuerit pul sus uelocitas ꝛ febris eger ex basi lica est minuendus. Sillanus

Determinat de tremore cordis: ꝛ diuiditur i duas: Primo ponit curã qñ ꝓuenit a cã cal'a. Sᵒ quando fit a causa frigida. Secunda ibi Si autem. Prima in duas. Primo ponit curam per phlebotomiã. Scđo per localia. Sa ibi. Et trocisci De prima dicit ꝙ si cũ tre more cordis fuerit uelocitas pulsus ꝛ febris: tũc arguendũ est ꝙ fit a causa calida. secundo dicit ꝙ ꝓ cura ꝯpetit phlebotomia de basilica. s. si fuerit a sanguine patet. Al.

Et trocisci camphorati cũ succo maloꝝ acetosoꝝ in potu sunt tribuendi Q.S. ℞. spodii seis cucumeris citruli endiuie lactu ce portulace rosaꝝ sandali albi oĩm partes eq̃les ꝛ pro uno quoqꝫ pondus aur. uni⁹ ex eis sumãt triũ. g̃. cãphre ordei põdus ex quibus cũ succo matianorũ cõfectis. fi ant trocisci de q̄bus in potu quotidie vn⁹ aurei põdus quaqꝫ die tribuat quod per duas ebdomodas fieri cõuenit. Si autem hec non suffecerit lac de quo butirũ sit ex tractũ ad bibendũ detur. Ipse uero nutria tur ex pillulis cũ aceto ꝛ succo uue acerbe ꝛ ex acetoso. Sirupũ preterea acetosum đ zuccaro factum bibat. Sillanus.

Ponit curam per alterantia: ꝛ diuiditur i duas. Primo ponit curã per trocis. Secundo per dietã. secunda ibi. Ipe uͦ. Prima diuidi tur in duas. Primo facit quod dictũ ẽ. Secun do ponit curã per aliđ assumptiuũ per os. secũ da ibi. Si aũt. De primo dicit ꝙ in potu sũt dandi trocisci de cãphora cum succo malorum acetosoꝝ qui sũt. ℞. spodii seis cucũeris citruli endiuie lactuce portulace rosaꝝ sandali al. oĩuz partes equales pro vno quoqꝫ sit põdus aurei unius ex eis sumatur cãphore ad põd⁹ granoꝝ trium ordei: ex q̄bus cum succo macianoꝝ ꝯfe ctis. fiant trocisci de q̄bus detur oi die ad põd⁹ aurei unius. ꝛ hoc dꝫ fieri ad duas hebdoma das. Notanduz ꝙ in tremore cordis ex cau sa calida cũpetunt aromatica frigida quorum q̃dam sunt simplicia ꝛ quedã ꝯposita. Simpli cia sunt sicut uiole nenufar rose sandali oẽs co ralli margarite cãphora os de corde cerui iaci tus smaragdus rasura eboris karabe coriãdꝛ lutũ sigillatum acetũ agresta succus acetose suc cus g̃natoꝝ succus acetositatis citri limoniuz ci tranguloꝝ aqua rosaꝝ fruct⁹ aromatici sicut ci tonia pira poma lac acetosũ. Composita sũt il le ꝯfectões q̃ sunt ex his dimargariton dyaro don abbatis sine spéb⁹ dyaboraginatuz zucca rũ rof. aut uiol'. dyadragagãtũ tria sandali aq̃ rof. manus xpi cũ plis ꝛ mixtura cũ his ꝑdictis facta q̃ cõmuniter utantur medici. confectio ex acetosis Mesue terocisc. de uiol'. trocis. de cam phora. Ad idẽ ualet hec confectio. ℞. cõser ue rof. ru. ℥. ʃ. cõserue buglosse. ℥. ii. ꝯserue ne nufaris. ʒ. ii. electuarũ margaritaꝝ. ʒ. i. iacitoꝝ saphirorũ smaragdoꝝ seis citri seis acetose co ralli ru. añ. ʒ. i. oĩm sandaloꝝ coriandri ꝑpara ti spodii romani been albi ꝛ ru. añ. ʒ. ʃ. ossis đ corde cerui ifusi i aq̃ rof. ʒ. ʃ. limature auri ꝛ ar genti. ℈. ii. pãnoꝝ auri numero. xv. zuccari alb. q̃rt. ʃ. pulueri zẽtur sbtiliter i uase marmoreo si ne igne ꝛ aspgatur aq̃ rof. Ad idẽ. ℞. coral loꝝ perlaꝝ iacintoꝝ ꝛ smaragdoꝝ añ. ℈. i. sbtilis sime pulueri zentur ꝛ in potu detur parũ pro ui ce. Si aũt. Ponit curã per aliud assump tũ p os dicens ꝙ si trocisci non sufficiunt lac ex quo butirũ sit extractũ dꝫ dari ad bibendũ. rõ qꝛ nutrit ꝛ alterat. Ipse uero. Ponit cu rã p dietã dicẽs ꝙ patiens dꝫ nutriri cũ aceto ꝛ succo uue acerbe conditis. rõ quia alterant ꝛ re staurant. Sirupum Ponit curã per siru pũ dicẽs ꝙ patiẽs dꝫ bibere syrupũ acetosum factũ cũ zuccaro. rõ pꝫ. Notãdũ ꝙ m'ti alii syrupi cõueniunt ad idẽ: sicut syrup⁹ de succo li monũ syrupus de ribes syrupus rof. syrupus uiol'. syrup. nenufari⁹ sirup. acetosus de succo ci⁹ syrup. de acetositate citri syrup. acetos. đ pru ni sirup. acetꝫ. đ succ s fructuũ sirup. de agresta iulep rof. iulep uiol'. Ab extra fiat tale ephitiã. ℞. aque rof. aq̃ acetose an. ℥. iii. aq̃ buglose ℥. ii. coralli ru. sandal'. ru. rof. rubee añ. ʒ. i. mu sci ambr' añ. gra. iii. croci. ℈. i. aceti. ℥. i. ʃ. misce

Ad idem ualent odoramenta dicta in. c. de dolore capitis a causa calida proueniente.

Almansor.

Si aũt cũ tremore cordis non fuerit fe.
trocisci muscati in potu sumant̃. Ad. ℞.
masticis spice xiloloes ciamomi gariofil̃.
gallie mus.nuc.mus.cubebe cardamomi
maioris tubeleth.corticũ citri oĩm añ.põ
dus vnius aur̃.musci sextã.ʒ.vnius ex his
oĩbus cũ uino bñ redolẽte cõspsis fiãt tro
cis.cõferũt sincopi ꝛ tremori cordis. Elec
tuariũ diamuscũ preciosũ qð ẽ ad sincopi
ꝛ tristitiã cordisq̃ꝫ tremorẽ ꝛ tepidũ faci
ens. ℞.masticis cinamomi seis ozimi ma
ioris se.ozimi gariofilati.seis melisse seis si
simbrii seis sansuci macropipis oĩm ꝑtes
eq̃les ex q̃bus oĩs puluerizatis.ʒ.x.suman
tur margaritarũ minutarũ coralli rub.cu
bebe sete crude Karabe been albi ꝛ ru.fo
lii oĩum añ.ʒ.x.musci tubapitici puri.ʒ.ſ.
cõficiant̃ cũ melle de miroba.Kebul̃.hoc
enĩ electuariũ ad frigiditatẽ stõi ꝛ digiue
egritudinẽ optimũ existit. Silla.

Ponit curã tremoris cordis facti a cã frã: ꝛ
diuiditur ĩ duas. Primo ponit curã p trociscũ
Scðo per electuariũ. Scða ibi. Electuariũ
De prima dicit ꝙ si cũ tremore cordis ñ fuerit
fe.tunc arguendũ ẽ ꝙ fiat a cã frã. Rõ pꝫ. Se
cundo dicit ꝙ ꝓ cura trocisci debent dari qui
sunt. ℞ masticis spice xiloaloes cinamomi ga
riofil̃.gallie mus.cucube cardamomi maioris
tubeleth.i.minoris corticũ citri oĩm añ.põdus
aur̃.unius musci sextã partẽ.ʒ unius ex his oĩ
bus cũ uino bene redolenti ꝯspersis fiant troci
sci de gallia muscata.rõ pꝫ. Electuariũ.

Ponit curã per electuariũ dicens ꝙ ad tri
stitiã sincopim ꝛ tremorẽ cordis. Ualet electua
riũ diamuscũ p̃ciosũ ꝙ ẽ. ℞.masticis cinamo
mi se.ozimi maioris se.ozimi gariofilati se. me
lisse se.sisimbrii se.sansuci macropipis omniuꝫ
añ.ꝑtes equales ex q̃bus oĩbus puluerizatis.
ʒ.x.sumantur margaritaꝝ minutaꝝ coral.rub.
krabe sete crude been al.ꝛ ru.folii oĩm añ.ʒ.x.
musci tubapitici.ʒ.ſ.ꝯficiantur cũ melle de mi
robalani kebulis. Subdit ꝙ ẽt ad frigiditateꝫ
stõi ꝛ debilitatẽ digestiue optimũ existit. No
tandũ ꝙ ĩ cura tremoris cordis a cã frã ꝯpetũt
aromatica calida: ꝛ istoꝝ quedã sunt simplicia
ꝛ quedã ꝯposita. Simplicia sunt ambra musc⁹
crocus lignum aloex storax calamita.gariofil̃.
cortex citri ꝛ citranguloꝝ nux muscata.cinamo
mũ.semen maiorane ꝛ basiliconis foliũ.emila.
melissa buglossa borago been albũ ꝛ ru. doro
nicũ zedoaria.cardamomũ.rosmarinus xiloa
loes.ozimũ.ex his possunt fieri electuaria: uel
pulueres.aut trociscis uel syrupi. aut sacculi: ꝛ
põt cũ eis rectificari aer. Cõposita sunt dyam
bra.dyanthos.diacameron. Julii potio.gallia
musc.electuariũ lectificãs.aromaticũ muscatũ
electuariũ de gẽmis.dyadoronici confectio de
musco cõfectio de xiloaloes confectio de citro.
electuariũ plirisar coticon cortices citri cõditi.
conditũ de citro conditũ de buglossa. Ad ideꝫ
ualet syrupus de corticib⁹ citri. Ad idẽ iulep
tale. ℞.aq̃ mellisse aq̃ buglosse añ.℔.ſ.zucca
ri al.q̃rt̃.iii: ꝛ fiat iulep usq̃ꝫ ad: ℔.i. Ad idẽ
℞.aque buglosse cũ gariofil̃ ꝛ ẽ mirabilis.
Ab extra ualet tale epithima. ℞. succi melisse
succi buglosse facta residentia añ.q̃rt̃.iii.aceti.
ʒ.ii.gariofil̃.℥.i.ſ.musci. ℈. i.puluerizẽda pul
uerizẽtur misce oĩa fiat epithia sup mamillam
sinistrã. Ad idẽ ualet tale empl̃m. ℞.lauda
mi q̃rt̃.i.gariofil̃ corticũ citri añ.ʒ.i.musci. ℈.i
terbẽtine.ʒ.ſ.puluerizẽda puluerizẽtur ꝯquas
sanda ꝯquassẽtur cuꝫ pistello calido misce oĩa
malaxãdo cũ aq̃ buglosse ꝛ fiat empl̃m ad me
dietatẽ medii palmi ꝓ utraq̃ꝫ parte ponatur su
pra mamillã sinistrã. Ad idẽ põt fieri saccul⁹
cordialis. ℞.floꝝ boraginis floꝝ buglosse añ.
M.i.been al.ꝛ ru.añ.ʒ.i.croci.ʒ.i.sete ð gra
na.℈.i.gariofil̃.cinamomi añ. ℈.i.ſ. pulueris
coralloꝝ ru.ros̃.ru.añ.ʒ.ſ.ossis de corde cerui
grani musci ambre parũ fiat sacculus in syndo
ne ru.ꝛ cõspergatur aqua buglosse. Sacculus
in cã cal̃a. ℞.floꝝ boraginis uiol̃.buglos.añ.
M.i.sandaloꝝ ꝛ coralloꝝ al.ꝛ ru.ros̃.ru.beẽ
al.ꝛ ru.omniũ añ.ʒ.i.croci.ʒ.ſ.sete.g̃.xv.ossis
de corde cerui. ℈.i.spodii.ʒ.ſ.camphore musci
ambre añ.parũ ꝛ fiat sacculus in syndone ru.
Et q̃ꝛ ras̃ nõ dixit de sincopi q̃ satis appropin
quat tremori cordis: iõ circa materiã sincopis ẽ
notãdũ: ꝙ sincopis ẽ ablatio sẽsus ꝛ mot⁹ ĩ toto
corpore s̃m maiorẽ partẽ ꝑꝑ debilitatẽ. s̃o no
tãdũ ꝙ cãe sincopis pñt eẽ due.s.oẽ illð ꝙ facit
exalationẽ caloris ex corde s̃bito: ꝛ oẽ illð qð fa
cit ad cõculcationẽ caloris in corde ꝛ ille pñt eẽ
intrĩsece ꝛ extrĩsece sicut dcm̃ fuit assignãdo cãs
tremoris cordis: q̃ꝛ ñ differt nisi s̃ꝫ magis ꝛ mi
nus: q̃ꝛ ĩ tremore cordis sũt remissiores q̃ꝫ ĩ sin
copi. Tertio notandum ꝙ signoꝝ sincopis.
Quedã sũt ꝓnostica seu ꝓnosticãtia sincopi fu
tura.q̃dam demostratiua actu sincopi: ꝓnosti
cãtia ꝛ sũt trẽor cordis actu ꝛ ꝑmutatio coloris
faciei ĩ ñ naturales colores: ꝑmutatõ pulsus ad
tarditatẽ ꝛ ꝑuitatẽ ꝛ f̃ritas extrẽitatũ. Sig̃
demostratiua sunt ablatio sensus ꝛ mot⁹ pulsus
formicãs ꝛ mortificatio faciei.rõ pꝫ.sig̃ s̃ꝫ diuer

sitaté causarũ patent ſm q̄ dictum fuit d̄ signis
tremoris cordis. Signa pnostica. Primũ si ali
quis longo tp̄re patiatur tremoré cordis ꝛ sbito
ueniat sincopis expeditũ est negociũ. Secundũ
signum si aliqs patiatur longaꝫ sincopi ꝛ color
faciei mutatus sit in liuoré uel uiriditaté uel i ni
greditaté nunq̄ꝫ calcabit terrã. Tertiuꝫ si su
bito ueniat sincopis sine cã manifesta ꝛ sincopis
fuerit longa cõsumatum é. Quartum si ali
cui sincopizanti datum fuerit sternutatorium si
cut elleborus ꝛ ñ sternutauerit dum fuerit ei in
iectus i naribus nullum ualet consilium nisi q̄
crux ꝛ turribulum portetur. Quarto notan
dum q̄ in sincopi que nõ é mortalis é operãduꝫ
Primo fricétur extrema cuꝫ manib⁹ ꝛ pãno as
perso: aut cum sale ꝛ aceto ꝛ q̄ fiant fricatiões
ꝛ ligatões extremitatum cuꝫ dolore. Scd̄o qd̄
ponantur in aere claro ꝛ uocentur ꝑprio noie i
aure uoce alta pluribus uicibus. Tertio as
pergatur acies aqua roſ. muscata ꝛ aqua frigi
da ab alto cadente. Quarto applicétur narib⁹
aromata calida in frigida sincopi ꝛ frigida i cã
calida: ꝛ pulueré aromaticum naribus isuflar̃
nisi sincopis eét ꝑpter ꝓfocationem matricis: ꝛ
tunc ponatur glabanum aut assa fetida ad na
res ꝛ inferius ponantur aromatica. Quito ad
bibenduꝫ é uinuꝫ cum musco. Sexto aperiatur
os cuꝫ cultello ligneo ꝛ fricentur dentes ꝛ ligua
cum tiriaca ꝛ potione musc. Septio ponuntur
sternutatoria in naribus. ꝛ si sternutet bonũ est
si uero nõ é malum. In paroxismo non existés
si timet in sincopim aut ꝓximuꝫ fe. aut q̄ꝛ uelit
facere phlebotomiã ꝛ alias nõ fecerit: aut quia
patitur tremoré cordis ꝛ de sil'ibus debet sume
re aliquod aromaticum. Sumat ergo bonum
pané intinctum in aqua citonioꝝ: aut succo eoꝝ
aut uino granatoꝝ: aut aq̄ roſ. aut aqua aceto
se aut citri: aut brodio carnium: aut sumat ali
quid de dyambra uel potõe muscata uel zucca
ro roſ. ꝛ ita de aliis scd̄m conuenientiã particu
larium. In aliis partibus procedendum é scd̄ꝫ
q̄ dictum é de tremore.

De colerica passione. Sillanus.

Irca rubricã est notandum q̄ passio
collirica é in qua hõ simul in eadé ho
ra eiicit per uomitum ꝛ per secessum.
humores ꝛ cibaria nihil retinet. Scd̄o notã
dum q̄ hec egritudo aliq̄ñ fit ab humorib⁹ fri
gidis ꝛ aquosis in stõ ꝛ intestinis multiplicatis
debilitantibus uirtuté retétiuã in parte supiori
stõi ꝛ in parte inferiori. Aliq̄ñ fit ex multiplica
tõe colere rubee in intestinis ꝛ in stõ mordican
tis in testina ꝛ stõm: unde excitat uomitum ead̄
hora et secessum et hec é peior. Tertio notan
dum q̄ sig̃ colirice passionis a cã frigida sunt
antecessio nausee et fastidii multiplicatio uéto
sitatũ in uentre ꝛ in intestinis ante egritudinem
p aliquot dies ꝛ q̄ icipit cuꝫ dolore umbilici ꝛ
pũctura eius. deinde aduenit solutio plurima
cũ uomitu phl'atico antecessio ciboꝝ phl'atico
rũ facientiũ nauseã ꝛ fastidiũ. Signa colliri
ce passionis ex effusione colere rubee ad stõm:
ꝛ intestia sunt nausea uehemés: sitis assidua cũ
bibit aquam frigidã sedatur nausea donec cale
fit in stõ. deinde euomit eã ꝛ é solutio uentris: ꝛ
q̄ñq̄ꝫ superfluit donec faciat sincopi ꝛ cadit pul
sus eius ꝛ é cũ eo estuatio ꝛ mobilitas ꝛ iflãma
tio magna ꝛ multotiés ꝑturbatio métis.

Almansor.

**Um punctio ꝛ tristitia alicui sup
uenerit affueritq̄ꝫ cũ ea ul' post eã
uomitus uel uentris solutio aq̄ ca
lida multotiens i potu tribuat̃ ꝛ si adhuc
perseuerauerit uomitus ꝛ uentris fluxus:
aq̄ calida iterũ detur sedabitur eni passio**

Sillanus.

Hic determinat de collirica passione ꝛ diui
ditur in duas. Primo ponit signa collirice pas
sionis. Scd̄o ponit curã. ꝛ illa in duas: q̄ꝛ prio
ponit curã q̄ñ passio é debilis. Scd̄o q̄ñ passio
é fortis. Scd̄a ibi. Qd̄ si. Prima i duas
Nã primo ponit curã ante declinationé. Scd̄o
in declinatõe. Scd̄a ibi. Cũ autem egritu
do. De prima dicit q̄ cũ alicui accidit pũctu
ra ꝛ tristicia ꝛ fit cũ ea uomitus ul' post ꝛ solutõ
uentris. tunc arguendũ é q̄ é collirica passio.
Scd̄o procura dicit q̄ aqua in potu sepe dꝫ da
ri. rõ q̄ꝛ lauat ꝛ mundificat stõm a materia pec
cante. Tertio dicit q̄ si uomitus ꝛ fluxũ uétris:
ꝑuenerint iterũ dꝫ dari aqua calida: q̄ꝛ remo
uetur hec passio. Notandũ q̄ per illã quã itel
ligere debemus omnia illa que mundificãt sto
machũ a materia faciente illã punctioné: ꝛ ideo
si materia é phl'atica cõuenit medicia mundifi
catiua phl'atis. Si colerica ꝯuenit medicia eua
cuatiua colore: quia uomit⁹ curat uomituꝫ ꝛ flu
xus fluxum. ꝛ hoc causa euacuandi materiam
facientem uomitum uel fluxum. Alman.

**Cũ aũt egritudo quieuerit balneũ igre
diatur eger in quo per unius hore spatiũ
moretur. Egressus autem de balneo leui
alatur nutrimento deide dormiat.** Silla.

Ponit curã i declinatõe ꝛ diuiditur i duas. pri
mo põit curã p balneũ. ſo per dietam ꝛ somnũ

Secũda ibi. Egressus aũt De prima dicit ꝙ collirica passio ubi fuerit remissa uel quieue rit eger debet ingredi balneũ in quo dꝫ morari per spatium unius hore. Rõ qꝛ resoluit materi am uel trahit ipsaꝫ ad extra ꝛ sic diuertitur ab euacuatione ꝛc. Egressus aũt. Põit cu rã per dietam dicens ꝙ dꝫ nutriri post balneũ nutrimento facilis digestõis. Rõ qꝛ stomach⁹ ẽ debilitatus. Scđo dicit ꝙ deinde eger debet dormire. rõ qꝛ fortificat digestiuã ꝛ retentiuam stõi ꝛ prohibet sensationẽ male materie ꝛ ꝓ tan to in euacuationibus restringendis somnus cõ mendatur preterq̃ꝫ in sudore. Al.

Qđ si vomitus ꝛ ventris solꝰ vehemẽs fiant sinthomata terrefacienti supuenerit nõ tñ est timendũ imo cũ medicaminibus q̃ ego noiabo succurrẽd⁹. In pricipio ita qꝫ trocisci de olibano cum aqua ꝛ niue ꝛ rob granatoꝝ denꝶ semel ꝗ iterũ sũt ẽt dã di si vomit⁹ non cessauerit. Duo quoqꝫ ad iutoria ꝛ coxe i supremis ptib⁹ ligenꝶ. Et aqua niue ĩfrigidata sup crura ꝛ pedes fũ danꝶ ꝛ i ipam ẽt imittanꝶ. Venter quoqꝫ ex sandalis rosis camphora gallia aq̃ roꝭ cõspsis epithimenꝶ. Et pãnus aq̃ roꝭ ꝛ niue ĩfrigidata ĩfusus desup ponaꝶ ꝗ postq̃ꝫ te pefactus fuerit ẽ remouẽdus ꝛ ali⁹ vt ꝑus desup mittẽdus. Ad potandũ aũt paulati tribuaꝶ uinũ vet⁹ teperatũ cũ rob grana toꝝ ꝛ qñ vomerit iterũ tribuaꝶ. Silla.

Ponit curã qñ passio ẽ fortis. ꝛ primo facit hoc. Scđo ponit descriptõm quarũdã medici narũ de qbus fecerat mentionẽ. Tertio põit cu rã uomit⁹ supflui. Secũda ibi. Trocisci Ter tia ibi. Si aũt uomitus. Prima i duas. Primo ponit curã intendẽdo ad uomitum reti nenduꝫ. Scđo ponit curã uomit⁹ post cessatõꝫ uomit⁹. Ꝭa ibi. Postq̃ꝫ vero. Prima i tot quot remedia ponit ptes patet. De prima dicit Primo ꝙ si uomit⁹ ꝛ flux⁹ fuerint uehemẽtes ꝛ accidẽtia iducentia timorẽ non ẽ tunc recedẽdũ a cura imo succurrendũ cũ medicaminibus q̃ sequũtur. Scđo dicit trocisci de olibano semel sũt dãdi cũ aq̃ ꝛ niue ꝛ succo granatoꝝ. Rõ qꝛ ꝯfortant stõi retentiuã. Tertio dicit ꝙ tales tro cisci iterũ sũt dandi si uomit⁹ ñ cessauerit. Duo quoqꝫ. Ponit ꝭm remediũ dicẽs ꝙ adiuto ria ꝛ coxe debent ligari in ptib⁹ supremis ꝛ rõ: qꝛ hũores distrahũtur ꝑ ligaturã. Et aqua Ponit tertiũ remediũ dicens ꝙ aqua frigida ta in niue dꝫ fundi super crura ꝛ debent pedes poni i ea. rõ qꝛ talis aq̃ ingrossat hũores ꝛ sic ñ sũt apti ad fluxũ. Ꝭa rõ qꝛ ex hoc fortificatur ca lor i interioribus ꝑpter reuocationẽ. Venter quoqꝫ. Ponit quartũ remediũ dicẽs ꝙ uẽ ter dꝫ epitiari ex sandal' roꝭ. cãphora ꝛ gallia ꝛ cõspgi aqua roꝭ. rõ qꝛ ĩfrigidat ꝛ alterat malã ꝯplõnẽ ꝛ sua stipticitate ꝯfortat ꝛ iõ ualet i ma teria colerica ꝛ ñ i materia phl'atica. Notan dũ ꝙ loco illius ualet hoc. ℞. landami masti cis aã. q̃rꝭ. ʒ. s. olibani. ʒ. s. sãdal' albi ꝛ ru. cora. ru. sumach aã. ℈. i. anthere acacie ypoqstidos psidie balaustie aã. ℈. i. terebentine. ʒ. i. pulue rizẽda pulverizẽtur malaxanda malaxẽtur mi sce oia malaxãdo cũ oleo roꝭ. ꝛ fiat empl'm ad modũ scuti ad quãtitatẽ medii palmii parui ab utraqꝫ parte: ꝛ si uomitus sit fortis fiãt duo em pl'a: unũ ante aliud vo retro. Ad idẽ. ℞. suc ci plantaginis aque roꝭ. de stiptibus aã. q̃rꝭ. i. aceti. ℥. s. masticis olibani aã. ʒ. s. farine lẽtiũ q. sufficit pulverizẽda pulverizãtur misce ꝛ fiat empl'm. Ad idẽ ungatur stomachus cũ oleo de mastice ꝛ oleo de roꝭ. ꝛ aliquãto aceti. Et pãnus Ponit qntũ remediũ dicens ꝙ pã nus in aqua roꝭ. ꝛ i niue infrigidat⁹ ĩfusus de super ponatur. Ꝭo dicit ꝙ cũ calefact⁹ ẽ remouẽ dus ẽ ꝛ ali⁹ superponẽdus. rõ remedii qꝛ hꝫ in frigidare ꝛ sua stipticitate cõfortare stõm ꝛ ꝛꝫ qñ fit a colera. Ad potandũ. Ponit sextũ remediũ dicẽs ꝙ paulati in potu dꝫ sumere ui num quãtum tẽperatuꝫ cuꝫ succo granatoruꝫ ratio quia confortant stõm. Secũdo dicit ꝙ qñ uomuerit iteruꝫ dꝫ dari. rõ pꝫ. Almansor

Panẽ quoqꝫ in succo granatoꝝ infusũ co gendus ẽ sumere cũ vino ꝛ comedere: ꝙ si vomerit iterũ dandusꝫ ei donec qescat. Qđ si sincopis superuenerit muscũ cũ vi no dare cum conueniens ẽ vĩ iferẽdo ꝛ succus carnis edine ꝛ pulline cuꝫ pauco citonioꝝ succo ꝛ vino mixtus in potu ẽ tri buẽdus. Pulli preterea sũt assandi ꝛ ante nares ipsius diserpendi thus ẽt danduꝫ ẽ vt masticet ipsũ ꝛ paulati trahũiciat ꝛ po stremo bolũ corascenũ conditũ cũ cãpho ra tribuaꝶ. Quicqd autẽ de h⁹ passionis: cura nunc vsqꝫ diximus donec vomitus sedetur ꝛ stomachus cibũ recipiat fieri cõ uenit. Sillanus.

Ponit septimũ remedium ꝛ põt diuidi i du as. Primo facit hoc Ꝭo docet succurrere sinco pi supueniẽti. Secũda ibi. Qđ si sincopis. De ꝑma dicit ꝙ patiẽs ẽ cogẽd⁹ sumẽ panẽ ĩfusuꝫ i succo granatoꝝ cuꝫ uino. rõ qꝛ ĩfrigidat os stõi ꝛ sua stipticitate confortat retentiuã ꝛ prohibet

fluxū humorū ad stōm specialiter colere. Se cundo dicit ꝙ si iterū uomerit iterū ē dand⁹ do nec qescat ⁊ retineat. Ad si sincopis. Do cet succurrere sincopi dicens ꝙ si sincopis pue nerit ꝯuenit dare muscū cū uino. Rō qꝛ uiuifi cat uirtutē uitalē. scḋo dicit ꝙ ēt dꝫ dari succus carnis hedine ⁊ pulline cū pauco succo citonio rū. Rō qꝛ generāt spūs ⁊ stōm ꝯfortant. Pul li. Ponit octauū remediū dicēs ꝙ pulli sūt assandi ⁊ ante nares dismēbrādi. rō qꝛ sua aro maticitate ⁊ odore ꝯfortant. Thus. Ponit nouū remediū dicens ꝙ thus ē dandū ut masti cet ⁊ paulatim deglutiat. Rō qꝛ ē stipticū ⁊ ca lidū: ⁊ ideo ualet in materia frigida plus. scḋo dicit ꝙ ēt dꝫ tribui bolus ar. cū cāphora. rō qꝛ frigidū ⁊ stipticū: ideo ualet in materia calida. Tertio dicit ꝙ dictū ē de cura huius passionis usqꝫ nunc docet ut uomitu sedetur ⁊ ut stoma chus possit cibum recipere. Almansor.

Postqꝫ vero stōachus ipsius recipere poterit nutriendus ē eger ⁊ parū vini ve teris in potu sumat bene redolentis ⁊ dor mire incipiat. Trocisci de olibano ad vo mitū dandi. ℞. boli corasceni thuris am boꝝ aā. ʒ. x. cubebe cardamomi amborūꝫ aā. ʒ. ii. ⁊. ß. cāphore gallie gar. oīm aā. vi ʒ. unius fiant trocisci pondere aur. vnius hii eni uomitui multū conferunt. Rob ꝺ malis granatis succus maloꝝ granatorūꝫ acetosoꝝ sumanť ⁊ per noctem. i. aut am plius dimittanť donec qḋ grossū est in fū do resideat ⁊ deinde coquať ⁊ dispumeť donec iulep similtudinē habeat i quo ab igne disposito adhuc tū calido mēte viri dis stipites mittantur ⁊ in ipso ꝑmanere ꝑmittanť quousqꝫ infrigidenť. Cūqꝫ ifri gidatū fuerit extrahanť ad cuius similitu dinē syrupus de citoniis ⁊ sirupus de ma lis macianis fieri cōuenit. Si aūt vomit⁹ hora aliqua inualuerit nimis ⁊ supflue rit magna vētosa stō superponať. Silla.

Ponit curā post cessationē uomitus dicens ꝙ postqꝫ uomitus cessauerit ⁊ poterit eger reci pere cibū: dꝫ eger nutriri ut subleuetur ꝟtus Scḋo dicit ꝙ parū uini ueteris bene potentis in potu recipere dꝫ. Rō qꝛ restaurat spiritus. Tertio dicit ꝙ dꝫ incipere dormire. Trocisci. Ponit descriptōꝫ quarūdā medicinarū ꝺ qb⁹ supra fecerit mentionē: ⁊ diuiditur in duas scḋꝫ ꝙ ponit descriptionē duarū medicinarū. Secū da ibi. Rob de malis granatis De prima dicit ꝙ trocisci de olibano ad uomitum dandi

sunt. ℞. boli corraseni thuris amboꝝ aā. ʒ. x. hi eni uomitui multū conferunt. Rob de mal granatis. Pōit descriptionē rob de grana tis ⁊ fit sic sumatur succ⁹ granatoꝝ accetosoꝝ ⁊ sic ꝑ noctē dimittatur donec qḋ grossū ē in fun do resideat. deide coqtur ⁊ despumetur donec hēat silitudinē iulep i quo ab igne deposito tū calido mēte stipites uirides mittantur ⁊ in ipso ꝑmanere dimittātur quousqꝫ ifrigidetur ⁊ cū i frigidatū fuerit extrahātur. Scḋo dicit qḋ ad silitudinē h⁹ pōt fieri sirupus de citoniis uel de macianis. Ad idem ualet sirupus de agresta: uel sirupus de granis mirti. Si aūt vomitus Ponit curam dicens ꝙ si uomitus aliq̄ hora nimis supfluerit debet supponi stō magna uen tosa. Notandū ꝙ in fluxu uentris debet po ni supra stōm magna uentosa. Ratio quia di uertit ad superiora ⁊ debet esse sine scarificatōe ⁊ recolo in una de sancta cristina ꝓ restringen do uomitū poni supra umbilicū unam uentosā magnā ⁊ totā fuisse repletā pinguedine: vñ mor tua ē. De debilitate stomachi. Sillanus

Circa rubricam ē notandum ꝙ stoma chus pōt cōfortari qnqꝫ modis. Pri mo per uiā alterationis: ut si sit calid⁹ per frigida ⁊ ecōuerso. Secundo per uiā unio nis partiū ⁊ fit per stiptica siue calida siue fra. Frigida sunt ut citonia pira nespila pruna pru nelli ⁊ sorbe. calida sunt ut mastix olibanū ⁊ ab sinthiū. Tertio per uiā mundificatōis ei⁹ a ma lis humoribus ⁊ hoc faciunt medicine diuerse: secundū diuersitatē humoꝝ. Quinto per uiam nutricatōis: ut per cibos facilis digōnis ⁊ boni nutrimenti. Quinto per ea que cōueniunt a ꝓ prietate: ut absinthiū mastix ⁊ galāga. Ad ꝓpo sitū Ras i hoc. c. docet ꝯfortare stōm primo ⁊ ſo mō. Scḋo notandū ꝙ debilitas stōi ē no mē dispōis stōi qñ nō bene digerit ⁊ cōturbat eni cibus uehemēter. Tertio notandū ꝙ debili tas stōi pōt ꝓuenire pp causas itrinsecas aut extrisecas. Cause extrisece sūt accidentia aie ut ira: solicitudo: ⁊ tristitia: ⁊ silia accidētia: quan titatis cibi ⁊ potus: addita uel diminuta mala qualitas: ul' uētosas: aut cibus inordinate sūpt⁹ qꝛ grossū ꝑponitur sbtili ⁊ silēs cāe. Si vo fue rit ꝓpter causas intrinsecas: aut hoc ē pp stōm aut pp alia mēbra: aut pp passiōes cerebri sicut ē reuma aut ꝓpter passiones cordis: sicut ē tre mor ⁊ similia: aut propter passiones epatis: ut quia nimis sibi mittit calidam. Aut propter pas siones splenis: ut qꝛ nimis sibi mittit meliam su perfluam. aut propter passionēꝫ matricis: ⁊ sic

Alteratoris ꝯforta stomach quinque modis ... mundificatōis ... nutricatōis ... a ꝓprietate

Mastix olibanū et absinthiū ꝯfortant stōm in frigidato

Absinthiū mastix ⁊ galanga ꝯfortant stōm a ꝓprietate

... debilitas ... stomachi ...

de aliis membris q̄ pn̄t mittere sup fluitates ad
stóm. Si ꝑpter stóm: aut róe male ꝯplonis ca
lide uel frigide humide uel sicce cū materia uel
siñ materia. Et si cū materia ul' cū aꝑate ul' siñ
aꝑate: aut rōne male ꝯpl'onis. s. paruitatis uel
magnitudinis ⁊ male texture ul' sitius ⁊ solutio
nis ꝯtinentis. Quarto notandū ꝙ signa de
bilitatis a causis extrinsecis habētur ex relatōe
infirmi ⁊ assistentiū ⁊ medici industria. Signa
si fuerit debilitas ex passionibus alioꝝ mēbro
rū a stō habētur ꝯsiderando subtiliter omnia
mēbra corporis: qꝛ notitia nō latebit. Signa
debilitatis stōi ꝑpter malā ꝯpl'onē calidā sunt
qꝛ sentitur calor in stō ⁊ sitis ⁊ male digeruntur
cibaria frigida ⁊ iuuatur a frigidis: ⁊ leditur a
calidis: ⁊ si est cū hūoris uitio adest pond⁹ aut
aggrauatio ⁊ oris amaritudo ⁊ uomit⁹. Signa
si fuerit pp malā ꝯpl'onē frigidam sentitur frigi
ditas in stō paucitas sitis. digerit male res dif
ficilis digōnis ⁊ ut plurimū ē appetitus itēsus
iuuatur a calidis ⁊ leditur a frigidis: ⁊ si est cuꝫ
humoris uitio: adest pondus aggrauatio infla
tio extensio nausea multiplicatio sputi uelocitas
descensus cibi absqꝫ eius nimia alteratione et
eructuatio acetosa ⁊ hoc si sit phl'a. Si uero ē
mel'ia est pondus ⁊ aggrauatio ⁊ uomitus faci
ens ꝯgelationem in dentibus appetitus pluri
mus magnitudo splenis solicitudo tristitia īfla
tio magna. Signa si sūt ꝑpter siccitatē sūt si
tis uehemēs exiccatio lingue supflua exiccatio
corporis: iuuamentū cū cibis humidis: nocum
tū uero cū siccis. Signa ꝑpter humiditatem
sūt puitas sitis ledi ab humidis iuuari a siccis
multitudo saliue ⁊ sputi. Signa ꝯpositaꝝ ha
bentur ex simplicibus. Signa qn̄ fit ꝑpter ra
ritatē texture sunt qꝛ non inuenitur signuꝫ male
ꝯpl'onis nec signū aꝑatis ⁊ nō iuuat ciboꝝ per
mutatio. Signa qn̄ ꝑpter aꝑa dicētur in. c.
sequenti. Signa ꝑnostica sunt: primum oīs
in digō stōi ē mala ⁊ potissime cerebro. rō primi
qꝛ non rectificatur p aliā digestioneꝫ. rō scdi qꝛ ē
radix fere ⁊ origo oīm egritudinū: sicut epilep
sie lienterie idropisis ⁊c̄. scdm. si aliqs in conuale
sentia patitur digestionē ⁊ habeat os acetosum
Cauendū ē de recidua ⁊ ꝙ materia putrefiat.
Tertiū deterior debilitas stōi ē que ꝑuenit a ra
ritate texture stōi. Dubitatur que malarū ꝯple
xionū stōi sit deterior tam simplitiū qꝫ ꝯposita
rū ⁊ qs sit ordo. Pro cuius sol'one ē notandū
ꝙ ille male ꝯplexiones ꝯperantur uel quantuꝫ
ad alterationē uel lesionē opationis principalis
membri. s. stōi uel quantū ad curationē. Si pri
mo modo sic est frigida complexio inter simpli
ces deterior: secundo sicca: tertio calida ⁊ quar
to humida. Et inter eas compositas. Primo
calida ⁊ sicca: secundo frigida ⁊ sicca tertio cali
da ⁊ humida. Al.

Um stōi debilitas cū pauca siti ⁊
tarda cibi de stō descensione ⁊ ac
cido ruptu fuerit: fueritqꝫ oīa acci
dentia hec parua nec fuerit uetusta stoma
chus ex trociscis de ros. ē curādus de qb⁹
eger quotidie in mane pondus aur. vnius
⁊. s. cū. ℥. i. decoctōis de seibus sumat
Decoctio aūt de seibus hec ē sumant cimi
ni nabati ⁊ ameos bulliant in miua dōec
aq̄ fiat rubea. d qua postea cū troc. d ros.
vt predictū est in potu tribuant. Troc. vero
de ros sūt q. ℞. pulueris rosaꝝ ru. ℥. iii. xi
loaloes spice mastic. silocassie sqnanti cia
momi absinthii oīm an̄. ℥. i. conspergātur
ex vio veteri ⁊ informent troc. Nutriatur
vō ex his q̄ cito digerunt ⁊ paucoruꝫ sūt
hūoꝝ ac paucaꝝ supfluitatū q̄ ēt ex redo
lētib⁹ ⁊ seibus sūt cōdita sicut sūt calagie
⁊ mutagenat. Ipe quoqꝫ ante comestiōꝫ
multo vtat exercitio ⁊ aquā minus solito
bibat ⁊ post cōestionē multū dormiat de
vino quoqꝫ veteri ⁊ puro parum bibat:
totāqꝫ nutricatōem minuat. Sillanus.

Determinat de debilitate stōi ⁊ diuiditur in
tres. Primo ponit curā qn̄ prouenit a frigidita
te. Scdo quando a caliditate. Tertio qn̄ a sicci
tate. Scda ibi. Qd si digestiue. Tertia ibi.
Si aūt cū hoc. Prima in duas. Prio pōit
curā qn̄ debilitas stōi est noua. Scdo quando
est antiqua: secūda ibi. Qd si hec accidentia
Prima in duas. primo ponit curaꝫ per medici
nas alteratiuas. scdo per dietam. Scda ibi.
Nutriat Prima in duas. primo ponit curā
p trociscos de ros. ⁊ per decoctionē de seibus.
secundo ponit descriptionē decoctōis de seibus
⁊ trociscis de ros. secunda ibi. Decoctio aūt.
De prima dicit ꝙ ubi debilitas stōi fuerit cum
pauca siti tarda descensiōe cibi d stō ⁊ eructua
tōe acetosa cum istis signis arguendū est ꝙ de
bilitas stōi uenit a frigiditate. rō pꝫ. scdo dicit
ꝙ ubi predicta signa sunt parua ⁊ non antiqua
stomachus debet curari dando in potu trocis
cos de ros quotidie de mane pondus aui. i. s.
cum. ℥ i. decoctionis de seibus. Ratio qꝛ sūt ca
lidi ⁊ stiptici. Ad idē ualent trocisci de ligno alo
es. Ad idem trocisci de cappis. Ad idem
trocisci de diarodon. Decoctio. Ponit de

scriptionē decoctōis de seibus ⁊ troc. de rosʒ. ⁊ primo pōit primā. Sʒo scdā. Scdā ibi. Troc. uero. De prima dicit ꝙ decoctio de seibus ē. ℞. ciminū nabati ameos ⁊ buliant in mina donec aqua fuerit rubea de quā tribuatur cum trociscis. Scdo ponit descriptionem trocisci de rosʒ. que est. ℞. rosʒ. ru. ʒ. iii. xiloaloes. mastic. spice: xilocassie. sqnanti absinthii oium añ. ʒ. i. cōspergantur uino ueteri ⁊ fiāt troc. Ad idē si detur aq̄ uite. ℥. i. i potu pro uice. Nutriatur. Ponit curā per dictā dicēs ꝙ patiēs ꝺ bet nutriri ex hiis que cito digeruntur. Rō q̄ꝛ uirtus digestiua est debilis. Scdo dicit ꝙ illa q̄ bus nutritur debent eē paucarū superfluitatuꝫ Tertio dicit ꝙ talia debent eē condita cū spēb⁹ redolentibus qualia sunt galāga ⁊ alie species stomatice ut pip ⁊. ʒʒ. gariof. ameos ⁊ silia. Quarto dicit ꝙ ēt ante comestionē dꝫ uti exercitio forti uel mꝉto. rō q̄ꝛ reficit ⁊ calefacit. Quito dicit ꝙ dꝫ bibere aquā minus solito. rō quia infrigidat ⁊ relaxat stōm. Sexto dicit ꝙ post comestionē dꝫ multum dormire. rō q̄ꝛ iuuat comestionē digestionē confortando calorē per ei⁹ reuocationē. Septimo dicit ꝙ ꝺ uino ueteri puro dꝫ bibere parum: q̄ꝛ calefacit stōꝫ. Octauo dicit ꝙ dꝫ sumere de cibis minus consueto: rō q̄ꝛ uirtus non eēt sufficiēs digerere magnā q̄ᷓtitatem cibi. Notandum ꝙ cibi ꝯueniętes sūt carnes arietum. hedoꝝ. pulloꝝ. auiū. uolatiliū ut perdicum. fasianoꝝ: pulloꝝ columboꝝ. qualearum uel conturnicū ⁊ similiuꝫ ⁊ plus assatas quā elixatas conditas cum spēb⁹ perdicis oua sorbilia ⁊ similes cibi. Almansor.

Quod si hec accidentia uetusta fuerint electuarium diacimini ⁊ diaolibani āboꝝ añ. unius aur. pondus cū. ʒ. i. ueteris uini puri in potu sumat. Regimen autem eius fit ut prediximus. Silla.

Ponit curā quando forent hec accidētia antiqua ⁊ diuiditur in duas. Primo ponit curā p ea que approximantur ab ītra. s. per confectiones. Scdo per ea q̄ approximātur ab extra. s. per empl̄a ⁊ unctōnes. Scdā ibi. Empl̄m. Prima i tres. Primo ponit curā per ꝯfectōes Scdo per dictā. Tertio ponit descriptionē illarum ꝯfectionū. Scdā ibi. Regimen. Tertia ibi. Electuariū. De prima dicit ꝙ si hec accidentia fuerint antiq̄ electuariū diacimi num dyaolibanū añ. pondus aur. unius cū. ℥. i. uini ueteris puri in potu sumantur. rō q̄ꝛ illa sūt cal̄a ⁊ stiptica. Nota ꝙ ad idē ualēt alia ut diatrionipipereon diagalanga dianisuꝫ diauenta gariofilatū aromaticū rosʒ. aromaticū. gariofilatū aromatiū nardinū electuariuꝫ aromaticū ꝯfectio de seminibus ꝯfectio de ciamomo electuarium de citro rosata nouella dyacitoniten cum spēbus. stonticū calidū ꝫinꝫib. cōditū cortices citri cōditi tragea optima. Ad idē. ℞ interiorū cinamomi el̄ci. ʒ. iii. galāge. ʒ i. aque rosʒ. de damasco. ℔. i. fiat electuarium. Ad idē. ℞. ʒʒ. al. ʒ. i. gariofil̄. interioꝝ cinamomi galange añ. ʒ. ʃ. ꝫedoarie pipis lon. coriandri ꝑparati añ. ℈. i. seis anisi feniculi ameos spice nardi cardamomi macis añ. ℥. v. corticū citri conditi uuaꝝ passaꝝ bene pinguiū. ℥. i. aq̄ rosʒ. de damasco quart. ʃ: ꝫuccari al. ℔. i. ⁊ fiat electuariū. Ad idē. ℞. coriandri ꝑparati interiorū cinamomi el̄ci añ. ℥. ʃ. triū generū piperis gaꝝ. galange. ʒʒ. al. añ. ʒ. i. seis anisi feniculi añ. ʒ. iii. croci. ℈. i. ꝫuccari albi. ℔. i. fiat electuariū. Ad idē ℞ predicta omnia et fiat puluis et eo utatur. Ad idē ℞ cinamomi elci. ℥. ʃ. macis spice añ. ℈. i. granorū paradisi ʒ. i. piperis lon. ʒ. i. cardamōi. ʒ. ʃ. florū cinamomi. ʒ. i. ꝫuccari al. ℥. ii. misce ⁊ fiat puluis. Ad idem ℞ garof. macis cinamomi piperis ciperi añ. Regimen aūt. Ponit curam per diectam dicens ꝙ dieta debet essēt dictū ē supra: Alman

Electuarium diaciminum. ℞. cimini carmeni. ʒ. ʃ. ʒʒ. ʒ. xx. piperis. ʒ. x. folioꝝ rute baurach ꝫuccari albi añ. ʒ. x. hec oīa cū mele dispumato conficiantur ⁊ detur de hoc electuario si uenter strictus fuerit. Silla. Ponit ꝺscriptionē electuariorum dictarum: ⁊ diuiditur i duas. Primo ponit descriptionem diacimini ostendēdo quādo debet exhiberi. Secundo ponit discreptionem diaolibani ostendendo quādo ꝺbet exhiberi. Secūda ibi. Quam si solutus. De prima dicit ꝙ electuarium diaciminū ē. ℞. cimini carmēi. ʒ. c. ꝫiꝫi. ʒ. xx. piperis. ʒ. x. foliorum rute baurach ꝫuchari albi añ. ʒ. x. hec omnia cū melle despumato simul conficiantur. Secundo dicit ꝙ debet dari de hoc electuario si fuerit uenter stipticus ratio quia ciminum si teratur grosso modo laxat uentrē. Si subtiliter ꝓuocat urinā ⁊ ē pulchrū ꝓbl̄: Ad istud ꝓbleu. ita respōdetur si ciminū teratur grosso modo ratione grossiciei non pōt transire nisi p itestina: ⁊ ideo tunc laxat uētrem sed si teratur subtiliter tunc melius meli poterit transire p uenas mes aicas ad epar ⁊ tūc trāsit ad uias urine uñ ꝓuocat urinā. Solutio nō placet: quia fortius ꝺbet prouocare secessū quā urinā cū subtiliter tritum ꝺbet magis ⁊ melius

transire per intestina quam per uias urinales
Quod si solutus fuerit venter electuariũ
diaolibanum est dandũ cuius descriptio
in.c.de uentris solutione continet̃. Silla.

Ponit descriptionem diaolibani ostendendo
quando debet exhiberi: ⁊ diuiditur in duas.
Primo facit hoc. Secundo ostendit quid faci
endum quando hec non sufficiunt. Secunda
ibi. Si aũt hec. Prima dicit ꝙ si uenter fue
rit fluxibilis debet dari diaolibanum. ratio pa
tet quia sua stipticitate stringit fluxum. Secun
do dicit ꝙ eius descriptio continetur in.c. de
fluxu uentris. Ad idem ualet mastix ⁊ est bonũ
pro pauperibꝰ ⁊ debet transglutire tria.g̃. de
nocte ⁊ ualet in reumate. Al.

Si aũt hec nõ suffecerint squama ferri cũ
uino tribuat̃. scorie aũt ferri cõfectio hec ẽ
℞. seminis apii. seminis fẽiculi anisi cimi
ni ameos amidun origani Keisi carui seis
coriandri melanopipis macropipis ciamo
mi thuris spice gar. nucis. mus. ciperi zizi.
omniũ añ. pondus aur. unius scorie aur̃
x. oibus sextuplũ uini addatur ⁊ coquant̃
donec ad medietatem redeant ⁊ colet̃ de
inde eger de hoc sirupo postq̃ꝫ colabitur.
põdus.ʒ.xxx. quotidie sumat ⁊ nutricatio
nem alleuiet. qđ ꝑ tres hebdomodas faci
at. Caueat sibi ab acetosis ⁊ a fructibus re
centibus ⁊ aqua frigida uinum uero mẽ
surate bibat. Sillanus.

Hic ostendit quid fiendum qñ predictum re
mediũ non sufficit. Et primo facit hoc. Scđo
ostendit a quibus dꝫ cauere. Scđa ibi. Ca
ueat sibi. De pria dicit ꝙ si hoc nõ sufficerit
squama ferri cum uino debet tribui. Rõ q2 ca
lefacit stõm ⁊ ꝯfortat ⁊ stipticuꝫ reddit. Secun
do ponit descriptionẽ que est. ℞. se. apii. se. fe
niculi anisi ameos cimini amidi origani keisim
seis coriandri carui melanopipis macropipis:
spice cinamomi thuris gariof. nucis mus.ʒʒ. ci
pi oim añ. pondus aur̃. unius scorie. x. aur̃. om
nibus septupluꝫ uini addatur coquatur donec
ad medietatẽ redeat coletur. Deinde de hoc si
rupo postq̃ꝫ colabitur põdus.ʒ.xxx. bibat quo
tidie. Tertio dicit ꝙ dꝫ alleuiare dietã. rõ patet
Quarto dicit ꝙ hoc ẽ faciendũ per tres ebdo
modas ⁊c. Caueat. Ostendit a qbus dꝫ
cauere ⁊ dicit ꝙ ab acetosis: rõ q2 augerent flu
xum ꝯprimendo. Scđo a fructibus recentibus
q2 lubricãt ⁊ augent discrasiã. Tertio ab aqua
frigida: ratio patet. Al.

Emplm̃ qđ stõm confortat ⁊ calefacit.
℞. storacẽ spicã squinãtũ absinthiũ cala
muꝫ aromaticũ masticẽ ex hiis cũ vio ue
teri ⁊ succo citonioꝝ cõspersis emplm̃ suꝑ
stõm ponatur. Ad hoc preterea cõfert ut
stomachus fricando inungat̃ ex oleo qđ
fit ex spica nardi ⁊ cipo: aut lana carmina
in predicto oleo calefacto inuoluto super
stõm ponatur ⁊ cum pãno ligetur. Silla.

Ponit curam per ea que approximantur ab
extra. Primo facit hoc. Scđo iterato ponit cu
rã per ea que approximantur ab extra. Secun
da ibi. Eger quoqꝫ. Prima in duas. pri
mo ponit curã per emplm̃. Scđo per unctionẽ
Scđa ibi. Ad hoc. De prima dicit ꝙ cõ
ueniens plurimũ calefaciens ⁊ ꝯfortans stõm ẽ
tale. ℞. storacis calamite spice squinanti absin
thii calami aromatici masticis ex his oibus cũ
uino ueteri ⁊ succo citonioꝝ ꝯspersis fiat emplꝫ
⁊ supponatur stõ. Ad idẽ. ℞. masticis q̃rt. i
galange ameos zedoarie añ.ʒ.ſ. mẽte sicce ab
sinthii sicci ⁊ uiridis añ.ʒ.i. terbentine.ʒ.ſ. pul
uerizanda pulueriz ẽtur ꝯquassando ꝯquassen
tur cũ pistelo calido misce oĩa malaxando cum
oleo de mastice ⁊ fiat emplm̃ ad modũ scuti ex
utraqꝫ parte ⁊ extendatur supra fustaneũ. Ad
idẽ sacculus. ℞. mente sicce absinthii sicci añ.
M. i. pulueris gaꝝ. ameos cinamomi añ.ʒ.i.
aspergatur sacculus cũ aq̃ absinthii ⁊ mente sa
cta residentia añ.℥.i. olei masticis quart. i. cere
q. sufficit ⁊ fiat unguentũ. Ad idẽ. ℞. lauda
mi.ʒ. iii. masticis cinamõi gariofil. nucis mus.
galange spice añ.ʒ.ii. storacis calãite.ʒ.i. olei
nardini olei mastic. añ.℥.i. cere.℥.ſ. fiat cerotũ
ponatur supra coriũ. Ad idẽ ualet si suꝑ late
re calido uel ibrice calido asperso suꝑ bono ui
no ponatur petia lini ⁊ suꝑ ea ponatur mastix
elc̃tus ⁊ dissoluatur ⁊ calidus applicetur stõ ad
modũ empli. Ad idẽ. ℞. gariofil. masticis
spice galange pipis longi añ.ʒ.ii. cere laudami
armoniaci añ.ʒ.i. fiat emplm̃ cũ oleo de spica.
Ad hoc. Ponit curã per unctionẽ dicens ꝙ
ꝯfert ut stomachus fricãdo ungatur cũ oleo ꝙ
fit de spica nardi ⁊ cipo. Uel ꝙ lana carminata
i dicto oleo ĩfusa ponatur supra stõm ⁊ cũ pan
no ligetur. Ad idẽ ualꝫ i unctio facta cũ oleo
masticis uel de absinthio uel de costo uel lauri
no uel de enula uel de cinamomo ul' de pulegio
uel de sansucco uel de ruta. Ad idẽ ualet un
guentũ. ℞. olei masticis olei absinthii olei spi
ce añ.℥.i. pulueris gaꝝ. masticis ameos añ.ʒ.i
cere. q. sufficit ⁊ fiat unguentũ. Ad idẽ ualet
amplecti infantẽ nudum bene cõplexionatũ: ſꝫ

precipue ⁊ longe melius ē amplecti antiquā ue tulā.xii.uel.xiii.annorū uel catulū paruū bñ pi guē. Uel tenere supra stōm manū calidā uel fri catio stomachi ab extra cū aqua uite ⁊ sepe sū exptus. Uel infusio pāni in predicta aqua ⁊ sup ponatur stō. Ad idē pānis frumenti calidus bene ꝯpressus in puluere mente absinthii masti cis cum optimo uino puro. Al.

Eger quoqꝫ vinū vetˀ bibat: aut miuaꝫ aut idromel. Miua aūt hoc modo. fit suc cus citonioꝝ muzoꝝ sumat ⁊ p diē ⁊ noc tē vt residere possit dimittat ⁊ colet: dein de eiˀ qđ clarū est partes due sumant zuc cari: pars vna vini veteris.i. ⁊ incipiat co q suauiter ⁊ dispumari donec in iuleb simi tudinē transeat. postea pro vnaqq̄ꝫ.lb.ex toto sumat.ʒʒ.spi.cinamomi gar. omniū añ.ʒ.i.masticis.ʒ.ii.oīa puluerizata i pan no ligent ⁊ itus dū calefactū est mittant ⁊ cū infrigidari ceperit pānus extrahatur ⁊ exprimat deinde sirupˀ rcōdat. Silla.

Ponit curā per approximationē ab intra ⁊ diuiditur in duas. Primo facit hoc. Secundo ponit descriptionē miue. Scđa ibi. Miua

De prima dicit ꝙ eger dꝫ bibere uinuꝫ anti quuꝫ: aut miuā: aut idromel. Ratio pꝫ. Scđo ponit descriptionē miue. Sumatur succus cito nioꝝ muzoꝝ per diem ⁊ noctē dimittatur ut re sidere possit: deinde eius quod claꝝ ē due ptes sumantur zuccari: pars una uini ueteris pars. i. ⁊ incipiat coqui suauiter ⁊ dispumari donec iu leb habeat spissitudineꝫ: postea pro una quaqꝫ lb. ex toto sumantur zinzib. spice cinamomi ga riofil. omniuꝫ añ.ʒ.i.masticis.ʒ.ii.hec oīa pul uerizata i pāno ligentur ⁊ duꝫ ē calidū dimitta tur ⁊ cū infrigidari ceperit pānus extrahatur ⁊ dispumetur deinde sirupus recondatur: quare ualet patet qꝛ fit ex rebus confortantibus stōm

Ad idē ualet oximel ꝯpositum ul squilliticū.

Ad idē sirupus de mente. Ad idē sirupus de absinthio uel de corticibus citri. Ad idem aqua uite i potu sumpta. Ad idē claretū pro stōm frigido ⁊ uocatur stelladi. ℞. cinamomi gar. añ.ʒ.ii.piperis melegette galange añ.ʒ.i. ʒ.cardamomi.ʒ.i.zuccari ul mell. q. sufficit ad lb.ii.uini fiat claretum ul stelladia. Al.

Qđ si digestiue debilitas fuerit cū mlta siti ⁊ paucoꝝ ciboꝝ appetitu ⁊ fetido ruc tu sirupˀ acetosus de citonio bibat sirupˀ ℞. succi citonioꝝ acetosoꝝ ptem.i. zucca ri al. partē.i.aceti clari quartam parti vni us coquant omnia sil donec inspissent.

Est aūt sirupus iste stomachi confortatiuˀ ⁊ ad suas per agendas operationes iuua tiuˀ ⁊ vehementiam incesionis ⁊ inflatio nem q̄ est in stomacho sedat. Egri vero nutricatio sit res in q̄ simul congregant acetositas ⁊ stipticitas vt ē caro cuꝫ succo vue acerbe cocta ⁊ cū malis macianis sil cocta cū ribes ⁊ facta ex aluleberi ⁊ almo si ⁊ illis silia ex cibis. De isto preterea det puluere ut trāsglutiat q. ℞. rob. rub. ʒ.x. spodii.ʒ.iii.seminis coriandri.ʒ. v. dosis eius sint.ʒ.ii.cū succo granati i muci ⁊ cū sirupo de citoniis acetosis. Silla.

Ponit curam debilitatis stōi qñ fit a causa calª: ⁊ diuiditur in tres. Primo ponit curā per sirupū. ƀo per dietam. Tertio per puluerē. Se cunda ibi. Egri vo. Tortia ibi. De isto.

Prima ponit i duas. primo ponit curā per siru pū acetosū de citoniis. Scđo ponit descriptōꝫ eiˀ. ƀa ibi. Sirupus. De prima dicit ꝙ si fue rit debilitas digestiue cū siti multa ⁊ paruo ap petitu ciboꝝ ⁊ eructatōne fetida: tunc ex istis si gnis arguēdū ē ꝙ debilitas stōi ē ex caliditate Secundo ꝑ cura dicit ꝙ bibatur sirupus aceto sus de citoniis. Rō qꝛ ifrigidat ⁊ sui stipticitate ꝯfortat stōm calidū. Ad idē ualet sirupus đ agresta. Ad idē ualet sirupus de piris ul đ per sicis. Ad idē sirupus de berberis uel đ rob.

Ad idē sirupus acetositatis citri. Ad ideꝫ sirupus de granis mirti. Ad idē sirupus de granatis uel oxizachara. Ualet ēt sirupˀ ace tosus de succis uel aquis fructuū Mesuc.

Ad idem iuleb rosatū. Sirupus. Pōit descri ptionē sirupi acetosi. ℞. succi citoniorū aceto soꝝ partes.ii.zuccari partē.i.aceti clari quart. partis.i.coquantur oīa sil. donec inspissentur ƀo dicit ꝙ ille sirupus ē ꝯfortatiuus stōi sedans iflāmatione seu sedans uehemētiā inflāmatōis Egri vero. Ponit curā per dietā dicēs ꝙ eger dꝫ nutriri rebus in quibus ē acetositas ⁊ stipti citas: ut ē caro condita cū agresta ⁊ succo eius Uel cū succo granatoꝝ uel cum aliis acetosis. Ad idē ualēt arantia: limones: granata: pruna damascena: lactuca: cocta: portulaca cocta: cō dita cū aceto uel agresta uel ptisana ordei: pira cocta: citonia cocta ⁊ amarene. De isto prete rea. Ponit curā per puluerē dicens ꝙ de tur de isto puluere. ℞. ros. ru.ʒ.x.spodii. ʒ.iii. coriandri.ʒ.v.dos. est.ʒ.iii.cum succo granati acetosi. Uel sirupo de citoniis. Ad idē dyacito oiten sine spēbus calidis triasandali dyarodō abbatis electuariū de persicis acetosis. uel cō

fectio de acetosis: uel confectio de fructibus. Ad idem troc. de spodio. Trocisci dyarodon abbatis troci. de sandalis trocisci de cāphora trocisci de berberis. Ab extra empl'm. ℞: succi plantaginis aqua ros. an̄. ℔. ſ. aceti. ℥. i. sandali al. ⁊ ru. coralli rubei coriandri p̄parati an̄. ʒ. ii. ſe. citonioꝝ seminis acetose an̄. ʒ. i. farie ordei. q. sufficit puluerizanda puluerizētur fiat empl'ūm mediocriter liquidum applicetur ori stōi. Ad idē ungtm̄. ℞: oim̄ sandaloꝝ corian dri preparati ſe. citonioꝝ. ſe. acetose semis. ber beris an̄. ʒ. ii. succi citonioꝝ. ℥. i. olei ros. ℥. iiii. puluerizanda puluerizētur buliant sil' sup cine res calidos usq; ad ꝯsumptionē coletur ⁊ adda tur colature cere. q. sufficit ⁊ fiat unguentum. Ad idē unctio facta cū oleo ros. uel oleo citōio rū uel oleo mirtilloꝝ. Ad idē. ℞. ros. ru. sā dalis corall'. al. ⁊ ru. ſeis citri an̄. ʒ. i. coriandri p̄parati. ʒ. i. ſ. ꝯquassatis fiat sacculus pro stō.

Almansor.

Si aūt cum hoc qd̄ diximus fuerit i cor pore extenuatio ⁊ inflatio egro lac ⁊ aq̄ ordei danda sūt. Ipse quoq; ex herbis hu mectantib' nutriend' ē: vt sūt lactuce mal ue cucurbite carnes hedoꝝ ⁊ agnoꝝ lactā tiū ⁊ pisces recentes. Balneū preterea an teq̄ȝ comedat ⁊ postq̄ȝ comederit ⁊ tinaȝ quotidie ingrediat. Et uinū clarū valde temperatū bibat ⁊ assidue vtat quiete ⁊ motū ⁊ exercitiū vitet sitq; totū eius regi men sicut eius q corporis grossitiem adipi sci desiderat. Et si cū hac dispositiōe inflā matio fuerit ⁊ icensio vehemētissima sto machus ex reb' frigidis ē liniendus ⁊ aq̄ ordei dāda sitq; ei' regimē ethicā hn̄tis.

Sillanus.

Ponit curā debilitatis stōi qn̄ fit a siccitate ⁊ diuiditur in qnq;. Primo ponit curā per lac ⁊ aquā ordei. Scd̄o per dietā. Tertio p balne um. Quarto per potū ⁊ quedā alia. Quinto p linimentū ab extra. Scd̄a ibi. Ipse quoq; Tertia ibi. Balneū. Quarta ibi. Et vinū. Quita ibi. Et si cū hac. De pri ma dicit ꝙ si cū his que dicta sunt sit corporis extenuatio suple arguendū ē ꝙ sit ex siccitate. se cundo p cura uult ꝙ detur lac ⁊ aqua ordei: rō q: infrigidat ⁊ humectat ⁊ lac stati resumit cor pus. Ipse quoq; Ponit curā per dietā dicens ꝙ ipse dȝ nutriri ex herbis infrigidātib' ⁊ humectantib': ut sūt lactuce malua cucurbi ta ⁊ citrulli ⁊ ex carnibus que sūt agnoꝝ hedo rū lactantium ⁊ ex piscibus: rō ē q: ifrigidant ⁊ humectant ⁊ aliq̄ ifrigidant ⁊ aliqua restaurāt corp' cito. Ad idē ualēt oia cū uio cocta ⁊ ru pta ⁊ dicitur sambaglonū qd̄ mirabil'r restau rat corp'. Ad idem ius pulli alteratū cū in frigidantib'. Ad idē distillatū. Ad idē restau ratiuū quo utuntur pratici de carnib'. Ad idem restauratiuū qd̄ dicitur marcipam. Balneū. Ponit curā p balneū ante comestionē ut fiat ir roratio ⁊ humectatio per uiā irroratōis ⁊ post cōestionē n̄ tn̄ i mediate ut attrahatur nutrimē tū ad mēbra. Et vinū. Ponit curā per potuȝ ⁊ q̄dā alia: dicēs primo ꝙ dȝ bibere uinū claꝝ temperatū: rō q: hūectat ⁊ restaurat spirit': se dicit ꝙ dȝ uti qete: rō q: qes hūectat corp'. ter tio dicit ꝙ dȝ uitare motū ⁊ exercitiū rō q: hn̄t exiccare: itē dȝ uitare coitū. Quarto dicit ꝙ ꝛgi mē ei' dȝ eē sicut illius qui uult ipinguari. Et si cuȝ. Hic ponit curā p linimentū ab extra dicēs ꝙ si cū hac dispōne fuerit inflāmatio ⁊ icensio uehemēs patiēs dȝ liniri cum oleis f̄ris sicut ex oleo ros. uel uiol'. ⁊ silibus. Scd̄o dicit ꝙ aq̄ or dei dȝ dari: ratio patet. Tertio dicit ꝙ regimen illius debet esse sicut habentis ethicam ⁊ cetera

De dolore et apostemate stōi. Sillanus

Circa rubricā ē notandū de dolore. pri mo ꝙ dolor ē sensibilitas rei ꝯtrarie su bito ⁊ fortiter iprimentis. Scd̄o notan dū ꝙ cā doloris stōi ē duplex. s. mala ꝯplxio ⁊ so lutio continuitatis. Mala ꝯplexio pōt eē cal'a uel f̄ra cū materia uel sine materia cū apate uel sine apate. Sed solutio ꝯtinentis pōt eē ex uen tositate extēdēte in stō exn̄te. Ad p̄positū rab determinat de dolore stōi ex mala ꝯplexione cū materia cū apate uel sine apate ⁊ nō ex mala cō plexione sine materia: q: de illo dixit i. c. p̄cedē ti. Notandū ꝙ signa doloris causati a mala ꝯplexione cū materia sine apate. d. sūt i. c. pre cedenti. Signa doloris causati ab apate stōi si fuerit a colera sunt dolor acutus qui sentitur in ore stōi fe. continua ⁊ amaritudo oris citrinitas coloris sitis maxima urina rubea subtilis. pul sus uelox spissus ⁊ durus. ⁊ si fuerit apa in ore stōi destruitur appetitus ⁊ apparet eminentia i pte posteriori: sit aūt fuerit in aliis partib' stōi nō apparebit eminentia nec nimis magnū nec multū eminens. rō signoꝝ pȝ. Signa si fuerit a sanguine sunt dolor grauis fe. continua sitis ru bedo oculoꝝ inflāmatio uenaruȝ: urina rubea spissa: pulsus uelox spissus ⁊ mollis ⁊ alia silia ut i predicto. c. d. ē. Signa si fuerit a phl'ate sūt dolor modicus cū grauedie ⁊ fe. lenta plus co lor albus mollities i tactu cū infrigidatōe mlri

tudo sputi pulsus paru⁹ mollis ⁊ spissus: urina nõ multũ tincta ⁊ spissa. Signa si fuerit a mlia sunt dolor cũ pondere febris oculta durities lo ci: fuscedo i colore. Urina glauca subtil' paruus ⁊ subtilis strictus ⁊ duri⁹ cogitatões male supra se ipm insõnietas mala ⁊ inordinata. Al.

Si cũ dolore stõi adsunt turbatio ⁊ angustia ⁊ nausea egro aq̃ tepi da i potu ẽ tribuẽda ⁊ ut vomat ꝑcipiendũ. Et si hoc nõ suffecerit vẽter ex yerapigra soluat. Q. ℞. pulueris ros. ru. spice mastic. xilobalsami carpobalsãi: cinamomi xilocassie asari oim ãñ. ʒ. v. alo es scotrensis dupiũ omniũ qd bene tritũ misceas cũ medicinis tritis ⁊ cũ pãno seri cino subtilissime cribellatis quarũ tritura tio cũ aloe ho iteretur cuius dos sit a pon dere duoꝝ aur. usq; ad. ʒ. ii. Egro quoq; quotidie detur panis i uino ⁊ succo mali granati ifusus ⁊ in sirupo acetoso de cito niis. Sillanus.

Determinat de dolore stõi ꝓueniente a ma teria sine apate ⁊ diuiditur i duas. Primo facit hoc. ho ponit documentũ quoddam obseruan dũ ha ibi. Ad dolorẽ. Prima i duas. Primo ponit curã p euacuatõm. ho per dietã. scda ibi. Egro quoq;. Prima i duas. Primo põit cu rã per euacuationẽ per uomitũ. ho per secessũ. ha ibi. Et si hoc. De prima dicit q̃ si cũ dolore stõi adsit turbatio ⁊ nasuea supl. arguendũ ẽ q̃ sit a materia cal'a. ho dicit q̃ ꝓ cura dз sumi aq̃ tepida i stõ. Rõ q: leuigat in stõ ⁊ laxat ipm ⁊ sic disponit ad uomitum ⁊ si nõ ualet misceatur paꝝ de oleo. Ad idẽ fiat decoctio aneti uiol'. se. atriplicis cum sirupo acetoso. Ad idẽ fiat medi cina uomitiua. Et si h. Ponit euacuatiõm per secessũ dicẽs q̃ si nõ sufficit hoc dз fieri eua cuatio per secessũ cũ ierepigra cuius descriptio est recipe pulueris ros. ru. masticis spicis xilo balsami carpobalsami ciamomi xilocassie assa ri ãñ. ʒ. v. aloes scotrensis ad duplum omniũ qd bene tritum cum aliis misceatur medicinis bene tritis ⁊ cum panno serico subtilissimo cri bellentur quarum triturato cũ aloe duplo ite retur Dos. ẽ pondus aureorum. ii. Ratio reme dii ẽ: quia tales medicine euacuant coleram ra tione aloes ⁊ simili ratione fl'a. ratione aliarũ medicinarum secum mixtarum. Ad idem. ℞ florum uiol'. florum borbginis ãñ. ʒ. s. pruno rum damascenorum. x. tamarindorũ elcõrum ℥. i. uuarum passarum. ʒ. ii. corticum mirobala norum bene gumosorum infusorum per noctẽ in decoctiõe predictorum. ℥. i. fricentur de mãe ⁊ colẽtur ⁊ collature addatur cassiefist. ℥. s. de tur in aurora. Notandum q̃ ante dbet preceder syrupus digestiuus talis ℞. ordei mundi. ℥. ii. endiuie scariole. ãñ. M. i. quattuor seminũ frigidorum mundatorum ãñ. ℥. i. florum uiol'. ros. ru. an. ℥. i. uini mali granati. ℥. i. zuccari al bi. iii. quart. Fiat syrupus clarificatus us que ad lb. i. Ad idem ualet oxizacara cũ aqua ordi ul' ẽdiuie ul' cũ aqua frigida Egro quoq; Ponit curam per dietam dicens q̃ egro debз dari panis infusus in succo malorum granato rum ⁊ siruppo acetoso de cetõis. Ratio quia ratione stipticitatis confortant stomachum: ⁊ ratione frigiditatis alterant complexionem ca lidam. Ad idem ualet succus ordei uel auene: ⁊ si esset nimis debilis patiens detur aqua pul lorum uel hedi decoctacum portulacis lactu cts cucurbitis endiuia agresta ⁊ uinum de gra natis.: Bibat iulep uel syrupum ros. uel. uiol' uel uinum de granatis uel agrestã cum aqua decoctiõis lactucarum endiuie portulace Almansor.

Q. si cũ dolore ructuum multitudo ⁊ extẽsio atq; singultus: egro electuariũ dia ciminũ ⁊ diacalamentũ ⁊ alie confectio nes que ventositatẽ consueuere quas i. c. c. de colica noiabimus danda erunt. Ci baria quoq; ei⁹ sint calagie ⁊ mutage: at cũ se. vini veteris puri parũ bibat ⁊ vtat mtou ⁊ ingrediatur balneũ. Sillanus

Ponit curam doloris stomachi sine apostema te facti in materia frigida specialiter quãdo fit a frigiditate: ⁊ diuiditur in quattuor. Primo ponit curam per cõfectionem. Secũdo per die etam. Tertio per motum ⁊ balneum. Quarto p unctionẽ. Secunda ibi. Cibaria quoque. Tertia ibi. Et utat. Quarta ibi. Stõachus De prima dicit q̃ si cũ dolore sit ml'titudo eruc tuatiõis ⁊ singlt⁹ arguẽdũ ẽ q̃ dolor stõi fit a uẽtositate. rõ signoꝝ pз. Secũdo dicit q̃ ꝓcu ra dз dari diacium elec. d calamẽto ⁊ alie cõfe ctões disoluẽtes uẽtositatẽ suple quales sũt dia nisũ dyagalãga dyatriõ pipeõ cõfec. d sẽinib elec. de baccis lauri. Ad idẽ ualз tiriaca ãtiqua ardẽte. Ad idẽ vз aq̃ ardẽs sola. Ad idẽ ualet ab extra saculus de sale ⁊ milio torrefactis. Ad idẽ uẽtosa sine scarificatiõe posita supra stõm ad idẽ ualз unguẽtũ ℞. rute. M. i. castorei. ʒ ii. anisi. ℥. i. aristol'. lon. ℥. ii. uini ru. ℥. iii. olei la urini. ℥. iiii. cõquassãda cõquassetur buliãt sup cineres calidos usq; ad cõsumptionẽ uini cole

tur ⁊ colature addatur cere.q .sufficit ⁊ fiat un
guentum. Ad idẽ ualet unctõ stomaci facta cũ
oleo de ruta uel de enula: uel de pulegio uel de
aneto uel laurino: uel de spica uel de kerua Ul'
fricatio cum aqua uite ⁊ sum expertus. No
tandum ꝙ si dolor ꝓueniat a materia fl'atica
anteq̃3 dentur el'ec. cõpetit tal' syrupus. ℞. mẽ
te absinthii isopi capill'. ueneris recentium añ.
M.i. corticis radicis fẽiculi petroselini: añ q̃rt.
ʃ. anisi maratri ameos. añ. ʒ.i. liq̃ritie rase uua
rum passaꝝ mũdataꝝ ab arill'. añ. ʒ.i. aceti. al
ʒ.i. mell' el'ci. zuchari. al. añ. ℔.ʃ. fiat sirupus
clarificatus usque ad q̃rt.v. Ad idẽ ualet oximl'
simplex sq̃lliticũ. Medicia laxatiua ẽ talis. ℞
floꝝ boraginis buglose. añ. ʒ.i. anisi. ʒ.ii. liq̃
ritie rase uuaꝝ passaꝝ mũdataꝝ ab arill'. añ ʒ.
v. polipodii q̃rcini. ʒ.ʃ. cortic. mirobalãoꝝ bñ
gũmosoꝝ infusoꝝ ꝑ noctẽ in decoctiõe ꝑ̃dicto
rum. ʒ.i. fricẽtur de mane fortiter ⁊ colentur: ⁊
colature addatur turbith bñ gũosi mũdi iteri
us ⁊ exteri⁹. ʒ.i. ʒʒ. ℈.i. detur i aurora. Ad idẽ
ualet dyarob cũ turbith dẽtur. ʒ.ii. uel. ʒ.ʃ. si
patiens sit fortis. Ad idẽ dyacitoniten soluens
fl'a: Ad idẽ dyasinitionis. ʒ.iii. Ad idẽ el'ec. idi
ʒ.iii. Si uero dolor stomaci ꝓueniat a m'ia cõ
petit talis sirupus. ℞. boraginis cũ toto corti
ce radicis feniculi petrosil'. añ quar.ʃ. interioꝝ
sq̃lle. ʒ.i. mẽte isopi scolopẽdrie capill'. ueneris
recentiũ. añ. M.i. ani. maratri cuscute añ. ʒ.i.
liquiritie rase uuaꝝ passaꝝ sine arill' añ ʒ.i. ace
ti al. ʒ.i. mell' el'ci zucari el'ci añ. ℔.ʃ. fiat siru.
clarificatus usq̃3 ad q̃rt.v. Ad idem v3 oximel
sq̃lliticũ cũ ꝺcoctiõe boragis ⁊ buglosse. Me
dicina laxatiua tal' ẽ. ℞. floꝝ boragis buglose
añ. ʒ.i. anisi. ʒ.ii. rase uuaꝝ passaꝝ mũdataꝝ
ab aril' añ. ʒ.i. thimi epithi polipodii q̃rcini añ
ʒ.ʃ. corticis mirobalanoꝝ indoꝝ bñ gũmosoꝝ
infusoꝝ in decoctione ꝑ̃dictoꝝ ꝑ noctẽ. ʒ.i. cole
tur ⁊ colature addatur lapidis ar. ʒ.i. detur in
aurora. Ad idẽ cõfectõnis amech. ʒ.iii. uel. ʒ.ʃ
Ad idẽ diacitoniten soluens m'iaꝫ mesue. Ad
idẽ dyasene. ʒ.ʃ. Cibaria uero. Ponit curã
doloris stomachi facti a materia frigida dicẽs
ꝙ cibaria debent esse cũ spẽbus cõdita ratio
patet. Secundo dicit ꝙ debet sumere paꝝ uini
ueteris. Ratio quia stomachum calefacit ⁊ ce.
Et utatur. Põit curã ꝑ motũ ⁊ balneũ dicẽs
primo ꝙ ꝺbet uti motu. Ratio quia motus
calefacit ⁊ exiccat. Secundo dicit ꝙ debet igre
di balneũ. Ratio p3. quia calefacit ⁊ ꝯfortat di
gestionẽ ⁊ cõsumit materiã q̃ remãsit ⁊c. Al.
Stomachus qnoq̃3 ex oleo de nereidẽ.
vt dixim⁹ i pãno i uoluto uaporetur. Sil.

Ponit curam ꝑ unctionẽ dicens ꝙ stõachus
debet ungi cum oleo de spica. Al.
Si aũt cũ dolor' stõi fuerit fe. ⁊ aꝑa ma
nifestũ ⁊ cũ tangitur sentit' caliditas eger
prius ex basilica phlebotomet' ⁊ loco do
lenti duo supponant' sanddli ⁊ ro. ⁊ cam
phora cũ aqua rof. ⁊ succo citonioꝝ. Nu
trimentũ vero ei⁹ non sit nisi sola ordei aq̃
⁊ custodiat' a carne ⁊ uino ⁊ cofectõibus
que de melle fiunt ⁊ bibat succum grano
toꝝ muzorum ⁊ rob de fructibus frigidis
Cũq̃3 caloris uehemẽtia sedata fuerit egro
cassiefist. cũ succo endiuie dissoluta ac bul
lita ⁊ dispumata ad bibendũ det'. Silla.
Ponit curam doloris stomachi prouenientis
ab apostemate: ⁊ diuiditur in duas. Primo po
nit curã quãdo ꝓuenit ab apostemate calido.
Secundo quando ꝓuẽit ab apostẽate frigido
Secunda ibi. Cũ aũt. Pria i duas. Primo
ponit curã apostẽatis calidi ñ cõuersi i duritiẽ.
Secũdo põit curã aꝑat3 cal. cõuersi i duritie3
Secunda ibi. Cũq̃3 aut egro. Prima i q̃ttu
or. Prio põit curã ꝑ phlebotomiã. Secũdo ꝑ
unũ locale. Tertio ꝑ dietã. Quarto per medici
nã laxatiuã. Secunda ibi. Et loco. Tertia ibi
Nutrimentũ. Quar. ibi. Cũq̃3 caloris. De
pria dicit ꝙ si cũ dolore stõachi fuerit apostẽa
mãifestũ cũ tagitur sentitur eger calidus. suple
arguẽdũ ẽ ꝙ apostẽa sit a sãguie ul' colera. Se
cũdo dicit ꝙ ꝓcura cõpetit flebothomia facta
ex basilica. Ratio patet: qa ꝑ flebothomiã eua
cuatur materia sãguiea directe. si apostema sit
sanguineũ: ul' colera i directe si apostẽa sit cole
ricũ. qa refrigerat. Et loco. Põit curã ꝑ unũ
locale dicẽs ꝙ sup loco ꝺbili: s. stõacho d3 sup
poni epithia de sãdalis rof cãphora aqua rof
⁊ succo citõioꝝ. Notãdũ ꝙ epithia põt põi sic
i forma. ℞. aq̃ rof. ℔.ʃ. succi citonioꝝ q̃rt.ʃ.
sãdal'. al. ⁊ ru. an. ʒ.ii. cãphore. ℈.i. pl'uerizãda
pl'uerizẽtur misce oia ⁊ ualet a pricipio: q: ẽ fri
gidum stipticum repercussiuum. Ad idem
ualet emplastrum de sandalis. rof. farina ordei
oleo rof. ⁊ aceto. Ad idem unguatur locus
cũ oleo rof. puro ⁊ aceto paꝝ. In augumẽto ⁊
v3 ualet unguẽtũ hoc. ℞. folioꝝ malue malua
uischi añ. M.i. ordei mũdi ʒ.i. axungie gallie
anatis ⁊ anseris: añ. ʒ.i. dactiloꝝ piguũ quar.
ʃ. mucillaginis seminis lini mucillaginis fenu
greci añ. ʒ.i. conquassanda cõquassentur ⁊ mi
sce omnia fortiter ⁊ fiat emplastrum. Ad idem
emplastrum factum de faria fẽugreci seminis
lini ⁊ maluauischo ⁊ oleo de camomilla ⁊ uitel
a ouorum. Ad idem. ℞. farine fenugreci sem

nis lini aneti camomille.s. florũ eius. añ.℥.iii.
piguedinis anatis anseris galline añ.℥.i. mal
uauischi cocti ⁊ bene mũdati a ligno intrinseco
bene pistati ℔.i.corporentur simul ⁊ si inquire
retur inspissatio incorporentur cum farina fru
menti uel sigilis ⁊ ponantur.℥.iiii.mell' ⁊ pona
tur calidũ sup apostẽa. **Nutrimentum.** Po
nit curam per dietã dicens ꝙ nutrimentũ non
sit nisi sola aq̃ ordei rõ q2 īfrĩdat ⁊ lenit ⁊ prepa
rat. Secundo dicit ꝙ debet cauere a carnibus
uino ⁊ confectonibus de melle ratio quia cale
faciunt ⁊ augent materiam apostematis. Ter
tio dicit ꝙ debet bibere succum granatorũ ace
tosorum ⁊ succum de fructibus frigidis ut piro
rũ citoniorꝝ. Ratio q2 infrigidant ⁊ sua stiptici
tate solum confortãt. **Cumqꝫ caloris.** Ponit
curam per medicinã laxatiuã dicens ꝙ si calor
nõ intẽsus imo remissus fuerit ⁊ per cõscquẽs
egritudo fuerit in declinatione egro debet exhi
beri cassiafist. dissoluta in succo endiuie. causa
est q2 nõ debet dare medicinam fortem qñ est
apostẽma in stomacho q2 non purgaret mate
riã peccãtẽ: sed agitaret. ideo cõueniunt leni
tiua dicta supius: q2 nõ inducũt dolorẽ. Notã
dũ ꝙ post euacuationẽ ĩ tali tẽpore trocisci de
ros. si recipiãtur cũ iulep uł siru. ros. ualẽt. Al.

Cum aũt egritudinis dies elongati fuerit ⁊ calor oio qeuerit si remanserit apostẽa cũ duritie ex h̄ emplo epitief loc' q ℞ uio larũ siccarum ʒ.x.ros.ru.ʒ.v.spice odori fere. masticis amboru añ.ʒ.iii.cipi sqnãt calãi arõatici omniũ añ.ʒ.ii. farĩe fẽugre ci.ʒ.xx. florum camomille semis maluaui schi.al.farĩe ordei omniũ añ.ʒ.x.cõspgã tur omnia ex mucillagine se. lini.deĩde lo cus ex oleo de neriden tepefacto inũctus empłastretur ex p̃dictis p quattuor horas antequã comedat. Et postq̃ꝫ cibus fuerit digestus ⁊ stomachus fuerit euacuatus ex oleo de nereidẽ Cũ lana ut diximus uapo ret. Confectio olei nardini simplicis. ℞. olei d ben.℔.i.spice.℥.ſ.masticis costi cipi sqnanti calami aromatici oim añ.octaua ℥.i.oĩa hec pulnerizata in p̃dicto oleo posi ta ad solẽ per ebdomodã vnam vasis ore clauso dimittãtur: deĩde colent ⁊ exp̃mã tur feces ⁊ scose que in manibꝰ remãserit empłis admisceãtur optĩe enĩ erũt. Silla.

Ponit curã apostematis calidi cõuersi ĩ du
ritiẽ: ⁊ diuiditur ĩ duas. Primo ponit curã per
empłm. Scđo per unctionẽ. Scđa ibi. **Et post
quã.** De prima dicit ꝙ si egritudo fuerit pro
longata ⁊ calor cessauerit si remanserit apa cũ
duritie supra stõm dꝫ poni empłm. ℞. uioł. sic
carũ.ʒ.x.ros.ru.ʒ.v.spice odorifere masticis
amborꝝ añ.ʒ.iii.cipi sqnanti calami aromatici
ʒ.ii.farine fenugreci.ʒ.xx.florꝝ camomille semi
nis maluauischi.al farine ordei. añ.ʒ.x. cõsp
gantur omnia ex mucillagie semis lini. postea
locus ex oleo de spica tepefacto inũctus empłe
tur ⁊ hoc ãte cõestionẽ per quattuor horas ad
idem ualet empłm de melliloto. Ad idẽ empłꝫ
dyaqlon. Ad idẽ cerotuꝫ isopi descriptõe gał.
uł descriptõe philagrii. Notãdũ ꝙ apa calidũ
potest conuerti in duritatẽ dupliciter. Primo
per ea que ab extra aplicantur: ut sunt olea for
tissima resolutiua partis subtilis ⁊ remãet gros
sum: ideo cessat febris. Secundo ex heorogeni
ate materia: Quia primo resoluitur materia
subtilis: ⁊ ideo ualet empłm dictum: quia molli
ficat ⁊ resoluit ⁊ dꝫ poni ante cibationẽ ut cibus
ñ ipediatur in digõne. **Et postq̃ꝫ.** Ponit curã
per in unctionẽ: ⁊ diuiditur ĩ duas. Primo facit
hoc. Scđo ponit descriptionẽ olei de spica. Se
cunda ibi. Cõfec. olei ⁊c. De prima dicit ꝙ pꝰ
q̃ꝫ cibus fuerit digestus ⁊ stomachus euacuatꝰ
ungi dꝫ cũ oleo de spica cũ lana ut dictum ẽ: q2
fcã mollificatõe tale oleũ resoluit. Ad idẽ ualẽt
olea ⁊ ungtã.d.in.c.de cõfortãtibus stõꝫ. **Con
fectio.** Ponit descriptionẽ olei nardini qđ sic
fit. ℞. olei de been.℔.i.spice.℥.ſ.masticis costi
cipi squnanti calami aromatici oim añ.octauã
ptẽ.ʒ.i.hec oia pulverizata ĩ oleo dicto posito
ad solẽ per ebdomodã ore uasis clauso dimittã
tur. deinde colentur ⁊ extrahantur feces ⁊ scose
que in manibus remanserint oleis misceantur
quia erunt optime. Al.

Cũ aũt apa in stõ inueterauerit troci. d spica erunt dandi. Qui. ℞. florꝝ sqnanti silocassie rauedsẽi calãi arõatici spice om niũ añ.ʒ.iii.croci mirre anisi costi piperis oim añ.ʒ.i.bdelii varii.ʒ.iii.masticis.ʒ.ii. armoniaci.ʒ.i.ĩformẽtur troc. quorꝝ unus qsqꝫ ponderet aur.i. x qbus vnꝰ quotidie cũ vino cocto def. Empłm quoqꝫ istud fi at ꝙ. ℞. bdelii mollis.ʒ.x.armoniaci.ʒ.v. se.been se.apii amborꝝ añ.ʒ.x.spice masti. nigri amborꝝ añ.ʒ.v.cere.ʒ.iiii.olei de neri den.ʒ.xv.gũme ĩ vino dissoluant. deĩde oia cõiungãt ⁊ fiat ex eis empłꝫ. Ad do lorẽ tñ stõi ⁊ epatis curandũ medicꝰ valđ eruditꝰ est necessariꝰ qui ipsorꝝ diligẽter at tendat dispõnes. Nos tñ aggregatões ⁊ sũmas ad hoc cõferentes iã diximus. licet in quantum potuimus in hoc abbreuiare mus sermonẽ. Sillanus.

Sillanus.

Ponit curam apostematis frigidi: ꝛ primo per trociscum. secūdo per emplastrum. secunda ibi. Emplm. De prima dicit qđ ubi apa in stō iueterauerit trocisci de spica sūt dandi q sunt. ℞. floꝝ squnanti zilocassie reuedsemi calami romatici oium añ. ʒ. iii. croci mirre costi ai si pipis omniū añ. ʒ. i. bdelliū uarii. ʒ. iii. masticis. ʒ. ii. armoniaci. ʒ. i. fomētur trocisci quorū unusquisque pōderet auř. i. oī die detur unus cū uino cocto. Ratio quia subtiliant incidunt ꝛ resoluunt materiam. Emplm. Ponit curā per emplastrum dicens ꝙ debet fieri hoc emplastrum. ℞ bdelii moll. ʒ. x. spice masticis nigri amboꝝ añ. ʒ. v. cere. ʒ. iii. olei de neridē. ʒ. xv. gūme i uino dissoluatur deide omnia coniugantur ꝛ fiat emplastꝝ ex eis. Ad idē fiat emplastꝝ ceroneon quarti. i. ſ. malaxetur cū oleo amigdalaꝝ dulcium extendatur supra corium ad quantitatē mediī palmi ex utraqꝫ parte. Ratio qꝛ mollificat subtiliat ꝛ resoluit. Ad dolorē Ponit unum documentum dicens ꝙ ad dolorem stomaci ꝛ epatis remouendum necessariū est habere medicum peritum qui diligenter inuestiget dispositiones. Ratio quia ex errore cōmisso in istis membris sequitur error in aliis cū in istis fiant digestiones ex quibus nutriūtur alia membra. Secundo dicit ꝙ aggregationes ꝛ summas de hoc conferentes iam dixit licet iā abreuiauerit sermonem inquantum fuerit possibile. Notandum ꝙ in stomacho ex apostemate stomaci potest cāri ulcus. Ideo sciendū primo ꝙ ulcus ē solutio continuitatis cum sanie. Secundo notandum ꝙ ulcus stomachi fit aut propter rupturam apostematis stomaci. Aut ex materia uenenosa uel acuta ulcerante substātia stomaci aut fit a causa extrinseca. Tertio notandum ꝙ signa significātia super ulcus stomaci sunt dolor stomaci in loco in quo ulcus existit ꝛ ꝙ est fortior si comedat res acutas ꝛ acetosas ꝛ in egestiōe atque uomitu apparet sanies atqꝫ ructus eius uel sanies uel uētositas eius que exit ab ore fetet ꝛ post digestionē alleuiatur a grauitate ꝛ dolore. Ratio signorum patet bene intelligenti. Quarto notādum ꝙ ulceris cura ꝙ fit i stomacho est ut mūdificetur bene cū aqua decoctionis ordei que debet dari in aurora uel ante uesperas uel mūdificetur cum aqua decoctionis gummi arabici ꝛ liquiritie Aut aqua cāsei. ꝛ in hoc in estate sed in hyeme eisdem horis sumat decoctiōis mellis aut ordei aut aqua decoctionis ysopi squinanti ꝛ mellis uel mel rosis colatum cum aqua cali. Et sit quantitas cuiuslibet qualibet hora. ℥. iiii. uel. vi. post mundificationem per duas horas ante coestionem sūatur medicamen ꝙ sic fit. ℞ ros. balaustiarum karabe añ. ʒ. ii. boli ar. ʒ. iii. fiat puluis de quo sumatur bis in die. ʒ. ii. cū. ℥. iiii. succi citonioꝝ uel siruppi cum aqua decoctiōis sumac aut mirtillorum uel portulace Ab extra ponatur supra locum emplastrū quod sic fit. ℞. boli. ar. mūmie mirre masticis aloes añ. terrantur ꝛ incorporentur cum. ℥. ii. picis nauallis aut resine fiat emplastrum

De singultu Silla.

Circa rubricam est notādum ꝙ singultus ē motus expulsiue uirtutis naturalis stomaci incitati a uirtute sēsibili propter nocumentum expellendum ꝛ dicitur quasi spasmus stomaci. Secundo notādum ꝙ singultus ē duplex. quidam est de repletione. quidam est de inanitione sicut spasmus. Tertio notandū ꝙ singultus ꝛ spasmus differunt ꝛ cōueniunt. Conueniūt primo quia ambo possūt causari ex inanitōe ꝛ repletione. Secundo qꝛ sicut spasmus est cōtracō neruorum uersus suā originē ita singultꝰ ē ꝯtracio stōi ꝛ ꝯtiū eiꝰ vsus suā originē. Sed differunt qꝛ in singultu est cōtractio uillorum: ꝛ in spasmo contractio neruorum: quia spasmus est passio nerui ꝛ singultus est passio uillorum stomaci. Secundo differūt qꝛ in spasmo ē ita cōtractio ꝙ post modū nō ē dilatatio nisi curetur. Sed in singultu q̄uis ꝓmo sit contractio tñ postea seqtur dilatatio. Sed in singultu ē ꝯtrariū quia post ꝯstrictio sequitur. Quarto notandū de causis singultus. Cause aut sunt intrinsece: aut extrīsece. si extrinsece sūt sicut frigiditas aeris: ꝛ hoc pꝫ: quare cū nutrix pueroꝝ stomachus nimis ifrigidatur de facili icurrunt singultū: aut nimia repletio cibi ꝛ potus corruptio in stō: aut assumptio rerum acutaꝝ: sicut piperis ꝛc. Et specialr qñ pꝰ vinū sumitur: qꝛ facit ꝙ imiscētur pipi. si uero singultus fit ꝓpter causas intrīsecas. aut hoc ē propter stōm: aut ꝓpter alia mēbra: aut ꝓpter apa capitis: aut casum: aut percussionē. Aut fracturam carnei: aut ꝓpter apa epatis: aut humores mordicantes acutos pungitiuos aut acetosos delegatos a toto corpore ad stōm:. si uero fuerit ꝓpter stomachū: aut hoc ē ꝓpter humores frigidos inuiscatos: aut calidos pungitiuos: aut propter apostema: aut ulcera: aut propter nimiū sensūm: aut ꝓpter nimiā inanitōꝫ. Quinto notandum de signis singultus. Si fuerit

ppter causas extrinsecas manifestatur ex iudicio patientis. Si fuerit ppter causas aliorum membrorum aut totius. Similiter patet ex iudicio patientis. Signa si ueniat ex inanitõe sunt: quia uenit post febré et post longam corporis afflictioné et post labores et post abstinentiá: et post euacuatóes lógas per secessũ uel per uomitũ: et nó fit subito sed paulatim. Signa si fuerit ex repletõne sunt: quia fit subito et absque alia egritudine pcedente longa. ante cibũ bene se habet et post male: quia si stetit in lóga quiete et se ipleuit. Signa si fuerit ppter humores frigidos in stõ inuiscatos sũt quia iuuatur a calidis et sentitur frigiditas in stõ. Signa si fuerit pp hũores calidos sunt quia iuuatur a frigidis et sẽtitur caliditas pũctura et mordicatio in stõ. Signa si fuerit pp nimiũ sensũ stõi sunt quia patitur a qualibet re facili singultũ. Signa si fuerit ppter apa stõi sunt febris dolor et nausea et alleuiatur ifirmus post uomitũ et assellationem magnam. Signa si fuerit ppter ulcera sunt quia cum sumuntur acuta et pungitiua tũc sentitur dolor et aggrauatio in stõ. Signa pnostica. Primũ singultus in crisi bonis signis apparentibus bonũ quia significatur crisis per uomitũ. Signa uero signa mala appareant malũ: quia significatur spasmus Secundũ singultus eueniẽs post quácũque euacuationem superfluam siue naturalé siue artificialem malũ est signum. Tertiũ si post uomitũ singultus non sedatur neque minuatur: sed potius augeatur malũ. Uel apa stõi uel ianitio sequitur tunc malũ é pnosticandum etc.

Almansor.

Um singultus post grossi cibi cõestione aut vini valde tempati bibitõnem superuenerit aq̃ calida in qua ciminũ et menta et mentastrũ et parum thuris bullierit multotiens in potu é sumẽda. Et egro vt dormiat est precipiendũ et venter vaporandus et ieiunandũ est ei Cũ aũt per multos dies a cõestõe abstinuerit iubendũ est balneũ sepe ingredi. Deinde paucis cibis desiccantibus tamen é alédus sicut sunt galagie et mutagenat cũ seminibus et vini parũ puri in potu tribuédũ. Et si hec nó suffecerint trocisci isti dádi sunt qui dicunt de thure. Rx. thuris. ʒ. v. enule. ʒ. iii. métastri foliorum rute sicce ambarum añ. ʒ. ii. seis sisimbrii. ʒ. iii. ʃ. iformétur trocisci ex eis pondere aurei. unius ex quibus unus in die cum apozimate cimini tribuatur. Silianus.

Hic determinat de singultu et diuiditur in duas. Primo ponit singultũ de repletione. Secundo de inanitõe. scda ibi. Qd si singultus. Pria in quattuor. Primo ponit curá per decoctũ quádam. scdo per somnũ euaporatõné et abstinentiá. Tertio per dietá. Quarto per trociscos. secunda ibi. Et egro. Tertia ibi. Deinde. Quarta ibi. Et si hoc. De prima dicit quod ubi singultus puenit post comestionem cibi grossi: aut potum uini ualde mixti aque arguendum é esse ppter repletõné a materia fria. Secũdo dicit quod pcura debet dari aqua calida in qua ciminũ et mentastrum et parũ thuris bulierit. Rõ quia dissoluit uentositatem et materiá friam. Ad idé ualet si ifũdatur spógia et expssa leuiter applicetur stõ Ad idé valet hoc. Rx. diptái sbtilr puluerizati. ʒ tiriace elci. ʒ. i. uini al. cal. ℥. ʃ. misceátur et misi strentur i potu. et valet ét ad doloré stõi fortissimũ puenientem a materia uentosa. Ad idem diptamus. Ad idé ualet aqua ardens: aut olea et unctá et sirupi dicti supra. c. de dolore stõi. Ad idé pfectiones dicte supra sicut diatrionpipeon dyaciminũ. Notandũ quod in singultu de repletõe ante pdicta prius debet fieri euacuatio cum uomitu et puocatio cũ oximelle posito et aq̃ radicis rafani fortis et seis aneti et sinapis et atriplicis et ceparũ uel fiat euacuatio per secessum cum pillulis storacis uel cum pigra. Et egro. Põit curá per somnũ et plura alia: dicens primo quod pcipiendũ é egro ut dormiat. Ratio quia somnus reuocando caloré é causa dissolutionis uentositatũ. Secundo dicit quod uenter é euaporandus. Ratio patet. Tertio dicit quod est abstinendũ a cibo Ratio quia calor uertit se supra materiá frigidam i stõ exñtem et cõsumit eá. Quarto dicit quod cum fecerit abstinentiá multis diebus debet ingredi balneũ. Ratio patet: quia complete et pfecte cõsumit materiá frigidam facienté singultũ. Notandũ quod loco uaporationis facte supra stõm fricatio stomachi ualet cum aqua ardenti facta. Similiter sacculus factus cum absinthio et menta siccis et puluere cimini. aut ex milio et sale torrefactis. Ad idem fiat suffumigatio ex thure mastice et ligno aloes et pánus insfumigatus stõ applicetur et est optimum. Notandum quod cibi conuenientes sunt carnes siluestres usuales pullorum columborum et similes plus assate quam elixe et si elixe sint preparentur cum speciebus et cetera. Et si hec. Ponit curam per trociscos dicens quod si hec non sufficiant debent dari trocisci de thure. Ratio quia sunt calidi dissoluẽtes uẽtositaté. scdo ponit descriptionem eorum. Rx. thuris. ʒ. v. enule. ʒ. iii. mentastri foliorum rute ábo-

an.ʒ.ii.seis sisimbrii.ʒ.iiii.ʒ.s.informentur ex his trocisci ponderis aur.unius ⁊ detur unus:⁊ detur unus in die cū decoctione cinamomi. Ad idē electuariū de baccis lauri diaciminū diani sum diagalanga diatrionpipeon. Sed iter oia ualent gariofil.confortando stomachum ⁊ consumendo materiam. Al.

Q̄ō si singult⁹ post fe.acciderit fueritq̄ cū eo tribulatio:aūt nausea:aut sitis:aut in ore siccitas aq̄ calida:ergo multotiens tribuēda erit nō tamē repente sed paulatim Et si sedatus non fuerit aqua ordei cū olo de amigdalis dulcib⁹ detur. Spondilles quoq̄ colli ⁊ dorsi ex oleo tepido inungatur ⁊ fricenť:Et mucillago psilii cū iulep ⁊ succo granati in potu tribuať.singultui preterea ⁊ sternutationi conferunt retinere anhelitum Sillanus

Ponit curā singultus cum inanitione ⁊ primo facit hoc.Scđo ponit curā ⁊ reuertitur ad ponendū curā singultus de repletione.Secunda ibi. Singultui. Prima in q̄ttuor ꝭm q̄ quattuor ponit remedia. Scđa ibi. Et si sedatus. Tertia ibi. Spondilles. Quarta ibi. Et mucillago. De p̄ria dicit q̄ si singultus ꝑueniat post febrē ⁊ cū eo fuerit turbatio:aut nausea:aut sitis:aut in ore siccitas tunc ē arguendū q̄ singultus fit de inanitione:rō pʒ.Scđo ꝑ cura dicit q̄ aqua cal'a sepe ē danda infirmo nō tñ subito:sed paulatim:rō q̄ hʒ humectare. Et si sedatus. Pōit curā per ꝭm remediū dicēs q̄ si singultus ñ fuerit remotus dʒ dari aqua ordei cū oleo amigdalarū dulciū:rō pʒ. Ad idē ualet succus ordei ꝯditus cū lacte. Ad idē lac calidū ꝭm q̄ extrahitur ab ubere. Ad idē iura carniū pulloꝝ. Ad idē uitella ouoꝝ sorbiliū. Ad idē uinū dulce debilis mixtionis. Spondilles.

Ponit tertiū remediū dicēs q̄ ualet si fricētur spondilles colli ⁊ dorsi cuʒ oleo cōmuni uel uiolato tepi.rō q̄ humectat:iō plus ualet si ungatur totum corpus ⁊c̄. Et mucillago.

Ponit quartū remediū dicens q̄ mucillago psilii cū iuleb ⁊ succo granati debet dari i potu rō pʒ. Singultui. Ponit curā iterato singultus de repletione dicens q̄ in tali dʒ ꝓuocari sternutatio.Rō q̄ ipsa ē motus fortis:iō cōfortat uirtutē expulsiuā stomachi.Secundo dicit q̄ ualet retentio anhelitus:rō q̄ ex hoc confortatur calor in iterioribus:q̄ est plus potens ad resoluendū materiā singultus.Notandum q̄ ad idē ualent accidentia aie subito iducta ex in ꝓuiso ut timor magnus irā gaudiū magnū Ratio q̄ diuertitur mens v̄tutis aialis sensibil' que concurrit in singultu. Ad idē uentose supra stōm ⁊ spondilles sine scarificatōe:rō quia resoluunt ⁊ diuertunt. Ad idē fortes fricationes in extremitatibus facte.

De appetitu canino Sillanus.

Circa rubricā est notanduʒ q̄ quadruplex ē appetitus preter naturā uel inaturalis:quidā eni uocatur appetitus caninus:quidā bolismus uel uaccinus:quidaʒ sincopalis:⁊ q̄dam uocatur appetitus corrupt⁹ Ad ꝓpositum raſ loq̄tur de primo.Sed seq̄r de oibus ut placebit. Scđo notanduʒ q̄ appetitus caninus ē appetitus isaciabilis deriuatus a canibus:q̄ sicut canes nunq̄ȝ saciantur donec reuertuntur usq̄ ad uomitū:ita patiens hunc appetitū non poterit saciari. Tertio notandū q̄ cā huius est duplex.s. caliditas resoluens ⁊ inaniens sicut ē cal'itas aeris cursus labor uigilie supflue fe.precedēs resosoluens euacuationē supflua:cal'itas stōi ⁊ toti⁹ corporis:v̄mes existentes in stō ⁊ intestinis deuorātes cibū reuma descendens ad stōm debilitās ꝯtentiuā faciens cibū cito descendē:debilitas ꝯtentiue ⁊ fortitudo expulsiue.Oēs iste cause pñt redduci ad inanitōem ⁊ resolutōem.Scđa cā principal' est frigiditas comprimens que agit actionem similem succiōi.⁊ sic inducit contactum ⁊ sensationem:⁊ ideo qui habent orificium stomachi frigidum habent appetitum intensum:⁊ ideo quanto est frigidius tanto appetitus est intensior nisi ad tactum deueniat q̄ mortificet ⁊ debiliat uirtutem.Tertia causa principalis potest esse humor acetosus in orificio stomachi existens sicut phl'a acetosum uel mľia suscitans appetitū ⁊ hoc abstergendo humores grossos uiscosos in ore stōi impedientes appetitū ⁊ debilitantes digestiuā.Quarto notandū de signis si fuerit appetitus caninus ex inanitione fcā ex cal'itate aeris ul' laboris:nl' uigiliis:ul' cursu:ul' febrib⁹ p̄cedētib⁹:scitur ex iuditio patiētis ul' astantiū. Si pp v̄mes scitur:q̄ apparent signa v̄miū.si ꝑpter caliditatē stōi uel totius corporis tūc ē sitis ⁊ tūc cū hoc plurimū ē cōstipatus ⁊ pilosus ⁊ musculosus ⁊ siľia.Et si ꝑpter reuma uel ꝑpter debilitatē contentiue:uel ꝑpter fortitudinē expulsiue est fluxus uentris ⁊ scitur. Quia cibus exit quasi indigestus. Signa si fuerit caninus appetitus ꝑpter ꝭam cām.s.ꝑpter frigiditatem sunt fluxus uentris paucitas sitis inflationes uentositates.Rō pʒ.Signa si fuerit

ꝓpter tertiā cām.s.ꝓpter humorez acetosū sūt paruitas sitis eructuatio acetosa pura cū mlta humiditate.⁊ si fuerit ex melīa ē cuz pūticitate ⁊ quadā siccitate.ratio patet. Al.

Um aliqs famem assidue patitur ⁊ cibus post comestiōz adeo grauat.aut uomere:aut per inferiorē regionē ipsū eiicere cogatur rizi dandū ē ei ꝙ cum coquitur ex liquore qui fluit ab agno qui ī furno assatur īpinguaꝶ ⁊ cauda ⁊ ei similia nec ñ ex oī cibo qui unctuosus ē.Et vinū vetus purū dandū ē ꝺ quo quantū poterit bibat.Deinde precipiēdū est ei ut euomeat ⁊ hoc regimē ē cōseruādum est donec sanetur.

Sillanus

Determinat de appetitu canino:⁊ diuiditur in duas.Primo ponit curā eius qñ fit a materia frigida.Scdo qñ fit ꝓpter caliditatez resoluentē.Scda ibi. Q ꝺ si Prima in tres ꝼm ꝙ tria pōit īmedia.secūda ibi.Et uinū uetus Tertia ibi.Deinde precipiendū. De pria dicit ꝙ cū quis assidue appetit ⁊ sic post cōestionē cibus grauat eū ut cogatur eū cibū uomē. aut expellere per secessūz:tunc ꝓ cura ꝯuenit exhibere rizū quod dū coquitur īpinguatur ex liquore qui fluit ab agno qui assatur ī furno ⁊ similiter cibetur ex omni cibo unctuoso.rō quia talia unctuosa supernatant ⁊ relaxant os stamachi ⁊ fastidiū inducunt.Ad idē ualet oleū uioꝶ. potatū cū sero caprino per plures dies. Et uinum uetus. Ponit secundū remediū dicēs ꝙ uinū antiquū purū quantū ē possibile ꝺz sumi.rō qꝛ ꝓuocat uomitū in magna quantitate natando ī ore stomachi ⁊ sic destruit appetituz ⁊ sic debet dari cū cibo uel post cibū:qꝛ melius perficitur illud.Si tñ intentio eēt resolutio ꝺbz dari ante cibū ⁊ in parua quantitate. Deinde ꝑcipiendū.Ponit tertiū remediū dicens ꝙ ē precipiendū ut fiat uomitus:⁊ sic cum hoc regimine custodiatur donec sanetur. Al.

Q ꝺ si nec cibus eū grauat nec ipm euomit nec per secessū expellit carnes vacine sunt dande ⁊ frūmentū coctū ut puls ⁊ rizi cū lacte ⁊ aquā frigidā iu potu sumat ⁊ in acre frigido moreꝶ.Hac aūt egritudine laborans nihil acetosū ⁊ stipticum nec acutū comedat.sed dulcibus ⁊ unctosis solum utatur. Sillanus.

Ponit curā quādo fit ꝓpter caliditatē resoluentē.Primo facit hoc.Secundo explicat quedā a quibus oꝫ cauere.Similiter explicat q̄dā que conueniunt.Scda ibi.Hac aūt. De prima dicit:primo ꝙ si ñ aggrauat patientē nec ipsum expulit per uomitum nec per secessum tūc ꝺbēt exhiberi carnes uaccine ⁊ frumentum coctuz ⁊ plures ⁊ risum cum lacte uel uinum cum lacte. ratio quia talia sunt difficilis digestiōis replēt stomachū ⁊ non cito dissoluūtur. Secundo dicit ꝙ debet in potu sumere aquā frigidā. Ratio quia alterat malā complexionē calidā que sic resoluit ⁊ inanit stōm.Tertio dicit ꝙ ꝺꝫ morari in aere frigido.rō pꝫ ꝑ dietam. Hac aūt. Explicat quedā a quibus ꝺꝫ cauere ⁊ quedaz cōuenientia.Primo dicit ꝙ patiēs hāc dispositionē nō ꝺꝫ comedere aliquod acetosū nec pūticū nec stipticum nec acutum.rō quia talia augent appetitū.Scdo dicit ꝙ ꝺꝫ solum uti unctuosis.Ratio qꝛ deiiciunt appetituz.Circa appetitū preter naturalē q dicitur bolismus:ē primo notandū ꝙ bolismus ē fames mēbroꝝ cuz destructōe appetitus ī stō ⁊ talis saciatur uno solo bolo.Scdo notandū ꝙ bolismus fit ex frītate aeris accñis itinerantib⁹ qui exprimit materiā uenarū ⁊ mēbroꝝ ad stōm ⁊ replet ipsum unde mēbra remanēt famelica ⁊ stomachus repletur ⁊ sic destruitur appetitus.similiter talꝭ frigiditas mortificat omnem ꝟtutem stomachi.ulꝭ fit ex caliditate dissoluēte materiā uēarū ⁊ hūorum tñ ꝙ humores dissoluuntur ⁊ membra expellunt ad stōm ⁊ destruunt attractionē ⁊ appetitum stomachi ut accidit febrientibus ⁊ laborātibus. Tertio notandum de signis bolismi. Signa eius cōmunia sūt antecessio frigoris aeris ⁊ preserti cū quis ī itinere uel alibi ī toto corpore sustiuerit magnā frigiditatē:⁊ post habuerit desideriū comedendi ⁊ ipsū in breui tempoꝛ amittit ⁊ exiccatio membroꝝ. Signa si bolismus fuerit ex aeris frigiditate ⁊ materia in ore stomachi fuerit frigida apparebunt talia scilicet fastidium sacietas ⁊ uomitus phlegmaticus ⁊ uiscosus ⁊ ructus acetosus uel insipidus saliua trahit ad insipiditatem uel ad acetositatem: ⁊ cum hoc sustinuerit frigus in stomacho ⁊ ī oībus membris ut color totius corporis sit pallidus:aut terreus ⁊ urina trahens ad albedinez uel palliditatem:⁊ pulsus ē debilis paru⁹ ⁊ frequēs ⁊ egestio mollis uiscosa ⁊ alba ⁊ aliquando dura:qꝛ nihil comedit. Signa si bolismus fuerit ex dissolutione uel labore hora ulꝭ tempore calido ⁊ fuerit in cōcauitate uel in ore stōi colera apparebūt talia.s.amaritudo oris ardor cū exiccatōe lingue ⁊ aspītate ⁊ sētietur calītatē in stō ⁊ in oībus membris aliis.Urina subtilis

cū citrinitate eructuatio famosa color corporis trahens ad citrinū. Quarto notandū ꝙ cura si fuerit ex frīitate aeris cuȝ cura ex pñtia materie frigide in stō est ut sumatur bis oi die oximel ꝓpositū uel squilliticū cum aqua decoctōis galange: deinde purgetur per uomituȝ uel per secessum cum pillulis fetidis uel stomaticis uel cum decoctione facta ex mirobalanis kebulis emblicis ⁊ belliricis. Est eni melior purgatō qꝛ remouet materiā ⁊ stōȝ ꝯfortat ⁊ stipticat ⁊ corrugat: ⁊ sic excitat appetitū deīde comedat electuarium de musco ⁊ dyambra ⁊ dyatrion pipereon ⁊ galangam. Ab extra ungatur locꝰ añ prandium ⁊ ante cenā cum oleo de mastice ⁊ ꝺ spica simul mixtis. Balneetur in aqua decoctōnis absinthii melliloti camomille sumach: ⁊ tyriaca aliqñ ⁊ specialiter post purgatiōem cū uino odorifero. Cibaria sint assata ut plurimum Condiantur cum spēbus odoriferis ⁊ bonis. Bibat uinum clarum odoriferū parū stipticū purum. Si bolismus fiat ꝓpter dissolutōm ⁊ laborem hora ⁊ tpꝛe calidis cum pñtia materie colerice in stō ⁊ in ore eius sumat sepe uinuȝ de granatis: uel oxizacarā uel agrestā uł aquā frigidam. deinde purgetur cuȝ mirobalanis citrinis: aut reubarbaro: aut tamarindis dissolutis in aqua decoctionis prunoꝝ. deīde balneetur infirmus cū aqua decoctōis rof. mirtilloꝝ ꝺ ēdiuie. ⁊ potest balneū ūgatur stōacus ⁊ totū corpus cū oleo ꝺ mirto ⁊ oleo rof. mixtis i q bus sit aliqd aceti. pñt etiam irrorari membra ⁊ ꝯfortari cū aqua rof. uł aquā frā. Comedat carnes elisas ꝯditas cum agresta uel sumach: uel berberis. Confortentur oīa cibaria sua cuȝ rebus odoriferis ⁊ rebus acetosis. Bibat uinū odoriferū clarum bene limphatū uel uinuȝ de granatis cum aqua frā. Circa appetitum q fames sincopalis dicitur notādū ꝙ talis appetitus dicitur: qꝛ tale accidens seqtur qꝺ est sincopis. Scōo notandū ꝙ cā huius appetitus est qñ quis hȝ os stōi ita debile ⁊ sensibile ꝙ ñ pōt tollerare ieiuniū: unde in hora famis si careat cibo de facili incurrit sincopi. Tertio notandum ꝙ signa sunt qñ quis nō tollerat ieiunium imo si tollerat cadit i sincopim. Quarto notandū de cura si tales sint actu in sincopi fricentur extrema fortiter ⁊ ligentur ligatōe dolorosa ⁊ aspgatur facies aqua rof. Rō pȝ: qꝛ oia trahunt calorē ab extra. Sed si non sit actu sincopis: sed timor sit de casum utatur in pane infuso in uino ⁊ brodio carniū. Circa appetituȝ q dicitur corruptus: notandum quod appetitꝰ talis dicitur enormis ⁊ irrationalis: ut cum qs appetit comedere res extraneas humane spēi: ut cretā uel carbones gypsum lutum glandes: pisces ⁊ carnes crudas. Scōo notanduȝ ꝙ talis apetitus accidit ꝓpter hūores corruptos potissime melīcos existentes in stō inficiētes stomachum ⁊ sic causantes appetitum ⁊ fit in pregnantibus ex materia menstruali ad os stomachi redundante que cum sit młtiformis ⁊ diuersa secundū plurimum diuersimode inficit ⁊ uariis modis cōturbat locū appetitus. Sed i aliis non pregnantibus fit: uel qꝛ menstrua retinētur ⁊ ad os stōi redundant: uel qꝛ epar ⁊ splen oppilantur ⁊ redundat humor mlīcus ad locū appetitus: uel qꝛ in stomacho generantur mali humores melīci per adustionem uel ēt in uenis sicut fit in quartanis uel pstłaticis de phłate salso ⁊ redundant ad locum appetitus ⁊ inficiunt ⁊ diuersimode turbant. Tertio notanduȝ ꝙ signa huius dispositionis suder causas trahuntur ⁊ uerificantur ex modo appetendi diuerso.

Quarto notandū de cura Si appetitꝰ sit corruptus in pregnante: cura ē ut cōedat sepe dyacitonitē cū spēbus non laxatiuis: aut electuariū de cardomomo uel diagalāga. Euomat qbusdat horis post comestionē ⁊ inducā uomituȝ leuiter ꝑ ut fuerit possibile cum aq̄ tepida ⁊ syrupo acetoso. Ungatur os stōi continue cuȝ oleo de mastice ⁊ spica mixtis ⁊ addatur aliquid aceti. Et de carnibus comedat: ut hedi pulloꝝ assatas ⁊ gallinarum perdicū ⁊ aliarum auiuȝ siluestriū ⁊ aliqñ comedat de cerebus hedi ⁊ arietis assatis ⁊ elixatis. Bibat uinū odoriferū clarum purū. Si uero appetitus corruptus ē in ñ pregnante muliere uel uiro sumat ieiuno stō. oximel ꝓpositū cum aq̄ decoctōis cipi uł cardamomi. Uel. ℞. oximell' squillitici ℥. i. ſ. deide fiat uomitꝰ cū oximele ⁊ aqua decoctōis sinapis seis attriplicis seis aneti ceparū ⁊ radicis rafani acuti. deinde sumat electarium de cardamomo uel de musco uel dyambra. ungatur stomachus ⁊ os eius cū oleo de mastice ⁊ de spica mixtis simul ⁊ addatur aliquid aceti. Sumat cibaria delectabilia: ut carnes castratorum hedoꝝ perdicum fasianoꝝ pulloꝝ caponū. Bibat bonum uinum odoriferum ⁊ amenum ⁊c̄.

De dolore epatis. Sillanus

Irca rubricam ē notandū ꝙ epar potest dupliciter cōsiderari. Uno modo quo ad sui sbam: ⁊ sic non patitur dolorē: qꝛ substantia epatis de se nō sentit. Scōo pōt considerari quo ad pāniculum ⁊ sic patitur

dolorem aggrauatiuũ ratione multiplicationis materei. Secundo notandũ ꝙ causa doloris epatis ẽ uel mala cóplexio calida epatis uel frigida ꝛc̃. uel solutio continuitatis uel apa ul' oppilató in epate. Tertó notanduʒ de signis. si gna si fuerit ꝓpter malã ꝯplexioné calidã sunt. Urina est colerica: egestio tendens ad citrinum appetitus i potu ẽ augumentatus ⁊ in cibo ẽ diminutus: pulsus ẽ uelox ⁊ leditur a calidis ⁊ iuuatur a frigidis. ⁊ accidit aliqñ uomitus diuer soꝝ colorum mó citrinus mó liuidus mó uiridis coadiuuant etiaʒ illa. s. cóplexio calida etas iuuẽtutis cibaria calida tempus calidũ. Signa si fuerit ꝓpter malã cóplexioné frigidam sũt color faciei ⁊ totius corporis albus uel palid⁹ uel liuidus: urina alba uel liuida: pulsus tardus: paucitas sitis: paucitas bone digestionis: egestio liuida declinans ad albedinẽ: pauci fetoris iuuatur a calidis ⁊ leditur a frigidis: coadiuuat etiã cóplexio frigida regimen preteritum multiplicatiuum materie frigide ⁊ similia. Signa male cóplexionis sicce sunt siccitas oris ⁊ ligue ariditas corpis sitis egestio sicca pulsus durus urina sbtilia. Signa male cóplexionis humide sunt urina spissa egestio hũida paruitas sitis pulsus mollis inflatio faciei ⁊ oculoꝝ mollities carnis ⁊ ipocũdrioꝝ. Signũ pronosticũ. oẽs iste passiones male in cacesiaʒ ⁊ ydropisiʒ si diu durauerint finaliter terminatur. Al:

Um quis male fuerit coloratus: ⁊ cum hoc malam habuerit formã: habueritqꝫ dolorem in dextro latere apud costas posteriores ⁊ fuerit ei⁹ malus color citrinus ⁊ fuerit cũ hoc in ore siccitas ⁊ sitis vehemens aqua ordei ⁊ succi herbaꝝ vt endiuie ⁊ solatri ⁊ cuscute cuʒ sirupo acetoso de zuccaro al. facto in potu tribuatur. Emplm̃ quoqꝫ ex duobus sandalis ⁊ rob. ⁊ cãphora ⁊ aqua rob. cũ pãno lineo loco supponatur. Q8 hoc mó fiat pann⁹ in predictis inuolutus supponaꝛ cũqꝫ tepere ceperit remoueaꝛ ⁊ ali⁹ loco eius apponaꝛ. In potu preterea sumat granatoꝝ succũ ⁊ robub q̃ infrigidare cósueuerunt. Hic quoqꝫ a uino ⁊ a cófectói bus que de melle fiũt sibi caueat ⁊ a cibis calefacientib⁹. Et sumat trocis. 8 berberis Q8. ℞. succi berberis. ʒ. x. se. endiuie seminis citruli portulace oium añ. ʒ. iii. rosarũ. ʒ. ii. rauet seni. ʒ. i. spice. ʒ. s. informẽtur trocisci pondere auꝛ. vni⁹ ex quib⁹ detur vnus cũ sirupo acetoso de zuccaro aut cũ succo granati. Uenter quoqꝫ si necesse fuerit cum succo fructuũ soluaꝛ: ut sũt pruna ⁊ tamarindi ⁊ zuccaro albo. Sillanus.

Determinat primo de dolore epatis. secũdo pro cura apatuʒ epatis remittit nos alibi. secũda ibi. Si aũt. Prima in duas prio ponit curã epatis qñ fit a caliditate. secũdo qñ fit a frigiditate. secũda ibi. Q8 si malus. Prima i duas primo ponit curã per alterationé. secundo per euacuatioẽ. secũda ibi. Uenter quoqꝫ. Prima in quattuor. prio ponit curã p sirupũ. scd̃o per epithia. Tertio p euacuatóʒ. Quarto p trociscos. secũda ibi. Emplm̃. Tertia ibi. In potu. Quarta ibi. Et' sumat. De pria dicit ꝙ ubi appareãt ista signa. Prio ꝙ fuerit male coloratus. secũdo ꝙ habuerit malã hitudinem. Tertio ꝙ habuerit doloré in latere dextro apd̃ costas posteriores. Quarto si color eius fuerit citrinus. Quito ꝙ in ore ipsius fuerit siccitas. Sexto ꝙ fuerit sitis suple arguendũ ẽ ꝙ fit a caliditate. ró pʒ. Secunda pro cura dicit ꝙ aqua ordei ⁊ succi herbarũ: ut endiuie solatri cuscute cũ sirupo acetoso facto ex zuccaro i potu detur Ró q: talis sirupus deoppilat epar ⁊ ifrigidat

Ad idé ualet sirup⁹ digestiue materie calide epatis. ℞. endiuie nouelle non sicce. M. i. lactuce dulcis rostri porcini utriusqꝫ epatice añ. M. quattuor seinũ frigidoꝝ sandaloꝝ al. ⁊ ru. añ. ʒ. i. uini mali granati. ʒ. i. zuccari albi. ℔. s. fiat sirupus clarificatus usqꝫ ad. ℔. Ad idé ualet orizacare sirupi uiol'. añ. quar. i. sirupi endiuie. ℔. i. misce. si colera sit parũ grossa addatur in prio sirupo aceti brusci añ. q̃r. s. uel aceti ʒ. i. Ad idé. ℞. sirupi acetosi simplicis sirupi endiuie añ. ℔. s. misce ⁊ si uenter sit cóstipatus adde sirupi uiol'. ʒ. ii. Si uero colera sit adusta addatur i sirupo borago ⁊ fum⁹ terre. Medicina laxatiua materie calide epatis. ℞. florũ uiol'. boraginis añ. ʒ. s. prunoꝝ damascenoꝝ tamarindoꝝ añ. ʒ. s. spice nardi. ℈. i. fiat decoctio in aqua in qua dissoluatur cassiefist. bñ piguis ʒ. i. reubarbari infusi in modico aque endiuie. ʒ. i. fiat colatura usqꝫ ad q̃r. i. s. uel loco reubarbari ponatur electuarii de succo rob. ʒ. iii. ul'. ʒ s. si patiens sit fortis. Ad idé. ℞. sirupi uiolaꝝ. ʒ. s. aqua ordei q̃r. i. reubarbari infusi i modico aque endiuie. ʒ. i. piloꝝ spicenardi g̃. iii. electuarii de succo rosaꝝ. ʒ. ii. misce detur totuʒ tepidũ in aurora absqꝫ eo ꝙ coletur. ⁊ hiſ duob⁹ modis utũtur cóiter practicantes: ⁊ si colera sit grossa ualet ꝙ ponatur in predicta colatura loco reubarbari agarici electi ⁊ reubarbari electi

añ.ʒ.ſ. Ad idem dyarob cũ reubarbaro.
Ad idem pillule de reubarbaro. Notanduꝫ
ꝙ ad oppilatõneꝫ ualet. ℞.ſirupi de biſancijs
℥.ij.mellis roſ.colati.℥.i.aque endiuie aque fe
niculi aque abſinthij añ.℥.ij.fiat iulep pro dua
bus uicibus detur in aurora. Emplaſtrum.
Ponit curã per epithima ex duobus ſãdal'
roſ.cãphora ⁊ aqua roſ.in panno lineo ſuppo
natur epati. Secũdo dicit ꝙ ꝯ caleſit pãn⁹ de
bet remoueri.rõ remedij quia infrigidat ⁊ epar
calefactũ confortat. Notandũ ꝙ epithĩa põt
ſic formari. ℞.aque roſ.℥.vi.ſandal' al. ⁊ ru.
⁊ roſ.ru.añ.ʒ.i.cãphore.ʒ.v.puluerizẽtur oĩa
⁊ miſceãtur cũ.℥.i.aceti. Ad idẽ ualent ſucci
lactuce ſucci ſolatri aque endiuie añ.℔.ſ.aqua
roſ.quar.ſ.aceti al.℥.i.ſandal' al.⁊ ru.ſeiſ citri
puluerizatorũ añ.ʒ.i.miſce. Ad idẽ emplm
℞.roſ.℥.ſ.ſeis papa.al.quar.ſ.ſucci abſintij
facta reſidẽtia quar.i.ſucci ſolatri.℔.ſ.aceti.℥.
i.farine ordei.q.ſufficit puluerizanda pulueri
zentur miſce oĩa ⁊ fiat emplm mediocriter liqui
dum. Sed hic ſciendũ ꝙ iſta ualent corpore
mũdificato qꝛ aliter incuniarẽt materiã. Ad
idẽ ſumatur cucurbita ⁊ incidatur ⁊ fruſtrũ ei⁹
ſuper epar ponatur. Ad idẽ cerotũ ſãdalo
rũ meſue ẽ bonũ. In potu. Põit curã per
potũ dicens ꝙ in potu debet ſumere ſuccũ gra
natorũ ⁊ ſuccos infrigidantes. Ad idẽ ualet
iulep roſ.cũ aqua endiuie. Ad idẽ uinuꝫ cri
ſpinũ. Ad idẽ.℞.aque bugloſſe aque capil
loꝝ ueneris aque endiuie añ.℔.i.ſ.uini malig
nati.℥.i.zuccari albi quartꝫ.iiij.fiat iulep. Hic
quoqꝫ. Hic oſtendit a quibus debet ſe abſti
nere a uino.rõ quia calefacit.ſecũdo dicit ꝙ dꝫ
ſe abſtinere a confectõibus de melle ꝓpter idẽ
Tertio dicit ꝙ a cibis calefacientib⁹. Notã
dum ꝙ dieta dꝫ eẽ talis.comedat ſuccuꝫ ordei
uel auene uel ſpinachia ul' cucurbita cũ agreſta
uel aceto endiuia portulaca perſicca pruna ace
toſa. Si patiens eẽt debilis comedat carnes
edi pulloꝝ ⁊ ſil'ia alteratas cũ endiuia lactuca ul'
agreſta uel uino de granatis uel ſucco berbẽis
uel acetoſe.. Et fumat. Ponit curam ꝑ tro
ciſcos dicens ꝙ debet ſumere trociſcos de ber
beris.rõ quia ſunt infrigidãtes.ſecũdo ponit d
ſcriptionẽ que ẽ.℞.ſucci berbẽis.ʒ.x.ſeis endi
uie ſeis citrulli ſeminũ portulace oium añ.ʒ.v.
roſ.ʒ.ij.reuadſeni.ʒ.i.ſpice.ʒ.ſ.iformẽtur tro
ciſci pondere.ʒ.unius ex quibus detur un⁹ cũ
ſirupo acetoſo de zuccaro aut uino de granatꝫ
Ad idẽ trociſci de cãphora ⁊ de ſpodio. Ad
idẽ trociſci de ſandalis. Notandũ ꝙ confec
tiones ad idẽ ualentes ſunt tria ſandali dyaro
don abbatis ſtomaticũ frigidũ zuccaꝝ roſ.
Secundo notandũ ꝙ medicine ſimplices infri
gidantes epar caliduꝫ ſunt endiuia lactuca uio
le ſandali roſe ſolatrũ ſpodiũ cãphora quattu
or ſeia frigida maiorana.ſ. melonũ cucurbite:
cucumeris ⁊ citrulli acetũ aqua roſ.aqua endi
uie aqua ſolatri ⁊ aqua fontiũ. Venter quoqꝫ
Ponit curã per euacuationẽ dicẽs ꝙ uẽter
debet ſolui cũ ſucco fructuũ ſolubiliũ. Al.
Q d ſi malus color qui eſt cuꝫ dolore
epatis fuerit albus medius videlꝫ inter eũ
qui ẽ cum fluxibilitate ⁊ eũ qui ẽ cũ tumo
re fueritqꝫ cum eo uentris ſolutio ⁊ palpe
brarumratqꝫ extremitatũ tumor trociſci d
rauetſeni cu ſirupo acetoſo d melle i potu
dandi ſunt.ꝙ. ℞.ſpice maſticis ſucci eu
patorij ſucci abſinthij ſemine feniculi ani
ſi oium añ.ʒ.ij.rauedſeni.ʒ.x. informent
trociſci pondere auſ.vnius ex qbus vnus
in potu oĩ die tribuantur. Sumãtur prete
rea maſtix ſpica cipi ſquinãtũ calam⁹ aro
ma.crocus myrra. deinde myrrha ⁊ ma
ſtix in uino diſſoluta cũ aliis miſceantur:
⁊ ex eis emplm epati ſupponatur Eger
vo a cibis frigidis ⁊ groſſis abſtĩeat. Sil.
Ponit curã doloris epatis prouenientis a
frigiditate ⁊ diuiditur in quattuor. Prĩo ponit
curam per trociſcos.ſecundo per emplm. Ter
tio oſtendit a quibus ſe cauere dꝫ. Quarto do
cet qͦdam alia qñ predicta non ſufficiunt. ſcda
ibi. Sumantur. Tertia ibi. Eger. Quarta ibi
Si aũt hoc. De prĩa dicit ꝙ ſi iſta ſigna ap
pareant.ſ.ꝙ malus color cũ dolore epatꝫ fuerit
albus. Secundũ ꝙ fuerit fluxus uẽtris. Tertiũ
ꝙ fuerit tumor palpebrarũ ⁊ extremitatũ ſuple
arguendũ ẽ ꝙ dolor epatis ſit a frigiditate.rõ
patꝫ. Secũdo pro cura dicit ꝙ trociſci rauedſe
ni cũ ſirupo de melle ſunt dandi in potu.rõ qꝛ
calefaciũt epar ⁊ incidũt materiã frigidã epatꝫ
⁊ ipſum confortant. Tertio pouit deſcriptioneꝫ
trociſcoꝝ de rauedſeni. ℞.maſticis ſpice eupa
torij añ.ʒ.ſ.ſucci eius ſeminis feniculi aniſi om
niũ añ.ʒ.ij.rauedſeni.ʒ.x.informentur trociſci
pondere.ʒ.unius de quibus in potu un⁹ in die
detur. Ad idem trociſci de abſinthio trociſci
de eupatorio. Ad idẽ trociſci de reubarbaro
meſ. Ad idem dyacoſtũ meſue. Ad idem
confectiones.ſ.dyacalamentũ dyaniſum dyaci
num ⁊ ſimiles. Sumantur. Ponit curã
per emplaſtꝝ dicens ꝙ ſumãtur maſticis ſpice
ciperi ſquinanti calami aromatici croci myrre

añ. deinde myrra ⁊ mastix in uino dissolutis cũ aliis misceantur ⁊ ex eis emplastrũ epati super ponatur. Rõ quia calefacit epar. Ad idẽ em plastrũ ceroneon nicolai. Ad idem ualet epi thima tale. ℞. succi eupatorii. lb. i. aceti ℥. s. uel ʒ. iii. spicenardi. ʒ. i. s. tepefiat ⁊ infundatur pan nus ⁊ supponatur epati. Notādũ ꝙ anteq̃ appliētur predicta debet premitti talis sirupus digestiuus materie phlīte. ℞. radicis feniculi petrosi. añ. quar. s. radicis apii. ℥. i. eupatorii capillī uene. recentiũ añ. M. i. scolopēdrie. M. i. macis cuscute añ. ℥. ii. liquiritie rase uuaꝝ pas sarum mundataꝝ ab arillis añ. ℥. i. aceti al. ℥. i. mellis electi zuccari al. añ. lb. s. fiat sirupus cla rificat⁹ usq̃ ad quar. v. Ad idẽ sirupus d̃ eu patorio. Ad idẽ sirupus acetosus dyarodõ Ad idẽ sirupus de bisantiis. sil̄r ⁊ sirup⁹ ace tosus cõpositus. Ad idem secaniabin de key sin: aut senantabin de colo. Medicina laxati ua. ℞. floꝝ boraginis buglosse añ ℥. iii. ʒʒ. al. ℥. s. piloꝝ spice. ℈. i. agarici electi polipodii quer cini añ. ʒ. s. fiat decoctio in qua dissoluatur tur bith bene gũmosi mundi interius ⁊ exterius. ʒ. i. fiat colatura usq̃ ad quar. v. detur in aurora. Ad idem ualet dyarob cum turbith. ℥. s. Eger vo. Ostendit a quibus debet se absti nere ⁊ dicit ꝙ a cibis grossis ⁊ frigidis. rõ pʒ. Notandũ ꝙ cibi cõuenientes sunt sicut sunt carnes pulloꝝ hedoꝝ colũborum perdicis fasi anorum ⁊ aliaꝝ auiũ similium. rõ quia sũt facil̄ digestionis ⁊ boni nutrimēti ⁊ calidi ⁊ possunt condiri cum spēbus.. Al:

Si aũt h̄ nõ suffecerit trocisci de lacca cũ apozimate de radicibus sunt dandi. Trocisci aũt de lacca sunt ꝗ. ℞. lacce ra uedseni amboꝝ añ. ʒ. iii. spice se. apii ame os masticis squinanti se. iuniperi amigda laꝝ amarũ costi amari rubee succi eupato rii assari aristol̄. ro. gentiane oium añ. ʒ. i. ⁊. s. informent̄ ex his trocisci cum pōdere i. aur̄. Apozima de radicibus. ℞. corti. radicis apii feniculi amboꝝ añ. ʒ. x. se. apii se. feniculi floris squināti ameos omniũ añ. ʒ. v. rosarum rubearuʒ spice odorifere amboꝝ añ. ʒ. iii. coquant̄ in. lb. i. aque do nec ad tertiã redeant ⁊ dent̄ in potu cũ pre dictis trociscis. Si aũt apata in epate fiāt eorũ cura erit ut apatuʒ que in stomacho generantur. Sillanus.

Ponit curã per aliud qñ predicta non suf ficiunt. Primo facit hoc. secũdo põit descripti onẽ illarũ medicinarũ ibi. Trocisci. De pri ma dicit ꝙ si illa nõ sufficiant debent dari troci sci de lacca cum decoctõe de radicib⁹. rõ quia deducũt materiã phlicam ⁊ calefaciunt epar et prouocāt urinã. Ad idẽ ualent dyalacca. sil̄r ⁊ dyacucuma ⁊c. Trocisci. Hic auctor ponit descriptionẽ trocischoꝝ de laccha. secundo po nit descriptionẽ decoctionis de radicibus. secũ da ibi. Apozima. De prima dicit ꝙ trocisci de laccha sunt. ℞. lacche rauedseni amborum añ. ʒ. iii. spice seis apii ameos masticis squināti seis iuniperi amigdalaꝝ amarũ costi amari ru bee sicci eupatorii assari aristol̄. ro. oium a. ʒ. i. s. informētur ex his trocisci pōderis. ʒ. unius. Apozima. Ponit descriptõnẽ decoctionis de radicibus. ℞. corticis radicũ apii seis feni culi florũ squinanti ameos añ. ʒ. v. ros̄. ru. spice odorifere amboꝝ añ. ʒ. iii. coquātur in. lb. i. aq̃ donec ad tertiã partẽ redeāt. Si aũt. Hic ꝑ cura apatis epatis remittit nos dicens ꝙ si fiāt apata in epate talia curātur sicut apata stoma chi: ⁊ illa ẽ causa quare rab̄ nõ ponit curã. Al̄r põt dici q: ut plurimũ ẽ mortale. Notādum circa apata epatis ꝙ quedã sunt in ꝯcauo. q̇dã in gibbo. quedã in lacerto qui ẽ supra epar. Secundo notandũ ꝙ cāe apatis epatis: aut sũt interiores aut sunt extēiores. Interiores sũt cra pula indigestio stomachi debilitas digestie epa tis malitia mũdificatōis chistis fellis ⁊ splenis aggregatio hũorũ i epate: siue hũor sit sanguis siue colera siue phl̄a siue ml̄ia. Tertio notan dũ ꝙ signa cõia apatis epatis sunt fe. ꝯtinua do lor dextri ypocundrii grauitas ⁊ malitia decu bitus supra utrũq̃ latus ⁊ iõ decũbunt supra dorsuʒ. malitia coloris ⁊ habitudinis. Signa si apa sit in gibbo sunt q: hic sentitur grauitas illic sentitur tensio aput suspensoria ⁊ ad tactuʒ percipitur tale apa ⁊ ꝑcipue in excarnato: tussis sicca malitia anhelit⁹ ꝑpter cõitatẽ diafragma tis ⁊ pulmonis in nocumēto. minoratur urina ⁊ qñq̃ retinetur anhelitus cum apa sit magnum ⁊ apparet in figura lunari. Sed apa factũ in lacertis super epar apparet in figura oblonga i figura stili: ⁊ per hoc apparet differentia inter vnũ ⁊ aliud. Signa si apostema epatis sit in concauo sunt grauitas minor ꝑpter sui sustēta tionẽ supra stomachũ ⁊ nõ ẽ tussis ⁊ constrictõ anhelitus de quibus ẽ curandũ ⁊ nõ tm̄ cadit sb̄ tactu ⁊ cõicat miseraicis ⁊ stomacho ut pluri mũ: ⁊ iõ apparet singultus ⁊ nausea. Signa apatis calidi sanguinei sunt urina rubea ⁊ spis sa pulsus magnus latus ⁊ mollis color faciei ru beus mixtus fuscedini dolor sb̄ costis aggraua

tiuus cum pulsatione ⁊ motu. habitudo carno
sa sanguinea regimen precedens multiplicatiuū
sanguinis: dulcedo in ore. Apostematis cole
rici signa sunt. urina ru. acuta pulsus uelox ⁊ du
rus color faciei ⁊ totius corpis citrinꝰ oris ama
ritudo ⁊ uehemētia sitis. Signa apātis phle
gmatici sunt urina pallida ⁊ spissus pulsus puꝰ
⁊ mollis color totius corpis albus uel liuidus:
habitudo piguis ⁊ mollis. regimen precedens
multiplicatiuū phl'atis: ⁊ nō sentitur cū duritie.
Signa apātis ml'ici sunt: quia urina ē clara
sbtilis pulsus paruus strictus ⁊ durus: color fa
ciei ⁊ totius corporis fuscus ⁊ cinericiꝰ ⁊ sentitur
res dura. Pronosticatio fluxus uentris cuz
apāte epatis ē mortalis: omne apā epatis gn̄at
oppilationē: oppilatio indigestionē: indigestio
aquositatē ⁊ aquositas idropisim. ⁊ sic apā epa
tis ꝑnosticatur idropisim. Apā durū epatis
nisi uelociter medicetur a ꝑncipio pessimum est
⁊ incurabile. Apostema gibbi terminatur
tribus modis per sudorē per urinaz ⁊ per fluxū
sanguinis nariū. Apostema ēt qđ ē in conca
uo etiā terminatur tribus modis. s. per sudorē
per fluxū ventris ⁊ per uomitū. Apā gibbi
est deterius qz apā quod ē in concauo ipsiꝰ epa
tis. Cura apātis in eodez est eadē cura cū apo
stemate stomachi ⁊ cōuenit cū cura male discra
sie epatis pendentis a materia que cura fit per
phlebotomiā per digestiuū per solutiuū per epi
thima p confectōes p emplastra ⁊c.

De ictericia. Sil.

Irca rubricā ē notandū qꝫ ictericia
ē uniuersalis cutis defedatio absqz
ipsius in equalitate. Secūdo no
tandū qꝫ ictericie tres sunt spēs. s. ci
trina uiridis ⁊ nigra. Citrina fit ex expulsiōe co
lere citrine uel rubee ad ipām cutim. sed uiridis
causatur ex expulsione colere prassine ad ipsaz
cutim: quia ipsa colera ē uiridis ⁊ ambo sunt ui
tio epatis. Nigra fit ex expulsione colere ni
gre ad cuti. ⁊ hec pōt fieri uitio splenis ⁊ hoc ē
ut plurimū. silr potest fieri uitio epatis. Ter
tio notandū qꝫ ictericia citrina uel uiridis pōt fi
eri uel ꝑpter malā cōplexionē epatis calidā: vn̄
multiplicatur colera in multa quātitate. uel pro
pter oppilationē uie chistis fellis. s. illius p quā
trahitur colera. uel illius per quaz ad intestina
mittitur. uel illiꝰ per quā mittitur ad stomachū
⁊ ex istis causis fit ut plurimū: ⁊ ideo dixi eas.
Sed icteritia nigra fit ꝑpter splenē. s. ꝑpter op
pilationē factam in meatu per quē attrahit me
lancoliā ab epate: uel per quē expellit ad stoma
chum. uel ad intestina. uel ꝑpter caliditatez su
perfluam epatis: uel uenarū adurētē sanguinē
sicut contingit in febribus. aliqn̄ contingit p uiā
crisis. aliqn̄ ui sinthomatis contingit. Quar
to notandū qꝫ signa ictericie ꝑpter multitudiez
colere sunt macies totiꝰ corporis: grauedo par
tis dextre ⁊ expellitur uomitu colera uel secessu
ictericia manente in eodem statu ⁊ urina mane
at ru. ⁊ spissa. Signa si fuerit oppilatō pori
fellei transeuntis a chisti fellis ad intestina sunt
quia egestio sbito fit alba: difficultas exitus fecis
ut apparet aliqn̄ uomitus colere ⁊ oris amari
tudo ⁊ sitis ⁊ si epar sit debile in expulsione sup
fluitatū ad alia loca urina remanet tincta ⁊ spis
sa. Signa si fuerit ꝑpter oppilationē pori ua
dentis a chisti fellis ad stomachū sunt qr urina
⁊ egestiones sunt grosse sbe rubee sicut lutū ar
menū ꝑpter effusionem colere ad intestina ⁊ vi
as urinales ⁊ qꝫ infirmus ē absqz omni amari
tudine oris ⁊ sine uomitu colere oio. Signa
icteritie nigre ꝑpter splenē sunt durities splēis
⁊ grauedo eius ⁊ magnitudo ⁊ aliqn̄ sūt egestio
⁊ uria nigra. Signa si fuerit ꝑpter epatis ca
liditatē ⁊ uenarū adurentiū sunt nocumēta ma
nifesta in epate ⁊ nō in splene nisi in processu fi
at cōicatio. Pronosticatio in icteritia: egestio
crocea i colore ⁊ remissio urie sine aliqua allevi
atōe ⁊ isomnietas ⁊ ablatio appetitus sunt sig
mala ualde ⁊ cōtraria sunt signa bona ualde.
In ictericia si epar sit duruz malum ē. rō pz.
Icterici ualde non fiunt inflati ꝑpter caliditatē
coleram resoluentē ⁊ si sic ē signum mortale.
In ictericia emorroides inate bonū. Al.

I cū icteritia fuerit febris succus
ēdiuie ⁊ solatri ⁊ aqua ordei egro
in potu tribuatur. Ipse quoqz ex
cucurbita ⁊ crisolocāna ⁊ citrullis ⁊ his si
milibꝰ herbis frigiditati attinentibꝰ nutriē
dus ē. Et sirupū acetosuz ex fortissimo ace
to in potu sumat. Epati ꝑterea empl'm ex
duobꝰ sandalis ē supponēduz. Et vēter ex
succo prunoꝝ ⁊ zuccaro soluendꝰ. Quod
si nō suffecerint trocisci de cāphora cū suc
co granatoꝝ dādi sunt. Trocisci de cāpho
ra. ℞. zuccari spodi rosaꝝ rubeaꝝ omniū
an̄. ʒ. iii. seis endiuie seis citrulloꝝ cucurbi
te lactuce portulace seminuz ex oibus san
dalis ru. oium an̄. ʒ. i. informentur ex his
trocisci pōdere. ʒ. ii. ex qbus quotidie vnꝰ
cū sexta. ʒ. i. de cāphora detur. Si autez
eger vēas hūerit plēas fueritqz diu ex quo
minūtꝰ nō fuerit phlebothomet. Sil.

Determinat de icteritia. Primo ponit curá
eius qñ fit a febre. secundo qñ fit sine febre. Ter
tio reuertiur ad ponédũ curá icteritie qñ fit cũ
fe. secũda ibi. Qd̃ si. Tertia ibi. Ictericie pre
terea. Prima in duas. primo ponit curaȝ p
medicinas alteratiuas ⁊ euacuatiuas. Secũdo
ponit curá per phlebotomiá ostendendo quan
do debet fieri cura per phlebotomiá. secũda ibi
Si aũt. Prima in sex. primo ponit curá per
potũ. secundo per dietam. Tertio per sirupum.
Quarto per epithima. Quinto per medicinaȝ
laxatiuam. Sexto per trociscos. partes pate
bunt per se. De prima dicit ꝙ si cum ictericia
fuerit fe. in potu debet dari succus lactuce sola
tri ⁊ aqua ordei. rõ quia alterant maiá cóplexi
oné calidam ex qua fit icteritia ⁊c. Ipse quoqȝ
Ponit curá per dietá dicens ꝙ patiens é ci
bandus ex cucurbitis crisolocãna citrullis ⁊ sil'i
bus herbis frigidis: ut sunt endiuia nouella la
ctuca scariola condite cum agresta ul' uino gra
natoꝝ. Ad idé succus ordei. Ad idé ualent
carnes pulloꝝ uel hedorũ condite cuȝ dcis her
bis frigidis uel agresta uel uino granatorum:
bibat uinũ limphatũ ualde debile album claꝝ
⁊c. Et sirupũ. Ponit curá per potũ dicens
ꝙ debet sumere in potu sirupũ acetosum ex for
tissimo aceto. Ad idé ualet sirup⁹ de endiuia
uel de portulaca. Ad idé ualet talis sirupus
℞. endiuie scariole lactuce cicoree mellilotí añ
M. i. scolopendrie capilloꝝ ueneris añ. M. i.
pruna nũero. xx. seis melõis cucũeris cucurbite
citrulli cipi cappis accori añ. ʒ. i. pistétur ⁊ buli
ant in. ℔. iii. aq̃ donec medietas sit cõsũpta co
letur ⁊ in colatura addantur. ℔. ii. zuccari uel
mellis reducatur ad igné ⁊ coletur ⁊ postea siru
pizetur ⁊ ualet maxie si sit icteritia de oppilatõe
Epati preterea. Ponit curá per epithia di
cens ꝙ epithima ad epar ex duob⁹ sandalis est
approximandũ suple cũ aqua endiuie ⁊ aq̃ ro.
⁊ ponitur in forma. ℞. aque endiuie ⁊ aque ro
sa. añ. ℥. iiii. sandaloꝝ al. ⁊ rub. añ. ʒ. i. misce.
Et venter. Ponit curá per medicinã laxa
tiuá dicens ꝙ uenter é euacuandus cum succo
prunorũ ⁊ zuccaro. rõ pȝ. Ad idem ualét me
dicine laxatiue dicte in. c. de dolore epatis. ió re
curratur illic quia euacuant materiá colericam
ab epate. Qd̃ si non. Ponit curá per troci
scos dicens ꝙ si non sufficiant que dicta sũt tro
cisci de cáphora cũ succo granatoꝝ sunt dandi.
rõ patet. Secũdo põit eoꝝ descriptioneȝ. ℞.
zuccari spodii roß. ru. oium añ. ʒ. iii. seminis en
diuie seis citrullorũ cucurbite portulace seinuȝ
ex omnibus sandal'. ru. omniũ añ. ʒ. i. informé
tur ex his trocisci póde. ʒ. ii. ex qbus quotidie
unus cũ uino. ℥. unius detur. Ad idem tria
sandali dyarodon abbatis. Si aũt eger. Po
nit curá per phlebotomiaȝ dicens ꝙ si eger ha
buerit uenas plenas ⁊ fuerit lógũ temp⁹ ex quo
non fuerit phlebotomat⁹ tunc debet fieri phle
bothomia ex basilica. ratõ patet. Al.

**Qd̃ si icteritia fuerit sine fe. venter ex
his pill'is soluaẜ. que. ℞. aloes. ʒ. i. scamo
nee quartá. ʒ. vni⁹ ex his cũ succo endiuie
confectis fiant pill'e ⁊ sufficient ad dosiȝ. i.
deinde denẜ trocisci de lacchacuȝ apozia
te de radicibus. Sil.**

Ponit curam ictericie sine fe. ⁊ diuiditur in
duas. primo facit hoc. secũdo ponit curá inten
dendo ad defedationé remanenté in oculis. se
cũda ibi. Si aũt ictericia. Prima in duas. pri
mo ponit curam per euacuationé. secũdo p tro
ciscos. secunda ibi. Deinde dentur. De pri
ma dicit ꝙ si sine fe. fuerit ictericia dȝ fieri eua
cuatio cũ pillulis istis. ℞. aloes. ʒ. i. scamonee
quartá unius. ʒ. agarici partes. ii. ʒ: unius succi
eupatorii tertiá. ʒ. unius ex his cũ succo endiuie
confectis fiant pill'e ⁊ sufficiunt ad dosim unaȝ
Ad idem ualent pill'e de reubarbaro. No
tandũ ꝙ si sit sine fe. signũ é ꝙ sit a materia mi
xta. s. colera ⁊ phl'ate: ⁊ tales pill'e euacuát cole
ram ⁊ phlegma. Secundo notandũ ꝙ añ eua
cuationé é conueniés premittere sirupuȝ aceto
sum cõpositum. uel sirupũ est de bisantiis. De
inde dentur. Põit curá per trociscos dicés
ꝙ post euacuationé debent dari trocisci de lac
cha cum decoctione de radicibus. Rõ qr ape
riunt uias urine ⁊ prouocát uriná ⁊ sic euacuát
coleram ⁊ phlegma. Ad idem trocisci de reu
barbaro. Ad idem dyalaccha. Ad idé aq̃
raphani distillata Ad ideȝ comestio eupatorii
Ad idem. ℞. succi artanie. ʒ. iiii. dissolue cũ
zuccaro ⁊ coque usqȝ ad. ʒ. iii. ⁊ est expertũ ⁊ p
uocat sudorem. Al.

**Si aũt ictericia in ocul' remáserit eger
fortissimũ acetũ paulati olfaciat: ⁊ balne
um igrediatur. eius quoqȝ oculis qui icte
riciá cum febre patitur aqua roß. mittéda
est. Ictericie preterea. ualde cófert ut eger
per. iii. hebdomadas serũ bibat. Silla.**

Ponit curam defedationis cutis remanétis
in facie ⁊ in oculis: ⁊ diuiditur in tres ẜm ꝙ po
nit tria remedia. secũda ibi. Et balneum in
grediatur. Tertia ibi. Eius quoqȝ. De pri
ma dicit ꝙ si defedatio remanserit in ocul' eger

dz odorare fortissimũ acetũ paulatiz. Rō quia rōne mordicationis quā inducit in cerebro inci tat uirtutem expulsiuam cerebri ad expellendũ Item qa subtiliat materiaz ꝛ prepat ipsam ad expellendum. Et balneum ingrediatur. Ponit curā per balneũ dicēs ꝙ dz ingre di balneũ. Rō qa resoluit materiā illā. Ad idem ualet lauare oculos cuz aqua decoctōis camomille: Eius quoqz. Ponit curam p aliud locale dicens ꝙ in oculis patientis icte ritiam dz poni si sit cũ fe. aqua rof. ꝛ ualet i pn cipio maxime. Rō qa ifrigidat ꝛ ꝓhibet fluxũ materie ad oculos. Ictericie. Reuerti tur ad ponendũ curam icteritie cũ fe. dicens ꝙ ualde cōfert ut patiens p tres ebdomadas bi bat feruz. i. aquā lactis. Rō quia mũdificat sā guinē a cholera adusta: ꝛ p tanto ualet. silr in scabiosis. Notandũ ꝙ cura icteritie nigre pficitur sicut cura doloris splenis cũ sirupis ꝛ medicinis euacuantib⁹ mľiam de quib⁹ ifra di cetur ꝛ cũ clisteribus ꝛ flebothomia.

De idropisi. Silla.

Irca rubricam ē notandũ ꝙ idro pisis est egritudo materialis cuius causa est materia exuberans frigi da mēbra ingrediēs ꝛ crescunt per eam: aut oīa mēbra manifesta: aut loca partiũ in quibus fit regimen nutrimenti ꝛ humorum. Aliter diffinitur sic. idrops ē error uirtutꝫ nu tritiue in toto corpore sequēs imutationē vtutis digestiue in epate. Secundo notandũ ꝙ spe ties idropisis sunt tres. s. asclites tipanites ꝛ ipo sarcha. Tertio notandũ ꝙ cause idropisis sunt aut extrinsece aut intrinsece. Extrisece sũt sicut percussio casus nimia caliditas nimia frigiditas fluxus sanguinis superfluus: aut uētris ꝛ silia. Cause intrinsece aut sunt ab aliis mēbris: aut ab epate. Si ab aliis mēbris tunc sunt ista qb⁹ cōpatitur epar: uel cũ quibus hz colligantā: ut ꝑpter passiones stomachi meseraycarũ uľ ma tricis uesice renũ splenis dyaffragmatis pulmo nis ꝛ sic de aliis. si ab epate aut ꝑpter morbos cōsimiles sicut sunt mala cōplexio calida uľ fri gida ꝛc. Aut ꝑpter morbos officiales: sicut sũt oppilatio apa ꝛ silia. aut ꝑpter morbũ cōmunē sicut ē solutio cōtinuitatis: ꝛ hoc in generali. cāe idropisis a sclitis in spāli sunt due. s. añs ꝛ non coniũcta. Causa añs ē debilitas digestiue epa tis non potentis cōuertere chilũ in debitos hu mores ꝛ cōuertit ad aquositatē ꝛ hec debilitas fit a frigiditate ꝛ a caliditate resoluente calorem naturalē. Causa cōiuncta ē aquositas in epate generata effusa per porositates ad concauitatē que est inter syphac ꝛ intestina. Causa idropis tipānitis ē duplex. s. añs ꝛ cōiuncta. Causa añs est debilitas uirtutis digestiue mēbrorꝫ: unde nu trimentum uel chilus cōuertitur in uentositatē ꝛ potest fieri a frigiditate ꝛ a caliditate resoluen te calorem naturalē: ꝛ hec debilitas ē minor ea que generat aquositatē. Causa cōiuncta est uē tositas contenta inter syphac ꝛ intestina. Causa idropisis iposarce est duplex. s. ātecedens ꝛ cō iuncta. Antecedens ē debilitas uirtutis digesti ue mēbrorũ unde nutrimentũ cōuertitur ad na turā phlegmatis ꝛ nō potest debite uniri mem bris. Causa coniũcta est materia phlegmatica spersa per membra que non pōt adherere ꝛ cō iũgi cũ mēbris. Quarto notandũ ꝙ signa q̄ significant idropisim futuram sunt. Primo qñ superfluitates que solent expelli per tempus so litum longo tempore retinentur: sicut est sudor: egestio: urina: emorroides: mēstrua ꝛ similia. Scdz signũ ē cazesua. i. iflatio faciei. Tertiũ ē mala coloratō faciei ꝑter solitũ. Signa cōia idropis sētis sũt inflatio pedũ ꝛ oculorꝫ: tumor uentris dolor in latere dextro: sitis diminutio: appetitus cibi: mala coloratio. Signa asclitꝭ sunt grauitas in uentre sensibilis ꝛ cum percuti tur uenter auditur sonus sicut sonus aque com mote: etiam quādo mutatur de latere in latus. ꝛ tactus eius est sicut tactus utris pleni aqua et nō magnificantur mēbra omnia sicut in iposar cha. s. collum ꝛ extrema alia preter pedes: imo extenuātur. pulsus est paru⁹ frequēs declinās ad duriciem ex tensione uelaminis ꝛ aliquando declinat ad mollitiem ex leuitate hũiditatis su perflue: urina colorata: quia nō fit sequestratio superfluitatis. Signa tipanitis sunt egressio umblici plurima ꝛ tensio mirach in modũ tym pani ꝛ corde ꝛ membrorum arefactio ꝛ cũ pcu titur manu uenter sonat quasi uter inflatus non sicut uter plenus aqua ꝛ patiens eructationem per illam alleuiatur ꝛ per exitum uentositatis: pulsus uelox frequens ꝛ durus: urina ē subtilis non multũ tincta habens ampullas magnas. Signa iposarce sunt uniuersalis inflatio om niũ mēbrorum ꝛ faciei ꝛ cum digitis premitur i omni loco corporis apparet pressura ꝛ remanet uestigium ꝛ nō inflatur uenter nec umblicus ut in tipanite ꝛ asclite ꝛ plerũqz sequitur fluxus uē tris ꝛ leuitas nature tendens ad albedinez ꝛ fit pulsus undosus ꝛ latus ꝛ lenis. Pronostica tio oīs idropisis in acuta fe. malũ: fluxus uētris superueniens idropico sine alleuiatione est mor

talis. fetor anelitus ⁊ sputi ⁊ egestionis ⁊ sudo
ris signum est mortis quando in ydropico est
egestio sicut ē lotura carnis uel sanguis coagu
lati proximus est morti Urina biscolor sicut cū
est rufa inferius ⁊ liuens superius uel econuer
so: uel rubea superius ⁊ nigra inferius est mor
talis. Si ydropico superueniat disnia ⁊ diffi
cultas anhelitus ⁊ fluxus uentris infra tres di
es morietur. ydrops in cōplexiōe calida ⁊ sicca
est ualde mala. ydrops que prouenit ab epate
est peior illa que ꝓuenit a splene uł ab aliis mē
bris. ydrops asclites est iter omnes alias peior
deinde tympanites: deinde yposacra. Al.

Um uenter post epatis dolorē ⁊
fe. augumentari ceperit ⁊ ꝙ ē ab
vmbilico vsqꝫ ad femur exterius
ꝓminuerit ⁊ cutis q̄ ē sibi subtiliari ⁊ al
bere visa fuerit ⁊ cū venter moueť audiť
sonus q̄si aq̄ in uase non pleno mote ⁊ si
cū his vrina fuerit rubea ꝑua ē hn̄da fidu
cia ⁊ ꝓp̄e si vt⁹ n̄ affuerit fortitudo. Silla

Determinat de ydropisi: ⁊ diuiditur in tres
qꝛ primo determinat de asclite. Scđo ꝑ yposar
cha. Tertio đ tympanite. ꝭa ibi. Qđ si palpe
bre. Tertio ibi. Si vero venter. Prima i
duas. Primo determiat de ydropisi asclite qn̄
ē cū fe. Scđo qn̄ ē sin̄ fe. ꝭa ibi. Si aūt cū hac
ꝑma in duas. Primo docet ꝓnosticari. scđo
ponit curā. Scđa ibi. His tamen. De ꝑma
dicit ꝙ si appareant ista signa. Primū qn̄ uen
ter ceperit augeri post dolores epatis ⁊ fe. Se
cūdū qn̄ illud qđ ē ab umbilico usqꝫ ad femur
ꝓminuerit. Tertia ꝙ cutis ibi uisa fuerit albere
Quartū cū uenter mouetur auditur sonus q̄si
aq̄ cōmote i uase n̄ pleno. Quītū qꝛ urina uisa
fuerit rubea istis signis apparētibus ꝑua ē ha
benda fiducia i ydropisi asclite ⁊ ꝑcipue si fuēit
debilitas uirtutis. Ratio signorum patet. Al.

His tamen si uirtus fortis fuerit et uēter
uehemētis siccus pil. de rauedseni que re
cipiunt mezereō dāde sunt. que ℞. raued
seni succi eupatorii seminis endiuie omni
u ⁊ an̄. ʒ. iii. agarici. ʒ. v. mezereō. ʒ. x. fiāt
ex hiis pillu. quarum dos. sit. ʒ. ii. ⁊. ſ. ex q
bus quaque ebdomada dosis vna suma
tur. Quod si uirtus fuerit debilis trocisci
de mezereon dandi sunt. Qđ ℞ seminis
endiuie. ʒ. x. mezereon. ʒ. i. ⁊ duas tertias
agarici. succi eupatorii similiter tantūdē.
rosarum seminis citrullorū amborum an̄
ʒ. ii. ⁊. ſ. ex hiis omnibus fiant trocisci. x.
de quibus unus in die cum sirupo aceto
so de zuccaro dandus est. Sillanus

Pōit curam ydropisis asclitis: ⁊ diuiditur
in duas. Primo ponit curam quando uenter
est stipticus. Secūdo quando est fluxibilis. Se
cunda ibi. Si aūt. Prima in duas Primo po
nit curam per euacuationem ꝑ medicinam la
xatiuam quādo est fortis uirtus. Secūdo quā
do uirtus ē debilis ꝑ trociscos. Secunda ibi.
Qđ si uirtus. De prima dicit ꝙ si uirtus fue
rit ualde fortis ⁊ uenter fuerit ualde stipticus
pilłe de raud in quibus pōit mezereon sunt dā
de. ratio quia euacuant aquositatē ⁊ confortāt
epar ne amplius generetur aquositas. Secun
do pōit descriptionem pillulaꝝ de raud ℞. ra
ud succi eupatorii seminis endiuie omniū. an̄. ʒ
iii. agarici. ʒ. v. mezereon. ʒ. x. fiāt ex hiis pilłe
quaꝝ doſ. sit. ʒ. ii. ſ. ex quibus unaquaqꝫ ebdo
mada doſ. una sumatur. Ad idē pilłe de meze
reō. Ad idem succus cucumeris asinini. Ad idē
℞. seri caprini. ℥. iii. radicis yreos recenter cō
quassatis mūdatis ab exteriori cortice. ℥. ſ. bul
liāt simul lēto igne usquequo redeat ad quar.
coletur ⁊ colatura administretur cum modico
zuccari albi. Ad idē. ℞. succi radicū yreos fcā
residētia. ℥. i. bibatur crude uł ꝑ se uł cū zucc.
uł cū ouo sorbili ł cū modico ꝭo caprio ⁊ mira
bilr ōn̄datur ab oib⁹ ⁊ ꝓculdubio oēꝫ ydropi.
currat dū tn̄ ꝯtietur educit. iii. uł. iiii. sellas aq̄ ci
trie. Ad iđ. ℞. floꝝ laure ole sicce puluerizate
sbtilr. ʒ. ſ. isūdatur ꝑ. ii. dies naturałs i succo ci
tonioꝝ ⁊ aceto postea icorporetur cū sirup. roſ
⁊ fiat massa. đ q̄ pōt dari pōd⁹. v. g̈. ordi. ⁊ erit
una pulla ꝑua ⁊ eſt pilłe ex ꝑte Ger. ⁊ sol⁹ pot⁹
g̈. ordei fecit assellare rusticū uicib⁹. x. Notan̄
ꝙ sirup. digestiu⁹ i ydropisi ꝓuēiente a całitate
dꝫ ꝑcedē tał. ℞. endi. M. iiii. scolopen. capilł.
ueneris ıcētiū an̄. M. i. se. feni. petrosil. cuscute
an̄. ℥. ſ. spic. nardi. spic. celtice an̄. ʒ. ii. zucc. al.
lb. ſ. fiat sirup. clarificat⁹ usꝫ ad q̈r. v. Qđ si v
t⁹. Pōit curā qn̄ vt⁹ ē đbił dicēs ꝙ si vt⁹ ē đbił
trocisci đ mezereō sūt dādi rō qꝛ euacuāt aquo
sitatē ꝯfortāt epar. ꝭo pōit descriptōꝫ. ℞. se. en
diuie. ʒ. iiii. duas tertias. ʒ. i. aggarici succi eupa
torii silr tantūdē roſ. se. citruloꝝ āboꝝ an̄. ʒ. ii.
ſ. ex his oib⁹ fiāt troc. x. ex qb⁹ un⁹ i die cū siru.
acetoso de zuc. ē dād⁹. ad iđ troci. đ ꝭubar. Al

Si aūt uenter fuerit solutus dentur tro.
cisci de berberis cum sirupo acetoso. Eger
quoque nutriať ex zibergi. Et bibat siru
pum acetosum de citoniis ⁊ si uentris so
lutio uehemens fuerit citoniorum rob so
lum dandum est Silanus.

Ponit curā asclitis quādo uenter ē fluxibil' et diuiditur in tres. Primo ponit curā per troc scos. Scdo per dietā. Tertio per sirupū. Ea ibi Eger quoqꝫ. Tertia ibi. Et bibat. De prima dicit quod si uenter fuerit fluxibilis debēt dari trocisci de berberis cū aceto. rō quia alterāt malā cōplonē calidā: quia sunt frigidi et quia stiptica sunt cōfortat epar et restringunt fluxū. Ad idē trocisci de spodio cū seie acetose mes. Ad idē de sandal' mes. Eger quoqꝫ. Ponit curā per dietam dicēs quod eger dꝫ nutriri ex ziber gi et est modus cibarii facti ex brodio carnis cū ouis. Notandum quod hic cibus est cōueniēs qñ uenter ē stipticus: quia ē satis fluxibilis. Et bibat. Ponit curā per sirupū dicēs quod patiēs dꝫ bibere sirupū de citoniis. rō quia infrigidat sua stipticitate cōstringit. Scdo dicit quod si fuerit uehemens solutio uentris solus succus citoniorum est dandus. Ratio quia plus constringit Ad idem ualet succus plātaginis. Almansor.

Si aūt cū et ac passione nō fuerit urina rub. nec calor. pill'e iste dāde sunt. que. ℞ mezereon serapini ābor aā. ʒ. ʃ. salis indi fimi colūbini ambor aā. sextam. ʒ. vnius pillule enim iste aquam vehemēter descēdere faciūt. Trocisci preterea de laccha cū apozimate de radicibus dandi sūt. emplꝫ asclīti conueniēs. ℞. farine ordei cipi stercoris ouini ueteris baurach boli ar. oium partes equales ex his oibus tritis fiat epithima super ventrē. huius nāqꝫ ꝓprietas est aque magnā partē exiccare. Sillanus

Pōit curā asclitis qñ est sine fe. et diuiditur in tres. Primo ponit curā per pillulas. Scdo per trociscos. Tertio per empl'm. Ea ibi. Trocisci. Tertia ibi. Empl'm. De prima dicit quod si cū asclite nō fuerit urina ticta nec calor debēt dari pill'e q̄ sūt. ℞. mezereon serapini aā. ʒ. ʃ. salis indi fimi columbini aā. sextā partē. ʒ. unius. Uerificatur littera: quia pill'e iste faciūt descēdere aquā uehementer de uentre. Ad idem pillule de alsebran. ad idē pillule de mesereon mesue. Ad idē ungtm̄ de arthania et c̄. Trocisci. Dicit quod trocisci de laccha cū decoctōe de radicibus sunt dandi. Rō quia ꝓuocant aquositatē per urinā. Notandū quod sicut ydrops curatur per medicinas laxatiuas: et ita ēt curatur per medicinas urine ꝓuocatiuas. Et inter alia explicabūtur quedā. pria. ℞. seri caprini: ℥. iii. spice nardi puluerizate. ʒ. iiii. bulliant simul lēto igne usquequo redeāt ad. ℥. iii. coletur et colatura ieiunio stō detur. Ad idē. ℞. succi calamenti facta residentia. ℥. i. Ad idē urina caprina in q̄ bullierit spice nardi. Ad idē uria pueri i potu sumpta. Ad idē uinū albū decoctiōis foliorum uel flor anthos. Ad idem trocisci mesue. Similiter ualet dyalaccha. Ad idem diacurcuma. Ualet ēt cōfectio de mezereon mes. Notādum quod idē ualent ea que ualēt ad dolorē epatis in cā fria supra dicta. Empl'm. Ponit curā per empl'm dicēs quod empl'm cōueniens ē. ℞. farine ordei cipi stercoris ouini ueteris baurach boli ar. oim aā. partes equales. Ex his omnibus tritis fiat empl'm supra uentrem. Uerificat se. quia eis proprietas est exiccare magnā partē aque. Ad idē empl'm de stercore bouino uel caprino cū urina infantis. Ad idē. ℞. caricarū pinguiū quart. i. stercoris columbini. ʒ. iiii. masticis spice nardi aā. ʒ. ʃ. puluerizāda pulverizentur cōquassanda cōquassentur misce oia cū urina capre ad modū empl'i. Ad idē empl'm ceroneon Nicolai. Ad idē empl'm relatū ad aristarchū quod ponit mesue. Ad idem. ℞ spicarū allei mundatarū. ℥. iii. ʃ. storacis bdelii aā. ℥. iii. terbentine. ℥. iiii. axungie porcine recētis adipis anseris aā. ℥. v. masticis olibani aā. ℥. i. ʃ. euforbii. ℥. i. croci. ℥. ʃ. cere citrine. ℥. xii. olei nardini et uini odoriferi. q. sufficit. Ad idē empl'm de baccis lauri cū stercore uacarū uel caprinarū: et est operationis mirabilis. Ad idē empl'm factum de stercore uaccino baccis lauri et yreos. Ad idem stercoris uacini. lb. i. et bulliat cū aqua et sale: deinde supra ipsū pulverizetur sulphur et ponatur supra uētrē. Ad idē baurach empl'm cū ficubus: ut Auic. secundo cañ. c. de baurach. Ad idem fiat exemplū de ostrachisi cōtrictis uel cū conchiliis suis. Ad idem unguētum agrippa Nicolai et est mirabile. Ad idem unguentū atthanie. Notandum quod si idrops fiat a cā frigida emplastra predicta pōt poni supra uentrem et supra epar. Sed fiat a cā calida tunc emplastra debent poni supra uētrē et supra epar debet epithima frigidū. Al.

Quod si in palpebris et extremitatibus fuerit apostema molle et testiculi apostemantur: facies quoqꝫ ac totū corpus mollicie quadam teneatur erit tunc idropisis species que iposarcha vocatur. Sillanus

Ponit curam iposarce: et diuiditur in duas. Primo ponit signa. Secundo ponit curā. Secunda ibi. Egro itaqꝫ. De prima dicit quod si apparuerint ista signa. Primo quod in palpebris et in aliis extremitatibus fuerit apostema molle. Secundum quod testiculi īflantur. Tertiū

ꝙ facies ⁊ totū corpus mollitie tenetur. Arguē
dū ē ꝙ sit idropisis que dicitur yposarcha.
Notandū ꝙ ratio signoꝝ uerificatur. ꝑmuȝ
ꝙ in yposarcha materia que cōicatur ꝓ nutri
catione ad mēbra fit incōueniens ꝓ nutricatōe
⁊ ibi remanens causat tumorē ⁊ mollitiem. s. in
palpebris ⁊ mēbris extremis. Uerificatur scđȝ
quia in iposarca multa materia fluida phl'ica
cōicatur ad testiculos. Et tertiū uēificatur sicut
pumum. Alman.
Egro itaqȝ hac spē laboranti trocisci
de laccha cū apozimate de radicibus sunt
tribuendi. ⁊ vēter quaqȝ hebdomada ex
pill'is ď reubarbaro ē soluendus. ⁊ patiēs
in arena calida ē sepeliendus. Ei quoqȝ ē
precipiendū ut exercitio vtaɼ ⁊ famē ⁊ si
tim sepe patiatur. Sillanus.
Ponit curam iposarce: ⁊ diuiditur in tres.
Primo ponit curā p trociscos. secūdo p me
dicinas laxatiuas. Tertio per quedā alia. scđa
ibi. Et venter. Tertia ibi. Et patiens. De
prima dicit ꝙ patienti iposarcā trocisci ď laccha
cū decoctōe de radicib⁹ sunt dādi. rō qꝛ icidūt
⁊ sbtiliant ⁊ euacuant materiā phl'icā que ē cau
sa iposarce. Et venter. Ponit curā per me
dicinā laxatiuā dicens ꝙ uenter ē euacuād⁹ cū
pill'is de reubarbaro oi hebdōada. Ad idē
ualent medicine laxatiue posite in cura asclitis.
Notandū ꝙ ante cōuenit sirupus digestiu⁹
dictus in. c. de dolore epatis a materia phl'ica.
Et patiens. Ponit curā per quedaȝ alia di
cens primo ꝙ patiens ē sepeliendus i arena ca
lida. rō quia desiccat. Secūdo dicit ꝙ patiēs de
bet uti exercitio. rō qꝛ resoluit ⁊ exiccat. Tertio
dicit ꝙ patiēs dȝ tolerare famē ⁊ siti. rō quia ca
lor acuitur ⁊ redditur magis potēs ad resoluen
dū materiā phl'icam. Ad idē ualent balnea
naturaliter calida. Ad idē stusa sicca. Ad
idē ualet ꝙ ponatur patiens in furno calido.
Ad idē ualet calor solis sic ꝙ teneat uentrem di
scopertū ad solē ubi non sit uētus et ꝙ fricetur
fortiter. Almansor.
Si vō venter inflatus fuerit ac tensus
⁊ cū ꝑcutiɼ sonū reddit vt tipanū. idropi
sis spēs adeē significabiɼ que timpanites
dicitur. Sillanus.
Pōit curā tipanitis ⁊ diuiditur i duas. Pri
mo pōit signa. secūdo ponit curam: secūda ibi.
Quā q patiɼ. De pria dicit ꝙ si appareant
ista signa. Primū ꝙ uēter appareat iflatus ⁊ tē
sus. secūdo ꝙ percussus uenter reddit sonū ut
tipanū. arguendū ē ꝙ ibi sit idropisis tipanites
rō signoꝝ pȝ qꝛ in tipanite ē uentositas extēdēs
⁊ causans sonū clarū ut tipanū. Al.
Quā qui patiɼ a cōestione oleꝝ abstine
re debet atqȝ eoꝝ omnium que ventositatis
sunt generatiua. Silla.
Ponit curam ⁊ diuiditur in duas. Prio po
nit a quib⁹ dȝ abstinere. seūdo ponit curā. secū
da ibi. Uēter quoqȝ. De pria dicit ꝙ patiēs
tipaniē debet abstiere a comestione oleꝝ ⁊ gene
rātiū uētositatē. rō qꝛ talia augēt morbū. Al.
Uenter quoqȝ oi die ex panico ē uaporā
dus. ⁊ ventose super ventrē ponēde. ⁊ me
dicamina tumorē dissoluentia danda sūt
vt diacinū ⁊ electuariū de laccha lauri ꝙ
in. c. de iliaca noiabimus. eger ꝑterea exer
citio vti assuescat ⁊ famē pati ⁊ ex coleriis
que ventositatē dissoluūt: quorū faciem⁹
mentionē sibi subiiciat. Uenter quoqȝ cuȝ
mandili donec incipiat rubere friceɼ. ⁊ ex
oleo rutaceo clisterizetur. Sillanus.
Ponit curā: ⁊ diuiditur in tot quot remedia
ponit. partes patent. De prima dicit ꝙ uēter
est oi die cū panno fricandus siue euaporādus
rō qꝛ resoluit uentositatē. Ad idē ualet saccu
lus de milio ⁊ sale torefactus ⁊ supra uentrē po
situs. Et ventose. Ponit curā per uētosas
dicens ꝙ uētose sūt ponēde sup uentrē sine sca
rificatōe. rō qꝛ per caliditatē actualē resoluunt
uētositatē. Et medicina. Ponit curā p con
fectiones ꝯsumētes uētositatē ut diacinū elcūa
riū de baccis lauri de quo dicit in. c. de passiōe
iliaca ⁊ per has intelligit alias. Eger ꝑterea.
Ponit curā per abstinentiā ⁊ exercitiū dicēs
ꝙ eger debet assuescere exercitio. Rō qꝛ resol
uit. Secūdo dicit ꝙ dȝ pati famē. rō qꝛ ē cā re
soluēdi uētositatē. Et ex coliriis. Ponit cu
rā per suppositoria dicens ꝙ debēt poni suppo
sitoria dissoluētia uentositatē de qbus dicetur i
fra in. c. de colica. Ad idē. ℞. salis gēme flo
rū ul' folioꝝ rute añ. ʒ. ii. ul'. ℥. s. castorii euforbii
seis urtice añ. ʒ. ii. mell' quātū sufficit ⁊ fiāt sup
positoria. Ad idē. ℞. cimini baurach se. rute
añ. ʒ. ii. mell'. q. suffi. fiāt suppositoria. Uenter
quoqȝ. Pōit curā p fricatōes uētris dicēs
ꝙ uēter dȝ fricari cū mātili donec icipiat rubē.
rō qꝛ ē cā exiccatōis ⁊ rsolutōis uētositatis. Ad
idē vȝ exponē uētrē soli ubi ñ sit uēt⁹. Ad ideȝ
vȝ fricare uētrē cū oleis cal'is resoluētib⁹ uētosi
tatē ut oleū aneti oleū rute ole. laurinū oleū de
kerua ose. ď costo ole. ď mezereon. Et ex oleo.
Ponit curā per clistere dicens ꝙ patiens ti
panitē dȝ clisterizari ex oleo ruteaceo. rō patet.

Ad idem. ℞. radicis ireos. ʒ. i. isopi apii ab
sinthii bráce ursine añ. ℳ. i. anisi maratri ame
os granoꝝ lauri añ. ℥. s. uel. ℥. i. Si patiens sit
fortis mellis electi olei rute quar. s. salis géme.
ʒ. i. fiat clistere usq̄ ad quart. v. Et nota hic
unū de yerapigra ꝙ yerapigra ē mirabilis: q̄r
euacuat solū malos hūores ⁊ bonos dimittit.
Notandū secundo ꝙ in idropisi: si oīa alia
remedia deficerent ualent duo. Primū ē conti
nua cōestio epatis lupi uel pulueriz ādo uel al'r
ualet enī quōlibet a ꝓprietate. Secundū est fa
cere cauteriū sub umblico per duos digitos uel
tres ita ꝙ pforetur pániculus mirach sed debet
prius trahi pellis sursū ut orificia amboꝝ pan
niculoꝝ sibi nō obuenient: sed exterior coopiat
interiorē ⁊ oī die extrahe de canula paruá quan
titaté aque. ⁊ hoc notabile dꝫ poni in fine partis
de cura asclitis.

De dolore spenis.

Circa rubricā est notandū ꝙ splen po
test ꝯsiderari dupl'r. Uno mō quátū
ad sui substantiā ⁊ sic in eo nō ē dolor
nisi grauatiu᷒ rōe multitudinis materie. Secū
do pōt considerari rōe paniculi ipm regentis:
⁊ sic bene in ipso est dolor. Secūdo notādū
ꝙ dolor splenis pōt fieri a mala cōplexione uel
a solutione continuitatis uel ab utrisq̄. Et si a
mala cōplexione uel sine materia. s. calida ⁊ frā
⁊c. uel cū materia. s. phl'atica uel ml'ica uel uéto
sa ⁊ hoc cum apāte uel sine apāte. Notādū
tertio ꝙ splen est mēbrū a natura ordinatū ad
mūdificandū sauguiné a ml'ia: iō qñ corp᷒ est
bñ mūdatū ⁊ bñ dispositū bñ stat: ⁊ ꝓ tāto splē
ridere facit ⁊ qñ male aduenit tristitia ⁊ multe
alie passiones male: qm̄ si splen ꝓpter debilita
té deficiat in attrahendo generat icteritiā. Sed
postq̄ attraxit si deficiat in retinendo causatur
fluxus uentris. Si uero deficiat in conuertédo
nutrimétū tunc cātur durities oppilatio ul' apā
⁊ hoc ē ut pl'imū. iō dr̄ in v̄sibus. Cor sapit: pul
mo loqtur: fel ꝯmouet irā. Splen ridere facit:
cogit amare iecur. i. stōachus ul' epar. Quar
to notandū ꝙ cause duriciei ul' sunt extrisece ul'
intrinsece. Si extrisece: sic ē multiplicatio ciboꝝ
⁊ potuū ml'icoꝝ sicut ē caseus caules caro sali
ta legumina ⁊ similia: ⁊ sil'r timor. Si intrinsece
uel ꝓueniunt ab epate multiplicāte ml'icū hūo
rem. uel a splene cū incurrit malā cōpl'oné cali
dā uel frigidā debilitanté splené. Quinto no
tandū ꝙ signa duritiei oppilatōis ⁊ apātis sple
nis sunt urina remissa ⁊ tenuis: durities notabi
lis in splene: difficultas anhelitus fedus color fa
ciei ⁊ totius corporis: tristicia somnia terribilia
timor ⁊ similia pertinētia ml'ie. Sed differentia
quādo splen apostemat᷒ est. est quia durities ⁊
tumor ē in altera parte tantum: sed in duritie si
ne apostemate ⁊ oppilatōne est per totam regio
nem. Pronosticatio urina alba tenuis si ꝯtinu
auerit in passionibus splenis multum malum
est: fluxus sanguinis per inferius ē bonū signū
in passionibus splenis. Si alicui splenetico
propria adhibeantur medicamina ⁊ non allevi
atur malum sig̃t: passio etiam splenis in princi
pio satis faciliter potest curari: sed cum inuete
ratur: aut nunq̄ aut ualde difficulter curatur
Durities ⁊ oppilatio ⁊ apostema splenis in
ducit maciem in toto corpore: ⁊ hoc ideo q̄r ledi
tur digestiua epatis: unde ideo generantur ma
li humores quibus non bene nutritur totū cor
pus. Splen indiget fortiori medicamine cū op
pilatur: quia fit oppilatio fortior et pl᷒ distat ⁊c.

Almansor.

Si cūm dolore splēnis fuerit calor:
⁊ urine rubedo ⁊ calor eger ex his
trociscis sumat. Trocisci de agno
casto. ℞. seis agnicasti seis tamarisci ābo
rū añ. ʒ. x. seis endiuie se. portulace ambo
rū añ. ʒ. v. ex his fiant trocisci de quib᷒ de
tur quotidie vnus cum sirupo acetoso de
zuccaro cuius pond᷒ sit. ʒ. iii. Eger uero si
repletus fuerit ex saluatella q̄ ē in sinistra
manu phlebotomet̃. Splen quoq̄ ex fru
stro filtri aceto calido infuso embrocet̃. et
obseruetur a rebus dulcibus ⁊ cibis gros
sis. Q̄d si cū predicta egritudine nō fue
rit calor egro trocisci de capparis dâdi sūt
Q̄d. ℞. corticis radicis capparis se. agni
casti amboꝝ añ. ʒ. x. scolopendrie. ʒ. vii.
aristol'. lon. folioꝝ rute se. nasturcii accori
nigelle oīū añ. ʒ. iii. armōiaci. ʒ. iii. armōi
acum in aceto dissoluat̃ ex quo cetera con
ficiātur ⁊ informētur ex eis trocisci pōderá
tes. ʒ. ii. ex quibus v̄nus cū sirupo acetoso
de melle ⁊ apozimate de radicibus i potu
sumátur. Si aūt splen tensus fuerit ⁊ cum
premit̃ auditur sb̄ eo rugitus. ex predictis
trocis. cum apozimate de radicibus ē dan
dū. ⁊ vinū vetus tribuendū ⁊ potus aq̄
minoret̃ quāto plus possibile fuerit. Em
plastrū ad duritiem ⁊ ventositaté que est
sub splene. ℞. folioꝝ rute. ʒ. i. baurach mē
tastri sicci amboꝝ añ. ʒ. iii. armōiaci. ʒ. vii.
armoniacū in vino veteri dissoluatur ex
quo cetera conficiant̃: ⁊ fiat ex eis empla
strū qd̄ loco supponatur. Silla.

Hic ponit curá doloris splenis: ⁊ diuiditur in duas. Primo ponit curá doloris splenis. Secũdo ponit curá duritiei splenis. secũda ibi. Emplastrũ. Prima in duas. primo ponit curaz doloris splenis prouenientis a materia mlica. secũdo qñ prouenit a uẽtositate. secũda ibi. Si aũt splen. Pria in duas. prio ponit curá doloris splenis qñ é cum fe. secũdo qñ é sine fe. secũda ibi. Qđ si. Prima in quattuor. prio póit curam per trociscos. secũdo per phlebotomiam. Tertio per unũ locale ab extra. Quarto oñdit a quibus é abstinendũ: secũda ibi. Eger uero Tertia ibi. Splen quoqz. Quarta ibi. Et obseruetur. De prima dicit q si cũ dolore splenis fuerit calor ⁊ urina rubea ⁊ fe. eger sumere debet trocis. đ agno casto. ró quia cõfortát splené ⁊ remittũt calorem materie putrefacte in splene ⁊ debẽt dari cũ sirupo acetoso ⁊ zuccaro. et pondus sit. ʒ. iii. Notandũ q ante cõpetit sirupus digestiuus qui é. ℞. corticis radicis capparis mũdi corticis radicis tamarisci frasini genestre añ. ℥. i. édiuie scariole portulace siluestris capil. uene. recentiũ añ. ℳ. i. quattuor se. frigidor passular mũda. ab arill. añ. ℥. i. mellis elci quar. i. zuccari al. quar. iii. tempentur p noctez cortices in aceto ⁊ fiat sirupus clarificatus usqz ad quar. v. Medicina laxatiua. ℞. prunor damascenor tamarindor flor boragis buglosse. añ. ʒ. ß. uuar passar. ℥. ß. aut. ʒ. iii. polipodii quercini thimi epithi añ. ʒ. ß. corticũ mirobalanor indorũ bene gũmosor infusor p noctez in decoctione predictorũ. ℥. i. fricẽtur de mane fortiter ⁊ de colatura detur in aurora. uel loco mirobalanor dissoluatur in colatura dyasene yerepigra añ. ʒ. ii. Eger ṽo. Póit curá p phlebotomiá dicens q si eger fuerit replet⁹ dz fieri phlebotomia de basilica in parte sinistra qñ intentio é plus euacuatio. Sed si intentio esset plus diuersio dz fieri phlebotóia đ saluatella sinistre manus que é inter ánularé ⁊ auricularez ró pz. Splen quoqz. Ponit curá per unuz locale ab extra dicés q dz epithiari splen ifundendo frustrũ filtri in aceto calido. ró qz materiá sbtiliat ⁊ prepat ad euacuationez. Et obseruetur. Ostendit a quibus é abstinẽdũ dicés q dz abstinere a rebus dulcib⁹ ⁊ cibis grossis Ró qz generant talé mlíam ⁊ oppilát splenez. Qđ si cum. Ponit curá doloris splenis qñ é sine fe. dicés q si cum dolore nó é febris debẽt dari trocisci de capparis: qz sũt calidi sbtiliatiui materie melácolice nódũ putrefacte. Secundo ponit descriptioné. ℞. corticis radicis capparis se. agnicasti ambor añ. ʒ. x. scolopẽdrie. ʒ. vii. foliorũ rute aristol. lon. seis nasturcii accori nigelle oium añ. ʒ. iii. armoniaci. ʒ. iii. armoniacũ in aceto dissoluatur ⁊ ex ea cetera cõficiátur informentur trocisci. ʒ. ii. ex quibus unus cuz sirupo acetoso de melle ⁊ cũ decoctione đ radicibus sumatur. Notandũ q ante cõuenit sirupus digestiuus materie mlice tal. ℞. radicis ireos radicis feniculi petrosi. añ. quar. ß. interior sqlle. ℥. i. corticis capparis fraxini genestre añ. ℥. i. capil. ueneris recentium scolopẽdrie gariofilate camedrenos camepitheos anthos añ ℳ. i. anisi maratri cuscute affari seis portulace añ. ʒ. i. liquiritie rase uuar passar mũdatarũ ab arillis añ. ℥. i. flor tamarisci boraginis buglosse añ. ℥. ß. mellis elci ℔. ß. zuccari al. quar. iii. fiat sirupus clarificatus usqz ad quar. v. Ut usqz ad. ℔. i. ß. Medicia laxatiua. ℞. flor boraginis buglosse flor tamarisci añ. ℥. ß. anisi cuscute añ. ʒ. ii. thimi epithimi agarici elci añ. ℥. ß uuar passarũ mũdatar ab arillis. ℥. i. fiat đcoctio i q̃ dissoluũtur ierepigra ruffini. ʒ. ii. lapidis lazuli abluti. ʒ. ß. fiat colatura usqz ad q̃rt. i ⁊ detur in aurora. Ad idé ℞. ierepigre iere ruffini. ʒ. ii. lapidis lazuli abluti. ʒ. ß. uel lapidis armeni puluerizati. ʒ. i. misce malaxando cum sirupo scolopẽdrie. fiant pill. ad q̃ztitaté cicer. Ad idé capparor scolopendrie assari lupior cuscute ciperi endiuie añ. ʒ. ii. epithimi ʒ. i. ordei prunor tamaridor uiolar. fiat đcoctó ⁊ in fine decoctóis addátur epithimũ ⁊ sene. deinde bulliát pđcé res usqz ad ɔsũptóz tertie part. deide decoctio pđcá coletur ⁊ de colatura sumantur ℥. iiii. ß. ⁊ dissoluátur in ipsa decoctóne medulle cassifist. ℥. ß. pulueris pil. arũ de lapide lazuli. ʒ. ß. Ad idem buliat ruta in aceto forti ⁊ filtruz in eo infusuz bene compressum applicetur actu calidũ supra splené. Ad idé. ℞. pill. arum de lapide lazuli. ʒ. i. Ad idé. ℞. pill. arum de lapide armeno uel pillularum indar. Notandum q post euacuationem ualent cappares cõditi cum aceto. Idem faciunt radices apii i aceto cocte cuz aneto. Ad extra oleũ de frascio oleum de cappis. Si aũt. Ponit curaz doloris splenis dicens quando fuerit propter uentositatem dicens q si splen fuerit tensus ⁊ cuz premitur auditur rugitus sub eo significat uẽtositaté et de trociscis de capparis est dandum. Ratio patet. Secundo dicit q uinum antiquum est bibendum. Ratio quia resoluit uentositatez. Tertio dicit q debet minorari potus aque quantũ est possibile. Ratio quia generat uentositatez.

Notandū q̄ si potat aquā dꝫ eē aqua ī qua ferrū ignitum sit extinctum. Similiter ualet aq̄ decoctōis rute costi cinamomi anisi spicenardi squinanti. Ad idē buliat ruta in aceto forti ⁊ filtrū in eo infusum bene cōpressum ponatur ac tu calidū supra splenē. Emplm̄. Ponit cu ram duriciei splenis per emplm̄ dicēs q̄ ad du riciē splenis ⁊ uentositatē ualet hoc emplm̄. ℞ foliorum rute. ʒ. x. baurach mentastri sicci amborum aā. ʒ. iii. armoniaci. ʒ. vii. armoniacū ī ueteri ui no dissoluatur ex quo cetera ꝯficiātur. fiat ēplm̄ quod ponatur super loco. Rō qꝛ mollificat re soluit ⁊ consumit uentositatē. Ad idē. ℞. ar moniaci bdelii picis naualis aā quar. ℥. trocisci capparorum seis sinapis sulphuris alei siluestris stercoris uaccini aā. ʒ. i. mucilaginis seis fenu greci: mucilaginis se. lini aā. ʒ. ii. puluerizanda puluerizētur sbtiliter ⁊ gūme in aceto fortissimo dissoluātur misce oīa malaxando cū oleo lauri no ⁊ fiat emplm̄. Ad idē emplm̄ d̄ melliloto mesue. Ad idē. ℞. succi arthanite uiscositatis que mulgetur ex radice silicis aā. ℔. i. succi tha marisci. ʒ. ii. olei irini. ℔. ii. isopi humide. ʒ. xv. aceti. ʒ. i. fiat decoctio cōpleta. Ad idē unguē tum tale. ℞. radicū malue bismalue radicis li lii cepe squille seis lini seis fenugreci caricarum piguiū uuarū passarū pinguiū aā. ʒ. ℥. ꝯquassē tur fortiter ⁊ infundantur in aceto forti p̄ noctē buliant postea in aqua ⁊ iterū conquassentur. Deinde. ℞. unguēti dialtee. ʒ. ii. axungie anatis medulle uituli butiri sine sale aā. ℥. i. olei amig dalarū dulciū. ʒ. iiii. cere quantū sufficit fiat un guentū ⁊ multū ualet. Ad idē cerotū isopi de scriptōe filagrii. Ad idem unguentū marcia ton unguētū nicolai. Ad idē q̄n spleneticus bibit urinam suam omni mane usqꝫ ad dies ali quot sanat splenē. Notanduꝫ q̄ medicinalia que habent aspectum ad splenē sunt ireos acco rus aristol'. gentiana liliū apium petrosi. utriqꝫ tribuli cappares agnus castus frasinꝰ genestra tamariscus ⁊ mediane cortices istorū. Similr ebuli sambuci lupuli. uitis absinthiū capil' uene ris recens isopus spuilla scolopendria eupatori um cuscute calamentū centaraurea bethonica: assarū camedreos camepitheos pānis porcinꝰ anisum maratrū ameos spica nardi squinantū xilobalsamū. Ualēt etiā a ꝓprietate pulmo vul pis: uespertiliōis splen asini siluestris: splen pul li eqni siccētur ⁊ puluerizētur: accipiatur unus ex his uel plures.

De iliaca ⁊ colica passione. Sillanus

Irca rubricā ē notanduꝫ q̄ intesti norum quedam sunt sbtilia seu gra tilia. quedam grossa. Subtilia sunt tria. Primū est duodenum q̄d con tinuatur cum stomacho. Secundū est ieiuniuꝫ quod dicitur ieiunium: quia sunt ibi multe uene mebayce sugentes ipsum. Tertiū ē yleon: ⁊ ī ta li fit iliaca passio ⁊ alio noīe dicitur gratie ⁊ iuo lutum: quia habet multas reuolutōnes. ut si ali quid benignum moretur de chilo attrahatur p̄ mebaycas. Intestina uero grossa sunt tria. Primū dicitur orbus siue saccuꝰ siue monocu lum. Secundū dicitur colon: ⁊ in tali fit passio colica. Tertium dicitur rectuꝫ ⁊ ꝯtinuatur cum ano. Secundo notanduꝫ q̄ colica passio ē pas sio intestini colon dolorosa cum difficultate exi tus stercoris per inferiora. sed iliaca passio est passio ileon cum cōstipatione uentris ⁊ frequē ti uomitu ⁊ dolore uehementi ac si itestina tere bello perforarētur. Tertō notandū q̄ iste passi ones. s. colica ⁊ iliaca conueniunt in signis cau sis ⁊ pronosticis ⁊ curatione aliqualiter: licꝫ sit dr̄ia multiplex ut patebit iferius. Cause ergo istarū passionū aut sunt extrinsece aut intrisece. Si extrinsece sunt sicut superfluus potus aq̄ fri gide: assumptio ciborum glossorum stipticorum sicut caseus durus carnes bouine legumia ne spilla sorbe pira prunelle coctana ⁊ oīa que co artant ⁊ corrugant ⁊ oppilant intestina casus p̄ cussio ruptura: superfluꝰ calor aeris exiccans ⁊ resoluens sbtile: superflua frigiditas aeris con stringens: sicut uentus borealis: superfluū exer citium: labor superfluꝰ: relaxatō siphac ⁊ casus intestinorum ī bursam: assūptio uenenorum. Si cāe i trisece hoc ē uel ꝓpter alia mēbra. s. ap̄a epatis uel mebaycarum uel renū aut uesice gel ꝓpter inte stina. Si ꝓpter intestina hoc ē ꝓpter sex causas Prima ē ꝓpter ap̄a yleon uel colon calidū uel frigidū. Secunda ē humor frigidus uiscatus. Tertia ē uentositas inclusa. Quarta est fex idu rata in testinis. Quinta ē uermes inuoluti in ite stinis. Sexta ē debilitas uirtutis sensitiue ⁊ de bilitas expulsiue. Quarto notandū de signis si fuerint he passiones ex causis extrinsecis ꝯgno scitur ex iudicio patientis. Si uero fuerit ꝓpter alia mēbra habēt alia signa. s. dolorem locorum ⁊ si per signa illarum passionuꝫ. Si fuerint ex ap̄a tibus intestinoruꝫ calidis. signa sunt fe. cōtinua dolor sitis grauitas pulsatio. Si fuerit ex ap̄ati bus frigidis oīa sunt remissiora cum grauitate ⁊ mullicie ⁊ inflatione: ⁊ quia precesserunt frigi da ⁊ humida sicut lac pisces ⁊ fructus. Si fu

rit ex fecibus iduratis ē dolor grauis z uidetur sibi φ scindātur intestina z precessio causarū idurantiū feces sicut caliditas interior uel exterior: uentus uel usus rerū exiccantium hūiditaté i fecibus. Si uero fuerit ex uentositate inclusa mutatur dolor de loco ad locū cū tortiōe z rugitu z uidetur sibi φ acus sint incluse in itestinis z φ intestina perforētur terebello. Si fuerit ex phlegmate inuiscato ē cum frigiditate z grauitate et precesserunt ea que multiplicant phlegma. Ratiōe etiā doloris aliqñ fit ibi calor z rubedo z sitis z hoies indicant φ hec causa sit calida z non est

Si aūt fuerint ꝓpter uermes dicentur signa uermiū in suo loco: z ex his cognoscetur. Si fuerint ex debilitate sensus tunc longe egritudines precesserūt. Quinto notandū φ colica z iliaca differūt in pluribus: qr in iliaca ē maior dolor z citius interficit ꝓpter sensibilitaté itestini sbtilis maiorē. Secūdo quia in iliaca dolor ē magis ambulās uersus dextrū z sinistrū ꝓpter circūuolutōes itestini ileon. Tertō qr iliaca passio ē magis ab umblico superi⁹. rō ꝓpter sitū intestini. Quarto qr iliaca remediatur magis p assūsita per os. colica uo ex clisteri. rō pz. Sexto notandū ꝺ dñia q̄ ē inter colicā z lapidē renum qr multi practici peccant in hoc nō distiguētes bene. Pria dña ē sūpta ex qͣtitate doloris: quia dolor renalis ē paru⁹ q̄si acutus: sz colic⁹ dolor ē magnus. Secūda dña sumitur ex loco: quia dolor colicus incipit a parte inferiori dextri lateris z tendit ad superiora sinistri z ē uersus anteriora z pectine declinior q̄z sit ad posteriora: et renal incipit a superioribus z descendit paulati usqz ad locū ubi cōfirmatur z ē decliuior ad posteriora. Tertia dña sumitur ex tēpore: qr rēalis ē fortior tēpore uacuitatis: z colic⁹ alleuiatur in ea z forte sumitur aliquid. Jtē colica icipit subito z in breui tēpore. renalis uo paulatim.

Quarta dña sumitur ex iuuantibus: qm̄ clistere z exitus uentositatis z fecum alleuiant dolorē colicū: sed non alleuiant dolorē renalé alleuiatōe de qua sit curandū. Jtē medicine frāgentes lapidē alleuiant dolorē renalé sed nō colicū. Quita dña sumitur ex his que adherent urine: qr in renali ꝓcessit urina arenosa ad modū sabule uel arene: deinde fit sbtilis: deide apparent arene: sed in colica nō. Pronosticatō passio colica ē horribilis z ꝺtestabilis eo φ stercus emittitur per superiora z adueniunt accñia teribibilia z detestabilia: sicut sincopis spasm⁹ frigiditas extremitatū z desipiētia: z sunt signa mortalia si continuent: z si accidētia minorētur z medicina sūpta per os. si descendat ad inferiora bonū est signū. si in colica superuenit uomitus ē malū signū: quia sigt φ inferior pars ē oppilata z stercora non possunt exire per iferiora timetur ḡ ne egrediatur p superi⁹: siliter aduentus maloꝝ accidētū ē malū signū Al.

J cū dolore uentris fuerit ipsi⁹ cōstrictō z nausea. sed nec calor nec fe. affuerit ea egro ꝺāda sūt q̄ uentrem sine uomēdi desiderio soluāt ut ē electuariū ꝺ gallia. φ ℞. masticis gar. ʒ3. melanopipis macropipis cinamōi nucis musca. gallie mus. oiuz añ. ʒ. x. scamonee. ʒ. x. postea exꝓmātur citonia acetosa z recētia z succus eoꝝ cū eiusdē quātitatis melle misceant z coquant usqz ad spissitudinem paulati z cōficiat ex eo medicamē qꝺ tñ eiusdē quātitatis sit cuius spēs sunt cuius dosis sit añ. ʒ. ii. usqz ad. ii. z. ß. Sillan⁹.

Hic determinat de colica z iliaca passione: z diuiditur in quattuor. Primo ponit curā quando ꝓuenit a materia phlica. Secundo qñ fit a materia uētosa. Tertio qñ fit a caliditate z per cōsequēs a duricie fecū. Quarto qñ fit ab epate. scꝺa ibi. Qꝺ si. Tertia ibi. Si aūt. Quarta ibi. Cū aūt. Pria in duas. prio facit hoc Secūdo docet ꝓnosticari. scꝺa ibi. Huic preterea. Prima in duas. prio pōit curā qñ cū dolore uētris ē constrictio z nausea z nō febris nec calor per electuariū solutiuū. Secūdo pōit curā qñ nō ē timor de nausea uehementi p euacuationé per uomitū z p pillas secūda ibi. Qꝺ si nausea. De pria dicit φ si cū dolore uentris fuerit stipticitas uentris z naūsea: sed neqz febris neqz calor: suple arguendū φ fit a materia phlica: tunc debent dari egro euacuātia nō inducētia appetitū ad uomitū: sicut ē electuariū de gallia. secūdo ponit descriptioné. ℞. masticis gar. ʒ3. melanopipis macropipis cinamōi nucis mus. gallie oium añ. ʒ. x. postea exꝓmātur citonia acetosa z recentia z succus eoꝝ cū eadē quantitate mellis misceatur z coquatur paulati usqz ad spissitudiné ꝯficiātur cū eis. medicamē soluit z confortat stomachū rōe spēruz. Ad idē dyacitoniren solutiuū cū spēbus descriptōe mesue uel nicolai. Ad idem brodiuz antiqui galli in quo cocta sint polipodiū quercinū semē aneti anisi usqz ad ossiū separatōnez. Ad idē medicina dicta. c. de dolore stoachi a materia frigida. Ad idē cōfectio delectabilis laxatia Ad idē dyarob cū turbith. Ad idem elcūariū indum. Al.

Q.ð si nausee vehemẽtia nõ fuerit nec
eger medicias vomuerit: pillꝫ iliace sũt dá
de. Que. ℞. coloquitide serapini amboꝝ
añ. ʒ. x. scamonee. ʒ. iii. ⁊ tertiam iformẽť
pillꝫ de quibus vniꝰ aurei põdꝰ ẽ danduʒ
uelociter eni passiõʒ dissoluũt iliacá. Sil.
Ponit curam per euacuationẽ ꝑ pillꝫas qñ
nõ ẽ timor de uomitu. Et pᷓo facit hoc. secũdo
ponit remedia alia. secunda ibi. Si át passio.
De prima dicit ꝙ si nõ fuerit uehemẽtia nau
see ⁊ eger nõ uomuerit pillꝫas uel medicias dñt
dari pillꝫe iliace. rõ qꝛ euacuant materiá phꝫicá
Secũdo põit descriptionẽ. ℞. coloquitide sera
pini amboꝝ añ. ʒ. x. scamonee. ʒ. iii. ⁊ tertiá. for
mẽtur pillꝫe de quibus põdus. ʒ. uniꝰ ẽ danduʒ
qꝛ cito dissoluũt dolorẽ iliacũ. Ad idẽ medi
cine dicte in dolore capitis a materia frigida.
Ad idẽ ierapigra. Silꝛ valet bñdicta. Al.
Si aũt passio iliaca difficilis fuerit nec
medicamina vẽtris solutiua eis contulerit
ħ suppone colliriũ. Q.ð. ℞. salis panis. ʒ.
x. coloquitide interioris scamonee amboꝝ
añ. ʒ. ii. ⁊. ſ. fiant ex eis colliria lõga ⁊ sup
ponãť. Et si nõ cõtulerint ex enemate leni
clisterizeť. ꝙ. ℞. fieus citrinas. v. furfuris
quantuʒ vna manu capi põt maluauisci.
M. i. hec in pãno ligato ⁊ sicle folia. x. in
duabꝰ. ℔. aque coquanť donec ad vnam
redeant. deide coleť ⁊ ponať sup eaʒ bau
rach põdus vniꝰ auꝛ. olei sisami. ℥. i. ⁊ fiat
clistere ex eo. Si aũt quis fortiꝰ ⁊ acutiꝰ fa
cere voluerit põdus auꝛ. vniꝰ de collirio
qð priꝰ diximus admisceat. Clistere ve
hemẽter soluens quo tunc vtendũ ẽ cum
medicamina nõ cõferũt nec vẽter soluitur
℞. coloquitide iterioris. ʒ. x. centauree. ʒ.
v. buthormarien arthamita ãboꝝ añ. ʒ. ii
oĩa in tribꝰ. ℔. aque donec ad tertias duas
redeât. coquanť ⁊ colenť: deide dissoluâť
in ea alchitrá mellꝫ ãboꝝ añ. ʒ. iii. castorei:
serapini oppoponac. collirii qð ꝓdiximus
oium añ. ʒ. ii. misceanť oĩa ⁊ dũ ẽ tepiduʒ
fiat ex eo enema ⁊ si squibale exierint itere
tur clistere donec exire vidẽtur. ħ nâqʒ cli
stere admistrari dʒ cũ res fortissima ẽ ⁊ pes
sima ⁊ i colica mala ⁊ ẽ illa iñ qua fit nau
sea valde vehemẽs ⁊ ifirmꝰ nõ egerit.
Huic ꝓterea egritudini qñqʒ fetida supue
nit eructuatio ⁊ plerũqʒ stercus ꝑ os egre
diať qð cũ accidit sepe mortẽ ꝓtẽdit. Sil.
Ponit curã per alia remedia: ⁊ diuiditur in
duas. Primo ponit curã per suppositoria. Se
cũdo per clisteria. secũda ibi. Et si nõ. De
prima dicit ꝙ si passio iliaca fuerit difficilis: et
medicine uentris solutiue nõ conferũt: dʒ sup
poni suppositoriũ tale. ℞. salis. ʒ. x. interioruʒ
coloquintide scamonee añ. ʒ. ii. ſ. fiant supposi
toria longa ⁊ superponátur. ratio dolor descen
dit in inferioribus intestinis: vnde suppositoria
plus attingunt ad locũ. Ad idẽ fiant supposi
toria cũ modico salisgẽme esula ⁊ melle ⁊ fiant
longa ut plus attingant ad partes supiores.
Et si nõ. Ponit curá per clisteria ⁊ pᷓo po
nit curam per clistere lenitiuũ. secũdo per clistẽ
acutũ. secũda ibi. Si aũt. De pᷓa dicit ꝙ si
non contulerint suppositoria dicta dʒ fieri clistẽ
lenitiuũ. ratio qꝛ mollificat ⁊ relaxat: unde ma
teria ẽ plus apta ad euacuationẽ. Secũdo põit
descriptionẽ. ℞. ficus citrinas. v. furfuris q̃ʒtũ
põt capi una manu maluauisci. M. i. hec i pan
no ligata ⁊ folia sicle. x. coquátur in. ℔. ii. aque
donec ad uná redeat. deide coletur ⁊ ponatur
baurach põdus aurei unius olei sisamini. ℥. i. fi
at clistere. Si aũt. Ponit curá per clistẽ acu
tũ. pᷓo unũ. secundo alid. secunda ibi. Cliste
re. De prima dicit ꝙ si quis uellet facẽ clistẽ
acutius ⁊ fortius pondꝰ auꝛ. unius de collirio
qð prius diximus admistretur. Notandum
ꝙ clistere lenitiuũ ponitur alicubi sic in forma.
℞. malue bismalue mercurialis brãche ursine
añ. M. i. caricarũ pinguiũ nũero. x. seis fenu
greci se. lini se. aneti añ. ℥. i. furfuris pugillꝫ. i. olei
sisamini mellꝫ añ. quar. ſ. salisgẽme. ʒ. i. uel salis
cõis. ʒ. ii. cassie bene piguis. ℥. i. ierepigre. ℥. vi.
fiat clistere usqʒ ad q̃r. v. Clistere. Põit ali
ud clistere fortius quo ẽ utendũ qñ medicamia
alia non conferũt. ℞. interioꝝ coloquintide. ʒ.
x. bucchormariẽ arthanite amborũ añ. ʒ. rute
mentastri origani añ. M. i. oia i tribus. ℔. aq
coquátur dũce redeant ad duas tertias. deide
coletur ⁊ dissoluatur in ea alkyran mellꝫ añ. ʒ.
iii. castorei serapini oppoponaci collirii quod
diximus oium añ. ʒ. ii. misce oia ⁊ dũ ẽ tepiduʒ
fiat enema. Secũdo dicit ꝙ si squibale nõ exie
rint iteretur clistere: qꝛ debent iterari cũ res est
fortissima ⁊ mala. Ad idem. ℞. paritarie cẽ
tauree minoris origani calamenti montani añ.
M. i. anisi cimini cartami mundi añ. ʒ. i. poli
podii quercini turbit bene gũmosi seis raphái.
añ. ℥. ſ. pulpe coloquintide. ʒ. ii. furfuris pugillꝫ
i. mellꝫ olei rute añ. quar. ſ. salisgẽme. ʒ. i. succi si
cle. ℥. i. fiat clistẽ usqʒ ad quar. v. Huic ꝓterea
Docet pronosticari dicens ꝙ in hac egritu
dine aliqñ accidit eructuatio fetida ⁊ aliquãdo

ſtercus per os egreditur. Secūdo dicit ꝙ cū ac
cidunt iſta ꝓnoſticātur morté. rō q: ſignt defec
tū v̄tutis ex hoc maxie accidit qñ apa eſt in inte
ſtinis. Almanſor.

Qđ ſi cū dolore vētris nō fuerit ipſiꝰ
ſtrictura: ſ; inflatō ⁊ rugitꝰ ⁊ tenſio in vē
tre exiſtūt. Cōfectio de bacis lauri dāda
é que. ℞. folioꝝ rute ſiccorū. ʒ. x. ameos ci
mini nigelle ſkeyſi; origani carui alexādri
amigdalꝵ. amaraꝝ melanopipis macropi
periſ mētaſtri dauci accori baccaꝝ lauri ca
ſtorei oiu; añ. ʒ. ii. ſerapini. ʒ. iiii. oppopo
naci. ʒ. iii. cōficiantꝛ cū melle eiuſdé ponde
ris. cuiꝰ doſis ſit ut auelana vna aut naba
cha multꝭ vicibꝰ. ℥. i. vini caleſci: aut cum
apozimate đ radicibꝰ. huic cōfectōi ī r̄mo
uēda vētoſitate ⁊ diſſoluēda nihil equipa
ratꝛ. Hoc ꝑterea ſuppoſitoriū ſubijciatꝛ qđ
ſit vētoſitatis diſſolutū. ℞. cimini foliorū
rute viridis āboꝝ añ. ℳ. i. buchormarié
arthanite amboꝝ añ. ʒ. iii. baurach. ʒ. i. cō
ficiantꝛ ex melle ⁊ ſupponātꝛ cū ſpōgia uꝵ
lana. hoc eni diſſoluit ventoſitaté īferiꝰ ⁊
expellit. Uenter quoq; aſſidue ex pāno ca
lido vaporandꝰ eſt. ⁊ eger in tina mittédꝰ
Si aūt hec nō ſuffecerit vētoſa cū igne po
nenda é. ⁊ locus donec rubere īceperit fri
candꝰ. Poſt hoc iterato fieri conuenit ex
oleo rutaceo ⁊ ex alijſ oleiſ calidis. ⁊ ex eis
cliſterizandꝰ é eger. poſtq̄ eis admixta fu
erint caſtorei euforbij āboꝝ añ. ʒ. ſ. Hāc ve
ro ſolitꝰ pati egritudiné dū ſanus é caueat
ne vinū aqua mixtū bibat: nec etiā ſumat
vinū niſi puꝝ ⁊ forte: nec aquā multa; bi
bit: ⁊ abſtineat ab herbis ⁊ lacte ⁊ oibꝰ
inflatis. Filoniū faciés ilioſ cū maximo
coartantꝛ dolore ⁊ timetur ne ſincopis ſu
ꝑueniat: vētoſitaté carminat ⁊ ſōnū ꝓuo
cat. ℞. pipis ameoſ folioꝝ rute mētaſtri
caſtorei baccaꝝ lauri cimini oium añ. ℥. i.
opij mādragore iuſqami oium añ. ℥. ſ. cō
ficiātur cū melle eiuſdé quātitatꝭ detur ex
eo pōdꝰ auꝵ. vnius huic quoq; electuario
additꝛ plerūq; ſcamonee. ℥. tertia ⁊ ſit tūc
medicamen uentris ſolutiuū. Sillanus

Ponit curam colice qñ ſit a uentoſitate: ⁊ ita
iliace: ⁊ diuiditur in tot quot ſunt partes: ⁊ quot
remedia ponit. partes patebūt. De pria di
cit ꝙ ſi cum dolore uentris nō fuerit ſtrictura: ſ;
inflatio ⁊ rugitꝰ ⁊ tenſio in uētre d; dari ꝯfectio
de baccis lauri. rō quia diſſoluit ⁊ euacuat ven
toſitaté. Secūdo ponit deſcriptioné. ℞. foliorū
rute ſiccoꝝ. ʒ. x. ameos cimini nigelle keyſi; . i.
leuiſticū origanū carui alexandrini amigdalaꝝ
amararū macropipis mentaſtri dauci melano
piperis accori baccaꝝ lauri caſtorei oium añ. ʒ.
ii. ſerapini. ʒ. iiii. oppoponacis. ʒ. iii. cōficiantur
cū melle eiuſdé ponderiſ. doſis ſit q̄tū una aue
lana cū. ℥. i. uini calefacti: aut cū decoctōe cū ra
dicibus. Tertio dicit ꝙ huic ꝯfectōi ꝓ uētoſita
te remouēda nihil equipatur. Ad idé ual; di
acinū diatriōpipereon. Silꝛ ualet cōeſtio cimi
ni torrefacti mediū coclear de mane. ⁊ ſi non de
tur āte cenam: ⁊ iſtud é ſecretū ⁊ ualet ꝓ paupi
bus. Hoc ꝑterea. Ponit curā per ſuppoſi
torium. dicens ꝙ debet ſubiici hoc ſuppoſitori
um. ℞. cimini foliorum rute uiridis añ. ℳ. i.
bucchormarien. i. cyclamis athanite amboru;
añ. ℥. ii. baurach. ʒ. i. ꝯficiātur cū melle ⁊ ſuppo
nātur: q: diſſoluūt uentoſitaté ⁊ expellunt per i
ferius. Ad reſoluendū uentoſitaté. ualet aq̄
uite in qua bulierit ameos ⁊ caſtoreū ⁊ ariſtoꝵ.
lon. Item oleū rute ⁊ aneti. Item tyriaca
ātiqua per os ⁊ per extra. Ité emplꝫm đ gra
nis lauri deſcriptione meſue. Item ſpōgia in
fuſa in decoctōe reꝝ carminantiū. ubi addatur
oleū rute ⁊ aneti añ. ℥. i. ſ. ierapigra añ. ℥. i. ſ. uꝵ
℥. i. diſinitōiſ. ℥. ii. uel. ℥. ſ. caſſie. ℥. i. Super ſto
machū ponatur oleū de ſpica uꝵ de coſta i quo
buliāt garꝵ. ameoſ ⁊ maſtix. Ité ſuppoſitoria
cōia ubi addātur ſalgéma agaricus ⁊ puluis ie
repigre. Uenter quoq;. Ponit curā ꝑ eua
porationé factā ad uētré dicens ꝙ uēter euapo
randus é pāno calido. Rō q: actuali caliditate
reſoluit uentoſitaté. Ad idé ualet ſacculus de
pānico ⁊ ſale torefactis. Et eger. Ponit cu
ram per balneū dicens ꝙ eger debet ītrare bal
neū. rō patet. Notādū ꝙ balneū qđ appro
ximatur uꝵ é balneū aque dulcis calide uꝵ frigi
de: ⁊ tunc ualet ſolū ad mitigandū doloré: quia
anodium.: uel é balneū aque dulcis naturaliter
calide ut ſulphureū ⁊c. Et plus ualet diſſoluen
do: uel é balneū artificiale in quo coquūtur res
reſoluentes uentoſitaté: ut herbe uel ſeia. đ her
bis: ut ruta antheos feniculū calamentū pulegi
um camedreos camepitheos. De ſeibus: ſemé
aniſi feniculi cimini rute carui ameos aneti.
Ad idé ualet ſpongia infuſa in decoctione ꝑdcā
rum herbaꝝ expreſſa ⁊ ſuperpoſita uētri: ⁊ hoc
fiat ſepe. Ad idé pannus calidus i quo ponā
tur dicte herbe cocte. Ad ide; ueſica impleta
aqua decoctionis herbaru; predictarum. Uel
uas eneum plenū aqua predicta circūuolutum
pāno calido. Ad idé ualet ſtupha. Similiter

ualet suffumigiũ factum ex thure mastice ligno
aloes ⁊ uernice. Ad idem. ℞.seis lini torre
facti.lb.ʃ.cimini paꝝ torrefacti.ʒ.i.furfuꝝ grosꝭ
pugillũ.i.cõquassa ⁊ fiat saccul⁹ vni⁹ palmi lar
gi ab utraqꝫ parte buliat in aqua uel uino ⁊ for
titer expressus ponatur supra uentrẽ:⁊ debet co
qui donec uadat piguedo superius. Si aũt.
Ponit hic curã per uentosam dicens ꝙ si nõ
sufficit quod dictuꝫ est dꝫ poni uentosa cũ igne
sine scarificatõe supra uentrẽ.rõ patet:qꝛ calidi
tas actualis resoluit uentositatẽ. Et locus.
Ponit curaꝫ per fricationẽ dicens ꝙ locus est
fricandus quousqꝫ incipiat rubere. Post hoc
Ponit curam per inunctionẽ dicens ꝙ ꝺ̃bet
fieri inunctio uentris ex oleo rute ⁊ aliis oleis ca
lidis:sicut sunt oleũ de aneto oleũ ꝺ̃ kerua oleũ
laurinũ oleũ de enula oleũ nardinũ oleũ de pu
legio.ratio patet:quia oĩa talia dissoluũt uẽtosi
tatem. Ad idem emplr̃m de granis lauri.
Et ex eis. Ponit curã per clistere dicens ꝙ
eger debet clisterizari cum predictis addendo
castorei euforbii añ.ʒ.ʃ.ratio patet. Hanc vo
Ostendit a qbus sit abstinendũ dicẽs ꝙ cõ
suetus pati hanc egritudinem dum est san⁹ de
bet abstinere a potu uini mixti aqua.ratio quia
generat uentositatẽ.sed debet sumi uinuꝫ anti
quũ purum.rõ quia est calidum ⁊ siccum resol
uens uentositatem. secũdo dicit ꝙ debet absti
nere ab herbis lacte ⁊ aliis inflatiuis. Filoniũ
Ponit curã per filoniũ dicens ꝙ filoniũ ua
let iliacis cum coartãtur maximo dolore ⁊ cũ ti
metur ne sincopis superueniat egro ⁊ uentosita
tem resoluit ⁊ maxime prouocat somnũ. Secun
do ponit descriptionẽ. ℞.piperis ameos folio
rum rute mentastri castorei baccaꝝ lauri cimini
oium.añ.ʒ.i.mandragore seis iusquiami añ.ʒ
ʃ.cõficiantur cũ melle eiusdẽ quantitatis detur
ex eo pondus.ʒ.unius. Subdit ꝙ huic electua
rio aliqñ additur tertia.ʒ.scamonee ⁊ efficitur
solutiuũ. Ad ideꝫ ualet sarrace. Notãdũ
ꝙ stupefactiua nõ debent exhiberi nisi qñ ñ con
ferunt alia ⁊ debent dari in parua quantitate et
parum morari. Al.
Si aũt cum dolore fe.affuerit cassiefi
stula i succo endiuie bulito ex dispũato dis
soluta egro ẽ dãda. ⁊ sirup⁹ ũiol.i potu est
tribuend⁹. ⁊ nutriend⁹ ẽ ex taphea cũ olo
de amigdal dulcib⁹ cõdita. ⁊ ex leni cliste
ri clisterizandus. Sillanus.
Ponit curã colice qñ fit a caliditate febrili:⁊
diuiditur i quattuor. Primo ponit curam ꝑ me
dicinã laxatiuã. secũdo per sirupũ. Tertõ ꝑ di
etaꝫ. Quarto per clistere. secũda ibi. Et sirup⁹
Tertia ibi. Et nutriendus. Quarta ibi. Et ex
leni. De prima dicit ꝙ si cũ dolore etiã fuẽit
fe.debet dari cassiafist.dissoluta i succo endiuie
bulito ⁊ despumato. Rõ quia ẽ lenitiua ⁊ uacu
atia colere si sit ibi:⁊ qꝛ remollit feces duras fa
ctas ꝑpter se. Ad idem ualet mãna data. Ad
idem decoctio prunorũ ⁊ tamarindoꝝ cũ zucca
ro. Et sirupus. Ponit curã per sirupũ dicẽs
ꝙ sirupus uiolatus ẽ dandus in potu.rõ qꝛ in
frigidat ⁊ lenit ⁊ sic ualet contra fe. Et nutrien
dus. Ponit curam per dietam dicens quod
eger ẽ nutriendus cum taphea cum oleo ꝺ̃ ami
gdalis dulcibus.rõ quia ẽ cibus lenitiu⁹. Ad
idem ualent spinachia. Et ex leni. Põit cu
ram per clistere dicens ꝙ eger debet clisteriza
ri ex clistere lenitiuo. Ad idem. ℞.olei mũdi
quar.i.summitatũ malue bismalue herbe uiola
rie añ.M.i.prunoꝝ damascenoꝝ sebesten añ.
nũero.x.seis melonis mundati se.portal.se.cu
curb.añ.ʒ.i.furfuꝝ pugill.i.olei roꝭ.olei uiol.
añ.ʒ.ʃ.cassiefist.bene piguis.ʒ.i. electuarii de
succo roꝭ.ʒ.v.fiat clistere usqꝫ ad quar.v. Al.
Cũ aũt loc⁹ doloris in ventre apparuerit
grossus ⁊ eger habens apa i principio fle
bothomet.deinde cassiafist.cũ succo her
baꝝ sepe dãdaẽ. Et sit cibus ei⁹ cui hic do
lor ex cõsuetudie accidere solet taphea un
ctuosa cuꝫ zuccaro ⁊ oleo sisamino:⁊ ab
stineat a stipticis ⁊ acetoꝭ ⁊ a cibis grossis
⁊ vẽtrẽ strigẽtib⁹. Qui aũt cũ h dolore uẽ
tositatẽ pati solit⁹ ẽ.cibet cũ calagie ⁊ mu
tagenat cõditis cũ seibus ⁊ abstineat ab
olerib⁹ ⁊ lacte ⁊ oibus q̃ inflant. Et bibat
vinũ forte ⁊ nõ viciatũ.aut idromel cum
spẽb⁹ q̃ pro cõdito ponẽtur ut pip.q̃s dice
m⁹. Hec est cõfectio ei⁹. ℞.mell mundi.lb.
i.aq̃.lb.vi.misceant ⁊ coquant diu ⁊ spu
ment bñ donec fiat ad spissitudinẽ iuleb.
Cũqꝫ hoc factũ fuerit in vnaquaqꝫ.lb.ex
eo mittat.ʒ.ii.pulverizati pipis in panno
ligati donec appropiquet finis decoctõi
ei⁹. ⁊ cũ infrigidat extrahat pãn⁹ ⁊ expri
mat ⁊ cũ necesse fuerit ꝓpinat. Cõfert ẽt
cui hec passio ex vẽtositate ⁊ grossa super
fluitate accidere solet oleũ de kerua recẽti
cũ apozimate de seibus sũptũ. Confectio
apozimatis de seibus hec est. ℞.ameos ci
mini cheisim carui origani nigelle omniũ
añ.pugillũ vnũ. Istis aũt admisceant.lb
iii.aque ⁊ coquãtur donec ad.lb.i.⁊.ʃ.re
deãt.de hoc itaqꝫ apozimate sumat.ʒ.ii.

quibus.ʒ.iii.olei de Kerua addātur et mł tis diebus bibātur.Sed si cui dolor iste cū calore supuenerit pruna.xx.et fic⁹ citrinas v.et passulaꝝ enucleataꝝ.ʒ.v.sumātur et coquantur et colētur.deinde cassiafist.i co dissoluta coletur cui oleū amigdał.admi sceał et sumatur.Et ex apozimate qđ i.c. de reumatissimo diximus in potu tribuał Venter vo si multū fuerit sicc⁹ pdicto apo zimati addanł polipodii et turpith áboꝝ aā.ʒ.ii. et coquātur cum eo et deł donec venter soluał.cū aūt solutus fuerit remōe atur polipodiū et turbit.Cōfectio eliij qđ ventré soluens destruit ventositaté et gra uedinem. ℞.turbit albi fricati et puluери zati.ʒ.xx.zuccari.ʒ.xxx.ʒʒ.ʒ.x.hui⁹ pulue ris.ʒ.iii.ad bibendū tribuał. Pillł đ q bus cū quis uētré soluere uoluerit uná su mere debet que et appetitū excitant et infla tioné resoluūt et grauedine et cibū digerūt ℞.masticis.ʒʒ.cinamomi gar̄.neresinie et melanopiperis macropipis scamonee zuc ca.violaꝝ oium aā.ʒ.i.fiant ex eis pillule ad magnitudiné ciceris et sumał vna.mo uebit eni semel aut bis. Silla.

Ponit curá colice qñ fit ab apate.et diuidi tur in quattuor.Prio facit hoc. Secūdo reuer titur ad ponendū curá qñ fit a uentositate. Ter tio qñ fit a caliditate.Quarto qñ fit a frigidita te.secūda ibi.Qui aūt.Tertia ibi.Sed si cui. Quarta ibi.Venter vo. Prima in tres.pri mo ponit curá per phlebotomiá Secundo per medicinā laxatiuá.Tertio per dietá.scōda ibi. Deinde.Tertia ibi.Et sit cibus. De prima dicit q ubi locus doloris apparuerit grossus et hūerit apa a principio dʒ fieri phlebotomia.rō qr prohibet fluxū materie ad locū apatis et dʒ fieri a basilica. Notádū q pót apparē apa si ponatur digitus in ano uel illud instrm quod ponūt cirurgici medici et dī speculum. Deide cassiafist. Ponit curá per medicinaʒ laxati uá dicens q debet dari cassiafist.cum succo her baꝝ.rō quia lenit et euacuat et ampliat intestina

Ad idem.℞.aque decoctōis endiuie folioꝝ altee malue et cuscute hūide.q.sufficit medulle cassiefist.℥.i.olei amigdalaꝝ dulciū.℥.i. Ad idem ungatur locus cum oleo camomille et ane ti.Et sit.Ponit curá per dietá dicens q cibus dʒ eē taphea unctuosa cū zucchara et oleo sisa mino.rō patet qr est cibus lenitiuus. Secundo dicit q debet se abstinere a cibis stipticis aceto sis et grossis stringentibus uentré.rō qr claudūt et stringunt intestina et oppilant. Notanduʒ q clistere quod ualet ad mundificandum é.℞ lacctis uacini.lb.cassiefist.℥.i.fiat clistere: et sic factum fuit in una dña que non assellauerat p x.dies.. Qui aūt. Reuertitur ad ponendū curam doloris uētris a uentositate et diuiditur in tres.Prio ponit curam per cibuʒ. Secūdo per potum. Tertio per quoddá aliud sumptū. secunda ibi.Et bibat.Tertia ibi.Cōfert etiá.

De prima dicit q ɔsuetus pati hanc egritu diné debet cibari cum calagie et mutagenath cō ditis cum seminibus.rō quia tales cibi dissol uunt uentositatem.Secundo dicit q debet ab stinere ab oleribus et lacte et omnibus inflatis. rō patet.Et bibat. Ponit curá per potū di cens q debet bibere vinum potens nō mixtum aqua.rō patet.Secundo dicit q debet bibere idromel cum spébus que ponūtur pro cōdito ut piper.Et ponit descriptioné ydromell.℞.mel lis mundi.lb.i.aque.lb.vi.misceátur et coquan tur diu et spumentur bene donec fiat ad silitudi né iulep: et cum hoc factum fuerit in unaquaqʒ lb.ex ea.ʒ.ii.pipis puluerizati mittatur ligati i panno donec appropinquet finis decoctōis ei⁹ et cum īfrigidatur extrahatur pann⁹ et exprima tur et cum necesse fuerit approximetur. rō reme dii patet: qr dissoluit uētositaté. Ad idé ualet aqua ardens. Ad idé ualet tiriaca dissoluta in uino calido.Cōfert etiá. Ponit curá per aliud locale dicens q in tali confert oleū de ker ua recenti sumptum cuʒ decoctione de seibus rō quia resoluit uentositatem. Secundo ponit descriptioné decoctionis de seibus.℞.ameos cimini keisim carui origani nigelle oium aā pʒ i.istis admisceátur aque.lb.iii. coquátur dōec redeant ad.lb.i.ʒ.Tertio ponit dosim dicés q sumátur.℥.ii.decoctōis et.ʒ.iii.olei de kerua et sumatur multis uicibus.Sʒ si cui. Reuerti tur ad ponendum curá qñ fit a caliditate.Prio per uná medicinā.Secundo p aliá.ibi secunda Et ex apozimate. De prima dicit q si dolor uentris supuenerit cum calore detur medicia la xatiua talis.℞.pruna.xx.ficus citrinas. v.co quátur et colētur.deinde cassiafist.in eo dissolu ta coletur: cui oleū amigdalaꝝ misceatur. ratō patet.Et ex apozimate. Ponit curá p aliá medicinā dicés q in potu detur de apozimate de quo dictū é in.c.de catarro.rō qr euacuat le niédo materiá calidá. Venter vo. Pōit iterato curá qñ dolor uentris fit a phlegmate: et diuiditur in tres.Primo ponit curá p decoctō nem solutiuá.Secundo per pulueré.Tertio p

pillꝫas.secunda ibi. Confectõ electuarii. Ter
tia ibi. Pillꝫe. De pria dicit ꝙ si uẽter fuerit
multum siccus cũ predicta decoctione addãtur
polipodii turbith amboꝝ an̄.ʒ.ii.coquãtur cuꝫ
ea ⁊ dentur donec uenter soluatur ⁊c. Confec
tio electuarii. Ponit curã per puluerẽ dicẽs
ꝙ puluis uentrẽ soluens ⁊ inflatiões dissoluẽs
⁊ grauedinẽ. ℞.turbith al.puluẽizati.ʒ.xx.ʒʒ.
ʒ.x.zuccari.ʒ.xxx.dos sit.ʒ.iii.detur ĩ potu.pos
set tñ fieri in forma confectionis. Pillꝫe. Po
nit curã per pillꝫas dicens ꝙ cum qs uoluerit
soluere uẽtrẽ debet sumere pillꝫas istas que ap
petitũ excitãt ⁊ inflationes reprimunt ⁊ grauedi
nẽ ⁊ cibum digerunt. ℞.masticis gar̃. ʒʒ.nere
misch.i.seis peonie anisi melanopiperis:scamo
nee uiolꝫ.omniũ an̄.ʒ.i.fiant pillꝫe ad quãtitateꝫ
cicerũ:⁊ sumatur una q̄ꝛ mouebit selꝫ aut bis.
Notandũ ꝙ hec tracea ꝯsumit uentositateꝫ
℞.ʒʒ.al.℥.ʃ.anisi.ʒ.ii.coriandri preparati et
conditi quar.ʃ.macisꝫ galange cubube domesti
ce nucismusca.subtilissime puluerizate an̄.ʒ.i.
gar̃.in partes diuisoꝝ nũero.xxx.liquicie.ʒ.v.
zuccari al.quantũ sufficit fiat tragea grossa ⁊ d̉
ipsa detur patienti ad comedendũ ⁊c.

De fluxu ventris. Sil.

Jrca rubricã ẽ notandũ ꝙ flux⁹ uẽ
tris ẽ triplex.s. lienteria dissinteria
⁊ dyarria. Lienteria est fluxus ci
balis in eadẽ qualitate ⁊ quãtitate
in qua fuit assumptus. Dyarria ẽ flux⁹ hũo
ralis undecunqꝫ sit siue excortigatione intestio
rum. Dissinteria ẽ fluxus hũoralis cuꝫ exco
riatõe intestinoꝝ. Unde notandũ ꝙ flux⁹ uẽ
tris uel ꝓuenit ꝓpter causas intrinsecas uel ex
trinsecas. Si ꝓpter causas extrinsecas aut ꝑꝑ
malitiã ciboꝝ aut malũ ordinẽ:aut ꝓpter q̄lita
tes uenenosas:aut ꝓpter naturã tẽporis ⁊ cõsti
tutionẽ talẽ. Si uero fuerit ꝓpter causas intrin
secas sic aliq̄n prouenit a capite per uim reuma
tis:aliq̄n a stõacho:aliq̄n ab intestinis superio
ribus uel inferioribus:aliq̄n a uẽis meseraicis
aliq̄n ab epate:aliq̄n a splene:aliq̄n a toto cor
pore:aliq̄n a repletione:aliq̄n ab inanitõe:ut in
ptisi ⁊ ethica:⁊ aliq̄n in febribus pestilentialib⁹
⁊ hoc alioꝝ rõne cõplꝫonis naturalis ut in trau
lis:aliq̄n ex permutatione etatis:ut ĩ afforismo
scõe particule. Quibuscũqꝫ iuuenib⁹ exñtibus
uẽtres ⁊c. Tertio notãdũ d̉ signis distictiuis
Si fuerit ꝓpter cãs extrinsecas ⁊ ꝓuenit a capi
te. Signa sunt q̄ꝛ ꝓuenit plus p⁹ somnũ longuꝫ
⁊ est cõseruãs ꝓxios ⁊ cũ eo sunt signa catarro
rũ ⁊ lexiõis cerebri.si fuerit a stõacho signa sũt
q̄ꝛ non seruãt ordinẽ nec peroxismũ certũ ⁊ pro
uenit magis de die q̄ꝫ de nocte ⁊ ẽ grauitas uel
lesio stõachi ⁊ dolor ⁊ egestio indigesta.si fuerit
ab intestinis signa sunt q̄ꝛ nõ seruat ordinẽ ⁊ ꝓ
uenit magis de die q̄ꝫ de nocte ⁊ ẽ dolor intesti
noruꝫ.si ṽo uenit a uenis mesaycis distiguitur
q̄ꝛ fluxus ẽ chilosus:q̄ꝛ nõ põt trãsire chilusꝫ per
mesaycasꝫ ꝓpter oppilatõꝫ ipsaꝝ.si ṽo fuerit ab
epate fluxus ẽ pyodicalis p̃cipue si ẽ ex oppila
tione:⁊ talis accidit frequẽti⁹:⁊ talis magis de
ludit medicos. Tertiũ signum q̄ꝛ talis magisꝫ ac
cidit de nocte q̄ꝫ de die precipue in hyeme. Ali
ud signum ẽ coloris uarietas. Aliud ẽ fed⁹ color
ĩ dextra parte uersus ypocundria.si autẽ fuerit
a splene distinguitur q̄ꝛ ẽ grauitas splenis ⁊ flu
xus magis mlꝫicusꝫ.si fuerit a toto corpore ex op
pilatõe pororuꝫ exterioꝝ.vñ superfluitates nõ
pñt exire distinguitur ex iudicio patientis:q̄ꝛ ste
tit in aere frigido:⁊ sic de similib⁹ cãis.sed si fu
erit in corporib⁹ inanitis:ut in ptisicis ⁊ ethicis
distinguitur:q̄ꝛ fluxus ẽ liq̄factiuus ⁊ apparet
pinguedo in tali fluxu. Sed si fuerit in corpi
bus repletis.uel fit per uiã mũdificatõis totiusꝫ
corporis ut in bona crisi:uel per uiã sinthomatꝫ
ut in mala crisi distinguitur:q̄ꝛ seq̄tur alleuiatõ
uel aggrauatio infirmi.si fuerit rõne cõplexiõisꝫ
naturalis ut in traulis distinguitur ex traulisati
one ⁊ ex causis fluxibilitatis uẽtris q̄ ponũtur
ĩ ꝯmeuto afforisnii. Quibuscũqꝫ iuuenib⁹ exñti
bus ⁊c. Quarto notandũ de causis leutorie
in spãli:q̄ꝛ sũt uel extrinsece ulꝫ intrinsece.si extri
sece uel ꝓpter naturã ciboꝝ q̄ sunt lubrificatiꝫ:ulꝫ
ex superfluitate assumpti:uel ꝓpter maluꝫ ordi
nẽ in assumptõne ipoꝝ:uel q̄ꝛ cibi uenenosi:uel
ꝓpter casum ⁊ percussionẽ. Si cãe sint intri
sece aut sũt ꝓpter stõachuꝫ ⁊ ĩtestĩa:aut ꝓpter
alia mẽbra.si ꝓpter alia mẽbra cognoscitur ex
lesione illoꝝ.si ꝓpter stõachũ ⁊ intestina.cã est
triplex. Prima ẽ humor phlꝫic⁹ adherẽs superfi
ciei stõachi inducens lubricitatẽ:vnde cib⁹ egre
ditur indigestus.secunda cã ẽ colera pũgitiua
⁊ mordicatiua pungẽs ⁊ mordicans stõachum
unde excitatur ṽtus ad expellendũ. Tertia cã ẽ
ulceratio stõachi:unde cibus superueniẽs stõa
cho inducit mordicationẽ:unde excitatur ṽtus
sensibilis sentiens nocumentũ ad expellendum
Signa lienterie in spãli si fuerit a causis itri
secis si fuerit ab aliis mẽbris a stomacho habẽ
tur ex lesione illoꝝ mẽbroꝝ. Si uero fuerit a sto
macho.si causa fuerit humor phlꝫicus cognosci
tur:quia ẽ cum eructuatione acetosa:⁊ leditur
a frigidis.sed si hũor ẽ colera ẽ amaritudo oris

sitis mordicatio ꝛ calor ꝛ leditur a calidis. Si cā sit ulcera stomachi sentit mordicationē ꝛ pūcturaꝫ spāliter ex cibi assūptione precipue acuti uel acetosi. Pronosticatio. si lienteria uenēit post dissinteriā mortale. In liēteria oxiremia superueniens prius nō existens signū bonum.

Notandū quito de signis ꝛ causis dyarie in specili. Cause eni dyarie pñt uariari sm modū materie: uel ex parte locorū a quibus uenit talis materia. si ex parte materie sic cause sūt q̄ttuor. s. sanguis: colera: phlegma: ꝛ mlīa: qꝛ quilꝫ humor pōt facere dyariam. Si ex parte locorū a quibus uenit talis materia que causat dyariā sic uenit aliqñ a capite ex reumate descēdēte: aliqñ ab epate: uel a splene: aliqñ a matrice uel a stomacho: aliqñ a toto corpore. Signa dyarie diuersificate ex parte materie sūt. si materia sit colerica sentitur in ano ardor ꝛ pūctura ꝛ color eius quod egreditur ē citrinus. substātia eius sit fluuida nō uiscosa sitis amaritudo oris urina citrina subtilis. ꝛ si coniungātur habitudies corporis colerice cōplexio colerica ꝛ etas iuuētuti erunt magis certa. Si uero materia phl̄ica fuerit in ano nō sentitur ardor nec punctura color eius qđ egreditur ē albus: sb̄a nō multū fluida nec multū uiscosa priuatio sitis ꝛ amaritudinis: urina alba ꝛ sb̄tilis. si cōiūgātur habitudo ꝛ cōplexio phl̄ice: ꝛ regimē plurimū multiplicatiuū phl̄atis magis erūt certa. Si uero materia sit ml̄ica color ei⁹ quod egreditur erit niger sb̄a grossa nō uiscosa: ꝛ si coniūgātur hītudo et cōplexio ml̄ice: ꝛ regimen p̄teritū multiplicatiuū ml̄ie signa erūt magis certa. Si aūt materia sit sanguinea: color qđ egreditur erit rube⁹ sb̄a mediocris nō uiscosa: ꝛ si coniūgātur cōplexio sanguinea ꝛ hītudo ꝛ regimē multiplicatiuū sanguinis signa erūt magis certa. Signa diarie diuersificate ex parte loci ex quo uenit materia talis diarie. si sit a capite sūt signa catarri ꝛ aduenit post sōnū lōgū. Et si fuerit ab epate ꝛ p̄pter oppilatōnē epatis. signū ē qꝛ ē chilosus ꝛ uniformis flux⁹: si p̄pter debilitatē v̄tutis digestiue signū ē quia fluxus est silis loture carnis recentis: si fuerit p̄pter multitudinē sanguinis signū ē: quia ē plurimus ꝛ nō semper cōtinuus ꝛ sine dolore: ꝛ uēit post egestionē cū modica p̄mixtōe. si uenit a splene ꝛ cū duricie splenis uerget ad nigredinē ꝛ apparēt signa ml̄ie. si fuerit a m̄rice erit grauitas matricis ꝛ dolor. si fuerit a stomacho erit dolor in stōacho ꝛ egestio chilosa indigesta. si fuerit a toto corpore cognoscetur: qꝛ precessit repletio cibi ꝛ potus: uel quia p̄cessit retentio euacuationis cōsuete: uel qꝛ corp⁹ parū excitatur ꝛ resoluitur ꝛ pōt uenire per uiā crisis bone ꝛ hoc cū v̄tus sit fortis uel per uiam sinthōtis ꝛ hoc in mala crisi: qꝛ materia ē mala ꝛ uirtus debilis. Pronosticatio nullus flux⁹ creticus est restrigēd⁹. quod cognoscitur qꝛ cōfert ꝛ bene fertur ab infirmo. Omnis fluxus uentris qui uenit sb̄ito ꝛ repente post longā egritudinē ē mortalis. Omnis fluxus uentris p̄ueniēs a ml̄ia que proiecta supra terrā ebulit ꝛ hꝫ odorē acetosum ē mortalis. Sexto notāduꝫ de causis dissinterie ꝛ signis in speciali. Cause dissinterie aut sunt exteriores aut iteriores. Exteriores sunt aer corruptus cibaria acuta penetrantia sicut allea cepe acetum ꝛ silia: ꝛ medicia ut ē dyagridiū aloes: aut pulpa coloquintide ꝛ silia. Interiores sūt: uel colera acuta pōgēs mordicans ꝛ ulcerās: uel phlegma salsū: aut alius humor acutus adustus: uel aperitō alicuius apostematis: ꝛ tunc illa materia pōt prouenire a diuersis ut dictū est in dyaria: ꝛ cognoscitur a quo mēbro ueniat per signa dicta. Signa si dissenteria fuerit ex causis extrinsecis habentur ex relatione infirmi. si fuerit a causis intrinsecis ꝛ fuerit a colera uel phlegmate salso ex cōsideratione eius qđ egreditur ꝛ colore ꝛc. Sꝫ si fuerit ab hūore uel alio mēbro cognoscitur: ut supra fuit dictum de diaria. Signa si diaria fuerit in superioribus intestinis uel in inferioribus sunt. Si fuerit in superioribus tunc ē ibi dolor ꝛ grauitas supra umblicū ꝛ egestio ē sicut lotura quedā: aut rasurū p̄pter subtilitatē intestinoꝝ ꝛ sanguis ē plus mixtus cū egestiōe ꝛ clisteria non multū cōferunt: sed assūpta per os. Si fuerit in inferiorib⁹ intestinis ē dolor sb̄ umblico ꝛ grauitas ꝛ egestio ē cū quibusdam contentis furfureis ꝛ squamosis: ꝛ hoc p̄pter duritiē intestinorū illorū ꝛ sanguis non ē sic mixtus cū egestione ꝛ clisteria plus cōferūt q̄ꝫ assūpta per os. Pronosticatio: mutatio coloris ī dissinteria ē malū. Si in dissinteria post aureꝫ sinistrā appareat pustula similis orobo cū magna siti infra. xx. dies morietur. In dissinteria in principio fluxus est ad modū loture carnis: et postea sicut rasura p̄gameni: ꝛ postea sicut quedam frustula carnis. ꝛ si fuerit in intestinis supioribus expeditus ē: ꝛ si in inferioribus adhuc pōt curari. Omnis fluxus uentris post egritudinem manente egritudine. Si sit cum mala tolerantia est mortalis. Oīs fluxus cū uomitu et singultu ꝛ cū altenatōe est mortalis. In oī fluxu casus appetitus est malū signū. Et si in intestis

ſubito malū fluxus ſanguis uel ſanguinolent⁹
in idꝛopiſi ē malus ⁊c. Alma.

Um cibus in ſtōacho more ſolito
nō morat̄ imo citi⁹ egredit̄ nō mu
tatus niſi paꝝ ⁊ fuerit cū hoc mor
dicatio ⁊ dolor ī ventre ⁊ ſitis cū quo etiā
pl'mqꝫ adeſt vētris flux⁹ ī quo aῆ cōeſtōꝫ ī
uenit̄ purulentuꝫ : det̄ egro rob de ſucco
uue acerbe: aut de ſucco riaes aut ꝺ̄ ſucco
ḡnatorū cū ſpodii ⁊ roſ. āborum aῆ. ʒ. i.
Trociſci quoqꝫ de ſpodio cōſtrictiui iti
deꝫ tribuant̄. Nutriant̄ v̊o ex adeſia citri
na ⁊ pullis cū aceto coctis ⁊ aſſatis ⁊ cuꝫ
ſucco vue acerbe poſitꝫ. In potu v̊o ſumat
ſumach cū aqua ro. deīde nutriat̄ ex cibo
cui admiſcet̄ ſumach q̄ vocat̄ ſumachia:
totūqꝫ eius regimen ad hoc ꝑducat̄ vt in
frigidare poſſit ⁊ cōſtringere. Silla.

Determinat de fluxu uētris : ⁊ diuiditur ī q̄t
tuor. Primo ponit curā lienterie, ſecūdo diarie
Tertio diſſinterie. Quarto tenaſmōis. ſecūda
ibi. Si v̊o cibus. Tertia ibi. Q̊ꝺ̄ ſi ex fluxu.
Quarta ibi. Trociſci quoqꝫ. De pria dicit
ꝙ ſi cibus nō moratur in ſtomacho imo citius
egreditur q̄ꝫ ſit digeſtus ⁊ alteratus ſuple tūc ē
licentia. Secūdo dicit ꝙ ſi appareant iſta ſi
gna. Primo ꝙ fuerit mordicatō ⁊ dolor in ſtōa
cho. ſecūdū ē ſitiſ. Tertiū quia aliq̄n ante cibū
eſt fluxus ſuple purulentus: arguendū ē ꝙ lien
teria ē ab hūore colerico. ratō ſignoꝝ patet.
Tertio dicit ꝙ pro cura egro debꝫ dari rob de
ſucco granatoꝝ cū ſpodii roſ. aῆ. ʒ. i. Rō quia
ē frigidū et ſtipticū: unde prohibet ne colera in
ducat tantā mordicationē: unde ſtimulat expul
ſiuā ad expellendū cibū ante tēpus. Ad ideꝫ
rob de agreſta. rob de berberis rob de ribes:
rob de ſumach. rob de citoniis. Notandum
ꝙ in tali caſu cōuenit euacuatō materie colerice
⁊ debet fieri cū medicinis dictis de dolore ſtōa
chi a materia calida ꝓueniente: ⁊ curatur ut ſu
pra. Trociſci quoqꝫ. Ponit ſecundā medi
cinā dicens ꝙ trociſci de ſpodio etiā cōſtrictiui
debent dari. Rō q: rōe frigiditatis alterāt ma
lā cōplexionē calidā: ⁊ rōne ſtipticitatis conſtri
gūt uentrē ⁊ debent dari premiſſa euacuatione
q: nunq̄ꝫ ſtiptica debent dari ante euacuatōnē
quia incrudarent ⁊ conſtringerent materiam.
Ad idem. ℞. boli ar. terre ſigill. coralli ſan
dali ſumach berberis ſeis citonioꝝ pſidie : ba
lauſtie gallaꝝ accacie ypoquiſtidos mirtiloꝝ ſā
guinis draconis roſ. aῆ. ʒ. i. pulueriꝫētur ⁊ mi
ſce cū ſucco plantaginis ⁊ ſucco abſinthii. fiant
trociſci: ⁊ cū uti uolueris diſtēperetur vnus cuꝫ
lacte uaccino uel ouino in quo lapides ardētes
ſunt extincti. Notandū ꝙ ſi ex colera ꝓuēiat
ulceratio in ſtomacho. ſicut q̄n ſanies apparet
mundificandū ē cum idꝛomelle ⁊ aqua or. ita ꝙ
dētur tria coclearia aq̄ mell' cum tribus cocl͞ea
ribus aque ordei. deinde cōpetit tale conſolida
tiuū. ℞. dragagāti gūmi arabici maſticis thu
ris karabe aῆ. ʒ. i. pulueriꝫētur ſbtiliter ⁊ conſi
ciātur cum ſucco abſinthii ⁊ fiant pill'e ⁊ capiat
duas ieiuno ſtomacho. Rō remedii ē. quia ha
bet ꝯſolidare ⁊c. Nutriat̄. Ponit curā per
dietā dicens ꝙ patiens lienteriā ex colera debꝫ
nutriri ex adheſia citrina: ⁊ per hoc intelligit ci
bos frigidos acetoſos: ⁊ ꝓpter hoc debet etiaꝫ
nutriri pullis cū aceto coctis ⁊ aſſatis ⁊ ꝯditꝫ cū
agr̄ſta. rō pꝫ. Secundo dicit ꝙ ī potu dꝫ ſumē
ſumach cū aqua roſ. Tertio dicit ꝙ etiā dꝫ nu
triri ex cibo qui uocatur ſumachia. i. in quo po
nitur ſumach. Quarto dicit ꝙ totū regimē dꝫ
eē infrigidās ⁊ conſtringēs. rō patet q: illa faci
unt deſcendē colerā ad inteſtina ⁊ eā reſtrigūt.
Ad idem. ℞. ſumach quar. ʒ. cū lacte amig
dalarū. Ad idem lac capre inſpiſſatū in deco
ctione cum riſo torrefacto. Ad idē ordeū tor
refactum cū lacte amigdalaꝝ : ita ꝙ ex eis fiat
ordeaceum. Al.

Q̊ꝺ̄ ſi nō fuerit cū eo in uentre mordi
catio neqꝫ q̊ꝺ̄ egreditur pus hꝫ admixtuꝫ
ſed ē uiſcoſuꝫ ⁊ adeſt inflatōis paucitas ⁊
ructus acidus ⁊ pauca ſitis. Egro ſicla ⁊
ſinapis ⁊ piſces ſaliti tribuātur. Deīde co
gatur ea uomere ſumendo ſalem ⁊ mel ⁊
anetū coctū. Que ſi non ſuffecerit medica
mē q̊ꝺ̄ expellit phl'a tribuat̄ : ꝙ. ℞. aloes
ʒ. i. colognitide īterioris. ʒ. iiii. ſal' idi. ʒ. iiii.
turbith. ʒ. i. ex his fiāt pill'e ⁊ ſufficiūt ad
doſim. i. Uomitu preterea ſepe vtat̄. Et
cibaria q̄bus vtit̄ in almuri ꝑ ſe intigant̄
⁊ comedat ſulcida que ſale condiuntur ⁊
acrimoniam hn̄t que appetitū prouocare
conſueuere. Sillanus.

Ponit curā lienterie q̄n ꝓuenit ab humore
phl'ico: ⁊ diuiditur ī duas. Primo facit h̄. ſcd̄o
ponit curā q̄n materia ē euacuata. ſecunda ibi.
Si aūt cū h̄. Prima in tres. pr̄io ponit curaꝫ
per ꝑparātia materiā ⁊ incidētia. ſecūdo ꝑ eua
cuatōꝫ. Tertia per dietā. ſecunda ibi. Deinde
cogatur. Tertia ibi. Et cibaria. De pria di
cit ꝙ ſi cuꝫ lienteria nō fuerit mordicatio ī uen
tre: uel ſtomacho ⁊ quod egreditur nō eſt ſani
es ſed materia uiſcoſa: ⁊ ē pauca inflatio ⁊ pau

ca sitis ⁊ eructuatio acetosa suple arguendū est
ꝙ ē a materia acetosa phl'ica. Secūdo ꝓ cura
dicit ꝙ egro debet dari sicla sinapis ⁊ pisces sa
liti. rō quia incidūt materiā phl'icā ⁊ abstergūt
⁊ p̄pant ad euacuationē. Deinde cogat.

Ponit curā per euacuationē: ⁊ diuiditur in
tres. Primo per uomitū. secūdo per secessum.
Tertio ponit canoñ. circa euacuatōes uomitū.
secūda ibi. Que si nō. Tertia ib. Uomit⁹ p̄te
rea. De pria dicit ꝙ eger debet cogi ad eua
cuandum dādo ei sal ⁊ acetū ⁊ mel coctū. rō qꝛ
uomitus diuertit ab euacuatōe per secessuz. ꝓ
pterea quia p talē uomitū euacuatur matēia fa
ciens lienteriā. Ad idē ualent medicine uomi
tiue de q̄bus supra dictū est ⁊ specialiter ille q̄
euacuant phlegma. Que si ñ. Ponit curaz
per euacuationē que fit per secessum dicēs ꝙ si
nō sufficit quod dictū ē conuenit medicina eua
cuās per secessum. Secūdo ponit descriptionē
℞. aloes. ʒ. i. cologntide interioris. ʒ. iiii. sal' in
di. ʒ. iiii. turbith. ʒ. i. ex his fiāt pill'e. Ad idē
ualēt medicine solutiue posite supra. c. ꝺ dolor
stomachi ꝓueniente a phlegmate. Uomitu.

Ponit canoñ. circa euacuatōnē per uomitū
dicens ꝙ sepe debet uti euacuatione per uomi
tum. rō patet. Et cibaria. Ponit curā ꝑ di
etam dicēs ꝙ cibaria q̄bus utitur debēt intingi
in almuri quod ē quoddā genus saliamēti. dn̄t
etiam comedere sulcida cū sale ꝯdita q̄ hn̄t ace
tositatē: unde ꝓuocant appetitū sicut sūt cappa
res ⁊ oliue. rō qꝛ incidunt abstergēdo materiaz
phlegmaticam. Al.

Si aūt cū hoc qꝺ diximus nihil egre
ditur superfluū neqꝫ qꝺ expellitur aliq̄d
puluerulentū uel phl'icū hꝫ admixtum.
Egro vinū forte ⁊ purꝝ tribuendum ē. Et
diaolibanū dandū. Qꝺ ℞. olibani. ʒ. x
pipis ameos spice cheisim anisi nigelle oī
um añ. ʒ. ii. balaustie. ʒ. x. mellis dispūati
q. sufficit ad cōficiendū detur ex hoc i po
tu qꝛ stomachū calefacit ⁊ uehemēter ꝺsi
cat. Apozima quoqꝫ qꝺ in. c. colice passio
nis noiabimus detur ⁊ assuescat in potu
sumere vinū purū. Si v̄o cibus nō egre
dietur: sed res subtilis alba ⁊ aquosa cum
qua sunt ea que epatis significant debilita
tē. egro tribuatur id quod fit de scoria ⁊ di
aolibanū. ⁊ electuariū diacalamentuz ⁊
trocisci calefacientes epar quos noiauim⁹
⁊ elcūariū diacalamentū. ꝙ. ℞. folioꝝ ru
te folioꝝ calamēti siccoꝝ ameos carui chei
sim. ʒʒ. cinamomi macropipis oium ptes
eq̄les. cōficiātur cū melle cocto ⁊ deᷓ alia
medicamīa que noiauimus in. c. epatis de
his que ipsam calefaciūt ⁊ cōfortāt. Si
aūt cū p̄dicta egritudine nō fuerit signifi
catio debilitatis epatis imo quod egredit
subtile ē ⁊ albū ⁊ fuerit i stomacho graui
tas: puluis de malis ḡnatis ad transglutiē
dū dand⁹ ē: cuius cōfectio. ℞. ossiuz ḡna
toꝝ acetosoꝝ ⁊ citrinoꝝ ut alcohol. ʒ. c. ca
rui se. coriādri aceto acerrimo infusoꝝ: ⁊
postea assatoꝝ añ. ʒ. xx. xiliocaracte sūach
balaustie oiuz añ. ʒ. x. pulerizētur optīe
⁊ misce ⁊ deᷓ ad trāsglutiēdū. Elcūari
um quoqꝫ qꝺ dꝛ chāzi deᷓ. ꝙ. ℞. arilloꝝ
passaꝝ tritoꝝ ut alcohol. ℔. i. mirtilloꝝ sic
coꝝ pulerizatoꝝ ut alcohol. ℔. ſ. xilocara
cte nabati balaudie se. tamarisci ameos oī
um añ. ʒ. x. cōficiant cū melle de cāna: aut
cū melle apum optīe dispūato ⁊ electuari
um sumat. Si aūt quod egredit citrinū
fuerit ⁊ anū mordicat egerqꝫ siti patiat ⁊
febrē. trocisci cōstrictiui de spodio ⁊ aqua
sauic ⁊ ordei dent. Trocisci cōstrictiui de
spodio. ℞. rosaꝝ ru. spodii añ. ʒ. x. se. ace
tose sumach balaustie gūmi arabici oium
añ. ʒ. v. iformētur trocisci pōdere. ʒ. ii. quo
rū vn⁹ cū. ℥. i. rob citonioꝝ simplici sumat
Aqua v̄o sauich ordei ita fit ordeū fractū
in aqua ip̄m coopiente buliat dōec aqua
inspisset. deide colet ⁊ bibant ex eo. ℥. iiii
cū. ʒ. iii. spodii ⁊ gūmi arabici eadez quā
titate. Sillanus.

Ponit curaz lienterie qñ prouent a mala cō
plexione frigida sine materia: ⁊ diuiditur i tres
ſm ꝙ tria remedia ponit. secūda ibi. Et diaoli
banū. Tertia ibi. Apozima. De pria dicit
ꝙ si in liēteria nihil egrediatur de materia phl'i
ca: tunc egro debent dari uinū purū ⁊ potens:
ut maluasia ul' romania. rō quia calefacit stōa
chum ⁊ exiccat ⁊ ꝯfortat neruos ⁊ uirtutē. Ad
idē ualꝫ aq̄ ardēs ⁊ stelladia. Et diaolibanū

Pōit secūdū r̄mediū dicēs ꝙ in tali casu dꝫ
sil'r dari diaolibanū. Et pōit descriptōnē eius.
℞. olibani. ʒ. x. pipis ameos spice keisiz anisi ni
gelle añ. ʒ. ii. balaustie. ʒ. x. mellis spūati. q. suf.
ad ꝯficiendū. scꝺo uerificat se: qꝛ calefacit stōa
chū ⁊ ualde exiccat. Ad idē vꝫ dymēta diaga
lāga diazinzi. diatiionpipeondia citonitē cū spē
b⁹. Ad idē ualet transglutire tria grana oli
bani uel masticis ⁊ ꝟ de nocte in introitu lecti.
Apozima quoqꝫ. Pōit tertiū remediū di
cens ꝙ dꝫ dari decoctio de seib⁹ ꝺ q̄ dictum est

ſupra in.c.de cura colice. Ratio quia calefacit
ſtomachum ⁊ exiccat. Secundo dicit ꝙ debet
aſſuefacere ad aſſumendũ uinuꝫ purũ .rõ pꝫ.
Si ṽo cibus. Ponit curã diarie ⁊ diuiditur
in duas. Primo ponit curã qñ prouẽit ab epa
te: ſecũdo qñ a ſtõacho. ſecũda ibi. Si aũt.
De prima dicit ꝙ ſi nõ egrediatur cibus ſꝫ reſ
ſbtilis al. ⁊ aquoſa ſignificat debilitaté epatis ꝓ
uẽienté a frigiditate tũc egro dꝫ dari cõfectõ ꝺ
ſcoria ferri dyaolibanũ ⁊ trociſci calefaciẽtes
epar de qbuſ ſupra dictũ eſt. Et elcũariũ dya
calamentũ. Secũdo põit deſcriptioné dya
calamenti. ℞. folioꝝ calamenti folioꝝ rute ſic
coꝝ ameos carui keiſim .ʒʒ. cinamomi macro
piperis omnium ana partes equales confician
tur cum melle cocto. Tertio dicit ꝙ debẽt dari
medicamina alia q̃ diximus in. c. epatis q̃ cale
faciunt ⁊ confortant epar. Notandũ ꝙ raſis
ponit curã fluxus uẽtris ꝓueniẽtis ab epate du
pliciter. Primo qñ ꝓuenit ab oppilatõe epatiſ
q: in tali cõuenit dyacalamentũ qꝺ é apitiuum
⁊ ducit nutrimentũ ad mẽbra. ſilr ualet aq̃ cice
rũ ⁊ petroſ. Ualent etiã medicamina alia apẽi
tiua ut dyagalanga dyacinamomũ. Secũdo
ponit curã fluxus uentris prouenientis ab epa
te ꝑpter debilitaté contentiue epatis: ⁊ hoc per
medicamia ſtiptica ut dyaolibanũ cõfectio de
ſcoria ferri: ⁊ ualent qñ debilitas ꝓuenit a frigi
ditate. ſi ṽo ꝓuenit a caliditate ꝯueniũt frigida
ſtiptica ut é triſãdalũ. Ad idẽ ualet puluiſ tri
aſandali puluis dyapenidion añ. ʒ. ii. coralli ru
bei coriãdri preparati añ. ʒ. ſ. ſe. citonioꝝ ſe. ace
toſe ſe. arilloꝝ añ. ℈. i. interioꝝ cinamomi oliba
ni añ. g̃. v. ꝯſerue roſ. ru. facte ex roſ ſiccis. ℥. i
aque roſ. ℥. ii. zuccari al. quar. iii. fiat electuari
um i boſ. Ad idẽ. ℞. zuccari roſ. facti ex roſ
ſiccis triaſandaſ. añ. quar. i. diacodion ſine ſpe
ciebus conditi cũ pane zucchari añ. q̃r. ſ. ⁊ ſi é
delicatuſ addãtur pãni auſ. xx. Jtẽ in forma
potabili ualent puluis mirtiloꝝ datꝰ cũ aq̃ plu
uiali uel cũ aqua plãtagis. Ad idẽ. ℞. aque
plãtaginiſ aq̃ roſ. facte de ſtipitibuſ aq̃ enduiie
añ. q̃r. iii. fiat iulep uſq; ad. ℔. ſ. Ad idẽ ℞.
aq̃ plantagis q̃r ſ. cũ pulũe ſeis roſ. uel anthe
re. ʒ. i. Si aũt. Ponit curã diarie ꝓuenientꝭ
a ſtõacho: ⁊ diuiditur in duas. Primo põit cu
ram qñ prouenit a phlãte. ſecũdo qñ a colera.
ſecunda ibi. Si aũt. De prima dicit ꝙ ſi cuꝫ
diaria nõ fuerit ſignũ debilitatis epatis ⁊ illud
qꝺ egreditur fuerit ſbtile albũ ⁊ fuerit grauitaſ
in ſtomacho ſuple arguendũ eſt ꝙ fit a ſtoma
cho ꝑpter materiã phlicã. rõ patet. ſecũdo di
cit ꝙ puluis de granatis pro cura dandꝰ é i po
tu. rõ quia confortat digeſtiuã retentiuã ⁊ cõſu
mit materiam phlegmaticã. Tertio põit deſcri
ptioné. ℞. oſſium granatoꝝ acetoſoꝝ aſſatorũ
tritoꝝ: ut alcohol. ʒ. i. ſe. carui coriandri ambo
rum in aceto fortiſſimo infuſoꝝ ⁊ poſt aſſatorũ
añ. ʒ. xx. xilocarate balauſtie ſumach añ. ʒ. i. pl
uerizentur optime ⁊ miſceantur ⁊ detur puluis
conuenit euacuatio materie phlice ⁊ medicina
laxatiua é talis. ℞. corticũ mirobol. kebulorũ
modicũ cõbuſtoꝝ ſupra tegulã calidã. ʒ. ii. mir
tilloꝝ aque or. fiat maſſa ⁊ diſtẽperetur cũ ſiru
po mirtilorũ liphato cũ aq̃ pluuiali. Elcũariũ
Ponit curã per aliud remediũ dicens ꝙ cõ
uenit remediũ aliud. ſ. electuariũ dictuꝫ canzi:
quod fit ſic. ℞. arilloꝝ paſſulaꝝ tritorũ ut alco
hol. ℔. i. mirtilloꝝ ſiccoꝝ pulueriꝫatoꝝ: ut alco
hol. ℔ ſ. xilocaratte nabati balauſtie ſe. tamari
ſci ameos oium añ. ʒ. x. ꝯficiãtur cũ melle apuꝫ
deſpũato ⁊ fiat electuariũ. rõ quia ꝯſumit mate
riã phlicam derelictã poſt euacuationé. Ad
idé ualent alia electuaria calida ſtiptica dcã ſu
pra ut diaolibanũ dyagalãga. Ad idé ualet
aniſum aſſum auelane aſſe. Si aũt. Ponit
curã diarie ꝓuenientꝭ a ſtomacho ab hũore co
lerico: ⁊ diuiditur in duaſ. prio ponit curã. ſecũ
do põit deſcriptioné medicinarum de qbꝰ facit
mentioné. ſecunda ibi. Trociſci De pria di
cit ꝙ illud qꝺ egreditur fuerit citrinũ inducens
mordicationé in ano ⁊ eger patiatur ſitim ⁊ ſe.
ſuple arguendũ eſt ꝙ diaria fit a ſtomacho pro
pter colerã in eo exñteꝫ. rõ patet. ſecundo dicit
ꝙ pro cura debẽt dari trociſci de ſpodio conſtri
ctiui ⁊ aqua ſauich ordei. rõ pꝫ. q: cõſtringunt
⁊ infrigidant. Sed diceret aliquis aqua or
dei laxat uẽtré. Dicendũ dupliciter. Primo
ꝙ ualet euacuando coleram lauãdo. Aliter ꝙ
ordeum debet eſſe torrefactum ⁊ aſſum: quia
tunc fit illa aqua ſtiptica. Notandum ꝙ pri
mo debet dari talis medicina colere euacuatia
℞. corticum mirobol. citrinorum bene gũmo
ſorum reubarbari modicum combuſti ſuper te
gulam calidam añ. ʒ. i. cubebe boli ar. añ. ℈. ſ.
draganti gũmi arabici modicum torrefacti añ.
℈. i. fiat puluis et incorporentur cuꝫ ſirupo mir
tilorum ⁊ fiat maſſa ⁊ adminiſtretur ut dictum
eſt in alia medicina. Trociſci. Ponit deſcri
ptionem. primo trociſcoꝝ de ſpodio. Secundo
aque ordei. ſecunda ibi. Aqua ṽo. De pri
ma dicit ꝙ Trociſci de ſpodio conſtrictiui ſic
fiunt. ℞. roſ. ru. ſpodii añ. ʒ. x. ſeminis acetoſe
ſumach balauſtie gũmi arabici oium añ. ʒ. x. in

formētur trocisci pondere.ʒ.ii. quorū un⁹ cum ℥.i.de rob citoniorū simplici sumatur. Aqua vo. Pōit descriptionē aque ordei dicens ꝙ sic fit.℞.ordeū cū aqua ipsuȝ cooperiēte buliat donec inspissetur aqua.deide coletur ⁊ bibātur.℥.iiii.ex ea cū.℥.iiii.spodii ⁊ gūmi arabici i eadē quātitate ⁊c. Al.

Q̄d si ex fluxu uentris euenerit excoriatio puluis de bolo ad transglutiendū detur. Qui ℞.pilli.ʒ.xx.seminis plantaginis.ʒ.x.gūmi arabici boli ar.āboꝝ aā.ʒ.iii.psiliū assetur ⁊ gūmi ⁊ boluȝ puluerizentur ⁊ cōmisceantur ⁊ sumant in potu ex eo in mane.ʒ.iii.cū rob de citoniis ⁊ circa noctem tantūdem.Cib⁹ vo eius sit pulmentū factū cum granis granatoꝝ ⁊ pass̄ cum aqua ⁊ aceto ⁊ cibus factus cū succo uue acerbe ⁊ sumach ⁊ raphea cui admiscetur suc⁹ sumach ⁊ his silia cibaria.Sil.

Ponit curam dissinterie ⁊ diuiditur in tres Primo ponit curā per puluerē.Secūdo per dietā.Tertio per trociscos.secūda ibi.Cibus vo Tertia ibi.Trocisci. De prima dicit ꝙ si ex fluxu prouenerit uentris excoriatio dȝ fieri puluis boli ar. ad transglutiendū.ratio quia infrigidat ⁊ constringit:⁊ ideo ualet si excoricatō fiat a materia colerica.Secundo pōit descriptionē pul.de bo.ar.℞.psilii.ʒ.xx.seis plantagis.ʒ.x.gūmi arabici boli ar amboꝝ aā.ʒ.iii.psiliū assetur ⁊ gūmi ⁊ ⁊ bolū puluerizētur ⁊ cōmisceantur ⁊ sumantur de eo in potu de mane.ʒ.iii.cum rob de citoniis ⁊ circa noctē tantundem. Cibus uero. Ponit curā per dietā dicēs ꝙ cibus eius debet eē pulmentū factum de grāis granatorū ⁊ passulis cum aqua ⁊ aceto. Et silr succus factus cū uuis acerbis.i.cibus fact⁹ cū ipsis ⁊ sumachia.i.succus sumach ⁊ similia.rō patet. Secundo ponit descriptionē trociscoꝝ de balaustiis.℞.gallarū siliquaruȝ seis tamarisci nabati olibani balaustie oium aā.partes equales gūmi arabici opii amboꝝ aā.partes equales informētur trocisci ponderis.ʒ.ii.d̄ quib⁹ unus cū uino sumatur. Si non fuerit calor neqȝ fe.⁊ si fe.fuerit tūc cū rob de citoniis aceto sis. Notandum ꝙ cura dissinterie pficitur: uel cū medicinis uel cū dieta. Si cū medicinis uel tales approximātur ab intra uel ab extra.si ab intra uel per superius.s.per os uel per inferius.s.per anum.hec sunt clisteria quoꝝ quedaȝ sunt lauatiua tm̄:quedam lauatia ⁊ abstersiua quedā constrictiua.⁊ quedā consolidatiua.⁊ q̄dam similiter superposita ab extra approximata sunt diuersa:sicut ligare extrēa superius:fricare mēbra extrema:sessio in decoctōe rerum stipticarū emplastrum factum supra uentrē positum.uentose sine scarificatōe supra uentrē posite:ablutio pedum ⁊ tibiarum ex decoctiōe radicis salicis de oibus discutiā incipiens a dieta

Dieta ergo sit ꝙ debet uti cibis dipticis constrictiuis de quibus sunt oēs cibi assati spāliter in ueru ⁊ pulli perdicis turtures fasiani pullus coctus in aqua in qua ponitur citonium in uentre pulli ul' g̃na sumach ul' rizuȝ torrefactuȝ uel mirtilloꝝ ⁊ decoctuȝ cuȝ lacte:⁊ similiter fiat ex milio. Itē lētes cocte in duabus aquis ⁊ postea in aceto. Itē fabe cocte cū aceto. Iteȝ lac in quo lapides candentes ⁊ ardentes extigūtur.silr calibs.Iteȝ caseus recens sine sale. Itē caseus antiquus ualet multū dū fuerit bullitus in pluribus aquis dulcib⁹ donec salsedo cessauerit.et de istis pōt uti quōcūqȝ.uel per se ⁊ uidi assari aliq̄liter.uel triturando ⁊ ponēdo cū irzo in rafiolis uel similibus cibis. De potib⁹ uinū nigrū stipticū aqua ferrata aquam sumach.s.decoctōis uel mirtilloꝝ. Seqtur nūc de medicinis.⁊ prio de his q̄ approximātur ab intra.Et prio per iferi⁹:ut de clisterib⁹. Clistere lauatiuū solū fit cū aqua decoctōis ordei.

Clistere lauatiuū ⁊ abstersiuū fiat cū aq̄ decoctionis ordei ⁊ melle rob.colato ul' cū uluere zuccari. Clistere cōstrictiuū sic fit cū stipticis s.cū succo plātaginis cū succo tassi barbassi cū succo achacie.i.prunelloꝝ paruoꝝ addēdo d̄ cinere papiri cōbusti ⁊ uitellos duoꝝ ouoꝝ assatos duros.posset ēt addi puluis trociscoꝝ d̄ balaustiis ul' trociscis d̄ achacia uel d̄ ypoqstidos uel de terra sigill'.uel fiat ex succo plātagis cum bolo armeno. Clistere ꝯsolidatiuū sic fit.℞ gallarū nō perforataꝝ sumach boli armeni aā ʒ.ii.sepi renū capraꝝ quart̄.s.uitellos duoꝝ ouoꝝ coctos succi plātaginis facta residētia.℥.i.fiat clistere cū aqua pluuiali uel cū aq̄ decoctionis sumach:⁊ teneat ipsū satis patiēs. Ad idē.℞.lētiū excorticataꝝ milii uel pānici excorticati rob.balaustie gallaꝝ oium aā.M.i.buliant in trib⁹.lb.aque donec ueniat ad cōsūptōȝ medietat̄:deide coletur ⁊ sumātur ex ea.℥.x.in fūdatur i ea olei rob.℥.i.cineris papiri.ʒ.i.adipis hyrci.℥.s.uitellū uni⁹ oui assati. Deide medicie q̄ approximātur ab itra sūt suppositoria ⁊ talia fiūt ex stipticis.⁊ qnqȝ addūt stupefactia: d̄ qb⁹.℞.se.iusqami albi opii papaueris spodii balaustiis ⁊ turis ptes eq̄les ualēt qr igrossāt materiam ⁊ prouocant somnū qui ē melior res

que sit: quia aufert sensationē. Ad idem. ℞.
thuris seis lini croci añ. ʒ. i. fiant licinia cū filis
Sequitur de medicis q̄ approximātur sup'
s. per os. Sirupi sūt. Sirupi de citoniis: siru
pus de piris: sirup' pro talibus. ℞. zuccari. ℔
v. aque pluuialis uł rosē. ℔. s. in q̄ coquātur mir
tilli. ℥. i. rosē. sumach achacie ypoquistidos ba
laustiarū spodii añ. ℥. s. sorbarū nō maturarū
x. nespilorꝫ uiridiū. v. prunorū imaturatorū. x. li
quiricie dragaganti gūmi arabici añ. ℥. s. teran
da terātur ꝛ buliant donec ad. ℔. i. redeant. po
stea coletur ꝛ iterꝫ ponatur supra ignē cum predi
cto zuccaro donec ad spissitudinē ueniat ꝛ fiat
sirupus. Ad idem cōmisce puluerez boli ar.
cum succo plantaginis ꝛ detur per os. Rob sūt
rob de citoniis rob de sumach rob mirtillorū
rob de piris: Succi sunt: succus solatri: succus
plātaginis succus achacie ꝛ siliū stipticorꝫ. De
pulueribꝰ puluis de granis mirti: puluis sūach
puluis de granis granatorꝫ ꝛ de terra sigilł. ꝛ si
miliū rerū stipticarꝫ ex q̄bus pōt fieri puluis.

De trociscis. Trocisci balaustiarꝫ: troc. de ka
ra tro. de terra sigilł. troc. de ypoq̄sti: trocis. de
achacia: trocisci de spodio. troc. de opio troc. ꝺ
papauere muscati. De confectōibus. ꝯfectō
dyacitonitē sine spēbus ꝛ dꝫ dari unꝰ bolꝰ ante
prandiū ꝛ ante cenā zuccarū rosē. antiquū trisā
dali electuariū de granis mirti mesue electuari
um de rosē. eiusdez. Confectio talis. ℞. tro
cisci de karabe puluerizatorꝫ. ʒ. iii. lapidis ema
titis. ʒ. i. sanguis draconis boli ar. añ. ʒ. s. semi
nis plātaginis seu: endiuie añ. ʒ. s. zuccari q̄ꝫtū
sufficit fiat cōfectio. Itē parū tiriace noue uł
filonii uel athanasie. Sed notandū circa ap
proximationē stupefactiuorū q̄ non debent ap
proximari nisi q̄n alia nō iuuant. sed in approxi
matione ordo dꝫ eē ab extra p̄rio: secūdo ab in
intra: ꝛ p̄rio per iferius. s̄o per sup'. s. per os.
De pillis v̄o pillē stiptice nicolai. Itē ℞.
balaustiarꝫ persidie mirtillorꝫ simphiti sanguis
draconis boli ar. achacie rosē tartari uel cartāi
ypoquistidos sumach croci gallie musca galle
cinamomi spodii macis gūmi arabici añ. ʒ. i.
opii tebayci. ʒ. i. s. tempentur cum succo cimarꝫ
mirti ꝛ plantaginis fac pillłas in modū orobi da
ix. uel. xi. Ad idē pillē de opio: pillē ꝺ sanda
raca: pillē de mandragora. Sequitur de ap
proximatis ab extra. De ligaturis ad extrēa su
periora. Ad brachia etiam fiunt que diuertunt
de fricatōibus mēbrorꝫ exteriorū. s. cū pānis pa
tet: quia trahūt ad extra ꝛ sic diuertunt. De
balneo in quo debet sedere usq̄ꝫ ad umblicum:
ꝛ dꝛ sessio ꝛ fit cum decoctione rerū stipticarum
s. foliorū citoniorū pirorꝫ nespulorꝫ sorbarum ꝛ
cornulorꝫ sumach galle mirti cupule glandium
rose sicce ꝛ similia. De epithimate. Epithia
ad uentrē pōt fieri ex decoctione predictarꝫ rerꝫ
fundendo petias ꝛ ponendo supra uentrē. Itez
ex succis constrictiuis: ut plantagine ꝛ similium
uel decoctione sumach uel mirtillorꝫ addendo
de puluere trociscorū ꝺ terra sigilł. ꝛc. De vn
ctione pōt fieri ex oleis predictis uel oībus simi
libus. Ad idem. ℞. olei rosē. olei mirtillorum
olei citoniorꝫ olei masticis añ. ℥. s. gallarū rosē.
balaustiarum mirtillorū boli ar. sanguinis dra
conis masticis añ parū cere quantū sufficit fiat
unguentum. De uentosis sine scarificatione
supra uentrem positis ponēdo unā supra umbli
cum: ꝛ duas a lateribus. patet q̄nia diuertūt ad
exteriora ꝛ debent dimitti quantū ē possibile: et
hoc testatur auic. decimasexta tertii de fluxu oī
um modorū dicens q̄ fuit exptus: q̄ si dimittā
tur quattuor horis restringūtur. De ablutōne
pedum ꝛ tibiarum fiat cū radice filicis: ꝛ si fiat
cū decoctione rerū stipticarū non ē malum.
De emplastris supra uentrem. emplłm ꝺ gallia
mesue quod ē duplex. Unū. s. cum fluxus ē cuꝫ
signis frigiditatis. Aliud uero cū ē cū signis ca
liditatis. Ad idē emplłm diafiniconis alexan
dri q̄ꝺ ponit mesue: ꝛ medicus idustriosus pōt
formare alia s̄m intentōes diuersas. Ad idē
fiat emplłm cū puluere boli armeni albūie oui:
ꝛ modico aceti. Addēda sunt hec duo. Pri
mū ē coagulū leporis ꝛ est spālissimū detur. ʒ. i.
cū succo plantaginis ante parndiū ꝛ ante cenaꝫ
Secundū spālissimū ē somnus. Notandū h̄
ultio q̄ si fluxus uētris uenit a caliditate debent
dari f̄ra stiptica: quorꝫ quedā sunt simplicia: ꝛ q̄
dam ꝯposita. Si uero fluxus uenerit a frigi
ditate debēt dari calida stiptica: ꝛ illorꝫ quedaꝫ
sunt simplicia: q̄dā ꝯposita. Simplicia frigi
da sūt balaustie galle sumach achacie rosē. ber
beris semē citoniorꝫ: cortices citoniorꝫ cortices
granatorū lutum sigillatū: lutū armenū: spodi
um ypoquistidos semen acetose semen planta
ginis grana uuarū succus ypoquistidos grana
granatorꝫ fructus stiptici: ut mora imatura pru
nelli imaturi sorbe nespila cornula. Cōposi
ta v̄o sūt dcā supra: ut triasandali dyacodiō zuc
carꝫ rosē uetꝰ. Simplicia cł'a sūt nux muscata
pōa cipssi ꝛ folia thus myrra ꝛ laudanū storax
calāita ābra ameos: ciamomū assū: ꝛ anisū assū
ꝛ silł'a. Cōposita v̄o cał'a sūt ut dyaolibanū:
dyamēta dyacinamomū ꝛ his silł'a. Al.

Trocisci quoqꝫ de balaustiis q cuz ni mie cōferāt diarrie dandi sūt cū flux⁹ fue rit superflu⁹ siue hēat sanguinē admixtuz siue nō. ℞. gallarum siliquaꝝ nabati se. ta marisci olibani balaustie oiuz ptes eq̄les: opii gūmi arabi. amboꝝ añ. partē. ʒ. infor mentur trocisci pōdere. ʒ. ii. ex qb⁹. i. cū vi no sumaṫ. si neqꝫ caloꝛ affuerit neqꝫ febris ſꝫ si fe. affuerit cū rob de citoniis acetoꝭ su maṫ qui tūc dandi sunt cū vētris flux⁹ su perflu⁹ fuerit. Cōfectio trociscis ad tenas mon qui tūc dādi sunt cū caloris absētia fuerit ⁊ vētositas erit nociua ⁊ sonit⁹. ℞. seis iusquiami al. se. aneti se. feni. oiuz añ. ʒ. v. ameos. ʒ. ii. ⁊. ʒ. opii. ʒ. iii. se. apii. ʒ. x. fiāt trocisci de qbus pōd⁹. i. auṙ. i potu su maṫ. Confectio electuarii de storace q̄ anti quo fluxu vētris cōfert ac tenasmō cū ne qꝫ febris neqꝫ caloꝛ affuerit sed aderit vē tositas nociua dāda erit. ℞. castorei opii assari stora. liquide myrrhe se. iusquiami nigri thuris oium ptes equales mell'. q. suf ficit ad spērū confectionē cui⁹ dosis sit. ʒ. ii. uel. iii. Si aūt postq̄ꝫ tenasmon. x. trā sierit dies non visa fuerint medicamia cō ferre ⁊ eger sup pectinē sentit dolorē rede undū ē ad clistere. q. ℞. panici excorticati rizi excorticati lentiū excorticataꝝ roꝭ. sic carū balaustie cupularū glandiū oiuz añ M. i. oia in trib⁹ libris aque coquanṫ do nec ad. i. ⁊. ʒ. redeant. deinde colenṫ. dein de sumanṫ ceruse cineris papiri āboꝝ añ. ʒ. i. boli ar. ʒ. ʒ. uitell' oui vnius assati duri: olei roꝭ. ℥. ʒ. ex his oibus in p̄dicto apozia te fricando dissolutis clisterizeṫ eger semel aut bis. Qđ si tenasmō fuerit lōgi tpis i quo ñ egrediṫ sanguis: ſꝫ rasura alba mu cilagini silis medicamen putredis qđ in. c. putridaꝝ gigiuaꝝ noiauim⁹ dandum ē ex quo in apoziate eoꝝꝫ noiauim⁹ fricato ⁊ dissoluto clistere sel' aut bis fiat. Qđ si ex vētris fluxu i uētre uehemēs p̄uctō secuta fuerit clistere fiat ex oleo roꝭ. tepido. si āt nullo mō mordicat clisteri ex illo medica mine addaṫ multotiēs donec saneṫ. Epiti ma đ quo vēter cū fluxus vehemēs ē ⁊ uir tus depilitata liniēdus ē. ℞. gallie achacie cipi mirte gallaꝝ cipssi thuris añ. ex oibus his vino veteri: aut succo citonioꝝ cōspꝭ liniaṫ vēter huic quoqꝫ q̄ñqꝫ addiṫ panis coctus de sisia. Si aūt cū hac egritudine fuerit caloꝛ: epithia fieri cōuenit ex duob⁹

sandalis ⁊ roꝭ ⁊ bolo ar. ⁊ kaufel ⁊ gall'⁊ pane biscocto cū succo macianoꝝ aut cito nioꝝ aut mirtino. Qđ si eger vehemen ter patiaṫ tenasmō ⁊ sepe vadit ad sellā ⁊ nihil tñ egrediṫ colliriū istud subiciatur ē eni mirabile ad sedandū tenasmō. Coli rium. ℞. thuris licii croci gūmi arabici añ. ʒ. i. opii. ʒ. ii. iformēṫ colliria ⁊ suppo nantur. Sillanus.

Ponit curam tenasmōis: ⁊ diuiditur i tres. Primo facit hoc. secūdo reuertitur ad ponēdū curā fluxus uētris. Tertio ponit curā tenasmo nisi per colliriū. secūda ibi. Qđ si ex. Tertia ibi Colliriū. Prima in tres. primo ponit per tro ciscos. secūdo per confectiones. Tertio p clistē secūda ibi. Cōfectō. Tertia ibi. Si autē. De prima dicit q̄ si tenasmon fiat a uentositate ⁊ ñ sit ibi caloꝛ debent dari trocisci tales. ℞. seis iu squiami al. se. aneti se. fe. oium añ. ʒ. v. ameos. ʒ ii. opii. ʒ. iii. se. apii. ʒ. x. fiant trocisci de qb⁹ pon dus aurei unius i potu sumatur. rō quia dissol uūt uentositatē ⁊ aliq̄liter stupefaciunt. Cōfec tō. Ponit curā per cōfectionē dicens q̄ in te nasmone cū non ē fe. nec caloꝛ nec cū fluxu uen tris antiquo cōfectio cōuenit de storace ⁊ ponit descriptionē. ℞. castorei opii assari storacis liq de se. iusquiami nigri myrrhe ⁊ thuris oiuz añ partes equales mell'. q. sufficit ad spērū cōfecti onē dosis sit. ʒ. iii. uel. ii. ut in trocis. Si autē.

Pōit curā per clistē dicēs q̄ postq̄ꝫ tenasmō transiuerit. x. dies ⁊ non uisa fuerint medicami na cōferre ⁊ eger sup pectinē dolorē sentit rede undū ē ad clistere constrictiuū. qđ ē. ℞. pānicii excorticati rizi excorticati lentiū excorticatarum roꝭ. siccarū balaustiarū cupulaꝝ glandiū añ. M. i. i. ℔. iii. aq. coquātur donec redeāt ad. ℔ i. ʒ. coletur. deinde sumatur ceruse cineris papi ri amboꝝ añ. ʒ. i. bo. ar. ʒ. ʒ. uitell⁹ unius oui as sati ⁊ duri olei roꝭ. ℥. ʒ. ex his oibus in predicto apozimate fricando dissolutis clisterizetur eger sel' ul' bis. rō remedii patet: q꞉ mitigat dolorem ⁊ cōstringit fluxū. Qđ si tenasmō. Ponit curā tenasmonis antiqui dicēs q̄ si tenasmō fu erit longi tēporis in quo non egrediatur sāguis sed rasura al. similis mucilagini debet dari me dicamen dictum in. c. de cura gingiuaruz putri darum dissoluendo in decoctione reꝝ predicta rum ex his faciendo clistere semel aut bis. Ra tio quia consolidat. Qđ si ex uentris.

Reuertitur ad ponendum curam fluxus uen tris. Et diuiditur in tres. Primo ponit curam per clistere. Secundo per emplastrū qđ ualet

siue fiat a causa frigida siue calida . Tertio per
epithia quod ualet qñ fluxus fit a cā calida. se
cūda ibi. Epithia. Tertia ibi: Si aūt cū B.
De prima dicit ꝙ si ex fluxu uētris sequatur
in uentre mordicatio uehemens dʒ fieri clistere
ex oleo roſ. tepido. rō quia mitigat mordicatō
nem. Secūdo dicit ꝙ si nō sit mordicatio ex illo
medicamine multotiens ē addendū donec sit sa
nitas. Epithia. Ponit curā per epithia
qđ ualet in utraqʒ cā. s. calida ⁊ frigida dicens
ꝙ si fluxus uētris superuenerit ⁊ uirtus fuerit đ
bilitata uenter debet liniri epithiate qđ est. ℞.
gallie archacie ciperi mirte gallarū cipressi thu
ris oium añ. partes eq̄les ex his oibus uino ue
teri: aut succo citonioꝝ cōspersis liniatur uēter
Rō quia cōfortat ⁊ cōstrigit. Subdit ꝙ aliqñ
huic additur panis biscoctus de siria. Si aūt.
Ponit curā per epithia qñ flux⁹ fit a cā cali
da dicens ꝙ si cū hac egritudine fuerit calor cō
uenit epithima factū ex duobus sandalis ⁊ roſ
⁊ bolo ar. fausel gall' ⁊ pane biscocto cū succo ti
tonioꝝ ⁊ macianorū ⁊ mirtino: qr infrigidat et
cōstringit. Qđ si eger. Ponit curā tenasmo
nis per colliriū dicens ꝙ si eger ualde patiatur
tenasmonē ⁊ sepe uadat ad ascellā ⁊ nihil egre
diatur debet supponi colliriū tale. ℞. liciū thu
ris croci gūmi arabici oium añ. ʒ. i. opii. ʒ. ii. in
formētur collíria ⁊ mirabilia sunt. rō qr quo sūt
ualde stiptica. Ad idē. ℞. achacie thuris ba
laustie gūmi ara. sanguis dra. boli ar. añ. ʒ. i.
terātur ⁊ cōficiātur cū succo plantagis uel sola
tri ⁊ formētur ad modū ossis dactili. Notan
dū circa tenasmonē ꝙ tenasmon ē uoluntas ni
mia egerēdi cū modico uel nullo effectu. Se
cundo notandū de causis tenasmōis ꝙ ē multi
plex. Una ē mala cōplexio frigida inducta ī ite
stino recto. ⁊ hoc pōt fieri sedendo super res fri
gidas: ut super lapides frigidos ⁊c. Secūda cā
est uētositas exñs in intestino recto inclusa. Ter
tia ē hūor calidus imbibitus in intestino recto.
Quarta causa ē humor ph'aticus uiscosus ibi
bitus in porositatibus intestini recti. Quinta cā
ē apā illi⁹ intestini. Tertio notandū đ signis
tenasmonis in generali. Signa tenasmonis
sunt frequentia assellatōis paucitas emissionis
pressio magna cū appetitu assellandi. dolor eti
am circa anū. Signa tenasmōis ꝓpter malā
ꝯplexionē frigidā factā a causis predictis extrin
secis habētur ex iudicio patiētis ⁊ reuelatōe ei⁹
Signa si fuerit ꝓpter uentositatē sunt rugit⁹
inflatio ⁊ extensio. Signa si fuerit ꝓpter hu
morē calidū inclusum sunt dolor mordicatiuus
pungitiu⁹ arsura ⁊ pūctura ⁊ iuuatur a frigidis
⁊ leditur a calidis. Signa si fuerit ꝓpter hūo
rem ph'icū ibibitum sunt quia sentitur frigus ⁊
iuuatur a calidis ⁊ leditur a frigidis ⁊ expellitur
humor mucillaginosus. Signa si fuerit prop
ter ulcus intestini recti sunt: quia ibi ē maximus
dolor cū aliquid intromittitur ⁊ exitus saniei ab
intestino. Signa si fuerit ꝓpter apā sūt quia
sentitur si tāgitur cū digito tumor notabilis: Et
ita ē si est ꝓpter emorroidas. Pōt etiam conti
gere ꝓpter feces duras: ⁊ scitur: qr diu ē ꝙ non
assellauit. Pōt etiam contingere ꝓpter medici
nas laxatiuas ⁊ scitur ex relatōe patientis.
Pronosticatio. Tenasmon si diu durauerit per
ducit ad colicā ⁊ iliacā ⁊ ad insomnietatē ⁊ debi
litatē uirtutis ⁊ ad passionem capitis ⁊ malitiaʒ
tolerandi. Quarto notādū de cura ſʒ diuer
sitatē causarū. Si tenasmon fuerit a mala cō
plexione frigida inducta a causis intrinsecis: cu
ra est ut sedeat in balneo aque dulcis calido et
ungatur locus cum oleo laurino ⁊ similibus ca
lidis apitiuis. Ad idem ualent panni calidi
positi ad anum. similiter spongia infusa in deco
ctione camomille. si uero fuerit a uentositate in
clusa in intestino recto: cura est per troc. ⁊ confe
ctiones de quibus dixit rasis parū ante. Ad
idem ualet balneū in quo sedeat si i eo fuẽit bu
litum anthos isopus origanū calamentum ane
tum semen anisi semen feniculi. Ad idem ua
let clistere factum ex oleo rutaceo. uel ex decocti
one predictarum rerū carminantium uentosita
tem cum oleo rutaceo. Ad idem ualet spōgia
infusa in decoctione predictarū rerum ⁊ calida
posita supra anum ⁊ omnia ualētia in colica ex
uentositate. Si fuerit ex humore calido ibi
bito in intestino recto cura est ut purgetur cum
clisteri dicto in. c. de colica. ⁊ postea infundatur
filtrū in aceto calido ⁊ fortiter expressum appli
cetur ano ⁊ circuitus ani ungatur oleo roſ. ⁊ al
bumine oui. Et ualet etiam unguentum aut em
plastuum aut saccellatio facta ex rebus frigidis
calidis tamen actu. Ad ideʒ buliat furfur cū
aqua in aceto ⁊ uino per equales partes et exp̄
matur ⁊ desuper ponatur: Uel spōgia infunda
tur uel pannus ano applicetur. Ad idem fiat
balneum ubi sint rose camomilla. Uel ex his
fiat sacculus factus ex furfure ⁊ milio torrefactꝭ.
Ad idem ungatur ex oleo roſ. ⁊ assungia gal
line. Si fuerit ab humore mucillagioso pur
getur cum clisteri dicto in. c. de colica quando
prouenit ab humore phlegmatico. deinde īfun
datur spongia in uino decoctiōis seis fenugreci

ſeminis lini ꝛ caulium rubeoꝛum ꝛ applicetur
ano poſt expꝛeſſionem foꝛtem. Ad idem ſac
culus factus ex his ſuper quo patiens ſedeat.
Ad idē fiat ſacculus ex ſale ꝛ milio: uel ꝺ fur
fure bullitus in uino rubeo puro. uel fiat cū ani
ſo ꝛ maratro. Ad idem filtrū balneatū in uino
puro ꝛ aſpergatur puluer̄ rute aniſi maratri po
natur intra crura ita ꝙ cōpꝛehendat anchas.
Ad idē fiat inunctio cum oleo laurino ꝛ ꝺ ca
ſtoꝛeo ꝛ de ruta ꝛ pōt fieri emplaſtrū de his.
Ad idē fiat fomentatio uł cathaplaſma ex taſſo
barbaſſo ita ꝙ ponatur ſuccus ꝛ herba ſimul.
Ad idē fiat balneū ubi ſit iſopuſ antheos ca
lamentū olibanū uterqꝫ ſticados. ꝛ poſtea terā
tur illa dicta ꝛ fiat empłm. Ad idem ſuffumi
gatio facta cū pinea confracta ſuper carbones
uel cum ſulphure ꝛ ſbito iuuatur aut cum thure
aut uernice aut myrrha. Ad idē coꝛtex arbo
ris pini qn̄ ponitur ſicut empłm curat ꝛ nil me
lius eo. Serapio. Si fuerit ex ulcere inteſtini
recti: cura ē ut mūdificetur pꝛius cū uino ꝛ mel
le. deinde cōſolidetur cū unguēto facto ex oleo
roſ. dragaganto gūmi arabico aloe loto maſti
ce thure ꝛ cera noua. Si fuerit ab apāte cali
do cura eſt ut ſuperponatur a pꝛincipio tēta de
bōbice: uel de panno lini mollis infuſo in oleo
roſ. ꝛ albumine oui. In augumēto iuuatur
ſi fiat unguentū ex pinguedine galline mucilla
gine ſeis lini oleo amigdalaꝝ dulciū. Ad idē
fiat unguentū ex axungia galline farina recenti
uolatili molendini ꝛ modico mellis. Si fue
rit ex apoſtemate frigido cura ē ut in pꝛincipio
fiat hoc medicamē. ℞. ſucci apii ſucci caulium
an̄. ℥. i. olei camomille olei roſ. an̄. quart. ſ. mi
ſceātur ꝛ tenta iſuſa ſuperponatur. ſed in augu
mento addatur ad maturandū ſeminis lini fe
nugreci an̄. ℥. ſ. ꝛ ſemper admiſtrētur calida.
Si uero eſt pꝛopter emoꝛꝛoidas cura ē cura
emoꝛꝛoidaꝝ ꝛ de iſta dictū fuit ſupꝛa. ſi uero ſit
ꝓpter duritiē fecū. pꝛimo fiat cliſtere lenitiuum
ꝛ mollificatiuū factum ex decoctione malue biſ
malue olei uioł. deinde fiat cliſtere addātur bli
tes ierapigra. Notādū hic ꝙ iſraſcripta ua
let in tenaſmone a quacunqꝫ cā fuerit. ℞. ſe. fe
nugreci ſe. lini biſmalue melliloti camomille ſū
mitatis cauliū. an̄. ℥. iii. conquaſſa ꝛ buliant ſił
in aqua ꝛ ſpongia intingatur in illa aqua ꝛ exꝓ
matur ꝛ ſuper locū applicetur. ſiłr ſi fit ſeſſio in
pꝛedicta decoctōe. Ad idē empłm factū ꝺ ui
tello oui camomilla altea mucilagine ſeis lini et
fenugreci. Ad idē allea bulita per modū em
plaſtri ſuperpoſita ano. Ad idē poꝛꝛū elixatū
cū butiro uaccio oleo roſ. ꝛ pauca cera fiat un
guētū ꝛ ſuperponatur. Ad idē colliriū roſ.
qꝺ dcm̄ fuit ſupꝛa ꝛ pōitur qn̄ alia n̄ cōferunt.

De difficultate vrīe

Irca rubꝛicā eſt notandū ꝙ tꝛiplex
ē nocumentū in emiſſione urine. ſ.
actio leſa diminuta coꝛꝛupta ꝛ abla
ta. Uocatur actio leſa diminuta quādo urina n̄
pōt expelli niſi diminute ꝛ in longo tēpoꝛe ꝛ per
internalla ꝛ dr̄ diſſuria. Sed ablata ē quando
nullo mō pōt expelli ꝛ uocatur ſuria. Sed coꝛ
rupta ē quando expellitur guttatim ꝛ uocatur:
ſtranguria. unde uerſus. Egrū guttati ſtrangu
ria mingere cogit. Impedit ad tēpus diſſuria
ſuria ſemper. ꝛ ſic patet ꝙ diſſuria ē iuolūtaria
retentio urine. Secundo notandū ꝙ cā retē
tionis urine quedā ē naturalis ꝛ quedā innatu
lis. Naturalis ſicut in ſudoꝛe uel fluxu uentris.
Sed inaturalis uel ꝓuenit a cā intrinſeca uł ex
trinſeca. Si ab extrinſeca aut ꝓpter flatū uenti
boꝛealis aut ꝓpter potū aq̄ frigide uel balneū
uel qꝛ ſedit longo tēpoꝛe ſuper marmoꝛe: aut la
pides frigidos. aut ꝓpter frigida applicata ſu
per umblicū ſicut narcotica ꝛ ſiłia: aut caſus et
percuſſio. Si ꝓuenit a cā intrinſeca uel ab aliiſ
mēbꝛis aut a ueſica. Si ab aliis mēbꝛis tūc cō
ſtrigitur uria ꝛ retietur iuolūtarie: aut ꝑꝑ paſſi
ones mr̄icis: aut ꝑꝑ paſſiōes teſticuloꝝ aut ꝑꝑ
iteſtia. aut qꝛ feces ſūt nimiſ idurate aut ꝑꝑ paſ
ſiones renū: ſicut ē apa lapis ꝛ ſiła: aut ꝓpter
paſſiones epatis ut caceſia idꝛopiſis: aut ꝓpter
paſſiones cerebꝛi ſicut ē mania młia ubi obliui
ſceretur mingere: aut ꝓpter paſſiones neruoꝛū
cum ſunt mollificati: aut ſpaſmati: aut fit ꝓpter
paſſiones totius coꝛpoꝛis ſicut eſt febꝛis acuta
febꝛis liquefactiua que ſit diſſicans ꝛ coꝛꝛugās.
Si pꝛouenit a ueſica aut ē ꝓpter paſſiones ani
males aut naturales. Si animales et cum hoc
aliquis eſt in loco nobili et non uult remouere
ſe: et tunc repletur ueſica ꝛ ſuperius dilatatur
ꝛ conſtringitur inferius. ideo cuꝫ eſt in loco nō
uenerabili nihil poteſt exire pꝛopter coartatōnē
foꝛaminis. ſi pꝛopter paſſiones naturales ueſi
ce: hoc fit tripliciter: aut pꝛopter moꝛbos conſi
miles ſicut mala complexio calida ꝛ ſicca in fe.
ꝛ hoc fit raro. uel mala cōplexio frigida: ꝛ hoc
fit frequenter: aut fit pꝛopter moꝛbos officialeſ
ſicut oppilationes pꝛouenientes ab humoꝛe uel
ſanie uel lapide aut uentoſitate aut carne ſuper
flua: aut ueruchа uel ſimilibus: aut fit pꝛopter
moꝛbū cōe ſicut in ulcerib9. Tertō notādū ꝺ
ſiguiſ ſigna difficłtatꝭ emiſſiōiſ urie ſūt māifeſta

Sed signa causarũ habentur per hunc moduꝫ Si eni͂ cause sint extrinsece habentur ex iudicio patientis. Si intrinsece ⁊ fuerint ab aliis membris distingũtur ex signis passionũ alioꝝ membrorũ que ꝑcesserũt ⁊ postea seqtur strãguiria Si uero fuerit a uesica discernitur per dolorem loci: quia ubi dolor ibi egritudo. Sed si fuerit ꝓpter passiões animales habẽtur ex iudicio patientis. Sed si fuerit ꝓpter passiones naturales uesice: ⁊ si ex mala cõplexione calida lꝫ raro tũc discernitur: quia ẽ febris ⁊ ardor. Si ex frigida tũc ẽ ibi frigus ⁊ priuatio ardoris. Si est ꝓpter morbos officiales ⁊ si ex apate ⁊ tunc est ibi tumor ⁊ febris. Si ex lapide precesserũt arenule. Signa si ex uentositate dolor est extensiuus ⁊ inflatiuus. Si ex humore precessit urina turbida ⁊ hũorosa ⁊ grossa ⁊ sic de aliis causis considerando põt sapiens medicus uenire ad cognitõnem. Si ꝓpter morbũ cõem. s. ex ulcere cognoscitur: quia precessit sanies ⁊ punctura. Pronosticatio. ablatio urine si diu durauerit mortem significat. Almansor.

Um vrina minuitur ⁊ ex toto retinetur nec tumor apparet in femore nec grauitas nec dolor ĩ renib⁹ sentitur: succurrendũ est ex medicamibus vrine prouocatiuis que noĩauimus. quoꝝ vnius confectio. ℞. seis apii nitri rubee tictoꝝ seis olisatri se. iuniperi assari ameos: spice amigdalaꝝ amaraꝝ añ. ʒ. xx. se. melonis. ʒ. x. cãtaridaꝝ quaꝝ capita ⁊ ale abscisa fuerint. ʒ. i. armõiaci. ʒ. iii. armoniacuꝫ in vino dissoluatur ⁊ alie spẽs ex eo consꝑgãtur ex quibus fiãt pill'e magne ex qbus sumaẜ ab. i. ʒ. usqꝫ ad tres. hoc enim medicamẽ vadle cõfert corpi cũ dissolutionem ⁊ laxationẽ patiẜ ⁊ iposarce ad expellẽda oĩa accidẽtia causa quoꝝ corpus desiccari oportet. ꝙ si cõtingat mingẽdi difficultas ex casu uel percussione in femore uel ĩ ano vel in coꝝ circũitu eger ex basilica minuaẜ deide aqua calida loco sepe sup̄fundatur ⁊ vsqꝫ ad spatiũ medii diei ex oleis fricеẜ. Egro quoqꝫ precipiatur ut vrinam expellere nitatur. Sillanus.

Determinat de difficultate urine ⁊ diuiditur in quinqꝫ: Primo ponit curã quando ꝓuẽit ex debilitate expulsiue. Secũdo qñ prouenit ex casu ⁊ percussione. Tertio qñ prouenit ex oppilatione. Quarto sñ prouenit ex lapide. Quĩto ostẽdit que generaliter cõpetunt in difficultate urie scđa ibi. Qđ si contingat. Tertia ibi. Si aũt. Quãrta ibi. Si aũt. Quinta ibi. Ad difficultatem. De prima dicit ꝙ qñ urina minuitur aut ex toto retinetur ⁊ non apparuerit in femor: tumor neqꝫ grauitas neqꝫ dolor in renib⁹ sentitur suple arguẽdũ est ꝙ sit ex difficultate expulsiue. rõ pꝫ. Pro cura dicit ꝙ ẽ succurrendum cum medicaminibus urinã prouocantib⁹. ratõ quia talia iuuant uirtutẽ expulsiuã ad expellendum. Tertio ponit descriptionẽ unius medicaminis. ℞. seis apii nitri rubee tictoꝝ olisatri seminis iuniperi assari ameos seis feniculi spice amigdalarũ amararũ oium añ. ʒ. xx. se. melonis. ʒ. x cantaridarũ quarũ capita ⁊ ale abscise fuerint. ʒ. i. arnoniaci. ʒ. iii. armoniacuꝫ in uino dissoluatur ⁊ alie spẽs ex eo conficiãtur ex qb⁹ fiũt forme auelanis similes ex quibus sumatur añ. ʒ. usqꝫ ad. ʒ. iii. Hoc eni. Ponit iuuamẽta medicaminis dicens ꝙ ualde confert corpori habenti dissolutionẽ ⁊ laxatõnẽ ⁊ iposarcã ⁊ ad expellendũ oĩa accidentia causa quoꝝ cõtingit corpus exiccari. Ad idem ualet electuarium ducis dentur. ʒ. ii. i ieiunio ⁊ postea bibat uinũ album uel brodiũ ciceꝝ. Qđ si contingat. Ponit curã difficultatis urine qñ ꝓuenit ex casu uel percussione dicens ꝙ si contingat difficl'tas mingendi ex casu uel ꝑcussione in femore: aut in ano: aut ꝑtibus circũstantib⁹ debet fieri phlebotomia đ basilica. rõ quia diuertit sãguinẽ ne fluat ad locũ. Secũdo dicit ꝙ aqua cal'a loco sepe superfundatur. rõ quia ẽ causa dissolutionis sanguis in loco coagulati. Tertio dicit ꝙ debꝫ fricari ex oleo usqꝫ ad spaciũ medii diei rõ quia talia olea. s. calida resoluũt. Quarto dicit ꝙ egro ẽ precipiendũ ut nitatur mingere.

Ad idem ualet empl'm de mastice ⁊ myrrha.

Ad idem sacculus de absinthio bullitus i uino fortiter cõpressus ualꝫ multũ i ꝑcussiõe. Al.

Si aũt mingendi difficultas cõtingat vesica existente plena ⁊ extensa ⁊ sic hoc post sanguis vel puris mictũ medicamia q̃ trũbos sanguis ul' puris qđ in vesica generaẜ soluere ⁊ eliquare cõsueuerũt dãda sũt. Cõfectõ medicamis qđ sanguis ul' puris trũbos q̃ iu vesica fiũt dissoluẽtis. ℞. cordumẽi myrrhe rubee đ q̃ tingiẜ. seis iuniperi armoniaci asse fetide añ. armõiacũ dissoluaẜ ⁊ iformẽtur pill'e ex eis: ex aliis spẽbus ex eo cõfectis de qbus quater i die sumaẜ cũ apozimate de seibus qđ noĩauim⁹. Sirupus etiã acetosus ex forti aceto factus multotiẽs deẜ. Per siringã preterea imittaẜ aq̃ in vesicã in qua dissolut⁹ fuerit

sal aut aq̄ cineris. Et ista ē confectio aque que fit de cinere. ℞. cinerem de glādibus cinerē ⁊ uitibus cali. calcē his oībus admi sceaꝛ tm̄ aque vt ex ea cooperi possint ⁊ dimittāꝛ sic per tres dies. deinde colentur ⁊ p siringā iniciāꝛ in vesicā. Herba quoq; croci ortulāi ⁊ sulla cocta supponanꝛ Tinā preterea assidue ingrediatur i aqua sit aq̄ i q̄ cocta sit camomilla sticados arabicus. sansucus sisimbriū: uel in a q̄ extremitates cauliū ⁊ sulla ⁊ fimus colūbinus cocta fuerint ⁊ sedeat in ea q̄ diu poterit: Et ex herbis istis sic coctis fiet empl̄m siue epithima sup femur ⁊ ptes ei circūadiacētes. Et dū in tina moraꝛ sumat ea in potu q̄ vrinā ꝓuocant. Et si hec oīa nō ꝓfuerit ad instrumentū quo vrina ꝓuocaꝛ redeūdū ē. Si āt migēdi difficultas post lapidis signa affuerit eger supin⁹ iacet ⁊ pedes ei⁹ diu ⁊ diuersis modis ⁊ fortiter q̄ciēdi sūt Et si urinā ñ egressa fuerit oportebit ut cū instrō cureꝛ p q̄d mēbro imissū fit ipulsio Cauendū tñ ē ne vge imittatur cū ē apa. Ad difficultatē vō vrine valdē confert sepe igredi tinā ⁊ ungere locū ex oleo ⁊ medicamina vrinā ꝓuocātia i potu sumere ⁊ abstinere a nutriētibus acetosis ⁊ grossis Ponit curam quādo difficultas urine prouenit ex opilatione. ⁊ diuiditur in tot partes quot remedia ponit. partes patent. De prima dicit q̄ si difficultas mingendi cōtingat uesica existēte plena ⁊ extensa: sit ⁊ hoc post inictū sanguis ⁊ faciei debēt dari medicamia que cōsueuerūt liquaꝛ aut disoluere trūbos sāguinis: aut pus q̄d in uesica fuerat. Ratio patet. Secundo illius medicāinis pōit descriptionē. ℞. cordumēi rebee de qua tingitur seminis iunipi armōiaci aā partes equales armoniacū dissoluatur ⁊ in formentu pill'e ex aliis spēbus ex eo cōfectis de quibus quater i die sumatur cū decoctione de seminibus de qua dictū est supra. Notandū q̄ uesica potest ipleri tribus primo ex urina quādo homo moratur iter nobiles ⁊ i hoc ꝓualet ut homo decūbat supra uentrē ⁊ supra pectiem ⁊ q̄ sic fricetur q̄ urina uadat per iferius ⁊ uie inferiores dilatentur. Secūdo potest ipleri ex humoribus ⁊ ut plurimū ex f'ate descēdēte quā uis potest esse sanguis ul' colera licet raro: ⁊ tunc cōpetit medicamen raꝫ. Tertio potest impleri ex lapide ⁊ de illo determinat inferius. Sirupus. Ponit curā p sirupū dicēs q̄ detur sirupus frigidus: Ratio q̄ apit ⁊ dilatat uias

Ad idē uinū decoctionis radicis filipendule datū in potu est ualde expertū. Ad idē ℞ seis feniculi capilli ueneris scolopēdrie seminis cucurbite melōis cucumeris lactucaꝝ endiuie cicoree aā pistentur ⁊ buliāt i aqua ⁊ dulcoretur cum zuccaro ⁊ fiat sirupus ualde aquosus. Ad idē dyacalamētum mesue detur. ℥. ii. uel ℥. i cū uino. Ad idē ualēt aliī potus ꝓuocatiui urine: quorū unus est oximel squilliticū administratū cū aqua cicerū. ru. ⁊ seminis melonū. Ad idē. ℞ pilorū spice nardi. ℥ ii cantaridaꝝ remotis capitibus ⁊ aliis. ℈. s. fiat puluis subtilis ⁊ detur cū decoctione ciceꝝ ru. ⁊ semine melonum Ad idē aqua rafani si potetur: ⁊ similiter omēs potus qui cōfet ūt in fractura lapidis qui infra dicētur. Per siringam. Ponit aliud medicamen dicens q̄ per syringā debet poni in uesica aqua in qua disolutū sit sal: ut aqua cicerū: quia mordicatia erit ⁊ icitat expulsiuā ad expellendum. Secūdo ponit descriptionē illius aq̄: ℞ cinerē de filice cinerem de uitibus. calx ⁊ est herba qua utuntur tinctores. calcis hūs oībus admisceantur tantum aque: ut ex ea coopiri possint ⁊ dimittantur per tres dies. deinde colentur ⁊ p syringā i uesica ponantur ⁊ iniciātur. Ad idē ualet si per syringā iniciatur oleū scorpionū in quo carnes sunt dissolute ⁊ colate Herba quoq;. Ponit aliud remediū dicēs q̄ herba croci ortulani ⁊ sula. i. herba arthetica. cocte debent superponi. Ratio q̄ tales herbe sunt aperitiue. Ad idē ℞. folioꝝ rute. M. ii. cōquassa ⁊ torrefiāt paꝝ in patella cū oleo amigdalaꝝ amaraꝝ uel scorpionū ⁊ superponantur pectini. Ad idē lapaciū decoq̄tur i uio ul' aq̄ uel frixū in patella cum oleo amigdalaꝝ ul' scorpionum. Ad idem ℞. paritarie senaonum saxifragie dyptāi. an. M. i. seminis feniculi anisi aā. ℥. s. bulliant iu aqua uel uino albo: deinde predicte res exprimantur ⁊ inuoluantur pāno lieo ⁊ apponantur pectini. deinde spongia infundatur in p̄dicta decoctione ⁊ expressa ponatur supra locum ⁊ si ex p̄dicta decoctione impleatur uesica ⁊ loco applicetur multum ualet ⁊ ex hiis potest fieri balneū. Tinam. Ponit aliud remediū dicēs q̄ patiens debet ingredi tinā in qua sit aqua decocta cū camomilla sticados arabico sansuco sisimbrio: uel aqua in qua extremitates cauliū ⁊ sula ⁊ fimus colūbinus cocte fuerint ⁊ debet sedere in dicta decoctione. Ad idē balneū aque decoctionis apii petroꝝ. paritarie ⁊ herbe marine ⁊ cōuniter patauī utuntur isto. Ex herbis. Ponit aliud remediū dicēs q̄ ex

herbis dictis coctis fiat empl'z sꝫ femur ⁊ ꝑtes
circūstātes. Ad idē. ℞. axūgie catuli axūg. catti
aā. ℥. i armōia. ℥. ſ. olei ꝺ lilio. ℥. ii. olei ſcorpi.
ʒ. i. cere modicū fiat ungtm̄ cū quo ungatur pe
ctē ⁊ loca circunſtantia. Ad idē fiat ungtm̄ ex
oleo balſami ⁊ oleo roſ. ⁊ cera. Ad idē fiat inun
ctio ex oleo de ſcorpionibus uł ꝺ amigdał ama
ris uł de lilio uł de his ſilib⁹. Uł ex olō ꝺ cera
ſis uel oleo balſami. uel de granis citri ⁊ citran
guloꝝ uł de pipibus. Notādū ꝙ iſta ꝑticu
laria debēt fieri ꝑmiſſa euacuatōe ꝑ cliſtere ⁊ ꝑ
medicinā cū benedicta ⁊ yera ⁊ ſilibus. Scđo
notandū ꝙ ſunt duo q̄ in oi caſu urinaꝫ ꝯſueue
rūt ꝓuocare. Unū ē axungia cuniculi ⁊ pellis
ei⁹ ſupra pectinē ⁊ v̄gam applicata Scđꝫ ē ci
mices ſiue uiui ſiue mortui ponantur ſupra cap̄
v̄ge ⁊ ponantur i ſacculo ⁊ ſacculus iduatur uir
ge. Et dū. Ponit aliud remediū dicens ꝙ cuꝫ
patiēs moratur i tinta dꝫ ſumere ꝓuocantia uri
nā. rō pꝫ. Et ſi hec. Pōit iterato unū remedi
um dicens ꝙ ſi ꝑdicta non ſufficiāt ē reuertēdū
ad ſupra dictū cū quo urina ꝓuocatur. ſ. ſirin
gā. Si aūt. Ponit curā difficultatis urine qū
ꝓuenit ex lapide. Et primo facit hoc. Scđo po
nit cań. obſeruandū. Scđa ibi. Cauendū tn̄.
De prima dicit ꝙ ſi fuerit difficultas mingendi
poſt ſigna lapidis eger dꝫ iacere ſupin⁹ ⁊ pedeſ
ei⁹ diu ⁊ diuerſis modis ſūt ꝯtrahendi uel cōcu
tiendi fortiter: rō qꝛ ē cā: ut lapiſ deſcendat. Se
cundo dicit ꝙ ſi uria n̄ fuerit egreſſa oportebit
ꝙ cura fiat cū inſtr̄o per qꝺ imiſſū in mēbro fi
at expulſio. Notandū ꝙ i tali cnra tria ſunt
iuuantia: Primū ē ut digitus lōgus ponatur in
ano ⁊ ꝙ ueſicā ꝯprimat ſic ꝙ eradicetur lapis
a collo ueſice. Scđm eſt ut patiēs ſtet ſupinus
⁊ eleuētur ei⁹ anche ⁊ crura cōcutiantur añ ⁊ re
tro quouſqꝫ lapis deſcendat. Tertiū ē cū inſtr̄o
dicto. Cauendū. Ponit cań. obſeruanduꝫ di
cēs ꝙ cauēdū ē ne ſiringa ponatur in membro
cū ſit ibi ap̄a. rō qꝛ induceret magnū doloreꝫ ⁊
ſic attraheret materiā ad locū. Ad difficulta
tē. Oſtendit q̄ generaliter ꝯpetunt i difficul
tate urine dicēs ꝙ ualet ſepe igredi tinā. ſo iun
gere ſepe loca ex oleis. Tertio ſumere i potu ꝓ
uocantia urinā. Quarto abſtinere a cibis ace
toſis ⁊ ponticis ⁊ groſſis. Ratio patet. No
tandum ꝙ loco hoꝝ ciborum ualēt radices be
ne cocte de petroſilino.

De lapide. Sillanus

Otandū circa rubricā ꝙ lapis ē mor
bus officialis in numero addito ꝑter
naturā. Scđo notandū ꝙ lapis aliqn̄
gn̄atur in ueſica. Aliqn̄ in renib⁹. aliqn̄ in cōca
uitatibus licet raro. ut in pulmone. Tertio notā
dū ꝙ cā gn̄ationis lapidis in renib⁹ uł in ueſica
eſt duplex. q̄dā materialis q̄dā efficiens. Ma
teriales ſūt humores phł'atici groſſi uiſcoſi exi
ſtentes in renib⁹ uł ueſica. Cā efficiēs ē duplex
q̄dā ē imediata. ut calītas renū ⁊ ueſice agens
in materiā groſſā reſoluendo ſubtile ⁊ remanet
groſſū ⁊ petrificatur. Quedā ē mediata ⁊ talis
ē duplex: q̄dā intrinſeca. ut debilitas ſtōi ⁊ epa
tis rōe cuius generantur humores groſſi q̄dā
extrinſeca: ſicut potus ⁊ cibus groſſi aer turbi
dus repletio oīs res n̄ naturalis generās hūo
res groſſos. Quarto notandū ꝙ differētia
ē inter lapidē renū ⁊ ueſice qꝛ lapis ueſice ē albi
oꝛ durioꝛ ⁊ maioꝛ ⁊ generatur plus i etate pue
rilli. Lapis v̄o renum eſt rubicundioꝛ mollioꝛ ⁊
minoris quātitatis ⁊ gn̄atur plus in ſenib⁹ ⁊ iu
uenib⁹ Quinto notandū ꝙ ſigna lapidis exn̄ſ
in ueſica ſunt illa q̄ ponit raſ. Primum ꝙ eger
fricat ſepe v̄gā ⁊ manutractat. Scđm ꝙ erigi
tur v̄ga. Tertiū ꝙ urina egreditur cū difficulta
te ⁊ dolore. Quartū ꝙ inteſtinū rectum aliquā
do egreditur. Signa lapidis exiſtētis in renib⁹
ſunt q̄ ponit Raſ. Primū qꝛ cum difficultate
mingendi ſentit dolorē uehementē in renibus ⁊
emunctoriis. Scđm qꝛ hꝫ nauſeā. Tertiū qꝛ hꝫ
ſtipticitatē uentris. Silr ſentit doloreꝫ in ſpina
dorſi ⁊ in anchis. Silr uidetur ſibi ꝙ ꝓpūgatur
Pronoſticatio cū urina. ē ſpiſſa turbida cū are
nis multis ⁊ cito efficitur tenuis cū dolore illaꝝ
partiū ꝓculdubio ſignificat lapidē generari
Si poſt generationē lapidis adueniant multe
arene cū urina ſpiſſa ſignificat diſſolutōnē lapi
dis. Lapis renū ⁊ ueſice ē morbus hereditari⁹
ſimiliter ⁊ lepra ac podagra ⁊c. Al.

**Um eger uirgā ſepe fricat ⁊ mān
tractat ipſa quoqꝫ frequenter eri
gitur ⁊ ſubtiliaſ ⁊ urina idifficili
ter ⁊ cū dolore egreditur in qua egritudie
fortaſſa ⁊ longaon exit lapis in ueſica eē
ſignificatur. ſi aūt eger cū difficultate min
gendi ſentit uehementē dolorē in renibuſ
⁊ in unguibus ⁊ nauſeā ⁊ uētris conſtric
tionē in renibus lapis eē monſtraſ.** Silla.

Determinat de lapide: ⁊ diuiditur in duas.
Primo ponit ſigna lapidis ueſice ⁊ renū. ſcđo
ponit curā. ſa ibi. Lapidi. Prima in duas. ꝑ
mo ponit ſigna lapidis ueſice. ſcđo renū. ſcđa
ibi. Si aūt eger. De prima dicit ꝙ cum lapis
eſt in ueſica apparent iſta ſigna. primum quod
eger fricat ſibi ſepe uirgā. ſ. radicē ⁊ manu ſibi

ractat eā. Rō q2 talis lapis h3 asꝑitatē ⁊ indu cit pruritum ⁊ titillationē in radice uirge: ſm ꝙ ga aliqñ erigitur. Rō q2 calor uesice ē debilis ⁊ aggregat uentositatē que est cā erectōis ꝟge. Tertium q2 urina distillatur difficulter ⁊ cum dolore egreditur. rō primi q2 ꝑpter oppillatōꝫ Rō ſi q2 ꝑpter aggrauationē factā a lapide i locis illis. ſ. i pectine. Quartū aliqñ exit intesti nū rectū dū aſſellat patiens. rō ē cōpreſſio egri pp nocumentū lapidis. Si aūt eger. Ponit ſi gna lapidis in renib⁹ dicēs ꝙ ſi lapis ſit in reni b⁹ appent illa ſigna. primū q2 difficulter migit. rō ꝑpter oppillationē uenaꝝ qbus tranſit uria Scōm ē dolor in renib⁹ ⁊ emunctoriis pp oppil latōm factā in locis illis. Uñ ſi ſit in dextro rne aſcēdit dolor ad epar. ſi ſit i ſiniſtro dolor deſcē dit plus iferi⁹. Cā h⁹ pōt eē: q2 ren in parte dx tra plus aſcēdit ꝙ̃ i parte ſiniſtra ⁊ hoc ꝑpter colligantiā. Tertiū ſignū ē nauſea. rō q2 cōpati tur ſtomach⁹. Quartū ſignū ē cōſtrictio uētriſ rō ꝑpter cōſtrictionē inteſtinoꝝ. Al.

Lapidi vero q ē in veſica confectio hec vtilis exiſtit ⁊ ē optima ad frangenduꝫ la pidē cū fuerit uetuſt⁹. Ego quoqꝫ iaꝫ fre gi cū eo magnū lapidē i minori ſpatio quā xl. dierū. Mō. ℞. carpobalſami ſemis rafani ſe. olixatri cortic. radicis oppopōa ci. corticū radicū capparis amigdalaruꝫ amararū dāpno cochie ſqnanti cipi ſpice inde caſſie lignee ſaculo cōdrion. harmel. genciane ariſtol. ro. aſſari cordumeni ar moniaci ſerapini bdeli pipis acori añ. gū me diſſolute ſufficienti balſamo malaxen tur ⁊ ex eis alie ſpecies conſpergāł ex qui bus informentur pille ⁊ ſumātur ex eis in de. ʒ. i. cū apozimate de ſeminibus. Quā doqꝫ ſeptima pars unius. ʒ. de cinere ſcor pionū cū eis datur. Cinis uero de ſcorpio nibus hoc mō fit. ſcorpiones ſumātur ⁊ in ollam nouam poſiti os habentē oppila tū ſuper laterculū in furno mittanł i quo non ſit nimius calor neqꝫ uehemēs ⁊ ſint in. vi. horarū ſpacio. deinde extracti pl'ue rizētur ⁊ reponantur. Eger uero nutriał ex aqua ciceris ⁊ calagie ⁊ mutagen at: ⁊ abſtieat a lacte ⁊ caſeo ⁊ ab aliis nutrimē tibus groſſis. ⁊ igrediał tinā ubi ſit aqua in qua cocta ſint folia caulium ⁊ ſula ba rēgerieł ⁊ mentaſtrū ⁊ fimus columbius ⁊ medulla croci ortulani. Femur etiam ſe pe iūgał ex oleo ſcorpiōis ⁊ imittał ꝟge. Qd' ℞. ariſtol. ro. gēciāe ciperi cortic. ra dic. capis añ. ℥. i. hec omnia in ℔. i. olei de amigdał amaris poſita ad ſolē per ebdo madā unā dimittał ⁊ coleł ⁊ ꝑ unaqꝙ̃ ℔. ex eo adiungantur ei ſcorpiones. x. ⁊ to tū i uas cuius os oppilatum fuerit miſſū ad ſolem ꝑ duas ſeptimanas moreł dein de colatuꝫ reponatur. Eſt enim optimū ⁊ mirabile. de quo guttati quotidie i uirga mittendum eſt poſtꝙ̃ eger egreditur de ti na. Quod ſi lapis magnus fuerit non iue nitur aliud remedium niſi ut cum inciſiōe extrahatur. de hoc tamen loqui huius no ſtri libri modum excedit. Sillanus.

Ponit curā lapidis ⁊ diuiditur i duas. Pri mo ponit curā lapidis exiſtētis in ueſica. Scōo in renib⁹. Scōa ibi. Cū aūt. Prima in duas. Primo ponit curā qñ lapis ñ ē magn⁹. Scōo ponit curā per cirurgiā qñ lapis ē magn⁹. Se cunda ibi. Mō ſi lapis. Prima i tres. Primo ponit curā per medicinas aſſumptas per os. Scōo per dietā. Tertio per ea q̄ exteri⁹ approxi mantur. Scōa ibi. Eger uero. Tertia ibi. Et ingrediatur. Prima i duas ſm ꝙ duas ponit medicinas. Scōa ibi. Qñqꝫ. De prima dicit ꝙ i lapide ueſice dꝫ dari iſta cōfectio q̄ dicetur q̄ ē utilis ad frāgendū lapidē cū lapiſ fuerit ma gn⁹ ⁊ antiqu⁹. Scōo teſtatur ſe fregiſſe lapidē in minori tp̄re. xl. diebus. Tertio ponit deſcriptō nē. ℞. carpobalſami ſe. rafani dauci oxilatri. i. ſe. macedonici. Corticū radicū oppopōacis cor ticū radicuꝫ cappis amigdalaꝝ amaraꝝ dāno cochie. i. ſaxifragie ſqnanti cipi ſpice ide caſſie lignee ſacculo cōdrion. i. ſcolopendrie harmel gēciane ariſtol. ro. cordumeni armoniaci ſera pini bdeli aſſari accori oim añ partes eq̄les gū me ſufficienti balſamo diſſolute malaxentur ⁊ ex eis alie ſpēs ꝯſpergātur ex qb⁹ iformētur pil lule ⁊ ſumātur ex eis in die. ʒ. i. cū apozimate ꝺ ſe. Qñqꝫ. Ponit medicinā aliā dicēs ꝙ qñqꝫ dꝫ dari cū ꝑdicto medicamine. vi. pars. ʒ. i. de cinere ſcorpionū. Scōo ponit deſcriptōnem cie ris ſcorpio. q ſic fit. ℞. ſcorpiōes ⁊ in olla noua poſiti hn̄te os oppillatū ſr laterculum in furno ponātur ubi ñ ſit uehemēs ignis ſtēt ibi per ſpa tiū. vi. horarū. deinde extracti pulurizentur ⁊ reponantur. rō iſti⁹ ē: q2 incidunt ⁊ ſbtiliant lapi des in ueſica. Ad idē. ℞. crete marie mili ſoł cicerū añ. ℥. i. ſ. ſanguis yrci bn̄ ꝑparati. ℥. ii. la pidis ſpōgie lapidis iudaici añ. ʒ. i. ſe. melonuꝫ mundatoꝝ. ʒ. i. ſaxifragie. ℥. i. zuccari al. q. ſuf ficit fiat electuariū. Ad idē comedātur duo boli crete marine quolibꝫ mane madefacte aceto in

quo sit uinũ album ⁊ cũ isto fregi lapidẽ i q̃dã muliere. Ad idẽ ualẽt si comedẽtur oĩ mãe tres rotule radicis rafani siluestris. Ad idem ualet auis que dicitur caudatremula quocunq; mõ comesta uł i puluere si assetur uł elixata uł assata. Eger vo. Põit curã per dietã dicẽs q̃ eger dȝ nutriri ex aqua cicer̃ ⁊ calagie ⁊ mutageãt ⁊ sũt cõdĩta facta ex speciebus. Rõ quia cõprimũt ⁊ dilatant. Secũdo dicit q̃ dȝ abstinere a lacte ⁊ caseo ⁊ ab aliis cibis grossis. Ratio q̃ augmẽtãt materiã flaticã que ẽ causa augmẽti lapidis ⁊ oppilatiõis uiar̃ urie. Et igrediaꝛ. Ponit remedia ab extra ⁊ diuiditur i duas uł tres. Primo ponit curã p balneũ: Secũdo per iunctionẽ. Tertio p imissionẽ in uirgã Scda ibi Femur etiã. Tertia ibi. Et imitaꝛ. De pria dicit q̃ eger dȝ ingredi tinã in q̃ sint cocta folia caulũ ⁊ scicla ⁊ berẽgelis. i. una spẽs abrotãi ⁊ mẽtastr̃ ⁊ fimus colũbinus ⁊ medulla sẽis crocí ortulãi. Rõ q̃ mollificat lapidẽ subtiliat ⁊ incidit ⁊ apit uias. Ad idẽ ualȝ balneũ dcoctõis malue bismalue abrotãi paritarie certe marie sẽis altee fenugreci ⁊ sẽis lini istud. n. mollificat sedat ⁊ apit: ⁊ frangit lapidẽ. Femur etiã: Ponit curã p iunctionẽ dicẽs q̃ femur ⁊ pecten debẽt ungi ex oleo de scorpionibꝰ: q̃ ualet p q̃litates ꝓprias ⁊ a ꝓprietate ⁊ ꝓualȝ si fiat q̃n exit a balneo. Notãdũ q̃ añq̃ fiat unctio ex oleo scorpionũ ualdẽ utile ẽ mollificare cũ emplr̃o q̃ sic fit ℞ malue bismalue sẽis altee sẽis lini caricar̃ piguiũ butiri recẽtis añ q̃rt. ʒ. olei amigdalar̃ dlciũ q̃rt. i. cõquassa fortiter ⁊ extẽde supra pannũ ⁊ põatur supra locũ ⁊ postea inungatur cũ oleo de scorpionibꝰ. Et imittatur. Ponit curã p immisionẽ i uirgã ⁊ cuȝ eger egrediatur balneuȝ. Rõ patet. Scdo põit dscriptionẽ olei de scorpionibꝰ ℞ aristolr̃. ro. gẽciãe cipi cortícuȝ radicis cappis oium añ ℥. i. hec omnia in lb. i. olei amigdalar̃ amarar̃ ad solẽ posita p ebdomadã dimittantur ⁊ colẽtur ⁊ exprumãtur ⁊ pro unaquaq; lb. ex eis addãtur. x. scorpiões ⁊ totuȝ in uas cuius os sit obturatuȝ sit posituȝ ad solẽ per duas ebdomadas moretur deinde coletur ⁊ reponatur ẽ. n. optimuȝ ⁊ mirabile d quo quotidie inungatur. Q. d si lapis. Põit curã per cirurgiã dicẽs q̃ si lapis ẽ magnꝰ nõ reperitur aliudꝰ remediũ nisi per incisionẽ extrahẽdo lapidẽ. Subdit tamẽ q̃ hoc nõ pertinet hic determinare: sed ad cirugicos expertos. Notãduȝ q̃ lapis aliq̃n ẽ ad magnitudinẽ oui colũbe ⁊ uidi plures ⁊ ẽ cinericius durus cuȝ asperitate. Et sciẽduȝ q̃ icisio dȝ fieri intra anuȝ ⁊ uirgam i collo uesice q̃ est carnosuȝ deinde debet consumi Al.

Cũ autẽ in renibus fuerit lapis eger frequenter igrediatur balneũ: Et renes ⁊ ilia ex oleis inungãꝛ ⁊ ea que calefaciũt locũ desup cum pãno ponantur: ut sunt ea que noiauimus: In potu quoq; sumantur ea que lapidem frangunt Sillanus Ponit curã lapidis existentis in rẽibꝰ ⁊ primo anteq̃ lapis descendat in uirgã. Secundo põit curã eiꝰ quãdo ẽ in uirga. Secũda ibi Si aũt Prima in q̃ttuor: ꝑ q̃ põit q̃ttuor remedia. Prima in q̃ttuor. Secunda ibi. Et renes. Tertia ibi. Et ea q̃. Quarta ibi: In potu. De pria dicit q̃ cũ lapis fuerit in rẽibus eger dȝ sepe igredi tinã: Rõ q̃ tale balneuȝ uirtute herbar̃ aperit uias ⁊ dilatat: De secũnda dicit ⁊ renes ⁊ ylia unganturoleis: De tertia dicit q̃ super locuȝ ponãtur ea que locuȝ calefaciunt: De q̃rta dicit q̃ in potu dentur ea que frangunt lapidẽ: Notãduȝ q̃ curatõ lapidis ẽ triplex quedã ꝓseruatiua: quedã mitigatiua doloris ⁊ quedã uerꝰ curatiua: Preseruatiua fit cuȝ bona dieta qua ꝓhibetur generatio materie grosse uiscose flatice que est materia lapidis fit etiã cuȝ euacuationibꝰ factis per uomituȝ ⁊ per secessuȝ ⁊ plꝰ per clistere in quo sit benedicta Cura mitigatiua dolorum est ut utatur balneo in quo sit malua bismalua semen altee semẽ lini tribuli marini ⁊ cãpestris anisi cimini omniuȝ añ lb. ʒ. ⁊ embrocetur locꝰ frequẽter ⁊ cadat aqua supra pectinẽ ab alto: ⁊ post exitum a balneo utatur qualibȝ uice tyriaca usq; ad. ʒ. i. cum brodio cicer̃ ⁊ sit tyriaca noua. Ad ideȝ emplm q̃d ponatur supra pectiem. ℞. malue bismalue sẽis altee sẽis lini caricarum pinguium butiri recentis. añ. ʒ. i. fiat emplm ⁊ si non mitigatur dolor prouocetur uomitus cum semine rafani ⁊ semine atriplicis aut cum mediano cortice sambuci: aut cum nuce uomica aut fiat clistere i quo sit yerepigra Cura lapidis uere curatiua ẽ per ea que approximantur intra ⁊ ab extra. Si ab intra. aut in forma dactili uł pulueris uel cõfectiõis. Si ab extra uel in forma balnei uel embrocationis uł empl̃i uel unctionis uel de similibus. Ego incipiam ab hĩs ⁊ primo que approximãtur ab intra iforma potus sirupus. ℞. sparagi bruschi g̃minis añ q̃rt. ʒ. scolopendrie cum radicibus crete marine capilłueneris tribuli marini saxifragie pinpinelle millefolii. añ. M. i. cicerum ru. ℥. ii. aceti squillitici. ℥. i. zuccari albi melł electi añ. lb. ʒ. fiat sirupus clarificatus usq; ad

q̃rt.v. Ad idé. ℞ aque saxifragie.℥.ii.aque lu pini aque rafani aque feniculi aque pentafilon añ.℥.i.dulcorentur cũ zuccaro ⁊ ponatur san guis hirci cinamõi electi miliĩ solis .añ.ʒ.i. pul uerizẽtur ⁊ agitẽtur cũ predictis aquis fiat co latura ⁊ clarificetur ĩ modũ stelladie. Ad idé ℞. aque saxifragie aque peritarie aque penta filon aque senationũ aque feniculi aque rafani aque capillꝰ ueneris. Ad idé ℞ aque mecedo nici miliĩ solis seminis apiĩ petrosilini añ.℥.ii. seminis genestre.℥.iii.anisi feniculi añ.℥.ii. pi stentur simul ⁊ in duabus q̃rt.uini bulliãt usq3 ad cõsumptioné tertie partis. Ad idé ℞.radi cis graminis pentafilon radicis saxifragie ori gani pulegii paritarie senacõnũ oium añ ptes. ii.dauci radici apiĩ radicis feniculi radicis spa ragi radicis bruschi radicis endiuie capillꝰ ue neris añ partis.i.camedreos camepitheos leui stici oium añ.partis.ſ. dimittantur bullire ĩ ti na cũ musto deinde dimitte exire mustũ ⁊ fit dosꝰ.oium simul in una brẽta uini M.i.bonũ ⁊ quãdo exiuit cũ eo mustũ misce spẽs infrascri ptas ⁊ accipe omnes in una pecia:⁊ post pone in uno uegeticulo ⁊ dimitte sic bullire in uino. ℞.floꝝ ciãomi.ʒʒ.garꝰ.melegete galange nu cis musca:cardamoni spice ameos anisi fenicu li seminũ comunium frigidoꝝ oium añ.ʒ.iii. plꝰ uerizãda pluerizentur omnia ponũtur in sacu lo ⁊ hoc dicitur unum artificiale aproꝑatum. Ad lapidem renũ in pulueris forma ⁊ é pluis regine. ℞ reubarbari costi xilobalsãi reupon tici carpobalsãi.añ.℈.ſ.spice.ʒʒ. accori cinão mi pencedominon melanopiperis saxifragie. añ.ʒ.ii.gariofilꝰ ciperi dragagãti alexãdrie ca medros ameos sparagi basiliconis urtice se.ci tri seminis genestre quattuor seminũ frigidoꝝ mandragore añ.ʒ.v.cassie lignee polii croci sq nanti bdelii leuistici masticis amomi yreos na strucii.añ.ʒ.iii granorum miliĩ solis seis fenicu li petrosꝰ.sileris mõtani cardamomi cinamomi anisi euforbii añ.ʒ.ii:℈.i.epatis leõis balsami te sanguis hyrci pentafilonis añ.ʒ.i.ſ.cantari daꝝ.ʒ.ſ.piretri pipinelle ligue auis pulegii añ. ʒ.iii.ſ.liqritie.℔.ſ.brionie fragarie turbith se. malue atriplicis aristolꝰ.ro.centauree maioris folioꝝ.lauri añ.ʒ.i.⁊.ğ.v.leucopipis saxifragie añ.ʒ.i.litargirii graminis sisileos aristolꝰ.lon. hermodactilloꝝ añ.ʒ.ſ. lapidis lincis lapidis gagatis armeni spongie ⁊ lazuli añ.ʒ.i.dosꝰ est ʒ.i.cũ uio subtili:aut aqua diuretica. Ad idé lapis spõgie iudaicꝰ cinis scorpionis pulueriza tus cinis leporis ꝯbusti cinis ouoꝝ gallie post

q̃3 euacuate sũt a pullꝰ cinis auicule q̃ uocatur caudatremula sanguis hyrci bene ꝑparatꝰ lin gue ꝯpentis.silla q̃ ualet ꝯtra uenenum puluis lũbricoꝝ terrestriũ cũ exiccãtur ⁊ oĩa ista ualẽt a ꝓpꝛietate ⁊ additur aq̃ rafani q̃ ualз a ꝓpꝛie tate:⁊ põt dari qlibet per se uꝰ mixtus ⁊ hoc cũ brodio ciceꝝ ru.uel cũ aqua rafani uel cũ aqua apropꝛiata. Jn forma ꝯfectõis dentur iustini.ʒ ii.cũ ribola uel maluauisia uel cũ uino ĩ quo sit coctũ miliũ solꝰ ⁊ saxifragia Ad idé filoãtropꝰ litontripõ Ad tõ nefre catarticũ.i.renes pur gans Nicolai. Ad idé adrianũ Nicolai Ad idé electuariũ de cinerībꝰ Nicolai. Ad idé. ℞. cineres scorpionũ.ʒ.ii.cantaridarũ abscisis ca pitibꝰ ⁊ aliis.ʒ.i.sanguis hyrci exiccati.ʒ.ii.cie ris uitri cauliũ nõ trãsplantatoꝝ cieris leporis cineris auis caudetremule cinerũ ouoꝝ ex qbꝰ exiuerũt pulli añ.ʒ.iii.lapidis iudaici lap. inué ti ĩ felle bouis lapidis spõgie pipis dauci carui se.altee gũmi arabici se.saxifragie milli solꝰ sise leos carpobalsami xilobalsãi spice nardi capillꝰ ueneris recẽtiũ quattuor seminũ frigidoꝝ añ.ʒ i.ꝯficiantur cũ melle rosꝰ.q.sufficiat ⁊ fiat cõdi tũ ⁊ utatur eo ad quantitaté duarũ auellanarũ mane ⁊ sero cũ aqua decoctõis cicerũ ⁊ tribuli marini. Ab extra approxiata fiat iunctio ĩ reni bus ⁊ pectine cũ oleo de scorpionibus uel de li lio uel de amigdalis amaris uel de cerasis uel de granis citri ⁊ citranguloꝝ uel de pipibus. Balneum embrocatio emplꝰm fiat sicut ĩ cura difficultatis urie. Almansor

Si aũt lapis ceciderit ⁊ ĩ virga obstacu lũ fecerit aqua calꝰa ab alto distilãdo ei fu ꝑfundatꝰ donec rubere uideatꝰ:deinde ole uз tepidũ guttati super inciiatꝰ ⁊ si necesse fuerit sugatur ⁊ ex hoc mouebitꝰ lapis ⁊ exibit. Q̃ si magnus ⁊ angulosus fuerit necesse est ut ṽga ĩferius incidatur ⁊ extra hatur. Sillanus

Ponit curã lapidis qñ descendit ĩ ṽgam. Primo diuiditur ĩ duas. Primo ponit curaз qñ lapis non é multũ magnus qñ posset egre di per ṽgam. Scdo ponit curã qñ lapis est ual de magnus qñ non posset egredi per uirgam. Scda ibi. Q̃ si magnus. De prima dicit ꝙ si lapis descendat ĩ ṽgam aqua calida distillan do fundatur ab alto donec uideatur rubere Rõ pз per idem. Tertio dicit ꝙ si necesse fuerit debet sugi per foramé ṽge. Ratio q: ex tali suc cessione fit fortis attractio lapidis. Q̃ si ma gnꝰ. Ponit curã qñ lapis descẽdit ĩ ṽga ⁊ é ma gnus dicens ꝙ si lapis é magnus ⁊ nõ põt dscẽ

dere necesse é ut uirga inferius incidatur ⁊ sic
extrahatur ⁊ postea cósolidetur.

De apostemate quod fit in renibus ul' uesica. Sillanus.

Otandum circa rubricá quid sit apa
renú ul' uesice. Secundo notádum
ꝙ cá intrinseca apatum renú ⁊ uesice
aliqñ est calida ⁊ aliqñ est frigida scđm ꝙ ma
teria diuersa pót fluere ad renes uel uesicá uel
ibi congregari. Sed cá extrinseca pót eé casus
uel ꝑcussio uel inepta equitatio ⁊ silia. Tertio
notandú qz signa apostematis renú sunt quia
dolor est in diuerso aggrauatiuus ⁊ impeditur
urine transitus fe. permixta cum qua est rigor ⁊
horripilatio. Signa apatis uesice sunt: qr appa
ret tumor manifestus in pectine. dolor itensus
sicut mulieris parturientis maxime si materia
sit calida quod declarat fe. ⁊ dolor acutus. Si
uero materia sit frigida dolor ⁊ fe. sút remissio
res ⁊ urina mingitur cum difficultate. Signa
si apostema sit in rene dextro dolor ascendit us
qz ad epar. Si in sinistro descendit usqz ad uesi
cam. Pronosticatio talia apata in senibus
sunt difficilia ad curandum ⁊ possunt termina
ri tripliciter. Primo in sensibiliter: ut qñ mate
ria est pauca. Secundo per ꝯuersioné materie
in saniem. Tertio per conuersioné eius ad scly
rosim cuius signú est fe. erratica ⁊ frequens mi
ctus urine ⁊ quando mouetur uidetur ꝙ habe
at aliquid suspensum in illis locis. Apa renum
indicat ydropisim si non cito curatur Al.

D apa quod fit in renibus ⁊ uesi
ca cócomitat febris ꝑmixta q̄ nó
é vehemétis caloris cú qua é ho
rripileo ⁊ ergor ⁊ frequés mictus ⁊ dolor
in inferioribus costis ⁊ grauitas ⁊ cú im
pellit uidet ꝙ aligd ibi sit suspensú. Sil:

Determinat de apate quod fit in renibus ⁊
uesica: ⁊ diuiditur in duas. Primo ponit signa
scđo curá. Scđa ibi. Cú itaqz hec signa.
De prima dicit ꝙ apa que fiunt i renibus ⁊ ue
sica sequuntur hec signa. Primú est febris per
mixta que nó é multum calida in qua é horripi
latio ⁊ rigor ꝓpter materiá putrescenté in loco
apostematis si est ꝑmixta qr fumi non continu
antur semper ad cor ꝓpter nimiá distantiá. sz
nó est uehementis caloris: qr materia putrescit
in loco satis distante a corde ⁊ si sit in uesica ꝓp
ter frigiditaté membri. sed é horripilató ⁊ rigor
róne male materie pungitiue a qua eleuátur fu
mi pungitiui supra dorsú. ꝭm signú é frequens
mictus. Ratio patet. Tertiú est dolor i inferio
ribus dorsi. Ratio pz. Quartú cum mouetur
⁊ pellitur uidetur egro qđ aliquid sit suspensú
ibi. Ratio patet. Al.

Cú itaqz hec signa uisa fuerint eger ex
basilica minuat eius partis in q̄ grauedi
nem ⁊ doloré sentit. Loco quoqz empl'a
īfrigidantia supponant ⁊ si egritudo sic
dissoluta fuerit bonú erit. Si aút febris ⁊
dolor ⁊ grauitas ꝑseuerauerint ⁊ vrina ni
miú ⁊ frequenter egrediat significat ibi
pus colligi. Empl'z igitur é túc sup dorsú
ponédú ex camomilla se. lini oleo sisami
no furfuris cósperssis. Est ergo precipien
dú ut in tina sedeat. Si aút eger minxerit
pus seia q̄ noiábimus in. c. de ardore vri
ne sunt danda donec pus minuat deide
trocisci dent quos in. c. de mictu sanguis
⁊ puris noiabimus. Apa uero quod fit i
uesica dz concomitari fe. conclusa ⁊ diffi
cultas mingendi ⁊ dissuria ⁊ femoris ⁊
uirge dolor ⁊ tunc eger ex basilica minu
endus é ⁊ fiat huius egritudis cura qué
admodú ꝓdiximus. Est aút qñ renú apa
nó ꝑuenit ad sanié imo transit in duritié
cuius grauitas in renibus sine febre perse
uerat. Est ergo clisterizandus ex mucilla
gine fenugreci ⁊ seis lini ⁊ apozimate ca
momille ⁊ cauliú ⁊ melliloti ⁊ maluaui
sci ⁊ furfuris. Et uomat frequéter. Reni
bus quoqz superponatur emplastrum:
ex his que noiauimus ⁊ si urina minui
uidetur urinam ꝓuocantia dentur. Hoc
quoqz pro paruo non est habendum: qr
ex eo peruenitur ad idropisim. Silla.

Ponit curá ⁊ diuiditur in duas. Primo fa
cit hoc. Secundo ponit cañ. obseruandú. scđa
ibi. Hoc quoqz. Prima in quatuor. Primo
ponit curá apostematis renú a principio añ có
uersioné materie in sanié. scđo ponit curá in ꝓ
cessu quádo materia ꝯuertitur ad sanié. Tertio
ponit curá apatis uesice. Quarto ponit curaz
apatis renú quádo materia cóuertitur ad duri
tiem. scđa ibi. Si aút fe. Tertia ibi. Apa.
Quarta ibi. Est aút. Prima in duas. Primo
ponit curá per phlebotomiá. scđo per unú loca
le. s. empl'm. scđa ibi. Loco quoqz. De prima
dicit ꝙ ubi non fuerint signa predicta eger dz
phlobotomari ex basilica illius partis in qua sé
tit doloré ⁊ grauitaté. ró qr ꝓhibet augumétú
apatis diuertédo materiá ⁊ euacuando: sed q̄
re ab eadé parte: qr sufficit una dyameter. s. ab
inferiori ad superius. Loco quoqz. Ponit

curam per unum locale.s.per emplm dicens q loco debent supponi empla in frigidantia. Ro quia prohibent fluxu materie ad locu a princi pio. Scdo dicit q si egritudo disoluatur sic erit bonum signu. Notandu q si apostema sit ca lidu emplm debet esse tale. R. ros.ru.ʒ.i.scis portulace semis papaueris al. an.ʒ.s.olei qrt. i.aque ros.ʒ.s.farine ordei.q.sufficit pluerizā da puluerizētur misce oia 7 fiat emplm medio criter liquidu. Sz si materia fuerit frigida a pri cipio ɔpetit emplm tale. R. succi absinthii. lb. s.olei ros.camomille an qrt.s.farine ordei.q. sufficit misce oia 7 fiat emplm. Si aut. Ponit curā quādo generatur sanies 7 diuiditur i tres Primo ponit signa generationis saniei. Secu do pōit quoddā emplm q facit ad generatōnē saniei. Tertio ponit curā post generationē sani ei. Scda ibi. Est ergo Tertia ibi Si aut eger De prima dicit q si febris 7 dolor 7 grauitas p seuerauerit 7 uria miuti 7 frēnter egrediatur sr. ē supra gnationē sāiei. rō qr i gnatōe saniei plus agit calor in materiā 7 agit 7 cōmouet 7 fit ma ior febris 7 dolor 7 grauitas. Sed quare minu tim 7 frequenter egreditur urina: Ratio pz qr in generatiōe saniei fit maior acuitas i materia 7 plus stimulant. Est ergo. Pōit emplm ma turatiuu 7 generatiuu sāiei dicens q debz po ni emplm supra dorsum factu ex camomilla se. lini furfurib9 oleo sisamino cōspsis. Ad id ēplz maturatiuu i apate calo. R. mal. bismal. an. M.s.caricar piguiu qr.s.medulle cerui ul ui tuli.ʒ.i.ul.ʒ.i.s.olei 7 farie tritici.q. sufficit cō quassanda cōquassentur fortiter misce oima 7 fiat emplm. Emplm maturatiuu in apate fri gido. R. caricar pinguiu.ʒ.ii.radicis lilii qrt. s.mucillaginis fenugreci mucillaginis seminis lini.an.ʒ.s. olei sisamini qrt.i.ydromellis pau ce cōmixtōis qrt.i.s.farine tritici.q sufficit con quassanda conquassentur fortiter misce 7 fiat emplm. Si aut eger. Ponit curā per ea que debent approximari post generationem saniei dicens q si eger minxerit saniem debent et dari semina que dicentur.c.de ardore urine donec minuatur Dicit scdo q deide debēt dari troci sci de qb9 ifra dicetur.c.Ɔmictu sāg uis 7 sāiei. Rō qr illi mūdificāt uias uriales a sanie 7 rēit tunt acuitatem . Apa uero. Ponit curam apostematis quod fit in uesica. Primo pmittit signa. Secundo ponit curā. Scda ibi Est aut De pria dicit q apa uesice sequūtur illa signa Primum est fe. conclusa. Secundum ē difficul tas mingendi 7 dissuria. Tertium ē dolor ŭge 7 femoris. Ratio pz. Et tunc dicit q eger debz phlebotomari ex basilica. ratio patet ut supra. Secundo dicit q alia cura.s.per localia debz esse ut dictum est de cura apostematis renum. ratio patet per idē. Est autem. Ponit curam quando apostema cōuertitur ad duritiē: 7 diui ditur in duas. Primo pmittit signu. Secun do ponit curā. Scda ibi. Est egro. De prima dicit q apostema renum: aliquando cōuertitur ad duritiē: 7 signum distinctiuu est: quia graui tas perseuerat in renibus sine febre. Ratio pz: quia resolutu est quod erat subtile euapo rab le 7 remansit grossum. Est ergo. Ponit curaz 7 diuiditur in tres. Primo ponit curā per cliste re. 2o per euacuationem per uomitu. Tertio p emplm. Secunda ibi. Et uomat. Tertia ibi. Renibus quoqz. De prima dicit q eger dbz clisterizari cum mucillagine seminis lini 7 fenu greci 7 decoctōe cauliu camomille melliloti 7 maluauisci 7 furfuris. rō qr tale ē mollificatiuu Et uomat. Ponit curā per uomitu dicens qd dz uomere frequenter. rō qr diuertit a loco. Renibus quoqz. Ponit curā per emplm di cens q renibus dz supponi emplm ex his que dicta sunt.s.ex mollitiuis. rō pz. Secundo dicit q si urina apparet minui debent dari ꝓuocan tia urinam. Ratio patet quia ex ea pueniū tur ad ydropisim: qr tale apostema debilitat re nes: unde non possunt trahere aquositatem ab epate 7 sic remanens resudat ad concauitatem uentris 7 causat ydropisim 7c.

De ardore vrine. Sillanus

Otandu circa rubricā quid sit ardor urine: pz quia ē acuitas 7 mordicatio quedā ipsius urine. Scdo notādu q causa ardoris urie ē duplex. Una est permix tio humoru calidoru cum substantia urine 7 est colera uel phla salsum quando transit per uias renum uel urine. Alia cā est ulcus existens i uiis urine: unde cum urina transit per loca inducit ardorem. Ad propositum primum capitur hic Tertio notandu q signa ardoris urie habē tur ex iudicio patientis. pronosticatio talis pro nosticatur super ulcere in uiis urine seu urinali bus pp excoriatōz quā iducit uria acuta. Al.

Uum eger du migit sentit ardorē 7 punctionē i uirga a salsis aceto sis 7 acutis abstinendus ē 7 nutri endus est ex tapheis lēibus 7 zibrebezi 7 eoru similibus. Hec quoqz medicina dan da ē ei. R. se. melonis excorticati.ʒ.xxx.ci trulli cucurbite portulace papaueris albi

seminũ añ. ʒ. iii. seminis insquiami albi
ʒ. ii. zuccari albissimi ad pōdus oium pul
ueris horũ quotidie. ʒ. iii. i mane alie. iii.
circa nocté cũ. ℥. i. sirupi uiol. aut iuleb su
mátur. Hec ergo egritudo ñ é ꝑuipédéda
quia cũ sit mansiua ⁊ ꝑseuerans ꝓueni
unt ex ea i uesica ⁊ i istrumentis uirinali
bus ulcera. Sillanus.

Ponit curá ardoris urine: ⁊ diuiditur i du
as. Primo ponit curá. Scd̃o ponit cañ. ꝓnosti
cũ. Scd̃a ibi. Hec ergo. Prima in duas. Pri
mo facit quod dictũ est. Secundo ponit curaꝫ
ꝑ medicamen. Scd̃a ibi. Hec quoqꝫ. De pri
ma dicit ꝙ si eger in emissione urine sentit pun
ctioné ⁊ doloré dꝫ abstinere a salsis ⁊ acutis ⁊
acetosis. Rõ quia augent ardoré in urina ⁊ dꝫ
uti cibis hũmidis. ut ptisana non colata spina
chia lactuca ⁊ portulaca ⁊ silibus. Rõ quia re
mittunt acuitaté. Hec quoqꝫ. Ponit curá per
unũ medicamé dicens ꝙ dꝫ dari unuꝫ medica
men quod é. ℞. se. melonis excorticati. ʒ. xxx.
se. citrulli se. cucurbite se. papaueris albi oium
añ. ʒ. iii. se. insquiami. ʒ. ii. zuccari albissimi ad
pondus oim de puluere hoꝝ quotidie i potu su
mat in mane. ʒ. iii. ⁊ totidé in nocte uel circa cũ.
℥. i. sirupi uiol. uel iulep. Ad idé. ℞. seminũ
cōmuniũ frigidoꝝ. ℥. iiii. se. portulace iusqami
papaueris albi liquiritie passularũ añ. ʒ. i. zuc
cari. ℥. i. ß. fiat targea. Ad idé lac amigdalaꝝ
cum aqua decoctionis se. melonis. Ad ideꝫ
ualet iniectio per siringam albuminis oui bene
agitati. Ad idé. ℞. mucillaginis se. psilii se.
citonioꝝ añ. ʒ. i. lactis mulierũ uel asine i uirgá
per se ꝓiecte. Ab extra ualet emplm̃ hoc. ℞.
sandali al. ⁊ ru. sumach spodii myrtilloꝝ añ. ʒ.
ii. achacie ipoquistidos añ. ʒ. i. ß. succi plantagi
nis aque ros. añ. ℥. i. farine ordei. q. sufficit pul
uerizanda puluerizentur misce oia ⁊ fiat emplꝫ
mediocriter liquidum. possent etiam addi duo
albumia ouoꝝ. Ad idem ualet pãnus dupli
catus infusus in albumine oui bene agitati ⁊ la
cte mixtis ⁊ positis supra locũ. Hec ergo. Po
nit cañ. obseruandũ dicens ꝙ hec egritudo nõ
est paruipendenda. quia cum antiquatur pro
ueniunt ulcera i uesicá ⁊ instrumentis urine.

De mictu saniei uel sanguis. Sillanus.

Otandum circa rubricam ꝙ sãguis
apparens in urina: aliquando proue
nit ab epate: aliquando a renibus: ali
quando est purus: aliquando impurus: aliqñ
cum sanie aliquando sine sanie. Secundo notá
dum ꝙ causa mictus sanguinis est: aliquando
interior: aliquando exterior. Si exterior é sicut
casus percussio superfluus coitus exercitum ni
mium superflua ciborũ ⁊ potus repletio: dimis
sio alicuius fluxus soliti sicut méstruoruꝫ emor
roidarum ⁊ mutilatio membri. Si uero causa
sit interior hoc est ꝓpter habundantiá humoꝝ
aut ꝓpter acuitaté: aut ꝑꝑ aquositaté uel uento
sitaté. Uel ulcus uel apa uel ꝓpter debilitaté
renum ⁊ uesice ⁊ sic de aliis. Aliquádo ꝓuenit
per uiá crisis ⁊ mũdificationis: aliquando ꝑ ui
am sinthoatis. Tertio notandũ de signis distin
guentib⁹ si ꝓuenit ab epate est sine dolore quia
epar nõ sentit ⁊ est pur⁹ nisi sit ex debilitate epa
tis ⁊ est mixtus cum urina. Si a uesica tũc est
dolor i pectine ⁊ est trũbosus seperatus ab uri
na. Si ꝓuenit multus ⁊ subito significat ruptu
ram uene. Et quádo paulati significat corrosio
nem uel resudationé uel paruá apertionem. Si
ꝓuenit sicut lotura carnis recétis significat de
bilitatem epatis. Si ꝓpter repletioné prouéit
discernitur ex habitudine. Si ꝓuéit ꝓpter acui
taté humorum discernitur ex ardore. Si uero
prouéit ex aliis causis cognoscitur ex signis apo
stematum renũ ⁊ uesice dictis supra. Si proue
nit per uiam mũdificationis tunc discernitur
ab alleuatióe. Si per uiá sitsto. tũc discernitur
ex grauitate. Pronosticatio ois fluxus sanguis
rubei ⁊ mundi si sit mltus est malus fluxus san
guinis ex uesica tardi⁹ curatur qꝫ ab aliis mé
bris. Sãguis apparens in uriná longo tépore
pessimus est qr significat ulcera fraudulenta in
corpore. Quarto notádum de mictura saniei
ꝙ mictus saniei est propter ulcera in renib⁹ exi
stétia ⁊ uesica. Uel é a mébris supioribus: sicut
ꝑꝑ rupturá pleuresis ⁊ piplemonie uel apatis
epatis ⁊ sic de aliis. si uero ꝑꝑ ulcera i renibus
uel i uesica sic é cá uel iterior uel exterior. si exte
rior é sicut ꝑcussio plaga casus coitus supfluus
medicine acute ⁊ nimis diuretice ⁊ similia. si cá
sit interior é. ul ꝑꝑ apa male curatũ ⁊ male mũ
dificatũ: uel ꝓpter humoꝝ abundantiá: ul ꝑꝑ
malá qualitaté. uel ꝑꝑ grossitiem ⁊ uentositaté
uel uiscositatem unde adheret: uel ꝑꝑ lapidem
cũ ibi dissoluitur. Quinto notandũ ꝙ si sanies
ueniat a mébris superioribus discernitur ꝑ lesio
né illaꝝ partiũ. Si a réib⁹ ⁊ uesica discernitur
ex loco doloris. Si a renibus dolor é in renib⁹
⁊ dorso: Si a uesica dolor é i pectine. Sed si sit
a cá intriseca discernitur ex relatione infirmi. si
ab intrinseca faciliter discernitur bene cõsiderá
ti. Pronosticatio. Ulcera renũ facilius curátur
qꝫ ulcera uesice: qr ren mébrũ é carnosũ: ⁊ uesi
ca é mébrũ ñ carnosũ. Ulcera renũ ⁊ uesice diu

turna nūq̄ curātur q2 fistulata sūt i istis a uāis promissionibus desistamus. Al.

Um aliquis pp casum uel percus sionem sāguinem minxerit ex ba silica minuat. Et trocisci q dicun tur trocisci de Karabe tribuant. Qui. ℞. Karabe gūmi tremule arboris añ. ʒ. v. ba laustie ypoqstidos añ. ʒ. ii. et ʒ. ß. olibani. ʒ. ii ſe. apii opii añ. ʒ. i. forment trocisci ponde re aur. i. ex qbus unus i die cū apozimate sumach tribuat. Ad comedendū vo tri buant carnes cocte cū sumach et carnes cocte cū succo uue acerbe. Abstineat a nu trientibus acutis et salsis. Loco vero pcus sionis superponat emplm ex bolo armēo et achacia et aloe et litio cōfectis cū aceto et aqua. Si aūt sanguis mictus euenerit post comestionē ciboꝝ acutoꝝ: aut potum uini acuti phlebotomet eger. trociscos d̄ Karabe in potu sumat et eodem quo dixi m⁹ gubernet regimine. Pus vo si minxerit egro trocisci isti dandi sunt. Qui. ℞. ſeis melonis citrulli cucurbite absq3 corticib⁹ oim añ. ʒ. xx. boli ar. gūmi arabici thuris pinguis sanguis draconis oium añ. ʒ. x. opii. ʒ. iii: ſe. apii. ʒ. ii. informentur trocisci pondere. ʒ. ii. ex qbus oi die un⁹ cum siru pi de papauere tribuant. ℥. i. in potu. Uir ge quoq3 ex isto collirio imittat. Colliriu3 de cerusa ℞. ceruse sarcocolle olibani gū mi arabici opii sanguis draconis oim par tes equales fiant ex eis colliria et per sirin gam prius fiat iniectio ex ydromelle et mi gat eger et post ei⁹ egressionē fiat iterū in iectio istius colliri dissoluti in lacte asine.

Sillanus.

Determinat d̄ mictu sanguis et saniei: et diui uiditur i duas. Prio ponit curā mictus sāguis qñ puenit a causis extrīsecis. Scdo saniei. Se cūda ibi. Pus vo. Pria in duas. Prio ponit curā mict⁹ sanguis qñ puenit a causis extrinse cis. Scdo qñ puenit pp comestionē ciboꝝ acu toꝝ uel potū uini antiq. Scda ibi. Si aūt. Pri ma i q̄ttuor. Primo ponit curā per phlebotomi am. Fo per troci. Tertio p dietā. Quarto p em plm. Fa ibi. Et trocisci. Tertia ibi. Ad come dendum. Quarta ibi. Loco uero. De prima dicit q qñ qs minxerit sanguinē pp casū uel pcussionē d3 fieri phlebotomia d̄ basilica. Ro q2 diuertit materiā ne fluat ad loca renū ul̄ ue sice. Et trocisci. Ponit curā p trociscos dicēs q debēt dari in potu trocisci de karabe. rō q2 sunt frigidi et stiptici et a ppietate restringūt sā guinē. Fo ponit descriptionē. ℞. karabe gūmi tremule arboꝝ amboꝝ añ. ʒ. v. balaustiaꝝ ypo qstidos amboꝝ añ. ʒ. i. informentur trocisci pō deris aur. unius ex qbus oi die cū decoctōe su mach tribuatur. Ad idē ualent trocisci de kara be positi supra: c. de sputo sanguis et admistrē tur cum aq̄ plātaginis. Ad comedendū. Po nit curā dicēs q ad comedendum debent dari ēgro cocta cū succo uue acerbe. rō q2 ingrossāt sanguinē et remittunt ebullitōm. Fo dicit q d3 abstinere a cibis acutis et salsis. rō p3. Loco uero: Ponit curā per emplm dicens q loco p cussionis d3 superponi emplm factū d̄ bolo ar. achacia aloe et litio cōfectōis cū aceto et aq̄ ros̄ Ratio patet: quia est stipticum et consolidatiuū Ad idē emplm factū ex foliis plātaginis portu lace et sempiuiue cōquassatis. Si aūt sanguis Ponit curā mictus sanguis puenientis post comestionē ciboꝝ acutoꝝ: aut potū uini antiq: dicēs q si mict⁹ sanguis fiat modo dicto d3 fie ri phlebotomia. rō q2 sunt frigidi et stiptici. Fo dicit q eger debet regi ut dictū est supra. No tandū q mictus sanguis quidā ē nouus et tunc sufficit quod ē dictū per ras. Alius ē antiquus et tūc sufficit mūdificare et uias urinales a sāgui ne et tūc medicina mundificatiua uesice ē. ℞. ca pill. ueneris. ℳ. iiii. liquiritie rase. ℥. i. seminis melonis quart ß. zuccari albi mellis electi añ. quart. iii. fiat sirupus clarificatus usq3 ad. ℔. i. administretur cū decoctione seminis melonis Ad idē. ℞. folioꝝ pentafilon. ℳ. iiii. zuccari albi q̄rt. iii: fiat sirupus clarus usq3 ad q̄r. i. uel ℔. i. et administretur cū decoctiōe folioꝝ planta ginis. mundificat eni et consolidat et ē. ℳ. Ge rardi et nunq̄ inuenit defectū. Ad idē p paupe ribus sufficit comedere. ℔. ii. pentafilon. d̄ ma ne. Pus uero. Ponit curā mictus saniei et di uiditur i duas. primo ponit curā per trociscos. Scdo per colliriū debēt imitti per siringā. Se cūda ibi. Uirge quoq3. De prima dicit q si eger mingit saniē debent dari trocisci isti. ℞. ſe minū melonū citrulli angurie cucurbite omniū absq3 corticib⁹. ʒ. xx. boli ar. gūmi arabici thu ris piguis sanguis draconis oim añ. ʒ. x. opii. ʒ. iii. seminis apii. ʒ. ii. informentur trocisci pon deris. ʒ. ii. ex quibus omni die unus cū sirupo de papauere. ℥. i. tribuatur. Ratio quia tales trocisci alterant malā complexionē qualitatiue que ē in ulcere mundificant ulcus et consolidāt et hoc in ulcere renum requiritur. Notandum q in ulcere renum et uesice: aliqñ admistrātur.

mundificantia ⁊ ꝯsolidantia per se aliquñ simul.
Mundificatiuũ. ℞. se. melonis mundati se. al
tee se. solatri añ. ʒ. iiii. amigdal'. amarãꝝ se. citru
li capill' ueneris recentiũ radicis ireos ligritie
rase. ʒ. i. ʃ. se. baucie se. apii añ. ℈. i. zuccari albi
℔. i. fiat electuariũ per bolos. ⁊ de istis pôt fie
ri sirupus si ꝯpletur quãtitas: ⁊ talis sirupus ad
ministretur cũ decoctõe se. melonũ. Ad idez
sunt aqua ordei ydromel: aqua ficuũ decoctio
ysopi prassii capill'. ueneris recentiũ ⁊ lac. Cõ
solidatiuũ est. ℞. consolide maioris ⁊ minoris
añ. ʒ. ii. sanguis draconis thuris masticis boli
ar. añ. ʒ. i. reubarbari assari achatie myrti. ʒ. ʃ
spice nardi. ℈. ʃ. zuccari albi. q. sufficit fiat elec
tuariuz per bolos ⁊ de istis pôt fieri sirupus si
dupletur quantitas. Ad idẽ. ℞. ligritie rase
ʒ. ii. capill'. ueneris recentiũ foliorũ arnoglosse
i. plantagis añ. M. ii. cucumeris cucurbite ci
truli idi añ. ʒ. i. se. papaueris albi se. altee mucil
lagis se. citoniorũ añ. ℥. ʃ. dragãti gũmi arabi
ci. ʒ. iii. reubarbari rof. ru. añ. q̃rt. ʃ. zuccari al
bi q̃rt. iii. fiat sirupus clarificatus usqꝫ ad. ℔. i.
Ad idẽ cauda eqna sumpta itus ⁊ extra. sed
simplicia sunt bolus ar. sanguis draconis mir
ra spodiũ rose cauda eqna ⁊ similia: ⁊ inter oĩa
ualet potus lactis caprini. Nã ualet loco cibi ⁊
potus ⁊ medicie. Virge quoqꝫ. Ponit curam
per colliriũ quod iponitur per siringã: dicens ꝙ
per siringã debet poni colliriũ de cerusa. Ratõ
qꝛ consolidat. scđo ponit descriptionẽ. ℞. ceru
se sarcocolle gũmi arabici olibani opii sanguis
draconis oĩm añ. partes equales fiant ex hiis
colliria. Tertio dicit ꝙ dꝫ prius fieri iniectio per
siringam ex ydromelle. deide dꝫ mingere eger.
post egressionẽ dꝫ fieri iniectio illius colliri dis
soluti i lacte asinino. Notandũ ꝙ dꝫ medi
cus modo cũ cõsolidatiuis modo cũ mũdifica
tiuis modo cũ mitigatiuis ꝓcedere ⁊ sic reitera
re quousqꝫ fuerit cura completa.

De fluxu vrine. Sillanus.

Otãdũ circa rubricã ꝙ dyabetica pas
sio ẽ imoderata urine emissio uel effus
sio. Scđo notandũ ꝙ cã hui⁹ passio
nis. Vel ẽ supflua caliditas renum attrahens
aquositatẽ ab epate ⁊ epar a stõ ⁊ hoc ẽ ut pluri
mũ. Vel cã ẽ frigiditas renũ ⁊ totius corporis
mortificans ⁊ paraliticans: unde nõ ꝑmittit cõ
tineri urinã. Tertio notandũ ꝙ signa huius pas
sionis sũt manifesta qñ uria mingitur i magna
quãtitate ⁊ frequẽter. Signa vo ꝑm diuersitatẽ
causaꝝ uariantur. Si fiat a caliditate sentitur
caliditas in renib⁹ ⁊ dolor ⁊ punctura ⁊ magna
sitis. Si ex frigiditate sentitur frigiditas in reni
bus ⁊ extremitatibus ⁊ leditur a frigidis ⁊ iuua
tur a calidis. Pronosticatio: si hec passio cõ
tinuauerit maceratur corpus ⁊ debilitatur ⁊ de
ducitnr ad perditionem. Al.

Um eger mltũ urine emittit ⁊ in
emissione ardorẽ nõ sẽtit aut mi
git i sõno suo nec patitur sitiz nec
corporis extenuationẽ icurrit ea que urinã
cõstringũt dãda sunt. Medicamen reti
nẽs urinã. ℞: glãdiũ. ʒ. i. olibãi. ʒ. xxx. se
mis coriãdri sicci boli armẽii gũmi arabi
ci añ. ʒ. x. fiat ex eis pl'uis de quo in mãe. ʒ.
iii. ⁊ circa noctẽ totidẽ ad transglutiendũ
dẽt. Qđ si cũ hac egritudie sitis fuerit ua
lidissima clamosa ⁊ aqua que bibit cito
egrediatur aqua ordei cũ psilio detur. Et
nutriatur cũ succo uue acerbe ⁊ sumach
⁊ similibus horũ nutriẽtiũ. ⁊ cũ cibo qui
fit de sil'a ordei ⁊ masal ⁊ rob acetosũ da
ei i potu ⁊ prohibeatur a labore ⁊ cũ mu
liere cõcũbere. Isti quoqꝫ trocisci in potu
sumant. ℞. spodii. ʒ. x. lactuce se. portu
lace añ. ʒ. xv. coriãdri sicci. ʒ. i. se. rof. ru.
boli armeni añ. ʒ. v. balaustie. ʒ. ii. cãpho
re. ʒ. ʃ. sumãtur in potu cũ succo granati
acetosi. Herbe ẽt frigide terantur ⁊ super
renes ponantur. Et caueat sibi a cibis ca
lidis ⁊ uino ⁊ ab oĩbus que urinaꝫ ꝓuo
cant. Illud aũt quod ex nimio stolidorũ
errore ꝓuenit ẽ: qꝛ dant in hac egritudie
medicinas calidas: unde illico ducũt ipꝫ
ad ptisim. Sillanus

Ponit curã fluxus urĩe: ⁊ diuiditur i duas.
Prio ponit curã qñ ꝓuenit a frĩtate. Secũdo
qñ ꝓuenit a calĩtate. Scđa ibi. Qđ si cũ. De
prima dicit ꝙ si eger emittit multã urinã ⁊ i eius
emissione nõ sentit ardorẽ uel mingit in somno
⁊ nõ patitur sitim nec extenuatione corporis su
ple arguendũ est ꝙ fit a frigiditate ⁊ humidita
te relaxante uillos uesice. Scđo dicit ꝙ ꝑ cura
debẽt dari restrigẽtia urinã: ⁊ tũc põit unũ me
dicamẽ ꝙ ẽ. ℞. glãdiũ. ʒ. i. olibãi. ʒ. xxx. se. cori
andri sicci boli ar. gũmi arabici añ. ʒ. x. fiat de
hiis puluis dẽtur. ʒ. iii. de mane ⁊ tantũdẽ circa
noctẽ. Ad extra vꝫ emplm̃. ℞. laudãi masticis
añ. ʒ. ii. ligni aloes storacis calãite galãge se. ci
tonioꝝ añ. ʒ. i. terbentie. ℥. i. puluerizãda pulue
rizẽtur cõquassãda ꝯq̃ssentur cũ pistello calido
misce oĩa malaxãdo cũ succo mẽte ⁊ fiat empl'z
tenue ad quantitatem medii palmi ab utraqꝫ ꝑ
te extendatur supra corium ⁊ applicetur pectini

Ad idem ℞. succi mente. ℔.i. olibani masti cis. an̄. ℥.ß. nucis cipressi. ʒ.ii. galáge ligni alo es an̄. ʒ.i. pulueris cinamomi. q. sufficit ⁊ si e͞et paup ualet puluis cimini assati ⁊ fiat empl'm. Ad idē ungātur loca femoris ⁊ uirga ⁊ partes adiacentes cū pleo de lilio uł̄ de costo i quo dis soluantur castoreū bolū armenium mastix mu mia mirra. Ad cū si. Pōit curā fluxus uri ne qñ puenit a caliditate: ⁊ diuiditur in duas. Primo facit hoc. Scdo pōit errorē quorundā stolidoꝝ. Secūda ibi. Illud aūt. Prima i tres. Primo pōit curā p ea que approximantur ad intra. Secdo p ea que approximātur ad extra Tertio ostēdit a qb᷒ dȝ abstinere. Scda ibi. Herbe ēt. Tertia ibi. Et caueat. Prima in tres. Primo pōit curā p potū. Secūdo p die tam. s. p cibū ⁊ quedā alia. Tertio p trociscos. Secūda ibi: Et nutriatur. Tertia ibi. Isti quoqȝ. De prima dicit ꝙ si cū fluxu urie fue rit fortissima sitis ⁊ aqua que bibitur cito egre ditur credendū ē ꝙ sit a caliditate. Secūdo di cit ꝙ pro cura dbet dari aqua ordei cū psilio. Ratio qr remittit caliditatē renū. Ad idē ua let syrupus uiol. uł̄ iulep uiol. cū aqua frigida. Et nutriat Pōit curā p dietā dicens ꝙ dȝ nutriri cū succo uue acerbe ⁊ sumach ⁊ similib᷒ ⁊ cibo facto de simila ordei ⁊ similib᷒ cibis fri gidis. Similiter ualet lac acetos. masal. i. Rō qr omia illa infrigidāt ⁊ alterant malā cōplexio nē calidā ⁊ p hos intelligit similes cibos ⁊ fruc tus frigidos ⁊ stipticos ut sūt nespile sorbe pru melli ⁊ cornule ⁊ caueat labore ⁊ coitu. Ratio qr talia calefaciunt renes. Sitis quoqȝ. Pōit curā p trociscos dicens ꝙ dn̄t sumi trocisci isti qui sunt ℞. spodii. ʒ. x. seminis lactuce seminis portulace an̄. ʒ. xx. coriandroꝝ siccoꝝ rob. ru. boli armeni oium an̄. ʒ. v. balaustiaꝝ. ʒ. ii. cam phore. ʒ. ß. sumantur in potu cū succo granati acetosi. Ratio qr sunt frigidi. Ideo alterant cō plexionē calidā ⁊ stiptici: ideo claudūt uias uri ne. Ad idē tria sandadali. Ad idem diaro don abbatis. Herbe ēt. Ponit curā p ea que approximantur ab extra: dicens ꝙ herbe frigi de terantur ⁊ super renes ponantur sicut sunt lactuca portulaca solatrum sempuiua ⁊ similia Ad idē folia uitis folia saliciis cucurbita ⁊ fruc tus q dicitur anguria simił̄ cucurbitis p frustra incisus. Ad idē ℞. unguēti populeō q̄rt. i. olei rob. olei mādragore an̄. ℥. ß. mucillaginis psilii ʒ. ii. aceti. ʒ. i. cere paꝝ fiat unguētū. Ad idē ℞ succi lactuce dulcis succi solari. an̄ q̄rt. i. ß. aq̄ rob. q̄rt. i. aceti. ℥. ß. papaueri albi. q. sufficit mi sce oīa ⁊ fiat empl'm mediocriter liquidū. Ad idē petia plūbi i mł̄tis locis pforata ifūdatur i aceto p noctē ⁊ pōatur sup renes. Ualet religio sis ⁊ cōtinētib᷒ q nō affectāt coitū. Et caueat. Ondit a quib᷒ dȝ cauere dicens ꝙ dȝ abstinere a cibis calidis ⁊ a uio ⁊ ab oib᷒ urinā generāti b᷒. Rō qr augēt fluxū urie. Illud aūt. Pōit errorē quorūdā stolidoꝝ. dicēs ꝙ aliqui stolidi i cura huius passionis dāt medicias calidas vn̄ egꝛ pducūt ad ptisim ⁊ ethicā ⁊c.

De vmibus q generanł i uentre. Sill.

Irca rubricā ē notādū ꝙ vmis gene ratur ex putredie i corpe hūano sicut ēt genēātur vmes ⁊ musce ⁊ alia aialia sibi silia ⁊ sic pȝ q̄ sit cā efficiens. Fo notan̄ ꝙ cā efficiēs vmiuȝ ē duplex. s. remota ⁊ imediata. Remota ē oē illud ꝙ generat hūorē crudūȝ sic repletio nauseatiua coitus supflu᷒ post cōestio nē mł̄ta repletio fructuū ⁊ sic de aliis. Cā ime diata ē materia flātica cuȝ putrfit i intestis sup iorib᷒ generātur vmes lōgi ⁊ rotūdi ⁊ appellā tur lōbrici. Si i lōgaōe uł̄ recto gn̄rātur quidā parui ⁊ rotundi sicut sunt uermes qui repiūtur i caseo. Sȝ i itestinis mediis generātur uermes curti ⁊ lati ⁊ uocātur ascarides uł̄ cucurbiti qd idē ē. Tertio notādū d signis ꝙ signoꝝ uermiū q̄dā sumūtur a sōno q̄dā a uigilia. A sōno. pri mo quādo gariūt i sōno ⁊ patiūtur sudorē ⁊ ma sticāt sicut si hn̄rēt i ore cibū ⁊ habēt ēt sōia teri bilia ⁊ excitantur terribiliter ⁊ cū i quietudine. signa sūpta i uigilia sunt qr patiūtur fricatiōem mordicatiōeȝ nasi ⁊ oculoꝝ cōcauitateȝ ⁊ alena tioneȝ ⁊ dolorē i uētre ⁊ clamorē ⁊ emissionē sa liue egreditur l igua ⁊ exiccatur os pl᷒ d die q̄ȝ de nocte ⁊ hn̄t anhelitū fetidū ⁊ amaꝝ: aliqn̄ ei ciūtur p nares os ⁊ p iferiora. Jō dī ꝙ aliqn̄ p forāt itestia ⁊ exeūt eꝝ ⁊ ē stupor audir si ueꝝ ē ⁊ ꝯsueuerūt sequi terribilia accidn̄tia sicut ē mate ria epilesia appetitus cāin᷒ ⁊ bolism᷒ sincopis iliaca passio ⁊ colica ⁊ epatꝭ passiōes ⁊ sūt cū sti pticitate uētris ut plurimū. Et si sūt i intestis su piorib᷒ ascēdit dolor ⁊ i lōgitudie sētiūt quedā pruritum quasi continuū sicut si formice essent in ano. Si i sunt i itestinis mediis causatur ibi dolor in medio loco. Pronosticatio. Uermes frequentius generātur in pueris aut in gulosis ⁊ circa autumnū. Uermes in febri bus. aut sunt in principio aut in medio aut infi ne. Si i pricipio aut sūt uiui aut mortui. Si uiui malū signū ē qr sign̄t fe. pestilētialē ⁊ malā corru ptōȝ. si mortui bonū sig̃. ē qr sign̄t mundificat tōȝ. si i fie appēt ⁊ sūt uiui bonū ē sig̃. qr uēiūt

tunc ratione mundificationis. Si uero mor
tui malum est signuz : quia significat hoc eē ex
malitia materie. Si uero apparēt i medio sēp
malū ē signū siue uiui siue mortui appareāt qa
se. cōicans vmes semper ē malū: qꝛ cōsumit nu
trimentū uermiū ꝛ auget putredinē ex qua ge
nerantur vmes ꝛ ita angustiantur ꝛ magis mo
uētur ꝛ sic patiēs magis molestatur. Alman.

Ui hoc nocumento solitꝰ ē ledi a ci
bis grossis ꝛ unctuoꝝ sibi cauere
dꝫ. ꝛ quotidie anteq̄ꝫ comedat su
mat bucellas aliq̄s cū sinapi ꝛ almuri. H
eni ipsos generari ꝓhibet. Si v̄o eos ge
nerari cōtingat n̄ cōuenit nisi ut expellanꝭ
Medicamē ascaridēs expellēs : burūgi ex
corticati cū ualde famelicꝰ ē eger. ℥. vii. su
manꝭ. Medicamē magnū expellēs lūbri
cos. ℞. burūgi excorticati turbith se. nil.
oim ptes eq̄les lupinoꝝ nasturcii cambil.
an̄. ptē mediā sumanꝭ ex eo in potu. ℥. vii.
priꝰ tn̄ bibat eger lac mox ut mulctū fuerit
p tres dies ꝛ deide die q̄rta dietet se. ꝛ d̄ p̄
dicto medicamīe i lacte adhuc calido ut ē
mlctū dissoluto aceto dū ē ualde famelicꝰ
bibat. Uermes v̄o minuti q i ano fiūt ꝑ q
bꝰ generaꝭ pruritꝰ in eo: ꝛ iō cū fricaꝭ anꝰ
expelluntꝭ cū coto qd̄ ex oleo abluto inuo
lutū imittaꝭ : aut imittaꝭ cuꝫ oleo de griso
mil. aut succo mentastri auteꝫ inuoluatur
ex parua quantitate aloes ꝛ felle uaccino
ꝛ superponatur. Sillanus

Determiat de vmibꝰ: ꝛ diuiditur i duas.
Prīo docet p̄seruare a vmibꝰ. Scd̄o pōit curā
qn̄ sūt gn̄ati. ꝭa ibi. Si v̄o eos. De p̄ma dicit
ꝙ ille q ē ꝯsuetꝰ ledi a vmibꝰ dꝫ cauē a cibis gros
sis ꝛ unctuoꝝ. rō qꝛ talia generāt materiā vmiū
ꝭo dicit ꝙ an̄ cōestiōm dꝫ sumē bucellas aliq̄s
cū sinapi ꝛ almuri. rō qꝛ icidunt ꝛ ꝯsumūt phl'a
qd̄ ē materia gn̄atōis vmiū. Si v̄o eos. Pōit
curā qn̄ vmes sūt gn̄ati ꝛ diuiditur i duas. Nā
p̄mo pōit curā gn̄atōis vmiū q gn̄antur i itesti
nis supioribꝰ ꝛ mediis. ꝭo q gn̄antur i longaōe
ꝭa ibi. Uermes v̄o. Pria i duas ꝭꝫ ꝙ duo po
nit r̄media. ꝭa ibi. Medicamē. De p̄ma dicit
ꝙ si ꝯtigat vmes gn̄ari nō ꝯuenit aliud nisi qd̄
expellātur ꝛ tūc pōit unū medicamen dicens ꝙ
eger sūat. ℥. vii: burūgi excorticati cū ē uald̄ fa
melicꝰ. Burūgi ē quoddā semē nigrū sil'e pipi
ꝙ asporatur de seni. De ꝭa pōit aliud remediū
℞. burūgi excorticati turbith nil oim ptes eq̄
les lupinoꝝ nausturcii cābil oim an̄. ptes eq̄les
sumātur ex eis in potu. ℥. vii. ꝭo dicit ꝙ p̄us dꝫ
bibē lac per tres dies. deinde q̄qꝫ die q̄rta de
predicto medicamine cū lacte disoluto bibat.
Rō pꝫ. Notan̄ ꝙ cura vmiū p̄dictoꝝ pficitur
p simplicia ꝛ per ꝯposita. Siplicia q̄dā sūt cal'a
q̄dā sūt fr̄a. Siplicia cal'a: q̄dā sūt q̄ iterficiunt
tm̄: q̄dā sūt q̄ iterficiunt ꝛ educunt extra. Sipli
cia cal'a q̄ iterficiunt sunt absinthiuꝫ folia lauri
nucleꝰ persici ruta mētastrū costꝰ amarꝰ centau
rea prassiū lupini amari menta radix enule. g̃.
lauri exiccata abrotanū anisū. semē apii nigella
assaꝝ ciminū nasturciū amigdale amare dyap
tamū pulegiū aleū fella aialiū. Siplicia v̄o ca
lida q̄ iterficiūt ꝛ educūt extra sūt aloes succus
yreos succꝰ cucumeris asinini agaricꝰ pulpa co
logntidie cartamꝰ succꝰ enule recentis ꝛ Auic. c
de cura vmiū dicit ꝙ si sumātur. ℥. iii. extrahit
eos sine nocumēto ꝛ ē mirabile. Siplicia fr̄a in
vmibꝰ sūt semē coriandri sumach ypoqstidos:
lutū sigillatū: lotū magra ꝛ ē spēs terre mirabil'
se. portulace ēdiuie amare. lactuce amare se. sa
licis se. cauliū tribuli arnoglossa sicca se. atripli
cis oleū onfātiū i ml'ta quātitate : sūptū iterficit
eos propter magnam amaritudinem educit ex
tra ꝑpter uiscositatē ꝛ ē utēdū istis diuersimod̄
Si ē se. utēdū ē fr̄is ꝛ si nō ē se. utēdū ē calidis ꝛ
sūt materia ꝯpositaꝝ. Cōposita q̄ approximan
tur q̄dā iterficiūt ꝛ educūt extra ꝛ talia approxi
mātur ul' ab extra uel intra. Si ab itra ul' i forā
potꝰ ul' pulueris ul' ꝯfectōis ul' pill'aꝝ ul' suppo
sitorii ul' clisteris. Si ab extra ul' i forma ungti
ul' empl'i ul' epithīaris ul' sacculi ul' de ꝯsil'ibus.
de singulis discurrā. Et p̄mo i forma potꝰ. Si
rupꝰ acetosus simplex cū aq̄ absinthii ul' alicuiꝰ
decoctōis simplicis cal'i ul' fr̄i vꝫ. Ad idē fit aq̄
mirabil' ꝯtra vmes. ℞. sumach terre sigill'. ipo
qstidos acacie oim an̄. ℥. ii. ꝛ bulliant in qua usꝫ
qꝫ ad consumptionē medietatis ꝛ de ea suman
tur in potu ꝛ ita de aliis potest fieri decoctio cū
uino. Ad idem. ℞. uini albi. ℔. i. ß. absinthii
℥. i. nigelle. ℥. i. conquassata nigella ꝛ absinthio
tantum bulliant ꝙ uenit ad medietatem deide
coletur dosis sit. ℥. i. ß. pro uice. Ad idem. ℞.
radicis graminis sumach fiat in aqua decoctō
ꝛ utatur illa. In forma pulueris. ℞. corian
drorum preparatorum seminis apii preparati.
an̄. ℥. i. ß. ossis de corde cerui combusti. ℥. vi. co
rallorum. ℥. i. ciamomi electi. ℥. ß. croci. ℈. i. aga
rici. ℈. ß. floruꝫ boraginis ꝛ buglosse an̄. ℥. i. ß. li
gni aloes. ℥. ß. calami aromatici. ℈. ß. margarita
rū. ℥. ß. dyptami armoniaci limature eboris se
rici cōbusti an̄. g̃. ii. foliorum auri numero. viii
zuccari. ℥. vi. ex his fiat puluis subtilissimus.

Ad idē ℞. cornu cerui cōbusti. ʒ. i. sēis peonie semis apii semis coriādri sēis cauliū nigelle sēis plātaginis. aā. ʒ. ʃ. sēis endiuie. ʒ. i. dyptāi. ℈. i. sandali corralo℞ margarita℞ aā. ℈. vi. zuccari pōdus oium ⁊ fiat pl'is subtilissimus. Ad idem ℞ rasure cornu cerui pa℞ torrefacti. ʒ. ii. coriādro℞ ꝑparato℞. ʒ. i. ʃ. dyptāi. ʒ. i. ℈. ʃ. terr sigill'. ʒ. i. fiat pl'uis subtilissim⁹. Ad idē ℞. cornu cerui adusti. ʒ. i. sēis coriādro℞. ℈. ʃ. aloes. ℈. ʃ terantur subtilissime ⁊ dātur i potu cū syrupo acetoso. Ad idē apiū pl'uerizatū ē ualde bonū. Ad idē rasura cornu cerui datus i potu excludit uermes serapio. In forma cōfectōis. ℞. cornu cerui cōbustus. ʒ. i. sēis peōie sēis coriādri ꝑparati sēis apii sēis cauliū nigelle sēis plātagis sēis ēdiuie. aā. ʒ. ʃ. dyptāi. ℈. ʃ. herbe marie. ʒ. i. sandali coralo℞ rubeo℞ margarita℞ aā ℈. v. zuccari. ℥. vi. fiat cōfectio. Ad idē tiriaca. Ad idē yerapigra ⁊ cū h' siml' educit extra. Ad idē aloes cū melle datū. Ad idē succi enule ℥. iiii. In forma pilla℞. ℞. pilla℞ cōium ƀm diuersitates corpo℞ aliqñ unā aliqñ ii. aliqñ iii. ƺ diuersitatē ⁊ sic ultra ⁊ sūt mirabiles: q2 uermes iterficiūt ⁊ educunt. In forma clisteris Primo fiūt clisteria acuta cū yerapi. ⁊ silibus. In forma suppositor℞. fiāt suppositoria ex melle ⁊ aloe ul' ex carne salsa: ut lardone. Ab extra approximata i forma ūguēti. ℞. aloes absīthii olei psico℞ olei amigdala℞ amara℞ olei masticis olei spice. aā. ℥. ʃ. ʒ. ii. acacie ypoquistidos terre sigill'. lupino℞ aā. ℈. i. aloes yerepigre aā ʒ. ʃ. nigelle gallie musc. abrotani fell' tauri ligni aloes aā. ℈. i. cornu cerui cōbusti. ʒ. ii. sēis endiuie. ʒ. i. cū cera fiat ungētū pro stomacho. Ad idē ℞ olei de absinthio olei myrtillo℞ aā. ℥. ʃ pulueris aloes epatici coriādro℞ ꝑparato℞ terre sigill'. nigelle oium aā. ʒ. v. uini citonio℞ fell' uaccini cere pa℞ fiat unguētū. Ad idē ℞ ole. absinthii olei psico℞ olei mirtillo℞ rob sumach' corallo℞ aloes gallie muscate aā. pa℞ cū pauca cera fiat unguētū ⁊ ē mirabile. Ad idē ℞. rute cū farine lupinorū absinthii aloes fellis bouini aā. ʒ. i. bulliāt i aceto ⁊ oleo amigdalarū amararū ⁊ oleo rute oium aā ptes eq̄les cere quātū sufficit fiat unguētū. Ad idē ℞. unguēti agrippa Nicolai ⁊ iungue uentrē ⁊ ē mirabile. De oleis ualz oleū persicorū olū amigdalarū amararū oleū de absinthio. In forma empl'i. ℞ mēte absinthii aā. ℥. ii. cētauree mio℞ū agarici aā. ℥. ʃ. aloee. ʒ. ii. aceti. ℥. ii. aque rob. ℥. i. farine lupinorū ad pōdus oium fiat empl'm ⁊ pōatur supra stōacū. Ad idē ℞ farie lupiorū succi absinthii succi psicarie succi mēte succi foliorū persici ⁊ succi seu uini citonio℞ aā. ℥. ii. pulueris terre sigill' coriādro℞ ꝑparato℞ nigelle farine lupinorū masticis mirtillo℞ aloes epatici. aā. ℥ ʃ. fell' uaccini. ℥. i. corralo℞ ru. ʒ. i. misceātur cū modico uini rubei odoriferi. Ad idē ℞. mēte absinthii farine cice℞ ru. aloes fell' uaccini aā ʒ. iii. bulliāt i aceto ⁊ oleo amigdalarū amara℞ infūdātur petie ⁊ ponātur supra stōachū aā: ⁊ retro. In forma sacculi ℞. mēte pl'egii absithii mētastri ru. abrotāi rob arnoglosse aā. ℳ. ʃ. terrantur grosso mō ponātur i saculo ⁊ apponātur stōacho ⁊ uētri. In forma odoramēti ℞ panē assū ⁊ assatū ⁊ ifundatur i aceto fortissimo ⁊ adoratur. Ad idem nigella odoretur.

Uermes uero. Pōit curā uermiū q sūt i longatione: uel intestino recto ⁊ dicit ꝙ uermes minuti q fiunt i ano cuius signū ē q2 generatur pruritus in ano uñ cu3 fricatur anus expelluntur tunc coctū ex oleo abluto iuolutū imittatur aut ex oleo de crisomill': aut succo mētastri uel inuoluatur ex parua quātitate aloes ⁊ felle uaccino ⁊ superponatur. Ad ad idē ualet suppositorium de carnibus salsis: q2 icitatur expl'iua. Ad idē suppositoriū de melle: ƺ subito extrabatur. Ad idē clisterie cū lacte i quo sit lac cū yerepigra ul' cassia q2 dl'cis. Ad idē ℞ abrotāi absinthii aā. ℳ. i. sēis cicute seminis cimini assi seminis apii. aā. ℥. i. seminis alexādrini. ʒ. ii. furfuris. p. i. mell' persicorū amarorū aā. q̄r. ʃ. salis cōmunis. ʒ. ii. yerapi. ʒ. v. succi foliorū porri. ℥. i. fiat clistere usq3 ad q̄rt. v.

De emoroidibus fistulis ⁊ ragadiis q̄ i in ano fiunt Sillanus

Otandū circa rubricā ꝙ emoroydes quedā sunt manifeste sicut que apparēt in orificio ani ad oculū: quedā sūt occulte īter anū que non possunt uideri nisi digiti ponātur interius. Et istarū ambesūt duplices: ut quādo sanguis emanat ab eis ⁊ a ul'garibus ꝑprie dicuntur emoroydes: q̄dā sunt surde: ut quādo nihil emanat ab eis. Secūdo notādum ꝙ triplex ē gēus emoroydarum: quedā dicuntur uerucales ⁊ sunt extrīsece existētes i ano q̄dā dicūtur morales q2 hñt silitudinē cū moro ⁊ sūt extrīsece i ano causate a sāguie: Alii addūt aliā speciē dicētes ꝙ alie sunt sicut uesice ⁊ fiūt a f'ate licet raro: Alie dñtur uuales ⁊ hñt colorē uue bñ mature causate a sāguie m'lico: ⁊ sic p3 cā itrīseca iparū emoroidarū ƺ cā extrīseca ē sicut acceptio medicie acute ꝑungitiue ⁊ silia. Ter. no. ꝙ signa emoroida℞ extrīseca℞ sūt māifesta ad uisū: quia eminentes extra ⁊ ad tactū:

Signa eaꝝ q̄ sunt ꝓfunde sūt dolor ⁊ gutas intra anū ⁊ difficultas egerēdi ⁊ veri⁹ signū est inuersare lōgaōz cū uentosa magna absq3 icisi one: ⁊ tunc aſpcūs intestini inuersati idicabit ue ritatē imediate supra egritudinē. Signa quā do sunt ab hūorib⁹ frigidis: q2 sentitur dolor ↄturbatō ⁊ ḡuitas in uētre.. Si sint ex hūori bus calidis sētitur pūctura circa anū ac si pate retur tenaſmonē: ⁊ ↄsueuerūt p⁹ illa accn̄a con sequi discoloratio faciei ⁊ grauitas coxatu.

Pronosticatio fluxus emoroidaꝝ si ē tp̄us preſuat a multꝫ egritudinib⁹ mł'icis fcis ex hūo ribus adustis sicut ē sił'ia mł'ia lepra idropisis morfea malū mortuū q̄rtana passio splenis.

Cū emoroides ↄsueuerūt fluere ⁊ nō fluunt: īmo oīo cessant sūt cā idropisis ⁊ tisis. Omnes emoroides sūt difficił' curatōis. p2io q2 illa ps est enormis ⁊ rugosa ⁊ n̄ pōt sic iuestigari cā. ᵭo q2 illa ps ē multū sēsibił'. Tertio q2 tał' ē seīnita multaꝝ sr̄fluitatū ⁊ q̄si ↄtinuaꝝ. Quarto q2 est mēbrū frgidū n̄ hn̄s ꝟtutē Ulterius notan̄ ꝺ̄ fistulis ani. Primo ꝙ fistula ē ulc⁹ strictū supe rius latū inferi⁹ sordidū ⁊ ↄcauū cū callositate i mēbro. Scd̄o notan̄ de fistulis ani ꝙ q̄dam sūt penetrātes ⁊ q̄dā nō. Tertio notn̄ ꝙ fistu la i ano cātur ex materia meł'ica uenenosa adu sta decurrēte ad intestinū longatōe q̄ ip̄m cor rodit ⁊ ulcerat ⁊ parit per tp̄us fistulā i loco. cā tur ēt ꝓpter ap̄a emoroidas ⁊ sił'ia. Quarto notn̄ ꝙ signa fistule penetrātis sūt q2 feces exe unt per fistulā ⁊ uētositates mānifeste ⁊ mānifesta tut cirurgico cū imiserit tētā in fistulā ⁊ tractaue rit eā iuenit tentā ꝓfundari usq3 ad longaonez ⁊ si digit⁹ ponatur i ano n̄ poterit bn̄ ↄstrigi un diq3. Qn̄ fistula penetrauerit itestinū oīo icura bilis ē: ⁊ si ē curabił' timēdū ē ualde de larcato Ulteri⁹ ē notan̄ p̄ncipał'r de ragadiis ani ꝙ ra gadie ani sūt fissure i ano sine tūore. Scd̄o no ē notan̄ ꝺ̄ causis. Cā ragadiaꝝ pōt eē q̄ntuplex Prima dissinteria. ᵭa cā pōt eē feces dure que trāseūtes per anū inducūt magnū dolorē ⁊ scis surā ⁊ solonē ↄtinui. Tertia cā pōt eē całitas et siccitas orificii ani scindētis anū. Quarta cau sa pōt eē ap̄a ani ⁊ emoroides qn̄ rumpūtur Quinta pōt esse aliquid exterius scindēs ⁊ rum pens. Tertio notandū de signis ragadiaruz ani. Signa sunt dolor ⁊ ardor cū scissuris appa rentibus ⁊ ꝙ ex eis emanat uirus nigrū: aut ru beum: aut fetens ualde ⁊ uiride. Pronostica tio. Ragadie sūt difficilis consolidatōis ⁊ cura tionis ꝓpter causas superi⁹ allegatas de emor roidibus. Al.

Um sanguis recēs sine dolore p i feriorē fluit regionē iterpollato tn̄ tp̄re n̄ ē cōstrigendus nisi patiens debiliteᵮ a multis. n. passionibus exinde li beraᵮ. Si aūt ex eo debiliteᵮ ⁊ indiget cō strictōe trocisci ꝺ̄ karabe cū succo sumach denᵮ. In comestōe quoq3 sumat sumachi am ⁊ cibū q cū succo uue acerbe fit ex his sił'ia de illis q̄ nutriētia sūt. Si ꝟo multuz debiliteᵮ nutriaᵮ cū succo carnis cui pluri mū admisceᵮ succus citoniorū ⁊ uinum. Uinū quoq3 bibat stipticum. Et sup epar ponatur empł'm de spica qđ in. c. de epa te noīauim⁹. Et si ista nō suffecerint. Cō fectio de scoria ferri deᵮ. Q. ꝺ̄. ℞. miroba lanoꝝ indoꝝ beliricoꝝ ⁊ embilicoꝝ oīum an̄. ʒ. v. spice sq̄nanti cipi. ʒʒ. pipis olibani ameos oīm an̄. ʒ. ii. scorie infuse in aceto p ebdomodā unā ⁊ postea torrefacte. ʒ. xv. cōficiantur oīa cū melle dispumato quod fuerit coctū cū apozimate embilicoꝝ sicut in. c. de meł'a noīauimus de quo quotidie ad nucis magnitudinē sumaᵮ. Hoc namq3 emoraidaꝝ ⁊ menstruoꝝ sanguinē cōstri git fluxui quoq3 uētris longi tp̄is remedi um affert. Si aūt in ano oriᵮ aliqđ promi nēse xtra ex quo magnus prouenit dolor nec ab eo fluit aliqđ succ⁹ cepe cū pauca la na: aut fel uaccinū supponaᵮ. Suppositio riū quoq3 longū de ciclamine subiciaᵮ ꝙ patiēs p totā teneat noctē: ⁊ si cōtigat egre di remittaᵮ donec infrigideᵮ: ⁊ egrediatur sanguis. Cū aūt dolor uehemētissim⁹ fue rit ⁊ ap̄a magnū i ano phlebotomeᵮ eger Et ēpł'z h̄ suppōaᵮ: sedat. n. emorro. dolo rē cū adest ap̄a cū eis. Q. ꝺ̄. ℞. mellilotuz camomillā q̄ tā diu in aq̄ coquanᵮ donec dissoluanᵮ deinde sumaᵮ ex aq̄ decoctio nis eaꝝ quātū una manu capi pōt uitellus oui assati unus croci. ʒ. i. opii. ʒ. ii. seis lini triti fenugreci maluauisci oīm an̄. ℥. i. cōficiantur oīa ex rob i quo bdeli. ʒ. iii. fue rint dissolute ⁊ folia supposita: postq3 suf ficiens ex oleo sisamino in quo adeps gal linace⁹ fuerit dissolutus: aut anatis inūcta fuerit i ore empł'i supponatur duz adhuc sit tepida. Alia confectio dolorē ⁊ ap̄a se dans. Cepe albū optime coctū teraᵮ ⁊ cū butiro uaccino misceatur ut mollefiat ⁊ tepefactum ano in quo est apostema su perponantur: hec enim dolorem sedat ue hementem. Sillanus.

De emorroidibus fistulis et ragadiis ani.

Determinat de emorroidib⁹ fistul' ꝛ raga diis ani: ꝛ diuiditur in tres. Primo determinat de emorroidib⁹. Secūdo de ragadiis. Tertio de fistulis. Secūda ibi. Cū uero in ano. Tertia ibi. Fistule uero. Prima in tres. Primo ponit curā qñ emorroides sūt fluētes docendo restringere. Fo ponit curā qñ sūt surde nō fluē tes docendo apire. Tertio docet sedare dolorē fa ibi. Si aūt i ano. Tertia ibi. Cū aūt do lor. Prima in duas: Prio ponit curā qñ emor roides fluūt ꝛ nō sunt restringēde. Secūdo po nit curā qñ idigēt restrictōe. Scḋa ibi. Si aūt

De pˀma dicit ꝙ cū sanguis recēs fluit per anū cū interpollatōe talis nō eſt restringēdus nisi patiēs debilitetur ꝛ uerificat se: qꝛ patiēs li beratur ꝛ pſeruatur a mltis egritudib⁹ mlticis de qb⁹ dcm̄ ē. Rō pꝫ. Si aūt. Ponit cu rā qñ indiget restrictōe: ꝛ diuiditur i quattuor. Primo ponit curā p trociscos. Secūdo p dietā Tertio per ēpl'm. Quarto per ꝯfectōez. Scḋa ibi. In comestiōe. Tertia ibi. Et super epar Quarta ibi. Et si ista. De pˀma dicit ꝙ si ex fluxu emorroidaꝝ patiēs debilitetur debēt dari trocisci de karabe cū decoctōe sumach. Rō qꝛ sunt fri ꝛ stiptici ꝛ ꝯsolidāt a ꝓpetate restrigē tes sanguinē. Ad idez pille de bdelio. Ad idē pille de sandaraca. In comestione. Pōit curā p dietā. Et prio dicit ꝙ i comestiōe dꝫ sumere sumachiā ꝛ cibum q fit ex succo uue acerbe ꝛ ꝯsilia. Rō qꝛ tales cibi sunt stiptici et igrossant sanguinē ꝛ claudūt uias ꝛ ꝯstringūt. Scḋo dicit ꝙ si patiēs mltuz debilitetur dꝫ uti succo carnis cui adiūgitur succ⁹ citonioꝝ ꝛ uinū Rō qꝛ magis subleuat uirtutē ꝛ ꝯstringit. Tertio dicit ꝙ dꝫ bibere uinū stipticū. Rō pꝫ. Et super epar. Ponit curā p empl'z dicēs ꝙ sup epar ē ponēduz empl'm de spica de quo ē dcm̄ cap. de epate. Rō qꝛ stipticū ē ꝯfortat epar ꝛ ꝓ hibet fluxū ab epate. Notādū ꝙ super anū dꝫ poni hoc empl'm. Rō aloes succotrini san guinis draconis piloꝝ leporis subtiliter pulue rizatoꝝ añ. ℥. ii. tele aranee. ℥. ii. albuminis oui bñ agitati. q. sufficit ad incorporādū ꝛ extenda tur sꝰ pāno ꝛ applicetur ano. Ad idē. ℞. suc ci plātag. ℥. ii. aq roſ. ℥. ſ. pulueris sumach. q. sufficit ad icorporāduz misce oia ꝛ fiat empl'm mediocriter liqdū Ad idē ꝓ paupib⁹ ungatur ex oleo roſ. ul' mirtio ul' puluis sūach sumatur cū oleo ꝛ applicetur ano. Ad idē sedeat i aq̄ ꝺ coctōis gallaꝝ balaustiaꝝ sūach myrtilloruz ꝛ siliuz. Uel fiat decoctio i uino stiptico: ul' fiat fo mētatio ex tasso barbasso decocto i vio. Et si ista. Pōit curā p ꝯfectōm dicēs ꝙ si ista nō suffecerit dꝫ dari ꝯfectio de scoria ferri. Scḋo pōit descriptōz. ℞. mirobal'. indo. bellericoꝝ ēblicoꝝ añ. ℥. v. spice sgnanti cipi. ℥. ameos pi peris olibāi oim añ. ℥. ii. scorie ferri ifuse i aceto ꝑ ebdomodā unā ꝛ torrefacte postea. ℥. xv. cōfi ciātur. misce cū melle ꝺſpūato qꝺ sit coctū apo zimate ēblicoꝝ sicut dictū ē. i. c. de mlia Tertio ponit iuuamētū dicēs ꝙ hoc el'cariū restrigit sā guinē emorroidaꝝ ꝛ menstruoꝝ. Sil'r restrigit fluxū uētris antiquū. Rō pꝫ. Si aūt i ano. Ponit curā qñ emorroides sūt surde docendo apire eas ꝛ diuiditur i duas ſm ꝙ duo ponit re media. Scḋa ibi. S suppositoriū. De prima dicit ꝙ si i ano emorroides fuerit apparentes. ſ extra ꝓminentes ꝛ nō fluit aliqd tūc succ⁹ cepe cū pauca lana dꝫ supponi: aut fel taurinuz. rō qꝛ talia apperiūt emorroidas l' uenas emorroi dales ubi ē materia retēta. Suppositoriū. Pōit aliud remediū dicēs ꝙ dꝫ suppōi suppo sitoriū longū de cyclamine qꝺ patiēs dꝫ tenere tota nocte. Fo dicit ꝙ si ꝯtigit egredi dꝫ remitti donec scindat ꝛ egrediatur sanguis. Ad idē. ℞ succi cucumeris asinini stafisagrie añ. cōfician tur cū melle fiant suppositoria. Ad idē. ℞. pulpe cloqntide. ℥. iii. amigdalaꝝ amararū. ℥. iiii. fiant licinia longa. Ad idē. ℞. olei pſiccoꝝ amaroꝝ q̄rt. ſ. medulle crisomilloꝝ dorsorum alleoꝝ añ. ℥. i. fiat ungtm̄ cū cera. q. sufficit ꝛ sꝰ ponatur cuz tenta. Ad idē suppositio fcā ex radice ireos apit orificia emorroidaꝝ Mesue Ad idē pānis porcin⁹. Ad idē inunctio cum oleo pſiccoꝝ uel de crismoillis: uel de amigdal' amaris. Notandū ꝙ emorroides pñt aperi ri cū foliis ficus ꝛ fricetur locus ex eis a parte aspera donec lac egrediatur. Uel cum succo cy clamini ul' cepe. Sil'r uꝫ si fricetur loc⁹ cū lana ul' pāno ifuso i medicamine qꝺ ē. ℞. aloes suc cotrini sbtiliter puluerizati. ℥. iii. folioꝝ leuistici ℥. i. misceātur. Sil'r pñt aperiri cū ſtomo ꝛ ut nꝰ claudātur ungatur loc⁹ cū ungtō i mediate dic to. Similiter possunt aperiri cum sanguisugis appositis ad emorroidas cū una canna conca ua ne uadant ad alium locū ꝛc̄. Cū āt dolor. Docet sedare dolorē emorroidaꝝ: ꝛ diuiditur i duas. Primo docet per phlebotomiā. Secun do per emplastrum. De prima dicit quod quando apostema fuerit uehemens ꝛ magnuz in ano debet eger phlebotomari. Ratio quia diuertit ne materia fluat ad locum. Et empla strum. Ponit seu docet sedare per empla strum: ꝛ diuiditur in duas secundum qꝺ duo

ponit ; Secunda ibi. Ad dolorem. De prima
dicit q ad sedandum doloré emorroidaꝝ ƌbꝫ
superponi emplm q é. ℞. mellilotũ cãomillá
diu coctã in aqua donec dissoluatur: deinde su
matur ex aq̃ decoctiõis eaꝝ q̃ʒtũ una manu te
neri potest uitellus oui assati croci. ʒ. i. opũ. ʒ.
ii. seminis lini triti seminis fenugreci maluaui
schi añ. M. i. conficiantur omnia ex rob i quo
sit bdelii ʒ. iii. dissolute ⁊ folia superposita post
quã eoꝝ superficies ex oleo simsamino in quo
adeps anatis mixta fuerit more empli super
ponantur dum sint tepida ratio quia resoluũt
ꝑpter camomillam stupefaciũt ꝑpter opium.
mollificant ⁊ maturant ꝑpter axungiã anatis
cum bdelio. Ad idé ℞ mucillaginis seminis li
ni añ. ʒ. ii. butiri sine sale sepi renũ capraꝝ añ.
℥. ſ. uitellus unius oui rof. xii. cere modicũ fiat
unguentũ. Ad idé ℞. florũ malue camomille
añ. ℥. ii. seminis fenugreci seminis lini añ. q̃rt.
ſ. conquassa simul ⁊ buliant omnia in aqua in
qua patiens teneat anchas: aut spõgia fortiter
compressa infusa i ꝑ̃dicta aqua applicetur ano
uel ex ꝑ̃dictis fiant sacculi longi ⁊ stricti buliãt
⁊ non superponãtur. Alia cõfectio. Põit ali
ud sedans dolorem dicens q cepe albũ optie
coctũ teratur ⁊ cũ butiro uaccino misceatur: ⁊
molefiat ⁊ tepefactũ ano suppõatur q resoluit
uehemẽter doloré Ad idé porũ elixatũ ꝯfectũ
cũ butiro. Ad idé ℞ liacias cũ testa ⁊ cõbure
i fornace ⁊ pluerizata ⁊ aspgatur q stati dolor
sedatur. Ad idé vꝫ suffumigatio fcã cũ bdelio
⁊ adipe xirbi cãclini. ad idé ũctio facta cũ oleo
semis lini ƌ ꝑsicis ul crisomil ualet. Notãdũ
q iter oia folia cauliũ sedãt doloré Ad idé in
ctio cũ adipe anatis é maximi iuuaméti. Al.

Cũ vero i ano ragadias habuerit pati
ens q̃ cũ ledunt cũ ipsius vẽter sicc⁹ é pillis
de bdelio vtaẽ: q̃. ℞. mirobal. ni. Rebul.
amboꝝ añ. ʒ. x. serapini. ʒ. iii. nasturcii al.
ʒ. ii. bdeli al. moll ⁊ piguis. ʒ. xv. dissoluaẽ
bdeliũ i succo porroꝝ ⁊ ex eo cõficiãẽ alia
⁊ iformẽẽ ex eis pille ⁊ sumaẽ ex eis freq̃n
ter ab. ʒ. i. vsqꝫ ad. ʒ. iiii. Locus v̊o si adu
stioné patiaẽ ex ungtõ de cerusa iungatur
si aũt ñ sẽtiẽ i eo adustio vngaẽ ex ungtõ
q fit ex adipe q i gibo cameli iueniẽ ⁊ bde
lio q sic fit. ℞: cere citrie olei sisamini adi
pe anatis medulle cruris vaccini adipis q
li i gibo cameli bdelii oim ptes eq̃les bde
liũ pri⁹ mucillagie se. lini dissoluaẽ: deide
oia misceanẽ: hoc eni optimũ existit. Si
aũt eger ragadias i ano habuerit ꝑfũdas
a qb⁹ fetẽs virus fluxerit medicamẽ acutũ
qƌ i. c. de vulnerib⁹ descripsim⁹ ei suppõa
tur qƌ eger p duos dies patiaẽ. Et si i eis
aliqd remaneat qƌ resudet medicamé ite
rũ apponaẽ qƌ eo vsqꝫ fiat donec locus
sicceẽ ⁊ ñ resudet: qƌ si ea q̃ ibi fiũt eminé
tia extra ⁊ pẽdẽtia fuerint i tm̃ ut arescãt
⁊ nigrescãt butirũ tepidũ multotiẽs sup
fundaẽ donec nigredo ab eo remoueatur
Si aũt resudatio reuersa fuerit acutuꝫ me
dicamé iteꝝ ibi appõaẽ: ⁊ si ñ resuaderit
es vngtõ de cerusa cureẽ. Est ét qñ eminé
tes emorroides extra curanẽ cũ ferro cau
terizando: loq tñ de hoc plus é quã hui⁹
nr̃i libri modus reqrat: Fistule v̊o generã
tur i ano velociter: qm̃ figura ei⁹ facit eẽ il
lud necessariũ. Que aũt utriqꝫ penetran
tes: aut ñ penetrãtes. Cũ aũt ꝑforate sunt
vtrinqꝫ stercus egrediẽ ex eis ⁊ vẽtositas
Si aũt ñ egrediẽ stercus neqꝫ vẽtositas ñ
é penetrãs ab vtraqꝫ pte. Loq v̊o de eius
cura ꝑfecte plus é q̃ꝫ hic noster liber expec
tat. Sed q oẽs fere hoies semp maximuꝫ
icurrunt erroré in cura ei⁹: vñ ⁊ maximũ
icurrunt nocumentũ nos excitabim⁹ eos
ad hoc q huic egritudini congruũ erit: ⁊
ośdemus q̃liter a ꝑ̃dicto errore se custodi
ant ⁊ dicemus q si fistula utrinqꝫ ꝑfora
ta cũ ab ano ĩmota fuerit nullo mõ ferro
tangenda é ⁊ incisiõe eni ferri constringit
stercus inuoluntarie egredi. Est ét aliud q̃
re fistula ab vtraqꝫ ꝑforata ferro tãgi nõ
dꝫ: q toto tp̃re vite egri sic ꝑmãere poterit
nõ magnũ faciens nocumentũ neqꝫ ꝑue
niet ex ea aliũ nisi resudatio ⁊ fluxus. Si
qƌ ab ea fluxerit acutuꝫ fuerit ⁊ mordica
tũ ⁊ fetidũ habuerit odoré cui⁹ ét quãtitas
quotidie augeaẽ erit fistla putrida ⁊ cũ h
herpetestiomeno cui ex medicamine acu
to ⁊ ex eo qƌ cõplet oia succurrenduꝫ est
anteq̃ꝫ dilateẽ ⁊ magnificeẽ. Cũ aũt non
resudauerit nisi parũ neqꝫ eius quantitas
quotidie augeaẽ neqꝫ magnificetur neqꝫ
odor ibi augumẽtatus fuerit nõ é in ea ali
quid qƌ sit timendũ nisi resudatio ⁊ flu
xus que medicari põt donec sicceẽ ⁊ detu
mescat ⁊ non resudet per longũ tempus
Si aũt resudatio redierit medicamen pre
dictũ adhibeatur: Et hoc modo poterit
blãdiri per totũ tempus uite egri ⁊ ñ noce
bit: Modus adhibendi huic egritudini
medicamen ex colliro quod i. c; de fistula

oculi noiauimus. sumat ⁊ optie terat ⁊ fistula prematur donec quicquid in ea cōtinet egrediatur ⁊ si radi⁹ eā igredi poterit iuolvat coto: deinde ex pdicto medicamie p⁹ ꝙ mollificatū fuerit intictus in fistulam imittat. si vo in ea minime radi⁹ igredi poterit dissoluat medicamen in aqua ⁊ subleuet coxa egri supposito pluinari ⁊ eo supino iacente predictū medicamen distillādo sup fistulā fundat ⁊ fiat hoc in mane ⁊ circa noctē ⁊ tres dies ⁊ sedeat in aqua de curcuma ⁊ lauet ex ea. Sillanus.

Ponit curā ragadiarū que fiunt in ano ⁊ diuiditur i duas. prio facit hoc. secūdo reuertitur ad ponēdū curā emoroidaꝝ marie qn̄ fuerit putredo. secūda ibi. Q̄ si in ea. Prima in duas prio ponit curā ragadiarū qn̄ nō sunt pfunde nec saniose. Secūdo qn̄ sunt tales. secūda ibi. Si aūt. Prima i duas. prio pōit curā per euacuationē qn̄ vēter ē stipticus. secūdo per localia secūda ibi. Locus vo. De prima dicit ꝙ qn̄ patiens hūerit ragadias in ano ledentes eū cū vēter ē stipticus dꝫ uti pillis de bdelio q̄ sūt. ℞ mirobal. nigroꝝ kebuloꝝ emblicoꝝ. aā. ʒ. x. serapini. ʒ. iii. nasturcii al. ʒ. ii. bdelii moll ⁊ albi. ʒ. xv. dissoluatur bdeliū in succo porrorū ⁊ ex eo cōficiātur alia iformētur pille ⁊ ex eis sumatur frequēter ab. ʒ. i. usqꝫ ad. iiii. rō qꝛ iste pille propter mirobalanos euacuant ⁊ cōsolidāt ppter bdeliū. Notādū ꝙ meli⁹ eēt si darētur medicine laxatie uel fierent clisteria qꝛ mirobalāi cōstringunt post laxationē. deide cōsolidetur loc⁹ cū unguēto ꝯsolidatiuo ⁊ cerusa dicta superius sepe: ⁊ sic facit gerardus. Locus vo. Pōit curā qn̄ i loco fit adustio. secūdo qn̄ i loco non est adustio. secūda ibi. Si aūt nō. De pria dicit ꝙ si in loco fuerit adustio dꝫ fieri inunctio cum unguento de cerusa. rō qꝛ ē ifrigidatiuū ⁊ cuꝫ ħ ꝯsolidatiuū. Si aūt nō. Ponit curā qn̄ i loco non est adustio dicens ꝙ debet inungi cū unguento qđ fit ex adipe que in gibbo cameli inuenitur ⁊ bdelio ⁊ sic fit. ℞. cera citrine olei sisamini adipis anatis medulle cruris uacci adipis q̄ ē in gibbo cameli bdelii oium aā partes eq̄les. bdeliū pri⁹ in mucilagine seis lini dissoluatur deide misceantur qꝛ hoc optimū existit.

Notandū ꝙ loco adipis q̄ in gibbo cameli reperitur ualet cepe capraꝝ uel assungia galline ⁊ iungātur scissure. eodē mō ualet i scissuris manuū. Ad idē ℞. dragagāti gallaꝝ aā. pluerizētur cū sepo caprino ul bouino ⁊ pauco olei ros. misce ⁊ fiat unguentū. Ad idē suffumigatio facta cū bdelio ꝯfecto cū adipe. Ad idem terbentine ℥. ii. adipis anatis olei uiolati aā. ℥. ii. mucilaginis dragagāti. ℥. i. cere citrie. ℥. i. dragagāti pulverizati. ℥. ii. fiat unguētū ⁊c. Si aūt eger. Ponit curā ragadiaꝝ qn̄ sūt pfunde ⁊ saniose dicens ꝙ si eger hūerit in ano ragadias pfundas a qb⁹ egrditur uir⁹ fetēs dꝫ superpōi medicamē acutū quod scripsit in. c. đ ulcerib⁹ oculoꝝ ⁊ đ polipo. rō qꝛ corodit: iō ꝯsumit māꝫ saniosaꝫ ul furiosaꝫ. Scđo dicit ꝙ si i eis allqđ remanet qđ r̄sudat: iterū dꝫ pōi medicamē. ⁊ ħ fac donec loc⁹ exiccetur ⁊ nō resudet. Ad idē ualet cerotū uiride positū in eodē. c. deide loc⁹ ꝯsolidetur cū unguēto đ cerusa. Q̄ si ea.

Ponit iterato curā emoroidaꝝ spāiter: ⁊ diuiditur in duas. Prio ponit curā per medicinā Secūdo per cyrurgiā. secūda ibi. Est etiā. De prima dicit ꝙ si emoroides fuerint: extra pminentes ⁊ pēdentes ⁊ fetentes in tantū ꝙ arescūt ⁊ nigrescant dꝫ sepe supponi butirū tepidū donec nigredo remoueatur. Secūdo dicit ꝙ si resudat uirus fetens medicamē acutū ibi pōatur Tertio dicit ꝙ si nō resudat uirus fetēs curetur cū unguēto de cerusa. rō qꝛ ꝯsolidat. Est etiā.

Pōit curā per cyrurgiā dicēs ꝙ curatur aliqn̄ cauterizando cū ferro. secūdo dicit ꝙ ħ non pertinet ad istū locū: ſꝫ ad septimū almāsoris.

Notandū ꝙ emoroides pn̄t remoueri per incisionē earū ita ꝙ totaliter incidātur qn̄ sunt antique cū ferro. s. cū forficib⁹. Secūdo pn̄t icidi sine dolore cū filo de serico uel cū pilis equi ⁊ ifundātur in aq̄ in q̄ cāphora fuit dissoluta: vn̄ nō sentitur dolor stupefaciēdo mēbꝝ ⁊ p⁹ incisionē ponatur empl̄m factū ex uitell ouoꝝ ⁊ oleo ros. ad sedandū dolorē postea ꝯsolidetur ungēdo locū cū unguēto ꝯsolidatio qđ fit cū cerusa lota aloe mastice thure sāgūis dracōis oleo ro. ⁊ cera: Fistule. Ponit curā fistulaꝝ q̄ fiūt in ano: ⁊ diuiditur in tres. Prio pmittit quō se habēt fistule ani quātū ad generationē. Secūdo pōit diūersitatē fistulaꝝ. Tertia ꝓseqtur ponēdo curā. scđa ibi. Que aūt utriqꝫ. Tertō ibi. Loqui vo. De pria dicit ꝙ fistule i ano cito generātur ⁊ discernitur ex figura ei⁹. Que autē utriqꝫ. Ponit diuersitatē eaꝝ dicēs ꝙ tales aut sūt penetrātes aut nō. Scđo dicit ꝙ penetrātes distiguūtur ex eo ꝙ egreditur de loco fistule sterc⁹ ⁊ uētositas. ſꝫ si nō sūt penetrātes tūc nō egredietur ab eo nec stercus nec uētositas. Loqui vo. Proseqtur ponēdo curā fistularū ani: ⁊ diuiditur in duas. Prio pōit inteutōnē suam. scđo ꝓseqtur eā. scđa ibi. Et dicem⁹. De

prima dicit ꝙ loquendo de cura fistule pfcé trã
sit metas huiꝰ libri. De secũda dicit ꝙ fere oés
homines maximũ incurrunt erroré in cura hu
ius passionis. unde maximũ sequitur nocumẽ
tũ. Et hic ipse intendit excitare nos illud explicã
do qd é cógruũ in cura huius ꝑpter quod pos
simus cauere a dicto errore. Et dicemus.

Prosegtur ⁊ diuiditur in duas. Prio ṕmit
tit documentũ obseruandũ iu cura fistule pene
trantis. secũdo ponit curá illius per medicinas
ibi. Si aũt illud. De pria dicit ꝙ fistula pe
netrans ab utraqꝫ parte si fuerit distás ab ano
nó é tangéda aliquo mõ ferro ⁊ rónez assignat
qr ex incisione facta cũ ferro cõtingit stercꝰ egre
di iuoluntarie. Ró quia lacertus cõstringés et
dilatans é incisus. secũda causa qr talis fistula
toto tempore uite .s. egri sic permanere põt non
inducés magnũ nocumentũ nec ꝑueĩt ex eo ali
ud nisi resudatio ⁊ fluxus. Si aũt. Põit cu
ram fistule saniose: ⁊ diuiditur in duas. qr prio
ponit curá in generali. secũdo in spáli. secunda
ibi. Modus Prima in duas. primo põit in
generali qñ fistula é saniosa ⁊ profunda. secũdo
qñ é pauca. secũda ibi. Cũ aũt nó. De pria
dicit ꝙ si illud qd egreditur a fistula fuerit mor
dicatiuũ ⁊ acutũ ⁊ fetidũ ⁊ quãtitas cõtinue au
geatur talis fistula erit saniosa ⁊ cum herpestio
meno. Secũdo dicit ꝙ in cura talis succurré
dũ est cũ medicamine acuto ⁊ cũ eo quod perfi
cit itentiones oés anteqꝫ dilatetur. De secũ
da dicit ꝙ si fistula non resudat nisi parũ ⁊ qꝫti
tas nó augetur quotidie nec malus é dolor: tũc
debet medicari cũ medicamine exiccatiuo dõec
exiccetur ⁊ detumescat ⁊ non resudet aliqd lógo
tépore. Tertõ dicit ꝙ si resudatio reuertatur
debet exhiberi medieamen acutũ ⁊ sic blandiri
toto tempore egri. Modus. Ponit curaz ĩ
spáli: ⁊ diuiditur ĩ duas. Primo explicat medi
camẽ ponendo modũ approximatõis. secundo
ostendit quid fiendũ qñ nó põt approxiari mõ
predicto. secũda ibi. Si ṽo. De pria dicit ꝙ
debet exhiberi medicamen factũ ex collirio: de
qno dictũ est in cura fistule oculi. ⁊ hoc dꝫ fieri
donec egrediatur quod in fistula ꝯtinetur . secũ
do dicit ꝙ si tenta põt ingredi inuoluatur radiꝰ
coto ex predicto medicamine iniũcto ⁊ mittatur
in fistulaz. De secunda dicit ꝙ si radius non
põt ingredi in eam dissoluatur medicamẽ in aq̃
⁊ debet sbleuari coxa egri supposito puluinari:
⁊ infirmo supino iacente ṕdictũ medicamẽ dꝫ ĩ
fundi sup fistulá distillãdo ⁊ dꝫ fieri de mane ⁊
circa nocté per tres dies. Dicit etiá ꝙ debet se

dere in aqua de curcuma ⁊ lauari ex ea. No
tandũ ꝙ cura fistule penetrantis é ut totũ corpꝰ
mũdificetur cũ pill'is fetidis: aut ex decoctione
mirobal'. indoꝝ kebuloꝝ sene epithimi fumiter
re dulcorata cum zuccaro rof. ueteri. deinde to
ta fistula mundificetur usqꝫ ad longaoné cũ vn
guéto uiridi facto ex melle rof. ⁊ aluie zuccotri
no ⁊ flore eris mixtis ⁊ tritis equaliter: aut ex
puluere affodilloꝝ ⁊ dilatetur os fistule cũ téta
de spógia: aut cum medulla cãne mellite aut cũ
teneritate aristologie rotũde ⁊ cũ fcm̃ fueĩt cau
tẽizetur locꝰ usqꝫ ad ꝑfũdũ. deiñ rẽoueatur cru
sta cum butiro. deinde incarnetur illud cuꝫ pul
uere thuris minuti rotũdi ⁊ in fine cõsolidetur
cũ puluere nucis cipressi ⁊c. Cura fistule nó
penetrantis é ut mũdificetur locus cũ unguéto
uiridi dicto uel cũ pulueꝛ affodilloꝝ ⁊ dilatetur
os ut dictũ é ⁊ posset cauterizari: quia cauteriũ
omné remouet malá cõplexioné mẽbri ⁊ dissol
uit materias corruptas ꝯtentas in mẽbro ⁊ stri
git fluxũ sanguis. Medicamen ualde bonũ
ad fistulá ani. ℞. aceti uini fortissimi clari olei
uetustioris qd posset inueniri añ. lb. i. litargiri
puluerizati ⁊ cribellati. lb. s. coquãtur ista dõec
nigrũ ⁊ lucens fiat deinde ex eo fiant téte h̃ eniꝫ
ualde exiccat absqꝫ mordificatõe ⁊ ꝯsolidat pla
gas recétes ⁊ vulnera ⁊ ulcera ãtiqua cõsolidat
⁊ mũdificat. Ad idé. ℞. aloes sarcocolle thu
ris sanguinis draconis aluis zuccarini añ. ℥. i.
florũ eris. ʒ. ii. fiant ex eis sief cũ succo fumiter
re ⁊ reponãtur tá diu ꝙ indurescãt ⁊ cũ necesse
fueĩt põatur unũ in fistula ⁊ põatur oi die usqꝫ
ad. vii. dies mundificat eni ꝺ proprietate fistulá
⁊ finaliter consolidat.

De egressione ani ⁊ mr̃icis. Sil.

Otandũ circa rubricá de exitu ani
ꝙ cá exitus ani é duplex. Una é re
laxatio lacerti seu musculi retinétes
feces: hoc ab hũore relaxáte lacer
tuz. Alia cá é apã intestini faciens ipsuz descédẽ
Secundo notandũ ꝙ signa exitus ani ꝑpter
relaxationé sũt: qr per imissioné cũ digito põti
ingredi anus sine dolore. Signa exitꝰ ani pp
apã sunt ꝙ itestinũ nó ingreditnr nisi ĩpellatur
cũ digitis: dolor loci cũ eminétia mãifesta ⁊ cũ
duritie. Tertio notandũ circa rubricá ꝺ exitu
mr̃icis ꝙ exitus mr̃icis é duplex. s. cá extrinseca
⁊ intrinseca. Extriseca é sicut casus ⁊ percussio
superfluꝰ coitus sessio super lapidé frigiduz uel
statio in aqua frigida uel unctio cũ unguétis fri
gidis. Cá intrinseca é ul' apã mr̃icis ⁊ sic exit ex
tra uel relaxatio uel mollificatio siue palisis: et

hoc uel ab hũore ibibito in ꝯcauitate mr̃icis uł ꝓpter fluxũ hũiditatis aquose ab aliis mẽbris ad matricẽ. Quarto notandũ ꝙ signa exit⁹ matricis ad extra ꝓpter relaxationẽ sũt multitudo hũiditatis fluentis a uulua mollities mẽbrorũ ⁊ laxitas. Signa exitus ꝓpter apã sũt dolor intrinsecus ⁊ aliqñ febris: febris ⁊ aliqum duri ties. Pronosticatio exitus matricis extra nũ ꝙ̃ uel difficulter curatur. Alman.

Cum anus extra egreditur carens apate ⁊ ita disponitur ꝙ si impellatur igrediꝛ ceruse balaustie gallarũ aluis antimonii oĩum partes sumantur equales ⁊ in pl'uere rediganꝛ: ⁊ super ex olo roſ. calefacto inunctũ pl'uerizentur ⁊ anus intromittaꝛ ⁊ constringaꝛ qḋ tñ fieri conuenit postq̃ eger a sella reuersus fuerit ne eũ cito ad sellam surgere sit necesse. Sumãtur ẽt galle balaustie cupule glandiũ folia mirti ⁊ coquanꝛ in aqua donec rubea fiat ⁊ sedeat i ea ⁊ laueꝛ ex ea. Qḋ si anus qui apostemosus est ingredi minime põt eger aquã calidã frequenter ingrediaꝛ ⁊ in ea sedeat ⁊ ungat anũ ex cera ⁊ oleo camomillino: aut anetino donec igrediaꝛ. Cũq3 intromissus fuerit ex his q̃ nominauimus cureꝛ. Uulua preterea si egressa fuerit similiter erit medicanda Est tñ necesse ut fortiter ligetur ⁊ ut egra semper supina iaceat ⁊ coxa superius eleueꝛ. Sil.

Determiat de exitu ani ⁊ mr̃icis: ⁊ diuiditur in duas. Primo ponit curã exitus ani. Secũdo matricis. secũda ibi. Uulua ꝑterea. Pria i duas ẽm ꝙ duo põit remedia. secũda ibi. Sumãtur. De pria dicit ꝙ cũ anus extra egreditur ⁊ sine apãte cuius signũ ẽ. quia si digit⁹ impellit ingreditur tũc debet anus sup̄spargi puluẽ tali ℞. ceruse balaustiaꝝ gallarũ antimonii alũis oĩum añ. partes equales puluerizẽtur ⁊ super anũ prius oleo roſ. salis iniũctũ ponãtur. dei de anus intus mittatur ⁊ stringatur. rõ q2 talis puluis ẽ stipticus sed oleo inungitur ut meli⁹ reticeatur puluis sup anũ. Ad idẽ. ℞. sumach ℥. ſ. gallarũ anthere nucis cipressi myrrhe olibani añ. ʒ. i. fiat puluis cum quo smapizetur itestinũ: sed prius inungatur oleo roſ. Sumantur

Ponit aliud remediũ dicens ꝙ sumãtur cupule glãdiũ galle balaustie folia mirti: coquantur in aqua donec fiat rubea ⁊ sedeat in ea ⁊ ex ea lauetur. rõ q2 sunt stiptica. Ad idẽ fiat balneũ de foliis nucis cip̄ssi. Ad idẽ ualet sessio si fiat in decoctõe achacie uł seis myrti tassibarbassi uel caude equine. Notandũ ꝙ in cura perfecta d3 precedere balneũ: deinde inunctio deinde puluis. Qḋ si anus. Ponit curã exitus ani qñ fit ꝓpter apã cuius signũ: q2 nõ põt ingredi ꝓpter ꝯpressionẽ digiti eger d3 ingredi aquã calidã ⁊ sedere in ea. Secundo dicit ꝙ debet inungere anũ ⁊ cera ⁊ oleo camomille uł aneti. ratio q2 illa mollificant ⁊ sedant dolorez.

Notandũ ꝙ balneũ eoꝝ que cõpetũt in exitu ani ẽ eorum q mollificant: ut malua bismalua fenugrecũ semen lini ⁊ anetũ. Siliter solum balneũ aque dulcis ualet i hoc casu. Uulua ꝑterea. Ponit curã exitus matricis dicẽs ꝙ si matrix egrediatur extra eodẽ mõ ẽ curanda. Secundo dicit ꝙ tñ ẽ necesse ut fortiter ligetur ⁊ egra iaceat supina ⁊ coxa superius eleuetur. rõ primi. q2 eadẽ uidetur cã exit⁹ ani ⁊ matricis Rõ secundi q2 in tali situ matrix melius ascẽdit ad locũ suũ. Notandũ ꝙ ad exitũ matricis ad extra sex p ordinẽ regrũtur. Prio uentose. Secundo suffumigatõ. Tertio balneũ. Quarto unguentuz. Quinto suppositoriũ. Sexto emplastrũ. Mod⁹ ẽ ut dicetur de oĩbus per ordinẽ. Uentose sint tres. Una põatur supra umblicũ. sed alii dicunt ſb mãmilla: ⁊ una ab utroq3 latere ⁊ fit ut matrix ascendat ad locũ suũ uł ad superiora. Suffumigatio habeat ollã paruã in q̃ sint carbones igniti ⁊ supponatur puluis talis. ℞. camomille achachie radicis bistorte añ. ʒ. iii. psidie balaustie añ. ʒ. ii. asse fetide. ℥. i. masticis olibani galbãi añ. ʒ. ii. ſ. nucis cip̄s gallaꝫ folioꝝ mirti añ. ʒ. v. ⁊ cũ istro d3 r̃cipi fum⁹ circũtegẽdo pãnis ollã ne fumat ascẽdat ad nares sed d3 tenere aliqḋ odoriferꝫ ante eas. ⁊ tũc ratio remedii ẽ. quia ex fetidis est ꝯpositũ faciẽtib⁹ mr̃icẽ ascendẽ ⁊ stipticis ꝓhibẽtib⁹ descensum ⁊ d3 fieri uentosis exñtibus. Balneum fit tale. ℞. ro. ru. quar. ſ. mirti radicis tassibarbassi añ. M. i. tormẽtille radicis bistorte anterẽ masticis olibani añ. M. i. succi matricarie succi lauendule añ. q̃r. ſ. asse fetide q̃r. i. cõquassentur ⁊ in sacculo ponãtur. buliant in modico uini stiptici ⁊ ſbmergatur. rõ per idez ut supra.

Unguentũ cuz quo d3 inungi orificiũ matricis uel uulue int⁹ ⁊ extra ⁊ renes. ℞. olei myrtini olei de lilio olei masticis añ. ℥. ii. ſ. asse fetide radicis bistorte tormẽtille añ. ʒ. iii. cere. q. suffi. fiat unguentũ ut supra. Suppositoriũ uł pessariũ in dura ſba positũ in collo matricis. ℞. asse fetide. ʒ. i. puluerizentur pulucrizãda misce malaxãdo cum oleo mirtino. fiat masa de qua fiat suppositoriũ. rõ ut supra. Emplm̃ quod

ĩmediate debet pōi super uuluā ne iteꝝ accedat ℞.gūmi pini.ʒ.ii.thuris masticis añ.ʒ.i.nucis cipressi.℥.ß.liquefiant ĩ olla noua cū oleo ꝺ̄ mastice fiat emplm̄. Aũ idē. ℞.masticis quar. i.olibani.ʒ.ß.nucis cipressi gallarū mirtilloꝝ añ ℥.i.psidie balaustie añ.℥.ß.terbentine.℥.i. pul uerizanda puluerizētur conquassanda ꝯquassē tur cū pistello calido misce oīa sil' malaxādo cū oleo fiat emplastꝝ tenue ad quātitatē unius pal mi parui in longitudine ⁊ mediĩ ĩ latitudīe extē datur supra pānū. Ultimo notādū ꝙ ĩ cura huius passionis ualet uomitus qui trahit ad su periora

De superfluitate mſtruoꝝ ꝯstrigēda. Sil.

Circa rubricā ē notādū ꝙ mēstrua fluūt naturaliter qualibet reuolutō ne aut renouatione lune scl'.secūdū ꝙ conuenit etati mulierū ⁊ aliis pti cularibus ⁊ durata diebus trib⁹ usq3 ad.vii.se cundū diuersitates cōplexionū ⁊ qñ menstrua currunt in quātitate qualitate ⁊ ordine tunc sūt mulieres sane caste ⁊ fecunde.qñ aūt illa mutā tur tunc sunt egrotatiue incontinētes ⁊ steriles: ⁊ si generant ibecilles ⁊ morbidos generāt pue ros.superfluūt ergo aliqñ preter naturā ⁊ sunt cā morboꝝ. Secundo notandū ꝙ causa sup flui fluxus aut ē intrinseca aut extrinseca. Si ex trinseca sicut casus ⁊ percussio aborsus partus ĩnaturalis magnitudo nimia uirge. ragadie in vulua mulierum.Si causa intrinseca aut ꝓpter vtutē aut ꝓpter mēbra: aut ꝓpter hūorem. Si ꝓpter vtutē hoc ē ꝓpter vtutē expulsiuā ⁊ mūdi ficationē toti⁹ ⁊ sic ē ad bonū quātū ē ex h': aut ē ꝓpter vtutis debilitatē contētiue ⁊ hoc ē malū Si fuerit ꝓpter mēbrū hoc ē quia mēbrū ē raꝝ molle laxū mollificatiuū latū ⁊ apertū. Si fu erit ꝓpter humorē h' ē q2 peccat rōe nimie q̄ti tatis ⁊ nō pōt cōprehendi in uasis: aut rōe q̄li tatis male:ut quia nimis subtilis calidus uene nosus salsus acutus mordicatiu⁹ putrid⁹ aut fri gidus aquosus sbtilis. Tertio notandū de si gnis si fuerit a causis extrīsecis hētur ex iudicio patientis si diligens inquisitor uelit eā medicus Si vō fuerit ꝓpter cās intrinsecas ⁊ fuerit cum vtute forti tunc ē cū bona coloratione tolerā tia ⁊ alleuiatione. Sȝ si fuerit ex debilitate vtutꝭ tunc mulier ē discolorata ⁊ debilis ⁊ male tole rat.si fuerit ex mēbro cognoscitur ex hitudīe cor poris.si ē pilosa extenuata macilenta ⁊ de facili passibilis.si fuerit ex hūorū quātitate cognosci tur ex plectoria:q2 uene sūt plene.si fuerit ex hu moris peccantis qualitate.s.caliditatis tūc ē ca lor sitis mordicatio ⁊ cognoscitur ex colore.si fu erit ex saguine color menstruorū ꝯuertitur ad al bedinē.si ex colēa tēdit ad citrinitatē. si ex phle gmate ad albedinē.si ex mlīa ad liuorē ⁊ nigre dinē ⁊ est optimū signū ad distiguendū. Pro nosticatio fluxus menstruoꝝ supfluus ducit ad egritudines ꝯsūptiuas.s.ad idropisim: ptisim: ethicā: dolorē dorsi:⁊ passiones stomachi.s. de bilitatē digestiue ablationē appetitus ⁊ silia.

Confectio pro retentione menstruorū. ℞. zuccari rof.℥.ii.lupidis emathitis trocisc.de charobe trocis.de terra sigil'. et trocisc.de spo dio añ.ʒ.i.misceantur ⁊ pouātur in scutella par ua ⁊ deauretur. Unguentū ad idē. ℞.olei masticis olei absinthii añ.℥.ß.olei mirtilloꝝ.ʒ.i pulueris masticis.ʒ.i.puluis troc.de karabe. troc.ꝺ̄ terra sigil.boli armēi lapidis emathitꝭ añ ℈.ß.ceꝛ paꝝ fiat ungtm̄ addas aceti.℥.ß. Al.

Pro superfluis menstruis cōstrin gendis: trocisci de charabe per hebdomadā vnā sunt dandi.qꝺ̄ si non cōtulerint cōfectio de scoria dēt.Et fiat minutō ex basilica.Uentose quoq3 ad mām̄illas apponātur.Et in comestione ci bis vtatur stipticis.Et hoc medicamē ega sibi subiiciat.ꝙ.℞.olibani balaustiarum gallarū antimonū achacie alūis oīuȝ par tes equales.puluis horum optime tritorū cum pauca lana subiciiatur. Femur ue ro ⁊ dorsum ex epithiatibus que in.c.de fluxu vētris noīauim⁹ epithietur. Et sede at in aqua de curcuma. ꝙ si ista nō contu lerint ex alio pessario acuto fiat immissio ⁊ maneant in vulua. Silla.

Ponit curam quando menstrua superflu unt:et diuiditur in tot quot remedia ponit. par tes patebūt. De prima dicit ꝙ pro superflu is menstruis restringendis debent dari trocisci de karabe per unam hebdomadam cum aqua plantaginis. Ratio: quia sunt frigidi. Ideo alterant:et sunt stiptici: ideo restrigunt uias ⁊ a forma specifica restringunt sanguinem flueutē. Ad idem ualȝ potare.ʒ.i.coralloꝝ cum.℥.i.aque plātaginis ante prandiū ⁊ tantū de nocte. Ad idem pillule facte ex trocisꝭ stip ticis ⁊c. Qꝺ̄ si nō. Ponit aliꝺ̄ remediū di cēs ꝙ si non cōtulerit debet dari confectio ꝺ̄ sco ria ferri.rō patet.Et fiat. Pōit aliud reme dium dicens ꝙ conuenit phlebotomia facta de basilica.ratio quia diuertit ⁊ euacuat aliunde: ⁊ tūc si peccet sanguis competit phlebotomia di recte.si alius humor conuenit phlebothomia

indirecte. Uentosē quoqꝫ. Pōit aliđ remedium dicens ꝙ uentose debent poni ad māmillas .s. sub eis .rō quia ꝓpter colligantiā māmillarum cū matrice diuertūt ad superiora materiam ⁊ ē remediū forte ⁊ familiare ⁊ sepe expertꝰ sum. Ad idē ualet ligare brachia: q2 etiaꝫ diuertit materiā ad sup̄iora. Et in comestione. Ponit aliud remediū scilicet per dietā dicēs ꝙ in cibo debet comedere stiptica sicut risuꝫ lētes far coctū carnes assatas uinū grossum stipticū. ratio patet. Et hoc Pōit aliud remedium dicens ꝙ debet subici talis puluis. ℞. olibani balaustie gallaruꝫ antimonii acacie alūis oiuꝫ añ. partes equales puluerizētur subtiliter ⁊ cum lana supponatur. Ad idem ℞. folioꝝ plantaginis. ℔. s. conquassa ⁊ supponatur.

Ad idem succi plātaginis. ℔. s. troc. karabe ℥. s. misce ⁊ coletur ⁊ excoletur ⁊ ex colatura iniciatur in matricē. Ad idē suppositoriū ex acacia ⁊ succo sanguinarie ⁊ suppōatur. Ad idē ⁊ ē secretum iniectio stercoris asinini ⁊ ualet a ꝓprietate. Femur ꝟo. Ponit aliud remedium dicens ꝙ femur debet epithimari ex epithimate de quo dictum ē supra. c. de cura fluxꝰ uentris. ratio patet quia constringit. Ad idē fiat epithima ex succo plantaginis ⁊ trociscis de karabe ⁊c. Ad idē ualet emplastrū de stercore asini recenti factum. Ad ideꝫ ℞. succi plātaginis. ℔. i. aque roſ. q̄r. i. aceti. ℥. s. coralloꝝ rubeorum karabe lapidis emathitꝫ boli ar. mirtillorū cupularū glandiū olibani añ. ʒ. ii. terre sigil. q. sufficit puluerizanda puluerizētur misce oia sicut duo emp̄la unū ante ⁊ aliud retro. rō patet. Et sedere. Ponit aliud remedium dicens ꝙ debet sedere in aqua de curcuma. ⁊ est balneū factum ex radice rubee tictorum ⁊ ē radix cum qua tinguntur panni: Ad idem ualꝫ aqua mirti ⁊ corticis radicis ulmi ⁊ corticis radicis quercus: ⁊ aliorum stipticorum sicut sunt cortices granatorum balaustiarum glandes lētes folia nespiloꝝ citoniorum piroꝝ: Ad idem ualet balneum aque decoctiōis aluminis puluerizati ⁊ est expimentum uetularum infallibile. Notandum ꝙ predicta remedia ualent multum quando fluxus est ꝺ sanguine colerico unde si predictus sanguis sit aquosus competit balneum ⁊ emplastra facta per res calidas ⁊ stipticas ut olibanum mastix nux cipressi uernix laudanum myrrha storax calamita anisuꝫ assū ⁊ his similia. et hec sunt simplicia calida ⁊ stiptica. Sed frigida ⁊ stiptica sunt camphora acacia spodium coriandruꝫ sanguis draconis sandali lapis emathitis ypoquistidos bolus ar. cupule glandium sumach galla mirtus balaustia plantago quinqꝫ semina frigida sanguinaria et similia. Ꝺō si ñ. Ponit aliud remedium dicens ꝙ si predicta non sufficiant: debet dari pessarium aliud acutum ⁊ diu teneri in uulua. ratio patet.

De prouocatione menstruoꝝ. Silla.

Irca rubricam notandum ꝙ menstrua currunt naturaliter ab āno. xiiii. usqꝫ ad. xxxxv. uel. l. uel. lx. aliquando citius: aliquando tardius: secundum diuersitatem complexionum ⁊ alioꝝ particulariuꝫ. Sed retinentur aliquando naturaliter ut infra annum. xii. ⁊ ultra. lx. aliquando retinentur p̄ter naturaliter ut in temporibus mediis. Et sciendum ꝙ menstrua plus deficiunt in mulieribus q̄ꝫ sperma in uiris. Secūdo notandum ꝙ menstrua fluunt ꝭm etatem lune: puellis fluunt in prima quadra: iuuenibus in secunda. Sed illis siue magis processerunt ī tertia quadra: ⁊ aliis in ultia. ⁊ ex hoc possumꝰ percipere ꝙ iuuenes debent phlebotomari in noua luna ⁊ senes in antiqua: quoniā ars imitatur naturam ⁊ ideo bene dicitur. Luna uetꝰ nerteres: iuuenes noua luna requirit. Tertō notandum ꝙ menstrua retinentur p̄ternaturam propter causas extrinsecas: aut intrinsecas Si propter extrinsecas: aut propter nimium exercitium famē accidentia anime nimiā pinguedinem febrem ptisim ydropisim cycatricem in uulua ⁊ hiis similia. Si propter causas itrinsecas uel ratione uirtutis hoc ē propter aliquā de malis complexionibus debilitantibus uirtutem: ut mala complexio calida cum excedit: aut frigida humida uel sicca: unde debilitant expulsiuam ⁊ non expellit superfluum: aut ratōe mēbri: aut quia os strictum corrugatum oppilatū clausum: sicut est matrix ⁊ orificia uenaruꝫ. Si propter humorem uel propter quantitatem uel qualitatem humorum: ut quia sanguis erit nimis grossus uiscosus frigidus ⁊ sic de aliis. Si propter causas intrinsecas ratione uirtutis discernitur. Quarto notandum de signis. Si fuerit retentio menstruorum propter causas extrinsecas faciliter cognoscitur ex iudicio patientis. Si propter causas intrinsecas ratōne uirtutis discernitur ex signis malarum complexionū ꝙ si sit mala complexio calida ibi ē sitis pulsus uelocitas urina intensa ⁊ alia signa caliditatis. Si uero sit mala complexio frigida mulier est discolorata: sōnolenta. cū paucitate sitis pulsus

tarditas urina remissa. Si ratione membri co
gnoscitur ex habitudine. s. si est pinguis super
flue uel nimis extenuata. si propter apostéa uł
cicatricem in matrice. Si ratione humorum di
cernitur propter qualitatem: ut q̄ sanguis ē ui
scosus grossus frigidus ⁊ cognoscitur ex habi
tudine: superflue pinguis uel ex regimine pre
terito multiplicante humores grossos ⁊ uisco
sos causantes oppillationem. Pronostica
tio: si menstrua retinentur preter naturā medi
cus potest pronosticari alteram ex his passioni
bus: aut multas. s. mania mł'ia caligo ⁊ epilep
sia ad hoc quantum ad cerebrum: sed quantū
ad spiritualia membra ptisis tussis suffocatio:
sed quantum ad naturalia nausea ydropisis: ⁊
quantum ad mēbra īferiora podagra.. Al.
Um ex retentione menstruoꝝ ma
gna sequitur passio trocis. de myr
rha dentur. Quod. ℞. myrrhe. ʒ
iii. lupinorum optime tritorum. ʒ. v. folio
rum rute mentastri pulegii ceruini rubee
de qua tīgitur asse serapini oppoponacis.
omnium añ. ʒ. ii. informentur trocisci pō
derantes. ʒ. ii. ex quibus detur in die unus
cum aqua in qua semen iuniperi coctum
fuerit. hoc nanq̄ medicamen adeo uehe
mēs existit in prouocādis menstruis ut ēt
fetū excutiat si qua eo sepe utaꝛ. Uentose
quoq̄ sub curuature poplitis sūt ponēde
⁊ phlebotōia ex saphena faciēda ē postre
mo quoq̄ uētose fēori sūt supponēde. Sil
Ponit curam retentionis menstruorum: ⁊
diuiditur in tot quot remedia ponit partes pa
tebunt. De prima dicit q̄ cum ex retentione
menstruorum sequitur magna lesio tunc debēt
dari trocisci de mirrha. Ratio patet quia inci
dant materiam uiscosam subtiliant aperiunt: ⁊
mundificant matricem ⁊ sic etiam confortant
expulsiuam. Secundo ponit descriptionē. ℞.
mirrhe. ʒ. iii. lupinorum optime tritorum. ʒ. v.
foliorum rute: mentastri pulegii: ceruini: rubee
de qua tingitur serapini asse oppoponacis om
nium añ. ʒ. ii. informentur trocisci ponderis. ʒ.
ii. ex quibus detur unus in die cum aqua dco
ctionis iuniperi. Tertio dicit q̄ hoc medicamē
est ita potens in prouocatione menstruorum
q̄ etiam ualet ad extrahendum fetum. Notan
dum q̄ in prouocatione menstruorum quedā
approximantur per superius quedam per infe
rius: ⁊ quedam ab extra. Approximata per
superius. super os ℞. rubee tinctorum maio
ris. ʒ. ii. leuistici spargi graminis radicis ciperi

añ q̄rt. s. siseleos. ℥. ii. mellisse. M. ii. arthimi
sie sauine ualeriane pulegii calamenti añ. M.
i. xilobalsāi caronbalsami añ. ℥. i. spicenardi. ʒ
s. liquiritie rase uuarum passarum mundataꝝ
añ ℥. i. florum anthos florum sticados arabi
ci añ. ℥. i. mell'el'ci. ℔. s. zuccari al. q̄rt. iii. fiat
sirupus clarificatus usq̄ ad ℔. i. s. detur cum
brodio cicerum. Ad idem. ℞. sauine pulegii
⁊ rubee maioris añ partes equales fiat dcoctio
cum uino albo subtili detur ad bibendum. Ad
idem. ℞. trifere rubee maioris añ. ℥. s. seminis
siseleos. ʒ. iiii. seminis fenugreci faseolorum
rubeorum cicerum nigrorum añ. partem. s. co
quantur in. ℔. s. aque quousq̄ redeat ad partis
i. coletur ⁊ colatura cuz modico zuccaro admi
nistretur ⁊ multum aperit. Ad idez ualet aq̄
distillata rubee maioris ⁊ est multum fortis
Ad idem ualet usus trifere sine opio quolibet
mane cum aqua cicerum uel cum uino albo
Ad idem. ℞. cassie lignee. ʒ. ii. troci. cassie añ.
ʒ. i. pulverizentur subtiliter ⁊ detur ad bibēdū
cum uino in quo bulierit sauina ⁊ subito prouo
cat. Ad idem puluis cassie lignee cū uino da
tus. Ad idem. ℞. mirrhe castorei storacis:
omnium añ. aur. i. sauine cinamomi amboꝝ
añ. aur̄. s. conficiantur cū melle dos. ē aur̄. ii. si
detur cum uino est melius. Ad idem. ℞. sa
uine. ʒ. ii. asse armoniaci rubee añ. ʒ. i. s. fiant
pille ⁊ sunt aur̄. Ad idē troci. ʒ. ii. uel. i. detuꝛ
ad bibendū. Similiter dyacalamēti. ʒ. i. Ualet
ēt dyacinamomū cū rubea tinctoꝝ. Ad idē
cordumeni triti. ʒ. i. Approximanda p īferi⁹
s. p uuluā sūt suffumigia. ℞. coloquitide. quā
tū uis cui⁹ recipiat fumū sup carbones ponen
do cū instr̄o ⁊ stati ꝓuocat. Ad idē fiat suppo
sitoriū cū assa serapino ⁊ euforbio. Ad idez
suppōatur euforbiū cū aceto ⁊ stati ꝓuocat
Ad idē fiat suppositoriū ex assa fetida armonia
co ⁊ serapio uel ex sola assa. Ad idē supposi
toriū ex trifera magna ⁊ puluere aloes ⁊ masti
ce. Ad idē ītigatur cotū ī oppopobalsamo ⁊
supponatur. Ad idē. ℞. radicis gēciane pu
legii regalis añ. ʒ. ii. nigelle. ʒ. i. carniū ficuū ca
ricarū. q. sufficit ad īcorporandū puluerizenda
puluerizētur misce oīa cū succo maiorane ⁊ fiat
massa ⁊ ligetur ī ultīo cuz filo ut possit extrahi:
s; hoc pessariū ñ īfert dolorē ī collo matricis ⁊
Gerar. eo ualde utebatur. Ad idē. ℞. radi
cis genciāe. ʒ. ii. se. stafisagrie coloqntide nigel
le añ. ʒ. i. s. carniū ficuum siccaruz. q. sufficit ad
incorporandum oīa misce cū succo mercurialis
fiat massa ⁊ potest fortificari cū ell'o ł euforbio.

De ragadiis & fissuris que fiunt in uulua:

Ad idem. ℞. benedicte. ℥. ß. stafisagrie co loqntide nigelle pulverizatarũ añ. ʒ. i. ß. misce malaxãdo cũ suco cucumeris asinini. ℥. i. succi mercurialis q̃rt. ß. misce & fiat suppositoriũ de bombace infuso supponatur. Ad idẽ. ℞. ra dicis ru. maiores radicis cipi añ. q̃rt. ß. succi ar themisie isopi sauie calamẽti pulegii mõtãi añ ℳ. i. seminis siseleos. ʒ. i. nigelle. ʒ. ii. pulpe co loquintide. ʒ. ß. mell. olei de lilio. añ. q̃rt. ß. succi arthemisie. ʒ. i. benedicte. ʒ. vi. fiat pessariũ. ul' iniiciatur in matricẽ ad modũ clisteris duabus uicibus: Ad idẽ galbanũ. Ad idẽ ungula asini ul' stercus asini: Uel oculi piscũ salitoriũ a proprietate ualent. Ad idẽ bucchormariẽ i. panis porcinus. Ad idẽ supponatur radix serpentarie. Ab extra approximãda p balne um. ℞. arthemisie sauine añ. ℳ. iii. malue bis malue brance ursine añ. ℳ. i. seis feniculi seis petros. anisi aneti assari dauci. añ. ʒ. ß. flor ca momille flor sambuci flor anthos utriusq3 sti cados. añ. ʒ. i. fiat sacculus sup quo sedeat i bal neo & illud apit uias & mollificat. Ad idẽ un guentũ ℞. mucillaginis semis lini semis fenu greci añ. ℥. i. butiri sine sale. ℥. ii. axungie galli ne anatis & anseris medulle uituli. añ. ℥. ß. olei si samini olei amigdalar dulcium añ. ʒ. v. fiat un guẽtũ quo unguatur ante & retro. Ratio quia mollificat & dilatat & debẽt p̃cedere alia reme dia. Uentose quoq3. Ponit aliud remedium dicens q̃ uentose sunt ponende i curuatura po plitis. Ratio q2 trahit sanguinem ad inferiora.

Ad idẽ ligature dolorose in coxis & fricatio nes fortes. Et flebothomia. Ponit aliud re medium dicẽs q̃ flebothomia ẽ fiẽda d saphe na. Ratio q2 p̃pter colligantiã quã habet cum matrice trahitur sanguis ad inferiora & hoc fa ciunt moniales & alie nolentes impregnari.

Postremo. Ponit alud remediũ dicẽs q̃ ul timo ualẽt uentose si superponẽtur femori. Ra tio patet. Notãdũ q̃ i prouocando mẽstrua prius debet fieri purgatio comũis mulieri secũ dũ exigentiã humor p̃cantiũ deinde approxia re diuertica & p̃uocatiua menstruor. Simpli cia materialia sunt rubea maior arthemisia ori ganũ calamentum diptamus anisum maratrũ ciminũ siseleos spicanardi squinãtum calamus aromaticus myrrha assa oppoponacũ piretr cuscute castoreũ fella nigella muscus serapinũ coloquitida pipa assar: sauina: iunipus: radix apii: brusci semẽ sparagi: scolopẽdrie & ista sũt calida. Sed frigida materialia sunt ista simpli cia scariola semina quattuor comunia frigida. s. melonis cucurbitũ cucu. & citruli semẽ endiuie semen lactuce semen scariole. Et ex hiis potest fieri pessarium emplm: unguentũ: puluis: oleũ potio: ul' balneũ: ul' quodcũq3 aliud cũ similia.

De ragadiis uulue. Sillanus.

Circa rubricam est notandum q̃ raga die sunt quedã scissure cũ quibusdam eminentiis carnosis a quibus cũ frica tione cũ uirga non per se emant sanguis. Se cundo notandũ q̃ causa ragadiarum matricis aut est extrinseca aut intrinseca. Si extriseca ut casus & p̃cussio & partus innaturalis & grossiti es uirge uiri ipositio medicaminis acuti: sicut est nigella & similia. Sed intrinseca est sicut ru ptura apostematis humores acuti corrosiui & sanies que egreditur. Tertio notandũ q̃ cau sa ragadiar si sunt extrinsece signa habẽtur ex iudicio pacientis. Si intrinsece & sunt ex ruptu ra apostematis cognoscitur ex sanie que egredi tur & que p̃cesserunt signa apostematis matri cis que dicentur: si aũt sunt ex humoribus acu tis corrosiuis est ibi calor dolor & pũctura mor dicatio & inquietudo: & si sint ex exterioribus d facili discernitur ex exeũtibus & ex dolore et ex ipositione speculi i uulua: q2 tũc apparent si fue rint ragadie ul' ulcus ul' uerruca. Pronosti catio ragadie uulue sunt difficilis curationis et specialiter si sint ex profundo. Al.

Ec curande sunt ex medicamine de ragadiis ani. Pessarium quoq3 ex adipe anatis & isopo & ceroto & medulla cruris ceruini mixtis cum cera dissolute in oleo de lilio. aut nar ciscino subiiciatur. si neq3 febris neq3 acu itas affuerint. Quod si illud fuerit cũ calo re & acuitate oleum ros. adhibeatur. Ex ungtõ quoq3 de cerusa similiter fiat pessa rium. si aũt calor fuerit uehemẽtior suma tur succus portulace. semperuiue lactuce aut mucillago psilii & fiat tabula de plum bo similis marmori in qua teruntur colo res habens in circuitu labium paruum & ponatur in ea aliquid de predictis succis: & cum pistello plumbeo adeo super ipsa mou eatur: ut de plumbo predicto liquori multum misceatur & inspissetur succus ex quo fiat pessariũ postq3 oleũ ros. ei admi xtum fuerit & supponatur hoc enim medi camen cancro uulnerato q ẽ i matrice op timũ existit & aliis ei silibus. Sillanus

Ponit curam & diuiditur in duas. Primo ponit curam in generali. Secundo in speciali.

Secunda ibi. Pessariū. De prima dicit ꝙ ragadie matricis sunt curande sicut ragadie que fiunt in ano. Ratio quia eadē ē causa ⁊ loca sunt propinqua. Pessariū Pōit curā in speciali ⁊ diuiditur in duas. Primo ponit curam quando non est acuitas s͞o qn̄ ē acuitas ⁊ fe. siue calor. s͞a ibi. Q̄ð si De prima dicit ꝙ debet subici pessarium factum ex adipe anatis ysopo croco ⁊ medulla cruris cerui mixtis cum cera dissoluta cum oleo de lilio: aut narcisco posito ꝙ non sit febris neqꝫ acuitas. Ratio quia glutinat scissuras ⁊ non timetur de caliditate. Q̄ð si. Ponit curam quando est calor ⁊ acuitas. Et primo dicit ꝙ si ragadie sint cū dolore ⁊ acuitate oleum ros. debet approximari. Ratio quia remittit calorem ⁊ acuitatem

Secundo dicit ꝙ pessariuꝫ debet fieri ex unguēto de cerusa ratio patet: quia alterat malam ꝯplexionem ⁊ consolidat. Tertio dicit ꝙ si calor fuerit maior debet sumi succus portulace ul' mucillago seminis psilii que fuerit dissoluta super plumbo sic ꝙ de plumbo dissoluatur aliquid admiscendo oleum ros. quia magis alterat ⁊ ꝯsolidat. Subdit ꝙ hoc medicamen ualet etiam cancro uulnerato qui est in uentre. Notandum ꝙ ragadie si sunt extra ualet unctio solū. Si sint intra ponatur tenta. Si uero sunt in cōcauo uulue ponatur pessarium. Secundo notādum ꝙ ad remouendum ardorem ualet suppositorium de bombice infuso in aqua ros. uel in aqua plantaginis. Ad idem ualet ablutio cū aqua calida solum. Ad idem balneuꝫ decoctionis rerum frigidarum: ut mirtillorum ros. lentium ⁊ similia. Ratio patet. Tertio notandum ꝙ ante cōsolidationem ualet decoctio ysopi cum melle: aut ydromel cum radice yreos. Consolidatiuum in forma unguenti potest esse tale. ℞. dragaganti gūmi arabici infusorum ī aqua ros. aloes ceruse lote olibāi loti sanguis draconis an̄. ʒ. i. litargiri. ℥. ß. olei ros. ℥. ii. cere quantū sufficit puluerizenda puluerizentur subtiliter misce omnia simul ⁊ fiat unguentum consolidatiuum. Ad idem in liquida substantia ad iniciendum in matricem potest esse tale. ℞. ceruse lote aloes olibani sanguinis draconis. boli. ar. an̄. ʒ. ii. conquassentur ⁊ bulliant in. ℔ ß. lactis caprini donec redeat ad q̄r. i. coletur ⁊ colatura iniciatur in matricem.

De apate quod fit in matrice. Sillanus

Irca rubricam notandum ꝙ causa apostematis matricis est duplex. s. exterior sicut casus ⁊ percussio superflu° coytus aborsus innaturalis obstetrix cum est ī docta ⁊ similia. Aut causa ē interior sicut est retentio menstruorū retentio spermatis retentio humoris acuti ad locum descendentis: sicut est sanguis colera phlegma uel melia uentositas uel aquositas simplicia uel composita. Secūdo notādū ꝙ signa apostematis calidi ī matrice sunt fe. dolor uehemens inter umbilicum: ⁊ pectinem renum ⁊ yliorum uigilie ⁊ inquietudo difficultas urine ⁊ egestionis ⁊ frequentia pulsus dolor capitis ⁊ oculorum propter continuitatem ⁊ coligantiam: difficultas anhelitus dolor stomachi ⁊ nausea. Signa apostematis frigidi omnia accidētia sūt remissa. Si apa sit conuersum ad duritiem cognoscitur: quia reuertitur fe. quia resolutum ē subtile ⁊ grauitas ⁊ duricies in pectine. Pronosticatio omne apostema matricis est difficilis consolidatōnis ⁊ specialiter quāto magis apropinquat ad itra

Almansor.

I cum apatibus istis adest calor ⁊ febris flebothōia ex cephalica fiat. Et patiens aqua ordei nutriātur. Et liniantur renes ⁊ femur ⁊ ilia ⁊ sumē ex epithimate apostematis calidi ⁊ infrigidetur locus quantum possibile est. Si uero postquā febris ⁊ acuitas quieuerit ⁊ remanserit ex apostemate calido aliquid exit unctionibus liquidis curetur: ⁊ mulier in huiusmodi liquidis sedeat donec mollescat ⁊ maturetur. Pessarium mollificans dura apostemata matricis: ⁊ conferens doloribus ī ea factis ⁊ paulatī ea quiescere faciens. ℞. adipis anatis medulle cruris cerui uel medulle cruris uacci bdeli moll' croci uitelli oui assati fecis olei de seminibus: fecis olei de lilio oīum an̄. partes equales dissoluantur ī vīo aut rob ⁊ fiat ex eis pessarium est enim optimum ad sedandnm dolorem ⁊ mollificandum duritiem matricis. Patiens preterea sedeat in aqua in qua coquantur fenugrecū: ⁊ camomilla ⁊ mellilotum ⁊ caulium extremitates sigillatim aut omnia simul.

Sillanus.

Ponit curam apostematis matricis. Et prīo quando est calidum. Secundo quando est conuersum ad sclirosim ⁊ duritiem. Secunda ibi. Si uero. Prima in tres. Primo pōit curā per flebothomiam. Secundo per dietam. Tertio per unum locale. Secūda ibi. Et patiens. Tertia ibi. Et liniatur. De prima dicit ꝙ qn̄

cum apostemate matricis sit calor ꝛ febris ꝺꝫ fieri flebothomia de basilica. Ratio quia prohibetur fluxus trahendo materiā aliūde ꝛ euacuando eam. De secunda dicit ꝙ patiens ꝺꝫ nutriri aqua ordei. Ratio qꝛ remittit caliditatē ꝛ se. De tertia dicit ꝙ debent liniri ꝛ epithimari femora ꝛ renes ꝛ alia ex epithimate apostematis calidi ꝛ infrigidari locus i quantum est possibile ratione ardoris ꝛ. Notandum ꝙ in cura apostematis matricis quātum ad localia a principio extrahatur succus plantaginis ꝛ coletur: ꝛ tepidus iniciatur in matricem ꝛ frequenter. Deinde aqua decoctionis gallarum lenciū balaustiaruꝫ sumach rob. ꝛ sandal. iniciatur i matricem: deinde mundificetur matrix cum decoctione ysopi absinthii mell. rob. uini albi ꝛ lacte coletur ꝛ colatura iniciatur per pessarium. Deinde utatur isto unguento. ℞. dragaganti gūmi arabici infusorum ceruse lote litargiri amidi sanguinis draconis boli ar. rob. ru. aā. ʒ. i. corticis eris. ℈. ii. olei. rob. ꝛ cere. q. sufficit. Et si unguentum non posset attingere locum decoquantur ista omnia in lacte cum oleo rob. coletur ꝛ colatura per pessarium iniciatur. deinde si carnem uolueris regenerare fiat unguentum ꝺ aloe mirrha ꝛ thure sarcorcolla sanguinem draconis litargirio ꝛ thutia lota cum oleo rob. ꝛ cera fiat unguentum coquatur in lacte ꝛ coletur ꝛ iniciatur cum instrumento. Si uero. Ponit curam apostematis matricis quando est cōuersum ad duritiem ꝛ diuiditur in duas secūdum ꝙ duo ponit remedia. Sc̄da ibi. Patiens ꝑterea. De prima dicit ꝙ postq̄ꝫ acuitas quieuit ꝛ remāsit durities debet esse cura iniciendo i matricem aliqua liquida mollitiua. Secundo pōit descriptionem unius pessarii qꝺ est. ℞. adipis anatis medulle cruris cerui medulle cruris uaccini bdelii molis croci uitelli oui assati fecis olei de lilio aā partes equales dissoluantur in uino uel rob ꝛ fiat pessarium causam assignat: qꝛ sedat dolorem ꝛ mollificat duritiem matricis. Patiens. Pōit aliud remedium dicens ꝙ patiens debet sedere in aqua in qua sint cocta fenugrecum semen lini camomilla mellilotum extremitates caul um: quia mitigat dolorē ꝛ mollificat. Ad idem balneum de lilio conquassato.

De ulceribus que fiunt in matrice ꝛ eius cancro. Sillanus.

Circa rubricam est notandum ꝙ ulcus matricis est solutio facta in matrice cum sanie: sed cācer est apostema durum mℓicum. Secundo notandum ꝙ cancer fit a materia mℓica adusta in filtrata ꝛ inserta in uenis circūdantibus locum que expirant superfluitates mℓicas. Tertio notandum ꝙ signa cancri sunt quia incipit ad modum ciceris uel fabe ꝛ uene apparent circa locum sue natiuitatis nigre uel liuide ꝛ fit cōtinue augmentatio cum duritie ꝛ calore ꝛ pulsatione in loco quousqꝫ in loco ulceretur. tempore uero ulcerationis emanat ab eo uirus uiride uel nigrum fluēs ut acetum uel aqua ꝛ fetet fetore exeunte a cadauere ꝙ est in uia putrefactionis ꝛ facit deambulationem continuā. Pronosticatio ulcera matricis possunt curari. Sed cancer in matrice impossibilis est cure uel difficillime.

Almansor.

Cum a uulua fluxerit sanies spissa aut uirus tenue si ex propinquo manat loco: neque fuerit ibi profunditas fetida: neque putrida sumenda sunt aloes ꝛ mirrha ꝛ sanguis draconis: ꝛ sarcorcolla atque olibanum ꝛ loco superponenda donec consolidetur. Si autem ex loco manauerit remota est pessario quod nominauimus in capitulo ꝺ sanguine ꝛ sanie fiat prodisnia. Si autem quod fluxerrit est fetidum odorem habens malum ex pessario secundo acuto fiat iniectio postquam locus mūdificatus fuerit ex aqua ꝛ melle iiectis per instrumentum eneum. Si uero cum hoc quod fluit fuerit pūncto ꝛ dolor ꝛ apostema durum quod tactu discernitur sūmopere cauendum est ne aliquo acuto medicamine tangatur. Sed fiat iniectio ex cum fricatione plumbi quam diximus. aut ex unguento de cerusa. Et flebothometur ex basilica: ꝛ custodiatur ab omnibus q̄ coleram nigram gignunt ꝛ semenibus ꝛ speciebus que pro condimento admiscētur cibis.

Sillanus.

Ponit curam ulceris matricis ꝛ diuiditur in duas. Primo ponit curam quando est in xetrēitatibus. ꝭo qn̄ ē i iterioꝛib⁹. ꝭa ibi. Si āt

De prima dicit quod cum a uulua uel matrice exit sanies spissa uel uirus subtile si fuerit in loco propinquo debet supponi aloes sanguis draconis mirrha sarcocolla ꝛ olibanum. Ratio quia est consolidatiuum. Sciendum tamen quod debet premitti mundificatiuum cum ydromelle factum. Si autem.

Ponit curã qñ est in interiorib⁹: ⁊ diuiditur in tres. Primo ponit curam qñ illud quod fluit non ẽ multũ fetidũ. Secũdo qñ est multũ feti dũ. Tertio qñ ẽ mltũ durũ. secũda ibi. Si aũt Tertia ibi. Si uero. De prima dicit ꝙ si sa nies fluat ex loco remoto ⁊ profundo debet fieri iniectio cũ eo qd̄ noiauimus in. c. de sanie ⁊ san guine. Secundo dicit ꝙ si illud quod fluit ẽ feti dũ hũs malũ odorẽ debet fieri ex pessario acu to iniectio premissa euacuatione uniuersali ⁊ p̃ missa mũdificatõne loci cũ idromelle. rõ patet. Si uero. Ponit curã qñ apa ẽ durũ ⁊ p cõ sequens cancer. Et prio dicit ꝙ si cum eo quod fluit sit punctio ⁊ dolor ẽ apostema durũ quod discernitur ad tactũ. Primo cauendũ est ne ali quo medicamine acuto tãgatur. rõ quia auget malitiam. secundo dicit ꝙ debet fieri iniectõ cũ fricatione plũbi de qua dixit: aut ex unguento de cerusa. rõ quia remittit acuitatẽ. Tertio dicit ꝙ debet fieri phlebotomia ex basilica. rõ quia diuertit ne materia fluat ad locum. Quarto ꝙ debet cauere ab oĩbus multiplicantibus melã coliam. ⁊c.

De prefocatione matricis. Sil.

Otandũ circa rubricã ꝙ prefocatõ matricis est ascensio matricis ad su periora usqȝ ad dyafragma. Se cundo notandũ ꝙ cause prefocatio nis matricis sunt hũores uentosi existẽtes i ma trice qui accidunt ex spermate retẽto. ⁊ hoc acci dit potissime uiduis que cõsueuerũt coire ⁊ mõ nõ coeunt ⁊ puellis adultis que carent uiris uel etiam accidit ex corruptione hũorũ in matrice.

Tertio notandũ de signis qñ mulier dȝ icur rere prefocationẽ matricis patitur scotomiã et uertiginẽ ⁊ dolorẽ capitis ⁊ sentit res ascenden tes ad superiora ⁊ sentit supra uentrẽ manus cõ pressa ⁊ tenet genua flexa: ⁊ si uocetur ꝓprio no mine bene audit ⁊ intelligit: sed nõ põt respõdẽ ⁊ post peroxismũ de oĩbus recordatur. Differt ab epilepsia: quia hic nõ ẽ spuma i ore. Differt etiã ab appoplexia: qꝛ hic nõ ẽ tanta difficultas anhelitus. Differt a litargia: quia hic non ẽ fe bris. Pronosticatio licet species prefocatõis matricis sint multe tñ illa que ducit ad difficul tatẽ anhelitus est peior: ⁊ si cum hoc peroxism⁹ ẽẽt longus frequẽter moriuntur: ⁊ hoc iam uidi

Utrũ in prefocatioe sit mortua actu discerni tur sicut in appoplexia ⁊ cyato pleno aqua posi to supra pectus et ex coto carminato supra na res.

Almansor

Um mẽstrua per longũ spaciũ tẽ poris retenta fuerint. aut mulier a cõmixtiõe uiri diu abstinuerit lȝ ualde affectauerit ⁊ euenerit grauitas ⁊ dolor in iferioribus partibus femoris ⁊ sẽserit q̃si aliqd̄ sursũ trahi apte sumis for tasse p⁹ ista supuenit ei sincopis ⁊ q̃si mor tua cadet. ꝑpendi quoqȝ uix poterit ꝙ ipa attrahat acrẽ uel habeat pulsũ ⁊ forsitan ꝓfocabitur ⁊ morieẜ ⁊ fortasse sanabitur laboriose tñ. Hec itaqȝ passio illico vt eue nerit curanda ẽ cui⁹ cura ẽ vt pedes forti ter fricenẜ ⁊ ligenẜ ⁊ ventosa magna sũi ni superpõaẜ ⁊ obstetrici quoqȝ precipia tur vt digitũ oleo bene redolente inungat ⁊ in circuitu oris vulue dũ est int⁹ bene cõ moueat. Narib⁹ preterea condisi insufieẽ ⁊ circa aures ipsius uoces clamãdo ꝓferã tur ⁊ nihil qd̄ bene redoleat olfaciat imo redolẽtia ⁊ algalia remoueanẜ ⁊ pectẽ ⁊ ei⁹ inferiora ex eis epithimeẜ et narib⁹ ma lũ reddentia odorem applicenẜ. vt sterc⁹ castoreũ et sulfur. Cũ aũt sanitati restituta fuerit ex hoc medicamine cureẜ ne egritu do redeat. Qd̄ si hec egritudo post mẽstru orũ venerit restrictõnẽ ea denẜ q̃ mẽstrua ꝓuocant et i pedibus fiat minutio et vẽto se in eis apponanẜ. si aũt post longam vi ri disiũctionẽ contingat ex quo etiam sepe accidit incipiat uiri consuetudinẽ habere aut obstetrix iteret illd̄ qd̄ sepe diximꝰ i oĩ pauco tempore aut medicamĩa q̃ minuũẜ spma denẜ q̃ prediximꝰ et denẜ trocisci de mirrha quos in. c. de menstruis prouocan dis nominauimus. Silla.

Determinat de prefocatione matricis: ⁊ diui ditur i tres. Prio ponit signa prefocatõnis matri cis. secundo ponit vnũ documentũ. Tertio põt curam. secunda ibi. Et forsan. Tertia ibi. Lu sus cura ẽ. De pria dicit ꝙ qñ apparent ista signa. Primum ꝙ menstrua fuerint longo tpe retenta uel talis mulier abstinuit a coitu lȝ ual de affectaret. Secundum est grauitas ⁊ dolor in parte inferiori suminis. Tertiũ quia sentit q̃si aliquod sursũ eleuari a parte suminis ⁊ postea sperueniit sincopis ⁊ cadit quasi mortua. uñ uix põt perpendi ꝙ habeat anhelitũ uel pulsum ar guere debemus super prefocatõne matricis. rõ signor patet. Et forsan. Ponit unũ docum tũ dicens ꝙ cũ hec passio aduenit subito est cu randa. uerificat se quia uel prefocabitur ⁊ mo rietur: uel de difficili sanabitur. Ratio quia nõ

pōt stare longo tempore sine anhelitu: Et eius cura. Ponit curā ꝛ diuiditur in tres. Priō ponit curam qñ ē in actu prefocationis. Secundo docet preseruare qñ prouenit ex retentōe mēstruorū. Tertio docet preseruare qñ prouēit ex abstinētia uiri ꝛ affectꝫ eū. secūda ibi. Cū aūt Tertia ibi. Si aūt. Prima in tot quot remedia ponit. partes patent. De pria dicit ꝙ cura est ut pedes fortiter fricētur ꝛ ligentur. ratio quia fit diuersio ad inferiora. Secundo dicit ꝙ debet precipi obstetrici ut inungat digitū oleo bene redolenti sicut ē oleū de lilio ꝛ ipsum ꝯmoueat ī circuitu oris uulue: rō qꝛ inducit titillatōnē in loco ꝛ hoc facit aliqualē diuersionē ꝛ incitatur matrix ad descendēdū inferius. Quarto dicit ꝙ debet prouocari sternutatio ponēdo in naribus puluerē elli albi: rō quia in sternutatione fit fortis motus: unde fit cōpressio ad inferiora. Quinto dicit ꝙ debent proferri uoces magne fortiter clamando iuxta aures. ratio qꝛ expergefactio ꝛ motus spirituū ad exteriora fit. Sexto dicit ꝙ non debet odorare alisiō odoriferū: sed pectent ꝛ inferiora debent ex eis epithimari. Septio dicit ꝙ debet narib⁹ applicari reddētia malū odorē: qualia sūt assa fetida galbanū castoreū furfur pluma cōbusta ꝛ solee sotulariū cōbustorum ꝛ capilli ꝯbusti. Secūda rō qꝛ matrix currit ad aromatica ꝛ fugit fetida ꝛ in collo matricis debēt poni aromatica. Notandum ꝙ odorifera que ponūtur in collo matricis sunt muscus ambra ꝛ ille puluis. ℞. storacis calamite ligni aloes gar. añ. ℥. i. musci ambre añ. ℈. i. ſ. fiat puluis ꝛ ponatur in panno lineo ꝛ supponatur: ꝛ si ista nō suffecerint supponantur suppositoria acuta dicta in. c. de prouocatione menstruorꝫ: quia talia trahunt ad inferiora. Cū aūt. Hic docet preseruare mulieres qñ profocatio prouenit ex retentione mestruorꝫ dicēs ꝙ cum mulier fuerit restituta sanitati ubi timor sit de aduentu post retentionē pro preseruatione dentur ꝓuocantia menstrua. Secūdo fiat phebotomia in pedibus: qꝛ de saphenis.

Tertio apponātur uentose in coxis. ratō qꝛ omnia prouocant menstrua ut dictum fuit superius. Si aūt. Docet preseruare mulieres qñ prouenit ex abstinentia uiri dicens ꝙ si cōtingat prefocatio ex abstinentia uiri longo tēpore incipiat uti uiro. rō patet. Secundo dicit ꝙ obstetrix debet fricare orificium uulue cuꝫ digito iuncto ut dictum fuit ꝛ doc sepe fiat. ratio quia incitat ad expulsionē superfluitatum. Tertō dicit ꝙ debet dari medicia que minuit sperma ut ruta agnuscastus ꝛ silia. Quarto dicit ꝙ dētur trocisci de myrrha. ratio quia mirabiliter ꝓuocant mēstrua ꝛ sperma. Notandū ꝙ rasis non facit mentionem de precipitatione matricis precipitatio ergo matricis est: quia matrix declinat uersus alterā partē. si ad superiorē dr̄ ꝑfocatio: si ad inferiorē casus ut dictum est. Secundo notandū ꝙ precipitatio matricis accidit ꝓpter causas extrinsecas ut ē casus percussio nimius coytus sessio super lapide frigido. uel in aqua frigida uel iniectio ex aliquo frigido. Uel accidit ꝓpter causas intrinsecas: ꝛ tūc accidit aut a paralisi uel mollificatione neruorū ꝛ lactorum ꝛ concursu aquosarū humidaꝝ uersus matricem uel ꝓpter hūiditatem aqueam. Tertō notandū ꝙ signa precipitationis matricis sunt quia extenditur dolor in altero lateruꝫ ꝛ graue do. ꝛ si passio fuerit occulta obstetrix debet pōere digitū in collū matricis ꝛ si foramen intrinsecū matricis est ex directo alterius man⁹ intrinsece nulla est precipitatio ꝛ si est tortuosum tūc est precipitatio uel dislocatio. Pronosticatō si diū steterit dislocata matrix de difficili curatur aut nunq̄ ꝛ pessime si exit extra. Cura si prouenit ex repletione prius purgāda ē matrix. deide est ponenda uentosa in latere ꝯtrario que sit magna precedente balneo aque dulcis tepide. ratio quia mollificat ꝛ uentosa trahit ad mediū Deinde ponatur alia uentosa super umblicū cum reducta sit ad locū naturalē. deide fiat suppositoriū factum ex cera longum ꝛ grossum ad quātitatem sex digitorū ad modum uirge ꝛ ungatur ex oleo de lilio: ut substineat corpus matricis. Ponatur ēplm̄ stipticuꝫ supra matricem dictum in. c. de prouocatōe mēstruorꝫ.

Balneum constictiuū matricis. ℞. folia q̄rcus folia nespiloꝝ folia sorbe summitates bedaguar folia cipressi in quātitate. ℳ. i. pro quolꝫ summitatuꝫ myrti ualeriane nepite añ. ℳ. ii. fiat sacculus super quo sedeat in balneo. Ad idē ualet suppositoriuꝫ istud. ℞. nucis cipressi gallaꝝ nō perforatarū querci floꝝ squināti florū cameleonte uel camomille añ. ℥. ſ. ro. rube. ℥. ii. piloꝝ leporis. ℥. ſ. fiat puluis ponatur ī pāno lineo raro ad longitudinē unius digiti ꝛ ei⁹ grossitiem infundatur in uino decoctionis floꝝ camomille calido ꝛ supponitur.

De mola matricis. Sillanus.

Otādū circa ru. ꝙ mola mf̄icis est duplex: q̄dam uera ꝛ ē frustū carnis enormis ꝛ q̄si sine figura. ſꝫ ñ uera ē q̄dā uentositas aggregata ī mf̄ice ul' aquositas īducēs īflatōꝫ

Secundo notandum q̄ mola causatur ex mł
titudine sanguinis menstrui mulieris quando
currit in matricem cum carentia seminis uiri ⁊
posito q̄ eēt semen uiri ⁊ non esset potēs unde
non posset fieri embrio sed generatur quidam
globus enormis ⁊ credunt mulieres se eē preg
nantes ⁊ tamen non sunt. Tertio notandū q̄
mola assimilatur ip̄regnatōi ꝓpter multa. Pri
mo q꞉ menstrua retinentur. Secundo q꞉ uēter
est tumefactus. Tertio q꞉ sentitur motus sicut i
pregnantibus. Quarto quia mām̄ille induran
tur. Quinto quia cadit appetitus. Sexto disco
loratur mulier. ⁊ hec omnia sunt in pregnātib⁹
Sed distinguentia inter ip̄regnationē ⁊ mo
lam sunt quia non est ordinatus motus in mola
sicut in pregnatione: quia res ianimata. Se
cundo quia uenter est durior in mola nec sic tra
hibilis sicut in pregnatione. Tertio quia non fit
motus de latere in latus nisi cum compressione
⁊ uiolentia. sed in pregnante non sic est: q꞉ mo
la est res inanimata. Quarto in mola pedes ⁊
manus sunt molles ualde ⁊ apparēt digiti bre
ues: in pregnante uero non. Quinto in mola n̄
est mulier ita habilis ad mouendum sicut in ve
ra pregnante. Sexto quia ut plurimū in nouez
mensibus discernitur fetus: sed in mola non est
tempus determinatū. Pronosticatō. Mola
uniuersaliter ē difficilis cure. naz aliquādo stat
quattuor annis: aliqñ stat usq̄z ad terminū uite
⁊ non recipit curam. Aliquando v̄o egreditur
quoddam frustum carnis. aliquando sanguis
multus. aliqñ uētositas multa. patet ⁊c. Al.

Mulieribus plerūq̄z accidit passio
ex qua pregnantiū dispositionis
similitudinē incurrunt. uenter nā
q̄z crescit ⁊ discolorate fiunt ⁊ retinēt mē
strua: motus tamen q̄ est in hac egritudie
nō est vt motus infantis licet qñq̄z de suo
mouet᷑ loco cū duriter tangit᷑. ad ultimuz
v̄o cū angustia ⁊ dolore frustū carnis in
forme ac si pareret emittitur. plerūq̄z vero
solū modo uentositas ⁊ humorū multitu
do emittuntur ⁊ deinde minuit᷑ uēter ⁊
remouent᷑ accidētia. Postq̄z uero temp⁹
preterierit in quo scitur puerū debere mo
ueri si adesset trocisci de mirrha dādi sūt
⁊ apozima de seminibus ⁊ oleū de resina
ad bibendū. ⁊ pessariuz ex ruta ⁊ menta
stro ⁊ alia pessaria predicta i. c. de alleuia
tione partis sunt īmittenda doses quoq̄z
de pillulis fetidis frequenter tribuēde sūt
cum hoc enim cito euadunt. Sillanus.

Determinat de mola ⁊ diuiditur in duas
Primo ponit cōuenientiā quā habet mola cū
fetu ⁊ dr̄iam. secundo ponit curam. secūda ibi.
Postq̄z uero. Prima in duas. primo pōit cō
uenientiā. secūdo dr̄iam. secūda ibi. Motus.
De prima dicit q̄ in mulierib⁹ aliqñ accidit
passio hn̄s sil̄itudinē cum ip̄regnatōe: ⁊ hoc q꞉
uenter tumescit ⁊ sūt discolorate quia retinētur
mestrua sicut in pregnātibus. De secūda ponit
dr̄iam dicēs q̄ motus qñ fit in hac egritudie n̄
est sicut motus infantis: quia solū mouetur dū
duriter fit cōpressio sed fetus mouetur ad utrā
q̄z dr̄iam p̱ se. Scd̄a dr̄ia ē q꞉ i mola ad ultimū
egreditur frustū carnis nō figuratū cū āgustia
⁊ dolore. ⁊ aliqñ sola uētositas. deinde minui
tur uēter ⁊ remouētur accidentia. rō pꞫ. Post
q̄z v̄o. Pōit curā mole ⁊ diuiditur i tot quot
remedia ponit. partes patēt. De pr̄ia dicit q̄
postq̄z sentitur tēpus in quo fet⁹ dꞫ moueri trā
siuisse usq̄ ad decē menses ⁊ nō mouetur: tunc
trocisci de myrrha sunt dandi. rō q꞉ ꝓuocant ⁊
aperiūt. De secūda dicit q̄ etiā ꝯuenit decoctio
de seibus. rō q꞉ apit s̄btiliat ⁊ ꝓuocat. De ter
tia dicit q̄ oleū de balsamo ē dandū ad biben
dū. De quarta dicit q̄ dꞫ fieri pessariū de ruta
⁊ mētastro. Sil̄iter ualent alia pessaria dicta i. c
de alleuiatione p̱tus. De quita dicit q̄ de pillis
fetidis frequēter est tribuendū. rō q꞉ sunt ualdē
fortes in hoc. Notādū q̄ predicta etiā ualēt
ad extrahendū fetū siue sit mortu⁹ siue uiuus ⁊
ulcera predicta sūt alia. Primū suffumigatō fa
cta ex vngula asini ⁊ ualet a ꝓprietate. Ad idē
suffumigatio facta ex laudano: uel ex myrrha
galbano ⁊ castoreo. Ad idē suppositoriū ℞.
elli nigri stafisagrie aristologie ro. pulpe: colo
quitide armōiaci an̄. ʒ. ii. fell' bouini. ℥. i. pulue
rizanda puluerizētur dissoluātur in succo arthi
misie misce ⁊ fiat suppositoriū. ex istis posset fiēi
pessariū in forma liquida ⁊ mittere in matrice.
Ad idē pessariū factuz ex oppoponaco ⁊ ari
stol'. ro. cū succo arthimisie ⁊ extendatur super
aluptam ad quātitatē uni⁹ palmi ⁊ duoꝝ digito
rū. Ad idem ℞. succi rute. lb. ſ. myrrhe pul
uerizate. ʒ. iii. pulpe coloquintide. q. suf. misce
oia ⁊ fiat empl'z mediocriter liquidū ⁊ ponatur
supra uentrez calidū. Ad idē ℞. galbani. ʒ.
ii. infundātur cū lacte caprino. ℥. i. ſ. ⁊ statim ex
pellatur ⁊ hoc ad difficultatē part⁹. Secūdo
notandū q̄ oia predicta ualent ad difficultatez
partus ⁊ ultra hoc ualent alia approxiata ab in
tra ⁊ quedam approximata ab extra. Ad intra
approxiata. ℞. pulueris corticis cassiefist. ʒ. vi.

cum uino albo ⁊ cum brodio cicerum rubeorũ
Ad idem. ℞. myrrhe costi storacis calamite
añ. ʒ. ſ. armõiaci electi sauine añ. ℈. i. ſ. fiat pul
uis. Ab extra. Primũ est agrimonia cuꝫ ra
dice ⁊ radix ponatur ꝟsus matricẽ ⁊ cũ peperit
remoueatur ne matrix descendat ⁊ exeat. Ad
idẽ magnes alligatus coxe. Ad idem coral
lus rubeꝰ alligata coxe cũ radice uersus matri
cem Ad idẽ radix serpentarie. Ad idẽ sma
ragdꝰ alligatꝰ coxe. Ad idẽ cyclamen si fue
rit alligatum super femur parturiẽtis facit cito
parere Serapio. similiter capis aquile. Ad
idẽ. ℞. assari castorei sb̃tiliter puluerizatoꝝ añ
ʒ. i. detur cũ decoctione cicerũ rubeoruꝫ. Ad
idem puluis siseleos.

De sterilitate mulieris ⁊ prohibitione im pregnationis. Sillanus.

Notandũ circa rubricã ꝙ sterilitas
ideꝫ ẽ qđ prohibitio impregnatõis
Ulterius notandũ de causis sterili
tatis: qꝛ sterilitas aut accidit ex par
te mulieris aut ex pte uiri aut ex parte utriusqꝫ
Si ex parte mulieris: aut accidit ꝓpter cãs ex
trinsecas aut intrinsecas. Si ꝓpter extrinsecas
aut quia mulier potauit aquã in nimia q̃ꝫtitate
uel quia cõtinuat cibaria nimis acetosa uel ma
la uel accidit ꝓpter accidẽtia anĩe: ut sunt ira ti
mor ⁊ sitia: uel accidit cũ post coitũ saltat ul' ni
mis uelociter mouetur: uel ẽ mulier malitõsa q̃
cepit aliqua sterilitatẽ faciẽtia. Si aũt ẽ ꝑ cau
sas intrinsecas tũc accidit ꝓpter mẽbra genera
tionis uel ꝓpter totũ corpus. Si ꝓpter totũ cor
pus hoc ẽ uel ꝓpter passiones notas ⁊ manife
stas cerebri cordis epatis splenis uel stomachi
qꝛ mẽstrua sunt retẽta: uel qꝛ nimis fluũt: ul' qꝛ
nimis piguis: uel qꝛ puella ẽ uel uetula. Si aũt
fuerit ꝓpter mẽbra generatõis mulieris uel ꝑ
matricẽ tũc accidit illud: uel ꝓpter morbos cõ
positõnales uel ꝯsimiles sicut ẽ mala ꝯplexio ca
lida uel frigida humida uel sicca uel ꝯposita ex
his: uel ꝑ morbos officiales: ut uerruca emor
roides: aut piguedo in orificio intriseco: aut stri
ctura aut nimia laxitas: aut amplitudo aut op
pilatio aut tortura aut ꝓpter solutionẽ ꝯtinui ul'
ulcus. Si fiat sterilitas ex parte uiri uel accidit
ꝓpter cãs extrinsecas ul' intrinsecas. Si ꝓpter
cãs extrinsecas sũt sicut supfluus coitus potus
aque frigide ul' nimia frequẽtia ⁊ usus ciborum
acetosorũ uel alterius male q̃litatis. uel qꝛ ẽ pu
er uel decrepitus uel crapulator uel ebriosus ul'
quia utitur superfluo coitu ul' ꝓpter accidentia
anime uel qꝛ fasinatus ul' qꝛ sũpsit quedaꝫ steri
lia. si ꝓpter cãs intrinsecas aut ꝓpter totũ corpꝰ
aut ꝓpter mẽbra generatõnis uiroꝝ. si ꝓpter
egritudines mẽbrorũ principaliũ aut nobilium
uel eis adiacentiũ: sicut cor cerebrũ epar stoma
chus splen. uel qꝛ bene iuueniles ul' guideꝫ post
aures sunt icise. uel quia nimis pinguis ul' nimis
extenuatus. si ꝓpter mẽbra generationis tũc ac
cidit. uel ꝓpter morbos cõsimiles: sicut ꝓpter
malã cõplexionẽ ſpmatis ⁊ testiculoꝝ calidam
uel frigidam humidam uel siccam uel ex his cõ
positam: uel accidit ex morbis officialibꝰ: ut qꝛ
uirga est nimis longa uel nimis breuis uel quia
mollificata uel spasmata ⁊ testiculi similiter uel
quia testiculi nõ sunt aut foramẽ uirge est tortu
osum. Uel accidit ꝓpter morbuꝫ cõmunẽ. sicut
ꝓpter solutionẽ continuitatis uel ulcus. si auteꝫ
fuerit sterilitas ꝓpter utrunqꝫ: quia ambo cõue
niunt in malitia cõplexionis: uel quia disconue
niunt ⁊ malitia est nimis intensa: quare semina
non possunt se contempare uel corrigere ad ĩui
cem. uel quia unus anticipat emissionem semis
ante alium: quia simul debent emittere semina.
Uel accidit sterilitas propter membra quoniaꝫ
nõ sunt proportionata: ut quia matrix est nimis
ampla ⁊ concaua ⁊ uirga est nimis breuis. Se
cundo notanduꝫ de signis. signa sterilitatis ꝑ
causas extrisecas sunt manifesta ex iudicio pa
tientis. Signa sterilitatis ꝓpter egritudineꝫ
totius corpis uel mẽbri principalis sũt nota ex
signis aliarũ egritudinũ que precesserunt. Et si
gna sterilitatis ex malitia cõplexionis calide sũt
qꝛ urina ẽ itensa ⁊ circa genitalia est multitudo
pilorũ calor ⁊ pũctura ⁊ appetitus ad coitũ. uel
uelox emissio seminis dilectatio nimia: mẽstrua
citrina ⁊ sunt calida tactu ⁊ sunt animose: pulsus
uelox sitis uelocitas in motibus ⁊ in oĩbus suis
actõibus. Signa sterilitatis ex malitia cõple
xionis frigide sunt opposita. qꝛ urina est remis
sa: paucitas pilorũ: paucitas desiderii ad coitũ
paucitas menstruoꝝ ⁊ eorum albedo: tarditas
emissionis seminis modica dilectatio in coitu
pulsus tardus paucitas sitis: pigritia in motibꝰ
Signa sterilitatꝭ ex mala ꝯplexione sicca: mu
lier ẽ extenuata parum uel nihil emittit de semie
in coitu. urina pauca tenuis: labia uulue arida
⁊ sicca. Signa ex mala cõplexione hũida sũt
matrix humida ⁊ post mẽstrua remanet hũida
⁊ quasi semper exit a matrice quoddam liq̃duꝫ
aquosum ⁊ fluidum ⁊ non delectatur in coitu: ⁊
matrix est humida ⁊ liquida sic ꝙ non potest re
tinẽ semẽ ⁊ hec cã plurimũ ꝯiũgitur frigiditati.
Signa ad cognoscendũ utrũ mulier sit pata

ad ꝯcipiendū. Primū ē suffumigetur mulier i
ferius cū aromatibꝰ ⁊ tūc si penetrat odoꝛ usqꝫ
ad nares parata ē conceptōi: ⁊ si non penetrat:
tūc ē ibi oppilatio ꝓhibens transitū suffumigi:
⁊ hoc experimentū ualet in uermibꝰ. Scōm ex
perimentū supponat mulier doꝛsū allei aliquali
ter ꝯquassatū ⁊ cōsideret si iuenit saporē ⁊ odo
rem eius i oꝛe: qꝛ tūc ē parata conceptōi. si nō:
⁊ hoc ē ad sciendū utrū in ea ē oppilatio. Terti
um experimētū ꝙ proiiciātur duo spermata in
aqua ⁊ quodcūqꝫ natat in aqua ex parte illius
ē defectus. Quarto ꝓiiciātur due urine super la
ctucā ⁊ ex eo ē defectus cuiꝰ urina exiccat. Qui
tum experimētū sumātur quiqꝫ grana frumēti
septem oꝛdei ⁊ septē fabaꝝ ponatur in uase ter
reo ⁊ mingat super ea unꝰ āboꝝ ⁊ dimittatur se
ptē diebus tūc si grana nascūtur nō ē sterilitas
in illo ⁊c. Sextū sumatur aristol'. auī. i. teratur
⁊ ꝯficiatur cū melle ⁊ superponatur cū lana suc
cida a mane usqꝫ ad meridiē i ieiuno. si tūc dul
cessit saliua eius ꝯcipiet masculū. si amarescit est
ꝯcipiens feminā: ⁊ si nō alteratur non ē ꝯcipiēs
neqꝫ ꝑgnās ⁊c. Signa sūpta ab uꝛina sūt uri
na in ꝑncipio ē habēs coloꝛē citrinū clara decli
nās ad albedinē uel ad coloꝛem yreos ⁊ sup ip
sam apparet aliquid simile nubibus ⁊ quodcū
qꝫ sit in ea apparet: sicut cotū carminatū ⁊ etiaꝫ
cū eo sunt granula ascēdentia ⁊ descendētia: sꝫ
in fine ipꝛegnatōnis apparet rubedo: ⁊ qn̄ mo
uetur urinale uria pꝛegnātis cōturbatur. Sed
alia signa ipꝛegnatōis sūpta ab aliis sunt: quia
retinētur mēstrua ⁊ ꝓsternitur appetitꝰ. Disco
loꝛatur mulier: māmille indurātur: uenter tumi
dus fit: ⁊ ultimo sentitur motus embꝛionis.

Signa masculinitatis: mulier est melioꝛis co
loꝛis ⁊ plurime leuitatis ⁊ agilitatis ⁊ mūdioꝛis
faciei ⁊ melioꝛis appetitus ⁊ quietioꝝ accidenti
um ⁊ sentit grauitatem lateris: ⁊ qn̄ mouetur fe
tus masculꝰ mouetur a latere dextro ⁊ mamilla
dextra pꝛius ingrossatur ⁊ pꝛius fluit lac ab ea.
⁊ lac eius est grossum ⁊ uiscosuꝫ: ⁊ fit pulsus eiꝰ
dexter plenꝰ uehementōꝛ ⁊ frequētioꝛ: ⁊ qn̄ mo
uetur a loco mulier pꝛius mouet pedē dextruꝫ
q̄ꝫ sinistrū: ⁊ cū egreditur sustētatur pꝛiꝰ supꝛa
manū dextrā et ē oculus eiꝰ dexter leuioꝛ ueloci
oꝛisqꝫ motus. Pꝛonosticatio: mulier fecūda
magis uiuit sana: sed citius canescit ⁊ ātiquatur
Mulier sterilis magis ꝯseruat iuuentutē suam
sed est magis egrotatiua q̄ꝫ q̄ non est sterilis.

Cura. Notādū de cura sterilitat͛ ex malitia
ꝯplexionis male calide si particularia ꝯueniant
In pꝛimis fit phlebotomia de basilica. deinde
de saphena: deinde utatur d̄ sirupo ros. ul' uiol'
uel de endiuia. deide purgetur cū trifera sarra
cenicha ⁊ reubarbaro. deinde fiat stufa cū her
bis frigidis. deinde utatur rubea trocis. deinde
utatur zuccaro ros. triasandal'. ⁊ dyadꝛagagan
to frigido. deide odoꝛet ros. cāphoꝛā sandalos
aquā ros. deinde pessarium fiat de stercoꝛe ⁊ de
matrice lepoꝛis ⁊ semē mercurialis cuꝫ modico
melle ros. ⁊ cōtinuet oꝛdeatā ⁊ panē oꝛdei nō so
lū per dies: sed ēt per menses ⁊ per annos: et si
fuerit necesse utatur piscibꝰ squamosis de aquis
mundis. utatur coꝛiādꝛis ⁊ salsamēto ⁊ utatur
lacte acetoso ⁊ oꝛdinētur sex res nō naturales i
gradu opposito donec caloꝛ ex ꝑdictis ad tēpe
ratū sit reductꝰ. Sꝫ si sterilitas ꝓuenerit pp fri
giditatē ⁊ hūiditatem eius cura est ut digeratur
materia per hūc modū. ℞. rubee maioꝝ arthi
mesie sauie an̄. ℔. ʃ. folioꝝ mente folioꝝ absin
thii sūmitatū oꝛigani calamenti an̄. ʒ. ii. sqnāti
spice nardi calami arōatici an̄. ʒ. ii. anisi mara
tri ameos siseleos an̄. ʒ. iii. mellis ros. ℔. ii. fiat
sirupus. Et matc̄ia digesta cū tali solutiuo eua
cuetur. ℞ benedicte theodoꝛicon emperisticon
an̄. ʒ. iii. esule masticis an̄. ℈. i. ʃ. misce ⁊ fiāt pil
lule. Ad idē pill'e fetide. Deinde fiant stufe ⁊
in stufa ponātur ea q̄ i sirupo ponūtur ⁊ i exitu
stufe detur auree alexādꝛine metridati an̄. ℈. i.
miste ⁊ fiat multis uicibꝰ: deinde mundificetur
matrix. ℞. sirupū cū aqua decoctōis absinthii
myrrhe coloquintide ⁊ misce ⁊ ꝓiiciātur. ʒ. iii. i
matricē ⁊ deinde utatur isto electuario. ℞. pul
ueris trifere magne sine opio: pulueris stomati
con ꝯfoꝛtatiui cōserue cytrāguloꝝ an̄. ʒ. i. ligni
aloes ambꝛe gresie an̄. ʒ. ii. musci. ℈. ii. zuccari
al. q. suf. fiat electuariū. Ad idē si nō fuerit fe
cunda. ℞. testiculū dextrū uerris si uult mascu
lū ⁊ sinistrū si vult femellā ⁊ desiccetur i vmbꝛa
⁊ puluerizetur ⁊ ℞. limaturā eboꝛis seis sisele
os matricis lepoꝛis ⁊ coaguli eius an̄. ⁊ fiat pul
uis ⁊ utatur illo puluere mane ⁊ sero cū bꝛodio
cicerū aut carniū aut uino al. pōt poni puluis
liquiritie aut zuccari. Et si sterilitas ex hūidita
te lubꝛicāte ⁊ lubꝛicitate matricis. cura ē ut pur
getur cū pill'is factis ex pulpa coloquintide tur
bith hermodactalis. ⁊. ꝫꝫ. mixtis ⁊ incoꝛpoꝛat͛
cū uino in quo sit mastix dissolutus. vtatur vo
mitu facto ex ex aqua decoctiōis radicis rapha
ni acuti seminis aneti seminis atriplicis: ⁊ sina
pis sil'r ⁊ cepaꝝ i q̄. ℥. i. oximell' ꝯpositi dissolua
tur. Recipiat fumum factum ex pipere eufoꝛ
bio stoꝛace uel ex similibus fiat pessarium tale.
℞. myrrhe aloes masticis thuris olibani nu

cis cipressi et foliorum eius blance bisancie ligni aloes galange ceduarie nucis mus. aluis sumach cupularum glandium ana. ʒ. i. conficiatur cum oximelle squillitico: fiant pessaria et supponantur et teneantur una hora. Ordinentur sex res non naturales gradu opposito donec humiditas et lubricitas ad temperamentum redeant. Si sterilitas pueniat ex siccitate utatur isto pessario. ℞. cerebi cerui et uituli butiri uaccini sine sale et adipis caprarum cere et mellis quantum sufficit fiat pessaria et supponatur. Ad idem tange sepe os matricis cum adipe anatis anseris et galline mixtis ad inuicem et liquefactis fiant ex his pessaria et initiatur in matricem sepe. Et quasi omni die sedeat in balneo decoctionis maluauisci florum camomille fenugreci malue boraginis et lingue bouine. Utatur electuariis restaurativis et impinguantibus. Sumat iura gallinarum et auium pinguium cum uitello oui et puluere cardamomi et troci. Dormiat et quiescat et sic de aliis humectantibus sicut in leticia et gaudio. Si sterilitas sit ex uentositate utatur lauatione facta ex decoctione ameos amomi carui cimini pulegii calamenti siseleos et utatur puluere istarum specierum misce cum pipere longo. Et apponantur ea que consumunt uentositatem per modum emplastri ante et retro. Pessaria suppositoria emplastra suffumigia clisteria et balnea ex his fiat in quibus sit ruta et semen eius nasturcium anisum ciminum anetum castoreum agnuscastus et similia sumat sepe electuaria calida et dyagalanga dyaciminum et tangat sepe os matricis cum oleo de costo uel spica et oleo balsami et est melius in quo ponatur aliquid siseleos et pulueris peonie. Si autem sterilitas sit propter pinguedinem matricis tunc pessarizetur cum aurea alexandrina et tyriaca et sale et milio et nuce cipressi et nitro torrefiant et fiant pessaria et saccellationes. Fiat ieiunium et dieta subtilis et pauci nutrimenti et exiccativa: et competit ira tristicia solicitudo uigilie plurime durus decubitus et similia. Si vero sterilitas sit propter structuram orificii matricis balneetur sepe cum decoctione bismalue palee ordei et auene. Fiant pessaria et paulatim ingrossentur de apio aniso cymino et melle. Et si fuerit necessarium fiat multa pessaria de stagno quedam parua: et quedam magna et inuoluantur in lana et aragon et supponantur ut sint ita grossa quod fiat quasi quedam uiolentia. Si sterilitas sit propter nimiam amplitudinem orificii matricis: balneetur in aquas stipticis: ut sunt caude eque plantaginis sumach myrtillorum nucis cipressi masticis thuris galle boli ar. cupularum glandium et similia: et ex istis potest fieri pessarium. Ad idem abluat os uulue et sedeat per horam in aqua calida decoctionis gallarum nucis cipressi et gummi arabici et immediate remoueatur et exiccat os vulue cum petia linea munda et ponatur circa ipsam uuluam et circa os eius petia lini in re que sic fit. ℞. galle nucis muscate ana. ʒ. iii. garyo. ʒ. i. uini stiptici aliquantulum et ad ignem calefiant. Notandum quod ea que ualent a proprietate ad conceptionem et preparant mulieres ad concipiendum sunt semen baucie quod teritur et potatur cum uino odorifero et eius radix comeditur: et hoc continue usque ad duos menses. Ad idem detur in potu urina elephantis. ualet enim a proprietate et mirabiliter ad impregnationem. Ad idem bibat mulier de rasura eboris quia est maximi iuuamenti.

Ad idem semen siseleos et est expertum et datur mulieribus fecundia in potu ut multiplicet generationem. Ad idem in forma pessarii. ℞. ameos teratur et misceatur cum medulla ossis cerui: aut uituli et supponatur cum licinio uel lana ante horam coitus die primo uel tertio post purgationem menstruorum. Ad idem coagulum leporis quod miscetur cum butiro cocto et supponatur. Ad idem stercus leporis cum oleo ros. mixtum et supponatur cum licinio

Ad idem supponatur succus peonie feie uel maris et misceatur cum puluere seminis eiusdem et est mirabile. Ad idem fiat suppositorium de felle gazelli masculi et supponatur cum eo aliquid de testiculis uulpis et stercoris eiusdem. Ad idem suppositio fellis uulpis et leporis et leonis ana. pond. tertie ʒ. vnius. Ad idem suppositio stercoris leporis

Et notandum quod omnia illa que supponuntur in vulua causa impregnationis plus ualent in die quarto post purgationem quam aliis temporibus quamuis in omnibus ualeant temporibus. Optimum pessarium est illud quod fit de oleo de been et de oleo balsami et oleo de lilio. Collirium bonum fiat de mastice myrra galla castoreo et oleo nardino. Experimentum quod faciebat gulielmus tempore suo mundificabat mulierem ante menstruationem cum aqua mirobal. kebulorum ros. ru. et dulcorabat ipsam cum zuccaro ros. ueteri et dabat de illa aqua ʒ. iiii. uel cum uino stiptico rubeo ana diem per horam et faciebat semel uel bis antequam menstrua acciderent et post purgationem menstruorum mulier omnibus diebus .v. primis per unam horam sedeat in aqua decoctionis ros. ru gallarum balaustia et radicis peonie pistatarum grosso modo: et cum exibat de aqua intrabat lectum et exiccabat eius uuluam cum panno lineo mundo et statim imediate supponebat cum candela uel licinio de balsamo cum puluere peonie. et omni die per mensem in ortu solis uel stomacho ieiuno comedebat de semine siseleos. ʒ. ii. uel per se uel mixtas cum ameos. Et in hoc inuenit miracula plus aliis.

Experimentū qđ fecit domina de la turre tēpore quo fuit cū dño martino de laturre ⁊ bene successit sibi. Primo faciebat tale balneū. ℞. mirtillorꝫ rob. añ. ℔. ß. corticis mādragore. ℔. ß. corticū galle uel ualeriane. ℔. iii. buliant oīa ista aliquātulū postq̄ȝ fuerit pistata grosso mō cum duabꝰ situlis aque in qua ferrarii extingūt ferruȝ ignitum ⁊ in illa cū fuerit tepida sedeat continue mulier cū fuerit purgata a suis menstruis per dies. ix. oī sero cū uadit dormitū. cū intrauerit lectū supponatur sibi cādela intra os matricis que sic fit. ℞. olei rob. ℥. i. musci. ℈. vi. ambre pondus granorꝫ. xx. puluis cortici mandragore pulueriȝate cū petia lini. ℥. ß. misceantur oīa ista. Ultima vō die sui mēstrui in aurora diei sumat trifere magne. ℥. ß. cū uino rubeo calido. ⁊ hoc faciebat de q̄rto in quartuȝ: oī tñ mense donec īpregnabatur: q: absq̄ȝ dubio si fuerit possibile hr̄e filios cū tali homine īpgnabitur. Experimentū aliud probatū per ipsuȝ si possibile fuerit ꝙ medicina ad īpregnationeȝ poterit prodesse hec ꝓderit. ℞. corticis mādragore peonie agnicasti ro. ru. piperis lōgi cassie lignee añ. ℥. ß. pistentur grosso mō ⁊ buliant in uino rubeo odorifero qđ sit. ℔. vi. taȝ diu ꝙ resoluātur. ℔. ii. coletur ⁊ de illo uino bibat mulier in aurora diei. ℥. iiii. ⁊. ℥. ß. trifere magne đ q̄rto in quartū ꝑterq̄ȝ in diebus in qbꝰ hēbat mēstrua. deinde oī sero cū uadit dormitū preterq̄ȝ in tp̄e mēstruorꝫ sedeat in aqua q̄ sic fit. ℞. ℔. ii. aque ferrariorꝫ in q̄ extingūt ferrū ignitū ⁊ in ea buliāt hec. ℞. arthimisie paparis albi corticum mādragore agnicasti ro. ru. peonie ⁊ cassie lignee añ. ℔. ß. pistētur grosso mō. omni sero faciens ip̄am tepidā ⁊ sp̄ herbe dimittātur in aq̄.

De hernia eminentia ⁊ ruptura. Sil.

Circa rubricā ē notanduȝ ꝙ hernia est duplex. quedā inguinalis: ⁊ quedā testiculorꝫ. ⁊ hec ē multiplex: qa quedā ē uentosa quedā uaricosa: q̄dā intestinalis: ⁊ quedam hūoralis. Inguinal' ē tumor apparens ī iguine. Sed hernia testiculorū est tumor apparens in testiculis. Scđo notandū đ causa hernie aut crepature: q aut fit ꝑpter causas extrinsecas: aut intrinsecas. si cause fuerint intrinsece: ut sunt casus ⁊ percussio aut labor exercitiū coitus uox alta: ⁊ hoc pꝰ nimiā repletionē: q: tunc đ facili rūpitur syfac. similiter ꝑpter cursū laboriosū ⁊ tussim laboriosam. Si ꝑpter cām intrinsecā tūc fit inguinalis ꝑpter relaxationē syfac. unde itestina uel zirbꝰ descendūt ⁊ cātur eminentia in loco. sed hernia testiculorꝫ cātur ex uentositate in bursa testiculorū ⁊ aquosa ex aquositate ⁊ carnosa ex carnositate addita testiculis ⁊ uerrucosa ex sanguie mlī̄co replente uenas ⁊ fiunt uarices grosse. sed itestinalis fit ex descensu intestinorꝫ in bursaȝ testiculorū. sed hūoralis fit ex descensu hūorū phl̄icorum. Tertio notandū đ signis. si hernia est uentosa ē rugitus ⁊ mouetur uentositas de una parte ad aliam: ⁊ ē leuitas respectu aliarū ⁊ fit sonitꝰ ad modū timpani. si ē aquosa ē mollities aquosa ⁊ cito cedit tactui. si ē carnosa uidetur testiculꝰ tūefactus sine dolore ⁊ duritie. si vō fuerit uaricosa ē dura oblongata ad modum uaricum uel rugaruȝ. si fuerit intestialis reuertitur satis đ facili si iaceat supinꝰ. si fuerit hūoral' discernitur: q: corpꝰ ē repletum sine dolore etiā ⁊ cedit tactui ⁊ ē mollis media īter carnosā ⁊ aquosam. Sȝ drīa inter relaxatōȝ ⁊ rupturaȝ ē q: cū aliquis ē supra pede suos ⁊ impellit āhelitū uersus inferiora. si đ facili ad impulsioneȝ anhelitus descēdit ē ruptura. si nō est relaxatō. Pronosticatio oīs ruptura đ facili curatur a ꝑncipio precipue in pueris. uaricosa ē difficil' curatōis. sed intestinalis postq̄ȝ ē antiq̄ uidetur incurabil' nisi ꝑ cyrurgiā ⁊ lȝ multa ꝓmittātur pauca a medicis attenduntur. Alman.

Cum aliquis in mirach vētris habuerit eminentiā q̄ cū supinus iacuerit ⁊ cū leuiter digitis locꝰ cōpressus fuerit remoueť ⁊ cū sederit redibit passio adest q̄ ruptura dr̄. Qui hoc itaq̄ȝ patitur sibi cauere debet ne post cōestionē moueať neq̄ȝ cōedat fabas ⁊ hoc ꝑcipue neq̄ȝ faseolos neq̄ȝ lentes neq̄ȝ olera neq̄ȝ aliquē cibū inflatiuū. Studere etiaȝ đȝ ut eius uenter sp̄ sit mollis. hoc nāq̄ȝ regine possibile ē ipsuȝ euadere dolorē. Loco preterea aliquod semꝑ ponendū est obstaculum. ⁊ stringendus ⁊ ꝑprie cum se mouere uoluerit. Grossus quoq̄ȝ si fuerit ⁊ ventrem habuerit grauem non debet uti motu: nisi uenter prius sub umblico ampla cigatur fascia. Emplastrum ad rupturaȝ ℞. gallarum cipressi partes. ii. myrrhe ciperi sansuci gallarum achacie olibani gūmi arabici: oīum añ. partem vnam gūme prius in uino soluantur et aggregetur cuȝ cis reliqua ⁊ super rupturam egro supino iacente ponatur ⁊ stringatur locꝰ ⁊ nō soluať vsq̄ȝ ad tres ul' septē dies. postea egro supīo iacēte soluať. ⁊ illo eiecto đ eodē emplastro suppōať ex B. n. ꝓhibeť ampliari.

De hernia et ruptura.

In ruptura aut testiculorum pellis osei augumentatur quod fit aut propter uentositate aut propter aquam que ibi congregatur: aut quia intestina descendunt ad locum illum. Si uero propter intestinorum descensum contigat erit grauis et dolorosus et sentiet dolorem cum tangetur. Taliter itaque patiens sicut predixim' regendus est et emplastrum predictum superponendum est et locus ligatura assidue stringendus est. Ruptura enim cum non stringitur dilatatur et augumentatur semper. Si aut cause aque fiat locus apparet lucidus et tersus huic itaque confert epithimari epithiate quod in .c. de idropisi noiauim' Aqua uero in hac egritudine plerumque petit inferiora et fluit inde unde eger per aliquod tempus sanus efficitur sed postea redit egritudo. postquam ergo aqua fluxerit curandus est eger ex cauterio et medicamine acuto. ex hoc enim prorsus curabitur nec redibit egritudo. de hoc tamen loqui plus est quam hic noster exigat liber. Cum aut hec egritudo uentositatis causa contingat locus fricand' est et ex oleo sambucino in quo castoreum et euforbium dissoluta fuerint inungendus et ex eodem intus in uirgam guttatim distilland' est. Sillanus.

Determinat de hernia et diuiditur in duas. Prio ponit signa: secundo curam. secunda ibi. Qui hoc itaque. De pria dicit quod si aliquis habuerit eminentiam in mirac uentris et cum supin' iacuerit et locus digitis pressus fuerit remouebitur et cum sederit redibit passio arguendum est quod est ruptura et per consequens hernia. Qui hoc itaque.

Ponit curam prio in generali. secundo in spali. secunda ibi. In ruptura. Pria in duas. primo ondit a quib' dz se abstinere. secundo ponit curam in generali. secunda ibi. Loco pterea.

De prima dicit quod habens herniam dz se cauere ne post coestione moueatur. rato patet. Secundo dz sibi cauere ne cibum comedat inflatiuum ut fabas faseolos lentes et silia. ratio patet. Loco pterea. Ponit curam in gnali et diuiditur i duas. primo facit hoc. secundo applicat unum remedium. secunda ibi. Emplastrum. De pria dicit quod loco dz superponi aliquod obstaculum ut bracale et constringi et pprie cum uult sermone facere et proferre. ratio quia prohibet descensum. De secunda explicat unum remedium. s. emplastrum. et ponit descriptionem. ℞. gallarum cipressi partes. ii. mirte ciperi sansuci gallarum achacie olibani gumi arabici. parte una gume prius dissoluantur in uino et aggregentur cum eis relique medicine et super rupturam egro iacente supino ponatur et stringatur locus et non soluatur usque ad tres uel quattuor dies. ratio patet. hoc emplastrum est stipticum et unitiuum partium. Ad idem ℞. gluminis piscium. ℥. ii. colofonie. ℥. i. ʒ. picis naualis armoniaci an. ℥. i. incidantur per frusta et infundantur per diem et nocte in ℥. iii. aceti albi. et ℥. ii. olei de mastice liquefiant in patella colentur et colature addatur masticis thuris boli ar. sanguis draconis mumie gumi arabici seis fenugreci subtiliter pulnerizatorum an. ʒ. iii. misce diu agitando fiat emplastrum. Ad idem. ℞. corticum trium consolidarum uisci quercini an. ℥. ʒ. masticis olibani aloes an. ʒ. ii. sanguis draconis boli armeni gallarum nucis cipressi draganti subtiliter pulnerizatorum ʒ. ii. misce diu agitando fiat emplastrum. Ad idem. ℞. radicum trium consolidarum an. ℥. ʒ. masticis. ʒ. ii. acacie balaustie an. ʒ. ʒ. pilorum leporis. ʒ. iii. uisci quercini. ℥. i. picis naualis. ℥. ii. cere noue. ʒ. v. pulnerizanda pulnerizentur liquefienda liquefiant misce oia malaxando cum oleo rosato. fiat emplastrum et ponatur super loco rupture et postea brachale desuper ligetur ut supra

Notandum quod in ruptura ista sumpta per os ualent. Primum quod patiens sumat quolibet die de mane in potu. ʒ. i. pulueris radicis ualeriane cum uino. Secundum est nasturcium integrum administratum cum uino. Tertium est radix burse pastoris minutissime incisa admistrata cum uino. Quartum est uinum cum decoctione nucis cipres. bibitum. Quintum est pes columbinus et pes cameleonte pulnerizentur et potentur. Sextum est scrofularia i potu sumpta. Septimum est pluis utriusque osolid dat' i potu. Octauum est pluis caud eqne et suc' ei'. In rup. Ponit curam i spali. prio ponit curam iflatois testicl'oz. ho ponit curam hz una diuersitate. ha ibi. Si uo pp. de pria dic quod i ruptura pell' ossei augmtat l' pp uentositate l' aqz l' pp itestia qn descedunt. Si uo pp ponit curam qn pueit pp descesu itestioz. ho qn pueit pp aquositate. 3° qn est pp uetositate. ha ibi. Si at. tertia ibi. Cu at. de pria dic quod si otigat inflato testicl'oz pp descesu itestioz erit guis et dolorosa et setiet dolore cu tagek pp sesiblitate itestioz. ho dicit quod patiens est reged' hz quod dcm est in ponedo epl'z supra locu. dein ostrigedo cu brachali. ro quia si non ostrigik dilatak ruptura. pus tn dnt itroduci itestia. ro pz. Si at. Ponit curam qn est ppter aquositate dicens quod si fiat pp aqz loc' apparz lucid'. ro pz. ho dicit quod in talib' pueit epithima dictum in capitulo de idropisi. Tertio dicit quod aliqn aqua petit iferiora et pueit ut fiat

cauterizatio. ratio ut aqua non redeat iterum.

Notandum q̄ i hernia aquosa primo conuenit emplastrum uel fomẽtatio talis. ℞. fiseleos cimini añ. ℥. i. florũ camomille melliloti añ. ℥. i. cõquassentur ⁊ buliant in ℔. iii. aque quousq̄ redeat ad. ℔. ii. coletur ⁊ cũ colatura tali fiat fomentatio. deinde facta fomentatiõe cõpetit tale emplastrũ stipticum i radice testiculorum. ℞. masticis quar. i. nucis cipressi. ℥. s. dragagãti gumi arabici añ. ʒ. ii. puluerizãda puluerizentur. cõquassanda cõquassentur misce omnia malaxando cũ pistello calido ⁊ cum oleo rosato fiat emplastrũ perforatũ i medio per quod possit intrare uirga ⁊ ponatur i radice testiculoꝝ quia prohibet ne materia fluat ⁊ illa debẽt põi pᵒ cauterium. Cũ aũt. Ponit curam quãdo ẽ propter uentositatem dicens q̄ locus est fricãdus cum oleo sambacino in quo castoreum ⁊ euforbium fuerint dissoluta. ratio quia dissoluit uentositatem ⁊ resoluit. Secundo dicit q̄ de eodẽ est distillandum in uirga guttatim ⁊ ponatur in radice testiculorum. ratio per idem patet.

Ad idem ualet sacculus de furfure ⁊ cimino bulitus in uino albo. ratio quia resoluit. Ad idem emplastrum hoc. ℞. succi ebuli uiui al. an. quar. s. farine fabarum. q. sufficit fiat ẽplastrum. Ad idem fiat emplastrum ex ruta cimino agnocasto calamento baccis lauri sãsuco ⁊ storace. ratio patet. Ad idem sedeat in aqua decoctionis predictarũ rerũ. Cura hernie carnose quia rasis non ponit est. ut in prĩo mollificetur cum emplastris ⁊ gumis ⁊ pinguedinibus. deinde applicentur emplastra ⁊ unguenta resoluentia dicta. Sꝫ alio modo põt curari per cirurgiã sic scindendo pellem cum rasario ⁊ excarnando ipsaꝫ a carnositate ⁊ tunc eleuetur tota carnositas cum suis radicibus ẜm q̄ fuerit possibile. ⁊ postea continuetur pellis cũ sutura et confortetur locus ⁊ consolidetur. Cura hernie humoralis est sicut cura aquose ⁊ uentose ⁊ satis dictum est de illis.

De podagra sciatica et artetica. Sil.

Notandum circa rubricam q̄ inueniuntur ista nomina gutta artetica podagra ciragra ⁊ sciatica. Gutta est nomẽ generale ⁊ ita artetica ad omnem dolorem factũ in iuncturis siue pedis siue manuum siue ancharum. Podagra dicitur quando materia est compulsa in ligamentꝪ et lacertis pedum. Cyragra uero quando materia est compulsa in ligamentis et lacertis manuum. Sciatica uero quando materia fluit ad loca ancharum in loco qui appellatur ũtebrũ licet etiam sciatica posset fieri ex mala complexione. Secundo notandum de causis harum passionum q̄ causa aut est interior aut exterior Si exterior sicut est caliditas nimia dissoluẽs. aut nimia frigiditas condensans aut ocium nimium aut retentio alicuius quod consueuit fluere. aut nimium exercitiũ pᵒ saturitatẽ aut coitᵘ nimius precipue post repletionem aut crapula uel nimia repletio cibi ⁊ potus. Si causa fuerit interior uel prouẽit ex abundatia humoꝝ sicut sãguis phlegmatis colere mł̄ie siue sint simplices siue ꝯpositi. Aut ex parte mẽbri quia rarũ lapsum amplũ dilatatũ in uiis suis aut foraminibᵘ aut ex parte uirtutis ut quia mẽbrũ est debile ⁊ hoc a natura ut quia filius podagrici ⁊ hoc per accidens. Tertio notandũ de signis si dolor arteticus fuerit sine grauedine ẽ mala cõplexio sine materia. Si aũt cum grauedine ẽ mala cõplexio cũ materia. Signa cũ prouenit a sanguine sunt color rubeus dolor magnᵘ intensiuᵘ extẽsiuᵘ ⁊ pulsatiuᵘ. uria spissa rubea pulsus magnᵘ plenᵘ quod magis tp̄e matutinali affligiꝪ. cõplexio sanguinea etas adolescentie uite suauitatis tẽpus ueris p̄cessit gaudiũ ⁊ regimẽ sãguinẽ multiplicans. signa tñ debiliter sumũtur a colera qñ materia ẽ intᵒ ꝓfunda. Signa qñ ꝓuẽit a colera sunt dolor acutus penetratiuus multũ intẽsus color citrinᵘ urina colorata ⁊ tenuis: egestiones colerice pulsus uelox tactᵘ calidus ⁊ precipue pticula patiẽs ⁊ ẽ colericᵘ iuuẽis q̄ cucurrit ⁊ laborauit ⁊ tẽpus ẽ calidũ. s. estas ⁊ p̄cessit regimẽ mł̄tiplicãs colerã ⁊ magis affligiꝪ hora motᵘ colere. s. hora diei. Signa qñ ꝓuẽit a flegmate sũt dolor modicᵘ ⁊ color nõ ẽ mutatᵘ de quo sit curãdũ uria rẽissa uł spissa egestio mucillaginosa ⁊ ẽ tactu frigidᵘ ⁊ ẽ phł̄iticᵘ ⁊ senex tẽpᵘ hyemale ⁊ p̄cessit regimẽ mł̄tiplicatiuũ fłaꝫ ⁊ ẽ hõ mali regis ⁊ diues. Signa qñ ꝓuẽit a mł̄ia lꝫ raro ꝯtingat sũt dolor modicᵘ patiẽs extenuatᵘ urina rẽissa ⁊ tenuis ⁊ ẽ mł̄icᵘ in ꝯplexione. tẽpᵘ autũnale ⁊ p̄cessit regimẽ mł̄tiplicatiuũ mł̄ie. Signa qñ ꝓuenit a uentositate sunt dolor extẽsiuᵘ sine g̃uedie ⁊ p̄cessit regimẽ mł̄tiplicatiuũ uẽtositatis. Sciendũ circa p̄dcã q̄ i cognitõe cause decipiunꝪ medici plusq̄ꝫ i aliis ũbi gia passio iũcturaꝝ erit a mã fr̃a ⁊ approximabimᵘ fr̃a ⁊ iuuabũt. s. stupefaciẽdo mẽbrũ ⁊ dolorẽ sedãdo. ⁊ ex his credimᵘ q̄ cã sit cał̄a lꝫ sit fr̃a. sił̄ aliquãdo erit ecõtra. s. cã erit calida et approximabimus calida et iuuabunt exalando: si corpus non fuerit plectoricum. Et ex

hoc credimus q causa sit frigida: licet sit calida: et sic sumus decepti. Secūda deceptio puenit alicui q2 m[ul]ta materia fluit ad iuncturas et tūc inducet dolorē magnū et fiet attractio colere: et sanguinis ad locū et apparebit rubedo et caliditas exterius et creditur q materia sit calida cum tn̄ sit frigida: cōsideretur ergo locus quo ad tactum: et si cōplexio cōsuetudo et etas et aer et tēpus anni conueniūt in caliditate pbabile esse uidetur q materia sit calida et sic per oppositum q materia sit frigida. Pronosticatio omnes iste passiones ut plurimū sunt hereditarie et pcipue podagra: Urina spissa mltū uelut subiugaliū aut uerices sunt cura huius egritudinis: Sciatica et podagra cū sunt curate de facili ppter modicā occasionē reuertuntur ppter situz membri et latitudinem meatuū et in aliis iuncturis non fit. Dolor artheticus nō inducit spasmū q2 non est in cordis et neruis sed est in ligamētis. Eunuchi nō podagrizāt neq3 claui fiunt. s. quantū ex pte coitus sed ex aliis sic. Inter oēs dolores iuncturarū sciaticus dolor est maior licet alii dicāt q podagricus: q2 fluxus humoꝝ fit maior et coartatio et compressio maior. Dolores arthetici ducunt i mēbro maticē et tenuitatē. Dolores iūcturaꝝ frequentius accidūt in uere ppter hūores qui tunc mouentur qui fuerunt aggregati in hyeme. Secūdo plus fiūt in autūno ppter inordiationē temporis et regiminis Al.

Um in iūcturis fuerit dolor et apa Et locus cū tangitur fuerit tactu calidus et color rubeus eger si dolet i dextro pede ex dextra māu phlebotometur. i sinistra et si in sinistra ex dextra est flebothomādus et locus ex hoc medicamine eleniēdus. Epithima ℞. ros. ru. sādali sausel scief memithe boli armeni apii omniū partes equales ex istis in aqua et aceto dissolutis fiat epithīa psiliū quoq3 aceto i fusū in carta missum supponaꝛ et cū tepu erit mutetꝛ et loco eius aliud supponatur.

Silanus.

Determinat de passionibus iuncturarum et anteq3 deueniatur ad textū. Notāda sunt quedam generalia obseruanda in cura haꝝ passionum. Nā si passio sit ex mala cōplexione tantū conueniunt solū alterantia: et si ex materia tunc digeratur prius: deinde materia euacuetur et si materia est simplex ponantur simplicia: et si materia est cōposita cōponātur et diuersimode secundum diuersitatē cōponētiū: deinde consideremus an materia sit frigida et tunc non ponemus nimis calida q2 materiā traherent ad locū et resolueretur subtile. Si materia sit calida non ponantur nimis frigida: q2 cōdēsant materiā nimis et hoc nisi cogeret nos uehementia doloris et tunc ponantur repressa et parū moretur. Deinde consideretur de flebothomia: q2 non cōuenit a principio: q2 reddit humores fluxibiles nisi materia esset sanguinea et alia particularia cōueniunt. Deinde considerentur medicine laxatiue: q2 non dentur fortes a principio. sed si dentur sit hoc in parua quantitate. Deide cōsiderentur balnea aque dulcis: sed in dclinatione possunt fieri sulphurea et ex aqua marina. Deinde considerentur cauteria unguēta et emplra: quia nullum remedium locale fiat nisi corpore mundificato et bono regimine supposito: nisi malitia accidētis nos cogeret ad hoc: quaꝛ stupefacientia ponātur. Deide confortetur mēbrū mandans ut non mittat materiā et mēbrū cui mādatur ut nō recipiat. Deinde diuretica ꝯsiderentur q2 non ꝯpetunt a principio: q2 faciunt materiā fluere ad locū. Deinde ꝯsiderētur medicamina que imutari debent. Deide considerentur uomitus: q2 mirabiliter iuuat ante cibū et post. Deinde cōsiderētur cibaria que debent declinare ad grossitiem ne humor de facili currat ad locū. Hiis gn̄aliter uisis raꝛ determinat de podagra sciatica et arethica: et diuiditur i duas. Primo ponit curā qn̄ fit a calitate. scd̄o qn̄ fit a fritate. scd̄a ibi. Cum autē. Prima in duas. Primo ponit curā passionis qn̄ ē p̄sens Scd̄o docet p̄seruare ne aduēiat. scd̄a ibi. In tēpore. Prima in duas. Primo ponit curam qn̄ materia ē in fluxu. scd̄o qn̄ ē fluxa. scd̄a ibi. Cum autē. Prima in q̄ttuor. Primo pōit curā per phlebotomiā. Scd̄o per localia. Tertio per medicinā laxatiuā. Quarto per dietaz partes patebūt. De prima dicit q qn̄ in iuncturis dolor affuerit et apa uel iflatura et locus ad tactū fuerit calidus et color rubeus arguēdum ē q fit a materia calā. Rō signoꝝ p3: scd̄o p cura dicit q si dolor fuerit in pede dextro d3 fieri phlebotomia de brachio dextro. et si in sinistro de sinistro. rō p3: q2 prohibet fluere sanguinē ad locū euacuando et diuertendo materiam Notandū q i podagra n̄ ꝯuenit phlebotomia nisi in sanguinea. aliter eni subtiliat humores et eos facit fluere per corpus. Et locus. Pōit curā per localia et diuiditur i duas b3 q duo localia ponit. scd̄a ibi. Psilium. De prima dicit q locus ē epithimandus ex hoc medicamie. ℞. ros. rub. sandaꝛ. sausel sief memite boli ar. apii

añ. partes eq̃les ⁊ iſtis in aceto ⁊ aqua diſſolutꝫ
fiat epithima. rõ qꝛ ꝓhibet fluxum repercutien
do. De ſc̃da dicit pſiliũ in aceto infuſũ ⁊ i pãniſ
imiſſum ſupponatur. Rõ qꝛ alterat malá com
plexioné. Notandũ ꝙ in podagra calida re
peritur duplex empl'm. Unũ quod ponitur cir
ca locũ ad ꝓhibendũ fluxũ ⁊ debꝫ eẽ totaliter
ſtipticuꝫ. Aliud qd̃ ponitur ſupra locũ erit aũt
parti dolorũ ſedatiuũ. Primũ empl'ꝫ. ℞. mir
tillorꝫ ſumach boli ar. añ. ℥. ſ. ſandali albi ⁊ ru.
acacie: pſidie balauſtie gallarꝫ an. ʒ. i. aque roſ
plantaginis añ. q̃rt. i. olei roſ. q̃rt. ſ. aceti. ℥. i.
farine ordei aut lentiũ. q. ſufficit puluerizanda
puluerizẽtur miſce oia ⁊ fiat ẽpl'm mediocriter
liquidũ. Ad idẽ. ℞. ſandal'. al. ⁊ ru. amidi.
ceruſe lote añ. ʒ. ii. ſe. papaueris. ℥. ſ. camphoꝛ
℈. i. olei roſ. q̃r. i. butiri ſine ſale q̃rt. ſ. mucilla
ginis ſe. pſilii. ʒ. i. ſ. uitelli duorꝫ ouorũ agitati.
puluerizãda puluerizẽtur miſce oia ⁊ fiat ẽpl'ꝫ
Ad idẽ. ℞. olei roſ. quart. i. aceti. ʒ. i. agitẽ
tur fortiter adinuicẽ ungatur eni locus: qꝛ mul
tũ doloré mitigat ⁊ ꝓhibet fluxũ humorũ.
Ad idẽ. ℞. pulueris iuſqami parũ calefacti ſu
pra tegulá ⁊ calidus ſupponatur. Ad idẽ fri
cetur locus cũ aceto tanto. Ad idẽ lac mulie
ris mulſũ ſupra locũ uel cuꝫ petia ualet. Ad
℞. lactis uaccini. ℔. ſ. opii puluerizati. ʒ. ſ. pa
nis ſiliginis fortiter ꝯquaſſati. q. ſufficit fiat em
plaſtruꝫ mediocriter liquidũ. Ad idẽ ſi linia
tur cũ ſanguie menſtruo tollit doloré Serapio.
Ad idem ungatur locus ex oleo roſ. uel de
mirto uel de nenufare. Ad idẽ epithietur lo
cus cum ſucco ſolatri uel ſemperuiue uel plata
ginis uel omnibus ſimul. Al.

**Uenter preterea ex apozimate mirobal'. ⁊ hermodactil'. ſoluat. Apozima. ℞. mi
robal'. citri. ʒ. xv. pulueris turbith fricati:
polipodii amborꝫ añ. ʒ. iii. ſene ſe. fumiter
re añ. ʒ. iii. hermodactili al. ſe. endiuie ſe.
apii roſ. oim añ. ʒ. ii. coq̃. in tribus libris
aque donec ad uná redeant deide mãibꝰ
fricent ⁊ colent ⁊ bibantur cũ zuccari ſta
burzet. ʒ. x. Si qs auté apozima faſtidiaue
rit pill'as iſtas ſumat q̃ in lecto iacẽtes ſur
gere ⁊ icidere faciunt ⁊ pedibus ambula
re: pill' q̃ non ualentes icedere faciunt ſur
gere. ℞. aloes. ʒ. i. ſcamonee q̃rt. ℈. i. roſ.
ru. tritarꝫ ſextá. ʒ. i. hermodactili albi. ʒ. ſ.
informent ex eis pill'e q̃ erunt doſ. i. Eger
uero nutriat ex cibis fris ⁊ ſtipticis ⁊ ab
ſtineat a uino ⁊ cõfectiõibus q̃ ex melle fi
unt ⁊ carne. Cũ auté apatis caloꝛ geuerit
⁊ eius iflãmatio ex his q̃ calorꝫ apatum re
ſoluũt reliqas curet. Quorꝫ unũ. ℞. cerá
in oleo de lilio reſolutá cui admiſceat mu
cillago fenugreci ⁊ ſe. lini deide terantuꝛ
ſimul donec uniant ⁊ fiat ex eis epithia.**

Sillanus.

Ponit curam p medicinã laxatiuã: ⁊ diuiditur
i duas ſc̃oꝫ ꝙ duas põit. Sc̃da ibi. Si qs aũt
De prima dicit ꝙ uenter debet ſolui ex ꝺcoctio
ne mirobalanorum ⁊ hermodactilorum. Et
ponit deſcriptioné ℞. mirobal'. citriorũ. ʒ. xv.
pulueris turbith fricati polipodii. añ. ʒ. iii.
hermodactili albi ſeminis endiuie ſeminis apii
roſ. añ. ʒ. ii. ſene ſeminis fumiterre. añ. ʒ. iiii. co
quantur in. iii. ℔. aque donec ad uná redeat.
deinde manibus fricentur ⁊ bibatur cũ zuccari
taberzet. ʒ. x. qꝛ euacuat colerã. Ee ſecunda di
cit ꝙ ſi quis non ualet ſumere medicinã ꝑdictá
in forma decoctionis ſumat pill'as que faciũt
ſurgere ⁊ ambulare nõ ualentes. Et ponit de
ſcriptõm. ℞. aloes. ʒ. i. ſcamonee q̃rt. pté. ʒ. i.
roſ. ru. tritarꝫ. vi. parté. ʒ. i. hermodactili alb. ʒ
ſ. cõficiãtur ex hiis pill'e q̃ erunt doſ. i. pill'a. rõ
ut ſupra. Notañ ꝙ ſi pecet colera ſine alio hũo
re ꝯpetit priꝰ digeſtiuũ hoc. ℞. endiuie. M. iii.
roſ. ru. q̃r. ſ. oim ſandal'. ℥. i. zuccari al. ℔. i. fi
at ſirup. clarificatus uſqꝫ ad q̃r. v. Põt fieri la
xatiuũ tale. ℞. electuarii de ſucco roſ. ʒ. v. ul. ℥
ſ. qd̃ é appropriatũ iuncturis. Ad idẽ. ℞. cari
carũ piguiũ. ℥. i. uel. ℥. ſ. uuarꝫ paſſarꝫ mũdata
rũ. ʒ. v. cortic. mirobalano. citrinorꝫ infuſorꝫ p
nocté in decoctõe ꝑdictorꝫ. ℥. i. fricẽtur de mãe
fortiter ⁊ colẽtur ⁊ colature addatur electuarii
de ſucco roſ. ʒ. ii. fiat colatura uſqꝫ ad q̃rt. i. ⁊
detur in aurora. Eger u̓o. Ponit curá p dietá
dicẽs ꝙ eger dꝫ nutriri ex cibis fr̃is ⁊ ſtipticis
Rõ qꝛ rõe ſtipticitatis claudũt uias ⁊ rõe cali
tatis reprimunt colerá. Sc̃o dicit ꝙ dꝫ abſti
nere a uío ⁊ ꝯfectõibus de melle ⁊ carne. rõ qꝛ
talia multiplicãt colerá. Notañ ꝙ potꝰ põt eẽ
aque ordei uel aq̃ decoctõis prunorꝫ uel aq̃ fra
cũ uino granatorꝫ. Cũ aũt apatis. Põit curá
qñ materia é fluxa dicens ꝙ ubi caloꝛ remiſſus
fuerit tunc admiſtretur ea q̃ reſoluũt: rõ quia ſi
gnũ é ꝙ materia é fluxa: ꝓ ponit deſcriptõem
℞. cerá i oleo de lilio reſolutá cui admiſceatuꝛ
mucillago fenugreci ⁊ ſe. lini. deinde terãtur ſil'
donec miſceantur. fiat inunctio. Rõ qꝛ molli
ficat ⁊ reſoluit. Ad idẽ. ℞. florꝫ camomille mel
liloti añ. q̃r. ſ. roſ. ru. ℥. i. ſe. fenugreci ſe. lini añ
℥. ii. furfuris pugillũ. i. ꝯquaſſetur ⁊ bulliant in
℔. ii. aq̃ dulcis quouſꝫ redeãt ad q̃r. iii. coletur

z colature additur aceti albi.℥.s.z fiat fomẽta tio. Ad idẽ emplm̃ factum ex semine fenugreci semine lini aneti masticis incorporati cũ mal uavisco decocto z mundificato a ligno interiori z pistato cum hiis addantur.℥.ii.unctuositatis uel piguedinis anatis anseris z galline: hec.n. sedant dolorẽ z resoluũt absqz attractiõe: Al

In tp̃re autẽ sue icolumitatis z proprie circa tẽpus i quo egritudo euadere consue uit z quã maxime in uere assuescat flebo tomia z uentris solutione z ex his que col lerã expellunt ru. Et a potu uini abstineat z a comestiõe eorũ que ex melle conficiun tur z a carne z sint eius cibaria acetosa z stiptica et his similia ex his que infrigidãt Mẽbra aũt que hanc consueuerũt incur rere passionẽ min⁹ solito laborẽ pati assue scant et precipue cũ tẽpus inuasionis ti mek z cũ corpus fuerit plenũ z uene ple ne z fuerit diu ex quo neqz minutus neqz solitus fuerit Sillanus.

Docet preseruare a podagra ut non eueniat Primo per euacuationẽ. Secundo p dietã. Se cunda ibi. Et a potu uini. De prima dicit q̃ tẽ pore sue sanitatis z precipue illo tẽpore quo cõ sueuit egritudo sua uenire z maxime in uere dz uti flebothomia z euacuatione p secessum cum eis que euacuant colerã: ratio quia cũ istis ma teria euacuatur: que si retineretur faceret poda gram. Et a potu. Docet perseruare p dietã dicens q̃ debet cauere a uino z confectionibus de melle z similiter a carne: ratio qz multiplicãt materiã que esset causa podagre. Secundo di cit q̃ cibaria debent esse acetosa z stiptica infri gidatiua Ratio qz nõ sũt apta ad fluxum. Ter tio dicit q̃ membra que cõsueuerunt incurrere egritudinem hanc debent fatigari minus soli to z p̃cipue cum cõiungitur tẽpus inuasionis z cum corpus fuerit plectoricum z uene plene: z diu fuerit q̃ non fuerit flebothomatus nec eua cuat⁹. Rõ qz mot⁹ calefacit illa mẽbra. Al.

Cũ aũt cũ dolore iuncturarũ neqz calor neqz rubor i colore fuerit fueritqz eger fri gide cõplexionis z locus tactu sentitur fri gidus in pricipio curatiõis eius pillꝫ maio res de hermodactilꝭ satiriõ meisahara om niũ aã.ʒ.v.ierapi.ʒ.x.cglogntiõ cẽta.mi. ãbor aã.ʒ.v.eufforbii.ʒ.ii.turbith.ʒ.x.sec tarigi indi zinzibe. sinapis pipis castorei oium.ʒ.i. iformẽtur ex eis pillꝫ ex qbus a duabus.ʒ.z.s.aut.iii.sumank.hec nanqz pillꝫ valde cõferũt: qz si valẽtes surgere in cedere faciunt. Epithima ad podagrã fri gidam. ℞.castorei storacis liqde eubor bii mirrhe aloes achatie oiũ p̃tes equales ex his oibus vino veteri admixtis fiat epithi ma. Cũ itaqz dolor qeuerit succurrak pati enti ex distillatiõe mſte aq̃ calide ab alto z inũctio fiat ex oleo de lilio. Et emplm̃ de bdelio molli z storace ac fenugreco z sẽis lini z armoniaco supponak. Qð ħ mõ cõ ficiak armoniacũ z bdeliũ i uio ueteri re soluãtur z alia oĩa eis admisceãk ex qbus fiat emplm̃ z supponak. Hec nanqz egri tudinis species ẽ que in lapidis duritiem transit z reddit mẽbra z iuncturas fũgis similia. Qua pp̃ hanc habens passionẽ a fastidio z ab aq̃ frigida z a cibis grossis abstineat z a frequenti ebrietate custodia tur eiqz precipiendũ ut dũ sanus ẽ motu utatur: z a coitu abstiẽat p̃cipue cũ satur fuerit neqz balneũ igrediatur neqz exerci tek post comestionẽ uinũ p̃terea uetus z purũ bibat eis quoqz dum sanus est utak que urinã prouocare cõsueuerunt. Silla.

Ponit curã podagre prouenĩetis a materia frigida z diuiditur in duas. Primo põit curã p medicinã: Secundo p dietam. Secunda ibi Hec nanqz. Prima in duas. Primo ponit cu rã p euacuationẽ. Secundo p localia. Secun da ibi. Epithima. Cũ ista. De prima dicit q̃ ubi cum dolore iuncturarum nõ fuerit calor ne que rubor z eger fuerit frigide cõplexiõis z ad tactum sentitur frigus. arguendum ẽ q̃ a frigi ditate. Secundo dicit q̃ pro cura debent dari pillꝫ de hermodatilis maioribus que fiunt ℞ hermodactilos satirion meisahara z ẽ spẽs titi mali. aã.ʒ.v.ierapig.ʒ.x. coloquintide centau ree minoris. aã.ʒ.v.euforbii.ʒ.ii. turbith.ʒ.x. sectaragi indi zinzib⁹ sinapis pipis castorei aã ʒ.i. formentur pillꝫ. z doſ. eius est a.ʒ.ii.usqz ad.ʒ.iii.. Ponit iuuamẽtũ: qz hec pillꝫ faciunt surgere nõ ualẽtes ambulare. Rõ qz euacuant materiã fl̃ticã: z cum hoc hñt stipticitatẽ z clau dũt uias ne hũores possint descẽdẽ. Scðo no tãdũ q̃ ãteqz fiat talis euacuatio cõuenit dige stiuũ hoc. ℞.salue primule ueris p̃ue aã. M. i.zuccari albi. lb.i. fiat sirupus clarificatus p̃fe cte usqz ad q̃r.v.z cõuenit materia existẽte i flu xu. Sz materia existẽte fluxa cõueniũt syrupus talis. ℞.accori gẽciane aã.℥.ii.aristol.ro.℥.i. ypericon saluie p̃ue primule ueris herbe arthe tice foliorum lauri camedreos camepitheos. aã. M.i.anisi maratri se. peõie aã.℥.i.sẽis ba

Cura a ca frigida

filiconis cinamõi. añ. ℥. ß. liquiritie rase uuarũ
passarum mundataꝝ. añ. ℥. i. utriusqꝫ sticados
floꝝ anthos añ. ℥. i. aceti squillitici. ℥. i. mell' ℔
ß. zuccari q̃rt. iii. fiat syrupus clarificatus usqꝫ
ad ℔. i. ß. Sed laxatiuũ fit tale. ℞. turbith
bene gũmosi iterius ꝛ exterius. ℥. ß. hermodac
tiloꝝ elc̃oꝝ. ʒ. ii. dyagridii. ʒ. ß. masticis. ℈. ß.
zuccari. ℥. i. fiat pl'uis ꝛ detur q̃rt. pars pl'ueris
una uice ꝛ potest fieri ĩ pill'is. Ad idẽ ℞. pil
lulaꝝ artheticaꝝ. añ ℥. i. misce ꝛ formẽtur pill'e
ad quãtitatẽ ciceꝝ ꝛ dẽtur. ʒ. iii. ĩ introitu lecti.
Ad idẽ pl'uis hermodactiloꝝ alboꝝ mundato
rum. ʒ. ii. turbith. ℈. i. dyagridii. g̃. iiii. zinzibe.
℈. ii. zuccari. ʒ. ii. ĩcorporetur ad ĩuicẽ. Epithi
ma. Ponit curã p localia. Et prio ponit unũ
locale qñ materia ẽ in fluxu. Scdo admĩstrat lo
calia materia iã fluxa. Scda ibi. Cũ itaqꝫ.
De prima dicit ꝙ ad podagrã frigidã ualet epi
thima hoc. ℞. storacis liqde castorei euforbii
mirte aloes omniũ añ partes equales: ꝛ ex eis
oibus cum uino ueteri mixtis fiat epithima ꝛc̃.
Notandũ ꝙ in podagra fr̃a ꝯpetit duplex em
pl'm. Primũ dꝫ poni circa locũ doloris ꝛ debꝫ
eẽ empl'ꝫ stipticũ. ℞. nucis cipressi mirrhe ma
sticis thuris añ. ℥. ß. gũmi arabici dragaganti.
añ. ʒ. iii. aque saluie. ℔. ß. aq̃ roſ. ℥. i. aceti. ℥. ß.
farine nucis cipressi. q. sufficit misce oĩa prius tñ
pulverizata ꝛ fiat empl'm mediocriter liquidũ
ꝛ põt poni supra locũ facta euacuatõe. Aliud
empl'ꝫ dꝫ poni supra locũ qd̃ ẽ mitigatiuũ seda
tiuũ ꝛ resolutiuũ. ℞. mucillaginis fenugreci se.
lini. añ. ℥. i. butiri sine sale quart. ß. olei sisamini
olei roſ. añ. ℥. ii. cineris radicis cauliũ. ℥. ß. cere
q. sufficit fiat empl'm uel ungtm̃. Ad idem ua
let sacculus ex semine lini ꝯquassato q sacculus
sit bullitus in aq̃ ꝛ fortiter ꝯpressus. Ad idẽ
vꝫ empl'm de stercore uaccino recenti: ꝛ ẽ experi
mentũ rusticoꝝ. Ad idẽ. ℞. fenugreci ꝯq̃ssa
ti. ℥. ß. aceti q̃r. i. bulliãt diu siml' ꝛ ĩ fine ꝺcoctõ
nis addatur mell' q̃r. ß. ꝛ fiat empl'm ex radice
ꝑpentarie melle ꝛ stercore capraꝝ. Ad idẽ q̃ttu
or uitella ouoꝝ bñ agitata pulueris hermodac
tili. ʒ. iii. misce ꝛ fiat empl'm. Cũ itaqꝫ. Põit cu
rã qñ materia ẽ fluxa dicẽs Primo ꝙ cũ dolor
fuerit remissus fiat distillatio ab alto cũ aq̃ cali
da. rõ q: resoluit ꝛ mollificat: Scdo vꝫ iunctio
fcã ex oleo ꝺ lilio. Tertio dicit ꝙ vꝫ ẽpl'ꝫ de bde
lio molli ꝛ storace ꝛ se. fẽugreci ꝛ se. lini ꝛ armo
niaco ꝛ fiat hoc mõ. armoniacũ ꝛ bdeliũ in uĩo
ueteri dissoluãtur ꝛ cũ eis alia misceãtur ꝛ fiat
empl'm. Ad ide. ℞. armoniaci oppoponacis
galbani distemperatoꝝ ĩ aceto añ. ℥. i. picis na

ual' q̃r. ß. misce malaxãdo cũ oleo costio fiat em
pl'm ꝛ extẽdatur supra coriũ. Ad idẽ vꝫ fomẽta
tio aq̃ dulcis cũ decoctõe uulpis itegre. Ad idẽ
vꝫ fomẽtatio aq̃ sulphuree naturaliter uel artifi
cialiter talis Ad idẽ ℞. folioꝝ maiorãe rute
añ. M. i. floꝝ anthos floꝝ camomille utriusqꝫ
sticados. añ. ℥. i. conquassentur ꝛ buliãt ĩ aqua
cũ qna fiat fomentatio. Ad idẽ oleũ uulpinũ
: oleũ costinũ oleũ uipaꝝ. Ad idẽ ℞. diaculon
q̃rt. i. malaxetur cũ oleo costio ꝛ extendatur su
pra coriũ. Ul' ℞. fecis olei de semine lini mucil
laginis fenugreci piguedinis anatis medl'e cru
ris uituli olei de radice cucumeris asini pigue
dis gallie armõiaci oim añ. paꝝ dissoluatur ar
mõiacũ cũ aliquo oleoꝝ ꝛ cũ cera qd̃ sufficit fi
at unguentũ. Ad id̃ balneũ si decoquatur uul
pis in oleo. Ad idẽ euaporatio cũ decoctione
de sticados. Sciẽdũ ꝙ oĩa ualẽt euacuata ma
teria cũ clisteribus medicinis ꝛ uomitu q mltũ
ualet in hoc casu. Hec nanqꝫ. Põit curã per
dietã dicens ꝙ debet abstinere a fastidio ꝛ ab
aq̃ frigida ꝛ a cibis grossis ꝛ freq̃nti ebrietate
Ratio quia augẽt materiã. Secũdo dicit ꝙ dũ
est sanꝰ debet uti exercitio. Ratio qa exiccat ꝛ
resoluit. Tertio dicit ꝙ debet abstiere a coitu.
Ratio q: debilitat iuncturas ꝛ facit lubricare
materiã ꝛ ipam reddit aptã ad fluxũ. Quarto
dicit ꝙ non dꝫ ingredi balneũ. Ratio q: dissol
uit. Quinto dicit ꝙ nõ dꝫ se exercitare post co
mestionẽ ratio patet. Sexto dicit ꝙ uinũ debet
esse puꝝ ꝛ antiquũ. Ratio q: calefacit ꝛ exiccat
ꝛ resoluit ꝛ debet fieri in declinatiõe. Septimo
dicit ꝙ debet uti prouocantibus urinã. Ratio
q: superfluitas rẽuatica expelltur p urinã. Al.
Dolor v̊o qui sciaticus uocal' ẽ q ab an
cha p coxã totam usqꝫ ad genu in longitu
dinẽ ꝓtendit'. qñqꝫ ẽt in longitudine ad v̊
ge similitudinẽ extensus: p crus usqꝫ ad pe
dẽ descendit ꝛ tunc si in cõplexione dñatꝰ
fuerit calor ꝛ ĩ urina tictura ex basilica ma
nus eiusdẽ partis prius minutio faciendi ẽ
deinde ex sciatica. Sillanus.
Ponit curã sciatice passiõis: ꝛ diuiditur in
duas. Primo facit hoc. Scdo docet preserua
re a tali passiõe. Scda ibi. Taliter p̃terea Pri
ma ĩ duas. Prio põit curã qñ fit a materia cali
da. Scdo qñ fit a materia frigida. Secũda ibi
Si aũt. De prima dicit ꝙ dolor sciaticus ẽ ille
qui ab ancha per coxam totam usque ad longi
tudinẽ extenditur per crus usqꝫ ad pedes per
sil'itudinẽ uirge. Scdo dicit ꝙ si fuerit ĩ cõple
xione dñiuꝫ caloris ꝛ uria tincta: arguendum

est ꝙ fit a caliditate. Tertio pro cura dicit ꝙ p̄
mo dꝫ fieri phlebotomia de brachio eiusdē p
tis: deinde dꝫ fieri ex sciatica. Rō qꝛ phleboto
mia prima plus diuertet qꝫ euacuet ⁊ scđa plꝰ
euacuat. Almansor.

Si aūt egri cōplexio frigida fuerit ⁊ co
lor fuscus sepe ꝓuocandus ē uomitus ex
apozimate rafani cū sirupo acetoso. Coxa
quoqꝫ ac pedes. ⁊ crus ex oleo in quo ca
storeum ⁊ euforbiū ⁊ storax sint resoluta
īungantur assidue. Sillanus

Ponit curam quando fit a materia fria:
diuiditur in duas. Primo ponit curā per medi
cias. Scđo per cauteriū. Scđa ibi. Si egritu
do. Prima in duas. Primo ponit curā quan
do dolor non ē mansiuus. Scđo qñ ē māsiuꝰ.
Scđa ibi dolor i coxa. Prima i duas. Primo
ponit curā per uomitū. Scđo per unū locale.
Scđa ibi. Coxa quoqꝫ. De prima dicit ꝙ si ꝯ
plexio egri fuerit frigida ⁊ color fuscus arguē
dū est ꝙ fit a frigiditate. Rō pꝫ. Scđo dicit ꝙ
ꝓ cura dꝫ uomitū ꝓuocare cū decoctione rafa
ni ⁊ sirupo acetoso. Rō qꝛ diuertit materiā ⁊
euacuat: multū ideo ualet in passionibus mem
broꝝ inferioꝝ ⁊ dꝫ fieri euacuatio cū pillulis fe
tidis ⁊ hermodactilis. Coxa quoqꝫ. Pōit cu
rā per unū locale dicens ꝙ coxa ⁊ crus debēt
inungi cū oleo in quo castoreū euforbiuꝫ ⁊ sto
rax sint dissoluta. Rō qꝛ resoluit materiā sciati
ce passionis. Et sciēdū ꝙ solū cōuenit materia
existente fluxa ⁊ non quando materia ē in fluxu
⁊ prius ꝯpetūt mollificatiua ut sit apta materia
ad resoluendū. Ad idē ungatur locus ex oleo
de lilio uel de spica uel de costo uel de uulpino:
uel de laurino. Ad idē emplastretur locus uel
ancha cū emplō facto ex maluauisco ꝑparato
⁊ farina fenugreci ⁊ seis lini mixtis ⁊ incorpora
tis cū butiro ⁊ cū pinguedinibus auiū. Ad idē
ungatur locꝰ melle ⁊ puluerizetur semē nastur
cii: qꝛ aufert dolorē Serapio. Notandū ꝙ
materia existente i fluxu debet inungi locus olo
roš. uel mirtino ulꝰ de absinthio fortiter calido
tangendo locū cū pēna suauiter. Ad idē lo
cus epithimetur cuꝫ succo solatri ⁊ sempuiue ⁊
absinthii. Ad idē emplastretur locus cū eius
dē herbis decoctis ⁊ pistatis ⁊ icorporatis cuꝫ
farina seis fenugreci seis lini ⁊ ordei cū aliquo
predictorum oleorum. Ratio patet. Al.

Quod si dolor i coxa māsiuusꝰ fiat eger
ex almuri nabati ⁊ baurach clisterizetꝰ ⁊
ex enemate acuto quod i. c. de appoplexia
noiauimus. Collirium quoqꝫ ex cyclamie
⁊ cologntida factū suppōatꝰ. ꝙ eō usqꝫ fie
ri cōuenit donec eger excoriationē icurrat
ex ea eni dum accidit plerūqꝫ cōsequitꝰ sa
nitas. Si aūt passio inueterauerit: sapis su
matur ⁊ cū fimo columbino eiusdē quan
titatis teratur ⁊ ex apozimate ficuū confi
ciantur ex quibus coxe emplm superpona
tūr quod tā diu dimittatꝰ donec in loco ue
sice plene aqua fiant ⁊ scidantꝰ ⁊ fluat aq̄
que in eis ē: ⁊ uaporetꝰ locus cū aqua cali
da. deinde eger per aliquot dies quiescere
dimittatꝰ: ⁊ si nondū sanitati restitutus fue
rit ad hanc eādē curā redeundum est. Qđ
si egritudo ualde mansiua fuerit ⁊ longi
temporis ⁊ timetur ne ūtebrū resiliat: aut
egressus fuerit. locus ex instrumēto quod
rote assimulatꝰ cauterizandus est: ⁊ inten
datur cū coctura super caput anche aput
coxe principiū ponenda huius inde rei ser
mociatio istius nostri operis metas trascē
dit. Taliter preterea patiens in tp̄re sospita
tis uomere cōsuescat ⁊ soluere uentrem ⁊
regimen subtiliare ⁊ a cibis grossis ⁊ fre
quenti ebrietate abstinere. Sillanus.

Ponit curā qñ dolor ē mansiuus. Primo
facit hoc. Secundo qñ est antiquus. Secunda
ibi. Si aūt. Prima in duas. Primo ponit cu
rā per clistere. Scđo per suppositorium. Scđa
ibi. Colliriū quoqꝫ. De pria dicit ꝙ si dolor
in coxa fuerit mansiuus eger dꝫ clisterizari ex al
muri nabati ⁊ baurach ⁊ ex clisteri acuto de
quo dictū est in. c. de appoplexia. Rō qꝛ talia
clisteria distraunt ⁊ euacuant materiā phlaticā
grossā. De šā dicit ꝙ dꝫ supponi colliriū factū
ex ciclamine ⁊ cologntida ⁊ debēt talia fieri do
nec eger incurrat excoriationem: quoniam ali
quando sequitur salus. Si aūt. Ponit cu
ram quando hec passio est antiqua dicens pri
mo ꝙ si hec passio fuerit antiqua debet sumi si
napis cum fimo columbino eiusdem quantitatꝭ
⁊ teri ⁊ confici cum decoctōne ficuum ⁊ fieri em
plastrum ⁊ superponi. Tertio dicit ꝙ tā diu
debent dimitti donec uesice sint in loco ⁊ aqua
impleantur ⁊ scindantur ⁊ fluat aqua. Ratio
patet. Quod si egritudo ⁊c. ponit curā
per cauterium dicens ꝙ si egritudo fuerit man
siua ⁊ longi temporis ⁊ timetur ne uertebrum
egrediatur foras: aut fuerit egressum locus est
cauterizandus cum instrumento quod similla
tur rote ⁊ ponatur supra ancham: quia consu
mit materiam existentem inter uertebꝛuꝫ ⁊ pixi

dē. Et subdit q̄ hoc nō ptinet ad hūc locū. Taliter. Docet preseruare a dicta passione dicens q̄ existētes in tp̄e sanitatis debēt uti eūatiōe p uomitū τ per secessum τ subtiliare regimē τ abstinere a cibis grossis τ a frequenti ebrietate. Ratio patet. De gibbositate Silla.

Otādū circa rubricā q̄ triplex est gibbositas: quedā fit uersus ptē interiorē quedā uersus partē posteriorē seu exteriorē qđ cōtingit ut plurimum: quedā fit uersus utranq͡z. s. anteriorē τ exteriorem dextrā τ sinistrā. Secundo notādū q̄ causa gibbositatis ē duplex. s. intrinseca τ extrīseca. Extrinseca: ut casus τ pcussio. Intrinseca fit qñ ligamīta spōdillium colli τ spatulaꝝ relaxantur: aut implentura materia currente illuc. Uel ꝓpter apā natū in loco: uł ꝓpter uentositatē mouentē τ ipellentē ipsa ossa τ facientē resilere de loco uel propter spasmū de inanitione. Tertio notādum q̄ signa gibbositati ꝓpter relaxationē sunt grauitas τ mollificatio corporis τ regimen ꝑteritū Signa qñ fit pp apā sūt dolor i dorso siue in loco añcedens cū febribus acutis τ. magnitudo pulsus. Signa ꝓpter uentositatem sunt q: infirmus sensit cōmotionē τ tensionē p lōgū tēpus in dorso antequā ueniat gibbositas. Signa qñ ꝓpter spasmū de inanitione sunt quia apparet in corpore cōsumptio τ extenuatio. Pronosticatio gibbositas post eius cōfirmationē a qua cūq͡z causa cōtingat non potest curari. Sed in principio sic. Si gibbositas uenit propter asma τ tussim interficit ante iuuētutē iuxta afforismū sexte perticule quicūq͡z ex asmate gibbosi fiunt. Gibbositas que fit uersus inferius est mortał.

Almansor.

Um gibbositas fieri incipit pillē maiores de hermodactilis dande sunt τ oleū de rasim cū apoziate de seibus sepe sumēdū. Loc⁹ quoq͡z ex olo sābacio i quo storax ligda τ castōeū τ eu fōbiū resoluta sint freq̄nter inūguēdis τ a cibis frigidis τ grossis abstinēdū. Aqua ēt calida i q̄ cocta sunt mētastꝛ τ sāsucus τ sticados arabic⁹ ab alto sup locū distillāda ē. diñ freq̄ns fricatio τ inūctio ex olis calidis faciēda ē. Q̄đ si his q hāc patitur egritudinē puer fuerit balneū solūmō τ i unctiones sufficiūt ex his q̄ dixiūs. Sil.

Ponit curam gibbositatis que fit ꝓpter relaxationem. Scđo pōit curā eius que fit ꝓpter apā. Secūda ibi. Si aūt. Prima in quattuor Primo ponit curam laxatiuā. Secūdo p iunctionē. Tertio p dietā. Quarto p embrocatiocationē τ unctionem partes patent. De prima dicit q̄ cum gibbositas incipit debent fieri dari pillē de hermodactił. Ratio quia euacuāt materiam flaticam que est causa relaxationis. Ad idē pillē fetide uel cochie. De secunda dicit q̄ est sumēdū oleum de pentadactilis cū decoctione de seminibus. Locus. Pōit curā per unctionē dicens q̄ locus est unguēdus ex oleo sambacino i quo storax liquida τ castoreū τ euforbium sint dissoluta. Ratio q: talia dissoluūt τ subtiliant materiā flaticā. Ad idē emplm quod fit de bdelio oppoponaco armoniaco τ serapino dissolutis in uino mixtis τ in corporatis cū pinguedinib⁹ auiū τ farina fenugreci τ seis lini. Et a cibis. Ponit curā p dietaꝫ dicēs q̄ est abstinendū acibis frigidis τ grossis. Rō pꝫ. Aqua ēt. Ponit curā per embrocationem τ inuctionē dicens q̄ aqua in qua decocta sunt sansucus mentastrū sticados arabicū dꝫ distillari ab alto supra locū. Rō q: calefacit τ resoluit. Secundo dicit q̄ post dꝫ fieri fricatio fortis τ frequens inunctio ex oleis calidis. Tertio dicit q̄ si ille qui patitur hāc egritudinē fuerit puer balneuꝫ solū τ unctiones ex his q̄ dicta sunt sufficiunt sepe numero absq͡z aliis medicis. Al.

Si aūt cum gibbositas īcipit effuerit febris a ꝑdicto regie oīo abstinēdū ē. ſꝫ apozia ex herbis factū cū cassiaf. i potu ē tribuendū. Flebotomia quoq͡z ex basilica faciēda est. τ empła vehementia loco superponenda sunt. Sillanus.

Ponit curā qñ fit ab apāte uel qñ ē febris: τ diuiditur in duas. Primo ponit curā in generali. Scđo in speciali. Scđa ibi. Sꝫ apozia. De prima dicit q̄ si fuerit febris qñ gibbositas incidit ē abstinendū a predicto regimine: q: calefacit τc. Sꝫ apozia. Ponit curā in speciali. τ diuiditur i tres. Primo ponit curā per medicinam. Scđo per phlebotomiā. Tertio p unū locale. Scđa ibi. Phlebotomia. Tertia ibi. Et empła. De prima dicit q̄ dꝫ dari in potu cassiafist. cū decoctione herbarū frigidarum. Ratio patet: q: euacuat leniendo τ alterando. De scđa dicit q̄ debet fieri phlebotomia ex basilica. Rō q: diuertit τ euacuat. De tertia dicit q̄ empła sunt superponenda loco. Notādū q̄ in principio dꝫ ungi locus ex oleo roꝭ. uł mirtino τ empłari locus ex roꝭ. mirtis sandał. τ farina ordei τ silibus. In declinatōe ungatur loc⁹ cū oleo de camomilla ł aneto ł de lilio τ pōatur supra locū ēplꝫ factū ex maluauisco ꝑpato

farina fenugreci ⁊ se. lini pinguedinibus auiuȝ s. anseris anatis ⁊ galline. ⁊ ultimo possūt addi ꝑpter maiorē resolutionē ⁊ fortificatōm loci armoniacū bdeliū oppoponacū dissoluta in oleo de camomilla ⁊ mixta cū aliis rebus deinde ꝯfortentur spondiles posteriores ⁊ ossa pectoris cū ligaturis plumaceolis ⁊ substentacul' factis ex stupa madefacta ⁊ peciis inuolutis i albumie oui positis ⁊ locatis sup empl'm dictū. Ponantur postea a stelle fortiter cōpresse ut bene teneant ne spondiles possint amplius dislocari. Secundo notandū ꝙ si gibbositas fiat a uētositate. Cura ē ut a principio ꝓcedatur cū reb⁹ carminātibus uentositatē ⁊ specialiter post purgatōm: uel cū pillulis fetidis uel de hermodactil'. supra locū ponatur empl'm factum ex pullegio calamēto origano carui cimino farina lupinoꝝ semine lini ⁊ fenugreci mixtis ⁊ icorporatis simil' Silr armoniacū cū oleo de costo uel de lilio bene mollificatū pfecte opatur i hoc: q2 rsoluit uētositatē ⁊ ossa suis ꝓpriis locis firmat exicando loca lexa. Ultimo ponatur empl'ȝ qđ fit ex sinapi stercore colūbino ⁊ ficubus siccis ⁊ icorporatis simul ⁊c. De uaracibus Sillanus.

Otandū circa rubricā ꝙ uarices sunt uue grosse uirides uel nigre plene sanguine melancolico īuolute sup crus apparentes ⁊ hoc fit causa uaricum. Signa sunt manifesta ad sensum. Pronosticatio. Uarices non bene recipiunt curam. Al.

Um uene grosse ⁊ plene ⁊ diuerso mō curuate ⁊ virides in crure apparuerint egritudo que uitis uocatur adesse significat. Hec aūt egritudo frequētius accidit his q multū pedibus laborare consueuerunt ⁊ qui cibaria que coleram nigrā generant sepe sumunt. Silla.

Determinat de uaricibus ⁊ diuiditur i tres Primo docet cognoscere uarices: Scđo ostēdit a qbus magis accidunt. Tertio ponit curā Scđa ibi. Hec aūt. Tertia ibi. In principio. De prima dicit ꝙ ubi uene grosse ⁊ uirides plene ⁊ diuersimode curuate in crure apparuerint Signū est ꝙ sunt uarices. De secunda dicit ꝙ hec egritudo frequentius accidit cōsuetis itinerare uel ferre onera ⁊ frequenter utentibus cibariis multiplicantibus meliam. Al.

In principio itaqȝ curatiōis huius passionis basilicā minuere cōuenit. Et uentrē ex his que colerā educūt nigram soluere quoꝝ mentionē fecimus in. c. de melia hec aūt sepe facienda sūt. Et ab oībus a qbus meliam patientes custodiunt in hac egritudine abstinendū. Postqȝ v̄o hoc regim̄ diu adhibitū fuerit ex uenis quan i crure apparuisse diximus minutio fiat. a quib⁹ sanguis tam diu fluere dimittatur donec quicqd i eis ē euacuetur. Deinde h⁹ patiēs coleram nigraȝ expellentibus utatur ⁊ ex basilica minuatur ⁊ caueat sibi ab oībus que colerá generant nigram. Sillanus

Ponit curā uaricū. Et primo qn̄ sunt in pricipio. Scđo qn̄ sunt in declinatōe uel i ꝓcessu. Scđa ibi. Postqȝ uero. Prima i tres. Primo ponit curá per phlebotomiá. Scđo p medicinā laxatiuā. Tertio ostendit a quibus ē abstinendū. Scđa ibi. Et uenter. Tertia ibi. Et ab omnibus. De prima dicit ꝙ in principio ꝯueniens ē facere phlebotomiá de basilica. Rō quia prohibet ne fluat sanguis ad partes iferiores. De secunda dicit ꝙ conueniens ē soluē uētrē cū euacuantib⁹ soluentib⁹ melicaȝ de qbus dictū ē supra. c. đ melia: Subdit ꝙ ista sepe sūt fienda. Rō patet. Postqȝ uero. Ponit curā qn̄ ē in ꝓcessu dicens ꝙ si passio sit i ꝓcessu fiat phlebotomia ex uenis q̄ sūt in carne tantum ꝙ euacuetur totū qđ ē contentū in eis. rō q2 materia existente fluxa cōuenit euacuatio ⁊c. Scđo resumit quoddā dictū dicens ꝙ patiēs uatatur euacuantibus meliam ⁊ fiat phlebotomia a basilica ⁊ abstineat a multiplicantibus meliam. Notandū ꝙ aliqui sunt utentes cauterio. Sed si fiat debet fieri i uena superiori a qua oēs alie oriuntur ꝺm longū: deinde dȝ empl'm stipticuȝ supra cauteriū poni ⁊ supra alias uenas ꝯuenit empl'm factū ex farina lupinoꝝ cuȝ aqua decoctionis tamarisci: aut empl'm de fimo caprino ⁊ uino ⁊c. De elefancia. Sillanus

Otandum circa rubricam ꝙ elefácia est duplex: quedam est large dictum: ut quedam inflatio manuuȝ uel pedū a quacūqȝ re causetur: siue a percussione: siue a casu: siue a fluxu humorū: ⁊ de tali nō determinat quia de facili curatur. Alia ē elefancia proprie dicta ⁊ causata ab humore multum grosso phlegmatico uel melancolico uiscoso ibibito i porositatibus pedum uel manuū ⁊ sic patet cá. Scđo notandū ꝙ signa elefancie ex sanguine melico grosso sunt caliditas loci ad tactū tenebrositas in colore. asperitas loci ⁊ aliqd ex eminēciis ⁊ exitus sanguinis nigri ex locis cruris uel pedis uria spissa ⁊ tenebrosa ⁊ usus rerū generantiū sanguinē grossū. Sig̃ elefātie ex fl'ate ue

hementer grosso sunt grossitudó cruris ⁊ pedis
absq́ʒ rubedine ⁊ itensa asperitate loci ⁊ tactus
loci uidetur frigidus absq́ʒ calitate ad minus i
tensa ⁊ non habet eminentes pustulas ut superi
or. pronosticatio postq̃ʒ fit mansiua nó curatur
sed in principio bene pót curari. Al.

**Hec passio postq̃ʒ másiua fuerit
incurabilis é. Cũ auté incipit si ei
subueńiatur ⁊ ut dʒ medicata fue
rit aut sanaṫ aut máet sic nihil addés. Sil.**

Determinat de elefancia. ⁊ diuiditur i duas
Primo ostendit qñ est curabilis ⁊ qñ incurabi
lis. Scdo ponit curá. Scda ibi. Cum ergo.
De prima dicit q̄ postq̃ʒ hec passio fit másiua:
é icurabilis. Ró q̄r ꝑpter antiqtatez illius mor
bi debilitatus é calor naturalis peduʒ qui erat
debilis. Similiter qr talis passio fit ex humori
bus grossis ifiltratis nó de facili remouibilib⁹
scdo dicit q̄ si fuerit in principio ⁊ medicetur ut
dʒ uel curatur uel prohibetur eius augumenta
tio. ratio quia tunc uirtus est fortis ⁊ iuuatur p
medicinas. Al.

**Cũ ergo pedis grossities augeri videṫ
⁊ color obfuscari: uene qnoqʒ q̄ uites uo
caṅṫ apparere ceperit eger quotidie cogé
dus é uomere ⁊ custodiendus ab ambula
tóe ⁊ statóe ⁊ uenter uomitu p̄cedente ex
pillis maiorib⁹ de hermodactilis solued⁹
é deinde ad uomitũ redeundum p⁹ illud l̄ʒ
quoqʒ multotiens fieri oʒ. Eger preterea
a cibis grossis é abstinédus: ⁊ tibia a calca
neo incipiendo sursũ vsq́ʒ ad genu strigé
da: añ tñ cóstrictóm epithimáda é ex aloe
⁊ mirra ⁊ achatia ⁊ ypoqstidos ⁊ alumi
ne cũ aceto forti dissolutis. ex basilica quo
qʒ manus cótrarie partis minutó facienda
é neqʒ erectus stet nisi pes strictus ligatus
fuerit neqʒ epithima ullo mó dimittat. uo
mitu quoqʒ frequéter utaṫ. Qd si paruuʒ
intercesserit spatiũ a precedenti uomitu ⁊
appetit qescere uapora ipsũ cuʒ seminib⁹
cauliũ ⁊ sticados arabico cinere de uitib⁹
⁊ lupinis ⁊ mentastro ⁊ stercore caprino
⁊ faria fenugreci ⁊ liniatur ét ex aqua cie
ris p spatiũ unius diei: aut duoꝝ. Ipe eni
h⁹ egritudinis maximá resoluit partez ad
qʒ leuiorem reddit. Sillanus**

Ponit curá ⁊ diuiditur i sex. Primo ponit
curá per uomitũ. scdo per secessũ. Tetio per
dietá. Quarto per ligaturá. Quinto per phle
botomiá. Sexto per uaporatónes partes pate
bunt. De prima dicit q̄ ubi grossities pedis
uidetur augeri ⁊ color obfuscari ⁊ uene que di
cuntur uarices apparere ceperint. tunc eger co
gendus est uomere. ratio patet. Scdo dicit q̄
dʒ cauere a deambulatóe. ró pʒ qr é cá fluxus
humorũ iferius. De scda dicit q̄ debet fieri so
lutio uentris cũ pillulis de hermodactilis maio
ribus ⁊ hoc facto prius uomitu. ró qr euacuant
materiá phlaticam ⁊ melicam grossá. De ter
tia dicit q̄ eger dʒ se abstinere a cibis grossis.
ratio patet. De quarta dicit q̄ tibia a calca
neo incipiendo usq́ʒ ad genu stringenda est: ra
tio est. qr prohibet ne humores descédát. Sub
dit q̄ ante constrictioné ⁊ ligaturam dʒ epithia
ri ex aloe mirra accatia ypoquistidos ⁊ alumie
uel bolo ar. cũ aceto forti dissolutis. ró qr ꝯstri
git ⁊ ꝓhibet fluxum materie ad iferiora. De qn
ta dicit q̄ é fienda phlebotomia manus cótra
rie partis ⁊ hoc qñ est in principio: ⁊ fit a ságui
ne melancolico. Ideo qr diuertit. scdo dicit q̄ ñ
debent stare super pedes. ró qr humores descé
dunt. Tertio dicit q̄ dʒ uti frequenter uomitu.
ró patet. De sexta dicit q̄ euaporatio dʒ fieri
cũ decoctóe cauliũ sticados arabico cinere de
uitibus ⁊ lupinis ⁊ nitro ⁊ stercore caprino ⁊ fa
rina fenugreci: ⁊ liniantur etiam ex aqua cieris
per spatium unius diei uel duoꝝ. ró qr resoluit
⁊ exiccat. Ad idem ualet si pes uł crus freqn
ter teneatur i stufa sicca facta ex renib⁹ resolueti
bus: sicut sũt ebulus laurus ruta ⁊ silia.

De ulceratóe r̄nũ q̄ exteri⁹ fit i cute. Sil

Otandũ q̄ ulcera renũ sunt duplicia.
quedá intrinseca facta in sba renuʒ uel
i lacertis eorũ qui uocantur lumbi ⁊ d
istis dictum é supra. Alia sunt extrinseca ⁊ sunt
manifesta sensui ⁊ de istis prosequitur raß. Al.

**Um aliqs longo tp̄re supinus sup
dorsum iacet loca renũ plurimũ
qʒ rubét ⁊ mala ibi fiunt ulcera.**

Sillanus

Notandũ q̄ raß hic determinat de ulcerib⁹
exterioribus renum. ⁊ diuiditur in duas. Pri
mo assignat causas generationis eoꝝ. Secun
do ponit curá. Scda ibi. Cũ ergo. De prima
dicit q̄ cum aliquis lógo tempore iacet supin⁹
supra dorsum loca renũ fiunt rubea ⁊ fiunt ibi
ulcera. ratio patet. Alman.

**Cum ergo loca ista rubere cum augum
to uisa fuerint milium siue panicum: aut
folia salicis sub eo sternenda sunt ⁊ ipse i
die multotiens est eleuandus. Loca quo
qʒ que rubent aqua roß. super niueʒ infri
gidata roranda sunt ⁊ flabellanda. Qd**

si calor pseuerauerit iponat epithia d alu brati qd i.c.de apatibus noiauimus. Et si uesice 7 ulcera ibi exorta fuerit ex unguento de cerusa curentur. Silla.

Ponit curā 7 diuiditur in duas. Primo ponit curā ruboris apparētis añ ulceratōm. Secundo ponit curā ulceratōis. Scđa ibi. Et si. De prima dicit q ubi loca apparuerint rubere miliū ul panicū ul folia salicis sūt sb ea sternēda. Rō q2 alterāt malā cplōnē. De 2a dicit q loca pdicta sūt roranda aq̄ rosa. 7 flabellāda p3 Scđo dicit q si calor perseuerauerit d3 apponi epithima dcm̄ in.c.de apatibus p3. Ad idē u3 ungtm̄ albū gal.uel ungtm̄ populeon ul folia uitis infusa in aq̄ ros.uel folia salicis. Ad id fru stra cucurbite. Similr 7 lamina plūbea perforata. Et si. Ponit curā ulceratōis dicēs q si uesicā 7 ulcera sūt orta debēt curari cum unguento de cerusa. Ratio patet quia consolidat

De dolore q fit i mēbris manifestis. Silla.

Otandū circa rubricā q dolor in extremitatib⁹.s.manib⁹ uel pedibus potest causari uel a cā exteriori uel iteriori sicut a casu uel percussione 7 silibus. Si ab iteriori uel a mala cplone cum materia uel sine materia. Cū materia ut calida uel frigida. Cū apate uel sine apate uel a solutōe cōtinuitatis. Ad ppositū Ras ponit curā qñ fit dolor a materia cal'a uel fra. Scđo nota q doloris prouenientis a materia cal'a.signa sunt rubedo calor pruritus 7c. Et si fit cum duritie 7 timore loci apa calidū futurū significat. Sed signa qñ fit a cā frigida sunt priuatio rubedinis 7 caliditas 7 stupor 7 fuscedo grauitas 7 formicatio. Hec cum affuerint paralisim uel mortificationem significant caloris. Al.

Um dolor in manu aut i pede fit eger iterrogādus ē si ex pcussione hoc ei accidit aut si aliqd sup ipsū mēbrū cecidit aut si sup ipsum diu iacuit aut si cōtingit ex causa extrinseca. Silla.

Determinat de dolore q fit in mēbris extremis.s.in pedibus uel manib⁹ 7 diuiditur in duas. Primo docet iuuestigare qñ fit a causis exterioribus. Scđo pōit curā qñ fit a cā intrinseca Scđa ibi. Si aūt. De prima dicit q ubi dolor sit in manu uel pede d3 interrogari eger si accidit ex percussiōe uel si aliquid cecidit supra mēbrum uel si diu iacuerit supra membrum sicut prouenit a causa extrinseca. Al.

Si aūt ab exteriori cā ñ cōtingerit loc⁹ dolens cōsiderādus ē an sit magis rube⁹ quā reliquū corp⁹ aūt ñ. si enin toto corpore rubicūdior fuerit ex cal'i apatis medicamine curādus erit: et si mēbrū neq3 fuerit calidū neq3 rubeū. sed iā quotidie obfuscat 7 siccatur aq̄ cal'a ab alto sup ipsū distilanda ē 7 ex oleo 7 cera resoluta iungēdus 7 dimittēdus sic donec dolor sedeatur. Silla.

Ponit curā primo qñ fit a cā calida. Scđo qñ fit ab exiccatōe mēbri. Tertio ponit curā qñ fit a materia frigida. Scđa ibi. Et si. Tertia ibi Qđ si. De prima dicit q si dolor nō fiat a causa exteriori d3 considerari locus dolēs an sit rubicondior reliquo corpore. q2 si sic d3 curari ex medicamine apatis calidi.s.cū oleis frigidis 7 oleo ro.uel uiol. 7 silibus. Notandu3 q i tali casu cōuenit flebotomia; Et si dolor fuerit i pedibus fiat flebotomia de manib⁹ 7 ecōuerso Et si ponit curā qñ fit ex siccatōe dicēs q si mēbrū nō fuerit rubeū uel calidū sed quotidie obfuscatur 7 exiccatur d3 distillari aq̄ cal'a ab alto Ratio quia humectat deinde ungere ex oleo 7 cera dissoluta patet 7c. Al.

Qđ si locus grossior uideat 7 tactu ēt frigidior sētiatur freq̄nter erit fricādus 7 aq̄ cal'a in q̄ sansucus 7 camo. 7 sticados arabicus cocta fuerit ab alto ut dixim⁹ sup ipsū erit distillāda 7 ex oleo de keiri citrio i ungēdus. Regimē quoq3 subtiliādū erit Ipe uero utatur exercitō 7 i balneo sudet si aūt ista nō suffecerint uēter ex his soluat q̄ hūiditates educunt. Mēbrum preterea si tactu sentitur frigidū fricetur prius 7 d inde inungatur ex oleo costino 7 sābucio 7 oleo de been tepidis 7 his similibus.

Qđ si ista nō suffecerit ex unguētis que in capitulo de paralisi nominauimus inungēdus erit donec sanetur Sillanus

Ponit curā qñ dolor fit a materia fra. 7 diuiditur i tres. Primo ponit curā per q̄da3 localia. Scđo per euonē. Tertio iterato per localia. 2a ibi. Si aūt. Tertia ibi. Mēbrū. Pria in duas Prio pōit curā per duo localia. 2o per dietā. 2a ibi. Regimē. De pria dicit qđ si loc⁹ appareret grossior 7 ad tactū frigid⁹ erit sepe fricādus ut fiat rarificatio poror deinde d3 fieri embrocatio ex aq̄ decoctōis camom. sāsuci 7 sticados arabici. rō q2 resoluit materiā fram. 2o dicit q d3 inungi cū oleo de keyri citrio. Ad idē ex oleo costio uel de lilio 7 silibus. rō p3. De 2a dicit qđ regimē 7 dieta d3 sbtiliari qno ad quātitatē rō p3 ut calor naturalis reddatur potētior ad resoluendū. 2o dicit qđ d3 uti multo exertitio.

rõ qꝛ calefacit ⁊ resoluit. Tertio dicit ꝙ dꝫ suda re ĩ balneo. rõ pꝫ. Si aũt. Põit curã p eũonẽ dicẽs ꝙ si ista mõ dcã ñ sufficiãt dꝫ fieri eũo cũ medicinis euacuãtibꝰ materiã phl'aticã ṽbi grã cũ pill'is de hermodactilis ul' fetidis ul' medica mine de turbit. Mẽbrũ ṽo. Põit iterato curã p localia dicẽs ꝙ si mẽbrũ sẽtitur frigidũ dꝫ fricari. deinde iungi ex oleo costio ⁊ sãbucino ⁊ de been ⁊ sĩl'ibus. Scd̃o dicit qꝫ si ñ sufficit dꝫ ĩungi cũ unguẽtis de qbus dcm̃ ẽ in. c. de paralisi donec seq̃tur sãitas. Rõ qꝛ sũt fortioris ṽtutꝫ.

Imp̃ssum Venetiis per Bernardinũ de tridino ãno dñi. M. cccclxxxiii. die. xxx. marcii

Incipiunt recepte magistri Petri de Tusignano super nono Almansoris.

In descriptione receptarũ con
uenientiũ ꝯgrue nono Alman
soris talis ordo seruetur. Pri
mo in vniuersali dicentur dige
stiua humorũ tam simplicia q̃ꝫ
ꝯposita. Scd̃o dicentur eua
cuatiua illoꝝ appropriata tam
simplicia q̃ꝫ ꝯposita. Tertio
dicetur digestiuũ cuiuslibet humoris ⁊ illius educ
tiuũ simil̕: Quarto ponẽtur doses solutiuoꝝ
Quinto dabitur modus ꝑparatõis eoꝝ. Sex
to dicẽtur medicine simplices a ꝓꝑ̃ate mẽbris nr̃i
corporis digestiue ⁊ solutiue cuiuslibet humoris ⁊
ducẽtia v̾tutes eaꝝ ad mẽbra ꝑticularia. Septi
mo dicẽtur soluẽtia simplicia ⁊ ꝯposita a determi
natis mẽbris. Octauo dicẽtur medicie mẽbro
rũ ꝑticulariũ calefactiue ⁊ infr̃idatiue tã simplices
q̃ꝫ ꝯposite. Nono incipiã ponẽ curã cuiuslibet
egritudinis iuxta ordinẽ auctoris adendo ꝯtinue
aliq̃s ꝓprias ⁊ ꝑticulares r̃ceptas utiles ⁊ expertas
Decimo graduabo medicias usitatas adẽdo
aliq̃s ꝑticulares opationes eaꝝ ⁊ expõnes quorũ
dam cõmunium uocabulorũ in medicina

Tractatꝰ primꝰ đ digõe humoꝝ. Digerẽtiã col̕az
Medicine simplices digestiue col̕e sunt hec
uiola: rosa. endiuia: lactuca: sempuiua: portulaca
citrulus: cucurbita: seia cõia fr̃a. s. cucurbite melo
nis: cucumeris ⁊ citruli: sãdalus: spodiũ: cãphora
berberiꝰ iusqamꝰ: scariola: epatica: capillus uene
ris: aqua: acetuꝫ: succus granatoꝝ: ⁊ succi frigidi
papauer lentigo: aque nenufar ⁊ similia.

Cõposita digerentia collerã cõia. Sirupus
acetosus simplex ⁊ ꝯpositꝰ: oxizachara sirup. uio
latus. Sirupus rosatus. Juleb rosatus ⁊ violatꝰ
Sirup. de endiuia. Sirup. de nenufare. Sirup. đ
fructibꝰ. Et sil̕es sirupi dãtur cũ aq̃ cal̕a simplici
ul̕ cũ đcoctõe simpliciũ ꝑdictoꝝ. Et q: zuccaꝝ pa
rũ tendit ad cal̕itatẽ q: q̃si tẽpatũ ẽ in cal̕itate ⁊ fr̃i
tate ⁊ zuccarũ ru. est calidũ in p̕o gradu ⁊ iõ siru.
ões ⁊ maxie debẽtes digerer̃ col̕am fiunt cũ zucc.
al. ⁊ bono ⁊ nõ cũ ru. Et põt de nouo ꝯponi talis
sirup. ℞. endiuie lactuce portulace añ. M. i. iiii.
seminũ frigidoꝝ añ. ʒ. ss. papaueris al. ʒ. ii. floꝝ
uiolaꝝ berberoꝝ floꝝ nenufaris rosaꝝ ru. añ. ʒ. i.
zuccari. ℔. i. fiat sirup. q ẽ satis alteratiuus. Et si
uelles hr̃e aliquã sb̃tiliatõm cũ hoc adde radices
acori caparoꝝ anisi feni. maratri se. basiliconis ⁊
sil̕ia. Põt fieri ẽt sirup. digestiuus colere ẽt ⁊ edu
tiuꝰ illiꝰ ut uidebitur i tertia ꝑte ꝑ̃ncipali ifra. Aliꝰ
siru. optimꝰ ℞. se. cõiuꝫ. iiii. fr̃ioꝝ. ʒ. ii. floꝝ uiolaꝝ
nenufaris rosaꝝ ru. añ. ʒ. i. endiuie scariole lactu
ce añ. M. i. sumitatũ papaueris al. ʒ. ss. uini gra
natoꝝ. ʒ. iiii. zuccari. q. sufficit accetoletur cũ ace
to uini granatoꝝ ⁊ fiat sirup. Alius ⁊ breuior. ℞
sirupi uiolati. ʒ. i. sirup. rosati. ʒ. ss. ul̕ sirupi endiuie
ul̕ sirupi nenufaris ul̕ acetosi simplicis. ʒ. ss. ul̕ ozoi
zacare. ʒ. ss. dẽtur ut supra. Nota q̧ sirup. ubi põi
tur multũ acetũ sb̃tiliat ⁊ iõ qñ uis alteratõm ⁊ sb̃
tiliatõꝫ utere eo. Et quãto acetũ ẽ magis acetosũ
⁊ de sb̃tiliori uio ⁊ potẽtiori tãto magis sb̃tiliat.

Digerẽtia phlegma. Medicine simplices.
digestiue phl̕atis sũt pulegiũ origanũ calamentũ
saluia maiorana mẽta saturegia s̕pillũ ruta gnq̧
radices. s. radix feni. apii petros̕. spagi brusci seis
anisi feniculi bedeguar ysopus pip. ꝫꝫ. gariofil̕. ca
pillus ueneris mel acetũ sq̃liticũ sq̃la. Et pñt qua
si enumerari medicine oẽs cal̕e ⁊ sicce. sed gr̃a bre
uitatis dimittantur ⁊ sufficiant.

Medicine cõposite phl̕atis digestiue sũt oxi
mel simplex ⁊ ꝯpositũ mel ro. oximel sq̃liticuꝫ. Si
rupus de eupatorio. Sirup. herodis cuiꝰ đscriptõ
hec ẽ. ℞. sq̃lle. ℔. i. se. feni. ꝫꝫ. anisi piretri ysopi.
ciamõi gariofiloꝝ costi acori añ. ʒ. i. pipis amomi
cimini añ. ʒ. ii. dauci leuistici ameos cordumeni.
añ. ʒ. x. aceti fortis. ℔. i. ss. mellis. ℔. ii. hec oia ifũ
dãtur i aceto ⁊ bulliãt ad sufficientiã ⁊ postea cola
⁊ addãtur supra dcm̃ mel dispumatũ ⁊ spẽs ponã
tur i sacculo ⁊ usui reseruetur. Ualet qñ phl̕a est
grossũ ualde. Ualet ẽt ydromel descriptõe mesue
Et sirup. de calamento. Et sirup. de prasio. hic ẽt
ẽ sirup. cõis ⁊ bonus. ℞. gnq̧ radicũ radices ra
fani añ. ʒ. ii. se. apii. ʒ. ii. se. feni. anisi petrosilini ca
rui thimi epithimi añ. ʒ. ss. seminũ cõiuꝫ frigidoꝝ
añ. ʒ. i. ss. scolopẽdrie capilli ueneris añ. M. i. flo
rũ boragis rosaꝝ uiolaꝝ añ. ʒ. i. cũ bono zuccaro
fiat sirupus. Dantur isti sirupi cum aqua calida
uel cum decoctione predictorum simplicium.

Digerẽtia mel̕az. Medicine simplices di
gestie mel̕ie sũt borago buglosa thimũ epithimũ
caparus tamariscus scolopẽdria uinũ aromaticũ
balneũ dulce gaudiũ liq̃ritia pasule polipodium
gramẽ camedreos cuscute asarũ gẽtiana lupinus
acorꝰ spica nardi agnꝰ castus amigdale amare lu
puli fumusterre sicla cicorea rosmarinꝰ pes locuste
⁊ ẽ spẽs zedoarie semẽ rafani cãcer marinꝰ nigel
la pipinella ⁊ hiis similia.

Cõposite sũt iste oximel sq̃lliticuꝫ mel ro. Si
rup. acetosus simplex ⁊ ꝯpositus. Sirup. de fumo
terra ⁊ alii. Et hic sirupꝰ maxie vꝫ in digõe mel̕ie
facte per adustõnẽ. et cũ eo ml̕to curaui a quarta
na seq̃nte alias febres. ℞. cal̕edule. i. cicoree lauẽ
dule. i. anthos pipinele lupuloꝝ gnq̧ folii trifolii
lingue arietis capilli ueneris endiuie cũ suis radi
cibus boraginis fumiterre radicis buglose ⁊ floꝝ
boragis ⁊ fumiterre epatice bedeguar quercule
maioris ⁊ minoris corticũ radicũ caproꝝ recẽtiũ
corticũ radicũ tamarisci scolopẽdrie cũ radicibꝰ

an̄.ʒ.ii.prunorum sebesten an̄ nūero .25.sene cuscute timi epithimi feniculi an̄.ʒ.5 liquiritie passularum sticados an̄.ʒ.ii.predicta buliant in aqua simplici.lb.vi.usq3 ad mediū demum colentur ⁊ collature addatur succi buglose succi prunoꝝ dulciū an̄ lb.i.5.dissoluatur in eis zuccaꝝ.lb.ii.mell' rof.lb.5.⁊ fiat sirup⁹.Et ex hūs simplicibus multos potes syrupos ꝯponere ⁊ predicti syrupi dari debent cū aqua calida ul' cū decoctione p̄dictorū Et nota q thimus ⁊ epithimus nunq̄ debent poni i ebulitione cum aliis rebus q2 virtutes eoꝝ exirent in fumos sed qñ decoctiōes facte sunt debēt aponi cū decoctione ⁊ cum manibus bene fricari malasando: ⁊ primo mō virtutes remanebunt in decoctionib⁹: Electuarium solutiuū. ℞.plueris benedicte.ʒ.i.exule ermodatilorum an̄.ʒ.ii.aloes.ʒ.ii.masticis.

Tractatus scd̄us d̄ solūtiuis. Soluentia coleram

Solutiua simplicia.col'e aloes scamonea absinthium eupatorium lupulus mirobalani citrini fumus terre. Reubarbaꝝ aqua casei sucus rof.casiafist. viola tamaridi prūa māna psiliū esula capilli veneris hasce volubil' succus uiolaꝝ ⁊ hūs silia

Composita .electuarium de succo rosato. pill'e cuiuslibet materie dyagridiate: ⁊ nota q medicie vsitate composite purgantes col'az ēt alios humores purgant. Quia p̄cedentes magistri uidentes simul colerā cōiter dn̄ari i corporib⁹ humāis cōposueīt col'az cū purgātib⁹ phl'a sicut dyarob cū reubarbaro c⁹ recepta hec ē. ℞.turbit al.gūmosi camulosi.ʒ.i.33.ʒ.5.reubarbari.ʒ.i.spice ʒ.5.ciamōi gariofil'.an̄.ʒ.ii.galange piperis longi maci. an̄.ʒ.i.dygridii.ʒ.iiij zuc.albi ʒ xvi ⁊ cū uio citonioꝝ fiat ꝯfectio siml' medicias purgātes Medicie purgās col'am ℞ uiolarū florū boragis an̄ ʒ i seis lactuce scariole portulace tamaridorū an̄ ʒ 5 seminū cōiuz ʒ ii iuiubarū sebestē an̄ nūero xx prunorū nūero.xx.scolopēdrie lactuce scariole capilli ueneris epatice malue mercurialis fiat ex his decoctio ⁊ i ea dissoluātur mirobalanoꝝ citrinoꝝ ʒ.v.reubarbari.ʒ.ii.suci casie fistule.ʒ.i.5.tamaridoꝝ.ʒ.5.sirupi uiolati.ʒ.i.oia simul misceantur ⁊ stēt siml' per diē ⁊ postea colētur ⁊ exprimātur aliqualiter ⁊ dētur i aurora hec medicina e⁹ exhibenda delicatꝭ i qb⁹ col'a marie dn̄atur ⁊ i tp̄re extiuo marie ⁊ corporib⁹ mltū colericis ⁊ ē.i.dof.alia medicia. ℞.prūa nūero octo tamaridoꝝ.ʒ.i.⁊ hoꝝ decoctio cū aq̄ fiat in q̄ īfundatur.ʒ.i .mirobala. citrinoꝝ p diē ⁊ noctē ⁊ bn̄ exprimātur ⁊ colētur ⁊ colature addatur zuccari al.ʒ.i.detur in aurora ē eni leuis multū. Ad id alia cōis. ℞.uiolarū endiuie lactuce an̄.M.5.pruna nūero.v.tamarindoꝝ seminū cōiuz passulaꝝ capilloꝝ uenerif floꝝ boragis an̄.ʒ.ii.fiat horū decoctio cū sufficienti aqua Et p̄dicte ꝺcoctōi addatur casiefist.ʒ.i.electuarii de succo rosaꝝ.ʒ.ii.ul' reubarbari.ʒ.5.spice.℈.i. ⁊ omnia misceantur cum cinamomo ⁊ aromatizetur ⁊ detur totum in substantia.

Soluentia phl'a. Medicie simplices eductiue phl'atis mirobalani kebuli embilici bilirici salgēma cologntida turbith agaric⁹ sticados yreos been sarcocolla ferula cucumer asinin⁹ hermodactili euforbiū sq̄la asarū poliū urtica.33.aq̄ caulium zuccaꝝ ru.eupatoriū pip isopus sicca oppoponacū aristologia cartamū cētaurea serapinū ell'orus sābuc⁹ anacard⁹ piretrū polipodiū lactuca aloes

Cōposita blancha teodoricō anacardinū bn̄dcā stomaticō laxatiuū paulinū ierapigra pill'e artetice pill'e fetide pill'e auree pill'e euforbii pill'e cochie pill'e sine q̄bus eē nolo pill'e de hermodactil maiores ⁊ miores ⁊ silia. Decoctio purgās phl'a ℞.scolopēdrie eupatorii capilli ueneris an̄.M.i.seis anisi feni.epithi agarici cuscute petrosil'.cartami turbith se.apii sene an̄.ʒ.ii.fiat ex eis ꝺcoctō cui addatur bn̄dicte mirobalanoꝝ chebuloꝝ an̄. ʒ.5.oia siml' maneāt per diem demū coletur ⁊ detur i aurora ⁊ ē una dof' cōis. Electuariū meū sollēne quo utor. ℞.ciamōi optimi ⁊ electi gariofil'.nu.mus.an̄.ʒ.5.macis.gardamōi ligni aloes: an̄.℈.i.33.ʒ.i.turbit opti.ʒ.vi.diagridii.ʒ.iii.zuccari:lb.5.distēperatū cū uio citonioꝝ c⁹ dof' ē a.ʒ iii.usq ad.iiii.5.⁊ purgat phl'a principal'r ⁊ aliqd col'e .Et uitādū tp̄re magni est⁹ ē sed i oī alio tp̄re mirabile.ē. Dyarob cū turbit. ℞.turbit al.gūosi ⁊ cānulosi.ʒ.i.33.ʒ.5.cinamōi gariofil'.an̄.ʒ.ii. galāge piperis longi macis.an̄.ʒ.i.diagridii.ʒ.iii. zuccari.lb.i.fiat ꝯfectio cū uio citonioꝝ ⁊ aq̄ dof' cōis ē.ʒ.5. Dyarob cū agarico. ℞.agarici.ʒ.i. salgēme.ʒ.iii.spice.ʒ.iii.5.cinamomi gariofil'.galāge macis.an̄.ʒ.ii.dyagridii.ʒ.iii.polipodii.ʒ.i 5.zuccari albi.lb.5.⁊ cum uino citoniorūz ⁊ aqua cōmuni fiat confectio cuius dosis est.ʒ.5

Soluētia meliam. Medicie simplices soluētes meliam sūt epithimū sticados mirobalāi nigri kebuli polipodiū esula lapis lazuli lapis armen⁹ calamentū montanū sene fumusterre casiafist.volubilis maioꝝ lupulus eleborus niger sal indus cartamus salgēma ⁊ similia.

Cōposita catarticū iperiale dyasene iera ruffini yera logodion teodoricon empisticon yposgtidos ⁊ similia. Decoctio soluens mel'am. ℞.sene thimi epithimi cuscute an̄.ʒ.i.polipodii.ʒ.iiii.florum boraginis.ʒ.i.uiolarum.ʒ.5.prunoꝝ nūero xxx.passulaꝝ.ʒ.i.se.anisi fenienli petrosilini apii. an̄.ʒ.5.scolopēdrie capilli ueneris camedreos eupatorii an̄.M.i.fiat ex eis decoctio ⁊ in ea dissoluantur mirobalanoꝝ indorum.ʒ.iiii.kebulorum diasene an̄.ʒ.iii.succi casie fistule.ʒ.i.lapidis lazuli ablati.℈.ii. stēt oia simul per diē postea colētur ⁊ dentur in aurora ⁊ est dosis una ⁊ magna.

Electuariū qd pōt dari in oībus egritudinib⁹ i qb⁹ ē facienda ulis eūo: ꝛ in ꝯstipatis ad ꝯserua tōm sanitatꝫ añ ꝛ post cibū ꝛ euacuat colāz ꝛ phl'a ꝛ meliam: ꝛ mūdificat sāguinē ꝛ lenit pect⁹ ꝛ tmo uet uentositatē. ℞. sene cafie tamaridoꝝ reubar bari uiolaꝝ polipodii añ. ʒ. ss. ligritie munde peni diariuz cādi añ. ʒ. iiii. oīa buliāt in decoctōe pruns fcā de polipodio. ʒ. i. ss. ꝛ collata ṗter casiā ꝛ tama ridos candi ꝛ reubarbari ꝛ dcāz decoctōm sirupi za cū sufficienti zuccaro: postea adde reliq̄ ꝛ fiat el lectuariū. Ellectuariū aliud. ℞. pulueris bn̄dicti ʒ. i. esule hermodactillorum añ. ʒ. i. ss. aloes. ʒ. ii. confici cum. ℔. i. mellis.

Soluētia humores adustos. Medicie simplices solutie hūoꝝ adustoꝝ sūt he aq̄ casei sene miroba lāi idi fumusterre uolubil' lupul⁹ reubarba. ꝛ silia

Composite sunt sicut medicine ex hūs composi te dicit dyascene dyareubarbarū ꝛ similia.

Soluētia aquositate. Medicine simplices edu cētes aquositatē sunt turbit aloes capilli ueneris salgēma euforbiū kerua aristol'. cētaurea cucūer asininus succus corticum eius ꝛ similia:

Cōposite sunt pille agregatiue ꝛ ꝯposite ex istis simplicib⁹ i capitulis ṗticularibus dare habebis.

Soluētia aquā citrinā. Medicie simplices edu cētes aquam citrinā sunt yreos agaric⁹ cucūer asi nin⁹ serapinum mezereon esula es ustū ꝛ similia.

Cōposite sūt pille de mezereon ꝛ siles ꝯposite de predictis ꝛ clare habebis in. c. de ydropisci.

Purgātia sāguinē. Medicie simplices purgā tes sanguinē sūt casiafi. mana tamaridi terenabi iuiube borago capilli ueneris epatica scolopēdria cibalaria sempuiua ꝟmicularis uiole. v. spēs miro bal'. berberis malua agrestis serum caprinū.

Cōposita decoctio lenitiua mundificās sāguinē a phl'ate ꝛ a col'a ꝛ a melia ꝛ iō q̄si in principio cu iuslibet fe. ꝯpetit. ℞. uiolaꝝ floꝝ boragis añ. ʒ. i. prunoꝝ nūero. xxx. sebesten. xx. capilli ueneris sco lopēdrie scariole añ. M. i. se. cōiuz. ʒ. i. mirobal. citrinoꝝ idoꝝ kebuloꝝ ꝛ embilicoꝝ añ. ʒ. iii. ꝛ fiat decoctio ꝛ in ea ponātur casiefi. sirupi uiolati añ. ʒ. ss. māne. ʒ. v. ꝛ stet p diē demum coletur ꝛ detur in aurora ꝛ est dosis una leuis.

Tractatus tertius de digerentibus ꝛ soluenti tibus simul ꝛ primo colere

Digestiua hūoꝝ ꝛ solutia simul. Et ṗmo colē ℞. prunoꝝ sebestē añ. nūero. c. tamarindoꝝ. ℔. i mirobala. ʒ. iiii. succi roꝝ. recentiū. ʒ. iii. māne ca siefi añ. ʒ. iiii. fiat ex istis sirup⁹ cuz aq̄ ꝛ zuccaro ꝛ postea funde sr̄ illū aceti. ℔. ii. succi granatoꝝ. ℔ i. ss. decoq̄ cū facilitate demū accipe diagridii bōi ʒ. vi. tere ꝛ liga i pāno sbtili ꝛ ṗice in sirupo ꝛ dco q̄ semp fricando pānū usq̄ dum proficiatur ei⁹ ꝟ coctō mesue distinctōe. vi. doꝭ eius ē. ʒ. iii. l' circa

Digestiuū phl'atis ꝛ solutiuū simul. ℞. radi. feni. petroꝭ. graminis scolopēdrie ēdiuie añ. M. i. radicis ireos isopi añ. ʒ. ii. capill'. ueneris. M. ii. hec buliāt in aq̄ sufficienti ebulitōe prima ōmū adātur ista grosso mō pl'uerizata ꝛ buliāt simul. Scda ebulitiōe. ℞. mirobalanoꝝ kebuloꝝ. ʒ. i. agarici. ʒ. ss. sal gēa. ℈. ii. polipodii. ʒ. ii. turbit op ti. ʒʒ. añ. ʒ. iii. deinde liquefiat i ea stomaticō laxa tiuū. ʒ. i. ꝛ cū zuccaro fiat syrup⁹ lōgus ꝭm artem doꝭ. est. ʒ. iii. Eodē mō sumatur aliud digestiuuz flatis ꝟ supradictis in prima parte ꝛ dum ē in suo fieri ad ignē ponatur solutiuuz flegmatꝫ quo uult euacuare tū correctū ut ifra dicetur ꝛ ligatū in pe tia i dcō digestiuo phl'atis quousq̄ dcm̄ digestiu um sit perfecte coctum postea sirupizetur ꝛ cum aceto acetosetur ꝛ usui seruetur.

Digestiua melie ꝛ solutiua. ℞. radicū caparo rū tamarisci añ. ʒ. i. radicū. v. graminis añ. M. i endiuie scolopē. añ. M. ss. fumiterre scabiose lapa cii acuti añ. M. ii. cuscute. ʒ. ii. uiolaꝝ boragi. bu glo. añ. ʒ. i. buliant i sufficiēti aq̄ pria bulitura ꝛ i ꝭa bulitōe adatur foliculoꝝ sene mirobalanoꝝ in do. añ. ʒ. i. thimi ephiti añ. ʒ. ss. thimū ꝛ epithimū lauētur ꝛ fricētur in dcā decoctōne postea adatur eletuarii de succo roꝭ. dyacatolicon añ. ʒ. i. ꝛ cum zuccaro fiat sirup. longus ꝭꝫ artē doꝭ ē. ʒ. iii. ul' cir ca. Et nota ꝙ hos sirupos potes uariare ꝭm ꝙ ua rias solutiua uide per te ipsum.

Tractatus quartus de dosibus solutiuorum simplicium primo

Nunc q̄rto ponēde sūt doꝭ solutiuoꝝ n̄ oīm ꝭꝫ usitatoꝝ magis: ꝛ primo simpliciū ꝭo ꝯpositaꝝ. Scamonee doꝭ ē a trib⁹ granis usq̄ ad. xii. Reu barbari doꝭ ē a. ʒ. i. usq̄ ad. iiii. in decoctōe est a ii. usq̄ ad. iiii. casiefist. ē a. ʒ. ss. usq̄. ii. hermodatili a. ʒ. i. usq̄. a. iii. agarici a. ʒ. i. usq̄. ii. in decoctiōe a. ii. usq̄ ad. iiii. lapidis armeni n̄ loti doꝭ ē a. ʒ. ss usq̄ ad. i. ss. ꝛ loti a. ʒ. i. usq̄. ii. lapidis lazuli loti doꝭ ē a. ʒ. i. usq̄. ii. sed n̄ loti a. ʒ. ss. usq̄ ad. i. sene doꝭ ē. ʒ. ii. usq̄. iiii. ifuse aūt a. ʒ. iiii. usq̄ a. ʒ. i. polipo dii doꝭ ē a. ʒ. ii. usq̄. vi. mirobal. citrinoꝝ doꝭ ē a ʒ. ii. ad. v. infusoꝝ ē a. v. usq̄ ad. x. kebuloꝝ ꝛ indo rū doꝭ ē a. ʒ. ii. usq̄ ad. iiii. infusoꝝ a. iii. usq̄ ad. x. emblicoꝝ doꝭ ē a. ʒ. i. ss. usq̄. v. infusoꝝ a. v. usq̄ ad. xii. Hec sunt doꝭ medicinaꝝ maioꝝ ꝛ minoꝝ ꝭm sn̄iaz mesue. Et nota ꝙ melius ē infra sbsistē q̄ꝫ exq̄sitissime euacuare poti⁹ a testeris minori q̄ꝫ maiori. Scdo nota ꝙ haꝝ medicinaruz aliq̄ñ ali q̄ dantur in sb̄a aliq̄ñ dātur solū earum ifusiones aliq̄ñ ponūtur i decoctōibus et colantur. Quan do dantur in substantia: requiritur minor q̄ꝫtitas q̄ꝫ q̄ñ ponūtur i decoctōib⁹ q: magna ps uadit i fumū ergo maior requiritur quātitas in decoctiōe ꝛ q̄ñ ponūtur in ifusione quātitas minor requiritur Q̄ñ medicine solutiue infunduntur debēt p⁹ tp̄s debitum ifusiones colari cū pāno line ul' stamina

⁊ digitis bñ exprimatur uirtus medicinarũ ut uir
tus medicine remeneat in liquore ⁊ sba abicienda
est ⁊ iste modus soluẽdi ualde tutus est.

Dosis compositorum usitatorum.

Dyarob cũ turbit dosis ẽ.a.ʒ.ii.ſ.ad.ʒ.vi. dia
rob cũ reubarbaro dosis a.ʒ.ii.ſ.usqꝫ ad vi. Ele
ctuarii mei dosis ẽ a.ʒ.ii.ſ.usqꝫ ad v. Diarob cũ
agarico dosis ẽ a.ʒ.ii.ſ.usqꝫ ad.vi. Electuarii
de succo ro.dosis ẽ a.ʒ.ii.usqꝫ ad.℥.ſ.diaptunis
dosis ẽ ab.℥.ſ.usqꝫ.i.yerepigre comuis dosis est
ab.℥.ſ.usqꝫ ad.℥.i.Bñdcẽ dosꝭ ẽ ab.℥.ſ.usꝫ ad.i
ʒ.Blãce dosis ẽ a.ʒ.ii.usqꝫ ad.iiii.Stomaticũ la
xatiuũ ab.℥.ſ.ad.i.Teodoricũ anacardini ab.℥.
ſ.usqꝫad.i.Paulꝭ ab.ʒ.iii.usqꝫ vi.pillꝭaꝝ artetica
ruꝫ.ʒ.i.pillꝭe.de hermodatilis.ʒ.i.pillꝭe auree.ʒ.i
pillꝭe cocie.ʒ.i.Catartici iperialis ab.℥.ſ.usqꝫ ad
ii.Diasene ab.℥.ſ.usqꝫ.i.ierꝭ rufya .ʒ.i.ſ.usqꝫ ad
iii.yerelogodion a.ʒ.ii usqꝫ ad.iiii. Teodoricon
ipisticõ a.ʒ.iii.usqꝫ ad.vi.Et nota ꝙ hee medicie
dũ aproximãt ꝓ euacuatiõe hũoꝝ dñt dari cũ aq̃
ↄcoctõis reꝝ respicientiũ hũores quos uolumus
euacuare q: ex se sunt idifferẽtes q̃si ad mẽbrum
qđlibꝫ ⁊ q̃si ẽt ad hũoꝛs ꝺm ñ sic ad hũorũ sicut
ad mẽbra ut dictũ ẽ in secundo capitulo.

Tractatus qntus ↄ ꝑparatiõe medicinaꝝ sim
plicium predictarum.

Bãdus ẽ modus ꝑparatõis mediciaꝝ siplciũ
ꝑdictaꝝ ⁊ q: Mesꝭ.i suo ↄ cõsolatiõe ãplã fecit do
ctrinã iõ cũ breuitate trãseuudũ ẽ. Dico ergo ꝙ
scamonea qñ ꝑparatur dequoqtur i citõio ⁊ da
tur cũ sirupo.ro.uꝭl cũ zuccaro ro.uꝭl violato aut
aqua ↄcoctiõis masticis aut citoniorum aut miro
balanorũ citrinorũ.Reubarbarũ ꝑparatur cum
sero capͥno i quo bulita fuit spica nardi aut cũ bo
no uino ⁊ datur cũ aliquo ipsorũ. Et in estate da
tur cũ aqua endiuie. Cassiafistula datur cũ ↄcoc
tiõe cõi.Turbit ꝑparatur cũ tertia pte ʒʒ.⁊ datur
cũ melle ro.colato ꝭ ñ colato ꝭ cũ aqua passularũ
nec dꝫ mꝭltũ ↄteri.Agaricus ꝑparatur cum tertia
pte salgẽme uꝭl.ʒʒ.Et datur cũ melle ro.col.⁊ dꝫ
mꝭltũ ↄteri.Hermodatilus ꝑparatur cũ mastice
cinamomo .ʒʒ.añ pt.v.⁊ miscetur:postea datur
cũ oximele uꝭl melle ro.col.lapis armenus sic pre
paratur primo terratur in uase lapideo uꝭl metalli
no deide lauetur cũ aqua dꝭlci uigesies terrẽdo de
mum lauetur ↄcies cum aqua ro.⁊ datur cum dia
boriginato ⁊ aq̃ buglose ⁊ uino odorifero lapis la
zuli ꝑparatur ut lapis armenus. Sene ꝑparatur
cũ.ʒʒ.salgẽme añ.deinde datur cũ decoctõe bora
gis buglose uiolaꝝ mastic.gariofilꝭ.cardamomi.
polipodiũ ꝑparatur cũ aniso feni.gariof. cinamo
mo cimio.ʒʒ.demũ cũ aq̃ mellis datur aut passu
laꝝ.mirobalãi ꝑparãtur cũ amigdalꝭ dulcibꝰ aut
passulis seie feni. ⁊ spica ⁊ dãtur cũ sero caprino
seu succo fumi terre ꝭ cũ decoctõe cõi.Et sufficiãt

hec ꝓpter breuitatẽ.Si uis ulteriꝰ q̃re in Mesue

Tractatꝰ.vi.de medicis simplicibꝰ ducentibus
ꝟtutes digestiuorum ⁊ solutiuorum ad membra.

Medicie simplices ducẽtes ꝟtutes digestiuoꝝ
⁊ solutioꝝ ad mẽbra i qbꝰ ⁊ aqbꝰ uolumꝰ digerẽ ⁊
euacuare hũores dicẽtur nũc.nã digestia ⁊ eũati
ua ꝑdcã vꝭlꝛ idifferẽter euacuãt a quocũqꝫ mẽbro
p admixtionẽ igꝛ mediciaꝝ simpliciũ dicendaꝝ di
gerẽt sic hũores i una pte corporis ꝙ ñ i alia. Et
silꝛ euacuabũt sic ab una pte qↄ ñ ab alia ꝟbigꝛa
Oximel digerit phꝭa absolute ⁊ ñ plus i una pte
corporis quã i alia sꝫ per admixtionẽ cũ nõ.mus.
peonia cubebis sic digerit phꝭa i capite ꝙ ñ i aliis
mẽbris.Et si detur cum caparibus ⁊ tamarisco di
gerit in splene ⁊ sic de aliis mẽbris ⁊ iõ he medici
ne appellari pñt medicie a.ꝓꝑantes ꝭ pticꝭarizãt.

Ducẽtes ad cap̃.Medicie igꝛ ducẽtes uirtutes
digestiuoꝝ ⁊ solutiuoꝝ ad caput sunt iste nux mus
sticados cubebe peonia poliũ maiorana balsamꝰ
lignũ eiꝰ semẽ eiꝰ anacardꝰ thus castoreũ foliũ lau
danũ mellilotũ acorꝰ lignuꝫ aloes myrrha came
dreos camepiteos squilla spica nardi gentiana:
ysopꝰ g̃na pini pipe serapinũ. Ducentes ad pectꝰ
Medicie ducẽtes ad pectꝰ ⁊ pulmonẽ sunt yreos
ysopꝰ liqritia passule caplꝭ.uene.sqla amigdalꝭ.g̃.
pini plꝭmo uulpis prasiũ mel zuccarũ dragagãtuꝫ
psiliũ fenugre.ordeũ crocꝰ amcos cordumẽi sucul
cauliũ ius galli antq nasturciuꝫ xiloaloes auela.
oppoponacũ mirra scrapinum raphanꝰ afodilus
aristolꝭ.olibanũ liliũ.Ducẽtes epar.Medicie du
cẽtes ꝟtutes aliaꝝ ad epar sũt spica sq̃nãtũ eupato
riũ fumusterre cuscute ẽdiuia absithiũ lactuca aq̃
ordei sãdali spodiũ asarũ feniculꝭ.anisũ amigdale
amare foliũ daucꝰ cinamomũ spagi aq̃ cicerũ ka
medreos arnoglossa uolubilꝭ yreos laurꝰ aq̃ casei
sqlla uinũ dulce poliũ.Medicie recẽtes alꝭ in stõ:
Medicie retinentes ꝟtutẽ aliarũ i stõ q: ñ idigẽt
medicis ducẽtibꝰ ꝟtutẽ aliaꝝ ad eũ sũt hec galãga
coctana mala g̃nata mastix mirtꝰ ⁊ q̃si oia stitica
Ducẽtia ad splẽ.Medicie q̃ faciũt uenire ad splẽ
sũt tamariscus scolopẽdria caparis rubea tintoꝝ
sqlla asaꝝ scordeon daucꝰ calamẽtũ spica buchor
marien cortices salicis salgẽma sal idus acorꝰ yre
os prasiũ absinthiũ eupatoriũ anisũ feni. cuscute
agnꝰ castus camepitheos amigdale amare.Ducẽ
tes ad renes ⁊ uesicã.Medicie q̃ ducũt ad ꝛnes
⁊ uesicã sũt saxifragia miliũ solis petrosilinũ mace
donicũ cãtarides radices qnqꝫ.s.feniculi petrosi.
apii spagi brusci.iiii.seia fꝛia.s.cucurbite melonis
cucumeris citruli.Ducentes ad matricẽ.Medici
ne que ducunt ad matricem sunt plꝭegeum cala
mẽtũ sauina iuniperꝰ matricaria morella ruta pi
piella mulefoliũ pẽtafilon ruta myrrha saluia mẽ
ta rubea tinctoꝝ lupini ⁊ oẽs ducẽtes ad ꝛnes ⁊ ue
sicã ẽt ducũt ad matricem. Ducẽtes ad iũcturas

Medicine q̄ ducūt ad iūcturas sūt: sqlla asa:
33. accoꝛ. poliū oppoponacū aq̄ poꝛri succꝰ cauliū
coꝛduméi scoꝛdeō cáedreos camepiteos amomū
Tractatꝰ septimꝰ ꝺ medicis euacuátibꝰ a quo
libet mébro. Et pꝛio a capite. Nūc dicéde sūt me
dicine euacuatie a quolꝫ mébꝛo simplices ⁊ ꝯposi
te a capite euacuátes medicie simplices sūt iste. co
logntida agaricꝰ sticados aloes la. lazuli lapis ar
menꝰ epithimꝰ sqlla sal idꝰ kebuli indi.
Cōposite sūt hec. yerapigra biacha yera logo
dion theodoꝛicō anacardinū pillᷓe cocie. pillᷓe au
ree: pillule de yera.
Soluétia a pectoꝛe. Medicie simplices euacu
antes a pectoꝛe ⁊ pulmōe sūt he. Agaricꝰ isopꝰ vo
lubilᷓ sarcocolla cassiafistula yreos cologntida.
Cōposite sūt. Paulimū dyasene pillᷓe ꝺ agari
co descriptōe mesue q̄s hés ifra. c. ꝺ tussi. Ele
ctusū meū supiꝰ descriptū i scd̄a pte. Medici
ne simplices.
Soluétia a stōacho. Medicie simplices euacu
antes a stō ⁊ ab itestinis sūt he. Absinthiū aloes
mirobalani. Et oés medicie solū lenitie siue lábi
ficatie ⁊ ét compꝛessiue.
Cōposite sūt. Dyapꝛunis stōaticō laxatiuum
atarticū impiale yerapigra pillᷓe ꝺ yerapigra pil
lule stōatice descriptōe mesue. Et é hec recepta
℞. turbith. ʒ. x. masticis. ʒ. iiii. roſᷓ. ʒ. iii. aloes bo
ni ad pondus oium confice cum succo absinthii.
⁊ in omni tpe ualent. dosis est. ʒ. i.
Soluentia ab epate. Medicine uacuatiue ab
epate simplices. Agaricꝰ aqua casei uolubilᷓ maioꝛ
lupulꝰ reubarba. succꝰ cro. absinthiū fumꝰ terre:
eupatoꝛiū mirobolani citrini tamaridi yreos me
zereon serapinum sarcocolla.
Cūposite. Dyapꝛunis trifera saracenica. pillᷓe
de reubarbaro descriptōe mesue: quaꝝ hec é rᷓce
pta. ℞. reubarbari. ʒ. iii. succi ligricie succi absin
thii masticis an̄. ʒ. i. mirobalᷓ. citrioꝝ. ʒ. iii. ſ. yere
pigre. ʒ. x. seis apii feniculi an̄. ʒ. ſ. trocisco ꝝ dya
rodon. ʒ. iii. ſ. ꝯfice cū aqua feniculi. Dosᷓ é. ʒ. i.
datur in sero cum aqua casei.
Soluétia a splene. Medicine simplices euacu
antes a splene. Agaricꝰ sene epithimus eleboꝛus
niger calamentum montanum.
Cōposite sūt dyasene: pillᷓe idi descriptōe hali
ut recitat mesue. ⁊ sunt multū singulares: quoꝝ re
cepta hec é. ℞. mirobolᷓ. idoꝝ ellᷓi nigri an̄. ʒ v.
agarizi lapidis lazuli loti pfecte scolopédrie salis
indi an̄. ʒ. iiii. succi eupatoꝛii spice an̄. ʒ. ii. gariofi.
ʒ. a. yerepigre. ʒ. xii. fiant pillᷓe cū succo apii. Dosᷓ
é. ʒ. vii. dantur cum aqua casei.
Soluentia a iuncturis. Medicine euacuantes
a iūcturis ⁊ mébꝛis remotꝭ ut réibus ⁊ uesica sim
plices sunt. Hermodatilꝰ turbith ⁊ oppoponacū
sal gema sal indū serapinū eufoꝛbiū centaurea cu
cumer afrainꝰ eleboꝛꝰ niger polipodiū sarcocolla
Cōposite sunt he. Ellᷓm de succo ro. benedicta
hermodatilata. pillᷓe de benedicta. pillᷓe artetice.
katarticū ipiale. Et notādū q̄ nō solū p̄dicte
medicine euacuát a p̄dictis mébꝛis sed ét pn̄t eua
cuare a quolibet mébꝛo si detur cū medicinis ha
bentibꝰ uirtuté ducendi solutiua uel v̓tutes eoꝛꝫ
ad mébꝛū a quo uis euacuare.
Tractatus octauus de medicinis ꝯfoꝛtatis cꝰ
libet mébꝛi. Et pꝛio capitis. Nūc dicende sūt me
dicine mébꝛoꝝ ꝯfoꝛtatie calide ⁊ frigide simplices
⁊ ꝯposite. et pꝛimo de calidis.
Calide medicine simplices ꝯfoꝛtátes caput sūt
iste. Saluia ruta maioꝛana betonicha peonia sa
turegia camomilla serpillū pulegiū calamentū si
ler montanū feniculiꝰ lignū aloes xilobalsamum
carpobalsamū foliū thus laudanū folia lauri sti
cados melegetes sqla nux muscata cubebe ábꝛa
muscus mellilotum.
Cōposite sunt. Aurea alexandrina. Pliris ar
coticō diacastoꝛeō dyarodō iulii diátos cū musco
Frigide medicie simplices caput ꝯfoꝛtátes sūt
Papauer albū iusqamꝰ lactuca uiola cáphoꝛa:
mádragoꝛa folia mirti folia salicis acetum.
Cōposite sūt zuccaꝝ rosatū uiolatū dipapauer
Confoꝛtantia pectꝰ ⁊ pulmoné. Medicine sim
plices calefaciétes pectꝰ ⁊ pulmoné. Isopꝰ maru
biū yreos enula cápana camōilla radix altee uua
passa sqla lignū balsami mirra serapinū liliū ca
pilli ueneris liquiricia spica ⁊c.
Cōposite sūt. dyacalamentū dyapꝛassiá dyay
sopus dyaris lohoc de pino ⁊ similia.
Medicine simplices ifrigidátes pectꝰ ⁊ pulmo
né sūt iuiube sebesté dꝛagagátū gūmi arabicum:
amidū se. papa. amigdale dulces uiole cádi moꝛa
celsi sandali zuccarum.
Cōposite infrigidátes. dyapapauer dyadꝛaga
gátū dyapenidiuꝫ sine spébꝰ zucca. ro. zuc. uiolᷓ.
Cōfoꝛtátia coꝛ. Medicie simplices q̄ coꝛ ꝯfoꝛtát
⁊ calefaciūt. melisa boꝛago enula cápana gario.
cardamomū rosmarinū lignū aloes ábꝛa muscꝰ
os ꝺ coꝛde cerui crocꝰ méta abe been coꝛtex citri
doꝛonici cubebe ozimū gariofilatū polium.
Medicine simplices tépantes coꝛ q̄ ét sūt té
pata sūt he. iacictꝰ saphirꝰ smaragdꝰ belirici auꝝ
argentum buglossa.
Cōposite calefaciétes coꝛ sūt. dyamargariton
dyacinamomū coꝛdiale dyamargaritō plirisarco
ticō dyaboꝛaginatū. Electuariū letificás uide in
c. ꝺ mlᷓia almásoꝛis dyátos. Elcūariū ꝺ lapidibꝰ
Medicie simplices ifrigidátes coꝛ cáphoꝛa ui
ola margarite coꝛalli rasura eboꝛis pōa odoꝛifēa
rose spodiū sandali oés karabe nenufar lutū sigi
latū coꝛiandrum.
Cōposite sūt. dyarodō abatis sine spébꝰ zuc

chaꝝ rosatū ꝛ uiolatū sirupꝰ uiolatꝰ ꝛꝛ nenufarꝰ:
tria sandali manꝰ xpi perlatū.trocisci de bolo ar
meno. Troc.de cāphora. Cōfortātia stōachū
Medicie simplices stōm calefaciētes sūt mēta
saluia maiorana absinthiū marubiū anisū fenicu
lū ciminū mastix galāga gariofilꝰ.33.cinamomū
macis squilla spica rafanꝰ fenugrecū. Cōposi
te sūt. Diatrion pipereō diagalāga rosata nouel
la mel ro.col.nō col.dianisuz diacimimū diacala
mentū ꝛ silīa. Medicie simplices stōm infrigi
dantes sūt.rosa uiola plātago lactuca cucurbita
melones portulaca cucūeres citrulli mala ḡnata
acetosa citonia pira agresta acetū ꝛc. Cōposite
sūt.diacitonitē cū zuccaro sine spēbus zuccaꝝ ro.
uiolatū siru.ro.uio .ꝛ triasādali. Cōfortantia
epar. Medicie simplices calefaciētes epar.spi
ca sqnātū cinamomū assaꝝ eupatoriū absinthiū
fumꝰ terre radices qnqꝫ capillꝰ ueneris se .fe .ani
si carui ameos costū. Cōposite sūt diaciminuz
diacosta rosata nouella dianisū diacalamentum.
Medicine simplices infrigidātes epar sūt .en
diuia lactuca portulaca epatica uiola seia earum
aq̄ ordei sandali solatrū spodiū cāphora q̄ttuor
semia frigida aqua ro.aqua endiuie acetū berbe
ris ꝛ silīa. Cōposite sūt triasādali zuccaꝝ rob.
uio.ꝛ silīa. Cōfortātia splen. Medicie sim
plices calefaciētes splenē sūt.caparis tamariscus
cicorīa scolopēdria aristologia cortex medianꝰ fra
sini cortex radicū genestr̄ borago buglossa nastur
ciū calamentū armōiacū calamꝰ aromaticꝰ ruta
thimꝰ epithimus amigdale amar̄ aq̄ frasseni ani
si feni.carui ameos radices qnqꝫ sqlla acetuz sql
liticū agnꝰ castꝰ lupinꝰ bdeliū castoreū. Cōposi
te sūt.diacaparis diacalamētū diaciminū ꝛ silīa.
Medicine simplices infrigidātes splenē sūt la
ctuca endiuia semina earū sandali spodiū quattu
or seia fr̄a acetū. Cōposita sūt diaboriginatuz
triasādali ꝛ silīa. Medicie tpate cl̄e q̄ pn̄t admi
strari ꝑ nocumēto stōi epatꝭ splenis fellis ꝛ itestino
rū ꝛ sūt iste.cāomilla mellilotū radix lilii borago
nenufarꝰ fumꝰ terre capillis uenēis ꝛ scolopēdria
Cōfortātia renes. Medicie simplices cale
faciētes renes.saxifragia miliū solis petroselinuz
macedonicū eruca semē eiꝰ urtice cucube brodiū
ciceꝝ rubeoꝝ radices qnqꝫ spica nardi spica celti
ca squinātū peritaria senatōes daucꝰ iuniperꝰ gra
na pini ꝛ silīa. Cōposite sūt.diacalamtū elcūa
riū ducis filoātropos. Medicie simplices infri
gidātes renes sūt nenufar.se.lactuce portulace en
diuie papauer albū ṽga pastoris seia cōia fr̄a q̄t
tuor psiliū uinū citonioꝝ plātago ꝛ silīa. Cōpo
site sunt.sirupꝰ nenufarꝰ sirupꝰ acetosus stōaticū
frigidum.Et omnia splenē ꝛ epar infrigidantia.
Cōfortantia matricē.Medicie simplices cale
faciētes matricē sūt artemisia ruta saluia sauina:
assa rubea tictoꝝ iunipus pulegiū mentastrū cala
mētū myrrha oppoponacū lupini spica sqnantū
galia cinamomū calamꝰ aromaticꝰ ꝑapinū ꝛ om̄s
simplices calefaciētes renes dcē: Cōposite sūt
q̄ dicte sūt supra. Medicie simplices infrigidā
tes matricē ꝛ ꝯposite sūt eadē cū medicinis simpli
cibus ꝛ ꝯpositis infr̄idātibꝰ renes. Cōfortātes
iūcturas. Medicine simplices calefaciētes iun
cturas hermodactil̄.ypicon sqla armoniacū asa
rū castoreū euforbiū storax liqda mirra nasturciū
stercꝰ uaccarū origanū calamētū sinapis .ḡ.pini
cortex radicis caparorū artetica camōilla enula:
galia rafanꝰ ruta ꝑapinū Cōposite sūt ꝯfectio a
nacardina electuariū diamarte oximel iuliani oxi
mel sqliticuz. Medicine simplices infr̄idantes
iuncturas sūt solatrū sempuiua lactucas endiuia
mirtꝰ mucillago psilii acetuz aq̄ ro.bolus armenꝰ
apium. Cōposite sūt eedē cū infr̄idantibꝰ renes
q̄ dicte sunt.ꝛ ēt sirupus de seibus frigidis.sirupꝰ
limonuz ꝛ similia.
Tractatus nonꝰ de cura egritudinū particula
riū a capite usqꝫ ad pedes ꝯm rasiz.ꝛ prio ꝺ soda
Nunc nono descēdēduz ē ad receptas particu
lariuz egritudinuz sequēdo ordinē capitulorum
almāsoris ꝛ prio dicemꝰ ea q̄ ꝯpetunt in supremo
uentriculo aialiuz. Primo ḡ dicemꝰ receptas cō
ueniētes i.c.sode.ꝛ qn̄ ē a cā calida ꝑma ē rcepta
rasꝭ q̄ sic ꝯponi dꝫ. ℞.aque roꝭ.olei ro.an̄.℥.ii.
aceti.℥.s.ꝯquassentur sil̄ ꝛ capiti apponātur.ꝛ no
ta ꝙ qn̄ rasis noiat acetū cuz aliis medicinis liq
dis de aceto dꝫ soluz sumi q̄rta pars. Et hec re
gula ṽitatē hꝫ in oibus dicēdis lꝫ possit sumi quā
titas maior. No.ꝑo ꝙ qꝛ medicine posite a rasi
sunt magis approꝑate aliis : iō medicus semper
dꝫ ab illis incipere ꝛ qn̄ ille deficiunt ponātur alie
similes illis quas ponit rasis saltē in ṽtutꝭ.
Euacuatiuum col̄e rasis sic ordinari pōt. ℞.
prunoꝝ damascenōꝝ nūero.x. tamarindoꝝ.℥.i.
corticū mirobal̄.infusoruz i ꝺcoctōe prunorū per
unā noctē.℥.i.ꝛ in mane misce ꝛ cuz māibꝰ fricen
tur bn̄ ꝛ coletur pꝰ ea addatur zuccari albi.℥.s.
ꝛ dētur ad bibenduz in aurora cal̄a. Et si ifundā
tur mirobalāi citrini per noctē ꝛ pꝰ moduz exꝑma
tur ꝛ detur aq̄ ad bidēdū multuz ualet.silr ꝺ pru
nis ꝛ tamarindis. Empl̄m rasꝭ sic ordinatur.
℞.aceti q̄rtuz.i.s.se.altee.q.suf.ad incorporādū
ꝛ misceātur ꝛ fiat ēpl̄m liqduz aliq̄l̄r ꝛ extēdatur
super pāno ꝛ capiti apponatur. Et no.ꝙ pericu
luz ēt magnuz ē multuz fr̄ia apponē parti capitꝭ
posteiori sꝫ n̄ ē sic ꝺ parte an̄riori. Cura si cā so
de sit colera. Digerētia colerā in capite faciētē
sodā. ℞.ꝺ sirupis digerētibꝰ colerā in pria pte et
addo sirupuz ꝺ nēufare qꝛ ṽtutē portat ad caput
uel illos sirupos distpa cū ꝺcoctōe aliquoꝝ sipli
ciū portātiū ṽtutē ad caput dcōrū in.vi.ꝑticula.

Ad idē. ℞. orizachare sirupi endiuie si. nenu
faris an̄. ℥. ʃ. misce ad inuicē ⁊ detur cū ꝺcoctōne
aliquoꝝ simpliciū portātiū ṽtutē ad caput q̄ ēt sit
fr̄a. Ad idē. ℞. seinū cōiu ꝫ q̄ttuor frorꝫ. ℥. ii.
floꝝ uiolaꝝ nēufaris ro. ru. an̄. ℥. i. endiuie scario
le lactuce an̄. M. i. sumitatū papauēis al. ℥. ʃ. ui
ni ḡnatoꝝ. ℥. iiii. ⁊ cū zuccaro fiat sirupꝰ ⁊ cuꝫ ace
to uini ḡnatoꝝ acetosetur. Soluētia colerā a ca
pite. ℞. medicie ꝺ scriptꝫ supiꝰ i ƀa pte hn̄tes sol
uē colerā q̄ icepit. medicia hec purgās colerā cui
addas sticados. ʒ. ii. q̄ꝛ dirigit eā ad caput. Alie
medicie ibi descripte optie sūt si addatur aliquid
qꝺ dirigat ad caput. Ad idē. ℞. electuarii ꝺ suc
co ro. ℥. ʃ. uel diaprunis. ℥. ʃ. distēpetur cū sirupo
nenufarino ⁊ detur in aurora. Epithima infri
gidās. ℞. aq̄ ro. ℥. ii. aceti. ℥. ʃ. ꝯquassētur optie
⁊ fiat epithima sup pte coronali capitꝫ. Ad idē
p̄dictis pōt addi succꝰ solatri portulace sempuiue
Ad idē mucilago psilii cū aceto multū ualꝫ oi
bus morbis capitis calidis. Et no. ꝙ an̄q̄ꝫ ponā
tur illa fr̄a debēt euacuatōes p̄cessisse stāte capite
repleto. Odoriferū ꝯfortās cerebꝝ ab extra ra
sis frigidū talr̄ fiat. ℞. floꝝ uiolaꝝ salicis uel ne
nufaris an̄. ʒ. i. ro. rube. ℥. ʃ. cāphore. ℈. i. cere. q.
sufficit ⁊ fiat pomū cū aq̄. ro. Et meliꝰ ē si fiat sine
cera ⁊ pōatur i sindōe illa puluerizata ⁊ sepe asp
sa cū aq̄ roƀ. Medicamē apponēdū pꝰ ipositi
onē narcoticoꝝ i nares uel aures ad remouēduꝫ
stuporē q seq possꝫ ⁊ ꝯuēit cuiq̄ꝫ mēbro cui appo
sitū fuerit narcoticū. ℞. cassielignee. ʒ. i. pulueri
zetur ⁊ misceatur cū oleo ⁊ i nares uel aures mit
tātur pꝰ emissionē narcoticoꝝ. Et si stupor fuerit i
ductꝰ misceatur cū castore. ʒ. ʃ. croci. ℈. i. ⁊ dissol
uatur cassialignea cū istis in oleo de costo ⁊ mitta
tur i aures uel nares. Cura si cā sode sit phl̄a.
Digerētia phlegma i capite qn̄ nō distillat i so
da a cā fr̄a. ℞. radicū accori ciperi an̄. ʒ. i. aristo
logie ro. ʒ. ii. iteriores sq̄lle. ℥. i. utriusq̄ꝫ saluie cē
tauree mioris maiorane folioꝝ lauri betōice rute
an̄. M. i. anisi maratri se. siseleos baxilicōis an̄
℥. ʃ. liq̄ritie rase uuaꝝ passaꝝ mūdataꝝ ab arillis
an̄. ℥. i. utriusq̄ꝫ sticados floꝝ anthos. an̄. ℥. i. ace
ti albi. ℥. i. mellis ⁊ zuccari albi an̄. ℔. ʃ. fiat siru
pus ƀm artē. ⁊ si materia foret multū fr̄a pn̄t addi
iste spēs. s. gariofiloꝝ cubebaꝝ piperis an̄. ʒ. ii. et
fiet multū acutꝰ ⁊ delectabil̄. Ad idē aliꝰ sirupꝰ
℞. siru. de sticados. ℥. i. mell̄ ro. co. ℥. ʃ. misce.
Aliꝰ qn̄ matēia ē ml̄tū grossa ℞. oximell̄ ꝯpo
siti sirupi ꝺ sticados oximells sq̄llitici an̄. ℥. ʃ. sūa
tur cū. ℥ iii. aq̄ decoctōis sticados nucis musca.
saluie an̄. ʒ. ii. zuccari rubei. ℥. ii. ⁊ digeritur cum
digestis i p̄ria pte dcis. uide ibi. Digestiuum
phl̄atꝫ distillātꝫ a capite. ℞. saluie floꝝ cipssi an̄.
M. iii. masticis olibāi an̄. ℥. i. nucis mus. nucisci
pressi an̄. ℥. ʃ. ligni aloes. ʒ. ii. mell̄ zuccari an̄. ℔.
ʃ. fiat sirupꝰ ƀm artē. Et no. ꝙ stiptica calida ꝯfert
in isto casu quoꝝ tabulā. xi. c. uidebis p ordinem.
Sirupꝰ ualēs passionibꝰ capitis fr̄is ⁊ neruoꝝ
℞. saluie sticados folioꝝ lauri calamēti isopo ori
gani sansuci mēte radicū accori feni. petrosili. spa
gi endiuie an̄. M. ʃ. passulaꝝ mūdatarū granoꝝ
pini seinū cōium rosaꝝ apii anisi an̄. ℥. ʃ. cubeba
rū seinū peonie gariofil̄. nucis musc. an̄. ʒ. i. ʃ. spi
ce. ꝫꝫ. cinamomi piperis calami arōatici an̄. ʒ. ʃ.
ligricie caparoꝝ an̄. ʒ. iii. ex decoctōe p̄dcōꝝ cuꝫ
melle ⁊ zuccaro sufficiēti fiat sirupꝰ. Et si uis ꝙ sit
soluēs adde cartami polipodii hermodatiloꝝ an̄
℥. ʃ. agarici. ʒ. vi. salisḡeme. ℈. ʃ. turbit. ʒ. ii. ⁊ i pe
tia ligata buliāt cū predcis ⁊ acetosetur cū aceto
sq̄llitico. Euacuatiuū phlegmatis a capite. ℞
pill̄aꝝ cochiarū. ʒ. ii. pulpe colōq̄ntide bdelii an̄.
℈. i. ꝯficiātur cū sirupo de sticados ul̄ aq̄ saluie et
fiāt pill̄e ad modū ciceꝝ ⁊ detur ʒ. i. q̄ꝛ sūt fortes.
Ad idē. ℞. pill̄arū cochiarū. ʒ. ʃ. pill̄arū ꝺ ye
rapigra. ℈. ii. reficiātur cū siru. de sticados ⁊ fiant
Ad idē. ℞. pill̄arū elefagiaꝝ pill̄arū aurearū
pill̄arū de aloes ⁊ sūt appropꝫate. dosis ē. ʒ. i.
Ad idē. ℞. floꝝ sticados arabici floꝝ boragis
buglosse an̄. ℥. i. passularū mūdataꝝ ab aril̄. ℥. i.
ꝫꝫ. se. baxiliconis an̄. ʒ. i. anisi. ʒ. i. agarici turbit
mūdati iteriꝰ ⁊ exteriꝰ an̄. ʒ. ʃ. corticū mirobalāo
rum kebuloꝝ infusorū per noctē i decoctōe p̄dcō
rū. ℥. i. ʃ. fricētur de mane fortiter ⁊ colētur ⁊ den
tur in aurora. Nō plꝫ q̄ꝛ nimis fortia ē sufficeret
tertia pars eiꝰ i una dosi. Ad idē ℞. yerepigre
ʒ. vi. agarici. ʒ. i. spice croci an̄. ℈. i. sal̄ḡeme ḡna
ii. dissoluātur predcā cū decoctiōe sticados nucis
mus. saluie an̄. ⁊ ē dosis cōis. Ad idē. ℞. mell̄
ro. co. sirupi de sticados an̄. ʒ. iii. agarici. ℈. ii. tur
bith. ʒ. ʃ. ℈. ʃ. spice gra. iiii. sal̄ḡeme ḡ. ii. yerepigre
℥. ʃ. dissoluātur p̄dcā cū decoctōe imediate dicta
⁊ ꝓpinētur calida i aurora. Pill̄e cochie ƀꝫ al
mansorē. ℞. pulueris pigre. ʒ. v. colōq̄ntide. ʒ. iii
⁊ tertiā partē scamonee. ʒ. ii. ʃ. turbith sticadoſ an̄
v. ʒ. fiāt pill̄e cū sirupo sticados. Doƀ ē ut supra.
Et nota ꝙ in puluere pigre de qua intendit ꝭ raƀ
que est ƀm gal̄. nec ingreditur aliquod solutiuum
nisi aloes oīa alia sunt ad ꝯfortanduꝫ ⁊ alioꝝ solu
tiuaꝝ malitiā reprimendā: scamonea autē pōitur
ad incitandū ṽtutem. Pill̄e cochie galieni ⁊ q̄si
equaliter purgat colerā ⁊ phl̄a. ℞. aloes masticiſ
colōq̄ntide scamonee succi absinthii partes equa
les et fiant pill̄e. Pomum caliduꝫ cōfortatiuū
cerebri frigidi. ℞. laudani. ℥. ʃ. ligni aloes stora
cis calāite an̄. ʒ. i. gariofilo. nuciſ mus. seminis ba
siliconis an̄. ʒ. ʃ. ⁊ cum aqua ro. in qua sit aliquid
de musco fiat pomum. Et si addatur de ābra pluſ
ualet. Item nigellla torrefacta ligata in panno
ualet si odoretur. Et nota ꝙ muscus ambra crocꝰ
et similes medicine q̄ ingrediuntur medicinas cō

positas in parua quantitate semper debét distem
perari cum magna diligentia cum liquoribus uer
bi gr̄a si. ℈. i. musci ingrediatur unū pomum prio
distemperetur cū modicissima aqua et bene ⁊ po
stea dupletur aqua illa quousq3 fuerit bene disté
perata ⁊ iterum aqua dupletur.

Cura si cā sode sit melancolia. Digestiuum
melancolie existentis in capite faciétis sodam: ℞
boraginis buglosse an̄. ℥. i. radicū accori radicis
cipi corticū radicū feniculi petrosi. an̄. ℥. i. itē iop
squille. ʒ. i. saluie sansuci maiorane foliorum lauri
bethōice mellisse fumiterre an̄. M. i. anisi mara
tri se. basiliconis an̄. ℥. ß. semis liquiritie rase uua
rum passularum mundataru3 ab arillis. ℥. i. utri
usq3 sticados floru3 anthos an̄. ℥. ß. florum bora
ginis: florum buglosse an̄. ℥. i. ß. aceti. ℥. ii. mellis
zucchari an̄. lb. ß. fiat sirupus diligenter ꝯm arté

Ad idem. ℞. sirupi de epithimo oximell' sim
plicis an̄. ʒ. vi. fiat decoctio cum aqua boraginis
saluie sticados nenufaris ⁊ detur in mane.

Euacuantia melancoliam capitis. ℞. yere ru
fi. ʒ. ii. yerelogodion lapis lazuli bene abluti. ℈.
ii. se. basilicōis. ℈. i. ⁊ cū siru. de sticados. fiát pil
lule. cuius dosis ē. ʒ. i. uel circa. Ad idem ℞:
florum boraginis sticados arabici an̄. ℥. ß. liquiri
cie rase uuarū passarū mūdatarū an̄. ℥. ß. thimi
epithi polipodii quercini foliculorū sene an̄. ℥. ß.
anisi seminis basiliconis an̄. ʒ. ii. fiat decoctio i se
ro caprino ⁊ i nocte infundátur corticū mirobol'.
indorū bene gūmosorū. ℥. ß. diasene. ʒ. ii. cassiefi
stule. ℥. ß. ⁊ in mane coletur ⁊ est una dosis.

Si uis alias medicinas solutiuas. Recurr̄ ad
secundam partem. Et si uis componere sirupos
alios a predictis digerentes humores i capite po
tes sumendo simplicia respicientia caput calida
ad digerendum humores frigidos frigida ad di
gerendum humores calidos ⁊ facere decoctioné
⁊ demū sirupizare ꝯm artem. Ite3. ℞. tiriace
auree alexandrine an̄. ℈. ii. misce ⁊ detur cum mo
dico boni uini hoc multum ualet ⁊ det bono máe

Medicina extrinseca in soda frigida empl'm
ꝯm Rasim leue. ℞. laudani. ℥. iiii. marubii. ʒ. v.
milii modicum torrefacti. ʒ. i. ß. terbentine q̄3tum
sufficit ad incorporandum ⁊ emplastrum fiat seu
cerotum cum oleo camomillino.

Potest ex his etia3 fieri sacculus ⁊ ponatur su
pra comisurā sagitalis ⁊ prohibet cursu3 humidi
tatu3 ad partes inferiores ⁊ oculos. Possunt eti
am alia addi si uolumus. Item ualet etia3 em
plastrum rasis sed est multum forte quia ingredi
untur ipsum calida in quarto.

Aliud ⁊ mediocre. ℞. radicum cucumeris asi
nini absinthii an̄. ʒ. ii. aque dulcis olei an̄. quátū
sufficit buliant simul super prunas usq3 ad consū
ptionem tertie partis. Et de decoctione fiat ébro
catio: et de sba fiat emplastrum. Auicé. mirabl'r
commendat eum.

Sacculus contra sodam frigidam leuis. ℞.
bethonice sicce. M. ß. florum boraginis mellilot
milii modicum torrefacti an̄. ℥. ß. florum anthos
sticados arabici an̄. ʒ. ii. conquassentur ⁊ fiat sac
culus. Alius sacculus fortiō ℞. bethonice sicce:
rute an̄. M. ß. floru3 anthos. sticados arabici
an̄. ℥. i. seminis basiliconis seminis rute an̄. ℥. ß.
ꝯq̄ssentur ⁊ fiat saccul'.

Et nota q͏̄ rose nec alia medicina simplicia sti
ptica non competunt in predictis emplastris siue
sacculis q2 prohibent resolutionem l3 confortent.

Ad idem sacculus factus ex milio torrefacto
cum quarta parte salis et floribus camomille. ua
let multum.

Ad idem ℞. sticados camomille calamenti
maiorane foliorum lauri an̄. M. i. foliorum sene
nucis cipressi corticum citri an̄. ʒ. ii. cubebarum:
nucis muscati gariofilorum an̄. ʒ. i. macis spice ci
peri calami aromatici an̄. M. ii. piperis nigri. ℥.
ß. cum predictis puluerizatis fiant duo sacculi pro
capite. Et si uis fortius calefacere: addatur ster
cus columbinu3 sinapis an̄. ʒ. iii. castorei euforbii
an̄. ʒ. i.

Unctio fiat cum oleo de lilio nardino costio
de castoreo camomillino anetino. Et cu3 predic
tis pulueribus ⁊ cera potest fieri unguentum: ⁊
caput ungatur.

Embrocatio etiam potest fieri ex decoctóne
predictorum et embrocare caput.

Item lotio cum aqua uite multum ualet.

Sacculus calefactiuus et resolutiuus mate
rie frigide. ℞. corticum citri nucum cipressi an̄.
ʒ. i. ß. sticados camomille maiorane foliculorum
sene ana. M. ß. nucismuscate cubebarum gariofi
lorum spice ana. ʒ. ß. stercoris columbini sinapis
ana. ʒ. i. ß. laudani ro. ana. ℈. ii. et fiat sacculus

Ponéda in lixiuio de quo caput lauetur. ℞
sticados florum camomille foliculorum sene folio
rum lauri: assari maiorane: ana. M. ß. terantur
aliqualiter.

Suffumigatio.

Fumigium fiat ex thure ligno aloe: mastice:
nuce muscate storace calamita.

Uomitus cum aqua rafani: et oximelle pro
uocetur.

Gargarisma fiat ex decoctione masticis aco
ri liquiritie passularum ana. ℥. ß. isopi yreos ana
ʒ. ii. piretri saxifragie zinziberis sinapis ana. ʒ. i.
conquassentur.

Clisteria confortantia.

Clisteria conferentia dicentur capitulo d̄ pa
lisi et epilensia.

Capl'm de scotomia ⁊ uertigine.

Diuertentia quando est de materia frigida
Cauterium potentiale. ℞. cantaridarū abscisis
alis ⁊ capitibus ⁊ cum fermento misceantur ⁊ cu3

aceto uel aqua uite ⁊ ponuntur post aures in occi pite ad diuertendū: quādoq; in tibiis: quādoq; i narib⁹.

Uomitiuum.

Uomitiuum bonum. ℞. radicem unam rafani et in ea infige ellebori nigri aliquas partes: et stent per noctem: demum extrahe partes elebori a rafano et buliat rafanum in aqua ⁊ coletur: ⁊ colature addatur croci. ʒ. i. aceti. ℥. iiii. ⁊ dentur duo coclearia ⁊ plus ualʒ si fiat assumpto cibo per duas horas.

Et si uis digerere materias que sūt in capite recurre ad receptas prime partis.

Et si uis euacuare recurre ad receptas: c. de cefalea ⁊ emigranea ⁊ ad receptas que dicentur in capitulo de paralisi.

Digerentia. ℞. sirupi de sticados. ℥. i. oximel' ℥. ſ. fiat decoctio simplicium ducentium ad caput Euacuatiua

Euacuantia. pillule cochie pillule ð yerapigra Galieni ⁊ similia.

Clisteria conferentia in hac passione dicentur capitulo de epilensia ⁊ paralisi.

Gargarismata ⁊ caputpurgia sunt conferētia in declinatōe. Gargarisma deponens phl'a a capite q̄ ꝯpetit solum illis qui nō sunt pati ad passiones pulmonis pōt eē tale. ℞. betonice ysopi añ. ℳ. i. liquiritie rase pasularꝫ mūdatarꝫ ab aril' añ. ℥. i. piretri radicis yreos recentꝫ añ. ʒ. i. se. saxifragie. ʒʒ. añ. ℥. ſ. masti. ℥. i. mellis. ʒ. ii. fiat apozima usq; ad ꝯsumptioné tertie partis ⁊ fiat bis in die mane ⁊ sero ⁊ teneat patiens in ore diu postea eiciat ualet ad deponendū phl'a a capite. Itē ad idē piretrū positum in uino albo uel aqua cal'a uel inuolutū in pāno lineo sbtili ne mordicet retentum i ore ualet ad deponendū phl'a a capite. Ad idē. ℞ sinapis origani piretri pipis longi saluie añ. ℳ. i. buliant in uno urceo aque usq; ad ꝯsumptioné medietatis ⁊ coletur. Ad idē. ℞. piretri pipis macropiperis. ʒʒ. añ. ʒ. ii. sinapis. ʒ. vi. macis. radicū yreos calamenti acori añ. ʒ. iiii. buliant in aqua uncei. i. usq; ad ꝯsūptiōm medietatis ⁊ colature addatur yerepigre mellis añ. ℥. i. ⁊ fiat gargarisma.

Caputpurgia. ℞. aque maiorāe. ℔. i. aceti squilitici. ℥. ii. ⁊ misceantur. Ad idem. ℞. aceti squilitici. ℔. i. pulueris origāi piretri macropiperis sinapis añ. ℥. ſ. misceantur ⁊ est forte. Ad idem ⁊ ē expertum. ℞. folia herbe que uocantur morsus galine. i. pipinella minor. ⁊ fricentur nares nam inde faciet fluere humiditatem. Et nota q̄ in caputpurgiis ⁊ gargarismis debet aponi aliquid sal' ut cerebrum stimulet. Et si foret oppilatio magna apponant baurach uel de cōmuni in maiori quātitate.

Sternutatoria. ℞. rute siluestris condisi añ. ʒ. ii. puluerizentur ⁊ cum pēna sufflentur in nares

Ad idem. ℞. nigelle sinapis condisi añ. ʒ. ii. salis. ʒ. i. puluerizentur ⁊ cū pēna sufflentur in naribus educit materias ⁊ calefacit cerebrū. Quādo autem est a causa calida primo fiat phlebotomia a uena cōi postea a cephalica ultio de uenis frontꝫ

Uentosatio in spatulis ⁊ in natibus etiam ꝓfert

Euacuentur ⁊ digerantur humores cum predictis in prima parte ⁊ secunda.

Dimittantur omnia calefacientia sanguinēʒ ac etiam multiplicantia illum.

Etiam uomitus in hac calida causa ualet.

Clistere. ℞. decoctionis foliorum uiole malue blitis mercurialis metretam unam olei uiolati. ℥. iiii. casie yerepigre añ. ℥. i. salis parū ⁊ fiat clistere cōmune.

Capitulum de frenesi.

In frenesi ⁊ in aliis morbis peracutis sicut sinantia sinocha colicha ⁊ similibus incipiemus a solutiuis sepe quia periculum est in mora. Quandoq; tamen exhibemus digestiua quia materia expectat digestionem uel quia facta sit minoratio.

Digerentia coleram in frenesi digestiuuʒ ergo frenesis sit digestiuum colere sicut sirupus uiolatus uel sicut sirupus nenufarinus uel sirupus de papauē albo ⁊ etiam de papauere nigro propter somnum.

Soluentia colerā. Solutiuū colere i frenesi dʒ sic fieri. ℞. solutiui alicuinius colere descripti i secunda parte ⁊ misce cum aliquibus ducentibus ipsum ad caput de eis que dicta sunt in sexta particula l' sumas ð solutiuis dictis ducētib⁹ a capite i vii. parte respicientibus coleram.

Clistere lenitiuum. ℞. decoctionis malue blitis mercurialis uiolarum ordei florum nenufaris metretam unam trifare saracenice. ℥. i. diaprunis. ℥. iſ. olei uiolati. ℥. iii. salis parum ⁊ fiat cristere.

Nota q̄ tamarindi ualent multum quia alterant ⁊ euacuant causam quando ille passiones uel alie cōsimiles sunt a causa calida. Et nota q̄n frenesis est de sanguine medicine posite ab extra debent esse frigide ⁊ sicce q̄n aūt de colera frē ⁊ hūide.

Epithima in frenesi de sanguine. ℞. succi plātaginis. ℔. i. succi burse pastoris aque ros. añ. ℥. iiii. aceti. ℥. ii. ⁊ in istis infundantur pecie ⁊ ponantur super parte anteriori capitis. Ad idē. ℞. uiolarum lactucarum ordei fracti mundati añ. ℳ. i. corticū papaueris radicis mādragore nenufaris añ. ℳ. ſ. se. iusqamus papaueris lactuce añ. ʒ. ſ camemille melliloti malue añ. ℳ. ſ. ex sufficiēti decoctiōe horꝫ fiat embroca ab alto sup cōisura: coronali cū spongia ⁊ i fusa in ea ⁊ hoc cōpetit in quocunq; tempore. Ad idem. ℞. succi semper uiue succi lactuce succi portulace succi solatri añ. ℔. ſ. aque rosate. ℥. iiii. aceti. ℥. ii. misceantur ⁊ fiat ut supra hoc etiam prouocat somnum maxime si apponātur succi papaueris. ℥. iiii. Si uis narcoticare adde de oppio ⁊ succo mandragore ⁊ si succi n̄ hn̄tur accipiantur aq̄ q̄ fiunt i lābico. Et si uis

emplm facere adde ad predcas aquaa farie ordei quantum sufficit ⁊ cū oibus predictis fiat emplm. Et nota q ista fria utraqz solū ꝯpetunt in pncipio qz qñ materia fluxa ē ⁊ ꝯfirmata frenesi ꝯpetūt re solutiua ul' resoluētia cū repercussiuis. Catulus puus lactans reuiserat⁹ positus super captie raso ualz multū. Et si uis somnū inducē fcā euiseratio ne catuli pone intus catulū de puluē iusqami p to tū ⁊ appone capiti. Ad idē vz columb⁹ scissus p dorsuz. Silr gallus silr pulmo arietis si capiti ap ponātur ⁊ qñ pulmo infrigidatur iteꝝ calefac bn̄ in aq̄ calida ⁊ reaponātur ⁊ ualet. Et hec ualent i q̄cūqz frenesi qz resoluunt materiā a pat. Embro ca ēt optia ē. Et hec decoctō qz resoluunt qz q̄zuis aliqua calida apponatur. ℞. uiolarum mellilotí malue anthos foliorum lauri corticum papauer⁹ añ. ℳ. ii. buliant in aqua ⁊ fiat decoctio.

Ungtū ad sōnū. ℞. lactis mulieris lactantis puellā. ℥. iii. albumina. iiii. ouorū fortiter agitato rum farine papaueris albi q sufficiat aceti fortissi mi. ℥. i. ⁊ ponātur i pāno ⁊ capiti aplicentur. Et si uis potes cerā aponē ⁊ facē ungtm̄. Ad idez. ℞. olei mandragorati nenafarati rosati ungti popu leon añ. ℥. ʃ. puluis iusqamí mandragore corticū nenufaris añ. ʒ. ʃ. cere. q. sufficit ⁊ fiat unguentū. Ad idē ⁊ ē fortius. ℞. iusqami. ℈. i. opii tebaici ʒ. ii. croci. ℈. ʃ. ⁊ incorporētur cū modico aq̄ ros. ⁊ aceti ⁊ liniatur frons. Ad idē aq̄ rosata cū aceto infrigidando testiculos inducit somnū silr infridā do collū inducit somnū. Sed mulierib⁹ infrīdādo mamillas inducit somnū. silr infridando manus ⁊ pedes. Ad idē. ℞. terre sigill'. ʒ. iii. misceatur cū aq̄ ro. ⁊ aecto in modū ungti ⁊ nō sit actu fridum ⁊ solū pedes ungas ⁊ ꝓuocat somnū. Electuariū ad sōnū. ℞. ꝯserue uiolaꝝ ꝯue nēufaris añ. ℥. ʃ se. papaueris albi. ℥. i. se. iusqami. ʒ. i. zuccari. q. sufficit ⁊ misceantur oia sicut zuccarū ro. ⁊ datur cū aq̄ ordei oi die. Tragea ad somnū. ℞. se. lactu ce se. papaueris albi añ. ℥. ii. se. endiuie se. portula ce. ʒʒ. añ. ʒ. i. iusqami. ʒ. i. ʃ. panis zuccari. ℥. iiii. ⁊ fiat tragea grossa. Ad idē. ℞. se. papaueris. ℥. i se. lactuce se. portulace añ. ʒ. ii. se. iusquiami. ʒ. i. cucube masticis añ. ʒ. ʃ. zucca. ℥. iiii. ⁊ fiat tragea ⁊ hec magis appropriatur capiti. Ad idē lac papa ueris in cibis suis in mane ⁊ in sero ē bonū. Item pille de opio sunt fortis ⁊ sic fiunt. ℞. opii croci: cassie lignee añ. partes eq̄les detur una pro uice uel due ad plus ⁊ dantur in casib⁹ ultis. Et nota q in frenesi si non ē aliud q prohibeat prio phle botomia de cephalica deinde phlebotoma uenas frontis ⁊ appone sanguisugas aut ꝓuoca sangui nē per nares aut uētosas ad spatulas. Et scias q nil melius ē in frenesi q̄z emoroidas ꝓuocare ꝓ uocatio autē emoroidarum habebitur in. c. suo uide ibi. Et ualent scarificatio aurium et ē util' in extremitatibus. Capitulum de appli'a.

Distrahentia humiditates a capite excitantia ṽtutes ligature extremorū fricatōnes eorūdē. Ex tersio digitoꝝ. ꝯstrictio nasi sternutatio clamores suffumigatio cū bdelio galbano ⁊ similia.

Suppositoria ⁊ clisteria. ℞. mellis cocti. q. suf ficit ⁊ addatur puluis euforbii salgēme uel uitri: dyagridii yerepigre coloqntide agarici añ. ptes equales ⁊ fiāt suppositoria longa ⁊ grossa. Item fiant ēt suppositoria ex felle bouis ⁊ sapōe albo cū melle ⁊ sine melle ⁊ ualet in paralisi epilēpsia spas mo tremore ⁊ stupore ⁊ tortura. Itē. ℞. agarici euforbii oppoponaci añ ptes equales ⁊ cuz mele fiat suppositorium.

Clistere. ℞. centauree coloquintide añ. ℳ. ʃ polipodii mercurialis añ. ℳ. i. anisi feniculi cimi ni añ. ℥. ʃ. sene. ʒ. iii. rute camomille añ. ℳ. i. fi cuum siccarum numero. x. cartami thimi epithi mi añ. ʒ. v. fiat decoctio lenta excepta thimo ⁊ epi thimo de quibus fiat ut supra cui addantur olei rute. ℥. v. agarici turbit. ʒʒ. añ. ʒ. i. yerepigre. ℥. i salis parum ⁊ fiat clistere Et aliqualiter forte

Ad idez. ℞. camomille rute aneti saluie origa ni calamenti centauree minoris añ. ℳ. ʃ. cologn tide. ℥. ʃ. sticados furfuris sicle mercurial' añ. ℳ ʃ. carthami. ℥. i. fiat decoctio ex predictis cui adda tur olei d castoreo. ℥. iii yerepigre. ℥. iii mellis. ℥. ʃ salisgēme. ʒ. i agarici. ʒ. ʃ. bn̄dicte. ℥. ʃ. ⁊ fiat cliste re ⁊ hoc forte est. Ad idem. ℞. anisi maratri seis xiseleos seminis basilicōis añ. ℥. ʃ. centauree mio ris saluie rute abrotani calamēti origani añ. ℥. i. sticados arabici colognt. añ. ʒ. iii. furfuris. ℳ ʃ. fiat dcoctio cui addatur mell' anacardi. ʒ. iii oli de ruta. ℥. iiii. sal' gemme. ʒ. ii. yerepigre. ℥. i. ell'ori ℥. iii. ⁊ fiat clistē ⁊ ē forte. Et si uis clisteria leuiora recuras capitulo de paralisi ⁊ reperies leuiter sol uentia mediocriter ⁊ fortiter soluentia

Stenuare faciētia. ℞. ꝯdisi. ʒ. iii. ʃ. piperis al. ⁊ nigri castorei añ. ʒ. ʃ. rute cāpestris. ʒ. i. pulueri zentur simul et naribus insufflentur. Ad idem ℞. nigelle sinapis añ. ʒ. i. aloes. ℈. ii. puluerizen tur simul et hoc extrahit humiditates per nasum et est leue. Ad idez. ℞. piretri. ʒʒ. sinapis ana ʒ. i. puluerizentur simul plus agitat q̄z educat.

Ad idē. ℞ coloquītidē elebori albi añ. ℥. i. casto rei. ʒ. ʃ. nigelle sinapis piperis añ. ℈. ii. puluerizē tur ⁊ naribus insufflentur et est forte multum naz exiccat et superfluitates educit ad extra per nares

Emplastrum Rasis est utile et potest sic fieri. ℞. sinapis. ℥. vi. castorei. ℥. ii. aceti. ℥. i. et cū cera oleo de costo: uel de castoreo: uel de euforbio: fiat unguentum uel emplastrum magdaleon.

Ad idem. ℞. galbani serapini oppoponacis añ. ℥. ii. euforbiii se. sinapis castorei triū generuz piperis añ. ʒ. ii. sulphuris. ʒ. i. ʃ. terbētine. ʒ. ii. gu

me liquefiant cū oleo de costo ꝛ fiat magdaleon ꝛ extende super corio facto ad formā capitis ꝛ ē me dicamen multū calidū ꝛ exiccatiuū.

Unguentū. ℞. piretri piperis euforbii castoꝛi añ. ℥. i. sulphuris. ʒ. i. ß. accori costi añ: ℥. ß. sileleos se. basiliconis añ. ʒ. ii. squinātī. ℈. ii. succi rute olei nardini olei camōille olei de lilio añ. ℥. ii. cere. q. sufficit aceti parum ꝛ fiat unguentū ꝛ est ualde decens in hoc casu. Ad idem. ℞. euforbii pipēis isopi calami aromatici costi castorei glutinis albi bat opponacis. añ. ʒ. iii. storacis. ʒ. i. ß. cere citrinei quantū sufficit ꝛ cū oleo antiquo uł ꝺ costo uel oleo calido fiat unguētū. ꝛ si addi pōt olei de balsamo. ℥. ß. adhuc erit melius. hoc unguentuꝫ est ualde solenne. ꝛ nota ipsum qꝛ ipsum sum expertus multotiens.

Capitulū de subet letargia et congelatione.

Primo instandūꝫ ē ad diuertendū. Et ꝙ i sō no nō profundetur ꝛ iō fiant ligature ꝛ fricatōes extremitatū. plicatio digitoꝛū ꝯtorsio nasi depilatio barbe ꝛ pectinis. clamores magni. ducātur in tristiciā. ꝛ uideant res que ꝯtristari hñt. etiā fiant sternutationes cū predictis in. c. de appoplexia. fiant etiā suppositoria ꝛ clisteria acuta cū predictꝭ in. c. de appoplexia. ꝛ fiant unguenta ꝛ emplastra predicta i. c. de appoplexia. Et nota ꝙ ista fortia nō cōueniunt sic in pricipio ſꝫ precedāt aliqua euacuatiua per uomitū uel secessum uel fiat aliqꝺ clistere leue ꝺ scriptꝭ in. c. de paralisi. Uōitus fiat cū candela uel pēna uel manu. Itē detur decoctio raphani cum oximel simplici ꝛ uomat. Itē detur uomitiuū scriptū in. c. de scotomia ꝛ uertigie

Euacuetur cū pillis cochiis uel pillis de yera pigra. G. uel aliqua alia medicina descripta in capitulo de paralisi. Et nota ꝙ iste due passiones s. subet ꝛ litargia qꝛ conueniunt in cā lꝫ differant ex parte situs: qꝛ litargia est passio partis posterioris cerebri. ꝛ subet ē passio partis anterioris. curātur eodē mō ꝛ cū eisdē medicinis. Congelatio uero ē passio partis posterioris: sed ē a cā frigida ꝛ sicca ꝛ iō in cura eius lꝫ miscere aliqua humida cum calidis ꝛ in cura cuiuslibꝫ passionis medicie debent eē fortes qꝛ sūt de materia grossa. No tanduꝫ tū ꝙ frigidioꝛa pñt applicari ab extra pti āterioꝛi qꝫ parti posterioꝛi ꝛ calidioꝛa ꝯferūt plꝰ in congelatōe qꝫ subeth.

Embroca ad caput. ℞. sticados rosmarini rute origani maioꝛana folioꝝ lauri isopi calamenti buliāt in aqua sufficienti usqꝫ ad ꝯsūptionē medietatis ꝛ fiat ab alto embrocatio ex predictis. et potest fieri sacculus.

Capurpurgiū fiat cū aqua maioꝛane: ꝛ possumus facere bulire in ea aliqua calida de predictis sicut sticados rutam ꝛc. Et si egritudo perseueret ut digestione indigeat recurre ad caplm̄ de soda ꝑ digestiuis ꝛ sił euacuatis isto mō. quia subeth ꝛ litargia fit ut in pluribꝰ a materia phlica. ℞. digerētia phlegma ꝛ euacuantia illud. Et qꝛ ꝯgelatō si ē cuꝫ materia fit a materia frā ꝛ sicca ℞. digerētia materiā mł̄icā ꝛ euacuantia illam.

Clistē i ꝯgelatōe. ℞. mercurial' fūiterre mellis se sene polipodii boꝛagis buglosse anisi maratri añ. ꝶ. i. furfuris añ. ꝶ. ß. fiat decoctō in aq̄ sufficienti ꝛ coletur ꝛ addatur colatur yere rufini yere logodion añ. ℥. ß. olei rute. ℥. iiii. salis paruꝫ ꝛ fiat clistere. Clisteria ꝯferētia i hac passiōe dicētur i. c. de paralisi ꝛ epilepsia.

Caplm̄ de palisi tremoꝛ tortura ꝛ spasmo ꝺ repletōe. In cura palisꝭ ꝛ aliaꝝ egritudinū neruorū mł̄tiplices medicie ꝯferūt q̄ꝝ receptas tibi satꝭ plene scribā. Nota tū ꝙ in ꝑncipio a leuioribꝰ ē ichoādū i fine vo a foꝛtōribꝰ: i medio mediocribꝰ ut auic. pria fen. tertii. c. ꝺ cura egritudinū capitꝭ. Medicie ꝯferētes sūt solutia digstia clisteria ꝯfortātia nēuos assūpta ꝑ os: ungtā ēpła oīa balnā stufe ēbroce. ꝓuocātia febrē: euapoꝛatoꝛia gargarismata capurpurgia uētose phlebotomia sternutoꝛia ꝛpillule. de omnibꝰ dicta.

Medicie soluētes sūt triū modoꝝ q̄dā leuiter soluētes q̄dā foꝛtiter q̄dā medio mō. In ꝑncipio ꝯpetūt leuiter soluētes quaꝝ q̄dā sūt pilłe: q̄dam elcūaria: q̄dā ꝯfectōes: q̄dā potōes. quedam puluceres incipiendo a pillulis.

Pilłe leuiter soluētes: sūt pilłe almāsoris ꝺscripte i. c. ꝺ doloꝛe stōachi ꝛ sūt leuiter soluentes ibi ponētur eaꝝ ꝛcepta. ꝛ dosꝭ eaꝝ ꝛ utiles ualde sūt.

Pilłe alie cōes q̄ ēt sūt utiles tꝑe pestilētie. ℞. ligni aloes calāi aroātici xilobalsami gar. nucis mus. ʒʒ. spice galāge croci cināomi carpobal. cardamōi absinthii mēte apii petro. feni. sileris montani leuistici añ. ʒ. ß. myrrhe. ℈. ii. reubar. ad pondus oiuꝫ: aloes epatici ad. pōdꝰ reubar. ꝛ aliarū reꝝ ꝛ cū bono uino fiāt pilłe grosse ad modū cicerꝭ. dosꝭ ē añ. ʒ. i. usqꝫ ad. ii. Et hec ēt ꝯfortāt mēbra nalia aiā ꝛ uitalia. Pilłe alie cōes. ℞. mirr croci añ. ʒ. i. aloes. ʒ. ii. fiāt pilłe grosse ad formā cicerꝭ. dosꝭ ē. ʒ. i. usqꝫ ad. ʒ. ii. Pilłe mediocriter soluētes. ℞. aroātici bapi oppopōacis castoꝛi bachaꝝ lauri sticados zedoarie macis anisi mastic. feni. cardamōi. ʒʒ. ciamōi spice nar. gar. galāge: nucis. mus. cubebe croci xiloaloes squāti. v. gūm mirobal. añ. ʒ. i. turbith. ʒ. iiii. aloes ad pondus oiuꝫ ꝯfice cū succo saluie uł maioꝛāe musci g̃. iiii. ꝛ fiāt pilłe. dosꝭ ē a. ʒ. i. usqꝫ ad. ʒ. i. ß. Pilłe alie fetide Almā. i illo. c. ℞. puluēis pigre. ʒ. x. cologntide itēioꝛis. ʒ. v. euforbii. ʒ. ii. ß. castorei pipis asse bapini oppopōaci seitaragi idi. ℈. i. cassie sinapis añ. ʒ. i. cētauree mioꝛis elacterii. succi cucumeris asinini ana. ʒ. v. gumme in succo rute dissoluatur: et alia ex eis conficiatur: fiant pillule.

Earū doſ ē añ. ʒ. ſ. uſq ad. i. ſ. ꝛ hec reqrūt dige
ſtioné i materia qꝛ ſoluūt ſatis ꝛ multū. Pilľe
alie etiā ſūt que arabice appellātur ꝛ multū ualēt
in dolore capitis quātūcūq fuerit antiquus. ℞.
aloes. ʒ. iiii. mirobalanoꝝ citrinoꝝ kebuloꝝ ēbli
coꝝ bellricoꝝ indoꝝ maſticiſ dyagridii aſſari ro.
añ. ℥. i. croci. ʒ. i. caſtorei. ʒ. iii. ꝯficiātur cuꝫ ſucco
cauliū ꝛ fiant pilľe. Doſ earuꝫ ē. ʒ. ſ. uſq ad. i. ſ.
Expertus ſum maxime in dolore capitis antiquo
nec multū ſoluunt. Pilľe artetice alie ſūt q̄ ap
propriantur ad artetica ſ'ram. ℞. ermodatiloꝝ tur
bit agarici a ñ. ℥. ſ. caſſie lignee ſpice nardi gario.
xilobalſami carpobalſami. ʒ. ſ. macis galange
aſſe fetide ſe. feni. ſaxifragie ſe. ſpagi bruſci ḡnoꝝ
ſolis roſaꝝ ſaliū gēme añ. ʒ. ſ. aloes: ad pondus
oium ꝯficiātur cū ſucco feni. Doſ ē. ʒ. ii. uſq ad
℈. iiii. Pilľe alie ſecuriores ꝛ per me multū ex
perte. ℞. mirobalanoꝝ citrinoꝝ. ʒ. x. aloes. ʒ. ix.
ſſ. ʒ. ii. pipis nigri ꝛ longi añ. ʒ. i. ſinapis. ʒ. ii. ce
terae ſalis indi coloquitide añ. ʒ. ii. pendion. ʒ. iiii
tēpera cū ſucco porri ꝛ fiant pilľe. Doſ ē. ʒ. i. uſq
ad. i. ſ. Pilľe alie de ſerapino. ℞. ſe. apii ſe. ar
meli añ. ʒ. i. ſerapini bdelii añ. ʒ. ii. yere. ʒ. iii. pul
pe coloquintide agarici añ. ʒ. i. turbith. ʒ. vi. fiāt
pilľe cū ſucco feniculi. Doſ ē añ. ℈. ii. ad. ℈. iiii.

Sūt etiā pilľe de agarico. et pilľe aggregatiue
uide a meſue deſcriptōe. ix. ꝛ iſte ſufficiāt. Pil
lule fortiter ſoluentes. ℞. euforbii cologntide
agarici ſerapini bdelii añ. ʒ. ii. aloes. ʒ. v. maſticiſ
ʒ. ii. ꝯfice cū ſucco porri ꝛ fiant pilľe. Doſis ē añ.
ʒ. ſ. uſq ad. ʒ. i. Earū uſus nō placet qꝛ educēdo
inteſtina excoriant ꝛ nimis calefaciūt ſm meſue.

Pilľe fetide maiores ſm meſue. ℞. aloes tur
bith añ. ʒ. vi. ſerapini armōiaci oppopōacis bde
lii ſe. armel. mirabolani coloquintide iterioris añ
ʒ. iiii. ſcamonee. ʒ. ii. caſſie hermodat. ſebra caſto
rei euforbii agarici añ. ʒ. i. cinamomi croci carda
momi ſpice añ. ʒ. ſ. gume infūdantur in aqua por
ri facta ad capellū fiāt pilľe groſſe aliquātulū. do
ſis ē añ. ℈. ii. uſq ad. ℈. iiii. Pilľe heroſaldine
℞. hermodatiloꝝ. ʒ. ii. aloes. ʒ. ii. ſ. dyagridii. ℥
i. cologntide. ʒ. ii. euforbii turbit añ. ʒ. ii. ſ. Doſis
añ. ʒ. i. uſq ad. ii. Nō placēt qꝛ ſolutiua nō ſunt
bene correcta: Pilľe de oppoponaco ſꝫ meſue
diſtinc. ix. utiles ſunt in paraliſi ſpāliter ꝛ ſūt forti
ter ſoluentes ꝛ uſus earū ē tutior q̄ꝫ uſus pilľarū
de euforbio uide ibi. Alias receptas poſſeꝫ po
nere: ſed iſta ſufficiant. Electuaria ſolutiua leui
ter: ℞. cinamomi macis nuciſ muſc. gariofiľ. añ.
ʒ. i. ſſ. ʒ. ii. accori. ʒ. iii. turbith. ℥. ſ. mellis quātuꝫ
ſufficit ꝛ fiat electuariū. Electuariū aliud ſm me
ſue alcaſ boni ſaporis. uide diſtic. iii. Doſ ē añ. ʒ
ii. ad. iiii. Electuariū dyaſinicō ad idē deſcrip
tū a meſue diſti. iii. ꝛ appellat eū ꝯfectio de dactiľ
bonū ꝛ expertū ꝑ me. Doſ ē añ. ʒ. iii. uſq ad. ʒ.
vii. ꝛ eo utor audacter. Confectio de mana ex
inuentione. G. poſita a meſue diſtinc. iii. mirabiľr
ualꝫ. uide ibi. Jerapigra Nicolai etiā ē d' iſtiſ
ſed quia amara nō pōt ſūpi in forma electuarii:
oportet q̄ diſtempetur. ꝛ iō ponā ipſam cū ꝑ otōi
bus mediocriter ſoluentibꝰ. Et nūeretur inter
iſta dyacaſſiafiſtula. cuius hec ē deſcriptio. ℞.
prunoꝝ uiolaꝝ añ. ℔. ſ. buliant in ſex. ℔. aq̄ uſq
ad ꝯſūptioné medietatis ꝛ addātur colature mãe
caſſie fiſtule añ. ℔. i. tamaridoꝝ. ℥. iii. buliāt uſq
ad ſpiſſitudinē demū addātur candi pulueriꝫati.
℥. iiii. penidii. ℥. iii. ꝫuccari. ℔. i. ſirupi uiol'. ℔. i. ſ
fiat electuarium. Doſ ē añ. ℥. i. uſq ad. ℥. i. ſ. ꝛ ē
medicia ꝓ delicatis. Electuaria medio mō ſol
uentia. Primū ſit electuariū meū ſuperiꝰ dſcriptū
in ſecūda parte de ſolutiuis phľatis. Aliud ē dia
citonitē ſm meſue di. iii. uide ibi. Diaſene ual
de bonū ℞. nucis muſca. galange gariofili folii
macis ligni aloes cardamomi pipis longi. ſſ. cia
momi añ. ʒ. i. ſene turbit añ. ℥. i. ſ. auelanaꝝ mū
dataꝝ a cortice exteriori. ℥. iii. mellis quātū ſufficit
ꝛ fiat electuariū iſto mō. recurētur auelane ꝛ icor
porētur cū melle: ad ultimū vō addātur aromata
Doſ ē añ. ℥. vi. uſq ad. ℥. i. Electuariū ad idē
qd dr̄ ceſaris ꝛ hūores purgat a longe ꝛ citā opa
tioné facit. ℞. macropiperis. ſſ. ſcamonee turbit
añ. ʒ. ii. ſe. apii ameos piretri ſalis tabatzet añ. ʒ
i. ꝫuccari. ℥. ii. fiat electuariū cū uino citonioꝝ. do
ſis ē añ. ʒ. iii. uſq ad. ʒ. v. Alia dimittātur in h̄
ordine. ꝛ hec ſufficiāt Electuaria fortia. Jera
hermetis ſm meſue diſti. iii. Doſ ē añ. ʒ. ii. uſq
ad. ʒ. iii. Jera cologntide ſm raſiꝫ. uide in me
ſue di. iii. Doſis añ. ʒ. ii. uſq ad. ʒ. iiii. Aliō qd
mirabile ē in paſſionibus neruoꝝ maxie in paliſi
℞. caſtorei mirobalanoꝝ citrinoꝝ añ. ʒ. ii. aloes
ʒ. i. ſ. aſſe mirre euforbii añ. ℥. ii. ℈. i. folii cinamo
mi calami aro. ſſ. tamariſci nitri galbani ſgnāti
ſpice oppoponacis reubarbari ſerapini ſtoracis
calāite añ. ʒ. i. ℈. ſ. ſaxifragie dauci maratri pau
cedani apii petroſilii ſtoracis rubee ſanguiniſ dra
conis thuri cardamoni maiorane añ. ʒ. iiii. agari
ci maſticis ſalis armo. ꝫedoarie añ. ʒ. ſ. ſaturegie
iſopi camedreos pulegii origani balſamite mēte
aquatice brāce urſine baſiliconis ditami rute ſeis
ariſtologie longe ꝛ rotūde lauri ſucci caulis agre
ſtis aſſari ſaluie bdelii añ. ℈. ſ. epithimi polipodii
carpobalſami añ. ℈. i. radicū laureole caparorū
anacardoꝝ ſauine gentiane corticū mandragore
añ. gra. xi. abſinthii yreos añ. ℥. v. mellis. q. ſuf.
ꝛ fiat electuariū. Doſis e añ. ʒ. ii. uſq ad ʒ. iii. pꝰ
fermentationem duorū menſiū ꝛ detur cū aliqua
decoctione reſpiciente mēbrū a quo uis euacuar'
etiaꝫ materiā quā uis euacuare. Hic etiā poſſꝫ
enūerari electuariū quod diamarte dr̄: poſiū ab
Auicē: ſo canone tractatu primo: cuius doſis eſt

añ.ʒ.ii.uſq; ad.ʒ.iiii. Aduertẽdũ ẽ q cũ medi
cinis oib⁹ ſicut ẽ turbith agaric⁹ reubarbar⁹ pñt
fieri medñe fortiter ſoluẽtes mľtiplicãdo q̃ntitatẽ
earũ.⁊ eaꝝ uſus ẽ magis tut⁹ q̃ facẽ alia medici
nalia ita fortia q̃ ſp ſumũtur cũ piculo ⁊ iõ uitãda
ſũt quãto plus fieri pũt. Cõfectões leuiter ſol
uẽtes.ꝑ quo ſcias q oia elcũaria p̃dcã pñt redu
ci i formã ↄfectõnũ ſi fiãt cũ zuccaro bono ⁊ q2 nõ
bñ pñt tot pulueres icorpari oꝫ q doſis ſit maior
Diarob cũ turbith in hoc ualet multũ. ℞.tur
bith albi camilloſi ⁊ gũmoſi.℥.ß.cinãomi gario.
añ.ʒ.ii.galange piperis macis añ.ʒ.i.diagridii.
ʒ.iiii.zuccari al.℔.i.⁊ cũ uino g̃natorum aq̃ ſim
plici añ.fiat ↄfectio.Doſis añ.ʒ.iii.uſq; ad.ʒ.iiii
Jtẽ diarob cũ agarico c⁹ recepta hẽs in ſ̃a pte
de medicis ſolutis.⁊ hec ſufficiãt lꝫ multa poſſẽt
addi. Cõfectiones medio mõ ſoluentes potes
addẽ de ſolutis ⁊ minuẽ de aliis nõ ſolutis i rece
pta diarob cũ turbit ſicut addẽ turbit ⁊ diagridi
um ⁊ minuere alia.ṽbi g̃ra.℞.turbith.℥.iiii.ʒʒ.
℥.i.diagridii.ʒ.vi.cinãomi gar̃.galãge pipis añ.
ʒ.ii.macis.ʒ.i.zuccari.q.ſuf.cũ aq̃ ſimplici ⁊ uio
citõicoꝝ añ ⁊ fiat ↄfectõ. Siľr fit diarob cũ reu
barbaro ⁊ uꝫ qñ mã foret mixta ex phľate ⁊ colẽa
℞.reubarbari turbith añ.℥.iiii.ʒʒ.℥.i.ß.galãge
piperis añ.℥.i.croci macis ſpice añ.ʒ.i. zuccari
℔.iiii.uini citonioꝝ.℔.ii.fiat ↄfectõ.doſis ẽ a.ʒ.
iii.ad.vi.pñt ẽt addi diagridii.ʒ.iiii.⁊ erit fortius
Diarob cũ ſene.℞.ſene mũde.℥.i. ciamõi gar̃.
macis maſti.añ.ʒ.ß.diagridii.℈.ß.⁊ cuꝫ zuccaro
fiat ↄfectõ cũ uino g̃natoꝝ.doſ ẽ ab.℥.ß.uſq; ad
ʒ.vii.⁊ hec ſufficiãt. Pñt ẽt fieri alie ↄfectões
fortiter ſoluẽtes ſicut diarob cũ turbith ⁊ mezere
on ſcãonea cologntida.Diarob cũ turbit ⁊ eufor
bio bdelio ⁊ ſiľib⁹.ſꝫ q2 nõ ſũt i uſu dimitto ďſcri
ptõnem.Et meli⁹ ẽ ẽt reducẽ i forma elľii q2 meli⁹
ↄſuãtur ⁊ ꝑportõnãtur ad iuicẽ ⁊ ẽt meli⁹ fermen
tãtur. Potõnes leuiter ſolutie.℞.caſſie.℥.i.
diſtẽperetur cũ ďcoctõe cõi ⁊ aromatizẽtur cũ cia
momo. Decoctõ cõis ſic fit.℞.ordei.℥.iiii.pru
noꝝ nũero.xii.liqritie tamaridoꝝ aniſi feni.añ.℥
ß.aq̃.℔.iii.buliant ſiľ uſq; ad ↄſũptõꝫ tertie ptis
lẽto igne. Alia potõ.℞..bñdcẽ.℥.i.diſtẽpetur
cũ ďcoctõe cõi ⁊ arõatiẽtur cũ ciamomo. Alia
potõ ⁊ ẽ magiſ appropͣata iſtis paſſiõib⁹.℞.yer̃
pigre.℥.i.diſtẽpetur cũ ďcoctõe cõi ⁊ arõatizetur
cũ ciamomo. Ad idẽ caſſiefiſtule.℥.ß.elľii ſolu
tiui mei ďſcripti i ſ̃a parte ď medicis.℥.ii.ß.diſtẽ
peretur cũ ďcoctõe cõi ⁊ arõatizetur cuꝫ cinamo
mo. Et no.q cuilibet p̃dcãꝝ potõnũ põt addi
ʒ.i.elľii de ſucco roſaꝝ ⁊ pl⁹ ⁊ citi⁹ faciunt operati
onẽ ſuã.nã elľm de ſucco ro.aſſe paꝝ ſoluit ſꝫ ſo
lutiua cito facit ſoluẽ.ẽ eni calcar aliaꝝ mediciaꝝ
ut ait meſue. Potões medio mõ ſoluẽtes ⁊ uo
cãtur medicine ſalutifere.℞.caſſie.℥.i. agarici.
ʒ.i.ʒʒ.cinamõi añ.ʒ.ß.infũdatur agaric⁹.ʒʒ.cina
momũ in melle ro.co.in mortario per diẽ.i.et bñ
tere cũ piſtello reubarbari.ʒ.i.ſpice.ʒ.ß.reubar
barum ⁊ ſpica infundantur in uino bono uľ ſero
caprino uel aqua endiuie per diem.Deide fiãt ex
preſſiones bone ⁊ ſ̃ba abiiciatur ⁊ caſſia diſtẽpere
tur cũ dicta expreſſione ⁊ decoctõne cõi cui adda
tur ſalis gẽme.ii.grana ⁊ aromatizetur cũ ciamo
mo et detur calida.hec medicina cõſueuit cõiter
ducere ſex uicibus ⁊ purgat melãcoliam caput pe
ctus renes matricẽ ⁊c.Et educit a neruis ⁊ maxie
ſi dimiſſa decoctõe cõi diſtẽperetur cũ decoctõne
reſpicientium neruos.Et diuerſificatur quia quã
doq; additur elľm ď ſucco roſaꝝ.ʒ.i.quãdoq; ſu
mitur.℥.i.caſſie.quandoq; ſumitur de agarico ⁊
reubarbaro añ.ʒ.ß.⁊ hec fiant ſ̃m diſpõnes cor
porũ.Et tẽpore quo reubarbarum erat in bono
foro multum utebar hac medicina.
Potio alia.℞.benedicte.℥.ß.uel.ʒ.vi.tur
bith.ʒ.i.zinzi.ʒ.ß.diſtemperetur cum decoctione
cõmuni addatur ſalis gẽme põdns granorum.v.
turbith.ʒ.ß.zinzib.℈.i.ſalis gẽme põderis quat
tuor granorum diſtẽperetur cum decoctione com
muni uel decoctione rerum portãtium uirtutẽ ad
neruos ſicut decoctio ſticados peonie artetice pa
ralitice folii et ſiľiũ.Pñt multe alie ſiľes ďſcribi.
Decoctõ cõmunis ex prunis liquiricie ordeo
paſſulis et tamarindis.
Potiones fortes.℞.yere hermetis.ʒ.vi.
diſtemperetur cum decoctione polipodii ſene cen
tauree cinamomi prunorum ordei ⁊ addatur ele
ctuarii ſucci ro.ʒ.ß.et aromatizetur.
Ad idem ℞.ycre coloquitide.℥.i.diſtempe
retur cum decoctione cõmuni ⁊ aromatizetur cũ
nuce muſcata. Ad idem.℞.ſeminis aniſi feni
culi petroſili.apii añ.℥.ß.ſene thimi añ.ʒ.ii.℈.ii.
paſſularum.℥.i.agarici coloquintide ſerapiui añ
℈.ii.caparorum.ʒ.iii.turbit.ʒ.i.eſule.℈.i.meze
reon.℈.ß.polipodii cartami ana.ʒ.v.fiat ex eis
decococtio lento igne et coletur: et colatuꝛ adda
tur chatartici imperialis.ʒ.i.benedicte.ʒ.ii.aro
matizetur cuꝫ cinamomo.Hec medicina licet for
tis ſit propter multa ſolutiua que ingrediuntur:
tamen hec ſolutiua reſoluuntur in fumuꝫ propter
ebulitionem.et ideo uirtus eius remittitur.
Et ſcias q quando uolumus fortes medicinaſ
melius eſt eas ſumere in forma pillularum.quia
propter longam moram quam in ſtomacho tra
hunt attrahunt humores a remotis. Et quan
docunq; contigerit pillulas tranſglutiri non poſ
ſe.piſtentur et tribuantur in apozimate appropri
ato humori ⁊ membro a quo uis euacuare.
Puluis leuiter ſoluens.℞.aloes.℥.i.myr
rhe maſticis añ.℥.ß.ciamõi gar̃.añ.ʒ.ii.croci.ʒ.i.

zuccari ad pondus omnium ⁊ fiat ⁊ puluis dosis
est ad libitum usq̧ ad.℥.ſ. Nota ꝙ aloes quá
to magis est lotus tanto magis confortat stoma
chum ⁊ tanto minus soluit ⁊ quanto minus est lo
tus tanto magis soluit ⁊ minus stomachum con
fortat. Alius q satis est in usu ⁊ datur i q̄cūq̧ eta
te ⁊ quacūq̧ hora quia etiá datur cum cibis. ℞.
sene.℥.iii.ciamói.℥.i.tartari.i.fecis uini q̄ adetur
pietib⁹ uasis.℥.i.pl'uerizétur ⁊ fiat puluis si uis ad
de zuccari ad pód⁹ oiuz doſ é ad placidum usq̧
ad.℥.ſ. Alius ⁊ est ultim⁹. ℞.sene epithimi passu
larū floꝝ boraginis polipodii recétis añ ptes eq̄
les triturétur postq̄z polipodiū fuerit exiccatum ⁊
cribelétur. Dátur cū zuccaro i estate i hieme cum
melle doſ é ad placidū usz ad.℥.ſ. Pulueres
medio mō soluétes. ℞.turbit optimi ⁊ el'ci siñ cor
tice exteriori.℥.i.zuc.℥.i.ʒʒ.℥.ſ.puluerizétur ⁊ mi
sceátur doſ é a.ʒ.ii.usz ad.ʒ.iiii.datur i máne cuz
aq̄ cal'a. Et si uis ex eo opationé fortiorem exhibe
ipz cū decoctōe dactilloꝝ hermodactilloꝝ ⁊ cina
mōi. Iste pl'uis mirabil'r ꝓdest gutosis. Ali⁹. ℞
foliculoꝝ sene.℥.viiii.ciamōi.℥.ii.gariofil'.℥.ſ.tar
tari.ʒ.v.diagridii.℥.ſ.siue.ʒ.v.⁊ fiat puluis doſ
é a.ʒ.i.usq̧ ad.ʒ.iii.⁊ soluit bene. Alius purgans
phl'a maxie de stō ⁊ epate. ℞.turbit.℥.ii.ʒ.ii.ke
buloꝝ ébicorū añ.℥.ii.ʒʒ.ʒ.ii.ſ.ameos domesti
ci.ʒ.ii.zuc.al.℥.ii.fiat puluis dosis é a.ʒ.i.usz ad
ʒ.iiii. Alius maxie efficacie i gutis ⁊ passiōib⁹ ner
uorū frigidis. ℞.hermodactillorū.ʒ.xii ſ turbit
scamonee añ.ʒ x mirrhe folii añ ℥ ſ ʒʒ gariofil'
aristologie lon.⁊ ro.se.sparagi bruschi anisi apii
añ.ʒ.ii.ſ.fiat puluis. Detur i mane cū aq̄ calida
dosis ei⁹ a.ʒ.i.usz ad.ʒ.i.ſ. Ali⁹ quo ego utor ma
xie efficacie. ℞.ʒʒ.℥.ſ.añ.ʒ.ii.salisgéme.ʒ.ſ.tur
bit.℥.i.zuccari ad pōdns oium ei⁹ dosis é a.ʒ.i.
usq̧ ad.ʒ.iii. Multi alii pñt fieri ⁊ de diuersis so
lutiuis q ñ bene forent securi ex eo ꝙ solutiua non
bene corriguntur i istis pl'uerib⁹ iō ṕdicti sufficiát
qr sunt securi ualde ⁊ possum⁹ eis uti secure ⁊ tute
Et nota ꝙ turbit nunq̄z dz multuz ꝯteri ne adhe
reat stō ⁊ semper dz secum.ʒ.amisceri. Agaric⁹
autem semper bene ꝯteri oportet.

Pulueres soluétes piculosi sūt ⁊ iō dimittédi
Modus tamé aponédi sit talis. ℞.ꝯdisi.ʒ.iii.
diagridii.ʒ.i.ſ.ʒʒ.piretri kebulorum citrinorum
emblicorū masticis spice xiloaloes sandali albi ⁊
rubei añ.ʒ.i.zuccari ad pōdus oiuz. Eius dosis
quátuzcunq̧ parua periculosa é similiter potest
fieri de hermodatilo euforbio assa fetida ⁊ simili
b⁹. Alius. ℞.diagridii.℥.ſ.turb.ʒʒ.ʒ.iii.elebo
ri albi foliorum mezereon corectorum añ.ʒ.i.
ſ.zuccari ad pondus oiuz ⁊ fiat puluis. Dosis é a
℈.ſ.usq̧.ʒ.ſ.⁊ é periculosus. Et hec sufficiant de
dictis solutis in dictis passionibus

Digestiua in ṕdictis passionib⁹ ⁊ primo sirupi
Digestiuū principale é sirup.de sticados ſz mes.
distinctōe.vi. Et detur cū decoctōe portante v̄tu
té ad mébrū ubi é materia. Aliud. ℞.cinamomi
gariofil'.nu.mu.galange spice nardi xilobalsami
carpobalsami xilocassie amōi carui sásucci masti.
sqnanti celtice anisi fenicu.api assarii petrosi.stica
dos dauci cuscute eupatorii saluie herbe palſ se.
aneti costi acori cipi añ.ptes eq̄les fiat decoctio ⁊
cū melle sirupizetur ⁊ parū musci addatur ⁊ fiat
sirup.longus quo utatur sine alia decoctiōe máe
⁊ sero stō ieiuno.℥.iiii.ꝑ q̄libet uice. Ité nota ꝙ li
cet oximel digerit in talib⁹ passionibus secundum
mesue distinctiōe.vi. ℞.zinian.℥.ſ.folii foliorz
saluie ⁊ reliq̄ uide ibi. Doſ é.℥.ii.cū cal'a mane ⁊
sero. Aliud quod dicitur sirup.herodis. ℞.sqlle
℔.i.ʒʒ.se.anisi feni.piretri isopi cinamōi gariofil'
costi acori añ.ʒ.i.pipis cinami amōi añ.ʒ.ii.dau
ci ameos leuistici carui añ.ʒ.x.aceti fortis.℔.i.ſ.
mellis.℔.ii.hec oia infūdantur in aceto ⁊ buliát
ad sufficientiá postea cola ⁊ addatur supradictum
mel dispūatū ⁊ spés ponátur in sacculo ⁊ usui r̄ser
uetur. Doſ.℥.ii.cū decoctōe portáte v̄tuté ad mé
brū ubi é materia. Puluis digestiu⁹ in ṕdictis
passionibus. ℞.cinamōi.℥.iiii.ʒʒ.℥.ii.pipis.℥.i.
mirtiloꝝ.℥.i.ſ.galáge nu.muſ.folii cardamōi me
legete gariofil'.añ.ʒ.ii.sileris mōtani.ʒ.iii.eufra
gie rute sicce celidonie añ.ʒ.ii.ſ.cribelétur bñ zuc
cari ad pondus oim ⁊ fiat puluis. Doſ é.ʒ.ii.da
tur i mane stō ieiuno cū bono uino. Et diaradō
abatꝫ digerit materiá phl'aticá si detur stō ieiuno
dosis é.℥.ſ. Hic possent poni oés sirupi digeré
tes materiá phl'aticaz ponit in.c.de soda f'ra uide
ibi per te illa.

Confortantia nueros assumpta per os con
ferentia factis euacuationibus. Electuarium a
nacardinum descriptum a rasi capitulo de parali
si ⁊ prouocat febrem ⁊ facit sudorem uide ibi doſ
est a.ʒ.i.usq̧ ad.ʒ.ii.ieiuno stomaco pōt bibi pa
rum uini sb̄tilis sicut ribolium. Aliud ⁊ é potio mi
rabilis que pōt dari omni mane a principio usq̧
ad finé siue purgatio precesserit siue nō que exiccá
do digerit ⁊ resoluit ⁊ neruos ꝯfortat. ℞.yue ani
si foliorum rute añ.M.ii.buliant cum tribus.℔
aque usq̧ ad.℔.i.ſ.⁊ coletur cuius colature. ℞.
℥.iii.tiriace átique.ʒ.i.misceatur simul ⁊ detur sto
maco ieiuno.ʒʒ.conditum sumptum stomaco ieiu
no etiam ualet ⁊ bibere parum post predicta dco
tione sine tiriaca proficit multum. Acori condi iter
cetera ualent ⁊ omni hora possunt approximari ꝯ
diuntur sicut.ʒʒ.uide mesue distinctione quarta.

Ualet etiam dyacalamentum diatrion siperi
on uide descriptiones a Mesue distinctione pri
ma. Tiriaca antiqua passionibus neruoruz vz
de materia f'ra ualet. Dyaciminū ét ualet ⁊ quasi

oēs ꝯfectōes calide. Et possunt cōponi addendo aromata plus ⁊ minꝰ ꝑut fuerit necessitas.

De clisteribus lenitiuis. ℞. brodii carniū. ℔. ii. olei. ℥. iii. casie uel zuccari. ℥. i. melis ro. colati. ℥ ii. salis paꝝ ⁊ fiat clistere ⁊ si uis sume de brodio i minori quātitate. Aliud. ℞. decoctōnis malue blitis mercurialꝭ furfuris. ℔. ii. olei camomille. ℥. iii. salis paꝝ casie uel benedicte. ℥. i. fiat clistere po test ēt addi uitellus unꝰ oui uel duoꝝ. pn̄t addi i de coctōe anisi feni. cimini camomille ⁊ silia ⁊ rema neant cōia ⁊ ꝯferunt i principio. Clisteria media. ℞. decoctōis centauree polipodii malue camōil le blitis furfuris cartami anisi feni. cimini orbate añ. ℔. i. ʒ. olei rute. ℥. iii. benedicte yerepigre añ. ℥. i. melis ro. co. ℥. ii. salis parum ⁊ fiat clistere. In his possumus addere fenugrecū altea melli lotū sicꝰ siccas ⁊ silia ⁊ remanēt medio mō soluen tia. Et nota ꝙ quātitas clisterioꝝ dꝫ eē ꝫ quātita tē corporis cui approximātur nā i corpore pue quā titatis dꝫ eē parue quātitatis. Clisteria fortia. ℞. cētauree polipodii coloqntide añ. ℳ. i. carta mi. ʒ. iiii. anisi. fen. petro. cimini orbate seis. aneti ameos añ. ʒ. v. malue mercurialis pitarie calamē ti mōtani origāi rute pulegii añ. ℳ. i. ficuū sicca rū nūero. x. fiat decoctio lenta i. ℔. iiii. aq̄ usꝫ ad ꝯsūptionē tertie partis ⁊ coletur ⁊ colature addā tur olei rute. ℥. iii. bn̄dicte casie añ. ℥. i. salꝭ gēme. ℥ ii. agarici turbit añ. ʒ. i. ⁊ fiat clistere. alia pn̄t fieri ualde fortia qbꝰ n̄ ē utēdū nisi sit necessitas mag̃.

Ungtm̄ de euforbio mirabile. ℞. olei antiqui multū. ℔. i. ceꝛ ru. ℥. ii. liq̄ fiat cera cū oleo ad ignē ⁊ eiciātur de s̄r euforbii. ℥. i. castorei. ℥. ʒ. ⁊ fiat un gtm̄ hoc eni mirabile ē in passionibꝰ neruoꝝ ⁊ exp tus sū. Aliud. ℞. serpētes sicut sūt bisse ⁊ āpu tatis capitibꝰ ⁊ caudis spacio. iiii. digitoꝝ ⁊ īterio ribꝰ deiectis fac frustra duoꝝ digitoꝝ ⁊ pōe i olla uitreata hn̄te i medio unū fundū perforatū super quo ponātur illa frustra: deīde pone ollā in calda rio pleno aq̄ bulīēte quousqꝫ distilletur piguedo ad fundū postea depone ollā ab igne ⁊. ℞. illius piguedinis. ℥. ii. succi cētauree. ℥. ʒ. radicū caparo rū piretri euforbii castorei añ. ʒ. ʒ. cere. q. sufficit ⁊ fiat ungtm̄ ⁊ multū vꝫ gutis ⁊ doloribꝰ neruoꝝ h̄ ēt mirabile ē i ꝯfortatōe neruorum olea omnia.

Olea calꝭa i h̄ ualent sicut oleū de costo cꝰ rece pta uide a rasi. c. de paralisi. Oleū laurinū. Oleū anacardinū. Oleū de lilio. Oleū de piperibus ⁊ silia has q̄ttuor receptas uide a mesue distictōe xii. Oleū ulpinū mirabilꝛ ēt operatur uiō mesue.

Ungtm̄ optimū. ℞. succi saluie. ℥. i. absinthii maioꝛāe apii añ. ℥. ʒ. bachaꝝ lauri iuniperi casto rei añ. ʒ. vi. marciaton olei laurii añ. ℥. ii. cere ru. ʒ. v. aceti paꝝ ⁊ fiat ungtm̄ ⁊ ē utile ualde.

Emplm̄ de sinapi optimū uide ꝛceptā a mesue distinctōe. xii. Et recorderis eleuare ipaꝫ de hora in horā ad uidendū oꝑationem ne nimis ulceret. Empl̄a oīa in. c. de applīa utilia sunt in hoc casu. Balnea stufe embroce ⁊ epithimata cōferunt sed plus ꝯfert stufa i paralisi quā balneū q̄ꝛ stufa plꝰ ꝯsumit qꝫ dissoluat balneum ⁊ econuerso.

Fiat stupha ex arthimisa mentastro marubio ruta origano paraletica nasturcio ⁊ in exitu stufe detur tyriace antique. ʒ. i. iste herbe possunt poni in stupha super prunis in aqua buliente ⁊ sic inte rius sine alio.

Embrocatio admistranda super caput ⁊ loca neruosa. ℞. floꝝ camomille. ℔. ʒ. pue folioꝝ sal uie eupatorii sansuci sticados añ. ʒ. iiii. decoquan tur in quattuor. ℔. aque usqꝫ ad. iii. fiat embroca tio. et ēt pōt fieri sicut ēplm̄ cum herbis istis.

Ad idē ℞. camōille sticados eupatorii sansuci origani folioꝝ lauri añ. partes equales fenugreci vꝫ partē mediā ⁊ coq̄tur ⁊ fiat embrocatio. Epithia ēt rasis descriptū in. c. ō gutta ad guttā frigidā ualet in hoc casu.

Balnea naturalꝛ calꝭa sicut sulphurea alumi nosa ferea ⁊ silia multū ualent q̄ꝛ exicāt illas ma terias ⁊ ꝯfortant neruos. sed premittēde sūt euacu ationes ⁊ alia requisita. Balneū in quo bulie rit catulus uulpis euiscceratꝰ ⁊ canis multū ualet.

Et ualet balneū aque maris q̄ꝛ exiccat maxie si non balneatur caput. Fiant ēt alia balnea ar tificiosa cum aqua dulci q̄ predictoꝝ uirtutē hn̄t. Nam in aqua dulci ponūtur ad balneandū res que exiccant ⁊ neruos confortant sicut sulfur sina pis ⁊ stercus colūbinū sal cinis pulegiū sticados artetica paralitica ⁊ ꝯsimilia. et extinguitur ferrū ignitum. neqꝫ predicta diu buliant q̄ꝛ uirtꝰ resol ueretur herbarū. Et nota ꝙ post balneationē standū est in loco ubi bene sudare possit: q̄ꝛ aliter materie agitate per balneū ire ad extrēa ⁊ lederēt neruos. Et nota ꝙ post sudorē ⁊ balneationē as sumere aliquid de predictis ꝯferētibꝰ neruos op timū est. ⁊ per istū ordinē uidi multa bona sequi.

Prouocantia febrē ⁊ de his cū quibus q̄ꝛ peri culū est aliqualiter ꝓuocare febrē maxie corpore repceto: ideo s̄btiliter insistēdū ē. Prouocātia fe brē duplicia sunt. nā q̄daꝫ sumātur per os: ⁊ que dam approximātur ab extra. Assūpta per os sūt si cut electuaria calida sicut tiriaca ātiqua metrida tū ꝯfectio anarcardina scripta supra i. i. c. assa fe tida castoreū sinapis q̄ datur simplicia uel mista ad duplum cum melle. Que exterius approxi mantur sunt sicut olea calida multum. Et h̄ speci ale est. ℞. olei petrolei siue de costo siue laurini. ℔. i. canium leonis. ℥. iiii. buliant dicte carnes in frusta incisa parua quousqꝫ dictum oleum sit con sumptum secundum tertiam eius.

Aliō ad idē. ℞. alicꝰ oleo p̄dcōꝝ. ℔. i. ouoꝝ for micaꝝ. ℥. iiii: ⁊ buliant simul usqꝫ ad consumptōꝫ

tertie ꝑtis. Ad idē aliud. ℞. alicuiꝰ olei ꝑdcōꝝ
ſ. ℔. i. pipis piretri euforbii añ. ʒ. ſ. puluerizentur
⁊ bulliāt i ꝑdicto oleo uſqꝫ ꝯſumptōm tertie ꝑtis
Modus operandi ē iſte iungas pulſus brachioꝝ
⁊ tempoꝝ ex iſto oleo aliq̃liter calefacto ⁊ ēt emuc
toria ſicut ſb aſcellas poſt aures ⁊ inguina ⁊ ypo
pundriū deſtrū ⁊ ſiniſtrū ⁊ uiris pudibūda ⁊ mu
lieribꝰ mām̄illas ſepe i die. Aliter pone illū cu
ius febrē ꝓuocari i uno loco bene calido ⁊ da co
medē res calidas ſicut aleatā uel ſinapiſmū i ma
gna quātitate ul' piperatū cū bono uino ⁊ potēti.
⁊ poſt modū cū aliquo ꝑdictorum oleorum faciaſ
unctionem in omnibus locis predictis.

Euaporatoria bōa ſūt ⁊ maxie qñ euaporātur
collū ſpondilia pars capitiſ poſterior ceruix facieſ
mēbruꝫ paraliticū. Et iſtud ē ſolemne ualde. ℞.
yue aſſe calamenti ſticados ſaluie añ. ʒ. ii. aceti.
℔. ſ. aque. ℔. iii. buliāt ſiml' ad ꝯſumptōꝫ medie
tatis demū ſumatur lapis molendini ⁊ igniatur ⁊
ꝓiciatur de dicta decoctōe ſr̄ lapide ignito ⁊ eua
poretur mēbrū ⁊ poſt euaporatōm ꝑdicte herbe
ponātur ſr̄ mēbro euaporato ⁊ dimittatur per mo
dū empl'i ⁊ ſbſequetur effectꝰ optimus. Et expertꝰ
ſū ſepe nā ꝟtus ꝓfundatur ⁊ icidit ⁊ reſoluit hūo
res ⁊ iō multū ꝟꝫ i ſciatica. Ualet ēt euaporatiuū
factū de ꝑdictis herbis bulitis in aq̃ ſi ſꝫ fumo te
neatur locus leſus coopertꝰ bñ pānus. hoc ēt ualꝫ
ſi ſuper lapide predicto ponatur ſolum acetū. Et
eſt ſciendum ꝙ poſt fumigationem debet ſtare in
loco calido propter ſudare poſſe.

De gargariſmatibus ⁊ caꝑpurgiis. Nota ꝙ
gargariſmus fit ad. v. intentōes. Prio ad alterā
dū ut. ℞. piretri ſinapis ſtafiſagrie acori añ. ʒ. i.
pipis. ʒʒ. añ. ʒ. ſ. buliāt in aq̃ ⁊ coletur ⁊ addatur
colature ſalis armōiaci caſtorei añ. ℈. i. ⁊ fiat gar
gariſma ⁊ ꝟꝫ ad exiccādū humiditates i ore exiſtē
tes. Aliud. ℞. radicū acori. ʒ. ii. piretri. ʒ. iii. ſi
napis. ʒʒ. añ. ʒ. i. nu. muſ. ʒ. iii. ſ. aceti. ℥. ii. mell'. ℥
iiii. aq̃. ℔. ii. buliant oia ſiml' uſqꝫ ad ꝯſumptiōm
Jtē. ℞. aceti ſq̃litici. ℔. ſ. origani piretri macro
pipis ſinapis añ. ʒ. ſ. puluerizentur ſbtiliter ⁊ mi
ſceātur ⁊ fiat caꝑpurgiū. Scđo fit ad eucauan
dū ut. ℞. caſtorei. ʒ. i. pānis porcini piperis bau
rach pulpe coloq̃ntide euforbii felis taurini ſbtil'r
exiccati añ. ʒ. ii. oia puluerizētur ſbtil'r cuiꝰ pl'ueriſ
accipe. ʒ. ii. aq̃ maiorane. ℔. ſ. ⁊ fiat caꝑpurgium
mirabil'r eni caꝑ purgat. Et ſi uiſ leuiꝰ illo fac oia
eq̃liter bulire ſiml' ⁊ cola. Et aq̃ maiorāe utere ꝓ
gargariſmo. Aliud. ℞. ſinap. ℥. ſ. mel'. ʒ. ii. ace
ti. ℥. vi. buliant lente ad ignē ad ꝯſūptōm medieta
tis deinde accipe hꝰ decoctōis poſtq̃ꝫ colatū fuēit
℥. i. aq̃. ℥. iii. ⁊ fiat gargariſma. Tertio fit gargari
zatio ad abſtirgendū materias de ꝑtibus gulle.
Quarto fit ad ꝯſtringendū ul' ad ꝯpingenduꝫ ca
tarū. Quito fit ad ꝯpoſitas itētōes. Caꝑpurgiū
℞. euforbii caſtoreii añ partes eq̃les diſſoluātur
in oleo roſ. in quo bulitū ē coſtum ⁊ de eo diſtille
tur in naſum ⁊ multuꝫ exicabit ⁊ bene ſuccedet ei.

Aliud. ℞. coloq̃ntide radicū ſilce nigelle gra
noꝝ armel añ. partes eq̃les buliant in aq̃ maiora
ne ⁊ coletur ⁊ fiat caꝑpurgiū. Alia ſi uis quere
in. c. de appl'ia uide ibi.

De phlebotomia ⁊ uentoſis. Raro ꝯpetit phle
botomia in egritudinibꝰ neruoꝝ ⁊ ſi accidat eueni
re q2 cā ſit ex ſanguine tunc ꝯpetit phlebotomia di
uerſiua per angulum unū ut ſi paraliſis ſit in bra
chio lateris dextri fiat in ſiniſtro ad ꝑteſ iferioreſ
Et aliq̃n ꝯtingit fieri per āgulos duos ut ſi parali
ſis eēt in brachio dextro fiat in ſiniſtro pede ⁊ in
hoc operetur prudentia medici.

Uentoſe ſepiſſime ꝯferūt nā aliq̃n conferūt ad
euacuatōm materiei cauſātis paraliſim ⁊ tunc cō
petit ſcarificatio ⁊ maxime qñ materia fluit ex uen
toſitate. Et quāto materia fuerit ꝓfundior tāto fi
at ſcarificatio ꝓfundior. Alii ꝯferunt ad attrahen
dū ſpūꝫ ad mēbra paralitica poſtq̃ꝫ fcā ē euacua
tio ⁊ tunc ñ fiat ſcarificatio q2 ſpūs attracti per uē
toſas exalarēt ⁊ euacuarētur imo oꝫ ꝙ fiat appo
ſitio alicuiꝰ ꝙ faciat cruſtā ut ſpūs illic attracti per
maneāt. Et ꝯfortetur locus leſus ex ſui cal'itate ⁊
hec cruſta fiat aſpergēdo picē naualē ſꝫ mēbro uē
toſato uel aliā gūmam. Et debēt apponi uentoſe
cū multo igne ⁊ hr̄e capita ualde ſtricta ⁊ ſbito el
leuari ⁊ cū elleuate fuerint aſpergē de puluere pre
dicto ut hec ſufficiant in curis egritudinū neruoꝝ

Jn q̄bus nota ꝙ materia faciēs ſpaſmuꝫ groſ
ſior uideretur materia faciente paraliſim ⁊ q2 tur
bit euacuat a ſe phl'a ſbtile ⁊ ſi miſceatur cum. ʒʒ.
euacuat phlegma groſſum iō maior quantitas.
ʒʒ. dꝫ amiſceri cum turbit in cura ſpaſmi q̃ꝫ in cu
ra paraliſis. Jn tremore ꝟꝫ a ꝓꝑetatꝫ eupatori
um ſticados gariofilata perforata caſtoreū. Jn
fine paraliſis poſt uentoſā in mumia ſumac ſarco
cola cuꝫ oleo mirtino. Nota ꝙ pellis arietis ꝟꝫ ul'
bos ul' equꝰ ul' aliud aial uiuum ſbito euiſceratū
in cura dictaꝝ egritudinū. Jn cura ſpaſmi de ina
tōe in fcō eē nō curatur ſꝫ tñ in ꝑncipio. Cibaria
debēt hr̄e ꝯdictōeſ q̄nqꝫ ꝑ q̄ cura perficitur. Pri
ma ꝙ ſint faciliſ digōis. Scđa ꝙ ſit facil' penetra
tōnis. Tertia ꝙ ſint ml'ti nutrim̄ti. Quarta ꝙ ſint
alteratiua ꝯpl'onis q2 fr̄a ⁊ hu. Quattuor ſunt ci
baria principalia primū oua ſorbilia. ƒm uinū ml'
tum limfatum. tertium aq̃ carnis. q̃rtuꝫ lac ſpāli
tatis mulieris ⁊ poſtea aſine. Triplex ē balneum
ꝯferens primuꝫ aq̃ dulcis in quo bulierint herbe
fr̄ie ⁊ hu. uiole ſalicis nenufaris. ƒm lactis. tertiū
decoctōis carui. Et inter alia humetācia ⁊ ꝓhibē
tia ꝙ maxime ꝯfert piguedo ſpinā ē hoc. ℞. aſun
gie anſeris galine medule截 uituli añ. ʒ. ſ. mucillagi
nis pſilii dragaganti gūmi arabici añ. ʒ. iii. olei

uiolacei olei nenufaris an̄.℥.ſ.cere .q. ſuffi. aceti
parū et fiat unguentum.

Capitulum de epilepſia.

Digerētia in epilepſia ℞.rute utriuſqꝫ saluie⁊
maiorane iſopi ſicce an̄.M.ſ.radicū yreos acco
ri ciperi interioris ſqlle ameos uiſci quercini polii
origāi calamēti ariſtologie ro.an̄.ʒ.ii. ſemi. aniſi
maratri ſiſeleos ſe. baſiconis ſe .peonie an̄. ʒ.iii.
liquiricie mūdate paſſulaꝝ mūdatarū an̄.℥. i.nu
ciſmuſca.cubebaꝝ piretri an̄. ʒ.i.floꝝ anthos ſti
cados radicū fēiculi bruſci an.ʒ.ſ.ſucci abſinthii
ſucci fumiterre an̄.℥.i.ſ.cū melle ⁊ zuccaro ſuffici
entibus fiat ſirupꝰ ꝗ acetoſetur paꝝ cū aceto ſql
litico ⁊ ꝓpinetur cū decoctūe peonie rute nuciſmu
ſcate.Et ſi uelles eius caliditatē remittere eidē ſca
riole coriandri recētis ſeiuū cōium an̄.℥.ſ. Itē
pōt ſumi de ſirupis predcis digerētibꝰ phlegma i
prima parte uel dcis in.c.de paraliſi ⁊ cū decoctō
ne rerū ualentiū a ꝓprietate epilenſiā ꝓponē. Et
nota ꝙ regulariter pūgēdus ē epilēticꝰ in āno ſex
uicibus:bis in uere bis in autūno:ſel'in eſtate ſel'
in hyeme. Et no.ēt ꝙ qn̄ piodi ſūt in aduentu
lune uel in augumēto ē ſignū ꝙ materia ē hūida.
⁊ qn̄ ueuiunt in decliuatōe lune ē ſignū ꝙ ē ſra.

Res ualentes a ꝓprietate ꝯtra epilenſiā peōia
ſuſpenſa collo uel interiꝰ aſſūpta . Itē ruta freqn
ter odorata ⁊ ſuccus eiꝰ cū modice aſſe fetide. Itē
uiſcuſ quercīuꝰ i collo ſuſpēſꝰ. Itē iſopꝰ. Itē poliū
montanū. Itē coriū lupi marie caude ⁊ capitis .⁊
fiat ex hac pelle zona ⁊ ſilr zona de corio aſini.
Itē ſanguis muſtele cū urina infantis ⁊ corio eiꝰ
Itē piretrū cū melle mixtū . Itē ſemper nardꝰ in
collo ſuſpēſus. Itē coagulū leporis potatū. Itez
oſſa capitis hūani ⁊ marie partꝭ āterioris aduſta
et pulueriʒata. Itē legātur uerſus ad aurē epilēti
ci. Gaſpar fert myrrhā thus melchior balthiſar
aurū. Hec tria q ſecū portauerit noia regū . Sol
uitur a morbo xp̄i pietate caduco.

Cōfortantia ⁊ ꝯferētia fcā purgatōne. tiriaca
mitridatū aurea alexādrina pliris arcoticō nicho
lai dianthos diamargariton meſue ell'm de gēis
meſue accori ꝯditi. Aliud. ℞.pulueris diamāſ
plueris diagalāga plueris roſate nouelle an̄ .ʒ.i.
ſ.pulueris arcoticō ſine muſco pulueris diamar
gariton coriādri preparati coralli rubei an̄.ʒ.ſ.cor
ticū citri ꝯditi.℥.i.ſ .candi.ʒ.v.carnium uuarum
paſſularum.ʒ.i.conſue ro.ru .conſerue ſticados
arabici an̄.ʒ.ii.aq̄ ro.quātū ſufficit zuccari .℔.ii.
fiat ell'm. Aliud ⁊ meliꝰ. ℞.aque calide.℥ .iii.
pulueris maſticis.ʒ.ii. miſceātur ſil' ⁊ nō colētur
⁊ potētur oi mane ieiuno ſtōacho qn̄ epilēſia pro
uenit ex ſtō ⁊ ē res ſingularis. Aliud. ℞ .mar
garitarū mūdataꝝ.ʒ.i.gar̄.galāge nuciſmuſc.cu
bebe d ōeſtice an̄.ʒ.ſ.floꝝ ciami. ℈.ii.gn̄e tictoꝝ
ligni aloes ſtoracis calamite.an̄.℈.ſ.ſandali aro
matici ſerici crudi doronici romani an̄.g̃.v.ſe.pe
onie uiſci querciui diptāi an̄. ℈.i. cariū uuaꝝ paſ
ſarū pinguiū. ℥.ſ.ꝯſerue anthos ꝯſerue ſticados
arabici ꝯſerue boragis an̄.ʒ.ii.zuccari.℔.i.⁊ cuz
aqua roſata fiat electuariū Aliud. ℞.pulūeis
artoticon ſine muſco diamargariton an̄.℔.ſ.diā
bre.℥.ii.muſci.℈.ii. ⁊ fiat electuariū. Puluis
optimꝰ. ℞.cinamōi gar̄.galāge maciſ nucis mu
ſcate cubebarū.ʒ.ii.triū geneꝝ pipis cardami ſe.
aniſi feniculi ſe.peonie iſopi ſicce ditami uiſci quē
cini.ʒ.i.croci.ʒ.i.candi.ʒ.v.zuccari ſm tertiā par
tē oium ⁊ fiat puluis de quo utatur i cibis ⁊ omni
mō. Puluis ualens a forma ſpecifica. ℞.gali
tria.℥.ſ.uiſci quercini.℥.i.tormētile.℥.i.ſ.⁊ fiat pl
uis de quo admiſtrētur.ʒ.ii.ante aduētū paxumi
cū aqua decoctiōis peonie.⁊ nota bn̄. Ul' ſic .℞
oſſiū capitis hūani departe anteriori ꝯbuſtorū ſe
minis peonie an̄.℥.ſ.tormentile uiſci quercini an̄.
ʒ.ii.⁊ fiat puluis. Soluentia in epilepſia . pillu
le cochie pill'e de yerepigra pill'e fetide yera diaco
loquintidos yera hermetis yera galieni. Uel ſic.
℞.yere galiēi.ʒ.ii. ſ.pulpe cologntide bdeli an̄.
℈.ſ.maſticiſ grana.iii.ſe.peonie. ℈.ii .cū ſucco ru
te fiant pillule groſſe ad formā ciceris.doſis ā.ʒ.
i.ſiue.℈.ii. Res que mouēt epilenſiā odorare
galbanū uel fomentatio apii uel cornu caprini cō
buſti:oia hec mouēt epilentiā.⁊ ēt cepe aleū por
rum ſinapis fabe uinum ⁊ fumātia ad caput.

Diuertētia ligature extremoꝝ ꝯtorſio digitoꝝ
⁊ ꝓprie paruorum tractio naſi auris ⁊ ſimiliū.

Cauteria cōferētia ſuper cōmiſſurā coronalez
uel in parte poſteriori ⁊ ſunt remedia que deberēt
fieri qn̄ alia nō ualent. Primum ē emplaſtruz ra
ſis quod ſic fieri debet. ℞ .ſinapis piperis eufor
bii pulueriʒatorum ſubtiliter an̄.ʒ. i.mellis ana
cardini quantum ſufficit ad incorporanduz ⁊ fiat
emplaſtrum liquidū et fluidum. Item fiat cau
terium cum melle anacardino ⁊ cantaridibꝰ abſci
ſis aliſ ⁊ capitibus et fermento ⁊ aceto fortiſſimo.
Item pōt fieri ex predictis ſine melle anacardino

Item pōt fieri ex calce uiua et ſapone nigro an̄
⁊ cum ſucco affodillorum incorporetur. Aliud ⁊
eſt mirabile et cito operatur. ℞.corticum ouorū
et cortices primo cōprimātur manu et poſt lauen
tur et fricentur pluribus uicibus cum pluribus
aquis abiiciendo cortices furfuraceos. Secundo
lauentur cum aceto forti eodē modo. Tertō ſuma
tur terra de qua fit olla in qua uitriolum liquefit
⁊ fiant duo urceoli ſe inuicē claudentes ⁊ pōatur
ad ignem uitriariorum et ſtent per unā diē ⁊ unaz
noctem.deinde auferātur ⁊ reſoluātur in puluerē
cortices predicti cuius pulueris ſumatur.ʒ.i.argē
ti ſublimati.℈.i.⁊ cum piſtello cito miſceātur ⁊ ſta
tim poſt addatur ſaponis albi tendentis ad nigre
dinē.℥.i.⁊ bene cum piſtello conquaſſetur. demū

sumatur supra manum et cum saliua balota p̄ua fiat. Pōt etiam fieri cauterium actuale cum ferro ignito uel argēto uel auro. Et nota ꝙ taliter fiat cauterium ꝙ nō proueniatur ad pāniculū cooperientem craneū et teneatur cauteriū apertum saltē per dies quattuor ⁊ melius ē si stabit p decē.

Unguentū ad consolidandū cauterizationem ℞. aristologie yreos myrrhe olibani sarcocolle añ. ʒ. i. ſ. dragāgāti gūmi arabici sāguis dracōis añ. ſ. ceruse lote litargiri infusi in aceto per noctē añ. ʒ. ii. olei ro. ℥. iiii. cere quātum sufficit ⁊ fiat unguentum. Itē ualet unguētū de cerusa.

Pro uomitiuis qñ epilepsia ē a stomacho r̄curre infra caplo ꝺ apetitu canino. Pro clisteribꝰ in epilentia ⁊ suppositoriis silr̄ recurras supra ad cristeria mediocriter ⁊ fortiter soluētia descripta i capitulo ꝺ paralisi. Et ad suppositoria fortia ꝺscripta in. c. de subet. Aliud ⁊ ē ꝓpriū in epilensia ℞. radicis yreos aristologie ro. añ. ℥. ſ. cētauree minoris mente absinthii saluie rute isopi polii mōtani malue blitꝫ mercurialis añ. ɱ. i. se. siseleos se. aneti anisi carui se. baxiliconis añ. ℥. ſ. se. peōie ʒ. i. fursuris pugillū unū. oia simul buliant in aq̄ sufficienti ⁊ colētur ⁊ colature addatur olei rute. ℥ iii. mellis. ℥. ii. salis cōis. ʒ. ii. yerepigre. ℥. i. ⁊ fiat clistere. Pro sternutatoriis recurre supra capitulo de appoplexia qꝛ ibi sūt multa ⁊ bona in hoc casu Pro gargarismis ⁊ caput purgiis recurre supra ad caplm de paralisi sꝫ semper addas peoniam ⁊ rutā ⁊ aliqd de appropriatis ꝯtra epilēsiam.

Odorifera in epilēsia. ℞. rutte sicce sbtlr̄ pluerizate. ℥. i. ponatur in pāno lineo in forma rotūda ⁊ odoretur qꝛ hꝫ ꝩtutē subtiliandi. Ad idē. ℞ gūmi rute agrestis. ℥. i. farine ordei. ℥. ſ. aceti. q. suf. ad incorpandū ⁊ fiat magdaleon ⁊ odoretur.

Res a qbus spāliter ē cauendū. Primū ē corium capre ⁊ cornu eius ⁊ eiꝰ epar neqꝫ dꝫ hr̄i suffumigatō alicuiꝰ predcōꝝ. Secūdū ē suffumigatio galbani ⁊ retentio eius in ore. Tertiū suffumigatō myrrhe. Quartū ē apiū uinū potens ⁊ silia.

Capitulum de incubo Cura incubi fit cura epilēsie ⁊ cū eisdē medicis cū qbꝰ curatur epilēticꝰ curatur incubꝰ. uide i. c. ꝓcedēti.

Caplꝫ de melācolia. Melācolicꝰ ē triplex s. male existimās male ꝓferēs ore qꝺ existiat ⁊ opere exequēs qꝺ existiat ⁊ oium ponatur hic cura.

Sirupi digerētes i passione melācolica. ℞. radicū petrosilii feni. ag. apii endiuie capilli ueneris ligue ouine camedreos cāepitheos absinthii melisse añ. ɱ. ſ. floꝝ boragis buglosse sticados uiolaꝝ añ. ɱ. i. se. anisi carui ameos siseleos sādaloꝝ rosaꝝ ciperi berberis cuscute sq̄nāti añ. ʒ. iii. liqricie rase ⁊ mūdate passularum mūdataꝝ añ. ʒ. v. timi epithimi polipodii señ. añ. ʒ. ii. mirobal. citrioꝝ kebuloꝝ indoꝝ añ. ʒ. iii. gar. ciaōmi se. basiliconis añ. ʒ. i. myrrhe croci añ. ℈. i. prunoꝝ nūero. x. succi boraginis succi fumiterre añ. ℥. iii. ⁊ cū zuccaro sufficiēti fiat sirupꝰ ⁊ acetosetur aceto uini uel aceto sq̄llitico. Aliꝰ siru. qñ mēlia ē in splene descriptꝰ in. c. de dolore splenis uide ibi qꝛ optimꝰ

Aliꝰ siru. qñ mēlia ē facta per adustionē. ℞. endiuie scariole lactuce añ. ɱ. i. floꝝ uiolaꝝ floruꝫ nenufaris ro. ru. añ. ℥. i. succi boraginis succi fūiterre succi pomoꝝ acetosoꝝ siue siluestriū añ. ℥. ii. aceti sq̄llitici. ℥. i. ⁊ cū zuccaro fiat siru. datur cuꝫ rebus portātibꝰ ꝩtutē ad caput ⁊ splenē si ibi ē radix. Soluētia in passione mēlica. ℞. pillaꝝ idarū descriptōe hali. ℈. ii. pillarū aggregatiuaꝝ. ʒ. ſ incorporētur cū succo boragis silr ⁊ fiāt. xi. ⁊ ē una dosis. Decoctō epithimi rasis cum pillis quas ponit q̄ pille priꝰ debēt dari añ per. iii. horas ⁊ pꝰ elapsis tribbꝰ horis dꝫ dari ꝺcoctio epithi q̄ talis ē. ℞. mirobal. indoꝝ. ʒ. x. polipodii. ʒ. v. sene. ʒ. viii. turbit. ʒ. iiii. sticados passulaꝝ mundataꝝ epithimi crethēsis añ. ʒ. x. oia excepto epithio i tribꝰ libris aque decoquātur donec redeant ad. ℔. i. ſ. postea addatur epithimū ⁊ illico ab igne deponatur. Cumqꝫ infrigidata fuerit manibꝰ fricata: coletur. Pille que dn̄t dari per tres horas añ dictā decoctionē. ℞. agarici. ℈. ii. aloes salis idi añ ʒ. i. elli nigri partē q̄rtā uniꝰ. ʒ. ⁊ cū melle ul iulep fiant pille. dosis ē. ʒ. i. Pille ēt rasis descripte circa finē scdi capli ualet in h̄. Pille alie. ℞. yere rufini. ʒ. iii. lapis lazuli bn̄ abluti. ʒ. i. misceātur ⁊ cū modico sirupi ꝺ fumoterra fiāt pille. dos ʒ. i. ſ. Medicie ℞. floꝝ boraginis tamarisci sticados arabici passularuꝫ añ. ʒ. v. decoquātur i sero caprio ⁊ colētur ⁊ colature īfundātur mirobo. ℥. ii. per noctē ⁊ in mane dulcoretur cū zuccaro et ꝓpinetur calida. ⁊ si uolumꝰ medicinā fortiorē addere possumꝰ folliculoꝝ sene. ʒ. iii. i ꝺcoctōe ⁊ ēt ꝺ polipodio ⁊ ēt ꝺ aliis medicis soluētibꝰ mēliam.

Decoctio optia q̄ preſuat hoieꝫ a mēlia ⁊ lepra ⁊ multis aliis malis dispōibꝰ ⁊c̄. epithi. ʒ. i. anisi ʒ. ii. parū buliant lento igne in sero caprio. ℔. ſ. coletur ⁊ colature addatur zuccari. ℥. i. ⁊ ꝓpinetur in mane. x. diebꝰ cōtinuis. Approximāda capiti ab extra qñ cerebrū ē siccū. fiat epithima siue lotō ex decoctione pedū ⁊ capitis castrati ⁊ se. papaueris albi. Itē ualet ꝺcoctō foliculocū sene floruꝫ boraginis buglosse timi epithi añ. Et fiat lotio capitis. Itē fiāt embrocatōes dcē superiꝰ in. c. de frenesi. Itē. ℞. succi boraginis succi fumiterre añ. ℔. ſ. ⁊ fiat fomentatio ad caput. Sternutatoria uide supra. c. ꝺ appoplesia. Electuaria ꝯferētia in passione melācolica. Electuariū ras descriptū in fine capli multū ualet eiꝰ recepta hec est ℞. mellisse corticū citri gario. galiemuscate croci oriētalis masticis ciamōi nucismuscate cardamōi nucis muscate loco eiꝰ ponitur spica ben al. ⁊ rub.

zedoarie doronia se.ozimi maioris se.ozimi .gari
ofila añ.musci quātū ē pars decima uni⁹ partꝭ.ꝺ
mū sumātur kebuli.xx.emblici.xxx.⁊ terātur ⁊ in
tribus libris aq̄ coquātur donec ad unā redeant
⁊ colētur ⁊ in colatura ponatur mellis.℔.i.demū
buliant donec aqua ꝯsūpta sit ⁊ post ex hoc melle
ꝯficiātur predicte spēs ꝙ tm̄ sit in pondere triplū
ad spēs ⁊ usui seruetur.dosis ē quātitas uni⁹ aue
lane.Et letitia coloris pulchritudinē bōitatē dige
stionis ꝓcurare ad caniciē retardat. Electuari
um de lapidus etiā ualet diamuscum ēt ualet letifi
cans cor ēt ualet.oia a mesue ponūtur.uide ibi.

Capitulū de catharro. Digerētia qn̄ mā
est frigida fluens ad pect⁹ .℞.radicū yreos enu
le añ.℥.i.isopi capilli ueneris añ. ℳ .i.liquiritie
passularū mūdatarū añ.℥.i.masticis olibani añ
ʒ.i.nucismuscate nuciscipressi añ.ʒ.ſ.⁊ cum zucca
ro fiat sirup⁹ cuius dētur .℥.ii.cū decoctōe cōtra
tussim.℥.iii.quā ponit rasis recepta cuius est hec.
℞.iuiubas .xx.sebeni .xxx. passularum enuclea
tarū.ʒ.x.uiolarū siccarū.ʒ.iiii.liquiritie incise sbti
liter.ʒ.v.ficus citrinos nūero.x.coquātur in libris
tribus aque quousqꝫ ad unā redeāt ⁊ coletur.

Alii sunt sirupi digerētes mām frigidā a capite
fluentē ad pect⁹ qui descripti sūt supra caplo ꝺ do
lore capitis.uide ibi. Soluētia materiā frigidā
de capite.pill'e cochie hoc faciūt.Sil'r pill'e de ye
rapigra.Galieni ēt medicie quasi oēs descripte in
capitulo de paralisi:uide ibi. Alia medicia pōt
eē ista.℞.pill'e cochiarū.ʒ.i.ſ.agarici.ʒ.ſ.pulpe
cologntide bdelii añ.℈.ſ .salisgēme ḡna tria pul
uerizētur sbtiliter ⁊ misceātur ⁊ cū idromelle fcō
cuꝫ aqua saluie incorpentur ⁊ sint pill'e grosse ad
quātitatē ciceris .dosis ē.ʒ.i.ſ. Electuariuꝫ ad
ministrandū in sero in introitu lecti. ℞. cinamōi
electi.ʒ.i.ſ.nucismuscate storacis calamēte añ. ʒ.
ſ.ligni aloes masticis olibāi añ.℈.i.liquiricie pas
sularū enucleataruꝫ añ.℥.i.candi.℥.ſ.zuccari.q.
sufficit ⁊ fiat ell'm ⁊ zuccarū liquefiat cum decocti
one ad pectus superius descripta.dosis est.℥.ſ.

Itē trāsglutitur in sero qn̄ intratur in lecto tria
grana thuris albi adeo ē utile ꝙ non est sibi com
par stante catharro grosso. Pomū laudani et
sacculus ad caput ⁊ unguentū.℞.laudani puris
simi.ʒ.i.ligni aloes storacis calamite olibani añ .
ʒ.ſ.nucismuscate nuciscipressi sandarice añ.ʒ.i.ni
gelle cinamomi gariofi.añ.℈.ii.galiemuscate.ʒ.ſ
myrrhe spice masticis costi añ.℈.i.ābre.℈ .ſ.mu
sci grana tria puluerizanda puluerizētur ⁊ ꝯquas
sentur cum aqua ro.⁊ uino odorifero ⁊ modice ce
re fiat pomum. Itē ex maiori parte predictorū
potest fieri sacculus ad caput. Item posset
fieri sacculus ex duabus partibus milii torrefac
ti ⁊ una parte salis. Aliud odoramentum.℞.
ligni aloes storacis calamite añ.ʒ.i.ſ.nucismusc.
nuciscipres. olibani costi añ.ʒ.i.nigelle torrefacte.
ʒ.ii.puluerizētur ⁊ ponātur in pāno lineo i forma
rotunda ⁊ odoretur. Unguentū exiccatiuū iun
ctio capite prius raso.℞.stercoris colūbini rute
agrestis semi.sinapis castorei añ.ʒ.i.euforbii.ʒ.ſ.
olei rute quantū sufficit aceti parū ⁊ fiat unguētū

Alia unguenta ceroti ⁊ emplastra ⁊ sacculos q̄
re supra.c.de dolore capitis. Sirupi digeren
tes de materia calida de catarro.℞.ordei.℥.ſ.se
minis papaueris al.ʒ.i.iuiubarū sebesteni añ.xx
florum uiolarū florū nenufaris ro. rube.añ.℥.i.
zuccari quātū sufficit ⁊ fiat sirupus ⁊ dētur de eo
℥.ii.cum decoctōe ordei.℥.iii.⁊ detur in mane ca
lidus uel detur cū decoctōe predicta ad pectus.

Si uis alios recurre ad primā partē de sirupis
digerētibus colerā. Soluentia in catharro ca
lido.Pill'e de reubarbaro describende infra :de
cuius recepta ponit rasis:uide ibi. Alia medici
na pōt eē ista.℞.floꝝ uiolarū florū nenufaris añ
℥.i.prunorū nūero .x. tamarindorū .℥.ſ.⁊ fiat de
coctio in aqua in qua dissoluātur medulle cassiefi
stule.℥.i.Electuarii de succo rosaꝝ.ʒ.iii. uel dya
prunis.ʒ.iii.⁊ coletur ⁊ detur mane calida. Alia
℞.electuarii de succo rosaꝝ.℥.ſ.distēperetur cuꝫ
decoctione ad pectus superius d[e]scripta ⁊ detur
bono mane calida Si uis alias medicinas sol
uentes catharrū requiras ad secūdam partē ⁊ ibi
inuenies multa. Electuariū cōpetēs in cathar
ro de materia calida.℞.diaprunis diadragaçan
ti.℥ .i.zuccari rosati.℥.ii.penidiarū candi añ.℥.i.
⁊ misceātur cū sirupo de nenufare ⁊ fiat electuariū

Uel aliter sic.℞.pulueris diadragagāti. ʒ.ſ.
pulueris diaprunis.ʒ.ii.candi.℥.i.penidiarū.ʒ.iii
zuccari quātū sufficit ⁊ fiat electuariū. Odori
ferū in catharro ca[l]ido .℞. rosarū rubearū san
dalorū al.⁊ ru.añ.ʒ.ii.florū nenufaris florū uio
larū añ.ʒ.ſ.spodii.ʒ.ſ.cāfore gra.iii.boli armeni
nucismuscate añ.℈ .ii.⁊ cū aq̄ rosa.⁊ glutie gūmi
arabici ⁊ cera alba ⁊ fiat pomū odoriferū. Ca
putpurgiū trahens materias per nares. ℞. ar
mōiaci.℥.ſ.piretri subtiliter puluēizati.ʒ. ii.misce
antur cū succo yreos ⁊ ꝺ eo modicū calefacto ad
ignē trahantur per nares ⁊ mirabiliter trahet ca
tharrum per nasū. Uel aliter sic. ℞.succi yre
os.℥.ſ.piretri staphisagrie añ. ʒ.ii .puluerizētur
⁊ misceantur et sūatur bombix infusus in istis te
pidus ⁊ ponatur in nares ⁊ tenetur diu. Sacu
lus.℞.milii partē.viii.salis partē.iiii.⁊ fiat saccu
lus unius palmi. Uel aliter ℞.boni uini ℔.
ii.salis.℔.i .⁊ buliant simul parū deinde pōatur
in uino ⁊ calidus capiti apponatur.

Capitulum de oculis. ⁊ primo de obtalmia.
Dicto de receptis conferentibus capiti et par
tibus eius propter passiones eis superuenientes
distinctas ſm unumquodqꝫ capitulum. Nunc di

cendum est de receptis que competunt membris
ortis a cerebro que sunt in eo ꝓpter passiones eis
superuenientes ⁊ prio oculis. Et prio caplo. No
ta primo ꝙ tardare administratõnẽ medicaminũ
ad oculos usqꝫ ad tres dies ẽ utile qꝛ aliqñ añ so
le euacuatões sufficiũt uniuersales ⁊ particlares
in cura obtalmie. Nota ꝙ septẽ sunt herbe ocul
appropriate portantes ṽtutẽ digestiuoꝝ ⁊ solutioꝝ
ad oculos. s. betõica berbena eufragia celidonia⁊
siler montanũ feniculus ⁊ ruta. Et iõ qñ uolum⁹
digerere materiã phlegmaticã sũme digestiuum
unũ ex eis que hẽs supra in. c. de dolore capitis ꝓ
uenientis a phlate ⁊ adde de predcis herbis. Et
ad materiã mlicã simplr digestiuũ. ibi sume ⁊ ad
de de predictis herbis. Silr fiat ꝺ colerica. Et idẽ
mod⁹ seruetur de solutiuo. Et nota ꝙ diuersiões
debent eẽ continue. s. ligando pedes ⁊ torquendo
digitos fricando extrema ⁊ silia. Nota regulã ꝙ
nũqꝫ debet ꝓuocari sanies in oculis qꝛ statim fie
ret corrosio ĩ oculis ⁊ tunicis eius. Repercussi
ua cõferentia in ꝑncipio obtalmie calide duo sũt
simplicia repercussiua que ꝯpetũt in principio ob
talmie. Primũ est albumen oui dispũatũ. Secun
dũ ẽ lac mulieris ab ubere sũptũ. Et scias etiaꝫ ꝙ
lac abstergit rõe sue ꝓositatis ⁊ iõ ĩ oĩ tẽpore ꝯpe
tit. Et nota ꝙ repercussiua nũqꝫ debẽt eẽ ita fra
ꝙ ꝯdensent materiã in oculo. ⁊ iõ succus solatri ñ
est ꝯferẽs. Scdo ꝙ nõ sit magne siccitatis ne do
lorẽ inferant. Hoc ẽt est repercussiuũ ꝯferẽs in
principio ꝯpositũ. ℞. aque ro. ℥. i. albuis unius
oui conquassati ⁊ dispũati misceãtur sil ⁊ una gut
ta uel due distillẽtur in oculũ. Aliud. ℞. muci
laginis psilii. ʒ. ii. albumen unius oui misceantur
cũ lacte mulieris lactantis mulierẽ qꝛ frigidũ est.
et si ẽ dolor magn⁹ fiat mucilago cũ decoctõe pa
pauerís ⁊ faldella bõbacis in eadẽ medicina po
natur infusa super oculũ ⁊ sepe moueatur cũ desic
catur. Et si dolor esset in ultima malitia addatur
opii gra. iii. Uel sic ⁊ uocatur sief albũ. ℞. ce
ruse lote. ʒ. viii. gũmi arabici. ʒ. iiii. opii dragagã
ti añ. ʒ. ss. terãtur ⁊ cribellẽtur sbtiliter ⁊ cũ albũie
fiat sief. De isto facit intentionẽ raſ ĩ. c. isto ꝺ quo
cũ lacte mulieris distẽperato super lapide paruo
ꝺ barberiis fiat coliriũ. Ali⁹. ℞. achacie san
guinis draconis. añ. ʒ i. boli armeni. ℥. ii. fiat pul
uis ⁊ incorporetur cũ albumine oui bene agitati ⁊
fiat emplastrũ super partibus circũstantib⁹ oclo
qñ materie fluant ad extra. Aliud ad frontem
⁊ supercilia. ℞. achacie sanguinis draconis añ.
ʒ. ii. fiat puluis ⁊ icorporetur cũ albumie oui agita
ti quãtũ sufficit. Et nota ꝙ phlebotomia cephali
ce brachii oppositi in principio ꝯpetit. ⁊ si necesse
est reiterare phlebotomiã fiat ex cephalicis utri
usqꝫ man⁹. Et si materia ẽ fluxa fiat laqueatõ ue
narũ tẽporum. ⁊ aliqñ apponimus sanguisugas
frontis ⁊ uentosas super nuchã cũ scarificatõe. et
si illa non sufficiunt facimus cauteriũ super ꝯmis
suram coronalẽ. de his plene habetur in. c. de epi
lensia. uide ibi. Conferentia agumento ⁊ statu
obtalmie calide quasi sunt eadẽ quia in statu nun
qꝫ conferunt maturatiua ⁊ hec sunt. Primu⁹ est
lac mulieris ab ubere sumptuꝫ. Item. ℞. mu
cilaginis feugreci mucilagis dragagãti. añ. ʒ. ii.
lactis mulieris quantũ sufficit ⁊ fiat coliriũ Ali
ud. ℞. ceruse lote. ʒ. ii. sarcocolle nutrite in lacte
asine dragaganti opii añ. ʒ. ss. gũmi arabici croci
añ. ℈. ss. fiat subtilissimus puluis ⁊ icorporetur cũ
aqua pluuiali ⁊ tẽpore admistratõis distẽperetur
cum lacte mulieris. Et nota ꝙ aq̃ pluuialis mul
tum ualet ex sui subtilitate in passionibus omniũ
oculorum. Aliud ualens dolori oculorũ. ℞. tu
cie bene preparate cãphore subtilissime pulueriza
tis. ℈. i. aque rosate. ℥. i. uini albi. ℥. ss. ⁊ anteqꝫ
in oculo põatur dꝫ agitari cãphora ut melior fiat
ꝓmistio ⁊ pro uice ponatur in oculo gutta una uel
due. hec medicina dolorẽ repercutit ⁊ mitigat ⁊ re
soluit.

Coliriũ ad oculos qꝺ repiri in margine libri
et est secretum magistri petri. ℞. succi feniculi. ʒ.
iiii. aque rosate. ʒ. xx. meilis boni ⁊ clari. ʒ. xv. mi
sceantur ⁊ ponantur in ampulla de uitro munda
⁊ stet tribus mensib⁹ ad solẽ ꝯtinue remouẽdo fũ
dum. ⁊ hoc fiat sepe. postea de illo colato pone in
oculo ⁊c.

Epithima rasis quo epithimentur frons ⁊ pal
pebre habenti obtalmiã in quocunqꝫ tẽpore. ℞.
sief memite rasis aloes licii sandali rubei faufel. i.
anelana indica croci oriẽtalis añ. partes equales
fiant ex his pillule. Et cũ necesse fuerit resoluatur
una ex eis ex succu coriandri uel endiuie aut cum
aqua rosata et fiat epithima.

Puluis cittrinus rasis. ℞. sarcocolle. ʒ. x. alo
es croci añ. ʒ. ii. myrrhe. ʒ. i. licii. ʒ. ii. puluerizẽtur
simul ⁊ cribellentur ⁊ ualet in fine obtalmie.

Puluis albus rasis. ℞. sarcocolle albe ⁊ pi
guis que in lacte mulieris mittatur ⁊ dimittatur ĩ
umbra donec exiccetur ⁊ optime teratur ⁊ omnib⁹
x. ʒ. ipsius addatur sief memite. ℥. ii. que iteruꝫ tri
ta optime reponantur. ⁊ cum opus fuerit in oculũ
mittantur ⁊ mirabiliter mitigat dolorem.

Conferentia in declinatione obtalmie sunt hec
℞. spongiam infusam in aqua decoctionis came
mille ⁊ melliloti ⁊ eaꝫ exprime ⁊ super oculo pone

Nota ꝙ medicinarum oculi alii sunt alteratie
frigide ut succi solatri uirge pastoris endiuie lactu
ce mucilago psilii aq̃ rosate. Alie calide ut mu
scus piper accorus celidonia. Alie constrictiue
ut memite aloes crocus rose. Alie exiccatiuer
ut tucia anthimonium climia. Alie lenientes si
cut lac mulieris ⁊ albumen oui mucilago psilii fri

catio lazuli. Alie maturatiue sicut aqua feniculi uene crocus. Alie resolutie sicut sarcocolla aq̄ feniculi. Alie stupefactiue sicut succus pomorū mandragore papaueris opiū. Et nota q̄ euacuationes uniuersales ⁊ specialiter a capite ⁊ phlebotomia sepe debent reiterari nec una uel duabꝰ stare contentus et hoc non solum debet fieri i p̄ncipio. Sed etiam conferunt in augumento statu ⁊ declinatione. In pricipio obtalmie frigide hec ꝯferūt. ℞. sacculū rosarum rubearum conquassatarum. ℥. i. et infunde in uino albo actu frigido et exprime et pone super oculum. Item sief de spica dissolutum in lapide barberii cum aqua feniculi iniectum in oculum optimum est: cuius receptam infra habebis statim. Epithima siue emplastruz ad frontem ⁊ palpebras. ℞. aloes succi citrini myrre achacie an̄. ʒ. i. masticis olibani an̄. ℈. fiat puluis et incorporetur cuz albumine oui agitati quantum sufficit ⁊ fiat emplastruz. Euacuationes uniuersales fiant cum pillulis cochiis pillulis de yerapigra et yeragalieni et similum uide in. c. de dolore capitis digenrētia ⁊ uacuantia plene. In augumento competit istud ⁊ in statu qn̄ materia est frigida. ℞. gūmi arabici mucilagis fenugreci an̄. ʒ. ii. sarcocolle nutrite in lacte mulieris spice nardi myrre cinnamomi aloes castorei sb tilissime puluerizati an̄. ℈. ℈. misceantur ⁊ fiat colirium cū lacte mulieris. Feniculus tunc competit quōlibet approximasset fit ex eo emplastrum cuz uitello oui et cum predictis etiam ualet. In dilatōe obtalmie frigide hec conferunt. Prio debet poni patiens in balneo. Item lauetur cum bono uino. Item potatio uini. Item spōgia predicta infusa i aqua camemille melliloti hec omnia super oculo sunt ponenda. Hic inferiꝰ per ordinem scribentur medicine rasis ad oculos propter non repetere que sunt pluribus passionibus conferentes. Sief albū rasis quod dicitur sief primum. quia ante omnes medicinas ad oculum ponitur et descriptuz est superius in folio precedēti ubi est hoc signum.

Epithima frontis constrictiuum est descriptuz superius ubi est hoc signum.

Puluis citrinus est descriptus supra ubi ē hoc signum aliud.

Sief thuris siue de ture. ℞. thuris. ʒ. x. armōniaci sarcocolle. ʒ. v. croci. ʒ. ii. fiat sief ⁊ utere cuz lacte mulieris cum fuerit sanies in oculis ad modū lunule citrine. maturat enim ⁊ consolidat ulcera oculorum.

Rasis capitulo de ulceribus oculorum Sief de plumbo. ℞. plūbi usti antimonii tucie ablute calcecumenon. i. es ustum uel feces metallorum: gūmi arabici an̄. ʒ. v. opii. ʒ. ℈. ⁊ fiat sief. cuz aqua pluuiali uel albumine oui. ⁊ utere cum aqua rosata ⁊ albumine oui quando sanies nō est in cornea uł pupilla et quando intendis ulcus consolidare ⁊ repleri carne. Rasis capitulo de ulceribus oculorum. Sief generatiuum carnis. ℞. climie ablute tucie ablute ceruse anthimonii thuris an̄. ʒ. ii. myrrhe. ʒ. i. sarcocolle. ʒ. i. ℈. sanguinis dracōis aloes opii an̄. ʒ. i. fiat sief ⁊ utere cum albumine oui uel aqua feniculi facit carnē generare ꝓhibet enim egressionē uue ⁊ uestigium subtiliat. rasis in capitulo de ulceribus oculorum.

Sief alexre. ℞. anthimonii sebedenagi id ē lapidis ematitis an̄. ʒ. x. acacie. ʒ. iiii. aloes. ʒ. i. ⁊ fiat sief cum succo rubi: ⁊ administretur cuz albūine oui ⁊ aqua ros. in oculis distillando cum lapide barberii ualet ut sief precedens. Rasis capitulo de ulceribus oculorum.

Sief rubeuz lapidis ematitis colcotar combusti an̄. ʒ. ii. myrrhe croci. an̄. ʒ. i. piperis longi. ʒ. ℈ aspergatur ex uino ueteri ⁊ fiat sief. ras. c. de scabie siue sebel. Sief uirid. ℞. uiride eris. ʒ. iii. colcatar. i. uitrioli usti. ʒ. vi. arsenici usti baurach spume maris an̄. ʒ. i. salis armōiaci. ʒ. ℈. amonici dissoluātur in succo rute ⁊ spēs eis conspergantur ⁊ fiat sief. ras. c. de ungula. Sief contra maculam rubeā. ℞. arsenici rubei olibani myrre amoniaci an̄. partes equales fiat sief cum succo coriandri cum quo distilletur in oculo quousq̄ dolor ꝑseuerauerit. rasis. c. de macula rubea. Alcohol contra lachrymas ⁊c. ℞. tucie. ʒ. x. coralli rubei mirobalanorū citrinorum siccatorum aloes an̄. ʒ. ii. piperis. ʒ. i. ⁊ fiat puluis subtilissimus. rasis. c. de lachrymis. Alcohol contra uisuz. ℞. tucie ablute ⁊ exiccate. s. quinquies ignito ⁊ extracte in urina pueri uirginis: deinde iterū ignita ⁊ pꝰ extincta in aqua ro. ʒ. xx. deinde extrahatur succꝰ sansuci uiridis et per noctem residere permittatur ⁊ coletur ex quo tucia consparsa dimittatur quousq̄ exiccetur ⁊ postea teratur. demum sumatur piperis nigri ⁊ macropiperis zinziberis celidonie an̄. ʒ. ii. salis amoniaci. ʒ. i. postea oia terantur et succo teneri feniculi conspergantur ⁊ siccata iterū terantur et reponantur et cum necesse fuerit ponātur in oculum sief. rasis. c. de debilitate.

Sief. de fellibus. ℞. fellis gruis fellis saboth ſm quosdam est piscis habens rostruz longum. ſm alios est lucius fellis hircini accipitris aquile perdicum omniuz an̄. unū. siccū quoq̄ pro omnibus. ʒ. x. illorum succorum euforbii coloquintide serapini an̄. ʒ. i. trita aggregentur ex succo feniculi ⁊ ponantur in oculo emeti. i. illius qui nō pōt uidere post occasum solis ⁊ ualet aliqualiter in principio dilatationis pupille. Rasis capitulo ꝺ aqua descendente in oculū. Sief memite. ℞. memite

camedreos corticum thuris myrrhe aloes sarco
colle atramenti aristologie rotunde añ.ʒ.i.teran
tur sicut alcohol ⁊ utere.

Capitulũ de ulecribus oculorum.

Fiant primo euacuationes uniuersales ⁊ phle
botomie ꝫm modũ sepius dictũ superiꝰ ⁊ reiteren
tur sepe ac ẽt diuersimode diuersiones. Primo
ponitur sief albũ dissolutũ cũ lacte mulieris. Et si
nõ confert ponitur sief de thure cũ lacte mulieris
⁊ fila de bõbace posita super oculo donec sanies
sit egressa. Tertio poitur sief de plũbo ad gene
randũ carnẽ ⁊ si egreditur vuea amiscetur sief de
alixiri. Quarto utimur medicinis remouẽtibꝰ
uestigiũ.et dicẽtur .c.de albedine. Nota ꝙ tri
bus modis extrahitur sanies de oculo.prĩo cũ ab
stersiuis sicut cũ ydromelle facto cũ aqua pluuia
li ⁊ melle ro.col.⁊ pãno lini madefacto i dcõ idro
melle tepido. Secũdũ ẽ cũ attractiuis sicut sief ꝺ
thure quod mirabiliter attrahit adeo ꝙ sagittas
attrahit ad se ⁊ hoc maxĩe ẽ rõne amõiaci. Tertio
cũ desiccantibus sicut ẽ cũ puluer̃ tucie extĩcte plu
ries Emplastrũ cũ mucilaginibꝰ ꝙ maxĩe ualꝫ
in his ulceribus. ℞.se.lini fenugreci añ.℥.ʃ.⁊ ꝯte
rantur bñ ⁊ misceãtur cũ lacte asine uel mulieris
quantũ sufficit ⁊ dimittitur per duas horas ⁊ po
stea ab eis distrahãtur mucillagies cũ petia linea
sbtili forti ⁊ cũ eis misceatur aliqd croci: qꝛ matu
rat ⁊ resoluit. Et si uis ipm facere cũ aliquali rep
cussione adde de mucilagine psilii. et si uis cũ ali
quali ꝯstrictione pone de mucilagine citrinoꝝ cuꝫ
eis.he eni mucilagines debẽt poni super oculum
cũ sanies fuerit in cornea tam diu qꝫ sanies fuerit
euacuata et resoluta et nõ ulteriꝰ:ꝯpõendo semper
de sief de thure sicut dictũ ẽ ter uel q̃ter in die ꝫm
ꝙ fuẽit necessariũ ⁊ sic ꝺbẽt euacuari ulcẽa oculo
rum. Et nota ꝙ hec egritudo ẽ periculosa ⁊ est
difficilis cure qñ prouẽit auariolis.

Capitulũ de his que cadunt in oculo.

Ducere gũmã pini per oculũ in hoc ualet. et
lauare oculũ aqua calida ⁊ etiam lac mulieris ab
ubere mulctũ ualet. etiam si necesse ẽ aperto ocu
lo capiatur cũ tenaculis paruis ⁊ leuibus.

Aliud. ℞.bethonice berbere celidonie eufra
gie isopi pulegii.

Capitulum de albedine que ẽ in oculis.

Nota ꝙ albedo ueniens ꝓpter cicatricẽ curaꝫ
nõ recipit nota sed quãdã paltationẽ. Defedatio
proueniens ab hũore phlegmatice uel alio modo
purgato bene recipit curã ⁊ hoc melius in pueris
qꝫ in senibus. Et scias ꝙ hec egritudo nũqꝫ cura
tur nisi beneficio cirurgie. si albedo est subtilis et
in corporibus teneribus assiduatur euaporatõ cũ
aquis calidis ⁊ balneis ⁊ sepe administratõ sit pul
ueris post pulueri3ationẽ huius pulueris. ℞.sar
cocolle albe 3uccari tabar ⁊ spũa maris añ.partes
equales fiat puluis ⁊ pulueri3etur super oculũ et
iterũ administretur stercus lacerte sarcocolle can
di alexandrini añ.⁊ pulueri3ẽtur ⁊ pulueri3atꝫ cõ
ferunt super oculũ. Item puluis ossis sepie cuꝫ la
cte mulieris pulueri3atus multũ ualet. Item ua
let succus lingue passeris ⁊ est herba cum qua irũ
dines uisum recuperant. Itẽ. ℞.stercoris irundi
num exiccati.℥.ʃ.faui mellis.q.suf. ad incorporã
dum misceãtur ⁊ distẽperentur cũ aqua feniculi:
uel saxifragie ⁊ fiat colliriũ. Itẽ. ℞.spume maris
ʒ.ii.3uccari.ʒ.iii.et fiat puluis subtilissimꝰ. Et no
ta ꝙ albugo sepe debet mollificari cũ lacte mulie
ris ab ubere uel cũ mucilagine fenugreci cũ deco
ctione malue ⁊ bismalue.postea debent medicari
cũ medicamine rasis cui nullũ põt eẽ ꝯpar sibi in
bonitate. Aliud ẽ ⁊ ualens ⁊ ẽ aqua rorismari:
facta sub terra ⁊ fit sic habeatur uitrũ mundum ⁊
impleatur floribus rosmarini ⁊ obturetur ⁊ pona
tur in estate sub terra.xl.diebus magni estꝰ.

Capitulum de sebel et scabie. Primo opor
tet facere corporis mũdificationẽ cũ phlebotõia
solutione uentris ⁊ uentosatione ⁊ aliis diuersiuis
Et si ẽ antiquata oꝫ ut fricetur oculꝰ cũ folio fici
ut sanguis egrediatur uel cũ alio faciente euacua
tionẽ illius sanguinis deinde lauetur oculꝰ cũ ace
to ⁊ aqua rosata ⁊ emplastretur cũ uitello oui et
oleo rosato. Coliriũ basilicon. ⁊ si res nõ ẽ ita
antiquata utatur colirico basilicõ cuiꝰ ẽ hec recep
ta. ℞.climie.ʒ.x.aloes.ʒ.viii.pipis macropipe
ris 3iniar.i.erugo eris.ʒ.iiii.baurach.ʒ.iii.gar
damõi gar̃.spice añ.ʒ.i.salis amoniaci.ʒ.i.ʃ.mu
sci.℈.i.cãphore.℥.ʃ.⁊ terãtur ⁊ fiat sief ⁊ admistre
tur qñ necesse fuerit cũ lacte mulieris. Aliꝺ co
lirium quod remouet pruritũ ⁊ scabiẽ oculoꝝ: et
confert sebel ⁊ tenebrositati uisus de quo dicit isa
ach ꝙ uẽditur pondere auri ꝓpter eius excellenti
aꝫ. Coliriũ qꝺ uẽditur põdẽ auri. ℞.tucie em
blicoꝝ añ.ʒ.i.antimoni aur̃.ii.croci memite añ.ʒ.
i.cãfore aur̃.ʃ.galiemuscate dauic.i.salis amonia
ci.ʒ.i.terãtur ꝯtrictõe bona in uase lapideo mũdo
⁊ ꝓiice super eã aquã pluuialẽ in qua ĩfusi fuerit
per dies duos ex mirobalanis nigris ciciter.ʒ.ii.
postqꝫ fuerint ꝯtriti demũ cola aquã ⁊ infunde ex
ea parũ super medicinã ⁊ dimitte exiccari demuꝫ
funde de aq̃ predcã ⁊ fiat sicut priꝰ. ⁊ paulisper ef
fundendo ⁊ triturãdo usqꝫ ad totiꝰ aq̃ ꝯsũptõneꝫ
deinde fiat colliriũ cũ aq̃ rosata ⁊ uino albo ul'si
fiat alcohol sbtilissimꝰ ⁊ admistretur ubi oportet.

In hoc ẽt ualet coliriũ rubeũ ⁊ coliriũ uiride.
Rasis. uide ibi. Aliud auicẽne. ℞.corticũ uniꝰ
oui recẽtis dũ administratur agaliã ⁊ infundatur
in aceto forti.ix.diebus postea exiccetur ⁊ sbtilissi
me pulueri3etur ⁊ de illo puluẽ in oculo põatur.

Et nota ꝙ bonum est uti continue rebꝰ mollifi
cantibus ptes ocl̃i sicut decoctio fenugreci ⁊ siliũ

Capitulũ de lachꝛymis cũ pruritu. Epiti
ma ad fronté rasis descriptũ in.c.de obtalmia in
augumẽto de cá callida ɔfert. Aliud ualens ad
doloré oculoꝝ ⁊ lachꝛymas. ℞.laná nõ lotá ⁊ cõ
buratur ⁊ eiꝰ cinerẽ diligẽter terẽ ⁊ ex eo cũ albũie
oui sup frõté ⁊ tẽpoꝛa lauetur ⁊ stati mãe fluxũ et
lachꝛymaꝝ tollit ⁊ ãputat. Aliud optimũ ad la
chꝛymas ⁊ tenebꝛositaté. ℞. succi granatoꝝ ace
tosoꝝ cocti usqȝ ad medietaté ⁊ colati.℔.5.demũ
pone super ipsum sief memite aloes boni puri licii
croci añ.ʒ.ii.multe.i.idromellis qđ fit ex uino aq̃
⁊ melle dauich.ii.demũ pone i uase nitreo ⁊ obtu
ra oꝛificiũ eiꝰ ⁊ dimitte ad solé diebus q̃ttuoꝛ: et
utere in oculis mane ⁊ sero.est eni exptũ bonum.

Aliud conferens ardoꝛi asperitati egritudibus
assuetis calidis ⁊ ei qui patitur descẽsũ colẽ: ⁊ ei
cui uidetur una res due. ℞.sarcocolle in lacte nu
trite mulieris diebꝰ pluribꝰ.ʒ.iiii.dragagãti albi
olibani scoꝛie ferri margaritaꝝ nõ perfoꝛataꝝ añ.
ʒ.tres spice inde climie argẽti auri añ.ʒ.i.5.amidi
ceruse añ.ʒ.ii.tucie sꝫrubee.ʒ.iii.tere oĩa ⁊ ibibe
cũ aqua ro.sic cõterẽdo demũ fac exiccari demuȝ
ibibe in succo granatoꝝ acetosoꝛũ fiat sicut pꝛius
demũ cũ aqua solatri demũ pone cãphoꝛe.ʒ.i.zu
chari tabarzet.ʒ.i.5.demũ tere ultia ɔtritõe ⁊ fiat
sief ⁊ utere cũ aqua ro.⁊ albũie oui ⁊ lactis mulie
ris. Aliud pannũ coꝛrodẽs sanguiné ⁊ pruritũ
remouens ab oculis ⁊ lachꝛymas stringit.℞.tu
tie alexandrine.℥.i.tere optie in moꝛtario in.℔.i.
optimi uini albi acerbi ⁊ mitte aliquãtulũ de dcõ
uino cũ dicta tucia ⁊ duc optime ɔterendo ⁊ semꝑ
adde parũ uini ⁊ iterũ duc bene ⁊ tãtũ sic fiat quo
usqȝ totũ uinũ intromittatur.postea mittas in ua
se rami ⁊ fac bulire ad igné aliq̃liter ⁊ pꝰ remoue
ab igne ⁊ adde aloes epatici optie puluerizati.ʒ.
ii.duc bene.⁊ cũ fuerit bene fricatũ pone i ampul
la ⁊ usui reserua.⁊ cũ necesse fuerit pone duas uel
tres guttas i oculo ⁊ stet supinus ꝑ duas hoꝛas.

Et nota ꝙ in hac positõe sicut in aliis oculoꝝ ꝓ
cedũt euatuationes phlebotomia diuersiones et
siĩa sepe superiꝰ dicta.

Capitulũ đ ungnula. Ungule cura melioꝛ
ẽ denudatio eiꝰ cũ ferro si grossa ẽ ⁊ residuũ eiꝰ cõ
sumẽ cũ rebꝰ astrigẽtibꝰ ⁊ abstergẽtibus ⁊ coꝛro
siuis sicut ẽ sief uiride ⁊ sief de calamẽto posito a
rasi.Si uero subtilis ẽ fiat sine ferro cũ ꝓdictis ⁊
aliis leuioꝛibꝰ sicut sũt ista. ℞.stõacoꝝ passerũ
scoꝛticaꝝ.℥.i.olei medule seis bõbacis ꝙ sufficit
ad icoꝛpoꝛãdũ misceatur ad modũ unguẽti liq̃di
Aliud. ℞.uiride eris uitrioli salis amõiaci eris
usti.añ.℈.i.fellis yrcini.℈.ii.puerizẽtur sꝫtilr ⁊ oi
succo maioꝛãe ⁊ modico mell' fiat coliriũ.et nota
ꝙ illa precedunt euacuatõnes phlebotomia di
uersiones ⁊ similia sicut in aliis.

Capitulũ de macula rubea oculoꝝ ul' đ alia re

In pꝛicipio huiꝰ ɔpetũt euacuatões phleboto
mia diuersiones ⁊ siĩa uẽtosatões in spatul' ⁊ epi
tima ad frõtẽ.Raſ descripte supiꝰ.c.đ obtalmia
alia ẽt repcussiua q̃ ponũtur in obtalmia calida i
pꝛincipio ⁊ augumẽto supꝛa oculũ cũ bõbace:sicut
bolꝰ armenꝰ lutũ sigilatũ chimolea cũ albũie oui

Scđa cura pꝰ ꝑncipiũ.s.augumẽto ⁊ statu distil
letur in oculũ sanguis pulli colũbini aut turturis
⁊ capiatur de sꝫtꝰ ale dextre ⁊ sit recẽs. ẽt ualȝ aq̃
raphani distillata in oculũ tepida. Et ab extra
ponatur ẽplastrũ de foliis raphani ⁊ passulaꝝ cũ
modico stercoꝛis colũbini ⁊ fiat euapoꝛatio cũ re
bꝰ resolutis in.c.đ obtalmia dictꝭ.s.fenugreco ca
mõilla melliloto rosis ⁊ siĩibꝰ. In fine põatur
i oculo coliriũ gabꝛiel' ⁊ foꝛtiꝰ illo ẽ sief sabeth.

Sief ɔferẽs macule rubee.℞.thuris myrrhe
croci ⁊ amoniaci añ.ʒ.i.arsenici.ʒ.5.⁊ fiat sief cuȝ
aq̃ feniculi admĩstretur. Aliud ɔferẽs bonum.
℞.thuris ptẽ.i.⁊ tere ultra ɔtritioné ⁊ fũde super
ipm ex aq̃ pluuiali in q̃ sint dissoluti salis masse sal'
amõiaci ⁊ sal' gẽme añ.ptis iꝰ ptẽ tertiã ɔterrãtur
⁊ distiletur mãe ⁊ ꝟo.Sief sabeth. ℞.arsẽici loti
⁊ sꝫlimati đmũ loti ⁊ fricati cũ aq̃ coꝛiãdri.℥.iii.
sarcochole pipis amõiaci lapis lazuli.añ.ʒ.i.di
stiletur ⁊ dissoluatur amõiacũ i aq̃ dissolutũ sit ex
sale amõiaco.ʒ.5.⁊ fiat sief ⁊ uterẽ cũ lacte mĩieris

De lachꝛymis. Nota ꝑ lachꝛyme magis cõti
gũt ocl'is magnis q̃ȝ puis ⁊ maxie capiti exñti hũi
do.Et nota factis euacuationibꝰ phĩa ex diuersi
tatibus. Pꝛimo ad tempoꝛa ⁊ ad frontem reper
cussiua conferunt que dicta sunt i ca.đ obtalmia

Secũdo ꝛsolutia sicut h̃ ẽpl'm positũ sup ɔmis
surã.℞.laudãi.℥.i.amõiaci.℥.i.masticis.ʒ.v.mi
lii mũdati toꝛrefacti.℥.ii.misceãtur cũ oleo cãemil
lio ⁊ fiat ẽplȝ i lõgitudie palmi ⁊ latitudie q̃ttuoꝛ
digitoꝝ. Tertõ ɔferũt exiccatia.℞.tucie.ʒ.ii.
puluerizetur ⁊ cũ aq̃ myrrhe ad oculũ põatur foꝛ
titer exiccat.Uel sic.℞.pulueris ossiũ mirobal'.
kebuloꝝ ɔbustoꝝ ⁊ cũ aqua mẽte fiat coliriũ. Ul'
sic.℞.tucie ifuse ⁊ ablute cũ aq̃ mirti.ʒ.i.coꝛalli
albi ⁊ rubei ossiũ miꝛobalanoꝝ kebuloꝝ ɔbustoꝝ
sumach gallaꝝ aloes masticis olibani opii añ.℈.
i.puluerizẽtur sꝫtil' ⁊ cũ aqua ifusionis dragagã
ti ⁊ gũmi arabici fiat coliriũ.Itẽ ualet i h̃ coliria
descripta superiꝰ đ lachꝛymalibꝰ ⁊ pꝛuritu.uiđ ibi

Capl'm de uisus debilitate. Pꝛemissis eua
cuatiõnibus sepe reiteratis ⁊ phĩa si expediret
diuersionibꝰ sepe reiteratꝭ admĩstrari põt tiriaca
ʒ.i.5.cũ aqua feniculi stõ ieiuno. Itẽ miꝛobalani
kebuli ɔditi quacũqȝ hoꝛa ualet diei. Aliđ ℞
bethonice berbene celidonie eufragie isopi pule
gii siccoꝛi añ.℈.5.sileris mõtãi se.feniculi anisi co
riãdri pꝛepati se.maioꝛãe se.basilicõis macis car
damõi añ.ʒ.5.cinamõi.ʒʒ.galãge nucismusc.añ.
℈.i.pipis lõgi aloes folii masticis spice nardi añ.

ʒ.ſ.corticũ citri.ʒ.iii.ꝯſerue boraginis ꝯſerue an
thos añ.ʒ.ii.zuccari.q.ſuf.ꝛ cuꝫ aqua ro.ꝛ aqua
feniculi fiat electuariũ de quo ſepe utatur.doſ eſt
ʒ.i.uel.℥.i.pro uice.uel circa etiã oculo ponẽdꝰ ẽ
liquor qui egreditur ab epate hircio aſſato i quo
ſunt poſita multa grana pipis longi et bene ꝯfor
tat uiſum. Tiriaca cũ aqua feniculi multũ ualꝫ
doſis ẽ.ʒ.i.etiã ualet ſuffumigiũ ad oculos factũ
ex decoctione uapoꝝ ꝛ epatis hircini. Iteꝫ ꝛ h
plus aliis ualet aqua diſtillata celidonie feniculi
berbene eufra.maio.rute ſingl'ariter l' ꝯmiſte po
ſite in oculo ẽt ualet coliriũ raſ qđ ẽ ſuperiꝰ deſcri
ptũ ꝛ ẽ alcocol ꝯtra uiſnm. Itẽ hoc ualet. ℞.ſi
leriſ mõtani maiorane eufra.rute celi.feni.añ.ʒ.i
ſ.ʒʒ.ſpice nardi pip.lõgi gar.tucie bõe ꝑpate ſar
cocolle nutrite i lacte.ligni aloes añ.ʒ.ſ.fellis an
guille fellis ãcipitris fellis hircini de quolꝫ unum
balſami.ʒ.ii.mell' roſ.co.℥.ſ.puluerizẽtur liq̃ fiãt
miſceantur in eſtate i ſole calido ꝯtinue agitãdo.ꝛ
ſi fuerit hyems fiat ſup prunas ꝛ reſuetur in uaſe
uitreo ꝛ ocul' inſtilletur.

Capitulũ de pilis iuerſis. Pili iuerſi curan
tur.v.mõis.ſ.adherẽtia ul' iuiſcatõe cauterio or
die cũ acu abreuiatõe palpebre:ꝯſectõe ꝛ euulſio
ne ꝓhibẽtiũ. Nota ꝙ fel ericii ꝛ ſãguis eiꝰ cũ ca
ſtoreo ꝛ erugie ferri ad iuicẽ icorpata ꝛ r̃ducta ad
formã ſil'iũ lẽti ul' ſquamis piſciũ ꝓhibꝫ g̃ñatõnẽ
piloꝝ maxie ſi euulſo pilo diſtẽpertur cũ ſalia ho
mis ieiuni ꝛ põatur ſuper loco unđ euulſꝰ ẽ pilꝰ ho
ra una ꝛ mitigat dolorẽ. Tumor palpebre eteni
iuerſatõ curatur cũ cirurgia ſeq̃ndo curatiuũ pal
pebre. Nota palpebre curãtur icidẽdo cutiꝫ ꝛ ap
ponẽdo g̃nũ ſal' ꝛ nitri ubi nata ſtabat ꝛ pꝰ modũ
đſup đ albuie oui ꝛ cimio.iſta oia hñt ꝯplexi cũ ci
rurgia.ideo ulterius dicendum.

Capl'm đ aq̃ đſcẽdẽte i ocl'ꝫ. In cura imagina
mi ſignificatõ kateractaſ ꝛ initii aq̃ ad ocl'oſ.prio
ordietur dieta.ſo euacuetur cũ approꝑatꝭ ꝛ phle
botõetur ſi expedit ꝛ diuertatur .tertõ ꝯfortetur
uiſus cũ his q̃ dcã ſũt.c.đ đbilitate uiſus.uiđ ibi
Quarto admiſtrẽtur đ ifraſcriptꝭ medicis clariſi
cãtibꝰ ꝛ reſoluẽtibꝰ mãꝫ i ocul' exñtẽ ſicut ẽ coliri
um fcm̃ ex aqua maiorane feniculi rute roſaꝝ. cõ
fortãtia tñ cũ cinãomo pipe lõgo ſpica nuciſmuſ.
ꝛ ultio ponatur ſicſ de fellibꝰ ſcriptꝭ h a raſi ſupra
rubricã. Aliud ℞.fellis ancipitris balſami añ
ʒ.ii.electuarii albi pipiſ añ.ʒ.i.puluerizẽtur ꝛ cũ
aq̃ raphãi fiat coliriũ. Aliđ ℞.fell' hircini aſſe
fetide.ʒ.i.põitur i pãno lineo mũdo ꝛ fricetur ſbti
liter quouſqꝫ totũ diſſoluatur demũ addatur bal
ſami.ʒ.i.ꝛ fiat coliriũ. Aliđ ℞.ſal' amõiaci op
popõaci añ.ʒ.i.diſtẽperẽtur cũ lacte mulieris ꝛ fi
at coliriũ. Et nota ꝙ oia dicta in.c.ungule mul
tũ ualẽt ꝛ odorare maioranã ẽ res ſingularis mul
tũ. Si aũt cataracta ꝯfirmata foret cũ acu đpõi
dꝫ fcis euacuatõibꝰ ꝛ aliis adhibitꝭ necẽis.cũ fuẽit
đpõita ſup ocl'ꝫ põatur ẽpl'ꝫ fcm̃ đ uitello oui ꝯq̃ſ
ſatũ ol'o ro.l' uiol'.ꝛ ſtet i loco obſcuro ꝛ ãtro rẽo
tus ab oi motu aie ꝛ corpis p dies.ix.ꝛ utãtur ꝯfor
tãtibꝰ uiſũ ꝛ maxie colirio đſcripto i đbilitate uiſꝰ
curatur ẽt itra balãis ꝯditꝭ ꝛ alia faciat q̃ mandat
auic.uideas p te. Nota aſpicẽ acute i ocl'is aſini
r̃mõet cataractã ꝛ ẽ qđdã mirabile auenzoar.

Capl'ꝫ đ dilatatõe pupille. Fiãt pº euacuatõs
ṽl'es.2º fiãt ꝯtie diuerſiõeſ ſic cautẽiũ apte poſtẽio
res laqueꝰ i ocl'oſ ſcarificatõ auriũ ꝛ ſil'ia.3º fiãt to
lerãtia fãeſ.q̃rto admiſtrẽtur r̃ſoluẽtia hũorẽ exñ
tẽ i ocl'o faciẽtẽ dilatatõꝫ ſicut alcohol ex felle edi
cũ ſucco fẽi.ꝛ pauco ſale amõiaco aut ex felle hirci
aut ex felle teſtudis aut ex capitibꝰ irũdinũ aduſto
rũ ꝛ ẽt fiat ex melle cũ ſucco celidõie ꝛ ẽ exptũ.ſup
frõtẽ ṽo põantur ẽpl'a ꝛ epithimata repercuſſiua
ꝛ reſoluetur ac etiam ſuper oculũ.

Capi.đ fiſtul' q̃ i ãgl'is lacrialiũ ſũt. Nota ꝙ
ruta ẽ đ rebꝰ mirabilibꝰ ad hãc egritudinẽ ꝛ ꝑpe
fcõ ẽpl'o ex ea cũ expſſiõe g̃natoꝝ ſanãs. In hac
cura q̃tuor p ordinẽ ſũt obſuãda.ꝑmũ ꝙ fiat am
pliatõ ulcẽiſ ſic ꝙ fũdũ uideãt ꝛ h fit cũ ſpõgia ul'
medulla ſãbuci l' tritici l' raſorio. ſcđꝫ ꝙ mortifice
tur caro caloſa q̃ ẽ i fũdo q̃ ẽ radix fiſtule ꝛ h fit cũ
cautẽio actuali l' potẽtiali ſic h. ℞.arſẽici ru.attri
mẽti cãtaridaꝝ abſciſ alis ꝛ capitibꝰ calciſ uiue ſa
lis amõiaci alũiſ añ.ʒ.i.puluẽizẽtur ꝛ icorpentur
cũ uria pueroꝝ ṽgis ꝛ đſiccetur ad umbrã ꝛ modi
cũ põatur i fiſtula quolꝫ mãe ꝛ pꝰ ea mũdificetur
locꝰ. Aliđ bonũ. ℞.ʒʒ.ʒ.iii.uiride eriſ.ʒ.i.pl'ue
rizẽtur ſbtil'r ꝛ buliãt i aceto.℥.ſ.uſqꝫ quo uẽiant
ad ſpiſſitudinẽ ꝛ unguãtur tẽte ꝛ ponãtur i fiſtula
Aliud.℞.folioꝝ rute agrimonie celidonie añ
M.ſ.cõquaſſentur ꝛ buliãt in.lb.ſ.aque uite uel
rute uſq̃ quo redeãt ad medietatẽ ꝛ coletur ꝛ đ co
latura due gutte uel tres pñt poni qualibet die in
fiſtula. Tertio ẽ mundificatio ꝛ id fit cũ idromelle
facto ex aq̃ rute ꝛ melle roſa.co.ꝛ ẽt cũ uino cl'o ſti
ptico ul' ſtipticato cũ roſis. Quartũ ẽ carnis rege
neratõ ꝛ põt fieri cũ iſto medicamie. ℞.aloes oli
bãi ſarcocolle nutrite i aq̃ fẽiculi añ.ʒ.ii.olei ro.ʒ
ii.cere.q.ſuf.ꝛ fiãt ungtm̃ ꝛ põt fiẽi cũ puluẽ radi
cũ yreos. Aliud ꝛ ml'tũ ualꝫ i fiſtula. ℞.folioꝝ
agrimõie folioꝝ rute añ.M.ii.ꝯq̃ſſentur ꝛ buliãt
i.iiii.lb.uini ꝛ coletur ꝛ q̃libꝫ die põatur i fiſtula

De dolorẽ auriſ. Recepte adiecte tractatui egri
tudinũ auris ſꝫ ordinẽ noni almãſoris ꝛ ipiꝰ capi
tuloꝝ.ꝑmũ ẽ đ dolore q̃ fit i aure. Circa illđ ca
pitulũ no.pº ꝙ ſex ſũt ꝯditões obſuãde i his q̃ ini
ciũtur i aurẽ.ꝑma ꝙ iſtđ ñ ſit ml'tũ calidũ nec fri
gidũ ſꝫ tepidũ.ſa ꝙ ſit i pua q̃ꝫtitate.tertia ꝙ ſtet
paruo tempore:quia ſufficit morari per tres ho
ras. Quarta ꝙ antequã aliquid eiiciatur primuꝫ
ſit expulſum. Quinta duꝫ aliquid iniciatur patiẽs
ſtet in latere ſano. Sexta ꝙ locus ſit bene mundi
ficatus cũ dentiſſimis ꝓpter tortuoſitatẽ auris.

Nota ꝙ repcussiua nūq̄ꝫ ꝯpetūt apꝰatibꝰ au. q̄ꝛ re
pcutēt ad cerebꝛū. Ꝓo maturatiua apꝰatū sr̄ debēt
hr̄e ꝟtutē exiccatiuā aliq̄lr̄ ad ꝯꝟuatōm au. ut ait
g. v. de ingēio sanitatꝫ ꝯtra illū medicū. Maturat
materie cal'e. ℞. farine frumti. q. suf. mucilaginis
fenugreci mucilagis se. lini añ ℥. ʃ. piguedis gal.
l'āguile cū asatur. ʒ. ii. litargiri ceruse olibāi pl'ue
rizatoꝝ añ. ʒ. i. aceti. ʒ. i. ʃ. olei sisamini. q. suf. mi
sceatur ⁊ fiat aliq̄lr̄ liqdū ēpl'ꝫ. Et si materia fuēit
f̄ra pōatur plus de mucillagibꝰ ⁊ loco ping. gal.
ul' aguile piguedo anatꝫ l' uulturis. itē qñ materia
f̄ra fit ēpl'm de cepe decocto ſb cineribꝰ cuꝫ butiꝛo
qñ materia ē f̄ra h̄ vꝫ ⁊ ē expimētū meꝫ. ℞. colo
qntide. ℥. i. buliāt i oleo. ℥. vi. usꝫ redeāt ad. ii. ⁊ d̄
illo oleo mitte. ii. gutas i au. itē succꝰ ligni frasi. cū
pōitur supꝛa carbōes frasinū ⁊ disoluitur succus
ille ⁊ reseruetur i uase ⁊ ponātur tp̄re necessitatis
ii. gutte l'. i. ⁊ expimētū ē mirabile. itē. ℞. suci ru.
℥. ii. mel'. ℥. i. casto. ʒ. ii. misceatur ad ignē lētū ex
pertū ē auic. Balneū i quo igreditur si materia sit
f̄ra fit cū herbis. s. de sticados camo. cimi. baucis
lauri qñ cā doloris ē uētositas fit saccul' ex betōi.
sicca ⁊ mltuꝫ vꝫ. Sil'r saccul' ex aniso ⁊ cimi. ⁊ dꝫ
toꝛefieri. Ad id̄ qñ doloꝛ mltū ifestat. ℞. olei. ℥. i
opii. g̃. tria casie ligne. g̃. ii. croci. g̃. i. ⁊ misceātur
Jtē filoniū cū oleo ro. ul' cū lacte qñ doloꝛ ē fridꝰ
cū sibilo. ℞. olei de amig. ama. ℥. i. olei de casto.
℥. ʃ. musci. g̃. iii. misceatur ⁊ fiat iiectio. Jtē vꝫ ad
idē ole. nardinū ole. costinū ole. de lilio ole. de ru
ta ⁊ pōt addi butirū bñ lotū ⁊ adeps galie ul' an
seris. ⁊ i h̄ valēt lūbꝛici terrestres ⁊ ꝟmes q stāt ſb
urceis si asētur ⁊ pulueriꝫētur ⁊ misceātur cū oleis
p̄dictis. Aliud. ℞. calam̄. absinti cinamo. origa.
sāsuci floꝝ lauri añ. M. i. cimi. anisi aneti añ. ℥. ʃ.
terātur parū ⁊ ex eis decoctꝫ aliq̄liter i aq̄ fit eua
poꝛatio ad au. Empl'm anadinū ⁊ q̄si sedatiuum
cuiuscūqꝫ doloꝛis. ℞. radicis altee folioꝝ camo.
mellilotí uiolaꝝ siccaꝝ añ. M. ʃ. fabaꝝ farina oꝛ
dei añ. ℥. ii. olei camomi. olei amig. dulciū añ. ℥. i
ʃ. ⁊ fiat ꝫm artem empl'm ⁊ ē bonū ⁊ conueniens

Capitulum de uulnere quod fit in aurem.

℞. armoniaci terbentine cere añ. ℥. ʃ. serapini. ʒ.
ii. succi cepe. ʒ. i. ʃ. mirre casto. añ. ʒ. i. misceantur
oia cū oleo laurino. Empl'm mūdificās saniē ab
aure. Succꝰ folioꝝ oliue cū mele i iectꝰ i aure pur
gat eā a sāie ⁊ ē experimētū auic. Jtē aq̄ decoctio
nis pisciū salitoꝝ ul' oliuaꝝ salitaꝝ idē facit iniecta
i au. ad id̄ uinū ꝯcoctū cū beto. ad id̄ oximel qñ ē
materia mltū f̄ra. Ungtm̄ ēt mūdificatiuū ulceris
mūdificata sāie. ℞. squa. ferri frixi i sartagie exti
cte qnqes i aceto sꝛ r̄nouādo acetū. ʒ. ii. olei ro. ce
re añ. ʒ. i. ⁊ fiat ungtm̄ de quo tēta iungatur ⁊ po
natur i aurē. Ad id̄. ℞. squa. ferri p̄parate buliat
i oleo ro. ii. ptiū ⁊. iii. aceti. ⁊ d̄ colatura ponātur
ii. ul'. iii. gute in aurē. Ungtm̄ ꝯsolidatiuū ꝯferens
qñ ꝓuēit a materia f̄ra. ℞. mire casto. alo. añ. ʒ.
ʃ. olei lau. ʒ. i. aceti. ʒ. ʃ. cere. q. suf. ⁊ fiat ungtm̄. ad
id̄ si fistl'a sit f̄cā i auꝛ. ℞. mel'. ℥. ʃ. uini ru. ℥. ii. mi
sceātur ⁊ cū tēta ifusa i p̄dcis mittatur i aurē. Et i
h̄ vꝫ uria pueroꝝ ꝟgis cū fele tauri. Et oia q̄ dcā
sūt i fistula lachꝛymali ponatur liciniū cū fele tau
ri ⁊ ponatur i aure. Ad id̄ ⁊ fortiꝰ ℞. scoꝛie ferri. ℥
ʃ. fricatur cū aceto i sartagie. x. ⁊ pꝰ modū auri ꝓ
pietur paꝝ ad itra. Ad id̄ qñ ē doloꝛ. ℞. uini po
tentis. ℥. ii. aq̄ pisciū salitoꝝ. ℥. i. ʃ. fundatur i auꝛē
qñ ē ueniēs ⁊ ē doloꝛ cū sāie.

Hic ꝯfert ea q̄ dcā sūt i. c. de doloꝛe auris. Suf
fumigiū f̄cm̄ de stipitibꝰ fabaꝝ i aq̄ mltū remouet
tinitū ⁊ sonitū auris qñ causatur a materia f̄ra fu
mosa. Ad id̄ vꝫ p̄scripta i folio p̄cedenti. uide ibi
aliqñ euenit sibil' ⁊ sonitꝰ ex acuitate ꝫsus auditꝰ ⁊
tūc destilla oleū ro. decoctū i aceto forti uald̄.

Aidem ualet lac mulieris. Ad idē grano
rum pini. ℥. ʃ. casto. ʒ. ii. terre utriusꝫ cuꝫ aceto ⁊
tepidū distilla i aurē. Et qñ fiēt ex uētositate gros
sa fiat ista suffūigatio. ℞. aneti calam̄. orig. sāsuci
rute sticados camomil. floꝝ lauri añ. M. i. buli
ant i aq̄ sufficiēti ⁊ fiāt euapoꝛatōes ad foꝛamina
auris p instr̄m debitū. Purgatōes sr̄ p̄mittātur.

Capl'm de ꝯuedie auditꝰ. Oleū laurinū in
iectū i aurē qñ ꝓuēit ex repletōe. Sil'r oleū amig
dalaꝝ amaraꝝ. Sil'r oleū balsāi ole. iunipeꝛi. Et
nota ꝙ ponē gutā olei sinapis de. iii. i. iii. diē i au
rē ñ audientꝫ liberat eū. Gen. narrat i suis ꝯsiliis
ꝙ curauit q̄ndā iuuenē a surditate nā fecit euꝫ uti
pill'is arcoticō postea distillauit i aurē mirā cum
ole. ꝫapi. ⁊ lau. Ad id̄ distilletur i au. ea q̄ hn̄t di
soluē ⁊ resoluē hūoꝛes crudos sicut sūt mel fel sal
capꝛe succꝰ rutꝫ. ole. aneti. ⁊ sil'ia. Et nota ꝙ purga
tōes ⁊ diuersiōes continue sūt in hoc maxie neces
sarie ⁊ ideo non sunt dimittende

Capl'ꝫ ad extrahēdū ꝟmē de aure. ℞. uini
ʒ. ii. mel'. ʒ. iii. olei ro. ʒ. iiii. misceātur cuꝫ albumi
nibꝰ. ii. ouoꝝ demū lana ifundatur i p̄dcis ⁊ iplea
tur au. de ista lana postea ſb ista lana extrahatur
de au. ⁊ pꝰ paciēs acūbat sup au. p. ii. hoꝛas. alid̄
℞. olei de absinth. olei amig. ama. añ. ℥. i. pulue
riꝫētur aloes mistū ⁊ i au. pone ꝫꝫ regulas p̄dcās
Ad id̄ vꝫ distilatio cucūeris asinini i au. ⁊ si adipo
natur diagridu meliꝰ. ℞. succ. cucūeris asinini. ℥
ii. diagridii. ʒ. i. miscētur ⁊ gutati ponatur.

Capl'ꝫ de hiis q̄ figūtur i aurē ab exterioꝛibꝰ

Appositio uētose magne capiētꝫ totā au. extra
hit oēꝫ rē de au. Ad extrahēdū aquā de aure apo
sitio saculi facti ex rebꝰ exiccātibꝰ sicut cimio aniso
⁊ sil'ibꝰ. itē āmbulare sup uno pede capite icliato sr̄
au. in q̄ existit aq̄. ad idē qnꝫ sufficit fusio ole. cali
doꝝ sicut olei camomi. olei ane. de amig. amaris
Ad idem fiat euapoꝛatio auri cum floꝛibus camo
mille semini lini in aqua.

Capitulū de sanguine ex naribus. Sanguis flu
ēs ex naribus restringitur sex modis. Primo

per infrigidanciã ex q̃bus sanguis ingrossatur si
cut lactuca sẽperuiua aqua ro. ⁊ acetuȝ ⁊ silia ⁊ si
expedit adatur optimum. Jusquiamus mandra
gora ⁊ similia. ⁊ ideo. Ad idem pannus lineus
infusus ĩ aqua ⁊ aceto ⁊ expresus expositus archa
colum multum ualet. Similiter infrigidarẽ spa
tulas ac etiam infrigidare epar multũ ualet. Em
plastrare etiam frontem ex frigidis ⁊ tempora.
Secundo modo restringitur cum stipticis sicut a
cacia ypoquistidos bolo armeneo coralo lapide
emantites terra sigillata: de aliis quia restringũt
orificia uenarum. Et ideo ualet hoc emplastꝝ
℞. succi plantaginis aque rosate añ. ʒ. iii. aceti. ℥
ʃ. albumina duorum ouorum terre sigillate quan
tum sufficit misceantur ⁊ fiat emplastrum liquidũ
aliqualiter. Ualent trocisci ex puluere constricti
uo ⁊ cetera. Recepta scribitur a Mesue ⁊ ẽ talis
℞. sanguinis draconis gũmi arabici asati anterẽ
i. seminis rosarum acacie ypoquistidos spodii ba
laustie boli armeni terre sigillate ematites corali
rub. añ. ʒ. i. ʃ. seminis papaueris seminis portula
ce cornu ceruini adbusti cineris galarũ nuces cip
si añ. ʒ. i. pulueriȝentur sb̃tiliter ⁊ incorporẽtur cũ
succo plantaginis ⁊ fiant trocisci possunt etiam re
duci in formam emplastri ⁊ super tempora appo
nantur. Tertio modo restringitur cõglutinatiuis
conglutinando orificia venarum sicut tus mastix
dragagantum farina uolatil' in molendino terra
aranea ⁊ similia ⁊ hoc misceãtur etiam cum frigi
dis ⁊ magis adhereant. Quarto modo restri
gitur cũ restrigẽtibꝰ a forma specifica sicut stercus
asininum succus eius cinis eius interiectus stercꝰ
porcinum carabe: portulaca: menta: ⁊ eius succus
qui diu stetit in inclaustro tella aranee. Et nota
quod omnem fluxum sanguinis stercus asininũ
restringit quocunque modo aproximetur: siue
emoroidalis sicut sic ex uulnere ⁊ maxie succus
stercoris. Quinto restringitur fluxus sãguis
nariũ cum distrahẽtibꝰ siue interueniat euacua
tio ut phlebotomia cefalice siue epatice uel safe
ne uel uene magne que est in spatulis uel alterius
uene ĩ parte diuersa siue euacuetur ut cum uẽtosa
posita supra menbro a quo prouenit fluxus siue
sit epar siue splen ⁊ cum ligaminibus exteriorum
sicut brachiorum cosarum mamillarum testiculo
rum ⁊ per apositionem urticarum fortiter pungẽ
tium ad extrema ⁊ sub aselis ⁊ aliis partibus cor
poris. Sexto modo restringitur fluxus san
guinis cum cauteriȝantibus inducendo crustam
super orificiis uenarum a quibus manat sanguis
sicut atramentum arsenicum calx uiua insufflan
do eam in nares etiam ferrum ignituȝ si caute po
natur alumen operatur a qualitatibus ⁊ forma
specifica ⁊ etiam cauteriȝat multum facit laudes
Auic. de balneo alumioso ĩ restringẽdo mẽstrua

Emplastratio fiat ⁊ inunctio in timporibus ⁊ frõ
ti ex gypso ⁊ albumine oui cõmistis. Item sã
guis draconis boli armeni terre sigillate añ. pillo
rum leporis ustorum ⁊ cum albumine oui miscea
tur ⁊ fiat stuellum. Item sicia maior aposita su
per epar ipsum constringit.

Capitulum de uulneribus que fiunt in interio
ribus partibus narium.

Recipe medulle uitelli oui dragaganti gũmi
arabici añ. ʒ. ii. olei sisamini. ʒ. i. cere quantuȝ suf
ficit ⁊ fiat unguentum. Ad consolidandũ ua
let ungueutum de cerusa scripto a Nicolao. Ad
idem. ℞. olei amigdalarum dulcium. ℥. i. olei ro
sati. ℥. ʃ. butiri loti adipis galine mucilaginis dra
gaganti añ. ʒ. ii. cere quantum sufficit ⁊ fiat unguẽ
tum ad remotionem escare. Ad idem quando
egritudo est fortior parum. ℞. ceruse. ℥. i. ʃ. mer
dasẽgi. ʒ. ʃ. plumbi adusti abluti contriti. ʒ. ʃ. ace
ti parum cere quantum sufficit ⁊ cum sufficienti
oleo mirtino fiat unguentum.

Capitulum de emorroidibus que nascuntur
in naribus ⁊ polipo.

Hec sunt corosiua polipis ⁊ carnis molis. ℞.
arsenici citrini ⁊ calcis uiue ⁊ floris eris añ. ℔. ʃ
argenti uiui. ℔. ʃ. salis amoniaci. ʒ. ii. omnia ter
rantur ⁊ buliant in aqua ⁊ talis reseruata reddi
tur corrosiua. Et sunt alia corrosiua sicut cauteria
potentialia etiam aqua in qua calx sit extincta si
in ea extinguitur argentum uiuum est corrosiua.
Remouens dolorem post cauterium est uitellus
oui cum oleo rosato mistis rosis. Ad idẽ ⁊ ẽ utile
calcis uiue ⁊ extincte arsẽici citrini añ. ʒ. ii. colcotar
floꝝ eris aluis añ. ʒ. i. galaꝝ balaustiaꝝ añ. ℈. ii.
terrãtur predcã ĩ mortario ereo ⁊ cum aceto forti
mltũ ⁊ trituratõe forti mltũ fiãt trocisci ⁊ cũ neces
se fuerit utẽ uno illoꝝ trociscoꝝ distẽperãdo ⁊ po
ne cũ lisiuio ĩ nares. Aut puluis ĩsuffletur in nasũ
Ad idẽ de expertis. ℞. attramẽti ⁊ pulueriȝẽtur
sb̃tiliter mane ⁊ sero insuffletur in nares.

Capitnlum de amissione odoratus.

Succus yreos cũ puluere piretri vȝ in amisio
ne odoratus ab opilatõe iniectus ĩ nares. Item
oleũ nardinũ ĩ quo fuerit de puluere euforbii ul'
castorei ul' musci ul' de oibus sitibus. Ad iđ. ℞.
sansuci camomille folioꝝ lauri calamẽti sticados
añ. M. ʃ. yreos nigelle añ. ʒ. ii. ⁊ cũ aq̃ decoctio
nis predictaꝝ fiat caputpurgiũ. Ad idẽ. ℞. pill'a
rũ dyacastorei. ʒ. i. dissoluãtur ĩ succo rute aut si
chle ⁊ fiat caputpurgiũ. Et solũ suci predicti ualẽt
Ad idem. ℞. nigelle coloquintide elebori
albi aȝimi piperis ana partes equales ⁊ fiat
puluis ⁊ insuffletur in nares. Odorare nigel
alm torrefactam in pãno lineo ligatã multũ ualet
Ad idem. ℞. storacis calamite nucis muscate
cubebarum gariofili nigelle ligni aloes spice cina

momi ambre musci ⁊ cum laudano sufficienti fiat
pomum ut supra dictum est. Ad idē fiat suffu
migiū ad nares de camemilla ⁊ melliloto ruta ori
gano bulitis. in aquis ⁊ uino simul.

Capitulum de dolore dentium.

Phlebotomia uenarum labioꝝ in dolore de
materia sanguinea ualet premissa tamen phlebo
tomia uniuersali hoc medicamē utile est. ℞. ma
sticis. ʒ. i. saluie. M. i. buliant in bono uino. lb. s
donec reddeat ad q̄rtā partē. Et si dolor fuerit ꝺ
materia frigida. si uero de materia calida buliat i
aceto cōmuniter tamen ponitur de aceto quantū
de uino euacuat ratione masticis phlegma mucil
laginosum stipticat rōne saluie. Aliud. ℞.
passularum mundatarum a suis bōtriis ʒ. i. dol
sorum aleorum mundatarum añ. ʒ. i. buliant i ui
no ⁊ aceto añ. ʒ. iiii. ⁊ coletur ualet quia euacuat.
Item acetum decoctionis spolii serpentis ualꝫ
Item emplastrum factum de spolio serpentis
ualet ⁊ mirabile. Item acetum decoctionis co
loquintide ualet quia euacuat phlegma. Item
ualet uinum decoctionis edere. Item uinum ꝺ
coctionis ase uel casie ⁊ fumiterre. Medicamē
solēne. ℞. piretri seminis saxifragie subtiliter pul
uerizatorum añ. ʒ. i. cere albe. ʒ. iiii. misceantur si
mul ⁊ dens dolorosus ponatur i illa cera mitigat
acuitatem ⁊ alia euacuat phlegma. Item ua
let sacculus de semine saxifragie. Item ualꝫ
radix diptami a tota specie ⁊ ideo masticata simi
liter ⁊ radix celidonie i dente coroso ubi est ꝟmis.
Ex semine iusquiami uel cum semine pori uel
seminis sinapis multum ualet in dente coroso ubi
est humor putridus ⁊ corruptus. Debet fieri mū
dificatio cum medicina aliqua de predictis demū
ponatur aliquid de aqua ardēti. Puluis cō
ueniens ad remotionem defedationis demū. ℞
ossis sepie conchalarum marinarum albarū spu
ma maris nitri aluminis aristologie rotonde radi
cis cāne uste ordei usti sulfuris busti cinamomi pi
peris longi omnia puluerizentur ⁊ misceantur cū
melle ⁊ postea fricentur dentes. Item aqua
que distillat a uite quando inciditur si ex ea dētes
lauentur mitigat dolorem dentium. Ad idē
⁊ est expertum lauri ter in mense cum uino cū quo
bulita sit radix titimali ꝯseruat dētes a dolore

Caplm de dētibus extrahendis ⁊ ꝯstringētib⁹

Lac titimali malasatum cum pasta uel cera
facta cassula denti corroso corodit ligamentū den
tis sic ꝙ per se cadit. Ad idem ℞. lactis tituma
li. ℥. s. radicis abrotani. ʒ. iii. radicis titimali. ʒ. ii.
mellis quantum sufficit ⁊ incorporetur ad ignem
⁊ ponatur supra dentem. Medicamen constri
ctiuum dentium. ℞. aluminis turis masticis ga
larum cipresi florū roris marini añ. partes equa
les buliant in aqua pluuiali in uino sufficienti ⁊ la
uentur dentes ex eo tepido. Ad idem. ℞. cor
nu cerui usti salis usti myrrhe uste añ. ʒ. ii. ⁊ cum
mele fiat decoctio de qua liniantur gingiue a par
te intrinseca ⁊ extrinseca. Et nota ꝙ debet sibi
cauere ab omni masticatione ⁊ a tangendo ipsuꝫ
cum manu uel lingua.

Capitulum de congelatione dentium.

Liquiritia ⁊ succus eius remouet cōgelatio
nem dentium si masticentur. Ad idem mastica
tio portulace ⁊ eius seminis contriti infusi in aqua
Ad idem masticatio amigdalarum dulcium.
Item lotio dentis ex aqua salita calida. item
ex lacte asinino. Item ex decoctione aristologie
longe ualet abluendo. Ad idem lotio dentiū
ex decoctione granorum lauri.

Capitulum de dentibus qui dolent cuꝫ aere
frigida tanguntur.

Quodlibet oleum actu ⁊ potentia calidū do
lorem dentium predictum remouet. Ad idem
℞. granorū lauri aristologie lō. aluminis añ. par
tes equales buliant in uino sufficienti ⁊ sepe ex eo
calido lauentur dentes. Ad idem ⁊ fortius su
matur predicta decoctio ⁊ adatur yerepigre. ℥. i.
⁊ ex calida lauentur dentes ⁊ continuetur per ho
rā. Ad idē ualet si coluantur bene cum tiriaca
bona ⁊ antiqua ⁊ diu stetur ꝙ non aponatur ali
qs liquor ibi. Ad idē dyasinapismus si tenea
tur in ore. Ad idem ualet si ungantur dentes
cū oleo de sinapi ⁊ sumatur predictum oleū ⁊ cuꝫ
cera fiat casula una dentibus multum ualet. Et
nota ꝙ medicamina dentibus aponēda ñ debēt
esse multū cal'a actu.

Recepte de egritudinibus oris ⁊ lingue.

Capitulum primum de ulceribus oris ⁊ pustu
lis in lingua.

Capitulum de ulceribus oris.

Abstersio gingiuarū fit cū ydromelle facto ex
melle ros. uł cū uino ru. i quo sint rose bulite. Pul
uis quē hic ponit ras ꝯsolidat. Medicamē corro
dens materias corruptas i ulcerib⁹. ℞. arsenici
rubei calcis aluminis galaꝫ florū eris subtiliter pul
uerizatorū añ. ʒ. i. infundantur in modico aceti p
ebdomodā unā ⁊ exicetur ⁊ istius medicine pona
tur. ℈. i. per unā horā super locum ulceratū ⁊ po
stea inungatur locus cum oleo rosato ad sedādū
dolorē ⁊ post modū iteretur quousqꝫ materia sit
tota ꝯsumpta. medicina consolidans. ℞. galaꝫ
℥. i. aq̄ rosate. lb. s. buliant simul usqꝫ quo quarta
pars sit ꝯsumpta ⁊ coletur ⁊ cum colatura fiat ab
lutio. Et nota ꝙ comedere persica remouet ēt fe
torē ꝑuenientē ex stō. Et qñ ulcera non sūt mltū
ꝓfūda ualet decoctio fcā in uino ex istis. ℞. rasu
re ꝑgamēi aluis galaꝫ añ. ꝑtes eq̄les ⁊ buliant.

Ad idem colutio oris ex mele rosato colato
misto cum decoctione copularum glandium gala
rum corticum granatorum ꝛ similium.

Capitulum de fluxu sanguinis ex gingiuis.

Lotio corodens malam carnē gigiuaꝝ. ℞. flo
rum oliue. M.i.ſ. piretri ꝛ radicum añ. quartū
unū yreos. ʒʒ. albi masticis añ. ℥.ſ. mellis electi.
℥.ii. fiat decoctio clarificata usqꝫ ad quartas tres

Lotio mundificans gingiuas. ℞. aque ca
momille. ℥.i. mellis rosati colati. ʒ.iii. misceantur
ꝛ cum panno infuso i predictis abluantur gigiuē
uł lauentur cū uino decoctiōis rosaꝝ. Regene
rans carnē qñ bene fuerit mundificate. ℞. oliba
ni ligni aloes sarchochele sanguinis dracōis sbti
liter puluerizatoꝝ añ. ʒ.i. misceātur simul ꝛ de illo
ponatur modicū in gingiua. Ad idem ꝛ etiam
confirmans dentem secundum Auicennam. ℞.
laudani masticis añ. ʒ.i. camphore sbtiliter plue
rizatorum grana. vi. misceantur malasando cum
aqua rosarum ꝛ fiat masa ꝛ extendatur super pan
nū ꝛ ponatur sup gingiuas. Hic puluis posi
tus super gingiuas corodit carnem malam ꝛ mū
dificat bonā: regenerat carnem ꝛ confortat gingi
uas ℞. aluminis iameni. ʒ.ii. salis costi. ʒ.i. pul
uerizentur ꝛ ponantur super gigiuas. Pan
nus difusus in aqua distilata foliorum cipresi su
per gigiuas confortat auget eius partes unit.

Colutio oris prohibens fluxum sanguinis ex gin
giuis. ℞. balaustiarum aluminis rosarum arno
glose copularum glandium plantaginis añ par
tes equales buliant in uino rubeo sufficienti ꝛ suf
ficiat. ꝛ colatur os ex eo ꝛ optime ualet quia cō
fortat gingiuas ꝛ restringit sanguinem inde
fluētes ꝛ cetera. Ad idem ualet colutio ex de
coctione galarum ꝛ foliorum oliue rosarum lenti
um capitum rosarum ꝛ corticum granatorum.

Ad idem ℞. piretri radicis lilii añ. ʒ.i. fumi
tatum galarum non perforatarum balaustiarum
añ. ʒ.ii. terrantnr subtiliter ꝛ gingiuis aspergun
tur ꝛ cum eo fricentur. Ad idem ualet si ex p̄
dictis sumptis in dosi maiori fiat decoctio in uino
rubeo cum quarta parte aceti ꝛ ex ea fiat colutio
oris. Et si est ibi ulcus perfundum addatur
aluminis due partes ꝛ fiat decoctio. Similiter
cum dicta decoctione potest poni mel rosatum co
latum pro mundificatione saniei ab ulcere.

Capitulum de casu uuulue.

Quādo est a materia calida facta phleboto
mia ꝛ euacuatione uniuersali i principio cōpetūt
repercusiua sicut ista. ℞. decoctionis gallarū. ℥
iiii. dyamoron. ℥.ii. misceantur ꝛ fiat gargarisma
prohibet dilatationem. Item in augumēto
competit medicamen rosarum factum ex galis ꝛ
sale amoniaco tritis simul. Item decoctio re
percussiua facta ex decoctione citri seminis rosaꝝ
cum succo barbe yrcine ꝛ modico aceti in princi
pio prohibet dilatationem. Item gargarisma
thuris masticis nucis cipressi cum dyamoron

Quando est materia frigida in processu ualet
hoc gargarisma saluie seminis sinapis añ. ℥.iii.
buliant in aqua sufficienti ꝛ coletur ꝛ addatur co
lature melis rosati colati. ℥.iiii. ꝛ fiat gargarisma

Ad idem ualet gargarisma factum ex oximele
sinapi molito cum aceto añ. partes equales.

Ad idem ualet pro eleuatione eius hoc. ℞. ba
laustiarum aluminis añ. partem unam campho
re partes. ſ. ponatur cum instrumento in uuulam

Ad idem. ℞. anthere. ℥.i. succi barbe yrcie
ʒ.ſ. buliaut in uino ꝛ ex eo fiat collutio oris.

Ad idem. ℞. galarum partes duas salis amo
niaci partem mediam puluerizentur ꝛ ponatur
ad uuulam. In infantibus linitio sinapitis ex
galia adusta cum aceto multum ualet.

Capitulum de sanguisugis ꝛ aliis que ingre
diuntur.

Decoctio facta ex rebus amaris interficit san
guisugam ꝛ eā facit remoueri ab adherentia gar
garizando. Item medicine ex solutione iter
ficiant si fiat gargarisma. Item puluis restri
ctiuus sanguinis consuetus ualet ad restrigendū
sanguinem postq̄ꝫ sanguisuga fuerit remota ꝛ est
℞. pulueris sanguinis draconis terre sigillate.
aloes pillorum leporis añ. fiat puluis ꝛ ponatur
cum instrumento in gutture ubi sit aposita sāgui
suga si uideri poterit. Ad idem pro tollendo
adherentiam sanguisuge. ℞. aleorum lupinoꝝ
coloquintide añ. partes. i. nigele partꝭ. ſ. sinapis
partem. i. ſ. buliant omnia in aceto uini sufficien
ti sufficienter ꝛ coletur ꝛ colature addatur salis
amoniaci. ʒ.iii. ꝛ fiat gargarisma. Ad idem
succus salicis gargarizati ex proprietate. Ad
idē ualet gargarismus cum aceto ꝛ asa fetida.

Ad idem ualet si pix liquida misceatur cum
aqua ꝛ fiat gargarisma.

Ad idem ualet masticatio aleorum ꝛ aperto
ore stetur ad solem aposita aqua frigida ante os

Capitulum de his que in guttur ingrediun
tur siue sint spine siue sit os.

Madus extrahendi spina potest esse tribus
modis. Primus ut ligetur filus in capite
canipe recentis ꝛ qd illa canipa transglutiatur; ꝛ
non masticentur fortiter ne una pars aa alia sepe
retur ꝛ quando fuerit in gutture subito extrahan
tur. Et quia canipa est uiscosa ideo talis spina in
fingitur ibi ꝛ extrahitur cum canipa. Uel fiat
decoctio cum canipa ꝛ inde fiat gargarisma.
Secundus modus est ꝙ capiatur de spongia
in parua quātitate ꝛ ligata cū flio i puaquātitate

transglutiatur ⁊ subito inde extrahatur sic cum
spongia extrahetur spina. Tertius modus
est ut fiat emplastrum de mucilaginibus seis lini
cũ butiro ⁊ medulla cassie ⁊ oleo amigdalio dl'ci
ualet multum. Ad idem ualet si percuciatur in
collo fortiter. Ad idem ualet si uomat fortiter post
cibum sumptum ⁊ sepe. Ad idem si fiat garga
risma cum rob uue i quo decocte uue sicce ul' fic⁹
Ad idem ualet si ficus transglutiatur ligata cũ
filo modice masticata ⁊ inde subito extrahatur cũ
dicto filo. Ad idẽ transglutiatur aliqua corda
duplicata ⁊ inde extrahatur debito modo.

Capitulũ de grauitate lingue.

Premiantur euacuatões capitis ⁊ phlebotomia
si expedit fricare linguam cum saluia si expedit fa
cit loqui cicius ⁊ competit pueris ⁊ etiam quãdo
lingua paraliticatur. Gargarisma factum ex de
coctione saluie ysopi acori ualet ad faciendum lo
qui. Piretrum ligatum in panno si aliqualiter
masticetur ualet: sed si masticetur sine panno pu
stulas facit in ore. Ad idem ualet oximel squilli
ticum quando ex eo coluitur os. Ad idem ℞. cõ
disi. ʒ.i. euforbii. ʒ. ſ. puluerizentur simul ⁊ cum
eis fricentur lingua. Ad idem. ℞. salis armo
niaci piperis sinapis baurach. ãã. saxifragie origa
ni sansucci salis naptici añ. partẽ. i. puluerizentur
subtiliter ⁊ aque calide misceantur ⁊ fiat gargaris
ma dieb⁹ cõtinuis ⁊ est res expta. Ad idẽ ℞. me
lis rosati colati. ℥. ii. salis gẽme. ʒ. ii. misceãtur ⁊ lin
gua sepe colluatur.

Capl'm de ligua q̃ adeo tumescit q̃ os egreditur

Gargarisma ex decoctione yreos sinapis pire
tri ⁊ similiũ ualet in hoc. Puluis fricatus sup lin
guã factus ex pipe. ãã. piretro ⁊ sil'ibus ualet. Ad
idẽ gargarisma factũ ex decoctione datilo⁊ ficuũ
passularũ cũ uino dulci. Ad idẽ. ℞. oximelis sqil
litici. ℥. iiii. rob uini. ℥. iii. misceatur ⁊ fiat gargaris
ma ↄtinuũ. Ad idẽ decoctio fenugreci passularuʒ
feniculi radicis lilii ficuũ cui addatur melis ros.
colati. ℥. iii. ⁊ fiat gargarisma continuum.

Capl'm de glãdula ſb ligua ⁊ uocatur ranula.

Trocisci positi a Rasi in. c. d' pustula que nasci
tur in ligua sũt crorodẽtes hanc glãdulã q̃ ẽ apa
ex phl'ate. Ad idẽ. ℞. origani psici corticũ grana
to⁊ salis añ. ptes eq̃les puluerizẽtur ⁊ cũ eis fri
cẽtur lingua infantis ⁊ est res experta. Etiam so
la fricatio cum sale aliquando sufficit.

Capl'm de ambabus apostematibus i lingua

Gargarisma factũ ex decoctiõe piretri se. urti
ce yreos multũ ualet i hoc. Nota si tñ apa ẽ cum
cal'itate tunc frigida ↄpetunt ⁊ si cum f'ritate cal'a
Et nota q̃ in passionibus lingue multum ualet
phlebotomia uenarum eius ualet.

Capitulum de squinantia.

Recipe in principio quãdo materia est calida
gargarismus ex succo lactuce vʒ a complexiõe et
a forma specifica. Item gargarism⁹ ex decoc
tione galarum sumac ⁊ dyamoron. Iteʒ gar
garismus ex decoctione mirtilorum ualet. Itẽ
℞. sirupi de papauere dyamoron añ. ℥. ſ. aque
rosate. ℥. ii. misceantur ⁊ fiat gargarismus. Si
militer ualet tenere pillulas in ore prohibent de
scensum reumatis calidi que posita sunt in capitu
lo de catarro. Ad idem. ℞. aque rosate. ℥.
iiii. aceti. ℥. i. misceantur ⁊ gargariza. Ad idẽ
rob uini in aqua rosata similiter si ponantur uini
granatorum. In augumento. ℞. liquiritie
rase uuarum passarum mundatarum ab arilis.
añ. ℥. ſ. caricarum pinguium. ℥. i. seminis psilii se
minis citoniorum seminis papaueris albi añ. ℥. ſ
ordei mundati quart. ſ. melis. ℥. ii. fiat decoctio
parum clarificata usq; ad consumptionem medie
tatis ⁊ coletur. Ad idem. ℞. dyamoron. ℥. ii.
melis rosati co. ℥. i. fiat decoctio ficuum liquiritie
ordei passularum datilorum ⁊ fiat gargarisma

In statu competit oximel dyureticum ⁊ rep
cutitur materia. Unguentuʒ ab extra matura
tiuum. ℞. mucillaginis seminis psilii seminis cito
niorum añ. ʒ. ii. medulle casiefistule butiri sine sa
le añ. ʒ. ſ. fermenti caricaruʒ pinguium añ. ʒ. i. ul'
℥. i. olei uiolati. ℥. ii. misceatur ⁊ unguentum fiat

In squinantia frigida in principio quãdo ma
teria est frigida grossa competit gargarismus ſb
tilissimus sicut iste. ℞. radicis yreos. ℥. ſ. isopi ca
pilli ueneris recentis añ. Ɱ. i. liquiritie rase uua
rum passarum enucleatãrum caricarum añ. ℥. i.
seminis fenugreci seminis lini añ. ℥. ſ. ordei mun
dati quartum. ſ. melis electi. ℥. ii. fiat decoctio pa
rum clarificata usq; ad quartos. iii. In statu
ad rumpendum competit oximel squilliticum ma
turatiuum ab extra. ℞. unguenti dialtee quart.
ſ. mucillaginis seminis fenugreci seminis lini añ.
ʒ. ii. medule casiefistule butiri recentis sine sale añ
℥. ſ. fermenti caricarum añ. ℥. i. olei amigdalaruʒ
dulcium. ℥. ii. misceantur. Pillule superius
descripte contra reuma frigidum retente in ore
ualet in principio squinantie. Gargarismus ex de
coctione morsus dyaboli continue ualet. Ad
idem. ℞. oximelis compositi. ℥. ſ. dyamoron. ℥.
ſ. fiat decoctio ficuum passularum yreos ysopi.
mirti ⁊ apponatur modicum croci. Et si decoctio
fiat sine piretro pipere sale ⁊ armoniaco ⁊ nitro
erit gargarisma ualde fortius aliquo predictoruʒ

Capitulum de tusi.

Maturatiuuʒ in tusi sicca calida ⁊ aspera sũt
sicut sirupus uiolatus sirupus de papauere de iu
iubis aque decoctionis ordei uiolarum liquiritie
passula⁊ sebesten zucc. al. Eũatiuũ i tali passione

℞.medulle caſſiefiſtu.℥.i.ſ.diſtemperentur cuꝫ
predicta decoctione ⁊ addatur in decoctõe pruna
tamarindi añ.℥.ſ.ſeminũ cõmuniũ papaueriſ ca
pilli ueneris añ.ʒ.ii.Confectiones ualentes dya
dragagantum lac dyapapauer penidii liquiritia
pillule bichechie rotunde ſub lingua in tuſi ſicca
⁊ aſperſa. Unguẽtum in tuſi ſicca ⁊ calida.℞.
mucilaginis pſilii mucillaginis dragaganti gũmi
arabici añ.ʒ.ii.aſungie galine medule uitulli añ.
℥.ſ.olei uiolati olei amigdalarum dulciũ añ.q̃r.
ſ.cere quantum ſufficit ⁊ fiat unguentum. Ad
idem.℞.olei uiolati cere albe añ.quantum ſuffi
cit ⁊ fiat ſparadrapus ad lungitudinem uni' pal
mi ⁊ ad latitudinem medii ⁊ ponatur ſupra pect'

Jn tuſi frigida phl'atica quãdo materia ẽ phl'a
groſſum in pectore exñs cauſa tuſis ualet iſte ſiru
pus.℞.radicis yreos radicuꝫ enule cãpane añ.
quart.ſ.yſopi capilli ueneris recentis añ.M.ii.
ſerpilli calamenti origani pſilii.M.i.aniſi fenicu
li ſeminis urtice orobi ſeminis fenugreci ſeminis
lini aſſi añ.℥.i.ordei mundati quar.ſ.liquiritie ra
ſe nuarum paſſularũ mundatarum ab arilis añ.
℥.ii.melis zuccari añ.℔.ſ.fiat ſirupus clarificat'
uſqꝫ ad quart℔.ii. Jtem ualet ſirupus de orobo
uel de yſopo ⁊ eſt extenſor bonus. Jtem ſirup.
de liquiritia ⁊ ſic fiat.℞.ſirupi de yſopo.℥.i.de
liquirita.℥.ſ.fiat ꝯcoctio liquiritie ordei datilorũ
paſſularꝫ cũ zuccaro. Jtem ſirup.de praſio oxi
mel ſquilliticum pillule de agarico ſm deſcriptio
nem meſue ⁊ auicenne cum quibus debet purga
ri poſt ſirupum.℞.radicum lilii radicum fenicu
li añ.℈.i.agarici.ʒ.i.turbit.ʒ.ſ.pulpe coloquinti
de ſarcocole añ.℈.ſ.yere pigre galieni.℈.ii.pul
uerizentur ⁊ fiant pillule cum ſucco capillorum ue
neris ⁊ adminiſtrentur in introitu leti. Un
guentum ad pectus quando eſt tuſis humida de
materia phlegmatica in pectore.℞.mucillagi
nis fenugreci mucillaginis ſeminis lini añ.℈.ii.
olei amigdalarum dulcium cere quantum ſufficit
⁊ fiat unguentum ⁊ fiat ſparadrapus in quantita
te ut ſupra. Ad idem ualet bombix bene car
minatus ⁊ madefactus in oleo amigdalaruꝫ dul
cium ⁊ calefactus ad ignem. Suffumigium
ad idem.℞.yſopi.M.i.liqtiritie paſſularum
mundatarum ab arilis quartum.i.ſ.ſeminis fe
nugreci ſeminis lini añ.quartum.ſ.buliant in
quattuor libris aque uſqꝫ quo redeant ad duas
libras ⁊ fiat cum tractione dicta in capitulo de
catarro. Confectiones conuenientes loch de
pino dyapenidon loch ſanum ⁊ expertum eſt dya
praſium.Et ẽ fortior aliis loch de ſquilla dydris
ut puto ſalamonis. Jtem ius galli antiqui
cum quo bulliant ſemina cartami yſopus yreos
paſſularum ſeminis urtice. Jtem a porpriate
multum ualet hoc ſcilicet enula crocus pulmo
uulpis bene lotus cum uino ⁊ exiccatus ⁊ detur
ʒ.ii.cum bono uino dulci uel cum decoctione pre
dicta.

Capitulum de aſmate.

Maturatiua materie aſmatis quando eſt
groſſa phlegmatica ſirupus de yſopo ſirupus
de praſio oximel ſquilliticum cum aqua decoctio
nis paſſularum yſopi ⁊ cetera. Jtem ad idẽ
ius gali cum buliant ſemina cartami yſopus yre
os paſſule ſemina urtice cũ aqua melis aut ad ſu
pradicta aqua. Jtem ualet pulmo uulpis ut
ſupra. Confectiones bone in hoc loch de pi
no loch ſanum ⁊ expertum: loch de ſquilla dya
praſium dydris enula omni modo ⁊ crocus quia
ambo ualent a forma ſpecifica Ad idem.℞.
liquiritie.℥.i.uue paſſule.℔.ſ.capilli ueneris.M.
i.melis.℔.i.ſ.coquantur iſte res in.℔.viii.aque
uſqꝫ quo remaneat.℔.ii.⁊ cum illa aqua tempe
retur uinum ſuum. Ad idem ſummatur:
malum granatum dulce ⁊ diuidatur in quattuor
partes ⁊ in medio ponatur de zuccaro albo pul
uerizetur ⁊ pomũ claudatur ⁊ ponatur ſub cine
ribus demum grana predicti pomi poſtquam ſte
terit ſub cineribuſ aliquantulũ eiciatur in uno ua
ſe ⁊ cũ cocleari capiatur in ore ⁊ teneatur lãbẽdo
pectus mirabiliter clarificat uocem ⁊ confert tuſi.

Ad idem ſumatur ordine duo boli foliorum
enule campane cum ficubus maturis ſiccis.

Ad idem ſi eorum panis ſcilicet coctus cum
aniſo feniculo ⁊ croco. Unguentum ſiue em
plaſtrum ſupra pectus.℞.datilorum pinguium
caricarum pinguium añ.℥.ii.radicum malue ra
dicum biſmalue añ.quart.ſ.conquaſentur forti
ter ⁊ buliant in aqua. Demum.℞.ſtercoris
columbini termentine raſine añ.℥.i.miſceantur
omnia in mucillagine pſilii ſeminis lini quantum
ſufficit ⁊ fiat emplaſtrum ⁊ ponatur ſuper pectus

Euacuantia pillule almanſoris hic deſcripte.

Ad idem pillule de agarico ualent multum.

Capitulum de pleureſi.

Quando eſt in principio de materia uento
ſa uel ſubtili pauca uel aquoſa calefactorium fac
tum ex duabus partibus milii ⁊ tertia ſalis mul
tum ualet ſi fiat ſacculus ⁊ ponatur ſuper dolorẽ

Et ualet ſi fiat decoctio cum ſpongia.

Jn pleureſi colerica uel ſanguinea digeſtiuum
ꝯueniens in pricipio.℞.ſirupi uiolati.℥.i.ſirupi
de liquiritia.℥.ſ.cum duplo aque decoctonis or
dei uiolarum iuiubarum ⁊ zuccaro. Jtem
ſyrupus de papauere ualet ſaltem propter uigi
lias. Ad idem aliud.℞.endiuie ſcariole epa
tice latuce dulcis capilis ueneris recẽtis.añ.M.
i.iiii.ſeiuꝫ frigidorꝫ mũdatorꝫ ſeis mal'e biſmalue

seminis bombicis mundati añ.℥.i.flor violar flor neufaris añ.℥.i.zuc.lb.i.7 fiat si.clarificat⁹

Solutiuum in eodé.solutiuuz factũ in tusi cali dar sicca 7 multũ ualens est hoc.℞.medulle ca siefistu.℥.i.s.distemperentur cuz decoctõe ordei liqritie passularũ iuiubarum uiolarũ prunorum. añ.7 aromatizetur cũ ciamomo põt addi reubar barum.ʒ.s.spice.℈.i.7 plus vz.Confectões loch de papauere dyapenidõ dyadragantum pill'e bi chichie retente sb lingua.Jn augumẽto 7 qñ ma teria ẽ grossa maturatiuũ.℞.sirupi de ysopo.℥.i.s.cũ aqua predcã.Uel fiat talis.℞.ysopi capil. ueneris recentis añ.M.ii.liqritie rase uuar pas sular mũdatar ab arilis añ.℥.ii.ordei.℥.i.seiuz quattuor flor mundator seis brusci se.sparagi fe nugreci se.lini añ.℥.i.aceti.℥.s.melis quart.i.zuc cari quartos.iii.fiat sirup.Empl'm maturatiuuz predicte materie.℞.radicũ altee.M.i.flor cina momi meliloti uiolar siccarũ añ.M.s.farie seis lini farine fenugreci añ.℥.s.farine fabe ordei fari ne.℥.ii.olei amigdalar dulciũ olei anetini olĩ uio larũ añ.℥.i.fiat ex his oibus empl'm.Calefactori um i hac materia.℞.ordei orobi añ.quar.s.sul furis.M.i.pquascentur siml'r 7 fiat saccul⁹ ad quã titaté unius palmi 7 buliant in aq̃ 7 modico aceto 7 expresse ponãtur supra locũ.Mitigatiuũ dolo ris i quacũq3 pleursi.℞.malue bismalue añ.M i.pistetur 7 cũ oleo uiolato 7 asungia porcini recẽ tis per modũ empl'i 7 ponãtur super locum s3 nõ diu teneatur q2 rematuraret materiã. Soluti uum qñ materia ẽ grossa 7 digesta.℞.flor bora ginis flor buglose añ.℥.s.liqritie rase uuar passa rũ mundatar ab arilis añ.ʒ.i.cartami mũdi.℥.s fiat decoctio in q̃ dissoluatur casiefist.℥.i.agarici elci turbit gũmosi mũdati interi⁹ 7 exteri⁹ añ.℥.i 7 fiat colatura us3 ad quart.i.s.Et si uis forti⁹ ope rari quando materia ẽ mlta uti potes eleboro thi mo 7 epithimo 7 istis similibus.

Capitulum de peripleumonia.

Huic ɔpetũt recepte q̃ ɔpetunt pleuresi qñ est ð materia phl'atica 7 peripleumonia ẽ ð materia phl'atica q ut fit in plurib⁹ ɔuenit.Qñ võ periple monia est de materia colerica ɔpetũt recepte que ɔpetunt pleuresi quando ẽ de materia colerica

Capitulu3 de sputo sanguinis quomodocũq3 egrediatur per os in uomitu sanguinis.

Electuarium istud v3.℞.Dyarodon dyapapa ueri triasandali zuccari rosati facti cũ rob siccis ci tonior cõditor cũ zuccaro sine spetiebus añ.qr. s.misceantur.Ad idẽ.℞.pserue rosar rubearũ ℥.i.triasãdali.℥.s.corali rub.karabe lapidis ema titis se.portulace se.plantaginis añ.℥.i.sanguis draconis dragagãt gũi arabici spodii añ.M.i. pulueris zuccari.q.sufficit puluerizẽtur puluerizã da sbtiliter 7 misceantur oia in modum zuccari ro sati.Ad idem trocisci iohãnis mesue administrati cũ aqua plantaginis.quarũ rubrica posita ẽ in.c. de tusi.Ad idem aque rosate potate succi uirge pa storis potatus.Ad idem efficaciter ualet succ⁹ plã taginis cum modico opii.Empl'z super stomacũ ab extra factum ex succo plantaginis modico ace ti 7 terra sigillata 7 etia3 plantago pistatis cũ mo dico aceti empl'm ualet.Jn sputo sanguinis in tu si 7 spiritualibus.℞.trociscorum de terra sigilla ta.ʒ.i.trociscorũ de karabe.ʒ.s.puluerizentur 7 misceantur cum aqua plantaginis aqua portula ce añ.℥.i.s.7 in ore teneantur lambendo.Et tro cisci descripti 7 experti in.c.de uentris fluxu infra uide rubricã.Ad idem.℞.tiriace recentis.ʒ.i.s. aceti aque portulace añ.ʒ.i.s.uel.℥.i.s.Ad idem pulueris lupinorum lapidis ematitis 7 distempe retur cum aqua pluuiali uel portulace puluerizẽ tur 7 teneat in ore lambendo. Ad idẽ utile folia portulace masticata.Ad idem lapidis ematitis. ʒ.i.cum aqua plantaginis.℥.iii. Ad idem grano rum mirti seminis plantaginis subtiliter pulueri zatorũ añ.ʒ.ii.aque portulace.misceantur 7 pote tur lambendo.Electuariũ.℞.zuccari rosati an tiqui.ʒ.i.s.Electuarii constrictiui.℥.i.manus xpi plati triasandali dyapapaueris añ.ʒ.s.trocisci ð terra sigillata trocisci de karabe añ.ʒ.i.incorporẽ tur cũ sirupo mirtino.Ad idẽ aliud.℞.pinearũ mundatarum ab utroq3 cortice.℥.i.passularum mundatar.℥.i.s.liquiritie subtilissime incise.℥.s. 33.ʒ.i.cinamomi.ʒ.ii.amigdalarum dulciu3 zuc cari albi ad pondus omnium 7 fiat electariũ ul' fi at tragea in forma solida. Loch ualens aliud ad idem.℞.dragaganti.℥.s.carabe corali rubei la pidis ematitis boli ar.añ.℈.i.sanguinis dracõis origani gũmi arabici añ.℈.s.seminis portulace seminis plantaginis coriandri preparati añ.ʒ.s. masticis olibani grana tria uuarum passarum pinguium.℥.i.aque rosate.℥.i..aque portulace. ℥.i.zuccari albi.lb.i.7 fiat electuarium quo uta tur tenendo in ore lambendo. Unguentuum ad pectus hoc unguentum est singulare quia re stringit sanguinem 7 non auget tusim sicut illud q scribit Almansor.℞.olei rosati olei amigdala rum dulcium olei mirtillorum añ.℥.ii.succi cito niorum cere quantum sufficit fiat unguentum. Ad idem.℞.accacie ypoquistidos sanguis dra conis balaustiarum gallarum masticis ro.ʒ.i.℈ i.turbit boli armeni añ.ʒ.i.olei rosati olei mirti ni masticini añ.℥.s.albuminis uniuś oui cere quã tum sufficit fiat unguentum. Pillule bichichie sub lingua tenende.℞.dragaganti seminis por tulace parum asate gũmi arabici añ.℥.s.lapidis ematitis antere boli armeni terre sigillate kara be corali rubei añ.℈.i.mucillaginis psilii.ʒ.i.pul uerizentur subtiliter puluerizanda 7 misceantur

cū aqua portulace ⁊ fiat bichichie in forma lupini Sirup. ꝯstrictiuus. ℞. granoꝝ mirti sumac rob. balaustiaruz antere copulaꝝ glandiū galaꝝ aca tieypoqstidos añ. ℥. ʃ. sandalorū al. se. citoniorū spodii añ. ʒ. ii. dragagāti gūi arabici boli ar. san guis draconis añ. ʒ. i. ʃ. terre sigill. masti. añ. ʒ. iii. turis papaueris albi. ʒ. ii. ʃ. lapidis ematit. ʒ. ʃ. succi plantaginis uini citonioꝝ añ. ℔. ʃ. dispumē tur succi ⁊ colentur ⁊ facta decoctōne cum aq̄ plu uiali ⁊ zuccaro al. sufficienti fiat sirup. Purgatio cum farmaco. ℞. pillaꝝ de agarico. ℈. ii. pillarū cochiarum. ℈. i. ꝯficiātur siml. Resoluētia sāgui nem postquā fuerit uena ꝯsolidata remanente in ꝯcauitate pectoris. ℞. tiriace antiq. ʒ. i. ʃ. dtur cū ʒ. iii. decoctōis liquiritie ⁊ capill. ueneris. Ad idē ℞. tiriace ātiq. ʒ. i. aceti. ℥. i. aq̄ rob. ℥. ii. ⁊ misce antur ⁊c. Ad idē aq̄ scabiose vz. Et nota ꝙ si spu tū ꝓueīt a corruptōe. primo fcā phlebotomia dz fieri purgatio eius ꝙ ē cā corrusionis. sz isti raro ul' nunq̄ euadunt. Medicamē ultimū i oī fluxu sanguis. ℞. piretri al. iusqami añ. ʒ. v. terre sigil late opii añ. ʒ. ii. seis canapis croci añ. ʒ. i. ℈. i. ca storei spice euforbii piretri margaritaꝝ n̄ perfora tarū karabe zedoarie dronici añ. ℈. i. cāpho. gr. vi. ꝯfice cū mele rob. coto. q. sufficit. Dos ē a. ʒ. ʃ. usq̄ ad. ʒ. i. cū aq̄ plantag. ℥. i. ʃ. uini sbtilissimi. ℥. ʃ.

Capitulum de ptisi.

Sirupus ualēs ptisis catarosis sanguinē spuē tib⁹. ℞. liqritie. ℥. ii. capilli uene. ℥. i. āisi papaue. al. plmonis uulpis se. coīuz frioꝝ rob. uiolaꝝ seis feniculi croci puluēꝝ canceroꝝ fluuialiū adustorū añ. ʒ. vi. isopi sicce. ℥. i. ꝟge pastoris plātagis añ. M. ʃ. se. citonioꝝ se. malue iuiubaꝝ añ. ʒ. ii. cube baꝝ nu. mus. añ. ʒ. i. passulaꝝ. ʒ. ʃ. pēidiū ⁊ zucca. q. sufficit ⁊ fiat sirup. cū aqua pluuiali ul' fōtis cla ri ⁊ detur i aurora. Purgatio cum farmaco quā do eēt necessaria sed euitanda quāto plus potest. ℞. pillaꝝ de agarico. ℈. ii. pillulaꝝ cochiaꝝ. ʒ. ʃ. incorporentur pillule. Loch ualēs ptisis ⁊ cōsum ptis ⁊ educēs saniē ⁊ pect⁹ mundificans. ℞. seis papaueris albi spodii se. lini torrefacti croci amig dalaꝝ dulciū añ. ℥. iii. amidi gūmi arabici draga gāti se. citonioꝝ se. citrulorum añ. ʒ. vi. granoꝝ na sturcii croci amigdalarꝝ amararum fabaꝝ añ. ℈. i. ʃ. pēidioꝝ. ʒ. v. dissoluātur penidii cum aq̄ fōtiū ⁊ fiat loch. Potus ualēs ptisis loco lactis mundi ficans pect⁹ ⁊ ꝯsolidans ulcus. ℞. radicis yreos ʒ. ii. ysopi capilli ueneris recentium añ. M. i. or dei mundati quartuz. i. q̄ttuor se. frioꝝ maioꝝ ⁊ minoꝝ se. malue se. bōbacis mundatoꝝ se. feugre ci iuiubarum sebesten añ. ℥. ʃ. liqritie rase uuaꝝ passarum mundatarum ab aril. añ. ℥. i. mel' elec ti quartum. i. zuccari alias quartos. iii. fiat siru. cum aqua pluuiali. Electuarium ad idē. ℞. radi cis yreos recentium infusorum per noctem in siru po rosato. ʒ. ii. pulueris dragagāti. ℥. i. candii pē diorum añ. quart. ʃ. zuccari. ℔. i. fiat electuarium Et pōt poni carniū testudinis nemoralis ꝑpara torū beñ quart. i. mūdatarū ab arilis. ℥. ʃ. fiat ele ctuariū. Ad idē. ℞. rosa. ru. q̄rt. ʃ. capillorū uene ris. ℥. ʃ. passularū plueris dragagāti. ʒ. v. pluerisʃ pulmonis uulpis. ʒ. i. feniculi pulueriзati. ʒ. ʃ. zuc cari. q. sufficit ⁊ fiat sicut zuccarū rob. Unguenta danda. c. de ethica Ab extra approximanda vz i hoc casu. Itē ualet electuarium restauratiuuz de scribendum in capitulo de etibica.

Capitulum de tremore cordis ⁊ sincopi.

In causa calida tremoris trocisci antorū q di cuntur cāphorati ualent maxie dati cū aqua rob. Electuariū ad idē. ℞. ꝯserue rosarū ru. ℥. ʃ. ꝯser ue nenufaris ꝯserue buglose añ. ʒ. ii. margaritarū ʒ. i. iacintorū safirorū smaragdorū se. citri se. ace tose corali rubei añ. ℈. i. sandalorū alborū corian dri preparati spodii doronici been al. ⁊ ru. añ. ℈. ʃ. ossis de corde cerui infusi. ℥. ʃ. aq̄ rob. limature auri ⁊ argē. añ. ℈. ii. puluerizētur puluerizāda ⁊ fiat sicut zuccarū rosatū sine igne. Sacul⁹ cordial' ab extra fiat ex istis pluerib⁹ ⁊ sindone ⁊ gna. Epi thima. ℞. aq̄ rosate aq̄ nenufaris añ. ℔. i. succi pomorū acetosorū facta residentia. ℔. ʃ. aq̄ bug losse aq̄ melisse añ. ℥. iii. aceti. ℥. i. sandali seminis citri seminis acetose añ. ʒ. i. camphore. ℈. ʃ. pulue ris rosarū. ʒ. ii. ʃ. ⁊ fiat epithima. Odoratiuum sūme odoratiuum factuz dictū in. c. de cura dolo ris capitis ꝓuenientis a causa calida. Sirupus ualens in hoc ⁊ iuleb. ℞. aq̄ rosate succi pomoꝝ acetosorū aq̄ buglose añ. quart. i. zuccari. ℔. ʃ. fi at iuleb usq̄ ad. ℔. i. sirupus uiolatus sirupus ne nufaris sirup⁹ de acetosa sirup⁹ acetosus sirupus rosat⁹. In tremore ⁊ sincopi a cā frigida troci sci antorū ⁊ sua ꝯfecta diamuscum. Ad idem. ℞. margaritarū. ʒ. i. doronici been al. ⁊ ru. ʒʒ. florū cinami macis. galange melise añ. M. i. gariofilo rum cubebe buglosse melisse: añ. ʒ. ʃ. sandali seri ci crudi grana tinctoꝝ ligni aloes storacis calami te seis basilicōis añ. ℈. ʃ. radicis buglose. ℈. i. cro ci. ʒ. ʃ. corticū citri cōdisi añ. ℈. ii. liqritie. ʒ. ʃ. cādi ʒ. x. carniū uuaꝝ passarū bene pinguium. ℥. i. aq̄ buglose. ℥. ʃ. aq̄ melise succi pomorū dulciū aque rosate de damasco añ. ℥. ʃ. musi ābre añ. ℈. i. zuc cari. ℔. ʃ. ⁊ fiat electuariū. Ad id ualet diamarga riton dyacamereon simplex uel mixtū. Electuari um de margaritis semper ualet in quocūq̄ tpe ⁊ sincopi ⁊ quasi in quacūq̄ causa. ℞. doronici corticum citri florum boraginis rosarum rubea rum been albi ⁊ rubei coralorū rubeorum limatu re eboris añ. ʒ. ii. spodii macis. gallie muscate ka rabe ossis de corde ceeui sandalorū rubeorū añ. ʒ. i. ʃ. seis basiliconis florum morelle melise corā dri cinamomi cubebe cardamomi zedoarie spice

nardi ligni aloes sete ɔbuste croci añ.ʒ.i.miroba. omniū.ʒ.ʃ.margaritaꝝ argēti sfoliati añ.℈.ʃ.be rilicoꝝ iacitoꝝ smaragdoꝝ saphiroꝝ añ.℈.i.mel lisse buglosse añ.℈.ii.ābre.ʒ.ʃ.cāphoꝛ.ʒ.i.musci ʒ.ʃ.succi pomoꝝ redolentiū dispūati succi buglos se añ.ʒ.ii.⁊ cū zuccaro sufficiēti ⁊ aque rosate et buglosse fiat cōfectio ponēdo super.℔.i.zuccari pro qualibet.vi.ʒ.in pulueris predictoꝝ. Pot⁹ ℞.aque buglosse.℥.ii.pulueris gaŕ.ʒ.ʃ.malua sie.℥.i.⁊ misceātur ⁊ potetur sūmo mane p unam hebdomadā oi die. Ad idē. ℞.aq̄ buglosse mellisse añ.℔.ʃ.zuccari.℥.iii.fiat iuleb usq̄ ad.℔ .i. Epithia ⁊ epl̄m saccul⁹ ⁊ sirup⁹. ℞.aq̄ mel lisse aque buglosse añ.℔.i.aceti.℥.ii.gariofi.ʒ.ii. croci.ʒ.i.musci.℈.i.puluerizētur ⁊ fiat epithia cū sacculo. Ad idē. ℞.laudani quar.i.corticū ci tri gaŕ.ʒ.i.musci electi.℈.i.termētine.ʒ.ʃ.⁊ cū aq̄ buglosse fiat emplastrū ⁊ ponatur tenue ad quan titatē uni⁹ palmi super coꝛ fiat saccul⁹ de predictis pulueribꝫ in sindone de grano. Sirupi calefa ciētes ualēt.sirup⁹ de absinthio ꝺ mēta ⁊ silia.

Capitulū de passione colerica. ℞.rosaruz ba laustie galiemuscate añ.M.i.ʃ.mēte acacie mirte thuris añ.ʒ.i.absintii ipoqstidos ciperi gaŕ.ma sticis añ.ʒ.ʃ.coralloꝝ alboꝝ ⁊ rubeoꝝ spice añ.℈ i.panis usti.℥.ʃ.cāphoꝛe.℈.ʃ.terātur p̄dicta gros so mō ⁊ buliāt cū uino citonioꝝ aq̄ rosate añ.℥.vi uini nigri stiptici.℥.viii.aceti.℥.ii.⁊ cū spōgia infu sa ⁊ expssa fiat stōi fomentatio.et de predictꝭ ꝑm ebulitionē pōt fieri optime ad stōachū:⁊ pōt de p̄dictis fieri saccul⁹ ad stōm. Inunctio siue em plastrū siue saccul⁹. ℞.olei masticini olei citonio rū olei mirtini añ.℥.ʃ.pulueris rosaꝝ coralloꝝ ru. mēte añ.ʒ.ʃ.gariofiloꝝ mirti añ.℈.ii.musce ⁊ cuz modico aceti ⁊ cere.q.suf.fiat unguētū. Pōt fi eri ēt in forma ēplastri. Ad idē ℞.laudāi masti cis añ.quar.ʃ.olibani.ʒ.ʃ.sandaloꝝ rubeorū ⁊ al borū corallorū ru.sumach berberis añ.℈.i.ante rie acacie ypoqstidos balaustie añ.℈.ʃ.termētine ʒ.i.⁊ cū oleo rosato fiat emplastrū ad modū scuti ⁊ ponatur un⁹ a parte añ ⁊ aliuſ a parte p⁹ ⁊ ex op posito stōachi ⁊ inuolutio pānoꝝ frigidorū infuso rū in aqua frigida reuolutoꝝ circa guttur. Ad idē. ℞.succi plantaginis aque rosate.q.suf.⁊ fiat empl̄m. Experimētū mulierū panis assati ⁊ pi stetur cui addatur pulueris mastici.ʒ.ii.⁊ fiat sac culus ⁊ calefact⁹ ad ignē ponatur super stō. Si rup⁹ ualēs ad uomitū. ℞.sirupi de mēta mine si ne spēb⁹.℥.ʃ.trocisco de thure ħ descriptoꝝ.℥.i. aq̄ ad duplū ⁊ calefactū detur in mane. Reme dia auctoꝝ sunt spālia ⁊ singularia spāliter uētosa tio diacitoniten sine spēb⁹ p⁹ cibū retinet uomitū Similiter coriādrum preparatū post cibū.

Capitulū de his que stōachū cōfortant ⁊ cibo rū pficiunt digestionē. In debilitate stōachi a cā frigida:confectōes calide stomatice diaciminū diagalanga diacinamomū dianisuz diacitoniten cū spēbus diatriō pipereon ꝑm mesue pliris arco ticon diaolibanū.ʒʒ.conditū tragea facta ex.ʒʒ. cinamomo gariofilis aniso ⁊ coriandro. q̄nq̄ ad ditur muscus cū multo zuccaro. Ad idē. ℞.ci namomi.ʒ.ii.ʒʒ.nucismuscate cardamōi galange gariofi.añ.ʒ.i.macis ligni aloes añ.ʒ.ʃ.anisi.ʒ.i. pelliculaꝝ intrinsecarū stōꝝ gallinarū bñ abluto rū cū uino bono ⁊ efficatoꝝ.ʒ.iii.zuchari al.℔. ii.ex his fiat confectio solida. Ad idē. ℞.cina momi.ʒ.iii.galange.ʒ.i.aque rosate odoꝛifere.℥. i.zuccari quantū sufficit ⁊ fiat ɔfectō ⁊ bñ restau ret appetitū ⁊ ea utere in delicatis. Ad idē. ℞. ʒʒ.ʒ.i.gariofi.galāge añ.ʒ.ʃ.piperis coriandri p̄ parati añ.℈.i se.anisi se.feni.ameos spice nardi cardamōi añ.ʒ.i.℈.ʃ.corticū citri conditi.℥.i.liq ricie rase.ʒ.ii.candi.℥.ʃ.passularū mūdatarū ab arillis.℥.i.aque rosa.odoꝛifere quartū.ʃ.zuccari quantum sufficit ⁊ fiat confectio. Puluis stōa chum cōfortans frigidū. ℞.coriādri cinamōi añ ℥.ʃ.triū generū piperis galāge gariofiloꝝ.ʒʒ.añ ʒ.i.ʃ.anisi seminis feniculi añ.ʒ.iii.croci.ʒ.i.zuc cari albi ad pōdus omniū fiat puluis. Ad idē ℞.cinamomi electi ⁊ rasi.ʒʒ.añ.ʒ.vi.galāge flo rū cinamomi añ.ʒ.iii.liquiritie rase ⁊ recentis.ʒ. ii.ʃ.gariofiloꝛum.x.ii.nucismuscate.ʒ.i.macis car damomi piperis magni añ.ʒ.ʃ.zuccari ad pōdus omniū et fiat puluis.isto utoꝛ multum digerentia materiā frigidā stomachi ℞.oximellis simplicis uel cōpositi.℥.i.mellis rosati co.℥.ʃ.aque absinti uel feniculi.℥.iii.approximetur calidū. Ad idē sirupus de absinthio sirupus de menta sirup⁹ de fumoterre ⁊ siles. Ad idē ℞.mēte apii absintii capill⁹ ueneris añ.M.i.anisi maratri ameos añ. ℥.i.corticū radicis feniculi petrosilii añ.q̄r.ʃ.ligri tie rase passulaꝝ añ.℥.i.aceti.℥.i.mellis electi zuc cari añ.℔.ʃ.fiat sirupus. Euacuantia materiā frigidā in stō. ℞.yerapigre.℥.i.turbith.ʒ.ʃ.ʒʒ. ℈.i.sumatur ⁊ distēperetur cū decoctōne cōmuni ⁊ aromatizetur cū cinamomo. Ad idē pill'e de agarico pill'e de yerapigra pill'e inde descriptōne hali auctoritate mesue. Stomaticū laxatiuū sto machū frigidū confortatiuū ab extra emplastruz ⁊ unguentū rasis ēt ex igrediētibus emplastrū si fiat sacculus. Ad idē. ℞.masticis galange ze doarie ameos añ.ʒ.ʃ.mēte sicce absinthii sici añ. ʒ.ʃ.termētine cere añ.℥.ʃ.⁊ cū oleo de mastice fi at emplꝫ. Ad idē. ℞.olei masticis olei ꝺ absin thio añ.℥.i.olei mirtini.℥.ʃ.gaŕ.cinamōi galāge añ.ʒ.ʃ.ligni aloes.ʒʒ.añ.℈.i.cere.q.suf.aceti pa rū ⁊ fiat ungt̄m.⁊ cū p̄dictis pōt fieri cerotū addē do masticē. Ad idē. ℞.aq̄ mēte aque absinthii maluasie añ.℔.i.pulueris gariofilorum ⁊ mente cinamomi ⁊ ligni aloes : galange ana.ʒ.i.et fiat

C

epithima cum quo epithimetur stõ cum filtro. Miua de citoniis descriptõe auctorꝝ multũ ualet

Jtẽ vꝫ amplecti infantẽ nudum ad debilitateꝫ digestiue ⁊ hr̃e saceluꝫ de pluma bñ minuta. Ad idẽ. ℞.bacharꝝ lauri masticis añ.ʒ.i.cinamomi ligni aloes ciperi sandalorꝝ cubebarꝝ añ.ʒ.ſ.mente absithii rof.ru.añ.ʒ.i.℈.i.spice macc.ora.rub añ.℈.i.gale muscate.ʒ.i.galãge calami aromatici thuris cimini añ.℈.ii.laudani.ʒ.ii.⁊ cum sufficiẽti quantitate rasine ⁊ modico olei masticis fiat cerotuꝫ super corio subtili extenso ad moduꝫ scuti Digerẽtiã materiã melicã in stõ ligritie passulerꝝ añ.℥.i.boraginis buglosse corticis radicuꝫ feni.anisi maratri cuscute añ.℥.ſ.ʒʒ.ʒ.vi.mel zuc.añ.℔.ſ.⁊ fiat sirup.ſm artẽ. Ad idẽ oximel sqliticum aproximatum cum aq̃ boraginis. Uide supra medicinas soluẽtes meliaꝫ q̃ ille hic ualeat Jn stõ debili a cã cal'a ↄfectões frie stomatice tria sãdali zuc.ru.uiolatum.Diacitonitẽ fine spẽbus ⁊ quasi stomatice tẽperate. aromaticum rosatum Rosata nouella.Diarodõ abatis. Digerẽtia materiã colericã in stõ sirup.uiolat⁹ sirup. rosat⁹ Oxizacara sirup.de berberis ⁊ ille magis ↄp̃mit caliditatẽ aliis.sirup.acetosus simplex.sirup.de endiuia.Ad idẽ.℞.ẽdiuie scariole lactucarꝝ añ.M.ſ.se.cõiuꝫ frigorꝝ.℥.i.absinthii.M.i.rosaruꝫ uiolarꝝ añ.℥.i.ordei mũdati.M.i.uini g̃natorũ ℥.iiii.aceti.℥.ii.zucc.q.suf.⁊ fiat sirup.clarificatus ſm artẽ.Euacuãtia materiã colicã de stõ. Medicine purgãtes colerã tã simplices quã ↄposite. Cõfortantia stõꝫ calidũ ab extra aproximatũ ⁊c. succi plãtaginis aq̃ rof.añ.℔ ſ.aceti.℥.i.sandalorꝝ ru.al.cora.ru.coriandri p̃parati añ.ʒ.ii.se.citoniorũ se.acetose añ.ʒ.i.farine ordei quartũ.i.⁊ fiat emplm ⁊ caue ne diu teneatur.Ad idẽ.℞.sãdalorꝝ al.⁊ ru.coriandri p̃parati se.acetose berberis citoniorꝝ añ.ʒ.ii.succi citoniorꝝ.ʒ.ii.olei masti.℥.iiii.pulverizẽtur pulverizẽda ⁊ buliat lẽte super calidũ cinerẽ usq; ad ↄsumptionẽ succi ⁊ coletur ⁊ colature addatur cere.q.suf.⁊ fiat ungtm̃ ⁊ de h' ungas stõm ⁊ ẽ medicamẽ notabile. Ad idẽ fiat saculus ex illis pulueris. Ad idẽ.℞.aq̃ rof.aq̃ endiuie mẽte.℔ i.uini citoniorꝝ acetosorꝝ.℥.ii.sandalorꝝ al.⁊ ru.coriãdri p̃parati coralorꝝ ru.rosarꝝ ru.añ.ʒ.ii.cimarum absinthii añ.M.ſ.⁊ fiat epithima siue fomentatio.

Capitulum de dolore ⁊ apostemate stõci.

Digerẽtia ⁊ euacuãtia quascũq; materias existẽtes in stõ hite sũt immediate supra ⁊ iõ ñ repetunt.Emplꝫ ⁊ apatis cal'i. ℞.sandalorꝝ ru. alb. rof.añ.ʒ.ii.plãtaginis portulace absinthii añ.ʒ.i ſ.farine ordei.℥.ii.camphore.℈.i.olei rosati olei citoniorꝝ añ.℥.i.ſ.predicta ad inuicẽ buliãt ⁊ fiat emplm in principio in augumento fiat predictum emplm cui addatur malue.℥.i.masticis sq̃nanti ʒ.i.ſ.asungie galine anatis.añ.q̃.sufficit. Jn statu fiat predictũ emplastrꝝ cui addatur apii dactili fenugreci bdelii ace.an.ex omnibus fiat emplm.

Ad idẽ ℞.rosarꝝ uiolarꝝ.añ.M.i.cipi sq̃nãti sandal'.al.⁊ ru.añ.℥.ii.camemille meliloti absinthii.añ.M.i.farine ordei.℥.ſ.radicum maluauischi.M.i.ol'i.spicẽ.ʒ.i olei rof.℥.ii.⁊ fiat emplm ſm artem. Emplm in principio apostematis duri ⁊ frigidi ⁊ etiã ualet in processu. Ad idem ℞.camemili meliloti cinãomi polii aneti.añ.ʒ.ſ absinthii spicẽ.añ.ʒ.iii.masticis.ʒ.ii.aloes.℥.ſ. thuris.ʒ.iii.radicũ altee.ʒ.ii.olei rof.℥.iiii.⁊ fiat emplm cũ mucilagine altee. Et dum fuerit i agumẽtatio ul' statu adde amoniaci oppopõacis storacis.añ.ʒ.ſ.adipis galie anseris.añ.℥.i.olei de spica.℔.ſ.⁊ fiat emplm qd ẽ resolutiuũ ualde. Jtẽ emplm de meliloto ſꝫ. Mesue vꝫ i oĩ tẽpore Mitigãtia dolorẽ a cã frigida ⁊ uẽtositate. Carminãtia uẽtositatẽ ut' ↄfortatiões cal'e predicte inmediate supra aq̃ rute carmiata alexãdrini cuius hec ẽ receta.℞.ciãomi el'i.℥.ii.ʒʒ.℥.i.ſ.gariofili ℥.galãge.℥.ſ.nucis mus.ʒ.vi.cardamõi.ʒ.iii.macis.ʒ.ii.piperis.℥.ſ.folii.ʒ.ii.cimini.℥.i.ſ.croci.ʒ iii.zuccari.℥.iii ⁊ puluis subtilissimus dentur cũ bono uino calido. Ad idẽ fomentationes cal'e ab extra sacul' ex sale ⁊ milio. Uentositatem supra umblicũ ⁊ sumer. Et nota q' ↄcoctio masticis ⁊ ei⁹ asũptio p̃seruat stõachũ a malis egritudib⁹

Capitulum de singultu.

Jn singultu de repletõe pot⁹ cõferẽtes ⁊ cõfectõnes stranutatoria hẽs supra.c.de appl'ia recur̃ ibi.Aqua quã nominat auctor ml'tuꝫ vꝫ. Jtẽ aq̃ rute supradicta in mane stõ ieiuno. Jtẽ hoc uinũ ℞.diptami sbtil'r pulverizati.ʒ.iiii.tiriace.ʒ.i.misceãtur ⁊ cũ bono uino distẽperetur ⁊ vꝫ in omni dolore stõi. Jtẽ.ʒʒ.conditũ vꝫ. Jtẽ.℞.spice sq̃nãti calami aromatici ãisi maratri mẽte absinthii costi añ.ʒ.i.croci ligni aloes gariofil'.añ.℈.ii.masti.ʒ.i.ſ.rosarꝝ.ʒ.i.ſ.opii coriandri p̃parati se.papaueris casie ligne añ.ʒ.ſ.cũ mucillagine psilii informẽtur trocisci ul' si uis cũ zuc.fiat ↄfectio. Ab extra aproximãda sũt ẽpl'a ungtã cal'a dcã in p̃cedẽti.c.sil'r ⁊ sacculi. Jtem appositio uẽtose supra stõm. Jtẽ fomẽtatio cũ aq̃ rute. Jn singultu de inanitõe cura sicut curatur ethic⁹ cũ humectantib⁹ ⁊ restaurãtib⁹. Pill'e ml'tũ ualẽtes in singultu a cã cal'a.℞.spodii ẽdiuie portulace ligni aloes añ.ʒ i.ſ.pulpe tamarindorꝝ añ.℥.ſ.ranẽi electi.℥.i.cõficiantur cum aceto in forma pill'arum.

Capitulum de appetitu canino.

Jn frigidãtia cã ↄpetunt calefaciẽtia ⁊ extiguẽtia ul' extergentia materiã frigidã de ore stõi dcã in.c.de his q stõm ↄfortãt. Jtẽ ualẽt hec pill'e.℞ turbit al.⁊ mũdi agarici añ.ʒ.i.spice.ʒʒ.añ.ʒ.ſ. p̃ uice stõ ieiuno. Jtẽ aq̃ rute in h' vꝫ. Jtẽ diacimi

tũ in ꝗ vȝ ⁊ ẽ res singularis. Jtẽ uinũ antiquum
purũ ⁊ bonũ mltũ in hoc vȝ. Jn cá calꝭa rob de
granatis multũ ualet ⁊ oĩa frigida stiptica ꝓhibẽ
tia dissolutionẽ in mẽbris ac ẽt ualent ea q̃ dcã sũt
in cá calida de his q̃ stõachũ ꝯfortant. Facien
tia uomere. ℞.radicũ raphani siluestris in qua
sit uirtus eleborii.ʒ.ii.⁊ sic fit. ℞.radicẽ ⁊ pfora ⁊
in foramine illo ponatur suppositoriũ elebori ⁊ po
nitur raphanꝰ in terra ⁊ stat per.xx.dies.uel.xl.⁊
tunc remanet v̾tus elebori ⁊ remouetur sba ellꝭi ⁊
sit eleborꝰ albus. Et tunc. ℞.radicis eius rapha
ni sic prepati.ʒ.ii.seis atriplicis sinapis añ.℥.i.asa
ri.℥.ß.ꝯquassentur ⁊ buliãt in.℔.i.ß. aq̃ dulcis
quousqȝ redeat ad q̃rtã partẽ ⁊ coletur ⁊ colatur̃
addatur succi mediani corticis sãbuci rasi uersus
partẽ superiorẽ.ʒ.i. qꝛ qñ raditur v̾sus partẽ an
teriorẽ ꝓuocat uomitũ olei sisamini.℥.ß.⁊ bibant
tepidũ. Ad idẽ. ℞.oximellis simplicis.℥.ii.aq̃
decoctõis raphani.℥.iii.misceatur ⁊ sumatur tepi
dũ. Ad idẽ. ℞.aceti.℥.iii.aq̃ dcoctõis aquori
raphãi se.atriplicis.ʒ.iiii.⁊ bibatur tepidũ. Mul
ta solidiora ⁊ fortia possent fieri i ȝ illa sufficiant.

Capitulũ de dolore epatis ⁊ aꝑatc in inflatõne
epatis. Sirupi oxizachara sirupꝰ d endiuia si
rupꝰ rosatꝰ uiolatꝰ sirupus acetosus simplex. Ad
idẽ ℞.lactuce scariole rostri porcini utriusqȝ epa
tice añ.Ɱ.i.endiuie.Ɱ.iii.q̃ttuor cõiũ frõꝝ
añ.℥.i.sandaloꝝ al.⁊ ru.ʒ.i.vini.ʒ.i.zuccari.q.
suf.⁊ fiat sirupꝰ d decoctõe p̃dcõꝝ ⁊ si eẽnt cũ co
lera grossa addãtur radices feniculi petro.spargi
brusci ⁊ graminis ⁊ acetosentur. Euacuãtia.de
tur medicia purgãs colerã respitiẽs epar ut supra
Ad idẽ reubarbarũ quõlibet vȝ. Ad idẽ ℞
cassiefistule.℥.i.electuarii de succo rosaꝝ.ʒ.ii.ß.di
stẽpentur cũ aq̃ endiuie. Jtẽ ualet diarob cũ reu
barbaro. Cõfectões ad idẽ triasãdali zuccaꝝ ro
satũ uiolatũ diarodon sine spẽbꝰ ⁊ siꝭia. Epithia
unguẽta ⁊ ẽplastra. ℞. aq̃ endiuie.℔.i.aq̃ roꝭ.
aq̃ solatri añ.℔.ß.aq̃ absinthii.ʒ.iiii.suci lactuce
accori añ ℥.iii.pulueris sãdaloꝝ al.⁊ ru.spodii
sq̃nãti rosaꝝ ru.añ.ʒ.ii.cãphore.℈.ii.fiat epithi
ma. Emplꝫ ad idẽ ℞.farine ordei.℔.ß.ro.ru.
ʒ.ii.se.papa.albi.ʒ.i.succi absinthii sine residẽtia
succi solatri añ.℥.iii.aceti.℥.i.⁊ cũ oleo ro.fiat em
plastrũ. Unguẽtũ. ℞.olei roꝭ.℥.ii.olei uiolati
olei de spica añ.ʒ.i.aceti.℥.ß.pulueris ro.spodii
sq̃nãti sandali al.ru.añ.ʒ.i.cinamomi.ʒ.ß.cãpho
re.℈.ii.cere.q.suf.⁊ fiat unguẽtũ. Jn frigiditate
epatꝭ ꝯfcões. Cõfectõs oẽs calefaciẽtes sũt ẽt ca
lefaciẽtes epar ut diagalãga diacinũ diacostũ dia
lacca ⁊ siꝭia. Digestiuũ. ℞.radicis fẽi.petro.apii
spgi brusci añ.℥.ß.eupatorii.℥.i.anisi maratri cu
scute añ.ʒ.iii.scolopẽdrie diantos gariofilate añ.
Ɱ.i.⁊ cũ zuccaro fiat sirupꝰ ⁊ acetosetur. Ad
idẽ sirupꝰ de eupatorio calamẽto d fumoterre oxi
mel ꝯpositũ sirupꝰ d bisantius sirupꝰ de acetoꝭ cõ
positus. Euacuãtia diarob cũ turbith electua
riũ solutiuũ descriptõe superiꝰ.c.ii.pillꝭe aggrega
tiue de agarico ⁊ euacuãtia phlegma ab epate.
Epithia ẽplꝭm vnguẽtũ in cá fꝛa. ℞.aceti.℥.ii.suc
ci eupatorii sine residẽtia.℔.ii.spice ciamomi añ.
ʒ.i.ß.⁊ fiat epithia põt addi aq̃ absinthii.℔.i.ß.

Emplꝭm. ℞.farie ordei.℥.ii.floꝝ camõille mel
lilote añ.Ɱ.ß.mucilagis altee.ʒ.v.ciperi sq̃nãti
masticis spice añ.℥.ii.sandaloꝝ ru.calami arõati
ci eupatorii absinthii añ.℈.ii.spodii.℈.i.croci.℈
ß.aceti.℥.ß.olꝭi ro.℥.i.ficuũ siccaꝝ nũero q̃ttuor.
olei de absinthio olei nardini añ.℥.ii.⁊ fiat ẽplꝭm
in duricie epatis. Unguẽtũ ℞.olei rosati.℥.ß.
olei de absinthio olei nardini añ.℥.i.sandaloꝝ
al.⁊ ru.spodii sq̃nãti cimini añ.ʒ.ß.cinamomi.ʒ.
i.eupatorii calami aromatici añ.℈.ii.masticis spi
cis añ.℈.i.croci.℈.ß.cere.q.suffi.aceti paꝝ ⁊ fiat
unguentum.

Caplꝭm d ictericia. Jn ictericia ex opilatõe
Sirupꝰ. ℞.scolopẽdrie ligue ceruie endiuie epati
ce absinthii cicoree añ.Ɱ.ß.cuscute.℥.i.se.cõiũ
floꝝ boragis buglosse añ.Ɱ.i.capilloꝝ ueneris
radicũ feniclꝭi petro.brusci añ.Ɱ.ß.⁊ cũ zucc.fi
at sirupꝰ ꝺm artẽ q arõatizetur cũ isto pulue̾. ℞.
folii spice lace cassie lignee añ.ʒ.ii.ligẽtur i pãno
lineo ⁊ buliãt in sirupo.

Caplꝭm d idropisi. Digestiuũ i idropisi a ca
liditate epatꝭ. ℞.lupulloꝝ fumiterre eupatorii sco
lopẽdrie cicoree añ.Ɱ.i.ẽdiuie scariole ortulane
⁊ siluestris añ.Ɱ.ii.se.cõiũ froꝝ lace spice nar
di absinthii radicũ apii añ.℥.ß.spodii sandaloꝝ
ru.añ.ʒ.i.ß.rosaꝝ.ʒ.ii.aceti albi.℥.iii.cũ zuc.al.
sufficienti fiat sirupꝰ circa.℔.i.ß. Ad idẽ ℞.en
diuie scolopẽdrie capil.uene.añ.Ɱ.ii.feni.se.pe
trosi.cuscute añ.℥.ß.spice nardi spice celtice añ.ʒ.
ii.zuc.q.suf.⁊ fiat siru.ꝺȝ artẽ. Soluẽtia i idropi
si cũ calꝭate epatꝭ. ℞.floꝝ boragis fũiterre uiolaꝝ
añ.℥.ß.ligritie mũdate iuiubaꝝ passulaꝝ absintii
añ.ʒ.ii.prũa nũero.viii.spice nardi.ʒ.i.fiat dcoc
tio i sero caꝑno ⁊ i decoctõe põatur mirobalꝭ.citri
noꝝ.℥.ß.fricẽtur ⁊ colẽtur ⁊ extrahantur medullꝭe
cassiefistule piguis.℥.i.reubarbari elci.℥.i.⁊ oĩa
misceãtur. Ad idẽ ℞.seri caꝑni.℔.ß.radicũ ire
os r̃cẽtiũ mũdataꝝ a cortice.℥.ß.buliat silꝭ ad ꝯsũ
ptõȝ tertie pꝭ ⁊ coletur ⁊ addatur colatur̃ zuc.℥.ß
electuarii d succo ro.ʒ.i. Ad idẽ ℞.radicũ yros
succi r̃cẽtꝭ fcã r̃sidẽtia.℥.i.⁊ bibãt solũ ulꝭ cũ zuc.
⁊ ẽt põt sume̾ cũ ouo sorbili lꝭ modico seri caꝑni:⁊
mltũ vȝ ⁊ exptũ ẽ. Ad idꝫ. ℞.floꝝ laureole plue̾i
zatoꝝ.℥.ß.ifũdãtur p duos dies nãles i succo ci
tonioꝝ ⁊ aceto añ.pꝰ ea icorpentur cũ sirupo roꝭ.
⁊ fiat massa d q̃ põt dari ad põdꝰ.x.g̃noꝝ ordei:
⁊ ẽ medicia fortꝭ. Ad idꝫ ⁊ ẽ medicia optia. ℞.si
rupi rosati.℥.ii.aq̃ dcoctõis folioꝝ laureole.℥.iii
⁊ arõatizẽtur cũ ciamomo ⁊ cũ illa dcipitur infir

m⁹q dicit se laxatiuū nolle sumē. Ad idē. ℞. ra
dicū yreos r̄cētiū mūdatarꝫ a cortice añ. ℔. ſ. ⁊ fi
at ꝺcoctō ⁊ cū illa ꝺcoctōe fiat siru. cū zuc. ł melle
⁊ iste siru. sufficit ī laxādo uētrē ⁊ ē mł̄tū utił. Ad
idꝫ. ℞. succi prasii depurati ⁊ cū zuc. ł melle sirupi
zetur ⁊ detur māe ꝯtie ⁊ mirablr̄ uꝫ. Ad idē. ℞.
pillłarū ꝺ reubarbaro. ℈. ii. pillłarꝫ aggregatiarū. ʒ
ſ. icorꝑentur: ł adde pillłarū ꝺ mezereō. ℈. i. ⁊ sūt
fortes. Curatō idropisis ꝑ urinā. ℞. seri capri
℥. iiii. spice nardi. ʒ. iii. buliāt siƚ lēto igne usqꝫ ad
ꝯsūptōꝫ q̄rte ptꝭ ⁊ detur oī māe colatur̄ ꝑ duos di
es nā spica nardi iter cetera ꝓuocat urinā. Ad idꝫ
℞. succi calam̄ti fcā r̄sidētia ⁊ potetur ī māe. Ad
idē urine hoīs. ℥. iii. oī māe potata ēt uꝫ. Ad idē
℞. urie capre. ℥. iiii. spice. ʒ. ſ. mełł. ℥. ſ. parū bu
liāt ⁊ potetur ī māe. Ad idē uinū ꝺcoctōis florꝫ
ā̄thos multū uꝫ. Cōfectō. ℞. spērū ꝓ triasādał
spēꝫ ꝓ diaradō añ. ʒ. iii. ⁊ cū zuc. fiat ꝯfectō. In
idropisi fcā cū magnis opilatōib⁹ epatꝭ ⁊ splēis ⁊
maxie ī asclite. ℞. radicū fēi. apii petro. brusi ēdi
uie añ. M. ſ. sq̄uāti cuscute ligritie calam̄ti origa
ni yreos añ. ℥. ſ. absinthii rof. zuccari bedeguar
capilł. uenēis añ. ʒ. vi. florꝫ buglosse anisi feni. eu
patorii añ. ℥. ſ. reubarbari masticis agarici añ. ℥.
ii. spice folii asari añ. ʒ. i. seīnū cōiuꝫ milii solł dau
ci añ. ʒ. iii. fūiterre pulegii sandalorꝫ ru. ⁊ al. añ. ʒ.
i. ſ. epatꝭadip pulueīzatꝭ. ℥. ſ. ⁊ si uis ī futuro ꝓsple
ne adde capparorꝫ scolapēdrie corticuꝫ tamarisci
corticū radicū capparorꝫ corticū medianorꝫ frasīi
añ. M. ſ. thimi epithi añ. ʒ. ii. polipodii. ʒ. i. ſ. et
harꝫ ꝺcoctōe sufficiēti ī aq̄ fabrorꝫ cū. ℔. i. zuccari
⁊. ℔. ii. mełł fiat siru. ⁊ acetosetur cū aceto boni ui
ni aut cū aceto īfusionis mezereō. Pilłe ad idē
sūt pilłe aggregatie pilłe ꝺ reubar. pilłe mezereō
trocisci ꝺ lacha trocisci ꝺ eupatorio trocisci de ab
sinthio. Cōfectōnes dialaca diacucurma diaro
dō abatꝭ. Emplꝫ ad idē. ℞. olibāi masticis myr
re añ. ℥. i. ḡnatorꝫ lauri. ℥. ii. cipi costi añ. ℥. i. ſ. stē
coris caprarꝫ ⁊ ouiū puluerizatarꝫ ⁊ exiccatorꝫ añ.
℥. iii. furfuris sał nitri añ. ʒ. i. puluerizētur ꝑdcā ⁊
cū melle īspissētur ⁊ fiat ēpłꝫ. Ad idē ēpłꝫ ꝺ mel
liloto ē ꝯuēiēs. Ad idꝫ ungetur cū oleo fisticorꝫ uł
amigdalarꝫ amararꝫ. Ad idē ficuū caricarū pin
guiū. ℥. i. sticados stercoris colūbi. ℥. iiii. spice nar
di masticis añ. ℥. ſ. ⁊ cū uria capre ⁊ modico mełł
fiat sicut ēplastrꝫ. In tipanite fiat ut supra ⁊ fiāt
cristeria carminātia.

Caplꝫ ꝺ dolore splēis. Digēntia qn̄ mā ē cła
℞. corticū radicū caparorꝫ mediāi corticis tama
risi geneste añ. ℥. i. ēdiuie scariole portulace scolo
pēdrie capil. uene. r̄cētiū añ. M. i. q̄ttuor seīnū cō
munū frorꝫ mūdatorū se. portłace se. apii se. brusci
se. spgi añ. ℥. i. mełł eli q̄r. i. zuccari. q. suf. ⁊ fiat si
rup⁹ ꝑus tn̄ īfūdātur ī aceto cortices ꝑ diē. Ad
idē uꝫ siru. acetosus oximel simplex ⁊ siłia. Sol
uētia qn̄ ē a mā cła. ℞. florꝫ tamarisci florꝫ bora
gis florꝫ buglosse añ. ℥. ſ. uuarum pasarū mūdata
rū ab arilł. ℥. i. anisi. ʒ. ii. polipodii q̄rci opithi. ʒ.
ſ. corticū mirabolł. idorū īfusorū per noctē ī ꝺcoc
tōe ꝑdictarū. ℥. i. ficētur ꝺ māe fortiter ⁊ coletur ⁊
colatura admistratur ꝺ māe ī aurora. uel loco mi
robalanorū dissoluatur in colatura diasene yera
rufini añ. ʒ. ii. Et nota ꝙ bibē cū uasis fcis ex li
gnis tamarisi ꝯfuat ab egritubib⁹ splēis ⁊ aliis ac
cidētib⁹ mał supuēientib⁹ splēi auēzoar. Dige
rētia qn̄ mā est fr̄a. ℞. radicū yreos radicuꝫ ac
cori corticū radicū feniculi petro. añ. q̄r. i. iteriorꝫ
sq̄lle. ℥. i. corticū radicū caparorꝫ medianorꝫ corti
cū tamarisi frasini ⁊ genestre añ. ℥. i. scolopendrie
capil. uene. r̄cētꝭ sanamūde gariofilate camedreos
camepiteos adiātos añ. M. i. anisi maratri cuscu
te asari se. portulace añ. ℥. i. ligritie rase uuarꝫ pas
sarū mūdatarū ab arilł añ. ℥. i. mełł. ℔. ſ. zucca
ri. ℥. ii. fiat sirup⁹. Ad idē oximel ꝯpositū oximel
sq̄lliticū sirup⁹ ꝺ eupatorio siru. ꝺ calam̄to siru. ꝺ
scolopēdria ⁊ siłia. Ad idē siru. ꝺscript⁹. c. ꝺ idro
pisi ꝓueniēte a fortib⁹ opilatōib⁹. Ad idē qn̄ est
młica ⁊ cāt młiam. ℞. corticū radicū feni. petro.
radicū accori radicū cipi añ. ʒ. i. radicū rafani ra
dicū apii añ. ℥. ſ. corticū caparorꝫ mediāi corticis
tamarisci frasini genestc an. ℥. i. germādree scolo
pēdrie an. M. i. ſ. eupatorii calamenti absinthii
capil. uene. ēdiuie scariole an. M. i. anisi baratri
cuscute se. portulace semi. melonis an. ℥. i. blacte
spice nardi sq̄nāti se. basilicōis an. ʒ. ii. ligricie pas
sularū mūdatarū an. ℥. i. succi boragis succi fumi
terr̄ an. ℥. ii. florū boragis florū buglosse sticados
arabici an. ℥. i. ſ. ⁊ cū zuc. ⁊ melle an. fiat sirup⁹ et
acetosetur cū aceto uini ī quo ꝑ⁹ steterit radices ī
fuse ꝑ unā noctē. Soluentia qn̄ ē mā fr̄a. ℞. ta
marisci florū boragis buglosse an. ℥. ſ. anisi mara
tri cuscute an. ʒ. ii. thimi epithi agarici elci an. ℥. ſ
passularū mūdatarū ab arilł. ℥. i. ⁊ fiat ꝺcoctio ⁊
in ꝺcoctōe dissoluatur yera rufini. ʒ. ii. lapidis la
zuli nonies abluti. ℥. ſ. fiat colatura uni⁹ ciati. Ad
idē. ℞. yera rufini. ʒ. ii. lapidis lazuli nonies ab
luti płueīzatorū. ʒ. i. ſ. misceārur cū sirupo ꝑdcō
uł oximelle ꝯposito ⁊ fiāt pilłe. dosis ē. ʒ. i. Cōfe
ctōes diacaparis diacalam̄tū diaciminū ⁊ siłia.

Unguētū ⁊ ēplastra. ℞. mucilagis se. lini fenu
greci an. ℥. i. adipis gallie anꝭis anatꝭ an. ℥. vi. bu
tyri loti asungie porcine sine sale medulle bouine
an. ℥. ſ. pulueīs corticū tamarisi salicis scolopēdrie
corticū mediāi frasini corticū radicū caparorum
foliorū rute calam̄ti sicci an. ʒ. ii. olei ꝺ caparib⁹
℥. iii. aceti parū cere. q. suf. ⁊ fiat ungtm̄. Emplꝫ
ad idē. ℞. armōiaci bdelii picis naual an. ʒ. i. cor
ticū caparorū se. sinapis scordeon stercoris uacci
ni stercoris ouis exiccatorū an. ʒ. i. ſ. mucilaginis
fēugreci se. psilii an. ʒ. i. płuerizētur puluerizāda
⁊ in forti aceto dissoluātur gūme ⁊ cū oleo laurio
fiat ēpłm. Ad idē. ℞. radicum malue bismalue

radicū lilii cepe sqlle se. li. se. fenugreci caricarū pi guiū uuarū passarū sine arill' an. ℥. ß. infūdatur in aceto p noctē ꝛ postea buliat in aq̄ camēille lento igne ꝛ oīa ponātur i sacculo ꝛ super splenē pōatur mirabiliter remouet duriciē splēis. Epithia ad idē. ℞. oximellis simplicis. ℔. i. corticū caparorū ℥. ii. absinthii. ℥. i. pulverizētur ꝛ cū oximelle buli ant ꝛ epithietur cū filtro. Ad idē. ℞. unguēti di altee asungie anatꝫ medulli uituli butiri sine sale an. ʒ. i. olei amigdalarū dulciū. ℥. iiii. cere. q. suffi. aceti paꝝ ꝛ fiat unguētum.

Capl'm de colica. Digerentia mām phlicaz faciētē colicā ul' iliacā sirup⁹ d̄ absinthio siru. d̄ ca lamito oximel sqlliticū oxiel ꝓpositū ꝛ silia. Sol uētia. ℞. cinamōi. ℥. ii. nucismuscate ligni aloes: spice cardamōi macis an̄. ʒ. ß. masticis bacharū lauri macropiperis an̄. ℈. ii. scamonee ꝑparate. ʒ iii. turbit optimi. ʒ. vi. ʒʒ. ʒ. q̄ttuor zuccari. ℥. iii. fi at ꝓfectio solida. dosis ē. ʒ. iii. usqꝫ ad. ʒ. iiii. Ad idē. ℞. diafinicon. ʒ. ß. uini. ℥. ii. misceātur sil'. hec ē leuis ꝛ quoqꝫ tp̄e pōt approxiari. Ad idē. ℞. electuarii mei supi⁹ d̄scripti. c. ii. ℥. ß. ꝛ detur sbito

Ad idē. ℞. yerepigre magne. ℥. i. turbit. ʒ. ß. ʒʒ ℈. i. distēpentur cū. ℥. iii. boni uini uel d̄coctōe cōi

Ad idē. ℞. turbit. ʒ. i. ʒʒ. ℈. i. masticis. ℈. ß. zuc cari ad pōd⁹ oīuz fiat puluis. Ad idē. ℞. pillaꝝ ilicaꝝ. ʒ. i. l'. ʒ. ß. ul'. ℞. diacitonitē solutiui uel cū spēb⁹. ʒ. ß. Cōfcōes diacīminū diaterō pipeon diagalāga dianisū diacalamītū pliris circoticon tragea cōis ꝛ silia. Jtē tiriaca mitridatū cū bono uino. Ad idē dolorē multū ifestātē. ℞. tiriace. ʒ i. trifere. ʒ. ß. filonii. ʒ i. misceātur detur cuz uino.

Ad idē ꝑ paupib⁹ aleū cōestū l' ciminū torrefa ctū paꝝ cū bono uino an̄. ꝛ da p⁹ cibū. Clistēia ꝛ ē ceteris media melior ꝛ ēt suppositoria. ℞. seis anisi cimini aneti bachaꝝ lauri ameos feni. carui an̄. ℥. ß. origāi calamīti rute an̄. ℳ. ß. foliorū ficle mercurial' cāemille cētauree mioris an̄. ℳ. ß. ca storei. ʒ. i. ß. furfuris. ℳ. i. cardamōi polipodii an̄. ʒ. iii. agarici. ʒ. i. ß. buliāt ꝑdcā sufficiēter ꝛ co lētur ꝛ addatur colature olei rute olei aneti an̄. ℥. ii. sal' cōis. ʒ. i. yerepigre cassiefistule an̄. ℥. ß. mell' ℥. i. ß. ꝛ fiat cristē fortiter multū ꝙ n̄ fiat nisi i magꝫ necessitate. Ad idē ius galli d̄crepiti ātiq̄ cū de coctōe cartami polipodii cimini aneti cētauree ani si feni. an̄. ℔. ii. ꝛ addatur cassiefistule yerepigre an̄. ℥. i. olei rute. ℥. iii. ꝛ fiat cristē: ꝛ ē optimū ꝛ est satꝫ lene. Jtē ualēt suppositoria de melle loga et acuta cū agarico ꝛ oppopōaco ul' exula salgēma ꝛ stercore muris. Clistē mollitiuū stante fece sic ca. ℞. decoctōis malue maluauisca blitis mercu rial' se. lini fenugreci an̄. ℳ. i. ficuū siccaꝝ nūero v. anisi feni. an̄. ʒ. ß. furfuris. ℳ. i. sal'. ℥. ß. yerepi gre cassiefistule an̄. ℥. i. oli rute. ℥. iii. ꝛ fiat clistere

Ad idē. ℞. paritarie abrotāi cētauree minoris calamīti origani mercurialis an̄. ℳ. i. anisi cimini cartami an̄. ℥. i. polipodii. ℥. i. turbit serapini an̄. ʒ. ii. fiat decoctō cui addatur cassie yerepigre an̄. ℥. i. olei rute olei anetini an. ʒ. ii. sal' paꝝ ꝛ fiat clistē

Emplastrū unguēta ꝛc. Saccul⁹ ex sale ꝛ mi lio caloctus ꝛ suppositus. Ad idē uētose magne ꝛ pōite supra umblicū. Jtē spōgia ifusa i d̄coctōe ꝑdictoꝝ in clisterib⁹. Jtē saccul⁹ ex se. lini cimio torrefacto ꝛ furfure grosso. Jtē balnea cuz her bis predictis. Jtē ēplastra ex predictis. Jtem unguenta. Quando est materia calida sirupus uiolatus sirupus de endiuia sirupus acetosus: orizachara ꝛ silia. Soluētia colerā in hoc ualēt

Clistere ad mollificādū q̄ñ ē apa. ℞. lactꝫ uac cini. ℔. i. cassiefistule. ℥. i. ꝛ fiat clistē. Jtē emplꝫ ex mollitiuis q̄ñ ē dolor ab apate multū vꝫ. Tra cea carmināś uētositatē ꝛ ꝓhibēs eā gn̄ari. ℞. ʒʒ ℥. ß. anisi coriādri ꝑparati an̄. ℥. ii. galāge cubebe d̄oestice nucismuscate an̄. ʒ. i. gariofi. ʒ. iii. liqritie ʒ. v. zuccari ad pōd⁹ oīum. pulverizētur pulvēizā da ꝛ incidētur incidēda ꝛ fiat tragea.

Capl'm de fluxu uētris. Frigide medicie sim plices stiptice sūt iste sumach berberis ypoqstidos balaustia gala acacia rose gūmi arabicū lutū ar menū lutū sigillatū spodiū assū cāphora gn̄a gra natoꝝ semē portualce acetosa coriādrū arnoglos sa portulaca ābra mirti antere sandali coralli san guis dracōis se. papaueris cauda eqna corigola lābrusca plātago suc⁹ ei⁹ semen ēt maxie assuz ꝛ si milia. Fruct⁹ s̄ni stiptici citonia sorbe excula pira siluestra matiā siluestria cornula agresta mora im matura. Sirupi stiptici s̄ā rob citonioꝝ sine spē b⁹. Rob de ribes rob d̄ agresta rob de cornib⁹ sirup⁹ mirtin⁹ sirup⁹ rosat⁹. uel sic. ℞. aq̄ plātagi nis aq̄ endiuie aq̄ rob. ꝛ cū zuccaro fiat sirup⁹ si ue iuleb. Empl'm meū singulare. ℞. succi escu loꝝ succi sorbaꝝ succi corticuz gn̄atoꝝ succi balau stiaꝝ an̄. ℥. ii. prunoꝝ sine ossib⁹ nūero. xxx. uini ci toniorꝫ uini rubei an̄. ℔. ß. olei mirtini olei citōi oruz an̄. ℔. ß. pluēis masticis colofonie antē aca cie siligis an̄. ℥. i. sāguis dracōis terre sigilate boli armeni an. ℥. ß. mediani corticis castaneaꝝ. ʒ. vi. ce re. q. suf. aceti paꝝ fiat empl'm. Empl'm s̄m stip ticū ꝯfortatiuū ptuz circūstātiū. ℞. succi plātagi nis uitꝝ unū a ℥ rob. aceti an. ℥. i. sumach berbēis an. ℥. ß. miroba. oīuz boli armēi an. ℥. ii. coral. ru sandalo. al. ꝛ ru. āthere masticis an. ʒ. i. psidie ba laustie gallaꝝ an. ℥. ß. farine lētiuz. q. suf. pulueri zetur sbtil'r ꝛ fiat ēplꝫ mediocriter liqdū vꝫ mira blꝫ q̄ñ fluxui iūgitur mala c̄litas. Trocisci s̄m stip tici trocisci d̄ spodio cū se. acetose trocisci d̄ berbē trocisci d̄ balaustie troc. de terra sigillata troc. de karabe troc. de ramich troc. de bolo armēo.

Cōfcōes stiptice ꝛ sūe zuccaꝝ rosatū ātiquū tri asādali diacitonitē sine spēb⁹ man⁹ xp̄i cū lapidi b⁹. uel sic fiat. ℞. sādaloꝝ al. ꝛ ru. diarodō abba

tis an.ʒ.ii.corallor ru.coriādri ꝑpati an.℈.ſ.ſe. acetoſe ſe.citonior an.℈.i.cinamōi.ʒ.ſ.ꝯſerue ro ſa.ru.ſiccar.℥.ſ.aq̄ ro.℥.ii.zuccari q̄ztū ſufficit fi at electuariū. Medicie ſimplices cale ⁊ ſtiptice ci minū aſſū ameos aniſū thus mirra ſtorax maſtix nux muſ.nux cipſſi laudanū reubarbar aſſuz ab ſinthii mēta lignū aloes cipi gario. caſeꝰ uetꝰ aſſa tꝰ ablato ſale p multā ablutionē. Coagulū edi et leporis. Cōfcōes cale diagalāga diaciminū dia cinamomū diacitonitē cū ſpēbꝰ tiriaca metridiam ta. Emplaſtr calidū. ℞.aniſi cimini naſturcii aſſator maſticis olibāi an̄.ʒ.iii.ſucci abſinthii.℥. i.ſ.aq̄ ro.uitr unū aceti fortiſſimi.℥.i.farie nucis cipſſi.q.ſuf.puluerizētur puluēizāda ⁊ miſceātur ⁊ fiat emplr aliq̄liter liq̄dū. Sirupꝰ cū fēi.ſine fe. vz.℞.rob de achacia rob de ḡnis mirti rob ꝺ ci toniis an̄.℔.ſ.pulueris boli armēi ſe.roſa. an̄.℥. ſ.buliāt ſil ⁊ ſirupizētur ⁊ utatur cū cibo ⁊ extra ci bū q2 vz ꝯtra fluxū ⁊ febrē. Medicia euacuans ſtipticādo ꝯferēs fluxui colēico.℞.miroba. citri norū.ʒ.i.ſ.kebulor idor an̄.℈.i.reubar.ʒ.i.℈. i.dragagāti.ʒ.ſ.ifūdātur i uino citōior.℥.ii.aq̄ ēdiuie.℥.i.p diē ⁊ noctē ⁊ mane expriatur ⁊ colatu ra ꝑpinetur. Ad idē.℞.miclete.ʒ.vi. trociſcor ſpodii.ʒ.i.miſce cū aq̄ pluuiali ⁊ ꝑpinetur i mane

Mūdificātia ulcera cū diſinteria ꝑ ſupiꝰ. ℞. idromell.℥.iiii.aq̄ ordei.℈.vi.detur ſepe i die ſtō ieiuno.Et bonū ē cliſtē lauatiuū. Cōſolidātia ul cera fcā mūdificatōe.℞.gūmi arabici maſti.thu ris karabe an̄.℈.ii.iformetur cū ſiru.rob.l cū ſuc co abſinthii ⁊ fiāt ſicut pille ⁊ ſumātur.v.ſtō ieiūo oī die ſel aut bis. Ad idē zuccari ro.℥.i.ſ.elcūa rii ꝯſtricti iferiꝰ ꝺſcribēdi.ʒ.vi.dragagāti.ʒ.ii.tro ciſci ꝺ terra ſigillata.ʒ.i.icorpe ⁊ de ſtō ieiūo.ʒ. i.ꝑ uice. Trociſci experti ⁊ opti ꝯtra oēs fluxū ⁊ fe brē.℞.thuris ſāguis dracōis an̄.ʒ.ii.ſ.boli armēi ʒ.i.ematit terre ſigil.ʒ.v.balauſtie.ʒ.i.ſ.ſpice cia mōi an̄.ʒ.i.opii.ʒ.i.karabe.ʒ.i.ſ.⁊ fiāt trociſci.ʒ. i.cū ſucco portulace aut aq̄ ciſterne.⁊ aliq̄n addi alūis.ʒ.i.ſ.⁊ h̄ q̄n mā fuerit hūida mltū ⁊ q2 ꝯſtri gūt ſputū ſāguis i illo ca.feci mētōnē. Et ſcias ꝙ i ſinglo trociſco ſolū ingredi ꝺcianona ps.ʒ.i. opii ⁊ ſecure dari pūt. Nota ꝙ iſta ſimplicia in quocūq3 q̄ſi fluxu ꝯferūt ꝑmū coagulū edi l lepo ris ⁊ de an̄ prādiū.ʒ.i.⁊ cenā cū.℥.ſ.aq̄ plātagiſ Secūdū ē caſeꝰ ātiquꝰ a quo butir totū ⁊ ſal fue rit rēotū ⁊ d3 minuti icidi ⁊ ꝺcies cū aq̄ cala laua ri malarādo ipm ⁊ poſtea exicce ⁊ quōlib3 valet approxiatū. Tertiū ē tiriaca recēs.ʒ.i.cuz aqua plātagiſ. Quartū ē naſturciū aſſū admiſtre cū aq̄ plāta.aut lacte capno ⁊ da bis i die ſtō ieiūo ʒ.i. Quitū lētes cocte i duabꝰ aqs ⁊ pꝰea aſſate i patella cū modico aceto ⁊ piguedie caſtrati ⁊ de loco cibi. Idē faciūt fabe ꝑpate. Sextū ē dyaci tonitē ſine ſpēbꝰ an̄ cibū. Septimū ē lac capnuz a quo butir ē extractū i quo ſint extīcti lapides flu uiales ardētes l calida ul ferrū. Scd̄o notādū ꝙ tria ſūt remedia ſingularia q̄ ꝯferūt exteriꝰ ap proxiata i quocūq3 fluxu. Primū ē appoſitō hꝰ uētoſe ſuper umblicū.Et ſi fluxꝰ fuēit fort ponā ʒ.i.ſ.circa umblicū ⁊ a quol3 alio latē alia. Se cūdū ē balneū rute q2 multū diuertit. Tertium ablutō pedū ⁊ tibiar cū decoctōe illiꝰ herbe que uoca calcatrepa ⁊ ē ypericō ⁊ plus v3 ſi lotō fiat uſq3 ad coxas ⁊ lotō radicis ſalicis ⁊ coſdumōi v3 loco illiꝰ. Cliſteria lauatia in fluxu fiāt ex aq̄ or dei.℔.i.aq̄ mell.℥.iiii.uel fiat ex aq̄ ordei cū mel le ro.co. Ad idē.℞.ordei.M.ii.rob. M.i.flo rū camemille.M.ſ.fiat decoctō ⁊ colatu adda zuccari al.⁊ ru.℥.i.⁊ ſi uis ꝙ ſit ſedatiuū doloris addatur olei ro.℥.iii.ſepi caprar.℥.i.ſ. Cliſtēia ſtiptica ꝯſolidatiua.℞.gallar n̄ perforatar ſūac boli armēi an̄.ʒ.i.dragagāti gūmi arabi.an̄.℈. ii.ſucci plāta.fcā ꝛſidētia.℥.vi.adipis ꝛnū caprar ꝛcēt.℥.ii.uitellū uniꝰ oui ⁊ fiat cliſtē cuz aq̄ pluui ali l aq̄ ferrea ⁊ ſit cliſtē i ſūma.℔.i. Ad idē ℞ butiri recētis.℥.vi.ſāguis drachōis.ʒ.ii.⁊ fiat cli ſtē.v3 in q̄cunq3 diſinteria. Cliſter.℞.rob.mir re balauſtiar copular glādiū rizi gallar ſūac an̄. M.i.buliat i aq̄ ciſterni ⁊ ꝺcoctōis ipſiꝰ. ℞. ℔. i.ſucci plātagis.℥.ii.olei mixti.℥.i.ſ.uitellū unius oui aſſati ſepe caprar.℥.i.pulueris dracōis gūmi arabici aſſi boli armeni maſticis an̄.ʒ.ſ.carte bō bacis ꝯbuſte.M.i.⁊ fiat cliſtere.

Caplm ꝺ tenaſmone. In cura tenaſmōis no. ꝙ tenaſmō ē nimia uolūtas egerēdi cū modico ul nullo effectu.℞.decoctōis fenugreci furfuris cau liū an̄.M.i.unā megetā ⁊ calefiat ⁊ pꝰea ifūda filtr ⁊ eger ſedeat ſupra eo expſſo ab aq̄. ⁊ v3 ſiru pꝰ ex ill calidi fiat ſaccul ⁊ ſedeat eger ſup eo. Ad idē fomtatō taſſibarbaſſi l cataplaſmatō. Suf fūigiū optī ꝯtra tēaſmonē.℞.folior piror eſcu lor citōior ſan.dra.boli armēi balauſtiar terreſi gillate.buliāt oīa i uino ⁊ uadat ad aſelā cū aſela uit pria uice an̄q3 icipiat ſe expmē accipia lapis q̄ ſit caleſcūs igne fortiter ⁊ ꝓicia ꝺ iſto uio ſup lapidē ⁊ pōa lapis ſb ſcāno ſb ano ⁊ ꝛcipiat anꝰ illū uaporē calidū ⁊ ſic fiat oī uice pꝰq3 pria uice exalauit an̄q3 icipiat ꝑmē. Licinia lōga ꝯſolidā tia ⁊ dolorē ſedātia.℞.thuris opti mirre acacie ſe.iuſqami ſe.papa.al.gūmi arabici an̄.ʒ.ii.croci boli armēi an̄.ʒ.ſ.puluerizētur ⁊ fiāt licinia cū adi pe caprar ul caſtrati. Ad idē.℞.croci thuri gū mi ara.an̄.ʒ.i.opii.℈.i.ſ.⁊ cū albūie oui fiāt lici nia lōga. Elcūaria ꝯſtrictia.℞.ḡnor mirte ba lauſtiar roſar corticū ḡnator an̄.M.ſ.ſūac ſe. acetoſe ſe.plātagis antē berberis ſandal.albor maſticis ſpodii an̄.ʒ.ii.ſe.papa.al.ʒ.iii.aniſi ſe.en diuie cipi thuris an̄.ʒ.i.ſ.coriādri iſuſi i aceto cia momi corallor ru.an̄.ʒ.ſ.acacie ypoqſtidos ami di cipſſi gūmi arabici aſſi an̄.ʒ.i.terātur terenda ⁊ ſufficiēter predicta coquātur i aq̄ ciſterne deide

insipissent cũ zuccaro albo ⁊ fiat electuariũ. possz addi ꝺ uio ꝯnatoꝝ paꝝ. Aliꝺ. ℞. gallaꝝ balaustiaꝝ cupulaꝝ glãdiũ corticũ ꝯnatoꝝ añ. ʒ. i. ß. terr sigil. carabe sãda. al. ⁊ ru. bo. armẽ sãgui. dra. turis masticis se. papa. al. gũmi arabici assi psilii assi margaritaꝝ nõ pforataꝝ añ. ʒ. i. auelanaꝝ assataꝝ ꝯnorũ uue añ. ʒ. i. spodii cinamomi añ. ℥. ß. ramich roß. cipẽi añ. ʒ. ii. spice nardi carui ypoqstidos añ. ʒ. ß. liature eboris l' acuuz. ʒ. i. ⁊ cũ zuccaro albo sufficiẽti fiat ꝯfectõ solida. Expimtuz sumatur assis de arbore q̃ dr̃ ppl's ⁊ bñ calefiat ⁊ ano nudo sedeat super ea ⁊ qñ assis icipit tepescẽ hẽat alia cal'a ⁊ sic tã diu fiat quousqz sẽtiat calorẽ ad itra ⁊ si ñ hẽtur illa arbor sumat de abiete.

Caplm ꝺ difficultate migẽdi. Prio nota carmẽ illꝺ. Strãgur guttatiz sur nil disurqz p horas.

Difficultas urine qñqz pueit a cãu ⁊ pcussiõe ⁊ qñqz ex ꝺbilitate expulsiue. qñqz a ꝛpletõe. ⁊ illa repletõ qñqz ẽ ex rẽtẽtõe urie lõga ut cũ qs diu verecũdia retinuit urinã. qñqz ex hũorib' l' sanie qñz ex lapide. Si ẽ ex casu ⁊ pcussiõe fiat prio phlebotõia basilice ⁊ fiat clistẽ. fiat effusio aq̃ ctẽ i qua camõilla mellilotũ roß. bulierint ⁊ ab alto sup loco percusso p duas horas pucia. p' ea ungat loc' cũ isto ungtõ. ℞. mirre masticis añ. ʒ. i. olei roß. ℥. i. olei anetini. ℥. ß. cere. q. suf. ⁊ fiat vngtm̃. Ad idẽ vz saccul' ꝺ absinthio bulit' in uino albo expssus posit' supra femur ⁊ loco percusso. Mãdetur ifirmo q sepe cõe migẽ. Si vo fuerit ex repletione urie tũc ꝺcũbat sup uẽtrẽ ⁊ ꝯpmat fortiter pectẽ qr tũc ps iferior aperit cũ uria egẽdit. Sz si ex ꝛpletõe hũorũ l' saniei l' sãguis fuerit he medicie ꝯferũt. Medicie ꝯposite diaspgon litõtripõ ustiuũ nicolai. tiriaca ãtiq̃ metridatũ. Medicie simplices aq̃ spagi aq̃ saxifragie rafani ius cicerũ rubeoꝝ cũ radicib'. v. aq̃ limonũ vz ꝯtra rnũ ⁊ vesice lapidẽ. Puluis optim' ꝺ quo sũatur cuz liquore diuretico. ℥. i. p uice. ℞. seinũ apii petro. peõie se. genestre saxifragie añ. ʒ. ii. se. fẽi. anisi carui añ. ʒ. ß. seinũ cõiũ. ℥. ß. milii sol'. ℥. i. spice cinamõi añ. ʒ. i. liqritie. ʒ. iii. zuccari albi. ℥. i. ß. fiat ex his pluis sbtilissim'. No. ipz qr optim' ẽ ⁊ eo põt uti ꝯtinue. Balneũ siue sẽicupiũ. ℞. foliorũ cauliũ maluauisci cresonũ siue senacionũ paritarie artetice floꝝ camõille floꝝ apii petro. radicũ eorũdẽ añ. ℳ. iii. fiat balneũ. Clistẽia fiãt ex pdcis herbis ⁊ i colatura addatur bñdcẽ. ℥. ii. cassiefistule ierepigre añ. ℥. ß. olei rute. ℥. iii. ⁊ fiat clistẽ. Unguẽtũ optimũ. ℞. olei ꝺ scorpiõib' olei costini olei ꝺ lilio olei aneti añ. ℥. ß. adipis anat ℥. ß. paritarie saxifragie añ. ʒ. i. puluẽis cimicũ. ʒ. iii. cere. q. suf. aceti paꝝ fit ungtm̃. Expientia accipe totũ zirbũ thauri uni' recẽs siue bouis iuuẽis pfci ⁊ illud calefac ad ignẽ ⁊ calidũ suppõe femori ⁊ ẽ mirabile i puocãdo urinã. Ad idẽ vz herba q̃ nascit sup fũdũ nauiũ stãtiũ i aq̃ salsa cocta i vio sbtili albo posita sup femur. Ad iꝺ si ponãtur cimices iter pellẽ ⁊ carnẽ vge. No. q artetica ab itra ⁊ ab extra approxiata mltũ ẽ puocatia. No. q oia frãgentia lapidẽ q̃ dicẽtur i seqnti ca. ualẽt ad puocatõz urie ⁊ pdcã i illo ca. ⁊ dicebãtur ualẽ ẽt ꝯtra lapidẽ. Aq̃ diuretica mgri Tadei q̃ mirabil' ẽ i puõe urie ẽt frãgẽdo lapidẽ ⁊ rẽouẽdo dolorẽ idoloꝝ si pscẽ fiat q raro ꝯtigit ⁊ ẽ mltũ medicia mea. ℞. cresoni; ℳ. ii. radicũ. v. añ. ℳ. i. radicũ rafani enule pẽcedini cipi accori yrigi macedõici radicis felicis radicũ ualꝺ bõe albe ⁊ nigre treteãt cicẽis aratici palib pipielle añ. ℳ. i. miliũ sol' ꝯmis utriusqz scolopẽdrie capil. uene. saxifragie leuistici polipodii ypicon mellisse pitarie aristol. eufragie betõice caul' agrestis cicoree politrici citrac adiãti camedreos cãepiteos herbe apii añ. ℳ. ii. pilosele ẽdiuie radicis melote siluestris añ. ℳ. i. nasturcii filopẽdule rute siluestris saxifragie maioris extrẽitatũ uitꝫ albe corticis genestre corticuz radicis rubee tribuloꝝ maioꝝ añ. ℳ. ii. siselcos iusqami timi epithi polipodii añ. ℥. ii. miliu sol'. ℥. iiii. ameos leuistici sene cuscute seinũ cõiũ añ. ʒ. ii. celtice galãge spice añ. ℥. ß. anisi feni. añ. ℥. iii. cimini cineris scorpionũ añ. ʒ. i. se. apii roß. añ. ʒ. ii. lapidis licis lapidis spõgie lapidis hoĩs l' porci añ. ℥. i. nucleoꝝ cerasoꝝ ⁊ psicoꝝ ⁊ corticũ cãcroꝝ adustoꝝ stercoris gallie stercoris colũbi sglle añ. ℥. i. ossis mãdibule lucii sãguis leporis sãguis hirci añ. ℥. iiii. se. genestre se. nasturcii añ. ℔. ß. saxifragie sicce. ℔. i. ⁊ ex oib' istis fiat aq̃ p istũ moꝺ. ℞. oẽs radices per se ⁊ minuti icidas ⁊ tere cũ pistello paꝝ eas et põe ad capellũ ⁊ distilla ⁊ rua p se. demũ accipe semina ⁊ lapides sil' ⁊ fac puluerẽ ⁊ ifũde i trib' urceis uini albi sbtil' ⁊ põe ad capellũ ⁊ fac distillare P' modũ oẽs istas tres aq̃s accipe ⁊ sil' misceas ⁊ usui reserua. Uez si addatur cũ lapidib' aq̃ nitri. ℥. i. adhuc fiet fortior sũat ꝺ ea uitꝝ unũ l'. ℥. iii. et pl' tpe necessitat sz sit sp stõach' a cibis uacu'. et ẽt hñtes calculũ utũtur tpe sãitat ⁊ i pseruatõe a dolore iliorũ. nã i lꝫ ẽ potissima. Et no. q suffumigatio cũ pelle hirci in rẽtẽtõe urie dissoluit eã si ñ fuerit pcedẽs ab apate l' lapiꝺ uiã obturãtib' auẽzoar

Capi. ꝺ lapide renũ ⁊ uesica. Ualẽtia ꝯtra lapidẽ a ppetate lapis iudaic' cinis scorpiõis lapis spõgie lapis licis leporis usti cinis testaꝝ ouoꝝ a qb' egressus ẽ pulus sãguis hirci aq̃ rafãi cauda tremula quocũqz mõ sũpta. Et no. q q usus fuerit cõedere urticas securabitur ab arenul' ⁊ ꝯnatione lapidis ⁊ ẽ ꝺ expt anẽzoar. Sirup'. ℞. scolopẽdrie capil. uene. tribuli marini saxifragie crete marie pipinelle milii sol' leuistici ẽdiuie añ. ℳ. i. radicũ spgi brusci petro. rafani ꝯmis añ. ʒ. i. seminũ siseleos seinũ altee seminũ fenugreci anisi feni. añ. ʒ. ß. se nũ cõinz. ℥. i. liqritie mũdate passularũ mũdataꝝ añ. ℥. i. ciceꝝ ru. ℳ. i. spice nardi. ʒ.

ii.aceti sqlllitici.℥.ii.mellis electi zuccari albi.ā.lb
i.⁊ fiat siru.⁊ dātur.ʒ.ii.ꝑ uice cū..℥.iii.aq̄ rafāi
ꝉ alia ꝺ ṗdcis i ca.ṗcedēti. Elcūaria.℞.elcūarii
ducis elcūarii litōtipō aā.℥.ii.misceātur detur.℥
i.cū aq̄ aliq̄ diuretica ꝺ ṗdcis. Aliꝺ.℞.cinamōi
ʒʒ.aā.℥.ſ.ſpice.ʒ.ſ.cardamōi.℥.i.gari.nucismu.
cipi sqnāti anisi aā.ʒ.i.piperis lōgi ⁊ nigri aā.ʒ.
ii.ſe.melonum.℥.i.lapidis ſpōgie lapidis iudaici
mēte uste lapidis licis aā.ʒ.ii.crete marie.℥.i.ſ.
saxifragie.℥.ſ.milii ſolꝭ.ʒ.ii.ſ.ſe.macedonici xilo
balsami carpobalpami anisi petrosi.aā.ʒ.ii.ligri
tie.℥.ſ.radicū ſpargi.ᗰ.i.ſ.⁊ cū.lb.iii.zuccari
fiat elcūariū. ṗus debēt incidi radices ⁊ ꝺcoq̄ cū
zuccaro ⁊ pistari agitādo.deide ſpēs addāꝭ.Aliꝺ
forte mlꝭtū.℞.pulueris ſcorpiōis usti uitri usti ci
neris radicis cauliū cineris leporis sāguis hirci:
cineris corticū ouoꝝ a qbꝰ pullꝰ ē egressus lapis
iudaici gar.nucismus.accori.ʒ.i.ſe.petrosi.dauci
pulegii gūmi arabici ſe.altee pipēis aā.ᗰ.i.ſ.la
pidis ſpōgie lapidis renalꝭ hūidi aā.℈.ii.pulueri
zētur ṗdcā ⁊ ꝯficiātur cū melle.dosis ē.ʒ.ii.cū ali
qua aq̄ diuretica. Nota ꝙ i cura lapidis oꝫ ad
mistrari mollificatia ne lapis magnꝰ idurescat ex
approxiatōe uini hn̄tiū frāgēdi. Emplꝭm molli
tiuū qꝺ approxiari dꝫ.℞.malue bismalue ſe.al
tee ſe.lini ficuū caricaꝝ piguiū butiri recētꝭ aā.℥.
i.olei amigdaloꝝ.℥.ii.⁊ ex oibꝰ fiat ēplꝭm ⁊ ponaꝭ
supra renes si ibi ē lapis ulꝭ in femore si in uesica ē
lapis ⁊ stet per diē mediā. ⁊ illo remoto inungaꝭ
oleo ſcorpionū ꝉ infrascripto ungtō.℞.olei ſcor
pionū.℥.iii.lapidis ſpōgie cineris caude tremule
lapidis iudaici aā.ʒ.ſ.cere.q.suffi. ⁊ fiat ungtm̄.

Balneū mollitiuū ⁊ mitigatiuum doloris.℞.
malue bismalue pitarie abrotani crete marie ſe.al
tee fenugreci ſe.li.aā.⁊ buliāt paꝝ i aq̄ sufficiēti ꝓ
balneo ⁊ cū egrediꝭ inungaꝭ ungtō supradcō.

Puluis ad idē optimꝰ.℞.saxifragie anisi pe
trosi.piperis apii milii solis ſe.ſpgi aā. tere oīa et
cribra ⁊ cū melle misce ⁊ da bibē coclear unū cuꝫ
aq̄ calꝭa ⁊ ē optimꝰ ⁊ expertꝰ ꝑ me. Ad idꝫ.℞.cori
giole.℥.ſ.ciceꝝ ru.℥.ii.ſeīnū melonū n̄ mūdatoꝝ.
℥.i.buliāt in.lb.i.aq̄ dulcis usq̄quo redeat ad.℥.
vi.⁊ dētur.℥.ii.ꝑ uice cū modico zuccari stō ieiūo
⁊ vꝫ ꝯtra renulas. Puluis.℞.sāguis hirci exic
cati.℥.i.deꝭ cū aliqua diuretica aqua. Et no.ꝙ
sic ṗparaꝭ sāguis hirci.prio cibeꝭ hircꝰ cū herbis
ſbtiliatiuis ⁊ icisiuis siccis pipinella saxifragia ſeīa
melonū ⁊ silꝭia.postea ꝺcoletur hircꝰ ṗmꝰ sāguis
⁊ ultimꝰ dꝫ abici ſꝫ secūdus retineri ⁊ exiccari ad
umbrā: icidi minuti sicut fiūt trocisci ⁊ usui reſue
tur. Et no.ꝙ aliqn̄ lapis iuesica claudit foramē
uesice ut nil possit egredi ꝺ urina ⁊ tūc sūt tria re
media. Primū ē ut pōatur digitꝰ in ano ⁊ ꝯpria
ur uesica sic ꝙ lapis retrocedat intꝰ ⁊ remoueaꝭ
ꝺ uia urine. Secūdū ꝙ patiēs stet superius ⁊ ꝙ
eleueꝭ crura ⁊ ꝯstrigātur aā ⁊ retro usq̄quo lapis
descendat ad fundū uesice. Tertiū ē ꝙ siringa
liniatur oleo amigdalarū dulciū ⁊ imponaꝭ per
collum uirge sic ꝙ pellat lapidē ad intra ⁊ ē bonū
ualde sed bene ponatur siringa.

Capi.de apāte in renibus ⁊ uesica ꝯferēs in pri
mo qn̄ ē ꝺ materia calida.℞.mucilaginis psilii:
mucilaginis ſe.citonioꝝū aā.ʒ.ii.olei ro.℥.ii.aq̄
endiuie.lb.ſ.ſe.portulace ſe.papa.al.aā.℥.ſ.fari
ne ordei ꝙ sufficit ⁊ fiat emplꝭm mediocriter liqui
dum cum.℥.ſ.aceti. Si sit in prio materia frigi
da hoc ꝯfert.℞.pulueris rosarū absinthii aā.ʒ.
ii.olei ro.olei camomille olei amigdalarū dulciuꝫ
aā.℥.i.ſ.florū camōille melliloti aā.℥.ſ.farine or
dei farine frumēti aā quātū sufficit ⁊ fiat emplꝭm.

Emplastrū maturatiuū quādo ē de matēia ca
lida.℞.radicū altee malue aā.ᗰ.ſ.ficuū cari
carū piguiuꝫ.℥.i.medulle cruris uituli butiri adi
pis anatis aā.℥.ſ.olei camomellini olei amigda
larum dulciuꝫ aā.℥.i.ſ.floꝝ camomille melliloti
aā.℥.ſ.farine ordei frumenti aā.q.suf.⁊ fiat ēpla
strū. Sed si fuerit de materia frigida hoc cōfert
ad maturandū.℞.piguiū ficuū caricaꝝ.℥.ii.ra
dicis lilii.℥.i.mucilaginis nugreci ucil.ſe.lini aā.
℥.ſ.olei amigdalaꝝ dulciū ydromelꝭ pauce cōesti
onis aā.℥.i.farine tritici.q.suf.⁊ fiat emplꝭm. Ad
idē ualet emplꝭm de melliloto ꝭm mesue. Scām ma
turatōe ꝯferunt mūdificantia ⁊ cōsolidātia q̄ oīa
scribētur in capitulis imediate sequentibus.

Capi.de ardore urine. Nota ꝙ ardor urine
prouenit a duplici cā.una ꝙ qn̄ urina ē acuta rōe
colere permixte uel phlegmatis salsi ⁊ de illo loqꝭ
hic. Alia cā pōt eē qn̄ ē ulcus in uesica ⁊ in uiis
urine quia licet non sit urina acuta transiens per
ulcus ardorē causat et de illo loqtur infra. Pul
uis rasis optimꝰ ⁊ expertus ē sepe per me ⁊ vꝫ mlꝭ
tū. Itē lac amigdalaꝝ dulciū cū decoctōe melo
nū uel cū aqua eius multū ualet si detur i potu stō
ieiuno. Itē ualet sirupꝰ uiolatꝰ cū aqua melonū

Emplꝭm sandaloꝝū al.⁊ ru.ſpodii sumac mirtil
loꝝū aā.ʒ.ii.acacie ypoquistidos aā.ʒ.i.ſeminis
portulace ſeminis cucumeris ſe.cucurbite aā.ʒ.i.
ſ.succi plantaginis aque rosate aā.℥.ii.farine or
dei quātum sufficit ⁊ fiat emplastrum ⁊ ponatur
ad renes ⁊ supra pectē. Puluis ſeminū lactuca
rū ⁊ portulacarū cuꝫ zuccaro ē medicina experta
cuidā uiro antiquo anno incurrit ter uel quater
istum morbum ⁊ liberatur in duobus diebus et
de eo sumit cum omni cibo et in omni suo potu in
magna quantitate ⁊ est.l.annoꝝū calide ⁊ sicce cō
plexiōis i oibꝰ mēbris eiꝰ ⁊ qn̄ excoriatur i capite
ꝟge.iā feci appōi stuelū ifusū i aq̄ rosata i q̄ liq̄fa
ctū fuit apiū ⁊ stati cessauit dolor. Capi.de mi
ctu sāguis ⁊ saniei ⁊ ꝑ ꝯūs ꝺ ulcēibꝰ renū ⁊ uesice
⁊ uiaꝝ urie. No.ꝙ mictꝰ sāguis lꝫ possit ꝓcedē a
uesica rēibꝰ epate ⁊ aliis mēbris.raſ h solū ponit
curā qn̄ ꝓcedit a rēibꝰ ꝉ uesica. Nota ꝙ trocisci ꝺ

karabe sűt frĩ stiptici cõglutinatiui ⁊ a ꝓpꝛietate re
stringűt sang. ꝑ eius simplicia. Nota ꝙ cuchabit
i. karabe lapis ematites ⁊ coꝛalus vȝ a ꝓpꝛietate
i restringẽdo sang. undecũqȝ fluat. Trocisci alkẽ
gi sűt ultimi iuuãti i antiquo mictu sang. ⁊ i ulceri
b⁹ renũ ⁊ uesice ⁊ uiaꝝ urine nã ꝑmo remittűt ma
lã ꝯplõnẽ calˀaȝ acutoꝝ hũoꝛũ q2 frĩ. ꝯo mundifi
cãt ulcẽa pp apitia q̃ sűt i eis ut se. apii. tertio ꝯso
lidãtia ulcera ꝓpter ꝯsolidãtia q̃ sűt in eis ⁊ bol⁹
arme. olibanũ sang. dra. gũi arabici q̃ tria repeꝛi
unt i oi ulcere receptã uiꝺ mesue. dat un⁹ ꝑ uice
stõ ieiuno cũ aq̃ melonũ lˀ mucilagie se. cõiuȝ lˀ cũ
lacte capꝛino lˀ cũ aq̃ plantag. Dat ẽt cũ. ℥. ii. siru.
de papa. ⁊ aq̃ oꝛdei. Trocisci de terra sigillˀ. ẽt ua
lẽt ⁊ dat cũ aq̃ plãtag. Ungtm̃ ad res ⁊ ẽt ad uesi
cã. ℞. olei ro. ℥. ii. olei mirtini suci plãtag. añ. ℥. ſ
trocisci ꝺ terra sigillˀ. trocisci ꝺ karabe añ. ʒ. i. ace
ti. ʒ. ii. cere albe ꝙ sufficit aceti parum ⁊ fiat un
gtm̃. Alñ reqrit in antiquo mictu sang. pꝛius
mũdificare p⁹ea ꝯsolidare. Mũdificatiua solũ ⁊
mũdificatiua silˀ ⁊ ꝯsolidãtia ecce per oꝛdinẽ. siru.
mũdificãs solũ. ℞. capilˀ. uene. recẽtiũ. M. iii. li
gritie mũdate. ℥. i. se. melo. mũdati. ℥. i. melˀ zuc.
añ. ℥. i. ſ. fiat siru. ꝯm artẽ lõgus. De eo dat. ʒ. iiii
quolibȝ mãe. Ali⁹. ℞. capil. uene. recẽtꝭ folioꝝ
arnoglose añ. M. ii. se. melõis mũdati. ℥. ii. se. cu
cũeris se. cucurbite citruli mundati añ. ℥. i. se. pa
paueris al. se. citonioꝝ se. altee añ. ℥. i. ſ. zucc. melˀ
q. sufficit ⁊ ꝯȝ artẽ fiat sirup. Dant. ℥. ii. cũ aqua
melonũ. Electuriũ mũdificãs ⁊ bonũ. ℞. se. me
lõis mũdati. g̃. alkẽgi se. altee añ. ʒ. iii. amigdala
rũ amaraꝝ se. citruli capil. ueneris. recẽtꝭ se. yreos
oꝛobi ligritie mũdatꝭ. añ. ʒ. i. ſ. se. lactuce apiiˡ bau
cie añ. ℈. ii. ⁊ cũ zuccaro fiat electuariũ. Dat. ℥. i
ꝑ uice bis i die cũ aq̃ melonũ ⁊ sine illa. Electua
riũ ꝯsolidãs. ℞. ꝯsolide maioꝛis ⁊ mioꝛis añ. ʒ. iii
sang. dra. boli ar. thuris masti. añ. ʒ. ii. acacie mir
rhe añ. ʒ. ſ. piloꝝ spice nardi. ℈. i. dragaganti gũi
arabici añ. ℈. ii. ⁊ cũ zuc. fiat electuariũ. põt ẽt fie
ri sirup. ex istis si res duplẽt ulˀ triplent. Srupus
mũdificãs ⁊ ꝯsolidãs. ℞. folioꝝ pentafiloꝝ. M.
iiii. zucc. q. sufficit ⁊ fiat siru. i. ℔. det. ℥. ii. cuȝ aq̃
plãtag. ⁊ ẽ remediũ optimũ ⁊ uelociter iuuamtuȝ
ꝓstat. Ad iꝺ sirup. fact⁹ ex decoctõe folioꝝ agrio
nie floꝝ plãtag. añ. cũ zucc. Electuariũ ad iꝺ. ℞
ligritie mũdate. ʒ. ii. se. melonũ mũdatꝭ. ℥. ſ. se. ci
truli cucurbite mũdatꝭ. se. papaue. al. g̃. alkekẽgi
añ. ʒ. i. cinami. mirtilloꝝ añ. ʒ. ſ. dragagãti gũmi
arabici ĩfusoꝝ ꝑ noctẽ in aq̃ ro. amig. dulciũ excoꝛ
ticataꝝ pineaꝝ mũdatꝭ. añ. ℥. ſ. melˀ ro. co. ℥. i. aq̃
ro. aq̃ plãtag. añ. ℥. ii. zucc. q. suf. ⁊ fiat electuariũ
Et nota ꝙ lac capꝛinũ quomõcũqȝ sumat ceteris
ꝑualet ⁊ maxie si sumãtur cũ uno trocisco alkakẽ
gi. ʒ. i. Nã quidã nobilis etatis. xxxxx. ãnoꝛũ uel
circa ex solo medicamine isto fuit liberat⁹ de ulce
ribus coli uesice a sex mẽsibus citra. Sirigamus
in ulceribus uesice pꝛimo cũ mũdificantꝭ sicut melˀ
aqua aq̃ oꝛdei decoctio yreos ⁊ silˀia. Scꝺo aponi
m⁹ ꝯsolidãtia sicut puluis sang. draco. boli ar. ter
re sigilate ⁊ similiũ ⁊ istum puluerẽ ponim⁹ cuȝ la
cte uel aliquo liquoꝛe. Et nota ꝙ uia ꝟge ẽ toꝛtuo
sa ⁊ iõ caute ⁊ sine uiolentia siringentur in ulcera.

Cap. de cura emisionis urine uoluntarie.

Emplˀm siue cerotum. ℞. laudani mast. añ. ℥.
ii. olibani nucis cipꝛessi añ. ʒ. ii. ligni aloes stoꝛa.
calamite galange cinamomi añ. ʒ. i. terbẽtine. ʒ. ii
oia misceantur cuȝ pistelo ⁊ cũ succo mẽte fiat em
plastrũ ꝙ aponit in foꝛma ceroti super corio põa
tur super pectẽ pilis picis abrasis ne accidat euul
sio pilorum in remotiõe. Ad idẽ ⁊ plus vȝ i polu
cionẽ ℞. succi mẽte. ℔. ſ. masticis olibani añ. ℥.
ſ. nu. cipssi. ʒ. ii. ligni aloes galange añ. ʒ. i. pulue
ris cinamomi ꝙ sufficit. Et si ẽ pauper ponatur ci
mini assi loco cinamomi ⁊ fiat emplˀȝ mediocriteꝛ
liquidũ. Et põt fieri in foꝛma unguẽti cum cera ⁊
modico aceto ⁊ inungatur pecten. In diabetica
passiõe a calˀitatis renũ. ℞. ungti populeon olei
ro. olei nenufaris olei mirtini añ. ℥. ſ. acacie. ʒ. ii.
turis. ʒ. i. ypoqstidos laudani añ. ʒ. i. galarũ. ʒ. ſ
mucilagis psilii. ʒ. i. ſ. aceti. ʒ. ii. cũ cera fiat ungtm̃
Ad iꝺ vȝ ad polutõm plastra plũbi i multꝭ locis
perfoꝛata ĩfusa per noctẽ unã ⁊ diem i aceto posi
ta supra renes ⁊ fit i clericis q in spermate habun
dãt multuȝ. aliud ungtm̃. ℞. succi lactuce poꝛtula
ce solatri añ. ℥. i. ſ. aque ro. ℥. i. aceti. ℥. ſ. farie pa
pauereris al. ℥. i. cere quantum sufficit de quo fiat
unguentum ⁊ inungantur renes

Ca. de ꝟmib⁹ q i ano ⁊ uẽtre gnerãt. Simpli
ces med. calˀe iterficiẽtes ꝟmes alo. turbit cologn
ti. oia gña feliũ spãlˀr felˀ lup. tau. nucglea. psicoꝛũ
lupi. amig. ama. cẽtaurea costũ absinthiũ ciamo
ru. yreos enu. ale. po. se. cauliũ abrota. gẽtia. psi.
grami. calam̃. santo. siue sticados. g̃. lauri lũbꝛici
tereꝝ yres agrimo. ⁊ se. alexãdrinũ. cõiter pꝛeualet
datur. ʒ. i. uel. ʒ. i. ⁊. ſ. cũ uino tẽpoꝛe frigido ⁊ cũ
aliquo succo frigido tꝑre calˀo q2 calefacit multũ
Medicie frĩe terra sigillata coꝛiandꝛũ succi plan
tag. radicũ arboꝛis granati sũmac ypoqstidos se.
poꝛtulace ẽdiuia lactuca amara granata acetosa
pomũ aranciũ gña citri siligo coꝛnu cerui ustũ lac
asine oia acetosa q2 icidűt ⁊ sbtiliãt materiã q̃ est
cã ꝟmiũ ulˀ materia ꝟmiũ ⁊c̃. Inungat circa um
bilicũ cũ oleo petrolei vȝ ꝯtra ꝟmes q2 eos iterfi
cit. ab extra ungtm̃ optimũ circa ũbilicũ. ℞. olei
de absinthio olei michaelˀ scoti olei felˀ taurini ace
ti añ. ℥. ſ. terre sigillate. ʒ. ii. ossis de coꝛde cerui. ʒ
i. yere pigre alo. añ. ʒ. i. ſ. farie lupinoꝛũ. ʒ. ſ. cere
q. suf. ⁊ ungtm̃ fiat. Ad oleũ michaelˀ scoti ꝑ ꝟmi
bus optimũ. ℞. abꝛotani dõestici. ℥. ii. absinthii
℥. ii. coꝛticis laureole. ℥. i. sticados. ℥. iii. gẽtiane
℥. i. uermiculoꝛum. ℥. iii. persicarie. ℥. iiii. pomi
granati coꝛticum radicum cãne añ. ʒ. iii. gramis

℥.iii.poli idi.℥.ii.ʃ.sauie.℥.ii.ligue auis.℥.ii.ʃ.ra
dicum bachaꝝ lauri añ.℥.ʃ. alo.ʒ.i.oia buliāt in
oleo ⁊ aceto ⁊ pꝰea ꝯſuētur tradatur uſui cuz fue
rit neceſſe. Aliud. ℞.fermēti.℥.i.croci.ʒ.i.aceti
qꝺ ſufficit ⁊ liq̄ fiat de quo iungātur tipoꝛa ac etiā
locꝰ mediꝰ in parte ſuperioꝛi capitꝫ ubi ē cōmiſſura
nā mltum vz ad repmēdum ⁊ reſoluēdum uapo
reſ aſcēdēteſ ad eo ꝙ repmit accidētia mala v̄miū
optie ſignificat ſubet ⁊ ſilia. Ad idē inungantur
nares ſil cum ſurcula gutturis cum tiriaca antiq̄
ul ierapigra. Ad iꝺ vz h̄ ēplz qñ ē febris ℞.ſuc.
v̄miclaris.℥.ii.ſuci folioꝝ pſici añ.℥.i.aceti felis
thauri añ.℥.ʃ.aloes plpe coloqntide.ſe.alexādri
ni añ.ʒ.i.oli amigdalaꝝ amaraꝝ.℥.ii.farine lupi
noꝝ ꝙ ſuf.⁊ fiat ēplz. Unguētū ꝯſuetū mihi. ℞.
ligni aloes croci añ.ʒ.ii.farie lupinoꝝ.℥.ʃ.felis
thauri.℥.i.yerepigre.ʒ.v.olei amigd.amaraꝝ ul
michaelis ſcoti.℥.i.terre ſigillate coꝛnu cerui hu
ſti ſumac añ.ʒ.iiii.cer ꝙ ſufficit aceti foꝛtiſſimi.℥.
ii.⁊ fiat ungtm̄. Cōpoſita tiriaca antiq̄ pille ꝺ alo
es ierepig.aq̄ gramis diſtilata ē.n.optimꝰ potus
Ad iꝺ qñ ē febꝛis.℞.oꝛdei.℥.iiii.ſe.gal.gramis
añ.℥.i.buliāt in aq̄ ſufficiēti uſz ad ꝯſūptiōm ter
tie partꝫ ⁊ coletur ⁊ de illa detur ad potādū ⁊ adi
tur parū aceti n̄ nocet. Et ſi v̄mes ſūt i ano fiat ſu
poſitoꝛiū de rebꝰ moleſtātibꝰ expulſiuā ſicut ꝺ car
nibꝰ bñ ſalitꝫ. Et cliſtē lauatiuū ⁊ eductiuū. Et no
ta ꝙ ſupiꝰ debēt amara dari v̄mibꝰ ⁊ p iferiꝰ admi
niſtrari dulcia ⁊ cliſte.de lacte. Confectio ꝯſueta
mihi. ℞.ligni alo.ʒ.ʃ.ʒʒ.maciſ.añ.ʒ.i.coꝛnu cer
ui uſti.℥.ʃ.mēte marubii zedoarie añ.ʒ.i.℈.ʃ.zu
cari al.℔.ii.diſoluātur p̄dcā in decoctōe lupino.
⁊ red.graminis ⁊ fiāt foꝛmule parue.

Cap.de emoꝛꝛoidibꝰ fiſtul ⁊ ragadiis q̄ i ano
fiūt. Ad fluxū ſang.reſtringendū trocilci de kara
be ſꝫ meſue dati cū decoctōe ſumac ſanguinez re
ſtringūt optie. Ad idē vz electuariū de ſcoꝛia ferri
almāſoꝛis ſꝫ ſumatur in paruā quātitatē qꝛ mltū
reſtringit Ad iꝺ trociſci ꝺ karabe ſꝫ almā.ab ex
tra. Ad iꝺ. ℞.aloes turis ſang.draco.bo.arme.
piloꝛū lepoꝛis ſbtilr inciſoꝛū añ.ʒ.ii.pulueriзētuꝛ
p̄dcā ꝺmū accipe telā araneā molēdini ⁊ cū albu
mine oui p̄dcā miſceātur ⁊ liniatur locꝰ vn̄ ſang.
emanat cū illo medicamine ſel reſtrinxi ſang.flu
entē ex arteria inciſa ſb gēu a parte ꝺōeſtica tibie
per.iiii.dies n̄ poterit ꝯſtringi a medicina q p̄fue
rat cure lucratꝰ fui duca.xii.⁊.x.bꝛachia pāni pul
chri ex curialitate patientꝫ. Ad idē ℞.balauſtia
rū roſ.galarū nu.cipꝛeſſi ſumac coꝛticuz.ḡ.mirti
acatie turis añ.℥.ʃ.ꝯq̄ſcētur aliquātulū ⁊ buliāt i
uio nigro ſtiptico ⁊ aq̄ añ.partibꝰ eq̄libꝰ ⁊ fiat ca
thaplaſma l fomētatio cū ſpōgia.ad idē. ℞.olei
ro.℥.ii.ſumac mirti añ.ʒ.i.cere.q.ſuf.aceti paruz
fiat ungtm̄ ⁊ inungatur locꝰ.ad aperiēdū emoroi
das ⁊ ſang.fluat. Nota ꝙ.v.modis aperiuntur
moroidas ut inde fluat ſang. Primo ⁊ ē ſecuri

or cū flobotomo ut n̄ claudātur qꝛ faclr ꝯſolidan
tur. Inūgatur iſto ungtō ꝙ ē ℞.olei perſicoꝛum
℥.ii.medule criſolomiloꝛū coꝛticū aleorum añ.ʒ.
ii.cere.q.ſuf.aceti paruz ⁊ fiat ungtm̄. Scꝺo ape
riātur cuz ſanguiſugis per aliquā cānā ut n̄ uadāt
per alia loca qꝛ ille euacuāt ſāg.melicū ut ait aui.
fen.iiii.pꝛimi canonis in hoc differunt a uento
ſis. Tertio modo aperiuntur cum foliis ficus
ul cepe ita ut fricētur cū iſtis foliis fotiter a pte ex
terioꝛi uſz quo incipiat emittē ſāguinē ⁊ ē cōis mo
dꝰ mlieꝝ. Quarto mō cū eo ꝙ pōit Raſis ut pānꝰ
ꝺ lana infūdatur in ſucco cepe ⁊ locus fricetur qa
ille ſuccus ē mltū aperitiuus ⁊ ideo aperit. Quin
to mō conoꝛ aperire cū iſto unguēto. ℞.aloes ſu
co trini ſbtilr pluerizati.ʒ.ii.felis thaurini.℥.i.ace
ti.℥.ii.miſceātur ſimul ⁊ cum lana ul filtro i iſto li
quore infuſe fricetur locus. Aliā medicinā ponit
raſis ⁊ eſt expertum uide ibi. Ad mitigandum
doloré emoꝛoidaꝝ. Nota ꝙ tribus mōis ſedatur
doloꝛ emoꝛoidarum.ſ.reſoluēdo materiā minoꝛā
do materiā ⁊ molificādo ⁊ ſtupefaciendo ⁊ multū
vz emplm hoc raſis ca.de epate ꝙ dicitur emplm
de epate. ℞.ſpice maſticis ciperi ſqnanti calami
aromatici cꝛoci mēte deinde maſtix ⁊ mēta in uino
diſoluto cum aliis miſceantur ⁊ ex hiis omnibus
fiat emplm. Ad idem. ℞.mucilaginis fenugreci
mucilaginis.ſe.lini añ.ʒ.ii.butiri ſiñ ſale ſepi rnū
cap.añ.ʒ.i.uiteli unius oui.olei.ro.℥.ii.cere mo
dicū ⁊ fiat unguētū. Ad iꝺ. ℞.folioꝝ lingue auis
folioꝝ lingue canis folioꝛum malue añ. M.ii.fe
nugreci ſeminis lini añ. conquaſcētur ⁊ buliant in
aqua demū ponatur ſpongia infuſa in illa aqua ⁊
exp̄ſa ponatur in ano. Uel fiat ſaculꝰ ex dictis her
bis ⁊ ponatur in ano. Ad idē oli ꝺ criſolomis.℥.i
olei ro.℥.ʃ.pinguedinis anatꝫ butiri loti.añ.ʒ.iii.
bdelii in p̄dicto oleo diſoluti.ʒ.ii.cere.q.ſuf.⁊ fiat
unguētū mole. Ad idē qñ ē doloꝛ mltum infeſtās
℞.diaglon.℥.i.olei ro.℥.ʃ. uiteluz uniꝰ oui croci
opii.añ.℈.i.miſce inungatur locꝰ. Ad idē qñ ma
ximꝰ doloꝛ ē. ℞.opii.℥.i.diſoluatur in aqua ro.
ꝺinde accipe ſtuellum ꝺ bōbace ⁊ infunde in dicta
aqua poſtea apone ano ⁊ teneat modicum ſta
tiz ceſſabit ⁊ ſepe fui expertus. Et nota ꝙ lauare
anum cuz aq̄ tepida dulci ꝓhibet euenire emoꝛoi
das. Ad ragadias in ano n̄ ſanioſas. Si ſunt cuz
aduſtiōe vz ungtm̄ de ceruſa. ſi ſunt ſine inflāma
tōe vz h̄. ℞.mucilaginis pſilu.℥.i.piguedinis ga
line recētꝫ.℥.i.⁊.ʃ.uitelū uniꝰ oui croci.ʒ.i. oia mi
ſceātur ⁊ iungatur locꝰ.ad ragadias ſāioſas apo
ne medicamē coꝛroſiuū priꝰ deſcriptū.c.ꝺ polipo
pꝰea ꝯſolida cū ſāies ceſſauēit cū ūguēto ꝺ cēuſa
Et ſeda doloré cū medicia deſcripta.c.de polipe
uiꝺ ibi rceptas.ad emoroidas aparētes putridaſ
no.ꝙ tales emoroide pñt curari pluribus mōis
primo p apertionē uenaꝝ ⁊ ꝺ illo dcm̄ ē. aliomō
doloré ſedādo ⁊ ꝺ illo ēt dcm̄ ē tertio mō ꝙ icida

tur totaliter ⁊ tūc prius purgetur totū corpus aut
phlebotometur spālr qn̄ sūt nouele q: qn̄ sūt anti
q̄ prius debent restringi postea incidi ⁊ hoc fit mlˀ
tis modis. Uno modo sine dolore quasi accipe
filū sirici lˀ pillum eq fortē ⁊ infunde in aq̄ ro. in q̄
fuerit disolutū modicū opii ⁊ albuie oui ⁊ ole. ro.
⁊ cū illo frica emorroidas mlˀtꝭ uicibꝰ. nā rōe frita
tis ñ percipitur dolor ꝓpter scisurā illiꝰ fili. ⁊ isto
mō curo ēt ꝟrucas. ꝭo ligatur si sūt pue i radicē si
sūt magne i medio ⁊ sic strigatur dōec incidātur.
Tertō mō incidūtur cū forficibꝰ ⁊ ꝺsup ad mitigā
dū dolorē pōitur ēplˀꝫ de uitelo oui ⁊ ole. ro. pꝰea
intēditur ad ꝯsolidādū cū ħ ungtō. Ungtm̄ ad ꝯ
solidādū ꝑdcm̄. ℞. ceruse lote alo. loti mastic. tu
ris sang. dra. an̄. ʒ. ß. olei ros. ʒ. i. ß. cere. q. suf. ace
ti paꝝ ⁊ fiat ungtm̄. Quarto mō incidātur cū me
dicis causticis ⁊ ē magis piculosū. ℞. ꝟide heris
anacardii sbtilr plˀuerizati an̄. ʒ. i. ⁊ misceātur. ad
iꝺ ꝟꝫ medicam̄ corrosiuū ꝺscriptum. c. de polipo.
Ad fistulas ani fistula ē ulcꝰ ꝯcauū sordidū strictū
exteriꝰ ⁊ interiꝰ āplū cū calositate ifūdo. ꝑmo ḡ itꝰ
ponātur medicamia corosiua dcā supiꝰ pꝰ ꝯsolidā
tia sr intēdēdo mūdificatōi. Et si expedit mitigan
tia doloris iā hēs caueas icisionē cū ferro ut dicit

Cap. ꝺ egressiōe ani ⁊ mr̄icis. Egressio ani fit
a duplici cā ꝑma ab hūiditate molificāte siue rˀla
xāte lacertos rˀtētinos fectū ⁊ tūc cū digito pōt in
troduci. ꝭo ab apāte ani iducēte grauitatē ⁊ tunc
cū digito ñ pōt itroduci. Plˀuis aponēꝺ sup inte
stio egrˀsso ñ apato. ℞. sūac. ʒ. ß. galaꝝ antē nu.
cipˀssi olibāi an̄. ʒ. i. pulueriꝫēꝶ silˀ sbtilr ⁊ priꝰ ūga
tur cū ole. ro. itestinū ⁊ pꝰea adꝺaꝶ puluis iste su
per eo circūq̄qꝫ ⁊ fiat sic oī uice q̄ egrediꝶ itestinū
Ad iꝺ ꝟꝫ balneū fcm̄ de ꝑdictꝭ imo rˀgulr fiat ꝑmo
balneo ꝭo iungaꝶ ole. ro. ⁊. iii. aponaꝶ plˀuis. qn̄
egrediꝶ anꝰ cū apāte fiat balneū cū aq̄ ca. bulita
cū camo. meliloto mal. bismal. se. lini fenugre. ane
to pꝰea ungaꝶ cū ole. aneti. postea aspgaꝶ ꝺ pul
uē ꝑdcō. Ad exitū mr̄icis. No. triplex ē sitꝰ ñ natu
ralis mr̄icis. s. ascēsus ⁊ uocaꝶ ꝑfocatō mr̄ic. Ad
latꝭ ⁊ uocaꝶ ꝑcipitato. Ad ex̄ ⁊ uocaꝶ exitꝰ ⁊ ꝺ illo
ultio ē hic dicēdū hꝰ triplex ē cā hūitatꝭ ibibite in
mr̄ice redētes paleticā. ꝭa apa faciēs cā sui ḡuita
te descendē. Tertia mlˀtitudo supfluitatū descēdē
tiū ad ꝯcauitatē mr̄icis. Prio ꝺꝫ fieri purgatio to
tiꝰ corporis cū medicis respiciētibꝰ tales supfluita
tes ⁊ cū uōitu q ē melior eūo q̄ fiēi possit ⁊ si expe
dit ⁊ flebo. diuersiua. ꝭo ponanꝶ tres uentose ma
gne una pōaꝶ sup ūblico ꝭa i latē sinistro ꝟsus pe
ctē. iii. i latē ꝺxtro. g. unā pōit sb māilˀ. Tertio fiat
suffumigatō ad mr̄icē cū isto pulue. ℞. tormētile
acatie rad. bistorte an̄. ʒ. iii. psidie balaust. an̄. ʒ.
ii. galāge nu. cipˀsi folioꝝ mirte an̄. ʒ. v. ⁊ fiat plˀuis
⁊ aspgaꝶ super carbōēs ita ut ñ pcipiat ipē odorē
⁊ fiat uētoꝭ adhuc permanētibꝰ. Quarto odoret
redolētia sibi grata sicut muscuꝫ ambra uiolas ⁊
silia. Quīto balneet se i aq̄ bulita cū istis. ℞. ro.
ru. mirti rad. tasibarbasi an̄. M. ii. tormētile rad.
bistorte antē mast. olibāi an̄. ℥. ß. mr̄icarie kalēdu
le sicce an̄. M. i. ase fetide. ʒ. v. ꝯq̄scenꝶ ꝯq̄scanda
⁊ radi. ⁊ herbe buliāt i aq̄ fabaꝝ sufficiēti. Alia li
gēꝶ i saculo uno ⁊ ille buliat i uino stiptico postea
misceaꝶ uinū cū illa aq̄ ⁊ fiat balneū. Sexto cum
egrediꝶ balneū iungat orifitiuꝫ mr̄icis intꝰ ⁊ ex̄ et
circa renes ħ ungtō. ℞. ole. mirtini ole. de lilior:
olei. de masti. an̄. ℥. ii. ase fetide radi. bistorte tor
mētile an̄. ʒ. ii. cere. q. suf. ⁊ fiat ungtm̄. Septimo
pōaꝶ sibi suppositoriū ulˀ pesariū tale in colo mr̄i
cis pꝰ exitū a balneo. ℞. asse fetide. ℥. i. mastic. tu
ris se. mirte galāge nu. cipˀssi an̄. ʒ. i. pulueriꝫēꝶ sb
tilr ⁊ cū ole. mirtino fiat masa. Octauo utaꝶ isto
ceroto q̄si ꝯtiue posito ab ūbilico. s. usꝫ ad uuluā
℞. gūi pini. ℥. ii. thuris mastic. an̄. ℥. i. gūi cipˀssi
℥. ß. liq̄ fiāt oīa cū oleo de mastice ⁊ fiat cerotū lō
gū usꝫ ad quātitatē uniꝰ palmi ⁊ latū ad quātitatē
medii palmi. Ad iꝺ. ℞. mastic. ℥. i. olibani. ℥. ß.
nu. cipˀssi galaꝝ mirtiloꝝ an̄. ʒ. i. psidie balaustiaꝝ
an̄. ʒ. ß. terbē. ʒ. ii. ⁊ cum oleo masti. fiat cerotum
i quantitate predicta.

Cap. de cura fluxus mestruoꝝ. No. ꝙ fluxꝰ
mestruoꝝ superfluoꝝ accidit ex tribꝰ ꝑmo qn̄ mē
brū eēt raro dilactatū ⁊ apertū ⁊ relaxatū nālr ulˀ
ꝑcusione. ꝭo qn̄ eēt mlˀtitudo ulˀ acuitas lˀ fluxibili
tas hūoꝝ qꝺ hꝫ cognosci ex receptādo eiꝰ i panno
⁊ lotōe pāni pꝰ ⁊ an̄ exiccatōm inspiciaꝶ color q: ci
trinꝰ arguit sang. colˀicū albedo phlˀaticū liuiditas
aquosū. Tertio ex debilitatꝭ rˀtētiue ⁊ fortitudie ex
pulsiue. Ut i plˀibꝰ ex rōe acuitatꝭ sang. Et iꝺ ꝑmo
purgeꝶ colˀa cū mirobal. citrinis. Medicie posite
c. de uōitu sang. ⁊ de fluxu sang. nariū ⁊ de mictu
in ħ ꝟꝫ. ℞. pulueris coralo. ru. ʒ. i. aq̄ plātaginis
℥. iii. misceāꝶ ⁊ potētur qn̄ uadit dormituꝫ nulla ce
na ꝑcedēte ⁊ ē res mirabilis experta. Ad idem
℞. sirupi mirtilorum. ℥. ii. aque plantaginis. ℥.
iii. ⁊ poteꝶ quando uadit dormitum nulla cena
procedente. Suppositoria ⁊ peseria qn̄ sang. ē co
lericꝰ ℞. folioꝝ plātag. M. i. ꝯquascētur ⁊ supōa
tur ēt sicꝰ solus. Ad iꝺ trociscoꝝ de karabe sꝫ io.
mesue. ʒ. ii. succi plātag. ℥. i. miscētur ⁊ fiat pesari
um. ad iꝺ ꝟꝫ stercꝰ asini recēs ipositus mr̄ici. Em
plˀa ad iꝺ. ℞. succi plātagi. ℔. i. aq̄ eiusdē. ℔. ß.
aceti. ℥. ii. coral. ru. karabe lapidis ematitꝭ boli ar
me. mirtillorū copularū glādiū olibani an̄. ʒ. i. ter
re sigilate. ℥. i. farine ordei. ℥. iiii. ⁊ cum oleo mirti
⁊ oleo citoniorum oleo rosato an̄. partes equales
fiant duo emplˀa ⁊ unum ponatur pectini a parte
ante aliud a parte post supra renes. Et ex istis po
test fieri balneū. Nota ꝙ fluxus iste etiam po
test ꝑuenire ex emoroidibꝰ mr̄icis ⁊ tunc curatur
sicut curantur emoroides ani.

Capitulū de ꝑuocatōe mestruorū ⁊ fetus mor
tui ⁊ hiis que faciūt ad cōceptionē. Nota ꝙ re

tētionis ē triplex per oppositū cause fluxꝰ mestruo
rum.   Syrupꝰ ad mestrua ꝓuocāda ⁊ q̄ per os
assumūtur. ℞.rubee.℥.ii.radi.sparagi brusci ra
di.ciperi an̄.℥.i.neptite ualeriane sauine calamīti
pulegi.an̄.Ꝟ.i.melisse.Ꝟ.ii.se.siseleos.℥.ii.xi
lobalsami carpobalsami se.melonū mundatorū
an̄.℥.i.spice nardi.℥.ß.liqritie rase uuaꝝ passarū
mundatarū ab arilis an̄.℥.ß.mell' ell'.zuccari an̄
lb.ß.fiat sirupꝰ ƀʒ artē lōgus de quo sumat oī ma
ne.℥.iii.hora ꝯgrua. Cum sumpsit decēꝫ de illo
sirupo sumat bn̄dicta distēperata cū decoctōe ru
bee tictoꝝ in dosi debita ut bene purgetur. Post
purgationē oī mān̄e summat unū uitrū aq̄ rubee ti
ctorū distilate ad capellū. Itē utatur oī mān̄e de
artemisia duos bolos an̄ prādiū per lōgum tēpꝰ
Itē usꝰ trifare magne sem̄ opio quātitaꝫ.ʒ.i cum
brodio cicerum vʒ ml'tum. Itē potus iste si ꝯti
nuetur bis in die ⁊ pro uice.℥.iiii.ml'tū vʒ ℞.ra.
rubee tinctorum maioris.℥.ß.seminis sichleos se.
fenugreci faselorum cicerum nigrorum an̄.Ꝟ.i.
buliat in aq̄ sufficiēti usqꝫ quo redeat ad q̄r.par.
⁊ coletur ⁊ dl'coretur colātia illa cum zuccaro ⁊ ē
ml'tum ualida in hoc.   Balneum. ℞.artemisie
sauie an̄.Ꝟ.iii.folioꝝ costi dulcis folioꝝ malue
bismalue brāce ursine an̄.Ꝟ.ii.se.malue bismal
ue se.baucie se.lini fenugre.cuscute se.sinapis se.
lauēdule se.siseleos an̄.℥.i.ß.se.petrosili se.fe.ane
ti asari dauci an̄.℥.ß.floꝝ camo.floꝝ sābuci floꝝ
anthos sticados an̄.℥.i.seia ligētur in saculo con
q̄sate ⁊ oīa buliāt parū in aq̄ sufficiēti ⁊ sup sacu
lo sedeat ml'ier i dcō balneo. Pesaria quodāmō
dure sbe. ℞.rad.gentia.pulegii regal' an̄. ʒ.ii. ni
gelle.ʒ.i.carniū ficuū.q.suf.ad icorporādū ꝯqua
scētur ꝯq̄scēda ⁊ cū modico mercurial' fiat masa ⁊
illo multū utor q̄ n̄ iducit ardorē nꝫ excoriatiōm
aliquā sicut faciūt aliq̄ cōiter ⁊ fortiꝰ fieret masa si
fieret cū succo cucu.asini. Ad iđ ⁊ ē fortiꝰ. ℞.ra
di.gētia.℈.ii.colognitide nigele an̄.ʒ.i.ß.carniūʒ
ficuū.q.suf.ad icorporādū ⁊ fiat masa cum succo
mercurial' ul' cucu.asinini. Ad iđ. ℞.bn̄dict.℥.ß.
colognitide nigele an̄.ʒ.i.misceatur cū succo cucu
me.asini ⁊ pōt fortificari cū ell'o alb. Pesaria liq
da. ℞.succi cucu.asini.ʒ.ß.succi mercurial'. ʒ.ii.
misceātur ⁊ itromittātur bōbix ⁊ iponatur uulue.
Aliud ⁊ vʒ ēt ad ip̄gnatōm. ℞.radic.rubee ma
ioris radic.cipi an̄.ʒ.ii.artemisie ysopi sauie cala
mē.pulegii mercurial' an̄.Ꝟ.i.se.siseleos.℥.i.ni
gelle.℥.ii.pulpe colognitide.℥.ß. mel' olei de lilio.
an̄.ʒ.ii.succi artemisie.℥.i.bn̄dicte.ʒ.vi. fiat pesa
riū sufficit ꝓ tribꝰ uicibꝰ. Empl'a. ℞.bn̄dicte.℥.
ß.turbit.ʒ.ii.nigele.ʒ.iii.melis.℥.ß.⁊ fiat empl'm
ꝙ aponatur i orificio uulue. Et iterū fiat aliud su
ꝑ pectē ꝙ hʒ mollificare ut ħ. ℞.mucilagis se.li
ni fenugre.an̄.℥.i.butiri sine sale.℥.i.asungie ga
lie asungie anaꝫ asūgie anser is medule uituli an̄.℥.
ß.armo.ʒ.ii.olei amig.dul.olei sisami.an̄.℥.i.cū

modico cere fiat ungtm̄ de quo inungatur ab um
bilico ⁊ a ꝑte retro. Flebotomia saphene pꝫ iterio
ris multū vʒ silr ⁊ uētose. Nota ꝙ nigela ⁊ eufor
biū ꝓpter acuitatē coꝝ iducūt regadias i matrice
facil'r. Ad ꝓuocādū fetū mortuū nota ꝙ ex tribꝰ
agnoscatur ꝙ fetꝰ ē mortuꝰ. Primo ex motu mu
lieris de latere ad latꝰ q̄ sic fetꝰ mouetur q̄ nō ad
heret ligamēta. Scđo ex fetore mulieris in odore
anhelitꝰ nā pꝰ tres dies fetet. Tertio ex lōga reten
tōe manꝰ calefacte i aq̄ cal'a supra uētrē q̄ si fetus
n̄ mouetur ē signū mortis ⁊ i ħ atēte agas. Exper
ta. ℞.galbāi.℈.ii.lactis caprini.℥.i. disoluatur
galbanū i lacte ⁊ detur ad potādū mirabil'r ꝓuo
cat. Pesariū ad iđ. ℞.ell'ori nigri saxifragie ari
stol.ro.buchor marine.ǧ.laureole pulpe cologn
tide armoni. an̄.ʒ.ii.felis tauri.ʒ.i.disoluatur ar
mo.i succo artemisie ⁊ fiat suppositoriū ex istis
Cerotū ad iđ fiat cerotū ex galbāo disoluto i suc
co artēisie ad q̄ꝫtitatē uniꝰ palmi ⁊ duoꝝ digitoꝝ
i lōgitudinē. Ad iđ ⁊ fortiꝰ ℞.succi rute.lb.ß.mir
re.ʒ.iii.colognitide qđ sufficit ⁊ fiat cerotū ut ṗus
Ad facilē partuʒ faciēduʒ sumat ṗgnās cuʒ trāsie
rit octo mēses cuʒ dicit ficꝰ sicas ꝯtinue pigues asa
tas an̄ prādiuʒ ⁊ cenā. Ꝓ illo tp̄e ascēdat ⁊ đscen
dat sepe scalā: Tertio aln̄ intret balneuʒ aq̄ dulcis
ubi sint malue bismalue i tp̄e ṗdcō. Ad facilem
partuʒ in actu ptꝰ ad itra. ℞.casie.℥.iii.buliāt in
bono ui.al.sbtili sufficiēti usꝫ ad ꝯsūptōʒ medieta
tis ⁊ coletur ⁊ đtur uitrū unū cū aq̄ ciceꝝ ⁊ ē securꝝ
⁊ eo utor ⁊ addo cina. Ad iđ. ℞.asari casto.an̄.
ʒ.i.pl'uerizētur sbtil'r ⁊ đtur cū brodio ciceꝝ rub.
℞.ad iđ. ℞.mire casto.stora.calāi.an̄.ʒ.ß.cia.
electi sauie an̄.℈.ß.fiat pl'uis ⁊ icorporetur cū me
le ad mōm pill'aꝝ đtur una ꝓ uice de hora i horā
Decūbat ml'ier sup uētrē gēibꝰ flexis ⁊ explicatis
ūblico ⁊ ꝓuocetur sternutatō l' uomitꝰ q̄ facile fe
tꝰ expellitur. No. ꝙ si agrimōia ligetur coxe ꝓpe
uuluā ꝓuocat fetū. sil'r ⁊ magnes imo si teneatur i
māu. sil'r coral.ru.aligatꝰ coxe destre. sil'r ēt crocꝰ
ꝯquassatꝰ ⁊ đ eo fcm̄ sicut nux aligata coxe. Miti
gātia dolorē pꝰ ptū. ℞.cam.se.lini ꝯq̄scetur ⁊ fiat
saculꝰ ⁊ calefcūs i ui.cal'o pōatur supra uētrē. ad
iđ. ℞.cepe al.unū coq̄tur i cinē ca.ut pistetur đ
mū misceatur secum butirū uaccinū sine sale ⁊ ex
tēdatur supra panum ⁊ applicetur uentri
Cap. đ hiis q̄ faciūt ad ꝯceptōʒ. Et hec sūt utilia
q̄ꝫuis i ptinētia ⁊ iđ no. ꝙ tria faciūt ad ꝯceptōm
purgata matrice ut supra. Primū ē đletatio uiri
cū muliere ⁊ ħ faciat diasatirō. Et ħ ēt ē optimuʒ
ell'ariū i ꝓuocādo coitū. ℞.pulueris diasatirō.
℥.ß.galāge.ʒʒ.beē al.⁊ ru.se.bautie se.cepe an̄.℈
i.caudaꝝ sticoꝝ.ʒ.ß.ꝯfue sticados arabici corticū
citrini conditi an̄.ʒ.ii.cerbelorum paseꝝ colūbaꝝ
parū asatoꝝ an̄.℥.i.fisticoꝝ mundatorum.℥.ii.
⁊ cum zuccaro fiat electuarium de quo comedat
unum coclear ante prandium ⁊ ante cenā q̄n ua

dit dormitũ. Et adde in illo mulieris pulueris tri fere magne ſine opio. ʒ.i. Ad idẽ auelane ꝯdite cũ zuc. ꝛ modico. ʒʒ. Ad idẽ. ʒʒ. ꝯditũ. Balneũ ad ꝯ fortandũ retẽtiuã matricis. ℞. ſumitatũ mirre ꝛc cenſ̃. M.iiii. folioꝝ ualeriãe nepite meliſe artemi ſie añ. M.i. roſ. ru. M.ß. ꝯq̃ſcẽtur ꝛ fiat balneũ poſtq̃ꝫ fuerit a meſtruis mũdificata ꝛ detur .ʒ.i. Et ꝺ illo puluere mãe ꝛ ſero ſumat i exitu balnei ℞. teſticuloꝝ leporis exicatoꝝ. ℥.ß. ſe. ſiſeleos ſẽ. artemiſie ſe. mercurial' añ. ʒ.i. raſure eboris. ʒ.iii. zuccari ad pond⁹ oĩm ꝛ fiat puluis ꝛ parũ bõi ui ni odoriferi bibat p⁹ ꝛ fiat ß per dies tres ꝯtinue Et poſſet fieri cũ ſolo puluẽ miſto cũ uino. Et p⁹ tres dies ponatur hoc peſſariũ añq̃ꝫ uiro ꝯiuga tur. ℞. teſticuloꝝ leporis ligni aloeſ raſure eboriſ añ. ʒ.ii. cõficiatur cũ aq̃ decoctõis cameleonte ſu perponatur colla matricis. Et qñ uult ſe uiro con iungẽ amoueat ꝛ tũc uiro ꝯiungatur p̃miſſis que auic. docet p̃mittẽ ut mulier bene apetat. Et nota ꝙ emiſſio ſei ẽ i matrice ſtet uir ſtrictus cũ mulie re per tp̃s p⁹ modũ uoluat ſe ad lat⁹ ꝛ iponat iſtꝺ peſariũ. ℞. galle nõ perforate. ʒ.i. ſq̃nãti. ℥.ß. pul uerizẽtur ꝛ fiat ſaculus oblung. cũ pano lineo ra ro ꝛ ſb̃tili. Balneũ reſtrictiuũ coli matricis ẽ iſtꝺ ℞. folioꝝ quercus folioꝝ ſorbe folioꝝ neſpillorũ armoniaci ſũmitatũ betõice gariof. cip̃ſſi añ. M i. ſũmitatũ ualariãe nepite añ. M.ii. buliant her be i aq̃ ſufficiẽti ꝛ reliq̃ ligẽtur i ſaculo ꝛ ẽt buliãt cũ ꝺcõ balneo. Ad idẽ. ℞. nu. cipreſi galarũ nõ perforatarũ galarũ querc⁹ florũ ſq̃nãti floruꝫ ca meleõte añ. ℥.ß. ro. ru. ʒ.ii. pilloꝝ leporis .ʒ.ß. fiat puluis ꝛ põatur i pano lineo raro ad longitudinẽ uni⁹ digiti ꝛ ei⁹ groſſitiẽ ꝛ ifũdatur i uino decoctio nis florũ camo. ꝛ i exitu balnei ipõatur collo ma tricis ꝛ fricetur. Nota ꝙ ſi uir hꝫ ꝟgaꝫ paruã ꝺꝫ ponẽ pluuinar ſb̃ ano mulieris ꝛ ſi hꝫ eã nimis lõ gã ꝺꝫ ponẽ pluuinar ſb̃ ei⁹ coxis. Et añq̃ꝫ ſe iũgat ad actũ icitet bñ mulierẽ ad coitũ oſculãdo tãgẽ do bñ mamillas ꝛ fricãdo pitoneã ꝛ ẽ loc⁹ medi⁹ iter anũ ꝛ uuluã. De ludo ligue taceo ꝓpter ho neſtatẽ. Cũq̃ꝫ fuerit mł'ier cal'a ꝙ cognoſcitur ex ei⁹ anhelitu ꝑmutato ꝛ q̃ſi balbuciendo loq̃tur ſe uir actui expõat ꝛ ſit hora q̃ ꝯpleta p̃ma digeſtio ẽ. Et uir emictat magnã quãtitatẽ ſe. ꝛ iõ ꝺꝫ raro coyre qꝛ ſtare per dies. xv. ul' circa. De hĩiſ ꝛ aliiſ ſcript̃ loq̃r i meo tractatu de diſp̃õib⁹ mẽbroruꝫ ĝnatiuorũ. Expimẽtũ. ℞. pulueris ueretri tauri bñ exiccati pulueris mẽte añ. ꝯfice cum mele ꝛ da mane ꝛ ſero. ℥.i. mulieri qñ uadit dormituꝫ. Elec tuariũ de margarit̃ deſcriptũ ab auic. fen. xxi .c. de p̃ieruatõe aborſus ꝓhibet aborſum quocũq̃ꝫ tp̃re uide ibi receptã ꝛ iuuamẽta. Electuariuꝫ de margarit̃ ſm̃ auic. fen. xxi. c. de regimine vlí pre gnant̃. ℞. mrgaritarũ ñ pforatarũ piretri añ. ʒ.i ʒʒ. maſtic. añ. ℥.iiii. zedoarie dronici ſe. apii caſie

cardamo uel tapſie nu. muſ. cinamo. añ. ʒ.ii. beẽ al. ꝛ ru. pipis macropipis añ. ʒ.iii. cinamomi. ʒ.v zuccari albi ad pondus omnium ꝛ plus fiat elec tuarium doſis eſt coclear unum

Capitulũ de ragadiiſ uulue ꝛ ulcerib⁹ ei⁹

Peſſariũ mundificatiuũ ulceris putridi matri cis. ℞. yſop abſinthlí añ. M.i. buliant i aq̃ ſuf ficiẽti ꝛ tũc ſumatur uit. unũ melis ro. co. ℥. iiii. ꝛ miſceatur ꝛ iniciatur i matrice. Ad idẽ decoctio yreos cũ mele. Conſolidatiuũ. ℞. dragagãti gũ mi arabici ifuſorũ in aq̃ roſacea ceruſe lote oliba ni ſanguis dracõts añ. ʒ.i. litargirii. ʒ.ß. olei roſ. ℥.ii. cere. q. ſuf. ꝛ fiat ungtũ. Ad idẽ. ℞. ceruſe alo es olibani ſãguis dra. boli ar. añ. ʒ.ii. ꝯquaſcẽtur ꝛ buliant i. iiii. lb. lact̃ caprini uſquequo redeat ad medietatẽ ꝛ coletur ꝛ iniciatnr in matricẽ. d re mouendũ ardorẽ vꝫ bombix ifuſus in oleo ro. lb iii. aqua plantaginis ꝛ ſimilia ꝛc.

Capitulũ de cura ap̃atis matricis. Scias ꝙ hic ꝯpetũt medicamina eadẽ ꝛ eodẽ mõ q̃ dcã ſũt i. c. de ap̃atib⁹ renũ ꝛ ueſice ꝛ iõ ibi recurras.

Capitulũ de ulcerib⁹ ꝛ cancris q̃ fiũt i matrice Nota ꝙ i plus ſe hꝫ ulcus q̃ꝫ cãcer qꝛ ubi cancer ibi ulcus ꝛ nõ ecõuerſo. Qñ ulcus ẽ ſine cancro ea q̃ dicta ſũt in. c. de ragadiis hic ꝯpetũt. Si aũt ẽ cãcer malũ acutũ ꝯpetit ſꝫ oꝫ ꝓcedẽ cura palea tiua ꝛ modicũ ſe ipedire qꝛ morb⁹ ẽ icurabil' ꝛ ma xie in tali loco

Capitulũ de ſuffocatõe matricis. Nota ꝙ hec paſſio cauſatur ex ſpermate r̃tẽto ſicut i uidu is uel ex ſãguie mẽſtruo r̃tẽto ꝛ i illa nũq̃ꝫ fit ſpu ma i ore ligatio extremitatũ ꝛ fricatio eorũdẽ edu ctio rerũ acutarũ ad extrema ipoſitio digiti i uul ua ꝛ ꝯmotio labiorũ uulue cũ eo vꝫ. Et iferi⁹ fiant odoramẽta placibilia ſuperius odoramẽta diſpli cibilia muſc⁹ ipoſitus in pano lineo ꝛ apoſit⁹ colo matricis mł'tũ vꝫ. Ad idẽ. ℞. ligni aloes ſtora cis calamite gariofil'. añ. ʒ.i. muſci ambre añ. ℈. i. fiat pl'uis ꝛ ponatur in pano lineo ꝛ ſuponatur

Ad idẽ ualet ſupoſitoria dicta in ca. de retẽtõe meſtruoꝝ. Ad idẽ p̃cipitationẽ m̃ricis ea que dicta ſunt ad exitũ matricis ꝛ ani hic ꝯferũt maxi me quãdo ẽ ab hũiditate molificãte ꝛ ſil'r balnea ꝛ empl'a ſtiptica dicta in ca. de fluxu meſtruoꝝ ꝛ ẽt dcã ca. ꝺ ꝓficiẽtib⁹ ad ipregnationem recur̃ ibi Et ſpal'r illud balneũ ꝙ icipit balneũ reſtrictiuũ coli m̃ricis. ℞. folioꝝ querci. ꝛ ſequẽs pri⁹ tam̃ fiat purgatio cũ benedicta ꝛ ſiru. deſcripto ſupi⁹ in ca. de ꝓuocatõe meſtruorum.

Capl'ꝫ de mola m̃ricis qcunq̃ꝫ mod⁹ diſtigui tur mola ꝟa ip̃gnatõ nõ pinguedine. p̃rio qꝛ fetuſ p⁹. xxx. dies mouetur ad q̃ꝫlibꝫ partẽ corporis ꝛ mola nõ mouetur p ſe ſꝫ aliq̃ꝫ ꝑtẽ. ꝓ pedes ꝛ ma n⁹ aliquãdo moleſtãt defectũ caloris naturalis ꝙ non eſt in vera ip̃gnatione. Tertio ꝙ mulier in mola non eſt fortis ſed debilis: ideo non poteſt

moueri. Quarto qꝛ ĩ mola uẽter durioꝛ ẽ q̃ȝ ĩ vͦo
ꝯceptu. Quito fetꝰ portatur tp̄re determiato sed
mola ñ. Pesariũ eductũ mole. ℞. elebori alb.
oppopona. añ. ʒ. ii. fel̄ tauri. ʒ. ii. pulueriȝẽtur ⁊ fi
at suppositoriũ ⁊ multũ vȝ. Ad idͦ vȝ q̃ dicta sunt
i ꝓuocatõe mẽstruoꝝ ⁊ i eductõe fetus mortui ⁊ si
uis fortius ade ellebori. ʒ. ii.

Capitulum de hernia sine ruptura.

Empl̄m ad rupturã iteſtinale. ℞. glutinis pi
sciũ colofonie añ. ʒ. ii. picis naualis. ʒ. i. ſ. incidã
tur p frustra ⁊ ifundãtur i ol̄o masticis ⁊ accto añ
eq̄liter quãtũ sufficit p diẽ ⁊ noctẽ postea liq̄fiat
i patella ⁊ coletur ⁊ colatur̄ addatur masticis thu
ris boli armeni sãguinis dracõis: dragagãti fenu
greci sb̄tiliter pl̄uerizatoꝝ añ. ʒ. ii. ⁊ misceãtur diu
agitãdo ⁊ fiat empl̄m. Ad idẽ radices triũ ꝯso
lidaꝝ fabe inuerse uisci q̃rcini sãguis dracõis boli
armẽi galarum nu. cip̄si gũi arabici añ. ʒ. ii. aca
cie psidie balaustie añ. ʒ. ſ. pilorũ leporis. ʒ. iii. se
pi yrci. ℥. i. pi. naualis. ʒ. ii. coronoue: ℥. v. ⁊ cũ ol̄o
ro. fiat empl̄m ⁊ dȝ poni sup loco ⁊ apostẽa apõi
brachale. Et nota q̄si datur. ʒ. ſ: radi. ualeriãe pl̄
uerizate cũ bono uino ml̄tũ ualet. Fomẽtatio
ad herniã aquosam ℞. rute agni casti origãi ca
lamẽti añ. ℳ. i. anisi maratri seis rute seis sisile
os añ. ʒ. i. floꝝ camomille meliloti añ. ℥. ii. ꝯq̄ssã
tur ⁊ buliãt i tribꝰ ℔. aq̄ usq̄ȝquo reddeat ad ℔.
duas ⁊ coletur ⁊ ꝯpetit ad resolutionẽ aq̄. Em
pl̄m qd̄ ꝯpetit postq̄ȝ resoluta fuit aq̄ ne reddeat
℞. masti. ℥. i. nu. cip̄si. ℥. ſ. dragagãti gũi arabici
añ. ʒ. i. ⁊ cũ ol̄o roſ̄ fiat empl̄m. Saculus ad her
niã uẽtosã. ℞. furfuris ⁊ cimini añ. ⁊ fiat saculus
⁊ buliat in bono uino albo ⁊ calid̄ aponatur bur
se. empl̄ȝ ad idẽ ℞. suci kebuli uini albi añ. ℥.
ii. olei camomilini. ℥. iii. melis ro. co. ℥. i. farine fa
baꝝ q̄ sufficit ⁊ fiat eml̄pm. Regimẽ quo gen
til̄ dicit se curasse ml̄tos dicit ab hernia intestiali
Et iã fui exptus ⁊ bñ sucessit p̄mo accipiatur pel
lis unius castrati d̄pilata ⁊ triturata optie ⁊ pona
tur ad capellũ ⁊ ex aq̄ distilata inũguatur locꝰ ⁊
stati supius aponatur hoc empl̄a ℞. pi. naualis
aloes iusq̄ami aristologie lõge been croci radices
anagalis maioris añ. ℥. ii. cere albe colofonie añ
℥. i. ſ. litargirii galbãi masticis galaꝝ cip̄si armo
niaci mumie sanguis draconis oppoponaci añ. ℥
i. boli armeni. ℥. iii. ſ. gipsi mirre thuris termẽtie
añ. ℥. ii. ſ. uisci quercini ℔. i. sanguis humãi. ℔. i.
⁊ fiat empl̄m cũ decoctõe pellis castrati depilati
⁊ radicis maluaꝝ apponãtur ⁊ ide ñ remoueãtur
nisi qñ renouatur. Et fiat hoc electuariũ de quo
sumat mane ⁊ sero in quãtitate nucis cũ uio sb̄tili
℞. radicis ꝯsolide maioris ⁊ mioris añ. ℔. ſ. bo
li armeni sanguis draconis mumie añ. ℥. i. radic.
brusi herbe ⁊ radicis falipendule añ. ℥. iii. galarũ
cipresi. ℥. ſ. sang. dra. ℥. ii. radicis sigili salamõis
⁊ sancte marie cucurbite agrestis añ. ℥. ii. radicis
spargi. ℥. iii. colofonie. ℥. ii. radicis nucleoꝝ. ℔. ii
saturegie. ℥. iii. pill̄aꝝ leporis. ℥. ii. fiat electuariuȝ
Et sumat de illa aq̄ distillatõis die ⁊ nocte. ℞. ra
dicis ꝯsolide maioris ⁊ mioris caude eq̄ne añ.
℔. i. rad. milcẽtoꝝ. ℔. ii. cresõis rad. cucurb. agre
stis añ. ℔. ii. herbe ⁊ radicis filipẽdule añ. ℔. ſ.
radicis maluaꝝ. ℔. ii. fiat aqua per distilationem
⁊ semper iaceat supinꝰ ⁊ curabitur in. xxxx. diebꝰ

Capl̄m de podagra siatica ⁊ artetica

In gutta cal̄a duplici medicia utimur una cir
ca locũ doloris ne materia fluat ad locũ doloris sũ
alia sup loco doloroso. Prima ẽ. ℞. sumac mirti
loꝝ boli ar. añ. ℥. i. sandali al. ⁊ ru. acacie galarũ
psidie balaustie añ. ℥. i. aque ro. aq̄ plantaginis:
añ. ℥. i. ſ. olei ro. ℥. iiii. aceti. ℥. i. farine lentiũ ul̄ or
dei q̄ sufficit ⁊ fiat empl̄m. Empl̄ȝ sup loco dolo
roso mitigãdo. ℞. lactꝭ uacini. ℔. ſ. opii. ʒ. i. pãis
siliginis fortissime ꝯquassati q̄ sufficit ⁊ fiat ẽpl̄m
mediocriter liq̄dũ. Ad idẽ. ℞. sandaloꝝ al. ⁊ ru.
amidi ceruse lote añ. ℥. ii. se. papaueris al. ℥. ſ. cam
phore. ℈. i. olei ro. ℥. iii. butiri sine sale. ℥. i. ſ. uite
loꝝ duoꝝ ouoꝝ bñ agitatoꝝ ⁊ cũ cera fiat empl̄m
Ad idͦ. ℞. olei ro. ℥. ii. aceti. ℥. i. agitetur ⁊ locus
iungatur. Ad idͦ folia iusq̄ami calefacta sup tegu
la ⁊ posita sup locũ dolorẽ mitigãt. Ad idͦ fricetur
locus fortiter cũ aceto forti. Et nota q̄l fiende sunt
euacuatões respectu colere ⁊ maxie cũ medicia al
mãsoris qꝛ prima ẽ hic. Fomentatio q̃ debetur in
declinatõe gute. ℞. floꝝ camo. meliloti añ. ℳ. i
ros. ru. ℳ. i. ſ. se. fenugre. se. lini añ. ℥. ii. furfuris
pugillũ buliat i aq̄ sufficienti sufficientꝭ q̃ sit. ℔. i.
usq̄ȝ ad sũptionẽ. iiii: ptis ⁊ coletur ⁊ colature ad
datur aceti al. ℥. ii. Ad gutã fr̄aȝ sũt ẽt. ii. medicie
Una circa locum alia supra: prima ẽ: ℞. nu.
cipresi mire masticis thuris añ. ℥. ſ. dragagãti gũ
mi arabici añ. ʒ. ii. aq̄ saluie. ℔. ſ. aq̄. ro. ℥. i. ace
ti. ℥. ſ. fabe lẽtiũ q̄ sufficit ⁊ fiat emplastꝝ. Em
plastra conferentia in p̄mo mitigãtia dolorẽ. ℞.
mucilaginis. se. lini fẽugreci añ. ℥. i. butiri siñ sale
℥. ii. ol̄i. sisamini olei ro. añ. ℥. i. ſ. radicis cauliũ.
℥. ſ. cere quãtũ sufficit ⁊ fiat unguentuȝ ⁊ inunga
tur locus gute. Ad idẽ vȝ saculus factus de semie
lini ꝯquassatus bulitus in aqua ⁊ expresus positꝰ
super loco gutoso. Ad idẽ ualet stercus uacinũ
recens positũ super loco doloroso. Ad idẽ. ℞
se. fẽugreci ꝯquasati ℔. ſ. aceti ℥. ii. buliãt i aqua
diu ⁊ in fine addatur mellis. ℥. iii. ⁊ fiat emplastꝝ

Ad idͦ. ℞. uitellos duorũ ouoꝝ pulueris her
modatiloꝝ añ. ℥. ſ. misceãtur sil̄ ⁊ ponatur sup lo
co. Ad guttã frigidã qñ ẽ in declinatõe resolutiua
⁊ remolitiua. ℞. diaq̄lon cũ gũmis ⁊ molificetur
cũ oleo costio ⁊ extẽditur sup locũ. Ad idẽ. ℞. ar
mo. opopo. galbãi tẽperatoꝝ i aceto añ. ℥. i. pic.
naual̄. ℥. ſ. malescẽtur oia ⁊ cũ oleo costio fiat em
pl̄ȝ. Ad idͦ ungtm̄ d̄ ranis ⁊ ẽ expertũ bonũ. ℞.

ſepi ranaꝝ.℥.i.ß.butiri agripe an̄.℥.i.olei camo.
olei aneti.olei caſto.an̄.℥.ii.olei ro.℥.iiii. olei de
coſto termētū an̄.℥.ii.eere al.℥.i.euforbii.℥.i. ra
ſine.℥.ii.⁊ fiat ungtm̄ ⁊ iungatur loc⁹.Oleū ꝺ ra
ranis ꝑ gutta quo utebatur dn̄s guido ꝺ canoſa
ꝑ ſuis guttꝭ.℞.ranaꝝ excorticataꝝ nūero.xxxxx.
i olei.lb.vi.buliāt fortiter i cacabo bono copto uſ
qꝫ quo rāe liqſcant ⁊ faciliter ꝯfrāgātur ⁊ ad ꝯſū
ptōꝫ medietatꝭ olei demū accipiātur ⁊ piſtētur for
titer cū oſſib⁹ oib⁹ qbus piſtatꝭ iterū ponātur in ꝑ
dictū oleū ⁊ aliquātulū buliāt demū dimittātur i
frigidari oleū cū eis poſtea exprimātur per unaꝫ
petiā lineā ualde fortiter ⁊ reſuetur oleū ⁊ inunga
tur locíſ guttoſꝭ hoc ē qꝺ mirabile ⁊ expertū.Ad
idē vꝫ balneū ſulfureū. Ad idē vꝫ oleū coſtinum
ad idē.℞.folioꝝ lauri rute maiorane an̄.M.i.
floꝝ camo.floꝝ anthos utriuſqꝫ ſticados an̄.℥.i.
ꝯquaſſentur ⁊ buliāt i aq̄ ſufficiēti ⁊ ſuffitiētꝭ cum
aq̄ fiat fomētatio.Pro purgatōib⁹ fiendis i prio
recure ad ꝑma capi.ubi docetur digeri ⁊ euacua
ri humor qlibet de pſe. De ſciatica Raſis ponit
curā ꝯpletā uide ibi.Empl'ꝫ.℞.pulueris hermo
dactiloꝝ.℥.ii.melliloti.℥.i.camo.℥.ß.ro.ru.℥.iii.
croci.ʒ.i.uitellos.vi.ouoꝝ farine orobi.℥.ii.aceti
℥.i.ß.icorporētur oia cū aqua decoctōis gramiſ
Et fiat empl'm ad omnē dolorem arteticum.
Capl'm de giboſitate. In ꝑncipio ſtādū ē ad
euacuationē medicie relaxātis muſculos cū hiis
q̄ ꝑmiſimus ⁊ cū aptiuis iciſiuis leniētibus uētre
i etate pueritie facim⁹ mollificātia ſepe ⁊ p⁹ modū
aponim⁹ empl'a ꝯſtringētia ut m̄bra ad ſuū r̄deat
ſcitū poſtqꝫ uidim⁹ giboſitatē.Et fiat molificatio
per dies nouem.Emplaſtrum ſtipticū ⁊ reſtrigēſ
aponatur ſupra ſpōdiles ⁊ iaceat puer ſupinus.
Capl'm de uarcibus. Nota ꝙ circa uarices ſo
lū itendo ad euacuationē mel'ie. Et utor phlebo
tomia neqꝫ aliqnid circa uarices opor qꝛ n̄ ſunt i
pediti alicui⁹ i uita.ſi tn̄ curare uelles fiat cauteriū
ſupra uarices ſꝫm longū uene a qua uarices oriū
tur ⁊ poſt modū pone empl'ꝫ ſtipticū ſupra ne ma
terie nouiter fluant ad uarices.aut pone empl'm
ſolū factū ex farina lupinorū ⁊ bono uino ⁊ ſil'ib⁹
⁊ atēde ad ſupiora mēbra mādatia ip̄a em̄dādo.
Capl'm de elefancia. Elefancia cauſatur ex
hūore groſſo ⁊ uiſcoſo ibibito phlegmatico l' me
lancoilico .Et curatur cū uomitu ſpiſſo ⁊ phlebo
tomia ⁊ emēdatur ꝑus mēbra naturalia. No.lin
gua arietꝭ empl'a poſita ſup elefanciā augum̄tū ꝓ
hibet ⁊ detumeſcere facit.Similiter lutum ſigila
tum diſtemperatum cum aceto forti ꝓꝑetatē hꝫ
iungtō mēbro tn̄ cura h⁹ eſt tedioſa niſi i ꝑncipio
⁊ maxie fit medietatē ſenſatione ut dicit raſis. Et
pone empl'a ſtiptica que ſupra ſunt dcā in capl'o.
de podagra frigida.Reſoluētia ſunt ſic. oleū de
Reſoluētia ſūt ſicut oleū de caſtoreo ⁊ ſulphur
cū raſina pini ⁊ aceto:curat eā ſi ꝯtinuetur ſupra
mēbrū poſtea ſaſientur.

Capitulū de ulceratōe renū que fit exteri⁹ i cu
te: Preſeruatur quis cū oleo ro.mixto cuꝫ ace
to parum . Si autem adſit ulcera unguenta frigi
da adminiſtrētur exiccatiua ſicut unguentum de
ceruſa ⁊ ſimilia.

Capl'm de dolore q fit i manifeſtis mēbris.
Anodina dcā ſuperi⁹ ⁊ pluries in hoc ꝯferūt oleū
camomillinū anetinū de ſeie lini fenugreci flos ca
momille ſe.aneti ⁊ farie ordei ⁊ hi⁹. Tn̄ ſi ē pur
gatio neceſſaria ꝑmittēda ē ex pri⁹. Et ſi ſola ma
la ꝯplexio ſit ꝯtraria appōatur alteratiua. Em
plaſtrū mitigatiuū cuiuſcūqꝫ doloriſ.℞.uitelloſ
ouoꝝ.v.opii.ʒ.ii.olei camemilini mice panis q̄ſtū
ß.ad malaxādū ⁊ fiatē pl'm bn̄ molle ⁊ applicetur
membro dolenti.

Cōtra lūbricos.℞ .abrotani dōeſtici.℥.i. ab
ſintii.℥.i.ß.corticū laureole ſticados an̄.℥.ß.gētia
ne.ʒ.vi.ferūcelo.℥.i.ß.pſicarie.℥.ii.cētaure maio
ris ⁊ mioris an̄.℥.i.radicū mori.℥.ii.corticū radi
cū pſici corticū radicū arōdinis an̄.ʒ.i.ß.gm̄ie . ʒ
ß.polii mōtani.℥.i.⁊.ʒ.ii.ſauine.℥.i. lingue auis.
ʒ.i.℈.i.bichaꝝ lauri aloes.℥.ß.buliant in oleo et
aceto uſqꝫ ad aceti ꝯſūptōnē ⁊ de hoc iunge uētrē
⁊ renes.expertū ⁊ bonū. Ad tinitū auriū ⁊ ꝺbi
litatē auditus.℞.elebori albi caſtorei coſti an̄.ʒ.
ii.rute nitri pipis lōgi an̄.ʒ.i .℈.i.deide accipe ſuc
ci radicis q̄ comeditur ſucci porri olei ꝺ ſpica olei
camōille olei amigdalarū amaraꝝ olei aneti an̄.
ʒ.i.euforbii.ʒ.ß.coquātur oia uſqꝫ ad ſuccoꝝ ꝯſū
ptionē ⁊ de hoc tepido diſtillet in aurē. M. N.

Ad difficultatē urinādi.℞.alkēkegi.℥.ß .mal
uaſie fialā unā deide diſtilla ꝑ alēbicū ⁊ de illa aq̄
ponas.℥.i.uel.℥.i.ß.in uno ciato lactis ſeinū cōi
um cal'i ⁊ da in potu. Liciniū ad teſnaſmonem
℞.mirte corticū thuris croci opii gallaꝝ corticuꝫ
ḡnatoꝝ bauluſtiaꝝ gūmi arabici an̄.ʒ.ß.terantur
ſbtiliter ⁊ ꝯficiātur cū ſucco plātagis ⁊ albūie oui

Epithia cordiale.℞ .aque roſate aq̄ bugloſſe
an̄.℥.iii.aq̄ melliſſe.℥.ii.pulueriſ utriuſqꝫ ſandal'
roſarū rubeaꝝ corticum citri an̄.ʒ.i.ß.ligni aloes
oſſis de corde cerui an̄.ʒ.i.cāphore croci an̄.℈.ß.
qn̄qꝫ additur puluis baſilicōis ⁊ puluis electuarii
ꝺ yemis ſꝫm diuerſas itentōes. Pill'e in dolor
renali ex lapide.℞.ſpērū diaolibani ℥.i. pill'arū
allefanginarū pill'arū de ſerapio an̄.℥.ß. agarici
ꝑparati.℈.i.ß.lapidis lincis.℈.ii.incorporētur cū
aqua creſſonū aut paritarie ⁊ fiant pillule.v .pro
dragma:et ſunt efficaciſſime.

Excellentiſſimi doctoris dn̄i Peti de Tuſſigna
no Recepte ſup nono Almanſoris:feliciter finiūt
Impreſſe Venetiis per Bernardinū de Tridino
Anno dn̄i.M.cccc.lxxxiii.Die.xxx.Martii.

di
ora
ce m
ali p
nalis

bant
bis q
mem
tracta
qué i
cia ú
ssaia
gnion
aliorz
forma
go bá
tiōen
possu
siones
nutrir
tibus
ober s
tinu o
Lic
sui co
fi áa p
in scie
de veg
De
veri
eo c
que
sicu
bul
ion
pp
ci

Clarissimi phi Alberti magni: almi pdicatoꝝ ordinis: episcopi Ratispon. liber de anima pm⁹ incipit: cui⁹ tractat⁹ prim⁹ est de modo quo cognoscēda est aia. Capitulū pmū ꝛ est digressio declarās ꝙ sciētia nālis est de aia: ꝛ quis eius ordo.

Omnib⁹ que de corpe mobili: ꝛ de mobili ſm locū dicēda erāt expeditis: traditis etiā eis que de mobilib⁹ ad formā tam simplicibus q̄z mixtis in vlī videbant esse dicēda. determinatis nihilomin⁹ his que de mixtura lapidū et minerarū cōmemorāda eē videbant: nūc tandē stilū ad tractādū aiatoꝝ naturas ꝯuertim⁹ ordinem quē in pncipio nřoꝝ libroꝝ pscripsim⁹ p oia insequēdo. Cū aūt oim aiatoꝝ pncipiū sit aia: nō poterūt aiata cognosci nisi per cognitiōnem suarū aiaruz: sicut ꝛ vnūquodqꝫ alioꝝ nō cognoscit nisi per formā suā: eo ꝙ forma est ꝛ pncipiū esse ꝛ cognitiōis. Oꝫ ergo hāc de necessitate nos de aia facere inqsitiōem anteq̄z de corpibus aiatoꝝ aliquid possum⁹ disserere. Sunt aūt aie opa ꝛ passiones: sicut sentire: dormire: et vigilare: et nutrire: ꝛ spirare: ꝛ mors: ꝛ vita: de quibus oibus ꝛ silib⁹ sicut est reminisci ꝛ mouere: debet sciri post sciam de aia. q2 ex illis plurimū dirigere videt in sciētia aiatoꝝ corpū. Licet ergo aia ꝛ opa eius ꝛ passiōes nō sint corp⁹ mobile qđ est ſbm phie nālis: est tñ aia pncipiū eēntiale talis corpis: ꝛ ideo in sciētia nāli oꝫ inquiri de ipa. Et h quidē de vegetatiua ꝛ sensitiua nō hꝫ dubitatōnē De rōnali aia fortasse videt alicui esse non verū ꝙ ipa sit corpis aiati pncipiū ꝛ forma: eo ꝙ pncipia ꝛ forme corporū opatōes hnt quas nō explēt: nisi p corpū mot⁹ ꝛ opōes sicut visus nō videt sine oculo: neqꝫ vis ambulatiua ambulat sine pedib⁹: vires autez rōnalis aie opant sine aliquo corpis instrō pp̄ter qđ ꝛ circa oia vlr opāt. Intellect⁹ eni de oib⁹ intelligit: ꝛ rō de oib⁹ rōcinat: ꝛ volūtas libera est ꝯuertēdi se ad qđ voluerit. ꝛ hāc generalitatē ꝛ libertatē nō hꝫ aliqđ pncipioꝝ: neqꝫ aliq̄ formarū neqꝫ viriū corpi affixarū ꝛ obligatarū. Videt ergo rōnalis aia cum suis virib⁹ nō esse pncipiū ꝛ forma vel pfectio: quā endilichiā greci vocant alicui⁹ corpis vel ptis corpis esse: ꝛ sic nō ptiere ad phisicū tractare de ipa. Sꝫ intelligēdū est aiam rōnalē e se in corpe hois ꝛ esse pfectōem suā ſm ꝙ est hō: ꝛ ſm ꝙ ē hois pfectio nō hꝫ affixiōnē cum hois aliq̄ parte: sed poti⁹ in eo ꝙ libere ꝛ vlr intelligit ꝛ vult: diuidit ab oib⁹ aliis cū quibus in nā generis cōicat: ꝛ inq̄ztū talis aia pfectio est hui⁹ aiati venit in cōsideratiōem nālis phi. Et hoc est qđ pclar⁹ phs ait in ethicis suis distinguēs quedā esse nālia hōi ex genere: ꝛ quedā ex differētia: que cōstitutiua ē spēi hominis. Cōicareqꝫ dicit etiā cōcupiscere ꝛ sentire hoiem cū aliis aialib⁹ ſm cōiōnē generis. esse tñ hois inq̄ztū hō est: solū intellectu est. Qualiter aūt hoc sit meli⁹ sciet cū secūdū hui⁹ sciētie libꝝ tractabim⁹: nec mouere dꝫ aliquē ꝙ nos sciaꝫ de aia tractam⁹ ꝛ explanam⁹ qui forte occasionē erroris accipit ex eo ꝙ videt oēm nřām sciaꝫ oriri de sensu: animā autē ꝛ pcipue intellectiuā nullo sensu nobis manifestari. Ex quo etiā occasionē accepērūt heretici nullam hmōi animā esse cōcedētes: qm̄ nobis ad h rōnē ꝛ intellectū de⁹ gloriosus dedit: vt rō ꝛ intellectus reflexi ad sensum: nō tm̄ sensibilia: sed etiā que sub sensib⁹ latēt accipiāt ꝛ pertractēt. Latēt autē sub sensib⁹ ſbe insensibilium: ꝛ p opatōnes innotescūt nobis. Sic etiā insensibiliū cāe insensibiles: qm̄ cōpamus sensibilia ad suas cās: ꝛ aduertimus oppositas esse propetates sensibilium effectuū: ꝛ insensibiliū efficiētiū. Licet ergo sic ois nřa cognitio a sensibilib⁹ incipiat: tm̄ pfūdata circa ea oia que sensibilib⁹ quocūqꝫ modo attribuūt: non semp stat ꝛ terminat circa sensibilia: sꝫ extollit vehemēter i imēsum ad ardua ꝛ remota a sensibilibus sicut cām pmā ꝛ intelligētias ꝛ seipam: eo ꝙ aduertit circa sensibilia negociādo: rōcinādo ꝛ intelligēdo sensibiliū quidditates: ac p h icipit querere de seipa: ꝛ de seipa hře sciam

nobilissimā̃. Cū̃ autē̃ iaz certū̃ sit nobis de aīa eē̃ sciaz: ⁊ ꝙ h̃ scīa est ꝑs naturalis scīe facile aduertere possumꝰ ordinez istiꝰ inter libros scīe natural̃. Cū̃ ei a coībꝰ oīs incipiat speculatio ⁊ cōmuniꝰ sit mixtuz tm̃ q̃z mixtū̃ ⁊ aīatū̃: scimꝰ ꝙ aīati noticia ē̃ tradē̃da post noticiā̃ mixtorū̃ in spē̃ cōsideratoꝝ. Mixta aūt ẜm spē̃s suas sunt cōsiderata ī libro mineraliū̃. tradenda ergo erit noticia aīatoꝝ cōtinue post illā̃. Hie aūt noticia est p̃or noticia corporis aīati: cōgrue igit̃ ordinamus hanc sciam post sciam mineraliū̃ ⁊ ante sciaz corporū̃ aīatorū̃ que in vegetabilibus ⁊ aīalibus erit termianda.

Capitulū̃ secundū̃ de nobilitate ⁊ vtilitate scientie de anima.

Cum autē̃ opinamur certissime oē̃m sciē̃tiā̃ esse de numero bonorū̃ bonorabiliū̃ eo ꝙ omnis sciē̃tia de se expetibilis est que vere sciē̃tia est: tamē̃ magis vna q̃z altera est de numero bonorabiliū̃ ꝓpter alterā̃ duarū̃ causarū̃: aut ꝓpter duas causas simul: quarū̃ vna est certitudo quā̃ facit de suis cōclusiōībꝰ per demō̃stratōes firmissimas: que ꝓcedunt ex p̃mis ⁊ veris: vel ex his que per p̃ma ⁊ vera sumpserū̃t fidem: sicut videmꝰ arismetricā̃ ⁊ geometriā̃ ī mathematicis omnes alias excellere. Alterā̃ autē̃ est ꝙ meliorū̃ sbiectorū̃ ⁊ mirabiliorū̃: Meliora autē̃ vocamꝰ mirabiliora vel nobiliora: sicut icorruptibilia sunt meliora corruptibilibꝰ. Mirabiliora vero que altiores ⁊ magis difficiles ⁊ remotas habē̃t causas talia eni omīs sapiē̃s miraẗ ⁊ inquirit: sicut in mathematicis videmꝰ astronomiaz oē̃s alias scientias excellere: eo ꝙ incorruptibilis est sbiecti: cuiꝰ passiōes ⁊ passionū̃ causas oē̃s mirā̃t vt lune ⁊ solis eclipses. Nec mireẗ aliquis ꝙ dicimꝰ etiā̃ sciē̃tiā̃ siue noticiam esse de numero bonorū̃ bonorabiliū̃: qm̃ sunt quedā̃ sciē̃tie quas nō̃ querimꝰ ꝓpter se: sed vt nobis adminiculenẗ ad alia: sicut sciē̃tiā̃ topicoꝝ ꝓblematū̃: ⁊ sciē̃tiā̃ de instr̃o sciarū̃ qui est silogismꝰ: ⁊ vl̃iter scias ẜmocinales. Et ille nō̃ sunt vere sciē̃tie: sz modi sciē̃tiarū̃ oīm: sicut in p̃ncipio librorū̃ dixisse nos meminimus. Et noticia illorū̃ modoꝝ sciē̃di nō̃ vere est de numero bonorū̃ bonorabiliū̃: sed potiꝰ de numero noticiarū̃ ⁊ bonoꝝ vtiliū̃. Honorabile quippe ē̃ quod ꝓpter seip̃m querimꝰ: vtile autez qꝺ volumꝰ ꝓpter alterū̃: adh̃ aūt bonor p̃miū̃ virtutis est: ⁊ p̃cipue v̂tutis que hoīs vt hō̃ est que est ꝯtē̃platiua virtus: vt sciē̃tia ⁊ sapiē̃tia ⁊ intellectꝰ ⁊ prudē̃tia et ars: vt dicit ph̃s in. vi. suoꝝ ethicoꝝ. vtile aūt quod est sicut instr̃m quo aliquid p̃ter ip̃m intendiẗ ꝑ ip̃m adipisci. Cū̃ igiẗ ꝓpter dictas duas causas: vna sciē̃tia sit suꝑ alterā̃: aut ꝓpter alterā̃ ipsarū̃: dicimꝰ nos in prioritate dignitatis debere ponere sciē̃tiā̃ de anima ꝓpter vtrā̃q3 istarū̃ causarū̃. nobilioris eni sbiecti est q̃z aliqua sciē̃tia corꝑum ⁊ mirabilioris: qm̃ omīs sapiē̃s admirabiẗ de causa lucis intellectꝰ anime ⁊ passionibꝰ eius. Et qualiter est omīa quodā̃modo intelligibilia: et q̃ztum ad facere omnia intelligibilia: ⁊ q̃ztum ad fieri omnia intelligibilia: ⁊ vtrū̃ sit seꝑabilis oīs aīa vel nō̃. Et est certissimarum demō̃strationū̃: qm̃ licet quo ad nos sit occulta hn̄s p̃ncipia: eo ꝙ nostri oculꝰ intellectꝰ se habz ad ea que manifestissima sunt ẜm nā̃m: sicut oculꝰ vesꝑtiliōis ad lumē̃ solis: tamē̃ nihil manifestiꝰ est in nā̃ q̃z fons ⁊ origo oīs cognitōis qꝺ est lumē̃ intelligentie in nobis. Ad illud eni lumē̃ certificatur quicq̃d certe sciẗ: ⁊ tū̃c sciri indicaẗ quā̃do illi cōueniē̃s inueniẗ. Sic eni mediū̃ virtutis moralis qꝺ nō̃ est idē̃ oībꝰ examinaẗ et ꝓportionaẗ illi medio qꝺ nā̃ intꝰ est in quolibet: ⁊ est tū̃c satis qn̄ illi cōgruit. Sic nc̃ce est absq3 dubio p̂mū̃ lumē̃ ad quod examē̃ referẗ verorūz ⁊ intelligibiliū̃ intꝰ esse a natura: ꝓpter quod egregie dicit ar. p̃ricipia nobis quodā̃modo esse innata: sicut inata est quodā̃mndo forma materie. Cum igiẗ sic sit anima certificā̃s ad seip̃az: quicquid certificaẗ oportet ip̃az sciam de anima fore certissimā̃: ⁊ firmissimā̃ eē̃ demō̃strationū̃: ⁊ h̃ lumine deceptꝰ pla. putauit oīm intelligibiliū̃ cognitionē̃ esse intꝰ: neq3 aliquē̃ aliquid discere: sed immemorē̃ recordari. Sz de hoc inferiꝰ disseremꝰ. licet aūt sic in p̂oritate dignitatis aīe sciam ponamꝰ: tamē̃ in

ordine doctrine inter sciētias naturales nō ponim⁹ eam p̄mā. quia ordo doctrine non sequit̄ p̄oritatē dignitatis: sed rōnis ordinē tenet in quo de coloribus p̄or est speculatio sicut dixim⁹ supius. Cum aūt ppter sui bo norabilitatē sic in p̄ori dignitate ponēda sit noticia anime: nō amisit etiā vtilitatē: eo q̄ sicut dicit Tulli⁹ i libro de amicitia. omne honestū plurimas sibi habet adiūctas vti- litates: licet neq̄ nomē neq̄ diffinitiōnem sortiat̄ ex illis. vtilitas autē eius p̄cipua est q̄ ad omniū scibiliū veritatē cognoscendā maxime pficit: ⁊ precise ad noticiā vitatis rerū naturaliū: cum ipa sit p̄ncipiū formale ⁊ eēntiale aialium: ⁊ nō nisi per notitiā aie poterūt cognosci corpa aiatorū. In corpi- bus autē aiatorū ⁊ cōmixtio est simpliciū ⁊ ipsa simplicia: ⁊ sic vlteri⁹ scia aie pficit ad noticiā omniū corporū naturaliū. Ad veri- tatem autē omniū pficit ppter modū quez dixim⁹ supi⁹: in quo videlicz apud se habz lumē quod est veritatis examē trib⁹ modis non simul sed diuisis. quorū vn⁹ est: q̄a pfi cit ad naturalē veritatē eo q̄ ipa pars nobi lissima est sciētie naturalis. alio autē modo pficit ad diuinā: quia in ista sciētia manife statur nobilior pars subiecti sciētie diuine: manifestat̄ etiaz in ista sciētia q̄ intelligētia est: ⁊ q̄ sepata est: ⁊ qualiter agit intelligibi lia: de quib⁹ omnib⁹ p̄mus phs inquirit: lz non inquirat de eis inq̄ztuz sunt hec opera anime ⁊ partes anime. Ad quasdā aūt pfi cit: quia dat eis plurima principia: sicut ad moralem cui dat eligentiā ⁊ ratōnem rectā ⁊ pheresim: ⁊ multa alia p̄ que regūt̄ ciui tates in moribus.

Capitulū tertiū de quesitis quid sit sub iectū hui⁹ sciētie: ⁊ de difficultate ipius.

Ea autē que de anima cognoscere per demōstratōez: ⁊ cōsiderare per signa inquirim⁹ sunt natura ipius: qua ipius ani mati corporis naturā cōstituūt: ⁊ substantia ipius qua ipa est s̄m se. Et hoc querimus de anima p̄mo ⁊ p̄ncipaliter: eo q̄ vnū isto rū cōuenit anime s̄m q̄ est forma: ⁊ alteruz s̄m q̄ est substātia quedā incorpea disticta a natura corporis: postea aūt secūdario in- quirim⁹ etiā cognoscere quecūq̄ accidunt circa ipam animā per se ⁊ non s̄m accidēs Accidētia enim per accidēs sunt casualia: neq̄ possum⁹ per ea certificare: ⁊ aialibus inest certificari per cām. Sed accidētia per se quocūq̄ modo accidāt causas habent p̄ se determinatas: ⁊ ex his demōstrant̄: ⁊ iō querim⁹ cognoscere illa. Accidētiū autē p̄ se anime duo sunt genera. Quedā eni ipso rū sunt p̄pe passiōes anime s̄m q̄ ipa in sb stātia cōsiderat̄ nō cointellecto corpe: sicut intellect⁹ ⁊ voluntas ⁊ ratio. Alia aūt sunt accidētia cōia sibi ⁊ corpi qd̄ habet animā: tamē accidūt corpi nō s̄m q̄ est corpus tm̄: sz poti⁹ ex eo q̄ ipsa anima est in tali corpe aiato quod est corpus aialiū. Et illorū acci dentiū adhuc sunt duo genera. Est ei pas- sio que incipit ab anima ⁊ explet̄ p̄ corpus sicut visus ⁊ audit⁹: ⁊ oīo sensus ⁊ vegeta- tio omnis. Alia autē est passio que incipit in corpe ⁊ redūdat ad aiam: vt somn⁹ ⁊ vi- gilia: que incipiūt ab euaporatōe cibi: ⁊ effi ciūt̄ ligamētū vl' solutio viriū anime. Hec autē duo querim⁹ cognoscere de aia: vt pfe cte sciam⁹ eam: qm̄ sciēdo naturā ipi⁹ ⁊ sub stantiā: scim⁹ quid ipsa est: sed quid pōt sci mus ex passiōib⁹ ⁊ virib⁹ eius. Cum autē ppria passio dicatur dupliciter: h̄ est que ē recepta in pprio subiecto quod est cā eius: ⁊ que solam ppam sibi formalē infert pas- sionem anime: vtroq̄ modo querimus co- gnoscere anime passiones. pathin eni gre ce: latine sonat recipere. Quecūq̄ igit̄ sba sola ⁊ semper ⁊ vbiq̄ quasdaz pprietates recipiūt: sicut linea curuū ⁊ rectū: ⁊ nume- rus par ⁊ impar: illa dicunt̄ pprie passiōes subiecti illius: ⁊ sic anima suscipit sensuz ⁊ imaginatiōem: ⁊ fantasiā ⁊ intellectū ⁊ hu- iusmodi. Similiter autē quedā sunt agētia actione que est ppria sue forme: sicut lucis lucere: ⁊ horū forme actiue necessario fiunt in aliquo passiuo sibi appropriato ⁊ non in alio: eo q̄ omnis actio trāsit in passum. Et hoc est quod dicit̄ in scd̄o de anima ar̄. q̄ actus actiuorū sunt in patiēte: ⁊ talia agen- tia in animā inferētia ei passionē sunt sicut color agit in visum: ⁊ sonus in auditum: e.

omnino sensibile in sensum: ⁊ intelligibile
in intellectū. Et de tali ꝓpria passiōe opor
tet etiam determinare in libro vel sciētia de
anima: quia absq̧ taliū sciētia vires anime
nescirent. Cuȝ igit̃ ista in genere cogno
scere queram⁹ de anima omnino ⁊ penitus
de numero difficillimorū est: ⁊ quantuȝ ad
quesita: ⁊ quantū ad modū inquisitōis ac-
cipere aliquā fidem firmā ⁊ certam de ip̄a
anima. Cum enim sicut in logicis determi
natū est sit vna cōis via ⁊ method⁹ ad scien
dam sb̄am que demōstratio est. Quare que
rendū est si sit ſm scientiā istā q̃ qd̓ est esse
rei dicit: ⁊ vocat̃ diffinitio ꝑ quā methoduȝ
declarat̃ questio que querit quid est esse rei
in anima: ⁊ multis alteris rebus quarū dif
finitōes querim⁹ scire. Fortassis videbitur
alicui illa method⁹ sufficere de omnib⁹ taȝ
de anima q̃ȝ de alijs de quibus querimus
diffinitōem quid est. dicet autē illaȝ metho
dum sufficere ꝓpter duas ratōnes. quaruȝ
vna est: quia cum multo plura dicant̃ de ali
quo per accidēs q̃ȝ sb̄aliter: sufficit vna via
que docetur in secundo topicorū: ad sciēdū
omne quod ꝑ accidēs inest alicui. Multo
ergo magis vna via diffinitōeȝ venādi que
docet̃ in secūdo posteriorū analethicorū vi-
detur sufficere ad cognoscendū substantiā
⁊ diffinitōem omniū. Alia ratio est: quia ꝑ
priorū quecūq̧ cognoscere volum⁹ vna me
thodus que est demōstratio passiōis de sb̄-
iecto sufficit. ⁊ tunc a simili iterū p̄dicta via
⁊ sciētia videbit̃ sufficere ad habendā sciē-
tiam quid est omnis res per diffinitōnem.
Si igit̃ dicat sic aliquis: oportet querere si
substātia ⁊ quod est esse ipsius anime sit ſm
doctrinā illius sciētie vel nō: ⁊ hoc erit val-
de difficile: cum illa diffinitio sit ꝑ genus ⁊
differētias cōponēda: ⁊ nobis occultum sit
genus ⁊ differētie sp̄ualiū rerū difficillimū
erit inuenire diffinitōem anime ſm doctri-
nam illius methodi. Si autē quis dicat ꝙ
nō est cōis vna sciētia in secūdo posteriorū
determinata sufficiēs vt per eam cognosca
tur omne illud cuius querimus quid est: ⁊
diffinitōem substātialē: tūc erit magis diffi
cile negociari ad venandā anime diffinitio
nem: quia tūc oportet p̄mo circa quodlibet
genus rei inuenire ꝓp̄am viam: quā diffici
le est inuenire. Et cum manifestū sit ꝙ est
aliquis modus ꝓp̄us cuiuslibet rei ad sciē
dam substantiā ipius: tūc querēdū quis sit
ille modus: vtrū ex p̄orib⁹ ex quib⁹ est de-
monstratio sicut dixit ypothesis: aut ex po
sterorib⁹ sicut ꝓcedit diuisio: sicut dixit plo
aut est aliqua alia via que est collectio dif-
finientiū per diuisionē ⁊ ꝯpositio eoꝝ sicut
dixit ar̃. quoniā multas dubitatōnes ⁊ er-
rores ex quibus ꝓprijs p̄ncipijs oportet q̃
rere anime quidditatē: quoniā rerū diuersa
ruȝ diuersa sunt p̄ncipia eē̄ntialia: sicut alia
sunt p̄ncipia numerorū: ⁊ alia planarū sup
ficierū: ⁊ ſm illa ꝓprie variant̃ diffinitōes.
Hoc aūt necessariū est potissimū in aīa
querere que cum alijs nullā penit⁹ videtur
habere cōuenientiā: sicut in sequētibus erit
manifestū: vbi ostendet̃ ꝙ neq̧ omnino in
vno genere cum alijs est sb̄stātijs: neq̧ oīo
remouet̃ a genere aliarū substātiarū.

Capitulū quartū que oportet inquirere
ad inuestigādū ꝓp̄am aīe diffinitōnem.

Diffinitōibus autē omnib⁹ existenti-
bus ex genere ⁊ differētia cōstitutiua
speciei: si conueniens autem diffinitio de-
bet haberi: oportet p̄mo querere in quo ge-
nere sit fortassis: quoniam forte non est res
que sit in genere directe: sicut genus vl̓ spe
cies vel indiuiduū: ⁊ forte ē in genere sicut
p̄ncipiū generis. potentia enim ⁊ actus p̄n
cipia sunt generū: ⁊ eorum que sunt in ge-
nere: ⁊ ip̄a non sunt directe in genere: quo-
niam p̄ncipiū alicuius non directe cōstitui
tur sub ipso sed est ante ipsum. Esse auteȝ
in genere est esse sub genere: sicut manife-
stum est ex determinatis in predicamētis.
Querendo autē vtruȝ quocūq̧ modo sit in
genere querem⁹ vtrū sit h̄ aliquid quod est
substātia: aut sit quātitas: aut sit aliud ali-
quod diuersorū predicamētorū: licet omēs
conuenerit ipsam: aut substantiā aut quali-
tatem esse: ⁊ ideo nō est nobis necessarium
vt reliqua genera inducam⁹. Habito autē
genere ipsius anime: oportet nos querere
de differentia anime: qualiter scilicet sit in

genere: vtrū sit aliquid eorū que sunt potētia sicut dixerūt illi qui posuerūt eā humorem quēdam: aut sit de numero eorum que grece vocant endelichie: quod latine sonat perfectões siue actus: sicut sunt forme eēntiales actus et complemēta rerum naturalium. Hec eni duo magnā habent driam.

Habitis vero genere et differētia anime considerandū erit nobis vtrū anima sit ptibilis an impartibilis: quoniā quidā dixerunt in omnibus corporibus esse animam vnam specie et numero: que tamē p diuersitate corporū diuersa operaē: et alij etiam vt plato dixerunt in vno corpe plures esse animas specie differentes: sicut q intellectiua sit in cerebro: et cōcupiscibilis siue appetitiua sit in epate: et irascibilis sit in felle: et vitalis sit in corde: et generatiua in testiculis. Hec autē sequentia declarabunt. Si vero consentiatur in hoc q sit indiuisibilis: tunc oportet querere vtrum sit similis speciei omnis aia: et tm̄ diuidaē p indiuidua aut nō sit silis spēi ois aia. Et si consentiaē q aia nō est similis speciei: tūc oportet querere vtrū sit tm̄ specie differens: et sint omēs species anime sub vno et eodem assignato genere: aut cum h differant etiam genere: h autem inquirere est necessariū: quoniā quidā supponentes omniū animatorū esse easdē animas specie: quando tractant de anima: de humana solum loquūtur et inquirūt. Et p hoc credunt se sufficienter de omni anima terminasse: eo q omnes aie vt dicunt in spē cōueniūt cū aiab⁹ hoim. Et in hoc pcco dicitur fuisse plato: qui dixit omnē aie speciem esse in corpore hominis: et in corpore humano plures esse species animarū subiecto differentes et forma. Hec autē nō est sententia aristotelis et perypathethicorum: sed potius q anima hominis vna sit substantia et subiecto: et habet pluralitatem in viribus et potestatibus siue potentijs suis. Et hoc in sequentibus declarabitur. Uidendum est ita q nullo modo lateat nos: vtrum sit vna ratio omnis anime: sicut est vna ratio generis bm species suas: aut sit altera et altera ratio specierū. Cum eni nos quesiuim⁹ vtrum anima sit vnum genus ad omnes animas vel non: sed sit specie differens tm̄: tunc oportet nos cauere ne ignoremus vniuocatioē vel equocatōnē sue diffinitōnis: vt sciamus vtrum diffinitio data de anima sit vniuoca tribus animabus: vegetabili. s. et sensibili et rationabili: sicut est vna ratio animalis siue viui ad ea que continentur sub eo: aut non est sic sed est altera ratio bm vnamquāq3 trium animarū: sicut est altera ratio equi et canis: et dei iouis vel esculapij. Hec autē ideo dico: quia animal vniuersale vt vniuersale: aut nihil ē de quidditate particularis et realis animalis: aut est posterius ipso. Et similiter est de oi cōmuni quod vniuersaliter pdicatur de aliquo. Causa eni animalis que est pncipium esse hui⁹ vel illius animalis est in ipo aiali esse: et est pticularis et nō pcedit ipsum tpe: sicut dicebat plato: quoniā si pcederet ipm non possemus habere noticiā particularis nisi per ipsum: sicut modo nō cognoscim⁹ res nature: nisi sciti causis ex quib⁹ sunt. Natura ergo forme generis vel differētie que est in ista re demōstrata in esse nature: est in vno: et nō est in alio. Sed cū intellect⁹ noster accipit intentiones essentialiū pncipiorū huius rei demōstrate que sunt potentia et actus: et abstrahit eas a materia et ab indiuiduantib⁹ alijs tūc agit in eis vniuersalitatē: sic vniuersale posteri⁹ est quādo vt vniuersale accipiē et nō sicut pus dixit plo: q pcederet h3 esse oia sua pticularia. Hec tamē natura que pncipiū est eētiale hui⁹ pticularis demōstrati pus est bm causam et intellectū q3 res pncipiata p ipam: qr aliter nō eēt causa eius eētialis. Q2 autē hec vera sint que dicta sunt testaē ar3. trāslatio arabica que sic dicit. Et debem⁹ pseruare nos ne ignorem⁹ vtrū diffinitio ei⁹ sit eadē vt diffinitio viui: aut sit alia in quolibet. vbi gra: diffinitio equi et canis et hois et dei. vnū autem vniuersale: aut nihil est: aut est postremum. Et hoc exponit auerrois: sicut hic dictum est. Greca autem translatio discordat ab hac: et vt puto est mendosa. Habet eni sic. Uidendū autē qten⁹ nō lateat: vtrū vna rō ipi⁹ sit: an sicut aialis ē bm vnūquodq3 altera. et si deberet pcordare cū arabica: sic

deberet ordinari: vtrũ vna ratio ipius sit sicut animalis: aut sit ẜm vnũquodqȝ altera: tunc eñi plana esset. Sed quia in multis inuenimus grecas emendatõres q̃ȝ arabicas translatões: ideo ⁊ hoc sustinẽtes dicimus ꝙ animalis est vna ratio vt generis. Si aũt animal ẜm esse sumit in vnoquoqȝ tunc variat esse eius differẽtijs specierũ sibi adiunctis: ⁊ tũc sic variatũ habet alterã ⁊ alteraȝ ẜm esse diffinitõnem. ⁊ licet hoc sit verũ: tñ p̃mum magis cõueniẽs ad ꝓpositũ est.

Et vt meliꝰ intelligat sciendũ est: ꝙ plõ posuit in oi re triplex esse vniuersale. Unũ quidẽ ante rẽ quod erat causa rei formalis ẜm esse p̃cedẽs quia separatũ ipm esse posuit. Secundũ in re quod erat forma adherens ei vna in multis ⁊ de multis. ⁊ h̃ vnũ dixit pla. in essentia esse vnũ ⁊ in esse nature ⁊ forme in omnibꝰ. Ar. aũt in rõe dixit vnũ: ⁊ in essentia ⁊ esse plura. Tertiũ autẽ dixit esse post rem: quod est intẽtio vniuersalis in anima. ⁊ sic dixit etiã ꝙ aia cõis et vniuersalis erat ante omnes animas: ⁊ erat causa ipsarũ per quã habẽt diffiniri et esse: ⁊ ẜm hoc esset vna vniuersalis illiꝰ ratio de omni anima: ⁊ hoc esse nõ põt: quia in philosophia p̃ma hȝ oñdi id vniuersale nullũ esse oio: sed omne vniuersale vt vniuersale sũptũ eẽ: aut nihil rei p̃cedens rẽ aut esse pꝰ rẽ: sicut est intẽtio abstracta de ꝑticularibꝰ. His aũt oibꝰ relictis tanq̃ȝ his que nõ hic sed alibi sunt determinanda: dicimꝰ nobis esse necc̃ariũ inquirere vtruȝ vna cois ratio sit de aia in cõi danda: que vniuoce cõueniat tribꝰ aiabꝰ. s. vegetabili: sensibili: ⁊ rõali: aut sit nobis querẽda ꝓpa rõ ẜm quãlibet triũ aiarũ. Hoc eñi necc̃ariũ est: q: inferius appebit ꝙ ratio data de aia que est endelichia corpis phisici potẽtia vitã habẽtis: nõ oio ẜm vnã rõnem ꝯuenit tribꝰ aiabus: nec vniꝰ est altera ⁊ altera rõ ẜm vnũquãqȝ animã: ẜm ꝙ est altera ⁊ altera equi ⁊ canis et hois. quia ista diffiniũt sicut hñtia oppositas differẽtias: quarũ vna nõ est in alia: sed rõ aie in ꝑtibꝰ suis est sicut figure. quia sicut vna figurarũ ẜm potẽtiã est in alia sicut trigonũ in tetragono: sic vna aiarũ videt eẽ in alia: sicut vegetatm̃ in sensitiuo: ⁊ sensitiuũ in rõnali. Est igit necc̃ariũ nobis sbtilr̃ ista disgrere: q̃tenꝰ nõ lateãt que dicta sunt.

Caplm̃ q̃ntũ quo ordine oȝ p̃cedere q̃rentem de his que spectãt ad sciam de aia.

Aquisitis aũt his oibus que de hõ scie huiꝰ ⁊ de diffiniẽtibꝰ aiam ingrẽda esse videt: ⁊ si cõsentiat in hoc ꝙ in vno quoqȝ corpe hois vel alteriꝰ aialis nõ mlte sunt aie: sed vna in sba: ⁊ plures in partibꝰ ꝑtãtiuis: tũc vidẽdũ erit de ordine q̃ñuȝ. vtrũ. s. p̃us oȝ ingrere de tota aia ẜm se: vel de ꝑtibꝰ p̃us: Cum aũt multe sint ꝑtes: difficile erit determinare dñas ꝑtiũ adinuicẽ quales apte nate sunt habere. quia inferior sp claudi videt in sup̃iori: sicut minor ꝑtãs in maiori claudit eiusdẽ generis ꝑtãte: sicut potestas p̃sidis ⁊ tribuni claudit in potestate cesaris siue imꝑatoris. Est tamẽ in hoc magis difficile q̃ȝ in alijs. Dubiũ aũt iterũ est: vtrũ partes anime que sunt potẽtie p̃us querende sunt: aut opa siue actões potẽtiarũ. vbi gr̃a: vtrũ p̃us querẽdũ sit de intelligere ⁊ sentire que sunt opa siue actiões potentiarũ: vel de intellectiua ⁊ sensitiua potẽtia p̃us sit ingrẽdũ. Similiter aũt ⁊ in alijs ⁊ si cõstiterit ꝙ de opibꝰ potentiarũ p̃us sit inquirẽdũ: tũc iterũ dubitabit aliquis an oȝ p̃mo querere de oppositis hoc est obiectis circa que sunt opa: aut de ipis opibꝰ prius ⁊ postea de obiectis. Verbi gratia: quoniam possumꝰ querere vtruȝ de sensibili p̃us sit querendũ: q̃ȝ de sensu ⁊ sentire: ⁊ de intelligibili prius: q̃ȝ de intellectu ⁊ intelligere vel ecõuerso. He enim questões necessarie sunt ꝓpter duas causas. quarũ vna est: quia in quibusdã magis est nobis nota natura totiꝰ q̃ȝ ꝑtis: ⁊ notior est nobis ꝑtãs q̃ȝ actus eiꝰ: et q̃ȝ id circa quod opat: sicut in corporibꝰ que sensui subijciunt se habet. Nos eniȝ scimꝰ naturã ignis in toto: ⁊ per eam discimus potẽtiã partis ⁊ opationis: ⁊ eius circa quod operat. Quedam autem super que non cadit sensus sunt occulta nobis in substantia ⁊ partibus: sed sunt manifesta nobis ea circa que operant: ⁊ per illa deuenimꝰ in opera: ⁊ per opera in potẽtias

particulares: ꝛ per illas potētias ꝯiectura mus de toto: sicut nos inuestigamus substantias separatas: etiam ipsam animam.

Alia autē causa est: quia etiā in ipsis q̄ spūalia sunt ꝛ nō sunt sbiecta sensib⁹ nostris duo sunt genera potētiarū partialiū: ꝛ vnū quidē gen⁹ est actiue potētie: aliud autē potentie passiue. actiue quidē sunt factiue formarū ꝛ motiue: sicut intellect⁹ actiu⁹ ꝛ potētie mouētes coꝛ ꝛ oꝛgana mot⁹. passiue aūt sunt receptiue formarū: vt sensus ꝛ intellectus possibilis. ꝛ in actiuis quidē scim⁹ ꝙ potētia causat̄ ab eēntia forme: ꝛ opatio nō dat spēm: sed opatio specificat̄ a forma: sicut dicim⁹ opatōnem lucis esse lucere: ꝛ si agit in aliquid quod obijcit̄ actioni sue: illi etiaꝫ imp̄mit spēm ꝛ formā suā: sicut lux lucēdo illuminat: ꝛ dat spēm lucis illuminādis: et in talib⁹ rect⁹ oꝛdo doctrine est incipe a foꝛa totius agētis: ꝛ deuenire in partē ꝛ opationē: ꝛ sic in obiectū circa quod est operatio. In passiuis autē oꝛdo nature est ecōuerso: quoniā passiua per se carēt specie: sed obiectū agit in eis speciē suā: sicut nos videm⁹ oculū nullā habere visiōis spēm: sed eē potētia omnia visibilia. Sed cum videt i actu tunc coloratū illuminatū immutat ipsum ꝛ imp̄mit ei spēm. Et in talib⁹ ƀm rōem diffinitiuā obiecta que p̄mo dāt spēm opationi ꝛ potētijs passiuis sunt bꝫ naturā p̄uia actib⁹: ꝛ actus potētijs: ꝛ postea visio: ꝛ postea visus: ꝛ deinde potētia tota sensitiua. ꝛ hoc patet per diffinitiōem ab arꝭ. datā de visu: ꝙ visus est susceptiuū coloꝛis ƀm actū lucidi: vbi visus diffinit̄ p coloreꝫ. Cum igitur vtrūqꝫ genus potētiarū istarū in anima inueniat̄ opoꝛtet querere de vtraqꝫ viarū predictarū in doctrina de anima. Non solum autē opoꝛtet hoc inquiri: sed etiā de accidētibus isepabilib⁹ quecūqꝫ sunt ꝓp̄a anime vel partib⁹ eius. Non solum eni videt̄ vtile esse in doctrina vt cognoscam⁹ substātiam per essentialia ipius que sunt quidditas eius vt per illā cognoscam⁹ causas eorum que accidūt per se subiectis illis quorum quidditates accepim⁹: sed etiā ecōuerso cognitio eoꝛum que per se accidūt alicui substātie multū confert ad sciendū quidditatem substātie. Sicut verbi gratia: si volumus cognoscere quot numero anguli triāguli rectilinei sunt equales rectis: vtile est nobis: vt cognoscam⁹ tam quidditatē substantie: qꝫ quidditatē passiōis: vt verbi gratia sciamus quidditatē recti et quidditateꝫ obliqui que sunt passiones: ꝛ quidditatē linee ꝛ quidditatē plani siue superficiei: que sunt subiecta in geometria: tūc bene cōcluderemus ꝙ triangul⁹ qui est plane trigonū rectilineū bꝫ tres numero angulos equos duobus rectis et non pluribus: et sic est in multis ꝙ aliquādo posterioꝛa sunt magis nota nobis que sunt accidētalia rei: et aliquādo ecōuerso substātialia sunt magis nota que sunt p̄oꝛa. In omnib⁹ eni mathematicis p̄oꝛa in na ura ꝛ re sunt magis nota: ꝛ ex illis certificam⁹ posterioꝛa: ꝛ ideo sciētie ille certissime sunt. In phisicis autē freq̄nter sunt occulta nobis que p̄oꝛa sunt ƀm naturā ꝛ rem: ꝛ accidētia nobis magis manifestant̄: ꝛ opoꝛtet nos tūc ex posterioꝛibus incipe ꝛ venire in p̄ncipia: ꝛ ideo scie phisice in quibusdā non habēt verā certitudinē sicut habēt mathematice. Sed quādo incipimus ab accidētib⁹ opoꝛtet ꝙ illa accidētia sint p se cōueniētia ꝛ nota nobis ad sensum ꝛ fantasiā ꝛ imaginatōem: qm̄ in illis p̄mo accipim⁹ phisica: ꝛ ideo quādocunqꝫ bene ꝛ expedite sciuerim⁹ tradere ratōnem accidētiū ad fantasiā ꝛ imaginatōeꝫ nobis notoꝛū ꝛ cognitoꝛū: tūc etiā expediti erim⁹ ad tradēdū ratōem de substātia ꝛ de eo qđ quid est. quia p accidētiū cognitiōem statiꝫ deueniem⁹ in rationē ꝛ cognitōem sbstātie. Sed cum ꝑcedem⁹ a p̄oꝛi in posteri⁹ tūc ꝑcedem⁹ per demōstratōem. Omnis aūt demōstratiōis p̄ncipiū est sicut mediū ipsa diffinitio dicēs rei quidditatē. Utrū aūt illa sit diffinitio sbiecti vel passiōis determinatū ē in posterioꝛib⁹: qm̄ cū mediū debeat eē ƀm nāꝫ mediū in demr̄atōe ꝛ debeat eē posteri⁹ p̄mo: ꝛ p̄us scđo videt̄ debere esse diffinitio passiōis q̄ ꝓbat̄ de sbo. ꝛ si aliq̄n p diffinitōnem sbiecti scit̄ passio: opoꝛtet ꝙ illa diffinitio nō sit data de sbo tm̄: inquātū est substātia quedā vel subiectū in cōmuni ratōe subiecti: sed inquātūꝫ est causa ꝛ sbm

passiõis:hoc est q̃ fluit ex ipo talis passio: p illã eni sciet̃ qualiter ⁊ quare passio inest sbiecto:sicut vbi grã:si diffiniat̃ aia inq̃ꝫtuꝫ absolute substantia intellectualis incorpea nõ cognoscent̃ accidẽtia ei⁹ ⁊ opa ⁊ obiecta Similiter autẽ si diffiniat̃ ꝓm totũ ⁊ nõ ꝓm ptes:⁊ diffinitio toti⁹ det̃ ꝓm q̃ aiatũ corp⁹ vt dicat̃ pfectio corpis phisici po.vi.hñ.nõ cognoscunt̃ sufficiẽter passiones ⁊ opera et obiecta:quia partiũ ⁊ opa ⁊ accidẽtia ignorant̃.Si autẽ dicat̃ aia esse pncipiũ sensus ⁊ mot⁹ in toto ⁊ in partib⁹ corpis ꝓm ꝯgruẽtiam cõponentiũ vnũquodqꝫ mẽbrũ cognoscent̃ omẽs opatões ⁊ accidẽtia ptiũ ⁊ obiecta:quãdo fuerit diffinitio aptata cuilibet parti:sicut in scdo libro declarabit̃. Simil̃r autẽ est in diffinitõe accidẽtiũ que sunt pncipiũ demõstratõis:sicut dixim⁹. Si enim det̃ de eẽntia passiõis tm̃ p ea que formalia sunt in ipa: nõ dicet cãm q̃re sunt accidẽtia aut accidãt talib⁹ sbiectꝭ: sic si diffiniẽdo dicam:eclipsis est defect⁹ luis. adhuc autẽ si apponã sbm ⁊ dicã:eclipsis est defect⁹ luis in luna:adhuc autẽ nõ dicit diffinitio quare hoc lune accidit:⁊ quõ soli lune ꝯuenit p se Si autẽ dicat̃ sic.eclipsis est defect⁹ luis in luna ex terre interpositõne ad rectã dyametrũ inter so'ẽ ⁊ lunã ex motu ipius in capite vel i cauda draconis infra grad⁹ eclipticos ꝓueniẽte:tũc diffiniẽdo sic dico:quid ẽ passio:⁊ cui⁹ est:⁊ ꝓpter quid inest:⁊ quare soli lune ꝯuenit:⁊ p hãc diffinitõem scit̃ passionẽ inesse sbiecto: ideo hec certificãt:et h̃ est pncipiũ demõstratõis. Et sil̃r est in passionib⁹ aie.Si eni dicã sic.ira est appetitus cõtrarij doloris ex accẽsiõe sanguinis circa cor ꝓueniẽs.dico ⁊ quid est:⁊ cui⁹ est:⁊ ꝓpter quid inest: qa cordi inest: ⁊ ꝓpter hoc q̃ sanguis accẽsus est ex molestia ꝓtẽdũt spũs ad repellẽdã iniuriã vel illatã vl̃ opinatã:⁊ ideo cõturbant̃ passione:⁊ ideo siue sbm diffiniat̃ siue passio:⁊ p diffinitõem nõ scit̃ q̃ passio est ꝓpa passio:h̃ est cui inest:⁊ quare inest:vel ex diffinitõne: hec de facili ꝯiecturari nõ pñt: si diffinitio dat̃ ex cõib⁹ eẽntialib⁹ sbo vel passiõi: q̃ coia sunt p intẽtões dyaleticas collecta:⁊ sunt vane eo q̃ nõ inducũt ad certitudinẽ verã demr̃atõis.

Capitulũ sextũ:q̃ oꝫ tractãtẽ de aia ingrere vtrũ hẽat aliq̃s opões ꝓpas aut nõ.

Dubitatõem autẽ habẽt etiã passiões aie vtrũ sint oẽs coẽs sibi ⁊ corpi vel sibi ⁊ hñti corp⁹:aut sit aliqua passionũ sibi ꝓpa:que neqꝫ cõicet corpi:neqꝫ cõicet habẽti corp⁹. h̃ eiꝫ nccãriũ est accipe ex doctrina anime ad sciendũ vtrũ ipa sepet̃ a corpe vel nõ:sed tñ nõ est leue. Ut autẽ meli⁹ intelligat̃ hec qõ sciẽdũ:q̃ aliud est cõicare corpi in actõe vel passiõe aie:⁊ aliud cõicare ei qõ cõicat corpori. Cõicat eni corpi in actiõe vel passiõe que nõ explet̃ neqꝫ fit nisi instrumẽto corpali p ṽtuẽ affixã organo: sicut ambulatio vel visus:que fiũt motu vl̃ passiõe corpis:⁊ p ṽtutes affixas ipis mẽbris:quoꝝ vnũ motu explet opatõem:alterũ autẽ passiõe:quia recipit spẽm coloris. Cõicare aũt ei quod cõicat corpi est q̃ licet aliqua opatio nõ fiat sine motu vel passiõe alicui⁹ ptis corpis: tamẽ explet̃ sine alia operatõne que fit vel motu vel passione alicuius partis corpis:sicut est intelligere sensibilia ⁊ mathematica. Quia licet intelligere nõ expleat̃ motu vel passione alicui⁹ mẽbri corporalis: tamẽ nõ fit sine acceptione forme sensibilis ⁊ imaginabilis per fantasiam que cõicat corpori in hoc q̃ operatio ipius nõ explet̃ sine motu ⁊ passione mẽbri corporalis:quod est organũ fantasie. Oportet eni formas imaginatõis ⁊ fantasie fieri per motũ a sensu factũ i spiritu animali deferẽte formas huiusmodi: ⁊ recipi easdem oportet in parte cerebri:que est organũ fantasie virtutis: ⁊ ideo aliud esse dixim⁹ cõicare corpi:⁊ aliud cõicare ei quod cõmunicat corpi in operatiõe. Possibile eni est q̃ substãtia incorpea exñs in corpore vt actus corpis cõicet corpori. Et possibile vt nõ cõmunicet corpori:sed communicãti corpori. Et possibile ẽ vt neqꝫ isto neqꝫ illo modo cõmunicet:sed habeat operatões que nullam ad corpus habeãt dependẽtiã: et hoc inquirere de anima est necessariũ valde ad sciendũ vtrũ separata est in agendo vel nõ: et est ista questio vna quã maxie desiderãt homines scire de anima. Videt̃ autẽ in

pluribꝰ suis passionibꝰ ⁊ partibꝰ nihil oīno
sine corꝑe pati uł facere: neqȝ eni sine mo-
tu ⁊ passione corporis irascit᷑: neqȝ cōfidit
neqȝ desiderat: neqȝ sentit vł̓r secūdū oēm
sensum. Ira eni est accēsio sanguinis cū
euaporatione fellis. Cōfidentia aūt est ex
protensione spūs ⁊ sanguinis ex corde ad
exteriora. Sentire aūt fit recepta sensibi-
li forma in organo sensus: que oīa dicunt
motus ⁊ passiones corporeas. Sed maxīe
ꝓpriū ⁊ sepatū opus esse videt᷑ intelligere
eo ꝙ vniuersale intelligit᷑ qꝺ est simplex ⁊
denudatū a materia ⁊ appēditijs mãe. ⁊ iō
nō est forma impressa alicui mēbro corꝑali
cuiꝰ motu expleat᷑ intelligere: sed potiꝰ est
simplex cōceptus mētis sine hic ⁊ nūc sed
vbiqȝ ⁊ semꝑ in eadē rōne manens. qꝺ nō
est cōueniēs alicui forme corporali. Si aūt
hoc ipsum intelligere qꝺ est oꝑatio possibi
lis intellectꝰ qñ in actu fit est i fantasia: aut
nō sine fantasia: tunc neqȝ hoc opus vtiqȝ
cōtingit esse sine corpore quod mouet᷑ uel
patit᷑ in ipsa oꝑatione: ⁊ tūc nō erit separa-
tim cōueniēs aīe ƀm se. dico aūt intelligere
possibilis intellectꝰ aliqñ esse fantasiam: ⁊
aliqñ nō sine fantasia nō simpliciter intelli
gens ꝙ intelligere vnqȝ sit fantasia: sed qꝛ
possibilis intellectꝰ accipit formā q̄ est ex
fantasmate: oportet ꝙ fantasie motꝰ ad in-
tellectū termineť. Sunt autē quidā hoīes
ideote nō discernentes vł̓e a particulari: sȝ
ꝓsequūť rōnē vniuersalis in particulari ꝑ
mixtā ⁊ illoꝝ intelligere ē fantasia forma-
lis: eo ꝙ imixtū est ei. Alij aūt distinctū
accipiūt vniuersale a ꝑticulari: qꝺ est i fan
tasia formali: ⁊ illoꝝ intelligere: eo ꝙ oriť a
fantasia: non est sine fantasia formali. Fā-
tasia eni duplex est: qꝛ ⁊ ipa virtus aīe que
fantasmata recipit fantasia ē: dicimꝰ ꝙ oꝑa
tio intellectꝰ possibilis est fātasia uł nō sine
fantasia. taliter aūt distinguēdo coīcās cor
pori: ⁊ coīcans ei qꝺ coīcat corpori euitabi
mus errorē alex. qui dicebat in oībus aīaȝ
cōmunicare corpori: ⁊ ideo nō esse separa-
bilē a corpore. Nos eni ostendemus in se
quentibus ꝙ id qꝺ cōmunicat non corpori
sed ei quod est cōmunicans corpori: ƀm se
est separatuȝ: neqȝ corrumpit᷑ nisi ƀm sic ⁊
simpliciter non: vel nisi ƀm quid ⁊ nō sim-
pliciter. Si quidē igit᷑ est aliquid anime
oꝑerū aut passionū ꝓpriū vtraqȝ cōmunica
tione exclusa: tunc contiget vtiqȝ animā eē
separatam nūc in oꝑatōe: ⁊ aliquādo se-
parari a corpore ⁊ esse per se. Si vero nul-
la est ꝓpria ipius: tunc non continget ipam
separari ƀm esse ⁊ substantiā: licet forte ƀm
diffinitiōem aliquā non coexistens corpori
⁊ in corpore intelligat᷑. Erit enim tunc de
anima sicut de mathematicis que non ha-
bent esse nisi in hac sensibili materia: et ta-
men accidunt eis quedam non in materia
intellectis: sed acceptis ƀm se separatis: si-
cut est videre in recto: quia linee recte mul-
ta accidunt que non conueniūt ei ƀm ꝙ est
in mā sensibili: sicut est ꝙ spera enea tangit
ipm in puncto: que tamē spera enea nunqȝ
tanget ipm sepatū in pūcto ƀm actū: sed po
tius tanget ipm coniūctū cū materia sensibi
li nō in pūcto sed in suꝑficie: ⁊ tamē ƀm in-
tellectū acceptū rectū: ⁊ nō i materia lignea
vel cuprea: vel alia materia sensibili: nō tan
getur a quacūqȝ spera nisi ƀm punctū: ⁊ sic
erit de anima. Si eniȝ in omnibꝰ partibus
suis: aut cōmunicat corpori: aut cōmunicat
cōmunicātibus corpori: tunc potest accipi
separata ƀm intellectū inquātū agit opera-
tione que non expleť motu alicuius partis
corporis: sed tamē ƀm esse ⁊ veritatē natu-
re nunqȝ erit separata: quia semper indiget
vel exiget illius cooperatiōem quod corpo
ri cōmunicat: sicut spericū quod separatuȝ
intelligit᷑ ⁊ diffinitur: sed tamen ƀm esse in-
separabile est a corpore sensibili. Et nos q
dem in sequētibus ostendemus ꝙ anima
humana multas habet operatōnes separa
tas: sed modo inducemus ratōnes quorū-
dam probantes ꝙ habet cōmunicātes.

Uidentur eniȝ anime passiones omēs
esse cum corpore cōmunicātes: licet in vna
sit plus qȝ in alia communicās: quia que-
daȝ fiunt sine motu locali partiuȝ corporis
⁊ sine phisica alteratōne: sed tamē nō fiunt
sine receptione forme: vel intentionis for-
me: que est alteratio cōmuniter dicta. Cuȝ
motu autem ⁊ alteratōne corporis fiunt de
siderium: mansuetudo: timor: confidentia.

Adhuc autē gaudiū ⁊ amare ⁊ odire. In
omnibꝰ ei his monet̄ cor ꝑm dyastolem vel
sistolē: ⁊ compatit̄ anime corpꝰ. Hec autē
indicat diuersitas hominū in passiōibꝰ his.
quidaꝫ enim in duris ⁊ manifestis ꝑiculis
passionū coincidētibus in eos nihil ad irā
ꝓuocant̄ ꝓpter complexionē factā ⁊ stan⸗
tem in eis: ⁊ aliqui eorū nō timent in talibꝰ
sicut habētes multū sanguinē: ⁊ corda cali⸗
da. Aliquādo autē aliqui a ꝑuis causis et
infirmis periculorū mouent̄ et ꝓuocant̄ ad
iram quādo corpus irascibile ⁊ ita disposi⸗
tum est ac si irascat̄: sicut est in colericis ca
lida hn̄tibus corda ⁊ sanguinē leuē qui faci
le dirigit̄ sursum. Adhuc autē magis mani
festant̄ hec in his qui timētes fiunt ex suis
corporis dispositiōibus quādo nulla causa
terroris est in passiōibus: sicut accidit mul⸗
tis viris qui sicci sunt: ⁊ facti pauci spiritus
⁊ pauci caloris in corde. Manifestū est er⸗
go ex dictis ꝙ passiones sunt ratiōes que⸗
dam ⁊ intentiones que in phisica mā sunt
mota ⁊ alterata phisico motu ⁊ alteratione
Sensus autē ⁊ imaginatio: ⁊ cetere anime
sensitiue apprehēsiōes nō fiūt sine recepta
tione formarū in organis corporū: que rece
ptio quedā est alteratio: licꝫ nō sit alteratio
phisica. Et ideo harū passionū sunt tales
ratiōes vt si dicat̄: irasci est motus huiꝰ cor⸗
poris cuius sanguis accēsus est: aut partes
huius sicut cordis quod mouet̄ p̄mo in ira
ꝑm sistolē quādo cōturbat̄: ⁊ post ꝑm dya⸗
stoleꝫ quādo petit vindictā: aut potētie que
coniūcta est huic corpori: aut parti corporis
⁊ ab nocumēto illato: ⁊ ꝓpter hoc malū in⸗
ferendū in vindictā. Cum autē omnia hec
ī phisica materia scripta sint: phisici erit cō⸗
siderare de anima aut omni si omis anima
est talis: aut de anima huiusmodi que taliū
est operum ⁊ passionum.

Capitulū septimum: qualiter differēter
cōsiderat phisicus de eis que hic querūtur
a dyaletico ⁊ mathematico et methaphisi⸗
co ⁊ mechanico digressio quedam.

Phisicus autē ⁊ dyaleticus diffiniūt
differēter vnūquodqꝫ istorū que dixi
mus esse aīe opera ⁊ passiones. Si eīꝫ que
rimus quid est ira intendētes de diffinitiōe
querere dicet dyaleticꝰ ꝙ est appetitꝰ cōtra⸗
rij doloris: aut aliquid huiusmodi diffiniēs
per intentōes cōmunes formales que non
sunt vā causa rei ꝓp̄a: sed intentōes cōmu⸗
nes inuēte in pluribus ⁊ nulli ꝓp̄e: ⁊ ideo
diffinit ꝑ formā que forma de se cōmunis
est ⁊ nō appropriat̄ ad esse rei nisi ꝑ ꝓp̄am
materiā vniuscuiusqꝫ rei. Phisicꝰ aūt dicꝫ
ꝙ ira ē accēsus vel ascensus ⁊ calefactio san
guis circa cor tangēs ꝓp̄am causaꝫ efficiētē
que est ascensus ⁊ calefactio sanguinis ⁊ ꝓ
priā materiā que est sanguis cordis huliēs
⁊ subiectū quod est cor. Et hoc quidē aliꝰ
reddit materiā ꝓp̄am. s. phisicꝰ: alius autē
reddit speciē et intentionē forme simpliceꝫ
⁊ cōmunē que est rei ratio cōmunis. Hic
enim considerat ratōem siue intentiōem cō
munē rei eo ꝙ nō descendit ad ꝓpria. Ille
autem considerat principia realia que dant
esse rei. Necessariū autem est ꝙ ista realia
p̄ncipia sint in materia huiusmodi que de⸗
terminata ⁊ ꝓpria est si erunt ⁊ habent esse
in natura: sicut etiā domus ratio differēs est
assignata ⁊ cōsiderata a dyaletico ⁊ mathe
matico qui naturalē imitat̄: sicut ars imita⸗
tur naturā. Dicet eni dyaleticꝰ ꝙ domꝰ est
operimētū siue receptaculū ꝓhibens aeris
corruptōnes: que sunt excellētia frigoris et
excellētia caloris ⁊ corruptiōis imbrium ⁊
caumatū. Mathematicus autē dicet ꝙ la
pides et ligna sic compaginata vel ligata:
Alius vero ab vtroqꝫ istoruꝫ est qui in his
materialibus determinatis prebet in diffi⸗
nitōe sua speciē que est intentio domus ꝓ⸗
pter finem qui dictus est: h̄ est vt ꝓhibeat
corruptōnes: Queramus igit̄ quis horum
diffinientiū sit phisicus: vtrū ille sit phisicꝰ
qui considerat materiā ⁊ ignorat rōem in⸗
tentionis forme: aut ille qui solum est circa
ratōem que est cōmunis rei intētio ⁊ conce
ptus: aut ille qui est ex vtrisqꝫ: quoniam ex
inducta differētia mathematici ad dyaleti
cū possumus cognoscere eum qui ꝑfectus
est phisicus: quoniā diximus ꝙ quidā illo
rum quodāmodo vterqꝫ est: quia ⁊ prebet
formā rei ꝓpter determinatū finē inductā:

⁊ prebet eaȝ in hac determinata materia in qua habet esse ẜm rem. Queram⁹ etiā ꝙ si nos concesserim⁹ ꝙ phisic⁹ ꝑfectus vtrūqȝ facit: vtrū ipse sit circa alias formas ꝙ̄ sint forme que sunt passiones materie determinate: que nomine suo ⁊ diffinitōe cōcernūt materiā corporis mobilis vt mobile: ⁊ non separāt̄ ab ipa per nomē ⁊ diffinitionē siue ratōem: ⁊ ipe phisic⁹ cōsiderat tales inq̄tū nō separant̄: etiā si ẜm aliam aliquā rōem separari possent. Verbi gratia: quoniā phisicus est considerās carnē: que nec nomine nec ratōe separat̄ a phisica materia: que est corpus trāsmutabile inquātū est trāsmutabile: ⁊ si in alia materia carnis ⁊ nomen et species esse ponatur erit equiuocū nomē ⁊ species carnis ẜm veritatē non est in alia: sed ẜm similitudinē solam. Cōsiderat etiā mathematic⁹ quātitatē que nō est forma sequēs trāsmutabile corpus inquātū trāsmutabile: sed potius sequēs corpus inquātuȝ est corpus: sed phisic⁹ nō cōsiderat sic quātitatem: sed potius ẜm quod nō separatur a trāsmutabili corpore inquātū est mutabile quia considerat quātitatē nō ẜm ꝙ est quātitas: sed ẜm ꝙ est terminus magnitudinis augmēti vel diminutōnis: aut ẜm ꝙ est dispositio mobilis loq̄t̄. Phisicus igit̄ circa omnia illa est quecūqȝ sunt phisici corporis inquātum est sic trāsmutabile: ⁊ considerat omnia opera talis materie ⁊ omnes passiones eius. Quecūqȝ autē sunt quidē in phisico corpore ⁊ nō sunt his similia: ꝙ. s. sint forme ⁊ opera ⁊ passiōes ipius phisici corporis in eo ꝙ est phisicū: sed potius a volūtate ⁊ arte inducunt̄ in phisica corpora illa sunt alterius qui mechanicus dicit̄: sicut ē mechanicus qui dicit̄ instructor siue architector qui structuras: siue etiam medic⁹ qui circa corpus humanū facit incristeriū ⁊ embota ⁊ huiusmodi instrumēta. Scire enim causas corporis humani phisici est nō medici: sed forme que ẜm esse non sunt separabiles a phisicis corporib⁹ sed semꝑ inueniunt̄ in eis: ⁊ tamē non sequūt̄ corpus phisicum inquātū phisicū est: eo ꝙ nō sunt phisici corporis inquātū mobile est: ẜ sunt ẜm ratōem ante ipsum: ⁊ sequūt̄ corpus inquātum est corpus: ⁊ ideo dicāt̄ esse phisici corporis ex remotiōe: quia sunt eius quod abstrahit a phisico corpore. Omne eñ phisicū corpus est corpus: sed non cōuertit̄: ⁊ ideo abstrahit corp⁹ a phisico corpore. Quecūqȝ igit̄ sequūt̄ ad corpus ẜm ꝙ abstrahit a phisico corpore sunt ante ꝑncipia phisica: ⁊ idō de illis erit alius philosophus qui mathematicus vocat̄: cuius tamē omnia considerata sunt in phisico corpore: sed tamen non trahūt ratōem ab ipo: ⁊ ideo non cōcipiunt in nominibus suis materiā sensibilē ⁊ mobilē: sed intellectualē magnitudinē tm̄. Et huius ratio ē: quia nihil diffinit̄ per ea que consequūt̄ ipsum ẜm naturā: sed poti⁹ ꝑ ea que ipsum ẜm naturaȝ antecedūt. Et cum omnia que sunt trāsmutabilis corporis ꝑncipia consequāt̄ ẜm naturā ea que sunt ꝑncipia corpis simpliciter accepti: oportet necessario ꝙ nihil eoꝝ que sunt phisici corporis vt est phisicū cōcipiat̄ in ratione eorum que sunt corporis vt est corpus. Non sunt tamē illa separata omnino: quoniā ꝯcipiūt in ratōnibus suis subiectū intellectuale qd̄ ē magnitudo que ẜm naturā antecedit corpus vt est corpus. Sicut autē dixim⁹ ꝙ corpus per naturā antecedit phisicū corp⁹: ita ens ⁊ substātia ⁊ huiusmodi per naturā antecedunt corpus ⁊ magnitudinē: ⁊ sunt ista ẜm se separata: ⁊ per accidēs coniūcta: cuȝ materia corporū que sunt quāta ⁊ mobilia: quoniā ista ẜm se esse realiter inueniunt̄ aūt h in intelligētijs ⁊ substantijs separatis: et de his est ꝑmus philosoph⁹ ẜm ꝙ in ꝓhemijs diximus libri phisicorū. Dixim⁹ etiā multa de his in scđo phisicoꝝ: cū certitudine aūt hn̄t in ꝑma phia determinari.

Tractatus secūdus ꝑmi libri de anima in quo agit̄ de anima ẜm opiniones alioꝝ capitulū primū de his qui diffiniebāt aiaȝ ꝑ hoc ꝙ ipa est motiuū quoddā.

Dubitabit autē fortasse aliquis an verū sit quod dixim⁹ dyaletici diffinitōem per solam formā eē datā cum forma pars sit rei ⁊ non toti⁹ videt̄ fortasse nō predicari de toto: sicut neqȝ dicere

possumus ꝙ homo est anima: p̄dicant̄ aūt
ea que sunt dyaletica de toto: nō ergo vide-
tur esse forme simplices que predicāt̄ in lo
gicis: sed poti⁹ potētia ⁊ act⁹ cōiūcta videt̄
esse precipue cuꝫ simplex de cōposito vere
nō predicetur. Adhuc autē cum potētia ⁊
actus sint p̄ncipia cuiuslibet generis: sicut
in phisicis declaratū est ⁊ p̄cipue principia
sb̄e: ⁊ logicus sūmat p̄dicata genera vl̄ spe
cies: videbunt̄ omnia illa esse cōposita ex
potentia ⁊ actu: et non esse solius forme et
speciei intētiones. Amplius autē omnino
diffinitio cōposita est: ⁊ nullū simplex diffi
nit: cum simplex sit vnū solū: ⁊ omnis dif
finitio ꝯtineat plura: videbit̄ forte alicui ex
his ⁊ similib⁹ verū non esse quod dictū est:
logicū solam formā cōsiderare ⁊ speciem.
Similiter autē non videt̄ phisicū ꝯsiderare
materiā solaꝫ: quia materia p̄ncipiū cogno
scēdi rem non est: ⁊ ꝓbatū est in scd̄o phisi
coꝝ: phisicū debere inducere oēs causas.

Omnib⁹ autē huiusmodi ratōib⁹ respō-
dētes dicim⁹ ꝙ forma rei dupliciter pōt cō-
siderari sicut dicit auic. vno eni modo consi
derat̄ vt est actus rei ⁊ pars esse eius: ⁊ hoc
modo non de re predicat̄. Alio aūt modo
vt est intētio rei abstracta a re: ⁊ sic p̄dicat̄:
quia est intētio totius ⁊ nō partis. totū eniꝫ
significat̄ sub qualibet forma que in ipō est
siue sit generis siue differētie siue spēi siue
ꝓprij siue accidētis: ⁊ b̄m ꝙ significat̄ stās
sub aliqua illaruꝫ formarū: sic abstrahit̄ ab
ipō vniuersale: ⁊ est illud vniuersale intētio
totius sui: ⁊ ideo p̄dicat̄ de toto. Et has in-
tentōes toti⁹ cōsiderat logicus: ⁊ quedā ea
rum sunt accepte vt simplices: ⁊ quedā si-
cut cōposite: intētio accepta a toto b̄m ꝙ si-
gnificat̄ sub forma generis vt genus est: et
intētio accepta de toto b̄m ꝙ significat̄ sub
forma differētie: ⁊ intentio accepta de toto
b̄m ꝙ significat̄ sub forma ꝓprij: ⁊ intentio
accepta siue abstracta de toto b̄m ꝙ signifi-
catur sub forma accidētis simplices sunt ⁊
intentōnes sunt totius: ⁊ ideo de toto sicut
dictū est p̄dicant̄. quia sicut dixim⁹ totū po
test optime significari stans sub forma que
est essentialis ⁊ accidētalis: ⁊ si est essentia
lis potest esse pars dūmodo illa forma sim
pliciter ⁊ b̄m totū insit ⁊ nō b̄m partē: sicut
sunt quedā accidētia que b̄m partē insunt:
vt ethiops qui dicit̄ esse albus dentē. forma
autem speciei cōposita est: ⁊ quia diffinitio
dicit quidditatē rei vel speciei: ideo et ipsa
plura ꝯtinet: sed nō est cōposita ex materia
⁊ forma: sed potius ex genere ⁊ differentia
quoꝝ gen⁹ est loco materie: ⁊ differētia lo-
co forme: tamē illud quod est loco materie
non est materia sed est forma generalis ab
stracta: non a qualibet materia: sed a mate-
ria ꝓpria que est ꝓportionata forme que est
differētia. Et si ꝓprie velim⁹ loqui dicem⁹
ꝙ est abstracta: nō a materia sed a toto b̄m
ꝙ significat̄ totū nomine materie ꝓxime: si
cut si dicam significari hominē b̄m ꝙ ē ani
matum sensibile corpus. sic eni est materia
ꝓxima homini: ⁊ quod abstrahit̄ ab eo b̄ꝫ
ꝙ sic significat̄ est forma generꝭ que ē aial.
Sic igit̄ patet qualiter intētiōes cōmunes
abstracte a rebus: aliquādo sunt simplices
⁊ aliquādo sunt cōposite: ⁊ tamē semꝑ p̄di
cant̄ de toto: ⁊ quādo sunt cōposite nō sunt
composite nisi ex genere ⁊ differētia: ⁊ non
ex materia ⁊ forma: quoꝝ genus est sicut
materia: differētia vero vt actus: ⁊ hoc mo-
do intelligit̄ ꝙ potentia ⁊ act⁹ sunt p̄ncipia
generū. Si aūt quis obijciat: ꝙ b̄m hoc
si potētia est gen⁹ ⁊ potentia est p̄ncipiū ge-
neris: quo modo ergo erit p̄ncipiū generis
dicem⁹ ꝙ potētia simplex non est gen⁹: sed
potētia cōtracta ꝑ drīam: ⁊ si illa differentia
est intrinseca ita ꝙ faciat summū in vna or-
dinatōe p̄dicabiliū: tūc facit generalissimū
eo ꝙ ante illud nihil est quod vniuoce pre-
dicet̄. Sed si differētia est quasi extra ⁊ po
nit in partē p̄dicamētoꝝ vniuocoꝝ: tūc fac
gen⁹ subalternū vel spēm. vbi gratia: sicut si
dicā: ens p̄dicat̄ vniuoce. Si aūt addā dif-
ferentiā que non coartat in p̄dicabilib⁹ vni
noce: sed in his que p̄dicāt̄ equoce b̄m ano
logiā: vt dicā ens ꝑ se exn̄s: tūc facio gen⁹:
vel si dicā ens in alio nō ꝑ se: vt mēsura en-
tis ꝑ se: vel vt dispō entis ꝑ se. Si aūt dicā:
ens ꝑ se aiatū: tunc facio gen⁹ sbalternū vel
spēm sbalternā: ⁊ simil̄r est in alijs generi-
bus accidētiū. Dicim⁹ igit̄ ꝙ potentia sim
plex nō determinata ꝑ differētiā coartantē

anologiā entis est pͣncipiū generis: ꝛ simplex est intentio. Que autē coartat̄ in genere ꝑdicabiliū vniuoce ꝑdicatorū: illa nō est in genere nisi sicut actus in potētia: ꝛ nō est pͣncipiū generis: nisi forte gener⁊ quod alia cōsideratōne est species. Ex his igit̄ patet qualiter logic⁹ solas cōsiderat formas intē tionū cōmunes. Similiter aūt ex opposito phisicus nō cōsiderat materiā solam: sed si cōsiderat materiā illa erit hui⁹ p̄hice forme materia: ꝛ ideo materia ꝑm ꝙ cōcipit̄ a forme nomine ꝛ ratōe erit pͣncipiū cognitōnis ꝛ nō p se: sicut ꝛ mechanicoꝝ null⁹ ligna et lapides cōsiderat nisi ꝑm ꝙ inducit̄ in eis forma dom⁹: quia aliter nō esset vnq̄ꝫ materia diffiniēs: neqꝫ aliqđ pͣncipiū cognitiōis sed quia phisic⁹ cōsiderat formas trāsmutationis ꝑm esse: ꝛ esse habēt trāsmutatiōis a phisica materia: ꝛ ab his que insunt phice materie: ideo dicit̄ ꝙ phisic⁹ mām ꝯsiderat Cōsiderat tamē oēm causam ꝑm ꝙ refert̄ ad esse quod habꝫ in materia: quod solum est esse nature ꝛ reale. Et cōsiderat mouentem siue efficientē ꝑm ꝙ mouet mām ꝛ formam ꝑm esse quod habꝫ in materia: ꝛ finē ꝑm ꝙ est termin⁹ motus quo mouet̄ materia: ꝛ mouet ipsam ꝑm ꝙ est subiecta forme ꝑm esse quod habet forma in materia. Et sic patet solutio eorū que in hac questiōe generabāt difficultatē. In logic⁹ autē de ipis plane dictū est vel plenius. Sed nunc redeundū vnde nostra ratio erat ꝑus. Dicebamus autē prius ꝙ passiones anime non sunt separabiles a phica mā aiatoꝝ ꝑm ꝙ sunt hmōi timor desideriū: quoꝝ diffinitiones cōcernūt materiā sensibilē: ꝛ non sunt sicut linea ꝛ planuꝫ que sunt p naturā ante phicū corpus sicut dixim⁹ eo ꝙ sequūt̄ magnitudinē vt magnitudo est: ꝛ nō phicū corpus ꝑm ꝙ est phicū corpus. Sic ergo phisice intendētes de anima determinare: necessariū est vt simul cū his que intēdimus dubitem⁹ de his de quibus oꝫ dubitare bñ volētē tractare de anima. Et hoc est vt attēdamus diligēter opinionē ꝑoꝝ antiquorū recitātes omniū illorū sentētias: quicunqꝫ de ipa aliquid cōtulerūt: vt bñ quidē dicta accipiamus. Si vo aliquid ab aliquo non bene dictū est: hoc vereamur ꝛ abnūciam⁹ licet ꝛ hoc ipm dignū sit narratōe: qꝛ nobis dāt occasionē ꝛ abūdare nos facit.

Capitulū secundū de opinionib⁹ eoruꝫ qui animā per cognoscitiuū diffiniēdā esse dixerunt.

Rincipiū autē questōnis est ꝑm artē demonstratōis in posteriorib⁹ analeticis determinatā ꝙ appono in pͣncipio ea que maxime cōuenire vident̄ anime ꝑm se ipaꝫ: qꝛ ex his māifestabūt̄ nobis ea q̄ sunt posterius: ꝛ ꝑm aliqđ cōueniētia. Animatum autē differt ab inanimato in hoc ꝙ habet animā duo operātē in ipo que sunt motus ꝓcessiuus hꝫ locū ꝛ sensus. vegetatiua enim a quibusdā non dicunt̄ habere aiam ꝑm partē anime: vt in libro de plantis habebit̄. Anima autē rationalis non videt̄ a quibusdā ꝑm eandē ratōnem nomē anime participare cum alijs. Animatū ergo quod perfectā habet animā: ꝛ que vere anima ē: differt ab eo quod non est animatū tali aia: in eo ꝙ est motiuū ꝑm locū: ꝛ in eo ꝙ ē sensitiuū. Et hec duo dicta de anima a ꝓgenitoribus nostris qui patres nostri in philosophia fuerūt accepim⁹. Dicūt eim quidā ꝛ maxime q̄tū ad cōmunitatē ōis anime: ꝛ ꝑmo qđē q̄tū ad ſᵇaliter inesse omni aie animā ei esse id quod mouet ꝑm locū totū corpus ꝛ membra: non quidem sicut natura mouet ad vnū ꝛ eodē modo: sed ꝙ mouet ad plura ꝛ multis modis: sicut vegetatiua ad digerere: nutrire ꝛ augere egerere ꝛ generare: sensibilia autē ad plura q̄ patent Et hec dixerunt qui existimabant ꝙ nihil mouet aliud qđ ipm in seipso non moueat̄ putabant enim non posse aliquid alij dare dispositōem quā in seipso non habet: hoc ē qua non disponit̄. Et ideo putabāt id qđ non mouetur in seipo nō posse mouere aliquid alterū: ꝛ quia mouet anima corpus arbitrati sunt animā esse aliquid de numero eorū que mouent̄ a seipis. Et quia eorum que mouent̄ ꝑmi nisi causam materialeꝫ ꝛ corporalē viderūt: omnino nihil distinguētes de causa efficiēte formali et finali: ideo

ponebant ꝙ id quod maxime motiuuz est
in corporibus est anima. Est autē hoc ca-
lor ⁊ ignis: ⁊ ideo democritus animā dixit
esse ignem quēdam aut calorē. Cum enim
iste ponat omniū ꝓncipia eē athomos: que
sunt infinitarū figurarum: sicut diximus in
primo libro pygeneos: dicit illos athomos
constituere animā: que sunt spēi siue forme
rotunde ⁊ figure. Et quia animā dicit esse
ignem aut calorē: eo ꝙ vidit calorez natura-
lem esse instrumētū anime: ideo dicit ꝙ ille
athomi que sunt rotunde cōstituūt ignem ⁊
calorē ⁊ animā. Athomi autē ille sunt sicut
descissiones minutissime que discurrunt in
aere: que videnť in radijs solis: que ingre-
diunť per portas ⁊ fenestras domorū. Ha-
rum eīm descissionū omne semē democritꝰ
dicit esse elemēta omniū rerum naturaliū.
Idem autē dixit collega democriti leucip-
pus: ⁊ nos ipsorū ratōes posuimꝰ in primo
libro pygeneos. Inter hec autē illa q̄ sunt
rotunde forme ⁊ figure dicunt esse animaz
ꝓpter id ꝙ hec figura omnino vel per om-
nia vt asserunt possunt penetrare precipue
quādo circūferentia est minima. Cuiꝰ sunt
due cause simul iuncte. Una quidez: quia
id quod secundū punctū tangit hꝫ minimū
tangit ⁊ maxime penetrat. Circūferētia au-
tem sperici quocꝫ vertat non nisi secūdum
punctū tangit: siue tāgat planū siue spericū
in eo ꝙ est circūferentia. Figure autez alie
etiā hm punctū qui est in angulo ⁊ hm latꝰ
possunt tangere: ⁊ ideo non semp maxime
penetrāt. Alia autē causa iungenda isti ē ꝙ
linea circularis citius obliquať q̄ꝫ aliqua li-
nea recta versus eādem partē protracta ad
quā curuať circūferētia: ⁊ ideo minꝰ resistit
penetratiōi: quia igiť videbāt animā vbiqꝫ
adesse corpori: ponebant ipam esse rotūdū
indiuisibile penetrans per totuz: ⁊ quia ro-
tundū est volubile de se: eo ꝙ non est statuſ
alicuius super punctū: cum punctus nō sit
locus alicuius: sed superficies ⁊ rotunduz
quocunqꝫ voluať semper est in vno puncto
tm̄: ⁊ ideo suum non est stare: sed perpetuo
moueri. ponebant arbitrantes animaz esse
rotundū perpetuo mouenſ seipsum: ⁊ ideo
potens mouere omnia reliqua: ⁊ hoc dixe-
runt sicut diximꝰ: quia arbitrati sunt ꝙ ani-
ma est id quod adhibet animalibꝰ motum
localem in toto ⁊ in membris: ꝓpter quod
dixerunt ꝙ terminus ⁊ distinctio vite ē per
respiratōem: quoniā positio eoruz fuit sicut
veritas est ꝙ omne animal habet cor l' mē-
bruz aliud quod habet in corpore vices cor-
dis: ⁊ hoc motu dyastoles ⁊ sistoles exsuf-
flat ex se spiritū vitalem: ex motu autē incē-
dereť nisi esset spiritus refrigerans vel inte-
rius in corpore existens vel exterius: sicut
in respirantibus: tamē spiritū quocūqꝫ mo-
do in corpore hominis factū dicebant esse
respiratōnem animā hmōi spiritū esse dicē-
tes. Dicebant enim ꝙ nullum aliud auxi-
lium fit celesti virtute ad vitam per quā aīa
infundať nisi ꝙ aer qui continet corpa ani-
mata attractus in respiratiōe conducit secū
figuras spericas per quas reprimit eas fi-
guras que interiora penetrant: ne exeant q̄
ꝓhent animalibus motum: sicut principia
semper per se mota: eo ꝙ nunq̄ꝫ contingit
quiescere ꝓpter ipsas per seipas motas vt
dictum est. Dicunt enim ꝙ ingrediēntibus
in animalia huiusmodi figuris in respiran-
do ꝓhibent ille que ingrediuntur illas que
fuerunt disgregari: prohibent autē hoc co-
operātes hoc est opera sua faciētes aerem
conducētem athomos rotundas ⁊ conden-
santem eas intus vt vndiqꝫ impleant: ⁊ pe-
netrent: ⁊ moueant. Dicunt autē vnūqdqꝫ
aīal viuere tā diu: quousqꝫ h̄ potest ꝑficere
Videť autem ꝙ id qd̄ inueniť a pitagori-
cis dictum de anima tandem habeat intel-
ligentiā quo ad hoc ꝙ ponūt hbale esse mo-
tiuum anime: ⁊ ꝙ ꝓpter illud habet diffini-
ri. Et ideo quidam pitagorici ponentes p̄n-
cipia prima esse indiuisibilia hm quātitatē:
aliquando dixerant ꝙ anima erat athomi
rotunde: sicut ⁊ democritus dicebat. Et hu-
ius causa fuit: quia nō poterant videre cō-
positiōem aliquam in rebus nisi eam que
est quātitatis: ⁊ cum illam in principia re-
soluere vellent: putabant ꝙ diuisio staret in
athomis. Alij autem posteriores pypate-
tici subtilius aliquid intelligētes viderunt
vtrūqꝫ. quia idem indiuisibile non poterat
esse mouens ⁊ motuz: neqꝫ poterat esse gn

multa mouentia vnius figure rotunde haberent quādam vnam materiā communē: que moueret in omnibus eis: et videbant bene ꝙ hoc mouens non fuit figura: ꝛ figura est de consequētibus naturam ꝛ esse ꝭm ratiōem licet concomitet̄ ꝭm temp⁹: ꝛ ideo quasi corrigentes dictum antiquorū patrū suorum: dixerunt ꝙ illud quod est ꝑ se mouēs omnes athomos rotundas est anima: tamē dixerūt conueniētes cum antiquis ꝙ prima mouētia mota sunt athomi: eo ꝙ cōtinue mouētur etiam si sit tranquillitas nimia. Huius autem causa phisica est: quoniam athomi causant̄ ex reliquijs vaporū elevatorū dupliciter. quoniam quando eleuantur vapores sunt quedam minima minus commiscibilia ꝓpter terrestreitatez q̄ȝ alia: ꝛ illa euadunt in aerem quādo cetere partes vaporū eleuātur. Similiter aūt quādo resoluūtur vapores: terrestria magis sicca separātur ꝛ manēt in aere: ꝛ hoc quia habent in se calorem eleuant̄ a loco vbi eleuata sunt mouētur sursum: ꝛ ꝑ natūrā grauis que est ex terrestreitate mouent̄ deorsum: ꝛ aliquādo ex motu ipo calefiunt: ꝛ tunc velocius reascēdunt sursum: ꝛ sic habēt mot⁹ incertos in aere. In idem autem feruntur quo ad dicti causam omnes illi qui dicunt animā esse aliquid motiuū seipsuȝ mouēs. Omnes enim isti conueniūt in hoc ꝙ motiuū esse magis sit ꝓpriū ꝛ substantialius anime: ꝛ ꝙ omnia alia moueātur ꝓpter animam: ꝛ animā moueri ꝑ seipam: eo ꝙ supponebant ꝙ nihil mouet ꝑ se: nisi ꝛ ipsum moueatur: sicut nihil calefacit per se: nisi ꝛ ipsum sit calidum: ꝛ ideo ponebāt isti omnia corpora phisica esse plena animab⁹ mouētibus ea cōtinue. Rō autē istorū fuit que posita est in octauo phisicorū. Videbāt eiȝ omnia mota ꝛ mouētia reduci ad vnū mouens seipsum primū: ꝛ putabant ꝙ esset in mouentibus: sicut in alijs causis formalibus et efficientibus: que per se et vniuoce referuntur ad effectum. In omnibus eniȝ illis eadem est forma in causa ꝛ effectu ꝭm ratōnem ꝛ speciem: ꝛ ideo putabant ꝙ motus quem largitur p̄mum mouens̄ ei quod mouetur esset per speciem ꝛ ratōem in forma mouentis: ꝛ ideo dixerunt primū mouens necessario moueri. Hoc autē non est necessariū in his que per essentiā suam totam mouentur: quoniam in illa essentia nihil potest esse motum. Et est simile huius ac si diceremus calorem simplicez esse calefaciētem: in ipo nihil esset calidum: neqȝ disponeret̄ per calorem: et hoc illi discutere nescierūt. videbant autem ꝙ mouens seipsuȝ non est nisi animatū: ꝛ ideo credebāt ꝙ anima esset ꝑncipium mouens seipsum: ꝛ qui primo ponebant numeros inter pitagoricos: quēadmoduȝ fecit plato: qui dixit prima continua ꝛ solida ꝓportionibus numerorū fieri: sicut patet in secūda parte thimei: dicebant animā esse numerū seipsum mouentem. Hec igitur positio antiquoruȝ verissimam habuit causam dicti sui: licȝ falsa sit in eo quod dicit: sicut patebit in sequētibus. Similiter autem ꝛ anaxagoras animam dicit per se ꝛ essentialiter esse mouentem omne quod mouetur: ꝛ cuȝ anaxago. conuenit quicunqȝ alius dixit ꝙ intellect⁹ agens purus ꝛ immixt⁹ omne mouet quod est in natura. Hec enim positio ē anaxag. ꝛ est subtilior q̄ȝ ꝑhabita: licet minus̄ sit certificata per determinatiōem dictoꝝ anaxa. Non enim dixit anaxago. animā penitus idem esse cum intellectu: sicut dixit democritus. Democritus enim dixit idem omnimo ꝛ penitus esse animā omnem qđ intellectum eo ꝙ ex hisdem athomis constituitur. Cum enim intellectus sit virtus apprehendens ꝛ distinguens verū ꝭm ꝙ verum est adequatio rerum et intellectuum: dixit democritus verum esse quicquid videtur ꝛ sentitur. Et cum idem obiectuȝ sit eiusdem virtutis: erit ꝭm eum eadē virtus sensus ꝛ intellectus. Et ideo laudat Homerum: ꝛ verum dicit eum dicere in heroicis: vbi dixit ꝙ hector sapiēs iacet: quoniā sicut dixit Aristoteles: in libro de problematibus: Hector patiebat̄ aliquādo vsqȝ ad sensus amissiōem ꝛ amentiam: et tunc quia caruit sensu: caruit etiam intellectus vsu. Et hoc dixit Democritus Homerū ideo dicere: ꝙ sensus et intellectus essent omnino idem. Non eniȝ democritus vte-

batur intellectu tanq̃ potentia quadã quẽ
est circa veritates simplices rerum abstra-
ctas a materia ⁊ materie appendithis: sed
omnino idem dicit esse animã ⁊ intellectũ.
Anaxagoras autem minus certificat de di-
ctis suis que sit sua intentio. Multotiens
enim inuenitur in dictis suis: q causam ve
ritatis ⁊ motus bene ⁊ recte dicit intellectũ
simplicem: ⁊ alibi confundit sensum dicto
rum suorum: et dicit esse intellectum idem
cuz anima sensibili: ⁊ hoc sequitur ex dicto
suo vbi dicit: q intellectus est in omnibus
animalibus magnis ⁊ paruis ⁊ honorabi-
libus que discernũt intellectum vel hone-
stum: ⁊ in honorabilibus que de honesto in
morib⁹ nihil discernunt: ⁊ ratio fuit anaxa.
quia vidit omnem multitudinẽ que est sub
specie vna exire ex vna natura speciei: et
omnem multitudinem que est sub genere:
exire ex vna natura generis: ⁊ ideo posuit
omne mouens per scientiam ⁊ cognitiõem
exire ab vno mouente primo per intellectũ
⁊ non esse differentiam nisi tñ ƀm eẽ quod
habet in hoc ⁊ in illo: ⁊ ideo dicebat sensuz
in substantia idem esse cum intellectu: sed
per esse differentẽ: ⁊ eẽ causa est adumbra-
tionis eius. Et peccabat iste: quia licet vna
natura prima sit ex qua exit: tamẽ sunt dif-
ferentie huic nature aduenientes: et alias
essentias constituentes. quia nos videmus
q intellectus qui denominatur a pruden-
tia: ⁊ informat virtutibus intellectualibus
non videtur omnibus animalibus inesse:
⁊ licz natura intellectualis participetur ab
omnibus hominibus: tamen virtus intel-
lectiua ad actum relata: non equaliter ab
omnibus participatur: quia videmus vnũ
multo magis esse dispositum ad intelligen
dum q̃ alium. Hoc igitur modo quicũq̃
antiquorum considerant quidditatem ani-
me per id quod mouetur: dicunt animam
esse aliquid quod maxime ⁊ primo ⁊ essen
tialius motum est: siue hoc sit athomus: si-
ue numerus: siue intellectus: sicut dixim⁹.

Capitulum tertium de opinione que et
motiuo ⁊ cognoscitiuo animã dicit esse diffi
niendã in quo etiã est de opinionũ collatiõe

Quicunq̃ autez dixerunt animã esse
diffiniendaz penes cognoscere ⁊ sen
tire ea que sunt attribuendo cognoscitiuuz
esse velut magis essentiale ⁊ motiuum esse
sicut potentiam que consequitur essentiam
anime: isti dicunt animam esse p̃ncipia re-
rum naturalium materialia vel agentia: q̃
alia p̃ncipia non viderunt: ⁊ differunt: quia
alij inter eos dixerunt ista p̃ncipia esse plu-
ra: ⁊ alij dixerunt ea esse vnum. Empedo-
cles enim qui dixit sex esse p̃ncipia: mate-
rialia quatuor: ⁊ duo agentia: dixit animaz
esse ex omnibus his elementis: ⁊ animam
esse vnũquodq̃ istoruz. Et ratio quidẽ
inducens istos fuit subtilis. videbant eniz
q nihil est quod sit potentia omnia fieri: et
nihil eorum ƀm actum in natura: nisi mate-
ria prima: ⁊ cum hanc ꝓprietatẽ in cogno-
scitiua potentia anime inuenisset: ⁊ p̃cipue
in intellectu potentiali arguebant cognosci
tiuam potẽtiam ⁊ intellectum potentialem
esse aliquid materie prime: sicut adhuc ho-
die multi errantes faciunt noym ⁊ materiã
idem arbitrantes. Cuius adhuc aliam in-
ducunt rationẽ fortiorem dicentes nihil re-
strigere potentiam materie nisi formã: pro-
pter quod videmus materiã determinataz
quantitate ⁊ cõtrarietate esse paucioru for-
marum capacem: q̃ sit materia determina
ta quantitate tm̃. Similiter autem materia
non determinata quantitate eẽt amplioris
capacitatis formarum: q̃ illa que quãtita-
te determinata est. Hoc autem est: quia ex
formis non habet nisi formam p̃mam. for-
ma autem p̃ma est que constituit essentiam
p̃mam in ordine rerum naturaliũ: hoc autẽ
est intellectualitas: sicut ꝓbabit̃ in p̃hia pri
ma. hec igit̃ est potẽtia capiens omnes for-
mas inferiores ꝑ amplitudinẽ potẽtie ma-
terialis que est in ipsa. Ampli⁹ autem vna
potestas nature erit in oib⁹ in qb⁹ ẽ ꝑ p̃nci-
piũ vnũ ⁊ idẽ. Sz potẽtia recipe formas: et
actu nõ hr̃e quedã est ptãs nature: que ẽ in
materia ⁊ in anima: ierit ergo ratiõe vnius
⁊ eiusdem principij. hoc autem principium
nõ est nisi materia: ergo oportet q materia
prima faciat h̃ in anima. Iste rationes ⁊

similes que adhuc detinent multos indu-
xerunt primos phos ad hoc ꝙ dixerũt ꝙ a-
nima est ex principiis materialibus nature
Adhuc autem ipsi supposuerunt ꝙ cogni
tio non existit anime nisi per assimilatiõem
cognoscentis ⁊ cogniti: sicut ⁊ verum est.
Adhuc autem ponebant aliam propositio
nem veram ꝙ nihil cognoscitur nisi a prin-
cipiis suis sicut etiam probatur in pricipio
phisicorum: ꝙ intelligere ⁊ scire circa om-
nes scientias non est nisi ex principiis cau
sis ⁊ elementis rerum. Et posuerunt iterꝫ
tertium verum ꝙ anima cognoscat omnia
Et sillogizabant ꝙ cognoscens omnia si-
mile est in forma cum principiis omnium
nihil autem est simile cum principiis oim
nisi quod est ipsa principia prima vel ex ip
sis principiis primis: igitur anima aut erit
ipsa principia prima: aut ex principiis pri-
mis constans: hec igitur sunt que induxe-
runt antiquos ad dicendum animam esse
principia reruꝫ vel ex ipsis. Et ꝑpter pau
citatem exercicii in studio non sciuerunt ꝙ
alia est potentia cognitionis: ⁊ alia materie
quoniam illa que est intellectus possibilis
⁊ cognoscitiue potentie proporcionatur vlï
⁊ perticulari quibus perficitur ꝫm actum
potentia auteꝫ materie proporcionatur for
mis ꝫm esse quibus ꝫm actum efficitur ⁊
perficitur: propter quod i aia nõ est mã vel
intelligentia: sed potentia in aliquo mate-
rie similis ⁊ in aliquo dissimilis. Siliter au
teꝫ quãdo antiqui videbant ꝙ cognitio nõ
existit in anima nisi per assimilationem co
gnoscentis ⁊ cogniti: si vidissent ꝙ hec assi
miliatio fit per intentiones rerum: ⁊ non ꝑ
essentias earum: eo ꝙ intentio lapidis est
in anima: ⁊ nõ ipse lapis nõ errassent. Sꝫ
nesciuerant illud ⁊ posuerũt assimilationeꝫ
non posse fieri nisi ꝫm formam esse perfici
entem ⁊ dantem: ⁊ ideo in errorem inducti
sunt. Sed de omnibus his nobis inferius
erit inquirendum. Sed ea que hic dicta sũt
ad excusatiõem antiquorum sunt dicta vt
sciamus quoniaꝫ subtiles rationes fuerũt
que eos iduxerunt. Sic igitur Empedo-
cles dixit anime assimilationem fieri cum
omnibus quia ex principiis est omnium: ⁊
ideo terra cognoscit terrã: ⁊ ether quem ae
rem esse voluit cognoscit ethera: ⁊ aquam
aqua ⁊ quia spiritualior est ignis ideo dixit
hoc manifestum esse ꝙ anima igne cogno-
scit ignem: ⁊ in efficientibus principiis idẽ
dixit quoniam concordia cognoscit concor
diaꝫ: ⁊ discordia cognoscit discordiã. Hec
igitur ẽ opinio empedoclis de anima. Eo
dem autem modo ħ est per eandem rõeꝫ
plato in thymeo animam dixit esse ex ele-
mentis non quidem ex eisdẽ que dixit em
pedocles sed ex aliis que plato omnium
posuit elemẽta: habuit enim idem inducẽs
quod habuit Emp̃. quantum ad similitu-
dinem intellectus possibilis cum materia
Et quantũ ad hoc qd̃ est cognitioneꝫ fieri
per assimilationem cognoscentis ⁊ cogniti
⁊ ꝙ non sit cognitio rerum nisi per pricipia
rerum ⁊ ideo dixit cognosci simile simili: ⁊
res esse ex eisdem principiis ex quibus sũt
cognite. Et verum in hoc dixit plato: sicut
patet ex predictis. Sicut autem dixit i thy
meo ita etiã determinauit in dictis suis de
phia prima vbi loquitur de primis rerum
principiis. Ibi enim dixit ꝙ ipsum anial
qd̃ est forma separata ⁊ est genus continẽs
in se species animalium existens ante hoc
constituitur ex ipsa ydea vnitatis ⁊ prima
longitudine ⁊ latitudine ⁊ a latitudine. Et
alia que sunt in alia coordinatione alterius
generis constituũtur simili modo ⁊ non fuit
platonis intellectus irrisorius quemadmo
dum multi crediderunt. In omnibus eni
vnitas est a forma ⁊ oportet ꝙ in quolibet
genere vno fuit vna forma prima ꝫm inten
tionem que est genus illud. Et illa forma
reduplicata de potẽtia in actũ cõstituit spe-
cies diuersas ꝫm ꝙ reduplicatur ad diuer
sos actus: hanc igitur formam quia separa
tam posuit pla. vocauit ydeã qd̃ latine so-
nat forma: eo ꝙ omnia sequentia format.
Separatam autem posuit eo ꝙ per essen-
cialia sibi non dependet ab aliquo posteri
orũ. Nullo ei aiali existẽte i spẽ ⁊ idiuiduo
adhuc ꝑmanet sb̃a aiata sensibil' eo ꝙ ñ tra
bit eẽntiã ab eis sic̃ iaꝫ dc̃ꝫ ẽ: q2 aut ydã ẽ sb̃
stãtie corporee: tiõ ꝑma ꝑncipia corpoꝝ po
suit cũ ydea pria eẽ ꝑncipiũ aial'. fluit aũt

punctis ex vnitate ⁊ linea ex binario: ⁊ superficis ex ternario ⁊ corpus ex q̄ternario Quoniam si ego accipiam primum indiuisibile in hoc conueniet ⁊ punctus ⁊ vnitas si autem addidero dicens primum indiuisibile habens positiōez in continuo tunc genero punctum: punctum igitur addit supra vnitatis rationē. Quandocunq3 autem sūt duo in genere vno: quorum vnum se habet ex additione ad alterum: illud qđ ex additione est principiatur a simpliciori. Et hac ratione dixit plato punctum principiari ex vnitate. Et hac ratione discreta quantitas est ante cōtinuatiōem: linea autem oritur a binario: quoniam linea constituitur in esse ex fluxu puncti in cōtinuum: fluxus autez omnis vnius ⁊ eiusdez indiuisibilis necessario est ab vno indiuisibili puncto in aliđ diuisibile punctum: ⁊ sic linea duo indiuisibilia puncta habet actu quoruz vtrunq3 oritur ab vnitate: sicut binarius est perfectus in duabus vnitatibus: hec igitur ratio quare linea orta ducatur a binario: superfices autem oritur a ternario quia tria puncta poni ɓm actum non possunt in continuo in linea vna prima simplici. Dico autē lineam primā simplicē esse rectaz lineaz q̄m curua compositiōem habet in partibus diuersis ⁊ circularis habet compositionem in formis duabus que sunt conuexum ⁊ cōcauū sicut in phisicis ⁊ in de.ce.⁊.m. dictum est Tria ergo pūcta posita a tribus vntiatibus orta: si ɓm actum sūt positionem habentia non continuabit ea linea vna simplex quocunq3 modo protrahatur. Sed primum cōtinuās ea est superficies: igitur superficiei continuitas primum est in tribus punctis ɓm actum positis in cōtinuo. Si autem pūcta quattuor ponā: ita ꝙ quartum differentiam ponat a tribus oportet ꝙ quartum figam in profundum continui quoniā si ponam in latum non faciet differentiā ad tertium ⁊ si ponam in longum non faciet differentiā ad secūduz. Si autez positis quattuor pūctis nulla superficies vna continuabit ea: oportet igiꝭ ꝙ corpus continuet hec quattuor puncta discreta a quattuor vnitatibus exorta. Sicut autē dictum est ꝙ vna forma ydealis est in omni vno genere sicut dixit pla. ⁊ verū dicebat ꝙ est resoluere omnia genera subalterna ad generalissimum ⁊ illius forma reduplicata per differentias format ⁊ constituit omnia alia iferiora ⁊ cōtingit generalissima resoluere in ens ⁊ vnū que sunt omnium principia: vnum autem nihil dixit addere supra ens ɓm rem ⁊ ideo vnitatem ydealem primam dixit esse omnium principium formale: sed magnitudinem ab vnitate per dimensiones fluentem dixit esse principium materiale: eo ꝙ phisica materia est illa que tres habet indeterminatas dimensiones: sicut nos ostēdim⁹ in fine primi phisicorum: hoc igitur modo dixit pla. principium omnium ⁊ formale ⁊ materiale esse numeros: ⁊ supponebat rez cognosci ex principijs suis: cognoscitur ergo ex talibus numeris qui sunt essentialia reruz principia ⁊ cuz anima cognoscat omnia: oportet ꝙ anima sit ex primis numeris qui sunt essentialia rerū principia. Adhuc autem probabat hoc pla. ex ipsis habitib⁹ perficientibus vires anime quia intellect⁹ qui conceptio principiorum est que sunt rerum simplices quidditates stat in vno non fluens ex vno in aliud. Scientia autem q̄ conclusionum est ⁊ effectus est demonstrationis: necessario est duo quoniā exit ab habitudine extremorum ad medium in cōceptione conclusionis: ⁊ sic de perfectione eius sunt duo quorum vnum efficitur ab altero: ⁊ ē sicut vnitas terminata vel sicut pūctus fluens in continuum per directuz vel discretuz: ⁊ ideo singulariter stat fluxus ei⁹ i vno ñ obliquat⁹ ad aliquid qđ sit extra situm eiusdem rectitudinis. Opinio autez ē eius: sicut sit plani numerus quia numeri plani primi siue superficiei est ternarius: opinio autem cuz sit acceptio duplicꝭ exit q̄dez ex vno sed non stat singulariter in vno sed dilatatur ad timorem contradictorij cū certa ratione non sit probata cōclusio. Sensus autem firmissime corporis est quoniaz acceptiu⁹ est corporalis forme neq3 hoc facit sens⁹ exterior tm̄: s3 etiā sensus iteriores qui pticulariū formis iformanꝭ que ab idiuiduantibus non sunt sepate. Cum igitur

omnis acceptio siue conceptio aie: aut sit vlis aut pticularis z siquidē vlis tūc aut siplex aut cōplexa: z si ē cōplexa aut ē certe stans in vno aut dilatata ad formidinē oppositi z nō possunt eē plures: oportet q oia que fiunt in aia sint per hec quor. Cū aūt ois cognitio sit p similitudinē cognoscētis z cogniti sicut diximus: oportet q ipa aia similitudinē habeat ad ista quattuor. Cum igit vnitas forme: z binarius: z trinarius z qternarius sint ipe spēs ydeales que sūt pncipia rerū z sūt de numero elemētorū primores elemētantiū oportet q aia sit rō elemētalis istorum numerorum eo q oēs res iudicant z cognoscunt aut intellectu: aut scia: aut opinione aut sensu sicut dictū est. Isti enim numeri sūt forme pme z spēs z pncipia rerum. Et pla. quidē in thymeo dicit aiam esse quasi naturā mediā inter intelligetias z nām z si sic sit media sic oportet q sit numerus ydealis ab itelligētia quidē sm ordinem nature pductus: z ante naturam existens. Hec igitur dicta sint de platonis opinionibus.

Capitulū quartū de tribus in sūma per que aia ab antiquis diffiniebatur que sunt motiuū cognoscitiuum z incorporeum.

Habitis autem his que mouerūt antiquos ad dicendum q aia diffiniēda erat per motiuum. Item qz habitis eis ex quibus alijs videbat q eēt diffiniēda p cognoscitiuū fuerūt quidā vtrūqz istorum cōplectētes z diffiniētes aias p vtrunqz: dicētes aiam esse numerū seipsum mouētem: dicebant autem ipam esse numerū pter platonis rōnes: quia numerū ponebant eē pncipiū oim rerum vt ex illo potētiā cognoscitiuā oim haberet: z per seipm mouentē dicebat vt ex illo mouerent corpa per rōem supius introductā: z in hāc aie diffinitionē plurimi cōsenserunt antiquorum stoicorum quia ex ista videbatur eis q aiam pbarent imortalem esse sicut inferius ondemus: lz aūt omnes cōueniāt in hoc q oia est ex pncipijs pmis: tū dīnt in duobus: quorum vnū ē q sint illa pncipia pma: z sm quot sint numero. Maxime aūt dīnt in hoc q dicunt quidā ex eis pricipia rerū eē corporea quidam autem dicunt ea eē incorpea z miscēt pncipia ex his: z ad h vtraqz referenda dicunt esse principia z in multitudine pncipiorū differunt qm quidā eorum dicunt esse vnū z quidā plura his pncipijs q ponūt tradunt aiam eē corpoream vel icorpoream z vnū vel plura. Qz enim dicūt q natura pncipiorū est motiua nō est irrationabile sicut nos superius ostendimus: z quia quidā putabant q pmum motiuū oim z incorporeū est ignis: ideo dixerunt q anima est ignis quidam: hoc enim est subtilissimum corporum specie sm partes suas: z inter omnia elementa maxime est incorporeus et spūalis: et mouet alia sicut videt cum ipse sit maxime mobilis. Sed licz democritus falsū posuerit tū dulcius ceteris dixit qz ex pōne sua cūcta canit qm retulit pter quid est vnūquodqz opm aie generaliū: dixit ei aiam qdem z intellectū idē esse sicut supius diximus z cū intellectus sit essentia pma que capacitate ambit oēs alias: dixit q habet ex eo q athomi rotunde pmo sunt pncipia rerū z sūt motiua sicut aia eo q habēt figuram que oibus figuris mobilior est: z pter ptes subtilissimas: figura autem hec ē forma rotunda: talem aūt dicit esse intellectū z animam eo q velociter transit ab vno in aliud: z ignem dicit esse eiusdē speciei rotūde: z ideo aiam eē ignem vel ex igne Anaxago. autem licet melius posuerit qz democritus: tamē non adō dulciter sz phiam dixit qd minus certificauit: alicubi enim videtur quidem alterum dicere animā z itellectū sicut superius diximus: alicubi autē videt vtrisqz vti sicut vna natura: z ideo z intellectū posuit oim eē pncipium maxime z solum eūdem dicit eē inter oia q sunt simplicem z inmixtum z purum: z nos iam oñdimus quare dixit ipsum eē pncipium qm scz in eo est omnium capacitas sic in pricipio primo materiali. Simplicem autem dixit eē eo q n extēdit corpietate z dīetate: imixtū āt eo q n cōmixtus ē organo alicuius corpis p suā opatiōem sz remanet sepatus

purus aũt eſt eo ꝙ capit eẽtias puras reꝝ
⁊ nõ eſſe iparum in materia: ⁊ materie ap⸗
pendicijs: ⁊ hec poſitio in paucis peccat: ſ;
non certificat: quia dicit ꝙ ab eodẽ h; ⁊ co
gnoſcere ⁊ mouere: eo ꝙ dicit itellectũ oia
mouere: ⁊ hoc eẽ nõ põt: q2 idẽ eodẽ modo
ſe hñs non põt eſſe materiale ⁊ efficiẽs: eſt
aũt materialis ⁊ paſſiua potentia cognoſci
tiua ⁊ motiua: eoꝝ que ſũt efficiẽs. Ex an
tiquis aũt phis ytalicis: de quibus extat ꝑ⸗
ua reminiſcẽtia fuit melliſſus qui opinat⁹
eſt aiam ꝑ motiuũ eẽ diffiniẽdam: quia di⸗
xit magnetẽ habere aiam per quam ferru;
trahit: diogenes autem ſicut ⁊ alteri quidã
dixerũt aiam eſſe aerem quendam eo ꝙ co
gnitiuo ⁊ motiuo dicebant eam diffiniri: ⁊
aerẽ dixerũt ꝑ̃ncipiũ oi;: ⁊ ita eẽ ꝑ̃ncipiũ co⸗
gnitiõis i aia: ⁊ eũdẽ dixerũt eẽ ſubtiliſſimũ
⁊ ita eſſe in anima eundem aerem principi
um motus quo mouet anima. Eraclit⁹ au
tem ciuis phesius: oim principiũ dixit eſſe
vaporem: ⁊ ex ipſo cõſtitui omnia alia ⁊ eũ
dem dixit eſſe incorporaliſſimũ ⁊ mobiliſ⸗
ſimum: eo ꝙ ſemꝑ fluat ⁊ dixit ꝙ nihil en⸗
tiu; eſt ꝙ non cõtinue moueatur: ⁊ ideo cũ
cognitio ſit per aſſimilationem eo ꝙ cogno
ſcens oia ſit mobiliſſimũ: ⁊ ideo ipſe ⁊ mł
ti alij fumum cordis ⁊ vaporem dixerũt eẽ
aiam. Similem autem his cauſam inducẽ
tem habuit almeõ qui a quibuſdam thales
qui vnus de ſepte; ſapiẽtibus fuiſſe credi
tur. hic enim licet non diceret aiam eſſe va
porem vel fumum: tamen dixit ꝙ eſt quod
dam diuinum qđ mouet ſemꝑ mouens ſe
ipſum: ⁊ ideo etiam immortalem dixit eſſe
aiam: quia ſit principium mouens ꝑ̃mum
Si enim daretur non moueri: tunc etiã nõ
moueret ſicut dixerunt. Si aũt primum nõ
mouet tunc nihil ſcđoꝝ mouet vel mouet
ſicut habitum eſt in. vij. phicoꝝ ⁊ ſic ceſſat
motus in tota natura qđ eſt inconueniens:
oportet igitur ꝙ ſe ſemper moueat. Eſt igi
tur imortalis. Hec autẽ ratio ſcripta eſt in
phedrone platõis: ⁊ ideo dixit thales aia;
cõparari dijs celeſtibus imortalibus: q ſũt
intelligentie mouentes quia mouere ineſt
aie ſicut intelligentijs imortalibus: quia ex
ſe mouentur celeſtia ſicut ⁊ aialia. Mo

ueri enim vidit omnia diuinã continue ex
ſeipſis ſicut ſolem lunam ⁊ aſtra ⁊ celũ to⸗
tum. Almeon autẽ talẽ dedit de aia phia;
propter hoc ꝙ vidit animam mouere per
intellectum: ſicut ⁊ celum mouet: ⁊ ideo a
nimã dixit eſſe principiũ motus primu;: ⁊
non poſſe non moueri ⁊ non mouere: ſicut
neq; ꝑ̃ma poſſũt a motu ceſſare. dixim⁹ aũt
rõem hui⁹ in phiſicorũ libro vltimo. Ma
gis aũt groſſi non adeo efficaces rõnes ha
buerunt inducentes eos ad ponẽdũ. Hiſ
pus quidam vulgaris philoſophus dixit
aiam eẽ humorẽ aqueũ: ⁊ videt ſibi ꝙ hoc
ꝑſuaſerit a ſemie generatiõis q2 ſemẽ oiu;
generatorũ eſt humidũ aqueũ ꝙ cito reci⸗
piat membroꝝ effigies. fuit aũt cã dicti q2
vidit virtutẽ formatiuã eẽ in humido reten
tam ꝑ viſcoſitatẽ ſꝑmatis que format mẽ⸗
bra oia: ⁊ hanc putauit eẽ humidi natura;
in ſemine: ꝙ nullã cãm cõſiderauit niſi mã
lem: dixit ergo primo humorẽ formare i ſe
ipſo organũ: ⁊ poſtea humorẽ ſeminalẽ ra
dicaliter illis organis imbibitũ eẽ aiam a⸗
nimaliũ: ⁊ ideo redarguit eos qui ſanguinẽ
dixerunt eẽ aia; dicẽs ꝙ humor ſpermatis
nõ ẽ ſanguis: ſꝑma aũt generatiõis ꝑ̃mam
dicit eẽ aiam: q̃ format oia mẽbra ⁊ infũdit
ſicut prius dictu; eſt. Adhuc autẽ alij groſ
ſiores ſanguinem eſſe aiam dixerũt. Illa
rõne inducti dixerũt ſentire magis eẽ ꝓpriu;
aie ⁊ ꝑ illud dixerũt aiam eẽ diffiniendam
quẽadmodũ dixit Creſias. ⁊ cũ videretur
corpus exangue ꝓpter frigiditatẽ obſtupe
ſcere in ſenſu ⁊ ad reditũ ſanguinis redire
ſenſum putabãt videlicet ſenſitiua; ſedem
habere in ſanguine: ⁊ eẽ ſanguinẽ ⁊ q2 ſen⸗
ſum ⁊ aia; dixerũt idẽ eẽ: ideo dixerũt aia;
eẽ ſanguinẽ. Et vt breuiter dicat oia elem̃
ta indicata ſũt eẽ aia ab aliquo antiquoꝝ ꝑ
ter terrã. hanc ei nulli retulerũt ſolã eẽ ele⸗
mentũ vel aiam niſi forte aliquis diceret cã
eẽ ex oibus elemẽtis aut oia elemẽta que;
admodum empedocles. hui⁹ autẽ cã fuit:
quia cum duo ſint in quibus cõualeſcit vi⸗
ta calor ſcilicet ⁊ humor neutrum eſt in ter
ra: ⁊ ideo etiam a paucis elementũ eẽ terra
ponebat. ſed dicebatur eſſe fex diſtillans
ab oibus alijs elementis ⁊ ſic ex alijs eſſe

composita. vnde etiaʒ illi qui sanguinē animaʒ esse dicebant primas operationes anime vegetabilis ꝛ sensibilis in sanguine vl' humore eē quē loco sanguinis esse dicebāt vel videbant. Est enim vltimū nutrimētū sanguis intra venas ex quo est cibus ꝛ augmentum ꝛ generatio ꝛ in anima sensibili sensus: quoniā etiam spiritus aīalis i quo deferuntur forme ad vires aīe apphēsiuas resoluitur a sanguinis humore ꝛ iō sanguinē priorem esse dicebat illoꝝ quoniā tā sāguis q̄ʒ sperma: operationes quas habent in humido hñt: qđ format ad membra corporis: siue i generatione siue post ꝛ causas formales ꝛ efficientes videre non poterāt ideo animā primū humidum ꝛ omniū humidorum principiū esse dicebāt. Animaʒ enim propter potētiam que est in ea ad oīa quodāmō materiale ꝛ primum pricipium esse credebant: sicut superius dictuʒ est.

Capitulū quintum de cōtradictiōe opinionum in cōi que diffiniebant aīam per motiuum sui ipsius.

Tanteʒ ad summā reducamus oīa ex quibus antiqui aīam dixerunt eē ꝛ diffiniri: dicimus q̄ tria sunt que dixerūt ei inesse substātialiter: hoc est motuʒ sensū ꝛ incorporeum. Et nos quidem iam ante ostendimus rōnes bonas ꝛ subtiles: que iduxerunt eos ad hoc qđ dixerunt ei inesse motum: quo seipsam mouet ꝛ sensuʒ quia sensum in ea idem reputabant cum intellectu: oēm virtutem apprehensiuā siue cognitiuā sensuʒ vocantes. Sed incorporeū inesse eidem dicebant hac ratiōe q̄ videbāt q̄ oīs forma que determinat ꝛ perficit materiam post corporeitatē ꝫm naturā sibi aduenies diuisibilis ꝛ corruptibilis est. Animā auteʒ videbāt indiuisibilē ꝛ incorruptibilē: ꝛ ideo incorporeum dixerunt ei inesse per naturaʒ. Amplius aūt nulluʒ corpoꝝ mouet seipsū sicut pbatū est taʒ in phisicis q̄ʒ in celo ꝛ mundo: aīam autem dixerunt mouere seipsam: ꝛ ideo dixerunt incorporeaʒ. Amplius nulla potētia determiata corporeitate ē potētia vel omnia fieri: igit̄ necessario est incorporea. Adhuc quicquid ꝫm esse in corpore est quantitatē habet per se vel per accñs: forme autem que fiunt in aīa cognoscente: simplices sunt nullius oīno quātitatis exñtes: igitur anima nō pōt esse corporea. His igitur rōnibus ꝛ similibus inducti: dixerunt anime inesse p substātiā incorporeū ꝛ per ipm aīam diffiniri nihil incōueniens in hoc dicentes. Sed i supposito incorporei multum errabant ꝑpter nouitatem eoꝛ i phīa q̄m incorporeū esse dicebāt raꝝ. qđ tactui ꝛ visui nō manifestatur: ꝛ sic inciderunt in errores diuersos aerem vel vaporem dicētes esse animā: hoꝝ autem trium que dicta sunt qđlibʒ reduxerunt ad aliqđ nature p̄ncipium eo q̄ aīam videbant habere ꝓprietatē primi p̄ncipij alicui⁹ in mouendo ꝛ quiescendo vel cognoscēdo sic supra maīfestatū ē. ꝛ iō illi q aīaʒ i cognoscēdo dixerūt eē diffiniēdaʒ ponebāt aīaʒ eē aliqd materie p̄me: etiaʒ id qđ ipi supponebāt eē mām p̄mā dicebāt eē aīaʒ ꝛ idō dixerūt eā esse aut elemētū p̄mū aut id qđ ꝓpria cōpositiōe cōponit̄ ex primis elemētis: q̄m sicut dixi p̄mū determinans potentiā materie p̄me est intellectual' ꝛ cognoscitiua natura: ꝛ i hoc sil'r oēs p̄ter vnū dixerūt quo ad cāʒ dicti: licet valde eēnt dissimiles i determinādo suppōitū elemēti qđ aīaʒ eē dixerūt. Causa aūt dicti fuit q̄ silē sili cognoscitur: eo q̄ oīs cognitio ē p assimulatiōem ꝛ q̄ aīa cognoscit oīa: ꝛ cognitio reꝝ ē p p̄ncipia rerū: ideo dixerūt eā cōstitui ex primis p̄ncipijs reꝝ: Et quicūq̄ʒ inter eos dixerunt tantum vnā eē cām que mālis est entiū sūt elemētū aliquid dicētes eē p̄ncipiū vnū. Jlli etiā aīaʒ vnū illud eē dixerūt vt ignē vel aerē vel aliqđ alioꝝ elemētoꝝ: plura vō dicētes cās ꝛ p̄ncipia mālia dicūt aīam eē plura vel ꝓpria cōpositione cōponi ex pluribus: sicut ex supius habitis facile pōt patere Anax. aūt sol⁹ cōsiderās alri⁹ ipassibilē ꝛ immālē dicit itellectū ꝛ nihil habere cōe in eē cū alijs elemētis corporalib⁹. voluit eni anaxagoras duo eē p̄ncipia ꝛ cās quoꝝ vnū eēt efficiēs: reliquuʒ mālē. ꝛ vnū qdē dicebāt eē itllcʒ oīa agētē ꝫm formas q̄s hʒ apđ se ꝛ distiguentem

Reliquū autem dixit esse chaos p̄mū: ex quo intellectus format ⁊ distiguit res: ⁊ lucē substātiatā ⁊ sbstantē huius itellectus dixit esse aiam: ⁊ ideo nō habere cōem materiam cum alijs: ⁊ ideo esse ipassibilem omnino in esse: sed agere dixit eum formas suarum passionū vel apprehensionū in his q̄ intelligit sicut p̄mus intellect⁹ agit formas in rebus ⁊ iste subtiliter dixit: ꝓpter qḋ laudat aristo. eum in m̄ltis locis: qm̄ absq3 dubio veritatē dixit de intellectu agente: s3 tn̄ quia nō perficitur intelligere ⁊ cognoscere in aiatis nisi ex intellectu possibili ⁊ ꝯgnitione sensibili ideo nō sufficiēter dixit: ⁊ cū intellectus immateralis sit: ⁊ nulli habeat aliquid cōe: qualiter cognoscat res: ⁊ propter quam causam determinata ⁊ distincta cognitio fit in eo: cū ipse nō sit nisi lux cōmunis intelligibiliū Anax. non dixit nec ꝑspicuū est ex his que dicta sunt ab eo uel ab alijs. Quicūq3 autē in principijs ponūt esse contrarietates: eo ꝙ non solam materiā dixerunt esse principiū: sed etiā ꝯtraria agentia dicebant: illi ꝓpter eandē causam quā dixim⁹ constitui dicunt aiam ex cōtrarijs. Quicūq3 aūt non dicunt duo cōtraria agentia sed vnum primū eē agens: siue illud dicant calorē siue frigus: siue aliquid huiusmodi de contrarijs primis: cōsequenter etiā dicunt aiam esse illḋ vnū qḋ ponūt esse principiū contrariū: ⁊ videt̄ ꝙ consequant̄ hanc rationē ex ipsis nominib⁹ aie ⁊ opationū eius. Quidā enim dicūt ipsam esse calorem: quia ꝓpter calorem naturalē est viuere in viuentibus cum anima sit b̄m suam substantiā principiū vite: sicut in secūdo huius scientie ostendemus. Alij aūt dicunt eam esse frigus: eo ꝙ vident in respiratione attrahi frigus ut temperetur calor cordis in quo est sedes vite. Et scias ꝙ subtiliores omnib⁹ fuerūt qui diffinierūt eam incorporeā ⁊ mouentē seipsam: ⁊ dicebant eam esse cognoscitiuā: hec non diuisim: sed simul anime attribuentes: ⁊ de incorporeo quidem ⁊ cognoscitiuo satis ad presens patet ꝑ antedicta. Mouens aūt seipsum qualiter dixerunt iam prius diximus. Sed adiungendū ꝙ hec tria phi.l dixerunt ex tribus que sunt i anima. Est eni in anima qḋ est similitudo lucis p̄me cause: ⁊ imago eius: ⁊ est in ea qḋ est sub ipsa in ordine tertio: quia b̄m ordinē nature inter animā ⁊ primā causam est intelligentia: ⁊ quo ad hoc est anima in potētia aliq. Est item in ea ꝙ ipsa est forma ante corporeitatem b̄m naturā existens: ⁊ hoc voluerunt dicere summi phi: quādo dixerunt eam eē ante maturā ⁊ post intelligentiā in orizonte eternitatis ⁊ tēporis: quoniā tempus accedit ad mutabilitatē subiecti: ⁊ materie nālis que determinata est quātitate. Eternitas aūt est in ipsa cā prima ⁊ intelligentijs quantū ad statū immutabilitatis lic3 inceperint per creationem intelligentie i momento temporis. Sciuerunt ergo ꝙ cum p̄ma causa sit primū mouens: ꝙ imobile quidem est ꝑ substantiam sed mouet se i omne qḋ est per largitiōem esse ⁊ bonitatū suarum: eo ꝙ ipm̄ ꝓcedit in oē qḋ est sicut cā imobilis dicit̄ in effectū procedere quādo largitur ei esse si l̄e cāe: quātum pōt recipere b̄m anologiam cuiuslibet effectus: ita intelligentia fluens ab ipso largitur ⁊ ꝓcedit vl̄ius ⁊ minus vl̄r b̄m qḋ est intelligētia altior ⁊ inferior. Et tertio aia sic mouet se in suū vniuersum: qḋ est corpus vnicuiq3 organo dando de vita ⁊ bonitatib⁹ eius quātum pōt recipere: ⁊ hoc dicebant motū aie quo mouet̄: ⁊ nō dicebāt sibi cōuenire motus phisicos. Inquātum autem distat in tertio ordine ex n̄is est ipsa potentia quicqd est: ⁊ sic fit in ea potentia cognitionis oim ad modū materie p̄me. Sed ex ordine ad tempus ⁊ ad phisicā materiā corporil cui⁹ est ipsa perfectio est incorporea. ⁊ h ꝑcipue conuenit anime rationali: cuius anime cetere sūt vmbre quedā: sicut in sequētib⁹ patebit. hec autem sententia perfecte colligit anime diffinitiōem: b̄m ꝙ ipsa est exiens a causa prima ad similitudinē accedens materie ⁊ respiciens corpus ꝙ dicatur eē motiuum sui ipsius ⁊ cognoscitiuum ⁊ incorporeū. Hec quidem igitur tradita sunt ab antiquis de anima. ⁊ propter quas sic dicant causas: dictū est sufficiēter b̄m p̄ntem intentionē.

Capitulum sextuz τ est digressio decla rans difficultates que oriuntur ex predictis de motu anime.

IN contradicendo autem istis opinionibus qm̄ in veritate in multis errabant primū considerandū est de motu quo dicunt aiam esse diffiniendā τ non obijciamus contra hoc ꝙ ipsa dicitur esse motiua sed cōtra hoc ꝙ ipsa dicitur moueri a seipsa τ hoc esse ei substātiale τ intrās diffinitionē eius. hoc autē cōsiderādū ideo est: quia magis anime videt̄ repugnare q̄z alia duo qm̄ nō tantum fortassis falsum est moueri i esse sibi: sicut substātiale inest de cuiꝰ ē substantia: sed vnū etiam ipossibiliū ē ꝙ ipsa ꝑ se moueatur: sicut mobile de cuiꝰ eēntia nō ē motꝰ. Si. n. de eēntia sua eēt motꝰ ipa i eē ñ saluaret̄ neq̄z ꝯstitueret̄ nisi per motū sic ventus ƀm diffinitiōez qua diffinitur ꝙ ventus est aer motus a quo si auferat̄ intellectꝰ motus iam non esset ventus: τ sicut procella diffinitur: τ ꝙ procella ē aqua mota: tūc enim si intelligatur auferri ab aqua motus iam nō erit procella. Similiter igitur si aia diffinitur per motum intellecto ꝙ motꝰ auferatur ab aia non erit iam aia: sed hoc ē irrisorium: igitur ipossibile est aiam diffiniri per motum. Amp. motus est actus imperfectus τ imꝑfecti sicut in phicis ꝓbatum ē erit igitur hoc maxime imperfectuz in quo motus iam non est solum vt in subiecto: sȝ etiam intrat in eēntiam ipsius sicut diffiniens intrat in eēntiā diffiniti: esset igitur aia imperfectissima inter omnes res: si motus esset diffinitiuū eius: his igitur rōnibus ꝓbatur aiam nō debere diffiniri per motum. Qꝫ autem dicunt necessariū esse omne mouens per se moueri nos i. viij. phicoruȝ ostēdimus non esse necessarium: quia in quolibet ordine rerum primum mouens nō mouet τ ita etiam in motibus aialium in quibꝰ inuenit̄ mouens motum: τ inuenit̄ motum tantum: ac perinde necessariū est i ordine inueniri id qd̄ est mouēs tm̄. Motuz enim mouens est cor τ motum tantum forte manus aut pes. Nullum autem corporum aut pars corporis pōt esse mouens tātum vt in phicis probatum est: ergo nō corporeum est id qd̄ est mouens tantum: τ h̄ ꝙ est anima. Non igitur inest ei motus sic subiecto quoniam id cui inest motus sicut subiecto id mouet̄: volumꝰ aūt ostēdere ꝙ ipossibile est aiam moueri: omne enim qd̄ mouetur altero duorum modorum motus mouetur vel vtroq̄z. aut enim mouet̄ ƀz se ipm̄ τ per se: aut ƀm alterum: ƀm aūt alterū dicimus moueri adhuc dupliciter. Aliqd enim dicitur moueri alterius motu eo ꝙ inest illi qd̄ mouet̄: sicut contētū in cōtinēte sicut nauta ĩ nauis motu mouet̄ aut inest ei sicut pars est in toto sicut manus mouet̄ motu totius corporis: τ vtrunq̄z istorum sepatuz ab eo cui inest pōt moueri per se. Qꝫ āt nauta in naui non moueatur ꝓprio motu τ per se manifestum est: quia nauta cuȝ sit homo non habet motum conuenientem sibi per se nisi motum pedum qui est ambulatio. Hoc autez quando est in naui τ mouetur motu nauis non vtitur: sed potius nauigatione. Non ergo tunc mouetur per se. Scd̄m autem alteruȝ etiā dicit̄ moueri qd̄ mouetur motu alterius: τ cum sepatur ab eo nullo modo potest moueri: sicut mouet̄ albedo τ scia sor. moto sor. licet ƀm se nūq̄z moueri possit. Cum autez sic dupliciter dicatur aliquid moueri per se τ ꝑ accn̄s: nūc non intendimus inquirere si anima mouetur per accn̄s sed potius si mouetur per se ipsam τ si ꝑticipat motum: sicut intrantem diffinitionem suam: τ iam probauimus: τ iam ꝓbauimus aiam non ꝑticipare motuȝ sicut diffinituȝ ꝑticipat sua diffiniētia. Restat ergo vt probemus aiam non per se moueri. Cum autem quattuor sint motus species: si ƀm generales terminos numerent̄ licet tres tantum sint ƀm genera sicut ostendimus in. v. phisicorum: hoc est loci mutatio: τ alteratiō. τ augmentū: τ diminutio: oȝ concedere ꝙ si anima mouetur: ꝙ ipsa aut ƀm vnam istarum specierum motus mouetur: aut ƀm plures eorum: aut ƀm oēs. Si igitur non mouetur anima ƀm accn̄s: tunc oportet ꝙ naturaliter sit mobilis: τ vt naturaliter insit ei motus ergo τ locus cōuenit ei per se quia oēs isti motꝰ sunt in loco ƀm

aliquem modum: ꝛ hoc planum est de loci mutatione recta: quia illa de loco ad locuȝ est. Similiter autem planum est de augmẽto ꝛ decremento: quia ibi incremẽtum fit in locum maiorem ꝛ decremẽtum in locũ minorem: de alteratiõe etiam phica palam ẽ: quoniã illa non fit nisi qualitatibus activis ꝛ passivis trãsmutantibus corpora phisica Qualitates active ꝛ passive dissolvunt vel constringunt partes materie quas movent ꝛ hec dissolutio ꝛ constrictio non fit sñ motu locali prium que ad inuicẽ accedunt i locum minorem: quãdo constringunt ꝛ recedunt ab inuicem in locum maiorem quando dissoluuntur. Aia igitur erit in loco circũscripta ita ꝙ principium medium ꝛ finẽ est ei assignare in loco: ergo ipsa erit corpus ꝛ ex hoc sequitur ꝙ non sit primum movẽs quoniã omne corpus est motum ab alio distincto ab eo per eẽntiam tñ: vel disticto ab eo per eẽntiam ꝛ lotum vt ꝓbatuȝ est i. viij phisicorum ꝛ in .vij. Sequitur autem etiaȝ ꝙ ipsa non sit cognitiua omnium: quoniaȝ iam ꝓbauimus superius ꝙ potentia determinata corporeitate: nõ potest fieri omnia: sequitur etiam ꝙ ipsa non sit incorporeum sicut per se patet: ꝛ sic ex illa sola põne: oia que animã diffiniunt sũt destructa. Quare autem quilibet istorũ motuũ sit ꝑ se ꝛ ꝑ accidens in .v. phisicoꝝ a nobis est ostensuȝ Si autem sicut dicunt mouere seipsam est substantia anime: sicut diffiniens est substãtia diffiniti: tunc oportet ꝙ non insit ꝫm accidens vt diximus album vel tricubitum moveri: hec enim moueñ ꝫm accñs vt diximus ex eo ꝙ insunt ei qȏ ꝑ se moueṫ qȏ est corpus. Et ideo non sequitur ꝙ albedo vel mensura tricubiti per se sit i loco: sȝ hoc sequitur de anima que ꝫm naturam ꝛ substantiam ponitur ꝑticipare motum: non ei potest dici ꝙ circulariter movetur quoniaȝ hoc modo aia aialium non mouet corpꝰ neqȝ talis motus manifestatur in ipsa. Amplius omne qȏ mouetur aliquo motu quocunqȝ illud moueri etiaȝ põt motu ꝫ locũ Queramus ergo de aia quoniã si ip̃a mouetur naturalr̃ tunc etiam mouetur violenter ꝛ ecõuerso si mouetur violenter tũc etiam mouetur naturaliter. Eodem auteȝ modo se habet de quiete. In quẽcunqȝ eni locũ mouetur naturaliter in eodem quiescit naturaliter. Et ad quẽcunqȝ locum mouetur violẽter i eodẽ qescit violẽter sicͫ mõstratuȝ ẽ in .v. phicoꝝ: ꝛ ꝑmo. ce. ꝛ mũ. In qbus aũt locis aia hẽat motꝰ naturales ꝛ naturales quetes ꝛ in quibus habeat motus violentos ꝛ quietes violentas non erit facile assignare: etiã si licentiaȝ habeat fingendi: quia neqȝ simile aliquid poterit invenire. Amp. ex quo locales habet motus omne qȏ phisice quocunqȝ motu per se mouetur ꝛ ea sunt eiusdem nature quorum motus ẽ ad locum vnum eundem. Si deṫ aia sursũ moueri: ipsa erit ignis vel ignee nature. Si vero detur deorsuȝ moueri ip̃a erit terra vł terree nature qm̃ isti motus sunt istorũ corporum. Eodem autem modo sequitur ꝙ aliqd sit de nã medioꝝ elementoꝝ si dicaṫ ad loca medioꝝ elem̃toꝝ moueri ꝑ nãm: Qm̃ aũt oẽ qȏ est primũ mouẽs seip̃m mouet se ꝫm motum localem vt in phisicis determinauimus: ꝛ aia est primum mouens seipsum in suo ordine oportet ꝙ aia moueat seip̃am loci mutatione: quoniã autẽ etiã dicitur mouere corpꝰ rõnale est ꝙ moueat ip̃m corpus speciebus motuum quibus ꝛ ip̃a mouetur quando mouet seip̃am. Si autem hoc concedatur tunc econuerso veruȝ ẽ dicere ꝙ anima mouetur motibus quibꝰ moueṫ corpus ꝛ ex hoc sequitur ꝙ anima mouetur in corpus sicut in locum ꝛ non sicut in id cuius est ipsa perfectio. Cum igiṫ corpus moueatur de loco ad locũ: oportet ꝙ aie transitus ꝛ motus sit de corpore ad corpus sicut de loco ad locũ quo ad vegetabile ꝛ sensitiuũ ꝛ rõnale aut ad minus ꝫm ꝑtes illas trãsferatur que dicunṫ mouere seip̃as. Si ergo sit transitus de loco ad locum etiam põt redire quãdo vult ad locuȝ vnde exiuit primo ergo potest iterũ ingredi corpus qȏ mortuuȝ fuit ex hoc ꝙ exiuit ab eo aia: ꝛ sequitur ex hoc ꝙ eadeȝ corpora sepe resurgunt ꝛ sepe moriuntur qȏ ẽ absurdum. Si autem dicant ꝙ ꝫm accñs mouetur de corpore in corpus sicut dixit pla. quando dixit a compibus stellis deprimi

aias in hec corpora: quādo autē de corpe ad corpus veniunt in scda ꝛ tertia ꝛ sic deinceps trāscorporatiōe tūc depellunt̄ violētia mali meriti qđ gesserūt in corpe sicut aliquādo depellitur aial motu īpulsionis violenter tunc sequit̄ ꝙ non naturaliter insit ei motus: ꝛ sic per motū diffiniri nō debuit. Cui eni naturaliter inest motus sicut diffiniens ipm oportet ꝫ hūc motū nō ab alio aut ꝫm accñs moueri sed ꝑ seipm sicut neq̧ dicimus qđ id qđ est ꝑ se bonū ꝛ ꝓpter se appetibile ꝫm eandē bonitatē ꝛ appetitum sit ꝓpter aliud bonū aut ex alia causa appetibile que sit sibi extrinseca. Si autē cōcedatur aia ab extrinseco moueri aliquo hoc non erit sicut motus īpulsionis violenter: sed sicut dicimus eā moueri a sensibilibꝰ ꝫm ꝙ obiecta sunt mouentia ꝛ sensus patientes q̄ꝛ sentiunt intus suscipiendo speciē sensibilē: de hoc aūt motu nos in scdo huiꝰ scie libro determiabimꝰ. Amp. autē si mouet aia seipam naturalr̄ ꝛ substantialr̄: tunc vtiq̧ mouet̄ a seipsa: ōis autē motus facit distare mobile ab aliqua natura alicuiꝰ generis in quo est motus ꝫm ꝙ conuenit ꝫm generis diuersitatē: aut eni facit distare ab vbi aut a forma aut a quātitate. Si igit̄ aie motus est in substātia eius vt dicit aduersarius aia per motū illum distabit a substātia ipsius in qua est ꝛ per quā inest ei motus ꝫm ipsā aiā: hoc eni absq̧ dubio sequitur nisi dicat̄ ei motus ꝫm accñs inesse: hoc āt nō ponit̄ sed potius ꝙ motus sit ꝫm substātiā ipsius. Motus aūt eētialiter est distātia eius qđ mouet̄: q̄ꝛ cum motus sit endilechia exñtis in potentia ꝫm ꝙ est in potentia oꝫ ꝙ omne qđ mouet̄ distet ab eo in qđ mouetur: ergo si motus inest aie: vt substantia ipsius: oꝫ ꝙ aia substātialr̄ distet ab aliquo substātiali suo: ꝛ hoc non est verū cum ipsa sit actus corporis: hec autē oia sequūtur nisi dicat̄ aiam mouere seipsam ꝫm accidēs: tñ ꝛ si hoc cōcedatur adhuc nō seq̄t ꝙ ipsa per accñs sit in loco sicut alia ꝑ accidens sunt in loco q̄ꝛ ipsa non est ps alicuiꝰ qđ per se est in loco: per quā pt̄e ꝛ ptes eiꝰ illud referat̄ ad locum al' totū. Est eni ps aia vel aiati eētialis ꝛ nō quātitatiua cū dicitur ꝙ ps ꝑ accñs ē in loco intelligit̄ de illa pte que per se pōt esse in loco. Cū autē dicit̄ ꝙ albedo per accñs est in loco: q̄ꝛ albū corpus per se est in loco est albedo forma situalis in albo ꝛ quātitatiua quorum est locus ꝑ accñs. Aia aūt non determinatur quātitate per accñs ıō etiā neq̧ hoc mō est in loco sed est in loco q̄ꝛ extra locū corporis sui nō inuenit̄: ꝛ h āt vocat̄ a quibusdam diffiniri in loco ꝛ hoc modo ꝑ accñs pōt dici in loco. Hec igit̄ sunt que ꝓbāt animā nō moueri localiter: vel alio motu ꝫ se. Sed dicet forte aliquis ꝙ si nō est in loco per se neq̧ ꝑ accñs ꝓprie loquēdo: tūc forte videt̄ etiā non debere moueri ꝑ accñs ꝫm locū precipue cū ea q̄ mouēt imobilia exñtia nō moueant̄ ꝑ se neq̧ per accñs vt ꝓbatū est in viij. phicoꝝ ꝛ in ce. ꝛ mundo. Sed sciēdum ꝙ ipsa mouet̄ ꝑ accñs motu corpis q̄ꝛ mouētibus nobis mouētur ꝛ oia q̄ i nobis sūt: ꝛ iō corpe trāslato: nec necessariū ē eā trāsferri: neq̧ ē silr̄ de motoribꝰ spaꝝ ꝛ aiabus aialiū: q̄ꝛ spa manet super idem centrū: ꝛ motor qui nō est actus alicuius ptis spe nō mouet̄ ꝫm locū neq̧ ē in loco: sed corpa aialiū transeunt de loco ad locum: ꝛ iō aie diffinitiue in loco corpm exñtes: motu corporū mouentur per accñs de loco ad locum.

Capitulū septimū de disputatiōe cōtra opiniōes democriti ꝛ platonis de motibꝰ aie quibꝰ mouetur in corpe ꝛ mouet corpꝰ

Sunt āt qui ea que dicta sūt calūniāt̄ dicētes ꝙ nō ē necessariū ꝙ si aliqd mouet motū ꝙ moueat eo motu quo ipsū mouet̄. Illud eni qđ mouet̄ localiter pōt mouere alterando: sicut sol accedēs ꝛ recedēs: ꝛ id qđ mouet̄ ꝫm alteratiōem pt̄ mouere motu locali: sicut fantasia ꝛ cōcupia alteratione delectabili vl' tristabili mouēte al' motu ꝓcessiuo: ꝛ illud est in alijs multis. Similiter āt dicūt quidā ꝙ nō sunt tm̄ q̄ttuor genera motus ꝫm que aliqd mouet̄ s; multo plura ꝛ iō dicūt nos forte nō sufficienter ꝓbasse ꝙ nō mouet̄ aia cū moueat. Sꝫ ad oia hec soluēda sufficiēs habet̄ doctrina ex

libro phicoꝝ vltimo: qm̄ i ordine illo i quo
distinguūtur mouēs tm̄ ⁊ mouens ⁊ motū
⁊ motū tm̄ necessarium est ꝙ illud qđ ē mo
uēs motū moueat eo motu quo ipsū moue
tur: ⁊ hec fuit positio eorū qui dixerūt aiam
mouere motā: ⁊ hoc apperet ex rōibus eo-
ruʒ. in phedrone eni ponūtur rōnes iste: ꝙ
mouēs per se non mouet nisi ſm substātiā
suā. Est aūt aia mouēs per se: mouet igitur
ſm substātiā suā: sed de cuius substātia il-
lud mouet ergo mouēs per se mouet. Nō
aūt mouet ab alio cum sit mouēs per se: oʒ
igit ꝙ moueat seipsū. Adhuc nihil dat alij
qđ non habet: sʒ dat qđ habet: dat aūt mo
uens motū ei qđ mouet ergo habet motuʒ
in seipso ⁊ cui inest motus illud mouet: mo
uetur ergo omne mouēs per seipsum. Ad
huc ōis forma que est in alio ab alio prius
est in alio per se qđ ē causa quare forma il-
la existat in alio sicut calidū qđ ē in frigido
ab alio oportet ꝙ p̄us sit in igne qui est cā
caloris in frigido. Similiter mot⁹ est in cor
pore: sicut in recipiēte formā motus ab alio
oʒ igitur ꝙ sit i alio p̄us sic̄ i cā. hec āt ē aia
ergo anime inest motus. Cui autem inest
motus illud mouet: ergo aia mouet in eo
qđ mouet ⁊ motu quo mouet. Adhuc ōis
causa mot⁹ que est inter p̄mū mouēs ⁊ vlti
mū motū: mouet mota: aia est talis cā mot⁹
ergo mouet mota. Adhuc mot⁹ est act⁹ mo
uentis ⁊ actus mobilis ergo sicut motū est
sbiectū ei⁹ ⁊ mouet: ita ⁊ mouēs ē subiectū
eius ⁊ mouet. Adhuc aūt quicquid ex ar-
monicis mouet numeris cōponit ex motore
⁊ mobili: aia āt mouet ex armonicis nume
ris ergo cōpoit ex motore ⁊ mobili: sʒ qđ
cōponit ex motore ⁊ mobili mouet motum
aia igitur mouet mota. ꝯponit aūt aia ex ar
monicis numeris queādmodū supra oñsū
est. hec et his similia i phedrone colligunt
vbi pla. h dicit spsim nō p verba sed p sen
sum quorum quedā Macrobius ponit su
per somniū scipiōis ⁊ q̄dā dimittit. Et sūt
ad soluēdū facilima si quis bñ in memoria
habeat q̄ dixim⁹ in libro phicoꝝ. Ibi eniʒ
diximꝰ ꝙ quicquid mouet motū p se ē cor
pus: ⁊ ꝙ mouēs p̄mū in ordine mot⁹ ē imo
bile ⁊ ab ip̄o est mot⁹ ⁊ nō in ipso: ⁊ hoc iō
ꝙ ipsum per eēntiā suā q̄ nō ē mot⁹ mouet
efficiēter ⁊ ñ formal'r: ʒ hoc ignorabat pla.
vnde licet aia sit inter p̄mā cā mouētē ⁊ vl-
timū motū quo ad ꝑductiōem in esse: cū ip
sa in ordine motus corporis est p̄mū mouēs
⁊ nō ordinat ad illđ qđ vltimo mouet i cor
pore aiato. Et cū pla. dicit ꝙ ignis est cau
sa calidi: non sumit ip̄e nisi cām ꝯpositā: sʒ
calor est p̄ma cā caloris p sbam suā forma-
lē: ⁊ sil'r aia est cā motus: nō quidē formal
sʒ efficiēs: ⁊ iō haud quāq̄ʒ mouet ex h ꝙ
mouet. Et si obijciat macrobi⁹ si corp⁹ mo-
uet ꝑpter aiam: ergo aia magis mouet qm̄
ꝑpter vnū qđq̄ʒ tale ē illud ē mag' tale: est
irrisoriū qm̄ illud nō ē in efficiētib⁹ ⁊ effecti
uis sʒ in ꝑticipātibus ſm eādē formā. Sʒ
hoc solū qđ dicit de armonicis numeris mo
uet plus ſm pla. q̄ʒ aliquid alioꝝ: qr cōstat
ꝙ ſm armoniā aptat corp': ⁊ ſm armoniaʒ
ē ipsa mouēs ⁊ cognoscens ea q̄ cognoscit
Qm̄ nō nisi sibi ꝑportionatū mouet: ⁊ non
nisi sibi ꝑporcionatū cognoscit: ꝑportio āt
p̄mū in numeris ē: ⁊ ita videt eē ſm armo
nicos numeros istituta aia: ⁊ hʒ illos hʒ in
se plura: quorum vnū est mouēs ⁊ alterum
motuʒ ⁊ sic videt eē mouēs mota: plura ei
vt mouētia tm̄: ad idē ꝯstituēdū nō couēni-
unt: neq̄ʒ eē plura vt mota tm̄. Si ergo plu
ra couenīūt ad eiusdē rei cōstitutiōem oʒ ꝙ
qđdā istoꝝ sit mouēs: ⁊ qđdā motū. Sed
dicēdū ex armonicis numeris formalib⁹ nō
cōstitui aiam: sʒ ex armonicis numeratis:
siue numeris mālib⁹. hec āt hñt ꝑportiōeʒ
sic̄ ē ꝑportio ptāts scđe ad ptes ⁊ subiecta
⁊ ad ptātē p̄cedētem i ordine nature: sic eni
ꝑportionat aia itelligētie vt recipiēs illūia
tiōes ei⁹: ⁊ ꝑportionat virib⁹ suis vt ptibus
suis ptātiuis: vl' sic ptātiuis: ⁊ ꝑportionat
corpi ⁊ organis corpis sic̄ subiectis ptāti sue
In tali āt ꝑportiōe mouet qdē aia ab itel-
ligētia ⁊ cā p̄ma: sʒ isto motu nō mouet cor
p⁹: ⁊ mouet vna ptās aliā qn̄ supior mouet
iferiorē: sʒ hoc ē p impiū ⁊ nō sicut aia mo-
uet corp⁹: sʒ ꝯpādo eā ad corp⁹ ꝙ̄s ptes ei⁹
mouēt corp⁹ organicū ⁊ ptes ei⁹ ad ꝑsequē-
da desiderata ⁊ fugiēda ea q̄ cōstāt: ⁊ hoc
mō nō mouetur: seruatur tm̄ in oīb⁹ ill' ꝑ-
portio sic̄ i sequētib⁹ isti⁹ libri manifestabit

Sz hec pportio nõ ẽ i armõicis numeris: sz potiꝰ i his q̃ armonice sũt cõposita ⁊ numerata. Et si dicat aliquis pportionata in numero numerato eẽ ordiata a pportiõe q̃ est in numero numerãte ⁊ sic oꝫ adhuc iuxta sniam platonis pncipia aie: ⁊ alioꝝ pncipia eẽ numeros formales ⁊ pportionem q̃ ẽ in istis: dicemꝰ ꝙ non sũt pncipia reruꝫ bm ꝙ numerata sunt ⁊ sub pportiõe numeri existunt: sed potiꝰ bm ꝙ cõnaturalia sunt vnicuiqꝫ generi qd cõstituit: ⁊ iõ mã ⁊ forma nõ cõstituũt sbam bm ꝙ nũerata sũt aut in pportiõe numeri existũt: sz potiꝰ bz ꝙ sũt pma pncipia cõnaturalia sbstãtie: ⁊ silr̃ est de cõstituẽtibꝰ quãtitatẽ ⁊ qdlibz genꝰ. Et his accidit numerari: ⁊ i pportiõe numeri eẽ. Et hoc platonẽ decepit q: etiã sapiẽtes decipiũt bm accñs: ꝙ ineuitabilr̃ sequitur numeros esse pma pncipia rerũ si possꝫ hri ꝙ pncipia rerũ cõstituerẽt eas: bz ꝙ i pportione numerali existũt: ⁊ h quidẽ mõ dictũ multũ valet ad itellectũ oim seqnẽtiũ vbi agef de opionibꝰ platonis. Si ãt aliquis nobis obijciat ꝙ nos ipi supius cõcessisse vidmur aiaꝫ mouere se: qñ agit se i vniuersum corpus: dicemꝰ nõ eẽ illud ppe mouere seipsã: ⁊ iõ re vã sic mouit se aia ⁊ alij motores p effectꝰ rõe effectuũ q ab ipis sunt ⁊ tñ simplr̃ manẽt imobiles. Et hoc etiã modo pmus motor in quolibet ordie iducit motũ inobile q: motꝰ ẽ actꝰ mouẽtis vt a quo est motꝰ: ⁊ nõ vt in quo est sicut i sbo ⁊ est actꝰ mobil sicut i quo est sicut i subiecto. Et iõ motor nõ mouef sz mobile qñ inest ei motus tũc mouef: lz igif multi sint modi qbus aliquid mouef p accñs in quolibet genere pdicamẽti: tñ motꝰ p se nõ est nisi in tribus generibꝰ. ⁊ q: in quãtitate nõ est ɔtrarietas nisi bm ꝙ quãtitas ẽ terminꝰ phicoꝝ corporũ in quo cõuenit ei pfectũ ⁊ ipfectũ eẽ: iõ duos oꝫ eẽ motꝰ i quãtitate ⁊ i vtroqꝫ aliorum geneꝝ tm̃ vnũ bm genꝰ: ⁊ ita sũt q̃tuor generales motus: ⁊ oms̃ illos ab aia: p rões necessarias seclusimꝰ: sic pꝫ ex pdictis Est igif necessario cõcedẽduꝫ aiam phico motu p se vel p accñs ppe neqq̃ꝫ moueri: ⁊ sic manifesta ẽ solutio oim eoꝝ q̃ inducta sũt ex platonis opiõibꝰ. Sed id ꝙ oio destruere disputatiõem istã videf ẽ ꝙ ab antiquo termegisto ⁊ a socrate: ⁊ nũc a diuinis ⁊ icãtatoribus cõuenienter asserif q. s. i corpore exñtes quos angelos vel demões vocãt ⁊ aie exute a corpibus moueãt de loco ad locũ: cuiꝰ etiã vitatẽ nos ipsi sumꝰ expti i magicis. Sed de his nos disputabimꝰ in scia de nã deoꝝ q̃ phie pme ps q̃dã ẽ ab arestotile edita. Quia si tales substantie mouẽt motꝰ erit oio equocꝰ ad motũ phicũ: tales eni substãtie ñ sũt pportiõales spacio p qd ẽ motꝰ p aliquã quãtitatẽ vel idiuisibile quãtitatis qd sit in eis. Et iõ neqꝫ mẽsura motꝰ ipaꝝ: neqꝫ motꝰ ipse ex pncipijs phicis cãri pot. hic ãt de phicis loquimur tm̃ oñdentes phice imobilẽ eẽ aiam ɔtra eos qui ex pncipijs q̃ ipsi phica eẽ dicebãt: cãre voluerũt motũ aie: ⁊ dixerũt aiam mouere seipsaꝫ

Capitulũ octauum de iprobatione opinionis que dixit aiam esse armoniã corpis commixti

Vidã ãt eoꝝ qui diffiniũt aiam per motũ eẽ: dicũt eã mouere corpꝰ i quo est localiter in eo ꝙ ipsa localr̃ mouet vt democritꝰ qui dicit silẽm cãm eẽ motus aiati corpis q̃lẽ dixit philippꝰ quidã didascalꝰ si e doctor comediaꝝ: docebat ei comicos cõuocare in villis hoies ad carmina audiẽda: p h ꝙ fierẽt imagines deoꝝ mobiles pp ter quarũ spectaculũ hoies cõfluerẽt referens dedalum antiquitus fecisse ligneam imaginẽ mineruе mobilẽ in oibꝰ mẽbris ita ꝙ videbaf cantare p motuꝫ lingue ⁊ tripudiare. Causa aũt motꝰ fuit q: in ɔcauo imaginis fuerũt infixa organa in argẽto viuo ⁊ ad motũ illiꝰ moueri videbãt sicut adhuc i sellis ⁊ imaginibus: pedes etiã stabãt sup rotulas puulas in qbus arcus cõcaui fuerũt ⁊ distincti p celulas ⁊ cũ argẽtũ viuum descẽdebat in anteriori arcu p celulas tunc posterior arcus eleuabaf ⁊ ɔuertebaf tota. ⁊ tũc imago mouebaf de loco ad locũ: quia necesse habuit q̃ ad eandẽ ptẽ mouerecf ad quã mouebaf fusile siue argẽtũ viuuꝫ. Et silr̃ꝫ causã motus animaliũ posit democri

tus dicit enim q indiuisibiles spe in se mo uentur eo q apte nate sunt non manere si ne quiescere propter causam superius in ductam. et cum sic mouentur spe ille tunc trahunt secum et mouent totum corpus in eandem partem ad quam ipse mouentur et hoc leue est destruere. primo enim que remus a democrito que sit causa q quie scunt animalia qn volũt. hui⁹ enim causa nõ ẽ spa idiuisibil' q nũq̃ qescere põt. Cõ stat aũt q idẽ ẽ cã pcessiui motus et qetis in animalibus. Qualiter eni idiuisibil' spa fa ciat quietẽ vl' difficile vel ipossibile ẽ dicere demecrito. difficile quidã si fingat cstrictio nẽ athomoꝝ facere quietez qn sũt in pleno impossibile aũt si nũc velit adoptare cãm. democrit⁹ ei in pleno dixit has spas qesce re: et i vacuo moueri. Uniuersalr aũt loquẽ do ex his q̃ appent ad sensuz: nõ ex tali cã cãt aliuz mot⁹ pcessiuus q̃si su ex necitate alicnius quod quescere nõ põt: lz poti⁹ ex volũtate libera et intellcũ causatur q̃ nõ ne cessario mouẽt sed qn volũt. Eodem autẽ modo et thimeus philologizat volẽs redde re cãm naturalẽ q̃re aia mouz corpus et oñ dit causã ex necessitate mouẽtem et non ex voluntate: dicit eniz q in eo mouet corpus in quo ipsa in se ipsa mouetur. Ipsam au tem in seipsa dicit necessario moueri. Mo uet autem corpus quia complexa ad ipsuz sicut forma icorporata corpori et cõnexa ei dem hm omnes vires suas: dicit eniz pla. q anima constituitur ex armonicis nume ris: et dispartitur per numeros i partes cor poris: quos numeros vocat plato elemen ta: et ideo dicit eam componi ex elementis siue constitui: hoc est ex primis numeris e lementalium. Constituitur autem sic ex e lementis: quatenus habeat sensum et po tentiam cognoscitiuam omnium ex nume ris armonialiter componẽtibus eam: quia sicut diximus superius nisi componeretur ex numeris primordialibus non cognosce ret omnia: quia non esset in potentia respe ctu omnium: nisi talem haberet armoniaz q esset tertij ordinis: quia tunc ex illumi natione fluente percipit causam primam et intelligentias que precedunt eam ex or dine nature: et sequentia percipit ex capaci tate potentie que est ante formam corpora lem: et per hos numeros fert totum mun duz quasi in seipsa: eo q habet motus con sonãtes ad principales partes mundi. Di xit enim plato q deus deorum opifex deo rum omnium primo fecit orbem rectũ quã do dedit ei nãz ignis q ẽ rectaꝝ dimẽsionũ et recti mot⁹ sic dixim⁹ i 2° ce. et mũ. et i prio Deinde vt ordinate et equaliter accederet et recederet causando generationem et cor ruptionem reflexit rectitudinem dimensio num eius in circulum eo q rectum cum sit vni⁹ siplicis forme pricipiũ ẽ linee circularis que est duarum formarum: quaruz vna est concauitas et alia conuexitas. habita autẽ figura et motu circularibus non fuit suffici entia in motu circulari qui est super polos mundi ab oriente in occidentem et per occi dens regirando in oriens quoniaz vno mo do se habens non accedit et recedit sed ori tur et occidit super easdem partes eodem modo: sic in diuersis locis non diuersa cau sarẽtur. propter quod dixit plato q circulũ vnum deus deorum dominus diuisit in du os circulos dupliciter coordinatos: quorũ vn⁹ ẽ equinoctialis qui mouetur super po los mundi faciens motum diurnum qui ẽ motus orbis primi. secundus autem est cir culus signoruz qui habet polos proprios mobiles in duobus palellis: quoruz vnus est aquilonaris poli: et alter meridionalis: super cuius polos omnes stelle mouentur et isti circuli sunt reruz coordinati quia vn⁹ facit longitudinez in omnibus his que ge nerantur ab orbe: alter autem latitudinem et motus qui est super polos eius est a me ridie in aquilonem: et econuerso inter duos solsticiales circulos. Alterum autez illoꝝ circuloruz qui est circulus signorum diuisit in. vij. circulos planetarum: hoc est saturni iouis. martis. solis. mercurij. veneris. et lu ne: quorum omnium motus est a meridie in septentrionem super polos orbis signo rum et hos motus dixit et bene principia omnium motuum naturalium. animam autem posuit sicut superius diximus in cõ finio eternitatis et temporis: et precise ani

am mundi: cuius particulares anime sunt tanq̃ imagines: ⁊ ideo dixit etiam in anima ꝺm naturam esse aspectuȝ rectuȝ: eo q̃ cognoscẽdo egredit͛ directe sup rerũ ratões ⁊ numeros: quib⁹ ipse res ꝯstituunt͛. Nũc autẽ aspectũ reflexit in motib⁹ anime in circulum: q͛a anima a se incipit vt dicebat habens in se omniũ rerum ratões: ⁊ que excitate a reb⁹ extra efficiunt͛ ꝑncipiũ scientie: ⁊ ideo dixit plato: q̃ cum anima progreditur recte in res extra reflectit͛ cognitio rerum in seipsa: qm̃ in se cognoscit eoꝝ que sunt rões ⁊ recordat͛. Dicit eim̃ Boeti⁹ in cõsolatiõe phie: q̃ si platonis musa ꝑsonat verum qḋ quisq̃ dixit immemor recordatur. ⁊ sic ꝑ reflexiõem recti in circulum causat͛ in anima veritatis intellectus. In supioribus autem sunt duo ordines motuũ ⁊ motoꝝ i genere Un⁹ quidẽ ꝑm⁹ mot⁹ ⁊ motor qui est aplanes vocatus: quasi sine errore existẽs ⁊ rectus: qui est mot⁹ diurnus. Alter autẽ motus est siue ordo intelligẽtie secũdi ordinis ⁊ mot⁹ latitudinis zodiaci: qui dicit͛ motus planes quasi erraticus: quia in eo sunt digressiones multe diuersarũ planetarũ: ⁊ sic etiam est in anima in qua mouet semp intellectus recte ⁊ sine errore. Fantasia autem et cõcupiscẽtia ⁊ recte ⁊ nõ recte: sicut ꝓbabit͛ in sequẽtibus. ⁊ ideo in anima dixit esse duos ꝑmos circulos sicut in celo: ⁊ duos primos motus. Alterũ aũt dixit in. vij. diuidi qui est sub fantasmatibus: ⁊ mole carnis ꝑ grauat͛. vnde dicit aiam in spera saturni accipere memoriã lõgam: ⁊ in spera iouis accipere ratiocinatõem ꝓbabiliũ siue opionum in spera autẽ martis irascibilẽ: ⁊ in spera solis sensibiliũ illustratõnem: in spera autem mercurij estimatõem nociui ⁊ cõuenientis: ⁊ in spera veneris ꝯcupiscibilitatẽ: ⁊ in spera lune motus quos mouet insequẽdo naturam corpis: vt attrahẽdo nutriẽdo augẽdo ⁊ generãdo. omẽs eim̃ isti. vij. girouagi quasi sunt motus aliquãdo recti: aliquãdo nõ recti: ⁊ omẽs in circulũ reflectũt͛ incipiẽdo ab anima ⁊ in animã terminari: quoniã plato dixit: q̃ omniũ species sunt in anima ⁊ q̃ nõ nisi excitat͛ a rebus extra. Dicebat etiã animas ab initio factas in gn̄abilibus ⁊ in cõꝑibus stellis: ⁊ quãdo descẽdũt tũc per incorporeũ descẽdũt: ⁊ in orbe ꝑmo quidem sunt rectorũ motuũ: ⁊ in descẽsu ꝑ orbes planetarum accipiunt vires ⁊ motus quos diximus: ⁊ paulatim vsq̃ ad on⁹ carnis depmit͛ ⁊ ibi inebriate crathere lacteo qui est dulcedo carnis quasi carnales efficiunt͛ ⁊ obliuiscunt͛ supiores armonie: cui⁹ tamẽ similitudinem ⁊ species in se habent. Quãdo aũt excitate redeunt in corpore ad ꝓpriũ bonũ ⁊ innatũ sibi ꝺm scias ⁊ v͛tutes tũc reascẽdũt ꝑ geminas ad stellas cõpes. Si aũt sunt mali meriti in secũda trãscorpatõne efficiũt͛ fere vel bestie alie morib⁹ eoꝝ ꝯgruẽtes: ⁊ de hoc alibi in numeris nr̃is locuti sum⁹. Dicebat autẽ oia hec ꝑ lo: tanq̃ celi mot⁹ essent aie mot⁹ ⁊ ecõuerso. Nos aũt disputãtes ꝯtra hec que dicta sunt ꝑmo dicim⁹ q̃ nõ bene ꝯtigit dicere q̃ aia sit magnitudo vel virt⁹ in corpe que magnitudinẽ habet exn̄s: ⁊ hoc tamẽ sequit͛ ex dictis platonis vbi dicit: q̃ aia ꝺm armoniacos numeros aptata est corpi. Si ꝯnãlis est corpi sicut visus oculo: vel quãtitas magnitudini oportet q̃ aut sit magnitudo vl͛ virt⁹ aliqua i magnitudine exn̄s. dico aũt q̃ hoc nõ bñ dicit͛ ⁊ tamẽ dicit͛. plato ei vult q̃ aia hui⁹ ois mũdi talis sit: sicut est aia illa que aliq̃n hoc est in quibusdã vocat͛ intellectus. dixit eim̃ aiam mũdi esse intellectualem. Causa aũt quare hoc a platone dicat͛ est: q͛ intellectualis aia nõ est vt aia sensibilis vel desideratiua: ⁊ nõ pñt eis aliqualiter aptari ꝓprietates circuli: quia nõ reuertũt͛ supra se sicut intellectualis aia que incipit a se querẽdo de intelligibili ⁊ reflectit͛ supra se qñ nõ inuenit ipm̃: nec est aia sicut hec sensibilis terra que nõ habet nisi motũ rectũ ꝑ distantiã sui a celo. Sed aia intellectualis est imago eternitatis: ⁊ quodãmodo causa temporis ⁊ ideo supioꝝ mot⁹ inueniunt͛ potius in ea q̃ in alia: q͛ ipa est quasi qḋdã ꝑncipiũ nature: ⁊ ideo mot⁹ ꝑmi in nã i ea inueniunt͛. Sed ꝯtra hoc obuiantes dicim⁹ q̃ si tales sunt mot⁹ intellectus: tũc sunt mot⁹ intellectus corporales: ⁊ sequitur q̃ ipe intellect⁹ aut sit corpus aut virtus in corpore que nõ explet mot⁹ suos nisi ꝑ corpus: quia circu-

latio forma est corpalis actus: et act⁹ corpalis est alicui⁹ opãtis virtutis corpee. Dicamus igit̃ q̃ si intellectus debet habere continuitatẽ q̃ rõnabile est q̃ habeat cõtinuitatem talem qualem habet opatio eius: que vocat̃ intelligẽtia siue intelligere. Similiter autem et ipsa actio intellect⁹ siue intelligere rõnale est q̃ habeat formã eorũ que intelligunt̃ que vocant̃ intelligẽtia siue intellectiua al' intellecta: eo q̃ act⁹ sunt p̃ay potẽtijs ƀm ratõem et obiecta actibus. Sunt autem intellecta cõsequẽter et non cõtinua: et sunt magis similia numero q̃ȝ cõtinuo: ergo itellectus non est sic continuus vt circulus: sed oportȝ: aut sit iptibile: aut non ɔtinuũ: sicut magnitudo siue quãtitas est cõtinua. Si ei det̃ q̃ intellect⁹ est magnitudo quedã continua: tũc querat̃ a platone qualiter possit intelligere magnitudinẽ mathematicã: l' aliã quãcunqȝ quãtitatẽ cõtinuã. aut eni intelligit eam accipiẽdo totã simul: aut accipiẽdo partes. et si intelligit accipiẽdo partes: aut hoc est ita q̃ accipiat partes indiuisibiles que sunt pũcta: si iñ pũcta oportet ptes vocare: quia de hoc nõ facim⁹ modo mẽtionẽ aliquã: eo q̃ ab aduersarijs supponit̃ puncta partes esse ex quib⁹ componit̃ magnitudo: quia hoc ipsi asserebãt: aut accipit ptes diuisibiles que sunt vere ptes magnitudis Quocũqȝ autẽ istorũ modorũ fiat acceptio intellect⁹ nõ est nisi tact⁹ quidã quo magnitudo que est intellect⁹ tangit magnitudineȝ que intelligit̃ quãdo simul sunt in vltimis. Et siquidẽ intellect⁹ accipiẽdo magnitudinem intellectam tangit puncta ipius: cum puncta sint infinita in qualibet magnitudine: et infinita tangendo quodlibet non contigat ptrãsire tãgentẽ: sequit̃ q̃ intellectus nunq̃ȝ finiet quãtũcũqȝ pvã magnitudineȝ intelligẽdo quã scim⁹ esse finitã. Si aũt tangit ƀm partes que magnitudinẽ habẽt: hoc dupliciter potest fieri. aut ei ille sunt aliquote partes que numerãt totum: vt decem decime: vel due medie: vel quatuor quarte: et sic de alijs. aut non sunt aliquote: et sic non numerant totum: et si tãgit aliquotas intelligendo magnitudinẽ: tũc multociẽs intelligendo tangit idem. Si autem intelligendo tangit eas que nõ sunt aliquote: cum tales infinite sint in qualibet magnitudine: oportet intellectũ intelligẽdo infinities tangere idem. licet enim tangat diuersas ptes in numero: ipe tamẽ omẽs sunt idem ratõe et intellectu: quia omnes sunt vni⁹ speciei et forme ƀm q̃ sunt partes cõtinui. Hec aũt omnia falsa esse expimur in intellectib⁹ nostris: quia videm⁹ q̃ quãdo intellect⁹ noster intelligit magnitudinẽ aliquã: intellect⁹ nr̃ non tangit eam put intelligit̃ nisi semel. Si autem dicat aliquis: q̃ quia omnes partes magnitudinis intellecte sunt vni⁹ rationis: ideo sufficiens est vnãquãqȝ tangere ptem et non oportet ipm tangere alias: quia omnes intelligit per illam quãcũqȝ tangit: tũc queram⁹ quare ƀm hoc oportet ipsum esse sicut circulum: aut etiã omnino siue etiam vniuersaliter esse alicuius magnitudinis: quia siue forma circuli bene tangeret ptem illam: et sine magnitudine existens: ƀñ essȝ acceptiu⁹ spẽi magnitudinis: sicut et in veritate modo est. Redeam⁹ autẽȝ ad ptes p̃me diuisionis: et dicam⁹ q̃ circularis intellectus non tangit intellectã magnitudineȝ ƀm partes: sed necessariũ est vt totus totuȝ tangat: et cum totuȝ non sit extra ptes suas ƀm q̃ tangit̃ nõ potest tangi totum: nisi ƀm ptes et in partib⁹ suis omnibus: et tũc queramus sicut p̃us: quis erit ptium tact⁹ quãdo sicut totum tangit intelligẽdo circularis noster intellect⁹. Si autẽ forte dicat quis q̃ intellect⁹ noster non est circul⁹ neqȝ circularis forme: contra hoc est: quia in veritate oportet q̃ intellect⁹ sit hic circul⁹ de quo diximus. Jam eni scitum est q̃ actio et mot⁹ intellect⁹ est intelligentia siue intelligere: et intelligẽtia est circulatio: vt dicit plato siue motus circuli: ergo oportet q̃ intellectus sit circulus. motus enim circuli circulatio est: et motus intellect⁹ intelligẽtia est. Sicut igitur se habet motus ad motũ: ita mobile ad mobile: sed dicit plato intelligentiã esse circulatõnem: ergo necesse habet dicere intellectum esse circulum. Si autem hoc conceditur: contra oportet q̃ intelligentia intellectus semp aliquid intelligat idẽ: et continue reflectat̃ sup illud: et hoc oȝ ꝓpter illõ

q̄ noster intellectus dicitur esse sicut ppe- tua circulatio que semp in idem revertitur Et hoc quidem falsissimū est: quia nulla ē intelligentia circularis. Si enim eēt aliqua circularis oporteret q̄ eēt aut practica que est sicut artes mechanice que ratiocinātur de operibus: aut speculatiue quarum finis est veritas scita: τ nos videm⁹ q̄ omēs pra ctice directe vadunt ad finem suum qui est id quod operatū τ cōstitutū ē per artē: sicut dom⁹ aut lectus: τ non revertūtur. Specu- latiue vero terminanē rationib⁹ diffinitōnū que sunt pncipia in ipsis: τ pcedunt directe ad conclusiōem. Ratio enim omnis q̄ cer- ta est: aut est incomplexi aut complexi: τ si est quidē incomplexi per ipam habemus scientiam quidditatis rerum que vocaē sci- entia quid: τ illa est diffinitio. Si autem est complexi per ipam acquirim⁹ sciētiam pro pter quid aliquid est in subiecto: τ h̄ est de- monstratio: et in scientijs intellectiuis non habem⁹ aliud: quia pbabilium est opinio: τ non intellectus: demonstrationes autem sunt finite: q̄ sunt a pncipio quod est causa dicens pter quid: que est medi⁹ terminus in eis: τ finem habent determinatū ad quē pcedunt: qui est aut cōclusio aut silogism⁹ Si enim concludanē vltime conclusiones tunc est stat⁹ in eis. si autem non concludan tur ille: tunc conclusio sumeē in alio silogis- mo p pōne: τ adiungeē aliud mediū τ alia maior extremitas: τ concludeē alia conclu sio: τ ideo non revertunē in idem omnino: a quo inceperunt: sicut facit circulatio circu li. Accipiunt enim semper medium aliud: τ vltimam extremitatē aliā: τ pcedunt ad finem determinatū. Ultimū autem est ex tremitas: quia extremum τ vltimum sunt idem: τ sic ab hoc procedit in finem in quo erit status. Circulatio autem reflectit se in pncipium vnde incepit. Diffinitōnes autē omnes quib⁹ nos scimus quid est res sunt finite: quia diffinientia in generibus pmis stant: eo q̄ extra genus pmum nihil vniuo cum inuenitur: quod in diffinitiōe possit po ni: ergo intellectus non est circulus. Am- plius cū circulatio sit circuli revolutio que multociens fit sicut revolutio celi: tūc mul- tociens intelligit idem: τ deveniet ab eodē in idem intelligendo. Cum autem id a quo procedit intellectus sit motum per se: id au tem in quod procedit non sit motum per se erit idem motum per se: τ non motum per se: τ sic contradictoria de eodem verifican tur. Si autem forte aliquis dixerit q̄ plato non loquitur b̄m veritatem sed b̄m metha- foram: τ assimilauit intellectum motui cir- culi: est quidem hoc peccatum in pblema- tibus: quia contra methaforas non contin- git vti rationibus obuiantis: tamē si nō fiat vis hoc modo peccatū adhuc est: quia in- tellectus magis assimilatur quieti q̄ motui τ similiter est de silogismo. diximus in qui to phisicorū: q̄ si nos consideremus id in quo quiescitur: tunc id est forma que inten- ditur per motum totum: τ est perfecta: cum motus sit actus imperfectus. Intelligere autem non est imperfectus actus sed per- fectus: τ similiter silogism⁹: τ ideo ei i quo quiescitur a motu magis assimilaē. Nihil enim perfectius est in anima q̄ intelligere b̄m actum: τ considerare per silogismū: qm̄ hoc est perfectius q̄ potentia intelligens: et q̄ habitu intelligens: τ ideo illa opera- tio beatitudinis pars est: τ optimū anime intellectiue admirabiles habēs delectatio nes: quibus nihil est contrarium. Et ideo etiam diximus in septimo phisicorū: q̄ in sedendo τ qescendo fit anima sciens τ pru dēs. Si aūt forte aliqs dicat: q̄ intellectus est numerus complexus corpori τ nō cor- pus: tunc sequitur ad minus q̄ sit virt⁹ ope rans in corpore: sicut visus in oculo. quia omnis virtus complexa ad corpus τ pro- portionata est sic corpori immixta q̄ nō ope ratur sine ipso: eo q̄ ipsa virtus est act⁹ cor- poris vel partis eius: τ tunc intelligere nō est beatum τ felicitas: quia id non est leve: sed est quasi motum ex obligatōne corpo- ris in quo est non est aliquid beatitudinis. Nature autem est intelligere intellectus si est virtus complexa ad corpus. Si eni mo tus eius qui est intelligentia vel intelligere est extra naturā intellectus: τ est a corpore in quo est: tūc laboriosa ē actio: sicut videre τ audire: τ opōes q̄ i organis sūt corpalib⁹

Laboriosum eni est commisceri corpori in operando: neq3 posse habere operatōem a corpore absolutam. Adhuc autē cum anima intellectualis sm pla. descendat per capricornū a compe stella: ꝛ sic i desiderio ei9 incorporari vt dicit: oporteret itellectū fugere incorpatōem. Meli9 ei est intellectui nō esse cum corpore ita ꝙ sit immixt9 ei: ꝛ non separatā habeat actionē: ꝗ3 esse cū corpore ꝛ incorporatū ꝛ immixtū ꝛ in tm̄ ꝙ nō agat sine ipo: ꝛ h quidem sic esse consuetū est dici ꝛ multis videt. quia etiam notum est ꝙ intellectus nullius corporis est actus: ꝛ habet operatōem a corpore liberrimā. Peccauit autē plato adhuc: quia cu3 diceret celum circulariter moueri: nō dedit hui9 causam manifestā: precipue cum poneret celū esse nature ignis: cuius est recte moueri: nisi reflectat in circulum iussu dei deorū: ꝛ tunc accidit ei circulariter moueri: ꝛ non conuenit ei per se: neq3 etiā anime sm plōnē substantialiter cōuenit circulariter ferri: sed sm accidens sic mouet inquantu3 aspect9 eius qui natura est rectus in circulum ē reflexus Nec potest dici ꝙ causa motuu3 anime sit corpus: quia anima ponit mouere ꝛ magis causare motum in corpore ꝗ3 ecōtrario: igitur videt ex omnib9 his que dicta sunt animam male dici esse mouentem se circulariter: ꝛ per hoc mouere corpus. Adhuc plato non assignauit aliquā causam: quare melius dicit et magis congruit deum deorum animam sic fecisse vt moueret ꝗ3 vt quiesceret. Nec assignauit causam quare melius est ipam circulariter mouere seipa3: ꝗ3 alio motu locali. ꝛ ideo dictum suum sine causa est: ꝛ sine ꝯsideratōe phie: quia phorum est causas ostēdere eorū que dicūt. Quoniam autē hec intētio qua querimus: qualiter anima a deo deoꝝ exiuit in esse: ꝛ qualis sit in seipa: vtrum quiescens vel mota: magis ꝓpria est alteris ratōibus quas in pma phia inducemus. Dimittam9 eam nunc ꝛ queramus phicas opiniones circa istas passiones anime ꝛ causas. Dicamus igit ꝛ huic opinioni ꝛ pluribus aliorum opinionibus accidere vnum commune incōueniens: et hoc est ꝙ omnes cōueniūt in hoc ꝙ anima copulatur corpori sicut motor ꝛ actus eius ꝛ nihil determināt de corpore ꝓpter quā. s. causam ꝛ qualium dispositionū corporis sit anima motor ꝛ actus: ꝛ tamen absq3 omni dubio videt hoc esse necessariū: quia nō qđlibet agens agit in hoc patiens: neq3 hoc agens in quodlibet patiens: ꝛ similiter nō qlibet motor mouet quodcūq3 mobile: sed ꝓpter cōmunicatōem que est ꝛ ꝓportiōem inter hoc agens ꝛ hoc patiens: illud agit: ꝛ hoc patitur: ꝛ hoc mouet: ꝛ illud mouetur. licet autem materia ꝛ forma nō cōmunicēt in aliqua alia forma: vel in aliqua alia materia que sit media inter ea: eo ꝙ nō per medium forma iungit materie: tamē hec materia ꝓpter appropatam ꝓuatiōem que est in ea efficitur ꝓpria materia huius forme: ꝛ similiter hic motor ꝓprius efficit huius moti ꝛ hec ꝓuatio in eēntia est idem forme: licet sm esse sit differens: ꝛ in sbiecto est idē materie: licet in essentia sit differēs. Et horum explanatōez ꝑfecim9 in pmo phicoꝝ: circa finem. Similiter autē dicim9 animā non ꝑ medium vniri corpori: ꝛ hoc patet in vegetabili. Sed vegetabilis non est mediū quo sensibilis anima corpi vniatur. quia si esset medium: esset dispositio materie: ꝛ adhuc sequeret necessario ipa3 esse accidēs in aialibus: ꝛ hoc nō est verū: sed dicim9 essentiā anime sensibilis immediate esse cōiuncta3 corpori animalis: sed hec essentia habet de se manātes v̄tutes plurimas: q̄rū q̄dā sunt vegetatiue: ꝛ quedam sensibiles: ꝛ ideo vegetatiuū est in sensitiuo sicut potētia ꝛ pars potestatis eius: ꝛ nō ꝓcedit ipsum sicut dispositio. Eodem autē modo penitus est de vegetatiuo ꝛ sensitiuo per comparatōez ad intellectualem animam in homine: et hec in sequentib9 demonstrabunt per rationes necessarias ꝛ phicas. H autē supponamus ꝯmunicatōem esse hui9 anime sm spēm ad hoc corp9 ꝛ non ad aliud sm speciem: ꝛ huius anime sm indiuiduum ad hoc corpus ꝛ non ad aliud sm indiuiduum. Et ideo si esset coniuctio anime ad corpus: vel agentis ad patiens contingens: ꝛ non essent dispositiones determinantes vnum alij: non esset communicatio inter vnum et aliud.

Et ideo videntur quidaz loqui de anima ac si sit equaliter aptatum ei quodlibet corp⁹. dñt enim tantum in communi quid sit anima: q videlicet sit aut ipa indiuisibilis: aut numerus mouens se: ac si omnis anima oi anime sit eiusdem nature ⁊ eiusdez speciei ⁊ nihil dicunt de natura corporis qd susceptibile est anime quare hoc habeat figuraz equinam: ⁊ hoc humanam. Et istam differentiam quam videm⁹ in figura ⁊ situ organorũ ⁊ membrorũ diuersificari in omni animali: ac si ipi arbitrent fabulas pitagore in legib⁹ suis dictas esse veras. Volens eim pitagoras facere ciues colere pietatẽ ⁊ iusticiam fabulat⁹ est animas malorũ ciuiuz exire de vno corpe in aliud deterioris cõditõnis: ita q anima hominis ingrediebatur corp⁹ leonis vel asini: quod nullo modo fieri potest ƀm naturam: quoniã nõ est diuersitas in figuris ⁊ organis corpis: nisi ꝑpter diuersitatẽ animarũ: quia diuersitas materie est ꝑpter diuersitatẽ forme. Sicut enim videm⁹ in artib⁹ mechanicis: q quelibet q̃rit sua ꝑpria instrumẽta p que expleat suas opatões: ⁊ nõ potest explere p alia: ita ẽ de animabus diuersis in specie ⁊ in numero. Architectonica eim que struit domos querit securim ⁊ dolobram: ⁊ nõ potest ꝑficere opus suum per fistulam: vel alia instrumẽta alteri⁹ artis: ita est etiã q anima leonis q̃rit membra leonis sibi: p que ⁊ nõ per alia põt explere opatões suas. Determinatũ igit est de corpe cuiuslibet anime si debeat sciri bene de animarũ diuersitate: ⁊ qui nõ determinat de anima ꝑut exigit hoc corp⁹: vel illud: facit ac si aliquis in artibus putet q tectonica que est cõstructiua dom⁹ instruat sibi instrumẽtum tibicinuz sicut fistulas ⁊ folles: ⁊ per illas faciat opus domus.

Capl'm nonuz de solutõe obiectõnis q̃ vr ex alteratibus ꝑbari q aia mouetur p se ⁊ phisice: ⁊ in illo est bona demõstratio de intellectualis anime immortalitate.

Alia autẽ quedã opinio tradit de anima: que ⁊ ipa cõuenit cum aliis phitis in aliquo: ⁊ illa multis fuit credibilis: neqꝫ habet minorẽ ꝑbabilitatem q̃ꝫ aliqua dictarũ opinionũ: quia ratões directe phicas ꝑbet inter omnes opiniones: quando ratões omniũ opinionũ cõferũt in cõmuni. Dicũt autẽ isti q cõtraria que cõueniũt dupliciter se complectũtur: aliquãdo eni complectunt se nõ saluatis qualitatibus eoꝝ q̃ complectunt sicut faciũt miscibilia i mixto ⁊ hec vocat mixtio sicut dixim⁹ in fine libri pigeneos. aliquando autẽ complectunt ita q saluant species ⁊ qualitates complexorum: sicut homogenea cõueniũt ad etherogeneorũ cõstitutõnem: sicut os caro neru⁹ ⁊ huiusmodi in cõstitutiõem manus. Dicebant igit isti q armonia ⁊ ꝑportio ⁊ temperamẽtum cõmixtõis ⁊ cõpositõis ẽ anima: eo q videbant omnia ꝯmisceri ⁊ componi ƀm medietatẽ geometricã: sicut alibi diximus: ⁊ hanc medietatẽ rõem siue ꝑportionem temperamẽti ⁊ compositõis ⁊ mixture animã esse dicebãt. Cuius sentẽtie empedocles fuit defensor ꝑmus: qui nullam omnino formã in entibus esse dicebat. Et licet ita dicat tamẽ de facili improbat: quia armonia non habet in se nisi duo. aut enim armonia dicitur ipa ratio ꝑportõnis qua cõmiscentur ⁊ componũtur commixta ⁊ composita: aut etiam ipsa mixtio vel compositio vocatur armonia. anima autem neutrũ istorum est: quod de facili patet cuz anima habeat operatões que non sunt ƀm numerum alicuius commiscibiliũ vel compositorum. Mixtio autem ⁊ compositio nõ habent virtutem agendi aliquid quod non reducatur ad miscibilia vel composita in cõmuni vel i speciali. Adhuc mixtio ãt ⁊ cõpositio non agunt aliquid nisi vnum quod est ƀm actum in quem mixta sunt vel composita: anima autem omnis agit multa. Amplius autem mouere localiter non est armonie: quia aliter omnia mixta ad armoniam haberent motum localem: quo ipa se ipsa mouerent. Animã autez maxime sensibilem videmus esse motiuã ƀm ꝑcessiuũ motum: ⁊ ideo omnes fere antiqui dixerũt animã esse diffiniẽdã p motiuũ eẽ: quia viderũt plãtas nõ hre animã: sed ptẽ ptis aie. animaliũ autem videbãt eẽ aias ꝑfectas.

Conuenit autem magis de sanitate dicere ꝙ sit armonia q̃z anima: ⁊ vniuersaliter de virtutibus ⁊ potentijs siue habitib⁹ corporeis: qui sic sunt in corpe ẜm ꝙ ipm mixtũ est ex contrarijs vel compositũ. Illi enim sunt in corpore diffusi ẜm quantitatẽ corporum ⁊ ẜm componẽtium qualitates ⁊ quãtitates est vnus sanior alio. hoc autez modo non inest aliqua anima corpori: ꝙ vna sit animãtior alio ẜm qualitatẽ ⁊ quãtitatez mixtorum vel compositorũ. quia licet anima vegetabilis ⁊ sensibilis sint v̾tutes operantes in corpore ⁊ non explẽtes operationes suas: nisi in corporis aliqua parte: tamẽ non sunt corporee virtutes per modum qui dictus est: ⁊ ideo habitus corporalis virtus corporea est vel qualitas. Anima autez vegetabilis ⁊ sensibilis ẜm vires suas sunt q̄dem virtutes incorporee: sed non corporee Intellect⁹ nec virtus est corpea: nec virtus in corpore: sed separata: sicut nos in multis locis ostendimus in ph̄icis libris ph̄icorũ ce. ⁊ mun. Hoc autem facile manifestat̾ ei qui tẽptat reddere causas operationũ ⁊ passionuz anime: quare vna sit visiua: ⁊ altera auditiua: ⁊ tertia imaginatiua: ⁊ quarta intellectiua: cause ille armonie non cõueniũt quia non possumus dicere ꝙ ex abundantia flegmatis super colorã oculi compositio habeat visuz: ⁊ ꝙ abundantia colore super sanguinem in aure sit auditus: ⁊ sic de alijs diuersis armonijs mixtorũ ⁊ compositorũ. Non enim differt imaginatio a reminiscẽtia in hoc ꝙ plus habeat ossis q̃z carnis vl̓ econuerso. Amplius autem nos sciemus armoniam non esse animã si diuidimus armoniaz in duo: considerãtes p̄mo maxime ea que sunt ꝓpria armonie: ⁊ hoc est vt videamus ꝓpria magnitudinuz que habent motum ⁊ positiõem siue situm: ⁊ consideremus compositõnem ipius armonie que est ex talibus: quia ille tales magnitudines sic composite consonant: ideo non contigit accipere aliquod mixtorum vel compositorũ ꝓximum: quia in tali compositõne non est ignis iuxta ignem ꝓximus: ita ꝙ nõ sit aliquid medium: quia plurimũ cuiuslibet elementi cum plurimo alterius est: ⁊ ideo vbicunq̃z ignis est iuxta aquaz ⁊ cetera elemẽta: ⁊ econuerso quodlibet cum quolibet: et hec est vna itentio armonie: ⁊ est propria. Ab alia autez parte dicit̾ armonia ꝓportio que est in rebus miscibilibus ⁊ componibilibus anteq̃z misceant̾. oportet eni ꝙ ꝓportionata sit quelibz cuilibz: quia aliter: neq̃z misceri: neq̃z cõponi possent ad aliq̄d vnũ constituendũ: ⁊ h̾ armonia est in vnoquoq̃z miscibilium ⁊ componibiliũ respectu alterius: ⁊ non est omniũ simul mixtorũ ⁊ compositoꝝ: ⁊ ideo non ita ꝓprie dicit̾ armonia sicut priori modo dicta: sed neutro istorum modorũ rationabile est animã dicere armoniam esse. Mixtura enim ⁊ cõpositio corporis multuz facile inuestigat̾ qualis sit in quolibet mẽbro simili vel dissimili. Multe enim diuerse sunt diuersarũ partiũ corporis compositiones: ⁊ insunt: quia in osse scimus plus esse terrestreitatis: in carne autez plus esse sanguinis: ⁊ sic de alijs. Queratur ergo cuius membri cõmixtio vel cõpõ ẽ intellect⁹ ⁊ cui⁹modi alia ɔmixtio l̓ cõpositio sit sensitiua potentia: ⁊ cuius sit appetitiua: ⁊ non erit assignare. Simil̾r autez ex ista opinione sequitur ꝙ inconueniẽs est animam dicere esse ratõnem ⁊ ꝓportiõnem contempamenti vel mixture. Non enim vna ⁊ eadem ratio est armonie contemperamenti ẜm quam est os ⁊ ẜm quam est caro. Cum ergo multe ⁊ diuerse sint huiusmodi contemperamẽti ratiões in vno corpore animato: multociens sequitur multas inesse animas in corpore eodem. ponitur si quidem anima esse ratio ⁊ armonia contẽperamenti. corpus autem organicũ in partibus dissimilibus: multas habet tales armonias. Hec igitur communiter dicta sint contra eos qui armoniam dicebant ẽẽ animam. Sed specialiter ab Empedoclea opinione inuestigabit aliquis que armonia specialiter anima sit. Dicit enim Empedocles quodlibet corporum mixtoꝝ rõem ⁊ armoniã esse quãdam ẜm formã. Queramus igitur ab eo vtruz anima sit illa ꝓportio siue ratio contemperamẽti que est in singulis membris corporis: vel sit anima in mixtis corporibus et membris ex tali

mixtura cũ tñ alterũ sit aliquid a mixtura τ pportio. Si.n. sit mixtura singulorũ mẽbrorum: tunc ineuitabiliter sequitur multas eẽ animas in vno τ eodem corpore. Si autẽ sit alterum aliquid causatum a mixtura ad minus ab Empe. differentia debuit assignari. Amp. ãt si dicat Empe. animam nõ esse mixturam ipsã: sed causari ab ea in mẽbris: tunc queremus ab eo vtrum cõcors mixtura cuiuslibet mẽbri est causa aie aut simplr aliqua que est ẽm quandam rõnem τ pportionem. τ si concedat ꝙ ꝯcors mixtura quelibet est cã anime: tunc adhuc sequitur in vno corpe esse multas animas Si aũt aliqua specialis ẽ cã: tunc debuit illa assignari ab Empedocle Amp. aũt si aia dicatur esse alterũ a mixtura mẽbrorũ: tunc queramus de ipsa anima vtrũ ipsa sit ratio quedam τ pportio mixtionis cuiusdã cãta a mixtura mẽbrorũ: aut ẽ aliqd alterũ extra rõnem armõie: τ si quidem dicat ꝙ ẽ mixtura τ rõ ꝯtempamenti cãta ab armonia corpali membrorũ tunc ẽ ꝯñs ꝯpõnem corpis ẽm nãm τ ẽm eẽ τ hoc nõ ꝯuenit qꝛ anima est agens τ mouẽs τ ꝯtinens. Corpus autẽ est patiens τ motũ τ rectũ. Agẽs ãt τ mouens τ regens in omnibꝰ est añ patiens τ motũ τ rectũ. Si aũt dicat ꝙ ẽ alterũ extra rõem membrorũ armonie exñs: tc sibiipsi ꝯtradicet τ preter hoc debuisset assignare quale quid ẽ illud. hec igitur opinio tales quales dicte sunt hꝫ ꝫ se oppositões paruas ãt τ paucas hñt rationes que iduxerũt Empe. ꝙ credidit animam esse armoniã: quarũ vna ẽ ꝙ videbatur Empe. mirũ ꝙ si aia nõ ẽ armonia carnis τ ossis τ hꝰ: qre p sbtractionez carnis τ ossis aia deficit i aiali. Adhuc aũt si dicat aia nõ esse i qlibet pte: ita ꝙ quelibet ptium hẽat aiam eo ꝙ anima nõ ẽ rõ τ pportio compositõis vel mixture que ẽ igitur cã ꝙ ista membra corrũpũt qñ deficit anima τ expirat. he ãt rões indigne sunt vt soluantur quoniã aia iõ deficit sbtracta carne: aut aliqua tali pte quia destruitur organum eius τ ppria mã in qua ẽ: τ iõ forma que est anima saluari haud potest preter intellectualem animam que hꝫ aliquid preter corpus saluans ipsaz sicut infra patebit. Corrumpitur aũt τ soluit armonia corporis egrediente aia iõ: qꝛ anima cõtinet corpus τ mixturaz eius. τ iõ ꝯtinente ablato necesse est solui armoniam ꝯmixtionis τ cõpositionis. Quod quidem igitur nõ est possibile animam esse armoniam: τ ꝙ nõ potest circulariter moueri ẽ manifestum ex his que inducta sunt. Secũdũ accñs autem sicut dictum est superius contingit animaz moueri τ mouere quodãmõ seipsaz. Mouetur.n. corpus in quo est aia τ hoc corpus mouetur ab anima: τ ita mouendo corpus mouet anima quodammodo seipsam: quia mouentibus nobis ncce ẽ moueri ea que in nobis sunt. h autem qdam dicunt dubitatõnem habere de intellectu: sꝫ de hoc inferiꝰ disputabimus.

Capitulũ decimũ de improbatione opinionis que dicit animam esse numerũ seipsum mouentem.

Rationabilius autem aliquis accipiet dubitatõem an mouetur cõsiderans ea que nũc inducunt: ex illis.n. anima ẽm seipsam moueri forte videbitur alicui motu phico qui est alteratio τ qui etiam est in aliquibus cũ motu locali dicimꝰ.n. aiaz tristari gaudere cõfidere sperare τ timere: amp. autem irasci τ sentire Hec autem omnia motus dicere vident τ cum hoc insunt anime τ ẽm ipsa forte videbatur alicui moueri animam. Sunt.n. omnia ista passiões siue passibiles qualitates illate τ ẽm istas dixiꝰ alterari phisice i septimo phicorum. Sed absqꝫ dubio non necessario sequitur ex his ꝙ alteretur aia ẽm se quia h non sunt in anima: sed potius ab anima in corpore vel in corporis aliqua parte que mouetur istis passionibus que iducte sunt. Si.n. iter alia ꝗꝫ maxime gaudere dolere aut intelligere possibili intellectu qui venit de ignorantia in scientiam sunt motus phisici tunc magis cõtingit moueri vnumquodqꝫ membrum ꝗꝫ animam ẽꝫ se. Sed moueri sic ab anima est sicut irasci aut timere ex eo ꝙ ex aliqua causa anima cor sic vel aliter moueat. Quando enim irascitur primo mouet anima cor ẽm sistolem

ꝑpter conturbationẽ: ⁊ secũdo ꝫm diastolem ꝑpter nocumentũ repellendũ. Quando autẽ timet tunc mouet ꝫm sistolem continue. Intelligere aũt ꝫm intellectũ possibilez forsitan aut est hmõi ꝙ nõ sine motu cuiusdã partis corporis explet: aut forsitan est alterꝫ quoddã: quoniã ꝫm ꝙ cõmunicat ei cõicat corpori non fit sine motu cuiusdã partis corporis. Secundum autem qḋ ẽ in se virtus non cõicans fit sine motu corporis sicut in pte supra diximus: ⁊ adhuc in pte inferius in sequẽtibus tertij libri huius scie dicemus. Eoꝝ autem que fiunt cũ motu corporis: quedam quidez fiunt in eo qḋ ꝫm locuz mouetur: qꝛ sistoles ⁊ diastoles fiunt in eo ꝙ cor in loco mouetur cõstringendo se ⁊ apiendo. Quedaz autẽ fiũt ꝫm alterationem: sicẽ motus qui ẽ in ipsis passionibus calefacto sanguie vel infrigidato. Dicere aũt ꝙ ipsa aia ꝫm seipsã moueat irascendo: silẽ est ac siquis dicat aiam ꝫm se moueri texendo vel edificãdo Cum.n. aliquis texit vel edificat ẽ ab aia motus: ⁊ id quod subijcitur motui: ⁊ id quod mouet est manus vel pes: vel aliqḋ aliorum mẽbroruz exteriorum: ⁊ similiter quãdo irascit vl' timet vel gaudet: ẽ ab aia motus. Et quod subijcitur motui est cor vel alterũ membrum interius quod mouetur. Et iõ nõ facit plus aia q̃ȝ illud: qꝛ ista nõ differunt nisi in hoc ꝙ in istis mouetur membrũ intrinsecũ occultũ: ⁊ ideo vulgus credit ꝙ in istis moueat aia. In illis autẽ vident moueri mẽbra exteriora: ⁊ ideo dicunt in talibus moueri corpꝰ vel cõiunctũ ex corpore ⁊ aia. Melius autẽ dicitur sine dubio aiam misereri aut addiscere aut intelligere: sed hoiem totũ per aiam: qꝛ motus ⁊ actiones ꝓprie coniunctorũ sũt ꝫm potentias: ⁊ ꝑ potentias nãles que insũt aliquãdo aie: aliquãdo corpori. Cũ autez dico hoiem moueri in aia vel ꝑ animã nõ significat rei motum eẽ in aia vel per aiam tanq̃ȝ motus in anima existat tanq̃ȝ in subiecto quod mouetur: sed fiunt motus illi dupliciter. Aliquando.n. pertingũt ab exterioribus vsq̃ȝ ad ipsam: aliquãdo autez sunt ab ipa vt sensus qui ẽ motus sensibiliũ sp̃erum est ꝑtingens ab exterioribꝰ vsq̃ȝ ad aiam. Reminiscentia autẽ ⁊ memoria incipiunt ab anima ⁊ veniunt vsq̃ȝ ad motus sensibiliũ sp̃erum que sunt in orgãis sẽsuũ: ⁊ vsq̃ȝ ad quietes sensuũ: eo ꝙ sensus non semꝑ mouẽt ꝫm actũ. Sed intellectus possibilis quo est oia intelligibilia fieri est sb̃a quedã separata: ⁊ videt non corrumpi aliquo modo corporis corruptione. Quod sic demõstratõe ꝓbatur: accipiat.n. a prehabitis intellectũ esse potentiã intellectuali forma determinatã ad ens in nã quod ẽ ante corporeitatẽ. Omnis.n. potentia qua est aliquid fieri si debeat esse aliquid in nã necesse ẽ ꝙ sit ꝑ formã datẽ esse illi rei nãli distincta ⁊ determinata: ⁊ huius ꝓbatiõis veritas est in oibus absq̃ȝ cõtradictione ⁊ instantia. Intellectus autem possibilis ẽ potentia qua est omnia fieri ꝫm intellectũ sicut in tertio huius sciẽtie libro probabit' Cũ ergo sit in natura ista potentia: ipa formã que ẽ intellectualitas determinata ⁊ distincta: ergo est sb̃a quedam separata: qꝛ oẽ sepatum in genere sb̃e habens potentiã ⁊ actũ in seipso est sb̃a: habetur ãt per ꝓhabita ꝙ ipsa ẽ incorporea ante quantitatẽ corporis ⁊ cõtrarietatẽ ꝫm naturã exñs: lȝ nõ p̄cedat ip̃m tempore. Inde arguitur sic: nihil eoꝝ que ꝫm naturã sunt precedentia quedã alia corrumpuntur corruptione eorũ que sequunt' ipsum. Intellectus autez siue anima intellectualis sic se hẽt ad corpus phisicũ: ergo impossibile ẽ eam corrũpi corporis phisici corruptione. Attendendum autem est ꝙ plato propter istam demonstrationem dixit animam ante corporã ꝫm tempus fuisse: ⁊ secutus est eum ĩ hoc gregoriꝰ nicenꝰ: hoc autẽ minus est cõcedendum: sed inferius hoc improbabit'. Est autem persuasio que post demonstrationem inducitur: quia si intellectus possibilis corrumperet' corporis corruptione: oportet etiam ꝙ alteraretur corporis alteratione: sicut videmus alterari visuz ⁊ auditum: ⁊ oẽs virtutes quarũ est cõmunicatio cum corꝑe: lȝ hoc per accidens conueniat ipsis virtutibus: per se autẽ conuẽit organis ipsarũ. Si aũt sic alteraret' intellectꝰ

ctus: hoc esset maxime a debilitate que est a destructione corruptionis ꝫm naturaz: ⁊ ⁊ hoc est debilitas senij. In illa autem debilitanť virtutes anime: sed debilitas illa non ꝑ se accidit virtutibus que opantur i organis: sed organis ipsis sicut diximus qm̄ si senex accipiat ꝑ medicinam vł aliam cōpōnem oculum hu9i qui est clarus ⁊ purus ipse videbit sicut iuuenis. ergo hec debilitas que non redundat ad virtutē anime nisi ꝑ organū nullo mō attingit virtutez icorpoream cuius nullū est organū o10: talis aũt virtus est intellectus possibilis sicut supra ꝓbatū ē. Seiū.n. non ē in sustinēdo aliqd animam: sed in sbstinendo aliquid corpus in quo est anima: sicut ⁊ ebrietas ⁊ quedaz alie infirmitates que opilant rōnem non faciunt hoc nisi ꝑ alteratōes que alterant corpus sicut ipm̄ aialem ⁊ cerebꝝ ⁊ hu9i ptes alias a quibus accipit intellectus spēs intelligibiles. Et hoc est simpliciter causa ꝙ mox quidam delirāt ex inordinatione et dissolutione corpis in quo est fātasia a qua accidit intellectus quoniā sicut dixim9 supius tam ⁊ si intellcūs nō cōicet cū corpe: cōmunicat tamē cū eo qd̄ cōicat corpi: ⁊ q2 sic intellectus est sepatus: iō dixerunt qdam ꝙ ipse nō moueť ꝑ accñs motu corpis. Nos vero nō esse diiudicamus qm̄ vnā sbaz dicimus esse aiam intellectualem: ex qua fluunt quedam potentie que sunt virtutes i corpe ⁊ cōicātes corpi: quedā aūt nō sūt virtutes in corpore que sunt sepate: ꝓpter qd̄ ē i corpe anima intellectualꝭ: sicut determiata ⁊ distincta in ipso nō quidem sicut locatū in loco: sed sicut forma est in sua mā: et motor in suo moto qd̄ moueť cui9 nihil est extra id quod moueť: ⁊ iō mouetur motu corpis. Istius tm̄ intellcūs possibilis itelligere ↄsuitur in senio ⁊ in morte debilitať: sicut diximus de deliratione senum: alio quodā quod nō ē suū organū corrupto vel debilitato: ⁊ hoc est organum fantasie ⁊ imagiatōis cū quibus cōicant intellcūs possibilis ꝫm actuz intelligendo. Ipm aūt intellctm ꝫm se impassibile ē sicut ꝓbatū ē prius. Intelligere aūt ꝫm actū ⁊ amare quod est passio ↄcupiscibilis cuius ↄtrarium est odire: non sunt passiones aut opa intellectus ꝫm se sumpti: ⁊ si ei sine intellectu nō sint: tamē sunt passiones aliaꝝ viriū anime que hñt intellcūs ordinem ⁊ sunt in ipsis ꝫm ꝙ pticipāt aliqualiter intellectu: ⁊ iō sunt hu9i vel illius sensibilis ỽtutis hñtis intellectum ꝫm resultationem ꝫm ꝙ hñt ipsum: quia aliter amare ⁊ odire ⁊ ↄsiderer: ⁊ alia que supra inducta sunt nō essent ordinabilia ad honestū ⁊ turpe in moribus: ꝓpter qd̄ dicit aristoteles i fine primi ethicoꝝ: quod rōale ē duplx quod. s. ꝑ essentiam est rationale: ⁊ qd̄ participat aliqualiter rōe: vt obediēs ⁊ suasibile a rōe exñs ⁊ ideo corruptis his virib9 ꝓpter corruptionem organi sui neqꝫ reminiscitur aliquis neqꝫ amat. Iste. n. passiones ⁊ opationes nō erant intellectus ꝫm se: sed erant cōis anime cū corpore que sunt vires cōicantes corpi vt predictuz ē. Intellect9 aūt ꝫm se forsitan est diuinū aliquid ⁊ impassibile qd̄ sepatur a corpore ⁊ tūc hēbit alterius modi intelligere ⁊ alias delectationes qb9 nihil ē contrarium: sed de hoc h log nō possumus. altioris eni eget inquisitōnis quā deo volente prima in phia pficiemus. Redeuntes autem ad id vnde ratio nostra est dicimus ex omnibus inductis manifestuz esse ꝙ anima nullo mō motus ꝑ se moueť ⁊ phisice. Si autem anima penitus nō mouetur tunc manifestū ē qm̄ neqꝫ a seipsa moueri potest

Capitulum. xi. de improbatione opinionis eorum qui diffinierunt animaz per cognitiuū dicentium simile simili cognosci ⁊ ideo animam esse principium omnium.

Ultum autem his opinionibus q̄ dicte sunt irrotionabilius est sive videtur dicere ꝙ anima est numerus mouens seipsuz. Ad hanc ei positiōez sequuntur impossibilia communia ex parte illa contingentia qua dicunt animā mouere seipsam: ⁊ ex alia parte sequuntur ad eam impossibilia ꝓpria ⁊ specialia que cōtingunt ex hoc ꝙ dicant eam esse numeruz ⁊ non oportet nos reiterare impossibilia cōmunia que sequūtur ex hoc ꝙ dicūt aiam

mouere seipsam: quia plurima dicta sunt ĩ
premissis. Qualiter autem anima nõ sit nu
merus mouens seipsum nunc ostendimꝰ.
Quõ autem cõgruat intelligere vnitatẽ mo
ueri primo queramus. Nihil enim moue
tur nisi quod habet situm sicut ꝓbauimus
in phicis. Si igitur vnitas mouetur habe-
bit vnitas situm: ⁊ sic erit vnitas aliquid in
continuo ⁊ non aliquid in discreto. Adhuc
autem cum omne quod mouetur necesse sit
ab aliquo moueri quod differt ab eo: aut es
sentialiter tantum: aut essentialiter ⁊ locali
ter sicut ꝓbauimus in septimo phicorum:
queramus ab istis quomodo intelligi põt
ꝙ vnitas moueatur ab aliquo differente ab
ipsa per sbam ⁊ locum aut per sbam solum
⁊ tamen ipsa vnitas maneat indiuisibilis ⁊
indifferens existens ꝑ sbam ⁊ locum. hoc
enim non est intelligere. Quia si ponatur se
ipsam mouẽs: tunc erit motiua sui ipsius: ⁊
mobilis a seipsa ⁊ mota: ⁊ tunc oportet per
p̃dicta ꝙ differat a seipa sbaliter sic per sub
stantiam diuisibilis est vnitas ⁊ hoc cõtra
diffinitionem ⁊ intellectuꝫ vnitatis. Amp̃.
autem apud mathematicos commune dic
tum est ꝙ motus puncti facit lineam: ⁊ mo
tus linee facit planam superficiem. Cõstat
autem ex his que nos in phicis diximus:
ꝙ omne quod mouetur ẜm locum situꝫ hꝫ
Cum igitur ponant vnitatem moueri oꝫ ꝙ
vnitas situm habeat: ergo erit idem cũ pũ
cto quia indiuisibile vnum habens situm
est punctus. Iam autem habitũ ẽ ex ꝓpa
doctrina mathematicoꝝ ꝙ fluxus puncti fa
cit lineam ⁊ non numerum: ergo ⁊ vnitas
mota que est situm habens: ⁊ ideꝫ puncto
motu suo facit lineam: ⁊ non numerũ. Nõ
igitur debent dicere ꝙ anima sit numerus
mouens seipsam: sed quod sit linea mouẽs
seipsam vel sup̲ficies. Iam enim cõcesse-
runt ꝙ numerus ille quem dicunt esse aiaꝫ
est vbi: siue in loco: ⁊ ꝙ habet positionem:
quia hoc necesse fuit eos concedere ꝓpter
motum quem attribuebant ei: ⁊ tunc neces
sario sequuntur que inducta sunt.

Amplius autem si quis auferat a nũe-
ro vnitatẽ vel numerum relinquitur alia nu
meri spẽs: ⁊ hoc est ideo qꝛ numerus ẽ mlꝰ
titudo numerata ꝑ vnum ⁊ sic esse numeꝝ
est a discretiõe. Species autem numeri est
a mensura determinante multitudinẽ quaꝫ
precipue determinat vltima numeri vnitas
⁊ ideo cum auferẽ aliquid vel apponitur:
relinquitur quidem causa generis nũeri q̃ ẽ
discretio: sed non relinquitur eadem spẽs:
qꝛ spẽs dat ab vnitate vltima ẜm ꝙ finit et
determinat multitudinem. In cõtinuis ãt
non sic est: quia non ex appõne vel demp-
tione causantur sed potius a continuitate: ⁊
hec continuitas neqꝫ apponitur ꝑ aliquid
appositum: neqꝫ tollitur per aliquid demp
tum: ꝓpter quod diuisio linee non facit ali
am speciem: sed tantum aliam lineam i nu
mero. Silr autem in his animatis que hñt
corpora multum similia ⁊ non diuersificata
ꝑ diuerse figure organa: vel parum hñt di-
uersitatis in organis corꝑm suoꝝ sicut plã-
te ⁊ quedam animalia que sunt sicut lũbri
ci terre ⁊ serpentes ⁊ anguille qñ diuidun
tur magis sequuntur diuisiones animarũ
suaruꝫ modum diuisionis continui q̃ꝫ mo
dũ diuisionis discreti: quia in vtraqꝫ parte
diuisa relinquitur anima eiusdem speciei ⁊
hoc non fuit in numeris. ergo anima ma
gis deberet dici punctus vel linea vel alia
spẽs ꝯtinue quantitatis q̃ꝫ ꝙ dicitur nume
rus. Mouet autem fortassis aliquem
ꝙ diximus vnitatem motam non differre
a puncto. vnitatꝭ ei origo a pũcto differt es
sentialiter ⁊ sic videtur vnitas nunq̃ꝫ posse
fieri punctus siue mota ponatur esse vnitas
siue non mota. Si enim nos imaginemur
mãm primam nudam ab omni forma sub
stantiali ⁊ accidentali ipsa est vnum solum
⁊ indiuisibilis non habens partem extra ꝑ
tem sicut ostendimus in primo phicoꝝ. hꝫ
autem partem ⁊ partem: ⁊ partem iuxta ꝑ
tem in potentia solum ⁊ nõ in actu. Cũ ãt
imaginamur formam sbstantialem solũ ⁊ ñ
a materia participatam: ipsa etiam erit vna
sola non habens in se aliquam multitudi
nem. ⁊ cum materia sit susceptibilis tã for
me accidentalis q̃ꝫ sbalis: ꝯstat ꝙ ipsa non
est susceptibilis forme accidentalis nisi per
formam sbalem: ⁊ si ipsa est susceptibilꝰ du
arum formarum sbalium non recipiet eas

ŝm vnaꝫ ⁊ indiuisam mãm que sit i vtraqꝫ ponamus igitur ꝙ suscipiat formam ŝbalē ŝm actum: hoc necessario diuidet mãm ab omnibus aliis ⁊ faciet in seipsam indiuisã que ŝb eadem forma continetur. ergo forma sic participata ⁊ terminans mãm causa est vnitatis ⁊ diuersitas terminationis que est a forma diuersimode participata causa est multitudinis: ⁊ sic vnitatis origo ⁊ numeri est a forma. Suscipiat etiam mã prima primum accñs qḋ quantitas est illius autem nõ erit susceptiua ex parte forme: quia forme non est habere partem situaliter iuxta ptem. ergo accidit quantitas ex pte materie: ⁊ accidit ŝm principium suuꝫ qḋ ē pũctus: punctus igitur ex pte materie est: ⁊ sic origo vnitatis est a forma ⁊ origo pũcti a mã qualiter igitur potest dici ꝙ vnitas est punctus

Sed intelligendum est ꝙ nos non dicimus ꝙ vnitas sit punctus: vel ꝙ ipsa fiat essentialiter: sed ꝙ ŝbm eius ⁊ subiectũ vtriusqꝫ efficitur vnum p hoc ꝙ vnitas dicitur moueri: ea ꝙ nihil mouetur nisi quod habꝫ situm: ⁊ ideo licꝫ vnitas sit ex parte forme ⁊ punctus ex parte materie: tamen vnum indiuisibile erit vtrunqꝫ si vnitas situm habere ponatur quia punctus nihil aliud ē nisi indiuisibile habens situm. Redeuntes igitᷣ ad ꝓpositum dicimus adhuc ꝙ taliter dicens animam esse vnitates se mouentes nihil differret ab eo qui dicit animã esse corpora parua: ⁊ huius quidem causa est: quia si ponamus speras indiuisibiles quas dicᷣ democritus esse animã ⁊ eẽ puncta: ita ꝙ ñ remaneat in eis qualitas aliqua: sed quantitas sola in genere adhuc oportet ꝙ in eis differat mouens ab eo qḋ mouetur essentialiter sicut patet p antedicta: ⁊ hoc accidit i magnitudine mota que est diuisibilis. Nõ enim sequitur quantitatem esse mobilem ex hoc quod est magna vel parua: sed ex h ꝙ est quantitas: quia sic est diuisibil. Omne autem motum ostendimus esse diuisibile i vi. phicorum. Si igitur vnitas vel punctus ponatur moueri oportet ꝙ vtrunqꝫ sit quãtum: ⁊ sic vnitas vel punctus dicentur esse corpora parua sicut dixit democritus. Est autem adhuc necessarium aliud esse mouēs a moto eẽntialialiter. Si igitur vnitates sũt mote: oportet ꝙ aliquid p essentiam distinctum ab eis sit motiuum vnitatum. Si ergo anima diffiniatur essentialiter p esse motiuum animaliuꝫ anima p essentiã alia erit ab vnitatibus. ergo non erit mota: sed mouens tantum non ergo erit numerus seipsum mouens: adhuc autem si anima dicatᷣ vnitates vel nũerus: oportet ꝙ vnitas sit q̃dam mãlis ⁊ quodammõ ⁊ nõ simplr̃ vnitas formalis: oportet enim ꝙ vnitates que sunt anima habeant aliquam driam ad alias vnitates que sunt alie res: formal' autēꝫ vnitas non differt ab alia formali vnitate: neqꝫ numerus a numero. decem. n. canes ⁊ decem equi non differunt per denarium sed potius per mãm: quia isti sunt canes ⁊ isti sunt equi. Cum igitᷣ vnitates constituentes animam differant ab aliis vnitatib⁹ cõstituentibus alias res oportet ꝙ nõ sint formales vnitates. puncti autem solitarii hoc ē ŝm se accepti que vtiqꝫ erit dria ab vnitate nisi potentia sola sicut superius diximus Cũ igitur anima non sit vnitates formales sed vnitates mãles ⁊ vnitates tales ñ differant a punctis: anima erit vnitates q̃ sũt puncta. Si quidem igitur dicatur ꝙ altere vnitates sunt in corpore ⁊ alia puncta que ꝯstituunt corpora q̃ꝫ ille vnitates ⁊ puncta que ꝯstituunt animaꝫ oportet tamen ꝙ sint in eodē loco iste ⁊ ille: Quelibet. n. talium vnitatum obtinebit locum puncti per hoc ꝙ ponuntur mote vnitates anime. Erũt enim tunc necessario situm sicut ⁊ corporis vnitates. vtraqꝫ ergo erunt indiuisibilia hñtia situm ⁊ sic sequitur esse ipsa in loco pũcti vnius. Quid. n. ꝓhibet in eodem loco eẽ duas vnitates hñtes situm: si. n. vna supponatur alteri non faciet aliam quantitatem cum ipsa ⁊ similiter est si etiam infinite sibi supponantᷣ. ergo vnitates anime ⁊ corpor⁊ driam nõ habent: quia quorum locus est indiuisibilis ⁊ ipsa: ⁊ que sunt in vno loco et sunt indiuisibilia posita eiusdem rõnis sũt posita ⁊ hoc conuenit vt diximus tam punctis cõstituentibus animam q̃ꝫ etiam punctis constituentibus corpus. Si aũt hoc cõcedatur ꝙ. s. puncta q̃ sũt i corpe ꝯstituẽtia

corpus sunt nūerus anime qui ↄstituit ani mas. Numerus.n.qui est anima ex punc tis est que sunt in corpore sicut iam diximꝰ Nunc queramus ab istis quare non omīa corpora habent animas cum omnia corpo ra habeant hmōi corpora se constituentia si cut illi dicunt.puncta enim vt illi dicunt sūt in omnibus corporibus quia ponunt quod libet corpus constitui ex punctis infinitis. Amp.autem ex hoc sequitur ꝙ nullū ani matum moritur ex sepatione anime a corpe sed tm̄ ex resolutione continui in puncta igi tur anime animatoꝝ nunq̄ȝ a corporibꝰ ab soluuntur: quia iam ꝓbauimus in sexto phicorum: ⁊ in libello de lineis indiuisibi libus: ꝙ linee ⁊ alia continua nō resoluunt̄ in puncta: ⁊ si in infinitū diuidantur rema nentibus autem punctis in continuo aīe re manent in ipsis quia puncta sunt anime si cut coguntur dicere ex sua positione. Si āt ꝑpter hoc diceretur ꝙ est vnitates mālēs: que formalem constituunt numerum quo numeratur quicquid est tunc sequitur ꝙ nu merus habeat animam ⁊ sit animal quod est absurdum. Accidit ēt huic positioni si cut diximus īpossibile seu inconueniēs cōe quod accidit dn̄tibus ꝙ anima est corpus indiuisibile ⁊ ab alia parte accidit inconue niens ꝑpū quod accidit democrito inquan tum q̄lis dicta est ponit causam qua moue ri est ab anima. Si enim anima supponat̄ esse corpus constitutū ex punctis sicut dic tum est: ↄtingit incōueniens quod cōtingit illis q dicunt eā esse corpus subtile ⁊ hoc est ꝙ duo corpora sint ineodē loco. Cum eī anima sensibilis sit in toto eo ꝙ sentit ⁊ est per partes in partibus ⁊ tota in toto vbiqȝ penetrabit corpus animatum sensibile: et erit quelibet pars in loco partis corporis ⁊ ipsa tota erit in eodem loco cū corpe ꝙ aiat ⁊ sic duo corpa erūt i eodē loco. Hoc āt idē īconueniens accidit dicentibus eam eē nu merum motum vel vnitates motas. Nūe rum enim motum necesse est habere situm ⁊ esse idem punctis: sequitur igitur ꝙ punc tus qui est anime pars quedam sit in eodē loco cū pūcto q ē corpis ps q̄dā: ⁊ sic i vno puncto loci oportet esse multa ⁊ multorum

puncta. Sicut autem se habet locus partis ad partem sic se habet locus totius ad totū ⁊ ideo sicut duo puncta quorum vnum est anime ⁊ alterum corporis sunt in eodem lo co: ita tota anima ex situalibus punctis cō stituta in eodem loco erit cum toto corpore ex situalibus punctis constituto. ergo duo corpora erunt in eodem loco. Aut oportet concedere ꝙ nō sit anima in corpore aliquo nisi puncta que constituunt ipsum corpus sed ex hoc sequitur ꝙ omne corpus sit aia tum ⁊ habeat animam: quia omne corpus constituitur ex punctis: nisi quidem nūerꝰ drn̄s esse ponatur ⁊ alius qui sit anima ab eo numero qui est punctorum corpus cōsti tuentium. Sed tunc sequitur sicut iam dixi mus duo corpora esse in eodem loco. hoc igitur est inconueniens commune quod ac cidit simul dicentibꝰ animam esse corpus sbtile ⁊ animam esse numerum qui mouet̄ ꝑprium autem inconueniens quod accidit democrito: accidit etiam istis sicut diximus accidit ei istis non esse aliquam causam mo tus corporis animati nisi numerum motū: ⁊ hec est similis causa sicut posuit democri tus. Quid eniȝ est differētie quantū ad cau sam motus corporum animatorum dicere spās paruas motu suo mouere animal et dicere magnificatas ꝑ situm vnitates: aut vniuersaliter vnitates motu suo mouere cor pora animata: vtrobiqȝ.n.necesse est moue re al'in eo ꝙ illa mouentur ⁊ sic non erit vo luntarius motus animalium neqȝ habent in facultate quiescere: sed moueri tantum sicut etiam supra diximus. Ista sunt igit̄ impossibilia ⁊ multa alia similia hiis que ac cidunt illis qui in vnum complectūtur nu merum. Non.n.solum diffinitionem aīe i possibile est huiusmōi eē: sed etiam accidē tia ꝑpria que sunt anime passiones ⁊ ꝑpri etates naturales: impossibile est attribuere numero. hoc autem facile manifestum est ei qui arguta mente temptauerit assignare causas propiarum passionum et operatio num eius: vt assignet in eis causas cogniti onum ⁊ sensuum: ⁊ leticiarum: ⁊ tristitia rum: ⁊ aliorum que sunt his similia. Si enim numerus constituit animam: tunc

diuersitas numerorũ constituet vires aie diuersas τ opera τ passiones. Sicut autem superius deridendo diximus etiam sicui licentia dinirandi concedetur de tali vnitatum τ numerorũ diuersitate non erit ei facile in tali diuersitate nũeros fingere.

Capitulum duodecimũ vtruꝫ cognoscatur simile simili sicut dixit empedocles.

Tribus autem traditis ẞm que communiter diffiniunt animam antiqui Alij enim maxime contulerunt in diffinitione anime ꝙ est mouens seipsam: alij autem corpus subtilissimũ aut incorporalissimum inter alia. Qui autem diffinierũt per mouens seipsum tam isti ꝗꝫ illi fuerunt. Sed corpus subtile τ incorporale ponentes aiam propter tria diuersificati sunt quidam enim non dixerunt eam esse corpus sed tamen eam esse corpus sequebatur ex dictis eorum: sicut fuerunt illi qui dixerũt eam esse numerum vel vnitates motas: qꝛ vnitates mote necessario habẽt sitũ: τ ideo ipsas sequit̃ esse corpora vł aliquid corporis. Secũdi autem fuerunt dicentes eam esse speras indiuisibiles. Tertij autem fuerunt dicentes eam esse armoniam corporis: et hi tamẽ nõ directe dicunt eã esse corpus: sed corpoream formã. Hec autem oia quas hẽant cõtra se obiectiones dubitationum: τ quas habeãt subcõtrarietates iã fere pterivim᷒ siue executi sumus. subcõtrarietates autẽ voco quando absqꝫ dubio rõnes inducẽtes se habuerũt veras: lꝫ positio eorũ erronea fuerit: τ ideo etiam ptereũdo τ abijciendo tetigimus que dicta sunt ab eis fere nisi forte colligamus ea quib᷒ diffinũt aiam nõ oia ponentes ꝗ ipsi dixerunt. Scimus. n. aiam eẽ motiuã: sed nõ ẽ motiua ita ꝙ sit mota: et scim᷒ ꝙ est incorporea: nõ tamẽ ita ẽ incorpea ꝙ sit corpus subtile sed potius nõ ẽ corpus neqꝫ forma corpalis. ẽ etiã cognitiua: sed nõ ex illa cã ꝙ ipsa sit cõposita ex pncipijs entium. Relinquit autẽ vt modo cõsiderem᷒ quomõ aia dicitur esse ex elementis. Quidam autem antiquorum dixerunt ꝙ aia ideo dicitur eẽ ex elementis omniũ quatenus sentiat omnia τ cognoscat vnumquodqꝫ entium p hoc ꝙ est silis illi sicut diximus superius: Necessariũ aũt est ꝙ ad hãc positionẽ multa sequant̃ ipossibilia. ponũt eniꝫ isti ꝙ aia cognoscit simile sili tãqꝫ ponẽtes in aia res siles exteriorib᷒ rebus ꝗs ꝯgnoscit. Scimus autẽ ꝙ nõ sola sunt in reꝝ nã que vocamus elemẽta vel pncipia rerum: sed sũt multa altera ab his. Magis autẽ fortasse sunt infinita ad minus in potẽtia τ successione que fiũt ex elemẽtis quoꝝ vnũquodqꝫ aia cognoscit τ ppriã cognitiõem hñs de eorũ quolibet. Et si igit̃ aia cognoscat τ sentiat elemẽta ex quib᷒ ẽ vnũqđqꝫ eorũ que fiunt ex eis. Quomõ tamẽ ꝯgnoscet τ sentiet propter hoc compositum ex illis: vt quis deus iupiter vel sol: aut qd ẽ homo aut quid caro aut quid os. Similiter autem quodlibet aliorum compositorũ Non enim sufficit cognoscere ex quibus est compositum vt cognoscatur compositum: sed oportet scire τ ex quibus τ qualib᷒ est: hoc est in qua proportione componantur: τ que sit ratio compositionis eorum in hoc τ in illo. Non enim quolibet modo se habentia elementa componunt horum compositorum vnumquodqꝫ: sed determinata ratione proportionis: τ determinata compositione que diuersificantur ẞm vnumquodqꝫ: sicut τ Empedocles dixit ꝙ os componitur ex quattuor elemẽtis ita ꝙ etiam ipsum humus siue terra coaptata alijs elemẽtis in amplis poris que vocat diffusiones ipsius. Amplos autem dicit poros siue vasa quia terra grossa est τ non nisi in amplis poris capi potest τ ampliorib᷒ poris indiget qb᷒ coaptet̃ ꝗꝫ cetera elementa. talis autem est ẞm Empedoclem proportio compositionis eius ꝙ duas ex octo partibus habet terre cuius propria est nigredo: τ quattuor ex octo dedit vulcano siue igni: qui est res sicca:

calida vt dixit emp. ⁊ ideo vincētibus pro
ꝑetatibus ignis super ꝓprietates terre os-
sa sunt facta sicca ⁊ dura: vnā autez prope
tatē ex octo dedit aque ⁊ vnā aeri. Si igit
vnūquodqz alioꝝ silr hēt determinatā pro
portionē ⁊ cōpositionem ex qua oportet ip
sū cognosci si ꝑ suū simile cognosci debeat
tūc nihil profecto ē dicere elementa esse in
aia nisi rōnes ꝓportionū quibus cōponūt
res in eē dicant: ⁊ nisi etiaz realiter in aia
esse ponat ipsa rerum cōpositio: ⁊ hoc oꝫ
iō quia dicunt ꝙ aia ꝯgnoscit vnūquodqz
quod ē sibi simile ſm rem ⁊ naturam. Os
igit ⁊ hoiem nō cognoscet nisi ⁊ hec inesse
dicant. Qz autem impossibile ē oia entia
simplicia ⁊ composita esse in aia non opor
tet nos hic dicere per rōnem ⁊ silogismuꝫ
cū hoc per se manifestū sit cuilibet. Quis
enim vel idiota vel insanꝰ dubitabit vnqz
si est in aia aut lapis aut hō ſm eēntiaz la
pidis aut hois. Similiter autem est de bo
no ⁊ de nō bono: ⁊ d̄ viuo ⁊ nō viuo ⁊ vno
quoqz alioꝝ. Emp. autē cū ens dicat mul
tipliciter. Significat aliud quidē substātiā
siue hoc aliquid ſm diuersitatē ꝑdicamen
torū. Queramus igitur vtrū ex omnibus il
lis erit aia aut non. Qz autem nō sit ex oi-
bus videt ex hoc ꝙ aia ponitur esse ex ele
mentis: ⁊ nō sunt aliqua elemēta que sint
cōiter oium predicamentoꝝ. Queramꝰ igi
tur vtrū ex his solis ē quecunqz sūt elemē
ta substantiarū: ⁊ si hoc det tunc queramꝰ
quomō cognoscit quidditatē alioꝝ generꝝ
⁊ vniuscuiusqz quid ē in generibus illis:
cū dicant ꝙ non cognoscetur nisi simile si-
bi silr: tunc. n. nihil in se habet quod sit si-
mile his que sūt in alijs generibꝰ: oꝫ igit
ꝙ aut dicant aiam nō cognoscere res alio-
rū generū: aut ꝙ dicāt ꝙ sunt diuersa ꝑnci
pia ⁊ elementa vniuscuiusqz generis: ⁊ ꝙ
anima cōstat ⁊ componitur ex omnibꝰ illis
erit igitur aia ſm hoc in parte qualitas ⁊ in
pte quantitas ⁊ in parte substantia ⁊ sic de
alijs predicamentis: ⁊ erit eēntialiter qōli
bet ꝑdicamentū ⁊ nō accidentaliter ꝙ nō
est predicatio accidentalis quādo quātitas
vel qualitas predicatur de aliquo quod cō
stitutū est ex ꝑncipijs quātitatis vel quali
tatis: sic quando dr̄ de linea ꝙ est q̄ztitas
vel de colore qꝫ ē qualitas. Sed impossibi
le ē aiam quantitatē vl qualitatem esse: qr
ab omnibus supponitur fere ꝙ anima est
substantia: ⁊ impossibile est ꝙ id quod est
substantia constituatur ab elementis qua-
litatis vel quantitatis quin potius quanti
tas cōstituitur ab elementis quantitatis ⁊
qualitas ab elementis qualitatis: neqz ali
quid fit vnū essentialiter ab elementis sub
stantie simul: ⁊ ex elementis aliorum pre-
dicamentorū. Accidens enim est in substā
tia non sicut quedā pars quidditatis eius
sed sicut quedam dispositio que potest in-
esse ⁊ non inesse: hec ergo ⁊ huiusmodi al
tera inconueniētia sunt que contingūt his
qui dicunt animaz esse ex omnibꝰ entibꝰ.

Capitulum. xiij. de causa illius opiniōis
que dixit animam esse ex elementis: ⁊ spe
cialiter ex aere: ⁊ est digressio in ea decla-
rans diuersas causas ⁊ duas opiones cir
ca hoc.

Sti autem duo concesserunt que
sunt incompossibilia: dixerūt. n.
ꝙ ipossibile ē sile a sili pati ināt:
sed potiꝰ cōtrariū patit a ꝯtrario sp: ⁊ cū h
dicūt ꝙ nō ꝯgnoscit aia nisi sibi sile: cū tn̄
ipsi ponāt sicut ⁊ rei veritas se hꝫ ꝙ sentire
ē pati aliquid ⁊ etiā moueri. oē. n. sentire ē
recipe spēz sensibilē: ⁊ passio dr̄ a pati gre
ce quod ē recipe. Si. n. sentire quoddā pa
ti ē: ⁊ sētire ē sile sili: patit ergo quoddā a
suo sili: nō igit ipossibile est pati a suo sili:
sꝫ a ꝯrio sp. Cū āt multas hēat dubitatōes
⁊ difficultates ita dicere sic ē dictū: emp. ꝙ
si oia q̄ cognoscunt ꝑ corpea elemēta ꝯgno-
scant q̄ sunt ꝑncipia oium: ⁊ ad sile ꝯgno
scitur oē quod ꝯgnoscit vnū quod nūc di-
ctum ē: testat ꝙ si cōtraria sibiipsis dicunt
testat. n. ꝙ hoc ābigue ⁊ non ſm expressā
veritatem dictum ē. Quecunqz autem mē
bra sunt simpla terrea in aialiū corporibus
fere nihil sentiūt sic ossa fere nihil sentiūt
quoniā nullū eoꝝ sentit nisi dētes q̄ q̄ndā
hūt medietatē i tactu. nerui āt lꝫ sentiant:

tenē magni nerui qui sunt ligamēta ossiū adinuicē nihil sentiūt qui sunt magis terrestres: pili aūt vl'iter nihil sentiunt: ꝛ silr ter vngues: ꝛ tñ talia conueniret sentire si vera diceret empe. ꝙ terrā sentim⁹ terra. Amp. cū oē principiū quāto fuerit vl'ius ꝛ prius tāto plura debeāt sciri ꝑ ipsū seqtur ẜm empe. totū cōtrariū si elemēta sunt ꝓncipia sciendi: qꝛ sequit̃ ꝙ ex vno elemēto in aīa nō scit̃ nisi vnū cui ipsū est simile Ad oīa autē alia magis ē cā ignorātie ꝓpter dissimilitudinē: ergo vnūquodqꝫ ꝓncipiorū ẜm emp. magis erit cā ignorantie qꝫ scie: ergo elemēta nō sunt ꝓma ꝓncipia ad sciendū. Seqtur āt adhuc ẜm emp. ꝙ celū quod ipse dixit eē deū sit insipientissimū: quia ipse dixit ꝙ celū nō componitur nisi ex quinqꝫ: hoc ē ex igne aere aq̄ terra ꝛ cōcordia: ꝛ iō qꝛ ex discordia nō compōitur iō similitudinē ad discordiā non hēt: ꝛ ignorat discordiā. Mortalia aūt oīa ꝯgnoscunt ex eo ꝙ ex sex ꝓncipijs q̄ sūt elemēta oīa cōponunt̃. Ex quinqꝫ nanqꝫ supradictis ꝛ discordia cōposita sunt oīa mortalia vt asserit empe. vl'iter aūt querendū est ab emp. quare nō oīa habēt aīam taꝫ simplicia qꝫ cōposita. Si. n. elemētū est cā cognitionis in alio quod cōpositū est: tūc ml'to magis erit cognoscitiuū in seipso. Cuꝫ igit̃ oīa corpa ẜm emp. aut sint elementū aut ex elemēto: ꝛ si ex elemēto sunt: aut sūt ex vno aut ex pluribus aut ex oībus videt̃ ꝙ oīa corpa sint cognoscitiua aut vni⁹ aut quorūdā aut oīum corpoꝝ: oīa igit̃ hr̄e vident̃ aīas. Dubitabit aūt aliquis adhuc ẜm emp. quid ē quod vnit ꝛ in vnitate tenēt elemēta in eo corpe quod dicimus aīatū: ipsa. n. elemēta mixta vel simplicia cōparant̃ materie: nō aūt ꝯuenit vnire materie sed poti⁹ forme. Quecūqꝫ ergo ē forā aīatorū illa vnit corpora aīata: ꝛ illa forma ē nobilius ꝛ melius quod desiderat̃ a mā sed oēs qui ponūt aīam eē dicunt ꝙ nihil ē nobilius ꝛ āntiqui⁹ qꝫ aīa. Nobilius qdē ex eo ꝙ ipsa ē diuinū quoddaꝫ ꝛ optimū quod desiderat̃ a mā. Antiquius autē quoniā ipsa prior ē diffinitiōe ꝛ intētiōe efficiētis: ꝛ hec ꝓcipue cōueniūt intellectua

li aīe que ē ẜba diuina ens ante oēm corporeitatē ꝛ cōtrarietatē ẜm ordinē nature sicsupra ꝓbatū ē. Et huius cā ē: qꝛ aīa hꝫ eē ꝛ nobilissimū ꝛ rōnabilissimū ẜm naturaꝫ Rōnabilissimū quidē eo ꝙ in se continet rōnes rerū ex quibus cognoscit ea q̄ sunt ꝛ dat rōnē ꝛ eē corpori. Nobilissimū autē eo ꝙ ipa ē forma vltima hꝫ ordinē nature ad quā sunt elemēta ꝛ oēs elementoꝝ mixtiones ꝛ cōplexiones ꝛ cōpositiōes: proꝑum autem ē eo ꝙ incorporeuꝫ: ꝛ nō ē vis in corpore aīa intellectiua sed sepata in ꝓprio esse consistens. Cuꝫ ergo sit talis aīa ꝛ ꝓprie siue precipue intellectualis: ꝛ elementa dicant̃ esse ante ea que sunt ex ipsis: ꝛ illa nō possint eē rationabilia vel nobilia vel in ꝓprio esse constituta sed poti⁹ ab anima sunt accipientia rationē ꝛ nobilitatem: ꝛ ꝓprij esse distinctio nō potest eē anima ꝛ precipue intellectualis ex elemētis. Reprehenduntur autē oēs isti qui dicunt ex elementis esse animaꝫ ex eo ꝙ cognoscat ꝛ sentiat ea que sunt entia in natura. Et similiter illi qui dicunt eaꝫ diffiniri magis per motiuum esse de eo quod insufficienter locuti sunt de anima: nō enim oīa sensitiua mouent̃ ẜm locum procedendo de vno loco ad alium lꝫ forte moueantur motu dilatationis ꝛ cōstrictionis oīa que habēt animā sensibilem: hoc enim motu nullū illorum caret que sensum tactus habent: ꝛ ille solus ē qui sufficit ad cōstitutionem aīalis sensibilem aīam habentis. Similiter autem nō omnia motiua sui ipsoꝝ ẜm locum sunt sciētia: quia scire est habentiū intellectum. Multa autē mouent̃ ẜm locum que sciētiam ꝛ intellectū nō habēt: animatoꝝ autē oē eē motiuū ẜm locuꝫ est ꝛ quando anima diffinitur per motiuū in loco: tunc de motu locali processiuo intelligitur: qꝛ hoc solo motu videt̃ aīa mouere corp⁹: alteratione. n. mouet a q̄litatib⁹ primis: augmenti autem ꝛ decrementi cā est cibus qui ingredit̃ ꝛ non aīa sola. Similiter aūt etiā quicunqꝫ dicunt intellectum ꝛ sensum esse ex elementis: nō de omni dicunt anima: ꝛ hoc patet quia plante videntur viuere ꝛ nō participare loci mutationē

neqꝫ sensum precipue ſm ꝙ sensus ē co-
gnitio sensibilium: Quis enim dicat ysaac
in libro de elementis plantas habere sen-
sum: ipse tamen dicit ꝙ ille sensus non est
nisi naturalis tactus: ⁊ tactus elemēti est
sine cognitione. Et nō veruꝫ forte dic̄ ysa
ac: quoniā non est tantum gustus tactus ⁊
tactus alimenti: sed ē nutritiua separata a
sensibili tāgit nutrimentū ꝑ hoc ꝙ vltimū
radicis est infixum in nutrimento: ⁊ trahit
ipsum ex vi nutritiue caloris qꝫ que sunt in
radice: hoc tamē quia sine appetitu natu-
rali non fit: ⁊ quia radices sunt ori similes
in trahendo nutrimentuꝫ: mouet ysaac ad
hoc ꝙ dicit plantas hr̄e duos sensus natu
rales qui sunt gustus ⁊ tactus. Huc aūt
illi etiā qui sensum ⁊ intellectū dicunt cau
sari ex eisdem elementis: diminute dicunt
de aīa: quia videmus ꝙ multa sunt aīaliū
sensum quidē habentia ⁊ non intelligētiā.
Si aūt aliquis intellectū ⁊ sensuꝫ segrega
uerit: ita ꝙ sint diuerse partes aīe eiusdem
⁊ concesserit ꝙ ista aīa intelligens ⁊ senti
ens habet suū intelligere ⁊ suuꝫ sentire ex
elementis ex quibus ē: nō est adhuc sermo
perfectus. iste enim sermo non est de om-
ni anima: qꝛ non est de vegetatiua neqꝫ est
de tota anima: quia non est de mobilibus
ſm locum quod est oīs anime habentis in
telligentiā ⁊ sensum: neqꝫ ē de vna anima
quecunqꝫ sit illa: quia nulla talis est aīa q̄
tantū intelligat ⁊ sentiat: ⁊ nihil aliud ope
retur. Hanc autē eandem reprehensionē
sustinet opinio que tangitur in carminibus
que facit Orpheus: is enim dixit ꝙ totum
id quod nos contin et hoc est aer quod est
plenū diis quos vocauit aīas q̄ ingrediunt
⁊ afferuntur ad nos respirantibus ventis
per anhelitū: dulciorē tamen esse aīam ze
phiri q̄ꝫ alioruꝫ ventorum eo ꝙ nubes tol
lat ⁊ molliat auram: is. n. non de omni aīa
dixit sicut neqꝫ alii qꝛ non est possibile hoc
accidere plantis ꝙ afferāt sic animā neqꝫ
etiā multis aīalibus que non respirant: qꝛ
non respirat nisi aīal ambulans multū ha
bens sanguinē. Hoc autē latuit sic opinā
tes. Silr̄ autē ab alia pte reprehenduntur
de superfluitate: sic enim diminuti sunt in

doctrina aīe: sic in causis quas ponebant
sunt superflui: dixerunt. n. causā cognitōis
oīum esse: qa anima est ex elementis oībꝰ
habens in se oīum qualitates elementoꝝ
⁊ hoc est superfluū: quia etiā si concedatur
ꝙ oportet dicere aīaꝫ eē ex elementis: non
oportet tamen ꝙ cōstitui ex oībus dicatur
elemētis: quia cū contraria reducantur in ꝑ
uationem ⁊ habitū ſm causā vt nos dixi-
mus in libro phisicorū sufficiens est altera
pars contrarietatis que scilicet est per mo
dum habitus ad diiudicandum ⁊ cogno-
scendum seipsā: ⁊ oppositum quod est per
modum priuationis. Et hoc in simili nos
videre possumus: quia nos in geometricis
per recti diffinitionem scimus ⁊ ipsum:
quid est rectum ⁊ quid obliquū. Canō. n.
q regulā sonat est id per quod habet iudi
cium de vtroqꝫ: obliquū autem cū sit p̄ua-
tio recti neqꝫ est p̄ncipiuꝫ siue iudex suiip-
sius cognitionis: neqꝫ alterius quod sibi
opponitur per modum habitus. Et simi-
liter est in qualitatibus elementorum sicut
in ante habitis libris determinatū est. Sūt
autē quidam philosophorū qui dicūt aīaꝫ
misceri in toto vniuerso taꝫ in elementis eā
eē ponentes q̄ꝫ in elemētatis. Ex qua po
sitione etiam philosophꝰ italus qui de ita
lia fuit empe. nomine causam sumpsit sue
opinionis dicens oīa esse plena diis eo ꝙ
idem dicebat esse deum ⁊ noym ⁊ vniuer
sorum materiam. hi autēꝫ habent quasdā
speciales contra se opiniones quarum pri
ma est ꝙ queramus ab eis quam ob cau-
sam anima cū sit in elemento simplici qđ
est ignis vel aer nō facit ipsum aīal cogno
scens ⁊ sentiens: hoc enim mirum videt
cum videatur simplicioris corporis quod
est causa alioruꝫ corporum esse debere no
bilior ⁊ melior anima. Queret eniꝫ ali-
quis rōnabiliter ab his q̄ illi dicūt motus
quare aīa que ē in elemētis ſm eos ē meli
or ⁊ imortalior cuꝫ nō ꝯstituat aīal q̄ꝫ ea q̄
ē in aīalibꝰ q̄ aīal cōp̄hendēs ⁊ sentiens
ꝯstituit: accidit aūt vtrobiqꝫ incōueniens ⁊
irrōnabile in rep̄hēsiōe istarū q̄stionum: ⁊
nāqꝫ dicere ꝙ aīal sit ignis ꝉ aer ē maxie ir
rōnabiliū hoīm: qꝛ dcm̄ istoꝝ ē sile fatuoꝝ

dicto: et dicere q non sint animalia cum insint eis anime inconueniens ē oio qz ſm h nulla erit dria iter eē aiaz i aliquo corpore et nō eē animā in ipso i ꝯstitutione animal.

Digressio quedam declarans cām qua moti fuerunt antiqui ponere animam esse ex elementis.

Causa autem huius opinionis pti tacta est ab aristotele et ptim tāgetur a nobis. dicit. n. aristoteles q cā qre opiabantur aiam esse in elis nobiliorē et imortaliorem qz sit in his que ꝯstituūt ex elis: fuit hec q viderūt totū et ptē in simplici corpore esse silis spēi et forme et tamen ex hoc sequitur q necessariū sit q ēt ipsi dicāt q aia total ē silis spēi et ptis cū aia ptis. Est autem opinio eorum de pte q opināt q aiata sint mixta corpa, ppter hoc q aliqd ꝯtinētis et circūdantis aeris p anelitū recipit intra corpa eoꝝ et cū ps intus recepta sit eiusdem spēi cum ea que remanz extra de aere et ꝯcedūt q int9 recepta est aiata et aiatū corpus dicūt ꝯns esse q totus aer extra manēs sit animatus. Et cōtra hoc dicit aristoteles q si aer destrictus vel discerptus cui9 qdā ps est intra et aliud totum ē extra: est silis spēi tūc ꝯns est vt etiam anima totius aerꝫ et ptis intus sit silis spēi. Si ergo exterioris aerꝫ aia ē imortal vtpote q sp viuificabit et viuificat viua: ꝯns est animā que est in aere qui intus est receptus esse imortalem et hoc ipi nō dixerunt: sicut. n. se hꝫ suscipiens aima ad suscipiens ita aima ad aiaz et ecōuerso. Si aūt aer dicatur eē speciei silis sicut dixim9: et anima dicatur eē dissilis tūc sequit necessario q n ambe ptes aeris susceptibiles erūt aie sed vna pars potest esse anime susceptibilis: et alia pars non erit eo q suscipiens ppriū nō hꝫ. Seqt igit alterū de duob9 q aut. s. aer sit silis ptis: et aia similr: aut si ipsa est dissimilis et aer siliuz ptiuz tunc sequitur q anima non sit in qualibet parte totius aeris. Hec aūt icōuenientia sunt ſm ipsos. Manifestum est igit ex his que dicta sunt q neqz ꝯgnoscere iest aie ppter hoc q ex elis sit neqz mouere ponit bn l ve ex cāis quas assignauerūt phi.

Alia digressio.

Vias autez circa mām istā eē tres opiniones quaꝝ vna antiquissima ē quaz ꝓsecuti sumus: q. s. aia sit in oib9 elis ꝓcipue corporeis. s. igne et aere eo q illa sunt que vident aiare corpa p calorem nālē et respiratōez et spūm sicut diximus supius. Et dicebāt ista ela nō aiare corpa composita nisi ppter hoc q ipsa in se aimata sunt ponētes māz sbiectā eis eē diuinū eo q videbant esse ingenerabilē et icorruptibilez. et p h diuinū dicebant q aiabat corpa vnū quidē pforando et faciendo vias p corp9 qd ē calor: alteꝝ aūt quod discurrit in foramib9 corpm aiatoꝝ quod est spūs aeris vel aereus: et ideo aerē principaliorē dicebāt in animando: et hec fuit rō orphei et aliorū. videbāt etiā spūm esse vehiculū virtutis in corpe p modū illū quo radius et lumē ē vtutum celestiū vehiculū in mūdo. et quia sic discurrit p corp9 et vehit vtutem: et operatur nāles opationes et vitales et aiales. nāles quidem in epate p attractiuaz digestiuam nutritiuā et expulsiuam. vitales āt in corde p arterias pulsas in arterys viuorū: et aiales in cerebro, p sensum et imagiatōnem: et ceteras opatōes animales dicebāt spūm eē aiam. Est āt adhuc qd iduxit eos q spūs inclusus in viscositate seis aiatorū operari vt organa corpm et figurare corpa. et iō qz viderūt opari spm vt animā dixerūt spiritum esse animam. Non autem fit anima aer propter hoc q est intus cū non accipiat aliquid a corpore: sed potius det refrigerium quod secum attulit: et ideo oportuit eum prius fuisse animam aut animatum et cum sit eiusdem rationis in specie cum toto aere dixerunt totum aerem esse animatum: et hec fuit vera ratio que induxit istos. Et contra hoc fecit constabeuluce librum ad istum errorem elidendum quoniaz sine dubio spiritus ille corpus est: anima autem non est corpus. Similiter autem spiritus instrumentum anime est quo mouet totum corpus et anima non est instrumentum aie.

Spūs.n.ē corpus aereū lucidū a vapore
cibi: vel per anhelitū inductū: mediante
quo aīa mouet corpus: ꝛ ꝙ ē vehiculū vir
tutū quas aīa influit corpori: qđ quidē aīe
opa pficit: sicut instrm artificis inducit for
mā quā habet in mēte artifex: nō quidem
vt ē ferrū vel lignū: sed ꝓut est ab aīa di-
rectū ꝛ motū. Similiter spūs ille qn̄ dige
stus ꝛ purificatꝰ est ab aīa: ꝛ directꝰ ab ip
sa: cū oēs aīe perficere pōt opatiōes quas
aīa habet in corpore. Hic aūt spūs abun-
dātior ē in corde ꝛ in pulmōe: ꝛ in arterijs
sed paucior ē in alijs: ē tamen in oibus: qđ
ostēdit ipsa aliorū spumositas que ē in san
guine ꝛ semine ꝛ cibo: ꝛ alijs hūiditatibꝰ
que ꝓfecto spumositas nō est nisi ex spiri
tu incluso in eis. Hic etiā portat forās per
cellulas capitis que sūt tres: anterior ꝛ me
dia ꝛ vltima distincte: sicut dici hēt in libro
de aīalibus. Secunda autē opinio ē di
centiū ꝙ elemēta quidem nō sunt aīata ex
tra cōpositionē: sed tamen cōpositio ꝛ cō
mixtio elementorū in se hēt p̄mam aīe per
fectionē ꝛ eēntiam: ꝛ vocant p̄mā aīe per
fectionē ꝛ eēntiā icboatōē aīe eo mō quo
incboat aliqua alia forā in sua ꝓpa mā qn̄
ē in potentia hītuāli ad illā formā ꝓxima
in illa. dicūt.n. illi ꝙ aīa est pfectio corpis
ꝯmixti physici: pfectio aūt oīs corpis phy
sici in ipso est ꝫm potētiam formalē anq̄
sit in actu in eo: physicū autē corpus est cō
mixtū ex elementis: aīa igit ꝫm suam pri-
mā icboationē pcipue: ꝫm vegetari ꝛ senti
re ē in elementꝫ cōmixtis. Adhuc autē ve
getatiuū ꝛ sensitiuū nunq̄ opantur nisi p
corpus expleant suas opationes. sic autē
se hēt opatio ad organū: ita se habet sb̄a cu
ius est illa opatio ad substantiā: sic substā
tia ē vita in corpore sic ꝛ opatio explet per
corpus: sb̄a autē que dat eē corpori: ꝛ ē sb̄a
ipsius vel perfectio p̄mo formali potentia
est in semine corporis: ꝛ videt ꝙ sit in com
mixtione elementorū aīa: lꝫ ante commix
tionē elemēta haud aīata sint. Et hoc qdē
dixit alexander grecus perypateticus.
Sed hoc nō eē veruꝫ pꝫ ex hoc ꝙ aīa nō ē
armōia sicut supra ꝓbatū est. Et vlterius
etiā hoc addimus ꝙ etiā non est aliquid se
quens armoniā: quia cū armonia sit cor
poralis contemperātia elementorū nō pōt
aliquid sequi armoniā: vt eēntialiter cātū
ab armonia nisi forma corporalis. Aīa au
tem nullo modo est forma corporalis: ergo
aīa non est ꝛ sic in cōmixtione elemētorū
Adhuc aūt aīa ꝫm sui incboationē ꝛ potē
tiam formalē esset in elemētis: vel ex elem̄
tis: oporteret etiam ꝙ aīa perfecta vltima
pfectione esset ex elementis: quia sicut di-
ximus in fine p̄mi physicorū talis poten-
tia eadē ē in essentia cum actu: lꝫ ꝫm eē sit
differens: hoc.n. eē noīat potentiā ꝛ actū
Si autē hoc eēt verū nō hēt aīa opatiōem
nisi forme corporalis que sequit mixtiōē:
oīs autē talis forma habet vnicā operatio
nē: ꝛ sic aīa nō haberet nisi vnicā operatio
nem: ꝛ hoc falsū est cū vegetabilis ꝛ sensi-
bilis ꝛ intellectualis aīa multas hēat ope
rationes: ꝛ ideo ista opinio sane falsa esse
intelligit aut cōuincit: vn̄ lꝫ aīa potētia sit
in semine cōmixto: nō tamen est in semine
causata a cōmixtis ipsis vel a cōmixtiōe
sed potius est causata ab aīa decidente se
men: sicut infra dicemus: vel etiam ab in-
telligentia mouente stellas: sicut in his que
ex putrefactione generant. Quod autē quā
do perfecta sunt vegetatiua ꝛ sensitiua nō
opent nisi in corpore: hoc non ideo est: ꝙ
sint causate a cōmixtione: sed potius ideo
quia sunt virtutes in corpore: nō a corpore
causate: nec a cōmixtione corporali q̄uis
causant in ipo qđ corporaliter cōmixtum
est. Huius autem expressa ratio inferius
ostendet. Tertia vera opinio est quorun-
dam nostrorū sociorū dicentiū aīas vegeta
biliū ꝛ brutorū aīaliū esse ex traduce. Di
cunt enim illi ꝙ quādo semen deciditur a
corpore aut parte corporis: decidit etiā ps
anime ab anima. ꝛ ex illo quod ab aīa de
ciditur fit ꝛ generat aīa generati. Huiꝰ au
tem signū eē dicunt ꝙ conceptū est embrio
p coculidones adherere matricibus ꝛ ha
bere cutariam contra arteriam matricis ꝛ
venam contra venam ꝛ sic de alijs: vt ꝛ sic
spiritū ꝛ sanguinē trahant a matrice: qđ nō
esset vt dicunt: nisi traduceret anima em-
brionis ab aīa matris. Adhuc autē dicūt

non esse completam al'r ꝓpinquitatem iter
pentem ⁊ ꝓlem: nisi aliquid anime traheretur a parente in prolem vt dicunt. Sed hoc mirum esse videtur qualiter anima pōt decidi ab anima cuz anima sit indiuisibilis ⁊ nihil ab ipsa decidi possit. Adhuc autem ñ fit generatio ex eo qđ est actu pars: sed potius ex eo quod est potentia pars corporis quod est superfluitas digestionis ⁊ hoc nō est adhuc animatū anima parentum ƀm actū ⁊ iō nihil anime deciditur ipso deciso. hec autem magis pertinent ad tractandū in libro de animalibus vbi agetur de animaliū generatione. Sed quod hic sufficit est ꝙ dicim9 semen esse ex quo est generatō: vel id quod est sicut semen consequens mām: vt patet in his que ex putrefactione generāt vel ex alia quacunqꝫ elorum commixtione ꝑ virtutes stellarum in species plantarum vel animalium ꝓducta. In omnibus eniz talibus preter cōmixta elnta est resultatio virtutis anime vel intelligentie: que resultatio est forma inchoans animam vel essentiam anime. Sicut.n. videmus in opib9 art3 ꝙ dolabrum de virtute anguli habet scidere ligna vel lapides: sed ad formam dom9 non deducit ea que scindit nisi ꝑ opationē ⁊ formam artis que est in intellectu practico artificis: ⁊ sic dicimus artem facere artē quia forma artis in anima artificis existens educit illam que est in lignis ⁊ in lapidib9 ⁊ hoc nō est potentia in lapidibus ⁊ lignis ƀm ꝙ lapides sunt aut ligna: sed poti9 ƀm ꝙ subijciuntur instrumentis artis ⁊ ipi forme artis que est in artificis mente. Sic etiā dicimus ꝙ omne semen ex quo fit generatio siue sit in matrice alicuius animal' siue ñ sit habet in se virtutez formatiuam q̄ absqꝫ dubio virtus est in semine non ex elis: sed sicut artificis forma est operans sup ligna vt fiat artificiatum. Sed tamen est dria i h ꝙ virtus formatiua est in semine forma aūt artis in arte opans est in anima. Hec aūt vtus formatiua datur ab anima vel ab eo quod est simile anime. Ab anima quidem quando semen maturatur in corpore aiato ⁊ potentia educitur ab ipso. Ab eo aūt qđ ē loco anime: quando semē maturat̄ ex corpus aiatum a lumine ⁊ vtutibus. In corpe aūt animato fit duobus mōis. In vegetabilibus fit ꝑ maturationem que est in fructu quia vegetabilia vbiqꝫ in se virtutez habent generatiuam disperiam ⁊ ideo vbiqꝫ adherentia sibi semina maturantur ⁊ vtutem recipiunt formatiuam. In animalib9 aūt fit ꝑ membꝝ determinatum ad generationem. semē.n. in nulla pte corporis efficitur vere semen: h est potens producere sile in specie ei cuius est semen nisi maturatum in membro ad generationē ordinato hoc ē in testiculis vel in eo membro quod ē testiculoꝝ loco: in qbus vtus anime generatiā habet situm. Siue autem fiat in corpore aiato siue extra oportet obseruare qual'r fiat et hoc bene ꝯsideratum soluit totā antiquoꝝ ꝯtradictionem istam. Sciendum igit̄ ꝙ omne agens incorporeum quod imprimit speciē suam in rem corpoream ⁊ ꝑ corporeum instrumentum optet ꝙ agat aliqn̄ sic ꝙ spēs quam impmit sequitur magis sbstantiam cui imprimit̄ ⁊ aliqn̄ magis assilatur spēi agentis ⁊ aliqn̄ assilat̄ ƀm quid vtriqꝫ ⁊ h fit ꝓpter diuersitatem eius qđ suscipit suam impssionē siue formam in quā inducit.
Est autem motor primus omnino incorporeū agens qđ tamen agit in mām que ē ex ꝯtrarijs ⁊ cōmixta ex elis ⁊ qualitatib9 elorum ⁊ agit ꝑ instrumentum corporeū quadrupl'r: quoꝝ vnū est virtus que est in corporibus celestibus aliud autem vtus que est in lūie celesti descendente: ⁊ tertiū mot9 celestis: ⁊ quartum est qualitates pme que sūt in elis: ⁊ iō in quibusdam que tm̄ ꝯmixta sūt māliter nō inducit nisi formā corpoream: sicut in lapidibus ⁊ metallis ⁊ h ē drn̄s corpal'r ƀm oēm diuersitatem lapidū ⁊ metalloꝝ. In quibusdam aūt que equalitati celi magis appropinquāt ⁊ ab excellentia ꝯtrarioꝝ elaliuz multum elongantur: multum resultat de lumine suo sicut in intellectuali aia que tota est extra corporeitatem et mām contrarietatis: sicut superius dixim9 ⁊ est silitudo queda agētis pmi ꝓpter quod dixerunt phi quidam mediatē intelligētiā aiam causari quia similitudo est solius itellectualis nature prime cause q̄ silitudinem

sua in tali ⁊ nõ ex tali mã ꝓducit ꝓpter qḋ
ẽt intellectualꝭ anima non ex mã dicitur ꝓ-
duci: sed poti⁹ ab extriseco igredi eo ꝙ nul
lũ eloꝝ diſiꝫ neqꝫ ẽt eloꝝ ↄmixtio potẽtiã
hꝫ ↄiũcti q̃ ſit radix elꝭalis talis aie: ſed tm̃
lumen intelligentie agentis eſt radix eius
ita ꝙ aliquando a phis vocatur reſultatio i
tellectus diuini in corpore phico potẽtia vi
tam habente. ⁊ aliquando vocatur vmbra
intellectus diuini eo ꝙ lux illa que cauſaẗ
ab intellectu agente in naturis aliquantulũ
obũbraẗ ex inclinatione ad mãm corporis
phici cuius ſignum eſt ꝙ anima intellectiua
inqſitiua eſt ⁊ accipit cũ ↄtinuo ⁊ tpe cũ in-
tellectus qui ſeparatus eſt omnino ſit ſine
inquiſitione apud quem ſunt ſimplices for
me ⁊ quidditates reꝝ. Quod aũt ſic cauſe
tur ꝑs ⁊ anima intellectualꝭ: ⁊ nõ ex mate-
ria educatur neqꝫ in mã ſit radix eius: ex h
ꝓbatur quod ſupra dictũ eſt intellectũ eſſe
ante corporeitatem ⁊ ↄtrarietatem ꝭm nãm
⁊ ꝙ hitum eſt intellectũ eſſe antiquiorẽ mã
corꝑali ꝭm nãm. hẽtur autem etiam ex hoc
ꝙ ſi radicaretur in aliqua mã vꝭ virtute cor
porali: indigerꝫ in operatione ſua mã illa ⁊
virtute corporali ⁊ non eſſet ſepata aia intel
lectualis. Nos in tertio huius doctrine li-
bro oſtendemus eum eſſe ſepatum in ſbſtã
tia ⁊ opatione. Nullus igitur alius mod⁹
ꝓductionis ineſſe poteſt ẽt intellectualꝭ aie
niſi qui dictus eſt: ⁊ nullo mõ radicaẗ i elꝭis
neqꝫ ex elꝭis educitur: ꝓpter quod eligan-
ter dicit ariſtoteles in xvi. animalium ſoluꝫ
intellectum ab extrinſeco non ex elemẽtis
ingredi in eſſe ⁊ ꝓduci. Anima autem ve
getabilis ⁊ ſenſibilis ꝓducũẗ ex materia:
⁊ radicem habent in mã: ſed virtute agenꝫ
incorporei ſiue h ſit intellectus mouẽs ſtel
la s ſiue ſic virtus formatiua in ſemine aia
torum corꝑm ſed tamen radix iſtaꝝ anima
rum nõ ẽ forma elemẽtalis: neqꝫ aliquid ſe
quens cõmixtionem elemẽtoꝝ: ſed potius
forma impreſſa ab anima decidente ſemen
vel impreſſa a motore orbiũ: ſed educta in-
ſtrumentis corporalibus que ſunt lumen ⁊
v̾tus ⁊ motus celoꝝ ⁊ ſtellarum ⁊ qualita
tes elementales in ſe habentes celi ⁊ aie v̾
tutes: ⁊ ideo tales anime ſunt quidem v̾tu
tes in corpore exñtes: ⁊ ſine eo non explẽ-
tes opationes ſuas: ſed tame radix earum
⁊ inchoatio eſt forma impreſſa ſemini a v̾-
tute incorporea vt dictum eſt. de his autem
que generantur ex putrefactione in quarto
methaurorum fecimus mentionem ⁊ aſſig
nauim⁹ cauſam. Hec autem omnia que h
diximus apertius in libro animalium dicẽ
tur vbi de operatione ſpermatis ꝓpriũ nos
oportet facere tractatum. Sed ea que h di
cta ſunt breuiter ad itellectũ opinionũ indu
ctaꝝ ſunt inducta.

Capitulũ. xiiij. ⁊ eſt diſgreſſio declarãs
cauſam dicti antiquoꝝ quo dixerunt ſimile
ſimili cognoſci.

Et autem adhuc inquirendũ vtꝝ
ſimile ſimili cognoſcatur. ⁊ quia h
dixerunt illi q aiam cognitiuũ om
niũ diffiniendã eſſe cenſuerunt. Videbaẗ
enim hoc omnibus fere antiquis: quoniaꝫ
vt inquiunt aut anima aliquid ſimile apud
ſe hꝫ vnde rem cognoſcat aut nõ hꝫ. Si aũt
hꝫ aliquid ſimile apḋ ſe: tũc hẽẗ ꝓpoſitum
ꝙ ſimili qḋ habet apud ſe cognoſcit qcqd
ↄgnoſcit. Si autem apud ſe ſimile rei cogni
te non hꝫ cognitiua. ergo rem ſe cognoſce-
re neſcit: quia nõ hꝫ aliquid ad qḋ cognitõ
nem rei examinet. Cũ. n. querit rẽ ⁊ inenit
ſcit ſe inueniſſe. Aliquid aũt eſt principiuꝫ
apud ſe quod regit eam in ingrendo qꝛ ali
ter ꝑ incerta quereret ⁊ hoc nõ eſt verũ: op-
tet igiẗ ꝙ principio aliquo formali regatur
i inquirendo: ⁊ hec eſt aliqua rei ſimilitudo
oportet igitur ꝙ ſimilitudo ſit apud aiam
ex qua ↄgnoſcat anima. adhuc autem cum
inuenit rẽ ⁊ ſcit ꝙ hec eſt res quã inuenit p⁹
inqſitõem aliqd iteꝝ hꝫ qḋ certificat eã eẽ
rẽ quã inuenit: qꝛ aliter quereret in infinitũ
Cõſtat aũt ꝙ hoc iterũ ẽ aliq̃ rerũ ſimilitu
do: ⁊ iõ optet i aia eſſe ſimilitudines rerũ ⁊
ita ↄgnoſcit ſimile ſimili. adhuc ãt nihil ap
petit ⁊ q̃rit niſi qḋ ẽ ſibi ſilꝭe ⁊ nihil moueẗ
ad aliquid vt dicit. boeci⁹: niſi ꝑ hoc qḋ eſt
ſilꝭe illi. Nec. n. vnqꝫ mã vel potẽtia mãlis
moueẗ ad aliquã formã cui⁹ apḋ ſe nõ hꝫ
aliquã ſilꝭitudinẽ. Eſt ãt ↄgnitiua potẽtia

nālis ⁊ mota ad rez̄ spēs: quodammodo oportz igitur ipsam cū eis hr̄e similitudinē Adhuc autem agens semꝑ est nobiliꝰ pati ente ⁊ perficiens ꝑfecto. Nihil autem ex teriorū rerū nobilius anima. vr̄ igitur ꝙ nul la rerum exteriorū ei imprimat spēm suam nec ad cognoscere ꝑficit ipsam cū āt ꝯgno scat optet ꝙ ꝑ assimilatōem cognoscat optz igitur vt apud se rerum hēat similitudines ⁊ nō acquirat ab extra. Omnes autem dic te rationes platonis sunt ⁊ augu. ⁊ boecij platonicorū qui dixerunt platonis musam in hoc verū ꝑsonare quod dicebat qđ quis ꝗ discit immemor recordatur: ⁊ ꝙ omnium scientia ⁊ cognitio est nālr apud animam: sed occupata sēsibus ⁊ grauata carne haud potest mox redire ad se vt statuat oculuz cō sideratōis in seipsa ⁊ videat ea que hz apđ seipsam: ꝑ studium autē eleuatur supra mo lem carnis ⁊ ꝑ spēm rei extra vel per audi tuz excitatur ad vidēdū hoc qđ in se hz ⁊ ꝑ hoc venit in reminiscētiaz eorum que habz apud se. Et huiꝰ dicunt esse sile in eo qui lō go tpe est oblitus rei alicuius ⁊ sbito occur rit ei simile sili. tunc. n. ad visum illius veit in mēoriam prius obliti: ⁊ ita dicunt fieri đ omni rerum scientia. Huius aūt signum ē ꝙ dicunt in pueris qui primo res nō distin guunt: oēm virum vocantes patrem: ⁊ oēm feminam matrem: postea autē excitati per visum ⁊ auditū frequenter discernunt ex se ipsis vnuz ab alio quando ad se redire pos sunt. Zenō aūt pictagoricus ⁊ vlr omēs platonici: ⁊ multi stoicorum istam opinionē semper defenderunt. Hec igitur fuit ratio qua antiqui inducti sunt ad hoc quod dixe runt simile simili cognosci ⁊ in hoc oēs con uenerunt. Causas autem huius volentes assignare diuersas in vias diuerterunt ⁊ alij quidē cām huius assignantes animam ex elemētis esse dixerunt: eo ꝙ putabant spēs omniū esse spēs elemētorū sic vel aliter cō mixtorū: ⁊ mixtum nullā omnino hr̄e spēm preter eam que est elemētaliū spērum ꝯgre gatio quedam. Alij autem dixerunt aiam esse imaginem sepatarū intelligentiarū ⁊ eē plenam formis ⁊ rōnibus rerū ⁊ sb illis for mis hr̄e rerū sciam neq̧ exigebatur ꝺm eos ad sciam: nisi ꝙ habite forme in anima ad res determinarent. ⁊ alij dixerunt ꝙ anima est materia prima in qua sunt omnes forme per aliquem modum latentes tamen: sed cum additur super potentiam anime lux intelligentie agentis: tunc videt eas in se. Materie autem corporali eo ꝙ non addi tur talis resplēdentia lucis supra eam nō pōt eas i se videre: ⁊ iste fuit anaxagoras ⁊ quidam alij. Sed hec oia meliꝰ īfra de terminabuntur quando de intellectu possi bili ⁊ agente habebitur tractatus. sed quan tum h̄ sufficit sciendum est ꝙ sicut in mate ria sunt omnes forme ꝑ inchoationez ⁊ nō ꝑ coadunatum habitum quarum illa potē tia susceptibilis est: ⁊ ideo potestate illa ha bituali imꝑfecta omēs habet ⁊ actu distinc to ⁊ determinato nullā hz oio: ⁊ hec est cau sa quod querit: quia imperfectum aliqđ ıū hēt vnde ordinet̄ ad ꝑfectionem q̄rit. Sed id quod nullum habet in se hitualiter ordi nans ad ꝑfectionem nullam oio querit ꝑfe ctionem q̄z nō habet vnde pcipiat eam. po tentia. n. nata fieri aliqđ nō fit illud nisi per priuationem: quia sbġcit̄ motui ad illud: et quia iam inchoatū est in ipsa potentia que ꝑficit̄ ideo scit se inuenisse quod querit: q̄n videt illud in se reduci ad actum determia tum ⁊ distinctum ⁊ agens in illa reductiōe est species cognita a rebus ex accepta ꝑ il lud etiam habet similitudinem incompletā ad illud ad quod mouetur q̄n querit. Si. n. haberet similitudinem completam iā non quereret vlterius sed quiesceret in similitu dine illa: ⁊ sic intelligitur id quod phi dixe runt quod nō mouetur aliquid ad aliquid: nisi per hoc qđ est simile illi. Quid autē sit faciens pueros distinctam rerum habere cognitionem determinauimus in principio phicorum nostrorum. per dicta ergo satis patet qualiter falsum est scientiā rerum esse apud nos ⁊ rerum omnium similitudines ⁊ ostensa est erroris causa antiquorū. Reli quitur āt determinare vtrum possibilitas materie eađ sit cū possibilitate ꝯgnoscent̄ anime eo ꝙ vtraq̧ ē potentia oia ⁊ actu ni hil: sꝫ n̄ pōt determinari nisi priꝰ sciat̄ possi bilis intellectus ⁊ iō vsq̧ illuc differat̄.

Capitulum. xv. vtrum anima diuersa agat per vnam sbam ꝛ diuersas potentias: vel ꝑ plures sbas ꝛ plures potentias i quo etiam habetur vtrum vegetabilis ꝛ sensibilis ꝛ rationalis vna sit sba in homine.

Is autem habitis satis ꝫm antiquos patet qualiter de sba anime determinauerunt diximus autem in principio ꝓhemij ꝙ non solum quere͞nda est anime sba: sed etiam de partibus aīme oportet hr̄e ronem: ꝛ ideo dubitatōes antiquoꝝ de partibus hic sbinferimus dice͞tes ꝙ ea que sunt in anima tanq̄ꝫ ꝑtes antiqui ad quatuor reduxerunt. viderūt. n. quicqd est vnius generis ab aliqua natura vna p̄n cipium sumere. Et omne quod cognitum est in anima ad vnū primū principiū cognitionis reduxerunt: ꝛ illi primo principio dederunt cognoscere ꝑ intellectum ꝛ sentire ꝛ opinari eo ꝙ quodlibet illoꝝ sicu diximꝰ communicat ꝛ participat cognitiuū aliqd ꝑ nām ꝛ hēt potentiam passiuaꝫ ad ea que cognoscit. Adhuc autem in anima viderūt esse ꝯcupiscere ꝑ sensum rei cōuenientis vł disconuenientis ꝛ deliberare ꝑ rōnem rege͞ tem voluntatem: ꝛ omnino ꝛ vniuersaliter appetitum qui cōis est ꝛ vegetabili ꝛ sensibili ꝛ rationali anime ꝛ cuꝫ concesserint ista esse ꝫm motum factum ab anima ꝛ sic ine͞e ꝫm potentiam actiuam vel formalem: ꝛ iō ad principium cognitionis non posse reduci: ꝛ ideo ista inesse anime ꝫm diuersas naturas ꝛ principia videbantur. Adhuc etiaꝫ viderunt ꝙ motus ꝫm locum ē ab anima i animalibus ꝛ coniecerunt inter omnia mouētia perfectius eē id quod mouet ꝫm locū Appetitum autem esse imperfectum inq̄ꝫtum appetit: ꝛ ideo existimauerunt motiuū ꝫm locum ꝫm eandem nām cōuenire aīe ꝑ quam conuenit ei esse cognitiuum vł appetitiuum: ꝛ ideo hec tria ꝫm tres naturas aīe dixerunt inesse. Ulterius autem ꝓceden tes inuenerunt in anima augmentatiuum ꝛ iuuentutem ꝛ senectutem ꝛ decrementū ꝛ hoc sempꝫ agere per calorem naturalem qui est virtus corporea :ꝛ in hoc differre a phicis: ꝛ ideo iteꝝ hoc existimauerunt causari ab aliquo speciali principio. Et ideo q̄rendum vtrum toti anime insit ꝫm vnaꝫ ꝛ eandem naturam ꝛ essentiam vnumqdqꝫ istorum ita ꝙ eodem aliquo omnia hec p̄dicta facimus ꝛ omnibus predictis si vna natura ꝛ essentia sunt: ꝛ intelligimus ꝛ sentimus ꝛ facimus ꝛ patimur alioꝝ vnumqdqꝫ ita ꝙ possumus dicere ꝙ vegetatiuo intelligimꝰ: ꝛ mouemur ꝫm locum ꝛ alia facimus: ꝛ intellectu augemur ꝛ mouemur ꝫꝫ locū ꝛ sentimꝰ ꝛ reliqua facimus eo ꝙ oia hec vnum ꝛ idem sunt ꝛ h̄ est querere vtrū diuersis essentijs ꝛ diuersis potentijs facimus illa diuersa que dicta sunt sicut dixit plato. Est autem intellectiuū inter duo ꝙ vna essentia ꝛ diuersis potentijs h̄ fiunt vł vna potentia ꝛ diuersis eēntijs: sed nō pōt eē h̄ vltimū membꝝ quia nūq̄ꝫ est vno potentia diuersaꝝ essentiarū. Remanet igit vnum solum mediuꝫ quod est vna essentia facere hec omnia ꝑ diuersas potentias nāles que sunt in illa vnita essentia. Primuꝫ aūt horū me͞brorum etiam abijciemus eo ꝙ impossibile est vna essentia ꝛ eadem potentia plura facere: quia scimus ꝙ idem eodem mō se hn̄s nō facit per se diuersa. Scimus autem ꝙ anima omnia que supius enumerata sunt per se facit ꝛ nō ꝑ accidens Queramus igitur de duobus relictis me͞bris solis vtrum. s. faciat ea que dicta sunt multis naturis ꝛ potentijs vel vna nā ꝛ multis pote͞tijs. Si aute͞ pluribꝰ fcit essentijs ea que dicta sunt: tunc queramus vtruꝫ iste actus qui est viuere ꝯueniat aīe ꝫm aliqd vnū p̄dictorum aut ꝫm plura ex eis: aut ꝫm oia quatuor enumerata aut etiā ꝯueniat eis ex aliqua alia causa quecunqꝫ sit illa. Dicunt autem quidam ꝛ ꝑtibilem ꝛ ꝑtitam eē aīaꝫ ꝑ essentiam ꝛ locum ꝛ ꝯcedunt ꝙ alio quodam intelligit ꝛ alio cōcupiscit cognitiuam ꝑtem ꝫm suas oriās ponentes in cerebro concupiscibilem v̄o ponentes in epate: vegetabilem autem precipue ponentes in vasis ꝛ me͞bris genitalibus ꝛ motiuā ꝫm locū atribuentes posteri parti cerebri ꝛ nuci q̄ descendit ꝑ dorsi spondiles a quibꝰ oriuntur nerui motiui. Uiuere auteꝫ quidā attribuit ꝫm vnam istarū partium que est vege-

tabilis sicut dionysi⁹ phs diffiniens vitam dixit ꝙ est motus generis nutribilis nām assequens. Alij autem vt p̄lo dixit viuere esse ƀm aliā cām que sita est in corde ꝛ iflu it vitam corpi p̄ artereas super spm̄ qui ve hit vitam. Alij autē cōiter dixerant vitam inesse ƀm quamlibet supradictaꝝ potentia rū. Illi autem qui dixerūt aiam in eodem corpore esse ptitam p̄ diuersas essentias rō nes habeant vel habebant: quia quecunqꝫ separata inueniuntur loco ꝛ sbo aliqñ ƀm naturaꝫ ꝛ essentiam diuersa sunt etiā qñ in eodem ꝯtinente ea inueniunt̄. Inuenimus autē aliqñ vegetatiuū sine sensatiuo ꝛ moti uum ƀm locū ꝛ sine ꝯcupiscentia sicut i plā tis. in quibusdā aūt inuenimus sensitiuum sine motiuo ƀm locū vt in spongia ꝛ ostreis ꝛ ꝯchilis quibusdā. Aliter autē inuenim⁹ motiuū hꝫ locū absqꝫ sensu sicut i intelligē tijs in quib⁹ etiā nō est ꝯcupiscētia ꝛ delibe ratio ꝛ appetitus eo ꝙ nulli⁹ egēt ƀm nām. Cum igit̄ ista sint sepata p̄ locū ꝛ sbm ꝯsta re videtur qd̄ supra dcm̄ est: ꝙ sunt diuerse essentie ꝛ nature. Amp. autē qm̄ que in cor pore sunt ƀm diuersas differentias tēporis sunt diuersa in essentia ꝛ natura. Est autez primo hꝫ tp̄s vegetari ꝛ alimēto uti q̄ꝫ cōcu piscere ꝛ sentire ꝛ mouere ƀm locū: ꝛ p̄us est ꝯcupiscere quā mouere ƀm locum motu ꝓcedēte de loco ad locū ꝛ p̄us est ista q̄ꝫ in telligere: ergo ista oīa differētiā vidēt̄ habe re in esse ꝛ natura. Amp. quecūqꝫ i diuers ꝛ diuersaꝝ cōmixtionū corpibus sbiecta sua querūt: diuersa sunt i esse ꝛ natura qm̄ sicut se habet susceptibile ad susceptibilē: ita se habet perfectio suscepta vnius ad pfectōez susceptam ab altero. Sic autem se habent superius inducte aie: eo ꝙ vna in cerebro altera in epate: ꝛ tertia in alterius mōi esse mixtionis ꝛ compositionis membro habꝫ suscipi. igitur ipse sunt diuerse in esse ꝛ sba ꝛ natura. Hec autem que dicta sunt indu xit primum pictagoras: ꝛ in tantum p̄buit eis assensum ꝙ diuersa animalia dixit esse congregata in vno animali: ita ꝙ dixit epar esse aial ꝛ matricem aliud animal: ꝛ cor ali ud animal principale inter illa: ꝛ cerebruꝫ obtinere locum sblimis celestis animalis

Et postea veniens plato correxit errores ī parte ꝛ non in toto. dixit enīꝫ hec omnia di uersas esse sbas ƀm situm ꝛ esse: sed tamen vnam animam: ꝛ iō constituere vnum aial: eo ꝙ conueniant omnia in animando. Ania tum enim anima perfecta dicitur habere et cognitionem ꝛ appetitum ꝛ motum ꝛ vege tationē ꝓpter quod dixit p̄lo ꝙ nisi h̄ diui dūt̄ lꝫ sint substantie diuerse: tamē nō sūt ni si ps anime: quia nō animant rē ƀm pfectū modū animatōis qui est vt ipse dixit ex h̄ ꝙ alicui conueniant omnia illa quibus aia tum differt ab inanimato. Et hūc errorem hūc vsqꝫ in diem sequuntur quidam latino rū phoꝝ: precipue in sensibili vegetabili et rōnali qui dicunt esse diuersas substantias ꝛ vnā animam in corpore hominis: adducē tes ꝙ aristo. vr̄ dicere in sextodecimo libro rū suoꝝ de animalibus vbi dicit ꝙ nō ē vi uū ꝛ animal simul: neqꝫ est viuum ꝛ homo simul: ꝛ ꝙ cibatia anima prius iest q̄ꝫ sensi tiua ꝛ alia hmōi. Adducūt autem simile p̄ quod suadere volunt diuersas substantias hr̄e vnam rōnem anime i animādo. Dicūt enim diuerse nature esse luminaria celi: ꝛ i diuersis locis: ꝛ tamen radios ꝛ lumia eo rum vniri ad vnam mūdi illumiatōem: q̄ vniuersa mā generabiliū ꝛ corruptibilium mouetur. Idem autem asserunt in lumib⁹ diuersarum candelaꝝ in luminatione do mus. Similiter autem alia quedam indu cūt ꝓbabilitatem hn̄tia in sup̄ficie apd̄ im pituꝫ ꝛ insanum vulgus: sed fortiora que h̄ efficere videntur sunt que nos h̄ iduxim⁹.

Faciam⁹ aūt qōem cōtra omnes istos doctores. Cōstat. n. ꝙ hō vnum est in nā: ꝛ vna sba ꝯposita in quo tñ omnia sunt q̄ su perius induximus. h̄ aūt intellcūs ꝛ sēsus ꝛ appetitus ꝛ motiuū ƀm locū ē ꝛ augmē tatiuū. Sic aūt ꝛ asin⁹ ē vnū ꝛ h̄ aliqd i nā in quo sunt omnia predicta preter intellec tū: vnū aūt quod est h̄ aliquid nā sit vnuz a plurib⁹ vt plura sūt. oꝫ ergo ꝙ illa sint vni ta. Queram⁹ ergo ab istis quis cōtinet ꝛ v nit aiam: si ipsa de nā sua apta nata est eē p tibilis ꝛ ptita vt vnū faciat: ꝛ nō pōt dici ꝙ vniens illa sit corpus: quia corpus nō conti net ꝛ vnit aiam: sed econuerso aia ē que vnit

⁊ h ɔ̃tinet corpus cuiꝰ signum ē: quia aīa
egrediente per mortem de corpore: corpus
statim incipit depdere vnionem ⁊ ɔ̃tinuita
tem suā tūc.n.primo expirat ex ipsa calidū
quod secum ad superficiem educit ɔtinuāt
humidū sic marcessit ⁊ dissoluitur corpꝰ si-
cut diximꝰ in quarto methauroꝝ. igitur nō
vnitur vt faciant vnū ex h ꝙ ɔtinent in cor
pe duo: sꝫ potiꝰ vnum aliquid erit quod cō
tinet corpus: vniūtur igitur in aliquo incor
poreo. Queramꝰ vtꝝ illud sit accn̄s: aut sb
stantia: ⁊ si ipsum est accn̄s siue forma acci
dentalis tunc accn̄s vnit sbstātiam ⁊ h est
maximū inconueniens: quia nulla multitu
do sbaꝝ refertur ad accn̄s: sed omnis accn̄
tium multitudo refertur ad sbam: sicut ad
vnient. Adhuc aūt illud accn̄s aut erit cōit
accn̄s: aut erit accn̄s insepabile: ⁊ siquidez
cōiter accn̄s tūc poterunt esse sine illo. pona
mus igitur ꝙ sint sine illo: ⁊ nihil accidit in
conueniens. quando autem sunt sine illo:
tunc sunt plura vt plura. igitur plura vt plu
ra constituūt vnū i nā ⁊ hoc nō ē intelligibi
le. Si autem accn̄s insepabile ab eis: tunc
nūqꝫ ɔtinget ea separi quod ad sensum est
falsum: q2 sepe ista in diuersis inueniuntur
sbiectis. Adhuc si vnum sint i accn̄te tunc
causa faciens vnū aliquid qd̓ est homo vel
leo est accn̄s. homo igitur ⁊ leo ⁊ cetera aīa
lia non sunt vnū sbaliter: sed accn̄talr̄ quod
ridiculo dignum est. Si autem detur vt ari
sto. placet: ꝙ vniens ea que sunt in vno cor
pore sit forma sbalis que sit altera a substan
tia ipsoꝝ: tunc sequitur illud vniens magis
esse aīaꝫ qꝫ ista: quia in h solo differt aīa ab
alia forma naturali ꝙ ipsa vna in se existēs
p diuersas potentias agit diuersa in eo cu-
ius ipsa est pfectio. Itaqꝫ illoꝝ quodlibꝫ
agit p se. Cetere autem forme nāles essen
tialiter ⁊ p se non faciūt nisi vnum: sicut ca
lor calefacit ⁊ frigus frigefacit. De illo aūt
vniēte ea q̄ s̄ cōmemorata sūt q̄reꝰ iteꝝ vtꝝ
sit mltaꝝ ptiū n̄ vnitatū: aut siplr̄ sba vna ⁊
s gdē ē diuersarū ptiū oportebit ⁊ ipꝫ habe
re vniēs aliquod: ⁊ de illo iteruꝫ queremꝰ
vt prius ⁊ pcedet hoc i īfinitū nisi stet i ali
quo vno quod non ē diuersaruꝫ ptiū. Si āt
stat in aliquo vno tali tunc necesse est dice-
re ꝙ mox sine altero aliquo vniente vna ē
sba que est aīma que vnit in se diuersas po
tentias que sunt supra commemorate: quia
meliꝰ ē mox fieri p vnū qꝫ p aliud preterea
sba magis vnit pprietates qꝫ aliquid aliud
posterius sba sumptum. Adhuc autem q2
tales potentie que sunt quasi pprietates aīe
quibus preparat ad agendū ⁊ patiendum
fiunt imediate de ipsis essentialibꝰ: ⁊ ideo
istis tribus de causis oportet dicere ꝙ mox
ipa sba vniūt: ⁊ n̄ aliquo alio. Illd̓ āt vni-
ens cū nō possit esse multipartium vt hitū
ē oꝫ eē vnū bm sbam. vna igit ē sba i q̄ vniū
tur oīa h sicut pprietates nāles q̄ potētie nā
les vocāt. Et bm h facile rn̄det his q̄ p se
iduxerū pictagorici. Qm̄ aīa triplr̄ pōt ɔsi-
derari. vno gdē mō vt genꝰ alio vt aīa ⁊ ter
tio vt nālis potētia aīe. Si.n. aīa accipiat
vt genꝰ pdicabilr̄ ē de aīabꝰ pticularibꝰ q̄ sūt
vegetatiua plantarū sensitia brutorū ⁊ rōalr̄
aīa hoim. Si aūt accipiat vt aīa tūc pfectio
erit aīati corporis ⁊ tūc bm drīam i spē l' in
genere l' ididuo ipoꝝ aīatorū differt ab aīa
spē l' genere l' ididuo: ⁊ iō tota hōis aīa spē
differt ab aīa bruti: ⁊ nulla potētia ē vniꝰ q̄
n̄ spē differat a potētia alteriꝰ. visus.n. hōis
⁊ visus asini spē differunt: n̄ quidē spē ipsiꝰ
visibilr̄: q2 h idē eē pōt: sꝫ spē pupille ⁊ vir-
tis visiue pficientis visū. ⁊ sic ē de alijs: viri
bꝰ Et h pbat nccārio ex h: q2 sic ē i tota aīa
ad totū corpꝰ ita ē i ptibꝰ aīe ɔparie ad ptes
corpis: tota aūt aīa ē spēs ⁊ forma diuersū
eē spē ⁊ rōe dans hōi ab aīa bruti: sic igitur
erit in oibꝰ ptibꝰ eiꝰ. Amp̄. a drn̄tibꝰ spē sb
stātialibꝰ ipossibile ē potētias nāles eiusdē
spēi cāri. Sūt āt dria spē sbalia i hōie ⁊ bru
to pprietates igitur fluentes ab ipsis spē
erunt diuerse: ⁊ h quidē est necessariū. Sꝫ
multi circa h errant ⁊ eoꝝ occasio ꝙ vidēt
obiecta eē eadē: ⁊ hꝫ iferre passiōes potēti
is diuersoꝝ aīalium specie. Que aūt nata
sunt inferre passiones cum sint eadem: sūt
sua passiua eadem specie: sed sua passiua
sunt oculi: vel aures aīalium spē drn̄tiū. vi
dentur ergo potentie diuersorum animaliū
specie esse eadem specie. Isti autem tales
nō sufficienter persuasi sūt signo. Quoniaꝫ
nos videmus ꝙ idē nūero calidū ignis in

fert passiones diuersis genere ⁊ spē sic la-
pidi ligno ⁊ aiali: ⁊ tamē non ꝓpter hoc il
la sunt eadē genere ⁊ spē. Tales.n.passio
nes inferant non ƀm conuenientiā vł dif
ferentiam in spē ⁊ genere que differentie
sunt ƀm formā sed potius ƀm cōicationez
in mā ꝙ ea que cōicationē habent in mate
ria transmutabili adinuicē agunt ⁊ patiun
tur adinuicē ⁊ ab eisdē actiuis.hec aūt cōi
catio nihil oio facit ad conuenientiam vel
differentiā in genere vel spē vel numero vł
ƀm formā sed potius ƀm materiaz. ⁊ ideo
quia hos idem visibile suscipit quod susci
pit hō: hoc ideo est: qꝛ oculus bouis cōpo
nitur ex aqua lucida pura tenēte formas si
cut oculus hominis. ⁊ non oꝫ ꝓpter hoc
ꝙ idem sit mediū cōmixtionis oculi vł eius
dem spēi virtus visiua. Sic ergo cōsidera-
tur aia vt aia. Huius aūt adhuc sūt due ra
tiones efficaciter hoc ꝓbantes quaꝝ vna
ē ꝙ scimus organicū corpus eē perfectuz
ab anima vt in sequētibus patebit. ⁊ nos
videmus diuersitatem figurarum in omni
bus organis diuersorum aiatorum in spē
⁊ genere: ergo etiā ipse vires erunt diuer-
se in spē: quia eadez virtus in spē ⁊ genere
querit organū eiusdem figure quo suā ex
erceat opationē in spē ⁊ genere. ⁊ inducen
do hoc probaṫ tam in artibus que sūt vir-
tutes mechanice qꝫ etiā in naturalibus. al
terius autem figure sunt organa architecti
qꝫ pannificis. ⁊ alterius figure sunt aures
asini qꝫ hominis: ⁊ alterius organa plāte
qꝫ animalis. ⁊ ideo dicentes esse vires di
uersarū specierū eiusdem speciei sunt inci-
dentes in errorem pitagoricorum dicētiuz
omnes animas posse ingredi corpus qđ-
libet sicut si tectonica instrumēta tibicines
sibi coaptarent ad fistulandum. Secunda
ratio est ab effectu sumpta: quoniā nutriti
ua in ligno nutrimentū alterat ad naturaz
ligni: ⁊ nutritiua in bruto ad carnem bruti
⁊ in hoie ad speciem carnis hominis. Cū
ista igitur differant specie ⁊ genere que sic
pficiunt oportet ⁊ ipsas virtutes specie ⁊
genere differre. Hec igiṫ dicta sint ad cō-
futationē erroris quorundā nostrorū socio
rū q se dicūt nāł scie ⁊ absqꝫ dubio nesciūt
opiniones ⁊ positiones perypateticorum
sed detinentur erroribus pictagore ⁊ pla-
tonis. Tertia vero anime consideratio-
est prout comparatur ad suas ptātes nā-
les qs ipsa i eo ꝙ ƀm ptātē ɔpletā ⁊ actuz
aie hēt vitā ab ipsa: ⁊ ƀm hoc vna ē in hoie
aia in sƀa ⁊ diuersa v̄tutibꝰ cognitiuis ⁊ ap
petitiuis ⁊ motiuis ƀm locū ⁊ vegetātibus
corpꝰ. ⁊ iō falsuz ē ꝙ illud qđ ē potētia ve
getatiua in vno ꝑ locū ⁊ sƀam sepaṫ ab ipo
Sꝫ id qđ ē aia vegetatia q̄ vt aia n̄ ē nisi i
plātis: separaṫ ƀm eē ⁊ locuz ab eo qđ est
aia sēsitia q̄ ē in brutis. ⁊ iō q̄rit diuersū ge-
nere corpꝰ in quo sit: qm̄ diuerse in genere
⁊ spē forme diuersoꝝ sūt in genere ⁊ spē cor
poꝝ foꝛatoꝝ. nūqꝫ.n.aia vegetabił ē pars
aie sēsibilis: sꝫ potētia vegetabilis pōt esse
ps aie sēsibił: sic ⁊ sēsibilis ps ē itellectua
lis aie. Que āt vna nūero ⁊ sƀa ē aia diuer
sas hēt ptātes sic supiꝰ diximꝰ: qm̄ in hoc
dr̄t aia a forā q̄ im̄ ē forā nāł corpea ꝙ aia
ptātibꝰ pluribꝰ plura agit per se ita ꝙ nul
luz eorū ꝑ accidens ⁊ nō agit ƀm ptātē na
ture corpee: sꝫ vltra terminū nature eleua-
tur in agēdo eo ꝙ aia agit in nām: ⁊ intelli
gētia in aiam sicut supra diximꝰ: ⁊ illarum
ptatū q̄dā viciniores sunt nature sicut ptā
tes vegetabilis. ⁊ q̄dā sūt magis eleuate sr̄
nām sicut ptātes sēsibilis. quedam āt oio
sūt sic resultatio lūinis intelligētie sicut po
testates rōnał. ⁊ iō ƀm diuersitatē tpis māi
festāt i corpe qn̄ foṙ: qm̄ pꝰ māifestāṫ que
dā opa vegetabilis: ⁊ postea q̄dā opa sen
sibilis. ⁊ ad māifestationē intellectꝰ q ƀm
prudētiā dr̄ exigiṫ expimtū ⁊ tpus. Aia tn̄
vna ē ƀm sƀam i oibꝰ istis ptātibꝰ: sꝫ nō ƀm
quālibꝫ ptātē sił tpe sit actꝰ pm̄ꝰ vł secun
dus: qꝛ actꝰ pm̄ꝰ ē q pōt agere: nec pōt ipe
dire quādo voluerit: sicut hitus sciētie con
siderat qn̄ voluerit. Et iō dicit phs ꝙ non
ē viuum ⁊ aial simul itelligēs ƀm ꝙ ē actꝰ
cōpletꝰ orgāł: tūc.n.aia inē vt artifex: ⁊ nō
sicut actꝰ. Animam enim inesse sicut arti-
ficem est inesse animam ƀm quid ⁊ non
simplr̄: hoc ē ƀm v̄tutē ⁊ rectitudinem for
matiue virtutis que format organa sicut
si intelligamus speciem domus que est in
mente architecti egredi de ipso ⁊ intrare

ligna ⁊ lapides ⁊ ſic formare domum ſi-
ne mãib⁹ architecti. Sic.n.adhuc figura
domus inducta ſm eẽ dr̃t a ſpẽ formante
lapides in domũ eo ꝙ ſpẽs formans ſim-
plex ẽ ⁊ nullius figure.figura aũt inducta
nõ ẽ ſimplex cũ dicemus ſpẽm dom⁹ eſſe
in lapidibus ⁊ lignis q̃ in domus figuraꝫ
cõuertunt̃.Et ſic philoſophuſ vult ꝙ ſpẽſ
aie ſit in ſemine formãs ⁊ figurãs organa
que ṽtus formatiua vocat̃.⁊ hoc ẽ aiam in
eẽ ſm quid:hoc ẽ ſm ſpẽm ⁊ virtutem aie
que formatiua vocat̃:ſed nõ ineſt hꝫ ꝙ eſt
actus ⁊ ſubſtãtia quedã aiati corpiſ niſi in
corpe organico cõpleto. Iſte ẽ igit̃ intelle
ctus ar̃.⁊ nos determinabim⁹ hoc i libro
de aialibus:quia per hunc moduꝫ ibi ar̃.
explanat ſeipm ⁊ ſui commentatores ſicut
dictum ẽ exponunt eũ.ꝑ hoc igit̃ pꝫ quali
ter aie vires adueniũt ſm tẽporiſ diuerſita
tem.Si aũt dicamus ꝑtẽ vegetabileꝫ ſm
ſbaꝫ alterã eẽ a ſenſibili ꝑꝑ hoc ꝙ diuerſo
tempore inducit̃ vt ẽ actus orgãi:tunc etiã
oꝫ nos dicere motiuã ſm locũ eẽ diuerſaꝫ
in ſba a ſenſibili:qꝛ motiua ſm locũ diuer-
ſo tẽpore ꝑficit̃ vt actus p̃mus vel ſecũd⁹.
Adhuc aũt ⁊ generatiuã dicemus alteraꝫ
a nutritiua ⁊ augmentatiua eo ꝙ lõgo tꝑe
p⁹ ꝑficit̃ ad actũ. Q aũtẽ obijciunt de di-
uerſa cõplexiõe organorũ platõiſ doctria ẽ
ſed erroneuꝫ:qm̃ lꝫ oia mẽbra ſint diuerſa
rũ cõplexionũ:tamẽ oia dirigunt̃ ⁊ conuer
tunt̃ ad vnũ quod ẽ cor vel id quod eſt cor
dis loco.⁊ iõ tota corpis diuerſitas refert̃
ad vnũ vniẽs oia alia.⁊ ſicut ſe hꝫ ad ſuaſ
ꝑtes corpus:ita ſe hꝫ ꝑfectio corpis ad ſu
as ꝑticulares poteſtates:⁊ iõ ſbſtãtia vna
eſt aie cui⁹ actus ẽ vita cordis:⁊ ꝑticlares
poteſtates exercet in alijs mẽbris.Sic igi
tur dicemus totã partiũ aie diuerſitateꝫ in
vno corpe eẽ vnitam aliquo quod eſt aia.

Caplm.xviij.de dubitatiõe que mouetur
de eo quod vnit potẽtias aie vtrũ rõ cõis l
ſba realis cuius vires aie ſunt partes.

T adhuc dubitabit aliquis quã po
teſtatẽ hẽt quelibet partiũ aie in cor-
pore:⁊ hoc ẽ querere vtruꝫ habeat poteſta

tẽ ꝑtis poteſtatiue q̃ eſt q̃ſi pars integraliſ
aie poteſtatiue ita ꝙ vniẽs poteſtateſ ꝑticu
lares ſit vna ſba aie ſm eſſe:aut ita ſit ꝙ q̃
libet pars aie poteſtateꝫ habeat totius aie
⁊ vniens eas nõ ſit niſi quedã ratio cõis ⁊
ſm rem q̃libet ꝑs ſit quedã aia totũ illud
habẽs quod hẽt aia.Et ſiquidẽ dicatur ꝙ
ꝑtiũ vnaqueqꝫ nõ hẽt niſi ꝑticularẽ pote-
ſtatẽ:tũc oportet ꝙ ſicut aia cõtinet totum
corpus:ꝙ ſic quelibet ꝑs poteſtatis eius
aliquã cõtineat ꝑtẽ corporis ⁊ exerceat in
illa ſuã oꝑationẽ:⁊ hoc iõ cõueniens ẽ:qꝛ
aia tota dicit̃ fora cõtinẽs corpus:⁊ tũc ip
ſa nõ colligit̃ niſi ex poteſtatibus ꝑticula-
ribus ꝑtes corporis continẽtibus.⁊ ſi hoc
ꝯcedat videt̃ ſequi aliud impoſſibile:qꝛ
qualẽ partẽ aut quomõ intellectus conti-
neat graue ẽ fingere volẽti aſſignare eo ꝙ
nos ſcimuſ oẽm potentiã affixã orgão cor
porali nõ eẽ niſi circa ea que ſũt de cõple-
xione orgãi illius ſicut oculi circa colores:
⁊ auris circa ſonos. Intellectus aũt vlr̃ ẽ
circa oia:neqꝫ accipit ea corporaliter ſed
ſimplr̃ denudata ab oi materia ſenſibili ⁊
corporali:⁊ iõ nullius ꝑtis ipſe põt eẽ act⁹
nõ igitur vniuerſũ totius poteſtatiſ anime
continẽtis corpus colligit ex talib⁹ ꝑticula
ribus poteſtatib⁹ quarũ quelibet cõtineat
ꝑtes corporis:⁊ per cõſequens nõ ẽ talis
comparatio partium aĩe ad partes corpis
qualis eſt cõparatio ipſius anime ad totũ
corpus:cũ ipſa contineat totum corpus ⁊
nõ quelibet partiũ eius partẽ corporis ꝯti
neat. Q autem omnis anima ad totũ cor
pus ſicut continẽs ipſũ compet̃:ꝓbat̃ ex
hoc quod ſuꝑius induxim⁹:ꝙ neqꝫ oi aia
egrediẽte de corpe corpus expirat ⁊ mar
ceſcit.Si ãt ꝓpter hoc dicat aliquis ꝙ vni
ens iſtas ꝑticulares poteſtates eſt vna rõ
cõiſ earũ quã habẽt vt ſũt aie:⁊ ꝙ quelibꝫ
iſtarũ ẽ aia hñs in facultate oia oꝑa anime
faciẽdi lꝫ quedam operet̃ in vno organo ⁊
quedam in alio. Ille pro ſe habet ꝙ plan
te videntur viuere ⁊ vbiqꝫ habere omnem
facultatem anime vegetatiue:⁊ lꝫ in radi-
ce ſola trahat cibũ:tamen virtutẽ ⁊ faculta
tem trahentem cibum hẽt in ramis:⁊ hoc
patet quando diuiditur ⁊ figitur terre:tũc

enim in ramo trabit sicut in radice. siliter ē in bis aialibus que ānulosa vel rugosa di cunt᷑ que si diuidant᷑ vtraqȝ ps retinet ani mā sensibilē ⁊ motiuā ꝫm locū: ⁊ sunt iste aie eedē spē lȝ sint nūero diuerse. ⁊ videtur ꝙ vtraqȝ ps etiā hēat virtutē gustatiuaȝ et cibi receptiuā. Si āt nō perficiūt tractū ci bi nullū ē incōueniens: qm̄ hoc cōtingit p accidēs. Non ē hoc ex defectu virtut⸗ aie quā nō habet vtraqȝ ps: sed qꝛ deficit ei or ganū corpale quod in planta vbiqȝ aptat᷑ ppter omogenitatē plantarum: sed nō sic vbiqȝ pōt aptari in aiali ppter suarū ptiuȝ etherogeneitatē. vnde lȝ nō hēant instrā q bus saluentur in nā: tamē aia perfecta ꝫm oēs vires videt᷑ vtriqȝ pti ineē: ⁊ siles spē sūt aie partiū adinuicē: ⁊ etiā toti sūt aie di uise siles: qꝛ nō habuit plus tota sil' ꝙ ps alteri⁹ diuidens ipam: tota ergo anteqȝ es set sepata: ⁊ aie ptium sunt siles adinuiceȝ ⁊ hoc ē ac si tota quādo corpus simul non diuisū eēt diuisibile p spēs. Quod āt est di uisibile p spēs ē rō cōis vna ergo dio aie i partes est dio in spēs: sicut si diuideret᷑ al' in hoiem ⁊ asinū. ⁊ nō ē sicut dio subiecti i potentias ⁊ ppetates nāles: sicut diditur ignis in calidū ⁊ rarū ⁊ lucidū vel pomuȝ in odorē ⁊ calorē ⁊ saporē. Si aūt quis di ceret ꝙ in plantis in quib⁹ marie fit hmōi dio nō ē aia palā ē falsū eē qm̄ in plātis vi det ad sēsū ineē quoddā pncipiuȝ formale quod nō est fora corpea agens tātū vnū: sȝ virt⁹ incorpea tātū in corpe agens diuersa: ⁊ hec aia vegetabilis qua sola cōicant simi' aialia ⁊ plante: ⁊ ipsa quidē vegetabilis se patur ꝫm eē aliquādo a sensibili pmo mō quoniā ē in plātis sine sensu. sed sensibi le nō sepat᷑ ab ipsa: qꝛ nihil ē qđ hēat sen sū quin etiā hēat vegetabilē. hac igit᷑ via in cedēdū ē ad ingredū de aie ptib⁹. Questi ones aūt in hoc vltio capitulo mote lȝ non eēnt soluēde hic sed poti⁹ in libris de vege tabilib⁹ ⁊ aialib⁹ in quib⁹ aget᷑ de corporū aiatorū diuersitate: tamē pp doctrine bōita tē ⁊ facilitatē dicimus esse p verissimo te nendū ꝙ vna ꝫm sbaȝ est aia in corpe vno ⁊ ꝙ illa potestatib⁹ aliquibus affigit᷑ corpi ⁊ nō est necesse ꝙ hȝ oēs corpi affigat᷑: qm̄

aia illa que similior est intelligētie agenti: ⁊ magis eleuata ē supra naturā quasdā hēt ppietates affixas corpi: ⁊ quasdā diūctas corpori habet: ⁊ hec ē aia rōnalis. Silr au tem corpa aiata sunt aliquādo valde silia: ⁊ habēt organa nō ex diuersis: nō in fora ɔ posita sed quasi omogenea sicut plante: ⁊ hec diuisa cōualescunt: qꝛ quelibet ps pōt esse os ⁊ organū saluās naturā in talibus. Que aūt sūt silia quidē sed nō oio sic quo rū corp⁹ componit᷑ totū quasi ex qbusdaȝ circulis siue anulis sicut serpētes ⁊ lumbri ci lacerte ⁊ anguille ⁊ hmōi: hec oia virtu tes suas motiuas habēt maxime in anulis sicut in libro de motibus aialiū ē determia tū: ⁊ ideo diuisa p transuersū in vtraqȝ pte retinent ⁊ sensū ⁊ motū. Si aūt per totam lōgitudinē corpoꝝ suoꝝ in duo diuidātur: diuidet᷑ quilibet circuloꝝ in duos semicir culos: ⁊ quia circulis illis vtebant᷑ p mē bris officialibus in sensu ⁊ motu: iō tali di uisiōe in eis facta stati moriunt᷑ ⁊ iacēt im mobilia eo ꝙ nullū habēt organū i quo fi at opatio sensus vel motus. Quedā auteȝ sunt valde diuerse cōpositiōis in orgāis cor poris: ⁊ illoꝝ potestates aiales sūt valde diuerse: ⁊ iō diuisis illoꝝ corporib⁹ statim moriunt᷑: qꝛ anima expirat ⁊ nō pōt salua ri cū inueniat in vna pte totā diuersitatem organoꝝ quā requirit ppter suarū potesta tum differentiā. Sed hominuȝ genus spe cialem habet in hoc ppietatē eo ꝙ sic di ximus supra anima eius que sibi est ppa sepata est ⁊ non cōicat corpori p seipsaȝ: sȝ p aliam potentiā corpi cōicantem propter quod etiaȝ nō diuidit᷑ aia hominis diuiso corpore: sed abstrahit᷑ cū non habet in quo operet᷑. Sic autē diuisis vt dictum ē plātis ⁊ anulosis corporib⁹ que per se diuisibilia sunt aia que vna numero fuit in toto effici tur due numero per diuisionē eo ꝙ est diui sibilis per accidens diuiso corpore: qꝛ tam̄ anima non ē forma corporea que distenda tur quantitate corpis sicut albedo vel alia forma situalis in corpore: iō putabat plato ꝙ aia non possȝ etiā didi per accn̄s sic diui dit᷑ albedo: ⁊ iō dixit i toto itegro fuisse m' tas animas vnitas in rōne quaꝝ m'titudo

māifestaꝛ ꝑ diuisionē. Sed hoc ē incōue
niēs: qꝛ nō eēt rō q̄re vnı⁹ corpiſ ꝑfectibil'
eēnt plures aīe vel ꝑfectiōes cū vna suffi
ciat. nā. n. nō abūdat supfluis. Et iō dicē
dū ꝙ ad diuisionē corpis sequiꝛ diō aīe. ⁊ iō
quod diuidiꝛ ꝑ accn̄s ē duplex. s. qđ hab
quātitatē ꝑ accn̄s ſm quā diuidiꝛ: ⁊ est mi
nus in minori: ⁊ maius in maiori: sic forē
corpee diuidunꝛ ꝑ accn̄s q̄ sūt vt calidū
frigidū ⁊ hūidū ⁊ siccū: ⁊ hmōi. ⁊ ē diuisi
bile ꝑ accn̄s qđ lȝ in se sit indiuisibile n̄ ha
bens q̄ntitatē: tn̄ ſm suā totā facultatē iēst
diuersis ꝑtib⁹ corpis. ⁊ iō diuisis corpis ꝑti
culis ſm totā facultatē suā remāet in illis
diuisis: ⁊ sic aīa ē diuisibilis ꝑ accidēs. ⁊ si
mile ē sicut si signauero pūctū in linea me
dia. Nō. n. indiuisibile ē: ⁊ tamen si diuise
ro lineā in pūcto illo remāet pūctū integꝝ
in vtraqȝ linea: ⁊ erūt duo pūcta. Hoc aūt
plato ignorauit. Quidā āt etiā hoc ignorā
tes ꝯuertūt se ad magis ipossibile dn̄tes ꝙ
in vtraqȝ ꝑte diuisa remāet vna aīa nūero
sed illi nesciūt ꝙ idē nūero ē i quo nō inue
niꝛ in nūerādo diuersitas. In ꝑtib⁹ aūt di
uisis diuersitas in nūerādo inueiꝛ. Adhuc
autē quod diuidiꝛ ab aliquo loco ⁊ ſbo ne
cesse ē nūero differre ab ipso: ꝑtes āt diui
se ⁊ loco ⁊ subiecto sunt diuise. non igitur
est in eis vna anima numero.

Explicit liber de aīa p̄mus. Incipit secū
dus q ē de aīa ſm substantiā ⁊ ꝑtes eius q̄
sunt vegetabilis sensibilis ⁊ rōnalis. Tra
ctat⁹ p̄mus de substātia aīe ſm se. Caplm
p̄mū q̄ sit libri intentio: ⁊ qualiter diffiniti
onem anime venari contingit.

Ec igiꝛ q̄ dc̄a sūt tradita sūt a
p̄orib⁹ phis de aīa in quibus
qꝛ nihil ē ꝯueniēs ſbe aīe vl' ei⁹
ꝑtib⁹ oȝ nos oīa ea vt oñdim⁹
abijcere. Redeam⁹ aūt iterū
tanq̄ȝ ex p̄ncipio qđ supra nobis p̄fixim⁹
ad iquirēdū p̄mo de ſba: ⁊ postea de ꝑtib⁹
⁊ opib⁹ ⁊ accidētib⁹ eius. ⁊ q̄ram⁹ deter
minare quid ē aīa rōne cōi ⁊ figurali siue

supficiali. ⁊ etiā q̄ vtiqȝ sit ipsi⁹ eēntialis ei
ꝓpria diffinitio q̄ nō dic̄ tātū quid est aīa
sed etiā dicit cām ꝓpter quid vnūquodqȝ
opeꝝ ⁊ accn̄tiū inest: qꝛ sic dixim⁹ supius
in ꝓhemijs si ꝑ diffinitiōem nō cōiectura
tur facile de accn̄tib⁹ dialetica erit ⁊ vana.
venātes aūt diffinitiōem p̄mo q̄ tantū qđ
ē aīa dicit dicam⁹ ꝙ nos nō disputamus
vtrū aīa sit in generib⁹ accidētiū: qm̄ scitū ē
ab oīb⁹ accidēs ꝑtē substātie nō eē neqȝ ꝑ
ficere substātiā. Aīa autē cōpositi ex aīa ⁊
corpe pars eēntialis ⁊ dignior ē: ⁊ ꝑfic̄ aīa
ta corpora. ⁊ iō supponim⁹ aīam in genera
litate substātie cōtineri. Dicam⁹ igiꝛ vnū
esse gen⁹ entis quod ē substātia: hui⁹ autē
generis aliud quidē ē sic mā que ſm se ac
cepta nō ē hoc aliquid quod ē cōpositū in
diuiduū substātie eo ꝙ nō dat ei nomē neqȝ
eē: sed substare ab ipsa p̄mo ē. Alterū aūt
in eodē genere substantie acceptū ē forma
⁊ spēs ſm quā dicitur iā formata res natu
re hoc aliquid eo ꝙ formādo ipsū ⁊ speci
ficādo dat ei eē ⁊ rōnē diffinitiuā. Et terti
um in genere eodē quod ē ex istis cōposi
tū duob⁹ quod ē res in nā ꝓducta: quam
ipa nā itēdit. Itē hec aūt mā quidē ē potē
tia q̄ subijcitur generatiōi ⁊ forme. Spēs
āt ē endilichia: hoc āt latine sonat act⁹ vel
ꝑfectio q̄ dat eē specificū ſbale hȝ ꝙ homo
vel asin⁹ diciꝛ aliquid: ⁊ hoc ē duplex quo
rū vnū sequiꝛ alterū: vnū est. n. actus p̄m⁹
qui est eē: ⁊ aliud ē actus secūdus q ē actō
eēntialis ſm illud eē: sicut si dicerē ꝙ lux
lucentis est eē ⁊ actus p̄mus: ⁊ lucere ē ac
tus eēntialis eius secundus: eo ꝙ hec est
actio eius que sue forme diffusio quedam
est essentialis. omnis enim essentia propri
am ⁊ essentialē habet opatiōnē qua nūqȝ
destituitur quando est essentialis: sicut lux
non destituiꝛ a lucere quod ē eius actio. hu
ius autem exēplum in accidētalib⁹ est sci
entia in sciente que dat ei eē scientis ſm ꝙ
sciens est: ⁊ huius actio essentialis ſm sci
entiam est considerare scita que scit per
scientiam. Ista enim est in omni forma
naturali ꝙ ipsa in habitu habita est actus
primus dans eē materie in qua ē ⁊ compo
sito: quia aut ipsa ē principium eēntialium

τ naturaliū sibi actionū: iō etiam non p̄ aliquid aliud sibi acquisitum est actus secundus. sicut enim sciens nihil vlterius acquirit quo cōsideret: sed ipsa forma que ē sciētia in eo est p̄ncipium cōsiderationis p̄ seipsam: ita etiā de omni forma naturali τ substantiali q̄ est p̄ncipium ipsa suarū operationū eēntialiū p̄ seipsā: τ ñ p̄ aliud sibi additum. Mouet autē forsassis aliquem q̄ dicimus substantiā esse genus continēs materiam τ formā cū sint principia sbstantie: τ p̄ncipia generis non sint in genere: s3 ante ipsū. Adhuc autē forte mirabitur aliquis quomodo diuidimus sbstantiā p̄ tria que nō equaliter respiciunt rōnē τ nomē sbstantie: τ inter que non ē oppositio: cum duo p̄ma sint partes tertij quod dr̄ sba composita. Sed de his determinari habet in p̄ma philosophia. sed quantū hoc negociū attinet. sciēdū ē q̄ coē quod vocamus sbā hic tria continentē est cōe b̄m analogiā, p̄ ut distinguit̄ in. vij. phie p̄me: τ ideo p̄mo cōuenit vni: τ alijs cōuenit per illud. Adhuc autē sba dupl'r accipit̄: vno. n. mō accipit̄ b̄m q̄ sbstat accidētibus: τ est ipsoꝝ accidentiū vl'e sbm in quo ipsa accidentia habēt eē. τ sic nō accipim⁹ eam h̄: q2 hoc mō cadit in coordinatione p̄dicabiliū. Alio autem mō accipit̄ ipā nā sbe b̄m q̄ opponit̄ accidētali nature: τ sic ē τ dicitur sba res p̄ se existens: τ accidēs res non p̄ se existēs τ quando sic dicitur tūc continet sb se mā3 τ formā τ compositū. τ p̄ncipaliter quidē hoc mō sbstantia ē forma qua existit q̄cq̄d per se existit. τ secūdo modo dicit̄ compositū: tertio autē materia que non hēt per se existere i natura nisi p̄ formā. τ isti mōi sūt tres penes quos diuiditur sba in tria. neq3 oportet q̄ talis diuisio sit opposita cum nō sit diuisio analogi nisi explicatio modoꝝ quibus analogū sb se continet quedam. Jam igit̄ patet q̄liter diuidimus hic sbā inter ea autē que sunt sbe per se existentes nulla ita vident̄ esse sbe sicut corporea. lic3 enim sbe sepate verius sint sbe: tamē nō ita vident̄ ad sensum. Omnes. n. cognoscim⁹ ad sensum q̄ corpora sunt res per se exñtes Inter corpora autē adhuc magis videtur esse sbe phisica corpa q̄3 artificialia: q2 nos videmus q̄ phisica corpora sunt p̄ncipia artificialiū corporum. Figura. n. quam inducit ars accidens est quod non esset nisi phisicū corpus sustineret ipsam: sicut p3 in ligno in quo ē forma lecti que non eēt nisi lignū esset: τ sic ad per se existendū p̄ncipiatur artificiale a phisico. Est igit̄ phisicū corpus quod phisica forma ad aliquā speciē phisici corporis ē determinatū mag' sbstātiale q̄3 artificiale. Inter phisica aute3 corpora quedā habent vitā τ queda3 non habēt vita3: sed alia forma determinantur ad spēm phisicā sicut elementa vel etiā cōmixta tātū vt lapides τ metalla b̄m sua genera. vitā. n. dicimus b̄m principium alendi τ augendi τ diminuēdi: q2 ista sunt b̄m que p̄mo manifestat̄ vita sicut inferius p̄babimus. Erit igit̄ oē corp⁹ phisicū p̄ticipans vitā eēntialiter sba in illo mō substātie quo diximus sbam eē cōpositū. Quia vero tale corpus phisicū habet vitā: τ hñs vitā corpus: nec ē ipā nec cā vite nō potest eē q̄ corp⁹ phisicū sit aīa: eo q̄ corpus cū sit hñs aīam τ vitā per aīam nō ē in alio a se sicut in sbo eo mō quo dicimus sbalem formā eē in subiecto nō q̄idē sicut accidēs quod cū sit in aliquo nō ē in eo velut q̄da3 ps: q2 aīa ē potissima ps ipsius quod ē eē cōpositi. Magis āt corpus phisicū ē sbm in illo mō quo dixim⁹ mām τ yle eē generatiōs sbm p̄mū in libro p̄mo perigeneos Cōstat autē q̄ etia3 aīa nō ē cōpositum ex aīa τ corpe. oportet igit̄ q̄ aīa sit sba sicut spēm τ formā diximus eē sbam corpis phisici vitā p̄ticipātis potētia habituali: hoc ē forma q̄ forma pōt agere opatiōes vite secūdas. Cū. n. potētia sit duplex: vna q̄dē mālis que ē qua pōt aliq̄d fieri: τ ē iperfc̄a nō ē aīa pfectio corpis phisicj vitā p̄ tale3 modū potētis hr̄e a corpe: q2 tale corpus vitā nō hēt neq3 participat vitā: l3 vitā hr̄e τ p̄ticipare possit p̄ sui transmutationē: sic q̄libet mā transmutat̄ ad suā forma3 p̄ generationē: sed aīa ē pfectio eius q̄d h3 vitā sic q̄ actiones vite exercere potest: τ ideo b̄m alium modum potentie habet vitam qui est modus potentie formalis: sicut

De aialibꝫ dormientibꝫ tpe hyemis

dicimus scientē esse potentē cōsiderāre cū voluerit: ⁊ ignorantē considerandi hr̃e impotentiā: sic igit̃ habemus ea q̄ exiguntur ad illā aie diffinitionē que simpl'r ⁊ vl'iter dicit quid ē anima. Est. n. anima substantia que ē forma corpis non artificialis sed physici: ⁊ nō cuiuslibet physici: sed potentia habituali vitam habentis.

Capitulum secundū de vniuersali anime diffinitiōe q̄ dicit quid ē aia vniuersaliter.

Ex his autē que dictā sunt possumus intelligere ꝙ aia est substātia que est actus: nō tamē quilibet actus nālis: sed ē hmōi actus quo aiatū pōt agere vite actiones: hic autē actus dr̃ dupl'r sicut ⁊ in ante habitis dictum ē. Alius quidē. n. est formans eē simpliciter ꝑ modū habitus quiescētis in suo subiecto: ⁊ ille ē sicut scientia quiescens in sciēte. Alius autē est sic opatio eēntialis ꝓcedens ab hmōi' actu sicut actio vite procedit ab aia: ⁊ ille ē sicut cōsiderare quod ē actio sciētis in actu considerantis: ⁊ manifestū ē ꝙ anima est act⁹ p̄m⁹ sicut sciētia ē actus sciētis: hec. n. ambo q̄ vocamus actū p̄mū ⁊ actum secunduꝫ aie conueniūt quia in eo ꝙ aia ē actus ē i quibusdā similis somno: ⁊ in quibusdā similis vigilantie. Sōnus. n. est quies aie ab exteriori ope sensuū ⁊ quo ad sensū: ergo ñ pōt dici ꝙ ipsa sp exerceat opatiōes suas. Vigilantia aūt est expansio quedā anime in exteriora opa sensuū: ⁊ ideo si diceremus animā vniuersaliter eē h̄m actum: ⁊ ꝙ hoc eēt essentia eius cōtingeret aialia dormientia non habere aiam: ⁊ vniuersaliter qcqd nō ageret actiones anime nō haberet animam: ⁊ hoc ē falsum. In sensibili igitur anima nos videmus aliquādo quod est simile somno: ⁊ aliquādo quod ē simile vigilie: vigilia. n. similis ē considerationi que est exercitiū ⁊ actus anime vel scientie: sed somnus ē simile aliquid scientiam habēti ⁊ non vtēti ea in opere. In aia autem vegetatiua videmus ipsam esse magis silēm vigilie continue: quia ipsa quantū ad nutritiue opera semper agit operationes vite ⁊ nunq̄ꝫ quiescit ab eis q̄ꝫdiu anima inest corpori. semper. n. vel trahit nutrimentum de membro ad membrū vel dissoluit ipsuꝫ ⁊ alterat ⁊ vnit mēbro. ⁊ ideo quantuꝫ ad hunc motū vite semper agit vite actiones quāuis enim quedam animalia quiescāt aliquando ab inquisitione alimenti exterius sicut vrsi ⁊ hirundines ⁊ ciconie ⁊ glires quidam ⁊ forte mulieres alique ⁊ quedam alia que calorem habent digestiuꝫ debilem. ⁊ est ipsorum viscosa humiditas ⁊ spissa valde pellis ⁊ non porosum corpus tamen idem calor in eodem tempore quādo cibum extra non querunt dissoluit nutrimentum ⁊ humidum quod est circa locum digestionis ⁊ alterat ipsum ⁊ conuertit ⁊ attrahit ad membra. talia eniꝫ animalia voracia sunt in estate quādo confortat̃ calor aliquantulum: quia multi cibi appetitus causatur a frigiditate: ⁊ ideo quia calor eorum parum ⁊ quasi nihil consumit: sed tantum conuertit modica alteratiōe cibum ⁊ remāet in eis multa ⁊ indigesta humiditas: ⁊ pinguedo magna operiens interiora omnia viscerum eorum ⁊ sunt in talibus vene ⁊ cetera vasa stricta multum ꝓpter debilitatem caloris penetrantis ⁊ perforantis. Et ideo quando venit frigus extrinsecum hyemis obstruuntur pauci pori qui sunt in corporibus eorum: ⁊ tunc modicus calor nō habens quo euaporet cum fumo hūido redūdat ad interiora ad locuꝫ digestiōis ⁊ generat in eis flegma abūdās ⁊ obstruens vias nutrimenti. ⁊ sic cessat in eis appetitus ⁊ quiescūt ab exteriori inquisitione nutrimenti. ⁊ hūiditas grossa euaporans ad cerebra eorū facit ea q̄si ebria ⁊ somnolētia: ⁊ ideo iacent immobilia ⁊ sagacitate nature prouident sibi de cauernis ⁊ huius signū ē: q2 egrediētia de cauernis inueniunt̃ macilenta eo ꝙ consumpta ē in eis hūiditas impinguans ea. Sed de his tractabitur in libro de animalibus hic aūt hec dixisse sufficiat: ꝙ cū vniuersalem aie queramus diffinitionem oportet ipsam dicere in quibusdum actum primum: ⁊ i quibusdam actum secundum propter causaꝫ que dicta est. Sed h̄m viam generationis

30

sciencia est ante considerationem: et prior ea: quia prius est habere habitum q̄ʒ vti ip so in actione et exercitio: et q̄ʒuis forte aliq̄ forma ab actione sua nunquam destituatᷣ: sicut lux a lucendo: tamē prius ē bm viam generationis actus primus q̄ʒ actus secun dus. Sic etiaʒ prius in via generationis est habere animam bm potestatem vite q̄ʒ age re actionem vite: vita.n. que est ipsū viuere est actio anime in corpus et est sibi essenti alis et nunq̄ʒ ea destituitur sicut inferius di cemus: tamen bm generationis modū p̄us habetur anima q̄ʒ vita: et ideo anima essen tialiter est actus primus et nō secūdus. dif finitio igitur dicens quid est anima est q̄ ē actus primus corporis phici potentia vitā habentis.

Capitulum tertium de date diffinitōis explanatione et est digressio quedaʒ.

Ulia autem animaʒ diximus esse actum non cuiuslibet phici corpis sed potius eius tantum quod i po testate perfecta habet vnde exerceat actōes vite oʒ nos ad explanationem dicte diffini tionis determinare quale sit illud corp⁹ qd̄ dicimus in tali potestate hr̄e vitā. In supi oribus autem primi libri istius scientie dixi mus formas naturales vniuersal'r eē dupli ces. vna eniʒ est que magis sequitur natu ras corporis naturalis in quo est forma nō eleuata supra ipsum et potentias eius sicut est illa que est armonia mixtoꝝ vel armoni am p̄ñs et talis forma natura ꝓprie vocatᷣ et nō agit nisi vnū sicut determiatum est i se cūdi phicoꝝ nostroꝝ p̄ncipio. de oib⁹ mix tis talem formam habentibus iam tracta uim⁹ in scia de lapidib⁹ et mineralib⁹. Est autem alia magis vicina cāe vl'i agenti pri me que agit oēs formas et hec est essentia i corporea mouens et pficiens corpus q̄ hʒ i primere in naturam totam eo q̄ ordine na ture supra nām est omnis forme corporee et hec vocatur anima et q̄ʒ potestatem nō tra hit agendi a corporee sed ex prima cā cuius naturam sequitur: ideo nō agit tantum vnū sed multa et quodlibet illoꝝ opm est ei ꝓp̄ um et essentiale et talis forma vocatur aia. Actōes autem suas essentiales agit in cor pore et circa corpus que actōes nō sunt sine instrumentis corporalib⁹: et ideo omē cor pus quod in potestate habituali habet vn de operetur actiones vite oportet esse organi cum h̄ est ex organis figura et situ drñibus cōpositū. organa.n. voco mēbra officialia q bus actiones vite ab anima exercentᷣ sicut p corp̄m flux⁹ spiritus vitalis p stomachū autem cibi coctio p epar autem digestio et sic de alijs hmōi. hoc autem rationabiliter fit. forma.n. que nā simpl'x est: cum vnam tantum hēat essentialem opationem sortitᷣ corpus simpl'x organicuʒ vnius rōis exñs in toto et partibus omnibus eius sicut et for ma ignis: aut lapidis et metalli. forma aūt q̄ sua incorporeitate altior est q̄ʒ forma natuā lis et magis supra mām eleuata plura o patur essentialiter et iō optet suū corpus in quo exercet opa illa eē eterogeneuʒ ex di uersis in figura et mixtura cōpositum. hui⁹ autem exemplum est in omnibus potestati bus incorporeis. Ars enim architectonica cum sit vna nō vna simplici opatione facit domū sed potius sectando dolando pforā do ꝯplanando et leuando et compaginādo ꝓpter quod diuersa in figura querit instru mēta sicut securim ad secandum: dolabruʒ ad dolandum: et terebꝝ ad pforandū: rūti nam aūt ad planandum et in alijs actōibus suis apta talia hmōi: vnit auteʒ ea ad vnuʒ man⁹ artificis que mouet omnia hec. Sic et anima habens i se potestates opādi opa vite multas querit corpus sic habens diuer sa organa in figura et mixtura et compōe in quibus diuersis agit vite actiones vniens omnia hec ad vnum. s. ad cor a quo influit vite actiones omnibus eis. organa autem plantarum ptes sunt: et hoc quidem satis manifestum est in corpib⁹ animalium et ma xime hoim cū ēt in corpib⁹ plantarū verum ē q̄ plātarū ptes sunt organa specialia offi cia hñtia vite: lʒ sint ptes simplices h̄ gene re simplicitatis quo dr̄ simpl'x qd̄ ptes hʒ omogeneas: foliū.n. in planta ē ad coopiē dū corticē fructuū ne ledatᷣ caumate vl' fri gore. fructus autem hʒ corticem i quo opicᷣ

semē vt efficiat̄ pepanu in vase debito ma
turatū. Radices vero hʒ ori in aialibus si
miles quo ad offm̄: q̄ꝛ ⁊ oris ⁊ radicis of-
ficiū ē trahere nutrimentū. Medulā aūt
hʒ quasi loco cordis: lʒ quelʒ istarū ꝑtiū
in se sit cōposita ex silibus: tamē iste ꝑtes
diuersa hn̄t vite officia. pʒ igit̄ ex dictis ꝙ
si oʒ aliquā cōem diffinitionē dare aie: tūc
vtiqʒ erit act⁹ p̄mus corpis phisici orgāici
q̄ꝛ hoc cōuenit tā anime plāte q̄ʒ brutorū
⁊ cōuenit etiā aie hūane quā in orgāis opa
ri videm⁹. ⁊ q̄ꝛ actus in oibus eēntialr̄ di-
stinguit̄ ab eo cuius ē act⁹: ⁊ p̄cipue in ani
matis in quib⁹ ostēsum ē aiam corpeā for
mam nō eē: iō non oʒ q̄rere si vnū sit aia ⁊
corpus. Forā. n. cū mā nūq̄ʒ coicidit in eā
dem rē sicut in artificialibus appet: vbi tn̄
forā vicinior ē materie q̄ʒ in alīs. Nō. n.
q̄rim⁹ si figura ē idē cū cera in sigillo. neqʒ
vlr̄ vnq̄ʒ dubitam⁹ si idē sit actus: ⁊ id cu
ius ē act⁹ sic̄ materie. Cū. n. hoc ipʒ vnuʒ
⁊ ens multiplr̄ ꝑ analogiaʒ dicunt̄ de sb̄a
⁊ accidēte erit sb̄a p̄ncipaliter ⁊ per se ens
⁊ accidens ē ens: q̄ꝛ ē aliqua dispō ei⁹ qd̄
vere ē. Cū sb̄a diuidat̄ in tria sic̄ supi⁹ dixi
mus mām. s. formā ⁊ cōpositū qd̄ iter ista
tria ꝓp̄e ⁊ p̄mo ē ens ē forma: q̄ꝛ mā n̄ hʒ
actu eē nisi a forā: ⁊ cōpositū silr̄. ⁊ iō mā n̄
ē ꝓpter eē dandū: sed poti⁹ tātū ad hoc ꝙ
subsistet: ⁊ ꝑticulizet ⁊ indiuiduet eē quorū
nullū ē eē ꝓpter qd̄ impossibile ē vnq̄ʒ for
mā eē mām. ⁊ sic eadē impossibilitate im
possibile ē aiam eē corpus. vniuersali igit̄
diffinitiōe dictū ē quid sit aia: q̄ꝛ ē sb̄a hʒ ꝙ
rō rei sb̄a ⁊ forā est: ⁊ hec sb̄a ē quid erat eē
hoc ē quidditas eēntialis hmōi corpis q̄le
determinatū ē. ⁊ iō corp⁹ amittit nomen ⁊
rōnē suā quando expirat ab eo aia: sicut si
dicerem⁹ aliquod instrorū artificialiū eē al'
a natura ꝑfectū sic̄ si dolabra eēt aial ⁊ cor
pus phisicū. tūc. n. id quod ē sb̄a ipsi⁹ forā
lis ē eē suū: q̄ꝛ eē nihil aliud ē nisi diffusio
forē in subiecta sibi mā: ⁊ tale ē phisici cor
pori ē aia in cōi rōne accepta. ⁊ si positōne
p̄oris retēta ꝙ si dolabra sit corpus phisicū
corp⁹ dolabrale quod ē ferrū sepetur a forā
dolabre iā nō hēbit nec rōnē nec nomē do
labre nisi forte equiuoce: neqʒ ferruʒ hēbit
rōnē ferri: sed ꝙ ferrum adhuc est ferrum
sepata ab ipso figura dolabre apud vsum
loquēdi: iō ē q̄ꝛ dolabra ē organū artis ⁊ n̄
phisicū: ⁊ corpum artificialiuʒ supius dixi
mus eē p̄ncipia corpa phisica q̄ forās phi-
sicas retinēt in eis. Mor. n. accn̄s est forā
artis. ⁊ iō talis corpis nō est eē: ⁊ rō aia sʒ
poti⁹ phisici tal' quod hʒ in seipso p̄ncipiū
quo mouet̄ motu vite ⁊ ꝺm locuʒ: ⁊ qd̄ i se
hēt posse quiescēdi quādo voluerit. Et iō
sepata aia ab hmōi corpe corp⁹ iā non erit
habens eē ⁊ nomē. ⁊ iō mortuus hō non ē
hō: neqʒ caro ei⁹ ē vera caro: sed poti⁹ cor-
ruptū a carne hois. Cōsiderare autē oʒ in
ꝑtibus aiati corpis quod nunc dictum est
quoniā si nos ponam⁹ oculū per impossi-
bile esse separatū ⁊ esse animal tunc absqʒ
dubio visus ⁊ potentia visiua erit aia eius
quia hec potentia agit in eo vite actionem
ꝺm nām oculi ⁊ cōplexionē. visus igit̄ erit
sb̄a formalis oculi dans ei rōnē oculi ⁊ no
men: ipse aūt ocul⁹ qui pupilla vel corpus
oculi vocatur ē materia visus. ⁊ ideo defi-
ciente visu in oculo iam nō est oculus sed
equiuoce: neqʒ pupilla vocat̄ neqʒ est: nisi
equiuoce sicut lapideus vel depict⁹. Qd̄
autē accidit in ꝑte vna organica aialis oʒ
accipe accidere in toto corpe viuēte: q̄ꝛ oio
silr̄ ē. sicut. n. vna potestas ꝑticularis ani-
me sensibilis se hēt ad vnā organicā ꝑtem
corpis in eo ꝙ dat ei esse ⁊ rōneʒ: ita totus
sensus siue sb̄alis aia se hēt ad totū viuens
corpus quod dat ei esse ⁊ rōnē talē que est
sensitiui corpis. pʒ igit̄ ex dictis qualiter
aia sit actus aiati corpis potestateʒ hn̄tis
agēdi vite actiōes: ⁊ ideo tale corpus non
pot eē abijciens aiam quod ita ē in poten
tia: ⁊ in ea ē ei viuere: sed potius ē aiaʒ ha
bens: ꝓpter quod diximus supius ꝙ cuʒ
dr̄ in diffinitione assignata potētia vitā ha
bentis ꝙ de potestate hituali ⁊ ꝑfecta itel
ligit̄ que potens ē agere vite actiones: hoc
autē haud ē sepatū ab aia vt abijciens eaʒ
sed potius in rōne sua cōcipiens eā ⁊ hn̄s
eā: q̄ꝛ neqʒ nomē corpis organici hēt neqʒ
rōnem sine ipsa. Semē aūt animaliū ⁊ fru
ctus plantarū nō sunt hmōi corpa orgāica
nisi in potētia incōpleta. ⁊ ideo taliū non ē

anima endelechia: neq₃ anima ē in eis nisi sicut artifex in artificiato quod ē in fieri ⁊ nō in eē: ⁊ hoc nō est inec aiam nisi ẜm qd sicut supra diximus. vñ p₃ ex dictis q̄ vigilantia ē actio aie q̄ est exercitiū actiōis vite est sicut in artificialibus incisio: ⁊ in phisicis visus siue videre ẜm actū. ⁊ iō visus h₃ actōnē q̄ est vti visu: ⁊ silr potentia hitualis orgāi ad videndū qd̄ ē visū hr̄e: ⁊ ñ vti ē aia: q₂ sicut diximꝰ ipa ē actus pmꝰ. ⁊ actꝰ secūdus: neq₃ tamen iō ē duo: q₂ actꝰ secūdus supponit pmū: ⁊ fluit ex ipso eēntialr. Corpus aūt ⁊ mā oculi ē qd̄ ē potētia vtēs ⁊ habens visū: ⁊ nō potētia incōpleta: sed potāte pfecta sicut diximus: ⁊ sic oculus ē pupilla ⁊ visus cōpositꝰ: ita aia ⁊ corpus ē aial totū cōpositū cuius tota ratio ⁊ substātia est anima.

Caplm quartū in quo ex pdictis demonstrat que anima sepabilis ē: ⁊ que nō.

Ex dictis aūt in pdicta diffinitiōe aie facile determinat q̄stio qua q̄ritur si aia sit sepabilis a corpe vel nō. Non eniȝ immāifestū est q̄ aia nō vlr sepabilis est a corpe. ⁊ silr q̄ pars q̄dā ipsiꝰ nō sepatur a corpe. Quecūq₃. n. foia eēntialiter ē pars corpis aut actꝰ nullā vite actionē agēs nisi in pte corporis aliq̄ nō pōt separi h₃ eē a corpore: q₂ si separet seq̄ret q̄ sepata nullā hr̄et vite actiōem: ⁊ hoc eē nō pōt. tales āt sūt aia vegetabilis in plātis: ⁊ aia sensibil' in brutis: hec. n. duplex aia est actus ⁊ pfectio quarūdā corpis ptiū sine quibꝰ nullā oio h₃ vite actionē. Nō. n. itelligi pōt nutritiua ⁊ augmentatiua ⁊ generatiua agere sine cibo ⁊ semine corpali: ⁊ iđo a corpe in istis actiōibus nō sepatur. Silr autē videre ⁊ audire ⁊ vlr sentire nō agit sine instrūs corporalibꝰ ⁊ corporalibus formis: ⁊ imaginari nō fit sine q̄titate corpis pp̄ter qd̄ nihil istorū sepatur: neq₃ ipa aia separi potest q̄ sic ē i toto corpe sicut iste potātes sūt i ptibus corpis. At vō quandā aiam ⁊ ẜm quasdā ptes nihil prohibet separi pp hoc q̄ ille nullius corporis sunt actꝰ in quo vite exerceāt actiōes sicut in orgāo: sicut manifestū erit in sequētibꝰ de itellectu tā agēte q̄₃ possibili: ⁊ in pte i pmissis dictū est. Amplius aūt māifestū est nō solū de ipsa pte intellectiua q̄ sepat: sed de ipsa aia tota intellectiua q̄ separet ē māifestū: cuius cā necessaria ē: q₂ cū ptes aie sint nāles potestates eius ab ipsa fluentes impossibile ē q̄ ab essentia coiūcta cū corpe fluat ptās sepata. S₃ econuerso possibile ē q̄ ab eo qd̄ eēntialr est sepatū fluant potentie opantes in corpe: q₂ ois ptās supior pōt quicq̄d potest vtꝰ inferior: ⁊ nō couertit. cuiꝰ pbatio ē q̄ nos videmꝰ q̄ a pmo motore simplici q̄ maxie sba sepata ē inter eēntias oēs fluit virtus motiua pmi mobilis q̄ nullo mō explet opatiōnē suā sine corpore eo q̄ nihil ē localr mobile nisi corpus. Silr āt ars q̄libet sepata ē put est in aia artificis: ⁊ in potētias suas nō explet sine corpis instrumentis. p₃ igit q̄ ab eo cuiꝰ essentia sepata ē fluūt potentie opantes in corpe. Sed ab eo quod eēntialr subdit corpori: ⁊ ē virtus in corpore exñs nulla fluit potētia que sit sepata: q₂ potentia nālis ⁊ operatio sequtur essentiam: ⁊ iō ipsa essentia mixta corpori magis erit imixta q̄₃ ipsa essentia a q̄ fluit. Adhuc aūt nālis potentia est ppetas essentie. Est āt ẜm pncipiū passiōis: ⁊ cadit in diffinitiōe eius. Qualr igit poss₃ eē q̄ essentia coniūcta corpori cāret potētiam nālem sepatam? Ex his igit p₃ q̄ si intellectꝰ ē potētia sepata tc̄ o₃ q̄ nā ⁊ eēntia intellectiue aie sit separata: ⁊ cū hoc habebit plurimas potentias corpori coiūctas. Amp. aūt manifestat hoc si dicat aia intellectiua siue rōnalis mouere corpus ⁊ eē actus eius: sicut nauta est actus ⁊ motor nauis. Nauta. n. mouet nauim per spēm intellectiuam que est scia gubernandi: ⁊ cuȝ nullam operationem habet nauta in naui que non expleatur motu ⁊ instrumēto corporeo: sicut a themone vel clauo vel velo: aut gubernaculo vel remo: ⁊ separatur tamen totus gubernator a naui. Et simılr si anima sic mouet corpus totuȝ intellcū gubernante aut impante ipsa separatur tota essentialr a corpore l₃ hēat multas vires ⁊ operationes sensus ⁊ vegetationis q̄ non

explētur sine instrumētis corporeis. Hec autē omnia constabunt postq̄ȝ determinatū fuerit de natura aie intellectiue in tertio huius ſcie libro. figuraliter quidē igiť hoc ē supficialiter ⁊ vniuersaliter sic determiatur ⁊ describiť anima diffinitiōe vniuersali solum quid est anima dicente.

Capitulum quintū in quo probať q̄ oportet querere aliā adhuc diffinitionē que diť causam superius habitam.

Quoniā autē in pmemyſ diximus q̄ diffinitiones vl'es ex quibus nō cōtingit cās accn̄tiū subiecti ꝯgnoscere neqȝ conjecturari de ipsis facile sunt dialetice ⁊ vane oēs: ⁊ nos iam diffinitōnē que soluȝ dicit quid ē aia assignauimus nō sumꝰ cōtenti in ea: quia oȝ nos cognoscere nō solū quid est aia in se: sed etiam ptes anime ꝯgnoscere ⁊ cās accidentiū per se ipsis partibus demōstrare. Accidētia p se ⁊ opera anime maxime ꝺm partes ei attribuuntur ⁊ iō oportet nos aliā inuestigare q̄ in ptibꝰ anime ꝑpriā naturā ⁊ eē demonstret: qm̄ nos in probemys iam innuimus q̄ ꝺm vnāquāqȝ parteȝ anime altera ⁊ altera est rō anime: ⁊ non est diffinibiliſ anima vna rōne vl'i que appliceť oibus partibuſ eius hoc aūt in dicta superius diffinitiōe cōtingit in qua etiā si diffinientia animā vniuoce sumerenť nō sufficerēt ad naturā anime in ꝑprio partiū eē cognoscendā. Nūc aūt nō vniuoce sūt sumpta: qm̄ nō vna ⁊ eadē rōne actus ē intellectiua anima cū sensitia cū vna sit separata ⁊ altera sit virtus in corpore. Neqȝ in vna ⁊ eadē rōne actus corporis phisici est sensitiua cū vegetatiua: cū videamꝰ sensitiuā eē cognitiuaȝ ⁊ acceptiuam spūaliū spērum a sensibus: ⁊ vegetatiua nihil spūaliter accipit vel opatur: hac igiť necessitate oȝ iterataȝ facere inuestigationē de anime diffinitione: qm̄ in tali via quādo agiť de ptibus fit aliquādo certuȝ id quod ē ꝺm naturā ⁊ rōnem notiꝰ ex hiſ que incerta sūt ꝺm rōnem ⁊ naturā certis tamen quo ad nos tentādū est nobis iteꝝ sic per viā istam aggredi de aia: q2 aia taliſ ē substantia q̄ multū elōgata ē a sensibꝰ nostris: ⁊ nō subycit sensibꝰ nisi quo ad opa ⁊ opa sunt ptiū eiꝰ: ⁊ iō quo ad nos sūt notiores ptes q̄ȝ ipsa ꝺm se aia. Sic. n. diximus diffinitiuā rōnem nō solū ostendere quod qd est: sed oȝ etiā q̄ ostendat causā quare insūt ei p se accidentia q̄ pcipue aie ꝺm partes insūt. Rōnes aūt terminoꝝ diffinientiū q̄s nūc in pcedentibꝰ adduximꝰ sunt sicut ꝯclusio demōstrata per aliud pncipiū. Quedā. n. rō nō dicens nisi quid est per aliud scita: sič ꝯclusio que ad hoc vt sciatur alio indiget pncipio qd est mediꝰ terminus. Rō aūt dicēs simul ꝑpter quid ⁊ quid illa ē sicut demōstratio per se scita: et per quā sciť cōclusio. Est āt de hoc i secūdo posteriorū dictū. Si. n. querať quid ē tetragonismus siue q̄dratū cui accidit per se eq̄le eē quadrangulo altera pte lōgiori dupliciter diffiniri pōt. ⁊ vna diffinitio nō dicet quid ē quod substat passiōi. Altera āt dicet cām: q̄re inest ei ⁊ talis passio. Si. n. diffiniať sic tetragonismꝰ est ortogonū eq̄laterale quattuor lineis cōtentū eq̄le q̄drāgulo altera parte lōgiori nō dicetur nisi qd est absolute quod substat passiōi: Si auteȝ diffiniatur sic tetragonismus est inuentio media rei hoc est inuentio proportiois q̄ȝtitatū ex quibus fit tetragonismus: ⁊ altera parre longiuſ quadrangulum dicet causam quare inest ei talis passio quod est. s. equalis tetragonismus altera parte longiori quadrato. Ad hoc autem intelligēdum prooter doctrine bonitatem oportet de geometrie quinto libro aliquid iterpōere. Sciendū igiť q̄ ex oibus tribus q̄ȝtitatibus q̄ sunt cōtinue ꝑportiōes fit necessario tetragonismus ⁊ q̄drangulus altera parte longius. neqȝ possunt he due figure fieri ex pluribus quātitatibus: neqȝ ex paucioribuſ. Sicut. n. accipitur ex secundo euclidis q̄dratū equilaterum ⁊ equiangulū sub vna linea dicitur contineri: quoniaȝ fit ex vna ⁊ eadeȝ linea in se ꝑducta: ⁊ equale in quantitatibus causatur ab vnitate q̄ȝtitatis. Manifestum autem est quod dicitur in nnmeris. si enim quecunqȝ numerū in seipsum duxero quadratum perficio sič

bis duo vel quater quattuor: ⁊ sic deinceps Quadratum igitur ex vnita prouenit quā titate. Quadrangulum autem altera parte longius sub duabus necessario lineis ⁊ nō pluribus continetur. habet enim hec figura duo opposita latera equalia: ⁊ duo que libet que sibi inuicem in angulo applicantur habet inequalia. Sunt ergo ibi due eq̄litates diuerse ⁊ due inequalitates. Sicut igitur vna per totum equalitas ab vna surgit quantitate: ita necesse est ꝙ due inequalitates duabus intercepte inequalitatibus a duabus surgant quantitatibus: et sic necesse est ipsum sub duabus lineis contineri. hoc autē est manifestū in linearibꝰ nūeris. binarius enim ⁊ ternarius due sūt inequalitates quantitates: ⁊ si duxero vnū in alium perficimus quadrangulū altera parte longius: vt si dicā bis tria vel ter duo longius enim est q̄ꝫ sit latum bis tria: ⁊ latius q̄ꝫ sit longum ter duo. igitur probatū est quadratū ⁊ altera parte longius q̄drangulum ex tribus quantitatibꝰ fieri: ⁊ neqꝫ ex pluribus neqꝫ ex paucioribus. Quotiensc̄unqꝫ autē vniuntur tres quantitates continue proportionis: tunc ex illis fiunt quadrata ⁊ altera parte longius equales omnino. Continuā autem voco proportionem quando in vna ⁊ eadem ꝓportione ī qua se prima habet ad mediā habet se media ad tertiam: ⁊ hoc in numeris est manifestū. accipiatur enim. xij. vi. iij. In his. n. p̄mus est duplus ad mediū: ⁊ medius duplus ad tertiū. ducamꝰ autem medium in seipsum faciēdo tetragonismū: dicēdo sexties sex ⁊ fiunt triginta sex ⁊ ducamꝰ p̄mū in tertiū faciendo altera parte lōgius q̄drāgulū dicēdo duodecies tria vel ter duodecim ⁊ fiunt silr. xxxvi. Equale igit̄ ē quadratū medie ꝓportionis altera pte longiꝰ ad quadrāgulū extremarū proportionum Idem oīo euenit si accepero in alia proportiōe cōtinua tres quantitates: sicut si velī accipe sexquialteras: sicut. ix. vi. iiij. p̄mus enim continet secundū totū ⁊ alterā eius partem. ⁊ silr medius cōtinet tertiū ⁊ alteraꝫ partem eiusdeꝫ. igit̄ cōtinue sexquialtera est in eisdem ꝓportio. Cōstituamꝰ igit̄ q̄dratū ducēdo mediū in seipsū: dicēdo sexties sex: ⁊ fiunt. xxxvi. vt p̄us. ⁊ si ducamꝰ extremos in se inuicem ita ꝙ vnū in alium dicendo nonies quattuor vel quater nouē perficiemus tm̄dem hoc est. xxxvi. Ideꝫ ē oīo in sexquitertijs sicut si accipiamꝰ. xvi. xij. ix. omnes. n. isti in cōtinua sūt sexquitertia ꝓportione: ⁊ per oīa fiat vt p̄us. Sūma. n. ꝓueniens ex duodecies. xij. est. cxliiij. ⁊ tātūdem valet sūma ꝓueniēs ex nonies. xvi. vel ecōuerso ex sexdecies. ix. patet igit̄ ꝙ diffiniens quadratū quod ē tetragonismus: ⁊ dicens ꝙ ē ortogonū eq̄laterū quadrilaterū eq̄le altera parte lōgiori quadrāgulo nō dicet nisi quid ē. dicens autem ꝙ est in cōtinue ꝓportiōis tribꝰ q̄ꝫtitatibus medie ꝓportiōis inuētio dic̄ ꝓpter quid tetragonismus ē equale altera p̄te lōgiori quadrato. ⁊ p̄ma quidē diffinitio cū nō dicat nisi quia inest passio subiecto ē cōclusio demōstratiōis: q2 ad hoc inducit̄ demōstratio vt passio ꝓbet̄ ineē subiecto. Secūda autē est mediū quod ē p̄ncipium demōstrationis: q2 per ipsū ꝓbatur passio ineē subiecto: sicut omnis figura producta a media ꝓportione continua in se ducta q̄ tantū vincit tertiā quantū vincitur a p̄ma eq̄lis ē ei que fit ex ductu p̄me ꝓportiōis in tertiam. tetragonismus enim figura cōsurgens a media continua proportione ducta in seipsam que tantū vincit tertiā q̄ꝫtū vincitur a prima: ergo est equalis quadrāgulo altera parte longiori quod fit ex ductu prime in tertiam. ⁊ sic patet ꝙ medie continue ꝓportionis inuentio dicit causā equalis quadrati ab altera parte longius quadrangulum. Sic igitur est in diffinitionibus aliarum rerum: oportet enim ꝙ id quod cōmuniter rei attribuit̄ sicut anime attribuitur ꝙ sit actus corporis phisici per causam propriam ineē probetur: ⁊ hoc nō potest fieri nisi tali diffinitiōne anime ieiunta que dicat causam quare anima sit actus corporis: hoc autē erit si accepērimꝰ ħm quamlibꝫ partē anime ꝙ ipsa ē principiū ⁊ causa huius vite que exercetur in corpe phisico: tūc enim hēbit̄ propositum. Cuꝫ enim habuerimus ꝙ quicquid eēntialr̄ ē

est principiū ꝛ causa huius vite q̄ exercet in corpore phisico organico ē actus phisici corporis organici: ꝛ coniunxerimus istaȝ ꝙ anima eēntialr̄ ē principiū ꝛ causa hui⁹ vite que exercet in corpore phisico orgāico ꝯcludemus demōstratiue ꝙ anima ē act⁹ p̄mus phisici orgāici corporis: ꝛ sic cōcludemus supius inductā diffinitionē per eā que dicit causā eius sic̄ diximus in exēplo geometrico iam inducto.

Capl'm. vi. de diffinitione anime dicente propter quid.

Dicamus igit̄ principium accipientes huius intentionis ad inuestigandā diffinitionem dicentē ꝓpter quid vt determinem⁹ ꝛ distiguamus aiatuȝ ab inaiato in viuendo: qa viuer e ē eentialis actus anime omnē animam consequens: viuere enim dicit̄ multipliciter: eo ꝙ multa sunt principia viuendi quorū si vnū solum insit viuere dicim⁹ Dicit̄.n. viuere intellectus ꝛ sensus ꝛ motus ꝛ status ꝺm locū. Adhuc autē motus alimenti ꝛ ꝺm augmentū ꝛ decrementuȝ. Quodcunqȝ.n. horū inesse dicatur vitam inesse dicimus: ꝓpter quod ꝛ vegetabilia dio viuere dicunt̄ eo ꝙ in seipsis habent talem potentiā habitualem ꝛ perfectā q̄ p̄n cipium ē vite ꝺm actū per quod principiū vite augmentum ꝛ decrementū suscipiunt nō mouente aliqua forma elementali. Illa enim eēt aut corporis leuis: aut corporis grauis. ꝛ si eēt leuis tūc moueret̄ tantum sursū. si autē esset grauis tūc moueret̄ tātū deorsū: ꝛ hoc faceret siue eēt corporis simplicis siue compositi. Corpus.n. simplex habet motū simplicē: ꝛ corpus compositū insequit̄ motū simplicis in ipso dn̄antis sicut dictū est in celo ꝛ mūdo. Nūc autē alimentū ꝛ augmentū vel decrementuȝ mouet ꝺm cōtrarios locos. s. sursū ꝛ deorsuȝ ꝛ an̄ ꝛ retro ꝛ dextrorsū ꝛ sinistrorsū quod haud posset eē nisi mouens esset forma q̄ est altior q̄ȝ illa que attingit naturaȝ corporis: hoc autem est anima. Motus ergo illi sunt ab aīa. Non.n. sursū augentur tātū corpora deorsum autem non sed equalr̄ in vtroqȝ loco: ꝛ vl'r viuere dicūt̄ quecunqȝ aluntur. Illa.n. tam diu viuūt q̄ȝdiu pn̄t accipere alimentū. Huius autem principium vite vegetabilis est anima: ꝛ hoc qdem ab alijs possibile est separari loco et subiecto: sed alia principia vite que sūt ꝺȝ locum motiuum ꝛ sensitiuū ꝛ intellectiuū impossibile ē separari ab isto i genere mortalium. In immortalibus enim sicut i corporibus celestibus ꝺm paripateticorū opinionē est vita intellectiua separata a sensu ꝛ nutritiua ꝛ vegetatiua. Hoc autem manifestum est in his que vegetantur que vegetabilia vocamus sicut plantas quia illis nec vnam aliam anime potentiā videmus inesse nisi tres que sunt principia vegetabilis que sunt nutritiua augmentatiua ꝛ generatiua. Igitur viuere in his que viuunt solum inest propter hoc principium quod vocamus animam vegetabilem. Animal autem habet vitam per primū sensum qui animal facit animal. Primus autem sensus est posito quo inesse quocunqȝ alio ipse inesse necessario ponitur. Huius auteȝ ratio est quia etiam illa que non mouētur de loco ad locum sed manent vni loco adherentia si sensum habeant dicimus ipsa esse animalia: ꝛ non solummodo viuentia Multa enim animalia sunt immobilia ꝺm locum sicut spongea marina ꝛ quedaȝ ostrea conchilia que habent sensum: ꝛ tamen ꝺm locum non mouentur. Sensus autem primus propter quem animal est animal est sensus tactus. Hoc enim posito non necesse est aliquem alioruȝ inesse: sed alijs sensibus existentibus in aliquo necesse est ꝛ hunc inesse sicut se habet vegetatiuum ad sensitiuum. Vegetatiuum.n. dicimus esse huiusmodi principium vite ꝛ animam qua vegetabilia participant. Sed animalia omnia adminus habent sensum tactus: propter quod tactus nō tantum est vnus de numero quinqȝ sensuum particularium: sed etiam differentia ꝛ forma constituens ꝛ faciens animal propter quem aute ȝ causā vtrūqȝ istoꝝ ac

cidit quod scilicet vegetatiuuz separatur a sensitiuo et tactus a reliquis sensibus: posterius in hoc eodem libro dicemus. Nunc autez hoc dixisse sufficiat quod anima omnium mortalium vite sit principiuz: et diuisa est et determinata his.s. vegetatio sensitiuo et intellectiuo et motiuo secundum locum. Ista autem pro tanto videntur determinare animam quia sunt principia viuendi que aliquando separata ab inuicem in diuersis inueniuntur. Quedam enim sunt vegetatiua tantum et quedam vegetatiua et sensitiua et quedam cum his mouentur secundum locum. Et quedam cum his habent intellectum. Est autem hic sciendum quod viuere est actus essentialis anime qui supponitur vt fundamentum in omni opere suo: et hoc patet quia omnis anima actum hunc effluit in corpus quod animat et a principaliori membro corporis hoc est a corde vel ab eo quod est loco cordis influit ipsum et ideo viuere viuentibus est esse: quia autem anima vt forma dat esse ei cuius est anima non dat nisi per vitam et hoc dupliciter potest considerari.s. prout est ab anima et prout est in corpore et prout est ab anima sic est essentialis actus eius dem prout autem est in corpore: sic est formaliter adherens corpori: ab eo dicitur caro viua et corpus viuum sic de qualibet parte quia omnis pars alimentuz accipiens viuit: sed non omnis pars formaliter sentit quia ossa non sentiunt et tamen viuunt. Alia aut etiam in se dicitur viuere causaliter quia est causa vite et viua in seipsa sicut lux dicitur luminosa et causa luminis: et propter hoc etiam superiora dicuntur viuere nobiliori vita: quia nihil est in ea ex parte motoris vel mobilis quod sit vite contrarium: vel differenter participans vitam: sicut est in mortalibus in quibus multa vite sunt contraria differenter participantia vitam: sicut sunt ossa nerui caro pili que vitaz diuersis actibus anime participant. Est.n. actus anime vite continuus et esse dans corpori viuo: sicut enim esse generaliter est actus essentie in eo quod est et secundum actum est ita viuere est actus anime in eo quod animatum est propter quod peccatum est in diffinitione vite dionysii philosophi qui vitam dixit esse motum generis nutribilis naturam assequens. Non enim generis nutribilis tantum est: sed omnis anime in corpus animatum et a principali membro quod est cor vel id quod est loco cordis in omnibus viuis et quia continuus fluxus est propter hoc dixerunt quidam quod est potius in fieri quam in esse quieto. quoniam sicut lumen: quod est actus perspicui continue influitur ei a sole quando est dies ita dicunt quod continuus fluxus est vite ab anima in viuum et figuratur ille continuus motus instrumento vite secundum dyastolem et sistolem. et videmus mortificari membra ad que non fluit spiritus vite a corde. Hec igitur de vita que est continuus actus anime in corpus dicta sint.

Capitulum septimum vtrum quelibet virium anime sit anima et vtrum sit tota in toto.

Utrum autem vnumquodque dictorum principiorum sit anima per se diuisa per essentiam ab alia aut est pars anime: non per essentiam diuisa ab ipsa: et si est pars vtrum sepabilis a suo toto quod est anima solum ratione differens aut sit separabilis per essentiam et locuz ab ipsa sicut dixit plato et mentionem huius fecimus in libro precedenti in fine. de quibusdam quidem harum facile est videre: sed quedam sunt in quibus habet dubitationem. Satis enim planuz est determinare de his que sunt actus corporum sic quod non operantur nisi in ipsis et diuisis eis diuiduntur et vnitis eis vniuntur quoniam non sunt nisi actus corporis physici organici potentia vitam habentis: et ideo planum est de illis quod sunt anime sed non est adeo planum vtruz quodlibet sit anima in talibus: aut sit partes eiusdem in plantis: que conualescunt diuise: et in quibusdam annulosis diuisis in quibus quelibet pars videtur omnes anime operationes habere: et sic etiam ante diuisionem videbatur anima secundum quamlibet suam operationem et potestatem esse in qualibet parte sicut in fine secundi libri physicorum diximus vtraque pars habet sensum et motum et si habet sensum tunc oportet quod

habeat voluptatem ⁊ tristitiam quoniam sē sus conueniens ingerit voluptatem ⁊ sensus inconueniens ingerit tristitiaꝫ ⁊ sic vtriqꝫ parti inest appetitus. Hec autem sine fantasia esse non possunt: quoniam motus a sensu factus est fantasia ⁊ nullo modo appetunt nisi ꝑ motum a sensu factum.

Cum ergo ista insint partibus diuisis videtur ꝙ etiam ante inerant partibus cōiunctis ⁊ sic anima ſm omnem suam potestatem fuit in omnibus partibus. Sed vna ⁊ eadem anima ſm quamlibet potestatem suarum opationum non potest esse in qualibet parte. oportuit igitur ꝙ essent plures ⁊ sic ea que operantur in diuersis partibus vnius corporis non sunt partes vnius sed sunt anime plures ⁊ ista est ratio cui mł'tum innitebatur plato. ⁊ redit ad h̄ vt queramus vtrum anima vegetabilis ⁊ sensibilis sint in toto corpore tote vel non. videt' ꝙ in toto tota sit aīa: quia ibi est vbi operatur sed operatur in talibus in toto. ergo est i toto ita ꝙ in omnibus partibus. Cum igitur anima sit indiuisibilis oportet ꝙ tota sit in toto. Amp̄. constat ꝙ quelibet vis sua essentie anime est immediata. ergo tota anima cum sit indiuisibilis adest cuilibꝫ v'tuti: sed virtutes diffuse sunt per totum corpus. ergo ipsa est in tota corpore tota. Sed contrariuꝫ huic videtur esse: quia ex hoc sequit' ꝙ sit in oculo tota: ⁊ si extrahatur oculus videbitur tunc extrahi tota anima qꝺ n̄ est verum. ⁊ hec omnia mouerunt platoneꝫ ad dicendum ꝙ in vno corpore sunt multe anime. Sed dicendum ꝙ in vno corpore n̄ est nisi anima vna: ⁊ vires eius sunt partes eius sicut potentia naturalis est pars potestatis eius quod operatur per eam. Id autem quod inducitur de animalium ⁊ plantarum diuisione solutuꝫ est in prehibitis ⁊ cū queritur vtꝝ anima que est in animato corpore ⁊ precipue in tali corpore quod est sil'e in partibus: sicut sunt corpora plantarum ⁊ animalium ānulsorum sit in toto tota: dicimus ꝙ sicut anima est vna ⁊ habet partes organicas que omnes continuationeꝫ hn̄t ad vnam que est cor ⁊ tūc dicendum ꝙ aīa ē i corde ⁊ inde influit potestates suas i totum corpus: ⁊ sic non est in toto tota ita ꝙ in qualibet parte sit tota: sed in qualibet ꝑte est ſm aliquam suarum potentiarum: ⁊ que partes sunt similes in complexione ⁊ compositione in illis est per similes potētias ⁊ operationes: ⁊ licet essentia eius adsit cuilibet virtuti eius: non tamen virtute separata sepatur necessaria essentia eius qꝛ virtus illa affixa est illi organo ⁊ non essentia anime: sed potius illa est in corde quod est organum essentie anime deputatuꝫ ⁊ iō nō separatur a corde essentia nisi ſm hanc operationem quam habet in membro sepato ⁊ non simpl'r. Diximus enim superius qꝛ diuiso corpore necesse est animaꝫ quodā mō ꝑ accidens diuidi licet non diuidatur sicut forma situaler in corpore distensa ⁊ hec est pypoteticorum sententia. fuerunt tamē ⁊ sunt quidam adhuc qui dixerunt ꝙ aīa ē tota in toto corpore quod non tamen fuit opinio alicuius phi ⁊ dixerunt ꝙ tamen nō extrahitur tota i oculo quia dicunt ꝙ manet in alia parte principaliori ſm vite opeātionem. ⁊ ideo corpus animatum remanet adhuc animatum ⁊ viuum. Non enim tota dicebatur in oculo: nisi ſm ꝙ tota sbstat v'tuti visiue: hoc autem est ſm ipsam opat' visus ⁊ hoc modo concedunt eam separari totam: quia de ea postea visum operatur. Ego autem multa dictaꝝ opinionū nō itelligēs dicendū puto esse cuꝫ ꝑypoteticis ꝙ aīa totalitatē nō hꝫ nisi suaꝝ viruū: sicut et corp⁹ totalitatem nō hꝫ nisi suoꝝ organorū ⁊ iō in vno corꝑe nō ē nisi hꝫ vnā ꝑtē ⁊ illo sepato non separatur nisi ſm partem ⁊ remanet in alijs potestatibus suis adhuc opans in corpore vniens autēꝫ omnes has potestates est sba que est in corde ⁊ potestates omnes anime diriguntur ad cor ⁊ sic sbe aīe adiacent tanqꝫ ad eam directe sicut organa corꝑis omnia cōnectuntur cordi: ⁊ hec opinio magis intelligibilis est ⁊ v'itati magis assimilatur inter dictas opiniones. Sic ergo patet solutio vnius questōis vtrum scilicet oēs iste potestates sint anime per se: vel sint partes anime vnius quando sunt in vno et eodem corpore. Utrum autem sint anime: vel partes anime vel non: adhuc

dz dubitationem τ ideo querendum hoc est.

Ca. viij. qualiter intellectus est alterum genus anime τ separabilis τ qualiter est vmbra intelligentie τ sensibilis est vmbra intellectus etiam vegetabilis est vmbra sensibilis

E intellectu autem τ potentia perspectiua que est perspectiuus intellectus aut speculatiuus non est manifestum vtrum sit anima aliqua: aut pars anime eo quod sicut diximus non est alicuius partis corporis τ ideo videtur alterum genus esse anime. Hoc. n. solum contingit separari a corpore sicut perpetuum a corporali. Quoniam iam certificatum est quod incorruptionis causa est esse per naturam ante corporeitatem τ contrarietatem τ quod intellectus est substantia ante vtrunque per naturam existens: τ ideo habet esse perpetuum τ incorruptibile τ aliam vitam necesse est substantiam istam habere post mortem: τ ideo falsum est quod dixerunt epicuri intellectum extingui corpore extincto eo quod incipit esse cum corpore quoniam etiam si concedatur incipere esse cum corpore: tamen non accipit esse a corpore: aut ab aliqua eius commixtione: sicut dictum est in phisicis τ quod non dependet ad corpus secundum suum esse non oportet quod corrumpatur propter hoc corrupto corpore propter quod etiam vt diximus alterum genus vite est aut anime quoniam habet quasdam potestates vite in corpore τ quasdam sine corpore anima intellectualis: τ est in orizonte eternitatis τ temporis supra naturam existens τ infra intelligentiam propter quod eleganter dixit isaac animam rationalem esse creatam in vmbra intelligentie volens dicere quod anima ipsa intellectualis intelligentia est obumbrata per hoc quod est anima corporis mortalis quia ex hoc lux intelligentie obumbratur eius anime. τ quod intelligentia habet in simplici rerum quidditate anima habet per inclinationem ad continuum imaginabile τ corpus quod est materie mobilis τ transmutabilis. Et ideo intellectus humanus cum continuo τ tempore intelligit quod intelligit de conceptionibus rerum. Sicut autem anima hominis est resultatio intelligentie obumbrata sic etiam sensibilis est obumbraculum quoddam anime rationalis. τ ideo obscuratur amplius τ ammittat cognitionem intellectualem τ inquisitionem de rerum veritatibus τ discretionem amittit turpis τ honesti τ verecundi τ inuerecundi τ ideo est hoc quod nullam habet potentiam que non sit infixa in carne τ ideo conceptiones deputate ad veritatis intuitum non possunt ea que solum habent sensibilem animam. Magis autem corpori immergitur vegetabilis que nullam anime formam separat a materia: sed super materiam rerum per qualitates corporeas operatur sicut digerendo cibum per calorem τ similiter alias perficit operationes. Corpus autem primum huic subiectum est corpus celi τ hoc ideo dicitur esse vmbra vegetabilis ab isaac τ sic patet qualiter anima rationalis est creata in vmbra intelligentie τ est imago quedam eternitatis et supra tempus existens. τ anima sensibilis est vmbra anime rationalis propter quod potest super ipsius animam rationalis τ operatur in ipsam aliquas suarum operationum aut conceptionum sicut intelligentia imprimit in animam rationalem. Vegetabilis autem est in vmbra sensibilis τ operatur in eam. τ ideo vegetabilis cum sensibili coniuncta facit ad organum sensus conueniens τ non ad organum vite tantum quoniam vegetabilis est vt instrumentum sensibilis anime sicut τ sensibilis vt instrumentum anime rationalis in attrahendo formas τ descendunt iste anime in diuersa corpora τ ignobilitantur secundum quod magis τ minus immerguntur corpori: sicut si imaginemur formam sigilli vnius recipi in diuersis materiis nobilioribus τ ignobilioribus. Nulla enim istarum habet formam secundum quod est in sigillo τ tamen quelibet illarum resultatio est quedam ipsius sigilli magis τ minus obscura secundum materie diuersitatem τ hec fuit causa quare quidam dicebant vnam numero esse animam in omni corpore sed tamen mole materie esse impeditam nei in quibusdam agat operationes vite sicut in lapidibus τ in quibusdam plures ageret operationes vite quam in aliis eo quod temperantia ipsorum magis est reducta ad equalitatem τ magis separata ab excellentiis contrariorum τ vbi sit recessio a contrariorum excellentiis quod equalitas incipit conformari celestibus sicut in hominibus in illis habz

omnes operationes suas τ dant exemplũ de igne qui inflammatus in lignis cremabilibus agit opationes lucis τ in male cremalibus facit flammam rubeam obscuraʒ in aliis aũt fumat tm̃: τ in aliis non facit nisi caloreʒ τ videbatur ista antiquissima stoicorum de scola socratis opinio esse sicut apparet ex dictis que scribuntur i eorũ libris.

Capitulum nonum ꝙ formaliter et non materialiter vnitur anima: τ ꝙ ipsa est primus actus huius corporis τ non cuiuslibet.

Relique autem partes anime ꝑter intellectum τ que coniuncte sunt intellectui sicut ratio τ voluntas τ deliberatiua τ electiua vl' eligentia manifestum est ꝙ nõ sunt sepabiles a corpore tamẽ abinuicem differunt ratione τ diffinitione τ similiter differunt a corpore. Necessariũ autem ꝙ sensitiua τ opinatiua differant rõe cum actus istarum virium essentiales differentes sint sicut sentire τ opinari. Similit autem est de qualibʒ aliarum potentiarũʒ que dicte sunt. Qꝫ autem in quibusdam animalium insint omnes potentie dicte. quedam enim nõ habent: nisi quasdam τ quedam vnam solam scilicet vegetatiuam. τ in hoc est differentia animatorum ab inuicem per hoc enim dicimus ea que animata sunt ab inuicem differre: τ ꝓpter quam causam hoc contingat posterius dicemus vbi determinabimus de perfectis τ imperfectis aialibus. Similiter autem manifestum est ꝙ animalium quedã hñt omnes sensus: quedam vero vnum solum habent tactum. sʒ h̄ quidem hic dicendum est ꝙ in omnibus potentiis quibus exercentur operationes vite semper quo viuimus dicitur dupliciter: sicut etiam dupliciter quo scimus τ quo sanamur. Dicimus enim interrogati quo scimus quoniam anima scimus τ aliquando dicimus quoniam scientia scimus vtroqʒ enim istorum dicimus nos scire. Similiter autem interrogati quo sanamur dicimus quoniaʒ sanamur sanitate τ ꝙ sanamur oculo vel pectore: sed quando dicim⁹ ꝙ scimus scientia vl' sanamur sanitate significamus formam τ actum primum τ id quod est rõ scientie vel sanitatis in eo ꝙ suscipit scientiam vel sanitatem. Actiuarum enim formarum actus est in patiente hoc ẽ suscipiente τ dispositio ipsi⁹ τ ideo oẽ qδ ẽ actus forme cuiuslibet est in eo quod disponitur τ formatur per formam illam cui⁹ actus ꝓprius est esse quod est ab ipsa forma. Cũ aũt dicimus ꝙ sanamur pectore vl' scim⁹ aia: significamus id quod disponitur scientia vel sanitate in quo est actus illarũ formarum: sed tamen oportet ꝙ tale sit suscipiens ꝙ sit agens operationem cuius principium est forma sicut instrumentũʒ agit. Et similiter cum dicimus ꝙ anima viuim⁹ anima est actus τ forma τ rõ vite τ viuẽtis corporis ƀm omnia principia superius enumerata. Similiter ipsa est quo sentimus τ intelligimus. erit igitur anima species τ ratõ et forma corporis τ nõ corpus aliquod cũ forma nunqʒ possit esse materia sicut in secundo phicorum ꝓbatũ ẽ. Cum enim tripliciter dicatur sƀa sicut in p̃hiciis distinctum τ h̄ quidem est species τ actus τ corpus τ materia τ animatum quod est ex his: τ ideo corpus non potest esse actus anime vel aiati: sed potius anima ẽ actus corporis. Et ꝓpter hoc bene opinantur phi illi quibus vr ꝙ anima non sit sine corpore neqʒ tamen sit corpus: quia in veritate ipsa non est corpus: sed est aliquid corporis quia est actus eius τ ideo est in corpore determinato sibi per conuenientiam τ non est sicut priores pictagorici aptabant eaʒ nihil determinãtes in quo τ quali phico corpore esset quelibet anima. Nos enim videmus ꝙ non quelibet anima accipit quodlibet corpus quodcunqʒ contingenter τ differenter sed sibi aptatur ꝓpriũ. eo. n. ꝙ ẽ alic⁹ act⁹ debet ei nõ q̃cũqʒ mã τ susceptiuũ qδlibʒ: sʒ ꝓpriũʒ τ determiatũ. h. n. ẽ rõle eo ꝙ act⁹ actiõ sũt i susceptis ꝓpiis i qb⁹ nati sũt fieri ex cõicatõe act⁹ suscepti. Maifestũ ẽ igit ꝙ aia est act⁹ qdã τ rõ corpis c⁹dã qδ potẽtia vitaʒ habet.

Ca. decimum de enumeratõe potẽtiaꝝ

principalium que sunt potentie anime.

Olentes autem nunc de potentijs particularibus determinare quas superius diximus esse quatuor q̄ sunt principia vite: oportet primo reiterare quod diximus q.s. quibusdam animatis ille omnes insunt: alqs vo nō insunt: nisi q̄dam illaꝝ ꝛ quibusdam non inest nisi vna sola. potentias enim vocamus anime ptes magis principales que sunt vegetatiuū sēsitiuum motiuum ƀm locum ꝛ intellectiuū. plantis autē de his potentijs vite n̄ inest nisi vegetatiuum. Aleris autem sicut animalibus inest h ꝛ sensitiuuꝫ ꝛ appetitiuuꝫ qm̄ aliquis appetit⁹ inest his que habent sensū Appetitus.n.est desiderium quoddam ex quo consequitur sicut ex causa voluptas ꝛ ira. Animalia.n.ad minus habent vnuꝫ sensum qui est tactus ꝛ sicut diximus quibuscunqꝫ inest sensus tactus illa tactu sentiunt conueniens ꝛ inconueniens ex qbus causatur leticia que est sensus conuenientis ꝛ tristitia que est sensus disconuenientis.q buscunqꝫ autem inest leticia aut tristicia in illis est cupiditas siue desiderium. Cupiditas enim nihil aliud est nisi appetitus ei⁹ quod est dulce ƀm nām: dulce.n.iudicatur quod est delectabile ƀm naturam. Adhuc autem ante omnia indigentiā restaurare deꝑditum in natura corporis oportet accipere alimenti sensum qui est tactus. Dꝫ.n.ꝙ eisdem omnia nutriantur ex quibus sunt sicut diximus in libro per ygeneos. Sunt auteꝫ ex calido ꝛ frigido humido ꝛ sicco. igitur sēsus alimenti est sensus per quem sentiunt dicte alimenti qualitates ꝛ differentie. sensus autem tactus ē sentiens istas differentias. Oportet igitur ꝙ sensum tactuꝫ habeant omnia animalia: quia in illis ꝓpter moliciem partium de facili fit multa deperditio que non fit in plantis ꝓpter partium duriciam ꝛ caloris naturalis debilitateꝫ q quasi nihil consumit in eis: sed diuidit tm̄ ꝛ penetrat vt ingressum accipiat nutrimentum propter quod deficiente alimento famescunt ꝛ scitiunt animalia naturaliter omnia quoniā alimentū non fit nisi calido penetrante: ꝛ iuuante digestiuam ꝛ alteratiuā cibi ꝛ sicco quod deperditur additur loco deperditi: ꝛ ideo fames est desiderium calidi ꝛ sicci cibi quia autem siccū nō per se fluit ad membra neqꝫ ꝑ se impressibilis est forme membri: ideo oportet habere humiduꝫ quod sit quasi cibi vehiculum: ꝛ deferat ipsum: ꝛ faciat ipsum figurabile specie membri quod alitur. Si autem hoc humidum esset cum calido tunc calidum consūmaret partem humidi ꝛ diminueretur adiumentum vehendi cibum ꝛ ideo sitis appetit naturaliter frigidum ꝛ humidum in potum: fames ergo ꝛ sitis due sunt partes naturalis appetit⁹ siccis enim. ꝛ humidis: et cum omnia famescant animalia ꝛ sitiāt oīa animalia habent appetitum naturalem eorum que alunt que sunt calidum ꝛ humidum ꝛ frigidum ꝛ siccum. ꝛ constat ꝙ horum non est aliquis sensus preter tactus. omnia igitur animalia habent tactum ꝛ talem appetitum naturalem: sensus autem alius non est alimenti nisi per accidens hꝫ ꝙ sonus vel color indicat alimentum eē ꝓpe vel longe: ꝛ ideo nullum alterius sensus obiectum alit nisi obiectum tactus. odor ei est spirituale ꝛ non incorporatur sicut dicemus in libro de sensu ꝛ sensato. Sed hūor qui latine sapor dicitur: greci enim humores sapores vocant: ille est aliquid tactus: quia sapor proxima sequela est complexionati ex qualitatibus primis: non tamen sapor vt sapor alit: sed potius humidum ꝛ siccum: ꝛ calidum ꝛ frigidum sicut diximus. ꝛ huius causa est: quia nihil alit: nisi quod potest assimilari ei quod alitur. Nihil autē assimilatur ei: nisi quod similiter compositū est ex elementis ꝛ ex calido frigido humido ꝛ sicco eo ꝙ omnis complexio vt peritiores medicorum dicunt q̄ꝫ diu est in bona habitudine ƀm naturam appetit sibi simile. Corrupta autem aliquando appetit contrarium: sicut febre estuans appetit aquam vt extingat situm. patet igitur ꝙ animalia habent tactum necessario ꝛ appetitum naturalem eorum que mixta sunt ex qualitatibus tact⁹: ꝛ hoc ōndit ꝑ famē ꝛ siti. de oīb⁹ āt his sigillatim certificanduꝫ est

posterius. Nunc autem intantū dictuȝ sit sufficiēter ꝙ omnibus aialibus sensum tactus habentibus etiam appetitus inest necessario. De fantasia autem ꝛ arte practici intellectus: ꝛ imaginatione nunc quidem non est manifeste aliquid dictuȝ: sed de his omnibus in sequentibus prosequemur. Quibusdam autem cum sensu inest principium vite quod est motiuū ƀm locū ꝛ hec sunt illa quoꝝ cibus a terra nō sufficiēter prepaꝛ: ꝛ habēt os ƀm figurā. Alia enim imobilia existētia figurā oris nō habent eo ꝙ radices quibus terre infigūtur ori habent siles sicut plante. ꝛ ideo cibus eoꝝ sufficiēter in terra prepaꝛ ꝓpter talia etiā vētres nō hñt: neqȝ loca ꝑ que emittatur egestio impuri cibi. Quibusdā autē cū dictis potētijs inest etiā intellectiuū sicͭ hominibꝰ. ꝛ si forte appeat aliquod genꝰ huiusmodi aialiū alterū aut honorabilius q̄ȝ hō in mortaliū nā. Et hoc dictū ē ꝓpter quosdā dicentes quedā intellectualia aialia esse demones regionē lucis in aere habitantes sicut dixerūt platonici q tamē veritatē nō habēt. sed hic de his nō intēdimꝰ ꝛ iō sub dubio dicimꝰ siquid appareat homine honorabiliꝰ. Sed qȝ hic nos hēmꝰ determinare hoc ē de partibus aie: ꝛ quaȝ habēt adinuicē ꝛ ad aiam cōparationem.

Caplm. xi. ex quibus ptibꝰ cōponiꝛ aia: ꝛ eadem est ratio anime ꝛ figure.

Portet autē scire ꝙ ptes eius qȝ ē spūale ꝛ eius quod est corpale difnt quoniā partes copee rei cōponunt aut suam eēntiā aut suā quantitatē. ꝛ si cōponūt suā essentiā tūc sunt sicut materia ꝛ forma aut sicut mixta in eo quod mixtū vocamꝰ. Si autē cōponunt suam quantitatē tūc sūt tertie vel medie vl quarte: ꝛ sic de alijs q̄ti tatiuis ptibus. Et has vocare cōsueuimꝰ integrales: ꝑmas autē eēntiales. In spūalibus autē dicimus: quoniā spūalia potentie quedā sunt ꝛ habēt suas ptes naturales ptātes ex quibus cōstituiꝛ quoddam vniuersū sue potestatis sicut appet in vrbanitatibus. Cū enim dico regnū potestatem quandā dico quā cōponunt multe potestates pticulares que tamē oēs fluunt ex regno. Si. n. diffinies regnum dicā ꝙ regnū ē monarchia cuius potestates leges ꝛ ordines viuēdi oibus distribuunt: erit quedā eius pticularis potestas potentia ꝑsidis qui terre ꝑncipaꝛ. Alia autēȝ proconsulis consilio cuius ꝛ nutu determinanꝛ iudicia ꝛ sentētie dantur. Alia autē tribuni ꝛ alia ducis exercitus: ꝛ alia centurionis cohortis vnius: ꝛ adhuc alia decani: ꝛ alia prefecti qui preficiꝛ ad paucos i lege iusticie cōstituendos. ꝛ sic diuerse potestates iuncte simul efficiunt vniuersum quoddā qȝ vocatur regnū. ꝛ sic ē in oibus spūalibus potentijs. In oibus autē potestatibus semper quicqd potest potentia inferioꝛ potest ꝛ superioꝛ sed nō cōuertiꝛ: ꝛ ideo inferioꝛ ē sēper in supiori ƀm oēs suas opationes: sed nobilitanꝛ operationes inferioris quādo sunt in superiori. Silr autem ē in potestatibus cāꝝum naturaliuȝ. Quedam. n. illarum sunt semper: ꝛ quedam frequenter ꝛ quedam raro sicut diximus in secundo physicoꝝ. ꝛ quicquid ē potestatis in eo qȝ ē raro exerceꝛ ab eo quod est frequenter: ꝛ ab eo quod est semp sȝ nō conuertiꝛ. Habet tamen semp aliquid impotentie: ꝛ defectus inferioꝛ potestas quod nō potest referri ad superiorem potestatē. ꝛ ideo diximus ꝙ nobilius exercētur operationes inferioris potestatis a supiori q̄ȝ ab inferiori potestate. Est aūt adhuc notādum in istis potestatibus ꝙ si supioꝛ potestas nō vniret in se potestatē inferiorē nō diceren̄ oia hec vnū regnuȝ: nisi sicut aceruus lapidū: ꝛ icircco quanto potestas supioꝛ ē simplicioꝛ: erit ꝛ vniuersalioꝛ ad multa exercēda que sub illa potestate cōtinentur. Hoc autē eodem modo est in anima que est in potentia vite in qua omnis potentia exercendi opera vite cōtinetur. ꝛ ideo particulares potestates sicut vegetatiuum ꝛ sensitiuum sunt quidem potentie naturales ab ipsa fluentes que dicuntur proprietates: sȝ tamen inferioris potestatis opus ꝛ potentia in superiori nobilius est q̄ȝ in seip̄a. vnde sensitiua nobilꝰ terminat opa vegetatiue

q̃ʒ ipsā vegetatiua sola. Nutritiua enim q̃ facit carnem nobilius opatur q̃ʒ illa q̃ facit lignum. Similiter autem est in generatiua similiter aũt est in sensitiua ꝛ itellectiua aia ꝙ oẽs suas operatiões nobilius pticipat: ꝛ patet ex h̄ iam ꝙ in hoie neqꝫ tres aie sunt neqꝫ tres substãtie: sꝫ vna substãtia simplicior ꝛ nobilior alijs: ꝛ ideo plures ꝛ nobiliores ab ea q̃ʒ ab alijs fluũt ptãtes: ꝛ eedeꝫ ptãtes que sunt inferiorum nobili⁹ sunt i ipsa q̃ʒ in eis neqꝫ sũt iste potentie nõ vnite qꝛ sic esset verum qđ dixit plato ꝙ. s. q̃dã collectio diuersa oparet: vniunt enim semper inferiores in superiori per modum iam assignatum: ꝛ ideo pticulares ptãtes non sũt ptes eẽcialiter cõponẽtes aiam: sed poti⁹ que determinãt totã suã ptãtem ad opa vite distributam per potẽtias sicut ꝛ regnum distribuit per ptãtes pticulares ad distribuendam vitã: vel cõtinendã ꝛ exercẽdam q̃ vocat ciuilis ꝛ ideo dixerunt antiqui sapiẽtes ꝙ aia est in corpore sicut rex in regno ꝛ oculus est in ipsa sicut aliquis prefect⁹ i ptãte sibi iũcta. Ex his iã pꝫ q̄m eodeꝫ modo iã erit vna ratio diffinitiua aie ꝛ figure. In figuris enim sic est ꝙ nulla rectilinea inuenitur preter triangulum ꝛ eas que ipsum sequũtur in specie figurarum: ꝛ silr est in aiabus ꝙ nulla est aia preter vegatiuam ꝛ que sũt post ipaꝫ in ordine aiarum quia sicut figure habent ordinẽ ꝙ vna ẽ ante ꝛ alia post ita etiam aia vel aie. Simplicior enim lineaꝫ est recta: eo ꝙ est vnius forme tm̃ sicut sepe dixim⁹: ꝛ simplicior figurarũ est triangulus bm formã figuratõis qꝛ ꝛ in lineis ẽ vnite forme ꝛ in superficie: qꝛ bm formã nõ diuiditur in figuram aliam: qꝛ triangul⁹ nõ diuidit in aliam figuram q̃ʒ in triangulum Circulus ãt duarum formarum est in conuexa ꝛ in cõcaua sicut sepe diximus in añhabitis libris nostris. Alie aũt figure rectilinee vt tetragonus pentagonus sic deinceps diuidunt in diuersas figuras. In figuris igitur est ratio quedã cõis que oibus cõuenit ex qua tamen non scitur quelibꝫ figura in specie: ꝛ qualiter vna se habet ad aliam ꝛ h̄ est ista ꝙ figura est quãtitas linea vel lineis terminata: vel ꝙ figura est terminatio quanti si consenserim⁹ ꝙ figura est qualitas ꝛ non quãtitas. hoc ei oi figure cõuenit ex hac tamen nõ scit qualiter triangul⁹ est i tetragono bm ptãtem ꝛ in alijs figuris ꝛ ideo ex illa non pfecte scitur trianguli natura sꝫ oportet querere trianguli ꝓpriam rõem neqꝫ ꝓpria dicit pfecte figuratiõis rationem ꝛ ideo necessaria est cõis. Si eniꝫ diffiniẽs triangulum dicã triangulus est figura pma elemẽtalis ad oẽm figuram rectilineã in q̃ diuiditur ois figura rectilinea ex illa diffinitione non cognoscam esse figuratiõis in triangulo licet cognoscam posse trianguli ad alias figuras: ꝛ ideo in scia figurarũ duas diffinitiões oportet inquirere vnã cõem ꝛ alteram ꝓpriam ꝛ neutra sine altera sufficit: ꝛ similiter est in aie rõne ꝙ cõis rõ est q̃ omnibus conuenit aiabus que est endelechia corporis phẏci potentia vitam habentis: tamẽ quia vite potentia non est vna in omnibus animalibus: sed alia ꝛ alia: ideo oportet querere bm quãlibet vite potentiã aliam ꝛ aliã rõnem ꝛ ideo deludendus est qui dicit sufficere cõeꝫ rõem in his ꝛ i alijs similibus que nullius erit ꝓpria ratio ꝛ iteruꝫ non debemus esse in ꝓpria ratiõe neglecta rõne cõi. Est autẽ ꝛ adhuc alia similitudo inter figuras ꝛ aias: sicut enim trigonũ est in tetragono ꝛ in oibus alijs figuris que sunt cõiter post triangulum bm potentiam ita est vegetatiuum in sensitiuo: sensitiuum in intellectiuo: trigonum autẽ est in tetragono potẽtia non hꝫ se: sꝫ si distribuat tetragonum in ea que põt: põt tũc in opatiõnẽ trigoni ꝛ plus. Q̄m si diuidat lineis diagonalibus duabus faciet quattuor triangulos ꝛ similiter quecũqꝫ figura est rectilinea in tot triangulos diuiditur quot habet angulos lineis a quolibet anguloruꝫ ad centrũ figure deductis. Similiter autẽ q̄m sensitiuum distribuitur in ptãtes suas: tũc poterit in opera vegetatiui ꝛ amp. ꝛ eodẽ modo intellectiuũ poterit in opa vegetatiui ꝛ sensitiui: tm̃ quia sicut trigonũ nõ est in tetragono bm actuꝫ trigoni sed tetragoni: ita neqꝫ vegetatiuum est in sensitiuo bm actum vegetatiuũ sed sensitiuũ: qđ est superior ptãs ad ipsum ꝛ ideo ex se potẽs in ptãtem inferio

ris potentie ad ipsum vt diximꝰ superius: ꝓpter qd̓ etiā soluit dubium quorūdā vtꝫ scꝫ sensitiuū sit compositum ex vegetatiuo ⁊ quodam alio: cōstat enim ꝙ non: sed sensitiuū est vnū simplex amplioris ptātis: ⁊ ideo ex sua simplici forma exercere potest nobilius opera vegetatiui q̄ꝫ ipm vegetatiuum per se solum. Si enim ex illo ⁊ alio cōponeretur: qualiter esset forma simplex ꝑficiens aial. Similiter aūt est de intellectiuo. Neqꝫ enim in figuris figura tetragoni est composita: sed simplex: que tamē distributa in ea q̄ pōt: pōt in tetragonuꝫ ⁊ amp. Similiter aūt est in oibus formis cōsequēter ordinatis sicut causa p̄maria ⁊ scd̓aria sicut dicitur in libro de causis de esse: viuere: sentire ⁊ intelligere. Quelibꝫ eni illaruꝫ ē simplex vna eēntia ⁊ tamē semꝑ ꝯn̄s hꝫ potentiam p̄cedētis vel precedētiū oiuꝫ: ⁊ nō influit scd̓a nisi cum cālitate an̄cedētiū q: vita nulli dat vitā sine eē neqꝫ sensus alicui dat sensuꝫ sine vita ⁊ esse. Sic ⁊ intellectus nulli dat intelligere sine esse viuere ⁊ sentire in genere mortaliū. In celestibꝰ ei intelligere forte est sine sentire: erit tn̄ de h̄ determinādum in prima phia.

Si aūt hoc queritur vn̄ habeat ꝯn̄s forma ꝙ pōt oim precedentiū formaꝝ ptātes operari: dicendum videt̓ ꝙ habet a tribus quorum vnum est ipsa ꝯn̄a ordinis: nō eni est ꝯn̄s nisi q: exiuit a precedēte: ⁊ ideo potestas precedētis pōt in ea. Alia causa est: quia licet sit cōsequēs intellectū: tamen est vicinior ſm eē prime cause. Intellectus ei vicinior ē prime cause q̄ꝫ sit sensus: ⁊ sic habet in se plures bonitates ⁊ nobilitates quibus accedit ad conformitateꝫ prime cause ⁊ ꝑ illas boitates plura pōt q̄ꝫ aliqua alia eēntia vel forma. Tertia causa est quia ē imaterialior ⁊ simplicior ⁊ sepatior semꝑ ꝯn̄s q̄ꝫ precedens: ⁊ ideo i plura pōt q̄ꝫ an̄cedens ipsaꝫ: dico aūt simplicior ſm esse ⁊ n̄ hꝫ rōeꝫ qm̄ hꝫ rōeꝫ forte ē ecōuerso q: p̄cedētes forme cadūt in eiꝰ diffinitiōe: iō hꝫ rōem sunt ante eaꝫ ⁊ simpliciores ea ⁊ hec tria simul iuncta dicūt verā causā: quia vnica ex ꝯn̄s sequēs in plura pōt q̄ꝫ an̄s. Et si forte aliqs obijciat ꝙ diffiniēs ⁊ rōe prius est diffinito: ⁊ simplicius ſm esse ⁊ naturaꝫ dicendum ꝙ hoc est verum ſm cōem naturā que iuenitur in pluribꝰ: sed nos hic vocamꝰ ſm esse simplicius ⁊ prius: qd̓ in esse simplicius est ⁊ prius: ⁊ non dubitamꝰ qn intellectus ſm esse simplicior sit q̄ꝫ sensus licet cōior natura sit sensus q̄ꝫ intellectꝰ hec igitur est causa ꝙ nulla istarum formarum cōposita ē: ⁊ tn̄ i plura pōt vna q̄ꝫ alia. Si aūt dicatur ꝙ habet potētias naturales i se ipsa sic componit̓ ex seipsis dicimꝰ ꝙ hanc solam habet cōpositiōem: sed illa nō repugnat simplicitati forme. Rectū eni formaꝫ dicit in mathematicis: ⁊ recto cū multa accidūt vt ꝓprie passiones ipsiꝰ ⁊ potētie naturales eius ⁊ tn̄ simplicitati sue nō p̄iudicant: q: sunt post suā eēntiā: ⁊ fluunt ab ipsa ita ⁊ ista post esse aie sunt ⁊ fluunt ab ipsa ⁊ ideo nō tollunt eius simplicitatē. Ex dictis igit̓ patet ꝙ nō sufficit assignasse cōem aie diffinitiōem nisi ꝓpriā ſm quālibet eiꝰ ptātem assignemus: ꝑ quā sciāt̓ ea q̄ accidunt ei hꝫ ptātes illas. Oportet igit̓ scire q̄ sit vniꝰcuiusqꝫ aia vt q̄ hois: q̄ bestie: ⁊ que plante: q: sicut diximus sensitiuū nō ē sine vegetatiuo licet ecōuerso vegetatiuū a sensitiuo sepetur vt in plantis apparet. Iterꝫ autem sine tactu non habet̓ aliquis alioruꝫ sensuū: tactus aūt ab alijs sepatur: q: multa de numero aialium neqꝫ visum neqꝫ auditum neqꝫ oderatū sensum habent: sꝫ tactum solū ⁊ gustum ſm ꝙ est quidā tactus ⁊ cum sensitiuo p̄ncipio vite. Quedā etiaꝫ habēt ſm locū motū ⁊ quedā nō hn̄t ipsuꝫ vltimū aūt qd̓ est finis ⁊ paucorū aialiū habent quedā intellectū: ⁊ multa nō habent. Homo enim solꝰ habet in genere mortalium nisi ſm platonicos iueniat̓ aliqd̓ intellectiuū mortale hoie digniꝰ ⁊ qbꝰcūqꝫ iest intellectus insūt ⁊ an̄cedentia oia sꝫ nō cōuertitur. Quibusdam eni inest solꝰ sensus ⁊ quedā cū h̄ habēt imaginatiōem ⁊ q̄daꝫ cū his memoriam: ⁊ quedā cū his expimētum ⁊ artē sicut hoies. de speculatiuo autē intellectu altera ratio est: quia sepatus ē ⁊ magis ꝓprie sepatorum q̄ꝫ mortaliuꝫ. Sꝫ tamen in tertio de ipso erit tractandū ⁊ videndum quid ⁊ quorum sit. Sed ex dictis

maifestū ē q promptissima erit ratio anie q̄ cognoscit quid est bonū vnumq̄dq̄z.

Tractatus scd̄us scd̄i libri de aia i quo agitur de potentijs anime vegetabilis sigil latim & primum de ordine pcedēdi & quot sint & que potentie aime vegetabilis.

Necessarium autē est ei qui debet determinationem facere de istis vt accipiat primū quid est vnumq̄dq̄z eorū que dicta sūt Sed antequam hoc fiat oportet vt adhuc queramus vtrum sensitiuū intellectiuū & vegetatiuū sint vna substātia in homine vl̄ plures. Uidetur eni q plures q2 corruptibilis & icorruptibilis non est substantia vna. Intellectiuū aūt est icorruptibile & sēsitiuū & vegetatiuū sunt corruptibilia ergo ipsorū nō est substātia vna. Adhuc autē sepabilis & isepabilis nō est substātia vna ergo cum intellectus sit sepabilis & sensus & vegetatiuū nō sint sepabilia ipsorum non est vna & eadē substātia. Adhuc āt quorū act⁹ eēntiales differētes sūt ipsorū sunt eēntie differētes: sed sic differūt act⁹ isti vegetare sentire & intelligere: ergo vegetabilis sensibil' & intellectualis non sūt vni⁹ & eiusdem substātie. Hāc autem questionē pluribus iam vicibus tetigimus & determinauim⁹ & ideo adhuc dicim⁹ q hec tria in homine sunt vnius substātie: que q2 eleuatior ē q̄ alie pter hoc plura opat: & plura habet principia vite ad exercēda opera vite. & ideo iste tres potentie sunt vnius substātie in hoie: & q dicit q corruptibile & incorruptibile non sunt vnius substātie: h̄ est verū si corruptibile & icorruptibile est aliquid h̄z substātiā. Si aūt corruptibile & icorruptibile dicūtur bm operatiōem: tunc nihil phibet ab eadē substātia fluere potētias duas quarū vna est corruptibilis: & altera incorruptibilis eo q vna est coniuncta corpori: & altera non: sicut ab vna substātia sepata diximus superius fluere potētiā cōiunctā cū corpe & non cōiūctam. Superior eni eēntia eo q est superior pōt in oēm operatiōem inferioris & per hoc patet determinatio obiectorum. Dicamus igitur sicut superius incepimus dicere: q ei qui debet facere determinatiōem certā de premissis q necessarium est ei accipere quid vnūq̄dq̄z istorū est per ratiōem diffinitiuā: & postea per rōnem illam os eum determinare de habitis qui sequūt sicut accn̄a per se sicut est sepabile eē: vel n̄ eē sepabile a corpe: & hmōi q̄ accidūt potētijs aie & de alijs quecūq̄z sūt determināda ex ipsis autē congruit dicere quid vnūq̄dq̄z istorum est per diffinitiuam rōem anteq̄z sciamus de toto eo q ptes p̄ores sunt quo ad nos: tūc eadē rōne prius oportet determinare de actibus istarū potentiarū eo q actus p̄ui sunt potētijs quo ad nos bm rōem licet simpliciter & bm esse potentie sint priores actibus: per eandē autem rōem adhuc de obiectis prius est determinādū: q2 obiecta magis accedūt ad nr̄am noticiā q̄z actus vel potentie: obiecta enim sūt que inferūt potētijs passiones & potentie informātur p spēs obiectorū: & ideo obiecta sūt spēm prebentia actib⁹. & p actus dant spēm potentijs & pter hoc prior speculatio est de obiectis quo ad nos: secūda de actibus & tertia de potētijs quo ad nos: prius igitur dicendū de sensibili & intelligibili & postea de itellectu & sensu. Inter autē oēs potētias prius de alimento & generatione dicendum est: vegetatiuū enī cōius inest aiatis q̄z sensitiuum & intellectiuum: & cōe etiā quo ad nos prius est quemadmodum sicut diximus in principio phicorum: vegetatiuū enī est potentia h̄z quā omnibus inest viuere: & illi⁹ opera sunt alimento vti & generare. Tria enim habet in se potentia vegetatiua h̄ est nutritiuam & augmentatiuā & generatiuā. Cuius h̄ est ratio quoniā omne qd̄ generat pter paucitatē materie ex qua generatur: prius ē imperfectum bm quātitatē & virtus deducens ipsum ad perfectum est augmentatiua cui 9ria est diminutiua que surgit ab impfectōne & potentia eius. Debet autē omne qd̄ est ex cōtrarijs saluari in esse: & h̄ fit p virtutem nutritiuā. Et indiget diuino esse participare in sili bm speciem & hoc fit p generatiuā & ideo tres virtutes necessario habet po

tentiam vegetabilis: dicūt tñ duo istoꝝ opera generare ꝛ alimēto vti: qꝛ ista duo sūt ad substātiā saluādam. Alimētum quidez ꝫm materiā ꝛ indiuiduū: generare autē ꝫm spēm ꝛ formā. Generatiua enim oībus inest viuentibus quecūqꝫ sūt de numero naturaliū ꝛ nō eternaꝝ substātiaꝝ ꝛ q̄ sunt pfecta ꝛ nō impfecta: qꝛ impfectū in quātitate ꝓpter hoc ꝙ multum necesse habet ponere in substātia: nihil pōt ponere in semie: ꝛ ideo generare infantes ꝛ pueri non possūt ꝛ hanc generatiōem habere p se ꝛ variam est facere tale alterum in indiuiduo ꝛ idez in spē quale est ipsuz generās: ꝛ facit h̄ qđ est perfectum vt diximus ꝛ nō occasionatū sicut mōstra sunt ꝛ quecūqꝫ nō casu generātur: vt peccata nature que sunt mōstra sicut diximus in scđo phicorū. Habēt aūt generatiōem variā precipue ea quorū vltimum posse generatio est sicut vegetatiua qꝛ generāt ex se radices ꝛ virgas ꝛ ramos ꝛ folia In hac autem varia generatiōe: semp generans facit tale alterum quale est ipsuz vt virga quidem virgam aial autez aial. Causa autem est quatenus diuino esse pticipent quātum possūt: qđ est sempiternū eē: omia enī illud perpetuū esse optant: ꝛ illiꝰ causa agunt quicquid agūt ꝫm naturaz. Sicut ei diximus in ce. ꝛ m. similitudinē diuini esse quedā pticipāt sine motu: ꝛ quedaz cū motu: ꝛ eoꝝ que mouent: quedā reiterant eodez numero: quedā eadē spē ꝛ sic diximus i fine de generatiōe: ꝛ corruptione. Quedā aūt reiterant eadem spē nō numero: sicut generabilia ꝛ corruptibilia. Id aūt qđ est causa finalis cuius causa fit id quod fit: dupliciter dicitur: h̄ quidem cuius causa fit quicquid fit ad illud. Aliud āt ē quo res est id qđ est ꝛ h̄ est cā formalis. vnde esse ppetuum causa finalis ē generatiōis sicut eiꝰ cā fit tota successio generationis ꝛ quā nō ꝯsequitur nā vna generatione sed p totā ꝛ infinitā generationis successionē. ꝛ iō hoc ē tm̄ cꝰ cā fit qcqd fit ꝫ nāz. forma autē dans eē generato est finis quē ꝯsequit nā p vnicaz generationē ꝛ hoc ē finis in quo quiescit actus vnius pticularis generātis: sicut i quo est esse eius qđ generatur: quia forma dat eē generato. Et qꝛ generabilia cōicare nō possunt esse diuinū: qđ est ppetuitas esse i seipsis: eo ꝙ nihil corruptibilium continue potest manere: cōicant quantuz possunt vt saltim remaneant eadem spē: ꝛ tunc remanent quidem nō vnū sed vt vnū. Numero eni nō vnum pmanēt sed spē vnū ꝛ ideo sic prediximus esse diuinū quedā pticipāt plꝰ ꝛ quedam minus vnumqđqꝫ sicut potest.

Capitulū scđm qualiter aīa est viuentis corporis causa ꝛ principium.

Est autem anima viuentis corporis cā ꝛ pncipiū. Causa autē ꝛ pncipiuz tripliciter dicūtur aīa autē est viuētis corporis causa ꝛ pncipiuz ꝫm tres modos determinatos in secūdo phisicoꝝ. Est enim anima causa efficiēs vnde est motus corporis ꝛ ipa est etiā causa finalis ꝓpter quā ē corpus ꝛ ē causa formalis sicut sba dans eē aīato corpori. Qꝛ enim sit causa formalis sicut substātia animati corporis manifestū ē. viuere ei viuētibus ē esse quia viuere ē actus anime in corpus ꝯtinuus sicut supra diximꝰ Cā āt formal' ꝛ pncipiū viuētiū in eo ꝙ viuunt ē anima cū animatū ab inanimato determinetur in viuendo sicut supius patuit. Amp. autē eius ꝙ potētia est viuens hoc ē qđ ptātem habet exercendi opa vite actus est ratio. Actus enim qui est cōplemētum est rōez ꝛ esse dās ei qđ pōt opari opa vite sicut supra ꝓbatū est pma in diffinitiōe aīe Cōstat āt ꝙ actꝰ potētia vitā hñtis est aīa: ergo rō eiꝰ est ꝛ forma: ex istis igit duabꝰ rōnibꝰ ꝓbat esse pncipiū ꝛ cā corpis sicut forma ꝛ substātia eius. Manifestū est aūt ꝙ ipsa ē etiā cā finalis q̄ ē cā ꝓpter quā est quicqd ē: ꝛ ꝓpter quā fit quicquid fit. Sic ei itellectꝰ practicꝰ i mechanicis ē ꝓpter finē determiatū ꝓpter quē mouet materiā vt inducat formā artis qđ ē bonū artis illiꝰ: eo ꝙ oīs ars alicuiꝰ boni ē opatrix: sicut faber facit qđ facit ꝓpter cultellū ꝛ opatū opꝰ illud ē finis eiꝰ. Eodē mō etiā natura opat ꝓpter finē determinatū quē itendit sicut ꝓbatū ē in scđo phicoꝝ: ꝛ h̄ est finis nature ꝓpter quē opatur. Huius ēt finis i aialibꝰ

ē aīa. ſm naturā eni oīa phīca corpa aīata ⁊ organizata ꝑpter aīam ⁊ diuersitas eorum est ꝑpter aīe diuersitatē ⁊ hoc ē tam in aīali bus q̃z in plantis sicut ⁊ oīa instrumēta ar- tis sunt ꝑpter artis finē. Sicut āt supra di- ximus ꝙ cuius cā fit dupliciter dicit̄. s. ꝙ ē cui⁹ cā fit totū qḋ fit ⁊ qḋ est quo res ē id qḋ est ⁊ boꝝ exēpla subiecim⁹ superi⁹. Est se ei diuinū ē vnū cui⁹ cā fit quicquid fit: sz nō quo res est id qḋ ē: forma aūt ē cui⁹ cau sa fit ⁊ quo res ē id qḋ ē ⁊ talis finis ē aīa aīati corporis. Sic ergo ꝓbatū ē ꝙ aīa ē cā finalis. At vero ipa est etiā efficiēs cā vn̄ ē motus corporis aīati. Nihil eni moue tur ex se ſm locum nisi ab aīa. Si aūt aliqs dicat ꝙ nō oībus viuētib⁹ cōuenit iste mo- tus dicem⁹ ꝙ etiā alteratio ⁊ augmentū sūt motus ab aīa in corpe vno exītes: sens⁹ eni quedā alteratio esse videt̄ ⁊ nihil sentit nisi qḋ habet aīam. Similiter aūt oi viuo cōuenit augeri ⁊ minui. Nihil aūt augetur ꝓprie nisi qḋ aliter ꝓprie: ⁊ nihil aliter ꝓ- prie qḋ nō ꝑticipat aīa: ergo ad minus vn̄ est motus augmenti in omni corpore viuo ē aīa qḋ quidē corpus ꝑticipat aīam. Erit igit̄ aīa tripliciter cā aīati corpis: eo ꝙ tres dicte cāe in vnā rē concidunt sicut in scḋo phīcorum ꝓbatū est. Materialis aūt esse non pōt: q2 materia nūq̃z cōcidit in eandē rem cum alijs causis.

Capitulū tertiū de improbatiōe erroris empedoclis circa motū ⁊ causā nutrimēti.

Empedocles aūt loquēs de motu nu trimenti ad ꝑtes ⁊ mēbra ei⁹ qḋ ali- ter nō bn̄ dixit addens dicis suis augmētū accidere plātis deorsū qdē ꝑpter id qḋ ter ra sic fert̄ naturalr̄ deorsū: sursū āt ꝑpter ignē qui mouet̄ sursū. Et fuerūt rōes indu centes Empedoclē precipue tres quarū vna est q2 videbat motum nutrimēti eē na- turalē: ⁊ naturalē habere finē determiatū in natura: tractū aūt esse motū violentum si cut maifestū ē ex. vij. phīcoꝝ. Et iḋo ne di ceret̄ nutrimētū trahi ad membra per vtu- tem mēbroꝝ: dixit ꝙ naturaliter mouetur ad illa per naturalē motū elemētoꝝ q̃ ꝯmi xta sunt in alimēto. Alia vero rō ē q2 vi- demus elemēta per aliquē suū actū rema- nere immixta ⁊ iō dicebāt ꝙ etiā suos mo- tus naturales retinebāt. Tertia rō fuit q2 in oi aīato: videbat mēbra inferiora hēre nutrimētū grossum ⁊ terrestre: supiora aūt habere alimētū subtile ⁊ calidū. Similiter aūt in senib⁹ in quib⁹ deficit calor videbat inferiora mēbra plus nutriri q̃z supiora: ⁊ i iuuenibus in quibus ē multū calidū mēbra supiora plus nutriri q̃z iferiora: q2 in eis ca lor ignis multā ad se trahit materiā. ⁊ illa multiplicata multū eleuat̄ sursum ⁊ paruz deorsum. Eadē aūt cā est ꝙ in mulierib⁹ mēbra inferiora ml̄tū augent̄ sicut crura ⁊ nates: ⁊ mēbra supiora habent gracilia sic brachia ⁊ humeros q2 frigiditas vincens i eis ingrossat nutrimētū qḋ ponderositate sua trahit inferius: videbat nihilomin⁹ i oi nutrimento dn̄ari aquā ⁊ terrā ⁊ ideo puta bat hec non moueri sursū: nisi prius eēnt cōuersa in ignē vel ignita. Hec igit̄ sūt que induxerūt empe. Errabat āt Empe. du pliciter: vno quidē mō ꝙ nō bene accepit i tentiōem eius qḋ est superi⁹: ⁊ intentionē ei⁹ qḋ est inferius: q2 nō idem est sursum ⁊ deorsū aīati corpis ⁊ mūdi q2 in mūdo sur- sum ⁊ deorsū differūt ⁊ opponūt̄ situ tantū sed in corpibus aīatis differūt figura mem broꝝ ⁊ officio. In omni eni aīato dicimus ꝙ caput est supius corporis eius ⁊ nō vide mus ꝙ bestiarum caput ē ꝓnū in terrā ⁊ n̄ rectum nisi soli⁹ hoīs: sicut ouidius dixit de deo ꝙ os hoī sublime dedit celum q̃z vide re iussit ⁊ erectos ad sydera tollere vultus Si ergo sic figura ⁊ officijs in corpibus aīa tis distinguūt̄ sursū ⁊ deorsū: tunc cū plāta radices habeat ori aīalium ꝑ officiū siles radix erit in plantis sursum ⁊ rami deorsū q2 non idē erit sursum ⁊ deorsum qḋ in mū do est sursū ⁊ deorsum: q2 sicut dixim⁹ posi tiōes iste i corpibus aīatoꝝ dicūt̄ eedē vl̄ si miles diuerse ſm opa ⁊ nō ſm situm mūdi Adhuc etiā si cōcesseri⁹ Empe. ꝙ idē sit mundo superius ⁊ corpibus aīatis: nos vi dem⁹ ꝙ quelibet ps nutrimēti fert̄ in ꝯria loca: q2 fert̄ sursum ⁊ deorsum vbicūq̃z sūt mēbra: talis eni motus non pōt eē a vtute

elemētali. Si enim illa sint simplicia habe
bunt motus simplices. Si autē composita
ꝑualebit motus dn̄antis i mixto: oꝫ igit̄ ꝙ
mot⁹ iste sit ab alia virtute que nō ē elemta-
lis neqꝫ ꝯn̄s cōmixtōeꝫ elemēti: hāc āt vir
tutē vocam⁹ aiaꝫ ergo erit ab aia. Aliter ei
euellerēt̄ a se inuicē que in cōtraria loca fe
runt̄ ꝛ preualeret dn̄ans elemētū: vl̄r autē
nunq̄ꝫ euellūtur qn̄ diu viuit plāta vel aia-
tum: continens igitur ea non est elemen-
talis virtus ꝛ hanc vt diximus vocamus
animam.

Rōnes aūt mouentes empe. nō sūt dif
ficiles ad soluendū. Ostendim⁹ eni in .vij.
phicorum duplicē eē tractū. vnū quideꝫ in
quo trahens ꝑ virtutē que oio extriseca est
trahit id qđ trahit ꝛ tractus iste est violētus
Alius āt est qn̄ trahens aliqđ sue virtutis
generat in tracto que virtus innata in tra-
cto facit ipm moueri ad trahens sicut trahi
tur ferrū a magnete ꝛ h̄ tractus est natural̄
sic trahit̄ cibus ad mēbra eo ꝙ virtus mē-
bri generat̄ in cibo que agente in se mēbro
cōtinue reducit̄ ad actū ꝛ ꝑ illā alimtū mo-
uet̄ ad mēbrū sicut ad locū sue forme ꝛ spēi
in qua cōplemtum accipit illi⁹ virtutis que
generata est in ipo ꝑ actiōem aie que ē act⁹
membroꝝ. Cum aūt hec virtus nō sit ele-
mentalis sed aie que est actus mēbrorum
cōstat ꝙ naturaliter mouet̄ vel poti⁹ si ita li
ceat loqui aialiter mouet̄ ad mēbra ꝛ nō ꝑ
virtutē aliquā elemētalē. Et ꝙ dicit elemē
ta aliqualiter remanere i mixto cibo non iu
uat ad sue opiniōis assertiōem: qꝛ elemēta
materialia efficiūtur: ꝛ virtus aie alimētuꝫ
assimilās efficit̄ formalis ꝛ mouēs. Qꝫ āt
dicit grossius ꝛ terestri⁹ eē nutrimētū inferi
oruꝫ mēbroꝝ nō generaliter est verū. Mē
brorum eni terrestrium sicut sunt ossa nutri
mentū est terrestre: ꝛ mēbrorum aquaticoꝝ
sicut ē cerebrū: nutrimētū est aquaticū ꝛ os
sa sūt superius ꝛ inferius corꝑe: cerebrū tā
tū superius. Sed verū ē ꝙ i senib⁹ ꝛ i mu-
lieribus frigidis plus nutriūt̄ inferiora mē
bra q̄ꝫ suꝑiora ꝓpter caloris defectuꝫ: qꝛ ca
lor est instrumentū aie ꝛ deficiēte instrumē
to: aut nulle fiunt oꝑatiōe artis aut nō bene
fiunt: sed ex hoc nō ꝓbat̄ ꝙ fiat nutrimētū

virtute elemētali: sed potius virtute aie cuꝫ
aliquo defectu instrumēti qꝛ ƀm empe. ni-
hil deberet de nutrimēto in talib⁹ ferri sur-
sum sed totū deorsuꝫ. Sic igit̄ pꝫ ꝙ non ve
re dixit empedocles.

Capitulum quartum de improbatione erroris eorum qui dicunt augmentum ꝛ alimentum fieri per virtutem ignis.

Unt autem quidam qui non omniū
elementorum virtute fieri dicebant a
limentum: sed virtute ignis tantum: ꝛ simi
liter augmentum cuius assignabant ratio-
nem: quia ignis solus inter omnia corpora
ꝛ alitur virtute ꝓpria ꝛ augmentatur. Ali-
tur enim inquantum educit subtile humi-
dum de calefactis ꝛ conualescit ꝛ susten-
tatur in ipso: augetur autem inquantum in
crementum accipit sue quantitatis per ap-
positionem cremabilium: ꝛ propter hoc di
cunt ꝙ ignis etiaꝫ hec duo in omnibus o-
perat̄ animatis. Et hi quidem adhuc a
lijs duabus rationibus sunt inducti qua-
rum vnam esse dicebant: quia videbant ig
nem non nutritum perire per continuā sue
materie perditioneꝫ. Euolant enim ascen
dendo semper materiales partes ignis. ꝛ
contendunt superius. Cum igitur sic con
tinue deperdatur indiget deperditi restau-
ratione. Non autem deperditum restaura
tur nisi per nutrimentum oportet igitur ꝙ
ignis nutriatur. Si quis autem eis dixit ꝙ
ignis naturaliter mouetur sursū ꝛ ideo par
tes sue materiales euolant ex ipso natura-
liter dicebant hoc esse non posse ꝓpter hoc
ꝙ nihil corrumpit seipsum: nec naturaliter
intendit suipsius corruptionem. ignis autē
corrumpitur per hoc ꝛ destruitur ꝙ paula-
tim euolant ex ipso partes materiales sue
ergo non naturaliter emittit eas: sed per ali
quid corrumpēs: erit igitur etiam naturale
nutrimentū ipꝫ saluās ꝛ deꝑditū restituēs.
Alia aūt ratio istoꝝ fuit: qꝛ dicebāt augmē
tū fieri ꝑ hoc ꝙ addit̄ aliud corp⁹ intrās in
poros ei⁹ qđ auget̄ ꝛ nihil esse ita porosum

sicut ignē ꝓpterea ꝙ siccissim⁹ est ꝛ ꝑspicu⁹ ex siccitate etiā ↄtinet poros: ꝑspicuitas aūt multitudinē oñdit poroꝝ. Hec aūt ñ sunt vera in toto. veꝝ quidē ei est nō fieri alimē-cū sine calore ignis: sed calor ille instr̄alis ē ꝛ nō ṗmū efficiēs: ꝛ iō est cōcausa ꝛ non cā ṗncipal'. Opaꝛ eni in alimētū nō spēs ignis sed spēs viui corpis ꝛ v̄tutis aie: sicut supi⁹ dixim⁹: ꝛ iō nō alterat ad spēʒ ignis ſʒ carnis vel ossis: q̄ sūt spēs organoꝝ aie. Cui⁹ signū est: qꝛ augmētū ignis in q̄titate intermīatū ē. tm̄ ei augeꝛ: q̄tū ē cremabile appositū igni. Sed oīm aiatoꝝ q̄ ↄstāt in figura ꝛ q̄titate certa est q̄titas in q̄ saluaꝛ forma illi⁹ spēi: ꝛ est rō magnitudinis i mario ꝛ in mimo in q̄ stat: ꝛ ex̄ quā nō saluaꝛ spēs ꝛ augmētū habet terminū quod est q̄titas organoꝝ q̄ sufficit opatōib⁹ virtutū ꝛ potētiarū: ergo aliud est ṗcipiū augmē i in aiatis q̄ȝ sit virt⁹ ignis. hāc aūt vocam⁹ aiam q̄ talē ponit augmēto suo terminū. h̄ ei mag' sunt rōis: h̄ est forme q̄ dat esse ꝛ rōnem q̄ȝ māe: h̄ est q̄ȝ alicui⁹ v̄tut' m̄alis vel corpee sicut est calor ignis. Alia aūt rō q̄ auicēna improbat sn̄iam istā est: ꝙ ignis q̄ādo nutrit ꝛ augeꝛ: nō nutrit ꝛ auget nisi seipm̄. aia aūt vegetabilis: neqȝ nutrit: neqȝ auget seipam: sed poti⁹ corp⁹. Ratiōes aūt quas inducūt nō difficile est soluere. dicim⁹ ei ꝙ ignis nō ꝑ̄ͤ nutriꝛ neqȝ augeꝛ. Id ei qd̄ ↄuertiꝛ in ignē: ñ ingrediꝛ i ignē: neqȝ ingrediꝛ in ip̄m vt cuilibet pti addaꝛ ꝛ vniaꝛ sed diffundit' ignis ꝑ generatōem forme ignis in m̄ā aliena. Et qd̄ dicūt ꝙ attrahit s̄btile humidū ex cremabilib⁹ ꝛ ꝙ illo cibaꝛ: dicēdum ꝙ nō ad hoc attrahit vt illo cibeꝛ: sed potius vt in illo genereꝛ tanq̄ȝ in ṗma m̄ā. Nō eni attrahit nisi qꝛ calefacit ꝛ s̄btilizat: ꝛ tūc calor facit ip̄m ebulire ad supficiē corporis: cui illud fuerat humidū: ꝛ ibi fumat ꝛ fit flamma. deberet aūt attrahi in oēs partes ignis anteq̄ȝ inflāmaret si esset nutrimētum ignis. patet igiꝛ ꝙ illud est ꝑ̄ͤ generatio ignis ꝛ nō nutrimētū. Qꝫ autē dicūt in igne fieri depditonem ɓm māīn: dicenduꝫ ꝙ accidit igni inq̄ātū est in loco alieno. ꝑ hoc eni materie ptes pl⁹ igni similes euolāt intendētes ire ad locū ꝓp̄um: sed extiguūꝛ ab aere circunstāte: ꝛ sic fit cōtinua ignis deꝑditio: neqȝ intendit ꝑ hoc suā corruptōem sed poti⁹ meli⁹ saluari ꝛ cōualescere in loco ꝓprio: ꝛ sic fieret si nō impediret: ꝛ ideo ñ intēdit ignis ɓm nām restaurare illud depditum: sed poti⁹ per inflammatōem multiplicare suā spēm in materia aliena sic̄ diximus. Qꝫ aūt obiciūt de poris ꝛ vacuo oñdim⁹ nihil esse in ṗmo de genera. ꝛ corrup. Exclusis autē sic falsis opionib⁹ ꝛ erroribus antiquoꝝ: loq̄mur de q̄libet potentia vegetabilis anime: ostendētes que sit quelibet ipsarum: ꝛ quam habent ad inuicem: ꝛ ad animā vegetabilem ↄpatōnem.

Capitulum quintuꝫ de alimento quod est obiectum nutritiue ꝛ vegetatiue.

Quoniam autem hec potentia anime quam vocamus nutritiuam est vegetatiua indiuidui generatiua per multiplicatōem indiuiduoꝝ in specie: oꝫ nos ɓm predictā doctrinā pl⁹ loq de nutrimēto. Opꝫ ei qd̄ est alimēti op⁹ determinatio fit circa alias potētias aie vegetabilis: eo ꝙ augmētatiua ꝛ gn̄atiua opatōeꝫ quādā alimēti recipiūt. Est igiꝛ alimētum q̄si obiectū vnū trib⁹ potētijs aie vegetabil' preuiū. Primū autē quod de alimēto querendū occurrit est: vtrū alatur cōtrariū contrario: vel simile simili. Videꝛ eni quibusdam ꝙ cōtrariū alaꝛ cōtrario: sed nō omne cōtrariū aliꝛ a quocūqȝ cōtrario: sed solum illo cōtrario aliꝛ aliq̄d ↄtrariū q̄ñ ↄtraria ñ solū gn̄ari possibile ē ex alterutris: sed etiā augmētari vnū ex alio. Multa eni gn̄anꝛ ↄtrarioꝝ ex alterutris: nō t̄ñ oīa ↄ̄ria fiūt ex oīb⁹ sic̄ dixim⁹ in li. p̄hicoꝝ: ꝛ eoꝝ q̄ generanꝛ ex inuicē nō oīa augēt se inuicē: sic̄ q̄ñ sanū generaꝛ ex laborāte: nō augetur neqȝ alitur vnuꝫ ex alio: ꝛ vt vniuersaliter dicaꝛ cum ↄtraria sint que sunt potētia ꝛ act⁹ ad inuicem in generib⁹ omnibus: ea que sunt vnius generis contraria generanꝛ ad inuicem: sed nō augetur neqȝ alitur vnū ex alio nisi sint ↄtraria i genere s̄bāᵗie tm̄ accepta

Jn illis vnū eni ſbaliter pōt ↄuerti in ſbaꝫ
alteri⁹: ⁊ ideo vnū pōt alere ⁊ augere alteꝝ
Sꝫ adhuc obſeruādū eſt: ꝙ neqꝫ illa eodē
mō ſe hn̄t ad inuicē ꝙ ſcilꝫ vtrūqꝫ alat reli⸗
quū ⁊ ecōuerſo: ⁊ h̄ ſcim⁹ ex dictis antiquo
rū: qui dixerunt de ſimplicib⁹ corꝑib⁹ ꝙ aq̄
alit ignē: ⁊ nō ecōuerſo ignis alit aquā. ⁊ lꝫ
falſa ſit eoꝝ ſuppō: tn̄ vīſſima ratiōe fuerūt
inducti. Viderūt eni ꝙ nihil aliud alit niſi
qꝺ recipit ſpēm ⁊ formā ei⁹ qꝺ alit̄ ab ipſo
Humidū aūt inter oīa ꝑ̄ma ſolū videbant
facile recipe formas ⁊ ſpēs alioꝝ corporū
que ei impmunt̄: ⁊ ideo dixerūt h̄ ſolū eſſe
alimētū. Et hec rō cogit ꝙ omne alimentū
oportet humidū eſſe ꝫm actū: licet forte po⸗
tētia ſit alteri⁹ qualitatis. Viderūt etiam ꝙ
omne qꝺ alit̄ ſpēm ⁊ formā ſuā impmit ei
quod alit ipm. Nihil aūt adeo pōt eē ſigil⸗
latiuū forme ſue: ſicut calidū ⁊ ſiccū. qꝛ cali
dū penetrat: ⁊ ſiccū retinet acumen qꝺ dat
ei calidū: ⁊ ideo ſolū ignē nutriri dixerunt.
patꝫ igit̄ ꝙ licet nō verum dixerit in hoc ꝙ
aqua alat ignē: tamē cauſa ꝓpter quā illud
dixerūt eſt veriſſima: ⁊ ex veritate que ē in
dicto eorum iſto accipit̄ ꝙ nō equalr̄ ſe hn̄t
cōtraria adinuicē: quoꝝ vnū alit: ⁊ alterum
alit̄ ꝙ vtrūqꝫ. ſ. ab altero ⁊ ali poſſit ⁊ alere
reliquuꝫ. Alens eni in eo ꝙ eſt alens oꝫ ꝙ
ſit in actu humidū ſuſceptibile forme ⁊ ſpe
ciei ei⁹ quod alit̄. Jd aūt quod alit̄ eſt hn̄s
virtutē que formā corꝑis quod alit̄ ⁊ mem
broꝝ ei⁹ ſigillat in ipō: ⁊ ideo indiget inſtrō
quod eſt calor naturalis: ⁊ alīȷs v̄tutib⁹ ſibi
ſubſeruiētibus: de quibus infra dicemus.
Diſtinctio autē que eſt inter alens ⁊ id qꝺ
alit̄ inter corpa animata in ſolis ſimplicib⁹
depꝫhendit̄: ſicut dixim⁹ ꝙ ignis alit̄ ⁊ aqua
alit: ⁊ nō ita videt̄ in cōpoſitis ꝓpter qꝺ cō
poſita ab excellētīȷs ꝑ̄marū qualitatū ſunt
remota: ⁊ ita nō vident̄ eſſe i actu humida:
neqꝫ in actu adeo ſicca ꝙ poſſit ita euidēter
habere ꝓꝑetates alētis ⁊ aliti quēadmodū
ſimplicia. Hec aūt que dixim⁹ hn̄t opionē
eo ꝙ quidā vidētes alimētuꝫ vniri ei quod
alit̄: nihil aūt vniri alīȷ: niſi qꝺ ſil̄itudinē hꝫ
in formā ad ipm: dicūt nō augeri vel ali cō⸗
trariū ↄtrario: ſed poti⁹ ſimile ſimili. Alīȷs
aūt de quib⁹ ꝑ̄dixim⁹ videbat̄ ali ↄtrarium
ↄtrario: tanq̄ꝫ impoſſibile ſit ali ſimile ſil̄i.
Et ꝑ ſe inducūt ratōnem ꝙ omne alimētū
mutat̄ ⁊ decoquit̄ decoctōne calidi ⁊ hūidi
ſic alimentū omne mutat̄. Mutatio auteꝫ
omnis: aut eſt de ↄtrario in ↄtrariuꝫ: aut de
ↄtrario in mediū qꝺ ↄꝑatū ↄtrario eſt ↄtra⸗
rium: ergo nō alit̄ niſi contrariuꝫ contrario.
Adhuc aūt omne alimentū patit̄ ab eo qꝺ
alit̄: ⁊ nō ecōuerſo. ↄtraria autē ſunt que pa
tiunt̄ ab inuicē. patit̄ ei decoctōem ⁊ aſſimi
latōem: cum omnis decoctio ſit cōplexio a
nāli ⁊ ꝓꝑ̄o calore ex cōtraiacētib⁹ q̄litatib⁹
aut paſſiōib⁹ ſicut habitū eſt i q̄rto methau
roꝝ. Nō tn̄ patit̄ id qꝺ alit̄ ab alimēto: ſic
neqꝫ inſtroꝝ dom⁹ aliquid patit̄ a mā ex q̄
fit dom⁹: ſed poti⁹ mā patit̄ ⁊ trāſmutat̄ ab
ipō in dom⁹ formā. Jta ⁊ alimētū trāſmu⸗
tat̄ in formā ei⁹ qꝺ alit̄ ⁊ nō ecōuerſo. Jn⸗
ſtructor aūt dom⁹ nō hꝫ mutatiōem niſi illā
q̄ eſt ex ocio ad agere ſiue act⁹ ꝑ̄mi ad ſecū⸗
dū: ſicut ſciētē dicim⁹ mutari qn̄ actu fit ↄſi
derās. ita etiā aīe virt⁹ que nutritiua vocat̄
mutat̄ qn̄ de nutriēte ꝫm potētiā efficit̄ nu⸗
triēs in effectu: ⁊ forte hoc nunq̄ꝫ eſt: quia i
tl̄ib⁹ v̄tutib⁹ ſuꝑi⁹ dixim⁹ aīam magis fore
actū ꝫm quā ꝑ̄mū: ⁊ poti⁹ aſſil̄ari vigilie q̄ꝫ
ſomno. forte ei ſꝑ nutrit: ⁊ ſi nō ſꝑ nutrimē⸗
tū ab extrīſeco q̄rat: q̄a ſꝑ aliq̄d agit circa
nutrimētū: aut diſſoluēdo: aut alterādo: aut
attrahēdo: aut vniēdo mēbris. Jn determi
nando aūt iſtā q̄ōem magnā habet diām:
vtrū nutrimētū ſit qꝺ vltio ē qn̄ vnit̄ mēbriſ
aut qꝺ ꝑ̄mo q̄rit vt nutriat anteq̄ꝫ alteret̄ ⁊
aſſil̄et̄ aut vtrūqꝫ: qm̄ ſi ↄſiderem⁹ nutrimē
tū ꝫꝫ actū: h̄ ē ꝙ pōt ꝑficere nutrimēti opa⸗
tiōem ꝑ hoc ꝙ mouet̄ ad mēbra ⁊ vnit̄ mē⸗
bris: ſine dubio tūc id qꝺ aſſil̄atū ē mēbris
eſt nutrimētū. Si aūt nutrimētū accipiat̄ ꝫꝫ
potentiā: ꝙ. ſ. pōt ꝑ ſuā ſbam fieri nutrimētū
tūc nutrit̄ ↄtrariū cōtrario: ⁊ iō nō coctū ad⸗
huc ē ↄtrariū: coctū aūt ſimile: ⁊ ita vtrūqꝫ
ꝑ̄dictoꝝ ↄtingit dicere: ⁊ ꝙ ↄtrariū ↄtrario:
⁊ ꝙ ſimile ſimili alit̄. ⁊ ideo manifeſtuꝫ eſt
ꝙ vtriqꝫ quodāmodo recte ⁊ nō recte dn̄t.
Qm̄ autē ſicut ſupra oſtendim⁹: nihil alitur
ꝓꝑ̄e quod non habet animā: oꝫ aīatuꝫ eſſe
corp⁹ qꝺ alit̄: ⁊ anime potētia in alimentuꝫ
agere: ⁊ non virtute elementali ſimplici.

Alimētū igit aiati corpis p se est ꝛ non ſm accñs. vtutib⁹ aūt eľalib⁹ nō attribuit nisi p accñs: h ē inquātū sunt instrumēta anime: ꝛ sic qualitates eľales sunt concause ꝛ non cause alimēti: sicut supra ostendimus.

Capitulum sextum de officijs nutritiue ꝛ augmentatiue.

His autē habitis de alimēto: de ipsis potētijs ē determinādū. Est āt potentia nutritiua que de nutrimēto restaurat deꝑditū in corpe aiato vt saluet in esse diuino. Augmētatiua autē est illa que de nutrimēto addit quātitati mēbrorū vt ad debitā longitudinē ꝛ quātitatē deducāt. ꝛ ex hoc accipit ꝙ licet idē ſbm sit alimēto ꝛ augmētatiuo: hoc est ei quod auget: tamē esse eorū ſm rōem diffinitiuā est alterū ꝛ alterū. Aiatum eni ſm ꝙ quātū est alimētū augmētatiuū querit: sed nō nutrit nisi ſm qđ est h aliquid: ꝛ ſba potens recipe formā mēbroꝝ ꝛ ſbam. Nutrimētū eni nō saluat nisi ſbam: ꝛ ideo ꝙ̄ diu pōt nutriri: tam diu saluat in indiuiduo. Sed augmētatiua nō agit p totam vitam: ꝛ ideo ipa non est saluatiua ſbe: sed poti⁹ ꝑfectiua quātitatis. Et sunt q̄tuor differētie iter nutritiuā ꝛ augmētatiuā: q̄rū vna est ꝛ pncipalis: ꝙ nutritiua non accipit alimētū nisi inquātū ē potētia ſba mēbrorū: ꝛ nō curat de q̄titate. Augmētatiua aūt accipit ipm inquātū potētia addit quantitati mēbroꝝ inquātū mēbroꝝ quātitas extēdit ipso addito mēbris. Secūda aūt ē: q: nutritiua addit ſbam cibi ſbe mēbroꝝ eq̄lem ſm tres corpis diametros: longitudinis: ꝛ latitudinis: ꝛ ꝓfunditatis: in oib⁹ his eq̄lr ꝑditū restaurās. augmētatiua aūt pcipue addit lōgitudini: ꝛ iō indiget ꝙ calor su⁹ sit fortior ꝛ mēbra in qb⁹ est sint mollia q̄ extēdi possint. h aūt sic ꝓbat. lōgitudo eni nō fit maior nisi ossib⁹ extēsis: ꝛ h dura sunt: ꝛ nō nisi forti calore faciēte discurrere nutrimētū p ipa fieri pōt. Siľr aūt nō fit extēsio sicci indurati: sed poti⁹ ei⁹ qđ ē humidū flexibile: ꝛ iō nō fit augmentū nisi in iuuētute anteq̄ȝ adueniat siccitas nimia q̄ ꝓhibet extēsiōeȝ ꝛ h ē cāꝝ vna q̄re non semp augēt corpa: lȝ semp nutriūt. Nutritiua eni lȝ ſm oēm dimēsionē vt dixim⁹ nutriat: nō ſm latitudinē maxie nutrit: q: ad illi⁹ incremētū nō exigit nisi assimilatio nutrimēti ꝛ additio: ꝛ n̄ extēsio in ampliorē q̄titatē nisi q̄tū extēdit i addito: ꝛ h frequēter fit in solis mēbris mollib⁹ q̄ sunt caro ꝛ hmōi ꝑter h ꝙ ossa extendant: ꝛ hoc fit calore debili magis q̄ȝ forti. Tertia dr̄ia ē: ꝙ nutritiua ebetiori vt dictū ē instrō opat: augmētatiua autem acutiori. Cū eni calor n̄alis vtriusq̄ȝ sit instrm: ebes calor ē q solū ꝯuertit nutrimētū: ꝛ assimilat. Acut⁹ autē q facit ipm discurrere p mēbra dura q̄ mollificat infundēdo ea acuto hūore nutrimētali: ꝛ tūc extēdit ea. ꝛ cā hui⁹ est q: cū q̄libet vt⁹ pl⁹ possit in mā ꝓpa q̄ȝ aliena ebetat calor: q̄to pl⁹ de aliena mā ingerit. Qđ vt meli⁹ itelligat oȝ scire ꝙ duplici hūido idigȝ oē qđ nutrit. vnū qdē ē seiale: qđ ē aliqd ſbe seis: ꝛ illđ ē ꝓpriū ſbm caloris n̄al. Aliud aūt ē nutrimtale qđ accipit de nutrimēto qđ ſp retinet aliqd de nā cibi ꝛ iō ſp aliqd hȝ de ex̄neo: pp qđ non adeo efficax ē in eo calor n̄alis: sic in pmo hūido ꝛ q̄to pl⁹ ingerit de nutrimentali hūido qđ addit radicali siue seiali: ex quo formāt mēbra radicalia ꝛ qđ ē infusuȝ eis: tāto pl⁹ inspissant ꝛ indurant: ꝛ calor pl⁹ in eo debilitat: ꝛ iō calor q pmo fec duas opōes alimēti. s. ꝛ extēsiōis: tādē pp sui debilitatē ꝛ mēbrorū duritiā nō pōt ꝑficere nisi vnā que ē nutrire: ꝛ iō tūc stat augmētū. Est auteȝ circa hoc adh notādū ꝙ tēp⁹ incremēti etiā ſm galienū ꝛ auicēnā ē tēp⁹ etatis puerilis q sunt calidi ꝛ hūidi pp vicinitatē quā hn̄t ad suā originē q̄ est ex calido ꝛ hu. Hūidū aūt ꝛ calidū simľ ꝯiūcta faciūt diffusionē ꝛ extēsionē. pcedēte aūt tpe exsiccat paulati humidū in tpe iuuētutis ꝛ indurāt mēbra: ꝛ licet acuti⁹ in iuuenib⁹ sit calidū: tamē nō est maius in iuuenib⁹ q̄ȝ in pueris. Et de h dat exēplū cōueniēs galien⁹: quia si aliq̄ caliditas determinate virtutis penetrat in aquā: ꝛ eadem in essentia caliditas penetrat in materiam siccam: acutior erit caliditas: q̄ȝ in humido sed non maior. Et sic est de calore puerorū ꝛ iuuenū qui equalis est licet acutior sit in iuuenibus q̄ȝ in pueris.

ꝛ ideo in pueris plus de cremēto operatur ꝓpter mollíciem membꝛoꝝ̃: ꝛ in iuuenibꝰ minus ꝓpter eoꝝ̃dem duriciē: licȝ caloꝛ sit equalis: ꝛ huiꝰ signū est ꝙ pueri circa septimum annū vt in pluribꝰ plusq̄ȝ dimidiū ꝓficiūt sue quātitatis. Hec igit̄ est tertia differentia. Quarta autē est penes finē vtriusq̄ȝ accepta: quia anima sicut ꝛ natura nō est infinite ꝛ indeterminate intentiōis: ꝛ iō habita debita quātitate in qua exercere potest suas operatōes: nō auget vltra augmētatiua anima: etiā si posset bene vltra augere. quia nō abundat supfluis natura: sic etiā nō deficit in necessarijs. finis aūt nutritiue est saluare indiuiduū ꝑ depditi restaurationem: ꝛ h̄ necessariū est in toto tempoꝛe: ꝛ iō ꝑ totā piodū cōtinue opat̄. Reliqua autē que de augmēto ꝛ nutrimēto dicēda sunt i pmo de generatōe ꝛ coꝛruptiōe requirātur.

Cap. vij. de officijs virtutis generatiue.

Idem autē nutrimentū ꝑ virtutē generatiuā est factū generatōnis: nō tamē generat id quod alit̄: sed potiꝰ generat id quod est vt id quod alit̄ in specie: cuiꝰ ꝓbatio est: quia nihil generat seipm̄. opoꝛteret eni ꝙ idē esset ꝛ non esset simꝉ. Omne eni generās actu est: id autē quod generat̄ actu nō est ens: esset igit̄ idē ꝛ non esset ꝭm s̄bam: ꝛ ideo sicut alimēto ꝛ augmēto aliud ꝛ aliud est esse ꝭm idē s̄bm: ita alimēto ꝛ generatiuo necessarium est aliud esse ꝭm diffinitiuam rationem. Propter quod notādū est nutritiuā saluare indiuiduū per distributōem nutrimēti ad mēbꝛa: ꝛ qđ supfluit membꝛis: hoc sequestrat ad membꝛa genitalia que trahūt ipm̄ sicut vētosa trahit sanguinē. Mēbꝛa autē seminaria sunt oꝛganū vitutis generatiue: sicut cerebꝛū est oꝛganū virtutis animalis: ꝛ coꝛ virtutis vitalis: et virtꝰ generatiua sita in mēbꝛis genitalibus impmit in alimēto supfluo virtutē foꝛmatiuam: que i seminis viscositate retēta: q̄ndo fuerit in debito loco foꝛmat semē in oꝛganicum coꝛpus. sicut eni nutritiua cibo influit spēm membꝛoꝝ̃ ꝑ quā tendit ad membꝛa ita genitalia influunt ei virtutē foꝛmatiuam qua foꝛmat̄ semen in membꝛa coꝛꝑis oꝛganici. ꝛ hoc quidē semē a toto coꝛꝑe decidit̄ ꝛ maxime a cerebꝛo: ꝛ per spongiositatem membꝛoꝝ̃ attractatiua virtute testiculoꝛum trahit̄ ad vasa seminaria: ꝛ ibi infoꝛmat̄ predicta virtute. Et ideo virtus generatiua in veritate est duplex. Una quidē in generante que descindit semē attrahēdo: ꝛ hec opatur tribꝰ: caloꝛe scilȝ qui spumosum facit semen vt spumosuȝ sit spiritu deferēte foꝛmatiuam virtutē: ꝛ hic spūs extēdit mēbꝛa genitalia: ꝛ eodē caloꝛe ꝯsumit supfluū hūidi seis vt efficiat̄ globosū ꝛ q̄si glādulosuȝ ꝙ magꝭ retinere possit virtutes sibi impssas: ꝛ meliꝰ retieat figuras mēbꝛoꝝ i se effigiatas. Opat̄ autē seipa virtus generatiua influendo virtutē foꝛmatiuā que est in semie: sicut ars est in artificiati materia: ꝛ opat̄ humido cibali: sicut materia etiā opat̄: ꝛ opat̄ vētositate sicut instrumēto extēdēte mēbꝛa genitalia ad actū coitus: ꝛ eijciēdo semē a masculo in fe. ventositas eni ꝓpellit semen ad locū debitū. Alia autē virtꝰ generatiua ē in semine: que est virtꝰ foꝛmatiua: duo habēs instr̄a: ꝛ duas mās: ꝛ duo opa. vnū quidē suoꝝ instr̄oꝝ ē caloꝛ seis: qui triplici v̄tute ē infoꝛmatꝰ: quarū vnā hȝ a s̄ba inquātū ē caloꝛ: ꝛ ille ē virtꝰ solutiua aut dissolutiua et subtiliatiua et alteratiua seis. Secūda autē ē virtꝰ celestis: q̄ v̄tute opat̄ ad vitā ex potētia motōnis celi: sicut diximꝰ in alijs locis. Tertia ē virtꝰ anime: cuiꝰ ipe caloꝛ ē instr̄m v̄tute qua inducit foꝛmas oꝛganoꝝ phisici coꝛpis potētia exercētis opa vite. Hȝ etiā spm̄ infra spumā seis cōtētū ꝓ instr̄o ꝑ quē vehit in oēs ptes semis suas v̄tutes. Duo aūt humida sunt māe in quibꝰ hoc opatur. vnū quidē ē quod ē in subātia seminū: et h̄ ē pncipale. Aliud aūt ē attractū vt addat̄ illi: h̄ ē humidū sanguinis menstrui loco cuius infans querit cibum cum a matrice separat̄: ꝛ h̄ humidū est supplementū qđ additur humido seminali vt sufficiat foꝛmatōni membꝛoꝝ̃. Duo autē opera sunt. vnū q̄dē membꝛoꝝ̃ foꝛmatio. alterū autē ē qđ attribuit̄ membꝛis: sicut numerꝰ membꝛoꝛum ꝛ oꝛdo: ꝛ situs ꝛ asperitas ꝛ lenitas: ꝛ cetera huiusmodi que membꝛis attribuuntur.

Hec igit sunt opa generatiue: τ h quidem fit ex nutrimēto. Fuerūt aūt quidā cōtēdētes: nō ex nutrimēto: sed ex aliquo qđ actu est ps aiati fieri generatōez dicētes eā fieri ex carne: nō ex supfluo nutrimēti. Sz error eorū cōuincit quatuor rōibus. Quarū pma est: q caro vel aliud quod est pars corporis animati: non est potētia corpꝰ animatū: nisi pus a sua forma corrūpat. semē autē est potentia totū corpus. Secūda ratio est: q ill'd quod est actu pars nō decidit ab aiato: nisi cum magno dolore: semē autē separat cum delectatōe. Tertia ratio est: quia actu pars nō decidit a toto corpore: semē aūt decidit a toto corpore. Quarta ratio est: qa videmꝰ oculis nostris semina plantarū: neq3 lignū esse: neq3 folia: neq3 radicē: sed semina maturarata: τ videmꝰ semina animaliū nō eē carnē neq3 os: sed humorē album. falsum igit est quod dicūt: τ ratiōibꝰ inductis τ mltis alijs manifestat error eorū. Querūt autē isti qualiter tūc sit generatio vniuoca: vt ex planta planta: τ ex homie homo. Sed ad hoc nos dicimꝰ q generatio dicit equiuoca vel vniuoca quātū ad generās pmū effectiue quod decidit a se semē. h eni dat vtutez formatiuā semini: τ sic fit ex plāta planta: τ ex homine homo: τ sic de alijs. Ex oibꝰ autē pmissis cōstat q hmōi pncipiū qđ vocamꝰ aiam nutritiuā est eiꝰ quod pōt saluare seipm: τ suscipe tale pncipiū secundū qđ est in tali dispōe. Ad h eni habet eaz vt saluet in aliquibꝰ suis dispōnibus: licet in omnibꝰ saluari nō possit: quia in quibusdā continue mutat. Alia aūt sunt que nō indigēt tali pncipio: eo q in omnibꝰ suis dispōnibꝰ semp vno modo cōseruāt: sicut corpora celestia: τ ideo illa hūt alias virtutes q3 mortalia. Non eni indigēt nutritiua τ augmentatiua τ generatiua: quēadmodū diximus in alijs.

Cap. octauū est: digressio declarans quatuor virtutes materiales dictis tribus virtutibus deseruientes.

Oportet aūt scire q cū vnū τ idem sit sbm circa qđ dicte vtutes tres opant Habēt tamē in hocipo virtutes multas sbseruiētes sibi: quarū tamē mltitudo ad quatuor est reducta: que sunt attractiua: digestiua: expulsiua: τ ante has tres appetitiua. Appetitiua eni appetit cibū appetitu naturali: put est anime vegetabilis vtus. Appetit autē ex vacuitate replētis nutrimenti τ ex defectu qui puenit ex dissolutiōe depditi a sba vegetabilis. hic tamē appetitꝰ cuz sensu est in his que habēt aiam sensibilē et vegetabilē: τ vocat fames τ sitis: τ puenit ex sensu euacuatōis. Attractiua aūt in plātis quidē est ex calido quod est in radice τ ceteris partibus plante: cuiꝰ vtute ē succio humidi nutriētis quod tāgit radices plātarum. In animalibꝰ autē est per motū villorum: qui sunt bm longitudinē in stomacho τ intestinis aialiū. Sed digestio est ex ppo τ nāli calore digerēte: τ sepante purum ab impuro: τ termināte ipm ad spēm eiꝰ quod nutrit inquātū est instrm aie. Scias tamen tribꝰ pcipue iuuari attractōem. s. siltudine: vacuitate τ calore. similitudine quidē sicut magnes attrahit ferrū: τ h fit in aia vegetabili quādo cibꝰ accipit mēbri similitudinē: τ per illā mouet ad ipm: sicut supiꝰ diximꝰ Vacuitate aūt qn mēbra vacua sunt τ pori mēbroꝝ ppter multā factā in eis depditionē τ ꝯsumptōem. Calore aūt trahēte: q2 calor nālis sugit cibū: sicut ignis sugit oleum in lampade: τ hi tres modi perficiūt attractionem in omni habēte nutritiuā virtutem aut potentiā. In animalibus autem insuper sunt villi per longitudinē stomachi: et quorundam intestinorum ordinati: qui motu suo ingerunt τ attrahunt cibum in locuz digestionis vt ibi digeratur. Retentiua autem operatur adhuc: vt cibus ita diu stet in loco vno donec debitam accipiat alterationem. Et hoc quidem generaliter iuuatur tribus: et quartum specialiter habet in animalibus perfectis. Primum autem trium est dissimilitudo quam habet ad membra: et partes diuersas eius quod nutritur. per illam enim impeditur nutritio ad partes nutriti. Secundum autem iuuans est siccitas retinentis: cuius actus in tenendo confortatur ipsa siccitate.

Et tertiũ ē frigiditas: licet frigiditas ad il-
lud opeꝛ p accidēs ⁊ nō p se. p accidēs aũt
dico frigiditatē opari: quia frigiditas tenet
id quod est nutriēs in essentia sua ⁊ figura:
ne caloꝛe dissoluatꝛ ⁊ euanescat virtꝰ eius eo
modo quo etiã cõseruat aliquãdo a putre-
dine. p se aũt nõ opatꝛ frigiditas ad aliq̃ ope
ra vite: sed potiꝰ impedit eo ꝙ est qualitas
moꝛtificatiua. Id aũt qđ spālr̃ hꝫ i aialibꝰ
pfectioꝛibꝰ sunt villi ex trãsuerso in itestinis
⁊ stomacho positi: qui compmendo retinēt
cibum ne de loco moueatꝛ. Digestiua autē
vt dixῖmꝰ i omnibꝰ iuuatꝛ calido ⁊ humido:
eo ꝙ calidũ alterat ⁊ terminat. Humiduꝫ
autē facile influit membꝛũ: ⁊ recipit eoꝛum
foꝛmas ⁊ figuras. Habet tamē tres opatō
nes: h̄ est alteratōem cibi ex qualitatibꝰ cõ-
traiacētibꝰ vt diximꝰ in quarto methauoꝛũ:
⁊ maturatōem que est p eductōem humidi
supflui: ⁊ h̄ qdē a quibusdã vocatꝛ digestio:
que fit per assimilatiōem nutrimēti ad mē-
bꝛa: ppter quod etiã quatuoꝛ digestiōes eē
dicuntꝛ. Quarũ vna fit statim in oꝛe. Supfi
cies eim oꝛis cõtinua est stomacho: ⁊ opatꝛ
in cibũ alteratōem. ⁊ hoc patet: quia triticũ
masticatũ a masticatōe accipit virtutē matu
rationũ apostematũ: quã nõ habet ꝯtusum
Et alia est in stomacho vbi grossum a sub-
tili separatꝛ: ⁊ h̄ a quibusdã vocatꝛ pma tuni
ca: cum illa quã diximꝰ fieri in oꝛe. ⁊ hec est
vera sentētia: qm̃ pma digestio i oꝛe incipit:
⁊ in stomacho pficitꝛ. Secũda autē est in
epate vbi massa que vocatꝛ ytissanaria h̄ est
succꝰ de cibo eliquatus trahitꝛ p venas que
messaroite dicuntꝛ ad epar: ⁊ ibi rubeũ san-
guinis accipit coloꝛē: ⁊ dirigitꝛ ad venas: et
in extremitatibꝰ illarũ tertiã accipit digesti-
oneꝫ: ⁊ in albedinē mutatꝛ: ⁊ separatꝛ ab eo
nimia aquositas que est in ipo p collatoꝛia
vꝛine quibusdã in aialibꝰ que vꝛinã habent
In alijs autē que nõ habēt remanet cum
fece stercoꝛuꝫ immixta. Et quarta digestio
fit in singulis mēbꝛis ad ppam similitudi-
nem membꝛoꝛũ. In plãtis autē quia terre
stres sunt nõ est stomachꝰ: sed est eis terra
p stomacho: quia in terra sub radicibꝰ eli-
quatꝛ humidũ pmixtũ: ⁊ subtile quidem su
gũt radices: ⁊ grossum dimittũt: ⁊ ideo ven

tre nõ indigēt. Expulsiua autē expellit qđ
supfluũ est: siue sit purũ siue impurũ. Et iu
uatꝛ in hoc opere multis: sed pcipue quatu-
oꝛ sunt que eam iuuãt. Iuuat eñi caliditas
vias p quas fit expulsio: aperiēdo ⁊ acuen
do id quod expellēduꝫ est. Iuuat etiã hu-
miditas aliquãdo vias per quas fit expul
sio lubꝛicãdo ⁊ mobilitatē ei quod expellē
dum est cõferēdo. Iuuat etiã frigiditas p
accidēs ventositatē que est in eijcienda sup
fluitate: cõtinēdo ne euapoꝛet ⁊ etiã ingros-
sando que cum foꝛtis est cum magno impe
tu eijcit supfluũ. Iuuãt etiã frigiditas ⁊ sic
citas p quas ei debet cõtrahēdo: ⁊ tũc qua
si expmēdo expellitꝛ supfluũ. Similr̃ auteꝫ
caliditas incidit viscositatē ⁊ sepat: ⁊ tũc fa
ciliꝰ educitꝛ. In omnibꝰ autē his virtutibꝰ
est manifestũ qm̃ frigiditas nõ iuuat nisi p
accidēs. ⁊ hoc ideo fit: quia virtutes iste p-
cipue motu pficiuntꝛ: ⁊ quedã sunt opa vi-
te: frigiditas ⁊ imobilitat ⁊ moꝛtificat. He
autē quatuoꝛ virtutes naturales vocantꝛ eo
ꝙ vt natura per instrͣa coꝛpalia operantur.
Scias autē ꝙ in his omnibꝰ semp virtutis
instrm̄ ⁊ vehiculũ est spũs: ⁊ frigiditas spi
ritũ a motu suo impellit vl' impedit: ⁊ ideo
ad opa vtutũ p se officit: sed pficit p accñs

Capitulũ nonũ de cõparatōe triũ vtutũ
anime vegetabilis adinuicē ⁊ ad seipsam
animam vegetabilem.

Voniã autē tria sunt necessaria. sciliꝫ
quod alitꝛ: ⁊ quo alitꝛ: ⁊ alēs effectiue
Alens quidē pmũ ⁊ cui essentialis est actꝰ
alendi est anime vegetabilis per nutritiuã.
Quod vero alitur est coꝛpus quod habet
animã ⁊ non aliud: sicut ostendimꝰ superiꝰ
quo vero materialiter alitur est alimētum.
Et in his est aduertere ꝙ virtus nutritiua
est deseruiens augmētatiue et generatiue:
quoniã vtriqꝫ per dictas quatuoꝛ virtutes
pꝛeparat materiã. Nutritiua enim separat
quod est superfluum nutrimēto: ⁊ expellit
ipsum ad membꝛa generatōnis: vt in virtu
te foꝛmatiua sigilletur. Augmētatiua auteꝫ
deseruit generatiue generãs in quãtitate et
figura perficiēdo vt generare possit. ⁊ ideo

constat finem in his virtutibus esse generatiuam. A fine autem qui est quo res est id quod est h est a forma: omne quod nomen accipit debet denominari a finis autem ē generare alterum vt ipsum vtiqz tunc erit principale in anima vegetatiua generare alterū vt ipsum: ideo in vegetabilibus id quod ē sbalis forma absqz dubio est generatiua.

Et ideo corpus bm omnem partem informat vbi anima vegetabilis est tota perfectio corporis animati sicut in plantis ꝛ i eis est varia generatio quia vbiqz planta generat ramos ꝛ virgas ꝛ folia ꝛ fructus ꝛ semina ꝛ vbicunqz abscidatur conualescit vtraqz pars ipsius. Sicut eniz tactus in anima sensibili est sensus particularis ꝛ forma sbstantialis eius quod habet sensus ꝛ ido ipsum brutum vbiqz determinat: ita de generatiua est in plantis: ꝑpter quod ēt nonnulli videbatur nutritiuam: ꝛ augmentatiuā eandem virtutem esse: sed primo cum fortis calor ꝛ mollia membra habere operationes duas: cum autem color debilior est ꝛ duriora ꝛ sicciora membra tunc retinere tantū operatōe vnam licet non veram causam dicant. Quoniam etiam si ponatur non hebetari calor: ꝛ non indurari corpus nihilomi⁹ stabit tamen augmentatiua in termino bm naturam vt supra diximus. Qualitercunqz autem dicatur constat ꝙ in his generatiua est finis: ꝛ ideo inter has tres vires que super nutrimentum operantur: prima naturaliter est nutritiua ꝛ secunda augmentatiua sicut sbstantia est ante quantitatem: ꝛ illa q̄ finis est generatiua que non seruat esse bm materiam ꝛ indiuiduum: sed esse diuinum in specie attingit ꝑpter quod agitur qcqd agitur bm naturam. Oportet autem scire ꝙ anima vegetabilis est que vnit in se istas vires que quidem specie differunt bm ꝙ ꝛ vegetabilia differunt. Est eni vna palmifica ꝛ altera oliuifica ꝛ sic de alijs. ꝛ actus illius anime est vita sicut diximus superius. Est autem adhuc sciendum ꝙ si compatio fiat anime vegetabilis ad sēsibilē ꝛ ronalē tūc vires anime vegetabilis dicuntur naturales eo ꝙ non nisi per instrumenta primoꝝ corporum naturalium operantur ꝛ ad naturaz in indiuiduo vel in specie ɔseruandaz sicut patet ex dictis tamen est perfectio organici corporis sicut ꝛ alie: ꝛ ideo licet nutritiua sit diffusa i toto corpe ꝑpter h ꝙ vbiqz saluat indiuiduū ꝛ similiter augmentatiua: eo ꝙ omibus diametris ꝛ precipue longitudini principaliter addit ꝛ generatiua i plantis tamē in animalibus pfectissimus he vtutes sedes habent determinatas a quibus influūt suas opationes in corpus ꝛ sedes quidem nutritiue precipue est epar cuz calore suo alterans ꝛ ad membra dirigens cibum. Sedes autem generatiue est in testiculis masculorum ꝛ feminarum. Sicut autem dixi⁹ ꝙ nihil nutrit ꝑprie nisi quod est animatū ita etiam nihil generat ꝑprie ad spēi salutē nisi quod est animatum. Generare aūt ad saluandū se in spē est generare ex eo qd̄ discinditur a seipso ꝛ cui a seipso influitur vtus conuertens id in simile bm speciem: ꝛ sic non generāt inaīata: sed potius ꝑ actiones suas generāt formas suas in mā alienā: cui⁹ causa est quia talia inaīata non hñt aliquid quod potentia sit totuz sed quicqd corporis ipsorum est hoc est actu pars ꝛ nō potentia totum. ex eo autem ꝙ est actu ps ꝛ non potentia totum fieri generatio nullatenꝰ pōt sicut dixim⁹ supius.

Capitulum decimum de duplici motore nutrimenti.

Et autem quo alitur dupl'r: sicut ꝛ quo gubernatur. quo. n. gubernat᷑ est mouens imobile ꝛ hec est manus vel virtus que est in manu. themon autem siue gubernaculum est quo gubernat᷑ sicut mouente ꝛ moto eo ꝙ est instrumētuz gubernandi ꝛ h iō est quia omne alimentū est necessarium vt possit decoqui ꝛ iō oportet esse calorem decoquentem ꝛ tunc calor effectiue alit vt mouens motuz ꝛ potentia anime est vt mouens tm̄. Si autem quispiam obijciat ꝙ mouens corporeum quod ē mouēs motuz nō optet añ se habere aliō mouens immobile motu locali tm̄ sicut ondisum est in octauo physicorum in alteratiōe āt non est necesse ꝙ corpus alterans habeat

ante se aliud mouens ipsum ꝛ sic dicat dic non oportere esse mouentem animam ante calorem. dōm ꝙ necessarium est in motib⁹ vite sed in motibus alijs naturalibus non est necessarium. necessitas autem explanata est superius vbi ostendimus ꝙ vtus elementalis sufficienter ad nutrimentuꝫ mouere non potest. Sic igitur figuraliter siue supficialiter quid sit alimentum dictum est certificandum autem erit de ipso in ꝓprijs rationibus de nutrimento. nutrimenti eniꝫ ratio plene nō determinatur ex vnius libri principijs quoniam de motu ipso nutrimēti ꝛ augmenti ꝛ generationis que sunt de nutrimento iam determinauimus in libris de generatione ꝛ corruptione ꝛ de modo decoctionis in quarto methaurorꝝ. hoc iam autē de motoribus vniuersalibus de ꝓprijs aūt motorib⁹ quo ad singula animalia quo ad sigula membra in scientia de plantis ꝛ de aīalibus erit manifestuꝫ: de ipso autem nutrimento dicendum erit in libello quem faciemus de nutrimento deo volente.

Tractatus terti⁹ secundi libri de anima de sensibus

Capitulū primū in quo genere potentie sit potentia sensitiua.

Eterminatis his autem virtutib⁹ anime vegetabilis que sunt actiones hm quas anima opatur i⁹ genere dicam⁹ verba cōmunia de omni sensu qꝛ hm sentire quod est potentia passiua opat aia sensitia: eo ꝙ hm tales potentias nō sēper agit: cōe. n. est quo ad nos prius sicut dictum est in primo phisicorꝝ. primum autem ꝙ de sensu in cōi ē ꝯsiderandū h est cū i genere sit potentie vtrū sit in genere potentie passiue: aut in genere potentie actiue. ꝛ dō ꝙ est in genere potentie passiue: eo ꝙ sēsus hm actum accidit in ipso moueri organum ꝛ pati a sensibili obiecto quod formam suā agit in organo sensus. omne. n. recipiens ē patiens ꝛ cū sensus nō sentiat nisi recipiēs formam sensibilis: oportet ꝙ potentia sensitiua sit in genere potentie passiue. alteratō ei quedam vr esse quādo sensus recipit formam eius quod sentitur hm actum lꝫ ꝓpe loquendo non sit alteratio sicut inferius oñdemus. ponūt autē quidam phorꝝ antiquorū nō fieri passionem nisi similis a silī ꝛ alij dicūt nō fieri passionem nisi quando cōtrariū patitur a cōtrario: quomō autem ambo ista dicta sunt possibilia ꝛ impossibilia dictum est in primo de generatione ꝛ corruptione vbi ꝓposuim⁹ rōnes naturales de ipso agere ꝛ pati in predicamētis vō logicas q̄sdam ꝛ cōes posuim⁹ rōnes: ꝛ ideo ibi nō īquisiuim⁹ qualr sile simili: vel contrarium a contrario patiatur. Qꝛ autem sensus sit virtus passiua sciemus, si questionem moueam⁹ q̄rētē q̄re sensuū n̄ sūt sensus ita ꝙ sēsus sentiret seipsum ꝛ quare sensus nō sentit seipso sine sensibili extra mouente sēsuꝫ cū vnitus sit sibi ignis ꝛ terra ꝛ alia elemēta que sentiūtur. attribuitur. n. cuilibet sēsui aliquod elm̄ hm plonē qð dñat in sua compōe sicut in visu ignis vt dicit plō qꝛ enim dicit ꝙ sensus est vis actiua ꝛ fit sensus extramittendo non potest dissoluere questiōeꝫ vis enim actiua ex se perfecta est ad agendum ꝛ non indiget aliquo extrinseco: ꝛ sic deberꝫ sensus sentire sine indigentia alicuius extra: ꝛ si forte dicant auctores illius secte que dicit ꝙ sentimus extra mittentes actiones sensuum ꝛ non intus suscipiētes species sensibilium ꝙ fit actio agentis nisi sensibili ꝛ passiuo presente: sicut ignis non calefacit nisi sit presens aliquod calefactibile non soluunt quia sensus est sibi p̄ns et elementa composita organa sensus non desunt sensibus ꝛ tunc deberꝫ ad minus sentire seipsum ꝛ ignem ꝛ terram ꝛ cetera que sunt presentia sensui ꝛ tñ nō sentiūtur ista ꝛ iō nō ꝯuenit: aut cōtigit vnq̄ꝫ soluere hanc q̄ōem ei qui dicit ꝙ sensus est vis actiua nulla autē ē solutō istius qustionis vera nisi ea sola ꝙ sensus cum sit potentia passiua non est actu sine presentia sensibilis extra: iōq̄ꝫ sicut combustibile nunq̄ꝫ actu comburitur nisi ꝑ speciem combustiui generatam in ipso ꝛ iō ipsum cōbustibile hm se sine combustio acceptū nō cōburetur si. n. sīn illo comburereꝫ i actu oporteret ꝙ cōburerꝫ seipm ꝛ hoc esset ac si ligna composita facerent ꝑ

se ignem sine aliquo igne incendente ea in actu ꝛ hoc est impossibile: ꝛ similiter sensus non potest perfici: ſm sentire in actu sine presentia sensibilis quod agit in ipso formam suam vt illā sentiat in actu. sicut autem omne potens potentia possiua dicitur dupl'r: ita ꝛ sentire dicitur dupl'r. si.n. ſm potentiam ante actum attribuatur ei agere hoc erit potentia ꝛ non actu: ꝛ hoc modo dicimus sentire eum qui forte dormit qlicet sensum habeat in habitu: habet tamen ligatum eo ꝙ somnus est vinculum sensuū ꝛ ideo remotiorem ab actu habet potentiaꝫ videndi dormiens q̄ȝ ille qui est in obscuro ꝛ ideo sicut dupliciter dicitur videns ꝛ audiens: ita dupl'r dicitur vl'r sentiens hoc est visum habens ꝛ non vtens vel audituꝫ habens ꝛ non vtens: aut iam operans visu et auditu quando habet speciem visibil' ꝛ audibilis: ꝛ sic vniuersaliter dicitur sentiens sensum habens in habitu completo non tamen habens spēm sensibilis ſm actum et dicitur sentiens habens speciem sensibilis ꝛ hoc est vtens sensu ꝛ opans ſm ipm. dicamus igitur in discernendo sensum an sit de genere virtutum actiuarum vel passiuarum ꝛ si sit idem numero moueri ꝛ pati ꝛ agere constat.n.ꝙ h̄ magnam habent differentiā constat.n.ꝙ motus est in eo quod mouet ꝛ patitur sicut diximus in tertio phicorum ꝛ est in eo actus quidem sed impfectus eo ꝙ est imperfecti actus in potentia ſm ꝙ est in potentia omnia autem quecunqȝ patiuntur ꝛ mouentur ab actiuo patiuntur ꝛ mouētur cū ipȝ actiuū actu sit: ꝛ ideo mouere et agere suū est perfectō seu pfecti actō: ꝛ h̄ est magna differentia. vnde etiam ipsum passiuū aliquando est simile ꝛ aliquādo dissil'e agenti quoniam in principio passionis ē cōtrarium: sed cum abijcitur forma eius ꝛ inducitur forma agētis in fine passiōis tūc fit sil'e ꝛ h̄ est quando iam passum ꝛ motum ē sicut diximus alibi: ꝛ h̄ dria ostendit vtruꝫ sensus sit potentia passiua vel actiua: quia nos inuenimus ipsum pati ꝛ moueri: ꝛ aliquando similem: ꝛ aliquando dissimilem actio que non accidunt nisi virtuti passiue. hec autem doctrina tenēda est ꝓ principio magno ad destruendam totam sententiam eorum qui dicunt sensitiuas ꝛ intellectiuas v̄tutes esse actiuas ꝛ non passiuas. habent autem quasdam rationes q̄s ꝓ se inducunt que in cōmuni de sensu quatuor sunt potiores quaꝝ prima est quia dicunt ꝙ quando duo sic se habent ad inuicem ꝙ vnum est inferius ꝛ alteruꝫ est superius in ordine nature si inferius ſm omnes suas potentias ē actiuum opꝫt etiam ꝙ supius sit actiuum quia superioris est agere potius q̄ȝ inferioris. cum igitur in ordine nature anima sensibilis superior sit q̄ȝ anima vegetabilis: ꝛ vegetabilis non habeat nisi potentias actiuas non potest habere sensibilis nisi potentias actiuas: ꝛ h̄ ratio logica est ꝛ parum potest

Secūdo autem cui maxime nituntur est ꝙ inferioris quod est māle est nō agere i supius quod est formale mag' est auteꝫ sensibilium forma mālis: ꝛ inferior anima sensibili. Sensibilis autem est in corpore ꝛ formalior q̄ȝ sit forme corpm nō ergo vt dicūt forme corpoꝝ possunt agere in potētias aie sensibilis: ꝛ sic oportet ꝙ potentie anime sēsibilis sint actiue ꝛ non passiue. Tertiū autem est quia vident sensum iudicare de sensibili ꝛ non decipi in ipso. iudicare autē certa actio quedam est perfectissima ꝛ cum illa sit sensus dicunt sēsū potentiā esse actiuā. Adhuc auteꝫ inducunt quarto loco experimenta: quia vidēt oculos menstruatarum inficere aerem ꝛ specula ꝛ aliquando oculos etiam intuentium eas: ꝛ oculos basalisci spgere venenuꝫ eo ꝙ vt dicunt visu interficit serpens qui basaliscus vocatur. h̄ autem vt dicunt non fit nisi agendo in aerē ꝛ in obiectuꝫ: ꝛ ita dicunt sēsū esse potentiā actiuaꝫ. sed hec omnia ꝛ similia friuola sūt qm̄ demonstratiue ꝓbatū est in prehabitis sēsū esse potentiaꝫ passiuam ꝛ nō actiuam His autem q̄ isti inducunt facile est rn̄dere. quod.n. prius inducunt de compatione sensibilis ad vegetabilem dici debet in veritate digniorem formam esse sensibileꝫ q̄ȝ vegetabilē sed nō ordinant penes agere ꝛ pati: quia pati sensibilis nō est ita ꝙ patiat a vegetabili anima sed potius ecōuerso. vñ cū alteri⁹ rōis sit istud pati ꝛ illō agere pēs

ħ nō ordinantur ſm nāe gradus vegetabil'
ꝛ ſenſibilis ſed potius penes hoc ꝙ vbicū
qꝫ eſt vegetatiuum in ſenſitiuo ꝙ vegetatiū
eſt ſicut inſtrumentum ꝛ ſenſitiuuꝫ ſicut pͥn
cipalis motor ꝛ fortōr ꝛ ħ patet quia nutriti
ua in animalibꝰ conuertit cibū in carnē que
medium eſt in tactu qui eſt anime ſenſibilis
ꝛ generatiua format organa ad ſenſus ap-
ta potius q̄ꝫ vegetabili deputata. Qꝫ autē
dicunt inferius ꝛ materiale non debere a-
gere in ſupius ꝛ formale friuolum ē: quia ſē
ſibilia nō agūt in animam: ſed potius in or
gana corporuꝫ: ꝛ in illa poſſunt agere orga
na autem ſunt animata ꝛ ita ꝓuenit motus
ſenſibilium vſqꝫ ad animam. Qꝫ autem
dicunt de iudicio ſenſuum dōm ꝙ nulla eſt
adeo paſſiua quin ꝑ formam ſui actiui exi-
ſtentem in ipſa poſſit agere ꝛ ſic eſt de ſenſu
qui efficit' in actu ꝑ formam ſenſibilis i ip-
ſo exiſtentem: ꝛ iō tunc agere poteſt ſicut
ſciens poteſt conſiderare. Qꝫ autem indu
cunt vltimo eſt oīo ſtultum: quia talis actio
nō eſt oculi inq̄ꝫtum eſt ſenſus in ipſo: ſed
potius prout eſt pars corpis euaporantis.
vapor enim reſolutus ab oculo eſt ille qui i
ficit ꝛ non viſus qui eſt in oculo: ſed tm̄ va-
por ille eo ꝙ ſbtilis eſt ꝛ acutus magis pe-
netrat i corpora clara ſicut in ſpecula ꝛ ocu-
los qui ſunt quaſi ſpecula animata q̄ꝫ pene
trat in alia corpora: ꝛ hec eſt cauſa etiaꝫ q̄re
oculi citius q̄ꝫ alia membra leduntur in ta-
lium aſpectu.

Capitulum ſecundū de diſtinctōibꝰ potentie paſſiue in apprehendendo.

Hs igitur ꝛ ſic hītis ꝙ ſentire eſt
ſm potentiam paſſiuam diuiden-
dū eſt de potentia ꝛ actu qm̄ vtrū-
qꝫ dicitur dupl'r: nūc.n. ſimpl'r ꝛ vl'r volūꝰ
aliquid dicere de ipſis quia certificatīe de
eis dicere eſt pͥmi phi. dicimus igit' ꝙ potē
tia dicitur duobus mōis hoc eſt diſpoſita ꝛ
indiſpoſita perfectione prima. dicimꝰ.n. ali
quando hominem ſcientem in potentia: qr
cū eſt indiſpoſitus ꝛ nihil hꝫ niſi naturā ad
ſciam ordinataꝫ ſicut iō ꝙ hō eſt animal di
ſciplinabile: dicimus hoiem potentia ſcien
tem: ꝛ hec potentia que eſt ante ꝑfectionez
pͥmam ſiue ante habitum hꝫ gradus duos
pōt enim eē remota ꝛ ꝓpinqua remota qui
dem ſicut dicimus puerum potentia ſcien-
tem ꝓpinqua ſicut dicimus potentia ſcien
tem eum qui iam nouit inſtrumenta ꝛ prin
cipia quibus accipitur ſcientia que diſcens
a doctore non accipit ſicut ꝙ de quolibꝫ cō
tingit affirmari vel negari ꝛ de nullo ſimul
ꝛ ꝙ omne totū maius ſua parte eſt ꝛ ꝙ vni
ꝛ eidem equalia inter ſe ſunt equalia: ꝛ hꝰi
quibus ſcitis non ꝓpter hoc ſcitur ars ſed
eis ignoratis non poteſt ars ſciri. ꝛ in prac
ticis quidem eſt idem: ſicut dicimus infan
tem potentia eſſe ſcriptorem ꝛ dicimꝰ potē
tia eſſe ſcriptorem euꝫ qui nouit pennam ꝛ
calamariū ꝛ tēꝑaturaꝫ incauſtri ꝛ hꝰi alia
ſcripture inſtrā. alio mō dicimꝰ potētia ſciē
tem eū qui iam habet hītū ſcie qui hītꝰ ſcie
vel potentie ſil'is eſt ꝛ ſomno in eo ꝙ nō a-
git ſicut dicimꝰ ſcientem ꝛ non ↄſiderantez
eſſe potentia ſcientem ꝛ ħ eſt qui potentiā
hꝫ ↄpletā ꝑ actū pͥmū qui ſomno ſimil' eſt
ſed nō eſt idem modus quo vtriqꝫ iſtoꝝ eſt
poſſibil' ſiue in potentia exn̄s. ille.n. i vtro
qꝫ gradu potentie dr̄ potentia ſciens gram
maticā vel aliam ſciam ſm potentiā mālē
adhuc imꝑfectā que tamen ſm genus ē pͥ-
mū ſbm ſcie vel alterꝰ hītus ad quē ordia-
ta eſt potentia. ille aūt qui hꝫ potentiam po
tentie ꝑfectōez ad modū ſomni dr̄ ſic potēſ
qr pōt agere ſm hītū qn̄ voluerit. hītus.n. ē
quo qs agit aliqd qn̄ voluerit ſi nihil eū ex
terius ꝛ ꝑ accidens ꝓhibeat. Sil'r autem
ꝛ actus dupl'r dr̄ ſm actum primum ꝛ ſm
actū ſcdm vt diximus ſupius: ꝛ iō hn̄s ha
bitū dr̄ actu ſciens: iā aūt ↄſiderans cū actu
ſit q eſt ꝑ moduꝫ vigilie ꝓpe ſm actū ſciēs
vocat'. hi aūt vtiqꝫ qui pͥmo mō ſcientes ſūt
ābo ſm potentiam ſcientes vocant': ſed dif
ferēter qm̄ nō hn̄s hitum ſm potentiam ſci
endi mālē ꝛ imꝑfectaꝫ nō dr̄ ſciens niſi qn̄
ꝑ doctrinam ē alteratꝰ ꝛ multociēs ē mu-
tatus ex ↄtrario in hītum ſcie. oꝫ.n. multoci
ens diſcentē mutari mō ex ignorantia in di
ſpoſitōnem mō ex diſpoſitōe in diſpoſitōez
anq̄ꝫ ſit in hītu ↄpleto. diximꝰ.n. ꝙ potētia
māl' hꝫ gradus q lꝫ in genere ſint duo tn̄ in

nūero multi sunt ⁋ Q2 autez dicimus q̄ talis ex contrario venit in bitum: ideo dicim⁹ q̄ licet dispositio bm id quod est non sit ɔtraria bitui: tamē p modū est ɔtraria q2 facile est mobil' cum babitus sit qualitas stans ⁊ cōpleta ⁊ imobil'. ignorātia etiā largo mō est contraria bitui. alius aūt qui iam bz bitū ⁊ sic nō dicitur potentia sciens sed poti⁹ eo q̄ silis dormienti ⁊ non agenti. b. n. bz bitū faciendi vel sciendi grammaticā vl' aliud: sed nō opatur in agendo bm illū modū actionis qui dicitur ex bitu: ⁊ iō ēt talis mutatio ex bitu in opationem nō ē aliquid pati l' recipere sed mutatio illa que est ex cōtrario ē bm passionē ⁊ corruptionem ɔtrarij bitus siue dispositionis bm q̄ in vnaquaq̄ alteratione multe sunt corruptiones cōtrarij illi⁹ qđ abijcit' q2 sicut dixim⁹ in tertio phicorū: motus alterationis est generatio forme p⁹ formā q̄ztum ad formam ɔtrarij que abijcitur p motū. Sz bn̄s iam bitū nō corrūpitur bm aliqd qđ in ipso sit qn̄ vēit ad opatonē sed potius venit ad id qđ ast saluans bituz q2 bitus p opationes saluant'. opatio. n. est simil' tali potentie bituali eo mō quo se bz talis babitual' potentia ad actū. bn̄s. n. sciētiam ⁊ bm scientiam illaz sic speculās ⁊ opans: aut in veritate n̄ est alterari: aut si alteratio dr̄ dicet' alterum genus esse alterationis in eo q̄ nibil i eo abijcitur vl' gnātur: sz potius bitus qui iam inest ɔfirmat' ⁊ saluatur eo q̄ speculatio nibil aliud est nisi bitus q inducitur in seipm b est in ea quoꝝ spēs iā insunt: ⁊ ex bis venit in actum q ē opatō sicut ē videre i exēplo arbitecti qui bz bitū edificandi ⁊ cōducit bitū in seipm b ē ɔuertendo se ad ea que sunt in bitu: vt fundamētū ⁊ lapides ⁊ ligna ⁊ ordinat ea ⁊ ipetū facit ad opus: tūc nibil noui acquirit: sed idez bitus ɔfirmat'. cum igit' alteratio sit alicui⁹ noue forme inductio iste nō ē alteratus vel aliud genus fit alteratōis q̄ alterari dr̄ quocūq̄ mō nūc al'r se bn̄s q̄z prius. vn̄ nō bene se babet dicere sapientē cū bm opatōem sapiat alterari: sicut nec edificatorem bene dicim⁹ alterari qn̄ bm actū edificat in actū ei se ducens qui opationem facit ex babitu elicitā nō ē iustū q̄ b dicat' doctrina siue doctrinatō b ē doctrine acceptio: sz oꝫ q̄ bēat aliā denoiatōem: sed potius qn̄ fit mutatio ex eo qđ ē potentia māli sciēs ⁊ ē sciam accipiēs adidasculo siue doctore qui actu bz eam b ē pati ⁊ alterari. oꝫ igit' q̄ isti duo aut nō dicunt' alterari ambo simpl'r: aut si ābo alterari dicuntur: tunc oꝫ q̄ nō sit vn⁹ mō⁹ alteratōis in vtroq̄: sed vnus alteratur i p̄uatiuas dispōnes ⁊ in babitū ex ignorantia sicut diximus ⁊ alterat': quia nō vno mō se bz ɔsiderans ⁊ nō ɔsiderans bm bitum: quē bz absq̄ eo q̄ aliqd noui generet' i ipso: l' aliqd eoꝝ que insunt abijciat'. Scias tamen q̄ omnia ista que dicta sunt de alteratōne b dicta sunt large accipiendo alteātōnē: quoniā in. vij. phicorum pbauimus bm bitum ⁊ dispōnem nō esse alteratōnem aliquā: nec animā bm intellectū moueri posse sed ea que b dicta sunt exempli gratia dicta sint: ⁊ adbuc sufficit quidā modus alteātionis licet non v̄e sit alteratio. nō. n. fit alteratio phica: nisi bm illā spēm qualitat' que dicit' passio vel passibilis q̄litas. ⁊ iō quecūq̄ in septimo phicoꝝ sbtiliter disputata sūt bis q̄ dicta sunt nō ɔtrariant'.

⁋ Ca. tertiū de aptatione dicte distinctōis potentie ad potentiam sensitiuam.

Olentes autem adaptare ea q̄ dicta sunt ad potentiā sensitiuā dōm q̄ mutatio potentie sensitiue ad p̄mā pfectōem ipsius ē a gnānte. potentiaꝝ n. apprebēsiuaꝝ quedā cōplent' pma pfectōe a nā vel natura ⁊ quedā p expimētū ⁊ studiū: a nā quidē sicut potētia sēsitiua ad sētire p experimētū autem ⁊ temp⁹ sicut intellectiua. ab ipsa. n. gnātione gnānte ⁊ dāte formā sensitiam dat' etiam actus prim⁹ sensus quo sensus sentire pōt qn̄ voluerit qn̄ nibil ē extra pbibēs. dico aūt extra pbibēs nibil q2 mediū aliqua dispō impedire pōt sensuz ⁊ absentia sensibilis: sicut ⁊ sciē bn̄s babitum ɔsiderare poterit qn̄ voluerit qn̄ nibil ē ex pbibēs cū igitur gnātū est ɔplete sentiens: tūc iā bz bitum pficientem sensum prima pfectione que est sicut scia q̄ ē pm⁹ act⁹ in intellcū. sentire autem bm actum qui est

secūda pfectio qđ est quando recipitur species sensibilis in sensu est sicut considerare se habet ad sciam: sed in hoc est dria: quia actiua τ motiua ad opatōem sensus sunt extra sicut visibile τ audibile eo φ spēs sensibiliū non mouet sine presentia mãe τ quia mãe pñtiam necesse est eē extra: iō sensibilia mouentia sensum ad sentire bm actū necesse esse ex in omnib⁹ sensibilibus. h⁹ aūt cā est: quia sicut iam tetigim⁹ singl'ariū bm actum est sensus: h est sensus bm actum bm quem est sentire est singularium que singularia sunt p materiam indiuiduata: sine cuius presentia forma sensibilis nullo modo apprehenditur. Scientia autem est eorū que actu vniuersalia sunt τ hec sunt abstracta nō solum a mãe presentia: sed ab oibus que accidunt forme bm φ est in materia indiuiduata sicut est figura τ vbi τ quādo τ cetera hmōi. hec autē vniuersalia sic separata quodammō sunt in ipsa anima qz imagines sunt in anima: τ ab ipsis abstrahitur vniuersale quod mouet intellectū possibilem: τ ideo non simpl'r sed quodammodo sunt in anima in fantasmate autem vniuersalia non sunt bm actum vniuersalia sz potentia que p abstractionem intellectus fiunt vl'ia simplicia: τ quia vniuersale in fantasmate est intus in anima τ nō extra: nec exigit mãe pñtiam: ideo est in potestate aie intelligere cū velit. Sentire autem nō est in potestate eius cum velit quia mouens sensum exigit materie presentiaz que nō ē pñs in ipsa anima. ad sentire. n. necessarium est sensibile mouens sensum bm mãe pñtiam sicut autem dixim⁹ de sensu qđ exigit mãe preseniam: ita se habet de scientia sensibilium bm φ sensibilia sunt. cā. n. ipsa sciendi τ sentiendi est spēs mouēs sensum bm materie pñtiam sicut causa intelligendi est vniuersale in fantasmatibus mouēs intellectū. cā āt φ oz eē sensibile extra est qz sensibilia sunt singl'ariū que sunt in mã τ hec sunt exteriora. Sed quia de his que ad intellectū ptinēt h certificare nō possum⁹ tps fiet i quo acciđem⁹ principiū loquēdi de ipsis i sequētib⁹ h⁹ libri. h aūt tm̄ sit determinatū φ nō simpl'r sine vno mō dr̄ id qđ i potētia dr̄ aliqđ sed aliud quidē dr̄ potētia mãli τ ipfectū sicut dicim⁹ puer posse militare aliud autē sicut dicim⁹ posse militāe eū qui hz etatem τ hz hitū militie: n̄ militat āt i ope τ sic sil'r dr̄ dupl'r sensitiuū sicut dixim⁹ sicut si dicam⁹ ipfectū bm organa sensus posse sentire: τ sicut dicim⁹ posse sentire pfectum hz organa sensus τ quia horum sic in potentia exñtium dria vsualiter nō est noiata iō oportuit nos determinare: qz sic drñt τ quō differūt ne potentia actiua sp pfecta esse credatur: τ qz noia ppria nō hēmus vti nos optz noie alterationis τ passionis in istis tanqz ppriis noībus cū tm̄ nisi extenso noie eis conueniat: sicut supra dixim⁹ sensitiū potētia ē aial insensibile vt sensibile in actu sit: τ nō tm̄ ipsum sensibile: quia forma sensibilis ex put est in ipso sensibili nō recipitur in sensu: sed intentio eius τ si reciperet i sensu hz eē qđ hz in re tunc hrēt duo esse τ oportz dicere φ ocul⁹ aliqñ eēt albus aliqñ niger aliquando alterius coloris qđ nō ē vez. Est igitur id quod est in sensu nec sensibile qz ē intentio sensibilis τ non est ipsum sensibile quia non confert illud esse sensui qđ ɔfert rei que ex sentitur.

Sed forte obiciet aliquis φ cum sensatorum species non moueant sensum bm eē māle quod habēt in sensibili re ex sed potius bm φ est intentio spūalis in sensu accepta: oportet φ habeant motorem vnū qui in omnibus causa est esse illius spūalis sicut ēt intellectiua habent motorē vnum: q i omnibus causat formam simplicis intelligibilis: nec conuenienter dici potest: φ esse spiritualε habeat intentiones sensibilis ex hoc φ recipiuntur in subiecto spirituali: quia magis est rationabile causam diuersitatis esse spiritualis τ materialis ipsorum sensibilium esse ex diuersitate motoris qz ex diuersitate sbiecti quia sbiectum n̄ diuersificat mouentia: sed potius econuerso intentiones autem spirituales sensibiliū sunt mouētes. hec autē dubitatō magna indiget consideratatione: τ in sequenti capitulo bm facultatem nostram determiabit.

Ca. iiij. τ est disgressio declarans grad⁹

abstractionis ꝛ modum.

Neqꝫ nos loquamur de sensibili-
bus singulariter oportet nos loq de
sensibili generalr: quia sicut diximꝰ obie
cta pora sunt actibus: ꝛ actus potētijs ƀꝫ
rōnem: qꝛ de cōibus etiam quo ad nos por
est speculatio in phisicis eo ꝙ in illis cōia
confusa sunt in singularibꝰ: ꝛ pora quo ad
nos debemꝰ pus loqui de sensibili in cōi
Sed ad facilioꝛē intellectū eoꝛū que dictu
ri sumꝰ faciemꝰ capitulū breue de mō ap-
phensiōis potentiarū apphensiuarū oium
hoc.n. putile erit ad omniū sequentiuꝫ no
titiam facilioꝛē. Dicimus igit ꝙ oē appꝛe
hendere est accipe formā appꝛehensi n̄ ƀꝫ
eē quod hꝫ in eo quod apphendit sꝫ ƀm
ꝙ est intentio ipius ꝛ spēs sƀ qua aliq sen
sibilis vel intelligibilis notitia apphēsi ha
betur. hec autē apphensio vt vniuersalr lo
quēdo qttuoꝛ habet gradus quoꝛū pmus
ꝛ infimꝰ ē ꝙ abstrahit ꝛ sepatur foꝛa a mā
sed nō ab eiꝰ pntia nec ab eiꝰ appēdicijs. ꝛ
hoc facit vis apphensiua de foris q̄ ē sensꝰ
Secundus aūt gradus ē ꝙ sepet a mā ꝛ a
pntia materie: sꝫ n̄ ab appēdicijs materie
siue cōditiōibus materie. ꝛ hāc apphensi-
onē facit imaginaria potētia q̄ ēt singulari
bus nō pntibꝰ retinet foꝛas sensibiliū sed
nō denudat eas a materie appēdicijs. dico
appēdicias materie cōditiones ꝛ ꝓpꝛieta
tes quas hēt sƀm foꝛe quod ē in tali vel ta
li mā. vbi grā: talis mēbꝛoꝛum situs: vl ta
lis coloꝛ faciei: vel talis etas: vel tal figu-
ra capitis: vel tal locꝰ generatiōis. hec.n.
sūt quedā indiuiduātia formā q̄ sic sunt in
vno indiuiduo vniꝰ spēi ꝙ non sunt in alio
ꝛ hac apphēsione sepe nō pntem imagia
mur crispū: ꝛ albū ꝛ senē vel iuuenē: ꝛ cuꝫ
lōgis digitis vel breuibus quoꝛū nullū ac
cidit ei inquantū ē hō: hec igit ē secūda ap
phensio. Tertius āt gradꝰ apphensiōis
ē quo accipimꝰ nō tātū sensibilia sed q̄sdā
intētiones q̄ nō impmunt sensibꝰ: sed tam
sine sensibus nunqꝫ nobis innotescūt: sic
est eē socialē ꝛ amicū ꝛ delectabilē in cōui
ctu: ꝛ affabilē ꝛ his cōtraria que quidē cū
sensibus accepimus: ꝛ tamen eoꝛū nulluꝫ
sensibus impmitur. ꝛ tale est ꝙ accepimꝰ
hunc esse filium deonis: ꝛ esse agnum vel
hominem: aliud autē esse lupuꝫ vel leonē
ƀm ꝙ sƀstantiales forme mediantibus sen
sibus: ꝛ non separate ab ipis appꝛehēdū
tur. ꝛ iste gradus pꝛopinquus est cognitio
ni: ꝛ nunqꝫ est sine estimatione ꝛ collatōne
Quartus autem ꝛ vltimus gradus est q
appꝛehendit rerum quidditates denuda
tas ab omnibus appendicijs materie: nec
accipit ipas cum sensibilium intentionibꝰ
sed potius simplices ꝛ separatas ab eis.
ꝛ ista appensio solius est intellectus: sicut
est intellectus hominis per hoc ꝙ conue
nit omni homini: vel intellectiue substan
tie vt vniuersaliter dicatur intellectus quid
ditatis vniuersalis omnis rei ƀm ꝙ est qd
ditas ipius: ꝛ non per hoc ꝙ conuenit isti
ꝛ non alij pꝛopꝛium est ꝛ singulare: ꝛ est a-
liquid de materialibus ꝛ indiuiduantibus
Quecunqꝫ autem sunt communia ꝛ ita v-
ni sicut alij: et eodem modo conuenientia
absque dubio sunt ipsa vniuersalia que
solus accipit intellectus. ƀm autem hos
gradꝰ abstractiōis siue sepatiōis distiguūt
iferiꝰ vires apphēsiue. Adhuc āt notādū
ē ꝙ dfnt foꝛa rei ꝛ itētio rei. foꝛa.n.ē ꝓpe q̄
iformādo dat eē actu materie ꝛ ꝯposito ex
mā ꝛ foꝛa. Intētō āt vocat id ꝑ qd signifi
cat res idiualr siue vlr ƀꝫ diuersos gradꝰ
abstractiōis: ꝛ hec nō dat eē alicui: nec sen
sui qn̄ ē i ipo: nec etiā itellectui qn̄ ē in ipo
sed signū fac de re ꝛ notitiā. ꝛ iō intētio nō
ē ps rei sic foꝛa: sꝫ potiꝰ ē spēs totiꝰ notitie
rei. ꝛ iō intētio qꝛ abstrahit de tota re: signi
ficatio totius de re pdicat. intētio.n. coloꝛa
ti q̄ ē in oculo totā rē significat vl notificat
sicut ꝛ itētio q̄ ē in imagine pticulari nō p
sente. ꝛ hoc est quod dicit egregie aristote
les in secūdo libꝛo suo de aia ꝙ sensus sūt
particularium. ꝛ non dicit ꝙ forme alicuiꝰ
tantum: sed totius particularis: sicut ꝛ in
tellectus est vlium ꝙ non est notitiā et
species partis sed totius: ꝛ ideo notitia fa
cit de toto. Non enim per visum accipi
tur notitia coloris tantum sed colorati. et
species eius in visu: species est colorati: ƀꝫ

ꝙ coloratū est: ⁊ iudiciū fit de colorato ƀʒ ꝙ coloratū est: ⁊ sic de alijs intentionibus in quocūqʒ gradu abstractionis accipiat᷑. Silr̄ autem est quādo dr̄ ꝙ abstractio fit a mā: intelligit᷑ ꝙ est quoddā particulare quod particularitatē habet a materia: hoc enim est ꝑmū subiectū forme: ⁊ per ipsum substat particulare ⁊ nature cōi que abstrahitur vlr̄ ab intellectu ⁊ indiuiduantibus foꝛis quarū intentiōes ab alijs gradibus abstrahunt᷑ apprehensiōis. Sicut autē in ꝑncipio phisicorū dictuʒ est cōis nā aliqn̄ accipit᷑ vt cōfusa in particularibus ⁊ nō separata ab eis: ⁊ tūc scia talis est singulariū ⁊ exigit singulare sicut ⁊ sensus: sicut in ꝑhabito capitulo diximus.

Capitulū. v. de sensatis in cōi q̄ sūt per se ⁊ ꝓꝑe ⁊ ƀm se: ⁊ cōe ⁊ per accidēs.

His igit᷑ ꝑlibatis dicendū est de obiectis vniuscuiusqʒ sensus ꝑmo i cōi quia de cōmunibus proprie est speculatio dicitur autem in cōmuni sensibile tripliciter: duo quideʒ dicimus per se sentiri: vnū autem ƀm accidens. quando autem dicimus per se sentiri aliquod sensibile volumus intelligere per se quando sbiectuʒ est causa predicati: hoc est ꝙ per propriaʒ naturam ⁊ essentiam causa est immutationis sensus eo ꝙ ipm est quod habet iferre passionem sensui. diximus enim ꝙ sensus generaliter est potentia passiua: ⁊ sentire generaliter pati. diximus. n. sepe in libris naturalibus ꝑhabitis: ꝙ nō quodcūqʒ agens infert passionem cuilibet patiēti: sed oportet esse cōmunicationem nature inter proprium agens ⁊ proprium patiens: ⁊ tunc dicemus ꝙ illud est essētiale sēsibile qđ suam propriam essentiam vel intentioneʒ essentie deprehendet in sensus organo: hec autem sūt duo. cū enim omnes forme sensibiles sint etiā forme situales ⁊ que hn̄t quātitatem ꝑ accidēs stati ꝑpēdit᷑ ꝙ color i oclo ñ rcipit᷑ sine q̄ʒtitate ⁊ his q̄ st᷑ q̄ʒtitati ānexa eēntialiter: ⁊ ideo sēsatum per se diuiditur in duo quorū vnum quidē ꝓꝑum est quod sic cōuenit vni sensui quod non ꝯuenit alij sicut coloratū inquantuʒ coloratum in nullum agit sensum nisi in visū. sonus autem in auditum ⁊ non in alium sensum. aliud autem est sensatum quod ideo per se sentiri dicitur quia sua intentio in sensu imprimitur coniuncta sensibili proprio: ⁊ hoc est proprium ⁊ proximum subiectuʒ sensate speciei quod est magnitudo in qua vt in subiecto proprio est omnis qualitas sensibilis. Et proprium quidem subiectū sensibile duo habet in se que faciunt ipsuʒ proprium: vnum quidem dictum est q. s. non conuenit ipsum altero sensu sentiri: nisi illo cuius est proprium actiuum inferens ei passionem: ⁊ cū non agat in sensum nisi intentionem proprie forme sequitur ꝙ sensum non conuenit errare circa propriū sensatum. dicitur autem sensatum proprium duobus modis: vno quidem modo ƀm ꝙ est in re sensata in qua est ƀm esse materiale: alio autem modo ƀm ꝙ est receptuʒ in organo sensus. ƀm. n. ꝙ est in re non semper indicatur de ipā: quia etiam per hoc esse non habet agere in sensum: sicut nos inferius ostendemus: sed pōamꝰ ꝑ esse qđ habet in abstractione ƀm quod esse ꝑmū est in medio: ⁊ postea in sensus organo: et multe variationes possunt fieri circa esse suuʒ quod habet in abstractione tam i medio q̄ʒ in organo: quoniā si contigat aerem qui est medium in visu esse humidum mlr̄tum forte videbitur album esse perfusum rubore vel croceitate. ⁊ si forte pupilla sit infirma ex humore in oculum defluente alterabit esse coloris quod habet in abstractione: sicut diximus in tertio methaurorum in tractatu de iride. ⁊ hec nō sunt error sensus in sensibili proprio: quoniam sensibile proprium reuera tale esse habet in abstractione lʒ non habeat tale esse in subiecto in quo est ƀm esse materiale quod habʒ in materia. patet igitur sensum circa sensibilia propria non errare sic. n. est visus coloris ⁊ auditus soni: ⁊ gustus saporis q hu mor a grecis vocatur eo ꝙ in humido semper sentitur. tactus autem plures habet drīas q̄ ñ ad vnū ꝓꝑe rōnis genꝰ reducūtur: tm̄ i vnaq̄qʒ iudicat d ilr̄ ⁊ nō decipit᷑

In compositione tamē sensibiliū magna frequēter est deceptio: sicut quidem est qd̄ est coloratum vt crocem sit mel: aut colera citrina: aut vbi est coloratum: aut quid est quod sonat aut vbi sonat ⁊ sic de alijs ⁊ huius causa vt infra dicemus esse est: q2 sensus ꝓpriꝰ non habet cōponere sed aliq̄ superior potentia ⁊ illius est error. hec igit̄ sunt sensata ꝓpria. Cōia āt sicut dixi mus quorū essentie vel esse ꝫm intentiōes suas vere sensibus imprimuntur: ⁊ ille sunt sicut magnitudo in qua sūt sēsibilia ⁊ cum magnitudo sit terminꝰ n̄alis corporis ⁊ terminata quātitas sit figura oꝫ ēt figurā esse sensatū cōe. trigonū. n. vel q̄dratuꝫ est quod imp̄mit̄ in oculo i videdo ⁊ tactui in tangēdo: q2 autē numeruꝫ cognoscimꝰ dione cōtinui: ⁊ cōtinui est eēntia l'r diuidi: idō oꝫ numerū etiā esse sensatū cōe. magnitudo autem nō diuidit̄ solū per essentiā: sed etiā per motū eo ꝙ motus nō hꝫ ante ⁊ pꝰ nisi per an̄ ⁊ post in partibus magnitudis ⁊ idō oportet etiā motū esse sensatū cōe. Et q̄a opposita sūt eiusdē potentie idō etiaꝫ est sensatū cōmune: ⁊ sic igit̄ sunt q̄nq3 cōmunia motus quies nūerus figura ⁊ magnitudo: nec dicūtur ista cōmunia eo ꝙ quodlibet coꝝ equal'r ab omni sensu percipiat̄ sed q2 quodlibet istoꝝ probat̄ percipi pluribus sensibꝰ ⁊ nō vno solo sensu: qm̄ i veritate motus ⁊ quies ⁊ nūerus oibus sensibus percipiunt̄: sed quātitas ⁊ figura tactu ⁊ visu. Ista aūt sensata coia dicunt̄ per se sensata ꝫm ꝙ per se opponit̄ ad id qd̄ ē per accidens: ⁊ nō sic ꝫm ꝙ per se oppōit̄ ei quod ē non ꝑ̄mo. Impossibile. n. ē ꝙ idē passiuuꝫ nūero hēat actiua diuersa ꝫm genus. Cōstat autē ꝙ color ⁊ magnitudo diuersa sūt genere: ⁊ idō sensatū proprium ē quod agit in ꝓ̄o sensu: ⁊ hmōi sensatum magnitudinē habet ⁊ figuraꝫ ⁊c̄. ideo recipiunt̄ etiā illa nō per accidens sed ꝓprie eoꝝ intentiōes imp̄munt̄ in organo sensꝰ Sed ꝫm accidens sensibile est qd̄ ꝓpriaꝫ essentiā in sensum non imp̄mit: nec primo nec secundo: sed cū sensibili ꝓ̄p̄o ⁊ communi accipit̄ ⁊ nō sine extimatione vel cogitatiōe: sicut sunt intētiōes de quibus i tertio gradu abstractiōis diximus: sic̄ ꝙ hoc albū est diarꝫ filius: vel hoc nigrū est amicus vel hō vel aial: sicut videt ouis ꝙ hoc pilosū est lupus: ⁊ hoc pilosuꝫ est canis: ⁊ vnū extimat amicū ⁊ alterū inimicū. ꝫ āt hāc doctrinā ꝯgnoscit̄ distictio sēsibiliū q̄ ꝫ quorūdā malā doctrinā valde ē ⁊ manifesta: sed errores taliū trāsimuꝰ breuitatis cā cui studemus. i hoc enim quod tale ē ꝙ ꝫm se nihil de intētiōe sue eēntie imp̄mit i sensū ꝫm se sentiri nihil pōt sed sentiri p accidēs: q2 albo accidit ꝙ sit ei diūctū: ⁊ idō organū sensus a tali sensibili nihil patit̄ oio: q2 natura hois non est sensibilis per ꝓpaꝫ essentiā: sed intelligibilis ꝫm se autē sentiuntur que intentiōes ꝓprias imp̄mūt i sēsum. ⁊ hec sunt ad que ip̄a organa sunt vel habēt apta nata ex p̄mis suis ꝯponētibꝰ.

Capitulū. vi. ⁊ est digressio declarās vtrū sit aliquod mouens vnū in sensibilibus: ⁊ est de duplici esse sensibilis quod fit in materia ⁊ in abstractione.

Unc autem redeunduꝫ est ad questionem quam superius reliquimus vtrum exteriora sensibilia habeant vnuꝫ ⁊ eundem aliquē motorem qui agat in eis ꝙ efficiantur intentiones sensibiles: sicut intellecta habent vnū ⁊ eundē motorē qui ē intellectus agens qui agit in eis intentiōeꝫ intellectualē: hoc enim consideratione dignū est: ⁊ est questio quā tangit auerois: ⁊ dimittit insolutam. Fuerunt auteꝫ quidā modernorum magne auctoritatis qui hec concesserunt propter preinductam ratiōeꝫ asserentes ꝙ omne sensibile quod inuenitur in omnibus sensibus est vnum in eo ꝙ est intentionale ⁊ spirituale ⁊ non materiale. vnum autem in multis participatuꝫ necesse est ab vno causari: hoc autem casu illud mouet ad aliud vel illud: oportet igit̄ aliquem esse motorem qui mouet ad hoc esse in omnibus sensibus. Adhuc aūt manifestum est formam sensibilem ꝫm eē māle ē in re sensata extra animā: ⁊ rē ⁊ ibi rē afficit sua q̄litate: ꝫm autē hoc eē n̄ ē i medio: nec etiā in anima: q2 si color eēt i aere

sicut in colorato oporteret ꝙ videremus
aerem esse coloratū: ⁊ oculū esse coloratū
colore quē recipit. ⁊ huiꝰ cōtrariū videmꝰ
ergo ſm aliud ē in abstractione ꝙꝫ in mate
ria propa aliquid igit̄ confert ei esse illud
⁊ illud erit mouens ipsū: quoniā in re non
est abstractū sensibile nisi potētia: ⁊ id qđ
est in potentia nō educit seipm ad actuꝫ: si
cut ante diximus de visibili sicut est đ alijs
sensibilibus: oportet igitur ipsū hr̄e vnum
aliquid mouens. Adhuc autem fantasma
ta sunt maioris simplicitatis ꝙꝫ spēs sensi
bilis in materia: ⁊ tamē oportet fantasma
ta habere mouens ad hoc ꝙ efficiantur in
intellectu possibili: oportebit igit̄ etiam ip
sa sensibilia hr̄e aliquid mouens ad hoc
ꝙ abstracta efficiant̄ in sensu. Iste igitur
⁊ similes rōnes sunt que induxerunt mul
tos de nostris doctoribus ꝙ dixerunt vnū
esse mouens in omnibus sensibus: sed cū
debuerunt specificare qd est id diuerterūt
duas in uias. quidam. n. dixerunt hoc esse
lucē ꝑpter quinqꝫ rōnes potissimas q̄rū
ē vna: qꝛ cū mouens in oibus sensibus de
beat esse vnū ⁊ idē: ⁊ vident lumen eē mo
tiuū in sensu visus dicunt ipsū oportere eē
motiuū in omnibus sensibus. Alia āt rō ē
qꝛ dicunt lumen a luminoso corpore pira-
midaliter ⁊ circulariter diffundi: circularē
autem multitudinem vident in omnibus
sensibus: quia intentiones sensibiles circa
rem sensatam ad equalem distantiam cir-
culariter vbiqꝫ generant̄: ⁊ talem motū in
inferioribus nō dicunt eē nisi lumis. Ter
tia autem est: quia vident ꝙ nulla qualitas
inferiorū corporū agit vniuersaliter sed ꝑti
culariter vnum ⁊ non aliud: nisi forte per
accidens: lumen autem quod est forma ce
li quod est corpꝰ vniuersaliter omnia infe
feriora mouens dicunt oportere esse causā
vniuersalis actionis in intentionibus sen-
sibilibus. Quarta autem est: quia vidēt lu
men esse in materialibus ⁊ spiritualibus
vt formā. ⁊ ideo dicunt suū esse proprium
ꝙ conferat forme materiali ꝙ fiat intentio
spūalis. Quinta autem est que ⁊ precipua
est cui innitūtur: quia vident sensibilium
esse materiale cāri a qualitatibus elemen

torū: ⁊ ideo nullaꝫ eē qualitatē elementi q̄
agat in ipo intētionē spūalem: nec pōt dici
ꝙ sit a ſbo in quo generat̄ illa ītētio. s. ꝙ sit
ſbm nō sit aptū natū ipam recipe nisi in eē
spūali: qꝛ sic supra diximꝰ diuersitas sbi po
tius ē a diuersitate agentis ⁊ forē ꝙꝫ ecōuer
so. oꝫ igit̄ ꝙ sit ab aliq̄ fora agente corpis
supioris: ⁊ corpꝰ celeste n̄ agit i inferiora ni
si ꝑ lumē: igit̄ lumē ē qđ in oibꝰ sēsibilibus
agit itentiōes spūales. Alij āt āntiquiores
his dixerūt ꝙ v̄tꝰ aie ē agens eas itentiōes
spūales: ⁊ isti sūt qui dixerūt potissimā vir
tutē sensꝰ eē actiuā ⁊ nō passiuā: quoꝝ rōes
in ꝑte supra posuimꝰ. de hoc autē qđ h̄ di
cūt q̄ttuor assignāt rōnes aliquid ꝓbabili
tatis hn̄tes: ſm ꝙ in eorū dictis pōt dephē-
di q̄ tāgit auicenna philosophꝰ: ⁊ alfara
bius ⁊ quidam alij. dixerunt. n. isti nō esse
intentiōeꝫ nisi ei quod iudicat de intentō
nibus. h āt esse aiam: ⁊ ideo necessariū eē
aliquid aie eē qđ cōferat forē sensibili esse
intentiōis: ⁊ iō dixerūt aiam hr̄e ordinem
ad oē id qđ instr̄aliter obsequit̄ ei: ⁊ cū me
diū in sensu sit ꝑꝑ sensū dicūt aiaꝫ hr̄e v̄tu
tē agendi in mediū: ⁊ talr̄ fit ſm eos illud
ꝙ v̄tus sensibil' egredit̄ spūalr̄ ⁊ supponit
se sensibili ⁊ cōfert ei eē q̄si icorporeū ⁊ q̄si
spūale quo in aia effici possit. Scđa vō rō
eorū ē ꝙ in oibꝰ cōitātiā hn̄t agens ⁊ pati
ens. icorporeū āt patiens cū corporeo agē
te nullā oio hꝫ cōicatōem: ⁊ iō cū aia sit sē
sibile suscipiēs dicūt etiā oportere ꝙ aliq̄
v̄tꝰ aie sit ipm agēs. Tertiā iducūt rōnē di
cētes aiam eē magis actiuā ꝙꝫ aliquā foraꝫ
corpeā: ⁊ cū fora corpis agat ipmēdo spēꝫ
suā i mā sibi ɔiūcta: m̄lto fortiꝰ erit veꝝ v̄-
tutes aie sensibil' q̄sdā eē actias q̄ aliqd đ
spē aie iflūūt obiectis aie vt possint effici in
sēsibꝰ: dātqꝫ sil'e hmōi ꝙ v̄tutes vegetabil'
aie nūq̄ꝫ aduniunt de cibo corpi cui pmo
n̄ ifluxerūt aliqd đ spē aie ꝑ quā vniri pos
sit corpi: nec eē minꝰ actiuā dicūt sensibi-
lē ꝙꝫ vegetabilē: sꝫ multo magis. Quartaꝫ
āt ponūt rōnē: qꝛ dicūt sētir̄ ⁊ iudicare đ sē
sibꝰ eē opationē quādā vite: hec āt opatio
nō pōt fieri ab aliq̄ fora corpali sed ab aia
ipsa. Cum igitur sensibilia ſm esse inten
tionale sint specificātia illas operatōes et

formalia in ipsis ꝛ agentia oportet ꝙ illud
eē egerit in ipsis aliquid aie q̄ est p̄ncipiuȝ
ꝛ cā vite. Nos aūt simpl'r nālibus insistē
tes hec oia falsa repⁿtamus: ꝛ tā illud sꝫ
dicimus in quo ābe secte ꝯueniūt q̄ȝ illud
in quo dīnt. dicimus. n. nullo mō fore ne-
cessariū vnā eē cām multitudis que ē i ml'
tis que ꝫm vnā rōnem nō est in eis: sꝫ ꝫm
rōnes equiuocas. eē autē intentiōale ꝛ spū
ale nō vna rōne ē in sensibus: qꝛ vnum est
multo spūalius alio: qꝛ vnū afficit ꝛ medi
um ꝛ organū ꝫm eē materiale agens in ip
sum: sicut ē in obiectis tactus: ꝛ ea q̄ habēt
idē mediū sicut visibilia ꝛ audibilia ꝛ odo
rabilia nō habēt illud mediū ꝫm vnam ꝛ
eandē nām medij sed ꝫm diuersas sicut in
ferius oñdemus: ꝛ nō vnius rōnis est esse
quod habent in ipso medio: quia spūalius
esse ē coloris in medio q̄ȝ soni: ꝛ iterū spū
aliꝰ esse est soni in medio q̄ȝ odoris: ꝛ iōo
ventus non aufert vel affert colores sꝫ oc
cundit auferendo sonos in parte ꝛ non in
toto. odores autem ꝛ affert ꝛ aufert in toto
sicut dicit auicenna: ꝛ veritas ꝑ expta at-
testatur. ꝯcedendū autēȝ esse videtur ꝙ ali
quando ꝛ in quibusdā sensibus qui. s. sunt
ꝑ mediū extrinsecū sensibile ꝫm aliud eē
ē in re sensata: ꝛ ꝫm aliud in medio ꝛ in or
gano: sed hoc eē in nullis pluribus sensibꝰ
est vnius rōnis. Et si q̄ritur quid cōferat
ei hoc eē: videt̄ mihi stulta questio: qa nos
superius oñdimus oēm virtutē actiuā esse
per se ꝑfectā ad agendū sine aliquo motio
extrinseco: ꝛ iō dico ꝙ forā sensati ꝑ seip̄aȝ
generat se in medio sensus ꝫm eē sensibile
cuius necessaria demōstratio ē ꝙ ab oibus
phis ꝛ ab ipsa veritate cōuincit̄ per se sēsi-
bile esse quod in secūdo mō dicendi per
essentiam suam est cā sui esse sensibilis:
ꝛ ideo frustra querit̄ quid cōferat ei illud:
sicut si querit̄ quid cōferat luci lucere ꝫm
actū. ꝛ qꝺ dicitur ꝙ id quod est in potētia
nō educitur in actū nisi ab eo quod ē i actu
nō est dictū nisi de eo quod est in potentia
esse materialis: ꝛ non de eo quod est in po
tentia esse formalis ꝛ efficientis. eē. n. spū
ale generat̄ a re generāte tantū ꝫm formā
de qua actione in huius capituli sequenti
bus prosequemur. ꝛ bene concedimus ꝙ
non est congruum ꝙ dicatur eē a subiecto
spiritualiter: quia esse intentionale quod ē
in medio est multo spiritualius q̄ȝ ip̄e aer
sit vel q̄ȝ sit ip̄m celum. Hoc autem qꝺ in
ducunt pro simili de fantasmatibus mo
uentibus intellectum omnino dissimile ē:
quia que est in fantasmate non potest da
re esse intellectuale eo ꝙ est multo simpli
cius q̄ȝ ip̄a: ꝛ ideo indiget motore ad hoc
esse abyciendum. Forma autem corporal'
per se agens nihil supra se confert quando
confert esse intentionale sicut inferius ostē
demus. Opinio autem que dicit hoc esse
lumen omnino ridiculosa est: quia qui dic̄
lumen eē in tenebris indiget sensu: ꝛ tam̄
scimus multa sensibilia equaliter diffundi
in tenebris ꝛ in lumine. In omnibus au
tem suis rationibus hec opinio fere silogi
zat ex puris affirmatiuis in secunda figu
ra. Qꝛ autem isti dicunt ꝙ lumen moueat
colorem: ꝛ conferat ei esse spirituale osten
demus falsum esse inferius vbi de visu lo
quemur. ibi enim ostendemus ꝙ color per
se est motiuus visus: ꝛ ꝙ lumen non exigi
tur propter colorem: sed propter mediū: ꝛ
ꝙ sensibile circulariter generat̄: dicenduȝ
ꝙ accidit ei per accidens eo ꝙ mediuȝ re
cipiens ipsum circulariter circunstat quod
si non circulariter circunstaret non diffūde
retur circulariter. Qꝺ autem dicunt nullaȝ
formam inferioreȝ vniuersaliter agere: fal
sum est omnino: quia omnis forma inferi
or vniuersaliter ꝛ non particulariter agit
ꝛ multiplicat seipsam. sic forme sensilium
se vniuersaliter agunt: ꝛ nihil vnum ꝛ idē
agit omnes. Ad hoc autem quod dicunt
in materialibus esse aliquid quod confert
forme esse intentionale. dicendum ꝙ for
ma que est in re aliquando agit per quali
tates materie in qua est: ꝛ tunc agit mate
rialiter. Aliquando autem agit per se so
lam: ꝛ tunc agit immaterialiter: quia ꝛ
ipsa est essentia immaterialis per seip-
sam: ꝛ non indiget in ista secunda actio-
ne nisi se sola. In p̄ma āt indiget alia q̄ȝ
seipsa. Et ideo omnino oppositum eius
est: quod supponit ratio illa ab illis in

inducta: quod autem vlterius inducunt esse spirituale nulla elemētorū qualitate causari verissimū est: sed nos ostēdimus vnde causat. Opinio autē secunda multa ꝓbabilior lꝫ modernorum pauci teneant eam erat eniꝫ illa platonis ⁊ etiam augustini et multoꝝ aliorum magnorum virorum tam̄ sine preiudicio aut ego nō intelligo eos aut ipsi falsū dixerunt. Qꝫ eniꝫ dicunt virtutē sensibilē egredi ⁊ suppōere se sensibꝰ ꝑꝑ vniuersalē ordinem quē habet ad ipsaꝫ intelligi nō potest nisi sicut egredit̄ virtꝰ a magnate ad ferrū: ⁊ in veritate ita dixerunt. ⁊ ꝓ se induxit plato oculos fastinatiōis vbi virtus egreditur ab vno fascinādo ipsum: sed hoc falsum est: qa virtus illa n̄ egredit̄ nisi in suo vehiculo quod ē spūs multotiens autem spiritꝰ nō possent extendi vsqꝫ ad sensibile quod multū distat aliquando ⁊ precipue in visu ⁊ odoratu quorūdaꝫ animalium preterea etiam sicut dixit auicēna spūs egressus a corpore dissoluitur statiꝫ ⁊ cōtinuatur aeri. dissoluit̄ igitur etiam v̄tus ⁊ perit. Qꝫ autē dicunt ꝙ cōicantiā habēt ⁊ agens ⁊ patiēs verū qdē est: sed non oportet ꝙ habeant cōicantiā ita ꝙ sint eiusdem nature ⁊ essentie: sed ꝙ habeant proportioneꝫ adinuicem sicut ꝓpria materia ad ꝓpriam formā: ⁊ propriū agens ad ꝓprium patiens: ⁊ sic cōicantiā habent forma sensibilis agens ⁊ sensus patiens in eo ꝙ sicut sensus spūaliter patitur: ita etiaꝫ forma sensibilis spūaliter agit in ipm. Et ꝙ dicūt aiam sensibileꝫ esse actiuā supra ōndimꝰ esse falsū: nec oportet aliquo mō illud fore verū ꝙ lꝫ agēs honorabiliꝰ patiente ꝙ hoc agens ꝓpter hoc sit honorabiliꝰ hoc patiēte. ⁊ ꝙ dicunt de aia vegetabili supius est determinatum. Qꝫ auteꝫ dicunt sentire eē opus vite: ⁊ in illo eē formalem speciem sensibilē: dicendū ꝙ sentire ē opus vite ƀꝫ ꝙ egredit̄ ab aia ⁊ nō ƀm ꝙ specificat̄ a forma sensibili: nō. n. specificatur ab ipsa forma sensibili in speciem vite: sed potius ad noticiam rei exterioris habendam. His habitis oportet nos determinare qualr̄ a sensibili fiat huiusmodi actio quia aliter in incerto dimitteremus. Dicimꝰ igitur sequēdo directe paripateticorū sententiam q̄ dicunt cōiter ꝙ cum dicitur sensibile esse ꝑ se sicut color ⁊ odor ⁊ sonus huiusmodi ꝙ h̄ est ƀm secundū modum dicendi per se in p̄mo posteriorū determinatum: ⁊ hoc ē qn̄ subiectum est causa predicati: sicut quādo dicitur homo risibilis vel disciplinabil̄: oꝫ igitur ꝙ color ⁊ odor ⁊ sonus ⁊ cetera sensibilia per ꝓprias operationes aut essentias causa sint sensibilitatis ⁊ sensus ƀꝫ actū facti. nō ergo adhuc hn̄t motiuū aliqd̄ extrinsecū dicimus autē aliud esse agēs formam in materia: ⁊ aliud agens formas tā tum: agens enim formam in materia in q̄ ipsa ligata cum materia habet esse materiale est agens quod transmutat materiaꝫ sicut calidum frigidū humiduꝫ ⁊ siccū: agēs autem formam tantum non est agens materiale sed potius ipsa forma: ⁊ sic agit se ꝑ hoc ꝙ ipsa ē eēntia simplex suiipsius multiplicatiua: ⁊ sic omnis forma multiplicat intentionem suam: ⁊ cū forma sit essentia simplicior omni corpore non potest inueniri aliqua forma corporalis que posset ei eē intentionale conferre: ⁊ quia quidaꝫ ignorarunt ꝙ forma in eo ꝙ forma sic multiplicat se dixerunt ꝙ oporteret eam hr̄e agens p̄ter ipsam. Et quidam extimabāt ꝑꝑ hoc ꝙ forma simplex: ⁊ sic agendo se quasi efficitur vbiqꝫ estimabāt ꝙ non multiplicat se sed est vbiqꝫ per essentiam: ⁊ de hac opinione quia subtilis ē multū nō possumꝰ facere mentioneꝫ nisi in tertio libro: ⁊ hoc ꝙ h̄ determinamus hoc ē ꝙ forma sensibil̄ se multiplicat in eē sensibili aut spūali: ⁊ sufficit sibi ad hoc: ⁊ sic oīs forma in ꝓpa ⁊ eēntiali actōe sibi suffic̄. hec aūt sententia quasi ꝓ fūdamēto pōi debet in hac scia: qa ex ipsa infiniti circa opa ⁊ passiōes aie elidūtur errores. Iā autē pꝫ ꝙ duplex eē hꝫ forma vnū simplex ⁊ spūale quod habet i abstractione quod fit a simplici agēte qd̄ est forma rei: alterū āt mā̄le in re in q̄ ē ꝑ agēs generās nō simplex quod agit eā educēdo de materia per generationem.

Capitulum. vij. de visibili quod est color: qualr̄ ƀm actum lucidi mouet visum.

Ys aūt habitis dicam⁹ sigillatī de oībus sensibus ꝛ p̄mo de visu eo ꝙ ipse pluriū est dīarum .cōprehendit eni ꝛ corruptibilia ꝛ icorruptibilia ꝛ apprehēdit suū sensatum nō in vna mediȷ dispositiōe sed i plurib⁹. colorata ei accipit i medio actu lucido ꝛ lucida accipit in tenebroso ꝛ que sit hui⁹cā infra dicemus. Dicam⁹ igiť ꝙ obiectū cui⁹dicitˀ esse visus vt ꝑpria cā inferens sibi passionē h̄ cōi noie dicitˀ visibile: visibile aūt est quidem color ꝛ non solū color sed etiā hoc q̄d cōi rōne nois est dicere visibile sicut lucentia nō sub colore sed sub lumine videntur in tenebris ꝛ ideo vnū cōe nomē nō habemus q̄d dicat cōiter omne visibile ꝑprium q̄d visui sua ex forma inferat passiōez. visibile aūt per se manifestū erit magis qn̄ igrediemur meli⁹in distinctiōem ꝛ tractum ꝑ se visibiliū: cōstat tn̄ ꝙ vnūz visibiliūz est color: ꝛ ꝙ color est de numero eorum q̄ per se ipa sūt visibilia: nō quidē illo modo ƀm se siue ꝑ se quo predicatū est i rōne subiecti: qui mod⁹dicēdi per se est p̄m⁹ sed illo modo quo subiectū est cā p̄dicati q modus dicēdi ꝑ se vł scđm se ē scđs ꝛ ideo oportet ꝙ color per nihil extrinsecum sed ꝑ suam eēntiam sit agens in visum ꝛ sit visibilis: ꝛ q2 hec est sua essentia tunc diffiniatur ꝙ color est motiuū visus ƀz actū lucidi h̄ ē trāsparens in actu lumis cōpleto: h̄ eni conuenit omni ꝛ soli colori: q2 sicut dixim⁹ lucentia non videtˀ in eo q̄d est actu lucidum sed poti⁹in eo ꝙ est actu tenebrosum. color āt sine lumis actu pficiente diafanū nō vid tur: sed poti⁹oīs cuiuslibet color videtˀ i lumine ꝛ ideo oportet nos etiā tractare de lumine. Sed nos prius querem⁹cū color nō imutet nisi diafano illuminato: vtrū lumen illumināns exigatˀ ad visum ꝑpter colorem vel ꝑpter mediū: h̄ est q̄rere vtrum color n̄ possit generare itencionē i medio nisi sit ipse color actu illuminat⁹vel ipe color sine lumine sufficiat generare intentiōem suā: sed mediū nō sit aptū natum ipsam intentiōez suscipere nisi sit actu illuminatū. Uidētur aūt precipui viri i phia auic. ꝛ auempace cōsentire in hoc ꝙ color mediū visū imutare nō possit nisi recipiat actum lumis prehabitū. h̄ aūt tribus ꝑbant rōnibus. Una autem suarum rōnum ē ex coloris diffinitione que ponitur i libro de sensu ꝛ sensato q̄ est ꝙ color est extremitas ꝑspicui in corpe terminato. ƀz illā ei ꝑspicuū est aliquid coloris cum ꝑspicuū non sit in actu ꝑspicuūz nisi per actū luminis vel habitū ƀm actum ꝛ ideo dixerunt illi ꝙ colores in tenebris n̄ sūt nisi in potentia ꝛ nō in actu: ꝛ ideo tunc mouere mediū ꝛ visum nō p̄nt per suas intentiōes. Scđa rō est ꝙ cum color sit extremitas ꝑspicui terminati: ꝑspicuū etiā nō terminatū qn̄ ē illuminatuz habebit aliqd coloris ꝛ ideo lumen est color diafani non terminati: q̄d colorat ipsum in sꝑficie ꝛ in ꝑfundo ꝑspicuū ergo q̄d ē cōpletū ꝑ lumē habet colorem: sed nihil est susceptibile alicuius ꝑ modum ꝑ quem habet illud cum ergo ꝑspicuū actu illuminatū habeat colorem: nō est susceptibile coloris ƀm ꝙ hm̄oi sed poti⁹ƀm ꝙ nō habet eū: ergo nō inquātum est illuminatū recipit colorē: sed inquātū caret lumine: lumē igitˀ nō exigitˀ ꝑpter diafanū q̄d est mediū in visu s3 ꝑpter colorem. Tertia ratio eoꝝ est q̄ ꝛ magis q̄3 alie mouet ꝙ oīa obiecta vni⁹ sensus necesse est reduci ad vnum genus siue ad vnam cōem naturam: ꝑpter q̄d etiam tactus nō oio est vnus sensus eo ꝙ tactibilia nō reducuntˀ ad vnā naturam cōem nec ad genus vnū: cum igitur visus sit sensus vnus visibilia necesse est esse vnū aliq̄d in cōi: sūt autem visibilia ꝛ lumen ꝛ color: ergo necesse est ꝙ aūt vnū eoꝝ reducatˀ ad aliud: aut ꝙ ambo reducantˀ ad vnā naturā cōem: i qua vniantˀ: nō aūt reducuntˀ ambo ad aliquid tertiū q̄d est añ ea vniens ea: oportet igitur ꝙ vnū ad aliud reducatur: cum autem lumen non diffiniatur per colorem: sed color per lumen: oportet ꝙ lumen sit natura cōis que facit visibile esse visibile: ꝛ sic color nō est visibilis nisi per habitum luminis sibi influxum. Experimētum autem est q2 nos videmus ꝙ vidente exn̄te in tenebris ꝛ aere tenebroso iuxta videntem ꝛ tantum colore illuminato fit visio. Si autem econuerso fiat color in tenebris ꝛ videns in lumine stet ꝛ aer sit illuminatus non fiet visio. Si

militer autem speculo posito contra lumen
⁊ facie i tenebra non resultabit imago i spe
culo. Si autem econuerso fiat statim in spe
culo videbitur facies: ista igitur sunt q̄ mo-
uerūt istos ⁊ quedaʒ alia his sīlia. Ecō
uerso aūt alexander ⁊ auerois initentes vł
intendētes dictis arest. dicunt colorem esse
per se visibile ergo erit tota causa visiōis ꝑ
eēntiam suam propriam: non igitur per ad
mixtionem luminis. Similiter enim di
cunt esse in colore ⁊ in aliis sensibilibus q̄
per se mouent sensus. Dicūt etiam hoc nō
esse qḋ in scḋa rōe predicti viri inducūt: ibi
enim supponitur ꝙ lumen sit color: qꝛ si eēt
color tunc aer non reciperet colorem q̄ꝫ din
hēret in se lumē: ⁊ hoc nō ē vm qꝛ videmus
parietes colorari colore plātarū quādo nu
bes mouētur ⁊ radii solis in nubibus ⁊ po
stea ꝑ plantas dirigūtur ad parietes. Simi
liter autē quādo radius trāsit ꝑ vitrum co-
loratum quocūqꝫ colore fit in aere ⁊ in pari
ete opposito: ⁊ tamē p̄us habuit lumē ⁊ eti
am tunc retinet lumen quod non faceret si
lumē esset color. nō. n. aliquid ƀm ideꝫ reci
pit duos colores simul. Nos autē quātū
intelligere possumus vtrosqꝫ ƀm aliquam
ꝑtem verum dicere arbitramur: ⁊ vt hoc in
telligat̄ videt̄ dicēdū ꝙ color habꝫ duplex
esse scꝫ materiale ⁊ formale. materiale aūt
dicimus quod fit ꝑ q̄litates transmutantes
materiam q̄ sunt calidū frigiduꝫ humiduꝫ
⁊ siccū. h̄ eniꝫ diuersimode variantia supfi
ciem corporis terminati diuersos inducunt
⁊ causant colores: licꝫ veruꝫ sit aliquid de
essentia coloris ⁊ ƀm hoc esse coloris actu
sunt in tenebris sed nō mouent dyafanum
quia sicut superius diximus sensibile non
agit nisi ƀm simplicē formā q̄n multiplicat
se ad medium ⁊ ad sensuꝫ: habet aūt aliud
esse formale ⁊ hoc est a lumie quia sicut op
time dicit phs: lumen ē colorū ipostasis ⁊
hoc causat̄ ab hoc ꝙ lumē influit̄ extremi-
tati ꝑspicui terminatione eni corpus est ꝑ-
spicuū: sed duplex est ꝑspicuuꝫ: qḋdā eniꝫ
est ꝑspicuū totuꝫ qḋ non terminat sed ꝑ se
transducit visū sicut aer ⁊ ignis ⁊ aqua ⁊ vi
trū ⁊ cristallus ⁊ quedaꝫ alia similia. quod
dam aūt est ꝑspicuū terminatū ⁊ hoc non i
toto sed in sua supficie ē ꝑspicuū ⁊ iō termi
nat ⁊ nō transducit visū ⁊ ƀm ꝙ corpus est
ꝑspicuuꝫ ita recipit luminis habituꝫ. quod
eni in toto est ꝑspicuū recipit lumē in supfi
cie ⁊ in ꝓfundum: qḋ autem non in toto sꝫ
in supficie tantū est ꝑspicuū: non recipit lu-
men nisi in supficie ⁊ ibi lumē ꝑmixtū opa
citati corporis causat colorem. Et hec fuit
causa q̄re pictagorici coloreꝫ vocabant epi
fanū: qꝛ videbāt euꝫ esse diffusiōeꝫ luminis
in supficie corporis terminati: epifanum ei
est supficietenus opans: vnde pꝫ lumen eē
de substātia coloris ⁊ nō calidū ⁊ frigidū ⁊
ceteras qualitates q̄ cānt ipsuꝫ materialr
in subiecto ⁊ nō ingrediunt̄ eēntiam ipsius
⁊ ideo q̄n dicitur color est motiuꝰ visus ƀm
actum lucidi ⁊ h̄ esse substātiā eiꝰ: erit hoc i
tellectum de eo qḋ est vera substātia coloris
ƀm eē formale ⁊ ƀꝫ hoc esse non est actu co
lor nisi in lumine: ⁊ ideo non videt̄ nisi i lu
mine sicut dictuꝫ est. Qꝫ aūt dicit̄ de eo qḋ
videt̄ color medio tenebroso existēte videt̄
dicēdū ꝙ si mediū est omnino tenebrosum
tunc nō videbit̄ color: sed oportet ꝙ sit illu
minantum iuxta coloreꝫ ad minus ad hoc
ꝙ generet intentionem suaꝫ in medio. ⁊ hu
ius quidē causa est quia color lumen est li-
gatum materie: ⁊ ideo mouere non potest
medium nisi sit actu illuminatuꝫ: quia per
h̄ magis ad coloris similitudinem recipiē-
dam disponitur: ⁊ ideo ꝓpriū medium co-
loris est diafanum illuminatuꝫ: ⁊ ideo actꝰ
lucidi in visu exigitur ꝓpter medium: ⁊ co
lor per suam eēntiaꝫ mouet per substantiā
dico que est in eo formalis ⁊ eēntialis: ƀm
illam eni non est in tenebris nisi in poten-
tia tantum. Lucentia autēꝫ que habent lu
men calcatum ⁊ non obligatū materie: mo
uent diafanum tenebrosum: ⁊ ideo viden-
tur in tenebra sicut ignis ⁊ stelle ⁊ hmōi de
die autem iuuatur lumen eorum fortius lu
mine solis: ⁊ tunc manifestatur color eoum
de his tām inferius ꝓlixius loquemur.

Capitulum octauum de natura diafani
⁊ qualiter lumen est actꝰ eius.

X quo autem dicendū est de lumine

sicut superius diximus oportet primo manifestare ꝓprium eius subiectum dicimus igitur q id qḋ est lucidum est aliquid: corpus eniz est ꝛ corpus trāsparens siue ꝑuiū qḋ greci diafanū vocant: ꝛ h̄ diafanū est visibile: quando est actu luciduz. Uidemus enim lumē non secundum se sed in aliquo subiecto ꝛ hoc ē diafanū. dyafanū eniz ꝫm se non ē visibile eo q nullū habet colorē et quia nullū habet: iō oīs ꝑotest recipe ꝛ sic mediū potest esse in visu: videt̄ ergo ꝓpter extraneū colorē semp h̄ ē extraneū coloreꝫ qui in ip̄o sit in eē spirituali ꝛ intētionali sicͭ supius diximꝰ. tale autē dyafanū q sic recipit omnē colorē extraneū ē aer ꝛ aqua ꝛ ignis ꝛ celū non tñ est dyafanū aer ꝫm q aer hoc est per naturam per quā est aer: quia si sic esset diafanū: tunc aqua non eēt diafana nec aliqḋ aliud corpus: sed potius ꝑ vnam naturaꝫ cōem in qua inferiora simplicia vl̄ composita ꝑspicua cōicant cum supiori celesti: ꝛ perpetuo corpe: licet eniꝫ ꝑspicuitas que recipit lumen sit in superioribus ꝛ in inferioribus tñ ꝑ ꝑus ꝛ sicut in causa ē in supiori corpore ꝛ ꝑ posteriꝰ in īferioribꝰ ꝛ mediāte hac natura cōi efficiūtur corpora ꝑuia ꝓpria substantia luminis. Corpora enim superiora omnia sunt ꝑspicua preter stellas sicut diximus in libro ce. ꝛ mū. ꝛ que sunt actu luminosa sunt spissa tegentia ea q̄ sūt post ipsa. Sed tñ scias q raritas sola nō facit ꝑspicuitatē: quia tūc terra rara esset ꝑspicua ꝛ h̄ nō est verum sed oportet cum raritate eē subtilitatē ꝛ formalitatē siue sp̄ualitatem quādam ꝑtium: ꝛ tunc talia rara sūt ꝑuia: ꝛ quātomagis h̄nt de hmōi nā formali ꝛ sp̄uali tātomagꝭ erunt ꝑuia: ꝛ si aliquis obijciat dicēs corpa superiora nō esse ostendimus talium solutiones in libro ce. ꝛ mū. ista igitur talia sunt luminis subiecta. Differunt luminare lux lumen ꝛ splendor. luminare enim est corpus qḋ in se vt formaꝫ habet lucem: sicut sol ꝛ luna ꝛ stelle. Lux autem dicitur forma luminis in luminari siue in eo qḋ est fons luminis primus vel sicut in eo qḋ est forma luminis primi. Lumen autē est quod receptum est in alio corpore illuminato ꝛ ideo lumen est receptus habitus in natura diafani. ꝛ lumen est actꝰ eius ꝛ ꝑfectio eius ꝫm q est diafanum: potentia autem luciduꝫ est id subiectū qḋ est susceptibile luminis ꝛ tenebrarū ꝛ sicut lumen est color lucidi terminati ita se habꝫ lumen ad lucidum ꝑuiuꝫ qꝛ sicut color est diffusio luminis ī corpore terminato ita lumē est diffusio que fit in sup̄ficie ꝛ in profundo diafani non terminati: ꝛ ideo lumē est actꝰ lucidi ꝑuiꝫ quādo actu luminosuꝫ est sicut color est actus colorati: quādo actu coloratum est. huius autem natura ꝑficiens diafanuꝫ est ab his que actu lucent sicut ignis aut corpus celeste: qḋ corpus celeste etiam vnū ꝛ idem est in diafanitate cum diafanis inferioribus sicut diximus ꝛ etiam est vnū ꝛ idem: quia non variatur de lumine in tenebra in lumen sicut variantur inferiora: sꝫ semp ꝫm actum est lucidum eo q sibi cōiūcta sunt ea que semper ipsum illumināt: ꝛ ipsum est de natura lucis etiam quādo nō lucet. Lucens enim corpus non est ex alio lucens: nisi quia conueniunt in eo multe ꝑtes nobiles formales diafani: ꝛ in illis lumen generatuꝫ tenetur non amissum. Sic igitur patet q lumen est perfectio lucidi qñ ꝫm actum luciduꝫ.

Capitulum nonum de improbatione opinionis democriti qui dixit lumen esse defluxum corporis.

Oportet autem subtilius intrare ad iquirenduꝫ de lumine ꝛ accipere sententias quecunqꝫ dicte sunt de ipso vt verius sciatur natura eius. sententie autem de lumine valde dr̄ntes ꝛ multe sunt: ꝛ reducuntur ad quinqꝫ quarum vna antiqui democriti fuit qui de omnibus curā habuit q dixit lumen esse corpus ꝑuium qḋ defluit continue a corpore luminoso. Alia autē sententia est que dicit lumen esse formā sb̄stantialem que substantificat quicquid substantificatur in generabilibꝰ ꝛ corruptibilibus. Tertia autem dixit lumen esse substātiam spiritualem non corporalem: que quasi medium est inter substantiam corporeaꝫ ꝛ incorpoream. Quarta autem dixit lumen

omnio nibil esse ƀm se: sed potius aliquid
cōitans coloratum: dixit eni lumen non eē
nisi coloris euidentiam in eo ꝙ est coloratū
Has autē omnes opiniones oportet nos
tractare: antequā veritatem de lumine ƀm
nostram intentionez determinare valeam⁹
Illi autem qui lumen corpus esse dixerūt
duas in sectas se diuiserunt. Democriti ei
scola tenuit ꝙ lumen esset corpora minutis-
sima que continue defluunt a corpore lumi
noso in corpora transparentia ⁊ coniuncta v-
biqꝫ eorum ꝑtibus illuminant ea ⁊ caden
tia super corpora terminata faciunt colores
eorum diuersos. Dixerunt alij colorez om
nino nibil esse sed poti⁹ atbomi cadentes
super talia corpora ex diuerso situ ordine ⁊
figura apparent colores diuersi: sicut in co
lumbe collo: qđ ex vna aspiciēti apparet al
bū ⁊ ex alia ꝑte apparet quasi forte saphiri
ni coloris ⁊ ex tertia coloris aurei. No-
stro autez tempore surrexit secta tenens ꝙ
lux ⁊ lumen est corpus vnum qđ ⁊ situal'r
expandit' aliquādo: ⁊ aliqnādo in seipsum
colligit' ita ꝙ efficitur indiuisibile: Sen
tentia autem democriti rationes babuit q̄s
auic. pbˢ ponit: vz quia videbat lumen mo
ueri de loco ad locum ⁊ radium descende-
re a luminoso corpore ⁊ itrare per fenestras
⁊ exire: bec autem omnia non nisi corporuz
sunt: ⁊ ideo lumen ⁊ lucem corpus esse di
cebat. econtra autem dixit arest. in scđo de
anima: ꝙ nec ignis est nec omnino corpus
nec defluxus aliquis corporis: eo ꝙ deflu-
ens a corpore est corpus: ⁊ si esset corpus:
aut ignis aut aliqđ de corpore supiori: cuius
pñtia i ꝑspicuo faceret ipsuz actu esse per-
spicuum: ⁊ si sic esset tunc corpa illa defluē
tia penetrarent ꝑspicuū ꝑspicuo vbiqꝫ ñ ce
dēte: cū igit' vtrunqꝫ tā ꝑspicuū q̄ꝫ lumē im
pleāt totuz spatium emisperij oꝫ ꝙ duo cor
pora essent in eodem loco ⁊ boc incōueniēs
esse est ostensum in pbicis. Si autem dice-
retur ꝙ ꝑspicuuz cedit ei tunc oporteret ꝙ
i toto emisperio nibil remaneret de aere qñ
sol oritur qđ nimis est incredibile: cuz nos
sentiamus aerem in flatu venti ⁊ multis a-
lijs expimentis. Amp. autem obijcit con-
tra boc auic. supponens ꝙ verum est ꝙ oē

corpus de se luminosum est densum nō trā
sparens sed tegens omne quod est post ip
sum sicut apparet in sole luna ⁊ stellis: ⁊ in
flāma ignis que tegit ea que sunt post flam
mā in tantum ꝙ si vna candela ante aliam
ponatur iuxta parietem flāma illius que vi
cinior est ꝑieti facit vmbram in ꝑiete: quia
tetigit ꝑietem a lumine candele anterioris
Ꝑ autem sic supposito obijcit auicē. quia il-
la corpora minuta defluentia aut sunt lumi
nosa aut transparētia si luminosa ergo sunt
tegentia se inuicem. ergo quātomagis den
santur in aere tantomagis impediunt lumē
qđ apte falsum est: quia si lumen est aliqđ
qđ densari posset quātomagis densaretur
tantomagis illuminaret. si autem dicitur ꝙ
illa corpora sunt transparantia: tūc actu nō
illuminarent: sed potius ab aliquo alio illu
minarent'. ⁊ si diceretur ꝙ illuminarent' ab
aliquo descendente in ipsa: tunc esset eadē
questio de illis ⁊ abiret Ꝑ in infinitū. Si au
tem fingens aliquis qđ in reruz natura nū
quam fuit dicat ꝙ sunt similiter lucentia ⁊
ꝑuia: adbuc sequitur ꝙ quātomagis densā
tur tanto obscuriora esse videntur vel effici
untur sicut videmus ꝑtes cristalli cōminu
ti esse ꝑuias ⁊ aliquātulum lucentes: ⁊ qñ
ex eis multe cōiunguntur plus obscurant'
Et ꝙ dicunt isti de motu ⁊ descensu ⁊ introi
tu ⁊ exitu radij nibil omnino est: quia ista
v̄ba sunt transumpta ⁊ non proprie dicta
non enim babet motum lumen nisi quia il
luminatio est finis motus localis eius qđ
est luminosum corpus qđ luminare vocat'
sicut alibi dictum est. Adbuc autem si pro
pter motum localem lumen esse corpus di
cunt debent ⁊ vmbram corpus esse dicere:
que etiam localiter moueri videt': bmōi eni
si babent motum localem cum omnis mo-
tus sit in tempore erit motus istoruz in tem
pore: ⁊ Ꝑ est falsum quia luminis appario
ad magnā distantiam ⁊ ad ꝑuā est i eodem
idiuisibili nūc: qꝛ si essꝫ in tꝑe oporteret ꝙ
longius esset tempus quo mouetur ad lon
gam distantiam q̄ꝫ quo mouetur ad ꝑuam
⁊ oporteret tempus illud ꝑceptibile esse qꝛ
licet sit inꝑceptibile tempus quo mouetur
ad tres cubitos: tamen cum multiplicant'

tricubita spacia ab oriente in occidens necessario erit tempus pceptibile. Adhuc corpora sic defluentia nō sunt velociora q̄ȝ corpora a quibus defluūt quia illorum motus velocissimus esse probat⁹ est in phicis motus autem corporum celestium in quolibet spacio vnius gradus est in tempore pceptibili ergo m̄liomag᷑ mot⁹ illoꝝ corpm erit i tpe pceptibili. Adhuc āt q̄rat ab illꝭquo deueniunt hm̄oi corpora tēpore obnubilationis orizontis. aut enim corrūpunt: aut alterant amittendo lucem: aut retrahūt supra nubes obnubilātes ꝛ q̄dlibet istorum ē impossibile. constat āt ꝙ aer nō destruit ea: nubes autem non contangunt ea cuȝ illa sint subtus ꝛ nubes superius. ꝛ eisdem rōnibus probatur ꝙ non alterantur. Q̄ aūt retrahātur ad superiora minus est credibile: si eniȝ emittūtur a corpore luminoso p necessitatē nature corporis luminosi: ꝛ tunc non possūt retrahi quia retrahens vnū habent. Amp. ista corpora mouentur ad omnem pteȝ nullus autem motus naturalis est ad omnem ptem corporis ergo ista corpora nō naturaliter mouentur: aut ergo violenter: aut voluntarie: si violenter tunc nō durat diu: nec frequenter est motus eorum: sicut in libro celi ꝛ mun. ostensum est: si autem mouent volūtarie tunc sunt aīalia: ꝛ tunc oporteret ꝙ natura dederit eis instrumenta pedum vl' alarum quibus pficiant motum illum: q̄d omnino abusiuū est: ꝓpter q̄d oēs pypoterici abhorruerunt opinionem istam dicentes lucem ꝛ lumen non moueri: sed potius cuȝ ad generationem in pūio non exigatur nisi pñtia luminosi: quon ad omnem diametrum per circuitū subito generatur: sicut eni in phicis ꝓbauimus generatio omnis forme est i materia que tota ꝛ equaliter est preparata ad forme susceptiōem ꝛ sic preparatum est pūium in superficie ꝛ in profundo: terminatum autem in sufficie tantum: ꝛ iō statim orto pñtiatur luminari generatur lumē in omni distantia equaliter longe ꝛ prope: ad quam diametri luminosi corporis possunt educi: ꝛ cum videtur moueri de loco ad locum: hoc non est nisi renouatio subita hm̄oi generationis eius.

Capitulū decimū ꝛ est digressio declarās erroreȝ eorū qui dicunt lumen esse corpus indiuisibile

Sed scita eorum qui se nostro tempore erexerūt in sentētia de lumine pura continet figmenta ꝛ plures errores. illi enim dicunt lumen esse corpus cuius eē ē continue generari ꝛ fieri ꝛ dicunt esse corpus formale ꝛ sp̄uale: cuius dicunt esse cōuenientiam tam cum corpe q̄ȝ cum incorporeo spiritu: cum corpore quidem conuenit vt dicunt: quia situaliter implet mundū cum in corporeo auteȝ quia est indiuisibile vt melius intelligatur etiam subdiciunt exēp'um dicētes materiā primā eēn ia es hr̄e partes que sunt substātie: quas non cōfert ei quantitas sed habet eas ante quātitateȝ sed quantitas addita materie discindit partes inuentas in materia: ꝛ dat eis situm ita ꝙ vna est iuxta aliam in situ: ꝛ vna ante aliam ꝛ vna subtus ꝛ alia supra quorum nihil habuerunt partes materie ante quātitatem sed tunc habuit vnam partem quasi sub alia ꝛ non iuxta aliaȝ ita dicunt quantitateȝ perspicui siue perspicui corporis se habere ad substantiā que est lux vel lumen que quidem substātia corporea est vt dicunt: sed situm ꝛ quantitatem non accipit nisi ex eo in q̄d descendit: in se aūt substātia indiuisibilis est. Si autem obiicitur istis ꝙ corpus ē q̄d habet tres dimēsiones sicut dicit Euclides dicūt ꝙ hoc est corpus in genere quantitatis sed ante illud ē corpus in genere substantie de quo etiaȝ diximus⁹ in libro phicoꝝ quod est subiectum in phicis q̄d non habȝ dimensiōes terminatas: sed pōt habere q̄scunqȝ ꝛ in genere corporis naturalis p̄mū hm eē: licet hm rōem non sit primuȝ ē lux ꝛ lumen vt dicūt isti: ꝛ quia sic simplex corpus est dicunt ꝙ cum quolibet alio corpore potest esse: ꝛ est in eodem loco per suam formalitatem. Et si queratur ab his que sit necessitas huius corporis in naturis dicūt ꝙ necessarium est esse in naturis vnum primum q̄d mouetur tantum q̄d est materia p̄ma que nō mouet aliquid sed mouetur ab omnibus que mouent in natura: sicut in ne

cessarium est esse vnū corpus mouens ⁊ h̄
est celeste corpus: cum autem sm̄ se nō tā-
gat materiam: oportet ab ipso fieri corp⁹ ꝓ
grediens ex ipso cōtinue qđ agat in mate-
riam tangendo eam ⁊ cum mouens ⁊ mo
bile sint diuerse eēntie: oportet ꝙ istud cor-
pus diuerse sit eēntie ab omni materia ge-
nerabilium ⁊ corruptibilium: ⁊ hac rōne di
cunt lucem primum esse in genere substan
tie ⁊ eē corpus simplicissimū quēadmodū
forma cum quolibet corpore est in eodem
loco. Addunt autem adhuc dicentes cor-
pus non effici nisi a corpore ⁊ cuꝫ supposi
tum sit lucem esse mouentem ad generati-
onem corporū dicūt oportere ipsā esse cor-
poream sbām: quia aliter corpus causaret
a non corpore quod est incōueniens in phi
sicis. Adhuc autem dicūt nihil sm̄ eē figu
rari nisi corpus: videmus aūt figurari lucē
in figura spe. Amp̄. radij egrediententes a
corpe luminoso distincti videntur: nihil aūt
distinctū cernitur in natura nisi corpus. Ad
huc āt qđ ꝓcedit a corpe aut est corpus aut
non est corpus: si est corpus habeo ꝓpositū
si vero non est corpus tunc oportet ꝙ sit for
ma corporis: aut ergo forma accidentalis:
aut substātialis: ⁊ si diceret forma substātia
lis esse: tunc sequeretur formā substātialeꝫ
egredi extra suā ꝓpriam materiaꝫ: qđ ē ab
surditas. Si auteꝫ accidentalis forma: aut
est accidens per se vel accidens per accidēs
⁊ si est accidens per se tunc est insepabile a
a suo subiecto: ⁊ h̄ non videmus quoniam
nos inuenimus in pluribus subiectis. Si
vero sit accidens ꝑ accidēs tunc oportet ad
hoc ꝙ reducatur ad aliqđ qđ est per se sub
iectum: quia accidens ꝑ accidens reducit
ad accidens per se: ⁊ tunc sequitur id qđ ꝓ̄
us. Preterea accidēs hꝫ hoc mouebit ad
esse omnium que generantur: quod est val
de absurdum: ergo relinquitur ꝙ sit corpus
Hec ⁊ huiusmodi inducere consueuerunt
quidam lucem esse corpus dicentes. Ad-
huc autem dicunt lucem multiplicatā diua
ricare ⁊ disgregare aerē ⁊ calefacere ⁊ igni
re sicut in speculis apparet que omia nō ni
si corpus efficere potest. Nos auteꝫ istā
opinionem plenam esse erroribus reputa-
mus: nec fuit inuenta propter veritateꝫ rei
sed potius propter amorem defendendi
quosdam antiquos qui radios corpora eē
dixerunt. In contrarium auteꝫ huius opi
nionis est quod dicunt lucem esse corpus
simplex: ⁊ tunc oportet ꝙ sit aliqđ simplici
um: ⁊ quodcunqꝫ est illius motum habe-
bit: ⁊ hoc non est verū cū videam⁹ ipm nec
[illegible]riter moueri: sꝫ recte ad dyametruꝫ
diffundi: ⁊ cum mouetur recte mouet i om
nem partem ad quam recta linea trahi pōt
a luminari primo qđ n̄ facit aliqđ simplici
um que habent motum rectuꝫ: nisi forte ve
lit fingere ꝙ sex sūt corpora simplicia. Ad
huc autem fabulosuꝫ est qđ dicunt hoc cor
pus esse indiuisile: aut enim est indiuisibi-
le habens situm: aut non habens situm: ⁊
si habet situm nulla est dr̄a sui ad punctuꝫ
indiuisibile enim mobile necessario habet
situm: ⁊ h̄ necessario est punctum sicut su-
pra ⁊ in phicis ꝓpositum est: si autē nō ha-
bet situm: tunc nec corpus est nec corpori
aliquid: quia omne illud quod est corpus
vel aliquid corporis situm habet. adhuc au
tem vnde venit ei quantitas qua diffundi-
tur per totum emisperium: si dicatur ꝙ ab
aere tunc non habet quantitatem nisi alie-
nam: sicut habet forma situalis quantitatē
sui subiecti: ⁊ tunc per hoc non probatur ꝙ
sit corpus: sicut nec albedo corpus est ha-
bens longitudinem ⁊ latitudinem per acci
dens in subiecto. Si autem habet quanti-
tatē potētia reducit in actū qn̄ implet emis
periū: tunc q̄rat quid educat eā de potētia
ad actū: illud eni aliud erit ab ipso: ⁊ si fin
gendi det licentia nō erit fingere qd sit edu
cēs. Adhuc aūt cū lumē hn̄s q̄ntitatē iplen
tē emisperiū iterum indiuisibile colligit: q̄
ratur ⁊ quo agēte fit istud. nō ei amittit quā
titatē quā habuit nisi aliquo redigente ipm
ad idiuisibilitatē: isti etiā dicūt lumē eē cor
p⁹ qđ ꝑtē habet sub ꝑte ⁊ ꝑtē in ꝑte: ⁊ non
ꝑtē iuxta ꝑtē ⁊ h̄ figmētū nō est itelligibile
q꞉ cū dicit ꝙ hꝫ ꝑtē sub ꝑte ꝓpositiō notat si
tū vni⁹ ꝑtis sub alia: ⁊ si hꝫ sitū nō ē idiuisibi
le ⁊ h̄ ɔtra ypotesiꝫ. dr̄e aūt ꝙ hꝫ ꝑtē i ꝑte
nihil oio ē: q꞉ ꝑs nō ꝑ itelligi eē i ꝑte: nisi ꝑ
idētitatē eēntie vni⁹ cū alia: sic idē erit in se-

ipso qd in nulla re intelligi potest vel esse potest: sicut ꝓbatū ē in quarto phicorum. Adhuc tota lux est indiuisibilis: ꝛ pars est minor toto: ergo aliquid est min⁹ indiuisibili: ꝛ sic indiuisibile erit diuisibile necessario. visus autē testat̄ errorē isti⁹ non opinionis: sed fatuitatis: eo ꝙ nos videm⁹ lumen implere totū emisperiū: ꝛ hoc est omnino concedendū. ista autem stulticia multa reputat non esse incōueniētia: que in tota phia impossibilia sunt: sicut ꝙ duo corpa sint in eodem loco: ꝛ ꝙ aliquod sit indiuisibile: et ꝙ totū sit essentiale parti: ꝛ multa alia irrationalia que ab istis asserunt̄. Qꝫ autē isti dicunt de materia iam nos determinasse meminim⁹ in pmo phicoꝝ: vbi dixim⁹ ꝙ materia ante q̄ntitatē nullā habet ptem nisi in potētia: nꝫ habet ptem in parte: nec partez iuxta ptem: ꝛ quod dicūt de pmo mouente ridiculosum est. Primū eni mouēs mām generabiliū ꝛ corruptibiliū est celuz: cuius lumē est qualitas instrumētalis: et sicut superi⁹ dixim⁹ de calore naturali: ꝙ ꝓut est instrumētū anime vegetabilis: habet multas v̄tutes ex anima quas non habet ex ꝓpria natura: ita dicim⁹ ꝙ lumē multas habꝫ virtutes inq̄tuz est instr̄m corpis celestis moti p intelligētiam: ꝛ ideo in talib⁹ v̄tutibus ext̄is efficit corpa generabilia ꝛ corruptibilia: ꝛ sic corp⁹ nō efficit a nō corpe: sed a corpore celesti p instrumētū quod nō ē corpus sed habet in se virtutē corporis ꝛ intelligentie que mouet corpus. Et ꝙ dicunt lucem figurari sperice: dicēdum ꝙ hoc est verum: quia quod generat̄ a sperico: necesse est in forma sperica generari: sicut etiaꝫ diximus in tertio methauroꝝ. lumen autē egreditur a corpore luminoso sperico ꝛ a quolibet pūcto eius: ꝛ ideo habet sui generātis formā: habet tamē eam in perspicuo cui innitat̄ et non in ꝓpria essentia. Et ꝙ dicunt radios esse distinctos ꝫm formā vel visum dicēdū ꝙ radius materialiter est rectitudo illuminata que est perspicui pars q̄dam. vnde illud pspicuū sup quod manat lumē dicit̄ radius: ꝛ si radi⁹ vocat̄ linea visualis que est aer cum lumine: tunc corpus est: sed non est corp⁹ quod sit habēs mām distinctā a materia pspicui. h eni positio fere sumit semp aliquid incōueniēs ad ꝓbādū illud quod ꝓbare intēdit. Aliud autē quod dicūt ꝙ illud quod ꝓcedit a corpe: aut est corpus aut non corpus: dicim⁹ ꝙ lumē nō ē corp⁹ sed ē forma ꝛ qualitas corpis: ꝛ ē cōpabile h ad duo sbiecta: quoꝝ vnū ē sbiectū ei⁹ ꝛ causa: et in illo semp ē: ꝛ hoc ē corp⁹ luminosum. aliud aūt ē sbiectū ei⁹ tm̄: ꝛ h ē puiū: ꝛ ideo illud aliquādo ē sine lumie: sicut calidū cōparat̄ ad ignē sicut ad sbiectuꝫ ꝛ ad cām: et alia calida sicut ad sbiectū tm̄. Et qd dicūt de diuaricatōe siue disgregatōe ridiculosuꝫ est: quia etiaꝫ color diuaricat ꝛ disgregat: et tamē nō ē corpus. p quam autē naturā lumē eliciat calorē diximꝰ in li. ce. ꝛ mū. Ista igit̄ sufficiant ad huiusmodi fatuitatis confutationem.

Capl'm. xi. ꝛ est digressio dicēs defectū aliarum quatuor opinionū supi⁹ enumeratarum de luce ꝛ lumine.

Ui aūt dicūt lumē esse formā sbalez ex qua sbstantificat̄ omne quod generatur: habēt debiles ꝑ se ratōes. visum eim est eis ꝙ lux sit forma sbalis pmi corporis luminosi: cum hoc sit mouens videt̄ ꝙ per formam sibi ꝓpam mouens sit: ꝛ h ē essentialis forma. Adhuc autē si esset accidētalis: tunc haberet ante se aliā sbalem: ꝛ non esset forma pma mouens. Adhuc autē accidens non est forma sbstantie: sed potius ecōuerso. multe autē substātie fiūt p lucem. Similiter autem ꝛ illa opinio que dicit lucem esse sbam spiritualē in multis consentit illi opininioni que dicit ipsam eē corpus spirituale: quod cum quolibet alio corpore ē in eodē loco. ꝛ in multis ratōnibus inductis ꝑ illa opinione innititur. Cā autē spiritualis quare sic isti dicunt est: quia vident visum esse continuum vt dicunt vsqꝫ ad celum: in quo spacio sunt corpora diuersa: oportet igitur ꝙ aliquid sit continuans inter ea. h autem dicunt esse substantiā spiritualem superioris corporis que non est alterius nature q̄ꝫ sit lux. isti īdem dicunt naturam diafani que est in aere ꝛ in aqua: et in celesti corpore esse quoddā de nā supioris corpis: ꝛ quo ad h dicūt ꝙ celū est corp⁹ qd

penetrat omne in corpus: ⁊ ꝯtinuat iter ea. Dicūt autē h̄ fore ar. sententiā: qui dicit ꝙ natura diafani est in igne ⁊ in aere: ⁊ ī aqua ex cōmunicatōe cum ꝑpetuo supiori corpore: eo ꝙ non posset habere cōmunicatiōem cum corpore celesti aliquod inferiorꝫ corporum: nisi aliquid supioris esset in inferioribus eo ꝙ ꝓbatū est celestis corpis: nec esse vnam mām: neqꝫ vnam formā: neqꝫ vnuz motum. cum igiť cōmunicēt cum eo inferiora: oportet vt inquiūt ⁊ sic communicare ꝙ aliquid supioris corpis sit in inferiori. de h̄ ei supiori dicit ar. ꝙ vnū ⁊ idē est in natura ꝑspicui cum inferioribus. cuz autē isti dicāt de lumie ꝙ sit substātia spūalis: dicūt tamē ꝙ est in genere corpis: sed ꝓpter hoc dicūt ꝙ est spūalis substātia: quia ꝓꝑetatē ⁊ naturam habet in corpe substātie in hoc ꝙ penetrat ꝑ corpa: ⁊ corpa non cedūt ei. huius autem cām esse dicūt: ꝙ deꝑhensum est nihil esse lucem per essentiaz: nisi nobiliores ꝑtes diafani cōgregatas. diafanū autez est s̄ba spūalis in genere corpis: ⁊ ideo etiā lucem talem s̄bam fore oportz. Hec igiť opinio ⁊ si verbis differat ab illa que secundo inducta est: in re tamē ꝑsus est eadē. in tm̄ aūt iam isti extēderūt dicta sua: ꝙ dicūt spiritꝰ ꝑcipue aīales qui sunt in aīalibꝰ esse de ipsa natura corpis celestis: quēadmodū et lumē eo ꝙ mouenť in oēm corpis ꝑtē: sicut luia in mūdo. dicūt eni isti ꝙ media sensuū hn̄t duas opatōes: opationē. s. nature: sicut qn̄ aer cōmotꝰ scindit ligna: ⁊ opatiōem aīe qm̄ spūaliter recipit sensibiliū formas: ⁊ immutat organa sensuū ad sentire: ⁊ hāc opationē spūalē ī omni medio sensuū attribuūt s̄be spūali: que est lux orbis immixta elemētis. huiꝰ aūt ratōem esse dicūt: qa sensibilia circulariter fiūt sicut spa lumis: ⁊ qz esse nō potest ꝙ due differētes opationes elemēti alicuiꝰ ad vnum ꝑncipiū reducanť. operationes autē sensibiliū spūales nō potest aliquis reducere ad qualitates ꝑmas actiuas ⁊ passiuas: que sunt in elemētis: ⁊ iō vt aiūt oportet eas reduci ad aliquid orbis quod ē in eis inquātū sunt media sensuuz. Adhuc dicūt huiꝰ aliquā esse causam ⁊ ratiōem: qa scilꝫ nulla qualitas elemētalis agit nisi ad esse materiale forme: ⁊ agit vnuz per se tm̄. mediū autē habet formas sensibiliū s̄ꝫ esse spūale: ⁊ nō habet vnam tm̄ sed omnes. oꝫ igiť ꝙ agens hoc sit s̄ba corpis naturalis et spūalis: que multa agit ⁊ s̄m esse spūale vt dicūt. Quarta vō opinio que magnorūz fuit. s. auēpace ⁊ suorū sequaciū: ⁊ que penitus his cōtraria est: ꝙ lux nihil omnino eēt s̄m esse: sed esset quidam color formalior et nobilior inter colores: ⁊ ideo vocauit ipam esse coloris euidentiā: siue coloris manifestatōem. causa autē dicti fuit: ꝙ vniꝰ sensus qui vē vnꝰ est: vnū oportet esse sensibile s̄m genus ꝓpꝛium vel ꝓximū. hoc aūt genꝰ ē color in visu. oportet igiť lum̄ esse colorē ꝉ aliquid colorē cōcomitās: ⁊ in tm̄ ꝓcesserunt isti ꝙ dixerūt solem esse coloratū: ⁊ colorez suum tante esse euidētie ⁊ manifestationis ꝙ vincit visum: et similiter lumē esse colorē diafani non terminati. Adhuc autē in diafano non terminato lumen esse coloris ostēsionem non quidem in comparatiōe ad visum tm̄: quia sic lumē non haberet esse nisi comparatōis: sed etiā simpl̄r. Ex his autē que nos superius diximꝰ satis improbātur opiniones hic recitate: ⁊ ꝓcipue ex his que diximꝰ in capitulis de sensibilibꝰ in ꝯmuni inductis. Ultima autē opinio que dicit lumē esse coloris manifestatōem ⁊ esse aliquid coloris improbať ꝑ hoc ꝙ si est aliqd coloris: aut erit coloris in specie: aut in genere: et si est aliquid coloris in specie: tunc habet contrariū: quia omnis color in specie habet contrariū: ⁊ cōcomitās vnū colorem in specie: essentialiter est contrariū ei quod concomitať aliū colorē in spē: sicut cōcomitať album disgregare visum: ⁊ h̄ est contrarium ad cōgregare visum: quod cōcomitať nigrū. si aūt est aliquid coloris in genere cū color in genere s̄ꝫ esse non differat a colore in spē. color eni genꝰ in albedine est albedo ⁊ in nigredine est nigredo: oportet ꝙ lux esset s̄ꝫ esse color in specie: ⁊ tunc sequeretur id quod ꝑus. Adhuc autem alia est manifestatio albedinis: ⁊ alia nigredinis: ergo alia ⁊ alia lux vt videť. Hec igiť ⁊ similia sunt que de luce ab antecessoribus nostris dicta sunt.

Capitulum duodecimuz τ est digressio declarans veram sententiam de luce et de lumine τ de natura.

Nos autē sequētes dicta pipateticorū quorū pnceps fuit aristoteles: dicim⁹ lucem τ lumen esse qualitatē luminosi corporis: ƀm ꝙ est luminosum que ab ipso ꝓcedit generata formatˀ tam in diafanū puiū q̄ȝ in diafanū terminatū: τ receptū in diafano puio est act⁹ eius perficiēs ipsum: nō in esse essentiali: sed in esse accidētali quo ipȝ est perspicuū. procedēs autē in id quod est terminatū est act⁹ colorū sicut supi⁹ dixim⁹ est igitˀ sic act⁹ perspicui ƀm ꝙ est ꝑspicuuȝ ꝙ nequaq̄ȝ est natura supioris corporis im mixta in inferiorib⁹: quia sic natura corpis superioris essȝ corruptibilisˀ. mutatˀ ei aliqñ ꝑspicuū i ñ ꝑspicuū: quādo de igne vel aere fit terra: vel aliquod corp⁹ opacū. corpus autem celeste ƀm substantiā in aliud mutari dicere demētꝫ est: τ ideo perspicuū ignis est de natura ignis: perspicuū aque ē de natura aque: τ ꝑspicuuȝ celi est de natura celi habent tamē istam naturā inferiora ex hoc ꝙ conueniūt in ꝑpetuo corpore: sed ista conuenientia non est nisi in actu perspicuitatis τ natura perspicui que per anologiaȝ est in illis: sicut dixim⁹ supra. Quod dicitˀ de visus cōtinuitate vel cōcauitate dictū est ac si videam⁹ per lineas emissas de oculis: et h nos nō ꝯcedimus: τ improbabim⁹ in li. de sensu τ sensato: sed immutatio sensibilium fit continue de perspicuo in ꝑspicuuȝ: q̄ȝ diu perspicua se ꝯtingūt: nullo corpore opaco terminato interposito inter p̄mum visibile τ visum. Lumen autem sicut dictum est generatuȝ a luminoso corpore in perspicuo habet se ad lucem que est forma corporis luminosi: sicut se habet intentio coloris generata in perspicuo ad formaȝ coloris que est in corpore colorato. Et ideo satis conuenienter dicunt quidam: ꝙ lumen est intentio spiritale esse habens in perspicuo: quemadmodum color est habens esse intentionale in medio: sed in hoc differunt: eo ꝙ lux ē forma nobilior τ simplicior q̄ȝ sit color: τ iō perficit perspicuum: τ facit ipsuȝ esse actu τ hoc nō potest facere color. Similˀr autem dat actu esse coloribus: et hoc iterum non potest facere color. Est autē hec forma que vocatˀ lumen viuificatiua vinorū: et calefactiua: τ motiua ad esse generabiliū inq̄ȝtuȝ est instrumentū intelligētie que per motum luminariū lumine emisso mouet ad esse oē quod in natura est: sicut etiaȝ supra dixim⁹ τ ideo etiam lumen est ipostasis coloꝝ ƀm esse formale quod est esse simplˀr colorum: sicut supra diximus. Hanc igitˀ veram putam⁹ esse sententiā de luce τ lumine. Sciasˀ autem omnia illa esse lucētia in quib⁹ ispissate τ quasi calcate cōtinuantˀ partes nobiliores diafani: τ ideo lucet ignis quādo est spissus: sicut apparet in flamma que spissa est: τ subtiliorū τ nobiliorū partium. nō aūt lucet carbo: quia est terrestris. si autem ƀm aliqua composita ex ignitis terrestrib⁹ efficiuntˀ etiam lucentia: sicut carbo ignitus: et talia sunt quedā aliquando ex ipa generatōne: τ aliqñ ex putrefactōe ex ipa generatione quādo componuntˀ ex partib⁹ ignitis quia ignis ex mixtura excellentiaȝ amittit calidi adurētis: τ ex subtilitate partium retinet lucem: sicut videm⁹ quedam capita et squamas piscium lucere: τ videm⁹ quedaȝ animalia lucentia in vere: τ viderūt qdam iam ouum galline lucens: τ quidaȝ gallos tales τ cicadas: et huiusmodi animalia: et ocul' luporū τ gattarū sic lucent ex ista causa. s. quia in omnib⁹ talib⁹ natura perspicui que nulli⁹ elemēti est ꝓpria: sicut dixim⁹ in commixtōne elemētorū amittit excellētias qualitatū actiuarū τ passiuaꝝ: τ retinet sibi lumē cōnaturale: τ cum illo ꝑmiscetˀ talib⁹ corporib⁹ vincens in extremitatib⁹ corporū illoꝝ: τ ideo cum spissata sit ibi lucet. τ huius argumētū sunt lapides ꝑciosi: qui quādo lucent ꝑspicui sunt. hui⁹ etiā est argumētum τ signuȝ: ꝙ aqua licet sit min⁹ ꝑspicua q̄ȝ aer: tamē lȝ ꝑpter spissitudinē pl⁹ habet luis: τ retinet ipm forti⁹: τ iō si taliuȝ aliqd nitēs sicut argētū ponatˀ in vase in loco sub obscuro: ita ꝙ in aere videri nō possit: videbitˀ aqua limpida supfusa: τ ideo verissimū est ꝑspicuum condensatū in partibus: τ lumen valens tenere fortiusˀ τ aliquid lumis in se habetˀ: τ ꝑ illud micāt hmōi corpora.

quercꝰ autē putrefacta partes igneas babꝫ in ſuꝑficie ꝑtium ſuaꝝ: eo ꝙ calor in putrefactis ad ſuperficiē egreditur: et ibi partes incēdit: ⁊ tunc ꝑſpicuū ignis aliqd retinēs lumis eis adberet: ⁊ per illud micant. bec ergo eſt cauſa in oculis quorūdam aialium ⁊ oſſibꝰ quorundaꝫ piſcium. terreſtra enim aduſta ꝯmixtā ſibi bn̄t ꝑſpicui nām: ⁊ h̄ qꝛ leuior ē in ſuperficie ē: ⁊ micant ꝓpter illud Sūt autē quidam qui capita lauātes cum aqua calida ⁊ acuta ſiue liſciuio: ⁊ radētes pilos capitis: ⁊ cum extergūt capita ſua pāno aſꝑo euolāt de capite ſintille que ꝓfecto ſunt ꝑtes terre in quibꝰ ignis natura eſt micans ꝑ modū dictū. buiꝰ autē cauſa ē quare eſt ſintillans etiā aqua maris fortiter mota quia. ſ. ꝑtes ſalis cōbuſte multe ſunt in ea i quarū ſuꝑficie eſt ignis micās. Hec igitur dicta ſunt de luie ⁊ de luce. differētia eni luminis ⁊ lucis ⁊ radij ſcit̄ ex p̄babitis p̂us. Splēdor autē eſt diuaricatio luminiſ ſuper corpus politū ⁊ terſum. Redeamus ergo nūc ad ꝓpoſitū: ⁊ q̄ reſtāt de viſu ꝓſeq̄mur

Capitulum. iꝫ. de medio viſus ⁊ quot modis dicat̄ viſibile in quo etiā eſt de biſ q aſpiciunt lumen

Videt̄ āt fortaſſe alicui ꝙ lum̄ ſit ꝯriū tenebre: qꝺ tn̄ nō eſt abſolute veꝝ: qꝛ cōtraria ſunt due forme cōtrarie: tenebra āt nō eſt forma: ſed potiꝰ p̄uatio lumis ex lucido: cū eni ꝑſpicuū nō bꝫ babitū lumis: tūc ſunt tenebre. buius aūt babitꝰ p̄ntia i ꝑſpicuo eſt lumē. ⁊ ideo empe. ⁊ quicūqꝫ alius dixit ut ipſe: nō recte dixit: ꝙ. ſ. ferat̄ lumen motu locali de celo in terrā: ⁊ tūc ꝑ motum localē ⁊ reflexiones extendat̄ in emiſperio toto: qꝺ eſt inter terrā ⁊ cōtinēs celū ⁊ nos lateat motꝰ ille ꝓpter velocitatē: h̄ eni oīno extra rōnē ē: qꝛ ſi etiā ꝯceſſerimꝰ ꝙ ferat̄ lumē: ⁊ ſit corpꝰ quēadmodū dicebat empe. nō admittat rō tradita in pħicis de velociſſimis mobilibꝰ ꝙ ferant̄ in tēꝑe iꝑceptibili ꝑ tātum ſpaciū cum corpꝰ p̄mū non ferat̄ ꝑ vnicū gradū niſi in tꝑe ſatiſ ꝑceptibili. Eſt aūt etiā hoc ꝯtra ea q̄ vidēt oculis: qꝛ bn̄ videmꝰ ꝙ aliquid eſt: cuiꝰ motꝰ in puo ſpacio eſt in tēꝑe ꝑceptibili. Sed magna qꝺ eſt apud nos ſi aliquid poſſit moueri in tēpore imꝑceptibili ab oriēte in occidētē: ſic ſuꝑiꝰ oſtendimꝰ: ⁊ ideo ꝓ certo radiꝰ ⁊ lumē non ſunt niſi forme: ⁊ nō corꝑa que nō niſi methaforice ⁊ ꝑ accidēs moueri dicunt̄ ſicut ⁊ tenebra ⁊ vmbra que lumis ſunt p̂uatōes: ⁊ de quibꝰ ꝯſtat ꝙ nō ſunt corꝑa. h̄ aūt lucidū ſm ꝙ eſt actu illuminatū eſt coloris ſuſceptiuū: ſm ꝙ ſuꝑiꝰ diximus: ſm ꝙ nullū babet actu colorē. quia ſicut ſuꝑiꝰ diximus lumē nō eſt color: ſed potiꝰ actꝰ ꝑſpicui ſm ꝙ ē ſuſceptiuū coloris: ⁊ ideo nō color actu q̄re qꝺ p̂uatū eſt colore eſt ſuſceptm̄ coloriſ ſicut ſoni ſuſceptiuū eſt abſonū p̂uatū. ſ. ſono: ideo diapbanū pōt recipe oēm colorem quia nullū babet actu: ſed omnes potētia: ⁊ quia ꝓxima potētia ē ad colores ⁊ ad lumen: ideo vtrūqꝫ ſuſcipit ſbiecto ſicut ſupra diximuſ. nō color tamē eſt qꝺ p̂uatū colore dupliciter dicit̄ lucidū eni ſiue ꝑſpicuū: aliquādo dicit̄ p̂uatū colore eo ꝙ nullum actu ſed potētia babet omnes. Dicit̄ aūt etiam p̂uatum colore ſiue non color: eo ꝙ eſt per ſe iuiſibile: ⁊ h̄ dicit̄ multiplr̄. ſ. ꝙ nullo mō videt̄ ꝑ ſe ſicut tenebra: aut ꝙ vix videt̄ ſicut atbomi diſcurrētes in radijs qui non videt̄ cum aliquis oculos in radio ipo teneat: eo ꝙ tūc radiꝰ diuaricat viſum ⁊ ſuꝑat ipm ꝙ nō pōt adunare virtutē ſuam vt minima ꝑſpiciat. Aliqn̄ aūt dicit̄ iuiſibile ſiue p̂uatū colore qꝺ nō niſi cū corruptōe viſus videt̄: ſicut lux ſolis in ſpera ſolis eſt inuiſibilis. Et buius cauſa eſt: quia lux ſolis fortiſſima ſuper oculū ſpericū ⁊ politū multas facit radiorū reflexiones ad mediū oculi: vbi eſt bumor glacialis: in quo ſigillant̄ forme viſibiliū: ⁊ reflexio illa calefacit ⁊ diſſoluit bumorē illū: ⁊ forte conſumit: vel forte fluere facit bumidū alienū diſſolutū circa oculum infra miringas ⁊ tunicas oculi: ⁊ tunc generat maculam in oculo: vel aliud impedimētum viſus inducit. ⁊ h̄ eſt cauſa quare lacbrymant̄ oculi quādo excellens lucidū viderit aliquis: et ideo dicitur boc inuiſibile. Herodius autez de quo dicitur ꝙ reſpicit lucem in rota ſolis: non poteſt boc babere ex ſui oculi puritate: vt quidam eſtimant

quia ex hac sola causaret velox oculi corru
ptio: sicut patet ex ratōe inducta: sed habet
hoc ex visus coadunatōne. Coadunantia
autem visum non sunt nisi duo. vnum ꝑ se:
aliud per accidens: per se quidem nigrum
quod non sinit ipsum disgregari. Et ideo
terrestre nigrum circūpositum humori gla-
ciali adunat ipsum: frigiditas etiaꝫ ipiꝰ hu-
moris nālis cōstrigit: ⁊ nō sinit dissolui: ⁊ h
duo in oculis auis illiꝰ maiora sunt: ⁊ iō lu-
cem in rota solis ītuet: nō tamē puto ꝙ diu
hoc possit facere. signū aūt huiꝰ est: ꝙ natu-
ra oculos in omnibꝰ hn̄tibꝰ visum ꝓfundat
q̄si clausos in vase: ⁊ circūponit nigrediņeꝫ
palpebraꝝ ⁊ supciliorꝝ: vt ex obscuro frōte
⁊ nigredine supciliorꝝ visui coaduneť ⁊ for
tificeť. Adhuc aūt huiꝰ signū est: ꝙ si hō cri
stallū sup argētū viuū feruens ponat: ⁊ diu
motū argēti viui sub cristallo vel vitro intu-
eať multuꝫ ledit visus eiꝰ ⁊ forte excecabiť
ꝓpter visus diuaricatiōem. similr̄ aūt si in-
spiciat aurū politū: vel aliqd aliud fulgens
qđ est vel sit ignitū: et hoc totū fit q2 humor
glacialis ⁊ niualis ex talibꝰ dissoluiť ⁊ fluit
⁊ amittit ꝓprie complexionis habitudinē.

Caplm̄. xiiij. q̄r color in lumine videť
⁊ non sine lumine et de quātitate visorum.

Jcet aūt color visualis sit in lumie vt
diximꝰ: tamē non oia in luie sunt visi
bilia que videnť. sed illud qđ videť in luie
hoc solū est vniuscuiusqꝫ ꝓpus color. Que
dā eni in lumie nō videnť: in tenebra auteꝫ
videnť: ⁊ h nō est dictū ideo ꝙ tenebra ali-
quid faciat ad visibilitatē eorꝝ cū sit p̄uatio
pura: sicut iam ante dictū est: sed lucētia cū
habeāt lucē in ꝓp̄a luce videnť: eo ꝙ qcqd
videť: videť s̄m actū lucidi. sed quedā que
nō hn̄t lucē in sua ꝓp̄a ꝯpōe: videnť in luce
aliena sibi ꝯiūcta: sicut colores. que autē in
tenebra faciūt sensum sunt sicut illa q̄ sunt
ignea ⁊ alia lucētia: ⁊ h cū sint multis mo-
dis ꝑticipātia lucē: nō hn̄t vnuꝫ nomē cōe:
sicut quercus putrefacta: ⁊ quedā cornua ⁊
ossa ⁊ capita quorundā pisciū: ⁊ squame ⁊
oculi animaliū quorūdā: ⁊ v̄miculi qui vo-
canť noctiluca. Sed hn̄t magnā dīam: qm̄
quedā eorꝝ faciūt lucidā totā ꝑ̄spicui mām
sicut sol: ⁊ quedā nō ita sicut luna que non
facit lumē sub tectis: et ignis minꝰ lucet q̄ꝫ
luna: ⁊ ea que noiata sunt supueniēte luie n̄
videnť sub lucis actu: sed sub forma colora
torꝝ. ⁊ h generale est ꝙ semp maiꝰ lumē su-
ꝑueniēs opprimit minus: ⁊ ideo noctiluca
totū lumē amittit i die: ⁊ retinet colorē albū
ꝓpter quā causam aūt hec in tenebris visi-
bilia sunt: alia rō est que supiꝰ est expedita:
⁊ in libro de aialibꝰ ꝓlixiꝰ tractāda. Nunc
aūt hoc manifestū est ꝙ in luie videť color:
⁊ ꝙ sine lumie nō videť. diximꝰ eiꝫ supiꝰ ꝙ
hoc erat esse ⁊ diffinitio coloris ꝙ mouet vi
sum s̄m actū lucidi: ꝑfectio autē lucidi siue
ꝑspicui lumē est: ⁊ sine h color nō videtur.
Huiꝰ aūt signuꝫ est: q2 si quis ponat id qđ
coloratū est sup oculū non videbit ipsum. ⁊
huiꝰ causa est: q2 coloratū s̄m tactū nō agit i
aliquid nisi actiōe phȳca: que est ꝑ p̄ncipia
mālia ipiꝰ. color aūt nō fit in visu ꝑ actiōem
phȳcā sed ꝑ actiōem formalē ⁊ spūalē: sicut
diximꝰ supius: ⁊ ideo indiget corpe in quo
p̄us efficiať spūalis anteq̄ꝫ in oculo genere
tur: ⁊ h est necessitas quare oꝫ mediū eē in
sensu visus. oꝫ igiť ꝙ color s̄ꝫ actū moueat
prius lucidū qđ actu lucidū est: ⁊ hoc quā-
do continuū est vsqꝫ ad videntē interposito
terminato corpore moueť oculus quo senti
tur coloratū. Sed tunc est dubiū: qa s̄m
hoc non debet aliquod visum maiꝰ quātita
te aciei oculi videri: quia illud qđ imp̄miť
oculo de colore: non potest esse maius suo
subiecto: nunq̄ꝫ igiť ꝓcedeť motuū magni-
tudo. Adhuc autē videť ꝙ ois res inuersa
videri debet. quia anterius forme visibilis
venit ad oculū: ⁊ id quod est interiꝰ in colo
rato est exteriꝰ in oculo. Adhuc autem ois
res dupla videri debet: quia vna forma vi-
sibilis in vno sigillať oculo: ⁊ alia in alio: et
due forme in oculis duobꝰ duo debēt appa
rere visibilia. Adhuc autē dextra debet vi-
deri sinistra ⁊ ecōuerso: quia dextra rei vise
est ꝯtra sinistrā ꝑtem oculi ⁊ ecōuerso: ergo
dextrū sigillať in sinistra oculi ꝑte ecōuerso
Sꝫ ad oia h r̄ndētes supponimꝰ visū eē
intꝰ suscipiēdo ⁊ nō ex̄ mittēdo: tamen hoc
probabitur in sciētia li. de sensu et sensato.

licet autē dicamꝰ ꝙ videmꝰ intꝰ suscipiētes
⁊ nihil extramittētes: tñ dicimus ꝙ lux ab
strabit colores: ⁊ facit eos fieri in lucido ꝺꝫ
rectas lineas: ita ꝙ ꝓcessus coloꝝ ad visuꝫ
est: sicut ꝓcedens abstrabit eos lux: ⁊ ideo
nisi color directe in oculos ꝓcedat nō videt̃
licet eni color sperice in circuitu generet̃ in
lucido: tamē color qui est post nos nō videt̃
eo ꝙ lux que est post nos ⁊ abstrabit eū: nō
ꝓcedit in oculos: ⁊ ꝑ ɔñs ipse color nō ꝓce
dit ad oculos: sed ab oculis. vnde lꝫ color
directe sit ante nos in aere: tamē nō fit i ocu
lis ex dicta causa. Cuiꝰ tamē ⁊ altera est cā
qa si lꝫ color nō mouet visum sine presentia
materie: ⁊ materia ꝑ directā lineā nō ē pñs
oculis. quādo autē directe ꝓcedit i oculos:
tūc fit ꝓcessus eiꝰ sub duobꝰ radijs luminis
quoꝝ vnꝰ vnū fineꝫ colorati attingit: ⁊ alter
alterū: ita ꝙ figurat̃ triangulꝰ vel piramis:
cuius basis est res visa: ⁊ angulus ɔcludit̃
ꝟsus oculū: sicut vides hic depictū. Sit eni
res visa a.b. ⁊ ducā vnam lineā ab a. in c. ⁊
aliā a. b in c. ⁊ ponā. c. oculū esse: ⁊ oculū ꝓ
ꝑpinquiorē rei vise ponā esse d. ⁊ ducā lineas
radiales luminis a.d. ⁊ b.d. ⁊ adhuc ꝓpin
quius ponā esse oculū g. ducāqꝫ lineas a.g.
⁊ b.g. ⁊ dico tūc ꝙ immutatio oculi fit i pū
cto in quo cōcludūt̃ linee radiales: ⁊ gene-
ratio coloris est ſpice ꝑ triāgulos tales vel
piramides in circuitu rei visibilis: ⁊ iō non
est aliqua questio de quātitate forme colo-
rati in oculo: quia illud qđ sigillat̃ in pūcto
est indiuisibile ꝺm ꝙ hmōi: nec h est incon
ueniēs: cum in oculo ⁊ in medio sit ꝑus rei
intētio qꝫ res: sicut diximꝰ supra. iudiciū āt
quātitatis rei vise fit ꝑ quātitatē anguli eiꝰ
qui ɔcludit̃ in oculo: ⁊ iste qꝫto est ꝓpinquior
rei vise est maior: ⁊ qꝫto remotior est minor
⁊ ideo eadē res ꝓpe visa videt̃ maioris qꝫ-
titatis: ⁊ longe visa videt̃ qꝫtitatis minoris
⁊ quia linee radiales quāto plus ꝓcedūt a
re visa: tāto magis coeūt si cōtingat ꝙ ɔclu
dant̃ anteqꝫ ꝑueniāt ad oculum res oio nō
videbit̃. ⁊ hec est causa ꝙ tantū pōt distare
res ꝙ oio nō videbit̃. Nihil autē est quod
obijcit̃ de inuersiōe rei: quia iam ondimus
ꝙ intētio nō generat̃ nisi a forma rei ꝺm ꝙ
forma: ⁊ illa nō hꝫ anteriꝰ ⁊ interiꝰ sed suaꝫ

intentōem generabit in oculo. Simılr̃ autē
de dextro ⁊ sinistro dicēdū est: ꝙ intētio nō
mouet visuꝫ sine rei pñtia: ⁊ ideo lꝫ dextrū
visus sit cōtra sinistrū intuētis: nō tñ ꝑuer-
sum fit iudiciū: eo ꝙ ad rem terminat̃: sine
cuiꝰ pñtia nullo modo pōt mouere visum.
cū eni oculꝰ sit sicut speculū aiatū cōuexum
oio neccāriū ē ꝙ dextrū rei in se sit in sinistra
pte oculi: ⁊ ecōuerso. ⁊ h appet qñ duo ho-
mines inspiciūt oculos suos ad inuicē: tūc
eni vident suas imagines stare in oculis: ⁊
dextrā esse sinistrā ⁊ ecōuerso: ⁊ non ipedit
sensum verū ꝓpter materie ꝑsentiā sic dixi
mus. Qꝫ aūt videt̃ ꝓbari ꝙ vna rei debeat
videri due soluit hñ auic. dicēs ꝟtutē visiuā
esse in neruo qui vocat̃ opticꝰ: h est visiuus
infra quē discurrit spūs visiuꝰ accipiēs for-
mas in oculis depictas. est aūt iste neruꝰ cā
cellatꝰ in anteriori pte cerebri: et facit quasi
triangulū: ⁊ in pūcto illo vniunt̃ forme ocu
loꝝ: ⁊ ibi fit iudiciū de re visa: ⁊ qꝛ ibi cōue
niunt: ideo vnū videt̃ qđ est vnū: ⁊ duo que
sunt duo. Signū aūt huiꝰ est: quia si aliquis
exꝑmat parūꝑ per oculū digitū supponēs
oculo neruꝰ collimitatꝰ oculo recedit a ner-
uo qui alteri oclo collimitat̃: ⁊ tūc vnū duo
videbit̃ ab habēte duos oculos: ⁊ nō a mo
noculo: forme tamē duplices in oculis ali-
quātulū impediūt rectitudinē visus ad reꝫ
⁊ ideo illi qui recte dirigūt sagittas: alteruꝫ
oculoꝝ claudūt. Similr̃ faciunt qui rectitu
dinē alicuiꝰ rei volūt depꝛhēdere. hec autem
oia liquide ɔstabūt quādo modꝰ vidēdi de
mōstrabit̃ in libro de sensu ⁊ sensato.

Scias aūt oculū cōponi ꝑcipue ex hūo-
ribus aqueis diuersis: ad hoc ꝙ hñ recipiat
spēs visibiliū: ⁊ etiā retineat: ⁊ ideo humo-
res illi sunt puri ⁊ spissi: et ideo quādo ali-
quādo humor est multꝰ in oculis videnſ in
eis forme moueri quādo mouet̃ humor: et
ꝓlōgari sicut etiaꝫ de stellis vr ⁊ formis in
aqua quādo aqua fuerit mota. et h ꝑcipue
cōtingit hōi euigilāti post somnū: digestiōe
nō adhuc ɔpleta post ebrietatē vel crapulā
tunc humidū fluēs ab anteriori pte cerebri
ad h fluit ad oculos qđ mouet calidū dige
stiuū: ⁊ ideo moueri videt̃ ei quicqd videt:
⁊ habere formas lōgas motas nō stantes.

Silr aūt ꝛ ille q diu vect⁹ ē in naui l'i alio vehic'o ībūido oculi retiet spēs mot⁹ qꝺ n̄ fuit vnū de sensat ꝑ se sed cōe: ꝛ videntur ei ea q̄ videt moueri. Sūt aūt quidā nō videntes emin⁹ sed de ꝓpe iuxta oculū clare vident. ꝛ iō situs oculi hūoꝝ peccat ꝛ n̄ oculi cōpositio. habent. n. illi glacialē oculi multū in interiori ꝑte versus neruū obticū ꝛ ꝓpter mirmgas q̄ sunt spisse aū ocli speculū nō penetrat visibile ad speculū nisi sit ꝓpe: ꝛ a lōge nō vident nisi indisticta ꝛ cōfusa visiōe. ꝛ hoc fit ꝓpter cām quam dixim⁹: qꝛ i exteriori polito oculi debiliter sigillat̄ foꝛa q̄ vsqꝫ ad interioꝛa nō ꝑuenit nisi cōfusa. Ecōtra autē quidaꝫ nō vident nisi eminus. ꝛ si prope sit visibile iuxta oculū nō vident: ꝛ isti debilē habent visuꝫ ꝛ sūt ꝑcipue senes. Cōtingit āt hoc iđo: qꝛ diximus supꝛa ꝙ lux incoꝛpoꝛea ſm actū ē coloꝛ: ꝛ hic qn̄ ꝓpe est vincit oculū debilem ꝛ intus dispergit ip̄m. ꝛ iō tunc oculus nō videt nisi cōfuse. quādo aūt eminus est res visa tūc ꝓpoꝛtionat̄ virtuti oculi: ꝛ nō dispgit ip̄m: ꝛ tūc vident distincte. Vio eadem est cā quare quidā in clara die nō vident ꝛ in crepusculo vl' in lumine lune clarius ꝛ distinctius vident. diximus. n. supꝛa ꝙ lumen foꝛtius cōfūdit ꝛ superat minus foꝛte. hi aūt q lippiētes hn̄t oculos nō vident aliqd nisi sub ruboꝛe ob hūoꝛē influētem in pupillā cui cū admiscet̄ lumē facit ruboꝛē: ꝛ hoc in tertio methauroꝝ hitū est De oib⁹ āt istis diuersitatibus oculoꝛum magis in libro de aīalibus erit dicendum Scias aūt ꝙ oīo eadem cā est quare q̄dā aīalia venant̄ in nocte cibū sequentia visū ꝛ quedā de die. dico sequentia visū: qꝛ foꝛte sequunt̄ aliqn̄ odoꝛatū. Est aūt ꝛ aliud mirabile de visu ꝙ. s. quādo aliquis in nocte iuxta terrā ē deponens oculos suos lōgius videt q̄ꝫ stās erect⁹. Cuius cā est: qꝛ diafanū terminatū lꝫ minus capiat de lūie q̄ꝫ nō terminatū: tamē foꝛti⁹ tenet ꝛ ad modicā distātiā aliq̄ꝫtulū illūīnat lūie debili: ꝛ cū t'lia sint iux̄ terrā iuuāt visū aliq̄ꝫtulū i nocte. Huius aūt ꝛ alia cā ē: qꝛ lumē modicū quod tunc ē in aere ex stellis reflectitur reflexiōe debili a coꝛpoꝛe solido iux̄ terram ꝛ multiplicat̄. ꝛ iō aliquid iuuat visū. Et tertia cā est: qꝛ vapoꝛes eleuati obscurātes aerē natant nō iuxta terrā sed in aere ꝛ iō in aere impediūt plus visū q̄ꝫ iux̄ terram. Ex his oībus cōstat ꝙ oꝫ per mediū visū eē: ꝛ sine medio nihil videri omnino.

Capitulū. xv. ꝙ per vacuum nō potest videri ꝛ de visu in speculo.

Ex his aūt que dicta sūt pꝫ ꝙ nō hn̄ dixit democrit⁹ ꝛ quicūqꝫ secuti sūt eū. Opinatus ē. n. ꝙ si vacuū eēt spacium inter celū ꝛ terrā etiā si foꝛmica in celo moueret̄ certissime aspiceret̄. ꝛ hoc iō dixit: quia putabat mediū impedire visū nec fieri per diafanū visū nisi per multos poꝛos vacuos qui sūt in ipso. dixitqꝫ visū fieri extramittēdo tāq̄ꝫ si eēt vis actia. nos āt ostēdimus ꝙ nō fit visus nisi aliquid patiēte ꝛ suscipiēte visui ondimus etiaꝫ ꝙ a re mālī visa nō pōt imediate pati visus. ergo relinquit̄ ꝙ mediū patit̄ a re visa ꝛ visus a medio spūaliter hn̄te spēs visibiliū. ꝛ iō nō solū certe sed ēt nullus oīo fieret visus in vacuo: qꝛ nō eēt mediū agens in oculum ob quā igit̄ cām ꝛ qual'r necesse ē coloꝛē in lumine qꝺ ē actus lucidi videre sufficienter quantum ad hanc intentionē dictū est.

Scias autē ꝙ sicut spēs visibil' fit in oc'lo ita fit in speculo qꝺ est tersū politū recipiēs foꝛmā ꝛ repsentās iterato sicut ē res: ꝛ hoc facit ꝑ duas nās que sūt in ipo: quarū vna ē perspicui politi: altera ē opaci termināt̄ ip̄m in altera supficie: tūc. n. politū perspicuū recipit foꝛmā: ꝛ opacū adunat eā ꝛ ita faceret aer si sic esset cōposita. ꝛ recolenda sūt q̄ in tertio methauroꝝ in sermōe de iride dicta sūt ꝙ aliq in aere spisso ꝛ humido aliqn̄ vident facies suas āte se. ꝛ per illaꝫ eandē nām repsentat speculū foꝛmaꝫ ꝛ reflectit lumē qꝺ poꝛtabat foꝛma in speculū ꝛ fac̄ reflexio ꝓcedere ip̄m in oculū a speculo: ꝛ iō foꝛa etiaꝫ ꝓcedit a speculo ad visū. ꝛ quādo cōuexū ē speculū tūc fit sic oculus: ꝛ in pūcto tangit̄ a lumine ꝛ foꝛma sicut oē spericū tangit̄ in puncto a recto tāgente ip̄m. dixim⁹. n. supꝛa ꝙ radij sūt sic

linea visualis: ⁊ ꝓpter politionē ⁊ tersiōeꝫ
ipsius diuaricat̄ lumen super speculū quā
do recte obijcit̄ ei: ⁊ tunc forma in speculo
aut nō videtur: aut confuse videt̄. sed quā
do res visa est in lumine ⁊ superficies spe
culi in obscuro tunc bene videtur: quia de
lumine tunc non plus procedit in speculū
nisi ꝙ actu facit visibilē colorem. quando
autē speculum ē planum: tunc ad totaꝫ su
perficiem equaliter fit processus luminis
⁊ ideo in illa forma totam quantitatem re
presentat: ⁊ videtur forma tanta esse q̄ꝫta
est res. ⁊ quia lumen ꝓcedit ad totā illam
superficiē ab inferiori ⁊ laterib⁹ equaliter
ideo res appet in illo speculo in omni situ
ad quē duci pōt recta linea a speculo qđ n̄
fit in eo quod est conuexuꝫ: ibi enim opor
tet cōseruari locuꝫ determinatū eo ꝙ linee
multe cōtingunt spericū: ⁊ ille transeunt ⁊
nō reflectunt̄ ab ipso: sicut linea contigēs
circulum nō secat eum. in concauis aūt spe
culis forma sigillata vno latere sigillat̄ ⁊ i
altero. ⁊ quia superius rei plus habens lu
minis prius natura ꝓcedit in speculū: ideo
stati illud a supiori parte ꝓducit̄ in inferi
ore: ⁊ sic cōtinue fit de forā rei vise: ⁊ iō oia
q̄ in talib⁹ speculis apparēt vident̄ inuersa:
⁊ quādo aspicit ibi hō videt̄ mentuꝫ supi⁹
⁊ frōs inferius. Si autē in vna planicie cō
tinue esset concauū ⁊ cōuexum: ⁊ hō aspi-
ceret i partes vbi cōiungunt̄ superficies ap
parent ibi imagines due: ⁊ essent coniūcte
per mētū: ⁊ hoc ideo fit: q: vna irradiat su
per aliam formā quam recipit: ⁊ supi⁹ fore
vnius proijcit super inferius superficiei al
terius ad quam fit irradiatio: ⁊ tot modis
possunt multiplicari ꝙ multe facies appa
rent. De his autem omnibus tractanduꝫ
est in perspectiuis: quia ⁊ causa eorum in
geometricis sciri nō potest. ⁊ ideo que hic
dicta sunt propter exemplarem explana-
tionem dicta sunt: ⁊ non ideo: quia hic sūt
intenta. sed ex eis omnibus constat visuꝫ
medio indigere quod sit in actu lucidum:
per quod tales possunt fieri irradiationes
⁊ ꝙ colores non nisi in tali medio vident̄.

Capitulum decimumsextum de visu
lucentium.

Omnis autē ⁊ alia lucentia in vtrisqꝫ
vident̄ in lucido. s. ⁊ in tenebra. In
tenebra quidem non iō ꝙ aliquid cōferat
tenebra ad visū: sed potius quia perspicuū
sub tali lūie quādo forte est efficit̄ lūiosuꝫ
sicut superius diximus. sed quādo ē debi
le tunc tegit̄ a lumine fortiori. ⁊ iō stelle in
die nō vident̄ sed in nocte. Cū autē lumē
solis sit super stellas irradians eas in no
cte sicut etiā in die nō impedit lumen visū
stellarū nisi ex hoc ꝙ diuaricat visuꝫ: ⁊ ml̄
tus aer multuꝫ lumis affert oculis ꝓpter
qđ stelle formas suas aeri nō imp̄munt: ⁊
iō nō perueniunt ad visū. Si auteꝫ aer ad
magnū spaciuꝫ sit obscurus circa videntē
coadunat̄ visus: ⁊ tunc videt stellas. Et
scias sicut diximus superi⁹ lumen si non
ꝓcedat in oculos q̄ꝫuis sit presens in aere
nō videt̄: sicut pꝫ quādo sol occidit ad q̄ꝫ
titatē vnius signi ab orizonte tc. n. adhuc ē
lumen: q: partes he orizontis necessario
sunt illuminate quod lumen nos non vide
mus q: non procedit ad nos sed sup nos:
nisi forte fuerit mons altus in quo lumē re
flectat̄: sic redeat ad nos: sicut de quibus-
dam mōtibus diximus in libro metheau
rorū. Lucentia āt quando debilia sūt ⁊ ꝑ
mixta opacitati lumine fortiori oio regunt̄
⁊ ideo tunc nō vident̄ nisi sub specie colo
ris sicut superius diximus. ⁊ quādo nō fu
erint adeo debilia: tūc tamen pallent in lu
mine fortiori: ⁊ amittunt virtutem irradia-
tionis. ⁊ ideo luna nō splendet in die: sed
videt̄ pallida. Et quia diximus lumē co
lorum fore ypostesim ⁊ precipue lumē cla
rum ⁊ purum esse lumen solis: ideo quan
do accidit eclipsis tunc pallescunt ea que
alba sunt. ⁊ quando luna splēdet super ea
tunc etiam pallescunt. ad lumē autem can
delarum ⁊ ignis pallescunt ⁊ aliquantulū
obumbrantur: ⁊ alij colores proportiona-
biliter amittūt suas euidētias ⁊ māifesta
tiōes. Sic aūt diximus de visu ꝙ vult hr̄e
medium in quo sit visibile ꝫm esse intenti
onale ⁊ sp̄uale eadeꝫ ratio oio est de sono
⁊ odore: quia fiunt per mediū extrinsecuꝫ

lȝ in illo medio sonus aliquantulū melius sit q̄ȝ color: cuius signum ē ꝙ vent⁹ frequē ter affert sonos: nunq̄ȝ autē affert colores vnde in tribus his sensibus a sensibili pri mo media mouenť ⁊ ab intentiōibus sen sibiliū que sunt in medio mouenť sensus. ⁊ cū aliquis ponat super ip̄m organū odo rans ꝑmuȝ aut sonās ꝑmum nō fit aliqs sensus ƀm opatōnem sentiendi: ob quam cām supra diximus. de tactu autem ⁊ gu stu similiter se habet quo ad hoc ꝙ sūt per medium: sȝ tamen hoc nō videtur oio: q̄a mediū ipsorum intrinsecuȝ ē. ⁊ ꝓpter quā causam hoc sit posterius diceť. Est auteȝ considerandū quatenus nō lateat ꝙ sicut dictum est perspicuum recipit coloris in tentionem ꝓut est nō coloratum: ⁊ iō quā do habet colorē tunc nō videtur aliquid in ipso nisi quasi tectum illo colore: sicut pa tet quando radi⁹ transit per vitruȝ colora tum: tunc. n. propter hoc ꝙ vitrum est per spicuū totum perspicuū lucidum q̄si tingi tur illo colore: ⁊ corpora super q̄ radius ca dit nō imp̄munt colores ꝓprios in aerem sed uidentur hr̄e coloreȝ vitri qui ē in aere Similiter autem ē quādo in transitu nubi um colores plātarum proiciunť super pa rietes. ⁊ idem ē quando sub iride vidētur corpora hr̄e colores iridis. Dium autē bo rū ē rō vna. Quare āt lapis q̄ vocatur iris in radio facit colores iridis alibi dictuȝ est De figuris autem radiorū sub quibus fit visus piramidalibus ⁊ triangularibus: et de causis figurarum partim in libro de sen su ⁊ sensato partim in perspectiuis dicetur Hic autem dicendum est ꝙ lȝ tres sensus sint per medium extrinsecū: tamen sonus nō pōt fieri nisi in aere. odor auteȝ in aere ⁊ aqua. sed nā per quā hec duo elementa sunt medium odoris est innoīata: tamē q̄ dā natura ē in his elementis ad odorē ha bens sicut lucidū ad colorē: sed lucidū per spicuū dr̄ īter in q̄ttuor simplicib⁹ corpib⁹ inueitur. s. celo ⁊ igne ⁊ aere ⁊ aqua: odor autem in duobus tantū que sunt aq̄ ⁊ aer Alia auteȝ aquatica videnť expresse ha bere odoris sensum: sicut inferi⁹ ostēdem⁹ lȝ ea que odorant dr̄ īter odorant. q̄cunqȝ enim āmbulantia sunt pedibus ⁊ nō repunt sicut serpentes ⁊ vermes: illa non odorāt nō respirantia. ⁊ huius causam inferius di cemus quando de odoratu agetur.

Capitulū. xvij. de auditu: ⁊ primo de be ne sonantibus ⁊ male.

Hunc autē de sono ꝑmū: ⁊ postea d̄ olfactu dicemus. Primū autē scien dū ꝙ sonus dupl'r dicitur potētia. s. ⁊ actu potentia quidē ƀm ꝙ dicimus quedaȝ nō habere sonū eo ꝙ ipossibilia sūt sonare vl' eo ꝙ non faciunt sonū nisi valde debilem sicut spōgia ⁊ pili ⁊ lane ⁊ hmōi. Quedaȝ autē dicimus habere sonū nō ꝙ actu sonēt sed quoniam sunt potētia sonū facere sicut es aurum ⁊ argentū ⁊ quecūqȝ sunt plana ⁊ lenia ⁊ solida non ꝙ sonent ƀm actū: sed quia possunt sonos facere q̄ sunt in medio aere ⁊ auditu. Cā autē generalis q̄re q̄dā non sonant ē: q̄r sunt mollia aereȝ apud se retinentia potius q̄ȝ expellētia: sicut spon gia que q̄si imbibēdo aerē retinet ipsum ⁊ nō expellit. similiter faciunt pili ⁊ lana: q̄r rara sūt ⁊ discontinua: ⁊ ideo infra se reci pientia aerē nō sinunt ip̄m expelli: ꝓpter quod talia insonabilia sunt. mobilia auteȝ cōtinua male sonant eo ꝙ nō expellūt for titer: ⁊ hoc est iō quia ictui cedunt citiusqȝ expellant aerē: ⁊ iō hec nō multū sonāt ni si aliquis vehementer ꝑcutiat. Solida au tem plana multū aerē h̄ntia fortiter sonāt q̄r ex hoc ꝙ sūt solida nō cedunt ⁊ fortiter ꝑcutiunť. ex hoc aūt ꝙ sunt plana ⁊ lenia eq̄liū superficierū vndiqȝ sil' aereȝ a se expel lunt. ⁊ ex hoc ꝙ multū habēt aerē magnā mistrāt sono materiā in qua genereť: ⁊ ide ē ꝙ eramenta p̄ oib⁹ corpib⁹ sonora sūt ⁊ p̄ cipue auȝ ⁊ argētū ⁊ cuprū: hec. n. ꝯmixta sūt meli⁹ ceteris metall' ex subtili aq̄o ⁊ sb̄ tili terreo: ⁊ terreū eoꝝ ē sulfur cui ablata ē ventositas. subtilitas āt miscibiliū fieri n̄ potuit sine multo admixto aereo: q̄m̄ sicut in fine tertij methauroꝝ dcm̄ est hec ex va porib⁹ misceнť. vapor aūt ois multū hȝ ae ris: ⁊ ista sonora sūt vehemēter: ⁊ diu retinēt sonū eo ꝙ aere plēa sūt q̄ tremētia ex ictu

forti cõtinue a se expellũt: ⁊ non ita sonãt
stagnũ ⁊ plũbũ eo ꝙ magis aq̃ habeãt: et
iõ quasi suffocatũ ⁊ extinctũ habẽt sonum
ꝓpter quod cãpanas ⁊ organa facientes
acumen soni qḋ ex cupro ẽ tempant ⁊ gra
uant admiscẽtes stagnũ ꝓportionatũ. Fer
rũ autẽ q̃si mediũ ẽ: q: ex eo ꝙ multũ hẽt
de terrestri scabroso ⁊ impuro obũbratum
hẽt sonũ. ex hoc ãt ꝙ siccíꝰ ẽ stagno ⁊ plũ
bo acutíꝰ hic sonat. lapidũ etiã q̃cũq; me
lius cõmixti ⁊ solidiores sũt melius sonãt
silr autẽ ⁊ ligna quecũq; magis aerea sunt
⁊ sicciora ⁊ solidiora magis sonãt: ⁊ q̃cũq;
his cõtraria sũt tanto etiã minꝰ sonãt cuiꝰ
signũ ẽ lignũ fagmeũ qḋ aereũ ẽ: ⁊ iõ mł
tũ cremabile ⁊ solidũ est: ⁊ sonat fortiter ⁊
magis q̃ꝫ buxo eo ꝙ buxꝰ magis terrestris
ẽ. abies aũt lꝫ sit aeree nature multũ: tñ q̃a
solida nõ est nõ ita sonat sicut fagꝰ. ⁊ quã
do fagmeũ lignũ est latũ ⁊ lõgũ: ⁊ fiunt in
eo foramina multa ex trãsuerso: ⁊ supfici-
es eiꝰ bene plana desup percutit̃ sonat ad
maximã distantiã sicut cãpana: his. n. gre
ci ꝓ cãpãis vtunt̃. fit autẽ sonꝰ ſm actum
q̃n ẽ alicuiꝰ verberatiõis ad aliq̃d ꝑcussũ
⁊ in aliquo in quo sonꝰ generet̃. nihil enĩ
facit sonũ nisi ꝑcussio: ⁊ iõ impossibile est
vno solo exñte fieri sonũ: alterũ. n. vberãs
actiue faciens sonũ: ⁊ alterũ ẽ quod vbera
tur: ⁊ hec duo ad minꝰ exigunt̃ in oĩ sono:
freq̃ñter aũt oportet adeẽ tertiũ in quo fit
percussio: in sono. n. omni oportet ꝙ aliq̃d
tangat̃: ⁊ cũ ictu vehementi aliquid tetige
rit sonus ſm actũ fit: ⁊ iõ sonus nũq̃ꝫ fit si
ne locali motu: cã eius ẽ: q: sonũ est eẽ i cõ
tinuo fieri: ⁊ cũ generãs ipm sit motꝰ violẽ
tus qui est ictꝰ percutientiꝫ solidũ planum
oꝫ ꝙ aliquid generãtis ipm sp in ipo rema
neat q: alr nõ fieret cõtinue sonus: q̃lr aũt
mouẽs violẽter sit cũ motu violento dixiꝰ
⁊ in fine octaui phisicorũ: ⁊ in libro de ce.
⁊ mũ. Sicut aũt diximꝰ: nõ quorũlibꝫ cõ
tingentiũ ictꝰ facit sonũ: q: pilorũ ⁊ acuto
rũ aut ñ ẽ sonꝰ aut debił: sed potiꝰ quecũq;
sũt solida plana sonãt: sicut iã dictũ ẽ. cõca
ua aũt aerẽ expulsũ cõtinẽt: ⁊ exire nõ per
mittũt: ⁊ iõ tumultuans aer intꝰ in eis re
tentus horribiliter sonat eo ꝙ ipotẽs sit ex

ire. huius autem ⁊ alia ẽ causa: cõcauũ. n.
percussũ plures fac̃ ictꝰ: percussũ. n. i vno
latere ꝓpter cõtinuitatẽ tremit in alio late
re: ⁊ ibi etiã percutit: ⁊ ille tremitꝰ diu tenꝫ
sonũ. ⁊ huius signũ ẽ: quia si ꝑcutiat cõca
uum aliquid latũ qḋ multas silr partes tã
git circuli cõcaui siue i cõuexo siue in cõca
uo illud aufert motũ partiũ eo ꝙ simul ꝑ
cutit ⁊ tenet ne tremat: ⁊ hoc minorẽ facit
sonũ q̃ꝫ tangens ipm in vna parte tantum
⁊ iõ baculi campanarũ ꝑcipiunt̃ hñ rotũ
di fieri inferiꝰ vbi tãgunt cãpanas. huius
etiã signũ est: q: si aliq̃s mãu teneat cãpa-
nã quãdo ꝑcutit̃ quasi extinguit̃ sonꝰ eo ꝙ
impediũtur ꝑtes circũferentie a motu tre-
mitus ⁊ forte frãgit̃ cãpana quando sic te
net̃ eo ꝙ partes nõ possũt hr̃e liberã cessi
onẽ ⁊ motũ per tremitũ quẽ impedit tenẽs
cãpanã: iste igit̃ sũt ꝯditiones sonantium
⁊ non sonantium.

Capitulum decimũoctauũ qualr sonꝰ ge-
neratur in aere ⁊ aqua.

Amplius ãt auditꝰ fit in aere ⁊ i aq̃
lꝫ minꝰ fit in aq̃ q̃ꝫ in aere: sed nõ est
sonꝰ istorũ elementoꝝ ꝓp̃e ita ꝙ nihil exi
gat̃ ãplius ad eius generatiõem: oꝫ. n. soli
dorũ planorũ eẽ ꝑcussiõem adinuicẽ ad h
ꝙ fiat auditꝰ: hec. n. solida plana percutiẽ
tia adinuicẽ ꝑcutiunt etiã aerẽ: ꝓpter qḋ
etiã aer per se vel aqua nõ est proprium sb
iectum soni: sed potiꝰ aer percussꝰ ⁊ expul
sus a superficie percussi solidi plãi: ꝓmũ ẽ
sbm soni: ⁊ iõ diuersitates spẽrum in acuto
⁊ graui recipit ex diuersitate percussoꝝ. vi
demꝰ. n. ꝙ alr sonat metallũ ⁊ aliter lignũ
q̃s dr̃as sonus nõ hr̃et si eẽt aer solus sub
iectũ eius ob qḋ oꝫ imaginari duas ꝑcussi
ones in quolibꝫ sono fore necessarias a q̃
rũ secũda fiunt adhuc alie due percussiões
vna ẽ ꝑcussio ꝓmi ꝑcutiẽtiꝫ. secũda ãt ẽ rep
cussio ꝑcussi solidi plãi: ⁊ ex illa ꝑcutit̃ aer
aer ãt percussꝰ ⁊ expulsus aliũ percutit: et
dũ percutit ẽ necessariũ vt aliq̃ pars aeris
itra percutiẽs ⁊ percussũ ꝯstringat̃: ⁊ ille
faciũt sonum: fit autẽ sonꝰ in aere sic ꝑcus
so quãdo mãet percussus aer ꝯtinuꝰ ⁊ vnꝰ

indiuisus ꝛ nō soluit̃: est.n.aer valde diui sibilis: ꝛ si paulati͞ impellat̃ diuidit̃ ꝛ sol uit̃: ꝛ nō mãet vnꝰ ꝛ cōtinuꝰ: ꝛ iō tūc nō so nat: cū autez velociter percutit̃ resistit ꝛ re pellit ꝑcutiēs ꝛ cōstringit aliqd eiꝰ itra ꝑ cutiens ꝛ aerē resistentē: ꝛ tūc sonat: hoc āt in aqua magis apparet eo ꝙ aq̄ corporali or ē aere. siqs.n. baculū paulati͞ ducat per aquā nō resistit ei aq̄ ſʒ diuidit̃: fortiter āt ꝛ velociter ducēs eandē aquā videbit for titer resistere ꝛ moueri. ꝛ idē ē in aere leui ter ꝛ fortiter percusso. vñ si velociter ꝛ for titer percutiat̃ sonat: oꝫ.n. motū recipiētis ꝛ percutientis pertingere aerē cōtinuuz et vnū: ꝛ non solū anq̄ꝫ diuidat̃ si dēt fieri so nus: hoc āt pꝫ: qꝛ si ēt male sonantia aliqͥ fortiter percutiat sonabūt: sicut qñ percu tur cumulꝰ arene in quo sūt mlti lapilli q i se quidē densi sūt tñ velociter percussi per tingunt̃ anq̄ꝫ separent̃ ꝛ tūc faciūt sonū. si militer aūt fit qñ aliquis ꝑcusserit solū ae rem velociter: tūc.n. cōstringit̃ ꝑs eius iter ꝑcutiens ꝛ ꝑcussū aerē resistentez: ꝛ sonat fortis sic audit̃ qñ aurige ꝑcutiunt fortiter aerē flagellis vel flagris ꝛ taureis: ꝯtingit autē hoc qñ aer ipulsus ꝑcutit aerē sicut ē sonus in ventis. Fuerūt āt quidā ātiquorū q oio sonū eē negabāt, put ē in medio dicē tes sonū nō esse nisi ip̄aꝫ aeris generatōēꝫ ꝛ nihil aliud q leui rōne ꝯuicūtur: qm̄ ostē dimꝰ supra illud fore sensatū ꝓpum quod vno tātū sensu sentit̃: cōmotio aūt multis sentit̃ sensibꝰ: ꝛ iō commotio ꝓpum sensa tū sensus eē nō pōt. ꝛ ad hoc dixerūt ꝙ so nus nihil ē in medio sed tm̄ in aure. sonus eni nihil aliud ē nisi ꝑceptū ꝑ auditū ex ae re cōmoto: ꝛ qñ nō ē in auditu tunc dicunt sonū nō eē nisi ipsā aeris cōmotiōem q̄ po tentialr̄ ꝑcipit̃ sonꝰ quādo ꝑtundit vl̄ ꝑcu tit auris timpanū: ſʒ hoc citiꝰ refellit̃ si ad mēoriā reuocet̃ ꝙ audiens sonū ꝑcipit ex q̄ ꝑte soni ad ip̄m deueniāt: ꝑcipimus eni vtꝝ sonet añ vel retro vel a dextris vel a si nistris: ꝛ hoc ñ fieret si sonus tm̄ in aure ge neraret̃: si āt dicunt hoc fieri non ꝓptet so num sed ꝓpter ꝯmotiōēꝫ ab illa vel illa ꝑ te ad aurē vēiētē: hoc iō flm̄ ē: qꝛ vt frequē tius sentimꝰ sonū nihil oio ꝑcipientes dꝫ ꝯ motiōe: lꝫ.n. sonus non sit sine cōmotione eo ꝙ eius eē est in fieri: ꝛ oꝫ aliquid gene rantis secū hr̄e ad hoc ꝙ sit tamē sonus est ꝑmū sensibile auris: ꝛ ideo ipsum sic affic̄ timpanū auris ꝙ afficit sine sensu cōmotio nis: afficit enim ꝫm esse spirituale per for mam simplicez soni sine esse materiali qđ habet: patet igitur falsitas istius sententie Scias autem ꝙ cū sonus sit in aere ꝛ i aq̄ est tamen magis in aere q̄ꝫ in aqua: quoni am in aqua non est nisi sicut in medio per quod venit ad auditum ꝫm esse spirituale quod agitur a simplici forma sonantis ꝫm ꝙ est sonans: ꝛ ideo auditur sub aqua: ſʒ in aere est sicut in materia ꝛ sicut in medio in materia quidem sicut in aere commoto ꝛ percusso: in medio autez quando ip̄e so nus intentionem suam solam facit in aere sicut ꝛ coloratum lꝫ non omnino sit ita spi rituale sensibile intentio soni sicut intentio coloris vt supra diximus. Quando autez sonus fit in aqua ita ꝙ generatur in ipsa o portet ꝙ aer sit tangens aut percutiens aut percussum aut vtrunq̄ꝫ: audimus enim so nuꝫ de sub aqua vt siquis immisso aliquo ferrato ligno fortiter tetigerit fundum aq̄ durum propter hoc ꝙ percutiēs tangit ae rem ꝛ secum hēt aliquid aeris quod signi ficant ampulle eleuate in superficie aque similiter autem sonant naues quando fun do tangunt arenas vel lapillos sub aqua: eo ꝙ tunc fundus aque percutit fundum nauis qui tangit aerem: ꝛ ideo aqua nō est propria materia soni sed potius mediuꝫ tā tum in quo sonus est sicut in via ꝛ non sic in subiecto in quo habet generari cuius si gnum est ꝙ pisces sub aqua aquam natā do percutientes ꝛ ꝑmulis mouentes nul lum omnino faciunt sonum: statim autem quando percutiunt in superficie aque o nant. sicut igitur vnumquodq̄ꝫ sensibiliuꝫ habet materiam vnam in qua generatur: sicut habet sonus aerez percussum ꝫꝫ ꝙ su pra dicto modo percussus est. ꝛ sicut vnū quodq̄ꝫ sensibile preter materiam habet medium quod est via eius ad sensum: ꝛ sic habet sonus ꝛ aerem ꝛ aquaꝫ per quā dam naturam communez vtriq̄ꝫ de qua

infra dicemus.

Capitulum decimumnonum de echon q est sonus reflexus.

Echon autem fit cum aere vno ⁊ cō-
tinuo fracto per vas vel simile vasi
determinans ⁊ probibens processum ei⁹
ſm duratiōnē vel dilatiōem iterū idez aer
repellit sicut pila repercutit ad parietē ꝓ
iecta. Ad hoc autē intelligendū sciendū
ē ꝙ sicut oē sensible ita ꝑcipue sonus gene
ratur circulariter. ⁊ ē sile de sono ⁊ de lapi
de ꝓiecto in aquā qui vbi cadit q̄si centrū
ē ⁊ cōmouet aqua in circuitu circulariter ⁊
dilatāt circuli plus ⁊ plus distātes q̄zdiu
durat impet⁹ lapidis q p̄mo ꝑcussit aquā
⁊ si aliqd ꝓhiberet generatiōez ⁊ ꝓcessuz
circulorū rediret circulatio versus centruz
vbi cecidit lapis: ⁊ silr generat son⁹ in aere
⁊ ē p̄mū sonās sicut loc⁹ centri ⁊ inūdat so
nus sup circulos aeris: ⁊ si sit paries soli-
dus ⁊ cōcau⁹ aliq̄zū ⁊ alt⁹ obuiās circula
tiōibus silr reflectet ad p̄mū sonās ⁊ son⁹
in eis: ⁊ hoc vocat echon. s. reflexus sonus
tinnitus aūt ab auicē. vocat echon: sed ſm
idioma latinū dr̄nt tremit⁹ l' tinit⁹ ⁊ echon
: qm̄ tinitus ē ꝓp̄e metallorū reflex⁹ sonus
sic est in cimbalis ⁊ cāpanis: qm̄ ibi in va
se cōtinet ⁊ ꝓhibet exire: ⁊ de piete in pie
tem reflectit: ⁊ ob hoc talia tinniunt: ⁊ pro-
pter hoc quod supra diximus ꝙ. s. aere ple
na sunt: ⁊ ideo percussa ⁊ trementia diu so
num emittūt. Si igitur sicut dictū est echō
est talis reflexio soni videtur semper fieri
echon lz non manifestus: non enim est ma
nifestus: nisi quando reflectitur idem aer
primo percussus ab aliquo obuiante soli-
do ⁊ aliquantulum concauo. diximus au
tem supra ꝙ etiam aer resistit aeri quando
fortiter ⁊ velociter percutitur ab vno aere:
ꝙ tūc etiam necesse est fieri reflexionem:
hoc autem omnino in sono fit: oportet igi-
tur echon omnino in sono fieri lz non ma
nifeste percipiatur. Qꝛ autez idem nume
ro aer reflectatur: ex hoc patet ꝙ quando
vox litterata ⁊ articulata clamatur per eas
dem litterationes ⁊ articulationes reflecti
tur: ⁊ in tales figuras aer non potest refle-
cti a reflectente: oportet igitur ꝙ prim⁹ aer
percussus idem numero reflectatur: lz igi-
tur non percipiatur vt diximus: tamen sē-
per fit aliqua soni reflexio eo ꝙ accidit in
sono sicut in lumine hic in domum si lum̄
non reflecteretur non videremus nec illu-
minaretur aer sub pariete vbi non incidit
radius si non illuc reflecteretur lumen: sz
tamen reflexio que est ab aere non est mā-
festa: que autem est a solido plano manife
sta est: ⁊ ideo quando aliqs latitudinē ma
nus ponit in radium multo plus reflectit
lumen q̄z prius. Si autem in ipsum pona
tur politum ⁊ tersum tunc reflectitur per
irradiationem splendoris: ⁊ hoc patet: qa
ab aqua lz sit peruia multo magis reper-
cutitur lumen q̄z ab aere: nec tantuz ab ae
re sicut ab aliquo alio corpore leni ⁊ plāo
in superficie quod obiectum lumini tene-
bram potest facere: hoc est quod supra vo
cauimus corpus terminatum quod quidā
philosophi diafanum terminatum voca-
runt. sic enim lumen reflexum est act⁹ per
spicui ſm ꝙ diffininimus ipsum superius
cum de visu loqueremur. cum autem talis
soni inundatō ⁊ reflexio fiat in aere in visi
bili ⁊ in tangibili quidam recte dixerunt
vacuum esse proprium audiendi. vacuum
enim vocarunt aerem subtilem ad hoc ꝙ
verberaretur bene aptum: talis enim aer
est faciens audire ſm actum quādo supra
dicto modo monetur continuus ⁊ vnus
existens ⁊ saluatus: sed tamen propter id
ꝙ frangibilis est ⁊ diuisibilis multum nō
sonat nisi lene ⁊ solidum sit quod percuti-
tur: tunc enim fit simul a superficie percus
si expulsio aeris propter superficiei plani
ciem: vniformis enim est planicies eius
quod est lene ⁊ solidum corpus. ⁊ iō si fue
rit aspera superficies tunc percussa vna ꝑ
te non percutitur altera: quia partes n̄ sūt
i sup̱ficie vna sed in multis: ⁊ inter aspira
tes ipi⁹ ꝯtinet n̄ expuls⁹ aer: lene āt ꝑcussū
sonat vehemēter si hūerit ꝯdiōes s̄ dtermi
natas ⁊ ꝑcipue si fuerit mlta n̄ ꝯtinua ipm
aerē ꝑcussū q̄i repcutiētia: ⁊ iō silue ⁊ mō
tes lapidei mirabiliter sonora sunt loca et
cauerne bene celate: ⁊ si sonans sit super

concauū tūc ad sonans cōtinue redit sonus eius: τ generabitur armonia: τ ideo musica instrumenta fere omnia sonant super cōcauum: τ quia aer subtilis magis sonat: τ ideo pluuie τ frigus inspissantia aerez obscurant sonos. auditus enim vt diximus fit in aere qui quasi vacuum non impediens sonorum generationez τ inundationez. sonatiuum enim motiuum est vnius aeris cōtinui vsqz ad auditum τ si sit aliquid intercipiens sonum in aere non auditur sonus. τ ideo sonans longe non audit quia aerez vsqz ad auditum mouere non potest τ diximus supra q cessante motu cessabit son⁹

Sed dubitabit aliquis de duobus sonis sibi obuiantibus in aere: sicut si dicamus spacium ab infra q vnum sonans sit in. a. τ aliud in. b. τ. c. sit medium vbi soni sibi obuiant: aut enim equales sunt soni: et tunc vtriqz debet sistere reliquum aut alter est fortior τ tunc ille preualebit et alter non audietur τ hoc falsum est quia vterqz auditur clare τ distincte quia aliter non audirētur duo loquentes ita q vnus stet contra alterum. Adhuc enim est inconueniens solutio quorundam dicentium sonum fieri ꝫm circulum circulationē autem vnam non esse contrariam alteri circulationi τ ideo vnū non constringere alterum: h enim ideo falsum est: quia circuli aque ex opposito venientes se collidunt τ constringunt sicut experta docent: licz enim contrarius non sit circulo tamen impetus vnius contrariatur alterius impetui τ vna numero aqua non est figurabilis simul τ semel in duos circulos ex opposito venientes: τ similiter videtur h esse in aere. τ ideo dicendum nobis videtur: q circuli lati ex opposito venientes se tangunt in parte que est: quasi punctus et ibidem vnus constringit aliū sed arc⁹ in alijs partibus se nec tangunt nec constrigūt τ in illis est soni figuratio τ ab illis iterum sic in aere vicino vbi obuiante opposito circulo confractus fuit fit autem non per iterationem sonans: sed per reflexionem vt supra diximus. est enim facilis generatio soni eo q in aere aliquo non est nisi p inuentionem sicut supra diximus. duo autem soni possent in adeo paruo aere figurari quod se inuicem corrumperent τ generaretur confusus sonus τ ideo duo soni in aure venientes propter paucitatem aeris in aure confuse audiuntur.

Capitulum vigesimum qualiter sonus venit ad auditum auris τ qualiter aur; cōnaturalitatem habeat ad audiendum.

Auditus autem sonorum fit in aere per eandem causam que dicta ē aer enim quidam connaturaliter tenetur in aure τ connaturalis est auris timpano. timpanum autem auris voco neruū audientem qui expanditur in interiori auris qui quando pulsatur ab aere: qui est in aure fit auditus. aer enim qui est in aure cōtinuus est aeri qui est extra: τ ideo ab exteriori moto aere mouetur interior auri τ ille mouet neruum auditiuū: τ facit natura latera auris dura vt bene percutiant percussa τ exteriora auris facit lata vt vbiqz hauriant sonum τ facit foramina tortuosa vt prohibeatur aer exire: τ purgationem capitis que est colore purgatio facit descēdere per aures vt ex calido sicco auris timpanum τ latera sicca τ dura conseruentur sicut pellis timpani sicca bene sonat τ emolita sonum perdit. similiter autem faciunt chorde musicorum. quia hec connaturalitas ad soni subiectum non est penitus in toto corpore animalis propter hoc non ꝫm totum corpus audit alias ꝫm omnia membra: quia etiam non penitus ꝫm omnia membra transit aer ad interiora nerui auditiui pars. n. mouenda ad auditū non pene in omnib⁹ membris connaturalem in se habet aerem nec ipsum animatum in omnibus membris habet connaturalitatem ad percipiendos sanos in aere generatos. aer igitur ꝫm se ē nullum omnino habens sonum: vt omnes suscipere possit. cum autez prohibetur diuidi vehementia verberantis remanet continuus τ vnus resistens per moduz supra dictum: tunc motus talis est vera causa soni. aer autem qui est in auribus animalium edidificatur a natura circumponente:

latera tortuosa auris vt sit immobilis quatenus certe ⁊ non confuse sentire possit omnes soni differentias quod esse non posset si motus esset aer qui est in aure: quia tunc motus exteriores non reciperet: nisi confuse et hec est causa: ꝙ quando aliquis caput mergit sub aqua adhuc audit sonos qui fiunt super aquam: q̄z diu manet ei auris plena aere: quia tunc soni intentio ꝑ aquam vt ꝑ mediuꝫ delata venit ad aerē qui est in aure ⁊ tunc ꝑcutit timpanum auris ⁊ fit auditus ⁊ hoc sumus experti. Sed tamen aqua ꝑcutiens aerem que est in aurꝭ multum confundit sonum auditum sub aqua. Si vero contingit euacuare totum aereꝫ de aure ⁊ subintrare aquam in eiꝰ locum tūc non fit auditus aliquo modo q̄z diu hꝭ durāt ⁊ ex hoc apparet non aquā: sed aerem esse ꝓprium soni sbm sicut diximus supra sicut etiam destruitur visus quando pellis alba: vel aliqua alia occasio texerit oculi pupillā Signum autem quod fiat sic auditus sicut dictum est ⁊ nō fiat auditus si hꝭ destruatꝭ est ꝙ actu semꝑ sonat sicut quando aliqs cornu applicat ad aurem audit trepidanteꝫ aerem in aure ⁊ hꝭ facit aer eo ꝙ calor auris mouet eum ⁊ tunc ꝑcutiuntur latera auris iste tamen tremitus aeris in aure non tantꝰ est ꝙ impediat alios motus exterioris aerꝭ aer enim ꝓprio quodam motu semꝑ mouetur in auribus: sed tamen sonus non ē ex motu ꝓprio aeris: sed potius ex motu alieno: ⁊ quo ad hoc bene dixerunt antiqui ꝙ auditus fit in vacuo exteriori ⁊ in sonanti interius: quia nos audimus in aere determiato in aure semper tremente ⁊ trepidante et in aere exteriori vacuo ⁊ libero ꝑ motū quo supra dicto mō cōmouetꝭ.

Capitulum vigesimumprimum de differentijs sonorum que non fiunt nisi in sono ꝫm actum facto.

Uerendum autem est vtrum sonat id quod verberatur: aut id qđ verberat aut vtrunq̄z ⁊ dicemus ꝙ vtrunq̄z illorum sonat: hoc est facit sonum altero ⁊ altero modo. verberans enim facit eum sicut ꝑcutiens primū. verberatum aūt facit eum sicut verberatum ⁊ expellens aereꝫ a se modo quo supra dictum est. Sonꝰ enim est ex motu eius quod tali modo mouetur ⁊ possibile est moueri quo a leuibus suꝑficiebus mouetur aer cum aliquis ipas percusserit sicut dictum est superius. igitur sicut dictum est: non omne sonat quod verberatur sicut si punctus alicuius puncto alicuius alsꝭ acꝰ obyciatur: sed oportet superficiem percussi corporis regulariter planaꝫ esse ⁊ solidam. Sed forte ex hoc credet aliquis sonum non esse naturale sensibile i natura cum a violenta excitetur percussione: sed non est ignorandum quod determinatum est ante finem. viij. phicorum. ⁊ in tertio ⁊ quarto de ce. ⁊ mun. dictum est enim ibi ꝙ motus violentus ꝫm aliquid naturalis est aeri ⁊ aque licet ꝫm mouens sit violentus ⁊ sic est hꝭ ꝙ sonus generationeꝫ habet a violentia: ⁊ in aere est naturaliter: ⁊ tamen non diu durat sicut naturalia eo quod secum aliquid vult habere de impetu violētie ⁊ silr est de igne excusso ex lapide cuius omnia generantia violentia sunt: ⁊ tamen generatum illi materie naturale est in qua generatur. licet autem sicut superius diximus differentie sonoruꝫ sequantur sonātia percussa maxime: he tamen differentie sūt in sono ꝫm actum soni ⁊ ꝫm motus eius: sicut enim non videntur calores sine lumine ⁊ sic nec acutum nec graue ⁊ huiusmodi differentie ꝑcipiuntur sine sono ꝫm actum facto. acutum enim ⁊ graue ꝫm methaforā de differentijs soni dicuntur ⁊ transsumptō ab acuto: ⁊ graui fit in angulis tangibilibus. in angulis enim dicitur acutuꝫ quod mouet sensum in multum penetrando in pauco tempore. graue autem quod mouet sensum ꝫm parum penetrando in multo tempore ⁊ tamen non proprie dicitur velox acutum: ⁊ graue siue hebes tarduꝫ. quia sicut diximus he sunt proprietates motus et acutum ⁊ graue siue hebes non sunt motꝰ sed attribuitur acuto velox propter velocitatem huiusmodi motus qui est in penetrādo hoc quod tangit: ⁊ alij graui siue hebeti attribuitur tardum: siue hebeti propter

tarditatem huius mot⁹ q̄ ē i penetrādo i tactu ꝛ quo ad hoc ꝛ graue ꝛ acutum videt̄ h̄re similitudinem cum acuto: ꝛ graui siue hebeti in angulis tang bilibus. acutum. n. sonū vocam⁹ vbi q̄si pungat m̄ltū velociter penetrando in auditum. grauis autem sonus est vbi quasi pellit sicut si lassatum sit acutum ergo penetrat in pauco ad auditū grane autem in sonis pungit vix in multo ꝛ ideo accidit acuto esse velox. graui autē accidit tardum. ꝛ acutum in veritate est sonās ꝛ quasi constricto aere fortiter: ꝛ ideo etiam acutū penetrādo ledit auditum. graue autē est multo aere quasi lente pulso: ꝛ ideo non ledit auditum. huius autem ꝓbatio est in fistulis in quibus stationes acute maxime āt grauissime sonant. de sono igitur quantum ad hanc spectat intentionem sic determinatum sit. de differentijs enim sonoꝝ in libro de sensu ꝛ sensato dicemus.

Capitulum vigesimumsecūdum de voce qualiter fiat.

Vox aūt est sonus nō quilibet sꝫ aīmati anima sensibili. sonus inaīatorum enim nullam habet vocem nisi equiuoce ſm similitudinem sicut tibia ꝛ lira ꝛ alia musica multa vocare dicuntur. Similitudo enim est in eo ꝙ ꝓportio sonorum in eis ad imitationem in eis musicoꝝ ab aliquo aīato ꝑficit̄ ꝙ necesse est ꝑ imaginem illā ꝑficere ꝛ taliter vocant quecūqꝫ extensa ſm ꝓportiones musicas non habēt sil'melos ꝛ locutionem. organa. n. illa meles quidem habent: sed locutionem in qua sit melos non habent. vox. n. in sb̄stantia h̄ duo h̄re videtur necessario: ꝛ ideo vbicūqꝫ hec duo non sunt vox non erit. melos ei qđ est in voce ꝓportionatum est in breui longo ꝛ acuto ꝛ graui accentu significatū que est i loquēdo. ꝛ ideo i omni locutione melos est accentus temporꝫ in ꝓnuntiando. ꝛ iō multa animaliū non habent vocem: vt que sūt sine sanguine ꝛ pisces. h̄. n. n̄ tm̄ carent voce sed sono etiam qui in eis formet̄: ꝛ hoc ē rationabile siqdem ſm predicta aeris qdā motus est causa soni ꝛ quia aer talr sonans nō est nisi in ſpirantib⁹. sanguinē autem nō h̄ntia vt pisces non respirant ideo rationale est ea non sonare. ꝛ quādo sonant nō sonāt in aere respirato: sed potius in aere exteriori offendenti ad alas coꝝ ꝛ ad reliquas ꝑtes corporis: ꝛ ad diafragma sicut in libro de animalibus expresse dr̄. inueniunt̄ etiāꝫ h⁹mōi serpentia: ꝛ causantia sicut grilli et cicade ꝛ locuste: sed quando hoc faciunt tūc fit magnus motus circa diafragma eorum ꝛ ideo sonus ille fit vt credit̄ effundēte exteriori aere ad diafragma. si. n. essꝫ ꝑ respiātionem tunc emitteretur ꝑ caput vox nos autē experimento ꝓbauimus ꝙ grilli cātant ꝑ magnum tempus adhuc capitibus amputatis ꝛ nō cantant in parte vbi est caput: sed in parte vbi est diafragma qđ a quibusdā vocatur succitorium. lꝫ. n. multa sint non respirantia: tamē nulla sunt viua sine spiritu ꝛ ideo tali spū pulsante in eis sonant et faciunt quendam cantus melodiāꝫ: pisces aūt nihil hoꝝ habent: ꝛ iō nō sonāt. ꝛ ꝙ dr̄ ꝙ pisces q̄ sunt i fluuio qui vocat̄ acheol⁹ sonāt fit hoc nō spū sed brāchijs in sup̄ficie fluminis ꝑcutientibus aerem vel forte naso eo ꝙ spū in cerebro gn̄āto exsufflat̄ ab eis sup̄fluitas que est in cerebro sicut ab homine fit in sternutatione nō ergo h̄ faciunt spū sed vel naso vel branchijs vl' aliquo alio hmōi mēbro. vox aūt est sonus aīal' ꝛ n̄ i quali bet pte: sed in parte que verberat aerem ꝛ ad aliqđ ꝛ in aliquo sicut sup̄ius dixim⁹ de sono ꝛ iō oꝫ h̄re pulmonem qui aerē exsufflꝫ sicut follis ꝛ cānā durāꝫ q̄ vocatur arteria vocatiua: ad quam verberetur aer ꝛ linguam que figuret ꝛ verberat aerē ꝛ quia in aere necesse est fieri hmōi verbeātiones: ideo rationale est ꝙ illa sola vocent que aerem attingūt ꝑ hmōi mēbra respirando. respiranti. n. cōgruit nā ꝑ quā respirāt i duo opa sicut ligua ꝯgruit i duo quoꝝ alterū necessariū ē ad esse ꝛ saluari quod ē gustus. alterum autem est ad bene esse quod est locutio que fit per linguam. gustus enīꝫ est ad esse sine quo non saluatur natura animalis ꝛ ideo gustus plurib⁹ animalib⁹ iest ēt n̄ respirātib⁹. interpretatio āt ē ꝓpter bn̄ eē ꝛ sic ē de nā r̄spirādi. spūs. n. respirans

in omnibus ambulantibus ꝛ sanguinē ha-
bentibus est ad esse sine quo ñ saluatˀ respi
rās ꝛ ē ad calorē cordis ꝛ interioꝝ mitigan
dū ꝛ refrigerandū in uocantibus autem est
ad bene esse vt fiat interpretatio que autem
sit cā respirandi vel spūs respirati in alijs lo
cis dicetur qñ agetur de respiratione in li-
bro quem de respiratione fauente deo imor
tali faciemus: sed h̄ dixisse sufficit q̄ id qd̄
d̄ spū attrahitˀ ad vocē ñ ē ad eē s3 ad bñ eē
sicut diximꝰ. Organū autem respiratiōis
est arteria vocalis que cāna vocatˀ ꝛ duris
annulis componitur ꝛ pulmoni sicut conti
nue ꝯtinenti aerē ꝛ quasi folli continuatˀ: ꝛ
in ipso radicatur. causa autem quare p̄ hāc
fit respiratio est quia hec ps supioꝛa attingit
ꝛ in ꝯpōe est gutturis ꝛ ad illa precipue p-
tingit calor cordis ꝛ ideo indig3 vt p̄ illa at
trahatˀ calor refrigerans. locus. n. primus
qui indiget respiratione est circa coꝛ. ꝛ ideo
necesse est q̄ interius respiratus aer ingre-
diatur. cōcluditur igitur vocis diffinitio q̄
vox est percussio respirati aeris ad arteria3
vacatiuam ab aīa p̄ imaginationem aliquā
eam formātem que est in partibus illis que
ad respirationē3 cōgruūt non igitur anima
lis sonus vox est sicut diximus. cōtingit. n.
aliquando linguam sonare sono quem non
format imaginatio sicut sonant tussientes o3
n. in voce ꝛ animatū esse verberans ꝛ q̄ cū
imagine significandi aliquid p̄ vocem ver
beret ꝛ figuret. vox enim est sonus aliquid
significans ꝛ vox ñ est sonꝰ simplr̄ respira
ti aeris sicut est tussis. ꝛ cum duo sint in ani
ma affectus. s. doloris vel gaudij ꝛ cōcep-
tus cordis de rebus non est vox significās
affectum: sed potius conceptū. conceptus
n. cordis interpretatiuus sonus vox est. et
ideo vox non est nisi habentis intellectum
ꝯcipientem intentiones rerum. ꝛ iō ad exp̄
mendum ꝯceptum format voces. cetera āt
animalia affectus hñtia sonos suos affectꝰ
indicantes emittūt ꝛ iō nō vocant ꝛ quecū
q3 illoꝝ plurium sunt affectus neq3 sunt ēt
pluriū sonoꝝ ꝛ que leuioris sunt cōplexio-
nis ꝛ ideo aures pluriū sunt garritūū q3 gres
sibilia. ꝛ ille que iter aues sunt latioris lin
gue ꝛ melioris memorie: magis imitantur

locutiones ꝛ ceteros sonos quos audiunt.
l3. n. bruta habeant imaginem sicut supius
ostendimus tñ non mouentur ab ipsis i-
maginatis ƀm rōnem imagininatorum sed
a nā ꝛ ideo omnia silr̄ opantur. vna ei hirū
do facit nidum sicut ꝛ alia. ꝛ hec imitatio
ē nature potiꝰ q3 artis: ideo maginatiua
in eis non regit naturam: nec agit eam ad
opera ƀm diuersa imaginata sicut facit hō:
sed potius regitur a natura ꝛ agitur ad opa
ab ipsa. ꝛ ideo fit q̄ licet apud se habeant
imaginata tamen ad exprimendum illa nō
formāt voces. affectus autem leticiarum ꝛ
tristitiaꝝ magis ꝓfundantur in natura q3 i
anima. ꝛ ideo illos exprimunt sonis ꝛ gar-
ritibus. Forte autem dubitabit aliqs
cum duo sint in voce. s. significatio dictiōis
ꝛ significatū quid faciat in ipsa significatū.
Et ad hoc aliquando aliqui dixerunt: q̄
conceptus qui est ex parte intellectus descē
dit in imaginationem ꝛ organum illius est
in anterioꝛi parte capitis ad quam ꝑuenit
respiratus aer in quo vox figuratur ꝛ ibi ge
nerat vis imaginatiua intentionem rei i vo-
ce. Sed hoc absurdum esse vr̄ q2 ꝛ sic vox
esset ex duobus composita ꝛ h̄ non est vox
adhuc autem talis generatio vocis posset
esse in qualib3 sonante voce ꝛ sic loquens
intelligeretˀ quacunq3 voce loqueretur qd̄
flm̄ ē quia sicut generaretur in voce inten-
tio rei: ita p̄ eandem rationem generaret il-
lam intetionem in audiente: ꝛ ideo dicēdū
esse videtur q̄ vox est sonus formatiuus in
signum quod ad placitu3 significat. ꝛ iōo
de re facit noticiam sicut signum ꝛ iō nō pci
pit illam vocem qui nescit institutiōnem sig
ni ꝓpter quod de diuersis ydiomatibus lo
quentes non se intelligunt. opoꝛtet igitur q̄
anima imaginans ꝛ intendens significare
ꝯceptum verberet aerem in arteria existen
tem ad arteriam ipsam: ꝛ in necessitate pul
so aere ad arteriam fit sonus qui est mate-
ria vocis. sed figura ipsius soni in dicti-
ones est per linguam ꝛ dentes ꝛ palatum
ꝛ cetera iterpretatitonis organa. signu3 au
tem veritatis eoꝛum que dicta sunt est q̄ il
le q̄ r̄spirat l' i'spirat r̄spirādo ñ pōt formāe
voces sed potius o3 tenere spm̄ sonantem

in quo format voces: τ iõ diu loquẽtes dū
respirant oportet interrumpe voces q2 mo
uēt p organa vocis locutionē dū retinēt spm
τ quia nūero taliū motuū formant sillabe τ
dictiones pp̄ter h̄ mēsurant diu: vel breui
tpe τ incidunt in genus quantitatis: τ quia
singule formationes eloꝝ τ sillabarum di-
stincte sunt nec aliquo modo continuantur
ideo sunt de nūero discretoꝝ τ nō ꝯtinuoꝝ
τ quia tamen cõtinuo tpe mēsurāt: iõ non
sunt numerus: τ quia sunt i motu lꝫ motus
nō sint sicut superius ostendimus: τ motus
pmanentiam in ptibus nō habent iõ pma
nentiam in suis ptibus nullā habent: τ q2 n̄
fit vox nisi in aere respirato retento manife
stum est ꝙ h̄ est etiam vna causa quare pi-
sces sunt sine voce: non enim habent gutt
de cuius ꝯpositione est canna radicata i pul
mone: partem autem hanc non habent: q2
non indigēt recipere aerem per respiratõeꝫ
pp̄ter quam autem causam sit h̄ alia ratio
est que ad sciētiam de natura animalium p
tinet τ ibi explicabitur.

Capitulum .xxiij. ꝙ homo nō bene odo
rat: sed bene tangit τ ideo prudens.

E odore autem τ de olfactu mi⁹
bene determinabile q̄ꝫ de supradi
ctis sensibus. lꝫ. n. hō habeat inge
niū p quod possit excitare odores τ ꝯferre
de dr̄ijs eoꝝ plusq̄ꝫ aliud animaliū: tn̄ i or
gano odoratus nō bene sentit odores: τ iõ
nō est manifestū homini p sensuꝫ quale qd
sit odor sicut manifestum est quale quid sit
sonus τ quale quid color. cā aūt hui⁹ ad sci
entiam libri de animalibus ptinet: sed tn̄
pp̄ter doctrine bonitatem etiam h̄ aliquid
dicet. Est. n. cā h̄ ꝙ hō inter cetera anima
lia mai⁹ hꝫ cerebꝝ τ maius caput ꝓporti-
one sui corpis cerebrū autem humidū τ fri
gidū ē. id autem qđ ꝯnāle est odori siccum
τ calidū eē optet. ꝙ aūt cerebrū hoīs sit fri-
gidū τ hūidū respectu alioꝝ aīaliū idicat lō
gitudo dormitõis hoīs. diuti⁹. n. τ sepi⁹ dor
mit hō ceteris animalib⁹ ita ꝙ quasi medie
tas vite hoīs somno deputat: τ iõ nō p acci
dēs pp̄ter ꝯsuētu̇a reumota vt qdā dicūt
hō male odorāt sed naturalr̄ ex ipsa cerebri
q̄litate τ ꝯplexione pp̄ter qđ animalia sic
ca hn̄tia cerebra sicut canes qui breues ha
bent nasos: τ vultures τ tigrides hn̄ odo-
rant. causa igitur ꝙ odor non bene determi
nabilis est quale quid sit est: quia sensuꝫ o-
doratus hꝫ hō incertiorem animalib⁹ alijs
τ alijs sensibus τ habet eum alijs animali
bus multꝯ deteriorē. prane. n. siue debiliter
hō odorat. cuius signū est: q2 drias quas ad
sapores nō refert non discernit in odore sb-
tiliter: sed excellētias tn̄ pcipit quarūꝫ vna
est cūꝫ leticia que est redolēs siue bene odo
rans: alia autem cū tristicia que est fetens si
ue male odorans medias autem non cõsi-
deāt d iās sic n̄ exn̄te sibi certo eo quo sicut
agēte sentimus in h̄ sensu rõnale aūt ē τ sic
esse hominem odorantem: sicut sunt que-
dam animalia videntia. animalia enim aq̄
tica duros oculos habentia non sentiunt
bene colores τ differētie colorū mediorum
non sunt his manifeste valde: sed excellen
tias sentiunt: que cum terrore sunt τ nō ter
rore quoniam excellentia visibilis cum ter
rore immutat oculum precipue multum hu
midum humiditate aliena quoniam h̄ hu-
miditas mouetur: τ discurrit in oculo τ fo-
ramina luci s vel albedinis intense recepti
ua diffundit τ diuaricat τ sic facit magne τ
monstruose quantitatem τ ideo cum terro-
re videt quod videt. hanc autem humidita
tē habent in oculis aquatica magnos τ du
ros oculos habentia. indicat autem id hoc
quod accidit in homine. si enim homo indi
gesta humiditate in oculis discurrente post
somnum subito candele lumen videat vide
bitur lumen esse magne chorusationis vl
incendij τ terretur ad visum. alia autem his
opposita vident talia animalia sine terrore
propter maliciam sui visus. Sic autez τ ho
minum genus sentit odores quo ad hoc ꝙ
non valde manifeste sunt sibi odorum me-
die differentie: sed tamen differentias quas
in natura odorum non permanifeste sentit
ingenio adiutus potius q̄ꝫ olfactu hm̄ ano
logiam ad sapores gustus distinguit τ ac-
cipit per similitudinem species saporum:
cum speciebus illis que sūt odorū. h̄ enim

modo iuuatur op tie in odorꝝ differentijs co
gnoscēdis: quia gustus est quidam tactus
vt infra dicem⁹. tactū autem bꝫ bō certissi
mum inter omnes sensus ꝛ inter oīa aīa
lia: in alijs. n. sensibus multū deficit ab alijs
animalibus ſm tactum aūt multum differt
in bonitate sensus ab alijs animalib⁹. ꝓpter
quod ꝛ bō prudētissimū est aliorum anima
lium. causa autem huius est quia tangibi
les qualitates mixtione sua ꝯplexionem fa
ciunt que complexio cum magis ab excel
lētijs recedit tūc medietati ꝛ eq̄litati ē vicini
or. ꝛ ideo celo similior in quo nulla est oīo ꝯtra
rietas. ꝛ quia ſm merita materie dātur for
me sicut dixit plato ꝛ vnicuiqꝫ complexio
ni ꝓpria respondet formatiō equaliori cō
plexioni debetur anima. nobilissima que
est intellectiua ſm prudentiam dicto intelle
cto. inter homines aūt quicunqꝫ equaliorē
hñt ꝯplexionē habent eaꝫ in hoc q̄ magis
recedunt ab excellentijs ꝛ ideo illi optimū
hñt intellectum al' tactum ꝛ aptiores sūt ſꝫ
industriam intellectus ita forte: q̄ tantū ad
equalitatem reducetur complexio q̄ vide
būtur esse quidam dij terrestres: oīa quasi p
seipsos intelligentes ꝛ hi omnes sunt mol
lis ꝛ non laxe carnis quoniam mollities ꝓ
uenit ex sicco bene commixto cuꝫ humido
ꝛ h̄ ē spumosū sbtiles generās spūs laxitas
aūt carnis ꝓuenit ex multo humido frigi
do: sed caro debet esse terminata tempera
mento calido qđ ꝓportionabiliter moueat
spūs ꝛ non commiscit opationes suas sicut
facit superfluum calidū. signum autē h⁹
cōplexionis est tenuitas vnguium ꝛ sbtili
tas capillorꝝ. hec. n. indicant lucidos ꝛ sbti
les esse spūs cordis qui ad cerebꝝ venien
tes optime deseruiunt virtutibus animali
bus ꝛ inde ꝓueniunt sapientie ꝛ industrie:
ꝛ quibus prudens ꝛ ingeniosus efficit' hō
q̄ꝫtum est de natura ꝛ ad actū prudentie ve
nit nisi p inertiā nature destruet aptitudīeꝫ
hec igitur est vera causa prudentie: ꝛ nūq̄ꝫ
errantes dicūt esse bonitatem imagiatōnis
bonitas. n. imaginandi ex frigido ꝛ sicca ꝓ
uenit ꝯplexione ꝛ h̄ īdicat l' fcit industriā ꝛ
ingenium. hec autem omnia dicta sunt vt
sciatur q̄ certificatione sunt ambe differen
tie odorꝝ ꝯgnite p saporuꝫ dr̄ias eo q̄ sapo
res melius scimus cum gustus sit tactus q
dam. ex dictis autem oportet accipere fal
sum esse vel dicere antiquorꝝ quosdam di
centium q̄ aranea cuncta animalia excellit
tactu: h̄. n. dicentes non sufficiēter credide
runt signo. videbant. n. araneaꝫ sentire ver
miculos tangentes fila sui retbis ad mag
nam distantiam ꝛ h̄ ob bonitatem sensus ta
ctus fore credebant qđ pro certo minime
verum est. nihil. n. spisse pellis ꝛ frigide cō
plexionis ꝛ viscosam habēs humiditatem
precellit in tactu: sed habet tactum quasi
stupidum. cuius signum est quia aranea ē
cum tangitur cum igne lente ꝛ non cito sen
tit ꝛ ideo pceptionem vermiculorꝝ tangen
tium recte est ꝓpter motum retbis: quia cō
tinuuꝫ est. mota. n. vna parte cōtinui moue
tur' totum continuum.

Capitulum. xxiiij. qualiter odorꝝ diffe
rentie per anologiam ad differentias sapo
rum accipiuntur.

Eterminantes igitur species odo
rum ꝛ per anologiam ad sapores
rationabiliter determinabim⁹ eas
quia odor sequela est saporis vt frequenter
excepto h̄ solo quia odor sicci est ꝛ sapor hu
midi terminati ꝛ complexionalis. vnde si
cut sapor ali⁹ est dulcis ꝛ ali⁹ amarus: ita
odor ali⁹ est dulcis ali⁹ amar⁹ ꝛ plerunqꝫ ē
dulcis odor resolutus a dulci sapore ꝛ ab
amaro sapore plerunqꝫ resoluitur amarus
odor. quedā ꝓportionabiliter habent odo
rem ꝛ saporem. verbi gratia dulceꝫ habens
saporem dulcem habet odorem. alia auteꝫ
nō ita: sed contrarie habent sapores ꝛ odo
res ꝛ hoc conuenit p accidens. est enim ali
qd dulcem hñs saporē quod cū exsiccat' a
calido adurente faciente ipsum euaporare
odorem accipit amarum odorem ꝛ fit h̄ mul
tis modis. aliquando. n. ipsum calidum cō
plexione terminando ꝛ digerēdo humidū
facit dulcem saporem: ꝛ quia non potest ter
miare humidum nisi aliquid de terrestri cō
buratiō ē in eo quoddam respersuꝫ amarꝝ
quod quia siccius ꝛ calidi⁹ est vincit odorē

spgendo aliud: ꝛ ideo dulcē habens saporem amarū habebit odorē. Aliquādo autē fit ecōuerso: ꝙ dulcē habēs odorē acrē habȝ saporē: hoc aūt cōtingit ex caliditate inequaliter terminātē humidū ꝯplexiōale: tūc enim in exterioribus vbi calidum a sole: ꝛ a calore loci sufficienter terminatꝰ ꝛ interioribus adhuc ē in eo cruditas ꝓpter frigidū ꝛ quia exterius calidius est magis respgit odorē ꝛ est dulcis odor quādo tamē gustatꝰ ꝓpter multitudinē acredinis interioris videtur totum acre. Sic ergo ex causis ꝛ multis alijs nō ꝓportionales sunt odores saporibus. Sicut aūt diximus de amaro ꝛ dulci saporibus ꝛ odoribꝰ ita ē etiā acer sapor ꝛ odor ꝛ acutꝰ sapor ꝛ odor: ꝛ austerus ꝛ pinguis. Acer autē causatur a frigido expellente calidum tunc eni remanent ptes q̄dā intense que acredinē faciunt: vnde acredo est ex cruditate. Austerus autem est qui ꝓuenit ex maiori caliditate q̄ȝ acer. Acutus autem est ex caliditate omio vincente. Pinguis autem ex caliditate terminātē ꝛ digerente sed magis conuertente q̄ȝ cōsumētē: in illa enim vincit humiditas aerea spumosa que facit pinguedinē. Hec autem hic superficialiter dicta sunt: sed in de sensu ꝛ sensato subtiliter dicentur. Acceperūt autē odores noīa a saporibus eo ꝙ non multum in ꝓprio genere pmanifesti sunt sapores sicut pmanifesti sunt sapores ẜm rerum saporosarum similitudinē. dulcis enim sapor est in melle ꝛ in croco: ꝛ ab his est etiaȝ dulcis odor. Alter autem sapor est in herba que dicitur thimus ꝛ in ea que dicitur opibinus ꝛ ab his est etiam alter odor qui fere similꝰ ē sapori ꝛ odori serpilli: in alijs autem plerū q̄ȝ similis est. Forte autē alicui videbitur sapor ꝛ odor inductarum herbarum magis esse acutus: sed ea q̄ hic dicunꝰ exēpli gratia dicuntur. Similiter autem acutus sapor est in alio: ꝛ in illo similiter est acutus odor cuius causa iaȝ dicta est: quia sicut sapor sequela est complexionis sicce vel humide cōbuste vel frigide vel ẜm alios modos: qbꝰ calidū i ꝯplexiōe vicere vel vinci potest sic generantur pepana vel obsetica vꝰ optetica vel oppositis indigestionibus indigesta ꝛ ex h̄ cōstituūꝰ sapores. Sȝ odores sūt ex allatione taliter vel alio modo digesti vꝰ crudi: ꝛ ideo sicut sapores sequūtur cōplexiones: ita odores sequuntur sapores. Ex h̄ autem patet ꝙ in simplicibus corporibꝰ q̄ vere simplicia sunt: nec sapor nec odor essē pōt: quia in eis sunt qualitates prime non contrarie: ꝛ ideo per suas excellentias sunt in ipsis. In plantis autem precipue sunt eo ꝙ in plantis precipua sunt agentia qualitates prime: cum non habeant nisi partem pris anime. In aialibus autē non ita quia ibi magis agitur ad oparones anime ꝛ iō non ita manifestantur in eis primaruȝ qualitatum actiones elementales. Hec autem plenius scientur in libro de vegetabilibus.

Capitulum .25. qualiter odor se habet ad olfactum ꝛ ad medium ꝛ vtrum sit euaporatio fumalis.

Sicut autem esse diximus auditū cōparatum ad suuȝ sensibile sic est quilibet sensus se habens ad sui sensibilis primas differentias. auditus enim est audibilis ꝛ non audibilis: visus visibilis ꝛ non visibilis. ꝛ similiter etiaȝ olfactus est odorabilis ꝛ non odorabilis. non odorabile autem siue inodorabile dicitur tripliciter. s. quod impossibile est habere odorem ꝙ sentiatur odoris priuatione sicut simplicia. ꝛ dicitur non odorabile: qđ puum habet odorē vix comprehensibilē per bonum olfactuȝ ꝛ dicitur inodorabile quod habet odorem prauum: aut quia fetidum est: aut quia corrumpens est: sicut sunt odores quorundaȝ venenorum ꝛ cadauerum corrumpentium his autem modis ingustabile. Similiter autē olfactus est per medium distans qđ est aer vel aqua: sicut ꝛ duo sensus: de quibus iam supra determinatum est: aquatica eniȝ animalia propter eandem causā videntur habere odoris sensum sicut ꝛ animalia sanguinem habentia. in omnibus eni his vnū signum est ꝙ olfactuȝ habeant: eo ꝙ a longe currunt ad alimentum cum non moueātur nisi ab odore: propter quod etiā falsum

est quod dicit plato ꝙ.s.odor sit fumalis e-
uaporatio rei odorabilis:⁊ hanc platonis o
pinionē pōit ⁊ improbat arest. in libro de
sensu ⁊ sensato:⁊ ibi etiaꝫ nos eandem im
probamus vel improbabimus. Sed h̄ mi
randum est qḋ quidam antecessorum no-
stroꝝ dicunt arest.sentire ꝙ odor sit fuma
lis euaporatio:cum omnino arest.illud im
probet:vnde non est dubium illos arestoti
lem non intellexisse.Signuꝫ auteꝫ ꝙ odor
non sit euaporatio fumalis est ꝙ fumus est
quedam pars substantialis:alias subtilis
fumantis corporis resoluta ex ipso propter
qḋ fumans leuius efficitur quando multū
fumauerit:materia enim generabilium ma
ior extensio ⁊ raritas q̄ꝫ potest habere ē i for
ma ignis.dicamus igitur ꝙ ex vno pugillo
terre fiant per rarefactionē mille pugilli ig-
nis:eo ꝙ corpus rarius maioreꝫ habꝫ quā
titatem:pars autem que fumat ⁊ in fumuꝫ
resoluit ex aliquo odorifero non est quanti
tas pugilli:nec fumus est ita attenuatus si
cut substantia ignis:diximus autem ꝙ sen
sata spēce in circuitu generant:diffunditur
autem odor alicuius in circuitu per quingē
tas leucas ad minus cum autē acentrio rei
odorifere distet odor diffusus per quingen
tas leucas:tūc diametri spēe odoris sūt mil
le leucarum in circuitu:⁊ replet odor spēce
diffusus totum spacium illud.si igitur esseꝫ
fumalis euaporatō:oporteret ꝙ fumosa ps
rarefieret spacio mille leucarum nō linea-
liter sed spēce in longum latuꝫ ⁊ profundū
tanta autem materia non habet tantam ex
tensioneꝫ:nec etiam sub forma ignis: ergo
fumosa pars incōpabiliter rarior esset igne
quod est impossibile.falsum est igitur ꝙ o-
dor sit fumalis euaparatio. Qꝫ āt ad spati
um aliquando extendatur experimento cō
stat. cede eniꝫ grandi facta in terra grecoꝝ
aduenerunt ad cadauera vultures ⁊ tigri-
des ab odore tracti qui nunq̄ꝫ añ in terra il
la visi fuerant:⁊ locus propinquior vbi añа
fuerāt visi a loco cedis distabat spacio qn
gentarum leucarum.aliud autem experi-
mentum est ꝙ in aqua missa pua parte can
fore:inficitur aqua multo longius q̄ꝫ canfo
ra per fumum posset extendi:sicut igitur di

ximus ꝙ omnes species sensibilis per eē
spūale ⁊ intentionale se multiplicāt in me-
dio:ita ⁊ odor ⁊ ideo sine omni materia rei
odorabilis diffunditur in medio sola quali
tas odoris.Si enim in fumo diffunderet
tunc materia veniret ad sensum ⁊ non esset
necessarium medium ad sensum:sed eēt p
pter bene esse:⁊ hoc nos supra improbaui
mꝰ.sensus enim ƀm hoc non esset suscepti
us speciei tantum:ƀm ꝙ est species:sꝫ po-
tius ƀm hoc esse quod habet in materia:⁊
h̄ nos inferius omnino ostendemꝰ fore fal
suꝫ.Adhuc auteꝫ non esset sensibile per se
motiuuꝫ sensus:sed per aliud sue materie
quod omnino falsuꝫ est:sicut supra est pro
batum:⁊ hec mouerunt arestotilem ad hoc
qḋ dixit odorē non esse fumalem euapora-
tioneꝫ. Auic.āt sequens platonē dicit odo-
rem non sine euaporatione diffundi:⁊ con
cedit medium sensus non esse necessarium
ad hoc q̇ sit sensus ƀm actum:sed ad bñ eē
ipsius:⁊ ideo dicit ꝙ si aliquod sensibile cō
iungi posset sensui ƀm esse spirituale sine
medio:tunc non exigeret mediuꝫ:⁊ tale di
cit esse euaporationem: quia illa est spiritu
alis:⁊ odor in ipsa est ƀm esse spirituale.ad
experimenta autem dicit:ꝙ per geometriā
in scientia visus scitur ꝙ visus extendit ad
loca longiora quando exaltatur oculus vi-
dens aues autē vultures ⁊ tigrides aues
que sunt aquile varie altissime super eminē
tias montium volant ⁊ ideo longissime vi-
dent.Adhuc auteꝫ poterat esse ꝙ venti va
lidi illuc detulerunt odores:cum euapora-
tione fumali.signum autem ponit eius qḋ
dicit ꝙ pomum qḋ diu odoratur per exsuc
cionem odoris leuis efficitur:⁊ citiꝰ corrum
pitur: similiter autem ꝙ odores venenosi
necant homines ⁊ animalia quod minus
facerent si sole ⁊ simplices essent qualitatū
intentiones.Quidam autem vtriusq̄ꝫ volē
tes satisfacere opinionibus dicūt ꝙ duplex
est euaporatio:quedam spiritualis ⁊ que-
dā materialis: ⁊ ꝙ odor est euaporatio spi
ritualis ⁊ non materialis: ⁊ isti ignorant di
cta sua:quia si vocant spiritualem euapora
tionem corpus rarum ⁊ tenue sicut est aer:
tunc omnis euaporatio spiritualis est. Si

autem vocant euaporationem spiritualem alterationem medij que fit sola et simplici qualitate odoris tunc non saluant platonē quod ipse negat hoc et insup improprie loquuntur quia spiritus in phica corpus est subtile et aereum. Et ideo nobis videtur aresto tili et auerroi fore consentiendū non propter experimenta sed propter rationes inductas et quod plato et Auic. in hac parte nō bene dixerunt. Quod autē odores corrumpunt aliquādo hoc sine dubio est ideo: quia ingrediuntur per poros occultos et aptos ad interiora animalium cum euaporatione corporis veneno si et euaporatio illa confortat odorē: sed non ipsa tantum agit eum sed potius medij alteratio que est a qualitate odoris simplicis: quoniam autem euaporatio est spūalis sicut et medium: ideo aliquādo est in loco medij: et defertur ad instrumentum oderādi in oderatu: materia enim odoris non est fumalis euaporatio nisi in medio et non in odorifero: cum autem venit ad olfactum non agit in ipsū per esse materiale sed per esse intentionale quod habet in eo in quantum est medium et non subiectum eius secundum esse materiale.

Capitulum vicesimum sextū: qualiter olfactus est in respirantibus: et non respirātibus.

Ex predictis autem oritur dubiū: vtrum omnia olfaciētia similiter adorāt omnes differentias que sunt odore sunt: homo enim non odorat nisi spirans siue attrahens spiritum: et si quod non inspirat: sed aut expirat emittendo spiritū: aut retineat spiritū nō odorat siue odorabile sit prope siue longe: si enim odorabile infra nasū supra organū odoratus ponatur: tunc homo non odorat: medio enim indiget sensus: non propter bene esse sensus: sed omnino propter esse sensum secundum actum: sicut sepius diximus: hoc enim omnibus sensibus cōmune ē: odorabile autem vocamus primum odorans sicut corpus mixtum a quo resoluitur odor non euaporationē ab ipso resolutā que iam habet formā et nām medij in eē spūali: et ideo ipe imutat sensū tāgēs organū itus sed si nō respirant non sentiunt nam sentire proprium est hominū hoc autem manifestum est temptantibus in se ipsis per experimēta dico autem proprium quod quidem cōuenit hoi omni sed non soli sed alijs etiam animalibus spirantibus pluribus: causa autem huius est quia organa sensus sunt due papule admodum papularum que sunt in mamillis in anteriori parte cerebri constitute porrecte directe contra ossa triangularia nasi et sunt coperte pelle tenui ne occasiones contingant eis ex aere attracto nec habent motum ex seipsis pelles ille sed vento inspirate exsufflāte eleuantur et odores tunc simul cum aere venientes imutant eas. huius autem signum ē quando strictissimum habentes nasum propter clausuram foraminum que per ossa triangularia ascendūt: aut nō odorant omnino aut valde parum odorant: hoc autem in anotomia libri animalium scietur plenius. ea autem animalia que sanguinē non habēt non respirant: eo quod frigida habent corda: et non indigent euentatione refrigerante et ideo quidam talia dixerunt habere alium sensum preter eos qui dicti sunt quo participant odorē hoc tamen impossibile est quod olfactus est ille qui patitur ab odore: et ideo siue fiat inspirando siue non semper vnius rationis est sensus secundum quod est potentia passiua a tali actione quod est odor. olfactus enim est sensus odorabilis et differentiarū odorabilis que sunt ea que sunt boni odoramēti et talia sentiunt et spirantia et nō respirātia Amp. autem non respirantia corrumpuntur aliquando a malis odoribus vt sulfure et huiusmodi ex quibus etiā corrumiptur homo. Sulfur enim in lacunis proiectum odore interficit pisces: oportet igitur talia olfactum habere sed nō per modū illū quo habet ipsum homo et animalia respirantia talibus enim occurrunt odores in medio sine attractione aeris. Et hoc est ideo quia instrumenta odoratus discooperta sunt eis: ad que liberū habent ingressum per mediū per quod est odoratus. Videtur autem hic sensus prout est in hominibus et alijs respirantibus ad eundem prout est in non respirantibus

differre sicut differt visus animalium ha-
bentium duros oculos ad visum eorum
que molens habent oculos. Molles eni
oculos habentia: habent velamina que sūt
lacrimalia ꝛ palpebras super oculos: quas
aliquis non mouens: nec concutiēs non vi
det. Animalia autem duros habentia ocu
los ꝛ non velatos habent oculos ꝛ mox vi
dent sine impedimento que apparent in ꝑ
spicuo ẞm actum lucido. Et similiter orga
num olfactus quibusdam est non coopertuz
que scz non respirant: ꝛ ideo occurrunt eis
mox odores que sunt in aere. Alijs autem
que attrahunt spiritum inest h instrumen-
tum cooptum quod tamen discoopitur qñ
respirant attrahentia spiritum: eo ꝙ tunc ā-
pliant vene odoratus ex spiritu: ꝛ pori qui
sunt foramina nasi ꝛ eleuantur in spiritus
velamina organoruz olfactus. Et propter
h quecunqz inspirando odorant non odo-
rant in aqua licet aqua mediuz sit odoris si
cut ꝛ aer: ꝛ h ideo est quia talia olfactū ẞm
actum non habent nisi quando inspirant i
spiratio autem in aqua esse non potest ꝛ iō
talia in aqua odorare est impossibile. Cō-
paratiōem autem quam fecimus inter odo
ratum ꝛ visum non fecimus nisi quo ad si-
militudinem illam que est habere velami-
na: ꝛ non propter necessitatem vtriusqz sen
sus sed propter bñ eē vtriusqz. Non vela-
tos enim habentia oculos peius vident ꝛ
non velatum habentia olfactum melius o-
dorant: ꝛ huius causa est supra dicta. Sed
homo praue odorat: ꝛ non discernit odores
rerum nec odorabilia discernit per odores
sicut faciunt multa animalia alia que res
eiusdem speciei idiuiduales per odores di
scernunt: sicut canes qui discernūt vestigia
vnius cerui a vestigijs alterius cerui: ꝛ in-
ueniunt ceruum per modum odoris quod
adherent vestigio. Et discernunt vestigiuz
vnius hominis a vestigijs alterius hominis
sicut patet in canibus qui inueniunt fures
Hoc autez multo melius facerent non re-
spirantia si esset ita disciplinabilia sicut ca-
nes. Pauca enim aut nulla animalia san-
guinē non habentia disciplinabilia sunt ꝛ
horum omniū causa in libris animaliuz de
terminabimus. Est autez sicut a principio
diximus odor sicci alicui⁹ sicut sapor est hu
midi complexionalis. Organum olfactus
potentia est omnis odor ꝛ actu nullus: quia
aliter non oēs reciperet odores sicut dēm
est superius: hec igitur de olfactu superfici
aliter sint dicta. Adhuc eni de odore subtil
liter tractabimus in de sensu ꝛ sensato.

Capitulum vicesimumseptimū de gu
stu ẞm ꝙ est in medio ẞm esse materiale ip
sius.

Vstum autem eo ꝙ est potentia pas
siua sicut alios sensus per suum obie
ctuz determinabimus. Dicamus igitur ꝙ
gustabile quoddam est de numero tangibi
liū. Et hac de causa non fit gustus gustabi
lis pe medium corpus extrinsecum: sed in
trinsecum quod tamen est a gustante distin
ctum ita ꝙ non est actu pars eius: sed duci
tur eo tanquam instrumento mediali i quo
percipiat sapores. Est autem huius corp⁹
humor saliualis in ore ꝛ lingua. Cum eniz
gustabile sit tangibile sicut tactus non po-
test esse medium per extrinsecuz ita nec gu
stus. Gustabile est autez corpus in quo est
actu humiditas: eo ꝙ gustabile est in humi
do: sicut in propria materia ꝛ in medio hu-
midum autem de numero tangibilium
Propter quod etiaz gustus formaliter dif
fert a tactu quia humidum in gustu mate-
riale tantum est: ꝛ sapor in eo est forma a-
gens in gustu: ꝛ ideo gustus non est pars ta
ctus: sed species quedam sensus sicut ꝛ ta
ctus. Si enim gustus formaliter acceptus
pars esset tactus: tunc non esset quinqz sen
sus: sed quattuor quoruz vnus haberet plu
res partes. Et ideo cum dicitur gustus eē
quidam tactus: intelligitur quidam tactus
qui non simpliciter est tactus: sed quodam
modo: quia scilicet id quod est materiale i
gustu est tangibile. Et quia humidum est
propria materia saporis in qua diffundit ꝛ
est ẞm esse materiale ipsius: ꝛ ideo si in a

aqua esse possem⁹: ꝛ permisceretur dulce aliquid cum aqua: non gustaremus dulcedinem ab aqua separatam: sicut accipimus spēz coloris sed potius gustaremus dulce aque permixtuz simul in humido aque extraneuz lingua tangente. Et ideo tunc sensus dulcis non esset nobis tunc per aquaz sicut per medium tantum: quia in eo quod est medium tantuz non est sensibile nisi ꝰm esse spirituale ꝛ intentionale: dulce autem istud esset in humido aque sicut in materia cui corporaliter permiscetur: sicut gustam⁹ etiam sapores in potu: quia in humido vini sunt ꝛ cum humido gustum immutant: ꝛ nō ab humido sicut a medio ꝰm esse intentionale accipiuntur. Color autem non sic videtur ꝙ misceatur medio ꝰm esse materiale: nec videtur sic ꝙ aliquid de partibus materialibus colorati defluat ad visuz sed sic ꝙ in medio videtur ꝰm esse intentionale tantum ꝛ ħ est potius a medio accipere sensibile q̄z in medio. Et vt hoc melius intelligatur: oportet scire ꝙ gustus non accipit speciem saporis denudatam a corpore saporoso: sicut faciunt tres sensus de quibus dictum est sed accipit eam in deflexu partium corporis saporosi ad ipsuz: ꝛ ideo hoc quod gustatur non qualitas vel intentio est: sed corpus quod venit ad linguam propter quod verissime gustus quidam tactus est: ꝛ indiget medio intrinseco quod ē pars animalis. Est autem hoc mediuz non humor salivalis eo ꝙ ille humor non est pars animalis: sed potius ligue vel faucium extremitas i qua diffusi sunt nervi gustativi. Humor autem salivalis est mediuz ad bene esse gustus ꝛ non ad esse: quia partes corporis saporosi permixte humido salivali subtiliantur ꝛ fluide efficiuntur vt possint penetrare per seipsas ad gustum: ꝛ ex hoc patz ꝙ odor non est fumalis evaporatio quia cum omnis fumus corpus sit: sed odor non nisi in fumo pertingeret ad olfactum: olfactus esset quidam tactus: sicut ꝛ gustus. Si autem aliquis quesiverit qualiter gustus dividitur a tactu dicenduz sicut prius. quoniam sapor in humido ꝰm actum tangit tantum humidum inquantū humidum gustum inquantum gustus est: non immutat: sed potius sapidum: inquantum est sapiduz: propter quod gustus in eo ꝙ gustus iudicium saporis est: ꝛ sic a tactu discernitur ꝛ non est pars quedam tactus. Et in hac sentencia autores tres concordant scꝫ arest. ꝛ avic. ꝛ averois. ꝛ sic dicendo patet: ꝙ gustus nullum medium est extrinsecuz: sed tamen sicut color est visibilis ꝛ proprie agit in sensum visum sic sapor est gustabilis ꝛ per se agit in gustuz: sed nō agit ꝛ perficit sensum saporis in gustu sine humiditate actuali sicut diximus: sicut experiri potest cum salsum agit in gustum. illud enim non agit sine humiditate qꝛ salsū ē ꝰn liqdū ꝛ tactu humido dissolvitur ꝛ liq̄facit linguam ꝛ cōmixtum incorporatur illi humido ꝛ agit in gustum ꝛ non aliter.

Capitulum vicesimūoctauum qualiter saporis differentie se habent ad gustum ꝛ econuerso.

Sicut autem visus est visibilis ꝛ invisibilis: tenebra enim est invisibilis: ꝛ visus indicat tenebraz lucidum ꝛ coloratum. Adhuc autez visus est invisibilis qꝺ est valde splendidum: quod non est ex se: sed ex inpotentia visus dicitur invisibile. ꝛ ideo alio modo dicitur invisibile q̄z tenebra. Similiter autem sicut auditus est soni ꝛ silentij quod dicitur inaudibile ꝛ est magni ꝛ excellentis soni qui etiaz dicitur inaudibile: sed aliter q̄z silentium: dicitur enim inaudibile sicut valde splendidum dicitur invisibile: sicut enim pervus sonus ꝛ debilis dicitur inaudibilis quodammodo eo ꝙ non movet auditum: ita ꝛ magnus ꝛ violentus sonus est inaudibilis eo q̄ corrumpit auditum. Invisibile enim ꝛ inaudibile dicitur multipliciter: aliud enim dicitur omnino invisibile a quo privatur vniversaliter per se visus: aliud autem dicitur invisibile: qꝺ ꝛ si de se aptum natum sit videri:

cum non habet visum aut prauum habet ꝛ corruptum vel debilē sicut ꝛ ingressibile dicitur illud quidem quod omnino priuatur gressu aut quod non habet prout debet habere: sed habet debilem ꝛ prauum. Similiter quilibet sensus se habet ad sui sensibilis differētias. Unde etiā sic gustus est gustabilis ꝛ non gustabilis ꝛ nō gustabile mltipliciter dicitur scilicet quod habet priuationem omnimodam ad gustum sicut insipidum aut quod habet peruum aut prauum ꝛ corrūpentem gustum. In omnibus autē his principium materiale saporum esse videtur potabile: ꝛ non potabile: dico autem potabile quod est humidum non simplex sȝ aliquid passum a sicco: h enim subiectū est saporum quos influere facit in gustum: sicut in potu est: ꝛ impotabile dicitur multipliciter sicut ꝛ non gustabile: vnde cum gustus sit potabilis ꝛ non potabilis: tamē gustus est potabilis: ꝛ ita potabile facit aut nō gustum aut debilem: aut prauum gustum: potabile autem est gustus ẜm naturam.

Potabile tamen ꝛ non potabile sunt coīa tact⁹ ꝛ gust⁹ sed simplex ē tact⁹ ꝛ sic ꝓpe vocatur humidū: non simplex autē sed aliqd passum a sicco est gustus: ꝛ sic vocatur proprie potabile ꝛ quoniam humidum sic potabile ē gustabile a quo passiuo accipit gustus: oportet ꝙ organum quo sentim⁹ sit tale ꝙ non sit humidum tali potabili actu: ꝛ ꝙ non sit ipsum impossibile fieri a tali potabili humidum. Sic enim actu nullum saporem habebit: ꝛ potentia habebit omnes Gustus enim cum sit passiua potentia sicut ꝛ ceteri sensus: patitur aliquid ꝛ immutatur a gustabili ẜm ꝙ gustabile ꝛ non tangibile est. In tali autem passione necesse est ꝙ organum fiat humidum humido potabili: quia sicut dictum est supra: saporosi partes non pertingunt ad organum gustus nisi fluentes commixte humido potabili: Si attem in tali passione fiat humidum: ꝛ tunc oportet ꝙ fuerit tale ꝙ possibile fuerit fieri humidum: ꝛ tamen in se saluatum sit ab humido potabili: quia aliter non omne taliter agens potabile reciperet. Gustatiuum enim organum quo sentimus non est actu essentialiter humidum: sed potius saluatum ab ipso. Huius autem signum est ꝙ duo impediunt sensum saporum in lingua: si enim sit multum sicca ꝛ quasi adusta sicut est in febricitantibus in acuta non sentit lingua sapores. Adhuc autem si sit multum humida lauantur ab ipsa sapores sicut fit in his qui aqueum fleuma multuȝ habent descendens in linguam eo ꝙ multum talem humorem in stomacho habent non bene sentiunt sapores: quia omnia videntur eis insipida sicut aqua vel sicut albumen oui. In lingua enim sicut diximus tactus fit primi humidi quod subijcitur saporibus: hec autem duo impedimenta percipimus: quia sicut quando aliquis gustat fortem saporem alicuis viscosi humidi sicut mellis ꝛ postea gustet alterum videbitur secundus impeditus per primum: ꝛ sic est qui multum humidum ꝛ superfluum habent in lingua: semper impediti sunt a discretione certa saporum Secundum autem impedimentum est sicut in infirmis laborantibus ex colera adurente omnia amara esse videntur: eo ꝙ talis sapor est in lingua eorum sicca ꝛ adusta: ad h igitur ꝙ bene gustet lingua oportet ipsaȝ eē saluatam a superflua humiditate: ꝛ non impossibilē ad humoris receptioneȝ. Ex omnibus autem his patet pypoteticorum sententiam esse ꝙ medium in gustu extremitas est lingue tangens saporosa que sunt actu pars gustantis. Humidum autem salinale saluat in esse mediuȝ ad conuenienter tangendū id qđ est mediuȝ in gustu. organū autē est neruus gustatiuus qui diffūditur ex maxima pte sup lingue latitudinē ꝛ in aliqua pte in superficie ꝯcaua fauciuȝ

Capitulum vicesimūnonum de differētijs saporum ẜm speciem ꝛ qualiter se habent ad gustum.

Licet autem in libro de sensu ꝛ sensato proprium est dicere de generatiōe saporuȝ tamen propter doctrine bonitateȝ aliquid hic dicemus: dicim⁹ autē ꝙ spēs sapoꝝ sicut ꝛ i colorib⁹ ꝛ in alijs sensib⁹ ꝑmeqdē ꝛ extreme sūt simplices ꝛ ꝯtrarie ꝛ he

dulce τ amarū. consequentes autem τ ꝓxime medijs que ꝓpinquiores sunt extremis: sunt pinguis qui ꝓximus est dulci: et salsus qui ꝓximus est amaro. qui autē magis distant ab extremis versus medium ꝑ eque distātiam sumptum sunt sicut acer et austerꝰ: τ pōticꝰ τ acetosus τ acutꝰ. Iste ei fere videntᶠ saporū omnes differētie: et est in eis magna diuersitas inter auctores: qm̄ in rei veritate galienꝰ τ auic. volunt ꝙ causa saporum sit calidum τ frigidum diuersimode vincentia humidum a sicco passum: τ si calidum τ frigidum essent causa cōtrariorum τ mediorum saporum: tunc oportet ꝙ maxima contrarietas in saporibus oriretur a calido τ frigido: τ nos videmꝰ ꝙ hoc non est verum: quia calidum τ frigidū causant in diuersis saporem eundem. amarum enim causatᶠ aliquando a calido terrestri cōbusto: τ tunc causa eius est calidum. aliqñ autem causatᶠ a frigido: sicut in saporibus plantarū que cum pepane sunt dulcescūt illarum enim omnium fructus vt multum in ꝑncipio est amarus. τ similiter licet dulce frequenter causetᶠ a calido in humido subtili bene admixto cum sicco subtili: tamen potest etiam causari aliquādo a frigido: sicut in plātarum fructibus que cū pepane sunt fiunt amari. illi a ꝑncipio enī sunt dulces vel insipidi. constat igitᶠ ꝙ calidū τ frigidum: nec essentialiter nec generaliter causant contrarios τ extraneos sapores. Et adhuc etiam hoc constat alia ratiōe: quoniā multa sunt calida cōplexioni hominis que niter omnes est equalior: que tamen nō necessario sunt in se τ simpliciter calida: vel etiam alijs cōplexioni calida: sicut aliqd calidum homini frigidum est leoni: qui calidior homine est. Et ideo si forte Galienus τ auic. experimētis ꝓbant amarum vniuersaliter operari calorē in homine: non est ꝓpter hoc ꝓbatum ꝙ amarum in se τ simpliciter sit calidum: vel cuilibet sit calidum. et si omnia hec non curemus: tamen constat ꝙ agens de generatiōe sensibilis causas dare debet que sunt essentiales: vt forme quedam in illo sensibili de quo agit: τ ideo ꝭm ꝓprietatē istius sententie dicimꝰ nos ꝙ extremi simplices sunt sapores: dulcis τ amarus: τ qr duplex est mediū. s. per eque distātiam: τ ꝑ vicinitatē ad vnum cōtrariorū sumptum: dicimus ꝙ dulcis ꝓpinquiorē iuxta se habet salsum. alij autem quicq̄ sunt magis remoti: τ videtᶠ ꝙ omēs illi sint versus amarum qui sunt acer: τ acutus τ acetosus: τ alij qui sunt austerus qui idem vocatᶠ stipticus τ ponticꝰ videntᶠ esse magꝭ versus dulcem. isti autē medij sunt causati ex diuersis vijs quibus mouetᶠ dulce in amarum vel econuerso. licet enim plura media habeant aliqua cōtraria: tamen non semꝑ per illa omnia mouentᶠ quando fit motꝰ de cōtrario in contrariū. quādo enim mouetur album in nigrum vel ecōuerso non semper ꝑus venit in colorē extremū: sed aliquādo in illum: aliquādo in raropō: τ aliquando in viridem: aliquando autem in croceum: ꝭm diuersitatem eius quod alteratᶠ. ita est etiam in saporibus: ꝙ alteratio que est de dulci in amarum: aliquādo est per pingue τ ponticum: aliquādo per acre τ acutū ꝭm diuersitatē nature eius: τ sic quod alteratᶠ: τ cum in omni motu sint multa facta sicut in phisicis est determinatū: vbicūq̄ timetᶠ motus anteq̄ȝ sit in extremo simplici ibi cōstituet mediū cōpositū ex vtroq̄ȝ extremorum. τ hec generatio mediorū est ꝓpria et formalis: cum nos iam in tertio phicorum ostendimꝰ ꝙ motus alteratiōis non est nisi forma post formam ꝭm continuum fluxū potentie ad actum. De numero autem saporum τ certa ꝭm spēm generatiōe dicemꝰ in libro de sensu τ sensato. organum autē gustatiuū est potentia quelibet differētia saporis: τ sapor qui est gustabilis est illud qḋ facit gustum actu huiusmodi esse qualis est sapor.

Capitulum trigesimum de tactu: vtrū sit vnus an plures.

Eo autem puod potest tangi τ de tactu eadem ratio est que dicta est de alijs sensibus quo ad hoc ꝙ tactus virtus passiua ē q̄ ad actū ducitᶠ ꝑ spēs tāgibiliū qualitatū: τ cum cōmunicatio sit iter agēs

& patiens si agentia in actu sunt plura genere: quorum nullum agit p aliud: oportet q tact9 sint plures virtutes diversas habētes communicationes ad diversitatem generis agentiū. Unde si tactus non est vnus: tunc necessarium est q ea que tangunt sint genere plura: & econverso: si ea que tangun tur sint genere plura: necessariū est tactum plures virtutes esse.

Adhuc autem habet dubitatōnem magnam: vtrum tactus sit plures virtutes aut non. Adhuc autem habet dubitatiōem qd est quo vt instrumēto & vt medio sentimus in tactu: & si aliquo vt medio sentimus in ipso hoc enim multi negaverunt. Dubitat eniz mox sensibili occurrēs caro sit quo sicut instrumento sentimus: & in his que non habent carnem sit membruz simile carni: quo sentiunt aliam carnem & sanguinem nō habentia: an non sit hoc organum quo sentimus: sed potius caro vl' simile carni sit medium per quod redditur sensus: & organuz sit aliud aliquid intrinsecus: qđ est primuz & principale quo sentimus in tactu. h enim ambo habent dubitatōnem. Qr enim non sit vnus sensus sed plures videtur probari ex hoc q sicut sepe diximus: omnis sensus vnus: vnius contrarietatis esse videtur: sicut visus albi & nigri: auditus gravis et acuti in sonis. gustus autem amari & dulcis: in eo autem quod potest tangi quod speciem suam generat in tactu: multe insunt cōtrarietates: quarum nulla sentitur per alteram: sicut calidum & frigidum: & humiduz & siccum: quarum neutra per alteram sentitur. Est autem talis grave & leve: que tactu sentimus: & non per aliam aliquam cōtrarietatem: & quidam ponunt durū & molle: asperum & lene: sed hec non sunt adeo prima sensibilia: sicut ea que dicta sunt: qa durum quod resistit tangenti est aliquo modo siccum: & molle est quod cedit tangenti & est aliquo modo humidum. Similiter autem asperum quod in pluribus partibus sue superficiei tangenti resistit: est aliquid sicci: sicut & lene cuius partes in vnam superficiem confluentes: est aliquid humidi. Sed primo enumeratarum contrarietatuz nulla omnino sentitur per aliam. Est autē etiam tactus quorundam aliorum quecūqz sunt huiusmodi q tangentia immutant ad speciem suam per tactuz: & non per aliquā aliam priorem naturam sentiuntur: & talia sunt sicut dissolutio continuitatis in corpore: que est ex verbere vel vulnere: vl' aliquo alio. Et sicut oppositum eius quod est consolidatio continuitatis. Dissolutio eniz nō sentitur: nec ex calido: nec ex frigido: nec ex humido vel sicco: nec ex gravi vel levi. Similiter autem est de consolidatiōe. Corruptio quidem complexionis sentitur ex aliqua primarum qualitatum corrumpente complexionem: sed dissolutio non est contraria complexioni: sed potius compositioni: & inter complexionem & compositiōem superius distinximus. Tale autem sensibile tactus est: etiaz delectatio que est in venereis: sed non ea que est in potuz cibo: qa illa est calidi & sicci prout respondet fami: sed est frigidi & humidi prout respōdet siti. Hec autem omnia tangibilia plurimū generum sunt non subalternatim positorum: & ideo videtur passivum his activis respōdens plures esse sensus: & non vnus specie vel numero vel genere. non enim sufficit q hec omnia in vno sint genere generalissimo: quia sic omnia sensibilia essent vn9 sensus. Habet autem solutionem sophisticam ad hanc inductam dubitatōnem: eo q aliquis forte instabit & dicet: q pbatio quā induximus q omnis sensus vnus: vnius sit contrarietatis sit falsa: quoniam etiaz in alijs sensib9 plures videt' iesse ꝯtrarietates sicut in voce non solum est vna cōtrarietas que est acutio & gravitas: sed etiam magnitudo & parvitas vocis: & lenitas & asperitas eius: & his similia contraria que circa vocem inveniri possunt. Sunt autem & circa colores huiusmodi plures differētie contrarie: sed causaliter solventi inductam dubitationem etiaz si concedamus plures cōtrarietates: quas dicit tamen omnes has esse: videmus circa subiectum vnum commune quod est proximum genus earum. prime enim omnes sunt in voce: & secunde omnes in colore. In tangibilibus autem

nō inuenim⁹ aliquod ſbm p̄rimū quod ſit gen⁹ cōtrarietatū ſupi⁹ inductarū. Et iō ad huc remanet dubiū: vtrū tact⁹ ſit ſenſus vn⁹ vel plures: inducte etiā differētie nō dicunt cōtraria vltima: qꝛ vltima cōtraria in quolibet genere ſunt ſimplicia: ſed magnitudo ꝛ puitas: ꝛ lenitas ꝛ aſpitas nō ſunt vltima i voce: ſed drie ſunt vocū mediaꝝ: ſicut in li. de ſenſu ꝛ ſenſato oñdem⁹. Silr aūt eſt de hiſ q̄ ſunt i colore. Qꝛ aūt in ſenſib⁹ tact⁹ nō ſit gen⁹ vnū pꝫ: qꝛ ſi ꝯſideram⁹ ea bꝫ eē put phic⁹ iſta cōſiderat: nūc calidū frigidū ꝛ hūidū ꝛ ſiccū ſunt in q̄litate: ꝛ leue ꝛ graue: q̄ cauſant̄ a raro ꝛ denſo ſunt in ſbā eo ꝙ ſup ſbam nō addūt niſi ſituꝫ quēdā q ē in ptib⁹ materie. oſtenſum eſt igit̄ demonſtratiue ꝙ ſenſus tactus eſt plures virtutes tactiue: ꝛ ſic determinata ē vna ſuperius inductarum dubitationū.

Capitulum trigeſimūprimū: ꝙ caro non eſt organuꝫ tactus.

Remanet autē querēda hec qō: vtruꝫ organū quo ſentim⁹ int⁹ ſit an nō. Qꝛ autē organū tactiuū exteri⁹ ſit ꝛ ſit caro que mox occurrit tāgibilib⁹ ſicut quidā dixerūt illud eſt ſignū qō inducūt ad hoc probādū ꝙ ſtatim ſit ſenſus bm actū quādo tangunt carnē tāgibilia. hec fuit cauſa ꝙ dixerūt carnem eſſe organū tactus. viderūt eni in aliꝭ ſenſibus ꝙ nō ſit ſenſus bm actū: niſi quaꝫ do ſpēs ſenſibilis eſt in actu vel in ſenſu: et arguebāt ex hoc ꝙ cū ſenſus ſit bm actū: ꝙ tūc habet ſpēꝫ ſenſibilē in organo: ſed tact⁹ carnis ad tāgibilia mox eſt ſenſus tact⁹ bm actū. mox igit̄ ſpēs tangibilis recepta eſt in organo tact⁹. caro igit̄ organū eſt: ꝛ nō medium. Ampli⁹ autē p̄us ipe ſenſibile eſt in medio q̄ꝫ in organo: quoniā organū accipit quod reddit̄ a medio: ꝛ mediuꝫ accipit ab obiecto ſicut ꝯſtat ex p̄dictis. ſi igit̄ mediū eſſet caro p̄us eſſet qualitas tāgibilis i carne q̄ꝫ in organo: ſed nō eſt bm actū ſenſus: niſi quādo immutatū eſt organū: ergo qualitate ſenſibili exñte in carne: nō eēt adhuc bm actū ſenſus: ꝛ h nos expimur fore flm: ꝛ ꝓpter iſtas rōnes magni viri de pypateticoꝝ ſecta dixerūt carnē neruoſā eſſe organū tangendi alexander. ſ. ꝛ themiſti⁹ ꝛ poſterioꝛ eis auicē. Sed qꝛ arſ. opio his non cōcordat: dicim⁹ nos nullū eſſe ſignū quod induxerūt ad ꝓbandū ꝙ caro mox ſenſib⁹ occurrens ſit organū ſenſus. cui⁹ ꝓbatio ē ꝙ ſi aliqs nūc circa carnē ſuam extenderit aliquid tenue ſicut pellē uel mēbranā ꝛ faciat ſenſū per tactū tangibiliū ſimiliter ſicut p̄us mox ut tetigerit tāgibile ſignificabit ſe ſenſui: ꝛ nō eſt qualitas tangibilis p̄us ipe in mēbrana uel pelle q̄ꝫ ſentiat̄ i corpoꝛe: ꝛ tamē cōſtat ꝙ mēbrana nō eſt organū ſenſus. Si aūt aliqs dicat ꝙ nō eſt ſile: qꝛ mēbrana ſupinducta carni ē extranea: ꝛ caro eſt cōnaturalis ꝛ mēbrū animati corpoꝛis: dicem⁹ ꝙ eſt ſile quātū ad hoc ꝙ nō intercidit aliqō temp⁹ inter ſentire ꝛ eſſe qualitatē ſenſibibilē in pelle: ſed in hoc eſt diſſimile: quia caro eo ꝙ naturalis eſt certificat ꝛ demonſtrat certi⁹ ſenſibile q̄ꝫ pellis: eo ꝙ ſicut diximus ipſa eſt pars ſentien is: ſignū igit̄ qō induxerūt fallax eſt: caro aūt ad tāgibilia videt̄ ſic ſe habere: ſicut ſi circulariter nobis aptat⁹ eſſet aer ſicut ps actualis aialis ſentientis exñs: tūc eni p vnā ptem noſtrā videremur ſentire: ꝛ ſonū: ꝛ odoꝛē: ꝛ coloꝛē: ꝛ ab vnitate illi⁹ ptis qua ſentirem⁹ videret̄ eſſe vnus quidam ſenſus auditus ꝛ viſus ꝛ olfactus. nūc autē quoniā determinatum ꝛ diſtinctū eſt a nobis mediuꝫ per quod ſentimus tria ſenſata inducta: qꝛ determinata ſunt organa ipſoꝛū ſenſuum: ideo manifeſtum eſt ꝙ predicti ſenſus plures ſunt ꝛ nō vnus. Mediū autem forma coniunctum nobis uel determinatum non facit ſenſuꝫ vnum uel plures: ſed potius vna ꝓportio paſſiui ꝛ actiui facit vnā ꝛ plures ꝓportiones faciunt plures. in tactu autem eſt hoc immanifeſtū ꝛ latēs: eo ꝙ medium in ipſo non poteſt eſſe a nobis diſtinctum. cuius cauſa eſt ꝙ animata corpa ſentientia omnia componunt̄ ex tangibilibuſ p eēntiam corpis: ꝛ ideo oportuit ꝙ non per

species suas tm̃: sed etiã per suas essentias
corporibꝰ animatis coniungerẽtur in sensu
⁊ ideo oportuit ꝙ actu pars eẽt animati me
diuꝫ per quod talia sentit. Nec potest esse
simplex corpus ex quo componit̃ corpus
animatũ tribus de causis. Quaruꝫ vna est
ſm hanc intentõnem ꝑ̂ncipalis: quia sicut
diximus supra: mediũ nullaꝫ actu debꝫ ha
bere qualitatẽ illius sensibilis cuius ẽ me-
dium. Et hoc non potest nisi altero duorũ
modorũ. Quorũ vnus ẽ: ꝙ sit omnino ꝑ̂ua
tum: sicut absonũ ⁊ non coloratũ ad sonum
⁊ colorẽ se habꝫ. Alter autẽ est ꝙ sit tempe
ramẽtuꝫ ad equalitatẽ: ⁊ recesserit ab excel
lentijs qualitatũ sensibiliũ: ⁊ hoc oportꝫ in
tactu esse mediuꝫ eo ꝙ sentiens non potest
omnino destitui qualitatibꝰ ꝑ̂mis: cum ex
illis componat̃. Cuꝫ igitur iste qualitates
ſm excellẽtiam sint in simplicibꝰ: simplex
corpus non potuit esse mediuꝫ ad eas: nec
ex ipo potest fieri corpus animatũ. Secun
da ratio est: quia si esset ex his non est susce
ptibile diuersitatis organorũ. hoc autem re
quirit omnis anima terrena: vt supra dixi-
mus. Tertia vero ratio est: quia oportet ali
quod firmũ esse animatũ corpꝰ commixtuꝫ
ex aqua maxime ⁊ terra vt possint in eo fie
ri operatõnes vite ⁊ spũs. Si eni foret sim-
plex aereũ vel aqueũ: tunc omni corpi con-
tinuaret̃ quod tangeret ipsum. si autem eẽt
ex terra: tũc non haberet aptitudinẽ ad vi-
tam ꝓpter frigus ⁊ siccitatẽ que sunt due q̃
litates mortificatiue. relinquit̃ igit̃ animatũ
corpꝰ esse mixtũ ex aqua ⁊ terra: ⁊ ex alijs:
⁊ oportet vt mediũ sibi habeat coaptatũ: vt
vndiqꝫ tangat nocentia ⁊ conueniẽtia: ⁊ re
cedat a nocentibꝰ ⁊ conueniẽtibus ꝑ suam
essentiam coniũgatur. necessariũ ergo est ꝙ
in eo quod potest tangere: ⁊ habet potẽtiaꝫ
tactiuam sit aliquod corpꝰ mediũ sic mixtũ
ꝑ quod fiunt omnes sensus tangẽdi: cũ si-
cut habitũ est sint plures: h autẽ ẽ caro que
mox occurrit tangẽtibus. Et etiã ideo: qa
nulla pars hominis vel alterius sentientis
ita ad equalitatẽ medij sit mixta sicut caro.
neruꝰ eiꝫ ⁊ vene ⁊ alia nõ ita ad mediũ sunt
tem̃pata sicut caro: ⁊ ideo nõ incõueniẽter
sunt media. Et si forte aliquis inferat ex h
ꝙ tactꝰ est vnꝰ sensus ab vnitate medij: non
valet illatio. quoniã sicut diximꝰ ab vnitate
medij nõ ꝓbat̃ vnus fore sensus: sꝫ potius
ab vnitate organi passiui ſm ratõem ⁊ pro-
portõem ad suum agẽs. hoc autẽ quod de-
mõstrat ꝙ tactꝰ est plures ⁊ nõ vnꝰ est preci
pue tactus qui est in lingua. ille eni tactus
tangit omnia que tangi possunt: ⁊ insup tã-
git saporosa sicut diximꝰ ſm eandẽ partem
lingue in qua est tactus. ⁊ si quidem ita eẽt
in toto corpe sensibili ꝙ etiã alia pars que-
libet sentiret saporẽ cum tangibibilibꝰ tunc
vniuersaliter videret̃ esse vnꝰ numero ⁊ spẽ
sensus gustus ⁊ tactus: ⁊ hoc ideꝫ videret̃
si lingua eẽt animal. Nunc aũt discernunt̃
tactus ⁊ gustus eo ꝙ non ſm quãlibet pẽ
conuertunt̃. quicqd eni gustat sapores ſm
idem discernit tangibilia sed nõ conuertũt̃
ꝙ quicquid sentit tangibilia ꝙ ſm id iudi-
cet sapores. Que autẽ subiecto sep̃ara sunt
eẽntialiter sunt diuersa: ⁊ ideo gustꝰ ⁊ tacꝰ
eẽntialiter sunt diuersi sensus. licet autẽ ipi
tactus subiecto nõ diuersificent̃: tamen for
maliter ꝓpter cãm ꝑ̂us inductã necesse est
tactiuas virtutes diuersas esse

Capitulũ trigesimũ secũdũ: vtrũ tactus
indigeat aliquo medio extrĩseco.

His autẽ sic conueniẽter demõstratis
q̃ramus an mediuꝫ quod est in tactu
actualis ꝑs tangẽtis immutet̃ semꝑ ꝑ tactũ
corpis cuius accipit qualitates: an etiã in-
diget medio exteriori. hoc eni videt̃. scimꝰ
eni tactiuã virtutẽ habẽtia nõ habitare nisi
in aere vel in aqua. scimꝰ etiã ꝙ nihil tangit
in aqua nisi ſm supꝼiciẽ humidã vel hume
factiuã esse. humidã autẽ vel humefactiuã
habẽs supꝼiciẽ habꝫ aliquid corpis humi-
di sibi in supꝼicie adherẽtis. Sꝫ omne cor-
pus habet ꝓfunditateꝫ: cum profunditas
sit ertia magnitudo siue dimensio corpo-
ris. ergo inter quelibꝫ se tangentia in aqua
intercidit medium profundum habens in
quo qualitas tangẽtis prius est q̃ꝫ in sensu
tactuset: sic cum omnium habitantium in
aquis vltima repleta ⁊ infusa sint aqua om
nia tangentia in aqua medio extrinseco

vtunť in aqua per quod fit tactus ipsorum. eadem autem necessitate sequiť hoc in aere quia aer etiam humid⁹ est: ꝛ replet ꝛ infundit vltimas superficies se tangentiū. fit igitur tactus non tm̄ per medium intrinsecuꝫ sed etiam per medium extrinsecū. h̄ autem est contra ratōnem tactus: quia illa se contigūt quorum vltima sunt simul: non intercidente aliquo alio corpore. sic igitur verus tactus non potest esse habitātiū in aqua vľ in aere: licet in aere magis lateat q̄ꝫ i aqua: eo ꝙ nihil est aer: sicut etiā animalia habitātia in aqua vt pisces: magis nos latēt q̄ꝫ in aere habitātia: eo ꝙ aer est magis purus: et minus tegit ea que sunt in ipso. Ex his igiť dubium oriť: vtrum omniū sensibilium ꝫm vnam similitudinē sit sensus per medium extrinsecuꝫ an quorundā sensuū sit aliter q̄ꝫ in aliqs: sicut gustus ꝛ tactus videnť accipere sua sensata in eo ꝙ tangūt sua sensibilia corporali tactu ꝫꝫ sua vltima. Si eni omnis sensus est per medium extrinsecuꝫ licet quidam cum hoc tangūt sua sensata et quidam non: sed sunt lōge distātia ab ipis: ꝛ redduntť eis a medijs: que p̄mo a sensib⁹ immutata sunt: tūc omnia sensata sentimus per altera a nobis ꝛ extrinseca media: ꝛ tūc per mediū extrinsecū sentim⁹ durū ꝛ molle ꝛ alia tangibilia: sicut ꝛ sonabile: ꝛ visibile: ꝛ odorabile: ꝛ non erit differētia in habēdo mediū extrinsecū istorū quiqꝫ sensuū: sꝫ potius in sentiēdo per medium extrinsecū lōge vel ꝓpe ꝛ ꝓpinquitas sentiēdi p mediū extrinsecū erit causa quare latet ꝙ quidam habent mediū extrinsecū cum tamē habeant: sed qd̄ latet non erit causa non essendi mediū. Quoniā autē superi⁹ dixim⁹: si ponam⁹ nos sentire p pellē mēbrane nobis supinductā: que sit adeo tenuis ꝙ lateat nos omnino: quia ꝓhibet sensum: eo ꝙ percipi non potest si p̄us sit qualitas sensata in pelle: ꝛ per pellē in carne: licet sic lateat: tamē ꝓcul dubio pellis est media per quā sentimus: ꝛ est mediū extrinsecū: sicut diximus de aqua ꝛ de aere. Videmus enim nūc tāgere omnia que tāgi possunt: ꝛ nihil in sensu tactus videtur esse per medium: cum tamen inter vltima tangētiū intercidat humidum aeris ꝛ aque: quo repleta sunt vltima tangentiū: sicut diximus supra. videť igitur medium extrinsecū habere sensus tactus.

Sed ad hec omnia dicimus soluentes: ꝙ in veritate ita est ꝙ in humido aque vel aeris se tangētia habent inter suas superficies intercidens aliquod humidū corpus: sed tamē hoc non est mediū necc̄ariū ad sensum sed accidit. Et in veritate est adeo tenue ꝛ ita adherens se tangentib⁹ ꝙ vno tactu numero tangit illud mediū et immutat sensum: ꝛ ideo tangit per illud: non sicut p mediū: sed sicut per aliquid accidētaliter sibi circūpositū. Et ideo differt hoc mediuꝫ a medio quod est in speculatiuis ꝫm visuꝫ ꝛ in sonatiuis ꝫm auditū: quoniā in visu: in auditu: ꝛ olfactu fit sensus: ita ꝙ nos in eis facimus nobis mediuꝫ aliquid quod agat in organū: ꝛ ab obiecto agatur in ipsuꝫ. Et ideo in illis sensibilibus medium aliquomodo ꝫm intentōem sensibilis agit in nos sensibile quod in ipsum egit forma sensibilis. Non quidem tēporis p̄oritate: quia in non momēto ꝑcipiue in visu immutatť ꝛ medium a visibili: ꝛ visus a medio: sed tamen est ibi prioritas cause: quoniam sensus non immutatur: nisi causaliter immutatū sit medium: ꝛ hoc medium necessariū est ad sensum. Sed que sentiūtur vel sentiri possunt in gustu ꝛ tactu: non requirūt medium extrinsecuꝫ ꝓpter esse sensus: sed per accidēs vel ad bene esse sensus. ad bene esse quidē gust⁹ sicut diximus: per accidēs autē tact⁹ ꝓpter infusionē vltimorū ab humido aque vel aeris. Et ideo tangibilia non sentiūtur a medio: sicut fit in sensibus visus et auditus ꝛ odoratus: sed potius sentiunť simul cum medio quod infundit vltima. Et hoc simile est clypeato qui percutitur: nō enim sic percutitur clypeus: ꝙ clypeus ꝑcussus vlterius percutiat hominē: ꝛ reddat sibi ꝑcussionem: sed potius simul vno ictu percutitur clypeus ꝛ clypeatus: ꝛ ita est in his q̄ se tangunt in humido aque vel aeris. Hec igitur que hic dicta sunt: sentētia est aristotelis ꝫm verum ꝛ subtiliorē intellectum eorum que dicit in secūdo de anima de tactu.

Capitulū trigesimūtertiū: ⁊ est digressio dicens intentiones alexandri: themistij: auerrois: ⁊ auicenne.

Sed alexander ⁊ themistiꝰ hic diuerterūt a veritate ⁊ errauerūt. Opinati sunt enim arꝫ. dixisse nō esse tactū habitantium in aere ⁊ aqua nisi ꝑ mediū aerem vł aquā: tanq̄ꝫ tactꝰ indigeat medio extriseco: ⁊ tūc negāt h̄ de ratōe dicti arꝫ. opponētes ꝙ tactꝰ animatorū in aere ⁊ aqua sentit qualitates aeris ⁊ aque sine medio: ⁊ ita nō fore mediuꝫ necessarium semꝑ in his que se tangūt in aere vel in aqua. ⁊ intellectū hūc etiā multi modernorū vł latinoꝝ habuerūt ante hec tempa sequētes alexādri ⁊ themistij errorē. Sed cōtra istos est sn̄ia auerrois dicētis: ꝙ locꝰ ⁊ locatū similia sunt sm nāꝫ ⁊ ideo habitā[n]tia in aqua nō sentire dicit q̄litates aque sm ꝙ est locꝰ cōnaturalis talibꝰ animalibꝰ. ⁊ idem dicit de qualitatibꝰ aerꝫ ⁊ in aere habitantibꝰ. cum autē intēduntur qualitates istoꝝ elemētoꝝ: ⁊ efficiūt' dissimiles animaliū qualitatibꝰ que habitāt in eis h̄ nō fit nisi vt dicit ꝑ admixtōnem corporū calidoꝝ vel frigidoꝝ cum ipsis. Et in tm̄ ꝓducit suū sermonē ꝙ dicit aquā nō calefieri nisi ꝑ admixtōem corpoꝝ calidoꝝ: ⁊ est rō sua: quia frigiditas est naturalis ꝓpetas aq̄ sicut caliditas ignis: ⁊ ideo manens aq̄ pura nō deserit frigiditatē vt dicit. Nos āt nullatenꝰ hoc credimꝰ fore veruꝫ: quia nos videmꝰ oculis aquā calefactā per seipaꝫ redire ad frigiditatē: ⁊ hoc non faceret nisi in natura sua frigida e[ss]et: ⁊ cum nihil videamus separari ab ea non debet redire ad frigiditatē q̄ꝫ diu est commixta corporibꝰ illis calidis. Adhuc autē sm eum nunq̄ꝫ alteratio fit in simplicibꝰ elemētis: que mutatio ē sm solam qualitatē: que om̄ia absurda sūt ꝓpter quod dictū suum non credimus esse verum. Bene eni dixerūt alexan. themi. et auic. opinātes qualitates aeris ⁊ aque sentiri sine medio extrinseco: sed nō subtiliter arꝫ. dicta intellexerūt: quoniā opinati sunt arꝫ. intellexisse tactū medio extriseco indigere. Quid autē sit mediū in tactu: posteriꝰ dicet'. Qꝫ autē dicit auerrois ꝙ similia per tactū non sentiant': ⁊ ꝙ locus ⁊ locatū similes habēt qualitates in parte est veruꝫ: ⁊ in parte falsum. cum autē omnis passio ꝓmo sit dissimiliū: postea facta mutatōe fit siliuꝫ ⁊ sensus est passio quedā: oꝫ ꝙ ois sensus ꝓmo dissi[mili]s sit: ⁊ tunc suā sentit ꝑ obiectū immutatōnem. facta autē immutatōe: tunc sensus est similis rei sensate in specie sensibili: ⁊ tunc non sentit se immutari: sed iam ꝑfectꝰ iudicat de sensibili: cuiꝰ apud se speciem habet: ⁊ ita est de tactu. q̄ꝫ diu ei qualitates tactiue qualitatibꝰ aīalis tangentis dissimiles sunt: tunc sentit' hoc qđ tangit'. si aūt penetrauerit ⁊ informauerit carnē ⁊ cetera mēbra tangētia: tūc nō sentiunt' āplius. Et huiꝰ signū est ꝙ febricitātes sentiūt calorem innālez: eo ꝙ excedit calorē cōplexionis: sed ethicꝰ qui maiorē q̄ꝫ febricitās habet calorē nō sentit eū: quia informat membra ⁊ factus est quasi nālis: ⁊ sic est in omni passione ⁊ in omni sensu. Qꝫ aūt dicit locū ⁊ locatū similes habere q̄litates: nō oio verum est: quia loci q̄litates sunt q̄litates simplices: ⁊ locati q̄litates sunt cōposite. Probatū autē est in li. ꝑigeneos: ꝙ q̄litates mixtoruꝫ sunt reducte ad mediū ⁊ qualitates simpliciū sunt in excellētia. Et si dicatur ꝙ simplicia in locis generatorū cōpositoꝝ nō sunt simplicia sed ꝑmixta: videt' hoc eē nō omnino verū: quia licet ꝑmixta sint: non tm̄ habēt talem ꝑmixtōem que miscibilia ducat ad mediū: sed potiꝰ in qua vnū elemētū suis in qualitatibus saluatū est: sed non est omnino depuratū ab altero quod euaporabiliter eleuat' in ipo.

Capitulū trigesimūq̄rtū: de medio tactus quid sit: ⁊ quot modis dicatur.

Omnino autem videt' caro ⁊ extremitas in lingua in gustu: ⁊ sic ꝑ omia se habere in mediando: sicut se habent aer et aqua in visu ⁊ auditu ⁊ olfactu. in omnibus enim sensibus generaliter videt' cōuenire: ꝙ illiꝰ nullꝰ sit sensus: quo sicut instrumēto sentimus: quādo sine medio tangit' a sensibili ꝓmo: vt si quis ponat corpus album in oculi vltimū quo videmꝰ sicut instrumento

qui est humor cristallinus siue glatialis. manifestū est igitur ex hoc quod possibile tāgi quod est instrumentum tactus est intus sub carne: et tamen non est caro ipsa: quia sic necesse est accidere in tactu sicut in alijs sensibus sensibilia enim apposita sine medio sūt id quo sentiunt animalia sicut instrumento nō sentiunt: sed tangibilia posita super carnem sentiunt. ergo caro erit medium in tactu et nō instrumentum. causa autem quare non sentiū instrumenta nisi a medio hoc est quia in instrumēto est vis sensitiua et hec non accipit nisi spēm in omni sensu: et ideo oportet quod in organo nō sit nisi spēs et ideo nō potest fieri tactus corporis secundum nām sensus: sed oportet quod spēs sit in medio et a medio fiat in instrumento sed hoc videtur forte mirabile cum omni tempranti per experimentum constet neruos fore magis sensibiles quando tanguntur a sensibus quam ipsam carnem quod est contra predicta. Adhuc autē per anothomiam probatum est quoniam caro non habet sensum nisi sibi ministratum a neruo et ideo videtur sententia inducta esse falsa nec solum in carne sit sensus: sed in ossibus quibusdam sicut in dentibus sicut experimento probatur. et ideo Auicē. et multi alij hanc sententiam aristotelis imitari contempserunt et dixerunt carnē neruosam esse organum tactus et non esse in tactu sicut in ceteris sensibus quoniam tactus non tantum est vis quedam et potentia sensitiua anime: sed ē forma que facit aīal eē quoniam nullum animal est sine tactu et oē qđ habet tactum est aial et ideo tactus nō est in vno mēbro sed est tamen multis sicut omis forma sbalis actū quem habet eēntialē operatur in tota mā et non in vna eius parte tantum. et ideo dicūt tactū nō hēre medium aliqđ cuius adhuc inducūt rōem: quia. s. animal sentiens ex tangibilibus componitur et ex illis saluatur et corrumpitur: et ideo oportet quod sine medio eisdem coniungatur: nos autem veritatem saluare cupientes et reuerentiam exhibere aristo. principi philosophorum dicamus carnem eē medium tactus: sed carnem generaliter vocamus id quod vere caro est vel id quod est simile carni. simile autem carni dicimus tripliciter accipi. vno quidā mō membrum quod loco carnis est in animalibus sanguinem nō habētibus. alio autem mō dicitur caro vel simile carni id quod vicinatur medietati et equalitati complexionis que est in carne sicut dētes et ideo dentes crescunt in his in quibus alia ossa non crescunt et expimentum huius est quod ei qui dentes superiores vel inferiores habent extractos ille videbit dentes illis oppositos super alios prolongari et hoc nō esset nisi crescerent per nutrimentum. videmus. n. in senibus quibusdam dentes extractos crescere quod non fieret nisi essent vicini carnis complexioni quoniam caro sola est que influit et effluit per nutrimentum restaurata per totam vitam animalis et ideo dixit Galienus et auic. quod dentes habent medium in tactu sicut et caro propter quod etiam membra mollia quorum complexio ad equalitatem carnis non accedit non sentiunt sicut epar et cerebrum et hmōi: et si aliquando in eis sentitur dolor hoc est in paiculis que sunt circa sbstantias eorum. tertio autem mō dicitur simile carni quod carni est commixtum sicut nerui. non enim potest esse quod nerui multum immixti carni non multū sunt similes carni cum ex corde vel eodem trahant nutrimentum. cuius signum est: quia nerui in vtroque fine coniuncti ossibus sicut nerui qui vocantur funes siue ligamentum ossium propter similitudinem quā habent ad ossa nō sentiunt. dicimus igitur neruos sensitiuos in loco vbi sensum habuerunt non sentire si sine medio tanguntur a sensibili et hoc est in loco vbi a cerebri āteriori parte oriūtur. illi enim complexionem carnis nan habent sed potius cerebri vnde oritur sensus. alibi autē vbi carni immixti sunt et medietati carnis vicini sensum habent: quia illi sunt plus hn̄tes ratōem medij in tactu quam organi rōnē

Capitulum. xxxv. qualiter se habet tactus ad tangibilia.

Sunt aūt ea que tangi pn̄t que tangibilia vocamus drie corporis phici hoc est quod est corpus phicū. dico aūt illas eē drias tales quales eas qualitates que elementa adiuicē distiguunt et determiant. s. calidū et

frigidū ꝛ humidū ꝛ siccum de quib⁹ ꝑus in secūdo ꝑigeneoꝝ diximus vbi tractatum ē de eis. id autem quo sentim⁹ sicut organo in quo situs est sensus qui vocatur tactus: primo est potentia huiꝰ hmōi ꝑs post alteratio- nem autem a sensibili factaȝ est actu hmōi sentire est enim quoddam pati ꝛ ideo faci- ens ꝛ agens sensum ad similitudinem sue speciei est actu ꝛ patiens est potētia habēs formam agentis ꝛ cum oporteat omnes ꝑ- tes aiati corꝑis esse mixtas ex tangibilib⁹ differētijs necesse est ꝙ organū ꝛ medium i tactu aliquo mō habeant istas q̄litates ꝛ hȝ ꝙ habet eas non suscepit eas quia nihil su scipit id quod iam habet. cum igitur habet eas ad equalitatem medij reductas h̄ mō non suscipit eas. ꝛ ideo nullus omnino tac tus sentit qualitates sibi per omnia similes sed tactus priuatus est excellentia illarum qualitatum īōqȝ in potentia est ad illas ex- cellentias ꝛ illis immutatur a tangibilib⁹ ꝛ iō tactus simile sibi calidū ꝛ frigidum et durum ꝛ molle ꝛ reliqua non sentit: sed ex cellentias tanq̄ȝ ipse sensus existat in medi etate quadā complexionis inter sensibiles contrarietates ꝛ ideo non discernit sensibi lia tactus: quia medium neutrum est extre moꝝ ꝛ cum priuatum sit vtroqȝ mō poten tia est vtrunqȝ ꝛ ideo discretiȝ est ipsoꝝ. ad vtrunqȝ enim ipsorum cōpatuȝ est sicut al- terum: quia medium compatū extremo est extremū etiam cum extremum sit priuatio que potest immutari ad suum oppositū h̄ modo consideratum id quo tangimus pōt immutari ad sensum ab extremoꝝ vtroqȝ: ꝛ oportet esse in tactu sicut est in visu. Id ei quo sentimus in visu album ꝛ nigrum nec album nec nigrum est in actu: sed vtrunqȝ potentia ꝛ similiter est in omnib⁹ alijs sen- sibus: ꝛ ita est in tactu ꝙ id quo sentimus frigidum nec calidū est excellenter: sed me dium quod est in potentia vtrunqȝ ꝛ actu neutrum. Emp. autem sicut visibilis ꝛ in- uisibil' erat visus mō quodam diuerso: sic facit in omnibus sensibus sicut determina tū est ita etiam tangibilis ꝛ non tangibilis est tactus. non tangibile autem dicitur mł- tipł'r quod. s. habet ꝑuam dr̄iam ꝛ minoreȝ q̄ȝ sensum mouere possit sicut passus ē aer quia non sentitur tactu. dr̄ etiam nō tangibi le excellens quod corrumpit tactū sic ignis non tangibile autem ꝙ nullam habet tac- tus differentiam nullū omnino est corpus quia sicut diximus tactus dr̄ie corꝑa phi- ca determināt: quia ex solis qualitatibus ta ctus corpus animatum ꝯstituitur: ideo sola illa per se corꝑi animato cōueniunt vel con trariantur ꝛ ideo sensibilis delectatio ꝛ sen sibilis tristitia non est nisi in tactu. i alijs au tem sunt inq̄ȝtum vicinius vel distantius ta ctus indicant delectationes. h̄ autem in li- bro de sensu ꝛ sensato certificabitur sic igit̄ dictum sit figuraliter hoc est insufficienter⁹ de vno quoqȝ ꝑprioꝝ sensuum.

Tractatus quartus secūdi libri qui ē de cōmunibus sensuum.

Capitulum primū ꝙ omnis sensus susceptiuus est sperum sensibilium.

Communiter autem cōuenientia sensibus ꝛ de sensu cōmuni dōm est post h̄ primuȝ aūt quod cōiter cōuenit omni sensui ƀm ꝙ est sensus est ꝙ ois est in gradu illo apprehensionis quod accipit speciē sensibilē sine mā: mā tn̄ p̄nte sicut cera accipit figurā sigilli solā absqȝ eo ꝙ aliqd de mā sigilli ꝯfluat i cerā accipit fi gurā annuli siue sigilli aurei vel ferrei sine auro ł ferro ꝛ tam̄ accipit aureā siue ferre am figām h̄ est eam que ƀm eē materie fue rit ꝛ est auri vel ferri ꝛ nō alteri⁹ nihil acci pit tamē de auro ꝛ ferro ꝛ sił'r sensus accipit vniuscuiusqȝ sensibił' spēm colorem. s. ꝛ sa- porem ꝛ sonū patit̄ qȝ ab hmōi sensibilib⁹ spēbus n̄ inq̄ȝtum vnaqueqȝ sensibiliū est vnumquodqȝ sensibiliū ƀm esse mǡle sȝ in q̄ȝtum vnūquodqȝ illoꝝ est in esse intentio nali ꝛ ƀm rōem sicut prius in antecedētib⁹ diximus. vr̄ aūt fortassis h̄ de tactu ꝛ gustu nō fore veꝝ ƀm prius determinata: quia diximus sensibilia eoꝝ ƀm esse mǡle fieri i sentientibus. Sed ad hoc intelligendū est ꝙ nos vocam⁹ h̄ sensum v̄tutem sensibileȝ in primo organo sensitiuo sitā. illi. n. a me- dio non reddit̄ nisi spēs sola sensibilis ƀm ꝙ vnaqueqȝ v̄tutum sensibiliuȝ iudex qdā

est oriarum sensibilium que sibi obijciunt. τ hoc modo omni sensui ꝯuenit ipsum esse susceptiuum sensibilium spēꝝ sine oī mā τ esse materiali: mā tamen pñte. id autem quod primum est quo sentimus est id i quo sensibilium spēs sole sine mā potentia sūt primo τ post in actu quando iam habet eas τ sequitur ex isto ꝙ primum sentiens cum est in actu est tale: quale quidā ipsum sensibile sed alteruꝫ est esse eius hinc τ inde bꝫ ꝙ est in esse intentionali actus sensus τ bꝫ ꝙ est in esse māli magnitudo quedam siue corpus sḃm sensibus. magnitudo enim materialis sḃiecta sensibus non est id quod sētitur bm ꝙ sensatum actus est sensus: sꝫ qꝛ esse sensitiuum quod est esse intentionale. Similiter autem nec ipse sensus bm actuꝫ factus est magnitudo: sed est ratio quedaꝫ intentionalis ipsius sensibilis τ sensus habens talem intentionem in potentia sensibilis que iudex est ipsius. omnis enim potentia alicuius τ rō habet ꝓportionem ad ipsum recipiendum que ꝓportio si soluat non erit amplius potentia. oportet enim potentias ꝓximas ꝑ aliquid esse ꝓximas et precipue potentias habituales que sūt sicut esse primum armoniam habentes ad actus secūdos qui eliciūt ex ipsis. diximus autē superius ꝙ sensitiui primi perfectio est a generante τ species sensibilium sunt in ipsis: sicut actus secundi armōice. ergo potentia sensitiua ꝓportionatur sensibili quod accipit. τ ideo ex illo manifestum est ꝓpter qd excellentie sensibilium corrumpunt sensuꝫ quoniam excellentie excedunt armoniam: τ soluitur tunc ꝓportio quo ad sensibile cōpositum fuit organū sentiendi: sicut in simphonia qu ādo armonice extense sunt chorde si quis fortius q̄ꝫ armonia ꝑmittat pcusserit chordas corrumpit armoniā. Alteriꝰ autem ex dictis manifestum est: quia plante non habent sensum. lꝫ enim patiant a tāgibilibꝰ que agunt actione materie τ nō tātum actione speciei τ lꝫ habeant quandam ꝑtem anime tamen quia orga na plantaruꝫ non sunt armonice ꝓportionata ad solas sēsibilium spēs recipiendas nō pñt sētire plāte. carent autem hmōi armonia in organis ꝓpterea quod terrestres sunt τ iō actiones earum ab actionibꝰ mālibus eleuari ñ pñt: sed patiuntur passione māli non formali sicut diximus. ideo dicentes plantas haberē duos sensus gustum. s. τ tactum absq̧ dubio errant: quia licet trahant nutrimentum τ alterentur tangibilibus tamen nō iudicāt sapores: nec alterantur alteratione spēi tātū sed alteratione māe h̄ est igitur quod cōuenit sensui oī inq̄ꝫtum est sensus.

Capitulum secundum vtrum aliqd nō hñs sensum patiatur a sensibus.

Dubitabit autem fortasse aliquis si aliquid patiatur ab odore s hoc est ab odoris simplici specie. quod impossibile est habere olfactum: aut a colore siue a caloris simplicis specie quod videre non potest. similiter autem eadem ratio dubitationis est in alijs si enim qḋ est olfactꝰ actiuum ad actum est odor τ relatiue dicūtur ad inuicem ꝓprium actiuū τ ꝓpriū passiuum: tunc posito vno ponitur alterum: τ destructo vno necesse est alteꝝ destrui. igitur in quo est odor sicut in ꝓprio passiuo necesse est habere olfactum sicut sequi videt ꝙ nihil habens olfactum mō predicto patiatur ab odore. eadem autem est rō in alijs sensibus: quia sicut sepe diximus non quelibet passiua vel passibilia recipiunt actus actiuoꝝ quorumlibet sed actus sensibiliuꝫ recipiunt quedā passiua bꝫ ꝙ armonice sūt sensitia eoꝝ. simil'r autem h̄ ideꝫ manifestū ē etiam sicut lumē. n. tenebra odor sonus τ alie simplices spēs sensibiles bm ꝙ hmōi nihil oio agunt in corpora nō hñtia sensus actione spēi tm̄: sed si agūt in ipsa h̄ ē actōe ñ spēi sed māe: sicut qñ dr̄ ꝙ tonitruus scidit lignū nō agit ad scissuram ligni videlicꝫ soni spēs simpl'r: sꝫ potius aer ꝑ motū quo mouet qui est cā sonādi τ ꝑ cām eādē multū sonantia scindūt turres τ muros: qꝛ aer ꝯtinuus vsq̧ ad auditū mouet qm̄ defert sonū τ cū est in muris commouet muros. et iō etiam acuti soni dentes ledūt cōmouendo eo dem. lꝫ aūt ita sit de spēbus sensuū qui sunt ꝑ mediū distās tamē tangibilia et

sapores videt̄ agere alterando i ea q̄ nullū habent sensum ⁊ que sunt inanimata. Si ei illa dicerentur non agere que sunt inanimata tunc non possunt aliqua inueniri a quib⁹ inanimata ⁊ animata alterarentur. Si autē ꝯceditur ꝙ a sensibus tactus ⁊ gustus patiuntur inanimata queramus vtrum ne etiā a sensibus aliorum sensuum triū patiantur inanimata. Sed dicendum vtiqȝ ꝙ non oē passiuum est ab odore suo ⁊ colore ꝫ ꝙ sūt intentiones sensibiles: quia etiam si media eorum patiantur ab intentionib⁹ sensibilib⁹ tamen media sunt indeterminata: ⁊ nō manent in eis tanq̄ȝ forme ꝑmanentes iste intentiones: ⁊ ideo non vere ⁊ phice patiunt̄ ab eis: sed transeunt ꝑ ea ad sensus ⁊ feruntur ꝑ ea sicut aliquid patientia ꝫm quid ⁊ ñ simplr̄. Sed tunc querit̄ q̄ si odorare ē etiā pati aliquid a specie tunc vnā ratōe patitur medium quod est corpus inanimatum ⁊ sēsus a specie sensibili: ⁊ tunc ꝫm eadem patiuntur ⁊ alterantur animata ⁊ inanimata contrarium in li. de ce. ⁊ mū. nos determinanim⁹. ⁊ ad hoc dicimus ꝙ odorare non est absolute pati aliquid a sensibili ꝑcepto: sed potius odorare est sentire ⁊ iudicare odorem quod est secūda sēsus ꝑfectio ⁊ nō ē tm̄ pati sed oꝑari aliquid ⁊ hoc mō sensibile ad oꝑationem sensus non agit in id quod est iāiatum. est igitur totius huius q̄ōnis solutio siue determinatio ꝙ sēsibile duplr̄ accipitur formaliter. s. ⁊ materialiter h̄ est sensibile in eo ꝙ est sensibile ⁊ hoc est quod agit ad oꝑationem sensus ⁊ ꝫm h̄ non agit nisi corpus animatum anima sensibili sic sensus ⁊ sensatum sunt correlatiua: que posita se ponunt ⁊ ꝑempta se ꝑimunt. si autē accipiatur id quod est sensibile in quocūqȝ sensu: tunc illud agit alterando etiam corpa non animata: ⁊ hoc modo sensus ⁊ sensatum correlationem ad inuicem non habent ⁊ hoc mō quecunqȝ alterant animata alterant etiam inanimata.

Capitulum tertiū in quo est ꝓbatio ꝙ non est sensus preter quinqȝ ꝑ naturam mediorum.

Quoniā autem nullus ē sensus ꝑprius preter quinqȝ qui sunt visus auditus gustus tactus ⁊ olfactus ⁊ his que nunc dicemus accipere pōt aliqs fidem. si enim nos omnia sensibilia ꝑ medium nobis coniunctum ⁊ omnia sensibilia ꝑ medium distans sentimus istis quinqȝ sēsibus quos habemus tunc null⁹ nobis debet esse sensus: qm̄ sensus nō hētur nisi per sensibilium cognitionem que ꝑ mediū coniunctum vel ꝑ medium distans sentiuntur. Qꝫ autem his quinqȝ omnia talia sufficienter sentiant̄ inducendo monstratur sic: in phicis enim ostensum est ꝙ omnis animalis cuius est aliquis sensus ille est tact⁹: sȝ non cōuertitur. hunc autem sensum q̄ tact⁹ dicitur ⁊ est ꝑ medium coniunctum nobis: sufficienter habemus cum sint plures. Qꝫ autem sufficienter tactum habeamus patȝ quia omnes differentias possibiles tangi ꝑ hos tactus quos habemus sufficienter sentimus. si enim deesset nobis aliquis illoꝝ sensuum deesset nobis etiā organum ⁊ medium illius sensus. quecunqȝ autem tangētes sentimus illa sunt sensibilia obiecta tactu: ⁊ illa habentes in sensu tactu cōtingim⁹ similiter autem est de gustabilib⁹ que sufficienter sentimus ꝑ extremum lingue tangētes. igitur non sunt plures sensus ad sentiēda ea que tactu sētiri debēt siue vl̄r siue particulariter ꝫ ꝙ gustus est quidam. non ergo nobis deest aliquis illoꝝ sensuum qui sūt ꝑ medium intrinsecum. similiter autem ꝓbauim⁹ ꝙ nō deest nobis aliquis illoꝝ qui sunt ꝑ medium extrinsecū. quecunqȝ enim sentimus ꝑ media ⁊ nō ipsi tangentes iam sentimus ꝑ sensum intentionalr̄ ꝑ distātias simplicium corꝑm que sunt aer ⁊ aqua q̄ sūt media triū sensuum. illa. n. sic se hñt ꝙ sūt mediātia distanter ad sensus. ⁊ iō si pl'a sensibilia possent sentiri ꝑ organū vnū: tūc hñs illud organum ꝑ qd̄ sentiret sufficiēter illa pl'a sensibilia sufficienter haberet pl'es sensus qm̄ nō deesset ei sensibilium cognitio sicut si diceremus ꝙ organū sensitiuū esset ex aere ⁊ ꝙ aer est mediū soni ⁊ coloris ille q hñet huius organū sufficicienter sentiret per organū vnū duo sensata differentia genere

Similiter autē si plā organa τ media sunt eiusdem sensati sicut aer τ aqua que sunt media coloris inq̄ztum lucida sunt tunc ha bens illa plura organa iteꝝ sufficienter sen tirꝫ illud sensatum τ non deesset ei aliquid in sensibiliuꝫ cognitione. Ex omnibus āt hmōi arguo ꝙ habens organa sufficienter omnia sensibilia sentientia p mediū ɔiunctum τ p medium remotum non habꝫ defe ctum alicuius sensus. aľ autem habens gn q̄ꝫ sensus habet organa sufficienter omnia sensibilia tam p medium cōiunctum q̄ꝫ per medium remotum accipientia. ergo non de est aliquis sensus bñti quinqꝫ sensus pre dictos. τ hec ratio est penes media sensuū accepta. medium enim ad omnem sensum essentialiter exigitur: sed mediuꝫ aut est cō iunctū aut distās: τ si ɔiunctuꝫ est aut est p h medium quod est equalitas inter sua sen sibilia aut priuatum eis omnino. medium autem quod est equalitas est in tactu: quo niam omnino non potuit priuari tangibili bus eo ꝙ ex talibus consistit compositio es sentialis animati corporis. si autem est me dium p priuationem sensibiliuꝫ coniunctū tunc est gustus. ille enim est per ɔiunctum medium eo ꝙ ipse est quidam tactus τ suū medium priuatum est sensibili eo ꝙ ex illo non componitur sentiēs: sed potius suū sē sibile est indicās h quod est maxime cōue niens ɔpositioni essentiali τ h est sapor qui ideo ꝙ sequela est complexiōis indicat nu trimentum quo saluatur compositum aiatū Si autem est mediuꝫ distans non potest eē terminatum corpus: quia per illud nō pos set esse transitus sensibilium. oportet igiť ꝙ sit puiū. h autem ē ƀm duplicē nām: aut. n. est ƀm eam que est a supiori corpore τ sic est medium visus τ hoc est in quatuor corpori bꝰ puīs: aut ƀm nām alicuius elī in seipso τ h est duplr: aut. n. est cū motu gnāte sen sibile ipsum: aut ƀm gnātionem a solo sensi bili factam τ primo quideꝫ mō est mediū soni τ h ē aer ꝙ aer q̄ꝫ aqua nobilior ē ma gis est in aere q̄ꝫ in aqua. Secūdo autē mō mediū est odoris quod est etiam plus in ae re q̄ꝫ in aqua. quia licet humidior sit q̄ꝫ aq̄: tamen ꝑpter spūalitatem sui humidi cali do sicco minus contrariatur q̄ꝫ aqua que in corporatuꝫ habet humidum: τ ideo plꝰ dif fundūť odoris in aere q̄ꝫ in aqua. Est aūt sciendum sensibilium p media sua non esse motum localē: sed potius sicut diximus su pra sensibile formaliter gnāt intentioneꝫ su am in omni parte medij p circulū τ speraꝫ in circuitu nec ē vna numero intentio sensi bilis quelibet in parte medij sed diuerse sic̄ etiam supius diximus de soni gnātione τ h magis ē alteratio q̄ꝫ motus localis nō tam̄ vere est alteratio ideo ꝙ non res: sed poti us intentio rei est generata in medio que i tentio non est res sepata vel rata in esse: sed potius rate rei similitudo spūalis. Si autē aliquis obijciat ꝙ si motus localis non est intentionū sensibilium in medio ꝙ tuncꝰ di stantia non debet impedire sensum τ debe mꝰ equaliť cito sentire remotū τ ꝑpinquū Adhuc aūt si est alteratio τ omnis alteratō ē cū transmutatione sibi τ ita vť media debe re transmutari: dicimꝰ ad hoc quoniam ois vtus agēs efficatior est in ꝑpinquū agere q̄ꝫ in remotū sicut dicit phs alpetrās τ iō sen sibilia in ꝑpinquo ꝑportionatas suas ge nerant formas τ nō in remotis quoꝝ distā tia extra possit eē gnāntis. τ lꝫ cōcedať me dia ƀm aliqd posse transmutari nō tñ sim plr trasmutāť eo ꝙ ista nō res sunt velut di ximus: sed reꝝ intentiones quedam τ pre cipue in visu. in auditu auteꝫ sonus eē ma teriale hꝫ in aere τ p reflexionem habꝫ esse spūale. odor autem habet intentionale esse in remoto τ i ꝑpinquo aliqd habet de esse mālī. gustabilia aūt τ tangibilia p nām cō iūgūt medijs: sed tñ medium nō agit in or ganuꝫ nisi esse intentionale. τ ideo vť ꝙ sic̄ in alijs sensibus sensibilia ad mediū se hñt ita in gustu τ tactu se habent media ad sen sum. hec igiť est rō p media sensuū ꝑbans nullū in aliquo animali ꝑfecto deeē sensū.

Capitulū quartū in quo ꝑbať nō eē nisi quinqꝫ sensus p nām organoꝝ.

Adducemꝰ āt h aliam rōem ex ꝑte organoꝝ sensus acceptā dicentes ꝙ organa quibꝰ sentiūt aialia non

pn̄t esse ꝯmixta. nisi sic ꝙ sint ex duob⁹ el'is
medijs que sunt aer ⁊ aqua dn̄antib⁹ in eis
sicut pupilla cuius ꝑfectio est visus ē ex aq̄
⁊ aer ꝯnālis est auri ꝑ quam ē audit⁹ ⁊ ol-
factus ēt ex altero illoꝝ est qm̄ in spiranti-
bus fit ꝑ aerem in aquaticis aūt fit ꝑ aquā
adducēntem odorē similiter in animalibus
nō hn̄tib⁹ sanguinem ⁊ nō spirantib⁹ q̄ i ae
re hitant sicē sunt apes fit. n. in aere in quo eis
dem odores occurrunt vel concurrūt: sicut
supius ē determinatū. ignis autem ꝑ seip-
sum quidem nullius est: eo ꝙ est ꝯsumens
⁊ interminās omne animatum: sed ꝑ ꝓprie
tatem sui caloris incomplexionatus tunc ē
in omnibus sensibus opatio eius quia ca-
lor facit vigiliam ⁊ expandit spūs animali
um ad organa sensuum ⁊ sic organa omia
soluit ad operationem sicut frigiditas ad i-
teriora ꝓpellens spūs immobilitat ⁊ stupe
facit omnia organa sensuum sicut in somno
⁊ vigilia terminabitur. Terra autē cum sit
frigida ⁊ sicca ⁊ ex vtraqꝫ q̄litate sit termia
tum corpus ⁊ nō receptibile sensibiliū: nec
reddibile eorundem sed potius h quod tar
de recipit fortiter in seipsa tenet nō pōt esse
dn̄ans in organo alicuius sensus nec adiu-
mētū p̄bere ad actus ⁊ opationes sensibi-
les q2 vō organicū corp⁹ terminatū ⁊ figuā
tū est ⁊ nō tenꝫ nisi terra: iō ꝑmixta alqͥ ma
gis domiatur in tactu: q2 in omnib⁹ aiatis
magis terra dominaꝉ ꝓpter soliditatē ⁊ fir
mitatem q̄ debet eē ſm nām in corpib⁹ aia
tis eo ꝙ aliter distinctionem ⁊ figuras mē
broꝝ corpus aiatū nō retineret. vn̄ ex dictis
relinqꝉ nullū organū eē in quo dn̄eꝉ aliqd
simpliciū nisi aer ⁊ aqua. ⁊ h⁹ signū est ꝙ si
oculus pūgaꝉ nō egrediꝉ ex ipō nisi aq̄. licꝫ
āt ꝑspicuū qd ē mediū visus sit plus i aere
⁊ igne ⁊ celo q̄ꝫ in aq̄. tamen illa nō pl⁹ do
mināꝉ in visu. lux. n. celi vel ignis si in oclo
dn̄areꝉ: sicut dicit plo ⁊ calcidi⁹ nō aduna
rēꝉ in oclo forme: sed potius diuaricarētur
sicut expresse deprehēdiꝉ in speculo luci op
posito in quo aut nulle appēt forme: aut ap
parent valde obscure ⁊ ꝯfuse ⁊ iō sagax sol
licita nā sapienter obūbrauit oclm fouea et
lacbryma ⁊ supcilijs ⁊ hūore nigro circa ae
rem acli posito vt forma adunata certi⁹ dn̄-
dat visibibile ⁊ luce vndiqꝫ circūfusa nō di
uariceꝉ visibi le. Adhuc aūt si ignis abun
daret in oculo rar⁹ esset nimis ad tenēdas
formas nec representaret sed traduceret: or
ganū aūt tenere ⁊ representare dꝫ formas:
oportuit igitur ꝙ fieret ex aqua frigida gla
tiali que puritate sua ⁊ puietate ⁊ huiditate
reciperet ⁊ frigiditate ⁊ spissitudine teneret
⁊ representaret in auribus autem non ē ea-
dem causa quia sonus est cum motu: sicut
supra demonstratum ē ⁊ motus non potest
esse ꝑmanens in spisso sed in tenui ꝙ h eit
ſm aliqd leue ⁊ graue sicut in de ce. ⁊ mū.
determinauim⁹. h ergo causa ē quare in or-
ganis hec duo elementa domināꝉ ⁊ nō alia
Qd autem diximus odoratū fieri vtroqꝫ illo
rum non debet intelligi ꝙ organū ipsuꝫ ha
beat dominiū vtriusqꝫ illoꝝ eloꝝ quia orga
num olfactus in anteriori pte cerebri collo
caꝉ: ⁊ ideo optet esse frigidum ⁊ humiduꝫ
nō tamen fluidum sed commixtum cuꝫ ter
ra. sed actus odoratus fit per tactum
aeris in quibusdam ⁊ per tactum aque i q
busdam sicut diximus: cum igitur organa
sentiendi aliter componi non possint: ni
si tex his que diximus ⁊ animalia perfec
ta omnes habeant istas organorum perfec
tiones. animalia perfecta omnes habent
sensus. omnes enim sensus habētur a per
fectis animalibus ⁊ non ab imperfectis si
cut i tertio huius scientie libro ostendem⁹.
natura enim sollers ⁊ sollicita nihil negat
necessariorum ⁊ non dat superfluum aliqd
⁊ hoc perpendere possumus in hoc ꝙ tal-
pe dedit oculos ⁊ cooperuit eos pelle quia
illud animal cibum sb terra venatur: ⁊ ibi
oculis non indiget: raro autem est extra ter
ram ⁊ propter consuetam opacitateꝫ terre
⁊ tenebram sustinere lumen non posset nisi
oculos tectos pelle haberet ob quod in lo-
co oculorum exterius pilos non habe pel
lis eius vt magis sit spissa.

Capitulum quintum in quo probatur ꝙ
nullus deest sensus ipsis sensibilibus.

Adhuc āt τ tertiā3 inducem⁹ rōnem sūptā a sensibus p quā nullū deesse sensum animalibus perfectis ostendem⁹ hec enim efficacior est ad probandum ꝙ numerus propriorum passiuorum ex nūero propriorum actiuorum conuenientissime probatur. Non enim alteru3 aliquod corpus sensibile est τ alia passio siue qualitas sensibilis que nulli sensui est propa ꝗ3 ille que dicte sunt ergo nullus deest animalibus perfectis sensus. nullum autē aliud sensibile ē ab his que dicta sunt sicut probabimus. Si enim esset aliud aliquod sensibile sensus illius ab aliquo animali haberetur: sed animal perfectissimū est homo: ergo sensus illius haberetur ab homine. nos autem videmus hominē nō habere plurium sensibilium sensus ꝗ3 qui dicti sunt: quoniam sensibilia iudicant cōuenientia τ inconuenientia animalib⁹ quorum sunt sensus. iudicium autem conuenientis τ inconuenientis potest accipi per illud quod substantialiter conuenit aut nocet aut per signum illius: τ siquidem ē de eo quod substantialiter cōuenit: tunc oportet ꝙ sensibile innotescat per seipm: τ aliquid quod est pars animalis quia ad hoc ꝙ aliquid substantialiter conueniat oportet ista duo concurrere scilicet ꝙ substātia sensibilis perseipsam conueniat: quia species generata ab ipo nō constituit substantiam corpoream: τ oportet vt substantie cōueniat sentientis: τ sic sensibile necesse est coniungi per substantiam sentienti: τ ex h̄ conuincitur esse tactus: τ sufficienter habetur quando omnia contangibilia nobis sb̄stantialiter per tactum sentimus. Si autē per signum innotescit: aut illud signu3 est propinquum aut remotum: aut medio modo se habens. τ siquidem est propinquu3 tunc erit sequela commixtionis: τ sic erit sapor per substantiam coniunctus gustui. τ si est medio modo se habens tunc ē odor qui causatur a sapore. Si aute3 est remotū tunc significat per ipsam rei formam: aut per illud quod est ei⁹ signum τ non res: ipsa: τ sic est sonus. Est autem numerū hūc aliter accipere: quoniam sensus est ad notitiam ordinatus τ ad cibum conuenientē τ ad substantiam. his enim tribus perficitur animal perfectum. substantia eni3 dat esse: cibus autem conseruationem in esse disciplina autem est de perfectione anime τ precipue humane. Si ergo sensibile sit magis disciplinabile tunc erit aut ex ipsa rei forma deseruiens inuentioni: τ tunc est sensus visus. τ ideo delectatio visus maxime signum est ꝙ homo naturaliter scire desiderat: aut est per signum intentionis rei: τ sic est auditus deseruiens doctrine: quia autem omne quod quisque scit aut addiscens ab alio: aut inueniens per se ipsum nouit: ideo isti duo modi sufficiunt ad disciplinam. Si autem sensus sit magis ad cibum prosequendum cum cibus non sit nisi aliquid commixtu3 oportet ꝙ spēs sensibilis sit alicui⁹ cōmixti spēs. species igitur ista cōsequitur proxime mixturam ita ꝙ est proximus effectus eius: et sic est sapor: aut est effectus eius non proximus τ sic est odor qui saporem sequitur Si autem est de his qui ordinantur ad substantiam tunc est species tangibilium: Et ex his patet quare homines visum et auditum habentes optime disciplinabiles sunt: τ si carent odoratu visu τ auditu nūquam disciplinantur perfecte. Sunt tamē omnes sensus aliquo modo τ ƀm quid disciplinabiles: τ ideo dicit ꝙ destructo quolibet sensu perit scientia sensibilis eius: τ sunt aliquo modo iudicātes cibū: sed tū aut iudicant p itētōe3 pure spūalē aut medio mō se hn̄tē: τ pmo qȝ mō iudicat vis⁹ a remotissio: secūdo āt mō aut ē sb̄aliter cibans: aut ꝓxime iudicans cōueniens τ inconueniens in ipo. τ pmo quidē mō est tactus: secūdo āt mō est gustus. Si aūt h3 se medio mō aut plus ē mālē ꝗ3 spūale aut ecōuerso: τ pmo qde3 mō ē odor qui mixti corpis ē: τ secūdo mō ē son⁹ qui ēe spūale habet i medio nō tamen sicut visus. he autē sunt rōnes ab aristotele in secundo de aīa ꝯfuse τ breuiter posite ꝓpter qȝ auicenna ꝓfess⁹ ē se aristotelē illo i loco n̄ itellexisse.

Capitulum sextum ꝙ sensatorum omnium non potest esse aliquis sensus.

a predicatis.

Dꝛte autẽ aliquis dicẽt ꝙ organum aliquod ꝓpriũ quo sentimus ẽ eorũ ẜsibiliũ que supra vocamus sensata cõia: ⁊ sic ille sensus qui ẽ illius orgãi erit sextus ẜsus p̃mus ita ꝙ ẜsata cõia sunt sibi ꝓp̃a Sed si hoc eẽt verꝫ tũc ẜsata cõia sentiremꝰ vnoquoqꝫ ẜsu ẜꝫ accidẽs ⁊ nõ eẽntialr̃. id qꝺ sentimus ꝑ accñs dr̃ duplr̃ quorũ vnũ ẽ quod accidit huic sensui iqꝫtũ ẽ hoc: licꝫ nõ accidat ẜsui inquãtum ẽ sensus sicũ nos visu sentimꝰ dulce: hoc.n.accidit visui iqꝫtũ ꝯiunctũ ẽ suũ sensibile cũ sensibili gustꝰ tamẽ dulce nõ accidit sensui inquãtum est sensus: qꝛ tunc a nullo sensu ꝑciperet̃ siue sentiret̃. aliud ãt est qꝺ accidit huic sensui inquãtũ est h̃ sensus: ⁊ etiã ẜsui inquantũ ẽ ẜsus sicut dicimꝰ ꝙ videmꝰ filiũ deonis ⁊ de illo diximus supra qꝺ ẽ sẽsatũ per accidens. p̃mo ergo mõ ꝑ accñs sentit̃ ab aliquo ẜsu hoc qꝺ ab alio ẜsu sentit̃ ꝑ se. si ergo sensata cõia sentirent̃ ab aliquo ꝓp̃o sensu ꝑ se tunc absqꝫ dubio nõ sentirentur ab aliis nisi ꝑ accidens: ita ꝙ forma eorꝫ nullo mõ depingeret̃ in ẜsu alio: sicut nec forma dulcis describit̃ in visu. cõia ãt sunt quinqꝫ que supra diximꝰ: q̃ sunt motꝰ statꝰ figura magnitudo nũerus: ⁊ vnũ tam̃ qꝺ ad nũerum reducit̃: ⁊ si aliq̃ alia inuẽiant̃ que a pluribꝰ ẜsibus eẽntialr̃ sentiunt̃ ad ista reducuntur sicut situs qui ẽ dimensio: ⁊ magnitudo quedã: ⁊ sicut ꝓpinquitas ⁊ remotio q̃ sunt etiã reducta ad magnitudinem: ⁊ sicut asꝑitas ⁊ lenitas ⁊ rectũ ⁊ curuum q̃ vident̃ ⁊ tangunt̃ que ſb figura vident̃ collocari ⁊ q̃cunqꝫ alia talia pñt inuẽiri. ⁊ iõ auicẽ. in suo sexto nãliũ: silr̃ ãt ⁊ auicebron et hebuchbam pl̃a q̃ꝫ qnqꝫ ponũt sẽsata. Qꝛ autẽ oia ista a quocunqꝫ p̃dictoꝝ quiqꝫ ẜsuũ eẽntialr̃ ⁊ nõ accidẽtalr̃ sentiãtur ꝓbat̃ per hoc ꝙ oia hec q̃ sentimꝰ motu quodã qui ẽ a ẜsibili in ẜsũ sẽtimꝰ. In illo aũt motu forã ẜsibilis vt passio quedã efficit̃ in ẜsu: tali.n.motu sẽtimꝰ magnitudinẽ. ⁊ iõ magnitudo ẜsibilis in sensu efficit̃: ⁊ qꝛ magnitudinẽ sẽtimꝰ motu oꝫ ꝙ ẽt figurã sentiamus tali motu: qꝛ figura magnitudo est quedam sic vel aliter terminata. ⁊ quia oppositorũ est idem ẜsus essentialis: ideo quiescens sentimus in eo ꝙ non mouetur siue priuatum est motu. numerꝫ autem sentimus negatione continui. ⁊ per numerum proprietates. iam autem probatum est ꝙ continuuꝫ quod est magnitudo quedam essentialiter sentitur: ⁊ iõ oportet ꝙ eius priuatio que est numerus essentialiter sentiatur ⁊ vniuersaliter dicatur q̃cq̃d sentit̃ motu qui fit a ẜsibili in ẜsum: ⁊ passio est ẜsus ⁊ sic perfecta ab agente sensibili a pluribus sensibus: illud sentit̃ eẽntialr̃ cũ talis motus sit factus ꝑ se sensibili forã motus.n.ille ẽ forã post formã: qꝛ quod a ẜsibili patitur ꝑ mediũ hoc patit̃ a medio organũ sensus. cõia autẽ oia tali motu sentiunt̃ a pluribꝰ sensibꝰ: nihil igit̃ eorum sẽtit̃ ꝑ accñs sed vnũquodqꝫ eorum sentit̃ eẽntialiter: ⁊ hoc non posset esse sicut diximus si sensata cõia ꝓpria essẽt alicuius sensus particularis quia vnusquisqꝫ propriorum vnum sentit tantum p̃mo ẜm naturaꝫ sicut visus qui primo nõ accipit nisi colorẽ ⁊ ſb ipo colorũ drãs. est.n.visus p̃mo coloris: ⁊ postea drãrũ coloris ẜm ꝙ probauimus in p̃ncipio phicorũ ꝙ vl̃e pus ẽ particulari in sẽsu. silr̃ ãt est in quolibet alio sensu. cũ igit̃ ista cõia sint plura ſb vna vl̃i nã nõ cõtenta nõ erit ipa alicuiꝰ sensus sẽsata ꝓpria. si autẽ diceret̃ ab aliquo ꝙ eẽt ꝓp̃a alicuiꝰ sensus tunc seq̃ret̃ ꝙ ab aliis sẽsibꝰ ꝓpriis ista non cõprehenderent̃ nisi ꝑ accidens: ⁊ sic motus sentiret̃ ꝑ visũ ꝑ accñs quia ille motus sentiretur a visu sicut nec sentimus dulce per visum: hoc enim ita cõtingit: quia nos habemus vtriusqꝫ scilicet tam albi q̃ꝫ dulcis proprium sensum ẜꝫ ꝙ essentialiter ⁊ substantialiter vtrũqꝫ ꝯgnoscimus: sed album visu ⁊ dulce gustu: ⁊ iõ accidit nobis videre album quando iudicium gustus prius fuit de dulci in hoc albo. ⁊ ideo nõ videmus dulce in eo quod dulce: sed videmus hoc quod est dulce ẜꝫ materiam. ⁊ si diceretur ꝙ non hoc modo videmus dulce per accidens ꝙ scilicet accidit huic sensui inquantum est sensus hic tunc oporteret ꝙ videremus ipsum per accidens oio ita ꝙ accideret ẜsui iqꝫtũ ẽ ẜsus

ſicut videm⁹ filiū deonis nō inquātū ē deo nis fili⁹ accept⁹ p aliquē aliū ſenſū: ſed in quantū ē alb⁹ cui accidit deonis filiū eē cuius foꝛa nequaq̄ʒ in viſu deſcribit: ſʒ ab alia altioꝛis ſenſus cōpꝛehenſiōe cuʒ viſibili accipit. nos autē iā ante ꝓbauimus ꝙ nos hēmus ſenſū cōem a pluribus ſenſib⁹ eo- rū que ſunt ſenſata cōia nō ſm accidēs: ſed p ſe. nō igit ē de ipiſ aliquis ꝓpꝛi⁹ neqquā ſentirem⁹ ipa eēntialiter a pluribus cōiter ſed tantū ſm accidēs ſicut ſentit filius deo nis. ꝓpꝛia. n. ſenſibilia ſentiunt ꝓpꝛij ſen ſus adinuicē: ita ꝙ vnus ſentit ſenſibile al terius: nō quidē ſm ꝙ ipi ſunt eēntialr̄ di- ſtincti ad hoc ſenſibile vl̄ ad aliud: ſed po tius ſm ꝙ ſenſus pluriū ſenſibiliū eſt vn⁹ in ſbō nō inquātū ſenſus: ſed potius hʒ ꝙ ſenſibilia pluriuʒ vnū ſunt in ſbiecto ſic ci trinū ⁊ amarū in colera: tūc. n. dicimus nos videre amarum quando videmus citrinū ⁊ non pōt dici ꝙ hoc ſit alterius ꝓpꝛiū cu iuſcunq̄ʒ duoꝝ. viſus. ſ. vel guſtus quod dicat ꝙ hec duo vnū ſunt: qm̄ hoc dicere ē alicuius virtutis que cōpat ſm diuiſionem ⁊ cōpōnem ſenſata pluriū ſenſuū: ⁊ hoc non pōt eē ꝓpꝛium alicuius eoꝝ: q2 que- cunq̄ʒ virtus cōpat inter ſēſata pluriū oʒ ꝙ accipiat ſenſata pluriū: ⁊ hoc nō pōt fa- cere aliquis ſenſus ꝓpꝛius: ⁊ q2 hoc non ē ꝓpꝛiū alicui⁹ ſenſus pticularis: iō frequēs fit deceptō circa hoc cū ſupra oſtenderim⁹ ꝓpꝛium ſenſū in ſenſibili ꝓpꝛio nullaten⁹ decipi. deceptio. n. eſt eius virtutis que cō ponit ⁊ diuidit inter ſēſata: q2 ſepe cū acci pit citrinū h ipm putat eē amarū: ⁊ ita mel aliq̄ñ opinat foꝛe fel. cui⁹ āt potētie ſit iter ſenſata cōponere ⁊ diuidere poſteri⁹ dicet Inquiret aūt aliquis cui⁹ cā nā dat nobis ſenſus plures ita ꝙ plura ſenſata ſentim⁹ ⁊ nō dat nobis nā vnū ſolū ſenſū p quem oia ſenſata ſētiremus. Ad h dicēdū ē ꝙ h fac nā q̄ten⁹ nos n̄ lateāt oia ſſata q̄ ꝯuēiē ter ſētim⁹ p⁹ ſēſata ꝓpꝛia. illa. n. neſcirem⁹ eē cōia ſi oia ꝓpꝛia ſētirem⁹ p vnū ⁊ eūdeʒ ſēſū q̄ ſūt mot⁹ ⁊ magitudo: ⁊ alia q̄ ſupra dicta ſūt. Si. n. ſol⁹ viſus p quē ſentiremus p oē ſenſatū ⁊ viſus eēt albi ⁊ alioꝝ ꝓpo rū: tūc laterēt magis cōia eē cōia q̄ʒ mō fa- ciāt: videnť. n. oia cōia eadem eē cū ꝓpꝛijs eo ꝙ nō cōſequerent niſi ad ſenſibilia eiuſ dem ſenſus: ⁊ videret coloꝛ eſſe magnitu- do. nūc autē q2 eadē cōia etiā in altero ſē- ſu ſentiunt: facit maīfeſtū eē ꝙ cōia altera ſūt a ꝓpꝛijs: quicquid. n. aliq̄ñ ſequitur ad vnū aliquādo ad alterū diuerſū ē ab vtro- que ⁊ cū cōia vniāt in ſe ꝓpꝛia ſi cōia non hū eſſent diſtincta a ꝓpꝛijs oʒ ꝙ totū iudi ciū ſenſibiliū eſſet erroꝛe implicitū: ⁊ nihil eēt certū in iudicio ſenſibiliū. hec igit dicta ſūt ad h ꝙ non ſit ſextus aliquis ſenſus ꝓ pꝛius pꝛeter quinq̄ʒ determinatos.

Capitulū. vij. ⁊ eſt digreſſio declarans. v. vires anime ſenſibilis interioꝛes.

Volētes aūt nūc inquirere de v̄tutib⁹ aīe ſēſibilis interioꝛibus ꝓpter faci- lioꝛē intellectū p̄mo enūerabim⁹ eas: ⁊ po ſtea ſigillati exequemur de ipis. dicamus igit ꝙ in oī nā que plurib⁹ cōis eſt oʒ eſſe vnū fontē ex quo illa cōitas oꝛiat: ſēſibilis aūt cognitio ē cōicata quinq̄ʒ ſēſib⁹: ⁊ iō oʒ eē vnū fōteʒ ex quo ois ſenſus oꝛiat: ⁊ ad quē ois motus ſenſibiliū referat ſic ad vl- timū finē: ⁊ h fons vocat ſſus cōis q q̄dā hēt inquātū ſſus ē: ⁊ q̄dā hʒ iquātū ſens⁹ cōis ē: inq̄ʒtū. n. ſſus ē hēt ꝙ recipit reruʒ ſpēs ſine mā: ⁊ tamē p̄nte mā qō ꝓpꝛiū eſt ois ſſus. inq̄ʒtū āt cōis ē hēt duo ſine qb⁹ ſſibilis ꝯgnitio nō pficit quoꝝ vnū ē iudi ciū ſſibilis opatōis ſicut nos appꝛhēdim⁹ videre quādo videmus: ⁊ audire quando audim⁹ ⁊ ſic de alijs. Si. n. hoc iudiciū nō eēt in aīalib⁹ n̄ eēt ſatis vtile videre ⁊ audi re ⁊ ſm alios ſſus appꝛhēdere. Secūdum āt ē cōpare ſſata diuerſoꝝ ſſuū p hoc ꝙ in uenit ea in vno cōi ſſato ꝯiūcta vel diſticta h. n. non pōt facere aliq̄s ſſus ꝓpꝛioꝝ: q2 cōpatio iter pl̄a ē: ⁊ oʒ cōpantē pl̄a ſit hr̄e apud ſe: ⁊ iō ſſus cōis cōpat ſſata dicēdo citrinū eē dulce ⁊ vnū dulci⁹ alio p h ꝙ ad ipʒ referūtur oiuʒ ꝓpꝛioꝝ ſſuū ſēſata. h igr̄ cogūt pōere ſſū cōeʒ. nos āt pcipi⁹ i nobis eē ꝯgnitōeʒ ſſibiliū foꝛaꝝ ēt q̄ñ res nō eſt p̄ns: ⁊ hec ꝯgnitio ē altioꝛis abſtractionis q̄ʒ cognitio ſſibilis ſic ſupi⁹ determiauim⁹ ſcimus. n. ꝙ altera eſt virtus que hū tenet:

⁊ altera est virtꝰ que bñ recipit: quoniaʒ bñ
tenens perficit̃ sicco frigido: ⁊ bene recipi
ens perficitur hũido. ⁊ cũ sensibil' bñ reci-
piat ⁊ nõ teneat re abñte: scimus sensibilẽ
virtutẽ vniuersaliter nã esse illaʒ que tenet
imagines rerũ apud nos quãdo res ipe ñ
sunt presentes. nos autem in nobis circa
sẽsibiles forãs triplicẽ expimur in genere
cognitionem quarũ vna est que ẽ circa for
mas acceptas per sensũ hoc mõ quo sensa
te sũt. alia autem que est circa intentiões q
nunꝗʒ in sensu fuerũt: sʒ tamẽ a sensibiliũ
cõditiõibꝰ nõ sũt separate: sicut esse cõueni
ens vel incõueniẽs ⁊ amicũ vel inimicum
⁊ esse filium ⁊ non filium matrem ⁊ ñ ma
trem sicut ouis noscit filium: ⁊ illi ⁊ nõ alij
porrigit vbera lactando: ⁊ fugit lupum vt
inimicum ⁊ canem sequitur vt custodem:
⁊ vtraqʒ istarum cognitionum est de his q̃
sunt apud nos re non pñte. Est autem et
quedam tertia que agit tam in formis sen
satis q̃ʒ in intentionibus componendo et
diuidendo que est quasi cõmunis virtꝰ ad
quam referuntur tam forme sensate q̃ʒ in-
tentiones elicite sicut sensata particularia
ad sensum cõem. Resumamus igitur duo
principia per que distinguuntur vires iste
dicentes ꝙ actiuum quod est formale non
perficitur eodem quo ꝑficitur passiuuʒ qđ
est recipiens ⁊ tenens. cum igitur quedaʒ
virtꝰ sit que tenet ⁊ recipit formas priꝰ sen
satas: illa erit passiua perfecta frigido sicco
in complexione organi cuius ipsa est actꝰ
Cum autem in nobis experiamur esse co
gnitionem intentionuʒ elicitarũ ex sensibi
libus formis oportet esse aliquid quod eli
ciat ⁊ agat illas intentiones: ⁊ illius erit q̃
si potentia actiua agens intentiones illas
ex sensibus cuius perfectio in complexio
ne sui organi est calidũ spirituale ⁊ forma
le valde reseruatorium: ergo formarum
sensatarum vocauerunt peripatetici imagi
nem alias imaginationem: ⁊ quibusdam
placuit ꝙ vocitetur virtus formalis eo ꝙ s
uat apud nos formas. actiuuʒ autem ⁊ eli
citiuum intentionum vocarunt extimatio
nem: quia vero etiaʒ experimur apud nos
iterum teneri intentiones elicitas sicut te-
nentur forme sensate: ⁊ non est ab eadẽ po
tentia tenere ⁊ agere sicut dictuʒ est: nec id
tenens ẽ quod tenet forãs sensatas ⁊ inten
tiones elicitas ex eis eo ꝙ altior gradꝰ ab-
stractionis est intentio q̃ʒ forma sicut supra
diximus: ideo coacti sunt inuenire virtutẽ
anime que tenet intentiões elicitas ab esti-
matiua virtute: ⁊ hanc vocarunt memoriã
Adhuc autem nos experimur nos vti cõ
ponendo ⁊ diuidendo tam formis q̃ʒ intẽ
tionibus. facimus enim hominem cum du
obus capitibus: ⁊ aliquid compositum ex
multiplici forma sensata ⁊ componimus
hoc cum intentionibus quas elicitas ha-
bemus apud nos. ⁊ oportet ꝙ faciens illđ
sit aliquid cõmune ad quod tam forme q̃ʒ
intentiones referuntur sicut ad quoddam
cõmune. ⁊ hoc vocarunt fantasiam que ex
istens inter memoriam in qua sunt intenti
ones: ⁊ imaginatiuaʒ in qua sunt forme ac
cepte per sensum vtitur vtrisqʒ componen
do ⁊ diuidendo. ⁊ hoc oꝑatur in sompnis:
sicut ⁊ in vigilia. fantasia autem ab appa-
ritione dicta est: quoniam ill[a] est maior co-
gnitio quam habeat anima sensibilis: ⁊ est
vltimum virtutis eius: ⁊ hec a vulgo in ho
minibus vocatur cogitatiua: cũ tamen pro
prie cogitare rationis sit proprium. hec au
tem fantasia plurimum confert eius recor
dationi quod oblituʒ est per hoc ꝙ mouet
intentiones ad formas: ⁊ formas ad inten
tionem. per hoc enim venitur in simile ali
quid eius quod prius scitum fuit: ⁊ per il-
lud venitur in oblitum sicut nos in libro đ
memoria ⁊ reminiscẽtia ostendemus. hec
etiam est illa que itellectualia assimilat cor
poralibus. Intellectuales enim diuisiões
vnius in multa assimilat diuisioni arboris
multos in ramos sicut id quod facimus in
arbore porphyrij de diuisione predicabili
um ⁊ resultatione quam facit ipse intel-
lectus posterioris in ꝑmis assimilat scalis
sicut est id quod tradidit pictagoras đ scha
la aurea. ſm congruentiam autem operuʒ
paripatetici tradiderunt istis viribus situʒ
oẽs. n. orgãicas eẽ tradiderũt eo ꝙ sunt cc
ꝑticularia tantũ. omnis eniʒ forã ꝑticl'aris
in mã aliqua est: quoniã forma sine omni

mã accepta est vl'is circa quã opatur itelle
ctus. sensũ igit' cõem in ãteriori pte cerebri
posuerũt in loco vbi cõcurrũt nerui sensiti-
ui quinqȝ sensuũ sicut in quodaȝ centro q
locus medulosus ē ꝛ humid⁹ post quē lo-
cũ ē duricies maior ex frigiditate cerebri ꝑ
ueniens: ꝛ illũ dixerũt thesaurũ formarũ in
quo retinent' foꝛe ꝛ imobilitant' qui thesau
rus imagiatiua vel formal' vocatur. In p̃
ma autē parte medie celle cerebri vel cellu
le q̃ calida ē ex motu m'lti spũs ad ipaȝ po
suerũt extimatiuã q̃ elicitiua ꝛ actiua ē in-
tentionũ. thesaurũ aũt eius retinantē inten
tiões qui mẽoria vocat' in posteriori parte
cerebri posuerũt qui locus est sicc⁹ propter
neruos motiuos q oriunt' ab ipo. cuius si-
gnũ est: quia lesa illa pte pditur vel leditur
mẽoria in oibus aialib⁹. fantasiã autē que
cõuertit se tã sup intentiões q̃ȝ sup formas
posuerũt in medio medie celle tanq̃ȝ cen
trũ inter imaginatiuã ꝛ mẽoriã. hui⁹ signũ
ē: quia lesa media cella ñ habet' ab aliquo
aiali ordinatũ regimen vite eo ꝙ nõ põt vti
sensatis foris ꝛ intentionibus ẜm ꝙ oꝫ: et
tunc efficiũtur animalia furiosa ꝛ rapida:
hec igit' sunt que prelibare volum⁹ de istis
v̑tutib⁹ ꝛ modo prolix⁹ determinabimus
de vnoquoqȝ istorũ ꝛ p̃mo de sensu cõi.

Capitulũ. viij. de eo quod sensu cõi nos sē
timus vider̃ ꝛ audire ꝛ hȝ alios opari.

Dicam⁹ igit' ꝙ quia nos sentim⁹: qꝛ
videm⁹ quãdo videm⁹ ꝛ sentimus:
oportet ꝙ virt⁹ qua hoc sētim⁹ sit aliq̃ v̑tus
aie sensibilis. Queram⁹ igitur vtruȝ vis⁹ sit
illa virtus q̃ videm⁹ nos videre aut altera
a visu. Sil'r aũt querit' de virtute qua senti
m⁹ nos audire ꝛ olfacere ꝛ sic de aliis vtꝝ
fiat h̃ per sensuȝ ꝓprium cui⁹ ē opatio illa
aut p aliquã aliam virtutē. Si auteȝ detur
ꝙ sensus quo sentim⁹ nos videre qñ vide
mus sit alter a visu tunc oportet ꝙ ille sen
sus sit visus eo ꝙ illo videm⁹ nos vider̃: ꝛ
oportet ꝙ ille etiã sit coloris qui sbijcit' vi-
sui: qꝛ nõ videm⁹ nos videre: nisi per hoc
ꝙ videmus nos in visu specieȝ coloris ha
bere: ꝛ qui videt speciem coloris in visu vi
det colorem. ꝛ ex hoc sequitur ꝙ duo sens⁹
eiusdem sint sbiecti siue obiecti. s. visus: et
ille quo videmus nos videre quod est im
possibile: quia non multiplicatur propriuȝ
patiens ex eiusdem speciei agente. Si aũt
daretur ꝙ est idem visus quo videmus co
lorem: ꝛ quo videmus nos videre coloreȝ
tunc visus erit suiipius sicut obiecti: ꝛ cuȝ
obiectum sit agens: sensus patiens: seque
retur eundem sensum eē agens ꝛ patiens
quod iterum est impossibile. Si auteȝ pro
pter hoc iterum diceretur ꝙ esset sensus al
ter tunc queramus de illo altero vtrum vi
deat se videre an non: ꝛ si non tunc cogni-
tio sui sensibilis est incerta comprehensio:
quoniam quando videt non comprehen-
dit se videre: tunc eadem ratione alio sen-
su videt se videre sicut ꝛ in principio: ꝛ tũc
iterum de illo queret' : ꝛ procedet hoc in
infinitum: aut oportet dicere ꝙ ille alius sit
suiipius iudex. cum autem eodeȝ sensu vi
deat se videre: ꝛ videat visibile: ꝛ hoc in p̃
mo dicēdum fieri eo ꝙ nã nũquam abun-
dat superfluis sed explet opera sua per ne
cessaria: ergo relinquitur ꝙ eodeȝ sensu vi
deamus visibilia: ꝛ videamus nos videre
hoc tamen adhuc dubitationem habet: cõ
stat enim ex premissis ꝙ nihil ē videre ẜm
actum nisi visu sentire colorem ẜm actum
quoniam nos supra probauimus ꝙ speci-
es obiecti quando est in sensu perficit ipm
secunda perfectione que est agere: oportet
igitur vt videtur ex hoc sequi ꝙ videns se
videre nihil aliud sit nisi videns colorem:
aut visum habere colorem: ꝛ ita primuȝ vi
dens quo videmus nos videre habebit co
lorem sicut ꝛ pupilla. primum auteȝ vidēs
dicimus qđ influit oculo visum: illo enim
videmus nos videre sicut diximus supra
Si autem hoc detur tunc sequitur ꝙ quan
do videmus nos videre ꝙ videre sit color
vel coloratum quod est valde inopinabile
Dicamus igitur soluentes hanc questio-
nem ꝙ manifestum est ꝙ non omnino est
vnum ꝛ vno modo dictum sentire per vi-
sum. ꝛ huius signũ quidem est: quia etiaȝ
quando videmus res exteriores non vide
mus vno mõ: nec vno mõ iudicam⁹ p visũ
discernēdo tenebras ꝛ lumẽ. ꝛ sil'r possum⁹

dicere q visus sit diversorū sicut colorati ē aut obiecti z est opationis aliter q̄z obiecti: z tunc nō sequit q videre sit aliquid coloratū vel color.

Amplius autē solventes inductaz dubitationē aliqualr possum⁹ aliquo mō cōcedere cōclusiōem q scilicet videre videntis ſm actum sit tāquā coloratū lz non sic simpliciter sit coloratū. Id.n.quo sentimus ē susceptivū sensibilis fore: z informatur ea sed suscipit eaz sine materia vt supra dixi⁹ cuius signū est: quia etiā abeuntibus sensibilibus rebus a psentia sentientiū adhuc i sunt sensus.i.forme sensibiles z fantasie q bus sensibiliter operant aialia quādo imaginant z remēorantur sicut supra diximus actus.n.sive pfectio rei que sentit z sensus ſm actū factus ē vnus: q2 vna fora pfectio ē vtriusqz: sed alteꝛa est eē eius in sensibili z alterum in sensu: q2 esse spūale z intentōnale hēt in sensu: māle aūt z naturale hz in re sensata: hoc aūt dico de sensu z sensibili ſm actū acceptis: vt qn̄ accipit sonus ſm actū z audit⁹ ſm actū: tūc.n.in vnius fore actu sunt sonās z auditus q̄ forma ē sonus alterū eē hñs in sonāte z alterū in auditu.

Cōtingit.n.aliquādo q id quod hz auditū nō audit ſm actū: z cōtingit q id qd hz sonū in potētia nō sonat ſm actum: z tūc n̄ sūt in vnius fore actu audiēs z sonās: cum aūt id quod possibile ē audire opet z actu aliter audiat: z cū id quod pōt sonare actu aliter sonat: tūc ſm actū audiēs z ſm actū sonās sunt silr in vna forma ſm actū: sed put ē in audiēte vocat auditio: z put ē in sonante vocat sonatio ppter diversuz eē qd habet in auditu z sonāte sicut dixim⁹. z similiter ē de visu z ceteris sensib⁹. sicut igitur auditio ē soni q̄dā pfectio ſm auditum ita visio ē coloris aliquo mō: ppter quod vidēs se videre iudex est eius quod ē circa coloris actū in visu. Est igit determinatō q̄stionis hui⁹ totius q videm⁹ nos videre z sentim⁹ nos audire z ſm quēlibet sensuz operi sensu cōi qui aliquo mō ē idē cū particulari z aliquo mō diversus. Sūt oēs sensus vnū in fora virtutis sensitiē q̄ fons ē vtutū sensuū particulariū: z ipi pticulares sensus sūt sic rivi ex cōi fonte derivati: z hoc sensu cōi ē iudiciū circa pticulares actiōes q̄ sunt sensuū particulariū: z hoc mō reflectitur vtus sensitiā sup se quādo iudicat d seipa. sensus.n.cōis qui formalis ē reflectitur sup particularē iudicādo sensibilr d actiōe z opatiōe eius: z hoc mō nihil phibz qn idē sit activū z passivū: agere.n.quodā est iudicare z compare cōponēdo z dividendo: z hic ē cōis sensus qui ē foial. recipe aūt z habere foas sensibiles ē pati: z h ē sensuū particulariū. nos tn̄ ad hanc q̄stionē inferius in sequēti caplo redibimus subtilius de eadem disceptantes.

Capitulum nonū qualr sensitivuz sensibileqz idem in actu sunt z diversa in esse z qliter correlativa.

Hic aūt iā dictū ē q sensus ſm actuz z sensibile ſm actu sunt simul z idez i actu z diversa in eē. Hoc aūt sic pbatur. ois.n.motus qui ē exitus de potētia ad actū: z silr ois actio ſm q est actio ab agēte in patiens: z silr passio qua abijcit aliquid ab eo in qd agit z quod movet sūt i eo qd agit sive patit ſm rē sicut ostēdim⁹ in phisicis: q2 āt ois sensus patit ab obiecto sic auditus a sono oz necessario sonū hz actū in quo ē son⁹ pmo ſm potentiā in eē: act⁹.n. ois est in eo quod de potentia exivit i actū z h ē patiens z motū: activi.n.z motivi actus fit in patiente generalr z nō econverso z iō nō generalr est verū q oē movēs moveat. nō.n.ē verum nisi in phisicis quorū mā ē vnica per cōtrarietatē movens z mota sicut determinatū ē in phisicis z in libro pygeneos. in alijs aūt invenit aliqd agēs nō actū: z aliquid movēs nō motū sicut ē i spūalib⁹ in quib⁹ sensibile ē movēs tn̄ motū: z mediū movens motū z sensus motū z nō movens. cū igit sic est tunc oportet necessario q sonātis actus qui ē sonatio sit in potente sonare: z hoc ē solidū planum cuz aere sibi coiuncto. similiter autem potētia habens sonum est sensus auditus. act⁹ ergo soni fit etiā i auditu: igit sonās z audit⁹ est idem actus ſm esse differens ſm ōnez

bm q̄ est in diuersis potentia sonū haben-tibus sortitur nomia diuersa. Quando eniz est in potentia sonante tunc vocatur sonatō et quando est in potentia audiente: tunc vocatur auditio. Dicitur enim sonus dupliciter bm actum et potentiam sicut et dupliciter dicitur auditus bm actum et potentiam eadem autem omnino ratio est et in alijs sēsibus et sensibilibus: sicut enim actio est aliquo mō i agente et aliquo mō in patiēte: q2 est in agēte bm q̄ per ipsam denoiatur quādo dicitur agens et bm q̄ ipse potens est agere: quando est in ocio: et exit in actualiter agere quando agit post ocium. In patiēte autem est ipsa forma que influitur ab agente. Similiter est de sensibili et sentiente: quādo enim sensibile non agit in sensum tunc ē quasi in otio habens tamē formā qua pfectum est ad agere: quando autem actu agit in sensū tunc est actus sensus in ipso a quo denoiatur et est eadez forma pfluēs ab ipo et est in sensu qui potentia habuit eā non sicut mutatio de actio in actuz: sed potius sic in patiente qd̄ recipit formā agentis: et sic actiui et passiui est idem actus. Potentis eniz agere et potentis actiōem agentis recipere idem actus est diuersus bz eē potētialiter agentis et potentialiter pacientis. Sed in quibusdam sensibus bm diuersum esse habet duo noia: in quibusdam bm alteruz est inoiatum sicut diximꝰ de potētia audiente et potentia sonāte q̄ actus vnius est auditio: et actus alteirus sonatio. In visu aūt actus potentie vidētis dicit visio: ille autez qui est eius qd̄ de otio exit in actum quando vt actiuū perficit visum que est actio coloris non est noiata nisi per circūlocutōem exp̄mat dicēdo q̄ est actio coloris in visuz bm actū factū. Similiter aūt in potētia gustante actio gustus vel gustatio vocat: saporis aūt actio innoiata est: qm̄ autē sic vnus est actus sensibilis et sensitiui: quādo vtrunq3 bm actum est: necesse est tunc ea sic dicta simul corrūpi et saluari: q2 sic correlatiua sūt que posita se ponunt et pempta se pimūt et sic simul sunt et corrumpūtur auditio et sonus et gustatio et saporis actio: et sic de alijs Quādo autē vtrūq3 bm potentiaz dicitur et non bm actum: tunc non sunt correlatiua et tunc nō necessariū est q̄ simul corrūpantur et saluentur Sed antiqui phisiologi non bene dicebāt quādo opinati sunt sensibile et sensum quocūq3 modo accepta esse correlatiua: dicētes nihil esse album vel nigrum nisi quādo est visus de ipso et nihil esse saporez nisi prout est in gustu: et sic de alijs sēsibilibus et sensibꝰ: h eni vno mō recte dicebat et alio modo non recte: sensibili eni et sēsu dictis dupliciter: his quidem bm potentiā: illis non bm actum de bm actum dict3 recte dixerunt antiqui: de dictis autem bm potentiā nō recte dicebant. Peccant igit in hoc q̄ simpliciter sine distinctione correlatiua dixerunt ea que non simpliciter et sine distictiōe correlatiua dicunt. Ex isto autem vlterius elicitur: quia excellentie quedam corrūpunt sensuz. Est ei vox et sonꝰ p ut mouēt sensū simphonia q̄daz et cōsonātia siue pportio et cōtēpatio agentis ad patiēs vox autē siue sonus sunt quodamō vnum et idē sicut diximus tunc opoz3 q̄ etiā auditus sit simphonia quedā et pportio ad eundem actum ad quez pportionat sonans et quia excellēs plus mouz q3 mobilis sit sēsus ideo excellenter acutū et graue corrumpunt auditum et similiter excellētie saporū corrūpunt gustū et in coloribus siue visibilibus excellēter fulgidū siue excellēter opacum corrūpūt visuz et hoc de fulgido cōstat Opacū aūt etiā corrūpit licet nō ita cito sicut fulgidum cuiꝰ signū ē q̄ in carceribꝰ tenebrosis diu inclusi lumen non pñt respicere quādo egrediunt ad lumē. causa autem est q2 spūs visiuus qui in neruo obtico fluit ab oculis auertitur et repellit per tenebras et quia spiritus calidus est: cum auertit tūc frigiditas obdurat porum oculi et excecatur oculus. Similiter autem excellentie odorum corrumpunt olfactum eo q̄ sensus in cōpositiōe organi: ratio quedam cōtemperantie et pportionis est et ideo ipsa sensibilia sunt dulcia sensui quādo pua adducūtur ad sensum sine excellentijs et quādo mixta sunt pportionabiliter sicut acutum proporcionatū: et dulce salitu3: pportiōabiliter eni ista ad sensum ducta delectabilia sunt

eo'ꝙ organū quasi mediū est sensibiliū ꝫm ꝓportionem medij cōpositum vl'r aūt simphonia ⁊ cōsonātia siue ꝓportio magis est mixta q̄ȝ acutum ⁊ graue excellētia: similiter aūt ⁊ tactus est medium in frigibile ⁊ calefactibile ꝓportionat'. sensus ei semper est ꝓportio ⁊ contemperatio: ab excellentijs autem tristatur ⁊ corrūpitur.

Capitulū. x. de probatione sensus cōis per hoc ꝙ cōponit ⁊ diuidit inter sensata diuersorum sensuum.

Ed nunc volētes redire ad inquirēdum sbtiliter de sēsu cōi ꝑmittimus ea que determinā da sunt ꝙ vn⁹qsqȝ sensus ꝓprius est sibi subiecti sensibilis qui sensus sicut in organo est in eo quo organice sentiunt aialia ꝫm ꝙ sētiunt ꝫm actū ⁊ ille sens⁹ discernit sibi subiecti sensibilis dr̄ias sicut dicim⁹ albū qdē ⁊ nigrū eē visus dulce vero ⁊ amarū dicimus esse gust⁹ similiter autē se hoc habet in alijs. Qm̄ autē nō solū sic sētimus sensibilia sed etiā sentimus q² differunt vel cōueniūt album ⁊ dulce sic de vnoquoqȝ sensibilium: in omnib⁹ eniȝ ponim⁹ cōuenientias ⁊ dr̄as cōparando ⁊ cōponēdo ⁊ diuidendo sensata diuersorum sensuū necesse ē vt vnoquoqȝ sensu h̄ faciam⁹. Nō enim alia virtute superiori que non sit sensus h̄ facere possumus. Quia omne iudicium qd̄ est circa sensibilia re sensibili p̄nte ē iudicium sensus. Judicium autē quo dicimus album esse dulce vel nō esse albū dulce est circa sensibilia ⁊ sensibil'r: ⁊ ideo v̄tus cuius est h̄ iudicium: necessario est sensus Hoc autē iudicium non possum⁹ facere aliquo sensibilium ꝓprioꝝ. Si enim aliquo fieri posset: tūc vid'ret' h̄ debere fieri ꝑ tactū q² tactus pl'es est: sicut diximus supius: siue autē caro siue aliud dicat' esse instrumentū tactus manifestum est ꝙ illud instrumētum tactus nō est vltimū ad qd̄ referūt' sensibilia diuersorum sensuū: si eni sic eēt tunc oportet ꝙ quando discernens discernit album esse vel nō esse dulce: tāgeret substantia albū ⁊ dulce: q² supra ōndimus ꝙ tact⁹ non discernit aliqd̄ sensibile nisi tactu substātiali tāgibilis: h̄ aūt videm⁹ fore falsum q² albū eē vel nō eē dulce discernimus non tāgentes ip̄m. Nec pōt dici ꝙ duob⁹ sensibus fiat iudiciū illud: q² in sepatis ꝑ organa ⁊ ꝑ formas v̄tutibus nō cōtingit discernere album eē vel nō eē dulce sed oportet vna quadā virtute vtrāqȝ manifestaȝ esse q̄ dic albū eē vl' n̄ eē dulce: ⁊ alteꝝ eē dulce ab albo. Si enim duo sensus h̄ dicerent h̄ esset sil'e ei qd̄ ego sentirē albū ⁊ tu dulce: ꝑ hoc aūt neuter nr̄ȝ sciret dare cōuenientiā l' differentiā inter album ⁊ dulce. Duo eni sensus ꝑticulares forma ⁊ subiecto differūt: q² substātia eorum sūt duo organa ⁊ forme sūt sicut visus ⁊ auditus: sicut duo hoies differunt suis formis ⁊ suis subiectis: ⁊ nō est ꝙ vniendo vel diuidēdo cōꝑet vnum alteri qd̄ tamē necessariū est qn̄ dicit albū alterū vel idē esse dulci. Oportet igit' ꝙ alicui vni manifestū sit: qm̄ altera vel eadem ad inuicem sūt albū ⁊ dulce: oportet igit' ꝙ vnum numero sit qd̄ ponit alteritatē vel idētitateȝ inter ea ⁊ dicat qm̄ altera vel eadem sunt ⁊ quodāmodo altera vel eadem qm̄ eadē sūt aliquādo subiecto: ⁊ altera formis sensibilibus. Jd ergo qd̄ dicit sic iudicando de albo ⁊ dulci est idem: ⁊ sicut dicit vnū solum iudiciū qd̄ est alteritas vel idētitas duoruȝ sensibiliū: ita oportet ꝙ sit in intellectu non cōponēte vel diuidente duo sensata: qui habeat aliquo mō vtrūqȝ. Patet igit' ex dictis ꝙ nō est possibile iudicare ꝯꝑata sensibilia sepatis sensib⁹ ꝑticularibus: sed oportet ꝙ vnico cōi sensu fiat. Ex isto auteȝ sequitur ⁊ adhibitū est ei ꝙ nō sit iudiciū illud in sepato tp̄e: sicut eni idē ē qd̄ dicit alterū eē bonū vel malū vel albū ⁊ dulce: ita etiā idem momentum est qn̄ dicit sic iudicādo. Quecūqȝ eni cōponūt' vel diuidūt' vel cōꝑantur ⁊ h̄ pȝ q² i eodē momēto sūt cōposita vl' diuisa ꝫm rem. Judiciū aūt est ꝫm ꝙ res est Oportet igitur ꝙ iudiciū sit i eodē momēto ⁊ nō ita ꝙ p̄us sentiat vnū ⁊ iudicet de illo ⁊ postea alterū ⁊ tūc de illo ponat iudiciuȝ ē igit' idē ⁊ in eodē momēto iudicās qm̄ alterum ⁊ alterū bonū ⁊ malū vel albū ⁊ dulce qn̄ ipsa ꝫm rem altera sūt. Nec volo dicere ꝙ idē sit momētū ꝫm accn̄s. s. ꝙ ē idē

cōtinuū tps qđ hʒ ptes p̄ores ⁊ posteriores h enī nō est idē nisi p accidēs.l.q: adicim⁹ vni motui continuo sʒ volo dicere q̄ in vno indiuisibili momento ponit alteritas inter duo q̄n altera sūt vel idēitas q̄n eadē sunt Est eni alteritas ⁊ idēitas relatio q̄ est sil' indiuisibili momēto duorū b̄m rem. Et iudiciū aie ad rem refert. Jnīēdit ergo i vno momento facere iudiciū.dico igitur alterū esse bonū a malo:vel albū a dulci vt nunc: dico eni q̄m vnū alterū est ab alio ⁊ nō dico q̄ alterū sit nunc in quo est alteritas vnius ad alterū ⁊ alterū in quo est alteritas reliq ad istud. Sed potius aia dicit sic altera ⁊ i eodē nūc dicit ea altera esse: igitur vtriusq; ad alterū simul est. Oportet ig̃ q̄ dicens illud sit vnita ⁊ idiuisibilis virtus ⁊ dicat iudiciū in vno ⁊ idiuisibili tpe. Jstud autem qđ dictū ē verū est de itellectu ⁊ fantasia ⁊ sensu cōi ⁊ de oi potētia aie cōponēte ⁊ diuidente ⁊ cōpante diuersa.

Capitulū.xi.in quo declarat qualiter sēsus cōis ē vn⁹ ⁊ idiuisibilis ⁊ qualiter diuersus

Et vero obijciet forte aliquis q̄ ea q̄ dicta sunt esse vera nō p̄nt q: idē numero in vno indiuisbili tempore nō potest simul' moueri ꝯ̃ijs motibus.cōstat autē q̄ iudicās de sensibus optʒ moueri ab ip̄is sensib⁹ iudicās igit de albo ⁊ dulci vel de albo ⁊ nigro q̄m eadē vl' altera sūt optʒ q̄ simul moueat motu forme vtriusq; hoc aūt ipossibile videt.si enim dulce sit hoc est b̄m ꝓpetatem forme sue mouit sensū ⁊ intelligētiaʒ amaruʒ mouebit vtroq; mō vl' motu cōtrario ⁊ albū ⁊ iterū mouet b̄m aliā formā:ōis autē diuersitas orit a formaruʒ cōtrarietate ⁊ sic idē numero ⁊ idiuisibile mouet i tēpe idiuisibili motibus contrariaꝝ formaꝝ qđ ē ipossibile. Et licet h vno v̄bo soluere possum⁹ dicētes q̄ forme nō h̄nt cōtrarietatem nisi ꝓut sunt in materia p eē materiale ⁊ itētiōes cōtrarioꝝ in aia accepte nō sūt cōtrarie ⁊ iō in eodē eē p̄nt:t̄n q: intēdim⁹ ad plenū declarare q̄liter sens⁹ cōis vn⁹ ⁊ nō vnus sit:aliter soluim⁹ inductā dubitatiōem ⁊ primo volum⁹ dare solutōem ad hoiēʒ postea aūt solutōeʒ verā q̄ demōstrat veritatē nāe sensus cōis.

Dicimus igit p̄mo q̄ sensus cōis ē qđdam insepatū ⁊ indiuisibile est iudiciū eius ⁊ in tpe idiuisibili b̄m suū subiectū eē autē suū est diuisum ⁊ sepatū. Cōtingit igit dicere q̄ quodāmō insepatū ⁊ indiuisibile sentit diuersa ⁊ separata ⁊ cōtingit dicere q̄ diuisū ⁊ sepatuʒ quodāmō alio mō est illud qđ sentit diuisa ⁊ separata:dicim⁹ eni q̄ nullius sensibilis iudiciū ꝑficit in organo ꝓprij sensus qui recipit illud sensibile:sʒ oms pticulares nerui qui ad organa ꝓprioꝝ sensuuʒ dirigunt ⁊ cōcaui sunt vt in eis discurrat spirit⁹ q est vehiculū v̄tutis sensitiē:dirigūt ad āteriorē cerebri ptem q̄ medietas q̄dā est ⁊ siphoniace cōposita ad oia sēsata ꝓpria:⁊ nullum habet sensū potentē oms suscipere ⁊ ibi est organū sensus cōis ⁊ ab illi⁹ vnitate sensibil' v̄tus q̄ ē sensus ꝓprij eo q̄ ē finis sensuū est vna loco ⁊ subiecto sed pluralitate formaꝝ pticulariū sensuū ē plures. Omnes eni ꝓprij sensus emanāt ex ipso. Et dicemus tūc soluētes inductā dubitatiōeʒ q̄ nō est icōueniēs:q̄ id qđ est vno mō vnuʒ ⁊ alio mō plura sentiat diuersa ⁊ contraria Jsta āt solutio lʒ ipediat obiectiōem quo ad hoiem nō tamē soluit inductā dubitatiōnē quo ad materiā sensus cōis. Jdē enim subiecto ⁊ idiuisibile est potētia h̄ns cōtraria.⁊ si itelligat diuisum p subiectū: adhuc potētia hʒ cōtraria:⁊ iō ꝯ̃traria potētia isūt ei qđ indiuisū subiecto ⁊ ei qđ est diuisum sed eē ei⁹ qđ actu hʒ ꝯ̃traria nō pōt eē idiuisū subiecto sʒ oʒ q̄ diuisū subiecto sit. Contraria eni actu nō p̄nt in subiecto eodē eē:⁊ ideo in eo q̄ agit aliquid per formas ꝯ̃trarioꝝ:oʒ q̄ sit diuisū:igitur impossibile ē albū ⁊ nigrū esse simul i eodē subiecto: ergo nō pt aliqđ pati p receptiōeʒ spēi eoꝝ actu vnū ⁊ indiuisibile s̄bo:sʒ b̄m p̄us habitā solutionem sic se habēt sēs⁹ ꝯ̃is ⁊ intelligētia q̄m vel q̄n habēt spēs cōtrarioꝝ ⁊ diuersoꝝ dictū ē eni q̄ sūt vnū s̄bo ⁊ ples hʒ formas driuatas ab ip̄is nō ergo cōueniēs fuit dcā solutio. Couertemus ergo b̄m onēr ⁊ dicem⁹ q̄m sēsus cōis est sicut terminus sensuum pticulariū ⁊ q: termin⁹ est forma apphēsio

ei diuersoꝝ sensatoꝝ ē ad hoc finalr̄ vt dis-cernat̄ ɔueniētia ⁊ drā q̄ est inter ea ⁊ quia terminus talis et finis ē forma iō dicemus sensuз cōem essētialiter ⁊ formaliter vnū et indiuisibilē esse ⁊ p sbā pticularia ad q̄ diri git̄ vt⁹ eius eē p̄les eo mō quo mathema-tici gdā dicūt pūctuз in circulo q dicit̄ esse centrū vnū in sba ⁊ forma nō inquātū duo sunt qꝛ sic in se indiuisibile est ⁊ nō ex diuer sis ɔpositum ⁊ hoc modo non discernit nisi vnū ꝙ est mediū circuli. p hoc autē ꝙ ipsuз sbaliter est mediū circuli ē ipm p̄ncipiū eq̄li tatis linearū ptractarū ab ipo ad circūferē tiaз sic vno ⁊ vnū ⁊ mlta discernūt̄. Optet eni vnū esse p sbam ⁊ formā p qd indicat̄ i oibus eq̄litas ⁊ optз ipm esse pl̄a p hoc ꝙ ē pluriū quibus sua medietas dat equalita tē ⁊ sic diuidit̄ quodāmō p attributiōem ⁊ i fluentiā ⁊ ñ p substātiā ⁊ formā qm̄ sba vna ē: ⁊ forma mediās q̄ ē cā eq̄litatis vna est. scdm tñ ꝙ diuidit̄ nō vnū ē: qꝛ sic bis vtit̄ eodē signo: h̄ ei mō significat diuisiōeз dia-metri in pūcto qd ē centrū ⁊ attribuēs vni semidiametro equalitatē p h̄ qd est ei⁹ p̄n-cipiū ⁊ equalitateз attribuit alteri p h̄ ꝙ est ei⁹ finis ⁊ inquantū sic vno termio vt duo-bus vtit̄: iudicat enim duo quia index est equalitatis duarum semidiametrorum ⁊ sic separata sunt: vt quodam separato di-indicata. Inquātum v̄o ē vnum in forma ⁊ sba mediatiōis fit iudiciū vni⁹ ⁊ multorū vnitoꝝ vno quodā ⁊ sil̄. Uni⁹ eni toti⁹ cir-culationis iudiciū ē vnū centrū ⁊ multaruз linearum equalium ē iudiciū p vnicā cētri mediatiōem: eo ꝙ illa cā vl̄is e ois eq̄lita-tis q̄ ē in lineis ab eodē cētro ad circūferen tiā ptractis. Sic oi eodē mō dicim⁹ sensuз cōeз formalr̄ p̄ncipiū oiз sensuū pticularū ⁊ esse formā a qua ē isluētia i oib⁹ pprijs sē sibilib⁹ ⁊ eē vnū in substātia ⁊ forma sensi bilitatis sed distīctū p h̄ ꝙ ifluit pticularib⁹ organis pticulares sensus: ⁊ put dirigit sen sum huic vel illi pprio organo ⁊ sic iudici-uз diuersorū sensibiliū p hoc qd dicit ea eē altera vel eadē adiuicē ē p vnū forma ⁊ sb-stātia: ⁊ p diuersa p h̄ ꝙ illud vnum aliqd attribuit̄ diuersis ⁊ isluētiā habet sup diuer sa: ⁊ h̄ nō dicit̄ diuersū nisi p hoc ꝙ ē diuer soꝝ: simplr̄ tñ vnuз et idiuisum est.

Capitulū. xij. ⁊ ē digressio declarās q̄li ter sensus cōis est medietas omniū sensuū

Forsitan autē obijciet aliquis cōtra ea que dcā sūt dicēs ꝙ oē mouēs forma le ēad id qd mouet̄ ab ipo: mouet āt sensus ppri⁹ cōem eo mō quo ipe mouet a sensibi li: nō eni esset iudiciū sensatoꝝ ppoꝝ in sen su cōi dicēte ea altera eē vel eadē nisi ad ip sum trāsirēt a sensu pprio cui prius occurrit videt̄ igit̄ sens⁹ cōis eē materialioꝛ qз ppus Omne eni recipiēs recipit fm potētiā mā-lē: sicut in añ bitis sepe determinatū ē oз āt ꝙ sensus cōis recipiat eadē quib⁹ discernit ⁊ iudicat: recipit āt scda receptiōe: videtur igit̄ mālioꝛ eē qз sens⁹ pprius qui p̄ma reci-pit receptiōe. Adhuc aūt si sensus cōis oiз ppoꝝ sensuū recipit sensata ⁊ nihil recipit̄ nisi qd hз aliquā cōicantiā cū receptoꝛ: sicut visus qui nō recipit nisi colorē pter cōicā tiam quā hз cū ipso ⁊ nō recipit sonū eo ꝙ nullā hз cōpatiōem cōicantie ⁊ pportionis ad sonū: tūc videt̄ sensus cōis eē cōpositūз quid ex oib⁹ armonijs sensuū ppriōꝝ: ē er-go mālioꝛ qꝛ cōpositioꝛ cū oi sēsu pticlari: ⁊ sic videt̄ iterū nō eē vera p̄us iducta solutio Nō eni pōt dici ꝙ sensus cōis sit cōis per modū predicati cōiter d̄ oi sensu ppo: quia ⁊ sic eēt sensus cōis aliqd de rōe sens⁹ ppij nec posset diffiniri sensus ppri⁹ nisi i diffi-nitiōe sua poneret̄ sens⁹ cōis: sicut hōis dif finitio in se hз aial qd est p̄dicatum cōe de hoie: h̄ āt nō est veꝝ sicut p se patet cuilibз Propter h̄ dicim⁹ ad hec ⁊ his silia oia ꝙ sensus cōis est vna numero forma q̄ ē vl̄is nō vt predicabile: sз sicut cā formalr̄ p̄hēs ea q̄ oriūt̄ ex ipsa: sicut architectonica p̄het formam dom⁹. Sicut eni a principio dixi-mus aia est sup naturā totā corpis ⁊ iō im-p̄mit ⁊ ifluit in totā naturā corpis suas im-p̄ssiōes ⁊ suas vires absqз eo ꝙ imp̄matur sibi aliqd a nā: ⁊ iō nā nō agit in nām nisi etiā agat ⁊ patiat̄ ab ea. Omne eni mouēs p̄hice mouet̄ eo ꝙ i ordine vnū p̄hicū non suppōit̄ alteri p̄hico sз aia cū sit icoꝛpea a-git in nām ⁊ ñ patit̄ ab ipa natura: sicut etiā

dixim⁹ supra ꝛ ideo primū augens qđ ē virtus aīe nō auget nec alterat᷑ augmento ꝛ similiter est in oībus sicut de primo digerēte Silr aūt pmū sentiēs nō quidē in spē sȝ nā ħ ē in quo pus saluat᷑ tota virtus sensitiua ē sensus cōis qui ē origo sensuū ꝓpriorū: ita ꝙ ab ipo deriuant᷑ sensus ꝓpriȷ ita ꝙ nō econuerso cōstituit᷑ ab eis nec aliquid sui esse habet ab eis. Et ꝙ dicit᷑ ꝙ sēsus ꝓpriȷ mouent ipsū falsū ē oio. oȝ eni ꝙ sensibile ꝓprium spūali⁹ ꝛ simplici⁹ fiat in sensu cōi q̄ȝ in ꝓprio ꝛ hāc maiorē simplicitatē non dat ei sensus ꝓprius: sed potius cōis. In ipso ei est spūs lucidus qui ē vehiculū ꝛ instrumētū ipsi⁹ ꝛ ille ꝑut ē instrumētuȝ sensus cōis cōfert ei maiorē simplicitatē sicut lux coloribus ꝛ in tali actu ꝛ forma facta sensibilia ꝓpria ptingunt ad organū sens⁹ cōis ꝛ tūc iudicat de eis. Nec pōt dici ꝙ aliquid corporeū oio cōferat eis agere in organū sens⁹ cōis: eo ꝙ forme corpales sūt ipsa sensata n̄ sepate ab appēdicȷs materie ꝛ ideo corpale agens qđ tm̄ ē instrumētū ei⁹ qđ ē icorporeū: hȝ ꝙ dat eis agere in organū sens⁹ cōis qđ formali⁹ est q̄ȝ organa sensuū ꝓpriorum ꝛ hoc ē qđ intendit dicere aug⁹. qui dicit ꝙ corpales forme nō mouēt aīam sȝ potius ta lib⁹ formis factis in corpe aīa luce sua facit eas in seipsa. In tali aūt ordine mouētiuȝ ꝛ motoꝝ: id qđ vltio mouet᷑ formalissimuȝ ē oīm ꝛ pmū mouēs oīm materialissimū ꝛ hoc ideo est qꝛ in tali ordine scđm mouens nō accipit virtutē motiuā a primo mouente sed ab alio qđ est aliquid ei⁹ qđ mouet᷑: sȝ in his in quib⁹ scđm mouēs accipit vtutez motiuā a priori mouēte veꝝ est ꝙ vltimum motū ē materialissimū oīm ꝛ min⁹ hñs dignitatis ꝛ simplicitatis: cū āt aīa rōnal' sit supra naturā ꝛ ifra itelligētiā erit aīa sensibil' infra rōem ꝛ supra naturā: sicut aīa vegetabilis infra sensibilē ꝛ supra naturā: ꝛ ido ipsa est substātia ꝛ forma quedā hñs vires multas quarū quidē ipsa sensibilis vis est potētia a generatiōe pfecta habitu cōnaturali sibi qui habit⁹ est incohoatio quedā ꝛ armonia oīȝ sensibiliū formaꝝ sicut i genere ē incohoatio ꝛ armonia oīm dr̄aꝝ illi⁹ generis: ꝛ illa potētia sic habitu cōnaturali pfecta oīa sensibilia hȝ ptāte ꝛ actu nullū añq̄ȝ distinguat᷑ ab eis ꝛ i ħ sensu dicit᷑ a pħo ꝙ sensus ē spēs sensibiliū ꝛ itelligēs spēs itelligibiliū. Talis āt forma vna simplex ꝑhabens ptāte ea quoꝝ ipsa est cā: ꝛ habet ea actu qñ distinguit᷑ ab aliquo illoꝝ: ꝛ ꝑ ħ pȝ solutio oīm inductarū dubitationū. Et hec ē causa q̄re auicebron dixit spēs sensibiles eē in aīa ꝛ nō acceptas ab extra. Hac etiā de cā dixerūt quidā vtutē sensibilē ꝑ se esse actiuā: ꝛ nulli⁹ spēi esse receptiuā qꝛ nō recte recipit eas sȝ vna spēs que ē hitus potētie sensitiue distinguit᷑ ad sensibilia q̄ sūt in organis sicut distinguit᷑ vtus vl'is ad pticulare in qđ agit ꝛ circa qđ opat᷑. De pncipio igit᷑ ꝛ virtute hȝ quā dicim⁹ aīal habere sensū ꝛ posse sentire sit hoc mō determinatū. de alȷs āt vtutib⁹ quas supra detegim⁹ sub alterius libri principio inquiremus.

Explicit liber scđus. Incipit terti⁹ de anima qui est de apprensiuis virib⁹ de itus Tractat⁹ pm⁹ de virib⁹ aīe sensibilis. Ca. .i. ꝛ est digressio declarās libri intentiōem ꝛ de imaginatione

In hoc aūt tertio libro đ anima intēdimus certificare de alȷs potentȷs aīe que restāt quarū pma diuisio est in apprehēsiuas ꝛ motiuas q̄ dr̄nt ꝑ rōeȝ potētie actiue ꝛ passiue quarū potētiarum nos supius assignauim⁹ dr̄iam: qm̄ potētia actiua semꝑ sibi silis ē eo ꝙ ipsa ē act⁹ ꝛ ꝯpleta ad agēdū ꝛ si aliqñ nō agit ħ ē ꝑꝑ defectū ei⁹ in qđ agit ꝛ nō ꝓpter ħ ꝙ ipa indigeat acqrere aliqđ ꝑ qđ ad agēdū pficiatur. Passiua aūt dissimil' ē sibi: qꝛ aliqñ hȝ formā: ꝛ aliqñ nō hȝ eā: sȝ cū acquirit eam ꝑ alteratiōem tūc pōt agere actiōem cuius pncipiū est forma q̄ ē acqsita ꝑ alteratiōem

in ipa. Nec tñ forma aliqñ dat ei a genera tiõe sicut superi⁹ dix. m⁹ de potẽtia sensitiua aliqñ ãt requirit p alterationem sicut est de scia que ẽ pfectio intellect⁹. Potentie igitur apphensiue generaliter potẽtie sũt passiue: nec bñt pncipia agẽdi nisi p formã quã p apprehensiõem acquirũt pter qð etiaz apprehensiue dicũtur. Tales aũt nõ generaliter sũt oĩs aie: sed sensitiue z itellectiue tñ. Et eaꝝ qdã sũt apprehẽsiue deforis ex ĩstẽtibus suis agẽtib⁹ qdã ãt sũt apprehẽsiue ita ꝙ sua agẽtia pxima sunt z intus z ille q bñt sua agentia de foris sũt sẽsus de qbus iã bz ꝙ sut vires aie expeditũ ẽ: de biis aũt que sũt apprehẽsiue deintus nũc determinabim⁹. Oĩs eni bas siue sint ptes aie sensibilis siue sint rõnalis cõiungem⁹ eo ꝙ antiquoꝝ quidã oẽs illas quãdã ptem itellect⁹ fore dicebãt sicut in sequẽtib⁹ oñdetur. Ad faciliorem aũt itellectũ antiquoꝝ inie de boc volum⁹ loqui de trib⁹ vtutib⁹ quas supra enumerauim⁹. s. de imagiatiua: z estimatiua z fãtastica. Dicimus igitur imaginatiuam esse in qua imagines sensibiliũ rebus sensibilibus absẽtib⁹ reseruantur. Nec autem imaginatiua pl⁹ abstrabit qz sens⁹: qm sens⁹ nõ accipit formã nisi re pñte ista aũt reseruat eã etiã re abñte pter qð etiã bm auic. z algazelẽ. alia potẽtia ẽ a sensu cõi. Bonitas aũt bui⁹ organice virtutis alia est a bonitate sensus: qz bonitas sensus ẽ in recipiẽdo z bonitas bui⁹ in retinẽdo est z pure represẽtãdo: pter qð z plures videm⁹ esse subtiles in discretiõe sensibilium z nõ bñ imaginãtes. Bñ ãt imaginãtes ad duo disponũt: quoꝝ vnũ ẽ i matbematicis qz tales bñ distribuũt figuras. cui⁹ est causa ꝙ licet in organo imaginatiõis oĩa distribuant tñ sẽsibilia distribuũt in ipo put sũt vnita suis subiectis: z iõ ñ ẽ imaginabil' son⁹ put ẽ act⁹ sonãtis z color put ẽ qualitas colorati z sic de aliis: z ideo qð pncipaliter i eo distribuit ẽ quãtitas z figura pter qð bñtes bmõi organũ puꝝ z bñ ꝯpositũ optime efficiunt imaginatiui z qñ cũ b subtiles sũt itellect⁹ cũ bonitate imaginatõis pficiũt mlt tũ in mathematicis disciplinis. Si autem bmõi boies abstrabãt a motib⁹ sensuum z sint semp solitarii z abstrabãt a cura carnis z deliciis corpis efficiunt pphete. Motus eni mult⁹ sensibiliũ suo tumultu ipedit manifestari in eis effect⁹ celestiuz. Silr ãt cura carnis z delitie z solicitudines z act⁹ multi mũdani occupãt aiaz ita ꝙ nõ põt pcipere impressiões celestiũ: qz aia pter vnionem suaꝝ potẽtiarũ in sua sba tale bz colligatione viriũ suarũ ꝙ qñ intẽdit opatio eius bm vnãquãqz potẽtiã tũc abstrabit ab intẽtiõe circa alias. Cui⁹ signũ ẽ ꝙ intẽte cogitans aliquid ñ aduertit ea q bz p oculis: z silr fit ꝙ aia occupata circa exteriora: nõ aduertit motus z ipressiões celestiũ q fiũt in suo corpore abstracta. Ab bis aũt sentit talia z parat eis imagines. qz connaturale ẽ sibi sub imaginib⁹ corpalib⁹ cognoscere qcquid ipsa cognoscit: z in talib⁹ ipressiõibus celestiũ radicant illa somnia q aliquid signãt de futuris. Qualiter aũt ipressiões tã motuũ celestiũ qz itelligẽtiaꝝ que sũt motores veniant ad aias aialium pma in pbia oñdetur. Sed ꝙ bic sufficit est ꝙ organũ imaginationis nõ oz oĩo idẽ eẽ cũ organo sens⁹ cõis: iz bm eẽ dñs licet forte i sba sit idẽ z boc magis inferius erit manifestũ.

Capitulũ. ii. z est digressio declarãs ea que conueniunt ex estimatione.

At autem potentia que estimatiua dicitur ab imaginatione differt in ipsa specie que comprebẽdit: quoniã sicut in plantis est determinatum ita elicit intentiones que in sensu non sũt scripte: nec potest dici ꝙ boc sit sensus officiuz bm ꝙ determinauimus sensatum per accidens in superioribus: quoniam nunquam contingit cognoscere ꝙ iste est filius deonis nisi babeatur noticia filiationis bm qð est in isto nec unquam lupus miseretur nato suo nisi babeat cognitionem z buius indiuidui z ꝙ boc indiuiduum est natus eius: oportet ergo aliquam esse virtutem aie elicentẽ buiusmodi itẽtiões: et ꝙ non põt eẽ imagiatõ nec penitus separata ab ea. Qz eni non sit

imaginatio patet: quoniã ad imaginẽ rei so lam non sequit̃ motus vel effectus vel me vel tristicie vel fuga vel insecutio: ad estima tõem autẽ mox sequit̃ istorũ quoddam vel quodlibet. sepata aũt ab ipa penit⁹ esse non põt: qm̃ hmõi intentiões nõ accipit ẽm rõ nes cõmunes ꝛ vles: sed pot⁹ in hac ima gine vel illa nihil ꝯtinẽs de cõi. opoꝛꝫ igit̃ ꝙ sicut intellect⁹ practic⁹ se hꝫ ad speculati uum: ita se hꝫ estimatiua ad imaginatõem: ꝛ ideo hec v̄tus nõ penit⁹ apphẽsiua est sed ꝛ motiua ẽ p hoc ꝙ determinat ad qd mo uere dꝫ aial: ꝛ quo fugere: ꝑpter qd̃ qdam phoꝝ hãc opionẽ esse dicebãt: qd̃ tamẽ nõ cõgruit: quia opio rõnalis aie quidẽ habit⁹ est: estimatio aũt omniũ est quoꝝ ẽ sensus: sicut iam oñdim⁹. superi⁹ ei dixim⁹ oĩa que habẽt sensum habere motũ dilatatõis ꝛ cõ strictõis ad minus: ꝛ cuꝫ ista aliquo modo mot⁹ moueant̃ ad cibũ: opoꝛtet imaginatio nem cibi esse apud eam: sed imaginatio so la nõ mouet vt dictũ est: opoꝛtet igit̃ ista ta lia oĩa habere extimatõem qua moueantur Tres ergo istos interioꝛes sensus: sensum cõem. s. ꝛ imaginatõem ꝛ estimatiuã hꝫ oẽ aial: quod aliquẽ vel aliquos habet de sen sib⁹ exterioꝛibus: ꝑpter qd̃ supra dixim⁹ ꝙ oẽ habẽs sensum hꝫ desideriũ cibi quod ẽ fames: ꝛ oẽ hñs desideriũ hꝫ imaginatõeꝫ ꝛ estimatiõeꝫ que nõ s̄ba sed ẽm esse differt ab imaginatiõe: sicut iã dixim⁹: est aũt esti matiua magis actiua q̃ꝫ imaginatiua: quo niaꝫ elicere intẽtiões ẽ aliqd agere: ꝛ mag̃ pfectũ ẽ q̃ꝫ speculari imagines solas: sicut s̄i speculũ aiatũ imagines sibi impssas dice rem⁹ speculari: oẽs tamen vires aie aliquo modo actiue sunt: eo ꝙ omẽs agunt aliqd̃ op⁹ vite: sicut supi⁹ dixim⁹: cũ de diffinitiõe aie ẽm suã s̄bam loq̄remur. licet aũt pl⁹ acti onis hẽat estimatiua q̃ꝫ imaginatiua: tamẽ ꝑpetatẽ passiue potẽtie hꝫ in hoc ꝙ nõ agit p se: sed p intẽtõeꝫ quã elicit a foꝛma acq̄si ta. Est aũt adh̄ aduertẽdũ ꝙ ista v̄t⁹ aie in hoie: sicut ꝛ cetere aliq̄ñ ꝯiũgit̃ rõi: ꝛ tũc iu uat̃ a rõe: ꝛ suadet ad imitãdũ qd̃ estimat l̄ fugiẽdũ: ꝛ ob hanc silitudinẽ sui in hoie ad opionẽ phoꝝ qdã sicut plato eã opinionẽ quãdaꝫ asserebãt: ꝛ nõ differre in hoie ꝛ in brutis: nisi p magis esse obumbratã in bru tis: ꝛ min⁹ in hoib⁹: sed ẽm ẽ qd̃ dicũt: quia opio est de cõi ꝑut est in plurib⁹: estimatio aũt ẽm ꝙ hmõi nõ recedit ab h̄ indiuiduo ẽm ꝙ h̄ est: ꝛ ideo in hoie adiuta rõe nõ iu uat̃ nisi ꝑut ẽ circa hoc vel illud: ꝛ tũc dicit̃ ꝑpo noie estimatio. si ãt ꝯpõ al's opio silis de plurib⁹ ꝑticularib⁹ ẽm vnã intẽtiõem in eis inuẽtã acceptã: iã h̄ nõ ẽ estimatõnis sꝫ cognitõis expimẽtalis q̄ rõis ẽ: sed tñ ipsa ministrat sibi sensus ꝛ estimatio. q꞉ aũt ista v̄t⁹ sic ꝯiũcta ẽ imaginatõi: iõ oꝛganũ ei⁹ eti am aut idẽ ẽ cũ oꝛgano imaginatiõis: aut ꝓ pinquũ est vnum alteri substanaliter idem existens: ꝛ ẽm esse dispositõnis differens: sicut supra diximus.

Capitulum tertium: ꝛ est digressio de clarans naturam fantasie.

E fantasia post hoc determinãtes di cim⁹ ipam eẽ potẽtiã ꝯponẽtẽ imagi nes cũ intẽtõib⁹: ꝛ intẽtões cũ imaginib⁹ ꝛ imagines ꝛ intẽtões cũ intẽtõib⁹ ad dupli cẽ finẽ qui ẽ in ꝑticularib⁹. vn⁹ aũt finis est cognitio particulariuꝫ maioꝛ q̃ꝫ in sensibili anima haberi potest: ꝛ illius finis ẽ s̄nia de h̄ ꝙ sit id: ꝛ de alio ꝙ sit aliud: ꝛ sic de oi eo de quo s̄nia ꝓfert̃ p modũ affirmatiõis l̄ ne gatõis. Secũd⁹ aũt finis ẽ op⁹ qd̃ ītẽdit̃ ex hmõi ꝑticularib⁹: sicut op⁹ in hñtib⁹ rõeꝫ ẽ finis artis: ꝛ q꞉ talis cognitio in plurib⁹ aia lib⁹ expsse appet eo ꝙ videm⁹ ea quedã eli gere: ꝛ alia q̄dã q̄si refutare. ad electõnem autẽ ꝛ refutatõem ꝑexigit̃ s̄nia ꝛ decretuꝫ: ꝛ iõ multi dixerũt ꝙ fantasia est aliqd rõis nõ aũt est intẽtio nr̄a verã esse electõem aie sensibilis: sed aliqd silẽ electõni: qd̃ expsse videt̃ qbusdã in brutis: ꝛ in vno pl⁹ ꝛ alio min⁹. nos autẽ videm⁹ ea per modũ artis facere casas: ꝛ ꝓuidere cibũ in longũ tẽp⁹: cuiusmõi operũ dꝫ eẽ ꝑncipiũ aie sensibil̃ potẽtiã aliquã. h̄ aũt eẽ nõ põt nisi illa v̄t⁹ q̄ ꝯpõit ꝛ diuidit imagĩes ꝛ ītẽtões mõ s̄ dcõ h̄ etiã opa nõ in oib⁹ videm⁹ in qb⁹ ẽ imagi natio ꝛ estiatio: sꝫ in qbusdã q̄ pfectioꝛa sut Opoꝛtet igit̃ fantasiã ẽm aliquid esse diffe

rentē ab imaginatōe ⁊ estimatiua. licet eim omēs iste potētie passiue anime sint ⁊ patiantur a formis indiuidui: que sunt pͥncipia cognitōis sensibilis: que forme eedē esse videnť: tamē motꝰ passiōis nō est idem: sed ē ſᵐ differētē gradū abstractōis: ꝓpter qᵭ ⁊ ipse potētie nō penitꝰ sunt eedē: sed sicut superiꝰ diximꝰ de sēsu cōi: videtur tota formalitas sensibilis v̄tutis esse fantasia: ⁊ h̄ mālīter differētiā habet ſᵐ ꝙ incboat ab organo vniꝰ motꝰ eius: vel ab organo alterius: ⁊ hoc modo videnť oēs iste vires anime sensibilis esse interiores in vna eēntialitate cōi ⁊ substātia: differētes aūt ſᵐ esse materiale in diuersis partibꝰ cerebri: in quo organizātur iste potētie: que omnes sunt organice. ⁊ hec est causa quare ar̄. plerisq̄ȝ in locis vtitur istis virtutibus tanq̄ȝ eisdē: ⁊ equiuoce ponit nomē vnius ꝓ alteriꝰ nōie: sed si tamē subtiliter distinguāť vt hic sunt distincte: sic habēt distigui. Oportet autē nō latere ꝙ quādo he potētie coniūcte sunt ratōni sicut sunt in homie accipiūt ordinē agēdi ⁊ opandi ⁊ regimē a ratōe: ⁊ quia ratio diuersificatur ſᵐ diuersitatē eorūdē de quibꝰ ratiocinatio fit: ideo opatiōes etiā fantasie multiplicanť valde. quādo aūt sunt nō cum rōne tūc ipse regūt ad instinctū nature solū: ⁊ qa natura vno modo est in habētibꝰ spēm vnā ideo opa fantasie in omnibꝰ habētibꝰ spēm vnā i irrationabilibꝰ sunt vno modo: ⁊ ideo omnis hyrūdo vno modo facit nidū: ⁊ oīs formica vno modo ꝓuidȝ cibū: ⁊ sic de alijs ſᵐ visa fantasie ad instictū nature opātibꝰ homo aūt nō sic opať ꝓpter diuersa principia opis de quibꝰ ingrit ꝑ rōem. ⁊ hoc ē qᵭ dixerūt phi quidā in phia nāli admodū excellētes: ꝙ iste v̄tutes in brutis potiꝰ agūť a natura q̄ȝ agāt. in homie autē potiꝰ agunt q̄ȝ aganť: quia in homine natura instr̄aliter tm̄ subseruit eis: in brutis aūt ſᵐ aliqd mouet eas: potiꝰ q̄ȝ moueanť ab eis. ita etiam vis est que multū impedit intellectuȝ eo ꝙ nimis occupat aīam ꝯpōe ⁊ diuisiōe imaginationū ⁊ intētionū: quaruȝ magna copia ē apud eam: ⁊ nō tm̄ pōt componere accepta a sensibus: sed etiā fingere his sil'ia. ⁊ quia intellectus cōceptōnes vt frequēter sunt similes imaginatiōibꝰ ⁊ fictōnibꝰ fantasie: iō quādo miscet cōcepta imaginibꝰ ⁊ intētionibus plerūq̄ȝ gnāt deceptōem ⁊ errorem. Maxime aūt quādo aliquid de celestibꝰ ⁊ diuinis intellectui impͥmiť: ⁊ h̄ est causa ꝙ somnia que sunt ꝓphie futurorum plerūq̄ȝ applicata ad imagines fiunt illusiones et damnatōnes. Sed quādo applicat ꝯceptibus intellectꝰ imaginatōes ⁊ intentōes cōgruas: tūc adhuc indigēt interp̄tatiōibus ꝓpter cōpōnes imaginationū ⁊ intētionū eo ꝙ nō conueniūt cōceptibꝰ diuinis ⁊ celestibꝰ imagines sensibiliū ⁊ intētōes nisi ſᵐ methaforā. De his aūt in scia de somno ⁊ vigilia dicemuſ. Multa v̄o sunt animaliū hac potētiā nō habētiū: cuiꝰ causa est cerebri defectus in talibꝰ animalibus vel diminutio. Totū eni cerebrū taliū parūꝑ differt a medulosa natura fluida: in qua est sensus ⁊ tenuis imaginatio: ⁊ ideo spūs istorū nō depuranť: ⁊ cerebrū eorū nō ꝯfortať ad hm̄ōi operatōes animales perfectas.

Ca. iiij. ⁊ est digressio declarās ꝙ omēs vires aīe sūt orgāice ⁊ agūt mediāte corꝑe.

Omnes aūt dc̄e vires aīe sēsibil' organice sunt ⁊ ꝑ instr̄a corꝑalia suas opationes ꝑficiūt: ⁊ h̄ quidē de sensibꝰ q apprehēdūt de foris ōndere non est difficile: qm̄ iā'bitū ē ꝙ illi nō app̄hēdūt nisi ꝑ rei sensibilis p̄ntiā: sensibilia aūt corꝑa sunt. corpꝰ aūt nō ē p̄ns nisi corꝑi. ad v̄tutē eni icorꝑeā nō exigiť p̄ntia ſᵐ situȝ ⁊ locū: nec opať in ipa aliqd ꝓpiqtaſ local' l' remotio: sic appȝ in intllcu ⁊ intelligibilibꝰ. sic ergo cōstat ꝙ etiā v̄tutes sensibiles sunt i corꝑe: cui etiaȝ res sensibil' p̄ntialr̄ in situ ⁊ loco opponiť. de v̄tutibꝰ aūt interioribꝰ q̄ sunt imaginatio estimatio ⁊ fantasia idē ꝯstat: qm̄ in oibꝰ ill' ē app̄hēsio forme singularis ſᵐ situ ꝑtium eiꝰ ⁊ liniamēta ⁊ quātitatē: cuiꝰ descriptio et pictura non pōt eē nisi instr̄o corꝑeo: qᵭ sic ꝓbať. Imaginemur ei q̄dratū a.b.c.d. ⁊ adiūgamꝰ eidē duo q̄drata ꝑ oia illi eq̄lia ⁊ oio sil'ia: quorū vnū sit e.f.g.h. adiūctū ei i āgl'o a.g sit āgulꝰ dexter q̄drati p̄ꝰ imaginati: ⁊ alteꝝ sit i.k.l.m. adiunctū p̄mo q̄drato

in angulo b. qui sit angulus sinister: ⁊ statu
amus ista tria quadrata in imaginatōe nr̄a
sicut hic vides ea fore depicta: q̄ro qualiter
appҏhēdit̄ vnū hoꝝ eē a dextris: ⁊ alteꝝ a si
nistris: ⁊ tertiū fore mediū: cui duo adiūgūt̄
aut enim h̄ ē ex sб̄o in quo distribuūt̄: aut ex
ipis q̄dratis: aut ex ꝯpatōe q̄dratoꝝ ad ali
quid ex̄. nō aūt pōt dici ꝙ sit ex ꝯpatōne q̄-
dratoꝝ ad aliqd ex̄: q꞉ sepe imaginamur h̄
qd̄ nō ꝯpat̄ ad aliqd ex̄: sicut chimerā ⁊ hi
gātē ⁊ tregelaphū: ⁊ alia multa mōstra que
imaginātes fingim⁹. Si aūt dicat̄ eē ex ipis
quadratis: aut erit h̄ ex eēntia ⁊ figura qua
dratoꝝ: aut ex aliquo accidēte. non aūt pōt
esse ex ipis q̄dratis: q꞉ illa sunt vni⁹ ratiōis
⁊ equalia ꝑ oīa ⁊ silia: ita ꝙ nulla inquātū
talia cadit inter ea diuersitas. Si aūt dicat̄
esse ex aliquo accidēte qd̄ accidit eis: aut h̄
erit accidēs insepabile: aut sepabile. nō aūt
pōt eē ex accidēte isepabili: qm̄ accidēs inse
pabile cāt̄ ex eēntialib⁹ sui sbi: ⁊ quoꝝ eēn-
tialia eadē sunt: hoꝝ accn̄s insepabile ē idē
essentialia aūt triū quadratoꝝ ꝑ oīa sunt ea
dē: ⁊ sic ꝓpter accidēs insepabile nō pōt eē
dc̄a quadratoꝝ imaginata diuersitas. Si āt
dicat̄ ꝙ h̄ ē accidēs sepabile: tūc intelligat̄
illud nō inesse: ⁊ cū illud sit cā diuersitatis
in magnitudine: tūc iam nō imaginabimur
vnū fore dextrū: ⁊ alteꝝ sinistrū: qd̄ oio fl̄m
est: q꞉ adhuc stat imaginatio sicut prius: q꞉
diu dicta quadrata sic ponūt̄ esse coniūcta.
Remanet igit̄ ꝙ h̄ sit ꝓpterea ꝙ tali mō di
stribuūt̄ in organo imaginatōis: qd̄ est cere
brū. In quocūq꞉ aūt forma sub differētijs
sit⁹ depingit̄ illud ē corp⁹: ergo organū ima
ginatōis est corp⁹. si aūt forte aliquis dicat:
ꝙ ista situs diuersitas ꝑ dextrū et sinistrū et
mediū ex intellectu ē attribuēte eis ratōem
dextri ⁊ sinistri ⁊ medij: h̄ ꝯstat eē fl̄m: quia
intellect⁹ dextri ⁊ sinistri vl̄is est: ⁊ nō attri-
buit̄ huic vel illi: nisi ꝑ sitū ꝑticularē: quo il
lud est dextrū: ⁊ illud sinistrū: ⁊ tertiū ē me
diū: ⁊ tūc redibit eadē qō: vnde causet̄ hu-
iusmodi situs. oꝫ igit̄ ꝙ illud causet̄ ex ima
ginatōe: sicut ⁊ in ꝯtinuo in quo distribuūt̄
tria quadrata modo p̄dicto: q꞉ in ꝯtinuo nō
efficit̄ vnū dextrū: ⁊ alterū sinistrū: ⁊ tertiū
mediū: nisi ꝑ hoc ꝙ distribuit̄ vnū i dextra
ꝑte spacij: ⁊ alterū in sinistra: ⁊ tertiū in me
dio. Ita ergo est in imaginatōne: ꝙ vnū in
vna ꝑte organi est: ⁊ alterū in altera: ⁊ tertiū
in tertia. vt⁹ aūt imaginatōis cōsiderat ipm
sic distributū: ⁊ ꝑ hoc ꝙ sic distribuit̄ in or-
gano: ergo ipa opat̄ in organo: ⁊ ē organica
Amp. aūt nos imaginamur figurā et ima-
ginē hōis eiusdē maiorē ⁊ minorē: ⁊ h̄ cāri
nō pōt ex re: quia illa ē vno modo: nec cāt̄
a forma: quia forma nō causat sui diuersita-
tem ꝓpter maioritatē ⁊ minoritatē: ergo fit
hoc ex sб̄o in quo distribuit̄ in quo ōnditur
pl⁹ ⁊ minus. nō aūt describit̄ pl⁹ ⁊ min⁹ nisi
in corpe: ergo organū imaginatiue est corp⁹
⁊ ipsa virt⁹ organica: qua tali in corpe opat̄
idem aūt est de estimatiua ⁊ fantasia: qm̄ et
ille interiōres ab imaginib⁹ appҏhēsis non se-
parant̄. oēs igit̄ dicte ṽtutes organice sunt
corpe indigētes ad suas opatōnes: ⁊ ꝑ ista
intelligim⁹ oriam intellectui ab huiusmodi
virtutibus: quia ille oio incorporeus est.

Capitulū. v. de improbatōe erroris anti
quorum qui dixerūt: ꝙ intelligere ⁊ sentire
sunt idem.

Voniā autē sicut diximus superius
duabus differētijs quibus animatū
differt ab inanimato antiqui p̄cipue diffini
unt animam motiuo ſm locū scꝫ ⁊ in eo ꝙ
ipsa discernit ⁊ intelligit ⁊ sentit: videt̄ eis
ꝙ intelligere ⁊ sapere: quod tamē simplicis
simum intelligere est sit corporalib⁹ instru-
mentis ꝑfectum: sicut quoddā sentire. dice
bant enim ꝙ intelligere est ſm fantasiā re
nō presente operari: ⁊ silogizabāt h̄ ex dua
bus affirmatiuis in secūda figura dicētes:
ꝙ sensui interiori cōuenit iudicare ⁊ discer-
nere aliquid entium: cuius forma est apud
ipsum: ⁊ intellectui cōuenit idem: ergo itel
ligere est quoddā sentire: ⁊ i hoc errore fuit
Empedocles: qui dixit voluntatē ⁊ appe-
titum augeri vel minui ad presens delecta-
bile: tam in hominib⁹ q꞉ in animalib⁹ alijs
volūtas aūt ⁊ appetit⁹ non sunt nisi de ali-
quo appҏhenso: cui⁹ habet̄ iam noticia. Id
ergo quod auget p̄ntialiter volūtatē ⁊ mu-
tat eā: est id qd̄ semp sapere altera ⁊ altera

p̄ſtat:pn̄s ergo preſtat ſapere ⁊ intelligere.
pn̄tia aūt ē ſm formā corꝑalē:ſicut iaꝫ ante
oſtēdimꝰ:ergo intelligere ⁊ ſape ē ſm p̄ſen
tiā corꝑalē:ſicut ⁊ ſenſuſ.idē aūt vult ⁊ illð
dictuꝫ qð homerꝰ dixit:ꝗ dixit ꝙ talis ē in-
tellectꝰ in terreniſ hōibꝰ q̄leꝫ in die duc̄ ſiue
ↄducit pr̄ deoꝝ ⁊ viroꝝ. pr̄ ei deoꝝ celeſtiū
.i.planetarū eſt ſol: eo ꝙ attribuit eis lumē
⁊ motū:ſicut in ce.⁊ mū.oñdimꝰ.⁊ idē ē pr̄
viroꝝ:qꝛ hō gn̄at hoiem ex mā:⁊ ſol in die
aūt ꝑ lucē ↄducit ſol calorē ab interioribus
ad organa ſenſuuꝫ exteriora:⁊ ꝑficit opões
ſenſibiles:⁊ ſi taliſ eſt intellectꝰ tūc itellectꝰ
eſt vtꝰ corꝑea:ſicut ⁊ ſenſus.vn̄ oēs hi opi-
nant̄ ꝙ itelligere ſit ꝑfectm̄ corgano corꝑeo
ſicut ⁊ ſentire:⁊ iſti ſunt ꝗ dicūt ꝙ nō ↄtigit
ſentire nec intelligere:niſi ſil'e ſil'i:ſic̄ decla-
rauimꝰ i p̄mo li. vbi poſuimꝰ p̄ncipia rōnū
diſputatōnis iſtiꝰ de aie nā:⁊ h̄ miꝝ fuit de
antiqs:qꝛ lꝫ dicerēt cām q̄re res ſentit̄ ⁊ ſci
tur:nō dixerūt deceptōis cām ⁊ ignorantie
⁊ h̄ nō fecerūt: cū tn̄ error ⁊ ignorātia magꝭ
ſit ꝓpa aialibꝰ:cū pluribꝰ aialibꝰ cōueīat q̄ꝫ
ſcia:⁊ aia plꝰ tpis ꝑficit in errore q̄ꝫ in ſcia:
qꝛ infantia ⁊ pueritia ⁊ ſeniū in errore ꝑfici
unt̄:⁊ a paucis q̄daꝫ ꝑs vite ꝑua adhibet̄
ſcie.ꝗdā aūt vidētes nō cauſari ſcire:niſi ꝑ
h̄ ꝙ dixerūt ſil'e ſil'i ſentiri ⁊ intelligi: ⁊ ↄce
dētes aiam eē ↄpoſitā ex oibꝰ q̄ ſunt:dixe-
rūt errorē ⁊ ignorātiā oio nihil eē: ſed oia q̄
vident̄ alicui eē vā. In q̄ opione fuer̄t plu
rimi phoꝝ in tm̄ ꝙ dixerūt ↄ̄ria ⁊ ↄ̄dictoria
ſiml'eē vā qn̄ vniunt̄ diuerſis:⁊ h̄ oportuit
eos dicere aut cōcedere ꝙ deceptio ⁊ igno-
rātia cāhāt̄ ex tactu corꝑali diſſil'is alicꝰ ad
aiam:⁊ tūc ſeq̄bat̄ aiam nō ex oibꝰ ↄpōi:ſꝫ
ex ꝗbuſdā:⁊ qn̄ illa ex quoꝝ ſil'ibꝰ erat cō-
poſita tāgebāt eā:tūc hūit diſcretōem ſēſus
⁊ intll'cs de rebꝰ illis:⁊ qn̄ tetigit eaꝫ aliq̄d
cuiꝰ nō erat ſil'itudo apð eā:tūc gn̄abat̄ de-
ceptio ⁊ ignorātia: qꝛ h̄ ↄ̄riū ē illi dc̄o eoruꝫ
quo dn̄t:ꝙ ſil'e ſil'i cognoſcit̄.ↄtraria āt cau
ſant̄ a ↄtrarijs ſm iſtos:⁊ iō ſil'itudo tāgēſ
ad tactū cauſat ſciam:⁊ diſſil'itudo eiuſdeꝫ
tactꝰ cāuit ignorātiā ⁊ deceptōem.error aūt
dicti iſtiꝰ inde deꝑhēdit̄ qꝛ exꝑſſū in oibꝰ vr̄
ꝙ tā ſcia q̄ꝫ deceptio ſunt cōtrarioꝝ eadē:⁊
ſic ſlm̄ dicūt:ꝙ ſil'is ſit ſcia ⁊ diſſil'is ignorā
tia ⁊ deceptio ꝙ aūt ſlm̄ dicāt etiam in h̄ ꝙ
idē dicūt ſentire ⁊ ſape:manifeſtuꝫ aūt ē ex
his que nūc inducemꝰ:ſentire eni ē in oibꝰ
aliquo modo aialibꝰ:intelligere aūt in pau
cis de numero aialiū.ſed nec etiā intellige-
re cōiter acceptū ꝙ ē ꝗcūq̄ꝫ actꝰ rōis in quo
ē intelligere recte ⁊ nō recte.recte ei intelli-
gere ē ſm v̄tutes intellectuales:q̄ ſūt ſapia
⁊ prudētia ⁊ ſciētia:⁊ opio vā.nō recte autē
itelligere ſiue nō v̄e intelligere ē ſm habitꝰ
ↄtrarios iſtis hītibus:⁊ h̄ intelligere cōiter
dc̄m nō ē idē cū ſentire.ſenſus ei ꝓpoꝝ ſen
ſatoꝝ ſemꝑ ē verꝰ ⁊ ineſt oibꝰ aialibꝰ.intel-
ligi aūt ſicut iam diximus ↄuenit ſlō: ⁊ nul
li ineſt aiali niſi cui ineſt ratio.

Ca.vi.ꝙ imaginatio l'fantaſia:nꝫ ſēſus
ſunt:neq̄ꝫ opinio cum ſenſu.

Imil'r aūt imaginatio large accepta
ꝓut ambit imaginatiōem ⁊ fantaſiaꝫ
que vtit̄ imaginibꝰ altera ē a ſenſu ⁊ ab itel-
lectu.h̄ ei imaginatio ꝗdē nūq̄ꝫ fit ſine ſēſu
h̄ ē nō fit niſi in hn̄te ſenſuꝫ ⁊ ſine imagina
tiōe non fit extimatio nec etiā opio:qꝛ licet
opio ſit quedā acceptio rōis ꝑ ꝓbabilia:tn̄
qꝛ incerta ē:oꝫ ꝙ immixta ſit fantaſijs.Si-
plices eni cōceptōes intellectꝰ nō ſūt icerte
ſed ſꝑ v̄e. Qꝫ aūt intelligētia ⁊ opio nō ſint
eedē imaginatiōi de q̄ diximꝰ manifeſtū eſt
ex his q̄ dicēt̄ nūc.imaginari eiꝫ ē paſſio q̄-
dā q̄ eſt i ptāte nr̄a qn̄ voluerimꝰ: poſſumꝰ
eni fingere in nobis ydolū:ſicut ſi corā ocu
lis qn̄cūq̄ꝫ voluerimꝰ: ſicut faciūt illi ꝗ po
ſiti ſunt in oꝑe recordatōis.Illi ei ex h̄ qð
repoſitū eſt apud aiam veniūt in his l'in id
qð fuit pre oculis p̄us:⁊ referūt ydoluꝫ ad
rem in preterito acceptā:⁊ ſimil'r poſſumuſ
nos fingere ydolum:non referēdo ad rem
⁊ tūc imaginari:ſed non eſt in nobis opina
ri vel intelligere:quia oportet habere rōem
que faciat credere:⁊ hanc a re ⁊ a natura:⁊
non alibi oportet accipere.Similiter auteꝫ
eſt de eſtimatōne:quia in his tribus opor-
tet aliquid falſum vel verū dicere ⁊ diſcer-
nere:ſicut ex ſnia:⁊ h̄ non eſt in nobis: ſed
potiꝰ a re de qua ſnia veri vel falſi ꝓfertur.
Amp̄.aūt cū opinamur vl'eſtimamꝰ aliq̄d

difficile vel terribile stati seq̃r in effectu cō-passio timoris vel tristicie. ⁊ h̄ ē iō: q̄a opio ⁊ estimatio sunt ſm intēcōes rez vel snie q̄-dā de reb⁹. Silr̄ aūt fit si opinamur l' extia-tōem hēm⁹ de aliquo de quo ē cōfidēdū: sic de ꝯueniēti. stati eni seq̃r in affectu gaudiū vel spes hmōi opiōnē vel extimatiōem. qñ aūt ſm fantasiā l' imaginatōem fugim⁹ ali-quod terribile: l' de quo eēt ꝯfidēdū nō seq-tur aliq̄ ꝯpassio in affectu: sed hēm⁹ nos ad talia ydola: sic ad ea q̄ nō sunt i re nccārio: sed sicut videm⁹ in piete res pictas q̄ nō sūt in re: ⁊ iō nemo timet leonē pictū: l' lupū pi-ctū. Imaginatio autē ⁊ fantasia adh̄ min⁹ hz de rei vitate q̄z in piete: sicut fictū min⁹ hz de vitate rei q̄z depictū. Amp̄ aūt scia et opio ⁊ prudētia: ⁊ cetere v̄tutes intellectua-les: sicut ⁊ extimatio in sensibilib⁹ sūt ptes acceptiōis. nō accipit' aūt qd̄ nō acceptat' p v̄o. imaginatio aūt ⁊ fantasia fingēs ydola a nullo tanq̄z v̄a acceptat' igit' nō ē ps acce-ptiōis: ergo imaginatio ⁊ fantasia non sunt opio l' estimatio. De v̄tutib⁹ aūt intellectua-lib⁹ q̄ ptes acceptiōis sunt: ⁊ qb⁹ cōsentit' vt veris dicere altera ē rō. h̄ ei ad. vi. ethicorū ptinet librū: in quo de itellectualib⁹ v̄tutib⁹ determinari habet. per ista igitur constat ꝙ imaginatio ⁊ fantasia vt est cum imaginib⁹ non est opinio vel estimatio.

Cap. viij. ꝙ imaginatio vl' fantasia: neq̄z sensus sunt: neq̄z opinio cum sensu.

Sed nūc aliter oz ꝑcedere ob ātiquo-rū quorūdā dicta. Habitū ē ei de eo qd̄ ē intelligere: qm̄ altez ē ab eo qd̄ ē senti-re. Dicebāt aūt antiq ꝙ q̄dā ps ei⁹ quod ē intelligere ē fantasia: q̄dā aūt opio ⁊ scia: et illi dixerūt ꝙ fantasia ⁊ imaginatio sunt in-telligere quoddā: lz nō oē itelligere sit ima-ginatio l' fantasia. hāc aūt disputatōnem sic incboam⁹. q2 eni iam q̄dā de fantasia deter-minauim⁹ in quib⁹ oñdim⁹ ipam nō eē opi-nionē l' estimationē: oz nos nūc loq de alte-ro qd̄ isti dicunt: vtrū fantasia sit intelligere qddā: ⁊ accipiem⁹ mō fātasiā gnāl' ꝑ ima-ginatōe ⁊ fantasia vocātes totā illā aīe potē-tiā ſm quā nobis fit fantasma l' ydolū re ñ pñte. sic eni accipit' fantasia ꝓp̄e qñ ñ dicet' ſm methaforā. methaphorice eīz aliquādo dr̄ fantasia intellect⁹ q ē cū fantasmate. ſm istos ergo q dicunt fantasiā fore intelligere qddā: oz ꝙ fātasia potētia sit hitual' hz quā ꝯtigit vez dicere de re ipa. he aūt potētie et si multe sint: tñ ad pñs sufficiūt q̄tuor: q̄ sūt sensus cois: opio: ⁊ scia: ⁊ intellect⁹. ars eni ⁊ prudētia q̄ sūt etiā v̄tutes intellectuales: silr̄ autē ⁊ sapia ſm q̄s ꝯtingit vez dicere nihil hñt siltudinis cū fantasia: q2 sapia de altissimis ⁊ p̄mis ⁊ diuinis est: q̄ nō imagi-nes hñt. ars aūt ē p̄ncipiū factiuū cū rōne dirigēte factōem ⁊ facturā. prudētia aūt est p̄ncipiū actiū cū rōe: ⁊ dirigit in opabilib⁹ p nos. Imaginatio aūt nihil oīo dirigit: sz poti⁹ impedit oēm directōem: sicut s̄ oñdi-mus. Silr̄ aūt ꝓbabim⁹ ꝙ non ē aliqs hit⁹ istaz v̄tutū q̄s enumerauim⁹. Si eni ē sen-sus vel aliqua ps ei⁹ qd̄ ē intelligere: sic illi dicūt: tūc oz ꝙ sit hit⁹ l' potētia hitualis ſm quā discernim⁹ sniando: l' ſm quā verum l' fl̄m dicim⁹ affirmādo vel negādo: ⁊ tūc erit aliqs hituū p̄notatoz. Q2 nō sit sēsus māi-festū ē ex his q̄ dicūt'. Sēsus eni sicut ex s̄ dictis pz duplex ē. s. dict⁹ ſm potētiā: sic est sensus in hñte sensum etiā qñ dormit ⁊ sen-sibus nō vtit': ⁊ dict⁹ ſm actū: sicut ē sensus in vtēte sensu: sicut ē visus potētia sensus: ⁊ sicut ē visio actu sensus. licz aūt imaginatio nunq̄z sit nisi in aliquo q hz sensus: tñ ipsa nō eēntialr̄ ē sensus: q2 si ipa eēt eēntialiter sēsus: nunq̄z essz sine sensu in potētia l' actu accepta: sed aliquo sensu nō actu exñte ap-parēt ydola ſm fantasiā sicut in excecato q sōniat l' imaginat' colores quos aliqñ vidit. postea adducim⁹ etiā hoc ꝙ sensus qdē sp̄ ē ei⁹ qd̄ pñtialr̄ adest: nō aūt fantasia vl' ima-ginatio: sunt ei re nō pñte. Adh̄ aūt si actu ⁊ eēntialr̄ idē eēt sensus ⁊ fantasia h̄ modo dicta: tūc qbuscūq̄z inesset sensus: inesset et fantasia oī mō dicta: ⁊ ſm quālibz suā opa-tiōez: ⁊ h̄ mō ñ ē vez: q2 v̄mes q sūt lūbrici terre ⁊ muscas ⁊ cimices ⁊ pediculos ⁊ hu-iusmodi incōpleta animalia nihil videmus ad fantasiā opari eo modo quo supra deter-minauim⁹ opa fantasie. inest tñ talib⁹ ima-ginatio aliq̄ ⁊ estimatio: supi⁹ ei h̄ ē ꝓbatū.

Videt̄ tñ ar̄. dicere formicas ⁊ apes non
habere fātasiā: qꝺ oio fl̄m est: cū talia aīalia
artificiose opēt̄ casas: ⁊ ꝓuideāt in futuruꝫ
sibi: ⁊ opent̄ i cōe. puto aūt hoc nō ex vicio
esse phi: sed ex vicio trāslatōis: qꝛ trāslatoꝛ
nō intellexit nullū aīaliū que dixit ar̄. fan-
tasiā nō hr̄e: ⁊ loco eoꝝ trāstulit formicas ⁊
apes: ⁊ corrūpit veritatē mala ex trāslatōe.
Preterea sensus quidā qui sunt ꝓpoꝝ sp̄
sunt veri. fantasie aūt ⁊ imaginatōnes vt in
pluribꝰ sunt false: nō quidē verū dicētes vl'
falsum: qm̄ habituꝫ est ꝙ nō discernūt affir
mādo vel negādo: sed hoc mō fl̄m quo ens
fictū dicit̄ fl̄m: cū nō sit i rei v̄itate sic fingit̄.
Amp̄ aūt qn̄ opamur sensibilr̄ circa rē non
dicimꝰ ꝙ videt̄ nobis hō: aut aliquid aliud
qꝺ nō sit ẜm rē: sed potiꝰ dicimꝰ ꝙ hoc ē hō
in re: eo ꝙ sensus iudicat rē p̄ntē. cū aūt ali
quid nō ex ope reali sentimꝰ: sed fingimus
ip̄m re nō exn̄te: tūc dicimꝰ ꝙ eē videt̄ ⁊ nō
ꝙ ita sit in re: ⁊ tūc talis sensibilis cognitio
aliqn̄ est vera: ⁊ aliqn̄ falsa: qꝛ qn̄ fingit vt ē
in re tūc est vera: ⁊ qn̄ aliter tūc ē falsa. ali-
qn̄ eni sicut p̄us diximꝰ visiōes appent dor
miētibꝰ: ⁊ de his non dicimꝰ ꝙ sunt: sed ꝙ
videt̄ ⁊ nō sunt. aut v̄o nec ipsa imaginatio
siue fantasia nō est aliqua virtꝰ que sit de ea
rū numero que semp̄ vera dicūt: sicut intel-
lectꝰ ⁊ scia ⁊ sapia. fantasia ei ⁊ imaginatio
sunt freqūeter false. intellectꝰ aūt ⁊ scia ⁊ sa
piētia ⁊ v̄tutes sunt sp̄ vere: sicut in. vi. ethi-
coꝝ hꝫ oñdi. Relīgt̄ ergo videre si sit opio
eo ꝙ opio est intelligere quoddā vt antiqui
dixerūt: ⁊ opio est aliqn̄ vera ⁊ aliqn̄ falsa:
sed opioni que ē intelligere quoddā inherꝫ
fides ꝯclusiōis. nō eni pōt eē ꝙ opinās nō
hēat fidē de his de quibꝰ hꝫ opinionē. cum
ei dubitatio indeterminatꝰ motꝰ sit rōis ad
vtrāqꝫ ꝯtradictōis ꝑtē. ambiguitas aūt am
bit vtrāqꝫ ꝑtē rōis ꝑ rōes equalr̄ fortes: opi
nio stat in vna ꝑte ⁊ credit illi ꝑ rōes q̄s hꝫ
ad illā ⁊ nō ad aliā: sed tñ formidat adhuc
alterā ꝯtradictōis ꝑtē ꝑꝑ hoc ꝙ sue ratōes
q̄s hꝫ ad alterā nō sunt demr̄atiue sed ꝓba
biles. ⁊ ex hoc pꝫ ꝙ ois opinās opione q̄
ē intellectꝰ hꝫ fidē eiꝰ de quo hꝫ opionē. nul
li aūt bestiaruꝫ talis inheret fides: lꝫ multe
bestiarum habeāt fantasiā. licꝫ enim bestie

acgescāt suis estiatōibꝰ tñ nō hn̄t fidē ⁊ cre
dulitatē: qꝛ sic̄ scia effectꝰ ē demr̄atōis: ita fi
des ⁊ credulitas effectꝰ ē silogimi ꝓbabil'.
Amp̄. si oēm opionē cōsequit̄ fides quicqꝫ
opinat̄ hꝫ fidē. sic aūt fidē sequit̄ ꝑsuasū eē
eo ꝙ nullꝰ ē ꝑsuasus: nisi q hꝫ fidē. ꝑsuasuꝫ
aūt eē cōsegt̄ rō: eo ꝙ nulli ꝑsuadet̄ nisi per
rōem. bestiaꝝ aūt qbusdā pōt fantasia ineē
sicut s̄ oñdimꝰ: lꝫ nō oibꝰ insit: sed rō nulli
inest bestie: ergo fantasia non ē rō: nec opio
ꝑ ꝯn̄s. Ex istis aūt vlterius manifestū ē ꝙ
imaginatio etiā nō ē opio siue estimatio cō-
iūcta cū sensu: sicut quidā dixerūt: nec ē opi
nio q̄ fit ꝑ sensuꝫ sibi ꝯiūctū: nec ē ꝯplexio
⁊ ꝯpō opionis ⁊ sensus: siue estimatōnis ⁊
sensus: qꝛ si eēt opio cū sensu fantasia: tunc
nō eēt fantasia nisi eiꝰ cuiꝰ ē sensus ẜm actū
vel potētiā: ⁊ h̄ oñdimꝰ supiꝰ eē fl̄m. Ideꝫ
aūt sequeret̄ si fantasia eēt opio facta ꝑ sen-
sum. Si aūt eēt cōplexio siue ꝯpō opiniōis
⁊ sensus: tūc oꝫ ꝙ aliquo mō hr̄ēt ꝓꝑetates
sensus ⁊ ꝓꝑetates opiniōis: qm̄ cōponētia
ẜm aliquē modū dicūt̄ de ꝯposito ⁊ ꝓꝑeta-
tes eoꝝ aliquo mō ꝯueniūt ei. nihil āt hoꝝ
ꝯuenit fantasie. ē aūt manifestū nō eē fanta
siam siue imaginatōem opioꝫ cū sensu ꝑꝑ
id qꝺ dicūt ꝙ vere opio nō ē aliud ab eo cꝰ
vere ē sensus. dico aūt ac si dicat̄ ꝙ fantasia
ē resultās ex albi opione: cuiꝰ albi etiā ē v̄e
sensus ⁊ ꝑ se. nō ei vt dicūt fantasia ē ex al-
bi quidē opione: ex sensu autē boni: qm̄ tūc
fantasia eēt opio ⁊ sensus eiusdē solū ꝑ ac-
cidēs. appet igit̄ ex eoꝝ dictis ꝙ fantasia ē
aliqd opinari: qꝺ etiā sentit̄ non ẜm accn̄s
sed ꝑ se ⁊ eētialr̄. Sꝫ ꝯ istos ē qꝺ nos fre
qūeter videmꝰ ẜm sēsū res falsas: de qbꝰ tñ
cū sensu falso hēmꝰ verā acceptiōeꝫ opiōis
vel scie. sol eni ẜm sensum visus vr̄ eē vniꝰ
pedis in q̄ꝫtitate dyametri: ⁊ tñ credimus
ip̄m eē maiorē hitatōe terre tota ꝑ opionē l'
ꝑ sciam. si ergo fātasia ē opio ⁊ sensus l' cō
pō vtriusqꝫ: aut hō abijcit opionē talē ⁊ reti
net sensum: aut retinet vtrūqꝫ. s. sensuꝫ fl̄m
⁊ opionē verā. Si aūt abijcit opionē ꝓpter
sensum: tūc abijcit̄ acceptio v̄a de re aliqua
q̄ ē saluata in eadē v̄itate: ⁊ talē acceptōem
ꝯtigit abijcere eū q nō ē latēs nec discredēs
ꝯtigit ergo idē saluatū discredere ⁊ credere

τ nō credere simul: qꝛ salus rei facit credere: τ abiectio acceptiōis fac non credere: τ hoc ē impossibile: qꝛ sicut diximꝰ non pōt dici ꝙ lateat cuꝫ nihil mutatiōis factū sit i opināte vel in re de q̄ ē opio: aut si retinet opionē τ nō abijcit eā: τ fantasia est talꝭ cōpletio opionis τ sēsus: tunc fantasia erit silꝭ vera τ falsa. sꝫ hoc stare nō pōt: qꝛ opinio lꝫ acceptio alia fantasia facta ē quādo mutata re mutatio ipa latet discredentē: hic āt nulla ē facta mutatio oīo. nō ergo pōt dici ꝙ fātasia sit aliquod vnū supra numeratorum: vel sit ex illis compositum quid.

Capitulū. viij. quid sit fantasia ſm veritatē ꝑut cōiter agitur de imaginatōe fātasie.

Si aūt volumus scire ſm veritatem quid ē fantasia ꝑut cōiter accipitur ꝑ imaginatiōe in q̄ distribuunt imagines τ ꝑ fantasia que vtitꝭ ipsis ſm supiꝰ determinatū modū: sciendū est ꝙ in oībus q̄ sic se habēt ꝙ aliquid ē motū ad formā primi mouentꝭ sicut sēsus ſm actū factus motus ē ad formā sensibilis necessario etiā mouet ad ɔsequens ipm τ ꝓportionatꝭ sibi ſꝫ cōmunionē mouentꝭ τ moti. oportet igitur ꝙ sēsus ſm actū factus τ habēs formā sēsibilꝭ mouet v̄tutes apprehensiuas interiores sibi ꝓximas ad spēm sēsibilē quā habet. videmus aūt fantasiā esse motā sicut ad formā igitur fantasia erit motus quidā. τ quoniam fantasia nūq̄ ē nisi in eo sbiecto in quo ē τ sēsus: τ nō ē vnq̄ in aliquo nisi in quo ē etiā sēsus: τ ē tantū de his quoꝝ est sēsꝰ: fit autē motus mouentꝭ nō a sēsu in potētia: sed potiꝰ ab actu sēsus: qm̄ mouet ſꝫ formā sēsibilis que facit ipm actu. motus aūt talis quē facit sēsꝰ ſꝫ actū necesse ē eē silꝭ ei formā sēsui ſm actū facto: igitꝭ fantasia ſꝫ veritatē ē potētia in q̄ ē motus sēsus ſm actū silꝭ: nō autē h vocamꝰ motū ipam motꝰ successionē: sed potiꝰ cū in motu sint duo: vnū qđ ē ipa successio ſm fieri: alterū autē quod est forma facta post formā: vocamus h motum formā factā post formā: qꝛ forma que ē in fātasia fit post illā que ē in sēsu cōi τ ꝓpo. et quādo dicimꝰ ꝙ ē motꝰ a sēsu intelligimꝰ h ꝙ sēsus ē effectiuꝰ hꝰ motꝰ τ n̄ terminꝰ a quo fit motus: qꝛ ille abijcitꝭ in motu. Si āt fantasia dicatꝭ motus a sēsu factꝰ τ nō potētia in qua siue in quā fit hmōi motus erit descriptio potētie ꝑ suū ꝓpriū actum: sicut hñt describi potentie passiue ꝓut supra determinatū ē. Ex quo āt fantasia ē talꝭ motꝰ cōstat ꝙ nō ē contingēs sine sēsu qui aliqñ fuerit: lꝫ forte cū ipsa sēsū eē nō sit necessariū. τ ideo fantasia nūq̄ cōtingit in his q̄ n̄ sunt sēsibilia sicut plante: sed illud qđ hēt eā multa cōtingit ſm ipam facere τ pati: τ hmōi cām supius assignauimꝰ vbi sigillatim de interioribus viribus aīe sensibilꝭ egimus. τ cōuenit ipam eē aliquādo verā: aliquando flām. hmōi autē cā oritꝭ ex diuersitate sensibiliū q̄ sunt tripl'r dicta: sicut in superiori libro determinauimꝰ. τ sensus per se τ ꝓpoꝝ sensatoꝝ sp ē verus: τ si hꝫ falsum h ē paucissimū: quia nō cōuenit ei falsū ex se: sed potius ex sentiente vel ex medij diuersitate: vel ex sensibilꝭ distātia sicut supius ōndimꝰ: τ voco diuersitatē sentiētꝭ quādo ɔtigit ꝑ infirmitatē male dispōnis organū sentiēs: diuersitatē aūt medij qñ ipsum non in sincera τ pura nā medij mediat sꝫ habet aliqđ sibi immixtū. distātia āt sensibilis ipedit vires sensibilis agentis i sensum: eo ꝙ vis oīs agentis in aliud ē ꝓportionata ad determinatā distantiā: aliter āt nō posset errare sēsus ꝓpriꝰ circa sensibile ꝓpriū: qm̄ sicut supra ꝓbatū ē sensibile ꝓpmū ē ꝑ se actiuū in sēsū: τ ꝑ se actiuū nō īpmitꝭ in passiuū nisi tantū formā ꝓpriā τ cū illā recipit sensus non pōt eē error circa id qđ sic recipit: τ quo ad h motus a sensu factus ē verꝰ eadē v̄itate qua sēsus ē verꝰ nisi aliqđ aliud ipediat. ē aūt aliud sensibile vt h indiuidua dmōstrata accidāt sensui qđ vocamꝰ sensibile ꝑ accñs τ i illo incidit mediū in sensū: qꝛ illud ē ꝑ cōpōnē τ dionem sēsibilꝭ per se ad aliud ad qđ n̄ accipit sēsus: τ aliqñ cōponit vere aliqñ flē: Visus. n. albi nō mentitꝭ ꝙ albū sit iq̄ztū āt albū dicit eē hoc vl'illud ꝑ affirmatōeꝫ vel negatiōem sepe mentitꝭ. Tertiū āt sensibile ē cōe sensibile: τ h ē cōsequēs ꝓpa sēsata: ꝓpa. n. sēsata insūt cōibꝰ. cōia. n. sūt

i magnitudie ꝛ figura ꝛ iõ iterũ hoc ꝯpo
nit ꝛ diidit: ꝛ iõ circa illa maxia fit dece
ptio ƀm sensũ: ꝛ iõ sẽsus interioꝛ q est fã-
tasia fact⁹ ab actu ƀsus exterioꝛis qui ẽ ab
his tribus sensib⁹. ꝛ iõ duas hẽt cãs fal
sitatis q̃rũ vna est distãtia a re: qꝛ accidit
re nõ p̃nte: ꝛ ñ dirigit formã sẽsibilis: quã
hẽt ad rẽ sicut fac̃ sẽsus. ꝛ iõ frequẽtes sũt
illusiones in ipa fantasia ꝛ in sensibus ꝑ
pꝛijs. Alia ãt cã falsitatꝭ ẽ quã hꝫ a sẽsibi-
li p accñs ꝛ a sensibili cõi in quoꝝ cõposi
tiõe ꝛ diõne frequens ẽ deceptio. vñ lꝫ ex
terioꝛ sens⁹ p̃ntis aliqñ sit ver⁹: tamẽ alteri
interioꝛes sẽsus q sũt presentis ꝛ abñtꝭ erũt
vtiqꝫ frequẽter falsi: ꝛ tũc maxie cũ ꝓcul
sit qõ sẽtimus ƀm rẽ. Si igit̃ ea que dicta
sũt nulli alij cõueniũt q̃ꝫ fantasie in cõi ac
cepte: ꝛ cõueniũt ipi fantasie sicut iã osten
dim⁹ tũc absqꝫ dubio fãtasia erit mot⁹ a sẽ
su ƀm actũ facto sicut dixim⁹ supra.

Capitulum. ix. de ratione nois fantasie ꝛ
vtilitate eius.

Qoniã ãt visus inter oẽs sẽs⁹ maxie
ẽ sensus eo ꝙ magis hẽt ƀsibilis co
gnitiõis ꝓpter qõ ẽt disciplinabilis ẽ ma
xime ꝛ maxie formalis in quo ẽ opatio sẽ
sibilis aie ꝛ q̃si nihil opatiõis nature quã
etiã ob cãm inter ƀsus p̃m⁹ ẽ: ꝛ iõ lum̃ etiã
a luce accipit: qm̃ oculi luminaria dicunt̃
ꝛ visus lumen lũinariũ illoꝝ: ꝛ hoc est iõo
quia sine lũie nõ põt videre: ideo fantasia
determinatũ vl' derivatũ nomen a visu hꝫ
qꝛ fantasia dr̃ visio vel aptio latine. ꝛ hui⁹
cã est etiã: qm̃ ƀsibilia visus maxie pmanẽt
ꝛ fingũtur in fantasia ꝛ alia minus ꝛ mini
me sẽsibilia olfact⁹: ꝛ iõ rarissime somniat
quis de odoꝛib⁹: ꝛ huius cã est: qꝛ debil'r
habemus hũc sensũ. tactũ aũt maxie habe
mus: tamẽ seruat qualitates in corpe ma-
gis q̃ꝫ intentiones q̃litatũ in aia: ꝛ iõ raro
somniat aliquis frigus vel caloꝛem nisi
frigescat vl' calescat interius corpus sed co
loꝛes ꝛ figuras frequentissime sõniat ꝛ so-
nos: eo ꝙ magis sũt illa habentia de ꝓpe
tate intentionũ spũaliũ: ꝛ iõ de facili trãse-
unt ad fãtasiã. qꝛ aũt fantasmata sunt silia
sẽsibus fit ecõuerso adeo sicut ad sẽsibilia:

qm̃ nõ ẽ aduertẽs rõ vel estimatiua cogni-
tio: ꝛ iõ multa p fantasiã opant̃ aialia sicut
supius dixim⁹. alia qdẽ qꝛ itellectũ ñ hñt:
sicut bruta: alia vero ex h̃ ꝙ hñt intellectũ
velatum ob aliquã amentiã melãcolie vel
ebrietatis vel egritudis cerebri: aut ꝓpter
sõnũ q lꝫ p se sit ligamentũ sensuuꝫ: tamẽ
etiaꝫ ligat intellectũ p accñs sic̃ quidã ho
mines sũt: ꝛ ibi opant̃ p solã fantasiã. Sic
igit̃ sicut sunt. v. sensus exterioꝛes vis⁹ au
ditus olfactus gustus ꝛ tactus ita sunt qn
que spũs interioꝛes sens⁹ cõis: imaginatio
estimatiua fantasia ꝛ mẽoꝛia: fantasia ꝯmu
niter accepta claudit in se imaginationem
ꝛ fantasiã ꝓp̃e dictã. de fantasia quidem
igit̃ ꝛ ceteris iterioꝛib⁹ sensib⁹ qd ꝛ ꝓpter
quid sint in tantum a nobis dictum sit.

Tractatus secundus tertij libri de aia in
quo agitur de parte rõnali. Capitulum p̃-
mum qui tractatus est qualiter intellectus
possibilis est.

Ep̃te aie autem rõnalis qua ipa aia
cognoscit distinguendo ꝛ formando
agibilia ꝛ factibilia q̃ pars itellectus acti-
uus arte ꝛ prudentia pfectus vocat̃. et de
pte aie qua aia sapit p̃ma ꝛ ṽa ꝛ ea que p
p̃ma ꝛ vera accipiunt fidẽ q̃ pars sapiẽtia
ꝛ intellectu p̃ncipioꝛuꝫ perficit̃ ꝛ scia: ꝛ vo
catur intellectus cõtemplatiu⁹ querere itẽ-
dimus in hoc secũdo tractatu huius tertij
libri de aia. Queram⁹ ãt p̃ncipal'r de ista p
te tertia. s. vtrũ sepata sit hec pars a sensiti
uo ꝛ vegetatio hꝫ magnitudinẽ h̃ ẽ ƀm oꝛ
gani ꝛ locũ sicut dixit plato q ẽdit ei locũ
ꝛ ƀm oꝛganũ qõ est media ps cerebri pp
hoc ꝙ est ƀm ipm sedes rõnis cellaꝫ sylo
gisticã appellauit vt altitudo sit⁹ oꝛgãi sui
altitudinẽ rõnis sup alias ṽtutes demõstra
ret. q̃rem⁹ igit̃ vtrũ ista ps sic ab alijs dr̃at
p ƀꝫ coꝛpale quod ẽ magnitudo q̃dã loco
a q̃ꝫtitatibus oꝛganoꝛũ alioꝛũ diuisa: aut ñ
dr̃at ƀo coꝛpali sed rõne tantũ: que rõ suit
in aie partib⁹ que vnite sũt in subiecto vno
quod est ipsa aie substãtia: ꝛ ad illã q̃stio
nem reducit̃ alia. Si. n. supponamus ꝙ
pars ista que vocat̃ rõnalis l' intellectual'

ptinet cū alijs viribus anime ad vnam aīe sbāz tūc oꝫ certificare quā habet driām ab eis que ēt ptes eiusdem aīe sūt ꝛ dicuntur. Et queramus tūc forte quomodo ꝯtingat itelligere ipi aīe hoc ē q̄rere per q̄ principia q̄ sūt ptes aīe vl' nō ꝛ qualiter intellectiua ꝛ speculatia cū aīa vniāt ꝛ ꝯtinuēt ꝛ hoc oīū ad sciendū grauissimū. Queramꝰ etiā vtꝝ intelligere sit oio sil'e ei quod est sentire ita ꝙ sit p potētiā passiuā ab aliquo obiecto: sicut dītū ē de sentire: aut ipm sit passionis genꝰ aliquod ab intelligibili in aīa factum alterū q̄z sentire aut si aliqđ hmōi sil'e passioni diuꝰ: alterū tamē ab ipso. In his āt determinādis q̄onibꝰ ꝓcedere non possumus ordie eodē quo enūerate sunt: quoniā sicut supra diximus opatōes sūt priores: ꝛ puie potentijs sm nos: ꝛ iō ab vltima sumemꝰ initiū. ꝛ qꝛ res difficillimas ꝛ cognitione dignissimas: iō volo p̄mo totā ar̄. sētentiā ꝓ nr̄is viribus explanare: ꝛ tūc aliorū pipateticoꝝ inducere opiones. ꝛ pꝰ h de plonis opionibus videre: ꝛ tūc demū nr̄am pōere opionē: qm̄ in istaꝝ q̄onū dterminatiōe oio abhorremus doctorū latinorum vba eo ꝙ nobis videt̄ ꝙ etiā in eorū verbis nō mō q̄escat aīa ꝓpter quod sn̄iā veritatꝭ nec oñdūt nec vbis ꝓpis attigūt.

Rogo āt ꝛ repotens iterū iterūq̄ꝫ rogo socios nr̄os vt dubitatiōes que h inducūt diligēter aīaduertāt: ꝛ si inuenerint earū solutiōem pfectā deo imortali gras agāt immortales. Si āt minꝰ inuenerint h ad minꝰ lucri reportabūt ꝙ sciēt dubitare de rebus mirabilibꝰ ꝛ altis: ꝛ ānotatiōe dignissimis ꝛ ad sciam diuinā multū ꝓficiētibꝰ. Cū eni scia de aīa sic a p̄ncipio diximꝰ libri de aīa sit de mirabilibus id qđ h q̄rendū est in ea admirabiliꝰ qdē ceteris ꝛ altius: ꝛ ē id qđ hō p seipz scire desiderat. accipiamꝰ ergo ar̄. vba put in tertio de aīa iacet. Dicit āt ar̄. ꝙ ptē qua supra dicto mō cognoscit ꝛ sapit oꝫ eē ipassibile quiddam: qꝛ oē passibile ē corpus vel vtus i corpe: ꝛ oē t'le trāsmutabile ē: aut sm se si corpꝰ ē passiōi sbm aut p alterius trāsmutatiōem si ē vtus in corpe sicut ē visus in oclo q trāsmutat̄ ꝛ patit̄ passiōibꝰ oclī sic ſ oñdiꝰ: vbi dixiꝰ ꝙ h nō ē ꝓpter trāsmutatiōez vtutꝭ visus sꝫ ꝓpter trāsmutatiōem pupille: neutrū āt horū potentie cōuenit itellectie sic in sequentibus oñdemus. lꝫ āt isto mō sit ipassibilis potētia itellectia: oꝫ tamen eā fore susceptiuam spēꝝ: qꝛ al'r de potentia agente non efficeret̄ actu itelligens. ꝛ oꝫ ꝙ ipa sit potētia spēs ille tal' āt potentia nō ē h aliqd demōstratū ꝛ idiuiduatū i nāꝛ: qꝛ si eēt aut hec materia aut hec forma aut hoc compositū tunc esset hoc aliquid demonstratum. materia autem non ē hec mā nisi p hāc formam facientem eā esse materiā huius: ꝛ iō hec mā nō est potētia quelibꝫ forma ꝙ vl'tas ꝓportionis eius ad omnem formā impenditur p hoc ꝙ ē mā huius. vbi grātia: materia eni carnis ñ potētia habꝫ oēs formas sed tm̄ potētia materie p̄me q̄ nō habet formā aliquā. nihil eni est potētia id ꝙ iaꝫ habet hec autē mā potētia habꝫ formā ꝛ iōo non ē potētia forma illa nec aliqua formarū q̄ est de intellcū sue forme dite. ꝛ illiꝰ exemplū ē ꝙ mā sortis nec potētia ē sor. nec potētia est aīal nec corpꝰ aīatū nec corpus: nec sba qꝛ oīa illa iaꝫ actu habet. Intellectus aūt potētia suscipit oēs spēs ergo actu nullā hꝫ ergo nō ē hoc aliquid sicut h mā Et p istā eād rōez oñdet̄ ꝙ ñ ē h aliqd sicut hoc ꝯpositū: nec hoc aliquid sicut hec forma. hoc eni pꝫ p se qꝛ forma ñ ē potētia susceptiua alcuiꝰ sm ꝙ est forma ergo ps aīe q̄ est intellectus possibilis non est hoc aliquid p hoc ꝙ est intellcūs possibil'. licet āt sit supra dcō mō ipassibil' ꝛ intrāsmutabilis: tañ cōtingit ei p hoc ꝙ ē possibil' ꝙ similiter se habet intellectia ps q̄ vocatur possibilis intellectus ad intelligibilia sicut se habet sensus ad sensibilia. sensus enim se habet ad sēsibilia sicut medietas ꝛ ꝓportio formalis armonice media existēs sensibiliū pp qđ oīa suscipit quodāmō ꝛ sic oñdemus ꝙ intellectus q vocat̄ possibil' medietas ē itelligibiliū oīum: ꝛ p hoc ꝯsuscipit ea lꝫ alia rō sit medietatꝭ i dsu ꝛ alia in itellectu. hēt ergo solū hoc genꝰ potentie passiue qđ sm aliquē modū recipit spēs intelligibiles: ꝛ simpl'r non ē passibil': hec āt i sequentibus apparebunt euidentius.

Capitulū .ij. qliter intellectus possibil' sit
nā quedā imixta receptibilis omniū eorū
que sunt.

Lterius āt de intellectu possibili lo-
quens ar͡s. dicit ꝙ iō: qm̄ oia intelli
git apphendēdo foꝛas oium necesse est ꝙ
sit imixtus hoc ē nō mixtus cū corpe: sicut
foꝛa corpis: aut sic foꝛa q̄ est ṽtus in corpe
Foꝛa. n. corpis duplex ē siplicis. s. ꝛ cōpo
siti: simpliciū āt foꝛe. v. sunt q̄ multiplicāt
ƀm nūeꝝ cōpositoꝝ corpoꝝ ex elementis
q̄ sunt p̄ma simplicia. foꝛa āt que ē ṽtus in
corpe ē ṽtus orgāica aie vegetabil' l' ƀitibil'
ꝛ iō laudādus ē anaxa. q verā dedit causā
huius ꝙ intellect⁹ possibil' sit imixtus qn̄
dixit ꝙ imixt⁹ ē vt impet tāq͡z supior oibus
ꝛ h̄ est vt cognoscat oē despectū ab ipo. de
spectū. n. vocat id cuius foꝛa nō informat
has. n. foꝛas oēs despicit itellect⁹ tāq͡z idi-
gnas sibi q̄i phibētes ipz itelligere. Si. n.
eēt aliq̄ foꝛa iformat⁹ ad h̄ ꝙ eēt h̄ aliquid
tūc hoc ipm̄ phiberet: nec apperet ei in co
gnoscēdo alienū ꝛ ꝯtrariuz ab ipa foꝛa ꝛ i-
pediret ois rei ꝯgnitiōem que obijcit ei: qꝛ
ꝯtrariū ꝛ diuersū ab illa foꝛa recipi in eo n̄
posset eo ꝙ nec ꝯtraria nec despata p̄nt eē
in eo dē. ꝛ id qd̄ ineēt ei nō h̄ret in potentia
ꝛ iō si eēt aliq̄ foꝛa mixta ipediret ne potē
tia itelligeret oia m̄alia. Sic igit eo ꝙ ē im
mixt⁹ ē im̄alis ꝛ impassibilis eo ꝙ pōt in
telligere aliq̄ vel oia ē aliquo mō de genere
ṽtutū passiuarū. Id. n. qd̄ ē receptiuū ali-
cuius nō h̄et illud qd̄ natuz ē recipe in spē
lz possit h̄re formā in genere cuz his q̄ reci
pit ꝯueniētē. Diximus. n. supi⁹ d̄ orgāo tact⁹
ꝙ recipit excellēs se tāgibile cū tn̄ habeat
media i se tāgibiliū. mediū. n. ab extremo
dr̄t spē ꝛ cōuenit genere: ita etiā nō ē incō-
ueniens itellectū possibilē h̄re qdē aliquā
formā qua efficit vnū de entib⁹ mūdi i ge
nere nāe icorpee: lz nullā h̄eat formā eorū
que itelligunt ab ipo eo ꝙ illa foꝛa q̄ deter
minat in ens in genere nāe icorpee cū itel
lect͡s ab ipa cōuenit in genere ꝛ dr̄t spē ab
eis oib⁹ sic nos ifra ondem⁹. ista. n. ppō
qua dr̄ ꝙ recipiens denudatū ē a foꝛis eo
rū q̄ recipe est natū necessaria ē in oibus re
cipientib⁹ sicut pbat tā in m̄a q͡z in potē

tijs oiuz sēsuū ꝛ ex isto necessario pbatur
ꝙ itellectus possibil' ē in genere potētiarū
passiuaꝝ ꝛ imixtus oio: eo ꝙ nulla ē foꝛa-
rū que recipiunt in ipo que sūt aut foꝛe cor
porū aut foꝛe que lz nō sint corpoꝝ tamen
sunt orgāice in corpe. ꝛ p h̄ ꝯcludit vlteri⁹
ꝙ nō ē passibil' nec trāsmutabil': qꝛ nihil ē
passibile ꝛ trāsmutabile nisi mixtuz. Quia
āt ē de genere ṽtutū passiuarū necesse ē ꝙ
ipe sit mot⁹ ab aliquo qd̄ ē actu: sicut vide
m⁹ potētias ƀsuū moueri: qm̄ iō ꝙ ƀsibilia
sūt in actu iō mouent sēsus q sūt in potētia
forme āt vl'es put sūt i mult͡s ꝛ nō sūt diui
se ab illis nō sunt nisi i potētia vl'es ꝛ itel
lecte sicut colores in potentia sūt i tenebris
tales āt foꝛe nō mouere p̄nt itellectū. ꝛ ido
cogemur iferi⁹ inuestigare aliū itellectū agē
tem qui foꝛas faciat actu sepatas ꝛ vl'es vt
moueri possint itellectū possibilez q faciat
in formis reꝝ pticularib⁹ qd̄ lux facit i co
loribus. Ex oibus āt his cōcludit ar͡s. ꝙ
itellectus possibil' n̄ est nā aliq̄ specificata
p foꝛam qꝛ id qd̄ est potentia oia nō pōt es
se specificatū sicut nec p̄ma m̄a specificata
ē p aliquā formaz. sed ad h̄ tm̄ est nā eius
posita potential' vt sit vocat⁹ itellectus pos
sibil'. Et in hec duo diuidit quorū vnū est
qd̄ est itellectus: ꝛ alterū qd̄ est possibilis
ꝛ p h̄ ꝙ ē intellect⁹ determinat i ens qddā
icorpee nāe: p hoc āt ꝙ est possibil' respcu
oium oz ꝙ puet oium foꝛis q̄ potentia sūt
i ipo vtrū āt intellectualitas sua specifican
do eū i ens nāe icorpee claudat ꝛ diminu
at potētialitatē suā ad itelligibilia igrem⁹
posteri⁹. hūc āt possibilē itellectū vocam⁹
itellectū general'r p quē aia disticte opinat
res pbabil'r ꝛ itelligibil'r distiguēdo vnuz
ab alio ꝛ cogitat cū rōne: ꝛ nihil ē actu eoꝝ
q̄ sic diuersimode iudicat anteq͡z actu itel-
ligat ꝛ distiguat ea: sicut oēs potētie passi-
ue nihil eoꝝ sūt a qbus mouent an̄ h̄itum
foꝛarū suorū motoꝝ. ad hoc. n. mouent ꝙ
dent eis suas foꝛas. ꝛ post motuz illū ea q̄
mouent h̄nt eas i actu: hoc tamen in itelle
ctu possibili al'r ē q͡z in alijs potentijs passi
uis sicut in sequētibus declarabit. Ecce
hec ē itentio ar͡s. de nā possibil' intellectus
quē posteriores eo pipatetici hāc vsq͡z i diē

exponũt. ⁊ null⁹ ad plenũ intellexit ob du
bioꝝ difficultatē que sũt in dictis istis.

Ca. 3. ⁊ ē digressio declarãs dubia q̃ cõse
quunť ex dictis de intellectu possibili.

Expedire āt nobis videť dubia p⁹ tã
gere: ⁊ postea videre solutiões pipa
teticoꝝ posterioꝝ i solutõe eoꝝ: q꞉ tũc con
gruenti⁹ oñdeť qđ nobis verũ eē videť. du
bia aũt que oriunť ex dict/ istis vel i dictis
isurgũt ex q̃ttuoꝛ q̃ ar/. dicit de itellect⁹ pos
sibilꝛ nã ex qbus demõstrat talez q̃lꝛ dicta
ē foꝛe nãm ei⁹. Et in his q̃ttuoꝛ necesse est
vt ois bõ cõcoꝛdet qui nõ aduersus vitatē
vult ꝑteruire. vnũ āt de q̃ttuoꝛ ē ꝙ intelle
ctus possibilꝛ imixt⁹ ē: h̄ ē nõ mixtus coꝛpi
alicui. secundũ āt est ꝙ ipē est sepat⁹. terti
um āt ꝙ ē ipassibilꝛ lз sit receptiu⁹ itelligi
biliũ. q̃rtũ āt ꝙ nõ ē h̄ aliqd. q̃re āt sit imi
xtus iã dictũ est satis q̃tũ spectat ad hãc i
tentiõem. Sepat⁹ āt est ab itelligibilib⁹: ⁊
in seipo: ab itelligibilib⁹ qdē vt sit suscepti
uum oium eoꝝ qđ nõ eēt si eēt alicui eoꝝ
vel plib⁹ ꝯiũctus sicut pз ex dict/. ⁊ ĩdo ex
his duob⁹ ꝯcludiť ꝙ ipē est potentia oia i
telligibilia tãq̃з oium susceptibilis: qđ aũt
susceptibile ē oium nihil hñs eoꝝ h̄ aliqd
nõ ē specificatũ in nã i aliqđ ens mũdi: et
sic ex his tribus seqť ꝙ nõ est h̄ aliqd nec
aliq̃ nã: nisi illa q̃ est silꝛis mãe pme q̃ vo
cať potẽtia oia que sũt: ⁊ nihil eoꝝ est actu
añq̃з actualꝛ illud itelligat. Accipiam⁹ igi
tur dubia q̃ sequũť ex pmo: si. n. ē imixtus
⁊ ipassibilis ⁊ intrãsmutabilꝛ: tũc videť nũ
quãз fieri eoꝝ aliqd q̃ sunt bm eē hoc mõ
eternũ quo itrãsmutabile est eternuз: ergo
nõ fit aliqđ intelligibile: ⁊ sic itellect⁹ spe
culatiuus i eo nõ ē fact⁹. Amp. in quo oio
nihil fit: illud nõ est potentia que pꝛecedat
actũ. est āt talꝛ oio itrãsmutabilꝛ intellectus
possibilꝛ: igiť oio nihil fit nec ē factũ aliqd
i ipõ ⁊ sic intellect⁹ speculatiu⁹ oio nõ ē fa
ctus. adhuc āt agẽs itellect⁹ mag/ ē intrãs
mutabilꝛ q̃з possibilꝛ. ⁊ sic vterq̃з itellect⁹ tã
agens. s. q̃з possibilꝛ sũt hoc mõ eterni: sicut
sũt eterna nccria ⁊ itrãsmutabilia. q̃ñcũq̃з
āt agens ē necessariũ ⁊ nõ factũ agens: sз
sp agens ⁊ passiuũ ē nccriũ ⁊ itrãsmutabi
le: tũc ēt factũ ab agente i eo qđ patiť ē sẽp
itrãsmutabile: ergo speculatiu⁹ intellectus
qui fit ab agente itellectu i eo qui vocatur
possibilis sp ē ⁊ nũq̃з fact⁹: ⁊ videť tali fa
ctiõe q̃ sit termin⁹ eius qđ ē fieri ⁊ quãз p
cedat potẽtia bm gnãtiõem ⁊ tpus. ⁊ has
dubitatiões de hoc v̄bo eliciunt theophra
stus ⁊ themistius. sepatus āt potentia ab
oibus pipateticis itellect⁹ possibilꝛ hз q̃s e
patũ duo ipoꝛtat quoꝝ vnũ ē sic sepatũ di
cimus denudatũ eē a specificãtibus ⁊ idi
uiduãtibus: sic pma vlia dicimus foꝛe se
pata. secundũ āt est sicut dicim⁹ sepatuз id
qđ ē potentia aliquid añq̃з hēat illud: p lo
āt tertiũ modũ sepati posuit bm queз sepa
ta dicimus q̃ sunt diuisa sbo ⁊ loco: ⁊ h̄ mõ
intellectiuã aiam sepabat a sitiua ⁊ moti
ua bm locũ ⁊ vegetatiua: sed hoc mõ min⁹
curarũt loqui de sepato pipatetici ꝙ certũ
fuit apud eos aiam eē sbalꝛ vnã ⁊ diuersifi
catã in eē bm vires. rõ āt demr̃atiua q̃ idu
xit ar/. ꝙ intellectũ possibilē posuit sepatũ
pmo mõ sepatiõis: fundať sup duo neces
saria: quoꝝ vnũ ē ꝙ ois cognitio aie bm cõ
gruentiã aliquã existit ei. ⁊ iõ cõgruẽtiam
armõiacã opoꝛtuit eē bs⁹ ad sẽsibile: ⁊ ima
giatiõis ad imagiabile: ⁊ sic ergo cognitio
vlis erit hз ꝯgruẽtiã aliquã aie specificatũ
āt ⁊ idiuiduatũ ñ hз aliquã cõgruentiã ad
vlꝛe sз potı⁹ oppõnẽ in mõ. cũ ergo ꝯgnitõ
vlis sit bm possibilē itellectuз oз ipm foꝛe
sepatũ h̄ mõ quo vlꝛe ē sepatũ. Secũda āt
ꝓpõ ē ꝙ certũ ē vlꝛe bm ꝙ vlꝛe ē nõ eē in re
q꞉ quicqd ē in re bm eē in ipsa ē: ⁊ hoc ē di
uisũ ⁊ pticulare ⁊ nõ vlꝛe nisi bm potentiaз
nõ ergo ē vlꝛe nisi ꝓut ē i aia: p eē ergo quo
ē in aia oз ipm eē vlꝛe: hoc āt eē hr̃e nõ põt
i ꝯiuncto sbo sз sepato tm̃: ergo erit ei⁹ sbm
sepatũ. huic āt adhuc duas adiũxit rões
vnã quidē auerrois: ⁊ alterã auic. auerro.
quidē ē ista: q̃m si itellcũs possibilꝛ nõ esset
sepat⁹ a mã ⁊ appẽdicijs mãe: tũc eēt aut foꝛ
ma coꝛpis aut foꝛa opans oꝛgãice i coꝛpe ⁊
quocũq̃з mõ diceref sequiť ꝙ id qđ foret i
ipso idiuiduareť p ipm: sic q̃libet foꝛa indi
uiduať p suũ sbm idiuiduũ: ⁊ sic vlꝛe ñ essз
i ipõ sз pticulare: pticulare āt nõ nisi hз po
tentia ē itelligibile: seq̃reť ergo ꝙ actu i tel

lectū ab ipso nō eēt nisi ƀm potētiā intelle
ctū qđ ē impossibile: ergo ipossibile ē intel
lectū possibilē ñ eē đnudatū a mā ꝛ appē
dicys māe. auicē. āt torti⁹ id conaꝛ ꝓbare
dicēs ꝙ id qđ ē vlē oȝ ꝙ sit alicui⁹ ꝛ in ali
quo: dico āt alicui⁹: qm̄ ē illi⁹ đ quo p̄dicaꝛ
ꝛ ē i aliquo: qm̄ est in itellectu: aut igiꝛ qđ ē
vlē bȝ ab ipsa re cui⁹ ē vlē: aut bȝ ab eo in
quo ē: si āt bȝ ab eo cui⁹ ē h ē a re: ergo vlē
ꝓut est ab ip̄a re sūptū actu est vlē: sȝ actu
ē aliqđ ñ idiget agēte vt agat vlē sibi ꝓut ē
rei vlē de qua p̄dicaꝛ p seip̄m pōt agere et
mouere itellectū possibilē ꝛ pficere ipȝ: er
go ad h ꝙ agat ñ idiget itellectu agēte qđ
ꝯ oēs pipateticos ē: qꝛ oēs illi posuerūt in
tellectū agentē cōcorditer: sȝ eoꝝ quidā ne
garūt itellectū possibilē: sic patebit i sequē
tib⁹. nō ergo vlē ꝙ vlē sit ab ip̄a re bȝ de q̄
p̄dicaꝛ. Adbuc āt vlē ꝓut ē i re: ñ ē nisi po
tentia vlē. si ergo a re ip̄a bȝ ꝙ eēt actu vlē
oȝ ꝙ idē p se eēt i potētia ꝛ i actu qđ ipos
sibile ē: qm̄ id qđ ē in potētia ñ fit i actu ni
si p id qđ ē i actu. reliqꝛ ergo ꝙ bēat eē vlē
in actu p itellectū in quo ē: ꝛ iō oȝ itellcm̄
eē sepatū ꝛ vlēȝ: qꝛ alr̄ idiuidnareꝛ id qđ ē
in ipo. sepatū igiꝛ dꝛ sic dixim⁹ p̄us: sic potē
tia ab actu qñ nibil eoꝝ ē q̄ apt⁹ ē itelligeꝛ
ꝛ bec sepatio silis ē sepatiōi q̄ dicim⁹ tabel
lā rasā ꝛ bñ planatā ꝛ p̄patā eē sepatā ab
bis oib⁹ q̄ pigi i ipsa ꝛ scribi pñt: ꝛ iō babi
lē ad ois scripture ꝛ picture receptionem
Istos duos modos sepatiōis oēs pipate
tici ꝯcorditer itellectui possibili ꝛ aie rōna
li attribuerūt. Stoicoꝝ āt pbia via bac ñ in
cessit: sȝ de bac min⁹ curam⁹: qꝛ nō q̄rimus
h dicere nisi tm̄ pipateticoꝝ ꝯpionē. đ alijs
āt deo glōso fauēte p̄ma in pbia discepta
bim⁹. Istꝭ ergo rōnib⁹ ꝛ causis possibilis
vocat⁹ itellect⁹ ipassibil ꝛ imixt⁹ ꝛ sepat⁹
vocat⁹ ē. Ex bis āt seqꝛ q̄rtū qđ ei attribu
itur ꝙ. s. ñ sit h aliqđ vnū sic đterminatuȝ ē
ꝛ vnū ens in nā: qđ. n. ē h aliqđ nullo mō
pōt eē sepatū: cū ip̄m in sua ꝯpōne iā bēat
mām p quā pticlarizaꝛ ꝛ indiuiduaꝛ foꝛa
ei⁹ ꝛ bȝ formā ꝛ ē h aliquid: ꝛ nō pōt esse
ab illa foꝛa sepatū. h igiꝛ. iiij. sunt q̄ intelle
ctui possibili attribuūtur. ꝛ videtur seq ex
isto ꝙ itellect⁹ possibilis ē vnus nūero i oi

bus boibus qui sūt qui fuerūt ꝛ erūt. sepa
tū. n. p̄dicto mō nō bēt aliquid i se per qđ
efficiaꝛ isti⁹ vel illius cū sepatū nō idiuidu
aꝛ: denudaꝛ āt a mā ꝛ idiuiduātib⁹ sic se
paratū ꝛ itellcūs possibil bȝ id qđ est: ꝛ sic
ergo sepatus: erit ergo vnicus i oibu⁹ quo
rū dꝛ esse intellectus. Adbuc autē id qđ i
nā sua cōe est nō efficiꝛ ꝓprium nisi per a
liquid ꝓp̄ū sibi adiūctū: sed simplr̄ sepato
nibil ē adiūctū de ꝓp̄is: ergo simplr̄ denu
datū nūq̄ȝ efficiꝛ ꝓp̄ū. ē āt itellect⁹ possibi
lis ƀm id qđ ē simplr̄ đnudatū quid. nūq̄ȝ
igiꝛ efficiꝛ ꝓp̄us: erit ergo vn⁹ cōis oibus:
ꝛ nulli de se ꝓp̄us: h āt delirамēto videꝛ
eē silē: qm̄ qđ ē vnū in oib⁹ vnicā bȝ pfecti
onē: scia āt pfectio ē itellect⁹ possibil. i quo
cūq̄ȝ ergo accipiat sciaȝ in oib⁹ bēbit eā: et
sic sequiꝛ ꝙ me acquirēte sciam aliquā ois
bō bēbit ꝛ acquiret eādē qđ expimēto fal
sū eē ꝓbaꝛ: ꝙ pbia bita a mltꝭ ñ ob h alij
scinerūt eādē. Est āt adbuc dubiū i bis
dictꝭ: qꝛ si sepat⁹ eē dicaꝛ intellect⁹ possibil
sic potētia ab actu: sic p̄pata tabula a pictu
ris: tūc. n. videꝛ br̄e relatiōem ꝛ ꝓportiōeȝ
ad itelligibilia nisi sic mā ad foꝛas quorū
āt vna ē rō ꝛ ꝓportio potētie passiue ꝛ re
ceptie ip̄a sūt eađ: ꝛ sic igiꝛ videꝛ ñ eē dr̄ia
aliq̄ iter p̄mā mām ꝛ itellcm̄ possibilē ꝛ h
ē obiectō tbeopbrasti ꝯ arꝭ. pōnē. Redeūt
igr̄ omia ista dubia difficillia ad. ȝ. proble
mata quorum p̄muȝ est qualiter bic simi
liter v̄ificeꝛ đ itellcū possibili ꝙ sit ipassi
bil ꝛ iñsmutabil: ꝛ tñ sit i potētia suscepti
ua pfectōis ꝛ suscipiat eā ab agēte mouēte
ipȝ. Scđm āt ē q̄lr̄ h stēt sil ꝙ ip̄e sit ab oi
ididuitate oio denudat⁹: ꝛ tñ vn⁹q̄sq̄ȝ bō
bēat suū itellcm̄ ꝓp̄ū. ꝛ tertiū q̄lr̄ h sil v̄ifi
cēꝛ ꝙ ip̄e sit id qđ ē: ꝛ sic vocaꝛ possibil ad
oia q̄ sūt: ꝛ tñ ñ sit mā p̄ma. bis āt dubijs p̄
mo volum⁹ aptare rñsiōeȝ pboꝝ quorūdā
ꝛ p⁹ea adiūgeꝛ qđ nobis videꝛ đđ đ bis. ꝯ
uēiūt āt oēs pipatetici i h ꝙ arꝭ. veꝝ dixꝛ: qꝛ
dñt ꝙ nā būc boieȝ posuit q̄i regulā v̄itatꝭ
i quo sūmā itellect⁹ būani pfectiōem đmō
strauit: sȝ exponunt eū diuersimode prout
congruit vnicuiq̄ȝ intentioni.

Capitulum quartum ꝛ est digressio de
clarans opionē alexādri ꝛ ei⁹ i ꝓbatiōeȝ.

Lexãder ãt qui iter discipulos aristotelis aliqñ summ⁹bitus ẽ dicit itellectũ possibilem formã corpis ꝛ vtutẽ cãtam ab elĩs supra quã irradiat intelligẽtia agẽs que nõ ẽ ps aie hois: sed sepata. dicit. n. ꝙ forma bita mãe prime magnã in simplicib⁹ opaꝛ diuersitatẽ. facit em̃ vnũ ignem ꝛ alterũ aquam ꝛ tertiũ aerẽ: et quartũ terrã. qñ ãt nõ solũ vnica forma opatur tũc facit mirabiliores diuersitates. in cõpositis aũt remanẽt bꝫ aliquẽ modũ forme elãles ꝛ insup adyciũꝛ eis forme ꝯpositorũ: ꝛ iõ qñ elã p mixturã ab excellentijs recedunt tunc in nã mirabiliora opanꝛ ꝛ pm⁹ quidaꝫ recessus facit mineralia ꝛ lapides quorum sunt forme nãles. secũdus autẽ recessus aiata pficit quoruꝫ ẽ potentior forma qꝫ mineraliũ ꝛ ita per grad⁹ maioris ꝛ minoris tempantie ꝛ equalitatis elã veniẽtia ad mediũ bꝫ mixturã tandẽ pficiũt formã que vocaꝛ intellcũs possibilis qui potẽtia ẽ oia intelligibilia ꝛ actu nullũ h ãt intellcũs est in corpe hois vt dicit sicut ꝛ rasura ꝛ planatio in tabula ꝛ nõ sicut ipsa tabula: sed potius corpus ẽ sicut tabula ꝛ intellcũs sicut preparatio tabule ad scripturã: nec dꝛ eẽ sepatus a corpe: sed potius ab intelligibilib⁹ sicut priuatio que dicit habilitatẽ ad recipiẽdũ sepata ẽ ab his que recipit: sicut ẽt rasurã ꝛ planatio sepata sunt a scptura: ꝛ sicut qlibet priuatio mãe nõ tñ ipse act⁹. ꝛ h dicit aristotelẽ sentire qñ dicit intellectũ possibilẽ eẽ sepatũ. bꝫ ã t adhuc rões duas vnã qdẽ quã sumit ex aristotel' vbis vbi dicit animã bm sbam vl'r esse corporis organici endelichiaꝫ. Si. n. h ẽ verũ tũc vniuoce oẽs aie ptes sunt endelechie corpis: oꝫ igiꝛ intellcm eẽ corpis endelichiã sicut formã corpalẽ et sic erit cãta forma ex elorũ mixtura. Amp. ãt potẽtia mãe corpal' ꝛ phice nõ pficiꝛ nisi p formã que ẽ i ipa potẽtialiter ꝛ educiꝛ de ipa p motũ ꝛ mutatõem. stat ãt ꝙ aia rõlis q̃ ẽ intellectiua ẽ pfectio corpis hois qd̄ est mã corporea: oꝫ igiꝛ ꝙ potential'r sit i ipso semie corpis ꝛ educaꝛ de ipso p motũ ꝛ mutatõem igiꝛ intellcũs qui est pfectio hois ẽ forma corpis opãs i corpe sicut alie forme nãles: sed illud qd̄ magis irrationabile est in dicto isto est h qd̄ iste ponit ꝙ pma pfectio que est preparatio ad bam hoc ẽ ad itelligibilia suscipienda sit facta ex ꝯplexione elorũ quia apud pipoteticos oẽs est ab antiquo vulgatũ ꝙ intellcũs est ingrediẽs ab extrinseco ꝛ nõ factus ex elĩs nec potẽtialiter exñs in eis. nõ. n. aliquo mõ pbabile vl' intelligibile est qual'r vtus incorpea q̃ discernit res oio incorporeas ꝛ immãles educaꝛ ex elementis. Adhuc autem ex isto videꝛ sequi ꝙ mã bm se ꝯpõnis varietate faciat oẽs formas absqꝫ eo ꝙ necessarie sunt alie cãe sicut dixerunt hi q casum ꝛ fortunam mouentia esse dixerunt ꝛ negarũt cãs p se agẽtes quod tñ alex. dicere non intendit ꝙ alibi ponit causas agentes. Id autem qd̄ demõstratiue destruit dictum alex. est ꝙ oẽ qd̄ recipiꝛ in eo qd̄ ẽ i corpe sicut forma corpis est pticulare ꝛ indiuiduũ sic pbaꝛ p oia que sunt in vtutib⁹ aie sensibilis: si ergo intellectus possibilis esset hmõi forma receptũ in ipso esset pticulare ꝛ sic nõ esset intellectus acceptiu⁹ vniuersalis. Adhuc autem in phica doctrina parum faceret aristeteles si doceret nos prepatõnem tm̃ ad intelligibilia ꝛ nõ determinarꝫ nobis sbm illius pparationis non est ergo intentio aristotelis vocare intellectum possibilem solam preparatõem ad intelligibilia suscipienda: sed potius id qd̄ sbyciꝛ tali preparatõi vocat intellectũ possibilẽ. Et he rõnes auerroys ꝯ alexãdrũ tenende: quia absqꝫ dubio alex. ꝛ si in multis bene dixerit tñ in mã hac peius oib⁹ determiauit: ꝛ seqꝛ ex dicto ei⁹ animam cũ corpe perire ꝛ aiaꝫ alterari altãto corpe ꝛ multa alia q̃ absurdissima sunt : et claro pho mi⁹ digna. quã ob cãꝫ abyciẽda ẽ penit⁹ snia ista ꝛ ex̃ gen⁹ hoim exterminanda tãqꝫ error pessim⁹ ex quo toti⁹ nobilitatꝫ ꝛ ppetuitatꝫ aie itl'tiue seqꝛ dstructõ rõesl q̃l iducit sup f'las ppões fũdauit. Qꝫ ãt dicit aristo. dicere ꝙ aia est pfectio corpis orgãici ꝛ ꝙ pfectõ bꝫ vnã ꝛ eãdẽ rõeꝫ dr d vegetabili ꝛ sẽsibili ꝛ rõli oio flm̃ ẽ gnimo dic aristo. sic ex supiorib⁹ pꝫ ꝙ itll'cs nulli⁹ corpiſ ẽ act⁹ ꝛ h ñ ẽ rpetere necm̃ cũ de his ex supiorib⁹ satꝫ ꝯstet. Sil'r ãt qd̄ dic ꝙ itellectualis aia educaꝛ de seie falsissimũ ẽ oio: sꝫ potius ipa ẽ ingrediẽs ab extriseco a datore formarum in mãm ꝛ est similitudo datoris

formarū q̄ ē itelligētia p̄ma ⁊ n̄ mixta corpi sicut ꝯmiscet̄ v̄tus vel forma corpis ⁊ iō h̄ ēt ē fīm. veꝝ ē tñ ꝙ ipsa est finis generatōis sed iste finis nō efficit̄ in mā virtute quali tatū primaꝝ transmutantiū mām: sed poti us intelligentia dat qñ mā ē disposita p p̄n cipia nālia. ⁊ de h̄ in libro de aīalibus vbi de generatione tractabit̄ erit agendū. in tm̄ igit̄ dictū sit de opinione alexandri.

Ca. v. ⁊ est digressio declarans opini onē theofrasti ⁊ themistij ⁊ improbationez eiusdem.

Theofrast⁹ aūt ⁊ themistius viri in secta pipoteticoꝝ clarissimi aliam secuti sunt viā dicētes i aīa ñ eē ni si intll'cz agētē ⁊ nullū itll'cz possibilē i rōe possibil' q sit ps aie rōl'. dicebāt āt h̄ p vnaz p̄cipue rōem q̄ est ista ꝙ. s. in oib⁹ i qb⁹ ē p̄ ma pfectō ⁊ secūda ita se hñt ad iuicē ꝙ si p̄ ma ē intrāsmutabil' ⁊ eterna ꝙ secūda est in trāsmutabil' ⁊ eterna. p̄ma āt pfectio hoīs ē itellcūs. secūda ē intelligere ⁊ iō si itellcūs ē imixt⁹ sepat⁹ ⁊ ipassibil' ⁊ etern⁹ ⁊ intelli gere erit silr̄ intransmutabile ⁊ eternū ꝯstat āt ꝙ intellcūs agēs ē etern⁹ h̄ mō quo dici m⁹ eternū eē intransmutabile. agēte autem vno mō se hñte erit id i quo agit vno mō se hñs ꝙ alr̄ agēs esset ociosum ⁊ sic id qd̄ vo cat̄ itellcūs possibil' ē eternū ⁊ actū ē eternū Sic. n. pbatuz est in octauo phicoꝝ ꝙ mo tore exñte eterno ⁊ motor motus necessario ē eternus. Silr̄ āt isti viri videt̄ dicere ꝙ ac tū ab agēte ē speculatiu⁹ intellcūs. ⁊ intelli gere nihil aliud ē q̄ȝ denudare formas: ⁊ h̄ ē opus intellcūs agētis. s; h̄ oio stare ñ pōt q̄ factū bm suū nomē oñdit ꝙ ipsum nō est sp̄ nec eternū nec necessariū speculatiu⁹ aūt fact⁹ ē igit̄ ñ pōt esse eternus ⁊ necessarius In alio āt loco isti viri dicūt ꝙ intellectus mālis est ps anime: sed nō pficitur nisi ab agēte ⁊ nō ab intelligibili. ⁊ iō cū tā agens q̄ȝ possibilis sint intransmutabiles factum p ꝯpōem ex vtroq; erit intransmutabile et eternum ꝑpter quod negant etiam intellec tū possibilē eē vt possibilē añ actū ꝓcedāt eū eē in aīa ꝑut est sbm lūis agentis. Si āt queraẗ ab ipsis de dictis aristotelis qualit intelligāt que dicit de nā possibilis intellec tus dicūt ꝙ intelligūt̄ de eo qd̄ ē sbm agen tis lūis ⁊ illud lumen hitum ab ipso ē spe culatiuus intellcūs. Cū autem dicit̄ ꝙ po tentia est oia intelligibia ⁊ actu nullū dicūt ꝙ h̄ sic est quia lumē ei⁹ aliqñ est sup intel ligibilia ⁊ tunc ipsa denudatio est actu intel ligere quod vocat̄ speculatiuus intellectus qui dr̄ adeptus. illi. n. ponūt quadruplicez intellectū in anima agentem. s. qui denudat formas ⁊ possibilē qui recipit lumē agētis ⁊ tertium ꝯpositum ex vtroq; sicut diafanū lucidū quem vocant speculatiuū: ⁊ quartū qui fit splendore lūis habiti sup intelligibi lia quem vocant adeptum. ⁊ hec opio mul tū rationabilior est q̄ȝ alex. ⁊ alioꝝ pipoteti coꝝ quorundam. Si autem queraẗ ab eis dē de hoc quod dicit aristo. intellectū sic se hr̄e ad intelligibile sicut sensus ad sensibile se h; ⁊ ita cum sensus sit susceptiu⁹ specierū sensibiliū erit ⁊ intellectus susceptiuus spe cierum intelligibilium ⁊ sic intelligere non est solum denudare: sed etiam intelligibilia recipe. Amp̄ p se agens sine possibili pōt denudare. Si ergo hoc sufficit ad intellige re non oportet ponere aliquem intellectum possibilem vel speculatiuum: sed tm̄ agētez ⁊ speculatiuum adeptum. Sed ad hoc illi respondent agētē absolutum nulluz esse in anima quoniam intelligentia absolute agēs non potest eē pars anime sed lumen agētis in possibili agentem vocari vel vocant ⁊ qñ distinguitur intellectus in agentem ⁊ possi bilem ⁊ speculatiuum est talis diuisio: sicut sbstantia diuiditur in materiam ⁊ formam ⁊ compositum: non fit hoc ideo ꝙ forma diuisum esse habeat a composito vel a ma teria: sed vt ostendatur componentia esse diuersarum naturarum: ⁊ a composito dif ferre p modum simplicitatis eorum. hec āt opinio ponit animam rōnalem bm nullam sui ptem esse sbiectum intelligibilium ⁊ nō esse species intelligibiles in anima: nisi si cut in agente eas: sicut colores actu existen tes sunt in luce que est ypostasis eorū. Et esset simile: ꝙ si a visu procederet lumen dans esse formale coloribus: et hoc esset

videre sic volūt dicere ꝙ lumē agētis in pos sibili intellcū ꝛ intellectualitatis formā dās intelligibilibꝰ sit intelligere ꝛ hoc sit esse in telligibilia in aīa ꝛ si vellemꝰ recedere a di ctis aristo. nō esset ista via abijcienda. nunc āt quia expresse dicit aristo. ꝙ sic sensitiuū se habet ad sensibile sic intellectū se hꝫ ad intelligibile sicut diximꝰ nō vꝛ h opinio cū verbis aristo. ꝯsonare. Ponit aūt theofra stum precipue h ꝙ si esset possibilꝭ in aīa in tellcūs sepatꝰ ꝛ nō h aliqd distinctū ꝙ ille a mā pma nō differret qm̄ vtrūqꝫ potētia ē oīa ꝛ nihil actu: ꝛ iō mā pma deberet ꝯgno scere silr formas sibi aduenietes sicut intel lcūs possibilis quod oio ē absurdū: nō igiꝭ talr possibilis vocatꝰ intellcūs ē sicut in aīa Adhuc aūt talr possibilꝭ intellcūs nō fit in telligibilia sine trāsmutatōe ꝛ tpe. ergo iste intellcūs passibilꝭ est ꝛ transmutabilꝭ ꝛ mix tus intellcūs i aīa sicut ex supradictis ē ma nifestū. ergo i aīa nō ē talr possibilꝭ vocatus intellcūs. ꝛ iō ista opio dubitauit in qōe illa qua ꝗriꝭ qualr ꝯtingit possibilē eē intellec tū ꝛ recipe intelligibilia: qn̄ supponiꝭ eē im passibilis ꝛ intrāsmutabilis ꝛ imixtus.

Ca. vi. ꝛ ē digressio declarans opinio nē auēpace ꝛ abubacher ꝛ iprobationem eiusdez.

Bubacher autē magnꝰ apud arabes ꝛ auēpace aliā viā elegerunt ꝓpter su pius. n. inductas rōes ꝛ ꝓpter quasdā que adhuc inducētur ꝯsenserūt ꝙ in hōibꝰ oībꝰ pn̄tibꝰ preteritis ꝛ futuris vnus ꝛ vnicꝰ nu mero ꝛ specie ē intellcūs. Et querētes ꝗli ter ille ꝯtinuaret hoi cuilibet n̄ ꝯtinuatōem illā viderunt ꝛ vnionē cāri ex pte intellcūs possibilis vel agētis cū ambo sint sepati ꝛ i mixti ꝛ nulli hn̄tes aliquid cōe: sicut dixit verissime anoxa. viderūt aūt ab alia pte ꝙ id qd ē vnū spē ꝛ nūero apd omēs vnā nu mero ꝛ spē hr̄e pfectōem: ꝛ sic deberet seq ꝙ vno hoie accipiente sciam quilibꝫ hō ha beret sciam eādē qd viderūt mime fore ve rū ꝛ iō dixerūt in aīa rōnali nō eē intellectū sepatū nisi agētem possibilē āt intellectū eē ꝯiūctum corpi: eo ꝙ h nihil aliud ē q̄ꝫ fātasia. fantasmata. n. sunt potentia itellcūs ꝛ ef ficiūꝭ vt dicūt actu intellcūs qn̄ sepanꝭ ab i tellectu agēte. ꝛ qꝛ fātasia nō ē vna apd oēs p fantasiā ꝯtinuāꝭ ꝛ vniūꝭ intellectū ꝛ itel lectus cū pticulari quolibet hoie. Et vt eo rū meliꝰ intelligaꝭ opio dixerūt isti ꝙ n̄ ē aliqs possibilꝭ intellcūs in homine qui sit sbm in telligibiliū hꝫ ꝙ intelligibilia sunt qꝛ dicūt forme speculatōis de sui sbo in quo sit in lu ce agentis intellcūs denudata est intellcūs ꝛ h nō pōt hr̄e sbm in quo sit qm̄ vlis ē ꝛ iō est vbiqꝫ ꝛ sp̄s āt hr̄et sbm indiuiduareꝭ necessario qm̄ ois forma p suū sbm indiui duaꝭ ꝛ termiaꝭ: ꝛ iō dixerūt isti ꝙ vocaꝭ id possibilis siue potētia itellcūs qd ē potētia speculatiuꝰ intellcūs ꝛ h est fantasma in fā tasia: ꝛ sic videnꝭ in ptem ꝯuenire cū theo frasto ꝛ themistio i pte videꝭ illꝭ ꝯdicere qm̄ i h ꝯueniūt ꝙ dicunt intelligere aīe nihil a liud eē q̄ꝫ formas denudatas in luce agen tis ꝛ ꝙ nō ē aliqua aīe rōlis ps que sit sbꝫ intelligibiliū. dissentiūt aūt ab illis in eo ꝙ theofrastus et themistiꝰ dicūt intellectū pos sibilē eē aīe rōlis ptem: sed nūqꝫ eē in potē tia ꝙ semper habet in se lumen agentis vel ipsum agentem ꝓut lumen est sicut diafa fanum illuminatum habet in se actum lucꝭ Isti autez duo viri omnino nullū h modo possibilem intellectū esse in anima dicunt h autem quod dicunt esse intentionem ari stotelis i tertio de anima: dicunt quoniā sic inferius ostēdemus dicit aristotelis ꝙ si for me denudate essēt in rebus extra animam res essent intelligentes. dicunt igitur ꝙ ipa forma denudata est intellectus in actu ꝛ ꝑ mixta particulari est intellectus in potētia ꝛ quia non subijcitur forme intellectus agēs qui pars anime est ideo est immixtus ꝛ in transmutabilis ꝛ immaterialis: nec effici tur hoc aliquid per seipsum: quoniam non subijcitur ei. ꝛ hoc mō soluunt dubia supra inducta. Sꝫ omnino videꝭ mirabile de vi ris istis qui multa sbtiliter intellexerunt ꝙ non viderūt aristotilis esse sniaꝫ ꝙ fātasma mouet intellectuꝫ mouēs autem nō ē mo tum oportet igitur ꝙ motum a fantasmate nō sit fātasia vel fantasma. ꝯstat āt potētiā nūqꝫ mouē actū q educiꝭ de ipa. ergo fātas ma nō pōt dici mouēs ipm speculatiuū i̇ el lectū. oꝫ igiꝭ oio ꝙ aliquis intellectꝰ qui

sit ps anime rōl' sit mot⁹ a fātasmate: ꝛ ista rō cogit aristo. ponere intellectū possibilē; Rō at que decep. abubachē ꝛ auēpace fuit ista ꝙ mouēs ꝛ mot⁹ debēt hr̄e cōicatōe; sicut agēs ꝛ patiens cōicāt in sbo. si igit fantasma ē mouēs oꝫ ꝙ id qđ moueť ꝯicatōe; hēat cū ipso in sbo eodem sic cū fātasma sit particulare. oportet ꝙ motum ab ipso sit particulare. Amp̄ mouēs spēm suaꝫ dat ei qđ moueť ab ipo qñ fuerit moueť vniuocū i aia āt nō ē mouēs nisi vniuoce bm formaꝫ igiť motū a fantasmate oꝫ hr̄e fantasiaꝫ formalē. formalis h̄ autem fantasia est sensibil': ꝛ pticularis forma talē āt nō hꝫ ps aie sepate nō ē igiť aliqua ps aie sepate q̄ moueať vt sbm a fantasmate. his āt r̄ndere nō graue ē qm̄ nos oñdemus inferius ꝙ cōicantia q̄ ē inter agēs ꝛ patiens ꝛ mouēs ꝛ motū phice nō est inter intellectū possibilē ꝛ id quod mouet ipsum ad formā intelligibil' ꝛ h̄ qdē dicit aristo. sed nō pbabim⁹ ꝛ mō supponam⁹ lꝫ āt fātasia sit pticulare ꝛ sensibile ñ tamē mouet intellectū sepatū possibilē exñs in actu pticularis sensibibil': sed potius i actu denudationis ꝛ abstractiōis quā accipit a luie intellcūs agentis: sic ēt colores eē materiale hñt in corpib⁹ coloratis: nō tamē per hoc mouēt ipsum: sed esse formale qđ accipiūt a luie corruptibili: totū aūt qđ fugiūt et iii ꝛ illi de quib⁹ prius hitū est oēs preter alex. h̄ est ne cogāť dicere intellectū possibilē aliquid eē prime mãe sicut supra patuit ex theofrasti dubitatione.

Ca. vij. ꝛ est digressio declarans opinioné auerroys ꝛ improbationé eiusdē.

Post oēs aūt istos venit auerroys qui gloriatur ꝙ ipse solus satisfecerit oib⁹ dubijs eo ꝙ ipe oia q̄ dic aristo. de intellectu possibili visus est saluare ꝯcedit. n. ꝙ sicut sensus se habet ad sensibilia ꝛ sic intellectus se habet ad ad intelligibilia recipiendo ea: sed dicit ꝙ nō ē oio sile licet in aliquo sit simile sicut ꝛ aristo. dicit nō esse impassibilitatē sensus eadē cū impassibilitate intellcūs. dicit. n. vniuersale qđ intelligiť hr̄e dupl'x sbm vnū qdē quo ē verū: ꝛ alteꝝ quo ē vnū entiū mūdi ꝛ vocat sb iectū quo est vnū pticulare bm rē eo ꝙ in eo ꝙ res est vel nō ē noticia aie vā ē vel flā cū veritas intellectus sit adequatio reruꝫ ꝛ intellectuū. ꝛ quo ad hoc sbm est vniuersale in potentia vniuersale: quia confusuꝫ est in pticulari ꝛ est in aliquo sensibiliū potētiarū ꝛ h̄ mō vl'e nō ē vnū entiū mundi qđ vocamus vl'e qꝛ vniuersale prout est vnum entiuꝫ mūdi qđ vocam⁹ vl'e qđ diuidiť cōtra pticulare bm eū ꝛ bm veritatem est in solis nudis ꝛ puris intellectib⁹ ꝛ nō in rebus ex aiaꝫ ꝛ de hoc tñ alibi ips erit ingrēdi. Sed q̄ hic dixim⁹ tm̄ ad sue intētionis manifestationē inducūtur: dicitur igiť ꝙ cū vl'e habeat duplex sbm ꝙ non habꝫ trāsmutationem nisi ex sbiecto quo est vnū qꝛ ex illo educiť potētia ad actū sic indiget fieri ꝛ tpe aliquo ꝛ ex illo etiā induciť lassitudo p frequēs intelligere. ex subiecto autē quo efficiť ens in mūdo nō habꝫ trāsmutationē sꝫ recipiť in eo sine trāsmutatiōē aliqua sicut determināns ꝛ distinguēs a determinato ꝛ distincto Sic. n. supra dixim⁹ ꝙ sēsus nō est materia sensibiliū sꝫ spēs que qꝛ media ē sensibiliū distinguiť ꝛ determinať ad ipsa sic etiā intellectus ꝛ m'lto amplius ē spes intelligibilū que est priuatio ad ipsa sicut mediuꝫ ꝛ non sicut materia ex qua educāť de potētia ad actū sicut inferius ostendeť ꝛ ideo sic sbiciť eis sicut determinatū subiciť determināti ꝛ ideo non efficitur vnum de intellectu possibili et intelligibili: sicut sunt vnum materia ꝛ forma vl' sicut subiectū ꝛ accñs sed potius sicut pfectio determinās est ide terminato ꝛ pfecto: pp qđ etiā formal' intellectus q est forma speculatiua nō habꝫ trāsmutationē ex intellectu possibili sꝫ ex fantasmate in quo ē sicut diximus ꝛ sic satisfacit theofrasto querēti qualiter eē possit ꝙ intellectus possibil' sit sepat⁹ ꝛ intrāsmutabil' ꝛ similiter agens ꝛ tñ speculatiuus sit trāsmutabil' ꝛ tēporal' sicut id qđ exit de potentia ad actū. Et in veritate in ista solutione bene satisfacit ꝛ verū dicit auerroys. Iste āt pp supius inductas rōes sicut fere oēs alij ꝯcedūt vnicū possibilē eē itell'cm̄ i oib⁹ hoib⁹ ꝛ ꝙ ad h̄ seqť vl'ia eē eadē apđ oēs ex

quib⁹ ē scia oīū eorū que sciūt. ꝛ qđ queritur q̄liter tunc intellectus ꝛ ista scia vni vniātur ꝛ ñ alij soluit sicut alij dicūt intellectū nihil intelligē sine fantasmate ꝛ nō ē idē apđ oēs: ꝛ iam nec sciam elicitā eē eādē apđ oēs ꝛ h̄ sensisse aristo. vbi dicit ꝙ intellcūs sepatus a corpe nō reminiscit ꝙ sine fantasmate nō intelligit ꝛ h̄ nō retinet apđ se qñ absoluit. ꝛ iterū in h̄ est quod dicit aristo. ꝙ intellcūs corrumpit alio quodā interius corrupto h̄ n. de ē speculatio dictū qui corruptionē nō h̄z ex possibili in quo est sicut diximus ſz potius ex fantasmate quod optet eē mouēs. iste aūt ꝯcedit oēm eē vnicū intellectū possibilē sic alij ꝛ hūc fore immortalē. ꝛ iō spēm hōis eē vnicā ꝛ incorruptibilē dicit que ñ corrumpitur ex oria q̄ ꝯstituit spēm sed potius si corrūpit h̄ h̄z ex genere q2 hāc spēm cū sua pfectōe que est scia phie sp dicit manere vnicā aliquib⁹ hōib⁹ qñ dicit dicūt astronomi ꝛ aristo. loca mūdi vicissitudinat efficiūtur hitabilia ꝛ inhabitabilia ꝛ nō destruit habitatio quartarū mūdi cito vel sbito: sed cū nō est hitata vna q̄rta: tunc hitatur alia ꝛ phia qñ nō ē in vna quarta tūc ē in alia ꝛ h̄ totū dic vt sciat qm intellcūs speculatiu⁹ ex possibili ntellectu nō h̄z transmutatōem. Adhuc āt cū def ñ eē vn⁹ in oib⁹ cū ex dictis necessario ꝓbatū sit eē icorruptibilē tūc maneret p⁹ mortē ꝛ tūc ꝭm nām foret ociosus cū sit motiu⁹ corpis ꝛ ñ moueret tūc ad corp⁹ nisi dicerem⁹ ꝙ ipse transiret de vno corpe i aliud corp⁹ sicut dixit p̄lo sed h̄ ē absurdū q2 tūc ñ multiplicarēt hōies i diuerso nūero ſz opteret ꝙ tm̄ tot eēnt hōies quot itl'cus seq̄ret sic ꝙ nūq̄ʒ nasceret aliquis hō nisi aliquo hōie mortuo qđ est ad sensū falsum ꝛ absurdū; ꝓpter quod auerroys dicit qualiter indeficiēter vn⁹ exñs sp mouet aliqđ corp⁹ ꝛ nūq̄ʒ ē sine corpe ꝛ sine scia. Probat āt dictū suū p duo q̄ videt sibi eē nccia quorū vnū est: q2 oē qđ numerat diuiditur ex vno aliquo cū diuisio sit nūeri cā: nō aūt diuidit ꝭm nām nisi mā corpal' qđ igit est oio sine mā idisibile ē ꝛ vnicū possibil' autē intellcūs sine mā ē oio igit vnic⁹ ꝛ indisibilis i oibus. Inducit ēt aristo. h̄ sentiētē i libro ce. ꝛ mū vbi ꝓbat vnicū eē mūdū qm si eēnt p̄les mūdi opteret ꝙ p̄les essent celi ꝑmi ꝛ hi mouerent a diuersis motorib⁹: ꝛ sic motores ꝑmi essent diuersi ꝛ nūeratōe autē numeratū h̄z mām erunt igit mā'l'r motores ꝑmi ex quo vult habere ꝙ ꝭm aristo. numeratū numerat p suā mā diuisā ꝛ oria numero sunt oria p mām nō aūt oria mā'l' inuenit qua nūeret intellcūs possibil: mā igit vnic⁹ in oib⁹ hoib⁹. aliud autē deducēs ad impossibile q2 si def ꝙ intellcūs possibilis ē vnū aliqd tūc receptū in ipso ē sicut in diuiduatū ̄ceptū. ꝛ sic nō erit v'le in ipo. oēs ei ꝯcorditer ꝯueniūt in h̄ ꝙ v'le ē v'le ab v'litate itl'cs i quo ē ꝛ ꝙ nō vnit huic ꝛ illi nisi p fantasma mouēs i vno aliter q̄ʒ i alio. Sz h̄ vr oio mihi delirameto sil'e ꝛ inducaʒ ad h̄ q̄tuor rōes fortissimas quarū vna ē ꝙ nos scim⁹ ꝙ oē ꝯpositū efficit h̄ aliquid p vnā formā sbalē que ē sua pfectio ꝑma sicut plerisq̄ʒ in locis dicit aristo. ꝯstat āt ꝙ quilibet indidu⁹ hō ē h̄ aliquid. ergo sua forma est vnica que ē pficiēs ipm sicut prima pfectio h̄ āt ē aia rōlis quā illi vocāt intellectū possibilē ergo ipse est vnus in vno ꝛ ali⁹ in alio Scđā ē qm aristo. dicit ꝑma i phia ꝯ p̄loeʒ loquens ꝙ principia reꝝ pticulariū sunt pticularia potissimum autem principioꝝ est forma. ergo ipsa est pticularis in h̄ pticulari. ꝛ sic cū aia rōnal' que potissimū ē intellect⁹ possibilis sit principiū hmōi pticularis ipsa erit particularis. tertia autē est ꝙ nullus motor vnus specie ꝛ numero in eodem tempore vtitur duob⁹ modis ab ipso quoniam nos videmus ꝙ nullus motorum celestium habet duo corpora que moueat cū ꝭm nūeꝝ mobilium aristo. probat eē nūeꝝ motorū ꝛ sil'r in artib⁹ videm⁹ ꝙ null⁹ nauta duabus nauibus sil' vtit in vna nauigatōne nec textor duob⁹ instrumētis i vno ope ꝛ sic ē in alijs: si ergo def vn⁹ nūero eē possibil' itl'cs cū ꝯstet eū eē ididuato corpi attributū vtet' ille multis mot' ab ipo corpib⁹: qđ oio ē ꝯ rōnem ꝛ ꝯtra determiata i phia q̄rta ē si eēt vn⁹ nūero itl'cs q est sbal' forma hominis contingeret ꝙ plures hoies vnā i nūero h̄ēnt formā ꝛ ñ vnā aialitatem qm homo est al' ex sensitiua ꝛ hoc indiuiduat. ꝛ homo est ex intellectu q nō indiuiduatur

⁊ sic contingeret ꝙ natura generis indiuiduaretur ⁊ differentia maneret vlis nō idiuiduata ⁊ cum species bm esse componat ex vtraq3 natura contingeret ꝙ idem indiuiduatum sicut species eēt compositum ex indiuiduato bm esse: ⁊ ex non indiuiduato: ⁊ ex corruptibili que omnia sunt absurdissima incōueniens autem ꝙ illi conant euadere min9 euadunt. s. qualiter vno intellectu exñte in omnibus non omnes accipiunt sciam vno solo sciaz accipiente qm̄ licet fantasma moueat intellectum possibilez tm̄ intellectus possibilis sol9 habet sciam speculatiuam ⁊ habet eam ꝓut est cōis omniū ⁊ nō pōt dici ꝙ bm ꝑtem habeat ⁊ hꝫ ꝑtē n̄ hēat qm̄ idisibilis sba est itlc̄s g° ncc̄io vt seq ꝙ oēs hēāt eā quoruz ē itlc̄s ⁊ sic redit suꝑ eos inconueniens ꝓpter quod euadēdū confixerūt fere oia que dixerūt

Capitulū octauū ⁊ est disgressio declarans opinionem eoꝝ qui dixerunt nullam ꝑtem anime esse intellectualem ⁊ errorem eorundem.

Uerūt aūt nōnulli anax. sequētes quos in aliquo videt sequi algazel ⁊ in aliquibus dictis suis auic. q ꝓpter dictas dubitatōes dixerunt nullā ꝑtem anime esse intellectū. dixerunt autez ꝙ ois nā intellectiua est sepata ⁊ nulli hꝫ aliquid cōe ⁊ iō nō est intellectualis nāe hō sꝫ intellectiue vel intelligentie tantū ⁊ has ponūt in .x. ordinibus cuilibet celo quos nouē esse dicūt attribuētes vnū ordinē: decimuz aūt toti spe actiuoꝝ ⁊ passiuoꝝ que mouet oia illa ad formas ⁊ oib9 gnābilib9 ⁊ corruptibilib9 formis attribuit hꝫ modū quo pñt illas recipe. dicunt autē isti ꝑ splēdorē intelligētiaꝝ dari formas ⁊ iō q2 aīa hōis nobilior est alijs: ideo plus splēdoris intelligētie ꝛsultat i ea q̄3 i alijs sicut plus splēdoris luc resultat in claro colore q̄3 in obscuro ⁊ hunc splendorem intellectū esse in nobis dicunt ⁊ ꝙ intellc̄s in nobis sit idē ꝙ splēdor alicui9 intelligētie sepate. in nobis h aūt ꝯfirmāt ꝑ duas rōes quaꝝ vna est qm̄ ea quorū opatio sbalis ē eadem sunt eadē in natura. opatio autem intelligētie in nobis ⁊ opatio intelligētiaꝝ sepatarū est vna ⁊ eadē q̄ ē dare formas speculationis ⁊ diuidere eas. ergo qd̄ est in homine de nā intellectuali ē aliquid intelligentie sepate. Alia autē ē ea que iā sepius inducta ē qm̄ intelligētie non sunt nisi vt moueāt sbiecta sibi ⁊ non vt moueant ab ipsis ⁊ ideo dicunt ꝙ intellectus moueri nō potest a fantasmate sed ipsemet habet formas ⁊ dat eas sicut intelligētie sepate. Sic igitur absoluunt omnia que sunt inducta. Facile autē istud refellitur qm̄ bꝫ h hō diffiniri nō pōt intellectuali ⁊ rōali cū nihil sit de essentia sua bm h etiam vane ⁊ falso vocauit aristo. ꝑtem anime qua cognoscit ⁊ sapit bm hoc etiam animatū ab inaiato nō differret trib9 vegetatio. s. sesitiuo ⁊ rōnali ⁊ bm h in rationali non esset sensitiuū sicut triganū in tetragano que oia sunt absurda bm h iteꝝ nō esset vnq̄3 aliquis bm intellectū potentia sciens sed semp actu sciens ⁊ h nullo mō est veꝝ nec bm itoicos: nec bm pipoteticos. stoici autem quoꝝ pr̄ ⁊ princeps fuit plato: eo viderunt bm supius inductas rationes possibilem intellectum esse separatum ⁊ impassibilem dixerunt ipsuz non posse ꝑfici aliquo corruptibili ⁊ iō dixerūt vlia esse incorruptibilia ⁊ spē apd̄ eū. Peripothetici aūt hoiem in potētia scientē esse dixerunt dupl'r potentia scilicet remota ⁊ potētia ꝓpinqua potētia remota ꝑpter priuationem preparatōis ad sciendu3 qñ. s. nō habet hitū aliquo mō: potentia ꝓpinqua qñ habet hitum sed q2 intellc̄s est i potentia in fantasmate sicut diximus dixerit potentia scientem q nō hꝫ fantasma actualiter in luce agentis intellc̄s mouēs snia. n. eoꝝ est intellc̄u3 nūq̄3 eē in actu nec qñ sciētiam nec p9 nisi sit fantasma mouēs ⁊ i hoc scdo n̄ ꝯserit auic. nec algazel q2 dicūt q sic via n̄e apli9 nccāria qñ ē ꝑuentū ad domuz in qua manendum est: ⁊ sic scale nō sūt necessarie ei qui iā exaltatus ē i solio ita fātasma nō est necessariū ei q iā hꝫ hitū scie ⁊ iō sepe intelligim9 nihil oio de ꝑticulari curātes vel remiscētes ista ⁊ q2 incōueniētia vndiq3 vident sequi: vr̄ mihi fore pardum veritatē attingere ⁊ difficultatez in his esse explanat nobis tā clarissimoꝝ viroꝝ tanta diuersitati s dissentio.

Capitulū nonū ꝛ est digressio declarās opinionē auicebron ꝛ errorem eiusdem.

Ab oibus superius inductis dissentit auicebron in libro quē fontē vite appellauit: questiōez ei theofrasti nō valēs dissoluere cum itellect⁹ possibilis sit quo ē oia fieri ꝛ mā prima similiter quo ē oia fieri cōsentit ꝙ mā prima ꝛ itellect⁹ possibilis sint eiusdē nature. Dicit eni ꝙ ꝛ verū ē ꝙ materia est potētia bñs formas oēs: ꝛ rez corporeaꝝ ꝛ icorporearū ꝛ p quālibet formaz susceptā claudit̄ cōitas potētie eius ꝛ coartatur. Est aūt prima forma quā suscipit itelligentie forma q̄ dr̄ itellectualitas: ꝛ iō potētia itellectus possibil̄ nō ē i potētia ad itellectualitatē sed remanet in potētia ad omnia alia. Postea aūt cū suscipit corporeitatem amp̄. coartat̄ potētia eius tñ illa est in potētia ad oēs corpales formas bz spēs corporum differētes ꝛ cū suscipit corporeitatem cū ꝯrietate: iā nō est in potētia nisi ad pbilicoꝝ corporū formas ꝛ sic restringit̄ potētia eius p formarū susceptiōes vsqꝫ ad indiuiduā mām q̄ ē in hoc vel in illo cui⁹ potētia nō est cōis. Sic igit intendit dicere auicebron. ꝙ potētia intellect⁹ possibil̄ cōis est sic ꝛ materie ꝛ iō sepata est a determinatōe formarū quas potētia ꝛ nō in actu bz. Et qm̄ sic vl̄is est potētia eius iō vl̄e ē qđ h̄ modo ē i ipsa. Qꝫ aūt ita sit vti senserit iducit rōez potissime vnā: dicit enim ꝙ subitare ꝛ i potentia susceptiua esse materie prime qdem ꝓprietates existūt. In quocūqꝫ igit̄ ista inueniūt̄: oꝫ ꝙ i illo cāent̄ a materia. Inueniunt̄ enim in nā possibile intellect⁹: oꝫ igit̄ naturā materie h̄ ꝯferre itellectui possibili Nō eni pōt eē ꝙ idē pticipatū a multis nō cāet̄ ab vno qđ est p̄mū in genere illo: suscipere āt formas ꝛ eē in potētia ad illas ꝛ pfici p ipsas est pticipatū a multis: qm̄ ab intellectu possibibili ꝛ a materia corporea ꝛ a materia phica: oꝫ igit̄ ꝙ hoc cāet̄ ab eo qđ ē primū in genere istoꝝ: h̄ aūt est materia p̄ma ꝛ sic oꝫ vt inquit auicebron ꝙ p naturā materie p̄me itellectus possibilis susceptiuus sit spērū itelligibiliū p naturā ꝛ potentiam materie p̄me q̄ est in ipo. Si autez querit̄ qualiter h̄ cōtigit ꝙ possibil̄ itellect⁹ discernit formas ꝛ ñ materia p̄ma: dic̄ h̄ eē ꝓpter formā possibil̄ intellect⁹ q̄ ē itellectualitas: h̄ eni natura facit ipm̄ esse imaginez lucis itelligētiaꝝ ꝛ iō forme q̄ sūt in ipo sūt illustrate ꝛ nō in materia p̄ma vel i mā corporū: ꝛ ideo est ꝙ discernit ea q̄ in ipo sunt ꝛ nō mā alia que talē nō bz formā: ꝛ si dicitur ꝙ potētia itellect⁹ ab arist. dicit̄ eē absoluta simpl̄r ꝛ nō determinata p aliquā formā eo ꝙ ipe nō ē h̄ aliqđ determinatū i nā h̄ dicit esse dictū de formis cōicātib⁹ ābitū ꝛ cōitatē potētie itellect⁹ sꝫ itellectualitas ñ ē nisi illustrās ꝛ nō coartās. Hec igit̄ ē sententia auicebrō. sicut pōt itelligi ex ei⁹ vbis Hec āt snia nequaqꝫ stare pōt: nō eni pōt dici ꝙ id qđ absolute ē forma: ꝙ hoc sit aliquomō materia: aīa āt rōnal̄ in se ꝛ oēs potentie eius sūt absolute forme ꝛ oib⁹ naturalibus formis nobiliores: nō igit̄ pōt dici ꝙ sit materia aliquo mō: ꝙ sicut i. ij. phicorū ꝓbatuz ē materia ꝛ forma nūqꝫ incidūt vnam in rem. Amp̄. forme determinantes materiā sūt ordinate ita ꝙ prima remanet i scđa: ꝛ scđa in tertia si igit̄ intellectualitas ē prima forma determinās materiā illi oꝫ addi tertia q̄ ē corporeitas ꝛ q̄rta q̄ ē cōtrarietas: ꝛ sic vlteri⁹: h̄ āt iudem⁹ ñ eē verum Amp̄. āt dictū illud nō fulcit̄ rōne sufficiēti qm̄ idē ens in multis nō cātur ab vno qđ p̄mū est i illis nisi vniuoce sit vnū in multis subitare āt: ꝛ eē i potētia ad formas nō vniuoce ē in intellectu ꝛ in materia: sicut arest. dicit ꝛ nos inferi⁹ demōstrabim⁹: ꝛ iō auicebron nō ꝓcedit. Adhuc āt nō cōcordat dcꝫ suū cuꝫ snia arest. qm̄ arest. dicit ꝙ si forme vl̄es bz actū eēnt in reb⁹ extra aiaz res ipse quarū sūt forme itelligāt eas. Intellectuz igit̄ nō facit itellectualitas sꝫ ipsa formaruz simplicitas denudatioqꝫ bm̄ arest. cā āt dci arest. infra assignabit̄ vbi ꝛ dictū ei⁹ ꝓbabitur fore verissimū. Amp̄. āt nō ꝓdest ad intellectū ꝛ discretiōem rerū ei⁹ dictū: ꝯstat ei ꝙ res in potētia ens itellecta ipfectā generat sciaz de re: forme āt nō bz actū sūt i materia: sꝫ i potētia cōfusa ꝛ ideterminata: si igit̄ cognoscāt ꝓut ab itellectu ꝯfuse ꝛ ideterminate cognoscūt̄ ꝛ nō ꝓut sūt distincte

ꝛ determiate: tal' ât cognitio rerꝝ oio ē inutil'
ad sciam rei ꝛ sic dictū auicebrō nullā facit
itelligēdo vtilitatē. Amp. ât si soluz h suffi
cit ad itelligere ꝙ ē eē formas ꝫm potētiam
in itellectu cū potētia sꝑ sit i itellectu semꝑ
oim formas itelligemꝰ. Adhuc ât ꝫm hoc
nō fātasmate idigemꝰ mouēte itellectū: nec
sensu accipiēte formas sensibiliū: ex quibꝰ
vl'e elicit'. Adhuc ât ꝫm hoc ex itellectu ꝛ
itelligibili efficeret' vnuz sicut ex materia ꝛ
forma ē vnū igit' ꝑ itelligibile specificaretur
itellectꝰ ꝛ determiaret' ad ens nature ꝛ sic a
liqñ eēt lapis: aliqñ lignū qd ē admodum
absurdū. Et iō dictum auicebrō dubia de i
tellectu inducta soluere nō pōt: nec homis
mēs eius dictis acquiescere pōt

Capitulū. x. ꝛ ē digressio declarās opi-
nionē platonis ꝛ gregorij niceni ꝛ eius er-
rorem.

Gregoriꝰ ât nicenꝰ ꝛ grecorꝝ sapiētuz
q̄ꝫ plures platonis phia ibuti viden
tes ex iductis rōnibꝰ necessario sequi aiam
rōnalē esse sepatā ꝛ nō ꝯiūctā corpori vt a-
ctuz corporis dixerūt esse causā anime eter
nitatē ꝫz substātiā: eo ꝙ ñ icipit cū corꝑe vt
dicūt sz potiꝰ i celo exñtes a cōꝑibꝰ sibi stel
lis descēdūt ꝛ incorꝑant' ꝛ ideo corꝑi vniri ñ
pñt ita ꝙ sint corꝑm actꝰ: ꝛ qꝛ sic sunt sepa-
te cū tñ in se sint indiuidue ē etiā ꝑs aie q̄ ē
intellectꝰ sic sepata. vl'e ât qd ē obiectū itel-
lectus aliqñ eē ꝫz i aia ꝛ aliqñ eē extra aiaz
Est eni vl'e vt dicit' incorruptibile aliqñ in
re exñs aliqñ in aia: aliqñ i vtroqꝫ ꝛ hoc ñ
eē incōueniēs: qm̄ ē vbiqꝫ ꝛ semꝑ: ꝛ iō cum
aia sit locꝰ eiꝰ eo ꝙ ē in potētia ad ipz ē i ea
ꝛ cū res ex̄ sit locꝰ eiꝰ: etiā ē in re sz verius
ē tñ vbi ꝫz formā ē tm̄ q̄ꝫ vbi ē ꝫm eē mâle
qd accidit forme: ꝛ iō vl'ia veriꝰ dicit eē ex̄
rē q̄ꝫ in rebꝰ. Dicit eni ꝙ ois forma ꝑ h qd
est cā ē añ rē cuiꝰ ē cā: nō solū ꝫm rōem sed
etiā ꝫz eē formale ꝛ ꝫz h ꝓhabz oia in se i q
bus multiplicatur postea ꝫm eē ꝛ h forma
sic exñs ē obiectū ipiꝰ itellectꝰ qñ itelligitur
Huiꝰ ât cā ē qm̄ scia est ex necessarijs. In
rebꝰ ât mutabilibꝰ nihil ē ꝑmanēs necessa-
riū: oz igit' ꝙ necessariū ꝑ qd est scia ipsorū
sit extra res ipsas. Adhuc aūt itellectꝰ ē qd
dā ꝑmanēs ꝛ necessariū: qd ât ē in ipso ē i
eo ꝫm ꝑtātē ꝛ naturā illiꝰ in quo ē, qꝛ h gene
raliter ē verū de oi eo qd ē in aliquo ꝙ. s. sꝑ
ē i eo in quo ē ꝫm ꝑtātē eiꝰ in quo ē ꝛ nō ꝫz
naturā ꝛ ꝑtātem eiꝰ qd iest: oz igit' ꝙ id qd
ē in itellc̄u sit ꝑmanēs ꝛ necessariū. Istis
igit' de cāis ꝛ silibꝰ posuit plato itellectū se-
ꝑatū ꝛ vl'e sic seꝑatū ꝛ cū vl'e ꝫm ipsū nūq̄ꝫ
sit i potētia sz sꝑ ē in actu seꝑatū ꝛ h sufficit
ad intellectū: dixit ñ eē vl'e collectū ex plu-
ribꝰ memorijs ꝛ exꝑimētis sz oim scias eē i
itellectu sz nō cōsiderare aiam ea q̄ sūt i ipa
eo ꝙ occupatiōe corꝑis ꝛ delectatōe abstra
hit' ne cōuertat oculū ad ea q̄ sꝑ sūt in ea: ꝑ
studiū ât nihil fieri de scia in hoie: sz potiꝰ
reordinari aiam ad cōtuendū ea q̄ sūt in ea
vt reminiscat' eorꝝ q̄ delectatiōe carnis ꝛ oc
cupatiōe sensibiliū obliuiōi tradiderat: ꝛ h
tāgit boeciꝰ in libro quē de cōsolatiōe phie
edidit dicēs ꝙ si platōis musa ꝑsonat verꝝ
ꝙ quisq̄ꝫ discit imemor recordat': sz de his
i scia de itelligibili erit querēdū. Nūc autē
dictū ē opionē stoicorꝝ fuisse itellectū nō sic
eē seꝑatū ꝙ nō sit ens hoc aliqd sz potiꝰ sic
ꝙ nō sit forma corꝑal' vel actꝰ corꝑis: ꝛ non
eē cū potētia susceptibilē itelligibiliuz sz a-
ctu sꝑ hēre vl'ia secū: que tñ nō tm̄ sūt i ipso
sz etiā extra aiaz ꝛ añ res ꝑticulares. Huiꝰ
ât ē absurditas maxia ꝛ error pessimꝰ: qm̄
ꝫm hec vna aia diuersa reciꝑe pōt corꝑa qꝛ
qua rōe descēdit i vnū a stella ꝯꝑe recedēs
eadē rōe pōt itrare aliud pꝰ recessū ab eo in
quo ē: ꝛ hoc plato eē verꝝ asseruit: hoc ât i ꝑ
mo huiꝰ scie libro sufficieter ē improbatum
Dictū ât platōis nō curat morbū illū quē
iduximꝰ: qm̄ ponit' itellectꝰ eē i se qddā idi
uiduū ꝛ iā supiꝰ ꝯclusimꝰ ꝙ quicqd ē idiui
duū nō recipit i se aliqd nisi ꝫm eē iduidue
tur illud ꝛ sic id qd est in itellectu nō ē vl'e:
sed itentio ꝑticularis ꝛ hoc nō ē ꝓncipium
artis ꝛ scie ꝫm phorꝝ traditōes ꝛ ꝫm ipsaz
vitatē. Adhuc ât ꝫm istā sniam sensꝰ ꝛ fāta
sie nō erūt nisi ipedimēta scie ꝛ tūc ē miruz
ꝙ aia eligeret tale corꝑꝰ qd eā a ꝑfectiōe i-
pediret. Amp. si dij icorporāt aias vt dixit
plato: sequit' maliuolos ꝛ insipiētes eē oēs
celestes deos in tale corpꝰ detradētes sic es

sibi intellectuales aīas in qb⁹ p maximos labores vix pñt vnq̄z attingere ɔtuitū pulcritudinis quā hñt in seipis. Nō āt etiam q̄re hoc dixit gregori⁹ platoné sequés nll'a ē oio. Fugit eni incōueniés ne forte cogat̄ cōcedere aiaz corrūpi cū corpe si cōcesserit ꝙ icipit cum corpe ⁊ illi⁹ nulla ē necessitas qm̄ nō sequit̄ ꝙ si aliquid incipit cū aliquo ꝙ cōtinuo corrūpat̄ corrupto illo qm̄ nō icipit cū ipso vt sit aliq̄ po ei⁹ vel aliq̄ forma q̄ nō hēat eē nisi in ipso ⁊ hoc nos i sequētib⁹ ōndem⁹. Adhuc āt absurdū ē ꝙ aia celestꝫ fiat terrestris qꝛ equiuoce hñt nomē aie celestes ⁊ terrestres: aia āt ɔpis stelle: stelle ē ꝓporcionata ⁊ ē celestis: hec igit̄ ad iferiora nō descēdit vt terrestris fiat. Hoc enim nō mō eēt retoricaꝫ tibitiés iduī: sꝫ iā terrā iduī v̄tute celesti ⁊ forma qd̄ oio absurdum ē. Et iō hec stoicoꝝ opio aut methaphoricé dicta ē: aut ē oio fl'a: qm̄ plato sicut ⁊ alij ātiqui oia p methaphoricas silitudines tradiderūt: q̄ de phīcis itellexerūt cui⁹ cā fuit qꝛ ꝑ ꝓpria exp̄mere q̄ senserūt nesciuerunt

Capitulū.xi. ⁊ ē digressio declarās opinionē latinoꝝ ⁊ errorē eorūdem.

Latinoꝝ aūt phoꝝ plurimi cū opinione platōis in multis ɔsentire vident̄ dicūt ei aiaz rōnalē eē idiuiduā duplici idiuiduitate: qm̄ dicūt eaz in se eē hoc aliquid p mãz icorporeā ⁊ sp̄ualē q̄ ē sbiectū forme ei⁹ ⁊ ex forma hētur etiā indiuiduāt ex̄ nāz ei⁹ qd̄ ē corp⁹ cui⁹ ipa ē act⁹. Cōcedūt etiaz p hoc ꝙ ē in ipa ɓm eē ē idiuiduata forma Dicūt eni ꝙ itentiōes q̄ sūt in itellectu possibili dupliciter ɔsiderant̄.s. put sūt abstracte ⁊ put hñt eē in abstrahēdo ⁊ p̄mo quidē mō sūt forme vl'es liberate a mā ⁊ appēdicijs mãe: scd̄o āt mō hñt eē indiuiduatū in itellectu possibili ⁊ p̄mo quidez mō eē vl'ia p̄ncipia intelligēdi: scd̄o āt mō nō couertit̄ ad ea intellect⁹: ⁊ iō nō impedit sciam talis indiuiduatio formaꝝ. Intellectū āt dicunt eē abstractū ⁊ imixtū ⁊ nō eē hoc tali rōne qꝛ imixt⁹ ē qꝛ nō act⁹ corpis ⁊ qꝛ nō ē aliqd intelligibiliū actu sꝫ potētia tm̄ ⁊ nō ē hoc: qꝛ nō sensus ē: licet sit sicut sens⁹: dicūt enīz arest. nō dicere ꝙ intellect⁹ simpl'r nō ē hic sꝫ p̄misit de silitudie potētie sensus ⁊ potētie intellect⁹ ⁊ subiūxit qd̄ ē vt sens⁹ ⁊ nō est idē ꝙ sensus. Sꝫ isti absq̄z dubio nūq̄z hñt intētiōem arest. itellexerūt qm̄ ex duob⁹ his cōcessis ꝙ neq̄z ē immixt⁹ ⁊ separ⁹ seq̄t necessario ipm nō eē h: ⁊ iō nihil ē ꝙ dicūt isti Adhuc āt aiaz sicut dicūt eē cōpositā ⁊ idiuiduā nulla oio ꝓhāt rōe nisi ꝙ dicūt boecius dicere ꝙ i oi qd̄ ē citra p̄mū ē hoc ⁊ hoc ⁊ sic in aia cōcedūt eē hoc ⁊ hoc nō ɔtinuo inferri pōt hoc ⁊ hoc eē mām ⁊ formā: qm̄ etiā oēs ꝑipatetici dicūt in aia rōnali eē itellectū agēte ⁊ possibilē: ⁊ tñ non ob hoc ɔcedūt in ea eē mām ⁊ formā. Et ideo quidaz vidētes hui⁹ rōis debilitatē aliud iductūt p rōe dicētes nihil oio eē sbiectū accidētiū: nisi qd̄ ē ɔpositū: cū forma accidētalis sit ɔpositiōi cōtingēs: materie ei simplici sīn forma nihil accidit oio: forma āt ɓm se sbiectū esse nō pōt: cū igit̄ aie accidāt scie intellectuales ⁊ m'lte v̄tutes intellectuales videbit̄ ipa eē indiuiduata sba ⁊ cōposita. Nos āt in hac rōne ñ eē necessitatē ōndim⁹ supi⁹: qm̄ scia q̄ ē in aia ⁊ alie v̄tutes intellectuales non hñt eē reale ⁊ ratū in nā: sꝫ in aia tm̄: ⁊ hoc ē eē debile: ⁊ poti⁹ ē entis aliqd q̄z ens ⁊ talib⁹ entib⁹ rōis hñ subycit̄ id qd̄ in se nō est idiuiduū sed forma. Adhuc āt hec opinio suppouit ꝙ vl'e sit in aia sicut in sbo ⁊ forte hoc nō ē v̄m. hoc āt in libro de intelligibilib⁹ hꝫ declarari. Est āt ⁊ hec opio oio ɔ̄ria dictis ꝑipotetticoꝝ: qm̄ sicut sensitiua potētia p̄mā ꝑfectiōem hꝫ a generatiōe vt supius ōndim⁹ ⁊ scd̄am q̄ ē sentire hꝫ a sensibili formata: ita etiā intellect⁹ p̄ma ꝑfectō ē sibi cognata: ⁊ scd̄am q̄ ē intelligere habet ab itelligibili: aliter eni nūq̄z itelligeret aliquid nisi post hitū scie ⁊ hoc oio ē fl'm: cōtuit⁹ ei itelligibiliū vn⁹ ⁊ idiuisibil' ē añ sciam sicut ⁊ post. Est igit̄ itelligere intelligibil' sp̄eꝫ in itellectu hr̄e. p eē ergo qd̄ itelligibilia habēt in itellectu itelligūt hoc āt ē eē idiuiduū vt dicūt: ergo p itentiōeꝫ idiuiduā res vl'es itelligūt vel vl'r: ⁊ hoc itelligi nō pt̄. Adhuc aūt obijcit auerois: qꝛ si forma in intellectu possibili hꝫ eē idiuiduū ⁊ ꝑticulare: tñ omne idiuiduū in se potentia claudat vl'e: erit

illud potētia itelligibile ꝛ non actu ꝛ sic in
telligibile vniꝰ erit aliđ itelligibile ꝛ đ eē il
liꝰ itez quereret ꝛ ibit hoc i ifinituz. Amp̄.
ãt ex supiꝰ demõstratis ꝯstat ꝑ rõem auic̄.
ꝛ arest. ꝛ aueroiſ ꝙ nulla necessitas ē ꝙ itel
lectꝰ põit sepatꝰ ꝛ imixtꝰ: nisi q2 vl'e cui sbij
cit in tali ē sepatiõe: ergo oio falsũ ē ꝙ ꝑ eē
idiuiduatũ vl'e sit in ipo. Adhuc ãt ꝫm hoc
nõ erit movẽs itellectũ meũ idẽ cũ eo qđ ē
in itellectu tuo: ꝛ sic cuz đr sortes currere h
dictũ erit cõe ad id qđ ē in itellectu meo ꝛ i
intellectu alteriꝰ: ꝛ sic oia dicta q̄ sũt rerũ si-
gnificata erũt cõia: ꝫm ꝙ expmit itellectus
rez q̄ sũt in aia qđ ē oio absurdũ cũ ipa res
sit singularis. Adhuc ãt ꝫm hec scia q̄ ē in
aia doctoris nõ eadẽ efficit in discipulo sed
generat alia: sicut si ignis generaret ab igne
qđ ē absurdũ cũ scie nõ đrant nisi ꝑ sbiecta
de quibꝰ sũt: scia ãt doctoris: ꝛ scia discipuli
sꝑ sũt de sbo eodẽ: ꝛ iste due vltime obiectiõ
nes sũt auerrois in cõmento libri de anima

Capitulũ. xij. ꝛ ē digressio declarãs ve-
rã sniam de oibus inductis dubijs ꝑipate
ticorum.

Omnibꝰ ãt his hitis videt eē dicẽdũ
cũ ꝑipateticis ꝙ intellectꝰ possibil' est
imixtꝰ ꝛ sepatꝰ ꝛ ipassibil' ꝛ nõ hoc aliqd sꝫ
q̄liter hoc sit vt meliꝰ itelligat auic̄. dicta ac
cipiamꝰ q̄ arest. plus ꝯcordãt: qm̄ aia rõnal'
nõ ē itellectꝰ possibilis sꝫ itellectꝰ possibilis
vna eiꝰ ꝑs ē: ꝛ hoc sensit arest. qñ dixit: de ꝑ
te aũt aie q̄ cognoscit ꝛ sapit aia ꝛ vocauit
itellectũ ꝑtẽ aie ꝛ nõ totã aiam rõnalẽ q̄les
ãt ꝑtes hẽat aia supra expeditũ ē in scđo li
bro huiꝰ scie: dicimꝰ igit aiam illã q̄ ꝑfecto
hois ē ꝛ rõnal' vocat eē totũ qđdã ꝛ eē quã
dã eẽntiã icorporeã i aie ptãte ꝯpletã: ꝛ iõ
hꝫ in se ptãtẽ vite sensitiuã ꝛ ptãtẽ vite ve-
getatiuã ꝛ ptãtẽ vite agẽdi oꝑa intellectiue
ꝛ ipa ē vna in sba vniẽs in se oms istas ptã
tes nãles sibi ꝛ hoc licet supra ꝓbatũ sit: tñ
adhuc volumꝰ h iferiꝰ certiꝰ ꝛ fortiꝰ ondere
eo ꝙ suꝑ mlta de solutiõe dubioz introdu-
cioz nobis videt eē fũdata: hec igit sba hꝫ
q̄sdã ṽtutes ex ipa fluẽtes q̄ sũt ṽtutes icor
poree ꝛ hoc ꝯuenit ei ex h ꝙ ipa ē inter oēs
nãles formas ꝓpinquior ꝛ similior intelli-
gẽtie: ꝛ iõ multas hꝫ ṽtutes intelligẽtie se-
ꝑate ꝯueniẽtes: ꝛ hmõi sil'r videmꝰ oibꝰ in
formis q̄ ꝓpter nobilitatẽ sue mãe: q̄si posse
totũ sumũt agẽtis: ignis eni si iuenit mãm
sbtilẽ aridã ꝛ aeree hũiditatis multũ hñtez
oꝑat in ea ꝓprietates ignis plurimas. s. lu
cẽ ꝛ calorẽ ꝛ alia. In materijs ãt magꝫ dis-
silibꝰ sibi: negligit lucꝫ ꝑure oꝑatõez. ꝛ oꝑa
tur flãmã fumosã ꝛ calorẽ ꝛ in quibusdam
nihil de flãma sed tm̄ ꝛ fumũ. Sil'r ē de aia
quã oꝑat agẽs ꝑmũ aie in corꝑe humano:
ꝙ maxie recedit ab excellentia ꝯtrarioz: ꝛ
appropinquat eq̄litati celi: agẽs ꝑmũ simi-
limã sibi formã oꝑat q̄ ñ tota imixta potest
eē mãe sꝫ multas hẽbit ṽtutes nõ imixtas
ꝛ i hoc ꝯsentimꝰ alexãdro sꝫ differimꝰ ab
ipo in hoc ꝙ ipe põit aiaz generari ex elem̄
toz mixtura: nos ãt dari ꝛ ꝓduci ab agente
extrinseco: sic̄ vulgatũ ē apud ꝑipateticos
oms: ꝙ aia rõnalis sola inter formas nãles
ex mã nõ educat: sꝫ det ab extrinseco: ꝛ q2
silitudo sepate substãtie ē q̄ agit eã: ideo ex
maxia sua ptãte sepata ē: ꝛ nullo mõ tincta
ꝛ vmbrata mã corꝑis: sꝫ aũt sic dicamꝰ itel
lectũ eē sepatũ: tñ aia est cõiũcta ꝑ alias vir
tutes suas: q̄ sũt nãles sibi inquãtũ ē corꝑis
ꝑfectio: ꝛ iõ sꝫ itellectꝰ ꝫm se sit sepatꝰ: tñ i-
tellectꝰ ē potẽtia cõiũcti: qm̄ ē ptãs aie q̄ hꝫ
potẽtias q̄sdã cõiũgit corꝑi: oẽ ãt tale qđ ē
cõiũcti: ꝛ nõ ē eiꝰ hꝫ ꝙ ē cõiũctũ sꝫ nõ coicꝫ
corꝑi tñ cõicat cõicãti corꝑi: ꝛ h ē qđ supra
diximꝰ ꝙ itellectꝰ cõicat ñ corꝑi: sed ptãti q̄
cõicat corꝑi. s. fãtasie ꝛ imaginatiõi ꝛ sensui
ꝛ iõ ꝫm ṽitatẽ aia ē vna numero: ꝛ efficitur
vna numero: q2 ꝑ nãles ptãtes cõicat cor-
pori: q2 tñ i eẽntia sua ꝛ ꝑfectiori ptãte non
cõicat corꝑi: iõ hꝫ ptãtes absolutas a corꝑe
h ãt ē videre i oi eẽntia nobili ꝛ i formis cor
ꝑalibꝰ. Sol eni vnꝰ ē numero ꝑ mãm suaz
ꝛ tñ lux sua nõ ē determiata ad vnũ nume
ro eoz aliqđ q̄ agit: ē eni sol' ṽtꝰ i determia-
ta ꝛ vl'is i agẽdo vitã i oibꝰ ꝛ generatiõez: ꝛ
determiat cõiũcta huic ꝑticulari agẽti: vl' il-
li ꝛ sic ē i oi sba nobili: ꝛ h est cã dicti ꝑhi ꝙ
ois aia tres nobiles hꝫ oꝑatiões diuinã ꝛ i
telligẽtie oꝑatiõem ꝛ illa q̄ ē aie ꝓpria: hec
ãt via electa de oibꝰ vijs ꝓbabiliorĩbꝰ dictis

oia dubia soluũt: qꝛ qñ dr̃ ꝙ itellectũ possi
bilẽ oꝫ eẽ absolutũ duplici absolutiõe dici-
m⁹ nos ꝙ nõ põt eẽ absolut⁹ ab oi eo qđ est
qꝛ ꝛ sic nihil eẽt oio nisi potẽtia pura ꝛ illa i
rerũ nã nihil ẽ itellectũ ergo possibilẽ hꝫ h
i reꝝ nã nihil eẽ cõfiteremur qđ ẽ oio absur
dũ ꝛ ꝯsentio auicebrõ in hoc ꝙ sua potẽtia
ꝑ formaꝫ itellectual̃ nature termiat̃ ad ens
vnũ in mũdo ꝛ in nã ẽ determiata sꝫ dissen
tio in hoc ꝙ nõ videt̃ mihi sua potẽtia esse
materie potẽtia: ꝛ sua nã eẽ materie nã: sed
equiuoca ad ipam. Intellect⁹ ãt illi⁹ ꝓba-
tõis q̃ inducta ẽ ꝙ id qđ ẽ i potẽtia oia fieri
oꝫ absolutũ eẽ ẽ qꝛ oꝫ eũ absolutũ eẽ a for-
mis eoꝝ q̃ sũt: lꝫ eni itelligat seipm: tñ iferi
us oñdem⁹ ꝙ nõ oꝫ eũ eẽ absolutũ a nã sua
ꝓpria: q̃ determiat eũ in ens vnũ in nume
ro entiũ mundi si igit̃ itellect⁹ ẽ ꝛ vn⁹ eoꝝ q̃
sũt ꝑ sbam aie in q̃ ẽ q̃ idiuiduat̃ ad corp⁹ ꝑ
suas potẽtias cõicãtes corpi ꝛ determiat̃ i
ptãte ab alijs aie ptãtib⁹ diuisã ꝑ itellectua
litatẽ ꝑ quã alia vite opa ꝑagit ꝗꝫ alie potẽ
tie ꝛ rẽmanet vl̃is ꝛ imixt⁹ ꝛ nõ determiat⁹
ad h aliqd ꝑ cõꝑatiõem itelligibiliũ. Et đ
hoc bonũ sil̃e põit auerois de medio i tactu
qđ ꝓuatũ ẽ excellẽtijs tãgibiliũ ꝛ sepatũ ab
eis eo ꝙ potẽtia ẽ oia illa: ꝛ tñ nõ absolutũ
est ita ꝙ nullo mõ sint in ipo forme tãgibi-
les: qꝛ sũt in ipo ꝓut ad mediũ sũt reducte
In hac ãt snia nobiscũ ꝯueniũt ꝛ auerois
ꝛ auic. ꝛ pl̃es alij ꝑipateticoꝝ sic igit̃ itelle
ct⁹ possibil̃ dr̃ eẽ sepat⁹ imixt⁹ ãt eo ꝙ nõ est
mixt⁹ corpi sic forma corꝑis: aut sic vt⁹ orga
nita opans in organo corꝑis: sic eni iã dixi
m⁹ itellect⁹ ẽ vt⁹ substãtie vissime exñtis q̃
ẽ aia rõnal̃: q̃ lꝫ sit nõ ꝑmixta corꝑi ꝓdictis
duob⁹ mõis: tñ ẽ hñs vtutes quasdã ꝑmi-
xtas corpi sꝫ itellect⁹ ẽ vt⁹ ei⁹ ñ hꝫ ꝙ ꝯmisce
tur corꝑi sꝫ poti⁹ bm ꝙ ipa ẽ imago itellect⁹
ꝓmi agẽtis ꝛ dãtis aiam rõnalẽ: ꝛ iõ ipossi-
bile ẽ ꝙ itellect⁹ sit corꝑi ꝑmixt⁹: ꝛ iõ etiam
agere nõ põt instrumẽto corporeo. Iste ãt
duplices vtutes sũt nãles aie rõnali: bm ꝙ
ipa ẽ media eternitatꝫ ꝛ tẽporis i orizõte cõ
stituta sic diximꝰ s. Et iõ dicit Isa. phs ꝙ
ẽ creata i vmbra itelligẽtie: est ei ipa vmbra
ꝛ vestigiũ qđdã ꝛ resultatio itelligẽtie sepa
te: ꝓpter qđ qdã phi dixerũt ꝙ creata esset

ab itelligẽtijs: sꝫ de hoc iferi⁹ determiabim⁹
p⁹ qꝫ đ ꝑtib⁹ aie exeq̃mur. Iã igit̃ pꝫ itelle
ct⁹ hoꝝ triũ q̃ attribuunt̃ itellectui possibili
ꝙ. s. ẽ sepat⁹ ꝛ imixt⁹ ꝛ nõ hoc aliqd đtermi
natũ: q̃rtũ ãt ẽ ꝙ dr̃ eẽ ipassibil̃ ꝛ hoc dubi
tatiõeꝫ hꝫ ex eo ꝙ dicim⁹ itellectũ eẽ de nu
mero vtutũ passiuaꝝ: ꝛ aliqñ eẽ in actu: ali
qñ eẽ in potẽtia sed ad hoc nos dicim⁹ ꝙ in
tellect⁹ speculatiu⁹ q̃ ẽ forma specl̃atiua in i
tellectu possibili i duplici ẽ potẽtia q̃ꝝ vna
ẽ bm ꝯpatiõem ei⁹ ꝙ itelligit̃ ad ꝑticulare i
quo ipm nõ ẽ nisi in potẽtia qꝛ ꝑticulare nõ
nisi bm potẽtiã hꝫ in se vl̃e ꝛ bm exitũ illius
potẽtie ad actũ hꝫ vires ꝛ tps itellect⁹ ꝛ trã
mutatiõeꝫ ꝛ quo ad hoc passibil̃: alio autẽ
mõ i potẽtia ẽ bm cõꝑatiõem ad itellectum
possibilẽ in quo ẽ vl̃e i actu itellectũ: ꝛ i isto
nõ ẽ nisi sub actu ꝛ forma itelligibilitatꝫ: ꝛ
hãc hꝫ a luce ꝑpetui itellect⁹ q̃ ẽ agẽs: sicut
colores eẽ formale quo mouẽt visũ habent
a luce corꝑali: ꝛ qñ sb luce isti⁹ itellect⁹ vni-
tur vl̃e itellectui possibili: nõ vnit̃ ei sicut
organo sicut fit in formis sensibilib⁹ sꝫ vnit̃
ei sic determinãs vnit̃ đtermiato: qꝛ hit⁹ cõ
nãlis itellectui possibili qui ẽ ipa itellectua
litas: q̃ possibil̃ itellect⁹ vocat̃ ꝛ ẽ nã itelle-
ctual̃ eiusdẽ nãe ẽ cũ itelligibilib⁹ iquãtum
sũt itelligibilia: sꝫ sua itellectualitas ẽ ꝯfusa
ꝛ idtermiata: đtermiat̃ ãt sic potẽtia ꝑ actũ
ꝛ sic ꝑficit̃ idetermiatũ ꝑ đtermiatũ ꝛ iõ itel
ligibile cũ itellectu possibili ñ fit vnũ: sic sb
iectũ ꝛ accñs sũt vnũ: qđ accñs nõ ẽ ꝑfectio
sbiecti: nec etiã ẽ vnuꝫ sicut mã ꝛ forma sũt
vnũ: qꝛ forma nõ ꝑficit mãm nisi bm eẽ ꝛ di
stincta ꝛ diuisa. vl̃e ãt ẽ idistinctũ ꝛ idiuisũ
ꝛ nõ ꝑficit eẽ: sꝫ poti⁹ ẽ ꝓncipiũ cognitionis
eoꝝ q̃ sũt: aliqui oporteret nos dicere ꝙ itel
lect⁹ eẽt lapis qñ itelligit lapidẽ ꝛ asin⁹ qñ
itelligit asinũ: ꝛ i hac snia cõuenit nobiscuꝫ
auerois i cõmẽto de aia ꝛ sic vl̃e ꝯpat̃ itelle
ctũ iõ speculat⁹ itellect⁹ ex sbo qđ ẽ itellect⁹
possibil̃ ñ hꝫ aliquã trãsmutatõem nec pas
siõeꝫ vam: ꝛ sic soluta ẽ ꝓma q̃stio de trib⁹
iductis qõnib⁹. s. quo mõ põt eẽ ꝙ agẽs est
sba stãs: ꝛ sil̃r possibil̃: ꝛ tñ specl̃atiui sit fa
ct⁹ ꝛ mutabil̃: ꝛ ex isto itelligit̃ qđ ve dictũ
ẽ ꝙ sic se hꝫ sens⁹ ad sensibilia ita itellectus
ad itelligibilia: nõ quidẽ quo ad organũ sẽ-

lꝰ: qꝛ organū vnīꝰ forme sēsibili sicꝰ sbm accidenti: si tñ vere accidēs dici dʒ itētio sensibilꝭ q̄ ē i organo: qm̄ bm vitatē nō ē ens: sʒ ē aliqd entꝭ nō bm eē entꝭ nāe sʒ bʒ eē abstractiōis: sic pʒ ex supra determiatꝭ sʒ ē silitudo iter sēsū ꝯpatū ad sēsibilia ⁊ itellectū cōpatū ad itelligibilia quo ad ip̄am v̄tutē sēsꝰ sñ organo ꝯsideratā ⁊ ad sēsibilia ꝯpatā: superiꝰ ei diximꝰ ꝙ p̂ma ⁊ p̂ncipalꝭ forma sēsitiua q̄ ē sēsꝰ cōis cōpatꝭ ad ista: sic d̄terminata ad ip̄a ⁊ sic ē ꝯpatio itellectualitatꝭ possibilis ad vl'ia sic ad q̄ determiatꝭ eiꝰ formalꝭ itellectualitas ⁊ iō diximꝰ i. vij. phicoꝝ i itellectualibꝰ nullā eē alteratiōem: sʒ potiꝰ pfectiōem idetermiatā mā̄ finiētē. vl'e āt sic ad duo subiecta ꝯpatum duplex bʒ ēē: bm ei ꝙ ꝯpatꝭ ad subiectū in quo ē in potentia ⁊ a quo abstrahitꝭ facit itellectū v̄m: qꝛ v̄itas est adequatio reꝝ ⁊ itellectuū bm āt ꝙ cōpatꝭ ad itellectū possibilē in quo ē sicut determināts i determiato ⁊ actus i potētia sic bʒ eē vnū ētiū i mūdo qꝛ vl'e vt vl'e ñ bʒ eē ex aiā i cū āt dr̄ a phis ꝙ vl'e ē actꝰ intellectꝰ ⁊ itellectꝰ possibilꝭ ē i potētia: nō p̄t ex h̄ iferri ꝙ itellectꝰ possibilꝭ sit mā̄ ⁊ vl'e sit forma: qm̄ supra oñdimꝰ ex arest. snia ꝙ forma sēsꝰ cōis idetermiata: formalior ē determiantibꝰ ip̄sā ⁊ ē vna bm formā ⁊ pl'es bm mā̄ʒ: ⁊ simil'r ē itellectꝰ speculatiuꝰ: oēs ei vnū sūt bm formā itellectualitatꝭ: ⁊ m'lti sūt bʒ determiantia: qꝛ vl'e determiatꝭ nisi bʒ ꝯpatiōeʒ ad id cuiꝰ ē vl'e ⁊ a quo abstrahitꝭ p itellectū. vniens āt m'lta i actu ñ sp ē magis formaie vnitis ⁊ ex h̄ vlteriꝰ pʒ itellectꝰ v̄bi i quo cōueniunt ꝓbatiores pipatetici ꝙ. s. speculatiui sūt vnū bm ꝙ itellectꝰ sūt ⁊ non m'ltiplicātꝭ nisi bm ꝯpatiōem ad ea quoꝝ sūt intellectꝰ tm̄ igitꝭ sit dictū in determiatiōe dicti anax. ꝙ itellectꝰ ē sepatꝰ ⁊ imixtꝰ ⁊ nō h̄ aliqd ⁊ ipassibilis.

Capitulū. iʒ. ⁊ ē digressio declarās solutiōem duaꝝ questionū difficiliū relictaꝝ ex predictis.

Nunc āt duas q̄stiōes q̄ remanēt q̄ʒtū possumꝰ determiemꝰ vna āt illaꝝ est q̄ ꝯtigit ex hoc ꝙ itellectū ponimꝰ eē sepatū ⁊ sil'r vl'e sepatū ab idiuiduātibꝰ ⁊ qđ sepatū ē idē apud oēs: ⁊ ita videtꝭ ad minꝰ de itellectu speculatiuo ꝙ ideʒ sit apud oms ⁊ sic me accipiēte sciam etiā aliꝰ accipit eā qđ est oio falsū. Altera āt ꝯtigit ex hoc ꝙ itellectꝰ possibilꝭ potētia ē oia: ⁊ sil'r mā̄ p̂ma ⁊ ex h̄ videtꝭ itellectū fore idē cū mā̄ p̂ma: ⁊ mā̄ p̂ma deberet itelligere formas q̄ sūt in ip̄a sic ⁊ itellectꝰ. Sʒ istas qōes determiare bm inductā opinionē nō ē difficile. Iā ei ꝯcessimꝰ ꝙ itellectꝰ ē sepatꝰ bm se: ⁊ coiūctꝰ ꝙ per hoc ꝙ in eadē sb̄a exn̄s cōicat ei qđ cōicat corpi p se: sicut sūt fātasia ⁊ sensꝰ: ⁊ sic itellectꝰ ē hoc aliqd lʒ nō sit aliqd itelligibiliū nisi qñ intelligit seip̄m ⁊ de hoc iferiꝰ ex are. dictis rōem reddemꝰ: ⁊ iō cōcedēdū ē ꝙ sbiectū itelligibiliū nō ē vnū nūero i oibꝰ ⁊ i h̄ discordamꝰ ab auerroi ⁊ ꝯcordamꝰ cū auic. ⁊ algazale ⁊ cū arest. vt vr̄ vbi vocat itellcʒ quo cognoscit aia ⁊ sapit p̄tē aie: q̄ qdē aia ē pfectio corpis organici ⁊ ñ p̄t eē eadē nūero i diuersis: sʒ vl'is ē itellectꝰ bʒ se ⁊ iō qđ ē in ip̄o bm se ē etiā bm actū vl'e ⁊ h̄ oʒ bʒ pipoteticos ꝯcedi eē cōe apđ oēs ⁊ idē itllcʒ vl'e i aia mea ⁊ i aia tua: aliter oporteret dicere ꝙ hoieʒ sedere ⁊ hmōi est qđdā cōe ad id qđ ē i aia mea ⁊ i aia tua. Licet ei itellectꝰ meus sit idiuiduꝰ ⁊ sepatꝰ ab itellectu tuo: tam̄ bm ꝙ ē idiuiduꝰ nō bʒ vl'e i ip̄o ⁊ iō nō iduatur id qđ ē i itellectu: sicut nec colores idiuiduātꝭ a luce abstrahēte eos: sʒ potiꝰ a materia ⁊ appēditijs materie q̄ sūt sitꝰ ⁊ figura ⁊ hmōi. Sic igitꝭ vl'e vt vl'e ē vbiqʒ ⁊ sp idem oio ⁊ idē i aiabꝰ oiʒ nō recipiēs idiuiduatiōnē ab aia: nō tñ scia vniꝰ est scia alterius vel specl'atū ab vno est speculatū ab altero: qm̄ speculatio pficitꝭ ex motu fātasmatis. Sil'r āt scia ex vl'ibꝰ est que fiunt ex mulus memorijs ⁊ expientijs q̄ nō sūt eedē oim ⁊ h̄ ē qđ supra diximꝰ ꝙ speculatiui itellectꝰ sūt vnꝰ i eo ꝙ speculatiui itellctꝰ sūt sʒ sūt multi bm ꝙ illoꝝ vel illoꝝ sūt ⁊ hac i determiatiōe ꝯuenit nobiscū auerrois: lʒ i mō abstractiōis intellectꝰ parūp differat a nobis. Questionē autē illā quā theofrastꝰ volens euitare dixit itellectū possibilē nūq̄ʒ eē i potētia ⁊ speculatiuū dixit ꝑpetuū facillimū bʒ determinata soluere est quoniam forme nullo modo similes sunt in materia prima ⁊ in intellectu possibili ⁊ est dr̄ia q̄druplex

Una quidē ⁊ pncipal' q: forme itelligibiles
sūt i intellectu possibili: sic in mag? forali p
ipas determiato. fore aūt sunt i mā pma sic i
māli i quo sbsistere hñt: ⁊ h dria pz ex dcis
Secunda est: q forme vles simplices sunt
ꝯpate ad intllēm possibilē: fore āt diuise hz
eē pticulare ⁊ h ⁊ nunc exñtes sunt ꝯpate
ad mām: ⁊ iō nō intll'it eas mā sicut intllēs
oē ei ad qđ ꝯpāt fore sic vles ⁊ simplices ⁊
denudate hz discretiōem forāz ꝯpataz ad
se: vt in seqntib⁹ oñdem⁹: ⁊ oē id ad qđ cō
pant' vt indiuidue ⁊ diuise hz eē in actu ab
ill': ⁊ nulli⁹ eaz discretiōem ⁊ intllēm ⁊ hac
dria ꝯducit nobiscū auerrois. Tertia āt dria
est: q: potētia mãe ñ ē determiata ad ens in
tll'ctualis nãe bm q ē pme mãe: potētia āt
intllēs possibil' determiata ē ad ens itllctua
lis nãe: ⁊ iō nã mãe ñ illustrat sua luce sup
foras q̄ sūt in ipa: sed remanet i tenebra pri
uatōis ois fore. nã āt possibil' intllēs super
foras q̄ sūt in ipa illustrat: ⁊ iō oēs eas discer
nit: ⁊ in hac dria ꝯuenim⁹ cū auicebrō in li.
fontis vite. Quarta dria ē: qm fore q̄ sūt in in-
tllēs possibili sūt in eo ñ indiuiduate: eo q
nō oio vniūt' sibi sic sbo: nec sic mãe: ⁊ ideo
itllēus possibil' ñ obligat' alicui eaz: sic mā
⁊ instrm in quo ⁊ per qđ fora suas exerceat
opões: sed remanet liber potēs opari circa
eas: mã āt foras qs recipit sic sbm recipit:
⁊ iō diuidit' in ptes p foras: ⁊ efficit' p ptes
obligata cuilibz fore: ⁊ illa exercet opōnes
suas in ea sic instro ⁊ sbo. si āt ista sbtili⁹ ꝯsi-
derāt' satis pz equoce dici potētiā passiuā de
materia ⁊ intllcu possibili: et tūc destructū ē
fūdamētū sup qđ auicebron in li. fontis vite:
totā suā fundat intētōem. vtrū āt aia rõalis
ꝯposita sit ex potētia ⁊ actu posteri⁹ igrem⁹
Hec igit' dicta sint ad qōnes soluendas a
pipateticis de intellectu possibili inductas

Capitulū xliij. ⁊ est digressio declarans
propter quod intellectus est separat⁹ ⁊ im-
mixtus.

Uoniā aūt in oib⁹ his opionib⁹ sup-
ponit' intllēm possibilē eē sepatū ⁊ i-
mixtū: lz h iā pbauerim⁹ p demratōem: vo
lum⁹ tñ in h caplo breuiter inducere decez
ex qb⁹ h pbauert pipatetici: ⁊ pcipue auic.
in. vi. nãliū suoz. decē āt eoz q̄ inducem⁹
sunt signa ⁊ nō cause: tria autē erūt cause p
que demrat' intellectū nō eē mixtū corpi: sz
eē sepatū: quedā āt eoz colligūt' ex iā dictis
quedā aūt ex dicēdis: sed hic breuiter volu-
m⁹ ea enarrare. Primū aūt est: q omis
virt⁹ organica debilitat' ⁊ destruit' per se sine
quodā alio destructo: l' debilitat' qñ aliq oc
casio infirmitatis l' destructōis accidit orgão
suo: sicut pz in sensib⁹ interiorib⁹ ⁊ exteriori
bus: ⁊ alijs vtutibus organicis. intellect⁹ āt
nec debilitat' nec destruit' per se sine alio ex
debilitate vel alicui⁹ organi ex destructōne:
ergo intll'ct⁹ nō ē virt⁹ organica. si āt destrui
tur vel debilitat' opatio ei⁹ h est quodā alio
corrupto interi⁹ sicut iaz añ determinauim⁹
Secundū aūt est: qm nulla vtutū organi
carū apphēdit se vel instrm suū: qm imagia
tio nec se nec instrm suū imaginat': ⁊ sic est
de oib⁹ alijs organicis: ⁊ hui⁹ cām diximus
esse supius: q: forma put est coniūcta mãe
sue p esse māle: nō mouet aliquā vtutē aie:
⁊ q: figure organorū ⁊ vires aie q̄ sūt sbales
forme organoz ꝯiūgūt' aie p eē māle ⁊ nã-
le: iō ea nullo modo apphēdere pñt. intllēs
aūt apphēdit seipm ⁊ oē instrm corpeuz: sic
nos inferi⁹ oñdem⁹. Tertiū est: q vtus
organica q̄litatē pfecte assimilatā q̄litatib⁹
sui organi: ⁊ etiam q̄litates sui organi nullo
modo discernit vl' apphēdit: quod pz in ta-
ctu qui ñ apphēdit sibi sile calidū: nec etiā
calidū ꝯplexionale: ⁊ si eēt calor sibi assila
tus: sicut ꝯplexional': q̄uis eēt ꝯplexiōem
destruēs nō sentiret eū: sicut et hic suū calo-
rē nō sentit. intllēs aūt oēm qualitatē ⁊ suā
⁊ alioz discernit ⁊ apprehēdit. discernit eni
suā intellectualitatē que est sua dispō nãlis
⁊ ꝯsiderat sciam que in habitu est ꝯuersa in
ipso: igit' ipse nō est organicus. Et h ē signū
euidētissimū ⁊ ꝯuertibile sic cā q̄ est mediū
in demratōe. Quartū ē: q nulla vtutū or
ganicaz apphēdit seipam sine alio quodaz
agente instral'r: sicut est spūs vel calor. itel-
lectualē aūt nãm pbauim⁹ iā seipaz apphē
dere: qm in ipsa ē agēs sepatum ⁊ possibile
separatū ⁊ factū: quod est speculatiu⁹ intel-
lect⁹: est etiā sepatū: ⁊ ita nō indiget spū vl'
calore vel aliquo alio instrumēto corporeo.

Quintū ē q̄ inferi⁹ ad demr̄atōem reducem⁹: lȝ h̄ eo signo vtamur: q: virt⁹ corpea p⁹ forte obiectū nō appḃēdit debile: ſȝ intllēs ex forti intllībili meli⁹ appḃēdit min⁹ intllībile q̄ȝ añ illd. Sextū ſignū ē q̄ ois v̄tus corpea nobis cōis ē cū alꝭs aialib⁹ brutis: bruta aūt q̄dā bñt oēs ſenſus ꝛ v̄tutes q̄ determināt̄ in trib⁹ cellul̄ capit: aia aūt rōnal̄ cū ſuis virib⁹ ſolis hōib⁹ ineſt: in quorū capitib⁹ ñ determināt̄ niſi tres celle: ergo aia rōal̄ cū ſuis virib⁹ ñ ē v̄t⁹ corpea. Septim āt ē: q̄ actōes organicaꝝ v̄tutū p⁹ lx. ānos i plib⁹ debilitāt̄: ꝛ i alia etate ſapia ꝛ ſcia vēiunt ad pfectōis ſtat⁹ ꝛ ꝯfortāt̄ ſm intellectū

Octauū aūt eſt demr̄atio certa ducēs ad ipoſſibile. ſi. n. intllēs eſſȝ v̄t⁹ opās l̄ mixta corpi: tūc ñ intelligeret formā niſi receptā a corpe. qđ aūt recipit̄ in corpe aut recipit̄ in pūcto ex quo a qbuſdā dicebat̄ ꝯpōi corp⁹ aut recipit̄ in ipa corpis q̄ȝtitate diuiſibili. ſi aūt reciperet̄ in pūcto: tūc oȝ q̄ pūctū actu ſepatū eēt a corpe: q: non pōt eē ſbm forē niſi actu ens: ꝛ h̄ ē flm. Si āt diceret̄ q̄ reciperet̄ in pūcto put ē in ꝯpōe corpis: h̄ ē ſm poētiā extēdi pūctū: tūc cū ifinita ſint pūcta: oȝ q̄ eēt ex infinit: qđ abſurdū eſt. Si āt recipit̄ in ipō corpe q̄ȝto: tūc efficit̄ diuiſibile: et ſic forā intllībilis diuiſibil̄ eſſet p acñs: ſic albedo q̄ diuidit̄ diuiſiōe corpis. ꝯſtat āt h̄ eē flm: qm̄ ſūt ꝯcept⁹ qdā intllēs oio idiuiſibiles: ſicut ꝯcept⁹ entꝭ ꝛ vni⁹ ꝛ alioꝝ pmoꝝ. Si āt q̄dā in reb⁹ ſūt diuiſibilia: ſic denari⁹ ꝛ alꝭ nūeri: ñ tñ rō eoꝝ q̄ ē in intllcu ē diuiſibil̄. ſilr̄ āt lȝ diffinitio diuiſibil̄ ſit: tñ diffiniētia indiuiſibilia ſūt: ꝛ ñ pōt dici q̄ nō ſit in vna pte intllēs: ꝛ alteꝝ in alia: q: tūc neutrū pfecte intelligeret̄. Adh̄ āt q̄cūq; pſ in ſe hēt alteꝝ diffiniētiū illa iteꝝ forēt diuiſibilis: ꝛ tūc oȝ ñ ſolū diffiniōem eē diuiſibilē: veꝝ etiā qđ lȝ diffiniētiū i infinitū. Adh̄ aūt cū diffinitio diuidit̄ nec ſic diuidit̄ ſic q̄ȝtuȝ in media ꝛ medietat media: ſȝ diuidit̄ penes ea q̄ exigūt̄ ad pfcm̄ eē alic⁹ qđ diffinit̄: intllēs ergo nullo modo eſt corpe vtēs

Nonū etiā ē demr̄atio certa p cām q̄ fac intelligibile eſſe intelligibile: qm̄ denudās ipm a mēſura ſitu ꝛ figura ꝛ alꝭs ꝯditōib⁹ māe corpalis facit ipm intllībile. h̄ āt eē ñ pōt corpeū vel corpe opans: qm̄ oē corpus hȝ mēſurā ꝛ q̄ȝtitatē ꝛ figurā ꝛ ſitū. cū igit̄ intllēs hmōi ſit denudās foras intllībiles intllēs ñ pōt eē vtēs corpe. Decimū eſt quo oēs pipatetici ꝯcordāter pbāt cū eē ſepatū ꝛ incorpeū: qm̄ nihil vtēs forā infinita ꝛ indeterminata eſt niſi incorpeū: cū oē corporeū vtat̄ forā finita ꝛ determinata: vl̄e āt eſt infinitū potētia ml̄titudinis ꝛ indeterminatā hñs cōitatē ꝛ ñ finitā q̄ȝtitatē. cū ergo intllēs intllīndo tali vtat̄ forā: ipſe eſt incorporeus ſeparatus ꝛ immixtus.

Capitulū. xv. quo pbat̄ q̄ intellect⁹ nō eſt mixtus corpori p hoc q̄ ſua paſſibilitas non eſt ſimilis paſſibilitati ſenſuſ.

Redeuntes ergo ad ppoſituȝ ſm ariſ. introductiōem dicim⁹ q̄ ex omnib⁹ q̄ dicta ſunt nō eſt rōnale intellectū poſſibilē dicere eſſe mixtū cuȝ corpe: oporteret. n. q̄ ſi eſſet mixt⁹ cuȝ corpe q̄ duoꝝ alteꝝ fierūt Si. n. eſſet v̄tus cum corpe h̄ eſt corporea: tūc eſſet cōplexionalis: ꝛ tūc eſſet qualitas corporalis aut ſimplex que eſt calor vel frigus: aut alia que ſequit̄ ex mixtiōe illarum aut eſſet v̄tus addita complexiōi: ſicut anima organica: ꝛ tunc oporteret q̄ vteret̄ corpore: ſicut faciūt virtutes anime ſenſibilis. Nunc aūt ex pdictis patet q̄ neutrū illorū eſt: ꝛ ideo antiqui ſapientes quo ad hoc bene dixerūt q̄ anima nō eſt materia ſed loc⁹ ſpecierū: pter h̄ ſolū q̄ non tota eſt loc⁹: qa ſenſibilis que eſt virt⁹ cum corpore trāſmutatur: ꝛ h̄ non eſt loci. ſimiliter ipſa eſt ſbm forme: ꝛ hoc iterū loco non cōuenit: ſed ſm intellectū eſt ipſa loc⁹ ſpecierū: quia ſm intellectū non eſſentialiter ſed p accidens ex ſpecieb⁹ trāſmutat̄ ex ſpecieb⁹ ſicut diximꝰ ſ. ꝛ h̄ eſt ſm id qđ extra intellectū eſt: ꝛ h̄ ē fantaſma a quo elicit̄ vniuerſale: ꝛ non ſm ipm intellectū poſſibilē: ꝛ ideo ſi eſſȝ aliqs intellectus qui nihil extra ſe intelligeret: is omnino eēt intrāſmutabilis: ſicut ē intllēs ſbaꝝ ſepataꝝ: ꝛ pcipue intellect⁹ cāe prime ſed de his in pma phia erit determinādū: aliud aūt in quo loco aſſimilat̄: q: ſpēb⁹ nō ſbȝcit̄ ſicut ſbm eaꝝ: ſȝ poti⁹ forāt̄ ſe hȝ ad

ipos:sicut pꝫ ex ꝑus habitis. In his ergo
duobꝰ silis ẽ intellectꝰ loco ⁊ spẽs locato:tñ
intellectꝰ nõ ẽ ipa spẽs in actu: ſꝫ in potẽtia
sola qñ ẽ possibilꝭ intllcs. qm̃ ãt ñ sit silis i-
passibilitas sẽsui ⁊ itellectui mãifestuꝫ ẽ ex
organis ⁊ sensu ꝺm actũ. diximꝰ eni ſ ipassi
bilẽ eẽ sẽsũ a formis sẽsibilibꝰ eo ꝙ est circa
ipas sic̃ forã vna termiata ad ea sic̃ ad qnqꝫ
mãlia: ⁊ silr ẽ itllcs circa itelligibilia. forale
ãt nõ ẽ passibile a mãli: ⁊ iõ ipassibilꝭ ẽ sẽsꝰ
⁊ ipassibilꝭ ẽ intllcs: verũtñ nõ silĩ ipassibili
tate: ⁊ h̃ ꝯuẽit eo ꝙ sẽsus ẽ vtꝰ i organo: ite-
lectꝰ ãt nõ: ⁊ h̃ evidẽter ostendit ligno qd̃ ſ
diximꝰ. sẽsus ei pꝰ valde sẽsibile sic̃ pꝰ intẽ-
sam ⁊ lucidã albedinẽ minꝰ sẽsibile siue mi
nus coloratũ: sic̃ virorẽ ꝉ aliqd aliud nõ põt
videre. Et hꝰ cã ẽ: qꝛ forã fortꝭ sẽsibꝭ reddi
ta organo tenet ab ipo aliqꝫdiu: ⁊ tũc sb̃ for-
ma illiꝰ ꝑmi sẽsati sẽtit secũdũ: ⁊ iõ videt ali
qꝫdiu intẽsã ⁊ clarã albedinẽ: ⁊ mox ꝯuer-
tens se ad virorẽ videt viride: sic̃ tectũ pãno
albo tenui. silr aũt de eo ẽ ⁊ eadẽ de cã q pꝰ
magnũ sonũ audiuit debiliorẽ: ⁊ iõ illꝭ q diu
bitarũt i molẽdino mltaꝝ rotaꝝ: videt etiã
postqꝫ inde recedũt nõ recedere sonũ molẽ
dinoꝝ in auribꝰ: ⁊ iõ nõ facile audiũt suaui
ter loquẽtes. silr ẽ de his q hñt liguã ifectã
sapore forti: sic̃ amaritudie ꝉ dulcedie mellꝭ
postea alios sapores sẽtiũt q̃si mixtos illi:
⁊ iõ vina nõ sapiũt pꝰ gustũ mellꝭ: ⁊ infirmis
oia amara videt. h̃ ãt ñ ẽ ita mirabile in gu
stu sic̃ i aliȷs tribꝰ sẽsibꝰ q sũt ꝑ mediũ extri-
secũ: qꝛ gustabile ꝑ sb̃am ꝯiũgit gustui: ⁊ a-
lia sensata cõiũgũt ꝑ spẽm suã tm̃. Idẽ ãt ẽ
in odoribꝰ: ſꝫ i itllcu totũ ẽ ꝯriũ: qꝛ pꝰ valde
intelligibile: sic̃ sũt diuina ⁊ ꝑncipia demrã
tionũ nõ minꝰ itelligit minꝰ itelligibile: sicut
sunt ꝯclꝰones: ſꝫ etiã magꝭ intelligit ex illo
qꝛ valde intelligibile ꝑncipiũ ẽ ad minꝰ itel
ligibile. ⁊ h̃ eẽ nõ possꝫ nisi iõ ꝙ intellectꝰ ẽ
vtꝰ nõ organica: ⁊ iõ forme rerũ mãlꝭ nullo
mõ ꝯiũgũt ei ꝑpter qd̃ receptio vniꝰ cũ sim
plex sit ⁊ depurata ab eẽ mãli: nõ ipedit re-
ceptõem alteriꝰ. sensitm̃ eni nõ est sine cor-
pore organico: intellectm̃ aũt est sepatũ. cuꝫ
aũt possibilꝭ intellectꝰ fiat speculatiuꝰ ⁊ sciat
vnũquodqꝫ intellectuũ ꝺm actũ: tũc talꝭ in-
tellectꝰ ꝺm actũ factꝰ dicit sciẽs. fit eni intel-
lectus possibilis ipm intellectũ: sicut fit po
tẽtia actꝰ qñ ad actũ mutat sed h̃ potissimũ
ẽ in intellectu: eo ꝙ itellectꝰ ⁊ intellectũ sũt
idẽ foralr sic̃ pꝫ ex dictꝭ. h̃ ãt tũc accidit qñ
põt opari ꝑ se: ita ꝙ nõ indigeat aliquo mo
tore: ⁊ h̃ ẽ qñ iã hꝫ formã: ⁊ hũc itllcm qdã
vocãt adeptũ: ⁊ tũc silr ẽ in potẽtia quodã-
modo: sicut dicimꝰ in potẽtia eẽ hñtẽ hitũ ⁊
nõ ꝯsiderãtẽ q nõ idiget mutari nisi de ocio
ad agere: ⁊ nõ indigꝫ ꝙ recipiat aliqd: ⁊ iõ
dissimilꝭ modꝰ potẽtie ẽ iste ⁊ ille quo in po-
tẽtia esse dicebat añ adiscere vel inuenire:
Istis eni duobꝰ modis adipiscit scia ꝙ oẽ
qd̃ qs scit aut discẽs aut inueniẽs nouit: et
tũc etiã ꝑ se põt itelligere: qꝛ ois potẽtia re-
ceptiua põt opari qñ reducta fuerit ad actũ
⁊ tũc etiã intelligit seipm. sicut eni sentimꝰ
nos videre ⁊ audire vna potẽtia q̃ ẽ sensus
ita intelligimꝰ nos intelligere eadẽ potẽtia
q̃ ẽ intellectꝰ. in oibꝰ eim intelligibilibꝰ ꝺm
actũ intellectꝰ intelligit seipm: qꝛ itelligit ea
eẽ in seipo: h̃ ei ẽ intelligere speculari ea. s.
in seipso: qd̃ nõ eẽ põt si seipm nõ speculet
ꝓut ẽ sb̃m intelligibiliũ: ⁊ intellectꝰ illi q̃ ni
hil intelligũt ex seipos illis eẽntiale ẽ magꝭ
intelligere q̃ꝫ hoibꝰ: ⁊ h̃ maxie ẽ i itellectu
ꝑmo. Qꝛ ãt h̃ dicimꝰ intellectũ eẽ sb̃m itel-
ligibiliũ: nõ ita oꝫ accipi ꝙ sit ṽe sb̃m: qꝛ sic
ꝯuersio ei' in seipm nõ eẽt ṽe intelligere: ſꝫ
ẽ sb̃m formale sic̃ cõe ⁊ indeterminatũ sb̃m
determinãtꝭ ipm. ⁊ iõ diximꝰ supiꝰ ꝙ forma
intellectꝰ nõ opat aliqd in intellectu nisi de
terminatiõem: sed potiꝰ ecõtrario intellectꝰ
opat circa formã intellectã discretõem ⁊ iu
dicium ⁊ resolutõem ⁊ alias mltas opões.
ob qd̃ etiã pꝫ ꝙ nõ ẽ spẽs intelligibilꝭ i itel-
lcu sic̃ forã in mã. ⁊ in h̃ errauit auicebron ⁊
mlti aliȷ ꝑcipue latinoꝝ errãt in illo.

Cap. xvi. ꝙ vnus intellectus est qui di-
stinguit inter sensibile ⁊ intelligibile.

Icut aũt diximꝰ supiꝰ ꝙ oꝫ ꝙ ꝯpãs
duo ad inuicẽ distiguẽdo ꝉ cõponẽdo
sit idẽ in sẽsibilibꝰ qd̃ ẽ sẽsus cõis: ita etiã ẽ
in intelligibilibꝰ. ꝯpãs ei intelligibile ad sẽ
sibile: ꝉ vnũ intelligibile ad alteꝝ: ⁊ dicens
quod est alterum vel idem affirmando vel

negādo: oꝫ ꝙ nō ſit duo ſed vnū p ratiōem
eandē quā induxim⁹ ſ̄ ad ꝓbādū ꝙ p̄muꝫ
ſenſitiū opans inter ſenſata ē vnuꝫ ⁊ idem.
Uidem⁹ enī in intelligibilib⁹ hāc opatiōeꝫ
fieri: qm̄ ſcim⁹ ꝙ aliud ē magnitudo ipſa in
vli: ⁊ aliud eē magnitudinis ſm mām̄ ⁊ in
pticulari apud nām. Silr̄ aūt videm⁹ ꝙ ali
ud eſt aqua: ⁊ aliud aq̄ eſſe ſm mām̄ ⁊ pti-
culare: ⁊ ſic eſt in multis alteris: qꝛ in oib⁹
bis in quib⁹ eſt ꝯpō que ex nā cōi forme: et
ex natura māe pticularis ⁊ indiuiduātꝫ for
mā cōem. Sed h̄ nō eſt in oib⁹ ꝙ pticulare
ſm ꝙ pticulare non hꝫ aliud pticulare: nec
cōe ſm ꝙ cōe hꝫ aliud cōe: aliter eni ꝓcede
ret in infinitū h̄: ⁊ iō in quibuſdā ideꝫ eſt h̄
⁊ eſſe eius: quia cōe ſm ꝙ cōe idē eſt h̄ ⁊ eē
ſuuꝫ: quia nō hꝫ eē niſi cois. ⁊ ſilr̄ pticulare
in eo ꝙ pticulare idē eſt h̄ ⁊ eſſe ſuū: qꝛ non
habet eſſe niſi pticularis. ſicut vbi grā: ideꝫ
eſt hec caro ⁊ eſſe eius. licet eni ab hac car-
ne poſſit extrahi vle: qꝛ aliter non eſſet ſcia
de carne: tamē caro h̄ ⁊ eſſe hui⁹ carnis eſt
idē: ⁊ exēplū pticularꝫ ⁊ ſenſibil̄ couenieti⁹
ponit̄ in carne q̄ꝫ in alio: quia caro nominat
mām̄ vltimaꝫ ⁊ ꝓpām que nullo modo hꝫ
cōitatē: quod n̄ facit magnitudo q̄ vniuoce
eſt in oi nā: ⁊ iō cōe qdē ē magnitudo. Silr̄
aūt ⁊ aq̄ p̄ncipiū ē oim ꝯpoſitoꝝ ex elis: et
iō cōe ē: ſed caro dicit̄ vltio mixtū qđ mime
cōitatis hꝫ. hāc aūt diſtinctiōem hꝫ ponere
itellect⁹ ⁊ dicere: qm̄ iſta altera ſunt ad iuicē
alterū. ſ. magnitudo ⁊ magnitudinis eſſe: ⁊
alterū aq̄ ⁊ aq̄ eſſe: ⁊ alterū caro in vli ⁊ al-
terū i pticlari: ⁊ ꝙ alterū ē magnitudo caro
⁊ aq̄ alterū ab vtroqꝫ iſtoꝝ p rōem cōitatis
Dicam⁹ igit̄ ꝙ vle ⁊ pticulare aia aut alio
⁊ alio: aut eodē aliter ſe hn̄te diſcernit: ⁊ q-
dē diſcernēdo ſenſibile p ſe ⁊ intelligibile
p ſe abſqꝫ dubio alio ⁊ alio diſcernit: qm̄ v-
nū diſcernit ſenſu: ⁊ alterū intllc̄tu. ponēdo
aūt ꝯpatōeꝫ p ꝯuēiētiā ⁊ dr̄iaꝫ iter ea abſqꝫ
dubio eodē vtrūqꝫ diſcernit: alr̄ tn̄ ſe hn̄te.
cū eni diſcernit carnē: cū rō carnis cōcipiat
mām̄ ſēſibilē: eo ꝙ dic̄ formā q̄ nō ē niſi in
hac mā: ſic ſimū ꝯcipit naſū i ſua diffinitōe
⁊ ex̄ mām̄ illā nō dr̄ caro niſi equoce: oꝫ ꝙ
itllc̄t⁹ iuuet̄ ſēſitio: ſēſitio ei diſcernit mixtū
calidū ⁊ fri. hu. ⁊ ſiccū: ⁊ illoꝝ rō q̄dā eſt ꝓ

portio tēpamēti mediās i tactu ē caro. caro
igit̄ in rōe ſua q̄ ꝯcipit̄ l̄ intllīgit̄ ꝯcipit māꝫ
ſēſibilē ex̄ quā n̄ pōt intllī: ⁊ ſic carnis itelle
ctū oꝫ eē reflexū ad ſenſibile qđ ē aia: ⁊ qđ
cōcipit rō carnis i ſe qn̄ diffinit̄ caro: ⁊ dr̄ ꝙ
mediās in tactu ꝓportionabilr̄ cōmixtū ex
cal̄. fri. hu. ⁊ ſicco ē caro. intllc̄t⁹ aūt i eo qđ
ſepatū ē a vli mā ⁊ nō ꝯcipit eā i diffinitōne
ſua ſic ē intllc̄t⁹ ſbe i eo ꝙ ſba alio mō itllīt.
rōem ei illi⁹ intllc̄tiuā accipiēs nō idiget re
flecti ad ſēſibile aliqd: ⁊ iō cū extēſa ad ſēſi
bile carnis eē p rōnem diffinitiuā diſcernit
hꝫ ſe ſic circūflexa ad ſeipām: qꝛ p̄mo egre-
dit̄ a ſe ad ſēſibilē mām̄ in q̄ ē eē carnis ⁊ re
girat i ſeipām trahēs vlem rōem ex intllc̄u
cōi carnis. h̄ āt n̄ oportuit eā facere ſi ſepa-
tū iuēit p ꝓpā rōeꝫ intllc̄ꝫ qđ itellexit: lꝫ āt
nō ſit adeo magna reflexio i ſepatꝫ qbuſdā
ſic ē i ꝯceptꝫ cū mā ſēſibili: itllc̄s tn̄ i bis re
flexio ē q̄ mathematica ⁊ i abſtractiōe ſūt hꝫ
rōem. Rectū ei ſic ois paſſio mathēaticoꝝ
diffinit̄ ꝙ eē ſuū ſit i ſbo quodā: ſic ſumit h̄
i h̄. ſꝫ i h̄ ē dr̄ia: qꝛ ſimū ē i eo qđ ē naſus: qđ
ē phicū cū mā ſēſibili ꝯceptū. rēm āt ꝯcipit
ſbm imagiabile: qđ ē ꝯtinua lōgitudo. rēm
igit̄ n̄ itelligit̄ niſi i h̄: ⁊ ſic oꝫ eē reflexionē i
ſuo intllc̄u: ⁊ iō qn̄cūqꝫ intllc̄ſ alic⁹ ē alteri⁹
qđ eſt ei⁹ p̄ncipiū: ſic caro p̄ncipiat̄ a calido
⁊ fri. ⁊ hu. ⁊ ſicco: ⁊ rēm qđ p̄ncipiat a cōti-
nuo: ſicut ois ꝓpā paſſio p̄ncipiat̄ a ſuo ſbo
tūc oꝫ intellectū p̄mo egredi ad p̄ncipiū: ſi-
ue illud ſit ſenſibile: ſiue imaginabile: ſiue
etiā intelligibile: ⁊ tūc reflectit̄ ad intellectū
ei⁹ qđ intelligit: ſic in itllc̄u rēi p̄mo venit in
ꝯtinuū hn̄s p̄ncipiū mediū ⁊ finē: ⁊ tūc ve-
nit i itllc̄u rēi p h̄ ꝙ vidꝫ mediū nō exire ab
extremis: ſic aūt nō indigꝫ egredi in intllc̄u
magnitudis: qm̄ lꝫ aliud hēat eē: ⁊ aliud ſit
ipā: eē tn̄ ſuū qđ hꝫ in mā ē de intllc̄u ei⁹: et
iō i intllc̄u ipi⁹ n̄ egredit̄ intllc̄s i aliđ qđdā
Silr̄ aūt ē de aq̄: qꝛ illa ſimplex ⁊ p̄mū ē: ⁊
nō hꝫ ſeſe p̄ncipiās aliqd ad quod egredi
oporteat intellectū quādo accipit naturam
aque intelligendo. quādocūqꝫ igit̄ diffini-
tio dicit ꝙ quid erat eſſe eſt alioꝝ quorūdā
p̄ncipiātiū id qđ intelligit̄: ſicut recti eē eſt
quorūdā alioꝝ: ⁊ carnis eſſe eſt quorūdam
alioꝝ: tūc fit quedā dualitas intellectorum

ꝛ tūc opoꝛtet ꝙ aut altero: aut eodē aliter se
habēte talia discernat: ꝛ si ea que pͥncipiāt
sensibilia sint vel imaginabilia: tunc per se
altero discernunt: quoniā discernunt potē-
tia anime sensibilis. quādo autē compant
tūc discernūt eodē aliter se habēre: quia di-
scernunt intellectu reflexo ad seipm postq̄3
fuerat reflex⁹ ad sensibile vel imaginabile:
ꝛ vniuersalr̄ loquēdo per modu3 quo res
intellecte in suis diffinitiōnibus sunt sepate
vel cōcepte cum materia: ita etiam opoꝛtet
ꝙ differēter intellect⁹ sit de ipis. sed aliqn̄
diuersitas hec ē in solis intelligibilib⁹: ali-
quādo inter intellecta ꝛ imaginata: ꝛ aliqn̄
inter intellecta ꝛ sensata. si eni intelligi que
rant passiones diuine: sicut intelligētiarū ꝛ
entis vel sbstātie: bm ꝙ sba erit aliud esse: ꝛ
aliud quod ipa sunt: quia alioꝛū sunt in qui
bus habēt esse: ꝛ tamē ibi intellect⁹ nō egre
dit extra se: sed in suis intelligibilibus regi
rat ab vno in alterū: sed separata omnino i
quoꝛū intellectu nihil accipit sicut pͥma pͥn
cipia intelligit intellect⁹ stans in seipo. pͥma
eni cōissima pͥncipia hab3 apud seipsum: ꝛ
alia accipit ab imaginatiōe ꝛ cū ipa ꝛ alia a
sensu ꝛ cum ipso: sicut patet ex inductis ex
emplis: ꝛ inde est ꝙ cogitatiua indiget in-
tellect⁹ que dicit sic: quia cogitat pticularia
ad eliciēdū ea que sunt in ipsa: ꝛ illa nō est
sine rōe: sed ratio in ea egredit ꝛ iuuat sensi
bilib⁹ potētijs: ꝛ ideo lassitudo ꝯtingit exco
gitādo que nunq̄3 accideret intellectui si so
lus staret in seipso: ꝛ nō egrederet extra se-
ipm: sicut patet ex iam inductis. omne igit
quod intelligit intellect⁹ possibilis: aut itel-
ligit intelligētia simplici: sicut ea q̄ sunt ali-
ud quod ipa sunt: ꝛ aliud esse eoꝛū. ꝛ illius
causa est: ꝙ illa intellectū suū nulli debent:
quia sunt pͥma: siue sint nālia: siue mathe-
matica: siue diuina: aut intelligit intelligen
tia circūflexa: sicut ea que idē sunt ꝛ eē ipo-
rū: qꝛ intellectū suū debēt alijs: ꝛ hoc tripl'r
variat: qꝛ quādoq3 debēt intellectū suū sen
sibus: ꝛ qn̄q3 imaginatōib⁹: ꝛ qn̄q3 intelli-
gibilib⁹: ꝛ iō triplicē o3 eē intellect⁹ egressū
ꝛ i seip3 reflexiōe3. ꝛ egressus qdē vocat ex
tēsio: reflexio āt circūflexio vocat: qꝛ termi-
nat intellectu a quo incipit pͥma extēsio.

Capitulū. xvij. qual'r intellectus est sbm
receptōnis ꝛ non transmutatōis: ꝛ qualiter
intelligit se.

Dubitabit aūt foꝛtassis aliquis de de
terminatis a nobis in pͥbatis. si eni
intellect⁹ possibilis est simplex ꝛ impassibi
lis: ꝛ nulli habet omnino aliquid cōe: eo ꝙ
ipe non est h: sicut optime dixit anaxa: quo
modo potest cum hoc dici ꝙ intelligat ali-
quid cum intelligere sit recipe aliquid ꝛ pa
ti aliquid: cum ꝓbatū sit ꝙ omnis agētis ꝛ
patiētis est cōe aliquid quod est subiectū et
materia p cui⁹ cōitatē illud agit ꝛ aliud pa-
tit: sicut in pͥmo phicoꝝ est determinatū. vi
debitur ergo ꝙ intellectus possibilis intelli
gere sit recipe ꝛ pati aliqd: cu3 ꝓbatū sit ꝙ
ois agētis ꝛ patiētis est cōe aliqd quod est
sbm ꝛ mā: p cuius cōitatē illud agit ꝛ aliud
patit: sicut in pͥmo phisicoꝛum est determi-
natū. videbit ergo ꝙ intellect⁹ possibilis cū
intelligibilib⁹ q̄ agūt in ipm ꝯueniat in sbo: ꝛ
sic h3 aliqd cōe cū entib⁹ q̄ itll'it: ꝛ sic flm̄ ē
qd dic anax. Anq̄3 aūt illā soluam⁹ du-
bitatōem aliā mouebim⁹: q̄ram⁹ igit si ipse
possibil' itllēs ē vnū de nūero itll'ibiliū: aut
nō: ꝛ n̄ pōt dici ꝙ n̄ sit vnū de itll'ibilib⁹: qꝛ
s ōn̄sū ē ꝙ itll'it se: ꝛ iō ē potētia sepata. Si
āt itll'it se aut itll'it alia sic seipm: aut itll'it se
sic alia itll'ibilia. o3 eni dare istoꝝ alteꝝ: qa
oē itll'ibile in eo ꝙ ē itll'ibile ē spē intll'ibili-
tatis vnū ꝛ idē: sic oē visibile est idē cū alia
spē q̄ visibile ē. si āt dicat ꝙ itelligit alia sic
seipm. cōstat aūt ex hijs oib⁹ q̄ supi⁹ inducta
sunt: ꝙ ipe itelligit se sic actu sepatū a mā ꝛ
a māe appēdicijs: igit ꝛ alia sic sepata intel
ligit: ergo foꝛme sepate bm actū insunt reb⁹
foꝛme aūt sepate pͥncipia sunt intllēs: ꝛ nō
eē nāe: ergo pͥncipia intllēs insūt reb⁹: s3 cū
nā n̄ deficiat i necārijs: cuipiā insūt pͥncipia
res itelligēdi: illi inest vt⁹ intll'ndi: ergo itel
lect⁹ inest oib⁹ reb⁹: h autē videm⁹ foꝛe flm̄
ergo nō potest dici ꝙ intelligat alia sicut se-
ipsum. Si aūt ecōuerso dicatur ꝙ intelligit
se sicut alia: alia autē intelligit actu mixta
cum materia: ꝛ separat a materia ꝛ indiui-
duantibus: ergo etiā intelliget se mixtū cū
mā: ꝛ sepabit se ab ipa ꝛ indiuiduantibus

ergo ipse est mixtus mãe: ꝛ patit̃ ꝑ cõmuni
catõnem mãe cum reb⁹ que agũt in ipm: ꝛ
sic fim̃ videt̃ quod dixit anaxa. ꝛ totũ quod
superi⁹ inductũ est. Dicem⁹ aũt soluẽdo pri
mã qõem: ꝙ pati phicũ quod ẽ cum motu:
semꝑ est ƀm cõe aliquid agẽti ꝛ patiẽti qd̃
est ſbm. vnde ꝛ p̃us dixim⁹ qm̃ intellectus
non est simplr̃ potẽtia passiua intelligibiliũ
sed quodãmodo est potẽtia'. est eni potẽtia
receptiua tm̃: ꝛ nõ ꝓpe passiua: ẽ ei potẽtia
intelligibilia: ꝛ anteq̃ȝ intelligat nihil ẽ oĩo
intelligibiliũ nisi p̃usq̃ȝ itelligit actu ea: qd̃
q̃r̃ sit oȝ ad mẽoꝛiã reuocare que dicta sunt
in fine p̃mi phicoꝝ. Ex his eni intelligit̃ ꝙ
duplex est potẽtia passiua. quedã ei ex sua
potẽtialitate nõ est nisi ſbm ꝛ cã receptõnis
simplicis. quedã autẽ ex sua potẽtialitate ẽ
causa ꝛ ſbm: ꝛ receptõis ꝛ trãsmutationis.
potẽtia eni mãe que vna est ꝯtrarioꝝ ẽ ſbm
ꝛ causa recepiõnis, ꝛ trãsmutatõnis. ꝓpter
duo eni est ſbm trãsmutatõis: ꝛ ꝓpter vnuȝ
tm̃ est ipa ſbm receptõis. quia eni cõtrariuȝ
inest sibi: oȝ h̃ abjci ꝑ trãsmutatõnem: ꝛ q̃a
incboatio forme inest ei ante ꝑfectõem ƀm
actũ: oportet illã incbatiõem ꝓcedere ad a-
ctũ ꝑ trãsmutatõem que est forma post for-
mam: ꝛ eo ꝙ ꝯtinue fluit potẽtia ei⁹ in actũ.
His eni duab⁹ de causis oportet ipam ma
teriã p̃us tpe ſbjci trãsmutatõi q̃ȝ recepiõi.
Receptõi eni ſbjcit̃ ꝑ id ꝙ receptio ẽ finis
trãsmutatiõis: ꝛ ideo receptio ẽ i idiuisibili
tpis: ꝛ trãsmutatio i tpe. h̃ aũt oĩa mãifeste
ꝓbata sunt in phicis. Sȝ potẽtia cui nõ iest
ꝯtrariũ: nec incboatio receptibilis: illa non
põt eẽ ſbm mot⁹ sed erit ſbm receptiõis sim
plicis: ꝛ illi⁹ exẽplar est qd̃ tamẽ nõ ꝑ oĩa si
mile est tabula rasa ꝛ planata ꝛ polita in q̃
scriptura nec ƀm actũ est: nec cõtrariũ scri-
pture: nec incboatio scripture ꝑ dispositõeȝ
mediã inter actũ ꝛ potẽtiã: que ꝑ motũ edu
cat̃ in actũ: sed tm̃ est sufficiẽter p̃parata ad
recipiendã scripturã: ꝛ ideo recipit eaȝ sine
motu: ꝛ nihil abjcit̃ a tabula: nec aliquid il
li impfectũ ꝓcedit in actũ: sed quãlibet lit-
teram recipit vt actũ sine motu adeptuȝ ad
quem non est in potẽtia: nisi receptiua solũ
ꝛ sic oportet accipere de intellectu possibili
ꝙ sit in potẽtia receptiua tm̃: cui intelligibi-
lia p̃ma actu non insunt: nec ꝑ dispositõem
mediã inter actũ ꝛ potẽtiã insunt ei: ꝙ tũc
oporteret eum esse materialẽ ꝛ trãsmutabi-
lem ad actũ: sed tm̃ habet recipe ea ꝛ melio
ri modo q̃ȝ tabula. quia supra dixim⁹ ꝙ ipse
est quodãmodo formalis ad ea: quod non
tabula circa scripturã est: ꝛ est opatiu⁹ circa
intelligibilia: quod iterũ tabula min⁹ facit
circa scripturã: tamẽ tabula exemplũ cõue
niẽti⁹ est quod in reb⁹ corporalib⁹ poterat
inueniri ad incorporearũ reꝝ potẽtiã demõ
strãdã. Oportet aũt hic cauere alex. erroꝛẽ.
Ille eiȝ dicit ꝙ intellect⁹ possibilis non hȝ
similitudinẽ cum tabula: sed cũ p̃patõne et
rasura ꝛ politõe tabule. et causa ꝓpter quã
hoc dicit est: quia dixit intellectũ possibileȝ
esse formã corpis: sicut supi⁹ diximus. nos
aũt dicim⁹ intellectũ eẽ vnã rem ꝑfectaȝ in
entib⁹ ꝛ incorporeã: ꝛ ideo dicim⁹ intellectũ
esse sicut tabulã: ꝛ potentialitatẽ eius sicut
rasurã ꝛ p̃paratiõem. Sic igit̃ cum sit rece-
ptibilis intellect⁹ sine passiõe ꝛ motu: susci
pit ꝛ sine tpe quodlibet intelligibile: ꝛ ideo
indiget agẽte duplici. s. quod cõferat formã
mouẽti ꝛ mouẽte. intellect⁹ eni agens con-
fert formaȝ intellectualitatis ꝛ intelligibili
ꝛ possibili intellectui: sicut vnũ lumẽ: ꝛ pfi
cit diafanũ: ꝛ facit actu esse colorẽ. sed intel
ligibile mouet ipm distinguẽdo eum: sicut
color visum. ꝛ h̃ simile est: sicut si dicerem⁹
ꝙ littere scriberẽt seipas in tabula. talis ãt
potẽtia receptiua soli ꝯuenit intellectui pos
sibili: ita ꝙ nõ sensui: quoniã quedam mã-
les dispositões ad sensibile recipiẽdũ p̃ce-
dunt in sensu: sicut calor vel frigus: vel hu-
iusmodi aliquid. in intellectu autẽ omnino
nihil p̃cedit: sed pure receptibilitati acqui-
ritur, receptũ ƀm actũ. ꝛ in istum sensum cõ
cordãt nobiscũ auerrois: themisti⁹: ꝛ theo-
phrastus: ꝛ nicolaus pipatetic⁹. Et ꝑ istud
nũc ꝑfecte patet qualiter distinguit̃ intelle-
ctus possibilis a materia p̃ma: ꝛ ꝙ passio
ꝛ receptio ꝛ potẽtia: ꝛ omnia talia equiuo-
ce dicũtur de intellectu possibili: ꝛ aliqs po
tẽtiis receptiuis. His aũt sic determinatis
soluem⁹ qõem secũdã: dicẽtes ꝙ ipse intel-
lectus ꝑ intẽtõem suã ẽ intelligibilis: sicut
ꝛ alia intellecta. sed ẽ diã: q2 iõ intellect⁹ ẽ

intentio p quam intelligit' non autem est in tentio qua intelligitur alia res quia ipse ē intellectus ꝛ non lapis vel alia res. nihil em̄ omnino intelligi potest nisi p suam vlem et formalē intentionem. nec oꝫ ob h̄ dicere ꝙ intellectus nō sit intellcūs quia intelligit se ꝛ añq̄ꝫ intelligat nihil ē intelligibiliū: sꝫ puram ꝛ simplicē habet ad talia potentiaꝫ receptiuam quia cū intelligit ipse est separatus ꝛ sua intentio p quam intelligit se eē separata intentio que aūt sic separata in intellectu sunt ꝛ sine mā in talibus idem est intellcūs ꝛ quod intelligitur. Scientia nanq̄ꝫ speculatiua sui ꝛ quod speculatū est idem est oio quia cum sit separatus sibiipsi presens est p intentionem: ꝛ ideo abstractione non indiget. Si autem in alijs sic omnino esset: tūc semp esset idē scia ꝛ res scita ꝛ h̄ est impossibile: sed ad hāc q̄ōem plene soluendam oꝫ querere quare intellectus non semp intelligit ɓm actum alia intelligibilia: ꝛ seipsum si. n. dicat' ꝙ omne qd̄ intelligit': intelligit' p intentioneꝫ a se abstractam: tunc: oꝫ ꝙ intellcūs seipsum intelligat p hm̄oi abstractōeꝫ abstractū aūt nō recipit' in eo a quo abstrahit': sed in alio quodam. ergo si se sic intelligit intellcūs possibilis ipse ad intelligēduꝫ se indiget aliquo alio intellectu recipiēte suam intentionem ꝛ h̄ abibit in infinitum. si intelligit se ꝛ alia non p abstractionem: tunc alijs inerit intellectus speculatiuus: et sic alia erit intelligentia sicut patet p supra inductam rōeꝫ. cum igit' vtrūq̄ꝫ istorum sit impossibile oꝫ dici ꝙ intellcūs intelligit se: et sicut alia ꝛ nō sicut alia. sicut alia quidē q̄m intelligit se p intentionem suam ꝛ sic intelligit alia: non autem sicut se alia intelligit q̄m ipse se nō abstrahendo intelligit cū sit sepatus alia autem intelligit sepando ꝛ abstrahendo sicut in premissis dictum est: ꝛ quia illa que abstrahit ante abstractionem sunt i potentia intelligibilia ideo nō semp p̄ntia sunt in aia ꝛ ideo intellect⁹ nō semper ē de illis ꝙ intellcūs nō est talium intellectoruꝫ nisi quando sunt sine mā non autem semp sunt sine mā. illi autem intellectui. s. possibili ꝯuenit semp intelligibile eē eo ꝙ sp denudatus est p̄ns sibi: ꝛ quia immāl' est hꝫ intelligere seipsum: sic ergo pfecte satisfactum est de questionibus duabus.

Capitulum decimūoctauum de natura intellectus agentis ꝛ qualiter anima est composita.

Uoniam autem i ōi genere entiū ɓm naturam tn̄ quibus est aliquid sicut materia oportet esse aliquid aliud in quolibet genere quoniam materia est potentia omnia illa que sunt generis illius spēs: ꝛ illud nō potest p seipsum fieri actus de potentia ꝛ ideo alterum necesse ē esse in eodem genere quod sit principale ꝛ efficiens ꝙ omnia facit que sunt in eo vl' fiunt in eo quod est potentia omnia illa q̄ sūt in genere suo ꝛ h̄ quidem in phiis planuꝫ est ex omnibus que in phica diximus. in se sib⁹ etiam patet quoniam potentia color n̄ fit actu color nisi ab aliquo agente h̄ autem in omnibus est. in semine. n. ordinauit natura agens quod est formans ad specieꝫ ꝛ id qd̄ format ad spēm posuit in mā seminis. Similiter est in omnibus. plura enim ad speciem vnam formata necesse est ꝙ hēant agens vnicum quod formet ea ad speciem illam est autem omnium intelligibiliuꝫ hꝫ ꝙ intelligibilia sunt sicut est etiam omniuꝫ visibilium ɓm ꝙ visibilia sunt species vna qua visibilia sunt. optet igit' ꝙ ipsoꝝ sit agens vnum ad speciem illam formandam in eis. hoc autem agens duo facit in omib⁹ in quib⁹ est quorum primum est ꝙ de se facit formas inductas ꝛ quo ad hoc est simile arti factiuse que nō accipit formas artificiatorum aliunde sed faciat eas de se ꝛ inducit eas in mām: sed in anima non est nisi facere formas intelligibiles ɓm ꝙ intelligibiles sunt ꝛ compositio earū non est i anima ad res sed potius ad intellectū possibilē ꝛ quo ad hoc intellectus agens in anima assimilat' arti ꝛ intellectus possibil' assilat' mā: sed q̄ꝛ forma intelligibil' ꝑut ꝯpat' ad aliud cuius est forma in formando mouet ꝛ distinguit intellectū possibilē ꝛ nō mouet nisi ꝑut in actu est. Non autem de se i actu ē sed in potentia ideo etiam intellectus agēs ꝯpatur lumini qui potentia colores fcit actu

colores qui ꝺm actum lucidi mouent visuꝫ ⁊ quo ad hoc intellcꝰs possibilis ꝯ̈ls agēs assimilatur visui vel lumini. hec eniꝫ duo ē necesse ꝙ sint in omni eo quod ē agens vl'r ꝯferens vnde moueat actum ab ipso. agens enim facit formas ⁊ cum facit eas per suas intentiones: tunc est factum principiū formarum sicut ars ⁊ cū dat eis vnde moueāt tunc est faciens: sicut lux facit colores: ⁊ ꝑ hunc modum in anima rationali necesse est esse has drias: ita ꝙ vnus intellectus sit in ea i quo anima facit intellecta qui formatur ⁊ distinguitur ab intellectis: ⁊ aliuſ sit quo omnia intellecta facit ⁊ ꝯfert eis formas vnde mouere possint intellectum possibileꝫ et ille est nō quidem hitus qui sit accn̄s ꝙ nō est pars anime: sed habet similitudineꝫ habitus in hoc ꝙ ꝑ ipsum agit anima quādo vult ⁊ non indiget aliquo ad hoc extrinseco ꝑficiente vel oꝑante ⁊ sicut habitus de se faciens formas seꝑatas intelligibiles q̄ ꝓut sunt intelligibiles: non habent de se forme esse ꝓut sunt in rebus quarum sunt forme: ⁊ est sicut lumen. lumen enim ꝺm quendaꝫ modum eē formalis colorum facit potētia colores esse actu colores sicut diximus supra: ⁊ sic ille intellectus potentia intelligibilia facit actu intelligibilia ꝑ hoc ꝙ seꝑet ea a mā: ⁊ a conditionibus materie resplendēdo super ea: sicut lumen resplendendo suꝑ colores facit eos resultare in lucido. Hic autem intellectus est etiaꝫ seꝑatus ⁊ immixtus ⁊ omnino impassibilis ⁊ est sb̄stantia que est actu ⁊ ideo in hoc quod est seꝑatus ⁊ immixtus conuenit cum intellectu possibili i hoc autem ꝙ est omnino impassibil'. possibilis autem intellectus patitur quodā mō ⁊ differt ꝺm aliquid ab ipso. in hoc āt ꝙ agens actu est ⁊ possibilis non hꝫ naturā nisi qua vocatur ⁊ est possibilis intellcꝰs differt ab eo simpl'r ⁊ h̄ sic esse oꝑtet quia semper in omni natura in qua est agēs ⁊ patiēs oꝑtet ꝙ honorabilius sit agens q̄ꝫ patiens ⁊ illud quod est principiatū ꝑ suam formalem actionem honorabilius est q̄ꝫ mā i qua ꝑ̄ncipiatur hoc quod principiatur. differt āt h̄ intellectus a possibili qm̄ cū suum intelligere nihil aliud sit nisi ꝙ suuꝫ intellectuale

lumen imbuitur intll'cus ſpēbus: ⁊ resplendet in eis nō egreditur suum intelligere ex̄ seipsum. nō enim est differentia inter intelligēs ⁊ intellectum in eo nisi sicut lūis in se ⁊ lūis quo imbuti sunt colores ad actum et ideo ꝺm actum sua scientia est res scita ꝓut est scita sed intellcꝰs possibilis qn̄ intelligit ea q̄ nō sunt ipse met intl'cs: tunc sua scia ⁊ suum scitū non sunt idem. Sic ergo in duobꝰ differūt simpl'r intl'cs agens ⁊ intellcꝰs possibil': ⁊ in tertio ꝺm aliquid differūt ⁊ in duobus ꝯueniunt: ⁊ quia lumen intellectꝰ agētis nō egreditur ex̄ se lꝫ ad aliud terminetur ⁊ h̄ est ꝓprium intelligētiarum seꝑataꝝ ⁊ maxime intelligētie ꝑ̄me ⁊ cāe ꝑ̄me ⁊ iō quidam crediderūt eum nō esse ꝑtem aīme sed esse splendorem resultantem in anima ab intelligētia seꝑata ⁊ h̄ inconueniens est quia ꝺꝫ h̄ in nā anime nō essent ista duo ꝑ̄ncipia agens .s. ⁊ patiens ⁊ cū illa sint in omi nā ⁊ vl'i ⁊ ꝑticulari. v̄tutes .n. celestes sunt agentes ⁊ el'ales sunt patientes ⁊ in seie et in oibus gn̄atis est v̄tus formatiua faciens ⁊ mā patiens ⁊ impossibile est ista ad eandem nām reduci ⁊ iō manifeste errant qui dicunt ista duo ꝙ ꝺm idem sint in anima ſꝫ differunt in hoc ꝙ eadem forma ꝺm ꝙ ē seꝑata sit agens ⁊ ꝺm ꝙ est incoꝑata sit patiens qm̄ nos ostendimꝰ supra ꝙ anima non hꝫ intellectū possibilē nisi inq̄ꝫtū est seꝑata ⁊ h̄ ꝯcorditer dicūt phi oēs. Amp̄ autem i intelligentijs seꝑatis sunt iste due drie sicut dixit auerroys ⁊ oēs alij phi: q2 nec aliter nec nūerari possunt: nec intelligibilia hr̄e ⁊ nō excipit ab his duabus driis nisi sola ꝑ̄ma cā que nihil omnino itelligit extra seipsam. dōm igit̄ ꝙ ista suꝑ duo radicant̄ i aīa quoꝝ vnū est sicut forma ⁊ alteꝝ sicut mā: ⁊ placet nobis h̄ multum dictū auerroys i q̄ōis theofrasti solone qui q̄siuit q̄l'r differrēt potentie māe: ⁊ potentia intl'cus possibilis ⁊ dixit ꝙ necesse est alia eē ꝑ̄ncipia reꝝ corporeaꝝ ⁊ incorporearū. Corporea enim hn̄t mām ⁊ formā. incorporee aūt oīo sunt forme ⁊ hn̄t tn̄ in se id qd̄ ē vniuersaliter agēs ⁊ id qd̄ ē possibile ⁊ h̄ ꝯuenit intelligētijs seꝑatis oibꝰ ⁊ iō ꝯuenit eis reflecter̄ lumē intellcꝰs sui supra se qd̄ nō possꝫ esse si

esset tantum intellcũs agẽs in eis quia ille
nõ nisi ꝓgitur ad intelligibiles formas ⁊ re
flectit in seipsum: ⁊ ideo omne quod habet
lumen intellectus in se reflexum est cõposi
tum ex his principiis ⁊ sic aĩa rationalis
⁊ est h̄ aliquid ⁊ nõ est h̄ aliquid quia est h̄
aliquid eo quod est sb̄stantia ꝑfecta forma
li ⁊ possibili patiente b̄z quid ⁊ non simpli
citer. Non est autem h̄ aliquid quia non ē
h̄ ꝑfectum ex mã ⁊ forma ⁊ est sepata a for
mis intellectorum. cum. n. anima sit resulta
tio quedam lucis intelligentie sepate erũt i
ipsa duo necessaria: quorum vnũ est forma
lucis ⁊ alterũ ē id in quo lux recipitur ⁊ stat
vt fiat ens aliquod mũdi ⁊ ab h̄ esse anime
fluunt due v̄tutes quarum vna est intellcũs
agens qui cãtur a luce recepta ⁊ alius est i-
tellcũs possibilis qui causat ab eo i quo lux
recipitur ⁊ in his duobus ꝑfecta sb̄stantia
exñs sepata anima est sb̄a ꝑmanens semꝑ
⁊ non corrupta ꝑ mortem corporis: sic nos i
ferius ostendemus: cum autem sepatus et
immixtus dr̄ intellcũs agens ⁊ possibilis
silr̄ h̄ erit eodem mõ in vtroqꝫ quia neuter
eorum est virtus in corꝑe: ⁊ ideo immixtus
ē vterqꝫ eorum. silr̄ aũt vterqꝫ sepatus est a
formis intelligibilium: ⁊ ideo agens vlis ē
ad agendum ⁊ possibilis vniuersalis est ad
recipiendum qđ non posset esse aliquo mõ
si specificarentur vt essent ens aliquod: qr
illud ageret formam suam tm̃: ⁊ non ad om
nia. Ex his igitur patet que sit nã ⁊ q̄ agẽ-
tis intellectus ꝓprietates.

Capitulum vigesimum de compatõ
ne intellectus possibilis ⁊ agentis ⁊ specu-
latiui.

Ex his autem facile aduerti põt ꝙ
duo sunt opa agentis quorum vnũ
est abstrahere formas intelligibi-
biles quod nihil aliud est nisi facere eas si
plices ⁊ vles. secũdũ est illũinare possibilẽ
intellectũ sicut lumẽ se habet ad diafanum
ꝙ oꝫ ꝙ spẽs vlis q̃ꝫ diu est vlis semꝑ sit in
lumine agentis: ⁊ ideo quando recipit i pos
sibili intellectu oꝫ ꝙ in lumine agentis reci
piat: ⁊ ideo optet possibilẽ illuminari lũie
intellcũs agentis. silr̄ autem possibilis du-
plr̄ h̄z cõpatõem: compatur enim ad agen
tem sicut completus lumine suo ⁊ compat
ad formas ex fantasiis elicitas sicut motus
⁊ formatꝰ ab eis que forme sic speculate ab
intellectu possibili vocantur intellcũs specu
latiuus. speculatiuus autem etiã duo h̄ h̄z
esse vnum quidem in lumine agentis quo
efficitur speculatiuus. alterum autem ex cõ
patione rerũ quarum ipse est species ⁊ quo
ad hoc multiplicatur ⁊ variatur ſm poten
tiam ⁊ actum. Ex p̄mo autem esse non ha
bet ꝑmutationem sicut diximus supra: ⁊ iõ
quando ꝯpamꝰ istos intellectus ad se inui
cem: tunc intellectus qui est ſm potentiam
dictus tempe p̄or est in indiuiduo quolibet
qm̃ prius intelligimus in potentia ⁊ nõ tm̃
opat itllcus agẽs adhuc in nobis aliquas
intelligẽtias speculatiuas postea autem cre
scentibꝰ expimento ⁊ tpe icipit i nobis ma
nifestari opatio intellectus agentis ꝑ sepa-
tionem intelligibiliũ: sed vlr̄ ſm sb̄am ꝯpã
do possibilẽ intellectũ ad agẽtem tunc non
precedit tpe quoniam si ꝯpent isti intllcus
nõ ꝓut manifestant in nobis: sed ſm suas
sb̄as tunc agens prior est acto ⁊ informans
informato: sed ſm hãc ꝯpationeꝫ nõ põt di
ci ꝙ possibilis aliqñ intelligat ⁊ aliqñ nõ in
telligat: sed potius semꝑ intelligit quia ſm
hãc ꝯpatõem nõ ꝯiũgit nisi intellectui agẽ
ti cuius intelligere est sꝑ eo ꝙ nõ egredit ex
seipm̃ sicut diximꝰ supius. sepatus. n. sic in
tellcũs tam possibilis q̃ꝫ agẽs q̃ꝫ etiã ꝯposi
tus ex vtroqꝫ solũmõ est ꝙ v̄e est ⁊ eternũ
ē ⁊ nõ ꝙ aliquando est intellcũs ⁊ aliqñ nõ
ē sicut ē speculatio de rebꝰ ꝑticularibꝰ ⁊ iste
sic sepatꝰ solus ē ⁊ imortalis ⁊ ꝑpetuus ꝑ
manẽs apđ aĩam ẽt qñ fuerit exuta a corꝑe
qm̃ qđ mõ intelligit aliqñ ⁊ aliqñ nõ h̄ iõ ē
qr mouet a fãtasmatibꝰ q̃ sũt in potẽtia itel
ligibilia ⁊ iõ nõ sꝑ actu mouent: ⁊ ideo dixi
mꝰ supra ꝙ nõ sꝑ ꝑmanet taliũ intellcũs: et
iõ ẽt qñ talis est in toto sepatus intellecꝰ
g ē ꝯuersio intellcũs possibil ad agẽtẽ g to-
tũ intelligere suũ habet intra seipsum: tunc
ñ remiscimur ꝙ rmiscẽtia fit ꝑ ꝯuersiõeꝫ ad
ꝑticularia que sunt in fantasmatibꝰ ⁊ fit me
diãte cogitatiua que est actus rõis ꝯferiẽtes

de pticularib⁹ z h nō habet intellcūs possi-bilis p ɔuersionē ad agētem: sed potius p ɔuersionē ad fātasmata z ex illa pte est ve passibilis intellcūs sicut ostendimus supi us z ſm h corruptibilis est lz in se sit sba ppetua sine h tamē fantasmate z corruptibili intellcū cogitatio de pticularib⁹ nihil oīo determinatum intelligit in pticularib⁹: z iō quando ɔtingit ipsum separi ab actib⁹ viri-um sensibilis anime: tunc nec reminiscitur nec imaginaẜ lz enim sbstantia ipsa rōnalis tota separetur a corpe: tamen ſm quasdā vi res nō opaẜ nisi in corpore: z ideo cum non est in corpore tunc nullā hz opationem itel lcūs ſm ɔuersiones ad illas ſm naturā

Amplius autem adhuc aliud est cō sideratione dignum de istis intellectib⁹ qm̄ in veritate qū intellcūs possibilʼ pcedit de potētia ad actū tūc vtiẜ reminiscentia z sen-su z imaginatione z fantasia qm̄ ex sensu ac cipit expientiam z expientȳs memoriam et ex memorȳs vniuersale. cuz autem iam hz sciam vocaẜ intellectus adeptus z tunc nō indiget amplius ṽtutibus sensibilis anime sicut qui querit vehiculū vt dicit auicen. ad vehendum se ad patriam cum pueniret ad patriam non indiget amplius vehiculo. pos sumus igitur dicere ꝙ sic sepatus intellcūs qui hz iam intelligibilia z nō couertitur ni-si ad agentem z ad seipsum est tātū qd est ve quia verissime ē qd est denudatū a mā z a māe appēdicȳs. mā. n. pter priuatōnē z mutationē turbat vez esse z tunc ille adep-t⁹ intellcūs qui in simplici cōsistit intellcū i mortalis z ppetuus est. z in illo nō remisci mur nec vtimur aliqua ṽtute sensibili quia intellcūs qui vtiẜ remiscētia z cogitatōne ē passibilis z mutabilis: z quia passiuus est corruptibilis est eo ꝙ cōicat corruptibili: z corrumpitur illo interi⁹ corrupto cū sit in se sba icorruptibilis. Sine hoc. n. talʼ passiuus intellcūs nihil oīo intelligit eo ꝙ oīs nostra scia oritur ex sensib⁹ z iō intelligere intlcus possibilʼ post mortē ē equocū ad intelligere in vita qū vtiẜ sensib⁹: z intelligere p⁹ hitū scie ſm solā cōuersionem ad agētē est equo cū ad intelligēdū accipiendo sciam p expi mētū z memoriam. Sic igiẜ pz ꝙ intellcūs agēs est forma possibilʼ: z sunt isti duo vnuz sicut cōpositum: sed opationibus sūt diuer-si sicut patet ex omnibus prius habitis.

Tractatus tertius de anima de actio nib⁹ intellcūs possibilis.

Capitulum primum de intellectu in diuisibilium diuersimode dictorum.

His aūt sic ptractatis de natura in tellectuū anime rōalis videam⁹ de actib⁹ intellcūs possibilʼ qz sic me li⁹ ad huc declarabiẜ de nā ei⁹: z qz prior est act⁹ intellcūs sup indiuisibilia ꝙ̄ sup cōpo sita ob hoc primo de actibus intellcūs sup indiuisibilia est pscrutandū. oē. n. qd intel-ligiẜ vt vnū intelligiẜ quia scire plura possu m⁹ simul z semel sed intelligere mime. oē g° qd intelligiẜ intelligiẜ vnum. est aūt vnū qd dr̄ idiuisū qū ɔpōi oppoiẜ: z illd ē icō-plexū. ē ēt vnū qd multitudini diuidentiuz oppositū est z illud ē ɔtinuū z ē vnū sic rōe vnū z hoc ē vnū forma z est vnū qd simplr ē vnū qd est impartibile ſm rē z illud puati one prium est vnum intellectus autem vn⁹ actus cū sit vnū de omnibus istis vnus est indiuisibilium quidem igiẜ que sunt incom plexa intelligētia siue intelligere quod ē ac tus intelligendi in omnibus his est circa q̄ nō est fl̄m eo ꝙ sicut inferius ostendem⁹ nū ꝙ̄ accidit error intelligibilium in intellectu h autem intellectus vocatur apud arabes informatō eo ꝙ intelligere talia est informa ri intellectū possibilē naturis formalib⁹ eo-rū. intellcūs aūt cōplexoruz qui est enunti-ationis vel cōpōis vocaẜ fides p assensum intellcūs ad talia. In quib⁹ igitur intellec tib⁹ iā fl̄m ē z verū quia enūtiatione alicu-ius de aliquo iā necessariū ē eē cōpōem ali cui⁹ de aliquo qz vnū incōplexū cū altero cō poniẜ z aliud affirmaẜ de ipso vel negatur ab eo. talis. n. intellcūs sunt de eo quod iest ſm ꝙ inest predicatū sbo. ṽm. n. z fl̄m non sunt nisi in respectu cōpōis alic⁹ cū alio lʼ di uisionis alicui⁹ ab aliquo. Est āt por intel lcūs icōplexorū ꝙ̄ cōpōis z quodāmō cau sa ei⁹q cōpōis ē quēadmodū z empe. dixit de nā ingens ꝙ capita ſm nāz germiauerẜ

ꝛ ſm germinoꝝ nām ꝛ ſibi cōgruentiū fue runt primo ſine ceruice que poſtea ꝑ amiciciam ſuis germanis ceruicib⁹ aſſociata ſūt quando amicicia commiſit res germanas ſibi in generationem reꝝ. Sic. n. ꝛ hec ſepa ta ꝛ incōplexa intelligūtur ꝛ poſtea germana ſuis germāis cōponuntur ꝑ intellectuꝫ ꝛ ab his que nō ſunt germana diuiduntur ꝑ negationeꝫ h⁹ ad h̄ vbi gratia incōplexū quod eſt aſſimetros ꝛ incōplexū qđ eſt diametros cōiunguntur cū dr̄ ꝙ diameter ē aſſimeter ꝛ hoꝝ compoſitoꝝ eſt etiā intellcūs vnus qm̄ non ſimplr̄ accipiunt̄ vt pl'a ſicut dicit enuntiando: ſed vt vnum in altero vel vnū ab altero. Et hec n̄ ſūt enūciata vt plura ſicut dicit enunciando ita intelligit. In his que ſunt incōplexa cū intelligunt̄ nullū confingit̄ tps vel dria tpis. Dim. n. taliū intellectus eſt ꝑ rei ſimplicē ſpēꝫ que denudata eſt a cōditōib⁹ māe quaꝝ vna ē mot⁹ ꝛ altera tps: ꝛ ideo talium intellcūs abſtrahit ab ab oī dria tpis. Cū āt ꝑ ꝯpōem vnū de altero ſignet̄ licet in re non ſit compoſitō ſed vnio vnius cum alio niſi ſm modum cuiuſdam eſſe quod habet vnum in alio ꝛ h̄ eſſe ſignificatur ꝑ verbu notāſ cōpōnem ꝛ quia ſignatur in actione eſſe ideo optet ꝙ figuret differentiā aliquā. eē. n. tale mēſurꝫ tps: ꝛ ideo intellcūs intelligēs factor fuit ſiue preteritorum ꝛ futurorum falſum eſſet vt ſi non album albo ꝯponit̄ verū autem quādo ꝯponit cū eo quod ſm veritatem ē albū ꝛ h̄ ꝯtingit ſm quamlibet driam tpis: Nō n. ſoluꝫ falſū ꝛ verum ē ſm pn̄s tps vt ſi dicatur qm̄ cleon eſt alb⁹ vel nō eſt alb⁹: ſꝫ ēt qꝛ erat alb⁹ ꝛ qꝛ erit alb⁹ vl' nō erat alb⁹. in oībus autem his ꝯpōnibus lꝫ verum ꝛ falſum a re cauſet̄: tn̄ cōpō ꝓ certo in aīa ē cōponēte. qꝛ tria ſunt in cōpōe. ſ. ſbm ꝛ predicatū ꝛ cōpō media: ꝛ tm̄ due ſunt in re res videlicet cui aliqđ ieſt ꝛ qđ ieſt ꝛ vnū ieſt alteri ſine medio ꝛ iō nihil in re rn̄det cōpōi niſi ipſa vnius duorum vnitorū ſed cōpō ē i aīa vniēte q̄ accipit ꝑmo diuiſa ꝛ poſtea cōponit ſl'm eē verū cū ſint relati oēs vniuſc⁹ qꝫ relatiuorum ꝛ iō ſunt in re ſicut in cā efficiēte: in aīa autem ſunt ſicut in ſbo. in aīa āt dico eſſe quod eſt in cōpoſitione quaꝫ facit anima in voce autem ſunt ſicut in ſigno.

Quicquid autem de his ſit ſciendum eſt hic ꝙ quecunqꝫ cōtingit dicere in componendo cōtingit etiam dicere diuidendo: ſed cū cōponit anima tunc cōponit diuiſa ꝛ cum diuidit tunc diuidit cōpoſita: ꝛ iō ante oēm anime cōpōeꝫ eſt diuiſio ꝛ ante oēꝫ diuiſionem eſt compō. Eſt āt in diuiſione cōpoſitio que diuiſio notat̄ qn̄ vnū negat̄ ab altero ꝛ ſic ꝛ diuiſio ꝛ cōpō aduenies cōpoſita ꝛ diuiſa referant̄: ꝛ in illo vt vnū vel vnita intelligūt̄: ꝛ inde vnū cōpoſitū facit intellcūs cōponēs in vnoquoqꝫ diuerſorum prius ꝛ poſtea cōpoſitorū. Indiuiſum aūt vnūquodqꝫ aliquando vocat̄ indiuiſibile ſicut continuum eſt vnū: eo ꝙ eſt indiuiſum. idiuiſū. n. duplr̄ dr̄ potētie videlicet ꝛ actu indiuiſum. n. actu eſt cōtinuū lꝫ potentia ſit diuiſum ꝛ h̄ tale intelligibile nihil ꝓhibet vna ſimplici actione intellcūs intelligi: ſic indiuiſibile: ꝛ h̄ qn̄ intelligit longitudinem ꝛ illi⁹ cā eſt qm̄ nō intelligit lōgitudinem ꝑ ꝑtes que potentia ſunt in ipſa accipiēdo eā lꝫ potius ꝑ vnam ſimplicē ſpēm longitudinis que eſt forma vnius que vnit oēs ꝑtes longitudinis faciendo eas vnum in eē i actu. actualiter enim vna longitudo indiuiſibilis eſt ꝛ ideo in tempore vno vel in momto totā ꝑ ſpēm longitudinis intelligit ꝙ ſilr eſt in intellectu cōtinuoruꝫ ſicut tps ꝛ aliorū: quia tempus ſimiliter eſt indiuiſibile actu ꝛ potentia diuiſibile eſt ſicut cōtinua lōgitudo. vnde lꝫ vtranqꝫ ꝑtem habeant ante ꝛ poſt: tamen: quia intellectus non accipit cōtinuum ꝑ ꝑtes ſed ꝑ ſpēm totius: q̄ nec partium quedam eſt nec ꝑtes omnes: ſed quiditas vni⁹ in actu diuiſi exiſtentis ideo vna ꝛ ſimplici actione intellectus intelligitur. Non. n. cōtingit dicere ꝙ ꝑ vtrūqꝫ iſtorū intelligit̄ ꝑ medium quia id quod intelligitur ꝑ medium ſui ſicut ꝑ ꝑtem h̄ eſt diuiſum in actu. non enim habꝫ medium actu niſi diuiſum in actu ſed illud continuuum non eſt diuiſum: ita ꝙ ꝑtes eius ſequeſtrate ſint ſeorſum niſi potentia. res aūt ꝑ qđ ē in potentia nō intelligit̄: ſed ꝑ id qđ ē in actu. Si aūt intellcūs eſt vtrūqꝫ intelligēs ſeorſum h̄ ē ꝑ ꝑtem extra ꝑtem tunc ēt tps in

telligēdi vnū diuidit' a tpe intelligēdi alteꝝ
Qm̄ qn̄ intelligit ptē vnā tūc in eodē mo-
mēto nō intelligit alteꝝ.tunc.n. itelligere ē
in tpe qđ ē sicut intellcūs ē. in lōgitudie āt
diuisa diuisuȝ ē intelligere ergo i tpe diuer
so pficere ꝛ intelligere est vni⁹ ꝛ alteri⁹ ptis
Si aūt intelligit longitudinē sicut vnū i ac-
tu qđ ē ex vtrisq3 ptibus q̄ sūt in ea potētia
solū tūc ēt intelligere ē i vnico tpe qđ ꝓpor
tionat' intellectui lōgitudinis ex vtriusq3 p
tib⁹ ꝯposito ꝛ h̄ ē vnicū ꝛ idiuisū tps itelli-
gēdi:q2 vō n̄ solū ē aliqd indiuisuȝ quātita
te ꝙ actu est quantitas vna:sed aliqd dicit'
specie indiuisum qđ formal'r ē vnū sic caro
ꝛ lignū l3 sit indiuisibile nō potentia ꝛ p se
sicut quantuȝ s3 p accñs eo ꝙ ē forma eius
qđ indiuisibile ē p se ꝛ illo diuiso accidit il-
lud diuidi sicut diuiso ligno spēs ꝛ forma-
diuiditur p accūs tn̄ illud qđ p accñs sic di
uisibile est spēs ꝛ forma indiuisibile est ꝺm
ꝙ ipsum indiuisibile sic vnica intellcūs ac-
tione intelligit' ꝛ in spē indiuisibili ꝛ vnica.
Hāc āt vnicā intellcūs aciōem quideȝ vo
cāt indiuisibilē aīam eo ꝙ i tali vt ita dicā
intellectōe aīe p diuersos act⁹ nō diuidūt ta
lia cū sint diuisibilia p accñs diuisione sui
sbi ꝛ nō inq̄ztū sunt h̄ ꝙ sunt p formas suas
sic q̄ sunt qditates sbiectorū taliū. hoc igit'
qđ intelligit sbm est diuisibile:ꝛ si diuidat':
tunc etiā tempus intellectiue diuidit':q2 in
plib⁹ tpib⁹ intelligit ptita ꝛ diuisa ꝺm actū
sed nō intelligit ea sic sed potius inq̄ztū for
ma ꝛ spēs:h̄ tn̄ nō ē sepabile ab eis q2 tl'es
spēs phice ꝺm rōem nō sepant' ab eis cum
mām in sua rōe ꝯcipiant ꝛ h̄ indiuisibile fa
cit talia vnū ꝛ intellectū eorū facit vnicum
ꝛ indiuisum ꝛ tale indiuisibile qđ ē forma
facit in lōgitudinem vnam l3 sit diuisibilis
potentia.tale.n. vniens qđ est forma ꝛ spēs
ꝺm siltudinē vnā ē in oi ꝯtinuo sine illđ po
sitōeȝ hēat in ptib⁹ vt lōgitudo sine nō hē-
at positōeȝ in ptib⁹ sicut tps l3 autem talis
forma ꝺm esse nō sit sepabil' a mā q̄3 vnit et
sit indiuisibilis p accidens diuisione sbiecti
tn̄ simpl'r ꝯcept⁹ ei⁹ ē vl'is.nec ē diuisibilis
nec sepabil' a mā.oē.n.quod itelligit' denu
datū ē a mā ꝺm ꝙ ipsa ē indiuiduās: sicut
oē vl'e sepat' a pticulari.pōt tn̄ rō diffinitiua

esse in se cōcipiens mām:sed illa nō erit in
diuiduans:sed erit quasi dria ꝯstituens ip-
sam formā:quia nō ē solū mā sed potius cā
ei⁹ sicut qn̄ diffiniēs carnē dico ꝙ ē mediū
i tactu ex ca.ꝛ fri.ꝛ hu.ꝛ sic ꝛ sic ꝓportiona
bilit' nominādo ꝯmixtū ca.ꝛ fri.ꝛ hu.ꝛ sic
cū nō dico simplicē mā3 s3 ēt cām effectiuā
ꝯmixtiōis carnis .multitudinē ergo itelligit
ꝯponibiliū intellcūs vn⁹ vniuoce ꝯpōis et
multitudinē potētialē accipit intellcūs vni
cus vniuoce actus ꝛ multitudinē ptiū māe
ꝛ sibi accidit vnicus intellcūs vniuoce spēi
ꝛ forme. Id autem qđ simpl'r indiuisum ē
sicut punctus ꝛ vnitas.ois.n.pūctus diuisio
est:ꝛ nō diuisibile diuisio.n.sp fit in puncto
ꝛ tn̄ nūq̄3 diuidit'.oē āt hmōi idiuisibile h3
ꝙ ē indiuisibile noie priuatio mōstrat' eē in
diuisibile sicut dicim⁹ ꝙ pūct⁹ ē c⁹ ps nō est
ꝛ sic est in oib⁹ alijs simpl'r indiuisibilib⁹ si
cut vnitas ē ꝛ sicut ē nūc.Qn̄.n.illa sumūt'
vt ꝓuatio suarū q̄ztitatum tūc nō accipiūtur
in se:sed in suis quantitatibus quas ptici-
pāt sicut punct⁹ ē terminus linee ꝛ vnitas i
aggregatōe nūeri ꝛ nūc in cōtinuatione pre
teriti ꝛ futuri:ꝛ tūc nō noscerent' noie ꝛ rōne
priuata:quando autem ꝺm se accipiuntur p̄
uationis nomine monstrantur ꝛ tunc etiam
ut priuationes per suos habitus oppoitos
intelliguntur ꝛ hec sūt itelligibilia quasi re
flexa ꝛ vna ꝛ similis ratio est in intellectu
omnium illaruȝ priuationum.nisi enim ita
diceremus quomodo possemus dicere ꝙ i
tellectus cognoscat malum quod priuatio
est ꝛ ignorantiam que est priuatio sicut alibi
monstratum est. In omnibus intelligibili
bus oportet intellectum potentia primum
esse cognoscentem:ꝛ cognoscibile postea es
se in ipso ꝺm actum ipso intellectu eodem
remanente. Quoniam sicut supra ostendi-
mus intellectus possibilis diuersificatur
per intelligibilia sicut materia diuersificat'
p formas. Et ideo accipiendo ꝯgnoscibile
accipit aliquid extra seipsum. Si autem ali
cuius intellectus nullū h3 ōnino contrari-
um:sed intelligibilia oportet ꝙ ille per ali-
quod cognoscat quod non habet contrari-
um:ꝛ hoc intellectus ille qui ratio et causa
est intelligibilium : ꝛ ille cognoscit seipsum

ꝛ cognoscendo se cognoscit alia: ꝛ illud itelligere nullo mō egreditur extra se ꝛ cū sit ratio oīum sicut ars artificiatoꝝ oportet ipm eē sepatū ab oibus: ꝛ erit sēp in actu ꝛ nūq̄ȝ in potentia eo q̄ intelligere suū nunq̄ȝ egreditur extra se: sibi.n. semp ē pñs: ꝛ hic ē intellectus intelligibiliū sbarum separatorum: ꝛ maxime intellectus cause prime.

Capitulum secundum ꝛ quis intellectus est semper verus: ꝛ quis aliquando verus aliquando falsus: ꝛ q̄ actus sensus ꝛ intellectus sunt actus perfectus ꝛ mot⁹ simplices.

Amplius autem intelligibilia inuenim⁹ diuersificata: quoniam quedā sūt composita: quia aliud dicitur d̄ aliquo quam compōnem in eis facit intellectus: lȝ faciat eam ƀm rei congruentiam. ꝛ quādo aliquid dicitur de aliquo sicut affirmatio vel diuiditur vnum ab alio sicut negatio oportet q̄ omnis talis cōpositio sit vera aut falsa: sed non ois intellectus est ver⁹ aut falsus: quia sicut sensum inuenim⁹ variari circa sensibilia: ita intellectuȝ circa intelligibilia. sensus enim quando est sensibilis per se q̄ de natura sua facit sensum: ꝛ est causa sensibilitatis aliter est q̄ȝ quando est sensibilis per accidens q̄ de natura sua non facit sensibilitatem. ita etiaȝ de intellectu intelligibiliū. intellectus.n. speculatiu⁹ q de nā sua speculatiu⁹ ē alr̄ se hȝ q̄ȝ ille q ē intellect⁹ p accidēs. vl'e āt simplr̄ de nā sua ē intellect⁹ spec'latiu⁹: quoniā h ē motiuū intellect⁹ possibil': sic̄ sensibile p p̄um ē motiuū sensus. Cōpō autē intelligibiliū accidit ex cōueniētia rerū: ꝛ hoc ñ mouet intellectum ƀm q̄ huius est: ꝛ ideo intellectus qui simplex conceptus est: est eiusdem quod est res ꝛ foꝛa sbalis qua aliquid erat esse: hoc est quo erat esse semper ꝛ perpetuo esse aliquid quia per formam substantialem omne quod est aliquid: aliquid ꝛ substātialiter est. Et hic intellect⁹ qui ꝓprie ꝛ per se intellectus est semper ē verus veritate rei ƀm q̄ verum dicimus id quod vere ē ꝛ veram habet essentialitateȝ ꝛ non decipitur intellectus circa id: ꝛ h in tellectus non est aliquid de aliquo sed simplex rei conceptus per formā suā. Sic.n. videt q̄ ꝓprium obiectū visus semp ē verū ꝛ non decipit vis⁹ circa id sed nō sp veꝝ ē quādo visibile cōponit cū aliquo sic fit i visibili per accidens vel cōi. non.n. semp ē verū q̄ album quod videt sit hō vel ñ sit hō quādo visus dicit albū esse hoiem: vel quādo dicit nō esse hoiem. Silr̄ est de itellectu quando intellectus qui nihil hēt nisi simplicē cōceptū mētis sp verus ē. ꝯponēs āt nō sp ē verus q̄ñ accidit itellectui intelligibile p accñs: sicut sēsui sēsibile p accñs. ꝛ iō in illo fl'ificat intellect⁹ ipaꝝ. Quecūq̄ȝ āt sine mā sūt sicut sbe sepate intelligūt res p simplices rerū q̄dditates. ꝛ iō nō falsificat itellect⁹ ipaꝝ. Quecūq̄ȝ āt vnuȝ realr̄ i eē aliquando accipiūt: non oȝ q̄ hoc fiat p acceptionē rerū ꝛ dr̄arū ꝛ ꝯuēientiā ipsarū vl' eoꝝ ptic'lariū. Et hoc accidit intellectui p extensionē sui ad fl'itiuas v̄tutes. ꝛ in t'li cōpositione ꝛ diuisiōe freq̄ēs incidit mendaciū. in t'libus āt sepatis que nō habēt ꝯtrariū iu suis intelligibilibus eo q̄ intelligibile nullū extra se recipiūt ideȝ ē ƀm actū scia eoꝝ cū re scita: ꝛ hoc maxie i intellectu cause prime est veruȝ q̄ illa oio simplex est ꝛ suum intelligere ꝛ suum intelligibile cum suo intellectu sunt idem oio. in alijs autem intelligentijs que sunt inferioris ordinis etiā veruȝ est sed plus differentie inter suum intelligere ꝛ suum intelligibile ad suū intellectum. hec autem differentia in parte superius posita est: sed ad plenum etiā subtiliter habet dici in scientia diuina. scientia autem nostri intellectus est prius in potentia q̄ȝ in actu. ꝛ sicut diximus superius q̄ in indiuiduo quolibȝ prioꝛ est potentia q̄ȝ actus. vniuersalr̄ autem loquendo ꝛ simplicicter tunc prioꝛ est scientia in actu q̄ȝ in potētia ꝛ tempoꝛe: sicut superius diximus q̄ est in potentia nūq̄ȝ fit in actu nisi ex eo quod ē in actu. ꝛ ideo in intellectu moꝛtalium etiam prioꝛ est intellectus agens ꝛ hitus p̄moꝝ p̄ncipioꝝ que scimus per naturam inquantum terminos cognoscimus: hec enim ꝓrincipia sūt quasi instrumenta quibus agēs educit

possibilē de potentia ad actū. Et hec istru menta determinata ex determinatiōe sēsi biliū oriunt experimentis τ mēorijs mouen tibus possibilē intellectū: τ sic acquirit hāc sciam τ illā. in tali āt motu intellectus qui ē simplex receptio intelligibiliū sine motu τ trāsmutatiōe cōsideratiōe dignū est qua liter dr̄t ab alijs motibus phicis. In sen su enim expresse videt ꝙ sensibile ē agēs in sensitiuum ex potētia exn̄te in hoc ꝙ sit actu ens: τ videm⁹ ꝙ id quod est sic agens in actu ipm sensibile nihil patit oio etiam quādo recipit a sensu nō abijcit aliquid a sensu nec progredit de forma in formā flu endo quēadmodū forma gnāta i mā. In motu aūt phico τ agens patit aliqd a pa tiente: τ quādo patiens recipit eā qd̄ agēs cōtinue fluit de forma in formā quousque venit ad pfectiōem perfectio motus. τ iō diximꝰ in phicis ꝙ motus phicus ē imp fectus actus existentis in potentia ꝫm ꝙ ē in potentia. vnde quando sensibile mo uet sensum oportet ꝙ alia sit hec spēs mo tus a motu phisico: cum duo sint in diffini tione motus phisici cum dicitur actus im perfectus: alterum eorum accidit motui τ non est de essentia sua ꝙ videlicet est imp fecti: ex sui autē natura conuenit ei esse a ctum: τ ideo quādo non est imperfecti tūc est actus perfectus. Sic autem est quādo est actus sensitiui a receptione sensibilis. Ille enim est actus simplex τ ideo nō flu ens de forma in formam: τ ideo est actus perfecti: τ nullo modo vlterius ad aliqd i potentia existens: multo magis autē hoc in intellectu: quoniam supra ostendimus: qm̄ ipassibilitas intellectus in receptione intelligibilium maior est q̄ impassibilitas sensus in receptione sensibilium. Et ideo sentire τ intelligere simile est actui qui est dicere solum siue aliquid enūciare verbis quia in actione que est dicere statim est ac tio completa absq̃ eo ꝙ precedat ipsum actio diminuta sicut fit in motu phisico in quo diminutus actus continue precedit cō pletum quousq̃ compleatur totus motus dicens autem exprimit dictum simplici a ctione: τ sic est sentire τ intelligere plus q̄

sentire: τ hoc precipue ē verū de motu sim plicis. Simplicem autem sensum τ intel lectum voco sensum sensibilis per se: τ in tellectum per se: τ non ꝫm accidens intel ligibile.

Capitulum tertium ꝙ est idem intellect⁹ componens τ diuidens itelligibilia: sicut idem est sensus communis.

Um autem determinatū est aliqd esse conferens siue letum aut aliqd esse inconueniens siue triste tunc est sensus per accidens aut intellectus per accidēs quia tunc aliquid firmat aut negat compo nendo vnum cum altero vel diuidēdo v num ab altero: τ tunc aut mutatur per ap petitum τ motum si determinant aliquid letum: aut fugit propter appetitum τ mo tum: si determinant aliquid triste. conferē tia autem facientia leticiam τ inconueniē tia facientia tristiciam sunt cōmunia: τ sūt circa sensibilia tantū: τ ideo oportet ꝙ due passiones anime ꝫm quas est letari τ tri stari sit quoddā agere appetitus τ motus quidam appetitus anime qui motus fit sē sibili mediante quod sit aut bonū aut ma lum aut aliquid hmōi conueniens vel icō ueniens ad leticiam vel ad tristiciam que est ꝫm sensibilem animam. τ ideo plō di xit ꝙ ois delectatio τ tristicia sunt genera tiones facte in sensibilem animam: τ verꝫ est qd̄ dicit de delectatōne habente contra rium. Si autem est aliqua delectatio in cō templatione eius qd̄ diameter est assime ter coste: illa non habet contrarium: τ non est anime sensibilis. Et de illis in ethicis erit querendum. Sed hoc quod hic scien dum est ꝙ leticia τ tristicia in sensibilibus sequitur fuga τ appetitus: τ per appetitū motuꝫ: fuga autem τ appetitus ideo sunt in prima radice sua ꝫm actum: quoniam vna pars que est appetitiua siue motiua ps agitatur: vna enim pars anime est que pre sens delectabile appetit τ tristabile presēs fugit: presens autem est appetitus vniuer salis fuga ꝫm actum: quia contraria sūt eiusdem potentie. τ ideo idem est fugere τ persequi: τ non alterum appetitiuum.

ꝛ fugitiuum: neq; adinuicem omnia ista sunt altera nec a sensitiuo. Qꝫ autem idē est esse appetitiuum ꝛ fugitiuum: dico in in cōi: quia vtrūq; appetitiue aie ꝛ vtrunq; ē ps aie sensibilis. Sed eē istaꝝ virtuꝫ aliquādo differens ē sicut differunt ptes appetitus que sūt irascibilis ꝛ cōcupiscibilis de quibꝰ nos inferius ꝓsequemur: cuꝫ de motiuis ptibus aie tractabimꝰ. Sed hoc quidē notādū ē ꝙ aie intellectiue sūt fantasmata mouentia itellectū: sicut sēsibilia mouent sensū. Cū aūt se extēdit cogitās intellectus: ꝛ determinat affirmādo vel negando bonū vel malū: tunc sequiť fuga vel ꝓsecutio. intellectus āt appetibile determinans se habet in rōne vtētibꝰ sicut extimatiua i nō vtētibꝰ rōne. Ex hoc apparet ꝙ in talibꝰ nequaq; aīa intelligit rōnalis sine fantasmate ex quo vľe elicit: ꝛ ē vnus itellectus cōpans ꝛ diiudicans oē qđ mouet cū fantasmatibꝰ. Sicut.n.diximꝰ superiꝰ: ꝙ aer imutatus a medio huiꝰ fecit pupillā agendo in eā spēm sēsibilē quā recipit a re ipa ꝛ pupilla alterū est ab aere a quo moueť. Et siľr auditus hēt suum motiuuꝫ. ꝛ siľr omnis sensus: sed alterū sensitiuuꝫ qđ vltimū dicitur: quia vltimo venit ad ipꝫ: ꝑmum āt dicitur eo ꝙ ibi est fons ꝛ origo sēsibilis virtutis ē vnū formale ad quod terminatur sensus particularis: ꝛ ꝙ vnū sensitiuum ē vna medietas oium sensibilium sicut autē ostendimus superius sed plura est ƀm esse particularium sensuum q ad ipm terminantur. prius.n.dictum ē ꝙ vno ꝛ eodē discernit: ꝛ quid ē illđ qđ discernit ꝛ quid dr̄t dulce ꝛ calidum. Sed nūc dicēdum ē quia ē vnū aliquid qđ ē ꝑmū ꝛ vltimū sensitiuum quod ē sic vnū: sicut terminus ad quē diuersa terminanť est vnū sic punctū centri est vnū ad quod linee terminanť a circūferentia venientes. Et simiľr intellectus ē vnus ad quē oīs motꝰ fātasmatū terminať: ꝛ est formaľ respectu fantasie sicut ꝛ fantasia formaľ ē respectu sensus cōis: ꝛ sensus cōis respectu sensuū ꝑticulariū. hec autē vera sunt oe intellectu: siue fantasmata ipa moueant: siue moueāt intētiones boni vel mali ex fātasmatibus elicite.

Capitulū.iiij. ꝙ eađ ē analogia fantasmatū ad intellectū q̄ ē sēsibiliū ad sēsitiuum.

Sit āt eadē prorsus analogia ꝛ idem nūerus sensibiliū pluriū comparatoꝝ ad sensitiuū vnū quod facit inter ea cōpositionē ꝛ fantasmatum plurium ad intellcm̄ vnū quod facit inter ipsa per rōnes comparationeꝫ. nihil enim omnino differt opponere ab aliquo dicente ꝛ querēte qualiter iudicat ea que sunt similia genere aľs dissimilia: sicut ea que sunt vnius generis ꝛ potentie quomō idē iudicat album ꝛ nigruꝫ dicemus ꝙ iudicat ea sicut vltima virtus: ad quā terminať motus albi ꝛ nigri. Et similiter si q̄rat aliquis quomō idem ē iudicans id qđ ē ex fantasmate albi: ꝛ ex fantasmate nigri: dicemus similiter sicut vnꝰ ꝛ idem terminus ad quem vltimi proueniunt motus vtriusq;: quoniam sicut se hn̄t res sensibiles ad sensitiuum vltimū: ita se habent diuersa fantasmata ad intellectm̄ vnum vltimum. Si enim.d.sit dulce ꝛ.c. amaruꝫ quo ad hoc ꝙ sit similitudo ꝛ species dulcis ꝛ amari.c.in fantasia.a.aūt sit res sensibilis alba: ꝛ.b.sit res sensibiľ nigra: ꝛ.c.in fantasmate se habet ad.d.ꝛ.a. aut ad.b.tunc oportet ꝙ cum sit fantasma amari ꝛ.d.ꝙ sicut.a.c.ꝛ.d.dulcis.a.ꝛ.b. se habent mouendo sensitiuum vltimum vnum: ita.c.ꝛ.d.se habeant ꝙ moueant intellectum idem ꝛ cōmutabiliter: sic est et quodammodo quo ad hoc ꝙ sicut se hn̄t species in fantasmate mouentes intellcm̄ ita se habent sensibilia mouentia sensum. Et adhuc sicut se habent species quorundam sensibiliuꝫ ad ipa ꝛ econuerso. ꝛ hoc contingit propter hoc ꝙ fantasia est motꝰ a sensibili ƀm actum factus. ꝛ ideo oportet ꝙ in fantasmatibus sic sit sicut in sensibilibus ꝛ econuerso. Si enim sunt sensibilia eadem in genere vel diuersa: ita erunt etiam fantasmata mouētia intellectum. si ergo.c.ꝛ.d. q̄ sūt fātasmata cōposita sunt eiusđ generꝭ ꝛ eiusđ hꝫ: sic se hn̄t mouēdo itellectū sic.a.ꝛ.b.mouēdo eūdē sensū: ꝛ

tunc oportet ꝙ sint vnum ⁊ idem quo ad hoc ⁊ ab eadem virtute apprehenduntur: licȝ esse virtutis illius ƀm ꝙ refertur ad ƀ fantasma ⁊ illud non sit idem etiam sicut diximus ꝙ est primi sensitiui non est idem quando conuertitur ad vnum sensibile: et aliud sicut diximus ꝙ esse centri non est idē hȝ quod referť ad vnā lineā ⁊ ad aliā hoc āt mō pȝ silitudinē eē vnā in oib⁹ fantasmatib⁹ ⁊ in sēsibilib⁹: ⁊ i nūero ⁊ i analogia. Eadē autē rō est si accipiant sensibilia ⁊ fantasmata diuersoꝝ generuȝ: diuersoꝝ autē generū sunt sicut supra ostēdim⁹ in secundo que sunt diuersoꝝ sensuuȝ: si a qdē sit dulce. b. vō sit albū: ergo ex his apparet ꝙ intellectiuū itelligit ⁊ accipit spēs que sūt i fantasmatibus: hoc autē nō tantū mō verū ē de fantasmatib⁹ q̄ a sensu sūt accepta: sed etiā de intētiōibus ꝯuēientis ⁊ iꝯuenictis quē cū ƀsibilibus accipiūtur q̄ nata sūt mouere appetitū. sic. n. i fantasmatibus determinať de ꝯueniēti ⁊ incōuēienti p rōnem: sicut decerniť imitabile vel sensibile. Et ideo homo extra sensū hȝ actū exiēs quādo videlȝ sēsibile nō sit p̄ns cuȝ sit in fātasmatū motibus: tunc mouetur p terrorē vel gaudiū: nō tantū somniādo sed etiā vigilando aliquādo: ⁊ hoc signū est ꝙ quādo aliquis ē sentiēs ƀm rerū p̄ntiā qđ ē fugiēdū. verbi grā ꝙ videlȝ qꝛ ignis ē incendēs edificia i quibꝰ hitat: hoc. n. vt fugiendū cognoscit cōiter ois hō vidēs illđ qꝛ ois vides illud fugit ꝓpter hoc qđ dꝛ i oratio: nā tua res agiť paries dū ꝓximus ardet: ƀ. n. inqꝫtū vidēs moueť ad fugam Silr autē quicūqꝫ videt hostes ⁊ sentit qm̄ plia sūt siue resistēdo siue fugiēdo moueť. et sic se hȝ in ƀsibilibus ⁊ sensu: sic se hȝ in fantasmatibus ⁊ itellectu in hoie vel i fantasia rōcinať tanqꝫ videt ea coraȝ oclis suis: ⁊ deliberādo determiat futura bōa vel mala ad p̄ntia fantasmata: sic pcipue faciunt melācolici ⁊ dormiētes in somnis. sic enim in somnis ad imagines mulieꝝ mouenť mēbra ad coitū ⁊ pficiť delectatio ac si essȝ res p̄ns ꝓpter quā spēs tales impmanť in corpa. qñcunqꝫ. n. in fantasia ē cōueniēs forꝫ vel discōueniēs corpori statiȝ ꝟtutes que sunt affixe mēbris mouēt corpus ad inducēdū illā: ⁊ iō aliqui facti sūt leprosi ⁊ aliꝭ infirmitatibus ꝯtenti ꝙ imaginatiōib⁹ lepre freqūeter ꝯuneť ł alter⁹ infirmitatis cum in fantasmatibus dicat de terminando aia aliquid esse tanquam letum vel tanquam triste: ⁊ si non sit ƀm esse tamen fugit tunc a tristitia: aut imitatur letuȝ ⁊ vniuersaliteř sic est in omni actione: ⁊ actionem voco quod actuale potest agi per nos sicut sunt omnia que ad delectationes vel tristitias pertinent: vel ad cōmunicationem vite animalium inter se. Si autē verum ⁊ falsum: accipiatur sicut actu ita ꝙ n̄ sint accepta in rebus actualibus per nos: que dicūtur preterita: tunc adhuc sunt i eodem genere: quoniam sunt cognitiones in fantasmatibus accepte sicut ⁊ bonuȝ ⁊ malum actibilia ⁊ preterita: sed in eo qđ simpliciter est verum ⁊ falsum differt a bono ⁊ malo quo ad genus cogitationis: quoniam simpliciter verum non est in his q̄ semper ⁊ vbiqꝫ sunt vera que sunt vniuersalia ⁊ hec non sunt in fantastica cogitatione vł cognitione sed intellectuali potentia. Similiter autem de contrario quod simpliciter est falsum: quia hoc est quod vbiqꝫ et semper est falsum sine hic ⁊ nunc. differūt autem verum ⁊ falsum a bono ⁊ malo q̄ i quodam sunt quod sit agibile per nos: erit quidem verum ⁊ falsum in fantastica cognitione sed non bonuȝ ⁊ maluȝ. patet igitur ꝙ in omnibus quorum species est in fantasmatibus: sicut in phisicis ⁊ ethicis analogia est inter sensibilia ⁊ sensuȝ ⁊ fantasmata ad intellectum fantasticum comparata.

Capitulum quintum de intellectu mathematicorum ⁊ diuinorum.

Sed de his que sunt abstractione dicta sicut mathematica que in diffinitione sua non concipiunt materiam sensibilem: videtur fortasse alicui ꝙ non sit talis analogia. Sȝ sciendum ꝙ omnia talia intelligit ⁊ accipit intellectus per sensum Sicut enim accipit intellectus in hac mā

sensibli que ē caro nasi eo ꝙ cōiuncta ē per eē ⁊ diffinitiōem cuȝ mā̃ sēsibili ita accipit sepata mathēatica in fantasmate eo ꝙ per eē cōiuncta sūt mā̃e sēsibili lȝ ꝑ abstractionem vel diffinitiōem sint abstracta. Cum eni intelligit simū qđ in sua diffinitiōe carnem nasi cōcipit: oȝ ꝙ illud nō separatū accipiat ꝑ diffinitiōem. Inquantū autē accicipit genus suū quod ē curuuȝ in sua rōne nō accipit carneȝ nasi eo ꝙ ꝯm vnā rōneȝ saluaᷓ in qualibȝ mā̃ tūc intelligit h̄ sine itellectu carnis. ⁊ quo ad hoc intelligit mathematica que ꝯm eē nō sunt sepata tāquā sint sepata: q̄ꝛ sunt suis diffiōnibus abstrahentia ab omni sensibili mā̃. non ergo accipit ea sepata extra materiā existētia: qa in rebus sp̄ sunt cōiuncta. ⁊ sic receptio ipsoꝝ ē ex fantasmate. Sed cū accepit intellectus aliquid eoꝝ quod ꝓtundaᷓ circa illud: ⁊ ꝑcipiēs nō eē de intellectu alicuius eoꝝ materiā sensibilē abstrahēdo a mā̃ sēsibili diffinit illud: talis ergo ē itellect⁹ mathēaticoꝝ ꝙ accipiᷓ ex fantasijs sic̄ ⁊ alioꝝ intellect⁹ q̄ sūt nālia ⁊ actualia. In oibus his videᷓ ꝙ ois nr̄ intellect⁹ ex fātasmatib⁹ oriaᷓ. Que āt sic ex fātasmatibus accipit intellect⁹ intelligit cū ipē sit sepatus oportet ꝙ sint sepata ea q̄ intelligit: ⁊ cum oibus his ē in potentia: postea āt in actu. Que āt ꝯȝ actū sunt itellectu tripl'r sūt in ipō. quoꝝ vnū ē ꝯm actū scire ⁊ ageᷓ sciaȝ sicut ꝙ ois hō ē aial qn̄ actual'r ordinaᷓ ꝑ dicatū ad sꝯm. secūdus āt ē scire in hitu et nō ꝯsiderare. terti⁹ āt ē hr̄e incohatōeȝ sciesicut qn̄ de aliquo iterrogati icōtinēti rn̄dere nō possum⁹ certissime tn̄ sciētes quideȝ in ꝓxio rn̄debim⁹: talē. n. sciam in potētia non hēm⁹ tn̄: q̄ꝛ sic oportet dicere al' discere an̄ rn̄sionē ꝙ nō ē veꝝ sil'r nec i actu: q̄ꝛ nō actual'r ꝯsideram⁹: neqȝ etiā ꝑfectione in hitu: q̄ꝛ si hrēm⁹ ꝑfecte hitū ꝓpinquum possem⁹ rn̄dere cū vellem⁹. Et p̄m⁹ qdeȝ motus assilaᷓ thesauro qui in visu apphēdiᷓ. secund⁹ aūt thesauro reposito in terra tertius āt thesauro recōdito q quidē hētur sed ē reclusus ⁊ clauis in promptu nō habetur vel inuenitur.

Capitulū. vi. qual'r itelligunᷓ diuina que sūt sepata i quo ē digressio ꝺclarāᷓ h̄ qđ dixit alexāder: ⁊ improbatōeȝ eiusđ erroris.

Is āt habitis sciēdū ꝙ illud est res intelligens ꝑ suā essentiā solum qđ ē itellectus oio: ⁊ vniuersaliter ē intellect⁹ i actu semꝑ existens: ⁊ hic est intellectus ⁊ itelligētia omnino separata. ⁊ ideo neq̄q̄ȝ in potentia existens: sed semper in actu n̄ solum habens sed etiam faciens de se oia intelligibilia. ⁊ nihil eorum querit extra se ipsum ꝯm ꝙ intellectus est. Sed ē questio de nostro intellectu qui coniunctus est magnitudini sensibilium sicut dictuȝ est eo ꝙ non accipit nisi formas abstractas a magnitudine: vtrum nunq̄ȝ contingat ipsum intelligere aliquod sic separatoꝝ a magnitudine vel non. Si. n. contingit ipm intelligere separata tunc non semper accipitur a fātasmatibus ⁊ a magnitudine: sed ꝯiungiᷓ intelligētie sepate dante sibi formas intelligibiles quod duobus modis esse potest ꝙ videlicet coniungatur ei sicut efficienti tantū foꝛas intelligibiles in nobis aut cōiungaᷓ ei sicut efficienti ⁊ foꝛe. ⁊ si isto secundo mō esset cōiunct⁹ mā̃lis noster intellectus agēti intelligētias sepate: tūc hec esset maioꝛ felicitas ⁊ diuinitas quedā q̄ȝ intellectus hūanus cōsequi possȝ. hec qō est grauissima inter oēs questiōes que sunt ꝺ aia. Et aristoteles ꝓmittit se de ista questione cōsideratiōem habere posterius: ⁊ nos non inuenimus eum considerasse de his i aliqua parte libri sui de anima nisi forte h̄ exciderit a libris suis qui ad nos nonduȝ peruenerunt. Si autem obscure potest haberi de libris eius tunc sicut dicit alfarabius ad incoatū habetur ab eo solutū vbi vt videtur hoc esse quod dicit de felicitate contemplatiua. Nos autem propter doctrine bonitatem quantum deus his donare dignabitur: hic volumus perscrutari vt omnes simul determinemus operationes intellectus. sed volumus primo ostēdere dc̄a ꝑipateticoꝝ in hac questione: et postea sententiam nostram: ⁊ ostendemus in quo conuenit: ⁊ in quo differt a dictis aliorum peripateticoꝝ. ⁊ q̄ꝛ iter ꝑipateticos q

ꝓsecuti sũt ar℥. ꝓcipuus vt multi dixerunt
fuit alex. referamus igit̃ ꝑmo q̃liter ipe istã
q̃onẽ determiauit. dixit. n. intellectũ possi-
bilẽ eẽ gn̄abilẽ cũ corpe hois ⁊ corruptibi
lẽ eo ꝙ eẽt forã ⁊ v̄tus in corpe sic̃ supi⁹ di
xim⁹ qui itellect⁹ ꝫm eũ nõ ẽ aliud q̄ꝫ ꝓpa
tio ad itelligibilia suscipiẽda ⁊ aptãda: sic̃
rasura tabule: ⁊ plana ẽ aptitudo ad recipi
endũ picturã. ⁊ nõ ẽ sb̃a in se ens sicut ẽ ta
bula: sed ẽ tm̄ aptitudo ad itelligibilia ꝯn̄s
cõclusiõem elorũ inter oẽs cõplexiões magis equalẽ: ⁊ ad eq̃litatẽ celestẽ magis ꝑ si
militudinẽ vicinãtẽ. In hac ãt aptitudine
facit foras ꝑmo itellectus agẽs qui hꝫ istũ
ẽ intelligẽtia sepata ⁊ nõ ps aie existẽs et
q̄ꝫdiu tãtũ facit eẽ in actu educẽdo eã d̃ po
tentia ad actũ nõ cõiungit̃ intellectui possi
bili nisi sicut efficiẽs: ⁊ facit sic ineẽ intelle
ctũ speculatiuũ quẽ etiã dicit gn̄abilem et
corruptibilẽ in nobis qñ ꝑficit̃ ad plenũ i-
tellect⁹ possibilis: ⁊ hẽt intellectũ specula-
tiuũ: tũc demũ cõiungit̃ ei intellectus agẽs
sicut forã: ⁊ hũc quidẽ nũq̄ꝫ intelligit itelle
ctus possibil̃. sed cũ post oia intellecta con
iungit̃ nobis vt forã: tũc nos ꝑ ipsũ intelli
gim⁹ oia alia sepata ⁊ hẽmus sciam ipsoꝝ.
Redit ergo dictũ istius hois ad hoc ꝙ ex
fantasmatibus accept⁹ cõtinuat̃ ⁊ vnit̃ no-
bis itellectus speculatiu⁹ ⁊ multo lumine
speculatorũ quod lumẽ largit̃ eius intelle
ctus agẽs vt agẽs. ⁊ disponit̃ continue me
lius ⁊ meli⁹ intellect⁹ possibilis. Et sic cõ-
tinue speculãdo tandẽ vnitur ei vt forma:
⁊ intellect⁹ agẽs qui ẽ vt sb̃a sepata dc̃a no
bis vnita. ⁊ quia substãtia sepata itelligit
alia sepata: io tunc per agentẽ vnitũ nobis
itelligim⁹ alia sepata. Adhuc aũt induxit
rõnem q̃ ñ ẽ demõstratiua. dixit. n. ꝙ due
sunt opatiões intellectus: quarũ vna ẽ fa
cere ⁊ quasi creare formas actu intellectas
ex potẽtia itelligibilib⁹ ⁊ hoc nihil aliud ẽ
nisi denudare eas ⁊ facere simplices a mã
⁊ ceteris idiuiduãtibus eã. alia autẽ est in
telligere: ⁊ ꝑma istaꝝ opationũ ẽ ꝓpter se
cundã. Et io cuꝫ ꝑfecte sint iste due opati
ones in nobis: tunc ꝑfectus ẽ intellectus
nr̃. Est ãt ꝑfecta opatio ꝑma qñ intelligi
bilia oia facta sunt ꝫm actum: opatio ãt se
cunda ꝑfecta ẽ qñ põt oia intelligere ꝑ id
quod hẽt in se hõ quasi formaret: hoc autẽ
fit mõ ꝓdicto: ⁊ erit cõtinuatio ⁊ cõiũctio
nobiscũ intellect⁹ agẽtis: ⁊ ꝑ eũ aliorum se
paratoꝝ: ⁊ hui⁹ dedit exẽplũ i potẽtia ãbu
landi: qm̄ dĩ ꝑfecta in ãbulãtibus quãdo
fuerit cõfortata ad quãlibet ãbulatiõem ꝑ
ficiendã ꝫm actũ: ⁊ hoc fit successiue ꝑ or-
gãorũ cõfortatiõem ⁊ ãbulatiõis vsũ. Silr̃
ãt dixit eẽ ꝙ itellect⁹ ꝯtinue cõfortat̃ ⁊ dis-
ponit̃ ad mai⁹ lumẽ recipienduꝫ ꝑ intelli
gibilia: ⁊ sic cõfortat⁹ ꝑficit sepatũ agentẽ
vt formã. ⁊ hũc modũ vocauit intellectuꝫ
adeptũ qui ẽ vltim⁹ gradus intellectiue po
tẽtie. ꝑ adeptũ ãt intelligit sepata. Ecce h̄
ẽ questio alexandri ꝫm ꝙ põt intelligi ex
verbis eius in libro suo de aïa: ⁊ i libro suo
de intellectu ⁊ intellecto: ⁊ hec ẽ opio erro
ribus plẽa: ⁊ ad ipam plura sequunt̃ incõ
uẽniẽtia. ⁊ horũ quedã põit auerrois ꝯ eũ
⁊ quedã nos iducem⁹. auerrois vero sup-
põit quãdã suppõnẽ eẽ verã: ⁊ hoc ẽ ꝙ in
tellectus oib⁹ modis efficit̃ itellect⁹: ⁊ hoc
ꝓcipue in reb⁹ sepatis a mã: q̃ si nõ sit ꝑus
itellecta ⁊ v̄ificata non intelligerent̃ rõnes
ei⁹. Est ãt sic v̄ificãda: qm̄ sicut supius di-
ximus vel oñdim⁹ intellectus ois ẽ forã q̃
medietas ẽ intellectoꝝ: sicut medietas in
tactu mediũ est tangibilium. ⁊ ideo sic̃ q̄n
do tangibile ꝫm actum imutat tactum effi
citur qualitas tangibilis ⁊ tactiue virtutis
vna propter hoc distinguitur tactus. ⁊ d̃ter
minatur per qualitatem rei tacte ita est ꝙ
vna efficitur intellectualitas rei intellecte.
⁊ ideo diximus superius ꝙ intellectus ta
ctus ⁊ intellectus rei sunt vnum: non sicut
subiectum ⁊ accidens: nec sicut materia et
forma: sed sicut ea que aliquo modo sunt
eiusdem forme sicut determinans ⁊ deter
minatum: sic se habet omnis forma mãe:
quando vnitur ad extrema: ⁊ accipit actũ
eius: quia medium ẽ aliquid extremi: hac
autẽ habita propositione obijcitur cõtra il-
lud: dicens ꝙ intellectus agens ponat̃ eẽ
non pars sed substantia separata ⁊ icorru-
ptibilis: ⁊ speculata ponãt̃ gn̄abilia ⁊ cor
ruptibilia: q: intelligunt̃ a nobis ꝑ agentẽ
intellectũ quãdo fuerit nobis vt forma tũc

oportebit ꝙ cuȝ intellectu agēte fiāt vnum
⁊ sic icorruptibile fiat corruptibile qđ ē ab
surdū ⁊ nō intl'ligibile. ē autē incōueniens
oio dicere icorruptibile ⁊ separatū fieri for
mā corruptibil' ⁊ separati corpei. ponit. n.
iste intl'cm̄ possibilē eē corporeū ⁊ ꝯiūctū
⁊ corruptibilē ⁊ agentē esse incorruptibilē
⁊ separatū ⁊ incorporeā substantiaȝ: ⁊ mō
ꝑdicto igredi eā in nos: ⁊ hoc eē quod dic
arguit ꝙ ingredit ab extriseco m'lta sūt im
possibl'ia que sequūt ad hoc ꝙ dicit itl'cm̄
possibilē eē formā corpis vt in superiorib⁹
iduxim⁹. patet āt facile ex dictꝫ ꝙ iste nul
lā verā cāȝ assignare pōt qōnis iducte que
soluat eam: q2 nl'lo modo videt vniri pos
se icorruptibile incorpeū ⁊ sepatuȝ cū cor
pore separato corruptibili ⁊ ꝯiuncto: quia
oio redit dcm̄ suuȝ ad hoc ꝙ aut recipit d
nouo aut nō recipit: si recipit tunc oȝ ꝙ fi
at imutatio aut recipientis aut recepti aut
vtriusqȝ. ꝯstat āt ꝙ alexander nō pōt dice
re ꝙ sit i recepto: q2 hoc ẜm eū est impmu
tabile ⁊ necessariū. ⁊ ex hoc etiā pȝ ꝙ non
sit trāsmutatio in vtroqȝ. si autē ē trāsmuta
tio in recipiente: tūc oȝ ꝙ recipiēs fiat ſba
quedā q̄ inerat pꝰus qñ vnit ei sic forā mãe
⁊ tūc q̄ritur ab eo quid ē cā huius trāsmu
tationis ⁊ receptiōis: ⁊ nō poterit assigna
re. si aūt dicat aliquis ꝙ alexāder intelli
git ꝙ intellect⁹ agēs semp ē in nobis: tūc
sequit incōueniens maius cum sp agat in
tl'cus vl'iter agens stati in fantasmatibus
pñtib⁹ aget intel'cus specl'atiu⁹. ⁊ sic habe
bim⁹ oēs scias specl'atiuas sine studio et
sine doctore: ⁊ erit vnus mod⁹ intel'ct⁹ agē
tis in nobis ⁊ añ specl'ationē: ⁊ hoc ꝯcipi
mus eē f'lm: ista vero ꝯsecutio ipossibil' vi
det eē necessaria p hoc ꝙ ad itl'cm̄ specu
latiuū nihil amp̄. exigit nisi pñtia agentis
⁊ pñtia fantasmatis ⁊ ẜm intellect⁹ possi
bilis. hec sunt que dixit alexander ⁊ que
contra eum inducuntur.

Capitulū. vij. ⁊ ē digressio declarās opio
nem themistij ⁊ theophrasti in solōne que
stionis inducte.

Themistij āt ⁊ theophrasti dcm̄ ad h
redit ꝙ intel'cūs agens est forma:
⁊ itel'ctus possibil' vt supius dixim⁹: ⁊ in
telligere in nobis nō est p receptiōem itl'li
gibiliū: sed intl'ligere nihil aliud ē q̄ȝ denu
dare p intl'cm̄ intell'igibilia eo ꝙ lux agē
tis ē circa ipsa ⁊ cū lucē agentis: tunc circa
ipsa ē intl're ea. hi autē qui dicūt intl'ctuȝ
possibilē eē separatū sic agentē ⁊ icorrupti
bilē vtrūqȝ eē dicunt ꝙ nihil inconuēiens
est ꝙ incorruptibil' fiat fora incorruptibil':
⁊ ideo rep̄hēdendo alex. dicūt ꝙ ipe dixit
incōpossibilia. dixit. n. specl'atiuū cōtinue
generari ⁊ corrumpi qui etiam vocatur in
tl'ctūs in habitu: ⁊ tamen istum iformari
ab intl'ctu agente incorruptibili sicut ifor
mat ſba ex sua fora. Sic. n. esset corruptibi
le materia incorruptibil' quod est incōue
niens. ⁊ si hoc modo intl'ctūs vniretur no
bis indigeret intl'ctūs agens corruptibili
ad suam actionem perficiendam que est
intelliger̄ que omnia stare non pñt: ⁊ idō
dictum alexandri isti duo viri nl'lo modo
sequi voluerunt. Dicunt etiam isti proba
tionem alexandri non valere quando ver
est ꝙ virtus perficitur confortatione ⁊ ex
ercitio quando est virtus generata in com
plemento enim generari accipit etiam cō
plementum virtutum generatarū: sed nō
ꝓpter hoc ꝓuenit ad virtutem que non ē
generari ẜm ꝙ est generatum. Cum enim
alex. dicat intell'cm̄ potentialem esse gene
ratum: ⁊ intell'cm̄ qui est in habitu sil'r esse
gnātum: ⁊ finis cōplementum generari ē
generatū: tunc per hec duo nō venit ad cō
tinuationem ⁊ vnionem intellectus agen
tis qui est non generatus propter qđ isti
fuerunt primi qui contempserunt dictum
alexandri: ⁊ dixerunt ⁊ possibilem esse ñ
generatum ⁊ agentem ⁊ speculatiuuȝ qui
fit ab vtroqȝ sicut superius dixim⁹. dicunt
autem intll'cm̄ nostrum ꝯpositum ex potē
tiali ⁊ agenti esse coniunctum nobis per i
telligibilia ad fantasiam mouenteȝ relata
⁊ sic ꝯpositum intellectum nobis coniun
ctum per se sufficientē esse ad intelligēdū
sepata: ⁊ huius vnicam rōnem assignant
que a minori est ducta: ⁊ est rō topica ꝓba
bilis vno mō ⁊ nō necessaria. dicunt. n. ꝙ
min⁹ videt ꝙ intellectus ꝯposit⁹ ex duob⁹
separatis sit de intelligibili ꝯcipiente māȝ

q̄z de intelligibili quod ē sil'e sibi: ꝛ est t̄n
de intelligibili ↄiuncto cuz magnitudie: er
go m'lto magis ē de intelligibili sepato. et
hec rō quā inducūt nullo mō ↄcluderet si
dicerēt intll'c̄m possibilē nō eē separatū: si-
cut dixit alexander: q̄m in oibus v̄tutibus
corpeis sic ē aliqd q̄d in se valde actiuū ē
nec pcipit quo ad nos eo ꝙ expellit armo
niam v̄tutis: sic sol qui ē valde visibilis n̄
videt a nobis. ꝛ sil'r posset eē ꝙ sepata que
s̄m se sunt valde intll'igibilia nō intelligū
tur a nobis: sicut etiā ar. videt dicere ꝙ dis
positio nostri itll'cūs ad māifestatiōem na
ture ē sicut dispō ocl'orum vespitilionis ad
lumē sol'. Cū autē ponūt intll'c̄m eē virtu-
tē sepatam: tūc rō eorum ē ꝓbabil'. Sz ip
sā cām assignar nō possunt: quia itell'ctus
agens quandoqz agit in nobis ꝛ q̄nqz nō
agit: cū s̄m eos ↄtinuetur nobis. Adhuc
āt s̄m istos non est in nobis aliquid recipi
ens intell'c̄m: ꝛ sic intellect⁹ ꝛ intelliger nō
fit vnū quod est ↄtra positiones sapiētum
Quedam autem alia contra hanc opinio-
nem inducta sunt in precedentibus.

Capitulum octauum: ꝛ ē digressio de so-
lutione questionis auēpace ꝛ alfarabij in
quo errauerunt.

Auempace autem qui tota vita sua
solitus fuit soluere istā questionem
posuit intellectum materialē esse corrupti
bilem ꝛ generabilem: ꝛ non esse aie rōnal'
partem: quia dixit ꝛ hunc esse fantasiā s̄m
ꝙ est in homine que ↄiuncta est cum cogi
tatione potentia sic superius dixim⁹: ꝛ an̄
diximus. Soluebant autez istā questiōez
sicut ꝛ alfarabius ꝛ post eū albubachel ꝙ
intell'cūs agens ē nā hois ꝛ ē separat⁹: ꝛ iō
quādo p itelligibilia pficeret opatiōez su
am que ē creare ꝛ facere intellect⁹ specl'a-
tiōis: ꝛ tūc quasi liberat⁹ intell'it p seipsuz
ea que sunt sepata. Auempace autē post
hos veniēs addidit ꝙ hō s̄m intell'c̄m hz
duas vires: vnā humanā quā hēt inq̄ztuz
colligatur fantasmatibus: alteram autem
diuinā quā habet hz ꝙ est vestigiū intelligē
tie sepate p hūanā intll'it cōcepta cū mā p
diuinā āt sepata. Oēs āt isti tres vnā hn̄t

rōnem: sed dupl'r arguunt ex illa p̄mo q̄d
mō vno sic. supponūt. n. ꝙ oia specl'atiua
que sūt in aia facta sunt speculatia postq̄z
potētia facta sūt speculatia. deinde suppo
nunt aliā ꝓpōnem que verissima est: ꝙ vi
delicet oē factū speculatiuū hēt quiddita-
tem. ꝛ tertio iterū supponūt aliā verā ꝓpo
sitiōem ꝙ videlz intellectus ē qui fac oēs
quidditates potētia intellectas eē actu itel
lectas. ꝛ ex ill' cōcludunt ꝙ intellectus in
natus est extrahere formas intellectiuoꝝ
ꝛ quidditates eorum: oportet igitur ꝙ vir
tutem illam habeat per naturam separa-
tam. Hanc autem rationem etiam al'r in-
ducunt sic. Supponunt enim primo ꝙ ois
quidditas suppositi ꝛ singularis cum po
tentia est potentia separabilis ab ipo. Se-
cundo autem ꝙ quādo fit actu ꝙ tūc fcā ē
quidditas pura ab intellectu agente: ꝛ que
runt ꝙ sit speculatiuū aut cōpositū ex qd-
ditate ꝛ alio: aut est simpl'r quidditas: aut
nō ē hn̄s quidditatē ita ꝙ sit p̄uatio pura.
ꝛ si dicat ꝙ ē ↄpositū ex quidditate ꝛ quo
dā alio: tūc cuz ab oi cōposito intellect⁹ sit
aptus separe quidditatē intellect⁹ sepat ab
intellecto illo quidditatē illā: ꝛ de illa qd-
ditate erit eadē q̄ō: ꝛ ibit h̄ in infinitū: ꝛ q̄z
infinitū fugit ois itellect⁹ stādū ē i p̄mo in
tellecto: ꝛ dicēduz ē ꝙ illa ē qdditas pura
Si āt dat ꝙ nō eēt quidditas sz eēt p̄uatō
pura: n̄ ē pura: tunc nihil eēt intellectū spe
culatiuū. nulla etiā eēt scia speculatia oio:
quod f'lm ē. Remāet ergo ꝙ sit sepata et
absoluta qdditas. Adhuc āt alfarabi⁹ rō-
nē inducit ꝛ sic. suppōit. n. ꝙ intellect⁹ eq
inquātū ē equus siue p simplicē quiddita
tem ipsi⁹ nō ē plures itellect⁹ sed vnicus. ꝛ
sil'r ē de intellectu hois: ꝛ vl'r ē de oi intel-
lectu qdditatis. Si ergo efficit plures itel
lect⁹ oz ꝙ aliquid sit cā pluralitat̄: hoc au
tē nō ē nisi q̄d diuidit ꝛ differre facit quid
ditatē s̄m eē ꝛ nūeꝝ: ꝛ hoc nō ē nisi forma
corpalis ꝛ indiuidualis in fantasia vel in
sensu. Quia igit intellect⁹ speculatiu⁹ qd-
ditatis ē alius apud me: ali⁹ apud te: hoc
ē ꝙ forma imaginata i spū corpeo cuz quo
cōponit qdditas intellecta ē alia apud me
ꝛ alia apud te: ꝛ sic p imaginatiōez ↄpōit

⁊ ꝯiūgit nobis itellectꝰ speculatiuꝰ qui de se vl'is ē: q2 superius ē ꝯsēsū ꝙ intellectuz ſm ꝙ intellectū nō est indiuiduū. Cū igit itellectꝰ sic sepat lūie agētis pfectꝰ eodem lūie: ⁊ p gradus ascēdens ꝯiungit itellcui sepato ⁊ fit intellectꝰ specl'atiuus qi dispō media ꝯiunctiōis istius: ⁊ hoc fere ē idem ac si dicat ꝙ agēs hz pmo lumē debile: qd nō valet nisi speculari ⁊ valet itelligere separata: ⁊ postea acquirit lumē forte p qd i telligit sepata. ⁊ ꝙ idē ē intelligēs quiddi tates quas a mā sepatas hēt: ⁊ quidditates sepatoꝝ: sed vnicuiq3 pōt de facili patere ꝙ hec rō nō valet nisi nos cōcedamꝰ ꝙ vnicuiq3 sūt quidditates sepatoꝝ p se: ⁊ quidditates eoꝝ que sepant ab intell'cu a mā in qua sūt. Si. n. hoc eēt verū tūc eiꝰ v̄tutis eēt cōphēdere vtrosq3. Si āt equiuoce tunc nihil valet rō inducta: ⁊ si dicat neq3 eē equiuoce neq3 penitꝰ vniuoce: tūc oportet etiā v̄tutem intellectiuam variari: supposito hoc qd dicit ar'. in. viij. ethi. ꝙ ois cognitio est in aia ſm ꝯgruentiā ꝯgnoscētis ⁊ cogniti nisi hoc eēt verū tūc q̄libet v̄tus accipet qdcunq3: ⁊ sic intellectꝰ accipet sensibile ⁊ alicuiꝰ sensus intelligibile qd oio eē nō pōt. Si autē darent quidditates vtraq3 eēt vnitas: tūc adhuc mlte rmanerēt dubitatiōes. Si āt dicat intellectꝰ possibilis eē corruptibilis: tūc q̄ret ſm pdca q̄liter corruptibile vnit incorruptibili. ⁊ qd ē rā in possibili q̄ȝ in speculatiuo: q2 vterq3 pōit corruptibil' ab auēpace. Si āt possibilis dicat eē icorruptibilis ⁊ sepatꝰ tūc relinquit ꝙ q̄liter itelligit aliquid de nouo: q2 aliquid icorruptibile ſm ſbam nō pōt fieri nouū ſm formā eo ꝙ ex mā ⁊ forā fit vnū nouū. Adhuc āt cū neq3 sit sepatꝰ q̄re mō intelligit ⁊ nō añ cū p se sit vno mō qd est sepatū. Adhuc relinquit qd ſm istos: q̄re de sepatis ſm se nō sūt scie speculatie: sic sūt de ꝯiūctis. Si. n. vtrunq3 ē in potestate nr̄i intellectus: tūc speculabimur de ꝯiūctis ⁊ separatis p sepata sicut speculamur de cōiunctis: hoc autem nō ē verū: quoniā si quid parū aliquādo speculamur de sepatis hoc facimus per coniuncta cū mā: sic p motū accipimꝰ motorē: ⁊ nescimꝰ speculari passiōes ſbe ipsius: nisi que relate sūt ad motū ⁊ ad corpora. Si. n. ē aliqua huiꝰ cā ista: quia hēmus intellectū cōnaturalez nobis ad t'lia specl'anda tunc oz ꝙ oēs d̄ficiamus in scia speculatiua sepatoꝝ: aut ppterea ꝙ pncipia illius scie nō sunt inēta: sicut deficimus in alchimia: aut ppter hoc ꝙ nō sumus exercitati sufficiēter: ⁊ vtrunq3 eorum ē improbabile: q2 tal' d̄fectꝰ esset generalis apud oēs hoies. Si autez diceret aliquis ꝙ aliqui habēt ⁊ aliqui nō habent potentiā huius specl'atiui: tūc nos quia nō hēmus hmōi potentiaz equiuoce diceremur homines ad eos qui hn̄t hmōi potentiā. Constat. n. summā hois potētiā esse pfectionē in cōtēplatiōe sepatoꝝ.

Capl'z. ix. ⁊ ē digressio qua'r auicenna ⁊ agazel soluunt inductam questionem: ⁊ q̄stio dubitationi s est in dictis eorum.

Hic etiam qōni satisfacere intendit auicen. ⁊ insecutor eius algazel dicentes ꝙ in veritate intll'ctūs possibil' est in nobis pmo sicut tabula rasa ⁊ planata queādmodū superius est dictum: q2 cū addiscit hō acqrit formas intellectas p h. ꝙ agens denudat eas ⁊ cōiungit eas intellectui possibili: ⁊ cum q̄libet illarū formarū intellectualitat' accipit ab agēte oz ꝙ possibil' in qualibz ꝯuertat ad agentē: ⁊ cuz pfecta fuerit cōuersio eius ad agentē tūc cōiungit intll'ctui agēti vt forme: ⁊ tunc p ipsum intelligit sepata. ⁊ iō addiscere nihil aliud ē nisi acquirere pfectā habitudinez q̄ material' ad agentem conuertatur: quaz cum acquirit tunc omnia scit actu ex h ꝙ conuertitur ad agentem largiēte ei formas intellectas: quia ex ipsa emanant in aiam oēs forme intellecte. dicunt. n. isti ꝙ cum forme intellectus specl'atiui sunt in aia q̄si homo intelligit quādo vult: aut sunt in aia sicut in thesauro: aut sunt ita in aia ꝙ lz nō sint in ipsa sicut in ſbo: hz tamen eas quādo vult. Si autē esset in ea sicut in thesauro tūc oporteret ꝙ aia rōnalis haberet memoriā ⁊ reminiscentiā in oi actuali cōsideratione qd f'lm est: quia ea que sunt in aia

sūt abstracta a tēpore. ꝛ oīa mēorans mēo
rat sub dr̄ia tēporis determiati. Adhuc āt
thesaur⁹ ꝑficit̄ in tenendo: que sit āt nā aīe
rōnalis q̄ teneat formas nō pōt etiam dici
ab eo qui dicere velit. Nō ergo sic res ser
uate in aīa. Si autē dicat̄ ꝙ sūt in aīa sicut
actus in potētia: hoc eē nō pōt: q2 nihil ali
ud ē intelligere ꝛ cōsiderare ꝫm actuꝫ nisi
habere intellecta in aīa ꝫm actū. aliqn̄ aūt
nō cōsideram⁹ quorū tamē hēm⁹ sciam. vi
det̄ autē ꝙ aūt oporteat dici ꝙ nihil hēat
aīa plus q̄ȝ ante discere habuit: aut oꝫ ꝙ sit
forme spectāte itlłctu agēte.. ꝯstat autē ꝙ
posteriori mō dici nō pōt: q2 tunc eodē mō
ad intelligēduꝫ eēt disposit⁹ ꝛ an̄ sciam ꝛ
post: ꝛ eēt sp̄ impossibił ad sciēdū. Relin
quit̄ ergo ꝙ forē intellecte sūt in itlłcu agē
te: ꝛ ꝙ ꝑ addiscere acquirit aīa aptitudieꝫ
ꝯuertēdi se ad intelligibilia vł intelligētiā
que larga ē in dādis spēbus intelligibili-
bus. ꝛ quotiēscūqꝫ ꝯuertit̄ ad eā emanant
ex ea in aīam intellect⁹ młti. ꝛ hec ē cōiun
ctio nr̄a ad intelligentiā sepatā: ꝛ ꝑ illā ad
oēs alias sepatas. ꝛ iō dicunt isti ꝙ etiam
verū ē ꝫm aliquē modū etiā post addiscer̄
ꝛ scir̄ intellect⁹ est in potētia ad ꝯsiderare:
sed hec ē potentia ꝓpinq̄. Est āt potentia
ista in hoc ꝙ possibił nō hꝫ in se intelliger̄
q2 stati vt ꝯuertit̄ ad agentē hēbit illū. Cō
tra āt dcm̄ istud sūt ꝑcise q̄ttuor rōnes: qrū
p̄ma ē: q2 adhuc q̄si ē vt p̄us. Qualr̄ possi
bił ꝑ intlłca nō remanētia in ipō acquirat
aptitudinē se ꝯiungendi agēti: de hoc eniꝫ
nullā assignāt cām. Secūda autē ē: q2 ꝫm
hoc imediate agēs ꝯtinuat̄ possibili p⁹ sci
entiā ꝛ cū sit incorporeus ꝛ separ⁹ videt̄ ꝙ
eadē rōne ꝯtinuat̄ ei etiā an̄ sciam: ꝛ sic sp̄
ꝯtinuat̄ ei vt videt̄. Tertia āt ē si solū agēs
largit̄ forās intellctas: cū ipse dr̄ant genere
ꝛ spē oꝫ assignare auicē. que ē causa dr̄ie.
Quarta āt ē: q2 cū ꝯuertit̄ possibił ad agē-
tem tūc fluūt forme intlłce ad ipsū possibi
lem. cū ergo agēs hꝫ se vno mō: forē fluen
tes ab ipō recepte in mali erūt vno mō: et
hoc ē flm: q2 mō fluunt forme quedam: ꝛ
cras alie. sic ēt de alijs: hec igit̄ sūt ad que
reducunt̄ dcā ꝑipateticoꝝ. ꝛ sūt in eis plu
rime dubitationes: sicut cuilibet de his co
gitanti patet.

Capitulū. x. ꝛ est digressio declarās quo
rundam modernorum solutionem.

Dr̄sitā āt dic̄ aliq̄ ꝯsequēs dc̄a āti
quorꝫ doctoꝝ q̄ ꝑipateticos nō imi
tant̄ ꝙ intlłigibilia sunt in nobis in habitu
cuꝫ acquisita ē scia. ridiculū. n. videt̄ ꝙ in-
tellecta nō sunt in aīa cū habit⁹ sit qualitas
ꝛ q̄litas sit ꝫm quā quales nos eē dicimur
Sepata autē sunt i aīa ꝑ hoc ꝙ abstrahun
tur a fantasmate qd̄ ē eorum ꝑ accn̄s. cum
eni accepimus in sensu motū ꝯgnoscimus
motorē ꝑ hoc ꝙ circa motū ꝓfundat̄ aīa ꝛ
rōcinat̄ de motore ꝛ sb̄a ipsius. Est aūt du
plex scia ex fantasmate: quedā. n. est ex fā
tasmate ita ꝙ ipsa forā intellecta ē forā ha
bens eē in ꝑticulari. quedā autē sic ꝙ forā
intellecta nō ē ꝫm esse in ꝑticulari: sed i sē
sibili manifestāt̄ opa eius: ꝛ ꝑ opa sicut ꝑ
effectū venit̄ in cām ꝑ intellcm̄: ꝛ sic ꝯgno
scim⁹ sepata: hec ē via quā fere sequūt̄ oēs
modernoꝝ latinorū. sed isti in p̄ncipijs nō
ꝯueniūt cū ꝑipateticis. si. n. scia sit qualitas
in aīa: tunc scia nō ē vłe id quod ē in intel
lectu qd̄ ē vbiqꝫ ꝛ sp̄. ꝑipatetici cōcorditer
dixerūt ꝙ vłe ꝫm actū nō ē nisi in aīa: ꝛ ꝙ
vłe ꝯtinuat̄ in itellectu sepato. Et hec est
obiectio auicenne in quā oēs ꝯcordauerūt
Amp̄. sit ꝙ quocūqꝫ mō aīa veniat in ꝯiū
ctiōe sb̄arū sepatarꝫ: sp̄ hoc veruꝫ ē ꝙ in fi
ne ꝯgnoscit illas sb̄as: oꝫ ꝙ ergo per aliqd
hēat v̄tutē ꝯgnoscēdi eas: ꝯstat ꝙ nō hꝫ in
tellectū ꝑ ꝯiunctū cū ꝯtinuo ꝛ tēpore v̄tu-
tem tales sb̄as ꝯgnoscēdi: ergo hēbit hanc
v̄tutē ꝑ aliquē aliū intellectū: ꝛ tunc rema
net qd̄ vt p̄us: ꝛ qd sit ille ꝛ qualr̄ copule-
tur cū anima. Adhuc si ꝑ addiscere dicta
acquireret aīa facilē aptitudinē ꝯuertendi
se ad intellectū agentē quā aptitudinē nō
habuit an̄ addiscere: tūc scia in hitu erit sci
re. cū hō voluerit ex aptitudie tal̄ ꝯuersio
nis ꝑ studiū acquisita: ꝛ hoc quidē dic̄ aui
cenna. Sunt tamē ꝛ alia ex quib⁹ ē scia in
aīa: sed hec emanāt ab intellectu agente i
tellectū possibilē quotiēscūqꝫ voluerit ille
qui habet hituꝫ sciēdi: ꝛ sic vłia sūt quedā
apud oēm intelligētem eadē: ꝛ tamē n̄ sūt
ꝑ seipsa sicut res exteriores. Adhuc autē

potētia bñ tenendi τ potentia bñ suscipiē-
di nō cānt ab eisdē pncipijs sic̄ sepius oñ
sum ē. Si ergo iste due potentie ponantur
in intellectu possibili quādo ponitur susci
pere intelligibilia speculata τ teneř ea: tūc
videtur intellectum eē compositum ex pn
cipijs causantibus potentias illas: τ hoc
est absurdum: τ ideo antiqui dixerunt phi
losophi concorditer omnes ꝙ intellectus
possibilis non est tenere species intelligi-
biles: sed suscipere tantum: intellectꝰ qui
dem faciens eas de seipso est intellectus
agens: τ cum facit eas tunc resultant in in
tellectu possibili sicut forma obiecta specu
lo resultat in speculo. τ ex omnibus his pa
tet ꝙ difficillima questio est ea que est su-
perius inducta: τ latini quidem vsqꝫ huc
neglexerūt questionē illā. τ huius causa ē
quia non ꝯuenerunt in positionibus suis:
τ in dictis peripateticorum: sed diuerte-
runt in vnam quandam alteram viam: τ
induxerunt alia: principia τ alias positōes.

Capitulum. xi. τ est digressio declarans veram causam τ modum coniunctionis intellectus agentis nobiscum.

Nos āt dissētimꝰ i paucis ab auerroi
qui inducit istam questionem in cō-
mento super librum de anima cum omni
bus enim alijs fere philosophis conuenit
auerroys in hoc quod dicit intellectū agē
tem eē separatum τ non coniunctū anime
τ tunc supponit istam propositionem que
etiam necessaria est ꝙ omne quod est sepa
ratum τ efficitur coniunctuꝫ habet aliquā
causam sue coniunctionis: τ tunc queritur
que sit illa causa coniunctionis per quam
intelligentia agens formaliter coniungitur
possibili vt sic anima efficiatur intelligens
substantias separatas. Nos autem in di-
ctis istis nihil mutamus nisi hoc quod eti
am aristoteles mutasse videtur: quoniam
dixit ꝙ sicut in omni natura in qua est pa-
tiens est etiam agens: τ ita oportet in aīa
esse has differentias. per hoc enim videř
nobis: nec de hoc dubitamus quin intelle
ctus agens sit pars τ potentia anime. Sꝫ
tunc dicentes eum esse partem: erit quidē
anime semper coniunctus sicut pars: sed
lumen eius quo operatur intellecta lꝫ h ñ
semper actu coniunctuꝫ est intellectui pos
sibili: quia etiam est separatus vt dictum ē
superius. Conuenimus enim cum omni
bus peripateticis ꝙ intellectus agens ma
gis est separatus qꝫ possibilis. Item con
uenimus cum eis ꝙ separatum non con-
iungitur nisi causam habeat sue coniuncti
onis. Et his duobus suppositis accipi-
mus alia duo ab alfarabio quorum vnuꝫ
dicit in libro suo de anima: τ alteruꝫ in. x.
nicomachie sue que est ethica nichomati
ca dicta apud nos. idem autem quod di
cit in libro de anima est ꝙ causa intellecꝰ
duas habet operationes quarum vna est
facere intellecta denudando ea a materia
τ altera intellecta intelligere τ discernere
magis differri habet per primam istarum
operationuꝫ qꝫ per secundam: quoniā pri
mam habet per seipsum solus: τ secundā
habet cōem cum ceteris potentijs passiuis
Id autem quod dicit in. x. ethice est ꝙ fi-
ducia philosophantis est non cōiungi agē
ti intellectum vt efficienti sed etiam sic̄ for
me: τ explanat hoc dicens ꝙ intellectꝰ a-
gens cum agit τ creat intellectuꝫ in nobis
est efficiens coniunctus nobis tantum: τ co
ꝙ tunc agit operatione sibi substantiali ꝑ
quam diffinitur: τ agit sine nobis coagen
tibus: lꝫ agat in nobis intellecta que facit
sed intelligere nostrum opus per intellc̄m
nobis coniunctum. Et si fiducia phāntis
felicis est coniungi intellectuꝫ sicut forme
tunc coniungetur ei ita ꝙ ipsum intelligat
homo felix in actu felicitatis. forma enim
est per quam operamur hoc opus qd̄ nr̄m
est inquantum homines sumꝰ. Et si forte
diceretur ꝙ hec coniunctio secunda est im
possibilis refellitur hoc per hoc ꝙ nos vi
demus animas felicium sicut quando ꝑ-
ficiuntur anime eorum bm̄ optimum sta-
tum sapientie quando videlicet sapiunt di
uina que sapit deus: τ habent delectatio-
nem in his per effectum: igitur ꝓbatur ꝙ
hec ꝯiunctio erit hic in mr̄tis: τ ē possibil'

Sed nobis adhuc deē modus ꝛ causa cō iunctionis. in causa āt quam inducemus: ꝛ modo conueniemus in toto cuȝ auerroi ꝛ cum auempace in parte cuȝ alfarabio di centes ꝙ intellecta speculata dupliciter fi unt in nobis. Quedā. n. fiunt in nobis per nām ita ꝙ nō accipimꝰ ea ꝑ aliquod ꝉ ab aliquo doctore: nec ꝑ inquisitiōeȝ inuēimꝰ ea sicut sūt dignitates demōstrationū ꝓpē q̄ꝛ sūt ꝑma ꝛ vera añ q̄ꝫ oīo nulla sūt q̄ nō scimꝰ ex bsu nisi iq̄ztū termios ꝯgnoscimꝰ notitia āt terminoꝝ nō facit notitiā ꝑncipi orum nisi ꝑ accidēs. Quedā āt specꝉata fi unt in nobis ꝑ voluntatē: qꝛ videlȝ studē mꝰ inueniēdo ꝛ audiēdo a doctore. ꝛ hec oīa fiunt intꝉꝉcu agēte influēte eis itellectu alitatē: ꝛ faciēdo hec itellecta eē intellecta bm actū intellectꝰ agēs cōiungit nobis vt efficiēs. ꝛ qꝛ in oībus his īfluit intellectua litatē ꝛ denudatiōem sūt oīa sibi siꝉia i hoc ꝙ sepata sūt ꝛ nuda. ꝛ iō in oībus his acci- pit ꝯtinue intellectꝰ possibiꝉ lumē agētis: ꝛ efficit sibi similioꝛ de die in diē: ꝛ hoc vo cat a phis moueri ad ꝯtinuitatē ꝛ ꝯiunctio nem cū agente itellectu. ꝛ sic cū acceperit oīa itellecta hȝ lum̄ agētꝭ i formā sibi adhe rētē: ꝛ cū ipē sit lum̄ suū eo ꝙ lum̄ suū eēn- tia sua ē ꝛ ñ ex̄ ipȝ tc̄ adheret itellectꝰ agēs possibili sicut foꝛa: ꝛ hoc sic cōpositū voca tur a ꝑipateticis itellectꝰ adeptꝰ ꝛ diuinus ꝛ tūc hō ꝑfectꝰ ē ad oꝑandū opus illd̄ qd̄ ē opꝰ suū inq̄ztū ē hō: ꝛ h̄ ē opꝰ quod oꝑat deus: ꝛ h̄ ē ꝑfecte ꝑ seipm̄ ꝯtēplari ꝛ intel ligere sepata. ꝛ iste modꝰ ꝛ ista cōiunctiōis oꝑatio ꝯcordat cū aristotele i. x. ethice sue vbi ferꝉ dic̄ ista ꝛ ꝑcipue ꝯcordat cū eustra cio ꝛ michaele effesio qui fere in hūc sēsū exponūt arꝭ. ibidē. Colligit. n. ex his ꝙ i tellecꝰ agēs tribꝰ modis ꝯiungit nobis lȝ in se ꝛ bm eentiā suā sit sepatꝰ. a nā. n. ꝯiū gitur vt potētia ꝛ virtus quedā aīe. sed fa- ciēdo intellecta speculata ꝯiūgit vt efficiēs ꝛ ex his duabꝰ ꝯiūctiōibꝰ nō ē hō ꝑfectꝰ vt opereꝉ opꝰ diuinū: tādē cōiungit vt forma ꝛ cā ꝯiunctiōis eius ē intellectus speculati uus. ꝛ iō oȝ eē speculatiuū añ adeptū: ꝛ tc̄ hō ꝑfectꝰ ꝛ diuinꝰ effectus ē ad suū opus in quātū hō ꝛ nō inq̄ztū aīal ē ꝑficiēdū: ꝛ sūt

gradꝰ in intellectu speculatiuo qbꝰ q̄i ascē dit ad intellectū adeptū sic̄ ꝑ se pȝ cuilibȝ In h̄ āt mō ꝑoꝛ ē potētia itellectꝰ q̄ꝫ actu i tellectꝰ: ꝛ h̄ ē qd̄ sepe supiꝰ diximꝰ ꝙ pos- sibilis ꝑoꝛ ē tēpore in vnoquoq̄ꝫ idiuiduo qd̄ hȝ vtrūq̄ꝫ intellectū: sed actu āt dictꝰ in tellectꝰ ē simpꝉr ꝑoꝛ. ꝛ hoc vsu ꝑȝ ꝙ intelle ctus agēs ꝓut ē adeptus vt foꝛa ingrediꝉ ab extriseco in hoīe vt dicit arꝭ. in. xvi. li. aīaliū. Ex his facile pȝ oīum dubitatōnū soꝉo. ꝙ. n. timuerunt qdā i hac scia ꝙ vid̄ licet ex corruptibili ꝛ gnābili bm dicta fie ret vnū: cuȝ ex agēte ꝛ speculatiuo ꝛ possi bili fiat vnū sicut dicto mō sicut ex mā et forma. nos vero nō in totū verū eē dicimꝰ ꝙ possibiꝉ sit corruptibiꝉ: sed potiꝰ sepatuȝ ꝛ incorruptibilē: sicut sepatus ꝛ icorrupti- bilis ē intellectus agēs sic̄ patuit ex prius ditis: lȝ autē speculatiuꝰ sit gnātus ex potē tia: attamē sic̄ supius diximus ex sbo eo ꝙ possibiꝉ intellectꝰ nō hȝ aliquā trāsmuta- tionē: nec oīo fit vnū sicut ex tribꝰ sicut ex mā. sed solus possibiꝉ intellectꝰ ē nō qdeȝ mā sed vt mā quedā. ad ipm̄ āt vniꝉ agēs sic̄ lumē ad diafanū: ꝛ speculatiuꝰ vnitur ꝛ ꝯparaꝉ ad possibilē sic̄ instr̄m. ꝯpaꝉ āt ad agentē sic̄ minus foꝛale recipiēs actū ꝛ v̄- tutē a magis foꝛali. q̄ñcunq̄ꝫ. n. duo ꝯpāꝉ ad vnū sic̄ ad mām: vnuȝ illoꝝ ē foꝛa sim pliciter: ꝛ alteꝝ ē q̄i instr̄m ꝛ impfectū ꝑꝑ h̄ ē deductꝰ in rōnē alicuiꝰ māꝉ. ꝛ iō cum tā agēs q̄ꝫ speculatiuꝰ intllectus ꝯpanꝉ ad possibilē itellectū: agēs erit simpꝉr foꝛa. et speculatiuꝰ erit ñ simpꝉr foꝛa sed vt instr̄ȝ nisi. n. ita ponamus ñ euademus obiectōeȝ inductā ꝯtra auicē. qꝛ cū agēs sit vna ꝛ sim plex essentia nō pōt eē causa distinctaruȝ spēꝝ in speculādo. ꝛ iō specꝉatiuꝰ ē istr̄m eiꝰ ad distiguēdū itellectū possibilē: lȝ aūt corruptibile ñ sit v̄e mā eiꝰ qd̄ ē icorrupti- bile eo ꝙ seq̄reꝉ ꝙ corruptibile efficereꝉ i corruptibile: tamē factū eē pōt māle sic̄ in- strumētū ē corruptibile. sicut v̄tutū celestiū sūt instr̄m v̄tutes eꝉales corruptibiles. pȝ igiꝉ soꝉo q̄ōnis ꝛ oīum dubioꝝ. mirabilis āt ꝛ optimꝰ ē iste status itellectꝰ adepti. sic ꝑ eū. n. hō fit siꝉis quodāmō deo eo ꝙ pōt oꝑari sic diuia ꝛ largiri sibi ꝛ aliꝭ itellectꝰ

diuinos ⁊ accipe oīa intellecta quodāmō:
hec igit̄ dicta sūt ad p̄ns de solone istiꝰ qō
nis.ar/.āt distulit eā vsqꝫ ad.x.eihice sue
ad soluēdū. Est āt sciēdū ꝙ ille solꝰ in ve
ritate modus ē quo oēs hoīes nāl'r scire ꝯ
siderāt:qꝛ isto solo mō hō ē hō ⁊ opat̄ que
sūt hoīs.vide.n.eos qui sic intellectū nō
sūt adepti:si dicas aliqd de ꝯtēplabilibus
nō intelligūt plus q̄ꝫ bestie que i singula-
riū sēper remanēt ꝯgnitione. Quod autez
q̄rit̄ vtrū intellecta maneāt apud intell'cm
qn̄ actu illa nō ꝯsiderat sicut dic̄ auicē.per
rōnes supius iductas nos iudicamꝰ eē ve
rū:qꝛ cū mediū ꝯiunctiōis possibil' ad agē
tē sint speculata oꝫ ipsa māere: aut extrēa
diuident̄.nō tamē cōcedimꝰ ꝙ ipsa nō est
diffinita p tener̄:⁊ neqꝫ etiā pcipe sic̄ v̄tu
tes corpales:sed potius cū aīa itellectual'
sit:vt locus spērū vl'ium remanēt vl'ia spe
culata apud itellectū sicut in loco sue gnā-
tōis. Qꝫ āt obijcit ꝙ nihil exigit̄ ad spec'la
ri ꝫm actū nisi formā actu eē intellectā:di
cēduz videt̄ ꝙ magis libera ē aīa rōnalis
q̄ꝫ sensibil'.in ꝫsibili autē extimatia ⁊ fāta-
sia libera est imaginari cū voluerit:ēt quā
do imago ē apud nos.⁊ iō lꝫ spēs sit sicut
in loco in intellectu:auertit̄ tam̄ ab eis qn̄
vult ⁊ ꝯuertit̄ ad eas quādo voluerit. cuꝫ
āt hec sit ꝯiunctio itellectus adepti cū hoīe
oꝫ scire ꝙ quidā nobilioris aīe exn̄tes q̄si
oīa querēda de phīa q̄si p seipsos facile i-
telligūt sic̄ dicebat̄ ꝺ hypocrate: ⁊ hoꝝ ē i
itll'cūs sāctꝰ vocatꝰ a phis eo ꝙ plimū possi
bil' eoꝝ itll'cūs accedit ad itellectū veꝝ q ē
agēs:hec āt aptitudo vera vocat̄ subtilitas
ex adepto vero subita inuētio medij termi
ni quod ē cā quesiti vocat̄ solertia q̄ vna ē
v̄tutū intellectualium.quādo āt adeptus
q̄si totus ē pfectio lumīs agent/ita ꝙ p se
facit intellecta:tunc ille pximꝰ ē ad cogno
scendū futura ex p̄ntibus etiā illi frequen
ter efficiūt̄ pphete.quando.n.duo extrēa
hēnt cōiungi p gradū tūc multi gradus tā
ex aptitudine nāe q̄ꝫ ex speculatiōe medij
inueniunt̄:⁊ ꝫm eoꝝ diuersitatē ⁊ nobiliꝰ
⁊ minus nobiliter coniunguntur extrema.

Capitulum.xij. quomodo anima est oīa
quodammodo que sunt.

Nunc autē ad ppositū reuertentes di
camus recapitulādo dicta ꝺ anima
quo ad potentias ꝯgnitiuas ꝙ ex his que
dicta sūt sequit̄ ꝙ aīa quodāmodo est oīa
dico quodāmō:quoniā ipsa nō est oīa ꝫm
eē materiale sed ꝫm eē intentionale spērū
Spēs.n.reꝝ vniunt̄ anime sicut receptuꝫ
vnitur recipienti:lꝫ hec vnitas neqꝫ sit p-
prie subiecti ⁊ accidentis:neqꝫ māe ⁊ for-
me:large tamē accepto sbo ꝙ subiectū di-
cat̄ id qō quocunqꝫ modo recipit aliud a
quo nō hꝫ eē māle:sed quo pficit̄ ad age
re ꝫm potētiā nālem ꝙ aīa etiā intentiōes
que sūt in ea sunt vnum cuꝫ subiecto. Qꝫ
autē sic ē oīa patet per diuisiōem:quoniaꝫ
omnia que sunt aut sunt sensibilia que sūt
coniuncta cū materia aut sunt intelligibi-
lia sicut separata a mā:⁊ anima ꝫm ꝫsum ef
ficit̄ idem cū sensibilibꝰ:⁊ ꝫm intellectum
efficit̄ idem cū intelligibilibus eo mō quo
eadem actu dicūt̄ quorū idē est actꝰ lꝫ esse
sit differēs:oꝫ autē querere ad hec demō-
strationē:quoniam per ptes diuisionis in-
ducta pbatio non ē sufficiens. Accipia-
mus igitur istam propōnem ꝙ quorum di
uisio est in eodem ipsa sunt eadem. res āt
⁊ anima sunt eiusdem diuisionis:ergo aīa
est quodammō oīs res.secatur.n.scientia
intellectiua ⁊ sensus in ea q̄ sunt res quo
dammodo:quoniam id quod est dās esse
⁊ essentiā totā est forma vniuersalis vel p
ticularis.materia.n.nō assumit̄ ad eē cōfe
rendū:sed potius vt sit subiectū esse ⁊ essē
tie:⁊ si sine sbo tali subsistere possꝫ nō q̄re
retur mā a natura:quoniā eē magis ignobi
litatur a materia q̄ꝫ aliquid recipiat ab ip
sa.esse autez rerum est potentia vel actu ⁊
separatum a sensibilibus: vel non separa
tum:⁊ hec eadem sunt in sensu ⁊ intelle-
ctu:quando hec duo aīe.s.sensitiuū ⁊ scire
potens sunt hec potentia p̄mo ⁊ pꝰa sunt
hec actu:quoniam sensus primo est:⁊ po
stea omnia sensibilia:⁊ huius est maxime
sensitiuum p̄mum quod ē sensus cōis:id
autem quod scire ponitur post intellectuꝫ
est potentia omnia scire:⁊ post adeptū in-

tellectū ꝫm actū sunt scita oīa sicut diximꝰ
supius.cum āt sensitiuū ꝛ intellectiuū sint
sicut potētia oīa.hoc est necesse fieri altero
duoꝝ modoꝝ.aut.n.sūt potētia ꝛ actu ip-
se res extra aīam ꝫm eē mālē ꝫm qd̄ dixe
runt multi philosophi de qbus in pmo li.
fecimus mentionē aut sunt potētia ꝛ actu
spēs reꝝ.nō autē pōt eē ꝙ sint ipse res.nō
eni hic lapis demōstratus in eē māli extra
animā est in aīa:sed spēs lapidis ē in āīa
ꝛ aīa ē spēs eius:sicut diximus eē sensum
spēm sensibiliū:ꝛ intellectū eē potētia spe
ciem intellectorum.anima igit ꝫm sēsuꝫ ꝛ
ntellectū ē sicut māus quedā q̄ ē in alijs or
ganis corpis.māus.n.nō est organū vni
officio tātuꝫ:sed iuuat qd̄libet organū ad
officiū suū.porrigi ergo ori cibū ꝛ expedit
pedē ꝛ purgat ꝛ deobturat aurē ꝛ sic d̄ a-
lijs actibus ipsiꝰ.ꝛ iō manꝰ ē organū orga
noꝝ hn̄s figurā ꝛ cōpōnem quasi actiuaꝫ
ad oē organum.ꝛ ita ē sensus potētia spēs
intelligibiliū:per quē modū hoc sit supius
diximus.quoniam sicut necesse est ꝙ ma-
nus sit formalior organis:ita necesse est ꝙ
pmum sensitiuū sit formalius q̄ꝫ sensibilia
ꝛ pmo intellectus sit formalior speciebus
intelligibilibus.hec autē sufficienter pba
ta sunt in ante hitis:qm̄ nulla oīo sunt sē
sibilia que sunt sepata a magnitudine cor
poꝝ:quia oēs forē sensibiles sunt forē sibi
sitū in corporibus determinātes:ꝛ in maio
ribus maiores:ꝛ in minoribus minores. ꝛ
quia spēs intelligibiles sunt in sēsibꝰ quo
cunq̄ꝫ mō siue sint abstractīe dcā: sicut ma
thematica:siue hitus ꝛ forē ꝛ passiōes ꝛ p
petates ipsoꝝ sensibiliuꝫ sicut nālia ꝛ mo
ralia:ideo ꝯtingit ꝙ nihil oīo sentiēs nūq̄ꝫ
aliquid pōt addiscere vl̄ scire: qm̄ sicut di
ximꝰ an̄ adeptū intellectuꝫ ē acceptio scie
ex fātasmatibꝰ.fantasmata āt nō hēt nihil
oīo accipiens p sensū: ꝛ si in toto piret ali
quis sensuū piret in toto scia q̄ de sensibi-
li illius sensus deberet elici. cuꝫ.n.qs spe
cules accipiēdo sciam tunc necesse ē sit in
eo eē fantasma eo ꝙ fantasmata intellectu
um sūt sicut sensibilia sensuū excepto hoc
solo ꝙ fantasmata abstracta a pn̄tia mate
rie sunt:sed sēsibilia exigunt mām eē pn̄tē

Est āt fātasia ꝫm quā fantasma in nobis
fit:ꝛ dr̄t ab affirmatōe ꝛ negatiōe:qm̄ nāe
affirmatiōis ē ꝛ nāe negatiōis ē intellectꝰ
ꝯplectēs intelligibilia:ꝛ hec ꝯplexio ē aut
v̄a aut fl̄a.ꝛ iō forte q̄reret aliqs qd dr̄t il
lud qd̄ pmum ē intellectꝰ cōplectēs pticu
laria p cogitationē ab eē nūc fantasmate i
aīa:pncipiū n.intellectus in nobis ē cogi
tatiuꝰ.nūqd.n.ipa fantasmata sunt n̄ alia
ab intellectu.ꝯstat āt ꝙ nō. sꝫ lꝫ nō sint fā
tasmata idē cū cogitatio intellectu: tamen
intellectus cogitatiuꝰ nō est sine fantasma
te:ꝛ iō etiam in dubium vēit sicut supius
diximꝰ viꝫ intellectus ꝫm ꝙ est in nobis
cōiunctus imaginatiōi ꝛ sēsui possꝫ aliqd
sepatuꝫ intelligere.intellectus.n.pꝰ mortē
cōstat ꝙ intelligit sepata.ꝛ nos diximus in
illa questione qd̄ nobis videbatur:quoniā
nobis videtur ꝙ in hac vita continuat cū
agente formaliter:ꝛ tunc per agentem in-
telligit separata.quia aliter felicitas contē
platiua non attingeretur ab homine i hac
vita:ꝛ hoc est contra omnes peripateticos
qui dicunt ꝙ fiducia cōtemplatiua ē vt for
mā attingeret intellectū agentē.est.n.sicut
diximꝰ supius respectu status nr̄i itellectꝰ
scꝫ in potētia ꝛ in pfectiōe potētie ad actū
ꝛ in adeptiōe.in potētia āt exn̄s nullo mō
attīgit agentē sicut formā.sed dū pficit tūc
mouet ad ꝯiunctiōeꝫ cū adepto:ꝛ tūc q̄ꝫtū
hꝫ de intellectu tm̄ ē ꝯiūctus:ꝛ q̄ꝫtū caret
tm̄ nō ē ꝯiūctus.hitis āt oībus itellectibꝰ
tunc ē ꝯiunctꝰ ꝛ vocat adeptus: ꝛ sic sunt
dr̄e intellectus nr̄i quattuor quoꝝ pmus
ē possibil' vocatꝰ intellectus:secūdus āt v-
niuersal'r agēs:ꝛ tertiꝰ speculatiuꝰ:ꝛ q̄rtus
adeptꝰ.accessus āt ex nāe hitudine ad a-
deptū vocat subtilitas ꝛ expeditꝰ vsus ade
pti in actu vocat solertia. sbtilitas āt cātur
ex splēdore intelligentie super possibileꝫ
ex natura solertia autem est bona disposi-
tio velociter inueniendi causas multas.

Capitulum.xiii.ꝛ est digressio declarans
ꝙ anima non moritur morte corporis:et ꝙ
non fuit ante corpus.

Is āt oib⁹ ħitis de facili ꝓbatur animam rōnalē esse immortalē ꝛ ꝙ manet anima sepata a corpe et est rō demōstratiua: quia oē essentialiter sepatum a corpe ꝛ ꝙ nō dicat corpe ꝑ se sed ꝑ alium manet sepatum a corpe. anima āt rationalis sic sepata ē vt patuit ex dictis. ergo ipsa non destruit morte corpis. Amplius aūt ois essentia vł sba a qua fluunt potētie nāles sepate ħm seipsas ꝛ suas opationes est sba sepata cuius ꝓbatio qꝛ si ꝑ sbaꝫ esset cōmixta corpi tūc potentia ei⁹ esset potentia ꝯmixti ꝛ tunc nō esset sepata sbstātia aia aūt ē hmōi sba cui⁹ ptes potentiales sūt intellcūs possibilis ꝛ agētis que sunt ptes ꝑ seipsas sepate. ergo ꝛ ipsa est sepata. sepatū aūt in sba ꝛ actione nō destruit destructo corpe. anima ergo rationalis destructo corpe destrui nō pōt. Supius etiā induxim⁹ in primo libro aristo. ꝙ id qđ est ex potētia ꝑ intellcūalē nāꝫ determiatū ad eē ē aliqd ī nā ꝛ in entib⁹ mūdi intellectualis autem aia ꝛ intellcūs đ se est determiatū quid ad eē ꝛ est aliqd ꝑ se exñs in nā ꝛ incorruptibile tā ex potentia ꝙ̄ ex forma intellectuali ꝗ ad eē in nā declarat vel determiat ħ autē facile patet ex omnibus que de separatōe intellectus dicta sunt. Auicenna autem sic probat ꝛ dicit. si enim anima dicatur corrūpi: aut dicetur corrumpi per se aut corrūptiōe alteri⁹ ex quo pendꝫ ħm eē si āt corrūpat ꝑ se ꝛ tūc añꝙ̄ corrūpat hꝫ potentiaꝫ nō ꝑmanendi in esse. Cōstat autē ꝙ hꝫ eēndi actum aut ergo hꝫ actū exñdi: ꝛ potētiā nō essendi ħm idē ꝛ in eadē radice: aut nō ħm idem sed in alia ꝛ alia. si dicat ꝙ hꝫ ħm idem vtrūqꝫ. s. potentiam essendi ꝛ nō eēndi tunc ab eodem erit actus essendi ꝛ nō essendi potentia. sed potentia nō essendi i oibus hñtibus potentiam illā ē a priuatione que est in mā ꝑ quam mā efficit sbm trāsmutatōnis. ergo actus essendi erit ab eadē priuatione quod est impossibile qm̄ act⁹ essendi erit a diuino ꝛ optimo qđ est forma ei⁹ qđ vē ē. si autem hꝫ a diuersis tunc optet ꝙ aia sit ꝯposita ex diuersis quoꝝ vnuꝫ sit mā hñs in se priuationem ꝛ alteꝝ forma oē aūt qđ talē hꝫ mām hꝫ eam tpe ante se. ergo mā ex qua sunt anime est añ aies sic mā corpm phicorū ē ante ea ꝛ oꝫ generationē ꝛ corruptionem aiaꝝ esse adinuicem sic corpm qđ est absurditas maxia. Ex ħ aūt pꝫ ꝙ ħ qđ in fine primi ce. ꝛ mūdi dixim⁹ ꝙ impossibile est ꝙ gnābile ꝛ corruptibile hēat vtutem sp essendi cum habeat virtutē aliquando non essendi debeat intelligi de hmōi gnāto ꝛ corrupto quod est ꝯpositum nos. n. ꝯcedimus animam quodammō generari si generari dicat quod incipit esse p⁹ nō esse ꝛ cū dicim⁹ ꝙ hꝫ vtutem sp essendi Si aūt dicatur ꝙ anima corrumpitur corruptione corporis sicut pendens ex ipso tunc diuidem⁹ sic dicētes ꝙ aut pendet ex ipso sicut sił exñs cū ipso. aut sicut ex priori: aut sicut ex posteriori. si autem simul exñs tūc ħ nō potest esse nisi altero duorum modoꝝ ꝙ vꝫ ipsa simultas sit essentialis vtriqꝫ ꝛ đ ratione anime ꝛ corporis: aut quod sit accidentalis eis. sed si sit essentialis tanꝙ̄ ens de ratione eorum tunc anima ꝛ corpus eēntialiter ꝛ ħm suas diffinitiones referuntur ad inuicem ergo sunt essentialiter relata qđ falsum est. si autem est accidentalis vtriqꝫ vel alteri: tunc posito in ipso non esse non erunt dependentia ad inuicem ꝛ nihil seqtur impossibile. ergo ex hoc non corrumpetur anima corruptione corporis. Si autem pendet tanquam e posteriori: aut sicut ex p̄ori dicto ħm causam: aut dependet ex eo sicut ex priori tempore: tunc erit corpus ante animam sicut natura propria: ꝛ potentia a qua esse ꝛ corrumpi habet. ergo anima rationalis est forma organica ꝛ actus corporis quod multipliciter in phitis improbatum est. Si autem dicatur esse materia corporis sicut ex qua fit anima ħ est absurdum quia sic anima esset ex materia corpali quod etiam improbatū ē. Nos autem loquimur đ anima rationali tantum. si autem dicat ꝙ pēdet ex eo sicut ex pori ħm cām: tūc aut erit cā efficiēs aut formał aut mał aut finał quia iam ostensum est ꝙ non est causa mālis: si āt pendet ex eo sicut ex cā efficiēte ħ nō pōt esse qm̄ a corpore non efficit nisi virt⁹ corporea eo ꝙ non agit inquantuꝫ est corpus: sed per qualitates actiuas ꝛ passiuas

que sunt in ipsa ꝓbatū ē aūt aīam rōnalem
n̄ esse v̄tutē in corpore nec aliquid ꝯn̄s cor
poris ꝯplexionem vel actionem corpaliū
qualitatū ergo nō pendet ex eo sicut ex ef
ficiēte: sed neqꝫ pendꝫ ex eo sicut ex forma
quia supra multipliciter ꝓbatū ē in secūdo
libro de anima ꝙ anima est sb̄a ⁊ forma cor
poris ⁊ nō econuerso. Nec pōt dici ꝙ pen
det ex eo sicut ex fine: quia sic essꝫ corpus ꝓ
pter aīam ⁊ nō ecōuerso qḋ falsū ē sicut ex
supius habitis cōstat. Si autē dicat ꝙ aia
pendet ex eo sicut ex posteriori tunc quere
mꝰ vtrū pendet ex eo sicut ex posteriori ſꝫ
tempus aut ex posteriori ſm ordinem qui
ē inter cām ⁊ causatū. Et si priori mō ex eo
pendere dicitur tunc non destruit destructiō
ne eiꝰ qm̄ diuisa i tpe nō destruūt sic ꝙ vnū
destruatur necessario destructione alterius
Et si ꝯtingat aliquādo vnū eoꝝ destrui cū
alio hoc est casu. Si autē pendet ex corpe
sicut ex posteriori ſm ordinem cāe tūc seqt
ꝙ nō destruit destructione eius necessario:
quia destructo posteriori n̄ necessario destru
itur id quod prius ē. Et si ꝯtingat aliquan
do h̄ casu accidit. Nos autē n̄ talē cām q̄ri
mus destructionis: lꝫ autem hic sufficiēter
ꝓbatū sit animā nō destrui morte corpis sꝫ
post mortem nobiliꝰ esse accipe qm̄ tūc tota
ꝯuerti habꝫ ad intellectū agentem sicut ad
formam ⁊ ꝑ eū intelligere sepata a mā qḋ
est summū felicitatis eiꝰ ſm nām tm̄ poni-
mꝰ ipam in corpe incipiente corpe ⁊ h̄ ꝓba
tur ex hoc quia ois motor suo mobili apta
tur sicut patet ex prius hitis aia aūt motor
ē corpis: sicut. n. nulla naui exn̄te nullꝰ ordi
natur nauta ita corpe ꝓprio nō exn̄te n̄ pōt
ſm ordinem eē nāe aia. Demōstrāt hꝰ rōes
i p̄ncipio. viij. phisicoꝝ ⁊ ad istud ꝓbandū.
optie ⁊ preciose qm̄ ibi demōstratū ē ꝙ mo
tor nō potest esse ante mobile neqꝫ post ip-
sum neqꝫ cū ipso ita ꝙ nō moueat ⁊ necesse
est hoc eē ita in minori mūdo sicut in maio-
ri: sicut ibidem dictū ē. Constat autē ꝑ oia
āte dicta ꝙ aie sb̄ale est ita ꝙ ꝑ illud diffini
tur ꝙ ipsa sit motor corpis ⁊ si eēt ipsa cum
corpe ⁊ nō ante ipsum neqꝫ post ipsum fac
ta ⁊ sic simul demōstratione ꝓbatū est ꝓpo
situ̇ ⁊ destructus ē error p̄lonis q dixit aī
mas añ corpꝰ fuisse ab eterno in ꝯpibꝰ stel
lis. huius aūt modus qualr aia incipit cū
corpe ⁊ nō destruit cū ipo hetur ex añ hitis
Cōstat aūt ꝙ sunt gradus in entibꝰ ⁊ qdā
sunt nobilia ⁊ quedam minus nobilia ⁊ ꝙ
nobilius inter oia est aia rōnal̄. optet igitur
ꝙ ipsa maxie sit eleuata sr̄ mām ⁊ simillia
causis sepatis optet igitur ꝙ ipsa sit imago
cause separate ꝑ essentiam ⁊ potētias quas
dam sicut supius diximꝰ. Substantia autē
tal̄ lꝫ incipiat esse in corpe: qꝛ tm̄ pēdet esse
eiꝰ ex cāis nullo mō pōt interire cū corpe sꝫ
hūc ordinē essentialē nō possum exponere
intelligibiliter nisi in scia diuina; vsqꝫ illuc
ergo differamus

Ca. xiiij. ⁊ est digressio declarās erro
rem eoꝝ qui dicūt de oibus aiabꝰ tm̄ vnam
remanere post mortem.

Uerunt autem quidam qui vidē-
tes animam sb̄aliter esse separatā
dixerunt eam nō indiuiduari nisi
ꝑ corpus ⁊ ad corpus ⁊ ideo destructo cor
pe ex oibꝰ aialibꝰ nō remanere nisi vnicam
sb̄am sepatam ⁊ hoꝝ nos tegimus supra er
rorem cū loqueremur de nā intellcūs possi
bilis. Sed quia deliramentū h̄ eē putamꝰ
⁊ fuerunt viri magni in phia qui hūc abhor
ruerūt errorem bonū nobis videt ponere
fortes rōes ⁊ demōstratias ꝯtra illos. Di-
cimus autē ꝙ si vna anima sit ex oibꝰ aiabꝰ
rōnabilibus: aut hoc fit sic ꝙ ex aiabꝰ sb̄ali
ter multis fiat vna aut ideo qꝛ accidētaliter
multe sūt ⁊ sb̄alr remanet vna ex multꝭ vel
oibus post mortem corporis. Si autem pri
mo modo dicūt hoc est absurditas magna
quia cum omnis aima rationalis sit eiꝰ dē
spēi cum alia non remaneret vnum nisi col
lectione ex omnibus sicut exercitus ⁊ tur-
ba ⁊ populꝰ. hec āt simpliciter sunt multe
aie ⁊ secundum qd vnum. viri autem sapiē
tiores fuerunt q̄ꝫ vt dixerunt hec sed absqꝫ
dubio secundo modo dixerunt dicētes ai-
mas non esse multas nisi ex respectu ad cor
pus ⁊ ꝯtra h̄ fortissimas quatuor superius
induximus rationes vel demonstrationes
hic āt dixiꝰ ꝙ ilud accidēs quod fecit mul

tas animas: aut est accidēs ꝙ est in animā aut non est in anima. Si enim est in anima cum anima sit simplex tunc opoꝛtꝫ ꝙ sit in tota anima ⁊ sic idiuiduatio anime ad vnū erit indiuiduatio ad alium. ⁊ sic anime per illud accidens non erūt mūltiplicate per nu merū ⁊ est contra eos. Adhuc autem quic quid accidit simplici toti simplici accidit. Illud ergo accidens toti accideret anime accideret ergo ei secundū ꝙ est in omnib⁹ ⁊ sic non multiplicarentur per illud accidēs Si autem accideret anime tunc non indiui duaret animam. Adhuc autem habitū est ꝙ speculatiuus inest anime ſm ipsam: ⁊ sic speculatiu⁹ intellect⁹ eēt ideꝫ apud omnes quod omnino falsum ē quia sic vno homie existente sapiente omnis homo sapiens eēt quod falsum est. Adhuc autem cuꝫ anima rationalis sit simplex ipsa est tota in omni corpoꝛe in quo est ergo cum tota anima se cundum istos esset in vno ⁊ tota in alio ⁊ tota in quolibet: ⁊ hoc non est intelligibi le quia ex hoc sequitur ꝙ tota essꝫ in quo libet ⁊ tota extra quodlibet quod est absur dū. Si autem dicatur esse ñ in corpoꝛe sed respicere ipsum: queratur quis sit modus illius respectus ⁊ dicūt ꝙ hic est respectus operationis ⁊ hoc stare non potest: quoniā cum operatio egrediatur a potentia ⁊ potē tia sit in essentia opoꝛtet eaꝫ essentialiter eē vbi opatur ⁊ opatur in corpoꝛe ergo est in corpoꝛe. Adhuc autem substātia que ē dās esse ⁊ rationem est in eo cui dat esse ⁊ ratio nem: anima autem rationalis dat esse ⁊ ra tionem corpoꝛi ergo est in ipso. Constat au tem falsum esse ꝙ isti dicunt. si autem q̄rat modus coniūctionis anime ad corpus ⁊ indiuiduationis superius a nobis hic est assignatus cum ostenderemus qualiter intellectus possibilis est separatus ⁊ coniū ctus in anima intellectuali similiter nec op tet hoc reiterare. dicit autem auicenna ꝙ a nima habet indiuiduans propꝛium licet na turam eius ⁊ nomen ignoremus. Sed cuꝫ omne indiuiduās sit materia opoꝛtꝫ ꝙ illd̄ indiuiduans esset materia incorpoꝛea in anima existens: ⁊ per formam que non est corpoꝛis perfectio ⁊ hoc concedunt ple riqꝫ inter nostros socios. Sed nos eis i nul lo contradicere volentes ꝓbab ile reputa mus quod nos supius diximus ꝙ id ꝓba ri potest ex his que insunt anime istud au tem non est ꝓbatū: sed ratione magis con fictum.

Tractatus quartus tertij de anima in quo agitur de motiuis viribus.

Capitulum primū que pars anime sit motiua

Quoniam autem sicut ab initio di ximus anima ſm duas diffinita ē potentias quibus animatum vide tur differre ab ianimato. dico autem aiam que animalium est quia plante habent par tem partis anime potius q̄ꝫ animam. nam in plantis neutra est illarum potentiarū q bus animatum ab inanimato differre vide tur. due autem potentie sunt discretiuum et motiuum ſm locū dicretio autem in cōi di cta ē op⁹tā itelligētie q̄ꝫ ſsus ⁊ d̄ vtroqꝫ isto rum iam habitum est. de mouente autē spe culandum est nunc quid sit anime ⁊ hoc est querere vtrum mouens in animalibus sit vna quedam pars anime que sepabilis sit ab alijs partibus magnitudine: ⁊ subiecto sui oꝛgani sicut visus sepaꝛ ab auditu sicut dixit plato animā in vires diuidi aut tantū sepatur ab illis rōe potentie ⁊ v̄tutis ⁊ cō ueniat cum eis in ſbiecto aut etiam ipsū sit tota anima ⁊ non aliqua pars alicuius aie sicut dixerunt quidam ꝙ sicut vegetabilis est vna tota anima ⁊ sicut sensibilis est vna tota anima ita motiuum ſm locum sit vna tota anima pficiens illud quod moueꝛ ſm locum. Quia autem ex omnibus diuisioni bus his pars vera est ꝙ sit pars potentialꝛ anime sicut patet ex pꝛehabitis iō suppōito illo q̄redū ē vtꝝ sit ꝓpꝛia quedam pars se parata ab his que ꝯsueta sunt dici ptes aie Et que dc̄a sunt ⁊ determinata sūt a nobis aut est harum aliqua que sunt determinate In hac autem questione res quesita mox i gerit dubitationem ſm quem moduꝫ opoꝛ teat dicere anime partes ⁊ quot numro. nō enim sunt integrales neqꝫ essentialis sicut

in prebabitis est determinatum: sed sunt ac
tuales siue potentie partes. in quibus infe
rior semper in suo superiori saluatur. Quot
autem oportet dicere partes multum est du
bitabile. modo enim quodam infinite vidē
tur. Et si enim vellemus vocare partes q
bus species motorum infernnt passiones
infinite esse videntur: quia tunc multiplica
buntur potentie passiue bm formas suoruꝫ
actiuorum. Et bm hoc tot erunt appetitus
quot sunt appetabilia ⁊ tot sūt sensus ꝙ sūt
sensibilia specie ⁊ forma differentia ⁊ hoc ꝓ
cedit infinitum numerum. Et bm hūc mo
dum quidam philosophorum dter minant
⁊ diuidunt animam in rationatiuam et ea q̄
ab animositate vocatur animatiua quam q
dā vocāt irascibilē ⁊ eā que vocat a qbusdā
appetitiua quam platonici concupiscibileꝫ
esse dixerunt. hanc enim diuisionem bm so
las species obiectorum diuidunt platonici
⁊ non bm differentias corporum animato-
rum. Si autem sufficienter diuidunt aīam
vt iam dictum est tunc quelibet species ob
iecti faciet partem anime spiritualem l' spe
cialem ⁊ tunc erunt partes infinite. penes
eniꝫ species obiectoꝝ inueniuntur ibi alie
partes que magis differunt q̄ꝫ tres inducte
differentes sicut in genere boni actualis. ⁊
nos possumus inuenire formas obiectorū
in diuersis generibus existentes hoc auteꝫ
euidenter ostenditur per hoc ꝙ diuidit' ani
ma ab istis in rationalem ⁊ irrationalem ⁊
irascibilem ⁊ concupiscibilem ⁊ est insuffi-
ciens diuisio. Quia partes anime principa
les sumpte sunt bm diuersionē generis ani
matorum ⁊ ille sunt vegetabilis ⁊ sensibil'
⁊ licet vegetabilis aliquo modo dici possit
irrationalis tñ sensibil' neqꝫ rationalis neqꝫ
irrationalis dici potest quia sicut dicetur in
fine primi ethicorum rationalis nō ē ꝑ ēen
tiā neqꝫ irrationalis ē quoniam participat
aliquo mō rōe eo quod persuadetur ei ratō
ne ⁊ sbiacet ordini rationis. Idem autem
est de fantasia que ab oībus dicta altera ē
qm rrationalis nec irascibilis: nec concu-
piscibilis esse videtur. hec autem sequentia
demonstrabunt. Si auteꝫ rationalis in ani
mositatem: siue irascibilem appetitum si-
ne concupiscibilem diuidatur penes obiec
torum differentias tūc, bm habitam ratio
nem infinite partes anime videntur esse et
hoc etiam est inconueniens. habet igit' ma
gnam questionem cui harum virtutuꝫ fan
tasia ⁊ sensitiua eadem sit vel a qua earum
sit altera ⁊ precipue si quis ponit anime ꝑ-
tes separatas in loco ⁊ diffinitione ⁊ nō po
nit vnam in alia virtualiter: sicut inferior
potestas continetur in superiori. Adhuc au
tem appetitiua est vna eorum que bm pla
tonem bꝫ rōem ⁊ potentiam relatam ad
actuꝫ altera videtur esse a rationali cum ta
men inconueniens esse videatur hanc se-
questrare ab vtraqꝫ vel ab altera eo ꝙ in
vtraqꝫ videtur contineri ⁊ ꝙ cōtineatur rō
cinatiua patet: quia voluntas non fit nisi
in rationali eo ꝙ omnis voluntas est ratio
natiue potentie ⁊ volūtas ē appetitus qui-
dam. Similiter autem non sequestratur ab
irrationali quia in irrōali fit desideriū ⁊ ai⁹
ab aiositate dict⁹ q irrascibil' vocat' ⁊ vtrūqꝫ
ipsorum est appetitus q uidam concupis-
cibilis. ꝯcupiscipilis enim appetit dele-
ctabile bm sensum ⁊ irascibil' appetit ardu
um in quo est gloria sicut vindictaꝫ vel glo
riam vel victoriam aut aliquid huiusmodi
quinimo si anima est illa tria que dixit pla
to videbitur esse in vnoquoqꝫ dictorum tri
um q: rō ēt appetit discernere id quod ap-
petendum est secundum rationem rectam
sicut est honestuꝫ ⁊ partes eius. De his au
tem questionibus hic non est intentio: forsi
tan enim de his alibi determinabimus in
sequentibus istius tractatus. Sed de quo
nunc ratio extitit ad querēduꝫ hoc est quid
sit mouens secundum locum animal ꝙ ha
bet motum secundum locum. Secundum
enim augmentum ⁊ decrementū quod mo
uetur mutat aliquo modo locum quia aug
mentum crescit in locum maiorem ⁊ decre
mentuꝫ decrescit in locum minorem. Sed
motor huius motus in omnibus est anima
tis eo ꝙ augmentum ⁊ decremētum insunt
oibus animatis ⁊ iō ꝯstat motorē in h mo-
tu eē vegitatiōi ꝑ cibū ⁊ generatiōi sic dixi⁹
in secundo isti⁹ volumis libro: de spiratione
autem ⁊ inspiratione que etiam motu qua

dam parte corporis ƀm locum perficiunt͛ similiter autem de somno ⁊ vigilia in quib⁹ fit motus sensus ⁊ spirituum ab exterioribus ad interiora sicut in somno que ñ sunt sine motu locali post hunc librum in proprijs locis dicemus. Nos enim hic non q̃rimus de omni motu locali animati corporis sed de motore istius motus tantum quo aĩmal ꝓcedit de loco ad locũ ⁊ hoc ꝑ organa ⁊ hec a natura formata.

Capitulum secundum ꝙ vegetatiuũ ƀm se ⁊ sensitiuum secundum se: non sunt motiua ƀm locum.

E motu autem ƀm locum quid videlicet sit animal mouens h̃z processiuũ motum de loco ad locum nunc considerandum sit ꝙ quidem igitur vegetabile ƀm se: non est animal mouens ƀm motum ꝓcessiuũ erit manifestuz ex his que inducentur nunc. Motus.n.qui dicitur h̃ motus processiuus est semper propter aliquid quod est semper extra animal motum ⁊ distat ab ipso propter quod dicũt vulgares ꝙ hic motus ꝓpter indigentiam est: ⁊ ideo oportet ꝙ fiat cuz fantasia q̃ imaginatur delectabile absens: aut cum appetitu ⁊ sensu qui apprehendit delectabile extra se presens ⁊ probatur ex hoc ꝙ nihil q̃d non est appetens delectabile vel fugiẽs tristabile mouetur de loco ad locum ⁊ si mouetur mouetur tunc violenter sicut transplãtatum est lignum. vegetabile autem d e se sumptum neq̃z fantasiam habet neq̃z appetitum sensibilem ⁊ id̃o vegetatiuum per se sumptum non mouet ƀm locum: quia tunc omne vegetabile ƀm locum moueretur plãte igitur ƀm locum mouentur. Et si hoc cõcederetur tunc oportet ꝯcedere ꝙ haberent membra organica sicut pedes vel alas quibus explerent huiusmodi motiua ⁊ hoc nõ est verum. vegetatiuum ƀm se non mouz h̃z locum. similiter autem nec id quod sentire potest quod vocatur sensitiuuz ƀm ꝙ hui⁹ẽ ꝓxima ⁊ perfecta causa. hanc enim causaz mouentem querimus solam ⁊ non causam que remota est causa motus. si enim sensitiuum in eo ꝙ huiusmodi esset sufficiens ⁊ ꝑfecta causa huius motus processiui: omne sensitiuum moueretur ƀm locum sed h̃ falsum est cum multa animalia sensuz habentia videam⁹ esse manentia in vno loco immobilia vsq̃z in finem vite sue. Quamuis enim dilatentur ⁊ constringãt͛ per quez motum animalia cognoscuntur tamen non ꝓcedunt de loco ad locum quia sicut iã ante diximus nos non loquimur de motu quo quasi crescit animatum in locum maiorem vel restringitur in minorem: sed de illo tantuz quo animal procedit de vno loco ⁊ mouetur totum in alium locum: nec potest aliquis dicere ꝙ huiusmodi animalia sint imperfecta sicut imperfecta dicũtur que diminuuntur per impedimẽta nature in aliquo quod est speciei sue debitum ƀm naturam sicut monstra que peccata sunt nature sicut diximus in secundo phisicorum. talia eniz animalia perfecta sunt perfectione debita sue speciei ⁊ generãt sibi similia ƀm speciem. hec enim monstra non faciunt. si enim monstra peccent in principalibus membr͛ cito moriuntur. Et si peccatum sit non i p̃ncipalibus sicut in manibus vel in pedibus non generãt simile monstro: sed simile speciei vt frequenter. hec igitur animalia cum producunt sibi similia perfecta sunt specierum suarum pefectione ⁊ recipiunt augmẽtum ⁊ decrementum per cibum. Si ergo illa habent motiuas virtutes ƀm locum natura dedisset eis organa quibus perficerẽt motum localem: quia natura non deficit in necessarijs nec abundat. Si enim deficeret in necessarijs: tunc motor qui non haberet organum esset superfluus: quia nunquam perficeret motum cuius ipse esset principium et causa. Si autem abundaret superfluis tunc iterum frustra esset vltra necciũ cũ per pautiora eadem opera posset perficere

Capitulum tertium ꝙ nec intellectiuus nec operatiuus h̃z se sunt causa motus ƀm locum: sed duo horum vel tria simul.

Ed neqꝫ rationatiuum ſcilicet ps anime que ratiocinatur ꝛ delibeāt de operabilibus nec etiam viſ que vocatur intellectus ſpeculatiuus ſunt ſꝫ ſe cauſa efficiens huius motus quem voca mus proceſſiuum. hoc autē de ſpeculatiuo intellectu facile probatur quoniam ſpecu latiuus intellectus eſt qui accipit formas denudatas a materijs ꝛ ideo nihil itelligit actuale per nos quia omnis noſtra actio eſt in ſenſibus ꝛ materialibus: ꝛ ideo nihil de cernit fugiendo vel perſequendo. Semper autem motus ꝓceſſiuus omnis animalis: aut eſt actus fugientis nociuum aut perſe quentis ſiue imitantis delectabile ſiue con ueniens. Cum enim intellectus ſpeculati uus eſt de practicis que reus in eis rationē veri non cōſiderat ea prout ſunt practica ſꝫ prout ſunt ſpeculatiua ſicut eſt in ſcientia e thicorum doctrinali tunc accidit ꝙ intellec tus multociens intelligit id quod timendū eſt ſm rationem: licet non eodē mō intelli gat quo timendum eſt: ſed ꝯſiderat paſſio nes eius differentias ꝛ accidentia per ſe ſci entia doctrinali ſicut ꝯſiderat in alijs ſpecu latiuis. Et ſimiliter conſiderat aliquando id quod eſt letum ꝛ delectabile ſm rem ſi cut quando ratiocinatur de delectatione venereorūꝫ que eſt ſm tactum ꝛ non ſm vi ſum ꝛ ꝙ ipſa eſt propter appetitum coitus ad generationem ordinata. hec enim omia ſpeculatiua ſunt ꝛ tunc non iubet intellect⁹ timere l'delectari: ſꝫ poti⁹ oñdit vnūꝫ doctri nale alias delectabile quod eſt in venereis ꝓpter rem tamen que mouet concupiſcen tiam aliquando cor mouetur vel aliud mē brorum: ſicut genitalia in quibus delectatō talis vel timor oſtenditur: ſed hoc non pre cipit intellectus: ſed potius auertit ab illo. ſed ꝓnitas rei adiuncta facit huiuſmōi mo tus membrorum: ꝛ ideo non ſequitur mot⁹ ꝓceſſiuus ad rem illam: que non eſt conſi derata vt circa que ſit opus: ſed vt ea circa que eſt ſpeculatio itellectuſ ſimplicis. Am plius autem cūꝫ intellectus extendit ſe ad particulare operabile ꝛ decernit ꝛ precipit fugere aliquid aut ꝓſequi ſiue imitari: tūc adhuc non eſt ſufficiens cauſa motus quia ſepe tale decretum intellectus practici circa opabilia per nos nullus ſequitur motus ꝓ ceſſiuus animalis. poſſibile enim eſt vt in ethicis oſtendetur ꝙ aliquis ſanūꝫ habeat intellectum ꝛ corruptum habeat appetitūꝫ ꝛ deſiderium ꝛ illi bene precipit intellcūs de fugiendo et turpi ꝯ imitando bono ho neſto ꝛ ille tamen victus paſſione turpis a git ꝛ mouetur ſm deſiderium ꝛ non moueꝛ ſm intellectum ꝛ talis vocatur in ethicis q dam incontinens. poteſt autēꝫ vocari inab ſtinens eo ꝙ non abſtinet ab his a quibus intellectus precipit abſtinere hoc autem et argumento ꝛ ſimili videmus quoniam vi demus ꝙ habens artē medicine infirmuſ aliquando non ſanatur ꝛ hoc eſt ideo: quia non mouetur ꝛ opatur ſm medicine ꝑcep hic oſtendit ꝙ alterius q̄ꝫ intellect⁹ et ſci entie magis ꝓprium ſit agere ꝛ moueꝛ ſm ſcientiam ꝛ non ſcientie quia etiaꝫ quando infirmus curatur magis ꝓprium mouens habet q̄ꝫ ſcientiam habet: licet ſm ſcientiā non moueatur ꝛ ſimiliter eſt in intellellectu ꝛ ſcientia practica qui ſimiliter ſe habet ad opera morum ſicut ſcientia ad regimen cor poris: ꝛ ideo dicunt morales ꝙ ſcientia pa rum prodeſt ad opera: ſed velle operari in tellectum multum prodeſt. Ex hoc autem forte aliquis crederet ꝙ appetitus moue ret. Et nos eodem modo oſtendimus ꝙ nec appetitus eſt ſufficiens cauſa mot⁹ nec ſenſus cum appetitu. Sunt enim quidam vt in ethicis probatur qui continentes vel abſtinentes dicūtur ſicut religioſi ꝛ heremi te qui ſentiunt motus paſſionum: ꝛ tamen non conſequuntur in opere: propter quod concedūtur remanere in regimie vero ꝛ ho neſto ſm ꝙ precipit intellectus ꝛ tales ſunt appetentes ꝛ concupiſcentes turpes dele ctationes: ꝛ tamen non ſunt operantes ea quorum habent appetitum ꝛ concupiſcen tiam ſed ſequūtur intellectūꝫ licet ergo q̄ð libꝫ iſtorum ſit imperfecta cauſa motus: ta men nullum iſtorum vniuerſalis eſt ꝛ ſuffi ciens cauſa motus animalium qui vocaꝛ proceſſiuus. oportet igitur ꝙ ſufficiens et vl'is cā mot⁹ ſit ꝯgregata ex duob⁹ vl' trib⁹ quoꝝ vnū diſcernat ꝛ ꝑcipiat motū ꝛ alteꝝ

exequatur. Et hec duo sunt i hoie appetit⁹ ɀ intellectiua. intellectiua enim opatiua seu practica discernit ɀ precipit ad quid moue dum est ɀ propter quid ɀ quali er ɀ vbi et quando ɀ quantum ɀ cetera huiusmodi ap petitus autem sequitur ɀ perficit hoc quod preceptuꝫ est ab intellectiua. Sic ergo duo in genere sunt mouentia in homine. Si au- tem dicuntur tria mouentia: tunc erunt illa tria sic ordinata ꝙ duo sunt sicut vnum hec autem tria sunt intellectus practicus ɀ ap- petitus ɀ fantasia q̄ est sicut intellectus qm̄ ipsa discernit motum ɀ precipit sicut intelle ctus ɀ hoc dici oportet quia multa anima- lia preter scientiam intellectualem de parti cularibus operabilibus sequuntur in moti bus fantasias. In alijs enim animalibus preter hominem aut non est intellectiua aut si abusiue dicatur esse in eis illius non erit vt rōcinans quasi ex silogismo sed erit vt re ctus a natura sicut diximus in secūdo hui⁹ voluminis ɀ ideo omnia similia specie sibi opantur hec igitur sequuntur fantasiam.

Dicam⁹ igitur ꝙ vtraqꝫ hec sunt mouē tia ꝫm locum intellcūs videlicet ɀ appeti- tus vel loco intellectus fantasia. Quotiens cunqꝫ igitur intellectui vel fantasie appetit⁹ ꝯsenserit motū precipientibus tunc erit mo tus ɀ erit talis motus qualis est consensus appetitus ad intellectum vel fantasiam. cō sensus autem huius ad fantasiam est vno mō ɀ ad intellectum duobus modis. fanta sia āt cū sit discretiua particulariū sēsibiliū non p̄cipit motum nisi circa delectabile vt nunc p̄ns. Et ideo videmus cetera aialia non esse continentia ɀ abstinentia a delecta bilibus in sensu que sunt vt nunc delectabi lia. intellectus autem practicus nō ex con- uersione ad oculum: sed ex sillogismo pre- cipit opabile: ɀ ideo cum silogismis nō pec cat tunc est motus abstinentis ɀ continentis verbi gratia cuꝫ dicat intellectus omne tur pe est fugiendum ɀ accipiat fornicari cū be lena esse turpe eo ꝙ est alieni thori violatio appetitus exequens hmōi motum est cōti nens al' ɀtinētis. aliqñ autem silogissimus h̄ in minori ꝓpositione obumbrat al's ob- nubilatur ex nimio estu concupiscentie: ɀ licet tunc bene vniuersaliter precipiat intel- lectus: tamen vis concupiscentie non sinit per bene placituꝫ videre particulare quod sb vniuersali accipiendum erat: ɀ si videt il lud non videt nisi speculatiue. oportet autē in operabilibus per bene placitum videre quia visio hec mixta est effectui qui est circa quod precipitur operandum esse. Et i hac ꝓpositione omnis malus incontinens ob dictam causam ignorans: ɀ dicitur in mi- nore ꝓpositione sic accepta nō consentit ap petitus sb vniuersali ɀ ideo sequitur puer- sus mot⁹ mouēs āt ill'cus ē in vniuersali ꝓ positione. In minori auteꝫ pmixtus ē fan tasie que tacta est per affectum ɀ hec ē cau- sa ꝙ intellectus dicitur semper rectus ɀ fā- tasia aliquando recta aliquando non recta. intellectus autem quia in homine ex silogis mo ɀ rōne mouet ideo sequuntur opa hoīs verecundia ɀ gloria quia turpe est abycere regnum digniorum ɀ sequi regimen eius: quod commune habemus cum bestijs ɀ h̄ est causa ꝙ peccatum ɀ pena sequantur ho minis opera. similiter autem laus ɀ hec ñ sequuntur opera aliorum animalium. hec etiaꝫ causa est ꝙ opera honesta dicuntur eē ꝫm naturam hominis inquantum homo ē opera auteꝫ turpia ɀ inhonesta dicuntur eē cōtra naturam hominis inquantum est ho mo.

Capitulum quartum de differentijs intellectus practici ɀ speculatiui.

Intellectus q semper ratiotinat: ꝓpter aliquid quod est extra ipm ɀ vocatur practicus quod idem so nat quod operatiuus: operatiuum autem cōmuniter voco siue sit operabile quod vo catur actuale siue factibile. actuale autem i in ethicis vocatur quod pertinet ad opera: que sunt circa passiones delectabiles ɀ tri- stabiles ɀ circa opera communicationis iu sticie ɀ hec sunt opera moris ɀ huius intel- lectus ad illa perfectio est prudentia. fac tibile autem vocatur: quod in mechani- ca opa fit manuali ɀ intellcūs ad ipm pfec tio ē ars mechāica sicut i ethicis hꝫ determiari

Hic autem cōmuniter vocamus practicū i
tellectum qui est temꝑatiuus in his ⁊ in ali
is ⁊ huius ad intellectum speculatiuum ꝓ
pter doctrine bonitatem volumus inuenire
drias quatuor quarū prima ē ꝙ fine differt
eo ꝙ finis ois intellectus practici est extra
ipsum siue sit opus siue oꝑatum. opus qdē
in artibus est finis sicut in musicis in qbus
cantus ⁊ melos vltimus finis est qui exer-
cetur in arte. agere in aliis vlterius termis
nō est opus sed oꝑatum. faber. n. nō intēdit
fabricare ꝓpter fabricare sed ꝓpter gladiū
vl' aliud vas quod suum ꝓprium oꝑatum ē
finis sue artis. In actualibus autem finis
ē oꝑatio que est felicitas ciuilis eo ꝙ hec est
diuinissima ⁊ optima est inter operationes
v̄tutum. Quilibet autem istorum finium est
extra oꝑantem ⁊ ideo motu acquirit'. intel
lectiua autem speculatiua finem suū sꝑ iter
semetipām h3: habet. n. verum speculatum
in theorematibus quod finis eius est. h. n.
etiam est finis sui instrumēti quod demon
stratio est ⁊ vocatur: nec extra illud aliquid
acquirit quia verum est de his que ꝓpter
se volumus in speculatiuis: que essentialr
sunt de phia. h. n. nō sunt dialetica quia nō
sunt de mera phia nec sūt ethica quia verū
taliū querimus ꝓpter opus: sed sunt natu-
ralia mathematica vel diuina ꝓpter qd ꝯtē
platiuus intellcūs habens in se finem ꝑfe
ctior ⁊ nobilior est practico: ⁊ ideo penes ip
sum ꝯsistit felicitas ⁊ beatitudo speculatia
precipue quando fuerit adeptus agentem
formā ꝓut diximus in tractatu ꝑhito libri
istius. Secūda autem dria est in forma quā
apprehendunt tam speculatiuus q̃z intelle
ctus practicus: practicus. n. accipit formaz
ꝓ ut est principium operis cui necessaio ꝓp
ter h tria accidunt quorū vnū est: ꝙ ipse de
currit ab vl'i ad ꝑticulāe eo ꝙ ois nostra o-
ꝑatio circa ꝑticulare est. secūda aūt est quia
ipām formam ꝯponit eo ꝙ omis practicus
formam intendit ꝯponere cum oꝑe vl' cum
oꝑato vt patet ꝑ inductionē tā in moribus
q̃z in artibus. forma. n. domus extra in mē
te artificis ꝑfecta ꝯponit' cū lapidib⁹ ⁊ lig-
nis forma autem cōtemplatōis ex reb⁹ ex-
sepata ꝑ cōtinuam abstractionem maiorem
⁊ minorē cōponit' cū aīa ⁊ iō vocatur forma
abstractionis siue seꝑationis. Et ex h acci
dit tertium ꝙ forma practici intellectus est
forma ad rem extra animā ꝓueniens forma
v̄o cōtemplationis vocatur a re ⁊ non ad rē
que ꝓuenit a rebus extra ad intellectū. ter
tia differentia est in hoc ꝙ in in omnib⁹ hn̄-
tibus animam in terreis intellectus practi
cus in acgrendo formam non vtitur corpo
re: sed potius hebet eam apud seipsam sed
vtitur corporeo instrumento qn̄ educit eam
formam in mām extra se existentem. Sed
in intellecto contemplatiuo est econuerso:
quia ipse vtitur viribus ⁊ instrumentis cor
poralibus in acgrendo formam quia medi
antibus viribus ⁊ organis corporalibus ꝑ
ficitur abstractio ⁊ in vsu cōsideratōis nō v-
titur corpore aliquo ⁊ ex h est ꝙ dr intellcs
practicus se extendens extra se ad ꝑticula
ria ⁊ ad instrumenta corꝑm. Sed intellcūs
cōtemplatiuus dr se colligēs inter seipsum
Et relictis corporeis viribus ⁊ instrumen
tis colliget se ad vl'e quod ē iter seipsum et
magis est intellectus anime contemplatiu⁹
q̃z practicus ⁊ nobilius anime bonū ē cōtē
platio q̃z actio ⁊ in decimo ethicorū ꝓbatur
Quarta v̄o ⁊ vltima differentia est ꝙ itl'cus
practicus eē cā rei q̄ sibi sbiicit' sicut patet tā
in actualib⁹ q̃z in factualibus. Intellectus
autem contemplatiuus causat' a re que sbij
citur eidem eo ꝙ accipit formam contēpla
tionis a re subiecta: ⁊ considerat eam ſm
ꝙ est natura rei. ⁊ ideo quia intellcūs pri-
me cāe ⁊ intelligentiaꝝ seꝑatarū sunt causa
rei ⁊ nūq̃z causatur a re potius assimilatur i
tellcūs eorum practico intellectui q̃z specu
latiuo. de his autem in prima phia ꝑquirē
dū erit. Sufficit autem nobis ad p̄ntez spe
culationem ꝙ sciamus ꝙ intellectus prac
ticus semꝑ ē ꝓpter aliquid eē ⁊ ideo n̄ qui
dē sbo differt a speculatiuo' sed differt h3 eē
⁊ finem. Esse autem qd h3 ex forma qd ē
hitus practicus de quibus est in ethicis pra
ctici nomē accipit.

Ca. v. qualiter vnum specie sunt mo
uentia ⁊ plura ſm sbiectum.

SIcut autem intellectus est ꝓpter ali-
quid ita oīs appetit⁹ ē ꝓpter aliquid
qd̄ nō habet appetēs vel si apppetit qd̄ ha
bet appetit illud ƀꝫ qd̄ nō habet sicut appe
tit delectabile bitū aliqn̄ nō ƀm qd̄ ē bituꝫ
sed vt continuetur vel vt alio modo habea
eo ꝙ contingat plurib⁹ mouis haberi idem
⁊ iste appetitus quo appetimus ƀm actum
non practici intellectus est vt potentia ex q̄
eliciatur appetere: sed potius est id qd̄ ē vl
timum in ordine mouentium ⁊ ꝓximū mo-
tui hoc est principium motus ⁊ actiōis ⁊ sō
appetitiua ē potētia distincta ab intellectu:
⁊ est illa que post intellect⁹ vel fantasie mo
tuꝫ ⁊ actiōeꝫ sequit: mouēdo lacertos ⁊ mu
sculos ad motū ꝑficiendū. Et ideo cuꝫ ad
motum aialem qui sic fit ꝑ intentionē non
exigantur nisi hec duo decernens. s. ⁊ pro-
sequens rationabil'r videntur hec duo mo-
uentia appetitus vꝫ ⁊ itelligentia practica i
hoie. Appetitiuū eni per spēm appetibilis
mouet sicut vltimū motus ṗncipium. Et i
telligentia mouet ꝓpter appetibile qꝛ itelli
gētia ƀm ꝙ est cognitio quedā nō mouet sꝫ
potius per hoc ꝙ ṗncipium ṗmū intelligi-
bile mouēs est appetitiuum. Si autem nō
appħēderet appetibile ⁊ nō traheret ab ap
petitu intelligentia nō moueret sed potius
decerneret non esse fugienduꝫ: aut in sequē
dum vt appetibile. Similiter autem est
in his in quib⁹ fantasia mouet qꝛ aialia bru
ta intellectus practici fantasia vtuntur que
practica dicitur sicut intellectus quia videt
ꝓpter aliquid qd̄ est extra ⁊ quia apprehē
dit spēm vt opabile vel appetibile: ⁊ qꝛ est
forma opatiua ⁊ qꝛ cā rei etiā q̄ de formis
practicis iā an̄ determinauim⁹. Hec igitur
fantasia non mouet sine specie appetibilis
ƀm qd̄ ē appetibile: appetibile autem in eo
qd̄ appetibile trahit ⁊ inclinat appetituꝫ er
go etiā fantasia sicut ⁊ intellect⁹ mouet ꝑ hoc
ꝙ miscetur appetitiue ⁊ sic possum⁹ dicere
ꝙ vnum specie motiuū est ⁊ hoc est appeti
tiuuꝫ. Quocunqꝫ enim est modo fantasia
decernens est motuꝫ ꝓpter appetitū: appe
titus autem mouens est ꝓpter appetibile ⁊
spē igitur sūt vnum ⁊ duo in sbiectis. Simi
liter autem quādo intellectus cuꝫ appetitu
mouet ⁊ ideo etiā est vnus specie motus ⁊
non duo nec vnus compositus. Si eniꝫ da
retur ꝙ duo specie eēt intellectus ⁊ appeti-
tus qn̄ mouēt ⁊ ꝙ eoꝵ sit motus silis ⁊ sit
tamen vnus motus ⁊ cū hoc ꝑ se sit ꝙ vni⁹
motoris simplicis nō est nisi vnus motus
oportet dicere ꝙ intellectus practicus ⁊ ap
petitus mouerent ƀm vnum aliquid quod
est cōe vtriqꝫ ⁊ ex hoc sequeret ꝙ mot⁹ ƀm
locum per se esset illis cōis ⁊ ꝑ accn̄s esset
intellectus practici ⁊ similiter ꝑ accn̄s esset
ipsius appetitus: sicut habere tres angulos
ꝑ se est trianguli: ⁊ per accn̄s conuenit yso
cheli. Sed ƀm hoc non vere essēt mouētia
intellectus ⁊ appetitus: oportet igitur ꝙ sit
vtriusqꝫ sed vnius ꝓpter alteruꝫ. In nullo
eni motu intellectus videt eē mouens sn̄ ap
petitu tā i rōnabilib⁹ q̄ꝫ in irrōnalib⁹. Ap-
petitus enim cōe qdā est ad rōnalem ap-
petitum ⁊ ad irrōnalē: qm̄ volūtas q̄ solius
rōis est appetitus rōnalis: cuius causa ē qꝛ
volūtas qdā liberrimū est i aia ⁊ illa que
tm̄ ꝑ nos incoacte oēs facimus ex volunta
te dicimur facere. Libertas autē oimoda n̄
est in his que obligata sūt materie ⁊ ideo i
sensibili ꝓprie voluntas non est ⁊ si dicāt
bruta aialia volētia aliqn̄ abusio fit vocabu
li qꝛ voluntas eoꝵ ꝑ appetitu vel desiderio
sensibili accipit. In ista enim voluntate
tota libertas est qd̄ ex hoc patet: quia cum
coactio ad aliquid agendum vel in aliquid
consentiendum fiat ex tribus causis. quaꝵ
vna est violentia exterior: scd̄a āt obligatio
ad materiam in qua est: tertia auteꝫ est ꝑ rō
nem ⁊ silogismū per quē ratio cogat ad cō-
sensum verum: ab omnibus autem his co
actionibus deobligata est voluntas. Cadē
te enim coactione exterius in corpus libe-
ra manet voluntas ⁊ dissentit interi⁹ ab his
ad que cogitur extra in opere. Similiter nō
est virtus organica ⁊ ideo non agitur ⁊ ipel
litur a natura quēadmodum bruta ad opus
agūtur. Similiter autē post ꝯclusiōeꝫ de ali
quo faciendo qd̄ de necessitate probatū est
voluntas adhuc est libera ad hoc volendū
vel non: ⁊ sepe non vult hoc ipm̄. Hec eni
tota ⁊ sola causa est sui tantum: solū ei h̄ suf
ficit ad volenduꝫ aliquid in qd̄ cōsentit vo-

luntas q: volum⁹ illud sine oi alia cã: τ iõ regnuз voluntatis simile regno tiranni qm̃ leges edit ad libitum τ non ex aliqua causa vtilitatis rei.p. qꝺ sonat prouerbium qꝺ dicitur. Sic volo sic iubeo sic pro ratiõe voluntas. Regnum autem intellectus practici simile est monarchie in qua rex sapiens dñatur nihil oio discernens nisi ꝰm rõnem vtilitatis rei.p. Hec igitur voluntas cõstat ꝙ est appetitus quidam. Et cum rationale moueatur sicut dictum est ꝰm appetituз tunc mouetur ꝰm liberã voluntatem. Appetitus eni mouet extra ad appetibile. Et hec est causa ꝙ omnis appetitus est cũ quodam affectu cõcupiscentie que est rei exterioris. Et ex his patet ꝙ intellectus τ fantasia sunt mouentia propter appetituз. Et ꝙ in omni motu exiguntur ad minus duo mouentia quorum vnum nunciat de motu τ alterum prosequitur. Unum igitur sunt specie mouentia: duo autem per subiectum efficientia motum. τ tria genere: intellectus fantasia τ appetitus: τ in rationali aĩa appetitus est voluntas libera.

Capitulum sextum ꝙ intellectus semp est rectus ille. s. qui est mouens: fantasia at τ appetitus recta τ non recta.

Si autem differentias horum considerare volumus ꝙ intellectus per hoc ꝙ est intellectus nihil habẽs fantasmatis admixtionis τ semp est rectus: hoc eniз nihil aliud est nisi potentia habituali habens habitum pncipiorꝫ moralium τ factualiuз in quibus nullus est error. s. non esse occidendum non esse mechãdum non esse furãdũ iustitiã esse colendã: deum esse venerandũ pentes esse honorandos: rem.p. instaurandam. Et in artibus similiter sicut architectonica grauia subtus ponenda τ leuia sup ea cõiungenda eẽ: prius dolanda esse vt bñ cõiungant τ hmõi τ ideo nãles hunc intellectum vocant naturale adiutorium vel iudicatoriũ in quo vlia iuris sũt ꝯscripta. Appetitus autem τ fantasia sunt recta τ nõ recta: ꝓpter qꝺ τ intellectus si exeat ex se in fantasmata accidit ei rectitudo τ curuitas.

Cuius probatio est quoniam semp quidẽ vt dcm est mouet appetitum ad aliquid fugiendum vel prosequendum: hoc est ad id qꝺ habet intentiõem boni cõuenientis vel mali nocentis: non eni mouet ad omne bonum. Est eniз hõi non agibile p nos τ ad hoc non mouet sed mouet ad actuale bonũ circa qꝺ sũt actus τ motus nostri τ p qꝺ nos operando τ mouendo acquirere possumus. Omne autem tale bonum est circa pticularia: qꝺ contingit se sic τ aliter habere τ ideo aliquando est rectum aliquãdo non rectuз τ ideo cum appetitus τ fãtasia sint circa tale bonum: contingit fantasiam τ appetituз aliquãdo esse rectam: aliquãdo non rectaз. Si eni id qꝺ habet intentionem boni ẽ bonum simpliciter h̓ semp τ vbiqз est bonuз tunc fãtasia τ appetitus circa id sunt recta. Si autem est bonum vt nunc τ non simpliciter h̓ est dupliciter: bonum enim simpliciter habet in se duo quorum vnum est ꝙ sp bonum est. alterum autem ꝙ vbiqз τ in oibus bonum est: per cõpositiõeз ad illa duo dicitur bonum vt nunc τ hic. Secũdũ autẽ ꝙ opponit̓ ei qꝺ semp bonuз est tunc dicit̓ bonũ vt nũc quod presentialiter afficit delectando sensum τ hoc est bonum qꝺ prosequitur aĩal brutum τ incõtinẽs. Scꝺm aũt qꝺ opponitur ei qꝺ est vbiqз sic opponitur ei bonum qꝺ est ex casu hoc malum est: sicut bonum est pignus reddere vel depositum ei qui fidei rem cõmisit τ tamen vt hic malum est: quia si pignus sit gladius τ cõmittens factus sit furiosus maluз est ei reddere gladiuз. similiter est in aliis. τ ideo circa pticularia non oio potest dirigi veritas intellect⁹ τ ideo circa ea p fantasiaз τ appetitum incidit rectum τ non rectum: τ ideo in ethicis dicitur τ epyhcheos qui dirigit i particularibus melior est iusto qui semper opera scз vniuersalia iuris nititur dirigere. Nõ enim semper operationem mobilitas normam τ regulaз assequitur vniuersaliũ. Et ideo dicit arest. ꝙ in talibus est directio sicut regula lesbe edificationis. Est aũt lesbe insula quedam habens lapides indolabiles τ ideo illi ad regulam omnino rectam non edificant: sed vtuntur regula plumbea que

ad torturas edificij curuatā solū cauet vt nō oio fiat enormis curuitas. Rectitudinē eni seruare in opabilibus aliquando curuare ē ⁊ meli⁹ nō nunq̄ȝ soluere legem vniuersa- lem in moribus q̄ȝ in tali casu ⁊ loco obser uare. Ex oib⁹ igi nunc habitis manifestuȝ est ꝙ talis potentia que appetitiua nō mo- uet quia ⁊ si alie mouent propter hanc mo- uent vt diximus. Sicut autem hic dictū est ita quidam non diuidunt plures ponen tes esse motiuas potentias sicut rōnalem ⁊ irascibilem ⁊ concupiscibilem. Talib⁹ au- tem qui sic motiuas anime partes diuidūt contingit ꝙ si intendunt animam diuidere in quaslibet partes que aliquo modo potē tiam ad motuȝ remote vel propinque in cō muni vel pticulari ꝙ valde multe ſm eos erunt partes anime. Erunt vegetabile sen sitiuum intellectiuuȝ appetitiuuȝ delibera tiuum. Adhuc autem appetibile siue appe titum sensibilem: hec enim plurimum diffe runt ſm istos: ⁊ adhuc auteȝ magis his dif ferunt concupiscibile ⁊ desideratiuum ⁊ ira scibile quia concupiscibilis ⁊ irascibilis sūt diuersorum obiectorum sed deliberatiuum ⁊ appetitiuum possunt esse eiusdem. Quā uis autem sic multe vires accipiantur qua rum quedam sunt motiue ⁊ quedā non ta- men ille que sunt motiue omnes mouent ꝑ appetitum ⁊ ideo appetitiuū est per se mo uens.

Capitulum septimuȝ ꝙ omnia mouen tia sunt vnuȝ specie ⁊ diuersa numero ⁊ ad quem numerum ⁊ ad quam speciem.

Uoniam autem appetitus aliquan do sunt contrarij ad inuicem propter contrarietatem boni ⁊ ad bonum simplici- ter accidit quedam pugna ⁊ contrarietas in mouentibus ex hoc ꝙ ratio decernens mo tum contraria est desiderio sensibili quod i petum facit per motuȝ in appetibile quod videtur bonum: hec autem contrarietas ap petituū fit in aiatis que sensuȝ habent per intellectum. In talibus enim intellectus aliquādo precipit retrahere ab electione sē sibili: desiderium autem impetum facit ⁊ ꝑcipit motū fieri per ipsum qd iam delecta bile est eo ꝙ nunc videtur vt nunc illud eē dulce Et ꝙ dulce ē ideo accipit hoc vt sim pliciter bonum ⁊ simpliciter delectabile ⁊ hoc contingit ꝙ non videt iam ꝙ solum fa cit delectabile hoc est presens tempus: si ei acciperet ꝙ presentia vt nunc tantum facit delectationem vt delectaret presens ad fu turum ⁊ futurum ad presens cognosceretur non esse presens bonuȝ simpliciter: hoc au tem non facit appetitus sed probabitur in presens ac si sit simpliciter bonum ⁊ sic pa tet ꝙ vt simpliciter bonum ⁊ appetituȝ ⁊ in tellectum sed vt simpliciter bonum mouēs ⁊ intellectum est simpliciter bonuȝ ſm rei veritatem: sed vt simpliciter bonuȝ mouēs appetitum aliquando non est bonuȝ sim- pliciter sed videtur ⁊ cum species mouens sit in ipso quod mouetur ⁊ quo ad illum est nunc bonum ⁊ simpliciter bonum acceptū tunc patet ꝙ mouens omne erit vnum spe cie ⁊ hoc est appetitiuū ⁊ hec assimilari pos sunt dictis eracliti qui dixit omnem rem sic esse prout videtur. Ita eniȝ appetitus mo uetur ad apparens: ac si sit realiter bonum qd apparet bonum. Sic igitur species mo uens vt mouens est vna que est quod vid- tur bonuȝ simpliciter: ⁊ inter mouentia qui dē aiam primū mouens est appetibile ⁊ ħ ē appetibile ꝓmū qd sic mouet ꝙ nullo mō mouetur. Mouet autem non ſm ꝙ est in re sed in eo ꝙ est intellectuȝ seu imaginatū numero autem ⁊ subiecto plura sunt mouē tia ⁊ reducuntur omnia mouentia ad tria in genere quorum vnum est mouens: alteruȝ quo mouetur: ⁊ tertiuȝ qd mouetur: mouēs autem duplex est: ē eni mouens vnum vi- delicet qd mouet imobile exn̄s qd est pri- mo primum mouens: alterum autē mouet cum ⁊ ipsum moueatur. Mouens autem imobile qd est primuȝ mouens est actuale bonum vt diximus superius mouens au- tem ſm qd mouet cū ipm moueatur est po tentia appetitiua: omne eniȝ qd appetit ſȝ ꝙ appetit mouet cum motum sit ab actuali bono imaginato vel intellecto ⁊ ipse appe titus est actus quidam ⁊ motus appetitiue potentie: quia appetere conuenit ei ⁊ appe

titus dicitur de potentia ꝛ operatione eiuſ-dem: quod autem mouetur per appetitum est aial cuius est mot⁹ processiu⁹ in rez que appetitur ꝫm ꝙ appetitur. Quo vero appetitur est organū corporeuz appetitus quo pficitur motuſ processiu⁹ ſicut ala vel pes. ꝛ qꝛ talis motus ꝓcessiu⁹ cōis est anie ꝛ corpori licet ſit ab ania veniens in corpus: ido in alia ſcientia vbi inquiremus de cōibus operibus aie ꝛ corpori agendum est de illo vbi faciemus libruz de cauſa ꝛ differentiis huius motus quem vocamus processiuuz

Capitulum octauum qualiter est motuſ ſucceſſiuus ſecunduz ꝙ fit a motore i mobile ꝫm locum.

Nunc autem propter bonitatez doctrine vt per opus melius cognoſcatur pars anie mouens dicemus vt in capitulo ꝛ ſumma ꝙ mouens in anialibus est mouēs organice organo pertinente ad motum ſicut est ābulatio ꝛ volatus ex tali loco vbi principium motus illius ꝛ finis idem mēbrum est ꝛ est vna vis ꝛ eadem ſita in mēbro illo: hic autem motus ē ſicut mot⁹ gyrātis quando motum membrum gyrū habz expulſionis ꝛ retractionis in eodem loco. In talibus enim motibus expulſio est ſicut principum ꝛ attractio est ſicut finis eiuſ ꝛ ideo neceſſario habet duas quietes interpoſitas ſicut patet cum expellitur cruſ a dextris pmo ꝛ retrahitur in eodem: ꝛ ideo i oi eo qd̄ taliter mouet̄ quoddā qeſcit ꝛ qd̄dā mouet̄ tā in pte aialis q̄z i toto ꝛ i pte qdem quoniam omne quod mouetur in mēbris animalium mouetur in quodam immobili ad qd̄ retrahitur expulſum ſicut man⁹ mota expellitur ꝛ retrahitur ad membrum aſſeli vel aſſicb immotum ꝛ brachium motum expellitur ꝛ retrahitur ad cubitum immotuz ꝛ adiūctorium motum expellitur ꝛ retrahit̄ ab humeris immotis: ſimiliter autem in toto corpore quia a parte dextra expulſa ſtat pars a parte ſiniſtra ꝛ retrahitur motum ad ipām ꝛ ſic est in omnibus ſed i volatilibus ꝛ in natantibus non est ita qꝛ illa mouent dextrum ꝛ ſiniſtū ſimul ꝛ nitunt̄ vtroqꝫ latere ſimul: ſed tamen fit ibi expulſio ꝛ retractio ad vnū imobile ſic̄ diximus ſuperius. In ſerpentibus autem alias repētibus nō nullus perficitur motus ita ꝙ mota anteriori pte qeſcit ps poſterior ꝛ vtraqꝫ viciſſim cauſat motum vnum qui pficit̄ ita ꝙ ps anterior expellit̄ ꝛ poſterior retrahit̄ de omnibus autez his differētiis habet determinari in libro de motib⁹ aialiū vbi idu cemus qualiter ipi motui neceſſario due qetes interponunt̄ neceſſario. Sed h̄ ſciēdū est ꝙ cum imotibus aialium ꝓceſſiuis aliud quieſcit aliud moueatur ꝛ idem ſit in eo principium vnde expulſio fit: ꝛ ad qd̄ fit retractio finis ꝛ principium altera ſunt ratione licet magnitudine ꝛ ſubiecto idez ſint. ꝛ huius cauſa est quia cum omnia que mouentur aiali motu omnia mouentur depulſu ꝛ attractu ſicut diximus ꝛ depulſio ꝛ attractio ſunt ex eodē in idez ꝛ ideo oportet motum iſtum fieri ex eodem in idem ſicut i circulo: ꝛ hoc ſic imaginari debemus ſicut ſi ponamus motorem circuli eſſe in centro: ꝛ tunc eni motus circuli est ex centro ita ꝙ p̄mo expellitur ſemicirculus dextre cōtinue ꝛ reiteratur ſemicirculus ſiniſtri ꝛ ita eſt i motu aialis quia ex eodem expellitur organuz motus ꝛ retrahitur poſtea ad illud idē q̄i reiterando ſicut diximus iam ſuperius: ꝛ ideo meo iudicio mentitur auerrois dicēſ cor eſſe quieſcēs vnde fit expulſio ꝛ ad qd̄ fit attractio: oportet enim imobile a quo eſt motus eſſe cōiunctum organo motus. Cōſtat autem ꝙ cor non est coniunctum hmōi organis: oñdit autem hoc anotomia. certum eſt enim oim mēbrorum motum pfici muſculis aialium. In omni autē muſculo motiuo mēbri videmus neruū egredientez ad mēbrū qd̄ mouet̄ p quē expellit̄ a loco ſue fundatiōis: ꝛ videmus chordaz in alia pte ad radicē mēbri deriuari a fine muſculi per quē attrahit̄ ad locū ſuū: patet igit̄ nō eſſe cor hmōi mēbrum: de hoc tñ erit in libro aialiū ſubtiliter inquirendū. Sz hoc qd̄ hic dicitur eſt ꝙ vnum a quo eſt motus ꝛ id quod non est aliqd̄ ſignatum in membris aialium per ſubiectū ſed per rōnem ſolum ꝛ ē multiplicatū p numeꝝ mēbrorū a quo mouent̄. Qd̄ autē eſt diō ꝛ vniuerſaliter cō

siderandum bm huius scie ꝓprietatẽ: quia sicut dictum est inquãtum vnũqdqꝫ aial ẽ appetitiuũ in tantum est etiã motiuũ bm locum quia sicut diximus species appetibil' per h ꝙ est appetita mouens est pncipium ꝛ ideo intellectus ꝛ fantasia non mouẽt nisi bm ꝙ sunt ad appetitũ ordinata vt decernẽtia motum: appetitus aũt est imediatum pncipiũ motus sicut cõpositũ ex appetibili specie ꝛ informato specie illa: ꝛ ideo mot⁹ nõ fit vnqꝫ sine fantasia: fantasia autẽ mouens ois aut est rõnalis aut aialis aut bois aut est eius quod sensum habꝫ sine ratione sicut bruta. Et fit motus ab his duab⁹ bm ꝙ habent ab aialibus. Et ideo si primum mouẽs consideretur tunc est vnicuꝫ per cuius formã oia mouent aialia ꝛ h est forma appetibilis. Si autẽ cõsideremus mouẽs quodcũqꝫ mouet tũc sũt duo in genere mouentia ꝛ tria bm speciem. Quorũ vnuꝫ i genere quidẽ mouens est vt decernens motũ alterum autẽ sicut impetũ faciens in motu sed in specie sũt tria qm̃ decernẽs ẽ duplex quoꝝ vnuꝫ p rõeꝫ rectã decernit: aliud aũt per extimatiõem boni vt nunc. Et primuꝫ quidẽ est intellectus: bꝫ aũt est fantasia. Si autẽ determiari bꝫ mouẽs: vt causãs motũ tunc oportet duo esse ad minus quorũ vnũ determiat ꝛ alterũ facit impetũ ꝛ sic sũt duo mouentia que sunt vel intellectus ꝛ appetitus vel fantasia ꝛ appetitus

Capitulum nonum quid est mouẽs in animalibus perfectis ꝛ quando vnum mouet aliud ꝛ econuerso.

Ecũdũ aũt pdicta oꝫ ɔsiderare de ipfectꝭ aialib⁹ q̃ ñ sũt ipfca bꝫ suas spẽs ita ꝙ aliqd desit eis de necessarijs ad spẽm sed sũt ipfecta i genere aialiũ ꝙ videlicꝫ ñ habent quosdã sensus quos habent ea aialia que pfecta sunt: h aũt sunt que non hñt nisi vnicum sensum qui est tactus ꝛ gustuꝫ quidem non bm ꝙ iudicium sapiẽtum est idest saporum sed bm ꝙ ipe est quidã tact⁹ h eni ad delectabile non mouent nisi tãgẽtia ipm: qñ est pñs ꝛ bm veritatem non mouentur de loco ad locũ sed in eodẽ loco mouentur motibus dilatationis ꝛ constrictionis: in his dubium est quid sit mouens In his eni non videtur esse nisi solus sensus eo ꝙ non nisi pñte delectabili mouent Et ideo querendũ est vtrũ fantasiã contingat inesse talib⁹. Qꝛ eni desideriũ insit eis videtur ex hoc probari quia passiones proprie desideratiue potẽtie talib⁹insunt q̃ sũt leticia ꝛ tristitia: h eni talibus inesse probatur quia non dilatantur nisi in delectatione ꝛ non contrahuntur nisi in tristitia cum delectatio sit motus mutationis delectabilis ꝛ cõtristatio sit motus fuge tristabilis oportet igitur desiderium esse in talibus: desideriũ autẽ est appetitus sensibilis. Sed q̃ritur quõ fantasia erit in talibus qꝛ sine hac non perficitur motus vt diximus superius ꝛ talibus non videtur inesse: quia sicut diximus in ante habitis fantasia accipit rẽ ñ pñte ea in sensu ꝛ talis imaginatio non pficitur in talibus aialibus vt videtur cũ nũqꝫ nisi ad pñs moueantur. Dicimus autem ad hoc ꝙ talia non habent motum diffinitum ꝛ loco diffinitũ qui ẽ ad locũ determiatũ p fantasiã ꝛ appetitũ vel appetibile determiatũ ꝛ ideo etiã habent fantasiã indeterminatã. Cuius causa est quia sicut superius habituꝫ ẽ sensus cõis formalis est ꝛ bm locũ distinct⁹ sensibilib⁹ ꝓprijs ꝛ respectu sẽsus cõis formalis est imaginatio ꝛ fantasia ꝛ sic semper superior formalis est respectu iferioris: ꝛ sunt ille vires distincte in aialib⁹ pfectꝭ ꝛ pfectã figurã capitis hñtib⁹. Ubi aũt pfecta figura capitis non est ibi nec sensus ꝓprij perfecte insunt neqꝫ superior vis hñ distincta est ab inferiori sed organa sibi inuicẽ sũt pmixta fantasia ꝛ sensus cõis ꝛ sẽsus ꝓprij ꝛ h pcipue in aialib⁹ipfectis q̃ nõ hñt aliquẽ sensũ formalẽ sꝫ malẽ habent q sunt sensus tactus ꝛ gustus bm ꝙ est tactus quidã ꝛ qꝛ organa pmixta sunt eo ꝙ talia animalia neqꝫ cerebruꝫ neqꝫ caput hñt sed aliqd loco cerebri ꝛ aliqd loco capitis ideo fantasiã habẽt pmixtã cum sensu cõi ꝛ sensum cõem pmixtũ cũ sensu ꝓprio. cuius signũ est ꝙ fantasia in talibus nõ mouet nisi motu sensus qui est ex psentia rei ꝛ h pmixtio adducit confusam ꝛ pmixtam ꝛ inde-

terminatā fantasie appḃensionē ⁊ h̄ causat
indiffinitū ⁊ confusū motum. Sic igitur
patet ꝙ oibus sensibilibꝰ inest fantasia: sed
fantasia aliquādo ordinabilis est a ratione
deliberante vt in hoīe ⁊ h̄ ordinās delibera
tio fantasiā ⁊ appetitū in solis est rōnatiuis
Cum eni sic ꝓcedit ad motū ꝙ p̄us delibe
ratur vtruꝫ h̄ prius vel aliud agendū sit: h̄
iā rōis ē opꝰ ordinātis fantasiā ⁊ appetituꝫ
mēs āt q̄ rō ē ⁊ cuiꝰ meditari est ꝓpriꝰ actꝰ
a metiendo dicit̄ eo ꝙ aīa ipa vno quodā
qđ ē potētia eiꝰ vnita mēsurat ⁊ numerat fā
tasmata ꝯpādo ea ad inuicē eo ꝙ ipa imitat̄
melius q2 est melius apud ipam ⁊ magis
amatum ꝙ pōt efficere eligendo ex pluri-
bus fantasmatibꝰ: ⁊ cū sensus ⁊ p̄amatum
vocat̄ opinio: ⁊ ideo opinio acceptio eius ē
qđ pluribꝰ rōibus aliꝭ p̄ponit̄ ⁊ cā huius ē
q2 opinio nō habet imitari fantasiā sed po-
tius econuerso fantasia debet imitari opini
onē a rōe elicitā: fātasia eni nō habet opini
oneꝫ ex silogismo sed potius opinio ex si-
logismo habet fantasiā qm̄ opinio de vni-
uersaliter est agendo ⁊ fātasia est de ꝑticu-
lariter agēdo. Silogismꝰ habet ꝑticulare sb̄
vl'i ⁊ nō ecōuerso vl'e sub ꝑticulari ⁊ iō sub
discurso sillogistico hꝫ opio fātasiā ⁊ nō e-
cōuerso ⁊ ideo cū appetitꝰ sit ꝑticulariū hōi
⁊ nūc et hic nō vniuersal'r hꝫ appetitꝰ opi-
nionē sꝫ vl'r hꝫ fātasiā ⁊ iō in quibꝰ vtrunqꝫ
eoꝝ ē in illis ſm ordinē mouēt rō ⁊ opinio
fātasiā ⁊ ordināt appetitū: tm̄ aliqn̄ vincitur
opinio ab appetitu ⁊ fantasia ⁊ tūc delibe-
ratiuū mouet̄ a fātasia ⁊ appetitu eo ꝙ vm
brat̄ vel obūbrat̄ ex cōcupiscētia appetitꝰ
⁊ fātasie sicut in cōtinētibꝰ accidit. Aliquā-
do aūt fit ecōuerso q2 fantasia mouet̄ a de-
liberatiua rōne ⁊ opinione: hec hn̄t se sicut
fit in sꝑa celesti. Sicut eni in speris sꝑa ife
rior mouet̄ a motore p̄me sꝑe ſꝫ motū diur
nū ⁊ tm̄ iferior hꝫ motū ꝓpriū qui exit a suo
motore ꝓprio ita se hꝫ ad inuicē rō fantasia
⁊ appetitꝰ: aliqn̄ eni hec oia mouent̄ motu
rōis sicut apparet in actibꝰ cōtinētis ⁊ absti
nētis aliqn̄ āt n̄ sequūt̄ fātasie ⁊ appetitus
rōem sed mouēt ꝑ se sicut apparet in actibꝰ
ꝯtinētis ⁊ ſm nature ordinē motus supioꝝ
motoris sꝑ est p̄ncipalior ⁊ qn̄ motꝰ egredi
tur ab illo tunc semꝑ opera ordinata sunt.
Quādo autem vincit inferior tūc egreditur
opus ꝑuersū eō ꝙ inferior suꝑiorem nō hꝫ
ex silogismo sed sophistice ꝓcedat ex bono
vt nūc tanqꝫ sit bonū ꝑ se ⁊ essential'r. Mo
uet aūt iste suꝑior tanqꝫ in tres vires: quo-
niā primo decernit vl'e decretuꝫ motꝰ sciliꝫ
qđ oē tale faciēdū est ⁊ postea sb̄ ipo similí
mensurat fātasma ꝑticulare: ⁊ tertio nō qui
dē cōcludit decernēdo: sed cōclusio sua ē i-
pulsus ad opus ꝑ appetitū: ⁊ de h̄ in ethi-
cis est declarandū. Sil'r eni appetitꝰ in con
tinētis nō hꝫ cōclusiōem nisi ipetū ad opus
fit igit̄ iste motꝰ sic vicissim vt dictū est. In
tali autē motu scibile vl'e nō mouet sꝫ quasi
quiescens est ⁊ fixū ⁊ h̄ p̄cipue veꝝ est de-
scibili speculatiuo: de practico autē etiā ve-
rū est sicut inferius ōndemꝰ. Dū enim
alia ē vl'is opio de oꝑabilibꝰ ⁊ sil'r rō ⁊ alia
ē opinio ⁊ rō ꝑticularis q̄ est in fantasmate
tūc pꝫ ꝙ vl'is quidē dicit ꝙ hoc huius sem
per ⁊ ab oī ⁊ vnicuiqꝫ alias vbiqꝫ agēdum
sit ⁊ hoc nō mouet q2 hāc ſm silitudinē ha
bent cōtinēs ⁊ incōtinēs: Oēs eni dicunt a
nullo ⁊ nunqꝫ esse furādū ꝑticularis āt di-
cit ꝙ hoc nunc cōceptuꝫ est hmōi ideo ego
etiā sine hmōi ⁊ hoc nō sil'r est apud omēs.
Quia ei ego cōcipio tale delectabile vt nūc
esse hmōi iō etiā ego siue huiꝰ ꝑ affectū ⁊ ap
petituꝫ eo ꝙ in ꝑticularibꝰ est motus ⁊ opꝰ
⁊ iō ista mouet appetitū: ⁊ n̄ mouet opinio
ſm ꝙ est vl'is sꝫ ſm ꝙ ꝑticularis ⁊ ꝓpria ni
si forte ꝙ aliquis dicat ꝙ vtrūqꝫ mouēt: sed
vl'is quidē mouet vt quiescēs magis ⁊ fixa
ſm rōem certā motus: ꝑticularis āt mouet
vt mota ⁊ q̄si fluēs ꝑ hoc desideriū ⁊ i hoc
delectabile qđ vt nūc est cōceptū sꝫ vl'is nō
fluit in ipꝫ: q2 aliter ois talē hn̄s acceptiōeꝫ
de oꝑabilibus iā eo ipso deflueret in h̄ qđ
cōcipit qđ nō est verū: hec igit̄ de mouente
in aīalibus ſm ꝑipateticoꝝ ꝑitiam definī-
ta sunt.

Capitulum. x. ⁊ est digressio declarans
suas diuersitates ſꝫ platonicos ⁊ teologos

Si vero nos dicamꝰ oia mouētia q̄cū
qꝫ mouēt spūs oꝑabiliuꝫ circa q̄ sūt

mot⁹ hoim tūc multa diuersitas est in mouē tibus: tunc eni nō determinabim⁹ ptes tm̄ aie motiuas sḃo ab alijs ptib⁹ differētes sꝫ accipiem⁹ oēm ptez mouētē q̄cūqꝫ potētia cū habitu suo vno noie vocat᷑ ꝛ ab illa hītu ali potentia differt tā in habitu q̄ꝫ in actu lꝫ sit eadē illi in sḃo ꝛ q̄ꝫuis circa idē operetur ꝛ hoc est diuidere mouētia potius p v̄tutes q̄ꝫ p ptes. vna eni ps ſm subiectū aie mul tas habere pōt virtutes quib⁹ pficit᷑ ad op⁹ ꝛ ad motū ꝛ qn̄ hitualr potētia sumit᷑ h̄ ē cū hitu vno noie noiat᷑ tūc differt a seipa ſꝫ qḋ alio hitu noiat᷑ ꝛ ſꝫ h̄ cū due sīt mouētes tā q̄ꝫ decernētes motū ꝛ potētia itellect⁹ ꝛ fāta sia pl̄es accipiem⁹ sḃ itellc̄u ꝛ pl̄es sub fāta sia. Sub itelc̄u āt accipiem⁹ oēs illas q̄ quo cūqꝫ mō hn̄t spēm mouētē q̄ ē spēs opabi liū p nos: cōtingit eni hr̄i hit⁹ opabiliū vl̄es qui sūt quasi ip̄a p̄ncipia moꝝ circa q̄ quasi nūq̄ꝫ incidit error ꝛ q̄ sūt q̄si regentia p̄ma i morib⁹ q̄ nō accepim⁹ a doctore: sed sūt con genita nobis sicut nō eē furādū: nulli eē in iuriādū qḋ mihi nolo alij ne faciāz ꝛ cetera hmōi ꝛ ps itellectus cōiūcta hmōi hitui ab antiquis platonicis sinderisis vocata est: dictū est ab eis ꝙ nunq̄ꝫ errat p seipam: vo cata āt ē a quibusdā posteriorib⁹ nāle iudi catoriū eo ꝙ iudiciū eius de moralib⁹ p na turā detur nobis sicut ꝛ p̄me dignitates sci biliū cōtēplationū: sūt eni hec instrumēta i tellect⁹ practici quibus ꝛ alia opabilia co gnoscit. Et q² ab vl̄ibus ē decurs⁹ ad pticu lare: sub istis vl̄ibus assumit rō q̄si minorē ꝓpositionē ꝯferēs ꝛ cōponens vl̄e ad pti culare: dicēs h̄ vel eē fornicatiōem vel fur tū vel mechiā vel hac vel illa iusticia eē vi nēdū vel hac vel illa veteri actōe deū eē col lēdū ꝛ iā circa istud plurim⁹ ē error qm̄ ꝛ ty rānus vl̄r hn̄ accipit leges esse custodiēdas Sed mētit᷑ in hoc ꝙ dicit h̄ esse legē ꝙ i no cumētū ppl̄i statutū ē. Qḋ āt ex duob⁹ side rese vid̄licꝫ ꝓponēte ꝛ rōe ꝯgitiua assumēte q̄si cōclusū vocari ꝯsueuit ꝯsciā: rō ꝯscia ac cusat vl̄ excusat apud rectorē q² q̄si ex qua dā obligatiōe silogistica obligat vel abli gat agētē. Nō ē tn̄ ius nāle ex quo p̄ncipa liter ꝓcedit sinderesis sꝫ ē diuinū positiuū humanū ꝛ hoc ē variatū ſm cōsuetudinem ꝛ statuta viuētium ꝛ ex his etiā habem⁹ hi t⁹ in opabilib⁹ regentes ꝛ illa quidē q̄ ifor mata iure diuino regit: in opibus vocata ē superior portio rōis eo ꝙ superiori iure pfi citur ꝙ similitudo q̄dā est equitatis ꝛ rectitu dinis diuine: vocat᷑ aūt a quibusdā rō sapiē tie eo ꝙ dicūt sapiam esse rōez ꝛ cognitiōez diuinorum que altissima sunt ꝛ rectissima ꝛ q² hec non tm̄ hēt᷑ vt in se cōsiderata sꝫ etiā pticularibus cōpata: ideo non est sine pec cato in moribus: sed tn̄ peccata moꝝ inci piunt non ex pte sua sed ex pte illa qua ad inferiora cōpatur: ps aūt que informat᷑ iure humano qḋ positum est ꝛ consuetudine ap probatū nihil habet ppetuo rectū poti⁹ pti culare est totū ꝛ locale ꝛ tpale ꝛ ſm casus variatū id ex quo ip̄a regit opa sicut variat᷑ regula lesbe edificationis sicut diximus su perius ꝛ hāc vocant inferiorē portiōem ho minis: vocat᷑ āt a naturalib⁹ rō scie eo ꝙ sci entiā non vocant effectū demōstratiōis sed potius hitum ex humanis regentē opa ꝛ ē habitus docens bene conuersari inter par nos ex his que moribus congruūt ſm ius positiuū ꝛ cōsuetudinē ciuium: portio autē rationis superior ꝛ inferior sub quibusdā vna est licet habitib⁹ ꝛ actibus ꝛ officijs sit diuise. Sciendum autem est ꝙ sicut deueni tur ab vl̄i iuris nālis preponētis assumpti onē ad cōclusiōem que vocatur ꝯscia ita eti am ex rōne superiori ꝓponēte id qḋ est iu ris diuini ꝛ p rōez cogitatiuā h̄ pticulare cō pante deuenitur ad cōclusiōem que iterum cōscia vocatur. Et simile est quādo propo nit rō inferior aliqd qḋ est iuris humani: ꝛ confertur illud cogitatiuo ad operabilia ve nitur in quoddā quasi conclusum qḋ idem vocat᷑ cōscia ꝓpter similē obligatōis modū ꙗ videlicet in omnibus obligatio est q̄si ex silogismo sed tamen cum proponit᷑ ex ratione inferiori non perfecta est argumēta tio sed imperfecta propter defectuꝫ vniuer salis propositionis. Nihil enim in huma nis statutis adeo vl̄e ꝛ verū ē ꙗ sp ꝛ ab oi bus faciēdū sit. Sciēdū āt ē ꙗ sicut i moto ribus spaꝝ est semp ꙗ supior ordinat infe riorez ita est etiā in istis. Quoniā naturalia ꝛ diuina ordinant humana ꝛ iḋo verissime

ius humanum est q ex casibus hominum habet varietatem τ tamen q̄ztum potest attingit ius diuinum τ ius naturale exemplum quoddam iuris diuini: de istis autez in ciuilibus est determinandum. Sicut autem diximus de motiuis decernentib⁹ motum in homine: ita est de appetitiuis quoniam appetitus sicut diximus cōe aliquid est τ diuidit in appetitiuā rōnalē τ i appetitiuā sensibilē τ illa quidē que est rationali voluntas proprie vocatur. Illa autez que est sensibilis pars anime vocatur desiderium: de voluntate autem superius dictum est quoniam ipa libera est ad volendum τ ē qua i facultas omnium aliarum quoniam non cogitamus nisi quando volum⁹ τ hoc modo quasi motor est aliarum virium ad actum vel actus τ hoc modo dicimus quādo per voluntatem dn̄i sum⁹ nos nostrorū actuum τ sumus liberi qr liberum vocam⁹ quia causa sui est τ non cā alterius τ hoc significam⁹ cū dicim⁹ q facim⁹ sponte id qđ facim⁹ significātes q causa actus nō est aliunde nisi a nobis. Quoniā tn̄ hec potentia que volūtas vocatur vt ordinata a rōe deliberante accipit: τ tam deliberatio q̄z appetitus in idē ferut: tūc facultas talis sic vtroq̄z ordinatim procedēs liberum arbitrium vocat arbitriū quidē ,ppter rōem deliberantē τ arbitrātem τ liberū ,ppter voluntatis libertatē τ ideo dicit optime q liberū arbitrium est facultas rōis τ volūtatis. Rō eniz vt dicit arest. in sexto ethicorū in cōtingentibus est opabilibus τ libertas facit nos causā istoꝝ. Nascit aūt ex arbitratiōe τ libertate facltas que recte est hois ad opa quia solus homo arbiter sui ɔstitus est τ q arbiter libere eligit ad op⁹ vel dimitti: τ iō etiā hoc solū accusat vel excusat apud rectorez Quia si hō arbiter suus nō eēt de agēdo vl nō agendo τ si liber non esset: non puniret vel pmiaret act⁹ eius legislator: cuz aūt dico hoiem eē arbitrū sui est arbiter sui iste assimilat arbitro cui⁹ arbitriū nō est vallatuz pena: sed in ptāte libera hz pronūciare qđ voluerit: τ iō arbitriū sepe puersū est cuius tn̄ puersitatis sola cā est libertas: τ iō puersitatis opm pncipalis τ cā ē volūtas a qua est libertas q̄z ratio cuius ,pprius actus est arbitrium. Queret autez forte aliquis quid vocatur facultas quando dicimus liberuz arbitrium esse facultatem rationis τ volūtatis. Dicimus ad hoc quoniam facultas est potestas facilis tam rōnis q̄z voluntatꝭ rōis dico arbitrantis τ volūtatis libere volētis vnū vel aliud neq̄z est facultas arbitri quo arbitrat rō de opabilib⁹ tm̄ sed poti⁹ arbitrij quo quis sui arbiter cōstituit ad eligēdū qđ voluerit: τ iō liberū arbitriū n̄ ē sepatū a rōe τ volūtate cū sit ptās habitualis τ facilis vtriusq̄z nullo indigēs ad op⁹ nisi seipsa. de eligentia āt τ cōsilio in ethicis erit determinandū. vires āt aie sensibilis scdario mouentes multū sunt valde τ sub fantasia quidē cōprehendit extimatiā de qua supi⁹ diximus in scdo libro. est etiā mouēs sensi⁹ sicut pmo nūciāt delectabile vl triste sensui de per accn̄s: τ quia omne mouens habet aliquid desiderij ideo sensualitas vocatur ille motus aialium qui afficit ipsa ex quinq̄z sensibus corporis. Et quia talis mot⁹ nullo hm se regimine gubernatur sed inclinat ad omne delectabile oblatum ideo dicitur sensualitas perpetue esse corruptiōis: ideo q̄z omnis legis lator τ mores querens instruere auertit a delectabilibus sensualitatis quantum potest: desideratiua autem est anime sensibilis pars . appetitiua diuiditur in concupiscibilem τ irascibilem a platone qui cōcupiscibile: i epate quidē ponit τ irascibile in cbisti fellis: vocauit autez cōcupiscibilem virtutem desideratiuam eorū qui afficiunt hm delectationem que vocatur mulcebris eo q demulcendo τ emolliendo trahit appetitum sicut est delectatō tactus in cibis τ potibus τ venereis τ eiusdem potentie erit tristicia his opposita. Irascibile autem vocauit virtutem animi que insurgit ad arduum quod est in ausu τ gloria τ victoria τ in omni eo quod collocat in gloria τ in gradu quodam sublimitatꝭ τ altitudinis hm seipsum τ eiusdem tristitiaꝭ his oppositas: propter quod ponit plato i ɔcupiscibili tpantiā in irascibili fortitudinē Iste autem due sicut τ omnis potētia anime sensibilis: formalitatē quandaz habent

in homine: quaz non habent in alijs animalibus. in homine eni sunt ro͡ales: ⁊ in alijs sunt acte a natura. Rationale enim dupliciter dicit᷑: scilicet ꝙ ᵬm essentiaz rationale est: vel ꝙ participat aliqualr̃ ratōnē in hoc ꝙ regimē eius participat: ⁊ sic rationale est persuasibile a ratōne: ⁊ hoc modo concupiscibis ⁊ irrascibilis sunt rationales voluntate: ⁊ hoc simile est motoribus sperarum: sicut diximus: in quibus virtus superioris motoris remanet in inferiori: ordināſ ⁊ mouens eundem. Sunt autem qui dicunt voluntatem que rationalis est per essentiam: eo ꝙ est pars anime rationalis in concupiscibilem ⁊ irascibilem diuidi: sed hoc omnino absurdum est: quia concupiscibile ⁊ irascibile a passionibus corporeis nomē accipiunt: ⁊ penes illas non pōt diuidi vel denomiari aliqua pars anime rationalis que vniuersaliter corporis actus existit: sed potius cum voluntas sit simpliciter appetitus illa indiuisibilis permanere debet. desiderium autem quod est appetitus sensibiliuz que multa sunt diuidi habet per passiones in genere differentes: que ex ipsis sensibilibus oriuntur: ⁊ he passiones in genere sunt due: neqꝫ cōnaturales nobis ⁊ illate extrisecus: ⁊ circa p̄mas quidē cōcupiscibilis: ⁊ circa alias irascibilis.

Tractatus quintus tertij libri de anima ⁊ de comparatiōe potentiarū anime ad animata Capitulum p̄mum: quia omne animatum habet vegetabilem: sed nō necessario habet sensum.

b His habitis: restat videre de comparatione potētiarum ad id quod habꝫ huiusmodi potētias: in quo etiam hanc sentētiam de anima finiemus. Dicimus igit᷑ ꝙ omne quod viuit ⁊ animā habet que operatiōes vite perficit ⁊ generatum est: necesse est habere animā vegetabilem. opera eni eius saluāt ip̄m vsqꝫ ad suā corruptōem. in his autē que non generabilia sunt: vita nobilior ē: ⁊ ideo vegetabili n̄ indigent anima neqꝫ virib⁹ eius. Qꝫ autē omne generatū animam habēs necesse sit habere animā vegetabilē: ꝓbat per effectū virīū anime vegetabilis. omne enim generatum imꝑfecte quātitatis est: quādo generatum est ⁊ imꝑfecte virtutis. oportet igit᷑ ꝑ augmentū ꝙ deducat᷑ ad debitā ꝑfectiōem ⁊ iterū ꝑ decremētū deducat᷑ ad naturalem sue senectutis ⁊ necessitatis corruptōnem: quia aliter natura deficeret in necessarijs: ⁊ augmētū aūt sine alimēto fieri nō potest: oꝫ igit habere nutritiuam ⁊ augmētatiuā: ⁊ ne destruat᷑ esse diuinū ꝓpter quod agit omne quod agit: oꝫ etiaꝫ ip̄m generatiuā habere necesse est igit᷑ vegetabilis aīe potentias in omnib⁹ esse generatiuis ⁊ corruptibilibus. generata autē dico quecūqꝫ de seipsis generant: ⁊ non illa que generāt suas formas et sp̄ēs in mā aliena: sicut faciūt corpa simplicia ⁊ immālia. talia eni oīa nō de seipsis semen emittūt gn̄ationis. ꝓpter hoc etiaꝫ nō vere generata sunt: sed agētia tm̄ gn̄atiōem in alijs. Sēsum aūt nō necesse ē͡t inesse oībus viuentibus. ᵬm eni sup̄i⁹ dicta ea q̄ hn̄t corpa simplicia: impossibile ē hr̄e mediū in tactu: ⁊ ita simplicia nō hn̄t tactū: cū tm̄ simpliciū q̄dā habeāt vitā. Adhuc aūt ex ōībus cōstat ꝙ sine tactu null⁹ habet sensus. tactus enim est tam sensus q̄ꝫ oīa ꝯstitutiua aīalis: neqꝫ illa salti sine tactu esse p̄nt animalia quecūqꝫ nō recipiūt animas sensibiles sine mā: sicut illa que nō hn̄t sensus qui apꝑhendūt ꝑ mediū: ⁊ sunt illa que nō hn̄t nisi tactū ⁊ gustū ᵬm ꝙ est quidam tactus. Si autē ꝯcedam⁹ ꝙ sup̄i⁹ dictū fuit ꝙ nihil frustra facit natura: tunc necesse est cuꝫ illo ꝙ ꝯcedam⁹ ꝙ aīalia necesse est hr̄e sensus: ⁊ hoc necesse est cōcedere: q᷑ nos videm⁹ sicut ⁊ i secūdo phicoꝝ ꝓbauim⁹ ꝙ oīa q̄ nā cōstitūt ꝓpter aliquē finē determinatū sunt vel his que ꝓpter finē coaccidūt: sicut pili: quos videmus in locis determinatis oriri ⁊ in tota specie sunt sicut sub assellis hominum ⁊ in inguine. vniformitas eni ista non esset nisi essent ad finem determinatum in natura. Similiter autē est in alijs accn̄tib⁹ rebus naturalibus. Cum igit᷑ natura faciat omnia ꝓpter finem ad quem ita nata sunt

ꝯuenire:tunc etiam facit alia que non mox
nata corrumpantur : sed vt in pluribus vel
omnibus deueniat quodlibet ad finē sue ꝑ
fectōis ſm spēm ad quā natū est deuenire.
Hic eni finis est ꝑncipaliter intentū opus
a natura. Si igiť consideremus aialia habē
tia ꝓcessiuuz motuz oportet ꝙ habeāt illuz
vt de loco ad locum mota cōiūgātur ꝯueni
entibus ⁊ remoueātur a nocētibus. Si aūt
illa sensuz nō haberēt nocumēta ⁊ couenië
tia non ꝑciperēt oportz' igiť ꝙ corrūperētur
sensum nō habentia. idem autem est de his
q̄ ꝑmanētia ⁊ imobilia sunt ſz locū. his. n.
inest conuenientiuz ꝑceptio ⁊ ledentiuz fu-
ga aliter tamē quidez q̄z in alijs ꝑfectis ai-
malibus tamē inest mō sue nature cōuenië
ti. Dia igitur animalia sine sensu existentia
destruētur ante ꝑfectionē. essz igitur frustra
natura cuz animalia ad debituz sibi finem
produci non possent. similiter autem corpꝰ
non posset habere intellcm̄ ⁊ animā discre
tiuā ⁊ sensus non possz hr̄e. dico autē aiatū
quod mouēť ē ſm locū siue fuerit generatū
⁊ nō fcm̄: nec dico h̄ ꝙ animatuz terrena ai
ma nō sit factū: sz quia dicūt qdā simplicia
corpa eē nō fcā: ⁊ habere soluz intellectum
discretiuū ꝑticulariū ⁊ sēsibiliū sicut ex fan
tasmate acceptꝰ intellectus ⁊ tamē sensibilē
animā nō habere hoc enim impossibile est
omnino. Sed celestia quidem habent in-
tellectum actiuuz ⁊ opatiuum ⁊ ille discreti
uus non vocatur. Talia igitur non perfecta
per generationem habētia intellectus agē-
tes ⁊ operatiuos non discretiuos non ha-
bent sensum. Et si queramus quare nō ha
bent in promptu erit assignare causam. Si
enim haberent: tunc haberent aut propter
dignius aliquid in anima: aut ꝓpter digni-
us aliquid in corpore : nunc autem neutrū
horum est in eis ex habere sensum. Intel
lectus enim acceptiuus de se ⁊ operatiuus
qui extra se non querit intelligibilia nō ma
gis intelligit propter sensibilia: sed minus
eo ꝙ a simplicibus intelligibilibus auerti-
tur ad fantasmata. Corpus autem propter
sensus non melius est: sed potius nihil erit
per corruptiōem que est ex sensu. Necesse
est enim ꝙ omne habens sensus valde di-
uerse sit compositōnis: ⁊ multas habeat ꝑ-
tes molles ⁊ terrenas: quarum facilis est
corruptio: ⁊ ideo generaliter breuioris vite
q̄z multe ex plantis. Viuū ergo non factū
per generatōnem habitaz non esset melius
sed peius ex sensu igitur frustra daretur ei
sensus a natura. Sed eorum que facta sunt
corporū ⁊ non mouentium ſm locum nul-
lum est omnino quod habeat intellectum
sine sensu: cuius ratio iam dicta est: quia vi
delicz non coniungerēť conueniētibꝰ: neqz
remouerētur a cōtrarijs: ⁊ sic natura ageret
frustra. Si autem dicta necessitate animali
detur sensus: tunc necessarium est ꝙ in cor-
pore simplici sit sensus: vel in corpore com
posito. non autem potest esse corpus sim-
plex sensibile per ratōnem prius inductaz
quoniam tactus non potest esse simplicis
⁊ sine tactu non potest esse aliquis sensus.
Quod licet superius probauimus : tamen
etiam manifestum erit ex his que nunc in-
ducemus : ꝙ est animalis corpus anima-
tum. omne autem corpus generabile ⁊ cor
ruptibile: quia de talibus hic loquimur: est
possibile tangi tactu phisico ⁊ sentiť ꝑ sen-
sus tactiuos : ergo necessarium est cum ta-
ctus sit per medium intraneum ꝙ anima-
lis corpus sit tale ꝙ possit tangere ⁊ senti-
re sensus differentias vel tactus. Non au
tem sentiret qualitates tangibiles: nisi per
hoc ꝙ medietas est mixta ex eis. oportet
ergo corpus esse mixtum: ⁊ non simplex.
nisi enim sentiret tangibilia : non posset sal
uari animal: quia non sentiret ea que essen
tialiter componunt ipsum ⁊ saluant et cor-
rumpunt. Sic autem non est in alijs
sensibus : quia illi per extrinseca media
sentiunt: ⁊ sensibilia eorum neqz essentiali-
ter componunt: neqz saluant: neqz compo-
nunt corpus : sicut ⁊ auditus et odoratus.
nisi enim habeat sensum tactus: non possit
quedam corrumpentia essentialiter fugere
⁊ quedam saluantia essentialiter accipere.
Si autem sic se habeant: impossibile est sal
uare animal quousqz ad finem nature de-
ueniat: ⁊ ideo quia gustus ē saluatiuus sub
stantie aiati corporis oportet gustū esse quē
dā tactū: cuiꝰ causa est: quia gustus ē sensus

quo accipitur nutrimentum vel alimentū quod nutrit per hoc ꝙ substantialiter conuertit in sbam. Tale autē est corpus tangibile habens qualitates: ⁊ ideo sensus participans ipsum est tactꝰ quidam necessario Hec autē omnia constant ex determinatis de tactu ⁊ gustu.

Capitulū secūdū: ꝙ sensus qui fiūt per media extriseca nō nutriūt: ⁊ qualiter fiunt per media extrinseca.

Onus aūt ⁊ color ⁊ odor nō aluntꝰ cū sint intētiōes sine mā: ⁊ ideo talia nꝫ sensum p sbam: neqꝫ ex eis augmētū vl' decremētū. Cū aūt gustꝰ sit alimēti sensus: necesse est gustabile nō per spēm saporis esse alimētū: sed oportet gustū esse quēdā tactū ita ꝙ alimētū p sbam accipiat: ⁊ iō oportet ꝙ gustꝰ sit sensus eiꝰ quod ⁊ possibile ē tāgi ppter qualitates tactꝰ quas hꝫ: ⁊ sic vegetatiuꝰ p nutrimētū quod ex sua sba prestat Omne eiꝫ quod nutrit ex eisdem nutrit ex quibꝰ generat: cū igit generatōnem habeat ex tangibilibꝰ oportet ꝙ ex eisdē nutriatur. gustus autē sensus est gustus: ergo erit sensus tangibiliū: ⁊ sic gustꝰ est aliquis tactus Hi igit duo sensus necessarij sunt aiali: et ideo manifestū est ꝙ aial impossibile ē esse sine tactu. Alij aūt sensus sunt ppter bonū ⁊ vtile quorūdā aialiū: eo ꝙ nō nisi cuidaꝫ cōueniūt generi: ⁊ nō oibꝰ aialibus. conueniūt. n. habēti motū pcessiuū: qui est vnus quo mouet ad nutrimētū. Idem. n. oꝫ habere sensus cōueniens et quoddā nociuū apphēdētes: ⁊ generaliter quidē verū est ꝙ si vllum debeat saluari: oportet saluare per tactum. Sed quedā sunt que etiā indigent pcul apphendere cōueniēs ⁊ nociuū: et h fit quādo per medium extrisecū aduenit: ⁊ fit eis sensibile quod apphendūt. hoc autē in tali modo fit ꝙ mediū accipit formā sensibilem in eo ꝙ a sensibili patitur vel mouetur: sensus autem accipit in eo ꝙ patitur a medio: ⁊ huius exemplū est in eo ꝙ mouet bm locum violento motu: sicut diximꝰ ante finem octaui phicorū. Illud enim vsqꝫ ad terminū ad quem facit ⁊ mouet mutare aliquid pellit: ⁊ sic depellens facit alterū tale quale ipsum est: ⁊ sic continue mouens vnū mouet alterum: ⁊ ideo omne depellere est motus etiaꝫ qui est per medium: sicut ⁊ sensus: in quo quidem pmum depellit et non depellit sicut chorda vel manus. vltimū autem sicut lapis vel sagitta depellitur solum ⁊ non depellit. Medium autem istorū habet vtrunqꝫ istorum: quia sicut aer vel aqua hic est ⁊ depellitur a primo: ⁊ depellit vltimum: ⁊ sunt media sic depellentia ⁊ depulsa quodāmodo multa: sicut ⁊ in alteratōne qua sensus a sensibili alteratur: excepto hoc solo ꝙ alteratio sensuum fit primo sensibili manente in eodem loco: quod non fit in his que ferūtur. in quibus illud quod depellitur mutat locum: ⁊ hec alteratio est similis motui figure sigilli ⁊ cere: sicut diximus superius. Motus enim figure tm ingreditur in ceram quātum impmens tingit ceram ⁊ non amplius: ⁊ ita medium tingitur specie rei sensibilis ad tantū ad quantum durat motus rei sensibilis: ⁊ ideo in lapide sic nihil fit de motu tali eo ꝙ nō ē medium conueniens. Sed aqua ppter humidum ⁊ perspicuū tingitur vsqꝫ quo hec est procul: aer autem adhuc amplius: quia ille de facili impulsu mouet: ⁊ de facili recipit species sensibilium: ⁊ de facili agit in sensum: ⁊ patitur a sensibili si maneat ⁊ vnus continuus maneat vel sit non interceptus a spisso terminato: quod facit cum non esset continuū inter sensibile pmum: ⁊ organū sensus. Et quia si fit sensus visus ⁊ alij per exteriora membra apprehēdentes sensus melius est q̄ꝫ id quod dicitur de repercussione radiorum visus a sensibili ad videntē: sicut dicunt hi qui dicunt visum per emissionem radiorum melius est multo ꝙ dicatur aerem pati a visibili: q̄ꝫ ꝙ visus extramittat radios: ⁊ illi repercutiantur ad videntem. Patitur enim aer a figura ⁊ colore q̄ꝫ diu est vnus ⁊ continuus nisi interceptus aliquo corpore terminato. In leui autem humido est vnus ⁊ continuus: quia q̄libet eius pars ppter humidū fluit in aliaꝫ ⁊ continuat ei: ⁊ ideo tale mediū sic motuꝫ a visibili terminato motu mouebat visum:

sicut etiaz in cera mot⁹ est figura sigilli vsq₃ ad finem ad quem ingreditur. Supra autē diximꝰ ꝙ impressioni sigilli similis est omnis acceptio sensibiliū ꝛ maxime visibiliuz eo ꝙ illa pre oib⁹ sunt spūalia ꝛ esse intētio nū potiusq₃ rerū habētia.

Capitulū tertiū qualiter sit aialis corp⁹ vtrū simplex aut cōpositū.

Alia autē supra diximus reprehēdēdos esse eos qui de anima dicunt et de corpore nihil determināt: ideo quedam vniuersaliter dicemus de corporib⁹ animatis: subtiliter enim his libris de plantis et animalib⁹ determinabimus. Dicem⁹ igit ꝙ manifestū erit ex his que dicimus ꝙ impossibile est ꝙ aliquod simpliciū corporum sit corp⁹ animalis sensibilis: sicut ꝙ corpus aialis alicuius sit igneū aut aereū: vl' ex aliquo vno alio elemento. Nullius enim animati potest esse tale corpus eo ꝙ aia multa essentialiter operat' in quo etiam differret a natura: ꝛ ideo est endelichia corpis orgāici organicū aūt est qd̄ ē ex multis compositū: simpliciuz autem nullum compositū est ex multis: neq₃ potest esse organicuz: est tamē hoc specialiter verū in corporib⁹ animaliuz quia sicut iam sepe dictū est: nulluz animal est quod non habeat tactū. omne enim animatuz sensibile est corpus possibile tāgere ꝛ tactiuis qualitatib⁹ ad sensum immutari quia aliter non saluaretur in esse animalis. Alia autem sensibilia ꝑ altera ꝛ extrinseca media faciunt sensum omne per alterum non coniunctnm faciens sensum facit sensus ꝑ mediū quod intercidit ꝛ distātiā facit sensibilis a sentiēte. tact⁹ autē est sentiēs in tangēdo sensibilia sine medio distantiā faciente: ex hocq₃ sortit⁹ est nomē qd̄ tact⁹ vocat': tamen etiā alij sensus tangūt tāgibilia vel sensibilia nō simpliciter sed quodāmodo: sed tact⁹ ille ē per alterū quod ē mediū faciēs distantiā: non spēi sensibilis: sed rei sensate ꝺm esse quod habet in mā. Sētiunt aūt ꝛ alij sensus ꝛ aliter tact⁹ eo ꝙ tactus est fundamētuz oim sensuū: ꝛ iō quādo stupescit frigido neru⁹ visiu⁹ q obtic⁹ fuit vocat⁹ a grecis: tūc ocul⁹ nihil videt: ꝛ quando resoluit' ꝑ calidū ꝯplōnis reddit' visus. Cui⁹ signū ē ꝙ frigiditas in somno ligat sensus: cū tamē frigiditas nō immutet neruos sensibiles: nisi inquātū tact⁹ est in eis. Oportz ergo in quolibet sensu ꝑus disponi organū tact⁹ quasi possit agere cōpatōem sensus alteri⁹ ꝛ sic sensus alij agūt tactu: eo ꝙ fundati sunt oēs in tactu sicut in ꝑmo fundamēto Licet aūt sic oēs tactu sentiāt: tamē nō ꝑficit' sensus in eis ꝺm actū: nisi ꝑ altera membra nō coniūcta ꝑ essentiā sentiētib⁹ sed solus tact⁹ ꝛ sentit ꝑ seipm: ꝛ nō indiget alio sensu ad sentiēdū: ꝛ sentit ꝑ mediū eēntialr̄ coniūctū sentiēti: ꝛ mediū ei⁹ ꝯiūctū necesse est esse: sicut demōstratū est supi⁹. impossibile est aliquod simpliciū elemētoꝝ eē corpus aiatū aia sensibili: ꝛ ideo fatuū ē quod quidā dicūt corp⁹ aialiū esse terrenū. lȝ eni diximꝰ in libro pigeneos terrā dn̄ari in aiatis: hoc tamē intelligit' ꝺm medietatē q̄ vocat' arismetrica: quia videlȝ plus quātitatꝭ terre ꝛ aque dn̄at' in corporib⁹ aiatorum q₃ alioꝝ elemētoꝝ. Secūdū autē medietatē q̄ vocat' geometrica: nullȝ dn̄at' pl⁹ altero in aialiū corpib⁹. Omniū. n. eoꝝ que tangūt ꝭ ē dr̄ia tangibiliū tact⁹ ē sensus susceptiu⁹ sicut medietas ꝯmixta geometrice: sicut iā alibi dixim⁹. nō est igit' medietas tm̄ qualitatuz terre quib⁹ ipsa differet ab alijs eīs: sed calidi ꝛ fri. ꝛ hu. ꝛ sicci: ꝛ dicit' etiā mollis ꝛ multoꝝ alioꝝ generū supi⁹ enumeratoꝝ tangi possibiliū. Cui⁹ aūt signū ē quia i aliquo mēbro excellenter dn̄at' terra sicut ea que coagulata sunt calido ꝛ sicco: sicut sunt pili ꝛ vngues illo mēbro nō sentimus eo ꝙ terrea sunt: ꝛ ideo opōes vite sensibil' nō ꝑficiūt' in eis: sed vegetabilis tm̄. ꝛ hec est causa quare plāta nō hȝ sensum: quoniā in ꝟitate terree sunt: ꝛ vires habēt a terra ꝛ nutrimētū: ꝛ ideo opōnes vite sensibilis in eis nullo modo ꝑfici pn̄t. Quia autē vt dictū est: in tactu fundat' ois sensus: ideo impossibile est aliquē alioꝝ sensuū esse sine tactu: sed tact⁹ pōt eē sine alijs. Tact⁹ eim nȝ terre simplicis ē: neq₃ alteri⁹ corpis de nūero corpū simpliciū. Manifestū est igitur ꝙ solo sensu tactu priuato cum sit fundamē

tum aliorū sensuum animalia mori ⁊ cor- rumpi ⁊ necesse est. ⁊ huius causa est: quia impossibile est q aliquod habeat sensum: quod non est animal: ⁊ cum aliquid sit ani- mal: non est necesse habere aliū sensū q̃ȝ istū: ⁊ ideo posito hoc solo sensu ponit aial: ⁊ destrucio solo eo destruitur: ⁊ per hoc ex- cellētie aliorū sensibiliū nō corrumpūt ani- mal: sensum autē forte vnum corrūpunt: vt color ⁊ sonus ⁊ odores nisi per accidens: sicut sonus corrūpere dicit animal quando cum sono est depulsio aeris ⁊ ictus: ⁊ tunc percutiens tactū corrūpit. Similiter autem odores inficiētes aerē ⁊ conuertētes ad ve nenū naturā corrūpunt: nō in eo q odores: sed in eo q venenū vel aer venenosus ad interiora tangēdo ingredit per poros occul tos ⁊ manifestos. Sed excellētia eorū que sentiri possent tactu calidorū ⁊ frigidorū et durorū ⁊ aliorū sensibiliū his bm seipam et essentialiter remanet ⁊ corrumpit animal. Sicut eni sepe dictū est: omnis superflua excellētia sensibilis corrūpit sensum: ergo ⁊ superflua excellētia tangibiliū corrumpit tactū. animal autē determinat ⁊ diffinit ta- ctu. Demonstratū eni est q animal non est sine tactu: ⁊ q solus tactus sufficit ad ani- malis constitutiōem. ex quo igit solus tactus positus ponit animal: ⁊ peremptus solus perimit animal: tactus erit non tam sensus q̃ȝ forma constituēs essentialiter animal: ⁊ ideo tan- gibilium excellētie corrūpentes tactū: per consequēs totū animal corrūpunt ⁊ non so lum sensum saluo in esse animali. Huius autē causa iam dicta est: quia neqȝ animal ad hoc q sit animal necesse est habere solū hunc sensum tactū. alios autē sensus: sicut sepe dictū est: habet animal perfectū: non ꝓpter esse: sed ꝓpter bene esse: vt visum ha bet humiditas in aere ⁊ aqua: quatenus lucē tia per se que non indigent medio nisi dia- fano solo: aliter quādo iterum habet visū humiditas in aere ⁊ aqua: vt in lucido bm actū illuminato videat colores: ⁊ p h emi- nus apprehēdat conueniens vel nocens. Gustum quoqȝ bm q mediū saporū est ⁊ distinguit a tactu vt discernat dulce vł ama rum: ⁊ per hoc conueniēs cognoscat alimē tum: ⁊ desiderio moueat vel remoueat ad ipsum vel ab ipso. Olfactū autem habȝ vt remotius cognoscat alimētum conueniens sibi: quia odor est sequela saporis: linguā ꝓ ut est nō ad esse: sed ad bene esse vt p ipam aliquid alteri significet: sed hoc modo mul tas habet virtutes ⁊ operatōes ad bene eē determinatas.

Capitulū quartū: ⁊ est digressio decla- rans q sensibile ⁊ vegetatiuū ⁊ rationale in homine sunt vna anima.

Omnibus autem his comparationi- bus habitis videt nobis q relinqui- tur hic considerandū cum in omni rationa- li sit sensibile: nec vnq̃ȝ a rationali sensibile separat ⁊ vegetatiuū: vtrum ista tria sint in homine substātia vna vel diuerse: ⁊ iterum due q̄ sunt sensibile ⁊ vegetatiuū in bestijs sint substantia vna vel diuerse. Sunt enim super hoc iam quidam latinorū diuersa de- terminātes: licet super hoc vnq̃ȝ non dubi- tauerit quisq̃ȝ peripateticorū. dicunt enim corruptibile ⁊ incorruptibile non posse esse substantiā vnam: rationalē autem incorru- ptibilem esse asserunt in homine: sensitiuū autem ⁊ vegetabile corruptibilia: in idē au- tem concidit quod dicūt separabilis ⁊ non separabilis esse substantiā vnam. Amplius autem inuicem precedentium bm tempus dicunt non esse substantiā vnam: animam autem vegetabilem dicunt tempore in ho- minis genitura precedere sensibilem: ⁊ sen sibilem precedere rationalem. Probāt au tem hoc ex eo q embria prius tempore tra- hunt nutrimētum et sanguinē mēstruosum q̃ȝ sentiant. trahens autem nutrimentum ⁊ conuertens in speciem nutriti non est nisi anime vegetabilis. Similiter autē embria puncta acu contrahunt ⁊ non fit sine sensu tactus: ⁊ tamen nihil adhuc agere potest in tellectu discretiuo. Adhuc autem quoniaȝ ingredientis ab extrinseco in materiaȝ cor- poris: ⁊ educti de materia non potest eē sub stantia vna. Non autem est dubiū intelle ctū ingredi ab extrinseco bm oia que de in- tellectu dicta sunt. vegetabilē aūt ⁊ sēsibilē

educi de materia ostendunt operationes vtri
usqꝫ: que omnes organice et materiales
esse constat nihilominus ex predictis.
Nos aūt mirabilē istoꝝ sapiētiā que nulli
ꝯcors est phoꝝ ꝯuincim⁹ per ea que in fine
p̄mi libri scie hui⁹ dixim⁹. Qm̄ querim⁹ qd
sit vniēs istas, aias vel sb̄as in corpe vno: et
qeqd sit illud hoc, erit aliud ab istis: ⁊ poti⁹
sb̄a ⁊ act⁹ corpis: q̄ȝ ista tria. oꝫ eni vni⁹ pfe
cti ῡm sb̄am: vnā esse pfectionē. Adhuc āt
sepatoꝝ p sb̄am vnū p intellectū nō ē i alio
Si igiᵗ ista tria p sb̄am sepata sunt: oꝫ φ ve
getatm̄ p intellectū nō sit in sensitiuo: neqꝫ
sensitm̄ p intellectū erit in intellectiuo: sed
sunt tm̄ ꝯiūcta in sb̄o corpeo. Hoc aūt dato
sequūᵗ duo incōueniētia: quoꝝ vnū ē φ aia
nō hēat diffinitionē similē figure: quia non
sicut trigonū in tetragono: sic vegetatm̄ erit
in sensitiuo: ⁊ sensitm̄ i intellectiuo. Aliud
aūt est φ destruiᵗ ordo cāꝝ formaliū: qꝛ se-
cūda cā nō hēbit a p̄maria φ ē: ⁊ φ cā est.
Sūt eni ordinate cause formales esse viuū
sensitm̄ intellectm̄: vt dicit phs i li. de cauſ.
Si aūt sepāᵗ ista tria p sb̄as eo φ aliqñ per
esse in diuersis inueniūᵗ separata: tūc enim
debet esse alia substātia in homie q̄ȝ viuū ⁊
sensitm̄: quia quedā inueniūᵗ que sunt ⁊ nō
viuūt. Si vō dicaᵗ vt nōnulli dicūt φ solus
intellect⁹ ē sb̄a ⁊ forma hoīs ad quā formā
vegetabilis ⁊ sensibilis sunt dispositōnes:
hoc absurdū reputatum est ab auic. ⁊ alijs
phis: quia omnis dispō aliquid ē de gene-
re accidētiū: ⁊ accidit ex hoc φ illud quod
est sb̄ale vni⁹ erit accidētale alterius. Sub-
stantia eni bestie sensibilis sb̄a est ⁊ vegeta-
tiuū est substātia ⁊ actus plāte. Adhuc aūt
hec dispō aut ē vltimata: aut nō ē vltimata:
si est vltimata: tūc semp ad ipam seqᵗ spēs
⁊ sic in sensibili cū eadē materia erit rōnale
semp: ⁊ sic omne sensibile erit rōnale: sicut
omne rarissimū est ignis. Si aūt nō est vlti-
mata: tūc oportet φ aliquid additū ei face-
ret eam esse vltimatā: ⁊ sic aliqd esset inter
sensibile ⁊ rōnale quod vltimaret sensibilē
quod iteꝝ absurdū ē omnino. Sunt aūt nō
nulli qui dicūt tres sb̄as esse vnā animā: eo
φ in vno actu animādi vniunᵗ tanqꝫ aia nō
sit nomē sb̄e ⁊ forme sed opatiōis: qd̄ tanto
est absurdi⁹ ceteris que dicta sunt: q̄ȝto hoc
est cōtra omnes antiquos de aia loquētes:
quia animā cōcorditer vt sb̄am diffinierunt
⁊ sb̄am esse dixerūt p̄ter solam illoꝝ opinio
nem qui armoniā animā esse dixerunt: ⁊ in
ratiōe armonie posuerūt animā. Illi enim
dixerūt animā esse accidēs quod cōsequiᵗ
armoniā ipam. Amp̄. autē harū triū sb̄arū
ῡm actū erit aliqua cā: aut igiᵗ vnio actionū
ꝑuenit ab vnitate corpis: aut ab vnitate sb-
stantiarū: tūc nō sunt tres sb̄stantie sed vna:
aut simplex: aut composita ex trib⁹. Si aūt
ab vnitate corporis: hoc absurduꝫ est: quia
iam corpora vnirēt actum animarū: ⁊ sic a-
nime non essent causa vnitatū corporū. Et
tunc quereretᵗ que sit causa vnitatū corporū
⁊ non erit assignare causam etiā si fingendi
detur licētia. non enim potest dici φ corpo-
ra organica per se sint vnita ex multis: cum
omnis vnio materie sit ab vnitate forme p-
ficientis. Inducūt autē isti simile omnino
fundamētū super falsas ꝑpositōnes. dicūt
ei φ ignis radius lune ⁊ solᵗ sint diuerse sub
stantie: ⁊ tamen frequēter vniunᵗ in illumi-
nando: supponentes radios esse corpora:
quod alibi improbatū est: ⁊ nulli pypateti-
ci concordāt: neqꝫ etiā si essent radij substā-
tie vniunᵗ in illuminando φ maius lumen
occultat minus ⁊ facit ipsum non opari lu-
ie suo: propter hoc igiᵗ et his similia multa q̄
non induci oportet differētias in homine h
tria esse substantiam vnam in homine que
est actus ⁊ pfectio hominis nec sensibilem
esse in homine neqꝫ vegetabilē animas vel
substantias sed potētias que fluunt a sub-
stantia: que est anima rationalis: sicut sepe
superius diximus. In alijs autem sensibi
lis est substantia ⁊ non potentia: sed habet
suas potentias concupiscibilem ⁊ irascibi-
lem: ⁊ quinqꝫ a se fluentes sensus. Simili-
ter autem se habet vegetabilis in plantis
modum quo precedens potestas est in se-
quenti diximus superius in pluribus lo-
cis: quem hic iteramus propter doctrine fa
cilitatem: quoniam inferior est in superiori
sicut in magis formali omnis potestatis in
ferioris opōes dirigūᵗ ad supiorē: sicut ma
terie instralis ad suā formā: dixim⁹ supi⁹ φ

omnis operatio que instr̄aliter se habet ad
aliam est materialis ⁊ imꝑfecta ad illam.
Sicut eni se hn̄t opatões qnqꝫ sensuū ad
sensū cōem: sic se hn̄t opões sēsus cōis ad
fātasiam. Sil'r autē ⁊ opões fātasie ad itel-
lectū possibilē: ⁊ vlteriꝰ intellc̄s possibil' ad
ad agētē q absolute ⁊ simpl'r ē sb̄a hois: nō
tn̄ dicimꝰ simpl'r vnū eē mā ⁊ alteꝝ: sꝫ mā-
le hoc mō quo ipfectū dr̄ māle. Impfectū
aūt ē oē māl'r opās vl' instr̄al'r. dico āt illud
instr̄al'r opari: qd̄ opat ad alteꝝ. qd̄dā qd̄ ē
pfectio opis. Sil'r aūt se hn̄t opa vegetabil'
ad sensibilē: cuiꝰ signū ē: qꝛ nutritiua cōuer-
tit nutrimētū in carnē: q nō ē sb̄m vegetabil'
tm̄: sed mediū in tactu: ex quo ⁊ facile inno
tescit potētiaꝝ multitudinē in aia non indu
cere ꝯpōnem eēntialē: sed potiꝰ ōndit vnuꝫ
formalissimū ex quo oēs iste fluunt potētie
q̄zto formaliꝰ est: tāto in pluribꝰ opatiōibus
inuenit ⁊ sui ad plura indigēt in quo differt
a natura que obligata est materie: ⁊ vnū tm̄
opat. In hoc tamē vno vltimo formali ali
quid est sil'e forme: ⁊ aliquid materie: sꝫ nō
materia ⁊ forma: sicut supra diximus in tra
ctatu de intellectu. Has eni differētias in
omni natura necesse est inueniri que est ci-
tra naturā ⁊ essentiā primā. Si quis vō po
sterius obiiciat has potētias anime nō esse
substantiā: sed esse potētias naturales: ⁊ ita
esse de genere accidentiū: ⁊ inde vlteriꝰ ve-
lit esse in anima compositionē subiecti ⁊ ac
cidentis: inferēs vlteriꝰ animā esse compo-
sitam substātiā ex materia ⁊ forma: eo ꝙ aū
omnes compositiōes secūdas accidētiū cū
substātiis compositio est prior ex materia ⁊
forma: eo ꝙ nullū accidēs accidit sb̄stantie
simplici siue sit materia siue forma. nos di-
cimus ꝙ huiusmodi potētie nō sunt accidē
tia cōiter: sed sunt potētie naturales ⁊ ꝓpe-
tates anime: ⁊ hec sunt vires substātie eius
⁊ talia multa accidūt omni substātie simpli
ci: siue sit forma siue materia: sicut etiā nos
supra dixisse meminimꝰ. Et hoc addimus
ꝙ tanto accidūt ei plura de talibus: quanto
fuerit simplicior. quāto. n. simplicior: tanto
plura opat: ⁊ vtiqꝫ nihil opat cuiꝰ virtutem
opis nō habeat: ⁊ ideo ex taliū accidētium
multiplicitate ⁊ multiplicatōe nō concludi
pōt compō sb̄e. Quod aūt isti obiiciūt de
corruptibili ⁊ incorruptibili: ⁊ sepabili ⁊ nō
sepabili vnā ⁊ eandē hꝫ solutionē: ꝙ videli
cet anima hois tota incorruptibilis ⁊ sepa-
bilis est a corpe: sed p accidēs non sepat in
quibusdā viribꝰ eo ꝙ opatōes illarū nō sint
sine corpe: sicut supiꝰ diximus de nauta: ꝙ
sb̄aliter sepat a naui: licet nauigatio nō sit si
ne corpe: ideo sicut senescūt ⁊ debilitant vi-
res anime: ita corrūpunt ⁊ nō aliter. constat
aūt ꝙ nō senescūt ⁊ debilitant nisi corpis se
nectute ⁊ debilitate: sicut debilitat nauta vl'
nauigatio naue: iam fracta ⁊ fissa ⁊ inue-
terata: ⁊ ideo aia exuta vires suas hꝫ: lꝫ nō
vtat eis: tamē nō sunt ociose: qm̄ vsus impe
dit p accidēs vt pꝫ ex dictis. Qꝫ aūt indu-
cūt ꝙ vegetabilis ꝓcedat sensibilē tpe ⁊ sen
sibilis rōnalē nō ꝓuenit nisi ex malo intel-
lectu libroꝝ ar. Docet eni ar. nos animā
nō esse in seie: sicut actꝰ ē in eo cuiꝰ est actus
quia si sic inesset ei: tūc semē eēt aial l' plāta
sed docet nos: quia est in semie sicut artifex
in artificiario: ⁊ ideo in seie nō opat nisi sic
artifex: neqꝫ vnq̄ꝫ opat aie opꝰ nisi in corpe
organico pfecto ŝm numerū ⁊ figurā ⁊ for-
mā organorū: ⁊ hoc modo dicit ꝙ precedit
opus nutritiue opus sensitiue. hoc aūt opꝰ
non est anime: sed virtutis formatiue: que ē
sicut artifex formās corpus: ⁊ ŝm istū mo-
dum est expositus ar. a suis cōmētatoribꝰ
⁊ ideo ex hoc nihil inferri potest de anima:
neqꝫ ꝙ sit vna: neqꝫ ꝙ sit multa. hec igitur
etiā in. xvi. libro de animalibꝰ dicit ar. vbi
etiā dicit: ꝙ spiritꝰ qui est in semine est intel
lectus eo ꝙ operat vt intellectus practicus
alicuius artificis. Qꝫ autē dicit de eo ꝙ est
ingredi ab extrinseco ⁊ duci de materia ni-
hil omnino est ad ꝓpositū: ⁊ solutio huius
patet p ea que dicta sunt de intellectu agēte
erit autē de his subtiliter loquēduꝫ in libro
de animalibus. Hec igit de anima ŝm
ꝙ in seipsa cōsiderat determinata sufficiūt.

Alberti magni Episcopi Ratisponēs
philosophorum grauissimi: super libro de
anima sententia foeliciter explicit.

Incipit liber de intellectu ⁊ intelligibi-
li domini Alberti magni ordinis p̄dicatoꝝ
⁊ ratisponēsis epi: cuius tractatus primus
est de natura intellectus.

Capitulum p̄mum de quo est intentio:
⁊ quis dicendorum ordo.

Sicut a p̄ncipio istius
opis diximus: scia de
aia nō satis ꝯplete hēt
ex hoc ꝙ de aia ſm se-
ipam in li. de aia deter
minatū est. Oportz. n.
cū hoc scire de obiectis
que ꝓprias ptibus anime inferūt passiōes
Horꝝ aūt obiectorꝝ quorꝝ ꝓp̄a passiua pro
ptib⁹ siue potētiis hz aia quedā ꝓp̄as pas-
siones inferūt aie: quedā aūt cōes anime ⁊
corpi. Cōes eni sunt passiōes quecūqz sunt
talia circa que opans aia instro vtit corpeo:
vt quecūqz sunt circa vegetabilē ⁊ sensibilē
aiam. Propter qđ etiā pypatetici veteres
scias de talib⁹ cōib⁹ aie ⁊ corpis vocauerūt
Et de his in pte iam ꝓ modulo nr̄o expe-
diti sum⁹ in libris de nutrimēto ⁊ nutribili:
de sensu ⁊ sensato. Restant aūt adhuc libri
de somno ⁊ vigilia: de iuuētute ⁊ senectute:
de inspiratōe ⁊ expiratōe: ⁊ de motib⁹ q di-
cunt aiales: de vita ⁊ morte: q oēs sunt de
opib⁹ cōib⁹ aie ⁊ corpis. Sed qa nequaqꝫ
interp̄tatio somnii ⁊ nā ei⁹ bn̄ determinabil̕
est: nisi p̄us scito de intellectu ⁊ intelligibili
Ideo oꝫ nos hic interponere sciam de itel
lectu ⁊ intelligibili: licet intelligere aie hūe
ne sit ꝓp̄um p̄ter corpus. Attēdim⁹ ei sicut
sepe ꝓtestati sum⁹ p̄ncipalr̕ facilitatē doctri
ne: ꝓpter qđ magis seqmur in traditōe li-
broꝝ nālīū ordinē quo facili⁹ docet̕ auditor
q̄ȝ ordinē rerū nālīū. Et hac de cā nō tenui
m⁹ i exequēdo libros ordinē quē p̄libauim⁹
in ꝓhemiis nostris: vbi diuisionē libroꝝ nā
līū posuim⁹. Determinātes aūt de itel-
lectu ⁊ intelligibili supponem⁹ quecūqꝫ in
libro nr̄o tertio de aia ꝯueniēter determina
ta sunt. Quecūqꝫ v̄o hic inquirēda esse vi-
dent̕ q̄ȝtū per demr̄ationē ⁊ ratōem inuesti
gare poterim⁹ tractabimus: sequētes p̄ici-
pis nostri vestigia. Cuius librū de hac scia
licet nō vidim⁹: tamē discipuloꝝ ei⁹ pluri-
morū de hac mā q̄ȝplurimos ⁊ bene tracta
tos ꝑspexim⁹ libros ⁊ ep̄las. Interdū etiā
platonis recordabimur in his in quib⁹ py-
pateticoꝝ sentētiis in nullo ꝯtradixit. Cuꝫ
aūt ſm plurimos ꝓbabiliores ph̄os intel-
lect⁹ faciat intelligibile in forma intelligibi-
litatis: oꝫ nos p̄us loqui de nā intellectus
ſm ꝙ est intellc̄s: ⁊ deinde de intelligibili
ſm ꝙ ē de intllc̄u: ⁊ deinde de vnitate ⁊ di-
uersitate intellect⁹ ad intelligibilia: qa his
cognitis satis ꝑfecte hēt̕ scia de intellectu et
intelligibili. Opere aūt p̄ciū inuestigare est
hmōi: qꝛ his scitis ⁊ ꝓp̄e hō scit qd ꝓp̄e ipe
est cū sit sol⁹ intllc̄s: sic dicit̕ ar. i. x. ethicoꝝ:
⁊ scit insuꝑ p̄ncipiū iter ea q̄ faciūt i ip̄o feli
citatē ꝯtēplatiuā. Incipiētes igit̕ inuestigare
nāꝫ itllc̄s: in p̄mis p̄oem⁹ q̄ hꝫ nāꝫ sūt p̄ora

Ca. secūdū i quo demr̄at̕ ꝙ oē cognitiū
aialiū causatū est ex alio quodā cognitiuo.

Dicam⁹ ergo oēm nām q̄ hꝫ potentiā
aliqd cognoscēdi: aut a seipsa v̄tutem
cognitiōis hr̄e: aut ab aliqua alia nā q̄ ē an̄
ipam. Cōstat aūt ꝙ nō hꝫ a seipsa: sic ei eēt
p̄ncipiū cognitōis in oib⁹ aliis: ⁊ eēt sua v̄t⁹
cognitiua: nō ip̄fecta sed ꝑfecta: neqꝫ esset
passiua sed actiua: q̄ oia nō ꝯuenire aiabus
aialiū quēadmodū clarū ē q̄ in libro de aia
declarata sunt. Si qs aūt forte diceret ꝙ
aia aialiū hꝫ a seipsa v̄tutē cognitiuā: eo ꝙ i
nā sua est cognitiua ei⁹ ptās: sicut triangul⁹
a seipo hꝫ hr̄e tres angulos ⁊c. ⁊ ꝓpter hoc
nō ē p̄ncipiū causans in aliis aliqd: dicem⁹
ꝙ a seipo hr̄e dicit̕ duob⁹ modis. Uno qdē
mō ſm cām efficiētē: ⁊ alio mō ſm cām for
malē. Nos aūt hic q̄rim⁹ de cognitiuo a se
ipso ſm vtrāqꝫ cām: sicut in ph̄icis p̄mum
mouēs ē motū a seipo. Cū qꝛ an̄ se nō hꝫ
cām sui mot⁹ efficientē, tū qꝛ a nā ⁊ essentia
sua ē mouēs: ꝓp qđ etiā oē qđ mouet moti
nā v̄tutē hꝫ ab ip̄o: ⁊ ē sua v̄t⁹ motiua fōtalr̕
influēs oēs v̄tutes motiuas i oib⁹ aliis mo
uētib⁹. Sic ei q̄rēdo vtrū aia aialiū cogniti-
ua sit a seipsa: ⁊ sequūt̕ q̄ ꝑinducta sunt. Cū
ei oē creatū a nobiliori necc̄ario deficiat a cā

sua p̃mã. Defectꝰ cognitiõis qui ē in v̾tute ꝯgnitiua anime animalium ostendit ꝙ non solũ ab alio quodam habet vim cognoscẽdi nam: sed etiam ꝙ multum distat ab illo ꝙ ē prima causa ⁊ fons ꝯgnitionis. Oportet ergo dici ꝙ habeat ab alio quodam ꝙ ē primum ⁊ ꝑfecte cognitiuũ oĩm. Si enim ab alio non primo ⁊ ꝑfecte diceret̃ hr̃e de illo esset eadem questio ⁊ abiret h̄ in infinitum aut stabitur in primum ⁊ ꝑfectũ cognitiuuꝫ

Amplius om̃e cognitiuum animalium mortaliũ cum omni cognitiuo mortalium ē idem genere: aut si diceretur ꝑ prius ⁊ posterius hoc tamen est ꝑ respectum ad vnuꝫ Quecunqꝫ autem talem habent generis vł nature conuenientiam ⁊ vnitatem: ab vno aliquo exeũt quod est causa ꝯuenientie illius in omnibus. Oportet igitur cognitiuuꝫ animalium ab vno alio cognitiuo primo cãtum esse ſm efficientem causaꝫ simul ⁊ formalẽ. Si autem quis dicat ꝙ hoc non concludit̃ nisi de causatis vniuoce: sicut homo generat hoĩem. cognitiua autem nõ habẽt vniuocã cãm in genere sed equiuocã: conuincemus aduersarium v̾itatis ꝑ h̄ ꝙ omẽ equiuocũ ad aliquod reducitur vniuocum quod est ante ipsum. h̄ ergo generans erit equocũ quod vt dicis habet aliquod vniuocũ ante se quod ē prima causa huius et sic redibit idem qđ conclusum est prius. Amplius in omnibus ita esse videmus ꝙ qñqꝫ inueniuntur alique virtutes ⁊ forme in pluribus ⁊ in quibusdam eaꝝ sunt impꝑfecte in quibusdaꝫ autem ꝑfecte impꝑfecta cãta sunt a ꝑfectis ⁊ impꝑfecto venit ex diuersitate ⁊ impꝑfectione mãe. Sic ergo oꝫ ꝙ sic se habeat ⁊ in cognitiuis naturis. Nã igit̃ qua cognitiua sunt alia animalia erit ab aliqua prima nã cognitiua ⁊ perfecta. Hec ãt disputatio tota trahit̃ ex ep̄ła quadã aristo. quam scripsit de vniuersitatis principio cꝰ mẽtionem in methaphisica facit auicenna Dicit autem eustratius suꝑ sexto ethice aristo. oẽm cognitõem animaliũ fluere a prima cã cognitiua.

Ca. tertiũ qualr̃ vegetabile ⁊ intelligibile impꝑfectũ fluũt ab intellectiuo primo ⁊ ꝑfecto.

Uerumꝰ igit̃ que sit illa nã. cũ eñ primum in ordine nãe influit in secũdũ ⁊ nõ ecõuerso. prius autem i ordine nature sit viuere q̃ꝫ sentire ⁊ sentire q̃ꝫ intelligere videtur alicui fortassis ꝙ primus fons omnis cognitiõis esset viuũ solũ ⁊ non sentiens ⁊ intelligẽs precipue cũ prius in ordine nãe sit ꝑ modũ vniꝰ ⁊ ſm per modũ duorum quoꝝ vnũ additũ ē ad aliđ tertiũ ꝑ modũ triũ sibi ꝯñter ordine nature additoꝝ si sentire additur ei quod est viuer̃ ⁊ intelliger̃ ei quod est sentire eo ꝙ sicut i libro de anima diximus eadem ē rõ aĩe q̃ figure. Sicut.n. in figuris trigonũ ē in tetragono: ita vegetatiuum est in sensibili ⁊ sensibile in intellectiuo. Hoc autem erroneum esse probatur ex hoc ꝙ nũq̃ꝫ ſm nãm impꝑfectũ causa ē vniuoca perfecti viuuꝫ aũt separatũ ſm eẽ a sensibili ⁊ intelligibili ĩpꝑfectissimũ est in genere viuoꝝ nec aliquã vite nobilitatem habet qua principium eẽ possit. Adhuc in oĩbꝰ cãtis vniuocis ſm nãm sic ē ꝙ, qđ cũqꝫ eẽntialiter inest cãto h̄ potentiꝰ ⁊ nobiliꝰ ⁊ clarius prius ⁊ ꝑfectiꝰ inest cãe illius cãti. Oĩbꝰ ꝯgnoscitiuis essentialiter inest p̃ncipiũ cognoscitiuũ h̄ ergo potentiꝰ nobiliꝰ p̃us ⁊ ꝑfectiꝰ iest cãe eoꝝ que ꝯgnitiua sunt. Nõ ergo fluit nã qua ꝯgnitiua sũt aliqñ ab aliquo vno viuo cꝰ viuere sepatũ sit a ꝯgnitio. Ampliꝰ inter cãta ē nobili p̃mo ꝓpinquiꝰ qđ ē cã qđ plibꝰ bonitatibꝰ ⁊ nobilitatibꝰ appropinquat sed intellectiuũ plibus nobilitatibꝰ ⁊ bonitatibꝰ appropinquat primo cognitiuo ⁊ ꝑfecte ⁊ h̄ ē magis intellectiuũ q̃ꝫ viuũ solũ ł sentiẽs ⁊ viuẽs tm̃ oꝫ igit̃ ꝙ fons ⁊ origo ꝯgnitionis vite sit aliq̃ nã intellectualr̃. Amplꝰ q̃ ꝑfectiua sũt visus videmꝰ oĩa causari ab eo ꝙ ꝑ seip̃m ⁊ ꝑfectissiẽ ē visibile. Oĩs.n. diuersitas coloꝝ cãt̃ a luce ⁊ diuersitas coloꝝ ꝓuẽit ex multiformi ꝑmixtiõe opaci ⁊ terminati corpis cũ diaphano cuius ꝑ se actꝰ ē lumẽ. silr̃ igit̃ ab eo ꝙ ꝑfectissime ē cognitiuũ fluit oĩs ꝯgnitio ⁊ diuersitas ꝯgnitionũ ꝓuẽit ex multiformi obumbratio ꝯgnitiui lũis irradiãtis suꝑ ea q̄ sunt cognitiua in diuersitate aĩaliũ. Ex oĩbꝰ ãt his ꝓbatissimi determinauerũt oẽm cognitionẽ intelligibilẽ ⁊ ſsibilẽ aĩaliũ effluere

ab itellcũali nã ꝑfecte ⁊ intellcũalr̃ ꝯgnitia
Cũ.n.dicat cã prima pl⁹ ifluere q̃ȝ secũda:
ẞ tradidert̃ pipotetici eẽ veꝝ de cã ṽa viuũ
ãt sepatũ a cognitio cã ñ ẽ ꝯgnitiui: ⁊ iõ nõ
ifluit. Sed cũ cã prima oẽs suas bonitates
influat sup causatũ ⁊ bonitates in ipsa nul
lã babeant distinctõem ⁊ ordinẽ eo ꝙ ipsa
simplr̃ oia p̃ma bȝ añ cãta. In cãtis tñ ea
q̃ influũt̃ ex ipsa ifluunt̃ sᷣ ordine ⁊ distinc
tione ⁊ sic prius influit qᷣ ẞm ordinẽ itelli-
gẽdi ẽ gnãlius ⁊ prius eo ꝙ remota cãlita-
te primi nõ influit aliquid secũdoꝝ sed r̃mo
ta causalitate secũdi adbuc influit primum
Silr̃ aũt in cã q̃ ẽ fõs vite ⁊ cognitiõis viuũ
nõ addit aliq̄d sup alteꝝ quia suũ viuer̃ est
suũ intelligere sed i cãtis in qb⁹ distinctõeȝ
bȝ viuũ: viuũ est in alio quasi fũdamẽtũ ip
sius. Q̃ztũ aũt ad attributas nobilitates ni-
bil est adeo multiplex sicut cã prima: sȝ ista
multiplicitas nobilitatũ in cã prima nullã
simplicitatẽ adimit eo ꝙ omnes simplr̃ et
vnite bas nobilitates p̃babet añ cãta. ⁊ iõ
dicit egregie pħus ꝙ cã prima oib⁹ cãtis su
is p̃nominet̃ ⁊ ꝙ ẽ diues in se in quib⁹ nul-
li cãtoꝝ dat̃ ⁊ largit̃ ⁊ est diues in alÿs que
ꝓportionalr̃ causatis cõicat.

Ca. quartũ ꝙ ab intelligẽtia nã cogniti
ua sit cãta sicut dicit plato.

Is aũt sic declr̃atis oȝ vlteri⁹ iue-
stigare q̃ sit illa nã q̃ fontalr̃ efflu
xiõem cognitiõem ⁊ vitã: ⁊ vr̃ plõ
velle ꝙ intellcũalitas in boie ⁊ ẞsibilitas in
brutis vtrũqȝ vite principiũ i vegetabilib⁹
⁊ brutis effluat a motorib⁹ orbiũ ⁊ stellarũ.
inducit.n. in thieo summũ deoꝝ ad moto-
res celestiũ loquẽtem ⁊ dicẽtẽ. boꝝ semẽtẽ
ego faciã vobis qȝ tradã: vobis ãt exeq par
ẽ. In idẽ aũt ꝯsentire videt̃ quotquot aias
aialiũ ab intelligẽtÿs ꝓfluxas ⁊ cãtas tradi
dert̃. Cõfirmãt aũt isti dicta sua triplici rõe
potissime quaꝝ vna ẽ ꝙ omẽ vltimũ i ordi
ne cãtoꝝ nõ exit a prima cã nisi p cãs que i
medio sunt. Ultima ãt cãta sunt forme ge-
nerabiliũ ⁊ corruptibiliũ. Medie aũt cau-
se sunt motores orbiũ celestiũ quos intelli-
gẽtias celestes vocauerunt pħi. ꝓximũ au
tẽ fũdẽs aias ẽ itelligẽtia vltimũ mouẽs or
bẽ. secũda rõ qr intelligentia iprimit i aiam

sicut aia i corꝑis aiati nãm sicut ergo dici⁹
aiam esse cãm corꝑis aiati ⁊ motuũ ⁊ passi
onũ ei⁹ ẞm ꝙ ẽ aiatũ: ita debem⁹ dicere itel
ligẽtiã infimã esse cãm aie ꝯgnitiue ẞm ꝙ
ẽ cognitia: eo ꝙ cognito aie q̃dã ẽ resultatõ
lũis intelligẽtie. Tertia est ꝙ sicut corp⁹ aia
tũ ẽ sᷣ corꝑe celesti cãtũ ⁊ rectuȝ ab ipõ: ita
aia corꝑis ẽ sᷣ itelligẽtia ⁊ recta ab eo. M⁹
ãt ꝯriũ vr̃. si.n. cognitm̃ mortaliũ flueret ⁊ re
geret̃ ab itelligẽtia vltimi orbis vl̃ alic⁹ alio
rũ orbiũ vel oim tũc ipsa i suis motib⁹ ⁊ opi
b⁹ cognitiõis ⁊ affcũs necessario sᷣderet̃ mo
tib⁹ astroꝝ eo ꝙ omẽ effluens ab aliquo cõ
tinet̃ ⁊ restrigit̃ ab illo i potẽtÿs opatõnuȝ
Nõ ãt aia precipue sᷣ motib⁹ astroꝝ restrin
git̃ ꝯtra oẽs ẽ pipoteticos ⁊ cõtra ptbolome
um. Ipsa.n. ⁊ superiora i speris apꝑbẽdit
⁊ ab bis ad q̃ mot⁹ astroꝝ iclinat libere a-
uertit̃: ⁊ alia aduertit p sapiam ⁊ intellectũ
sicut testat̃ ptbolome⁹. Ampli⁹ i nã iõ ẽ or-
do p̃mi ad media ⁊ medioꝝ ad vltia ꝙ ali
qd causet̃ in vltimis a medÿs ꝙ a causa p̃
ma ñ sit ꝑfectũ ⁊ dico de bis cãtis q̃ nomie
suo iportãt aliquã nobilitatẽ. aliter.n. ex vl
timis ad media nõ eẽt recursus ad p̃mũ ⁊
ẞ eẽ ñ põt cũ oẽ qᷣ ẽ aliq̃ȝ bõitatẽ cãe p̃me
desideret ⁊ pp illã agat qcquid agit. Siue
ergo dicam⁹ media aliquid agere in vltioꝝ
ꝓductõe siue nõ semp bonitates vltimoꝝ
principaliter ⁊ efficaciter sũt a cã p̃ma ⁊ ea
q̃ iter media sunt opant̃ vt infr̃a si quid ad
ea opant̃. Ampli⁹ ãt in lũie qᷣ est vl̃is cau
sa coloꝝ videm⁹ ꝙ licet vltios colores cõ-
stituat p ꝯmixtionẽ p̃orũ: tñ ois ꝯstitutio co
loris ẽ p nãm ꝑspicui pticipant̃ lumẽ tãq̃ȝ
p̃ma colorum ypostasis. ⁊ quicquid aliquis
color de nã bȝ colorꝫ ab ipõ bȝ ⁊ si qd aliᷣ
ẽ i ipõ poti⁹ ẽ de p̃uatõe nãe coloris q̃ȝ me-
reat̃ dici coloris essentia. Dio igit̃ eodẽ mõ
cũ p̃mũ effluit bonitates suas sup media ⁊
vltima si aliqnid esset a medÿs influxuȝ su
per vltia: tñ ꝯstitutio vltimoꝝ ñ erit nisi ex
pticipatõe bonitatũ p̃mi ⁊ si qd aliᷣ ẽ i eis
ẽ aliquid priuatõis. ⁊ bec sñia optimoꝝ fu
it sapientũ grecoꝝ theofrasti ⁊ dyonisÿ et
alioꝝ pħoꝝ. Adducebãt ãr silr̃ de lũie so
lis qᷣ infũdit se aeri lipido ⁊ nubib⁹ terre
nis diuerẞ ꝙ licet ab aere sit i nube ⁊ a nu-

be sit in terra tñ q2 media nõ dant nisi quod a sole receperunt totũ solis est q̃ ẽ in vtris r̃ si i medijs r̃ vtris distet lumen a lipiditate solis h̃ potius priuatõis mãe ẽ q̃z alic⁹ cãe h̃ efficiẽtis. His igitur ꝯsentiẽtes dicimus q̃ cũ pl'o dicat q̃ ꝓpriũ celestiũ sit exeq bonitates primi r̃ semẽtes sbaꝝ cognitiarũ h̃ mõ cõsequũť quo instr̃a iducũt ea q̃ sũt i arte artificis illa instr̃a mouẽť r̃ cõstat q̃ istr̃a mouẽť ea nõ faciũt ea ex suo ꝓprio aliquo ifluxo. Est.n.i oib⁹ itelligẽtijs ordo formaꝝ practicaꝝ q̃ p ipsas in mãm gñabiliũ descẽdit r̃ sũt forme in oib⁹ eedẽ sed in inferiorib⁹ magis r̃ magis determiate. sicut forma lucis eadem in sole r̃ in aere r̃ nube r̃ corpe determiato licet lumẽ ꝫm q̃ mag' descẽdit a sole magis r̃ magis coarteť r̃ determineť ad naturã coloris. Eodẽ ãt mõ ẽ de forma artis in mẽte artificis quã exeqť man⁹ r̃ cadit i istr̃m r̃ suscipit ferrũ que ꝓportionaliter i oib⁹ ẽ eadem r̃ tñ magis determieta ad mãz in mãu q̃z in mẽte artificis r̃ magis in malleo q̃z in mãu maxie aũt i ferro ẽ determinatã eo q̃ ferrũ mãliter suscipit eã Et esset h̃ in multis sĩle itelligẽtijs r̃ cãe p̃me r̃ mãe gñabiliũ si man⁹ intelle tũ h̃ret r̃ malle⁹ quo cõceptã formã a mẽte artificis explicarẽt r̃ exequerenť. vñ sicut nihilominꝰ tali exñte ypotesi i arte oĩa eẽt a mẽte artificis sic oĩa in ꝑbitis sunt a cã p̃ma lz itelligẽtie quasdam bonitates explicẽt r̃ p motũ celestẽ inducũt in mãm. De his autem plenius est tractare p̃mi phi. Ad ꝓpositũ .n. sufficit q̃ inductũ ẽ quotquot tamen posteriorum pħorum aĩas ab intelligẽtijs causatas r̃ ꝓfluxas eẽ tradidert hũc modũ fluxus qui dictus est intellexerũt r̃ hac de cã r̃ aĩam ip̃mi ab itelligẽtia posuerũt r̃ eã eẽ stramentũ intelligẽtie r̃ ꝫm illuminatõib⁹ ei⁹ in h̃ verũ vtiqz dicentes sicut oñdũt diuinatões somniorũ r̃ alia multa de qb⁹ in alijs libris erit tractat⁹. ꝓpter qd̃ ẽt in libro de motu cordis aĩa illuĩationũ que sunt a p̃mo scd̃a r̃uelatõe dr̃ eẽ pceptiua. Per ista ẽt que dicta sũt sat' pz qualr̃ motores iferiorũ sperarũ fũdãt r̃ q̃lr̃ nõ. p̃ma.n. r̃ tota fusio aĩe r̃ oĩs nãe ẽ a p̃ma cã iferiores ãt orbes opanť organice determinãdo r̃ inclinãdo nãs ad mãm: ꝓpter qd̃ pl'o dicit q̃ in quolibet orbe aĩa aliquid accipit mẽoriam in orbe saturni r̃ alias in alijs sicut in p̃mo de aĩa determinauim⁹. Et ꝫm hũc moduz essentia aĩe a prima causa tota r̃ sola applicatio aũt r̃ determinatio ad corp⁹ est ab alijs instrumẽtaliter p̃me cãe deseruientib⁹ r̃ quo ad hoc regẽda i illũinatõnibus r̃ mouẽda motib⁹ temporalib⁹ sbijciť intelligẽtijs aliorũ orbiũ r̃ quia sic tot⁹ celi concẽtus referť ad cãm p̃maꝫ: iõ melius intelligẽtes phi totũ vnicũ motorẽ dixerũt h̃re r̃ inferiores motores ad speras dixerunt esse virtutes r̃ mẽbra primi celi r̃ sui motoris. De his ãt i secũdo celi r̃ mũdi fecim⁹ mẽtionez Erit aũt de his ꝑscrutatio cõpleta i p̃ma phia.

Ca. quintũ vnde ꝓuenit generũ aĩe diuersitas r̃ vegetabile. s. r̃ sensibile r̃ intellectiuum.

Onsequẽs aũt dictis ẽ vt mo duz descensus aĩarũ determinem⁹. Cũ .n. p̃ma cã fũdẽs luce sua aĩas sit nã vna simplex intellcũalis videbiť miruz qualr̃ multa sunt gnã aĩarũ vegetabile. s. r̃ ꝫsibile r̃ intellcũale. non.n. h̃ accidere põt ex motorib⁹ itermedijs eo q̃ oẽs illi intellectuales a phis esse tradũť. nec ẽ veruz q̃ dicit pictagoras oẽs aĩas eẽ intellcũals: et oĩa corpa eẽ aĩata nec mot⁹ ꝫsus vl' intellectus posse exeq inquit aĩam in quibusdam corpib⁹ ob mãe grauitatez. Lapis.n. vt ait aĩat⁹ ẽ: sed ꝓpter terresteritatẽ est in ea oppssa aĩa ne oñdat mot⁹ vegetatõis vl' itll'cũs vl' ꝫsus. in plãtis ãt ꝓpter miorẽ terrestreitatẽ oñdit r̃ opatur aĩa vegetatõem: sz ñ sẽsum. in brutis ãt min⁹ terrestrib⁹ opať vnũ vl' duos vl' oẽs ꝫsus sed nõ intelligere. i humano v̾o corpe qd̃ min⁹ oib⁹ terrestre ẽ r̃ i ꝯplexione maxie recedẽs ab excellẽtia cõtrariorũ oẽs cõplete hz anima opatões. h̃ .n. eẽ ñ põt cũ nã nũq̃z deficiat in necarijs. si.n. fuisset anima ꝑfecta ꝫsibilis r̃ intellectiua in lapide vl' plãta dedissz vtiqz natura organa lapidi r̃ plãte quib⁹ ꝫsibilis explicare ꝑsset opatões anime ꝫsibil' r̃ intellcũalis Adhuc ãt oĩs diuersitas mãe ẽ ꝓpter diuersitatẽ forme sicut prius sepe in expositis libris ẽ ꝓbatũ. Quõ ergo dici põt q̃ i oib⁹

corꝑibꝰ q̃ valde figurꝫ diria sūt ⁊ q̃titate et
nã sit idẽ genꝰ aie. nec ꝯueniẽs est rõ plato
nis dicẽtis ꝙ sm merita mãe ifūdãt̃ forme
qꝛ sm h̄ mãlis diuersitas eẽt cã diuersitatꝫ
formaꝝ cū h̄ nõ sit veꝝ eo ꝙ mãrū diuersi-
tas nõ ẽ cã sed signū diuersitatis formaꝝ. si
.n. diceret̃ esse cã tūc opteret ꝙ mã eẽt ante
formã sm nãm ⁊ intellectū ⁊ esset cã forme
q̃ oia absurda eẽ nõ dubitat ꝗcūqꝫ bñ istruc
tꝰ ẽ sm ea q̃ ꝓbata sunt in ph̄icis libris. re
manet ergo qd̃ vnde ꝓuẽit aie geneꝝ diuer
sitas vegetabile sensibile ⁊ intelligibile. ab
vno .n. eodẽ mõ se hñte nõ põt esse nisi vnū
sm ꝙ cõmuniter oẽs ph̄i tradiderūt. sꝫ qd̃
h̄ citiꝰ soluit̃ si cõsideret̃ sbtiliter sm quem
modū largitiões nãrū a p̃ma cã ꝓcedūt. oes
.n. forme ab ipso totiꝰ vniuersitatꝫ nã largiū
tur q̃ aūt magis ab ea elõgãt̃ eo magis no
bilitatibꝰ suis ⁊ bõitatibꝰ p̃uãt̃ ⁊ quo minꝰ
recedūt eo magis nobiles sunt ⁊ pl'es hñt
bonitatū potestates ⁊ v̑tutes ⁊ sicut i ph̄icꝫ
diximꝰ q̃ in ipsa indistincta sunt ꝓcedentia
ex ipsa distinguunt̃ sm eẽ ⁊ essentias ⁊ spẽs
diuersas sicut radÿ a sole veniẽtes in aera ⁊
vitꝝ claꝝ ⁊ vitꝝ coloratū diuersū esse ⁊ di-
uersas spẽs accipiūt ⁊ sm hūc modū ꝓuẽit
diuersitas eo ꝙ vnū fluit ab vnico ꝑ diuer-
sa organice ipsum explicãtia ⁊ i diuersa ab
ipsa informata sicut etiã i ꝑte determiatum
ẽ in. viÿ. ph̄icoꝝ ⁊ sunt gradus dissilitudis
i hoc descẽsu qm̃ descẽdẽs vite p̃ncipiū qd̃ ẽ
aia vsqꝫ ad corpus ꝯpositū ex ꝯtrarÿs or-
ganicū cꝰ ꝯplexio ꝓportionat̃ eq̃litati celi
manet nobilẽ hñs opationem diuinã ⁊ in-
tellectualẽ ⁊ aialẽ eo ꝙ ipm est formãs al's
⁊ gnãns ea q̃ illis reformãt̃ eo ꝙ nihil ge-
nerat aliud nisi ꝑ diuinū aliqd qd̃ ẽ i eo. in
tellcũalẽ ãt eo ꝙ opat̃ nõ vtẽs corꝑe. aialeꝫ
ãt eo ꝙ orgãico vtit̃ corꝑeo. sed tñ suū intel
lectuale obūbrat̃ i eo ꝙ ẽ iquisitm̃ ñ certū si
cut ẽ intellectuale itellectuū celestiū ñ obū
bratū ex turbatõibꝰ corꝑm. recedẽs ãt ãpli
us in regiõe dissilitudis ampliꝰ obūbratur
ita ꝙ itellcũale amittat i toto retinẽs solam
sẽsibiliū ꝯgnitionẽ. Adhuc ãt ãpliꝰ distans
retinet solã infimã potestatẽ aie q̃ ẽ vegetat̃
⁊ hmõi exemplū est a lūie recedẽte a sole i
aerẽ lipidū ⁊ nubẽ sbtilẽ ⁊ corpꝰ coloratuꝫ
albo colore vel nigro vel rubeo. hec .n. pau
lati ⁊ paulati claudit̃ ⁊ vi sue ptãtis plus ⁊
plꝰ amittit donec venit ad priuatõem. in oi-
bꝰ i que ꝓcedit hꝫ diuersū eẽ ⁊ spẽm nec est
vnū nisi sm ꝓcessionẽ ab vno p̃mo lūis fõ
te. ⁊ qꝛ huic ꝑ oia silis ẽ ꝓcessio formaꝝ a
cã p̃ma: iõ plo dicit formã p̃mã eẽ vnicam
⁊ ex ipsa vniꝰ ydea oia fieri. Sꝫ ⁊ democri
tꝰ ⁊ leucippus oia dicebãt eẽ vnū ⁊ idẽ fieri
diuersitatẽ ordie ⁊ cõpõe. Errabunt ãt ãbe
secte qꝛ qd̃ ẽ vnū ꝓcessione ab vno simplici
⁊ multa sm eẽ ⁊ figurã tñ hꝫ relatõez ad p̃-
mã cãm efficientẽ vnicã ẽ vnū ⁊ si ꝯsideret̃
nãe aiaꝝ ⁊ foꝛaꝝ sm h̄ eẽ diuersū tūc sūt ꝑ
p̃e nãe aiaꝝ ⁊ foꝝ ⁊ diuersitas mãe est ꝓ-
pter ipsas ⁊ nõ ecõuerso ⁊ sūt datia eẽ mate
riebꝰ ⁊ h̄ ꝯsideãtio ꝓprie eaꝝ ẽ ⁊ sic diffini
unt̃ ⁊ sciūt̃ sm ꝙ ysaac dicit i libro diffiniti
onū. ꝙ videlicet aia rõlis ꝓducit̃ i vmbra in
telligẽtie ⁊ aia sensibil' i vmbra rõnal' ⁊ aia
vegetabilis in vmbra sẽsibilis ⁊ nã celi i vm
bra vegetabil' qm̃ essẽtia dãs eẽ ꝓcedit a cã
p̃ma ⁊ sic cū distãs ꝑ silitudinẽ accipit̃ erit
simplicissima in esse ⁊ potissima ⁊ nobilissi-
ma ⁊ vlissima nã quidẽ sm abstractõez sꝫ
sm ꝙ dicimꝰ ꝙ vliꝰ cãt ⁊ plibꝰ ifluit ꝓpter
qd̃ h̄ essentia ẽ vegetabil' intellcũal' cãtiua
motia ⁊ pl'es alias hñs ptãtes bonitatum
⁊ quo ad hec oia datur p̃mo cãto qd̃ ẽ ens i
tellcũale cãtiuū motꝰ orbis. hec aūt eẽntia
descendẽs p̃uat̃ simplicitate ⁊ ptãte plꝰ ⁊ i
plꝰ sicut dicimꝰ vsqꝫ ad vltimū ẽs qd̃ mimã
accipit entis differẽtiã ⁊ ptãtẽ ⁊ hec p̃uatõ
ẽ eiꝰ obūbratio vocata a ph̄is. Ex h̄ pꝫ ve
rus intellcũs eiꝰ ꝙ omnia sūt ex ipsa vnius
ydea ⁊ qualiter ydea in prima cã ẽ vnica ñ
hñs pluralitatẽ nisi ꝓcessu ⁊ vicinitate cau
satoꝝ. Non .n. est v̑m ꝙ vita in prima cã sit
sepata ab eẽ sꝫ a simplici eẽ primi simplex
essentie est emanatio. Et sicut eẽ p̃mi vnuꝫ
ẽ ⁊ cognitm̃ ⁊ motm̃ ita ẽ in eisdẽ ptãtibꝰ es-
sentia emanãs q̃ꝫ diu nõ obūbrat̃ ꝑ distãti
am dissimilitudinis. Ex quo tria correlaria
hñt̃ vnū ꝙ vbi ẽ ẽe itellectiuū ⁊ s sitm̃ et ve
getatm̃ ⁊ motm̃ ibi ẽ vna essentia ⁊ sba sim
plex: sed multiplex in ptãte vtrūqꝫ hoꝝ ha
bẽs ex ꝓpinquitate sui ꝓcessus ad p̃mū a
quo ꝓcessit. Secūdū ẽ ꝙ si aliqua forma sb

ſtantialis ſit motiua ſui ſbi hꝫ locū habꝫ ex
ꝯuenientia cuꝫ primo quod mouet ſm lo-
cum imobilis exñs ⁊ nō ex hoc ꝙ ſit ꝯpoſi
tum ſicut quidā latinoꝝ aſſerebāt. Tertiū
ꝙ neceſſario nō recedēs lōge a p̄mo ꝑ pri-
uatōem nobilitatū ſicut intellcūale manet
ſeꝑatum ⁊ ꝑpetuum recedens aūt longe ꝑ
miſcet̃ ⁊ mortale ⁊ corꝑale efficit̃. Ex his
ſcit̃ qualiter animalia mouent ſe ⁊ non alia
⁊ qualiter aīma intellcūalis nō ē actꝰ corꝑiſ
nec corrūpitur corrupto corpore ſicut menti
ens dixit alexander.

Ca. vi. vtꝝ intellcūalitas aīe ſit mā l'
ex fluxu a cā p̄ma.

Facile aūt nobis eſt determinare d̄
nā intellcūalis aīe qm̄ nām habet
hanc ex h̄ ꝙ eſt ꝓceſſio a cauſa p̄-
ma emanās autem nō vſqꝫ ad ꝑ-
mixtionem mãe ⁊ ideo adhuc a gbuſdam
ſapiētibꝰ nr̃e legis imago dei dr̃. Ex hꝰ eni
aſſi'latione cāe p̄me hꝫ intellectū vl'iter agē
tē qui ſicut lux eſt ſeꝑata ſicut in tertio de
aīa ꝯuenienter eſt oñſum. Ex hoc tamē ꝙ
h̄ nā ap ꝓꝑauit corꝑi orgāico phico nā ſua
intellcūalis paꝝ mergit̃ ⁊ ideo hꝫ intellec-
tū poſſibilē accipientē ab imaginatōe ⁊ ſm
⁊ cū nā h̄ ſeꝑata ⁊ nō merſa in mām ſm ſe
oꝫ ꝙ ſit vl'is ⁊ iō ē aīa vl'iter oīm cognitiua
intellcūaliter ⁊ nō quorundā ſolum qꝛ que
dā nō efficiūt̃ determiata niſi ꝑ mām intel
lectum autem diximꝰ eē ſeꝑatum. Cogni-
tia āt ſenſibilis que ē actus organi mālis ñ
ē acceptia niſi quorūdā ſicut ſatꝫ ī libro d̄ ai
ma ē determiatū. Ex quo ꝯſtat mētitū eſſe
eū qui ſcripſit libꝝ fontis vite quē gdaꝫ de
mā ⁊ forma vocāt qꝛ ipſe vr̃ velle ꝙ ex na-
tura mãe hꝫ intellcūs ꝑtātem oīa intelligē
di. dicit. n. ꝙ mā p̄ma ē q̄ potētia ē oīa intel
ligēdi dicit. n. ꝙ mā p̄ma ē qua potentia ē
oīa ⁊ quo plꝰ determiat̃ formis eo plꝰ clau
dit̃ ⁊ determinat̃ potētia eiꝰ qm̄ ſi addatur
p̄me mãe h̄ forma que eſt intellectualitas
tūc ñ ē āpliꝰ i potētia ad intellcūalitatem ſꝫ
ad omia alia. Et ſi addat̃ ei forma ſeqnēs
q̄ eſt corꝑeitas tūc iteꝝ determiatoris potē
tie ⁊ iō tūc nō erit in potētia ad intellcūalia
Si aūt ꝯtrarietati addit̃ ꝯtrarietas nō erit i
potētia tūc niſi ad ea que in poteſtate ſunt
ꝯtrarioꝝ ⁊ hec ſūt forme gnābiliū ⁊ corrup
tibiliū. Hoc. n. dictū erroneū eſt ⁊ oībꝰ ꝑy
poteticis nullo. n. mō intellectus ē potētia
oīa ſicut mā p̄ma eſt potentia oīa qꝛ forme i
didue ſm eē māle nō ſeꝑatū ſunt ille q̄ ſūt
potentia in mā. Forme āt que potentia ſūt
in intellectu ſunt vniuerſales ſeꝑate ab idi-
uiduantibꝰ ⁊ precipue a mā nō hic ⁊ nūc ſꝫ
vbiqꝫ ⁊ ſemꝑ exñtes. Adhuc aūt mā non
facit formas eē in ſeipſa ꝑ aliquid quod ſit
eiuſdē nãe ⁊ generis cū mā. Intellcūſ aūt
hꝫ aliquid ſui intellectum videlꝫ agētem q
facit formas eſſe i anima intellectuali. Ad
huc āt intellcūſ q potētia ē oīa intelligibilia
ſe hꝫ ad ea ſicut tabula raſa ⁊ h̄ mō non hꝫ
ſe mā ad formas vniuerſales que potentia
ſunt in ipa. Amp̄ mā nihil hoꝝ intelligit q̄
potentia vel actu ſunt in ipſa intellcūs aūt
intelligit vniuerſa. hec oīa h̄ breuiter tangū
tur qꝛ in libro de aīa h̄ ī intentōe exgſita ſūt
⁊ ꝓbata. vñ licet nos in nā aīe ponamꝰ ali-
gd potētiale ⁊ aligd qd̄ ē actꝰ illiꝰ ñ tñ poſſu
mꝰ dicere ꝙ potentiale qd̄ eſt ī ipſa mā pri-
ma ſit qꝛ nō hꝫ ꝓprietates eiꝰ ſed multo cō
gruentiuſ dr̃ ꝙ cū aīa intellcūalis eſſe nobi
le ſeꝑatum retineat ꝙ ex ꝑte illa qua attin-
git cōtinuū ⁊ ipſ efficitur poſſibiliſ: et ex ꝑ
te qua oīmode manet ſeꝑata ē actiua ⁊ ꝑfe
ctiua eiuſdē poſſibilitatꝫ cꝰ ꝯgruū exēplum
dicit auicenna in flāma adherēte aridis lig
nis cremabilibꝰ. Illa. n. in ea ꝑte q̄ adhe-
ret lignis ē aliquātulū fūoſa i ea āt ꝑte qua
euolat in aerē puꝝ a lignis diſtans ē plena
luce illuſtrās aerē ⁊ ēt ꝑtē fūoſam eiꝰ dē flā
me. Sic. n. ē de aīa itellcūali eo ꝙ ipſa ali-
quo mō ſit ꝑfectio corꝑis ⁊ tñ ſeꝑata ⁊ idō
ex ꝑte q̄ iclinat̃ ad corꝑeas v̄tutes organo-
rū q̄ ſūt imaginatō accipiēs ꝯtinuū et ſen
ſus accipiēs tꝑale ⁊ trāſmutabile q̄i fūoſa
ē ⁊ efficit̃ i potētia itelligētia ⁊ nō i actu: ſed
ex ꝑte ſeꝑata ē i actu luciſ ꝑfecte. h̄ āt dimit
tāt̃ nūc qꝛ vt dixi i libro de aīa ſūt ꝑtractata
ſed h̄ ē ꝙ itelligit̃ ex dictꝫ ꝙ eēntia emanāſ
a p̄ma cā plenā hꝫ v̄tutē vite ⁊ cognitōis ⁊
motꝰ ꝑ h̄ ꝙ emanat ex ipa q̄ ē fōs vite ⁊ co
gnitōiſ ⁊ motꝰ ⁊ h̄ eēntial'r ī tiet niſi obūbret̃
ꝑ diſtātiā diſſi'litudis a cā p̄ma cū eēntia p̄
ma q̄ dat eē rōnalibꝰ ⁊ itellcūalibꝰ ñ abierit

i dissimilitudie lōgissiā iō erit vite ꝛ ɔgnitō
nis ꝑncipiū ꝛ motꝰ i hoibꝰ ꝛ h ē ꝑncipale
qđ h itēdimꝰ distiguere vel inuestigare.

Ca. vq. vtꝝ nā itellcūalis sit vlis l' ꝑticu
laris ẜm actū qꝛ n̄ ē dubiū quin sit vlis ẜm
aptitudinē cū sit forma.

Uereret āt fortasse aliquis vtꝝ h es-
sentia diuia q̄ vocat' nā itellcūal' sit v-
niuersalis vel determiata ꝛ ꝑticularis seu i
diuidua. de h. n. lꝫ i libro de aia determiatū
sit oꝫ tn̄ ꝛ h iterponi qꝛ aliter nā itellcūaliū
ad plenū scire nō possumꝰ. Fuerūt aūt nō
nulli pipoteticoꝝ qui hāc nām eē vl'em di-
xerūt ꝛ ꝑpetuā ꝛ potissime rōm suaꝝ sunt
tres. Quaꝝ vna ē oē qđ suscipit aliqd susci
pit illđ ẜꝫ sue ꝓprie nāe potestatē: itll'cs āt
in se recipit vl'e neqꝫ ē vl'e ẜm ꝙ hmōi nisi i
intellectu oportet igit' ꝙ nā intl l'cs sit vl'is:
quia si esset indiuidua idiuiduaret' oē id qđ
ē in ipo. Ois. n. forma indiuiduat' ꝑ idiui-
duitatē sui sbi in quo ē. Secūda rō ē qꝛ nā i
tellcūalis ē sepata sba a mā ois aūt idiuidu
itas ē ꝑ mām ꝛ iō intellectū dixerūt vl'em.
Tertia autem ē qꝛ si esset indiuiduꝰ nō eēt
indiuiduꝰ nisi ad māꝫ ꝓpā ꝛ tūc sicut visus
qui coiūctꝰ ē cuidā māe ꝓpe nō recipit nisi
ꝓportionata illi māe ꝛ nō alia ita intellcūs
nō recipet nisi quedum māe sue ꝓportiona
ta ꝛ nō recipet oia. h āt fl'm ē ergo ipse itel
lcūs nō ē indiuiduꝰ. nec stare pōt ꝙ dicat'
duplex esse mā vna spūalis ꝛ altera corꝑal'
ꝛ ꝙ ad mām spūalē indiuiduet' intellcūs:
quia illa mā spūalis nō efficit' ꝓpria itll'cs
nisi ꝑ aliqua appropriantia eaꝫ: ꝛ tūc redit
idē ꝙ ꝑus ꝙ. s. sue ɔplexiōi nō ꝓportōnatū
nō ɔgnoscet intellcūs. Nec pōt dici ꝙ oia
ꝓportionata sint tali ɔpōni quia nullum ē
ꝓpū nisi ꝑ ea q̄ nō ɔueniūt aliȷ̄. Multa i-
git' alia eēt sue ꝓpe ɔpōni nō ꝓportionata ꝛ
h nō cognosceret intellcūs ꝛ hec potissima
rōnū ē quare albubacher ꝛ auerroys ꝛ mul
ta aliȷ̄ intellectū vniuersalē esse posuerunt
nec appropabilē nobis nisi ꝑ imaginatōeꝫ
ꝛ sensum sicut diximꝰ in libro de aia. Si āt
intellcūs vl'is dicat' eē ꝛ i oibꝰ aialibꝰ eēnti
aliter idē sequūt' multa absurda de quibꝰ in
libro de aia fecimꝰ mētōem ꝛ iō nobis vr' ꝙ
intellcūalis nā sit in genere suo sicut sol i ge
nere corꝑm. Scimꝰ. n. solē eē vnū nūero in
diuiduū ꝛ lucē que in eo est dupliciter esse
ɔsideratam. Si. n. cōsideretur ꝓut in eo est:
est forma solis vna nūero. Si āt accipiat' ꝓ
ut ab eo est emanās sic est vniuersaliter illu
minatiua oiꝫ diophanoꝝ tam ꝑuioꝝ q̄ fac
esse lucida q̄ꝫ non peruiorum: que facit
colorata sicut in primo libro de ẜsu ꝛ sensa-
to determinauimꝰ ꝛ h mō cōsiderata multa
agit ꝛ facit. Cū aūt dicat phus intelllectū
eē sicut lucē vr' intellcūs ꝓut est aliquid na
ture aie esse indiuiduus ꝛ tn̄ ꝓut emittit ac
tōes intelligēdi eē in ṽtute vniuersali ꝛ hoc
mō vniuersalia sunt in ipso quia sic ē abstra
ctiuus ꝛ denudatiuus formaꝝ sicut lux cor
ꝑalis coloꝝ lꝫ indiuiduꝰ ponat' ẜm ꝙ ē for
ma hois tamen ẜm suā ꝑtātē ꝛ q̄ꝫtū ē potē-
tia lucis spūalis vniuersalis ē. Nec ēt vni-
uersalia sunt in intellcū q̄i forma i mā: vel
accn̄s in sbo. ens. n. in aia potiꝰ ē itentio rei
q̄ꝫ res. ꝛ iō sicut nō indiuiduat' color ꝑ eē qđ
habꝫ in luce corꝑali neqꝫ ēt specificat' eo ꝙ
eē i luce ɔuenit omni colori ẜm ꝙ ē in ac-
tu color: ita intentio rei nō specificatur neqꝫ
indiuiduatur ꝑ h qđ est in luce incorporea
intellectuali: sed manet vniuersale ꝛ in h ē
cognitio ẜm cōgruentiam intellcūs ꝛ facul
tatem sicut visus ẜm actum est ẜm cōgruē
tiam lucis corꝑee ꝛ facultateꝫ. Qꝫ autem di
cat naturam intellcūalem esse sepatam in li
bro de anima ꝑ multa est expositum ꝛ iđo
h pretermittendum. Qꝫ ṽo tertio obȷ̄ciunt
nō cōcludit nisi nos poneremꝰ ꝙ cognitio
vniuersalis esset in intellectu ẜm ꝙ ipse est
indiuiduus h āt nō ē cōcedēdū qꝛ sic absqꝫ
dubio seq̄ret' ꝙ nō cognosceret nisi q̄ essent
ẜm cōgruentiam sue cōpōis. nos. n. in dic
to libro diximus ꝙ tripliciter homini vnit'
itellectꝰ vno. s. modo vt nā dans esse ꝛ sic ē
indiuiduus. alio modo vt potentia per quā
est operatio intelligendi ꝛ sic est virtus vni
uersalis. tertio modo vt forma acquisita ex
multis intelligibilibus: sicut planius trac
tatum est de intellectu agente qui non vni-
tur contemplatiuis vt agens tantum: sed
vt btitudo eoꝝ ē q̄n ꝑueniūt ad h qđ i eis ē
vt foꝛa ꝛ secundo ꝛ tertio modis ẜm pru-
dentiā ꝛ sapiam dictꝰ intellectus nō inest

eq̄liter oībus hoībus sed aliꝭ plus ⁊ aliꝭ
minus: ⁊ aliꝭ fortassis nihil inest de itel-
lectu.

Capitulū. viij. in quo sūmatiꝫ colligit̄ nā
intellectualis anime.

Tā āt capitulariter ꝯstringāt̄ ea que
dcā sunt diximꝰ cū ariopagita dio-
nysio ꝙ oīs nā ꝓcedēs a cā p̄ma tāto sipli
cior est ⁊ nobilior ⁊ in potestate multiplici
or q̄zto fuerit illi intimior ꝑ indistātiā simi
litudis ⁊ e regiōe eꝯ q̄zto fuerit distātior ꝑ
dissilitudinē tanto ē mālior ⁊ ignobilior et
paucioris ptātis. h̄ āt sapiētissimi ꝑipate-
tici demōstrauerunt ex celo octauo ꝙ q̄zte
fuerit multiplicitatis oñdit multiplicitas
suarū stellaꝝ. Et cū illa multiplicitas sit
in eo qđ mouet̄ oꝫ ꝙ rn̄deat ꝑ ꝯgruentiā
multiplicitati potentiaꝝ q̄ sunt in motore
ꝓpter qđ ēt ꝯtingit ꝙ intellectual' aīa mľ
tiplicior ē q̄z foꝛa lapidū vel mineraliuꝫ ⁊
sic de aliꝭ. quo āt tales nāe sunt magis se
parate eo magis dicte sunt forme sicut āti
qui dixerunt. ꝓpter qđ etiā platōici foꝛas
oīo sepatas asseruerut: ⁊ quo magis erant
cōiuncte materie eo minꝰ dicebāt̄ foꝛe: sed
materie imersas magis placuit eis imagi-
nes appellare: sicut tradit boetiꝰ in libro
de trinitate. ꝓpter qđ pꝫ nāꝫ itellectualeꝫ
veriꝰ eē formā oībus aliꝭ foꝛis ꝯn̄tibus eo
ꝙ maxime ē sepata: ⁊ quo ad h̄ fluunt ab
ipa luces sepate incorpee bꝫ q̄s efficit̄ po
tens ad oīa ꝯgnoscēda q̄ obscuritate māe
⁊ ꝑuatōis ⁊ māliū ꝯditionū tenebris sunt
abstracta ⁊ absoluta. cū āt sit vicina cāe p̄
me multis silitudibus ei bꝫ ptātes pluri
mas q̄ sūt nāles ꝓꝑetates ⁊ potētie ipius
sicut supra diximꝰ q̄ tn̄ nec sūt idē ꝙ ipsa
neqꝫ vna ptātuꝫ suaꝝ ē idē cuꝫ alia: q2 i h̄
distāt a p̄ma cā q̄ id ē cuilibꝫ sue ptāti ⁊ q̄
libet suaꝝ ptātū ē idē aliꝭ: ⁊ cū tā mľte sūt
ptātes ipsiꝰ ē ipsa bꝫ seipaꝫ: ⁊ nō ꝑ cōe ac
cidēs opatiua multoꝝ: ⁊ in h̄ dr̄ a foꝛa q̄
simpľr ē nā ⁊ foꝛa corpis ⁊ actꝰ māe corpa
lis tm̄ ƀm quā corpꝰ nāle nō opat̄ nisi vnū
solū. Adhuc āt in his ptātibꝰ vna ptātuꝫ
tāto excellētior ē q̄z alia q̄zto fuerit sepati
or ⁊ iō potētior ē intellectꝰ q̄z h̄ꝰ cōis: ⁊ hꝰ
cōis potētior q̄z ꝓꝑꝰ: ⁊ sēsualis nā poten
tior q̄z vegetabilis: ⁊ eodē mō inuenitur i
omnibus aliꝭ.

Tractatus secundus de per se intelligibili.

Capľm ꝙ nihil intelligit̄ nisi vľe.

Post hoc de intelligibili videt̄ eē dicē
dum. Est āt sn̄ia fere oīum ꝙ soluꝫ
vniuersale sit intelligibile: eo ꝙ tā aristote
les q̄z boetius ⁊ auerrois attestant̄ ꝙ vľe
est dum intelligit̄: singulare āt dum senti-
tur: cuius potissimā assignant rōnem eā q̄
cōiter proulgata est ꝙ intellectus accipit
nudatum ⁊ spoliatū a materia ⁊ a materie
appendiciꝭ. cuꝫ ergo materia cuꝫ suis ap
pendiciꝭ sit id quod indiuiduat formas:
erit sic nudatum ab indiuiduantibus: ⁊ sic
relinquitur ꝙ sit vniuersale obiectum in-
tellectus: ⁊ sic concorditer tradunt ꝙ sit v
niuersale obiectum intellectus. Amplius
autem vniuersale aut est in rebus aut ē i sē
su aut in intellectu aut omnino nihil. con-
stat autem ꝙ non sit in sensu. cum autem
nihil sit in rebus nisi ƀm ꝙ est singulare et
proprium vnicuiqꝫ rei constat ꝙ vniuersa
le non sit in rebus oportet igitur ꝙ sit in in
tellectu. Amplius traditum est ab aristo-
tele ꝙ vniuersale est vbiqꝫ ⁊ semper: ⁊ ꝙ
est vnum in multis ⁊ de multis: nulla aūt
rerum est vbiqꝫ ⁊ semper. earum auteꝫ di
co reꝝ que sūt in rebꝰ naturalibꝰ vel artifi
cialibꝰ ex̄ aīam. oportet igit̄ qđ est vbiqꝫ ⁊
sꝑ in aīa existere ⁊ nō in rebꝰ. Amp̄. ꝓp̄a
opatio intellectꝰ agentis ē abstrahet̄ nō q
dē a mā tm̄: sed vniniuersaliter ab h̄ ꝑticu
ari: cuiꝰ intetio ē in anima sensibili. hoc āt
abstrahere nihil aliud est q̄z accipere vni
uersale ex particulari: propter quod tradit
ar. ꝙ multis expimētis acceptis vna fit
vniuersalis acceptio que est principiuꝫ ar
tis ⁊ scientie. Relinquitur ergo proprium
obiectum intellectus esse vniuersale. Sed
quidam hoc cōcedere nolunt asserentes ꝙ
in quibusdā tanta inuenit̄ simplicitas ⁊ im
mālitas ꝙ abstrahit̄ a mā ⁊ materie appē
diciꝭ que non habent: nequaq̄z possunt si
cut ipse itellectꝰ itelligit se ⁊ intellectuales
alias nās q̄ n̄ sūt tn̄ vľes. i his ergo dicunt
intellectuꝫ esse acceptiuū ꝑticularīū. Am

plius cū sola naturalia et mathematicalia
ħꝫ se sūt in materia et motu. diuina autē oīo
sine motu et mā sunt: nec tamen illa sunt
vl'ia oīa: sed in ipis est vl'e et ꝑticulare. cū
igit̄ inquiūt illi diuina sola sint accepta ī in
tellectu oportet ꝙ quedā particularia ī in-
tellectu accipiantur. Ad hoc etiā īducunt
nos vnāquanqꝫ reꝝ tunc vere intelligere
⁊ scire: sicut in libro de phico auditu dcm̄
est quādo cognoscimꝰ causas et principia
et elementa ipsius. cause aūt et principia:
⁊ elementa rerū sunt ꝑticulariter consti-
tuētes res ⁊ ꝑticularia q̄dā. Videt̄ ergo ī
tellectus verius esse ꝑticulariū q̄ꝫ vniuer-
salium. Alia autem quedā his similia di-
cunt qui negāt solū vniuersale esse intelli
gibile. nobis āt cōsentiendū videt̄ prime
sentētie: ꝙ videlꝫ solū intelligibile sit vl'e:
et nullū particulare oīo: q² sic tradit ꝯcor
diter tota secta ꝑipateticorū. Utrū aūt vl'e
sit in solo intellectu ⁊ n̄ in rebꝰ extra poste-
rius ⁊ in hoc eodē libello erit inquirēduꝫ
sed nūc dicimꝰ nihil puro intellectu intelli
gi nisi vl'e. ⁊ sicut tradunt cā ē: q² intll'cūs
cum sit simplex ⁊ purꝰ nihil vlli hn̄s cōe
⁊ sepatus ab oībus oꝫ ꝙ obiectū ꝓportio
natū hēat sibi: eo ꝙ scire ⁊ intelligere nō ꝯ
uenit ei nisi ꝭm potestatē ⁊ congruentiā ip
sius sicut fit passio in quolibꝫ passiuo. ob
iecta. n. nō inferūt passiōes nisi ꝓpriis pas
siuis. ideo si ꝑticulare aliquaꝫ inferret pas
sionē intll'ctui oportet eū hr̄e congruentiā
ad illud ꝑticulare in genere: ⁊ tūc nō pate
ret̄ nisi a rebus q̄ eēnt de genere illiꝰ ꝑti-
cularis qd̄ esse nō pōt sicut sepe diximꝰ: ⁊
iō denudatū a mā ⁊ appendiciis materie
est obiectū qd̄ ꝓpriā infert intellectui pos
sibili passiōem. Nec ē verum qd̄ dicit ad
uersariꝰ in rebus ꝑticularibꝰ tantā inuēiri
siplicitatē q̄ꝫtā dicit: q² in oī re ē vl'e ex ꝑte
forme cōicabil': ⁊ ꝑticulare ex ꝑte substantie
illi forme qd̄ incōicabile ē ⁊ vni soli cōue-
niens. ⁊ q² p̄ncipiū cōicabilitatꝭ inuenit̄ in
oībus rebus ꝑfectis in nā p̄terq̄ꝫ in cā p̄-
ma: iō dicit boeciꝰ ꝙ oīs res habet aliqd
qd̄ ē ⁊ aliqd ꝙ h̄ ē: ⁊ oīs res ē h̄ ⁊ hoc. Se
pe āt diximꝰ ꝙ abstractio q̄ ē in itell'cu est
a ꝑticulari: ⁊ nō sꝑ a mā ꝭm ꝙ stricte sūit̄
mā q̄ est s̄bm trāsmutatiōis ⁊ motꝰ sic ab-
strahit̄ lignū ab h̄ ligno: ⁊ intll'cūs ab itel-
lectu. cū autē dico celū dico formā ꝓut ē v-
niuersale: ⁊ cū dico h̄ celū dico formaꝫ in
hac mā ꝑticulatā ⁊ cōtractā. hec āt abstra
ctio in oībus est: ⁊ intellectꝰ intelligit se sic
⁊ alia intelligibilia sicut in. 3. de aīa deter-
minatū ē. Ex his ēt māifestū ē nō solū mā
lia ⁊ mathēaticalia eē sepabilia: sed ēt di-
uina oīa aut q̄daꝫ sunt sepabilia ꝓut vl'e
a ꝑticulari sepat itellectꝰ. Qꝫ āt dicūt nos
oēm rē intelligere ⁊ scire cū cās ⁊ p̄ncipia
ꝯgnoscimꝰ q̄ tamē ꝑticularia eē vident̄: vi
det̄ ꝯsiderādū eē quo ad h̄ ꝙ ħꝫ rei v̄itatē
eadē sūt p̄ncipia eē rei: ⁊ p̄ncipia intelligē
di ⁊ sciēdi rē: sed nō eodē mō accepta: sūt
cā scie ⁊ rei exn̄tis in nā. q² vl'iter accepta
cānt sciam: ⁊ ap ꝓp̄ata ⁊ ꝑticularizata ad
aliquā rē sunt p̄ncipia reꝝ in nā. h̄ āt q̄l'r
fiat in sequentibus erit manifestum.

Capitulū. ij. vtrū vniuersale sit in solo itel
lectu an etiā ī re extra.

Utrū āt vl'e in solis nudis purisq̄ꝫ i-
tellectibꝰ sit aut ēt in rebꝰ: porphyriꝰ
dicit eē altissimū negociū ⁊ magna egēs ī
quisitiōe. ⁊ lꝫ h̄ ad methaphisicuꝫ spectet
tn̄ h̄ de h̄ oꝫ fieri mētiōem ꝑꝑ doctrine fa
ciliorē modū. cū autē oē qd̄ in rebꝰ ē vnuꝫ
solū sit ⁊ ꝓp̄uꝫ: videbit̄ vl'e qd̄ ē in multis
⁊ de multꝭ n̄ eē in rebꝰ aliqd p̄cipue cū ari
stoteles tradat in p̄ma phia ꝙ idē ē eē vl'is
⁊ ꝑticularis ⁊ p̄ncipia oīum reꝝ q̄ sūt p̄nci
pia eēndi sūt ꝑticularia ⁊ n̄ vl'ia quēadmo
dū dic̄ plato. Amp̄. āt vl'e siplex ē ⁊ purū
a mā ⁊ māe appēdiciis sepatū. i eo āt ꝙ ē
hmōi n̄ recipit ipm mā. cū ergo nccriū sit
in aliquo eē cū sit siplex forā oꝫ ꝙ ꝭm h̄ eē
sit in aīa: ⁊ sic vl'e i eo ꝙ ē vl'e n̄ ē nisi ī aīa.
Ampliꝰ si vl'e eēt i re oꝫ ꝙ idē eēt rei illi ī
q̄ ē: q² al'r falsa eēt p̄dicatio illiꝰ cū diceret̄
sor. ē hō vel sor. ē aīal: hō igit̄ vl' aīal p̄dica
tū de sor. idē ē sorti. Eadē rōne p̄dicatum
de platōe ē idē platōi: sꝫ q̄cunq̄ꝫ vni ⁊ eid̄
sūt eadē ipsa sūt eadē seq̄ret̄ ex h̄ ꝙ sor. et
plo eēnt id̄: aut oꝫ dicere ꝙ hō ⁊ al' alid̄ et
alid̄ eēnt vl'e p̄dicata d̄ sor. ⁊ platōe qd̄ ē
fl'm cum porphyrius dicat ꝙ ꝑticipatiōe
spēi plures hoīes sūt vnꝰ hō: ⁊ aristoteles

dicat ꝙ ysozeles ꝛ ysopleurus sunt pl'es
trianguli et vna figura. Ex oibus auté hu
iusmodi incõuenientib⁹ cõcludit ꝙ vl'e nõ
ē in re: sed in rõne: propter quod etiam io-
ãnes damascen⁹ dicit ꝙ in talib⁹ cõe ratõe
ꝛ non in re considerat. Ampli⁹ ididuatur
forma ꝑ mãm. forma ãt indiuiduata dat eē idi
uiduo. sic igr ꝛ forma efficit ꝓpa ꝛ mã. nihil
ergo forme ꝛ materie qđ ē in vno indiuiduo
ē in plibus sil' sũptis: ergo vl'e nihil ē rei si
ue ƀz formã siue ƀm mãm accipiat: cũ ipz
sit in plib⁹ sil' sũpt: in h ēt ꝯsentiũt ꝑipare
tici fere oēs auicē. videlz ꝛ algazel ꝛ auer
rois ꝛ albubacher ꝛ alij ꝗꝫ plures. Sz q-
dã ñ mediocris auctoritat viri inter latios
quib⁹ ista sñia ñ placuit asserentes vl'e ƀm
aliquid eē in rebus: si. n. in re ñ eēt đ re ṽe
ñ ꝑdicaret ꝑcipue cum h sit nã vl'is ꝙ in
quolibz suoꝝ ꝑticulariũ ē totũ. Adhuc ãt
res nulla itelligit nisi ꝑ id qđ ṽe ē forma rei.
Cũ ergo vl'e sit qđ intelligit oz ꝙ sit vere
forma rei: ꝛ sic ē aliquid in reb⁹. Amp. ãt ni
hil ē veri⁹ in reb⁹ ꝗꝫ id qđ est totũ ꝛ vnũ in
multis: ꝛ de multis. ñ. n. amittit rõnē essē
di in reb⁹ ꝑ h ꝙ ē in mult. ꝑ h ãt ꝙ ē đ mľ
tis ƀz ꝙ ē in eis ṽa eoꝝ eēntia exñs sƀalis
vel accñtal. oz ergo ꝙ vl'e sit ṽe in reb⁹ cũ
ipm sit vnũ in mult ꝛ de mult. Nos aũt
in ista difficultate mediã viã ãbulãtes dici
mus eēntiã vniuscuiusqꝫ rei dupl'r eē ꝯside-
rãdã: vno mõ vidlz ꝓut ē nã diuersa a nã
materie siue eius in quo ē qđcũqꝫ sit illđ.
ꝛ alio mõ ꝓut ē in mã siue in eo in quo est
indiuiduata ꝑ h ꝙ ē in ipo. ꝛ ꝑmo quiđ mõ
adhuc dupl'r ꝯsiderat: vno quidē mõ ꝓut
ē eentia qdã absoluta in seipa: ꝛ sic vocat
eēntia: ꝛ ē vnũ quid in se exñs: nec ƀz esse
nisi tal' eēntie: ꝛ sic ē vna sola. Alio mõ vt
ei ꝯuēit ꝯicabl'itas ƀz aptitudinē: ꝛ h acci
dit ei ex h ꝙ ē eēntia apta dat mľt eē ēt si
nũqꝫ det illud: ꝛ sic ꝓꝓe vocat vl'e. ois. n.
eēntia cõicabil' mult vl'e ē: ēt si actu nũqꝫ
dat eē nisi vni soli: sic sol ꝛ lũa ꝛ iupiter: et
hmõi. forme. n. sƀales taliũ cõicabiles sunt:
ꝛ ꝙ ñ ꝯicãt actu ꝯtigit ex h ꝙ tota mã cui
illa forma cõicabil' ē iã ꝯtinet sub forma sicut i
celo ꝛ mũdo ē determinatũ. ꝑ hanc igr ap
titudinē vl'e ē in re ex: sz ƀm actũ exñdi in

multis ñ ē nisi in intll'cu. ꝛ iõ dixerũt ꝑipa
tetici ꝙ vl'e ñ ē nisi in itll'cu referētes h ad
vl'e qđ ē in mult ꝛ de mult ƀz actũ exñdi
ꝛ ñ ƀm aptitudinē solã. ꝓut ãt iã ꝑticipat
ab eo in quo ē adhuc duplicē ƀz ꝯsiderati
onē: vnã quidē ꝓut ē fīs gnãtiõis l' ꝯpõnis
sƀe desiderate a mã vel eo in quo ē cui dat
eē ꝛ ꝑfectiõez ꝛ sic vocat act⁹: ꝛ ē ꝑticl'aris
ꝛ determiata. Scđo ãt mõ ꝓut ipa ē totuz
esse rei: ꝛ sic vocat quidditas: ꝛ sic iteꝝ ē đ
terminata ꝑticularizata ꝛ ꝓpa. nec ē putã
dũ incõueniens ꝙ forma dr totũ eē rei: qꝛ mã
nihil ē đ eē rei nec itēdit a nã: qꝛ si eē possz
forma i oꝑatiõe sine ipa nũqꝫ iduceret i mãs
sz qꝛ h eē ñ põt: iõ reqrit mã ñ ad eē: sz ad
ipi⁹ eē determiatiõez. h ergo vltio ꝯsidera-
ta forma ꝑdicat de re cui⁹ ē forma: ꝛ sic sepata
ꝑ intll'cm ē vl'e in itll'cu: ꝛ iõ aptitudo sue
ꝯicabilitat reducit ad actũ in itll'cu sepan
te ipm ab indiuiduãtib⁹. Cap. 3. đ so
lutiõe dubioꝝ q̃ oriunt ex ꝑdeterminatis.

Ed forte q̃reret aliquis ex his que
determinata sunt occasiõez accipiēs
qꝛ tal' cõsideratio forme in se ꝛ i mã ñ videt
eē rei: sed rõnis. ꝛ iõ cũ aptitudo cõicatõis
h mõ ꝯuenit ei ñ videt eiđ cõuenir nisi ƀz
rõnem ꝛ intell'cm: ꝛ sic iterũ redit ꝙ vl'e ꝛ
aptitudie ꝛ actu sit in solo intll'cu: ꝛ nullo
mõ in re ipsa. Sed ad h dicēdũ ē ꝙ absqꝫ
dubio sic i methaphisicis determiat actus ē
añ potentiã ꝛ ñ ƀm rõnez tm̃ siue i mõ itel
ligendi: sz ipsa sƀa ꝛ diffõne: sic cã est ãte
cãtũ: ꝛ ƀz eē cãe ꝛ essentie sicut dixim⁹: sz
nõ hēat esse nisi in nã ꝑticulari: ꝛ h mõ est
vna essentia: ñ quidez vnitate nũeri: sic di-
cim⁹ nũeꝝ esse vnũ: sz vnitate esse ꝛ essen-
tie in se ꝛ forme q̃ vnitas mľtitudis ƀm apti
tudinē ꝯicabilitati ñ repugnat: ꝛ h mõ dici
tur vnũ in mult ꝛ de multis. Si ãt qs obij
ciat ꝙ ƀm dcã vl'e ē añ rē ꝛ ñ post ipaz: cũ
ar. dicat ꝙ vl'e aut nihil ē aut p⁹teri⁹ suis
singl'arib⁹: dicim⁹ ꝙ id qđ ē vl'e absqꝫ du
bio ē añ rē: sz act⁹ sue vl'itat quē facit agēs
intll'cũs ē ex eo ꝙ ē i re quidditas rei ex-
istens q̃ ṽe ꝑdicat de re ipsa: ꝛ quo ad h
est ꝯñs rez abstractã de re ipsa. ꝛ sic pz in
tellect⁹ ꝑdetermiatoꝝ: ꝛ ꝙ secte ambe ƀm
aliquid dicunt verũ. Claret etiã ex his ꝙ

cuꝫ materia nihil est de esse vero rei nullo
modo nulla res est intelligibilis per suaꝫ
materiā sed per suam formā: ⁊ tūc cū vl'e
sit intellectus ꝓpriū obiectū ꝙ eē vl'e est
forme ⁊ non materie: forma enim omnis
cōmūicabil' ē mā incōicabil'. nec ē mā per
idē sui in m'l'tis ſm aptitudinē vel actū: ſꝫ
ꝑ diuersas ptes ita ꝙ ſm ptē hanc ē i vno
⁊ ſm aliā ē in alio. ⁊ q2 res nominat' ſꝫ ꝙ
intelligit' noiat' ꝓpe a foīa ⁊ mā: nec intel-
git' nec nominat' nisi ꝑ analogiā ad formā
sicut ēt diximꝰ in fine pmi phicoꝝ. Cum
igit' indiuiduū sit indiuiduū ꝑ mām ñ hē
bit nomē ꝓpū ꝓprie loquēdo nisi forte ſꝫ
ꝙ ē sba ꝑ formā q̄ ꝓpe ⁊ pncipal'r ⁊ maxi
substat. De omnibꝰ āt his in pmo logice
satis determinatū ē. Ex dictis āt adhuc
accipit' ꝙ cū vl'e sit i eēntia rei ſm aptitudi
nē quā hꝫ ad exñdū in pluribꝰ tota. ⁊ cum
illa aptitudo eq̄l'r sit r'spectu pteritorū ⁊ p.
sentiū ⁊ futuroꝝ ꝙ vl'e qđ ē sba rei vl' fun
dat' i ipsa sba vniuocuꝫ ē respectu oiuꝫ pte
ritoꝝ pñtiū ⁊ futuroꝝ. Adhuc āt cū sit de
aptitudine eēntie q̄ ē añ mām ⁊ ꝯpositum
pꝫ ꝙ n'l'lo exñte hoie pticulari adhuc hec
ē vera hō ē a'l: ⁊ hmōi alie locutones. Ex
his iteꝝ intelligit' ꝙ lꝫ destructis pmis sb-
stātijs impossibile sit aliquid alioꝝ remāe
re: tñ scia ꝑpetuoꝝ ē: ⁊ ꝑpetua ē et icorrup
tibil' eo ꝙ ñ fūdat' nisi s'r aptitudinē cōica-
bilitatis foīe ⁊ eēntie: ⁊ ea q̄ sunt passiōes
⁊ dr'ie ipsiꝰ: h āt ꝑpetuū ē ⁊ incorruptibile
siue pticl'aria sit siue ñ. Qual'r āt vna scia
sit in oibꝰ ⁊ qualiter non: in his que de a
nima dicta sunt determinatum est.

Cap. iiij. de falsitate opionis dicētis oēm
formam esse vbiqꝫ ⁊ semper.

Jcꝫ āt hec via sit rōnabilior tñ non
placet aliquibꝰ ita dicer': ſꝫ dñt oēm
formā siue sit sbalis siue accñtal' de se eē ꝯ
munē: ⁊ q2 i mā ñ ē nisi ꝑ accñs sic diximꝰ
pus eo ꝙ mā ñ intēdit' ad eē: sed foīe ē to-
tū eē rei: iđ dicunt ꝙ ois foīa de se ē vbiqꝫ
⁊ sꝑ. nō artat'. n. in loco aliquid eē nisi per
ꝯrietatē materie nec restringit' ad nūc nisi
ꝑ ipam māꝫ ꝯrietate determinatā. ea. n. q̄
sunt ex ꝯrietatē ⁊ motū sunt supra tēpus ⁊
dr'ias tpis. dicunt ēt ꝙ cū eēntia foīalis đ
se sit vbiqꝫ ⁊ sꝑ ⁊ ꝑ accñs sit in mā diu' ē
vbiqꝫ ⁊ sꝑ q̄ꝫ h ⁊ nūc. ⁊ veriꝰ ē vbi ē ſm eē
foīaliꝰ q̄ꝫ vbi ē ſm eē māliꝰ qđ diminuit
suū eē ⁊ coartat potētiā cōicatiōis eiꝰ. ⁊ ex
h sequit' ꝙ veriꝰ ē in intl'lcu q̄ꝫ in mā. ⁊ isti
dicunt ꝙ si aliq̄ foīe sunt sepate sicut itel-
lectꝰ ꝙ ille sunt vbicunqꝫ opāt': ⁊ pñt eē in
pl'ibꝰ sil'. ⁊ ex pmo ꝯcludūt ꝙ vnuꝫ vl'e sit
qđ ē in oibꝰ aiabus intellectm̄ ⁊ in oibꝰ suis
pticularibus exñs: ⁊ sic ꝯcedunt vnā nūe
ro sciam eē in oibus aibus ſm diuersas ꝯ
tinuatiōes istius scie dicunt eē ad hoies ꝑꝑ
diuersitatē imaginatiōis ex q̄ accipit intel
lectꝰ sicut in. 3. de aia đterminatū ē. Ex se
cundo āt ꝯcludit cām vaticinatiōis quam
ponūt nigromātici ⁊ augures q̄ đ cā vidl'ꝫ
vnꝰ facinet aliū ⁊ impedit opatiōes aiales
in ipo. hñt āt rōnes pme sue pōnis: vnā q
dē potissimā quā diximꝰ: ⁊ alias q̄s in li.
de aia posuimꝰ. ⁊ q2 lōgū ē oibus talibꝰ i-
morari videt' nobis sine pindicio melioris
sñie đđ ꝙ hec opio f'l'itati obnixa ē: q2 esse
veꝝ ⁊ ratū in nā ē illud qđ dat formā māe
pticulari. eē āt foīale ñ ē nisi ſꝫ aptitudieꝫ
in eēntia foīe ⁊ ñ ſm actū nisi ſꝫ intl'lcm se
parātē vt diximꝰ. ⁊ iđ dissime loquēdo es-
sētia foīe ñ ē nisi ſm aptitudinē vbiqꝫ ⁊ sē
per ⁊ ñ in actu: ⁊ qđ dicit verius eē rē vbi
ē ſm se q̄ꝫ vbi ē ꝑ accñs. đđ ꝙ h eēt veꝝ si
vbiqꝫ ⁊ sꝑ eē ꝯueniret ei ſm actū: h aūt ñ ē
veꝝ. ⁊ iđ nō sequit' illud qđ ꝯcludūt ꝙ eē
ſm aptitudinē ē eē ſm qd ⁊ potētiale. esse
āt in mā ē eē veꝝ ⁊ pfcm̄ ⁊ ſm actū. ⁊ cuꝫ
di2 ꝙ h accidit foīe. đđ ꝙ h accñs ñ facit ꝑ
accñs eē ipm eē ꝙ ē actꝰ materie ⁊ ꝯposi
ti a foīa: h. n. ē sbale ⁊ veꝝ: ſꝫ ꝑ accñs dicit'
ibidē ꝙ ē gr̄a alteriꝰ ⁊ nō ꝑꝑ seipm ꝯuēire
q2 h veꝝ ē ꝙ eē in mā ñ ꝯuēit foīe ⁊ eēntie
gr̄a sui ⁊ ꝑꝑ seipam. Capl'm. v.

de ꝯfutatiōe erroris pl'onis cc đtermiata.

Adhuc āt oꝫ mentiōem facere de
phia pl'onis qui apud oēm faculta-
tem hmōi soluendā triplex distinguit vl'e
vnū quidē añ rē qđ ē cā foīalis phñs dtu
te totū eē sepatū ⁊ ꝑpetuū añ rē exñs: q2
cū sit cā oꝫ ꝙ sit añ rē. ⁊ cū transmutatio ⁊
gnātio ⁊ corruptio ñ sit nisi i sba mā erit il
lud ante omnia huiusmodi: ⁊ iđo gnābile

ꝛ ppetuū ꝛ cū h dat totū eē materie. ꝛ ē eē indiuiduorum sicut sigillum dat cere figuram: figura autem erit prebabens totum esse ꝛ vtutē rei: h ergo vl'e dixit eē sepatū ꝛ mathēaticū exn̄s ſm seipm ꝛ eē pncipium scie ꝛ gnatiōis cām formalē i oib⁹ gnātis ꝛ extra gnāta manere sic padigma ligneū ad qd fiūt calcei manēt ex corea: cū tn̄ ad ipz formet oīs calce⁹. ꝛ qa h ppetuuz ē dixit eē pncipiū scie: ꝛ q: imāle ē dixit esse sp ꝛ vbiqz in oibus aialib⁹ idē. Scdm aūt vl'e dixit tm̄ in re: ꝛ hoc eē formā impssam reb⁹ ex pmo vli. ꝛ ex quo forme rez egrediūtur sic ex quodā ethemagio hoc ē sigillo: h āt scdz dic sbiacet motui ꝛ mutatōi ppter mām in q̄ ē. Tertiū āt dixit eē post rē qd ē p cōsideratiōem acceptū a reb⁹: ꝛ p hoc dixit nō quidē rē sciri sz sciri i ppa nā ꝛ per applicatiōez forme ad pticulātia eā ꝛ idiuiduātia. Ar'. āt ꝯ dcm̄ illud mult' ronibus disputauit oñdēs sicut ꝛ vez ē pncipia rez ppria pticulariū eē pticularia: ꝛ corruptibiliū corruptibilia de quib⁹ nō ē pūtis speculatiōis differet. Sed h qd ē ad ppositū ē h q si esse ꝛ eēntie rez ppetue ꝛ icorruptibiles sūt t'les vt dixit: tūc ille nihil oio sūt de eē rez nāl'r exn̄tiū: neqz res cognoscūt nisi p pncipia q̄ sūt de eē ipoz: igit p vl'ia pexn̄tia ꝛ pbn̄tia eē rez nulla res ꝯgnoscitur: ꝛ sic inutiles sūt ad scias rez. Adhuc autē ꝛ ſm hoc t'le vl'e pdicaret de plibus vnū exn̄s: q: bz q ap ppatuē n̄ ꝯuēit plib⁹ pmū āt ē nihil de eē rerū. ꝛ iō ipm pdicari de re aliq̄ nō pōt ppter qd absqz dubio inconueniētissima ē phia plonis in hac parte Adhuc āt nālia dn̄t a mathēaticis i hoc q ipsa p rōnez diffinitiuā cōcepta sūt cuz mā mobili ꝛ sēsibili: q'r ergo potest fingi q talia existāt sepata. Adhuc āt si eēnt separata qd faceret ea tāget mām ꝛ causaret eē nāle in ipa. Ethimagiū. n. qd pōit n̄ tāgit cerā ad sigillādū nisi aliquo mouente. Quid āt mouēs sit h⁹ i foras sepatas iposibile ē dicet etiā si finget velit aliqs. Hec igit dcā sunt de nā ꝛ eēntia itelligibil.

Tractat⁹ terti⁹ libri de intll'cu ꝛ intelligibili in quo agit de ꝯpatōe intellectus ad intelligibile. Capitulum pmū q̄liter intelligibile est in intellectu.

Eꝯpatiōe āt intelligibil' ad intll'cm ſm vnitatē ꝛ diuersitatē vni⁹ ad alterū p⁹ h dd ē. Cuz. n. ois intll'cūs fiat p assimilatōez quādā intellect⁹ ad intelligibile oz vnuz fieri ex intll'cu ꝛ intelligibili. h āt vnū nō ē oio sicut sbi ꝛ accn̄tis: nec ē oio vnū qd fit ex mā ꝛ forma vnū sicut ꝯuēiēter oñsū ē in. 3. de aia. ꝛ iō oz h clari⁹ inquiri q̄le vnū sit illd. Ad h āt sciēdū oz nos videt ea q̄ vniunt luci ex colorib⁹ qui abstrahunt ex ipa. inter oia. n. corpalia nihil est in quo tāta silitudo incorpeoz appeat: sic ē lux pp qd ēt intell'cūs agēs ē sicut lux dictus in li. de aia. Dicam⁹ igit q i luce tria sunt q̄ sunt lux lucet ꝛ lumē q̄ si ꝯsideret i se dr̄iaz nullā realē oio vel puā videbunt h're. Si āt ꝯsiderent relata ad q̄dā alia tūc magnā inter se hn̄t dr̄iaz: q: lux ē forma lūis in corpe qd fundit lucē: ꝛ lucere ē emanat formā illā in aliud: ꝛ lum̄ ē iā recepta forma illa ab eo qd pmo lucet. Color āt bz q abstrahit a corpe ꝛ efficit bz eē spūale i pspicuo siue diaphāo ē in eo n̄ oio sicut accn̄s in sbo: qm̄ accn̄s a sbo nō bz formā ꝛ eēntiā accn̄tis sz eē tm̄mō. Color āt a lūie bz eēntiā ꝛ formā coloris: sicut in pmo d snu ꝛ sēsato determinatū ē. Adhuc āt non ē in eo sicut forma i mā: q: forma educit p alteratiōnē de mā ꝛ fit gnātio rei ꝯposite. color āt nō sic educit de pspicuo puio: sed sicut alibi dcm̄ ē abstractōe formali abstrahit d colorato sicut figura de sigillo. Adhuc āt forma eē māle bz in mā in q̄ ē. color āt i pspicuo nō bz eē māle sz spūale pp qd etiā subita ē mutatio pspicui a colorib⁹ ꝛ lūie: hec aūt oia in alys sūt declarata. Si āt solū intll'cm dicerem⁹ lucē q̄ in ipso ē: tunc intll'cūs ꝛ intelligibile ꝛ intelligibilia sua recepta ab aliquo nō differrent ꝛ intelligēdo id qd t'cipet suā lucē intellectualē intelligeret suuz ppū intelliget: ꝛ itelligēdo qdlibz intelligibiliū: ꝛ se ꝛ suā ppā actiōez intelligeret Per oēm eundē modum nos imaginari oportet de intellectu ꝛ intelligibili ſm actū dicto q in ipo est. hoc. n. abstractuz ē a rebus: ꝛ cum ē in lumie intellect⁹ ē in eo quod dat ei formā intelligibilitat' bz actū ꝛ nō sicut accn̄s est in sbiecto: neqz sicut for

ma in materia. neqȝ hoc ē incōueniens: qr talia ſm eſſe ſpūale ꝙ habēt in ſuiſ abſtrahentibus accepta: neqȝ ſūt accn̄ſ neqȝ ſba ſm veriſſimas acceptiōes ipoꝝ: neque ſunt entis dr̄e vel ſpēs aliq̄: niſi accipiat̄ ens ſm quid: ſed ſunt quedā entiū intentiones ſm poteſtatē ſuorum agentium accepta. poteſtas. n. luminis ē tale eſſe cōferre coloribus. ꝛ poteſtas intellectus ē tale eē ꝯferre intelligibilibus ſm actū intelligendi acceptis. planum āt eſt ex his que dcā ſunt ꝙ intellectus nō alia opatione ſiue actione intelligit ſuū intelligere q̄ȝ intelligēdo ſua intelligibilia. ꝛ ꝙ intelligit ſe quod libȝ intelligibiliū intelligendo: cuius cām iā diximus: qr intellectus ſonat lucē incorporeā nature intellc̄ual' que ſiue accipiat̄ in natura ipſa intellectuali ſiue manās ab ipſa ſiue recepta ſiue termiata ſup intelligibile nō hȝ in ſe formalē aliquaȝ dr̄iam. Si āt ad alia referant̄ illa tunc dr̄nt hȝ ea ad que referuntur.

Capl̄m. ij. de diuerſicate intelligibiliuȝ in genere.

Et aūt in intelligibilib⁹ diuerſitaſ q̄ ē in coloribus cōpatis ad viſuȝ: pp multā. n. victoriā ꝛ permixtionē perſpicui clari in corpibuſ terminat̄ videm⁹ quoſdā colores in luminis aduentu effici ſintillātes ꝛ ſpgētes lumē ad illūinatiōem alioꝝ ꝛ aliqn̄ ſi v̄e in toto ſit pſpicuū corp⁹ coloratū: ſi lumē ſupueniat illi colores colorant alia corpa ſibi oppoſita ſicut videm⁹ in vitro colorato p̄ qd̄ lumē veniēs ſecū trahit colorē vitri: ꝛ pōit eū ſup corp⁹ cui p vitrū incidit lumē. Quedā āt ſunt ita vincētia i puritate diafani ꝙ adeo radiātia efficiunt̄ ꝙ vincūt armoniā ocl'i ꝛ videri ſiē magna difficultate nō pn̄t. Quedā āt ſunt expgētia tātū lumiſ ꝛ diafani ꝙ vix diſcerni pn̄t viſu ₚpter puitatē ſue ꝯpōnis ex pſpicuo cui⁹ ppus actus ē lumē. Sil'r āt ē in intelligibilib⁹: quoniā fore illoꝝ p hoc ꝙ ſūt ſiplices ꝛ v'les: ꝛ nihil de puatiōe materie imixtuȝ hn̄tes ſunt itellectus qdaȝ ſic colores clari ſunt lūis quidē hȝ auteȝ ꝙ ſūt magis ſm naturā p̄ora ꝛ v'iora ꝛ ſimpliciora ſic ſūt intelligibiliora ꝛ lucē itelligibilitatis aliȷs ꝯferētia ſic̄ digitates. Quedā āt luce ſua nr̄m intellc̄m qui cuȝ ꝯtinuo ꝛ ipe ē vincētia ſūt: ſicut ſūt māifeſtiſſima in nā q̄ ſe habēt ad nr̄m intll'cm̄ ſicut lum̄ ſol' vel fortiſſie ſintillātiſ coloris ad oc'los noctue l' veſptiliōis. Quedā āt nō manifeſtant̄ niſi lūie alieō ſicut ea q̄ ex p̄miſ ꝛ v̄iſ accipiūt fidē. qdā autē ex nimia pmixtiōe cū puatiōe pfecto itellectu ꝯphēdi n̄ pūt: ſicut mot⁹ ipus ꝛ mā p̄ma. Ex hiſ claꝝ ē ꝙ theologica maxie māifeſta paꝝ itelligūtur: ꝛ mathēatica maxie itelligūt ꝛ phica certū ꝛ firmū raro hn̄t itll'cm̄. h. n. ꝯtingit iō ꝙ dina ſua luce nr̄m vincūt intll'cm̄ ꝛ reṽberāt. mathēatica āt intll'cui nr̄o pporti‑nata in ſe: ꝛ intll'cui ꝛ lūi intll'cūs pmixta ſūt. phica āt ppter puatiōem ꝛ māȝ ꝛ motū ab itll'cualitate cadūt. hic ē ꝙ dina ſunt ſup intll'cm̄: mathēatica in intll'cu ꝛ phica ſb intll'cu eē dicūt̄. Alteri⁹ āt ē aduertere ex dict̄ q̄l'r hit⁹ p̄ncipioꝝ di eē itll'cūus et hit⁹ ꝯcl'onis ſcia: ꝛ ipſe decurſ⁹ ex p̄ncipiȷſ in ꝯcl'onē dr̄ rōcinatio: qm̄ p̄l'mū intll'cūs lucis ꝛ fore hn̄t p̄ncipia pp qd̄ a fora itellect⁹ noiant̄: ſȝ mimū ꝛ q̄i p aliud mediū de lūie itll'cūſ hȝ ꝯcl'o pp qd̄ aliō ſortit̄ vocabulū: ꝛ di ſcia q̄ ſp ē effecta ſm ꝙ ē ſcia: ꝛ nūq̄ȝ cāns lum̄ i aliquo alio niſi vt p̄ncipiū accipiat̄. Rōcinatō āt dic collatōeȝ ꝛ q̄i direcōeȝ p ſe lucēt̄ ſup alterū. ꝛ iō t'li noie cēſet̄ ipe decurſ⁹ p̄ncipioꝝ i ꝯcl'ones Alteri⁹ āt ex his aduerte ꝙ q̄dā i qb⁹ q̄ſi eclypſat̄ lum̄ itll'cūſ ab iterpōne obſcuritatis māe ꝛ puōnis ꝛ vēit ſ'r ea lum̄ vmbroſū ꝛ obſcuꝝ ſicut ē i his q̄ pbabilia eē dicunt̄ im: ſȝ oio occūbit i hiſ q̄ īm ſūt ſibl'ia ſic̄ i p̄mo h⁹ ſcie li. dtermiatū ē. et ex h̄ aduerte q̄r i pbabilib⁹ ſūt argum̄tatōeſ ipſe et ꝯcl'oneſ accepte cū formidine pbabl'ia ei neqȝ ſūt p̄ma ꝛ v̄a q̄ luce itelligētie ſunt plēa: neqȝ ex p̄miſ ꝛ v̄is ſumūt fidē: ſȝ ſūt q̄ cōiter icēiunt̄ extriſec⁹ in reb⁹ i qb⁹ ē q̄i q̄dā reſultatō lūis itll'cual' cū m'ta vmbra cāta a mā ꝛ puōe. ꝛ iō v'leſ i t'lib⁹ aut n̄ ſūt v̄e aut n̄ ſūt imobil' v̄itat̄. ꝛ cū ois pfectō argum̄tatōis ꝛ ctitudo ſit ab v'li ꝛ imobili veritate oportet in talib⁹ ꝛ argumentationes imperfectas eſſe ꝛ incertas: quare

nec bene cōcludunt nec cōclusio erit accep
ta sine magna formidie cōtradictionis. De
opinione autē ⁊ dubitatione ⁊ ambiguo di
ximꝰ in alijs libris adhuc locus erit de eis
aliquid dicendi in phia prima.

Capitulum tertiū de diuersitate intelle
ctuū taꝫ ſm ſe q̄ʒ ſm intelligibilia q̄ʒ etiam
ſm facultatē intelligētiuꝫ accepta.

Est autē intellectus diuersitas q̄ʒ multi
phoꝝ posuerūt q̄ʒtum ad ipsas ptes
anime q̄ ē intellectus possibilis ⁊ intellectus
agēs de quibus in libro de anima dictū est
Tertiꝰ autē ē qui ē formalis intellectꝰ q̄n
scꝫ forā sciti vl opandi p lucē intellectus est
apud animā ⁊ hic diuidit in practicū ⁊ spe
culatiū de quibus etiam in tertio de anima
ē expeditū: h.n. forāl diuidit in itellēꝫ sipli
cē ⁊ cōpositū ⁊ siplex qdē itelligētia icōple
xoꝝ cōpōitꝰ aūt inteligētia cōplexoꝝ. aut per
modū enūciatiōis aut etiā p mōm silogismi
vl alteriꝰ spēi argumētatiōis. ⁊ ille qdē q cōpo
sitꝰ vocat diuiditur in intellectum qui voca
tur principioꝝ q ſm aliqd innatꝰ est nobis
eo q̄ pncipia nō ab alio pncipio accipimus
sꝫ p sciaꝫ termioꝝ qui mox innascūt nobis
⁊ intllēm ex alijs acqsitū qui apd phos vo
cat adeptꝰ eo q̄ ē acquisitꝰ p inētiōem vl do
ctrinā ⁊ studiū. Et rō diuisionū istarum ex
istis pꝫ noibꝰ: ſm āt facultatē nature intel
lectual q̄ ē in hoibꝰ cāt qdā intellectꝰ diui-
sio de qua quidā phi faciūt mētiōem ⁊ pci-
pue aꝫ. ⁊ auic. ⁊ qdā alij sequētes eos. Est
enim quidā intllēs plꝰ cōtinuo ⁊ tpi hoc est
imaginatiōi ⁊ sensui imixtꝰ quidā āt plꝰ se-
patꝰ: quidā vō medio mō: quidā vō ⁊ vires
imaginādi ⁊ aliqd accipiēdi p sensꝰ nō hñs
Et pmꝰ quidā ē obscurꝰ nihil accipiēs nisi
cū labore ⁊ si docet aliquid oꝫ q̄ fiat p exē
pla sēsibilia ⁊ tales sūt aut ipossibiles ad in
tellectum p se manifestoꝝ ⁊ diuinoꝝ q̄ in p̄
ma phia tradūt ⁊ vocāt illi mali igenij exñ
tes a vulgo. Scdi āt q̄si p se aut ex pua do-
ctrina nati sūt intelligere oia q̄ agēte nō ha
bēt tāq̄ʒ potētiā aie vel q̄si efficiētē p abstra
ctiōem itelligibilia in aia. Sꝫ hñt eū q̄si p
forma p q̄ʒ aia intellectual cūcta opat q̄ in
libro d aia felicitatē eē diximꝰ ad quā itēdit
pueire ois phs ⁊ hic vocat itellēs sanctus
siue mūdꝰ ab auicēna. Ab arestotile āt dici
tur intellectꝰ diuinꝰ ⁊ hic intellectꝰ de studio
leui ad pphetias accipit illuminaōez. Et
ad sōnioꝝ verissimā interptaōez. Mediꝰ
āt est qui iuuat doctrina faciliter ad intelli-
gēdū taꝫ pphetica q̄ʒ dina. Sꝫ tertiꝰ iuuari
ñ pōt aliq rōe q̄ neq̄ʒ sepatꝰ ē neq̄ʒ hꝫ istru
mēta quibꝰ iuuet p opatiōem aie sensibil ⁊
hoc aliqñ ē ex ē vitio cōplexiōis sicut in mō
tiōibꝰ aliqñ āt cōsuetudie nō attollēdi vltra
sensibiliū acceptiōem sicut ē in his qui vo-
cāt ydiote. Ex his pꝫ q̄liter qui longo tpe
studuerūt circa pticlaria sicut circa actꝰ hūa
nos sic studēt hij q legibꝰ itendūt ⁊ i his ipis
cās ⁊ rōes ñ q̄rūt iabiles efficiūt ad phiaꝫ
In tm̄ ergo dictū sit de nā itellēs ⁊ de nā i-
telligibil ⁊ de cōpatiōe vniꝰ ad alteꝝ ⁊ disti
ctiōe vtriusq̄ʒ. Et sic ē finis p̄mi libri.

Incipit liber scđus de intellectu ⁊ itelli
gibili qui ē de pfectiōe nāli intellectꝰ. Ca-
pitulū pmū vnde habet forma q̄ sit in aia i
tellectuali

Post hec āt de pfectiōe aie intellectual
videt eē agendū. Ex pfectione nāq̄ʒ
nā cognoscit intellectꝰ. Nō ē āt nřa intētio
agere d felicitate q̄ ē vltia pfectō itellēs aie
sꝫ potiꝰ de gradibꝰ pfectiōis intellēs ⁊ oñ-
dere q̄liter seipm intellēs inuenit ⁊ intelli-
gētiā pmā si recta via pcedat in accipiendo
pfectiōes ipiꝰ. Optet āt nos incohare a for
mis pficiētibꝰ itellcū ⁊ p illas oñdere q̄lis
pfectō intellectꝰ sit. Dicimꝰ ergo supponen
tes ex his q̄ i vltia pte p̄me phie demōstrā
tur oēs formas ab intellntia pma vl māꝫ
ambiēte dari materie ⁊ ex hoc oēm forāꝫ q̄
in mā ē eē mediā inter duo itellntiā videli-
cet a q̄ fluit sic forme artificiatoꝝ ex intllcu
artificis ⁊ māꝫ i q̄ ē p eē q̄d dat māe. Intel
ligētia āt q̄ idiuisibil ē ⁊ simplex hā ⁊ eēn-
tia cū ipa sit cā pma ē indiuisibil forma ⁊ si
plex ⁊ nō vna forma post aliaꝫ nec ē deter-
miata ad eē hoc vl illud i idiuiduo nec etiā
put ē in intllcu p̄me cāe comitat opposiio
⁊ diuersitas ⁊ ipalitas ⁊ cōpō ⁊ mālitas ⁊
hmōi. In mā āt ē ſm eē diuisibile successi-
uū māle ⁊ comitat eā cōpositio ⁊ diuersitas
⁊ cōpō ⁊ diuisio p nūerū vel p nāꝫ māe hu
iusmōi multa sic in libro nos de nā aie oñdi

mꝰ. Queramꝰ igiť cũ forma hẽat fieri in
aia intellectuali vtꝝ hoc hẽat ab eo ꝙ fluit
ab itelligẽtia aut ab eo ꝙ hꝫ eẽ a mã. Con
stat ãt cũ nihil mãliũ comiteť formã hꝫ ꝙ ẽ
in aia sꝫ potiꝰ hẽat multas illaꝝ ꝓprietatuꝫ
⁊ cõditionũ q̃ comitãť eã in intllcu itelligẽ-
tie ꝙ ex hoc ꝙ ẽ noticia q̃dã intelligẽtie hꝫ
fieri i aia. Et hoc maxie pꝫ triplici rõe q̃ꝝ
quidẽ vna iã inducta ẽ qm̃ nos scimꝰ foꝛas
in itellectu aie sequi ꝓprietates ⁊ cõditiões
itelligẽtie ⁊ nõ mãe. Scd̃a ãt rõ q̃ forma
lioꝛ ẽ qꝛ nos scimꝰ ex his q̃ in libro de ania
dtermiata sũt qꝛ forma nõ fit in aia nisi per
hoc ꝙ sepať a mã ⁊ liberať a mãe ꝯditõibꝰ
Materie ãt ꝯditões sũt ea q̃ sequũť ꝓut ẽ
in eẽ mãli ⁊ hec sũt dr̃ia loci ⁊ tpis ⁊ oppõ
⁊ ꝯpõ ⁊ hmõi: liberari ãt formã ab hmõi ca
sibꝰ ẽ accipe eã ꝓut ẽ i luie itelligẽtie. Pꝫ
ergo ab origie: vñ fluit forma ⁊ hoc hꝫ ꝙ sit
in intllcu aie. Tertia rõ q̃ efficacissima ẽ h̃
ẽ: ꝙ ex quo forma in potẽtia ẽ in aia ⁊ ñ in
effectu nõ efficiť i aia nisi actu alicuiꝰ agẽtꝭ
Cũ ergo hoc agẽs nõ sit aliqd̃ eoꝝ q̃ sũt in
mã sed potiꝰ lumen itelligẽtie nõ efficiť aia
recipiẽs formam nisi ꝑ lumen intelligentie
Qꝛ ãt forma sit i simplici itellr̃itie luie non
hꝫ a materia qꝛ añq̃ꝫ fuisset in materia fuit
in luie igiť ꝙ forma efficiať in aia ñ hꝫ a mã
sꝫ ab intellr̃itia ⁊ hoc qdẽ ẽ necessariũ qm̃ si
cut coloꝛ nõ hꝫ a coloꝛato coꝛꝑe ꝙ efficitur
in visu sꝫ ab actu lucidi qd̃ hꝫ effectũ ẽ luci
dũ: ita forma nõ hꝫ a mã ꝙ efficiať in aia sꝫ
ab actu itelligẽtie agẽtis qui ẜm effectũ itel
ligẽtia agẽs ẽ. Et in hoc depꝛhẽdiť erroꝛ di
cẽtiũ formã eẽ in aia ẜm eẽ individuũ qm̃ il
la individuũ hꝫ a mã ⁊ nõ a luie itelligẽtie
in quo ẽ foꝛa hꝫ sue origis nãlitatẽ ⁊ sicut ad
eẽ in mã idiget generãtibꝰ ⁊ alterãtibꝰ q̃ tã
gũt cũ trãsmutant mãm: ita ad eẽ in aia nõ
idiget nisi luie itelligẽtie agẽtꝭ qd̃ fluit i aiaꝫ
⁊ eẽ itellctuale formaꝝ generat i aia hec ãt
ꝑmi phi ẽ determiare.

Ca. ij. q̃re forme fluũt ab itellr̃itia ẜm ꝙ
ipa foꝛa mũdi ẽ ⁊ ex hoc hẽť ꝙ fiũt in ania.

Si ãt q̃rať quare intellr̃itia ꝑma agẽs
attigit aiam ⁊ qualr̃ attingit mãm i q̃
sũt forme. Adhuc aũt qualiter exeũt forme
ab ipa in aiam. Ad hoc licet ꝑmi phi sit de
termiare tñ ꝓpter doctrine facilitatẽ hic bre
uiter trãseundo dicimꝰ ꝙ q̃libet intellr̃itia a
gẽs ambit luie suo oẽ illud ⁊ totuꝫ cui sicut
mãe ⁊ sicut ei qd̃ moueť ab ipa supponitur
⁊ huiꝰ quidẽ exẽplũ ẽ in semie hois. Id ei
ꝙ opať in semie hois nõ põt eẽ nã cũ ñ vnũ
vniꝰ forme ⁊ figure opeť sꝫ valde diuersa iã
in silibꝰ mẽbris q̃ꝫ in dissilibꝰ ⁊ officialibus
opãs ei i semie ẽ aia nõ vt ẽ endelichia coꝛ
poris sꝫ vt artifex qui ẽ vtꝰ formatiua qui ẽ
in spũ qui inter viscositatẽ semis cõtinet ⁊ ã
bit totã mãm coꝛꝑis intra vtutẽ ⁊ lumen su
um ⁊ forme q̃s ifluit nõ sũt i eo vt hitꝰ qui-
dã accñtalr̃ imo sunt i eo hoc qd̃ ẽ ipe qui sꝫ
vnꝰ sit in sb̃a tñ multiplex ẽ in vtute ⁊ sñ me
dio aliquo a loco vno coꝛdis fluit i oia ⁊ im
ꝑmit formas ⁊ iformat oia istrumetalr̃ agẽ
tia sub ipo q̃ sũt calidũ ⁊ humidũ ⁊ siccuꝫ ⁊
frigidũ. Sic oꝫ imaginari ꝙ vtꝰ itelligentie
suppõiť his q̃ mouet ⁊ ãbit ea ⁊ ifluit eis foꝛ
mas q̃ sũt hoc ꝙ ipa ẽ ⁊ nõ acq̃site i ea ⁊ ꝯti
net oia in lumie suo qm̃ sñ medio ꝯiũgiť oi-
bus his i q̃ agit ⁊ hoc lumẽ iũgiť aie ⁊ iũgiť
formis i aia exñtibꝰ ⁊ sub actu huiꝰ lumis
forme mouẽt aiam sicut sub actu lucꝭ exteri
oris coloꝛes mouẽt visũ. Ab intellr̃itia aũt
ꝑma discedũt hmõi foꝛe ⁊ quo magꝭ ab ipa
eo magꝭ efficiũť mãles ⁊ ignobiles: ita ꝙ vl
tima i descẽsu ẽ foꝛa elemẽtalꝭ ⁊ itima elem̃
ti q̃d ẽ terra qd̃ eẽ dr̃ fex elemẽtoꝝ ⁊ ẽ dicẽ
sus ꝑ modũ ꝯpõis forme cũ rebꝰ in quibus
sũt forme ⁊ ẽ q̃si moueãť forme ab itellr̃itia
ad mãs in quibꝰ sũt nõ i toto amitterel lum̃
itelligẽtie q̃ꝫ diu forme sũt. Et hoc ẽ ꝑ ꝯriũ
i aia qm̃ aia cũ sit foꝛa q̃dã iũcta mãe nõ pt
accipe foꝛas nisi incipiẽdo a mã q̃ ꝓxia est
ei. Nõ igiť accipit nisi ꝑ resolutiõeꝫ a mã ⁊
ꝯtinue ꝓcedit resoluẽdo donec veniat i cãꝫ
ꝑmã ⁊ ibi est vltimũ ꝑfectiõis ipiꝰ ⁊ finis i-
tellectus. Et huius iteruꝫ simile est in mo
tu luminis a sole in coloꝛata ⁊ reditu colo-
rum in perspicuum ⁊ in visum speculũ ani-
mati quod est oculus. Quereret autem foꝛ
tasse aliquis vnde habeat intelligentia foꝛ-
mas quas vt fons omni tempoꝛe exube-
rat in totum vniuersitatis oꝛdinem.

Sz ad hoc sic iā diximꝰ nō ē difficile rñde⸗re. querere ei vñ intelligētia alicuiꝰ ordinis habeat formas q̄s exuberat: idez ē querere vñ habeat intelligētia ꝙ ē intelligētia quia sic iā diximꝰ sicut soli ex luie sibi sbali fotaliter ꝯuenit luces emittere i mūdū: ita ꝛ mlto magis intelligētie agēti ꝛ maxie cause p̄me ex luie sue sbe ꝯuenit luces emittere q̄ sunt forme omniū eoꝝ q̄ formātur. Et sic aie in suū vniuersū mēbroꝝ ꝯuenit vitas emittere q̄ tñ vite bm opa vite spalia determinātur in mēbrū licz in aia sint oēs ille vite vna vita i diuisibili i sba mltiplex bz v̄tutē: ita itelligētie p̄me cōuenit luces emittere in totuz vniuersū. Et iō subtiliores pipoteticoꝝ distinxerūt inter formas mūdi ꝛ fomas materie formas mūdi vocātes vlr relatas ad vniuersū formas autem materie dicentes eas que sunt dātes esse materie. forme igit mūdi sūt ab itelligētia ex hoc ꝙ ipa ē itelligentia ꝛ qñ fiūt i aia: fiunt mag' in anima ex pte illa q̄ fluūt a fōꝛa mūdi q̄z ex pte illa qua p esse sunt in materia.

Ca. tertiū qualiter itellcus agēs i aia est sic lux ꝛ sic ars: ꝛ iō ē pfes agēs pfectiones

Js q̄si p modū plibatoīs excussis oꝫ nos determinare q̄lr intellcs agēs sic lux sit ad mā ꝯpataz: bis .n. duobꝰ bñ explanatis meliꝰ scietur modꝰ pfectiois aiē huāne. Dicamꝰ igit cū dr ꝙ intellcūs agēs est sicut lux tria in ipa attēdūt similitudie quorū ꝛ p̄mū ē ꝙ sit p̄mū agēs eē intellectuale scd̄z ē qd ē vlr agēs itellcuale: tertiū āt ꝙ ē incessāter agēs eē itelligibile ꝛ vnūq̄dq̄z istorū q̄daz alia sequūt qd q̄lr sit veꝝ sic pbat Jn oi ei vniuerso i quo sūt q̄dā sic acta tm̄ quedam aūt sicut acta ꝛ agētia necesse ē eē vnū p̄mum qd est agēs tm̄. Esse āt intellectuale ē in oibus q̄ sūt itellectꝰ ꝛ rō eoꝝ que itelligūt. Esse ergo itellecctuale ē in oibus itelligibilibꝰ. Oē āt itelligibile qd itelligit nō nisi p formā suā vel p seipz si forma ē itelligit. Et cōstat ꝙ hic itellectꝰ siue itelligibile eē ita est factū ꝙ vlteriꝰ nō cōfert ad eē itelligibile p̄ter seipm: hoc āt totuz sub ania hois ē p hoc ꝙ ipa ē imago forme mūdi ꝛ ñ tm̄ forma māe. Est āt i aia i via cognitiōis multa accipe fātasmata ꝛ facta bm sensum ad q̄ reflectit in his q̄ itelligūt cōcepta cuz mā ꝛ bm imaginatiōem reflectit itellectus bm ea que itelligūt mathematice ꝛ ad itellectuz possibilē. Oportet ergo ꝙ in hoc ordine vniuersi recurrat ad vnū agēs p̄mum ꝙ ē p̄mū agēs eē itelligibile. nō ei soluz i vniuersitatē oim recurrit ad p̄mū: sz in quolibet ordie vno necesse ē eē p̄mū in quo ē status illiꝰ ordinis: ꝛ hec ē cā ꝙ in libro de aia diximꝰ in ipa aia eē duas dras vlr agentis quo ē oia facere ꝛ vlr possibil quo ē oia fieri ꝛ p istā rōis necessitatē arguūt falsitates illoꝝ qui in aia dicūt nullū eē itellectū agētē. Jsti eni nō cōsentiūt phis qui licz dicāt itelligētias q̄ sūt forme mūdi irradiare sup itellectū aie hūane nō tñ negāt in ipis aialibus eē itellectū agētē vniuersitati suoꝝ itellectualiū ꝓportionatū. Aliter ei hō nō pfecte eēt minor mūdꝰ nec eēt imago forme mūdi q̄ tñ icōueniētissima scit eē ois q rcte philosophat. Per hūc ergo modum quo vniuersitas corpaliuz hz vnū p̄mū agēs in his q̄ faciūt ꝛ fiut vsq̄z ad vltimū factū qd ē lux solis sup quā irradiat lux agētis p̄mi itellectus ꝛ nisi irradiaret sup ipm lux solis non eēt effectiua formaꝝ corpaliū. Jta ē i quolibet vniuerso: oportet etiā ita i aia hois eē bm multitudinē ꝛ vniuersitatē itellectualis eē ꝙ fit in ipa ꝛ in itellectu ipius. Jā autez facile ē oñdere ꝙ agēs est in eo sicut lux qꝛ ē vlr agens: sicut eni lux influit vlr sup oia q̄ sūt actiua ꝛ passiua in materia: ita necesse est p̄mū agēs vlr agēdi formā ꝛ actū oibus influere. Jn p̄ma eni phia ꝓbauimꝰ ꝙ ois actus p̄mi agentis p hoc vlis ꝛ finiēs ē qꝛ stat inter quoddā p̄mū ꝛ qddā vltimū p oia extēdens media. Esse aūt qd a p̄mo p oia media ptingit vsq̄z ad vltimū vlr agit. Cōstat igit p̄mū agēs in itellectualibꝰ vlr agere: aliter eni efficiētia nō starent Ex hoc pz ꝙ agēs intellectꝰ vlr agit vniuersitatis ordine itelligibiliuz que sibi subiūgit. Ex his ēt cōcludit ꝙ incessanter agit. nō eni ē p̄mū agens nisi p hoc ꝙ p eēntiam agit sicut lux p eēntiā lucet qd āt p eēntiaz agit aliquam actiōem semp agit eā ꝛ incessanter itellectꝰ agēs semp incessāter agit ꝛ hoc veteres phi intēderūt cū dixerūt ꝙ sit simplex ꝛ ꝙ eēn

tialiter agit ⁊ ꝙ indiuise sint intelligẽtie i ip
so⁊ ꝙ omnnes in ipo sunt sua substantia ⁊
vita ⁊ lux sua. Ex hoc aũt ꝙ vl̃r agit sequit̃
ipm eẽ formã oim intelligibiliũ. Que tñ for
ma in vnoquoqꝫ intellectu ẽ ẽm ꝑtãtem il-
lius qđ intellectuale eẽ ꝑticipat ⁊ nõ hꝫ ꝑtã
tẽ ꝑmi agẽtis ⁊ ꝙ ipse ẽ semẽ ois itelligibili
tatꝭ ⁊ ꝙ sub actu suo oẽ intelligibile mouet
aiam. Et iõ nulla ẽ qõ eoꝝ qui querũt quõ
forme rerũ pñt agere i aiam cũ aia nobilior
⁊ altior sit illis ⁊ id, qđ est nobilius ⁊ altius
poti⁹ agere videat̃ in id qđ ẽ sub ipo q̃ꝫ ꝙ re
cipiat ab ipo ⁊ patiat̃. Et ẽ questio impito
rũ in nãlib⁹. Forme eni exterioꝝ nõ agunt
nisi ꝓut sũt itellect⁹ quidã ⁊ agũt sub lumie
itelligẽtie agẽtꝭ qđ ẽ in ipsis ⁊ sic agere pñt
i possibilẽ itellectũ. Pꝫ etiã ex hoc ꝙ cũ in
ter oẽ agẽs ⁊ patiẽs dꝫ eẽ cõicatõ q̃ cõicatio
ẽ iter agentẽ ⁊ formã ⁊ possibilẽ itellectum
Et ꝙ ipa forma stãs vl̃r in lumie vl̃r agen
tis ẽ agens qđ ꝓprie hꝫ inferre passionem
itellectui possibili. Ex hoc aũt ꝙ ẽ agẽs eẽn
tialiter ⁊ icessãter cõsequñt ipm sua acta ꝑ
hoc ꝙ in ipa necessaria ⁊ stãtia ⁊ quo ad h
eterna ꝙ sũt imutabilia: h ei mõ eterna dñr
quecñqꝫ phi eterna vocãt ⁊ sic scia ẽ neces-
saria ⁊ eterna q̃ ẽ de hmõi formis ⁊ h mul-
ti stoycoꝝ ignorauerũt ⁊ ideo alias formas
q̃ꝫ illas q̃ in rb⁹ sũt posuerũt. hic aũt intelle
ctus agẽs ꝯpat̃ arti ⁊ ẽ ꝯpatio q̃ eẽntialiter
ꝯuenit ei ẽm ꝙ ꝑhabꝫ in seipo oia itellecta
Nõ aũt hoc intelligit̃ de arte mechanica q̃
diuersa est a mẽte artificꝭ ⁊ est scia q̃dã opa
tiua factoꝝ cũ ratione: sed intelligit̃ de arte
nãli q̃ꝫ ois forma etiã corpea dr̃ imitari dici
mus. n. in phicꝭ in seie sũ spũ seiali eẽ aiaꝫ
vt artificẽ q̃ oia cũ rõe certa et infallibiliter
opat̃ cũ tñ hec ars nõ sit sciã q̃dã ab ipa sba
formatiue vtutꝭ sꝫ sicut ipa ꝓut in se forma
tiua vt⁹ habꝫ oiꝫ mẽbroꝝ vtutes illas qb⁹
opat̃ ad vite potẽtias vl̃i rõe ⁊ cũ certa finis
intẽtione ⁊ rõe forẽ. Et sicut est ꝑticulariter
in seie ita ẽ vl̃r i luce agẽtꝭ itellect⁹ rspcũ vni
uersitatis toti⁹ ordis sibi sbiecte mãe: ipa. n.
lux sua scia ẽ ⁊ sua ars ẽ certa rõe oia ad eẽ
igitur intelligẽtꝭ ꝓducẽs ⁊ oia ꝯstruere faci
ens in intellcũ possibili. Ex his ꝯstat intel
lcm̃ agẽtẽ eẽ ꝑfcm̃ ⁊ ꝯ ꝑfcm̃ ꝑfectiones om

nes habentem ⁊ largientem omni ei q: se-
cũdum esse intellectuale perficitur. Hec
aũt ꝯiũcta his q̃ iã i anteriori hui⁹ scie libro
diximꝰ ⁊ his q̃ in tertio libro nr̃o de aia dc̃a
sũt veꝝ ondũt itellectũ agẽtẽ oia tñ hec ple
nissime itelligũt̃ ex scia phie ꝑme q: ista in
vitate pura scie nãlis trãscendũt.

Capitulũ quartũ qualiter itellect⁹ possi-
bil' sit potẽtia ⁊ vt tabula rasa ⁊ vt loc⁹ ⁊ vt
spẽs intelligibiliũ.

Dicam⁹ aũt nunc de ꝑfectõe intellect⁹
possibilis: huic aũt q̃tuor attribuunt̃ a
phis quoꝝ vnũ est ꝙ ipe idẽ indiuisibil' sbe
exñs potẽtia ẽ oia itelligibilia. Scdm ẽ ꝙ
se hꝫ ad oia itelligibilia sicut tabula rasa in
q̃ nõ exiget̃ aliq̃ ꝑperatio ꝙ imago sit in ip
la. Tertiũ aũt est ꝙ ipse est potius locus itel
ligibiliũ q̃ꝫ mã. Quartũ aũt ẽ spẽs itelligibi-
liũ sicut ẽ sensus sensibiliũ spẽs ⁊ de oibus
his necesse est determiare licet sit valde dif
ficile. sine his eni ipossibile ẽ scire aie ꝑfecti
onẽ. Cum ergo itellect⁹ possibil' dicit̃ quo ẽ
oia fieri itelligibilia itelligit̃ ꝙ ipe i potẽtia
sit oẽ itelligibile vn⁹ ⁊ idẽ idiuis⁹ ⁊ simplex
ẽm suã sbam ⁊ iõ sua potẽtia q̃ fit itelligibi
lia nõ ẽ vniuoca ad potẽtiã materie q̃ nõ est
susceptibil' oim vna ⁊ idiuisibil' exñs sꝫ po
ti⁹ ẽm sui diuisionem in multa. Et cũ dr̃ ꝙ
in itellectu possibili i eo ꝙ possibil' ẽ cõtigit
oia fieri nõ itelligit̃ ꝙ oia sit sicut mã. nõ ei
mã fit forma. Et cũ dr̃ ꝙ possibil' itellect⁹
fit oia itellc̃a itelligit̃ ꝙ sit forma illa ꝑ quẽ-
dã modũ. Et hmõi sil'e dixit iã añ nos al-
phorabius ꝙ ẽ imaginãdũ ꝙ sicut cera itel
ligat̃ vel imaginet̃ tota trãsire in figurã sigil
li ita ꝙ nihil ei⁹ distiguet̃ ab ipa figura sigil
li: hoc tñ sil'e ego nõ oio ꝯueniẽs reputo. Sꝫ
ponã aliud qđ ẽ ꝑ oia cõueniẽs. Si ei colo
rẽ simplicẽ formã itelligam⁹ ⁊ potẽtiã ꝑspi
cuũ ꝑ quã ipꝫ ꝑspicuũ ẽ illius susceptibile
ita eni i in potẽtia nõ distiguit̃ a suscepto i h
ꝙ vnũ sit sbꝫ ⁊ alterũ forma tũc sũt eque na
ture ꝑspicuũ suscipiẽs ⁊ color suscept⁹: co-
lor eni nõ dr̃t a ꝑspicuo ẽm nãm sꝫ ẽm esse
ꝙ ẽ diuerh vni⁹ nature ⁊ eiusdẽ vñ ꝑspicuũ
suscipiẽs lumẽ i ꝓfũdũ ẽ suscipiẽs ꝑspicuũ
⁊ ꝑspicuũ i extremo ꝑticipãs actũ lumis ẽ
color ⁊ planũ ẽ videre cuislibet ꝙ ille natu-

ture ñ sũt diuerse sz eē pspicui i vno ꝛ i alio
diuersũ ē ꝛ p vnũ ꝛ eũdē modũ eiusdē nãe
p diuersũ eē ē susceptibile ꝙ ē ocul⁹ pspicui
ergo extreitas q̄ ē color si fuat̃ bm eē spuãle
quo ē i medio ñ ē i pspicuo puio: nec i pspi
cuo aiato qꝺ ē ocul⁹ sz sũt sic due nãe disti
cte ꝛ iō ñ in eis ꝑpe loquēdo sic in sbcto sz
poti⁹ sic i re q̄ ē eiusdē nãe diuersificate bm
triplex esse lucidi tiati puꝝ aiati ꝛ p oēz eũ
dē modũ in corpib⁹ eiusdē nãe sũt lumē in-
tellĩntie termiatũ ꝙ ē simplex foꝛa reꝝ sepa
ta a mã ꝛ lumē eiusdē ꝙ est itellc̃s possibil'
sic puiũ qꝺdã ꝛ lumē ei⁹ i seipo simpliciter
acceptũ. Ex h.n. ꝙ itllc̃s possibil' ad cor-
p⁹ accedit efficit distãs a luie itellĩntie sic p
spicuũ i aere distat a nã luiosi in seipo. Pz
aũt ex his ꝙ eadē foꝛa ē i possibili itellc̃u ꝛ i
mã sz ab itellc̃u nullã accipit idiuiduatōez
Et etiã ꝙ i oib⁹ talib⁹ itelligēs itellc̃s ꝛ for
ma itellc̃a idez sũt actu p eē bñtia dr̃am sic
pspicuũ i loco i quo ē color abstract⁹ idē est
actu cũ nã coloꝝ p eē dr̃ns qꝺ eē iportat p di
stictiōem vtriusqz ꝛ ꝙ itllc̃s possibil' nō est
mã sz foꝛa h ignorauit theofrast⁹. Tabule
āt rase ꝯpat' p h ꝙ sic tabula ṗter oēz ꝑpa-
tiōez se alterātē susceptibil' ē figure sic itelle
ct⁹ possibil' ṗter oēz ꝑpatiōez se patiē susce
ptibil' ē ñ vni⁹ tm̃ sz ois itelligibil' ꝛ p h ite-
rũ pz ꝙ ñ ē mãe potētia ipi⁹: rasura eni ta-
bule ñ ē mã sz poti⁹ sic pspicuũ vna ꝛ eadē
potētia luis ē coloꝝ ois susceptibil': ita idē i
tellect⁹ vna ꝛ eadē potētia luis agētꝭ qꝺ i ip
so ē susceptibil' ē oiũ foꝛe itelligibil' ꝛ iō nll'o
mō pt̃ eē foꝛa corpal' qꝛ hãc ipossibile ē hr̃e
potētiã vnã ad oēz foꝛaz suscipiēdã: sz poti
us sic tabl'a rasa ē imago si solũ sue supfici-
ei addat' termiatiōis actō ita ipa itllc̃ualitas
aie hz possibilē itllc̃m ē i ista hz eē ꝙ hz i in
tellc̃u si addat' termiatiōis actō q̄ ē rei termi
n⁹ cui⁹ ipz ē foꝛa. Et sic iteꝝ pz q̄l'r itelligēs
ꝛ itllc̃m sũt idē actu bm eē dr̃ia: hec āt q̄ sũt
dc̃a nll'o mō ꝯueniũt mãe. Inter oēs āt cō
patiōes mag' apta ē q̄ ē loci: loci ei dio eadē
dr̃ia ē q̄ ē locati ꝛ a locato accipit figuraz ꝛ
exhibz cōtinentiam ꝛ est motus naturalis
locati ad ipm ꝛ quies naturalis in eo. sicut
enim in q̄rto de phico auditu est determina
tuz eadē ē distãtia cubi ꝛ loci cubi etiaz si li-
nee ꝓtrahãt' a cētro loci ad supficiē erit eeꝺ
linee nũero loci ꝛ locati ꝛ h mō eadē nã ē i
tellc̃tualitatꝭ in itllc̃u possibili ꝛ in eo qꝺ i-
telligit' hz eē intllc̃tuale nisi ꝙ limitib⁹ eius
ꝙ intelligit' ipe itllc̃s foꝛat' sic loc⁹ figurat'
ad locati figurã ꝛ ei⁹ qꝺ itelligit' qñ sb actu
luis ē intellc̃s agētꝭ mot⁹ nãl' ē ad intellc̃z
sic mot⁹ coloꝝ qꝛ ē ab actu lucꝭ ad pspicuũ
p eādē nãz. quies.n. nãl' ē in ipo. q̄rta autē
ꝯpatio ē ꝙ intllc̃s possibil' ē spēs intllc̃toꝝ
sic visus ē spēs visibiliuz. Cōstat.n. ꝙ pspi-
cuũ puiũ ē spēs ꝛ foꝛa forme itllc̃te p eē qꝺ
habz in itllc̃u ꝛ ꝯfert ei eē vl'r ꝛ simplex qꝺ
ñ huit i mã. In his ei q̄ icorpalia sũt id qꝺ
ē nã siplex ē spēs ꝛ foꝛa eiusdē nãe ꝺteriate
sic sēs⁹ cōis foꝛal' ē ad sēs⁹ ꝓꝓos ꝛ determia
tos. Ex oib⁹ igit' hmōi ꝯpatiōib⁹ pz ꝙ sit p
fectio itllc̃s possibil' bm ꝙ ē possibil'.

Ca. v. de intllc̃u foꝛali ꝛ q̄l'r p ipm pfici
atur intellectus possibilis

His āt hitis vidēdũ ē de pfectiōe ei⁹
itellc̃s quē sbtilissimi pipateticoꝝ for
malē vocauert intellectũ eo ꝙ ipe ē foꝛa oiũ
intllc̃s hz eē qꝺ hz itelligibile: h āt foꝛal' in
tellc̃us ñ ē ille quē qdã foꝛaz rei itellectiuã
arbitrãt' qꝛ sic iã osñsũ ē ille ñ ē foꝛal' ad itel
lectũ possibilē eo ꝙ spēs ē possibil' itellect⁹
taliũ spēꝝ ꝛ loc⁹ ꝛ oē foꝛale eē poti⁹ accipit
id qꝺ itelligit' ab itllc̃u i quo ē q̄z ꝙ det sibi
eē foꝛale sic spēs ꝛ loc⁹ foꝛalia sut ad ea ad q̄
ꝯpãt: sz sic i colorib⁹ lumē ē foꝛal' ypostasis
ꝛ pspicui ꝛ puꝝ ꝛ ocl'i ꝛ pspicui termiãti: ita
lum̃ qꝺ ē act⁹ intllc̃s agētꝭ ē foꝛa ꝛ intellc̃s
possibil' ꝛ ei⁹ qꝺ intelligit': hec.n. duo q̄ztũ
ad eē intellc̃tuale vni⁹ sunt nãe ꝛ potētie sic
pz p ãndcã. Et qꝛ sunt vnius potētie sunt
etiã vni⁹ pfcōis hz foꝛaz sic etiã coloꝝ ꝛ pui-
uz tenebrosũ vni⁹ ꝛ iō vna foꝛa agētꝭ vtruqz
pficit. lum̃ ergo agētꝭ ē qꝺ foꝛaz fit q̄ itllgit'
duc̄ ꝺ potētia i actũ ꝛ ꝙ possibile duc̄ i actũ
Et sic i colore viso videt' lum̃ qꝺ de potētia
coloris fcit actu colorē eo ꝙ nihil aliꝺ agit i
visũ nisi illud sit termiãtuz ꝛ q̄i sit luce icor
patũ: ita i quolibz eo qꝺ itllgit' ꝺ oib⁹ itllgi
bilib⁹ ñ itllgit' nisi lumē itllc̃i⁹ agētꝭ licz i ali
quo itelligit' icorpatũ i mã visibili ꝛ i aliquo i
tllgat' icorpatuz i q̄ztitate imagiabili ꝛ i ali
quo itelligat' claꝝ i eē siplici itellc̃tuali sic lu

mē qđ ē coloꝝ ẏpostab ⁊ i aliquo vř cādēſ ſi
cut in albo ⁊ in aliquo ſbmerſū ⁊ in aliquo
fere extictū ſic in nigro. Pꝫ igiť ex dictiſ ꝙ
ītellectꝰ poſſibiľ in actu efficiť ꝑ lumē intel-
lectꝰ agētis ⁊ ꝙ in oi eo qđ intelligit hoc in
telligit ⁊ qñ etiā ſeipm intelligit in actu ſe i-
telligit in luie agēns. Ex inductis etiā vlte
riꝰ oñdiť ꝙ cū lumē agētis ƀm eē ꝙ hꝫ i in
tellectu poſſibili ⁊ eo ꝙ itelligit ſic quo itel
ligiť omne qđ ⁊ quo itelligit oē id qđ intelli
git ſic lum̄ ſoľ quo videť id qđ videť ⁊ quo
videt illud qđ videt: quo āt itelligiť id qđ i-
telligiť ⁊ quo itelligit id qđ itelligit maxie i
telligiť in oi itellectu ƀm actū facto: eo ꝙ il-
lud ē cā ⁊ rō itelligēdi lumē itellcs agētis ē
maxie id qđ intelligiť intellectu ƀm actum
facto. Ampliꝰ cū lumē illđ ſit manifeſtatio
intellectꝰ agētis facti ƀm ꝓportiōez eiꝰ ꝙ re
cipit lumē pꝫ ꝙ itellcs agēſ maifeſtať i quo
libet intllcu ƀm actū facto. Ampliꝰ cū lum̄
.i. maifeſtatio ſui ⁊ ꝑſpicui puꝝ oñſū ē ꝙ lu
mē agētis eſt in intllcu poſſibili ꝑuio. Cō
cludiť neceſſario ꝙ itllcs poſſibiľ inuenit ⁊
itelligit ſe in quolibet intllcu ƀm actū facto
⁊ ꝙ ſeipm intelligit qñ id qđ itelligit i qua
libet re itelligibili intelligit ⁊ ꝙ ſuū itellige
re eſt ipm in actu eē. Et iō dixerūt ꝙ itelle-
ctus poſſibiľ ⁊ id qđ intelligiť ab ipo ⁊ ſuū
intelligere eſt vnū ⁊ idē rōne dfns ƀm eſſe
Supra eni oñſum eſt ꝙ intellectꝰ ⁊ id qđ i-
telligiť actu ſūt idē ⁊ cū ſuū itelligere nō ſit
niſi actu eē videť alicui forte ꝙ etiaꝫ ipm in
telligere ſit idē cū ipo ƀm ſubſtātiā: ⁊ hoc q
dem eſt veruꝫ ƀm ꝙ intelligere diť apud ſe
intelligere: ƀm autem ꝙ dicit itelligere in
agere eſſe intelligere eſt ſuper intelligibile
cōuerti ⁊ cōſiderare ⁊ ſic penitꝰ ñ ē idē. Ex
oibꝰ aūt inductis pꝫ ꝙ itellectꝰ in hoie tribꝰ
in genere ꝑficiť: agēte videlꝫ ⁊ foꝛa agentis
in poſſibili intellectu qui eſt locꝰ intelligibi
liū ⁊ formaľ intellectꝰ. Patet etiā qualiter
in oi intellectu ƀm actū facto intelligiť poſſi
bilis intellectꝰ ⁊ agens.

Capitulū ſextum de intellcu in effectu ⁊ qualiter poſſibilis in effectu ꝑficitur.

Hunc ergo reſtat iquirere de eo itllcu
q intllcs in effectu vocať: h ei etiā dř
intellectꝰ in effectu eo ꝙ in effectu efficitur
potētia intllcs. Eſt āt hic intllcs q ē foꝛa i
tellecta q̄ ē ſeꝑata a rebꝰ: hāc eni diximꝰ eē
in potētia reſpectu intllcs agētis ⁊ qñ actu
luis eiꝰ moueť ad intllcm poſſibilē efficiť i
tellectꝰ in effectu. Adhuc āt ⁊ ipe poſſibiliſ
ē in potentia añqꝫ hec forma efficiať in ipo
⁊ cū efficiť i ipo ē itellcs in effcū ⁊ ille potē-
tie nō ſūt oio vniꝰ rōnis nec ſūt diuerſarū rō
nū. Et ꝙ ñ ſūt penitꝰ diuerſaꝝ rōnū: pꝫ ꝑ
añdcā: ꝙ āt nō ſūt penitꝰ vniꝰ mōi ⁊ rōis oñ
diť ſic. Intelligibile eni nō dř in potētia ni
ſi ꝑ eē qđ hꝫ in mā in q̄ ligatū ē lumē agen
tis intellintie ſicut lumē oculoꝝ in tenebra
⁊ h ē potētia ꝑuatiōis cuiuſdā. Cū aūt diř
intllcs poſſibiľ in potētia nō ē in ea ligatū
lumē ſꝫ potiꝰ ligatū ē in eo ꝙ deberꝫ moue
re ipm ⁊ diſtiguere ⁊ ſic intellcs eodē agēte
educiť ad actū de potētia q educiť ad actuꝫ
intelligibile. Et i h videť peccare alpbora-
biꝰ ⁊ qđ aliꝗ dicētes itllcm poſſibilē abſtra-
here foꝛal: nō .n. eq̄ potētie ē abſtrahere foꝛ
mas ⁊ abſtractaſ ꝛcipere quocūqꝫ mō ꝛcipi
āť ſiue ꝑ mōꝫ mãe ſiue ꝑ mōꝫ loci ſꝫ potiꝰ
agētiſ ꝑ ſe ē abſtrahere i cꝰ lumie ē eē abſtra
hi ⁊ ſic gnãns in nā cōferēdo formā dat ea
q̄ formā ſequūť q̄ ꝑcipue ſūt motꝰ ⁊ locꝰ ita
gnãns oio foꝛaliter in coꝛꝑalibꝰ dando eſſe
ſui luis dat oña id q̄ ſūt motꝰ ad intellectū
poſſibilem ⁊ locum qui eſt intellectus poſ
ſibilis ſicut in ante habitis dictū ē ſic igiť ē
de itellect in effectu. Sic ergo coloꝛe eodeꝫ
agente coloꝛes omnes fiunt in effectu faci-
unt in effectu perſpicuum ⁊ viſuꝫ ita forme
rerum vno lumine agentis fiunt in effectu
⁊ facte in effectu faciunt in effectu poſſibilē
intellectum ſine medio. Et ſicut viſus quo
fuerit clarioꝛ eo clariuſ percipit in coloꝛe lu
men candeſcens: ita intellectus poſſibilis
quo fuerit a coꝛpoꝛe ſiue carne ſeparabilioꝛ
eo magis percipit lumē intllcs agētiſ diffu
ſum in formā rei intelligibiľ. Iſtud tñ itel
ligibile in libꝛo tertio de aia ſub triplici dif
ferentia eē diximus. Eſt enim conceptum
cum materia ƀm eſſe ⁊ rationem ⁊ conce-
ptuꝫ cū materia ſēſibili ƀm eē ⁊ nō hꝫ rōeꝫ
ſꝫ ƀm rōeꝫ ꝯceptū ſit inqꝫtitate ⁊ eſt ſeꝑatū
a mā ſenſibili ⁊ quātitate ⁊ hꝫ eē ⁊ ƀm rōeꝫ

Et h̄ visio itll'ibil' ē accepta ħm eē luis in-
tll'ntie agēt ꝗ qđ hꝫ i reb⁹ qb⁹ dat eē ⁊ rōem.
Si.n.hoc accipiat' diffusuz in pncipiis eē ⁊
hēe tm̄ diffinitōez hꝫ ħm illđ eē n̄ ꝯceptā cū
q̄ztitate ⁊ q̄litate sēsibili: qm̄ hēe eē ē an̄ q̄zti
tatē ⁊ q̄litatē. Si āt accipiat' ħm eē qđ hꝫ i-
mersū pncipiis corpum ħm ꝙ ē corp⁹ hēbit
rōez ꝯceptā cū pncipiis q̄ztitatꝭ. ⁊ si accipi-
at' vt imersū q̄ztitati ⁊ motui hēbit rōez ꝯce-
ptā cū m̄a sēsibili. Et sic diximꝰ ꝙ itllc̄s nr̄
pl⁹ ꝯiūgit' imagiatōi ⁊ sensui q̄z itllcui p̄mo
agēti: iō obscur⁹ ē: ⁊ ad ea q̄ sūt sepate pēit⁹
rōis hꝫ se sic ocul⁹ vespitiliōis ad lum̄ sol'. ⁊
iō p̄us ē ibuēd⁹ i phicꝭ: ⁊ deide mathēaticꝭ
vt sic ꝯfortat⁹ m'ltꝭ luib⁹ m'ltoꝝ itll'ibiliū cō
surgat ad itllc̄m diuoꝝ. In oib⁹ tn̄ istꝭ itll'i-
bilib⁹ cū ille fuerit i effcū qđlibꝫ illoꝝ iuēit
seip̄m ⁊ agētē p modū quē s̄ diximꝰ: sꝫ aūt
ex obligatōe corpis sit phicꝭ ⁊ mathēaticis
ꝓpigor: tn̄ diuinis ē p nām sil'ior: ⁊ iō pl⁹ sui i
his itll'ibilib⁹ iuēit q̄ diuina sūt q̄z i his q̄ ma-
thēatica sūt ⁊ phica. Adh̄ āt vi: ꝙ cū id qđ
ē in potētia cognoscēs nihil pēit⁹ cognoscat
ꝙ itllc̄s nisi i effcū efficiat' nihil pēit⁹ cogno
scat: ⁊ ex h̄ seqt' ꝙ nihil pēit⁹ scit q phie nō
studꝫ: nec.n.scit se nec aliqđ aliđ a se: sic o-
cul⁹ i potētia exn̄s nihil pēit⁹ vidꝫ qn̄ p ni-
hil visibiliū sit i effcū. ē.n.i corpe vir⁹ sicut i
aīa ē itllc̄s. si.n.ocul⁹ p nullū visibiliū sit in
effcū neqꝫ videt se neqꝫ aliđ: neqꝫ vidꝫ se n̄
videre: q: ipossibile ē videre se n̄ videre: sic
ipossibile ē videre nihil: ita etiā q̄zdiu itllc̄s
i potētia ē ⁊ nll'o mō i effcū ipossibile ē scire
aliđ a se l' seip̄m l' etiā scire se nescire: si v̄e ⁊
ħm ꝓpā rōem scire ħm itllc̄m accipiat': ⁊ iō
āti q̄ssimos ideotas h̄mes icrepās dixit ta
les nulli hūanoꝝ i vita opā dedisse: sꝫ mo-
re porcoꝝ vitā expēdisse. Est āt h⁹ exēplū
⁊ i pspicuo cui i m'ltꝭ sil'is ē itllc̄s possibilis
hui⁹ ei nulla māifestatio ē q̄z diu ē i potētia
sꝫ cū ē in effcū ⁊ actu eē pspicuū: māifestat'
tūc p hoc ꝙ manifestat' id quod videt' i ip̄o
Et hec ratio cōuincit ꝙ homo nunq̄z inue-
nit seip̄m: nisi cōtemplatōe v̄itatis rerū: sed
hec sequentia declarabunt magis.

Ca. septimū de intellectu p̄ncipiorū in-
strumētorum per que intellectus possibilis
efficitur in effectu.

Portet āt nos p̄us oñdere ꝙ i oi in-
tllcu q i effcū ē p̄mo accipit' itllc̄s p̄n-
cipioꝝ q̄ accipiūt' sic i p̄ori isti⁹ scie libro oñ
dim⁹ scim⁹ inq̄ztū termios noscim⁹ p̄ncipio
rū: igit' ē acceptio p̄ma ⁊ istroꝝ. Instr̄a aūt
voco qb⁹ scia reꝝ de ip̄is educit' pncipiis: ⁊
ista sūt modi argumētatōnū: pp qđ egregie
dixit arꝭ. ꝙ modū sciarū oꝫ p̄cire an̄ ipsas
scias: q: nō p̄ōt esse ꝙ scia reꝝ accipiat' nisi
p̄us sciat' mod⁹ ip̄i⁹. vocat eiꝫ modum illuꝫ
quo id qđ ē i v̄tute p̄ncipioꝝ educit' de ip̄is
⁊ tūc p illa duo viꝫ p̄ncipia p̄ma ⁊ scitū mo
dū possibilis intellectus aptissime ponit' in
effcm̄ ħm oē id quod ē possibil'. Fuerūt aūt
qdā an̄ nos de arabū phis q intllc̄m p̄nci-
pioꝝ diuiserūt in duo dicētes p̄ncipia phie
theorice eētiales eē apđ nos: ⁊ n̄ accipi ita
p doctrinā rhetoricoꝝ ante ⁊ moraliū i fieri
nobis p lōgā expiētiā: sic dicim⁹ hoies senes
prudētes lōgā opā dātes eē intll'ntes: ita ꝙ
ꝯsiliū ꝯdatū ab ip̄is recipit' sine exigētia ꝓba
tōis taq̄z sit p se notū: hoc fit etiā i rhetoricꝭ
ciuilib⁹ ⁊ hūc intll'ctū n̄ hn̄t iuuenes passio
nū insecutores. in disciplinarib⁹ meliorē in
tellectū vidēt' plerūqꝫ iuuenes hr̄e q̄z senes
sil'r āt dn̄t de modis argumētatōnū: qm̄ est
mod⁹ argumētatiōis ip̄fcē: ⁊ hac oēs vtunt'
homines: ois qui psuadere nitit' necesse est
ꝙ modo argumētatiōis vtat': ⁊ hic modus
p̄cipue ē i rhetoricꝭ ciuilib⁹. ē āt mod⁹ argu
mētatōis pfcē quo vtūt' phi: p̄mū dn̄t inasci
expiētia ⁊ tpe post⁹ q̄z studio. sic igit' diuersi
ficāt hūc itllc̄m q p̄ncipioꝝ vocat' itll'ct⁹ per
quē itll'ct⁹ i potētia sic p istr̄a efficit' itll'ct⁹ in
effcū. Ego ꝯmēdo istā distictōez q: rhetori
ca ⁊ ciuilia nō hn̄t ꝓpōes p̄mas p se notas
p q̄s sufficiēter accipiāt'. ⁊ iō dicit arꝭ. ꝙ in
tll'b⁹ ꝯcl'o op⁹ ē eo ꝙ finis practie scie op⁹ ē:
⁊ ꝙ qdā latinoꝝ dicūt ꝙ de sciētia docēte ⁊
de scia vtēte: locū n̄ hꝫ hic: q: scia docēs sp
ē demr̄atiua: ⁊ ex tali scia rhetores ⁊ ciuiles
nō veniūt ad hoc ꝙ in effcū sciāt gubernare
iudicia ⁊ regere ciuilia ꝓpter qđ etiā intll'c̄s
talis v̄t⁹ ē ethica expimēto indigēs: ⁊ ip̄e si
cut ⁊ alie v̄tutes ciuiles q̄ p eūdē modū ac
cipiunt'. Hec ergo de intellectu q in effcū
dicit' esse dicta sint a nobis. Per an̄cedētia
ei iā māifestū ē qualr̄ forma rei p hoc ꝙ est

in intll'ctu possibili efficit in effcū intllēs: et q̄lr dīt ab eo in intellectu qui dī in actu. ille .n. qui sp est in actu agēs vocat intellectus.

Ca. octauum de intellectu adepto qualiter in eo aīa perficit ꝛ inuenit seipsum.

Am āt relinqt vt de intllcū adepto ꝑ studiū dissseram⁹ q̄lr ꝛ ipē ē de bōis ꝑfectōe. boc āt ɔgruētiꝰ fit si ipam ꝑspiciam⁹ nōis rōem. sic igit in ꝑori istꝰ scie libro dixi m⁹: adeptꝰ est q acqrit ꝑ studiū. Adeptus igit intllēs ē qn̄ ꝑ studiū aliqs vez ꝛ ꝓpꝛ suū adipiscit intll'ctū q̄i totiꝰ laboris vtilitatē ꝛ fructū: boc āt q̄lr fiat sic ē accipiēdū. sic .n. iā añ diximꝰ id qd̄ ē in potētia nō maīfestat nec acqrit nisi ꝑ actū suū ꝓpū ꝛ ꝑ id qd̄ in effcū efficit in pte qdem accipit ꝙ ptem possibilitatꝭ eiꝰ poit in effcū: ꝛ plꝰ ꝛ plꝰ accipit qn̄ plꝰ ꝛ plꝰ ꝑ m'lta pōit in effcū ꝛ totuꝫ aūt accipit qn̄ ꝑ oīa ad q̄ in potētia est pēitꝰ fuerit i effcū. Diximꝰ āt in pbicis: ꝙ intllēs possibil' vnus ꝛ indiuisus ƀm potētiā exñs potētia ē oīa intll'ibilia: ñ ergo accipit nisi ꝑ boc ꝙ efficiūt ipa intll'ibilia in effcū ꝛ totus adeptꝰ ꝛ acceptꝰ qn̄ in effcū positꝰ ē oim intll'ibiliū q̄ ipē ē in potētia: ꝛ sic adipiscit bō suū ꝓpū intllēm. Et iō dixit plo: ꝙ vilissima pbie diffinitio ē suipius cognitio. ꝛ dixit alpbo:abiꝰ ꝙ aīa posita ē in corpe vt seipm inueniat ꝛ cognoscat. ꝛ ƀ dī arꝭ. dixisse: lꝫ vbi dixit ad me ñ puēit. Demr̄atio āt dcī ṽa est q̄ nūc ē inducta. Cā āt bꝰ ē ꝙ ꝑma imago lucis ꝑme cāe q̄ ɔiūcta ē ɔtinuo ꝛ ipi ē itellectꝰ būanꝰ: ꝛ iō ncēe est ꝙ sit silitudo q̄daꝫ oim q̄ fiūt ꝑ lumē ꝑme cāe: ꝛ ābiēs oīa illa ꝛ fit quorūdā receptaculū ꝑ ƀ ꝙ est imago cāe ꝑme ꝛ quozdā ƀm ꝙ ē cū ɔtinuo ꝛ ipe ꝛ in vtrisqꝫ adipiscat seipam. bic etiaꝫ ꝙ oē vez ɔsentaneū ē intllcui: ꝛ fl'm ɔriū. est eim mēs būana rō ꝛ silitudo q̄dā vitatꝭ ꝑme q̄ est semē qd̄dā ois ṽitatꝭ: ꝛ iō silis ꝑ aliquē modū oi ṽo: ꝛ dissonās a flō. ꝛ bec est cā ꝙ intll'ctꝰ sp ṽoz ē: deceptio āt ꝛ falsitas ingerūt fātastice ṽtuti. Scit āt ex boc ꝙ ɔtēplatio ṽoz āmirabiliū ē sūme dilcōis ꝛ nālissimū: ꝛ ꝙ in ea tota refloret nā bōis inq̄ztū ē bō: ꝛ ꝑcipue ɔtēplatōe dinoz: eo ꝙ ƀm predicta in ill' maxie intllēs inuēit se ƀm nām ꝓpā: eo ꝙ bō inq̄ztū bō solꝰ ē intllēs. boc āt mō quo diximꝰ in ṽo ē ꝛ in bono. Est eim imago ꝑmi boni ꝑ idē qd̄ ē imago ꝑmi veri Et iō vez bonū qd̄ ē sp ꝛ vbiqꝫ bonū et oi nāe bonū ē sibi cōnāle bonū: ꝛ buic delcāt ꝛ gaudet ad ipm: lꝫ retrabat a bono vt nūc ꝑ boc ꝙ ɔtinuo ꝛ ipi ē ɔiūctꝰ. ꝛ ex boc tñ ꝙ sepatꝰ ē nulliꝰ corpis actꝰ solꝰ ɔnāle bꝫ ꝛ verū simpl'r ꝛ bonū simpl'r ꝛ solꝰ bꝫ dicātōes nō bñtes ɔtraiū in corruptōne boni ꝛ veri Quereret āt fortasse aliqs si intll'ctꝰ possibil' in effcū efficit ꝑ formā intll'ibileꝫ: ꝛ qd̄ ē in effcū ñ ē in potētia q̄lr in effcū exñs ad vnū remanet ƀm eūdē intllēm in potētia ad alterū intll'ibile. Sꝫ ad boc ꝛ bmōi oīa iā paꝫ solo ꝑ añdicta: qm̄ diximꝰ ꝙ oppō ꝛ dispatio ꝛ diuersitas ꝛ bmōi ñ ɔsequūt forās nisi ꝑ boc ꝙ sūt in mā: lꝫ ƀm ꝙ sūt in luie agētꝭ simplices sūt indiuisibiles ꝛ vnite eo ꝙ sūt vnū ꝛ idē in cā ꝑma: ꝛ iō in luie suo sūt vnite sibi inuicē ñ cedētes: nec se inuicē excludētes: ꝛ ꝑcipue q: ñ sūt in intllcū sic in mā vl' sbo ꝓpe loq̄ndo. Et bis igit pꝫ q̄lr ꝑ studiū intllēs adipiscit seipm: ꝛ ex ƀ pꝫ verus intllēs eius qd̄ in q̄nto pbicoz diximus ꝙ intellectus accipiens scientiam ꝛ veritateꝫ non est alteratus ꝛ perfectus.

Cap. nonum de intellectu assimilatiuo ꝛ qualiter anima perficitur in illo.

Jcamꝰ āt nūc de intllcū quē antiq̄ssimi pboz assil'atiuū siue assil'antē vocant: ꝛ in boc etiā aīe pfcōem declaremus bic āt orit ex oibꝰ intll'cūbꝰ inductꝭ. Est aūt intllēs assil'atiuꝰ in quo bō q̄ztū possibile siue fas ē ꝓꝑortōabilr surgit ad intllēm diuū q ē lumē ꝛ cā oim. Fit āt boc cū ꝑ oīa in effectu factꝰ intllēs pfcē adeptꝰ ē seipꝫ ꝛ lum̄ agentis: ꝛ ex oim luminibꝰ ꝛ noticia sui extendit se in luminibus intelligentiarum ascendēs gradatī ad itllēm simplicē diuuꝫ deuēit ergo ex luie sui ꝛ agētꝭ i lum̄ itll'ntie ꝛ ex illo extēdit se ad itllēm dei. ƀ āt quō fiat sic ē itll'ndū. oꝫ.n. scire ꝙ lumē cāe ꝑme gnālr loq̄ndo sui q̄tuoz bꝫ māifestatōes narrabiles ꝑ nomē ꝛ diffinitōeꝫ. vnꝰ āt iferioꝛ ē quo maifestat iferioz rez termiatū ad termios eēntiales vniꝰ cꝰqꝫ rei. 2ꝰ ē quo māifestat i imagie sua q̄ ē itllēs potētial' q̄ potētia ē oīa illa q̄ abstractōis l' potiꝰ sepatū eē bñt i luie. 3ꝰ āt ē quo manifestat in luie agentis vl'iter in ordie mioris mūdi. Jlli.n. coniū-

git̄:nō sicut lumē tenebre l' p̄uatōi l' potētie
s3 potius sicut lumē lumini īferioꝛis oꝛdis τ
ƀm ꝙ pl⁹ ꝯiūgit̄ τ lipidi⁹ ea ponēs i intllc̄z
possibilē. τ hec ē irradiatio de q̄ ml'tū locu-
ti sūt phi τ oꝛdinauerūt ꝑꝑ illā supplicatōes
τ oꝛōes. Quart⁹ āt modus māifestatōnis ē
quo māifestat̄ in ampliatōe luis sui intll'n-
tiū mouētib⁹ oꝛbes: s3 ecōuerso meli⁹ dicat̄
q2 lumē inferi⁹ ƀm dc̄a phoꝝ applicat̄ supi
oꝛi. Supi⁹ āt ñ applicat̄ inferioꝛi eo ꝙ ē sim
plex: τ vno mō se h3 ad ip̄m. vñ applicatio
q̄ pl⁹ τ min⁹ fit poti⁹ inferioꝝ τ ñ supioꝝ ē
Oꝝ.n. intllc̄s lui suo applicet̄ p3 p motum
quē faciūt: q2 nullaten⁹ mouerēt oꝛbes nisi
tales fierent ad lumē p̄me cāe applicatōes
ħ āt lōgū ē hic demr̄are: s3 a p̄ma phia hoc
hic suppōat̄. Hic tm̄ intllc̄s intll'ntiaꝝ vl'i
ter actiu⁹ ē τ agit oēs foꝛās sui oꝛdis i mā3
siue spē sbiectā. Intllc̄us āt agēs i aiam τ i
suo oꝛdie ē vl'iter agēs: sic iā ān determiatū
est. s3 possibil' actiu⁹ ñ ē s3 fact⁹ in effcū p a-
gētē. ille āt q ē in reb⁹ ñ ē nisi act⁹ τ ñ agēs
h3 eē intllc̄ualitat̄. aia igit̄ hūana ꝯcipiēdo
lumē cui applicat̄ intllc̄s agēs i ip̄a illustra
t⁹ applicat̄ lumē intll'ntiaꝝ τ āpli⁹ clarescit
in illo. Et sic dic̄ alphorabi⁹ in ip̄o efficit̄ si
cut stelle celi τ intllc̄s huic lumi hīē τ pure
ꝑmixt⁹ ꝑitissim⁹ efficit̄ astroꝝ τ p̄nosticatio
nū q̄ sūt in astris. Et iō dicit ptolomeus: ꝙ
scia astroꝝ fac̄ hoiem pulchritudinē celestē
amare. In illo āt luie ꝯfoꝛtat⁹ ꝯsurgit intel
lect⁹ in lumē diuinū qd̄ nomē ñ h3 τ ienar-
rabile ē: q2 ꝓp̄o noie ñ innotescit: s3 vt reci-
pit̄ innotescit: τ p̄mū in quo recipit̄ ē intelli
gētia q̄ ē p̄mū cātū: τ cū enarrat̄ noie illius
enerrat̄ τ ñ noie ꝓp̄o s3 noie sui cāti. Et iō
dixit hermes deū deoꝝ ñ ꝓp̄e ꝑcipi noie ꝓ
p̄o sed vix mēte attigi ab his q a coꝛpe p lō
gū studiū sepāt̄. iūgit̄ igit̄ illi vltio τ lui suo
τ mixt⁹ illi lui aliquid ꝑticipat diuitat̄: ꝑꝑ
qd̄ dicit auicēna ꝙ alñ illi lui vē ꝑmixt⁹ in-
tllc̄s futura p̄oꝛdinat τ p̄dicit: τ q̄i de⁹ qde3
eē ꝑhibet̄. Iste igit̄ ē intllc̄s assil'at⁹: τ attē
de ꝙ in oib⁹ his intellectib⁹ possibil' ē q̄i fū
damētū τ p̄m⁹: lum̄ āt agēt̄ in ipso ē dispō
τ q̄i strametū ad intllc̄m p̄ncipioꝝ: et intllc̄s
p̄ncipioꝝ ē stramētū ad intllc̄m q dr̄ i effcū
τ intllc̄s in effcū ē stramētū ad intllc̄m ade

ptū p̄cipue in quo adipiscit̄ aia noticiā sui-
ip̄i⁹. τ iste intllc̄us adept⁹ ad intllc̄m assimi
latiū q p grad⁹ applicatiōis luis inferioꝛis
ad lumē supi⁹ ascēdit vsq3 ad lumē itellc̄us
diuini: τ in illo stat sicut in fine. τ iō cū oēs
hoies nā scire desiderāt: finis desiderij est
stare in intllc̄u diuo: q2 vltra illū nō ascēdit
aliq̄s nec ascēdere pōt. Hic āt hoc notādū
ꝙ cuicūq3 supioꝝ intll'cuū intllc̄s applicat̄
hūan⁹ q ē vna de foꝛis mūdi a luie istius in
fluūt in ip̄m foꝛe τ spēs sui oꝛdis: τ iō q̄dā
noticia illius oꝛdis efficit̄ in ip̄o p anologiā
c⁹ pōt illa recipe. Et qa oē qd̄ fit in aliquo
fit in eo ƀm ptātē suscipiētis ip̄m: τ iō tales
intll'ct⁹ denūciāt sbtili⁹ de oꝛdie illo l' vt sp l'
vt freq̄nter: ita ꝙ a q̄busdā ꝓphetizare pu-
tāt̄. Qui āt simplici p̄mo τ diuo intllc̄ui cō
iūct⁹ ē diu⁹ ē τ optim⁹ in sciētijs τ v̄tutibus
ita ꝙ sicut dicit homer⁹ nō videbit̄ viri moꝛ
tal' fili⁹ eē s3 dei. Et iō dicit hmes trimegi-
st⁹ in li. de nā dei deoꝝ: ꝙ hō nex⁹ est dei τ
mūdi: q2 p hmōi itll'cū ꝯiūgit̄ deo τ stram-
tū h⁹ intll'ct⁹ sūt alij intll'ct⁹ de q̄b⁹ dixim⁹ q
qdē in q̄nq3 sūt p modos applicatōnū τ as
sil'atōnū diuersoꝝ τ intll'ct⁹ adepti modos
τ ei⁹ q ē in effcū: s3 tm̄ in genere sunt quiq3
possibil': viz τ foꝛal' τ p̄ncipioꝝ: τ ille qui in
effcū τ adept⁹ τ assil'atiu⁹ τ diuin⁹. His er
go intll'ibilib⁹ τ itellectib⁹ vt breuiter dicat̄
ꝑficit̄ anima. De omnibus aute3 his subti
lius determinat̄ in philosophia p̄ma.

Capl'm. x. de sanctitate intellectus τ de
creatione quadruplici.

Emanet adh̄ dicere de intll'ct⁹ sancti
tate τ mūdicia de q̄ phi sūt locuti. hic
āt ñ addit nouū gen⁹ ꝑfcōis τ intllc̄s: s3 mo-
dū quēdā puritat̄ dicit circa intllc̄m. Hec
āt puritas ex. 4. efficit̄: quoꝝ vnū ē studiū
pulchritudis: scd̄m ē acq̄sitio ml'te illūatō
nis: tertiū āt excessus sepatōnis a ꝯtinuo τ
tpe: τ q̄rtū applicatio cū luie supioꝛis oꝛdis
Studiū. n. pulchritudis oꝛdinat τ ꝯpōit ab
auertētib⁹. Acq̄sitio illuiatiōis fcit ꝙ intllc̄s
ex ml'tis scit̄ l' scie gradib⁹ ascēdit i scibiliū
luib⁹ ita ꝙ sistit in intll'ibilib⁹. Excess⁹ v̄o
sepatōis itll'ct⁹ remouet a detinētib⁹ ꝯtinuo
τ tpe. S3 applicatio intll'ct⁹ cū supioꝛibus
ꝓpoꝛtionabiliter nitit̄ ꝑfici sūmis τ diuinis

Inter āt. 4. ista p̄mū est purgatio ab ipedi
mētꝭ: ⁊ scd̄m illuiatio in his q̄ inferiora sūt
hōi ꝓportionata: tertiū āt ē purgatio ab ipe
dimēto q̄rto: q: nisi quis excedat mente ↄti
nuū ⁊ tēpꝰ n̄ ↄsurgit ad ↄcipiēda dīna. q̄rtū
ē sūma ꝑfcio q̄ in hac vita ↄtingere pōt hōi
Cōtigit āt plꝰ ⁊ plꝰ ẜm ꝙ aīa ē ꝑceptia illu
minatōnū q̄ sūt a p̄ma cā plꝰ ⁊ plꝰ. Solū ei
p̄mū n̄ hȝ plꝰ ⁊ plꝰ ⁊ iō ē id qđ vocat̄ nccē ē
eē. oīa āt alia plꝰ ⁊ plus h̄n̄ia sūt possibilia
ẜm aliquem modū: lȝ n̄ hēant ꝓp̄e loq̄ndo
possibilē intllc̄m: h̄ aūt in p̄ma ph̄ia erit de
termiatū. Ex his āt q̄ dc̄a sūt ⁊ h̄ ē aduerte
re ꝙ mūdissimoꝝ hoim sūt pulchriora fan-
tasmata q̄ȝ quorūdā alioꝝ sic̄ i ethicꝭ dr̄: ita
sūt eoꝝ lucidissimi intllc̄s: qm̄ sic̄ in mūdo
exteriori turbulētie tēpestatū lipidū lumen
recipi ipediūt in ꝑspicuo: ita in aīa passiōes
turbulētie nō ꝑmittūt luia intll'ntiaꝝ lipide
recipi in aialibꝰ ⁊ iō dixit apolegiꝰ miam eē
p'lois: ꝙ deoꝝ quoꝝ rō absorta ē i infirmo
a demonibus non est intllc̄s clari luminis
receptiuꝰ. quoꝝ āt intllc̄s depuratꝰ a passio
nibꝰ ⁊ occupatōibꝰ vite ꝑ applicatōeȝ luis
celestiū intllc̄uū ↄtinue sb̄leuat̄ a carne ⁊ ef
ficit̄ sic̄ speculuȝ clarissimū celestis ordis ⁊
pulchritudis: ⁊ in his ibutꝰ tādē vestit̄ luie
diuo ⁊ dīna q̄ȝtū fas ē ẜm facultatē incipit
videre lȝ inoiabilr̄ ea ꝑticipat ⁊ quodām̄ō
infinite eo ꝙ talia vt in deo sūt inferioꝝ itel
lectuū nullꝰ ↄp̄hēdere pōt. Eminēter tn̄ ac
cipit ꝑcipiēdo ꝙ nihil eoꝝ q̄ in deo deoruȝ
sūt vniuocū ē cū his q̄ sūt in inferioribꝰ ⁊ iō
ip̄e solꝰ ē id qđ vocat̄ nccē eē: de quo i p̄ma
ph̄ia ꝓbabimꝰ ꝙ n̄ pōt hr̄e plꝰ nec hr̄e alr̄ ⁊
alr̄: ⁊ h̄ ē sibi soli ꝓp̄ū: ⁊ iō ē imobihe cūcta
mouēs ⁊ simplex ⁊ iptibile ⁊ innoiabile lu
cem habitās inaccessibilem.

Uereret autē aliqs ꝑ quē modū aīa
hūana ꝑ intllc̄m applicabil' ⁊ q̄i mis-
sibil' vt ita liceat loq ē lui intll'ntiaꝝ. n̄. n. vr̄
attigere posse vsq̄ȝ ad lumē eaꝝ cū sit diffi-
nite in corꝑe suo: ⁊ ex corpꝰ suū n̄ videat̄ ali
qd posse ꝑtigere. Ad h̄ āt si dет ꝙ supiꝰ mi-
scet̄ luibꝰ cū hec luia sint forē mūdi n̄ vr̄ ex
his luibꝰ aliquid distinctū in ipso fieri ⁊ de
terminatū: ⁊ iō lȝ clarioris efficiat̄ itellectꝰ
n̄ tn̄ ex h̄ aliquā accipit noticiā dterminatā

Ne āt ⁊ hmōi q̄ōes mouēt̄ ab ipitꝭ ignorā
tibꝰ nās foraꝝ mūdi: sic̄. n. fora māe ābit et
illuiat totā mā̄ȝ i q̄ ē ⁊ totū ꝙ ē in mā ꝓpor
tionat̄ vnicuiq̄ȝ ꝑti māe: ita fora mūdi ābit
⁊ illuiat totā materiā ordis sibi sb̄iecti ⁊ vni
cuiq̄ȝ ꝓportōalr̄ lumē suuȝ vbiq̄ȝ pn̄s iptit̄
Sȝ i h̄ ē dr̄ia ꝙ fora māe corꝑis ē actꝰ ⁊ ꝑtes
eiꝰ sūt actꝰ ꝑtiū corꝑis: sȝ intll'ntia nō est alicꝰ
corꝑis actꝰ sȝ sb̄a sepata ꝑ eē ⁊ opa: ⁊ ꝑ hoc
potētior ē ad mouēdū: sic̄ ⁊ nauta distinctꝰ ē
a naui l' recipiēs a naui sȝ gubernatōis motꝰ
ponēs i naui. Dīs. n. motꝰ ē ab aliquo p̄mo
imobili: sȝ nos de h̄ loq̄mur i li. de p̄ncipijs
motuū aīaliū. hic āt h̄ suffic̄ q̄ intll'ntia ꝑ sb̄aȝ
sepata lumē diffūdit ⁊ ingerit ꝑ totū orbē si
bi sb̄m: sicut aīa ꝑ corpꝰ suū ⁊ h̄ lumē vbiq̄ȝ
pn̄s ꝓportionalr̄ efficit̄ in his q̄ se extēdūt
ad ipm. Et h̄ ē ꝙ dic̄ magnꝰ dioꝰ: ꝙ lumē
extēdit se ꝑ oēs vultꝰ ⁊ fit in intllc̄u intllcalr̄
⁊ in aīa aīalr̄: ⁊ in corꝑe nālr̄ ẜȝ vniꝰcuiꝰq̄ȝ
ꝓp̄ā ānalogiā: sicut ⁊ lumē aīe dīnter ꝑtici
pat̄ a mēbris ẜm vniꝰcuiusq̄ȝ ānalogiā. in-
tllc̄s igit̄ extēdēs se iuēit lumē vbiq̄ȝ pn̄s ⁊
informat̄ ⁊ imbuit̄ illo ⁊ clarificat̄ ad pulchri
tudinē celestē. Et h̄ ē ꝙ dn̄t ph̄i intll'ntiam
vbiq̄ȝ eē nō referētes h̄ ad pn̄tiā sb̄e: sȝ luis
expāsi ꝑ totū: ⁊ h̄ etiā mō aīe excellētiū vi-
roꝝ p'la ābiūt q̄ȝ corꝑa ꝓp̄a qn̄ aīe eoꝝ for-
mis mūdi applicāt̄: ⁊ iō aliq̄n obediūt eis
trāsmutatōes exterioꝝ sic̄ obediūt foris mū
di: ⁊ hi sunt de q̄bꝰ sic̄ ph̄i dicūt ꝙ opāt̄ mi-
rabilia in ↄuersiōibꝰ hoim ⁊ nāꝝ. ⁊ ꝑ h̄ igit̄
pȝ solo q̄ōis p̄me. Scd̄e āt q̄ōis solo ē ꝙ
illud lumē cꝰcūq̄ȝ sit intll'ntie siue etiā sit di
uinū ē lumē actm̄ ⁊ formatm̄ oim eorū q̄ sunt
ordis iferiorꝭ: ⁊ iō sp̄ extēdit se ad reꝝ nās
determiatas: sic̄ lum̄ artꝭ se extēdit ad māȝ
ꝑꝑ qđ etiā qn̄ informat intllc̄m extēdit eū ad
reꝝ nās determiatas: ⁊ iō cognoscit in ipso
luie ꝑ quē modū rebꝰ imittit̄ ⁊ dat esse rebꝰ
ad quā noticiā nō extēdit̄ nisi vt actualr̄ ad
res i ipo luie ↄuertat̄ ⁊ hēbit nām oim ẜm
ꝙ sūt notiora: ⁊ multi viri illustres in h̄ luie
ordinē reꝝ nāꝝ ꝑcipiūt i ordine istiꝰ luis: ⁊
p̄dicūt: ⁊ q̄daȝ ipiti credūt eos vā n̄ dixisse
aln̄ cū ea q̄ p̄dicūt nō eueniūt nō itēdētes ꝙ
h̄ qđ n̄ euēit nō sit ex defcū ordis q̄ ē i luie
mouēte ⁊ agēte ad h̄ ꝙ deuēiret: sȝ potiꝰ ex

ꝑfa diſpōe mãe. Hmōi āt ordis ꝑfciam q
dā excellētiores phi vocauerūt ꝓphetiā: et
qꝛ ſoniū ē ꝑfiguratio q̄dā h⁹ ordis in imagi
natōib⁹ ꝛ figuratis obuorātib⁹ claritate tal'
ordis intlīcualis: iō vocauert ſoniū caſuz a
ꝓpħia l' ꝓphie lapſū. Ex hiſ ergo ꝛ hmōi
ſolo pʒ inductorum.

Caplm duodecimū de reductiōe aie in
eſſe diuinū ſm vltim ſtatū ꝑfcōis eius.

Si āt h̄ qdā oib⁹ mirabilib⁹ mirabi
li⁹ ꝛ oib⁹ bonis meli⁹ aduertere de bo
nitate ꝛ largitate cāe p̄me i reducēdo ad ſe
aiam hōis: cū in oi nā nihil ſit ꝑꝑ vili⁹: ſore
q̄ fluūt ꝯtinue in mām ex luib⁹ cae prime ꝛ
intl'ntiaꝝ meli⁹ mlto exn̄tes i cā p̄ma ꝛ in
luibus intlīntiarū qꝫ in mā nlla ratōe fluūt
in mām ꝑꝑ eē qđ hn̄t in mā: ſʒ mā appetat
eas: ſic diuinū ꝛ bonū ſicut dixim⁹ in ii. de
phico auditu. Nec pōt hic dici ꝙ fluūt ad
h ꝙ ille ſore q̄ mūdi dn̄r largitate ſue bonita
litat; oñdāt qꝛ i reb⁹ vilioꝛib⁹ ꝯſumere ſbaꝫ
nō ē magnifice largitat;. Oꝫ igit ꝙ ad hoc
fluūt: vt eē diuinū aliqđ ꝛ ꝑpōes diuas ꝑfi
ciāt. Eſſe āt diuinū ꝛ opōne nō ꝑficiut niſi
amā ſeꝑate: ꝛ ſcim⁹ ꝙ nō ſeꝑāt niſi ad aia
humana ꝑfcā ſeꝑatiōe. oꝫ igit ꝙ ꝑ ſeꝑāte a
nā intllēm ad eē diuū reducūt. Hmōi āt
reductio nō fit ꝑ intllēm mūdi: qꝛ illaꝝ itel
lect⁹ hꝫ eas ſeꝑatas in eē ꝛ opōne diua. fiet
ergo neccārio ꝑ intl'ctū hōis q ad hoc hꝫ vi
res ꝛ organa vt a mā accipiat forās diuas.
ſm āt oia q̄ inducta ſūt: foꝛa n̄ eſt ſufficiēter
ꝑfcā diua ꝑ h ꝙ efficit intl'ci⁹ q dꝛ i effcū vel
adept⁹: ſʒ diua fit ꝑ intl'ctū aſſiſtantē: ꝛ euꝫ
q vocat diu⁹: igit ſic reducta ꝯfert eē diuū ꝛ
ꝑpōem diuā. ſba āt hn̄s eē diuū ꝛ opōem n̄
indiget aliquo: ergo aia ſic reducta de ſenſi
bilib⁹ ꝛ mā corꝑu nō indiget eo ꝙ mālia ꝛ
inſtr̄alia organa n̄ accepit ſm nāꝫ niſi ad h
vt ad eē diuū reduceret. ſtat igit ſbata ꝛ for
mata in eē diuo i eē ꝑfcā: ꝛ h vocauert phi
caducuꝫ alteri⁹ ꝛ imortal' vite ꝑ quā v̄e phi
aie hūane imortalitas. Oꝫ āt dixim⁹ eā idi
gere ſēſibilib⁹ ꝛ corꝑe intlīndū ē de indigē-
tia relata ad intl'ct⁹ ꝑfcōnem. Sic igit ꝯclu
dit vltia ꝑfcio aie hꝫ intllēm. Eſt āt alia e⁹
ꝑfcio ſm v̄tutē ꝛ v̄tut; felicitatē: de q̄ ꝑſcru
tabit in ethicis. ꝯn̄ter āt in hiis q̄ hic deter-
minata ſūt oꝫ q̄rere hic de nā oīs aie ꝛ im-
mortalitate: ꝛ de p̄ncipijs motuū aialiū: qa
ꝑ h ſcit q̄lr vnit corꝑi: ꝛ h quidē faciem⁹ in
alijs duob⁹ libris q imediate poſt huc ſunt
ordinādi. Per illum. n. ſcit q̄lr aia ſbat ad
vitā eternā: cū reducit ad p̄mū qđ ē necce eē
ꝛ oiꝫ cā: ita penetret luie ei⁹ mirabili ꝛ cāli
ꝙ nihil ampli⁹ nouit regrere: ſʒ ſtās i ſeipa
manet in illa. De intllcu v̄o intlīntiaꝝ quo
cognoſcūt ſuā eēntiā ꝛ ſue eēntie p̄ma cām
ꝛ ſint neccārio duaꝝ nāꝝ: ꝛ nō ſimplic; nāe
ſm itl'ctū: ꝛ q̄ ſint ꝛ quot: volo a nobis hic
relinq̄t. Altiſſimū. n. ē hmōi negociū ꝛ pri
me phie egēs inqſitōe. Et ſic ē finis ſecun
di libri de intellectu et intelligibili domini
Alberti magni: ꝛ ꝑ ꝯn̄s toti⁹: Deo gras.

Alberti magni expliciūt ſnie libri de aia
ꝛ de intl'ctu ꝛ intl'ibili: Venetijs ꝑ mgr̄m
raynaldū de Nouimagio impſſe. 1481.

a Primū vacat
Clariſſimi
ordine doctrine
b ꝛ prebet eaꝫ
anologiaꝫ
multa mouētia
c Capitulum
animas in hec
Sed hec ꝓpoꝛ.
d mixtura cum
ctus hoc eſſet
ſm vnam
e non eſſe com
naturalis ꝛ
tabilis ſicut
f ſcientia eſt ante
anima endelichia
bis duo vel
g q̄ꝫ ipſa vegetat.
manifeſtum eſt
eſt anima ſm
h conſtat fineꝫ
ſe ignem ſine
numero multi
i His autem
ſicut ſuperius
tricubita ſpacia
k Similiter auteꝫ
licet in illo
indiuiſus ꝛ nō
l ſpergendo aliud
autem vocat
aqua eſſe poſſ.
m qui eſt humor
eſt differentiarum
Similiter autē
n ſm ꝙ eſt in
continuū tempus
diximus ſupra:
o ꝛ nō credere
pertinet cum alijs
exponunt: ꝛ
p Capitulꝫ nonuꝫ
ſibi intellectuales
omnia dubia
q intentio per quam
eſſet im̄ intellectus
ꝛ ſm germinorum
r oporꝛtebit ꝙ
ꝛ coniungit
potentia bene
diuinos ꝛ accipe.
s Sicut auteꝫ
ad torturas
ꝯſiderandum
motus hominum
t ſua p̄ma
he ſit in terra
ſtantialis ſit
v nec bene cōcludūt
Sed ad hoc
re nō ſint

Incunabula +R-182 (Goff)

224 **Rhasis.** Liber nonus ad Almansorem cum expositione Sillani de Nigris. — Receptae Petri de Tussignano super nonum ad Almansorem. **Venice, Bernardinus Stagninus, de Tridino, 1483.**

Fol. Gothic types, 2 col., 52 lines, 136 unn. leaves with sign. Klebs 946.2 Frs. 4.800.—

Hain-Cop. *13895. Proctor 4824. Brit. Mus. Cat. V, p. 364. Choulant, Handbuch, p. 344.

The very rare first separate edition of this Liber nonus of the Liber Medicinalis Almansoris. This IXth book is dealing with diseases ordered after the organs of human body and it is the most famous manuel of Arabian pathology and therapeutics, often commented in the middle ages. The work was dedicated to Almansor, prince of Chorasan.

The book is the first product of Bernardinus Stagninus. He continued to work as a printer, through irregularly, until the end of the century. It is printed with his types 1, 2 and 15 (or 3). His type 1 is a thick text type probably only used in this book.

Very fine and clean copy with large margins. Some old ms. marginal notes. In the first leaves two small, insignificant wormholes.

Bound with: Incunabula +A-221 (Goff)

Albertus Magnus. De anima. De intellectu et intelligibili. **Venice, Reynaldus de Novimagio, 1481.** Klebs 13.1

Fol. Gothic types, 2 col., 48 lines, 124 unn. leaves, including the first blank, with sign.

Gesamtkatalog 585. Hain (without seeing it) -Cop. 496. Proctor 4440 A. Brit. Mus. Cat. V, p. 256/57. Campbell 76.

EDITIO PRINCEPS of an interesting treatise not only from a psychological but also from a physiological point of view. The first section deals with the attributes of the soul and we read of the relation of the soul to the body. Following are chapters on dietetics. The section on the Intellect develops a psychological interest.

Exceptionally fine and large copy of a very rare impression.

No copy in U. S. A. acc. to Census.

Gilhofer und Ranschburg, Berlin 1929

The two books bound in a fine, contemporary monastic **chain-binding**, blind stamped brown calf on wooden boards, in the centre the holy name within a circle surrounded by five fleurs delys within lozenges and curved sprays of foliage, the whole panel surrounded by a border outlined by double fillets and stamped with scrolls bearing a row of eight roundels, double roses in corners. Two nicely embossed brass clasps with attachments, the brass clasps are adorned with two figures of hunting men, the two attachments of the upper side are stamped with two fools, one playing a bag-pipe, the other a violon, the attachments of the under side are adorned with two roes. A short iron chain, consisting of an attachment and a ring, is attached to the head of the under cover.

Very fine specimen of an **Austrian monastic chain-binding** executed about 1490. Of special interest are the finely and handsomely figurated embossed brass clasps and attachments. The state of preservation of the binding is a very good one, a piece of the back between the head band and the second band is renewed for a title-label. A few small insignificant wormholes run through the covers, and a very small piece of the leather on the upper cover is repaired. On the inner side of the upper cover is pasted a fly leaf bearing economical notes written by a contemporary hand in German and Latin.

